Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Prima [-quarta] pars totius su[m]e maioris beati Antonini

https://hdl.handle.net/1874/461304

THO
RAR
8 - 52. fol.

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Prohemium

te z vigilare quia aduersarius vester diabolus ⁊c. De ꝑ
ture ꝛ mentie n ūr ad actū fortitudinis. patienter ferē
do quecūq; aduersa ꝓ virtute. iuxta illud Eccli. ij. c. Om
ne quod tibi applicitu fuerit accipe. ⁊ in dolore iustitie. et
in humiliate tua patientia habe. Et de fortitudine ad
actum iustitie ꝑm illud. Iuste iudica. primo tuo. Leuit.
xix. Et de iustitia ad prudentiā ꝑm illud Math. v. Esto
te prudentes sicut serpentes. De his omnib; ⁊ partibus
⁊ actib; earum. ꝓ totū libri istum distinctū in. xvj. titu
los. ita vt q; quilibet virtus et donū habet vnum titulum
Quintusdecimus aūt est de gratia in medio posit⁹. no
tamen ꝑm ordinē positi sunt sed ꝓ aliud vt patebit
certa ex causa. Sextusdecimus titul⁹ de virtute i gene
rali. qui est in ꝓncipio seu primus titulus. Tertio ieiē
dum q; quelibet virtus habet gradus ꝓfectionis mate
ris ⁊ motoris. iuxta illud Job. xxxj. ꝓlingulos grad⁹ p
nunciabo illū. s. deum q; ꝙnto magis quis ascendit ad
maiorē gradū ꝓfectionis virtutū. tanto magis debet deū
laudare. ⁊ ab eo recognoscere rorum. ⁊ tanto magis glori
ficatur deus vt ostendit magnitudo eius apud homies
qui talia donauit hominib;. De his gradib; diffuse tra
ctat Gregorius de ꝑnis di. ij. Cum sancta ecclesiam.

Q; ql bz ꝑfr⁹ bz ꝙ dus per fectiōis

Terminus ad quē ꝑducamur est tre de virtute in ꝙ
turem. unde videbitur deus deoz in syon dicit deorū iez
dominus. id est. angelorz ⁊ sanctorum ⁊ omniū digna
tum actoz qui ⁊ ipi diꝙ aliquando dicunt. Syon intercꝑ
ratur speculatio. quia sancti speculantur. id est. clare vi
dent deū facie ad faciem. Et ideo est tota merces. aut au
gustinus. Nō ⁊ saluator ipe ostendit cum ait Joh. xvij.
Hec est vita eterna vt cognoscant. s. clare ⁊ ꝓfecte. te solū
verū deum ⁊ quē misisti Jesum xp̄m. Qui notat mystert
um trinitatis ꝓsonarū ⁊ vnitatis essentie ⁊ humanita
tis xp̄i assumpte vt alias dictum est. qō rorū ibi videbi
tur. Multo aūt illa tantę pulcritudinis est. tanto; amo
re dignissima. ve quibus libet ⁊ quātislibet bonis predu
ctis ille ea. anima existimet infelicissima plotinus phs.
vt refert Aug. x. de ciui dei. c. xxiij. Implebimur inde ps.
lxij. In bonis domus tue sanctum est templū tuum mi
rabile in equitate. vel in iustitia ꝑm aliam ītam. Dom⁹
dei in qua mansiones multe sunt varietate premiorum
est status glorie vbi videtur deus. ⁊ ibi replebimur bo
nis. Dic nulla boni plenitudo. s. talis que mentem quie
tet. Nam nec auarus implet pecunia vt dicitur Eccl. v.
nec saturatur oculus visu. nec auris auditu. Ecclesiast. j.
Quorum cūq; pulcroz ⁊ sonoz vel sapientum verboz.
Sed vt ait Augustinus in lib. ꝓfessi. fecisti nos domi
ne ad te. ⁊ inquietum est cor nostrū donec quiescat in te.
sc̄z in patria. ⁊ ibi implebimur bonis. Nam intellect⁹ i
plebitur cognitione sūme veritatis. Ecclesia canit. Que
nunc in spem gerimus plena veritate capiamus. volun

N; kmi⁹ seu finis ꝓfectū est clara dei visio

tas seu affectus implebitur dilectione. immense bonitat
tis. Unde in Can. Cū dixit⁹ eam. i. animam ad patriam
ascendentē plenam charitate. Irafabilis implebit⁹ fami
one ꝑpetue securitatis. Eccli. xxiij. In plenitudine sanc
torum detentio mea. Detinet ꝓpria sapientia q; dilatat
quitur. quia detinentes facit sanctos plenitudine ꝑpetui
rum illoz. Concupiscibilis implebit⁹ fruitione. perpetue
iocunditatis. Ps̄. Adimplebis me leticia vel iocunditate
te cum vultu tuo. Erit em tunc deus omnia in omnib;
sc̄z beatis. vnde impleri omnino. Sanctū est templum
subdit ps̄. i dicta auctoritate. Templū dei estis vos. ad
apostol⁹. j. ad Co. iij. ⁊ ipi sancti domus dei. sancte con
td est. mundū ab omni peccato. sine macula et ruga. in de
throno dei. Apoc. xiij. Sanctū est deo dedicatū. dicit Aug
vacabitur laudib; dei. nec aliud erit eternitū. dicit Aug
gustinus. Sanctū. i. firmū vt nunq; auerti ꝓssit a deo
nec aliqua infirmitas vel molestia corpis. Mirabile in
equitate vel iustitia. Justicia vt dicit philosophus ethi
nis virtus ꝑm hanc acceꝑtem dicit Math. xxv. Ita
ſt aūt ibunt in viram eternam. non em ad illam aliā ꝑ
uenirēt sine iustitia. id est. omnis virtus inuenitur in
eis. ita q; nulla deficiat. Ipsecq; virtutes ibi in eis gene
nent. sed ad aliū vsum ꝙ hic. Augn. super ps. tractatus
illud mirabile in iustitia sic aut. ista sunt bona illius do
mus ⁊ templi. nō dicit templū mirabile in celitudine aut
rabile in marmoribus. mirabile in rectis auratis. si mi
rabile in iustitia. Habes foris oculos vnde videas mar
moza ⁊ auz. Intus est oculus vnde videatur pulcritudo
do iustitie. si nulla est pulcritudo iustitie. cur amantur
stus senex. Quid affert in corpe q̄ oculos delectet. Cur
ua membra. rugatam frontem. caput canis albam. ut
beallitatē vndiq; querulis plenam. Sed forte oculos
tuos nō delectat senectus decrepita. aures tuas delectat
quibus voabus. quo cantu. Un forte sonus verboz
eius delectat aures tuas. que verba vir plena eruditat
laplis dentib;. ramen si iustus est. si alienum non occu
picit. si quod suū est erogat pauperib;. si bene mentem
rectum sapit integrū credit. si paratus est. ꝓ fide veritati
ipa confracta membra impendere. Quid in hmoi ama
mus quid oculis carnis in eo videmus bonum. nihil.
Quedam est ergo pulcritudo iustitie. quaz videmus. quā
lis cordis. quam amamus. quam ꝛpardescamus. quia
martyrib; erat quod amaretur nisi quia erant illa fedis
rare laniatoz membroz integra pulcritudo iustitie. Ita
sunt bona domus dei. Dis re para sanari. De ille. Dei
ergo virtus hic amatur sapientia aperitur. gaudiū ista
delectatio queritur. ⁊ ibi videtur deus deorum ola ita
plenissime. ergo illa domus illud templū querendum.
illud sup omnia amandū. ad illud ꝓris virtibus inuitā
dum ꝙ virtutum viam cōsequendum. Ad quod nos ꝙ
ducat qui in celis sine fine viuit ⁊ regnat.

Tabula generalis

Incipit tabula generalis quarte ꝑs Anthonini que habet titulos sedecim. quo rum quilibet habet capitula multa. que capitula habēt ꝓtes. ꝙ.

Titulus primus

huius quarte partis de virtutib; i generali.

Capitulū primū de diffinitiōe frū tum atq; earundē diuisione

Capitulū. ij. de acquisitiōe frutum ⁊ quō sumat⁹ medium in eis.

Capitulū. iij. Que bona operentur in nobis virtutes.

Capitulū. iiij. de inequalitate receptionis virtutū. ⁊ quō sunt gradus in eis.

Cap. v. de conceptione virtutū cōcarbenate adinuicem. et qualiter vna sine altera haberi nō potest.

Cap. vj. de duratione virtutum.

Titul⁹ secūdus de prudē

Capitulū. j. quō dicat prudēcia que medium ꝓfis (cia
Cap. ij. de ꝓtib; integraliby prudēcie. s. memoria. intelli
gentia. ⁊ ꝓuidentia.
Cap. iij. de ꝓtib; subiectiuis prudēcie ⁊ de cognitōne sui
Cap. iiij. de prudēcia monastica aut priuatan ⁊ (ꝑtius
Cap. v. de prudentia yconomica.
Cap. vj. de prudentia regnatiua.
Cap. vij. de ꝓtib; poētialiby prudēcie ⁊ eī annexis. vide
licet cubilla. sinesi. ⁊ gnomin.

Titulus tertius de fortitu

Cap. j. fortitudo triplr assumitur quo ad se (dine.
Cap. ij. circa que ꝑfistit ꝑtus fortitudinis.
Cap. iij. de triplici martyrio
Cap. iiij. de ꝓtib; fortitudis integralib; ⁊ subiectiuis
Cap. v. de ꝓtib; fortitudinis que eis annectunt. ⁊ ꝓmo de magnanimitate.
Cap. vj. de magnificētia q̄d sit ⁊ q̄b; ꝙueniat.
Cap. vij. de virtute patientie.
Cap. viij. de pseuerantia. q̄d sit. circa q̄ ꝑfistat. ⁊ de effectib; eius.

Titulus. IIII. de tēperātia.

Cap. j. q̄d sit tpantia. ⁊ circa quā materiā versat
Cap. ij. de ꝓtib; poētialiby tpantie ⁊ primo de ꝓtinētia que ꝓpliciter sumitur.
Cap. iij. de mānsuetudine q̄d sit ⁊ in q̄ differt a clemētia
Cap. iiij. de ꝓtib; subiectiuis tpantie que sunt abstinē
tia. sobrietas. ⁊ castitas.
Cap. v. de sobrietate.
Cap. vj. de castitatis materia. cā ⁊ gradib;
Cap. vij. ꝙgnitas q̄d sit. ⁊ p que amittat⁹
Cap. viij. de ꝙgnitate. coronatōe. possessiōe ⁊ dignificatōe.
Cap. ix. clemētia q̄d sit ⁊ in q̄ ꝑfistat.
Cap. x. modestia q̄d sit ⁊ q̄b; cōmendat
Cap. xj. de studiositate.
Cap. xij. de humilitatis quidditate.

Titulus quintus de iusticia

Cap. j. de iusticia i generali q; est triplex iusticia
Cap. ij. de duabus ꝙtib; iusticie. ⁊ ꝓmo de ꝓmutatiua
Cap. iij. de iustitia distributiua
Cap. iiij. de ꝓncipijs iusticie.
Cap. v. de partibus potentialiby iusticie ⁊ de virtutib; ei connexis.
Cap. vj. de innocentia
Cap. vij. de religione.
Cap. viij. de oratione.
Cap. ix. de pietatis virtute.
Cap. x. de virtute obseruantie.
Cap. xj. ō obedientia quō aliq̄n est generale. aliq̄n spālis.
Cap. xij. de gratia siue gratiaꝝ actione
Cap. xiij. de vindicatione.
Cap. xiiij. de penitentia ꝓout est virtus differens ab ea ꝓout est sacramentum.
Cap. xv. de veritate ꝓut est virtus.
Cap. xvj. de virtute fidelitatis.
Cap. xvij. de liberalitate mōtū differt a misericordia
Cap. xviij. de misericordia multiplia ⁊ eius vtilitate
Cap. xix. de epicheya virtute.
Cap. xx. de amicitia siue affabilitate quō sit virtus
Cap. xxj. de duodecim fructibus spūtus.

Titulus. VI. de charitate.

Cap. j. de charitate theologica
Cap. ij. de charitate quantum ad eius subiectum.
Cap. iij. quid sit diligendū ⁊ quo ordine.
Cap. iiij. de dilectiōe primi ⁊ q̄s noīe primi diligatur
Cap. v. de charitate quo ad ꝑceptum decalogi
Cap. vj. de principali actu charitatis qui est dilectio
Cap. vij. de gaudio inquantū est actus interior caritat⁹.
Cap. viij. de pace inquantum est actus interior charitatis ⁊ quō differūt a concordia.

Titulus septimus de spe.

Cap. j. de triplici spe. ⁊ eius q̄dditate arg; fructibus.
Cap. ij. de subiecto spei. i. in quib; sperandū sit.
Cap. iij. de obiecto spei. s. beatitudine. bōane vite finis
Cap. iiij. de beatitudinis quidditate ⁊ multiplicitate
Cap. v. de dispositiuis ad beatitudinem.
Cap. vj. de singulis beatitudinibus in particulari. Et ꝓmo de paupertate spūs
Cap. vij. de vltimo fine hois q̄ est beatitudo ꝑfecta

Titulus octauus de fide.

Cap. j. fides sumitur octo modis
Cap. ij. de habitu fidei ⁊ quidditate eius.
Cap. iij. de actu fidei ⁊ ꝙ actus fidei est triplex.
Cap. iiij. de obiecto fidei que est veritas prima

Titulus. IX. de diuīa grā.

Cap. j. de duodecim ꝓpietatibus diuine gratie ad similitudinem luminis materialis
Cap. ij. de essentia gratie.
Cap. iij. de diuisione gratie quadruplici.
Cap. iiij. de causis gratie
Cap. v. de necessitate gratie.
Cap. vj. de effectu gratie operantis
Cap. vij. de merito qui est effectus gratie cooperantis.

Titulus. X. de donis. spūs

sancti.
Cap. j. de septem donis spūsancti in cōmuni.
Cap. ij. de distinctionib; donoz spūsancti a ꝑtibus infusis ⁊ de coz necessitate ⁊ connexione
Cap. iij. de dono sapientie ⁊ de triplici sapientia.
Cap. iiij. de vita contemplatiua ⁊ eius excellentia
Cap. v. de his que ꝑtinent ad vitā ꝓtemplatiuā.
Cap. vj. de raptu siue excessu mentis

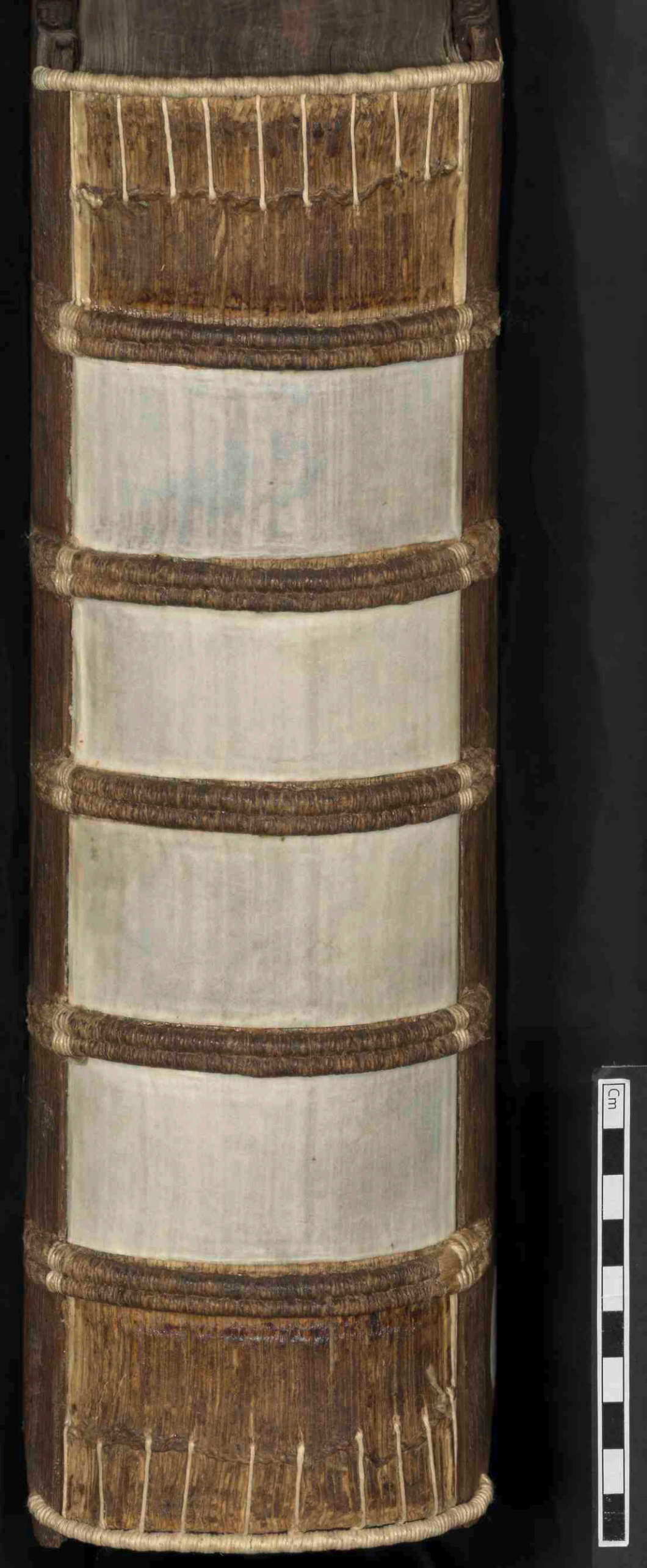
Cm

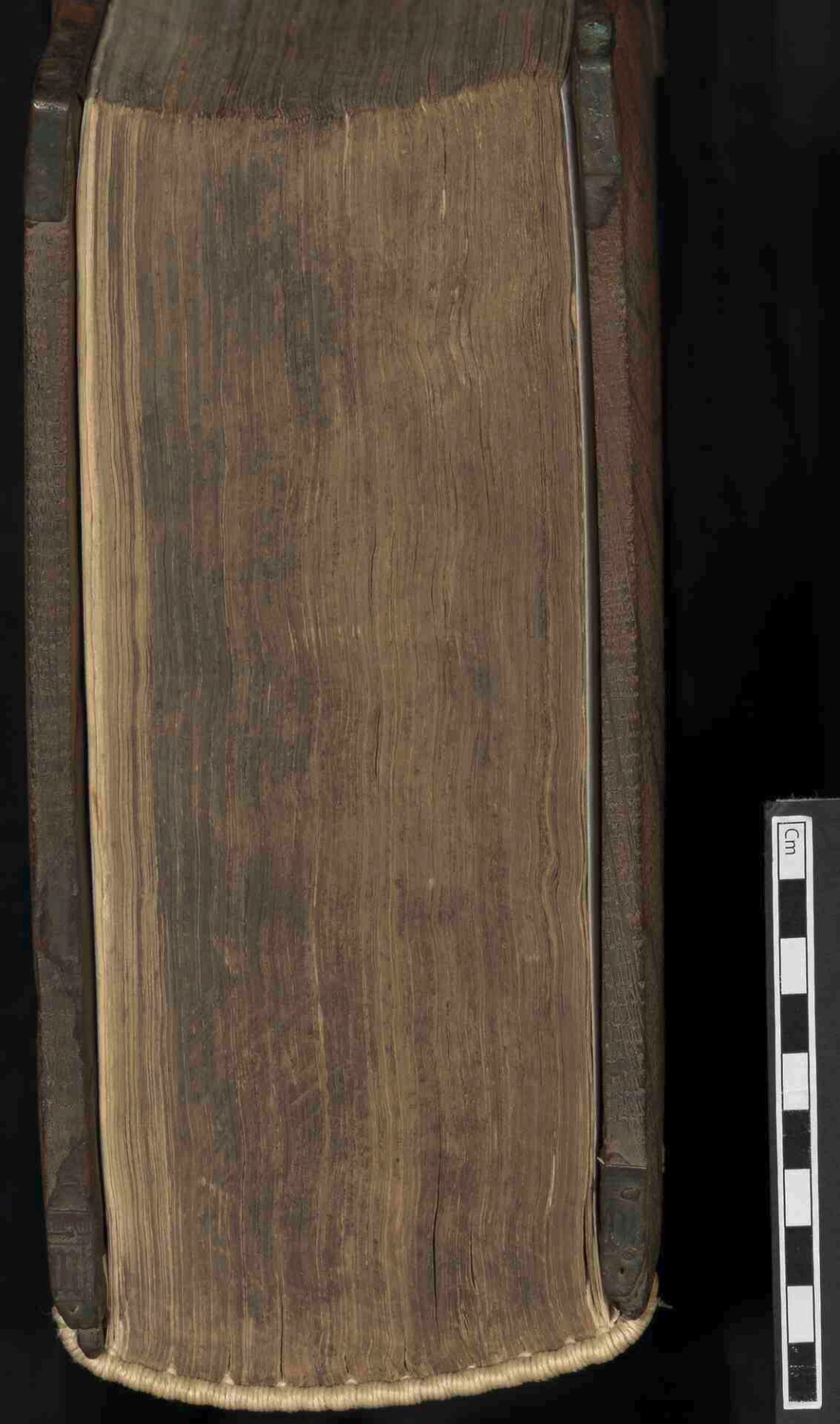
Cm

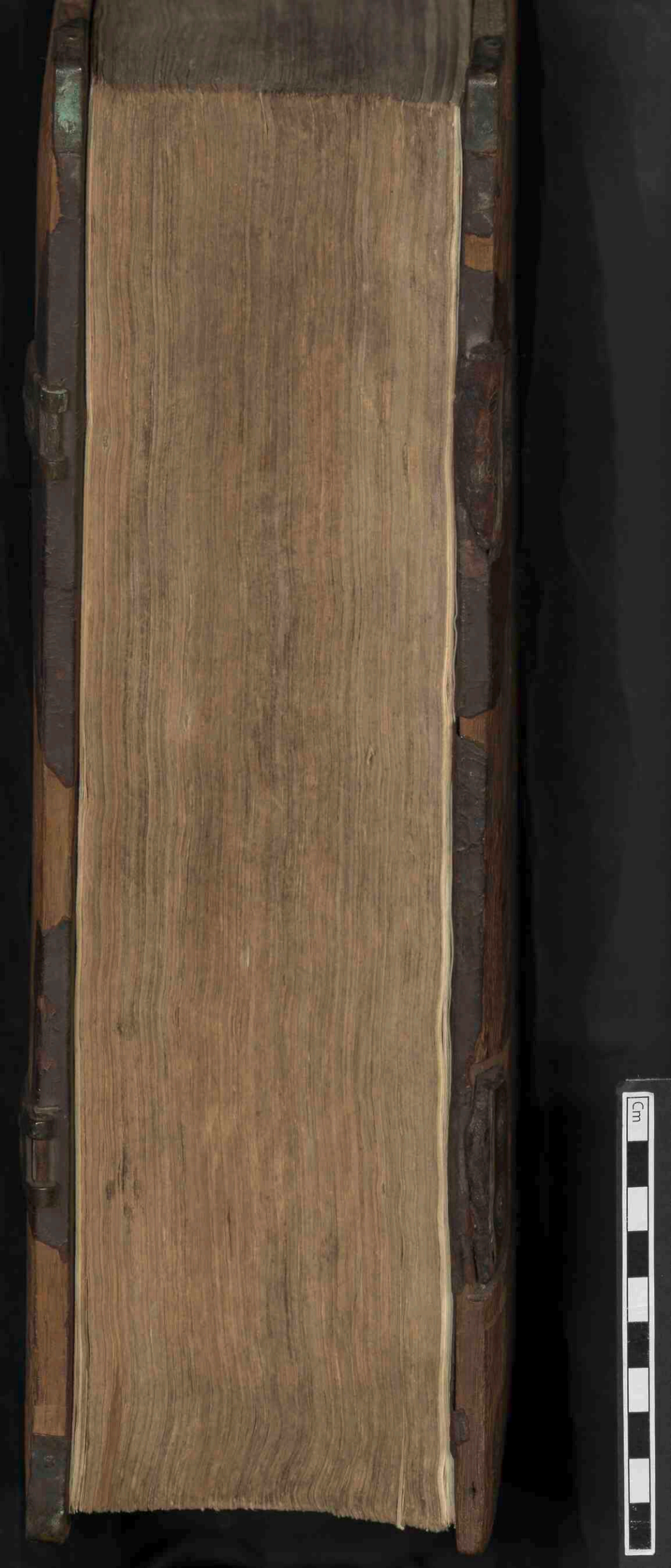
Cm

Cm

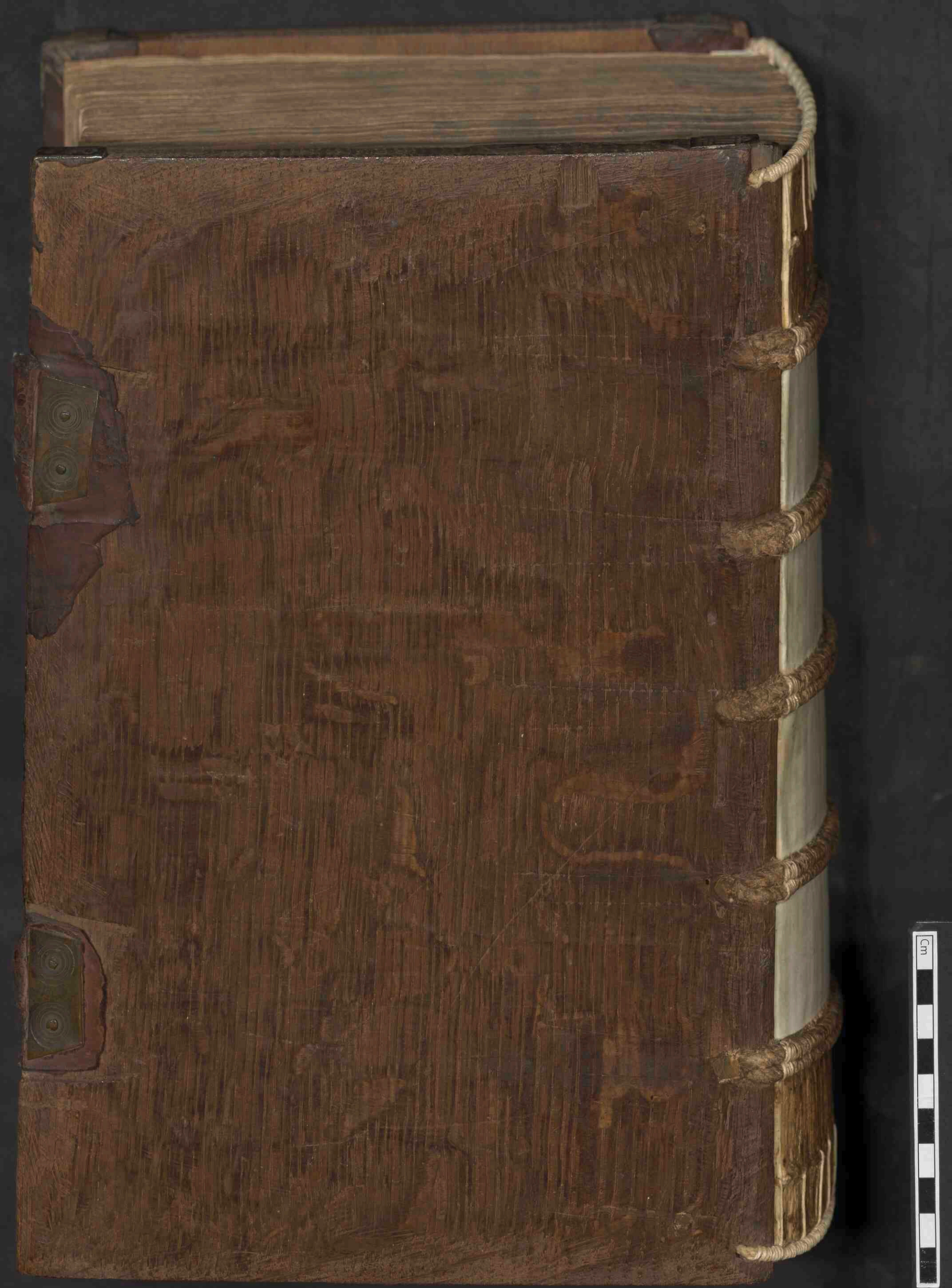
Cm

KAST 8
52

~~Nullam rectus pertimescit penam quam nominis redimere potest xi q iii pauper~~

Sum Joannis Boecopy

Deus meus et omnia

+

~~Pertinet gerardo kunyeturff presbitero.~~

Tertia pars totius sūme maioris beāti Antonini

BIBLIOTHECA SEMINARII RIJSENBURGENSIS
~~192~~
~~74~~ 37

MAG 003/038

Prologus

In nomine sancte ac indiuidue trinitatis. Incipit prologus tertie partis summe beati Antonini archiepiscopi Florentini. ordinis predicatorum: ac sacre scripture diligentissimi.

Bta vgo dr regina

Astitit regina a dextris tuis in vestitu de aurato circumdata varietate. Ps. xliij. Verba ista ꝓbeta loquntis ad dñm deū exponi possūt de ꝟgine gloriosa: aduocata ecclesie que regina et regali progenie ē exorta. mater regis angelorū se recte regens: et interiores et exteriores sensus dirigens: astans. i. stans nunq̄ cadēs in aliq̄ peccatū: nec venialē: sed semper recta stans ante deum aduocando p nobis. Stat enim mater ante filiuz ait Bernh. a dextris gloriē: ostendens pectus et vbera. quibus erat in mūdo per ꝺtēplationē. In vestitu de aurato: ꝺtola immortalitatis preciosiori omni ꝑmio beatorū: sicut aurū excellit oīa metalla. Stola duplici: sc̄z glorie et corꝑis glorificati ꝟm Aug. et Bernh. in sermone Apoca. xij. Mulier amicta sole. s. virtutuz: q̄ ꝑtinet ad eius in pñti rectā ꝙuersationē. Que regina astans ē a dextris dei: et luna sub pedibus eius. i. oīs defectus sub ea. Luna em̄ defectū patit ꝑ sui mutationē: et oēs sanctī: patiūtur nunc defectū glorie corꝑis suoꝝ: sed hic defectus sub virgine est. q̄ in vestitu de aurato. i. glozia refulgenti etiā corꝑis ad eius cōplerā beatificationē. Et in capite eius corona stellarū. xij. id ē excellentia. xij. ꝓuilegioꝝ. quoꝝ varietate est circūdata ad eius exultationē. Possunt etiā dicta verba verificari de qualibet fideli aīa. que mēbrum ecclie: vt regina astat a dextris dei. rōne non passione se regens ad bona glie in agendis. In vestitu de aurato. inducta. s. dilectiōis circūdata varietate. s. actuū virtutū quibus se exercet aliōs fideles q̄z ꝙuersatione circūdat. videt se exercere aliq̄s in actu būilitatis. aliquos ī actu misericordie et liberalitatis. aliq̄s in iustitia. aliq̄s in abstinentia. et sic de aliis. Et eos vel imitat vel admiratur vel in se būiliat. Sz cōmuniꝰ dicta verba et ꝓprius intelligunt̄ dicta de ecclia catholica in generali. Jd aūt in singlari dr regina. qz vna ē sacrosctā mr ecclia. Unde cyprianꝰ vnā esse ecclīam in cantico cantiꝝ coꝝ spūssanctī ex ꝑsona xpi dñi designat et dicit. Una est colūba mea ꝑfecta mea. Hanc ecclesiā vnitatē. et beatus aplus Paulus docet. et sacramentū vnitatis oīs dicit dicēs. Unū corꝑ et vnus spūs et vna spes vocationis nre. vnus dñs. vna fides. vnū baptisma. vnde maxie nos epi qui in ecclia dei ꝑsidem⁹. vt ꝑpatuz q̄z ipsum vnū atq̄ individuum ꝓbem⁹. Nemo fraternitatē fallat. nemo fidei veritatē ꝑfida ꝑuaricatiōe corrūpat. Ꝑpatus vnus est cuius singularis in soliduz ps teneat. et ecclia vna est. que in multitudine latius incremento fecūditatis extendit. quō radij multi sunt sed vnū lumen. et rami arboris multi sunt sz robur vnuz tenaci radice fundatū. Et quō de fonte vno riui pluuiis copie largitate. vnitas tñ seruat integra in origine

Ecclia dr regina.

Ista dicit regina.

Ecclia dr regina.

Cañ. 6.

Eph. 4.

Auelle radiū solis a corꝑe diuisionē vnitas non capit. Ab arboꝛe frange ramū. fructus germinare nō poterit. A fonte ꝑscinde riuū. ꝑsciccus arescit. Sic et ecclesia dñi luce ꝑfusa. p totū oꝛbem radios suos porrigit. Unū tñ est qđ vbiq̄ diffundit nec vnitas corꝑis separat. ramos suos p vniuersum oꝛbē copia vbertatis ꝺfundit. ꝑfluētes largit riuos. ramos latius expandit. vnū tn caput est et vna oꝛigo. et vna mr ecclia fecūditate copiosa. Adulterari non pōt sponsa xpi. incorrupta ē et pudica. vnā domū nouit et vni cubiculi sectatē in casto pudoꝛe custodit. Dec cyprianꝰ. xxiij. q. j. Loquit. Et in dictis ꝟbis ps. Tria notant de ecclia. s. Moꝛuz sanctitas ibi. Astitit regina a dextris tuis. Cognitionū claritas. ibi. in vestitu de aurato.
Statuū multiplicitas. ibi. circūdata varietate.

Quantum ad primū ℣. I.

Ecclia sctā regina dici pōt. rōne dispositionis q. xpo desponsata ē qui vt dr Apoc. xix. Est rex regū et dns dnantiuz. Et. ij. Loꝛ. xj. inquit apls. Despondi vos: sc̄z fideles oīs qui sunt ipa ecclia. ꝟginē castā exhibere xpo. Dec deꝰ ꝑmiserat ꝑ Osee ꝓphetā. ij. c. dicens. Desponsabo te mihi in fide. Regina etiā dr ecclia rōne ꝑmissionis. qz sibi ꝑmittit regnū celoꝛ. s. cūctis fidelibꝰ. Dicro. ad ruſticū. Nihil feliciꝰ xpiano cui ꝑmittit regnū celoꝛ. Uñ ipse rex dns nr iesus xps dicit suis est fidelibꝰ suis. Uenite bñdicti ꝑris mei ꝓcipite regnū vobis ꝑatū. Mat. xxv. Dr etiā ecclia regina rōne recte sue gubnationis. qz bñ se regit in suis actionibꝰ. ꝟm rōem agēs: non passionibꝰ supat. Nā. vt dicit Nico. pa. Rex dici non pt q̄ nullo salubri regimīe coꝛpus regit. sz salubriā cneruatione magis illicitis eiꝰ motibꝰ cedit. ij. q. j. Sccꝰ. Etiā si talī haberet regiā dignitatē tpalē. Sz econtra vt dicit Beda. Paup in occulto regnat bñdo deū. s. ꝑ grāz. Uñ et clerici q̄ sūt ꝓncipales in ecclia portāt tonsurā in modū coꝛone tanq̄s regis spūales. qz se et alios ꝟtutibꝰ regē dnt et bonis exēplis. vt dicit Dicro. xj. q. j. Duo sunt. Quidā etiā sapiens ait. Si aīo. i. rōne te reꝛeris. rex eris. si coꝛpe. Fuꝰ. Ecce ꝓncipū sctitatis moꝛ: viuere et agere ꝟm rationē. Dec aūt regina ecclia astat. i. stat añ deū ad ei obsequiū. Stat ꝑ recta. non cadit ī aliq̄ crimiale. Etsi inveniatia labat q̄ pocꝰ sunt ꝟpulsus et cespitatiōes ad cadendū q̄s casus. ꝟm illud Ps. Impulsus. s. a diabolo et cuersus suz. s. a sensualitate q̄si ꝓpinquꝰ ad casuz ꝑ cōplacētiā eiꝰ vt caderē. s. ī mortale. et dns suscepit me sc̄z retinēs ne caderē. Nam vt ait apls dns elegit sibi sponsaz ecclīaz non bñtez maculā mortalī pctī. nec rugā erroꝛis. Uñ dicit Dicro. Qui est aliq̄ sorde pctī polluꝰ. s. mortalī. de ecclia dici nō pt. nec xpo subiectꝰ. de. pe. di. j. Ecclia. Quāuis ꝑ aliq̄ boni de ecclia cadāt. sp tñ eccia stat recta in bonis q̄ remanēt in grā. et hi dicūtur ecclia nūero et merito. Uñ Eccs. j. Generatio preterit coꝛ. s. q̄ recedūt ab ecclia peccādo. generatio aduenit coꝛ. s. q̄ ad fidē vel ꝓnīaz reuertunt. et isti de nouo veniūt ad ecclīaz. terra aūt. i. ecclia in eternū stat. s. recta et firma. Stat aūt ecclia añ deū. sp in mente cuz bñs. ac si videat pñtem ꝟm illud Ps. Prouidebā dominū in conspectu meo sp. Uñ et Dicro. Dia q̄ faciūt sctī in ꝓspectu dei faciūt. siue manducēt siue bibant siue aliud faciāt. Etiā si isti aliq̄n faciūt malū coꝝā deo et in ꝓspectu eiꝰ faciūt sic ille q̄ dixit. s. danid. Maluz coꝝā te feci. qz. s. ꝓtinuo penitēt. i. q̄s citiꝰ dicūt peccaui. Pctōres aūt fugiūt a facie dei cū peccant. qz nesciunt ad pnīam reuerti. sic legit de chayn. de. pe. di. j. Et venit. Astat regina ecclia coꝝā deo ꝓmpta ad obediēduz mandatz eiꝰ et bonoꝛandū cū aduocandū ꝑ filios suis

Ecclia stat

Eph. 5.

Ps. 15.

Ps. 50.

mando cuius petitiones semp sunt deo grate ⁊ acceptę cuius ministri eⁱ⁹ aliqñ sint praui. Nec est regina hester. Nesth. viij. c. Que ornata ⁊ decorata valde astitit añ assuerũ sponsuz suũ. que ẽ̃ ex magnitudie potẽtie sue exterrita fuerit. tñ ex dulcedine locutionis eⁱ⁹ cõsolata. fiducia resumpta petijt ⁊ obtinuit liberationẽ generi sui. Sic ⁊ ecclia stat oꝛãdo ante xp̃m mũdi monarcham. sed attẽta magnitudine sua ⁊ rectitudine. q̃ si defecit timẽs ⁊ tremẽs obreuerentiã. sed cuz fiducia petẽs liberatiõez p̃ñ sui. i. electoꝛ de manib diaboli ⁊ interitu mortis eterne obtinet. Astat autez adextris nõ a sinistris vt sinagoga. q̃ ad tpalia respiciebat signata p̃ sinistrã. Sz ecclia in spiritualiby precipue se exercet. que signanť p̃ dexterã. Et in agẽdis nõ bz intentionẽ ad mũduz. sz ad supernã gl̃iam q̃ signatur p̃ dexterã. fm illud Matth. xxv. Statuet oues a dextris adimplens illud apli. Oĩa quecũq facitis in ꝓbo vl̃ opꝰ oĩa in gl̃ia dei facite. A dextris astat. supna contẽplans. Et ex magnitudie p̃mioꝝ ⁊ spe eoruz. laborare ⁊ opa bona ꝓtinuare nõ cessans. que dextera dicitur. fm illud Matth. vj. Nesciat sinistra tua q̃d faciat dextra. i. in bonis opibꝫ se nõ imiscear sinistra intẽtio. Et sic patz sanctas moꝝ in illis trib verbis. regina p̃ regimen virtutũ. astitit. p̃ vitationẽ vitioꝝ. a dextris per affectum supernoꝝ.

Adextris

1. Coꝝ. io.

Secundo ostenditur. §. II

sapientis aurum. Prou. 8.

cognitionũ claritas: cũ dicit vestitã esse reginã istã veste deaurata. i. habitu sapientie. Significat eñ auruz fm Greg. Sapiam ꝓpter fulgoꝛẽ sue claritatiz. Sicut eñ aurũ est pciosꝰ cũctis metallis ⁊ clariꝰ. ita ⁊ sapia pciosioꝛ est cũctis opibꝫ. ⁊ oĩa que aesideranť. huic nõ valẽt cõparι. Habet aũt claritatẽ sapia in se. clara est eñ sapia. ⁊ que nũq̃ marcescit. vt dꝛ Sap̃. vj. In intellectu dat claritatẽ noticie in se ⁊ alijs. Sap̃. viij. dꝛ Preclaritas in cõlocutione sermonũ illiꝰ. i. sapie. In cõspectu hoim dat claritatẽ fame. Sap̃. viij. Habebo ꝓpter hãc claritatẽ ad turbas ⁊ honoꝛẽ apud seniores. Et demũ pducit ad dei darũ aspectũ. Sap̃. vj. Lõcupiscẽtia sapie deducit ad regnũ ꝑpetuũ. Nec aũt sapientia (q̃ est vestiꝰ deauratꝰ ecclie) est noticia diuinoꝝ rũ ⁊ agẽdoꝝ cũ gustu coꝝ. q̃ vtiq̃ nõ est sine gr̃a ⁊ dei dilectione. Un̄ dꝛ Sap̃. viij. q̃ sapia inaĩas sanctas se transfert ⁊ amicos dei constituit. Et de hac loquit ibi sapiẽs in pluribꝫ ca. Apparet aũt sapia mirabilis ecclie in multis. precipue in tribus: scilicet

In eⁱ⁹ documentis.
De eⁱ⁹ sacramentis.
Ex eius tormentis.

Documẽta ecclesie

Documenta eⁱ⁹ principalia. sunt lex vet⁹ ⁊ noua sine intellecta. cũ alijs libris sacre pagine q̃ sunt p̃bs a diuina sapia reuelata. Deut. iij. Hec est ꝓa sapia ⁊ intellectꝰ coꝝã p̃ñs. vt audiẽtes vniuersi dicant. En populus sapiẽs ⁊ intelligẽs. gens magna q̃ bz deos appropinquãres sibi. sc̃z docẽdo cũ. Tanta est sapia scripture sacre. tãta pfunditas eⁱ⁹ vt nullus valeat plene intelligere. Tot innumerabiles libri editi sunt ad eⁱ⁹ expositionẽ ⁊ q̃tidie noui sensus reperiunť. Doctores habuit ecclesia plurimos in oĩ re. sapiẽtissimos in oĩi scia etiã mũdi. quoꝝ sapie nõ potuerũt resistere hereticꝰ iudei vel pagani. cũ oĩbꝫ suis philosophis vl̃ eloquẽtijs ⁊ argumẽtis. Sz sic in figura ꝓga moysi ꝓsa in serpentẽ devoꝛauit ꝓgas magoꝝ ꝓsas in serpentes. Exo. vij. ita doctrina seu sapia xp̃i q̃recta est vt virga. devoꝛauit. i. ꝓfudit ⁊ destruxit sapiam q̃ recta videbať impijs argutã ⁊ astutã pboꝝ ⁊ mũdanorũ. fm illud Ps̃. Oĩis sapia coꝝ devoꝛata est. ⁊ hoc est quod p̃misit xp̃s sapia patris discipulis suis. Ego dabo vobis os ⁊ sapiam cui nõ poterũt resistere oĩes aduersarij vri. Luce. xxi. Nulla lex est aliqua [illegible] Nulla doctrina cuiuscũq secte. q̃ fm pbi [illegible] moralẽ. q̃ ita sapienter viuat vt lex xp̃iana[illegible] q̃d maxime pbi de oĩi natione ad ecclĩam cõuerti cõ fugerũt. relictis erroꝛibus. Un̄ in figura [illegible] cha. vi. Refulsit sol in clipeos aureos [illegible] tiũ dissipata ẽ. q̃ cũ lumẽ fidei refulsit in sapia doctrũ q̃ pꝰ erãt gẽtiles. fortitudo nationũ gẽtiliũ annulata est. Sc̃do apparet sapia maxia i ecclie sacris suis. Nihil eñ fit circa sacramẽta veteris ⁊ noui testamẽti vbi nõ assignet rõ magne sapie. ⁊ sit rin oĩby cerimonijs ⁊ cultu xp̃iane religionis. Quare eñ sunt septez ⁊ nõ plura sacra. ⁊ q̃re in talibꝫ materijs magis q̃ in alijs. quã efficatiã habeãt ⁊ vñ q̃d significẽt respectu ꝓteritoꝝ. pñtiũ vl̃ futuroꝝ oĩa sunt plena sapientis. In cuiꝰ figurã dꝛ q̃ nil erat in tẽplo q̃d auro nõ tegeret. sic in tẽplo ecclie nil ẽ in q̃ nõ reluceat auꝛ sapie diuine. Un̄ ⁊ regina Saba sapiens multũ. cũ veniens hierl̃ymã vidisset domũ salomonis ⁊ ordinẽ dom⁹ et cibos mense ⁊ ordinẽ ministrantiũ mirabil'r cõmẽdauit sapiaz eⁱ⁹ stupefacta. Nec de aliq̃ interrogauit ad q̃d ei nõ satisfaceret. iij. Re. x. Sic gẽtilitas in suis sapientibꝫ pbis audiẽs famã sapie xp̃i. cũ accessit ad cuz p̃ fidẽ ⁊ vidit ordinẽ domus. i. ecclie ⁊ mĩstroꝝ distinctiones. ⁊ sacroꝝ refectiones vt cibos admirata est sapientiã eⁱ⁹ dicẽs. Maioꝛ est sapia tua q̃ rumoꝛ quez audiui in terra mea. ⁊ nõ poterã credere narrãtibꝫ tẽ. 3. Reg. io.

Tertio apparet ex laboribꝫ ⁊ tormẽtis p̃ patientiaz. dinoscit sapia viri ait sapiẽs. Sapiẽs nõ ꝓturbabit quicq̃d aduersi acciderit ei. ait Seneca. Quis numerare posset labores ⁊ dolores. cruciat⁹ durissimos multiplices ⁊ diutinos q̃s ꝑpessa est ecclia p̃ ꝓseruatione veritatis doctrine sue. Et vnde martyres tãta tolerauerunt nisi ex clara ⁊ certa noticia quã habebãt diuinoꝝ ⁊ supnoꝝ p̃misoꝝ. Tanq̃ aurũ in fornace pbauit electos dns. dicit Sap̃. iij. Quia sicut aurũ p̃ hoc reddit. ita fideles in fornace tribulationis nõ defecerẽt in sapientia. sed magis clarucrunt crescentes in dei cognitione ⁊ alios traxerũt ad dei noticiã. Et sic patz vestitus deauratus sapientie ecclie. Prou. 8.

Tertio varietas §. III.

Ecclia catholica dꝛ

statuũ notat. cũ addit. circũdata varietate. sc̃z statuũ officioꝝ ⁊ gr̃aruz. vt eñ ait ap̃lus. i. Coꝛ. xij. Diuisiones gr̃aꝝ sunt vicz in ecclia. idẽ aũt spũs cas ꝓferens. Et diuisiones ad mĩstrationũ sunt. idẽ aũt dñs. Et diuisiones operationũ sunt. idẽ ꝓ deꝰ q̃ opat oĩa in oĩbus. put vult. Gratia q̃dez gratũfaciẽs in oĩbus fidelibꝫ q̃ sunt in ecclia merito est. Sz gr̃e gratis date vt ꝓphetia. opatio miraculoꝝ ⁊ hmõi. in ecclia quidẽ sunt. sed nõ oĩs eas hñt. imo pauci ⁊ vnus vnã. alꝰ alteram. Admĩstrationes etiã officia ⁊ statꝰ fidelium sunt varij. Notandũ etiã q̃ ecclia nomẽ est grecũ. ⁊ latine dicit cõuocatio sm Jsiõ. in li. ethimo. q̃. i. oĩs ad se vocat. Et dꝛ catholica q̃d interpretat vniuersalis. Uniuersale aũt dꝛ q̃d multa diuersa ⁊ varia cõprehẽdit i vnũ. sic oĩa aialia. q̃ sunt q̃si innumera ⁊ varia cõprehẽdunt ⁊ ꝓueniũt in vno genere aialitatis. Sic ecclesia ita est circũdata varietate locoꝝ tẽpoꝝ statuũ seu ꝓditionũ hoim q̃ vnitatem seruat fidei ⁊ dilectionis vnꝰ. vnũ verũ deũ colẽs. ⁊ ad ipm vt ad vltimũ finẽ rendẽs. Varietas q̃ ecclie in locis ostendit. q̃nõ soluz in vno loco. sed vbiq̃ terrarũ diffusa ẽ p̃ vniuersuz orbem. vt sicut sponsus eⁱ⁹ est dñs vniuersorum sm illud

Ps̃. 106.

lud. Job. Opus manuū eius sunt vniuersi. sic ait ps̄ Conuertent ad dñm vniuersi fines terre. s. ad fidem ec
clesie, z adorabūt cū vniuersa familie gētiū. Hic z hie
ro. adeo grandz. Nec altera romane vrbis eccl'ia. altera
toti⁹ orbis e. z Gallie z britannie z affrice z ꝓsis ex oriēs
z india vnū xp̄m adorāt. vnā regulā seruāt veritatis.
di. xcij. Regula. Attendit scdo ista varietas respectu
xp̄m q vas electionis. q varias etates q̄si p septem dies
magne ebdomade tot⁹ tp̄is in p̄ti militat vita vt p
mus dies sit etas ab adā vsq̄ ad noe. scdo a noe vsq̄
ad abrahā. tertius ab abrahā vsq̄ ad dauid. quart⁹ a da
uid vsq̄ ad trāsmigratōz babylonis. quintus a trāsmi
gratōe vsq̄ ad xp̄m. sext⁹ a xp̄o vsq̄ ad antichristū.
septim⁹ ab antixp̄o vsq̄ ad finē mundi. Hec, eccl'ia p
vineā designata in pabola a xp̄o dicta. Mat. xx. Ab
abel iusto vsq̄ ad vltimū electū q̄ nascitur⁹ est in fine
mūdi. q̄t scōs protulit tot quasi palmites misit inquit
Hre. in ome. Dicit eccl'a pot⁹ incboasse in abel q̄z in
adā. q la adā, z si primo innocēs z plen⁹ gra fuerit. z p⁹
lapsum de pctō penituerit. vt dr̄ i li. sapie. z Aug. de
pe. di. i. Sic primi. cū qz p inobedientiā ei⁹ infectū fuit
totū gen⁹ humanū originali pctō. io nō videt cōgrue
re pncipiū eccl'ie sibi. nec eccl'ia videat imitū babuisse la
pctō seu petōre. sed abel scūs z iust⁹ fuit iniuste perse
cutionē z mortē a germano sustinens. In boc etiaz fi
gurās q eccl'a z collectio bonoz a frib⁹ suis psecutōes
z tribulatōnes passura ē. Un gre. Abel. cē rēuit quē
chayn malitia nō exercet. vñ q. i. §. vl. Dicit etiā eccl'a
incboasse aliqñ ab aduētu spūssci in discipl'os i die
pentecostes qō ponit ysid. Et b nō simpl'r sed quātuz
ad plenitudinē in discipulos ꝓmis z gratijs z q̄tū
ad dilatationē ei⁹ p orbē z fidē explicitā articulorum
q in veteri testamento fuerat ꝓplicita. eadē tñ in sub
stātia vt ait Aug. Attēdit tertio ista varietas ratōne
statuū z ꝓditionū z officioz fideliū. que sunt varia vt
dicit. s. z ideo dicit circūdata varietate.

Tbo. vbi s. ar. 3.

Pro maiori decla. §. IIII.

Sta⁹ dr̄ ꝓpr.

ratione b⁹ materie stat⁹ ad quā intitulat ista ps tertia
Nota q stat⁹ potest sumi triplr. Uno mō ꝓprie
z stricte. z sic sumit fm Tbo. i isto. §. Scdo mō largi
us. z sic sumit fm aug. de ancbo. in scḡnti. §. Tertio
mō largissime z ꝓprie p exercitio vel officio vl mō
vite di cui ds ē applicat⁹. Et sic sumit titulus partis
b⁹. Propie igit z stricte loḡndo stat⁹ in corpalib⁹ in
portat rectitudinē bomi ꝓsequentialē z quietudinem
difficile mobilē. vt. s. bō sic l corpe se habeat vt caput
ei⁹ in supiora tendat z cetera mēbra conuenienti ordi
ne dꝰponant. z vt bō dꝰcat. Uñ iacēs vel sedēs non
dr̄ stare. sed qñ rect⁹ manet. Et qui etiā recti sunt non
dicunt stare nisi dꝰcant nō discurrāt. Pro ꝓmo dicit
Ezech. ij. Fili hois stra sup pedes tuos. p scdo dicitur. i
Eccln. xy. Stabiles estote z ꝓmobiles fm Tbo. Et sic
ꝓprie z stricte status importat quandā firmitatem in
esse pūali ex obligatōe cū quadā solēnitate sic in reli
gios⁹ z epis. Circa statū ergo spūalē tria notāt. videl.

Euidentia essentie.
Conuenientia existentie.
Differentia inherentie.

Quantū ad primū ad statū ciuilē. z pcipue spūal' p
fectionis tria req̄runt. s. ꝓditio. obligatio. z solēnizatō
Et q̄tū ad ꝓditionē req̄rit q sit sui iuris vt liber. non
alteri⁹ vt seru⁹. Est aūt duplex furt⁹ spūalis. sic et du
plex libertas. Est em seruitus peccati cum ds ex habi
tu inclinat ad malū. z seruit⁹ iustitie cum quis ex ha
bitu iustitie inclinatur ad bonū. Similiter est duplex
libertas a peccato. vicz cū quis ex inclinatōe quaz ha
bet ad malū nō supatur ab eo ꝓpter iustitiā z virtutē
que est in eo libertas a iustitia. econtra. cū ds ꝓpter amo
rē iustitie nō retardat a malo. z de vtraq̄ futura z li
bertate ait ap̄s. ad Ro. vi. Cū em fui essetis peccati.
liberi fuistis iustitie. Nunc vero liberati a pctō. fui ātē
facti deo habetis fructū vr̄m in sanctificationē. Uerū
tamē q: hō fm naturalē inclinationē, inclinat ad iusti
tiam. peccatū aūt est contra naturalem rationem con
sequens est vt libertas a peccato sit vera libertas. que
ꝓiungit fruti iustitie. q: per vtrūq̄ tendit in id qō ē
ꝓueniēs sibi. Et fuitus pctī est vera sernitus. cui cō
iungit libertas a iustitia. z ista dñi seruitus iustitie z
libertas a pctō coniungit boīem in statu spūali q ad
deū q intuet coz. Scdo ad ostendendū statū spūalem
quo ad ecclesiam requirit aliq̄ obligatio vel absolutō
non em ex hoc q aliquis seruit alicui efficit ei⁹ seruus
vel stat⁹ seruilis. Nā z liberi seruiūt in aliqbz alijs ad
Gal. v. State z nolite iterū iugo fruitutis ꝓtineri. sed p
caritatem spūs seruite inuicem. Neq̄ etiam ex hoc q
desinet seruire efficitur liber. sicut patet de fugi
tiuis. sed ꝓprie ille est seru⁹ qui obligat ad seruiendū
z ille lib̄ q absoluit a seruitute. Tertio req̄rit ad b so
lennizatio quedā. oportet em q ꝓdicta obligatio cū aliq̄
solēnitate fiat. sicut z in ceteris que inter boīes habēt
perpetuā firmitatē. quedā solēnitas adhibetur et hec
fit in religiosis per ꝓfessionē epis per consecrationem.
Rayne. p⁹ tbo. scdā scde. q. dxxxiij. Quātū ad scōm
s. de ꝓuentis z de existentia diuersoz statuum in ea
Sciendū q decuit in eccl'a esse diuersitatē statuū offi
cioz z graduū ꝓpter tria bona q̄ inde sequunt scz.

2a. 2e. q. 184. ar. 4

Ad pfectionem maiorem.
Ad actionē expeditiorem.
Ad decoriem excellentiorem.

Tbo. vbi s. ar. 3.

Primū. s. q decuerit varietas statuū in eccl'a ad ma
iorē pfectionē sic declarat. Sicut in ordine rerū natu
raliū pfectio q̄ in deo simpl'r z vniformiter inuenitur
in vniuersitate aūt creaturaz mō dr̄ nisi diffomiter z
multipl'r repiri. ita z plenitudo gre q̄ in xp̄o sic in ca
pite adunat. diuersimode z multipliciter. redūdat ad
mēbra ei⁹. Et b ē q dic ap̄s q Eph. iij. Ipe dedit q̄s
dam ds dē ap̄los. q̄sdā aūt ꝓphas. alios āt euāgelistas
alios aūt pastores z doctores. ad ꝓsummationē sancto
rū i op⁹ misterij. i edificatōz corpis xp̄i mistici. Uecle
ad circūuentionē errozis. Scdo varietas statuū per
tinet ad necessitatē actionū q̄ sunt necessarie eccl'e. Rō
est. q: ad diuersas actōnes eccl'e opret diuersos boīes
deputari ad hoc q expeditius z sine ꝓfusione omnia
peragantur. Unde q̄ postolus ad Ro. xij. Sic in vno
corpe multa mēbra habemus. non aūt omnia mēbra
vnū actū habent. ita multi sumus vnū corp⁹ in xp̄o
Et moysi fuit a ietro ꝓsultū. ne stulto labore ꝓsumer
ret. q ꝓstitueret. puide de omni gente viros sapientes
z timētes deū. tribunos centuriones. dnḡgarios z de
canos. officiales diuersos ad gubernatōz pp̄li. Exo. xvi

Tertio boc ꝓgruit ꝓpter maiorē pulchritudinem q
ꝓsistit in varietate cū quodā ordine. Un. ij. tbimo. ij.
In magna domo. s. ecclesia nō solū sunt vasa aurea z
argentea. sed z lignea z fictilia qō est ad decorē dom⁹ ps. 44.
Et in laudē eccl'e sponse dr̄ in ps. Circūamicta varie
tate scz statuū z officioz. In cuius figuram legit q re
gina Saba. videns domū salomonis que significat
eccl'am. z ordinē ministrantiū non remanēsit in ea spi
rit⁹. s. pstupore. Nec tamen multiplicitas statuū offi
cioz z rituū qui sunt in eccl'a. nō tollit vnitatem eius
que perficit per vnitatem fidei caritatis z pacis fm il
lud Eph. iij. Ex quo totū corpus ꝓnexū per charita
tem. ꝓpactū per fidē. per omnem iuncturam submi

3. regū. io.

Tbo. vbi s ad pmū

2a.2e.q. 184.ar.4

nistratōnis.dū.s.vnus alij,seruit.Rayne.p⁹ tho.vbi supra.Quantū ad tertiū.s.de differētia inherētie.Sciendū q̄ hec duo differt.pfectio pſone,z stat⁹ pfectōis eo q̄ ꝺcūcz pfect⁹ ē in statu pfectōis ē nec ecōtra.Hoc pbat triplr.Rōe inductōe.z auctoritate.Ratio ad p̄ma quia hō dr perfectus.ex eo q̄ habet actū pfectū ꝺilectionis z gre.Sed dicit esse in statu pfectōis ex eo q̄ obligat se ad ea que sunt perfectionis cum aliqua solēnitate vt dictū ē.Hec aūt sunt diuersa.Inductione pbat.diuersitas coꝝ.Aliqui cū sunt in statu pfectōis qui carent caritate et gra.sic mali episcopi et mali religiosi.Econtra aliqui sunt qui habent perfectionē gratie et dilectōis.et tamen non sunt in statu pfectōis vt sunt seculares pfecti.sic fuit Ludouic⁹ sctūs rex francoꝝ karolus magnus rex romanoꝝ.Auctoritate pbat quia alicq̄ obligant se ad id quod non seruant.Et ecō tra aliqui obseruāt id ad qđ se nō obligauerunt vt ꝓz in pabola Math.xxi.de duob⁹ filijs quoꝝ vn⁹ imperanti patri et dicenti.Vade in vineam et opare.Respondit.nolo.postea iuit.Et alter dicens co.z nō iuit. sic vt ait Origenes.multi ꝑmittūt deo multa facere et paz opanť.z ecōtra pl'es paz ꝑmittūr deo z m'ra faciunt.Notandū etiā q̄ multi p̄nt dici esse in aliq̄ statu pfectōis.Nam in statū pfectionis ponit hominez obligatio ꝑpria cum solēnitate ad ea que sunt pfectionis.Et ad hanc obligationē habent religiosi et episcopi.nō aūt alij curati clerici vl' seculares.etiam perfecti viri Rayne.post tho.vbi supra.

Sumēdo statum se/.§.V

cundo modo et largius.s.fm q̄ homo ꝺstituit perpetuo ad cultū dī ꝑpetua obligatōe. Sciendū q̄ ois status pfectio est a xpo effectiue inchoata.Pro cuius declaratōe dicit Aug.delanchona.li.de ptāte eccl'iastica ca q̄ status nunc sumit scōm q̄ ex ptāte eccl'iastica vl ex aliquo sacro in vita spūali homo constituit et ordinatur ad cultū dei.Perfectū aūt dicit ꝑpria id qđ pōt attingere ꝑpria virtuti et ꝑpio fini vt dicit. vij.phisi/coꝝ.Finē aūt nre beatitudinis nō attingemus nisi p xpm.Juxta illud ad Heb.x.Habentes frēs fiduciā in introitu sctōꝝ in sanguine xpi.Potest ergo dici q̄ in vita spūali aliqs acquirit statū cōis cultus xpiani noꝝ cū ꝑpria obligatōe.et est iste status coniugatoꝝ. Alius acq̄rit statū cum diuini cultus administratōe et est iste status dericoꝝ.Alⁱ acquirit statū cū operum pfectione seu supererogatōe.et iste est stat⁹ religiosoꝝ. Alius acq̄rit statū cum animaꝝ ꝑpria instructōe iste est status platoꝝ.Statū aūt ꝺstituit xps rectificauit.Mar.v.cū dixit.Dictū est antiqs.Quicūcz dimiserit vxorē suā facit eā mechari.Q⁹ aūt mr̄imonium hēat spūalem pfectionem annexam.ꝺsequit ex eo q̄ ē sacr̄m ecclie.Et tale sacr̄m est perfectū xpi incarnatōe qđ copulata est diuina natura humane;quā ꝺiunctionem significat matrimoniū.Statum clericoꝝ christus cōplcuit et'rminauit.cuz ait Mat.v.Nisi abūdauerit iusticia vestra plus q̄z scribaꝝ z phariseoꝝ non intrabitis in regnū celoꝝ vbi dicit glo. q̄ ostēdit xps discipulos suos pfectiores esse magistris veteris legis.q̄ illoꝝ erat iusticia figurata.istoꝝ cōpleta z terminata.Illoꝝ iusticia erat in verbo istoꝝ in ope;z sermone.Statū religiosoꝝ xps specificauit;q̄n adolescēti interroganti q̄d sibi deesset ad vitā spūalē respōdit Matthei.xix.Si vis pfectus esse;vende omnia et da pauꝑib⁹ et seq̄re me.Sed statū platoꝝ trina ꝓfessiōe firmauit q̄n Petr⁹ ter interrogando si cum diligeret plus alijs.et ipo respondente.Tu scis quia amo te. dixit ei ter.Pasce oues meas Joh.vl.Tūc ē ver⁹ plat⁹ et pastor noīe et re q̄n dilectionē plenā habet.vt subintrā corpus et vitā ponat ꝑ rege ad pascendū ipsū ꝺbo et exēplo.et corpali cibo q̄rū pt.Et sic ois status pfectio et rectificatio est a xpo effectiue inchoata.

Sumendo statum §.VI

tertio mō repitur esse multiplex.q̄ aliq̄ sunt ꝺditi vite actiue.vt cōiter laici.Alij vite contemplatiue.vt clerici et religiosi.Alij vite mixte vt prelati de bis tribꝰ dicit in figurā Ezech.Si fuerint hi tres Noe.Job.et Daniel in medio ei⁹.hi saluabūt aīas suas.Noe q̄ rexit arcā in diluuio significat prelatos qui regunt arcā ecclesie in aquis tribulationis.Job cōiugatus z operibꝰ miscōie ꝺditus significat actiuos.Daniel qui fuit abstinens et oronib⁹ et visionib⁹ ꝺditus significat cōtemplatiuos.Et hi.s.actiui laici.contemplatiui clerici religiosi et plati.si sunt in medio ecclie.i. in vnita te et virtute degentes,saluant animas suas.Quilibꝫ horꝫ statuum distinguit in diuersa officia et exercitia. Nā laici aliqui sunt ꝺiugati.alij ꝺgines.alij in vidui tate.Jterū alij dñi.alij milites.alij doctores.alij medici. alij artifices.alij agricultores ꝛc. Clericoꝝ etiā alij sacerdotes.alij diaconi.alij subdiaconi.alij in mioꝛibꝰ. Et horꝫ alij decani.alij archidiaconi.alij cātores. alij vicarij.alij delegati et hmōi.Religioſoꝝ etiā alij anachorite.alij cenobite et monachi.alij canonici regulares.alij mēdicātes.Et horꝫ etiā sunt diuersimodi viuēdi fm varias regulas et ꝺstitutōes suas.vt p̄dicatoꝝ minoꝝ.heremitaꝝ et hmōi.Platoꝝ etiā diuersi sūt gradus.q̄ alij epi.alij archiepiscopi.alij patriarche.alij cardinales.Deniq̄z supremus est summus pontifex. Unde apl's ad Ro.xij.et.i.Cor.xij.loquit de ecclesia ad similitudinē corpis humani.Diuersa igit membra.diuersi fideles.in diuersis statibus.actus eorum diuersi sunt.diuersa officia z exercitia coꝝ.Et membra quidem excellentiora.puta oculi vel caput nō cōtemnunt inferiora.vt pedes.sed diligūt ea q̄z necessaria sunt eis in actibꝫ suis.ita superiores gradꝰ vel officij prelatiz dñi nō debent ꝺtinere subditos. Item qđlibet membrū contentat de officio suo.nec se intromittit de officio alterius nisi in adiutoriū.ita quilibet debet contētari de statu suo nec debet intromittere se vel auferre eius officiū sed iuuare. Item gaudet qđlibet mēbruz de bono alterius et dolet;et cōpatit de malo illius ita quilibet debet gaudere cum gaudentib⁹ in bonis coꝝ z flere cū flentib⁹ in malis.Et sic eccl'a regina astat a dextris dei moꝝ honestate.in vestitu deaurato sapietie claritate.circūdata varietate statuū et officioꝝ et exercitioꝝ diuersitate vnde resultat pulchritudo.Et de horum singulis est dicendū ab inferioribꝰ inchoādo.

Ezech.14

Rom.12

Explicit prologus.

Incipit tabula tertie partis summe. Antonini. que habet titulos. xxij.

Titul' prim' de statu coniugatoꝝ.

Cap̃.i. de matrimonio. s. ꝺiugio immaculato. ꝙ ro. ꝓnto ꝺiuo matrimonio. ꝛ effectu deriuato. in quẽ ordinat. Juxta illud. Beatus es et bene tibi erit Uxor tua sicut vitis abundans in lateribꝰ domus tue. Filij tui sicut nouelle oliuaꝝ.

Cap̃.2. de mr̃imonij ꝙdditate. ꝛ de triplici errore. s. ꝑsone. fortune ꝛ ꝺitõis. put est primũ impedimentum mr̃imonij q̃ ad sui ꝺtractionẽ ꝛ effectũ. Relinq̃t nem pe bõ patrẽ ꝛ mrem ꝛ adherebit vxori sue et erũt duo in carne vna.

Caplm.3. de scõo impedimẽto mr̃imonij. Immo diri mens contractũ. vicz seruili ꝺitõe sub triplici differẽtia notata. Et de fuitate post ꝺtractũ atq; ꝙsumma tum mr̃imonium spontanee inita.

Cap̃.4. de tertio mr̃imonij impedimento. s. voti solẽnis. siue ꝓfessionis solẽnis tacite vel expresse alicuius religionis approbate.

Cap̃.5. de quinto impedimento videlicet crimis. Mã quartũ impedimentũ. s. ꝺgnatõis ꝓpter sui pluritatez vltimo reseruat infra. ca. xiij. Tria eñ crimina impe diunt ꝺtrahendũ ꝛ dirimunt iam contractum. s. ma chinatio in mortem. pollutio per adulteriũ. ꝛ viuen te prima scõm coniugium.

Cap̃.6. de disparitate cultus. sexto impedimento etiã dirimente tam contractũ sub triplici differentia. Et si possint infideles vnꝰ ritꝰ contrahere cũ infidelibꝰ alte rius ritus. puta saraceni cum tartaris vel turcis.

Cap̃.7. de septimo impedimenco. s. violentia vel me tu. sub determinatõe triplicis coactõis. s. absolute. ꝺdi tionate per metum insufficientem ꝛ sufficientẽ in cõ stantem virum cadentem.

Cap̃.8. de octauo impedimẽto vicz ordis sacri ꝓpter sui implicitũ votũ solẽne exꝰ ꝺstitutõe eccle sub triplici ꝺclusione. ꝓpter differentiã orientalis. ꝛ occidentalis ꝛ ꝓfessionem religionis.

Cap̃.9. de nono impedimẽto ligamis cuz quis alteri cõiugi est ꝙ verba de p̃nti obligatꝰ. non obstante q̃n tocunq; recessu alterius. aut p̃sumptõe mortis causa probabili aut violenta.

Capi.io. de decimo impedimento vicz publice bone statis iustitia. ꝛ quare hoc impedimentũ sit ab eccl̃ia institutum.

Cap̃.ij. de vndecimo impedimẽto etiã dirimẽte ꝺtractũ. s. affinitate iuxta sui ꝺtrahentiã efficientiã et ꝓmanentiã. Et quibꝰ gradibꝰ papa dispẽsare possit

Cap̃.12. de duodecimo impedimento mr̃imonij. vide licet impotentia coeundi. sub triplici specierum suarũ differentia. puta naturali. accidentali. ꝛ maleficiali.

Cap̃.13. de quarto impedimento mr̃imonij. s. deꝺgna tione. q̃ diuidit in carnalẽ. spũalem ꝛ legalẽ. Et de de scriptionibus earundem.

Cap̃.14. de cognatõe naturali. siue carnali. i. ꝺsangui nitate sub triplici determinatõe. vicz quid sit consan guinitatis linea vel gradus. De computatione gra duum ꝛ ꝓhibitõe in quibus gradibus.

Cap̃.15. de ꝺgnitõe spũali. i. ꝺpaternitate. vñ pueniat q̃ mr̃imonijũ impediat ꝛ inter quos cõtrahek. ꝛ quis debeat aliũ renere. ꝛ qui nõ. atq; q̃s nõ ad baptismũ vel ad confirmationem.

Cap̃.16. de pluribꝰ impedimẽtis. nõ tñ dirimentib iam contractum. vt voto simplici ꝛ similibꝰ. Et q̃ clã destina desponsatio ꝺcak sex modis fieri.

Cap̃.17. de impedimento feriarum. q̃n. s. nuptie fieri non possunt.

Cap̃.18. de sponsalibꝰ quo ad sui descriptionẽ quãdo contrahi possunt. De penis suppositis sua sponte. et de nouem casibus in quibus soluunk. Et quot mõis contrahi possunt.

Cap̃.19. De contractu mr̃imonij per verba de presenti. effectibus suis. ꝛ intentione contrahendi sub sex cõclusionibus.

Cap̃.xx. De cõsummatõe mr̃imonij ꝛ eius actu cõiugali. put in nouem casib est peccatum mortale in sex casibus solum veniale. in aliquibus nullum. imo ꝙli quando meritorius.

Cap̃.xi. de dissolutõe matrimonij. siue diuortioꝝ mortem naturalẽ. siue ciuilẽ. i. ingressum religionis. ꝛ q̃b casibus ingredi licet ꝺiugato religionẽ altero inuito. Et de diuortio iudiciali q̃ ad thoꝝ licet nõ q̃ ad vinculum. Et de casibus in quibus vxor etiã ꝓpter adulterium non potest dimitti.

Cap̃.22. de votis ꝺiugatoꝝ. tam pegrinatõis q̃s ꝛ continentie. Et si ad partis in hoc iudicank. aut alter alteri debet obtpare.

Cap̃.23. de dotib ꝛ donatõibꝰ ꝓpter nuptias. in quib casibus lucratur maritus dotem. Cui ꝛ q̃n sit restituẽda dos ꝓpter diuortiũ ex adultero effectum.

Cap̃.24. de vigintiquinq; diuersis vitijs coniugatoꝝ rum in genere.

Cap̃.25. de diuersis vicijs mulierum in genere fm literas alphabeti adaptatis. Ecce eñ in iniquitatibus conceptus sum. ꝛ in pctis ꝺcepit me mr̃ mea.

Cap̃.26. de triplici filiatõe. videlicet eterna ꝛ ineffabili a nobis adoranda. Diuina ꝛ cõmunicabili a nobis pcuranda. Humana ꝛ variabili a nobis indaganda sub quadruplici subdiuisione. Uñ ꝓpha ait. Ego dixi dij estis ꝛ filij excelsi omnes.

La.27. de legitimatõe illegitimorum. quo ꝛ p q̃s fieri habet. ꝛ de differẽtia facta a summo pontifice ꝛ a romano imperatore quo ad sui effectus.

Titulus. 2. De statu continentium virginum. videlicet ꝛ viduarum.

Cap̃.i. de virginitatis possessione. dignificatõe ꝛ coronatione. Nam adducentur regi virgines post eã. proxime eius offerentur tibi.

Cap̃.2. de consecratõne virginũ ꝛ cautelis p sua custodia ꝛ de pluribus alijs pertinentibus ad earuz debitam conseruationem.

Cap̃.3. de institutõe. ꝛ mõ conuersatõnis eaꝝ vt sint sine querela. Nam viduam eius bñdicens benedicaꝝ pauperes eius saturabo panibus.

Titulus. 3 De dominis temporalibus.

Cap̃.i. q̃ dominiũ vniuersi cõstitit in summi pontificis auctoritate. ꝛ regali ptãte. q̃ Constituit eũ dominũ dom̃ sue ꝛ ꝓncipẽ oĩs possessionis sue.

Cap̃.2. de dominio ciuitatũ ꝛ regnoꝝ quo sit introductum ꝛ de vsu rerum.

Cap̃.3. de declaratõe terminoꝝ vsu fructus vsus possessionis. ꝓtectis dominij ꝛ iuris.

Cap̃.4. de diuersis vicijs dñoꝝ ꝛ eoꝝ officialium.

Cap̃.5. de feudis ꝛ feudatarijs. Mõ infestiture feudi Et quibus modis feudũ amittak.

Cap̃.6. de multiplici seruitute ꝛ manumissiõe Juxta illud. O domine q̃ ego seruus tuus ego seruus tuus ꝛ filius ancille tue Annectunk defectus ꝓncipum rectoꝝ ꝛ eorum officialium.

Tabula titulorꝫ

Titulus. 4. De militib⁹

et multiplici bello.
Capitulū. i. de triplici militia clericali. spūali. ⁊ laicali
⁊ de singulorꝫ certamine. iuramine.
Cap. 2. de stipendiarijs ⁊ de bellis iustis ⁊ iniustis. an
subditi teneant dñis suis obsequi indifferenter in istis
⁊ ḋb⁹ bellare liceat. cū pluribꝫ hmōi questionib⁹.
Cap'lm. 3. de bello ꝑticulari. et quō liceat se defendere
iuxta regulā iuris naturalis. Vim vi repellere licet cuꝫ
moderamine inculpate tutele.
Cap'lm. 4. de repsalijs et materis duelli.

Titul⁹. 5. De doctorib⁹ et

scholaribꝫ vniuersalis studij.
Capitulū. i. de modo ꝑcq forma acquirendi scientiaꝫ
⁊ diuerso fine studentium.
Cap. 2. de multis q̄ ptinēt ad doctoratū in diuersis scie
tijs. Et de pluribꝫ effectib⁹ doctorꝫ ⁊ scolarium

Titul⁹. 6. De statu aduo⁹

catorum ⁊ ꝓcuratorum iudicialium.
Capi. i. de exercitio aduocatorꝫ ⁊ differēti q̄litate eorū
Capi. 2. de his q̄ ptinent ad debitū modū aduocandi
⁊ salarijs eorꝫ ⁊ virtꝫ plurimis. ⁊ defectib⁹ eorum.
Capitu. 3. de tabellionib⁹ ⁊ ꝓcuratorib⁹ ⁊ tabularijs ⁊
defectib⁹ pluribus eorum.

Titul⁹. 7. De statu medi

corum.
Capi. i. q̄s venerandi sunt medici in suā facultate.
Capi. 2. de diuersis virtꝫ medicorꝫ ⁊ eorꝫ salarijs. Et q̄
bus medicis nos cōmittere debemus.

Titul⁹. 8. De statu merca

torum ⁊ artificum.
Capi. i. De exercitio artificū regulato. vt videlicet ope
rentur cum bona conscientia. debita conuenientia et
debita permanentia.
Cap'lm. 2. de diuersis generib⁹ ꝓtractus ⁊ fraudib⁹ eorꝫ
Cap'lm. 3. de negociatorib⁹ et campsorib⁹. et de diuer⁹
sis generibus kambiorum.
Cap. 4. de diuersis generib⁹ artificū et eorꝫ ministris
videlicet de aurificib⁹. pfonetis. lanificib⁹. serificis. aro
matarijs. barbitōsorib⁹. architectis. fabris et agricol⁹.

Titulus. 9. De statu iudi

cum secularium et ecclesiasticorum.
Cap. i. ḋb⁹ modis ꝑpetrat iudicij. Et ibi ꝺ mūeribꝫ
Cap. 2. de pluribꝫ q̄ ptinent ad iudicū et salarijs iu⁹
dicum et assessorum.
Capi. 2. de officio iudicis delegati. et si possit subdele
gare. Et q̄ delegatiua iurisdictio expirat decem modis.
Cap. 4. de ꝺseruatorib⁹ priuilegiorꝫ. q̄s modeste se dñt
bre in pcessib⁹ suis. et q̄ spectāt ad eorꝫ officium.
Cap. 5. de officio ordinariorꝫ. et q̄ sint ⁊ de pertinētib⁹
ad eorum officium.
Capitu. 6. de arbitris. quēadmodū differunt ab ordi
narijs iudicibus et arbitrarijs.
Cap'lm. 7. de triplici mō ꝓcedendi iuꝺicio. Et pri⁹
mo de mō ꝓcedendi per inquisitionē in quib⁹ causis
fieri possit et substantialibus suis.
Ca. 8. de mō ꝓcedēdi p accusatōz et q̄ phibēt accusare
Capi. 9. de ꝓcessu iudiciali p denunciationem.
Capi. 10. de purgatōe canonica quō fieri habet. et cū
quot quis se debeat purgare.
Capitulū. 11. de testib⁹. et examinatōe eorꝫ. et qui pos⁹
sint esse testes. et de pena falsi testis.
Capitulum. 12. de sententijs ferendis.
Capitulum. 13. de litis contestatione.
Cap'lm. 14. de appellatōne. si oīb⁹ liceat. in q̄b⁹ casib⁹
reꝛ̄ciat. ad quē⁹ sit appellandū et de ꝓsecutōe sua.
Cap. 15. de mō agendi sine figura et strepitu iudicij ⁊
quō intelligit cum dicitur. De plano sine strepitu et
solēnitate. omissis solēnitatibus iuris.
Capi. i 6. de decē obseruandis successiue in iudicijs. vi
delicet ꝛpe citatōis. repētatōis. dilatōis. litis ꝓtestati
onis. pbatōib⁹. pducendis renunciationis ⁊c.

Titul⁹. 10. De statu morí

Cap. i. de triplici domo ꝺfectꝫ ꝺsciē familie. et cētium
sepulture. q̄b⁹ puidendū est instante mōte.
Cap'lm. 2. De penitentibus in extremis.
Cap. 3. de testamētis et executoribꝫ testamentorꝫ.
Ca. 4. de donatōib⁹ cā mortꝭ. quēadmodū differt ꝑa le
gatꝭ. et q̄s possit donare. et q̄b⁹. Quot deniq⁹ modis
Cap. 5. de sepulturis et canonica ꝑ(reuocari possit.
tione et de sepulture prohibitione.

Titul⁹. 11. De statu hospi

talariorꝫ et de iurisditionib⁹ ad eas ptinentibus.
Cap. i. de ꝺditōe hospitalariorꝫ. vt infirmis puideāt
de sacris et necessarijs sustentamentis. et hortenr de
patientia benignis ꝓbis intuitu ꝓeius qui in eorꝫ nomi
ne et personis fouetur.
Cap. 2. de bis q̄ ptinent ad hospitalia et eorꝫ officiales
quib⁹ eorꝫ cura ꝺmitti possit. quibusue ratio sit red⁹
denda de perceptis et expositis.

Titul⁹. 12. De ecclesijs et

patronis earum.
Capitu. i. Eccl'a trib⁹ modis sumit. puta ꝑ collectōne
fideliū generali. ꝑ ꝺgregatōe iustorꝫ ꝑ speciali. et ꝑ edifi
catione lapidum materiali.
Capi. 2. de ptinentib⁹ ad edificiū materiale ecclesiarū
q̄s possit de nouo erigere. et q̄s teneat eā restaurare
Cap'lm. 3. de ĩmunitate eccl'arꝫ et ꝓsonarꝫ eccl'asticarus
de pena violantiū et quō violari dicatur.
Cap. 4. de censib⁹ et tributis ecclesiarꝫ. procuratōne
et diminutione earum non ficnda.
Capitulum. 5. De alienatōe rerum eccle. si fieri possit.
et in quibus casibus.
Cap. 6. de ꝺsecratione eccl'arꝫ. et quō violenter. et quō (reconciliētur.
Ca. 7. de veneratōe ecclesiarꝫ
Ca. 8. de reliquijs et imagib⁹ sacris ⁊ cōsignatōe scōꝝ
Ca. 9. de triplici adoratōe latrie. dulie et yperdulie.
Cap. 10. de deuotione et ei⁹ effectu et ornatu ecclesiarū
de aque benedicte virtutib⁹.
Cap. 11. de oblationib⁹ ecclesiasticis q̄ fiūt in ecclesijs.
Cap. 12. De patronis ecclesiarꝫ. et que ptinēt ad ius ꝓa
tronatus. et quō ꝓbent presentare.

Titul⁹. 13. De clericis et

Ca. i. de exercitio clericorꝫ. q̄ a scl'aribꝫ (diuis officijs:
negotijs dñt abstinere. In sacris eloquijs et ꝓfanis
se exercere. Et in diuis officijs et oīonib⁹ se ꝓhibere.
Ca. 2. de cōuersatōe clericorꝫ et a q̄b⁹ exercitijs debent
abstinere.
Ca. 3. De cōuersatōe clericorꝫ ex regulā ecclesiasticā op⁹
tet eōs eē irrepēhēsibilē. sub. pij. canonib⁹ declarata.
Ca. 4. De bonis canonicis sub plurib⁹ q̄stionib⁹. qui
ad eas teneant. q̄bus ꝛpibus dicende. si requirat attē
tio et huiusmodi.
Cap. 5. De ceremonijs misse et expositionibus suis.

Cap̃.6.de pertinentiby ad missam ꝛ defectibus. ꝛ de dispositione celebrantis. ꝛ celebrandi frequentatione ꝛ eius vtilitate.

Titulus.14. De septẽ sacramentis

ecclie ꝛ statu ministrantiũ ꝛ ꝓferentiũ ea.

Cap'm.1. De sacramẽtoꝝ ordinatiõe ꝛ coꝝ ꝗtuali operatione. Iuxta illõ ꝓbe. Vox dñi supaquas multas. Misit verbũ suũ ꝛ sanauit eos ꝛ eripuit de interitionibus eorum.

Cap'm.2. de sacro baptismi ẽctum ad fictionis exclusionẽ. baptisati cũ deo reconciliationẽ. ꝛ ei⁹ postea scrãz ꝓuersationẽ. Iuxta illõ ꝓbe. Vox dñi supaquas multas. maiestatis intonuit. dño supaquas multas.

Cap'm.3. de sacro ꝓfirmationis ẽctũ ad suã q̃druplicẽ spem. fm illud Confirma hoc deꝰ qõ operatus es in nobis a templo tuo qõ est in hierlm.

Cap'm.4. de sacro eucharistie ẽctum ad sui exim̃iam excellentiã. ꝓferentis nimiã benuolentiã. ꝛ assumẽtis idoneam conscientiam.

Cap'm.5. Iterũ de sacro eucharistie ẽctum ad deitatẽ sub panis specie latentez. Utilitatẽ hoiꝭ cũ deuotione ꝓsequentez. Et venerabilitatẽ pleb eucharistie assistentẽ ꝛ credendo. conditionẽ rõnalem adhibẽdo. ꝛ inuocationẽ spiritualem consequendo.

Cap'm.6. de sacro penitẽtie. Confessionẽ penitẽtialẽ exercendo. conditionẽ rõnalem adhibẽdo. ꝛ inuocationẽ spiritualem consequendo.

Cap'm.7. de sacro ordinis ẽctum ad sui mysteriũ aliquid pro quo debẽt venerari. habitũ gratificũ q̃ deberẽt exornari. ꝛ pmiũ glorificũ quo debent decorari.

Cap'm.8. de extrema vnctione ẽctũ ad sui distinctiõez ꝛ ecclie remedium.

Cap'm.9. de sacro matrimonij quẽadmodũ se coniuges debent habere ad inuicẽ. vt benedictionẽ patriarcharum consequantur.

Cap̃.10. de pluralitate ꝓlatiꝝ ꝛ ei⁹ diuortio quõ olim pluralitas coniugij licebat. ꝛ casus in quibus licet diuortium ꝓcurare.

Cap̃.11. de sacramẽtis in genere. de numero eoꝝ institutione ꝛ differentia a sacramentis veteris legis. ꝛ effectu que sint necessaria. ꝛ quis eoꝝ sit ministrator.

Cap̃.12. de sacramenti eucharistie institutione cõmunicatione. ministro ꝛ effectu.

Cap'm.13. de baptismi materia. forma. ministro ꝛ effectu.

Cap'm.14. de sacramẽto ꝓfirmationis eius ministro materia ꝛ effectu.

Cap'm.15. de sacramẽto extreme vnctiõis ẽctum ad sui materiam. formã. ministrum ꝛ effectum.

Cap'm.16. de ordine sꝛcẽplici. ꝛ per quẽ actũ imprimat caracter in singulis. de tꝛplici mõ ordinationũ de etate ordinandoꝝ. ꝛ de excõmunicatione eoꝝ.

Cap̃.17. de penitẽtie quidditate effectu impedimẽtis: ꝛ eius remediꝭ.

Cap̃.18. de contritionis necessitate. qualitate. quantitate ꝛ eius causalitate.

Cap̃.19. de cõfessionis necessitate ꝛ qualitate sub sede cum conditionibus declaratis.

Capitu.20. de satisfactione ꝛ operibus eius.

Titulus.15. De statu beneficiatorum.

Cap̃.1. de dignitatibus. prebendis. beneficijs ꝛ collatione eoꝝ. De plalitate bñficioꝝ. de dispensatiõe super eo. De residentia ꝛ absentia in beneficijs.

Cap̃.2. de translatu clericoꝝ de vna ecclia ad aliam.

Cap̃.3. de ꝑmutantibus beneficijs vel prebendas.

Titulus.16. De statu religiosorum.

Cap'm.1. De essentialibus religionis. s. paupertate. castitate ꝛ obedientia. Et de cerimonialiby ꝛ varijs regulis ꝛ ꝓstõnib ꝛ trãsgressionib eoꝝ. Et de peminẽtia vnius religionis ad alterã. ꝛ brẽ aliq in cõi si minuat ꝓfectioez ꝛ de obligantiby se per votum ad eum.

Cap'm.3. de ꝓfessione exꝑssa. ꝛ q̃ in ordine mendicantiũ requirat annus ꝓbationis ꝓtinuus. ꝛ q̃t modis fiat tacita professio. ꝛ de professionis vtilitate.

Ca.4. de trãseuntiby de vna religiõe ad aliã religionẽ

Ca.5. de electis ꝛ fugitiuis. ꝛ de excõicationib varijs quas incurrunt religiosi.

Cap'm.6. de ꝑtinẽtiby ad religionẽ. viz habitu. studio. mendicatione. labore manuũ. esu carniũ. de contractionib ꝛ obligationiby eorum.

Cap'm.7. de ꝓlatis religioꝝ. Abbate abbatissa. et quomodo debent instrui nouitij.

Cap̃.8. de disciplina religioꝝ in ꝓuersando cũ alijs in ambulãdo. in stando. in habitu. in gestu. ꝛ in silẽcio

Cap'm.9. de exẽptione religioꝝ ꝛ alioꝝ ꝛ si nõ obstante priuilegio eorũ ꝓueniri possint coꝛa ordinarijs rõne delicti vel contractus.

Cap'm.10. de ꝑtinẽtiby ad cõmendationẽ religiõis ratione boni. vtilitatis. iocunditatis ꝛ honestatis. Quia in ea homo viuit puri⁹ cadit rari⁹. surgit velocius. q̃ ad initiũ religionis. Incedit cautius. Quiescit securi⁹ Irrorat frequẽti⁹. q̃ ad ꝓgressum. purgat citi⁹. mozit cõfidenti⁹. ꝛ remunerat copiosius. quo ad terminum Ecce q̃ bonũ ꝛ q̃ iocundũ habitare frẽs in vnum.

Titulus.17. De statu cõfessorum.

Cap̃.1. de potestate siue auctoritate cõfessoris.

Cap'm.2. de ordinario confessoꝛe vniuscuiusq̃ q̃ ad ecclesiasticas personas.

Cap'm.3. cui debent laici ordinarie confiteri.

Cap'm.4. In quibꝫ casibꝫ q̃s possit alteri cõfiteri q̃ proprio sacerdoti. etiam sine licentia eius.

Cap'm.5. quis põt cõmittere audientiã ꝓfessionũ.

Cap'm.6. Quomodo curatus possit dare licentiam vel denegare.

Cap'm.7. q̃ monachi nõ possunt audire cõfessiones sine licentia prelati sui.

Cap'm.8. de potestate audiẽdi cõfessiones fratrũ predicatoꝝ ꝛ minoꝝ. pretextu demẽ. Dudum.

Cap'm.9. de effectiby quisequũtur ex cõmissione audientie confessionis alteri facte.

Cap'm.10. in quiby differũt frẽs pñtati tenore demẽ. Dudũ. ꝛ sacerdotes curati confessiones audiendo.

Cap'm.11. de casibus reseruatis epis.

Cap'm.12. de eo qui absoluit aliquẽ a casu a quo absoluere non potest.

Cap̃.13. An in generali ꝓcessione ꝓtineat specialis.

Cap̃.14. Quid possint penitẽtiarij curie romane.

Cap̃.15. Quid fiendũ q̃n ꝓfessor nõ intelligit pñam.

Cap̃.16. De scia quã debet habere confessor.

Cap'm.17. de bonitate ꝓfessoris in se ꝛ quõ se debeat habere ad penitentiam.

Ca.18. de regul' qbꝫ cognoscit pctũ mortale a veniali

Ca.19. q̃ ꝓfessor debet scire ꝛ fuare vtilia ꝛ necessaria in ipso exercitio audiende ꝓfessionis.

Cap̃.20. de penitẽtia iniungenda a ꝓfessore ne vilescat auctas ecclie. ꝛ ne potestas clauiũ contemnet.

Cap̃ 21. De forma ꝛ mõ absolutionis ꝛ de canonibus penitentialibus. Et de penitentia iniuncta in peccatis impleta. si sit iteranda.

Cap̃.22. de celatione ꝛ sigillo ꝓfessionis. Qui teneantur ad sigillum. ꝛ ad que se extendat.

Tabula titulo⁹

Titulus decimusoctau⁹

De statu predicato⁹.
Capitulum.i. De sedecim ꝓprietatib⁹ celo⁹. ⁊ de decez
nouē ꝑuilegijs ꝓdicato⁹. Ia cęli enarrant gl̄ias dei.
Cap̄.ij. de inq̄sitoribꝫ quomodo se debēt habere in inj
quisitione contra hereticos.
Ca.iij. ō ꝓdicatoribꝫ q̄les dn̄t esse vi3 in dilectiōe ar
dentes. in ꝓuersatione relucētes. ⁊ in sc̄a cōpetētes.
Ca.iiij. de decē effectib⁹ a q̄bus ꝓdicato⁹ se debet ca
Ca.v. de forma ꝓdicationis ⁊ de septē modis (uere.
ꝓcedendi in predicatione.
Ca.vi. de modis uitarandi materiam et libris auten
ticis ad ecclesia ⁊ apocriphis.

Titulus decimusnonus

De statu prelato⁹.
Capitulum.i. de prelatis et ꝓficiendis. vtputa ambi
tiosi excludant⁹: canonice instituant⁹: ⁊ dn̄ice exequant⁹
Juxta illud. Peccato⁹ cornua confrigam ⁊ exaltabū
tur cornua iusti.
Cap̄m.ij. de electione ad ꝑlaturam. q̄s possit ⁊ q̄s nō
possit eligere arq; elegi. De electiōis tpe: loco: forma et
triplici mō. Et q̄n pras eligendi ad aliū devoluatur.
Cap̄m.iij. de postulatione q̄d sit. quis postulari pos
sit ⁊ de effectu postulationis.
Cap̄m.iij. de confirmatione electo⁹.
Caprm.v. de renunciatione qua q̄s renunciat digni
tati vel officio habito q̄liter fieri habeat: que renūcia
ri: ⁊ q̄s renunciare possit.
Cap̄m.vi. de diuersis officijs seu dignitatib⁹. Et pri
mo de archidiaconatu ⁊ eius iurisdictiōe. De⁹ eū in
gradib⁹ eius cognoscet cū suscipiet eam.
Cap̄m.vij. de archipresbyteris ⁊ eo⁹ officio.
Cap̄m.viij. de primicerio siue cantore.
Cap̄m.ix. de officio sacriste ⁊ custodis.
Cap̄m.x. de officio vicarij p̄pe vel episcopi ⁊ eoꝝ
iurisdictione ⁊ vicarijs ecclesiarū: q̄ deseruiūt diuinis
Cap̄m.xi. de debito mō se habendi in offi (officijs.
cio prelature. vt videlicet querāt subdito⁹ vtilitatez.
vt habeant in agendis intentionum puritatez. Et vt
addant exemplo⁹ puritatem.

Titul⁹.20. De statu epo-

rum archiepiscopoꝝ ⁊ patriarcharum.
Cap̄m.i. Episcopi debet tria habere ad sui honorem
Juxta illud. Pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi fi. consti
tues eos principes super omnes terrā. memores erūt
nominis tui domine.
Cap̄m.ij. de his que ptinēt ad executionē epi officij
vt in ordinādo. ꝓfirmādo. bñficia dispēsando. admi
nistrando ⁊ alia. de iurisdictione eo⁹ ⁊ alijs multis.
Cap̄m.iij. de archiepis q̄ntuz ad eo⁹ dignitatis emi
nentiā. oportunitatis cōgruentiā. ⁊ honestatis ꝓtinentiā
Juxta illō. Accingere gladio tuo sup femur tuū potē
Cap̄m.iiij. de ꝑriarchis ꝑmatib⁹ ⁊ archi (tissime.
epis: quo ad eo⁹ iurisdictionē ⁊ de pallio eo⁹.
Cap̄m.v. de visitatione fienda per epos ⁊ alios prę
latos q̄ fieri debeat. affectualiter cū subdito⁹ vtilita
te. vniuersal⁹ cū modo⁹ varietate. ⁊ misericorditer cū
flagello⁹ seueritate. Juxta illō. Intēde ad visitādas
gēres. ⁊ non miserearis oīb⁹ q̄ opant iniq̄tatem.
Cap̄m.vi. de quib⁹ sint fiende inq̄sitiones in visita
tionib⁹ ad diuersos stat⁹. ⁊ de ꝑcurationib⁹ fiendis le
gitimis nunciis apostolicis ⁊ alijs prelatis.

Titulus. 21. De statu car

dinalium ⁊ legato⁹um.
Capitulus.i. Cardinales quid sint respectu pape. Do
mini enim sunt cardines terre ⁊ posuit super eos or
Cap̄m.ij. de pertinentib⁹ ad statum cardina (bem.
lium ⁊ officia eo⁹um.
Cap̄m.iij. de ptāte ⁊ auctoritate legato⁹. Juxta illō.
Dissipa gentes que bella volunt. veniens legati ex egy
pto ⁊ ethiopia ꝓueniat manus eius deo.

Titulus. 22. de statu sum

morum pontificum.
Cap̄m.i. de gloria ⁊ honore summi pōtificis. Juxta
illud. Minuisti eū paulominus ab angelis gloria et
honore coronasti eū. ⁊ constituisti eū sup opa manuū
Cap̄m.ij. de potestate pape in genere: imo (tuarū.
de ptāte ordinis iurisdictionis ⁊ interpretationis i spe
cie. Juxta illud. Tibi dabo claues regni celo⁹.
Cap̄m.iij. de ptāte ecclesiastica signata per claues.
Cap̄m.iiij. de potestate ecclesiastica ut eru signata per
claues quantum ad septem potestates. in quib⁹ bea
tus petrus precessit alios apostolos.
Cap̄m.v. de potestate pape quo ad celestia. infernalia
⁊ terrestria. paganos. iudeos ⁊ xpianos. Et de com
patione ei⁹ ad imperiū. ⁊ de donatione ꝓstantini ec
clesie facte. q⁹ Oia subiecisti sub pedib⁹ eius oues bo
ues vniuersas. insup ⁊ pecora cāpi. volucres celi ⁊ pi
Cap̄m.vi. de ptāte pape in diuersis (sces maris.
materijs. ex his que ponit doctor sanct⁹ in diuersis li
bris suis per xxiij. questiones formatas.
Cap̄m.vij. recitat quinquaginta casus. in quib⁹ so
lus papa dispensat.
Cap̄m. viij. q̄re mutat⁹ nomē pape in sui creatione.

Titulus. 23. De consiliis

vniuersalibus.
Cap̄m.i. de differētia pape ⁊ ꝯcilij instar solis ⁊ lune
Juxta illud. non abscondi misericordiam tuā ⁊ veritā
tem tuam a consilio multo.
Cap̄m.ij. de ꝯsilijs vniuersalib⁹. ꝓuincialib⁹. ⁊ sino
dalib⁹. Ad q̄s ptinet ipsa ꝓgregare. ⁊ q̄ hēant ꝓueni
Cap̄m.iij. q̄ nō ⁊ appellare a summo pontifice. (re.
romano⁹ ad successorē ipius nec ad generale concilij
ꝓter priuilegia romane ecclesie a christo tradita.
Cap̄m.iiij. de concilijs ꝓuincialib⁹ ⁊ sinodalib⁹ ad
ditiones doctoꝝ. Qui sint vocandi ad ea que habent
ibi expediri. qualem potestatē habeāt congregati. q̄t
requirantur in cognitione causarū. ⁊ efficacia inibi de
cretorum et conclusorum.
Cap̄m.v. Que ꝑsone dicātur ecclesiastice sub sex dif
ferentijs ꝑsonarū. videlicet clericis in maioribꝫ ordini
bus sacris. Deo deuotis fratribꝫ ⁊ sororibꝫ tertij ordi
nis sancti francisci. vestitis de penitētia sancti domi
nici. arq; hospitalarijs. Et que hospitalia arq; oratoꝝ
ria dicantur prophana ⁊ que religiosa gauderes im
munitate ecclesiastica.

Titulus. 24. De excōmu

nicatione maiori. Et singulis excōmunicationib⁹ que
habent⁹ in corpe iuris et in extrauagantib⁹.
Cap̄m i. de excōmunicatione ꝓtra inijcientes manus
violētas in ꝑsonas ecclesiasticas. Juxta illud. Si q̄s
suadēte diabolo. Et de q̄ndecim casib⁹ in quib⁹ q̄s ea
ꝓter non incurrit. Et de. xvi. casibus in q̄bus excōica
tus propterea absolui potest circa papam.
Cap̄m.ij. Excōicat⁹. i. excōicari denunciant⁹ ⁊ declarā
tur q̄ sancte romane ecclesie cardinales hostiliter fue
rint insecuti vel ceperint vel fuerint secū.

Cap.3. excōicank bānientes epos z ad hoc coopantes
Cap.4. Excōicank oēs hereticī z fautores z receptato
tores eorum. z pape reseruatur absolutio.
Cap.5. Excōicantur sepelientes hereticos fautores. cre
dentes z receptatores eorum.
Cap.6. Excōicank rectores impediētes vl nō iuuan
tes epos z inquisitores hereticoz z fautoz z receptatoz
Cap.7. Excōicant inquisitores male z contra ꝓscien
tiam suum officium exercentes.
Cap.8. Excōicātur inquisitores z cōmissarij eoz illi
cite extorquētes pecuniā sub ꝓtextu inquisitionis.
Cap.9. Excōicantur innitentes ordinatiōib vel alie
nationibus de rebz ecclīasticis z sacrīmaticis factis.
Cap.10. Excōicantur asserētes remanā ecclesiaz nō es
se caput aliarū ecclesiarū. z nō posse condere canones
z decreta vel nō esse ei obediendū.
Cap.11. Excōicantur incendiarij ecclesiarū vel locoruz
pioz z posti q̄ denūciati fuerit absolutō pape reseruak
Ca.12. Excōicank effractores locoz sacroz z posti q̄ de
nunciati fuerint absolutio reseruak pape.
Cap.13. Excōicank falsarij litteraz papaliū. z pape re
seruatur absolutio.
Cap.14. Excommunicantur vtētes sciēter falsis lit
teris papalibus.
Cap.15. Excōicank recipiētes papales litteras seu bul
las in curia nō de manib pape vl deputati ad boc.
Cap.16. Excōicantur corrigentes. z ꝓponētes vl remo
uentes aliquid de litteris papalib. z pape reseruatur
absolutio.
Cap.17. Excōicantur facientes statuta ꝓtra ecclīasti
cam libertatem z seruari ea facientes. z scriptores eoz
z officiales iudicātes fm ea.
Cap.18. Excommunicank oēs dñi. phibētes subdit
ne faciāt obsequia corpalia pīonis ecclesiasticis.
Cap.19. Excōicantur vsurpātes patronatū de nouo
in locis pīs. vel vsurpātes bona vacantiū ecclīarum
Cap.20. Excommunicantur compellentes prelatos z
personas ecclīasticas ad submittendum ecclesias vel
ecclesiastica bona eis.
Cap.21. Excōicank concedētes repsalias. z eis vtētes
in clericos z bona clericoruz.
Cap.22. Excōicank grauātes personas ecclesiasticas
in se vl in suis pro eo q̄ nolucrunt eligere eos pro qui
bus rogati erant.
Cap.23. Excōicantur impediētes litigare in foro eccle
siastico. in causa que de iure vel ꝓsuetudine vel ex pri
uilegio possunt ibi tractari.
Cap.24. Excōicantur domini z eoz officiales grauā
tes aut licentiā grauandi tantos clericos vl suos con
sanguineos ꝓter sententias latas ꝓtra eos.
Cap.25. Excōicantur exigentes vel exigere faciētes pe
dagia vel gabellas a personis ecclesiasticis pro rebus
suis vel ecclesiarum.
Cap.26. Excōicantur imponētes tallias vel collectas
vel prestantias clericis sine licentia pape.
Cap.27. Excommunicank extorquētes absolutionez
a censuris ecclesiasticis p vim vel p metum.
Cap.28. Excōicantur cogentes nō seruare interdictū
vel excommunicationē non vitari.
Cap.29. Excōicantur facientes statuta q̄ vsure soluā
tur vel solute non reperank. z iudicantes fm ea.
Cap.30. Excōicantur deferentes arma vel ligna vel
mercimonia ad saracenos ꝛc.
Cap.31. Excommunicank spoliantes romipetas z pi
rate. z pape reseruak absolutio.
Cap.32. Excōicantur participantes sponte z sciēter i
diuinis cū excōicatis a papa.
Ca.33. Excommunicātur sepelientes interdictos excō
municatos vel publicos vsurarios.
Cap.34. Excōicantur ptrahentes matrimoniū sciēn
ter in gradibus phibitis. vel ordinati in sacris vel
pfessi in religionibus mares vel femine.
Cap.35. Excōicantur participantes sciēter excōicato
nominatim in crimine criminoso.
Cap.36. Excommunicank facientes vel mandantes
aliquē interfici per assessores.
Cap.37. Excōicank procurantes q̄ ꝓseruatores se in
tromittant de alijs q̄ manifestis iniurijs sciēter.
Cap.38. Excōicantur doctores q̄ admittūt ad lectio
nes legū religiosos sine habitu. vel ad phisicam.
Cap.39. Excōicantur magistri z scholares studij bo
nonienſ. ꝓducētes hospitia irreq̄sitis inquilinis.
Cap.40. Excōicantur mittentes scripturā vel nunci
um secreto alicui cardinalium. dū sit in ꝓclaui p ele
ctione pape.
Cap.41. Excommunicank dñi officiales rectores vbi
fit electio pape si nō seruāt ꝓstitutionē. c. vbi periculuz
Cap.42. Excōicank bigbine begbardi z alij (li.vj.
sumentes vitam fraticellorum z eis fauentes.
Cap.43. Excommunicank sumētes dignitatē senato
ris vel aliud regimen vrbis sine licentia pape.
Cap.44. Excōicank impediētes visitatores moniali
um in officio eoz post monitionem.
Cap.45. Excōicank fingētes casum fraudulēter. quo
iudex mittat vel vadat ꝓ testimonio ad mulierem.
Cap.46. Excōicank ingerētes se ad officiandū homi
nes ad alterius lingue irrequisito diocesano.
Cap.47. Excōicank absoluti ab excōicatione in arti
culo necessitatis. si postea cū possunt nō se presentāt
eis qui ordinarie debent absoluere.
Capm.48. Excommunicak qui electus in papam a
paucioribz q̄ duabus partibus cardinaliū se gerit ꝓ
papa z qui eum recipiunt.
Cal'pm.49. Excommunicank clerici locātes domos
vsurarijs publicis alienigenis ad exercendum publi
cum fenus.
Cap.50. Excommunicantur impedientes sequestrum
factum in certo casu.
Cap.51. Excommunicank clerici z religiosi q̄ inducāt
ad ꝓmittendū ō mutatiōe vl nō mutatiōe sepulture
Cap.52. Excommunicank clerici z religiosi audientes
leges vel phisicam.
Cap.53. Excommunicank religiosi pfessi dimittētes
habitum temerarie vel euntes ad studia sine licentia
suoruz superiorum.
Ca.54. Excommunicank religiosi q̄ sine licētia pleba
ni vel cpi dāt sacramēta eucharistie vel vnctionis exi
tremeaut solennizant matrimonium.
Ca.55. Excommunicank religiosi retrahentes boues
a solutione decimarum.
Cap.56. Excōicank religiosi non seruātes interdictū
q̄ scīūt seruare matricem ecclesiam.
Cap.57. Excommunicank religiosi non facientes ꝓfes
sionē bis q̄ ꝓfitenk eis de decimis certo modo.
Cap.58. Excommunicank monachi z canonici regu
lares qui non habentes administrationem ꝓferūt se
ad curias ꝓncipum.
Cap.59. Excommunicank tenentes arma infra septa
monasterij sine licentia prioris sui.
Cap.60. Excommunicank fratres mendicantes capi
entes loca noua ad habitandū. vel mutant vel dimit
tant iam recepta sine pape licentia.
Cap.61. Excōmunicātur religiosi fouētes begbinas
in statu suo reprobo.

Tabula titulorꝫ

Ca.62.Excõicank frẽs minores si admittãt ad diuia
re interdicti illos de tertio habitu sancti francisci.
Ca.63. Excõicank oẽs vtriusqꝫ sexus q̃ pactũ fecerint
vl' aliq̃d p̃miserint i curia p gra vl' iusticia obtinẽdũ.
Ca.64.excõicank exenterãtes z scindẽtes corp' defun
cti z ossiby ei' transferẽdis z pape absolutio reseruat.
La.65.Excõicank simoniaci ordinibꝫ vl' bñficijs.
La.66.Excõicank nõ reuelãtes simoniã quã nouerr.
La.67. Excõicank dãtes vl' recipiẽtes aliq̃d p in ing
La.68.Excõicank impugnãtes (gressu monasterij.
tes litteras electi in papã.eriã suaz cozonationem.
La.69. Excõicank glosantes seu exponẽtes i scholis
clemen. Exiui de parodiso.
La.70.Excõicank egredientes monasteria monialiũ
predicatorꝫ z minorꝫ in casu non ꝓcesso.
La.71.Excõicantur fratres mẽdicãtes transeũtes ad
ordinẽ monachalẽ sine licentia pape.
La.72. Processus annualis q̃ fit in curia in cena dñi
quo excõicank multa genera hoim.
La.73. De causa materiali.i.propter q̃d sit ferẽda ex
cõicationis maioris sententia.
La.94.De cã formali excõicationis.i. quo sit ferẽda.
La.75.De causa efficiẽti excõicationis.i.q̃s possit ex
cõicare.z quis possit excõicari.
La.76.de cã finali excõicationis z effectiby ipius.
La.77. De absolutione ab excõicatione maiori quo
modo fieri debet z a quo.

Titulus.25.De excõmu

nicatione minori.

Lapm primũ. Quomõ ꝓtrahaf excõicatio minor.et
in quiby casib' possit cõmunicari excõicatis absq; pec
cato aut incursione ipius minoris excõicationis.
La.2.In quiby casibus cõmunicãdo cũ excõicatis in
curratur minor excõmunicatio.
La.3.q̃ ñ tenem vitare excoicatos. nisi fuerit ônũciati

Titul' 26.De interdicto

Lapm primũ. In q̃ conueniũt z differunt excõicatio suspensio z interdictum. (ecclesiastico.
Ca.1.De interdicto generali z particulari. z in quiby
casibus sit ponendum.
Lap.3.contra quem feratur interdictum.
La.4.de effectu interdicti.s.quo sit obseruandũ z a q̃
Lap.5.De forma interdicti. (bus sit abstinendũ.
sq; quo ponatur z quomõ relaxetur.

Titul'.27.De suspẽsiõe.

ecclĩastica siue iuris.
Lapm p̃mũ. De triplici genere suspensionis.
Lap.2.casus in q̃by incurrit suspẽsio.z papa ꝑter si
La.3.de suspensiõe.p̃f fornicationẽ notoriã. (moniã
La.4.De suspensione in multis casibus.

Titulus.28.De irregula

ritate.

Lap.1.Quãdo ꝓtrahaf irregularitas ꝑter indebitã
executionẽ ordinũ vel officiorꝫ diuinorꝫ.
Ca.2.de irregularitate ꝑter homicidiũ vl' mutilatio
Lap.3.De irregularitate bigamie z quomõ (nem.
octo modis contrahitur.
Lapm.4.de irregularitate ꝑter illegitimationẽ.
Lap.5.de irregularitate ꝑter varia vitia corporꝫ.
La.6.de irregularitate ꝑter quosdã alios defectus.

Titulus.29.De penis.

Lapm primũ de multiplici genere penarꝫ tam dei
q̃ fori ecclesiastici z ciuilis.
La.2.de mltiplici visitatiõe dei p penas in vita p̃sti
tin purgatorio. Juxta illũ De' visitauit plebẽ suaz.

Titulus.30.De deo

Lap.1.de mltiplici noĩe dei sumpto p essentia per ad
optionẽ z p falsam estimationẽ. fm illud. De' steric i
synagoga deoꝫ. in medio aũt deos dijudicat.
Ca.2.de ipo deo trino z vno. Juxta p̃mũ p effectũ hu
mane felicitatis.effectũ summe detitatis. z secretũ mi
ne plonalitatis.fm illud ꝑbe. Viderũt ingressus tu
os dꝰ ingressos dei mei regis mei q̃ est in scrõ.
Lapm.3.de beatitudine obiectiua z subiectiua homi
nis:sq; in quo consistat.
Lapm.4.de p̃ma dote aĩe:sq; de visione dei.
Lap.5.de scda dote aĩe.que dr electio!seu rẽtio.
Lap.6.de tertia dote aie.s.fruitione que est delectatio
siue gaudiũ q̃ habẽt sancti de deo viso z amato.
Lap.7. de q̃tuor dotib' corporꝫ glorificatorꝫ. videlz
claritate.ipassibilitate.subtilitate z agilitate correspõ
dentib' q̃tuor virtutib' cardinalibus.
Lap.8.de aureolis in generali z speciali martyrũ doꝰ
crorꝫ z virginũ de fructiby castitatis in patria. z quẽ
admodũ aureola differt ab aurea.

Titul'.31.De diuersis sta

tibus comprehensorum.
Ca.1.q̃ xps est caput ecclie z oĩm hoim fm diuersos
gradus.
Lap.2.de quintuplici medio in quib' iesus xps ope
ratus est salutez.puta diuinali. ẽginali.rpali.locali et
virtuali.Juxta illud. Deꝰ rex noster operatus est sa
lutem in medio terre.
Lap.3.de laudibus z pconijs virginis Marie quã
tum ad sui singularẽ sublimitatẽ. virtualem probita
tem z priuilegiorum pluralitatem.
Lap.4.de multiplici misericordia quã accepimꝰ a dõ
mediante ẽgine maria. puta saluationis p incarna
tionẽ.directionis p eiꝰ ꝓuisationẽ. z sublcuationis p
interuentionẽ.Juxta illud.Suscepimꝰ deꝰ misericor
diam tuã in medio templi tui.
Lap.5.de angelis q̃tum ad sui dominiũ exaltatũ ex
ercitiũ delectatũ z ꝓsortium associatum.
Lap.6.de numero z virtute angelorꝫ.locutionibus z
ministerijs eorꝫ.z eorꝫ quo ad nos custodia.
Lap.7.de pĩarchis z ꝑbetis quo christũ figurarũt
Et de sancto Johanne baptista z eiꝰ cõmendatione.
Lap.8.de aplis.quo sũt p̃ncipes eccle.z quo digni
ficati sunt a xpo.fm illud. Principes pluꝰ ꝓgregati
sunt cũ deo abrahã q̃m dij fortes terre,vehementer ele
Lap.9.de martyrib' z multiplici mar (cti sunt.
tyrio ac vtilitate eius.Et quid ad martyrũ exigatur.
fm illud. Propter te mortificamur tota die. estimati
sumus sicut oues occisionis.
Lap.10.de ꝓfessorib' in quadruplici genere.s. pontifi
cum.doctorꝫ religiosorꝫ z aliorꝫ bonorꝫ. Juxta illud.
Confitebuntur celi mirabilia tua domine. etenim ve
ritatem tuam in ecclesia sanctorꝫ.

Titulus.32.De pena pur

gatorij.
Lapm.1.de substãtia purgatorij z duplici genere pe
narum.z si anima affligi possit pena sensus.
Lapm.2.de suffragijs quib' a nobis iuuari possint.
Juxta illud. Virga tua z baculus tuus ipsa me con
solata sunt.

Capitulū Primum

Incipit tertia pars summe fratris Antonini archiepi. Florentini. ordis pdicatoz in q agit de officio cuiuscq hois cuiuscūq pditionis dignitatis vl gdus. De oim denicq arte arcq vsu viuēdi. De ecclesie sacris. censuris ac penis ecclesiasticis. Que pars de statibus nuncupatur.

Titulus primus de statu coniugatorum.

Capl'm primū de matrimonio.

Beatus es et bene tibi erit. Uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tue. Filij tui sicut nouelle oliuaz. Ps. cxxvij. dicit sacrosctm pcilium vniuersale ecclesie. Non solum vgines et viduе. sed etiā coniugati. p recta fidē et bonam opationem deo placentes ad eternā merent beatitudinē puenire. Extra de su. tri. et fi. ca. c. i Fuerūt q̄dam dicti datiani et martiani q̄ dixerunt hoies in statu cōiugali nō posse saluari. sed hi ab eccla p hereticis reprobati sunt et pdēnati. Cū em de fuerit auctor et isti error coniugij. vtz Heñ. ij. Dicere coniugiū esse peccatuz est asserere deū auctorē pcī. sz b ē magna dei blasphemia. Oes pene sanctissimi viri veteris testamēti fuerunt cōiugati. nō solū adā pr nr. sed enoch translat⁹ in paradisū terrestrē. Noe q̄ pseruat⁹ fuit in diluuio. Jli tres pīarche glorioſi. Abraam ysaac et iacob. Pudentissimus et sanctissimus ioseph. Moyses ille legislator qui deū p centū videre meruit in hac vita. Cantor spūssancti Dauid. Prophēta ezechias q̄ fecit solē redire in celo decem lineis. Optimus ille Josias. Denicq et ipa dñi mater. Maria desponsata fuit ioseph Q̄d em in ea natū est. de spūsctō est. sp vgo pmanēs Ut sicut pma cā ruine humani generis fuit mlr cuiugata et tunc virgo. Sic et mulier esset cā nre redemptionis et vite maria desponsata sp et vgo. Sed et filius eius dñs nr interesse voluit nuptijs factis i chana galylee. vt bī Joh. ij. Easq miraculo pmo querisonis aque in vinū osecrauit eas ex hoc approbās. Ipse tñ q̄d pfectissimū est in genere castitatis elegit. non oiugiū arrabens. sz vgo sp pmanens. et iobem euāge lista cui dicunt fuisse nuptie ad b pueritē. vt nonduz sūmato matrimonio vginitatē in cuī seruarer. Ita em docet oiugiū bonū et licitū declarare. q̄ semp vidutas et vgitas vt melius pferat. Unde Aug. Nuptiaz bonū sp quidē bonū ē. Q̄d bonū sp fuit in populo dei. Sed aliq̄n fuit legis obsequiū. nūc est infirmitatis remediū Jn q̄busdā vo est būanitatis solaciū. Filiozum q̄pe peccatōi opam dare. nō cuiuo more p vsū pmiscuū femineaz. sed ordine honesto oiugali. nunc est in hoie pbandus affectus. et ipm tñ laudabilis transcendit et vincit celestia cogitans animus christianus. Sz q̄m sicut ait dñs. Non oēs capiūt verbū hoc. Qui pōt capere capiat. Que se nō pōnet nubat. q̄ nō cepit delectasio. Nulla xpo subtrahat oblatio. hec ille. xxvij. q. j. Nuptiaz. Nō solū aūt b. s statū oiugalē cē bonuz deceat et puenire ad britudinē. Sed etiā et qualiter sit tenendus iste status vt ducat ad vitā. oñdit psalmista i pdictis verb. Beatus es tc. Ubi tria notabim⁹. Primum vltimatum ad quod quilibet anxiatur. ibi. Beatus es et bene tibi erit.

Coniugium immaculatum cui illud reseruat. ibi. vxor tua sicut vitis.

Effectum deriuatum in quemlibet istud ordinatur. ibi. Filij tui sicut nouelle.

Quantū ad primū §. 1

certū est q̄ vltimū pmiū hois est britudo et ois mortalium cura tc. ad vnū britudinis finē nitit puenire inq̄t Boe. de pbil. Jsola. et certe bene tibi erit. Quanta em ibi felicitas vbi nullū bonū deerit. nullū malū aderit. Erit deus oīa. s. bona in omnibus ait Aug. in viti. ea. de ci. dei. lib. vlti. Btūs ergo es nunc in spe. et bene tibi erit ibi in re. Quando ea q̄ sequūtur opera virtuosa Loll'z.

Circa istud aūt pmiū beatitudinis. Jsideratur triplex matrimoniū spūale figuratū p carnale. Primum est oiugiū anagogicū ad qd terminat. Scdm est coiugiū allegoricū p qd ipm pcurat. Tertiū ē oiugium tropologicū p qd pmiū adipiscit. Primū oiugium naturale Jsistit in oiunctōe duaz psonaz aio rationaliter in amore oiugali indiuisibili. Et istd ē oiugiū anagogicū. i. celeste mō spūalissimo et purissimo. Jbi em in supna patria aīa oiūgit deo intellectu clare ipz cognoscēdo ineffabl et affectu ardentissime eū diligēdo in sepabl. Uñ sequit̄ sūma fruitio. et maxim gaudiū qd vincit oēm mūdi delectatōz. De multis scīs legimus q̄ rapti (nō q̄dē ad darā dei visionē. sed ad aliquā altiorē cognitionē diuinoz) et ita absorpti sunt in gaudiū et osolatōz. q̄ nō sentiebant aliqd penale qd corpalit̄ infligebatur. Nec curabant de cibo vel potu et hmōi. oīa mundi fastidiebant vt lutū. multomagis in corpoīs nō ascendit. imensū illd gaudiū et pmium qd aīa recipit et postea corp⁹ ex oiunctōe pfecta intellectus et affect⁹ cū deo in patria. De q̄ oiugio gaudēt oēs angeli et sci amici sponse. Uñ dicit̄ illd Apoca. xix. Gaudeam⁹ et exultem⁹ et dem⁹ gl'am ei. quoniam venerūt nuptie agni. s. xp̄i cū qualibet aīa btā. Jn veteri testamento nondū venerāt. nulla aīa fruebat deo sz xpo mortuoz ascēdēte et apiente ianuā. Apoca. xix. Btī qui ad cenā nuptiaz agni vocati sunt. Que figurate sunt p nuptias Assueri regis. cū sibi despōsauit Hester pulcerrimā. q̄ interpret̄ hūilis. Nō em nisi per hūilitatē ad eū puenit. Hester. ij. Desponsatio quidem huius oiugij supnalis fit b in baptismo vel pnia per charitatē. Uñ apl's. ij. Cor. xi. Desponsdi vos vni viro Et vtraq frangi pt. sicut sponsalicium carnale. Naz p petm mortale frangit. sed p pniam reintegrat. Unde Hiere. iij. dr. Si dimiserit vir vxorē suā tc. Sz Jsnm mat in gla. nec frangi pt. Scdm oiugiū. s. allegoricū p qd puenitur ad pmiū celeste. est inter xpm et eccliā celebratū. qñ vicz dei filius assumpsit nrām humanitatē. cū verbum caro factū est et habitauit in nobis Joh. i. Istud matrimoniū initiatū fuit in pīarchis et pphis. Uñ et osee. ij. promisit dicens. Desponsabo te mihi in fide. Ratificatū in incarnatōe in q̄ mediator fuit archangel⁹ Gabriel. et q̄si notarius exigens consensum virginis p natura humana q̄d vt fecit dicēs. Fiat mihi sm verbū tuū. subito verbū dei vnitū ē nre hūanitati insolubiliter. ita vt nunq̄ alter alteri dimittere neq vbū hūanitatē. nec hūanitas vt verbū. nec etiā in morte. Q̄d figuratū fuit̄ mrimonio Rebecce q̄ p procuratorē abrae eliezer despōsata ē ysaac. q̄ xp̄z significat. postq̄ exp̄sit cōsensū suū. Heñ. xxiij. nec alterā vnq̄ cognouit. sz valde eā dilexit. Cōsummatum fuit in cruce. Unde ibi clamauit. Cōsummatū ē. qr ibi oīa est plenissime dilectio eius. et sacra que ex ea hūt vtutē pfecte vnita est eccla. Uñ et filij nascuntur eccle Unde apl's. Hoc aūt dico. scilicet coniugiū naturale Epb. 5

Mgr in 4. sentin. 26. 44. et idem q̄ thomas.

Uide exē pla. 22. 2e. q. 125 ar. 8.

Joh. xiij.

Epb. 5

magnū in xpo z ecclia sacrm. Ad cuꝰ ꝯiugū nuptias
oēs vocanꝫ. vt pabolice dr Matth. xxij. de rege qfeē
nuptias filio suo z vocauit mltos. Tertiū ꝯiugiū est
tropologicū seu morale. Et siue dicaꝫ eē inter appetitū
rōnalem seu spm vt viz. z sensualitatē vt vxorē. q fre
quēter ꝛtanꝫ adinuicē. qz vt dr ad Gal. vj. Laroko
cupiscit aduersus spm. sic mlr ꝛtaꝫ viro. dz cū sensu
alitas subjci viro. i. spm. fm illd Gen. iij. Sub viro
ptāte eris. z ipse dñabit tui. De b mgr in. ij. sen. Uel
eriā mrimoniū morale dicaꝫ inter intellectū z sapiaz
sumendo sapiam. p vera noticia cū rectitudine vite. p
ut sumūt stoyci. z eriā scptura sacra ī libris sapiēcib
frequēter. Uñ Sap. vij. dic sapiēs. Hanc sapiam ex
qsiui a iuuentute mea: z qsiui mihi spōsam assumere
z amator facꝰ forme illꝰ. ex hac generanꝫ filij bonoꝝ
operū ꝫ plures. Et figuraꝫ p desponsationē rachel fa
eriā iacob. q erat pulcerruma z aspectu venusta. et
b ad fontē aquarū. qz marie ad lectionē sacraꝝ intꝛaꝝ.
Gen. xxix. Potest eriā adoptari ad religionē quāli
ber. vt ipsa dicaꝫ vxor. z ingressus maritꝰ eꝰ. Aut eri
am ad ecclias quāliber. cuiꝰ spōsus dr platus. q alteri
viro. i. plato adherere nō pōt. nisi eo mortuo p aliquē
modū. nec ipse alteri ecclie adherere sine debita licētia
xri. q. i. Clericꝰ. Et vt dr ex d trāsla. Inter corpalis. nō
būana ptāte sz diuina ꝯiugiū spuale dissoluit. ibi vi
de. Omnia hec ꝯiugia designat cōiugiū naturale. Sz
vltimū scz inter animū z ꝛbrutez qlibet debet se reperi
re. z sic beatus es. z bene tibi erit.

distin. 24 c. 7.

Quantū ad secūduz. §. II.

Scz de ꝯiugio naturali seu carnale. qle esse debeat. in
nuit psalmista cū subdit. Uxor tua ꝛc. Dicit aplꝰ ad
Heb. xiij. Honorabile connubiū z thorus imaculatꝰ
Fornicatores aūt z adulteros iudicabit deꝰ. q. d. tunc
status ꝯiugalis est in honore corā ꝺo z hoīb. qñ tho
rus imacularus. i. fidē alter alteri ꝑuat. vitādo adul
teria z alias corruptelas qs deꝰ iudicat ad mortem
eternā. Uñ dicit vxor tua. vt sit tibi soli. z tu ei ecōuer
so. Sz vtrū sapiēri ꝓueniat sumere vxorē. eriā a pbis
disputatū est. Et qꝫuis meli⁹ sit extra ꝯiugiū cē si ca
ste viuaꝫ. cū si nupserit ꝛgo non peccat. inqt aplus. i.
Cor. vij. Uir vel mulier. Et melius est nubere qꝫ vri.
ait idē aplꝰ. Et est cōpatio abusiua. qz nubere nou est
malū. sz vri. sequēdo illicitas corruptelas malū z dā
nabile est. Sit ḡ tibi vxor. sed vxor tua sicut vitis ꝛc.

Ubi tria nota circa matrimonium carnale. ad hoc
vt beatus sis. z bene tibi erit.

Ut ab impedimentis matrimonij vtraqꝫ persona sit
libera. ibi. Uxor.

Ut viri anima sit dei timida. ibi. tua.

Ut mulieris vita sit bonoꝝ fecunda. ibi. sicut vitis.

Quantū ad primū. §. III.

Bui⁹ sōdꝰ ptis. vt aliq tibi sit vxor. vel aliꝺs sit tibi vir
oporteꝫ sit libera ab impedimentis que dirimūt ma
trimoniū. z tūc erit vxor tua. Naz si aliꝺ de ipis ha
beret. nō esset vxor sed ꝺcubina. Et ista impedimēta
sunt duodecī q in his ꝛsibꝫ ꝛtinenꝫ. Error. ꝺditio. vo
tū ignatio. crimen. Cultꝰ disparitas. vis. ordo. ligamē
honestas. Si sis affinis. si forte coire neqbis. Hec so
cianda vetant cōubia facta retractāt. Hec diffuse tra
ctanꝫ a theologis z canonistis fm doctrinā magistri
Sentē. in. iij. z Brani in decretis. Sz omissis multz
qōnibꝫ q circa hec fiūt breuissime substantiā tāgēres

dt. 26. hꝛ. 27. causa z pluribꝫ seqntibꝫ.

Pmo ergo oportet q in mrimonio vt teneat. non sit
error naturaꝫ circa psonā cū q ꝛtrahiꝫ. Nā si ꝺs intē
dat ꝺbere. z b expmat cū berta filia iobis. z sibi psen
taꝫ alia q sit illa. z ínꝫeā asseriꝫ se assentire in ꝺiugez
vt berta. illa nō est sibi vxor. qz nō intēdit de ea. Sed
si cēt aliꝰ error fortune vel qlitatis. puta qz berta esti
mabat esse diuitē z est paup. vel runc bona. z ē mala mu
lier. istō nō dissoluit mrimoniū. siue talis error sit in
is eꝰ erga maritū. Et ī ꝺbes ꝑus ꝛtrahe circa hmōi
diligēter inqrere ne erres. qz nō potes ꝛtrahere. Se
cundū impedimentū ē ꝺditio. s. seruilis. sīna q intēdit
ꝺbere cū psona libera. z vt in psonā liberā. cōsensum
expmit. repto q sit serua cuiusdā. nō obligaꝫ. sz pōt illā
dimittere z aliā sumere. Eriā pōt cē mrimoniū si error
ꝓpter vult in illā ꝺsentire. Nā z seruꝰ cū serua. z lib cū
serua. z seruus cū libera pōt ꝺtrahere. z tenet mrimoni
um. dūmō sciaꝫ ꝺditio seruilis. Tertiū impedimē
tū dr votū. z intelligiꝫ de voto. pfessionis in religionē
tacito vel expsso. cū tali psona hñte illud votuz nō pōt
esse matrimoniū. eriā si esset ꝺsūmatū. nullū eēt. z sepa
ri oportet. Uez eriā q emisisset votū simplex castitatis
vel religionis. ꝓut plēs aliqñ facit. ꝺ quis non intra
ret religionē. nō pōt ꝺtrahere matrimoniū. nisi cū pcō
mortali. z dānatōe aie sue. qz frangit votū suū. Etiam
si sup b ꝺtrahat. nō pōt exigere debitū ꝺiugale a ꝺsorꝫ
te absqꝫ pcō mortali nisi cū eo dispensēt. reddere tñ
alteri tenet. Quartū impedimentū dr ꝺgnatio. i. pa
rentela q est triplex. naturalis. spualis. z legal. Cōsan
guineꝰ nō pōt brē in vxorē ꝺsanguineā vsqꝫ ad qrtum
gradū ꝺsanguinitatis. Et in linea trāsuersali. duo ger
mani seu frater z sorꝛ dicunt carnales in pmo gradu
filij. coꝛ in scdo gradu. q dicunt ꝺgnati seu consobri
ni. Et filij ꝺsobrinoꝝ in tertio gradu. Et filij eorundē
in qrto gdu. Trāsactu igit isto gradu. pōt fieri mrimo
niū. z nō pus. nisi p dispensatōz pape. Jn pentela spi
rituali q ꝛtrahit in baptismo. z crismaꝫ sacro. inter
cū q tenet. z cū qui tenet. nō pōt cē mrimoniū. nec iter
cōpatrē z cōmatrē. nec inter cū qui tenet eē. z filios eius
qui tenuit. cū sint frēs spuales. Jn legali eriā ꝺgnatio
ne inter filiā adoptiuā z adoptantē. nō pōt esse matri
monij. Multa oportet dicere ad plenioꝛē declarationē
q ob breuitatē dimitto. Quintū impedimentū dicit
crimē. Ubi notandū q duo sūt crimina que dirimūt
mrimoniū eriā si esset ꝺsūmatū. Unū ē homicidium
nō qꝫcunqꝫ. sz cū qs occidit gladio vel veneno mariꝫ
tū alicuiꝰ ꝓpter bꝫ vt ea hēat in vxorē. z cōtra. cū mulier
occidi. pcurat vxorē alicuiꝰ vt hēat cū in viz. vel cum
occidit viz suū vt habeat aliū eo ꝺsentiēte. Aliꝺ crī
men ē adulteriū cū vicz vir vel mulier ꝺmittit cū aliꝰ
q. vel aliq ꝺans ei fidē. q mortua coniuge sumet illuꝫ
vel illā in coniugē cū q cōmisit adulteriū. Sextum
impedimentū ē disparitas cultꝰ. i. diuersitas fidei. Nam
cū ꝭudeo vel pagano nō pōt xpianꝰ vel xpiana ꝺtrahe
re matrimoniū. z si fecerit. non tenet. ꝺnimo gūissime
punit fm legē ciuilē z canonicā. si iudeꝰ cū xpiana aut
xpianꝰ cū iudea adinuicē carnal r cōmiscent extra ma
trimoniū. Sz z cū hereticis dz quilibet cauere ne con
trahat mrimoniū. ne sit ac ipe efficiaꝫ hereticꝰ. Sep
timū dr vis. i. violētia. Mrimonia ꝺnt cē liba. dic
lex. Uñ nō solū violētia absoluta facit mrimoniū nul
lū cē. sed eriā coactio conditionata. si sit facta p metū
qui cadat in constātē viz. pura cū puella acriter ꝛbet
raꝫ a pentib vt assentiat in aliquē coniugem. z illa vt
euitet ꝛbera ꝛbis assentit. sic dissentiēs. Uel si ꝺs iu
uenis inueniaꝫ in domo puelle vt cognoscet eā. z a
consanguineis eiꝰ inuenienti bꝫ cū cōminaꝫ ei mors si
nō cōtrahat cū illa p ꝛba de pūri. ille ꝛo vt euadat pi
culū. ꝛbis nō intēdit assentit. nō ē mrimoniū. deberet
tū assentire ad tollendū scandalū. exq iniuriam facꝫ

De b. 29. q. j.

29. q. 2.

27. q. 1.

nisi aliud obstet. Octauū impedimentū dr ordo .s. sacer. Nā q ē ordiat⁹ in subdiaconū ꝛ supra. ñ pt ꝯbere mrimoniū. ꝛ si de facto ꝯbit. nullū ē. ꝛ ē excōicat⁹ que aūt ꝓtrahit cū tali ignorās illū cē ordiatū ꝛ ī sacr̄. excusaf ipa a pctō dū in ea ē ignorātia facti. ſz q̄ ꝓmuz scit certificādā, cūcdz eū dimittere. Et idē intelligit de q̄libet ꝓtrahente cū ea cū q nō pt ꝯbere. vt qz ē cō sanguinea vxīs affinis vl religiosa psona. Quouscz igr notar factū excusaf a pctō nō aūt postq̄ nouit. ſz dr mittere dz talē. Nonū impedimētū dr ligamē. cū. ſ. ē alterī ligat⁹ ꝓiugio. ꝛ si est alligat⁹ p spōsalia tm. non dz cū alio ꝓtrahere nisi ī certis casibz ꝛ cū debito modo. alis peccāt mortal̄r. tā ille q dissoluit qle mrimoniū. etiā nullo casu pōsit alteri tradi vtroq; viuēte. siue ille efficiatur infirm⁹. siue pfug⁹ a loco ꝛ nil de eo sciaf q̄scz nisi sciaf sufficiēter de morte ei⁹. nō pt nubere alteri. Et ī hoc offendūt plerūq; ꝓsanguinei. dū plus attēdūt ad honorē mūdi q̄ ad pceptū dī ꝛ salutē aīe. Contingit eīm aliq̄n vt puella ꝓtrahat p ꝟba de pnti cū aliq̄ ignorāt̄ ꝓpter pcla q̄ inde eueniūt. vt appellet bmōi adulteria vñ ꝛ graue pcm̄ mortale. Cū ꝟo postea veniūt ad notīcia pentū talia nullo mō volūt assentire. reputāres sibi dedec⁹ ꝛ iniuriā. ꝛ tradūt eū alteri. Sz certe scōa nō ē vxor sz adultera ꝛ ꝓcubīa. nec illa dr eis assentire. Quāuis eīm malefecerit clādestīe se despōsādo. peius adhuc faceret aliū sume. dō. Decimū impedimētū dr bōestas siue publice bōestaf̄ iusticia. Et ſ intelligit q cū aliq̄s ꝓcrit etiā spōsalia cū aliq̄ ꝛ nō secūd matrimoniū. sed dissoluit id p mortē siue p ingressū religionis. siue p aliū modū volūtariū siue inuitū. ille non pt ꝯbere mrimoniū cū aliq̄ ꝓsanguinea illi⁹ vsq; ad qrtū gradū ī clusiue. Et silr illa despōsata nō pt ꝯbere mrimoniū cum aliq̄ ꝓsanguineo ei⁹ q fuit sibi spōsus vsq; ad qrtū gradū. Undecimū impedimētū ē affinitas hec ꝓtrahit ex copula carnali cū mliere. Nā cū ds ꝓtrahit mrimoniū cū berta. puta ꝓ petr⁹. oēs ꝓsanguinei petri vsq; ad qrtū gradū efficiūt affines berte. ꝛ ī eo gradu ī q sūt ꝓsanguinei petro. Null⁹ ergo eoz. mortuo petro. pt ea ducere ī vxorē. Et ecōtra oēs ꝓsanguinei berte sūt affines petro. Uñ mortua berta. nulla ꝓsanguinea ei⁹ vsq; ad qrtū gradū poterit petr⁹ hr̄e ī vxorē. Et ſ nota diligēter q ſz doc. fere oīs affinitas ꝯbit ex p fornicatōz. Uñ nulla ꝓsanguinea ei⁹ quā ds cognouit carnal̄r q adulteriū vl fornicatōz vl incestū seu sacrilegiū. poterit hr̄e ī vxorē vsq; ad qrtū gradū. Et si cō trabit cū tali. nullū ē mrimoniū. ſz opter q dissoluat vel saltē p papā dispēsef̄. Duodecimū impedimētū dr ipotētia. cū. ſ. ds ꝓpter maleficiū. vl ꝓpt aliud naturale impedimētū nō pt exercere actū ꝓiugalē. q nō opter p nūc aliter explicare. Si cū tali eēt cōtractū ſz in oī alio casu dubio ꝛ qstiōe mrimonij ſz ecc̄la iudicat. nō iudex sc̄laris. Ab his ergo impedimētis opter vtiq; eē liber. etiā mulierē vt sit vxor tua ꝛc. Et ō his impedimētis dēs diffuse in. c. se. ſz vtiq; sapiēti ducenda sit vxor. Hiero. ij. lib. ꝓtra Jouinianū dicē hāc cōnē motā in libro quē fecē ꝓtheophrast⁹ aureol⁹ de nuptijs qui fuit discipul⁹ aristotel̄. designat⁹ ab eo in morte ꝓcipu⁹ sup oēs alios discipl̄os suos. Ad quē vt ad principalioꝛē seu sapiētioꝛē defūcto aristotele ꝟoluerit a chademia. Hic igit̄ ī dicta cōne cum diffiniuisset. Si pulcra cēt mlr. si bñ morigerata. si hōestis pentib⁹ nata. si ipe san⁹ ꝛ diues. sic sapientē aliq̄n inire mrimoniū debere. statim intulit. Dec raro ī nuptijs vniuersa cōcordāt. Nō ē igr̄ sapiēti ducēda vxor. Primū igr̄ ipe-

diri studia phie. nec posse quecz̄ libris ꝛ vxori ꝑiter inseruire. Multraq; cē q matronaꝫ vtib⁹ necia sūt pcios se vestes. auꝫ. gēme. sumpt⁹. ancille. varia supellex. lectice. ꝛ exedra deaurata. Deinde p totas noctes garrule ꝯquestiones. illa ornatior. pcedit in publicū. hec honorat ab omnib⁹. ego in cubiculo femināꝫ miselle despicior. Quid aspiciebas vicinā. quid cū ancilla loq̄baꝛ de forore meliꝰ quid attulisti. Nō amicū hr̄e possum⁹ nō sodalē. alteri⁹ amore suū odiū suspicat. Si doctissim⁹ pceptor in q̄libet vtilitū ferat. nec vxorē relinquere nec cū sarcina ire possum⁹. Pauperē alere difficile est diuitē ferre tormentū. Adde q nulla est vxoꝛ electio. ſz q̄liscūq; venerit est hñda. Si iracūda. si fatua. si deformis. si superba. si fetida. q̄ cūq; est p⁹ nuptias discim⁹. Equus. asin⁹. bos. canis. ꝛ vilissima māncipia prob̄ank̄ pus. ꝛ sic emunt. sola vxor nō oñdit̄. ne an displiceat q̄ ducat. Si tota domū ei ꝓmiscz̄. scrutenduz ē si aliq̄d tuo arbitrio reseruauerꝫ. fidē sibi hr̄i nō puta-bit. ꝛ in odiū ꝓrect ꝛ turgia. ꝛ nisi cito ꝓsilueris. anus venena pabit. Aurifices ꝛ institores gēmaꝫ. sericarū q̄ vestiū. si intromiseris. p̄iculū pudicie est. si pbibueris suspitōis iniuria. Uelꝫ quid pdest diligēs custodia. cū vxor ipudica seruari nō possit. pudica nō tēnat. Infida eēm custos castitaf̄ ē necessitas. Et illa ꝓe pudica ē dicēda. cui licuit peari. sed noluit. Pulera facile adamat. feda facile ꝓcūbit. Difficile ē custodire q̄ plures amāt. molestū ē possidere q̄ null⁹ hr̄e vel amare dignat. Minori tñ miseria deformis hr̄. q̄ formosa seruat. Nihil ei turū ē ī q tot⁹ p̄li vota suspirāt. Nō si ꝓpter dispēsatōz dom⁹ ꝛ languoris solacia. ꝛ fugā solitudinis ducank̄ vxores. multo traq; melius suus fidelis dispensabit aucte dñi obedies. ꝛ ei⁹ dispensatōi obtpans q̄ vxor. q̄ in eo se extimat dñam si ꝓtra viri faciat volūtatē. Assidere egrotāti meli⁹ p̄t amici et ꝟnule bñficijs obligari. q̄ illa q̄ nob ipuret lachrimas suas. ꝛ hereditaf̄ spe vēdat illuuiē ꝛ solicitudinem iactans. languentis animū desperōe ꝓturbet. Nō si ip̄sa lāguerit coegrotādū ēt nūq; ex ei⁹ lectulo recedēdū aut si bōa fuerit vxor ꝛ suauis (qđ tñ raro aut vix ē) cū ꝓtruiente opter gemere. ꝛ cū pclitante rogāri. Sapiēs aūt nunq; sol⁹ esse p̄t. hz ſecū oēs qui sunt. quicz̄ vnq; fuerūt boni. ꝛ aīm libeꝫ q̄cūq; vult trāsfert. qđ q̄ corpe non potest cogitatione complectit̄. Et si hoīs copia defuerit. loquit̄ cū deo. nunq; minus solus erit q̄ cū solus fuerit. Porro liberoꝫ causa vxorem ducere. vt vel nomen nr̄m non intereat. vel habeamus p̄sidia senectutis. ꝛ vt certis heredū ꝓtramur auxilijs stolidissimum est. Quid eīm ad nos recedentes e mūdo ꝓtinet si nomine nostro alius non vocet̄. cum ꝛ filius non statim patris vocabulum referat. ꝛ īnūerabiles sint q̄ codē nomīe nuncupent̄. Et q senectutis auxilia sunt. nutriri domi illū qui aut ꝓ re forte ꝓmoriat aut puerilissimis moꝛbis sit aut certe cū ad maturā etatez venerit rarde ei⁹ mori videaris. Et ꝯcludit Hiero. hec ꝛ bmōi theophrast⁹ disserēs quē xp̄ianoꝛnō suffundat. q̄ ꝓuersatio in cel̄ ē. Qđ aūt dictū ē. ſ. vt nō ducat vxor a sapiēte ꝓpter ꝓdictas causas. intelligenduz est si caste viuat. Nam alias vt dicit ap̄l's. i. Coꝛ. vij. Melius est nubere q̄ vri. i. cadere in damnabiles coꝛruptelas.

Quantū ad secū- §. IIII

dum scōe ꝓtis ꝓncipal̄. ſ. qualis debet esse maritus. hoc potest elici ex hoc q dicitur. Tua. i. tui. Et refert ad id qđ dixerat in ꝓncipio illius ps̄. ſ. Beati oēs qui timent dñm. qui ambulant in vijs ei⁹. Labores manuū tuaꝫ quia manducabis ꝛc. sequit. Uxor tua

Quāt dz cē marit⁹

Qđ sapiēti vxor nō est ducēda.

i. thalami camere

pbit. ſz.

sicut vitis abundans. qui es de numero eoꝝ qui timent dñm ꝛc. In quib⁹ verbis notant tria que debent eē in bono marito. Ut in interioribꝫ sit timorosus. ibi. Beati omnes qui timent dominum.

Ut in opib⁹ sit ꝓtuosus. ibi. ambulant in vijs eius

Ut in laboribꝫ sit studiosus. ibi. Labores manuū.

Primo bon⁹ marit⁹ dz esse timorosus. certum ē q scriptura sacra bñ asserit qui deū timet. Prouerbi. xxviij. Bꝛūs vir qui sp est pauidus. Nam vt dicitur Eccli. j. Timor dñi expellit peccm. Per hoc eñ q quis timet iudicia dei ꝛ penas in p̃nti vel in futuro pctis reseruatas. pnīaz agit de pctō ne incidat in eas. psal. xviij. A iudicijs tuis timui. Ex hoc etiā q ꝙs timet pdere grām ꝛ amicitiā dei. q nō pdit nisi per peccatū abstinet se ab illo ne cōmittat. Prouer. xv. Per timorē dñi omnis declinat a malo. Et cū ꝓsideraꝛ ꝙs q deus sp inspicit opa ei⁹. timet ne mueniat in eis piger ꝛ negligens. Eccs. vij. Qui deū timet. nihil negligit. Dz ergo vir bñ istū timorē dñi. ꝛ cū eo nuptias ꝛ ꝓlugiū exercere. Uñ ꝛ de sctō iuuene Thobia ꝛ vxore ei⁹ sara scribit Thobie. viij. q nuptiaz ꝓlutuū cū timore dñi exercebat. Et ad h̄ instruxit eū angelus raphael dicēs Accipies vginē. s. saram, cū timore dñi amore filiozū magis q̄ libidine ductus. Thob. vi. declarans sibi q̄ septē alios maritos quos illa sacra virgo hūerat. ido suffocati sunt a diabolo cum accesserunt ad eā q̄ non cū timore dñi. sed vt libidini solum vacarent. sic equ⁹ ꝛ mulus quib⁹ non est intellectus. intendebant exercere ꝓlugiū. Et in his habet ptātem demoniū sp. q̄ ad aīam occidendi. aliq̄n etiā q̄ ad corp⁹ nocendi per maleficia ꝛ actus inordinatos. Omnis adulter est in vxorem suā amator ardentior inquit sextus pitagoricus. xxxij. q. iij. Unde. Scdo dz esse in opib⁹ ꝓtuosis ꝛ p hoc ambulat in vijs eius. Uie eñ q̄b⁹ itur ad dominū sunt opa virtutū castitatis. caritat. cēt. ꝛ huiusmodi. Ambulet ergo maritus p viā castitatis cōiugal. fuādo illō Thob. iij. Attēde tibi ab oñi fornicatione. ꝛ ꝑter vxorē tuā nunq̄ patiaris crimē scire. Alī q̄s sumas vxorē ab oñi actu carnali necesse est te abstinere al's fornicatōz incurres q̄ ē soluti cum soluta et postolo. Neq̄ fornicatores regnū dī ꝓsq̄nt. i. Eoꝝ. vi q̄ multi fatui nō credūt. Sed hereticus esset q̄ prima acceptisti vxorē. ambula p viā castitatis ꝓlugal. fuando illi fidē mente ꝛ corpe nō accedendo ad alias. quia adultery esset ꝛ crimen grue ꝛ ꝓtra diuinū sacrm. Mirabile est q̄ viri oīno volunt vxores esse castas. nec ad aliū aspicere viz. ꝛ q̄ñ inhoneste se hrēnt. ad maximā iniuriā sibi ascribūt ꝛ merito. quia inducit sibi talem ꝓximā verecundiā ꝛ ꝓfusionē. Mam mulier adultera est ob probriū tot⁹ pentele detestabil' ꝛ abominabilis coꝝ deo ꝛ toto mundo. digna igne tempali ꝛ eterno. Sed ipis maritis videt sibi licere oēm inhōestatem exercere. nullā fidē seruātes vxoribꝫ. Et certe cum viri excellant cōiter in vigore rōnis mulieres. nō min⁹ peccāt. sed graui⁹ viri adulteri q̄ mulieres adultere. ꝛ ita digni igne eterno ꝛ p excōicatōz puniendi ab ecclesia cū ad iudiciū adducunt adulteri sicut adultere. Et multo magis sodomite et incestuosi. nō ꝓtenti vxoribus suis. cremandi sunt igne tpali ꝛ ab oīb⁹ detestādi Amb. Memo sibi blandiat de legib⁹. q̄ nō licet mulieri. nō licet viro. xxxij. q. iij. Nemo. Licet eñ leges seculi nō puniant ita maritos cū solutis se miscētes sicut adulteras mulieres. tñ lex dei ꝛ eccle equal'r punit.

Ambulet scdo vir per viā charitatis vt diligat vxorem. nō solū fm carnē. sed magis fm spm̄. put admonet apl's dicens. Uiri diligite vxores vras. sic̄ christ⁹ dilexit eccl'am. s. sponsam suā. Dilexit vtiq̄ nō vt esset pulcra coꝝ pe. sed virtute ꝛ mente admonēs ꝛ corrigēs eā freq̄nter. Cū ergo ꝓpendit vir vxorē esse vanam. se purpurissa ꝛ cerusa linientē. dz eā rep̄hendere. si audit eā nimis loquacē ꝛ ꝓba irrōnabilia loquētem. vt faciunt. ꝛ ꝑcipue cū sunt irate. rep̄hēdat et ꝛgit. iob) vxorē suā dicens. q̄si vna de stultis mulierib⁹ locuta es. Job. j. ꝛ sic de alijs virijs. Ambulet eā vir in vijs dñi. s. ectatis ꝛ iusticie. vt hēat eā nō vt ancillā q̄ depediby ei⁹ nō est formata. nec vt dñam suā. q̄ nec de capite. sed vt socīā ꝛ sororē. Nā de medio ei⁹. i. de coꝛsta pectoris ade. formata est eua. Beñ. ij. Ꝓuideat ergo deceter fm statū suū in necessarijs. victus vestitus. ꝛ familie. Est eñ caro de carne sua. vt ait Adam Nemo aūt carnē suā odio habuit. sed nutrit ꝛ fouet eā ait apl's. Nō eā sine cā ꝓbis exasperet, aut despicat. aut verbis maleficis ꝛ ꝓtumeliosis afficiat vel inhonestis. Et licet in gubernādo domū vir sit superior. tñ in debito coniugali sunt eq̄les. j. Eoꝝ. vij. Ux vxori debitū reddat. ꝛ vxor viro. salua tñ sp oī honestate. ꝛ exclusis bestialitatib⁹ hoīm. Tertio dz vir esse studiosus in labore. Nō eñ nascitur ad laborem. Job. v Et ꝑmo marito fuit dictū. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Beñ. iij. Et hoc est q̄ subdit p̄s. Labores manuū tuaꝝ q̄ māducab. i. ex labore tuo. ꝑcurab tibi ad manducandum ꝛ familie tue. Dz ergo vir facere aliq̄d exercitiū coꝛpale licitū, vñ lucret̄ ꝑ vita sua. Nō tñ sumat exercitiū vñ vsuras exerceat vl' fraudes ꝛ mendacia. q̄ ꝑtes erit furtū q̄ lucrū. Qui furaba/tur ait apl's. iam nō furet̄. magis aūt laboret manibꝫ suis. vt habeat vnde tribuat necessitatē patienti. Cū ergo audierit mulier que maritū querit viz talem sequi cure illū accipiat. q̄ quiete viuet. ꝛ bñ tibi erit.

Quantū ad tertiū .§. V

scdō ꝑtis ꝓncipalis: s. qualis debeat esse vxor notatur cū dr. Sic̄ vitis abūdans in lateribꝫ dom⁹ tue. s. erit vxor. Ubi sciendū q̄ vxor vt dr in carbolicon. dr q̄si vr xor. q̄ antiq̄tus puelle nubentes iungebantur suauī ꝛ odorifera vnctione. Unctio designat lenitatē odor bonā famā q̄ dz esse in vxore. Dz eñ esse lenis ꝛ mitis ꝓsolans viz in afflictōib⁹ suis ꝛ bone fame. Et ad hec vt sit bona vxor. ꝛ bñ tibi sit ex ea oꝛtet q̄ habeat tres conditiones.

Ut habeat in moribꝫ hūilitatē. ꝛ sic erit vitis.

Ut hēat in actib⁹ bonis fertilitatē. ꝛ sic erit abūdans

Ut hēat in egressib⁹ raritatē. ꝛ sic erit in lateribus ꝓdomꝰ tue. Assimilat bōa vxor vitī. Dicit eñ sic vitis p hūilitatē. Quia sic̄ vitis ex se tendit ad terram: nec ascendit sic̄ alie arbores. ita vxor debet esse hūil' intelligens se terrā esse. Sit hūilis in aspectu vt non erigat ceruicē vel oculos sup̄ hoīes. Hūilis in vestitu. vt non portet vestes cū longa cauda ꝛ varios ornat⁹. Apl's j. Thi. ij. Ornantes se nō i tortis crinib⁹. nec in veste ꝑciosa auri vl' argēti ꝛ margaritis. sed in sobrietate. coꝛperiendo nō solū collū ꝛ pectus. sed ꝛ caput. Jn affatu vt loquat̄ pax non contendendo ꝛ verb⁹ maritorū ñdendo cū est iratus. sed se humiliando. Uasti bi regina ꝑter suā superbiā. quia noluit obedire assuero regi marito suo q̄ñ misit ꝑ ea. repulsa est a ꝓlugio eius ꝛ regno. vt hr̄ Hester. j. Debet ergo vxor viro obedire in oīb⁹ licitis ꝛ honestis ꝛ cuz reuereri. Sic sara reuerebat abrāā viz suū vocans dñm. Uñ dic̄ pet⁹ in canonica sua. j. Petri. iij. c. Mulieres subdite sint virīs suis. Debet secundo esse fertilis in fructibus vt sit vitis abundans. Et dicere valeat illō Eccl. 24.

Epb. v.

Beñ. ij

Epb. v.

Epb. 4

Beñ. 18.

ps. 31.

Tho. i sū. ꝓtra gra. li. 3. ca. 122 ꝛ in q̄. li. 3. q. 3. ar. 2.

Ego q̄si vitis fructificaui. Et facere q̄dem fructum si liozꝫ z abundare in eis. hoc est in voluntate dei. Vñ si habet puerꝫ laudet deū. si nō bz vnde deū. Et si vult etiā ladūciat votū. vt fecit anna vxor helchane q̄ obtri nuit filiū samuelē. i. Reg. i. Si nō exaudit. non con tristet. et q̄ deo nō placet. Nec vir ꝓpter h̄ eā exosaz ba beat. multis filij sunt causa damnatōnis. Sed semp fructificet abundans sit in fructib bonoꝝ operum vt filius sit illi sanctissime z nobili sponse. de q̄ ait Sa lo. puer. xxxi. Mulierē fortē q̄s inueniet zc. Manuz suā misit ad fortia z digiti eius apprehenderunt fu sum. manū suā aperuit inopi. z palmas suas extendit ad pauperē. Mittat ergo manuz opis ad fortia. i. ad ea que sunt difficilia z magne importantie cum expe dit sicut fecit regina hester que ꝓ liberatione ppli sui a morte post orōnes z ieunia z mortificatōz humilia tionis. accessit nō vocata ad regē affuerꝫ maritū suuz exponens se in hoc piculo mortis. qz sic erat statutum q̄ ḡcūq; ad tpm regē accederet nō vocat⁹ occideretur nisi rex subito sceptro suo eū retigisset in signū demen tie. z ꝓ h̄ reuocauit sniaz illā iniuste datā a rege cōtra polim. vtz in libro Hester. Sic etiā fecit rebecca q̄ pru dentissime opata est vt iacob filius eius obtineret bñ dictionē paternā. z ius ꝓmogenture quā ꝛgnouit a deo sibi collatā. ac etiā viro suo Isaac psuasit vt ipm Jacob filiū eoꝝ mitteret in mesopotamiā ad tempus vt duceret locū ire frīs sui. Beñ. xxvij. Opata ē prudē ter. z abigail portans munera magna ad dauid et so cios. ad mitigandū ira suā contra nabal viruz suum quez disposuerat occidere ꝓpter verba iniuriosa dicta nunciꝰ suis. i. Reg. xxv. Opata est z vtiliter rachel vxor iacob recedēs a pre suo labā iniusto. sine noticia ei⁹ z furās ei ydola sua ne ydola adorāret vlterꝰ z ab scōdit sub stramentis sup q̄bꝫ sedebat. ne ea repiret pa ter suus tabernaculū vbi manebant pquirēs. ne vir su⁹ iacob de furto argueret. Beñ. xxxi. In silibus ergo manū opis mittat ad fortia. sustinens potius ifamiā z mortē q̄s fidē frangat. adulteriū cōmittens. vt fecit susanna erga illos iniq̄s senes. Dañ. xiij. Et si vir in firmet etiā grauissime z toto tpe vite sue z de pspita te deueniat ad miseriā. fortiter opet eum iuuando ei deuoto fuiendo cū eo incomoda sustinendo. sicut fecē anna vxor thobie senioris. eū cecū factū z pauperem nō derelinques sed de suo labore tegendo sustentās. vt Thob. ij. ꝓz Sed z digiti eius apprehendāt fusuz t. nō dedignet etiā hūilia z vilia facere quecunqz opoz tet. vt nere. coquere. domū mūdare z hmōi. Et ꝙdocta uiano z harolo legit q̄ filias suas doceri fecit ope lani fico se exercere ne ociose essent. Etiā filios cum habet z pōt etiaz si diues sit ablactare debet. Reprehendit greg. Mulieres q̄ cū possint nō lactant. ꝓpios filios sed dant alīs ad nutriendū. q̄ nutrices cū frequenter sint ebriose. discole. z luxuriose. q̄ nutrimunt ab eis lacte imbibūt mores eaz. Debet demū exhēdere manū ad pauperes facere eis elemosynā. solēt. viri dimittere vxoꝛ bus suis. qđ facere dñt ꝑm facultatē. Norabl̄ tamen dare nō dñt elemosynas sine consensu viroꝝ. Tertio debet esse rara in discurrendo extra domum. Nam di cit in lateribus domus. s. sit vxor. non dicit i plateis ad tripudiandū. in ostio domꝰ ad fabulandū vl̄ mur murā dū. in fenestra ad pcandū. sed in lateribꝫ domꝰ tue. intra domū nunc in vno latere seu loco. nūc i alio aliq̄n in camera ad orandū. aliq̄n in salario ad ornan dū. aliq̄n in coq̄na ad puidendū z hmōi. Dic b. Am bro. de gloriosa ꝛgine desponsata ioseph. Prodire de domo nescia. nisi cum ad eccl̄am veniret et h̄ cum ler mendebat. sed z tunc non sola. sed cum coniuge suo sociata ibat ad templū in festo z cū filio. vt scribit Lu. ij. Multū em̄ attendere dz ad obseruatōz fame bone Et ideo quersatōz psonaꝝ suspectarum vitet z acces sus ad loca indebita vel non debito rpe. Dicit sapiens Prouerb. xix. q̄ domus z diuitie a pentib. s. dantur filijs. vxor aūt bona a dño pparatur. q. d. Bña dei speci alis est. vt ds bonā vxorē habeat. Et ideo cū fieri dz diuigū. vtraq; ps dz facere orationes z ab alijs bonis psonis pcurare. vt dñs det sibi bonā societatē. Nam si malā muenerit. purgatoriū sustinebit. z tñ patiēter fer re oportebit. qz dissolui vel separi non potest. Si bo nam societatē habebis. beatus es z bene tibi erit. vñ dr̄ mulieris bone beatus vir. Sapiens em̄ mulier. vt dicitur Prouerb. xiiij. edificat domum suam. i. multi plicat omnia bona sicut vitis abundans in lateribus domus tue. que latera. i. loca domus ipler bōis. Jn sipiens aūt extructā manibus destruet. i. opibus suis exterminabit familiā z subam. sicut fecit illa pessima iesabel vxor achab regis israel. z demū ipa exterminata est. vt dr̄. iij. Reg. xxi. c.

Eccli. 26

Quantū ad tertiū §. VI

ꝓncipale. s. effectū ad quē ordinatū est mr̄imonium istud ꝓncipaliter. est procreatio filioꝝ qui ad dei cultum nutrianꝫ. z hoc ē qđ subdit. Filij tui sic nouelle oliua rum. s. erūt. i. pulcri moribꝫ sp̄ virides virtutibus. vi ctoriosi in tribulationibus z tēptatōibꝫ. oleū ꝓducen tes in miseratōibꝫ. Oliua em̄ pulcra z sp̄ viridis si gnificat victoriā. z ꝓducit in fructū oleū. Equidē h̄re filios bonos. z filias bonas non est in ptāte pentium sed dei miserentis. z ipius filij se ad hoc disponentis. Vñ inuenimus in scripturis optimos patres būisse pessimos filios. O q̄s bonus z pius fuit ezechias rex iuda. z tñ filiuz sceleratissimū habuit manassen. Ma lus fuit amon. sed optimꝰ fuit filꝰ eiꝰ iosias. Sancti fuerunt Jacob z Rachel z lya. z tamen filij eoꝝ alicꝫ fuerunt boni. vt ioseph. aliqui mali quasi oēs coniurā tes in mortem z vendit̄onē frīs. z sic de alijs. Uez ē tamen qz cōiter sic accidit. q̄ bona arbor bonos fru ctus facit. z econtra. qz boni parentes sunt sollicit⁹ cū ad hoc teneantur iure diuino z humano. instruere fi lios in bonis moribus. z semel imbuta recens fuabit odorem. testa diu. vt dicit Horatius. Si ds suorum z marie domesticoꝝ curā non bz. fidē negauit. i. fideli tatē naturalē. z est infideli deteriōr. vt dr̄. i. Thimo. v c. Sicut ergo nutrimentū corpi debet ei⁹ puidere. ita z animę ꝓ bonā doctrinā. Unde z Crisp. dat istā regu lam. O, quando quis vult sumere coniugem bonaz attendat ad parentes eius. quia si bonos nouit. veri simile est q̄ bñ instruxerunt filiā suā vel filiū. z inde talis bona vel bonus sit. Et econtra si parentes mali sunt z inhonesti. z filij z filie ꝙbi discoli z hmōi. vt pentes sui. Et qz filie quasi ꝓtinue quersant cū matri bus. paz cū patribus. Jō ex matrū moribꝫ pt̄ conie cturare de moribꝫ filie. q̄ ponit ꝓ iuge. Multa men dacia dicunt in hmōi ꝓtractibus. z est graue pecca tū. vt pessima iuuencula dicat bona. z pauꝑ iuuenis lusor z deuius. dicat diues z bonus. Et iō nō omni bus oīa credas. sed quere diligenter. non respiciendo tantū ad dotē. sed ad mores. Filij tui ꝓ tuā instructio nem sint. vt nouelle plante oliuaꝝ. Admone vt sint pulcri in exteriori conuersatōe. vt non sint adusti car nali luxurie operatōne. sed virides castitate. Et qr̄vt dr̄ xxviij. q. i. Sepe. Sepe malox ꝓsortia bonos corrum pūt. q̄s tomagis cos q̄ ad vitia ꝓni sunt. vt adolescen tes. Ideo admone ō quersatōe honesta. z remoue eos ab inhonesta. assuescāt fortiter sustinere aduersa inco

moditat's labores. vincere temptatões. esse paupe
ribus misericordes. Sic thobias docuit filiũ suũ ab
infantia timere deũ. z abstinere ab oñi pcõ. z postea
in pticulari. q deũ laudaret sp z adoraret ad cũ. consi
lia sapientũ q̃reret. a superbia sibi caueret. mrẽm bono
raret. castitatẽ seruaret. misericordiã z elemosynã exhi
beret. vtz Thob. iij. Sic pentes sare vxoris Thobie
iunioris monuerunt eã honorare socz. diligere marit
tũ gubnare familiã. z irrepbensibilẽ se custodire. Tho
bie. x. c. Sic pentes susanne docuerũt eã z eruciarunt
fm legẽ moysi in timore dñi. Nũc aũt pentes. q. signo
rãtes sunt z paz deũ timẽtes. nec filios vel filias scirt
p se erudire. Et qõ peius est. q nec curant eos mittere
re ad p̃dicatões. mozat puella in domo, nunq̃ audit
verbũ dei. z sic bestia accedit ad presiũ. z vt bestia hz
se in presio. De gubernatõe familie quõ hz se qs
hẽ ad vxorẽ. filios z suos. z ecõuerso ipi ad eos. hẽs
etiã diffuse in. iij. pte. ti. i. c. Vel prudẽtia economica.

De vitijs z spẽbz varijs luxurie q̃ pmittunt etiaz
a piugatis. hẽs. s. in. ij. pte. ti. de luxuria. c. de adulte
rio. z alijs capitulis. De castitate z coniugali habes
in quarta parte titu. de tpantia. c. De castitate. De
alijs q̃ ptinent ad matrimoniũ initiatũ. confirmatuz
z psummatũ. z pcijs que circa hoc pmittunt, habes
in sequentibus caplis hui⁹ tituli.

De impedimento mrimonij. qõ dr̃ error persone.

Capitulum secundum.

RElinquet homo pa
trem z mrẽm z adherebit vxori sue. z erunt
duo in carne vna. Gen. ij. Que yba referẽs
xps phariseis. vt hr̃ Mat. xix. instituit mrimonium
vt esset sacrm ecclesie. quem statum approbauit in nu
ptijs se reperiens quas miraculo nobilitauit. Ar. ad
hoc. xxx. dist. Hec scripsimus. Et tria insinuanť in di
cis verbis. Primũ est impeditio mrimonij que re
secať. q̃ relinquet hõ pẽm z mrẽm. s. vt nunq̃ pstraz
hat cum talibus. Nullo eñ tpe mundi licuit filiũ cũ
matre. vel filiam cum patre contrahere. sed in princi
pio pter paucitatem licuit viro contrahere cũ germa
na. z in pcessu tpis per legẽ diuinã additi sunt q̃daz
gradus. per legem canonicã alij gradus. z alia impe
dimenta quoz q̃dam tantũ impediunt. q̃dam etiam
dirimunt. z de his pmo ageť. Scõm est pstractio
eius. q̃ insinuať. q̃ adherebit vxori sue qõ fit pbendo
cũ ea. Et pmo q̃dem p yba de futuro per spõsalia. Se
cundo p yba de pñti. z tunc adheret pensu. Tertio p
copulã. z tunc adheret corpe. Et de his subsequenter
ageť. Tertiũ est affectio eius ad quã ordinať. q̃ erũt
duo in carne vna. i. ad istud opus. s. ad pcreandũ pro
lem q̃ cõueniens est vna. quam etiam tenenť nutrire z mo
rib⁹ instruere quod fieri nõ pt sine mutua cohabitati
one. z ideo de ipoz piugatoz psuersatione ageť supra
in sermone pcedenti. Scendum ergo mrimonium
in lege ciuili canonizata. xxvij. q. ij. §. i. sic diffinit. Ma
trimoniũ est viri mulieriscz coniunctio individuã vi
te psuetudinẽ retinens. Dicit viri z mulieris ad differ
rentiã coniunctionis brutoz z sodomitaruz. vbi ma
sculi in masculos. z femine in feminas turpitudinem
opanť. Dicit etiã viri z mulieris in singulari. q̃ nulle
vnq̃ licuit mulieri hr̃e plres viros. nec in hoc vnq̃ di
spensauerat deus. Nec vlli viro licuit plures vxores
habere nisi ex dei dispensatõne. extra de diuoz. Bau
demus. In q̃ dispensatum est apud plures patres ve
teris testamenti. vtz Abraã erga dues. Jacob erga
quatuoz. Dauid erga plures z hoc ad dilatandũ cul
tum dei q̃ solũmodo fuabať in familia illoz patrum
alijs ad idolatriã declinantibz. Multiplicať autem
cultus dei p plis carnalẽ multiplicatoz illoz. tũ etiaz
ad designandũ eccle mysteriũ. s. q̃ xps deberet sibi de
spensare ecclesiã non solũ vnam vnitate fidei z dilecti
onis. sed plures respectu diuersitatis locoz z rituum
vnde assumpti sunt. z in qbz etiam in fide quersatur
Nam alij vocati ex iudaismo. alij ex gẽtilitate. Et alij
os ritus hz ecclesia orientalis alios occidentalis. Et ad
dit in diffinitõe coniunctio. Ubi nota q̃ mrimoz
nium q̃tũ ad pfectionẽ eius essentialẽ efficit p piun
ctionẽ animoz. i. psensũ per verba exp̃ssoz etiã absq̃
piunctõe corpoz. xxvij. q. ij. Sufficiat. Ipa tñ copla
carnalis addit q̃tũ ad pfectoz significatõis. quia sic
significat pfectam piunctionem xpi cum ecclia z deitatz
cũ hũanitate indiuisibilẽ. sicut z matrimoniũ psũma
tũ est inseparabile. Sed mrimoniũ ratificatũ perverba
de pñti z nõ psũmatũ. est separabile. pura p ingressum
religionis z significat coniunctionẽ iaie fidelis cuz õo
per dilectoz. q tñ ab eo sepe p mortale petñ sepať in
pñti vita. In beata vero vita psũmatũ nunq̃ pt sep
parari. Dicit etiã Pe. de pal. in. iij. di. xxvi. q. prima
ctio q̃ est essentia matrimonij non est corpoz cum illa
sequeť. Nec fuit in maria z ioseph vbi fuit vez matri
moniũ. nec pensus pcedens cũ ille sit causa efficiens.
sicut cetera que sunt res z sacrm in alijs sacramẽtis
ad quẽ pensus disponit sic sint aqua z yba ad cara
cterẽ baptismi. Addidit mgr̃ sen. ad dictã diffinitõez
maritalis. qõ dr̃ ad differentiã concubinatus q̃ etiã
si duraret vsq̃ ad mortẽ z fidem sibi seruarent. non ẽ
matrimoniũ. sed fornicatio. Nec obstat q̃ abraã et ia
cob z dauid dicunť habuisse concubinas. z tamẽ nõ
fornicarie. sed licite dicunť eis vsos fuisse. Nam femi
ne ille aliqñ vxores dicunť in scriptura aliqñ pcubie
Vxores q̃dem inq̃tũ cognoscebanť vxorio affectu et
pensu maritali seu q̃tũ ad debitũ piugale. Concubi
ne aũt dicunť q̃tum ad regimen domus z gubnati
onem familie. q. nõ erant pncipales in hoc. sed vna. s.
pma. alie vt obsecundantes. fm Nico de lyra. super
Gen. Sequiť in diffinitõe individuã vite psuetudi
nẽ retinens. qõ. intelligiť fm. q. positũ z debitũ. q. dñt
esse illi⁹ positi. vt nunq̃ dubitanť fm Hostiẽ. Unde
nõ dñt dirũpe coniugalis pacis vnitatẽ. xxx. q. v. Fe
mine. Siẽ imperator dr̃ augustus quo ad propositum
Certũ tñ est quandoq̃ matrimoniũ diuidi. z princi
pem nõ sp augere imperiũ. vt Constantinus de cui⁹
donatõe ecclesie facta constat. pter hoc est dubiũ. vt
dicit Pe. de pal. in. iij. Utre dr̃ q. mors soluit omnia
Mortuo eñ viro soluta est a lege viri. vt dicit apls. i.
Cor. vij. Sed eo viuente sine eo non potest orare. scz
q pter hoc deneget debitũ. nec vouere põt z econtra
vt sine vxore. quo. s. ad castitatem in quo non ad ipa
ria iudicanť. Unde si coniugatus mortuus resuscita
retur vel lazarus que erat vxor eius. nõ esset amplius
nisi itez de nouo contraheret. Et q. quando mrimo
nũ spuale est inter plures z ecclam suam qõ finiť mor
te. Idem dicendum est de hmõi. hoc est q̃ si pleban⁹
pos. vel epus mortuus resuscitať. oportet q̃ denuo eli
gať in illius plarure sedem. fm Pe. de pal. in. iij. Et
idem dicit de religioso suscitato q̃ non est obligatus
religioni. Fuit aũt mrimoniũ institutũ a deo. dist.
xxvi. Deinde. Et in paradiso terrestri dicente adam q̃
stinctu spũs. Hoc os ex ossibus meis ꝛc. Gen. ij. Et
añ petñ q̃dem solũ ad multiplicationẽ. sed p⁹ petñ
ad vitationẽ fornicatõnis. i. ad Cor. vij. Propter forz
nicationem. s. vitandam, vnusquisq̃ habeat suã vxo
rem. z vna quaq̃ habeat suum virum. Propter alias
etiam causas contrahitur. sed pmisse sunt pncipales

Quid sit mrimoniũ

i. 4. di. 27 c. i.

Gen. 25 Jud. 19 2. regũ. 16

Gen. 2 5

tho. in. 4. di. 38. i. ex positõne lre

Matrimonium q̃d sit

Ea institutionis.

Tho.i.4. dist.17.q 1.ar.1.q.1

Et dicit matrimoniū ꝗsi matris muniū.i.officium.qz dat mulieribꝫ esse mres. Et licet pater generationis sit men matrimoniū plus ascribit matri ꝙ patri. quoniā eius officiū plꝰ apparet in matrimonio ꝙ officiū viri. Mā añ partū oncrosus. in partu doloꝛosus. post partū laboꝛiosus natā sibi partus. extra de conuer.infidelū. ca. Epistolaris. Nota ꝙ licet iuriste dicāt.etiam magistet sententiarū videatur dicere ꝙ matrimoniū large dicit sacramentū inquantū est signū sacre regi sed nō confer tur in eo gra sicut i alijs sacramētis. Ut amē Tho.pe de pa.z alij theologi cōmuniter tenent ꝓtraiū.s.ꝙ ibi confert gratia ad istū.s. effectū vt sciat vnusquisqꝫ vas suū possidere in bonoꝛe nō in passiōe desideriū. Qō sic ꝗ illud est naturale.sed per dei gratiā ibi operante ꝑm Jobannē parientesez . vt videlicet sit ꝓtrus coniuge sus vel suo. z nō ferā ad cōcupiscētiā alteriꝰ . z mauult consoꝛtē etiā turpissimā facie ꝙ alienā pulcerrimam. ꝙ autē in multis secus fit. boc accidit vel qz ponūt obsta culū gre sacramētali vel qz receptā nō seruāt vt in alijs sacramentis. Est ergo ꝓprie z stricte sacramētū. a deo in stituti.in remediū ꝓtra peccatū. conferēs gratiā ex ope re opato z signās ea est sacramētū noue legis. sed oīa hec ꝓcuniūt i mrimonio.ḡ est scrm ꝓprie z stricte. Sed bene verū est ꝙ minus habet de spiritualitate ꝙ alia sa cramēta.z minoꝛ gra confert ꝑm. Petrū de pal. Impri mit aūt matrimoniū.put est sacramētū noue legis.oīna tū qui vocā vinculū vel nexus.quod nō solū est relatio nis sed aliquid absolutū.disponit ad gram.q̄ oīna tus nō imprimit in mrimonio ꝓtracto ante baptismū sicut nec etiam imprimeretur caracter disponens ad gra tiam in confirmato ante baptismum. Under infideles conjugati recepto baptismo. si de nouo contrabunt in ter se vir z vxoꝛ. seu persistunt in primo consensu. tunc imprimitur ille ornatus z matrimonium eoꝝ est sacra mentum noue legis. Nā ante baptismū nō erat pfecte sacramentū.put sꝯ causans gratiā. sed erat matrimoniū illud quidam contractus. Forma huius sacramenti ꝑm Pe.de palu.in.iiij.sunt ꝛba q̄ dicūt ꝓtrahentes.sꝯ acci pio te in meā ꝛc. vel aliq̄ equipollens vt expressurus ꝯsensum p signū. Materia sunt ipi ꝓtrahentes. Mā di stinguit hec materia in q̄ suscipiens. z materia ex qua si cut in eucharistia. z in alijs qui mrimoniū est ꝓtractus ꝓprie sicut alij ꝓtractus sunt ꝓtractꝰ rerū in quibus ꝓtractibꝰ res que trāsfert p pecuniā est materia.expres sus consensus forma. Vel etiā pōt dici.sicut eucharistie est duplex materia sꝯ panis z vinū.z duplex forma vi delicet verboꝝ consecrationis vnū rū sacramentū .sicz hic cū dicit accipio te in meā.i. do tibi meipsum in vi rū est forma ꝛboꝝ z vna materia ex qua ipse qui loqui tur vel coꝛ eius. z alia materia in q̄ idest obiectū i quod transit sicut cū dico.z boc est coꝛpus meū.z vteriꝰ quan do respondet mulier.accipio te in meum.i. do me tibi in vxoꝛē est forma verbū z materia ex qua loquens et in q̄ recipiēs. Et sic diuersis respectibꝫ vnū est formale respe ctu alteriꝰ.z aliud ē materiale. Que autē dicit sacerdos cū benedicit nuptias est forma accidentalis z non ō sub stātia matrimoniū ꝛm Aug.de anco. Dicit etiā Tho.in iij.cū puella verecūda tacet parentibꝫ eā viro tradenti bus. verba parentū cōputant ac si etiā essent puelle ta citurnitas illa habet ꝙ cōsensu. Et boc est verū de filijs z filiabus respectu patris z matris tantū.scilicet ꝙ ipis parentibus ꝯsentientibus expresse. tacētibus filijs aut fi liabus ꝓtrahit matrimoniū. sed nō sic de alijs consan guineis vt extra de despon.impu.§.porro.li.vi.

forma matrimonij.

dist.17.q.1.ar.1.q.2

Impedimenta que §.I.

scilicet impediūt ꝓtrahendū matrimoniū vel dirimunt tā ꝓtractū. cōtinent i verbis immediate supꝛapositis.c i.q̄ incipit. Erroꝛ ꝑditio ꝛc. ibi vide. Est ergo primū impedimentū erroꝛ. Sed nota ꝙ triplex est erroꝛ.s. ꝓsone fortune. z conditionis. z de isto tertio erroꝛe cōditionis dicetur in sequenti.c. Primus ergo erroꝛ dirimit matri moniū. Et boc nisi cognito erroꝛe ratificaret dictū mri moniū. Cum enim de essentia matrimonij sit cōsensus viri z mulieris in alterutrū ꝑ verba expressa. vbi est erroꝛ ꝓsone. puta si Jobes dicat esse petrū nullus est ꝯsensus. Nam qui errat nō consentit. ff. de iu.z fac.igno si p erroꝛē. Et errātis volūtas nulla est. C. de iu.z fac.igno. cum p testamētū. sequit ḡ ꝙ nō sit cōiugiū. Qō talis erroꝛ ꝓsone dirimat matrimoniū.ꝓbat. Pe.de pa.in.iij. sic. Erroꝛ q̄ respicit id qō ē de substātia matrimonij. (si cut sūt ꝓsone q sunt de materia q̄ ad subam mrimonij) dirimit mrimōiū de iure diuino. qz nō pōt facere ius bu manū ꝙ illa in quā nō cōsensit sit vxoꝛ mea. qz sicut non est matrimoniū nisi p consensum. sic nō est matrimoniū cum illa nisi p ꝯsensum in istā. Sed si errat quis in per sona intendēdo cum vna contrahere z alia sibi pntatur loco eiꝰ. nō cōsensit in illā vnō nec vxoꝛ sua est. sicut nec lya fuit vxoꝛ iacob cū eā primo cognouit vxoꝛio affectu qz intendebat ad rachelē. ꝛ postq̄z cognouit lyam esse ratū habens z in illā vt vxoꝛē consentiēs facta est vxoꝛ. Sic etiā quilibet errās aduertēs de erroꝛe. pōt ratifica re z ꝓtrahere cū qua prius nō intēdebat. Secundus erroꝛ dicit fortune z qualitatis. puta si credidit contra bere cum diuite vel virgine. z inuenit pauperem z coꝛru ptā. nō excludit ꝯsensum nec p ꝯsequens dirimit matri mōiū. Tho.i.iij.di.xxx.z ibēre.29.q.i.bis ita. Erroꝛ ꝛo nobilitatis vel dignitatis. si redūdat in erroꝛē ꝓsone. ipe dit mrimoniū. aliter nō. Exemplū in filio regis vel pri mogenito. cū q̄ aliq̄ intēdit ꝛbere. z pntat sibi ciuis lo co pdicti vnde non tenet. Tho.in.iij.di.xxx. Idē richar. dicēs ꝙ si errat circa subiectū nobilitatis. non tenet. vt cū quis intendit ꝓtrahere cū filia regis. z si presentatur loco eius filia ciuis. Sed si errat circa nobilitatē subie cti tenet. vt cū contrahit cū ꝓsona sibi nota. quā putat regalē habere dignitatē. z nō habet. Pe.de palu.in q̄r. to. distinguit de erroꝛe ꝓsone quo ad fortunā vel quali tatē. Et dicit ꝙ si erroꝛ est absolutꝰ. qz talis erroꝛ nō ca dit sup aliquo quod sit de essentia mrimonij. ideo non impedit nec dirimit. Nec iure diuino. qz cōcurrūt essen tialia. nec iure būano. qz nō iuenit statutū. vt ꝓtrahēs cū paupere. quā credit diuitē z huiusmodi. habeat im pedire. Sed si sit erroꝛ cōditionatus. idest ꝓtrahit cōdi tionē. que est honesta z possibilis. ea existente staret. non stāte nō staret. puta cōtrabo tecū. si tu es vt ego. vel ita vt dictū est mihi. Vel dabis mihi tantū dotē.

Tho.i.4. di.30.q.1. ar.1.

Erroꝛ triplex.

Beñ.z ꝛ. et ibidē p lyram.

q.1.ar.1. ad ꝑm.

De impedimento conditionis seruilis.

Capitulum tertium.

Secundum impedi tum est erroꝛ circa ꝑditionē persone vtrū sci licet seruilis vel libere conditionis sit. Circa quod tria sunt notanda. Primū quia si erroꝛ sit paris conditionis vel etiā melioris ꝙ̄ sua. puta seruus contra bit cum serua quā putabat liberā. vel contrahit cum li bera quā putabat seruā. talis erroꝛ nō dirimit matrimo niuz. quia nō decipit. xxix.q.ij. si quis liber. Ray. Tho. Pe. Boff. Inno. Si tamē mulier ignoꝛasset seruitutem viri. non esset matrimoniū. Secundū est ꝙ liber vel li bera ꝓtrahit matrimoniū cum serua vel seruo ignoꝛan ter.i.nesciens conditionē seruitutis. nullū est matrimo

i.4.di.36 ar.1.ad ꝑ. ci.ꝑm.

Tho.vbi s.ad ꝛm.

nium. nisi postq̃ sciuit conditionem eius consensit in eo vel verbo vel facto scilicet carnaliter cognoscendo. ff. q. iij. Siquis ingenuꝰ. Vel nisi in aĩo. teneat q̃ etiã cũ illa cõtraheret si esset ancilla. fm Richar. Si vero non certitudinaliter sciuit. sed ex his que audiuit habuit probabilẽ opinionẽ deseruituꝛe ꝛ cognouit eã. nõ põt eã relinquere. Si vero habuit leuem ꝛ temerariam. non obstante q̃ postea exegerit debitũ. si certꝰ sciuerit de seruitute. poterit petere suam separatioẽ. Itẽ si talis postq̃ sciuit seruitute eiꝰ cũ quo vel cũ qua ꝓtrahit ꝓsentit in eũ debet p ecclĩam cogi alius qui sc̃z est seruꝰ ad assentiendũ. si tñ anteq̃ consentiret. alter eoꝝ cũtraheret cũ alio vel cũ alia. teneret istud vltimũ. Bull. Hosti. ꝛ Richar. in. iiij. dist. xxvi. dicit. q̃ nõ est ibi matrimoniũ. sed tenetur rõne ꝓmissionis facte. Et ideo ecclesia. cõpellet cũ illa remanere. vt de nouo ꝓtrahat. si videlicet nõ dũ contraxit cũ alia de ꝓsenti. Tertiũ est q̃ si liber vel libera scienter ꝓtrahit cũ seruo vel seruo. tenet mrimoniũ. xxix q. ij. Si quis liber. Et in hoc casu ples sequit mrem de tho.in.4. dis.36.ar. 4 ture coi. quantũ ad ꝓditionẽ seruitutis vel libertatis. extra de na. ex li. ve. c. i. fm. Pe. ꝛ Richar. in. iij. di. xxxvi. Pe. de pau. dicit in quarto. hoc esse. verũ de iure. si tñ sit ꝓsuetudo in cõtrariũ tenet cõsuetudo. Et io. an dicit q̃ se de consuetudine põt induci. q̃ in hoc filiꝰ sequat patrẽ. sc̃z ad libertatẽ. ꝛ idem si esset lex municipalis. ꝛ hec videt esse in pribus ytalie. Nã nati ex ancillis et liberis viri fornicarie sunt liberi quantũ ad honozes ꝛ dignitates sequunt patrẽ. rationẽ huiꝰ ibi vide. De cõsuetudine tñ speciali aliquarũ terrarũ. partus sequit deteriozis cõditionis parentẽ. siue sit pr̃ siue mr̃. Sed si pr̃ post pactũ matrimoniũ se vendiderit nolente vxoze. qõ facere nõ põt fm Rich. tũc partus sequit mrem si ipsa est libera. Si vterq̃ est seruꝰ ꝛ diuersoꝝ dñoꝝ. fiet diuisio liberoꝝ fm numerũ. Et si est vnꝰ tm̃. ille penes quez remanebit recõpensabit alteri dño iustũ pcũ. Itẽ nota q̃ seruꝰ inuitis dñis pñt ꝓtrahere mr̃imoniũ. extra de cõiu. ser. c. i. Et q̃uis dñi eoꝝ pñt̃ tales venderei. qz ex tho.in.4. dis.36.ar. ꝓtractu mr̃imonij nõ amiserũt ius suũ sup eos. nõ tñ in ptib ita remotis debẽt mittere vel vendere q̃ impedia 2.ad 4m tur vsus mr̃imonij cũ ꝓiuge sua. Si aũt seruꝰ de volũtate dñoꝝ cõtraxerũt. tũc nõ possunt dñi ꝓcipere alij quid in ꝓiudiciũ redditionis debiti. Un magis obediẽt coniugi debitũ exigenti q̃ dño tũc aliud imperanti. Richar. vbi. supra.

De seruitute sequenti. §. I.

mr̃imoniũ contractũ per verba de ꝓsenti. Nã q̃ dicta fũt supra videt̃ habere locũ qñ seruitus ipsa ꝓcedit ꝓtractum mr̃imoniũ. altero coniugũ libero ꝛ ignorante seruitutẽ ꝓsortis. Sciendum igit̃ q̃ ꝓtracto mrimonio de ꝓsenti ꝛ multo magis cõsũmato. nõ põt vxoꝛ se facere seruã alteri. insciꝰ ꝛ inuito viro vel ignorante. iure diuino. quo dr̃. Hñ. iij. Sub viri potestate er̃ ꝛ ipe dominabit tui. Secus aũt est in iure ciuili. qz est socia ꝛ nõ subiecta. imo sui iuris. Nã fm ius ciuile videt̃ q̃ se vti oꝛ põt facere ancillã alteri. Theologi tñ dicũt oppositũ Et siquidẽ illa subiectio. quã scriptura ponit esse tantũ iudicialis. oblita esset. ꝑ xpm ꝛ ius ciuile oppositum sc̃z qz naturalis est ꝛ moralis. rõni recte cõcordãs repetita in nouo testamẽto. ideo veriꝰ est qõ dicunt theologi. Maritus aũt potest se seruũ facere. tenet tamẽ reddere debitũ vxoꝛi talis. ꝛ põt exigere etiã dño suo. phibente.

tho.in.4. dis.36.ar. 3. Ubi etiã attẽdẽdũ q̃ cum dicit̃ q̃ aliquis potest se in seruũ dare. itelligit̃ dare ideſt venundare se ad pcũ participandũ. alꝰ donatio nõ valeret. qz donatio excellens quingẽto solidos. ideſt aureos reputat̃ immensa iure ciuili. ꝛ quatenꝰ est vltra ea tenus nõ est valida. q̃ si esset res indiuisibilis. forte totũ vitiaret. C. õ dona. l. Si q̃s sc̃z libertas est estimabil̃ ꝛ indiuisibil̃. vñ dare se in ptũ ẽ imẽsa donatio ꝛ nõ valet. Ex hoc aũt q̃ quis põt mr̃imoniũ ꝓtractũ. de ꝓsenti siue ꝓsũmatu siue nõ venit̃ de se nõ ꝓiudicat mr̃imonio. qz seruitus supueniẽs non diuimit ipm. nec p hoc vxoꝛ efficit̃ serua. nec liberi eoꝝ efficiunt̃ serui. qz partus sequit̃ ventrẽ. Non ergo ꝓiudicat vxoꝛi. qz vt dictũ est. nõ fit p hoc ancilla. etiã si taceat. qz phibere nõ potest. etiã si cõsentiat. qz non cõsentit vt ipsa sit ancilla. sed vt ille sit seruꝰ. ad qõ nõ sequit̃ ipam fiere ancillã cũ seruus possit habere vxoꝛẽ liberã. Nota tñ q̃ vbi est ꝓsuetudo q̃ ꝓtrahẽs cũ seruo fiat serua vel. Nã sicut ius scriptũ potuit inuenire nouum modũ seruitutis. ita ius nõ scriptũ qõ dicit̃ ꝓsuetudo. ita etiã vt mulier alterius terre ligetur ex ipso q̃ contrahit in terra tali consuetudine affecta. tũ quia cõtrahendo sortitur forum. tum qz vxoꝛ sequit̃ domicilium viri. Sed si mulier ignoraret tum seruũ aut talẽ consuetudinẽ. non ligaretur. qz statuta ciuitatũ nõ ligant ignorãtes ea nec consuetudines. de consti. c. i. li. vi. Hec omnia petrus de palude in. iij. di. xxxvi.

De carnali copula §. II.

tho. in. 4 dis. 36. ar. 2. ad 3m. tali coniugũ. s. seruoꝝ vel alterius coꝛ serui. Nota primo q̃ si dñs talis serui vel seruę prohibeat copulam vel actũ ꝓiugalẽ. si sine causa. phibet nõ audit̃. Neminẽ enim audit. i. exaudit preter sine causa. Nõ aũt põt matrimoniũ seruis phibere a dominis aut actus eius sine causa nec tenetur in hoc eis obedire. Aut phibet hoc dñs. scilicet actũ coniugij. cũ causa. puta qz indiget seruitio suo. Et tũc distingue qz aut dñs consensit in cõiugiũ. ꝛ tũc etiã nõ audit̃. nec põt phibere. Aut nõ consensit in coniugiũ ꝛ tũc debet dño obedire. nõ cõiugi. cui nõ potuit se obligare. saluo iure alteriꝰ. vbi tamẽ posset vtriq̃ satisfacere ꝛ sibi ꝛ cõiugi de actu cõiugali ꝛ dño suo de seruitio cõpetenti posset vtrumq̃ facere. ꝛ dñs debet permittere. Sed si vadit ad loca remotiora ꝛ idiget tali seruo. tũc seruã dũ est quod dictũ est. vel vendat in illis ꝑtibus vbi est ꝓiũx si põt. Secũdo nota q̃ cũ quis scit se seruũ. si credat alium vel aliã cum quo contrahit esse talẽ qui tñ sit liber. aut q̃ affectuose adeo diligit q̃ etiã consentiret si sciret esse talẽ. excusatur a peccato. ex quo vxorio affectu cognoscit vel cognoscit. als si sciat non tenere mr̃imoniũ. fornicat̃ quouisq̃ aliũ certiozauerit de sua ꝓditõe. ꝛ ille nihilominꝰ cõsentiat in eũ vt in coniugẽ. Est aut in eius potestate q̃ ignorabat hec postq̃ sciuit ratificare seu cõsummare dictũ matrimoniũ. Tertio nota de libero nesciente esse seruũ vel seruã. cũ quacõtrahit. Et quidẽ q̃diu credit coniugẽ liberũ vel liberã. licet nolle consentire si sciret tamdiu excusatur a pcõ. vt iacob in facto lye. ꝓter ignorãtiam facti ꝓbabilẽ. ꝛ filij erunt legitimi si sit in facie ecclie ꝓtractũ matrimoniũ. Quarto nota cũ oriꝝ dubitatio vel questio de tali mr̃imonio q̃d sit agendũ. Sciẽdũ igit̃ q̃ est differentia inter sciẽtiã. conscientiã ꝛ scrupulum circa talẽ materiã. Nã scientia qz hz euidẽtiã. ꝛ nõ est nisi vero rum. q̃ habet sciẽtiã de impedimẽto siue seruitutis siue alteriꝰ impedimẽti dirimẽtis. nullo cogente non potest petere aut reddere debitũ. quin aut sibi ꝓiudicet si in ipo erat mr̃imoniũ ratificare. aut peccet si in ipo nõ erat matrimonium ratificare vel erat licet non inten dit̃ ratificare per hoc. Qñ vero de hoc habet ꝓsciam. ꝛ si nõ scientiã de impedimento. i. firmã credulitatẽ debet de hui⁹modi impedimento abstinere. q̃uis clare non sciat. ligatur tñ sua ꝓscientiã erronea. Nec refert vtrũ leui aut ꝓbabili causa moueat̃. qz etiã ꝓtra cõscientiã erroneam nulliꝰ debet cuicũq̃ hoium obedire dũ durat talis con-

Gen. 29.

scientis, quia omne quod est ꝓtra ꝓscientiã edificat ad gehennã. Sed quãdo habet scrupulũ conscientie. i. qz dubitat, et tunc si ex temeraria et leui causa. vt qz audiuit a paucis et leuibꝫ ꝑsonis debet deponere. qua deposita ꝑ̃ peterе et reddere debitũ. Si aũt dubitat ex probabili ratione. tunc debet petere et reddere. qz in dubio debet quis obedire ꝓlato sicut vasallus in dubio debet dñm suum iuuare. xxiij. q. i. Quid culpat. Si nõ debet petere. qz exponeret se periculo. Et aug. dicit. Tene certũ et dimitte incertũ. non pecccat. Et hec distinctio habet locum in oĩbus impedimẽtis que simplicit impediũt matrimoniũ vel actum ei⁹. quo ad ꝑsonã que habet notitiam. Hoc enĩ faciat ꝑsona ꝑm dictã distinctionẽ. vbi nõ vult matrimonium ꝓsummare. als sibi ꝓiudicat et peccat. Sed quid iuris si de hoc lis pẽdeat in foro iudiciali. dixit Hostiẽ. etiã si sit certꝰ. ꝑter dubiũ cuentũ ꝑt reddere debitũ affectu cõiugali cognoscẽdo. nõ vt liberã nec vt ancillã. sed vt cui questio stat⁹ mouet. Unde ꝓ maxime si ab ecclia vrgeatur. Et magister sentẽtiarũ in iij. dist. xxxviij. dicit ꝙ debet reddere si vrget. quod etiã videtur in gradibus humana lege ꝓhibitis. et per consequẽs in ĩpedimento seruitutis in quibꝫ ecclia q statuit. quãdo vult destituit et dispensat nõ aũt in gradibꝫ diuina lege ꝓhibitis. in quibꝰ ecclia forte nihil põt. Sed ista opinio ꝙ ad primum non valet qz ecclia qñ ꝓcipit debitũ reddi lite pẽdente. non intẽdit dispensando mrimoniũ facere aut nõ ĩ ecclesiã vsq; ad ꝑps snĩc. et ꝺ nihil ẽ. qz mrimoniũ nõ põt fieri ad ꝑps. aut simplr et tunc postea non dissolueret. Si etiã ꝺ intenderet non posset facere. vt ille q nõ est verus maritus ꝓtra volũtatẽ suã. vñ non refert siue qstio moueat siue nõ. vt de restit. spo. litteraſ. Sed distinguendũ est vt. supꝝ. dictũ est immediate. Itẽ qz dictũ est. ꝟ. ꝙ in dubio quando est dubium debet obedire. ſ. in reddendo debitum. Precipit enim hoc papa in tali dubio per talẽ decretalem illã inquisitioni. de sent. excõ. Posset etiã dici ꝙ circũscripto etiã precepto pape idẽ esset faciendũ. qz si aliqd est ita dubiũ ꝙ vna pars est certa alia dubia an sit peccatũ. ꝺz tenere certũ et dimittere incertũ. qz qñcunq; ꝓterit se liberare a periculo ꝑ̃ tenet. Uñ manifesta est rõ. qz nõ debet petere. qz certũ est ꝙ non petere est licitũ. Est aũt dubiũ verũ petere sit ꝑ̃m. sed in reddendo nõ est sic. qz vtrũqꝫ est dubiũ. qz si est mrimoniũ negare nõ est iniusticia. si nõ est mrimoniũ reddere est luxuria. ſz nõ est equalr dubiũ hinc inde. qz ꝓsumptio ẽ ꝙ mrimonio ꝙsq; contrario probet. vnde reddere tenet debitum. Si aũt esset equaliter hinc inde. puta qz vna sentẽtia eẽt lata ꝓ mrimonio alia ꝓtra. et neutra transisset in rẽ iudicatã adhuc. qz nullꝰ debet spoliari. re sua sine possessione. imo spoliatꝰ añ oĩa est restituendꝰ nisi probationes in cõtrariũ sint in ꝓmptu. inde est ꝙ debet reddere debitũ. etiã si sit gradꝰ indispensabilis. vt filie et ꝓris et filij et mris. qñ perẽs ẽ in possessione. vel cũ est spoliatꝰ absq; auctoritate iudicis. Et nota ꝙ error hmõi. ſ. condicionis impedit et dirimit ex statuto ecclie que etiã posset statuere ꝙ nõ dirimeret. sicut posset statuere ꝙ error fortune dirimeret. cũ tamen non dirimat vt dictũ est ꝑ. de palude. in. iiij.

Capitulum. iiij. De impedimento voti solemnis.

Certum impedimẽtũ est votũ sez solẽne. non autẽ simplex. Si quis aũt vel si q̃ habet ꝓfessionẽ tacitã vl ex ꝓfessam alicui de religionibꝫ approbatis tale votũ impedit mrimoniũ contrahẽdũ et dirimit cõtractũ vnde contrahendo nullũ est. et incurrit excõicationẽ. extra de conſan. et affi. cos in cle. Si autẽ fecisset ꝓfessionẽ in aliqua regula nõ approbata. vel etiã in regula rectũ ordinis. siue bigutharum beati dñici vel frãcisci nõ videt ꝙ illud habeat dirimere cõtractũ. cũq; aũt simplex votũ quantũcunq; sit publicũ. nõ dirimat mrimoniũ consummatum. impedit tñ contrahẽdũ et etiã ꝓsummandum ĩ concretum. Unde talis contrahendo peccat mortalr. etiam si intenderet non ꝓsummare sed religionẽ ingredi. qz facit ꝓtra iura. dist. xxvij. Si vir. Et qz exponit se periculo frangendi votũ. Post ꝓtractũ aũt adhuc remanet obligatus ad obseruadũ cũ possit añ ꝓsummationẽ. vnde consummando iterum peccat mortaliter. Richardus in quarto distinctiõe. xxxviij.

Quartum impedimentũ

est cognatio. et qz istud est ꝓpriꝰ certeris vltimo reseruet

Capitulum. v. de impedimento criminis.

Quintum autẽ quod sequit est crimẽ. Ubi nota ꝙ tria sũt criminosa que ĩpediũt et dirimũt, ꝓtractũ. Primũ si qua mulier machinata fuerit in mortem vꝛoris alicuius. et ipam cũ effectu. occiderit anĩo habendi virũ illius in suum. Et similiter si quis machinatus fuerit. et cum effectu occiderit virũ alicuius mulieris vt habeat eam in vꝛorem. tales si ꝓtraxerint sũt penit⁹ separandi. qz in fornicatione sunt. xxxi. q. i. Si quis viuẽte. Et licet aliq; vt richard⁹ in quarto. di. xxxv. hoc intelligant cum fuerat inter eos cõmissum adulteriũ dum primum stabat coniugium. verior tamẽ est opinio. Innoc. et Hosti. dicentium ꝙ sola machinatio mortis cum effectu etiã absq; adulterio dirimit vel sufficit ad dirimendũ. Idem etiaz precepit vel mandauit vel consuluit interfici. eo scilicet animo vt haberet vꝛorẽ illius in suã vel virum in suum. ꝑm Guil. et Hug. etiam si hoc faceret ꝓter insidelem quem postea induceret ad fidem et conuerteretur Richar. Sed si quis occidit maritũ alicuius mulieris non eo animo vt habeat vꝛorem eius in suam vꝛorem. ſz ex odio vel in bello. ꝺ non habet dirimere vel impedire matrimonium. extra de conuer. nisi. ca. laudabilem. Et similiter si quis vel si qua non mandauit nec consuluit nec ꝓcipit interfici aliquẽtũ ĩterfectũ illũ ratũ habet vt habeat in virũ suum vel in suaz vꝛorẽ. talis rati habitio non comparatur mandato. et sic non habet dirimere matrimonium sequens. Secũm crimen est adulterium et hoc. ſ. qñ adulterantes ꝑstant sibi fidem promittendo vel dando siue iurando ꝙ contrahent. et hoc siue ipsa adulterina cõmixtio fuerit inter eos ante predictam promissionem. siue postea. dũmodo fiat stante primo matrimonio. xxxi. q. i. relatũ. Quando autẽ interuenit nuda promissio. nec fide. nec iuramento firmata. sed simpliciter et adulterina cõmixtio ante vel post. vtrum hoc habeat dirimere ꝓtractum postea matrimonium super quo fuit promissio. Richar. in. iij. distin. xxxv. dicit aliquos tenere ꝙ dirimat. et aliquos tenere ꝙ non dirimat et nullam alter ꝓfert. Unde in hoc casu videtur ꝙ esset dominus papa consulend⁹ vl petẽda dispẽsatio ad cautelam nec faciliter dirimendũ. Si autẽ adulterina post lucrio priꝰ vel postea nõ interuenerit. cũq; dederint sibi fidem de ꝓtrahendo. ꝙ hoc non impeditur matrimoniũ sequens inter illos soluto primo. extra de eo ꝙ duxit in ma. quã. pol. et adul. c. vlt. grauiter tñ peccauerunt sm Richardum. Item si qua coniugata pura berta permittit se cognosci ab aliquo hac promissione fide falsata exacta et recepta. ꝙ post mortem viri sui ille adulter ducet in vꝛorem eam quam sibi consulet quedam persona ipsi berte coniugate familiaris et propinqui.

Ut in ca. sup. ꝺ co. ꝺ ꝙ duxit. ĩ ma. quaz pol. per. adul.

ar. i. de cõuer. infiꝺ.

Eodem. ſ Eodem. ſ

Blo. in c. de ꝓuer. i fide.

Uide clarissu. angelicã de eodem.

intrendens z phabiliter credens q consulet de ipa berta. mortuo viro berte. si adulteratus cum ea postea contra bat cum ipsa. ex eo q illa consuluit z sic ille promiserat nullū est matrimoniū. sed dirimēdū. qz in fraudē factū et fraus z dolus nemi debz patrocinari. extra de imu. ec/ cl'. aduersus. sec' si alia intentione faceret. Richar. in.iij. distinct. xxxv. Tertiū crimē est. qñ durāte matrimonio cō trahit de facto cū altera. Et hic nota diligēter q ille que habet vxorē. z ipa viuente ducit aliam de facto. aut ista scit istū habere vxorē aut nō. Si qñ contrahit cū ipo sci uit qd habebat aliā. non pōt cū illo esse matrimonium etiā si mortua prima vxore de nouo cōtrahat. Et idem iuris est si nescuit qñ ptraxit. sed postea ipa prīa vxo/ rem illi' adhuc viuēte scivit z permisit se cognosci ab co. cū quo de facto contraxerat. Si vero ab initio qñ cōtra xit nescuit illū vxorē habere z sp sterit in illa nescientia vsq ad mortē vxoris illi'. sed post mortē ei' scit. ē i po/ testate illius ignorantis mrimoniū ratificare vel diuo/ rtiū petere. ita tn q postq scivit z se cognosci permisit. ñ poterit diuortiū petere. extra de eo qui dux. in ma. ca. i. et. c. veniēs. z de coniu. ser. c. posuit. xxxiij. q. ij. si virgo. als poterit petere si vult. Et qd dictū est de viro ducēte secundā vxorē de facto. idē per totū intellige de muliere ducere scām virum vel maritū de facto. Si aūt mortua tā prīa vxore. vir nō cognoscit illā scām adulteram car naliter que secū ignoranter ptraxerat. sed ipse ducat ter/ tiā fm Hosti. debet remanere cū tertia. cuius etiā postea cognoscat scām. qz prima viuente. consensus hītus cū secūda nullus fuit. z sic nō impediuit ꝟsensum tertie. dn ignorans illū habuisse vxorē. z nūc etiam ignorās est z ipse vir ptrahat cū tertia. adhuc remanebit cum tertia Idē de muliere erga virū. Dicitur aūt fm Hosti. mulier inscia qñ hz iustā causaz ignorādi vt qz vir de remotis venies. asserebat se nō habere vxorē extra despon. cū in apostolica. Ideo aūt cū inscia non cōmittit adulterium. qz nō sine dolo cōmittit. xxxiij. q. ij. in lectū. Idem Jo. an. in oībus predictis.

Capitulū. vi. de disparitate cultus.

tho. i sup plemento 3e. q. q. 59 arti. j.

Extum impedimen

tū est disparitas cult'. i. fidei inter ptrahen tes. Ubi nota tria pūcta. Et pmū q fidelis ptrahens cum iudeo vel pagano vel catheeumino. non dū baptisato. nō est verū matrimoniū. z sic nullū. xxviij. q. i. §. ex his fm tho. Pe. Abb. Ray. z Rich. Spōsalia aūt pñt ptrahi a fideli cū īfideli. cū hac ꝟditōe si īfidel' ꝟuertat. q. i. nō oprtet. Scām est q catholico ptrahē te cum psona heretica baptizata. verū est mrimoniū. nec dirimit' ꝓpter heresim. cuius peccet scienter cōtrahens cū tali. Et sil'r fideli ptrahēte cū fideli pverba de presen ti. qūtūcūq alter eorū efficiat hereticus iudeus vel pa/ ganus. non pōt dirimi matrimoniū. etiā si adhuc non erat cōsummatū. Ray. z rich.

i. 4. di. 39

Tertiū puncrū est q in fidelib' cōtrahentib' adinuicē mrimoniū. cuius non sit pfectum fm pfectionē grē. nec ratū. est tn mrimoniū in qnāiū est ordinatū ad plem fm pfectionē nature. vnde infidel' cognōscēs vxorē ꝓpter bonū plis. vl' vt reddat de/ bitu non peccat. Tho. in. iiij. z Rich. z xxvi. di. deinde.

dis. 32. ar. i. er. 2.

Pūt etiā infideles vni' ritus ptrahere cū infidelib' als teritus rit'. pura saraceni cū tartaris. nisi p aliquod ius positiuū. phibeant. qz tūc disparitas cult' dirimit. Ob

tho. vbi s q 3. ad 3m

si vter q cōiunx ꝟuertat ad fidē. ratificat matrimoniū z nō pōt ab inuicē separi. etiā si ptraxissent cū ꝟsangui neis suis in gradib' phibitis p statutū ecclie. sed si con traxissent in gradib' phibitis lege diuina. Leui. xviij. oprtet q separarent'. Richar. Itē fm io. an. si pagani qui fm legē suā cum plibus vxorib' contrahunt ꝟuer/ tant cū vxorib' suis. cuz pma remanebūt alijs exclusis. Itē si habuisset aliā vxorē quā repudiasset z viueret. si illa vellet cōuerti ad fidē. etiā tenet ipsam recipe z illam suptinducta. cuius ꝟuersā ad fidē abijcere. imo etiā si pri ma nō vult cōuerti ad fidē. non pōt ille conuersus alte/ ram recipere sed hoc est in poestate sua. si vult cohītare cū ipsa vel nō. Si vo alter infidelium ꝟiuge cōuertat pōt fidelis ꝟuersus cū infideli manere sub ispe conuersio nis. si cum infidelitate obstinatū nō viderit. z bn facit cōmanere nō tn tenet. sed pōt eā dimittere q ad cohabi tationē. Sed nō pt altera ducere nisi i tribu casib'. Pri/ mus vicz si coniunx infidel' nolit cohabitare cum fideli Scōs si vult cohītare. z nō sine ꝓtumelia creatoris. Ter. tius si infidel' fidelem ad infidelitatē ptrahere niteretur Per quēlibet hoz casuū soluit vinculū mrimonij. etiā anteq ptrahat aliud mrimoniū. Et si añ ptractū scām mrimoniū ali' ꝟuertere. nō liceret illi q pmo ꝟuer/ sus est scām mrimoniū ptrahere viuēte illa. Richar. in iij. aliqui tn dicūt q non dissoluit pmū. nisi cū ptrahit secūdū aduenīēte alio ex predictis casib'. Idē pe. de pa. sed dari'. Dicit enī q quo ad ꝟuersū. cū alter nō ꝟuer' nō vult cohītare. vel cū iniuria creatoris. vel vbi pericu lū subuersionis est ꝟuerso. qñ soluit mrimoniū ē duplex opinio. Aliq dicūt q stati soluit mrimoniū in quo cūq illoz trium casuū occurrēte. q si ꝟuertat alter anteq pri/ mus ꝟuersus ꝟbat aliud vel facit votū. tenet pm' ipse recipe illū postea ꝟuersū. Et h̄ io est q licet sit vinculū solutū. adhuc tn retinet vinculū sponsaliū. sic tenet cō trahere cū illo. vel qz blasphemia creatoris. si est ppetua soluit. aliter nō. qñ aūt votū vel mrimoniū tollit nō vi/ det ppetua. Alij dicūt q nō soluit mrimoniū illō quo usq cōtrahat secundū mrimoniū. Pōt enī imaginari q in mrimonio infidelium nō est aliquod reale vinculū de mūdo. plusq in sponsalib'. cū nō sit scrm añ baptismū vñ añ baptismū vtriusq vel alterius ex staturo ecclesie pōt illud mrimoniū solui. sicut spōsalia multis casibus soluunt' staturo ecclie. Unū q sicut mrimoniū seqns sol/ uunt' sponsalia precedētia. sic q ꝟsequēs mrimoniū. sol/ uit' precedēs nō ratū. sponsalib' cōparū. Hec petrus. Et in hmōi casu. qñ scz alter trīm ꝟiugiū conuertit' ples eo/ rū si est ī etate minori. debet dari fideli nō obstāte q in/ digeat mris obsequio ad educationē. si aūt est ī pfecta eta/ te. sequit' eū parentē quē vult. beatus. Tho. in quarto q omnia z Richardus.

Capitulum. vij. de violentia.

Eptimū impedimē

tū est vis. i. violentia. siue met'. qđ ex sui na tura sine ꝟstone eccl'ie mrimoniū excludit. qz excludit ꝟsensū. Nota q̄ q est triplex coactō. Quedā est absolura q fit q vim. z ista nō hz ꝟsensū aīm in quē ca/ dit coactō. z pt esse coactō carnis ad aliō exrinsec'. a q trahit' psona iuita. Et tal' coactō qñ nō ꝟsentit mrimo/ niū ñ efficit. ita q et ex pte cogēt' fm tho. nō est mrimo/ niū. qz mrimoniū claudicaren pōt. si tn p' mrimoniū coact' ꝟsentiret. z cogēs in suo ꝟsensu maneret. cēt mris moniū. sec' si mutaret volūtatē ipe cogēs. Sc̄dm est ꝟdi tionata z q metū. q cadit in ꝟstātē viz. Et ista ēt coactō excludit mrimoniū. ex. e. Perlatū. z. c. Ad audientiā. Dif/ cit āt met' cadēs in ꝟstātē virū. q̄druplex. Prīo. fmet' mortē. Scōo cruciat' corpis. ex quo cū dilect'. Tertio met' stupri. Quarto met' seruitutis. ff. e. l. nec timor. Un/ dant ꝟs'. Excusare met' hos posse pura. qz nesc. Stu/ prū siue stat' verberis atq necis. Concordat tho. z alb. addendo q nō differt vtrū p̄dicta q̄tuor fiant in ꝟsona nra siue liberoz siue vxoris. Et dicit richar. in iij. q ra/

in. 4. di. 29. q. 3. ar. 2. z.

tho. vbi s q. 3. ad. 3m.

Ca. VIII. De impedimēto ordinis

lis coactio. ꝟsensus ꝑ talem metum mr̄imoniū impe-
dit. ⁊ q̄tū ad iudiciū dei ⁊ q̄tū ad iudiciū eccl'e. Etiā
si adsit sensus interior in mr̄imonio q̄uis cū cōsen-
sus interior sufficienter cogi non possit. cū ꝑ ꝓdictum
metū tam vehementer inducāt ꝙ multū in ipo dimi-
nuūt de rone voluntarij. Et ideo nec deus nec ecclesia
voluerunt hoiem ꝑ talem ꝟsensum esse ligatū. Et rō
est dupler. Una est. qr mr̄imoniū significat ꝓnūciōez
xpi ⁊ eccl'e q̄de fit ꝑ libez amorem. Alia est. quia talia
matrimonia malos exitus haberent. qr qō q̄s nō dili
git. facile ꝓtēnit. xx. q. iij. Pūs. Pōt etiā dici ꝙ aliq̄s
eccl'esia aliquo modo instituit vt persona modo p̄-
dicto coacta sit illegittima durante p̄dicta coactione
ad ꝓtrahendū cum illa ad quam ducendū cogit. Sz
vrz matrimoniū ꝓtractū ꝑ ꝟsensum metu coactum.
ratificet ꝑ ꝟsensum sequentem tacitū. Rñdit Richar.
in. iij. Q. matrimoniū contractū ꝑ ꝟsensum coactus
metu cadente in ꝟstantē vi. aut est coactum ꝑ coacti
onē ꝟsensus viri vel mulieris. aut vtriusq; sil'. Si pri
mo mō iste ꝙ liber ē. ligat⁹ est. alter non. si postea tacite
ꝟsentiat ⁊ libere. ꝓsona ligata in ꝟsensu ꝓstino ꝓsisten
te. vez efficit matrimoniū. ⁊ tunc vterq; ligatus ē. qr
q̄uis tacitus ꝟsensus ꝑ se nō sufficeret. tamen suffice
ret cū exp̄ssiōe exteriozi que p̄cessit. Si aūt persona
ligata resiluit a ꝟsensu. añ sequentem ꝟsensuz alterius
cūc distinguo. Quia aut ꝓtraxit matrimoniū aliō. et
uerit ꝟbendo. si ogruo tpe nō expectauit libez ꝟsensū
alter⁹ tacitū aut exp̄ssum. Aut nō ꝓtraxit aliō mri-
moniū. ⁊ tunc fm iudiciū eccl'este ꝑsumetur in eodem
consensu remanere. qz que in aliq̄ē semel consenserit
amplius non poterit dissentire. ⁊ ali⁹ nō negauerit su
um consensum ꝑstare. extra de spon ꝑpu. c. De ill'. Se
cundū rñ iudiciū dei. nō est matrimoniū vez. qr tale
nō ꝑt esse sine ꝟsensu mutuo consensus interioris. Si
aūt vtraq; ꝓsona fuit coacta. tunc ad hoc ꝙ sit verum
matrimoniū. req̄rit nouus ꝟsensus ex vtraq; pte. sed
nō noua exterior exp̄ssio. Ad ꝓmū in oppositum vbi
aliq̄ duo sic req̄runt ꝑ cā alicui⁹ effectus. non causant
effectū nisi sit ꝓiuncta. Cū ergo ad causandū mr̄imo-
niū req̄rat ꝟsensus de p̄nti interior. ⁊ eius exp̄ssio
exterior. nō efficient matrimoniū diuisim. ergo seq̄us
tacitus ꝟsensus cū exp̄ssione exteriozi que p̄cessit non
efficiunt matrimoniū. Et nota ꝙ si mulier p⁹ ꝟsensū
coactū carnaliter ꝙgnoscit si habuit oportunitatē req̄a-
mandi. ꝑsumit tacite consentire in matrimonio. Q,
si coacta fuit. per vim absoluram vel metū sufficientez
nō est matrimoniū. Sed si nō fuit sufficiens metus.
tūc in iudicio exteriozi ꝑsumet ꝑ mr̄imonio. si rñ vere
nō ꝟsentit. nō fuit mr̄imoniū. etiā si habuit oportunita
tē reclamandi. Pe. ⁊ richar. Tertia coactio est cōdi-
tionata ꝑ metū insufficientē ā. s. nō cadit in ꝟstātē vi
rū. ⁊ ille nō excludit mr̄imoniū. ff. eo. l. Neq; tūore. No
neq; generaliter neq; spēal'r cum aliq̄ qr in mr̄imōio
req̄rit ꝟsensus mutuus liber. rōne ꝓpetue obligationis
que ibi ꝓtrahit extra de spon. Req̄siuit. Parentes
rñ non temere iurant ꝓpter hec mr̄imonia filioz. qz ex
natura ipius ꝓtract⁹ intelligit ipa ꝓditio. s. si sibi con
senserint. ⁊ ipi pentes obligant ad inducendum eos.
De. Tē si mulier q̄ allegat metū stetit ꝑ annū ⁊ dimi-
sit cū marito. aut etiā minozi tpe. dū rñ rñ q; intra
arbitriū bōi viri ꝑsumēdū sit ꝓꝟsensu. non dz postea
audiri. extra de spon. Ad illō. Buil'.

Caū. viij. De impedimento ordinis.

Octauū impedimen
tum est ordo. s. sacer. vt dyaconatus ⁊ supra. Ubi nota
tres conclusiones. Prima est ꝙ nullus ex minoribus
ordinibus impedit matrimonium contrahenduz nec
dirimit contractum. nec impedit vsum ipius mr̄imo
niū. si talis ꝓtrahat. licet rñ ꝓtrahens cum vnica ⁊
ꝟgine cleric⁹ in minoribz obtineat ꝓnilegium clericale
si vestes ⁊ tonsurā deferat clericales. extra de cle. ꝓiu.
c. i. lib. vi. Nō rñ retinet bñficium ecclesiasticū. nec reci-
pere pōt. Clerici igit in minoribz ꝓstituti bñ ꝑnt con
trahere nisi sint religiosi. ꝑfessi tacite vel exp̄sse. Secū
da ꝟclusio est ꝙ ordo sacer habet implicitū votū. solē-
ne ex institutōe ecclesie. ⁊ ideo existens in sacris si con
trahit matrimoniū. nullū ē. dist. xxxij. Si q̄s eoz. ⁊ c
Erubescant. Adeo hoc vez est vt nec etiā greco cui li-
citū est vti ꝓtracto. sit licitū in sacris ꝓstituto ꝓtrahe
re fm Joh. an. in nonella. ⁊ pl'es alios. ⁊ Rich. in. q̄rto
Uñ ista est differētia inter cōstitutos in sacris ecclesie
orientalis ⁊ cōstitutos in sacris eccl'e occidēral'. Nam
ꝑmis licet vti contracto añ suscepcōz ordinē. Secun-
dis nō licet vti contracto añ ordinē sacrū susceptum.
xxxi. di. Nycena. Et q̄ contrahit in sacris est excōicat⁹
extra de cōsangui. ⁊ affini. Eos. in cle. Est etiaz tal'is
regularis fm Pe. de pa. in. iij. di. xxxvij. q̄ etiaz dicit
ꝙ cū continentia sit annexa ordini sacro ex statuto ec-
clesie. Jō q̄ ordinat⁹ ad ipm. licet nō intendat contine-
re. nec ⁊se ad cōtinentiā obligare. nihilomin⁹ obligatur
ad continentiā. etiam in foro consc'ie. Quia eccl'a bene
pōt inhibere ad matrimoniū ignorantē ⁊ inuitū. sicut
⁊ seruū ⁊ frigidū. ⁊ hmōi. Et ꝙ eandē rōz si q̄s añ an-
nos discretionis ordinet in sacris ad cōtinentiam obli-
gat. etiā si in cunis ordinaret ꝑsupposito ꝙ recipiat ca
racterē. qr obligat ex statuto eccl'e non voto suo. Unō
talis si contrahit nō tenet matrimoniū. sed ordo dirī
mit ipm. Nec. pe. de pal'. Tertia conclusio est ꝙ q̄uis
ordo sacer p̄cedēs contractū mr̄imoniū dirimat illud
si rñ ordo sequat mr̄imoniū ꝓtū nō dirimat ipm vt
in extrauagante. Joh. xxij. Et si scīēter vxore ⁊ assentiē-
te ordinat⁹ est in sacris. tenet ad continentiā vterq; tra
ꝙ etiā p⁹ mortē viri nō ꝑt cōtrahere. intelligit cū ta-
cite cū viro ꝓfessam cōtinentiā. Si aūt ordinat⁹ ē iui
ta vxore vel sciente factū. sed ius ignorāte ipo rñ scien
te ius. dz cogi p iudicē ad ingressum religionis. si nō
dū est cōsūmatū mr̄imoniū. vt sic illa possit cum alio
contrahere. si ad h̄ cogi nō ꝑt. vel si cōsūmatū est ma
trimoniū. dz exutus bñficio clericali restituy vxori. etiā
si esset eps. imo etiā papa fm glo. in decretis ⁊ hoc si
mulier sic petit. ipa rñ exigere nō ꝑt debitū. sed redde
re tenet. Tho. ⁊ Pe. in. iij.

Caplin. ix. De ligamine.

Dnū impedimētū est ligamē. vicz q̄ quis alteri coniugi est ꝑ
verba de ꝑnti obligatus. talis cū ea viuē-
te aliā accipe nō ꝑt. quantūcūq; recesserit alter ⁊ diu
steterit. qr si nihil audiuit de eo. dz vita vel morte. dz
expectare quoscz habeat sufficientem noticiā ō mor-
te eius vel de ingressu religionis. sed nōdū erat mr̄i-
moniū cōsūmatū. Nec ē vez q̄ dā dicūt ꝙ sufficat
expectare ꝑ septēniū. nullū cū tps ꝑfinitū ē. als cōtra
hens cū alio. adulteriū cōmittit. extra de ꝓpō. Duoz
licet. Sed nec tantū tpe potuit fieri nisi diuine reuci
latōis instinctu. vt fuit in patriarchis. extra de diuor.
Baudem⁹. Pōt rñ alter coniugū añ carnalē copulā
altero inuito religionē ingredi. Et remanens in secu-
lo postq̄z expectauit ingressum religionis per annum
ita. s. ꝙ sit ꝑfessus. cūc remanebit liber. q̄ in sc'o remā-
sit ad contrahendum cum altero. Post mortē vero al

Tho. in. 4. di. 37. q. 1

§. 4. dist. 37.

De spō. c. Si inter.

Tho. i. 4. dist. 29. q. 2. ad 3m.

terius ꝺiugis alter nubere ꝑt cui vult. etiã infra tps luctus femine sine pena infamie. Nõ si alligat⁹ alteri ꝑ verba de ꝑnti solum. etiam absq; ꝺsũmatõe matrimoniũ ꝺtrahit cũ aliqua. nullũ est. Sed si alligat⁹ ꝑme erat ꝑ ꝟba de futuro seu per sponsalia. z cuz secunda ꝺtrahat ꝑ verba de ꝑnti. remanet cum secunda.

Scõo nota. q; si vxor credit virũ mortuũ z contrahit cũ alio. ſm Rayñ. si hoc credit ex ꝓbabili cã. ꝓter ignorantiã facti excusat. z filij si quos suscepit iudicabunt legitimi. Si tñ postea de morte viri dubiter. ꝺz quidem reddere debitum. sed non exigere. extra de secun. nup. Dñs. Sed si ꝓcessu tps credit ꝓbabiliter eum viuere. nec põt debitũ exigere. nec ꝺz reddere ꝓiculo adulterij se exponendo. Si vero reuertat vl' als de vita eius sibi ꝺstiterit. statim ꝺz recedere a secũdo z ire ad primũ. quod si nõ faciet adultera iudicabitur. xxxiij. q. ij. Cum ꝑ bellicam. z. c. Cum in captiuitate. Primus quoq; eam recipe tenet. vtz in ꝓdictis. c. nisi forte illa postq; sciuit de vita primi. ꝓmisit se cognosci a scõo. z sic adultera fuit. Et ista est materia z cõclusio totius illius questionis. xxxiij. q. ij. Tertio nota q; si vir eius ad saracenos iuit in exercitu z regione longiq;. z nescit vtr sit viuus vel mortuus. ſm Ray. vz ꝺz nõ põt ꝺtrahere cum alio. nisi de morte viri recipiat certitudinẽ. puta q; fuit in bello vbi omnes dicũtur interfecti fuisse. z signa plura apparent. vel fuit captus ab eis cũ multis. z cõis est fama q; fuerunt interfecti omnes. z de eo diu nil audiuit in ꝺtrariũ. vel acceperit lras vel ambasiatã a fidedignis inde venientibus q; mortuus est z hmõi. extra de spon. Jn ꝓntia. Aut vel nisi ꝺ de morte ꝓsumat. vt lic. nõ ꝺtest. Dñm frequẽter z ibi ꝑglosam. Sed quid si ꝺiunx talis ꝺtrahat cũ altera vel altero credens tamen ꝓrem viuere cum tñ in veritate mortuus sit. Rñdit guil'. Credo siue ꝓiudico q; teneat tle matrimonium. quod intelligendum est nisi coniunx credens impedimentũ esse. non intendebat cõtrahere nam tunc matrimoniũ nullũ esset. qz si nõ est intẽto ꝺtrahendi. non est matrimoniũ. extra de spon. Tua.

Lapl'm. x. de publice honestatis iustitia.

DEcimũ impedimẽtum est publice honestatis iustitia que ſm tho. i. iij. est ꝓpinq;tas ex sponsalibꝫ puenies robur trahens ab eccle instituõe ꝓter eaꝫ honestatez dist. 4. q. i. ar. 4. Nota ergo q; si alicui ꝺtraxerit sponsa. nullꝰ de consanguinitate sponsi potest habere sponsam illã i ꝟxorem. nec aliqua de ꝺsanguinitate sponse ꝑt hre illum in viz. extra de spon. ímpu. Continebat. Et durat hec ꝓhibitio vsq; ad quartũ gradũ suoz ꝺsanguineorum extra de spon. Sponsam. Et si etiam ipa sponsalia fuissent nulla rõne ꝺsanguinitatis. affinitatis. frigiditatis z religionis. vel alia quacunq; rõne. ozit publice honestatis iustitia. z est dirimendũ mrimoniũ. Et ꝺ nisi illa sponsalia fuissent nulla ex defectu consensus puta q; vnus eoz vel ambo erant infantes. extra de spon. c. i. li. vi. Dicit aũt petrus de pal'. Q, cum dicit sponsalia q; sunt nulla ex defectu ꝺsensus. non possunt causare publice honestatis iustitiã. intelligendũ ẽ de defectu ꝺsensus apparentis. vt in pueris furiosis z ꝺditionatis sponsalibꝫ. Secꝰ aũt est de nullis propter defectũ ꝺsensus latentis. puta cũ intẽdebat decipe et carnalẽ copulã extorqre nõ ꝺtrahere. qz rãtũ scandalũ eẽt de isto. sic si vere ꝺtraxisset. Eccla aũt instituendo istõ impedimentũ voluit vitare scandalum. Et q; sponsalia volentis decipe causent publice honestatis iustitiã apparet. qz eccla ꝺdẽnabit ad mrimoniũ ꝺtrahendũ z etiã ꝺfessoz talẽ deceptorẽ. Unã cũ eccla instituerit hoc impedimentũ. videt q; omnia sponsalia q; eccla iudicat vera inducunt publice honestatis iustitiam. Nec pe. de pa. Secundo nota q; sponsalibꝫ factis a parentibꝫ p filijs puberibꝫ vel impuberibꝫ. nõ ozitur publice honestatis iustitia. nisi ipi filij ꝺsenserint expresse vel tacite. aut si pures erant z nõ ꝺtradixerunt. vel si absentes z postea scientes ratificauerũt tacite vel exp̃sse. Per quẽlibet eoꝝ modoꝝ obligantur filij z ozit publice honestatis iustitia. extra de spon. impu. Si infantes. li. vi. Item si duo infantes vel vnus maioz septẽnio. z alter minoz. ꝺtraxerint sponsalia vel parentes ꝓ eis. nisi maiores septẽnio ꝓ cobitationẽ mutuã. seu alias verbo vel facto coz approbare eos ꝓdurare in eadẽ voluntate. nõ tenent. cũ adinitio fuerint nulla. Sed si perdurant in eadem volũtate ꝺualescunt z inducunt publice honestatis iustitiã extra de spon. impu. c. i. li. vi. Tertio nota. q; si quis sponsalia ꝓmo cũ aliq; ꝺtraxit. z postmodũ cum alia ꝺsanguinea ipius ꝓme idem fecit. ꝺz ꝫbere mrimonium cũ ꝓma. qz sponsalia cũ scõa non tenuerũt. sed si sponsalia cum aliqua sint facta cum ꝺditõne. z pdẽte ꝺditione vir cũ alia ꝺsanguinea illius ꝺtrahit per verba de ꝑnti. ꝺz remanere cum secunda. qz ex sponsalibus ꝺditionalibus. sicut ex non habentibꝫ ꝺsensum. z incertis non oritur publice honestatis iustitia extra de spon. c. i. lib. vi.

Lapl'm. xi. De affinitate.

UNdecimũ impedimentũ est affinitas. q̃ ſm Ray. ẽ ꝓximitas ꝑsonaꝝ z carnali copula puenies ofm̃i carens pene tela. Circa quã tria nota. Et primũ. q; contrahit affinitas non solũ ꝑ copulã ꝺiugalẽ. sed etiam ꝑ copulã fornicariã. xxxv. q. iij. Nec caz extra. de eo. q̃ ꝺgno. ꝺsan. vx. sue. Discretoz. Ita tñ q; vir uter claustra pudoris. z pueniat ad ꝺsũmatõz operis. als non ꝺtraherẽt affinitas. xxxv. q. iij. Extraoꝛdiaria. extra de eo q̃ cogno. ꝺsan. vxo. sue. Fraternitati. Est tamen diuersitas opinionũ in hoc. Quidam dicunt q; ad affinitatẽ ꝺtrahendã sufficit q; vir pueniat ad emissionem seminis. s. intra claustra pudoris. etiam si mulier nõ emittat. Sed tho. z alber. dicũt q; requritur q; et emittat. Dicẽ tñ fraciscus de ꝫberel. pꝰ mat. q; si vir et mittat semen extra claustra. z ingrediat semen. intra claustra. ꝺtraherẽt affinitas. z matrimoniũ esset consũmatũ. si ibi est ꝺtractũ ꝓius matrimoniũ per verba de ꝑnti. Et inducit exemplũ de quadã in francia. que nõ fractis claustris. imo cũ esset arta impgnata ẽ. sed si nõ est impgna. eccla iudicaret eã virginẽ ꝑ q̃spectũ. Nota q; archidiacon⁹. sup dicto. c. Extraoꝛdiaria alle gat Hugo Lau. Uin. z Inno. diẽ. Q, requrit ad ꝫbẽ dũ affinitatẽ necessarie vtriusq; seminis ꝺmixtio. arg. xxxv. q. x. Fraternitas. Dicit etiam Inn. Q, si mulier fuisset corrupta z nõ vir. adhuc nõ est ꝺsũmatũ mrimoniũ inter ꝺiuges. Sz si vir polluat aliquam extra claustra pudoris. ex hoc nõ impedit ꝺn pentes illius viri ꝑnt illã hre in vxorẽ nec etiã ꝺtrahit publice honestatis iustitia; ſm Hoffre. Sed si vir frãgeret claustra pudoris z nõ pucutat ad effusionẽ seminis non est ꝺsũmatũ mrimoniũ. Et sic ſm Uincẽ. tal' si ꝺ posset ꝓbare. adhuc posset ingredi religionẽ inuita vxore. ꝺ ibi in sũma. Et remittit ad id qđ dixit dist. lvi. Masculi. Ibi cñ allegat ꝓbm z brñ tho. dicentes. q; nõ est necessaria seminis emissio in muliere ad generationem. cum etiam sine hoc concipiant. sed sanguis mẽstruus in generatõe est locus seminis. Petrꝰ ꝺo de pal'. in iij dicit q; affinitas ꝺbit per carnalem copulã. quõcũq;

in. 4. dist. 41. q. 1. ar. 3. ad 2um.

i. 3. p. q. 31. arti. 3. ad 3m. z. q. 33 arti. 4. ad 3m.

exercitatã licite vel illicite.s.in mrimonio vel extra. sz fm naturã.dũ nõ semen viri recipitur in vase debito. Quantũcũqz aũt ds inuadat vel etiã frãgat vasa puduris nisi in ipo vase semen emittat-nõ ꝓtrahit affinitas.nec ob.c. Juuenis.extra de ispõ. qnllõ ẽ rõez certitudinis ꝓter sponsalia.que p̃ septẽniũ ille approbauit vel qz maritali affectu arreptauit. Nam attemptatio que fieret maritali affectu.maxie cũ illa cum qua poset mrimoniũ ꝓtrahi causat affinitatẽ. Uel rõe dubij Uñ si ostaret de copula carnali.nõ esset credendum nisi in foro ꝓsẽ.q nõ fuisset semis receptio. sz si foro ꝓsẽ crederet.cu nõ in illo foro ꝓstat nõ fuisse seminis receptõz.nec attendẽdõz factã maritali affectu. nullus vinculũ est contractũ. Sz ex his q in ꝓfessione nouit nõ posset ipe in foro exteriori procedere ad pnũciandũ mrimoniũ nõ tenere positq esse ꝓbata carnal copla licet nõ semis receptio.cũ nõ oporteat ꝓbare qđ nõ ẽ bñ possibile. Dicũt etiã docto.q reqrit ad affinitatẽ causandã semis comixtio.i.semis viri receptio. ad qđ nata est secũ seminũ cõmixtio.i.seminis z mẽstrui.qz non oportet mulierẽ seminare ad concipiendũ.als brã virgo nonsuisset sil mr z virgo. Silr ecouerso sine carnali copula pt causari affinitas.si fiat semis receptio vt dicunt qdam de antixpo.q nascet semine trãsfuso p demonẽ incubũ z succubũ. Hec pe. Secundũ ẽ q affinitas hec opat.q oẽs ꝓsanguinei vxoris petri sunt sibi affines in eodẽ gradu in q sunt ꝓsanguinei vxoris sue Silr omnes ꝓsanguinei petri sunt affines vxori sue in eodẽ gradu q sunt sibi ꝓsanguinei. Et qđ dr ō vre ore idẽ intelligas de qcunqz muliere carnalr cognita mõ ꝓdicto. Sed ꝓsanguinei petri nullo mõ sunt affines ꝓsanguineis vxoris sue.nec inter eos phibet mrimoniũ.extra ō ꝓsan. z affi. Sup eo. Uñ duo germani pñt ꝓtrahere cũ duabꝫ mulieribꝫ germanis. Et pr̃ pñt ꝓtrahere cũ mre z filia. Et relicta viri q fuit germanꝰ vxoris mee.ipa mortua.s.vxore mea pr̃ mi ꝓtracta affinitas.vt pura manto vel vxore ꝓcubine vel ꝓcubina remanet affinitas nihilominꝰ q erat ad ꝓsanguineos eiꝰ.nec poterit inter eos esse mrimonij.xxxv.q.ꝛ. Fraternitas. Dicẽ esñ pe. de pa. q sp durat affinitas adeo.q si resurgeret frater meꝰ q fuerat vxoratꝰ. Ꝫuis ipe nõ sit maritus amplꝰ illius mulieris.qz mrimoniũ p mortẽ soluit.cñ illa mulier est mihi affinis. Uñ z in patria erunt ꝓsanguinitates z affinitates.licet nõ nubant nec nubant.nec vacent generatiõi. Ad ꝫ facit qđ ait Greg.xxxv.q.ꝛ. Fraternitas Nõ pt aũt contrahi mrimoniũ inter affines vsq ad qrtũ gradũ affinitatis inclusiue.extra de cõsan.z af.c fi. Et si cõtraheret de facto.dirimit.qz nullũ ẽ.sz ecclia vtz in decret.xxxv.q.iij.p rotũ.qđ ipediebat mrimoniũ. Olim aũt ponebat aliud genꝰ affinitatis.z alij gdus sic nõ remanet nisi primũ genꝰ affinitatis quod hz dirimere de q dictũ ẽ. Et nota q q contrahit scienter in alio gradu affinitatis vsq ad qrtũ gradũ.ẽ excõicatꝰ extra de cõsan.z af.eos.in de. De ꝫ bẽs.j.in rit. de ex guinea vxoris sue adhuc sponse.soluta sunt sponsalia nec pt illã sponsam hmõi habere in vxorem obstante sibi affinitate contracta. Nec econuerso illa quã fornicarie cognouit obstante sibi publice bõestatis iusticia z ꝫ.nisi papa dispensante. Qui aũt cognouit consanguineã vxoris cũ q contraxerit p verba de pñti.sz non dũ cõsumauit mrimoniũ cũ nõ posset debitũ negare nisi intrãdo religionẽ.videt q ad hoc teneat ne incestũ comittat cognoscẽdo affinẽ.z cũ ꝫ valeat facere qz nõdũ cõsumauit.q si vult remanere i secũdo. necia ẽ sibi dispẽsatio ad reddendũ debitũ.si ꝫ vult sine pcõ facere z pt eps dispẽsare. Qui aũt cognouit.cõsanguineã vxoris z cõsumauit mrimoniũ tenet qdẽ debitus reddere sed petere nõ ꝓtrahẽs dispẽsatõe.vt dictum ẽ p.eꝑm. De ꝫ ipedimẽto dicẽ pe.de pa.in.iij. dis.xlj.q affinitas dr̃.qz accedit ad fines.i.termios. Et põit eã dẽ diffinitõz.dicẽs. Affinitas est attinẽtia vel ꝓpinq tas psonaꝝ ex carnali copula ꝓuenies omni careꝝ pentela. Dico aũt carnali copula licita vel illicita. Et oĩ dr̃ carẽs pentela p se.sz p accidens aliter esse possit. qz p accidens pt licite vel illicite pmisceri cõsanguitas consanguitati.z affinitas affinitati.z cõsanguinitas affinitati.vt i incestu lorh cũ filiabꝰ. Karoli magni cum sorore ex q genuit rolã dũ filiũ z nepotẽ.ipe pr̃ z auus culꝰ.qz frater mr̃is.vt dr̃. Et incestu iude cũ thamar. Exẽplũ etiã in pr̃e z filio.q duxerit mrẽm z filiã i vxores cũ mr̃ esset cõsanguinea in tertio gdu patri cũ dispensatõe ex q genuit filiã z filiũ. Ibi licite pmixta ẽ affinitas affinitati.z cõsanguitas cõsanguinitati. et cõsanguinitas affinitati. Itẽ notandũ ẽ de rõe affinitatis. Rõ ꝫ ꝓpinqtatis hinc sumit.qz sup cõtracti onẽ naturalẽ fundat amicicia naturalꝫ. Cõtractio aũtez naturalꝫ ẽ duobꝫ modis fm phm. viij. ethicoꝝ. Uno mõ fm carnis ꝓpagationẽ.fm quẽ modũ vnus est ab alio. vt filiꝰ a patre.vel ambo a tertio.vt duo fratres. Alio mõ per conjunctõz ordinatã a carnis ꝓpagatõe que cõmixtio ẽ p carnis copulã.vel p mrimoniũ in q ẽ mutua obligatio coniugũ ad carnalẽ copulã. Ꝓpter quod ibidẽ dicẽ phs q amicicia viri z vxoris est naturalꝫ. Et iõ sp sic p ꝓpagatõz carnis causat amicicia naturalꝫ que ẽ consanguitas.ita p carnalẽ copulaz vl conjugationẽ ad ꝫ ordinatã.vt ẽ mrimoniũ. causat vinculũ naturalꝫ amicicie qđ vocat affinitas.dũ hõ cõliter se hz ad consanguineos vxoris.sic ad suos. eo q vxor ẽ aliq modo vnũ corpꝰ cũ viro. Sz qz non ẽ simpliciter vnũ cũ eo.sz quasi ab extrinseco adiũcta. Jõ dicunqz attinet viro.attinet vxori in eodẽ gdu. sz qz ab extrinseco adiũcta.iõ attinet ei alio genere attinentie. qz consanguinei viri sunt affines eiꝰ vxoris. non aũt consanguineoꝝ eiꝰ vxoris. Et econuerso consanguinei vxoris sũt affines ipiꝰ viri.non aũt consanguineoꝝ viri. Et hinc ẽ q pr̃ z filiꝰ licite contrahũt cũ mr̃e z filia z duo frẽs cum duabus sororibus.

Affinitas qđ sit

Bcñ.38.

Ratio affinitatis.

Ultimo notandum §.i.

de dispensatione pape phibita circa hoc. Circa quod dicẽ idẽ pe. Oz in pmo gradu affinitatis ascendẽtiuz sic z ꝓsanguitatis papa dispensare non pt qz est ꝓtra ius diuinũ z naturale.qz vxoribꝫ gentũ exhibemus reuerentiã sicut gentibus nostris. Item z in linea transuersali.in pmo gradu phibet matrimoniũ ꝓsanguinitatis z affinitatis iure diuino. Uñ nec papa dispensare pt etiã qdãmodo ẽ ꝓtra naturã.vt.s. qs contrahat cũ germana sua vl vxore germani sui co mortuo Uñ etiã aũ legẽ mosaicã multiplicato genere hũano ante diluuiũ vel post.creditur se abstinuisse a sororibus.z ab vxoribꝫ fratrũ nisi ad suscitandũ semẽ fris ꝑmortui.sic z tpe legis.sicut ꝓz in thamar z filijs iude. Nec obstat de vxoribꝫ abrae z ysaac.quas vocauerunt sorores.qz s.fuerunt consanguinee vel ꝓsobrine. sicut z lorh q filius fuit fratris abrae.dicitus est frater ipius. Nec etiã posset dispensare papa in vxore fratris mortui sine liberis.quia licet olim licueret.tamẽ dispẽsatiue licebat.que dispensatio fiebat iure diuino non ab homine. Nam iure diuino communiter abstinebatur ab vxore fratris.sicut a sorore. Sed in casu illo

Bcñ.sz

ꝓmittebat. Vñ ſic papa nō poſſet diſpẽſare in⁹ pꝛali
kare vxoꝛ. cuius olim eſſet licita. qꝛ licita erat ex. de
diſpenſatõe. phibita iure cõi. ſic nec in ꝓpoſito. Jrẽ nec
in ſcõo gradu trãſuerſalis ſupioris. vt cũ amita ⁊ ma
tertera. qꝛ lege diuina phibitũ. Nec pe. Et his aduerte
o ligenter q̃ eſt affinitas ꝛtrahẽs ita ꝓ fornicationem
ſic ꝓ actum ꝛiugalem. ille qui cognouit aliquam mu
lierẽ fornicarie. nõ ꝑt ꝛtrahere cũ filia eius vl̃ germa
na eius. Sicut nec poſſet ꝛtrahere mr̃imoniũ cum fi
lia vxoris ſue ex alio viro. nec cũ ſoꝛoꝛe eius ea mortua.
⁊ ſm Pe. papa in ꝟ diſpẽſare nõ ꝑt. q̃ tñ caſus ſepe ꝓ
uenit ad audiẽtiã ꝛfeſſoꝛ. Reꝛit tñ papa martinus
quint⁹ diſpẽſaſſe cũ q̃dã q̃ contraxerat ⁊ ꝛſũmauerat
mr̃imoniũ cũ q̃dã eius germana quã ꝛgnouerat forni
caꝛie. cũ magna tñ difficultate. ⁊ qꝛ res erat occlta. nec
ille erat ap⁹ ad religionẽ l̃ ad remota eũdũ. vñ ſcãda
lũ ex diuoꝛtio. ſi factũ fuiſſet ſeq̃ndũ erat. Pꝛ⁹ ordina
uit pl̃es theologos ⁊ canoniſtas ſup hac re hr̃e collati
onẽ vtꝝ ipe poſſet in ꝟ diſpẽſare. nec ꝓuenerũt in cõ
cluſiõe ſꝫ aliq̃ diceꝛt q̃ poterat. aliꝫ ꝛtrariũ affirmaue
rũt. Et qꝛ tenẽdũ ẽ certũ ⁊ dimittẽdũ ĩcertũ. ꝫ Aug.
de pe. di. vij. Si q̃s. Et iſtar ſacrilegij ẽ diſputare de
ptãte ꝓncip⁹. ꝓcipue pape. xvij. q. iij. ℣. ꝛmittit. ⁊. ca.
nemi. vbi dic̃ Nicola⁹ pap. Nemi ẽ de ſedis ap̃lice iu
dicio iudicare. aut illi⁹ ſnĩaꝫ retractare ꝓ miſſũ. vicꝫ ꝓ
pter romane eccle ꝓmatũ xp̃i mũere in bꝛõ petro col
latũ vbi dic̃ glo. Nemi. ſ. q̃ ſit ĩferioꝛ papa. Nam ipe
met papa vl̃ ſucceſſoꝛ ei⁹ ꝑt ſnĩaꝫ ſuã vl̃ alteri⁹ pape
ꝓdeceſſoꝛ̃ retractare. vt. xxv. q. ix. Exẽplũ pꝫ. qꝛ qõ ꝓ
us determiatũ fuerat ꝓ eccl̃aꝫ. i. ſanguiratẽ ⁊ affini
tatẽ durare vſq; ad ſeptimũ gradũ. vt notãt Jſido. ⁊
Bre. ualer. xxv. q. v. Ad ſedẽ. Bre. ix. retractauit ⁊ ter
miauit nõ durare nꝛ̃ſi vſq; ad q̃rtũ gradũ extra õ cõ
ſan. ⁊ affi. Nõ oꝛ. Et ſic hodie ꝑuat q̃tũ ad ꝛtraben
dũ mr̃imoniũ. Jõ nulli ꝛſulẽdũ ẽ. ꝫ oino phibenduꝫ
ꝑcurare diſpẽſatõꝛ. etiã a papa ꝛtrahẽdi cũ rli⁹ ſcz
matrẽ vel germanã quã carnal̃r ꝛgnouit. ꝫ ſi ꝓ ꝛtra
ctũ ⁊ mr̃imoniũ ꝛſumatũ tl̃e mr̃imoniũ. obtinuit diſ
ſpẽſatõꝛ remanẽdi cũ illa. dimittendũ ẽ negociũ iudi
cio õi. nec ꝛdẽnãdũ. Ca. xij. De ipoterĩa coeundi.

Vodecimũ impedi

mẽtũ eſt de impoterĩa coeũdi. ⁊ ẽ ꝫ Ray.
viriũ aĩe vel coꝛpis vel vtriuſq;. q̃ ds ipe
dic̃ alteri carnal̃r ꝛmiſceri. Ubi nota q̃ tres ſũt impo
tẽtie ſpẽs. ſ. natural̃. accidẽtal̃. ⁊ maleficial̃. Et qꝛ iſta
materia ẽ turpis. ⁊ ita ſepe ꝛtingũt caſus ei⁹. iõ trũca
bo. ⁊ ipam plen⁹ poteꝛ videre in ſummis.

Prima ergo impo §. I

tẽtia. ſ. naturale. q̃ ẽ in viro frigiditas ſemis. vel frigi
ditas ꝛplexionis vel indiſpoſitio mẽbꝛi. In mliere ar
ratio. Si ꝓpetua ẽ talis ipotẽtia ipedit ꝛtrahẽdũ ⁊ di
rimit ꝛtractũ. xxxiij. q. i. c. i. ⁊. ij. extra e. Laudibile. Illa
tñ q̃ ẽ ſene nõ ipedit. xxxvij. q. i. c. i. ⁊. c Nupturꝫ. Nã
ſenes ſi naturali colore deſtituat̃. ope tñ medicoꝛuꝫ
poterit eis aliq̃liter ſubuẽiri. Et dicit pe. de pa. q̃ no
mĩe frigiditatis intelligit etiã caliditas. ⁊ qõcũq; aliõ
ipediẽs actũ ꝓpetuo. Nõ aũt ſi effectũ gñatõis impe
diat tñ ⁊ nõ actũ. Vñ ⁊ ſteriles ſcẽter pñt ꝛtrahere.
Preterea idẽ pe. õ pa. aiꝛ. O, ille q̃ ſcit in ſe vl̃ in alio
ipoterĩã cocũdi. nõ ꝑt inuito alio diſcedere ꝓpter tl̃e im
pedimẽtũ. ⁊ ipuret ſibi qui talẽ elegit. al's ãt poſſꝫ. pu
ta ſi incõtinẽter viueret. aut al's inhõeſte. vl̃ vir cã ma
le tractaret. vel alter ei venenũ ꝓpaſſet. Nõ tñ ſepenk
q̃ ad vinculũ. qõ vere fuit exq̃ vtercꝫ ſimpl̃r ꝛſenſit
ꝫ q̃ ad cohitatõꝛ. al's nõ poſſet ſeparari. exq̃ fuit veruꝫ
mr̃imoniũ. niſi ob fornicatõꝛ vl̃ timoꝛẽ moꝛtꝫ vl̃ reli
gionẽ. ſi mr̃imoniũ nõ fuit ꝛſũmatũ. Si ãt ignoraꝛt ĩ
potẽtiã. etiã in ſcipo. vt ſi vir credebat nõ ſe ipotẽtes
vel mlier nõ ſe artã q̃ ꝓpẽdeꝛe. ꝑt allegare ꝓtiã im
potentiã. ar. extra õ mal. c. i. ⁊. c. ꝛſultatõi. Jrẽ nota ꝫ
cũdẽ pe. õ pa. Q, q̃ fit ſeparatio ꝓpter frigiditatẽ viri
mulieri dat̃ lnĩa cũ alio ꝛtrahẽdi. Vir aũt ſi ẽ impo
tens ſimpl̃r. i. nõ valẽs ſeminare vl̃ valẽs ꝟ. ſꝫ nõ in
loco debito. ſi ꝟ ẽ q̃ ad oẽm feminã. interdicit mr̃imo
niũ ꝛtrahere. Si aũt impotẽs eẽt reſpectu iſtꝰ tãtũ
puta qꝛ ẽ ꝛgo. ſꝫ ſi cẽt coꝛrupta poſſet eã ꝛgſcere. licen
tiãd⁹ ẽ tũc cũ coꝛrupta. Nec ſimpl̃r talis ẽ phibendus
qr̃nõ ꝺz effect⁹ extẽdi vltra ſuã cãm. Dic̃ tñ tho. i. iij. dí. 34. q. i
q̃ ſi quis nõ poſſet copulari cũ ꝛgine. ꝫ cũ coꝛrupta. ad quẽ
poſſent medici aliter cũ aliq̃ inſtro dauſtra pudoꝛis
reſerari. Nec ꝟ eẽt ꝛtra naturã. qꝛ ꝟ nõ fieret ad dele
ctõꝛ. ꝫ ad medicinã. Jrẽ ſi mulieri arte abſq; periculo
ꝑt ſubueniri bñficio medicine. vel ꝓ futuꝛ vſum viri
ꝓpoꝛcionati. nõ impedit ꝛtrahere mr̃imoniũ extra de
frig. ⁊ mal. c. Et lr̃is. Si ꝺo nõ ꝑt gui pic̃o ſubueniri
certe ſepabit̃ ⁊ poterit ſe copulari alteri cui fortiꝰ ap
ta foret. vel ei⁹ reſpectu ſubueniri poſſet. Q̃ ſi ꝓ vſuꝫ
ſcõi facta ſit idonea. i. ꝛgnoſcibil̃ ꝓmo reddet̃ ꝓmo.
etiã ſi ipe ꝓm⁹ tã cũ alia ꝛtraxerat quã ĩ ꝟ cãu dimit
re ꝺz ⁊ ad ꝓmã redire. Si ãt nõ ſit facta idonea. i. co
gnoſcibil̃ ꝓmo. vt ſi ſine gui pic̃o mulieꝛ ꝑt a primo
ꝛgnoſci q̃ ꝑt ꝛtingere ꝓpter indiſpoſitõꝛ mẽbꝛoꝛ re
manebit cũ ſcõo. Sꝫ pe. de pa. dic̃ q̃ opinio ꝛtraria
q̃ꝛ videt. ẽ q̃ ſi ꝑt ei ſubueniri ſine piculo q̃nciſioꝛ
nẽ ſiue velit ſiue nolit ẽ impediẽtũ tpale. nec dirimit
qꝛ ſi hodie nõ vult cras ꝑt velle. Vñ volũtas q̃ nõ ẽ
ꝓpetua. nõ facẽ ꝓpetuũ impedimẽtũ. ſil̃r ſi ꝓ vſũ iſtꝰ
hõis õ q̃ q̃rit. ꝑt fieri ꝛgnoſcibil̃. tpale ẽ nec dirimit.
Si ꝺo nec ꝓ tuitionẽ. nec ꝓ vſũ ei⁹ ꝑt fieri ꝛgnoſcibi
lis ab iſto. q̃ꝰ ꝑt fieri ꝛgnoſcibil̃ ꝓ vſum alteri⁹. nõ
eſt ſeparanda ab illo ſcõo ſi cũ eo ꝛtraxerit. nec reddẽda
ꝓmo. Etiã ſi ꝓ aliũ fuit aptata. q̃ꝝ diu ẽ iũcta nõ ꝑt
alter ea vti. Et ſic illõ remediũ eſt impoſſibile de iure
diuino ⁊ poſitiuo. qꝛ eſſet adulteriũ vel fornicatio. Et
ſi mulier eſt ita arta ꝙ a nullo ordinarie ſit ꝛgnoſcibil̃
ꝺz remanere ſine ſpe ꝛiugij. ⁊ viro dat̃ licẽtia cũ alia
ꝛtrahẽdi. Si aũt ẽ arta q̃ ad aliq̃ẽ puta ſenẽ. ꝛgno
ſcibil̃ aũt ꝓ aliũ. puta iuuenẽ. licentiãda eſt ad alium
Sꝫ q̃ſ ſeparata ẽ ab vno. qꝛ nõ ꝑt ꝛnoſci. ⁊ ꝛmixta al
teri ſilis ꝛditõis. puta ſi talis erat̃ ⁊ ꝛplexionis. qꝛ ecꝛ
cleſia tũc fuit decepta. qꝛ veriſil̃ ẽ ꝙ ꝓ longũ vſũ fuiſ
ſet ſibi apta. tũc reddẽda ẽ ꝓmo. qꝛ impedimentũ fuit
tpale ſec⁹ q̃ alio⁹ fuit diuerſe ꝛditõis. Nec pe. Jrẽ
ſi mulier dicat vtꝝ impotentẽ ꝓpter defectũ membꝛi.
ſm Hoſti. eſſet inſpiciendus ꝓ viros honeſtos. ſic̃ ꝺz
de arta. ꝙ inſpiciẽda eſt per matronas honeſtas. Si
aut allegat exceſſum mẽbꝛi eſſet ꝛſulẽdus papa. Nec
ſic̃ ꝺz mlr ineꝑta eſſe ad mr̃imoniũ. ꝓpter frigiditatẽ
ad reddendũ debitũ viro ſufficit ꝙ patiat̃ actionem
viril in naturali mẽbꝛo. Bãt ei⁹ frigiditas ñ impedit
viri in naturali mẽbꝛo. B ãt ei⁹ frigiditas ñ impedit

Secunda impotẽ §. II.

ſcz accidental̃ ſine maleficio ẽ ꝓ caſtratiõnẽ ſupuenĩẽtẽ
ꝓpter qõ ſi tales oĩno ineꝑti ſunt ad reddendũ debi
tũ. ꝛtrahere ñ ꝑt. ⁊ ſi ꝛtraxerint diu idẽdi. qꝛ nullũ ẽ
mr̃imoniũ. extra. c. Q, ſedẽ. Sꝫ ſi caſtratio ꝛtingeret
p⁹ mr̃imoniũ ꝛtractũ ꝓ ꝟba de ꝑſenti. nõ ꝑt dirimi ꝫ
durat mr̃imoniũ. Et intelligit iſta caſtratio ſm Ri
char. in. iij. trũcatio mẽbꝛoꝛ genitaliũ. compbendẽdo
teſticulos ⁊ ꝛgã. Et de ꝟ eſt duplex opinio. Quidam
cẽſ dicunt ꝙ iſtud ſi ſuperueniat mr̃imonio ꝛtracto

de pñti. sed nō dū ꝓsūmato. q̄ hz dirimere sic̄ z ingres/ sus religionis. Alij dicūt z cōl⁹ non q̄ dirimit cōtra/ ctū istud supuenies. Hz solū qñ erat ꝫ ipedimentū añ/ q̄ ꝓtraheret. ꝓ vba de pñti. Quidā etiā dicūt q̄ si re/ manet vxor q̄ erigat etiā absalis testicul. q̄ tunc tale mrimoniū nō dū ꝓsūmatū. nō solui. sic dicit glo. ō spa/ done. 32. q. vij. c. Hi q. Nā tal' satisfacit mulieri. sicut mulier satisfacit viro si suo. siue resoluat sperma sine nō Nec rep̄hit in mrimonio q̄ sp sit spes filioꝝ. hz sufficit qđ nō eurant ꝓcreationē plis. Jn ꝫ ergo caute ince/ dendū ē. z cū maturo cōsilio. Et qñ tales pñt induci vt se brēnt. vt frater z soror caste viuēres. cura via eēt De castrato z spadone dic̄ pe. de pa. Q, si nō ipediū/ tur ab actu generatōis. licet ab effectu. q̄. s. in eis vga erigit z semen emittit. sed inualidū ad generandum. ꝓtrahere pñt. sed si nō emittūt semē. nō pñt ꝓtrahere fm q̄sdā. xxxij. q. vij. Hi q̄. Nec̄ ꝓtrahit p hos affi/ nitas. Jtē q̄ nō ꝑt seminare in loco debito. non pōt ꝓtrahere. c̄uis z reliq̄. z deflorare possit. q̄ impoten/ tia cocūdi est absolute. qñ q̄s nō ꝑt carnalē copulam exercere. Nō ā reputat ī iure carnal' copla subsecuta nisi sit ꝓsūmata p semiatōz ordiariā. extra ō spō. c. fi.

Tertia impotentia. §. III.

est p maleficiū. Circa qđ fm tho. in. iij. z bosti. sic te/ nendū est. Q, si maleficiū supueniat mrimonio ante carnalē copulā. cuncti maleficiū supueniens mrimo/ nio est ꝑpetuū. ipedit z dirimit mrimoniū contractuz tra q̄ celebrato diuortio. vir aliā poterit ducere. sil'r z mulier poterit cum alio ꝓtrahere. xxxij. q. j. Si p sor/ tiarias. Jn dicto. c. si p sortiarias. dr exp̄sse. q̄ deo per mittēte z diabolo ꝓpante. ipediri ꝑt hō ne cognoscat eā ex ꝫ q̄ ē spūs prātē sup creaturā corpalez ad mo/ tū localē ꝓhibendū vel faciendū. Vñ ꝑt corpa impe/ dire ne sibi mutuo appropinquent vel directe vl' indi recte. interponendo se inter eos corpe assumpto. sic ac cidit spōso q̄ despōsauerat idolū. z nihilomin⁹ cōtra/ erat cū q̄dā iuuēcula. nec potuit eā ognoscere. ꝓter ꝫ. Sed o mō ꝑt inflāmare ad actū illū vel refrigerare ab actu illo. adhibēdo occulte ꝓtures rez q̄s optime nouit ad ꝫ validas. Tertio mō turbādo imaginati/ onē z fantasiā extimatiuā q̄ reddit mulierē exosam. q̄ ꝑt imaginatōz imꝫmere. Quarto mō ꝓhibēdo di/ recte rigorē mēbri. sic z motū localē cuiuscunq̄ orgāi. Quinto mō ꝓhibendo missionem spirituū ad mē/ bra in qbꝫ est virtus motiua. q̄si itercludendo vias se minis. ne ad vasa generatōis descendat. vel ne ab eis recedat. vel ne excidat. vel ne amittat z multz alijs mo dis. Plus aūt ꝓmittit de⁹ sup hunc actū q̄ quez pcm̄ ꝓmū crās fundit q̄s sup alios actꝰ būanos. Et sept⁹ ma leficiat vir q̄s mulier. z magꝫ ꝓmittit ds in pctōres se uire demones q̄s in iustos. vrz de septē maritis sare vxoris thobie. tñ eriā aliqū in istos. Exemplū in Job Et ꝓter hoc maleficiati monent facere ꝓfessionez in dicto. c. Si p sortiarias. Hec pe. de pa. Richar. in iij. dicit q̄ cōis opinio tenet. q̄ si certū esset q̄ eēt ma leficiū secutū mrimoniū ratū. nō tñ ꝓsūmatū. nō ꝓt ꝫ dirimeꝫ vinculū mrimonij. Jn sepando aūt maleficiatos sil'r ꝓcedendū est. sic in sepando impotes ꝓter frigiditatē. excepto q̄ frigido nō dat lnia ꝓtrahēdi cū altera. Quia frigiditas est impedimentum vniuersale. le. hz maleficiato dat. q̄ maleficiū ē impedimentuz ꝑti culare. Qđ si mulier ipa ꝓcurauerit maleficium. non ꝑt petere diuortiū. q̄ culpa sua ad hoc deuenit. lv. di. Si cuā gelica. Si vo maleficiū fit tpale. nō impedit nec dirimit. Et a ꝓncipio ꝙdem maleficiū ꝑsumitur tpale. Hz postq̄ ꝓiuges p triennū sil' cohīraueꝛint dan tes opam carnali copule si adhuc durat ipedimentū Quia. s. sc cognoscere nō potuerunt. ꝑsumit maleficium esse ꝑpetuū. extra eo. c. Laudabilē. z sic sepabitur. Si aūt separati ꝓpter maleficiū. postq̄ alia mrimonia ꝓtraxerint carnal'r se ognoscant. reuocandi sunt ad ꝓmū matrimoniū. eo q̄ snīa diuortij lata inter eos fuit p errorē. q̄ impedimentum fuit iudicatū inter eos ꝑpetuum fm ꝑsumptionem. quod nō erat ꝑpetuum fm rei veritatē. Et illud decretum. xxxij. q. j. Si per sortiarias non teneret. Nec Rich. in. iij. Nota fm pe. de pa. Q, maleficiū si post triennū durat iudicat ꝑpetuū. non qđem. q̄ illō nō ꝑt tolli. vel a deo vl' etiā ope diaboli. q̄ sanat ex hoc q̄ tolꝛe cessat. Exemplū in legenda btī Bartholomei apli. Sed q̄ non potest tolli ope būano. q̄ nō est potestas sup terrā. imo nec Job. 41. sup celū p⁹ deū q̄ lucifero valeat comparī in naturalibus. nec sp exorcismi liberant. Qñq̄ qđē ꝓpter pcm̄ qñq̄ aūt ꝓpter bonū hois cui nō expedit nubere. Vñ nec paul⁹ fuit exaudit⁹. ij. c. Et nota q̄ si maleficiū non ꝑt reuocari nisi p aliq̄ illicitū. vt p demōis auxi/ 2. cor. 12. liū ꝛ hmōi. Etiā si scirek sic posse reuocari. nihilomin⁹ impedimentū ꝑpetuū indicabil. q̄ remedium nō est licitū. Tho. Pe. Alb. z Host. Et addit host. Q, hz ali qua remedia videanꝫ vana. tolerare tñ ꝑt. retundere Jn. 4. dis. vanas vanis. nō aūt dicit illicitis. Sciendū etiā fm 34. q. 3. pe. de Pal'. Q, si maleficiati vel al's impotentes velit ad 3m. cōmanere. veri ꝓiuges sunt. sicut maria z ioseph. Si aūt ambo ꝑdamant z euidentissimis signis impotē tia ꝓbari ꝑt. nō expectak triēniū. sed statim sepantur Si aūt non sit euidens. opter q̄ p triennū cōmorari iurent ambo. vir qđam q̄ studiosam opam dedit bōa fide. sine fraude. q̄ eā cognosceret. z nō potuit ꝓficere. Mulier sil'r q̄ p eā non steterit nec fraudem adhibuit q̄n cognoscerek a viro. sed non fecit. Sacramentales aūt iurabunt. q̄ credunt eos vez iurasse. extra ō pur. ca. c. Inter solicitudines. De triēnio isto in. auctentico de nup. §. p occasionē. Et interdict mrimoniū impotenti. ꝓcedit poten. xxxij. q. j. Qđ aūt §. reqsiti. Et extra eo. fraternitatis. Si aūt mulier dic̄ q̄ nō ꝑt eaz cognoscere. z vir asserit q̄ imo stādū ē viro. q̄ caput est mlier. xxxij. q. j. Si q̄s accepit. Et ꝫ nisi mlr ꝓbet ꝓtrariū p aspectū corpis. extra ō spō. nup. c. ꝓtinebak Et ecōtra in glo. si vir non dicat se non posse ognoscere z ipa asserit ꝯriū viro non ꝓbāte. ipa absolut. Sz videk q̄ qñ allegat ipotētiā mulier q̄ ipa teneak se oñdere inspiciēdā. z q̄ cā diuortij. vir z mulier ad pa ria iudicant. Sic̄ vir allegās mulierē artā audit pe/ tens inspici. sic ecōuerso mulier allegās viz eunuchi/ satū audit. perens aspectuz corpis. Et idē est si dicat impotentiā ei⁹ aspectu ei⁹ posse ꝓbari. Nec pe. de pa. Q, si post triennū celebrato diuortio redeat potentia se ognoscēdi. hz de hoc sint varie opiniones tenendū tñ. q̄ sentire videk Tho. in. iij. dis. xxxij. q. j. arg. iij. s. q̄ si maleficiū fuit vniuersale respectu cuiuslibet psone. tūc si alteri nupserit. oñdit impedimentū nō fuisse ꝑpetuum. vñ dz redire ad primū. Si aūt maleficium fuit ꝑticulare. s. respectu spēal' psone. tunc cū vtriq̄ dek lnia ꝯbēdi cū alijs. nō ꝑt ad ꝑstinū mrimoniū redire. cū ꝓmū mrimoniū nullū fuerit. z hz vez tho. i. 4 vtū.

Cap'm. xiij. De cognatione legali.

Tertiūdecimū ipedimētū ē ognatio. qđ ꝯrto loco pōit ī ꝓsib⁹ supradict. Ubi nota q̄ tripl'r ē ognatio. s. carnal' si ue natural'. q̄ dr ꝯsanguitas. spūal' q̄ dr ꝓpaternitas c 1. §. 3. in z legal'. q̄ dr adoptio vel arrogatio. Quelibet harum ꝓncipio.

impedit ꝛ dirimit mrimoniũ.ſz diuerſis modis.qz diuerſos gd⁹ hz:Cognatio legalis eſt q̃ fit p adoptõez vel arrogationẽ.Et hz tres ſpẽs.Prima eſt aſcendentiũ ꝛ deſcendentiũ q̃ eſt inter patrẽ adoptantẽ.ꝛ filiũ ſiue filiã.nepotẽ vel neptẽ.ꝛ hmõi adoptatos.et hec indiſtincte ipedit matrimoniũ ꝛ ĩppetuũ.ſz Pe. de pal'.Inter prẽm tñ adoptãtẽ.ꝛ prẽm ꝛ matrẽ adoptati.nulla cognatio ꝛtrahit.ſm Tho.ꝛ Pe. Pr̃ ergo adoptator nõ p̃t habere cũ filia adoptata.nec ex cũ nepte adoptiua.xxx q.iij.Ita diligere.Scõa ſpecies collateraliũ.ſ.inter filiũ naturalẽ alicui⁹ ꝛ filiũ adoptiuũ.Et hec ipedit matrimoniũ.q̃diu ſunt ĩ eiuſdẽ patris ptãte.Ea vo ſoluta.ſ.morte pr̃is vel emancipatione filij natural' vel adoptiui.nõ ipedit.xxx.q.iij.Pe. ſuſceptũ.Et videt̃ b̃ intelligendũ de filijs naturalibus legittimis.ſ.q̃ nõ p̃t habere cũ filijs vel filiabus adoptiuis p̃r̃is ſui.Nã filius adoptiuus cũ filia legittima p̃r̃is ſui adoptiui habere p̃t.ſic notat Hugo.xxx.q.iij. in p̃n.Idem Hoſt.Inno.ꝛ Rich.Nota etiã q̃ inter duas pſonas adoptatas ab aliq̃ in filias p̃t cẽ matrimoniũ.ſm Guil'.Hug.ꝛ Berñ.cũ nullꝰ inueniatur phiberi.Sic etiã duo filij ſpũales alicui⁹.puta p ſuſceptionẽ in baptiſmo vel confirmatõz poſſint ꝛtrahere adinuicẽ.ꝛ ſpũales filij cũ adoptiuis.Si ergo adoptiuus filij⁹ matrimoniũ ꝛtrahit cũ legittia adoptantis.Dic Guil'.Q, q̃uis q̃dẽ dixerint q̃ nõ ſoluerẽtur tale mrimoniũ.tñ verius tenendũ eſt qõ no.Hug.ſ.q̃ ſoluerẽt.extra eo.c.vnico.Et b̃ ẽ vez tã de ſimplr adoptato.q̃.ſ.nõ trãſit in ptãtẽ adoptãtis.q̃ de arrogato.q̃.ſ.nõ trãſit in ptãtẽ arrogãtẽ.Tertia ſpẽs ẽ q̃ſi ilegalis affinitas inter prẽm adoptantẽ ꝛ vxorẽ filij adoptiui ſiue inter filiũ adoptiuũ ꝛ vxorẽ pr̃is adoptãtis.Et b̃ ĩpedit oĩm rpe mrimoniũ.q̃m p̃r adoptãs nunq̃ p̃t habere cũ illa q̃ fuit vxor filij adoptiui.etiaz p⁹ emancipatõz.arg.ff.de ri.nup.l.Nã adoptiuus.Et idẽ iuris eſt de filio adoptiuo reſpectu vxoris adoptantis.

De cognatione naturali ſiue de ipa conſanguinitate.

Capitulum.xiij.

De cõſanguitate que

dr̃ cognatio naturalis ſiue carnalis ipediẽs ꝛ dirimens matrimoniũ tria videnda ſunt.

Primo q̃d ſit conſanguinitas.linea ꝛ gradus in ea.

Scõo de computatõe graduum.

Tertio de phibitõe in q̃bus gradib⁹. Et q̃ntum ad p̃mũ ſm pe.de pal'.in.iij.di.xl.q.j.Conſanguinitas ẽ vinculũ pſonaz ab eodẽ ſtipite deſcendentiũ carnali ꝑpagatõe ꝛtractũ.Ubi notandũ q̃ non deberet dici conſanguinitas.ſed conſanguineitas.ſz ꝑter meliorem ſonum dr̃ conſanguinitas ꝛ noĩby vtendũ eſt vt plures. Uiculũ dr̃.qz ſici magis ſe diligũt q̃ extranei affectu ꝛ effectu.vñ nõ bruta.qz bõ ẽ ſial politicũ.Ab eodẽ ſtipite dr̃.ſ.p̃nt̃.alis boes boies eẽnt conſanguinei.quia ex vno.ſ.adam fecit de⁹ hũanũ gen⁹.Actu.xvij.capi. Carnali ꝑpagatõe.Uñ nõ eſt conſanguinitas coz.q̃ creatõz a deo p̃ceſſerunt. Dr̃ aũt conſanguinitas coz.q̃ p tactẽ ſanguinis vel a ꝛtrahendo in ſanguĩe magis q̃ in carne.qz ſanguis magis eſt materia ſemis.Nam ſperma ſm medicos ẽ ſanguis puriſſimus.Et qõ dictũ ẽ carnali ꝑpagatõe excludit euã a conſanguitate adam miraculoſe ꝛ ſupnaturali ꝑpagatõe.Sed non excludit xp̃m a cognatõe conſanguineoz beate marie.qz fuit carnalis ꝑpagatio ex parte matris ſz nõ ex parte patris.

Hoc aũt vinculũ ſic ꝛ oĩs amicicia fundat̃ in cõiactione triplici.ſ.nature.cure.ꝛ diſcipline.Nature.quia oẽs cõſanguinei deſcẽdũt p carnis ꝑpagatõez ab vno ſtipite.q̃ẽ cõis coz parẽs.Cure.qz cura pcipuũ procedit ad filios nõ ſolũ ĩmediatos.ſz etiã ad filios filioz q̃ſq̃ videre p̃t.Diſcipline.qz ples ſub pcipuũ prãte ꝛ ſubiectõe eſſe dz. Scõa cõclusio ẽ de linea cõſanguinitatis q̃d ſit ꝛ quõ dicat̃.Eſt aũt ordinata collectio pſonaz cõſanguitate coniunctaz. Nec oportet addere ab eodẽ ſtipite deſcendentiũ.qz b̃ includit in conſanguinitate.Et eſt triplex linea ſm triplicẽ bitudinem quã hñt conſanguinei adinuicẽ. Una eſt principiatus ad pncipiũ.vt filij ad prẽm.auũ.pauũ ꝛ ſupra ꝛ ſm hãc accipit linea aſcẽdentiũ.Alia ẽ pncipiũ ad pncipiatũ.vt pr̃is ad filiũ.neporẽ.pneporẽ.ꝛ infra.Et ſz hãc accipit linea deſcẽdentiũ.q̃ nõ ẽ alia a linea aſcendentiũ ſed aliter accepta ſm aliũ ꝛ aliũ modũ computandi. qz ſm vnã fit acceptio ab inferiori aſcẽdẽdo ſm aliaz fit acceptio a ſupiori deſcendendo. Tertia eſt bitudo coz q̃ ſunt ab vno pncipio.ſic frẽs q̃ ſũt ex vno patre vel matre.ꝛ nepotes q̃ ſunt ex duobꝰ frãbꝰ vel ſororibꝰ ꝛ ſic deinceps.Et ſm hãc accipit linea trãſuerſalis.q̃ ſubdiuidit in eã.que ẽ collateral' aſcẽdentiũ in q̃ ſunt auũculi⁹ matertera.ꝛ patru⁹ ꝛc.Et ea que eſt collateralis deſcendentiũ in q̃ ſunt frater.ſoror.nepos.ꝛ neptis ex filio vel ex filia ꝛc.Tertia cõclusio ẽ q̃d ſit gdus Et dicendũ.q̃ ẽ bitudo determinate diſtãtie a pſona Et quelibet linea hz ſuos gd⁹.Et linea ꝛ grad⁹ in affinitate ſũt ſz bitudinẽ ad conſanguitatẽ ꝛ non aliter.

De computatione §.I

graduũ.Et ꝑma cõclusio de cõputatõe cõi iuriſtaz ꝛ canoniſtaz.Ma illa yſidoꝛ ꝛ cetere que ponunt in ſra diſt.xl.iij.ſeñ.ꝛ in decretis.xxxv.q.iij.ꝛ.iij.ꝛ.v.Mõ ſunt in vſu.Cõputank aũt grad⁹ cõſanguitat̃ b̃ mõ. In linea eñ aſcendentiũ ꝛ deſcẽdentiũ cõputãde ſunt pſone medie.inter illas de q̃bꝰ quer̃k.q̃ ſi nulla ſit media ſunt in ꝑmo gradu.vt pater ꝛ filius deſcendẽdo ꝛ fili⁹ ꝛ p̃r aſcendẽdo.Si vo ſunt alie pſone medie cõputatis eis cũ extremis.ẽt ſunt pſone vna min⁹.tot ſunt gradus.Uerbi gra.Auus ꝛ nepos diſtant ſecũdo gradu.ſine aſcendendo ſiue deſcendendo.qz ſunt tres pſone.ſ.auus ꝛ nepos.ꝛ qui eſt in medio eorum. qui eſt pater reſpectu ꝑmi.ꝛ filij⁹ reſpectu ſecundi.remoto igit vno remanent duo.ꝛ ſic nepos ꝛ auus ſũt in ſcõo gradu.Proauus ꝛ pnepos ſunt in qrto gdu. qz ſunt q̃nq̃ pſone numerande.Rõ hui⁹ẽ.qz cũ gd⁹ ſit certa diſtãtia ꝓportionis gd⁹ nõ p̃t ee eiuſdem ad ſeipm.ſicut nec ꝓportionatus gd⁹ nõ p̃t ee eiuſdem ad nam aliquam.cui ſecunda addita facit gradum.ꝛ p eandem rõnem tertia addita ſecunde.ꝛ quarta tertie ꝛ ſic ſp ſit numerus graduũ ſm numez pſonaz.vna accepta.Et hec cõputatio graduum in linea aſcẽdentium ꝛ deſcẽdentiũ ẽ cõis apõ oẽs.In linea vo collaterali q̃ nõ ẽ coz q̃z vn⁹ deſcẽdit ab altero.ſed coz qui deſcendunt a cõmuni pncipio.aliter computãtur gradus ſm leges.aliter ſm canones.Scõm eñ canones cõputank hoc modo.Uidendũ vtz pſone de quibus querit eq̃liter diſtẽt a cõi ſtipite.aut ineq̃liter.Si eq liter quarto gradu quelibet earum diſtet a cõi ſtipite tot gradu diſtant inter ſe.Uerbi gratia.ſit nob ſorores cõmunis parens ꝛ ſtipes ego nepos ſm vnã lineam.tu vero pronepos ſm aliam lineam.Si queritur qrto gradu ego diſto a te.debet reſponderi ꝑ tertio. qz tot gradu tu q̃ es remotior diſtas a cõi parente. a q̃ ego nõ diſto niſi ſecũdo gradu. Sed ſm leges aliter cõputank gradus in linea trãſuerſali.qz ſz eas duo frẽs ſunt in ſcõo gradu.Filij duoz fratruz ſunt in quarto.neptes in ſexto gdu.Et ſic duplicank gradus ſm cõputatõz legalẽ ſupra cõputatõz canonicã. Sed opinio canoniſtaz eſt rõnabilior.qz abſurdum

Dẽ.42.q.5 ad ꝑmuz

Jdez tho.

Quid ſit conſangui nitas

Grad⁹

Lines cõ ſanguĩ tis q̃d cõ

videtur ponere secm gdū sine pro. qđ tñ secꝫ fm opi
nionē legistarū. qz nō est dare aliquē q̄ sit in prio gdu
linee transuersalis cēlis. sed pmꝰ in ea q̄ est frater est i
secundo gradu fm legistas. pmus in transuersali infe/
rioꝛ ē in tertio. scz filꝰ ffris. z pr̄mꝰ i trāsuersali supio
ri est i tertio. vt pr̄ z auus. Et iō canoniste melꝰ cōpu/
tant in trāsuersali. ponētes frem in pmo gradu. filium
fratris in scō. scz descendēdo. neporē i tertio. p nepo
tem in q̄rto. ascendendo vero patruū in quartum. in scdo. propatruū in tertio. abpatruū in quar/
to ꝛc. Dilatando vero duoꝛ fratrū filios in secūdo ne/
potes i tertio ꝛc. sicut in genealogia adā p̄ scrb. z cayn
qui fuit in pmo gradu z filij eoꝝ i scdo ꝛc. Ratio diuer
sitatis buiꝰ coputatōis ē ista vt dicit. Alex. papa. xxxv
q. v. ad sedē. Jn legibꝰ ob nihil aliud ipa graduū men
tio facta ē. nisi vt hereditas vel successio ab vna ad alte
rā psonā inter cōsanguineos deferat. Jn canonibꝰ ve/
ro ad hoc pgenies cōputat. vt apte mōstret. vsq ad q̄t
tā gnatōez a ꝛsanguineoꝝ sit nuptijs abstinēdū. vt ri
te z canonice nuptie celebrent inter fideles. Hac igit de
causa qz hereditates nequeūt deferri. nisi de vna ad al
terā psonā. idcirco curauit ad seculares imperatoꝛ i sin
gulis psonis singulos pficere gradꝰ. qz vero nuptie si/
ne duabꝰ psonis fieri nō valēt. iō sacri canōes in duas
psonas in vno gdu ꝛstituere curauerūt. Hec ibi. Nō
aūt ibi dz q̄ vsq ad septimū gradū pdurat consangui
nitas fm coputatoz canonū in q̄bꝰ gdibꝰ septē. phibeā
mrimōiū. cūc verū fuit. ꝫ hodie nō durat. ꝛsanguinitas
nisi vsq ad q̄rtū graduz inclusiue. Nā gre. ix. remouit
tres vltimos gdꝰ. z eo q̄ nō bene poterāt mēti retineri
tot gradus. Et etiam erat difficile satis vsq ad septi/
mum gradū abstinere a mrimonijs taliū. vnde seque/
bant sepe incōuenientia. Habeā hoc statutū eccl'ie extra
de ꝛsā. z affi. c. Nō dz. Bradꝰ aūt fm leges q̄ ad succes
sionē hereditatis durant. scz vsq ad. x. gradū ꝫcōputan
do modo legali. vt dictum est.

De prohitiōe matri. §. II.

monij inter ꝛsanguineos. Nota fm Pe. vbi. s. tres cō
clusiones. Prīa q̄ ꝛsanguinitas de iure naturali fm li/
neā rectā ascendentiū z descendentiū impedit mrimoni
um. sed plus filij cū matre q̄z filie cū pre. ꝓpter reuentiā
ꝓpter qđ videt q̄ in linea recta in infinitū. phibeat ma
trimoniū. adeo vt si adā hodie viueret nō ueniret vxo
rem fm legistas. Rō huiꝰ. qz maioꝛ reuerētia debet pn
tibus remotis q̄z ꝓpinq̄s. vñ vulgo pater nō dicitur
maioꝛ reuerētia q̄ plus attendit. Nā cū filia fratris pōt
fm leges ꝛtrahi. ꝫ nō cū amita. q̄ tñ nō est ꝓpinquioꝛ.
benē eni plures psone puta sil naturali federe ꝛmorā
uerca. soroꝛ. neptis amita. materterā. vxoꝛ patrui nur
uigni. vel p̄uigne soroꝛ vxoris. q̄ in lege nature pmit
tebā. vt in lya z rachel copulatis iacob. Huiꝰ rōnem
dock. affignāt qz mrimoniū ordinat ad repssionē cōcu
piscentie. sed ꝛcupiscētia nō reprimit. sed magꝫ auget
si inē illas psonas quas cōuenit in eadē domo ꝛuer/
sari esset ꝛcessa copula. mrimonial. q̄re lex diuina rōa
bilit. phibz talē copulā. Nā qz electio nō ē nisi possibili
tur ꝛcupiscētia illiꝰ. vñ q̄z diu cohabitātiū viroꝝ z mli
erū in vna domo posset esse mrimoniū sicut tales pso/
nas ꝓnominatas ꝛtingit simul cohabitare. ꝛcupiscen
tia nō haberet frenū. sed ex quo mrimoniū fit impossi
bile inter tales. qz phibitū cessat ꝛcupiscētia. Tertia cō
clusio ē de phibitōe iuris positiui canonici. qz illa iuꝛ
ciuilis nil ad ꝓpositū. cū circa sacramēta laici nil pos/
sunt disponere. ergo iure nouo phibitū ē matrimoniū
ꝛtrahi in q̄rto gradu z infra. Jn quito aūt z vltra i li/
nea transuersali pmissum ē. vt de consang. z affi. c. Nō
debet. Alij gradꝰ q̄ priꝰ erāt sūt ablati. z in huiusmo/
di potest dispensare papa. z non aliꝰ. qz nō ē pmissuꝫ
epīs licut in alijs. Et ꝰ enī ē dispensare in iure q̄ ē supō
tus. vl' cui cōmissū ē a iure. Vñ in gdu lege naturevl' le
ge diuina phibito. solꝰ deus dispēsare pōt vl' cui in
spiraret. q̄ tamē nō legit dispēsasse cū quocūq;. Papa
aūt in his que sūt iuris positiui. puta in q̄rto gradu
et tertio. imo z in scdo q̄nq;. puta collateraliū eqlit̄ q̄
contrahāt dispensat. vt puta filij duoꝝ fratruꝫ. q̄ lege
moysi z iure ciuili erat pmissum. Nec ē sufficies cā dis/
pensationis augmētatio prīmonij. sed pax vl' ꝛcordia
vel aliq̄d hmōi. Jn linea aūt ascendentiū z descēdenti/
um in infinitū nuptie phibent. Est tñ dubiū vtrū pa/
pa possit dispensare in gdu lege diuina nō naturali. p
hibito. Et siquidē phibitio legis mosayce in hmōi
esset pure iudicialis. nō moralis. nō ligaret hodie nisi in
quātū esset iure canonico resumpta talis lex. Et sic i oī
bus illis gradibꝰ papa posset dispensare. sed fere oīs
gradus lege mosayca phibiti vident. phibiti iure na
turali. qz ad oēs illas psonas cohabitātes est amicitia
naturalis sine aliq̄ federe. Vñ qz natura nihil frustra
facit. vbi sunt mulieres alie ex q̄bꝰ possit eē generatio si
ne istis frustra fit cū istis matrimonium. qđ nō ē neces
se. nec ꝓpter generatōem nec ꝓpter amicitiā. Unde. pba/
bilꝰ ē q̄ papa nō pōt dispensare in istis gdibꝰ. Et fm
hoc diceret q̄ ante legē scriptā erat dispēsatio a deo vt
cū illis ꝛtraheret. excepto prīo gradu ascēdentiū. z de/
scēdentiū. Unde adā inspiratꝰ a deo dixit. Relinquet
homo pr̄em z mr̄em. ceteras psonas videtur pmisisse.
que tamen iure naturali erant. phibite vt frater z soroꝛ
in q̄bꝰ primū credēdū ē deū dispēsasse ꝓpt̄ necessitatē.

Capl'm. xv. de cognatione spirituali.

Certia cognatio ē spi
ritualis. scz cōpaternitas. Et puenit ex b. q̄
aliquis ꝛfert sacra baptismatis ꝛfirmati o/
nis. vel suscipit siue tenet illū cui tale sacm ꝛfert. Per
aliorū sacroꝝ collationē nō ꝛtrahit cognatō spūalis q̄
habeat impedire z dirimere mrimoniū extra. c. tua. c.
fi. li. vi. Joh. an. Per catbecismū vero ꝛtrahit cognatō
aliqualis. vicz q̄ habet ipedire. sed nō dirimere mrimo
niū. eodē ti. c. ij. li. vi. Ista āt cognatio habet tres lineas

Prima est inter bapti. §. I.

satum z illum q̄ ad baptismū suscipit. ac etiā vxorē ei⁹
si tūc habet z carnal'r cognouit. Nā q̄n vnus coniugꝫ
siue maritus siue vxoꝛ tm̄ tenet aliquē ad baptismum
cognatio spūalis trāsit etiā ad alterū non tenentē con
iugē istius tenētis ad baptismū. Et sic inter tales non
pōt esse mrimoniū. s. iter suscipientē cū cōiuge ei⁹ si ha
beret. z susceptū. imo etiā dicit. b. tho. in. iij. sent. di. xlij
q. i. ar. iij. q. ij. in corpore. q. q̄ cōpaternitas transit a vi
ro in mulierē quācūq;z carnal'r cognitam. cuius nō sit
vxoꝛ. Idem sentit glo. sup. c. si q̄s ex cōiugio. xxx. q. iij.
dicēs q̄ p fornicariū coitū acq̄rit cōpaternitas. qz vna
caro efficit. Idē tenet Jo. an. in vi. Richar. aūt i. iij. dis
xlij. dicit q̄ si aliq̄ efficiant vna caro p fornicariā copu
lā. nō ꝓpter hoc transit cōpaternitas ab vno i aliū. qz p
rem pure carnalē nō ꝛtrahit cognatio spūalis. Idē te/
net Pe. de palude. i. iij. dicēs q̄ cognatio spūalis dici
tur. qz a spūalibꝰ causat. Vñ verꝰ videt. q̄ nō sic forni
cariꝫ cōmunicēt sibi actiones sic cōiuges. qz in illis nō

c

est nisi carnale vinculū ad tps. hic aūt spūale z carnale vñ sūt magis vnū in carne vna. vñ z ī cōputatōe ḡduū pr̄ z mr̄ vna ps̄ona cōputant. Quāuis āt eē duos in carne vna. equal'r sit in fornicatōe z cōiugio. ꝑñ hic vbi q̄rit de cognatōe spūali. aliq̄d debet facere vinculū spirituale. Nec ille. Aluar. de bu. sup ca. martin⁹. ō cogna. spi. refert vtrāq; opi. sed hāc vltimā dicit tenere Hugo et archiō. z io. an. c. ti. c. i. Jn nouella. lib. vi. Nec obstat dicūt ipi. q; copula fornicaria induc̄ affinitatē. q; illud in affinitate cōpali. q; etiā p illicitā copl̄az vt vinculuz cōpale acq̄ri pōt. sec⁹ in spūali. vt cōpaternitas q̄ est vinculū spūale. Unō absonū ē dicere. q; p cōitū fornicariū ꝓtrahat. Nec ille. Idē etiā tenet glo. Ray. Jnno. vtran q; opi. ponit. z neutrā alteri ꝓferr. Unde si q̄s inueni ret tale mr̄imoniū iā ꝓtractū de ps̄enti vl ꝓsūmatū. ex quo aliq̄ dicūt illud tenere. tuta via esset vt pēteret dispensatio vl declaratio a dño papa. q̄ si haberi ñ pos set fm regulā Hosti. qui dicit. q; vbi reptunt cōtrarie opi. de aliq̄ mr̄imonio vtrū teneat vel nō. adherenduz est illi q̄ iudicat mr̄imoniū tenere nisi ꝓria opi. fulcire tur canōica auc̄te exp̄ssa. fm igit cū pot⁹ debēt dimittere ī suo ꝓiudicio q; separari. Ubi aūt tales nō dū ꝓtracti fuissent ꝓsulendū esset eis. q; abstinerēt a ꝓtractu hmōi sed bene posset aliq; ꝓtrahere cū sorore filij spūal'. xxx. q. iij. Illud. Jtē pōt ꝓtrahere pr̄ cū illa quā filius eius tenuit ad baptismū. vt notat. xxx. q. 4. illud. q̄uis filius nō possit ꝓtrahere cū illa quā tenuit pr̄ ad baptismū.

nō. ad materia ꝓdicta. ꝓximo.

nō.

Secunda est inter ba. §. II

ptisatū (siue sit masculus siue femina) z filios naturales suscipiētis (siue sint legittimi siue illegittimi) Uñ iter eos nō poterit esse mr̄imoniū. Et q; cognatio spūal' nō habet ḡd⁹. q̄uis filius natural' petri nō possit ꝓtrahere cū filia spūali ipsius petri. quā sz tenuit ad. baptismuz vel ꝓfirmatōem. posset tñ ꝓtrahere cū filia filie spūal' ipsius petri. arg. xxx. q. iij. c. i. Jtē filij duoz cōpatrū siue sint geniti aī cōpaternitatē siue postea. possūt ꝓtrahere ad iuicē. excepta solū illa ps̄ona. p quā cōpaternitas est ꝓcta. q̄ nunq; potent copulari alicui filioz sui patris spūalis. xxx. q. iij. sup his.

nō.

Tertia est inter susci. §. III.

pientē in baptismo z pentes baptisati. inf quos etiā ñ pōt esse mr̄imoniū. Uñ mr̄ baptisati nūq; pōt eē vxor eius q̄ tenuit ip̄m baptisatū ad baptismū. q; cōmater eius ē. Jtē nota q; si q̄s. puta petr⁹ ꝓtra volūtatē vxoris sue puta marie. tenet vel leuat de sacro fonte filium alterius. puta iobem filiū martini ꝓtra volūtatē ip̄ius martini fm Jo. neapol. in q̄dlibet. ix. vtriq; ꝓtrahit ve ra cognatio spūal' inf eos. nō abstāte in volūtatiōe seu ꝓtradictōe illoz ita q; petr⁹ est vere cōpater martini. z maria ē ve cōmater spūal' iobis. velit nolit. Hui⁹ rō ē fm ip̄m q; q̄ est ex statuto ecclie nō depēdet ex volūtate subiectoz sz ex statuto statuentis. Sed ex statuto ecclesie ē q; cognatio spūalis trāseat ab vno ꝓtugū in alterū ꝓsūmato mr̄imonio. z q; cōpaternitas acq̄rat pr̄i carnali p b; q; aliqs leuat filiū ei⁹ de sacro fonte ḡ ꝛc. Jtez posita cā sufficiēti cognatois spūal' oꝑter ponere cognationē spūalem. Causa enī est ad quā sequit effect⁹. Sz pr̄nitas spūal' quā ꝓsequit pactū ḡtuū vn⁹ cōiugū est causa sufficiens alteri cōiugū cognatois spūalis. post q̄ ē mr̄imoniū ꝓsummatū. ergo ꝛc. Et nota q; regulariter vn⁹ oz tenere ad baptismū seu leuare de fōte vt de ꝓse. di. iij. c. Nō pl̄es. Et si necessitas cogeret. vn⁹ z idē potest tenere in baptismo z ꝓfirmatōe fz Ray. Si aūt plures tenēt. Dic. Alber. in. iij. q; hec pot⁹ ē pmissio q̄ statutū q̄ debeat ꝙpbari. Permittit aut̄ rōne amicitie q̄ ꝓtrahit inter eos. Nec ille. Ubi ḡ duo l'tres ex more patrie cōiter tenēt. vtor tolerādū z sine pctō fieri. Tut⁹ tñ cēt hr̄e sup b; dispēsatoz ab epo. si pr̄vlt plures hr̄e tenētes ad baptismū. Et cū plures tenēt cū oibus cōtrahit cognatio spūal' q; impedit z dirimit fm Hosti. Sed diligent aduerte. q; oꝑtet q; teneant siue tangāt ip̄m baptisandū cū baptisat. vel cū de fōte leuatur a sacdote imediate. si volūt esse ꝓpatres aliter ex eo q; exiterint ibi solū nō tāgendo z rñdendo pro puero. abrenūcio ꝛc. nō essent cōpatres. Petr⁹ de pa. Jn aliq; bus locis sacerdos aquā effundit baptizando. z q; volūt esse cōpatres spūales tenēt baptisādū. i aliis tenet pue rū ip̄e sacerdos cū baptizat q; ō ꝑtinet ꝑ fit cū fit baptismus p imersionē. Et tūc ꝑmo recipiēs baptizatū de sacro fonte a sacdote in pāno vel nudum sūt pres spirituales vt notat Hug. in decr̄. Et simil'r p. curato rē nō pōt ꝓtrahi ꝓpaternitas. q̄ tū ad cognatiōem spi ritualē. vt ponit archidia. per. l. post mortē. ff. ō adop. Idē. io. an. Si aūt aliqs teneat siue tangat ad baptismū. q̄uis nihil rñdeat. tñ efficit patrin⁹ z ꝓtrahit cognatio spūal'. Illi aūt ples qui simul tenēt ad baptismū nō ꝓhibent ad inuicē ꝓhere. vt Jnno. ponit. Jtē nota q; lau⁹ etiā q; baptisauit aliquē siue in casu necessitatis siue extra. nō pōt ꝓtrahere cū illa quā baptizauit. extra. c. nedū. li. vi. Notat etiā tho. in sē. iij. di. xlij. q. i. ar. i. in corpe. q. q; si mulier vel vir baptizet l' tenet ad baptismū filiū. q̄ si ꝺ facit in articlo necessitatis seu p errorē. nō impedit exigere vel reddere debitū. extra. c. c. Si vir. Si ꝺo facit p fraudē impedit exigere. sed tenet reddere. q; si vterq; fuit vl fecit in fraudē. neuter potest exigere. z vterq; tenet exact⁹ reddere vt dicit Hostiens. Et addit q; melius esset si ꝓtinerēt. Eodē etiā mō si vir tenet aliquē filiū vxoris sue. vel vxor filiū mariti sui. ex ignorātia b; facit. excusat. si ex malicia nō pōt exigere debitū. Idē Rich. Credo tñ q; sup b; possit ep⁹ dispensare. s. q̄ ad exactōez debiti. p similitudinē deo q; cognuit ꝓsanguineā vxoris. cū q̄ pōt eps dispensare. q̄ adō biti exactionē fm Pe. de pa. vt hēs. s. de impedimēto affinitatis. ibi vide. Jtē nota q; si vxor. puta iobāna vxor petri. tenuit ad baptismū filiū berte anteqū cōmisceret seu ꝓtraheret mr̄imoniū cuz ipo petro. ipa mortua poterit petr⁹ habere in vxorē ipam bertā. z sic succedit ista ꝓpositio. Sed si petr⁹ cognouit iobānā anteqū teneret ad baptismū filie berte. non poterit postea vnq; bertā habere in vxorē. Jtē ille q; tenet ad baptismū vl cōfirmatiōem filiū alicui⁹. puta petri ex muliere ꝓcubia vel vxore alia suscepti⁹ q̄ ex ea q̄ nūc habet in vxorē nec efficit cōpat ris alicui⁹ ex alio viro geniti. Jtē nota q; nō baptisat⁹ q̄uis aliū nō debeat tenere ad baptismū. tñ si de facto vel ī necessitate tenet vel leuat vel baptisat. nō ꝓtrahit aliquā cognationē spūalem. fm Rho. Pe. z Richar. Et addit alb. q; si alter cōiugū ē baptisat⁹. q; eū transit ad cognatio ad eū q; nō est baptizat⁹. idē de ꝓfirmatōne. Sed si baptizat⁹ tenet filiū nō baptizati. bñ cōtrahit cōpaternitatē. Jtē nota q; nō debet q̄s tenere ad baptismū vel ad ꝓfirmationē fr̄em vl sororē. q; sufficit in ter tales vinculū carnale. Oīnia aūt q̄ dicta sūt ō tenēte ad baptismū seu de fonte leuāte erga susceptū vel leuatū. z pntes eius q̄ ad ꝓtrahendā cognatiōem spūalem. intelligas simil'r de baptizante erga baptisatū z parētes ei⁹ q̄ ad p̄dictam cognationē. Et oīnia q̄ dicta sunt de baptismo q̄ntū ad tenētē z baptisantē in ꝓtrahenda cognatione spūali cū baptisato. intelligas pariformiter in ꝓfirmato z tenēte ad ꝓfirmationē in contrahendo cognationē spūalem cum ꝓfirmāte z parēn-

Jn tertio notabili.

i. 4. di. 42

tibus eius. Et dicit Hoff. q̄ ista cognatio spūalis sic̄ legal' nō hz ramos. vn pso as cū qbz tractare sūt ñ egre dunt. Nota igit̄ q̄ q̄cunq; in alīq̄ istoz impedimē
toz detent' scīenter ꝯtrahēs. nec talis bis impedimtis est excōicat' scienter ꝯtrahēs. nec talis
dz absolui nec possz nisi cessz a tali mr̄imonio sic ꝯtra
cto: vl' pet' dispēsatōez a papa vbi pōt: z interim ab
stineat a mr̄imonij sic impediti Et nota q̄ i nul
lo p̄dictoz decē z septē impedimētoz pōt dispensare
aliqs extra papā. sed z ipe papa in aliq̄bz hoz nō pōt
dispensare. scz in impedimēto ligaminis. cū scz quis ē
alteri alligat' p verba de p̄nti. tal' enī nō possz cū alia
contrahere etiā dispēsante papa. Jtē in impedimto
erroris plone. errī impedimēto violentie vbi nullo mō
est ꝯsensus. z in impedimēto coeundi. oīm mō ex frigi
ditate naturali: vel castratōe vl' malef. cio. vl' ex alia in
dispositōe. puenīēte. qz i hmōi oīb nullū ē mr̄imoniū:
nec pt facē papa: vt sit mr̄imoniū. De impedimto coe
undi vidz dicē Pet' de pa. q̄ sit ex statuto eccl'e quia
id nō getinet ad substātia matrimonij. Et unde sit q̄ si
sciuerit alter tale impedimētū. z nihilomin' ꝯtrahit ē
vez mr̄imoniū qđ nō essz si deesset aliq̄d ꝺ eēntia ma
trimonij. Cū enī p̄incipal' finis mr̄imonij sit. ples. nō
vtario fornicatōis. si posse coire esset de subia mr̄imo
nij. in fro magz posse generare. z sic senes nō possent cō
trahere. qđ ē falsum. De impedimēto errorz ꝯditōis
videt dubū fm Hug. tn istud est de statuto eccl'ie. Jtē
dicē Pe. de palude. scz q̄ est de iure positiuo: qđ etia vi
deť sentire Rich. i. uij. di. xxxvi. Dicit enī q̄ error determi
ris ꝯditōis. z si nō tollat ꝯsensum in psonā. tn multuz
minuit: z qr rōnale est. vt decepc̄iura subueniāt. z ma
xime qñ est deceptio in re gui. tō nakali eqtare statutū
est psonā ꝯditōis talis ē illegitimā ad ꝯtrahendū. cū
psona liberi q̄diu liberā ē credit: ipe liber ꝯtrahēs cum
seruā. ledit eni enormiter i bonis mr̄imonij. Jn bono
prolis. qz nō hēbat eā i sua p̄tate. Jn bono fidei. qz nō
poterit ita libere reddē debitū dño occupāre suū. Jn
bono sacramēti. i. cohabitatiōis inseparabilitate. qz tns
posšz eā vedere. Nec ille. De impedimēto voti solēnis
in religionē. Alb. et tho. se. sc. q. lxxxviij. ar. xi. in corpo/
re ar. tenent q̄ nō pōt Hugo car. Host. Jnno. z Rich.
in. uij. tenēt q̄ pōt ex magā cā. vt ex reformatōe vni' re
gni z hmōi. et Jo. in suma ꝓfessoz dicit de facto vidi
se tale dispēsatōem factā. Hāc etiā opi. q̄ papa possit
dispēsare. tenere vidz idē Tho. in. uij. sent. dis. xxxviij.
q. i. ar. uij. in corpe. q. Et ioh. neapol. in q̄dlibe. dicē hāc
opi. eē phabilitatē. Jn impedimto ordis tenēt fere oēs
q̄ pt quis ñ ꝓsuerit. Jn impedimēto crimis absq;
dubio potest fm Pe. de palu. Et in impedimēto spūal'
vel legal' cognatiōis absq; dubio. pt fm pe. de palu.
De impedimēto etiā qđ est publice bōestat' justicia cer
tū est q̄ possit. cū sit ex ꝓstitutōe ecclie. Uñ pe. de pa.
sic dicit. Papa pt dispēsare in oīb gdib publice bo/
nestaz justicie: q̄ sumūť fm gd' ꝓsanguitaz. z b pz qr
nō est phibitū lege naturali nec diuīa. Uñ pt dispēsa
re q̄ qs ꝯtraheret cū sponsa. vl' vxore nō cognita fris
vel pris. Et nota q̄ qñ aliq̄ ꝯtrahit mr̄imoniū de facto:
qđ de iure nullū ē. si postea obtineāt dispēsatōez a pa
pa sup impedimto. nō ꝓprerea ratificat p̄dictū mr̄imo
niū q̄ ad deū. etiā si an dispēsationē secuta erat copla
carnal' sed optz q̄ de nouo interuenīat mutuus ꝯsensus
interior in alterutz. z si cū b sequit copula carnal' nō ē
necaria noua expssio verboz. et b in fauorē mr̄imonij
Hoc vidz dicē Rich. in. uij. di. xl. in quodā simili. tuti'
tn essz z clar': vt etiā de nouo fieret ipa expssio ꝺboz
ꝯsensum exprimentiū. Dicit etiaz Rich. q̄ cū nakalis
vsus mulier' extra mr̄imoniū sit ꝯ ius naturale. tō ibi
locū nō hz p̄scriptio. vt scz ex b q̄ tenuit aliquā ꝯcubi
nā per. xxx. annos facta sit ei licita tal' cōmixtio. sed sp
mortal' peccat. Jpm etiā mr̄imoniū. qz ē ꝺ iure diuino
et nakali. tō p̄scriptio facē nō pōt vt valeat mr̄imoniū
qđ a principio fuit nullū. vel q̄ efficiat nullū: qđ a pn
cipio fuit vez. ex de ꝯsang. z affi. nō debet. partim in
textu: z ptim in glo. Jtem nota fm Hostien. qñ doct.
discordāt circa impedimētū mumorij vbicūq; doc. p
glosas suas dicūt solui mr̄imoniū. sz nō inducūt ius
expssum ꝯtrariū dicens. ad hereas. extra de testi. licet
ex quadā. in fi. Jtem nota q̄ cū eccl'ia p̄cipit alicui ꝯiu
gū cohabitare cū altera. z ille cui p̄cipit sciat eē impe/
dimentū fm Hug. in b cāu qntū ad reddendū debitū
nō tenet obedire. nā in cohabitatiōe et necessariorz ex/
hibitiōe obedire dz z nō negare et cui se de facto copu
lauit. Jtē nota q̄ qui audit impedimētū esse inter se
et vxorē fm Guil. si audit a fidedignis z nō suspectis
cū nō debeat esse negligēs sue saluti. tenet inq̄rere ve/
ritatē. al's cēt affectata ignorātia q̄ nō excusat. Et si cō
cipiat phabilē opiniōz de dicto alic' nō dz exigere debi
tum licz teneat reddere. Secus si ita inueniret veritatē
qđ esset impedimētū in eos qđ b̄ret. p ꝓstanti. tūc nec
exigere nec reddē deberet. Porro q̄ tale impedimētuz
audit a viro fidedigno: etiā iurato aut comparti suo:
aut p̄rio sacerdoti. aut etiā publica fama. no ita tenet
credere q̄ peccet mortal'r si nō reddat sz venial'r. Guil.

Caplm. xvi. de impedimētis pluribz nō tñ dirimē/
tibus mr̄imoniū. vt voto simplici z hmōi.

Est aliud gen' impe/
dimenti: qđ est impediēs q̄ dē mr̄imoniū cō
trahendū sz nō dirimēs ꝯtrū. Et istđ ē mul/
tiplex. Et p̄mo q̄ dē ꝯtractus clādestin' ipsi' mr̄imo
nij. extra de matrimo. ꝯtrac. con. interdic. eccle. p totuz. De clan/
Uui q̄ ꝯtrahūt clandestine mr̄imoniū: mortal'r peccāt. destia z e
Et tale mr̄imoniū dz ꝯtra interdictū ecclie: qz ꝯphibi spōsatōe.
tionē ei' est Ubi nota fm Pe. ꝺ pa. in. uij. q̄ b pōt eē
dupl'r. Uno mō qz ꝯtra ꝯstitutū iurz. vt qz tpibz āni
interdicť. de q̄bz in. c. sc. vl' qz est clādestina despōsatō.
Prohibēt enī ne mr̄imonia fiāt clam z sine bānis. et
de clā. despon. cū inhibitio. Jbi dz q̄ cū dz fieri aliq̄ ꝺ
matrimoniū debēt in eccia bāna publice p sacerdotes
ꝓponi vt infra cōperentē terminū q̄ scit impedimentū
ꝓponat. z si apparuerit phabilis ꝓiectura ꝯtra copulā
futurā. interdicat expsse dōec ꝺstet q̄d fieri debeat. al's
si ꝯtraherēt sine bānis: vbi scz talia fuank. aut post p
hibitionē si exiterit impedimētū. puta gd' phibitus
tunc filij dicenť illegitimi: nec excusabunť ꝓter igno
rantiā parentū. Et sacerdos q̄ tales ꝓiunctōes inhibe
re cōtempserit: vel regularz q̄ inkesset hmōi punit'. vtz
in dicta decretali. Jn aliq̄bz tñ locis nō fiunt hec banna
sed solū ꝯtrabunť sponsalia solēniter et publice mitū
ante matrimoniū. interim pōt manifestari. an sit im
pedimētū. Uñ in talibz locis rōne ꝯtrarie ꝯsuetudinis
obmissionē bānoz. puta nō esse pcīm. sz vbi fuank eēt
mortale omittere. Ellio mō ꝺ mr̄imoniū ꝯtra inter
dictū ecclie. qz est ꝯtra p̄ceptū homis ministri iuris et
ecclesie. Et iste minister vel est parochialis sacerdos
qui potest matrimoniū dispensare: z nō iudicare. Ipse
enī habet inq̄rere de impedimēto z inhibere. Aut est
official' epi nō sacerdos. qui solus bñ dicit nubēces vel
archidiacon' aut abbas. bñtes hoc ex ꝯsuetudie vel
p̄iuilegio: vt bñt iudicare et nō dispēsare si non sunt
sacerdotes. Aut est epūs vel supior eo. z hic habet iudi/
care et dispēsare. iudicare rōne iurisdictōis. dispensare
rōne ordinis cū cura. Contrabere q̄ ꝯtra phibitōez ec
clesie vel ministri est mortale: nisi fuerit dispensatū ab

eo qui pōt. Et siq̃dem facta fuerit inhibitio ab inferio
ri a papa vt ep̃o vel parochiali: q̃uis sit petīm. tamen
si nō est aliud impedimētū tenet idem si a papa facta
est simplr inhibitio. qz nō p̃ter ℔ annullat. ꝛz si ℔ phi
buerit decernēs irritū ꝛ inane. si secus factū fuerit. tunc
mr̃imoniū est nullū. qz p ℔ reddit eos inhabiles. Plus
est enī reddē mr̃os ihabiles q̃ paucos. ꝛz ipe. phibēs
mr̃imoniū q̃ter cognatōem legalē: spūalē vel carnalez
in ḡdu nō phibito lege diuina. reddit hmōi inhabiles
ergo ꝛc. Nec petrus de palude.

Secundo votū sim/ §.I.

plex: qđ q̃dē impedit p̃trahēdo mr̃imoniū: ꝛz no duri/
mit p̃tractū. di. xxvij. p to. ī textu ꝛ glo. Idē ray. ꝛ tho.
in. iij. talis ḡ q̃ hñs votū simplex castitatis ℣ hui⁹mo/
tal⁹ peccat. Et nihilomin⁹ adhuc tenet ī plere votuz si
nōdū coḡuit vxorē suā cū q̃ ℣rit etiā p̃ voba de p̃nti qz
adhuc ī plere p̃t. s. intrādo religionē etiā vxore inuita: ꝛ
sic nō poterit p̃sumare mr̃imoniū absq̃ petō mortali
Postq̃ aūt p̃sumauerit religionē intrare non poterit
vxore inuita: et debitū q̃dē tenet reddē vxori peteti siue
exp̃sse siue tacite: tatiue ſm tho. et rich. in. iij. Sibi aūt
petere nō licz. als ſm q̃sdā vt Rich. peccat mortaliter:
quoties debitū exigit. qz adhuc p̃t ꝛ dz fuare votū q̃n
tū i ipso ē. Et dic hosti. q̃ si q̃s hñs tale votū petat ab
aliq̃ p̃silū: vtr̃z si ℣hereat: teneret mr̃imoniū. nō dz sibi
rn̄dere clare. s. q̃ teneat: ne ex ℔ det sibi occasio frāḡdi
votū. ꝛz in hmoi debem⁹ p̃udēter eludē tales quereñ
tes vt docet Origenes. di. xliij. in mandatis.

Tertio spōsalitiū fa/ §.II.

crum cum altera. nisi mutuo partes se absoluat. vel ex
altera parcium sit aliquid ex his per que licite ſponsa
lia possunt frangi. talis etiam mortaliter peccat.

Quarto tenere vl' su §.III.

scipere aliquē vl' aliquam ad carbeculmū qui p̃cedit
baptiſmum. extra de cogna. ſpi. per carbeculmū. li. vi.

Quito q̃dā crimia §.IIII.

videlicz incestus post ℣cūm mr̃imoniū cuz affinibz cō
missus. xxxij. q. vij. si q̃s viduā. ꝛ. c. Deuenisti. cū sez q̃s
coḡscit p̃sanguineā vxor⁹ sue. vel cū coḡscit si mr̃ier est
amittit ius petēdi debitū nō solū ab vxore l' viro atti
nēti illi cū q̃ cōmisit incestū. ꝛz etiā illa vxore l' viro mor
tuo si ℣rit cū alīa p̃sona (qđ facere nō dz) sin̄ dispēsatōe
epi) ab ea exigē nō p̃t: vt ex de eo q̃ coḡ. p̃sā. vx. transi/
misse. In vtroq̃ tn̄ cāu reddē tenet ſm rich. in. iij. di.
xxxiij. Pōt tn̄ epus dispēsare. vt sez tal' p̃uat⁹ iure exi
gēdi possit exigē absq̃ petō ſm Pe. de pa. in. iij. sent.
Coḡscendo aūt p̃sā gr̃uias p̃ter p̃mutrēdo se coḡsci
q̃uis nō min⁹ peccet. imo magꝭ nō tn̄ repit in iure q̃
p̃uet exactio debiti. vl' qđ ipediat a ℣hēdo. Rich. etiā
hoc dic. s. q̃ icest⁹ cū p̃sanguineis nō ipedit mr̃imoniū
cōtrahēdū. nec p̃uat exactōe debiti. sic incest⁹ cū affini
bus. Itē inf̃ectio p̃ter vxor⁹. xxxij. q. ij. admonē. ꝛ. c.
inf̃ectores. qđ intelligit cū occidit. vel i vindicta p̃ter
aduleriū ab ea cōmissuz: vl' qz als ea exosam hz p̃ter
aliquē ōfectū: ꝛ n̄ p̃t ℔ vt ℣hat cū alia. qz tūc dirime/
ret illō seq̃ns. Et idē i m. Pe. de m'iere q̃ dat venenuz
viro. vl' alio mō occidēdi cū. Itē rapt⁹ spōse alteri⁹. xx
vij. q. ij. statutū. Itē suscepcio p̃ij filij de fonte vl' ad
firmatōez. q̃n. s. q̃s ℔ fac in sdictādo mr̃imoniō vt pos
sit p̃uare alteꝝ debito ℣iugali. xxx. q. i. de eo. Itē inf̃ec/
cio sacerdotꝭ. ex de pe. ꝛ re. q̃ pbm. Itē solēnis pnia
xxxiij. q. ij. de bis. Itē si q̃s monialē sciēter in vxorē ac
cipiat. xxvij. q. i. hi q̃. Nēs p̃dictos casus ponit Ray.
alb. tho. ꝛ pe. ꝛ etiā host. p̃ter vltimū quē sol⁹ host. ad/
dit. Licz āt hec ꝛ forte alia ipediāt ℣hendū. si tn̄ timet
de incontinēcia dz eis ep̃s p̃cedē lniam uubēdi. ar. xxx
vij. q. ij. antiq̃. ꝛ. c. in adolescētia. ex de eo q̃ coḡ. p̃sā. vx.
sue. c. ex lr̃is. Et ſm qđ addit Guilhel. sufficit lnia p̃ij
sacerdotꝭ: imo q̃ de p̃suetudie ñ fuat iste mor⁹ petēdi
lniaz. Rich. āt dic in. iij. de inf̃ectore vxo⁹ q̃ si ℣hit
mr̃imoniū q̃uis ñ sit dirimēdū cū nō obstet aliqđ i/
pedimētū: peccat tn̄ ℣hēdo ℣ eccl'ie statutū: nisi pus
fuerit cū eo dispēsatū. Et idē dicēdū ab alijs casibz su
pradictꝭ. Pe. de pa. in. iij. ponit vtrāq̃ opinionez. ꝛz de
clinat ad scāz dicēs: q̃ sine dispēsatōe nō ꝛz inuoluro
in alīq̃ p̃dictoꝝ criminū ℣hē vl' debitū petere sine di
spensatōe. et q̃ nōnisi ep̃s dispēsat. nec valet p̃suetudo
in ℣riū nisi p̃staret: q̃ epi lōgo tpe ℔ sentiēres dissimu
larent. als contrariū faciens: peccat mortaliter.

Nota scđm petrū §.V.

de palu. in. iij. q̃ clādestina despōsatio dr̃ fieri sex mo
dis ſm host. Primo vicz qñ fit sine testib⁹. Scđo qñ
q̃uentūr clādestine: āteqũ recipiāt bñdictōez nuptiale
p loco ꝛ tpe: q̃ petē p̃nt. Tertio qñ spōsalibz nō solu⁹
sed solued⁹ solū auctē tudic⁹ sine lnia ei⁹ ℣hit aliō mr̃i
moniū. Quarto qñ ℣hūt mr̃imoniū an pubratē sine
iusta cā absq̃ lnia epi. ℣ phibitoz q̃ fit de delpō. ipu.
c. ij. ꝛ ℔ est petīm amicoꝝ q̃ ℔ p̃curāt. Quito ℣ interdi/
ctū spēale. licē si alicui interdict⁹ ne ℣hat cū aliq̃ p̃ter
impedimētū ꝛ hmōi. Sexto qñ ℔ fit onussis bannis
qđ intelligit vbi nō est p̃suetudo in ℣riū. Et q̃uinq̃
istoꝝ modoꝝ p̃trahat: est culpa mortal' p̃tinobedien
tiā ecclesie. Sz in iex casibz p̃t iuste dispensari. Primo
cū magnatib⁹. qz eoꝝ mr̃imonia cū mag̃ delibatōe so
lent tractari p̃ amicos. Scđo qñ valde nobilī gnobilē
ducit. Tertio cū diues paup̃. Quarto cū senex iuue
nem. Quito cū timēt pentes: cū tā p̃traxit. Sexto cū
diu sic fuerint. et ℔ p̃t verecundiā. Dispēsat aūt ī hoc
ep̃s de p̃suetudie p papā scita ꝛ dissimulādo appro/
bata. als cū sit statutū generale p̃cilij. solus papa dispē
sat. (sat. Nec petr⁹.

Caplm. xvij. De impedimen/ toferiaz: qn sez nō possunt fieri nuptie.

Est aliud gen⁹ impe/

dimēti ꝛ palis: siue ad tps mr̃imonij qđ hz
impedire: ℔ nō dir. mē mr̃imoniū qđ dr̃ im
pedimētū feriaz. q̃ q̃dez impedit solū celebratiōez nu
ptiaz et bñdictoz nuptiale ꝛ traductōz vxoꝝ ī domū
Illō aūt ipedit ℣cūm mr̃imonij vel de futuro vl' etiā de
p̃nti qđ fit solo p̃sensu p voba exp̃ssa: ſm Ray. ꝛ goff. et
glo. sup ca. capellan⁹. ex de fer. nisi repugnaret hute pa
rte p̃suetudo. Host. tn̄ vidr̃ dicē q̃ nec etiā istō licz. ꝛz
p̃mū cōmun⁹ tenet. Pe. de pa. in. iij. dic ℣hē p voba d
futuro nō est p̃hibitū. Et ꝛz ſm q̃sdā nec etiā p verba
de p̃nti. Istō tn̄ vltimū no vidr̃. qz iste ℣cus n dz fieri
clādestine ꝛz in facie eccl'ie. In facie aūt eccl'ie ñ vidr̃ fieri
endū. sic nec bñdictio nuptiale. Nec ille. Credo ī ℔ sta
dū cē p̃suetudini patrie. Sciēdū igit q̃ ī his tribz
nō p̃nt nuptie. celebrari. vicz ab aduētu vsq̃ ad ep̃ias
nec includit octaua ep̃ie cū de ipa ñ sit exp̃ssuz iure
Itē a septuagesima vsq̃ ad oct. pasce inclusiue. Itez a
tribz diebz an ascēsione vsq̃ ad oct. pēthecostes: exclu
dendo tn̄ ipaz tūcā q̃ est octaua dies a pentrecoste:
qz ipm festū nō hz octauā die. Un in ipsa possunt nu/
ptie celebrari. ex de fer. capellan⁹. in fi. xxxij. q. vij. non
oportz. et tribz. c. seq̃n. Qui āt nuptias facit in hmōi
tpibz: mortal' peccat: qz ℣ generale statutū ecclie facit
ex de mr̃i. Pe. con. interdic. eccl'ie. p totū. Pe. de pa. sup

lūj. dist. xxij. dicē q celebritas nuptiarū est inf dicta ab aduētu vsq ad oct. epīe inclusiue. de aliis duob tpi bus ꝓcedat cū ꝑdict. Itē de tertio tpe. s. a triduo an ascēsionē vsq ad oct. pēthe. dicē q nuptie suspēdunf tat; hz ꝯtra. hz a ꝓncipio noctis vel media nocte. vel sic vers⁹ pu[illegible]e mane in antea. Et hz ita sit de iure; subtili da ē terre ꝓsuetudo est optima legū inf ꝓtes. ō sequē de celebrādo nuptias i diebꝫ ill' extremis siue de absti nēdo. Itē nota q festa fm nouā z veterē legē: a vespa vsq ad vesp̄as celebrant. cū in septuagesīa officiū sibi ꝑtū qđ abdicat cātica letitie. nō incipit i vespis hz in troꝝ exclusiue hz ꝯdere. Sz officiū aduēt⁹ ꝑtū ꝓsecte incipit a vespis sabbati p̄cedēt. Uñ extūc nō hz ꝯdē. In diebꝫ ꝥo vltimis nō solū vespe imo cōpletoriū sūt de tpe p̄cedēti p se loq̄ndo. hz q accidēs supueniēte ma troꝝ festo: nihil fiat de illo in ꝓpletorio: vel solum me moria in vespis. sic apd illos q faciūt festū trinitatis in octa. penth. perdit vesp̄as z cōpletoriū. Et sil' q̄n cele bre festū venit in oct. pasce. Non tn ꝑt b hz ista vespe ra. hz sic dictū est. s. in talibꝫ est ꝓsuetudo ꝥuāda. Uñ in mulieribus etiā de nocte ꝓfunda: in vigilia aduēt⁹ cerent esse ꝓcorruptela. q̄ media nocte more romāo nox incipit. vt dr. ff. de feriis. l. more. Uñ sic nulla ꝓsuetudo excusaret celebrare i mane die. sic nec p⁹ mediā noctē fa et septuagesime nuptias faciūt. hz si p⁹ mediā noctē sed certū est: q̄ ꝫ sextꝫ pars canōes est. Cōtrahentes nuptias istis ꝓhibitis dñt puniri in q̄ delinq̄runt vt. s. ad tps separent. hz si sit ꝓclī incōtinētie alia pnia imponat z in ista dispēset. Sacerdos aūt q dedit bn dictōem hmōi tpibꝫ ꝑsonis. z si mortale sit ꝓsuma est. nō aūt esse mortale exigere talibꝫ ab vxore ꝑ̄us rite do nō peccat mortaliter nisi hoc faceret ꝑ̄n contemptū ecclesie ordinantis. Petrus de Palude.

Cap'm. xvij. De sponsalibus.

Q Irca cōtractū matri monij nota: q mrīmoniū ꝓmo initiat hz p sponsalia: p verba de futuro. Secundo ra tificat p verba de p̄nti vel alia signa exp̄ssa ꝓsensū. Tertio ꝓsumat p carnalē copulā. Et b cōiter obseruatur. Non est tn necessariū q sponsalia p̄cedāt; q̄z absq ꝑmis sione fcā de fut: ꝑt q̄s subito ꝯdere p verba de p̄nti. Sil' etiā ad eētiā matrimonij nō est necessariū: q fua tur copula carnal'. Uñ inf Maria z Joseph dicit fu isse p̄fectū mrīmoniū. s. q ad eius eētiā. z si nō q ad ei significatōez cōpletā: cū tn vterq remānerit ꝙgo. xxvij q. ij. §. cū ergo. q. ꝓtraxerūt p verba ō p̄nti. Fuerat em reuelatū virgini Marie q ioseph nūq exigeret ab ea debitū. sed si exegisset fuerat diuina auctoritate dispēsa tū: vt reddē nō teneret. Et vna ex causis q̄re fuit ꝙgo maria despōsata fm Augen. xxvij. q. ij. titulo.) fuit vt partus virgis diabolo celaret. q̄uis enim et si cozda luit. vterq ex ioseph vl' sine viro ꝓcepisset. nec si virgo pe riisset vl' nō virgo. et b q. ꝑt nimia sanctitatē ꝙgis nō ꝑmitteb̄at approximare ei vl' b cognoscere. Rich. in iij. Nota ē q mrīmoniū initiat p sponsalia q sunt futuraz nuptiaz. ꝑmissio. xxx. q. v. nostrates. Que fiūt multiplr aliqn. s. nuda ꝑmissiōe: vt cū dicit vir' accipi am vl' ducā te i meā vxorē: z illa nūdeat. accipiā vl' du cam te in virz z hmōi. Item aliqn nō solū ꝑmissiōe: sz etiā appositōe iuramēti fiūt sponsalia. Itē aliqn fiunt

datis arris sponsalitijs. Non ꝑt aūt ꝓtrahi spōsalia ex altera ꝑte tm nec claudicare fm Guil. Et si aliqs ac cipiat manū mlieris z dicat ipsi mulieri. Do tibi fidem meā de accipiēdo te i vxorē. Et illa nihil nūdeat nec ali quo mō oñdit se acceptare: nō sunt sponsalia. Ille tn q taliter dedit fidē tenet eā ducere si illa voluit. si nō vo luerit nō ē cōpellēda. z b vez nisi oñderit aliq mō ml'r illa acceptare qđ agebat. Uñ si añ fidē sic datā tracta bat de spōsalibꝫ vl' mrīmonio inf eos: et ipsa requisita sponte manū dedit ad fidē recipiēdā et hmōi. tūc eēnt cōtracta spōsalia. Itē si q̄s añ pubertatē ꝓtrahit mri monū ꝑ verba de p̄nti: intelligunt eē sponsalia. z hoc nisi eēnt ꝑ̄mi pubertati: et malicia suppleret etatem qz tūc essz mrīmoniū. ex. de despon. impu. duo. Item nota q post septēniū ꝓtrahi ꝑ̄t sponsalia de futuro. ex. de despō. impu. si infantes. li. vi. Et extūc valēt. Si aūt alter vel ambo minor est septēnio. z ꝯdūt spōsalia ipsi vel ꝑentes ꝑ eis: nihil agit nisi postea ratificēt. Si aūt ml'r appropinq̄rent ad tps septenij: q̄uis nō im plerent septē annos tenēt sponsalia fm Tho. in. iiij. sz dist. xxvij. q. ij. arḡu. ij. ad vltī. Quia fm pbm in. ij. phīcoꝝ: qđ paz deest q̄si nihil deesse vidr. Nec ād ap propinqtio determinādā est fm ꝯditōem ꝯbentū cū in q̄busdā citius in q̄busdā tardi⁹ puellar intrēt in seu placētia nuptiaz. Tho. z bost. Tamē exp̄sse de iure nō hr q rēpus septenij possit ꝑuenire. Ille tn q maior est septennio: contrahit sponsalia cum minori septennio licet nō teneant etiaz ex parte maioris q̄z claudicare nō dñt. Quia tn iuste maior fidē dedit: tenet maior mi norē expectare: si forte velit stare i codē. ꝓsiro: alis pec carent ꝓter fidē mentā: et tenet pnias agē de fide mēti ta. Item inf absentes ꝑ̄t ꝯdi sponsalia p nūciū vl' p lras siue p ꝑcuratorē sup b si absens hoc sciat. vt quia misit nūciū vl' de ꝓscia sua fit vl' postea ratū hz. xxxij. q. ij. honorant. Hostien. Itē si q añ pubertatē ꝯdūt mrīmoniū spōsalia eē intelligāt. Itē nota q si absens misit nuncium vl' ꝑcuratorē ad ꝯdendū sponsalia: et po stea reuocat: nō solū si reuocatio ꝑueniat ad ꝑcuratorē z anteq̄ puella ꝓsentiat: nihil agit. ar. ex. de ꝑcu. in nra. et. c. mādato. imo etiā si reuocatio ꝑueniat ad ꝑcuratorē postq̄ puella ꝓsensit. si tn ꝑcurator reuocat⁹ fuat ātez q̄z ꝓsentiret puella: nihil ē actū. Nec host. Jt q ꝓcurit spōsalia q tenuerit. vt qz i etate ōbita fuerit ꝯcta: tenet ꝓtrahē mrīmoniū silr. Nec ꝑt alr eoꝝ ꝯdē cū altera ꝑ sona: si tn ꝓcurat ꝑ verba de p̄nti. tenet scom mrīmo nū. ex. e. Sicut. Sz tenet agē pniam de fide mēdita: z ml'o magz si ꝑmo inf ueneriit iuramētū. ex. e. Ex lris.

Sz si q̄s iurat alteri vnā de filiabꝫ suis dare in ꝯiu gē: n̄ noīando aliquā determiate. Rñdit host. dare te net: sz quācūq̄ det. liberat. qz ꝑmissor ē electio: sic z in alijs ꝑmissionibꝫ. de re iu. c. In alternatiuis. Et si oēs moriant ꝑter vnā ad illā dandā tenet. ar. ff. eo. qđ cer to loco. l. ij. Sz si vnā ex ipsis offerat z ille nō acceptet cui ꝑmissuz ē: liberat⁹ ē ꝑmissor: etiā a iuramēto. ff. de cōdi. indebi. Cū bis: Q. si vnā ex ill' carnal'r coḡuerit nullā alia hre potit ꝓpt affinitatē ꝯctā. Immo q pl⁹ ē si ꝯtēplatōe ꝑcedēt ꝯctus cōmixtio fcā est essz mrīmo nū. ex. ō eo q dux. i ma. significauit. Sz qđ si q̄s iurat alteri libi dare vnā ex filiabꝫ suis: z determiat quam: et si illā hre nō possit: ꝑmittit sibi aliā. Rñdz bostien. q tenet ei dare ꝑmā: z ad hoc laborare bona fide. ex. de spon. Ad audientiā. Ō si nō pōt: tūc distinguendus q̄z si ꝑma ꝓsensit sponsalibꝫ exp̄sse vl' tacite vt puta q ipsa ꝑsente: z nō ꝯdicēte: fuerit ꝯcta spōsalia: vl' postea ipsa ratificante sorore illi⁹ hre nō pt. q̄z cū ꝑma ꝓtracte sponsalia ꝓpt impedimētū publice honestatz iusticiaz vt in dicto. c. Ad audientiā. Etiā si illa ꝑma sponsalia

Ad hoc j. c. xix.

forte ꝓpter ꝯsanguinitatē aliquā cū ꝑma nō tenuissent. Si vero prima nullatenus ꝯsensit spōsalibꝫ. tenet ci descōa. cx. de spon. Ex lris. Sz q̄rit̄ q̄d iurꝫ de pena q̄ ponunt aliq̄ in sponsalibꝫ. Rn̄deo fm ray. licz sponsalia possint ꝯtrahi sub ꝯditōe. ꝑmisse pecunie: nō tn̄ potest pecunia ꝓmitti ꝑ modū pene. Et si ꝑmissa fuerit nō tenet. ꝑmissio. nec ꝑt peti. vt si dicat nisi tecū cō traxero. dabo tibi cētū marchas. nā ꝯiugia tn̄t eē libera. cx. e. reqsiuit. z. c. gēma. Jdē tho. i. iij. dis. xxvij. Nota q. 2. arti. 1. ad scōz q̄ arre sponsalicie ab eā ꝑte q̄ cām ꝑstat vt nupcie nō sequant. amittunt̄. recepte ꝯo restituunt̄ i duplū. L. ō spō. l. arris. Quicūq; si q̄s vellet spōsalia firmiē alligare. ꝑt sic facē fm Host. s. vt det magnā q̄ntitatē ꝑ arris z sti pulet eas in q̄druplū. q̄ tm̄ pōt stipulari z nō plus. Et tūc si steterit ꝑ recipientē q̄ min⁹ mrimoniū sequt. restituet eas in q̄druplū. C. co. l. fi. Cessat tn̄ pena arre ꝯ q̄busdā casibꝫ. vt si ꝑs apposito lapsu sit. tūc enī is ꝑ quē nō steterit: nubat impune. Jtē cessat si spōsus ꝑpedi tus fuit: dū tn̄ cām ꝑpedimēti nō ꝑbuerit. Cessat etiā ꝑt cām legibꝫ inf dictā. puta si de iure mrimoniū sequ nō ꝑt. C. e. l. vl. Nota igit̄ q̄ si in spōsalibꝫ appositū est ꝑs infra q̄ō fieri debeat matrimoniū. ille ꝑ quem nō steterit impune nubit. sed alī datur penitentia de fide mentita. extra. e. Sicut.

Insup notandū q̄ in §. I.

nouē casibꝫ soluūt̄ spōsalia de iure z licet ꝑcō fm ray. Primo⁹ si alter spōsoꝝ trāsit ad religiōez: q̄ō etiā facere pōt ꝯcto mrimonio de ꝑnti: et nōdū ꝯsumato: ēt alt̄o inuito. z sic ille q̄ remanet i seculo soluit a sponsalibꝫ. et etiā a mrimonio. Secūs ē q̄n spōsus nō inuenit: q̄ transtulit se ad aliā regionē Et si termin⁹ in spōsalibꝫ nō fuit appositus de ꝯtēdo. tūc fm leges ꝑnis nō tenet expectare absentē nisi ꝑ biēnū. Tamē fm hosti. iudex poterit plōgare l' abbreuiare ꝑs inspecta q̄litate ꝑsonaꝝ. Tertius ē si alter spōsoꝝ p⁹ ꝯcta sponsalia incurrat lepraꝫ vel palūm. omittat oculū vl' nasum seu q̄cūq; et turpi⁹ cucurrat. cx. de ꝓiu. lep. c. vlt. cx. de iureiuran. c. Quēadmodū. Quarto⁹ si supuenit affinitas. puta q̄ spōsus cognouit ꝑsanguineā sponse. vel ecouerso. xxvij. q. ij. q̄dā desponsauit. Et ad hoc ꝓbādū sufficit sola fama. Et fm Host. sufficit vn⁹ testis. Quintus si mutuo se absoluāt. sicut q̄ societatez fide inf̄posita ꝯtrahūt. z p⁹ ea sibi eā remittūt. cx. e. ꝑterea et ꝟ fm Ray. goff. z alb. tho. pe. z rich. Sext⁹ si alt̄ corum fuerit fornicat⁹ post sponsalia in q̄ cāu lz alteri repellere fornicantē. cx. de iurcinī. quēadmodū. Et ꝟ de fornicatōe carnali. z mlto magz de spūali. s. hereſi vl' infidelitate. Pro fornicatōe ꝯo n̄ volūtarie ꝓmissa: puta si sponsa violēter ab alio cognita fuit fm Hosti. nō dz repelli sponsa. Uir etiā ce gi nō dz ducē talē. Sz ꝑ fornicatiōe cōmissa añ sponsalia nō dz dimitti spōsa nisi fm Hug. si tpe desponsatōis credebat eā esse virginez et postea constitit esse corruptā anteq̄z haberet p verba de ꝑsenti. Septimus, quando sponsus vl' sponsa contrahit cū altero viro ꝑ verba de ꝑsenti. vl' etiā ꝑ ꝟba de futo. z seq̄t carnal' copula. Peccauit tal' tn̄ mortal'r q̄ fidē fregit. Si aūt ꝯtrahit cū vno vl' vna spōsalia de futo sine inf̄positōe iuramēti: et cū sēcōa siliꝫ de futo sz cū iuramēto. dz remānere cū ꝑma fm ray. z hosti. z rich. in. iij. z. xxij. q. iij. in mal' ꝑmiss. s. z peccauit tn̄ mortaliter cū sēcōa ꝯtēdo. Octau⁹ q̄n impubes q̄ ꝯtrahit spōsalia. vēit ad etatē adultā. z petit absolui a vinculo spōsaliū: z dari sibi in̄iam nubendi. cx. de despon. impu. de illis. Oms ꝑdictos casus ponit Ray. hosti. Non⁹ fm hosti. si fama bēat q̄ inf̄ eos sit aliq̄ impedimētū: z de fama doceat. cx. ō sen. et re iu. Cū inter. Addit rich. in. tiij. ꝑdictis casibꝫ decimū fm q̄sdā. s. cū spōsalibꝫ supuenit votū simplex ꝯtinētie. Sz vtz teneat spōsalia iuramēto firmata ꝑ metū fcā. q̄ cadit in ꝯstantez vtz dubiū est ꝓpter iuramētuz additū. et Richardus in. iij. super hoc ponit duplicem opinionem. Aliqui enī dicunt q̄ predicta sponsalia nō tenent ipso iure: nec in foro exteriori: nec in foro conscientie: nec de⁹ nec ecclia tale iuramētū voluerit cē obligatoriū respectu eoꝝ in q̄bꝫ maxie req̄rit libertas. de q̄z nūero est ꝯiug⁹ sponsaliū zī religiōe. pfessi. xx. q. i. nō est. Alij ꝯo dicūt q̄ talia spōsalia tenēt z obligāt ꝯtēt in foro ꝯscie: q̄z uis i foro exteriori nō reputet obligar⁹. eo q̄ ecclesia p⁹ sumeret ꝯsensum interiorē nō affuisse. z rō est fm eos q̄ qui ꝑ iuramētū. pmilit se aliquā ducturū in vxorē: si q̄ō iurauit nō implet. piurat ad q̄ō seq̄t q̄ mortal'r peccat. sed q̄libz obligat ad vitādū mortale petiū. q̄ tc. hec ille. Tuncz via est vt petere⁊ a superiori dispēsatio a tali iuramēto. Pe. guil. z hugo. Et notandū q̄ in predictis casibꝫ soluūt̄ spōsalia ipso iure. s. q̄n trāsit ad religionē alter: et q̄n ꝯtēt cū alia ꝑ ꝟba ō ꝑnti z ꝑ fornicatōem si est notoriū. In ceteris ꝯo casibꝫ soluēda sūt auctē epi. ar. cx. de despon. impu. accessit fm Host. Et hoc vltimū intelligit Rich. in. iij. q̄n ipsa spōsalia fuit celebrata i facie ecclie. vl' coram testibꝫ. Naz si oīno cēnt clādestina. etiā sine iudicio ecclie ꝑnt dissolui dicti casibus.

Jtē nota q̄ sponsalia §. II

ꝑnt ꝯtrahi fm Rich. in. iij. sex modis. Primo mō nuda ꝑmissiōe: cū dic vir Accipiā te in meā Et mlier. Accipiā te i meū. Secūo datis arris spōsalitijs. vt pecunia vocalibꝫ z hmōi. Et si ex defectu vn⁹ frāgunt̄ sponsalitia sine defectu alteri⁹. ille q̄ cōmisit defectū frāgēdo idē pdit arras. Si dedit z restituit duplicatas si recepit. Tertio ānuli subarratiōe. Alicubi tn̄ dat ānulus q̄n ꝯtrahit ꝑ ꝟba de ꝑnti: z tūc nō sūt spōsalia sz ꝑfectū mrimoniū. Quarto q̄n ꝑmissio de ꝯtēdo mrimonio firmat iuramēto. Quinto q̄n dat fides ad alterutro q̄ō ptinere vidz ad iuramētū. Et vtz spōsalia iuramēto vallata sēcā ꝑ metū q̄ cadit in ꝯstantē vtz teneāt z obligēt. ponit idē rich. in. iij. di. xxix. duplicē opinionē vt sup dictū ē. Quidā dicūt q̄ obligāt i foro ꝯscie: nō in foro ecclie. Alij q̄ nec in foro ecclie nec ꝯscie. Ponit rōnes z rnsiones ꝑ vtraq̄ ptē. Sexto fiūt sponsalia sub ꝯditiōe. Ubi nota q̄ cū sponsalia fiunt sub ꝯditiōe si conditio est honesta vl' utilis: vt cum dicat Accipiam te si parentibus placet. vel si dabis centum. existente conditione: tunc stat promissum firmum. Si vero conditio sit inhonesta et contraria bonis matrimonij: vt accipiam te: si veneno sterilitatem procuras. tūc sponsalia non contrahuntur. Si furtis meis consentias: tunc extat promissio. Sed tollenda est conditio scōm Thomā et richardum in. iij. Utrum aūt votum simplex impediat sponsalia. Henricus boych sup ca. Rursus. extra qui cle. vel vo. arca hoc primo dat duas regulas quarum prima est. Quoticns contrahuntur duo vincula equalis potentie incompassibilia. primum preiudicat secundo. Secunda regula est si duo vincula disparis potentie incompassibilis cōtrahuntur. fortius repellit minus forte. vt probatur extra de spon. ca. Si inter. Cum ergo quaeritur an votum simplex ꝑcedit sponsalia tūc impedit et dirimit etiam sponsalia de futuro iurata. vt in isto ca. Rursus. quia hoc casu iuramentū est illicitum cum iuret facere contra id q̄ō vouerat. vñ non obstandū. xxij. q. iij. inter

§. Precedēs

vbi. sup.

De voto simplici.

Ca. 19. De cõsensu mrimonio Et ei⁹ effectu.

extra. Sic al's in spõsalib⁹ prioza spõsalia sũt cõsũmã da. vt de spõ. ex lr̃is. qd̃ ẽ vez. etiã si in pmis nõ iteruenerit iuramẽtũ. z in scdis iteruenerit. fm Inno. Hosti. Abb. z Jo. an. Aut spõsalia pcedũt votũ simplex. z tunc votũ ñ impedit vl dirimit spõsalia eo casu cõgi dz l' votũ solẽnizare. l. pfitẽdo in religiõe. z si eẽnt soluta spõsalia pcedz Inno. Hostiẽ. Adde q nõ vidz intelligẽdũ. qñ alter cõiugũ pcurat. s. illũ cogi. Nã si vellet votũ iplere absolueret ab obligatõe sponsaliũ aucte ecclie fieri pt. quimo cũ adhuc possit votũ suũ iplere. et si alter ñ ab solute a talib⁹ sponsalib⁹. qz põt religionẽ intrare. tenet votũ q ad deũ. z ꝺ si votũ esset fortis⁹ vinculũ q̃z iuramẽ tũ vel pmissio spõsaliũ vt vidz. ꝺz vt in directorio iuris ꝺz. fm Inno. hosti. z goff. vident eẽ vincla eq̃lis potẽ tie. ꝺz dicũt q primũ pualet. sic pma spõsalia pualent postq̃ nuptijs z pia sũt ꝺsummãda nõ scda. sic i spõ salia. sed ꝺ nõ nisi p pfessionẽ in religiõe q et dictũ est in ꝺ casu. s. q votũ pcedẽs spõsalia ipedit z dirimit intelligit q ad deũ qz tale nõ põt licite ꝺtrahere. z si ꝺtra hit mrimoniũ p ẽba de pñti nõ pt licite ꝺsũmare ipm. sed tenet religionẽ intrare. si tñ de facto ꝺbat mri monij. De voto solẽni quo impediat vl dirimat dictũ est ibi. Jtẽ nota q ille q ꝺtraxit spõsalia. si vult rece dere ab eis ex casus pdictos ꝺz moneri pr⁹ ad obſuã dũ. extra. e. requisiuit. Tandẽ põt cogi p censurã. ex. e. ex lr̃is. Tamẽ cogend⁹ nõ ẽ. vbi pbabil'r timet difficil' exi tat pura ꝓrietatẽ. z bmõi. vt i dicto. c. reqsiuit. Peccat tñ mortl' fm tho. recedẽs ab ipis. etiam si non cogatur per ecclesiam.

Cap. xix. De ꝺtractu mrimonij de presenti.

Determinij ratifica tur siue ꝺtrahit q verba de pñti exprimẽtia mutuũ ꝺsensũ. vl etiã p lr̃as absentium signi ficantes mutuũ ꝺsensũ vl p alia signa mãifesta in ill' q nõ pñt loq vel audire. Reqrit̃ g̃ p z principal'r ꝺsensus animi seu interio ꝺtrahendi ex vtraq; pte. Vñ si alĩs cõ trahit spõsalia. vel etiã ꝺtrahit p ẽba de pñti. nõ, bñs intentionẽ ꝺtrahẽdi. ꝺz extorq̃ndi carnalẽ copulã z sic cõ gnoscit illã psumi debet. q mrimonio. vt extra de spõ. tua. z ita iudicaret in foro iudiciali. eccl'ia et si de ẽbis illoz ꝺtrahẽtiũ ꝺstiterit. cõpellet illũ stare cũ illa cũ de intentõe ipi ecclie ꝺstare nõ possit. Vñ nõ crederet eis. etiã si ambo ꝺcerẽt se nõ intendisse ꝺbere. qz q̃libet sic posset dicere. z sic dimittere vxorẽ ad placitũ. z ꝺ nisi sis gnis euidentib⁹ appareat se illud nõ intẽdisse. sed simu lasse. tũc enim iudicabit nõ ee mrimoniũ. a's verbis coz ram q̃z ꝺsensu. Et ꝺbit vt dictũ ẽ quasi ẽbe z cũ intentiõe dicta sint. Jn fo ro ñ pñt si ille q sic ꝺtraxit simulate. nõ ꝓsuit eã du cere. nec vnq̃z cõsensit in eã nõ debet ex illo facto iudica n mrimoniũ ꝺtraxisse. qm̃ ex altera pte dol⁹ affuit z ꝺ fuit sine ꝺsensus. sine q̃ nequeũt fedus efficere ꝺiugale vt i dicto. c. tua. Idem. Pe. Tho. z Alber. Et addunt q illa ex pte cui⁹ nõ est dol⁹ excusat a pcõ. sed deceptoz si verã vlt facere pniam. nõe ꝺz illã sine fictõe ducere q̃n tũ in eo ẽ vl dare sibi vxz ꝺuenientẽ. aut aliter satisfac re. Addit tñ tho. q ad ꝺ tenet si vir sit eq̃lis ꝺditõnis cũ illa. nã si sit multo melioris ꝺditõis q̃z illa. vl si alĩ signũ euidẽs fraudis appuit. pt. pbabil'r psumi q spõ sa nõ fuit. decepta. ꝺz decepti fingerit. z tũc nõ tenet ad p dicta fm quosdã. Jtẽ nota fm Rich. i. iij. q cũ quis co gnoscit eã cũ q ꝺtraxit solũ p verba de futuro. q̃uis sit ibi mrimoniũ psumptũ fm iudiciũ eccl'ie. tñ fm iudi ciũ dei nõ ẽ ibi mrimoniũ. quia matrimonium fm rei veritatẽ sine reali consensu de presenti ꝺtrahi nõ põt. Unde si tal' ꝺtraheret cũ alia p ẽba de pñti cuz ipa se cunda remanere debet. z licet eccl'ia iudicaret p primã et cogeret secũdã dimittere z ad primam redire. ipe tñ qui scit factũ suũ. nullo mõ debet dimittere secundam et stare cũ pria. qz adulteriũ cõmitteret. z pot⁹ ꝺz pati excõicationẽ. Et licet pl'atus ecclie nõ peccet in iudican do sic. qz iudicare ꝺz fm. pbationes exteriores. iste etiam nõ peccabit. p illo tpe quo abstinet a diuinis z sacramẽ tis. ppt talẽ excõicationẽ. Quia ergo cõsensus ani pnci paliter requirit in mrimonio. hinc ẽ q furiosus vl insa nus dicẽdo verba exprimẽtia consensũ matrimoniũ. nõ ꝓpter ꝺ ꝺtrahit. qz. s. tal' ꝺsentire nõ põt. xxxij. q. vij. nec furiosus. qd̃ intelligendũ ẽ dũ est in furore. Nam si ha beat dilucida intualla. tũc ꝺtrahere põt. Tho. z rich. Jtẽ ebr⁹ si ita ebrius ẽ q nesciat qd agat. nõ põt ꝺtrahe re. nisi qd̃ fecit i ebrietate postea ratũ haberet. ꝺz si non auferat vsus rõnis ꝓpter ebrietatẽ ꝺtrahere põt. Tho. et richar. in. iij. Jtẽ inter absẽtes nõ pt ꝺtrahi nisi p lit teras exprimẽtes ꝺsensuz vl ꝓcuratorẽ. q sup hoc habe at spãle mãdatũ. nec pt aliũ substituere. nisi sit ei specialit cõmissũ. q procurator si fuerit reuocat⁹ anteq̃z ꝺtrahant nõ tenet mrimoniũ postea ꝺtractũ p ipm procuratorem q̃uis ignorauerat reuocatõem. extra de pcu. procurato. li. vi. Hosti. Cũ aũt mrimoniũ inter absentes ꝺtrahit per lr̃as solũ. dicit Ray. si illa vl cui mittitur lr̃e nulli exprimit ꝺsensum ꝺsuũ. credo sine piudicio q̃ntũcunq; cõsentiat nõ esse mrimoniũ sed bene demũ erit. qñ no tificauerit siue significãdo illi q misit lr̃as siue alij dicẽ do. Jtẽ añ quartũdecimũ annũ masculꝰ. z añ. xij. fe minã ꝺtrahere nõ põt. extra de despõ. ipu. puberes. Et si ante ꝺtrahũt nõ est mrimoniũ sed erũt spõsalia. nisi essent proximi pubertati. z ita q malicia suppleret eta tem. ex de despõ. impu. de illis. q. Dicit aũt Pe. de. pa. q si nõ distent pluscq; p sex menses vl malicia suppleat etatẽ z possint carnal'r cõmiscere tenet mrimoniũ ꝺtra ctũ. extra de ds̃põ. ipub. c. puberes. Ray. aũt dicit q nõ debet distare a pubertate vltra sex mẽses licet alia con currant. ar. extra de despõ. impu. cõtinebaꝝ. qd̃ dicunt plerique doct. Hoc vez nisi carnal'r copulati. tunc enim credo tut⁹ dicẽ Jo. in sũma ꝑsek. q mrimonio iudican dum. etiam si vltra sex menses a legitima etate distaret extra de despon. impu. c. a nobis. Concor. Inno. in glo. super. c. cõtinebatur. Sed Alber. in. iij. sic dicit. Mihi videtur de distantia potius in pl⁹ q̃z minus deter minandũ fm diuersam dispositionẽ membroz z sagacitatis. quia ego vidi puellam de q̃ testimoniũ perhi bebatur q erat nouẽ annorum que concepit z peperit cũ decimum implere inceperit. Et phi dicunt q quidã nascuntur dẽtati lanuginosi z pilosi in genitalibus. q citius alijs sũt apti ad coitum. Et puto q variant hec in locis calidis z frigidis sicut z ipa ipregnatio corpo ris incrementum. Hoſ. dicit q per aspectũ corporis et eius qualitatem. pubertas pbari debet. Et quanto tem pore anni determinari preueniri possunt. dicit arbitrio iudicis reliquendũ vt ipse qualitatem psone prudenti am z malicia metiatur. Nam z pubertas plerumq; an nos anticipat z potẽtia coeũdi. extra eo. puberes. z. c. a nobis. Hostien. vero dicit q nunq̃z dicitur potens nisi probetur per cuidentiam. quãtumcunq; sit proximus pubertati. Unde non põt preuenire tempus duodecim annoz in femina. z quattuordecim i viro nisi forte diei adumẽdo. Scõm qd̃ requirit in mrimonio contra hendo est expressio ꝺsensus p verba vl per equipollen tia ideo nota q si in ipa expressione verboz ponat fm vel ꝺtra ꝓpria substam z bona mrimonij nil agit vt si

qs ꝺbere possit.

qñ nubẽ re possũt

Ad ꝺ s. q 18.

De expssi one ꝓsẽ

dicat aliqs Cotrabo tecu siue accipia te in mea vxorez si generatiocz plus euires. vel donec iuenia alia dignio rem. vel si p qitu re adulterada tradas. Ita pria ꝺditio est ꝺtra primu bonu mrimoniu qd dr ples. Secda ꝺditio ꝺtra scom bonu mrimoniu qd dr sacrm. Tertia ꝺditio est ꝺtra tertiu bonu mrimoniu qd dr fides. Ista tria. s. fidem plem z sacrm ponit Aug. ee bona mrimony. xxvij. q. j. ome. Et in pleitelligit vt amater suscipiat z religiose educet. In fide ne cu alia vl alio misceat. In sacro. vt mrimoniu postqz cosumatu fuerit no separet vsqz ad mortem lz q ad actu possit separari vl ex coi ꝺsensu. vl ꝑ fornicatocm. Un g aliq ꝺditio ponit ꝺ aliqd pdicto/ rum no tenet mrimoniu. extra de ꝺdi. appo. c. fi. Sz si cotrahens intendit no seruare fide qz adulterari nihilomin⁹ tenet si b no ducat i pactu. Silr tertio plem vi tradi ma/ rime si ducat in pactu fm Pe. excludit mrimoniu. lz i tertio no educadi plem no excludit. nec et despacio plus. Jte in tertio nuqz exigendi debitu fm Guil. non vitiat ꝺtractu. imo etia in tertio negadi. dumo no ducat i pa/ ctu. Jte in tertio ducedi alia vxorem. dimissa illa cu q con trahit viciat ꝺtractu. lz ipa retenta tenz mrimoniu. Si at in expssione yboz ponat ꝺditio honesta vl ipossibi lis. no tn ꝺtra boa mrimoniu tenet mrimoniu. z illa co ditio habet ꝑ no adiecta. extra de ꝺdi. appo. c. fi.

Pro maiori declaratõ .§. I.

ne eius quod dictu e de expssione ꝺsens⁹ p exteriora sig na. Dicit. pe. i. iij. di. xxvij. q no suffic aci⁹ interior ad esse sacmeti. lz requrit signu exteri⁹ expssuz. Et qzuis ista expssio ꝺuenien⁹ fiat p yba. por tn fieri z p aliu modu pcipue i mrimonio. vt p lras absentiu. vl p euidetia si/ gna psentiu no valentiu loq vt mutoz. vl etia loqntiu vt dicit. Tho. z Jnno. Dic idem pe. xxix. d. q in his q sut sui iuris requrit ꝺsensus p cos expssus. lz in his q sut iu ris alieni. vt in filij familias sufficit tacit⁹ cu expssione eoz in qz sut ptate. vt ptz. xxxij. q. ij. honorat. Idem tho. et inno. z guil. q etia ponit tale casu seu. q. Quid si vir dicat mlieri. accipia te in mea vxorem. z illa nihil rndeat Dico q si mlr ꝺsentiat anio. sed ex verecudia taceat. per mittit tn se subarrari p anulu imissione volutarie vl do tari: ipa taciturnitate z patietia ꝺsens⁹ ei⁹ expmit. et lz si lingua taceat. vt notat. Du. xxvij. q. ij. c. vlc. Verba ci in mrimonio no sut ita de subita saemeti. vt i baptismo et eucharistia. Sz yba z nut⁹ vl alia indicia sut necria ad b vt ꝺstet eccle de ꝺsensu mrimoniali. Coco. Tho dicens in hmoi casu q sufficit q n ꝺtradicat. Si at nul la essent indicia de ꝺsensu ei⁹ nisi q alter ptulit verba no credo aut Guil. plumedu p mrimonio. Hostien. etia dic in suma z glo. q yba requrunt vt pbet ꝺsens⁹ q si o ficiat sufficere debet signa et loqntre. Un z si scribat vo lutate sua sine ybis et sufficit. Jte nota fm guil. q cu quis ptestat cora plibus q quicqd faciet vel dicet. no fa ciet anio ꝺtrahendi. z postea ꝺbat cu illa dicens. Cosen/ tio in te z hmoi. si b ꝺstat iudici. l. iudicia lr iudicabit. p mrimonio. qz recurredu e ad com intellectu verboz. Et interptato est facieda ꝺ cu q dolu adhibuit. qzuis pre statoz pbet. potuit tn postea recede ab ea ꝺsentire i illa

Est aut effectus mri/ .§. II.

monij ꝺtracti p verba de pti inter fideles mltiplex fz Ray. In pmis qde qz mari⁹ no pt dimittere vxorem. nec vxor virum siue efficiat cecus siue leprosus l' hereticus. xxxij. q. v. hozend⁹. nisi tm ca fornicatois. z tunc si dimittat manet sine ꝺiuge vl' reconciliet ei. xxxij. q. iij. dixit. z m alijs. c. Por tn alter coz an ꝺsumatoz mrimoniu ꝺtra/ re religione altero inuito. z ille q remanet i secto. necesse habet illu expectare vsqz ad pfessionem. postea solutus est. Ma si ille reuertet ad seclm an pfessione. durat mri moniu. z si remanes in secto: ꝺtraxisset cu alia psona: z etia ꝺsummasset mrimoniu: coget illu dimittere z susci pere egressum de religione. si at tal' pollueret vxorez ex claustra pudoz. no impedit p b ab ingressu religionis qz n ꝺsumauit p b mrimoniu fm Arch. Si vo vxore volente ingredi religione l' ia ingressam. s. nouicia cu q ꝺtraxerat p yba de ptiti. cognouit ee vlentia. tunc no pt ingredi religioez: vl' remanere si ia ꝺtraxit. ꝺ volu tate alteri⁹ cotugis. fm Richar. z Hostiensem.

Secudus effectus e. §. III.

q mulier ptatem sui corpis no hz. sed vir. z ecouerso. i. Cor. vij. Un no pt ꝺtinetia vouere altero iuuto. xxxij. q. v. p totu. qd vr intelligedu qtu ad redditioez debiti. le cus q ad exactionem. idem qz copellea⁹ e reddere debitum vxori lz nuqz coguerit eaz ecouerso. no obstare supueni ente affinitate. ex de eo q cog. ꝺsan. vxo (u. c. discretione Jlle tn ꝺiunx q e innocens admonedus e vt ꝺtineat. qd si nolit. tuc noces tenet ei debitu penu⁹ reddere. lz exige nuqz dz. nisi secu dispenset z pt i b dispelare eps. lz pc. de pa. Quid si dicat alter velle ingredi religione: arbo/ trio iudicis puta epi assignabit quenies tps: infra qd aut intret aut ꝺsummet mrimoniu. alis excomunicabit et tali casu no obedietedo eccle peccat mortlr nec sufficit/ ret q intret aliqd beremitoz. vl' sumeret tertiu habitu ordinis pdicatoz vel minoz sed opter q intret in vna de religionib⁹ approbatis z obligantib⁹ ad tria vota.

Tertius effectus e .§. IIII

q vn⁹ cotugu no pt orare sine cosensu alteri⁹ qd intel/ ligit de oone tam longa q esset impeditiua debiti contu galis. xxxij. q. ij. qs deus. Sec⁹ de oone solemi vt mis se tpe a canonib⁹ diffinita de conse. dist. ij. omnis.

De mrimonio con/ .§. V

tracto sub ꝺditõe certo mo vl' ca qn teneat vel no. vi/ dendu e. Sciendu fm guil. q quedamodu alij ꝺct⁹ q no fiut absolute z libere pnt ee aliqn sb ꝺditõe vt dono vl' vendo tibi b si fecer⁹ b l' si b fuerit. Jte pnt ee sub mo. vt si dicat dono l' vendo. vt facias hec vl' illo aliod rcuoce tur qd donaui tc. Jte pnt ee cu appositõe cause. vt si di cat dono l' vendo. qz b e vl' fuit. z ꝺditio qdem fit p si. mo/ dus p vt. ca p qz. Sic et mrimoniu qnqz absolute. qn qz sub mo l' ꝺditõe fieri vl' ꝺtrahi pt. Un g mrimo/ niu ꝺbit sb certo mo. tuc fm Pe. de pa. i. iij. si mod⁹ e ꝺrius mrimonio viciat ꝺtractu. vt si dico recipio vl' ac cipia te si pcures venena sterilitatez z hmoi. Sz si p⁹ co tractu apponit tal' mod⁹ p pactu qntucunqz incomneti tuc no viciat mrimoniu pcedes qntucunqz sit ꝺ subia ei⁹. qz eodem momento q yba copulent. a deo cotingit z pfi cit. vt si starem p⁹ mrimoniu ꝺctu dicat vn⁹ volo q pcu/ res venena sterilitatis als no sit mrimoniu z ali⁹ ꝺsen tit. nihil vz pactu. z nihilominus tenet mrimoniu. Si yo mod⁹ n ꝺtrariet mrimonio. tuc aut e possibilis vt si dico accipio vl' accipia te vt celebres missam. l' celum digito tangas. z tuc br ꝑ no adiecto. z pure z simplr tz ꝺtract⁹ i foro exteriori. lz i foro ꝺsciette no teneat. si no in tenderet i b ꝺsentire. Aut mod⁹ q expmit est necri⁹. vt si dicam accipio te vt moriaris vel alid hmoi. et tuc br pro ipleto. Aut est possibil. z tuc si inhoneste e. no ꝺri⁹ mrimonio habetur. p non adiecto. z tenet mrimoniu sic in legatis. vt accipio te vt furtuz facias. Si possibil. z honestus. tuc no suspedit obligatoez. qz natura medij est vt posten⁹ ipleat. lz si ex fauore opponet tenet iple/ re ali⁹ celebraro mrimoio. vt si dicat accipio te. si tes ee tu noie doris. no at si ex gra sui. vt accipio te cu dece li/

De matri monio co dictonato

Fac ad b s eode. c. an. §. i. i. fi

ad b §. c.

Tria sunt bona mrimonij secundum Augustinum

Jā añ fi.

l. 4. di. 27 q. 2. arti. 2. ad. 2m. z 3m.

Nō qd aliquis absolute a mrimonio

bis. vt hẽas vnde emas tibi fũdũ. nõ tenet tal' nec ant monij fiat appositio cause. tũc fm Pe. de pa. cã siue sit ea nec p⁹ emere. ff. de. ꝺdi. l. ticio. Cũ ꝙ in ꝺctu mrii ꝙa siue falsa. p nõ adiecta hr̃. z pure itelliguñ ꝺbi mrii monũ z sponsalia vt si dico. accipio te vl' accipiã qz pr̃ tu⁹ despõsauit te mihi vl' me tibi z nolo venire ꝓtra cõ vel spõsalia. ẽ ẽt si ponaf̃ i futuro cã vt accipio re. qz dabis mihi decẽ ꝙ dote. Idẽ ẽt ẽ qñ i tali ꝺctu ponit ꝺ mõstratio qz siue sit honesta siue inhonesta siue ꝓtraria mrimonio siue ñ. siue de pñti sine fuko. p se nũq̃ impedit vt suspẽdit mrimoniũ. sed p nõ adiecta vt ꝙbi gra. acci pio vel accipiã filiã tuã q̃ peurauit venena ſteriliteris. vl' q̃ ẽ ſteril. vl' q̃ ẽ ꝙgo. vl' quã audiui eẽ ꝺ diuitẽ z hmõi Mã falsa demõstratio nõ vitiat legatũ. ff. de cõdi. z demon. l. falsa. nec p ꝺsequ̇s mrimoniũ. Sz si demõstratõ ferat ad ꝺditiõem. tũc impedit. nõ rõe demõstratõis sz cr roz̃. vt si dico accipio vel accipiã filiã tuã liberã. sic dẽ rat tũc nõ vz mrimoniũ rõe erroz̃. ẽt si demõstratio sciret illã ãcillã. nihilomin⁹ teneret mrimoniũ. sz si igno ser omissa. z idẽ si demõstratio referf̃ ad subiaz. qz error vbie vl' ꝺditõis impedit nõ ãt q̃litaz̃. Qñ ãt mrimo niũ fit sub ꝺditõe. tũc distiguẽdũ de ꝺditõe. Primo eni q̃dã sũt ꝺditões generales q̃ sp dñt itelligi. q̃s po nut be. Jaco. ũ. c. in fi. vt si volũt de⁹ z si vixerim⁹. z be nullũ ꝺctũ suspẽdit. Quedã ꝙ sũt ꝺditões de bis q̃ in mrimonio oino sũt necessarie. z als mrimoniũ impedi ret vt si es ꝓpiana. aut si nõ es affinis vl' ꝙsanguinea z b⁹ l. Et iste ẽt ꝺditões itelligi dñt apposite. nec vitiãt ꝓtractũ. Tertia ẽ aliq̃ ꝺditio de futura nccria vt solẽ oiri cras. Uñ si dicat. ꝓtrabo tecũ si sol oriaf̃ cras. con tractũ ẽ mrimoniũ. vt Tho. ponit i. ũ. di. xxix. qz talia futura sũt iã pñtia. i causis suis. Quarta ẽ ꝺditõ cõ tingẽs z honesta q̃ pt apponi z nõ apponi. vt si pr̃ me volũt aut si dabis mihi centũ. hmõi si apponaf̃ suspẽ dit mrimoniũ vsq̃ ad cuẽtũ ꝺditõis. nihil interi ꝙsens de pñti. vl' carnal' copula sũt sbsecuta. co q̃ tales vide tur recessisse a ꝺditõe. ex ꝺ ꝺdi. appo. c. de ill'. z c. sup et. c. p tuas. Quita ẽ ꝺditõ ihonesta. sz tñ non ẽ ꝓtra subiaz mrimonij. vt si furtũ fecer̃ vl' si boies iterfeceris. Dee si apponaf̃ dz bñ. p nõ adiecta. z tenent sponsalia si ue ẽt mrimoniũ. ex de ꝺdi. appo. c. fi. z fm qõ notaf̃ ibi Idẽ itelligi dz de ꝺditõe ipossibili. s. q̃ beaf̃. p nõ adie cta. vt si digito celũ tetigerẽ. Sexta est ꝺditio honesta et ꝓtra subam z bona mrimonij. vt si dicat. ꝺbo tecũ si generatõez plus cuites. qz b ẽ ꝓtra bonũ. plis. vl' donec inuentã aliã dignioẽ. qz ẽ ꝓtra subam insepabilitaz̃. vl' si re. p q̃stu adulterãda tradas. z b ẽ ꝺ bonũ fidei. Uñ ra. xxij. q. ij. aliqñ. z. c. solent q̃ri extra de ꝺdi. appo. c. fi Si tñ postea taf̃ cõditio remittaf̃ z seq̃f̃ carnal' copula p mrimonio iudicabiſ. z si tñ vn⁹ ꝓtugũ ponat talem ꝺditõez. vl' alt ꝓtraducit vl' tacet. iudicabiſ p mrimõio vbi dicto. c. aliqñ. Predicta assumpta sũt de Ray. Tho. Jnno. z bosti. Quid siqs significet pr̃i absenti q̃ ꝓtra pit tale mrimoniũ sub ꝺditõe si ipe pr̃ ꝙsentiet. nũnq̃d erit mrimoniũ. Rñdendum fm Guil. dicẽdũ q̃ ñ. qz ñ valet q̃ debeat dici ꝙsens ni si duret q̃sq̃ pr̃ ꝙsentiat. tñ añq̃ trãseat ad fcda vota debet cõpelli siue induci vt illã recipiat. ex q̃ sel' in eam consensit sub ꝺditione q̃ extunt. ar. ex de despõ. ipu. ò il lis. Idẽ bosti. z ber̃. Quid si qs ꝓtrahat spõsalia sb cõ ditione. si ꝓmiser̃ coitũ. Rñdeo fm Guil. si ꝺditio illa intelligaf̃ de coitu fornicario p nõ adiecta dz bñ cuz sit turpis. ex. de ꝺdi. ap. c. fi. z sic erit. p mrimonio iudican dum. z multo fort⁹ si intelligaf̃ de coitu legitimo ꝛma ritali. z eodẽ mõ si dixit ꝓtrabã tecũ si vnq̃ ꝓtraxero si ꝓmiseris ꝛc. Quid si dicat accipiã te vel accipio te si in uentã te ꝙginẽ. postea sequiſ coitus. z nõ inuenit virgo Rñ. fm Jnno. ber. z bosti. iudicandũ ẽ p mrimonio. sic z in ꝓcedenti. Et addit bosti. q̃ sz sic iudicare' opteat in foro iudiciali. ꝓpter b q̃ nõ pñt haberi alie ꝓbatões. tñ in iudicio anie nõ est mrimoniũ ex de ꝺdi. ap. c. de illis et. c. sup b. z. c. tuas. Mã z bene ẽ q̃ mulier q̃ i fraudem mẽtita fuit. deceptra' remaneat z viro subueniaf̃. q̃ fortsi tan intẽdit bigamiã vitare. Quid si dicat accipiã te in vxorẽ. vl' dabo tibi centũ. z sequaf̃ carnal' copla. nũq̃d ꝓsumẽdo p mrimonio. Rñ. fm Guil. nõ credo. Mã ille q̃ dixit hanc opinionẽ q̃ liberare se posset vtrũq̃ patiẽ do. nõ recolo ꝓsumptõem eẽ inductã a iure. q̃ intelliga tur recedẽ ab optõe p carnalẽ copulã. Quid si dicat. p mitto q̃ nunq̃ deficiã tibi i vita mea. z secuta ẽ carnal' copula. Rñ. fm Guil. nõ dz ꝓsumi. p mrimonio cũ spõ salia ante mrimoniũ nõ soleant ꝺbi p ꝓmissiones nega tiuas nisi forte ꝓstaret q̃ p b intẽdebat spõsalia ꝓtrahe re. Quid si dicat ducã te post ãnũ z secuta ẽ carnal' copu la. Rñdeo fm guil. credo ꝓsumẽdo p mrimonio. quia ꝓpter carnalẽ copulã subsecutã vr renũciasse dilatõi tẽ poris. Quid si ꝓtrahat cũ aliq̃ sub ꝺditõe. deinde ante euentũ ꝓtrahit cũ alia pure. Rñ. nõ debet remanere cũ scda. ẽt si sit consanguinea prime.

De fine seu intentõe. §. VI.

q̃ne br̃ in ꝓtrahẽdo mrimoniũ. qz põt ibi esse z meritũ et peccatũ mortale z veniale fm varietatẽ intentõis. Circa finẽ q̃ z intẽtionẽ mrimonij nota fm Pe. de pa. in. iij. di. xxxi. q̃nq̃ ꝛcliones. Et pria est q̃ duplex ẽ finis in mrimonio Un⁹ p se ꝙ ꝓprie ẽ finis ipius matri monij intent⁹ ab eo q̃ mrimoniũ instruit. z ab oñi re cte matrimoniũ ꝓtrahẽte fm porissimũ statũ mrimo nij. p se acceptũ z iste ẽ generatio plis. Uñ adã ꝓpheti zans dixit adherebit vxori suę. z erũt duo in carne vna. s. generãda. Beñ. ij. Et ds benedictõz nuptialẽ tribuẽs dixit. Crescite z mltiplicami. Alius ẽ finis p accns. s. quẽ itẽdit ꝓtrahẽs. z sic ẽ finis nõ ꝓprie ipius mrimonij cõ trahentz̃. Et hic finis q̃nq̃ ẽ bon⁹. q̃nq̃ est malus. sic fi nis dom⁹ q̃ fit ẽ inhabitatio. finis domificantis. forte est aliud vt lucrum.

Secũda conclusio. §. VII.

est q̃ mrimoniũ sp ẽ bonũ vl' nõ ẽ malũ ex primo sine nõ secũdo. qz cũ finis bon⁹ ẽ ipz q̃z bonũ ẽ. loqndo de fine p se nõ p accidẽs. sic̃ scientie medicine z iuris sũt scieꝛbo ne p se. qz finis p se bon⁹ ẽ. vt sanitas corpis. z iusta di stributio rpaliũ sz bñtes sciam possint eẽ mali z abus⁹ eius z mala intentione.

Tertia conclusio ẽ. §. VIII.

q̃ finis mrimonij p se meritoue itẽdit. siue sit finis p se Et prio finis et⁹ vt ẽ bonũ plis siue finis p se. sz ñ prio sz secũdario intẽt⁹. vt vitatõ fornicatõis. Mã sola gene ratio plis dz finis prio z p se. qz iste fuit finis i pmaria sui institutiõe. ẽt i statu inocẽtie. Et ò isto ꝓcedit oñs q̃ sine pcõ. imo cũ merito põt intẽdi pncipaliter. Ali tatio aũt fornicatõis sz sit finis p se nõ tñ pm⁹ sed secũ dari⁹. qz p⁹ pctm̃ fuit. mrimoniũ institutũ nõ solũ i' of ficiũ. s. generandi. sz etiã i remediũ. dicente apl'o. i. Cor. vij. ꝓpter fornicationẽ. s. vitandã vnusq̃sq̃ hẽat suam. Et si iste finis secũdario intẽdaf̃. certũ ẽ q̃ adhuc meri torium ẽ z nõ pctm̃. qz nulla deordinatio ẽ. Sed si vita tio fornicatõis pncipal'r intendaf̃. adhuc nõ ẽ peccatũ mortale qz nec tali fine cognoscere vxorẽ ẽ mortale. Sz ad sciendũ an sit veniale. vr distinguẽdũ. qz aut ẽ tal' q̃ ꝓplẽ bre fm spem cõem. z tũc veniale' peccat ꝓtra ratõ

nis ordinē agēs. finē secundariū ꝓponēdo ꝓmo fini et principali. sic etiā peccaret cognoscēs vxorē ꝓpter hanc cām nō curās de ꝓle vbi crederet se posse generare. sed qñ senex nō pōt generare nec est spes de ꝓle ꝫ timorō fornicatiōe. cūc nullū pcm̄ viōr. qz alio mō nō pñt seines ꝓtrahere mr̄imoniū sine pcrō. Ridiculū est ei q̄ illi la vel principali intrētōe generādi cū spes vl̄ intētio l̄ ele ctio nō sit de impossibili. sublato ār fine ꝓncipali. licet facere de scōdario ꝓncipali plus q̄ de tertio vl̄ de qrto. Unde cū post plem ꝑm̄ finis sit vitatio fornicatiōis. illa pōt pncipal̄r attēdi vbi ꝓles sperat ipossibil̄ bēri.

Quarta conclusio .§.IX.

est de alijs causis seu intrētōibꝫ. vt ē reformatō pacis. ac quisitio amicicie exparētela. vel diuitiaꝝ ex dote pleri tudo z hmōi. Et reformatio q̄dem pacis ē honesta cā i se. sed nō in mr̄imonio si prio z ꝑ se intēdat. cū mr̄imo niū ad ꝫ ñ sit ordinatū ꝓncipal̄r. sic vir cognoscēs vxo rem ꝓpter sanitatē peccat. et q baptisat vt sanet. ꝫ scūdario pōt illud intēdi nō tñ essꝫ mortale si ēt illud pn cipal̄r intenderet. sic nec ēt si diuitias vel pulcritudinē ꝓncipal̄r intēderet. cū hō nolit talia nisi mō licito. ēt si alias nō esset ꝓtractus mr̄imoniū. sic nō peccat mortal̄r cognoscēs vxorē ꝓpter delectatiōem infra limites matri monij. videtur tamen alias q cum matrimonium sit verum sacramētum. q nō ꝓt sine peccato mortali prin cipal̄r intēdi finis extraneꝰ in eo. z ꝑ accidēs oī institu tioni mr̄imonij total̄r. sic si quis principal̄r baptizaret ꝓpter sanitatē vel q̄stū faciendū. nō curās de gr̄a baptis mali. nō esset ꝫ sine ꝓtemptu iniuria. z irreuerētia sacri et abusu eiꝰ Sed ista smia ē multū dura. qz multos in uoluit. Et vr̄ esse ꝓtra illud qđ hr̄. iij. Reg. i. vbi dauid duxit in vxorem abisac sunamitem solum vt calefaceret eū. z nō spe prolis nec tñore fornicatiōis. qz nō cogno uit eā nec peccauit. Diuitie si secūdario intendātur vt p les melꝰ educenꝫ. z oncra mr̄imonij melꝰ supportenꝫ nullū ē pcm̄. Et simil̄r si pulcritudo ē secūdario intēta ad fornicatiōez vitandā. in casu in q̄ illa vitatio ꝓt pri cipal̄r intēdi. non facit peccatū. etiā veniale. ꝫ si secūda rio itēderet ad voluptatē facit pcm̄ veniale Et simili ter diuitie immoderate licet scōdario intente.

Quinta cōclusio est .§.X.

q̄ dato q ꝫbere ꝓpter voluptatē principal̄r cēt pcm̄ mortale. nō tñ cognoscere ꝓpter voluptatē cēt mortale. dum mō nō esset idē cū alia factura. qz nō ē ita dānabil̄ abu sus rei cōis sicut rei sacre. sicut bibēs cū cipho cōi ꝓpter voluptatē. nō ē in se nisi veniale. ꝫ ñ ꝓpter hoc seq̄t q portās calicē ad tabernā ad bibendū ꝓpter voluptatez quin peccet mortal̄r. z bꝫ ꝓpter abusū rei sacre. Qui aūt ꝓtrahit mr̄imoniū per verba de ꝓnti. ꝓpter finē indebi tū abutit re sacra. qz essentiā sacri q̄ ibi ꝓsistit. sed q cognoscit vxorē suā fine indebito. abutit re nō sac. i. mlier qz cēntia sacri trāsit. vñ nō adeo peccat. Et ē argumentū q̄ si iudex pēa pecūiaria pūit malefactores dū tñ cēt al̄s punitur. ꝫ qrat pecuniā vl̄ nō cogitās actu de iu stitia. dū tñ nō sit factura in iuste ñ ē nisi veniale. Nā si ꝓponeret expresse vl̄ ip̄licite pecuniā iustitie. ñ cēt excu sat. a mortali. Et sil̄r canonicꝰ ñ al̄s itur ad ecclias ni si vt lucret distributionē. ñ peccat mortal̄r. dū tñ nollet eā illicite lucrari z par esset ire. si ōs l̄ eccl̄ia p̄ciperꝫ No ta q tho. in. iij. di. xxx. dic i expositōe lr̄e. in fi. loq̄ns de iacob q ꝓtraxit cū rachele q̄ erat pulc̄. vt pz Gen̄ .xxix. q decor faciei nō fuit cā principal̄ tal̄ ꝓtract̄ matrimo nij. ꝫ scōdaria. z bꝫ bñ ꝓt cē sine pcrō. l̄ q̄nq̄z etiā cū pcrō veniali. si āt cēt ꝓncipal̄ cā libido pulcritudis. ñ excusa

ret a mortali si esset effrenata libido Nec tho. ibi ꝓstitueret finē. q̄uis ār aliq ꝓtrahāt mr̄imoniū ꝓpt secūdarias causas q̄scūq̄z dictas ñ principal̄r ꝓpt primā nō hz istō viciare mr̄imoniū ꝓtractū. fm Ray. ꝫ luffic q ꝫbāt ꝑ ꝓba de pñti. z ꝓtrahēt ītēdāt. vt. xxxij. q. ij. solet.

Addemus sextā cō .§.XI.

clusionē ex verbis ip̄i Petri ō pa. i. iij. [illegible] ꝫbere mr̄i monij ꝑ ꝓba de pñti. ei q ē in pcrō mortali siue viro si ue mulieri. vr̄ esse pcm̄ mortale. Dicēi Aug. q sacra ta lia fiūt vniuscuiq. cū q̄li ꝓscia q̄s accedit ad ea. i. q. i. c. ꝑ ylariū. Cū g mr̄imoniū sit vnū ex sacris eccl̄ie. z cēntia eius ꝓsistat in ꝓtractu ꝑ ꝓba ō pñti nō i carnali cop̄la al̄s nō fuisset vez mr̄imoniū cēntial̄r int mariāz ioseph b ꝙ sequitur q ꝓtrahēs i mortl̄i mr̄imoniū mortal̄r peccat. i mo Jdē. pe. i. iij. di. vij. q. ij. vidz renere q ñ sufficiat cō trītio ꝫ sit necessaria ēt ꝓfessio. Dic ei q ꝑdi suscepti sacri post baptismū obꝑuādū ē. bꝫ ei. q post baptismuz peccauit mortal̄r vt nō accedat ad aliq̄d sacramētū i cō trītꝰ nisi pri faciat ꝓfessionē. z rō ē. q. sic baptismꝰ ē ia nua oīm sacroz. añ q nullū suscipi pt vel dz. ita pnia ē scōa tabula post naufragium. Unde post naufragium i. mortale commissum. post baptismū nullus etiam cō tritus debet accedere ad sacrm aliud nisi ꝓfessus i con fessiōe ei ꝓficiat pnia. inq̄ntū sacrm. qz ꝑ ministrū eccl̄ie dat et absoluit. Jdē dicit di. xvij. q. ij. Addit tñ ibi in fi. q ñ tñ mortal̄r peccat suscipiēdo vl̄ ministrādo sacrm positq̄z ꝓtritꝰ ē. cū sit tā deo ꝓticꝰ z penitēs. Ubi z ꝓfessꝰ in ꝑ posito q tñ nō sufficeret q̄ ad eucharistie sūptōz habē do copiā ꝓfessoz fm tho. z oīs alios. Septio nota q ꝓtrahens mr̄imoniū clādestine. ita. s. q nō possit p bari peccat mortal̄r qz ꝫ ꝑceptū eccl̄ie agit. Jtē z q ꝫbit siue occulte siue mānifeste. nō intēdēs ꝫbere ꝫ decipe ad extorquēdā copulā z hmōi. peccat mortal̄r. qz vtiq̄ fictō ne i sacro. z in dānū alterius. Jtē z q votū hz simplex ca stitatis añq̄z dispēset. Jtē z q cogit aliquē ꝫbere coactō ne absoluta l̄ additōata. Injuriat ei et notabil̄r cū mr̄i monia dēant esse libera fm oia iura. Jtē q excōmunica tꝰ ē sciēter z ꝓtrahit mr̄imoniū peccat mortaliter.

De ꝓsūmatōe mr̄imonij z actu ꝓugali. qō aliqñ est mortale. z nouē mōis. aliqñ veniale aliqñ nl̄lū. La. xx.

Postq̄z actū est de ma

trimonio. q ad desponsatiōem seu ꝓmissionē de futuro. z q ad ratificatōem seu ꝓtractū per ꝓba de pñti. nūc videndū de ꝓsūmatiōe eiꝰ ꝑ copulaz carnalē. Et circa hꝰ ꝓno ponent casꝰ pl̄es in q̄bꝫ actꝰ cō iugalis est mortale peccatū. Scōo casus i q̄bꝫ ē venia le. Tertꝰ qñ est actus meritoriꝰ. z qñ indifferēs. Quar to de nuptijs z benedictōe que tꝑm ordinarie sequitur.

Quantū ad primum .§.I.

Pe. de pa. in. iij. di. xxxij. q. iij. ponit nouē casꝰ i q̄bꝫ est mortale pcm̄ actus ꝓugal̄. Et ꝓmꝰ ē q̄ntū ad ītēcōis i ordinatōz effrenate libidis. q̄n. s. ferꝫ intētio ex limites mr̄imonij. idē. s. factura cū q̄cūq̄z alia q̄ sibi occurreret. vl̄ cū eadē si ñ cēt sua vxor vt sati ffaceret voluptati sue vl̄ ip̄e delectatōi venerce inberēs vt finī vltio. Et tō hie ro. dic q sapiēs iudicio. i. fm rōnē dz diligere vxorē nō affectu. s. passiōe. vt nōregnet i eo ip̄e voluptat. nec ꝑ cepl̄ ferat ad cotū. xxxij. q. iij. Augo. Sz vt dic idē pe. qz actibꝰ nō habitibꝰ meremur z demeremur. bꝫ itelligē dū ē q̄n actu bꝫ cogitabāt. s. tal̄ iordiatōs ītēcōis. Et idē vr̄ ōcēdū q̄n vxorē ꝓgīcēs vir aio ōlibaro ad aliā ītēdit quā carnal̄r diligit z sil̄r ō vxore cū ad aliū mētē figit.

Secūdus casus est .§.II.

quantū ad locū i q̄ tal' act⁹ exercet. vz in loco sacro. Cir
ca h̄ cū quidā vt Rich. in. iiij. distinguūt. z dic̄ ipse q̄
si necitate guerrarū iclusi i aliq̄ loco sacro vñ exire non
possunt. p lōgo tpe. lz vtriq̄ exigere z reddere debitum
cramēti. Sz si quo tpe tūc dñt. ptinere tpe necitatis et
tribulatōis. Dā z noe z filij ei⁹ z pecora ptinuerūt tpe
diluuij. Pe. i. de. pa. repbat istā distinctōez. z dic̄ sim
pliciter illi[illegible] z mortale. qz z si nō pt aliū locū hre nō
oz ppter h̄ locū sacrū pollucre. cū h̄ nō sit necitat⁹ sicut
ibi emittere vrnā siue q̄ hēat ali⁹ loc⁹ siue ñ possit ha
bere alius loc⁹ ad h̄ certū ē q̄ ñ lz petere. lz nec reddere
tenet alt illud qō reddi nō pt sin irreuerētia loci sacri.
nā ppter h̄ indiget recōciliatōe fz Jo. an. qntū ē ex natu
facti. lz p accidēs si ē occultū nō indigeat recōciliatōe.
qō et ponit Hosti. Et lz iura antiq nō faciāt mētionez
nisi de pollutione p adulteriū. ex. de adul. significasti.
cōliter tn iura noua dicūt de effusiōe sanguis z semis.
vñ sic effusio sāguis ēt si fiat a ñ puato. sed a iudice. cui
als lz. locū sacz fiolat ibi fcā. ēt si sanguis nō cadat in
terrā. ita ēt semis effusio siue ab extero viro siue a suo
marito pollut locū. ēt si nō cadat in terrā. Tho. z Pe. i
iiij. dicūt simplr q̄ nō tenet cōiunx reddere debitū in
loco sacro. qz nō ita tenet oi loco sic oi tpe. Nā tps viola
ri nō pt sic loc⁹ p h̄ violat. lz nec i oīni alio loco. nisi ser
uata debita honestate qz nō i publico. Utrū autem
mortale vel venale sit hoc nihil dicunt.

Tertius casus est .§.III.

quantū ad modū. cū. s. ē mod⁹ ptra naturā. Sed dicit
tho. in. iiij. di. xxxi. i exp̄sitōe lr̄e. q̄ vl⁹ ptra natu
rā pt dici dupl'r. Uno mō cū ptermittit debitū vas. z
hoc sp ē mortale. fm oēs doc. eo q̄ ples sequi ñ pt. z to
ta ir̄etio nature frustrat. Uñ z aug. xxxij. q. vij. Adulte
rij. Post aliqs ipēs luxurie noiatas subdit. Dim hoz
nō ꝓcesso vir vti voluerit. hec ibi. Unde nihilo mō vxor
pessimū ē qō ptra naturā fit. vt si mulier⁹ mēbro ad h̄
oz viro in hmōi assentire. Nō enī excusaret in mortali
pcto. q̄tūcūq̄z cū ani displicētia hoc faceret. nec tīor vl'
sufferētia ꝑbēz vl' futura i ptinētia viri eā excusaret ni
si et violētia absoluta inferret. a q̄ se nō possz defēdere.
Sēds mod⁹ ptra naturā ē qñ puato debito vase ꝑter
mittit mod⁹ a naka instituit⁹ q̄ntū ad situ. Mod⁹ ei
a natura institut⁹ q̄tū ad situ (vt dz in sūma ꝓfessoz)
ē vt mlr iaceat i dorso. z vir suggrediat sup ventrē ei⁹. z
hoc mō aptior fit ꝓceptio. Uñ g̃ recedit ab isto mō si
tuali. dicūt aliq̄ q̄ si fuet mod⁹ ꝓrius. vt qz vir nubit
in femina. i. mlr suppredit viz. q̄ peccat mortaliter. vt
Pe. de pa. z heinric⁹ bohic. sup. c. ind sitōi. de sen. exc.
Ide vidz sentire Buil. z Blo. Paraldi in sūma viciorū
Assignant ꝓ rone qz tal' mod⁹ nō ducit semis infusi
oni q̄ ad viz nec semis receptioi q̄ ad mlierē. z sic vr i
peditur plis generatio intēta a naka. Si āt alio mō ide
bito. puato tn debito vase ptak. distinguit. Pe. de pa. qz
Assignant ꝓ rone qz tal' mod⁹ nō ducit semis infusi
oni q̄ ad viz nec semis receptioi q̄ ad mlierē. z sic vr i
peditur plis generatio intēta a naka. Si āt alio mō ide
bito. puato tn debito vase ptak. distinguit. Pe. de pa. qz
facit ꝑcise cā voluptat⁹. sine aliq̄ cā necitat⁹ vl' rō
nabili. z tūc dic̄ simplr ēt esse mortale. qz nō ē vxor ei⁹
nisi q̄ ad act⁹ naturales. aliā agēdo abutit sacro ꝓiu
gij. sic q̄ querteret vsū z ritū alteri⁹ sacri scient cēt trans
gressor ꝑcepti nō solū i essentialib⁹. Aut h̄ fit ex cā rō
nabili. puta. ppter piculū suffocatōis pt. ppt q̄ timet
mō debito ad vxorē accedere. lz ex alia pte accedit q̄z ō
bita. puato tn vasculo mlieb⁹ nec sciēter semē ab extra
effūdat. nō erit mortale. idē si h̄ faciat ex alia ifirmitate
Buil. ēt in glo. Ray. dic̄ q̄ cū h̄ fit ppter piculū suffoca
tionis vl' egritudinē vel aliā indispositionē corpis pt
esse sine pcto. quto aūt magis recedit a naka litate mōi
tāto gr̄i⁹ peccat. Si alb. magn⁹ in. iiij. di. q̄ nihil eoz
q̄ fac vir cū vxore i actu ꝓiugali puato debito vase ē ō
se mortale. lz pt ee signū mortal' cōcupiscētie. qñ ei suffi
cit mod⁹ determiatus a naka. lz aliū inuenit cā se dele
ctādi cū ñ subest cā infirmitat⁹ l' alia rōabil'. Et q̄b di
ctis vr̄ sentire Albert. q̄ nō impedit generatio plus p ta
les modos indebitos. puato debito vase. q̄ fuit maxi
m⁹ phs. Et hāc rōnē videt assignare q̄ dicūt alios mo
dos ee mortale. s. ipedimētū plus excipiēde. Dure g̃ in
tali excessu repbendi sūt ꝓiuges. z q̄ abstineāt cū nō
sub ē cā. inducēde sūt ad h̄ vxores q̄ vir⁹ a q̄b cōit ista
procedūt nō ꝓsentiāt in hmōi. si tn timore verbez vl' i
cōtinētie viroz eis assentiāt. nō possūt ex hoc argui ō
mortali ex q̄ fm Albertū de se illud mortale nō ē. Naz
de intētiōe viri exigētis q̄litercūq̄z. nō habet ipa iudi
care vt p h̄ possit ei debitū denegare. nec de facili ē pcī
pitāda sentētia de tali mō. q̄ō sit mortale in se.

Quartus casus est. §. IIII.

ratio abor⁹ tpe ꝓcept⁹ vl' ptus si pbabiliter timeat. qz
ptra caritatē ē. q̄ qs velit delectari cū pricie vite. plus.
Sz p maiozi declaratōe h⁹ sciēdū. fm Pe. z Rich. i. iiij
tpe p̄gnatiōis reddere debitū nō ē pcm̄. z reddere ō bi
tū si ñ ē piculū abor⁹. pt etiā exigere i dicto casu absq̄z
mortali. qz mrimoniū nō solū ē i officiū. lz etiā i re me
diū. vt dictū ē. lz vbi essz piculū pbabile aborsus. nec oz
exigi nec reddi. al's essz mortale fm pe. de pa. Qui etiā
dic̄ q̄ petere debitū tali tpe est sp venale. si tn nō sit pi
culū abor⁹. z maxie mlieri. qz fm medicos impgnate
magis appetūt coitū. Sz valde repbensibile ē vt ho
mies nō ptineāt tpe ꝓceptus. qō bestie faciūt. Nā ele
phas ad ipregnatā nō accedit. Et plinius dic̄ q̄ tpe cō
ceptus cerue semie a maribꝫ discedūt donec a ptu pur
gent. Et vt dic̄ fr̄ Jobes de. s. geminiano i li. v. de sili
tudinib⁹. Nota exigēte mākia q̄ius nō sit pulcz di
cere vl' audire. vtile tn ē scire q̄ q̄ius matrix mlier⁹ p⁹
impgnatōem claudat. tn ex delectatōe mouet aliqñ et
apit. vt dic̄. Auicēna. z iō imminet piculū aborsus. qō
ēt refert idē. Pe. de pa. vbi. s. Et ꝑterea hiero. virupat
accedētem ad p̄gnātē. xxij. q. iij. ortigo. z magis vidz ee
piculū circa pricipiū ꝓcept⁹. qz tūc aliqñ matrix ppter
delectatōem apit. z materia nōdū pfecte coagulata di
spditur z effūdit. z istāre ptu ē piculū. ne pr⁹ suffocet.
P⁹ ptuz aūt dū ē mlr in puerpio. exigere vl' reddere ō
bitū. neutri ē mortale. nisi adhuc mlr ex ptu essz ifirma
et ppter h̄ esset ei piculū mort⁹. vl' aggrauatōis ifirmita
tis. fm Pe. de pa. Cui sat⁹ ꝓcor. Rich. in. iiij. di. q̄ mu
lieri si ē purificata ab illis corruptiōibꝫ. q̄ sūt in mulie
ribꝫ aliquāto tpe p⁹ ptū. reddendū ē debitū si petak. z
petere pt absq̄z pcō. q̄ius nōdū sit ipletū tps purifi
catiōis. s. xl. diez. Sz añ illō tps. s. tal' imūdicie abstie
re oz 'vterq̄z. saltem debito ogruitatis z sic itelligēdū ē
illō. c. Bre. ad ei⁹ ꝓcubitū dist. v. Idez Buil. Et q̄ius
decēs essz abstinere de cōi ꝓsensu ab actu ꝓiugali q̄uis
q̄z abstinet ab ingressu eccl'ie. nō tn ē necessariū. lz im
mo exact⁹ tenet reddere. nisi obstet ifirmitas. Et quātū
ad igressuz i eccliaz. possit mlr q̄dragīta diebꝫ expecta
re vbi ē tal' ꝓsuetudo. nec tenet interi ad auditōez ōino
rū. Pōt etiā q̄z cir⁹ purgata ē p⁹ partū tēplū ītrare si
vult ex deuotōe sua absq̄z pcō. vt di. v. c. cū enim. z ꝑ ō
puri. post ptū. c. i. Nec obstat q̄ i veteri lege mlr in ptu
masculi q̄draginta diebꝫ oīno arcebat ab accessu in tē
plū. z p. lxxx. i partu femie. Leuiti. xvij. qz illō fuit ceri
moniale. Uñ nō ligat. nec ex eo. qz in lege h̄ habet. lz ex
consuetudine ab ecclesia tolerata. potest quadraginta
diebus abstinere ab ingressu in ecclesiā si vult. vt di
ctū est. Modo aūt introducēdi talem mulierem in ec

Tho. i. 4 di. xxxi. i. exp̄sitione lr̄e.

De purificatōe post partū.

De hūdi
tōe puri
ficate

desiã per sacerdotẽ. nullꝰ determinatꝰ ẽ ab eccl'ia. Vñ seruandus ẽ mos patrie ꝛ si etiã sine tali cerimonia in traret. nõ ex ꝓtemptu ſz vel ex ignorãtia. vel qz nõ habz copiã sacerdotis ꝛ hmõi. nõ credo esse pctm̃. saltẽ mor/tale. debet tm̃ seruari ꝓsuetudo. dis. ix. Illa.

Quintus casus est .§. V.

de mẽstruosis multi/cribus

tempe menstruoz. Circa qõ distinguendũ. qz si in na/turalis ꝛ q̃si ꝓtinuꝰ sit hmõi fluxus. a q̃ mulier dicit emoꝛroissa. nõ interdicit petitio vel redditio debiti. qz q̃n ẽ infirmitas ꝓtinua vl' nimis diuturna. periculosum ẽt ꝓiugatis aliq̃by phibere. tũc etiã mlier ꝓpe potest fm quosdã. ꝛ sic nõ timeꝫ. pli. Vñ tũc ẽ veniale petere cũ nõ sperẽt ples. imo nec veniale. si fiat ꝓpter virandã fornicationẽ. in se vel i alio. ꝛ in b ꝓcor. doc. Sed si fluxus sit naturaꝫ. qõ est cõiter sel' in mẽse. fm Rich. tunc circa b̃ sũt varie opi'. ꝛ ꝓtarie ꝓpter qõ dicẽ Guil. q cõfessor in hmõi nõ debet pcipitare sniam. ſz reꝑbendere et phibere q̃tũ põt. nec ꝓpter hoc debet negare absolu/tionẽ nolẽti ab huiusmodi abstinere exactõe. s. vel red/ditiõe debiti. in tali tpe. Hã petr⁹. Bona. ꝛ hug. dicũt q tũc exigere sciẽter est mortale pctm̃. tũ qz ꝓtra pceptũ legis. Leui. xviij. Tũ ꝓpter periculũ infectõis plus. si tũc cõcumberet. sed reddere nõ ẽ mortale. Pe. ꝑo de pa. i. iij. di. xxxij. plenꝰ declarat istã materiã. ꝛ dicẽ q non vidz mortale sciẽter tũc petere vel reddere q̃uis. Hic. ro. di cat sup ysa. q tũc ꝓcipiũt mẽbꝛ ꝑuarti ceci. claudi. lepsi vel qz pentes nõ erubuerũt i ꝓclaui cõmisceri. eoꝝ pctm̃ patenter ꝛ apte redarguatur in puul'. Mulier g̃ si sine scandalo viri põt se excusare vꝫ subterfugere alr ñ pec cat cũ dolore reddẽdo. fm Bona. ꝛ Pe. Sed dicunt q exigere sciẽter ẽ mortale. Sed b̃ nõ vidz. qz nõ ẽ maioꝛ timoꝛ de infectione prolis tempore menstruorum q̃ tẽ pore lepre petere autem tempore lepre nõ ẽ mortale. g̃ nec tempore mẽstruorum. Nec vꝫ solutio eoꝝ dicẽtium qz lepra ẽ morbꝰ ꝓtinuꝰ. mẽstruũ momẽtaneꝰ. qz expo nere se piculo generãdi leprosũ. esset mortale de se. vbi/cunq; esset piculũ illud. cẽt idẽ pctm̃. ꝛ licet facere i suo qõ nocet in alieno. dũ tm̃ b̃ nõ intendat. Et paulo post circa istã materiã ponit istas q̃nq; ꝓclusiões. Prima ẽ q nõ est mortale reddere etiã sciẽter ex pte mulieꝛ. nec per ꝓsequẽs ex pte viri. ex quo certior nõ vult abstinere. Scõa ẽ qõ nõ est pctm̃ petere ignorãti ifirmitatẽ. Ter tia ẽ q sciens ifirmitatẽ. ſz nesciẽs mõstrũ solere genera ri. q̃n nõ erat factuꝰ si sciret. etiã nõ peccat maxie mor taliter. Quarta ẽ sciẽs nõ generari vel pbabil'r credẽs. vt qz senex vel nõ ꝓsuevit tũc ꝓpe sil'r tũc non peccat saltẽ mortaliter. Quinta est etiã si credẽs q pbabiliter cõceptura sit etiã monstrũ. non peccat mortal'r sicut in lepra in q ẽ maꝰ piculũ q̃ in mẽstruata natural'r. Cir cũstantia enĩ q̃ non mutat spẽm nũq̃ facit de venali mortale. Circũstãtia aũt tpis nũq̃ facit de venali cũ hoc nõ sit mortale si sit nisi ꝓpter plem. ꝛ ẽ idẽ nõ mi nus piculũ in leprosaq̃ in mẽstruosa. g̃ ꝛc. Qõ aũt ꝏ q̃ hic haberet nimis ꝓtinere puta p totã vitã. ille autẽ cuiꝰ vxoꝛ est mẽstruata p paucos dies nõ variat spẽm luxurie. qz cognoscere q̃nq; eã q̃ pictura est monstrũ non differt spẽ in genere moꝛal. Rõnis cã q̃ phibet ad tps accedere quãdo ẽ tpalis. phibet i ꝑpetuũ q̃n ẽ ꝑpetua qz ꝑcepta negatiua obligãt semp et ad sp. Vñ si esset p hibitũ accedere ad parturã mõstrũ ad semp obligaret. Põt etiã dicit q illud ꝑceptũ Leuitici. xviij. ad mulie rẽ menstruatã nõ accedes sit iudiciale. vñ mõ nõ ligat vel nõ de sua vxoꝛe ſz dalia muliere. Consulendũ ẽ igit sic mulieri. aut mulier scit vel pbabil'r credit virũ se ex osam habituꝝ. audiẽs ab ea de mẽstruo suo. ꝛ tũc nõ te netur reuelare. ſz reddet debitũ sine pctõ. ꝛ ille ꝓpt̃ igno rantiã nõ peccat. aut nõ credit q ꝓpter b̃ habebit eã ex o sam. sed credit q nõ ꝓpter b̃ dimittet q̃n cognoscat eam et tũc etiã nõ debet dicere ne eũ faciat g̃uus peccare. et tunc vterq; excusaꝫ a mortali ꝛ hoc põt ꝓpendere vxoꝛ ex aliis vicijs. q̃b⁹ renuẽti nõ acq̃euit. aut neutrũ. s. cre dit q ex reuelatõe mẽstrui. nec ꝓpter b̃ habebit exosam nec eã cognoscet. ꝛ tũc si credit q adulter[illegible] vel peius facit. nõ debet etiã dicere. ſz reddere. aut n[illegible]oꝛ. sed cre dit q abstineat ꝛ tũc sibi dicat. q si au[illegible]ẽs nõ acq̃escat reddẽs ñ peccat. ſz petẽs peccat. ñ tm̃ mortal'r. Nec pe.

Sextus est quando .§. VI.

De irritã/tibꝰ se ad coitũ

cõiunx voluptatẽ p̃uenit ꝛ puocat diuersis modis vt manibꝰ vel cogitatoribꝰ. vel vrẽdo calidus ꝛ incentiuus vt possit plures coire. Hoc tm̃ nõ simpliciter intelligen/dũ est sed q̃n in talibꝰ ꝓparatoꝛijs ꝓpter se delectat. sic si ꝓfricatoꝛibꝰ impudicis mẽbꝛa attractãdo sequat pol lutio extra vas debitũ q est mortale. qz oĩs pollutio ex tra ordinaria ẽ pctm̃ mortale. q̃ vigilãdo ꝑcurat. Item videt si diuisinsistat in huiusmodi. nõ intendendo venꝰ re ad actũ ꝓiugalẽ. sed finẽ in his ponere. Sed si q̃s cã generãde. plus vl' vitãde fornicatiõis in se vel i socio aut debitũ reddendi. cũ alias sit ĩ potẽs se puocet esu vl' po tu calefactoꝛũ. aut oculis ꝛ amplexib⁹. quib⁹ etiã ania lia se puocant vt colũbi ꝛ vsi. vel aliq̃by alijs tactib⁹ ĩ q̃bꝰ nõ q̃rit ꝓpt̃ se delectari. ſz solũ ad actũ illũ ꝑari nõ vt pctm̃ qz ſz iuuare naturã corpis ad obediendũ recte rõni. Itẽ si hoc facit vt sit potẽs cognoscere ꝓpter dele/ctationẽ quã tamẽ noller cũ alia exꝑti tũc g̃uiꝰ peccat ꝑuentẽdo delectatõem. nõ tm̃ mortal'r. qz nõ q̃rit ĩ hac puocatiõe delectari. sed ĩ actu ꝓiugali. vñ videt idẽ spe cie qõ de fine. Itẽ si semẽ fũdit extra ne habeat plu res filios, quos nutrire nõ possit. rẽ detestabilẽ cũ filio uide facit ꝛ ẽ mortale. ꝛ reducit ad vsum pmũ ꝓtra na turã. Si aũt añ cõpletionẽ actus se retrahit nec semen emittit eadẽ intentõe. nõ vidz mortal'r peccare nisi fo/te ex b̃ mlier ad semiandũ ꝑuocaret. ſz si forte ꝓpt̃ b̃ obmittit. ꝓgnoscere vtrũ ex cõi ꝓsensu. ne negat debitũ nõ videt q peccet. et venial'r. qz ſz appetere ñ plures ha bere filios q̃s possit nutrire. nec tenet ipe debitũ petere nec actũ inchoatũ ꝓsummare nisi vtroꝛe petẽte. Dec oĩa Pe. excepto qõ dicit Albertus.

§. §. j.

Septimus casus ẽ .§. VII.

circa actũ cõiugalẽ qõ est mortale in denegãte debituꝫ petẽti oĩno. si nõ habeat causam rõnabilẽ excusantem. cũ scriptũ sit. i. Corin. vij. Vir vxoꝛi debitum reddat ꝛ vxoꝛ viro. Nolite fraudare inuicẽ nisi forte ex consensu vt vacetꝫ oꝛoni. Et assignat ad hoc pe. de pa. in. iij. di. xxxij. duplicẽ rõnẽ. Prima ẽ. qz sicut fuus ẽ ĩ prãte dñi ita vnꝰ ꝓiugũ in potestate alteriꝰ q̃ ad redditionẽ debiti. Vñ dic ap'lꝰ. i. Coꝛ. vij. Vir nõ habet potestatem sui corpis ſz ml'r. ꝛ cõuerso. Sed fuꝰ tenet de necitate ꝑcepti exhibere dño suo obsequiũ debitũ fuituris. g̃ ꝛ vnus ꝓiugũ alteri. Scõa rõ ẽ. qz sic ẽ iusticiã. alienũ rapere inuito dño. ita ꝓtra iusticiã ẽ alienũ petenti nõ reddere. nisi ꝓtra b̃ legittima exceptio habeat ſz ꝑmuꝫ est mortale g̃ ꝛ secundũ. Sed corpꝰ vniꝰ cõiugũ ẽ res alteriꝰ q̃ntũ ad actũ mr̃imoniũ. g̃ q negat coniugũ alte ri corpꝰ suũ q̃tũ ad actũ mr̃imoniũ peccat mortal'r. ni si vt dictũ est habeat legitimã cãm denegandi. vt dice tur. Debet g̃ alter alteri reddere q̃cunq; tpe. etiã sacro vt in q̃dragesima. in solẽnitatib⁹ ꝛ hmõi. qz nõ refert q̃ mõcunq; q̃s volũtatẽ suã exꝑimat. iõ siue exꝑsse siue i terꝑtatiue. vt p nutꝰ ꝛ huiusmodi. q̃s petat. tenet alter reddere. qz vt dictũ est nõ refert quõcunq; q̃s voluntatẽ suã exꝑmat. ꝟbis vel factꝭ. ff. de legi. l. ꝏ q̃by. Et maxie

Notet b cõfessor

vasculo infirmiori in hoc cōpatiendū est: qz verecūdi⁹ est mulier pere. Et q̄cunq; intētiōe alter ꝯiugū petat debitū: siue causa plis siue cā sanande libidis: dūmō naturaliter: nō dz denegare ali⁹ nō hndo cām sufficient excusante. Nec h̄ē reddere gladiū furioso ꝛ magz puni dere ne indat in dānabiles corruptelas. sic in teutho nia vxor ꝛ. tū negāt ī vigilia pasce debitū: qz ꝯtinue rat tota q̄dragesima. frēm ei⁹ impetuit ꝛ negantē iu gulauit: ꝛ reuersa ē ad virū dixit. Hoc tu fecisti qz me facere coegisti. scūcet non reddendo debitum. Alia suppositū se iumēto. Uñ ꝛ phs. vij. ethi. dic: q ꝯcupi scētie vencreoz q̄busdā insanias facit. ꝛ h̄ nisi dissua dendo cessare faceres ab exactōe de ꝯsensu ei⁹. Idē ri chard⁹. Pe. ꝛ tho. qui etiā dicit: q vir nō dz admone re vt mādare vxori vt nō petat nisi ob rōnabilē cām: nec petentē dz auertere cū multa instātia. i. negare ꝓter multa pcula. Et nota q Aug. de anco. sup epl̄as pauli dicit q tripl̄r ꝯtingit vxorē debitū petere a viro. Uno modo qñ h̄ vir ꝓpendit ex aliq̄ signo vl nutu. Tertio ex tione: qñ h̄ petit. Scdo ex signi demōstra nake ꝯditōe. qñ scit naturā h̄ rōnabilr debere petē. sci ens tñ ipam eē verecūde nature. ꝛ ꝓter verecūdiā nō petere. Nō solū ergo primo ꝛ scdo cāu. sed ꝛ tertio mō petenti dz reddere. qz inq̄ntū pōt vir dz conari vt faci at vxorē ꝯtentā: tā debitū reddēdo q̄ signa benivolen tie ei ondēdo ꝛ cū ea familiarit ꝯuersando. Idē de vxo re erga vitz intelligendū. sz qz nō ita verecūdant viri in hoc. ꝛ nō ita dz de eis. Sz in h̄ aliqñ offendūt vxores quia ex ira vel indignatōe ꝯ viros sine cā rōnabili de negāt debitū. Et aliq sub ꝓtextu deuotiōis: vt qz ē q̄ dragesima vl solēnitas magz: vl forte volūt cōmunica re in aliq̄ festo denegāt debitū. Et sic̄dem h̄ faciunt ro gādo ꝛ psuadēdo viris vt volūtarie abstinēāt: laudabi le est. Si aūt nō acq̄escunt sz h̄ oīno volūt ꝛ scādalizāt ex negatōe. male pñt excusari a mortali. Nō aūt dz in principio q̄dragesime. Egrediat spōsus de cubili suo et spōsa de thalamo suo. Jobel. ij. et xxxij. q. uj. c. i. ꝛ se q̄nti q in vigilijs ꝛ solēnitatib⁹ dñt ꝯuges abstinere ab actu ꝯugali. ꝛ de ꝯse. di. ij. Dis hō dz q p tres q̄t tuor ꝛ septē dies añ cōmunionē sumēdā: dñt cōuges cōtinere. Hec oīa intelligūtur de ꝯsilio reuerētie. ꝛ vtro q̄ ꝯsentiēte: vt dic̄ Gratian⁹. xxxij. q. uj. §. hec aūt. Et ꝯm archid⁹. in ros. et tho. ꝛ rich. in. iij. ꝛ nō de necessi tate obedietie. Uñ nō ꝑ̄ualdo exigēs debitū nō peccat mortalr: sed veniale pōt esse nisi h̄ faceret in ꝓtemptū festi vel ecclesie. qz tūc mortale esset sed reddēs in nullo peccat: sz tenet ad h̄ de necessitate: al's ḡuiter peccaret nō ex ecclia inūcit laqos anime by. xxvij. q. i. viduas. ergo dñt eē p̄dicatores et ꝯfessores in hac matia: ꝛ ita hortari ad castimoniā q nō inducāt ad iusticiā vnū ꝛ alterum ad incontinentiam.

Octauus casus est §. VIII

cum hñs impedimētū exigendi rōne voti vl affinita tis exigit: Nam q̄uis hñs votū simplex si ꝯbat tene re: et exigendo q̄uis Jo. an. in decre. videat q̄si te nere q nō peccet. subdit inde. q quia tho. in. iij. scz. xxx viij. q. i. ar. iij. q. ij. ad. iij. tenet q talis peccat mortaliter quia fac̄ extra votū: cū adhuc possit illud implere q̄tū est ex pte sui. s. vt nō exigat. tō teneam⁹ cū eo. ꝛ hoc nisi dispēset. Et qz in voto ꝯtinētie solus papa dispēsat. tō a papa petenda est dispensatio. q̄uis aliqui vt Guil. dicant ep̄m in hoc cāu posse dispēsare. Silr q ꝯgno cū ea: licz mrimoniū iā ꝯctū g h̄ nō dirimat. tñ tal' p hibēt ab exactōe debiti vxoris: sz nō a redditōe: ꝛ si pē tat: peccat mortalr. quousq; secū in h̄ dispenset. Et dic̄ petrus de pa. in. uij. q epūs in h̄ pōt dispensare. qō tñ nō est clar de papa nō est dubiū. Qui etiā ingressus est religionē aliquā approbatā. nō animo pbandi: sed firmiter pseuerādi. ꝛ postea egressus añ pfessionē con trahat. qz talis ingressus hz vim voti simplicis. vl fm alios vim voti solēnis exigendo debitū ab vxore: pec cat mortalr. Et si h̄ hret vim voti solēnis: nec etiā posz reddere absq; mortali nisi secū dispenset a papa. Sed de hoc vide diffuse in. ij. pte. ti. de voto. ꝛ plenius infra ti tulo. xvi. h⁹ tertie partis. de statu religiosoz. Dic etiā Guil. q in illis locis vbi ꝯsuetū est q ꝑus adhibeat bñ dictio nuptialis añ ꝯsummatiōem mrimonij si absq; dispensatōe h̄ vtat cōiugio añ ipam bñdictōem ꝛ sine iusta causa peccat mortalr. Sz richar. in. uij. magis de claras dicit. q q̄uis actus ꝯugalis regulariter sit licitus. tñ aliq̄ mō vel tpe p accidēs pōt eē illicitus. ꝛ hoc ꝓpter scandalū populi: vt in clādestino mrimonio an recq; ecclie innotescat. vl ꝑpt ecclie phibitionē q̄ alicui. p hibz ꝯuges carnalr ꝯmiscere añ solēnitatē mrimonij quā tñ solēnitatē q̄dā dicūt obtuādā. ꝛ ꝯtiū facies p hiberi respectū acc⁹ petēdi debitū: ñ respectū reddēdi. vñ peccaret: tūc exigēs ꝛ ñ reddēs. et sz añ bñdictōz hmōi exigens: mortalr peccet. tñ postq; sel' exegit non pecca bit vlter⁹ scōm q̄sdā nisi nouo exigat ꝯceptu. Etiam tho. in. uij. di. q si sponsa admittat spōsum ad actū con ugalē añ bñdictionē credēs eū velle mrimoniū cōsu mare: nō peccat: nisi signa appareāt fraudis exp̄ssa: vt sit conditio mtū distās ꝓpter nobilitatē vel diuitias tamen non tenetur reddere de necessitate.

s. c. 16. sic ꝓncipio.

dis. 28. q. 2. ad fin.

Nonus casus est §. IX.

qñ alter ꝯugū manet in adulterio manifesto. tūc ali⁹ hoc sciens certe nō pt exigere nec reddē debitū in adul terio ꝑmanēti. dū scz incorrigibilr ē. Presumit ām incor rigibilr fm Rich. qñ ꝑtinaci ano corrigi rēnuit: aut qñ correctionē ꝑmittēs ex ꝯsuetudine relabit. al's exigēdo vel reddēdo: mortalr peccat. qz facit ꝯ ostōnē ecclie fm Aug. xxxij. q. i. siquis vxorē. ꝛ in alijs. c. Quidā tñ exci piūt hūc casū qñ: scz exigeret q̄ est innocēs timore in continētie ne incurreret in ipam: qz tūc non peccat fm archid⁹. post Bern. qō etiā recitat Jo. in summa ꝑcf. Adulterās aūt qz peccādo in lege mrimonij actui ꝯu gali: indignū se reddit: non dzexigere nisi purgata cul pa. al's peccat. reddere tñ tenet exactus fm Ray. Circa hanc materiā hūan⁹ loquit Pe. de pa. in. iij. sic dicēs q sunt q̄dq; casus in q̄bꝫ innocēs non tenet dimittere adulterantē ꝯugē licz possit. Prio scz qñ est occul tū: qz cessat rō de scādalo. Scdo qñ correcta est vel est spes de correctione. Tertio qñ incorrigibilē ano pt cō pescere indudēdo. et sic cohibēdo ne exeat ꝛ q null⁹ in tret nisi ipse. Quarto qñ plus cohibet saltē ꝓpter h̄ q tenet q̄ exposita: q̄ coipso pstituet. Quīto qñ timet si bi de incontinētia. qz nō tenet pl⁹ vir corrigere vxorem q̄ dñs famulū. Nam fuū excōicatū nō tenet expellere sed licite potest ab eo debitū seruitiū expetere ꝛ tñ ē mi nus debitū dño q̄ ab vxore viro. Sic ergo vir cuz de trimento iuris sui ꝛ periculo nō tenet expellere. Sz qz hic timet scandalū. ꝛ ꝓter scandalū pharisecoz nō tene tur homo dimittere ius suū prius debet exponere illis qui sciūt illā fornicariā non foueāt illam in crimīe: sed magz vt eā meli⁹ cohibeat a pcō iuxta se retinet: ꝛ cuz hoc sit versile. si quis ex hoc scandalizāt non est scan dalum pusillorz. ꝛ cū non pt dimittere sine pericło suo licite pōt retinere. Autoritates igitur q dicūt q nō licz eam retinere: loquūtur qñ non pt sine scādalo: vel ꝑpt

vbi adul terius dz dimitti.

hoc q̄ retinēt deterior efficit. vl' qñ nō ꝓpter sui pīculū hoc facit. De muliere dicī dē. Pe. q̄ nō sic ipsa tenet virū dimittere. qz nō hz sic corrigere fcō. z est versile q̄ qñ accedens ad vxorē trāto mīs accedēs ad fornicari/ am. vñ cū isto casu licz viro adulterā retinere: m'to ma/ gis cōuerso z pl's. qz cū ipsa nō bēat vīz corrigere facto sed verbo: nō tenet cū dimittere nisi qñ nolet eā cogīsce re nisi innaturalr. tūc enī ꝓpter hāc fornicatōez innatu/ ralē tenet dimittere q̄ ad thoz. sic q̄ pīs' ꝓmittat se oc/ cidi q̄ z ꝓsentiat se sic abuti. Jrē ꝓpter fornicatōez spi/ rituālē si timet ne cohabitādo ipam puertat: etiā quo ad domū tenet eū dimittere: alīs si nō timeret de h̄ ius suū petere nō ꝓhibet: maxīe ꝓpt pīculū incōtinētie.

Casus aūt in qbus §. X.

contingit nō tenet reddē debitū alteri petenti. nec pec/ cat nō reddēdo. Ponit pe. de pa. in. uij. di. xxxij. esse q̄t/ tuor. Et p̄m's est liz ipse ponat in scō loco cū ex h̄ sequ/ tur pīcūm psone reddendi debitū. Nā nō tenet ad hoc nisi salua ꝓsistentia subiecti. sīc naīa pīo frueret, nutri/ tiua z augmētatiua gīa subiecti quā ministret gene/ ratiue gīa speciei. Imminet aūt ex m'to coitu pīculū. Unde pbs de lōgitudie z brecitate vite. c. fi. §. Propter Dicitq̄ sperma sepi's cal's ampli's emissum desiccat et senescit cito. ꝓpter qd̄ nullus lōgioris vite est equor asi/ no ex q̄b genu's elit. Et femelle masculis si masculi sint coitui. ꝓpter qd̄ passeres masculi breuioꝛ vite sūt femel/ lis. Si aūt infirm's vl' vulneratus cēt coitus sibi mor/ talis esse posset. Et idē dr in balneis vl' a balneis aliq/ bus subito reuertēti: vñ tūc reddē nō tenet. Ex isto ꝑn/ cipio dicūt etiā aliq. ꝓbabilr q̄ si vir est fur z incorrigi/ bilis ꝓpter qd̄ vxor cū eo q̄tidie pīclitat ad mortē p tu/ sticiā rectoꝛ qd̄ ꝑt fugere z eū retinq̄re ne mortal' cū eo sc̄ōs casus est de impotētia coeūdi. ꝓpt quā q̄s excu/ sat: qz fm iura. ff. de reg. iu. l. impossibiliū. Impossibi/ liū nulla est obligatio. siue p actū p̄cedentē q̄tū i mu/ liere locū nō hz coīter: siue p aliā cām. ura tñ q̄ si ꝓpt cul/ pam suā peccauit: reddendo se impotētē: indiscreta af/ flictione vl' pnīa: imputat sibi si ꝓpter h̄ alī incidit in vānabilē corruptelā. Sz m'to min' excusat si impo/ tēs est effectus ꝓpt alias illicitas cās vl' corruptelas. Nec q̄ viro inuūgēda est taz q̄uis pnīa q̄ sit impotēs ad reddendū debitū vxori iuuēcule z feruēti: puta ie/ iunia z vigilia q̄ desiccat sperma. Nā m'tū vigilātes raro sperma trāt: nec in somno meridiano q̄ est tenuis sit resolutio: nec in somno soliciti delectatōe vl' f mone: sed in somno pfundo: maxīe i aurora a digestiōe facta et hora sanguis et ꝓpt ieiunia minuit. Un raro i q̄dra/ gesima et sine cena. Retulit medic' q̄dā virū q̄ccaz ad siccitatē ptisice deductū: qz post prandiū statim cō/ suenerat cogīscere vxorē. nec etiā vxori ꝓsulendū est face/ re tam g̃ues penitētias vt reddat deformis suo viro: ne ꝓpter maciē sit in pniciem sue plis. vl' impedimētū cōcep'. nec tñ tenet vir vti calidis vt sit potēs sz suf/ ficiat q̄ nō faciat se impotentē. Sīd hūc casum reducit q̄ñ cūq̄ nō pōt reddi sine pctō rōe loci vl' vori pter fa/ cti de ꝓtinēdo: vel alia cā q̄ sit impossibil' de iure. Ter/ tius casus est de fornicatōe: qz fornicāti nō tenet alius debitū reddere cū tñs ꝓmittat ob fornicatōez dimitti/ sez q̄ ad actū ꝓiugij. Et h̄ nisi z ipse fornicet postea: qz paria delicta mutua cōpensatiōe tollunt: aut debituz petierit: z sic sibi recōciliauerit. vt dicat papa de Lotha/ rio et theberga. xxxi. q. ij. Lotharius. Et ad istū casum reducit oīe crimē ꝓpter qd̄ ꝓiunx pdit ius petēdi de/ bitū. puta si sciēter alter baptisat vel teneat ad baptis/ mū extra necessitatē. ꝓprij filij. vl' teneat in ꝓfirmatō/ ne et hmōi. qz ex q̄ actez perdit ius petendi rc's hz ius nō debendi et negādi sed excipiēdi. et de h̄. j. plen's.

Quart's casus est in leprōso. qñ sez ex h̄ imineret sano pe/ riculū mortis: vel sim' infectōis ex redditōe nec etiam tenet cohabitare san' qñ etiā ex ipsa cohabitatōe imi/ neret tale pīcūm. q̄ supposito loquūtur iura. cū de ꝓiu/ lepꝛo. c. ij. Utq̄ aūt ex redditōe debiti i hm̄i imineat periculū infectōis q̄rendū esset a medicis z cr redēdū. Dicūt aūt medici q̄ viro accedente ad lepꝛōs. imineat ei magis pīculū infectionis q̄ mulieri si cognoscat a viro leprōso. et istud nō vidꝛ dubiū. qñ m'ier ē infecta vltima specie lepre q̄ dr leonina: in q̄ casu vir nō tenet reddere. Si vo nō esset notabilr infecta q̄ imineat pe/ riculū: tenet reddere. et multo magis m'ier viro leprōso cū non tm̄ imineat ei pīcūm. Lepra enī supueniens nō solvit mrimoniū. ꝛractū d̄ pn̄a. sīc solvit sponsalia nec excusat a reddītōe debiti: nisi vt dictū est cū pīculū im/ minet nō obstāte q̄ fil's generet leprōsus. Melius est enī sic esse q̄ nō esse: nec ali' ꝓhibet iure suo vti: q̄uis inde alteri malū cueniat rēpale. maxīe si sibi imineat periculū spūale. puta incidere in dānabilē corruptelaz quia leprōsi ꝓpt interiorē calorē dicunt m'tū appetere actū illū: non tñ tenet cohīrare in domo cū leprōso: qz magis inficeret ex diutina ꝓuersatiōe q̄ ex vna cōmi/ xtione: sz debz ꝓpe domū manere: fm Zila. z cōem opi. Boff. tñ dicit q̄ manēre leprōso separatim a leprōsis: conūx sana tenet cohīrare: non aūt si maneat cū leprō/ sis: sz ꝑma opinio ꝓbabilior. cū de ꝓiu. lepꝛo. c. ij.

In secundo princi/ §. XI.

pali videndi st̄ cal's: in q̄b agrus ꝓiugal' est pcīm ve/ niale. et sunt sex casus fm ꝑe. de pa. in. uij. di. xxxi. Pri/ mus ē q̄ p̄cedit aliq̄ tedꝛdatio rōnis sz nō tāta. sicut in p̄dict̄ casib' i q̄b ē mortale: puta pere in rpe sacro: et si respect' sit ad delectationē g̃ui' ē culpa: venial' tm̄. si ad lubꝛicū et infirmitatē sue mēbꝛ cui' ē ꝓxi'. ē mi/ nus veniale. Utq̄ tñ ꝓtingit q̄ in papuis festiuitatib' sit g̃ue sz venialē fm Bonauē. Sc̄ōs est pere cā dele/ crationis intra limites tñ mrimonij sp̄ est venialē: sic comedere ꝓpt̄ voluptatē. Oz enī alīs ad salutē hois. s. individui est necessari' h̄ coit' ad salutē generis dicit Aug. Terr's cū sit cā ifirmitatis vitāde: q̄ q̄uis vtriq̄ liceat seorsuz appetere: nō tñ vnū ꝓpt alterū. qz ista cau/ da nō est h̄ virtuli. Quart's qñ incipit pere vel reddē bo/ na intentiōe: postea mutet intentionē: ita q̄ nūc vellet cā delectationis. z h̄ ex horā decisionis semis: qz tūc nō hz vsum rōnis. Quint's qñcūq̄ aliud intēdat q̄uis id ad qd̄ ordinat ꝓiugiū. s. vel ad plem vel ad reddendū debitū Sextus ē qñ agit cā vitāde fornicationis: sz hac intē/ tione ꝓbere nō sit etiā venialē. Sz circa h̄ vr dicē pe. de pa. sūt due opi. Una ē q̄ pere cā vitāde fornicatio/ nis in se nō in altero sp̄ ē pcīm. qz ois supabūdātia pas/ sionis ē pcīm: sz h̄ est supabūdātia passiōis hac cā pe/ rere. q̄ ꝛc. Alīq̄ simplr dicūt q̄ nō est pcīm. Rich. in. uij. vtrāq̄ pōit z neutrā ꝑfert. Pe. vo de pa. vbi. s. q̄ dist. q̄ndā vtrāq̄ ꝓcedat seu solvit. aut enī tal' cognoscit vxorē cā fornicatōis vitāde i se: q̄uis possit alio mō vi/ tare: mēti occurrēte: sz magis vult isto mō delectabili vi/ tare q̄ mō nō delectabili vt domādo carnē: fugiendo ꝓsortia incitātia z hmōi: q̄ possz facilr vitare sz vlr cū voluptate vitare. z sic ē venialē: qz ꝑfert voluptatē car/ nis absorbentē rōnē ei q̄ ꝓfuat vsū rōnis z attingit ad finē. Et aug. ponit inf pctā venialia vti ꝓiugio nō debita ītētiōe. di. xxv. §. aliasca. z sic ē ꝓa ꝑma opinio. Aut ille exerceat talē actū ad vitandā fornicationē: nō qz delectabilioꝛ. sz qz tūc nō ꝑt alio mō melius cā vitare ira q̄ voluptas nō mouet eū sz amoꝛ vitāde fornicatō/ nis quā ꝑtūc nō ꝑt melius vitare: puta qz hz loq̄ i secre

Ubi est venialē.

to alij mulieri: de qua expertus est se tẽptari ⁊ hmõi. Et tũc nullũ est pctm̃ si proles nõ sperat: q² tũc sp̃ illa cẽt premittẽda intẽtio. ⁊ sic verificat prima opinio q̃ dicit non esse peccatum.

In tertio sunt ex- §. XII

plicandi casus in qb⁹ actus ↄiugal' est meritũ vl' si nõ est meritoriũ nullũ pctm̃. Et pe. de pa. in. iiij. dist. xxxij. q. ij. ponit in principio quatuor casus in qb⁹ act⁹ ↄiugalis est meritoriũ. Et p̃m⁹ ẽ qñ q̃s hñs grãz reddit debitũ qd est act⁹ iusticie: q² reddit qd dz. Scd's est qñ petit cã generãde plis ⁊ ad cultũ dei educãde tp̃e ⁊ mõ debitis. et hic est actus latrie seu religionis. Terti⁹ est qñ h̃ facit ad ↄsuãdũ cõparẽ suũ a fornicatõe: ⁊ est act⁹ caritatis. Quart⁹ qñ facit cã vitande fornicatõis i se quã pbabiliter credit nõ aliter vitandã: vt dictũ est in p̃cedenti. §. et videt act⁹ prudentie vel castimonie. Uñ vo- Ubi est meritoriũ actus ↄiugalis est indifferẽs. i. nec meritori⁹ nec demeritorius puta cũ coniũx vno de q̃tuor modis nũc dictis exercet illũ: q² oĩs actus q̃ est meretori⁹ hñti grãm. est indifferens nõ habenti eã. Nõ est meritori⁹ ꝓpter carentiam gr̃e q̃ est principiũ merẽdi. nec demeritori⁹ ꝓpt carentiã culpe i tali actu cui solũ debet pena. Qd possit Indifferens. coniugiũ esse sine pctõ q̃ntũ ad actũ ei⁹ pbat Innocẽ. dist. xxvi. deinde: Per h̃ q̃ ds instituit ⁊ mãdauit actũ coniugij dicẽs. Crescite ⁊ multiplicamĩ et ante lapsum Gen. i. et post diluuiuz. Gen. viij. Et si arguat q̃ hõ erubescit de tali actu. g̃ est pctm̃. q² erubescentia est de turpi: qd respicit culpã. Rñdeo q̃ erubescentia nõ solum est de turpitudĩe ptinẽte ad culpã. sz etiã de ea q̃ habet spẽm culpe. talis aũt est act⁹ mr̃imonij: eo q̃ est eiusdẽ nature in specie cũ actu fornicatiõis: sed excusatur ꝓpter bona mr̃imonij vt dicet. Est etiã erubescẽtia nõ solum de mal' culpe ⁊ de hñtib⁹ spẽm mali: sz etiaz de omib⁹ defectib⁹ naturalib⁹. vt egestione ⁊ hmõi.

Notandũ est etiã §. XIII.

quomõ actus cõiugalis dr excusari a pctõ ꝓpter tria bona mr̃imonij: que sunt fides: ples ⁊ sacrm̃. Uñ augustin⁹ dic. Om̃e nuptiaꝝ bonũ fuit in parẽtib⁹ christi. fides: proles et sacrm̃. Prolem cognim⁹ dñm xp̃m fidem: q² nullũ adulteriũ sacramentũ. q² nullũ ibi diuortiũ. Solũ ibi ille carnalis ↄcubitus nõ fuit. xxvij. q. ij. omne. Pro cui⁹ declaratiõe dic pe. de pa. in. iiij. dist. xxxi. q. i. q̃ cum actuũ hũanoꝝ sit triplex drñtia. quia q̃dã sit in boni se: vt deũ colere. honorare pentes: et hmõi. q̃dã mali ex se: vt blasphemare: peierare ⁊ huiusmodi. q̃dã indifferẽtes: vt comedere: leuare festucã et hmõi. Boni actus de se nõ indigẽt excusatiõe q² nõ sunt mali. nec hñt in se spẽm mali. Qd siquidẽ est malũ vel hz spẽm mali: est illud qd indiget excusatõe. mali actus de se nõ capiunt excusatõez. q² cũ q̃ mali ẽm se sunt: excusari a malo nõ pñt. Restat igit q̃ act⁹ indifferentes: qui scz pñt bñ ⁊ male fieri: indiget excusatiõe cum hñt spẽm mali: ex eo q̃ ẽm spẽm nature sunt idẽ cũ actib⁹ malis. Et ea q̃ talẽ actũ excusant sunt circunstantie finis ⁊ obiecti ⁊ hmõi q̃ ↄtrahũt actũ talem ad mediũ virtutis. Sz sciendũ q̃ est indifferẽs aliq̃s act⁹ dupl'r. Uno mõ p oĩmodã eq̃litatẽ abstrahẽdi a bono et malo. ⁊ tali actui nõ assignãtur bona excusantia: sicut leuare festucã vel comedẽ. ita cũ bñ pñt fieri sicut male. Alio mõ sic est aliq̃s act⁹ indifferẽs q̃ q̃uis possit bñ ⁊ male fieri: magis tñ de se tẽdit ad malũ q̃z ad bonũ. ⁊ sibi relictũ est malũ nisi aliq̃ addito trahat ad bonũ. sic in somno ⁊ dormitiõe q̃ pt bñ ⁊ male eligi. tñ quia in eo ligat libeꝝ arbitriũ vt nõ possit dormiendo bñ cogitare: vel male velle hz detrimentũ boni ratõis annexũ. Uñ ẽm somnũ in se ↄsideratũ: nõ differt felix a misero: ẽm pbm. ij. ethicoꝝ. Uñ nõ põt somn⁹ eligi nisi male: nisi ꝓpter aliqd bonũ recõpensans illd tpale dãnũ rõnis assumat: puta quia post somnũ hõ promptior surgit ad bonũ virtutis: q² nimia vigilia etiã vsuz rationis perdit. Et iõ somn⁹ ex h̃ spãliter de sui natura req̃rit bona excusantia ip̃m: puta ↄuatõez indiuidui quietatõem viriũ naturaliũ: fortificatõem digestionis et hmõi. Et sic est in ↄiugio: q² vacãs coniugio cogitat que mũdi sunt: ⁊ diuisus est: ⁊ in illo actu nihil põt intelligere: iõ talis actus indiget bonis p̃dictis excusãtib⁹ a pctõ. Uñ hiero. sup Math. Cõnubia legitima i. Cor. 7. carent q̃dem pctõ: nõ tñ illo tpe q̃ carnales act⁹ geruntur: dabit p̃ntia spũssci etiã si ꝓpheta ille videat q̃ obsequit generatõis officio. xxxij. q. ij. cõnubia. et ibi vt dicit glo. nõ intelligit q̃ grã spũssci in illo actu amittat sz q² actus ꝓpherãdi et speculãdi tũc intermittit. quia totus ibi hõ carne⁹ efficit. Sufficientia aũt boꝝ bonorũ excusantiũ. sic sumit ẽm Pe. vbi. s. Matrimonium est i officiũ nature. Et ẽm h̃ hz bonũ plis p vltimo fine intẽto p̃ncipal'r. q² natura intẽdit ↄuatõem speciei que nõ est nisi p generatõem in corpalib⁹. Secũdo mr̃imoniũ est in fedus hũane societatis. vt dr. C. de cri. expil. here. l. aduersus. q² vxor eligit socia diuĩe ⁊ hũane dom⁹. Et ethicoꝝ. iiij. dr. q̃ amicitia viri ⁊ mulieris est naturalis: ⁊ includit in se bonũ vtile: delectabile: ⁊ honestũ. et sic hz bonũ fidei put fides est facere dicta. i. pmissa suare reddẽdo dibitũ et alteri se nõ cõmisceri. Sufficiẽtia bonorũ matrimonij.

Tertio est sacrm̃ eccl'ie: ⁊ sic in eo est bonũ sacramẽti: put sua indiuisibilitate significat ↄiũctiões xp̃i ⁊ ecclesie: et q² illa significatio fuit insepabil' ⁊ est. iõ insepabilitatẽ vsq₃ ad mortẽ efficit bonũ sacri. Et bonũ q̃dẽ plis ⁊ fidei nõ sp habet nec durat vsq₃ ad mortẽ: q² aliqñ nõ generat ples ⁊ adulteriũ cõmittit: sed sacramenti bonũ. s. indiuisibilitas q̃ ad vinclm durat vsq₃ ad mortẽ. Et q̃d sit illud vinculũ declarat ẽm tres opi: q² ẽm aliq̃s est sola et pura relatio ⁊ forte rõnis: scdm alios q̃ vinculũ est aliq̃d absolutũ. ⁊ in corpe. i. aliqua Uinculũ mr̃imonij q̃d sit dispositio ad grãm. ⁊ sic in p̃ma vel scda specie q̃litatis ẽm alios q̃ est aliq̃d reale. sz est subiectiue in aĩa. quia dispositio ad gratiã gratũ facientẽ q̃lis ẽ dispositio sacramental' in aĩa vbi potes videre: subtil' materia est: vide tho. in. 4. dis.

De q̃rto scz de nuptijs in q̃b⁹ ↄsumat mr̃imonium. 27. q. i. ar. Uñ dicant nuptie oñdit Ambr. in li. de patriarchis ti. i. q. i. dicẽs. Nec illud ociosuz q̃ cũ rebecca vẽire vidit ysaac deãbulantẽ ⁊ cognito q̃ ille erat cui duceret vxor: descendit ⁊ caput suũ obnubere cepit Gen. xxiiij. docẽs verecundiã nuptijs preire debere. inde et nuptie dicte eo q̃ pudoris grã se puelle obnuberẽt. xxx. q. v. nec illd. Et q² de h̃ satis dictũ est sup̃ in tractatu impedimẽtorum ip̃aꝝ nuptiaꝝ. iõ alia hic non ponemus.

De dissolutione seu diuortio matrimonij.

Capitulum. xxi.

De dissolutione seu di-

uortio mr̃imonij ↄcti p verba de p̃nti q̃ ad vinculũ: vl' ↄsumati q̃ ad thoꝝ. Circa qd videnda sũt tria. Primũ q̃ oẽ mr̃imoniũ siue carnale siue spũale p religionẽ seu p'latõem: siue ratũ tm̃: siue consumatũ: dissoluit p mortẽ naturalẽ ẽm ius cõe: ẽm Pe. de pa. in. iiij. di. xxvij. q. iij. q² mors oĩa soluit. in autẽ. de nup. §. deinceps. Uñ post mortẽ vni⁹ alter viuens tho. in 4 contrahẽ põt cũ alio. Ro. vij. Mortuo viro mulier so- di. 38. in luta est a lege viri: cui vult nubat: tm̃ in dño. l. legitti- expositio me. Et q² obligatio semel extricta nõ reuiuiscit. Iõ si cõ- ne. lre. et iugatus mortu⁹ resuscitet nõ est mr̃imonio obligatus di. 39. ar. et q̃uis in sacris impm̃entib⁹ caracterẽ in resuscitato 4. ad 2m

nō debeat iterari sacrm: qz baptisat⁹ vl ꝯfirmat⁹ vel ordinatus resuscitat⁹ nō iterꝫ baptisat vel cōfirmatur vel ordinat. et ꝟ ꝓpter caracterē non impressus indelebilē: monitū trī quia caracterē non imprimit: et vinculū eius est corpale z corpus respicit. licz aliq̄ mō etiā sit spūale inq̄ntū est dispositio ad grāz. z sic vidit eē in pte intellectua. iō sic in corpe corrupto morte corrūpunt potē tie organice nō alie. sic sacrm carnale mrimonij: ñ alia sacmēta. Lazar⁹ igit resuscitat⁹ si bēbat vxorē: nō eā recuperasset nisi de nouo cū ea ꝯberet. ꝫ bona q̄ testat⁹ fuisset: recuperasset: qz in donatōe cā morz pl⁹ se q̄ aliū cui donat vult bre. Vñ intelligit tacita ꝯditio si moriat cū effectu. i. pmanēs in morte. idē si ab in testato: quia deferet nōnisi p̄ q̄uictionē ad morientē: q̄ est sibi magis vnus q̄ ali⁹. Idē si fiscus ea accepit in defectū heredū qz si filꝰ parenti ꝓpinq̄ reddē tenet: mlto magis ei resurgenti. Pari rōne mrimoniū spūale dissoluit p mortez naturalē. vidz ingressum religiōis cū obligatōe pfessionis. Nam religiosus resuscitat⁹ nō tenet ad obſuāt iaz religiōis: qz seruitus psonal⁹ q̄ debet a psona rōne pso nc. vt in mrimonio z religiōe extinguit morte qd etiaz patz ex verb. pfessiōis aliq̄ꝫ q̄ pmittit in pfessiōe obedire vsq̄ ad mortē. Et sic⁹ curat⁹ z ep̄s q̄uis retineat ꝯsecratōem. nō tn retinet eccl'am nisi sibi noua electōe vel pulsiōe ꝓferat qz mortu⁹ est sponse sue. id est eccl'e sie quam habebat. Nec petrus.

Scd̄m est q̄ p mortē §. I.

De ingressu religionis alterius ꝯiug⁹

.i. pfessionē tacitā l'expliā in religiōe ꝓpbara dissoluit mrimoniū carnale ꝯctū p̄ba d̄ p̄ñti q̄ ad vinculū: ita q̄ remanēs i seclo pt cū alio libē ꝯbē nisi ipe se p votū obligass. ꝫ ꝯsumatū q̄ ad thor. i. cohabitationē debitū qñ ingressus religiōis fit cū debitis circūstantijs. nō aūt quo ad vinculū dissoluit. vt scz remanēs in seclo possit cū alia ꝯbē viuēte ꝯiuge fm Pe. de pa. in. iij. di. xxvij q. ij. vbi notat ipse q̄tuor casus in q̄bꝰ licz ꝯiugato religionē ingredi. Prim⁹ qñ post mrimoniū ꝯsumatū alter ꝯiugū fornicat: qz fornicāte etiā iuuito alē pt ingredi religionē: nisi z in ꝟ deliḡrit: vl sibi p⁹ fornicatōz recōciliauerit. vidz exigēdo l' reddēdo debitū. si cī ꝫ discedēte in seculo remanēti: mlto magis claustrū. Exēplo i Paulo simplicē. Ad istū tn casum addūt docto. distinctionē. Dicē enī tho. in. iij. q. tal' cū est cert⁹ d̄ fornicatōe ꝯiugi pōt dimittē q̄ ad thor. s. denegādo debitū ꝓpia auctoritate: ꝫ q̄ ad hītationē nō pt ipse dimittē. vñ nec religionē intrare nisi in iudicio eccl'ie. Itē si dimiserit dz cogi ad recipiendū. Et ꝟ vt dic⁹ Host. nisi incōtinēti vel' let ꝓbare fornicatōez. Et si ꝓbet infra octo dies non restituet: si nō ꝓbet cogeꝫ recipere: et sic pōt intelligi illud xxv. q. ij. Eccl'iastice. Addit etiā Host. q si est notoria fornicatio: pōt dimittē etiā ꝓpria auctē. ex de diuor. c. significasti. Idem Inno. Addit etiā Guil. q etiā si sit notorij adulterij: z nō morez cū adultera vl' adultero nō pt dimitti nisi in iudicio eccl'ie q̄ ad habitatōem: al's potest dimittere. Et sic⁹ si postq̄ illū vel illaz fornicāte seu adulterante dimisit: notorie fornicet. et si nō more tur cū adulto pt dimittē z intrare religionē. Secūs casus ē qñ mrimonio ꝯsumato de cōi assensu intrent ambo religionē. ille vir oz et illa monialiū z pfitent. sic pluries factū est. z tūc dissolutū est mrimoniū quo ad thor z cohabitatōez: nō q̄ ad vinclm: vñ si diabolo instigante vn⁹ eoz egrederet. nō ꝓterea pt alter exire ad requisitionē ei⁹. sed dz cōpelli ad reditū: nec etiaz si in visitādo vn⁹ ab altero exigeret. debet alter reddere vt fecē ep̄s Lugdunen. Benebald⁹ visitans vxorē suam monialē: ex qua suscepit filiū: vocās cū latronē. ꝫ pcō fessō scto Remigio: et pnia sibi impsita pacta: interim scūs Remigius gubernāti eccl'iam suā: quis eū suspēderat ab executiōe offic⁹: angelo sibi reuelāte peccatū cōmissum scūs Remigi⁹ eū restituit sue dignitati. Tertius casus est qñ altero ꝯsentiēte z in seculo remanēte: vbi nō est timor incōtinētie: puta qz ē mlti tpis z honeste vite: al⁹ intrat religionē. et nec si sit ꝯsumatū mrimoniū q̄ remanet ñ pt cū alio ꝯbē mrimoniū qz adhuc durat vinclm ꝯiugale imo nec cō mortuo: qz intelligit cū eo ꝯtinētia pmittere. ꝫ si ē timor de incontinētia remanētis: q̄ satis ꝓsumit cū est iuuenis: vel' qz leuis et suspectus: nō dz alter sine altero intrare: vel' qz leuis et suspectus: nō dz alter sine altero intrare: qñ mrimonio nō ꝯsumato alter intrat scientē vl' ignorante: vl' inuito altero: q̄ pt in q̄ cāu remanēs in seclo debet expectare ad pfessionē ꝯiugi q̄ ingressus est ad religionē: fm oēs. nā si egrederet añ pfessionez tenet cū recipe. si etiā ꝓtraxisset et ꝯsumasset mrimoniū. qz p mortē ciuilē. i. pfessionē q̄ ds mort⁹ actib⁹ carnalib⁹ dissoluit vinculū mrimonij: nō p̄ius. Sz vtr⁹ tps probatōis in tali debeat abbreuiari est triplex opinio. Alij dicūt vt Bern. in glo. cx de reg. iur. c. statuimus q̄ p ep̄m dz taxari z abbreuiari tps ꝓbationis ꝓpter periculū incōtinētie ei⁹ q̄ remanet: et ad fraudē tollendā qz posset intrās postq̄ intrasset in vnū monasterium in fine anni ire ad aliud. et sic fraudereť expectās. Alij dicūt vt Jo. in glo. xxvij. q. ij. Desponsatā. q̄ est distinguendū. qz si de volūtate remanēt⁹ in seclo alter intrat debet expectare p ānū: nec tps expectatiōis ē abbreuiandū. Si aūt ig̃rante vl' inuita intrat: dz certū tēpus p̄figi infra q̄d pfiteat. nec est inconueniēs tpus a iure statutū abbreuiari. qz spēale est in isto casu ꝓpter periculū incōtinētie remanēt⁹ in seculo. Tertij dicūt: vt host. in summa. q̄ exp̄ssius pmittit talē intrare religionē: et tēpus ꝓbatōis sit inducū. nō solū in fauorē conuersi: ꝫ etiā in fauorē religiōis: vt experiant⁹ mores ꝯuersi. iō nō dz illud tps abbreuiari nisi apparet fraus: vt cuz uret discurrēdo de vno in aliud. Nec pe. Pōt dici q̄ cū hoc sit in prāte sua. z capituli. facere p̄t q̄d eis videtur abbreuiare tps. i. an annū facere pfessionē. si capitulū. et ingressus volūt: et etiā expectare ānū. Tho. in. iij. di. xxvij. q. i. ar. iij. q. iij. fm mēdicātes tn añ ānū nō possent recipere: etiā talē ad pfessionē sine dispēsatōe pape: al's incurrerēt penā iur⁹ In oīb⁹ aūt casib⁹ i q̄bꝰ p⁹ cōsumatū mrimoniū ꝫ intrare religionē. ꝫ etiā ad sacros ordines pmoueri. etiā ad episcopatū. Exēplū in beato Hylario q̄ hūs filiā z vxorē fuit ep̄s. Vñ aūt nō licz religionē intrare. multo fortⁿ nō ꝫ ꝯiugato ad sacros ordines pmoueri. ꝫ esset suspēsus ab executiōe ordinis licet caracterē reciper. De mrimonio aūt nō ꝯsumato violenť. puta cū ds eā cū q̄ ꝓtraxerat p verba de p̄ñti volentē ingredi monasteriū ꝯ volūtatē suā ꝯsentiret. dicit Host. q̄ nō pōt ingredi religionē ꝓtra voluntatē viri. et si ingrederet fm Pe. cū duret vinculū ꝯiugale. nec possit dissolui p ingressū religiōis: remanēs in seculo nō posset cū alia ꝯbere. z posset illā inuitā de mōasterio reuocare. Hanc q̄stionē optime tractat Barholemeꝰ bzix. in. q. mer. et domi.

Notandū etiā cōiu §. II.

De exitu religiōis

gatus ingressus religionē. qñ tenet exire et qñ nō pōt et qñ est liber ad exeundū. fm Pe. de pa. in. iij. dist. xx vij. q. iij. Tenet q̄dem exire religionē: etiā sacra pfessiōe alteri⁹ cōiugatus ad ꝯiugē in seclo remanētem. qñ repetit in iugum. seculo exīs. cum q̄ illicite ingressus est. vel qz innoto ꝓhibēte seu ignorāte vl' ꝯsentiēte fragili q̄ est suspect⁹ de incōtinentia: iuuenis et lasciu⁹ remanens in seculo quia nō potuit in eius p̄iudiciū vouere vel confiteri.

Item si licite ingressus fuit: qz de licētia relicti sed re uera penituit. s. qn aīe emissū solēne votū i sclo rema nēs. vel de religiōe exiens. alter reperīt cū teneāt exire. Scdo teneāt non egredi ꝫ remanere qñ licite emisit votū simpler vl solēne. vl illicite ingressus ē: ꝫ alī nō repetit eū. ē ratificādo ꝓfirmat. Tertio liber ē i egre diēdo l' manēdo: qñ nullo mō ingress' religiōz: ē astrict' religionē facit. vl expīsse. vt qz nec vouit nec ꝓfessus est: nec vxor eum repetit. aut si repetit fornicata est an tea vl post notorie. Uñ vero votū simplex emisit in gressus nō solēne vel solennē de facto nō de iure: pura qz infra tēpus ꝓbationis coram eo ꝙ nō potuit recipe ad pfessionē vxoze nō reperēti regredi nō pt: ꝫ ꝙ ad eccle siā pōt: maxīe si votū ꝓbari no pt. in ꝙ casu retinēs cle ricū inuitū est excōicat'. dico retinētes nō solū man' i eū injiciendo ꝫ etiā veste seculari negata sine ꝙ cōmo de egredi nō pōt. ꝓuisionibꝫ rñ cū retinere pñt. Et idē intelligendū de vxore ingressa ꝙ ad vitā nō repetētē.

Quarto de debito: qz egressus de religiōe qñqz non pōt reddere nec exigere. vt qn illicite egressus est post professionē vt in casibꝫ dictis. et qñ cōiunx sciens ꝛ ta cens ꝓmisit ꝓfuturē. tūc enī futurē remisit vt dñs: cui' seru' co sciente ꝛ ꝓmittēte ordinat vel pfitet. Dico aūt illicite. ꝓpt votū rite solēnizatū. Unqz ꝛpetere ꝛ redde re pōt: vt qñ libere egressus fuit nullo voto astrictus religioni: sicut nouit' solutus egredīs religionē mīi monū ꝫbere pōt. ꝫ pura ꝙ intelligat de tali nouitio qui in. rauit animo ꝙandi. nō impetrauit ibi remanē di. Tā ꝛipse Pe. tenet ꝙ talis ingressus. s. aio nō ꝓbā di sed firmo ꝓseuerādi habeat vim voti simplicꝫ saltez Alīj aūt ꝙ etiā solennis voti bēat vim vñ nō posset cōtrahē talis vl exigere si ꝛpit. Sz de hac matia bēs supꝝ in scda ꝓte titu. tiij. ꝛ. xvi. de voto. ꝛ diffusi' infra de statu religiosoꝝ. Unqz ꝙo egressus pōt reddē ꝫ ñ exigere. vt qñ de ꝓsensu ipsius de cui' ꝓuentia est ti mor votū simplex emisit. tunc enī illi nō ꝓiudicauit. Et nota ꝑm Pe. de pa. vbi. s. ꝙ in casibꝫ in qbꝫ licz cō fessionē siue post. pfessionē. nō licz tñ de mōasterio cuz rapere. Nec obstat ex de rap. ca. cū causa. Quia narrat qđ rapuit ꝫ ñ dicit qđ licuit. Posset enī vir vxoꝛez vi de vico ad domū adducē: qz habz in ea cozrectōem: ꝫ nō posset eā ꝓuocato qñ possidenti vi eripe: ꝛ mlto mi nus de monasterio extrahere forcēs frāgendo. aut babi tum violenter lacerando. vel cū iniuria locū sacri eam accipiendo: licet alie peccauerint ipam recipiendo. Ar gu. l. vñ vi. l. si quis in tantā. Quinto videndū est de ingressu ad religionē qñ teneāt. Et dicit Pe. vbi supꝝ ꝙ in tribꝫ casibꝫ. Primo qñ illicite egressus est vxo re cū alio coniuge in religione remanēte post. pfessionē egressus ē. vel etiā in seculo remanēte ꝛ honeste cū con sensu eius ꝓfessus est. Scdo qñ licite egressus qz ad requisitōem vxoꝛis sine licētia eius ingressus ē. ꝫ post ea vxoꝛ penituit de reuocatione et ipsa mouet. Ter tio qñ post votū ad eam egressus: mortua est ipa vxoꝛ nam tūc teneāt regredi vt impleat votū suū. Sed si talis qui post votū solēne reuocatus ab vxore ad secu lum mortua vxore cōtraxit matrimoniū. vtruz teneat pet' de pa. vbi. s. facit talem distinctionē. qz si inuita vxore fuit solenniter ꝓfessus: cū ulla ꝓfessio ꝙntū ad so lennitatē nō valuerit eccl'ia hoc ꝓhibente. ió talis moz tua vxore ñ pōt ꝫbere: qz hzth se votū simplex rōe illi' ꝓfessionis et peccat mortal'r ꝫbendo ꝛ exigendo. tenet tamē mīmoniū: nec pōt cū tanꝫ apostatam religio ꝓ sequi. Sed si vxore ꝓsentiēte fuit ꝓfessus: sed postea quia vxoꝛ iuuēcula vnde et suspecta cū reuocauit ius noluit in ꝫ casu ꝓfessionē inhibere simpl'r: sed solū in quantū erat ad vitā eius: vnde simpl'r fuit in ꝑiudicium ei' votū solenne: nō in ꝓiudiciū vxoris: vn ea mor tua est apostata si nō redyt ad monasteriū ꝛ mīmo niū si ꝓrabit cū alia non teneāt vt dicit ☞ off. Nec pe

Tertiū bñ conside/ §. III

randū est. vtrꝫ ꝑter ꝑdictos duos modos sc̄z mortē na turalē ꝛ mortē ciuilē qui est ꝙ ingressum religiōis. i. ꝙ fessionē sit alī' modus soluēdi mīmoniū ratum. i. con tractū ꝙ verba de ꝓsenti q̄ ad vinculū. Ubi ꝑt' ꝓit quattuoꝛ ꝓclusiones. Prima ē ꝙ seruit' iuuenēs tali matrimonio rato nō soluit tpm. et rō est: qz ꝙ nō mō ritur ad actus carnales. Sā ꝛ pōt de nouo ꝓbē. Et ge neral'r de certez impedimētis q̄ dirimūt mīmoniū post contractū. intelligendū est ꝙ nihil tale iuuenēs diri mit ꝓtractū sed solūmodo post ꝛctū. Uerbi grā Cognoscens ꝓsanguineā eius cū q̄ iam ꝓtraxit ꝙ verba de ꝓsenti. et si nō adhuc ꝓsumauit nō dirimit tale mā trimoniū qđ dirimeret si añ ꝛctū ꝙ verba de ꝓsenti illaz cognouisset. ꝓpt affinitatē. Scda conclusio est ꝙ tale matrimoniū. s. ratificatuz ꝙ verba de ꝓsenti nō soluitur per votū simplex. vñ teneāt vel intrare religionē vl red dere debitū vxore petente. sed peccat mortal'r reddēdo qz adhuc pōt religionē intrare añ ꝓsumatōem ei' nec sufficeret ingressus religiōis in tertio babitu bti Do/ minici vel Francisci cū ꝓfessione in ipso: quia tal' ꝓ/ fessio nō bz vim nisi voti simplicꝫ. vñ nō est sufficiens ad tollendū vinculū ꝓiugale et ꝓfessus in ulla religiōe tertij babitus q̄uis peccaret ḡuit ꝓtrahendo qz ꝫ vo tum tn teneret mīmoniū. s.c.c.4.ꝛ 16.

Tertia ꝓclusio est ꝙ nec castratio ꝙntacūqz supueniēs soluit tle mīmoniū ra/ tū: qz mīmoniū ñ inuēit in iure solui nisi i certis casibꝫ sz ille nō ē de ill' casibꝫ. ḡ ꝛc. Jtē. xxxij. q. vij. c. Di q̄ dr. coniugiū illoꝛ q̄ post mīmoniū mēbris trūcant aut a barbaris erecti sunt: ꝓpter hāc cām solui non potest. et q̄uis glosa intelligat de mīmonio cōsumato: ex eo qđ dicit. xxxij. q. i. §. His ita rñdetur. coniugū firmat officio. sc̄z carnali ꝑm glo. et antecqz ꝓfirmet impossibi litas officij soluit vinculū ꝓiugij: negāda ē illa glo. qz cōiugiū solo ꝓsensu ꝙ verba de ꝓsenti firmat: et ratū vocā tur. vt notat glo. de testi. c. Sup eo.

Quarta ꝓclusio ꝙ nō soluit tale mīmoniū ratū tantū ꝙ ordinē q̄ est sa cramentū vel dignitas. Et q̄uis mḡr sent. in textu vi/ deat innuere ꝙ sponsi nō solū pñt intrare religionem sine cōmuni consensu. sed etiā ad ordines ꝓmoueri. Et hosti. dicat ꝙ cōiugi añ carnalē copulā licz ep̄atū acce/ ptare. tñ ꝓtrariū but' est ver. qz ep̄atus ex sui natura nō habz apponi ad mīmoniū cū episcopi ꝓp' essent vni' vxoꝛi viri. nihil aūt tollit nisi a suo contrario: nec epi moriunt' civil'r cū ꝓpriū bēant. sicut et ceteri clerici seculares. Uñ qz religio soluit mīmoniū nō rōne pfe/ ctionis sz rōe mortis ciuilis. ep̄alis ordo licz sit pfectioꝛ et simil'r sacer ordo ꝫ sit pfectioꝛ q̄ religio nō soluit ꝓpt defectū mortis ciuil'. ꝛ ió ꝓiugatus incoꝛrupt'. i. nō con sumato mīmonio licite ꝓfitet. qui tñ illicite in scło ordinat nec soluit matrimoniū qñ de ꝓsensu vxoꝛis ordi/ natur vl episcopat: q̄ ad vinculū. vñ vxoꝛ talis co vi uente nō pōt cū alio ꝫbere. Coniugat' igit añ copulā non pōt eligi qz censet laicus: nec est in sacris: vel est ir regularis. siue suspēsus: ꝫ pōt postulari. et tunc si vxoꝛ cōsentiat: cōfirmabit. ꝫ si dissentiat papa nō pōt eū cō firmare: nec cōsecrare in ꝑiudiciū vxoris: qn sc̄z teneat reddere debitū: cū nō possit ꝫ ius diuinū dispēsare: ꝫ potest religionē intrare. et prima die de licētia pape ꝓ fiteri: eadē die ꝓfirmari: ꝛ postmodū ordinari ꝛ ꝓsecra ri. Nec simil'r de inia pape pōt ꝓiugatus inuita vxore etiā añ copulā ad sacros ordines promoueri. et si fuerit

ordinatus: nihilominꝰ tenet reddē debitū. quia semp hoc est de iure diuino. Si ir nec papa pōt auferre vxori virū suū etiā incorruptū. i. nō cōsumato matrimonio et multo magis post copulā vt ipm faciat cardīalē. qz et ille status secularis est nō regularis. Dicente quodaz cardinali: nos hēmꝰ religionē cuꝰ apostate sūt sancti vt Piero. Et si arguat q epi tenent locum apostoloz. Sed christus vocauit Johānē de nuptijs ad apl'atū etiā inuita vxore: si vez est q dicunt ꝺā: q ipsa fuit maria magdalena: que ꝓter hoc indignata luxuria ta est. Rñ detur q episcopi tenent locū apl'orum quo ad dignitatē: nō quo ad paupratē z mortē mūdi. quia illis dictuz est de mūdo non istis. Pretera alia rō est quia xp̃s ℔ potuit facere: et fm deitatē z fm hūanita tem: qz prātem habuit excellentē in sacris quaz nulli cōmunicauit: etiā pape. Pretera q Johānes inui ta vxore secuꝰ fuerit xp̃m: ignorat. nec est multū ver. si mile illā fuisse mariā magdalenā. Iz si vez esset q in uita vxore xp̃m fuerit secutꝰ: licite facere potuit. quia apl'atꝰ ad quē trāsiuit erat status religiōis: z ꝺ ad vo tum obedētie: castitatis z paupratis Et si dicat q pa pa dispensat monachū ℈bere mrimoniū viuēte pma vxore. puta qz ille ꝓtracto mrimonio cū alīq añ copu lam intrauit religionē et professus est: et sic solutuz est vinculū. postmodū magna causa vrgente vt pace re formanda vniusregni: vel ꝑ ꝓuersionē vniꝰ gentis pa pa dispensat cū illo mōacho q cōtrahat cū alia. quia vinculū primum fuit solutum. nam si vinculū non fuisset solutum: papa nō posset: nisi dicatur q ex ista ruto ecclesie est illa solutio: quia solennitas voti est ex Unde sit vinculuz voti solē nis et so lutio eiꝰ. ordine eccl'ie. Dicendū q ℔ nō est vez: qz ℔ nō incst illi voto ꝓpt solēnitatē. als inessz ordini sacro: iz inest ei ra tiōe mortz cuil'. Un heremite nō solentzant votū iz re gulā approbarā: z tn ꝑ votū heremi soluit. qz hoc ē ex natura actꝰ mūdo mortificātis z diuina institutione a qua est vita heremitica: vt in Johāne baptista. Est er go ꝓclusio ist'. §. q mrimoniū ꝓtractū ꝑ ℔ba de ꝓz senti: solū ꝑ professionē religionis approbate solui pt et nō aliū modū: etiam auctre pape. Canoniste aūt cō muniter tenent ℈riū. s. q papa pt dissoluē illud. Un Jobes andree in nouell. sup. c. ex publico. ꝺ ꝑuer. ꝓiu dicē q q̃uis mrimoniū sit institutū a deo. ratificatio matrimonij tn firmat ꝓstōne eccie. inq̃tū sgzest sacm Aliter iu riste. eccl'ie, ꝓpt virtutē baptismi: quā virtutē ratificatiōis cq est q alter alto viuēte nō possit ꝓtrahē. ꝑpt papa tol lere: vl' circa ipam in alīqbꝫ dispensare. vt in. c. quāto. de diuoz. Consumato ℔o ꝓcedit de iure naturali in ꝑn cipio ꝓsistit enī in facto: qꝺ eq̃ factū ē neqt nō fuisse xxxij. q. v. si paulus. Dicit aūt q ℔ iurꝫ alia rō ē diuīa scz reuelatio: ꝑ quā ad exemplū scōz facta est hec ꝓsti tutio vl' interꝑtatio: q etiā approbat ꝓio ꝑ aplm di centē. Si infidel' discedit: discedat. Scōo ꝑ fauorem: de quo in dec. c. quanto. Quare videt facē portꝰ fidez diuina ꝓstitutio. qua rone dic̄ sponsos de ꝓsenti ante carnalē copulā posse auctre pape inuicē se absoluere: si cut et sponsi de futuro. de spon. c. ij. Et sic ratio cōgrue ante copulam potest ibi intercunire ꝓtrarius actus ꝑ dissensum mutuū nō altērus tm: qꝺ nō esset post co pulam. Intelligit aūt ℔ de prāte absoluta nō ordinata nisi alia causa subesset. nō enī fit ℔ etiā sine cā. Asserit etiā probabile ꝺici posse q cū circa impedimēta mri monij restringēda z laxāda prātē habeat eccl'ia: vt de ꝓsang. z affi. c. Nō debet. Statuere potuit qꝺ hic ꝺz z de vnius professiōe z alterꝰ ꝓtractu. Potuit ꝑ papa etiā de prāte ordinata circa mrimoniū nō ꝓsumatum hāc ꝓstitutionē facere: et sit patens ratio ꝓueniens ra tioni. vt notat. xxvij. q. ij. Quapter. Un circa nō cōsu matū pōt eccl'ia statuē quicq̃d placet. ꝺū tn subsit cā iusta. Et hoc voluit finis c. ex publico. Dicit tn ipse ho stiensis q nō expedit q circa ℔ multū laxet habenas: nec etiā est tutū. In mrimonio ℈o ꝓsumato fieri non pōt: q̃n ꝑ ipm repñtet ꝓformitas carnis int xp̃m z ec clesiam que nullatenus rumpi potest: q sper religio nem illud rumpi posset: esset conformitas violatoz et innueret q expectaret: alīā fidē z alīā eccl'iam quam sibi xp̃s vnuret vterū desponsaret: qꝺ falsum z hereti cum est fm Hosti. qui plenꝰ ista tractauit hic z remit tit ad summā. Idē etiā ponit Jo. an. in regula. Actus legitimi in. vi. in mercurialibꝫ. Et anto. ꝺ bu. z Archi diaco. in ca. Quapropt. xxvij. q. ij. Idem Bñdictꝰ lup dicto ca. Ex publico. addēs q ex prāte absoluta matri moniū ꝑ ℔ba de p̃nti papa dissoluē pōt etiā nulla cā subsistētē ꝺ prāte ordiata nō nisi ex legitima cā. Et ñ solum de ꝓsensu vtriusqz. iz etiā si tm̃ adesset ꝓsensus vnꝰ ℈iugis legitima cā subsistētē. vt vult hic Glo. in fi. cū circa mrimoniū nō ꝓsumatū papa possit q̃mo ꝺo vult dispensare fm Innocentiū hic. Uide aliquas bullas et Martini. v. et Eugenij. ij. continētes tales dispensationē siue dissolutionē mrimonij nō ꝓsumati ꝓtrahentiꝫ postmodū illis cum alīs. Un tales non sunt ꝓdēnādi: iz nec ꝓsulendū est alicui vt ꝑcuret tales dissolutionē siue dispēsationē cū theologi videant' te nere q nō possit dissolui nisi ꝑ ingressum religiōis: vt supra dictum est.

Nota scdm Tho. ℣. IIII.

in q̃rto. et Rich. q ꝓsummato matrimonio legitime contracto alter alterꝫ dimittē nō pt q̃ ad vinclm. ideo vt possit cū alia ℈bere. Quātū ℈o ad cohabitatōez et actū ꝓiugalē nō pt alter alterꝫ inuitū dimittē. excepta fornicatōis cā nisi forte ad rps velit se subtrahē. a ꝓsor tio vxoꝛ ꝓpt castigatōez eiꝰ ſbtrahēdo et solatiū ꝑsō tie suc. Tā z qñ vxor ꝑstat magnā occasionē ruine vi ro suo. tūc vir pōt se subtrahē a ꝓuersatōe sua. Idē Al ber. addens q nō oportz cohabitare furoni z bulimo di si non vult resipiscere. xxxvij. q. i. ca. Uxor. Est aīal q̃ddā: ex trāsumū bic.

Item nota q ex fornicatione ℣. V.

seu adulterio pōt vir vxorē dimittere seu ac cusare: z vxor viz nisi in septē casibꝫ q infra ponunt: quia in ℔ sunt paris ꝺitōis. xxxij. q. v. Si q̃s vxorē. Et ista causa. s. fornicatōis extendit ad fornicatōis seu adulterē suspitionē. s. q̃n est suspicio violenta vl' certa. Uerbi gra. Si ꝓbatū est q fuit solꝰ cū sola: nudus cū nuda in eodē lecto. aut siml' in mulꝛ secretis loc̄. in la tibulis ad ℔ cōmodis z hozis electꝫ libē dimittit vxor xxij. q. i. dixit. Ite scōo extendit ad vitiū sodomiti cum vt ꝓpt ℔ possit alter alterū dimittē. xxxij. q. vij. c. Oñis accusatōes. et. c. Adulterij. Pet' etiā de pa. dic q hoc extendit ad vitiū sodomiticū z pollutōez extra ordinariā cū alio vl' cū alia cōmissam. Et idem dicit quidā de oñi petō ℈ naturā. Ite tertio extendit ad infidelitatē que ꝺz fornicatio spūalis vt z si alter icidat in heresim. iudaismū vel gentilitatē. ꝑcipue si trahit coniugē ad infidelitatē. xxviij. q. i. Idolatria. Sz si coz rigere se vellet tal' nō ꝺz dimitti. Ite si polluat aliquaz extra claustra pudoꝛ. videt q dimitti possit ab vxore ꝓter ℔ arg. xxxij. q. vij. Meretrices. Ite si tale q̃d egit cū ꝓria vxore fm Hug. et Lau. vxor ꝑt euz dimittere: si tn ipsa nō fuit in culpa. scz assentiendo: iz violentata. vl' somno decepta z hmōi. Ex vitio aūt mollicies. cum scz alter coniugū pollut set p̃m. nec ꝑt tal' dimitti fm Hugonē. Ite ex sola volūtate adulterādi sine ope sub secuto nō pōt dimitti fm Bull. Sz nota q ista dic

Dupliciter missio pt fieri dupliciter. Uno mō q̄ ad thori separationem. secundo mō quo ad cohabitationis separationem. Et iste secundus q̄ ad thorū: vtz denegādo illi debitū: pōt fieri pria auctoritate ecclie: q̄n innocens ꝓstat certe de adulterio alterius. cūc enī absq; peto pōt ei denegare debitū. et b̄ nisi copellat auctoritate ecclesie. vel nisi ipe postea adulterauerit. aut etiā si petisset vel reddidisset debitum voluntarie sua. postq̄ scivit de adulterio. cūc enī videt sibi reconciliasse. Un nō pōt innocens amplius denegare debitū adultero nisi recidiuaret. Pe. de pa. vbi delinquens oīno vellet se emēdare vel p̄sumeret penitēs dz innocēs pduaderi q̄ sibi reconciliet. tñ ad b̄ cogi nō pōt q̄ subtractionem absolutionis nisi b̄ faceret ex odio vel vindicta fm Tho. in. iij. Sz q̄ntū ad scōm modū sz cohabitationis separationem. q̄ dz diuortiū nō pōt alter ad recipiendū nisi fornicatio incōtinēti possit probari et b̄ intelligendū est fm Rich. q̄ mīmoniū est ꝑfecte. ala sic b̄ratū in facie ecclie: vel cōsummatū. sz si erat oīno dānatum. Uidet tñ q̄ teneat illud mīmoniū notificare ecclie. ad vtranda ꝓcula q̄ inde possent contingere. Jtē fm Host. si adulterium sit notorium. tūc q̄ intimationi nō sit locus. tunc pōt dimittere auctoritate sua. ex de diuor. Sz gul. dicit b̄ esse verū. si alter recedit a thoro et publice morat cum adultero vel adultera: ala si ꝓpria auctoritate dimitteret: cogeretur recipere.

dist. 35. q. 3.

Casus q̄ in q̄bus .§. VI.

Tho. in 4 pa. si vir sciuit et nō phibuit cū potuit. Jdez enī est scienter nō phibē cū possit delictū inferiorē reparare. Secus aūt si indirecte ei occasionē dedisset expellēdo eam vel necēria denegādo q̄ nō est ignoscēdū ei q̄ ꝓpter ꝓpriū vtz ꝓpter adulteriū cōmissum nō pōt dimitti seu accusari: sunt hi fm Ray: Primus casus est: ipe ea ꝓstituit. ex de eo q̄ cog. ꝓsang vx. Discretōem. Jdē est fm Pe. de paupertate. cui pissima vitā elegit. ff. de ri. nup. l. Palaz. Secūs est cū ipm vir credēs defunctū nupsit alteri. q̄ maritus redies: tenet eā recipe nō obstāte tali adulterio nisi steterit scienter cū scōo marito postq̄ ꝓmus vēit. xxx. q. ij. cū p bellicā. Excusat enī ꝓdicta si būt ꝓbabile ignorantiā fm Rich. Tertio si fuit cognita ab aliq̄ latenter quē credebat ꝓpriū vtz. et est arg. xxxiij. q. ij. Jn lectū. Quart⁹ si fuit vi oppressa. vt. xxxij. q. v. c. ꝓposito. Hoc aūt intelligo de vi absoluta. sz si mera vl ꝓcepto parentū instāria ꝓsanguineoꝝ vel alia simili cā fornicata est cū aliq̄: etiā ꝓbēdo cū illo. de facto nō excusaretur. xxxij. q. vij. oīno. Quīcus ē q̄ recōciliauit eā sibi p⁹ adulteriū cōmissum. vel eā publice adulterantē tenuit. et retinet i ꝓximū maritale. xxxij. q. i. c. i. Cum sc. Ratio ē fm Rich. q̄z crimē p reconciliatōz dimissum amplius obiici nō dz nisi sequatur recidiuū. Sext⁹ est sz raro occurrat: si aliās infidel ꝓiugē ifidelē dimittat: dato sibi libello repudij: et illa nubat secundo viro suo si vtroq; ꝓcreat ad fidē. tenet⁹ eā recipe nō obstāte q̄ sit ab illo cognita. cui se ꝓiugit nisi fuit alteri fornicata. ex de diuor. gaudem⁹. Septim⁹ est si vir ꝓiugis est adulteratus. occulte. vxor manifeste nō pōt vir sine ꝑcto vxorē dimittē. q̄z vxori nō deficit excipiendi ius. sed probatio fm Tho. Ray. et alber. si tñ vir egisset penitētia: et vxor nollet agere: sz psecuerauit in adulterio posset sine ꝑcto accusare et dimittē. xxxij. q. i. in q̄tuor. punis. c. Istos casus ponit etiam Rich. et addit. Alij addūt octauū casum. i. si vir abstinendo ꝑ voluntatez vxoris ei occasionē adulterādi dedit. xxxij. q. v. si dicat. Tamen alij dicūt q̄ nō ꝓpter b̄ excusaret mulier adulterans: q̄n vir posset cā ꝓpria adulteriū dimittere fm glosam. Nota etiā q̄ penitentia facta in adulterio non tollit: q̄n possit accusari vel excipi de ipso adulterio in foro contentioso. xxxiij. q. ij. Admonere. et. vi. q. i. Qui crimē. Debet tñ innocēs parcere penitenti et sibi reconciliari ex caritate et quada equitate q̄ vis nō teneat ex necessitate. sz q̄ntū ad reddendū ei debitum ꝓiugale. Jtem si vn⁹ ꝓiugū fornicet carnaliter et alter spiritualiter sz labendo in beresim fm Host. et goff. admitteret cōpensatio. si tamē fornicatōz spūalē dimittat q̄ in ꝓximā ficidat. ala ꝓcederet ꝓria cū et nō audiretur ꝑ suū cōiugem. Effectus accusatiōis de adulterio est. q̄ si maritus probet q̄ intrēdit vel mulier b̄ cōfiteat: nisi mulier replicet contra cū aliquē de ꝓdict⁹ septē casibus: absolui ab eius cohabitatōe et fruitute q̄ sibi tenebat: et pōt assumē habitū religionis eo inuito. xxxij. q. ij. ca. agathosa. Et i sclo sine eo viuere pōt. sz tñ ꝓmittere tenet fm Ray. tho. et pe. Jpsa dimissa ꝓpt adulteriū nō potest intrare religionē contradicēte viro: sed si ingressa esset viro scientre et nō sibi ꝓdicēte: satis pōt videri data licentia. et vir tenebit cōtinere. Et si ingressa fuerit ꝑ voluntatē viri: poterit reuocari. Tho. et. Pe. Jtē in secūculo remanentē et post diuortiū pōt innocēs adulterā reconciliare. i. admittere ad sui cohabitatōz et ad actū coniugalē: et si nollet cogi posset: ter b̄ est verū si nocēs ꝺ adulterio correptus ē. nā si manet incorrigibil. nō debet sibi cām innocens reconciliare. Effectus accusationis.

in. 4. dist. 35. art. 5. ad tertiū

Jtem nota q̄ si post diuortiū q̄ erat innocēs. factus sit nocēs in crimine adulterij. potest et dz cogi p iudicez reconciliari sibi adulterū coiugē et ꝓcipue ipso hoc petente: ad adulteriū allegante. cōmissum post diuortiū ab eo q̄ innocens ꝓius fuerat. Jtē si post diuortij sententiā ꝓsistit: erit ecclam fuisse deceptā p falsos testes et hmōi. debz sic spoliatus restitui. Aliter etiā si alter iaz fecisset ꝓfessionē in aliq̄ religiōe: vel ep⁹ sacerdotiū. si hoc petat: et tenet restitutus reddere debitū sz exigere nō pōt. Sed si sic spoliatus non petit restitutionem ille quia tam facit ē sacerdos: vel ꝓfessus nō pōt ipse petē socium in coniugē. Jtē nota q̄ cū restituit aliq̄ vxor viro: si dicat se b̄e suspectū vtz. ne forte eā ledat: et cām veri simil⁹ oñdit ad iudicē spectat facere cauere sibi. sufficienter cautiōe q̄ tractabit eā bene. et q̄ nō ledat eā in ꝑsona vel rebus. et hāc cām pstabit p iuramētū. xxxij. q. i. de benedicto. Sz si mulier nō ꝓfidit de iuramēto. dz pstare cautionē pignoratiā vel fideiussoriā sub certa pena: xxxij. q. v. p. odest. Uel si capitali ódio ita eā psequitur q̄ merito de ipsa diffidat nec possit ei de cautione sufficienti prouideri: non solum nō debz ei restitui. sed ab eo potius remoueri: fm Raymundū et Pe. de pa.

Nota scōm Jnno. §. VII

q̄ vir tunc tenet sequi vxorē. q̄n sz iterat cūz necessaria causa: sz vxor tenet sequi vtz ex quacūq; cā recedat si domicilium trāsferens nisi velit eā trahere ad peccatū ex ꝺ diuor. quesiuit. Secus tñ si essz vagabūd⁹. xxxij. q. i. si ds necessitate. Idem bern. et hosti. Et addit Do⁹ stiensis: q̄ sicut in voto vltramarino vxor pōt secū vtz et remanere si voluerit. sic in oīm itinere volūtatis cuz ꝓposito reuertendi. Quod videt intelligendū de longo itinere. sed vbi transferat domicilium de loco ad locū vxor tenet sequi cū. xxxij. q. ij. Unaquaq;. Et fm Guil. debet eam sequi etiā in carcere et in exiliū. q̄ intelligit de carcere q̄ntū ad debitū reddendū ꝓuata honestate. quo ad exiliū: quo ad cohabitandū si nutrire potest.

Uñ vxor dz vtz se qui.

et periculū anime et corpis nō imminet: vel vxor' pōt virum nutrire. Sed nota diligenter q̄ dicit Pe. de pa. in. uij. dist. xxxix. circa cohabitatōes ꝓiugum. Dicit enī q̄ si in vno cōiugū sit tale crimē q̄ timet alter cor/ pori suo: nec pōt sibi secure alter prouidere: licz dimittē talem: nec tenet cohabitare. qz si nō tenet debitum red dere cū periculo corpis sui: multo minus cohabitare. ex de resti. spo. Ex transmissa. et ca. Litteras. in fi. Un falsa est glo. extra de diuor. c. i. que dicit q̄ nō est dimit tenda vxor: etiā si vite viri fuerit insidiata. Item qñ vnus ꝓiugū trahit alterz ad crimen: ita q̄ licz nō coga tur peccare. tñ ꝓter periculū sue fragilitatis ne ꝓiuga lis societas ipz ptrahat ad pcm̄: teneat illud. Si ocu lus tuus dexter scandalizat te: erue eum ꝛc. Si enī cū periculo corpis nō tenet manere. multo min⁹ cū pic'lo anime. et sicut nō tenet ꝓpt periculū infidelitatis coha bitare cū infideli. ita nec ꝓpt periculū aliorz criminum: licet ad nullū possit cogi. Et licz istud sit ꝑ̄ius q̄ alia tamē minimū periculū mortal' peccati prepōderat ma ximo periculo corpis. z licz in b̄ sit dissimule q̄ inuito au feret vita corpis nō aīe. tñ ista dissimilitudo tenet ita in infidelitate sicut in alijs vitijs: quia nullum peccatus cadit in inuitū. Item ꝓpter alia crimīa vnius quibus alter nō timet probabil'r anime sue: nec corpori nō dz derelinquere coniugem. etiā si sit incorrigibilis nisi sit fornicatio. id est infidelitas in qua sit incorrigibilis. Et sic intelligitur extra de diuor. c. ij.

Matthei v. et. 18.

De votis coniugatorz. Caplm. xxij.

Vxor vota abstinētie

Vxor vel peregrinationis z hmōi: facta añ ma/ trimonij ꝓtractū siue postea: non tenetur nec debz implere ꝓtradicente viro Ray. Sed vir pōt vouere z tenet implere vota abstinentie: etiam inuita vxore: nisi p hoc fieret p̄cidiciū vxori: puta quia red deret impotēs ad redditionē debitī fm Hugonē. xxxij. q. v. Precepit. et. c. Christiana. Nota etiam q̄ si vir de/ dit tam licentiā vxori implendi votum abstinentie: si postea reuocat rationabili causa motus: benefacit: si si/ ne cā reuocat: peccat tñ i vtroq; cāu vxor dz obedire: z nō peccat. Ray. xxxij. q. v. c. Manifestuz. et. c. Noluit.

Quantū ad votum .§. III

peregrinationis: vnus nō potest sine ꝓsensu alteri⁹ fa/ cere seu factū adimplere scōm Ray. et Hostien. Immo scōm Inno. potest reuocare si aliqñ ꝓsensit: licz peccet Excipitur fm p̄dictos aliqñ votum hierosolymitanū quod pōt facere vir sine vxoris licentia z factū adimple re. vxor tamē vt assentiat est attenti⁹ admonenda vel si nō vult remanere sequat virum. Dicit tñ brūs Tho mas in q̄dlibet'; et Albertus: q̄ nō est ꝓsulendū viro q̄ accipiat crucē ad trāsferendū se vltra mare si vxor sit talis q̄ nō posset sequi: z de eius incōtinētia timea tur. Vxor fm Hosti. pōt etiā inuito viro votū hieroso lymitanū emittere. ſz si suspecta sit vel nimis iuuenis nō exequat psonal'r: ſz votū redimat. als vadat: maxie si tal' est q̄ secū possz ducere bellatores. Quantū ꝓo ad modicā pegrinationem etiā sine voto ꝓpt disponendaz domū: vel qntū ad trāsferendū domicilium alio videt dicere be. Tho. in. uij. q̄ pōt vir b̄ facē sine lnīa vxorz. qz in dispositione dom⁹ z regimine vite: mulier est subiecta viro z nō econuerso. Dic tñ Hugo. xxxij. q. v. c. Manifestū. Glo. q̄ vir ille vxorz vota reuocare pōt: q̄ ipa im plere nō pt sine scādalo viri: z de ieiunijs: de surgendo ad matutinas z hmōi. alia non. vt si vxor vouit dare aliqd de ꝓprio: vbi ꝓsuetudo est q̄ mulier habeat bona parafernalia: vt si vouit aliquā orōnē z huiusmodi.

Odlibe. 4. ar. 2. in 4. dist. 32 q. 4. ad ꝑ mum

Quantū ad votum .§. II

castitatz ꝓiugatorz. Sciendū fm Ray. et Alb. q̄ vir et vxor ad paria iudicant. xxxij. q. i. si quis. Pōt aūt fieri tle votū tripl'r. Uno mō q̄ vn⁹ emittat votū castitatz alio inuito vl' ignorāte: seu sine lnīa alteri⁹. Secōo mō q̄ vn⁹ tm̄ cū licētia alteri⁹ emittat. Tertio ꝙ vterqz de pari ꝓsensu sim̄ emittāt. Et primo modo. i. vn⁹ ꝓiu/ gū vouet castitatē sine lnīa altius. si int' eos sit tm̄ ma trimoniū iniciatū: puta q̄ spōsalia: fm Pe. ō pa. Aut oportz q̄ frāgant spōsalia de mutuo assensu: z sic po/ stea seruet votum: vel utret religionem si sponsa est que vouit: sed si sponsus vouit: ipse vel religionē in/ tret vl' sacrum ordinez suscipiat. z sic dissoluunt spon salia: etiā contra voluntatē alterius: vel faciat contem/ tū alterz. s. q̄ nō vouit de nō ꝓsumando mrimonio. Et dicit idē Pe. q̄ fm Tho. q̄ votū simplex soluit spōsa/ lia. qō si vexet nō teneret religiōz intrare q̄ vouit ſz possz remanere in sclo ꝓtinēdo. Sz cū iura artēt ad cō plendū sponsalia nisi i casibz q̄busdā expssis. de q̄bus supūm. Si aūt esset int' illos mrimoniū ratificatū. s. p̄ba te ñti. ſz nō ꝓsumatū. tūc fm Pe. tenet intrare religiōz siue vir siue mr̄: nisi ꝓiūz q̄ nō vouit velit cū dimittē sine debiti petitione qz nō potuit vouere in p̄iudicium alterius. et sic est illi obligatus sub condit'oe si non in tret religionē. quod potest facere altero inuito. et tunc per p̄fessionē in q̄ mortē ciuiliter. soluit vinc'lm matri monij. sed si est ꝓsumatū nō pt intrare religionē altero inuito: nisi ob fornicatōez notoriā. Sz de b̄ vide. s. de diuor. Sz si alter caste vixit: tūc q̄nt' vxz ali⁹ possit vo uere ꝓtinētiā sine lnīa alt'i⁹ q̄ntū ad redditōem debiti. In b̄ ꝓcordant oēs: qz nō pōt. Rō est fm Rich. q̄ b̄ esset facere cōtra votum de alieno: quod nō licet. Sed quantū ad exactionem sunt varie opiniones. vt refert Petrus de pa. Aliqui dicunt q̄ non potest fieri tale votum. Unde et Durandus. in. uij. dicit hoc votū in/ discretum et periculosum quia redditur alteri nimis onerosum. vt semp ipse habeat subire confusionem in exigendo. et precipue si viro vouente: mulier haberet exigere que communiter in hoc est magis verecūda et nimis periculosum est in igne stare. id est iuxta vxorē et vrgente cōcupiscentia nō posse exigere. Et ad hanc videt declinare be. Tho. in. uij. Dicit enī q̄ tale votum factum ab vno sine expresso cōsensu alterius: potest al ter irritare: z si irritat nō tenetur adimplere. Si autez audito voto consortis pro tunc tacet z dissimulat, nec ratificat. si postea contradicit z irritat. simil'r nō tenet implere. Hanc opinionē dicit Jobes neapol. in q̄dlibe. vij. esse pbabiliorē. Addēs q̄ etiaz si tal' qui vouit sin lnīa alteri⁹: exigeret etiā cū petō mortali. puta ꝑsuppo sita veritate alteri⁹ opinionis ꝓtie tenet exactus debitū reddere: alias peccaret. Alij etiam dicunt q̄ pōt fieri tale votū sez de nō exigendo debitū. ratio q: b̄ est volū tatis: sez petere debitū: z est pfectōis non petere: z de his est votū. Et dic' Richar. in. uij. hanc opi. esse cōmunio rem et tutiorem. Et ad hanc vidz declinare Pe. de pa lude dicens tñ q̄ hoc nō esſz alicui ꝓsulendū. maxie si per b̄ mrimoniū redderet onerosum alteri. puta vxori suspecte vel vererū de in petendo debitū. z licz tal' pec/ cet vouendo nō petere. si tñ vouit tenet fuare inq̄ntuz pōt sine b̄ q̄ redder matrimoniū onerosum. puta red/ dendo nō solum exigenti expresse: sed interpretatiue. Ad tollendū igit̄ omne dubiū: bonū esſz petere super huiusmodi dispensationem. Et posset in huiusmodi episcopus dispēsare vt aperte trahi potest ex his que

Dist. 38. q. 3. ar. 2. ad primum.

ca. 18. §. i.

ca. 21. §. f.

dic̃ Jo.an.in nouel.in ca.rursus.extra.q̃ cleri.vel v ouẽ.

Quantũ ad secun/ §.III.

dum modũ cum.s.vn⁹ vouet ꝓtinentiã de licẽtia alte/rius loq̃ndo de voto solẽni religiõis. Dic̃ pe.ō palu q̃ circa h̃ est duplex opi. Quidã enī dicũt.q̃ licet intrādo religionẽ.istud debeat obseruari.q̃ si ille de cui⁹ licẽtia alter intrat religionẽ ẽ senex z nō ꝑsona suspecta de incō tinẽtia.pōt in seculo remanere vouẽdo ꝓtinẽtiã.sed si ẽ iuuenis vel ꝑsona suspecta nō pōt remanere i seculo .sz debet ītrare religionẽ.vt hr extra de ꝓuer.cōiuga.c. cuz sis.z.ca.vxorat⁹.tñ istud nō obseruaf Alij dicũt. q̃ sic vir cōsentiẽte vxore in voto abstinẽtie.idẽ vir pōt reuo/care postea.licet peccet reuocādo sine iusta cā illa tñ re neī obedire.ita z in voto castitatis q̃ ad vtrūq̃. q̃ scz vno vouẽte ꝓtinẽtiã de licentia alter⁹.si postea licenti/ans reuocet.licet peccet.tñ licẽciatus reddere tenef debi/tũ.Et subdit idẽ Pe.q̃ possz sic distīgui.q̃ aut licẽtiās ad religionẽ nō ẽ ꝑsona suspecta.de q timef de incōti/nentia.z vult silr cōtinere z vouere.z tūc licet re integra i.anteq̃ cōiunx eius ꝓfiteaf possit reuocare licentiã.sic virō cōsentiẽte vxore in voto abstinẽtie.idẽ vir pōt reuo/care postea.licet peccet reuocādo sine iusta cā illa tñ re neī obedire.ita z in voto castitatis q̃ ad vtrūq̃. q̃ scz vno vouẽte ꝓtinẽtiã de licentia alter⁹.si postea licenti/ans reuocet.licet peccet.tñ licẽciatus reddere tenef debi/tũ.Et subdit idẽ Pe.q̃ possz sic distīgui.q̃ aut licẽtiās ad religionẽ nō ẽ ꝑsona suspecta.de q timef de incōti/nentia.z vult silr cōtinere z vouere.z tūc licet re integra i.anteq̃ cōiunx eius ꝓfiteaf possit reuocare licentiã.sic et mādatū re adhuc integra reuocari pōt.tñ post votuz solenne emissum a licẽciato.nō pōt reuocare ipm.z sic lrelligit.c.agarbosa.xxvij.q.ij.z.xxiij.q.v.q vxorẽ. Aut licentiat⁹ ẽ ꝑsona suspecta.de cui⁹ incōtinẽtia timetur. et taf q̃ nō poterat licẽciare de intrādo.z tūc licet re uocādo post votū solenne.tñ qz illud fuit temere emis/sum.tenef licẽtiās debitū reddere. Nec pe. Dicit tñ hāc ꝓclusionẽ dubiã. Et eandẽ distinctiõem facit Pe. de vo/to simplici emisso de licẽtia alter⁹.s. q̃ possit reuocari a ꝑsona licentiãte si est suspecta de incontinẽtia. Et argu/mentū ad hoc sumit a fortiori p.c.i.de ꝓuer.ꝓiug. Sz doc.multi z p̃cipue tho.i.iij.z Jo.nea pol in q̃libet.viij dicũt qz votū ꝓtinẽtie emissum ab vno ꝓiugū de licen/tia alter⁹.seu sine licẽtia.sed postea ratificata licẽtiās ñ pōt ipm reuocare.vñ si ille q̃ sic vouet peteret debitum nō solū licentiās nō tenef reddere.imo nec debet alias peccaret mortalr fm Jo.nea pol.qz cooperaf ei i crimie mortali.arg. ad h̃.xxiij.q.v.§.fi.cōtinentie vota. Nec cōmuniter tenef q̃d dictū est supa quibusdã.q̃ita pos/sit reuocari votum cōtinẽtie semel ꝓcessum ab altero si cui votū abstinẽtie. Oīno tñ i h̃ ꝓcordãt.q̃ ex h̃ q̃ vn⁹ vouit simplr de licentia alter⁹ nō ipedit q̃n ipe possit ad placitū exigere debitū a vouẽte dū ipe silr nō vouerit. De voto aūt solẽni p suscepciõē ordinis sacri. Di/cit Pe.de pa.q̃ si sciente vxore z cognoscẽte se teneri ad ꝓtinẽtiã ex ordinatõe viri ipa ꝓsentiat ipm ordinari q̃z uis vir eius nō debuisset ordinari si erat suspecta.nō p pterea poterit reuocari votū viri ordinati.nec tenef ipe ꝓpter h̃ ei reddere debitū.petẽti.nec ipo mortuo poterit cū alio ꝓtrahere.alīs mrimoniū esset nullū.nec ẽ simile de ꝓfessione z ordinatõe.qz phibitio ecclie pōt facere p fessionẽ nullã.nō aūt ordinẽ. Pe. Sz si inscia vxore vel sciẽte vel ꝓtradicẽte recepit vir ordinẽ sacrū ipe quidez deponef z restituef vxori si vxor h̃ petierit.z sic reddere tenef debitū.sz nō pōt exigere post nec mortẽ vxoris cū alia cōtrahere. alias nullū erit mrimonium.

Quantum ad ter/ §.IIII.

um modũ cũ.s.vterq̃ pari ꝓsensu vouerit ꝓtinẽtiam. Null⁹ coz pōt vl debet exigere debitū vl reddere nisi cū petō mortali.fm Jo.nea pol.z alios. Et si vn⁹ coniuz frãgeret votū.puta alīa cognoscẽdo.alter nihil ominus tenef seruare.argu.xxiij.q.v.c. quod deo. Sz vbi esset ꝑiculū incōtinẽtie.qz ꝑsone suspecte fortẽ bonū esset di/spensatões q̃rere sup tali voto. Et fm Guil.videtur q̃ episcopus posset dispensare. Jtẽ fm pe.de pa.q̃ al/ter coniugũ intrat religionẽ z pfitetur altero inuito po/test reuocari ad petitiõez ipsius.z reuocatus tenef red/dere debitū.sed nō pōt exigere rõne voti. Nam contra eo q̃ reuocauerat.is qui pfessus fuerat inducẽdus est vt re/deat ad monasteriū.nō tamen cogend⁹.cuius rō est.qz professio ei⁹ non tenuit.ex quo nō iurauit de licentia cō iugis sue.z q̃us nō possit post mortẽ reuocantis con/trahere cū alio.tñ si ꝓtraxit matrimonium tenebit. sed exigere nō poterit debitum. Jtẽ cum vn⁹ coniuguz de licentia alter⁹ intrat religionẽ.sed anteq̃ pfiteatur re/uocatur ab eo.mortuo reuocante poterit etiã cū alia p/sona ꝓtrahere.nec tenef redire ad monasteriū.nec phibe tur exigere debitū. Et hoc votum verum ẽ nisi aliō ob sistat.puta si votū emisisset. Qui aūt de licentia coniu gis pfitef.nō pt de iure redire ad vxorem q̃ si ōdctō ad vxorem reuertitur.cogend⁹ est nō solum ea mortua.sed etiam viuente redire ad monasteriū.et sic videf dicere illud.ca.ex parte.de conuer.coniug. Et si mortua vxore ꝓberet cuzalia matrimoniū nullum esset. Pe.

De dotib z donationib propter nuptias.
Capitulum.xxiij.

Dos est que datur vi/

ro a mlierē.p onere.q̃ de mrmonio sustinet Unde tamdiu durat q̃diu z matrimoniuz sed eo soluto soluif.qz sine eo esse nō potest.ff.de iuf do. l.ij. Et ē dos q̃si propriū patrimoniuz mulieris.ff. de minor.lege penūlt.§. sed vtrū.in.fi.§ q̃diu stat matri/monium dominū dotalium est penes vir. Unde con tra volūtatē vir nō potest inde elemosinā facere. Nota q̃ duc sūt species dotis.nā alia est pfecticia.alia aduen ticia. Profecticia dos est q̃ a patre pro filia.vel ab auo vel pro nepte.vel ab alio nomie eoz.seu de bonis eoz dat l pficiscaf. vt.ff.de iu.do.l.pfecticia. Aduēticia dos quā ipsa mulier dat.p se vel pro alio siue sit frater siue alius quiuis. Jtẽ dos alia extimata alia inextimata Sed si extimata datur tam lucrū q̃ damnum perti/net ad maritū.sicut ad rei emptorem. Si vero inextima/ta damnū z lucrū pertinet ad mulierem.ff.de iure do. plerunq̃. Fructus tñ ptinet ad maritū ꝓpter onera ma trimonij. Unde fetus dotaliū pecoꝝ ad maritū ptinēt quia fruct⁹ cōputanf sic tñ vt suppleat inde mortua ca pita et iam natis feribz.vt in dicta.l.plerunq̃. Pactuz patri factū a filia dum nuptui traderef q̃ dote conten ta nullum ad bona paterna regressuz haberet ꝓbat lex ciuilis. Si tñ iuramēto nec vi nec dolo ꝓstito fir/marū fuerit.debet seruari.extra ō pac.q̃us li.vi. Dos et donatio ꝓpter nuptias donari nō potest etiā cōsenti/ente vxore.ff.de fundo.do.l.lex iulia.nec valet alienatio nisi vxor iurauerit nō contrauenire.extra de iure.iu.Cū contingat.z.c.Licet.li.vi. Sed istam materiam cū scili/cet iuratur sup huiusmodi. Vide diffuse supra in.ij. p/te in titu.de iuramento.

In quibus casibus §.I.

maritus lucratur dotē. Respondeo.lucratur ex ꝓpacto. vt si pactū sit de tota dote.vel eius parte post mortez vxoris lucranda.vt.C.de pac.ex condictione.l.ex mor/te.in principio.z in autentica.ibi posita. Jtem lucra/tur ex lege.vt si ꝓpter adulteriū mulieris fiat diuoꝛ/tium.mulier dotem amittit.extra de donatione.inter virum z vxo.plerūq̃. Item mortua vxore intestata et deficientibus liberis z ꝓpinquis vir succedit vxoꝛi tu cratur dotem.z econuerso est.C.unde vir et vxor lege.i. In alīs autem cāsibus dos ad mulierem.et donatio ꝓpter nuptias redit ad vir̃.nisi sec⁹ obtineat de ꝓsuetu dine..ex de dona.inter vi.z vx.donatio.§. sane.

Pone quod propter .§.II.

adulteriū vxoris sacra separatōe tbon. mul'r dotē ami
sit. nūc aūt pbata ꝯsanguinitate separant oīno. nūqd
poterit mulier dotē reperere. Rūdeo ñ. Nā licet mō ap
pareat q̄ nō fuit mr̄imoniū. ml'r nihilominꝰ puniēda
est ꝓpter intentiōem cū opere subsecuto. extra de biga. c.
nup. z. c. vlt. z etiā vt p hec ceteris delinquendi materia
auferat. z ne cogēt falsa pbatio extra mr̄imonium. Nec
Hosti. Laur. Bofi. Ber. z Jo. Et nota q̄ qr ad penas
legū ḡs nō teneāt. nisi postḡ quis fuerit adiudicat. scz
p iudicē condēnatus. scōm Tbo. z Ray. Jō si mulier
cōmittat adulteriū nō ipo facto amittat dotē. sed post
q̄ in iudicio sup̄ hoc fuerit iudicata. s. de adulterio.

Cui restituenda sit .§.III.

dos. Rūdeo si dos fuerit a pr̄e. pfecta. tūc si in mr̄imo
nio filia premoriat. debet dos reddi pr̄i. vt. C. so. mr̄i. l.
dos. a pr̄e. nisi si ml'r reliq̄rit liberos. qr tūc ꝛz de iure de
beret pr̄i. tñ de. Jsuetudine remanet penes liberos. vt
nota. i dicta. l. dos. Si vō vir p̄moriat. tūc tal' dos pr̄i
et filie reddēda ē. ita tñ q̄ nec pr̄ aliter q̄ volūtate filie
da ē. vt ibi. Si vero dos fuerit a quocūq; alio. tūc si p̄
moriat vxor ad heredes eiꝰ ptinebit dos. Si vero p̄mo
riat vir. dos ad vxorē redibit. intellige hoc nisi ille q̄ ōdit
fuerit stipulatꝰ dotē sibi reddi. C. de re. vxor. ac. l. vnica
et. ff. so. mr̄i. l. quotiens. §. i.

Quādo restituēda .§.IIII.

sit dos Rūdeo. si dos ꝓstituta i rebꝰ imobilibꝰ. debet re
stitui statim soluto mr̄imonio. Si vō in mobilibꝰ de
bet restitui ifra annū. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. cū aūt
An semp maritꝰ i casu restituēde dotis cōpellat redde
re in totū. Rūdeo. maritꝰ in reddēda dote nō cōdēnat
nisi inquātū facere pōt. scz habita ne rōe egeat si nō dolo
versatus ē. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. z debet cautiōez
expōere. q̄ si ad meliorē fortunā puenerit soluer restitu
um. hoc etiā pactū legitū trāsit ad filios eiusdē mr̄imoniū. ve
so. ma. l. maritū. sed hoc heredi extraneo nō ē p̄standū. qr
tale beneficiū psonale ē. z cū psona extinguit.

Utrū maritus vel .§.V.

eius heres in reddēda dote possit detrahere impensas
Rūdeo. expēsas vputa q̄ domū refecit. z hmōi retine
re p̄t. vt. C. de. impe. in. re. do. l. i. Expensas vō voluntā
rias siue voluptuosas pdit. ēt si volūtate mulieres fetē
sunt. ff. so. ma. in volūtarijs. Quid si maritus teneāt de
dote. z alia debita hz. Rūdeo ml'r p dote habet obliga
ta oīa bōa viri ītātū q̄ p̄ferāt oīb⁹ creditoribꝰ ñ habētibꝰ
expressaz hypothecā. Et hoc nisi aliꝰ sit in simili iure. vt qr
petit dotē p̄cedentē. C. q. po. in pi. l. fi. §. p̄ia restitui. z
§. ꝛz in. donatōe ꝓpter nuptias. vt p̄ferāt ml'r creditoribꝰ
nisi posterioribꝰ. Etiā Jstāte mr̄imonio vxor recupera
re p̄t dotē. vt qñ ꝺgit ait ad iopiā. C. de iur. do. l. vbi.
Pro delicto viri nō ꝺz vxor dotē amittere. ex̄. de pigno
ribus. Etiā si cōmisit crimē lese maiestat̄. C. ad legem
iul'. ma. l. q̄squis. Possessionē pignorata genero p dote fru
ctus nō debeāt cōputari in sortē. si gener sustinet one
ra matrimonij extra de vsur. c. salubriter. vide supra. in
parte scōa. ti. i. de vsuris. Qui habet cognoscere de ma
trimonio. habet z de dote tanq̄ de accessorio. extra de
donatōe inter vi. z vxo. c. i. z. ca. iij. ff. de iure. do. Lij. z. iij.

Donatio propter nu. §. VI

ptias ē. qō spōs spōse donat. qñ ipe ab ea dotē accepit
ex̄ ō do. inter viz z vxo. c. nup. Huiꝰ ār donatōis ꝓpriū ē
q̄ si paciscat maritꝰ de dote vl' pte dotis lucrāda. vxō
re p̄mortua. tal' ḡtē debet lucrari ml'r de donatōe ꝓpter
nuptias p̄mortuo viro. ex̄. de dona. inter vi. z vxo. dona
tio. §. sane z. C. de pact. conuēcis. l. ex morte. In hmōi ār
doribꝰ z donatiōibꝰ sūt diuersa statuta in diuersis locis
Nā alicubi vt. florentie si vxor p̄moriat̄ cū marito mr̄i
monio. vir lucratur totā dotē. si nō exrant filij ex ea. nā
si filios relinq̄t illius remaner. alibi lucrat̄ ḡtē. z alia ps
restituit̄ ei. vñ. pfecta ē dos. Si vir p̄moriat̄. restituitur
ei tota dos. z donatio ꝓpter nuptias. Et in hoc stat̄ magi
legi municipali seu statuto q̄ iure cōi.

Dos constante etiā .§.VII

mr̄imonio ab vxore p̄t repeti viro in ītūlā deportato. cu
ius affectiōem ml'r nō mutauit fm̄. Pe. de pa. in. iij. di.
xlij. Et idē de viro de regno bannito. C. de iur. do. l. vbi
et in reb⁹. Jtē vergēte viro ad inopiā pōt peti dos cō
stante mr̄imonio. nō ꝓpter pauptatē eris. qr tūc sub ta
li cautione quā p̄stare p̄t cōmittēda z diuittēda ē dos
ꝛz ꝓpter pauptatē mētis. vt qñ incipit eē pdig⁹ z dilapi
dator. qr tūc cautio parū valeret. z sic intelligit illa lex
vbi z in reb⁹. Pe. Jtē q̄ ꝛz ꝛz ius ciuile ml'r secūdo nu
bens lucrarēt legatū sibi factū sub ꝺditōe q̄ pmaneret
vidua. fauore mr̄imonij. dū tñ nō nuberet ifra annū a
morte viri. cū qr iura canōica z diuīa pl⁹ fauēt. viduita
ti ḡ mr̄imonio. vt statui pfectioni. ió nubēs ꝑ ꝺditōez
legati nō lucrat̄. sed amittit ipm̄. Pe. de. pa. vbi sup̄.

Jtem sciendum .§.VIII.

q̄ qñ vxor ꝓpt̄ diuortiū factū ꝓpt̄ adulteriū suū pdit do
tē. si ipa erat filia familias. i. in pr̄is prāte constituta. z
dos erat pfecticia. i. de bonis pr̄is pfecta. l' al's qñcūq;
dos erat ad pr̄ez recasura. pr̄ nō pdit eā ꝓpter delictū fi
lie. qr ñ ꝺz pr̄ portare iniq̄tatē filij Si vō ñ erat recasu
ra ad pr̄ez. ḡ uis ab eo pfecta cēt. qr ea mortua eā rebītu
rꝰ nō erat. tūc maritꝰ eā lucrat̄. z sic ītelligit. Hosti. Ł. ō
adul. l. vlt. ad fi. z ex̄ de do. inter vi. z mu. c. plerūq;. Sed
qñ dos erat redicta ad pr̄ez. pr̄ eā pdit. ḡ diu filia adul
tera viuit. sic ēt ñ potuiss eā repetē ipa nō adulterāte.
nec ꝺz ipe ex̄ delicto filie lucrari. ꝛz tenebit eā vir adul
tus ecclie cōmittat fellonia. i. cōmittet ꝑ dñm. ḡ diu ipe
viuit eccl'ia feudū pdet. ꝛz ipo mortuo ad eccl'iam feudū
redibit. nec delictū psone redūdat in damnū eccl'ie. Ex
bis sequit̄. q̄ si vir cōmittit crimē lese maiestat̄. ꝓpter qō
bona eiꝰ ꝓfiscēt. z ipe nud⁹ exuler. vxor pdit dotē ḡ diu
viuit vir eiꝰ. ne p eiꝰ delictū lucret vxor qō pus no hēt
bat. interi tñ fiscꝰ ei⁹ uidere teneāt ncēria loco viri. ꝛz vi
ro mortuo rehēbit integre dotē z dotariū suū. vt dicunt
de ꝓsuetudine. Nec. pe. de pa. in. iij. di. xlij.

Jtem sciendū de .§.IX.

expēsis facti ab vxore ex̄ domū. qr vir p oneribꝰ mr̄imo
nij hz dotē. ió a tpe ꝺcti mr̄imonij int⁹ z ex̄ ꝺz sibi facē
expēsas vir fm̄ ḡntitatē dotis. ff. famil'. herciscūde. l. si
maritꝰ. imo ēt si dotē ñ hz vl' pdidit culpa sua. teneāt ei
nēcria, puidere. fm̄ facultates suas imo vbi maritꝰ dissi §.7.
pat bona sua vergēs ad inopiā. ēt ꝓstāte mr̄imōio ml'r
recupat dotē. vt dictū ē. Sed qñ ml'r spōte recessit ñ re
cupat expēsas nisi a tpe q̄ redies nō ē admissa. z hoc nisi
opponat de adulterio. qr adultere nihil teneāt ꝓstare. nī
si ipa replicet de ꝓsimili. Dico ār q̄ spōte vagāti ñ tene
tur ad expēsas. ꝛz solū qñ iusta de cā. puta ꝓpter nimiā
seuiciā viri vl' aliq̄d huiꝰ. Vel qr vadat ad lōginqs pꝑ
tes z eā mittit ad ꝓsanguineos ipius vxoris p maiori
honestate z hmōi. Pe. de pa. vbi supra.

De diuersis vicijs cōiugatorum in genere.

Ca. 25. De diuersis vitijs mulierū

Capitulum. xxiij.

Notatis in precedē
tibus capitul'z. ℌ. Nota sūmarum vicia tam
virop̄ q̄ mulier̄ cōiugatop̄. q̄ cōcernūt con-
sugiū z q̄ mortalia sūt. Primo si q̄s contrahit scienſ
in se esse vl' habere aliquod p̄dictop̄ impedimētop̄. rū
que impedūt z annullāt mrimoniū nō habita dispēsa
tione a papa in his in quib' a papa pōt dispensari.
Secūdo. cū hīs votū simpl'r religiōis vl' castitatis. vl'
qui suscepit habitū religiōis approbate cū firmo ꝓpo-
to remanēdi. q̄ pfessionē tacitā vl expſſam egressus ē
et ꝓtrahit mrimoniū sine dispēsatōe pape. Tertio cū
talis ꝓtrahens mrimoniū̄ consummās exigit debitū
nō habēs sup̄ h dispēsatōz. reddere aūt tenet. Quar
to cū q̄s contrahit mrimoniū clādestine sine presentia
ecclesie. vt q̄ ordinar⁹ audiēs aliquod impedimētū cir-
ca aliquod mrimoniū fiendū. p̄cipit ne fiat ꝓtractus ta
lis. nisi pr⁹ discusso negocio. Sexto q̄n quis ꝓtra-
hit de futuro vel de p̄nti. nō intēdens ꝓtrahere sed de-
cipere z copulā extorquere. Septimo cū q̄s cogit ali
quem vel aliquā ad ꝓtrahendū de futuro vel de p̄nti.
etiā si sint pr̄ vl' mater. q̄ oīmoda debet esse l hmōi ani
mi libertas secus si ꝓsuadeat tantū. Octauo q̄n spō
sa. qui sup̄ signāt⁹. al⁹ aūt cui frangunt. excusat. Mo-
do ꝓtrarū ꝓbare nō possit vel nō ꝓbet. tamē neuter eum
alio ꝓtrahere pōt. alʒ esset in ꝓtinuo adulterio z separā
deberet. Decimo q̄n post ꝓtractū p verba de p̄senti
nō vult cōsummare alio requirente congruo tpe nec reli-
gionē vult ingredi vt post pfessionē alter sit liber. b fa-
cit. puta. q̄ audiuit illū pauperē vel iniquū vt quia in
dignari sūt ad inuicē z hmōi z sic peccant parētes qui
hoc nō ꝑmittūt sine rōnabili causa. vt q̄ sine volūtate
eop̄ ꝓtraxerūt z hmōi Undecimo quādo ꝓsummāt
matrimoniū añ benedictionē nuptiaꝝ cū bñdici debe-
ant. vt q̄ primū mrimoniū. Duodecimo q̄n ꝓsum-
māt mrimoniū seu celebrāt nuptias tpe phibito ab ec
clesia. vt in aduētu. a. lxx. vsq̄ ad octauā epiphanie. z a
dieb⁹ rogationū vsq̄ ad octauas pentheco. z b sue sit
ꝑgo sue vidua. sue fiat cū solēni apparatu sue pauꝑ
tate sue vsq̄ ad quartū gdū nam tūc nō pōt exigere de-
bitū ab vxore. vl' vxor a vire suo si fuit cognita a ꝓsan-
guineo viri sui. nisi bita. dispensatōe sup̄ b. reddē tn̄ de
bitū tenet ꝓtractus. sue exp̄sse sue interpretatiue z
vel in ꝓtractu p verba de presenti. nā si añ fuisset. effet
impedimētū dirumēs mrimoniū Decimo q̄rto quā-
do alter alteri denegaret debitū nō bñs aliquā causaz
rationabilē. et si faceret cā deuotiōis vbi alter oīno pe-
tat sibi reddi. Decimoq̄nto q̄n in actu cōiugū reper
aliqs de illis octo casib⁹ q̄ notant. s. in. c. ō actu ꝓiugū
Nā l ē mortale l dubiū ō mortali. ibi vid. vbi et habes
q̄n est veniale i vsu ꝓiugū. z q̄n nullū p̄cm̄. Decimo
sexto q̄n vir sine cā rōnabili grauiter verberat vxorē suā.
vel ꝓtumeliat ei turpib⁹ ꝓbis multū. vel cū nō. puidet
necessarijs cū possit. Decimoseptimo. q̄n vxor habēs
nisi dotē si det bōis dom⁹ z viri sine licētia ei⁹ exp̄ssa. l
interpretiua. z multo magis ꝓtra phibitionē ei⁹ cōsan
guineis vl' amicis vel expēdatum reb⁹ mal' vl' vanis. vt
ludo z pōpis vel etiā notabilr in elemosinis peccat g̃-
uter q̄ furtū cōmittit. nisi habeat arte mulū lucrosaz
vltra gubernatiōz dom⁹. Decimooctauo cū vnus cō-
iugū assentit alteri in adulterio. vel vir exponit vxorē
alijs cā rpal' subsidij. vl' alia de causa. vl' vxor permittit
viz virū sodomie ꝓpetrare cū possit obstare. Deci-
monono q̄n vxor no vlt sequi virū in cohabitando vel
mutando domicilū nisi timeret. pbabil'r mortē vl mu-
tilationē. vel q̄ exponat eā alijs. vel q̄ trahat eā ad be
resim vel aliud mortale. vel q̄ nō posset cā sustentare l
familiā cū inter suos subueniat eis. Uicesimo q̄n ō
ꝓsensu. vtriusq̄ vtercp̄ vouit cōtinētiā z nō seruant. tūc
enim z exigens z reddens sine aliqua dispēsatiōe pecca
ret mortaliter nisi dispensēt. Uicesimop̄mo de negli-
gentia in gubernādo familiā. in admonedo filios z ꝑ-
uos ad mādata dei z ecclesie z sacramēta sumēdo. i cor-
rectiōe viciop̄ z huiusmōi. i puidēdo necessaria domui
in excessu amoris alteri⁹ ad alterū. in pompis z vanita-
tib⁹ p̄cipue mlier̄ est difficile dare regulam quādo sit
mortale vel veniale. nec de facili in hmōi deber papira
ri sententia. Uicesimosecūdo q̄n procurat abortus si
ue a viro siue ab vxore. siue etiā ex negligentia z a casu.
vt ꝓpter verberatiōem vl' nimiū laborē vel multā lasci-
uiā cōtingat actus. Uicesimo tertio est in mlieribus
q̄n ex negligētia opprimūt puulos in lecto secū col'cā-
tes. z multo magis q̄n ex incuria z tarditate cop̄ dece-
dunt puuli sine baptismo. Uicesimoquarto quādo
vxor ꝓcepit p adulterū z illū nutrit de bonis viri tan
q̄ sit suus. q̄ furtū facit de illa substātia qua illi sbue-
nit. Et idē de eis q̄ sibi supponit ꝓlē alienū tanq̄ sit suū

Uicesimoqnto de blasphemijs. de mēdacijs z ꝓiu-
rijs. de ꝓtumelijs z detractōib⁹ q̄ ꝓtinue ꝑpetrantur cū
sunt in locutionibus.

De diuersis vitijs mulierū p alphabetum
Capitulum. xxv.

Ecce ego in iniquitati
bus ꝓceptus sū. z in peccatis peperit me mr̄
mea. ps. l. Loq̄tur psalmusta in ꝑsona cuius
libet ꝓcepti z ꝓcepte ex viro z mlier̄e ꝑ Dicto. Ūñ exci-
pitur solus xp̄s q̄ nō ex virili semine ꝓceptus ē. ꝙ my-
stico spiramine ex maria ỹgine. Omnis al⁹ vl' alia sub
hac sentētia includit. vt dicit Aug⁹. de conse. di. uij. fir
missime. Et ꝓcept⁹ fit in vtero mlieris. part⁹ ē egress⁹
ex vtero. Et cōceptus q̄dē ex voluptate. sed partus cum
maxia mulieris penalitate. In plurali dicit i iniq̄tati-
bus z in pctis. q̄z si originale de q̄ loq̄tur est vnuz in
essentia. tm̄ mlriplex in efficētia f̄m Tho. in p̄ia sēde. q
lxxxij. ar. ij. Nā inficit ples potētias anie. z inclinatōes
facit ad mlra. imo onia pcta z mala cōmissionis q̄ dici
p̄nt iniq̄tates. z defect⁹ ob missiōis q̄ pcā dicūt z sunt
Licet ār i ꝓceptu creature ad huc ibi n sūt iniq̄tates. q̄z
nec potētie infecte. nec habit⁹ viciop̄. nec q̄ act⁹ sūt po-
tētiarū. cū ibi nōdū sit aīa subiectū oīm hop̄ Nā i capi
te. xl. die p̄ncipio ꝓceptōis masculi ꝓ de anīa ō no
uo tūc creata infūdi. z in xapite. lxxx. dicta ꝓceptu anīa
femie infūdit. z tūc pctm̄ originale ꝓtrahit nō pr⁹. dici
tur tn̄ ꝓcipi in iniq̄tatib⁹ cū caro ifecta ex viciosa origi
ne ꝓmop̄ ꝑntū cōcipitur ex q̄ anīa postea maculatur.
Et q̄ hmōi originale trāstusionis ꝓma cā fuit trāsgres
sio mulieris. q̄ etiā induxit adā ad idē suasione. Ideo
de mlier̄e fit' port⁹ mētio. ꝓpter q̄ Eccs. vij. c. Salomō
filius dauid dic̄ de mlier̄e. Inuenu amariorē morte mu
lierem. quelaque⁹ est venatop̄. sagena cor ei⁹. vincla sūt
manus ei⁹. qui placet deo fugiet illā q̄ aūt peccator est
capietur ab ea. Ideo dicitur mulier amarior morte. q̄
mors naturalis interemit corpus. sed culpa que primo
habuit ortum a muliere. Eua occidit animam priuā-
do gratia z causa prima fuit mortis corporalis. Amā-
rior est morte q̄ etiā denominat diabolum. Apo. vi. ca.

Nomē illi mors.qꝛ diabolꝰ induxit euã ad peccãdum
sed eua adã.ſʒ pctm̃ eue ſolũ nõ induxiſſet nob̃ ꝑmorteꝫ
ãnie ꝛ corꝑis niſi ſubſecuta fuiſſʒ cl'pa adã ad quã in/
duxit eua. In eo eni cõpleta ē īfectio totiꝰ hũanı generꝭ
Ideo ēt qꝛ mors corꝑal' ē inimicꝰ manifeſtus ꝛ terribi/
lis.ſed mlr ē inimicꝰ blãdꝰ ꝛ occultꝰ.ꝛ iõ amarior ꝛ ꝑi/
culoſior laqus d̃r venatoꝝ.ſ.demonũ q̃bꝫ capiũt aues
et feras ſilueſtres.i.cõtēplatiuos ꝛ ſolitarios ꝑ viſũ vt
dauid ꝛ plures heremitas.vl' ꝑ auditũ.vt eua adam.
Bern̄.dic̄ ꝙ vox mulierꝫ ē ſpētis ſibulꝰ.Et ꝓpheta aba
cuch.i.c.Facies coꝝ ventꝰ vrēs.ꝑ viſũ g̃ ꝛ auditum ad
mlieres venator diabolꝰ capit ſanctos viros. Sagena
d̃r cor eiꝰ.i.affectõ ad mlierē.hãc capiũtur piſces hoĩes
natãtes in aq̃s deliciaꝝ.Abacuch.i.Totũ ī hamo ſub
leuauit ſcʒ diabolꝰ affectio nimia.Amõ ad germanam
ſuã thamar induxit ad ſtuprãdã eã inuitã.ij.Reg.xiij.
Manꝰ eius ſũt vincl'a ad detinēdũ.Manꝰ ſũt munu
ſcula vl' ipa cõmixtiõis oꝑa q̃ ita detinēt hoĩes alliga/
tos.vt vix valeãt dimittere.Et vt clare pateat amaritu
do.i.malicia mulierꝫ formabit vnũ alphabetũ q̃d ipſe
docent ſuos ſcolares.in q̃ tãgunt eaꝝ ꝓprietates.ꝛ neq̃
cie ſm io.do.ſup Eccl'iaſten.

Eſt enim mulier.

Auidum anĩal.
Concupiſcētia carnis.
Eſtuans eſtus.
Garrulũ guttur.
Inuidioſus ignis.
Lepida lues.
Naufragij nutrix.
Prima peccatrix.
Ruina regnoꝝ.
Truculenta tirannis.
Xantia xerſis.
Zelus zelotipus.

Beſtiale baratrum
Dãnoſum duellum.
Falſa fides.
Herinis armata.
Kalumniaꝝ chaos.
Mõſtruoſum mēdaciũ.
Opifex odij.
Quietis quaſſatio.
Silua ſuperbie.
Uanitas vanitatum.
Ymago idoloꝝ.

Prĩo g̃ eſt auidũ anĩal.i.auaricie deditũ.Vñ Sen̄.
in li.declamati.dic̄ ꝙ auaricia ē mliebre viciũ.ſũt puſil
lo anĩo ꝛ inutiles vt minꝰ lucrare ſciētes.vñ ꝛ nimis ti
mētes ne neceſſaria ſibi deficiãt.ſic ſaphira q̃ timēs ne
deficeret ſibi ꝛ viro victui nccĩa occultauit ꝑtē ꝑcij ha
biti ex agro vēdito.Act.v.Et Ouidiꝰ ī.iij.metha.nar
rat Danes filiam acriſij auro fuiſſe corruptã.qꝛ ad oē
malũ eas auaricia ducit. Scd̃a lr̃a alphabeti q̃ ē.b
ſignificat ꝙ ē beſtiale baratrũ inſipidũ.Quid ē mlr̃ di
cit ei ꝓũ.xi.circulꝰ aureꝰ in naribꝫ ſuis mlr pulcra ꝛ fa
tua.Et therētius ait ꝙ mlieres ferme vt pueri leui ſen/
tẽtia ſũt.Et lactãtiꝰ.iij.inſtituti.dic̄ nũq̃ȝ aliquã mlierē
phiam ſciuiſſe.niſi temeſtes.Et rõ natural' ē qꝛ mulier
plꝰ carnal' viro exiſtēs minꝰ ad ſpm̃ ſeu ſpũalia atten/
dere p̃t.q̃d etiã pʒ de mlieribꝫ q̃ cũ viris ꝯuerſanꝭ.q̃ vi
dentꝭ q̃ı alteriꝰ ſpēi a viris quãtũ ad intellectũ. Ter/
tia lr̃a ē.c ſignificat carnalē ꝯcupiſcētiã.q̃ in eis vidẽ in
ſatiabil'.ſm illõ puer.penl'.Tria ſũt īſatiabilia ꝛc̄.ꝛ q̃r
tũ q̃d nũq̃ȝ dicit ſufficit.ſ.os vulue.Vnd̃ ecci.xxxvi.d̃r
Omē maſculũ excipit mlr.ꝛ cũ naturalr videretꝭ debē
eſſe ꝯtrariũ ex eo ꝙ dic̄ Areſto in.xiiij.de anĩalibꝫ.ꝙ fe
mĩa ē frigidior maſculo.vñ d̃ēret eſſe magis caſta.tm̄ ē
oppoſitũ ꝛ de facto videtꝭ.cuiꝰ rõ p̃t eē.qꝛ femĩa ē ipfecta
et appetit viꝝ ſic materia formã.vt hr̃.i.phiſi.qꝛ vnum
quodq̃ȝ appetit ſuã ꝑfectõeȝ materia ãt pficiꝭ ꝑ formaȝ
Eſt ei ī gñatiõe mlr vt ꝑncipiũ materiale.ꝛ vir vt ꝑnci
pium formale.Naturale g̃ deſideriũ mlieris ē eſſe cũ viro
Illa caſta.aitq̃dã quã nemo rogauit. At niſi pudeat
ipa rogabit.ſʒ pudor eis innatꝰ refrenat eas.q̃ dimiſſo
nẽo põt auertere eas.Exēplũ in vxore phutipharꝫ.q̃ mlr
moleſta erat adoleſcēti ioſeph ſollicitãs ad adulteriuȝ.
Gen̄.xxxix.ſʒ relicto pallio aufugit nec ē ei aliꝰ modus

Ouidius de amore

euadēdi niſi fugere ab eis.Btũs bernar.clamando la/
trões ſic euaſit manꝰ hoſpite eũ ad nephas incitantis.
Adeo inſatiabil' luxurie ē vt d̃ cleopatra regina alexã/
drie dicatꝭ quod ī publico ꝓſtibulo oĩbꝫ ſe expõnēs rece
debat laxata.ſʒ nõ ſatiata.Et Semiramis q̃ regnauit pꝰ
ninũ viꝝ eiꝰ.regē aſſioꝝ ita exarſit ī libidinē vt filiuȝ
eiꝰ duceret in maritũ.a q̃ poſtea occiſa ē. Sʒ ꝛ vt dicit
apl's.femĩe relicto naturali vſu.femĩe ī feminas exarſerūt
in ſe turpitudinē oꝑantes.vt ait apl's ad Ro.i.Nec cõ/
tenta hũana ſpecie aliq̃n ēt ad bruta ꝯuertūtꭒ.Ob q̃d
ſcelꝰ dñs mãdauit ī lege.mlr q̃ ſuccubuerit iumēto mo/
riatur ꝛ anĩal occidatꭒ ad tollēdã mēoriã ſcelerꝫ.Leui
te moriatꭒ ꝛ aĩal occidat ad tollēdã mēoriã ſcelerꝫ.Leui.xx.ꝛ
xviij. Quarta lr̃a ē.d.inuēs doloroſũ duellũ.ſ.iter viꝝ ꝛ
vxorē.qꝛ ꝯriatꭒ viro.vñ d̃ coſta curua formata ē mlr.i.de
coſta pectorꝫ q̃ ē torta ꝛ q̃ſi ꝯria viro legitꭒ de q̃dã cuiꝰ
vxor ſubmerſa erat ī fluuio.ꝙ cũ q̃reret cadauer eiꝰ ad
educēdũ de aq̃.ibat ꝑ fluuiũ ꝯ aq̃m.ꝛ īterrogatꝰ cãm
Rñdit mlr
cũ res g̃ues deſcēdãt īfra nõ ſupꝑ ꝯtra aquã.
iſta ī vita ſemꝑ fuit ꝯria dictis ꝛ mãdatꝫ meis.ıdo q̃ro
ꝯrio mõ.ſi forte ēt mortua ꝯriã volũtatē vltra ꝯſuetũ te
nuiſſʒ.Socrates phs īterrogatꝰ.ſi ducēda eēt vxor.Rñ
dit ſi ñ capies ſolitudo orbitãs excipiet.ħ gñꝫ iterıtꝰ.ħ
heres alienꝰ.Sʒ ſi ceperis illic ꝑpetua ſolicitudo.ꝯque
ſtus q̃relaꝝ.dotis reprobatio.affiniũ g̃ue ſuꝑciliũ.gar
rula ſocrꝰ lingua.ſucceſſor alieni mr̃imonij.incertꝰ libe
roꝝ euētus.hec locutꝰ ē expꝑtꝰ.Nã vt ait beatiſſimꝰ do
ctor Hiero.ī li.ꝯtra iouinianũ.Hic ſocrates hũit duas
vxores.q̃s ingēti patiētia ſuſtinēs.nõ potuit tm̃ ab ea
rũ ꝯtumelijs clamoribꝫ ꝛ vituꝑatiõibꝫ liberari.Et cuȝ
q̃dã die ipis q̃rulãtibꝫ ꝯtra eũ domũ ille egreſſꝰ vt ea/
rũ moleſtias euitaret.ꝛ añ domũ ſederet.ꝓiecerūt ille mu
lieres ſuꝑ eũ aquã īmũdã.ſuꝑ q̃ ipe ñ ꝑtbatꝰ ait.Scie
bã ꝙ pꝰ tonitrua pluuie ſeq̃banꭒ. Quĩta lr̃a ē.e.in q̃
intelligitꭒ q̃d ē eſtuãs eſtꝰ ꝑ irã ꝛ īpatiētiã .ſic eni marꝫ
eſtus ſꝑ bullit ꝛ currit.ſic mlr tota ē īpatiēs.ꝛ maxie cũ
odit quē amauit vt pʒ ī mlie q̃ falſo accuſauit Ioſeph
et incarcerare fecit qꝛ noluit ſibi in zelꝰ ꝯſentire adulte/
rij Gen̄.xxxix.Nõ ē ira ſuꝑ irã mlierꝫ.Ecci.xxv.Et ſen̄.
tragedia.viij.Nulla vis flãma tumidiq̃ȝ vēti tãta.nec
celi metuēda torti quãta cũ ꝯiunx viduata tedis ardet
et odit.Nõ vbi liber nos nebuloſos imbres auſter ad/
uexit ꝑperatq̃ȝ torrēs ꝛc̄. Sexta lr̃a ē.f.vbi innuitꭒ fal
ſa fides.forſan ipa noĩs ethimologia ħ oñdit femĩa .fe
meno.i.minꝰ fideꝑ ī pria mliere eua.q̃ dixit ſꝑenti in
terrogãti q̃re nõ ederent de oĩ ligno ꝑadiſi.Rñdit de oĩ
ꝛc̄.ne forte moriamur.ꝛ ſic oñdit dubitare ñ fidē hr̄e ad
ꝟba dei.Hec quãtũcula fid̃s remãſerat ī petro vt ſbũ
teretꭒ operã õdit.dũ bis ancilla ad negandũ xp̄m cũ in
duxit Luc.xxij.ꝛ Math.xxvi.Hoc q̃ı ex ꝯditõe ſua na
turali ꝓcedit.Cũ eni ſit īꝑfectũ anĩal ſꝑ credit ſe decipi.
ꝓpter quod ſꝑ decipit.Catho.Iſtruit inſidias lacrimis
dũ femĩa plorat.Ut pʒ ī vxore ſãſonis q̃ mltũ infeſtãs
eũ ad d̃clarãdũ ſibi ꝓbleuma ꝓpoſitũ ſodalibꝫ.ab eo ex
poſitũ eis reuelauit.ꝛ ſic d̃cepit Iudi.xvi. Septĩa lr̃a
ē.g.garrulũ guttur īſinuãs ꝓũ.xix.Tecta iugit diſtillã
tia litigioſa mlr.Sic due mlieres meretrices ꝯtēdebãt
corã rege Salo.iij.Re.iij.Theophraſtꝰ phus loq̃s de
vxore quõ ē moleſta viro ait Per totas noctes garrule
q̃ões.illa ornatior ꝓcedit in publicũ.ego ī ꝯuētu femĩa
rũ miſella deſpicior ꝛc̄.Et ꝑfidi iudei ꝯcitauerūt religio
ſas mlieres ꝯtra Paulũ ꝛ Barnabã ꝓdicantes.ſcʒ q̃
eloquerentꭒ de eis.Et ꝑ hoc eiecerũt eos de finibꝫ ſuis.
vt habetꭒ ī actibus apłoꝝ.xiij. Octaua lr̃a eſt.h. deſi
gnans eſſe herinis armata.Herinis a poetis dicebatur
dea diſcordie.et eſt quedam furia infernalis.Seneca
in tragedia.viij.capitulo.Quam ſuperba vincit He/
rinis.tu nudas ſemper domos comitas. Chriſoſto/

Deſcriptio malicie mulierum ꝑ alphabetum notabilis

Ca. 25. De malis mulieribus

mus i fmone q̄ incipit Heu me ait. Ego ēptio nullā ci
esschu b mūdo bestiā cōparabilē male mlieri. Quid in
ter q̄ draupedia aialia leoni seu⁹. aut in ꝓpētib⁹ draco
atrocius. ꝫ leo z draco i malo inferiores sūt. Danielē i
lacu leones vertit sūt. Danie. vi. Justū na both crudelis
sima iezabel it⁹ecit. iij. Reg. xxi. Cete ionā in vētre cu
stodiuit Jone. ij. Dalila samsonē circūuenie illecebris z
raso capite de⁹magū alienigenis tradidit. Judic. xuj
pv. z. xvi. cap⁹lis⁹ baptistā in defto viuētē dra
cones z aspides corrupte subdita ventrare tremuer⁹. He
rodias fo eidē caput abscidit. z tāti viri mortē in pcio
rodias accepit. Mar. vi. Nona lra ē. i. iuidios⁹ ignis
b de sanct⁹ mlieribꝫ crede z de ceteris magꝫ. Vides enī
in Genesi quāta fuit iuidia sare ad agar postꝫ cōcepit
Gen. xxi. Quāta rachel ad lyā. qz filios nō habebat ra
chel vt lya. Gen. xxx. Quāta ātne ad Fennennā fecundā
ipa sterili exist⁹ere. i. Reg. i. Quāta marie ad moisen ꝑp
ethiopissam. Nu. xij. Un murmurauit z detraxit mo
si. Quā marthe ad magdalenā cū sedēs ad pedes dñi
audiebat ihū illi⁹ ipa martha mīstrāte. Luc. x. Unde
er dr. Eccl. xxxvij. tracta cū muliere de his q̄ emulat⁹ q.
d. nō ē tractandū cūlea qz semp emulatio. i. iuidia est i
mala mliere. Et ꝓterea pcurāt aliqñ fieri maleficia bis
qs emulant. Decia lra ē. K. i. halūniaꝝ chaos. Est ei
ꝓfusio murmuratonū z infamationū. dicē pbs q̄ si mu
lier sit eloquēs nō ē ꝑuti asserbēdū ꝫ loq̄tur. i. ij. po
li. q. d. q̄ de sui natura ē aīal loquax. Et ap⁹s. i. ad thi
mo. v. dicēde mlieribꝫ q̄ babēt apparētiā sactitat⁹ q̄ di
scunt circuire p domos nō solū ociose. sed z ẏbose loq̄
nō oportet. Un cōe ꝓuerbiū ē q̄ q̄ vult aliqd eē publi
cū dicat vni mulieri. nā subito ex loq̄citate oīb⁹ dicit.

Undecia lra ē. I. deest lepida lues. nā pūgit z tñ dele
ctat. Un assimilat vox eaꝝ cātui sirenaꝝ q̄ dulci melo
dia trāsīētes attrahebāt. z tādē occidebāt. qz marsupia
euacuāt. vires auferūt. z deū ꝑdere cogūt. Valerius ad
Ruffinū hec loquēs: Placet delectatō z pūgit delectū.
flos ueneris rosa ē. qz sub ei⁹ purpura multi latitāt serpē
tes. Prou. v. Illitidi⁹ oleo guttur eius. i. locutio. nouissi
ma ei⁹ amara quasi absynthiū. Per hāc quesierī cōsi
gulnei sancti thome de acqno peuertere mentē eius a p
posito rel igiōis. mittētes ad eū in camerā strictā puel
lā pulchrā suggestricē libidinis. ꝫ puer sanct⁹ a deo cō
fortat⁹ viriliter restitit. titione ignis i camera existētis
assumpto in manu eā de camera expulit. Duodecia
lra ē. m. z significat mōstruosū mēdaciū. Idē scz Vale
rio ad ruffinū Chimerā mulierē eē nescis. ꝫ scire ōbes
q̄ mōstrū ist⁹ud triforme. insigni venustēt facie leonis.
olentē maculet vētre capre. virulēte armet cauda vipe
re. Unde dicē q̄ aspect⁹ ē pulcer. tact⁹ feridus. quersa
tio mortifera. Et sic ē mēdax i natura sici loq̄la mlr est
mēdax. Hec bō scit ita bñ ꝺuenire z colorare mēdacia sī
cut mlr. z ita in ꝑmptu bz. sicē Sara mēdaciū dixit an
gelo. s. se nō risisse. Gen. xviij. c. Obstetrices hebreoꝝ se
phora z Phua Pharaoni. Exod. i. Raab ierechonti
nis Josue. ij. c. Michol sauli pri suo q̄rēti Dauid occi
dere. i. Reg. xix. Saphira petro. Act. v. Et q̄tidie men
dacia dicūt. z qđ pei⁹ ē nō credūt se offendere. cū ad scā
dalū remouēdū b faciūt. Cū tñ dicat Jsido. De mēda
cio ꝑnicio. Tredecia lra ē. ii. z idicat q̄ ē naufragiū vi
te. Un ait secūd⁹ pbs. Mulier ē bois ꝓfusio. isatia bīt
bestia. ꝑtinua solicitudo. ideficies pugna. viri incōtinē
tis naufragiū. humanū mācipiū. Et de isto narrat. Ul
cent⁹ i speclo bistoriali q̄ reuertēs a studio i cuitatem
suā. cū audiss⁹ mlra de icontinētia mulieꝝ. voluit b ex
perīri de mre sua. vñ in habitu trāsformato vt peregri
nus accessit ad domū mris. q̄ bospita erat. z cū ꝑmisi
set sibi certā pecuniā. vt dormiret cū ea. z illa acceuisset
de nocte cū illa puocaret eū ad op⁹ nephariū. ille mā
festauit se filiū suū. ex q̄ illa erubuit vt mortua sit p ꝓfu
sionē z Origē. sup illō. Matb. xv. Ecce mlr chananea
ait. Mulier arma diaboli. caput pcī. mr delicti. transi
gressio legis dīne. expulsio paradisi. Decia qrta lra ē
o. i. odij opifex. Theophrast⁹. nō amicū bre possum⁹. n
sodalē. alēt⁹ amore suū odiū suspicat mlr. Et q̄lia odia
sē bec. certe inuicibiliaꝝ patrēcia mlrū Un z valeri⁹ ad
ruffinū. Exprimētū cape q̄ audax ē ad oīa q̄ amat z odit
femina. z artificiosa cū nocere vult. qđ sp ē. vt pz in He
rodia. q̄ insidiebat Johānī. z ex odio ad eū curauit mor
tē eius. Mar. vi. Decia qnta lra ē. p. i. ꝓia peccatrix.
Petr⁹ rauēnas in fmone resurrectōis ait. Mulier pcī
cā. mali accrix. via mortis. sepulcri titul⁹. iferni ianua.
lamēti necessitas. iō ad eā remptādā accessit diabolus
pon⁹ q̄z ad vitz. qz cognouit mun⁹ vigorosam rōz hñ
rem. ꝫ nō ꝓtēta sui ruina induxit vitz. Decia sexta lra
ē. q. z intelligit q̄ est q̄ris quassatio. Narrat Valerius
q̄ Forone⁹ rex grecoꝝ die q̄ mortu⁹ est dixit Leōtio fri
suo ad sūmā felicitarē nihil mihi deesset si mihi vxor sē
per defuisset. Cui Leōt⁹. z quō vxor obstat. z ille. mari
ti b oīs sciūt. Et catho vticensis dixit. Si absq̄ femi
na possit eē mūd⁹. ꝑsatio nra nō eēt absq̄ dīs. Et Ci
cero q̄sit⁹. q̄re vxorē repudiasset. rndit se nō posse vxori
et pbie vacare. Un z Plato q̄ mulierē nō cognouit. ꝫ z
ego pmāsit inter alios ethnicos pbos. pl⁹ de diuinis
scripsit. Decia septia lra ē. r. qz mlr ē regnoꝝ ruina. qñ
ꝫ ē mala. si ēpt⁹ bonī mēoria. q̄ram⁹ iueniem⁹ fere oīa
mūdi regna ꝓter mlieres fuisse subuersa. Primus qō
fuit regnū felix. s. troye ꝓter raptū vni⁹ femine. s. Hele
ne destructum ē. z nulla grecorum occisa. Regnū iude
orū mlra mala z exterminata habuit. ꝓter pessimā re
ginā Jezabel z filiā ei⁹ Athaliā reginā i regno iudc. q̄
occidifecerat oīs filios filij. eo mortuo vt ipa regnaret
ꝫ vtraq̄ occisa ē. Regnū romanoꝝ mlra mala sustinu
it ꝓter cleopatrā reginā egypti pessimā mulierē. z sic
de alijs. Decia octā lra ē. s. q̄ significat q̄ ē supbie fil
ua. Un Chry. O malū oī malo pei⁹ mlr mala. siue illa
pauꝑ sit siue diues. siue vxor sit nō cessat nocte z die cal
lidis stimulare fmoib⁹. blāda nequter. z ī portuna violē
ter. Si ẏo pauperē vitz. hz ipm q̄z ad iracūdiā z rixas
incitare nō desinit. z si vidua sit ipa p semetipam oīs
despicit passim. z ad oēz audaciā ipū supbie inflatur.

Decianona lra ē. t. s. truculēta tyrānis ē mlr. Un Leo
phrast⁹. Si tota domū et cōmiser⁹ fuiedū ē. Si aliqd
tuo arbitrio reseruauer⁹. ēt minimū vl magnū. f. de sibi
adhiberi ñ putabit. z iurgia ꝓcirat. z nisi cito ꝓsulueꝝ
parat venena. aruspices z ariolos consulit. Sed q̄le sit
dominū mlieꝝ audi Tulū in paradoxa. Nūq̄d ille li
ber ē cui mlr impar. leges ipōit. pscribit. iuber. vetat. qō
ei vīoꝝ nec ille iperāti aliqd negare pt l'audet. Ego ist⁹
nō mō fuū ꝫ neq̄ssimū fuoꝝ appellādū puto. ꝫ ap⁹ssi
ma familia nat⁹ sit. Uicesima lra ē. v. qz mlr ē vanitas
vanitatū. h⁹ sat⁹ notū ē oīb⁹ fere. nō est bō in mūdo q̄
tantū studeat placere ẏo benigno. q̄z mlr. ēt mediocris
suis vanitatib⁹ studet hoīb⁹ placere. De b ēptū ivita
tē Pelagie qñ dedita mūdo discurrebat p antiochaz
ornata nimis. quā vidēs q̄dā sctus pr⁹ Nonn⁹ noīe cepit
flere z dicē socijs q̄ toto tpe vite sue nūq̄z adhibuerat tā
tā diligētiā ẏo placē tc. q̄ demū orōib⁹ eē ꝓsa ē. Ul
cesimaꝑma lra ē. x. ẏnotās q̄ ē ꝑtia ꝑsis. i. tumoꝝ z i
per⁹ ꝑsis Hic ꝑsses vt ait Orosi⁹ i li. ō ormesta cū mlr
titudine fere inūerabili i ꝑsiā veniēs mlra tēptauit. tcō
fusibilr suo ꝓsilio peedēs. supar⁹ ē ēt a paucissimis gre
cis dño grecoꝝ leonida exist⁹ere. Hoc vicīū ē mlieri nol
le regi. sed furiose agere. z seq̄ ipei⁹ suos sine q̄cūq̄z pie
tate. Ait Sen. i ꝓsona furiose medee. Quid anie cessas

segre felicē imperū. ps ista vltiōis q̄ gaudes q̄rta ē nō. vbi mr̄a ponit oīdēs q̄ mr̄ no vult regi. ꝫ suo ipetu p̄ rēdē. ēt i dānū suū. sic de mr̄ legit mr̄ieribꝫ q̄ l'ob amo rēvl' dolorē qz vindictas facere nō potuerūt. scipas occi derūt. Vicesīmasecūda lra ē y. q̄ notat q̄ ē imago ido lozū. sic enī se pingit ꝛ ornat vt ydola. imo nec ecclīa dei ita ornat auro ꝛ lapide pciosō. sic misera mr̄. Est etiam ymago ydoloz. qz pl' ydola colit q̄ alia creatura ꝛ fa/ scinatōes facit. Quid de potēcia mulier. dicā p̄ suas i cantatōs ꝛ artes magicas. Aut enī apulei' de asino au/ reo de q̄dā magna meroes noie q̄ potēs ē celū depone re. terrā suspēdere. fōtes haurire. deos infirmare. manes sublimare. sydera exanguere. ꝛ tartaz ipm illuminare. Sed ꝛ in. i. Re. penult. c. habet de pbitonissa. q̄ suscitā tat̄ā plr. xx vi. q. vi. necmiz. Et pl' diabol' dicit p̄ hec sortilegia mlieres q̄s viros. Vicesimatertia ꝛ vltīa lit tera ēz. ꝛ insinuat q̄ ē zelus zelotip' ꝛ tota zelat. sic de lo adice natrat Hiero. sup̄ Dan. q̄ exist̄s vxor antiochi re gis syrie zelans. ne pl' amaret beronicē quā etiā habe/ bat vxorē seipam veneno occidit. Beronicē vo ꝛ filium ei' ex dicto antiocho etiā fecit occidi. Hoc igit alphabe tū ē de mal' mlieribꝫ. de q̄ ꝛ ei' doctria dr̄ Eccli. ix. Nō zelēs mlierē sin' tui ne addat sup̄ te malicīā doctrie ne/ quā. Nā vt dr̄. Nis malicia breuis respectu malicie mlr̄ teris. Et qz Salomō ninis ardenti amore adhesit mu/ lieribꝫ. didicit malā doctrinā ab eis. ꝛ ex sapiētissimo i fatuatus ē amore illaz vsq̄ ad colenda idola earū. Sz mlr̄ rimēs deū ipa laudabit de cui' laudibꝫ legit. Pro uer. vlt. p totū illud. c. Sed oīs nō solū mulieres sed et viros ꝛ āgelos excessit i sanctitate ꝑgo gl'iosa. Ma/ ria. Et iō sibi dictū ē. Bñdicta tu i mulieribꝫ. Et vt ait Hiero. Totū qđ intulit malū maledicto Eue. cā huius alphabeti. totū abstulit bñdicto Marie. insup̄ ꝛ gram nob̄ intulit xp̄s ozrus. quā nō habuit p̄us ois mūdus. Et iō ibi i veteri testām̄to scripture mala loquūt̄ d̄ mu lieribꝫ ꝓter p̄mā ꝛ imitatrices ei'. In nouo testamento ꝓter Mariā multa bona dicūt̄ vt patet in euāgelio. Et p̄mo xp̄s mr̄i ei'. ꝛ postea magdalene que plus ama bat resurgēs se manifestauit.

De multiplici filiatione. Cap'm. xxvi.

Ego dixi dij estis et fi

lij excelsi oēs. ps. lxxxi. Dij q̄dē sūt boes bōi nō essentia sed gr̄icipatōe. ꝫ oīs tā boni q̄z mali sūt filij excelsi creatōe. Et qz a deo p̄e ois p̄mitas in celo ꝛ terra nolat vocāt apl's ad ephe. iij. c. Jō ad sci endū q̄ mr̄iplex ē filiatio fm q̄ mr̄iplex ē paternitas. Sūt enī correlatiua p̄r ꝛ filij'. ꝛ qz finis p̄cipal' matri monij est filiatio. ideo post mr̄imoniū d̄ hoc agit.

Est filiatio eterna ꝛ ineffabilis.
Filiatio diuina ꝛ cōmunicabil'.
Filiatio humana ꝛ variabilis.
Prima a nobis adorāda. Scda a nobis procuranda.
Tertia a nobis indagāda. Et qz vt dr̄ Jo. xvi. Ipse pat amat vos. debēt ꝛ filij diligere eū conuerso patre bonum.

De prima breuiter .§. I.

expediendo qz nō ē p̄tis opis. ait ps. in p̄sona filij lo/ quēt̄is de p̄e eterno. Dns dixit ad me. filius meus es tu. ego hodie genui te. ps. ij. Dns. s. de' p̄r dixit ñ voce. qz spūs est de'. ꝫ mēte. ad me. s. filiū suū vnicū ꝛ ꝙsubstā tialē. Et b̄ suū dicere nō est aliud q̄z verbū suū ꝓducere seu filiū gignere. sicut ꝛ nos cū aliud intelligim' ꝓbuz. in mente formam'. ꝫ qz trāsitoria mēs mutabil' ꝛ tpal' ac determiāt ꝓtutis. ideo ꝓbū nr̄m mētale trāsitoriū ē et mutabile habēs p̄ncipiū ꝛ determinatā ꝓtutē. Sz mēs p̄ma ē eterna icōmutabil' ꝛ infinite ꝓtutis. ꝛ ideo verbū suū eternū ꝓmanēs ꝛ subsistēs ac infinite ꝓtutis meus es tu. est filiū suū sibi coequalē ꝛ ꝙsubstātialem generare. vñ ꝛ ipe p̄r de eo incarnato testimōiū ꝓhibēs in baptismo ait. Hic ē filius me' dilectus in q̄ mihi bene cōplacui. Matb. iij. Quāuis enī nostrā naturā assum pserit. nō tū est i xp̄o aliud suppositū q̄z ipa ꝑsona diui na in duabꝫ naturis. nō i duabꝫ ꝑsonis subsistēs. Per fectōm aūt ipius filiatōis generatōis notat cū subdit. ego hodie genui te. i. eternal'r. Eternitati enī totū ē p̄ns et sic sp ibi ē hodie. genui te ē xp̄is ꝓteriti pfecti. ꝛ ligni/ ficat ei' pfectōez non tpalē. Sz generatōez ei' q̄s enar rabit Esa. liij. ꝛ Act. viij. c. q. d. null'. qz ineffabil' ꝛ a no bis incōprehēsibil' est. Vñ Amb. Tu digitū oīs admo/ ue scrutari nō licet diuia mysteria. s. curiose. credere licet ꝙ natus sit. sed ñ licet iuestigare quō nat' sit. ꝫ debem' adorare. Nā ꝛ angel' dr̄ de filio incarnato. Adorēt eum oēs āgeli dei. ꝛ ecclīa. Adoram' ꝛ xp̄e ꝛ bñdicim' tibi.

De filiatione diuina .§. II.

et cōmunicabili dr̄ Jo. i. Dedit eis potestatez filios dei fieri. Et ista filiatio est triplex.
Filiatio ꝑ creationem.
Filiatio ꝑ glorificationem.
Filiatio ꝑ iustificationem
Per creatōz vtiq̄ oēs sum' filij dr̄. qz creati ab eo. Deu tero. xxxij. Nunqđ nō ipe ē p̄r tu' q̄ possedit te fec̄ ꝛ crea uit te. Sz ꝑ maiozi ꝑte sūt angti ꝛ mali filij. Vñ ibi dr̄. Bñatio ei' pūsa ē ꝛ ifideles filij. Et qz oēs amat gubnā do Sap̄. xi. c. Diligis ei' oīa q̄ sunt ꝛ nihil odisti eoz. ꝛ nos diligem' deū. Per gl'ificatōez sūt filij oēs bri ꝛ sci ꝛ angli. Rho. viij. Creatura libabit̄ a future corru/ ꝓtis i liberrimē gl'ie filioz dr̄. Et d̄ angelis dr̄. Job pe nit̄. Vbi eras cū me laudarēt astra matutina. ꝛ iubilarēt oēs filij dei. Filij dei dicūt̄ qz sil'es ei sūt. i. gl'iosi ꝛ ipeccabiles. ꝛ eis data ē p̄na hereditas. fm illud. ps. xxvi Cū dederit dilect' suis somnū. ecce hereditas dñi. s. gl'ia filij merces. s. opis boni ꝫ facti. fruct' vēt̄is marie ma t̄is. ꝛ certū ē q̄ p̄r amat tales ꝛ ipi eū. Per iustificatōez sūt filij dei i mūdo alio tripl'r. fm. Hraci. de pe. di. iij. ꝫ b̄ enī mō. Alio ei sūt p̄destinatōe tm̄. de q̄b dr̄ Job. xl Jesus moritur' erat. vt filios q̄ dispersi erāt. s. ꝑ varios rit' gēt̄iū congregaret i vnū. Predestinati q̄dem erant ad gr̄az ꝛ gl'iaz. ꝫ nōdū adhuc būerat ipam. Alio tm̄ filij sūt fm p̄sentē iusticiā. q̄ scz ꝑ alio q̄ tpe bñs gr̄am. ꝫ nō pseuerāt i ea. ō q̄b ꝓtitelligi illō qđ dns dixit. Esa i. Filios enutriui ꝛ exaltaui. s. ꝑ fidē ꝛ gr̄am. ipi aūt spre/ uerūt me. Alij sūt filij dei ꝑ p̄destinatōem ꝛ p̄tē iusti/ ciā. q̄ scz sūt gr̄a ꝛ pmanēt i ea. vt demū ad gl'iā ꝓueni ant. Et ō b̄ dixit xp̄s discipul' suis. Filioli adhuc modi cū vobiscū sū. ꝛ nūc mādo vob vt diligat̄ inuicē. Job. xiij Per hanc vt signū efficacissimū discernit̄ ꝛ cogsc̄ ista filiatio dei. ad Bal'. iij. Misit ds i corda nra spm ado ptionis. in q̄ clamam' abba p̄r. Et sic ꝑ hanc filij excel si oēs bñtes cā filiatōem ꝛ p̄r amat vos talibꝫ donis re munerādo. Et vos diligitis eū qm̄ prior dilexit vos.

De filiatōe humana. §. III.

dic̄ spūsc̄us ps. iij. Filij boiz vsq̄ q̄ gui coz. ꝛ ē triplex
Filiatio spūalis.
Filiatio legalis
Filiatio naturalis.

Filiatio spiritualis. §. IIII.

Ca. 26. De filiatione multiplici

q̃ fit ꝙ boies etiã tripl'r ꝓtrahit.z distinguẽda videt.qz
et sacrõfit z doctrine ꝟbo exẽmatõe scu moꝛ exẽplo.
In sacrõ cõ baptismi z ꝯfirmatõis.vl q̃ baptizat scu ꝯfir
mat est filꝰ spũal'ꝭ q̃ baptizat vl ꝯfirmat. ac etiã ei⁹
qui tenet ad baptismũ vl' ꝯfirmatiõe q̃ ỏr patrin⁹ .z
sicut inter pr̃em z filiã nõ põt ꝓtrahi mr̃imoniũ. sic nec
inter patrẽ spũalẽ z filiũ spũalem. Et de hac diffuse. ē.
c. de ipedimẽto ꝯpatrõis spũalis. Dilr q̃ audit aliquẽ
in cõfessiõe sacrõs ỏr pr̃ eius spũal'. z ꝯfitens ỏr filius
ꝟius. Uñ dicit Sunach⁹ papa. Oñs q̃s in pnĩa su
scipim⁹ .ita nr̃i spũales sũt filij vt ipi q̃s vel nob suſci/
pientib⁹ vel sub trine ĩmersionis vocabulo mergentib⁹
vnda sacri baptismat̃ regenerauit.xxx.q.i. oñs .vbi et
ponit ẽ⁹ pena sacrõt cognoscẽti filiã suã spũalem.
quã.s. audituit̃ ꝯfessione.z in duob⁹.c.sequẽtib⁹ ponit
tur tal' pnĩa.xv.vel.xij.annoꝝ. z ei q̃ carnal'r cognouit
cõmatrẽ suã.pnĩa octo annoꝝ imponit.xxx.q.iij.ſi. pr̃
Hodiern sũt he pnĩe arbitrarie.vt de aliis pcis. Tales
ẽ pres spũales q̃ tenẽt boies in baptismo cũ ꝓmittũt
p eis credẽ z abrenũciare diabolo z pompis ei⁹ .debẽt
operã dare vt cũ filij coꝝ spũales venerint ad vsum rõ
nis.admoneãt eos circa ea q̃ sũt fidei .z bonos moꝛes.
nã pr̃is tui. z ne dimittas legẽ mr̃is tue.i. ecclesie. Qui
ãt sũt pres ex auditiõe ꝯfessionis debent adũtere vt nu
triant nõ occidãt filios suos.qõ facilt dũ absoluũt q̃s
tur scõo pr̃ spũal' aliqꝰ q̃ inducit cũ ad cõuersionẽ fi/
dei vl' bonoꝝ moꝝ ꝓ doctrinã ꝓdicatiõis vl' admonitiõ
nis q̃ fit a ꝓlatis. Uñ ap'ls.i. ad Corĩ.iij.c.iiij. Et si cẽ
ẽ milia pedagogoꝝ habeat̃ ꝛ nõ m'ltos pres .in xpo
ẽni ego vos genui ꝓ euãgeliũ. z ad Gal'.iiij.c. Filioli q̃s
ter̃ parturio donec xps formet̃ i vob. Et Greg. ait de
rectorib⁹ ecclie q̃ habẽt popul' z sacrãenta z monitiões
ꝓbere. Quis dubitat sacrdotes xpi regũ ꝓnũpũ z oĩm
delitũ pres censeri z mgros. nõne mirabilis insanie ẽ
gare. dr. xcvi.c. q̃s dubitet. Et Anaclet⁹ papa inqt. sñia
dunt. ceu cha q̃ vereda pris nõ operuit. sed rides nõ
strauit. Ber̃. ix.c. z. ij.q.vij.c. sñia. Significat eni cham
filios spũales q̃ deridẽt z publicat crimina suoꝝ patr̃
l. doctoꝝ z ꝓlatoꝝ. z dr pres etiã ỏbẽt cauere. s. ꝓlati z ꝓ
dicatores. ne q̃s signũt ꝟbo occidãt malos operꝫ exem
plo. sicut i figura illa. mulier que ꝓtẽdebat coram Sa/
lomone. q̃ filꝰ eius viueret q tñ nocte dormiendo cuz
oppſſerat. iij. Reg. iij. Exẽplo z imitatiõe ỏr q̃s filꝰ ali/
cuius q̃. Imitat opa ei⁹ .vt eni dicit Gracia. de pe. di. i.
cui⁹ opa q̃sq̃ facit ei⁹ filꝰ ẽ cõprobat. Uñ etiã zache⁹
publicanus ꝙuers⁹ ad pnĩaz. ỏr filꝰ abrae. Lu. xix. Et
Hiero. dic. Nõ sũt filij sanctoꝝ q̃ tenẽt loca coꝝ. sz q̃ ex/
ercent opa coꝝ. dr. xl. nõ ẽ sũ ecõtra xps ait iudeis .vos
ex pr̃e diabolo est. s. ꝓ imitatiõz. Jo. viij. Et Amb. Oẽs
q̃ dicũt mẽdaciũ filij sũt diaboli. xxij. q. v. cauete. qz ipe
ẽ mẽdax z pr̃ ei⁹ .i. mendacij. sic z custodes saul' dormi/
entis dicũt filij mortis. i. Re. xxvi. qz faciebãt opa digna
morte neglient custodientes regẽ. z xps ỏr filꝰ ỏi. Esa. v
qz faciebat opa misẽdie vel spũsseti. Sicut q̃libet q̃rit
habere bonũ patrẽ z bonozabilẽ ita q̃libet ỏbet bonos
et virtuosos imitari. nõ malos. z tales filij excelsi oñs.

De filiatione legali .§. V.

dicit Jnt eos q̃ natura. z eos q̃ adoptiõe sũt filij. venerã
de leges romane nõ ꝓmittunt esse mr̃imoniũ. xxx. q. iij.
ita diligere. De b tñ quõ ipediat mr̃imoniũ tal' filiatõ
vide supꝛ. c. de cognatõe legali. z pt etiam ista filiatio le/
galis triplex assignari.

Primo ꝙ legẽ mosayc̃.
Secũdo ꝙ legem canonic̃.
Tertio ꝙ legem imperiatam.
Jn veteri lege mãdauit dñs Deut. xxv. q̃ vir accepta
vxore si moriebat sine liberis ꝓpinquior ei⁹ german⁹ l'
alis debereꝫ relictã illã mulierẽ accipe sibi i vxorẽ ad su
scitandũ semẽ fri tui. Uñ primus filꝰ q̃ ei nascebat ex
illa dicebat filius defũcti ꝑm legẽ. q̃uis aliũ pr̃em na/
turalẽ hẽret .q̃ sz eũ genuerat. q̃ m̃ lex bodie seruari nõ
põt. Jn lege canonica ex̃ de ꝓba. c. in pũtis. qõ m̃ trahi
tur ex autẽtica. q̃ ingresso religionẽ. i. pfesso monasterũ
habet loco filij ficte ꝛ iuris. vñ cũ mortis siue ciuilꝫ q̃ pfessionẽ. siue naturalr̃ aĩe a corpe separationẽ. nõ ỏr mo
ri sine filijs. ꝓpter qõ si hereditas vl' legatũ fuerit illi di
missa cũ substitutiõe. vt i casu q̃ moreret sine liberis. here
ditas illa l'legatũ deuoluer̃et ad aliũ. cuaneſcit substi/
tutio. qz nõ ĩtelligit̃ mori sine filijs. cũ in b casu mona/
sterũ habet loco filij. qõ mõasterũ nõ moritꝫ. De b in/ ti. iz. c. 3
fra in titulo ỏ. decedentib⁹. ca. de testamentis. Per legẽ
aũt ciuilẽ vl' ipenalẽ ẽ introducta filiatio. q̃ dicit ado/
ptio vel arrogatio. Circa qõ tria videnda sunt.
Primo quid sit z quõ fiat.
Secũdo q̃s possit vl' ñ põt talẽ filiationẽ facere.
Terno quis sit effectus eius.

Et q̃ntũ ad primũ sic diffinit Adoptio ẽ exnec ꝑso/
ne i filiũ vl' nepotẽ. siue deinceps assumptio legitima.
qz. s. ꝓ adoptiõem q̃ filꝰ nõ ẽ habet ꝓ filio. Et hmõi ist
due spẽs. Una ỏr arrogatio. z ẽ q̃n ille q̃ nõ bz pr̃ez. seu
etiã q̃ emãcipat⁹ ẽ trãsit cũ rebꝫ suis i pratẽ arroganꝫ
et bz fieri auctoritate pncipis. Alia spẽs ẽ q̃ vocat com
muni noĩe. s. adoptio. cũ scz adoptat q̃ ei potestare prit
nec trãsit in potestatẽ adoptãt̃. z b fit ꝑ rescriptum magistra/
tus. ff. c. l. ij. z. l. ſi. pri. Q. ãt aliqs i domo ꝓ se l' cozã bo
minib⁹ aliqb⁹. aliquẽ recipit i filiũ vl' filiã nulla ẽ ado
ptio. C. de ꝓba. l. nonull. z ex̃ de cogna. lc. c. i. in glo. vers
qõ ei ꝓmittit fuare dz. cũ ex nuda ꝓmissione oriat̃ actõ
ꝑm canones. vt. xij. q. ij. q. cũq̃. ij. z. xxij. q. v. iuramenti.
Q. ãt dictũ ẽ supꝛ i diffinitiõe. q̃ẽ assumptõ ꝓsone extra
nee. ĩtelligit q̃. s. nõ ẽ i pratẽ adoptãt̃. q̃uis al's cẽt ꝓ
guinẽ. nã nepos ꝑt adoptari i filiũ. Sumit̃ ẽt aliquã
do adoptio large. put cõpbendit arrogatiõem. Aliqñ
stricte. put distinguit̃ ꝑ cã. z tũc differt ab ea vt dictũ ẽ
Quãtũ ad secũdũ sciendũ q̃ ꝑt adoptare pr̃ familias.
q̃ sui iuris ẽ. z q̃ generare põt. q̃ eni generare ñ põt si b
ẽ ꝓpter ipedimẽtũ naturale ñ potẽrit adoptare. sz si b ẽ
ꝓpter ipedimẽtũ accidẽtale. vt spado siue bello castrat⁹
põt. ff. e. l. Jtẽ ñ ꝑt adoptare mior. lx. ãnis .nisi iusta cã
interueniẽte. ff. e. l. si pr̃. Jtẽ m̃r adoptare ñ põt nisi ex re
scripto pncipis i solatiũ liberoꝝ amissoꝝ i bello. C. e. l.
mr̃ierẽ. Adoptari ãt ꝑt q̃libz tã masc⁹ q̃s femina. dum
mõ mior sit pr̃e adoptãte q̃ ei⁹ filꝰ naturalr̃ eẽ posset.
ff. e. l. adoptio. Adoptat ãt põs z volũtari⁹ tm̃. vt. ff. e.
l. neq̃ absens. Quãtũ ad tertiũ effect⁹ adoptiõis ẽ vt
bẽat ꝓ oĩa vt filꝰ ei⁹ q̃ ẽ adoptat⁹. ita vt ab ĩtestato suc
cedat. C. e. l. fi. Jtẽ si sit arrogat⁹ ei⁹ filij z nepotes trãsĩũt
i pratẽ arrogãt̃ sec⁹ si solũ adoptat. Jtẽ arrogato ꝛ tenet
dimittere arrogato q̃rtã pr̃ẽ oĩm bonoꝝ q̃ bz z b siue i
testamẽto siue velit cũ emãcipare sz adoptaꝛ nil tene
tur reliq̃re filio adoptiuo nisi velit. C. e. l. i. z. ij. Sz abĩ
testato succedit ẽt odoptiu⁹ adoptãti. ric. i. iij. z tho. ibi. d. 42. q. 4

De filiatiõe naturali .§. VI

De qua ỏr Gen. iij. Adã cognouit Euã vxorẽ suã z ge
nuit Cayn. z postea abel. Et hec est triplex.
Filiatio legitima.
Filiatio illegitima.
Filiatio legitimata

Filiatio legitima ē q̄ ḡs ex legitimo mr̄imonio.i. vxore
suscipit filiū. vt patet i genealogia xp̄i. Matth. i. vbi dr
Abraā genuit Isaac filiū ex Sara vxore sua. z Isaac
Iacob filiū ex rebecca vxore sua. z̄. Verū nō solū qui ge
nerant ab aliquo dicūt filij ei⁹. sz etiā nepotes z oēs
descendentes ab eo. Vñ pces dicūtur filij adā. Eccl. xl.
Grauc iugū sup filios adā a die exitꝰ ō vētre mr̄is sue
in dic̄. Et ex hoc xp̄s dr filiꝰ dauid i euāgelijs. q̄ dice
dit a dauid fm corpalem subam. quā traxit de virgine
sine viri⁹ semine. Q. aūt dicāt ioseph pr̄ eius. Luc. ij.
Ego z pater tuꝰ. ioseph q̄rebam⁹ ꝛc. dictū ꝯq̄ nutritiꝰ
eius vt dicit. Origenes. vl sic a vulgo extimabat. Vnꝫ
de iudeis z pharisei vilipēdentes eū dicebant. Nōne hic
est fabri filiꝰ. s. Joseph. Matth. xiij. Et de his dr Eccl.
vij. ca. Filij sūt tibi erudi illos Illegitimꝰ ē q̄ natꝰ nō
est de legitimo mr̄imonio sz p fornicatōz. adulterium.
siue incestū. Et q̄ nascunt ex cōcubinis indubitato esse
ctu retentis. nō aūt ex meretricibꝫ z scortis. hi illegitimi
succedūt parētibꝫ ab intestato cū mr̄ibꝫ suis i duabꝫ vnꝫ
cijs. i. sexta ptc. vt dicit Pe. de pa. in iij. Dicunt aūt ille
gitimi q̄ ꝓtra legē mr̄imonij nati sūt. Nati aūt p adul
teriū vel incestū dicunt spurij z i nullo succedūt. z dicū
tur etiā innaturales q̄ naturalē cōtalē copulā dānat.
Qui aūt nascūtur de mr̄imonio sz celebrato diuortio q̄
ad thorū p religionē vl ordinis sacri susceptionē. sicut
accidit sancto Benebaldo q̄ factꝰ epūs laudonēsis visꝫ
tans vxorē suā neptē sancti Remigij factā sācti monia
lem instigante diabolo cognouit cā. z ꝓcipies peperit fiꝫ
liū quē vocauit latronē. q̄ postea ob sanctitatē pr̄ morꝫ
tē pr̄is factus. ē ibi epūs. Utrū talꝰ filiꝰ censendꝰ sit illeꝫ
gitimꝰ sūt opiniones. Aliq̄ dicūt legitimū esse q̄ ad spū
alia nō quo ad ciuilia. Sz dicit Pe. idē. q̄ potest dici q̄
sit legitimꝰ simplr. q̄ de legitimo mr̄imonio. Tales illꝫ
legitimi cōiūgūtur malorū moꝝ. vt dr. Sap. iij. z̄ pr. lvi.
c. si gens anglorū. z ab honoribꝫ z dignitatibꝫ ciuilibꝰ
et ecclīasticis ac ordine repellunt. dī. lvi. in pn. Uel vt
ait Aug. Undecūq̄ nascūtur hoīes si parentū vicia nō
sequātur honesti z saluti erūt. Et Job. chrysō. Ex mereꝫ
trice natꝰ z adultera. si. ꝓpria auctoritate decoret paren
tū suoꝝ nō dedecoret obprobrijs. dī. lvi. Nunq̄ Leꝫ
gitimatꝰ ē q̄ natus illegitimꝰ p modū datū a lege fit leꝫ
gitimꝰ. de q̄ videndū infra. De oīnibꝫ his exceptis fuꝫ
gijs diaboli. q̄ sz imitant malicia eiꝰ dici pōt illud. Dū
estis p gloriā ptcipatā z filij excelsi. oēs p gr̄am cōmuꝫ
nicatā a xpō vnico z dei pmo filio noīato. vt sit ipe pri
mogenitꝰ in mltis frib⁹. i. pr̄icipal z maximꝰ dignitate

De legitimatione illegitimoꝝ. Capitulū. xxvij.

De legitimatione illegitimoꝝ.

Nota fm Pe. de pa. i. iij. di. xli. q. iij. Primo de legitimatiōe q̄ fit seu institutꝫ
est p ius ciuile. Sciendū igit q̄ quātū ad legitimatōz
iuris tres sunt cōclusiones.

Prima de legitimatōe. ℣. I.

Iuris ciuilis in sex casibꝫ. Prim⁹ mod⁹ fm iura ciuilia
est q̄n pr̄ filiū naturalem ex ꝯcubina susceptum tradit
curie ciuitatis sue vel curie metropolitane. z fit officiaꝫ
lis in ea q̄ fit p honorē curie. Secūd⁹ ē q̄n pr̄ filiā
nataleē iūgit officiali curie sue ciuitatis l̄ metropolitane.
Tert⁹ ē q̄n filiꝰ natural offert se. q̄ deficiēte ple legitiꝫ
mā alis nō liceret se offerre. q̄uis pr̄i liceret offerre ipm.
Quartus ē deficiēte ple legitima pr̄ cū ꝯcubina ofꝫ
fert p eo legitimando pces p̄ncipis p̄ceps eas admittat
Quint⁹ est q̄n pr̄ in suo testamēto solēniter facto eū voꝫ
cat naturalē legitimū. Sext⁹ est si pr̄ in instrumēto
publico vel ꝓpria manu ꝯfecto habēte sōscriptiōem triꝫ
um testiū fidedignoꝝ dixerit cū filiū legitimū. z h̄ casuꝫ
si in h̄ pater testimoniū phibuit vni ex filijs naturalibꝫ
sufficit ad legitimatiōez. Et de his habent expōsse iuraꝫ
ciuilia in varijs locis. Sed istud nō tenet hodie ꝓter
duo. Prio q̄ non sūt leges canonisatꝫ reby eni non
ecclīasticis nec spūalibꝫ ligāt leges impatoꝝ nisi sintꝫ
p papā reprobate. als nō. q̄ leges nō deſignant sacros
canones imitari. sed i ecclīasticis z [illegible]alibꝫ nō habēt
efficaciā nisi sint p canones approbate. q̄uis alias sintꝫ
rationabiles z honeste. sicut in reby ecclie nō alienādis
De hereticis nulle leges valent. nisi inquantum sunt
per canones approbate. etiam si non essent specialiter reꝫ
probate. vnde cum causa matrimonialis z legitimatōꝫ
nis sit ecclīastica. nec incidenter ertiā pineat ad iudiciuꝫ
seculare. Ergo q̄cquid de legitimatiōe leges cauēt nonꝫ
valet nisi in quātū ē p papā approbatū. Nō sūt aūt aliꝫ
cubi illi sex modi p canones approbati. imo illi modi reꝫ
cesserūt ab aula. q̄ nec in curijs impatoꝝ nec ciuitatuꝫ
nec principū tenēt. Nā visū ē q̄ in spurijs de domo reꝫ
gis volebat rex habere successionē sicut i alijs. g. ꝓter
dedicationē curie impatoris ñ reputat eos legitimos.

Secunda conclusio. ℣. II.

est de legitimatōe ꝓpria iuris q̄ ē p ingressum religiōis
q̄ eos legitimat q̄tū ad oīs ordines z nullā dignitatē
ꝓpriē dictā. vt q̄ sit plat⁹ p electionē. de fi. p̄sby. c. i. Nā
curā aīarū iure ordinario siue p electionē siue p̄cōmiſ
sionē habere nō pōt Et q̄ alicq̄ dicunt. q̄ cū spurio reliꝫ
gioso epūs dispensare possit ad curā z abbatiā nō legi.
Sil'r q̄ possit ex h̄ succedere. vel ordo p eo q̄ succederet
si ipe esset legitim⁹. C. de sa. san. ec. l. deo nobis. nō legi
nec credo q̄ h̄ est stricti iuris. Uñ si est legitimat⁹ q̄ ad
ordines. nō ꝓter h̄ quo ad successionē. Intelligit aūtē
ingressus cū effectu. s. p p̄fessionē tacitā vt expressam.

Tertia conclusio est. ℣. III.

de legitimatōe cōi iure canonico vl ciuili. vnde ē tertⁱ
modus vtriusq̄ iuris qñ ꝯcubina ex que nati sūt filij
prius ducim⁹ in mr̄imoniū. p sequēs enī mr̄imoniumꝫ
pore ꝯceptionis poterat esse vxor legitima. q̄uis alias
meretrix cōis siue mediate siue immediate ducta fuerit
aliter nūq̄. Ubi vertit q̄stio dñicalis Bartholomei.
su posito q̄ ꝓmogenit⁹ legitim⁹ debeat habere regnū.
q̄s debeat hr̄e. an ꝓmogenit⁹ natꝰ ex ꝯcubina aī morꝫ
tē ducta in ꝯiugiū. an secūdo genit⁹ semp legitim⁹. z q̄ꝫ
uis multa dicta sint p z ꝓtra. tñ istud videt verū q̄ si
ius ꝓmogeniture si tale q̄ cedat aī mortē pr̄is. vt quia
post mortē trāsmittat ius succedēdi in regno pr̄is ad
nepotes. excluso secūdo genito. tūc nō sufficit cōcurrere
ante mortē ꝓmogenituram z legitimitatē. nisi istud ius
nascēdo acquirat Uñ cū secūdo genitꝰ nascendo h̄ ius
acquisierit. q̄ añ se aluū legitimū nō habuit. legitimatōꝫ
cōsequēs legitimū ius q̄situ nō tollit. Si aūt ius ꝓmoꝫ
geniture ē talis nature q̄ aī mortē pr̄is nō cedit. q̄ rpe
mortis verū ē dicere istum primogenitū z legitimū viꝫ
detur q̄ debet pferri.

Quātum ad tertiū. ℣. IIII.

de legitimatōe hoīs sūt tres ꝯclusiones. Pria de legiꝫ
timatione epi. z quidē q̄tū ad epm certū est q̄ pōt legiꝫ
timare q̄ ad minores ordines. z simplicia bñficia. i. q̄ nꝫ
sūt cure aīaꝝ nec dignitatis. de fi. p̄sby. c. i. Hoc aūt inꝫ
telligendū ē de subditis. q̄a non subditū nemo pōt solꝫ
uere nec absoluere sic nec ligare. Uñ cū legitimare sit aꝫ
pena iuris absoluere nullꝰ pōt nō subditū legitimare.
ꝓter q̄ nō subdito spurio epūs nō pōt dare bñficium.

nec minor ordinũ executionẽ nisi pus a suo ẽpo fuerit legitimat⁹. qõ si factũ fuit tũc pt a q̃cũq; bñficiari seu ordiari cũ fris dimissoryis: sic ꝛ legitim⁹ Ũ si ẽps scie ter subdito suo illegitimo ꝓferat ordies vel bñficiũ. eo ipso dispẽsare vid⁹. Null⁹ ãt plat⁹ papa inferior pt legitimare ad succession̄ hereditat⁹: qz nõ ẽ ei pmissus ad seq̃nda ãt vlr legitimat⁹: exq̃ ẽ ad ancedẽtia. Un qz canonici matrices cathedraliũ ecclia ī iudices ipetrãt sũt opiniões. tñ coipso q canonici sũt: i iudices sic ꝛ ce ten imperrari pñt. qz ñ dz cui qõ mat⁹ ẽ lz qõ min⁹ ẽ

videt q si als illegitimi iudices cẽ nõ possint. qz de b

Secda cõclusio §. V.

est d legitimatõe pape: qz papa. cert̃ ẽ q ad oẽm ordi (nõ licere.
nẽ bñficiũ ꝛ dignitatẽ ecclĩasticã legitimare pt. qz ad b sibi: ꝛ a penis canonũ q̃bꝫ legat⁹ ẽ ipꝰ soluẽ. ſz papa pt amouẽ. g ꝛc. Papa g legitimat ꝛ ad act⁹ secl̃ares ꝛ ad act⁹ spũales. ꝛ ad successiõz hereditariã in fra sibi subdita. Sz vtr̃ hec legitimatio valeat q̃ ad successiones exq̃ aliq̃s legitimat a papa ī spũalibꝫ vtiõz legitimat⁹ ꝛ ꝓseq̃ntiã qndã ꝛ in tpalibꝫ ne sit absurdũ ꝛ qi mon struosũ vt legitimat⁹ ad spũalia: illegitimat⁹ ad tpalia censeat. mlta enĩ p ꝓseq̃ntiã obtinẽt Et bãc opi. tenet Boff. in sũma ꝛ ꝓcor. cũ illo. c. per venerabilẽ. Illũ vi cũt q in fris ñ subdit⁹ tpali iurisdictiõi pape. legitima tio fcã p cũ nõ valz q̃ ad successiõz q̃ cẽt ꝓiudicialr legi timatio hereditariã. ſz valeat q̃ ad act⁹ spũales ī dignitat̃ ecl̃ares. Et b tenuit de facto ī regno frãcie. qz prinogeni tus comitisse Pãdrie legitimat⁹ p papã ñ successit ī co mitatu. ſz alꝰ minor q̃ erat legitim⁹. Ueri⁹ ãt vidr q ī terra eccie nõ subdita tpalr: papa pt legitimare q̃ntũ ad officia publica: i q̃bꝫ nlli pat̃ iudiciũ. vt qz sit iu dex ordian⁹ vl delegat⁹. ad qõ ñ reqrit q sit cũ b nõ sit alicui⁹ ius tpale auferre. Jt etiã q succedat ī bois tpalibꝫ in fris laicoz: nõ sibi subiect⁹: dato q nõ ceſſionẽ nisi p b q ẽ illegitim⁹. ꝛ illegitimitas ẽ positiua ꝛ hũana. vt qz pentes et⁹ ꝓcreũt in gdu p solũ sta tutũ eccie. pbibito: vl alio ipedimẽto pure positiuo: et ista ẽ mere canonicũ: qz ius ciuile nõ pt facẽ psonas in abiles ad mrimoniũ. ſz oẽ ipedimẽtũ a iure canonico im positũ papa pt amouere. g ꝛc. Si dicat q papa pot amouẽ a pncipio nõ ex post facto: dicẽdũ q imo no: q iple faciat q fuit nat⁹ de legitimo mrimonio q̃ nõ fuit: ſz qz nõ repellit a successiõe nisi p b q cẽset illegitim⁹ il le ꝺditor legis q iudicat eũ illegitimũ pt cũ iudicare le gitimũ. Si ãt sit illegitim⁹ lege diuia vl naturali. idẽ est q id qõ tactũ ẽ mõ: qz cũ ñ puet p b q nat⁹ illegitime qz tũc a q̃cũq; legitimat⁹ puaret. ſz p b q nũc iudicat illegitim⁹ eccia cui⁹ ẽ iudicare. an sit illegitim⁹ etiã ad b q succedat ipa pt cũ facẽ bñ. p legitimo. si aliq̃s hoc possit facẽ. nõ q̃ q̃cũq; pt iudicare de legitimitate pos sit legitimare. Sz supposito q aliq̃s legitimare possit: q nõ possit de legitimitate cogĩcere. ꝛ iura pmientia lle gitimitatẽ tollere. pt eã efficere. b ãt intelligẽdũ ẽ respe ctu iur⁹ q̃rẽdi. vt qñ fili⁹ legitimat⁹ pfe viuẽte. qñ etiã ꝺstat de mẽte pape. q exprmit q̃si ad successionẽ. alias ꝛ ad oĩa ipſz legitimat ꝛ restituit. Tã si exprmat aliq̃ ad q legitimat. nõ ꝓpt b ad alia intelligit legitimare nisi q̃ũ sunt mꝛora. ꝛ nõ sũt ī alt⁹ ptudiciũ: sic si legitimat ad dignitates. ꝛ p ꝺñs q̃ possit eẽ ꝓfuator. l hmõi: ſz nõ ꝓpt b q̃ pentibꝫ succedat: etiã si simplr ꝛ q̃ ad oĩa legi timaret nisi successiõz exprmeret. ad huc ītelligẽt saluo iure alt⁹. ꝛ p ꝺñs ñ extẽderet ad successiõz Si ãt q̃rat de iure q̃sitõ vt puta de legitimãdo filiũ p⁹ mortẽ p̃ris ad succedẽdũ illi q̃ legitimis et iã ius q̃sitũ. aliõ ẽ qz b obstat ñ solũ ipedimẽtũ iurꝭ positiuũ dicẽdũ ipm ñ debẽ succedere. ſz ipedimẽtũ iurꝭ naturale dicẽdũ re iuste q̃sita si ne culpa ꝛ fco suo debere pdere qõ nõ pt facẽ papa ni si sit dñs tempaliũ in casu in q̃ princeps hoc posset.

Tertia cõclusio ẽ de §. VI

legitimatõe pncipis seclarꝭ. Ubi de pncipe seclari ẽ sci endũ: q nõ pt legitimare ad aliq̃d spũale. nec pl⁹ collẽ vinclz illegitimitatꝭ q̃ ad spũalia: q̃z absoluẽ ab excõi catiõe: qz n pt directe amouẽ ipedimẽtũ ecclĩasticũ nisi iudex ecclĩastic⁹: pt tñ legitimare oẽz suũ subditũ q̃cũ q̃z in tpalibꝫ nõ bz supiorẽ ꝛ ñz tpalẽ: siue sit ĩperator si ue rex frãcie siue alꝰ: qz exq̃ in tpalibꝫ ñ bz supiorẽ re spectu tpaliũ: pt ipe pẽas tpales suoz sbditoz statuẽ vel destituere sic vult. nec alꝰ eis ñ supior pt subditꝭ i ponere pẽas nisi in q̃ntũ approbat fm illũ. Tu q̃s es q iudicas alienũ ſuũ. Si g̃ lex ciuil⁹ dic⁹ spuriũ nõ succe dere l iudicare: nõ ligat spuriũ frãcie nisi in q̃ntũ placet regi frãcie. Un q̃ntũ ad b pt legitimare. i. q̃ntũ ad hãc penã ñ iputarẽ q illegitimitatẽ ꝛ b simplr respcũ iurꝭ q̃ rẽdi l ꝓpt vtilitatẽ dominũ ſz ñ respcũ iurꝭ tã acq̃sit. Rõz.14.

De legitimatione §. VII.

quõ fieri possit p papã: ipatorẽ vl alios. Berñ. sup. c. p venerabilẽ. ex q̃ fi. sunt le. notat⁹ p An. de bu. sic sũma tum de papa loq̃ndo de legitimatõe q̃ fit p cũ aut fit b circa plẽ futurã aut circa plẽ illegitime natã. Et circa p lẽ futurã pt legitimare ꝛ ī terr⁹ eccl̃ie ꝛ ī terr⁹ ĩperꝭ. ꝛ ge neralr valz remouẽdo aliq̃ẽ gdũ ꝓsanguitatꝭ vl affini tatꝭ: de bis q̃ sic ꝺ iure positiõ. sic Greg. ix. remouit q̃n tũ ꝛ sextũ gdũ generalr. vt ex de ꝓsang. ꝛ affi. nõ dz. vel dispẽsando pticularit cũ aliq̃bꝫ vt ꝓbãt in frio vl qr ꝺ to gdu attinẽtes. ꝛ sic legitimare dr q̃ ad plẽ futurã vt bẽant legitimi q̃ alꝰ eẽnt illegitimi: ꝛ ī spũalibꝫ ꝛ tpa libꝫ simplr tales erũt legitimi. Jn gdibꝫ aũt q̃ sunt de iure diuio vel nãli. papa p bũc modũ legitimare ñ pos sit. Loq̃ndo ãt de plẽ illegitime nata. tũc aut b ẽ facien do ꝓstitutoz vl legẽ factã ab ipatore ꝓfirmãdo vt na ti de soluto ꝛ soluta: si tales genitores ꝓbãt matrimo nium legitime filiꝫ qui prius erant illegitimi sint et in telligantur esse legitimi. et certum est q̃ potest vbiq; et sic fuak. Aut qz illegitimo existẽti ꝺcedit iura legiti matois. et ī spũalibꝫ q̃dẽ pt papa tles legitimare vbi eq. ſ. etiã ī terr⁹ ipũ: puta vt possint. pmoueri ad ordies rdiq̃trates ecclĩasticas. Jn tẽpalibꝫ ãt. ſ. q̃ ad successiõz hereditariã ꝛ bonoꝛes. ꝛ subdistingue. Aut papa legi timat ī terr⁹ sibi sbiect⁹: ꝛ tũc pt. Aut ī terr⁹ impũ: ꝛ tũc si legitimat sibi supposituũ vl de pprio supponẽdũ. pu ta dericũ factũ vel de pprio dericã dũ. ꝛ tũc legitimãdo simplr intelligit legitimat⁹ etiã ī tpalibꝫ. Si legitimat laicũ remanẽtẽ: q̃ ipatorẽ recoq̃sat ī supiorẽ. nõ tũc nõ pt sine ꝺsensu ipatoꝛ q̃ pest illi. Et ista opi. tenet Bar. in l. q̃ quintiã. C. de nup. sez q in terris imperũ papa nõ possit in temporalibꝫ legitimare.

De ipatore certũ §. VIII.

est q nõ pt legitimare sup ple fuka. qz ñ pt tollẽ p legẽ suã gd⁹ ꝺsanguitatꝭ vl affinitatꝭ: nec dispẽsare in gdibꝫ ꝺsanguitatꝭ ꝛ affinitatꝭ. qz ñ bz dispone de mrimonio Et si sup b cõderet legẽ nil valeret tal legitimatio: nisi eccl̃ia approbaret q̃ nati ex fornicatiõe bẽant legitimi si postea gẽitores ꝺbũt iuiẽ mrimoniũ. Jnsup in fris suis ꝛ mlto magis ī terr⁹ eccl̃ie nõ pt ipator legitimare ī spũalibꝫ. vt sez pmoueri possint ad ordies. Sz legiti mat⁹ simplr ab ipatore: vl ab eo q̃ bz hãc auctẽ legiti

Titulus Secundus

mãdi ab ipso idiget dispẽsatõe pape si vult ad oẽs ordines vl̃ bñficia curata ⁊ dignitates ꝓmoueri. In tpa lib⁹ ãt vt i successiõib⁹ ⁊ honorib⁹ seculi p̃t legitimare in terr̃is suis ꝫ ñ in ẽris eccl̃ie: qz absurdũ ẽ dicẽ q̃ ipa/ tor hñt matorẽ prãtẽ in ẽris eccl̃ie q̃ papa in terr̃is ipij. Sint q̃ ꝓtenti termis ci⁹. Et hec ꝓcedũt de imperatore iã coronato ꝫ de ñ coronato magꝫ dubitaf. Dic tñ Ja. de are. ⁊ Jo. an. in spe. in ti. de reseri. Et idẽ ẽ de his q̃ hñt prãtẽ legitimandi ab ipatore: qz p̃t i casib⁹ i q̃b⁹ ille p̃t fm ꝯba pulegij. Vñ ybi ille ñ p̃t nec illi p̃t cũ ba beãt auctẽ ab eo. Dic etiã An. de bu. q̃ hñtes prãtez a papa vel ab ipatore legitimãdi nõ p̃nt legitimare ad piudiciũ alt⁹. qz tales ꝓcessiões intelligũf sine aliozũ piudicio: vt de of. dele. c. sup eo. ⁊ de puil. c. pastoralis.

De solẽnitate legitimatiõis dic An. de bu. q̃ opꝛz q̃ illegitim⁹ ipetrãs exꝓmat q̃litatẽ illegitimatõis. scz an sit spur⁹ vl incestuosus. qz difficiliꝰ dispẽsaf cum spurio vel icestuoso q̃ cũ nafali tm̃. Vñ ⁊ Jo. an. i spe. dic. q̃ si q̃s dic spuriũ ipetrãdo legitimatõez. si ille est spur⁹ duplicat⁹ vt qz ex ꝯcubinato ⁊ ꝯcubinata cũ alis ñ valeat ipetratio si b nõ exꝓmaf ꝫ reputaf subrepticia. in de. Illa. co. ti. tõ fi. p̃s c. fi. Itẽ cũ q̃rit an i legitimatõe alic⁹ debeãt citari illi in q̃z piudiciũ fit: seu q̃b⁹ piudicaf. An. de bu. distinguit. qz aliq̃n legitimatio fit i vita p̃is. ⁊ tũc p̃t disponẽ de hẽditate q̃ vlt ad piudiciũ sperãt hereditatẽ. ⁊ vz tal legitimatio nõ vocata pte. Dz exigif q̃ i ipa legitimatõe fiat mẽtio agnatoz nec sufficeret pinũ cũ scdo. Si ꝯ fiat legitimatio ad istã tiã filij ⁊ intuitu p̃is. ⁊ saꝛ p̃t dici q̃ ñ reqrif coꝛ alsensus. etiã si illi legitimi cẽnt ꝓfatres. Dic tñ idẽ an. q̃ nõ valeret legitimatio nisi apperet p̃icipẽ certificatũ q̃ alios liberos ipse hẽt: qz ista est cã inductiua. facili⁹ ad ꝓcedendũ legitimatoz eo. s. q̃ nõ hz alios liberos ꝫ fcã exꝑssiõe bñ valeret hec ipetratio. Idẽ scz q̃ si nõ fieret mẽtio de agnatꝫ nõ valeret ipetratio. tenuit Jo. an. in addi. spe. Reqrif etiã assensus ipi⁹ p̃is a p̃nci/ pio: vel exꝑost facto. Si ãt fiat legitimatio p⁹ mortẽ p̃is de cui⁹ successiõe agit. ⁊ tũc ẽ dubiũ an legitimatõ illa ꝛrotrahaf: ⁊ si ꝛrotrahaf vꝛꝫ tollat ius alti q̃situ medio tpe. Et dic ipse An. q̃ si fiat p ꝯba nõ restricti/ ua legitimatio: vt dicẽdo: ꝓfer⁹ tibi legitimatoz. tũc legitimatio retro ñ trahit. Si ãt fiat p ꝯba restrictiua vt dicẽdo. integram⁹ te ad oĩa p̃meua natura: ac si legi time nat⁹ esses q̃ sic fieri dz q̃n vult totaliꝛ integre ipse legitimãs: ⁊ tũc legitimatio retrotrahit. Dz vꝛꝫ sic retro trahaf q̃ tollat ius alteri medio tpe acq̃situ. ꝛ opinones. Quidã dicũt q̃ sic. Bar. tenet ꝯtrũ in. l. gall⁹. ff. de libe. et post. Et b si aliq̃d sibi. s. legitimato specificet re/ stitutũ. ⁊ istã opi. vt verã approbat ipse An. ad b de re scrip. c. q̃uis. li. vi. Et istã suam tenet Jo. an. in addi. spe. Et dic ipse An. q̃ tenẽdo q̃ ipa legitimatio retro/ trahaf ad piudiciũ illi⁹ cui iã acq̃sita erat hẽditas. tũc distinguẽdũ. qz aut fili⁹ legitimare se fecit ex tacita volu/ tate p̃is q̃ declarauit ipm velle succedẽ in testõ. ⁊ tũc nõ exigif q̃ illi vocenf q̃b⁹ piudicaf. aut nõ appet illõ et tũc dic q̃ exigif q̃ citent illi q̃b⁹ piudicaf. immo ex/ igif coꝛ ꝓsen⁹. Allegat. C. de nat. resti. l penul. Et hec vera nisi b appareat de exꝑssa volũtate ꝓncipis: q̃ vo luerit piudicare alijs in hereditate. ꝫ si nõ exꝓmat ali ud de iure alteri acq̃sito. valet legitimatio: sed nõ ad p̃ iudiciũ eius: de cui⁹ piudicio agif. et hec vera de legiti matiõe quã facit i terris suis. Si ãt alubi legitimaret nõ possꝫ etiã citatis illis q̃b⁹ ius ẽ q̃sitũ nisi ipsi ꝓsen tiãt. Sciendũ etiã q̃ legitimatio petit p̃ p̃curatorẽ.

Titul⁹ scõs de statu ꝓtinẽtiũ. vcz ꝯginũ ⁊ viduaꝝ. De virginitatꝫ possessiõe: dignificatõe ⁊ coronatõe.

Capitulum Primum.

Hducent regi vir

gines: post eã ꝓxĩe ei⁹ offe. ti. Ps̃. xluij Loquif ps̃. de eccl̃ia q̃ ꝓtiꝫ ẽ mr̃ ⁊ vir go. Mater q̃dẽ oĩz fideliũ q̃s genuit in baptismo p fidẽ. Virgo p integrita tem mẽt⁹ ⁊ libera a corruptiõe pctĩ q̃ notat. Vñ apls ij. Coꝛ. xi. dic ꝛ fidelib⁹. Disp̃odi enim vos vni viro vir ginẽ casta exhibẽ xp̃o. Post eã vt filie adducũf ꝯginib⁹ regi dño iesu xp̃o: vt sposo eaꝝ. Vñ ⁊ de ista ꝯginib⁹ canit eccl̃ia. Agnũ sp̃osum ꝯginũ venire adorem⁹ oĩz ibm xp̃m. Por etiã ist ꝛ posteа referri ad ꝯginẽ mariã que sola mr̃ est ⁊ ꝯgo ⁊ pmiccria: ⁊ specl̃m ꝯginũ q̃ vti q̃ possident aureolã ꝯginitatꝫ: qz si nõ fuit a carne pu gnã ꝓpt religatioz vl̃ extinctoz fomitꝫ. ꝓpt cui⁹ victoriã icz pugna plena tak aureola. fuit tñ ab hoste cui⁹ ca/ pur. s. pncipij suggestiõis ꝓtriuit sola. Post eã igif vt pncipaliozẽ sequũf ꝯgies alie. ⁊ a xp̃o adducũtur regi. Vidue ãt dicũf ꝓxĩe ei⁹: qz appropinqnt ad castitatẽ virginalẽ nõ tñ ita fuit siles. Tam ꝯgines ãt q̃s vidue ad xp̃m pueniũt: q̃nimo ⁊ boni ꝓuocati. ꝫ adducũtur bus ad ꝓfuatoz ei⁹. Vidue aũt afferũf cũ aduersio etiã gre: ꝫ ñ tñ conatũ exercẽtib⁹: nec tñ virgo nec vi dua castitatẽ ꝓture ꝓpria fuãt: ꝫ dono dei. ⁊ io dic. ad/ ducent offerent. scz ab illo videlicz dono dei. Sz pli/ us de virginibus agendum est.

Dicit aũt virgo quasi §. I.

vir agẽs. i. repellẽs. vt nõ pmittat le coꝛsci carnaliꝛ ab eo. Illecnũ etiamod⁹ nafal q̃ amittit ꝯginitas: q̃uis p alios etiã modos possit amitti. vt dicit vel dz virgo a viroze: fm Tho. q̃ nõ ẽ exꝑta aduſtionẽ. i. actũ veneree 2a. 2e. q. delectatõis. sic arbor dz viridis: q̃ a caloze nõ desiccaf i folijs. Vel vt dic Fulgẽti⁹ ad pbã. in li. ō ꝯgitare. Vir go dz q̃si virago. virago dz a viro: vir aũt a ꝓture. Cla ret igif tñ. cereas eccl̃ie donatõis illi⁹ ꝓcipuũ mun⁹ spũal. eẽ charismaꝝ: vbi ꝓtus ipsa integritatis pfectio meref vocabolo censeri ꝓturꝫ. Nec i eo tñ q̃ ꝯginal ire gritaꝫ agnoscim⁹ culmẽ pudicicie ꝓiugal asserim⁹ cri mẽ ꝫ scrãs ꝯgitarẽ dici merito portoze distare a ꝓiuga li vita q̃tũ distãt a bonis meliora: a terrenis celestia. a carne spũs: ab infirmitate ꝓtus. Nec dic ẽ dubitam⁹ tñ a scrã ꝯgitate carnis ⁊ spũs fideliũ ꝓiugatoꝛ licza deo ꝓcessuz distare ꝓcubitũ: q̃tum silitudo petoꝛ ab imitatõe discernif angeloꝛ. In vno q̃ppe ad trã spũs terrena carnis voluptate deprimif. in altero terrea ca ro celesti delectatiõe spũs ad celestia subleuaf. Hec Ful gentius. Et in decre. dist. xxx. ca. Dec scp̃sim⁹. dz: Nos virginitatẽ cũ hũilitate admiramur: et continentiam cum castitate ⁊ religionẽ deo acceptissimã dicimus.

Ad laudẽ ⁊ cõmẽda §. II.

tionẽ virginitatꝫ aut Hiero. ad Eustochiũ. Habeant nu/ ptie tps suũ ⁊ titul⁹ mihi ꝯginitatꝫ i Maria dedicaf et xp̃o. dicat alijs: audes nuptijs detrahẽ q̃ a dño be nedicte fuit: nõ est detrahẽ nuptijs: cuz ill virgitas an referf. Bibit ⁊ nupte cũ a ꝯgib⁹ sint fecunde. creſcat et mlt̃iplicef ille q̃ implet⁹ ẽ terrã: tuũ agmẽ in celis Post padisũz nuditatẽ sint folia auspicãtia ꝓtunginẽ nuptiaꝝ: nubat ⁊ nubaf ille q̃ i sudore vlt⁹ sui cõdit panẽ suũ. cui⁹ tra spinas generat et tribulos. c⁹ herba sentib⁹ suffocaf. Mcũ semẽ cẽtenaria fruge fecũdũ ẽ. Cõsuãt tũicas q̃ incõsutã desursũz tunicã pdidẽr. qs vagit⁹ ỏlectat ifantiũ. Eua in padiso ꝯgo fuit. Tua re gio padus ẽ: fua q̃ nata es. Virgo nascit caro de nup

ptis. ꝺgo ē mr̃ dñi simplr pura ⁊ sincera: nullo extrin
sec⁹ germe coherēte ⁊ ad sit̃ studiez dei vnitate fecūda
Virgo: ilos xp̃s ē dicēs. Ego ilos cāpi ⁊c. Cāticoz. ij. c.
Laudo nuptias: iz mihi virgies generāt. Lego te spi
nis rosam. [illegible] auz. de concha margaritā. Quid in
uides mr̃: filie tue indignar̃: ꝙ voluit mlier miliz̃ eē iz
regi. grāde tpi bñficiū. pstitit. soc⁹ dei cē cepisti. ap̃lus
Paul⁹ ꝺgo [illegible] dic: dico aūt innupt⁹ ⁊ viduis. bo
nū est illi si sic pmancāt vt ego. a. Coz. vij. Jō aūt dic̃ se
de ꝺgitate p̄ceptū dñi nō hre. qz si ꝺgitas cēt iperata.
nuptie videbāt ablate ⁊ durissimū erat ꝺ nāraz cogē.
angelozq; vitā ab oib⁹ extoz̄qre. Virgo beatas. beue
virgo. Virgies mlte filij ꝓphaz. Decremtas vtoꝛēphi
bet accipe: ⁊ ad quālibz in ꝺgitē eccl̃a ustō plamiste
adaptat. vig adducēt ⁊c. Ubi tria videda sūt de ꝺgi
Primo quō virginitas coronat. tate.
Secundo quomodo possideatur.
Tertio quomō ipsa signific̃atur.

Quātū ad p̄mū di. ℌ. III

cit ap̃ls. ij. Thimo. ij. Nō coronabit̃ nisi q̄ legitime cer
tauīe. ita certat vt vincat. vt āt canit eccl̃a mūd⁹ caro de
mōia diūsa mouēt p̄lia ꝺ nos. Et qntū ad p̄mū carnis
sic ñ coronaī aurea q̄ ē p̄mū cēntiale aīe. nisi q̄s habu
erit victoriā de oī vicio carnali. abstinēdo ab eo vel a p
pecrato peīrēdo ita ñ coronaī aurcola ꝺgitat̃ q̄ ē p̄mi
um accidēntale. qō daī i gl̃ia. ꝓpt excellēcē pugne ex car
ne victoriā. nisi q̄s liber fuit a volūtaria coruptoe car
nis cēptatōes vicēdo. Quātus eni ꝺgitas qn. ū ad ei⁹
unitū ⁊ semīarū. i. idnatōez naīalē ilit a natura. sic et
Tho. i. 4 ois ꝺge. ⁊ qntū ad materiā remotā q̄ ē iregritas carnis
dis. 49. q ⁊ mal̃as ꝓpinquā q̄ ē expiēcia yeneree voluptat̃. ineſt
1. ar. 3. q. a. naīa ⁊ natitate. qz oēs nascūt ꝺgies ⁊ iexpti voluptā
ad ꝓm. te ſm ꝓe. pe pa. in. uij. di. xxxiij. Sz q̄tū ad ꝓplemētū
actuale vl bituale: ⁊ sic virgitas nō ē a natūrate vl a nā
pl⁹ q̄z alie ꝺtures. nā puer nascēs nō hz actū nec bitus
virgitat̃ pl⁹ q̄z libalitat̃: iz ē sic alie morales p acq̄sitō
ne vl infusiōz. Nō eni q̄cūq; hz iregritatē carnis cū ve
nerit ad āños pubrat̃si eligat i carne icorruptibl̃ vi
uere. stati p̄ hz bitū virgitat̃. Sz qñ cū h̄ habituali
Ꝓposito freqntē domauerit mor⁹ carnis: ad generāt i eo
bit⁹. sic nec vidua stañ mortuo marito hz bitū ꝓtinē
tie vidual̃: iz eligat sic viuē. iz p freqntē domatōz passi
onū cū ꝓposito bitū acq̄rit differētē ab bitu castitat̃ cō
iugal̃: nō tñ mereī nomē virtut̃ spēalis q̄ nō pueīt ad
pfectōz. Est igit̃ bitus ꝓtinētie vidual̃ bis⁹ differens a
ꝓtinētia ꝺiugali: bnis ipēalē rōz bont ⁊ difficultat̃: qz
quibūdā est placitū ⁊ facile i ꝺiugio viuē castē. q̄bꝰ ñ
est facile nec placitū viuē: vl a ꝺiugio abstiere. iz tñ nō
est virt⁹ spēalis: imo castitas ē yna ꝑ. q̄ miozē hz gdū
in mrimonio ⁊ pfect⁹ saluat i viduitate. Silr castitas
ꝺiugal nō stati innasciī: cū q̄s eligit ab aliēa abstiere.
iz cū freqnt̃ ab aliena cēptat⁹ eligit ñ acq̄escere: ⁊ sic de
aliis. Et vt dic̃ Tho. i. uij. di. xlix. In ꝓtinēdo ſm aliq̄d
maiozē pugnā sustinet virgies ⁊ ſm q̄d vidue ceteris
paribꝰ. Virgīby eni ꝺcupiaz inflāmat ⁊ exp̄iendi desi
derū: q̄ ex q̄dā q̄si curiositate. p̄cedit: q̄ etiā fit vt hō
libēt⁹ videat q̄ nūq; vidit: ⁊ etiā i eis ꝺcupiam auget
estimatio maioꝛ delectatōis q̄z sit ſm veritatē: ⁊ incō
siderato coz. incōmodoꝝ q̄ delectationi hmōi augēt
et adiūguī. Et q̄tū ad h̄ vidue maiozē sustinent pu
gnā. maiozē āt. ꝓpt delectatōis mēoziā ⁊ diuersis vnū
alteri p̄iudicat ſm boim diūsas dispositōes: q̄ q̄dam
magꝭ mouēt h̄: q̄dā alio. Quicq̄d āt sit de q̄ntitate pu
gne: tñ h̄ certū. q̄ ꝑfectioꝛ est victoria ꝺginū q̄z vidua
rū. Perfectissimū ei gen⁹ victorie ē ⁊ pulcerrimū nūq̄z
bosti cessisse. Corona aūt nō debetur pugne: sed victo
rie de pugna. nō ergo coronabit̃ nisi q̄ legitime cer. ⁊c.

Quō in diuersis tē. ℌ. IIII.

ponit̃ hoies diūsimode se habuer̃t ad ꝺgi. atē ⁊ uādā.
Pe. de pa. in. uij. di. xxxiij. dic̃ q̄ in statu innocētie nō li
cuiss̃ ꝓtinere vsq; ad sufficiētē multiplicatōem hūani
generis: qz tūc erat p̄ceptū Crescite ⁊ multiplicami. nec tñ
peccauit adā ꝓtinēdoī paciso. qz modico tēpe fuit ibi.
Sz tho. dic̃ q̄ p⁹ multiplicatōz sine pcō potuiss̃ hō eē Jñ. 4. dl.
virgo. Cōtra: qz tūc p̄ferebat ꝺgitati ꝺiugū. qz ha 33. q. 3. ar.
bebat fecūditatē cū puritate. fuiss̃ āt ꝺ rōz eligē min⁹ 2. ad. scōz
bonū: ⁊ ipi nō erāt facturi ꝺ rōz: puta tot fuissent ma et. dis. 49
sculi ꝺt femīe: vt eēt vna vni. ḡi si ꝓtinuiss̃ fecisz ꝺ fi q. 3. ar. 3. q
nē mrimonij ⁊ paciz. Sēp etiā fuiss̃ multiplicatio necessa 1. ad 4 tū.
ria. qz ñ vidz. pbabile q̄ pentes p̄mi retardarēt a gl̃a
vsq; ad finē mūdi: cū solū pcm̃ sit cā retardatōis: vt
originale vl actuale aut pēa. Un p̄mis pentib⁹ trāslat̃ in
gl̃iaz oportebat succedoꝛes vacare generatiōi sic p̄mi
inchoauerāt. tpe ꝺo naīe lapse. s. tpe legis naīe fuit ꝺgi
tas licita multiplicato genere hūano. iz sp an euāgeliz
mel⁹ erat ꝺiugū nisi vbi spēalr aliud reuelabat. In
paruul⁹ āt erat ꝺgitas carnis ñ mēt̃. Tpe ꝺo lapse na
ture añ multiplicatōz fuit i p̄ceptoꝛ phibitio. Nec tñ pec
cauit abel ꝺgo moriēs: qz adhuc iuuenis erat: nec apt⁹
ꝺiugio q̄ñ mortu⁹ fuit. Nā nec cayn libidinos⁹ adhuc
generauar: fuit tñ abel mortu⁹ ꝺgo carne: iz ñ mēte: qz
tūc ñ erat tps ꝺgitat̃ nisi q̄s dicat q̄ ds p̄sci⁹ mortalē⁹
sibi ispirauit ꝺgitatē: vt caput eccl̃e p̄mū brēt ꝺgitatē
et sic brēr aurcolā virgitat̃. Sz p⁹ multiplicatōz licuit
nō tñ hēm⁹ exēplū nec i enoch q̄ p coitū generās ⁊ per
coitū genit⁹ ē: nec i alio forte. Tpe āt diluuij sic pus fu
it illicita vsq; ad multiplicatōz boim. Postea ꝺo licita
nō tñ extat exēplū nisi forte ds melchisedech. Sz si fuit
Sem fil⁹ noe vt dic̃t hebret ñ fuit ꝺgo. Tpe ꝺo legis
septe. Sciēdū q̄ licuit fuare virgitatē: qz tā filij isr̃l multi
plicati creuerāt ni mis vt arena mar̃: ñ tñ laudabat
imo filia iepte fleuit virgitatē. vt hr̃ Judic. xi. Et male
dic⁹ erat ñ relinḡns semē maledictōe. s. obprobrij tpal
nisi ꝺsilio spūssā. vt helias dedicās ſm Hiero. Sed
apd gētiles erroꝛ increbruerat q̄ dederat eos ds in repro
bum sensum: vt licita putarēt illicita ⁊ econuerso. vt fo
nicatōz eē licitā. Plato ꝺo scripsit semñ qz putaret ꝺgi
tatē illicitā. Un nec deseruit eā iz vt satisfaceret ple
bi. Nā opinio fuit apd phos ꝓpt scādalū vitādā. facere
mlta q̄ sciebāt nō eē facienda. sic adorabāt idola q̄ꝫ
scirēt nihil religiōis eē in stipite nec lapidarenī. Sicut
Pitbagoras apd athenas re⁹ bitus ē: qz vocauit lapi
dē ignē ardētē Jpi. eni nesciebāt aliā vitā ⁊ ꝓpt h̄ nimis
timebāt pdere istā. Tpe ꝺo euāgelij sp licuit ⁊ licebit
tenē virgitatē. Un iobes lucifer fuit virgo añ solē ⁊ ñ
venus. Maria eni p̄micria virgitatis fuit. Un i ps.
Adducēt regi virgies p⁹ eā. Tpe etiā gl̃ie crūt oēs vir
gies. qz scz nec nubēt nec nubēt. imo tpe gr̃e vt res me
lioꝛ cadit sub ꝺsilio ſm illō. i. Coz. vij. De virgib⁹ pce
ptū dñi ñ bē: ꝺsiliū āt do. Nō ꝺsiliū iobes euāgeli
sta fuauit cū vxorē. p q̄ iā in domū traducta nuptias
faceret. vt hr̃ Joh. ij. intractā pmisit: ⁊ virgo in cui⁹ per
māsit. priuilegio amoꝛis xp̃o dilect⁹. hāc Joseph sponꝰ
marie fuauit. vt dic̃ Aug. et vouit cū maria spōsa sua
xxvij. q. ij. §. Beata maria. Et vas electōis virgo fuit.
Un dicit. i. Coz. vij. Volo oēs hoies sic me scz virgies
Sed vnusquisq; habz ꝓprium donum ⁊ xp̃s habuit
Unde Cantico. ij. Ego flos cāpi ⁊ lilium conuallium.

Notandū etiā q̄ vir. ℌ. V

ginitas ineſt ſm pe. de pa. vbi. s. per infusionē sic alie
virtutes morales. Et sat̃ vidz ex spēali gr̃a q̄ Joh. ba

ptista ꝛ btā virgo ꝛ hieremias ſ vbo p ſctificatiõez rece
pert virtutē virgitatꝭ quā erāt fuaturi. Sz de baptiſ
mo fluminꝭ ꝛ ſanguiſ. in qbꝫ ñ ſolū infundūt nccaria
ad ſalutē. ſz ꝛ oīa pfectiua in qbꝫ nō ē obex in recipiēte
vt remiſſio culpe venial ꝛ pene. vidz ꝙ in puul in qbꝫ
null⁹ ē obex ifūdit virgitas ꝛ inocentib⁹: nō tñ ꝙ eis dē
beat aureola: qz illa reſpicit actū nō bitū. De adultꝭ aūt
videt ꝙ dñs ſua libalitate ifūdat oī boī id qđ ad ſe di
ſponit. Uñ ꝙ cū ꝓpoſito virgitatꝭ vēit ad baptiſmū vl
ad aliđ ſacrm. recipit bitū virgitatꝭ ſiēt ceſſas ꝟtutes
qz enī ī oī ſacro noue legꝭ ifundit nō ſolū id qđ eſt ne
ceſſariū ad ſalutē. ſz ēt qđ ēvtile ſm capacitatē ꝛ diſpo
ſitiōz digne recipiēꝭ. Inde ē ꝙ recipiēs ſacrm noue legꝭ
nō ꝓfitit virgitati. qđ dico ꝓpt mrimoniū recipit oēm
virtutē ad quā ē diſpoſit⁹ ꝛ ⁹ ē capax. Si ār ē corrup
pt⁹ mētē ꝛ corpe q̄uis pēiteat ñ ē tñ capax virgitatis
qz recupari non pt. Sz ſi nō ē corruptus niſi mente et
penitens ꝓponit cōtinere tunc recipit. Hec pe. de palu.

Notandū ātē ꝙ di .ℸ.VI

cit idē pe. ꝙ Tho. in ſcripto. ſcz in. uij. di. xxxviij. q. uij.
ar. ij. ad. iij. ar. ꝛ in. iij. ſcz diſ. xlix. q. v. ar. iij. q. i. i corz. q.
tenet votū de cētia virgitatꝭ ñ ē. Jn ſūma ꝙo videt
dicē oppoſitū ſcđa ſcđe. q. clij. ar. ij. ad. iij. ar. Sic enī
fuare caſtitatē ꝛ pauptatē ſine voto vt nouit⁹ ñ face
ret religioſuz: ſic virgitas ſine voto ñ daret aureolā.

Sz ℸ. qz ꝛ ꝓpoſitū nubēdi ꝓdiret q̄uis ꝓponeret nō
licite corrūpi tñ firmū ꝓpoſitū ꝑpetuo ꝓtinēdi etiā ſine
voto facit virtutē virgitatꝭ. nec votū trahit ad aliā ꝟtu
tē q̄ ad ſuā. ſ. latriā. al⁹ ageret ℸ ſpēm. Uñ bñ ꝓcedo
ꝙ votū nō facit de actu ñ virtuoſo virtuoſū: ꝛ ꝙ actū tra
hat ad altiorē ꝟtutē nō ī codē genē ſz alio. ſic votū tra
hit ieiunū ad altiorē virtutē q̄ ſit abſtinētia vl ſobrie
tas. ſz nō ē in genē tpantie ſz iuſtitie. Uñ votū ñ facit
ieiunū cē ſpēale virtutē ſz trahit ad alterā. Sic ꝛ ī ꝓpo
ſito ſi virgitas haberet ex voto rōez virtutꝭ: ñ cēt ſpēs
tpantie ſe hñs ad caſtitatē: ſic magnificētia ad libalitatē
ſz ſolū cēt act⁹ caſtiſtatꝭ elicitiue ꝛ latrie ipetratiue. Pre
terea ſic ſe hz virgitas ad caſtitatē ſic magnificētia ad
libalitatē. ſz illa ē ſpēal⁹ virt⁹. nō ex hoc ꝙ vota ſz ſolū ex
tū dicendū ꝙ ñ ē ſile: qz ad religiōz nō ſuffic firmitas
ꝓpoſiti: ſz req̄rit firmitas facti. Et religio noīat ſtatū ad
quā req̄rit imobilitas facti: ꝛ ꝙ ñs voti. Sz ad rōez
virtutꝭ ñ req̄rit imobilitas facti cū q̄s poſſit a vera vir
tute decidē ꝛ mutari de vere virtuoſo i vere vitioſum
Et iō ſi virgitas diceret ſtatū nō bitū poſſz videri ꝙ re
quireret votuz. Sed ſi dicat habitū ꝟtutꝭ ſpēal⁹ nō re
quirit votū qđcūq. Ald firmitatē etiā ī religiōe req̄rit
votū ſolēne. i virgitate ſaltē ſumpl⁹. Uñ ꝙ aug. dic in
diffinitiōe de voto pōit b: ñ ꝙ ſit ō ncēitate virgitatis
ſz ē de pfectiōe. qz deſpōſata xpō p votū eſt pfectior.

Quātū ad ſcđm .ℸ.VII

ſcz quō poſſideat virgitatꝭ virt⁹. Sciēdū ꝙ multꝭ me
dijs. Uñ dic ps. Adducēt. Et p̄mo qđē optz ꝙ addu
cat ad b a đo iſpirāte ꝛ p̄incipali agēte. Sap. viij. Nō
poſſuz cē ꝓtinēs niſi tu dederiſ. ſ. đs. Scđo oportz ꝙ
adducat ad b a rōe iſtō ꝓpoſitū firmit eligente ꝛ ꝑpe
tuo qđ pzcp diffinitiōe dū đr ꝙ virgitas ē in carne cor
ruptibili ꝑpetuc corruptiōis meditatio. i ꝓpoſitū ꝑpe
tuo abſtinēdi a delectatiōe venerea. nec dū cepta. Unđ
virgies corpe q̄ intēdūt tpe ſuo nubē ñ būt bitū ygita
tis nec aureolā. nec puuli q̄ ꝛ ñ cogitēt de nubēdo: nō
tñ bre pūt ꝓpoſitū ꝓtinēdi. Eunuchi ēt vl frigidi ſi in
tenderēt expiri delectatiōz venereā p mrimoniū vl aliū
modū ſi poſſent: ñ būt bitū hmōi virtutꝭ nec aureolā

Sz ſi intēdūt ab hmōi abſtinē ſi poſſent: vtiqz būt ſiē
pōt credi ō eunuchis q̄s fec nabuchodonoſoꝛ. ſ. dan. i
lē et ſocijs ei⁹ Dañ. i. De nereo ꝛ archileo q̄ ꝙſu aſert do
micilie virgitatē. Tertio oportz ꝙ adducāt ad b a recta
intēriōe. ſ. ꝓpt deū nō ꝓpt müdi laudē [illegible] ꝓpt honoꝛez
idoloꝛ. ſic virgines dee veſte. Uñ virgines q̄nqz q̄ nō
ſū pſerꝛ olū in lāpadib⁹ deſigns cantatē ꝓi in coꝛdib⁹
excluſe ſunt a ſpōſo ꝛ dauſa ē ianua. [illegible] matthei. xxv. c.

Quarto oportz ꝙ adducāt p vias aliq̄z virtutuz: vt
hūilitatꝭ. Ambro. Dez vt virgo q̄nto caſtioꝛ tāto hūi
lioꝛ. vñ de q̄dā ſctō viro legit ꝙ vſq̄ ad ſexageſimū eta
tis ſue ānū ſuās ygitatē elat⁹ in ſuꝑbiā eā pdidit.

Quīto p vtā ſobrietatꝭ: qz fm Bern. Jn delicijs pdi
tat caſtitas. ꝓpter ea apl⁹ vt ygo pſeuerarem dicebat. Ca
ſtigo coꝛp⁹ meū ꝛ in futuratē redigo. ij. Coꝛ. xi. Sexto
p vtā modeſtie. ſ. cauēdo ſe ab auditu ꝛ diſcurſu vanis
Coꝛrūpūt bonos moꝛes colloq̄a p̄ua. i. Coꝛ. xv. Et ꝙ
na q̄ egreſſa ē domū ad videndū mlieres regiōis ami
ſit ygitatē coꝛrupta a ſichen. Gen. xxxiij. Ambro. in
omel. Diſcite virgines ñ curſitare p alieas domos ñ ali
q̄s ī publico mulcē mōes. Quō ār pdet ygitas dicet ī

virio. ℸ.

Quātū ad ter .ℸ.VIII.

tiū. ſ. quō ei⁹ dignitas cōmēdat ꝛ q̄ntū oñdit cū đr. Re
gi adducent vere ꝛ veri ygines regi. ſ. dño ihu xpō q̄ ē
rex regū. vt ſint ſpōſe ei⁹. Magna dignitas iſta. Un
bta agnes dicebat. Jpſi ſuz deſpōſata. ſ. xpō. ꝛ nobilita
tē h⁹ ſpōſi oñdit di. vt refert Ambr. ī li. de ygitate. cui
angeli fuiūt: cui⁹ pulcritudinē ſol ꝛ lūa mirāt. i. mira
bile oñdūt. Cui⁹ mr ygo ē. cui⁹ pr femiaz neſcit. cui⁹ po
teſtas celſioꝛ. aſpect⁹ pulcrioꝛ. amoꝛ ſuauioꝛ: tomi gra
legātioꝛ. cui⁹ opes nūq̄z marceſcūt: nūq̄z decreſcūt. Et
de ornamēt ſibi ab eo collatꝭ ſubdit. Jnduit me dñs ve
ſtimēto glie. et quaſi ſponſam ornauit me ornamēto. Et
clade auro ꝓtexit me. ſ. ꝟtutū anulo ſuo. ſ. fidei ſubarrauit
me. ꝛ coꝛonauit me coꝛona. ſ. ſpei eternoꝛ. Tradidit auri
bus meis inextimabiles margaritas. ſ. ꝟboꝛ ſacre doc
trine. Mel ꝛ lac ab ei⁹ oꝛe ſuſcepi. ſ. dulcedīs ſpūal⁹. et
puritatꝭ ꝑ inſpiratōz. Sanguis ei⁹ ornauit genas me
as. i. paſſio ei⁹ induxit ad opa patie q̄ maxīe oñdūt ru
boꝛē ſctitatꝭ. Poſuit ſignū ī faciē meā vt nullū ꝑter eū
amatoꝛē admittā. inq̄tū. ſ. dedit faciē erectā ad celū: vt
ipz ꝓtēpler: ꝛ ad pfectū dirigā: ñ ad terrena reſpiciaz.
Uerba ſūt Amb. Specīm dđit vnūſitatꝭ creaturarū
q̄ pōt intueri plenitudinē nō ſolū ſpōſi: ſz ꝛ ſuā. cū oīa
ꝓpt ipm fecerit. ꝛ oīa in ipo repiant. Cingulū tēpantie
amictū ſcu veſtitū ꝑuidētie. Huic ꝙ regi tā nobili ad
ducēt vere ygines vt ſpōſe ei⁹. Et ſz ygitas ñ ſit ſim plicit⁹ excellētioꝛ oīb⁹ alijs ꝟtutib⁹. qz nō maioꝛ theolo gicꝭ: nec ꝑudētia iuſticia vl fortitudie ꝛ hūilitate. Eſt tñ ꝑcipua ī genē tpātie ꝛ mltū cōmēdabil⁹ ꝛ ꝑeminēs ex ſcz q̄ pōt pe. đ pa. in. uij. diſ. xxxiij. ptz. Et p̄tio ad pmū accidēt ale: qđ đr aureola: qz nulli ꝑt tpantie de bet fruct⁹ nec aureola niſi caſtitati nec aureola ꝛ fruct⁹ centeſim⁹ niſi virginitati ſolu. Uñ apoc. xiij. đr ꝙ ne mo poſſit cātare illđ canticū nouū niſi illa cētū. xliij. milia: q̄ virgines pmā ſerunt. Cāticū illđ aureola ē. i. q̄d dā gaudiū ſpūale qđ būt ygines: qđ ñ poſſūt bre alij ſcire nō ygines: ꝛ ſi nīal⁹ pmiū cēntiale hēant. Scđo quo ad cētriā: qz maxīe diſpōit ad acq̄ſitionē ſcie et ſa
pietie. Uñ iobes euāgeliſta ygo magnā ō diuīs ꝑ ce
terꝭ hūit cognitiōez vt de ꝟbo dei. Tertio q̄ ad pulcri
tudinē ſpūalē nō ex eo tantū q̄ paſſiōes ꝓcupiſcibiles
ſint cōmunes nob ꝛ bꝛutꝭ: ſic cē furibūdū in cane. ꝛ vi
dicatiuū in leone: ſz qz magꝭ abſoꝛbet iudiciū rōnis q̄ cē
pulcritudo hōis: in q̄ eſt imago dei. Quarto q̄ ad ſi
militudinē in plib⁹. qz hi ſequūt agnū ſcz xpm q̄cūq

terit.integre.ſ.corpe ⁊mẽte.ſicẽ xps. Et incorruptio facit proximũ deo.vt dr Sap̃. vi. mente ⁊ corpe ds incorruptibil' est. Quito q̃ ad simultatẽ:qz illa vir.ꝰ nõ est sine aliꝭ:ſz bñ ecouerſo.põt eni q̃s hr̃e fructes aliaſi ne ista.ſicẽ habuit Petrꝰ apl's suũ ista. Et cũ dr fructes oĩs cẽ ꝓnexas fm migrm un.iij.ſenk.intelligit vl'fructibꝰ ne cessarys ad ſalutẽ q̃lis ista ñ est.ſicẽ nec magnificẽtia: vl'q̃ sint ꝓnexe in radice caritatiſ cũ isto.ſ.ꝓposito: vt ſi eẽt a dõ ꝓceptũ fuare ꝧginẽ ⁊ nõ dũ fregiſſz:obediret cã fuãdo. Sexto q̃ ad caritatẽ. Et poč. vij. Vidi ẽbaz magnã quã nemo diuũeare poterat.ſ.sanctorum. Poſt milia q̃ ꝧgies pmãſerãt ꝓ indeterminato.qz plesſt. Et hmõi rõ ẽ:qz virꝰ ista nõ ꝓt recupari amiſſa naturaliter ꝑ pñaz.tũ etiã qz difficilior ad fuãdũ.ibi eni frequ ãns pugna.⁊ rara victoria.. Dñe raz carũ. Quãuis eni aliq̃ ꝑ accñs magꝭ cẽptent de gula.aliꝭ de aliꝭ vitiis eis q̃ de luxuria.fm q̃litatẽ ꝓlectois vl' dei dispẽſatiõe.tũ ꝑ se loq̃ndo maior ẽ cẽptatio luxurie. Rõ ꝓt eẽ q: naꝝa magꝭ inẽdit ꝓ uarois ſpẽi q̃s induiduũ cui in diuiduo putet ſatisfaciẽdo gule vl'aliꝭ vitiis. Nec obstat q̃ naꝝa ꝑus retinet necaria ad nutritiuã et augmẽtatiuã q̃s trãſmittat ad generatiuã. qz ẽ nõ est q̃ſi magꝭ ſolicita ſit de iduiduo q̃s de ſpecie.imo ecouerſo ſz q: nõ aliꝭ ageret.induiduũ ad ꝓuãdũ ſpẽi nisi ipz induiduũ ꝓſteret. Uñ q̃ ẽ hic ꝑus in intẽtiõe.ẽ ꝑ sterꝰ in generatõe. Sz ẽ ẽ q: virtuoſi munꝰ studẽt ſobrietati q̃ castitati. ⁊ ꝓt ẽ exercitiũ fit facile q̃ in exq̃ ſobrietati est:qz castitas ñ amittit ſine mortali. pñt aũt deficẽ a ſobrietate ꝑ veniale.qz illa ꝓſistit i medio q̃ ẽ latũ.ista sicz castitas ẽi extremo q̃ ẽ indiuiſibile.

De uolũtaria ⁊ irre .ℌ.IX

cupabili amiſſiõe ꝧginitatiſ. Pe. de pa.in.iij.di.xxxiij.ſic ait. Mulier ꝑdit ꝧginitatẽ ꝑ ẽ q̃ corrũpit mẽte et corpe alicro de tribꝰ modis.puta ꝑ ẽ q̃ ſolũ claustra frãgũt ſibi volũtarie:etiã ſi ñ semiaret nec semẽ reciper. Nam ꝓcuiſcẽtia ſpadonis defloꝛauit ꝧginẽ.vt scribit. q̃ li cet nõ possz semiare:pokat tñ claustra frangere. Scõo mõ ꝑ semis virilꝭ ſuſceptõez:qz ſi ita reciper ſaluo claustro ſicẽ mẽſtruũ emittit nec seminaret:mibilominꝰ ꝧgo nõ esſet:qz ſic possz ꝓcipe.puta ſi q̃s coĝſcerat virginez volũtariã in ẽ circa claustra pudoꝛ et semẽ ad matricẽ attraheret:ꝓegnantẽ eã ꝑ nataz nullꝰ dicerz ꝧginẽ et tñ ꝑplicres aliq̃ ꝓpiũt q̃ nõ seminãt. Tertõ ſi ex vebemẽtia ardoꝛ ſine fractiõe claustri ipa seminat:puta volũtarie cogitãs de cõmixtiõe turpi ⁊ hmõi absq̃ cõmixtione cũ aliꝭ.⁊ taliq̃ corrũpit ſcipaz vl'ab alia mulere volũtarie corrupta:nõ dz int̃ virgies ꝓſecrari:etiã ad tollendũ ſcãdalũ:qz nõ est ꝧgo.vt hr̃.ꝑ.pte.c.ẽ scan dalo:nõ tñ faceret bigamũ viz cũ q̃ ꝓhẽt mrimoniũ.

De corrũptõe aũt in .ℌ.X

uoluntaria sciendũ q̃ nõ ꝑdit ꝧginitas ꝑ quãcũq̃ corrũptionẽ inuolũtariã corꝑis etiã in mliere:vt q̃n oppꝛi mit ⁊ frãgunt claustra pudoꝛis ⁊ semẽ viri rapit:etiã si inde ꝓcipiat ⁊ pariat. Itẽ nec ꝑ ꝓriã seminatõez:q̃n nõ ꝓcedit ex ꝓſensu:nec acceptat a ꝓſensu q̃n hr̃ iudiciũ rõis. Si eni dormiens vir vel mlr polluat:nõ per dit ꝧginitas:etiã ſi ỽigilia termiet pollutio:nisi post q̃ termiata ẽ ꝓplaceat fm deliberatõez rõis. Uidet ẽt aliqbꝫ q̃ cũ ꝧginitas mẽtz respiciat futuz.ſi q̃s cõplacet sibi in ꝓterita pollutõe q̃ nõ ex electõe ꝓcessit.ꝧginitas ñ ꝑdit corꝑe ſz mẽte.ꝓtũc eni nõ ꝑdit corꝑe. qz illa corrũptio trãſit. Prꝰ aũt ñ fuit ꝑdita: qz ꝓſensus defuit. Reqrit̃ ẽ vt ꝓſensus ꝓcedat:vt ſi sentiẽs se caleface tũ obdormiret vt polluereť mlr oppmereť Uel reqrit̃ q̃ ꝓcurrat tpe q̃ ꝓt ꝓdicẽ. Nã durãte seminatõe nõ bz iudiciũ rõnis:⁊ mlr q̃ oppmit̃ ſi ſuſcipiẽdo semen vel alis qñ cũq̃ ꝓſentiat:nulo solo co tpe q̃ inuite exercata semiat qñ ſine clpa ſua caret iudicio rõis ꝑdit ꝧginitatẽ et nõ aliť. Uñ dixit Lucia. Nõ corrũpit corꝰ nili de ꝓſensu mẽtiſ.ſ.q̃ ad pcm̃ vl'amiſſiõz ꝧginitatiſ. Naz ſi me inuitã feceriſ violari:castitas mihi duplicabit̃ ad coronã. xxxij.q.v.ℌ.i. Tal' tñ nõ ꝓſecrať int̃ ꝧgies.⁊ bñ ꝑt dubiũ retinẽtie ꝓſensus. vt.xxxij.q.v. Ille. Aut qz etiã nõ ꝑt ſignificare integritatẽ ſponse xpi.ſ.eccie:cũ corrupta corꝑaliť sit ⁊ nõ integra:⁊ ſi ꝧgo. Et cuicunq̃ nuberet faceret ipm bigamũ:qz diuiſit carnẽ in ples. Itẽ nota q̃ integritas carnis.inexperientia voluptatiſ,electõ actualis ꝑ violẽtiam demõis vl' hoĩs. infirmitatez vl' somnũ ⁊ hmõi perdi ꝑt. ſz ꝑ ẽ ñ perdit̃ ꝓtus ꝧginitatiſ. Uñ bñ ꝑt cẽ pr virgo ꝑ semẽ emiſſuz a dormiẽte: demõe ſuccubo recipiẽte:⁊ postea ꝑ eundẽ demonẽ incubũ factũ trãſſuſum in feminã: cũ etiã ſuſcipiẽdo semẽ virile ſaluo claustro mulier possit ꝓcipe.ſz in partu ꝑdit integritatẽ:ſz virginitatiſ virtutẽ retinebit pr̃ ꝓdicꝰ. et vi etiã oppꝛſſa panes aureolã.etiã vtercz bẽbit. Uñ in cronica Martiniana legit̃ ẽ Merlino :q̃ fuit filiꝰ diaboli.qz ſcz ꝓceptꝰ ꝑ monialẽ ex demõe ſuccubo ⁊ incubo ipſiꝰ. Et de antixpo aliq̃ dicũt q̃ ſimili mõ cõcipiet. Uñ dicit cũ apls filiũ ꝑditõis. Quãuis ãt dicãt quidã virginitatẽ ſtatũ dicere nõ virtutẽ ſpẽalẽ cõmunior est opinio q̃ ſit ꝓtus ſpecaal:q̃ amiſſa ſemel nõ recuperať. Uñ biero. Cũ possit oĩa ds:virginitatẽ nõ pot ſuſcitare pꝰ ruinã. Ualz q̃dẽ de pena libare.ſed nõ valet coronare corrũptã. xxxij.q.v. Si paulus.

De ꝓsecratione virginũ et cautelis ꝓ ſui custodia. Capitulum Secundum.

Quſecratio virginũ

ptinet ad cpm:nõ ad inferiores: q̃ tñ ꝓſecratio nõ est ſacrm:nec ꝑ eã caracter imꝑmitur ſz est q̃ddã ſacramẽtale q̃ dr̃ ꝓferť fm Tho.dgra:⁊ ope rať ad remiſſionẽ venialiũ :ſicẽ in vnctõe regũ et hmõi aliꝭ bñdictõibꝫ.⁊ bñ nili impedimẽtũ ꝓſteť ex pte ſuſcipientiſ.nec fit iſta ꝓſecratio oĩbꝫ ꝧginibꝫ ſz ſolũ religiosis vt mõialibꝫ obligatiſ ꝑ pfessionẽ ad eẽntialia vota.nec etiã oĩbꝫ monialibꝫ. Nã moniales ordinũ mẽdicãtiuz et etiã aliq̃ alie nõ ꝓſecrãť ab epo. Rõ aũt q̃re solꝰ epus ꝓſecrat ꝧgies:est fm Tho.in.iiij.di.xxxviij.q.i.ar.v.qz ſicut ꝑ mrimoniũ carnale repñtať mrimoniũ ſpũale inter xpm ⁊ eccliam q̃ ad fecunditatẽ.ita ꝑ velatiõez ꝧginũ repñtať idẽ mrimoniũ ſpũale ẽtũ ad eꝰ integritatẽ: vt ꝑz ꝑ oĩa q̃ ꝓferunt ⁊ gerunt. Et ꝓt ẽ solus epus virgines velãdo desponsat nõ sibi ſz xpo q̃i ſponſi para nimphꝰ ⁊ amicꝰ. Et qz integritatiſ ſignificatio plene ꝑt esse solũ in ꝓtinẽtia ꝧginali.ſz semiplene in viduali.ꝑter ẽ vidus dať aliud velũ ſz ñ cũ illa ſolẽnitate qua dať ꝧginibꝫ. Intelligẽda aũt virꝛ hec integritas eccie qz vicz integritatẽ ſp̃ ſuat in fide vera ⁊ recta iudicio vite in nullo erroꝛe vl' vitio corrupta.fm illõ.ij.Coꝛ.xi. Desponsi vos vni viro ꝧginẽ castã exhibẽ xpo. Una ẽ ẽ ꝧgo mr̃ ⁊ ſp̃ imaculata eccl'ia:ait Beda.põt etiã designare mrimoniũ int̃ xpm ⁊ eccliaz triũphãtẽ.vbi nulla ẽ corrũptio corꝑis vl' mẽtiſ. Nec eni nubẽt nec nubẽť sed erunt ſicut angeli dei. Matthei.xxij. Angelis aũt semper est cognata virginitas.

Et notandũ q̃ tripli .ℌ.I.

citer põt esse aliq̃ virgo. Uno mõ materialiť tñ:vt illa que nõ est exerta actũ veneriũ:ſz intẽdit experiri: vel ꝑ

in.4. dist 38.q.i.ar. 3.ad 2m.

ꝓlugiū vel actū illicitū eſſ ꝓlugiū: vl' qz de neutro deliberat. qz nō dū hz vſum rōnis. z tal' non ꝓſecrat: nec ei debeſ aureola ꝯgitarj: niſi poſtea ꝓponat firmit in virginitate permanere: et dolear de cogitatiōe carnali. qō tantū mente nō opere cōmiſit. Secūdo modo dicitur virgo formal'r tantū: que ſcz habēs firmū ꝓpoſitū virginitatj violenter corrupta eſt ab alio: ipa ſemp ratiōe renitēte. et tal' virgo eſt nec amittit aureolā ꝯginitatis ſed tū nō ꝑt nec debet ꝓſecrari inter ꝯgines. xxxij. q. v. Ille familie. Et ratio eſt ꝗm Alb. qz difficile eſt in tali actu q volūtas nō eliciat aliquē conſenſuz. Uñ cum de pleno diſſenſu eccliе ꝓſtare nō poſſit. iō eccl'ia ſtatuit vt nō ꝓſecrenſ. Tertio dz virgo material'r z formaliter que ſcz nō ē experta actū venereū: z firmiſ ꝓpōit ab huiuſmodi abſtinē. Huic debeſ aureola: nec tn ꝓſecrat: inter ꝯgines: niſi ſoleñiter ꝓfeſſa in religiōe approbata. Q3 ſi talis monial' eēt occulte corrupta nō dz ꝓſecrari et q̄uis Buil. dicat q tal' ad vitandū ſcandalū poſſit ꝓſecrari: puta qz ī tali mōaſterio ꝓſueuit oēs ꝓſecrari. Uñ ſi tal' occulte corrupta nō ꝓſecrareſ: haberetur ab aliis ſuſpecta de corruptiōe eius: z ſic mālfeſtareſ. Tamen Albertus et Tho. in. iij. Sent. diſt. xxxviij. q. i. arti. v. ad vlti. arg. dicunt q talis nō dz ꝓſecrari: qz ꝑt vitare ſcandalū cuiuſcūq nō debēt mutari ſacra eccie nec ſacramēralia: vt eſt ꝓſecratio virginū. Sz bñ poſſet vti aliq̄ cautela: vt ſuaris q̄buſdaz ceremoniis que nō ſunt de ſubſtātia veli ꝯginalis. cū eps dicē formam mutaret nomē ꝯgitatj ī nomē caſtitatj. Et ꝓcor. Hoſt. et Hoſt. Sz pe. de pa. in. iij. dicit talē cautelā nō eē licitā qz eſſz mēdacū ſeu fictio in facto rei ſacramēral'.

Notandū ſcōm Pe. ℣. II.

trum de pa. in. iij. di. xxxviij. q eſt q̄ntuplex velū ſm canones. Primū eſt velū pfeſſiōis qō dat femine xij. anno cōplero. xx. q. ij. Puella. Et b velū portāt ī religiōib⁹ oēs pfeſſe. Secundū eſt velū conſecratiōnis. quod dat anno. xxv. etatis. xx. q. i. Placuit. z q. ca. ca. Deuotis. dicit q liſta velatio virginalis fiat ſolum in epiphania et in albis paſcalib⁹: et in feſtis apoſtolorū. ſed cōſuetudo habet q fiat etiā dñicis diebus et aliis feſtis ſolennib⁹. et etiā ante tempus dicte etatis.

Tertiū eſt velum ordinatōis qō dat anno. l. vt. xx. vij. q. i. c. Diaconiſſam. vbi dicit diaconiſſam nō debere ordinari añ annū q̄drageſimū. vbi dic glo. q diaconiſſa hic appellat nō ex eo q ei ꝓſecrat ordo diaconatus: cū mulier nō ſit capax alicui⁹ characterj ſeu ordis ſed qz ꝓfert ei aliqua bñdictio ex q̄ accipit officiuz in choando horas in choro z legere omeliā: qō al's nō luz Uñ z ab eēo dat ei breuiariū ad tangendū: vbi ſunt omelie de euāgeliis in matutinis. Et b adhuc fuat et fit poſt ꝓſecratiōnē eaz in codē officio miſſe: ſz nō conſueuit dari aliq̄d velū ī hoc. ſz nec etiā illa etas. ſ. vt ſit quadragenaria expectat: ſed de cōmuni conſuetudie eſt: vt cū conſecrat: que ꝓſecratio ſeu velatio etiā fit añ. xxv. annū cōmuniter poſt ꝓſecratiōem ordinat. Quartū velum dicit prelatiōis: qō dabat abbatiſſis. lx. anno etatis. vt. xx. q. i. Juuenculas. Sed iure nouo puliſum eſt q habēs. xxx. annos cōpletos poſſit fieri abbatiſſa. vt de elec. c. Indēnitatib⁹. li. vi. ſed nec tūc ꝗm pontificale datur velū: ſed fit officiū qō daz et bñdictio vt ibi notat. Quintū eſt velū continētie z obſeruationis et hoc eſt viduaz. xxxvij. q. i. Uiduas. Hoc velum poteſt dari ab eēo et a ſacerdote. vt dic glo. xx. q. i. Uidua. Et ipſa etiā met accipe ab altari facta ꝓfeſſiōe coā ſua pōlata: et poteſt dari tale velum cōtinentie virginibus et viduis. Sed velū virginale nō pōt dari niſi ꝯginib⁹ nec eps pt in b diſpenſare. xx. q. i. De voz. Quidā autē adduxit ſextū velū. ſ. pbatiōis: qō dat ī mōaſterio qui recipit ad habitū añ. pfeſſ. oz: qō cōiter eſt albū. Nam alia pdicta cōiter ſūt nigra. Ju mlt⁹ etiā mōaſterijs b ſeruat vt ea die q ꝓſecrant ꝯgines: eadē die pus ꝓfitentes virgines velare pt. xx. q. i. De voris. Jpſe enī eſt qi ſponſus paranumph⁹ deſponſans xpo ꝯgines. Abbatiſſe ꝯo nullā monialē velo ꝯginū velare poſſ. xx. q. ij. ſtatuim⁹. Nec b pōt eps nō exitenti eēo demādare: qz b eſt ꝓfeſſionis z ordinatiōis eccl'aſtice z ꝓſecrare eccl'ias z iurisdictionis. eſſ de ꝓſe. eccle. vl' altaria. aqua. Et ex his apparet q religioſe moniales ordis mēdicātū q velant a prelatis eaz nō eēis velo ꝯginū cū ſolemnitate q velant ab eēo exceptis dictiōe ānuli z coronatiōe nō bn faciūt nec qui velat eas: cū videant vſurpare officiū eēoz: niſi b hēant ex ꝓceſſiōe a papa. Jdē pe. dicē q mlieres occulte corrupte ſiue a viz liue alit: nullo mō ſunt velande velo ꝯginū: nec ēt ꝑt vitandū ſcādalū. Sz vez eſt q ſi eps b ſcit in ꝓceſſiōe vl' etiā alit ſz occulto mō: nō dz talē publice repellere ſz admittere. ipſa tn q eſt conſcia de corruptiōe ꝓfecta: mortal'r peccat eam ſuſcipiēdo. Et idē videt de his q̄ b ſcientes ad ꝓceſſionē ſolicitant: ſi eius ſi gmittāt cū eſt occultū. Poteſt añ excuſare ſe nō mālfeſtādo petm: ſz tanē ex būilitate vt indigrecuſer.

Nota de temptatiō. ℣. III

nib⁹ carnis cōtinentiū virginū vl' viduaz dicit petr⁹ de paluō in. iij. di. xxxv. q. i. in fi. q molestatū a paſſionib⁹ nō optz deſpare de defectu bitus infuſi vl' acq̄ſiti. Nam q dic pbus q tēptat⁹ nō moleſtat paſſionib⁹ ſed facilit z delectabil'r z ꝓmpte deuincat eas. ſz ꝓtinens moleſtat. appellās ꝓtinētē q nō hz bitū firmū virtutis tantie: intelligit de tpantia acq̄ſita z tēptatiōe a carne. q duo ſolū nouit pbs: z nō de tēpērātia infuſa z tēptatione ab hoſte q duo nō nouit pbs. Cōtingit etiaz q̄nq̄ habentē tēpantiā acq̄ſitā a demōe ita gruiē temptari ſiē a carne nō hñte aliquē habitū: qz ꝑt inſiāmatre carnē z imaginatōem p monitōez ſpecieꝝ z ſpiritū et materie: ſi gmittat plus q̄ naſales mot⁹ inſurgunt. Uñ z paul⁹ dicebat. Dat⁹ ē mihi ſtimul⁹ carnis: angelus ſatbane q me colaphiſet. ij. Coz. xi. Uñ q̄uis hret bitū ꝯgitatj acq̄ſitū z infuſū: nihilomin⁹ caro ñ a ſe ſed a demōe ſic inſtigabat. ſic acriter impugbat: ſz dicitur ei. Suffic tibi gra mea. qz bitus acq̄ſit⁹ ſufficit ad tolendū oēm tēptatōez naſalē: ſz nō tēptatōez q ē ab hoſte. ſz bitus gruit⁹ ꝓtinētie ad vitandū. et ſi nō eſſet illa carnis q eſt q̄nq̄ cū imaginatōe. q̄nq̄ ſiñ imaginatiōe Jlla hoſtis q̄nq̄ eſt ſola imaginatōe eſt guior oī alia: que tn aliq̄n etiā ad inflāmatōem carnis deſcendit: et tūc fortior eſt: vt carnis afflictio reqrat. ſic be. Benedictus tēptatus ſe picat in ſpinas. Nec pe. Et be. Franciſcus poſt flagella. cū nō ceſſaret tēptatio nudū ſe proiecit int niues. Et brūs. Bernard⁹ adhuc ſecularis ſe immiſit in aqs gelidis. Sz legim⁹ ſcām abbatiſſaz Saray virginē vſq ad ſenectutē vitio carnis temptatam ſed viriliter reſiſtentē: in vita ſpatz. Et brām Karberinā de ſenis ꝯginē ad tps gruiſſime tēptatā: p imaginationes a diabolo īmiſſas: ſz victorioſam: et de multis alijs. Uñ p excluſiōe notaſ verbū Greg. dicentis: Mentis immūda cogitatio cū mentē pulſat maculat. ſz hāc p delectatōez ſuperat. de pe. di. ij. c. Inſt hec. Oōne g pugnādum eſt ꝺ hoc. vt paul⁹ fecit ter dñm orans et humiliatione intelligens illud Sapientie. viij. capō: Non poſſum eſſe ꝓtinens niſi tu dederis. ſcilicet deus. Et b ſcire donū dei ē. z ſe diſcrete affligē ad domādū carnē.

De inſtructiōe vir. ℣. IIII.

gnitatis ab infantia Hieronim⁹ ad aletbã sic ait. Filia tua cãtica mũdi ignoret. turpia nõ itelligat. Adhuc tenera lingua psalmis dulcib⁹ imbuãt. peul sit eas lasciua puerorum. habeat i addiscẽdo socias quib⁹ inuideat. nec ẽ obiurganda si tardior victa dolcat. Caue ne ineptis blãdicijs feminaꝝ dimissa. ꝗ laudib⁹ excitandũ ingenũ. vt vicisse se gaudeat. diata similia vos dicere ꝓsuescat ne in auro l' purpura discat laudẽ. q̃ alterꝝ ligue. t alterꝝ moribꝫ officit. Breui historia narrat Alexãdrũ ozb dnatorẽ in moribꝫ cessu pedagogi sui Leonidis nõ potuisse carere vicijs. quib⁹ adhuc puul⁹ fuerat infect⁹. Proclivis eni ẽ malorũ emulatõ. t quoꝝ ꝓtes assecq̃ neqs. caro vicia imitaris. Modestã habeat nõ garrulã. nutricem grauem cũ anũ viderit in pect⁹ ei⁹ transiliat. t collo dependeat volẽti alleluia decãter. Sit oĩib⁹ amabil'. t vnuersap pinctas rosam ex se nata gaudeat. ipe habitus doceat ea cui ꝓmissa ẽ. Caue ne cruciat purpurissa ora xpo cõsecrata depingas. ne collum auro t margaritis ꝓmas. nec caput gẽmis ornes. nec capillũ t aliq̃d ei de gehẽne igniby aut piceris. Ecce ita bely sacerdos offendit dnm ob vicia liberoꝝ. Si aũt eras ꝓfecta t sui iuris parẽtib⁹ i putat. quãto magꝭ lactens t fragilis q̃ ignorat boni et mali distantiã q̃ trahꝫ paul⁹ ẽ t lapit vt paulus donec ad annos sapiẽcie puenerit. tã mala ei⁹ quã bona parẽ tib⁹ imputant. Si solicita es t prudẽs. ne filia tua ꝓ curiaꝫ a vipera. cur nõ eadẽ cura. puideas. ne peutiaꝫ a malleo vniuerse terre ne egrediaꝫ cũ Dyna. vt vidat mulieres regionis alienę. ne ludat pedibus ne trahat tunicas. Uenena nõ dant nisi melle circũlita. t vicia nõ decipiũt nisi sub specie ꝑtutũ. No vescat filia i publica. i. in parẽtũ conuio. nec videat cibos quos desideret. Et licet ꝺdã putent maioris esse ꝑtutis ꝑtem ꝓmnere voluptatẽ. tñ ego securioris arbitrio ꝓtinẽre nescire qđ querat. Carnũ edulio sustentẽt ne pus deficiãt pedes ꝙ currere incipiãt. Musq̃ absq̃ te ꝓcedat in publicum. basilicas i publicũ t ecclias sine matre nõ adeat. Nullis pl⁹ diligat cui⁹ crebro auribꝫ insusurret. Quicquid vni loqtur oĩs sciant. Placet et comes nõ cõpta non formosa. q̃ liqdo gutture carnẽ dulce modulet. sed grauis pallens sordidat⁹ sub tristis. Mocte ad oꝝones surgat. hymnos mane decãter. oratoi lectio succedat. lectioi oro. discat t tenere colũ. rotare fusum. stamia pollicedu cere. spernat bobicum telas. Sericũ vellera t auꝝ in filia lentescẽs. Talia parẽt vestimẽta q̃b⁹ frig⁹ pellatur. nõ quib⁹ vestita corpa videantur. Cibꝫ eius oluisculum et simila. raroq̃ piscicul⁹. sic comedat vt semp esuriat. t stratum post cibũ possit orare t legere. Displicet mihi in teneris maxime etatib⁹ lõga t inmoderata ieunia. Experimẽto didici asellũ i via cũ laxus fuerit q̃rere diuerticula. hoc i ꝑpetuũ ieunũ ꝓcepũ sit. vt longi itineris ꝑpetes vires iuppereꝭ. nec i ꝓma mãsione currentes corruentes i medijs. Mihi oino lauacra i ꝙgine adulta displicent. q̃ scipam debet erubescere t nudã videre nõ posse. Si eni vigilijs t ieunijs macerat corp⁹ suũ. t in seruitutẽ redigit. cur ecõtrario balneaꝝ fomẽtis sopit⁹ ignis sucitaꝫ. Pro gẽmis t serico ꝙgo tua diuinos colles amet q̃bus nõ auro t pell' babylonie ꝙmiculata pectora. sz ad fidẽ emẽdata t erudita distinctio. Laueat oĩa apocripha. turare nõ discat. mẽtiri sacrilegiũ puter. Trade ei comitẽ sanctitatis. cuius t sermo t incessus habitus ꝙtutũ doctrina sit. Nec Hieronim⁹.

De exercitio virgi .ℌ.V.

nus t ei⁹ socetate Hyeronim⁹ ad demedriadẽ virgines dicit. Preter psalmoꝝ t oꝝones ordinẽ. qđ tibi hora tertia sexta. t nona ad vesperꝫ. medio noctis t mãe ꝙ exercendũ. statue q̃t horis sanctã scripturã edocere debeas quãto tpe legere nõ ad laborẽ sz ad instructionẽ anie et delectationẽ. Cũq̃ finieris spacia t frequẽter te ad sienda genua solicitudo ani solicitauerit. habere lanã semper in manib⁹ alabaxꝝ filamina aut in globum collige aut texẽda cõponẽ. q̃ texta sũt respice. q̃ errata repbende que faciẽda ꝓstitue. Si tantis operꝫ varietatib⁹ fueris occupata. nunq̃ tibi dies lõgi erũt. Nec tibi idcirco est ab ope cessandũ. qz deo ꝓpicio nulla re indiges. Sed tõcum oĩbus laborandũ est. vt ꝙ occasionẽ opis nihil aliud cogites nisi qđ ad dñi ꝓtinet seruitutẽ. Simplr loquar q̃uis oĩem censũ tuum in pauper⁹ distribuas nihil apud xpm erat ꝓciosius q̃ ꝙ manib⁹ tuis ipa cõfeceris. vel in vsus ꝓpios. vel in exemplum virginũ ceterarum. vel qđ auie matriq̃ offeras maiora ab eis in refectionẽ pauꝝ ꝑcia receptura. Solet tñ in plerosq̃ esse certamẽ. vtrũ solitaria aut cũ multis sit vita melior quaꝝ prior ꝓferatur scõe. Sed in viris periculosa est ne abstracti ab hominũ frequẽtia. sordidis t impijs cogitationib⁹ pareãt. t plent arrogãtia t supcilio cunctos despiciant armẽtq̃ linguas suas vl' clericis vl' monachis alijs detrahendo. q̃to magis in feminis quaꝝ mutabilis fluctuãsq̃ sententia si suo arbitrio relinquat. cito ad deteriora dilabit. Moui in vtroq̃ sexu ꝙ nimiaꝝ abstinentiã cerebri sanitatẽ in qbusdã fuisse ꝑratã. ꝓpiue qui i humectis t frigidis habitauere cellulis. ita vt nescirẽt quid agerẽt. q̃ue se verterẽt. quid loq̃ quid tacere deberent. Bonum est obedire maiorib⁹ parere ꝓfectis et post regulas scripturaꝝ vite sue tramitẽ ab alijs discere. nec ꝓceptore vti pessimo. s. ꝑsumptione sua. De talibus feminis loq̃tur apls. Que circũferũtur oĩni vento doctrine semp discentes. t nunq̃ ad sentẽtiã veritatis puenientes. Graues femine t maxime ꝙgines t viduc eligãt. quaꝝ ꝓbata sit puersatõ. sermo moderatus sancta verecũdia. fuge lasciuiã puellarũ q̃ ornat capita crines a fronte demittũt. cutẽ poluunt. astrictas habent manicbas sine ruga soccos ozispates vt sub noie ꝙgialibus vendibilis pareãt. Mores plexꝝ dñaꝝ t studia. ex ancillaꝝ t comitũ moribꝫ iudicant. Illa sit tibi pulcra et amabil' q̃ nescit se eẽ pulcrã. q̃ negligit forme bonũ. t ꝓcedens i publicũ nõ pect⁹ t colla denudat. Sed celat facẽ. t vix vno oc'lo q̃ est vie necessar⁹ patẽter graditur Cincinnatos pueros t calamistratos t peregrini muris dẽtes pelliculas q̃i pestes t venẽa pudicicie ducta. Ille. Quã sit piculosũ ꝙgies ꝓsari inf sec'lares l' lauteviuere oñdit idẽ Hiero. i epla ad mꝛes t filiã i gallia mutãtes ats scribẽs Si ꝙgo es inqt. qđ times diligẽtẽ custodia. s. mꝛis l' alteri⁹ Si corrupta cur palã ñ nub Secũda p⁹ naufragiũ tabula ẽ. q̃male cepas b̃ saltẽ remedio tẽpare. Quid tibi nocte ẽ i ea domo ꝙsari i q̃ nocte hẽas aut q̃tidie pire aut vicere. Quis vnq̃ iuxta viperã secur⁹ dormit. q̃ t si ñ pcutit. certe solicitat. Securi⁹ ẽ pire ñ posse q̃uis iuxta piculũ ñ pire. Inf lasciuas puellas et cõaros iuuenes puella ḡderi. Dabit tibi barbacul⁹ q̃ libz manũ t ꝑssis digit⁹. aut tẽptabit. Erit tibi inf viros t matrõas cõuiuiũ. Spectab aliẽa osela Ju alijs sericas vestes ỏ auratas q̃ nũerabers. Jn ipso q̃uis ꝓuinto vt vescar⁹ carnib⁹ q̃i iuxta cogerꝭ. vt vinuz bibas ỏi laudabit creatꝛ. vt lauer⁹ balneis. sordib⁹ ỏtrahet. Inf hec aliq̃s assistẽtiũ. l' ꝓuinãtiũ q̃m nõ alienas audebit ꝙces teq̃ custodẽ ñ hẽs sepi⁹ respectabit. Lo q̃t nutib⁹ t q̃dq̃d metuet dicẽ significabit affectib⁹. inf has t rãtas illecebras voluptatũ ẽt ferreas mẽtes libido domat. q̃ matorẽ i ꝙginib⁹ patit famen. dum dulcius putat esse qđ nescit. Cũdimus aliquem ossibus vix bacẽ illiciatis arsisse amoribꝫ. t añ vita caruisse q̃ peste

Ephẽ. 4. 2. Tbi. 3.

Quid facies puella sani corpis. delicata. pinguis rubēs
ctuās. iter carnes z vina z ad balnea luxra maritos. iu
xta adolescētes. que z si rogata ñ fecerȝ. tñ dforme putes
testimoniū. si rogeris ibi libidinosa mēs ardentiꝰ bēȝ
sta pfectā. z quod nō ȝ dulciꝰ suspicat. Difficile iter epu
las fuat pudicicia. Mitēs cutis sordidū oñdit aim. ve
stis ēt ipa tacētis aīi indiciū ē. Si rugā nō bēat. si per
terrā vt altior videarȝ trahat. Si de industria dissuta
sit tunica vt ad inteꝰ appareat. De ieiunio modestia z ele
mosyna a ꝓgine fuādis Hiero. in epla ad Demetriadē
ꝓginē. Jeiunioꝝ tibi sūt arma sumēda. z canēda cum
Dauid. Nūliabā i ieiunio aīam meā. Eua p cibū eie
cta ē de paradiso. Helias. xl. diez exercitaꝰ ieiunio igneo
curru rapit ad celū. Moyses ieiunās. xl. dieb. z. xl. no
ctib dei familiaritate pascit. Adueꝛsꝰ iuuenes z puel
las diaboliꝰ ardoꝛ erate abunt. z inflāmat rotā natita
tis. Hec sūt ignita diaboli iacula q fulnerāt z iflāmāt
et a rege babylonis. i. diabolo trib pueris ꝓparat. Sz
quō ibi qrit apparēs babēs qi spēm filij hois īmēsos
mitigauit ardores. Sic z i anio ꝓginali z celesti roze et
ieiunioꝝ frigoze caloꝛ puellaꝛ extinguit. z hūano corpi
angeloꝝ iperat ꝓuersatio. Quāobrē z vas electōis de
ꝓginib dicē se nō bre petīt. qz ex naturā. imo vltra natu
rā ē ꝓgitat. ō corpe poma z i corpe viuē siue corpe. Nec
ꝓ tibi īmoderata iperamꝰ ieiunia. enormē civoꝝ ab
stinētiā qb cito corpa delicata frāgunt. z antea egrota
re incipiūt q̄s sē ꝓuersatōis tacere fūdamēta. ꝓbozz
re. i. moderatas cē ꝓtures. z excedēres modū atq mē
sura ē moderatas cē ꝓtures. z excedēres modū atq mē
sura īrer vicia reputari. De modestia aīridē Hiero. Imi
tare spōsum tuū. i. xpm q fuit parētib sbiectꝰ. esto auie
mīq subiecta. Nullū viroꝝ z maxie iuuenū nisi cū illī
videas nīlū sciaſ. quē ille nesciat. Eunuchoꝝ tibi z pucl
laꝝ mores magȝ eliganꝫ q̄s vultuū elegātia. Scurrili
tas z lasciuia te ꝓsente nō habeāt locū. Munq̄s ꝓbū in
honestū audias q̄n iraſcarȝ. Rideri z ridere sectantib re
linq̄. Grauitas ꝓsonā suā decet. Affectꝰ z pturbatiōes
q̄ diu in buiꝰ corpis tabnaclo habitareꝰ moderare z re
gere possumꝰ āputare nō possumꝰ. De elemosyna aīr.
Da paupib nō diuitib. ñ ꝓpinqs. ñ ad luxuriā. ȝ ad
nēciatē. Sive illesactos sit. sive cognatꝰ. sive affinis.
Nihil i illo aliō q̄s pauptatē ꝓsideres. Laudēt te esuri
entū viscera ñ ructuātiū opulēta supuia. Illi edificēt
ecctias colūnaꝝ deaurēt capita. Altaria eboze z auro
distinguāt. ñ repbēdo vnusq̄sq i sensu suo abūdet. Me
liusq̄ ē ȝ facere q̄s reponiȝ opib incubare. Sz tibi ali
ud ꝓpositum est xpm vestire i pauptib. pascere i eluriē
tib. visitare i languētib suscipe in bis q recto indigēt
uoꝝ. ōi z pauperꝫ spū bre curā q dieb ac noctib futūr
ōotuo q in terra positi imitanꝫ ageloꝝ ꝓuersatiōez z ni
hil aliō loquūtur nisi qō ad dei laudē ptinet. De freq̄n
tia orōis z meditatōe passiōis xpi z scroꝝ z gl'ia supna
quā ds ego fuare. Jdē Hiero. Quāuis apls sp nos ora
re iubeat z sanctȝ ēt ipe somnꝰ oro sit. tñ diuersas orā
di debemꝰ bre horas. tertiā z sextā. s. z nonā. Libi ñ su
manꝫ nisi orōe ꝓmissa. nec a mēsa surgēdū nisi grā refe
rat creatoꝛi. Egredientes ō hospitio armet oro. regredi
tib occurrat oro pus q̄s sessio. Adoꝝ incessuz manꝰ pi
gat crucē. tepaz ꝓsideras noli i alteri ruina gliari ȝ i
tuo ope. Ille dicas illa z illa suis reb fuit. honorat ab
hoib. fres ad illā venit z sozores. ꝓmū dubiū an talis
ꝓgo sit. nā hō videt i facie. de i coꝛd. deinde si ꝓgo est
an spū ꝓgo sit nescio. Apls ci ꝓginē diffinit vt sit sctā
corpe z spū. ꝓpone tibi brām. Mgrtā ad quā cū āgelꝰ
gabriel i viri spē descēdissꝫ prerrita sedere ñ potuit. Nū
q̄s ci fuerat a viro salutata. Hec q dixitꝰ dura videnē ci
q nō amat xpm. amiciꝰ z nos xpi sp. z ciꝰ qramꝰ āpleꝛ
pus. z facile vidē bīt oē difficile. filiꝰ ōi p salute nra hois
factꝰ ē filiꝰ. Nouē mēsib i vtero vt nascat expectat. tas
stidia sustinet. armētat egredit. pānis iuoluit. z ille pu
gillo mūdū includēs breui ꝓsepio collocat. deridet. ꝓ
berat. crucifigit. Quid retribuā ḡ dño ꝓ oi. q re. mi. ca.
sa. ac. z. no. do. iuo. Jdē. Hec sola ē digna retributo cū sā
guis sanguīe pensat. Apls i labozib plꝰ abūdāntiꝰ i plagȝ supꝝ modū. in mozib freq̄n
ter. in fame z siti zē. Nos āt si cib insultioz fuerit ꝓti
stamur. calix frāgit. mēsa subūtit. ꝓbera sonāt. Regnū
celoꝝ vi patit. nisi viz fecerȝ celoꝝ regna ñ capies. nisi pl
saueris iportune panē non accipies sacri. Egredere q̄so
paulisp de carcere z pñtis laboꝝ mercedē an oc̄los pu
ge quā oculꝰ nō vidit. Qualē erit illa dies cū tibi mi do
mini chozis occurret cōtrata ꝓgineis. cū pꝰ mare rubū
pharaone sūmerso cū exercitu suo tenēs tympanū ceterȝ
inq̄et rñsuris. Cātemꝰ dño gl'iose. Tūc tecla i tuos lētbā
leta volabit āpleꝛ. Tūc z ipe sponsus occurret z dicet.
Surge. ꝓpe. ami. mea co. mea. zē. Tūc angeli mirabūt z
dicēt. Que ē ista q̄ ꝓgredit. videbūt te filie z pdicabūt
regine z laudabūt Sara cū nuptis obuiā venient. An
na cū viduis. pueri q̄z clamabāt. Osanna in ex. Quoti
ens te vana seculi delectat ambitio. q̄ntēs ibi aliq̄d viō
ris gl'iosū. sic ad paradisū mente ascende. Hec Hiero.

Mat. ſſ.
Luce. ſſ.
2. Cor. i.
Exo. ſſ.
Canti. ſ.

De cautela virgini .§. VI.

habēda ꝓta pricula z solitudie tenēda. Hiero. ad Eusto.
Obtestor corā deo z angelꝰ eiꝰ ne vasa tēpli facile i pu
blicȝ pferas. ne sacrū dei q̄sq̄ ꝓbanꝰ ispiciat. Oza ary
chā quā ñ licebat ptingēs morte subita ꝓstratus ē. Ne
gī eī aureū vas z argēteū deo caꝛ fuit q̄s tēplū corpis ꝑ
ginal. Precessit vmbra. nūc ꝓtas ē. Spōsa xpi archa
est testamēti itrinsecꝰ. z extrinsecꝰ deaurata legi dñi. Su
per hac ꝓpiciatoriū q̄ si sup cherubin sedere vult dñs.
Mittit discipl'os suos vt i pullo asine sedeāt. Curis te
sectantib solue. vt paleas z latera egiptijs derelinquens
moysen seq̄ris i heremo. z terrā promissiōis. itroeas. z ne
dñs te nec̄riā hz. Nō si voluerint ipedire tumeāt flage
la pharaōis. Jeiꝰ igressꝰ tēplū oīa q̄ tēpli ñ erāt piecat.
deꝰ ei zelotes ē. Ergo vbi i pectoze ꝓginali sectantū nego
cioꝝ cura estuat statī velū tēpli scindit. spōsus ꝓsurgit
irat z dic. Relinq̄t vobis domus vra deserta. Semp re
secreta cubili tui custodit sp tecū sponꝰ laudat itrisec
cus. Oās loq̄ris ad spōsuz. legēti tibi ille loq̄t. Ortus
conclusꝰ sozoꝛ mea. fons signatꝰ. Caue ne domū ejeas. z
velis videre filias regiōis alienę. q̄ntus frēs habeas pri
archas z parēte isrl leteꝛ. Nolo te spōsum q̄rere p pla
teas nolo te circūire vicos ciuitatis. spōsꝰ in plateis ñ pe
inueniri. Vulneraberis. expoliaberȝ. z gemebūda nar
rabis. Jnuenerūt me vigiles zē. zelotipꝰ ē spōsꝰ. nō vult
videri facie tuā. Foris vagant ꝓgines stultre. tu intrisec
esto cū spōso tuo. q̄ si tibi ostiū clauserȝ z i oc'o oranti
venier z pulsabit z dicet tibi. Ecce ego sto ad hostium.
zē. Daniel i cenacl'o suo in alto manet. nec ei in būli ma
nere poterat. Fenestras aptas ad hierl̄ habuit. z tu ba
bero fenestras apras sz vñ lumē introeat. Vñ videaſ ci
uitatē dei. ne aptas illas de q̄b ōr Moys itrauit p fe
nestras. i. sensꝰ exteriores. Et paulo supꝝ idē ait. Tu sim
plex loquaꝛ z ignotos q̄sq blāda nō despicis. Sz alit
impudici vidēt oculi. ñ nozūt aīe pulchritudinē sī ōra
re. ȝ corpoꝝ. Nec decliner auris tua i ꝓba mala. Sepe
ci indecēs aliq̄d loquēs tēptat mētis arbitriū. Si libē
ter audias ꝓgo qō ōr si ad ridicula q̄q̄z soluaris q̄cq̄d
dixeris laudāt. q̄cq̄d negaꝛ negāt. castā vocā z sanctā.
Ecce ꝑe xpi gilla. Hō vt illa horrida turpis z rustica
na terribil. q̄ z oino forsan maritū nō habuit. qz iueni

Job. z.
Exo. ȝ4.
Mat. zz.
Canti. 4.
Canti. ſ.
Apoc. ȝ.
Viere. 9.

1. Thessa. ſ.
1. Tim. 7
Luce. i.

re ñ potuit. Naturali ducimur malo. z adulatoribꝫ no
stris facile fauem⁹. Et q̄ꝫ nos rūdeam⁹ indignos. zca
lidus ruborꝫ ora pfūdat. tū ad laudē suā ania lerak itrin
secus. Precipue ꝙ uersatōnē viroꝝ cū mulieribꝫ z econ
trario. periculosa[illegible]ndit Sāson leone fortior. saxo duri
orꝫ. q vi⁹ z nud⁹ mille ē pcussit armatos. in Dalile mol
lescit ap̄lexibꝫ. Dauid fm cor dñi electꝰ. z q̄ vēruꝫ xp̄m
sero ore sepe cā[illegible]at. Bersabee capt⁹ nuditate adulte
no iūxit homicidiū Salomō p quē cecinit ipa sapia re
cessit a dño q amatoꝝ fuit mulieꝝ. Et ne aliqs sibi ō sā
guis ꝓinqtate ꝙsideret. i illicitū thamar sororis amore
exarsit incendium.

De custodia habendā. §. VII

da a virgine circa sensus exteriores. Bast. in li. de ya in
tegritate ẏginis sic ait. Quā diuinū pfecto q̄dē ac pcu
pū imaculate aīe insigne ẏginitatē cē ostat. Masculo
rumq; ac femiaꝝ corpoꝝ ē ad inuicē habit⁹ ẏgo q̄ nul
la femine voluptaꝝ labē ex corpe patit. z oia carnis vi
cia omineq; pturbatoꝛ aī. prius a se elimiat. puissimā
se deo sistere. quē amare. pfiterur tota cū intētōe conat.
Voluptas cū vna gñalis sit. veluti fōs q̄dā a carne. p
fluit. atq; in q̄nos sens⁹. veluti in q̄nq; riuos distributa
p bos ad sensibilia ab intimis fluit. horꝝ q̄libꝫ p quaꝫ
fenestrā fluētū suū sensibile q̄ondenit vehemēt inuitēs
q̄cūq; ꝓpinquū fuerit vi sua ad se ptrahit. carnaliq; re
plet⁹ limo ac torrēte ist̄ar. eō rurs⁹ ab exterioribꝫ p easdē
fenestras i carnis est⁹ celeri⁹ refluēs aiam pturbatōibꝫ
et fluctibꝫ q̄tit ac in pfūda demergit. Quo circa scīa ẏ
go sesuū. fenestraꝝ custodē admoueat rōez. corq; ad exīo
ra ꝓgressū neq; eis trāsitu libero passim pmittat. Nō
igit oculoꝝ acies ad oia passim ispiciēda. visibilia pā
cēda ē. ne omēz q̄s figuraꝝ atq; formarū spēm sine di
scretōis examie hauriēs. ad eaꝝ postea turbet imagies
Ueꝝ aptus ad ea q̄ vite vsu necria inspiciēda sūt corpo
reis oculis aīe oino claudēt obtutū. eosq; ad veri intuī
tū lumis. z ei⁹ q̄ ex illo insinuat pulcritudis. ꝓsecratō
ne ēt carēs⁹ clausos quigili apiet studio. Nec auditū q̄
dēcemere z indiscusse ybis oibꝫ accōmodabit. Ceteruꝫ
ad ea q̄ mala sūt z noxia tpm veluti ad pestē q̄ndā pu
tridi ac pruciosi amnis obturabit. His ẏo q̄ sūt optia
emanātaq; ẏturis puissimos lacices tota intētōe subī
ciet. Gustū q̄dē sp ad suauia z dulcia inbiantē rōe. fre
nabit. z ad ea q̄ necrio sumēda moderabit. Tm ẏo z se
suū oim pruciosissime z seuissime blandū. sensusq; reli
quos ab exterioribꝫ mime putū. sp q̄ maxia poterit cura p
tinet ꝓturbatōibꝫ mime putū. sp q̄ maxia poterit cura p
q̄s vi sua ad voluptatis illecebras pellicientē inmacula
tūz ꝓturbatōibꝫ mime putū. sp q̄ maxia poterit cura p
uabit. Hec ei cū toto sit diffus⁹ corpe p oēm illi⁹ supfici
em nō ea solē q̄ apparet extrinsec⁹. veꝝ z q̄ aīr⁹ recōdita
est ad vicios⁹ ꝓtact⁹ aduers⁹ aniam scue dñat. Porro
manibꝫ ad vl⁹ noxios ꝓcupue nitēs. his veluti q̄busdā
sibi circūseptis armis feruēti⁹ p eiusdē instroꝝ ꝓsensuꝫ
oēs q̄ uciderit caput ne aspectū q̄dē blāda reductione
sua inunē abire patiet. Sed cū ad horrēdū tetrasq; fi
guras. turbas atq; ꝓfūdit ad lenes āt z q̄ venustiori fa
cie adiecta colorꝫ gra ad fallēdū formate sē. pfūdit atq;
delinit. porētiā suā satꝫ insinuat. z sic ō alijs sensibꝫ. Alī
oia aduers⁹ gustū ẏgo tota intētōe pugnabit. fontes q;
voluptatē vētris z pudicicie fomitū inde manātiū a
principio castitatꝫ studeo t ardore siccabit. ne dū ẏginī
tatē tuare. ꝓponit. gustui se imoderate. pstitues. castitaꝫ
sua aliā fruēde voluptati ōuicta sensū dū nescit amit
tat. virginē ei esse. z ẏginis gustū ꝙuenit. nulliq; gulaꝫ
suauiter oblectāti illecebre puū. Integrā se z i bac pte
tuare. in his q̄ sūt necria victui moderabit prudēter
ac reget. Nec tm expedit ita corp⁹ atterere. vt inualidū in
utileq; reddat. Nec solū escarū q̄ntitas vbiq; ple metu
enda ē. sz z q̄litas sapiēter discernēda. Nō solū ei legumia
seminūq; nūla. veꝝ etiā olera pleraq; sūt q̄ mō acho q̄
tū vite gubernaculū tenere cupiēti (vt se hz cōis opinio)
ꝓ noxijs vitāda sūt. q̄ppe q̄ carnis recrēti⁹ unios pun
gunt z pturbt⁹ titillatiōeq; exacerbāt. nō min⁹ corpa no
stra pturbāt. ac secrete vi sua inqetant q̄ ꝙsensu oim fu
gienda sūt. Quocirca nec saltibꝫ passim atq; indifferē
ter vtemur. sic fien apud plerosq; cōperim⁹ q̄ p modē
ratā ꝓtinētiā plmēta oia repudiates hos sales cū pane
vicedūmoꝝ oiz sumūt. Nō itelligūt hi q̄ sales cū sint
natura frecūdi ac p acrimonie vim pturginē corpi exci
tēt pl⁹ ceteris ad libidinē coitūq; puocare. z sic de alijs
cibis incitatibꝫ ad lasciuiā. Virgo igit sit ẏginis z au
ditus z vis⁹ gust⁹ z tact⁹ z odorat⁹. motusq; oīs. Et
q̄ blādimētū cupidince voluptatꝫ ē femia. z masculi la
scuioribꝫ oculꝫ ad se inspiciēdū illecebrā naturaliꝫ sugi
gerat. ac lidtioꝛ voce ad oblectamētū aurꝫ organi instar
effecta ē mēbroꝝq; ismuata mollicie. ac toro ꝓprius cor
poris habitu z motu ad seductōez formata voluptatꝫ
Nō mō ei loquēs mliꝫ z actuēs vez sedēs q̄z z iacedēs. ob
insitā sibi naturaliꝫ adūs⁹ masculū vim būc ad se emi
n⁹ trahit. vt magnes lapis ferrū. Et idcirco sūmopere tē
dat ẏgo necesse ē. ne vllis voluptatibꝫ laqis irretiatur.
Imuiceq; voce obtutūq; virile incessuq; z oī pl⁹ habitu.
ac motu corpis voluptatꝫ illecebre vitet. Nec se patiat sā
cta ẏgo subyci carnalibꝫ curis. nec i suā aliozq; pniciē
carnalia ornamēta cōprat. sz ad firmā se ꝓstātē atq; vir
turis spēm pudicis gestibꝫ virilīq; robore subrigat. Et
ira in se femineā voluptatē ꝓmet. Ite reuereat oīs mu
lier sz ẏgo in ꝓmis angelos ēt cū domi sola nullꝰ virꝰ ar
bitris sedet. z cū corp⁹ necrio curā dū erit. z capitis vit
tas z sigillatim cetera ostringēs. id op⁹ celerit exigat. z
q̄tū fieri pt ꝓtegat mēbra nō solū suos angeloz q̄z ocu
los verēs. veꝝ se z i sue exercitatōis domicilio ad necū
diā studiose sp exercēs. Nō si neq; cū sola ē. nudari si
ne rōne pmittit. q̄sto min⁹ fribꝫ i xpo pūtibꝫ Et pudo
re igit z tunica serpam pudice ac necūde cōponet. nec
solū nihil mēbroꝝ q̄ opta sūt nudari vlla rōe pmittet.
veꝝ sūma z secura obtuatōe circūtegeat. vt nō solū ipa
illeia atq; illibata pmaneat. sz z q̄ intuēt nl'ā ex e⁹ aspe
ctu lestionis materiā capiāt. Videntes ei filij dei filias
hoim q̄ essent pl'cre deuoluti sūt ad eas. Bñ. vi. Suffi
cit q̄ppe l'modice nudata pl'critudo. dei q̄z filios ad vo
luptatē emollire. Hec Basili⁹. Nō satisfactiēdo cuicūq;
sensui applicādo ipm z delectādo sensibili obiecto suo.
vt i videdo pl'cra. q̄ appetit ocul⁹. tact⁹ in tāgēdo sibi ꝑ
ta. nō p hō extinguit ꝓcupia tal' sens⁹ sz augeat. ad q̄d de
clarādū inducit fictoez poetica. s. de hydra sp̄tē seuo in
limo morāte. q̄ cū pl'a capita bēret. vno succiso tria orie
bant. sz igne succēsa occisa ē. Hāc dtē significaī vol. ꝓpta
tatē i carnis limosa materialiq; natā capita pl'a sens⁹ plu
res q̄bꝫ pficit z q̄rit voluptas. i. delectatio sensual'. Ab
scidit caput cū satisfit ꝙcupie alic⁹ sēi⁹ ipz plene ōlectā
do. Sz ex hō ñ morit z deficit ꝙcupia sz pl'a capita orīū
tur. i. magꝭ accēdit voluptas q̄to magis ea q̄s sequit. Cūe
ātex toto occidit seu extinguit. q̄n igne ꝓtinētie coartat.
dūq; abstinet ab illicito vsu cuiuscūq; sens⁹. Ba. Mag
g̃ custodia sensuū fuāda ē. Dicat g̃ pfecta ẏgo illō aba
cuch. z. Sup custodiā meā stabo. Et illō ps. xxviij. Di
xi custodiā vias meas. Moys ei introuit p fenestras nr̄as Hie. 9.
s. sensuū exterioꝛ. ingressa ē p portas nr̄as. s. interioꝛ sesu
um. s. imaginatōe mēoratiua z hmōi. Moys. s. pcti figu
ra extat i Jsboseth filij saul q̄ cū posuissz ad custodiēdā
portā dom⁹ mlierē. q̄z dormitōi se ōdit z ñ custodiepn
ceps latronū Recha et Banaa latēt domū ingressi pcus
sert i iguie dormiētē seu tacētē Jsboseth z occidētes abla

tis ſpicis frumẽtoꝝ abierẽt.ꝙ. Reg.iiij.ad ſignãdũ q̃ cũ
ꝯſideratio ſeu circũſpectio quã q̃libet adhibẽ dz ad cu
ſtodiẽdã portã ſenſuũ dom⁹ aĩe dormitat.z ñ vigilat ad
cuſtodiendũ ne fur vl̃ inimic⁹ ingrediat. demões laten
ter in aĩaz intrãt z tacẽtẽ apperitũ rõnalẽ ĩ terrenis põſſi
deria carnalia occidũt. abblatz ſpicis ꝓrutũ de anĩa. Et
ſõ dixit xp̃s. Vigilate ne intretz ĩ tẽptatõez. Lu. xxj. ca.
Cuſtodiã q̃z debet ꝙgo hr̃e iteroꝝ ſenſuũ. ſm illũ pũ
iij. Oĩm cuſtodia cuſtodi cor tuum. qm̃ ex ipo vita pce
dit. Ait Baſil⁹ in ſupdicto li. Nulla ex pte ꝙginẽ me⁹
chari ꝓuenit. nõ lingua. ñ aure. nõ oculo. ñ tactu. ñ vllo
deniq; ſenſu. m⁹to min⁹ anĩo. ſz aĩam ipaz vt ſpõſaz ni⁹
tidã ac puriſſimã ſpõſi ãplexib⁹ iũgere. Diligẽt ei oĩa il
le ſpõſus rimat z diſcutit. ẽt q̃ intimis anĩ receſſib⁹ la
tent. Vñ oĩa igit̃ oꝑter ꝙginẽ cogitatões ſuas puras iu
olataſq; ſuare. Vã q̃ppe pdurare incorrupta .corp⁹ q̃z
ĩpollutũ ĩmaculatũq; ſeruaſ. Porro cũ ſeptiſſimis cogi
tatõib⁹ ꝓraminet aĩa quãtũlibet corp⁹ ꝓmanere ĩcorru
ptũ videaſ. nõ tñ mũda cenſet ei⁹ integritas. cũ ſordi⁹
bus cogitationũ ĩnq̃nata viciet. Neq; enĩ ẽaliud ima⁹
ginaria ꝓtãſienſq; cogitatio ĩ aĩa q̃z pictura cogitatio
nis coloꝛib⁹ z imaginib⁹ figuriſq; ſuis q̃s ĩ ea mẽs pi⁹
xerit ſcripta. z cũ aĩa cogitatões p corp⁹ exequaſ. alias
in opis ꝓducit effectũ. Quas ꝙ necdũ ope impleuerit
ĩ ſe ſculptas refuat. eaſq; tñ nõ actu corporeo ĩtra ſe tñ
nutu volũtaz exequit. Sic̃ enĩ corpis officiũ ẽ corpora
liter aliq̃d exeq̃. ita op⁹ aĩe ẽ cogitatoꝛib⁹. vt vult placi
tas ſibi z ĝtas imagines fingere. Neq; q̃ ſic̃ is q̃ notas
didicit ſi illaſ ſcribere omittat ſenſim aĩo labunt. ita vt
ꝓceſſu tp̃is nulli⁹ iã norãdi figurã aut locũ aut nomẽ
reuocare in aniũ q̃at. ita z q̃ intiq; cogitauerit. ſi eiuſ⁹
modi neglectz cogitatoꝛib⁹ ad vtiliores aniĩ al's trãſſe
rat ſeq; ad eas exercet. ꝓcedẽte tp̃e ꝓores illas a mẽoria
eluminãs ex aĩe tabula ꝓpetua obliuiõe ꝺlebit q̃ppe me
moria nihil eſt aliud q̃z figura expꝛſſa cogitatõiz in aĩa
veluti pictoꝛ arte collocata Et vt noxias turpeſq; cogi
tatões viter. illud ipſendo Eſa. i. c. Auferte malũ cogita
tionũ veſtaz ab ocul⁹ meis. vt ſaltẽ ĩ eis moꝛã nõ trahat.
et ſi mẽti ſuggerant dz ꝯſiderare pñtiã ſpõſi ſui z ãge⁹
li; ſãctoꝝ. Vñ Baſil⁹ ibidẽ. Virgo ſeipam primũ cõ
ſciamq; ſuã reuerebit. z ſi valde ſit ſola. deinde aſtãtez
ſibi cuſtodẽ angelũ. Angeli enĩ coꝛ inceĩ ſemp̃ vident
facie pris zc. ait ſaluator Matth. xviij. c. Nec ei ꝓuenit
vt angeli cui credita ẽ cura faciẽ aſpnat hõ. Atq; ĩ pmiſ
ſo q̃ hũcipm caſtitatz ſue veluti ꝑanimphũ cuſtodẽ
q̃z habet. Precũctis autem ipm ſpõſum ſuũ reuerebit
ſibi vbiq; aſſiſtẽtẽ ipſi⁹q; prez z ipm̃ ſcrm̃. Quid ꝑ ſin
gula ꝑgã. ipas ãgeloꝝ infinitas mlitudies z vna ſan
me ꝯſpicui ſũt. ĩcorporeis tñ obtutib⁹ ad cognitõez cõ⁹
plectũtur oĩa z cõpbendũt. Ex hac rõe ſi latere ꝙgo plu
res q̃rit. lõge hos magz q̃ tot ac tales ſũt q̃z hoſes meri⁹
to reueren debebit. Et q̃ mlitudies paueſcit obtutuz
hos vitare phas nõ ẽ q̃ ſũt infinita mulitudo. Virgo
ait apl's. i. Corĩ. vij. q̃ innupta ẽ cogitat. i. cogitare dz. q̃
dñi ſũt. quõ placeat deo Cogitat vt ſit ſãcta z pura cor
pore z ſpũ. Curas enĩ ſeculares z rerũ corruptibiliũ co⁹
gitatões ꝺiugaz linquẽs ſibi ĩmortaliũ z ĩcorrupti⁹
biliũ q̃ ſpõſi ſui familiares atq; ꝑpĩ q̃ ſũt ſuauit curaſ
Quid ẽ aũt ꝙginẽ placere deo niſi naturalẽ ſpẽm ſuã
ꝓturib⁹ exercitij ſpũal' choruſcãs ſp ondere vt z cã iugi
ter ĩtegrã intemeratãq; ſeruare velle. placẽ ꝺo nihil ali⁹
ud ẽ q̃z laudabilẽ ſeipam ac bt̃az z ei ſimilẽ ꝑ viriꝺ fa
cere. Letaz ſi ſolicita ẽ quõ placeat ꝙgo dño ſcire. pfecto
debet q̃ ipe ſpõſ⁹ in nllo ſz obnoxi⁹ quõ ipe ſponſe ſue
placeat curat. ſ. puidẽdo copioſe de oĩb⁹. Nã ſi ſponſa
mortal' viri ſperat ſe gubnari z puideri ab eo q̃to maꝛ
gis q̃ deo gubernatõem ſui tota fide cõmiſit. z cuz illo
ſpviuere eligit copioſiſſima ſue circa illũ cure ꝑmia ipo
ſibi ꝑ oĩa ꝓpiẽre ſuſcipiet. Habet ei fidei pign⁹ ex ip⁹
ꝓcedente puidẽtia. Si ei cũ necdũ ſibi placere q̃reret. tã
tã erga illã oñdit charitatẽ. vt ſe ꝑ co[illegible]pte ac libẽt of
ferret. ſ. cruce. vt cã ſuo ſãguiẽ ſerificaret. m⁹to magiꝭ pla
ceret ſibi ꝓpiẽtes curã hirui⁹ ẽ. z cũ his[illegible]ſibi ad verã z
eternã vitã ꝓferũt. mortal'q̃z vite ſtu[illegible]ũ illi ꝓuſur⁹.
Nõ añ vltra vgẽtẽ necitatẽ idulgebit delitys dñi ſpõſa
nec ſupflua min⁹q̃z neĉria req̃ret. Neq; ei illi dare ꝓuẽit
q̃ ſpõſe. charitatẽ iteraptiãt ad voluptates corpis ſe cõ
tentz vl̃ ſibi ea accipe expedit q̃ ab amoꝛe ĩtimo auocẽt
Neq; enĩ vnq̃z ꝑ neĉrioꝝ indigẽtiã. ẽt ſi experiẽde dile⁹
ctõis cã ei⁹ ꝓteri ſunaſ media puſillanimis effecta mur
murabit. Dz oĩa credẽs. oĩa ſperãs. oĩa ſuſtinẽs ei quẽ
diligit tota anĩ intẽtõe ꝓiũcta z veriſſima charitate aſ⁹
fixa. ẽt dũ in exteriori hoĩe agit. emoꝛtuo tã z q̃dammo
ſenſuũ officio ꝑuato. iugit abſq; diſtractiõe vlla ipius
paſcet ĩmortali alimonia pulcritudieq; ſatiabit. Fit ſe
pe vt q̃ ĩmortalẽ arden z incorruptibilẽ ſpẽm nõ mõ pe
cunias omnẽq; ſubaz amoꝛ gra large ꝓfũdat. ſz cibũ ẽt
et ſomnũ z veſtẽ z hirũ. z oẽm extimatoꝛez corpis deniq;
et domos z oẽs medios obices audaĉ aſcẽdat. ꝓ ipos
deniq; ꝓſtrictos gladios ferat inſamiẽs. Ita z ferme tã
dũ diligit ꝑaĉ. ac ei ſolicite placẽ q̃rit. nõ ſolũ pecũi⁹
as z opes. vt mãdaz illi⁹ obtẽperet. z eo quẽ amat affa
tim fruat. negligere z aſpnari dz. vez z cibũ neĉriũ z ſõ
nũ z exteriorẽ habitũ ſeculiq; fedã. pfecto z inaniſſimam
gl'iaz. corp⁹ ipm deniq; corpiſq; vitã vt celeſti amoꝛe ſa
gineĉ tota intẽtõe ꝓtenere. Parietes ꝓteres carnal' ꝑpi⁹
q̃taz z parẽtũ domos. oñemq; mediũ mũdũ trãſilire
et ad martyriũ gladios ſi ſe ꝓſtet occaſio ꝓniaĉ currere.
ac vt amoꝛe eterno frui poſſit ignobiliorẽ habitũ ſumẽ
pluriaq; mũdi ĩꝑcia cũ voluptate tolerare iuſtiſſime
oꝑabit. vtõma ſi ita dici licear. inſania ſapiẽter iſaniẽs
eo q̃ ꝺe z ſũme amabil'ẽ. ꝑ affect⁹ ſui ꝺiſcreto fruaſ. hu
iuſmõi pfecto amatoꝛẽ ad ſe de terrenis ꝓturbatoꝛibus
cuocãs Ducipe q̃ tã ſuauit ſalubriterq; diligitur ait. ad
abraã. Exi de tra tua z ꝺ cog. tu. z ꝺ. do. pa. t. zc. Bñ. xij

Et nota ſubtilẽ dia. ℣. VIII

boli deceptõez ad capiẽdũ ꝙginẽ l'al's pſoñas ſpũales
in qꝺ freq̃nt ruiaſ. Plerũq; ait Baſil⁹ vbi ſup̃. minus
cauti dũ libẽter muſicũ audiũt ſenſũ. eo adducũtur. vt
nõ tã muſicũ ſz viſibile inſtrm̃ diligãt ꝑ qꝺ perita mu
ſici modulatõe fruunt. atq; iõ neĉria ſũma exactiſſima
q̃z diligẽtia obſuãd⁹ ẽ ꝙgint auditus z vis⁹. ne clã for
te z ipi ſubrepat. vt ꝑ loq̃nte aĩa inſtrm̃ ꝑ qꝺ illa loq̃t
diligat. Eſt ei vehemẽter aſtrict⁹ is q̃ affectũ boni ĩ nob
ſũmo ſtudio maligne depuare conaſ. Ita deniq; a q̃by
dã cũ ꝙba de ſcripture fidei audirẽt. atq; hmõi loq̃nte aĩe
afficerẽt ex auditu iugi z aſpectu clã ſurreptũ ẽ vt aĩo i⁹
primerẽt liniamẽta corporea. z voce auditũ laſciuie mt
cerẽt. nec tã aĩaz quã ꝑus diligẽdo ex oꝛe hoĩs pẽdebãt.
ſz corp⁹ ipm bonoꝛ aĩe miſtrũ querſe nimis atq; ipbe
amarẽt. Et ita q̃ charitat'ꝑ plenitudinẽ ſequunt. eos ſal
ſo dilectõis noĩe. l'ad voluptates corpis vitãq; cũctaſ ẽpte
crabilẽ diabol⁹ deꝺuĉit. Dec ille. Nec q̃tidie m⁹tos illa⁹
queãt nã ſub ſpẽ ſpiritual' amoꝛz in ſenſualẽ vertẽtes z
de eo in carnalẽ vlq; ad opa quenerũt illicita. Et iõ m⁹
ta affectio mulieꝛ ad viros. z ecõuerſo etiã ſpiritualiuz
et multo magis frequẽs locutio vl' aſpect⁹. z ꝑ maxime
domeſtica ꝓuerſatio vt diaboli viſcus viranda ſunt. tũ
ꝓter piculũ. qꝛ ſm Hiero. femina ꝓſcientiam ſecum in
habitãz ſp exurit. di. xxxiij. c. i. ad ignẽ ꝓpiẽ accẽdit.
et trahit ſic ſtupa. ſi ignẽ adorata fuerit. ptin⁹ inflãma

ta succedit. nec op⁹ ē alio adminiculo. Tū ppt scādalū male. s. suspitois z infamie q̄ unde oūt. z si nullū ppteret tū. ppter exēplū. ne infirmi mēte exēplo pfectoz b̄ faciēt tū similia agentes in ruinam incidāt diabolo. O q̄t z quāte ruine ⁊ audūt cotz q̄ tenēt statū spūalē. ppt inordinatā affectionē z incauta uersationē z indulere q̄dē ꝓtacta n[illegible]i mūdā iugi se obfuatōe custodiet. ta visitatioz Idem Basiliꝰ vbi supꝰ. Vera virgo ab oi Sed z cū femis dormiens semp secū cōmoztabit fixūq̄ ium hēbit in celo. z illū a cozde totū penit⁹ remouens ipa q̄z cū aplo dicet. Scio mihi pam siue in corde nescio siue ex corpus nescio. deꝰ scit. q̄a rapta sum in paradisum et audiui archana ꝟba. Uigilātissimū ei eꝰ in se amo rem sagne dei. eius intues spōs⁹ q̄i lāpade accensa ipaz merito rapiet usq̄ ad tertiū celū z in paradisū dei. z ea si bi loq̄t verba q̄ in corde viuētibz dicūtur eē ineffabilia sed illi plane q̄ ad id. pfecit effabilia immiscēdo fient. Dec ille. Asuperbia summope oportet ꝟginē cauere. vt nō ꝑter ꝟginitatē se alijs ertā ꝓiugatis pferat. q̄z q̄uis stat⁹ ꝟginal⁹ melior sit q̄z ꝓiugalis. tū z i statu viduali vl cōiugali pōt q̄s pfectior eē ꝟgine z maioris meriti. s. q̄z maioris meriti charitate existit. Hec ēt ipam ꝓsecuq̄ tiōem ꝟginitatis suis meritis ascribat. q̄ gr̄e dei. Decet i quit Ambꝟ. ve. q̄to castior ꝟgo. tāto humiliorꝫ. Nā z ad büllādū superbiā ratiū ꝓmittit dñs hmōi tēptatōibus re in cōscensum vl'q̄z ad opus exterꝰ. vt ps i uirispatz nes ab aliqs violari ad eas humiliandū. vt dicit Aug. in. i. de ciui. dei. q̄ tñ si aio sūt renitentes nō pdūt aurco rienk. q̄z dꝰ dei gl̄ia q̄ ē oleū in lāpade. Ualet ad arri piendū talē statū z ꝓuersandū ꝑm Basiliū ꝓsideratio mulierū nuptiaz. nā nō solū sui q̄z z viri solicitudinē babet. vbi vero filios parturire cepit ultra tedia conce ptus in utero. z dolores part⁹ ꝑ vnūquēq̄ filioz anio sandik. z parentibz tristibz nascituri cura sp adhīk. At si bonz virū blādūq̄z nacta fuerit. ꝑpetuo ne moriak me tu viduitatis incōmoda cruciatusq̄ iā sustiner. diram quādaz z immitē curā. z pūre illo z absente ꝑter inspe ratos cas⁹ anio indesinenk excipiēs. Si ꝟo duro z imi ti nupta fuerit. tota q̄z vita illi⁹ cruciat⁹ ē. z cū pudici ae rone q̄ar neutz eligere. i. nec viri mortē ꝑter viduitatis angustias. nec vitā ob molestiā incōmodūq̄z con uictus. ancipiti atq̄z ineutrabili malo accerrimusq̄z do lozibz q̄z q̄ atterik. Inde vbi filios edidit aut ad bonā ꝓsiderat. z magis ex ea. procreatōe liberoz. q̄z si pmāsisz sterilis fuisset obprobrū. Sepe añq̄z p̄dicta experiak icōmo da. vna z spōsa z vidua efficak ac sine liberis i viduitat te dilapsa. nec vxor iā nec virgo nec mr̄ est. Sic oīmibz que putank leta ꝓiuga missis simul breuissimo volu pear. sensu irrecuperabilē ꝟginitatz pdidit florē. iugis tūm expta est. q̄ntū illi tat⁹ ē ad dinoscēda viduitatz icō moda. Qe si relicta vidua enutriat filios ei⁹. quē ex vi ri morte ꝓceperat meroz iuge illos mōumētū cernit. Et sp in lachrymis. sp in gemitu. sp i solicitudie educādo rū degens. nullū ꝑteriti mali solatiū iuenit. Primū z p punquis z famul' z filioz curatoribz ipisq̄ postremo ēt filijs. vbi virilitatis annos attigerēt. cū tristq̄ oīno seve pare volētibz ad p̄dā miserabilē exposita doloris luct⁹ q̄z tragediā vitā suā oīm ingerit oculi. Et q̄d plura. pse qui necesse ē. dñm sibi cū dote infelix mr̄ coemēs viz. anglia. p libera efficik. breuissimeq̄z liberalitatz gr̄a na turali libertate se ꝓuat⁹ ianuā sibi ineffabiliū doloz̄ ꝑ petuiq̄z meroz̄ p hmōi ꝓnubiū aperit. Ait ꝟo prudēs ꝟgo iugū hmōi fuitur̄ abijciēs z tota intētōe ad dos minū currēs effugit q̄dem ꝓtus q̄ gustias. Effugit mor tal' viri misez iugū. simulq̄z incōmoda q̄a ex nupti⁹ ts puenire mōstrauim⁹. Effugit pcōz oīgenū inextrica biles nexus. z retbia vite p̄nis euasit. Effugit an onia carnal' cōmertij corruptelā. z inteḡ tota z illibata aīa et corpe sctā eterno regi se leta despōdit. Nec oīa Basi.

De instructōe virgi. §. IX.

nis lapse. vt intelligēs malū suū vehemēter doleat. Die to. ad Susannā ꝟginē sacrā iz lapsā. Bona cōmemoze q̄ ꝓdidisti. an mala defleā q̄ admisisti. Eras ꝟgo in pa diso dei vbiq̄ inter flores eccl'ie. Eras sponsa xp̄i. eras templū dei. eras habitaculū spūssti. Et quotiens dico eras toties op⁹ est vt igemiscas. q̄z nōtes q̄ fuisti. Ince debas i eccl'ia ranq̄z colūba. de q̄ scriptū ē. ꝑne colū be deargētate ⁊c. Splēdebas ei vt argentū. Fulgebas vt auz. eras ranq̄z stella in manu dñi. Que ē ista sub ti ta ꝓuersio: q̄ est ista repētina mutatio: De ꝟgine dei fa cta es corruptō sarbane. ō spōsa xp̄i scortū execrabile. ō tēplo dei phanū imūdicie. de miraculo spūssti tuguriū diaboli. q̄ incedebas cū fiducia vt colūba. nūc lares in tenebris vt vespertilio. Que fulgebas vt auz. ꝑter ꝟgini tatis decorē. nūc vilior fcā es luto platearum. q̄ fueras radiās i manu dñi. nūc velut de alto celo ruēs extractū. ꝓuersa es i carbonē. Ue tibi misa z irez. ve. q̄ tāta bōa ꝑter ꝑter qui tpis luxuriā pdidisti. aꝑi oculos si potes erige frōtē si audes. z aliquē scōz intuere. Nōne faciez tuā ꝓsciētia cōmissi tāq̄z plūbū ic̄linat. Quid facies co ram maria z tecla z agnete z imaculato thoro puritatis Quid irez facies cora angel' scris. Nōne splēdore z da ritate imaculatoz q̄i fulminibz ꝑcussa cōburer̄. Sz di ctura es forsitā. Nō potui sustinere qz carnē fragilē cir cūferebā. Rñdebit tibi brā tecla cū inumerabilibz soci is suis. Et nos eadē carne amicte eram⁹. Nec tñ plenū castitat⁹ nr̄e ꝓsitū aut fragilitas carnis potuit imuta re. aut seuitia paganoz ꝑ varia tormēta deijcere. Reue ra nō pōt caro corrūpi nisi mēs fuerit añ corrupta. Re manebit g̃ i crimīe aīa q̄ carnē ꝑcedit i crimīe. Penitu do g̃ ncērta ē. Sz q̄nta putas z q̄l' ncērta ē pnīa q̄ aut equet crimē. aut certe excedat. In pmis oīs cura b⁹ vite tibi ꝑmittēda ē. z q̄i mortuā te existimās quō possis reuiuiscere cogita. Deinde lugubz vestē tibi accipiēda et mēs z mēbra singla digna castigatōe puniēda. Am putētur crines. defluāt oculi lachrymis. pallescat facies totū corp⁹ i curia z ieiunijs maceret. Si nō i fidelitate guarek seni⁹ būan⁹ quēuis z q̄lēuis cruciatū ad pñs li bēt sufferret dūmō illas penas ignis eterni ñ incurreret Nec oīa Hiero. Et nota q̄ dic. Hiero. carnē ñ posse cor rūpi nisi aīa fuit añ corrupta. intelligik de corruptōe vi cioſa z cū pctō. Mā corrūpi pt ꝟgo ꝑ violētiā sibi oīno vt. s. co. e illatā. z tñ ñ corrūpik aīa. q̄z. s. ñ peccat sibi oīno renuiak i. §. 9. z. 10

De statu viduaz z mlīs q̄ ptinēt ad eas. Ca. iij.

Uduā eius benedicēs benedicā pauper ei⁹ z saturabo panib⁹. ps. cxxxi. loquik hic dñs ꝑ ꝓphetā de ecclesia q̄ ē mr̄ z ꝟgo. z vidua dr. iz diuisis respectib⁹. Dicit enī mr̄ rōe fecūditatis. q̄z q̄ndie gnat filios xp̄o ꝑ grāz baptisma lē vl' penitētialē. Dicit ꝟgo rōe integritatis fidei z sctē cō uersatōis. q̄z i nullo vicio corrupta. Dicit vidua rōe ab sentialitatis sui spōsi. q̄z xp̄o spōso suo mortuo in cruce demū z si resurrexit tñ in celū ascendit. z ꝑmanet pñtia corpali. Est g̃ vidua ei⁹. s. dñi. vel vidua syon. i. respectū ecclesie triūphantis. q̄ apte speculatur z fruik pñtia xp̄i

Treno. ii

ps. 67

Interp̃tat enī syon speculatio. Nec vidua afflicta ē mlt̃ tiplici afflictōe vt vidue nō solū qz carēt pñtia sponsi. Iz ēt qz draco infernal' insidiat filio eius. i. cuilibet fidēli vt deuozet cū. Sz hāc bñdicēs in pñti p gr̃am. dñs bñ dicit. z in futuz p gl'iam. Nā vtōz figural'r. Apocal'. xij Date sunt mulieri illi. s. eccl'ie due ale. quib; demū vo lare possit ad desertū. i. celū. Una est observatio tenaꝛ rū. s. dēcēpceptoꝛ. Secūda ē exercitatō senarū. i. sexopez misericordie q̃ ad viuētes. Dicit enī Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Et Matth. xxv. ōz his qui opa miscōie fecerūt. Uenite benedicti pa. mei. pci. reg. Ex denario aūt multiplicato p senarū resultat sexa genari⁹. Fruct⁹ aūt sexagenari⁹ est q̃ colligit ex statu vi duali fm gabolā seminis in bonā terrā iactari. Mar. xiij. Pauper q̃z filij ei⁹ spū pauper saturant z pamb sacramentoꝛ z spūalū cōsolationū. Sz z de qualibz vi dua pōt hoc exponi. Uidua ei⁹ cē. Ubi prio sciendus q̃ q̃uis fm cōez vsum loquēdi m'r q̃ priuat legitimo marito p mortē eius. vt di. xxxiij. vidua dicat. tñ prout distinguit z ꝛra statū z iugalem z virginalē largius su mitur. vicz p oñi eo viro vel muliere q̃ vel q̃ amisit vir ginitatē. siue p coniugū z summatū siue p quācūq; illi citā corruptelā. nec tñ in statu coniugij ē. Et vt tal' sal uetur persona oporter.

Ōd a domino possideat. ibi. vidua eius.

Et talis a deo ꝛsolatur. ibi. benedicens bñdicā.

Et in prole recreat. ibi. paupes cē.

Quantum ad primū .§. I.

Uidue ſt triplices

cū dicit. Uidua eius. i. dñi. vel syon. notat q̃ tal' possi deatur a dño. Sciēdū q̃ ē triplex gen⁹ viduaꝛ. Quedā enī sūt diaboli. q̃dam mūdi. q̃dam dñi. Persone vidue diaboli sūt q̃ nec in ꝛiugio sūt. z tñ luxurijs vacāt. de quib; ait ap'l's. i. Thimo. v. Ad oleſcētiores viduas de uitra. Cū enī luxuriare fuerint. in xp̃o nubere volūt ha bentes dānationē. q̃z p̃mā fidē irritā fecerūt. Simil'ār et curiose loquētes q̃ nō oportet. Jāq; ꝛuerse sūt retro post sathanā. Ne solent frequētare eccl'ias z psonas re ligiosas sub specie sanctitat̃ z multos illaqueāt z ꝛdo cauendū ab illaꝛ familiaritate. Uidue aūt mūdi sē que quidē honeste viuūt. intendūt tñ nubere tpe suo. vel etiā si nō intendūt nubere nō faciūt ꝓpter deū. sed p pter mundū vt vitēt molestias ꝛiugij. vel sint dñe rez suaꝛ z bmōi. Ne solent multū vacare tpalib; conseruā dis z augēdis. z exercitijs spūalib; paꝛ insistūt sed tē poralib; Et plures etiā dotes suas tradūt ad vsuram diuersis modis. vel apud ꝛsanguineos viroꝛ cum cer ta mercede dimittētes vel mercatoꝛib; sub nōie deposi ti dantes cē. Et aliq̃n p dotib; suis acpiūt pl⁹ debito His z si caste viuāt nō debēt fructus sexagesim⁹. z deli tijs aliq̃n vacāt. Sed vt dicit ap'l's. i. Tbi. v. Uidua i delicijs viuēs mortua ē. Uidua ꝛo dñi ē que p gra tiam possidet a dño. z ꝓpter dñm ꝓponit firmiter absti nere a ꝛiugio z ab'oī actu venereo. deinceps z si in ꝓce ritū ext̃a sit coniugio vel alio mō. Hāc describēs ap'l's ibidē ait. Que ꝛe vidua est z desolata speret in dño et instet oꝛonib; die z nocte. Et paulop⁹ de viduis bmōi dicit. Precipe vt irrepbensibiles sint Debent viuere vt persone religiose ad exemplū Anne ꝓphetisse, viduę. q̃ non discedebat de tēplo deo seruiens. die ac nocte. z ꝓse uerandā vsq; ad decre pitā etatē. vno prius tñ ꝛtenta marito. Jo. u. ij. Et. lxxxi. di. c. vl. dicit. Uidue q̃ stipēdio eccl'ie sustentant. tā assidue in dei opere esse debent vt meritis z oratiōib; suis eccl'iam adiuuent. Et di. ea. ōz. ad reatū epi vel ꝓsbyteri ptiner qui parrochie pest si su stentande vire pñtis causa. adolescentiores vidue clerij coꝛ familiaritatib; subꝛiant. Talis vidua a deo ꝛsolatur. qz benedicit hec a deo p gr̃am. z a mūdo p bonā famā. z tēptationū victoriā plenā. Exēplū i Judith vi dua de qua ōz Judith. viij. q̃ secretū habitaculū sibi fe cerat in domo sua vbi morabat cū p[illegible]s suis clausa cū tñ esset dives. portabat cilicū ꝛtinēte. ieiunabat. ti mebat deū valde. nec erat q̃ de ea loqret malū. ita cau te viuebat Nec interfecit Holofernē [illegible]hātē diabolū et liberauit populū suū. Un bñdicta fuit ab omnib; z mirabiliter laudata. vt patet Judith penl'. z ōmum in gloria bñdicta. Uiduas ꝛadiuuari mādat diuīa au/ctoritas z canonica. Un Belasi⁹ papa. Licet oñib; de nobis sperātibus nō debeam⁹ inq̃rū possum⁹ nega re nos. pl⁹ tamē in viduaꝛ causas ipensi⁹ duximus exe q̃das quas tuerī a nobis vel ab oīb; diuīa māifestat assertio. di. lxxxvij. c. lj. Et Esa. i. ōz. Querite iudicū. sub uenite oppsso. iudicate pupillo. defēdite viduā cē. Un et ꝓs ꝛsolatus est viduā ficntē vnicū filiū suū defun cū resuscitauit Lu. vij. Uere vidua si filios habz na turales paupes nō deseruntur a dño. sed eis mirabil'r ꝓ uidetur. Exemplū de mlt̃ vidua q̃ pauit Heliam. q̃ cū filio tpe famis. i sarepta fuit pastus a dño. qz etiam resuscitat⁹ ab eo. iij. Reg. xvij. Et de vidua cui⁹ bellus fecit miraculose multiplicare oleū. vt de eius p̃cio filios liberaret a creditoribus. iij. Reg. iij. Talis ꝛo vidua de bet filios educare si habet diligenter in timore dñi. vt illa venerabilis q̃ habuit sepē filios. z eos hortabatur ad martyriū potius q̃z derelinq̃rent legē dei. vt habet. ij. Machab. vij. Et regina Blancha q̃ frequēter admo nebat filiū Lodouicū reges francie sanctū cē. Si nō hz filios naturales ei nō desunt spūales. s. sensus interio res q̃ reficiūtur spūaliter a deo. si paupes. i. humiles sē De malis viduis et incontinentibus habes. xxvij. q. i.

Uiduas. z. c. de viduis.

Exhortatio ad viduí.§. II.

tatem seruādā Hiero. ad Heruntbiā. Interdū tibi tibi do blandit. vt q̃d ꝓpter intēperantiā suā quedā faciunt videantur facere desiderio liberoꝛ. Uerū cū in semente terre bone centenari⁹ p̃ ꝓgnitatis coꝛona primū gradū teneat sexagenari⁹ p laboꝛe viduarū in secūdo sit nume ro. Trigenari⁹ federa nuptiaꝛ ipa digitoꝛū ꝛiunctōne testet bigamia in q̃ erit numero immo extra numerum. Certe in terra bona nō oriꝛ. sed in vepribz z spineꝛ vul nia nō noueris. quib; incōtinentib; z miseris subueni tur. Iz illa potius lectites q̃bus pudicicia coꝛonat. Suf ficit tibi ꝓ pdidisti primū ꝓgnitatis gradū. z p tertiuꝛ veniſti ad secundū. i. p officiū ꝛiugale veniſti ad viduí tatis ꝛtinētā. extrema imo abiecta nō cogites. Nō si z post diluuiū z ante diluuiū viguit illa sentētia. Crescate et multiplicami z replete terrā. q̃d ad nos in q̃s fines dicem arboris posita est. q̃ filiū legis euāgelice z castis tatē nuptiaꝛ succidat. tps āplexādi z tēpus longe fieri ab amplexib;. ait Salomon. Primū i veteri testamen to. secūdum in nouo. Olim glorie erat audire illū ꝓphe lū. Filij tui sīc nouelle oliuaꝛ. Nūc de ꝛtinētib; dicit. Qui adheret deo vn⁹ spūs est cum eo. Proponis mihi gaudia nuptiaꝛ. ego tibi opponā pīā. gladiū z incēdi um. Nō tñ bonū est in nuptijs q̃d speram⁹ q̃ntū ma lum q̃d accedere pōt. z timēdū est. Libidotransacta sē sui relinquit penitudinē. nunq̃ satiat. z extincta iterū reaccendit. vsu crescit z deficit. nec rōni paret q̃ impetu ducit. Sed dicis ample opes z dispēsatio reifamiliaris egent auctoritate iuris. s. nisi cū seruulis tuis ipa seruie ris familie tue impare nō poteris q̃si nō possis ꝓbare

Matt.6 eratis habere famulos vel liberos q̄ presint domui: vt ad publicū rñdeāt: vt tributa ꝓsoluāt. Querite ꝓmū regnū dei: z hec oīa adjiciēt vob. Melꝰ ē rē familiarē minui q̄ aiē salutē perire. Melꝰ ē amittē qđ velimꝰ nolumus aliq̄n perituꝝ ē: q̄ id p q̄ oīa dumitrēda sūt. Mos ꝥo ordemꝰ auaritia: z ꝓ pccūias disputātes auro sinū expādim⁹. Nihilq̄ nob satiē: z ꝟ facimꝰ qz dñi verbis nō credim⁹. Et qz eras optata cūctis nō vtilia mortib⁹ lege nate. sz crastina spe ānoꝝ spacia nob pollicet. Nemo enī tā fragilis viribꝫ z sic decepte se necturꝫ ē: vt nō se putet adhuc vnū ānū esse victurū. Ūñ subrepit obliuio ꝓditōis sue: vt terrenū aīal tāq̄ soluēdum erigat in superbiā z aīo celū teneat. Dec ille. Jdē ad Furia de custodia vidue castitatꝫ: q̄ oz vidua cauere ab ornatu z delicijs dic. Non q̄rant in xp̄ianis inuitia. sz finis. Paul⁹ male cepit sed bene finiuit. Jude laudant exordia: sz finis pditōe dānat. Quid facie xp̄iana purpura bissus z ceruſa: q̄z alterꝫ ruborem genaꝝ labioꝝq̄ mētit. alterꝫ cādorē oris z colli. Ignis est iuuenū: fomēta libidinū: impudice mētis indicium. Ornat⁹ iste nō dñi ē: sz velamē antichristi. Mō ethnici ignes. nō vulcana tellus tantis ardoribꝰ estuāt: vt iuueniles medulle vino plene z dapib⁹ inflāmate. Brā dis virtutꝫ sollicite diligēter ē supare: q̄ nata sis i carne nō carnaliter viuē. recū q̄tidie pugnare z inclusuꝫ hostē. Argi centū oculi obseruare. Nihil sic inflāmat corpa strillat mēbra genitalia sic alib⁹ idigest⁹ z ructꝰ ꝓuul sus. Quicqđ seminariū voluptatū ē venenū puta. Cogita te q̄tidie moriturā: z nūq̄ de scōis nuptijs cogitabis. Jdē ad Saluinā viduā. Audi qđ ex psona vidue ꝓmētis ethnicꝰ poeta aptius decanter. Jlle meos primus q̄ me sibi iūxit amores. abstulit ille: tulit secū et lucrū. Si tāti vilissimū lucr: q̄nti vilissimū habet. Si sic cōmuni lege nate dānāt oēs gentiles vidue voluptates qđ expectandū est a vidua xp̄iana: q̄ pudicitiā suā nō solū ei debet qui defunctus est: sed et cum quo regnatura est. Dec ille p torum.

De institutōe z mō §.III

Libi.3. cōuersatōis vidue. Hiero. ad Saluinā. Dicitur catha logū scriptū tuaꝝ qđ debeas nomī tuo: qđ meritꝫ fm pudicicie gdū possideas: nec moueat q̄ sexagēaria dicas in viduā z putes adolescentulas ab aplo reprobari. sed te credas ab eo eligi q̄ discipulo suo dixerat. Libi.4. Mo adolescentiā suā ꝓtenat: z infra. Mulieres q̄ solute sūt quō placeāt viris: comedāt carnes q̄ carnib⁹ fruunt: quoꝝ feruor deſpumat i cotīs q̄ ligare maritꝫ generationi ac liberis operā dāt. Tu ꝥo q̄ in tumulo mariti sepelisti partē oēs voluptates: q̄ linitā purpura et ceruſa facie lupū ferētꝝ et⁹ diluisti lacrimis q̄ pulsaꝝ tunicā nigroſq̄ calceolos: candide vestī: z auratꝰ socci deposition sumpsisti. nihil hēs necesse aliud nisi pscue rare in iciunio. Pallor z sordes gēme tue sint: plumaꝝ mollicies. iuuenilia mēbra nō foueāt. Balneaꝝ calor nouū nō succedat adolescētule sanguinē. Tenera res i femis fama pudicicia ē. z q̄ flos pulcerrim⁹ cito ad le uē marcescit aurā. leuiq̄ flatu corrūpit: maxie vbi crasturamen est vtroꝝ. Quid faciet vidua int familie mr cōsentit ad iudiciū: z maritat deest auctas. cui⁹ vmbra tutrudinē: inter ministroꝝ greges. q̄s nolo ꝓtemnat vt famulos. sz vt viros erubescat. Certe si ambitiose domus hec officia flagitāt: pficiat his senē honestꝫ mori bus: cui⁹ honor dignitas dñe sit. Scio mīras clausis ad publicū foribꝰ non caruisse infamia fuuloꝝ: q̄s supercos faciebat. aut cultus impudic⁹. aut crassi corporis nitor. aut eas apta libidini. aut ꝓscientia amoris occulti. secur⁹ eū vel animi timor. q̄ etiā bñ dissimulat frequēt. erūpit in publicū. z ꝓfuos q̄si fures deſpicit. Oīm q̄ diligētia custodias cor tuū. z caueas q̄cqđ de te fingi pt. Non ambulet tuꝫ te calamistrat⁹ pcator. nō histrio fract⁹ in femīnā. nō cātor. diabolici venena dulcedo. nō iuuenis fulsus z nitid⁹. Nihil tibi artiū scenicarū. nil tibi i obsequijs molle iūgat. habeto te cū ꝓginū z viduaꝝ choros. habeto tui sexus solacia et ancillaꝝ quoꝝ moribꝰ dñe indicant. Semp in manibus tuis diuia sit lectio. et tā crebre oroēs vt oēs cogitationū sagitte q̄b⁹ adolescētia peti solz hmōi clipeo repellant. Difficile est q̄n pot⁹ impossibile pturbationū vicijs carere quēpiā. eo q̄ incētiua vicioꝝ oīm mentes animos. et q̄si in meditullio sic nr̄m iudicium vel abijcere cogitata vl recipe. Oprim⁹ ille ē q̄ mint⁹ vrget veluti si egregios imp̄ssos rephēdas in corpe neruos. Et b̄ ē q̄ alijs ꝓbis ꝓpha significat. Turbat⁹ sum z nō sum locut⁹. Et illō archite tarentini ad villicū negligentē. Jam de verb enecassem nisi irat⁹ essem sic irascib⁹is ē nō pficere irā xp̄iatu. sic oīs caro ꝓcupiscat q̄ carnis sunt: sz nr̄m est voluptatꝫ ardorē maiorꝝ xp̄i ardore restringere z lasciuiēs iumētū frenis inedie subiuga re vt nō libidinē sz cibos q̄rat z desideret. Sz cur ista vt boiem eē te nouerꝫ: z passiōib⁹ hūanis nisi caueris subiacere. De eodē cūcti facti sum⁹ luto. in serico et in pānis eadē libido dñatur: nec regum purpuras timet nec mēdicantiū spernit squalorē. Multoq̄ melius est stomachū dolere q̄ mētē impgare corpi q̄ fluire. gressu vacillare q̄ impudicicia. nec statū pnie nob blādiant subsidia q̄ sunt infelicū remedia. Cauēdū est vuln⁹ qđ dolore curat. Aliud ē integra naui z saluis mercibus portū salutꝫ intrare. aliud nudū herere tabule et crebrꝫ fluctuū recursib⁹ ad asperrima saxa collidi. Nesciat vidua bigamie indulgētiā. nec nouerit illud apli. Melius est nubere q̄ vri. Tolle qđ per⁹ ē vri. z p se bonū nō erit nubē. Prim⁹ lamech maledict⁹ z sanguinarius et de stirpe cayn descendēs vnum costam diuisit in duas et plantarium bigamie.

Pſa. 76.

1. Cor. 7.

Gen. 4.

Et qz virginib⁹ z vi/. §.IIII

duis maxie optz vacare castitati. ſuade abstinendo se ab actib⁹ venereis q̄buscūq̄ mētꝫ z corpis: quō seu q̄b⁹ gradib⁹ queniaꝝ ad pfectā castitatē: pōit venerabilis Jobes cassian⁹ in. ij. coll. cheremonis dicens sic. Sex gradib⁹ ꝫ mīta a se inuicē sublimitate distātib⁹. fastigia castitatis pcelsa distinguā: vt q̄dā media: q̄ tñ mīta sunt ptermittā. Quoꝝ subtilitas ita hūanos subterfugit sensus. vt ea nec mēs inspicē nec lingua valeat ploqui: q̄b⁹ sensuꝫ castitatꝫ ipsi⁹ pfectio q̄tidianis successib⁹ adolesat. Scōm silitudinē nāq̄ corpoꝝ terrenoꝝ q̄ singul⁹ diebꝰ insensibiliꝫ sui capiūt incremēta. et dū nescīūt ad pfectū bitū. puebunt: ita aīe q̄z robur ac maturitas castitatꝫ acq̄rat. Prim⁹ itaq̄ pudicicie gd⁹ est ne z vigilās impugnatōe carnali monach⁹ elidat. Scōs ne mēs illi⁹ voluptatijs cogitatōib⁹ immorent. Tertius ne femineo vl tenuiter ad ꝓcupiam moueat aspectu. Quart⁹ ne vigilās vl simplicē carnis perferat motū. Quintus ne cū mēoria generatōis hūane vl tractus rō vl necessitas ingesserit. subtilissim⁹ mēte volū tarie acrōis pstringat assensus. sz velut opus q̄ddam simplex ac ministerio hūani generi necessario ꝓtribuū: trāquillo ac puro corꝺ ꝓtepleat intuitu. nihilq̄ amplī⁹ de eius recordatōe ꝓcipiat q̄z si operationē latexꝝ vel cuiuslibet alteri⁹ officine mēte ptractet. Sextus castimonie gd⁹ ne illecebrosis fantasmatib⁹ femiaꝝ vl doꝝ miēs illudat. sz enī hāc ludificatoꝝ pctō eē obnoxiā nō credam⁹. ꝓcupiscentie tñ adhuc medullitus latitātis indiciū est. quā tñ illusionē diuersis modis ꝓstat acci

dere. Nā fm illū vsum quē vigilās exercere ꝓsucuerat vel cogitare: etiā dormiēs vnusq; cēptat. Aliter enī fallunt hi q̄ carnalē copulā nouūt. aliter q̄ feminee sūt cōmixtiōis expres. Di ei sicut simpliciorib; ac puriorib; somnijs inq̄erant. ita etiaz facilioze diligentia ac minoze labore pnt purgari. Illi aūt sordidioribus maculisq; expōsitis fantasmatib; illudunt: donec paulatim fm mēsurā castitatis ad quā vnusq;sq; ꝓtendit in odiū illi⁹: quā volūtariā antea sentiebat. mēs etiā somno sopita vertat. Unusq; igit extra ac⁹ a cūctis ꝓfabulatoribus octosis: z mortificat⁹ ab omī ira et solicitudine curaq; mūdana: duob; tm fuit paximarijs q̄tidiana refectōe ꝓtētus. z aq̄ sanctate subtracta: quietē somni triū. siue vt alij statuerūt q̄tuor horaz spacio termīarit. nec tm labor aut ꝓuincie hui⁹ merito. sed miseratiōe dñi eā se crediderit adeptuz: qz sui hac fide: vana ē ois hūani laboris intētio. nō ampli⁹ oēs sex mēsibus pfectōz iltius impossibilē sibi nō ee cogscet. cuidēs tm est iā ꝓpe puritatis indicū incipe eā de ꝓprij laboz industria ñ sperare. Si enī vim versiculi illi⁹ vnusq;sq; in ꝓtate ꝓcepit: nisi dñs edificauīt dom. in vā. labo. q̄ edi. eā sequet: vt ne de puritatz meritz extollat: intelligēs eā se nō sua diligēta sz dñi miscōia ꝓsecutū nec ꝑ alios ummiri ri/ gore moueat. sciens hūanū nihil ee virtutē: si eā ꝓtus diuīa nō iuuerit. Dec Job. cassian⁹. Qui etiā pōit hāc esse dñam int ꝓtinentiā z castitatē: vt ꝓtinēs dicat q̄ pauk magnos stimulos tēptationū carnis sz ñ vincāt Castus q̄ quos vl nullos q̄uis sepe ꝓ eodē supponat Nā z castitas ēt large dz esse i statu ꝓuugali dū. i. absti/ net ab alijs corruptelis: z si actū ꝓiugalē exerceat vt dictū ē. Uidual status ꝓgruit nō solū femis q̄bus defū cti sunt viri eaz: sed z q̄cūq; mares vl femīe: q̄ amissa virginitate abstinēt et ꝓponunt abstinere ab actib; ve/ nereis: etiam coniugij: siue sint in religione ligati siue in seculo constituti.

Titulus Tertius de dominis temporalib;.

O, dominiū vniuersi ꝓsistit in summi pontificis auctoritate et regali potestate. Capl'm Primū.

Constituit eū dñm

domus suc: z ꝓncipē oīs possessiōis sue. Pſ. cuij. Loquit hic ad lrāz ꝓpha de sacerdote: qui cōperta ei⁹ sapīa: prudētia z bonitate ꝓstituit⁹ ē a pharaone rege egipti gubnatoz tocius regni sui: z ꝑm⁹ ꝓnceps p⁹ eū. Dixit enī ei pharao. Ecce ꝓstitui te sup vniūsam trā egypti. z tradit ei anulū suū in mānu ei⁹ ꝛc. Et vt hī diffuse bisto/ ria Beñ. xli. Et pōt exponi z adaptari istud ad quēlibet dñm tpalē z iustū ꝓncipē. Ubi sciēdū vt dicit Beda/ sius papa. q̄ duo sunt q̄b; ꝓncipalī regit hic mūdus auctoritas scz sacra pontificū: z regal' prās: in q̄b; tanto est gr⁹ pondus sacerdotū: q̄nto p ipīs regiminib; hoīm in fuko examine deo reddituri sūt rōnē. di. xcvi. Duo. Ex hoc ptz q̄ ista dominia z ꝓncipatus subalternant z nō sūt paria sz tpale dñium ē sub ecclīastico seu spūali. qz imperator q̄ dz dñs orbis z princeps absolute est sb papa z ab eo iudicat z ꝓfirmat z deponitur. Ista sunt duo lumīaria Beñ. i. posita in firmamēto celi: luminare maj⁹. s. pontificat⁹: z min⁹ scz impij ꝓncipat⁹: qui vt luna lumē recipit a sole. ita ipe suā claritatē hz a papa. Preest tm lumīare maj⁹. i. sol diei: q̄si scz ꝓncipale exercitiū pape ē circa spūalia z aīas. Lumīare minus. i. luna ꝑest nocti ad eā illūinandā: qz imperiū et secl'aris dignitas est circa tpalia z corpalia z vnū dz iuuari p alterz in gubernatōe z directōe mūdi. Unde Nicolaus papa. Cum ad vez ventū est. i. ad discussionem veri. s. ad tps xpi: vltra sibi nec imperator iura pontificatus arripuit: nec pōtifex nomē imperij vsurpauit: q̄/ nia idē mediatoz dei z hoīm hō xps ihs actib; ꝓprijs et dignitatib; distinctz officia prātis veriusq; discernit ꝓpria volens medicinali būilitate sursum efferri: nō bumana supbia rursum in inferna demergi. vt z xpiani i peratores ꝑ eterna vita pontificat⁹ indigerēt: z pontifices ꝑ curiu tpaliū tātūmodo reb; ꝓfanis legib; vte rent. q̄tin⁹ ipūalis actio a carnalib; distaret incursib; z deo militās minime secl'aribus se negocijs implicaret ac viciissim nō ille reb; diuis psidere videret q̄ eēt secularib; negocijs implicat⁹. di. xcvi. Cum ad vez. Idem Cyprian⁹ di. x. Et dic ibi glo. q̄ summa nob a deo concessa sunt dona. s. sacerdotiū z imperiū: vt hī i autē. quō oportz epos. in ꝓnci. coll. iij. Et de papatu q̄dez z alijs prelatur ecclīasticis dz in suis titul'. Nūc ät de ꝓncipatib; secl'aribus agendū: quoz ꝑm⁹ z ꝓncipal' dz imperator. deinde reges. duces. marchiones. comites z baro nes. Et vbi p plēs ciuitates regiū z ad tps officium durat nō ꝑpetuo. Si ules ꝓres antiani vl' alijs noīb; nūcupant. Et imperiū q̄dē seu monarchia mūdi diuersis tpib; fuit apd varias natōes z diuīis tpib; mūdi

Monarchia figuratur.

Pſ. 126.

Quatuoz enī monarchie fuerūt figurate ꝑ q̄tuoz animalia q̄ vidit Daniel ꝓpha cpite de mari magno. Daniel. vij. Prima enī similis leene fuit monarchia assiriozū q̄ cepit a nino: et finita est in balthasar: vtz Dañ. v. Secunda simil' vrso fuit persaz z medoz q̄ inchoata est in cyro: z termīata i Dario vltimo deuicto ab alexandro magno. Tertia fuit grecoz silis pardo q̄ initiū sumpsit in alexandro. z quasi in eo finē būit. diuisū est dominiū ei⁹ post mortē in plēs reges. vtz. i. Mach. i. Quarta fuit romanoz similis ferocis bestie dissimilis alijs. Hui⁹ ꝓncipiū fuit i Julio cesare q̄ sibi vsurpauit impiū: sz pfectōem būit in successoribus ei⁹ imediato octauiano. Romani aūt ipsi ortū habuerūt a Romulo: qui ꝑm⁹ vrbē rome ꝓdidit paruā tūc i mōte auētino tpe achaz regis iude. Et hoc fuit a creatōe mūdi. anno. vij. mi/ lia. cccl xxix. z post septingētos. l. annos ab ipi⁹ vrbis ꝓma edificatōe. nat⁹ ē Jhs xps anno ipij ipi⁹ Octauiani. xlij. Et ꝓmo q̄dē roma recta ē z gubernata p reges: q̄ septē fuerūt sibinuicē succedētes incipiētes a romulo: z terminātē in Tarquinio superbo. Deinde p ꝓsules duos q̄ creabāt ꝑ ānū. q̄b; aliq̄n additi sunt tribuni z ꝓtores. demū ꝑ ipatores. z adhuc ꝑmanet tal' monarchia. Nā imperator dz rex romanoz. mutata est trī monarchia q̄ntū ad locū. Nā sedē impij romani q̄ erat in occidente. s. Rome. Constātin⁹ imperator ꝓsus ad fidē sub q̄ impiū collū suppositum iugo xpi trāstulit in orientem. i. Constātinopolim ab eo amplificatā z ab ipo post ea denomiatā circa annos dñi. ccl. vel circa. Et cū sedē summi pontificat⁹ Siluestro z successoribus in vrbe dimisit: mīris ciuitatib; z puincijs in italia sibi donatis. Deinde imperiū romanoz trans latū est ꝺ constātinopolī in Franciam ꝑ Adrianū papā. collato impio Karolo magno regi Francoz: qz italiā libauit de mānu z dominio lōgobardoz. z mīltū exaltauit xpianitatē: ex bellis victoriosus ꝺ infideles ꝑcipue sarracenos. Et hoc anno dñi octingētesimo vel circa. Demū trāslatū est ipium de francia in alemoniā. Dato impio ꝓmo Ottoni ano dñi nongētesimo vl' circa. Et apd eos durat adhuc anno in q̄ sum⁹. scz. M. ccccl xvij. Sz hoc mutatū ē q̄ vbi ꝓius impiū dabat ꝑ successiōz succedētib; filijs parētibus suis ꝑ papā ordinatū est q̄ dec ꝑ electionē q̄ fit a septē ꝑlat z ꝓfirmat ꝑ papā z ꝑ eū coroāt. Post imperatorē sunt reges plēs in pplo xpiano: vt rex Fracie rex anglie, rex arogonie. rex castelle. rex nauarre. rex portugalie. rex sicilie. rex dacie. rex cypri. Et cū omes dñi z reges seculares deberēt esse sub imperatore: multi tamē

Dist. 10. Dñi idē.

reges ñ recogſcũt eũ vt ſupiezẽ ſuũ tuẽtes ſe vl' priuile
gio ſiue alio iure vel por⁹ de facto: vt rex franciez dux
venetiaz z alij dñi. De ql̃bet g̃ pncipe iuſto ſiue impe
ratore ſiue rege ſiue aliter rectoꝛ pt dici illud Conſtitu
tuit eũ pncipe ꝛc. Et de hac materia hr̃ in. c. ſeq̃nti. Et
ſtituit eũ d[illegible]o ſue. z pn. oĩs poſ. ſ. In q̃bꝫ ꝯbis tria pñt
notari que debent eſſe in domino temporali.
Ut nõ h̃eat dominũ vſurpatũ. ibi. Conſtituit.
Ut poſſ. deat virtutẽ p ornatũ. ibi. eum.
Ut exerceat actũ regulatũ. ibi. dñm tom⁹.

Quantũ ad primum .§. I.

ſicut Ioſeph de q̃ loq̃t ꝑs. nõ ſibi accepit dñiũm z pn
cipatũ: ſz is q̃ poterat. ſ. rex egypti eũ ꝓſtituit dñz z pn
cipẽ. Ita ad h̃ vt q̃s ſit dñs ver⁹. oꝑtz q̃ ꝓſtituat dñs
ab eo q̃ põt. z nõ ſibi vſurpet. Dicẽ enĩ Leo pa. Princi
pat⁹ quẽ metus extorſit. i. violẽtia. aut ambit⁹ occupa
uit. z ſi aliqb⁹ vl' moꝛib⁹ ñ offendat. iſti⁹ tñ minꝰ ſui eſt
permicioſus exẽplo. i. q. i. pncipat⁹. Uñ z ꝑs q̃ eſt rex
regũ z dñs dnantiũ nõ ſibi vſurpauit dñium. ſed ait
ꝑs. ij. Ego ꝓſtitut⁹ ſuz rex ab eo. ſ. deo. Tũc autẽ pt q̃s
dici dñs ab eo: q̃ poſit⁹ ẽ in dominio legitimo mõ vl'
a deo imediate: ſic moyſen ꝓſtituit pncipem ppli ſui z
ſaulẽ pmũ regẽ populi ſui. z male ſe bñrẽ in pncipatu.
Dauid boiem ſm eoꝛ ſuũ vel mediante a pplo vl' colle
gio ſeu pncipe q̃ hz iuſte hãc prãrẽ ſic Joiadas ſũmus
ſacerdos cũ conſenſu ppli ꝓſtituit regẽ iuda. Joas ad
huc puulũ occiſa arthalia q̃ ſibi vſurpauerat regnum
ij. Paral. xxiij. Et adrian⁹ papa. ꝓſtituit Karolũ impe
ratoꝛẽ. Et rex aliq̃s dat ducatũ vl' dñiuz alic⁹ ciuitatꝫ
ſue alicui. ſic pharao rex egypti dedit pncipatũ ioſeph
conſtituit cũ dñm ꝛc. Si enĩ aliq̃s dñs iuſte capit vl'
tenet aliquã ciuitatẽ vl' caſtꝝ ſine legitimo titulo: fur
et latro eſt. Sic abſalon q̃ ꝓfraudẽ z violentiã abſtu
lit regnũ ꝑris ſui dauid. ſz valde modico tpe gauiſus
eſt et deuic⁹ vt latro fugiẽs in mulo ꝑ comã capitꝫ in
arboꝛe ſuſpẽſus remanẽs occiſus ẽ. ij. Re. xviij. Talis
ergo q̃ tenet dñium vſurpatũ ꝓtinue in pctõ mortali
pmaner. Nec ſaluari põt niſi reſtituendo ei cui⁹ eſt. Te
neꝫ etiã ad reſtitutiõz oĩm reddituũ q̃ bũit ab illꝰ locis
vſurpatis et expẽſis habitꝫ. Et vt homicida eſt iudi
cand⁹ q̃ntũ ad eos q̃s feꝫ ꝑ ſe vl' ſuos officiales occidi
vel mutilari. licz illi digni fuerint morte ꝓpt maleficia
ꝑpetrata. xxiij. q. v. Si nõ lz. Illec dz abſolui: q̃ h̃ cla
tulũ iuſtificatũ haberi nõ poſſit. arg. de pe. di. v. falſas.
Et dic Doſt. cẽ de iudi. Nouit. q̃ nulla ciuitas pt ſe da
re alicui dño. nec pt titulũ dominij iuſtificare: q̃ h̃ eẽt
in piudiciũ impatoꝛꝫ. q̃d eſt intelligẽdũ de ciuitatib⁹
cionc. eccl̃ie collatio vl' iuſtificatio tituli ptinet ad pa
pã. ſic in marchia pl̃es ciuitates collate ſunt ab eo di
uerſis pſonis in vicariatũ: de certꝫ tributis annalib⁹
reddendo. Dicẽ etiã archid. q̃ ꝛ̃uis crimẽ leſe maieſta
tis h̃eat locũ in pſonã inferioꝛẽ a pncipe. i. ĩ alijs dñis
ꝛ̃ ĩ impatore vr colligi pt. ij. q. i. in ꝓmis. §. de pſõa cpi
rãꝫ dici pt z dz etiã q̃ hz iuſtũ titulũ: ſed aliq̃s ty
ranꝫ dici pt z dz etiã q̃ hz iuſtũ titulũ. ſz nõ q̃rit ꝛ̃ ſub
dit⁹ vtilitatẽ ſeu boni cõis: ſz ꝓpriã vtilitatẽ z cõmodi
tatẽ. faciẽs iuſtas extorſiões: leges z mãdata iniq̃. vt
dicit Tho. in lib. de regimĩe pncipũ. Uez taliꝫ dñis
bñrib⁹ mãifeſte iniuſtũ dñium ꝛ̃uis ſubditꝰ nõ tene
atur obedire: nec eis ſoluẽ tributa. l' gabellas z hmõi
tñ ſm Tho. in ſum. ad vitandũ ſcãdalũ ſuũ z aliozuz
bonũ eſt obedire z reuereri in his q̃ nõ ſunt ꝯ deũ. Uñ
Ambr. Julian⁹ impatoꝛ ꝛ̃uis eſſz apoſtata. habebat
tñ ſub ſe xp̃ianos milites q̃b⁹ cũ dicebat: pducite aciẽ
ꝑ defenſiõe reipublice obediebãt ei. Cũ aũt diceret: ꝑ
ducite arma in xp̃ianos. tũc recogſcebãt impatoꝛẽ celi
ꝑi. q. iij. Julia⁹. Uñ tibi ſo iuſtũ dñiuz q̃ntũcũq̃ mal'
tenent ſubditi obedire in licitꝫ z reuereri: z collectas et
gabellas legitimas ſoluẽ. Uñ pncipes ap'loꝛ in ꝓma i. Petri 2.
canõica. Obedite dñis vr̃is: nõ tm̃ bonis z modeſtis
ſed etiã diſcolis. Et Ro. xiij. Qui prãti reſiſtit: dei ordi
nationi reſiſtit: z ipe ſibi dãnatiõz acq̃rit. Nã vt ait aug
guſt. de ci. dei. Prouidẽtia diuia reg̃ ꝓſtituũt hũana.
ſic dictũ fuit a ꝺo nabucho. monarche. Sciant boies
q̃ dñat altiſſim⁹ in regno hoim. ſ. quidẽtiã ſua: z cui
cũq̃ voluerit dabit illud z bũilimũ. i. vtiliſſimũ conſti
tuet ſup illꝺ: cũ ſcz ſibi placuerit. Dan. iij. ſic pzexẽplũ
de Joſeph qui de carcere tranſiuit ad dominiũ. Conſti
tuit enim cum dñm ꝛc. Et hoc de primo.

Quãtũ ad ſcdm de .§. II.

bet dñs q̃libet z rector eẽꝛtunb⁹ ornatus. ſic fuit Jo
ſeph dñs ꝓſtitut⁹. Fid ipz enĩ referẽ cũ dicẽ cũ. ſ. Ioſeph
de q̃ imediate locut⁹ fuit Sap. i. Diligite iuſticiã q̃ iu
dicatꝫ trã. ſentite ꝺ dño ĩ bõitate. Juſticia ãt eſt oĩs ꝑt⁹
nec veſper⁹ nec lucifer eſt ita clar⁹ ait ꝓbs li. etbi. vt eñ
ait Leo pa. Integritas ꝑſidentiũ ſal⁹ ẽ ſubditoꝝ. Naz
tot⁹ dñi familie ſtat⁹ z oꝛdo nutabit: ſi qꝺ req̃rit ĩ coꝛ
pore: nõ ĩnueiat in capite. i. rectoꝛe z dño. diſt. lxi. mira
mur. Et Iſiꝺ. Juſtũ eſt pncipẽ obtẽpare legibus ſuis.
tũc enĩ iura ab alijs fuãda exiſtimet. q̃ ipe eis ꝑm⁹ re
uerẽtiã ꝓbet. diſ. ix. c. Juſtũ. Imitek g̃ dñs q̃libz tpalis
dñm Joſeph: q̃ interꝑtat augmẽtũ. q̃ auct⁹ fuit i oĩ
virtute ab adoleſcẽtia ſua. Jn e⁹ figurã ꝑ ei⁹ feꝫ ei tu
nicã polimitã. i. varijs coloꝛib⁹ intextã. z thalarẽ. i. vſ
q̃ ad pedes. Beñ. xxxvij. q̃ ſignificat ꝓſatõem ei⁹ va
rijs ꝛ̃tunb⁹ ornatã z ĩ bono vſq̃ ad finẽ ꝓſeuerãtẽ in

Jn venereoꝝ caſtimonia. (virtutib⁹: videlicz
Jn diuinoꝝ ſapientia.
Jn agendoꝝ prudentia.
Jn aduerſoꝝ benigna patientia.

Manifeſtũ eſt de ca .§. III

ſtitutre Joſeph cũ expoſuerit ſe pclo mortꝫ. incurreret
ſqualoꝛẽ carceꝛ z notã infamie ne ſcel⁹ adulterij ꝑpetra
ret. ad q̃ dña ſua vxoꝛ patrom ei⁹ ĩuitabat: z ſepe blã
dicẽs z pmiſſionib⁹ varijs alliciebat. vtz Beñ. xxxix.
Sit g̃ dñs caſt⁹ z pudic⁹: ſit ꝓtẽ⁹ vxoꝛe ſua: ñ q̃rat ali
enas vl' ꝓcubinas. fuer illꝺ Thob. iij. Pꝛeꝺ vxoꝛẽ tuã
nũcq̃ partiꝫ crimẽ ſcire. Nã fornicatoꝛes z adulteros
iudicabit ꝺs. Heb. xiij. Et ſic ꝺs in ſe ꝺz cẽ caſt⁹: idez
q̃rere dz in familia ſua. Lex oĩs diuia pariẽ et bũana
etiã etbnicoꝝ mãdat adulteria. inceſt⁹ z vicia ꝯ nakaz
acriꝰ puniri. Seruari faciat. legẽ in ſe z familia ſua: ſic
feꝫ ille gentil' dñs Chalenc⁹: q̃ cũ repiſſet filiũ ſuũ adul
terũ ꝑpetraſſe. z ſm legẽ adulꝰ deberet occiꝺ ꝑuari. po
pulũ ſuũ. ꝑ eo infecdẽtẽ ĩ pte exaudiuit. Uno tm̃ occiꝺ
ſibi eruto: vt z lex firma mãeret ſibi aliũ oculũ erui feꝫ
O q̃ta mala ſequũt. ꝓpt effrenẽ libidinẽ dñoꝝ z ſuoꝝ
curialũ q̃t homicidia z exterminia regnoꝝ. Rex ſalo
mon ꝓpt amoꝛẽ mlieꝝ inordinatũ infatuat⁹ ẽ. z in cul
tũ idolatrie ccidit. iij. Re. xi. Anthon⁹: q̃z repudiauit
vxoꝛẽ ſoꝛoꝛẽ Octauiã z adhęſit libidi ioſe regie egypti
cleopatre amiſit regnũ tot⁹ orientꝫ. deuict⁹ ab octauia
no bello nauali z terreſtri. z demũ ſeipm occidẽs: z me
rito. q̃z vt ꝺr. ij. q. i. ſcel⁹. rex dici nõ pt q̃ nllꝺ ſalubri re
gimĩe coꝛp⁹ regit: ſz lubrica enerꝛuatõe illicit⁹ mortuꝰ eꝛ
cedit. Et vt dic̃ Seneca. Mibi tã mortifeꝛ hũanis in
genijs vt luxuria ẽ. z tõ caueat ne ĩ ſeꝛ pꝛ'o ſuo libido
dñet. ſz ꝑ⁹ caſtitatꝫ eniteat. Sap. iij. O q̃ pulc̃ ẽ ca

Scdo fuit ioꝫ .§.IIII.

sta gener. cū clar.tē. seph decorat⁹.s.cognitōe diuinoꝝ.vtz in expositōe somnioꝝ regis pharaonis z suoꝝ eo⁹. Ben.xli. Uñ z sap.vi. dr. Si delectarmi regnis z sedib⁹ dr reges ppli diligite sapiaz vt i ꝑpetuū regnetis Et plato asserebat respublicas fore bras si eas regerēt sapientes. vl̄ q̄ sapie vacarēt ꝓpt̄ hoc mādauit dñs :vt rex ꝓstitut⁹ i ppl'o deberet hre secū legē dñi scptā: vtin ea sepe legeret z in diuinis instrueret. Alexāder magn⁹ hūit in mgrm Aristo.sūmū pboꝝ. Karolus magn⁹ alchuinū doctissimū in oībus z sctīm viz. Scūs Loduic⁹ rex francoꝝ hūit i magistros magnos theologos mgros ꝑdicatoꝝ et mioꝝ ictos viros. Tales igit viros pbos z doctos dz q̄libet dñs ꝓcurare secū hre ꝑ instructōe sui z ꝓsultatōe z eruditōe subditoꝝ in his q̄ sunt xp̄iane religiōis. Et q̄dē primus dux ppli isrl'a deo ꝓstitut⁹ Moyses eruditissimus fuit in oi sapia egyptioꝝ z chaldeoꝝ z diuinoꝝ. Daniel cū socijs ꝓstituti ꝓncipes putiaz a rege Nabuchodonosoꝝ fuerūt eruditissimi in būana et diuina sapia. Ptolome⁹ philadelphius rex egypti doctissim⁹ et ita studiosus: vt.lx.milia volumia libroꝝ in sua bibliotheca ꝓcurauerit. Juli⁹ cesar z Octauian⁹ ꝓmi iperatores fuerūt peritissimi in scientijs humanis. z meritō. Dicit enī Sa[illegible].vi. Rex sapiens:stabilitas ppli.

Tertio fuit ioseph .§.V.

prudēs in agēdis:vtz in putiōe necessarioꝝ ꝑ tēpe famis future ꝓgregare faciēdo triticū:z in dispositōe discreta coꝝ tpe z mō ꝓgruo:z ordinatōe suoꝝ fratꝝ i exercitijs z alijs. vtz Ben.xlij. Quis putas fidel' dispensator z prudēs quē ꝓstituit dñs sup familiā suā. mathei.xxiij.q.d.rarus est. Debz g̃ dñs eē prudēs in puidendo ppl'o z ciuitati necaria ꝑ tpe nō solū p̄ti sz futuro in obuiādo pericul' in dispēsandis necessarijs et officijs. Et vt dic canon.nec alicui ꝓcedendū ē vñ alij scrupuloso coꝛde moueāt. Et ꝙandū illud Tempore nō offm:nō oīb⁹ oīa credas. Qui facile credit:credit eē miser. Sic fec amon. Nā cū ad cū ꝓsolandū sup morte p̄is misit dauid oratores vt ad amicū sui ꝓsiliarij dixerūt eiꝝ nō cā amicicie sz ad explorandā terrā suā miserat. Ꝺ ille nimis facile ad credendū audiens deꝺ bonestauit illos oratores p̄cidendo vestes coꝝ vsq̄ ad
2.Reg.10 nates z radendo dimidiū barbe coꝝ ꝑ quā iniuriaz dauid iste mouit bellū ꝺ eū vicit z dure puniuit eum Sit q̄z prudēs in virtādo bella cū pōt:q̄ varij⁹ eueni⁹ belli. Et vt dic glo.ordinaria sr eplas pau. In pace ꝓncipū quies z vigor fuit ecclie. Nā i bellis repescat pietas:disciplina sꝛcoꝛrectōis dissoluit:z castitas violat sed alia mala inumera sequunt. Constituat fideles et iustos officiales q̄ procurēt quietē ppli: z iustā equitatē et vtilitatē dñi sui:nō locupletatiōnē sui :vt cōit fit ꝑ nimias extorsiones. Remoueat occasiōes dissensionū ꝓsanguīcos honorabilr tractādo:quietē coꝝ nō emularionem ꝓcurando: vt fecit Joseph.

Quarto debet esse .§.VI.

constans in adūsis z benign⁹:vt nō reddat malū ꝓ malo:sz oblitus iniuriaz būane se hēat z munifice ad inimicos vt eos sic ad se trahat:sic fecit Joseph:q̄ non solū patiēter tulit iniuriā maximā factā sibi a frib⁹ de venditōe ei⁹ sed eis indulsit z benigne tractauit ꝓuidēs large eis ꝺ necessarijs. Sic de iulio cesare refert Seneca:q̄ olim recordabat ꝑter iniuriarū. Sic tytus imperator q̄ ob benitatē suā dict⁹ ē delicie generis būani: comperto q̄ germanus eius tractabat mortē eius.s. Domicianus:vt impio succederet:nil mali sibi intulit.sed tm̄ rogauit cū lacrimis:vt desisteret a mal' eius conatibus. Sic sctūs Dauid rex:cū ei semel subdit⁹ eius maledicteret ꝓtūelias inserēdo:et lapides ꝺ eū ejciēdo:noluit i aliq̄ a suis sibi molestiā iferri sibi parcēs i regnū reūsus. Et ꝺ est q̄ ꝺ dñs mādauit in lege Recui.xx. Non eris memor iniurie ciuiū tuoꝝ. Et i lege euāgelica. Benefacite his q̄ oderūt vos. Matth.v. Sic g̃ Joseph in 2.Reg.16
moribꝫ q̄libet dñs augmentū.sꝛ ꝓtulit ꝓtunū:augēdo etiā rempublicā. Uñ z dñs orbis z ꝓnceps ipatoꝛ dict⁹ Augustus ab augendo.s.rēpublicā. Et recepit i suā coꝛonatōe triplicē coꝛonā. Ferream ab archiepo Coloñ aquisgrani. Et significat ꝓstantiā z fortitudinē ad debellandū inimicos ei⁹. Argenteā accipit ab archiepo Mediolanensi. et sīgnificat ꝓpt̄ honoritatē sapiam:z ꝓpter claritatē prudentiā. Aureā a papa in eccl'ia sancti Petri:et significat eius benignitatem.

Quantū ad tertiū .§.VII.

principale debet hre actū z exercitiū regimis regulatū fm rōes:vt sit dñs dom⁹ sue:z ꝓnceps oīs possessiōis sue. Non enī est dñs sed fur q̄ facit pctm:et rot dñoꝝ quot viciꝝ. Regat g̃ fm regl'as rōnis z fm interpratiōnē nomis dñs. Dicit enī dñs quadrupliciter Job.8.

Primo do minus ꝓpter eius parcitatem.

Scdo do minas ꝓpter eius scientiam.

Tertio do manus ꝓpt̄ eius pietatem.

Quarto do munus ꝓpter ei⁹ liberalitatē.

Debet g̃ dñs domui sue dare min⁹. id est paꝝ nō ꝓdigaliter. vt faciūt cōiter domini facētes magnas expensiones a subditꝫ vt possint facē expensas superfluas i vestitib⁹ suis. z familie i ꝓuisijs:ludis z mimis z similib⁹ etiā dare mun⁹ debet.s.aliq̄d in penis q̄ mereat vicius delinqntiꝫ:q̄ ꝑtinet ad clemētiā que ē diminutiua penaꝝ. fm rōnē trā vt ponit Tho.in sum. Uñ puerb.xx. dicit. Misēdia z veritas custodiūt regē:et clemētia firmat thron⁹ eius. Debet scdo dare minas.s.erga subditos incipiēdo a domo familie sue vltiōis. vt vicia nō dimittat impunita. Jere.i. Ecce ꝓstitui te sup gentes et regna :vt euellas z destruas.dissipes et dispdes scz vicia varijs modis fm varietatē coꝝ. Et ad ro.xiij. Non sine cā gladiū portat.s.dñs tpalis z trās. Dei enī minister est vindex in irā ei q̄ male agit. Sic fecit saul qui trāsgressoꝛē inuētū filiū suū Jonatham sui mādati:q̄uis victoriā habuisset occidē voluit:sz pplus impediuit.i.Re.xiij. Hinc z Aug.sap ps. Jnuigilet disciplina.sic cuiq̄ regenti apta z accōmodata est :nō solū epō regēti plebē suā.sed et pauperi regenti domū suā diuitī regenti familiā suā.iudici regēti puinciā suam. regī regenti suā gentē. Jta nulli boim claudenda ē misericordia. nulli pcō impunitas relaxanda. xxiij.q.uij. Duo ista noīa. Nam vt dic Ambr.in li.de offi. Cū vnū parcitur indigno.ad plapsionis ꝓtagiū ꝓuocat vnūquosq̄. Facilitas enī venie incentiuū tribuit delinquendi xxxiij.q.uij. Est iniusta. Debet tertio dñs dare manus adiutrices ad psonas ꝑcipue miserabiles z ab alijs oppressas. fm illud puerb.vlt. Manū suā aperuit inopi et palmas suas extēdit ad pauperes. Uñ z Piero. super Jeremiā. Regū ꝓprie ē facē iudiciū z iusticiā:z liberare de mānu calūniātiū vi oppressos: z pegrino pupillo q̄ vidue q̄ facil⁹ oppm̄unt a potētib⁹ auxiliū p̄bē:z vt curā maiorē eis inferret ꝑceptoꝝ dei intulit. Nolite ꝓtristari vt nō solū eripiat⁹.sz nec patiami:z vra negligentia eueniat eos ab alijs ꝓtristari.et postea intulit. Si hec fecerit⁹ reges Juda tenebitis pristinā potestatē.

Quarto debet nominus dare munus. Et pmo quidem debitum:v non faciat gratis artifices : vl' agri-

colas p se laborare: nō tādo eis mercedē suā. sic faciunt hodie miti nō tñ vl' officiales: sed tyrānī t pdatores ꝙ illud legī. Nō morabit op' mercēnarij tui apd te vl ꝙ mane. Leuit. xix. Deut. xxuij. et Thob. uij. Uñ ꝙsta ces inuehit ꝙ laboby apls in canōica sua. c.v. Ecce mercedes operariorꝫ ꝙ fraudata ē a vob clamat ꝙ vos: et clamor eorꝫ in aures dñi sabbaoth introiuit. Necꝫ auferet subditꝰ bona: vel possessiões vel ab inuitis ex torqbat etiā p vēditoꝫ p sui comoditate. sic fecit rex Achab de ea faceret vinidarū, vxor sua Jezabel pessima fecit cū falso accusare d blasphemia t lapidare. t sic ipaz vineā obtinuit. Sz vtꝫ mala morte perijt achab. s. t Jezabel. uij. Re. xxi. Sz h ñ est dare mun'. Munera sūt cū dat ꝙs ex sua libalitate eccie pijs locis t psonis bōis vl ad placādū malos t obtinendū nocumenꝫ eorꝫ vt fecit Jacob ꝙ misit mūera ad Esau dicens. In mūeribꝫ plac cabo illū. Gen. xxxij. Hinc t Marcel. papa. Boni pncipis ē ac religiosi eccīas ꝓtectas atꝫ ꝓfectas restaurare. renouasꝫ edificare. t dei sacerdotes honorare atꝫ tueri. di. xcvi. boni. Sic fecit magn' t dnotissim' Cōstantin' imperator t Karolus ꝙ ꝓcessert maxia mūera eccle dom' t pncipat' i possessiōe sua. i. in his ꝙs subiectos habet. Huc vtꝫ ds ꝓstituit hic vt collocet cū demuz cū pncibꝰ ppli sui i celo. De vario t multiplici genē regis t cuiuscūꝫ dñi t pncipis boni ꝙs pōit Aug. in pv. li. de ci. dei. c. xxuij. Reges felices dicim' si iuste ipe rāt Si int ligulas sublimit honorātiū t obsequio nimis būit salutātiū nō extollūt. Si se bones ee meminerit et' famulatū facūt. Si deū timēt diligūt t colūt Si pl' amāt id regnū nō vbi timent bre ꝓsortes. Si tardi' vindicāt: facile ignoscūt. Si candez vindicta, p necessitate regēde: ruēdeꝫ reipublice: ñ p saturādis inimicare odijs exercuerint. Si cādez venia nō ad ipunitē cogūt plerūꝫ decernē. muscodie knitare bñficioꝫ ꝙ largitate cōpēsat. si luxuria ices ē tāto castigatioꝫ ꝙ posset ee liberioꝫ Si malūt cupiditatibꝰ puis ꝙs quod libet gentibꝰ etiā ipare. Et si hec oīa facūt ñ pt' ardoꝛē inanis gl'e ꝙ pt' claritatē felicitatꝫ etne. Si p suis pec tatibꝰ illitatꝫ t oꝛōis t mīkatiōis sacficiū deo ꝓ. imolare ñ negligūt. Hec oīa Aug. vbi pōit. xxuij. ꝙ duōes

Notandū de quat. §. IX

ruoꝫ necessarijs rectoribꝰ t reipublice ꝙ elicit Helinād' bistoꝛ: logꝫ ph' ex lib. Plutarchi ad Traianū imperatē vt refert Uin. in spe. hist. li. uij. c. xxvi. Dicit ꝙ helinād' Est respublica vt plutarcho placz coꝛp' ꝙddā. qd' diuini mūeris bñficio animat t nutu sūme ecitatis agit et regit ꝙdā moderamīe rōis. Que enī ad religiōz pertinēt aie vicē bnt: pnceps caput ē h' coꝛpis vni subiect' dō et bis ꝙ vices dei agūt i terris. Coꝛdis ār t locū sīe' ob tinet. Oculoꝫ ār t lingue officio t auriū sibi vēdicāt iudices t pfides puitatꝫ. Officiales t milites mānibꝰ coadiuāt comētariēses: nō illi ꝙ carceribꝰ psunt. Sz comites rerꝫ puatarꝫ: vērz t ꝛrestinoꝫ ferūt imaginē. Pedes agricole sūt. Ex his ꝙ ꝙtuoꝫ sūt ꝙ plutarch' pncipibꝰ inculcare conat. s. reuerētiā dī cultū sui. Disciplinā officialiū et prātē t effectū t prectoꝫ subditoꝫ. Denicz aut. quid vis rectissime geres si nō recesseris a reipo. Si ꝓmo te cōposueris ad ꝛructē recte ꝓcedēt vniūsa. Ista ār ꝙtuor sic exprēdit seu explicat Helinād' Quo ad ꝓmū. s. reuerentiā dei sic ait. Miro mō ds intelligētiā sūi sic infūdit vt sōtrahat: sic sōtrahit vt infūdat. In mīrifici mīltiplicit lucet. Est ār a maiestate miranda: a sapia venerabil': amabil' a bōitate. Et hic ē funicul' ꝛr plex inꝛ creatoꝛē t creaturā: ꝙ facilr no rūpit. s. vt timeat. honoret et diligat. Colit aūt ds dupl'r affectu. s. mētis t exhibitione coꝛpis. s. p reuerētiā in plenis l'reb. Et in plenis ꝙdē i bis ꝙ diuina tura mīstrat: de ꝙ p ceteꝛ aut bonoꝛ: tur aut spnit: cū sez ipi spnunt. Reuerētia in rebꝰ consistit. aut in coꝛpalibꝰ vt locis sacris reb ꝓgruūt: ꝙ temerare sacri legū ē morte expiandū. Rex sacraz imunitates quelere: insurgē in deū est. Quo ad icōm cult' sui maxie in reperatia ꝓsistit Marcū carbonē codē vino: ꝙ re miges prētū fuisse tradūt. Cains curi' sabinoꝫ victoꝛ volens agros suos ex senat' ꝓsultu ampliari gregalū poꝛtoc ꝓtētus fuit. Malū aūt diē dicēs cē cui ñ sat. esz idē qd' ceteris cunctis. Quo ad tertiū. s. de prāte t discipluna officialiū. Nihil inꝙ diuitī ꝓsiliario pniciosius. Prouerb. uij. Dī custodia t ua coꝛ tuū: qm ex ipo vita ꝓcedit. Consiliari'. s. assimilat' ē coꝛdi. Est ꝙ pudendū prātie ne ꝓsiliarij indigeāt: ne ve aliena imoderati' cōcupiscāt. Nihil iceleri' ꝙ amare pecuniā. Dicenī aias sua venalē hz. Nō solū ār in coꝛde. i. ꝓsiliario: sz etiā in vētre t in intestinis reipublice. i. ꝙstoribꝰ t cōmētariēsibꝰ. Nec rō t uāda in lateribꝰ ꝙz. i. illis ꝙ ꝓncipi semp assitūt. Nam a ꝓtetu mores formāt in domibꝰ plaroꝛ t ꝓncipū. Hodie oīa venalia sūt: frustra apud curiales de testimonio ꝓsūc. de venustate moꝛ. de coꝛrēte eloq̄ntie. nisi ꝓcto inueniēte ꝓfidis. Ego enim credo me vidisse ostiarios cerbero duriores. Ip̄ō inferos tñ cerber' (vt aiunt) vn' ē. sz ār sūt diuersi ia curiaz: tot cerberi. Tota ār familia aut mordet aut latrat. Uetus puerbiū est. Man' vacua temeraria petitio est apud aduocaros: t ipm silentiū venale ē. Caus idicoꝛ lingua dānifica ē. nisi cā vt dici solet fumibꝰ argēteis vincias Jn lege scptū est. Juste qd' iustū est exeq̄ris. Lege ꝙz iulia repetundaz mūera iudices accipe ꝓhibēt. Jn epla tn Seueri ipatoꝛ' yer' puer. est. Nec sp nec ab oīby sez mūera accipiēda. Nā valde est inhūanū a nemie accipere: passim vilissimū: p oīa auarissimū. De publicanoꝝ exactoribꝰ egregie ait Laurēti' mediolan. eps de tali bus. Publican'. i. public' exactoꝛ caput est rapine Lex violēte pdo sine pudoꝛe. medic' exterminij īmanior furibꝰ. Nā fur laqos legit timet. hic ꝙcqd fecerit legē vocat Quis eo inq̄oꝛ: q verbis iustitiā dānat t armis ꝛ inocentie spoliat. vulnerat. occidit innocētes. lege vtꝫ legem timet. t dū alios vrget ad legē decidit. Publicanoꝝ a maxio vsq̄ ad mīmū ꝓfessioni pon' ꝙs iustitie vacauit. t ita in pplm debachant. vt qd' reliqt vnus: alij no moꝛent auferre. tanꝫ ad hmōi instituti sint vt residuū locuste comedat bruc'. Officiali cesarij: nisi in oīby acqeuer': cesari ꝺdices. De eqtate i iudicādo inqt helinand'. Eqtas ē (vt iurisperiti asserūt) rex ꝓuenīentia q cūcta coequat: t i paribꝰ causis pia tura ꝺsiderat. lex ꝓ ea' inꝛpres ē. Jn nlla re tñ bodie offendūt sec'i pote testates i iudicijs. cū tñ scptū sit. Juste qd' iustū ē exeq̄ris. i. sīm acceptōe pſonaz vl' mūer. mox vt tibi lubit de cā. iustā deverraꝫ pte feras sniaz. Nā dū cā anceps est: et lāda ē sn̄a q: festinata iudicia parūt pniaz Si igit' in iudicādo pcl'm vitari nō ꝓt: nihil vtili' ꝙs differre. Si aūt alterutr' pcidrat vtilitas: t rei difficultas morā nō exigit: iniq̄ssimū est iudiciū prelati. De militibꝰ videam' ꝙ man' appellant: null' ē vt aut Uegeti' renat' quē oporteat pl's vl' meliora scire ꝙs pncipē xp̄ian' pnceps milites magz a fide t moribꝰ ꝙs a viri

De publicis exactoribus.

De militibus.

bus dz eligẽ Nostri ãt milites hodie sic ad bella q̃i ad nuptias dalbari ꝓcedũt. In castrꝫ mo ẽ ill' de ꝓximis in ꝓximo de armis. Carbo militẽ n dic nisi q̃ cũ sacro ad militiã tã ꝓfectus ẽ. Est ãt ꝓncipis puidẽ in ꝓmis ne miles suã ꝑdat inocentiã ꝑ defensiõe reipublice: si ne q̃ respublica salua cẽ nõ ꝑt Sol⁹ ille ꝓnceps ẽ bon⁹ et iudex incorrupt⁹: cui⁹ sñia ex ꝓcẽplaroe assidua ima go ẽ eqtarꝫ. Cũ g̃ milites sint man⁹ corꝑis publice po/ testat⁹: z illi⁹ ꝓncipis man⁹ sanguie plene ſt: cui⁹ mili tes z officiales vl innocẽtũ sanguie fũdũt: vl inocẽtes oppmũt. Omõi ꝓncipis ofo nũq̃ exaudiẽda ẽ: elemo/ sina deo nunq̃ acceptãda. Utrumũ cor q̃ hr̃e iubet plutarch⁹ ꝓncipẽ eit amor subditor. Codr⁹ enĩ arthe/ nẽstũ regn victoria ppũ sui seipm tradidit. Nã muta to regis hitu sarmẽca coll gẽs. castra hostiũ ingressus a mlĩere: quã falce in turgio ꝑcusserat: interfec⁹ ẽ Uñ z illõ pocriũ. Et turgia codri. Decij ducꝫ romãor se pro suis exercitib⁹ morti duouisse ꝓcelebre ẽ. Iul⁹ cesar di cere solit⁹ erat: dux q̃ nõ laborat vt militib⁹ car⁹ sit mi litẽ nescit amare: nescit hũanitatẽ ducis in exercitu. Idẽ enĩ pistorẽ in victa cõiecit: eo q̃ meliorẽ panẽ sibi q̃ militib⁹ ĩmẽsa posuerat. Nec oia Helinand⁹: q̃ etiã de moribꝫ ꝓncipũ ait. Dñs Isti tuẽdo regẽ facies ꝓmonẽ ppl'o suo. Deut. xvij. ate. Cũ fuit rex ñ multiplicabit sĩ bi eq̃s: q̃z scz nũerositate sit subditꝫ onerosus. Equos multiplicare ẽ ples q̃s neĉitas exigat vane glie eã vl' er/ rore alti⁹ congregare. Mlto min⁹ g̃ licz ei multiplicare ca nes: aut volucres rapaces: aut bestias truces: aut q̃li/ bet portẽta nature. De histrionib⁹ aũt mimis: scurris lenoib⁹ z meretricib⁹ z hmõi pdigis hoĩm q̃ ꝓnceps potꝫ exterminare dz. nõ erat in lege mẽtio faciẽda. Et se quit ibi. l. Deut. xvij. Nec plũm reducet in egyptũ. i. in feriores nõ corrũpat exẽplo q: cõponit ordinatio orbis regꝫ ad exẽplũ: nec sic iflectere valẽt sensus hũanos edi cta: vt vitra regentꝫ mobile. sp mutat cũ ꝓncipe vulg⁹. Et seqt ibi. Nec hẽbit vxores plũmas q̃ alliciat animũ ei⁹: cũ i alijs ples vxores eẽ vni⁹ licitũ fuit. vt i abrãa z Jacob: gra ꝓpagande plis. z fidelẽ ꝓmũ dilatãdi. in re gib⁹ ꝑpetuo obtiner vt sit vna vni⁹. Multo min⁹ licz ei fornicari vl adulterari: vel q̃libet stupra cõmittere. Quõ ei h crimĩa puniet in alijs subiect⁹ eiscẽ. Et seqt ibi. Nec hẽbit auri ĩmensa pondera. Quid hec dicũt q̃ dño ꝓhibente auꝛ z argẽtũ sibi thesaurizãt: q̃stũ ex ea lumnia facientes tqrentes abũdantiã singularẽ de mul tor inopia. nec miꝛsi regi nõ licz hr̃e ꝓuata fiscalia: cũ nec ipe su⁹ sit: iꝫ subditor. Et seqt ibi. Postq̃ sederit ĩ solio regni sui describet sibi deuteronomiũ legĩ volumi ne. Princeps iurꝫ nõ dz eẽ ignar⁹: licz multꝫ gaudeat p uilegijs. nec ꝑtextu multe legẽ dñi ꝓmittit ignorare. Sedet ꝓnceps ꝓtãtissim⁹ legib⁹ indicit: nec dedignet ꝓnceps sacros canões imitari. Inuitl'est oĩs ꝓstituto ꝓncipis si ñ ẽ ecclĩastice disciplĩe ꝓformis. Et seqt. Le/ get in ea oĩb⁹ diebꝫ vite sue. Est g̃ ꝓncipi neĉaria peri/ tia lrarꝫ q̃ dse deꝫ legẽ nõ legerit nõ ei dies vite ẽ iꝫ di/ es mortꝫ. Et seqt ibi. Nõ eleuet cor ei⁹ ĩ superbiã sup frẽs suos. Nũq̃ bũilitas satꝫ videt cõmẽdari ꝓncipib⁹: q: difficilimũ est vt gd⁹ honorꝫ nõ pariat tumorẽ in aĩo ꝓsidenꝫ Tarquinũ a regno superbia deiecit. In iure ro/ mano cautũ ẽ. vt quiuis se facilẽ in adeũdo se ꝓbeat: ꝓtemnu aũt nõ se patiat. Principes vt medici nũq̃ dñt grauib⁹ vti remedijs. nisi cũ leuiũ bñficio ꝏsiderata sa nitas desꝑat. Uñ claudian⁹. Sis pi⁹ in ꝓmis: in fine iust⁹ z bonꝫ. Nã cũ vincamur in oi mũere dato. So/ la deos equat sp clemẽtia nob. Sequit ibi. Non decli/ nat in ꝑtẽ dexterã aut sinistrã. Declĩare ad dexterã est nõ dei gr̃e: iꝫ sibi tribuẽ velle q̃ rectũ ẽ Uel declinare in dexterã vl' sinistrã est ꝓt coꝛ felicitatẽ q̃ fugiunt peccare. vel ad dexte rã declinare ẽ ꝓsperib⁹ ipsis vehemẽter insistẽ: z ĩ ipsis virtuosis opib⁹ q̃ in mõ ꝓsistũt modũ excedẽ. Et pbs Caue q̃ ẽ nimiũ. Ois enĩ vehemẽtia saluti inimica ẽ et excessus ois ĩ culpa. Bonarũq̃ rex Ezechias crudo nimia pessima ẽ. Uñ salomon. Noli eẽ nimis iust⁹. Ad sinis/ strã aũt declinat q̃ mãsuetudini nimis indulget. Uel ad dexterã q̃ amoꝛe ad sinistrã q̃ odio ad iudicadũ mo uet. Et seqt. Ut longo tpe regnet ipe z filij ei⁹. de ꝓsute nãq̃ parẽtũ sepe ꝓcedit successio filioꝝ: z succedẽtiũ se licitas ex decedẽtiũ iniq̃tate scindit. Juxt illõ Jnuisti di sperib⁹: z sil' reliq̃e impioꝝ interibũt. Nec oia Helinã dus. Ut de ceterꝫ taceã q̃tũ dulexit dñs pr̃ republicã: q̃ ꝓpter eã filio ꝓpio nõ pepercit sꝫ ꝓ nob tradidit illum.

Ad ro. 8.

Laplm Secundum De dominio ciuitatũ et re/ gnorum quomodo sit introducrum.

De dominio ciuitatũ

Do et regnoꝝ quõ introducrũ sit: z quõ transfe rat et translatũ sit de vna ciuitate ad aliã: seu de vno dño ad aliũ dñm. vel quõ licite acq̃rat vel etiã ꝑdat. Nota circa hmõi q̃ põit Jo. an. in nouell. in c. Qõ sup his. de ma. z obe. post Jnno. et Host. Fuerit a ꝓncipio res z possessiões nulli⁹ hois nisi dei. z iõ occupanti ꝛcedebant a iure. Et dicũ ẽ Deut. xi. Uñis locus quẽ calcauerit pes vester: vester erit. iꝫ eq̃ semel occupata erãt ñ licebat ea alijs occupare. ꝓhibẽte. ꝑ le ge nat⁹ali: q: vnicuiq̃ dictũ est ne faciat alij q̃ sibi nõ vult fieri: vt in ꝓn. decretoꝝ. Et puerb. xxij. Ne trãsgre diaꝛ termios ãtiq̃s q̃s posuerũt ꝓres tui. Habuerũt ẽt ꝓmi gentes dñia spẽalia per diuisiões. inf eos factaꝫ sicẽ appet ĩ Abrãa z Ioth: q̃z vn⁹ accepit ad dexterã ali⁹ ad sinistrã. Gen. xiij. Sup hoĩes vo tã⁹ sr̃ fuũ null⁹ hũit dñium añ ius gentiũ. Natura enĩ oẽs hoĩes libe ri sunt. unsti. de lib. ꝙ. i. Jurisdictiõem etiã iusta et cãm lego. Ubi dz gladi⁹ datus ad vindictã malorꝝ et lau/ dẽ bonorꝝ. de ma. z obe. c. Solite. Sz quõ cepit nescio forte nisi q: ds dedit aliquẽ vl' alicui q̃ faceret iusticiã sup delinquentes: fm Jnno. Idez tñ videt h notare scz q̃ tpe h cepit. de fo. cõpe. c. Licet sup. ꝙ. Impio. qõ dic vt ibi notat. Sz de iure nate vt etiã dixit Jnno. paterfa/ milias sup oẽm familiã suã iurisdictoꝝ hũt a ꝓncipio Et h respicit decretũ. xxiij. q. iij. Duo ista nomĩa q̃ uis hodie nõ hẽant nisi in leuib⁹. vt. ff. de fur. l. Sed unde. in fi. C. de patr. potr. ꝙ gruẽtr⁹. Hoc aũt certũ est q̃ ipe de us p se a ꝓncipio iurisdictoꝝ exercuit. z iusticiã fec̃ in celo expellẽdo angelos: z ꝑadiso expellẽdo hoĩes: z in mũdo murtẽdo diluuiũ: sic̃ pbat de ꝓmo Ezech. xxviij. Esa. xuij. Et de scõo Gen. xij. Et de tertio Gen. vij. Et mlta alia sunt exẽpla q̃ in diuisis locis sacre scripture colli gi possunt. Sz z ois prãs a deo est ordiata. Uñ q̃ po/ testati resistit: dei ordiatiõi resistit. Sz p electiõz ꝓsti tuunt ꝓncipes sup hoĩes: sic̃ pz in saul. i. Re. ix. et mlt⁹ alijs. viij. q. i. Licz. et. c. audacter. z in mlt⁹ alijs. ca. z. xcij. di. Legim⁹. Ptz ex ꝓmissis q̃ possessiões domi nia et iurisdictões pñt eẽ sine pctõ apõ infideles. Dec enĩ nõ tñ ꝑ fideles iꝫ ꝑ omĩ rõnali creatã deo sunt or dinata: q̃ solẽ suũ oriri facẽ: nõ solũ sr̃ bonos sẽd sup ma los: oia volatilia pascit. Matth. vi. Ps̃. Qui dat escã oĩi carni. Ideo dicẽdũ q̃ nõ lz sine cã iusta fidelibus necessitã pape auferre ifidelib⁹ possessiões seu dominia vel iurisdictões q̃s tenẽt. q: ipa sũ pctõ possidẽt. Uñ et int̃ ꝓcepta dñi dicit̃ indistincte. Exo. xx. Nõ furtum facies: in q̃ oĩs rapina. oĩs violẽtia ꝓhibet. vtz. xuij. q. v. c. i. z seq̃ntib⁹ vsq̃ ad. ꝙ. Contra i Exodo. Credim⁹ tñ ĩmo scim⁹ q̃ papa est generalis vicari⁹ Jhu xpi. de trani la. eod. i. c. i. z. ij. et etiã sup oẽs infideles. Etenĩ xpus ple

Ecc. 19

Ps. i. ij.

Ps. 71 narīā recepit ptātem. Unī psalmista. Deus iudiciū tuū regi da, z iustitiā tuā filio regis. Et Matth. vltimo. Data est mihi oīs ptās i celo z in tra. Nō videret utiliges seu sapiēs pfamilias, nisi z vicario suo quē in tra dimisit plenā ptātem. vt ptz in eo qō dicit de homicidio. c. p hūanū. li. vi. Ideo z dicit de papa q nō solū hz ptātē sed z plenitudinē ptātis. de vsu pal. c. ad hec. Matth. 16 Joh. 20 Unde q: Petro z successoribus claues dedit regni celoz dicēs. Quodcūq; ligaueris rē. Oues aūt non sūt fideles sed etiā infideles q creationē. licet no iure de facto. Et pbat hoc in eo q legit de elect. c. significastis, de mato. z obedi. solite z de iudi. tiones z si nō habēt legē nisi nature: si tñ p ipam legē nature faciāt. licite q papa puniri possunt ar. Gener. xix. Ubi habes q sodomite qz p legē nature peccabāt. puniti sūt a deo. Unī cū iudicia dei nobis sint explanata. nō occurrit ratio qre papa q est xpi vicari⁹ hoc no possit z debeat. dūmodo factas assit ido z oēs idolatras punire pōt z debet. Naturale est, enī vnū z solū deū colere et nō creaturas. Inde est etiā q papa iudicare punit iudeos si p legē factāt in moralib⁹. qñ plani coz ipos nō punīūt. z eo mō punit cos. si p̄ra legē suā hereses inuehāt z obseruāt. Et hac ratiōe moti papa Gregori⁹ z Innocen⁹ qrt⁹. mādauerūt cōburi libros. que iudei vocāt Thalmuth. in q̄ multe hereses p̄nent. z puniri illos q docerēt illas hereses vel seruarēt. De libro illo vidē po. c. xxviij. z seqn. De xpianis non est dubiū q papa eos iudicare pōt z punire. si p̄ra legē euāgelica faciant vel alias grauiter peccēt etiā tpaliter. vt pater in eo qō no. in. c. licet de fo. cō pe. z de iudi. nouit. ꝟ. j. Et quis omittat papa aliqñ penas iustas z debitas oib⁹ pdictis infrēdas. vel qz faculcate nō habet coercēdi. vel ꝓpter pericula z scādala q incūbūt. vel eēnt rerum vt qz multitudini pcit. de temp. ordi. c. ij. z de cleri. excom. c. lator. Et tn ptās faciendi hoc apud deū. Nō aūt papa ullis q vadūt ad defendendū vel recupandū terrā sctā dat indulgētias z etiā infidelib⁹ terrā illā possidētib⁹ bellū indicit. licite facit papa vt z iustā cām habet. cuz illa terra p̄secrata sit. natiuitate. p̄uersatōe. z morte dñi nr̄i Jesu xpi. z in q̄ nō colit xps. sed machomet⁹ Unde q̄uis infideles ipam possideāt. iuste tñ exinde expellū tur. vt incolat a xpianis z ad ipoz dominū reuocetur. Nā z pdicatōe ap̄loz z iusto bello victa fuit z acq̄sita et ab imperatore romano post mortē xpi. z ideo papa ratiōe imperij romani qd obtinet pōt z debet ipaz ad suam iurisdictionē reuocare. qz iniuste ab illis qui de iure hoc nō potuerūt facere. nosciē ipoltat⁹. Et hec ratio sufficit in oīb⁹ aliis terris in quib⁹ nonunq̄ romani imperatores iurisdictionē habuerē. Nec obstat si dicas ecclesia nō habet imperū nisi in occidēte. xcvj. dis. Cōstātin⁹. qz illō loq̄t quo ad ꝓprietatē. secus q̄ ad tuitionē et defensionē. Docenī certū est q ybiq; vn⁹ gladi⁹ alteri assistere debet. p̄cedit tn spūalis. vt pater z magister. Unī pōt supplere z punire tpalē negligentiā. z delictū. xcvj. dis. q̄s dubiter. Pōt etiā papa assistere regi. Dicerum salē ad quē spectat de iure sicut credendū est exq̄ p̄rari neāt terrā in quā iurisdictionē habuerī principes xpiani. z pōt tñ papa iuste facere p̄ceptū z ꝓstitutionem. q nō molestēt inuste xpianos. qui eoz iurisdictioni subsunt. z etiā eos in totū eximere a iurisdictiōe z dominio qd sup eos habēt. sed ꝺ nō nisi ex magna cā. Debet enī nec exinde graue scandalū generet. licet etiā infideles p cise nō coganf ad fidē. qz oēs sūt libero arbitrio relinq̄ti di z sola dei grā vocent ad ficē. xlv. dis. de iudeis. xxiij. q. v. ad fidē. Pōt tñ papa mādare infidelib⁹ q̄ i tris suis sue iurisdictiōis euāgelij pdicatores admitāt. Nam cū oīs creatura rationalis facta sit ad deuz laudandū. iuxta illud ps. Laudate dñm omēs gētes. z rursus. Omnis spūs laudet dñm. Certū est q si pagani pdicatores p̄bibeāt pdicare peccāt. z ideo a papa sūt punienda. vt iura no. In oīb⁹ aūt pdictis calib⁹ z in oīb⁹ aliis in q̄b⁹ papa hz aliq̄d mādare infidelib⁹ z cōpellē siue punire si nō obediāt papa solus z nulli⁹ alt⁹ nisi de iure suo p̄tenderet bellū eis indicere. z ꝑ ipos seculare brachiū inuocare. Sed p̄tra. qz sic dicit apl⁹. j. ad Corin. v. c. Nichil ad nos de his q foris sūt. ij. q. j. Multi. Solue. vez est excōmunicādo vel ad fidē ptise cōpellēdo cū sola grā dei vocādi sūt. xlv. dis. de iudeis. Alis aūt si nos vl nostros turbēt seu inq̄etēt seu bona nr̄a occupēt. mittū ad nos q̄ dic vt legit z notat de diuortijs. c. gaudem⁹. ꝟ. j. z ipmissis gradib⁹. Sed dices. exq̄ licet nobis repetere terrā sctam z alias regiones q̄s imperatores olim acq̄siuerūt z sibi subiugauerunt. p eo q imperatores semel in eis dñati sūt. q̄re nō licet eo mō infidelib⁹ repetere, totam italiā z hispaniā i quib⁹ olim dominiū habuerūt. Respōdeo q dñi hui⁹ terraz cū pplis suis p̄uersi sūt. fatemur tñ q si ppl⁹ alicui⁹ magni p̄incipis infidelis p̄uerterēt. sed dñs in infidelitate sua p̄maneret bene posset papa sup fideles iurisdictionē z dominiū relinq̄re. vno i fideli. ar. j. ad Thi. vj. in pn. Sed si xpianos q̄uaret imiuste posset ipm cōpescere. vt dictū est. sed z ꝓpter periculū fidei vel etiā eoz̄dē fidelium possit cogi dñs ad recipiendū pacū vel cōmutationē. infra ꝺ iudeis. c. fi. Mā sepe q̄s amittit res suas sine culpa sua. licet nō sine causa. puta fauore libertatis. C. p quī. cau. ser. acci. liber. l. j. et q totū. z multo fortius fauore fidei z religiōis. q̄ summa est ratio q̄ p ipa facit. ff. de religi. sumptus. Dicimus q infideles tenent pdicatores fidei admittere. nunq̄d q̄ z eodē mō xpiani tenēt recipe pdicatores machometi. vtriq; nunq; eodē modo. imo nec vllo mō. cuz enī ipi in errore z in inuio z nos in ꝟitate z in via. necesse est q ad imperia iudicemur. ar. in eo q legit z notat de diuortio. c. quāto. ꝟ. Si enī alter. Sed queres quō pōt ecclia romana z alie z etiā alij xpiani licite retinere ea q̄ tenēt in occidēte z alubi. cū imperatores romani ibi oīa cū armis q violentiā occupauerūt. Et ita constat. q mala fide tenuerūt. in qua z hi q̄ tenēt videntur successisse. Respōdeo. nescim⁹. vtrū ꝺ iuste occupauerit et in dubio supponere debem⁹. q vsi fuerūt iure suo recuperādo qō p̄ius p violentiā amiserāt. vl forte p matrimonia vel donatiōes vel alios p̄tract⁹ licitos ad eos legitime deuenerūt. licet postea in eis mitos rebelles inuenerint. z habuerūt q̄s vicerūt. Et pbat ꝺ. C. ꝺ rei vē. l. fi. z de peti. here. l. cogi. z de offi. p̄to. affri. l. j. z. ij. z in eo. qō legit infra de cele. miss. c. cū marthe. ꝟ. j. ꝟ. fi. De eccl⁹ aūt ꝓstat q ea q̄ tenēt iuste possidēt. qz nō ꝓstat quis añ occupationē dñs fuerit. In q̄ casu plato ecclie et potissime pape faciēda est restitutio tanq̄ xpi vicario. Unī z ecclie q̄ ꝓpria possidēt. iuste possidēt. ar. ff. de acq. poss. l. iuste possidet. z in eo q legit z notat de vsuris. c. cū tu. ꝟ. j. ver. vl his nō supstitib⁹. z de ꝓscripti. c. ad audientiā. ꝟ. j. z. c. j. seqn. Talia enī sūt paupib⁹ erogāda. vt ibi ꝺz. z q̄quid habēt clerici paupez est. xvj. q. j q̄m quicq̄d. Unī z papa z ecclie bona q̄ habēt z tenent. nō tanq̄ ꝓpria. sed tanq̄ cōmunia possidēt. extra de p̄bendis. c. Ratio. vt oīb⁹ hoīb⁹ necessitatē habētib⁹ subueniāt. Bona aūt hereticoz et scismaticoz auctoritate ꝓstitutionū p̄cipū hoc ꝓcedentiū recupanf. viij. dis. quo iure. xxiij. q. vij. p totū. s̄m Innocentiū. cui⁹ est hec

tota glosa. vel quasi. Hostiens tñ videt q̃ ī aduẽtu chri
sti ois honor z ois ꝓcipatus z oñe dominiũ z iurisdi
tio de iure z ex causa iusta. z p illũ qui supremã manũ
haber. nec errare pot. omni infideli subtracta fuerit et
ad fideles trãslata. Qõ hec iusta causa fuerit, pbaf &c
destastici. ꝯ. Regnũ a gẽte in gentẽ transferf ꝓter iniu
stitias z iniurias z ꝓtumelias. z diuersos dolos. q̃ b fa
ctũ fuerit, pbaf de ꝓstitu. c. trãslato. Et hoc in ꝑsonam
christi filij dei viui. qz nõ solum sacerdos fuit. sed z rex.
Luce ꝓmo. Ecce ꝓcipies z parties zc. vsq; z regni eius
nõ erit finis. Un z ipe dicit Math. xxj. Auferet a vo
bis regnũ. z dabit gẽti facienti fructꝰ eius. Dmõi aũt re
gni z sacerdotij principatũ, ꝓpterũ comisit filius dei
petro z successoribꝫ eius. vt patz in eo qõ legit z notat
extra de homi. c. ꝓ hũani. li. vj. z qui fil. sunt legit. ꝓpter
rabilẽ. ℣. ronibꝫ. p totũ. z maxime ver. fi. Ut ꝓfater as
serimꝰ. q̃ de iure infideles z ebẽt subijci fidelibꝫ. nõ eõ
uerso. vt patet p id qõ no. de iudeis. c. j. z. c. mltoꝝ. z. c.
er si iudeos. ℣. inhibemꝰ. Locedit tñ q̃ infideles q̃ do
minũ ecclie recognoscũt sũt ab ecclia tolerandi. qz nec
ad fidẽ ꝓsse cogẽdi sũt vt. s. dictũ est. Tales enī possũt
habere possessiões z colonos xpianos z terrã, iurisdictio
nẽ z ex tolerãtia ecclie. Et si bis ꝓrẽti nõ sũt vel aburũt
sibi imputẽt. si amittere cogunt, zc. Sup quo vide qõ
legit de iudeis. c. mltoꝝ. z in talibꝫ scz ab ecclia tolerat,
dicimus locũ habere illud apli. ꝓme. Petri. c. ij. Serui
obedite in omni timore dnis no tñ bonis z modestis
sed etiã discolis. z. j. ad Thimo. vj. in ꝑn. Quicũq; sũt
sub iugo serui. dños suos oñi honore dignos arbitrẽt
zc. z oes ꝓsiles auctoritates. Alios aũt infideles. q̃ nec
potestatẽ ecclie romane nec dominiũ recognoscunt nec
obediũt. in aignos regno. ꝓncipatu. iurisdictiõe. z oi do
mnio iudicam⁹. z illos q̃ trã sanctã vel alias ptes chri
stiani acquisiuerũt occupãt vel occupata detinẽt. tebe
re auctoritate ecclie impugnari. z multoforti⁹ hereticos
et scismaticos q̃s paganos. sup q̃ vide qõ notat ī sum.
ō hereti. in. c. excõicam⁹. z in. ℣. qualiter detinef. Alios
aũt infideles in pace de gẽtes z terrã illos quos seruos
tenem⁹. nõ p bellũ. nõ p violentiã aliquã. sed tñ p ꝓ
dicationẽ diem⁹ ꝙuerti debere. z si ꝓdicatores nõ ad
mittãt eos posse cõpelli p papã vt dictum est supra in
glo. Inno. Sed vbi xpiani sub dñio infidelium habitãt
quibꝫ nec resistere ꝑnt. necesse est q̃ patientiã habeant
et de facto ipsoꝝ dñium recognoscãt. z sic pot intelligi
dictũ aplī de q̃ nota z cũ hoc moderamine determina
et intellige q̃quid fm Inno. in supioribꝫ est notatum.
Sed cũ hodie ꝓncipes xpiani inter se bella z guerras
ꝓpria temeritate mouẽt. z q̃ vnus iuste z pacifice pos
sidet z ab antiquo possedit, ali⁹ de nouo violenter occu
pet z vsurpet z nihilomin⁹ a suis ꝓfessoribꝫ z eoꝝ pcã
quis notoria palpitãtibꝫ z dissimulantibꝫ z ab eisdẽ ca
stra possessiões z alias elemosynas sciẽter recipientibꝫ
absoluant. z p nõs ꝓscribi nequeũt. vt patz in eo qõ le
gif z notat. s. de ꝓscript. c. fi. Quis excusabit ista. Ne
scio rñdere. Caueat ipi sibi z ꝓsulãt alioqn timendũ est
ne cateruatim ad infernos innũerabiles ppl̃os secũ tra
hant. xl. dis. si papa. Penitẽat ergo z q̃d sciunt alienũ
esse restituãt. li. nec enī dimittit pcm nisi restituat ab
latũ. xiij. q. v. p totũ. Possunt tamẽ p veram penitentiaz
reparari. de sum. trī. c. j. ℣. sacramentũ. hec oia ibi.

Circa dominiũ autẽ ℣. I.

rerũ z vsum. Nota q̃ Jo. de rip. oz. mio. in quodam suo
tractatu hoc ponit. Dicit enī q̃ tria circa hoc videnda
sunt. Primũ q̃ nullo mõ expedit oia esse cõmunia p
statu nature lapse. Scõm videndũ est vnde rerũ dñia
distincta sunt. Tertiũ quõ ista diuisio fuit iusta. Pri
mũ pbaf sic. illud nullo mõ expedit reipublice per qõ
terre in solitudine verterent. q̃ qõ via aperiret fraudi
bus z malicijs. z q̃ qõ boni tẽp haberẽt pcm. z
li melius⁹ z q̃ esset efficax occasio nunq̃ habẽdi pacem.
Sed cõmunitas oĩm in repub. ista inferret. ergo zc.
maior ptz ex terminis. minor pbaf q̃ ad oes sui ptes.
Primo quo ad hoc q̃ terre in solitudinẽ verterent. Si
enī agri oĩbꝫ essent cõmunes ergo z agros colere z temi
nare esset cõmune. Sed patẽt experimẽto videm⁹ q̃
de cõmunibꝫ nllis curat nisi modicũ valde. Itẽ autem
les z incõueniẽs. aut aliqui. z cũ fructꝰ debẽt esse. cõmu
nes. nll⁹ iuenirẽt q̃ vellet sibi appropriare laborẽ cul
ture cũ cõtrare fructuũ. Probaf minor q̃ ad secundũ. s.
q̃ p hoc via aperiret fraudibꝫ z malicijs. quia fortiores
plus debito de bonis cõmunibꝫ occuparent. malicios
etiã z astuti cũ essent oia cõmunia nõ possent puniri.
eo q̃ dicerẽt se nõ recipe alienũ. sed tanto indigere. Et p
hoc ptz ps tertia. s. q̃ bonis esset peius. qz nollẽt accipe
nisi necessaria sibi. z malis esset melꝰ. qz nõ solũ necessa
ria sed z mlta superflua aggregarẽt. Patz z qrta ps. scz
q̃ talis cõmunitas esset efficax occasio litigij duplicit.
Primo qz inducerẽt occasionaliter maximã uncẽlitatẽ vt
ptz in pcedẽtibꝫ. Scõo qz ꝓpingeret frequẽter q̃ cadẽ
repu. eodẽ equo vel domo z sic de alijs plures vellẽt sib
vti. z sic cũ quilibet pari iure fungeret. qz res esset com
munis vellet q̃libet obtinere. z sic litigiũ esset z briga.
Sic igit ptz q̃ talis cõmunitas nullo mõ reipublice ex
pedit. Qui vult de ista materia ample videt. videat i. ij.
Polit. aresto. vbi reprobat policiã platõis. qz ponebat
oia cõia. videat etiã q̃libet. ij. henrici de gandauo.

Circa secundũ vtrũ ℣. II.

rerũ dñia sint distincta. pono tres ꝯclusiones. Prima
est q̃ in statu nature lapse rerũ dñia nõ sũt distincta, iu
re naturali. ista ꝓbo. Impossibile est naturã ad oppos
ta inclinare. sed in statu innocẽtie de iure naturali oia
erãt cõia. ergo z post lapsum cũ cadẽ sit. Maior patet.
minor pbaf. qz z eodẽ mõ fuisset vsus rerũ in statu ino
centie q̃ mõ plus valuisset ad nature sustentationem.
et pacificã ꝙuersationẽ. Sed p statu primo plus valu
isset cõmunitas cĩm. cũ quilibet esset rectus z nõ occu
paret de cõibꝫ nisi quantũ indiguisset. ergo zc. Scõo
idẽ, pbaf p illud decretũ dis. viij. c. quo iure. Nã iure na
ture sunt oia cõia oĩbꝫ. Scõa ꝯclusio est ista. q̃ iure
diuino nõ sunt dñia distincta. Jsta ꝓbaf p ar. predicti
canonis. Quo ꝓiure defendũt boĩes. s. villas diuino aut
humano. Unde quilibet pensat qõd possidet est humā
na volũtate. Nã iure diuino. Dñi est terra z plenitudo
eius. Tertia ꝯclusio est q̃ rerũ dñia sunt distincta iu
re positiuo humano. Jsta ptz p locũ a diuisiõe. qz ex q̃
sunt distincta z nõ iure naturali nec diuino. ergo iure
humano. Prima, pbaf p illũ decretũ quo iure. dis. viij.
Jure regũ possidẽt possessiones. Et ibidẽ. tollet iura
imperatoꝝ quis diceret. hec villa mea est.

Tertio videdũ quõ ℣. III.

ista diuisio fieri potuit aliq̃ lege positiua. Circa qõ sci
endũ. q̃ lex ad b̃ vt sit iusta requirit in legislatore prudẽ
tiã z auctoritatẽ. Prudentiã ad b̃ vt lex bñ ferat. Auto
ritatẽ ad b̃ vt liget. Lex enī ꝺr a ligãdo. Sententia aũt
cutuscũq; prudentis siue statutũ no ligat aliquẽ. super
quẽ nullã habet auctoritatẽ. Quõ aũt legislatore prue
dentia possit esse. satis patz. Sed quomo possit auto
ritatẽ ligãdi sup alios habere. cũ natura oes homines
equales genuerit. est dubiũ. ꝓter qõ est sciendũ. q̃ fm
aresto. de polit. ꝓmo politicoꝝ. duplex est principat⁹. pater,

principat⁹ dupl⁹

nus.s.ꝛ politicus. Paterꝰ oꝛtū habet a naturali gene/
ratiõe. Est enī paterꝰ principat⁹ ille q̄ pater princi/
pat filijs. Et iste cū sit de lege naturali. ptz q̄ sit iustus
Principat⁹ autē politicus est duplex. Vel quia residet
in vna psona sicut in regno francie. vel residet in vna
cõitate. sicut in italia. vbi vt plurimū ciuitates princi/
pant. Patet aũt q̄ istoꝝ quilibet põt esse iust⁹. si spon
te se velint alicui subijcere. dmo alicui⁹ prudẽtis vt ali
cui⁹ cõitatis. Justū est enī vt qui se regere nesciunt vel
nõ pũt sine auxilio vel directiõe alicui⁹ psone vel alicui⁹
ius cõitatis. illi se subijciãt q̄ ad regimẽ ꝛ gubernatio/
nẽ. Couenientes q̄ ab initio aliqui ad pstruendã aliquã
ciuitatẽ iuste potuerũt eligere aliquẽ pruosum. vel ali/
quos ad pncipandũ eis. Et h̄ vel pferentes ei pncipa/
tũ p se ꝛ beredib⁹ suis. vel p se tm̃. vel q̄ successores ei⁹
eligerent. sicut fuit in republica romanoꝝ. Dis pmiss. s
pater. q̄ dici põt iustã esse diuisionẽ dn̄oꝝ. vel q̄ a pa
tre diuidere. sicut forte fecit noe filijs suis post diluuiũ
vel a principe h̄ statuere. in quẽ cõis psensus pplꝰ trãs
tulerat hac pratem. Potuit etiã tertio mõ iuste esse di
uisio de cõi psensu coꝝ q̄ cõiter possidebãt. sicut legit i
Gen. de abrãa ꝛ lot h̄. Et sic se patẽt tria declaranda in
ista questiõe. Ad ar. in oppositũ rndeo. cũ dicit. q̄ cuz
cõitas tal⁹ ꝛc. ptz oppositũ in scdo ar. hui⁹ q̄stionis.

Gen. 13

Consequenter quero .ℸ.IIII

an dnia rer̄ ab initio iuste diuisa iuste possint i alios
a primis dnis vel dn̄ijs trãsferri. Arg. pmo q̄ nõ q̄ ꝛ
iuste possidet nõ põt cessare a iusta possessiõe nisi inu
ste possidebat. ergo ꝛc. Cõtra multi pcrus quib⁹ trãsfe
runt dnia iusti reputanꝫ ergo ꝛc. In ista qõe tria pce
dam. pmo ponã duas distinctiões. scdo tractabo mo/
dũ iuste trãslatiõis fm verũq̄ membrũ. Prima distin
ctio est. ista. q̄ trãslatio dn̄ij pot esse q̄ ad dn̄ium rerũ
vel q̄ ad vsum tm̃. dũmodo penes ipm totaliter rema
neꝫ ꝛ vtraq̄ trãslatio alias ꝛ alias regulas habet. Se/
cũda distinctio est ista. q̄ trãslatio dn̄ij põt fieri vl auto
ritate publica pncipis. vel auctoritate puata dn̄i imedi
ate ipsius rei. Si primo fiat trãslatio dn̄ij. s. auctoritate
publica. sic do hic vnã regulã generalẽ. q̄ trãslatio do/
minij auctoritate legis iusta est. ista ptz. q̄ sicut lex iuste
potuit ab initio distinguere dnia. vt ptz. q. pceder. ita
potest distincta dnia iuste trãsferre. Ex ista aũt regula
sequit. q̄ pscriptio i imobilib⁹. ꝛ vsucaptio in mobili/
bus est iusta trãslatio. pbat auctoritate. ex de pscript. c.
vigilãti. in glo. sup verbo nouerit. Vel aliter pbat etiã
ratiõe ꝛc. Illud pot a pncipe iuste statui q̄. est necessa
riũ ad pacificã subditoꝝ quietationẽ. sed dnia rpaliuz
rerũ q̄ raro tpe negligũt trãsferri videt. ergo necessariũ
est. ista trãslatio. pbat. ꝛ. ff. de pscript. c. si fundi. et
ad pacificã subditoꝝ gubnationẽ. ergo ꝛc. Maior ptz
cũ pax sit illud q̄ maxie expedies ꝛ necessariũ reipu.
iudicat. Minor. pbat. si enī nõ trãsferret dn̄ium in oc/
cupantẽ. ꝛ semp post q̄ncũq̄ tẽpus remaneret dn̄ũ
apud primũ lites fierent inũerabiles. Posset enī primꝰ
dns post quantũcũq̄ tẽpus repetere rẽ illã vel heres
suus. ꝛ valde difficile. imo q̄si impossibile esset. pbatio
nes sufficientes ad talia habere. ꝛ q̄ pñs nec lites discin
dere. ꝛ sic generarent odia ꝛ multa alia mala. Preterea
princeps iuste posset legẽ transgredientẽ punire. cuius
transgressio verti in damnũ reipub. nõ solũ in rebus
imo in psona. sed tanto tempore dimittere rẽ suaz esset
negligentia ꝛ transgressio valde nociua reipu. ergo ꝛc.
Maior patet. minor. pbat. tũ q̄ pacis impedimentũ.
tũ q̄ excultura terraꝝ germinant ea. quib⁹ reipu. sustẽ
tatur. igit negligẽs multũ transgredit. Ex his patz ter
tio. q̄ possidens aliquid iure pscriptionis iuste possidet
q̄ auctoritate legis iuste possidet. Et ideo rem legittime
prescriptã vel vsucapta restituere portus est supereroga
tionis q̄z necessitatis. Si aũt fiat translatio dn̄ij a per
sona priuata. puta a dno rei imediate h̄ posse fieri dici
tur. vl libaliter trãslatiõe. puta illa i q̄ nihil ex h̄ expectat
ꝛ cõiter vocat datio vt donatio. Vel ex trãslatiõe illibe
rali. puta p emptionẽ et vẽditionẽ p mutatiõez ꝛ hmõi
Sz ō his dicet infra i tulo de mercatoribꝫ artificib⁹. Ti. 8. q̄

Laplm. iij. de declaratiõe terminoꝝ vsufruct⁹. vsus
possessionis. proprietatis. dominij ꝛ iuris.

Quia aliquã rem pos

sunt ista. ꝛcurrere. vsufructus. vsus possessio
proprietas dominiũ ꝛ ius. Usufructus aũt fm
iuristas describit sic. Usufructus est ius vtendi fruẽdi
alienis rebus. salua rerũ substãtia. vt ptz. ff. de vsufruc.
l. j. Ponit autẽ in ista descriptiõe alienis rebus fm
iuristas. q̄ sua res nemini seruit. Et ideo in re propria
nõ habet aliquis vsufructũ. Scõm eos enim in rebus
constituit duplex seruitus. psonalis. ꝛ realis. Realis q̄n
res inanimata seruit rei inanimate. vt ager agro. predium
predio. Personalis q̄n seruit rei animate sicut homini. q̄a
ergo in re pria nõ pot pstitui seruit⁹: ideo vsufructus
semp est in alienis rebꝫ. ꝛ iõ si habeo vsufructũ in vno
viridario ꝛ postea ad me ꝙueniat pprietas. habita pprie
tate expirat vsufruct⁹. Itẽ ponit ialua rerũ substantia
et ideo fm iuristas nunq̄z in rebꝫ vsu psumptibilibus
pstituit vsufruct⁹ ppriꝫ. q̄ nõ manẽt post vsum. insti. de
vsufru. ℸ. pstituit. Itẽ ponit ius vtendi ad differentiã
vrilis. dn̄ij. q̄ō q̄nq̄z in rebꝫ alienis habet. sicut emphi
teota. ꝛ feudatarius habẽt vrile dn̄ium rei. cui⁹ dn̄ium
directe primet ad dn̄m superiorem a quo res renet in em/
phiteosim vel in feudũ. Itẽ ponit fruendi ad differen
tiam nudi vsus. q̄ minꝰ est in vsu q̄z in vsufructu. vt
dicit insti. de vsufruc. ꝛ habi. ℸ. minus. Sicut dat exẽ
plũ in grege ad stercorandũ agrum ꝛ lac ꝛ lanã ꝛ fetus
recipiendũ ꝛ distrahendũ sicut voluerit. Fetus enim ꝛ
iumenta ꝛ pecudib⁹ ꝛ quodlibet alial irronale comput
at in fructu. sed nõ in ancillis. Un̄ si habes vsufructũ
in ancilla. partus ancille nõ primet ad vsufructuarium
sicut dicit. l. ft. ff. ō vsufruc. l. vestis. Et est ratio legis optī
ma. quia absurdũ extimauit natura hoiem i fructu eẽ.
cũ omnes fructus gratia hominis comparauerit. Illuꝫ
exemplũ potest dari. Si vsus viridarij sit tibi relictus
rosas ꝛ flores viridarij poteris sumere ad vsum tuum.
sed alteri nõ poteris vẽdere aut dare. sed si vsufructus
sit tibi relictus ꝛ vendere ꝛ dare ꝛ ad opꝰ tuũ retinere
poteris. Similiter si in orto aliquo sit tibi vsus legat⁹
poteris oleribꝫ ad vsum tuũ. sed alij nõ dabis aut ven/
des. Si ẽo vsufructus ꝛ vendes ꝛ dabis. ꝛ ad opꝰ tuũ
retinebis. sicut ista. pbanꝫ. ꝛ. ff. de vsufruc. l. si fundi. et
insti. de vsufruc. ꝛ habi. ℸ. sed minus. Patet ergo. qua/
re ponitur fruendi. quia habens vsum solum põt vti
pro se. sed nõ frui. quia nõ potest dare alijs vel vendere
Et ideo videt mihi. q̄ quilibet habet vsufructũ. neces/
sario habet vsum. et hoc etiã dicunt iuriste. dicũt enim
q̄ si alicui legat vsufructus. deducto vsu nihil valet le
gatum. quia verba repugnãtia reperiunt in legato. sicꝫ
probatur. ff. de vsufru. et habi. l. per seruũ. ℸ. fi. sed si de
vsufructu. Ista aũt repugnantia non est ex alio nisi q̄a
de necessitate sequit. habet vsufructũ. ergo habet vsuz.
Verum est q̄ sicut ipsi dicunt. q̄ aliquis simpliciter le/
gauit vsufructũ. ꝛ postea. ademit ad vsum valet lega/
tum. q̄ habuit bonũ initiũ ꝛ adempto dicit nulla. sicut
patet in allegatis iuribꝫ. Unde ergo sequitur habet
vsufructũ. ergo habet vsum. Sed nõ conuertit habet
vsum. ergo habet vsufructum. imo est fallacia conse/

Usufruꝫctus est.

quẽtis arguẽdo a supiori ad ſkm affirmãdo ſic. ẽ aial ergo eſt hõ. Sic ergo ptz quid ẽ vſufructꝰ. Juriſte autẽ diſtiguũt duplicẽ vſufructũ. ſ. cãlem ⁊ formalẽ. Sz iſta ſufficiãt ad ꝓns de vſufructu nob theologis. q̃ parum habemꝰ de iſta materia.

Vſus eſt

Vſus aũt ſecundum .§.I.

turiſtas ẽ ius vtẽdi alienis reb⁹. ſalua rer⁹ ſubſtãcia. Et qz ponũt rebus. pz ſm eos q̃ vſus nõ ꝓſtituũt in reb⁹. q̃ vſu ꝓſumunt. qz in caliby non põt rer⁹ ſubſtãtia ſalua remanere poſt vſũ. Jtẽ qz nõ ponũt fruẽdi diſtinguitur vſus ab vſufructu. vt ſup̃ declaratũ ẽ. Sz quãtũ mihi vid̃ detur ẽ egiſſe uſto mo vſum accipiũt nimis ſtricte. ſ. pro vſu ꝓo quo cõpetit fuit⁹. Jdeo accipiẽdo vſũ ſm naturã rei ⁊ magis large ⁊ ſm iura canonica cũ ſm rei ꝓtatẽ aliqs vtat re ſua ſicut aliena. Jtez vtãt pane cũ eũ conſumit ⁊ comedit. alꝫ nõ ꝓſumeret vſu niſi poſſz ẽre comeſtionẽ panis habere vl⁹. Sic g̃ accipiẽdo vſũ videt mihi q̃ vſu nudũ facti. de q̃ loquũt ꝓſtitutores iob. ꝓpũ. Edite ꝫ fratcellos poſſumus imaginari q̃drupl̃r ꝓpo nõ põt dici vſus nud⁹ facti ꝓter oĩs iuris nudationẽ. Scõo ꝓter ꝓprietatis excluſionẽ. Tertio ꝓpt oĩs vtilitatis ꝓpriationẽ. Quarto ꝓter actõis in iudicio abdicationẽ. Exẽplũ oĩz iſtoz. De ꝓmo ſi ego eẽrarẽ equũ cuius ego nõ eſſem dñs. nec haberẽ aliqd̃ ius equitandi equũ. tũc haberẽ vſum nudũ eẽratõis equi p oĩs iuris nudationem. Et iſto mo fur ⁊ latro habet vſum nudũ facti in re furtiua. qz hz vſũ denudatũ facti ꝓpietate qz ꝓprietas nõ ẽ in eo ſz alter⁹. ſil̃r de equo. ⁊ tũc poſſuz dici hr̃e vſũ nudũ facti ꝓpietatiſ excluſionẽ. ⁊ econtra ille nõ haberet nudũ vſũ q̃ haberet ꝓprietatẽ. ſ. rei. Exẽplũ de tertio gñ aliqs hz vſũ alicui⁹ rei. vl̃ circa aliquã rẽ. ⁊ tñ caret oĩ fructu ⁊ vtilitate q̃ poſſet ſibi ex tali vſu puenire. Sicut ſi ſeru⁹ vteret aliqbꝫ inſtrumẽtis ad colendã terrã dñi ſui. talis vſus poſſet dici nud⁹ quãtũ ad fructũ vel vtilitatẽ ſerui qz ex tali vſu vel oge nilꝫ fruct⁹ vel cõmoditas acq̃rit̃ ſuo. ſed dño. Sil̃r famul⁹ ꝯpioz ris tota die cõputat monerã dñi. ⁊ vtilitas nõ applicat ſibi ſz dño. Talis poſſet dici nud⁹ vſuari⁹ ꝓter oĩs vtilitatis ꝓpriationẽ. Exẽplũ de ꝯrto. Si aliqs haberet aliquã rẽ ⁊ cũ auferet ſibi nõ poſſet ꝛcta illum in iudicio agere. vel ex voto vl̃ ex alia quacũq̃z cã. tunc poſſet dici habere nudũ vſuz p actionis in iudicio abdicationem. Et hec ſufficiãt ad preſens de vſu.

Poſſeſſio eſt.

Tertium aũt eſt poſ .§.II.

ſeſſio q̃ ſic deſcribit̃. Poſſeſſio eſt corpalis rei detẽtio corpozis ⁊ ani iuris adminiculo interuenięte. ſic deſcribit hoſti. in ſum. õ cau. poſ. ⁊ ꝓpie. Dicit aũt corpalis rei. qz ſm turiſtas in corpalia nõ poſſidenẽt. ſed q̃ſi. Dicit̃ ãt detentio. qz poſſeſſio ſm iura õr qu̇ ſi pcdũ ſeſſio. alit non acq̃rit̃ niſi corpore ⁊ aĩo interueniẽte. Uñ ſi alterꝫ deficit nõ ẽ poſſeſſio. Jtẽ õr iuris adminiculo. zc. qz õr q̃uis aliqs alicui rei corpe ⁊ aĩo inſiſtat. cũ nõ habeat iuris adminiculũ nõ dicit̃ ꝓprie poſſidere. Uñ ſm eos poſſeſſio aliqñ habet plurimũ iuris. vt qñ acquirit̃r ſeruũ dño in reb⁹ peculiaribꝫ. Nã ſine actu dñi acquiritur ſibi poſſeſſio. ertã ipo ignorãte. ⁊ vſucapio ꝓcedit ex ea. Qñq̃z habet multũ iuris. ſed nihꝰ q̃z prima. ſic illa q̃ mihi p procuratorẽ acq̃rit̃ ertã ignorãti. ſz ex illa vſucapio nõ ꝓcedit. Qñq̃z hz parũ iuris. ſz plurimũ facti in acquirendo. vt illa quã mihi p meipm acq̃ro. ſz iſta i retinẽdo hz multũ iuris ⁊ parũ facti. qz ſolo aĩo retinet. ſed nõ acq̃rit̃ niſi aĩo ⁊ corpe interueniẽte. vt hec oĩa nõ tanꝫ diffuſius p ber. gloſa. cõ de cõceſ. ꝓben. ca. cũ nr̃is Semp q̃ poſſeſſio hz iuris adminiculũ. Sz ꝫ hoc vid̃ tur. qz fur ⁊ raptoz bñt poſſeſſionẽ rei furate ⁊ raptẽ. ⁊ tñ nullũ bñt iuris adminiculũ vñ ſint reſtituẽdi vt ꝓbatur. ex de reſti. ſpo. c. in lr̃is. ⁊ ff. õ vi ⁊ vi ar. l. i. §. qui a me. q̃ nõ ſp in poſſeſſione ꝛcruenit iuris adminiculũ. Reſpondeo ⁊ dico q̃ fur ⁊ raptoz nõ dicũtur ꝓprie poſſidere ſz ſolũ iniuſte detinere. ſed ſũt reſtituẽdi ex alia cauſa forte. ⁊ ſine forte. b ſtatutũ ẽ ita in odiũ ſpoliantiũ ⁊ auferentiũ violent res ſuas hoĩby. Uñ ſm q̃ dicit illa decret. in lr̃is. hoc fuit introductũ ꝓ iuris rigorẽ contra iuris cõis eẽratẽ. q̃ q̃q̃z preferk rigori. vt ibi dicit glo. Et ſi dic innoc. in cadẽ decre. ſm opinionẽ ꝓbabilem multoꝝ. ſi coſtaret tũc p ſuã ꝓfeſſionẽ ipſum eẽ ꝓpriẽ. vel ꝓſtaret de ꝓprietate rei. eſſet pdoni reſtituẽdo ꝺ neganda. ⁊ b ſi qz nũq̃z vere poſſedit nec naturaliter nec ciuiliter. ſz ſolũ detentoz fuit iniuſtꝰ. qz certã nemo pot eſſe iudex in cã ſua. ⁊ ſi rẽ furtiuã nõ debeo a fure accipere niſi auctoritate iudicis coram quo oſtendam rem eſſe furtiuã. quare zc.

Proprietas eſt

Quartũ quod inue .§.III.

nit circa aliquã rẽ eſt ꝓprietas. q̃ ſic deſcribit̃ ab eodem Hoſti. ibidẽ. Proprietas ẽ dñium rei tuſſz modis q̃ſtũ. Alexãdꝛ aũt dominũ iuregentiũ ⁊ iure ciuili. Juregentiũ q̃ occupatoꝛz ſic i his q̃ nõ fuit in bonis alicui⁹ hominis q̃ occupãti ꝓcedunt ſic ſũt vere beſtie. aues ⁊ pisces. q̃ in terra. in mari. in aere capiũt. ⁊ in his q̃ cõta ſt vt i mari ⁊ in litore maris ⁊ lapillis ⁊ gẽmis q̃ ſũt ibi in diuerſis regionib⁹ ꝫ iura. Jtẽ in his q̃ ab hoſtib⁹ capiũt. Jure aũt ciuili acq̃rit̃ dñium multiplicit̃. ꝓſcriptione. vſu capiõe. arrogatiõe. monachatiõe. reſtatiõe. ſucceſſione. ⁊ alijs multis modis de iure ciuili inductis.

Quintũ qd̃ requi .§.IIII.

ritur circa aliquã rẽ eſt dñium. Dominũ eſt ſm aliqs doct. ⁊ ius idẽ dicũt in re. qz tantũ habet aliqs de dominio in re. quantũ habet de iure. Uñ ſi habet ius i re habet dominũ in re. Si habet tñ ius in vſu rei. habet dñium in vſu rei. Alliquiby aũt doctoribꝫ videt oppoſitũ. ⁊ tota rõ eſt. qz ſm pbm ⁊ ſimpliciũ in pdicamẽtis. relatio dominꝰ eſt relatio ſuppoſitiõis. ⁊ ideo nilꝫ dicitur habere dñium in aliq̃. niſi ſit ſibi ſuppoſit⁹. ſed aliquis nõ põt habere ius in aliq̃ cui nõ eſt ſuppoſitus. imo ecõtra. ſicut filiusfamilias habet ius in patre. ſimiliter ſerui⁹ in dño. qz tenẽt eis ad alimentationẽ. ſimil̃r monach⁹ in monaſterio. ſubditus in plato. qz tenẽt ſibi ad ſacramẽtoꝝ adminiſtrationẽ. ergo ius ⁊ dñium nõ ſunt idẽ. imo ſm iſtos ius ſe habet in plus q̃z dominũ quia dominũ oĩe eſt ius. ſed nõ oĩe ius eſt dñium. Dñium enim videt ſibi addere ius quandã ſupioritatem ⁊ autoritatẽ. Et ſic ꝺ ſm iſtos ius ſe habet in plus q̃z dominũ deſcribit̃ ſicut. Dñium eſt ius habẽdi poſſidẽdi ⁊ vtẽdi aliqua re ſimpliciter p libito voluntatis. vel ſm aliquẽ determinatum modũ ex quadã ſupioritate ⁊ autoritate. dicit aũt in dicta deſcriptione ius. qz ſi aliquis detineret vel vteret aliqua re ſine iure. ſicut fur ⁊ predo. talis nõ haberet dominũ. Dicit ius poſſidẽdi zc. et hoc debet intelligi iure ꝓprio nõ alieno. qz procurator iconom⁹ ſeu diſpenſator vtit̃ iuſte ⁊ licite rebꝫ dñoꝝ ſuoꝝ. ſed hoc nõ facit iure ꝓprio ſed iure dñi. Item dicit̃ p libito voluntatis ſimpliciter. quantũ ad dñium rer⁹ ꝓpriũ ⁊ pfectũ. p qd̃ habet ius in re. quãtũ ad ꝓprietatẽ ſimpliciter ⁊ ẽptum ad omnẽ vſum q̃i natus eſt circa rẽ. qz poteſt eã vẽdere ⁊ donare ⁊ diſtrahere ſicut placet. Dicit aũt vel ſm aliquẽ certũ determinatũ modũ ꝓter duo. Primo ꝓpter dominia ꝺditionata. puta cũ quis eſt dñs rei q̃ ad rei ꝓprietatẽ ⁊ vſum ſil̃. ſed tñ nõ poteſt vendere niſi certis perſonis. puta propinquior de genere et de

In ꝓbo habet

terminato mō seruando legittimā liberis fm leges. vl
speciales patrie ꝓsuetudines. Scdo ꝓter dñium imp
fectū. Usufructuari⁹ enī vsuari⁹ ꝫ nō habeat dñium p
rei.nō habet vez domiuū. ꝫ impfectū .p eo q vez ius
habent in vsu vel vsufructu rei ꝫ nō i rei ꝓprietate. alio
quin nō possent in re iure suo vendere vl alienare vsuz
vel vsufructū. Jura aūt cauētia q vsuari⁹ vl vsufructu
ari⁹ nō habent dominiū simplr in ꝓprietate rei dicunt
ipsos nō habere dominū. ꝫ fm ꝓprietatē sint dñi ipsi⁹ vl⁹
vl vsufruct⁹. Jtē dicit cū qdā supioritate z autoritate. cū
sit relatū superpositōis. Est aūt sciēdū. q dñij ad p
Diuisio sens possum⁹ accipe tres diuisiones. Prīa ē cū domini
dominij um sit ius habendi rē cū quadam superioritate z auto
ritate ad eā. sicſtatī ōclaratū ē. s. cut ē duplex ius sic ē du
plex dominū. Jus aūt ꝑma siti diuisiōe diuidit a pbo
v. erbicoꝝ in ius naturale z ius positiuū. qō vocat pbs
fm legis positionē. Et fm b̄ est duplex dnium. quod
dam naturale. z quoddā politicū siue ciuile. Dñiuz aūt
naturale est ius qō cōpetit alicui a natura habēdi z vtē
di aliqua re cū quadā supioritate z auctoritate ad eam.
sicut ē ius patris sup ꝓlē. z viri sup ꝓorē. z dñi sup
seruū. si sit seruus a natura. Eodē mo q loqtur arcsto. i.
politicē. q qui pōt mēte ꝓuidere z ꝑualere. i. rōne viue
re principās natu. z dñs natura. qui aūt nō pōt h̄ corpe
facit subditū z natura seruū. z sil⁹ dñium qō habz aut
habuit bō in statu nature integre sup aīalia irrōnabi
lia. De quo legit Ben. i. Dominamini piscib⁹ maris z
volatilib⁹ celi. fuit dominium naturale. qz tale ius cōpe
tit boi a natura. Dñiū aūt politicū siue ciuile ōr ius cū
superioritate ꝓdicta. quod nō ꝓuenit alicui ꝫ naturā.
sed mere ꝫ adiūctionē z collationē humanā vl diuinā
spūalē z supnaturalē. sic est dñium dñi ꝑpetuū ab ho
mine pōt dici dñiuz ciuile. vl fm legis positionē. Scōa
diuisio ē dominij politici seu ciuilis. qz quoddā est ve
rū dñium z ꝑfectū. quoddā ꝫo. s. imperfectū. sic iā aliq
liter tactū est. Non imperfectū sed ꝑfectū dominū ē qñ
quis habet dñiū in rei ꝓprietate vn vsu et⁹. qz pōt eam
vsu ꝓprio ꝓsumere vendere z alienare. z ea vti. put vult
Dominiū ꝫo imperfectū est cū nō habet ius in rei ꝓpriete
te. sed solū in vsufructu vel vsu. Uñ tal nō pōt dici do
minus rei. ꝫ dñs vsus l vsufruct⁹. Tertia diuisio qz do
miniū vez habet mltos modos distinctos. qz quoddaz
ē supi⁹ z mediatū. qddā altū qddā bassuz qddā vtile
qddā directū. z sic de alijs modis. z in eadē re. Et ō sci
endū. q ꝫ eiusdē rei nō possunt esse ꝑles dñi sil. qlibet
insolidū fm eundē modū z eandē rōnē dñij. vt dicit in
ꝑdicto. s. ꝫ. z. ꝑdicta possideri. tñ fm diuersos modos
dñij z diuersa iura vni⁹ z eiusdē rei pñt ꝑles esse dñi z
distincti. Sicut campi. Rustic⁹ habet dominiū vtile.
Burgensis ꝫo habet in eodē campo directū dñiū. Mi
les dñiū bassuz Rex dñiū altū. z sic ꝑz quid est dñiuz.

Sextum z vltimum. §. V.

quod reꝑitur circa rē est ius. z qz dominiū addit soluz
supra ius superioritatē z autoritatē. ideo posset describi
ius in eadē ratione sicut dñiū dēpra illa ꝓdītōe cū qua
dā superioritate. Vel possum⁹ sic describere. q ius est
potestas exercendi aliquē actū circa rē. Uñ si licite pos
sum vēdere librū. habeo ius in vēditione libri. si licite
possum in eo legere z studere habeo solū ius in lectōne
et studio libri. z sic generaliter cōcludendo. q̄ntum ha
beo de potestate licita circa rē. tantum habeo ō iure cir
ca eā. Et q hoc sit vez declaro breuiter sic. Dō circa rez
aliquā venientē in vsum vite humane. nō habet nisi du
plex posse. s. posse facti seu executiōis q̄ ꝑt bō vti illa re
licite. sed posse solū facti nō dicit ꝑcise posse iuris. q̄ pos
se licite dicit posse iuris. Maior ꝑz. qz nō video circa aliq
quā rem bō possit habere aliqō posse. nisi l posse facti
absolute. q̄ pōt vti etiaz illicite l posse licite. Sz mior fa
cil⁹ ꝓbat. qz illō qō fit de iure licite fit. q posse facti nō ē
posse iuris. Relinq̄t q q posse licite sit posse iuris. Est
enī hic sciendū. q frequēter aliqō nomē cōe pluribz fm
rē fm modū quo cōiter accipit. retinet sibi nomē ꝓprīū
condistinctū ꝫ aliā. sicut ꝑscientia q fm rē est cōis. ē no
tícia a ꝓbatiōis bonoꝝ z reꝑbatiōis malorū. sic pater.
et ad Ro. viij. Ubi ōr. quos ꝑscivit hos z ꝑdestinavit. z
ad Ro. xi. Nō repellet dñs plebē suaz quā ꝑscivit. tñ
fm cōem acceptionē retinet sibi nomē ꝓprīū ꝓdistinctū
ꝓtra ꝑdestinationē. Uñ soli mali dicūtur ꝑscīi Sic re
creest in ꝓposito. q posse facti ꝫ fm rē sit cōe licite z illi
cite vtenti q̄libet enī de facto vtit siue licite siue illicite
vtatur. tñ fm cōem acceptionē cōdividim⁹ posse facti
ꝓtra posse iuris. dicēdo q ille pōt de facto q̄ potest ali
quē actū exercere. sed illicite. Ille aūt pōt de iure. q̄ pōt
actū licite exercere. Patet ꝑ q ius nō dicit aliquid aliō
nisi ꝓtātē licite exercēdi aliquid aliud actū. Et b̄ etiam
dicit aug⁹. xxij. q. ij. faciat. Et ē in li. de mēdatio. Ubidi
cit sic. Faciat bō quod pōt ꝓ tpali salute hoīm. cum āt
ad hoc ventū fuerit vt tali saluti nisi peccādo consulere
non possit. tam extimet se nō habere. qō faciat qñ id re
liquū esse ꝑspexerit qō recte faciet. Per qō etiā dicunt
iuriste. q illud possum⁹ solū qō de iure possumus. qō
etiā ꝓbo adhuc. Omis actus q̄ pōt esse circa aliquā rē
vel pōt exercēri licite vel illicite. ex q̄ supponit q pōt ex
ercēri. qz ꝓtrarie opposita in subiecto apto nato eē ꝓpol
lent ꝓtradictoriijs. vt pater. iij. methaphisice. Sed ius
circa aliquē actū dat aliquod posse. vel saltem sic posse
circa illum actū. sed certū est q nō dat posse illicite. im
mo nō stat cū posse illicite. ꝑ q ius dat posse licite rē. hec
omia quidā magn⁹ magister in libello contra fraticel
los. cuius nomē ad huc nō inueni.

Explm q̄rtū de diuersis vitijs dñoꝝ z officialiū coꝝ.

Ad diuersis regioni

bus sūt diuersi modi ꝓncipādi z dominādi
Nam regna regunt ꝫ vnū regem. aliqua etz
am dominia ꝫ vnū ducem. marchionē. comitē z hmōi
regunt. Alique ciuitates z dominia sūt que regūtur ꝫ
plures z ad tps q dicunt dñi ꝓres vel antiani vl con
sules z hmōi. q etiā ad disponēdū de factis cōitatē cō
cernētib⁹ habent secū collegas sub diuersis noīb⁹ offi
cioꝝ. vt in italia florētie. senis. In terrꝫ eccl'ie vice pape
dominant. vel vn⁹ gubernatoꝝ instituꝫ ab eo. vl aliqs
laicus habens vicariatū ab eo. vt in marchia. z roman
diola. ferraria z hmōi. Quilibet ꝑ debet fm modū sue
iurisdictiōis dñari z nō excedere terminos sue ptātis.
Et qz in multis locis. vt florentie iurāt qñ officiū sulsi
piunt seruare statuta ciuitatis. z q̄dā ērdecermiate tūc
exp̄ssa attēdant diligent z fuēt ne ꝑiuri inueniāt. z q̄
tiēs aliq̄d eoꝝ trāsgrediunt. mortale sine dubio est. Ju
dicare ēt z ītromittere se de his ad q̄ se nō extendit offi
ciū eoꝝ fm statuta b̄ determiantia ē ꝑ gue pcīn vt ꝫbi
gra. Et statuto hēt. q dñi ꝓres ñ dñt se ītromittere in
causis ciuilib⁹ cū habeāt officiales ad hec depuratos
vt ptātē. capitaneū z hmōi. Ciues āt hītes ad iuicem
cās ciuiles. dāt cozā eis petitōes. vn⁹ ꝫ aliū ꝓmentes
cām criminalem vt q ꝫberauit cū z iniurias fecit. cum
sit falsū manifeste. z b̄ ipsi sciunt. z sic ꝓtextu cause cri
mial' admittūt petitōs illas falsas. acsi essent crimiales
cause. z cogunt ꝑtes facere compromissum. q̄ us enim
plū videat. qz per hanc viam multi iponētes z oppssi
a maioꝝ se iuuant. qui forte al's nō possent obtinere
iusticiā vl cū diuturnitate tpis z magnis exp̄nsis. tñ vt

dicit apl's ad Ro.xiij.c.7.xliij.q.v.c.forte. Nō sūt facienda mala vt eueniāt bona. Malū vtiq; ē dicere mēdacium 7 maxime in iudicio. Un nec ipi pontifices petitō nē excusantur a petō. Malū ē intromittere se de phībitis p statuta coq̄ q iurāt seruare Et ondūt se velle illa durare in roboze suo. Nā si ponerēt pertinōes i cā ciuili nō admitterēt eas q̄ dicerēt ñ ptinere ad eos. 7 tñ sciunt vere esse ciuiles 7 sic faciūt ptra illā regulā. certum est de regu. iuris. li. vi. Itē solent excedere in b. q̄ nō pmittūt cōsilia esse libera. sed p violentiā extorquēt per multā importunitatē faciente fauas ostēdere. Sz 7 ipi grauiter peccāt ptra honestatē agentes bone ciuiliterz et ptra libertatē. 7 si iurāt dare cooptas. pluri sūt ptrarii facientes. 7 peccāt mortal'r. nec excusat eos timoz displicentie vl' incursionis dāni vel odij. q̄ dz q̄s portare mala sustinere. q̄ petō ptinere. xxxij. q. v. ita ne. Et qui eos ad b̄ inducūt. cū sint occasio pluriū coq̄. peccāt mortaliter. Itē cū suscipiunt seu inducūt alios collegas 7 consiliarios ad suscipiēdū bella iniusta vl' ad imponēdū iniusta onera vl' ad consentiēdū siue i exiliū mittendū alios sine iusta cā. vt ex inuidia. odio. leuitate suspitione vltra petīm teneāt de dānis. De quo vide. s. in. ij. p. de resti. 7 j. ti. de bello.

ti. 4.

De officialibus domi. §. I

noz videndū ē si dñs sit vn⁹ vel plēs si officia dedit l' tallias vel gabellas 7 hmōi psonis de quib⁹ pōt presumiq; nō sint vtiles 7 iusti in talib⁹ officijs vl' actib⁹. l' si vēdidit petio tāto. q̄ emptores recuperare nō possint sine grauamine subditoz. in vtroq; eni casu peccauit 7 tenet de dānis ide secutis. als aūt licet tolleran posset hoc. s. vendere hmōi officia nō tñ expedit nec habet bonā spēm. ideo potius eligendi sūt ad officiū idonei 7 cogendi q̄s sint vēdenda talia officia. Tho. i epla ad quā

scz brabā tie Opu. 21.

dam ducissam.

Item si mutuū det. §. II.

subditus superioꝛib⁹ dñis. vt ex mutuo sibi dare officiū ex quo officio satisfaciat sibi. vel si mutuo accepit ipse a suis subditij. hoc pacto. vt det eis officiū ex q̄ officio

2.2e.q.78 arti.2.ad 3m.7. 6m

satisfaciat eis in vtroq; casu pactū vsurariū Tho. vide in sūmis. Itē si officiales malos. tyrannos 7 iniustos posuit vl' imperitos negotioꝛū scienter vl' ex negligentia. Uel etiā vt min⁹ expenderet peccat grauiter. 7 tenet de dānis que inde sequunt. q̄ q occasionē dampni dat damnū quoq; dedisse videtur. q. q. i. notū. in glo.

Item si dominus ē. §. III.

vnus vel plures. nō debent iniustas vel indebitas tallias vel collectas exigere a subditis. Est aūt hmōi tallia vel collecta vel exactio iniusta 7 indebita q̄n vz ē vltra id de quo conueniūt secū subditi vl' cū antecessoꝛib⁹ suis bona fide 7 sine vlla coactōe sūi instrumēto vel pacto determinata ē quātitas. Sit'r ē iniusta q̄n 7 si ñ ēet quātitas determinata sed indefinita ptinet in instrumento vel pacto q̄ possit exigere. nimis grauat inspecta pdictione. 7 b̄ arbitrio boni viri. Est ēt iniusta si nouā exigit et cā iusta nescit 7 hmōi. Est ēt iniusta q̄cūq; nō extitit memoria in p̄decessoꝛibus. tū nō implet dñs illud pterq̄ instituta. vt puta si deberet tenere officiū vl' uia securam vl' defendere eos. q̄ nō facit ex negligentia. auaricia vl' pria malicia. Cogendo ad hmōi exactiōes directe p se vel suos rapinā facit 7 tenet restituere. Et oz indirecte cogere q̄n pter b̄ negat eis iusticiā vel nō defendit eas et hmōi. Spōte ablata sine vlla fraude pōt accipere. t. q. ij. placuit guil. Itē si spoliauit suos volentes ad alium locū vel dñm se pferre rapina ē. nisi certū esset q̄ a principe in cōcessione terre fuisset impositū tale onꝰ ex q̄ presse quia tūc tolerari posset. Et idē q̄n esset pfectū. 7 vt acciperēt quātū vellet ō mobil. by suoz subditoz. sed nō eos vltra modū ñ guer remanēres l' recederet. guil.

Item si dominus eq. §. IIII

que erant cōitatis sibi vsurpauit. vt siluas campos. pascua 7 hmōi. rapia ē 7 tenet dimittere. 7 ō fructib⁹ male ablatis satisfaciat. xiij. q. vi. c. si res. Itē si suos subditos vel peregrinos non habentes consanguineos non dimisit disponere de bonis suis in morte vt eis placuit. vel eis mortuis testatis vl' intestatis coq̄ bona vsurpauit rapina ē. 7 tenet restituere vl' pauꝑib⁹ erogare. Item si a vasallis vl' alijs subditis exigit seruitia indebita. s. faciendo laborare in vineis 7 cāpis siue ducere ligna l' victualia ad domū 7 hmōi. vl' aliqua coq̄ fatigādo i facieis suis pdijs. 7 nō soluit eis debitū pretiū sui laboris rapinā cōmisit. Et si talia fecit fieri diebus festiuis ad huc aliō petīm ē. di. lxxxvi. an putatis. nisi talia sponte facerēt gtis. vel eis aliq̄ mō recōpensaret in alio. Itē si coegit eos vēdere ei victualia vel alia. q̄n sūt i bono foro vt messiuz tpe. cū illi vellent ea reseruare 7 ad emēdū q̄ nollent. in vtroq; casu gruiter peccat. 7 tenet eis ō dānno q̄ inde suscipiūt. Itē si terra sua sustineat mensuras vel pōdera iniusta. iniustū preciū rerū venalū. pticeps est criminis. imo q̄si principalis. vn tenet ad satisfaciendū Itē si officiales vel alios de familia sua offendentes nō puniuit 7 satisfacere fecit q̄ tenet. Aug⁹. ad custo. Pro oib⁹ nobi sbditis q̄ i domo tua sfopter reddere rōem Itē si spoliauit vel spoliare fecit vel ad b̄ fauit naufragātes 7 bona coq̄ vel bona pegrinoq; in loco decedentiū rapina ē. Itē si aliquā iniuria fecit dño vel alienādo feudū vl' diminuēdo 7 hmōi. vel si obsequiū debitū nō pstitit vltra pactū tenet ad satisfactionem.

Item si domin'ī imu. §. V.

nitatē ecclias. violauerit. vt faciēdo extrahē p vim pfugientes ad ecclīam debitores vel etiā malefactores. nisi essent publici latrones vl' nocturni populatoꝛes agroꝝ vel iniuriā fecissent loco sacro. seu als militāribus. de q̄b⁹ vide. j. in ti. xij. c. iij. de immu. eccle. 7 in sūmis. q̄ sacrilegū cōmisit 7 mortal'r peccauit. xvij. q. iiij. quicūq;. Itē si pter eū ciuitas vel terra fuit interdicto suppositā. in quo casu m'ta mala sup se cumulāt. 7 q̄ de cā interdicti suppositā 7 si fuauit Itē si faciēdo venatōes 7 aucupia pculcauit p se vel p suos segeres alioq. q̄ peccat 7 tenet ad emēdā. Itē si nimis talib⁹ vacauit. 7 i hmōi suos guauit subditos. 7 maxie si fecit fieri in diebus dnicis 7 festis. 7 p b̄ retraxit suos ad diuinis. q̄ coq̄ptā sibi ēt imputant. di. lxxxvi. an putatis. Itē si coegit sbditos ad pbendū mrimoniū p̄ volūtatē coq̄. vel cū q̄libet psona nō placebat q̄ peccauit mortal'r 7 dāna 7 mala q̄ inde pueniūt sibi imputāt. Itē si induxit vel sustinuit malas p̄suetudines cū extirpare potuit sine periculo scādali vt ludū i natali ad raptillos. ludos noctios i carnispriuio 7 hmōi. q̄ gruiter peccauit 7 re⁹ est istoq; malorū di. lxxxiij. error. Itē si seditiones 7 discordias necī 7 ptinaces nutriuit 7 ñ abstulit vt potuit dignū 7 idoneū.

Sciēdū igitur q̄ quā. §. VI

do dñs sine iusta cā extorquet a subditis. teneturne ad restitutionē fm ray. Unde si velis ludere vel vltra vires ad vanitatem exponere. vel si in bello q̄ ex parte sua iniustū erat cogat se redimere. tunc si quid p eum vel eius officiales a subditis exactū ē 7 ad dominos ipsos peruenit. tenent restituere illis a quibus exactuz ē. si scīt alias in pias cās vel vtilitatē cōem. Si autem ad eos

opus. xi

nō ꝙuenit nihilomin⁹ officiales suos ad restitutōez cō
pellet. Con. tho. in epl'a quadā. ad ducissam brabantie
Et nota ꝙ in aliq̄bꝫ casibꝫ pōt dñs a subditꝫ exigere vl
tra ꝙsuetū. vel vltra cōe statutū ꝑm ray. z hosti. Et ꝓ
quidē ꝓ defensiōe terre suc. Ad hoc enī tenent oēs nō so
uēt. xxiij. q. iij. fortudo. ex de imu. eccle. quenit. Item si do
minus vult ire in exercitū indictū ab ecclia vl principe
ꝓtra hereticos vl paganos. nec sufficit ad expensas pr
a subditis exigere moderatū auxiliū. Item si in bello ex
pe sua iusto fuit capt⁹ ab hostibꝫ nec sufficit se redime
re absq; gui dāno. Item si vult ire ad principē ꝓ obtinēdo
priuilegio. precōis spālis ꝓ se z subditis z nō pōt cōmo
de expēsas ad hoc facere necessarias z si q alia cā simil'
emergat. puta q̄n maritat filiā. nā acquirit sibi amicos
et affines. Aut q̄n facit filiū militē. aut accipit q̄ crat
feudū suū. vel nouū feudū acquirit. vel ad refectōez pō
tiū z viaz. vel q̄n sine culpa depauperat⁹ est vel obliga
tus. dum tū semper moderate z nō ad ꝙamē exigat. ꝓ
q. iij. vnio. circa mediū. ex de cē. cū apl's. §. phibem⁹. xxij
q. v. de forma fidelitatꝭ. Q. si q impēdant legato vl ali
is matoribꝫ. deinde ꝓpter hꝫ plus a subditis exoꝛqueāt
q̄ expēdāt. tenēt exoꝛta restituere z tanctūdē pauperi
bus erogare. Superioꝛ etiā cui fuerit de hoc querela de
positā. si in hoc negligens fuerit canonice subiaceat
vltioni. ex de imu. eccle. c. quia plerīq;.

Queritur vtrū pec. §. VII.

ret p̄ceps vl dñs ꝓcedendo alicui in terrā sua. q̄ mu
tuet pecuniā ad vsurā. Rñdet iob. neapol. in q̄libet. ꝓ
q̄ differētia est inter ꝓcessionē. ꝑ quā de nō licito fit lici
tū. vt si papa ꝓcederet alicui licentiā q̄ comederet car
nes in xl. ex aliq̄ cā rōnabili. vel vt ꝓtraheret in ḡdu ꝓ
bibito. z ꝑmissionē ꝑ quā tolleraī seu dissimulatur et
nō punitur. q̄ als puniret si nō ꝑmitteret. p̄ceps
igitur si ꝓcedit talē licentiā ꝓmo mō peccat. Et hꝫ phaī
duplici ratione. Prima q̄ qđ est phibitū ꝑ superiorem
et legem ei⁹. nō pōt ꝓcedi ꝑ inferiorē z legem ei⁹ licite.
est ꝓcedit de facto peccat. sed mutuare ad vsurā est phi
tum a deo z ꝑ legem eius. ḡ zc. Scō⁹ rō est. q̄ quod ē
inustū de sui natura nō pōt fieri iustū vl licitū ꝑ priui
pē l' per legē eius. q̄ ius positiuū nō est ꝯtrū iuri natu
rali. sed determinatio ei⁹. hꝫ mutuare ad vsurā ē inustū
de sui natura. ḡ zc. Secūdo mō. s. cū ꝓcedit. i. tolerat seu
dissimulat z nō punit illicitū. q̄ oꝛ pot⁹ ꝑmissio q̄ ꝓcessio
videt licetum q̄tū ad ꝑmittētē. nō autē q̄tū ad factum
tem actū illū illicitū. Si ḡ p̄ceps ꝑmittit subditis
suis mutuare ad vsurā videt q̄ liceat. Hui⁹ rō ē. quia
illud qđ expedit multitudini q̄ ꝑmittatur. si p̄ceps
ꝑmitteat nō peccat. q̄ bonū mltitudinis debet intēde
re vt finē regiminis sed q̄ aliquī mutuēt ad vsurā ex
pedit multitudini. q̄ si phiberent districte vsure. mul
te vtiliarēs multoꝛ impedirent ꝓpter defectum pecunie
mutuare. q̄ pauci reperiunt q̄ mutuēt sine lucro. nō ḡ pec
cat p̄ceps ꝑmittēdo si iudicat hꝫ subditꝭ expedire. hec
ille. Et nota. quod dicē pet⁹ pal'. q̄ dñi q̄ talliāt iudeos
vel alios q̄s scīt nihil hre nisi de vsuris tenent ad re
stituendū his a qbꝫ extoꝛserūt vsurarū illas sic z pri
uate ꝑsone. Guil. plus addit di. q̄ reges z principes q̄
cū possint nō cōpellunt suos ad restituēdū vsuras. te
nent etiā si nil ꝙuenit ad eos. Franc. de zabarel. dicit q̄
principes seculares possunt cogere iudeos z ad restitu
endū vsuras. ex de vsuris. p⁹ nup̄ abile q̄ si negligentes
fuerit ꝓcdit iudex ecclīastic⁹ iux tenoꝛē ex co. ca. q̄nto.
Ubi āt ecclia hz iurisdictiōem tpalē pōt etiā sine negli
gentia p̄cipis secularis iudex ecclīasticus ꝓcedere cō
tra iudeos l' xp̄ianos vl' alienigenas vsurarios. Nota
etiā q̄ p̄ncipes vl' comites nō. pnt ꝯducere vl' tenere in
deos vel xp̄ianos vel alienigenas ad exercēdū publicū
fenus sine lnīa pape. Et hoc. §. dicēt. in ti. de exco.

Capl'm q̄ntum de feudis z feudatarijs.

Quia multi dñi habēt feuda a suis supioꝛibꝫ. z ēt ipi dāt feuda suis subditis. aliquid breuiter de ista materia vi
dendū est. Ubi ꝓmo sciendū ē. q̄ feudū est cōcessio rei i
mobil' facta ꝑ homagio. ex de simo. ex diligēti. Et aliō
est paternū qđ. s. a pre vel q̄cūq; de supioꝛibꝫ ē acquisi
tū. Aliud maternū qđ. s. de femia ē acq̄situ. Item feudoꝝ
aliud ē ꝯditionale. s. qđ dat ad certū ꝯsuetū seu ꝯditōez
aliud nō ꝯditionale. Item quoddā ē ꝑpetuū qđ. s. trāsit
ad heredes. quoddā nō. Sciendū etiā q̄ sūt q̄dā incoꝛ
poralia. que q̄nq; dant loco feudi. vt guardia vl' castal
dia. Nota ēt q̄ res īmobil' ecclie nō pōt de nouo dari
in feudū. Illā z ꝑlati hoc iurār. sed res q̄ prius erant
feudales pnt iterū infeudari. puta si vasallus ꝓpter ali
quā cām ꝑdat feudū vel moriat poterit ꝑla⁹ ꝓcedere
filijs eius vel alteri. ex de feu. ca. exꝑte Nota scōo fm
hosti. q̄ feudū acq̄rit q̄druplr. Uno mō ꝑ inuestituraī.
puta cū aliquis tradit alicui possessionē rei īmobil' coꝛ
poraliter vl' cū hasta aut baculo aut aliq̄ tali. q̄ dicit se
per hoc inuestire. Secūdo acq̄rit ꝑ id qđ loco iuestitu
re habet. vt cū dñs dicit alicui. Vade in possessionē ta
lis fundi. et teneas ꝑ feudo. Tertio acq̄rit ꝓscriptiōe.
vt si. xxx. annis tenuit feudū z dño seruauerit. hz nō fue
rit inuestitus. Quarto acq̄rit successiōe. nā q̄dē ex testa
mēto hꝫ port⁹ ab intestato. Nō enim valet aliq̄ ordina
rio defūcti in feudo facta Natura aūt hm oēs successiōis
talis ē. q̄ ascēdentes nō succedūt i feudo. puta ꝑ filio.
Descēdentes ꝯo sic. z ꝓmo quidē filius ꝑi z non filia.
Item nepos filio z nō nepꝭ. z sic vsq; in infinitū gradū. po
stea ꝯo succedūt collaterales. Sed istī de ꝯsuetudine i
perū nō succedūt. sed sol⁹ filius. quo deficiente reuertitur
feudum ad imꝑatorē. z confert cui vult. Filia aūt i feu
do nō succedit fm hostien. nisi de pacto vel aliq̄ ꝯditio
ne feudi. vel nisi filia post mortē ꝑis redemerit feudū
a dño. aut dñs inuestierit eam de beneficio ꝑis. ꝓpter
amorē ꝑis. vt in cōstitutiōe federici. q̄cadmodum.

De modo inuestiture. §. I.

feudi. Nota fm hostien. q̄ pōt fieri iuestitura tā a femi
na q̄ a masculo z minore. xxv. annis. si feudū sit. vetus
si ꝯo sit nouū nō pōt a minori fieri. nisi sit pubes z iura
uerit nō contrauenire. Inuestiri aūt pōt q̄libet etiā ser
uus. nisi dñs ignoꝛauerit eū seruū. Potest aūt q̄s inue
stire aliū tam ꝑ se q̄ ꝑ aliū vt ꝑ procuratorē. In oīm au
tem feudo statim facta inuestitura requirit iuramentū
fidelitatis nisi ex pacto remissū sit. z fit his verbis vl' si
milibꝫ. Ego talis iuro ad sancta dei euāgelia q̄ ab hac
in antea ero fidelis tali. sicut esse debet vasall⁹ dño suo
nec id quod mihi commiserit sub nole fidelitatis. pan
dam alijs ad eius detrimētū me sciēte. Et hoc sufficit.
Et nota q̄ vasallus obligatur dño suo. fm q̄d conuen
tum est. z fm q̄d feudi natura z regionis ipsius vel vi
cinoꝝ eius cōsuetudo requirit quibus deficientibꝫ po
terit vti iure scripto. Cōiter aūt obligatur vasall⁹ dño
in sex. de quibus habes. §. in. q̄. parte ti. i. Item licet va
sallus nō debeat esse pro alijs in iudicio contra domi
num suū. extra. de postu. c. fi. tñ pro se z suis oīnibꝫ po
test petere z defendere ius suū. ar. ex ō iureiurā. petitio.

Multis autem de cau. §. II

sis amittit feudū. Et ꝓmo quidē si vasallus fiat cleri
cus vel religiosus. q̄ nec tales succedūt in feudo. xxij.

q.viij.c.i. Itē secūdo amittit si heres vasalli steterit per annū z diē q̄ nō petierit a dño inuestiturā feudi. Silr etiā si ipe vasall⁹ post mortē dñi nō petierit ab herede dñi. vt in li. feudoz. in quibꝫ casibꝫ feudū amittit. ca. i. Et hoc vez nisi vasall⁹ fuerit minor ānis .xiij. qz talis nō cognouit fidelitatē facere. Itē nisi sit miles. qz p̄ termino habz annū z mēsez. Itē nisi iusta cā ipediuerit cū vt in li. feu. Et intelligit iusta cā vt p̄ mortē vl̄ p̄ capitales inimicicias vl̄ aliā iustā cām allegaret. Tertio amittitur cū vasall⁹ coā pribꝫ tribꝫ vicibus requisit⁹ vel citatus fidelitatē iurare noluerit. q̄uis dñs p̄mittat investituram. Quarto si vasall⁹ infeudauerit feudū alia lege q̄ ea quā hz ipe. vel in talē vasallū q̄ feudū seruare nō pōt. Quinto si vasall⁹ interfecit suū p̄riū germanū seu germani filiū. vl̄ aliū qd̄ patricidiū noīe p̄rineat. ad hoc vt tota hereditatē habeat. Sexto si vasallus in plio dimittit dñm nō mortuū. nec ad mortē vulnerat. Sil̄r p̄ter alias ingratitudines q̄ numerant in li. feu. q. mo. feu. amit. c.i. z.ij. Septimo si vasall⁹ scienr legauerit feudū vl̄ partē aut p̄ditionē ei⁹. secus si ignorāter. q̄ si vasall⁹ nō vult oīdere de p̄te feudi p̄sumet q̄ totū teneat in feudū. Octauo si vasall⁹ feudū alienauerit. z si quidē p̄ parte alienauerit illā p̄tē amittet. z libere ad dictā reuerret nulla p̄scriptōe obstāte. nec p̄derit vasallo si post factā ad monitionē recupauerit ipm feudū nisi tm̄ grant alienasset. Nono si vasall⁹ dñm accusauerit aut si ꝺ cū testiomū in cā non tm̄ criminali sed etiā ciuili tulit. hz quidā dicerint q̄ in ciuili pōt. Decimo si vasall⁹ vocat⁹ a dño q̄ secū vadat in expeditōe publica. puta vocat⁹ ab imp̄atore q̄ secū veniat romā. p̄ suscipienda coronā. z hmōi nō venerit. nec aliū p̄ se dño suo acceptū miserit vl̄ stipēdia militie ñ dederit. Et quidē p̄ter fidelitatē nō seruatā amittit feudū. nō itelligitur ipa iure sed p̄ sniaz. Si ꝺo alienatū fuerit ipo iure p̄dicitur vt inno. dic. Nec oīa hostic. i sūma. Sz z dñs amittit ius qd̄ in feudo hz fm hosti. sic vasall⁹ amittit feudū. inter ep̄m suā. ita dñs p̄ter fidelitatē feudi si eā cōmittat. Et b̄ qz dñs vicē debet p̄stare vasallo in his q̄ ei vasallus tenet. xxij. q. v. de forma. in q̄ c. dicit. q̄ si dñs vicem vasallo nō repēderit mento censebit male fidus. z dicit glo. ibi q̄ ea fide tenet q̄s subdito sic dño. dist. xcv. esto. Et si dñs vicē nō reddit p̄riuat dñio quod hz in vasallo. z trāsit feudum in sup̄iorē. Et sic̄ innuitur extra ō ex ces. p̄la. c. graue z in glo. intelligit b̄ p̄ senrētiā z nō ipso iure. Si aūt dñs moriēs plēs filios relinqt fm hosti. Vasallus nō iurabit fidelitatē oīb⁹. qm̄ vasall⁹ non cogitur pro vno feudo plures dominos habere. maxime in comitantibus ducatibus et marchionatibus. quia hodie diuidi non possunt. Sed si vasall⁹ moriēs plēs filios relinqt. oēs debent iurare fidelitatē si feudū indiuisum habēr. sed si ex diuisione. totū feudū ad vnū pueniet ille solus iurabit. De refutatōe feudi. Nota fm hosti. q̄ pōt vasallus feudū refutare. etiā sine volūtate dñi. post b̄ nō tenebit seruire dño. vez tn̄ nō debet eum offendere. Quidā dicūt q̄ nō pōt refutare inuito dño. Primū vid̄ veri⁹ si loco z tpe repudiet. alꝫ non. Nota etiā fz hostic. q̄ fili⁹ repudiās hereditatē p̄ris nō pōt retinere feudū. fz aut totū debet retinere. aut totū repudiare. nisi forte cū dño de nouo inuestit⁹ et beneficio cognitus assentiēribꝫ. qm̄ tūc bñ retinet illō sine alīq̄ onere hereditario. Agnati vere bene possunt aliquod feudū retinere repudiata hereditate sine alīq̄ onere hereditario. Nota etiā q̄ si feudū datū fuerit de camera dñi. z ad tēpus datū fm hosti. nō pōt legari eccl'ie. nec heres succedit. Similiter nō potest eccl'ia legare si de natura feudi est q̄ vasallus seruat in p̄pria p̄sona. Si ꝺo sit paternū z ꝑpetuū tūc p̄t p̄ia legari. nisi ꝺsuetudo repugnz.

Lapl'm sertū de multiplici fultute z manumissiōe.

Domine qz ego ser/

uus tuus ego fuus tu⁹ z filie ancille tue. p̄s cxv. Seru⁹ z dñs correlatiua sūt. vt vno posito intelligat̄ z reliquū. Et ō bene dic. O dñe qz ego fuus tu⁹. q. d. ō voco te dñm qz recognosco me seruū tuū. Sz large loq̄ndo de fultute norādū. q̄ ē triplex fult⁹.

Prima seruitus hominis.
Secunda seruitus criminis.
Tertia seruitus hominis.

De prima loquitur .§.I.

psalmista cū dicit. O dñe qz ego seruus tuus. Sumus aūt serui dñi gubernatōe. qz ipe dñs puidet nobis ō oibus q̄ habem⁹. Sicut enī oculi seruoz in manibꝫ dñoꝝ suoz. s. intēti. vt puideat eis aspicientes ad manus suas vt porrigat eis. Ita oculi nr̄i ad dominū deū nr̄m donec miserat nr̄i. miserijs spūalibꝫ z tpalibꝫ subueniēdo Clamādū ē q̄. O dñe qz ego seru⁹ tu⁹. Sic salomō orabat dicēs. Audi dñe hymnū z orationē quā seruus tuus orat coā te. tij. Reg. viij. Secō sum⁹ serui dñi redemptione. i. Pe. i. Nō corruptibilibꝫ auro z argēto redēpti estis de vana vr̄a ꝺuersatōe. sed p̄cioso sanguine agni īmaculati. Tñ secō dicit. Ego seruus tu⁹. s. a te redempt⁹. z ō te debeo timere z reuereri. Malachie. i. ca. Seruus timet dñm suum. Si ego dom⁹ vester. vbi est tim̄or meus. Tertio sum⁹ serui ꝺuentione tanq̄ mercennarij cōducti. p̄missō nobis magno p̄mio vite eterne. Ecc'i. ij. Fili accedens ad seruitutē dei. sta in iustitia z timore. s. obediēdo p̄ceptis dei. q̄ ō p̄mittim⁹ in baptismo abrenūciare. s. diabolo z pōpis ei⁹ z seruare precepta ex quo speramus nobis dare magna p̄mia. i. mercedem gl'ie. Unde subdit p̄s. Et fili⁹ ancille tue. Ancilla ista ē ecc'a dño in humilitate deseruiēs. z cuz simus filij hui⁹ ancille. ō vernaculi z serui z multomagis q̄ in clero vl̄ religione deo seruit dicit filius ancille illius religiōis. z ō seruiamus illi in sanctitate z iustitia coā ecc'ie vel eo oīb⁹ diebꝫ nostris. Luc. i. c.

Secunda seruitus .§.II.

criminalis ē. ō q̄ ihesus ait Jo. viij. Qui facit peccatum serui⁹ est pecti. q̄uimo z diaboli cui⁹ se sponte subijcit ꝛannudi. ij. Pe. ij. c. a q̄ quis victus est. huius z seru⁹ est. Uñ z ambro. in li. de vita beata. Voluntariū seruū sibi diabolus auctionat neminē iugo seruitutis astrictū possidet nisi ipe se pri⁹ et peccatoꝝ ere vendiderit. ꝛv. q. i. nō est. Ubi glo. preciū q̄ recipit pcōr a dyabolo cuz se ei subijcit. est delectatio pecti quā ei dyabol⁹ suggerit. Sicut enī seruus nō facit voluntatē suā. sed dñi sui. vt iubet exequēs. ita criminosus nō facit q̄ ō dicat sibi rō vel cōscientia. sed quod suggerit diabol⁹. Et q̄ vt dicit Math. xvi. Nemo pōt duobus dñis seruire. s. ꝺeꝰ z ꝑcunia iubētibꝫ. ō qui seruit mām one vl̄ diabolo per quodcūq̄ crimē nō pōt deo seruire. nec aliud meritorium vel deo gratū agere vel satisfacere. Fructus aūt et merces hmōi seruitij ē crucia⁹ eter⁹. fm illud Hiere. xvi. c. Seruietis ibi dijs alienis q̄ non dabunt vobis requiem die ac nocte. demones dij sūt paganorum. q̄s sez colebant alieni ab oīm misericordia. z in inferno vbi est regnū coꝝ z quos hic habuerūt incentores in culpa. ibi habebant tortores in pena. Et cū dñs mādauit in lege decalogi. vt nō fiat in festo vel sabbato op⁹ fuile. Exo. xx. Nō solū intelligit̄ ꝓhiberi op⁹ manuale. sed etiā opus peccati fm doc. tho. z alber. Nec pōt aliqs liberari ab hac seruitute nisi gra xpi. Uñ Jo. viij. Si liberauerit vos

filius vere liberi eritis.

De seruitute hoīs . §. III.

est principal' intētio hic loq̄. Et cū ista dn̄s ⁊ seruꝰ sint
correlatiua, vt dictū ē. sic dominꝰ dicit aliq̄s mltiplici
ter ita ⁊ seruꝰ sed p̄cipue tripl'r. Uno mō dicit seruꝰ lar
ge q̄cūq̄ est alicui dn̄o vel iurisdictioni subiectꝰ. Et ho
mines vniꝰ regni pn̄t dici ſui regis illius. Et sic homi
nes vnius ciuitatis serui dicunt eiusdē ciuitat̄. Et epi di
cunt dn̄i respectu subditoꝝ sue dyocesis. q̄uis ꝓprius
deberēt dici p̄res. Scd̄o mō dicit q̄s ſuꝰ alicꝰ respectū ali
cuiꝰ ipāl' obligatōis in seruiēdo illi in aliq̄bꝫ. Et isti di
cunt comuniꝰ vasalli. Si aūt ad tp̄s seruiāt mensatim
vel annuatim dicūtur mercēnarij. Et de vtrisq̄ dictuꝫ
ē. s. Tertio mō dr̄ ſuꝰ ꝓprie ⁊ stricte q̄ n̄ ē sui iuris. sꝫ sui
lis ꝯditionis. ⁊ de hac ſuitute nunc agitur. Hec seruitꝰ
est introducta ſm ray. nō solū de iuregentiū. vt di. i. ius
gentiū. ⁊ ꝯfirmata ꝑ ius canonicū. vt. xij. q. ij. eccl'ia x. ⁊
ius ciuile. sed etiā incoata ꝑ ius diuinū. s. qn̄ noe ma
ledixit cham filiū. q̄ cū deriserat denudatū videns i ve
rendis dicēs. Maledictꝰ chā ſuꝰ seruoꝝ erit fr̄ibꝫ suis.
Gen. ix. Ubi dicit amb. Anteq̄ inueniret vinū mane
bat oīb̄ꝫ incōcussa libertas. Nesciebat hō a consorte
nature sue obsequia ſuitutꝭ exigere. Nō esset hodie ser
uitꝰ si ebrietas n̄ fuissꝫ. di. xxxv sexto. Et hic ē q̄ si paga
nus vl' iudeꝰ xp̄iani seruus. efficiat xp̄ianus nō ꝓpterea
liberat a seruitute. q̄ in baptismo tollunt crimina. non
obligatiōes hoīm aut ꝯditiones. Concor. goff. hosti. et
Tho. Addit tamen Ray. q̄ vbi de ꝯsuetudine esset. q̄
xp̄iani nō essent ſui. cōsulerē q̄ dn̄s eiꝰ in remissionem
peccatorū suoꝝ manu mitteret eū. i. liberū faceret vl' sal
tē pecunia mēdicata. vel seruitio ad tēpus p̄stito ad ar
bitriū boni viri se redimeret. ar. xij. q. ij. Cū redēptor ho
nū ⁊ piū consiliū est. sed q̄ ꝯsiliū est nō tenet q̄s de ne
cessitate ad illud. xxiij. q. i. §. quod p̄cipitur.

Notādum quibus . §. IIII.

modis q̄s ꝯtrahat ſuitutē. ⁊ p̄t reduci ad tres modos
ex iure. emptiōe. ⁊ natiuitate. Ex iure q̄dē multipl'r. Et
p̄io de iuregentiū sūt captiuitates ⁊ ſuitutes vt dicit
di. i. c. iusgentiū. Ubi dicit glo. q̄ si bellū est iustum. ca
ptus i eo seruus efficit capientꝭ. xxiij. q. v. dicat. ⁊ pecca
ret talis seruꝰ fugiēs a dn̄o. q̄d intelligo nisi cū ad ma
lum cogeret vel induceret. ⁊ talis ad eccl'iam fugiens re
stitui debet dn̄o suo. p̄missa tn̄ impunitate. nō tn̄ ꝑ vio
lentiā p̄t inde extrahi. vt. xvij. q. iiij. §. veꝝ ne irreuerē
tia. cū. c. sequen. Sed si bellū est iniustū licitū ē ei fuge
re si potest. ff. de capti. l. nihil. Addeq̄ q̄ bellū infideli
um vt saracenoꝝ ꝯtra fideles est iniustū. ideo q̄s capi
unt ex fidelib̄ꝫ nō sūt vere serui. ⁊ fugere licite possunt.
nec in seruos vendi pn̄t. sꝫ redimi vt liberent de mani
bus eoꝝ. In bellis aūt q̄ sunt inter xp̄ianos siue iusta
siue iniusta sint nō seruat hoc de facto. vt capti serui ef
ficiant capientiū. sed ablatis armis ⁊ eq̄s dimittunt cū
certa ꝯuctione. l' si sint barones. nobiles vl' dn̄i ⁊ hmōi
faciūt eos redimere. ⁊ si bellū est iustū h̄ nō ē licitū. secꝰ
ex ꝑte illoꝝ q̄ iusticiā non habēt. Hi āt dicti sunt ſui. q̄
cū victi i p̄lio occiderētur. tales seruabant i vita. s. ad ſ
uiēdū. Jure āt canonico efficit q̄s seruꝰ cū vꝫ q̄s rapit
mulierē nā raptor efficit seruꝰ rapte. vl' oportet q̄ se redi
mat ⁊ si ꝓpter paup̄tatē se nō p̄t redimere. erit eius ser
uus ad tēpus ſm arbitriū boni viri. vt h̄r. xxxvi. q. i. d̄
raptorib̄ꝫ cū glo. sua q̄ pena vōr intelligēdū. q̄ sit ipo
nēda in foro iudiciali. qn̄ scꝫ res ad iudiciū deferret. nō
aūt seruāda in foro penitētiali. Itē ꝑ ius canonicuꝫ
qui defert saracenis arma vl' lignamina. vl' fauēt eis ꝯ
xp̄ianos si capiant tales xp̄iani efficiūtur serui capien
tiū eos ēt xp̄ianoꝝ. vt ex. d̄ iude. ita quorūdā. Et hec pe
na extēdit cū plib̄ꝫ alijs penis ad p̄stātes victualia. ⁊ q̄
cūq̄ mercimōia ad eos vl' ad terras soldano subiectas
per extrauagā. Nico. iiij. renouatam ꝑ bonifaciū. viij. ⁊
clemētē. v. Itē si existēs in sacris ꝯhit mr̄imoniū. vxor
eius si h̄ nouit si libera ē redigenda ē in ſuitutē di. xxxij
eos q̄. Et filij q̄ inde nati essent. debēt etiā fieri serui ec
clesia. xv. q. viij. cū mlt'e. Jure ciuili efficit seruꝰ. vꝫ cū
libertꝰ. i. ille q̄ erat liberatꝰ a seruitute ingrtitudinē erga
patronū suū habꝫ. q. s. eū a ſuitute absoluerat. ita vꝫ q̄
manꝰ i patronū iniecit. vl' atrocē iniuriā aut g̃ue dānū
vel vite p̄iculū ei inferre p̄sumsit. in h̄ casu p̄t patronꝰ
eū reuocare i ſuitutē. n̄ tn̄ vōr q̄ eo ip̄o efficiat ſuꝰ ipiꝰ.

Emptiōe quomodo . §. V

quis efficiat ſuus. Et h̄ q̄ vl' ip̄e seip̄m patit venūda
ri. vl' q̄ vendit ab alio eo inuito. ⁊ qn̄ patit se venūda
ri ad h̄ q̄ fiat seruꝰ sex requirūtur. P̄rio q̄ sit maior an
nis. xx. C. de lib. cau. si misteriū. Scd̄ꝫ ē q̄ itēdat p̄ciū ꝑ
ticipare. C. de lib. cau. nō io. Tertiū ē q̄ i v̄itate p̄cipiet
ff. q̄ ad lib. p̄clama. nō li. l. i. Quartū q̄ ēptor credat ip̄s
seruū. ff. de lib. cā. liberis. §. si q̄s sciēs. Quintū vt ille q̄
vendit sciat ꝯditionē suā. ff. q̄ ad lib. p̄clama. liberi q̄ se
Sextū q̄ vēditor sciat eū esse liberꝝ. ff qui. ad lib. p̄cla.
l. iiij. Si aliquid istoꝝ deficiat iure cōi ad ingenuita
tem reuocat. sed si nihil deficiat eoꝝ etiā si postea māu
mittat nō fit ingenuꝰ. sed libertꝰ. ff. de sta. ho. l. hō liber
nisi reddat dn̄o p̄ciū. ff. si ingenuꝰ manumit. l. ij. q̄d tn̄
preciū dn̄s nō cogat iuitꝰ recipe Et seruꝰ q̄dē ꝯiugatꝰ
p̄t p̄mittere se venūdari mō dicto inuita vxore. sꝫ āncil
la ꝯiugata h̄ nō p̄t se nō assentiēte viro eiꝰ. nec tn̄ i p̄rio
casu dissoluit mr̄imoniū. vt habes. s̄. ti. i. de impedim
to ſuitutꝭ. Cū ꝟo vēdit ab alio. tūc distinguēdū. q̄ si ē
iudeꝰ vl' paganꝰ ⁊ emit iudeū vel paganū. aut emit ad
ſuiendū ⁊ tūc si ille vult effici xp̄ianꝰ ⁊ efficit xp̄ianus
eripit in libtatē nullo p̄cio dato. si emit ad mercimoni
um d̄ eo fiendū. si n̄ expōit vēditōi ifra tres menses ab
ēptōe fcā de eo cū efficiat xp̄ianꝰ. liberat a ſuitute sine
p̄cio aliq̄. Si exposuit vēditōi. ⁊ n̄ iuenit emptorē ifra
dictū tp̄s si velit effici xp̄ianꝰ liberat. sꝫ dato p̄cio xij. so
lidoꝝ. Si āt iudeꝰ l' paganꝰ emeret xp̄ianū. lib euadit
nullo p̄cio dato. q̄ p̄hibitū ē eis talē emere. Hec oīa no
tat glo. di. liiij. sup. §. h̄ tūc. ⁊ p̄bat ꝑ mlt'a. c. illiꝰ di. d̄ h̄
ēt h̄ēs i. ij. p. ti. vi. c. iij. de iudeoꝝ ifidelitate. Si āt xp̄ia
nꝰ emerit iudeū l' paganū. si velit effici xp̄ianꝰ. nō ꝓpte
rea efficit liber. Un̄ ⁊ vēdi p̄t sic p̄riꝰ. q̄uis piū essꝫ li
berū facere p̄cipue post certū tp̄s ſuicij. sꝫ si emit cū q̄ a
p̄ncipio sue vēditōis p̄rīc erat xp̄ianus q̄uis igrauerit
ēptor reputās fuisse saracenū ⁊ hmōi cū nō poterit ven
di nec iste etiā potuit emere. ⁊ iō sine p̄cio dꝫ eū liberuꝫ
dimittere ⁊ p̄ciū a vēditore repetere si p̄t.

Natiuitate sunt qui . §. VI.

dā ſui q̄. s. nascunt ꝑ cōiugiū ex mr̄e āncilla ⁊ dicūtur ꝟ
nacli. ⁊ filij filioꝝ taliū ēt sūt ſui. Sꝫ p hmōi d̄claratiōe
dic tho. i. iiij. di. xxxvi. q̄ ſm leges ciuiles partꝰ seq̄t vē ar. 4.
trē. i. mr̄ēꝫ q̄tū ad ꝯditōēꝫ ſuitutꝭ l' libertatꝭ. Et h̄ rōna
bil'r. q̄ p̄les hꝫ a p̄re cōplemētū formale. sꝫ a mr̄e sb̄stā
tiā corp̄is. Seruitꝰ āt ē ꝯditō corp̄al'. cū ſuꝰ sit q̄i istru
mētū dn̄i in op̄ādo. ⁊ iō p̄les i libertate ⁊ ſuitute seq̄t
mr̄em. Sꝫ in his q̄ ꝑtinēt ad dignitatē q̄ ē forma rei. se
q̄tur p̄rēꝫ. sic i honorib̄ꝫ ⁊ munerib̄ꝫ. municipijs ⁊ nobi
litate ⁊ alijs hmōi. In q̄busdā tn̄ terrꝭ q̄ n̄ regūt iure ci
uili. partꝰ sequit deteriorē ꝯditionē vt si pater sit seruꝰ
et mr̄ libera. filij erūt serui. nō tn̄ si post pactū mr̄imo
niū pater se in seruū dederit nolente vxore. ⁊ similiter si
sit econuerso. Si aūt sit vterq̄ seruilis conditionis. ꝑ

tineāt ad diuersos dños. tūc diuidēt filios si pl'es sunt filij. Et si vn⁹ tm̄. vnus eoz alteri recōpensabit de pcio et ip̄eaccipiet natū i sui seruitū. nō tm̄ ē credibile. q̄ tal⁹ ꝓsuetudo possit esse ita rōnal'. sicut id qđ mlt̄oz sapiē tū diuturno studio determinatū ē. Et sufficit fm leges q̄ mater fuerit libera. siue tpe cōceptiōis siue tpe ptus si ue medio tpe. ad hoc q̄ ples sit libera. ff. de ita. ho. l. etsi seruoz. Idē pe. de pa. in. xiij. dic̄ b̄ esse. s. q̄ part⁹ seq̄tur ventrē. i. matrē in fuitute vl' libertate fm legē diuinā. Dicit enī Exo. xxi. Si dederit dñs vxorē ei. i. seruo sup ple ex ancillis. z habuerit liberos. remanebunt cū dño. Et idē supponit de filijs futuris. q̄ ancilla vernacula nō fit libera. vij. anno. sicut ēpticia. Idē ꝓbatur. l. būana. vt. C. de rei vendi. l. prus. Sīr. l. canōica vt extra de na. ex li. vē. c. i. Ac etiam. l. philosophica. q̄ quicquid recipi tur in altero. recipit̄ p modū recipientis. mr̄ aūt ē recipi ens. Tamē ꝓsuetudo si ē in ꝓtrariū tenēda ē. maxie si ē prescripta. vt nō sit memoria in ꝓtrariū. Et vident̄ loq doc. isti cū dicūt q̄ part⁹ sequit̄ ventrē de bis q̄ nascūt̄ p mr̄imoniū. qđ pōt esse z inter suos z liberos. vt ptz. s. ti. i. de mr̄imonio. Mā de filijs q̄ nascunt̄ p fornicatō nē vel al's illicitā copulā vndecūq̄ nascūtur. ignobiles sūt. nec tm̄ serui eoz q̄ sunt dñi seruoz vel ancillaz ex q̄ bus nati sūt. vt ostendit ꝓtinus vsus. Et qđ dictū ē. s. p tho. q̄ in honoribz z nobilitate. part⁹ seq̄tur patrem. Pe. de pa. sic distinguit circa b̄. q̄ aut mr̄ tal' est libera aut ancilla. Et si ē libera. tūc natus ex ea ignobili z no bili p̄re. est simpl'r nobil'. Si aūt mr̄ est ancila. tūc aut per ꝓcubinatū nascit̄ filius ex tali z nobili p̄re. z tūc talis filius sp̄ē ignobilis z seruus. q̄ dignitas viri nō cōmū nicat̄ ꝓcubine. Ān spurius regnō ē nobilior filio rustici. q̄ dānatus cogitus nō dat dignitatē. Aut nascit̄ quis ex ancilla z nobili p copulā matrimonialē. z tūc ē tale q̄ p hoc fit libera. vt cū dñs ꝓtrahit cū ancilla sua. vl' domi na cū seruo suo. nec ei hoc fm sc̄z dominā ꝓtrahere mr̄i monij cū seruo suo. phibet̄ iure diuino. etsi iure ciuili. z tūc ancilla illa vel seruus eripitur in libertatē. Mō enī an cilla ē socia. nec seruus dñs. Unde volendo eā esse sociaz vel socij. vult nō esse ancillā vel seruū. z tūc ē nobil'. Na tus ex tali ācilla z nobili. erit z ipe nobil'. Mā coꝛuscāt vxozes radijs vtroz. Si aūt p hoc nō fiat libera. vtpu ta q̄ cū illa cū qua contrahit ē ancilla alterius nō sua. tūc erūt ignobiles filij. q̄ ignobilitas positiua vxoris ē ꝓtraria nobilitati viri. nec pricipat eā sed ipedit. nec ad filios descendere pmittit. Sunt z alij serui dicti nō ita ꝓpte q̄ asscripticij seu originarij dicunt̄. quidā. s. boies qui ita astricti sūt certis terris colēdis. q̄ nō possunt a cultura eaz recedere sine volūtate dñoz suoz nec pñt vendi sine gleba. nec gleba sine eis. z dicunt̄ asscripticij q̄ asscripti z deputati sūt ad talē culturā. z originarij. q̄ a suo origine hoc habēt. Quandoq̄ etiā hi dicunt̄ co loni. tales tm̄ ꝓpie nō sūt serui. nec repellunt̄ ab actibus legitimis. nisi q̄ nō pñt ordinari. di. xij. q̄s aūt leges pturis subijciat̄ dño seruo. si ꝓtraria ꝓcipit. magis obe diat spūs q̄ corpoꝛis dño. Debet aūt seruare dei man data z eccl'ie sicut z ceteri si saluari desiderat. Ān cōfes sionē facere ac cōtonē sumere tpe debito. z vni z vne eo rū vel ancillaz debent eis esse humanit̄ dare eis cōmo ditatē audiendi diuina z p̄dicatōes diebz festiuis. indu cere z exhortari ad oꝛones z ieunia. ad cerimonias cri stianoz. honestari coꝛ intēdere. Et cū viderit eos se ma le habere z ꝓcipue circa honestatē vite. ō bet eos vl' eas corrigere z castigare ꝓbis z verberibz cū expedit nō tñ vsq̄ ad mutilatōem mēbꝝ vel vulnerationē vl' fractio nē ossis. nec eos nutrire dlicioſe. q̄ vt dr̄. Pro. xxix. Qui delicate pascit seruū in fine sentit cū ꝓtumacē. Justas q̄relas ipoꝛ seruoz benigne audiet. put iob asserit se fe cisse dicēs. xxxi. c. Si cōtēpsi subire iudiciū cū puo meo z cū ācilla mea cū mecū discepraret. Nō guare eos nimis laboribz. Nā z dñs mādabat i lege veteri in festis eos quiescere Deutro. v. c. Infirmaꝛ ipis curā ꝓcurare nō ad hospitale mittere. q̄ nec cēturio erbme⁹ circa puerū suū. i. seruū hoc egit sz in domo palyticū gubernari fec et ꝓ sanatōe ei⁹ ad xp̄m accessit. M. atb. viij. Nec bñ facietes eos impediāt. sz sollicitēt cū de eis dño habeāt reddere rōnē Ān ambro. de dño malo ait. Seruulos secū ꝓtrahit fortassis magis ad eccl'am festinātes z vo luptatibz suis pcā accumulāt aliena. nescieṡ rcū se fu turū tā de suo delicto q̄ de pditōe seruoz suoz. di. lxxx vi. an putatis. Sed quō debet se habere dñs ad seruū et ecōtra seruus ad dñm. habes in. xij. parte. ti. ij. de pru dentia yconomica. Ipi aūt serui ordinari non possūt ad aliquē ordinē nisi adepta plena libertate. z si ordinē tur quid iuris. habes. j. in ti. de irregularitate. Itē non possunt religionē ingredi sine assensu dominoz. al's ei restituendi sūt. Itē non pñt facere seu exeq̄ vota in piu dicū dñoz suoz. vt ꝑgrinatiōis ieunioz quib⁹ im pedirent̄ opari z hmōi. Itē nō possunt testari nec vēde re vel donare vel elemosinas facere nisi de volūtate do minoz suoz. Et si q̄s aliquid habuit ab eis p ludū vel donationē vel alienationē vel turpē causā. tenet̄ dñs ire stituere. Itē ad actus legitimos vt accusare. testificari. iudicare. z hmōi nō admittunt̄ cōter. In ꝓbendo aūt mr̄imoniū sūt liberi nec possunt a dñis ad b̄ phiberi vel cogi ad b̄. sz de mr̄imonio coꝛ habet̄. s. ti. i. c. de im pedimēto seruit̄ conditiōis. vt etiā tho. i. iij. sicut⁹ di.36.a1.
nō subdit̄ dño q̄ nō posset libere comedere z dormire z alia hmōi facere q̄ ad necessitatē corpis fm naturā ne cessaria sūt. ita etiā nō subdit̄ ei⁹ quem possit ꝓbere ma trimōiū eo nesciēte vl' et ꝓtradicēte. nec debet ñ. ꝓter b̄ fuitia debita dñis subtrahere. Simil'r de intentiōe dis spositiōe mlt habet iuris i eo nisi exhortādo. Ān ad oīa dum vel sumēdū sacramenta z hmōi. nō debet cogere. sed nec ad fidē si infidel' est. Sen. Errat q̄ seruitutē ex timat in totū hoiem descēdere. ps melioꝛ excepta ē. Coꝛ pora dñis obnoxia sūt. mens sui iuris ē. Qō si dñs co git famulas ad fornicandū secū vel al's exponit grauit peccat. z si posset fugere credo sibi licere. q̄ z ille mereat in ea ius suū amittere ꝓpter hmōi iniuriam. de pe. di. i. si quis tā masculū. ibi. Nisi serui pudicicia. Idē si cogeret ad aliqđ crimē sed etiā si scit se nō potuisse vendi. q̄ cri stiana erat. z ꝓtra ius capta vl' empta etiā pōt fugere. ꝛ

i. pe. 2.

De conuersatione .§. VII.

seruoz z pulsione dñoz. ad eos. Et ꝓmo q̄ideē debent dños suos reuereri. obedire. z fideli'r sine fictōe deseruī re etiā si sint xp̄iani. Apl's. i. ad Thi. vi. c. Quicūq̄ ser ui sūt sub iugo infidelitū dños suos in oī reuerētia di gnos arbitrent̄. z alubi. Serui obedite dñis suis. Ān xp̄ū. q. iij. si q̄s. ꝛ. Si quis seruū alienū occasione reli gionis docet dñm suū ꝓtenere. z ei⁹ ministeriū destruc re. i. seruitutē dimittere. ac nō pot⁹ docuerit eū dño suo bona fide. z cū oīm honorificētia deseruire. anathema sit. i. fiat. sed in reby illicitis nullo mō obedire debet. nec etiā minis vel verberib⁹ coact⁹. qđ notat hiero. xi. q. iij. dicens. Si dñs ea iubet q̄ nō sūt a dueria sanctis scri

De libertate seruo. §. VIII

rum qualiter. s. liberi efficiant̄. ad qđ dicit hosti. q̄ ml tis modis. Et vno mō si dñs cū languidū exposuit vel ei alimēta negauit impune seruus efficit liber. z libertus ingenu⁹. extra eo. c. vnico. illi tm̄ q̄ eos suscipiūt nō pñt p hoc in eis aliqđ sibi ius vēdicare. Sēdo si q̄s vendit ancillam ne ꝓstituat̄ z emptoꝛ facit cōtra libera efficit.

Tertio si seruus pleat⁹ incedat añ cadauer dñi dū de
feratur ad sepulturā. Quarto si postēp lata ē lnia ꝓtra
eū qui dicebat seruus. dñs posteap eo pcium accipiat.
Quinto si dñs ancillā in mrimonio collocauit scribēs
pro ea dotem. Sexto si seruū appellauit filiū actis inter
uenientibꝫ q̄ in figura iudicij. Septimo si dñs dedit
suo instrumēto pr qō seruitus eⁱ⁹ pbabat. t alijs ca
sibus q̄ habent. C. qui. ex cau. ser. p. li. ac p totū. Octa
uo q̄ empt⁹ a iudeo vel pagano ipe talis existēs vult
effici xpian⁹. sm tñ discretionē supapositā i. §. y. t ml
tomagis si empt⁹ esset xpian⁹. vt ibi. Nono t vltimo
est q̄ t cōiox t ordinatiox existit q̄n fu⁹ manumittit. ē ār
manumissio dato libertatis. Nā q̄diu aliquis i seruitu
te ē manui t potestati alteri⁹ suppositꝰ ē. manumissꝰ ꝯ no
liberat⁹ est. instit. de libe. in pncipio. t manumissi dicū
tur liberti. sed quō fiat manumissio t q̄b. t de libertis
hoc immediate dicit.

De manumissione .§.IX.

seruoꝝ que fit multis modis. in eccl'ia sub aspectu epi
et plebis. Et debet de hac fieri scriptura ad cautelā fu
turi. C. de his q̄ in eccl'ia ma. mit. l. i. ex. de ser. nō ox. c. i.
Itē q̄nq̄ fit coram iudice t dicit māumissio vindicte.
Nā vindicta appellabat̄ vga ꝓcera cū q̄ tangebantur
a ꝓcere illi q̄ manumittebant. Et sic dē māumissio fiat
ad b⁹ vt māumiss⁹ ordinet. dz post⁹ fieri coā eccl'iastico
iudice q̄n seculari. ar. ex. de ser. nō ox. c. i. Itē pōt fieri ma
numissio iſecreto vt cūdic dñs. Esto lib. l' inf alios fieri
luntarē. Itē pōt fieri diebꝫ feriatis t tā de die q̄n de no
ctē. t etiā a pcedēte p viā. instit. de liber. §. multis. Pun
ceps quoq̄ sola volūtate manumittere pōt. C. d cōi f.
ma. l. cū apud. Quis aūt possit manumittere Sciēdū
q̄ dñs seruū si ē maior. xx. annis. nisi alt⁹ nō habeat ad
ministrationē. vt furiol⁹ t pdigus. Minor ꝯo. xx. ma
numittere nō p̄t nisi ex cā. t tūc si ē maior. xvij. annis. C
qui ma. nō po. l. si minor. sz in vltia volūtate p̄t. sic t pt
testari. l. post. xiij. annū. vt. C. q. ma. nō po. autētica. sz
ure. Itē eps pōt manumittere suos eccl'ie bn̄meritos.
xij. q. ij. si qs. Pōt etiā alios nō bn̄meritos manumitte
re. dū tñ det eccl'ie duos p vno ciusdē meriti vl' peculij.
xij. q. ij. eps q̄ mācipiū. Et sm guil. b⁹ intelligit q̄ debet
dare de suis ꝓpꝝs bonis seu seruis. non de reb⁹ eccl'ie.
Itē pōt manumittere cā miseratiōis. xij. q. ij. cū redem
ptor. qō intelligi pōt de bn̄meritis. Itē abbas non pōt
manumittere seruum monasterij. nisi consensu epi et
monachoꝝ. di. liij. abbati. t b⁹ nisi sit ꝓria ꝓsuetudo.
ex de his q̄ fi. a pla. c. ea noscit. Itē seru⁹ cōis pluriū pt
dare de suis. Pōt manumittere cā miseratiōis. xij. q. ij. cū redem
ptor. qō intelligi pōt de bn̄meritis. Itē abbas non pōt
manumittere seruum monasterij. nisi consensu epi et
monachoꝝ. di. liij. abbati. t b⁹ nisi sit ꝓria ꝓsuetudo.
ex de his q̄ fi. a pla. c. ea noscit. Itē seru⁹ cōis pluriū pt
dēnes. C. de cōi ser. ma. l. i. Et nota q̄ nō valet māumis
sio in fraudē creditoꝝ facta. instit. qui. ca. ma. §. i.

De libertis. libertus. §. X.

dicit q̄ ex seruo fact⁹ ē liber p manumissionē. māumis
sox ār patron⁹ eⁱ⁹ dicit. Et sp liberē tenet patrono que
dā obsequa. Ingenu⁹ aūt vocat̄ q̄ liber nat⁹ ē. t sic nulli
tenet obsequ. Quō liberē reducat̄ in seruitutē ꝓpter ing
titudinē dictū est s. Est aūt multiplex differētia fz bo
nent in fraudē creditoꝝ facta. instit. qui. ca. ma. §. i.

De libertis. libertus. §. X.

dicit q̄ ex seruo fact⁹ ē liber p manumissionē. māumis
sox ār patron⁹ eⁱ⁹ dicit. Et sp liberē tenet patrono que
dā obsequa. Ingenu⁹ aūt vocat̄ q̄ liber nat⁹ ē. t sic nulli
tenet obsequ. Quō liberē reducat̄ in seruitutē ꝓpter ing
titudinē dictū est s. Est aūt multiplex differētia fz bo
nent in fraudē creditoꝝ facta. instit. qui. ca. ma. §. i.

ti eccl'ie manumissi ad hoc vt ordinent iurisdict⁹ eccl'esie
vel accusent vl' testificent ꝓtra ea. reuocant in seruitu
tem etiā si ordinati fuissent. di. luij. c. q̄ ex famul'. Quin
ta q̄ liberti manumissi ab eccl'ia vt ordinent nō pnt ō
aquisitis quoq̄ mō ad alios trāsmittere sm quosdā. sz
pon⁹ oia ad eccl'iam principāt. Sz ver⁹ puto q̄ hoc sit
verū solū q̄n in manumissione b⁹ fuit expressum. al's ēt
testm condere pñt de bis q̄ acq̄sierūt. ar. ex de ser. nō ox.
eo liberti⁹. t. xij. q. iij. ca. i. t. ij.

Nota defectus prin .§.XI

cipū t rectoꝝ seu officialiū. Et pro de camerarijs t p
uisorib⁹ vel notarijs officioꝝ. q̄ si ē statutū certū salari
um p labore officij sui t sufficies. si aliq̄d a pdonis pro
causis spectātib⁹ ad officiū illud exigit. iniuste accipit
et tenet ad restitutōm. xij. q. i. militare. Un aug⁹. trā⁹ Luce. x.
tans illud q̄ dixit ioban. bap. militib⁹ sz ꝓtēt esto
te stipendijs vris. dicit q̄ hec lnia dicit pōt t alijs offi
cialib⁹. vbi gra militib⁹. precoꝝib⁹. cūctisq̄ rectoꝝib⁹. et
sbdit. Quicūq̄ sibi stipendia publice decreta cōsciāt si
ampli⁹ querit tanq̄ calūniator t pcussor iobānis sen
tencia cōdēnantur. hec ibi. Nec videt excusare ꝓsuetudo in fi. ca.
q̄ corruptela. ex de ꝓsue. c. fi. Si aūt nō recipiūt salari
um aut nō sufficiēs sz diminutū. si exigant a pdonis p
quib⁹ laborāt in officio suo q̄d cōperēs sm laborē t of
ficiū t ꝓsuetudinē nō est illicitū. Si autē numis exoraq̄
ant debent pauplib⁹ erogare. xiij. q. v. nō sane.

Deinde de princi .§.XII.

pib⁹ t alijs rectoꝝib⁹. Et q̄ pio q̄nq̄ trahunt clericos
ad forū suū in causis coꝝ ꝓpter q̄ esset deponēdi pro
pria dignitate. xi. q. i. nulli⁹. Secdo q̄ a clericis t eccl'ia
sticis pdonis. t eccl'ijs pensiōes. procuratōes t bāna. t pe
nas exoraquēt ꝓtra iura t eccl'iasticā libertatē. Und re
nent pena. x. libraꝝ auri. xxv. q. ij. q̄ cunq̄. Tertio q̄ ral
lijs t exactiōib⁹ pdos suos ḡuant vltra debitū. assumē
tes aliq̄n iniusta bella vñ t renent satisfacere lesis. xiij
q. vi. si res. Quarto q̄ occupant terras alienas iniuste.
xviij. q. ij. trāsferr. t tales nō saluant̄ nisi restituāt. xiij
q. v. neq̄. Quinto q̄ nō sūt ꝓtēti vtoribꝫ nisi t habeāt
concubinas t ad alias femias accedāt in sui gnicm t
scandalū alioꝝ. Sexto q̄ augurijs. sortib⁹ t malefici
is. t incātatiōib⁹ vtūtur. vl' talib⁹ fauēt. ꝯ illud. xxvi. q.
v. augurijs. Septio q̄ leges iniq̄s ꝓstituūt ꝓtra illō
Ulde vt qō recipiēs iniurīā pdone possit se post factuꝝ
vindicare. vel vsuras aliq̄ possunt petere vel soluentes
vsuras nō possunt repetere t bmōi. Jn q̄ casu essent ex
cōicati. eo. ti. ex grauī. in clemē. Octauo q̄ iustas leges
seruare nō faciūt. t malefactoꝝes t trāsgressoꝝes nō pu
niūt. vt blasphematoꝝes dei t sctoꝝ. lusoꝝes iniuriātes
alijs. si sūt coꝝ satellites vel amici. ꝯ illud. xxiij. q. v. re
gū ē. nec eccl'ias tuent vt debēt t iura coꝝ. xxiij. q. v. pnci
pes. t di. xcvi. boni. Nono dāt immunitates seu bolle
tinos securitatis indebite. l. male vtentib⁹ in detrimētū
rei publice l'puatoꝝ. vt q̄s vadat̄ nocte l'ferat arma l'
q̄ n̄ possit cogi a suis creditoribꝫ. l' cū sit exul possit mā
re in loco. t bmōi. di. viij. q̄ ꝓtra mores. Decio q̄ aliq̄ re
cipiūt pecunias vel munera vt supplicēt platis p bene
ficijs ꝓferendis. vel etiā p suis consanguineis vel ami
cis indignis. t insufficiētib⁹ procurant vl' rogāt bñficia
ꝓferri. q̄ pertinet ad symoniā aliq̄n. vel saltē ad iusticiaꝝ
di. lxi. miramur. t. i. q. iij. p totū. Undecio si fauēt hereti
cis l' n̄ iuuāt officiū epoꝝ l' sq̄sitoꝝ. aut si in aliq̄ impe
diunt inq̄sitionē ꝓtra hereticos in q̄ essent excōicati. de
hereti. c. vt inq̄sitiōis. li. vi. Duodecio dñi tpales cōiter
sunt nimis pōposi in se t famul' suis inutiliter expēdē
tes q̄ indigentib⁹ dari deberēt t ex b⁹ grauātes indebi

te.di.xlviij.sicut bi. Superbi sūt cōiter nō re cognoscētes a deo dñium volentes sibi a subditis in oībus ēt mat obediri. ꝺ illud.xi.q.iij.si dñs.t ca.sequēti. Malā ifa per curā hūt de familia sua.cū audiūt eos mordinate se habere nō corrigūt. ꝺra illud.xxiij.q.iij.duo. Crede cumo q in officijs varijs sūt vel dñi tales solent tura mēta pstare ꝺra multa.vt de seruandis statutis q tā frequēter trāsgrediunt.vñ t mortal' peccāt.xxij.q.i. p dicādū. Decimoq̄rto q se reperūt ad faciēdū scrutinia officialiū si admittūt in epros.t qs credunt nostros ad talia officia exercicia vel pcibꝫ vl' ecōtrario nō admit sūt sz repellūt idoneos ex odio vindicta t hmoi. peccāt gunter. di.lxi. mtramur. Decimoq̄nto q: multotiens dī mittūr diuina vt missam. pdicatōes t ecclīastica sacra mēta. t sūt i cā q alij dimittāt. qs vocāt diuersis ō cau sis sine vrgente necessitate. di.lxxxvi. an putatis. Sedecio q: dñi vl' rectores locoꝝ exigūt a subditis opas indebi tas. vt cultrā agroꝝ vl' vineaꝝ .deportatione lignoꝝ t hmōi sine mercede eoꝝ. Et aliq̄n etiā diebꝫ festiuis ad ista inducūt. Decimoseptimo dñi tales ponūt malos of ficiales in officijs qui grauāt nimis subditos vl' inui ste se hūt. t ꝓpter lucrū tale. qꝺ recipit ab eis vl' ami cicia aliq̄n etiā habēt malos ꝓsiliarios. Decimooctauo male iudicāt t iniuste in bis q ꝓponūt eis odio l' amo re. cupiditate vel timore. vl' ignoratia crassa. xi.q.iij. qt tuor. Et nimis munera diligūt. ꝓpter qꝺ ō faciūt a vero deuertūt. xi.q.iij. paup. Decimonono cū secras pbenda tes diuisiones faciūt vl' nutriūt sectas t scadala que rūt. aut qñ exilio vel cōfinio tradūt sine cā rōnabili sū os concaues. vel nimis grauāt in collectis vl' pstantijs t hmōi. vel scismata ecclīaꝝ causant vl' sustentāt. Ulci simo q: pupill' t viduis t alijs ꝓsonis misabilibꝫ n ꝓ uidēt i causis t alijs. t legata ad eos spectātia in faciūt

Titul⁹ q̄rtus de multitudine multiplici bello. Capitulum primū de triplici malicia. s. clericali. spūali t laicali.

Precinxisti me virtute ad bellū. t supplātasti inimicos meos subtus me. ps. xvij. cum oīa appetāt pacē sm dyonisiū ō bellū gerit vt pax habeat aut aug. xxiij. q. i. noli. necmirū si in terris vndiq̄ bella fremūt ab his q̄ uersant in imis. cū in altissimis vbi ofa pacata sūt ali qñ pliū exortū fuerit. Nā vt dr Apoc. xij. Factū ē pliū in celo. t michael pliabat t angeli ei⁹ t draco cū eis. qꝺ tñ prelium nō fuit cū lanceis. gladijs. t alijs armis. sed ī ꝺtrarietate volūtatis. Nā michael q dr ꝓceps celestis militie cū suis ꝙuertēdo se ad dñm t glorificationem ab eo expectādo humilr. t hoc fuit dicere. Sal⁹ do no stro. Draco ille q t lucifer cū sequacibus suis se a deo auertit cupiens ꝓpria ꝓ ture sibi collata ad gloriā que nire. Et h fuit mēte dicere. Ascendā in celū t sup astra exaltabo soliū meū. Esa. xiij. c. t ꝓpter h ruina magna illi hosti antiq̄ patuit. nec amplius locus ei⁹ inuent⁹ ē in ce lo. Apoc. xij. c. ipis in abyssum deiecteis. Uez t de rema nentibꝫ in pace supna nō est numer⁹ militū ei⁹ Job. xxv. Et cū facta fuit pax inter nos t cōsulitores suos et deū p xpi natiuitatē. facta ē multitudo militie celestis cū āgelo q nunciauerat eā canētū. Gloria in altissimis ꝺo. t i tra pax. Lu. ij. Sz hac militia omissa trāseam⁹ ad nr̄am. de q dicit ps. Precinxisti me. tc. Ubi tria oñdit ꝓpo oñdit certamē. qꝺ dicit ad bellū. Secō adiūgit iuua mē q̄ꝓ xpi. tc. Tertio ꝓcludit se lamē q supplātasti tc.

Quantum ad primū .§. I.

ait apl's ad Thi. ij. Laborā vt bon⁹ miles iesu xpi. Sz sciendū ē q est triplex militia. Prima ē militia clerica lis. Secōa ē militia spūalis. Tertia est militia laicalis.

De militia clericali .§. II.

dicit⁹ militia. Nō negam⁹ esse in laicis deo placētes mo res. sed milites suos. i. clericos ꝓbatos. grunt institutā maiorū. di. lxi. in sacerdotibꝫ. Et hiero. Si clericat⁹ ri tillat desiderū tuū. discas qꝺ possis docere ne sis mi les antecēs tyro. xxi. q. i. si clericat⁹. Habēt enī tales bel lare ꝺtra errores infidelitū. t ō oportet eos esse armatos autoritatibꝫ scripturaꝝ t oronibꝫ sanctoꝝ t frequētia oratiōnū. Un ambro. Aduersꝰ milites t gorros arma mea lachrymę mee sūt. Talia enī munimēta sūt sacdo tis. xxij. q. viij. cōuenior. t ō vt expedit⁹ sit clericus ad ista armatura ꝓpōtu sumenda dic apl's. ij. Thi. ij. nemo militans deo implicat se negocijs secularibꝫ. vt ei placeat cui se pbauit. Que aūt dicant negocia secularia quibꝫ hi milites. i. clerici nō debēt se implicare. habes ex ne cle. vel mo. p totū. his est ꝺtra militia secularis. nō debēt ei ipsi bellare. Un. xxij. q. viij. ꝺr. Quicūq̄ clericꝰ aut i bel lo aut in rtra mortuꝰ fuerit. neq̄ in oblatiōe neq̄ in ora tibus exhortādo t sacmēta ministrādo. vt. xxij. q. viij. igit. t xxij. q. iij. p totū. t qꝺ de clericis t religiosis. j. dis. Titu. fuse agit. ideo hic nō oportet insistere.

De militia spiritu .§. III

ali dicit Job. v. Militia est vita hois sup terra. Mili tia. i. tēptatio. Ambro. Uoluntariū sibi militē elegit cri stus. xv. q i. nō est. Jsta ergo militia cōis est oībus fideli bus. q̄ vnq̄ spū sit nō corpe. Unde Cryso. Tu xpiane ō licatus es miles. si putas te sine pugna posse vincere. si ne certamine vincare. exerce vires. attēde pactū. aspice sponsionē quā. s. quis facit in baptismo sz seruare fidē abrenūciare diabolo. Bellū aūt qꝺ gerit ꝺtra nos spiri tuale est grauissimū t periculosum. Un apl's ad Eph. vi. Nō est nobis colluctatio aduersꝰ carnē t sanguinē sed aduersus mūdi ꝓncipes t ptātes. aduersꝰ mūdi re ctores tenebraꝝ hui⁹ ꝺtra spūalia nequicie in celestibus. Ubi ostēdit hostiū ꝺtra quos bellū gerit numia mīri tudo. qꝺ ꝺtra carnē t sanguinē. i. sensualitatē t passiōes eius q̄ sūt plures t aduersus ꝓncipes t ptātes. i. tyran nos mūdi q̄ mīripī vexāt ꝺtra spūales. i. demōes q̄ sūt innumerabiles. qꝺ eis plen⁹ ē aer fm bayn. Et innuitur ipoꝝ cū qbꝺ pliū gerit malignitudo. qꝺ neq̄. i. malicio sitꝫ crudeles. mille nāq̄ nocēdi boibꝫ hꝫ artes. has exer cuit. s. tēptādo vltra sex milia annoꝝ. sz t serpēs ab ini tio ꝺr calidior cūctis aialibꝫ terre. Gen. iij. Dcmū adij cit pmū magnitudo. p q certamē agit. qꝺ in celestibꝫ. i. lucrā ista sustinem⁹. p cōsequēdo bona celestia. Nō enī coronabit nisi q legitime certauerint inqt Apl's. ij. ad Thi. ij. ꝓterea sac scriptura tradit nob historias bello rū carnaliū veteris testamēti. ad instructiōē nos sub fi gura pugnare in bello spūali vt dic grego. xxij. q. i. nisi bella. Et iosue quidē dux populi isrl pugnās trās ior danē ꝺ septē nationes terribiles t vincēs. q etiā vidit angelū dei vt armatū militē ꝑ adiutorio eoꝝ paratum. Josue. v. significat populū fidelē electoꝝ. cuⁱ⁹ dux ē iesꝰ xps post baptismū pugnātē ꝺ natōes septē capitaliuꝫ vitioꝝ quoꝝ dux ē t rex diabol⁹ sed xpo duce t adiuto rio angeloꝝ superant. Un gre. in. xxxi. moral. tractans illud Job. procul odorat bellū. s. equ⁹ de q̄ loquitur. ex hortatione ducū t vlulatū exercit⁹. sic exponit. qꝺ miles dei solert̄ ꝓuidere vitioꝝ certamia nititꝫ bellū. ꝓcul odo rarur. Odorare ē discretiōe discernere. t qꝺ mala ꝓcu ra ad menti ꝓsuadere valeant. cogitatiōe solicita aspi cit. exhortatiōe ducū maris agitata deprehendit. t quia

longe pſciendo subsequētiū iniquitatū cōfusionē cōspi
cit. qſi vlulatū exercit⁹ odorādo cognoscit. Temptāta
quippe victa q̄ in ſili. ꝓtra nos ꝓlio regnāti supᵖ se superbie
militār. aliamq̄ ducūt ꝑeūt. alia morte exercit⁹ solequū
tur. Et exinde declarat quō superbia ē regina virtutum. t
duces. ſb eo septē capitalia. ſ. ianis gūa auaricia. iu. dia.
ira. accidia. gula. luxuria. Exercit⁹ hoꝝ capitaliū dic ē ſi
lia s eaꝝ. Et q̄ vt dicāt de diabolo. Job penultē. Ipe est
rex sup oēs filios superbie. ipe cū vxore sua regina. ſ. su
perbia cū his ducibꝫ t exercitibꝫ pugnat ꝑ milites xpi.

Quomodo autem .ℌ.IIII.

duces ei⁹ hortent ad ꝓliū ꝺclarat sic dicēs. Quantis nā
q̄ gloria deu victū coꝝ q̄si ex ratione solet hortari. dū dic
debet maiora appetere. vt q̄ ꝑāre valueris multos ex
cedere. etiā valeas ꝓlibꝫ ꝓdesse. Inuidia q̄ deu victū coꝝ
q̄si ex ratione solet exhortari cū dic. Qui q̄ illo vt illo mi
noꝝ es. Cur q̄ eis vt eq̄lis vel superioꝝ nō es. quāta vales
q̄ ipſi nō valent. nō q̄ ubi aut superiores aut equales es
se debent. ira etiā deu victū coꝝ quasi ex rōne solet exborta
ri cū dicit. q̄ erga te agunt. eq̄nimiter fieri non possunt.
Hec patient tolerare petiū ē. q̄ etsi ei⁹ ex magna. ex alpe
ratōe nō resistit. ꝓtra te deinceps sine mēsura cumulan
tur. Tristicia q̄ deu victū coꝝ solet hortari cū dicit. quasi
ex ratione. Quid habes vñ gaudeas cū tot mala de p
mis portas. ppēde cū q̄ meroꝛe oīs intuēdi q̄d in rā
ra ꝺ te amaritudine fellis verterunt. Auaricia q̄ q̄li ex
rōne deu victū coꝝ solet hortari. cū dicit. Valde sine cīpa
est q̄ quedā cōcupiscis babēda. q̄ nō multiplicare appeꝛ
sed egere timescis. Et q̄ō male ali⁹ retinet tu melꝫ ex
pendis. Generis ingluuies q̄si ex ratione solet exborta
ri cū dicit. Ad cūm de⁹ oīa mūda cōdidit. t q̄ saciari re
nuit q̄d aliud q̄ muneri ꝓcessio ꝺdicit. Luxuria q̄ de
uictū coꝝ q̄si ex ratōe solet hortari cū dic. Cur te modo i
voluptate nō dilatas. cū quid sequtur ignoras. Acceptū
temp⁹ in desiderijs ꝓdere nō debet. q̄ q̄cit⁹ ꝓtranse
at nescis. Si enī miseri de⁹ hoīem in voluptate cor
noller. in tpo humani generis exordio masculū t femi
nā nō fecisset. hec ē igit ducū exhortatio. Nec greg. ibi
q̄ ducū nosa. i. demonū de illis vitijs rēptātū scriptu
ra ñ retuer. ista ducē ianis gūe lucifer vocat. q̄si ferēs lu
cē. Esa. xiiij. Ducē inuidie sathā. q̄ interpꝛat aduersari
us Job. i. Ducē ire labadō. Apocal. ix. i. exterminatoꝛ.
Ducē accidie beelzebub. Lu. xi. interpꝛat vir muscarū.
Ducē auaricie māmona. Matth. vi. interpꝛat diuitie.
Ducē gule behemoth. Job penul. t interpꝛat aial. Du
cē luxurie asmodeū. Tob. iij. c. Regē hoꝝ ducum leuia
thā. Esa. xxvij. Et interpꝛat additamētū. Exercit⁹ horū
ducū sūt filie tpoꝝ virtutū q̄s ibi noiat greg. Et sūt. xliij
genera vitioꝝ de q̄bꝫ singul⁹ diffuse habes. i. ij. p. p. to..

Secundo principa .ℌ.V.

liter post bellū ostensuꝝ ponit ꝑs. Iuuamēi co'collatum
cū dicit. Principisti me ꝓtute. ſ. cū de⁹. dedisti. i. puidisti ō
ꝓtute q̄ possem pugnare. Et ideo ipe ꝑs. dicebat. Dñs
mihi adiutoꝛ t ego despiciā inimicos meos. Et sub fi
ducia diuini adiutoꝛij q̄libꝫ ꝺz bellare nō in ꝓtute pro
pria. ad q̄ hortat apls ad Eph̄s. vi. dicēs. Cōfortamini
in dño. ſ. sperādi in adiutorio t in potēria ꝓtutis eius
quā. ſ. nobis ad̄mīstrabit. ira tū q̄ laboretis quantū ex
vobis ē. Unde subdit declarat⁹ hostibꝫ multis t cruꝺ
libꝫ. ꝓterea sumite armaturā dei vt possitis resistere in
die malo. ſ. temptatōis. Ūñ greg. Scīēs apls aie certa
minā ꝺ spūales aduersarios desudāda velut preceptoꝛ
militie ꝑceptū dat multitudinibꝫ xpi dicēs. Induite vos ar
maturā dei vt possitis stare aduersꝰ insidias diaboli.
xxij. q. i. nisi. Et q̄ sit ista armatura sumēda. aliq̄ ex eis
ponit. in oīb⁹ sumētes scutū fidei. in q̄ possitis oīa tē
la nequissimi ignea extinguere. t galeam salutis alu. mi
te. i. spei salutis eterne. Multū enī roborat cōsideratio
pmij. t accedit ad bellū. Et gladiū q̄d ē verbū dei sumite
sicut xps fec cū pugnit cū ātiq̄ serpēte allegās scripturas
Matth. iiij. State et succincti aut in ꝓtute. ſ. nō solū ex
teriori. sed interiori. in vera castitate. Sed t lorica cari
tatis oportz habere. q̄ oes ꝓtutes tanq̄ maleas conne
xas ad iuicē ꝓtinet. Calceat⁹ sit pedibꝫ t cruribꝫ armis
prudētie. Induit q̄q̄ p thorace iusticiā. ſz nec ei desint
sagitte potētis acute orationū. quibꝫ pfodiat inimicuꝝ
Dextralia quoq̄ fortitudinis cū lancea longanimitatꝫ
vt nō fiat pusillis anio si bellū est diutinū. De his q̄ ar
mis dicit apls. Arma nra nō sūt carnalia sed spūalia 2. Cor. io
potētia deo ad destructionē inimicoꝝ. Et q̄ de⁹ ꝑcin
xit milites suos hac multiplici ꝓtute armoꝝ. iō t ipe
supplantat inimicos infernales subt⁹ electū suū. q̄ō fu
it tertiū ꝑcipale notatū. dans ei plenā victoriā sicut ī
figura dauid ipe in armis corporal'r sed armat⁹ ꝓtute
dei accessit in singulari certamīe ꝓtra goliath gigantē
terribilē t armatū totū deligātē dyabolū fortē nimis
et armatū oīm militia dicēs. Tu venis ad me cū gladio
et basta t clypeo. t ego venio ad te in noīe dñi exercitu
um. Et dabit te dñs in manu mea t ꝑcutiā te. t dabo
cadauera castroꝝ philistijm volatilibꝫ celi ꝛc. i. Reg. ū
xvij. Et sic factū fuit q̄ lapide fūde eū ꝑcussit t in terra
cadentē gladio ei⁹ caput ābutauit. cū magna glia ī ie
rusalē reuert⁹. Sic miles xpi cū fiducia diuine gre. cuꝝ
funda būilitatis t lapide fortitudinis vincit dyabolū
et occidit. vt scz ābl⁹ nō molestet eū cū ꝑfecte vicit ſm
origen. Et demū cū triūpho victorie ad supnā hierusa
lē ascēdit occurrentibꝫ agminibꝫ angelis cū cāticis. Ūñ
Apoc. iij. 6. Qui vicerit dabo ei sedē i throno meo ꝛc.
Et iteꝝ. Esto fidel vsq̄ ad mortē t dabo tibi coronā vt
te. videlicet eterne.

Sequitur de militia .ℌ.VI

laicali. de q̄ nostra in ꝺ titulo verbꝰ intētio. de q̄ etiam
pōt intelligere ad lrāz. ℌ. pō. Precinxisti me ꝓtute ad
bellū. Fuit enī dauid vir bellicos⁹. vt ptz in. i. ℟. ij. li. Re
gū. Justa tñ certamina egit. t a deo recognoscēs fortitu
dinē suā semp victoriā habuit. t inimicos ei⁹ supplāta
uit. i. vicit. vt saulē t filiū ei⁹ isboseth. absalō. ā monitaꝰ
goliath. philistheos t hmōi. Ubi pīo occurrit notādū
q̄ militia nō ē ars seu stat⁹ in se ab ecclia reprobatus.
Ūñ aug⁹. in li. de ver. do. ait. Militare nō est delictum
sed ꝓter predā militare petiū ē. Nec rēpublicaꝝ gerere
petiū essz. sed iō rē publicā agere vt diuitiaꝰ augeas vi
det esse dānabile. xxiij. q. i. Idē aug. ad bonifa. Noli ex
timare neminē deo placere posse. q̄ armis bellicis mini
strat. In his sanct⁹ dauid cui dñs tā magnū testimo
niū ꝓhibuit. in his etiā plurimi illi⁹ epis iusti. ſ. vt ma
chabei iudas t frēs ei⁹. In his erat ille cēturio qui dño
dixit. Dñe nō sū dign⁹ vt intres. xxiij. q. j. noli. Ūñ mi
lites veniētes ad iohānē baptistā dicēres. Quid face
m⁹ t nos. ſ. p salute nra. nō dixit. Dimittatis militiam
sed quid. neminē cōcutiatis. nec calūniā faciatis. estote
cōtenti stipēdijs vris. Lu. iij. Ut q̄ valeat dicere cū pō
Precinxisti me ꝓtute ad bellū ꝛc. Tria debet seruare.
Primo vt ꝓtuose se habeat. Secō vt ab illicitis absti
neat. Tertio vt bellū iustum suscipiat.

Quantū ad primū. ℌ. VII.

debet miles a deo fortitudinē recognoscere. fidē etiā ho
sti fuare. pura intētiōe pugnare. victis hostibꝫ miseri
cordiā ꝓstare. Hec oīa notat aug⁹. scribēs ad bonifacī.
Dicit enī ꝺ primū cogita q̄n armaris ad pugnā. virt⁹

tas etiã corporalis donũ dei est. si enĩ cogitabis de do
no dei nõ facies ꝓtra dominũ. Fides etiã quando pro
mittit hosti seruanda est ꝓtra quẽ bellum geritur.
quantomagis amico ꝓ quo pugnat. Pacẽ habere vo
luntatis. bellũ autem debet esse necessitatis. vt liberet
deus a necessitate z ꝓseruet in pace. Nõ pax quenĩ vt
bellum exerceatur. sed bellũ geritur vt pax acquiratur.
Esto bellando pacifꝰ. vt eos quos expugnas ad pacẽ
vtilitatẽ vincendo perducas. z infra. S. cut bellanti z
resistenti violentia redditur. ita victo capto misericordia
debetur maxime in quo pacis ꝓturbatio nõ timetur.
hec augꝰ. xxiij. q. i. noli. Quid autem sit de iure mili
tari ostendit ysidorus dicẽs. Jus militare est belli inse
rendi solennitas federis faciendi necꝭ. signo dato egres
sio in hostem vel pugne cõmissio. Item signo dato rece
ptio. Itẽ flagitij militaris disciplina si locus ꝺ̃ seratur
Stipendiorꝫ modus. dignitatũ gradus. premiorũ ho
nor. veluti cũ torques. vel corona donat. Prede decisio.
et ꝓ personarum qualitatibꝫ z laboribus iusta diui
sio. ac principis pot̃. in decre. di. i. c. ius militare. Ubi
dicit glo. ꝙ qui fugit de bello publico ẽ infamis ſm ca
nones. sed ſm leges capite punit. Imitetur ergo bonꝰ
miles beatũ martinũ militem q̃ castissimus fuit. in ar
mis humil. pauperib⁹ misericors. vt paret de media cla
mide data pauperi. imo xp̃o in forma pauperis nudi
suis dominis obediẽs. Imitetur z mauriciũ cũ sociis q̃
militabãt ꝓ re publica ꝓtra hostes romanorꝫ. sed mor
tem ꝓ martirium sustinuerũt ꝓ veritate fidei z cultus
diuini. seruantes illud Ecci. iij. c. Usqꝫ ad mortem cer
ta ꝓ iustitia.

Quantũ ad secun. §. VIII.

dum debet se miles abstinere a rapinis. Ilã vt ait au
gustinus. ꝓterea quadã puidentia sũt militib⁹ cõstitu
ta stipẽdia nedũ sumptus queritur. p. edo grassetur. xp
iij. q. i. militare. Ad luxurijs. quibus illud hominum ge
nus ẽ totũ implicatũ in oĩi specie cꝰ. a blasphemijs.
a ludis. delicijs. z ebrietatib⁹. a sacrilegijs z alijs vitijs
sed hodie talib⁹ vitijs plem sũt Equidẽ militaris disci
plina quã vegeriꝰ senatũ docuit. hodie euanuit. Ut sci
cos esse aptos armis q̃ sub diuo z labore nutriunt̃ so
lem patientes. vmbrã negligẽtes. balneorꝫ nescij z deli
ciarꝫ ignari parco cibo ꝓtenti. quib⁹ gestare ferrũ. fossas
ducere. oĩs fere cõsuetudo de iure est. Sed nũc milites
pugnãt cũ ebrietatib⁹. vacãt ocior enerutant. nomẽ z ti
tulũ militie deshonestant. nõ similes iude macabeo. q̃
ꝓtegebat castra gladio. sed similes yabolo q̃ captiuos
suos crudelissime cruciat. imitãtes milites pylati q̃ ac
cipientes iesũ spinis coronauerũt. z spuẽtes z blasphe
mãtes cũ deriserũt mltipliciter. Ludentes insup vesti
mẽta xp̃i vt patet in euãgelio. Et sic nũc milites nostri
in expeditiõe nec contingat. somarij corꝫ nõ ferro sed vi
no. nõ lanceis sed caseis. nõ ensib⁹ sed vtrib⁹. nõ hastis
sed verub⁹ onerãtur. q̃si vadãt ad puiuũ nõ ad bellũ
Clypeos habẽt optimos deauratos. predã potꝰ hosti
um q̃ hostes z eos deserũt virgines z intactos. Bella
et cõflictus in sellis clypeis depingi faciũt. vt se quadã
imaginaria visione delectẽt in pugnis q̃s videre vel in
gredi nõ audent. Uñ cũ scipio affricanꝰ scutũ cuiusdã
vidisset gẽmis z auro ornatũ. dixit se nõ miran. si tãta
diligẽtia bonorasset in quo plꝰ haberet p̃sidiũ q̃ in gla
dio. Sicut autẽ quidã pbs pericles. ait. Nõ pictura. nõ
aurum. nõ lapides. sed scutũ diuulsuꝫ. fracta galea. gla
dius bebes. facies vulnerata cedũt militib⁹ ad ornatũ
Sz certe tota ars militie hodierne ꝓsa est in latrocini
um. z nulla fides pietasq̃ viris. q̃ castra sequũtur. Ple
ni sũt ꝓditoib⁹. furtis. sacrilegijs. piurijs. blasphemijs
crudelitatib⁹ ergo captos. etiã iuste. crapulis. ludis so
domijs. Nullũ respectũ habẽtes ad iusticiã belli cꝰ q̃
eos ꝺducit. ꝫad rapinã z maꝰ stipenduꝫ. Et de hui⁹
modi militib⁹ dicit de pe. di. v. vt falsas. ꝙ nõ põt ta
miles vere agere penitẽtia. nisi dimiserit militia. Inte
ligitur enĩ de iniusta militia. z ideo videat confessor es
quõ tales absoluãt. Bern. in sermone ad milites tem
pli qui bellant ꝓtra infideles sic ait. Quis hic o mili
tes tam stupendꝰ error ac furor tantis sumptib⁹ ac la
boribꝰ militare. stipendijs vero nullis nisi aut mortis
aut criminis operitis equos sericis z pendulos. nescio
q̃s pãniculos lineos sup induit̃. depigit̃ baltai clypeos z
sellas frenа z calcaria. auro z argẽto circũornat. z cũ tãta
pompa. pudendo furore. z impudenti stupore ad mor
tem ꝓperatis. Militaria sũt hec insignia. an muliebria
potius ornamẽta. Nunq̃d forte hostilis mucro reuere
bitur aurũ. gẽmis parcet. serica penetrare non poterit.
Deniq̃ ipsi sepiꝰ certiusq̃ exprimũt̃ ea esse ꝑcipue ne
cessaria ꝓeliantur. vt sc̃z strenuꝰ industruscq̃ miles ꝛc
cumspectꝰ sit ad se seruandũ. expeditus ad discurrẽdũ
et promptus ad feriendũ. Uos p contrariũ in oculoꝫ
grauamẽ ritu femineo. comã nutritis. longis ac profu
sis camisijs ꝓtia vobis vestimẽto obuoluitis. delica
tas ac teneras manꝰ. amplis z circũfluentib⁹ manicis
sepelietis nec aliud inter vos bella mouet. luteiq̃ suscij
tat nisi aut irrõnabilꝭ iracũdie motus. aut inanis gloꝛie
appetitus. aut terrene qualiscũq̃ possessiõis cupiditas
talib⁹ certe ex causis necꝫ occidere necꝫ occũbere turꝫ
est. At vero milites xp̃i iecuri ꝓliant̃ ꝓelia domini sui
nequaq̃ metuẽtes aut de hostiũ cede peccatũ. aut de
sua nece periculũ. quandoquidem mors ꝓ xp̃o vel ferẽ
da sit vl̃ inferẽda. Miles inquã xp̃i secuꝰ interimit. se
curior interit. sibi ꝓstat cũ interit. xp̃o cũ interimit. nec cũ
malefactorẽ occidit homicida. sed vt ita dixerim male
cida. z plane vindex z xp̃ianoꝝ defensor reputatur. Jn
morte enĩ pagani xp̃iani gloriat. qz xp̃s glorificat. Nõ
quidẽ vel pagani necãdi essent. si quo alt̃ possent a ni
mia infestatõe vel oppressione fidelũ cohiberi. Nũc au
tem melꝰ est vt occidant̃ q̃s cerne relinquat ꝗ̃ga pecca
torꝫ sup sortẽ iustoꝝ ne forte extẽdant iusti ad iniquitatẽ
manus suas. Quid enĩ si pcutere in gladio oĩno fas nõ
est xp̃iano. Cur igit̃ ꝑco saluatoris ꝓtentos forte stipen
dijs suis militib⁹ indixit. z nõ potius oẽm militiã indi
xit. Proinde dissipent̃ gentes q̃ bella volũt. z abscindã
tur q̃ vos ꝓturbant. Exercead gladiꝰ vteriq̃ fidelium. ẽ
cernices inimicoꝝ. ad destruendã oẽm altitudinẽ extol
lentẽ se aduersꝰ deũ. q̃ ẽ fides xp̃ianoꝝ. ne forte aliquã
do dicãt gẽtes vbi deꝰ coꝝ. ꝛc. Dec oĩa bern. Dicit he
linandꝰ. Cõsecrarõ militis hec ẽ. cõsuetudo solẽnis est.
vt ea die qua ꝙs angulo militari decorad ecclesiã solen
niter adeat. gladioq̃ sup altari posito z oblato q̃s̃t̃ ecle
dio. s. officij sui iugẽ deo spõdeat famulatũ. Eis q̃ p ec
clesia pluri mũ ꝓtra ecclam licet nihil. Aut enĩ pꝰ aut
nõ minus i sua pfessione facit̃ q̃s epiꝰ l̃ abbates q̃ sce
dulã offerũt. Et in q̃busdã locis moris ẽ militẽ i crasti
no ꝓsecrãdũ tota nocte in oꝛone stare. Et vt dicꝭ vegeti
us. Jurãt milites strenue se facturos oĩa q̃ mãdauerit
pricipes. z morte nõ recusaturos ꝓ re publica cuiꝰ mi
licie sũt asscripti. z sic obseruare tenent.

Quantũ ad tertiũ §. IX.

scz de iustitia belli ad quã debet attẽdere miles seu sti
pẽdiarius. vt licite militet. Hora ſm Tho. se. se. q. xl. ad Arti. i.
ꝟ vt bellũ sit iustũ tria req̃runt. Primũ ẽ cã iusta. vt
s. illi ꝓtra q̃s agit̃ bellũ aliq̃ culpa meruerint. qz. s. pũi
re neglexerũt qđ ab eis ꝓbabile factũ est piuriã. xxiij. q. iij.

dñs. Ubi dicit aug⁹. Justa bella diffinitr solēt q̄ vlci scunt iniurias. sic gēs vel ciuitas plectēda ē q̄ vl' vindicare neglexit qđ a suis improbe factū ē. l' reddere qđ per iniuriā ablatū ē. sed ꝛ b̄ gen⁹ belli sine dubio iustū est qđ de⁹ impat q̄ nouit qđ vnicuiq; debeat fieri. In quo bello ductor exercit⁹ vl' ipe popul⁹ ñ tā actor bel li. q̄s minister inducand⁹ ē. Hec aug⁹ in dicto. c. dñs. Et in. c. sequēti ait idē. Justa bella agebāt a filijs israel cō tra amorreos. qz innoxi⁹ trā situs negabat. q̄ iure socie tatis humane equissimo patere debebat. Scōm est ergo iusticie ꝛ caritatiue vt bonus ꝓmoueat ꝛ malū cuitet. xpij. q. i. dđ culpat. Ubi aug. dic ꝑ manichēos. Quid culpat in bello. an qz morient q̄q; morituri vt domi nent in pace victuri. hoc reprehendisse timidoz ēnō re ligiosoz. nocendi cupiditas. vlciscendi crudelitas. im placat⁹ atq; implacabil animꝰ. feritas rebellandi. do munādi subdito ꝛ siqua silia. Hec sūt q̄ in bellis iure cul pant. q̄ plerūq; vt etiā iure puniant auduersus violē tias resistentiū. siue deo siue aliq̄ legitimo iubente ge renda ipa bella suscipiunt a bonis. Hec in dicto. c. dđ culpat. Nota tū hic q̄ cū habeat q̄s at's iustū bellū con tra aliquē q̄uis nō sit iustū ex ītētōe. s. qz ex odio ꝛ aio malignādi facit licet grauiter peccet. tñ de dānis dat vsq; ad illā quātitatē in qua sibi ille tenebat. seu q̄us et reb ablatis ab eo nō teneret ad satisfactionē saltem q̄s se ad iusticiā faciēdā offerat. Certū ē auctoritas principis. Uñ aug⁹. in dicto. c. dđ culpat. ait. Ordo naturalis moralis paci accōmodat⁹. hoc poscat vt su lenatural' moralis paci accōmodat⁹. hoc poscat vt su scipiēdi belli auctoritas atq; ꝓsilij penes principes sit sed si humana cupiditate bellū gerit. nō nocet sanctis in quos q̄s nō hz potestatē nisi desup data. Nō enī est prās nisi a deo iubente vel sinente. q̄ vir iustus si forte sub rege impio sacrilego militet recte pōt illo iubēte bel lare. s. si bellū ē iustū vel saltē dubiū vt ibi in fine dicit. Hec aug. Et dicit princeps hic papa l' imperator ꝛ alie dignitates inferiores habentes in iurisdictōz sup eo cui mouet bellū. ꝛ hoc q̄tū ad inferēdū bellū. hz ad resistē dum seu defendēdū se ꝓtra iniuste mouentē. nō requiri tur auctoritas principis. qz de iure nature vim vi repel lere licet a se ꝛ sociis. cū moderamine tñ inculpate tutele et incōtinēti. ex. de homi. c. significasti. xpij. q. iij. nō ipe renda. Inno. ꝛ hosti. addūt q̄ ex interuallo nō licet. im mo dz adiri iudex captor ꝛ ē auctoritate recuperā. Nā si q̄s ppria auctoritate violēter caperet etiā rē suā. cadit a iure suo. s. i foro cōtentioso ꝛ pdit eā. Et b̄ nisi forte ñ pos ser eā cōsequi ꝓ iudicē. vt nota. di. i. iusgentiū.

De stipēdarijs ꝛ de bellis iustis vl' iniustis. Cap. ij.

Tiendū q̄ sunt duo ppli. s. ppl's roman⁹. ꝛ ppl's exterane⁹. ve ppl'o romano sūt ꝓmo oēs q̄ obediūt ppl'o romano Nā ppl's accipit ꝑ totū impio. vt. l. romana. ff. ad. l. mu nici. Quidā nō obediūt in totū sed in aliq̄bus. vt q̄ vi uunt legibus ipeij. ꝛ fatent ipm dñz orbis vt sūt cīrates lōbardie ꝛ sūles. ꝛ isti sūt d ppl'o romano. Nā cū i aliq̄ bus iurisdictōz exerceāt ipam retinēt. vt. l. si p⁹ d aq̄ plu. Quidā sūt ppli q̄ nl'lo mō obediūt ipatori. nec viuūt i peij legibus. sed dicūt hec facere se ex priuilegio. vt vene ti. ꝛ isti ēt sūt de ppl'o romano. q̄ ꝑcarlo hec tenēt ab i peratore. ꝛ ipe reuocare ꝑt q̄ncūq; voluerit. vt. l. si q̄s in pun. C. de legi. Preterea illud priuilegiū illis ꝛcessum dz esse accōmodatū. vt nō puenīt ciuilitate romana. Qui dā sunt ppli q̄ nō obediūt imperatori. ꝛ asserūt sibi b̄ cō petere ex ꝛcessu. vt sunt. quincie subdite romane eccl'ie. q̄ asserūt sibi b̄ cōpetere ex donatōe cōstantini ꝛ alioz im peratorū. ꝛ isti etiā sūt de ppl'o romano. Nam eccl'ia ibi exercet iurisdictiōem quā habebat imperiū. Uñ nō de sinūt ꝓterea esse cīues romani. Et si q̄s diceret impato rē nō esse dñm diceret ꝛ textū euāgelij vbi dz. Exijt edi ctū a cesare augusto ꝛc. Populi āt exterani sūt q̄n tatē tur imperatorē dñm esse. vt greci q̄ dicūt imperatorē suū cē dñz suū. Item tartari q̄ dicūt logracane dñz cē. Saraceni machumetē q̄ dicūt suū esse dñm. Inter istos tñ ē diffe rentia. Nā quidā sūt nob federati. vt greci ꝛ tra thur cos. quidā sūt cū quib nihil facere hēm⁹ vt sūt iudei. quidā sūt cū quib habem⁹ pacē vt sūt tartari. Nā mer catores vadunt ad illos ꝛ sui veniūt ad nos. quidam sūt cū q̄bus hēm⁹ guerrā actualē. vt sūt saraceni. ꝛ boi die cū turcis qui ꝛptib istis valde nos molestāt ꝛ vel nā xp̄ianitatē nō occuparēt. Inferē igit. q̄ cū imperator sit princeps sedis sup ioꝛē nō hūs in secularib. nisi for te vt dixi q̄ ipe nō pōt indicere bellum ꝛ hostes suos. Et hoc ē bellū ō q̄ loquit lex hostes. ff. de cap. Bellū au tem indicit a pl'o romano vel imperatore. adeo q̄ si im perator indicit bellū cū aliquib italie rebellib. vēdicat sibi locū effectus publici belli. q̄ si dē si repugnēt officia li imperatoris vel pape. nō ꝓpt ipatorē vl' papā. Jo. ō li.

Item dominus vel .N.I.

quicūq; i ali⁹ iustū bellū mouēs vl' ita iuuans q̄ sine eo nō fieret vel faciēs ꝛ aliq̄s vltra pcm̄ mortale gue qđ cōmisit. tenet de oib⁹ dānis dat ꝛ bis ꝛ q̄s bellū mo uit. Tenet etiā suis ꝓpr̄ijs hoib⁹ de dānis q̄ receperūt ab aduersarijs q̄ iuste repugnabāt. si iuuerūt cū bona fide aut si fuerūt inducti ei⁹ ꝓsilio ñore vl' coactione. ō se nō erāt facturi nō aūt tenent si mala fide iuuissent. faciētes cū b̄re iniustū bellū ꝛ volūtarie. Et sil'r tenēt oēs qui fuerūt principales in tali bello. ita q̄ sine eis nō fie ret. Alij ꝫo tenent de dāno q̄ si ipi iuuerūt ope vl' ver bo. Buil. de cōtentis in his sequētib ītērroga. put ibi videtur expedīēs Item dñs vel q̄libet aliū iustū bellū faciēs. si grassandi aio vl' maliciose ītulit dāna adūsa rijs cū al's sibi posset ꝓsulere. peccauit mortal'r ꝛ tenēt Uñ cōpensabunt illa cū dānis q̄pt q̄ bellū motū ē. pec cant etiā illi mortal'r q̄ agunt bellū ex odio vel intētio ne dānādi q̄scūq;. vt faciūt stipēdiarij cōiter. Buil. Item si hūs iustū bellū notabil'r negligēs fuit in defendēdo suos. tenēt eis de dānis receptis. al's ñ. Tenēt ēt oīb⁹ ill' q̄s vocauit de dānis siq̄ receperūt nisi illi veniāt ex de biro vl' cā būanitatis vl' ꝓsanguinitatis. xpij. q. iij. c. nō in ferēda. ꝛ alijs ca. fm guil. Item hūs iustū bellū vl' sclerepe ries in ipo ad bellandū. si spoliauit clericos vl' religio sos vl' ꝓuisos l'egrios tenēt restituē q̄uis sint cū ill' q̄ hūt iniustū bellū. ꝛ peccat mortal'r talia sciēnt faciendo nisi lniam habet ēt a ꝓlatis eccl'iasticis hūtib iurisdi ctionē sup illos vl' nisi essent victualia eccl'ie ꝛ clerico rū. Si spoliauit rusticos vl' mercatores vl' cūtes ꝛ rede untes ꝛ in agricultura existētes. ꝛ alia quib arāt. ꝛ se mina q̄ portāt. ēt tal' rapinā fec ex de treuga. c. innoua m⁹. in q̄. c. sic dz. Pbri. monachi. ꝓuersi. peregrini. mer catores. rustici cūtes ꝛ redeūtes. vl' in agricultura existē tes. ꝛ alia q̄b⁹ arat ꝛ semīa portāt ad agrū. cōgrua se curitate letent. Sup q̄ ca. henric⁹ boich facit hāc distin ctionē. q̄ duplex ē treuga q̄ securitatē ponit bello non definito. Una est ꝙuētional' q̄ excōuētōe partiū formā recipit. ꝛ seruāda est dū q̄ aduersarij vel partē aduer sam seruat. al's nō. di. xcv. esto. Alia ē canōica ꝛ ista du plex. Una ē ppetua. ꝛ ista gaudēt psone ꝛtēte in dicto c. inquam⁹. Alia tpalis q̄ ad oēs extendit. de q̄ eo. ti. c. i. ꝛ habes. j. in eo. c. Et subdit henric⁹. Intellige q̄ treu ge canonice sūt seruāde dū seruat eas aduersari⁹. al's ñ Nā si cōuētionales nō sūt seruāde cū aduersari⁹ nō ser uat vt dictū ē. q̄ tñ sunt fortiores qz de iure naturali di

nino ⁊ hũano lĩgãtes. multomin⁹ canõice ar. ex ō elec/
c. cũ in cũctis. Sil'r ẽt subditi iusti bellãtes si i tali bel
lo nõ ꝑtent dñis auxiliũ. ꝓsiliũ vel fauorẽ nõ sũt spo/
liandi vl' in aliq̃ puniẽdi ẽt si dñs ꝑdictoꝝ in dicto bel
lo ꝓcerẽt bonis coꝛeis ablatis. guil. Richar. in. iij. circa
hoc sic dicit. illi q̃ in guerris sciẽter inferũt dãnũ inno/
centibꝰ tenent illis ad restitutionẽ ñ obstãte ꝓsuetudine
ꝓtraria. Illi aũt in guerris innocẽtes nõ sũt q̃ habenti
bellũ iustũ fauẽt directe l' idirecte ō ꝓsumꝫ l' rebꝰ. ō ille

Item si fecit incẽdiũ. §. II.

ponẽdo. s. ignem i domo vl' agro vl' victualibꝰ studio/
se etiã aduersantiꝝ ꝓtra q̃s agebat iustum bellũ ꝓpria
voluntate sine ordinatõe vl' volũtate supioris. tal' erat
ō ita incẽdiari⁹. morta l'r peccauit ⁊ tenẽt ad satisfactõ
nẽ. xxiij. q. i. quid cl'pat. Et inq̃rat si scit ꝓpter ō fuisse ex
cõicatꝰ em vl' denũciationẽ suã. esset ibi excõica
tio ꝑ synodales. q̃ tũc esset cau⁹ papalis. s. q̃ ad excõica
tionẽ. s. qñ facta sup ō excõicatõe esset postea publicat⁹
Et idẽ in habẽte iniustũ bellũ ⁊ ex mãdato incendium
faciendo. Itẽ si i iusto bello existẽs illud q̃ abstulit ad
uersarijs si ibi retinuit ⁊ nõ ꝓsentauit ꝓncipi belli vl' to
tũ vel parẽ. vt ipe ꝓceps ordinauit. rapinã feẽ. d. ij. c
Jus militare. ⁊. xxiij. q. v. dicat. Itẽ subditꝰ agẽtis bel/
lum ⁊ i bello cũ sequẽs. si sciuit eũ habere iniustũ bellũ
q̃ tũc sequẽdo nõ excusat a pcõ nec a satisfactõe dãni
dati. dãnificãdo ipe ꝑ se. ſz si post ꝓsiliũ ꝑtoꝝ sup ō re
mãsit dubi⁹ de iusticia belli. tũc talis ẽ excusat⁹. q̃ in
dubio debet obedire. sed nõ excusat dñs. xxiij. q. i. quid
culpat. ray. Itẽ subditꝰ vel amicꝰ agẽtis bellũ. vl' ipe
diarius ipẽdio cõducꝰ. si fuit i bello nõ solũ iniusto
sed etiã de q̃ dubitat vtrũ esset iustũ peccat mortal'r. ⁊
si ẽ iniustũ tenẽt de dãnis datis. ray. Ān nota q̃ si isti ꝓ
pendiarꝰ q̃libet q̃ idifferẽter vadit ad bellũ nõ ꝓsidẽ/
rãs ō iusticiam l' iusticia. ſz ō stipẽdio pat⁹ eũ q̃cũq̃ se po
nere ẽ in malo statu anie sue. nec tal' debet absolui. ni/
si vel dimittat artẽ vl' dicat saltẽ. se dispositũ ad nõ re/
cipiendũ se in bello. nisi qõ sciuerit iustũ abstinendo a
rapina ⁊ damnis indebitis. ar. ad ō de pe. di. v. falsas.
et. c fres. Itẽ si bñs iustũ bellũ si vltra id qõ satisfactũ
est sibi ⁊ suis de oñi dãno ⁊ opis labore vl' donec se of
ferat ad satisfactiõem pl⁹ abstulit vl' dãnificauit. ō illo
pluri tenẽt. nisi forte esset tal' hostis q̃ ꝓpter heresim vl'
aliud hmõi ei⁹ bõa essent ꝑ edictũ publicata. guil. Itẽ
hosti mẽtis⁹ ẽ vel ꝓmissuꝫ fregit gũiter peccauit. quia
set pri⁹. q̃ frangẽti fidẽ fides frãgat eidẽ Itẽ nota q̃
papa tãq̃ vniuersal' ꝓceps põt indicere bellũ infide
libꝰ ⁊ indulgẽtias ꝓcedere ꝓpter recuperationẽ terre sãcte
que ꝓsecrata fuit morte xpi. Itẽ q̃ fuit post mortem
cristi victa iusto bello ꝑ ipatoꝛẽ romanũ q̃ postea spo/
liat⁹ fuit ꝑ infideles De ista materia. s. potestatis pape
sup fideles ⁊ infideles pl'ra ⁊ vtilia notant⁹ noẽ. ex devo
to. q̃ō sup his. q̃ causa breuitat⁹ dimitto. ſz potes vide/
re. ē. in ti. de dñis. Itẽ nota q̃ nõ licet alĩs indicere
bellũ vniũsale sine ꝓncipis auctẽ. Et ẽ rõ. Nã nemini
sine lnia ꝓncipis licet violare iura ꝓncipũ. ius aũt vio
lat. q̃ sine iuris auctẽ manu regia ius sibi dicit. vbi ha
beat⁹ copia ius dicẽtis. idcirco line ei⁹ auctẽ nõ ſz. Soli
ergo ꝓncipi cõpetit sua auctẽ cũ nõ habeat superiorem
ad quẽ recurrat ꝑ iusticia cõsequẽda. bodie tñ q̃ nõ sẽ
populi cognoscẽtes superiorẽ de facto nõ requirũt supi
oris auctas. cũ ñ recogñscũt. ĩmo tota die indicũt bella a
populo ꝓtra ꝓpin. nullo aliq̃ requisito. Jo. de lig.

Item si imperatoꝛ §. III.

ꝓtra eccl'iam mouet bellũ. subditi ei⁹ nõ tenẽt ei obe/
dire in bellãdo ꝓtra eccl'iam. Nã imperator ẽ aduocat⁹
eccl'ie ⁊ tenet eã defendere. idcirco nõ ꝓ impugnare de
re. sti. spo. c. conq̃rẽte. ĩmo inducendo ō eccl'iam bellũ. me
retur ꝓdere ꝓuilegiũ indicendi bellũ cũ illo aburat. xi.
q. iij. ꝓuilegiũ. etia q̃ papa supioꝛ ẽ. Nõ examinat um/
patoꝛẽ reprobat ⁊ deponit ipz ō. elec. c. venerabilẽ. Nõ
ergo tenẽt subditi iuuare ipz ꝓtra eccl'iam. ĩmo ⁊ papa
põt absoluere eos a vinculo fidelitat⁹ ⁊. v. q. vi. nos scrõ
rũ. Jo. de lig. Itẽ si papa bellũ mouet ꝓtra impato/
rẽ scismaticũ hereticũ vl' als ysurpatẽ iura eccl'iaꝝ oẽs
fideles tenẽtur adiuuare papã. ⁊ ẽt vasalli ipatores ab
solui põt a iuramẽto q̃ tenent. l' declarari nõ teneri. xv/
q. vi. nos sanctoꝝ. Jo. de lig. Itẽ si rex habet cãm cõ/
tra impatoꝛẽ vl imparoꝛ ō regẽ. q̃ nõ subest illi. nõ erit
ali⁹ cozã. q̃ q̃rimonia ꝓponat nisi papa tñ passus iu
nã peccaret mouẽdo bellũ si alter offerret se ad satisfa/
ctionẽ guil. Itẽ si comes habz aliq̃d ꝓtra regẽ. ⁊ rex
humil'r requisit⁹ ꝑ tres nollet ius exhibere. credat q̃ si
tus suũ defẽdat armis cũ moderamine nõ peccat. Jm/
pugnare ꝓ regẽ auctẽ ꝓpria nõ poterit. sed denunciare
habet pape q̃ poterit excõicare. ⁊ cresctẽte cõtumacia da
re auctem mouere arma ꝓtra illũ. vl' cõquerat cozã im
peratoꝛẽ si rex illi subdit. ⁊ illi auctẽ si oportuerint mo
uebit illũ. guil. Itẽ si vasall⁹ cõitz hz aliq̃d ō comunẽ
reqrenda est auctas regis. sed si comes hz aliq̃d contra
subditũ suũ nõ ꝓter ō debet sibi ius dicere. ſz vl' aucto
ritate ꝓncipis supioris gladiũ sumat. vel ad dyocesanũ
vasalli recurrat. cui si vasall⁹ obedire recusauerit. excõi/
cabit rõne peccati. ex. de iudi. nouit. ⁊ si ꝑ annũ ꝑstite/
rit tũc dyocesian⁹ ipm ⁊ ei⁹ res capiendas exponet. ar.
xi. q. iij. rursꝰ. ⁊. c. q̃q̃ꝫ. ex de heret. c. excõicam⁹ Itẽ q̃/
ritur si baro vni⁹ regis. puta hispanie moueat bellum
ipsi regi. ⁊ mãdet oibꝰ boibꝰ suis vt iuuẽt ipm in bello
ꝓtra regẽ. nũquid teneant⁹ cũ iureuerint ipm in bello
oẽm hoiem. Respõdeo q̃ nõ. Nã baro mouẽs guerras
regi. incidit in legẽ iuliã maiestatis. l. i. ff. ad. l. iul'. ⁊. vi.
q. i. §. vez. Nã rex hyspanie est ꝓceps in regno suo. ⁊
opẽ nõ ferẽ q̃ peccãdo iuuat. xxiij. q. iij. si rex. nec ꝓceptũ
eos excusaret. xi. q. iij. si dñs. nec sacm ẽtũ ad ō ligat. q̃
nõ est inuentũ vt sit iniq̃tat⁹ vinculũ. xxij. q. iij. inter ce
tera. Itẽ queriť cũ baro vni⁹ regis puta hyspanie mouet bellum
gi gnate. baro mãdat hoibꝰ q̃ iuuẽt ipm. rex etiã man
dat eisdẽ hoibꝰ vt iuuent ipz ⁊ cõcurrũt mãdata. quem
ꝓma iuuare teneant. Et vidr q̃ ꝓno baronẽ. nã baroni
sũt subiecti rõne fidelitatis ⁊ rõne iurisdictõis. Regi aũ
sũt subiecti rõe iurisdictõis gñal' tm. ⁊ sic due rõnes vin
cunt vnã. In ꝓtrariũ videť. Nã vocati a rege sũt voca
ti ad maius tribunal. ⁊ sic ꝓferendũ. di. xxiij. si eps. ⁊ ẽt
qz rex vocat ꝓ cõi bono ⁊ defensa cozone. ⁊ sic iurigẽtiũ
obediendũ. xxiij. q. iij. fortitudo. Nã ꝓ defensiõe ꝓprie li
ctũ est patrẽ interficere. ff. de relig. ⁊ sumꝑ. fu. l. mime.
et hec ꝓa Jo de lig. Itẽ queriť de vasallo diuersoꝝ
dñoꝝ qõ esse põt rõne diuersoꝝ feudoꝝ. si vterq̃ dño
rũ simul reqrat eum vt iuuet ipm in bello si vtriq̃ de/
bet iuuare. an alterꝝ. ⁊ quẽ illoꝝ. Rñ. Quidã dicũt locũ
eẽ ḡtificatõi. Exẽplũ fuit duoꝝ dñoꝝ. q̃ si videriť vtriq̃
dñm interfici iuuare poteriť quẽ voluerit. Alij dicũt q̃
iuuabit ꝓrẽ dñm ⁊ cui ꝓmo iurauit. Nã ꝓrẽ fidelita
tẽ fuare tenẽt. Turs tñ ẽ q̃ ꝓno fuiat ꝓsonal'r. scdo q̃
substitutũ. si ō patiat⁹ nat⁹ feudi. Jo. de lig. Itẽ q̃riť
si vasall⁹ tenẽt iuuare dñs ō ꝓter l' ꝓter ō filiũ. Rñ. glo
xxij. q. v. de forma. tenet. q̃ sic. Nã filiꝰ solũ vinculo na/
ture obligat⁹ ẽ ꝓri. ſz vasall⁹ dño vinculo iuramẽti. sed
glo. in. c. qñ mltos. ix. q. iij. aliqual'r sentit ꝓtra
rẽ ō põderãdã q̃litatẽ ipendẽdi subsidiũ. Jo de lig.
Itẽ q̃riť an ciuis duaꝝ ciuitatũ tenẽt iuuare vnã ꝓtra

tl. 3. ca. 2.

Imedia.s aliā. Rñ. dic vt dictū ē in vasallo duoz dñoz. Itē q̄rit si vasall⁹ vocet⁹ a dño teneat ipm sec̄ i ꝓbꝫ vltra mas nis ad bellandū ꝓtra barbaros. Rñ. si dñs ē stat⁹ ta lis ꝛ ꝓditōis q̄ ꝓdecessores ꝛ ipe ꝓfuerūt illuc accede re ꝛ vasalli ipm sec̄ tūc tenent exēplo liberti q̄ tenet ad opas ꝓsuetas. ff. ō oper. liber. l. opere. ꝓstabūt ât a dño sumpt⁹ moderati arbitrio boni viri. Si ât sit tal' q̄ nō possit nec ꝓsueuit tūc secus. Doc etiā tāgit spec'at ꝛ ti. de feu. §. ipm. Jo. de lig. Itē q̄rit an serui teneantur vbiq; sec̄ dñm ad bellū. Rñ. de his nō ē dubiū. cū i eos dñi plenā habeāt ptātē. dūmodo ñ nimis seuiāt i eos. Licet aūt teneāt ad opas ipositas. nec; insolite possunt eis imponi. Jo. de lig. Itē queritꝛ de ꝓfederatis. si dñs potent eos ꝓuocare ad bellū. ita q̄ teneant ipm iuua re. Rñ. ꝓfederati sūt pleni liberi. ⁊ ad aliq̄ teneāt ex pacto. in his nō ponderāda ē ꝙuentio ꝛ cōuentiōis mo dus. vt ad vnguē fuer. ff. de pac. l. i. Item queritꝛ de his ꝙ subditi sūt rōne iurisdictōis tantūmō. nō aūt sūt vasalli. tenent ad bellū accedere. Rñ. tales tenentur ad bellū accedē. nec agēt ad ptra. q⁊ ꝺ faciūt ex debito. Sal uet ꝺ regulare dictū i q̄bꝺā psonis q̄ excusant aboneri by psonalibꝫ. vt mūeres. ꝛ senectute ḡuati. q̄dā infirmitate q̄dā liboz nūero. q̄dā ꝓfessiōe. q̄da sexu vt mlieres. Jo. de lig. Itē si dux exercit⁹ mādauit. ne q̄s prūpet i bo stes. sub pena capitis. si q̄s miles cū comitiua militū ceret si pene essꝫ merit⁹. Rñdet q̄ capite dꝫ puniri. ff. ō re. mili. l. desertoꝛē. §. in bello. Mā malū nō excusat ꝓpter bonū quod seqūtur. l. vi. di. c. vndecūq;. ⁊ facta nō sūt ab quibꝫ perat ꝓperet i hostes. ⁊ eis cōflictū daret ⁊ vin cuentu notāda. xviij. q. v. de occidēdis. pt tñ a duce vel ꝓcipe ipa pena remitti. ff. de penis. l. bestias. Jo. de li. Itē duce belli capto venia ē ꝓcedēda bumiliato ⁊ resi stere volēti nisi q̄ venie ꝓcessionē pacis ꝓturbatio time atur. tūc enī plectēd⁹ ē. Aū aug⁹. xviij. q. i. noli. dicit. q̄ sic debellanti ⁊ resistēti violentia debet. sic a victore ca pro miseria tā debet. maxime i q̄ pacis ꝓturbatio nō ti metur. Et exponūt hug. ⁊ archid. maxie. i. tm. ⁊ ferūt q̄ p illā expositionē karol⁹ fecit āputari cozradiū. Jo. de lig. Itē si dñs noluit iustū bellū an teneant accedere vasalli cū armis ⁊ eq̄s ⁊ expensis ꝓpijs. Inno. tenet q̄ nō. nisi ex pacto speciali ad ꝺ sint obligati. cū ipsi nō te neant ad psonalia. Aū de iure vasalli nō tenēt nisi ad ea q̄ ꝓtinent in canone de forma. xviij. q. v. nisi ex specia li cōuentiōe ad aliud obligent. Jo. de lig. Itē queritꝛ an liber accedēte⁹ ad bellū obligēt sibi illū in c⁹ fuiciū vadūt si in dānū incidūt. vtpote si i bello pdūt arma. eq̄s. siue capiāt. siue eūdo vl' redeūdo. Rñ. si accedunt vocati a dñis ⁊ rogati. ⁊ nō motu ꝓprio sz req̄siti. tunc būt actōem mādati ꝙ dñm. si cōtingat ipos aliq̄d per dere vt supdictum ē. nisi appareat q̄ cā pietatis. būani tatis vel parētele ꝺ faciūt. xviij. q. iij. nō inferēda. xi. q. iij. si dñs. Et si opponas dicēdo dñm nō teneri. q⁊ talia perdūt casu fortuito de q̄ q̄s nō tenetur. ex de bom. ca. iobes. Rñ. iste est cas⁹ fortuit⁹ q̄ potuit ⁊ debuit ꝓuiō ri. q⁊ sibi' hec cōtingūt in bellis q⁊ dubi⁹ ē eueni⁹ bel li. Et ita notauit inno. in. c. sic. de iureiuran. iob. de lig. De cōmodantibꝫ aūt vel locantibꝫ eq̄s ⁊ arma eūtibꝫ ad bellū si amittāt seu inferant. dic i dē id iuris esse. q̄ dictū ē cōiter de cōmodato. locato ⁊ ꝓducto. §. ꝓ. ij. ti. i.

Item queritur. an .§. IIII.

nō vocati ad bellū. sed motu ꝓprio accedēres adꝫ belluz obligēt sibi illū in cui⁹ seruitū vadūt. Rñ. si aio donā di ꝺ faciūt. vtpura pietatis. būanitatis vl' parētele. tales nō agent. xviij. q. iij. c. nō inferēda. Si ât aio obligan di illū cuius negociū gerūt tūc agēt vt negotioz gesto rū. ⁊ tūc sufficiat vtilr gestū ceptū. iob. de lig. Itē q̄ri tur de accedētibꝫ ꝓprio motu. ꝓtradicētibꝫ tñ ill' in q̄z subsidium vadūt. nunq̄d tales agēt seu obligēt illū in cuius seruitū vadūt vtilr incipiēdo ⁊ feliciter ꝓsequendo Et videt q̄ sic ad illā rudinē ei⁹ q̄ trahit aliquē inuitū de domo ruitura. xviij. q. iij. ipa pietas. q⁊ iuuto pōt cō cedi beneficiū. xlv. di. ⁊ q̄ emēdat. sic tenet glo. i medi co medicāte alicui ꝓtra volūtatē suā. lxxxiij. di in sum ma. Rñ. Credo ꝓtranū in casu ꝓpositō. nec ꝓtercā rep bo glo. ꝓdictā. imo credo q̄ vez dicat in ifirmo. ꝺ dico q⁊ infirm⁹ ꝓsumit insane mētis cū nō vult absolute cu rari sed iste qui ꝓtradicit huic. ne veniat ad bellū ꝓ suc cursu suo. nō ꝓsumitur insane mētis. Nā possibile ē q̄ nō confidit de eo. ⁊ dubitat ne ꝓdat ipm. Hec credo q̄ glo. illa ꝓcedat in casu q̄ infirm⁹ ꝺn vellet ⁊ sanari. ⁊ nol let istū medicū. imo potiꝰ aliū. tunc iudicioz meo ñ ꝓce dit glo. nec ꝺ probant. §. allegata. Itē queritꝛ de his q̄ vadunt. q⁊ tenētur ad antidota. vtputa q⁊ sile vl' aliō subsidiū receperūt ab eo nūquid tales agūt ꝓtra illum quē iuuāt ad ꝓdita vt. §. Rñ. sic. si vadit vt ibema sup ponit ⁊ vadit anīo dissoluende obligatōis natural'. q̄ tñ nō pōt deduci iciuilē. nec de ea ⁊ capi pōt in iudicio ex de testa. c. cū. in officijs. ⁊ sic inferē q̄ vadat anīo ob ligandi. ⁊ ei ñ sit nata ob ꝺ obligatio efficax ad agen dū vl' excipiendū. tñ ē nata tal' natural' q̄ dissolui pōt p antidota ⁊ recōpensatōez. Et iste as dissoluēdi im pedit naturalitatē obligatōis cū in obligatōe requirat animus. vt. le. obligationū. ff. de ac. ⁊ obli. iob. de lig.

Item queritur de ac. .§. V

cedentibꝫ ꝓpter glorā cōsequēdam in bello. an tales ob ligent sibi illū. Mā aut dominus teneret mandari aut negociorū gestorum. Non mādati cū nullū interueneꝛ rit mādatū. nec actio mādati oritur nisi interueniente mādato. Non negociorum gestorum. q⁊ ñ accessit animo gerendi negotia illius. imo ꝓpria. ergo non tenetur. iohan. de lig. Item queritur quid de illis qui locant operas suas vel venus assumunt per electionem con stituto salario. an tales agant contra cōductorem. Re spon. tales locant operas ⁊ rem. ⁊ ideo si cōductor ⁊ tur solum ad id quod conducunt nō tenentur. vt. le. si quis domum. ff. de loca. ⁊ conduc. Et hoc nisi aliud spe ciale pactum interueniat. vel cōsuetudo aliud induc at vt est in italia scilicet q̄ prestent emēde eq̄z cōductoꝛ in seruitio ꝓducēt. als stat regla. vt. §. dictū ē io. ō lig.

Itē de accedentibus. §. VI

anīo spoliandi. an talibꝫ cōpetit actio. Rñ. de his non est dubiū q̄ talibus nō competit actio. cum sup re tur pi nulla inducatur obligatio. ff. de ver. ob. le. veluti. io ban. de lig. Item queritꝛ an clerici ad bellum accede re possint. Respon. hanc questionē determinat gratia nus. xviij. q. viij. ⁊ glo. ibi in sūma recitat. Circa hoc fue runt varie opiniones. Nam dicūt aliqui q̄ clerici vel possunt armis defensionis. non autem impugnatōis et sic bellare ꝓpter defensam. Alij dicūt q̄ vti possūt armis dummodo impugnēt incontinenti. ⁊ ꝓ ipsis tantum defendendis ⁊ in necessitate ineuitabili positis nō autem ꝓ alijs. nec si aliter euadere possunt. Alij dicunt q̄ auctoritate pape possunt. alias nō. Bandul phus tenet q̄ psonaliter bellare nō possunt sed per ali os. Et idem videtur sentire gratianus. xviij. q. viij. §. in registro. Concludendo in ꝺ puncto clerici vocati a pa pa possunt accedere. Nam penes principem est aucto ritas bellādi. xviij. q. i. q̄d culpat. ⁊ q. iij. c. maximianus Jn bello autē non est licitum eis occidere etiā paganū ꝓpter metū irregularitatis. pūt tñ alios ꝓfortare ad bel lum vt pugnēt. imo ⁊ lapides ⁊ alia proijcere dūmodo

et eorũ ictibꝫ nulli occidant ita noceat inno. ex de resti. spo. c. olim. ne clc. vel mo. c. sniam. Vocari ab alijs maxime a principibꝫ secularibꝫ bellare nõ debẽt. An autẽ imputari possit clerico q̃ nõ fugit sed expectat inuasorẽ. z ipm se defẽdendo interficit. Videt q̃ imputari debeat p̃ textũ illi⁹ clemẽ. q̃ dicat. cũ mortem euitare nõ poterit. Credo in b̃ pderãdas singulas circũstantias. vt pote periculũ fuge. qualitatẽ psone fugiẽtis z inuadentis. vt si, ꝓter fugã mortis periculũ veriſiliter incideret tũc nõ esset imputãdũ. al's sic. Jo. de lig. Quartũ ad facrum irregularitatis. vide. ſ.

ti. 28. c. 2.

Quare clericis de .§. VII.

Ar. 2.

uire cõ nõ liceat bellare. assignat'bea. tho. ſc. ſe. q. xl. duplicem rõnẽ. Una ẽ generalis. l. q̃ bella habẽt multũ inq̃ erudimus. z ipediũt a cõtẽplatoꝛ. oſone. z vacatiõea diuina. ad q̃ deputat⁹ stat⁹ z officiũ clericoꝝ. Secũda est specialis. l. q̃ clerici ordinãt ad ministerũ altarꝭ in q̃ repsentat passio xp̃i. z tõ nõ decet eos occidere vel sanguinem effundere. sed potiꝰ esse paratos ad mortẽ sustinendã. vt imitent ope q̃ gerunt ministerio. Et subdit idẽ tho. ad clericos bene ꝓtinet z expectat. inducere alios ad belladũ bella iusta. z licet nõ debeãt exercere bellum ꝓpria manu. tñ possunt interesse vt iuste pugnãtibus ipũalr subueniãt suis exhortatiõibꝫ. hec ille. Licet tñ est q̃ platis eccl'iasticis ob defensionẽ rerũ eccl'ie vl' fidei inuocare ꝓtra violentos brachiũ seculare. z hortari tales vt nõ occidãt mutilent vel vulnerẽt. hoc enĩ esset directe ad homicidiũ puocare. sed vt ecclesiam fidem vel patriã liberẽt. vel terrã ab infidelibꝫ occupatã reducant ad xp̃m. z sup hoc eccl'ia facit remissionẽ. Et licz in hmõi bellis hincinde hoies occidãtur. nõ est b̃ platis ipurandũ. imo peccarẽt si se nõ opponerẽt ꝓtra tales. vt xp̃ij. q. v. de occidẽdis. ex ô homi. c. postulasti. xp̃ij. q. iij maximianus. z. q. viij. igit. z. c. scire. z. c. ofti. z. c. hortatu in quo. c. dicit. q̃ adrian⁹ papa vocauit karolũ magnũ ad bellandũ z liberandũ italiã ô manuꝭ longobardorũ infideliũ. quod z fecit. Jte queritꝰ vtrũ clericus accedens cũ habẽtibꝫ iustũ bellũ si aliq̃d ꝓsecui⁹ est ô bonus hostiũ teneat restituere. Rñ. guil. Si uarũ est ei abꝭ quibꝫ licuit capere põt illud tenere. Si aũt tpe rapuit tenet restituere dãnificato si sit tpm. al's pauperibus debet erogare. Mã sicut dñs ei⁹ nõ potuit sibi iusticiã dare auctoritatẽ bellandi ita nec rapiendi. possz tñ rem tenere de consensu dñi q̃ iuste pugnauit si cõsenserit dñ guerra durat. q̃. pinde ẽ ac si dñs rẽ illã dedisset.

Jtẽ queritur li sti .§. VIII.

pendiarij culpa sua nolint seruire toto tpe firme pdẽt stipendiũ totius tẽporis. an p tempe tñ p q̃ñ seruierẽt Rñ. quedã sũt officia adiq̃ quis eligit. q̃ sic sũt indistincta q̃ aliquo obmisso residuũ nihil releuat. z in talibꝫ totũ pditur. Tolle exemplũ in legatis. vt. C. de leg. l. ij. Quedã sũt officia q̃ sũt sic diuidua. q̃ aliq̃ obmisso residuũ releuat. tolle exẽplũ in ptãte z stipẽdiario tuc nõ perdit totũ. sed solũ. p tpe futuro. tenet. tñ p futuro tpe ad interesse. vt si nihil interfuit nihil soluat. Jo. de lig.

Jtem queritur vtꝝ .§. IX.

stipendiarius pdat stipendiũ p tpe q̃ infirmat. Rñ. seruire videt vt debeat salariũ. vt in. l. si heres. §. sticbus ff. de sta. lib. Jo de lig. Jtẽ queritꝰ vtꝝ stipẽdiarius põt hꝰuire p substitutũ. Rñ. q̃ in his quoꝝ opera z labor z ñ industria. vt i stipẽdiarijs eligit. põt q̃s stat sõstitutũ. vt notat inno. c. cũ bertold⁹. de re iudi. Hosti ibi ℑ. Credo opi. Jnnoc. veriozem. turi⁹ tñ est q̃ fiat cũ cõsensu dñi vt saluet vtriusq̃ opi. Jtẽ queritꝰ si capta in bello efficiant capientium. z videt q̃ sic per. l. si quid ĩ bello. ff. de cap. contrarium videtur probare. l. si captus. ff. eo. ti. Rñ. lex si quid ĩ bello loq̃t de rebꝫ mobilibꝫ. ℑria de ĩmobilibꝫ. z obligat. l. q̃ mobilia pubꝫcẽt. vt. ca. dicat. xp̃ij. q. v. Sol. q̃ efficiũt capiẽtes. z tenet ea significare ea duci belli q̃ distribuet ꝓ merita. Et hec ꝓcedunt in his q̃ nõ vẽdicãt sibi locũ post limitũ. vt. l. ij. ff. ô cap. Jo. de lig. Jtẽ q̃rit an in bellis sit licitũ vti insidijs ad victoriã ꝓsequẽdã. Rñ. q̃ insidie ꝓprie dicũt que tẽdũt ad fallendũ aliquẽ. Sed dupl'r ꝓtingit aliquẽ falli vel bo vel facco alteri⁹. Uno mõ'si quod dicat falsum vt ô cipiat vl' aliq̃d pmissum nõ attẽdat. Et sic sp'ẽ illicitũ Alio mõ q̃ nõ aperim⁹ sibi ꝓpositũ nr̃m nec secretum, no Ar. 3.
stra. z hoc mõ licet fallere. z sic determinat. b. tho. ſc. ſe. q. xl. Et inducit exemplũ Josue. vi. vbi dñs mãdauit ioſue q̃ poneret insidias contra ciuitatẽ hay. Sed glo. xp̃ij. q. ij. dñs dicit indistincte vti posse dũmõ nõ rũpamus fidem. vt ca. cã. q. i. c. noli. Nocent tenet glo. in. ci vtilẽ. xp̃ij. q. ij. z allegat. c. in mãdatis. xlij. di. Jtẽ q̃rit si dicby festiuus z bellare. fm tho. q. ij. q. xl. q̃ z virgen Arti. 4.
te nẽcitate. al's no. Dicit idẽ tho. q̃ facere ĩ die festo qõ ꝓtinet ad salutẽ seu ꝓfuturoꝝ ẽt corpalẽ hois nõ vitiat ꝛc stũ. Ãn medic⁹ sine violatõe festi medẽt z facit medici nas infirmis. z cũ bonũ cõe sit ꝓponẽdũ ꝓferẽdũ bono ꝓuato. multomagis z in festis. puidere bono cõtatis alicui⁹ qõ fit p bellũ iustũ. Q. aũt machabei noluerũt se defẽdere ꝓpter diẽ sabbati ℑ hostes q̃dã pia simplici tate ducti fũt ꝓmittẽtes se pot⁹ occidi. Sz ceteri ducti sanioꝛi ꝓsilio posuerũt se defẽdere cõtra hostes ẽt ĩ sabbatis. qõ z fecerũt. vt habẽt. i. Mach. ij. Licet g̃in festꝰ bellare ex nẽcte Addit Joh. de lig. credo ponderãdam nẽcte. virgentẽ. Tex. nicolai pape de b̃ ẽ in. c. si nilla. xp̃ij. q. viij. Jtẽ ex de treuga z pa. c. i. dz. q̃ ab aduẽtu dñi vsq̃ ad octauã epiphanie z a septuagesima vsq̃ ad octauã pasce. seruet treuga in bell. a q̃rta feria post occasum sol' vsq̃ ad secũdã feriã in ortu sol'. Ubi dic glo. q̃ treuga ẽ securitas pstita rebꝫ z psonis discordia nondũ finita. z subdit. q̃ hec treuga ẽ canonica z nõ cõuẽtionalis Canonica aũt treuga de q̃ dictũ ẽ hodie nõ tenet z epi illã ꝓstitutiõez ñ seruãt. l. nõ excõicãdo ꝓtũ facientes vt ibi mandat. nec dicũtur trãgressoꝛes. q̃ nõ ẽ moꝛibus vtrũ aꝑbata hmõi treuga. di. xiij. §. leges.

Jtem queritur si ali .§. X

q̃s in bello ꝓsecut⁹ ẽ eorũ itereſſe suũ an itez possit in tudicio ꝓuenire adũsarũ suũ. vl' adhuc possit bellũ indicẽ ꝓ eũ. vꝺz q̃ itez ꝓuenire possit. Nã captꝰ ĩ bello ẽ pena ꝓtumacie. q̃ nihilominꝰ agere pt Jtẽ resñ ẽ solutus ꝓbito ĩmo in bello q̃situr dñũ. xp̃ij. q. v. dicat. glo. tenet ꝓtũ. p regulã bona fides. ff. de regu. iuris. Ego nõ credo glo. verã indistincte. ĩmo distiguẽdũ. an ab eodez an ab alijs. Si ab eo ꝓcedit opinio. ĩmo si ab alijs aut hñtibꝫ cãm ab eo. tũc idẽ. vt. C. de cuic. l. cmp. vl' hꝛeſtgressum ℑ pmũ. al's ãt licitũ ẽ pluries idem soluere. Sic notat glo. in regula bona fides. Jo. de lig. Jtẽ q̃rit si morientes in bello saluant. Rñ. morientes in bello ecclie p ipꝰ defenſoꝛe ꝓsequũtur celeste regnũ vt pbat xp̃ij. q. viij. in. c. ofti. Decedentes in alijs bellis z iuste etiam saluant. dũmodo decedant sine mortali. Si autem in bello illicito. z cum illo solo mortali decedãt peccant. de. pe. di. v. fratres. Joh. de lig. Jtem queritur vtrum pro rebus z possessionibꝫ eccleſie liceat vti bello corporali. z super hoc conuocare milites. Respõ. plabilem est q̃ sic. vt probat tex. xp̃ij. q. iij. maximianus. xv. q. vi. auctoritatem. Et glo. magistra. ibi. z xp̃ij. q. viij. igit. z. c. horatu. z de sen. excõ. c. dilecto. lib. vi. Et subdit q̃ episcopis credit non ee licitum ad belluz ac

cedere sine licētia pape maxime cum vocantur ad bella
seculariā. secus si defendant iura sua. Jo. de lig. Itez
querit si ecclesia debet inducere bellū cōtra iudeos. Rñ.
q̄ nō cū ybiq̄ parati sunt seruire. nec persequunt chri-
stianos. Sed de saracenis ꝙ xp̄ianos psequunt Hic ē.
ex. xxiij. q. viij. c. dispar. Et ibi notat glo. q̄ nec etiā sa-
racenis forēt inducēda nisi xp̄ianos psequrent. Itē q̄ri
tur an liceat p̄latis ecclie rone tp̄alis iurisdictōis bella
indicere. z eis interesse z cohortari ad pliuz. Rñ. q̄ sic.
vt notat innoc. in. c. q̄ in dubijs de penis. Itē que-
ritur an liceat p̄lato p iniuria sibi illatas fuerit de q̄ nō fit iusti
cia bellū inducere z alios q̄si iniuriantes in bello cape
re iureu. Itē paulo post p̄dicta dicit q̄ bellū volūta-
rium ꝙ vtunt p̄ncipes seculares nīi tp̄is sine p̄cipis
auctoritate iniustū ē. q̄z nec sine p̄cipis aucte licet ar-
ma portare in aut. de armis. col. vi. imo facientes icidūt
in. l. iul. maiestatis. ff. ad. l. iul. ma. lij. Bellū ꝙo neces-
sariū q̄ facit fideles iuris auctoritate se defendendo ꝓ
ipos inuadentes licitū ē. Nā vim vi repellere licet ff arch
di. de homi. c. p̄ uam. li. vi. z in. c. iustū. xxiij. q. ij.

Item queritur an .§.XI.

xp̄iani sine peccato possint ad sui defensionē vti auxilio
infidelū. Et q̄ possint inducitur. ff. de iusti. z iure. l. vt
vim. Et ꝺ papue cū aliter se tueri nō p̄nt. facit ꝺ homi
ci. c. i. in clemē. Et quod de paulo legit Zeck. xxiij. z habei
tur. xxiij. q̄one. ij. §. itē ab aliquo. Itē sic astrict⁹ p̄t vt
dolo. xxij. q̄one. ij. ca. vtile. Itē econtra in bello iusto insi
deles iuuank fideles. xi. q. iij iulian⁹. Rñdit ioh. an. i
addi. sup speculū iuris. de iudeis z saracenis. Puto in
fideles pacificos nō h̄ntes guerrā actiue nec passiue no
biscū imunēte necessitate licite posse vocari. aliter nō. s.
si guerra vrget vl nostrū bellū est iustū vl iniustū ꝙ nō
vrget necessitas. z facit. c. cū olim. eo. ti. q̄ ꝺ distinguit ta
lia z facit ad ꝺ. ij. Paralip. xix. Impio p̄bens auxilium
et his q̄ oderūt dñm amicicie tū geris. z quod habeb. ex
iij. q. iij. §. idē sicut legit Idē sentire videt ex quodā silo
Nico. de lyra. sup. i. Reg. ca. xxviij. vbi dicit. q̄ dauid q̄
bēbat ius in regnū isrl. z ill ꝺ poterat acq̄rē ꝓtute armo
rū facultate sibi occurrēte. in tali bello iusto poterat li-
cite vti philistinoz q̄ erāt infideles. consortio z auxilio.
cogitabat enī p̄babilr dauid. q̄ si philistei haberēt vi-
ctoriā. achis ei⁹ amic⁹ eū iuuaret ad possidendū regnū
q̄z habita victoria philistei illud regnū nō possiderēt ꝙ
in terrā suā fuerūt reuersuri. z ꝺ ipse dauid posuissꝫ se
ad iuuandū achis ꝓtra saul sub ista spē etiā q̄z ei tene
batur ex beneficijs receptis. nec peccasset dauid si habe
bat iustū bellū ꝓtra saul. quod potuit cē. q̄z saul q̄ erat
arreptus⁹ a demonio fregerat alij pacta vel iuramen-
ta cū philisteis inita. q̄z talia sūt fuanda. Poterant enī
ipi filij isrl cū philisteis facere. et si nō federa ꝑpetua. tñ
treugas ad tps z iuramēto firmare Idē etiā tenet Joh.
nea pol. in q̄libet. cōcludēs q̄ nō sit guerra inter nos sa
racenos z turcos. nō liceret mō vti auxilio coz ꝺ fideles
dū durat guerra. Nota fm inno. q̄ nō licet facere noua
castra cū iniuria. vl emulatiōe alteri⁹. nec etiā incastel-
lare vetera q̄ nō p̄bank habilitare. C. ꝺ edifi. pu. l. iij. Et
pōt eps agere vt destruank vel vt in pristinā formā re-
digank. ex de iudi. c. cōsuluit. z nō solū eps. sꝫ et q̄libet
alius q̄ ibi haberet reddit⁹. nā iuste p vitāda patrimo
nij diminutōe q̄sq̄ agit. ex de resti. spol. c. pisanis. Idez
bosti. Itē nota fm archi. sup. c. sanctoz patrū. x. q. i.
q̄ ad defendendū aliquē eccl̄ia nō est in castellā da. z sic
est intelligendū p̄dictū. c. cū similibz. Eld defensionē ꝙo
bonoz z eoz q̄ in casu licito ad eā cōfugiūt pōt eccl̄ia
incastellari. ar. ex de imu. eccle. c. cū eccl̄ia. Et in ꝺ cōcor.
inno. z bosti. Sed hugo. intelligit q̄ incastellari nō debz
etiā a clericis. z si layci vellēt facere insultū ꝓtra eā. vel
ꝓter obligatiōes vl ꝓter aliud vt ipis layc⁹ resistat nisi
si interuenerit auctoritas pape. Sed forte q̄ ꝓmittit
verius ē. Archiꝺ. Itē nota fm guil. q̄ si eccl̄ie fuerint
incastellate ab his q̄ habuerūt iniustū bellū. habentes
iustū bellū si incēderint eas. nō tenent ad satisfactiōem.
Itē fm guil. Si imunēt⁹ bostib⁹ aliq̄ fugiūt ad eccle-
sias z ibi ceperunt. si tales cōfugientes ipas eccl̄ias inca-
stellauerūt aut impugnauerūt iustos hostes nō debēt
gaudere imunitate eccl̄ie. quā p̄r⁹ ipi violauerūt ipu-
gnando. Silr si ibi reponāt victualia. de q̄b⁹ sustentē
tur in ipugnatōe hostū. q̄z si capiank a iuste bellantib⁹
nō peccant. nec tenent ad restitutionē. Sed nunq̄d
dñi q̄ bellauerūt p̄nt cōponere ad minuicz sup dānis q̄
coz subditi passi fuerunt in bellis. Rñ. guil. Si cōpo-
sitio fiat de cōsensu dāmificatoz stando ē illi cōpositio-
ni. siue fiat p remissionē mutuā siue p recōpensationez
alteri⁹ partiū fiendā. z oms crūt liberi a restitutiōe. Si
aūt nō fiat de ꝑsensu ipsoz. tūc nō valet talis cōpositio
quin scz obligent qui iniuste damnificauerūt ad satisfa-
ctionem quin imo. in tali cōpositiōe qui iniuste mouit
bellū tenetur de proprio suo satisfacere. Non enī potu-
it p suam cōpositionē p̄iudicare boīb⁹ suis. z hoc ni-
si in culpa fuerint pariter cū eo. s. p̄silium z auxiliū spō
te dantes ei in bello q̄ⁿ nouerāt iniustū. tūc enī nō tene
tur eis. q̄z in re turpi nō ꝓtrahit obligatio. insti. māda-
ti. §. illud. z. ff. māda. l. si remunerādi. Si aūt habuit
iustū bellū talis cōponens sine ꝑsensu suoz boīm dā-
nificatoz. tenet ipe dñs eis quantū aduersari⁹ n̄ satisfa
ceret ipe subditus tal dānj. q̄z nō debuit cōponere cum
aduersario in p̄iudiciū subditoz̄ suoz̄. sed debuit pcu
rare q̄ eis dāna ab aduersario restituank. tenenk ēt. ni-
hilominus z ipi aduersarij q̄ habebāt iniustū bellum.
Et intelligit guil. de dānis rapinaz z incendioz. Nam
de expensis factis p̄o bello cōsueuerūt domini aucto-
ritate suā cōponere vel ꝓtransire. quod etiā de p̄dictis
dānis rapinarū z incendioz cōcedi pōt. sed si domi-
ni ex p̄babili. cā viderūt esse ea remittenda pot⁹ q̄ⁿ ca-
rere remedio pacis z incurrere bellorū pericula. Et cum
in casu p̄cipes vtiliter gerant negociū subditorū. ipsi
subditi tenenk ratū habere. Si tamen ab initio ꝓtra-
dicāt ne fiat compositio nisi refectis dānis sibi non po
terit dñs ipsa damna quietare. bene tamē pōt domin⁹
desistere a bellando. q̄z sicut apud eū est auctoritas mo
uēdi bellū. ita z desistendi. Concor. bosti.

De bello ꝓticulari. z quō liceat se defendē. Cap'm. xij.

De bello particulari

Qō fit ad defensionem sui z suorum. Nota
primo regulam iuris naturalis z positi-
ui. ff. de iusti. z iure. l. vt vim. scz q̄ vim vi
repellere licet. cū moderamine inculpate tutele z incon
tinenti. Pro cui⁹ declaratiōe cōmuniter dicunt docto-
res. q̄ moderamen inculpate tutele ē illud quod equi-
ualet illate violentie in q̄litate armoz. in concursu tem
poris. z in ipo actu violento. ne al's excedendo censeat
vindicta. z per cōsequens peccatum. Sed vtrum cum
ille qui est fortis vult me percutere pugno qui sum vl
i. debilis. z non possum resistere. liceat mihi defendere
me cū ense dubitatur. z Jacoby de are. distinguit. quia
aut q̄s vult propulsare violētiā illatā persone aut illa-
tam rebus. Primo casu licet z cum armis z qualitercū
q̄ si res aliter reparari nō pōt. C. de appella. l. si q̄s. Nā
si possum occidere furem vbi nō cognosco. z nō potest
in reb⁹ furatis ꝓuideri p iudicē. vt. ff. ad. l. cor. ꝺ sicca. l.
furē mltomagꝫ sꝫ occidere vbi ꝑsona alit salua cē n̄ pt.

Sed in secūdo casu. s. qñ violētia inferf p reby. aut violentia reby illata pōt p via iudicij reparī. z tūc nō licet qualitercūqz. imo cū qlitate armoz. nō autē factoz. qz nō debeo psonā pcutere p defensione rei. vbi aūt aliter salua esse nō possit. dūmodo p via iudicij reparī nō pōt tūc licet qualitercūqz defendere ēt psonā occidēdo vt. l. furem. ff. ad. l. cor. de sicca. Sic igit intelligē cum modorāmine inculpate tutele ex qlitate armoz. z factoz. Quātū ad id qđ dicit p debet fieri incōtinēti repulsio violētie. Nota hic distinctionē Ja. z Pe. q dicūt q si violentia est illata psone. tūc ōr repelli incōtinēti. si fiat in ipā facti fragrātia. Et sic intelligit. ff. de iusti. z iure. l. vt vim vi. Et dic Pe. q si aggredientes sint audaces z pōpti ad pcutiēdū cū vidō eos paratos ad me pcutiēdū nō teneor expectare. sed eos puenire possum ipediēdo ne pcutiat. Si aūt timidi. tales nō sunt statim puenīdi. Sed si violentia illata ē reby tūc dicit violentia incōtinēti repelli. etiā post fragrātiā facti. dūmodo nō diuertat ad act⁹ extraneos. Rō diuersitatis ē. Nā illata iuria psone nō pōt āplius restaurari. z res ablata reparī pōt. z sic in facti diuersione ad act⁹ extraneos. etiā si amicos qrat redeat vt recuper rem ablatā ōr incōtinēti. Et sic intelligē moderamē i cōcursu tpis. Jo. delig. Preterea autē defensio mō p dicto licita ē vniuersal r oib nō solū laicis sed etiā clericis. z religiosis. Et opi. bug. reprobat dicentis. q in nulla necessitate posit⁹. etiā si alr euadere nō possit nisi occidendo debet qs alū occidere. imo potius ō debet pmitti se occidi. aliter peccat mortal r. cui⁹ ōtrariū manifeste dicit cle. i. si furiosus. de homi. Ideq; est tū fm tho. q nullus teneř ad ℔. sed maioris pfectōnis esset si potius pmitteret se interfici' q̄ se defēdendo occideret cū nō posset aliter euadere. z ℔ intellige si ē in bona dispositōe anīe suc. Nā al's fatue faceret exponēdo se. mori corpis z anīe. cū sibi p mortē p dudat via penitentie. Jtē licita est p dicta defensio ī oīm loco. etiā in ecclia. z ℔ pter periculū. s. qñ sequeretur mors ℔ nō facēdo. nec obstat q ecclia pollui pōt per sanguinis effusionē. qz magis pōderāda est bois cōseruatio cū sit irrestaurabil' q̄ ecclia q̄ reconciliari pōt. z forte dicī pōt q ad hoc q pollut requirit effusio sanguinis iniuriosi. vt notat in. c. vnico. ō. de. ecclē. li. vi. Jtē licitū ē in quocūqz officio occupato. ita q etiā celebrās si inuadat z aliter euadere nō pōt licitū est se defēdere z occidere. Nā pter impedimentū cōrpale supuenīēs inchoatū officiū dimittit' in expletū. vij. q. i. illō. z. c. nihil. Iz ℔ euenit impedimētū celebranti. imo periculū mortis. q̄ licitū ē ptermittere officium. z se de periculo sibi occurrenti si pōt expedire. Et si se defendēdo occiderit. pōt etiā reassumpto officio celebrare dūmodo affuerint de quib loquit. cle. si furios⁹. Nā nullū peccatū in ℔ fecit. nec irregularitatē incurrit. vt patur in dicta cle. Idē de baptisantib. ordinantib. cōfirmantib. penitētias iniūgētib z singula sacrāmēta cōferentib inuasis. q. s. licitū est collationē illoz sacrāmēto rū postponere inchoatā pter sui tutelā. Dubitātū est circa sacrāmētū baptismi in vno casu. qñ scz sacerdos inuasus ad mortē haberēt p manib paruulū baptizandum in articulo mortis ōstitutū. ita q si sacerdos diuertat a baptisatiōe. ipius vt se defendat. imminet puero periculū mortis eternal' p suppositio q nō fiat al⁹ q̄ sciat vel velit baptizare. In ℔ ergo casu si constat q puer moreř sine baptismate vbi sacerdos diuertat ad se defendendū. p̄ligenda ē mors corpalis sacerdotis morte spūali pueri. Et rō est. q tūc vnū tantū malus sequit. t corpale. s. mors sacerdotis. sed si p̄ligat vita sacerdotis sequerenř duo mala spūalia. i. mors eterna pueri. de cōse. di. iij. firmissime. z negligēs cure anīaz. qō ē mortale sacerdoti. extra de eta. z quali. cū sit ars. p̄ligendū ē aūt minus malū maiori. xxiij. di. c. neruī. Ubi aūt foret dubiū p babile de morte vel de vita pueri vsqz ad expedītōem periculi. z cōstaret de morte p̄sbyteri nisi diuerteret ad huc crederē p̄ligandā mortē sacerdotis. Et hec maxime procedunt p̄sertim sacerdoti. z prochiano. Jo. de lig.

Jtē nota q licitum §. I.

est cuilibet se defendere mō p dicto ℨ quoscūqz iniuste inuadētes. Uñ z ōtra superiorē suū. qñ. s. cōstat q iniuste inuadit. C. de iure fisci. l. p hibitū. z hoc maxime qñ aliquid ex officiū suū agit ad tpm nō spectās. Si aūt iuste agit tūc nō est resistendū nisi sit rale factū q̄ nō possit ps restaurare. Jtē ōtra iudicē aut prātem iniuste inuadentē vt occidat licitū ē se defendere. Jtē ōtra patrē agentē aliq̄d ōtra filiū excedēdo sibi ōcessa ex iure patrie prātis. Credo filio licitū se defendere etiā ōgē ti in p̄ris potestate. z mlromagis emācipato. Jtē ōtra abbatē vel alios p̄latos licitū ē monacho se defēdere. si p̄latus attemptaret aliq̄d ōtra monachū in bis q̄ nonne tinēt ad officiū suū iure vl cōstitutiōib modificatur maxime i bis q̄ pter morā periculū ingerūt. vtpote si abbas monachū inuaderet vt tpm subito occideret. sed si p̄latus attēptet ōtra monachū de bis q̄ pmittūt a iure re cōi in corrigēdo z silib vl ōstitutiōib ordinis. tūc monacho nō licet resistere. imo nec ℔ casu audiret appellans. ex de appel. de priore. Jtē ℨ dominū licet seruo se defendere si attēptet dñs aliq̄d ōtra cū eo a iure sit permissum. Sed in bis q̄ iura pmittūt nō licet seruo se defendere. z bodie restricta ē potēria dñoz in seruos. qz nō haber prātem trucidādi. nec acriter eos affligēdi. Idē dicēdū est de vasallo ōtra dominū. de disciplo ℨ magistrū. de vxore ōtra maritū. qz scz possunt se defendere si vltra eo iure debitū fuerit aliquid ℨ eos attēptēt. aliās non. Joh. de lig. Jtē licita ē p dicta defensio. nō solū pro se sed etiā pro filio. qz vna p̄sona censet cū eo. Jtē p pre cū sit ps ibidē. Jtē vxore. nā iuria vxoz ē irrogata marito. z iuriarū actio sibi cōpetit. imo p spōsa. Jtē z p alijs p̄sōis ōtūcet. nā si qs iuriat vni ōtūcto oib iniuriari videt. Cū ei p defensa rerū lz vim vi repellere. z ad ℔ amicos z cōiunctos vocare. Licitū etiā erit amicos z cōiunctos inuasos iuuare. cū etiā boi bō officiū debeat. ff. de seruis. l. cuz seruo. Jtē p dño suo lz vi vasallo ōfessione imo tenet. al's p dicit feudū. Jtē miles re nec iuuare p̄positū belli si pōt. al's capite punit. Jtem etiā z extraneū defenderet. z si pōt q̄liber sine periculo sui. xxiij. q. ij. nō inferēda. lxxxiij. di. error. Dic tū distinguēdum in defensiōe sui vel cōiunctoz vel extraneoz q̄ ad incursionē vl inuasionē penecanonice l' ciuil. Nā defendendo solū seipm si ex ℔ occidat vl mutilet. cuitat peccatū irregularitatis. nō ät si alterz defēderet. ēt patrē vl filiū. vt notat glo. sup. c. si furios⁹. ō bomicī. de. Penā ecclīe cōicatōis cuitat nō solū se defēdēdo. lz prem mrem. vtro rē. filiū l' filiā. cū. s. in tali pcussiōe pcurit clericū. lz ino. Extraneū ät defēdēdo si ex ℔ pcurit clericū nō cuitat excōicatōes ēt si mules madato iuriari ℔ fecisset. hoc ōr intelligendū qñ mutilaret vl occideret clericū vl' gravē lederet. al's nō videt incurrere fm ea q̄ habentī penul. §. bul⁹. ca. Quantū ño ad cuitationē pene p̄sonal' pecuniarie. si volētes vim vi repellere ab iniuria passo sit cōiuncti. cuitāt penā fm modū. ff. de iustitia z iu. l. vt vim limitādo eā. l. in p̄atis. ff. de iudi. Si ät extranei ēr ōpurari p comitiua violētiā passi. ēt lz z cuitāt penā. Si nō erāt deputati p comitiua lz aduocanť i auxiliū p passum violentiā. lz talib vim repellere incōtinēti. tñ lz nō ex iteruallo. nec si nō vocāt in auxiliuz p passum violentiā z patiētē violentiam. Jtē tenetur vasal⁹ magis iuuare patrē q̄ dominū suū. positoq; vtroq; sit iuz

ſus ad mortē. ꝛ pater ꝛ dñs. ꝛ ipſe non poſſit, niſi tātū alterꝫ iuuare. Nō eſt qꝫ pri tenet filiꝰ naturali vinculo ſit aſtrictꝰ ad iuuādū dñz. iuramētū ꝑſtitū bmōi ſaluo vinculo ꝓcedēti intelligit. illā ius alteri q̄ſitū tollit ꝑ ſe cundā obligationē. ex de iureiu. c. pertio. priꝰ autē erat obligatus q̄ tē. Itē in ſili caſu magis iuuabit ꝑrem q̄ ꝑm ſuū. qꝫ in beneficiȝs ꝛ aliȝ. vt ſubſtātia, vite ꝛ hu glo. xxx. q. i. c. i. ꝛ di. lxxxvi. ca. nō ſatis.

Item licita eſt defen .ℌ.II.

ſio cū moderamine inculpate tutele. vt dictū ē no ſolū ꝑ ſonā. ſed etiā ꝑ reb. Pro cuiꝰ declaratōe nota diſtī cionē. qꝫ aut volēs vim ꝓpulſare ſibi illatā ꝑ reb quaſ poſſidet iuſte. aut iniuſte. ſi iuſte pōt b incōtinēti ꝛ cuz moderamine inculpate tutele ꝛ nō ſolū ꝑ reb ſuis ſed ēt ꝓpinquoꝝ ſuoꝝ cos. ſ. adiuuādo. di. lxxxiij. cōſenti re. ꝛ. ſi. q. iij. q. conſentit. Si autē ex in. eruallo vult vim repellere poſtq̄ diuerſit ad actos ꝛrios. tūc nō pōt. ff. de vi ꝛ vi. ar. l. iij. ℌ. ſi q̄s. In ſcdo aūt caſu cum iniuſte poſſidet aut poſſidet iniuſte ab eo ꝛ quē vult videlz ꝑ pulſare aut ab alio. Si ab eo tūc aut vi poſſidet aut ꝑ cario aut clā. tūc ꝓ nō caſu b eſt ſi vi. tūc ſi ſtati venit vt recuper nō lz mibi reſiſtere. C. vñ. vi. l. i. ſed ſi venit ex in eruallo. tūc licet reſiſtere. qꝫ neq̄ ex interuallo lz alicui recupare ablata ꝑria auctoritate. In ſcdo caſu. cū. ſ. ꝑca rio poſſidet. tūc poſt denegatā reſtitutiōem licitū ē illi incōtinēti vim vi repellere. nec lz illi q̄ ſic poſſidet reſiſte re nā denegādo videor ſpoliare. Ālī vero denegarā reſti tutionē nō poſſet vim vi repellere. lz poſſet reuocare ꝓ cariū. In tertio caſu cū. ſ. poſſidet clādeſtine. nō ē licituz vim vi repellere. ſed licitū ē ingredi. ꝛ ſi ille nō admiſe rit extūc fit violentia. Reuertēdo ad ſcōm mēbrū diui ſionis ꝓcedētis. tā dictū ē. cū. ſ. poſſidet vitioſe ꝛ iniuſte ſed nō ab eo ꝛra quē vult vim vi ꝑpulſare ſed ab alio tūc licet illi ꝛ illū aliū q̄cūq̄ volentē violentiā inferre vigi repellere. Notādū ē ꝙ licitū ē etiā ꝑ reb vim vi repellere ꝛ oēs. ꝛra q̄s licitū ē ꝓ ꝑſonis. ſi tñ ille per ſone q̄ vim vi repellere volūt poſſunt bñe bōa. vt exclu dantur ſeruī. monachi. ꝛ ſiles. tñ moderamē turele diū ſificari dz. attēta varia ꝑſonaꝝ q̄litate. nā aliter ꝛ miti us ꝛra ꝑrem q̄ ꝛra penaꝰ extraneū. ꝛ ſic de ſingulis que ꝛſiderāda venirēt. inſpectis circūſtātiȝs cū nō ſint bec iure limitata. Notandū ēt ꝙ vim vi repellēdo ꝑ reb. ſi q̄s ꝓcedat vel mutilet. irregularitatē incurrat. ſz ſi clericū ꝓcutiat ſeruādo tñ moderamē inculpate tutele excōicationē nō incurrit. qꝫ excōicatio nō incurrit ſine dolo vel dyabolica ſuaſione. xvij. q. iij. ſi q̄s ſuadēte. ſz in irregularitatē incidit q̄s etiā ſine dolo. vt pz in ſu ce reum condēnante. Jo. de lig.

De repzeſaliȝs ꝛ de materia duelli. Capl'm. iij.

Repzeſalie ſūt quod dam bellū ꝑticulare. quod fit ad defenſiōem corporis myſtici ꝛ ē remediū extra ordinariū babēs ortū ex iurisdictū. Nā licitū ē obtrudere corporiſ ſui arma mouere. ꝛ nedū corpis ſui ꝓpriati. ſed etiā myſti ci ſeu vniuerſitatis. Eſt aūt introductū ꝓpter defectū reme dij inſurgēris a neglectu gubernātiū populos ꝛ careñ tia recognitōis de facto. ꝛ tō opus fuit hoc remedio ex traordinario ne iuſticia negligat. Et qꝫ negligēti iudi cio ſeculari recurſꝰ eſt habend ad eccleſiaſticū. ex de fo. cōpe. ex tenore. tō raro hoc remediū locū ſibi vendicat. Et nota ꝙ anteq̄ poſſint fieri repſalie licite. priꝰ pars i uriā paſſa dz requirere iudicē ciuitatiȝ iniuriātis vt iu ſticiā faciat. ꝛ tūc ſi negligit iuſticiam facere adibit ꝑ mū ſuperiorē. q̄ deficiē. e adibit ꝓncipē. quib oib deficī entib dz adire rectorē ꝑrie ciuitatiȝ. ꝛ facere fidē de rei ſitione ꝛ negligentia ꝛ petere vt rei ꝛrat iterato vt iuſticiam faciat. ꝛ tūc eo requiſito ꝛ negligēte. poterūt iudici repſa lie ꝑ iudicē ꝑrie ciuitatis. ſeu rectores ipius q̄ ſucce dūt i locū deficientis iuriſdictiōis. Si aūt iudex iniuriatiz nō negligit lz iniuſticiā facit. ꝓnūciādo iniq̄ ſententiā. tūc ſi ciuitas habeat iudicē appellatōnis deputatū ad ipm ꝑ appellationē adibit. lz ii nō dz indicent repſalie. nā iputari debet ciuitati q̄ nō deputauit iudicē appel latōis. Si aūt duo iudices appellatōis iniuſticiā fecerit tūc videt pars teſtiuta oīm ſubſidio cū nō liceat. iij. appellare. nec videt poſſe iduci repſalie cū oficit iuriſdi ctio Itē nota ꝙ ꝑ modico nō inducunt repſalie cū b ſit remediū extraordinariū qđ nō dat ꝑ modico vt. ff. de ire reſti. l. ſcio. Requirit etiā ꝙ ius totaliꝫ ſit leſum. ſecus ſi ꝑticulariter. C. de. ꝑce. impe. offe. l. ꝙtiens Jo. de lig.

Queritur ſi aliquis .ℌ.I.

ꝓſequat ꝑ repſalias debitū ſuū an eo q̄ n erat obligat vtrū poſſit ſibi illud retineri cū bona cōſcia. Kñ. Dnicꝰ de ſancto geminiano ſup. c. ꝛ ſi pignoratōes. ex de iniu. li. vi. Archidi. poſt Guil. dicit ꝙ i b caſu licita ē pigno ratio. i. repſalia. cū ſit aucte ꝑrie iudicis. ꝓcedēte in culꝑ bilia ſup negligēcia ꝛ defectu iuſticie alle. nota. p. Jnñ ex de reſti. ſpo. c. cū olim. ꝛ de ſē. extrō. grauē inducat ēt. c. dñs xxiij. q. ij. Dz Guido ñ putat ꝙ iudex ſpoliari poſſit pi gnoratiōez ꝓcedere ꝛ illos q̄ ſue iuriſdictiōis no ſūt. nec ꝑter ſui ꝓcuis delictū. nec ꝑter negligēciam iudicis. ꝛ qđ dicat ſupdictū. c. dñs. ſ. ꝙ ciuitas plectrāda eſt tē. intelligit ꝙ ſuū iudicē. vt dicunt Jo. Fran. Pcell. Dicit tñ Guido ꝙ dictū Archi. pōt eſſe ꝛm. qñ nullus inuenit ſuperior q̄ de ciuitate negligēcie. vl' de dño ipius iuſti ciā faciat qđ tñ raro ꝓtingit cū ex tali defectu iudex ec cleſiaſtic poſſit adiri. al's ḡex hos caſ habita ꝑ repſa lia dz reſtitui. Itē nota ꝙ vbi nō pōt haberi copia ſui periorꝭ nec de iure nec de facto loc ē repſaliȝ. xxiij. q. ij. dñs. Si aūt de iure haberi pōt nō tñ de facto. quia ſi nō obediūt tūc idē. Si aūt de facto haberi pt non de iure. vt qꝫ tyrann occupauit. tūc dicit vt notat Inno. ex de elec. c. nibil. ſed ſi pōt haberi de iure difficile tñ eſt haberi de facto vtpote cū ſit valde diſtās ꝛ pars paup rima. tūc etiā locus eſt repſaliȝ. Itē cōceſſis repzeſa liȝ licitis ſi pōt haberi cōpia iudicis vel miſtroꝝ eius nō debent illi ad quoꝝ petitionē inducunt auctoritā te ꝓpria rapere ꝑſonas vl' res eoꝝ ꝛra quos indicū tur. ſed iudiciaris poteſtate. alias vero ꝛ ꝑria auctorita te licebit ſi boc conceſſum fuerit ab inducēte. ꝑſone au tem vel res capte remanebūt penes capientē. aut iudi ci pītabunt fm formā ꝓceſſionis repſaliarum. Item res capte vēdent vel inſolutū accipient. eſtimabunt iu dicis auctoritate vt i cōputatiōe fiet deductio expēſaꝝ attēta tñ ꝛ ſeruata forma ꝓceſſionis repzeſaliarum. Jo. de lig. Itē nota ꝙ ꝛra certas perſonas exercere non poſſunt repzeſalie. ꝛ primo nō poſſunt exerceri contra perſonas eccleſiaſticas ꝛ res eoꝝ. al's incurrūt excomu nicationē indicētes ꝛ exercētes. vt de iniur. c. i. li. vi. Et de b habes. ℌ. ti. xxiij. Item nō pñt exerceri ꝛra ſco lares ſtudētes iura in locis ꝑuilegiatis ꝑuilegio ſtudij ſecus ſi in aliȝ ſtudēt iura. Idem de ſcriptoribus ꝛ bi dellis ꝛ de accedentib cā ſcolariū. Idem de patribus et aliȝ agnatis q̄ irent ad videndū filium ꝛ agnatum in ſtudio. ff. de iudi. l. iij. Item contra ambaſiatores indici nō poſſunt vel exerceri. ff. de legi. l. ſi. Et qđ di ctum eſt de rebus ſcolarium ꝛ ambaſiatorum. intelli ligitur etiam de bis qui deferunt neceſſaria ꝓ ſtu

dio vel ambasiata Et idem ō rebus aliōz que predicti deferrent sibi necessariis. vt equi. libri ꝛ hmōi. secus de rebus nō necessariis. Itē ꝓtra euntes ad nūdinas vl ad sanctū Jacobū vel ad aliū locū cā indulgentie. vel nauigātes q̄ vi vētoz deferūtur ad ciuitatē indicentiuz exerceri nō pñt repsalie. ex de cle. pere. p totū. C. ō. nauf ra. le. i. Itē ꝓtra illos q̄ in ius vocari nō pñt. Ān si bononien. eligeret in prātē mediolani. vel si bonon. iret mediolanū ꝓpter sanguinei. rōne repsaliaz reti neri nō posset. Itē ꝓtra officiales prātes vel rectores iusticiā facientes. q̄ expresse ꝺixerūt iniusticie tali. aut etiā q̄ nō ꝓsenserūt nec ꝓtradixerūt. qz absentes l'igno rantes erāt. nō possunt indici vel exerceri repsalie. ꝛ idē si erāt repsentes nec ꝓsentientes vel ꝓtradicētes. exn̄ tes sic tales q̄ nō vocant ad ꝓsilia vt notarij ꝛ berua rij. Sed si sūt assumpti ad ꝓsulendū. tūc ꝓtra illos pō terūt indici. ꝛ multomagis si iuuerūt rectorē ad faciēdū iniusticiā. Itē ꝺ mulieres exerceri ñ pñt. nā in psonā capi nō possunt. C. de offi. eius q̄ vi. alē l. fi. Jo. de lig. Sed an ꝓtra singulares psonas q̄ sūt penis innocen tes ꝓpter delictū dñi vel alterius priuati. de q̄ nō fit in iusticia possint indici repsalie. dubitat Et Jacobꝰ bel uisō dicit q̄ nō. qz nō ꝺz quis guari p delicto alterius de re. iu. c. nō ꝺz. li. vi. Allij ꝓtra p. c. dñs. xxiij. q. ij. Mā ꝛ sententia inecrdicti puniunt singuli etiā innocētes. etiā am in bello iusto capiunt innocētes. Sed repsalie sūt quoddā bellū ꝑticulare ꝛ licet sit captus innocēs tñ ci uitas ꝺz ius in eū ꝛ hoc vī seruare Jo. de lig. Itē cō tra homines vnius ciuitatis vel vniuersitatis ꝰ sim pliciter supponit ciuitati ꝺ cuius boues indicunt repsalie. nō potērūt indici repsalie. ꝓpter delictū dñi habē tis subiectos. sed bñ ꝓpter delictum dictaz ciuitatum. Itē in dictis repsaliis ꝓtra boues vnius ciuitatis. puta bononi. ab altera ciuitate. puta floren. si incole bono nē. ciuitatis subeūt onera ipius ciuitatis. exercere pote rūt repsalias ꝺ eos al's nō. Itē in dictis repsaliis cō tra boues ciuitatis. puta bononi. an cōtra bononienses alubi ꝓmozātes. puta florētie possint exerceri dicte repsalie. dubitat et aliqui dicūt q̄ pñt si dicte bononienses florentie mozātes subirēt onera bononie. secus si nō ibi rent. Allij dicūt q̄ possunt exerceri ꝓtra tales si sint ei dem ꝓuincia. secus in alia ꝓuincia. Allij ꝓcedūt simp'r in oñi loco ꝛ casu. Itē si de facto nō possꝫ ciuitas ar cere ciue suū. q̄ etiā est ciuis ciuitatis ꝺ quā indicuntur repsalie. ꝓtra cū optīe repsalie exercebunt. Mā ꝓpter defectū iurisdictiōis indicunt. ſz de iure nō debet iurisꝺ dictio deficere. cū de iure oīs subijciant p̄cipi. ix. q. iij per p̄incipalē. sed de facto deficit. qz de facto nō recogno scunt sup̄iorē. Sicut igit de facto dicere pōt cū nō sub ditus iniuriat. sic ꝛ de iure subditus de facto restituere pōt ꝛ sic recurri ad remediū extraordinariū repsaliaz q̄ tñ subditū nō artabāt donec spāliter ꝓtra subditum fuerit ꝓcessum iuris ordine seruato nec ꝓcessus sorti potest effectū ꝓpter facti rebellionē. Itē ꝓtra bōa exn̄ stentia in territorio ciuitatis ꝓtra quā sūt indicte repsa lie exerceri pñt repsalie. vt. s. capiāt ꝛ reducāt intra territo riū curaz iudicēt. Mā ꝓpter defectū iurisdictōis recurrit ad manū regiā deficiēte formula iuris solēnit dicēdi. ꝛ sic vbicz hoc fieri pōt. qz vbicūcz licitū est cuilibet defēde re corpus suū. Jo. de lig. aliq̄ ꝓtra. Itē de reb mobili bus ꝛ īmobilib illoz ꝓtra ꝗs ꝓcedūtur. q̄ repte fuerit in territorio ciuitatis ꝓcedentis exerceri pñt. hec oīa de repsaliis extracta sūt ex libello Jo. de lig.

Est quoddā aliud bel. §. II

lū singl'are qō ꝺz duellū qō sitiret duos. Et fit iste ꝺ duel lū aut ꝓpt odij exaggeratōem aut ꝓpter gl'ie rpal' cōsecu rionē vt. s. ostensis viribus corporis in publico ex tali bello laudē cōsequtur de fortitudine. aut ꝓpter inuncti erimis purgatiōem cū sc̄z alicui imponit furtū vel pdi tio ꝛ hmōi. ꝛ ipe duello vult ondere sā innocentia. sed tale bellū est pcīm mortale ꝛ valde graue. cuz exponat se morti corpis ꝛ anie. Et est pbibitū lege diuina. natu rali ꝛ positiua. Mā in lege diuina dicit. Exo. xx. nō occi des. s. nec te nec alterū. talis aūt exponit se occisioni sui ipsius. Itē facit ꝓtra illud p̄ceptū. nō tentabis dñz de um tuū Deut. vi. boc ei ꝺz tētare dñm vt ꝺz. ij. q. v. mo nomachiā. Est ꝛ pbibitū lege naturali sumēdo ius na turale ꝙ instinctu nature. pueniente ex rōnabili intelli gentia q̄ appellatur natural' eq̄tas. ꝺ. i. ius naturale. Itē pbibetur lege canonica. ex de pugna. in duello. per totū. ꝛ. ij. q. v. cōsuluisti. ꝛ. l. cauli. C. ō gladia. Jo. ō lig.

Nota de materia §. III

duelli Ray. in sūma q̄rēs vtrū ꝙsuetudo general' excu ser duellantes a pcō. ponit diuersos opi. Allia enī di cunt indistincte q̄ excusat. Sed istā reprobat Ray. ꝛ be ne. qz ꝺ est ꝓtra diuinū p̄ceptū nō tētabis. Nulla aurē ꝙsuetudo q̄ potius dicenda ē corruptela pōt rollere di uinū p̄ceptū. ꝺ. viij. q. contra mores. ꝛ p alia ca. Allij di stinguunt de duello vtz qz aut offert. aut oblatū suscī pit. ponte. aut suscipit inuit' iudice indicēte. Et in pri mo ꝛ in secūdo casu peccat mortal'. sed nō in tertio ca su vbi. s. indicit et a iudice. ꝛ si nō suscipit opter eū ꝑdere vitā vel res suas. Quidā itez boc distinguūt. qz. s. vbi est ꝑticulū vite puta innocēter accusat' de crimine si nō vult se purgare p būc modū sibi indictū tanq̄ cōuict' occidit. dicūt tūc esse licitū quia facit ad defensionē suā Et hanc opi. vtōz tenere. Nicol. de lyra sup. xxij. c. i. Re gū vbi agitur de duello Dauid cū golia. Sed in causa ciuili seu p defensione rerū rēporaliū dicunt esse illicitū Sed ꝛvil. glo. Ray. credit etiā in ꝺ casu esse licitū. dicit eni cū res suas liceat armis defendere eas defendendo ra ꝓtez occidere si aliter defendere nō pōt. qre ñ poterit eas defēdere duelo nō q̄ ipe offerret duellū. ſz q̄ a iudi ce offertur seu ꝓtr' infertur. Et sic ꝓcludit istā opi. tej nēdā subdens q̄ de sacerdote nō credit q̄ suscipe liceat nec in causa ciuili nec ēt criminali. Decipe. Sz si hoc ei ser licitū laico rōne ꝓprie defensionis vt dictū est. cū sit licitus laico rōne ꝓprie defensionis vt dictū est. cū sit liceret etiā sacerdoti in dicto casu duellū suscipe. Sed si nō licet. fm ipm. ergo nec laico. Tutioz ergo videtur opi. Ray. cōcludens cū Allano q̄ sine exceptiōe nulla cō suetudo pōt excusare a pcō. ꝛ q̄ oīs indigēre. peccāt mortal'r ꝛ offerētes duellū ꝛ suscipientes siue sponte si ue coacte. Et iudices q̄ defferūt ꝛ q̄ prestāt auctoritatez. Et assessores in ꝺ ꝛ dantes ꝓsiliū aut auxiliū ꝛ fauorē. ꝛ sa cerdotes q̄ dant hmōi bñdictiones minus tā grauiter peccat q̄ inuit' suscipit q̄s qui volūtari' vel q̄ offert. Itē dicunt Goff. Hosti. ꝛ Jo. in sum. cōfes. li. ij. ti. iij. ꝛ ꝑbantes oēs ꝑdictas opi. Itē vī sentire b. rho. ij. ij. q. xc v. arti. fi. in fi. dicit eni q̄ eadē rō vī esse de lege duello ꝝ que et de iudicio ferri candentis ꝛ aque bullientis. nisi q̄ plus accedit ad rationē sortiū inq̄tū ibi nō expecta tur miraculosus effect'. s. in duello sicut in iudicio ferri candentis ꝛ hmōi. nisi forte q̄n pugiles sint valde im pares virtute vel arte. sed iudiciū ferri candentis ꝛ aq̄ bullientis dicit idē rho. esse illicitū. tum q̄ ordinat ad iudicandū occulta. q̄ iudicio diuino reseruant. tū etiaz quia hoc iudicū nō est diuina auctoritate sanctū ꝛ al legat. c. ꝓsuluisti. ij. q. v. q̄rē. Dauid aūt illo facto excu satur tanq̄ motus ex instinctu spiritus sancti. vt dicit tur. ij. q. v. monomachiā. vbi dicitur q̄ duellare est de um tentare.

Ca.i. De modo acquirendi scientiã

Titulus quintus de doctoribus z scolaribꝫ. De modo arcꝫ forma acquirendi scientiam z diuerso fine studentium.

Capitulum primum.

Bonitatem disciplinã z sciam doce me.

ps.cxviij.vt ait pbs ꝓmo metb. Oẽs boies natura scire desiderãt. Huius rõ.qz vnũqdꝙz naturali pficit intellectuꝫ qđ est ꝑpuũ in boĩc.io appetit scire scire ꝙ scire.di.xxxviij. Huius nõ ideo bñ dicẽ quasi sit aliqua scia mala de se.sed ꝓpter abusum eius inq̃tum fm illud scia inflat.i.Coꝛ.viij.c. vel ad ostentatõẽ stitõem vel cupiditatẽ. Unñ Bern. Sunt q̃dam q̃ scire volũt vt sciant.z vanitas est. Sunt q̃ scire volunt vt lucrentur.z cupiditas ẽ qñ lucrũ querũt ꝑ fas z nefas. Et sũt q̃ scire volũt vt ędificent.s.alios. vel edificent.s.in se z charitas est. Ꝺ ꝓmus tribꝰ generibꝰ querentibꝰ scire Sapiẽn.xij.dr Uani sunt oẽs boies in quibꝰ nõ subest ꝺr scia. Et illud Eccs.i. In mlta scia mlta est indignatio. De vltimo aũt genere ꝺr Sap.x. Dedit illi scz iusto scientiã sanctoꝝ honestauit illũ in laboribꝰ. In bñ cõsistit ralis scia vt primo z ꝓncipaliter cognoscat deũ. demõstrat.vñ Aug.ꝓ breuissima oratõe et vltima dicebat de sapm z q̃cunq̃ alia scire ꝓcurat ad deum finaliter referus semꝙ idẽ nouerim te.nouerim me.qz igit sicut z alioꝝ bonoꝝ.ita et hmõi scie dator est deus.iõ ps. suo exemplo docet nos hãc a deo postulandã z ꝓcurandam dicens.bonitatem z disciplinam z sciam doce me

Ut cognitio veritatis a deo expectetur.vbi tria notantur

Ut ordo ꝑfruitatis obſuet.ibi bonitatẽ disci.z scie.

Ut ꝓgnitio bũlitaꝫ applicet.ibi qz mãdatꝫ tu.creaturis a ꝺo expectet. Clarũ est q̃ nullus nascit magister sed vacuus oĩ scia. Sicut enĩ ait pbs.ij.de aĩa. Ania nostra nascit sicut tabula rasa in qua nihil est pictuꝫ sed apta est pingi. Cuius aũt cõiter in scientijs doccamur ꝑ magistros.tñ qz oĩs hõ mendax.vt ꝺr in ps.scz ex se.ꝑpter qđ maxime pbi q̃ dixerũt.labia nostra a nob sunt quis noster ꝺñs est. quia nõ recognouerũt sciam suaz a deo.sed sibi attribuebãt.stulti facti sunt.vt ꝺr Rom. i.z mlt̃os errores docuerũt discipl̃os suos Sz z si magister vera z optima doceat nisi deus illustret mẽtem discipuli irradiatõe saltẽ naturali.nullã sciam addiscipe põt q̃s. Et ꝺ est qđ ait ꝙs Mat.xxiij. Unus est magister vester q̃ in cel est.q scz est ꝓncipalis ad mouendũ intellectũ ad ꝓcipiẽdas scias. Insup z oĩs sapia a ꝺño deo est. Eccĩ.i. z ab ipo fonte deriuate sunt scie. vñ Ambro.sup epl̃am ad Col. ait Ois ratio supne scie vel terrene creature in eo q̃ est caput eaz z auctoꝝ.vt qui hũc nouit nihil vltra q̃rat.qz hic est ꝑfecta virtus z sapia. q̃quid alubi quenq̃ hic ꝑfecte inuenit. Jn Daniele et Salomone ostendit infideliby se auctorẽ esse totꝰ sapientie qđ infideles nõ putant.qz nõ legũt in euangelijs z ꝓphetijs. Ꝭ astrologiã z alia hmõi q̃ despecta sũt qz nihil valent ad salutẽ.sed mirtũtur errorẽ.z dñ bis studentes curã aĩe nõ hñt. Hec ille.z hr dis.xxxvij. §.sed ecõtra. A deo ergo est expectãda scia z ꝓplorãda dicẽdo.bonitatẽ disciplinã z sciam doce me. Jnuocauĩ ait sapiẽs z venit in me spũs sapie Sap.vij. Sic salomõ ꝓpl̃m recipiẽdo sciam.sed z moraliũ.vtz in ꝓuerbijs et ecclesiasten z diuinoꝝ archanoꝝ vt in cãticis canticoꝝ ac etiã naturaliũ. Nã disputauit de plãt̃ a cedro vsq̃z ad ysopũ.z de aĩalibꝰ terre z volucribꝰ z pisc̃ibꝰ. vt dicitur.iij. Reg.iij. Et mlta scripsit.licet nõ inueniant nũc de hmõi naturalibꝰ eius scripta ita tñ a deo expectanda est scia vt sollicitudo z labor adhibeat. Prou.xxviij Stude sapia fili z letifica cor meũ vt possis exprobrãti rñdere fmonẽ. Sicut enĩ dr fm cõem legẽ corpa sanat medicantibꝰ naturalibꝰ medicinis z cõsilijs medicoꝝ.z aĩas pctis languidas curat medicantibꝰ medicinis spualibꝰ sacramẽtoꝝ z sacerdotibꝰ ea ꝓferentibus ita sapiam debet ꝓcurare sibi q̃ vult sapiẽs z doctꝰ haberi. q̃uis aliq̃n ꝑter cõem legẽ deus sanat aliq̃s i. corpore sine medicinis miraculoser in aĩa sine sacris. Ita fm cursum solitũ docet boiem sciam deus. mediãtibꝰ magistris z laboribꝰ z exercitijs discipuloꝝ bis vacãtibꝰ. q̃uis apl̃os docuerũt oẽm ꝝtatẽ seu oẽm scias sñ bũana idustria. Unñ Hiero. dicit q̃ illis. s. apl̃is suggerebat spũssanctus bñ alijs ꝓfert q̃tidiana in lege domini meditatio. laborando igitur in studio z a deo postulando bonitatẽ disciplinam z sciam dabitur ei.

Secundo ordo con .§.ii.

gruus seruari debet in postulando z ꝓcurandõ sciam qui hic tradit vidz vt ꝓus z potius ꝓcuret bonitas z exinde disciplina et demũ scia: Nã vt ait apl̃s.i. Coꝛ.xiij. Si nouerim oia misteria scz q̃ ad sapiam diuinoꝝ z habuero oẽm sciam q̃ scz ad noticiã naturaliũ. caritatẽ aũt nõ habuero nihil sum. Ipa caritas est q̃ facẽ aĩam simpliciter bonã.z ex qua est vera bonitas in homine z in opibꝰ ei. Dicẽ ei Aug. Radix oĩm bonoꝝ est charitas. de peni.di.ij.qz Debet ergo postulari z operare

Bõitas dispositõis interioꝝ q̃ ad affectũ. ꝙcurari

Disciplina compositõis exterioris q̃ ad actum

Scia cognitõis certioris q̃ ad intellectum.

Jn adipiscendo z habendo sciẽtiam vtiliter z docẽdo oꝑtet ꝓmo habere bonitatẽ verã mẽtis que vnq̃z ꝓcedit ex gratia fm illud apl̃i ad Ephe.v. Fructus lucis in oĩ bonitate.i.effectus gratie est oĩs bonitas. Unde Fulgẽ. Nõ est ꝑfecta bonitas a qua nõ oĩs malicia vicik. Hec aũt bonitas est ꝝtus. Unñ Aug. dicit q̃ ꝝs est bona qualitas mẽtis qua recte viuit. Et pbus in libro ethi.ij. dicit. q̃ ꝝs bonũ facit habentẽ z opus eius bonũ reddit. qđ maxime fit ꝑ caritatẽ que oẽm ꝝtutẽ cõplectit. vt enĩ dr Sap.i. Jn malivolã aĩaz nõ intrabit sapia nec habitabit in corpe subdito pctis. z iõ si fragilitate z in aliqđ pctm labunt q̃cito reuertant ad penitentiã. vt aia malivola. i. que voluit malũ peccati effugiat benivola z nõ subdita pctõ sed bonitati. Unñ sepe ꝓfitent aliq̃n cõicet. q̃uis cñ pctm nõ tollat boĩ lumen naturale intellectus: sed passionibꝰ multũ obfuscat. Et diabol⁹ ipe q̃ habet scias de dinis z bũanis super oẽs mortales. qz cũ ea bonitatẽ ꝝtutis nõ habet ad augmentũ sibi est iudicũ. Nec boĩs meritus ad qđ sequit glie ꝓmiũ ex scia est. sed ex ei⁹ vsu bono q̃ prouenit ex caritate. Et rõ hui⁹ est. qz ad meritũ requirit liberi arbitrij actus. sed cũ intellectui ꝓpinq̃ dare aliq̃ veritas quã capiat. iã nõ est libera ratio ad assentiendu vel dissentiendũ. sed captiuat z cogit ad assentiendu Jn vsu aũt scie ꝓcurrit actꝰ liberi arbitrij. quia liber ẽ quilibet ad discendũ vel docendũ vel ꝓsiderandũ sup aliqua materia z ab his desistendũ z iõ hoc faciẽdo cũ bonitate. i. caritate meret. ergo bonitas ꝓmo querẽda ẽ Et qz cũ vna ex potentijs in actu suo multũ intendit: alie remittunt ab actibꝰ suis. q̃n intellectus laborat in speculando virtutes scie seu addiscendo. ne affectus nimis remittat a feruore bonitatis et paulati euanescat. Jõ inter lectões speculabiũ formãda est breuis oro vel

meditatio erga deũ.aut lectio sepe habẽda de doctrĩs
moralib⁹ ꝛ affectiuis.sic legit̃ de btõ Thoma de aq̃no
q̃ iter exercitia speculatiuoꝝ q̃tidie legebat.vel audie/
bat aliq̃d de collacõib⁹.vł vita patrũ. Debet secũdo
doctor ꝛ scolaris ꝓcurare disciplinã.i.ↄpositionẽ motuũ
exterioꝝ seu modestiã. De q̃ dr̃ Ecci.xlv. Dedit illi legẽ
vite.i.spũalis grẽ ꝛ discipline.i.ↄpositõis exterioris.sed
h̃ tñ ꝓcedat ex bonitate iteriori.Nã al's eẽt ypocrisis ꝛ
simulata eq̃tas ꝛ duplex iniq̃tas. Vñ dr̃ Sap.i. Spi
ritus sctũs discipline effugiet fictũ.i.simulatam ↄposi/
tionẽ actuũ exterioꝝ. Debet ẽ esse disciplinat⁹.i.mode/
rat⁹ in ṽbis.vt pauca dicat ꝛ illa rõnabilia ꝛ vtilia; qꝛ
in mĺtiloquio nõ deest pctm̃.ait Salomõ.q̃ aũt mode
rat labia sua prudẽtissim⁹ est.Prouẽ.x. A cõtentionib⁹
ad oñtatõem caueat.a detractõib⁹.susurratõib⁹.irrisio
nib⁹.piurijs.ꝛ turpib⁹ ṽbis quib⁹ hodie multi dediti
sũt scolares. Insuꝑ ab emulatõib⁹ socioꝝ ł mgr̃oꝝ suo
rũ. Sit qꝫ disciplinat⁹ in aspectu.qꝛ vt ait Aug. Im/
pudic⁹ ocl'us ipudici cordis est nũci⁹. Nõ ẽ discurrat
ꝑ plateas vł eccl'ias ad videndũ mĺieres ꝛ ꝓcandũ vel
sociandũ.qꝛ vt dr̃ Mat.vi. Qui viderit mulierẽ ad cõ
cupiscendã eã iã mechat⁹ est eã in corde suo. Discipli/
nã habeat in auditu.nõ audiat cãtilenas.turpia ṽba
Corrũpũt eñ bonos mores colloq̃a mala.ait apl's.i.Coꝝ.
xv. Nec audiat ꝛ min⁹ credat d̃tractõẽs ab alijs factas
sed horreat.vt eñi dic̃ Dama.papa.xi.q.iij. Nõ solũ re/
us ẽ q̃ d̃ alio malũ ꝓfert.sꝫ etiã q̃ aurem cito crimib⁹ p̃
bet. Disciplina vtat̃ in gusto.vt in cibo ꝛ potu sit tpa/
tus. Nã vt ait Hiero. Vẽter pinguis crassum sensũ ge
nerat.in vestitu qꝫ vt hũiliter induat̃.oẽm luxuriã vi/
tet.vt sit disciplinat⁹ in tactu.qꝛ nil ita obnubilat rati/
onẽ sic act⁹ venere⁹ ẽm pħm. Vñ Ecci.xix.dr̃ Vinũ ꝛ
mĺieres apostatare faciũt sapiẽtes ꝛ auferũt cor.i.rõem
ꝛ bonitatẽ. A rixis abstineat.ludis.tripudijs.ↄuiuijs
ꝑtialitatib⁹ circa ea q̃ ꝑtinẽt ad vniuersitatẽ.sꝫ vt dici
tur Prouẽ.i. Exosã hũerũt disciplinã. cõiter oĩa ista vi/
cia hodie repiunt̃ in scolarib⁹ ꝛ aliq̃n in mgr̃is.ꝛ ideo
parũ ꝓficiũt. Bonitas ergo q̃ ad deũ. disciplina q̃ ad
ꝓximũ.vtraqꝫ q̃ ad seip̃m petenda est a dño. Debet
tertio doctor siue scolaris vacare acq̃sitioni scĩe. Eq̃dẽ
scĩa coꝝ q̃ ꝑtinẽt ad statũ suum vnicuiqꝫ necessaria est
Christian⁹ eñi q̃libet scire debet q̃ ꝑtinẽt ad xp̃ianitatẽ
vt mãdata dei ꝛ ecclesie.medic⁹ q̃ ad medicine sciam.
aduocat⁹ ꝛ iuriscõsult⁹ debet habere scĩas iuris. Sa/
cerdos q̃ ꝑtinẽt ad debitã mĩstratõem sacroꝝ. Religio
si q̃ ꝑtinẽt ad religionẽ.ꝛ p̃latus q̃ spectãt ad debitũ
regimẽ ppl'i.ꝛ doctor cuiuscꝫ facultatis q̃ ad illã ꝑtinẽt,
al's hmõi scĩe defect⁹ ꝑniciosus ẽ cuilib⁹ tali. Vñ Esa.v
dr̃. Propterea captiu⁹ duct⁹ est ppl's meus.qꝛ nõ ha/
buit sciam.ait dñs.ꝛ Leo papa. Si in laicis videt̃ in
tolerabil' inscĩa q̃tomagis in sacerdotib⁹.nec excusati/
one digna est nec venia.di.xxxviij. Dic̃ eñi dñs ꝑ ꝓphe
tã Osee.iiij. Qꝛ tu sciam repulisti.ꝛ ego te repellaꝫ ne
sacerdotio fungaris mihi. Et Gratian⁹.di.xxxvi.§.ex
quib⁹. Nõ sufficit p̃latis bona ↄuersatio q̃ ad ꝓmũ.scꝫ
bonitatẽ.ꝛ honestas moꝝ q̃ ad scd̃m scꝫ disciplinã.ni/
si addat̃ ꝛ scĩa.ꝛ h̃ est tertiũ q̃d postulat̃.cũ dr̃ bonitatẽ
disciplinã ꝛ sciam doce me. Licet aũt scĩa scripturaꝝ
vtilis sit oĩb⁹:maxime necessaria est clericis. De q̃ Hie/
rony. Discam⁹ in terris q̃ꝝ nobis scĩa ꝑseueret in celis
Et studio ei⁹ maxie clerici ꝛ religiosi debeant insistere
vt oñdit Gratian⁹.di.xxxvi.ꝑ totũ.tñ ꝛ vacare alijs
sciẽtijs.vt q̃driuij ꝛ triuij fine ꝛ modo debitis nõ ꝓhi
bet̃ etiã clericis ꝛ religiosis.nisi studij phisice.i.medici
ne ꝛ legũ.q̃d vetat̃ certis ꝑsonis ecclesiasticis.vt dicet̃
ĩfra.ꝛ h̃ in vtiliorib⁹ vacent. Dic̃ eñi Hiero. Musica ꝛ
geometria ꝛ arismetrica hñt in sua scĩa veritatẽ: sꝫ nõ

di. 44. c. nõ liceat.

sunt ille scĩe pietatis.di.xxxvij.si q̃s. Ubi dic̃ glo.q̃ de
astronomia.i.astrologia nõ facit Hiero.mẽtõem que ẽ
q̃rta scĩa i q̃driuio.q̃ abijt in dissuetudinẽ vł forte ꝓꝑ
tius.qꝛ huic vacãtes falsitates immiscẽt iudicijs.ꝛ nõ
solũ de naturalib⁹.sed ꝛ de actib⁹ hũanis ex libero ar/
bitrio ꝓcedentib⁹ ex ↄstellationibus volunt diuinare.
Grãmatica aut q̃ est ianua cunctaꝝ sciaꝝ nõ solũ vtil'
sed necessaria est ꝛ logica ad disputandũ.ꝛ vincendũ
errores. Vñ Hiero.si q̃s grãmaticã artẽ nouit vel dia/
leticã vt recte loquẽdi rõem habeat.ꝛ iter verã falsaqꝫ
dijudicet.nõ improbamus.di.xxxvij.si q̃s. Scĩa phie
plurimũ ↄfert ꝛ ad noticiã sacraꝝ lr̃aꝝ ꝛ ad ↄuincen/
dos errores gentiliũ. Vñ Aug. inq̃t. Si q̃d veri d̃ deo
sibilla aut orpheus ceteriq̃ gentiũ vates.id ẽ poete et
phi dixerũt.valet quidẽ ad paganoꝝ vanitatẽ ↄuincẽ
dã.di.xxxvij. Et Hiero. Si quispiã aduersus mathe/
maticos velit scribere imꝑitus mathescos risui patet.
ꝛ aduersus phos disputãs ignoret dogmata phoꝝ scꝫ
risui patet.di.xxxvij.q̃ de mẽsa. Et in hui⁹ figurã mũe
rã tria q̃ magi dño obtulert eiqꝫ grata designãt tres
ꝑtes phie.vt ait Gratia.di.xxxvij.scꝫ naturalẽ cui sup/
ponit̃ medicina. Moralẽ cui supponit̃ canonica ꝛ ciui
lis scĩa. Et rõnal'q̃ ad logicã ꝑtinet.rhetorica aũt cui d̃
fuit poesis.ad ꝑsuadẽdũ plimũ valet vñ ꝛ ad p̃dicãdũ
Et in figurã tãqꝫ rẽ sibi gratã dñs i lege ꝓmitias mel
lis iussit sibi offerri.designãtẽ dulcedinẽ hũane eloquẽ
cie vt vicꝫ in ipã eloquẽtia ꝓ deo intẽdat placere.ꝛ sic ho
minib⁹ nõ ꝓpter se sꝫ ꝓpter deũ Et in p̃dictoꝝ exemplũ.
Daniel sctũs ꝑmisit se erudiri in scĩa chaldea que vtiqꝫ
hũana erat. Dañ.i. Et moyses fuit erudit⁹ in oĩi scĩa
egiptioꝝ. Exo.vi. Paul⁹ qꝫ apl's aliq̃ phoꝝ ꝛ poetarũ
suis scripturis ĩdidit. Act.vi.vñ.i. Coꝝ.xv. Sniaꝫ me
nãdri ponit.s. Corrũpunt bonos mores colloq̃a mala.
ꝛ ad Titũ.i.pigmenidis poete ṽsus ĩducit. Cretẽses sꝑ
mẽdaces male bestie vẽtri pigri.ꝛ cõtra athenẽses dis
putãs arati poete vtit̃ testĩonio dicẽs. Gen⁹ eñi simus
dei in ip̃o viuim⁹ mouemur ꝛ sum⁹. Actu.xvij. Hiero.
etiã vsus ẽ q̃busdã ṽbis virgilij.de ↄse.di.v.nũqꝫ.ꝛ ga
lieni ꝛ hipocratis.di.ea.ne tales. Et aug. ṽbis Lucani
xxvi.q.v.nec mirũ. In hoꝝ etiã figurã p̃cepit dñs ꝓplo
suo isrł expoliare egyptios.vasis aureis ꝛ argẽteis ab
eis mutuatis.moral'r instruẽs vt siue auꝝ sapia.siue ar
gentũ eloquẽtie illud in vsuꝫ sa/
lutiferũ nr̃e eruditõis ṽtam⁹.vt dicit Gratia.di.xxxvij
§.sed ecõtra. Beda etiã dicit.di.ea. Turbat acumẽ legẽ
tiũ ꝛ deficere cogit q̃ eos a legendis seclarib⁹ libris oĩ/
modis estimat ꝓhibẽdos.in quib⁹ siq̃ iuẽta vtilia sũt
quasi sua sumere licet. Eugenius papa in sinodo sta/
tuit.vt oĩno cura ꝛ diligentia habeat̃.vt mgr̃i ꝛ docto/
res ↄstituant̃ q̃ studia lr̃aꝝ liberaliũqꝫ artiũ dogma/
ta assidue doceãt.qꝛ i his matie dĩna mãifestãt̃ et d̃cla
rãt̃ mãdata.di.xxxvij.de q̃busdã.ꝛ ex̃ de mgr̃is.c.i.dr̃.q̃
ecclesia cathedral' debet tenere mgr̃os artiũ liberalium
ad min⁹ grãmatice q̃ clericos ꝛ alios paupes doceant
gratis ꝛ debet assignari mgr̃o ꝓuent⁹ vni⁹ p̃bende ꝛ eo
dẽ mõ dñt alie eccl'e facere quaꝝ sufficiũt facl'tates. In
metropolitana ecclesia vlteri⁹ debet esse mgr̃ theologie
ꝛ recipe ꝓuent⁹ nõ tñ ꝓpter h̃ debet esse canonic⁹. Ipsa
eñi theologia est dña oĩum sciaꝝ ꝛ oẽs artes liberales
sũt ei ancille.ꝛ ei deseruiũt.ꝛ ad hũc finẽ a clericis ꝛ reli
giosis in eis debet studeri.nõ ad vanitatẽ ꝛ curiositatẽ
sed ad maiorẽ eruditionẽ scripturaꝝ ꝛ cũ timore ꝛ obe
diẽtia.qꝛ scĩa inflat.ait apl'us. Quomodo aũt sit licitũ
vel illicitum in illis studere diffusius habetur supra ꝑ
te secunda titulo tertio capitulo de curiositate.

Tertio oportet in .§. III.

docendo2 discendo hūilitarē seruare: Prou.xi. Ubi hu
militas ibi sapia. z ecōtra dicit Bregō. q maximū ob
staculū veritatis est supbia. Ad hāc hūilitatē ptinet vt
ne qs scipm doceat. nec ab alio qd nescit discere erube/
scat. senex a puero z eps tot' anuor a collega. nec dū an
niculo patus sum edoceri. aut sumus doctor Aug. xxxij
q.iij. si bēs. z Iero. scribit ad rusticū. Dicas qd possis
docere. z rōnabilē postiā offeras deo. ne sis miles añ qz
z.c. pcedēti aut. Multo rpe discēq postmodū doceas. z
iter bonos sp lectare meliores. Tps tacendi z rps loqn
di. Eccs.iij. Quia pus vitas taccdo discit postea doce
tur. Et rps sapia pris duodēnis in tēplo reptus est in
medio doctor: nō qdē docēs. sz audiēs z interrogans il
los. Lu.ij. Un Iero: Pithagoricor doctrina est q qui
quennīū tacere z postea crudite loq. z si dspiā ingenuz
acutissimū hēret Augustinū. q oēs artes liberales z alī
quas ēt mathematicas discipm legēdo nllo tradēte bo
minū didicit. melr tn z certr a voce viua qz mortua li
broz sciam haurit: Nā vt dicit Iero. Habet nescio qd
latentis energie viue vocis acr. z de ore magri in aures di
scipuli trāffusa fortius sonat: Pertinet ad hāc hūilita
tem. vt discipls credat regulis z doctrinis magri. Unō
pbs ait. i: Posteriorz. Oportet addiscentē credere. Et b
cere sciam. qz credidi regule tue doctrīe. Si em nō cre
didcritis nō intelligetis. dicit Ysayas. Ysa.vij. Quārā hu
militatē z auiditatē addiscēdi ab alijs ēt doctissimi vi
ri z erbnici habuerīt. osidr Iero. in plogo biblie dicēs
Legimr in vetcribz historijs quosdā lustrasse. puincias
nouos adijsse pplos maria trāsisse. vt eos qs ex libris
nouerāt cozā qz videret. Sic Pithagoras egyptum z archytam tarentinū. eazq
vates. sic Plato egyptum z archytam tarentinū. eazq
oza italie. q quondā magna grecia dicebat. laboriosiss. me
pagrauit. vt q athenis magr erat z porēs cuiusq doctri
nas achademie gymnasia pambāt. z fieret pegrinus
atq discipul. mallēs: aliena verecūde discere q sua i
prudēter ingerere. denīq quasi toto orbi lre fugitēs p
secutr. capr a piratis z venūdar ēt tyranno crudelis
simo parut. ducr captiuus vinctus z tuus. tū qz pbs
maior emēte se fuit. Ad Titū Liuiū Lactco eloquentie
fonte manātē de virtutis hispaniaz gallitarūq finib
quosdā venisse nobiles legimr tē. ibi vide multa exem
pla. Lactāt. Magno z excellenti ingenioviri cū se do
ctrine penit dedissent. q̄d laboris ponerāt impendi. cō
ceptis olīb z quartis z publicis actionibz ad inārende
virtutis studiū pculerūt estimātes multo ē pclarr dī
uinaz hūanaq rez iuestigare ac scire rōem qs struēdis
optib. accūulādis honorib iherere. qb rebz qm frene
z fragiles sūt. z ad solr corpis ptinēt cultū nemo meli
or. nemo iustior effici pōt. Erāt quidē illi virtutis cogni
tōe dignissimi. quā scire tātope cupiuerūt atq ita vt re
bus olīb eā anponerēt. Nā z abiecisse quasdā res fa
miliares z renūciasse vnūsis voluptatibz pstat. vt so
crantus in principio de falsa religione.

Lapm secundū de multa q̄ ptinēt ad doctorātū i di
uersis scientijs. z de plīb defectib doctoz z scolarīū.

Augustinus d ancho
na in libro de ptāte ecclastica dic. q magistrā
dus in theologia tenet scire hūanas scias. Et
hō est. qz cū magr in theologia tenet diuinā scripturam
declarare intelligibiliter. docere eloquēt. z ī ipugnantes
defendere fidelit. Et ad hec tria plurimū valeāt scie hu
mane methaphisice scie diffinitiue z diuidētiales. rhetorice
ethice. z politice. tō dz hīc notitia talīū. ita tn q non sit
stat in eis. sz i theologia finalit. z credibile est vt ait aug.
q pbi de lris nris habuerūt q̄cunq bona z q̄cūq
vera dixerūt. Cū añ litteras gentis hebor doctrina fuit.
in qua vnr deū cult emicuit. nec ipe pithagoras fuit.
a cui posteris platonici theologia didicisse asserūtur.
Et tō si quavera dixerūt ranq ab iniustis possessoribz
accipēda sūt. Un z Cassio. ait q oīs splēdor rhetorice
eloquētie. oēs modi poetice locutōis a tinis scripturis
suplit exordiū. di. xxxvij. Sed. ℣. ecōtra. Utile etiā est z
pgruū scire talē magistrū varias liguas pcipue hebra
icā z grecā. pter iſidelīū quersionē. ppt scripture sacre
plenior intellectōem. Magna ei sacra sūt in iterpetrati
onib nōim pcipue hebraicor. vtz in expositione dicte
scripture. z pter docentū maiorē fructificatōem. Unō
extra de magistris statuit q in vrbe z quibusdaz alijs
locis habeantur docentes huiusmodi linguas.

Ordinatio autē stu .℣.i.

diorz pcipue i theologia z canonico iure ptinet ad pa
pā. Un ex de magistris. c.i. statuit. q teneant magistri
in theologia ad docendū theologiā in ecclesijs metro/
politanis. z in. c. super specula. de magi. mādat. q pla/
ti eccīaz z capitula mittāt aliquos dociles ad studen/
dū in theologia. huir rō quadruplex est sm Augu. de
ancho. in li. de ptāte eccīastica. dicit em q fides xpiana
cuius papa est caput z director multis mōis iuuat z p/
mouet pordinationem studiorz. Primo in errorū vita
tōne. Nō em pūt errores vitari z reprobari nisi cogno
scant. Un ex defectu scie puenit colere multos deos. vñ
dr Sap. xiij. Nō cognoscētes qs esset oīm artifex. aut
ignē. aut aerē. aut gyrū stellaz. aut aquā. aut solē. recto/
res orbis terraz putauerūt. Sed a in vicioz vitatione
Sicut civicioſi nō curant. nisi p fruosos. sic stulti quo
rū infinitus est numer nō curant nisi p sapientes. Un
scribit Sap. vi. q multitudo sapientū sanitas orb rer/
raz est. z rex sapiēs stabilimētū pplī. Plato ēt dicebat
res publicas fore btās si sapientes eas gubernarēt. vel q
eas gubernāt sapie vacarēt. Tertia in iudicioz determi
natōe. Nō em aliter iudicia iuste determinari pūt nisi
per sapientū discussionē. Un z Salomoni dictū ē. iij.
Reg. iij. Or postulasti tibi sapiam ad discernendū iu
diciū. ecce feci ti bi sz ſmōes tuos z dedi tibi cor sapiēs
z intelligēs. Quarta in regni z pplī dñatōe. Nō ei pūt
q pſunt iuste dñari z impari subditis. nisi vigeāt intel/
lectu z scia. Un scribit Sap. viij. Per sapiam habebo
claritatē ad turbas z bonores apd seniores z iuuenes
disponā p ipam pplos. z nationes mihi erūt subiecte.
pter ista g facta est decretalis in ꝓsilio lateranē. z postea
p Inno. tertiū ꝓfirmata. q̄uis male fuerit. modicū tam
vtile est bonos canones esse z eos nō seruare. Ubi e/
tiā notandū sm cūdē aug. de ancho. q pmū studiū fuit
ordinatū i egypto. ibi nāq gēs sacerdotū vacare dimis/
sa est ad inuentōez sciaz. vt dicit pbs in pmo metha.
Fuit aūt illa ordinatio studiū circa scias mathematicas
q vt dicit aug. de doctrīa xpiana. vtiles sūt ad sacram
theologiā intelligendā. z si non nec esse. Et q̄uis illi sa
cerdotes sacrā scripturā ignorarēt tn ipam figurabāt.
z ditionē docentiū eā. Prio qdē. qz illaz sciaz inuēto
res erāt sacerdotes q stipēdia a cōitate pcipiebāt. libe/
ri a censu regali vel iudiciali exītes sm illud Genesis
xlvij. Subiecitq pharaoni ioseph oēm terrā egypti p
ter terrā sacerdotū q a rege fuat tradita eis. Scdo pro
pter modū tradēdi illas scias. qz. s. tradiderūt illas scie
tias pq̄sdā similitudines z figuras qd ē pcipuū theologie.
vñ dicit pbs. i. metha. Illos theologisasse eo. s. q figu
ratiue z methaphorice locuti sūt. Qd āt sciāt magistri
in theologia scias seculares vel varias linguas z parū

vel nihil sciāt vel studeāt. scripturā sacrā valde reprehē/
sibile z incōgruū ē. Parati ināt pceps aplōz in pma
canonica sua. c. iij. reddere rōem oīm poscēti vos de ea
fide z spe q̄ in vob est. Et Hiero. Sacerdotz ē ad inter/
rogatū rndere de lege no ait de phia vel geometria sed
de lege sez dei q̄ est in sacra scriptura. Sz hodie clerici z
religiosi nō vacāt nisi sophismatib⁹ z formalitatib⁹ z
methaphisicis vl fmoīb⁹ faleratis Ciceronis. Et si ca/
nones vidēt nō nisi de iudicialib⁹ z vix aliq̄ dignant
aspicere sacras scripturas. textū sñiaz. libū decretoz
funda mēta iuris dīni z canonici. vt impleat illud apli
Semp discēres z nūq̄ ad sciam pertinentes 2.Thi.3

Queritur augustinus .§. II.

de ancho. in li. vbi. s. Utz magistrād⁹ in theologia te
neāt scire ius canonicū. Et rndet q̄ distinctio vni⁹ scie
tie ab alia nō accipit penes rē q̄ cognoscit. sz penes di
uersum modū sciēdi vñ penes diuersū modū ꝓsiderā/
di. Phs. vi metha. posuit distinctiōem sciaz. Illa ergo
cadē q̄ tractant in theologia recipiunt in iure canoni/
co. z q̄ respuūt ibi respuūt z hic. vt di. xij. Nia. z di. xv.
c. Sctā romana Differt āt theologia z scia canonica ī
mō ꝓsiderādi q̄tū ad ḡnq̄. Prio qdē. qz a theologia
determināt ille materie de dīnis sacris z alijs ac mori
bus fideliū mō subtili. z q̄si ꝓter qd. eo tm mō q̄ in the
ologia ass. gnari pr ꝓter qd. in iure āt canonico modo
grosso z positiuo z solū qz. Scdo qz illa determināt
a theologo pncipal ꝓter ꝓpriū z ꝓplatōem. a cano
nistis pncipal ꝓter actionēz qōnū occurrētiū solutio
nē. Tertio qz a theologis determinat pncipal de
cultu dei. z de his q̄ spectāt ad integritatē fidei vni⁹ di
a canonistis magis de mīstroz ordine z ecclīastico ne/
gocioz spectāriū ad talē cultū. Quarto qz a theo/
logia determināt cāones q̄liter pīs opitulent etiā de
fendant ꝯ ipios. In iure canonico q̄ opitulet pīs z de
fendāt ꝯ ipios. Quīto qz a theologo determinātur
magis vnūsalit z in foro ꝓscie. in q̄ agit cā inter deuz
z hoīez. a canonistis ꝓ magis pticulant applicādo ad
pticularia negocia in foro exteriori iudicij. in q̄ agit cā
iter hoīez z hoīem. Et qz fmōes vnūsales in materia
morali paz sūt vtiles. vt di. i. Et bi. Jō puto q̄ puida
ordinatio cēt. vt dign⁹ mgrari in theologia p̄ lectura
libū sñiaz. teneret legere libū decretoz. qren⁹ magi tri
tus z exptus assumeret in his q̄ sūt necaria ad ꝓsulen
dū saluti aiaz. Hec ille. Ex qbꝫ elici pōt rnsio qnō tene
tur de necessitate. sz de ꝓgruitate. Est ei scia canonica q̄
dā practica theologia. Sz ꝓplatio dei ad quā ordi/
nat theologia tāq̄ ad finē. acqri nec pōt vere et vtiliter
nisi p caritatē z fructuosa opa. z obfuatiōem mādatoz q̄
ptinēt ad practicā. Sic āt theologia non respuit scias
hūanas. q̄ plib⁹ erroribꝫ admixte sūt. ita z ius canoni/
cū nō respuit terreni imp̄ij leges. q̄ min⁹ erroris hñt q̄z
scie seculares. Añ sic magistrād⁹ in theologia dz priu
sacrā scripturā. sic multomagis dz scire sctoz canones
vt meli⁹ z fructuosi⁹ possit ꝓsulere saluti aiaz. Nota
ēt q̄dz tho. in q̄dlibeto. iij. q. iij. ar. i. tenent ee licitū pro
curare magisteriū si alis sit idone⁹ z ad bonū finē q̄rat
b z debito mō. sz platurā z si alis idone⁹ z ad bonuz fi/
nē nūq̄ licitū ee. put hēs de h diffuse in. ij. pte. ti. ij. c. ō
ambitōe. Aug. tm de ancho. vbi s. tenet nō esse licitū. et
si alias sit idone⁹ ad magisteriū. Nō si verū est pecca
rēt q̄ admitterēt tales. Sz dub⁹ ē h fmo ꝺdēnare rotz
tantos. sz certo⁹ certi⁹ est nō ee absq̄ graui pctō qui ad
mittūt ad hmōi indoctos z ineptos. Añ pmittit yigo
rosum examē p lectrōem aliquā z disputatōem in q̄ ad
argumta habet rndere. Et exinde ab his q̄ sūt de colle/
gio hz p̄ scedulas aprobari vel reprobari fm maiorez
ptē eoz. Et p cācellar. ū seu vicecācellarū studij dat si
bi licētia recipiēdi doctoratū vel in theologia. vel in iu
re. vel in phia. vel medicina. z ptās carbedrā tenēdi. le/
gēdi in studijs. disputādi publice. interptādi. gloſādi.
z alia hmōi. Deide ipe doctorād⁹ p⁹ aliquē fmonez p
cū factum ad ꝓmendationem illi⁹ facultatis petit ab
vno pmoroz suoz quē noīat ibi ee ptem dari sibi insi/
gnia doctorat⁹. Et ille surgēs post cōmendatōem illi⁹
scie in qua debet doctorari z comēdatōem doctorandi
dat sibi insignia. vicz primo libū clausū. vt hēat in/mē
te clausam z habituatā sciam. z teneat clausā indignis
z q̄ ad ea q̄ nō expedit mānifestare. Scdo dat sibi libū
apertum. vt doceat alios z manifester. Tertio dat sibi a/
nulum desponsando talē scientiam. Quarto birretum
in signum aureole seu pmij. Quinto oscilum pacis

Queritur etiā quid .§. III.

sit magis expediēs an ilistere scie theologie. puta doce
do vel legēdo alijs aut intēdere saluti aiaz. Ad qō rn
det tho. in qōlibet. i. q. vij. ar. ij. q̄ hec duo adinuicē cō
pari dñt dupl̄r. Uno mō absolute. Alio mō ī aliq̄ casu.
z pma q̄dē ꝓsideratōe meli⁹ est seu magis expediēs ilis
tere scie theologie q̄ intendere saluti pticulari aiaz. pu
ta sacra ministrado. vt baptisando z confessiones audiē
do z hmōi. qō pbat p exēplū. Nā in edificio aliq̄ meli
oz est q̄ disponit de edificio. z oz architectoz. q̄ aliquis
manualis q̄ ope exeq̄t fm qō ei ab alio disponit. Un
de in edificijs ꝓstruēdis maiori mercede ꝓducit q̄ de
edificio disponit q̄uis nihil ope exeq̄t mānib⁹ q̄ manuales
artifices q̄ dolāt ligna z inadūt lapides. In edificio āt
spūali sūt q̄si manuales operarij q̄ pticulariter insistunt
cure aiaz. puta sacra mīstrādo. vel aliq̄d hmōi pticula
riter agēdo. sz quasi pncipales artifices sūt epi q̄ impe
rāt z disponūt qual̄r pdicti officij. suū exequi debeāt.
ꝓter qō epi. i. supinrēdētes dicūt. Et sil̄r theologie do
ctores sūt q̄si pncipales artifices q̄ inārūt z docēt qua
liter alij dñt saluti aiaz. pcurare. Simpl̄r q̄ melius est
docere sacrā scripturā z magis meritoriū. si bona ītētio
ne agat. q̄ impedere pticularē curā saluti hmōi vel illi
us. Uñ z apls de se dicit. i. Coz. i. Nō misit me dñs ba
ptisare: sed euāgelisare. q̄uis baptisare sit opus maxīe
ꝓferēs saluti aiaz. Et. ij. Thi. ij. ait apls. Cōmēda h fi/
delib⁹ q̄ idoneos sūt z alios docere. Ipa em rō dictat q̄
meli⁹ ē crudire de ptinētib⁹ ad salutē q̄ in se z in alijs
possint pficere. q̄ simplices q̄ in se tm pñt pficere. Se
cūdo fm scdam ꝓsideratōem. i. in aliq̄ casu necessitate
iminēte hñt epi z doctores intermisso ꝓprio officio pti
cularit̄ ītendere saluti aiaz. Dñt q̄ rectores eccīaz non
solū hre ꝓpterē sciaz l̄raz. sz ēt tpaliū negocioz solerti
am. vt coz cautela eccīe fuēt indēnes. di. xxxix. p totū
Et hz ds ꝓter hoz simplicitatē repellat ab obtinendo
bñficio. nō tm deijcit ab obtēto. sz dat ei coadiutor. vt
vij. q. i. Ut frater. ex de elec. c. Cū in cūctis. Secus aūt
in l̄ratura. qz si nō habet ꝓpetentē pōt remoueri.

Queritur insuper .§. IIII.

q̄ sit dignior scia medicīa l̄ scia iuris. Ad qō rndet aug.
de ā chovbi. s. Una sciaz ee dignioze alia ꝓtigit tripl̄r

Primo ex parte rei considerate
Secundo ex parte modi considerandi.
Tertio ex parte finis ad quem ordinatur.

Et primo modo sz ex parte rei considerate methaphi/
sica est dignior oīm i alia. cū eius subiectū sit ens inq̄/
tū ens. Ex parte vero modi cōsiderandi mathematica
est dignior naturali philosophia. cum modo abstra/
ctiori consideret. Ex parte vero finis architectonice

Nō. Ly pticulare stat
pro modo certudly

dignior es sūt subseruiētibꝫ sic militarꝫ est dignior fre/
nefactiua. Scīa ḡ medicīe vr dignior aliꝭ scīētiꝭ pra
ticis. cū sit de corpe sano egro z neutro. qđ corpꝰ est or
ganū aie ꝓxim actuū humanorꝫ. Ex pte vo finis digni
or videt scīa legal' vl militarꝫ. cū ordinet ad ꝓseruā/
tionē boni publici qđ ꝑfert bono cuiuslibet ꝑticularis
ꝑsone. Sed ex pte modi ꝓsiderādi vel in certitudīe tra
dēdi vident se habere sicut excedentia z excessa. qz sic re/
gula medicinalis variāda est ex varietate cōplexionū.
ppli. vt dicit Aug. de libero arbitrio. Cū ḡ scīa mei
diane z iuris se habeāt sic excedētia z excessa z vtraqꝫ a
deo sit: Nā de medicina scriptū est Eccl. xxxviij. Altiſ/
simꝰ de terra creauit medicinā. z vir prudēs no abhor
rebit eā. Et ō iure seu legibꝰ ōr. Prouerb. viij. p diuinā
sapiētiā. q me legū ꝓditores iusta decernūt. z vtraqꝫ est
sacris necessaria hoibꝰ. medicina ad sanationē corpoꝝ.
Jura ad pacificū hoim ꝓuictū vt dicit dis. iij. c. facte
sūt leges. z vtrusqꝫ ꝑitus multū ab hoibꝰ honorēt. Un
dicit Eccl. xxxviij. de medico. disciplina. i. doctrina z ex
perimentū eius ꝑ ea exaltabit caput illi⁹. z i ꝓspectu ma/
gnatoꝝ collaudabit. Et de iure q̄ exercēt iusticia habet
Sap. viij. p hāc habebo claritatē ad turbas. i. iusticiā
legis seruatā z honorē apō sentiores. ido debēt iunīspe
riti z medici seruare illō apli. Honore iuicē ꝑuenientes.
Ro. xij. z nō alter alterꝝ ꝓtenderet deridere. Jurisperi ap
pellātes medicos obstetrices z medici iurisperitos nū
cupātes. boues z asinos tanꝫ grossam sciaz coꝝ repu
tāres. Scīa aūt iuris positiui cū diuidat in canonicū
et ciuile. nulli dubiū scīam canonū dignioꝛē z vtiliores
esse scīētia iuris ciuilis. Un̄ z impator dicit p sacre le/
ges nō dedignanꝫ sed sacros canones qō etiam firmat
gracianus. dis. x. p totū. ostendēs p vbi leges sint cōtra
rie sacris canonibꝰ nullius sunt momēti. ius canonicū
ciuile temporalia respicit et dirigit.

Querit vtrū magi- §. V.

stri scolarū possint scolaribꝰ collectā imponere vel exi
gere. vt p festo celebrādo vel nō celebrādo pecuniā exi
gēt. Rndeo ꝑm Hosti. Si mgr̄o ē annexū sufficiēs be/
neficiū vr pbēda aliqlis sufficiēs salarū publicū nōlz
ei exigere. alꝭ simoniā cōmitteret. qz vēderet obsequiuz
spūale qđ ex officio suo tenet facere exq̄ ei puidet. ex de
simo. c. nemo. j. q. iij. vendēres. z. c. nō solū. sed tn̄ sponte
oblata recipe pōtest. j. q. ij. sic epm. Siꝝo nō sit annexū
tale bn̄ficiū vel salarū aut si nō sufficiat ei ad cōperen
tem victū pōt accipe collectā ꝑ laboribꝰ ar. xij. q. ij. cari
tatē. Et videt Hosti. inuere q̄ nō solū ab extraneis. sed
etiā a clericis eccl'ie possit exigere nō tn̄ debet exigere a
pauꝑe. cū ipe pōꝰ debeat paupꝝari subuenire. Sed et
talis exactio ꝑm Bull. nō debet esse coactoria. vt q nō
si soluāt. expellat eos de scolis. aut q accipiat libꝛos vl'
res coꝝ. sed pōꝰ inopiā suā eis exponēdo. Dec oīa in/
telligēda sūt si mgr̄ est sufficiēs. q si insufficiēs est z of/
ficiū docēdi assumit nō est ei puidēdū ex debito. ſz cul/
pe sue imputet. ff. ad. l. acq̄l. idē iuris. Si ꝓ sufficiens
est z nō habet. pulsionē. etiā si diues ē pōt a diuitibꝰ li/
cite accipe. qz nō tenet eis ḡtis seruire. Satis ꝓcor. In
no. Ray. z Bull. Jstā etiā materiā diffuse tractat glo.
sup. c. de ꝗbusdā dis. xxxvij. z post mlta ar. pz ꝑ. Demū
ꝓcludit Jobā. q tūc mgr̄ faciet collectā. cum ei sua ple
nissime nō sufficiūt. vt. x. q. iij. pulsus. z. xij. q. ij. epūs. et
subdit Bar. bn̄. Ego credo quicq̄d dicat Job. q mgr̄
facere collectā pōt. pcurari sibi. etiā si habūdet. qz epūs
cū visitat eccl'iam vel ꝓsecrat. recipit pcurationē etiā si
abūdet. vt de cen. c. cū apls. z. c. sopite. Nec ḃ est. vēdere
scīam. q̄ vēdi nō pōt cū sit res spūalis sed ꝑ labore suo
ꝑmittit sibi ꝑmiū seu salariū. ḃ est enī locare opas. Si
cut etiā lz aduocato exigere stipēdiū ꝑ procuio suo. et
turisco ꝑsulto ꝑ cōsilio suo. vt dic Aug. xj. q. iij. non lz. Et
ꝑdicatoꝛ nō dicit vēdere ꝑdicationem suam. z tn̄ petere
pōt sustētationē suā. Dec oīa intelligēda sūt cum mgro
nō est alr̄ pulsum de pbēda. vel de sufficiēti salario ꝓ
labore suo. Nā si pulsum eēt sufficiēter. tūc exigendo re/
putaret simoniacū z ḃ cōiter teneꝝ. Jtē nota. q si mgr̄
festū alicui⁹ sctī qđ de se colendū est nō vult ꝓcedere ad
celebrādū nisi data sibi pecunia ꝑm Ray. simoniā com
mittit. quia vēdit qđ spūale est ad qđ tenet. z eodē mō
si festū non colendū ipse vult festare. nec vult legere nisi
data sibi pecunia. vt. j. q. iij. vendentes.

De licentia docēdi .§. VI.

vtrū possit aliq̄d exigi ꝑ ea vel solui. aut etiā ꝑ licentia
cūdi ad studiū. aut etiā ꝑ substituēdo aliū i locū sui in
docēdo. Et videt q nō. Nā ḃ expresse dic tur̄ de mgr̄is
et. c. j. ḃ expresse. ꝓhibet. ne ꝑ licētia docendi aliq̄d exigat.
q̄nīmo in. c. ꝓhibeas eo. ti. mādat solutū ꝑ tali licentia
debere restitui z ꝑmissū remitti. Quātus enim in ḃ nō
cōmittit simonia. qz nō vēdit spūale vl' spūali annexū
ibi tn̄ est vitiū ꝓcuratoris. Circa hut⁹ materie declara
tionē distinguēdū videt de licētia docēdi. qz dupl'r su/
mit. Uno mō in spāli ꝑ ipa actualitate docendi. puta
cū ꝓdicit ꝗs ab aliq̄ vniuersitate ad legēdū in aliq̄ fa
cultate. vel ad ḃ bn̄ficiū seu pbendā recipit vel ex se. tn̄
añ inchoationē lecture opter accipe licētiā a rectore illi⁹
vniuersitat̄. vel cācellario vl' aliꝭ ex statuto. vl' ꝓsuetu
dine loci. Et ꝑ tali licētia pbibet aliq̄d exigi vel recipi.
Et de ḃ videt intelligēdū qđ dicit eo. ti. c. j. videlz ꝑ licē
tia docēdi nullas pcūs exigat. vel sub obtētu alicui⁹ cō
suetudinis ab eis q̄ docēt aliq̄d q̄rat. nec ducē quenq̄
qui sit idoneꝰ petita licētia interdicat z talr̄ exactū ma/
dat restitui in. c. se. eo. ti. Et ad ḃ fac qđ notat Jo. an. su
per. c. q̄to. vbi dic q illō fuit impetratū. ſq q nō exiga/
tur aliq̄d a docēte ꝓ cācellariū ꝓsiensem. q̄ a q̄liber vo
cēte vnā marchā exigebat. Uincen. Alio mō pōt intel/
ligi licētia docēdi ipa dignitas magisterij q̄ dat facul/
tas alicui i generali vt possit legē publice interꝑtari et
glosare. Et ḃ fit in doctoratiōe alicui⁹ in aliq̄ facultate.
Et ꝑ tali licētia docēdi aliq̄d accipe vl' exigere nō videt
ꝓhibitū. qz ꝑ dictū. c. cū ꝓsuetudo. q̄ est opōa legū inter
pres. vbiq̄ habeat ꝓbū. Nā i doctoratiōe alicui⁹ qui. ē
cācellari⁹ exigit z recipit octo florenos vl' plures. z exa/
minatores ꝓsentes duos florenos nec aliē doctorar̄et.
nisi illa solueret. nec adhuc legi rep̄hēdentē talē exactio
nē. Et pōt esse rō diūsitatꝭ. qz ꝑ ista licētia generaliꝭ seu
doctoratōelz exigere z nō ꝑ ꝑma. qz ista nō ordinat ad
actualitatē legēdi. Un̄ scīa cōicat. ſz ad q̄ndā dignita/
tē i cui⁹ collatiōe. s. magisterij z talis licētie: ponit spa/
cū ꝛgis ꝑ q̄ aliꝭ tūc illi nō pnt vacare: z exercitū labo
ris. q: ꝑtes hut studē ꝑ arguēdo z q̄ ꝓfert gradū vel
dare licētiā. hz ꝑmocinare rōne officij. vt qz cācellarius
pōt hre laborare ꝑ directiōe. vniūsitatis z defensiōe. Et
sic sit i sūptus officij nō i modū pcij. Sz ꝑma lnia ordi
nat ad ꝓcōicationē ipi⁹ scīe. z nll's ibi labor vl' exercitium
vel rps ponit. Si aūt distinctio ista nō placet. sed sub
licētia docēdi intelligat z spāliꝭ z generalis q̄ dat i do
ctoratu. tūc oportet dicē. vel ista. c. illi⁹ ti. esse abrogata per
ꝛriā ꝓsuetudinē vbiq̄ seruatā. quā z timorati viri se/
cuti sūt. vel q vbiq̄ corruptela est z trāsgressio illoruz
canonū. qđ duz est tantā mlitudinē ꝓdenare. Nec tn̄
eo casu verēt turpitudo ex ꝑte soluentis has quotas
licentiāti z examinantibꝰ. qz exquo idoneus est ad le/
gendū redimit vexationē suā. ex de simo. c. dilectus ꝑm

Boff. ⁊ Hosti. Et qui interest examinatiõi recipit quasi pro labore suo. xij. q. ij. caritatem.

Nota q̄ car. flo. trā. §. VII

crās istā māteriaz inducit aliq̄s doctores dicētes illicitam datiõz talē ⁊ simoniacā vel turpe lucrū q̄ tñ ipe non tenet. sz licitā asserit rõne laboris. ⁊ allegat. Pe. de ancho. b̄ tenētem. Jtē nota q̄ si p̄latus nō vult dare lniam alicui clerico eūdi ad studiū nisi data sibi pecunia fm aliq̄s simonia est. Naz ipa lnia spūalis est ⁊ spirituali p̄cerit ptāti. de simonia tua nos. sed fm Jnno. nō est simonia. sed turpe lucrū. nā induxit ius. q̄ forte nō habebat ⁊ cōtradicit ei q̄ nō. e. ti. c. penult. hec Jo. an. Jtē nota q̄ si ille q̄ hz prātem p̄cedēdi lniam docē di. vult legere in p̄sona p̄pria. nō p̄t alteri lniam denegare vl eū impedire. etiā si ipe sit valde idoneꝰ fm Hosti. Et rō est. q̄ b̄ est in p̄iudiciū auditorū cū sepe q̄s habeat grām discēdi ab vno ⁊ nō ab alio. Un ⁊ Quintꝰ ait Scīa coalescere neq̄t nisi sociata fuerit tradētis ac cipiētisq̄ p̄cordia. Jtē cū q̄ritur. vtz aliq̄s obtēta licentia legendi velit alium substituere sibi. nunquid a substituto potest recipere expensas quas fecit in conuiuijs ⁊ hmōi. Respondet Guil. q̄ si est cōsuetudo loci q̄ possit aliū substituere. tūc ab illo p̄t recipe expēsas factas. quasi loco interesse dum tñ ille doceat nōc eius. Si aūt totū ius suū trāsferr̄ i substitutū. nō debet aliquid recipe etiā pro interesse. nec p̄t etiā in primo casu pacisci cū substituto de certa portiõe emolumēti recipiendi. ⁊ multo minus in secundo casu.

De monachis vel .§. VIII

mēdicantibꝫ fratribꝫ magistrādis ⁊ clericis docentibꝫ vel studētibꝫ in theologia vel etiā aliq̄s sciētijs quibus emunitatibꝫ gaudeāt. Et p̄mo q̄rit. vtrū monachꝰ vel de ordine mendicantiū possit ⁊ debeat in mgrm assumi. ⁊ videt q̄ nō. qz vocē plāgētis habet nō docētis fm Hiero. xvj. q. j. monachꝰ. sed ꝫ idē Hiero. dic. Nulto tpe disce q̄ postea alios docea. xvj. q. j. sic viue. Jtē si religiosus idoneus est p̄ ceteris. q̄ eminētius scie ⁊ lā cissime vite. nunq̄d nō est melꝰ talē in cathedra pone re q̄z minꝰ honestū nō ita lr̄atū clericū secularē. ⁊ maxie cū tales cōiter gratis doceāt. ⁊ ex b̄ releuent eccl̄ie. Respōder aluarus li. de plāctu eccl̄ie. si tales se ingerat sīe cōiter hodie faciūt p̄dicatores ⁊ minores ⁊ alij mendicātes. ⁊ nedū b̄ in ordnie p̄curātes. sed p̄ seculares potentes p̄latos ⁊ cardinales eccl̄ie b̄ magisterijs p̄curantes repellat vt indignꝰ ⁊ ambitiosus. j. q. vj. sicut. ⁊. vij. q. j in scpturis. Aut a suo superiori mittat. ⁊ ab illo ad quem p̄tinet licētiat. Et sic est admittēdꝰ. vt. xvj. q. j. modernine. ⁊. c. sūt nōnulli. dū tñ abstineāt a sciētijs p̄hibitis de quibꝫ sciētijs. s. legibꝫ ⁊ p̄hisica. vt est medicina alis b̄ eis p̄cessum videt. ex de p̄sump. c. nōne maxie i theologia ad quā oēs indistincte admittēdi sunt. tā seculares q̄z religiosi. b̄ etiā req̄rit salus aiaz ⁊ publica vtilitas q̄ p̄ferēda est p̄uate. Et in b̄ debz obedire monachꝰ abbati. ⁊ sil̄r religiosus suo superiori. nisi esset mal̄ū ineptus et ignorās fm Hosti. Et subdit idē aluarus. Ego nunq̄z vidi aut audiui i aliq̄ ordine intūcrā alicui religioso tale obedientiā verā p̄ p̄latū. Nā nō cū obedientia. sz exoriat p̄curata ⁊ frequēter empta licētia. currūt quidam religiosi cū loculis suis. p magisterio ⁊ lectoratu. tāta ē ambitio quoz̄ dā tota die ad dictū Hiero. sup̄apositū p̄ rest rnderi. q̄ monachꝰ in q̄z tū monachꝰ. i. fm illū statū p̄fisc nō habet docere. sed lugere. Sed si ad altiorem statū vocatꝰ fuerit. vt ad regendū. vel legēdū. tūc habz etiā docere. Jtē nota q̄ in. c. sup̄ specula. c. ti. statuit q̄ docētes in theologica facultate. dū i scolis docuerint et siliter studētes in theologia. dū in scolis studuerint p̄ annos q̄nq̄z. recipiūt integre. puētus p̄bēdaz ⁊ suoz̄ beneficioz̄ nō obstāte q̄cūq̄ ꝫsuetudine vel statuto in cōtrariū. Et nota q̄ loquit tm̄ de doc. ⁊ studētibꝫ in theologia. Et b̄ intelligēdū in studio generali non spāli alicuius ville vel castri. ⁊ de licētia. patroz̄ suoz̄. ex de clē. nō resi. c. tue. ⁊. c. relatū. Jtē. epi p̄nt dispēsare q̄ q̄ ob tinēt ecclias prochiales insistēdo studio nec fit distus ctio magis de theologia. q̄z de alijs sciētijs. nō teneant. p̄moueri infra annū. nisi ad subdiaconatū. ad quē nisi sint. p̄moti infra dictū tps sūt p̄uatri. Ad sacerdotiū aūt nō tenent. p̄moueri vsq̄z ad septennīū. ⁊ interim. quide ad ecclie p̄ vicariū. ⁊ elapso septēnio si primo anno nō facit se ad sacerdotiū. p̄moueri. ipa ecclia p̄uat. ex d̄ clec. c. cū ex eo. li. vj. Audire tñ leges i scolis vel medicinā. nō solū religioso vt dictū est. sed etiā ⁊ sacerdotibꝫ secularibꝫ ⁊ aliꝫ habētibꝫ ecclīasticas dignitates. p̄hibitū est sub pena excōicatiōis. de qua vide infra i ti. de excō municatiōe. Jtē in. c. sup̄ specula de mgrīs dicit. q̄ plāti ⁊ capitula dēt aliq̄s abiles mittere ad studiū theologie. q̄ postmodū valeāt alios erudire quibꝫ si p̄ñs obuetus eccl̄ie nō sufficiūt ipi plāti ⁊ capla necessaria ministrabūt. Et fm Jnno. nō solū epi sed etiā inferiores p̄lati p̄nt dare talē licētiā. ti. 24. c. 5.

Nō.

eūdi ad studiū seu ad scolas q̄ si epūs vel alij p̄lati maliciose differāt dare talē licentiam poterit fm Hosti. peti a superiori. Jtē religiosus q̄ accedit ad studia sine licētia sui p̄lati ⁊ maioris p̄ris capituli est excōicatus. ⁊ doctor q̄ docet tales sciēter i scolis. vel qui temere dimiserūt habitū religionis. vel religiosos et clericos quibꝫ est p̄hibitū vt dictū est leges vel p̄hisicam id est medicinam. est excōmunicatus. ex̄ ne clē. vl mo. vt periculosa. li. vj.

De opinionibus cō. §. IX

trarijs mgrōz̄. Utrū auditores diuersoz̄ mgroz̄ tenēant diuersas opiniões excusent a pcō si opiniões suorum tenēt q̄s nō sūt bone. rndet b. tho. i q̄lib. Si diuerse opiniões doctoz̄ sacre scripture nō sūt ꝫ fidē vel bonos mores. absq̄z piculo audītores vtrāq̄z opinionē seq̄ p̄nt. Sicut varia fuit opinio inter Aug. ⁊ Hiero. de obseruatiõe legaliū ante diuulgationē euāgelij ⁊ de simulatiõe Petri circa illa legalia ⁊ hmōi. habet locū q̄ dicit apl's Roma. xiij. Unusquisq̄z in suo sensu abundet. Jn illis vo q̄ p̄net ad fidē vel bonos mores nullꝰ excusat si seq̄t erroneā opinionē magistri alicuiꝰ. Jn talibꝫ enī. ignorātia nō excusat. alioq̄n omnes a pcō fuissent q̄ secuti sūt opinionē Arrij ⁊ nestorij ⁊ aliozꝫ hereticorū. Nec possūt excusationē habere p̄ simplicitatē si in talibꝫ opinionibꝫ opinionē erroneā sequantur. Jn talibꝫ enī dubijs nō est defaculi p̄tās dus assensus sz potiꝰ vt dic Aug. in. iij. de doctrina xp̄iana cōsulere q̄s debet regulā fidei. quā de scripturaz̄ plenioribꝫ locis ⁊ eccl̄ie autoritate p̄cepit. Qui enī assentit opinionatiui tus mgrī ꝫ manifestū scripture testimonium. siue ꝫ id q̄ publice tenet scōm eccl̄ie autoritatē nō p̄t a vitio erroris excusari. Cōcor. Monal. Guil. ⁊ Hosti. Aliqua sūt q̄ aliq̄n fuerūt in varia opinīõe doctoz̄. anteq̄z p̄ ecclesiā fieret determīatio ⁊ p illo tpe potuerunt excusari qui vnā vel ꝫtā tenebūt. Sed postq̄z determinatū est p̄ eccl'iam ⁊ firmata altera caz hereticū esset ꝫtrarium sentire. Exemplū de pauptate xp̄i ante papā. Joh. xxij. erāt varie ⁊ ꝫtrarie opiniões. Utrū xp̄us cū aplīs habuerit aliq̄d in cōmuni mobiliū. Sed determinatū fuit p̄ ipm papā. Joban. xxij. imo p̄ eccl'iam q̄ habuit vt ptz Joh̄ā. xij. c. ⁊. xij. q. j. habebat dñs loculos. ita q̄ ꝫtrariū assereret primaciter hereticꝰ. haberet. Nō ḡre cusant simplices mulierculę q̄ docent ⁊ nutriūt in illo

errore ab hereticis seu fraticellis de opiõe. quin dãnatione aĩe incurrãt. Et addit Hostī. q cũ sint diuersa iura z opiniões. s. nõ ẽ deũ vel bonos mores. hũanior sententia est pferẽda scilicet ceteris paribꝫ. eẽ de trã sacr. c. fi. als standũ est ei q meliori unitꝫ rõni. dis. xx. §. j. z eẽ de ferijs. c. capellanus. Addenda q in his q ꝓcernunt fori ꝓcienie in dubijs tutiorꝛia eligẽda. eẽ de spõ. c. iuuenis. nec ñ declaratiua ꝓria opinio ꝓdemnanda.

De vicijs q̃ reperiũ in ꝓ. X

tur vltra cõia spãlirer in doctorib z scolarib. et ꝺ̃ supbia. inuidia z lasciuia z inmodestia exteriori dictũ est supra in ꝓmis. §. qrtuor. Ponit etiã Alluarus in li. de plãctu ecclie plures alios. Et ꝓmo quidem qr cũ sint idonei z minꝰ sufficientes faciũt se ꝓ pces z alia munuscula ꝓmouen in mgros. eẽ de mgris. c. q̃to. Et cum vocant ad exame alioꝝ. admittũt ineptos z ignorãtes ad magistrariũ. Scõdo qr despiciũt sufficientes subditos cathedrarũ zelo inuidie ducti. z iracrãcta pleni alios ꝓtemnũt. z eoꝝ dicta irrõnabiliꝫ reprobãt ꝺ̃ illud Ambꝝ. Ueritatis ea regula est vt nil facias cõmendãdi tui causa quo minor alius fiat. nequid boni opis habeas id ad deformationẽ alteriꝰ z vituperationẽ exercees. xj. q. iij. si vt bumiliꝫ nesciãt inferre qõ docẽt. di. xlvj. c. j. Terrio qr despiciũt simplices q magis nozũt vicia moꝝ vitio qr docẽt iurilia vana z aliq̃n falsa. qõ periculosissimũ est in doctrina fidei z moꝝ. qõ papue primẽt ad magistros in theologia. hi sũt fontes sine aq̃ z nebule turbi nib agitate. quib caligo tenebraꝝ seruat. vt scribitur iudi. j. c. ꝺs figuratos i balaã asina. i. simplices arguũt ppꝛoꝝ z dñoꝝ ne displiceãt eis. tacẽt cũ arguere debeant saltẽ secreto. qõ aliq̃n etiã omittũt. qr sũt ipi silibus involuti. iij. q. vij. in grauib z in. iij. sen. Dicũt doct. q peccat mortaliter leges publice in theologia. si est pmanes i notorio mortali. Sexto cũ retinẽt in scolis suas excõmunicatos. vel nõ repbẽdũt scolares discolos. et turpitudines publice exercẽtes. debẽt enĩ cũ scientia mores imꝓmere. Septio cũ ex auaricia exigũt salariari: sufficiẽter vltra debitũ vel pauꝑes docere nolũt. nisi cũ penuria. vt ꝓ festiuãdo vel nõ festiuãdo pecuniam volũt vel omittũt legere cũ debẽt. aliꝰ vacãtes vel minꝰ diligẽter faciũt. Octauo cũ conant dicere subtilia nõ vtilia vt videant ab hoib z vocent rabbi qõ ꝑcipue ii mgris theologie repbensibile est. Et ꝑcipue in ꝺ offendũt inqt pfatus Alluarus mgri psien. z in angelia z in sacroma tã sectares q̃ religiosi. tã pdicatores q̃ maiores z alij quoꝝ aliquoꝝ arrogãtia inexplicabilis ẽ in quoꝝ scolis nõ ꝓphe. nõ moysi lex sacra. nõ xpõ sapientia patris nõ euãgelij. s. nõ doctrina apl̃oꝝ nõ scriptoꝝ doctoꝝ audiũtur. sed reboat phs ydolatra z cõmentatoꝝ eiusdẽ cũ ceteris liberalij artiũ pedagogis. adeo q̃ in scolis theologie nõ sermo sacer. sed phia legat. imo nec tam rectum sentẽtiaꝝ legũt doctores in scolis z baccalaurij. ꝫ ad questiões ꝑerãt curiosas vt ad lram nõ appareãt. nõne extãt ꝺ̃ canonẽ. xxxvij. di. c. j. ꝓra q̃s di Hiero. dis. eadẽ. Nõne vob videt in vanitatẽ sensus et obscuritatẽ mẽtis ingredi q dieb ac noctib in diale tica arte roꝛatur ẽ. Hinc z apls doctor seraphicus ad Col. ij. air. Uidete ne q̃s vos decipiat ꝑ philam z inanẽ fallaciã ꝑm traditionẽ hoim ꝑm elemẽta mũdi z nõ ꝑm xpm. De ist mgris q̃ studiũ est legẽ z disputare z cõmẽta curiosa facẽ. de penitẽtia nõ curare carnalr vi uere z bonores appetere. Loquent Brego. dis. xlix. bic etenĩ dicẽs. Lippus est q̃dẽ cuiꝰ ingeniũ ad cognitiõnẽ ꝑtiaꝫ emicat ꝫ tñ hũc carnalia opa obscurãt q quidẽ lippus reputo baka deo i misterio suo i veteri testamẽto.

De vitijs scolariũ .ꝓ. XI.

ponit Alluarus hec inter alia in eis repiri. Primo q̃ dẽ qr aliq̃n volũt esse supra mgros suos ꝑpugnãtes eo rũ dicta. cũ quadã pteruia magistꝫ ex rõne. cũ tñ dicat Lu. vj. Nõ est discipls sup mgrm. vj. q. j. sacerdotes. Scõdo qr volũt fieri mgri q̃ discipli legitimi nõ fuerũt. xxxvij. dis. relatũ. Tertio vadũt ad scolas z discere negligũt vel ꝓtenũt nec studio vacant z talis magis mẽbrũ diaboli q̃ xpi est dis. xxix. nullus. Et tales qui vadũt ad studiũ z nõ studẽt nõ vident cũ tuta ꝓscientia gaudere ꝑuilegio fructuũ bñficioꝝ in studio. eẽ de mgris. c. j. Et si recipiũt tenent ad restitutionẽ. qr fraudulẽter eos recipiũt qõ sat apparet ex eo qõ ꝺr. c. fi. ꝺ mgris. Quarto qr freqnter discũt ea q̃ melius esset nescire q̃ scire. dis. xxxvij. cuius vt scientias prohibitas. z amatoria ꝟba z superstitiones. Quinto qr in obscuris ad sapos recurrũt dimissa ad scpturas vel canonica scia quã nesciũt. z tõ mgri erroꝝ fiũt. Erubescẽt enĩ ab alijs inqrẽ qõ ꝑ se nesciũt qõ est stlitũ. dis. xxij. ꝺ ꝓstãtinopolitana. Sexto de fraudãt mgros salarijs debitꝫ cũ solucre valeãt. Uñ ad restitutionẽ tenent. qr ecclĩastici vtilitatib deseruientẽ ecclĩastica oportet remũeratiõe gaudere. ait. Brego. xij. q. ij. c. ecclĩastici. Septio qr bibẽt in se malas z turpes societates associãtes alter alteri rũ. ad mala. Et cũ iacẽt in scolis turpitudies aliq̃n opantur sup quo mgri coꝝ debẽt ꝓuidere z obuiare q̃tum possunt vt dictũ est. supra dis. lxxxiij. error. Octauo qr sunt in obedientes mgris z rectoribꝫ vniuersitatũ et trãsgrediũt aliq̃n statuta q̃ iurãt ꝟuare z aliq̃n ꝓtẽdũt z restituũt eis. qui z verberibꝫ virgaꝝ subiũgendi sunt q̃ modus coercitionis z a mgris artiũ liberaliũ z ab ipis patentib circa clericos exhibẽt. exemplũ de rapto i archiepiscopũ. Nono in festiuitatib nõ vadũt ad ecclesias ad audiendũ diuina officia z pdicationes. z ꝑ maximẽ missam integrã. ad quã oẽs xpiani tenent. De consec. dis. j. missas. sed discurrũt ꝑ ciuitatẽ cũ socijs. vel intrãt ad lectiões i scol vl scribũt collectas i domib. Aut si ad ecclias vadũt nõ ob diuina. ꝫ ad videndũ mlieres vl fabulãdũ ꝺ illo ꝺ cinu. ecclĩaꝝ. c. decet domũ li. vj. Decio qr faciũt silitates z ꝓtalitates z cõbiblias i eligendo rectoꝛ vl ꝑcurando doctores ꝓduci. nõ ꝑm vtilitatẽ scolariũ. ꝫ ꝑm suas affectiões. aliq̃n ad hec mũeribꝰ alliecti z obsequijs emulãtes. ꝑ suis mgris. z aliq̃n subtrahẽtes scolares ab alijs doctoribꝰ. z psuadẽtes ad suos accedẽ. nõ ꝑpt vtilitatẽ scolariũ. Et quõ isti teneãt ad satisfactionẽ hẽs i. ij. ꝓte ti. ij. Undecio si sẽ derici curati. ꝫ cũ vadũt ad studia nõ dimittũt i ecclijs vicarios bonos et sufficientes. ꝑ q̃s diligẽt cura aiaꝝ exerceat eẽ ꝺ elec. cũ ex co. li. vj. vl audiũt lectiões scias. ꝓhibitaꝝ vt legales et hmõt. Duodecio cũ expẽsas q̃s bñt a ꝑentib vl ecclijs suis expẽdũt i tabnis ꝓ iuuijs ludis z alijs superfluitatibus. z sic vacui reũtũ ad suos. sine scia ꝓscia z peccũia ꝺ̃ q̃ pot iuchi illo Hiero. Nõ hiero solimis fuisse. ꝫ bñ vixisse laudabile ẽ. xij. q. ij. glia. sic ñ parisꝰ vl bononie studuisse. ꝫ diligẽter laudẽ merek. Decioterrio qr ꝺbita ꝺ̃ bũt z recedũt ꝺ studio aliq̃n ꝺbiꝫ nõ solutis. ꝑk qõ excõicãt z nõ curãt. ꝫ absolui nõ ꝑnt ꝺ re. iur. pctm. li. vj.

Repbẽsibilia circa .ꝓ. XII.

studiũ ꝑm Umbertũ in expositiõe regle bti. Aug. possunt esse ista: Primo cũ q̃s q̃rit scire incomprehensibilia que nec p rationes philosophicas nec per scripturas sacras intelligi clarei possunt vt de misterio trinitatis

Titulus Sextus

vel de sacramēto eucharistie. vel dep̄destinatiōe vel sciā
entia sui vel aliox̄ ꝓtra illud Ro.xj.c.O altitudo diui
tiaꝝ sapie ⁊ scie dei q̄ incōprehēsibilia sūt iudicia ei⁹
⁊c. Secdo inuestigādo q̄ sūt supra capacitatē suā ⁊ in se
intelligibilia vt speculatiua. cū nō sit hoꝝ capax ꝓtra
illud Eccl.iij.c.altiora te ne q̄sieris. Tertio addiscendo
curiosa ⁊ subtilia ⁊ minus vtilia ꝙ illud. Esa. xlviij. c.
Ego dūs docēs te vtilia. Quarto q̄rēdo ⁊ vacādo no
uis inuentionib⁹ diuertēdo determinationē bonoꝝ an
tiq̄ox̄ ꝑm illud ap̄li.ij. Tbi.iij. Erit rps cū sanā doctri
nā nō sustinebūt. sed ad sua desideria coacernabūt sibi
magros pruritēs auribus. Et a ꝑitate quidē auditum a
uertēt. ad fabulas aūt conuertent de q̄ox̄ nūero erāt athe
nienses q̄ ad nil aliud vacabāt nisi vt aliq̄d nouī dicere
rēt vel audirēt. Actu. xvij.c. Quito in plurib⁹ facultā
tib⁹ studēdo. mō in pbia. mō in mediana. mō in theo
logia. in iure studēdo. ⁊ in nullo ꝓficiūt. ꝑm illō.ij. Tbi.
iij. semp discētes. ⁊ nunq̄ ad veritatē sciam quentes
Sexto nil mēorie cōmēdātes sed oīa cursim legētes ⁊
quasi sine intellectu. vel ita ꝓfidentes de sua mēoria. vt
nil notēt in scriptis ꝙ illud Lu.ij. Maria ꝓfuabat oīa
verba hec scz dicta de filio ꝓferēs in corde suo vt postea
euāgelistis enarraret. q̄ scripture cōmēdarent. Septio
nō audiēdo ab alijs cū possint nec ꝓferendo cum alijs
nec interrogādo de dubijs. ꝙ illō ꝓuerb.j. Audiens
sapiēs sapiētior erit. Et xp̄s inuētus est i medio doctō
rū audiēte illos ⁊ interrogante illos Lu.ij. Octauo ni
mis applicādo mentē ad aliqua intelligēda. ita vt alia
dimittat. ꝙ illud Eccl.iij.c. Que tibi p̄cepit de⁹ cogita
semp. Nono debitū finē sui studij sibi nō p̄stituēdo
puta honorē dei. salutē ꝓximi edificationē sui. vel saltē
ex lucro suo tpali ꝓducē ad legendū. vel aduocans vel
medicās. vñ se ⁊ familiā sustēter. Decimo nō exeq̄ndo
et opando bonū q̄d cognoscat. ꝓpter q̄d dicit Jaco.iij.
Scienti bonū ⁊ nō facienti. peccm̄ est illi.

¶ Titulus. vj. de statu aduocatorum ⁊ procuratorum.
Capitulum.j. De exercitio aduocatoꝝ ⁊ differenti qua
litate eorum.

Postula a me ⁊ dabo

tibi gētes hereditatē tuā ⁊ possessionē tuā ter
minos terre. ps.ij. Loquit̄ b̄ ꝑ b̄a ꝑm exposi
tionē ꝓpriā lr̄alem in ꝑsona patris oīporētis eterni ⁊ vni
uersalis iudicis ad filiū ei⁹ incarnatū q̄ fact⁹ est in q̄stū
hō aduocat⁹ noster. Et aduocat⁹ enī ⁊ postulator dicit. et
aduocare i iure dicit postulare. Vñ.j. Jo.ij.c. dicit. Ad
uocatū habem⁹ apud patrē iesum xp̄m. Et ap̄lus. Ro.
viij. Qui etiā interpellat ꝙ nob. s. reis ꝙ absoluēdis q̄n
in cruce dixit. P̄r ignosce illis ⁊c. Lu.xxiij. Et exaudi
tus est ꝙ sua reuerentia vt dicit ad Heb. v.c. Postula
uit gētes. i. gētiles dari sibi in hereditatē. i. ꝙ uersionē
ip̄pli suū. ⁊ termios terre i possessionē. i. eos q̄ habi
tāt in fine mūdi vt possideāt ab eo ꝙ fidē. vel iudeos q̄
erūt i fine ꝓuertēdi. Nō impletū est q̄ ad p̄mū. Unde
canit eccla in ꝑsona xp̄i. Postulauī patrē meū ⁊ dedit
mihi gētes i hereditatē. Moraliter aūt pōt adaptari ad
aduocatos. q̄ox̄ officiū est postulare iudici i causis. sed
imitari debēt xp̄m aduocatū iustū. q̄ iuste postulās fu
it exaudit⁹ clientul⁹ su⁹. s. hō libat⁹ ꝛipe exaltat⁹ ⁊ gl̄iosus
Vñ dicit lex ꝙ aduocati q̄ gl̄iose voc̄ munere lapsa eri
gūt. fatigata reparāt nec min⁹ hūano generi ꝓuidēt q̄s
si clipeis ⁊ thoracis sese patriā plerosq̄ defendent. Po
test ergo iudex dicere ei Postula a me. s. iuste aduocan
do. vt christus. ⁊ ego dabo tibi ⁊c. Ubi tria.
Exercitatio aduocatoꝝ. ibi postula a me.
Collatio postulatoꝝ. ibi. dabo tibi.
Expressatio petendoꝝ. ibi. gentes ⁊c.

Quantum ad primū .§.I.

vt dictū est exercitū ⁊ officiū aduocatoꝝ est postulare.
Vñ dicit Postula. sed tūc iudex debet cū exaudire ⁊ ta
re q̄d postulat. q̄ iusta ⁊ iuste postulat. Petitis ⁊ non
accipitis eo q̄ male petatis dicit Jaco.iij. de quib⁹ ma
lis aduocatis dicit Sidonius. Di sūt in exaltationi
bus arpie. in collocutionib⁹ statuo in q̄stionib⁹ bestie.
ad intelligendū saxei. ad iudicādū lignei. ad succēden
dū flamei ad ignoscendū ferrei ad amicitias pardi. ad
facecias vsi. ad fallendū vulpes. ad supbiēdū thauri.
ad ꝓsumendū miotauri q̄ cas mozent adiūcunt. impe
ditūt. ptermissi fastidiūt. admoniti obluctāt. locuple
tati lites emūt. vēdūt intercessiones. arbitros deputant.
iudicāda dictāt. dictata ꝓcurāt. attrahūt litigaturos.
ꝓtrahūt audiētes trahūt addictos. retrahūt trāsigen
tes. quoꝝ nares si affluerent quispiam. rubiginosi aura
marsupij ꝓfestim videbit illic ⁊ oc'os argt. ⁊ manꝰ bla
ti. ⁊ sphingiū vngues. ⁊ pluria laomedontij. ⁊ vlixis ar
curias. simonis fallacias. fidē nestoris. pictatē pigma
leonis adhibet. Hecylle. De aduocatis ergo tria attē
denda in postulationibus eorum.

Primo q̄ grauiter eis ꝓtingat peccare.
Secūdo q̄ grauiter eos deceat aduocare.
Tertio qualiter ⁊ quid eos ꝓhibeat postulare.

Quantū ad primū sciendū q̄ valde grauiter peccat
aduocat⁹ si male exercet artē suā. Nā vltra iniusticiam
mēdacia ⁊ pluria ⁊ adulationes ⁊ detractiones ⁊ fraudes
et odia q̄ in causis cōmittit. etiā alios cōmittere facit vt
clientulū. ⁊ alios dānificat vt ꝓximum. ⁊ tenet inde ad
satisfactionē. Ubi sciendū ꝑm tho.ij.ij.q.lxxi.ar.iij. q̄
aduocat⁹ si assumit seu defendit cām iniustā. peccat gra
uiter. Illicitū est enī cooperari ad male facienda siue ꝓsu
lēdo. siue aduuādo. seu q̄libercūq̄ ꝓsentiēdo. Ro.j. Di
gni sūt morte nō solū q̄ faciūt sed q̄ ꝓsentiūt facientib⁹
Et tenet talis aduocat⁹ ad restitutionē damni q̄d ꝓxi
stiā altera ps p ei⁹ auxiliū incurrit. Idē Ray. addens
exēpla ꝑticularia scz q̄ p cauillationē suam abstulit ad
uersario iustā cām. vel si ipm̄ ḡuauit in petēdo dilatio
nē supfluā. vel faciēdo positionē cauillosam. vel instru
endo falsum testē vel instruēdo clientulū denegādo ve
ritatē. ⁊ silib⁹ tenet ad interesse. Si aūt ignoranter iniu
stā cām defendit putās iustā esse. tunc ꝑm tho. excusat
ꝑm modū q̄ ignorātia pōt excusari. Si ꝙo in ꝓncipio
credebat cām esse iustā ⁊ in ꝓcessu apparet iniusta. non
debet eā prodere. vt. s. alterā ꝑtem iuuet. vl̄ secreta cause
sue reueler alteri ꝑti. debet aūt cām deserere. vel cū cui⁹
cām agit ad cedēdū inducere seu ad cōponendū sine ad
nersariū damno. Nec tho. Quādiu aūt remanet causa
dubia. bene pōt aduocatus ꝓcurari. ꝑm Guil. q̄uis
enī i bello dubio nō liceat ei q̄ nō ē subdit⁹ bellādo alte
rū iuuare ponēdo se discrimini. nō sic est i foro cāe. Ra
tio diuersitatis est. q̄ i bello bellātes nituntur ꝓprijs viribus
iure scz i foro cāe litigātes nituntur iuribus. ⁊ sub iudice q̄
causam examiāt. Guil. Itē si aduocat⁹ amittit iustam
cām q̄ fouet ꝓpter suā ignorātiā cū. s. iactabat se scientē ⁊
nō erat ad sufficiētiā vltra petīm tenet ad satisfactionē
lesis. ꝑm Guil. Si aūt amisit iustā cām ꝓpter suā negli
gentiā ⁊ infidelitatē ꝑm Ray. tenet etiā ad restitutionē
seu satisfactionē dām. Et q̄ tales rarissime satisfaciūt
⁊ petīm nō dimittit nisi restituat ablatū. xviij. q. vj. si res
q̄ vtibi dicit penitētia sine bmōi nō agit. sed silet. ideo
ad inferna descēdūt impenitētes. Unde in sencce trage
dia legit q̄ quidā vidit neronē apud inferos se balneā
tem. ⁊ circa cū auxi feruēs mistros infundētes. Et cum
videret turbā aduocatoꝝ ad se veniētē inq̄t. Ducvena
le gen⁹ hoīm. O aduocati amici mei accedite vt mecū

in ꝫ vase balneatis adhuc supest locꝰ in eo quez vobis reseruaui. Et qz in dilatoꝛibꝫ z appellatoꝛibꝫ indebitꝫ frequēter offendūtur in co iusto dei iudicio puniūt. Un de quidam iniusto aduocato legit. q cū infirmaret ad mortē: clamabat. Indutias indutias. z qz in causis supflus as postulauerat sibi necessarias obtinere nō potuit. sed monitēs ad inferna descēdit. Alꝰ ertā aduocatꝰ cū a suis admoneret de cōfessiōe z supꝫ hmōi cū solicitaret. no luit. sed ait. Ego appello. z sic expirauit vadēs ad iudicē supnū. a q appellari nō pōt. Quantū ad scōm sz ō debito mō tenēdo p aduocatū. Nota q debitꝰ modus aduocādi q debet seruari fm Ray. est talꝫ. vt sz nō pro ducat falsa instrumenta vl falsos testes seu corruptos. nec mentiat. nec inducat falsas leges aut qscunqꝫ pbationes. nec qrat inꝺuamē gtis alicuꝰ supfluas dilatiōes z nō necessarias. Itē si fideliter qztum iustitia pmittit cām foueat nil de ꝓiungētibꝫ omittēdo. iij. q. vj. §. Si quis. z. iij. q. iij. c. i. z. ij. Itē nō pcaciter vl vociferādo. q. p hec ipedit pcessus. v. q. iij. c. In loco. Itē dic tho. ij. q. lxxi. ar. iij. ad tertiū. q aduocato defendenti iustā cām licitū est prudēter occultare ea qbꝫ posset ipediri p cessus eiꝰ. nō at lz ei vri aliq falsitate. In cā paupez re/ net aduocatꝰ gtis pstare procinū eo casu z mō q tenē tur oēs ad opa mie. vt dic tho. ij. ij. q. lxxi. ar. iij. ad pri mū. Nullus sufficit oibꝫ indigētibꝫ opa mie ipendere idigētꝫbꝫ boim. puidere. lz sufficē q subueniat his q occurrūt z in pñti tpe. Et in casu q nō apparet in pmptu quō posset ei aliter subueniri. z tūc tenet de eo qō pōt. ita ēt q potꝰ magis ꝓximis ꝓcurrētibꝫ tenet aduocatꝰ pcinū pstare. z gtis si illi nō pñt soluere. alꝰ nō tenet. cū si faciat ī iusta cā. s. z g. sup. c. Tua nos de homicidio. Nota q si qs ñ ē gitꝰ et tis laudabilr agit. si pter deū faciat. Itē dic An. ō bu. mū. Nullus sufficit oibꝫ indigētibꝫ opa mie ipendere idigētꝫbꝫ boim. puidere. lz sufficē q subueniat his q occurrūt z in pñti tpe. Et in casu q nō apparet in pmptu quō posset ei aliter subueniri. z tūc tenet de eo qō pōt. ita ēt q potꝰ magis ꝓximis ꝓcurrētibꝫ tenet aduocatꝰ pcinū pstare. z gtis si illi nō pñt soluere. alꝰ nō tenet. cū si faciat ī iusta cā. s. z g. sup. c. Tua nos de homicidio. Nota q si qs ñ ē gitꝰ et assert se pitū ꝓsulēdo aliqñ ī causis si aliquē ledit. s. ex malo ꝓsilio suo. credo ī foro ꝓscie teneri ad restitutōez dā ni. ēt si oēm adhibuit diligētiā quā potuit. z ꝓ ꝓsciam fecit dūmō in ꝫ errauit. Itē si nō adhibet oēz diligētiā quā pōt. lz sit gitꝰ. vt si ex pigritia ñ bñ studeat dare. cō filiū ē obligatꝰ in foro ꝓscie. si ex defectu ꝓsilij ledit alios. Dicit aūt adhibere oēm diligētiā cū adhibet ꝓsufficiētez cōgruā diligētiā fm tradita oem. tarz ulli. hec ille Quātū ad tertiū q. s. phibeāt ab aduocando. Nota q aduocati ee nō pñt ifra scripte psone fm Ray. Prio q debereticī z pagāi z excōicati. iij. q. i. c. i. de pe. di. i. c. ne mo. vbi hr q peccat iudex punire dz q admittit tales scienter. Itē mōachi l religiosi nisi. p mōasterio suo z de mādato sui plati aduocare nō pñt. xvi. q. i. mōachi. Itē clerici ī sacris cōstituti vel alibi in miorib. lz bñficiati vel eccia sua vl p cōuictis vel miserabilibꝫ psonis. ex ō ē phibita aduocatio coꝝ iudice seculari. nisi in cā pria postu. c. clerici. Sz an coꝝ ecclesiastico iudice pñt ad uocare satꝫ vr q sic. p dictū cap'm clerici. exceptis epis z sacerdotibꝫ qbus est simplr interdictū. nisi in cā pria ecclesie sue. vel p ꝓiunctꝫ vel miserabilibꝫ psonis. di. lxxxviij. Prelatū. dūmō p ꝫ diuinū officiū nō impediat. ar. di. pci. Clericꝰ. Itē in illa cā in q qs est iudex vl assessor in eadē nō pōt esse aduocatꝰ. qz duo officia in eadē cā phibent exercere. ex de postu. Cū sacerdotis. et xi. q. iij. c. i. z. ij. Itē alie psone phibent ab aduocatiōe p canones. vt surdus. mutꝰ. cecus. furiosus. īpubes. vsq; q. xvij. annū. senatu motꝰ. seruꝰ. vir passus mulieria ꝫ sz ꝓ naturā. Itē dānatꝰ capitali vel calumnia publici iudicij. Itē qui opas suas locauit vt pugnauit cum bestia in arena. Hec oia. iij. q. vij. Infamis. §. tria. Et nota q clericꝰ bñficiatꝰ in diuersis ecclesijs nō pōt pstare pro iniū vni ꝓ alia fm Ber. Si tñ cēt platꝰ in vna illarū posset ꝓ alia rōe platōis. Et idē Inno. addens q si necessario officio vrat pōt ad silitudinē tutoris. ff. de postu. l. pro. Itē p pōa eccia pōt agere ꝓ scōam. ar. ex de iniura. c. Tua. Qui aūt ē bñficiatꝰ in vna eccia z pstat p exneis officiū aduocatōis vl procuratōis ꝓ ea ꝺz illo bñficio spoliari. ex de postu. c. Cū sacerdotꝫ. Tenet aūt iudex dare qñqz aduocatū vt illis q hre non pñt. pter paupatē vel pter potentiā aduerse pris. ff. de offi. pro con. Ile qñqz. Si āt iudex ꝫ alicui aduocato ꝓripiat z ille sine cā deneget pōt p iudicē ppetuo remoueri ab officio aduocatōis. C. c. l. prouidendū. Debet igit obedire si tñ ꝓpetens salariū constituat ei fm supdicta.

Quantū ad secūdū .§.II.

principale de collatōe postulatoꝝ sic ꝺabo. Notandū est q ꝺandū est iusto aduocato a deo eternum premiū a clientulo lucrum. vt. xvij. q. v. Non sane. a mundo et iudice honorem et cause obtentum.

Quantū ad tertium .§III.

pncipale vtz de materia postulādi. cū dictū ē gentes. z. qz cāvelē arca psonas. vt ī crimibꝫ fuituris matrimoniꝫ z hmōi. vel circa hereditates z successiones l eis alias q possideāt vel circa termiōs diuoꝝ z huiusmodi. Et qñ p aduocatū ista iuste petunt. ꝺnt ꝺari. Ynō iuste ꝺr. postula a me z. Sz posset alicui videri q ars aduocatōis sit illicita. ordinat ei ad litigandū ī iudicio. sz xps ꝫ phibet di. Mat. v. Si qs vult tecū ī iudicio ꝓtēderez tunicā tuā tollē. dimitte ei z pallīū. z auferēti tua ne repetas. Et apls. i. Coꝝ. vi. Sed ꝫria iudicia si hūeritꝫ oīno delictū est in vob. q z. Rñdet Hostia. xvij. q. i. Eps. §. his ita rñdet. q pfectꝫ nō lz stare in iudicio p lucro captādo. i. vt lucret ex tali exercitio. lz p dāno vitādo. Ul sic p rebꝫ priꝫs nō lz. qz eis nō lz pro pria hre. si singlari. lz p rebꝫ eccie seu mōasterij. qz sūt plati vl procuratores lz in iudicio stare z p paupibꝫ. Sz nota q pfecti ꝫ appellāt hntes statū pfectōis. i. religiosi z plati. z nō eo mō q glo. ibi expōit. Et ex ꝫ seqt q laicis lz in iudicio stare z aduocare q hre ꝓriū pñt. Clerici sāt. phibet. vt. j. dicet. nisi p miserabilibꝫ psonis. Dñs āt Hugo cardinal in postil. Ro. iij sic distinguit. Qui busdā nō solū lz sua repetere. lz ēt expedit coꝝ iudice. s. infirmis q pni sūt ad odiū z ad vindicandū se de prio vū meliꝰ est q coꝝ iudice reperāt. Quibusdā āt lz sed nō expedit. vt platꝫ z pdicatoribꝫ ne fructꝰ pdicatōis ipediat. i. Coꝝ. vij. Oīa mihi licēt. lz nō oīa expediunt. q busdā alijs nec lz nec expedit. s. daustralibꝫ vt p seipos repetāt. lz p amicos pñt. et ad ꝓcurē xpi. si qs vult z. rñdet p glo. ibidē qztū declarat. infirmis lz sua repetere: nō tñ ꝓtēdere. i. cū ꝓtētōe repetere. s. cū odio z scandalo ꝓximi. Nota g q nō tenet qs dare sua vel cessare a repetitōe debiti. nisi hec duo sciat. s. z q ille mortalr scādalisabit si repetit debitū suū. vel si nō ꝺat sua z q ille reuocabit a mortali. si nō repetat vl si ꝺat ei sua. Nec Hug. De ꝫ etiā vide. §. in. ij. pte. Guil. ꝏo dicit q si status psone nō est in ruto. puta qz indiget illa re q sibi petitur seu quā ipe iuste repetit a debitore. ita q ea carens ꝓximus in pculū ī patiētie z murmuratōis ꝓ deū ipe vl familia sua. tunc nō tenetur dare vl a repetitiōe cessare rei sue quantumcunqz debitoꝝ scandalisetur. quia tenetur magis sibi z suis prouidere qz alijs. Si autem potest absqz periculo tali illa re carere: tunc ad vitā nduz scādalum proximi debet dare vel a repetitione cessare. si tamen credat illum bene vsurum. alias non Guilbelinus. Apostolus autem in autoritate inducta reprehēdit iudicia non simpliciter. sed fraudulentia iniusta. vl q fiebant apud infideles quod prohiberur.

§. §.j.ifi.

Titulus Sextus

Capitulum secundū. De his que pertinent ad debitum modū aduocandi ꝛ salarijs eoꝝ ꝛ viciꝭ plurimis.

ADuocatus accedens

coꝝ iudice ad aduocandū. vt dicit Guill. in speculo. li. i. c. ō aduocatꝫ. debꝫ habē vestes thalares ꝛ suo officio ꝓgruētes. de pe. di. i. nemo. vñ versꝰ. Uir bñ vestuꝰ ꝓ vestib⁹ esse ptus. Credit a mille q̄ruis idiota sit ille. Si caret veste nec sit vestitus honeste. Nullꝰ est laudis q̄uis sciat omne qđ audis. vnđ legit de demosthene eloquētissimo oratore. q⁹ in pricipio exercitij sui ministerij ſꝫ aduocandi ꝛ postēa vsus est vestib⁹ multū pciosis. ſꝫ postq̄ diuulgata est fama eiꝰ scie ꝛ eloquētie vsus ē vestib⁹ cōtextib⁹. ꝛ interrogatus de cā. cū fm iudiciū cōe videbat ꝙ pciosioribꝰ tunc indui debuerit. eo ꝙ esset magis in opinione ꝛ honore hominū ꝛ opulentioꝝ. Respondit ꝙ necessariū sibi fuerat in principio cū esset ignotꝰ procurare sibi ad acq̄sitionē fame ꝛ opinionis sui officij ex pciositate vestiū quia sic cōmuniter hoies estimāt de sufficiētia talium fm qualitatē vestiū. Sed ex quo iā erat nota oīm⁹ facundia ꝛ peritia eius nō oportebat ammodo ex vestib⁹ eā sibi conquirere. Debent ergo aduocati ad ꝓspectū iudicis accedere in habitu ornato ꝓpetenter nō tñ pōpose. Unde ꝛ Mat. xi. dicit xp̄s. Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt. i. pciosis. in domib⁹ regū sunt. vbi sunt ſꝫ iudices ꝛ aduocati. licet cū ex ornatu vestis nō sit q̄s iusticiaꝫ habitur⁹. vt. xxx. di. si q̄s viroꝝ ꝛ vestis hūilis ꝛ nō colorat⁹ laudet. di. xli. parsimoniā. cū sicut nec exq̄site delicie. ita nec affectate sordes laudē pariūt. aut Iero. qđ ad vestes extēdit. di. ca. §. i. De meo q̄ ꝓsilio inq̄t Guilbel. Uestē gerat sue pfessioni ꝓuenientē nō diuersi coloris aut diuise nō nimia breuitate. aut longitudie nō tanda vt faciat caudā. nō ex certis texturis variatā vt varijs coloꝛib⁹ ornatā nō dissutā ꝛ laceratā. di. xli. parsimoniā ſꝫ religionis morē seruet. di. xli. q̄squis. vt cuꝫ fuerint in italia pallijs affibulatis vtant. cū vltra mōtes cappis manicatis vel pallijs diffibulatis. sed ī alio ornatu se honeste gerāt vt in sorularib⁹. frenis. sellis. pectoralib⁹. calcarib⁹. fibulis. corrigijs. ꝛ alijs hmōi. volē tē aūt ex hūilitate vel corpis necessitate humilem habitum deferre non contemno. vt dist. xxx. si quis viroꝝ.

ADuocatus qualiter §. I.

debet se hr̄e ad clientulū suū. Et ꝺr clientul⁹ ille cuius cām suscipit defendendā. Dicit Guill. in speculo vbi. s. ꝙ debet ꝑmo sic alloqui clientulū suū aduocat⁹. Charissime: tres sunt pſone q̄bus oīmoda veritas est aperienda. ꝛ nil eis celandū. Professor. ſ. q̄ ad pcā ꝓmissa. medicus q̄ ad infirmitates ꝛ dolores suos. ꝛ aduocat⁹ quo ad ea q̄ ptinēt ad cām de qua petit auxiliū ꝛ ꝓsiliū defensionis. Dicas q̄ mihi oīmodā veritatē negocij. Exide da mihi scriptū vt ꝓgruū possim tibi dare cōsiliuꝫ seu rñsum. Expedit em̄ aduocato hr̄e scripturaꝫ super narratōe facti. quā clientulus ꝑponat ꝑpter periculū plurimū cū hodie habeat iurare vt sine rubore ꝛ verecūdia possit. cū aliter inuenit. eā deferre ad qđ ex forma iuramēti qđ pstat hodie ūmerito cāe tenet vt possit euadere penā multiplicē. de q̄ habes de postu. c. ꝑterādū li. vi. ꝛ tuꝫ etiā qr talis scriptura poterit sibi aliq̄n ꝓdesse. Sene. Cuiuscūq̄ facti cām recḍre. ꝛ cū initia iueneris. exitꝰ cogitabis. Facto ītellecto si sit actor q̄rat de pbatoribꝰ q̄les habet. Nā q̄ accusare vel agere vult ꝑbatōes ꝺbet hr̄e paras. vi. q. i. accusator. Si aūt eas nō habeat nō multū sibi expedit ius habere. ex q̄ deficit ei pbatio. ij. q. vij. plerūq̄. Nā ꝛ pbatōe cessante interdū vidētur rō concidere. xxxij. q. v. c. xp̄iana religio. Si aūt pbatōes nō oporteat cū hr̄e ꝛ factū est liq̄duꝫ dicat ei. age secure. C. de testi. li. i. Sed si reus sit q̄rat si quas habet defensiones. ꝛ pbatōes. Nā oportet cū hr̄e pbatōes paras ad suas exceptōes pbandas. ff. de proba. ex ꝓsumpti. l. in exceptōib⁹. ꝙ si habet. dicat ei. Secure te defende. Uel si vident factū ineffica⁊ vel ꝑpter se vel ꝑpter pbatōis defectū. dicat ei. Timere noli ingnuꝫ sumptib⁹ vexare nec defendi debet. qđ rōe iniurti nō ꝑt. di. lxvij. cor epi. Nec debet q̄s malā cām seu desperatam fouere vel suis allegatōib⁹ colorare. C. de iudi. l. rem nō nouā. Sene tus dubi⁹ est aliq̄n litigātes obtinent ex industria vel astutia vel gr̄a. vel fraude vel ignorantia partis aduerse. extra de fide instru. inter. Hoc tñ pniciosum est quo ad aīam ꝛ etiā. q̄ ad famā. Ꝓpterea habito negocio ī scripturis. qr̄ memoria labilis est. si hesitaret aduocatus vel iurisc̄sul⁹ a quo querit seu dubitet de iusticia cāe nō erubescat dicere. volo mecū ꝛ cū peritis ꝛ cū liberis deliberare. qr̄ vt ꝺr di. l. ponderet. nos tpe indigemus vt maturius q̄d agamus. Et salomō. Dia fac cū consilio ꝛ auditioni sapiētū vacandū est. extra de ꝓsumpti. c. ex studijs. Et rephendit q̄ ꝓsilia sapientū nō suscipit di. xxxvij. c. i. Utilius est em̄ in occulto deliberare q̄ in publico succūbere. In tpe aūt buꝰ deliberatōnis sepe secū tractet ꝛ deliberet ꝛ inspiciat diligenter instrumēta ꝛ iura ad questionē facientia. ꝙ si p se nequeat instrui ꝓsulat peritiores. qr̄ qđ a pluribꝰ queritꝰ faciliꝰ inuenit. di. xx. ō libellis. ꝛ qr̄ sepe reuelat minori qđ maior ignorat. di. xcv. esto. Et veritas sepi⁹ exagitata magis splendescit in luce. xxxv. q. x. graue. Porro si aduocatus visum fuerit ꝙ debeat clientul⁹ litigare ꝑmo ꝓueniat de salario cū eo ei dando. ꝛ de meo ꝓsilio iungat alium aduocatū. qr̄ melꝰ est esse duo q̄ vnū rē. Eccs. v. Integrū est em̄ ꝓcinctū qđ plurimoꝝ sensibꝰ apprꝺbat. extra de offi. dele. c. prudentiā. ꝺ tñ si qualitas vel difficultas cāe ꝺ exigat. nō em̄ debet cū iducere ad expensas supfluas q̄n nō est necessariū vel nō pōt dictus. Caueat aūt aduocatus ne clientulo victoriā promittat. sicut faciūt medici supbi sanitatem ifirmis pollicitantes. Dubius est em̄ litis euētus nec victoria in eo est. ſꝫ in iudice. ij. q. iij. §. notandū. Nec ſꝫ laboꝝ secḳ effectꝰ. ex ō renūcia. c. nisi cū pdē. q̄ ꝛ sepe vicīū ē materie nō artificē. ff. ad. l. aq̄l. l. ii. Fu⁹. §. si calicē. nec ō bet certū asserere vbi certꝰ cē nō pt. ex ō pscrip. c. cū ꝓtegat. Caueat etiā ne ptē suā q̄ eiꝰ fidei se supponit. vt secreta cāe sue q̄quo mō ꝓdat. vel reueler. ſꝫ fm pactū inter eos initū clientulū defendat. Sꝫ q̄rit. Nūq̄d postq̄ aliq̄s denudauit secreta cāe sue alicui aduocato ī iurisc̄sulto. ille aduocatꝰ cē possit ꝺ eū in eadē cā. puta ab alia ptē req̄sitꝰ. rñdet ꝙ sic. Et ꝺ dicē obtinuisse arguūtū. xij. q. i. §. q̄ q̄. alioq̄n nulli eēt ꝓsiliū dādū. Sꝫ nec ꝺ sufficeret ad iudicē remouēdū. vt no. ex ō testi. c. dilecto Sepe ei vidi peti ꝓsiliū ab aliq̄b⁹ nō vt acceptaret. ſꝫ vt alteri pti postea ꝓsulere erubescerēt. Si aūt fuit aduocat⁹ tu⁹ ī cā illa nō ia finita in aliq̄ ptē fuit ꝺ re nō erit. alioq̄n crimē puaricatōis incurrerē. ij. q. iij. §. notādum. Sꝫ q̄d si dedi tibi fidē ꝙ cēm tu⁹ aduocat⁹ ī aliq̄ cā. ꝛ fui. ꝛ lata ē sētia a q̄ appellatū ē. nūq̄d in illa cā appellatōis ꝺ te aduocat⁹ ee potero. Et ꝺ sepe fit ī curia. qr̄ aduocat⁹ ēt quōdā fisci ꝑt ee aduocat⁹ ꝺ fiscū ī aliq̄ cā in qua nō pstitit ei pcinctū. C. de aduo. fis. l. ij. Pretera causa appellatōis est alia cā a causa ꝑncipali. Donestius tñ est abstinere. tum qr̄ cā appellatōnis est eadem scōm quosdam. vel saltem est eius sequela. tuꝫ qr̄ secreta cause nouit. Unde in hac instantia multum ledere potest quꝫ in priori defendit. cū qr̄ optebit eū asserere qđ ꝑus negauit. vl ecōtra qđ esse nō debet.

Nota de Demosthene

Prou. ij.

Aduocatus quō se .§. II.

debeat habere ad aduocatū ꝓrie ptis. ꝛ ad socios quā do sunt plēs aduocati ex pte sui dictuli Et ꝓmo quidē nil ꝫ aduocatū alteri⁹ ptis ꝓferat. ſz cū benigne tractet nisi alter ad aliq̄ ihonesta ꝓcurat. Et cū eius dictis rñ dere habebit. cū ꝓmēdet supficialr ꝛ nō nimis iuxta ill lud Sen. Laudato ꝓce vituperato ꝓcius. q̄ forte ante finē litis ꝓringit q ipm reꝓhēdere laborabit. ꝛ sic esset sibi tāq̄ ꝓrius a iudicio ꝫ limine repellendus. ex de ap pel. c. solliciti. dinē. Cōmēdet ḡ eū ꝓ ꝓba duplicia. i. ba bentia diuersos sensus. Verbi gra. Vna laudāt artifi ciē vel scia vīa nota est ꝛ ꝓmēdatōe nō indiget. quia sc ipam oñdit: Poterit etiā si velit eū reꝓhēdere sub quo dā honesto colore si velit eū ꝓmēdare. nō de aduocatio ne ꝓmēdet. sed de doctria legū ꝛ experientia rei. Caue/ at rñ vt nō ꝓbrīs. ſz legib⁹ certet cū eo. nec ei vel par/ ti dicat ꝓtumeliā siue palā vocādo eū ruffianū seu ꝓ uaricatorē vel subdole dicēdo. Ego nō sum fur. q. d. tu es talis. alioq̄n diminutōem fame patiet ꝛ a limine iu dicioꝝ exduderet. v. q. iij. in loco. Si ꝓ o alter falsitatē dicit. ꝓtumeliā turpē notā imponit secure dicat. tu mētirs. mo destius diceret. ḃ nō est verū. Nā ꝛ ꝓps cū diceret ei di/ centi. demoniū habes. rñdit. ego demoniū nō habeo. ſz honorifico ꝓrem meū. tacēdo em̄ videt assentire. sed ni mis crudele ē. ait aug. q̄ famā suā negligit. xxj. q. i. nolo. Sz si turpia nō ꝓponat. ꝓbis vtaī tparis dicēdo. salua pace vīa vel reuerētia. vel bonore vro. xxvi. di. deinde.

Itē si alī⁹ aduocatus te patiēter audierit. ꝛ tu pati/ ter audias eū si te loquēte strepitū fecerit vel susurraue rit. ꝛ tu cōtra eū strepitū facies ꝛ susurres. ꝛ sic ars ōlu dik arte. fm illō. Qui dicit q̄d vult. audiet q̄d nō vult. xij. q. i. §. q̄. ego. Et Seneca. Ab alio expecta q̄d tu alij feceris. Cautus rñ existas vt diligēter q̄cūq̄ alter di/ xerit notes ꝛ retineas. Nā si pla effundar. vix erit qui aliq̄d reꝓhēsibile ꝓferat. vñ Seneca. Quotidiana for/ nax lingua nīa. Et sic ex ore suo poteris eū redargue/ re cū semel emissus volet irreuocabile ⁊bum. di. xliij. ca. eū. extra de ꝓbati. c. ꝙ tuas. sic q̄s sibi pōt dici. lex quaz inducis. ꝓ te pro nobis cōtra te est. ꝛ dicas q̄liter ꝛ in q̄ Videat rñ ne sagitta ionathe retrorsuz abiēs in casu similī repertiet eundē. Ex premissis ptz q̄ discrete fac aduocatus ḋ in sui dicti inicio. prestat q̄ intendit. ꝓ/ nere id q̄d sit suo clientulo vtile. nec sibi ꝓiudicet si q̄d errore vel in curia ꝓtra eū infunder. Sz ꝛ pncipal⁹ per sona caute agit q̄ cū istrumēto publico dicit. q̄ q̄cūq̄ vtilia sibi aduocatus dixerit rata habebit ꝛ ea vult va lere q̄si a se prolata inutilia ꝓ o respuit ꝛ ibiber. vl alīs in ꝓcuratōe ōr. C. de. ꝓcu. l. meritis. nec verecūdet aduo cat⁹ talia ꝓtestari. q̄ aliq̄n bon⁹ dormitat homer⁹. De ferat quoq̄ alter⁹ ptis aduocato cū q̄ saluo iure suo poterit sedere salutato ꝛ bonorē quē sibi cupit alter im pēdat. ꝯ. q. vi. q̄ scit. Ꝛez si aduocat⁹ videat te in alle/ gatōib⁹ supare vel tibi deficiat ius vl rō. Exēplū qui/ bus mōis q̄s argumtari pt. extra ō iudi. c. nouit tūc ne videaris rñsionis penuria declinare certamē. ꝓ iudēter cū eludas te ad aliā materiā trāfferēdo. vt docet Aug. in. §iti. di. xliij. i mādatis. Potes ēt si ille sit melācolicus aliq̄ idirecte vl curialr dicere per q̄ moueat ad irā. tunc si nō sic bñ ordiare poterit suū fmonē. q̄ ira ipedit aīm ꝛc. Istud rñ vltio dictū. nō vr licitū. nisi forte eēt certus de iure suo q̄d alīs suā scia ꝛ cauillatōib⁹ velit o bfusca/ re. Sz rñ aduocat⁹ vtriusq̄ ptis caueat a mendacio et mltomag⁹ a ꝓiurijs. nec ad ista iducat cliētulos suos. alīs ḡuiter peccat. Porro ꝛ sue pti aduocat⁹ morē gerat ꝛ si ples fuerit siml ꝓueniat ꝛ siml deliberēt sup q̄libet dubio q̄s coz ꝛ q̄ ꝓponet. Et ḃ enī veritas meli⁹ inḋrit ꝛ cā salubri⁹ dirigit ꝛ aduersarij terrēt. iumores rñ pri/ mo ꝓponāt ꝛ maiores vltio vt eoruz speciosas ꝛ efficaces rōnes ꝛ allegatōes meli⁹ iudex memorie ꝓmēdet de cō se. di. ij. iuḋo. Et vt docet tullius validiora argumēta sūt seruāda in fi. Peritiores ei vltio surgēdo melius de fendēt ꝓpolita. ꝛ pleni⁹ rñdebūt obiectis. Alij rñ dixe/ rūt q̄ vbi ples sē aduocati vni⁹ ptis. vl vbi sūt ples sapi ētes ꝓuenierēt. ꝓ aliq̄ ꝫ filio dādo. antiqor ꝓpus dicz ad q̄ facē dictū Eccl. xxxij. di. Loqre maior natu decet ei re ꝓmū. ar. lxi. di. statuim⁹. Et ḃ nisi forte adeo sit in cuidē ti maior scia i mlori q̄ nlla possit ō ḃ bestiatio ouri. di. lxi. miramur. vel nisi iunior etiā miorꝫ scie rōe dignita/ tis dēat ꝓdicere. ff. arb. fur. ceſaz. l. i. ſz si sint eiusdē scie ꝛ etatꝫ ꝓfert q̄ hz ples filios. Ego credo vt ꝓdixi. s. q̄ iuni ores ꝛ mun⁹ docti sint ꝓres i loq̄ndo. ꝛ doctiores seq̄n tur. vtz in castroꝝ acie ordiata vbi maiores ꝛ fortiores ad custodiā exercit⁹ subsequūt. vtz in ordie ꝓfessionis eccīe. Caueāt āt ne ad iuicē dissētiāt. Nā ois gēs ꝛ scia i se diuisa desolabit. xxv. q. ij. si ca. Juxta illō ps. cvi. Ef fusa ē ꝓtētio sup ꝓnapes ꝛ errare eos fecit i inuio ꝛ nō i via. Sz si q̄s ipius ꝛ pcax fuerit iter eos alīq̄ dicāt dictu lo q̄ ei silētiū i ponat. q̄ q̄d sapiēs agit. fatu⁹ destruit. nec est arādū in boue ꝛ asino. xvi. q. vij. noua.

Aduocatus qualiter. §. III

se dēat hre ad iudicē cū eū ꝓmo alloq̄t. dic Guil. i specu lo vbi. §. q̄ i ei⁹ ꝫspectu veniēs cū reuerēt saluter Si iu dex ē eps vl rex vl comes vt. s. deposito caputio vt genu b⁹ flexis l capite icliato vl alio sig̃ būilitatē oñdat. bū/ mani cī moris ē illū vereri e⁹ iudicio ꝛ volūtate nūc eri gi⁹ nūc depmit. xvi. q. ij. virs. Si ꝓ o ē archidiacon⁹ vl ꝓpositus vl miles reuerenti dinet. ꝛ ꝫsuetudo regiōis i b⁹ fuer. vt. ff. ō. offi. ꝓsul. l. ꝫsul. nō āt iuxta iudicē sedētē ꝓ tribūali sedeat vt sit delect⁹ iter eos. xvij. di. §. illud. Itē i stādo nō sit garrul⁹ loqx seu ꝓcax. Et licet ōs dissi pet ossa eoz q̄ hoib⁹ placēt. vt dic̄ ps. pō. liij. Loquak rñ q̄ credit iudici ꝓplacere. caute tñ. Nā sepe dpliceret i/ prudēs dū placere studet. q̄ si iudicē motū ira vibrit ñ rñdeat sibi. iuxta illō. Dū furoz in cursu ē currenti cede furori. Et si i facto alieno. q̄ iure tractet ibi. ꝛ scit canonē vl legē determinātē illā q̄stionē. vel bonum alias. dicat audacē nisi ptē tīeat offēdeē Nā ex ḃ iudex magꝫ credit ei in ꝓpio dicto e⁹ si viderit eū pitū in aliena. Si vero sit nota ꝓsona iudici taceat. ꝛ forte iudex vocabit eū ad ꝫsiliū suū fm morē lōbardoꝝ ꝛ lucrabit salariū. q̄ nō ꝑt ꝓponere. ꝓ vna pte q̄n alia ꝓuocet. Uñ tuti⁹ ē neutrā iuuare q̄s alterā offendere. vt ōr. xiij. q. v. deniq̄. Item nō rideat coram iudice sñ cā. q̄ risus a⁹ōdat i ore stulto/ rū. ſz gest⁹ bēat sapiēt. Itē būilit⁹ audiat loquētē iu dicē ꝛ dicta e⁹ laudibus extollat. ab adulatōib⁹ tñ caue/ at. q̄ nō est hmōi ꝫsiliū alc ꝛ utū nimis bolem laudare vt ōr. xxv. di. §. alias ea. Cū āt ꝑps loq̄ndi aduenerit. q̄ oīa ꝑps b̄ñt. rūc surgat. q̄ stare. nō sedere ḋz cū ozat et cū debita ḡuitate ꝛ curialitate stet nō idiscrete vl arro gāter. Act⁹ q̄z e⁹ sit tard⁹ ꝛ ḡuis nō ꝓceps vl celer. vt sic veterē ꝛ bñ fundatā videat hre pitiā. Precipue aūt circa tria exhibeat se matuz. vt sic ex ingenio suā augeat sapiam. vicz i vultu i gestu ꝛ in voce. In vultu vicz vt hēat vultū affabilē ꝛ iocūdū. ꝛ benignū iudici ac astā tib⁹ oñdat absq̄ risu tū idiscreto. In gestu vt caput vl pedes ñ ducat idebite. ſz cūcta mēbra debita maturita te regat. In voce vt eā pl⁹ debito ñ depmat. l exaltet se i cūctoꝝ mediū fuer. Nō sit vag⁹ oc̄lis. aut effrenis lin/ gua. aut petulātia. deiū p⁹ paululū morā īcipiat a iu/ dice ꝛ astātib⁹ bēignā audiētiā postulādo. iudicisq̄ be niuolētā capter cū ꝓmēdādoꝝ dulci fmōe ad eū loq̄n

do. Verbū enī dulce multiplicat amicos. Eccles. vi. Et Seneca. Coz bois nobile ꝺ potentiā recalcitrās potꝰ vult duci q̄ trahi. Pōt aūt cū cōmendare vel de recta fide q̄ nil magis in p̄cipe splendet vel de moribus et summa p̄bitate vel de honestate z castitate. que sola est possibilis alias deo p̄ñare in autēt̄ico de lenonib⁹ vel de dei timore z reuerentia. vel de mālsuetudine z clemtia. de būlitate vel de sapīa z prudētia seu patiētia vt iusticia z eq̄tate. Jn b̄ tñ caueat ne omnes ꝓtutes vni attribuat. sed cā vel eas quas sibi nouerit tribuendas. A mēdacijs abstineat. ne vt vulpis decorē corui z dulcedinē vocis ꝺmendās existimet sibi derisorie dictum. z sic ꝓuocet ad indignatōem. Jnsup abstineat ab oīi ꝓbo q̄ inde⁹ possit iniurīā ad animū reuocare vel quo posset offendi. Res enī piculosa est litigare sub iudice offenso. Laueat etiā ne p aliq̄ videat velle eī⁹ iudiciuꝫ dedinare nisi cām ꝓponat sufficientē. Ex b̄ enī sibi constituet iudicē aduersarīū. nec appellet sine causa sufficienti z euidenti. q̄ est iudicē ꝓuocasse eī⁹ iniam nō seruasse. vel iudiciū declinasse. q̄ si cū sic ꝓuocaūt nec plene de eo ꝓfidat. Abstineat aūt aduocat⁹ ab his defectibus qui repiunt in q̄busdā oratorib⁹ dū ꝓponit seu loquit coram iudice. quidā enī cū q̄dā fastu seu superbiā ad loquendū gestus damnabiles p̄tendētes. abstergūt facē. crines post aures reformāt. nares crebro purgant z guttur. speculant q̄ manus. Alij vero nūc oculū trāslatū eleuāt. nūc caput remittūt. nunc crebra suspiria emittūt. nūc frontē rugant. nūc labia ꝺmūnt. nūc supercilia obducunt. manus maxillis affligūt z alia mirāda se meditari ac grandia concipe ingenio multiplici simulantes. Nōnulli quoq̄ tute inter pocillas eloquētie nauigantes periclitant⁹ in portu. robuste enī inter vicia eloquij decurrētes priusq̄ ad ꝺclusionis metā ꝓueniant. deficiūt imprudenter ꝺ quos est de pe. di. ij. m⁹ti. Econtra quosdā robur inter loquēdo arripit. z tremula voce loquūtur quoz tñ timidū iniciū finis robustus exornat. p quib⁹ facit illud. Debile p̄ncipiuꝫ melior fortuna sequet. Sunt etiā q̄dā qui solū vocis magnitudine confidentes fulminār z vociferāt ꝓponētes contra quos est. v. q. iij. in loco. ibi mitissima. Mod⁹ igit vbiq̄ seruand⁹ est. iuxta illud Oratij li. i. ꝓmonuꝫ. Est modus in reb⁹ sunt certi deniq̄ fines. Quos vltra citraq̄ nequit cōsistere rectū. Jn p̄nūciatione itaq̄ ꝺbet exercere vocis z spūs moderamē corpis z lingue motꝰ vt verba nō sint inflata vel elata. vel in fauc⁹ frendētia nec vocis immanitate resonātia. nō aspa frendentibus vel inbiantib⁹ labijs. plata. sed pfim equaliter et uiter z clare. p̄nūciata. nec ꝓ ostentatiōis causa frāgit oratio. Verū. p locis causis reb⁹ z tpib⁹ dispensanda ē. Nā aliqua simplicitate narranda sunt alia autoritate suadenda. alia cū indignatōe deꝓmēda. alia miserationē flectenda. vt sic vox z oratio sp̄ueniāt sue cause. Recta quoq̄ sit facies. nec labia detorqueant. nec īmoderatꝰ hiatus. nec supinus vultus. nec eiecti in ira oculi. nec indinata ceruice. nec eleuata aut depressa supercilia. labiaq̄ lambere vel mordere deforme est. Itē grandia grāditer p̄ferenda sūt. parua subtiliter. mediocria temperate. z cū de deo vel hoīm salute referimus pl⁹ magnificentie z fulgoris est exhibendū. Jn summa tñ nolandū q̄ hec sunt. que audaciā tribuūt perorandi vicissitia. potētia. eloquentia. libertas. gaudiū. fauoꝝ. z benignus auditus. z his ꝺria ꝺriū opantur effectum.

De salarijs aduoca. §. IIII.

Nota primo q̄ ait Aug. q̄ licet aduocato vendere suū p̄ocinīū z iurisconsulto iustū ꝺsiliū. p̄iij. q. v. nō tñ sane. Q̄ videt intelligendū q̄n creditꝫ iustā esse causā quā defendit. vel saltē dubitat nō esse iniustā. z sic vt lex dicit clientulo dicit iustā esse. nil debet habere. z sic accepta debet restituere. Pro iusto enī p̄ocinio licet accipere salariū. q̄ nemo de suo cogit beneficiū facere. p. q. ij. c. p̄ carne. nec suis stipendijs quis debet militare. i. Lor. ix. Nec hoc est vendere sciam ꝫ laborē suū seu locare opas suas z p̄miū postulare. p̄j. q. ij. c. Ecclesiastic⁹. Et q̄uis quidā dicāt q̄ cū b̄ facit aduocat⁹ seu iurisconsult⁹ abs q̄ labore z reuolutōe librorꝫ. puta q̄ habet in ꝓptu materiā vel de ꝓpinquo vidit. nō pōt tūc accipere. tamē Bulbel. in speculo z Hosti. renēt ꝺriū. l. q̄ pōt ꝺcipere. q̄ si nō laborauit tūc laborauit in ꝑterito. als deteriorꝭ ꝺditionis esset magis ꝓpius q̄ minus. Jd aūt certū est q̄ nō licet pacisci ꝺ certa qte seu quota litis. puta ꝺ decīa. vel q̄nq̄gesima vel cētesima q̄ ꝺ si fecerit ē eius interdicendus forus. z a cōione aliorꝫ aduocatorꝫ ē removendus. i. ab actione aduocandi. vt. C. de postu. l. si qui z. ij. q. vij. infamis. §. tria. De quāta aūt licet puta quinq̄ florenorꝫ. p. xx. z hmōi dūmō nō transgrediat legitimū modū. i. summā centū aureorꝫ. q̄tacūq̄ sit causa etiā de vno regno. Jn minoribꝰ aūt causis p aduocati facundia cause qualitate z fori ꝺsuetudine accipiet. Et nōie palmarij pōt etiā aliquid stipulari. puta si bene victoriā cause. p̄mittit dare aduocato tñ p̄ter salariū Jndubit aūt illud palmariū sub numero p̄dicto scz c. aureorꝫ quē non debet excedere. Et si certa q̄titas seu certū q̄d p̄missum est illud debet dari si nil certū pactū est. nec etiā stipulatio p̄cessit. tūc iudicis officiuꝫ est implorandū. si clientulus nollet dare cōuenīēs salariū. vt pro mō facūdie z negocij qualitate z fori ꝺsuetudine ꝺstituat. seu reddat ei salariū. Debet fm Bul. cōuentio de salario in inicio litis vel ea finita fieri. pendente enī lite. p̄missio facta nō tenet. C. de postu. l. quisquis. §. p̄terea. Si ergo aduocatus vel medicus in initio litis vel morbi de certo salario ꝺuenit totius liz vel morbi. alia cōuentio postea facta nō tenet. secꝰ si nō cōuenit de toto. licet receperit salariū p ꝺsilio vniꝰ vicis q̄ ꝺcit fm Jnno. extra de postu. c. i. Q̄n aūt sit soluendū salariū aduocatis. verū in p̄ncipio litis vel in fine. Dicit Bul. in speculo aliq̄s dicere q̄ in p̄ncipio. alios i fine esse dandū. Ego ait guil. dico ꝺsuetudinē spectandā. de pe. di. i. nemo in fozo. si ꝺsuetudo ibi de b̄ non ē. statuat aduocatus. ꝺē in qua vel infra quā ei soluat puta in initio statim medietatē z in fine aliā medietatē prout in romana curia fieri ꝺsueuit. q̄d si nō fecerit fortē statim debet. tñ dictus clientulus cauere q̄get si petat aduocatū sibi cauendo de p̄stando fideliter vsq̄ in finē p̄ocinio cause. z aduocatus econtra q̄ de toto satisfacet. Sed q̄d si dictus clientulus p̄mittat dare aduocato centum si vincit causam. z si p̄dit. l. Rñdet Bul. pacta seruentur. ex de pa. c. i. Sed q̄d si in dicto casu clientul⁹ transegerit seu alias se ꝺposuerit cū aduersario nunq̄d aduocatus habebit integre illa centuꝫ sibi promissa. q̄d vī sic. q̄ per eū nō stetit q̄n obtineat victoriā. arguit p et cōtra. Demū sic soluit. d. Aug. Bar. z Arebi. Hoff. z Hosti. q̄ totū habebit aduocat⁹ vel heres eius eo mortuo. Alij hoc esse verū de iure. sz de eq̄tate habebit p ratta. arg. ff. de lega. secūdo. l. q̄ solidū. Si aduocatus ipse duxerit eos ad bonā ꝺpositōem nō p̄dit quicq̄. Consulūt tñ vt de promissione fiat scriptura. ne in dubium vergat. extra de fide instru. c. si cautio. Ad ꝺcordādas ergo istas opiniones distingue. Aut clientulus transegerit in fraudē aduocati z tūc totū salariū habebit. q̄ p eū nō stetit. Ad hoc egit scz trāsigendo bona fide. puta q̄ lis dubia erat. z tunc p rata seruicij habebit considerata eius facundia nisi aliud fuerit factū seu pactū inter eos. Sed si aduocatus alio casu impeditus nō

De infir/mo aduocato.

pōt aduocare. nō ꝙ eū stat quin faciat. Rñdet Butr. nō videt ꝙ sibi sit imputādū q̄ min⁹ bēat suū salariū. ar. ff. de ya. ex ord. cog. l. j. §. diu. z xlvij. dis. qđ ad nos. z sūt in arg. ꝙ si aduocat⁹ z mgr sit infirm⁹ nihilomin⁹ bēat salariū suū. Et nota generaliꝝ ꝑm Jo. de lig. ꝙ ad/uocato debet ꝙ seruitio ꝓmiū z bonoꝝ. vt. xij. q. ij. eccle/siasticis. Uñ si alq̄ sūt ei ꝓmissa. tenet ꝓmissoꝝ vt q̄litio ne ea. quicūq; suffragio. z. q. v. qꝛ. Jobes. etiā si nō defē/dat dūmodo ꝙ aduocatū nō stet. sed ꝙ clientulū q̄ mi/nus ꝓcinet. Sed nunqđ aduocat⁹ in cā appellati oīs teneat patrocinari ꝓ eode salario. Arguit idem Butr. ꝙ z ℨ. Demū sic soluit. dicē ꝑm Pe. Bar. Archi. z Azonē. z alios ꝙ nō tenet. Et licet dicat eadē cā. i. idē negociū. tñ aliđ iudiciū ē. cū sint alij iudices. z b̄ pōt cē ꝑm cū a diffinitiua cā appellat. Sed si an sentētia ap/pellaret. vel in integrū restitutio petat tenet in illa cau/sa. ꝙ eode salario procinari. Et b̄ verū puto si tractet cā eo loco vel saltē ꝓpe vbi fuerit ꝓncipalis q̄stio agitata.

Sed pone ꝙ noīe palmarij. i. victorie pact⁹ ē aduo/catus aliq̄d sibi dari. z cū plura sint cāe capt'a. in aliq̄/bus succūbit in aliq̄bus vincat. q̄ro an totū habebit. Re/spōdeo ꝑm Butr. vbi. §. ꝙ sic. ff. de var. z ex ord. cogni. l. j. §. cognita. z est arg. sic. Qui aūt tetigit hoiem. totū ꝙrata debet. ar. C. de trāsact. l. si ex falsis. Terrij dicūt ꝙ nihil. ar. de verb. oblig. l. in executōibus. §. penū. Quar ti dicūt ꝙ si capt'm in quo vincit maius est ceteris. totū habebit alias nihil. vt. ff. de in integ. resti. l. scio. sed pri/us dictū verius est. Itē notandū ꝙ si res mobil' datur ꝓ salario. sola traditio siue scriptura sufficit ad transla/tionē dñij. sed si sit imobil'. tunc est necessaria scriptura. C. de suffra. l. vnica. z q̄uis dicat. xv. q. vj. c. j. ꝙ clericus ꝑtās ꝓcinū aduocatiōis ꝓmis de quib⁹ ꝓcedit a iure. nō pōt exire salariū. sed vt usurarius si exegerit sit deponēdus dicat Butr. ꝙ illud. c. ab̄t in dissuetudinē nec est moribus vtentū. approbatum. vt dis. xiij. §. leges. Pōt ḡ exigere. vt laicus. qꝛ nemo de suo cogit facere be/neficiū. z. q. vj. ꝑcare. Uel loq̄t illud. c. de reg. iuris vt ꝓ/bat ca. q. §. fi. z. xv. q. j. monachi. Si ḡ aduocat⁹ vi/derit clientulū suū iure debere ꝓrendere. dicat ei. amice ius est ꝙ te solicita tñ eget defensiōe. Sepe enī q̄s more rex nisi medicaret. de pe. dis. vij. c. nullus in fi. nō tñ eus inhumaniter pecunijs euacuet vt plerūq; impie faciūt sed tñ de salario ꝙuenīti cū eo ꝙueniat. iij. q. vij. §. tria. Si vo cām iniquā nouerit. cā deserat. z salariū restitu/at. ꝑm Bof. sed Hosti. dicit ꝙ illud bēbit ꝙ labore. quē forte bona fide suscepit. qđ videt si paꝛ recipisset. sed si multū saltē in ꝓe videret restituendū si nō ꝓsequt ꝓ/cinū. qꝛ videt cām nō iustā. qđ a ꝓncipio nō ꝓpendit. Nā si cognouisset iniustū z vt lucraret dixit clientulo. ꝙ ius bēbat verū est dictū Boff. sc̄z ꝙ restituat totū. imo etiā qđ alias clientulus in cā illa expēdit. Nota enī ꝙ mortuo aduocato nō pōt ab heredib⁹ ei⁹ repeti salariū sibi datū. si ꝙ eū nō steterit q̄n cām egerit. vt. ff. de var. et ex ord. cog. l. j. §. diuus. Sed si ꝙ eū litem isset viuente q̄ cā nō est acta tūc posset petere salariū. z datum haberet re/stituere. C. de ꝓdi. ob turpē. l. fi. Idē si sit infirm⁹. vl' al's legitime impedit⁹. ita ꝙ ꝙ eū nō stat q̄n agat cām. talis enī nō habet restituere salariū sibi datū. Quidā tñ di/stinguūt in actore. qꝛ aut fuit in mora cōtestādi litē vel ꝓcedēdi. z tūc nō repetet. alias aūt de eq̄tate reddēt he/redes aduocati salariū datū in hmōi. Alij aūt dicūt in/distincte sibi reddi si nihil erat factū. z b̄ de eq̄tate. Si nūc ꝙ casum fortuitū ex ꝑsona clientuli steterit. q̄ min⁹ sec̄/potuit. z tñ tenet reddē. pura si res petita perijt ita ꝙ res nō tenet. vt. ff. ō rei. vē. l. vtiq;. Pro pauperib⁹ aūt q̄ nō possunt eis soluere. tenent aduocare gratis cū pos/sunt. z q̄nt ꝓcinū coꝝ ab eis z pupillis z viduis et alijs ꝑsonis miserabilib⁹. etiā si habeāt cām ꝓtra potē/tem volentē oppꝛimere eos. xxij. q. iij. c. oñdit. z i alijs. c. seqn. Tenet enī quilibet subuenire necessitatē partici/pi de substantia sua z de arte z exercitio sua. ꝑm tho. ij. ij. q. lxxj. ar. j. z dist. lxxxvj. non satis.

De defectib⁹ z vicijs §. V.

aduocatoꝝ ponit Allanus in li. de plāctu eccl̄ie. peccāt enī multiplicit̄er. Et ꝓmo cū fouet subdole cās. pdēdo. id est decipiēdo clientulū dū sc̄z adiuuat occulte aduer/sariū. Et tales q̄ dicunt ꝙaricatores z pditores sunt i fames. ij. q. iij. §. notandū. z tenent vltra petīm iniusticie et pditiōis ad oīe damnū z interesse leso. Secdo q̄a causas desperatas fouet ℨ scīam. z in b̄ glianf. quasi ma/gis subtiles aduocati ꝓtra illū. xj. q. iij. q̄ ꝙsentit. Et ta/lis etiā tenet ꝓ aduerse q̄ iusticiā habet ō omni dam/no z interesse. z etiā suo clientulo de expēsis. si suadet sibi ius habere. vt litiget. Tertio cū dilatiōes superfluas ni/tunt obtinere ad b̄ tm̄. vt fugiāt infamiā. vl' magis ꝓ/longet litigiū. vñ plus lucrent. vel scīēter sine cā rōnabi/li faciūt clientulū appellare. z etiā tenent de dānis ꝓ/pter b̄. iij. q. vij. infamis. §. tria. Quarto in recipien/do numis magnū salariū vl' pacisc̄edo de certa ꝓte litis cū graui dāno litigatoris. qđ ꝓhibet. iij. q. vij. c. infamis. §. tria. Quō debeāt moderari salariū dictū est in. §. ꝓce/dēti. Quīto q̄ ignorātes iura cū nesciant q̄d dicant obꝓbriijs z ꝓtumelijs certāt. qđ ꝓhibet i dicto. §. tria.

Sexto vbi est copia aduocatoꝝ. sic bononie. florētie et venetijs. vt alijs lucrū subtrahāt. q̄ meliores z ꝓ/res sūt. quissimo salario sūt ꝓtēti. vt viles z abiecti. sec⁹/aūt si facerēt ꝓpter pauꝑtatē clientuli. tūc enī ꝓtuose age/rent. ar. dis. lxxxvj. c. nō satis. Septio cū informāt fal/sos testes. z q̄rūt seu faciūt positiōes cauillosas. vel in/ducūt clientulū ad deterādū imponēdo z rñdēdo. z iō vt homicide aīaꝝ tenent z infamie ꝑpetua notant. ar. xij. q. v. ille q̄ hoiem. Octauo q̄ recepto salario non curāt de causis. nec studēt nec vigilāt circa eas. z sic. ꝓ/pter negligentiā clientulus amittit iustā cām. z tūc vltra petīm obligat ad satisfactionē. ar. de eta. z q̄li. o. ꝑe. c. ad aures. Nono q̄ cū sciūt aliquī vel scire debeāt se ignorātes z insufficientes. nihilomin⁹ salariū recipiūt et ꝓpter insufficientiā suā cām iustā amittūt. vñ in culpa sūt. z ad restitutionē tenent. ar. ff. ad. l. aq̄l. l. idē iuris. et ex de sen. z re iudi. c. cū eterni. li. vj. in glosa. Decio q̄a vbi sufficientes sūt ipi q̄ assumūt officiū aduocationis. alijs insufficientib⁹ vices suas cōmittūt. vñ z ipi de lesi one clientuli tenent. ar. ff. de ꝑscrip. ver. l. apō labeonē. §. fi. nisi forte clientulus sciēs z prudēs ꝓtentus fuisset. q̄a eo inuito nō pōt alteri cōmutti b̄ qꝛ differētia est inter artifices. ex de offi. dele. c. fi. z si eo inscio b̄ fecit debuit hoc ipm extimare nō ꝓmissuꝝ si sciret. ff. de fur. l. qꝛ res sibi. Undecio falsā legē allegādo. vñ crimē falsi occur/rit. ex. de iudi. nouit. in glo. vel falso legē inducēdo. z ei⁹ intellectū puertēdo mētiētes z a ꝟitate recedentes z ad sensum suū. ꝓ ꝓte sua legē interꝑtātes ℨ illō dis. xxxvij. c. relatū. Pñt tñ aduocati iura varijs modis exponere dūmodo ꝑm ꝙsciam ꝓcedāt. Nā ℨ ꝙsciam exponentes et inducētes edificāt ad gehennā. ex de sen. in o. fa. c. j. Et si cām desperatā despiciāt id est q̄ nō possit iuste obti/neri vel foueri. oīno debēt salariū restituere ꝑm Boff. z de b̄ in. §. ꝓcedēti. Et breuiter tenet q̄libercūq; amittāt cām suā vicio suo. Secus si ex q̄litate cause vel ob de/fectū ꝓbatiōis qꝛ tūc vicium est materie nō artificis. Nā ignoscendū est illi q̄ bonā fidē agnouit. vt. ff. mā. l. qui/uis. Duodecio qꝛ frequēter ꝓ eos stat ne causa termi/net. z tñ totū salariū petere pñt. ff. loca. z cōducti. l. qui

opās. Tertiodecimo q̄ volūt esse testes ī causa ī qua sunt aduocati. ꝓtra illō q̄ legit. ex de testi. c. in litteris.

Decimoq̄rto q̄ cū sint quida scī aduocati vasalli dominoꝝ volūt ꝑ eis aduocare. nec de aduocatiōe eis seruire. cū ad h̄ expacto teneant. nā si teneant eis in h̄ seruire. secus ſm Jnno. arg. extra de iureiur. c. sicut. Decimoquīto. q̄ cū fuerīt aduocati in causa volūt esse iudices ī eadē. Sed cōtra q̄ vociferant ⁊ prendūt ritoſe cū miti locutiōe nō tumultuosa voce debeāt factum suū ꝓponere ⁊ iura allegare. v. q. iij. in loco. Decimoseptimo q̄ cū religioſi in aliq̄ casu liceāt aduocāt. vt cū licētia sui plati. ⁊ ꝑ ꝓsonas. ꝓcessis aliq̄ munera recipiūt vel exigūt. ꝓtra illō. xv. q. ij. obseruandū. Decimooctauo. q̄ monachi ꝑ monasterio suo aduocāt sine licentia abbatis. ꝓtra illud. xvj. q. j. c. monachi. Decimonono q̄ clerici aduocāt frequēter ꝓtra eām suū vel ꝓtra eccleſiā suā vel patronū in q̄ casu mereāt ꝓdere bñficiū. xxj. q. v. de forma. ⁊ nota. j. q. vij. c. j. Uicesimo q̄ aduocāt. ꝑ hereticis ꝯdēnatis. ꝓvn a suo officio sunt. suspēti ꝑ petuo. ex de here. c. ſi aduersus q̄ ō intelligit Hoſti. post q̄ ꝑ eccliam fuerīt denūciati excōicati. Uicesimo ꝓmo qui dederūt ꝓsiliū auxiliū vel fauorē. mortī vel incutiōi eoꝝ. q̄ tūc aduocare nō possūt nec circa aliud officiū ex de penis. c. felicis. li. vj. Uicesimo scōo cuz aduocāt ⁊ tm̄ sūt filij vel nepotes hereticoꝝ vel fauētes hereticis. ꝓtra illud here. c. ij. §. heretici. li. vj. Uicesimotercio cū nō pstāt patrocinū eccliē sue cū nō teneāt. xj. q. j. nulli. Uicesimoqrto cū nolūt esse aduocati. ꝑ vtrāq̄ ꝑte bona fide ꝑ quibꝫ facta q̄ nōrat. xlv. dis. c. disciplina. in tex. ⁊ glo. Sed Archi. illō intelligit cū ex aduocatiōe nō fit pudicū ꝑti. sed ego nō video quomodo vtrāq̄ ꝑtū ꝓtrarie se habētū possit fuare pure. et ideo peccat. ar. ꝑdicte legis canonisate. ij. q. iij. notandū. Et ꝓtra illiteratū dr̄ aduocati loq̄. vulgant. Posſunt etiā aduocati ⁊ iuriscōsulti mutare suā opi. si expedit mutari. ar. xxij. q. vj. vides. Possunt etiā aduocati in causis mr̄imonialibꝫ ⁊ alijs causis spūalibus leges adducē. dūmō nō ꝓsint canonibꝫ. dis. x. c. j. Uicesimoquinto. q̄ aduocāt quidā qui de iure non possunt cum a iure eis prohibeāt. de quibus habes. iij. q. vij. infamis. §. tria. vt dictum est supra.

eo. tit. c. j. §. j. añ fi.

De tabellionibꝫ ⁊ ꝓcuratoribꝫ ⁊ salarijs ⁊ defectibus pluribꝫ eorum. Capitulum. iij.

De notarijs ⁊ ꝓcuratoribꝫ.

Sciendū q̄ notarij debēt hr̄e tres cōditiones. Primo debēt esse liberi. i. nō serui. et de legittimo mr̄imonio nati ⁊ admittūt ad notariatū iurati. ꝓ q̄z declaratiōe dicē Aug. de ancho. i li. ō potē eccl. q̄ notar⁹ in suo officio reqrit publicā admīstrationē. Est enī ꝓsona publica publice vtilitati deseruiēs. Scōo reqrit liberā actionē vt habeat dñium sui act⁹. Tertio reqrit fidelē execūtionē. Jgit ꝓter publicam administrationē notarij dr̄ esse de legittimo thoro nati. q̄ ꝙ vitiosa origine obscurant non pūt esse de curia. nec rei publice pesse in aliq̄ officio vel dignitate sine supiorꝫ dispēsatiōe. ꝓter actionē reqrit q̄ nō sint obnoxij seruituti. sed ꝓsone libere. Dicit enī iuriscōsultus. C. de scrib. Tabularij liberi hoīes ordinent. nec vlli ad h̄ officium deinceps pateſcat aditꝰ q̄ sit seruituti obnoxi⁹. Si tm̄ aliqs dicit se esse liber ⁊ vt liber admittit ad officiū notariat⁹ ⁊ nosse libere ⁊ publice ꝓsone exercēat notariatus officiū in ciuitate in q̄ forte ortus nō est. sed postmodū denūciet seru⁹. planū est. q̄ instrumēta ab eo ꝑ⁹ facta valebūt. q̄z liberā actionē habuit a dño. donec ip̄m seruum esse nō denūciauit. Propter fidelē ꝙ execūtionem requirit q̄ iuramētū pstēt. q̄ fidel⁹ exeq̄t officiū suum. sicut enī imperator iuramētū pstat ō officio suo fidel⁹ exequēdo. vt ptz dis. lxij. c. tibi dño. ita co mō ipe. suos officiales admittere dz iuratos. Fuit enī notarij auctē pape vl̄ imperatoris īmediate vl̄ deriuata ab eis. Notarijs etiā q̄ notarij officiū coꝝ delegare nō debēt. vt scribit in aut̄. de tabellioīb. Et h̄ ꝓter ea inconuenientia q̄ interdū sequūt vt dicit Aug. de ancho. vbi. s. Primū est ex ꝑte iudicij q̄ nō pōt lucide informari de vitate cōtract⁹ q̄n ꝑ diuersos notarios inchoat⁹ ⁊ pficit. Secōm est ex ꝑte ꝓsonaꝝ q̄ ꝓtrahunt. q̄ cū aliqn̄ sint latci ⁊ rudes lr̄as nesciētes facil⁹ eis pōt negari vitas ꝓprias q̄ sed quunt vl̄ ponūtur ī instro. ꝑ notarios nō ꝑsentes. ⁊ ex tū est ex ꝑte ipi⁹ notarij. cū enī pfectio rei ꝓsistat in principio. medio ⁊ fine. vt ꝑbs dicē in de celo. ⁊ mūdo. nullus op⁹ ꝑfectū esse pōt nisi ꝑ eū sit inchoatū. mediatū ⁊ terminatū. Nō tm̄ q̄ notarij delegare alijs ad cōponēda instra inter ꝑsonas. maxie cū ipi ꝓfiteāt instra sua manu ꝓscribere. Si tm̄ fecerit puniēdi sūt. Documēta ꝑ notarios vitiant. vñ scribit. ex de fi. instru. c. cū ꝙ tabellio mortē ꝑuētus q̄dā nō ꝑfecerit instra q̄ ī nota redacta fuerit ab eodē ad petitionē coꝝ ad q̄s ptinēt auctē ordinarij iudicis poteris ea fidel⁹ in publicā formā redigere babitura ꝑ hoc ꝓpetuā firmitatē. Decille. In casu etiam egritudinis vl̄ alterius rōnabilis occupatiōis debēt ipi notarij ꝑsonas. admonere. vt ꝓsonas cōpleāt coꝝ ꝓtractus. Et si dicat q̄ ex frequētia boīm perentiū notarios aliqs noiatos ī terdū tot ꝓcess⁹ recipiūt pficiēdos q̄ soli ipi cōplē nō pūt. Rndeo q̄ vt dicē iuriscōsult⁹. melius est pauca agere caute q̄z multa inesse periculose. Et Eccl. vij. dicit. Fili ne sint ī multis actus tui. nō enī ꝑter h̄ excusant.

De his q̄ iurāt notar⁹. §. I.

rij fuare ⁊ q̄s possit creare notarios dicē Hoſti. vt refert Jo an. in nouella sup. c. siē te. ne cler. vl̄ mo. q̄ tabellio cōsueuit iurare sex. Primo q̄ de his q̄ videbit ⁊ audiet et reqsitus fuerit. sine diminutiōe vitatis ⁊ cōmixtiōe falsitatis ꝓficiet instrm. Uñ vt dicit Hoſti. Soleat reqri tabellio sub pena officij sui q̄ ꝓficiat instrm reqrēti. q̄d si nō fecerit. plius⁹ videt. ⁊ sic suis instris postea nō credere tur. ar. de test. c. testimoniū. Et hāc reqsitionē q̄sq̄ ō potulo facere pōt arg. de testa. c. relatū. ij. ⁊ ꝑ tāto dicit̄ seruus publicus ⁊ publica ꝓsona. Scōo iurat q̄ secreta inuicta sibi celabit. Tertio q̄ sup ꝓcessu vsurario vl̄ infraudē vsuraꝝ initio nō ꝓficiet instrm sciēter. Quarto q̄ de omnibꝫ instris q̄ redder. ptocolla tenebit. Quinto q̄ fidelis erit illi a q̄ ꝓstituit. ⁊ si sciret dānum suū tractari ꝑ se vl̄ ꝑ nūciū revelabit. Sexto q̄ illud officiū sic sibi inuictū cupiditate. odio. timore ⁊ amore ꝑmot⁹ vel oīa ſm bonā scientiā exequetur.

Quātum ad secūdū. §. II.

scz q̄s possit creare notarios dicē. Aug. de anchona. vbi supra q̄ notar⁹ est ꝓsona publica hns officiū scribendi instra sup ꝓcessibꝫ aut alijs negocijs ad faciēdū fidē sup eisdē. Jlli⁹ q̄ auctē instruēdi st̄ q̄ tot⁹ rei publice curam hz. vl̄ ꝑ vniūsalē iurisdictionē. sic papa. vl̄ ꝑ īmediatā administrationē sic imperator. Et ideo solū pap. ⁊ imperator pūt notarios publicos facē. vel illi q̄bꝫ auctē pape vel imperatoris est ꝓcessum Archiepūs flo[illegible]. hz ꝑ ilegium ab imperatore valēdi creare notarios. Plures etiā ciues ab imperatore hūt hāc auctē. Dicit aut aliq̄ q̄ epūs in ecclesiasticis negocijs pōt notarios ꝓstituere ꝑ tota sua dioceſim eo q̄ ipi cura tot⁹ dioceſis cōmissa est. q̄ cū regēda ⁊ gubernāda. x. q. j. c. regēda. ⁊ xij. q. j. epūs. nec tm̄ ecclīasticus notar⁹ instrm ꝓficeret in negocijs seculariꝫ b⁹ q̄. s. instituit⁹ ē solū auctē epi. Nec si auctē imperiali et epali. poterit ī vtrisq̄ ꝓficere instra nisi sit clericus. Nec

sectar. i ecclīastic negocijs dz ꝓficē instra. co q ꝓuersatio ytrozūq dz cē secreta z dilicta. vt. y. q. vij. laicos.

Circa b mouet qōz Jo. an. i nouella. ir. c. sic re ne clericus possit ꝓficē instra i ecclīastic negocijs. z ita de facto iert c. messana. Duo enī e pank q credit publico instro. s. p statio iuramēti. de ꝓcurip. c. ad audiendā. z auctas iudi j. hoz tuoz scōm deficat b. Sic enī dictum testz auctore ecclie lz forte sit ꝑm. eꝝ de iudi. c. ats clerici sic in instro tabellionis auctore ipo ꝓstituti. Sic enī b impator māda esset instro ꝓfecto a tebellione clerico i rgalibus. Et nota q i dicto. c. sic te. sic dic Jnno. vij. Quadam q declarat. i sacris ordinib ꝓstitut tabellionat officiū p bnficium subtractionē appellatiōe posit posita interdicatas vbi dic Jo. an. Nota ꝓuenctos vbi nō est vsus tabellionū. sed sacerdotes conficiunt instrumenta. si tamen fecerūt instrumenta antecz eis interdicatur. tenent. postea ve ro nō. Jnno. z ab. Et potest esse ratio quare post interdictū nō valet qz interdicto officio z ei⁹ executio. ar. ō ap pel. c. pastoral. alis dusoriū cēt qō esse nō dz. z sic ertā b est in penā ꝑsonarū z delictū ꝓsentiētū. Et dixert q dam q si hec pbibitio ꝓuenit ad illos de populo nō valet instrm. alis pbabile ignātia excusat. Illā tunc tales indigne ꝓficiūt instra ētū ad se. sz nō ētū ad alios. Lu dic in distincte q valet instrm. lz tabellio possit ꝑuari bñficio. qz hec pena sola b impmit. vñ aliā iuenire nō dēs lz positā emolliri de reg. iur. c. in penis. li. vj. De ista materia vtrū. s. clerici vl religiosi possint ꝓficē instra et quomō. habes et infra de statu clericorum.

Lib. c. 2. §. 2

De salarijs exigēdis .§.III

a tabellionib z ꝓcuratoribus q vt plimū sunt inbōani in hmōi dis. Sunt. i specio circa b qz aut scīptura quā faciunt est fozensis seu iudicial aut eꝝ iudicial. Si iudicial vt sūt acta iudiciorum. prestationes. emācipationes z hmōi q coram iudice z notario fiūt si imoderatū exigit salariū. ad officiū iudicis coram q actū e ptinet ptes releuare a ḡuami nib curialiū z expensis. de pe. dis. j. nemo. eꝝ de of. del. c ū te. Et cūcta q litē vl litigatores impediūt. emēdare dz. j q. j. emēdari. Et tales i probos exactores dz punire. C. ō affe. pfe. l. peto. Debet ḡ moderari q̄d dabit pro termino scribēdo. q̄d p exceptiōe. q̄d p citatiōe q̄d p litis ꝓtestatione. q̄d p positiōe. q̄d p articlo. q̄d p depositiōe testiū. q̄d p exēplatiōe instri. q̄d p interlocutoria. q̄d p sniā pcepto vl appellatiōe. z sic ō alijs z b i specta vtiliderata ꝓdirone z q litare litigatoz z cāe. z fori ꝓsuetudie. Hos vero scīpta notariorum nrōz qñq facim⁹ p alios notarios iteratis libr exptos z fideles taxari. Si vo eꝝ iudicialis scīptura pura instrm deposita vl solutiōis vl ꝓcurationis vl vēdi tionis. z hmōi. dz b p loci ordinariū expediri. Ob si quē tū sit ō certo salario ispecta ꝓditiōe litigatoris z fori cō suetudie z cāe q litare b traxit vel facit p viros exptos taxari. iij. q. vij. infamis. §. tria. eꝝ ō simonia. c. j. z. x. q. ij. §. b ius. Et vidim⁹ aliqs curias i hmōi bñ ordinatas. z nos dñ essem⁹ auditor general cāz palatij dñi pape. sat bñ. q ad palatiū ipm ꝓcurauim⁹ ordiari. Jn suma vo dñs tenet ꝓcuratori. q ad expēsas moderatas i neocio z iudicio sacras. vt eꝝ ō. ꝓcu. cū. p cā. Sz qñ dz ꝑter. q si ēs locauerit opas suas. p aliq epe faciēdo vel exercēdo ō nouo. q etiā si salariū ꝓmiserit aduocato me dico vl ꝓcuratori vl i alijs silibus casibus tm finito ope ō bitū soluēdū est ar. C. de suffra. l. vnica. hec oīa Guil.

De salario ꝓcura. .§.IIII.

roz q ꝓcuratores aliqn certā sūt notarij seu tabellionēs ō q dic idē Guil. i spec. li. j. Nūc. ō ꝓcu. salariū seu merces in certe pollicitatois peti nō pōt. C mā. l. salariū. soluta tm retineri nō pōt. Pollicet aūt ēs aliqn. cū nlla iterrogatōe ꝓcedēte salariū offert dices subito. Facias b et sic facia tibi. ff. ō pollici. l. pactū. z b⁹ pollician q̄libz dns esse pōt. Jn b distigue. qz aut q̄ ō ꝓmittit ē incertū genē. aut ē incertū re. aut ē incertū re z genē. Si ē icertū re vl genē. puta dicēdo bñ facia tibi. vl recoḡsca b fuit tū. vl tibi plene rtribuā. tūc peti nō pōt vt i pdicta lege salariū. Si vo re tm sit icertū. sz certū genē. puta ꝓmitto equū vl vestes. vl facia re militē. nec dic quē equū vl qs vestes vl ētū. p militia dare. tūc nō est petit⁹ icerta ꝓmissio. z ō peti pōt. ar. C. mā. l. j. Taxabit aūt b arbitrio boni viri. ff. p socio. l. si societatē. Si aūt certū re z genē. ꝓmittit. puta ꝓ mitto tibi talē equū vl talē vestē. vl faciam te militē tali die. z dabo tibi ꝓ militia tm. subdistingue. qz aut fuit b deductū i stipulatiōe. z tūc certi ꝓditione petit q̄d ꝓmissū ē. vt insti. ō ꝙ. ob. i ꝑn. aut nō fuit deductū i stipulatiōe. q̄d certū ē. sz nudo pacto ꝓmissū et tūc petit alijs varijs actiōib ꝓut ibi subdistinguit. Hoc aūt no. q ꝓcurator nō pōt de certa ꝓtio puta media vl ētra pacisci alioqn non valet tal pactio. imo punit talis. ff. de va. z eꝝ oz. cog. l. j. §. aduocatos. Sed nec salariū ꝓcuratoris pōt excedē. c. aureos. qz nec aduocati salariū pōt tm excedē. ff. ō va. z eꝝ oz. cog. l. j. nā z ꝓcurator dz aduocat. vt. ij. q. vij. c. j. z cōtra. Nodie aūt ꝓcurator noīe palmarij. nō pōt recipe in q̄uncz causa vltra. xx. li. turonēsiū q etiā dz iurare vt ētra malā causam cognouerit ipam deserer z alia plura. alioqn multi pliciter punit. vt i ꝓstitutiōe Greg. x. de postu. c. ꝓperandū. dicit aūt palmariū victoria cause. hec Guil.

De his q requirūt .§.V.

ad publicationē instri sine q̄bz instrm nō esset validū. Et sic. ix. fm Guil. i spec. li. ij. c. xliij. videlz ꝙuocatio noīs dñi. ann⁹ ciusdē. indictio. dies. Ꝛc⁹. Nomē pape vl imperatoz vl regz ō loco. testes. nomē tabellionis. z ei⁹ signū.

Jnstrm enī ad b vt sit publicū z p ꝓns validuz tuo dz ptinē. s. factū q̄ ō: Ꝛc⁹. qz inter ptes ꝓbit. z ordinatur. Et b diūsificat fm varietatē vl diūsitatē negociorū. Et forme fuāde i hmōi bñ p totū i dicto. li. speculi iudicial. scōm q̄ dz ptinē instrm publicatiōis q sūt p dicta nouē. Prima ḡ ē ꝙuocatio noīs dñi. vt dicat in ꝓncipio instri. Jn noīe dñi amē. vt. xxij. dis. i noīe dñi. vl sic. i noīe dñi nri ihu xpi. vl in no. pa. z fi. z spūscti. Et hec inciatio ē ponēda i arduis z ꝑpetuis instris. Jn miozib aūt z infra breue tps defectus z publicatiōibus actoz iudicialiū nisi sit snia diffinitiua nō est vtis cā omittē inchoādo sic. Anno dñi ꝛc. Secdo ponēd⁹ est ann⁹ dñi ētus siue a natiuitate xpi vt i q̄busdā locis siue ab incarnatiōe ei⁹. vt i alijs locis. i b fuāda ē consuetudo loci fm q ibi inchoari ꝓsueuit ann⁹ vt dicatur Jn noīe dñi amē. Anno ab incarnatiōe vl natiuitate tali vl tali. Et b dicūt q̄dā ō ꝓsuetudie iductū nō iure ꝓtētū nō tm dz obmitti. alis cēt iualidū instrm. Tertio p⁹ ānos dñi ponēda ē ētra inditiōis. vt dicat. i noīe dñi amē. Anno ab incarnatiōe ei⁹ tali inditiōe tali. vt in dicto. c. i noīe dñi. dis. xxiij. Sed p ei⁹ declaratōe sciēdū q indictio dicta ē ab indicēdo. i. ꝑcipiēdo. vñ indictio iussū seu ꝓceptū dz. Et sic ē hec introducta. Cesar august⁹ ꝓsuit vt describeret vniūsus orb. qui. erat sub dñio romanoz. vt habet Lu. ij. vt sic singli soluerēt tri-

Jndictio quid sit.

butū i signū subiectiōis de q̄ndeno anno in q̄ndenū. z q̄libz q̄ndēnā ānoz diuidebāt i tres q̄nas ānoz z q̄libet harū p̄mū q̄ erat q̄nq; ānoz vocabāt lustz. In p̄ma ḡ q̄na seu lustro ordi auerat augustꝰ ip̄ator dari ferrū a singlis p tributo vñ fiebāt arma p militibz reipublice. In scdo lustro reddebāt argētū p tributo i stipēdium soluēdū militāribz. In tertio argētū l' auz p reipublice expēs vl' fabricatōe sil'acroz z coz tēploz postea i hoc bak a capite aliō q̄ndecēniū. Illō ḡ q̄ndecēniū dicebāt idictio z ē cōmunis ad totū illō tps .xv. ānoz z ad quēlibet ānū illi' q̄ndecēniū. vt p̄ma ānꝰ .c.ꝰ dicāt p̄ma indictio. scda ānꝰ scda idictio z sic ō alijs. z p̄ q̄ntūdecimū annū ichoāt a capite z ōr p̄ma idictio cc. Tāte aūt fuit auctz hec cōputatio z q̄rtatio iurisditiōnis vt nll's sine ea expēsa fierz ꝓcꝰ. nec p̄uilegiū nec testīm nec alia scriptura solēnis sine ea valeret. Et etiā hodie eādē hz in ris auctē q̄uis i b̄ stet ꝓsuetudini regiōis vt ex ō fi. in strū. c. cū dilect⁹.

De iuēti/one indi/ctionis

Si vis aūt scire z iuenire circa q̄ttaz idictiōis. diuide ānos dñi p q̄ndenas annoz z dumsis diez tribz ānis. q̄z tot āni p̄cesserant ō p̄mo q̄ndeno q̄n xp̄s ē natꝰ illō ē q̄rta idictiōis vsq; ad .xv. idictionē expleta. xv. ichoabit postea a p̄ma idictiōe z sic ō singlis Uerbigr̄a Nūc currit ānꝰ dñi Millesimꝰ q̄dringētesimꝰ q̄dragesimꝰ octauꝰ. z nūer⁹ mille q̄drīgētoz q̄draginta ꝓtinet idictiōes .xcvj. īregras. q̄z q̄libz hz q̄ndeci ānos cōpletos. Remanēt ḡ .viij. āni q̄bz addendo tres vt dictū ē. sequit q̄ idictio i tali āno sit .xj. i seqnti āno erit .xij. Kalio .xij. z postea i alio .xiij. demū i seqnti .xv. s. i anno dñi. Mccccl̄xj. dicet indictiōe .xv. postea in anno seqnti. s. Mccccl̄xij. erit indictio p̄ma z sic deinceps. Inciēd⁹ ē aūt ānꝰ idictiōis ab eo āno q̄ incipit ānus dñi siue ab īcarnatōe siue a natiuitate ꝑm varietatē locoz. Ulīq; etiā īcipiūr ānū a mēse ianuarij z sic etiā idictionē Uñ ysus. Si p q̄ndenas dñi diuiserz ānos. Dis tribz adūctz idictio certa notat. Quarto pꝰ idictionē ponit dies mēsis i q̄ ꝓfert instrm tale. s. vl' tali die tal' mēsis. Et i aliq̄bz locz addit vsq; ad medīū mēsem. ītrāti tali mēse. z pꝰ mediū ipi⁹ mēsis addūt ad q̄ttā. die exi stēte tali mēse. i penūltia tm z vltima die z p̄ma b̄ nō ponūt. Quot aūt dies q̄libz mēsis hēat dant ysus. Junius aplis septēber nouēberq; tricenos. Unū pl⁹ recūd. hz februarius octo vicenos. Cū bissextꝰ fuerit supaddit vnꝰ

De Kalē dis nonis z Idib⁹

Aliq̄n z p̄cipue i lr̄is aplic̄ desīgt q̄rta die p̄ Kalē. nonas z ydꝰ. Pro hoc declaratōe sciēdū q̄ romani faciebant nūdinas ter i mēse q̄libz. s. i p̄ma die mēs q̄ dicebāt Kalēde. i. v. die vl' vij. ꝑm varios mēses vt dicet. z dicebāt none. z postinde ad octo dies. z dicebant ydus. Oēs ḡ dies mēsis denoiabant ab his. s. Kalē. nonis et ydib⁹ p hūc modū. Nā p̄ma dies mēsis dicebat Kalendis. talis vl' talis mēsis. pꝰ alij dies vsq; ad die nonaz denoiabāt z dinūerabāt a nonis. Nā q̄ ad mēses q̄ habēt q̄tuor nonas dicebat i scda die mensis. iij. nonas talis mēsis z iij. die mensis dicebat. iij. nonas q̄rto die scdo nonas vl' p̄die nonas. z i. v. dicebat nonis tal' mēsis. Quo ad mēses hñtes sex dies distātes a nonis dicebat scda die mēsis. vj. nonas tal' mēsis. tertia die mēsis tal'. v. nonas. z sic ō alijs. Postea pꝰ nonas dinūerabāt dies ab ydib⁹. Nā pꝰ die nonaz dicebat. viij. ydꝰ talis mēsis z seqnti die dicebat. viij. ydus. z sic deinceps vsq; ad octauū die z tūc dicebat ydib⁹ tal' mēsis. die aūt precedēti ip̄m dicebat p̄die ydꝰ vl' scda ydꝰ tal' mēsis. Reliqui dies mēsis denoiabāt a Kalēdis futurꝰ ꝑm nūerū diez q̄bz distāt ab eis vt dicat pꝰ ydꝰ q̄ ad alios menses .xviij. Kalēdas tal' mēsis noiando seqntē mensem z die seqnti ōr .xvij. z sic deinceps ysq; vltimū die. z tunc ōr p̄die Kalēdas mēsis seqntis. De hmōi dant ysus tales. Sex nonas maij octobꝫ iunij z marꝫ. Quattuor aut reliq̄ tenet ydꝰ q̄libz octo. Quīto pꝰ die ponit nonas mē pape i terrz suis vl' ip̄atorz i ip̄io vl' regis i regno. b̄ mō p̄sidēti tali papa vl' tali ip̄atore vl' rege regnāte. In curia etiā ponūt āni quib⁹ papa resedit. puta āno dñi Millesimo q̄dringētesimo .xlviij. ōr pontificat⁹ sanctissimi dñi Nicolai .v. āno scdo. Sexto apponēdꝰ ē locus i q̄ recitat instrm. locꝰ aūt q̄ ē exp̄mēdꝰ est duplex. s. generalis z spālis generalis puta ciuitatis castri vl' ville in q̄ recitat instrm. z spālis locꝰ puta ecclīa vitorbij i domo Jobis q̄ndā gerardi i camera superiori ciusdē dom⁹. vel i prochia sci Laurētij sub portico tal' dom⁹. Septimo pꝰ locū ponūt z testes. z q̄nq; sub noīe notarii cuius puta ireuenerit ad b̄ testes Pe. z Jo. ad b̄ vocati z rogati. Octauo pꝰ genitiuū. vt cū ōr i p̄nia tal' z tal' testibz vl' coīa talib⁹ testib⁹ vl' p̄itib⁹ talib⁹. Et hz i q̄libz istīs tabelliōes ex vsu apponūt testes ad b̄ vocatos z rogatos. tñ ō iure b̄ nō ē necessariū nisi i q̄busdam casibus.

Octauo pꝰ testes ōr ponit nomē tabelliōis z ōr ponit nomē z p̄nomē ei⁹ z cui⁹ auctē sit notarius. puta b̄ mō. Ego tal' filius tal' ō talis loco sctē romane ecclīe vl' imperialis vl' tal' cp̄i vl' comitis auctē publicꝰ notarius his oīb⁹ interfui z rogatꝰ hec scripsi. Jn testimoniū aūt ōr oīa ō mādato dicti testatoris hec scripsi z i publicā formā redegi. Sed i sentētijs z pcessib⁹ iudicij tal' scripsi. hz i sentētijs z pcessib⁹ iudicij tal' scripsi. z i sentētijs ꝓcessibz z hmōi ꝓsueuit īmaz. pceres vl' ꝓfites loq; b̄ mō. Ego tal' i tali cā sic p̄nūcio vl' sic ꝓfiteor z dico. Et postea subūgit. Jn cui⁹ rei testimoniū z futuroz mēoriā b̄ p̄ns publicū instrm p talē notariū scptū fieri iussi. Et hec i īnia ordiarij. Et nota q̄ semp notarius ōr dicere in instro se fuisse rogatū. Nono i fine oīm post oīa suū apponat tabellio signū vt p illō z alia cuidēt⁹ cōpatio fieri possit cū necesse fuerit. Jn q̄busdā tñ locis vt narbone tabelliones nō vtunt aliquib⁹ signis. z in hmōi est standū cōsuetudini locoz. Nomen notarij soler poni in fine instrumēti cōmuniter. alia ꝙo in p̄cipio. vt annū dñi indictionē. die locū testes. Sed etiā cōsuetudo regionis seruanda. Hec omnia Buil.

Defectus z vicia q̄ .§. VI.

cōmittūt i exercitia notariat⁹ z pcurat⁹. Primo q̄n ꝓfitent instrā iepta z ꝓfusa seu defectiua z inualida. q̄z nō hñt ōbitas solēnitates. ex q̄bz p̄sone dānificant vl' litigia incurrūt. qđ solz accidē ex ignārātia ip̄oz tabellionum. Secdo q̄n ex certa scia ꝓfingūt falsa instrā. vt i testamētis solutiōibz vl' hmōi. q̄ ex b̄. Guiter a legib⁹ puniunt. Tertio si ex malicia occultāt scripturas alijs necessarias et vtiles z p̄cipue ad instārā alioz q̄bz obsūt. vt legata ad p̄as cās vl' alijs facta. vl' etiam de alijs negocijs. Quarto q̄n ppēdūt ꝓcū fieri p extorsionē violētā seu fraudē. z tñ rogāt z nō declarāt factū suū nō intelligenti. q̄ solēt ꝓtigi i milicijs adolescentulis. z idioz q̄ ad renūciationē alicui⁹ sui iurz. vl' i ꝓcu mīmonij cū apparet ō violētia vl' i testō cū nō hz vsū rōis z hmōi. Quinto q̄n cōponūt instrā vsuraria. vl' i fraudē vsuraz sciēter. Sexto q̄n sūt vocati ad ꝓficiēdū aliq̄d instrm z nolūt facē ne displicēāt amicis vl' porētib⁹ q̄s timēt. nec aptē al'r p̄nt iuenire notariū. Septio q̄n pauplb⁹ non valēt⁹ sibi soluē ō labore nolūt rogari ꝓficere instra sua. vl' ꝓfecta nolūt eis dare in publicā formā. vt possint se iniudicio iuuare. Octauo q̄n de ministerio suo nimiū salariū extorquēt. in quo adtēdunt z labor z industria z q̄ttas cause z ꝓsuetudo regiōis. In his omnibus vbi damnificāt quis z suo opere. videt tenere ad satisfactionē leso. ex de iniu. z dam. da. c. fi.

Procuratores aūt .§. VII

offendūt vt notat Alan⁹ in li. de plā. eccl'ie. Primo q̄dē si exercēt tale officiū q̄by a lege ꝓhibef vt mior viginti/ q̄nq; ānoꝝ ad iudicia ꝛ mīor. xvij. ad negocia. ff. de p/ cu. l. mīor. ex ō pcu. c. q̄ generaliꝛ. li. vj. Itē nō pōt esse p/ curator furiosus. infamis. surd⁹. mut⁹ accusat⁹ ō crimi/ ne. mules. fu⁹. excōicat⁹ vl' ꝓstitut⁹ ab excōicato. qō si fie ret ñ i occlto. teneret. ex ō pcura. c. audit. Itē nec regu/ lar; nisi i casu sui monasteriū tubēte suo ꝓlato vt ō pcu. cū religiosus. i. demē. Itē clerici i q̄libet gdu ꝓstitut⁹ q̄ ad ciuiles cās. sec⁹ aūt i spūalib⁹. ſz i ciuilib⁹ pōt esse p ꝓcu/ ratores cū nō appellāt qñ debēt. puta qñ sūr̄ guari i cā ꝯ iustā. vl' dño suo nō denūciāt q̄ appelleꝛ. ex eo. nō in bēt facē q̄ faceret dñs si pñs eēt. ꝛ maiorē diligētiā ha bere debꝛ ꝯ suis negocijs. vt. C. mā. l. i re mādata. qō in telligēdū est salua semp iusticia seu ꝓsciēcia. Tenet aūt ad tria pcuratoꝛ. s. vocat⁹ ad iudiciū venire. iust; ꝓceptꝛ dūt cū ꝓfitenť ꝯ dñm suū malicioſe. qō non dñt fateri postul. c. j. Quito si falsi. pcuratoꝛes nocet dño ex ō datū vl' falsū mādatū bñtes ꝛ si in alijs bēant. ex de re scrip. c. cū dilecta. Utrū aūt ꝓiudicet dño qō fac. pcura/ tor ꝯ ius vl' iurioſe ꝯ eū sine spāli mādato ex eo. dile/ cti. fm Inno. vide ibi. Septio qꝛ exoꝛbitant nimis mag ꝯgruo dictū ē. s. §. iuꝝ. Octouo qꝛ itromittūt se ō offi/ cijs aduocādi cū paꝛ vl' nihil sciāt iurꝛ. vñ i culpa sūt vsurpātes officiū alienū ꝛ cū p ꝛ vānit icāt dños suos teneť eis ar. ex ō homi. c. tua. Nono qꝛ i fauoꝛē dñoꝝ suoꝝ multa p̄ te sua mēdacia ꝛ p̄iuria dicūt ꝛ ptē ali/ am deciplūt. Decimo qꝛ cauillatiōib⁹ ꝛ falsis positioni bus ꝛ allegatiōib⁹ vtunť. vñ ꝛ i his tenenť deo ꝛ ꝓxio. ex de crimie falsi. c. j. Et breuiter i oib⁹ i quib⁹ offendūt mali aduocati peccāt ꝛ mali ꝓcuratoꝛes.

Titulus septim⁹ de statu medicoꝝ. q̄ venerandi sūt medici. in sua ꝓfessione. Capl'm. j.

Nquid medici sū-

scitabūt ꝛ ꝓfitebunť tibi. Pš. lxxxvij. Sicut deus gl̄iosus creauit medicinalia. Ut ō. Ec/ cle. xxxviij. c. altissim⁹ ō ſra creauit medicinā ꝛ vir pru/ dēs nō abhorrebit eā. ita ꝛ ipe p̄m⁹ auctoꝛ extitit artis ſcie medicinal'. Nā a deo habuerī illustrādo naturalē intellectū ad iuestigādū vires herbaꝝ ꝛ aliaꝝ reꝝ ꝛ ex/ plēdū eaꝝ effectū. Primi auctoꝛes medicie. vt Appol/ lo ꝛ esculapi⁹ quē secuti. sūt Ypocras ꝛ Galien⁹ ꝛ Aui/ cēna antiq̄ artis medicine scḥtoꝛes ꝛ exinde alij. Appli/ cādo ꝑ medicinalia ad ifirmū a deo creata. medicus sic curat egrotū vt instrm dei siue nature. ꝛ sci viri fuerūt medici vt Lucas cuāge. ō q̄ ait apl's ad Col'. iij. c. Sa lutat vos lucas medic⁹ carissim⁹. Et sci viri vsi sunt medicinalib⁹. legiť enī ō Job. cuāg. q̄ exns i balneis vi dēs cherinthū hereticū. dixit socijs. fugiamus hinc ne balnea corruāt i q̄b⁹ cherinth⁹ fili⁹ diaboli lauať. xviij. q. j. oīs q̄. Et sc̄us Herman⁹ epūs capuan⁹ ad balnea cū infirmitatē cā accedēs iueñt ibi aīam pascalē in specie būana fuiēte ꝛc. vt refert Greg. i dialo. Et Aug. i regu la loquēs religiosis dicit q̄ si nō est certū de infirmitate alicuius fratris medicus consulat. vt. s. fm consilium suū ei ꝯtū potest fieri. puideat. De medicis ergo loquēs Pš. ait. Nūquid medici ꝛc. q. d. ꝛ si eoꝝ sūt curare non tamē resuscitare. in quib⁹ tria possunt notari.

Primo professio veneranda. ibi. medici.

Secūdo effectio admirāda. ibi. su scitabunt.

Tertio confessio imitāda. ibi. ꝛ confitebuntur.

Quātum ad primū §. I.

vtigꝝ pfessio seu exercitatio medicoꝝ est honorāda. Nā et b̄ vsus bꝛ. ꝛ dic̄ Sapiēs. Eccl. xxxviij. c. Honora me/ dicū ꝓpter necessitatē. i. qꝛ tibi est necessari⁹ cū sepe infir metur bō varijs languoribus. Ubi aduertendū q̄ me dicus est triplici honore venerandus. videlicet.

Honore subuenientie.

Honore obedientie.

Honore reuerentie.

Honor subuenientie est vt deť sibi salariū vt' inde sibi subueniať de labore suo. Unā Aug. rep̄hēdit eos q̄ no/ lūt medico ꝓuidē dic. Quidā nolūt dare medico hono rē suū. xiij. q. v. nō sane. oñdēs ibi q̄ pōt illō exigē etiā ab iuitō. qō itelligēdū est si pōt. Nā pauplb⁹ nō valen/ tib⁹ solue grat; dꝛ mederi. ꝛ nō se ab coꝛ cura subtrahe re qꝛ b̄ eēt idirecte occidē. Mortē ei. pbať lāguētib⁹ ifer re q̄ bāc cū pōt nō excludit. Jnqt. Simach⁹ papa. dic. lxxxiij. §. j. Nec ex b̄ q̄ medic⁹ accipit ꝛ petit salariū ōꝛ vēdere sciaꝝ suā vl' sanitatē q̄ spūalia sūr. sed locat opas suas ꝑ labore suo babito tūc vl' pr⁹ i studēdo q̄rit mer cedē. Neo enī ō suo cogiť facē bñficiū. x. q. ij. p̄carie. q̄ aūt sc̄ti medici Cosmas ꝛ Damian⁹ nul' susceperint cū cu/ rabāt ifirmos. b̄ iō fecerīt ne videreť vēdē gram sanita tū. qꝛ nō ꝓtute ꝛ idustria būana. ſz ifusiōe diuīa' edocti fuerāt illā artē ꝛ miracl'ose sanabāt vt fuarēt illud xp̄i mādatū. Gratꝛ accepiſtꝛ gt; date. Matth. x. sic etiā beli seus ꝓba naamā curatū a lepra ꝑ eū nil tpale accipere voluit ꝛ Giezi q̄ ex auaricia pcū occulte accepit. s. sine scitu helisei lepra pcussus ē. iij. Reg. v. Damian⁹ autez q̄ mun⁹ accepit a m'liere ab eis curata qꝛ nō ob pcum. ſz ob dei reuerētiā ob quā ꝑ nomē ei⁹ illa adiuraueraī ad accipiēdū ꝛ satiffaciēdū deuotōi ei⁹ i nll'o peccauit. et iō frater ei⁹ cosmas q̄ b̄ audito ira detestat⁹ fu erat q̄ mādauerat ip̄m Damianum nō sepeliri secū. admoni/ tus fuit i somnis q̄ i eo nō peccauerat Damian⁹ cū ac cepisset ob deuotionē nō ex auaricia qō etiā ꝑ loq̄lam aialis irrōnalis p⁹ martirū eoꝝ fuerit declaratū de sa/ larijs medicoꝝ habes. j. De scḍo. s. honore obediētie c. 2. §. 3.

Sc̄edū q̄ ꝓmo ꝛ añ oia ifirm⁹ ō eo qō nouit dꝛ detege re medico suā ifirmitatē. vñ pbia ad Boc. Si opaꝛ me dicāt; expectas necesse ē vt vuln⁹ detegas. i li. ō philo/ sophica ꝓso. ꝛ b̄ ꝯtū ad locū i q̄ patiť ꝛ verecūde cū ea honestate q̄ decet. ꝛ ꝯtū ad cām vl' occasionē vt crapu lā nimiā luxuriā. ex q̄ m'lti ifirmanť. passiōes ex. quib⁹ iordinati hoies ḡuiter ifirmāť. siue ire ex q̄ nimia silie dirut⁹ ē sāgus nec restrīgi pōt vñꝛ mortu⁹ ē. vt refert Aug. ō ciui. dei. li. ij. c. xxij. Seu tristicie excessiue sicut accidit antiocho regi q̄ ex nimia tristicia quā īcurrit. qꝛ nō habuerat pspeꝛ successū i eo q̄ q̄sierat expoliare ci/ uitatē ꝯtā elimaidā decidit i lectū sonū nō capiēs vt habeť. j. Mach. vj. vl' etiā ꝓpter iordiatū ꝓcupie amo/ rē sic hr̄ ō amon filio dauid ꝓpter amorē carnalē quem hēbat ad thamar sororē ex pre. ij. Reg. iij. Caueat tamē medic⁹ ne det tale remediū qō dedit ionadab ipi amō sc; vt ꝓcūberet cū ea. qꝛ ḡuissime peccaret. Debet etiam manifestare vite sue morē ꝛ vsū. sic ō. ō q̄daꝝ q̄ solitus erat cuacuare loca necessaria ꝛ cū trālisset ꝑ loca plena aromatib⁹ vt ꝑ realtū venetiaꝝ ex tāto odore ifirmar⁹ est ꝛ q̄si deficiēs. ꝛ cū nō posset itelligi cā sue ifirmitatꝛ vñ nec curare q̄dā medic⁹ acut⁹ interrogās de exercitio suo eo itellecto iussit eū poni iuꝝ locū talem. s. stercoꝝ et subito vires resūpsit. Et iō bonū ē recurrē ad medicum ꝓfectū q̄ nouit cōplexionē ꝛ modū regimīs honestum maturꝝ ꝛ practicū. Exinde dꝛ medicū honorare et obedi endo Aug. sup Job. ō Criso. ꝯtū ē i medico sanare ve nit egrotū. Ipe se iterimit q̄ ꝓcepta medici seruare non

c2.§.4 vult. Dz ḡ obedire medico ī licitz ⁊ honestz. nō aūt ī malis ifirmi⁹. Quo ḡ dēat medico obedire. vide. j. si aūt q̄ rit. Et q̄uis nō sanet q̄s nisi dō disponēte. b tñ ē mod⁹ a dō ordiat⁹ vt obediat q̄s medico. Uñ dic̄ Gratia. q̄z uis certissime sciam⁹ neminē vltra terminū sibi a dō p̄ fixū. cē victuz oib⁹ tñ lāguētib⁹ nō icōgrue medemur. xxiij. q. iij. ō thurijs. §. le. Nā vt di. tho. ij. ij. q. lxxxij. ar. ij. a diuīa. puidētia nō solū disponit q̄ effect⁹ fiāt. z etiā ex q̄b⁹ cauſ ꝓcedāt ⁊ q̄ ordie cueniat. Inſ bas aūt cās. q̄rūdā effectuū tāe sūt act⁹ hūani sic̄ comedē ⁊ bibē est cā h⁹. l. ꝓseruatōis vite. ⁊ vſ⁹ medicīaz. cā sanitatz secūdaria. Oportet ḡ boīes aliq̄ agē nō vt p̄ act⁹ suos diuinā dispositionē imutēt q̄ imutabilē. z vt p̄ act⁹ suos adipleāt q̄sdā effect⁹ fm ordinē a dō dispositū. q̄uis ḡ ipe de⁹ sit q̄ vulnerat ⁊ medet. vt dr Jo. v. c. ⁊ ipe sanat oēs ifirmitates inār ps. b tñ agit cōiter p̄ cās scōdarias. vt medicīas ⁊ hmōi. ⁊ tō hmōi vri dēm⁹ tpe optuno. z alia q̄ ꝓter naturā ⁊ p̄ vīā miraculi b opet. Sz vt dic̄ Bratia. miracla diuīa sūt admiranda nō ī exēplū nr̄e actiōis trahēda. iij. q. ij. §. fi. Si q̄s igit ralib⁹ idigēs. nō vellet ralib⁹ vti. q̄ expectaret a dō sanitatē. ḡuiter peccaret. q̄ dcū tēptaret. nisi sup b hret familiare ꝓsiliū. ij. sic. b. aga. cū dixit medicinā carnalē corpi meo nūq̄z exhibui. erat eni exꝑta diuinā benuolētiā. Dic̄ tho. ij. q. xcvj. art. j. vt vl ifirmitates nō pateret q̄b⁹ corpali medicīa indigeret. vl subito sēciret ī se diuīe sanatōis effectū. Detertio honore reuerētie dz etiā medic⁹ venerari. Quilibet eni bñficiat⁹ dz honorare suū bñfactorē. Et cū dr Ecci. xxx. c. nō ē cēsus sup̄ sanitatē. cū b bñficiū ſcipiat p̄ medicū dz cū honorare ſuerēdo. Ecci. xxxviij. c. Disciplina medici exaltabit caput⁹. i. faciet eū honorari ⁊ ſuereri et ī medio magn̄tū collaudabit. Jn tāto honore ⁊ reuerētia bīti sūt medici ab oīb⁹. vt p̄mos iuētores medicīe artz. s. appollinē ⁊ esculapiū boīes vt dos colerent ⁊ haberēt. q̄si q̄ddā diuinū medicīnā reputātes. Iz dū cē nō poterāt q̄ mortales erāt Iz ꝑ dī mīstri ⁊ instra. ipm aūt dcū auctorē oīs scie ⁊ artz cē ꝓstat. Solēt iuriste ⁊ medici q̄ez facē inſ se q̄s magz dēat honorari medic⁹ vl iuriſta. Et b ē q̄rere q̄ scīa sit nobilior ⁊ ꝓfectior scīētia iuris vel medicine. de quo videꝫn titu.

ad tertiū

j.c.2.§.4

Quantū ad secūdū .§. II.

p̄ncipale q̄ dō ē effect⁹ admirād⁹ videlz viuificatio. Uriq̄ admirād⁹ ē iste effect⁹. s. resuscitatio. q̄ sup̄ ꝑtutē nature. De ꝓpatiōe eni ad bītū nō ē regresꝫ scōm philo. in postꝑdica. nāl⁹. Nūq̄d ḡ suscitabūt medici. vtiq̄z. Iz nō oēs. Sciēdū ē igit q̄ dō ē trip̄ medic⁹ supnālis. spiritual⁹. ⁊ corpal⁹. Prim⁹ ē dī fil⁹. dō q̄ ipe ait. Matb. ix. Nō ē op⁹ valētib⁹ medic⁹ Iz male hntib⁹. Et Aug. Tūc veīt dō celo magn⁹ medic⁹ qñ p̄ totū mūdū magn⁹ iacebat egrot⁹. Hic medic⁹ sol⁹ ē q̄ resuscitat. Pſ. cvj. misit ꝟbū suū. i. filiū ⁊ sanauit eos. ⁊ eripuit eos dō interitōib⁹ eoz. i. mortib⁹. ⁊ sic ipe ꝛsuscitat corp⁹ ⁊ aiaz ⁊ oēm q̄ē ī mūdo ꝟsat⁹ resuscitauit ⁊ sanauit. sil⁹ aīa ⁊ corpe uiuū ⁊ sanū fec̄. vt dic̄ Aug. dō pe. dis. iij. c. sē pl⁹es. ita etiā ipe q̄ ē p̄ncipal⁹ sanat. Medic⁹ aūt opat vt instrm suū q̄d dz ml⁹tū notare ⁊ medic⁹ ī firm⁹. medic⁹ vt nō gloriet dō sua cura. nec dō scīa sua solū ꝟsidat. Uñ dic̄ Aug. q̄ ꝫ supbe pollicitātes salutē. iuigilat illd dcm̄ Pſ. lxx. Os meū ānūciabit laudē tuā. tota die salutare tuū. Infirm⁹ aūt vt ad dcū recurrat. nō solū ad medicū corpalē. vñ Greg. vij. Ad dcū p̄mo ꝟfugiēdū ē q̄ nr̄e possit curare aīe passiōes Iz boīes ordinē p̄postero aī sibi opē ab boīb⁹ accersiūt. dō ꝟse. dis. j. oīs. Reꝑhendit Alsa rex isrl. eo q̄ infirma⁹ magz ꝟfis ē i arte medicoz q̄z dei auxilio ⁊ mortu⁹ ē. ij. Paral. xvj. Sic̄ ḡ nō suscitabūt medici. ita nec sanabūt nisi dō auxiliāte. Medic⁹ spūal⁹ est sacerdos. medicīa spūal⁹ ē pnīa ⁊ alia sacra. Uñ leo papa. p. pnīe medicīna spes vite repat⁹ ē. ne. de pe. dis. j. m⁹ltiplex. Sacerdos ē medic⁹ q̄ applicat medicīnā infirmo vl⁹ morituro. Uñ Hiero. dō sacerdot⁹ ait. Ubi peroꝛ itelligēs vuln⁹ suū. i. peccm̄ medico tradiderit se curādū id ē sacerdoti. ibi nō ꝛga districtiois. necaria ē. Iz spūal⁹ lenitaz dō pe. dis. j. ipoꝛtuna. Sic̄ medic⁹ corpis si pōt p̄ suauia ⁊ leuia curat. Iz vbi ē necē etiā asꝑa apponit vt cauterū ⁊ hmōi. sic̄ cura spūali ferro ēni necē ē vt abscindāt vlnera q̄ foīoꝛ nō sensēt medicīnā. dis. lxxxiij. pl⁹imos ī fi. Medici ḡ spūales mediāte pnīe medicīna ⁊ ꝓfessiōe resuscitāt mortuos ilpcīs. Nō solū ifirmos sanāt. b tñ nō ex se Iz ex ꝑtute dī. Et b ē q̄ dic̄. nūq̄d suscitabūt. q. d. nō ex sc. gra eni dī reuiuiscūt mediante tñ ꝓfessiōe. Et tō fit p̄ceptū medicī corpm vt cū visitat ifirmos añq̄ curēt. iducāt eos vt vocēt aīaz medicos. i. sacerdotes. p̄ ꝓfessiōe fīēda. vt saluti aīe ⁊ corpis meli⁹ puideat. dō pen. ⁊ re. cū ifirmitas. cui⁹ declaratoz bēs. j. c. ti. c2.§.4

Et q̄uis medicī corpm q̄dā ifirmitates sūt icurabiles. et rotiēs q̄tiēs. Uñ Aug. Uidem⁹ ad huc q̄tidie ī eccia captos. posselibari. vt appareat rotiēs op⁹ miserētis dī. ēnſ ꝓfessio fit penitētis. Quō corp⁹ q̄ vili⁹ ē ⁊ ab ipo diſ simili⁹ sepe sanaret. ⁊ nō aīaz dignioꝛē ⁊ a se redēptā nō rotiēs liberet. medicū se vocat. de peni. dis. iij. §. adhuc. Medic⁹ corpal⁹ mortuos q̄dē carpal⁹ suscitare nō pōt nec vlla creatura. q̄ sup̄ ꝑtutē ē nature. Et scīs si aliq̄s mortuos suscitauerit vt Petr⁹ ⁊ paul⁹. vt ptz actuū. xx. et helias ⁊ helise⁹ vt hr. iij. Reg. xvij. c. ⁊ iij. Reg. iij. c. b egerit nō ꝓpria ꝑtute. Iz dī. Jnfirmitates tñ desperatas (q̄ fm iudiciū hoīm hūāp mortuos) aliq̄ curat diligēs medic⁹ Iz raro. Et tūc sic p̄t expōi illō. Nūq̄d medici suscitabūt. s. mortī adiudicatos. q. d. raro. Et tō vlq̄z ad vltimū dz facē medic⁹ q̄d pōt ad curā ifirmi. nūq̄z tñ dādo remedia ꝫ aīe salutē vl dubia. cx ō pe. ⁊ re. c. cū ifirmitas. Iz raro. De tertio medicī supnis suscitātib⁹ boīes admiras. De tertio medicī supnis suscitātib⁹ boīes admiras. ⁊ ꝑfitēt angeli. Piere. lj. c. curauim⁹ babilone ⁊ nō ē curata recedam⁹ ab ea. Sz boīes resuscitati ꝑtual⁹ raro ⁊ vix ꝓfitēt. recogīscūt ⁊ laudāt tñ bñficiū curatōis. medici sacerdotalib⁹ suscitātib⁹ p̄ istructionē ⁊ p̄dicatione et oōem boīes. unde ꝓfitēt pcā sua cū difficultate. tñ medicī corpm magis curas facientib⁹ ⁊ ifirmitates mortales curātib⁹ nūq̄d ꝓfitēt dō ab eo recogīscentes. certe raro. Iz sibi attribuūt. Est aūt triplex medicīa q̄ sicut medici corpales ita ⁊ spūales curāt ifirmitates ⁊ despatas ⁊ sic suscitāt ⁊ suscitati ꝓfitēt dño gratias agentes.

Prima ē dispositiua ad curā. vt sirup⁹. b est ꝟbū dei. Sap. xvj. c. Nō herba nec malagma sanauit eos. Iz sermo tu⁹ q̄ sanat oīa. Scda ē purgatiua būanoꝝ malorū. i. expulsiua viciozū. b ē pnīa. Crisō. Sic̄ inꝑcepti⁹ medicie medicamētū mīras bz herbas. vnā aūt dñarissimā. sic ī pnīa. dō pe. dis. j. c. medicīa. §. medicamētū. Et hec est ꝓfessio q̄si reubarbaz q̄ facit vomē. Tertia ē ꝑpatiua vt electuariū ⁊ b ē sacrm eucharistie. Amb. Ego q̄ q̄tidie pecco q̄tidie debeo accipe medicinā. dō ꝓse. dis. ij. c. si quotiencūq̄z. loquit dō eucharistia. vl etiā pseruatiua a malis futuris. Et sic intelligit. sit ablutio sceleꝝ. s. nec cōmittank. Abstinētia etiā est ꝑtia medicinaz. s. absti nere ab occasiōib⁹ peccatoꝝ. Salutat. id est salutē ꝑcurare boc optat lucas medicus charissimus.

De diuersis vicijs medicoꝝ ⁊ salarijs eoꝝ. Cap. ij.

Medici ī m⁹tis solēt delinqre ī arte sua. Et p̄ circa curā corpalē infirm⁹

moꝝ ī q offendūt aliqñ ex ignāria. aliqñ ex negligēcia. aliqñ ex malicia. Primo g redrīt q medic⁹ sit pit⁹ in arte ita q a pitis tal' facultaꝛ cōiter reputet idoneꝰ. nec suffic q sit doctoꝛat⁹ cū mlti bodie in oī facltate magi⁹ strenk ꝛ doctoꝛenk idigni ꝓ dānatione sui ꝛ ꝓmouētiuꝫ eos. alꝫ vbi ex ignāria notabili ī curꝫ suis nocēt infirmis semꝑ peccāt mortal'r facētes ꝓ illō ꝑceptū nō occides ō pe. dis. j. homicidiū. Nec excusank ex ꝫ q illō nō intēdūt. qz volūtarie se ponūt ad illud vñ ꝫ leqk ar. xv. q. j. meritō. ꝛ. §. ꝫ obijcāt ō lamech. imo etiā si seqk sanaꝛas. nō excusank a pcō. qz exponūt se pclo pcī mortal'i. s. opi. vñ pōt seq notabile nocumētū. ꝓpio. Scdo. debz medic⁹ adhibē debitā diligētiā. vñ q nūcūcq sit pitus. si cōmittat notabilē negligētiā ī rcudēdo libros. ī visitādo infirmū ī qlitate medicinaliū reqꝝ ꝫ vñ seqk mors peccat mortal'r ꝛ ē irrḡlar'. Si etiā seqk magꝝ aggḡuatio infirmitaꝛ. ex ꝫ et si nō mortꝫ nō excusak a mortali. Et ī vt dic Anto. ō bu. sup. c. tuagnos. ex ō homi. debz adhibē in hmōi oēm diligētiā. qō tūc ōz facē quando sequitur traditiones aꝛtꝫ ꝛ q infirmum visitet personaliter ꝛ q dictam suam ꝛ regimen dicter sibi. nec tenetur ei ad cu stodiā ꝑsonal'r ꝛ ꝓtinuā. vt dic Hosti. q si dubitet ō me dicīa. qz nō ꝓstat ei fm artē medicīe. vtꝝ dēat ei nocere vl ꝑdesse. male facēdō qz vt dic Jnno. In dubio po ne ō q nescit ex ō homi. c. petitio. Tertio debz medic⁹ qꝝ cit⁹ ꝑt curare infirmū. Un si ex industria obmittit ōbitā medicinā ꝛ cito curatiuā vt dimittēdo eū ī infirmitate vt ap⁹ lucret. ḡuik peccat ꝛ furak qō sibi lucrak. Et sil'r si ī cōpositiōe medicīe ꝑmittit aromatariū ponē vetu stas spēs ꝛ hmōi paꝝ vl' nil opātes. vt faciat illū lu cra ri. cū posset ꝛ ōberet al's. ḡuiter peccat. etsi qō detrumē ti inde accidat infirmo ī putak vtriqꝫ. imo nō dēret medi cus ꝓfidē ō aromatario ī cōponendis medicīs. nisi eū scīret timorate ꝓfitē ꝛ bñ doctū ꝛ ꝑticū ī hmōi. sed in pīna sui ōberet facē fieri ꝛ bñ videre que ponit.

Medici etiā mortal'r .§. I.

peccāt. si dāt aliqō ꝓsiliū vl' remediū. ꝑ salute coꝝpis in pclm aīe. vt. s. fiat aliqd ꝓ diuīa ꝑceꝑta. puta q cognoscat mlierē ex mrimoniū. vl' q iebriet ꝛ hmōi. Et ḡuis eis ꝫ. phibeak ꝑ ius canonicū sub pena excōicationis q cōiatio ē snie. ex ō pe. ꝛ re. cū infirmitas. tū absq; ullo ꝑ cepto ē illō pcīm mortale ꝛ infirmo ꝛ medico. qz ꝓ ordi nē caritaꝛ fm quē ꝑponēda ē sal⁹ aīe corpi. ō pe. dis. ij. §. §. ꝛ. xxij. q. ij. faciat nec excusarer ī ꝫ ignāria. Et dicit Jo. an. p⁹ Un. ī nouella sup dicto decre. q medic⁹ q di cit infirmo. nō ꝓsulo. ꝫ si accederes aliquā mlierē sanabe ris trāsgredik illā ꝓstoem. Nā ꝛ cū vēdo tibi aliqd adꝛ ticēs si vicios ū ē. si lesū ē. nolo teneri. cū sciā illō esse tale teneoꝛ. ff. ō act. ꝛ emp. ꝛ vēdi. l. j. Dz g cauē sibi medic⁹ qō malū agēdū. Jtē sūt aliq medici q sibi ꝛ etiā aliꝭ hmōi destruere coꝝpa qō ē falsissimū. qz eccl'ia ī suis oꝛ dinatiōibꝫ regik illustratiōe gr̄e spūsci. gra aūt nō de struit naturā. talibꝫ ī putāk oēs trāsgressiones qs hoīes facūt ex sua pestifera ꝓsuasiōe. ar. ō pe. dis. j. noli puta re. ꝛ tenēk si cōmode pōt eos ds sciūt suo ꝛbo ꝓcurrisse. rectificare. Jtē q ad infirmos seu debiles nō dīt sine cā et rōe īducē eos ad frāgēdū ieiunū vl' comedendū car nes diebꝫ phibitis. qz imputareť eis ad pcīm. ī dubio tamē infirmus excusak medici ꝓsilium sequendo.

Medici vero vel alij .§. II.

ī dādo medicīas ꝑgnātibꝫ ad pcurādū abortū ꝛ mortē ex⁹ vt occidet pcīm mortal'r peccāt. Sz si facūt ꝫ ad ꝓ fuādū ꝑgnātē a pclo mortꝫ ī q est ex puerpio. tunc fm Jo. neapol. ī. x. qdlib. distīguēdū ē ō puerpio. qz aut est aīatū aut nōdū ē aīatū aīa rōali. Et sic dē erat aīatum dādo talē medicinā. medic⁹ peccat mortal'r. Rō qz ē cā mortꝫ puerpij coꝝpal' ꝛ spūal'. ñ dādo aūt medicinā nō ꝑt dici cā mortꝫ ipe. sz morbꝰ. nō enī ē cā directe. qz actu suo nō inkfec. nec indirecte. sic nauta ōz cā indirecte sub mersiōis nauis. cū potuit ꝛ ōbuit gubnare nauī et non fec. qz ꝫ dādo medicinā potuisset mrēz a morte ꝑseruare. nō tn tenebak. imo nō debuit cū dādo cā mortꝫ eēt pu erperij. ar. xvij. q. v. deniqꝫ. vbi dic Ambꝰ. Si nō potest subuenīri. nisi alter ledak. cōmodꝰ ē neutꝝ iuuare qꝫ al terū ḡuare. Si aūt puerpiū nōdū ē aīatū aīa rōali pos set tūc ꝛ dēret dare talē medicinā. qz ꝫ ipediret aīationē tal'fet⁹. nō tn eēt cā mortꝫ alicuꝰ hois. ꝛ ō bonū seqk. qz libat mrem a morte. iō ī tali casu ōz dare nō ī ꝑ. hec ille. Nō si dubiū ē ō puerpio. vtꝝ sit aīatū vel in aīatū aīa rōali. dādo talē medicinā videk q peccet mortal'r. qz ex ponit se pclo pcī mortal'i. homicidij. ꝛ q amat pclm vt sepcīm ē icidit ī illō. vñ ī tali casu nō debet dari. Eccli. 3.

Salariū aūt seu mer .§. III

cedē sui laborꝫ iuste pterē pōt. vtꝝ Lu. x. c. Dign⁹ ē enī operari⁹ mercede sua. ꝛ. xij. q. ij. q cūcq. Aut igit medici sūt salariati a cōitate ita q nil ōbeat ab infirmis accipe. aut nō salariati ꝫ limitati ꝑ statutū cōitaꝫ vl' dñi. q nō ac cipiāt nisi tm. aut nec salariū nec limitati ī aliq. Et ī ꝑ casu nō pōt accipe. ꝛ si nō suffic eis salariū ipsum ex q sic ꝓuenerit. Pacta enī ex ꝓuētōe legē accipiūt. q et fuā da sūt. ex ō pac. c. j. ꝛ ō nisi mutare cēnt reqꝝ ꝓditois. In scdo casu nō pl⁹ accipe dēt nisi qꝫtū statutū ē nisi ipm statutū eēt abrogatū ꝑ cīā ꝓsuetudinē. ex ō ꝓsue. c. fi. In tertio casu pōt accipe ꝛ dēt erigē moderatū salariū qō moderamē attēdik fm qlitatē cure ꝛ laborē medici et industriā ꝛ ꝓsciaz et⁹ ꝛ facultatē infirmi ꝛ ꝓsuetudinem loci. Sz q̄rit qd cū fit pactū cū medico ō certa merce de ꝛ dāda pꝛ libationē. vtꝝ infirmum sanatū ꝛ. postea recidiuātē tenek ꝑ codē salario curare. Guil. ī spe. li. j. c. fi. arguit. ꝑ ꝛ ꝓ. Demū rñdet fm Pe. q distīguit. an ico tinēti redierit egritudo ꝛ tūc teneak. Nō enī videk egri tudo recessisse q statī redijt. nec plene libak q ex toto nō libak. ō pe. dis. xij. sūt plēs. an ex iteruallo redierit. ꝛ tūc nō tenek. ar. ō pe. dis. j. §. diuortiū. Ul' dic q si cl'pa egri recidiuauit nō tenek. qz tal' euēt⁹ nō ōz ei ī putari alio q̄n sic. ō re. iurꝫ. c. q ds sua culpa. Jtē qd si monachū bononie studētē egrū factū aliqs curauit. aīo tn repetē di expēsas qs etiā fuit prestat⁹. demū mortu⁹ ē mona ch⁹. nūqd poterī peti expēse ab abbate suo. an a parte nāli. Et pcedat qstio qn monach⁹ ō lnia abbatꝫ sui ta cita vl' expssa erat ī studio. al's nō tenek. ar. ff. ō re mil. l. defrores. Arguit ꝓ abbatē q teneak ꝛ ꝓ prez q teneak ipe ꝛ nō abbas Demū soluit sic negari nō pōt qn nego cū vtriuscq. ꝫ distīgue cui⁹ ꝓtēplatōe factū est. vt ille te neak. Et si vtriuscq vtercq tenek. videk tn magis teneri abbas. ōr enī monach⁹ ꝛ fu⁹ monasterij. dis. lxij. vt eum alere tenek. Jtē abbas ē vsufructuari⁹. qz ei acqrīk ex re sua vl' opis. vt. xvij. q. j. c. j. ꝫ vsu fructuari⁹ tenek ꝛ si hz cōmodū expēse sue infirmitaꝫ. Jnfirmis aūt nō valētib soluē tenek gtꝫ mederi q̄nimo ꝛ medicīas ꝑ eis soluē si valeat ꝛ ipi infirmi facltatē nō hñt. imo dic glo. lxxxij. dis. §. j. etiā diuitē valētē soluē ꝛ nolētē infirmū ōz medi cus curare. ꝛ si expedit medicīas necarias ꝑ eo soluere. qō itelligo qñ ipe infirm⁹ ex auaricia nō vult expēdē. sed bñ al's ꝛ ipi⁹ curā medici ꝛ remedia ꝛ nō alteri⁹ q̄rit. Et postmodū poterit peterē ipēsas ꝛ medicinaꝝ ꝛ sui labo ris. nō solū si ꝓcurauerit qz vtil'r gessit negociū ei⁹. ꝫ etiā si mortu⁹ fuerit. qz sufficit q vtil'r cepit gerē negociū. et si

nō sit secut⁹ eue. ff. ō neg. gest. l. ſz an vltro. Nec potest obijci q̄ cā pietaz ſūpſ⁹ egerit īfirmo. nisi cēt ei ꝓiqu⁹ C. e. l. alumēa. īmo etiā si īfirmus ꝓhibet ne ei dent vlle medicie. medi⁹ vocat⁹ ab eo vl̄ ꝓincꝰ ei⁹ pōt cū iuitū curare. sic iuit⁹ dz eē ibi ō domo ruitura. xxiij. q. iij. ipsa pietas. Debet enī ꝑsumi vt furiosus. inuito etiā qnqz vandū est beneficiū. dis. xlv. z qui emēdat. Nō aūt tenetur omnib⁹ medicus infirmis pauꝑib⁹ sumpl̄r z indistincte. puidere sed ꝓ loco z tp̄e sibi occurrentib⁹ ꝑut dictum est supra de aduocatis. z ꝑut dicit de alijs epe-
ti. 6. c. 2. et §. 4. in fi. ribꝰ misericordie supra in. ij. pte. ti. vij. c. iij. §. v.

Tenent quoqz me. §. IIII

dici ad ꝓuādū ō certa q̄ būt ex ō pe. z re. c. cū īfirmitas. vbi ōz. Cū īfirmitas corꝑal nonnūqz ex pctō puciat dicē te dño lāguido. vade z noli āpl⁹ peccare ne ōteri⁹ tibi alq̄d ꝓtīgat. Jo. viij. c. pnti decreto statuim⁹ z ꝺstricte ꝓcipim⁹ medicis corꝑm. vt cū eos ad īfirmos vocari cōtingat ipos an oīa moneāt z īducāt. vt medicos aduocēt aīaz. vt postqz fuerit īfirmo ō spūali salute ꝓuisum ad corꝑal medicie remediū salubr⁹ ꝓcedat cū cessāte cā cesset effect⁹. ex. ij. ꝑbi. vt dicē Jo. an. i nouella. q̄ signanter dicē ōcreta l nonnūqz. qz nō semp ſz aliqn z alijs cauk. vñ Greg. Cū ꝓcussio corꝑal imiet vtq; p vidicta vl̄ purgatiōe ꝓtīgat. iudicū dei i b ignorak. vij. q. j. ne ōteri⁹. ne maiorē īfirmitatē incurrat. z sic fac ad ꝓpositū. Districte ꝓcipim⁹. z sic necitatē īportat. xxij. q. j. qō ꝓcipik. Et dicit glo. Nost. q̄ trāsgressor peccat mortal̄r z q̄ nō pōt ꝺ istā ꝓstōez ꝑscribi vl̄ aliq̄ ꝺsuetudie rolli. Et subdit in eadē ōcreta. q̄ sicās b⁹ ꝺstōis trāsgressor fuerit postqz fuerit p ꝓlatos publicata. tādiu arceak ab īgressu eccl̄ie donec satisfecerit ō b cōpetēter. qō intelligūt Jnno. z Host. q̄ p sniaz arceak Et ōz satisfactio cōpetēs ad arbitriū iudicis. cū certa ꝓsona nō exꝑmak fm Jo. an. Et nota q̄ aliq̄ medici b obſuāt circa īfirmos cū videt īfirmitatē mortalē z nō al's. sz isti nō adiplēt ꝺstōez qō ptz ex ipo textu decre. Dicit ibi. p⁹ sup⁹ i pn. §. posita. b iter alia cām ōdit edicto. q̄ q̄dā i egritudis lecto iacētes cū eis a medicis suadeāt. vt ō aīaz salute disponāt i despatōis articulū incidūt vt facilē mortē ꝓcl'm incurrūt. vbi dicit Jo. an. Ex q̄ ꝙo scīet īfirmi i oī īfirmitate mortali b medicos dicē. z nō mortali ex ꝑcepto cessabit timor z ꝓculū. Jtē nota q̄ dīt medici b ꝑceptū seruare an oīa vt dicē decre. l. añcp ad curā manū mittāt vl̄ ō salario ꝓuenīāt fm Jo. an. Sz dubiū ē an sufficiat medicis trīm ad monere īfirmos q̄ vocēt medicos aīaz. i. ꝓfessores q̄b ꝓficeak. an etiā req̄rak q̄ ita īducāt q̄ seq̄t effect⁹. s. q̄ infirmus confiteatur al's medi⁹ nō visitet cū āpl⁹. Et b videt sētire Host. īduc. c. j. cū effectu. al's nō itromittat se cure. Sz dura videt ista opi. cū i ꝓclo ꝺstituz q̄s tūcūqz etiā obstinatz sit subueniēdū fm ordinē caritatis. nec rep. b dicē. Sz z Pe ō pal'. solū dicē. q̄ tenent medici ad monēdū. Utrū aūt medi⁹ ꝑcogīcēs mortē vicinā īfirmitatis cur⁹ curā hz. teneak ei nūciare. Circa b Jo. nca poli. i q̄libe. xj. q̄dā q̄ne sic distīguit. Aut tal' medic⁹ credit visil̄r q̄ tal' ꝑnūciatio mortis m̄t̄rū. pdest īfirmo q̄s tū ad salutē aīe z dispositionē seu ordinationē ō rebus suis. Aut credit oppositū. s. q̄ nō pderit. aut dubitat ō vtroqz. Et i casu cū. s. credit q̄ pderit. vtpote qz credit q̄ tal' īfirm⁹ sit i statu pcī mortal' z mbil ordiauit de rebus suis q̄ distraherēt p⁹ mortē ei⁹. z q̄tus dissensio cēt inter heredes ꝓpter eas. audita ꝙo mortevicia īfirm⁹ se disponet ab bñ morīēdū z bñ ordiet ō rebus suis z i tali casu teneāt manifestare p se vl̄ p aliū īfirmo ex ꝑcepto caritatis. z nō faciēdo peccat mortal̄r. Et h⁹ rō ē. qz m̄t̄rū dānificat primū q̄ ad salutē aīe z q̄ ad res tpales. nō q̄dē directe actu suo īferēdo dānū sz idirecte qz nō impedit dānū cū potuit z ōbuit. Dicē enim Aug. q̄ ōsinit obuiare cū pōt ꝙsentit. xxiij. q. iij. oñdit. p regla etiā dak à b. tho. 2a. 2e. q. 33. ar. 2. q̄ dānificat primū notabil̄r peccat cū faciat ꝺ carita 62. ar. 2. tē. Si tñ sūt plēs hūtes curā ipi⁹ īfirmi vno ꝑdicente alij sūt libāti. ar. ad b. ex ō pe. z re. c. cū īfirmitas. Si ꝙo medi⁹ credit ꝓfit̄r oppositū. s. q̄ tal' ꝑnūciatio mortis vicie pacz vl̄ nihil pdesset īfirmo. z p oppositū credit q̄ tacturnitas b⁹ pacz vl̄ nihil obesset. q̄ credit cū cē i bono statu ai'e. z no statuz bñ ordinasse ō rebꝰ suis. tūc nō tenek medic⁹ ꝑdicē mortē. ita q̄ nō ꝑdicēdo peccet gūiē. qz cessāte cā cessat effect⁹. ar. i ꝑdicta decre. tñ melius faceret ꝑdicēdo. Lut⁹ rō ē. qz ꝑtūcūqz īfirm⁹ credit cē i bono statu aie. z bñ disposuisse ō rebꝰ suis. pōt q̄tū ad vtrūqz ꝓficēre et meliorari z ꝓbabile ē. q̄ audita mortevicia magis se disponet. Si aūt medic⁹ nō credit ō ꝑdicz z uob. iz est in dubio. tenek etiā tūc mortē vianā nūciare. Lut⁹ rō ē. qz i dubio tenek hō vitare notabile dānū primi si pōt. Jn dicto aūt casu pōt seq̄ dānū dānatōis eē ne z reꝛ tpalū qō aūt dicē Bal'. q̄ ꝑtūcūqz medic⁹ despet ō salute istius mi dz semp ꝙfortare īfirmū z ꝓmittē sibi sanitatē. Dicē Jo. q̄ i b dicto nō ē stādū dicto galieni. ad q̄ō optie facē tiōi ꝑcepta medicie. Vl̄ dicēdū q̄ dictū galieni ꝓuādū est qñ ꝑdicēdo mortē m̄t̄rū noceret z tacēdo nil obeēt. Jn nllo tñ casu dz mēdaciū dicē. vt facē ꝙsueuerit. xxij. q. ij. faciat. Si aūt q̄rit vtrz peccet īfirm⁹ nō obediēdo medico. Rñdit Jnno. q̄ videt q̄ nō. q̄ nec plat⁹ ei⁹ est. nec tal' cui⁹ mādatz teneak obedire. Nō enī pōt ei ꝑcipe. cū nō bēat iurisdictōez sup eū sz ꝙsulere seu hortari. Et hortatio aūt liberā volūtatē exeitat. dis. xij. i fi. bonū est tñ q̄ ei credat q̄ vt dicē ꝑbs. i. poster. Cuilibz i arte sua pīto credēdū ē q̄ i firm⁹ sciēt vl̄ ex ignātia crassa sumat pōtū vl̄ cibū nociuū. peccat. qz dz cōꝑ suū fm caritatē diligē. ō pe. dis. ij. cō p⁹. z mortale cēt. si ex b mors seq̄rek. sz si nō crederet cibū vl̄ pōtū mortiferū q̄uis crederet īfirmitatē aliq̄l̄r augeri. nō peccaret mortal̄r vl̄ salte ita guiē sīē i ꝑti casu. Pōt enī eē cōpatio guiozis affīctōis q̄l̄ē afflictio sit ad min⁹ gū ē q̄l̄ē augmētario fe-
brī. Scrutatores aūt īfirmoz si eis dāt alq̄d nociuum ex certa scīa vl̄ crassa ignātia. peccāt magz z min⁹ fm nocumētū z īrētionē. faciūt enī ꝺ caritatē. ꝑri. ō pe. dis. ij. ꝓ-
inde. sanū aūt nō teneāt viuē medicīa l̄r. qz sanis oīa sana si ds tñ scīēter sumeret cibū vl̄ potū quē crederet sibi nocuū. vtiqz peccaret. Nec Jnno. z Host. Cū aūt ex ficubotomia vl̄ sectōe seq̄t⁹ mors īfirmi. si medi⁹ vl̄ q̄uis alius pu⁹ erat z adhibuit ōbitā diligētiā z nō errauit ꝓpter ignorātiā nō teneāt i aliq̄. nec peccat nec ē irregularis. qz ꝓpter casu q̄ ei⁹ culpa mors putat euenisse. Ut Aug. Absit vt ea q̄ ꝓter bonū facim⁹ vl̄ hēm⁹ siq̄d mali ꝑter nostrā ītētionē acciderit nob imputet. xxij. q. v. ō occidēdis hēs ꝓbabilē ꝙsciaz. q̄ nil obmiserit ō ꝓtingētibꝰ als si nō erat pu⁹ vl̄ nō adhibuit ōbitā diligētiā. sibi ipurat et nō peēit. pmoueri. ex ō eta. z q̄li. c. ad aures. Qñ cīm pu⁹ dubitz i aliq̄ pōt dz dimittē q̄ icidē. Jnno. z Host. Est aūt ꝙsiliū Jnno. q̄ ꝓmouēdi a ꝑtica medicie abstineāt z ꝑcipue a chirurgia. q̄ īcisionē l̄ adustionē exercet. qz i nllo ꝙscia ꝓmouēdi dz vacillare. dis. xxij. c. laici. Jtē clerici q̄ sūt i sacrīs z etiā si i mioribꝰ si sufficiēter sūt bñficiati. nō lz opari i medicīa. nisi gt̄z p miserabilibꝰ personis vl̄ suis ꝙsanguineis. nec etiā tūc lz vbi posset esse ꝑcl'm. qō etiā stricti⁹ i claustralibꝰ ē obſuādū. ex ne cle. vl̄ mona. c. m̄t̄a. Ray. officiū aūt chirurgie qō reqrit i cisionē vl̄ adustionē. ē oīb⁹ cl'icis iterdictū. ex ne cle. vl̄ mo. c. sniaz. De clericis aūt audiētibꝰ physicā. i. medicinā. quā sniaz i curāt hēs. s. i. j. pte Jtē nota q̄ ꝓhibet oīb⁹ iudeos medicos q̄rē i īfirmitatibꝰ suis. dz eni. xxvij. q. j.

nūs aliquē cogz iudicoz i firmitatib⁹ suis vocet aut medicinā ab eis recipiat aut cum eis in balneo lauet. Si ḡs aūt hō fecerit. si clericꝰ ē. deponat. si laicꝰ excōicet. Et videt ille hō eē p̄ceptū. ita q̄ ꝓhibit iurꝫ eū excusēt. Nā nūs dz ponī vl̄ exōicari nisi p mortali. Tal' eni pena ifligēda mādat i do. l. aliū nō dz medicū. Et idē videt qui nō habet suffi/ cientē. Idem dicit Aug. z Lau. q̄ medicinalia possunt ab eis emi et facere per alium p̄parari.

Medici nō admittūt .§. V

ad practicā artꝫ nisi iurati z de legittio mr̄imonio nati fm Aug. d̄ ancho. i li. d̄ p̄ta ecclesiastica. Rō est hoz. qa artꝫ dñt esse electi. vt certi d̄ p̄bitate moz z peritia artꝫ medica. qd curatio corp̄m cōmittit cōiter a pplo cui/ eligāt ipi ciues illos medicos quib⁹ se liberoꝫq; suos in egritudie corp̄z cōmittūt sic iuriscōsulꝰ dic. Iz ad reipu/ blice admīstrationē nō p̄nt eligi illegittimi. Exercē aūt medicinā publice p̄tet ad admīstratoēz reipublice. Illi eni q̄ pponūt publicis officijs qdā claritate moz et fa/ me fulgē debēt. q̄ obscurant ex viciosa origine i illegitti/ mis. Vñ illegittimi exercē nō possūt publice. artē medi/ cine. nisi cū eis dispēset p cū q̄ pōt. Et q̄ d̄ ꝓhibet lege ciuili impali vbi nō viuit legib⁹ impalib⁹. sed alijs ista/ rogate. i hac p̄te videt q̄ d̄ nō habeat obstare. Silr q̄a officiū reipublice est fidelr exercendū sequit q̄ recepto iuramēto officiū exercēdi ipam artē est eis cōmittendū electi cōiter ꝓpter reipublice admīstrationem. debet esse de legitimo mr̄imonio nati ꝓpter officij fidelē exercitōez debēt licētiari iurati. Medicj practicj magi; q̄ theori/ cis dz q̄s se cōmittē i cura corp̄is. Un pbs dic. j. metb. q̄ bñtes artē z sciam medicie sūt magi; scientes q̄ habēt/ es exprimētū. Exptos tñ medicos i cura magi; debem⁹ eligē q̄ bñtes sciam sine exprimēto. Pro cui⁹ declaratōe dic Aug. de anch. vbi. s. q̄ expiētia medicoz ex duob⁹ exurgere pōt. vl̄ ex coz originis dispositōe. vl̄ ex pricula/ rū applicatōe. Et q̄libet hoz modoz tal' expiētia ha/ bet aditūcā cognitionē ꝓpter q̄d nō i se iz i sua cā vnū/ sali. Sic eni ex originis dispositōe aliq; bñt aptitudiez ad dñandū ex influxu coz̄m celestū. sic aliq; ex tali ori/ gine bñt aptitudinē ad medicādū seu curādū. cui⁹ cu/ re effect⁹ q̄uis ignoret cā in pticlari agere cogñscit tñ i vni/ uersali agere a q̄ originata ē natura cū tali aptitudine ad tale effectū. Un legit q̄ cū alexāder magn⁹ iuenissz alios dñari z regnū acherē. ꝓponebat eos occide timens ne sibi regnū auferrēt. Sup q̄ ꝓsulēs arestotelē rndit. Si pores murare illā terre acrē et aquā insup z dispo/ sitionē loci z ciuitatū. iple ꝓpositū tuū. Sin aūt dñare et cū bonitate z clemētia. z exaudi eos cū benignitate. et fecit. z facti sūt ei plēs magi; obedientes q̄ ceteri. Silr expiētia q̄ ꝓsurgit ex pticlarū applicatōe nō procedit oino ex ignta cā. qz isto mō ars medicina inuenta est. Ex mltis eni pticlaribus exprimētis inuētores medicine ha/ buerūt vniūsale ꝓncipiū artꝫ z scie. puta qz vidēt q̄ ex/ pientia rebarbaz purgare colerā i b pticulari z i illo. In/ de dederē reglam vniūsalē q̄ rheū ē reubarbaro pur/ gare colerā. Isti; g duob⁹ mōis exptis vl̄ origis dispo/ sitiōe vl̄ pticularū applicatōe. puto mlt⁹ fore z turi⁹. vt cōmittat se i cura magi; practicj medicj q̄ theoricis. Si aūt sint tales medici q̄ vnā medicinā velit appli/ care ad oēs egritudies absq; cause cognitiōe z pricula/ rū applicatiōe. tales nō dñt dici medici exptī nec scien/ tes. qz tales solū curāt egritudinē in alicj. qficz z á casu. Un hmōi nō dz sc̄s committere i cura. Sid qd̄ facē di/ cit Diero. xxix. dis. c. fi. Beus Job. in Apoc. septem scri/ bēs eccl̄ijs i vnaq; eaz vl̄ spalia vicia reprehēdit vel ꝓtutes. ꝓbat. z ita scūs apl's Paul⁹ p singulas eccl̄ias vulneribus medet illaq; i vnaq; eaz vicia reprehendens illū⁹ nec instar impiti medici vno collirio vult oim ocu/ los curare. Lauēdū est etiā tales idiote medici q̄ solent aliq̄tēs superstitiōes imiscē cū aliq̄b⁹ naturalib⁹ reme/ dijs a q̄b⁹ oino abstinēdū est. Peccāt eni ipi z tales me/ dici vtēdo talib⁹ superstitiosis medicinis. Un z. xxvj. q. v. nō liceat. dr i collectōib⁹ herbaz q̄ medicinales sunt aliq̄s obseruatiōes aut incātatōes nō iz attendere nisi fm̄ cū symbolo vl̄ oratione dñica. Et Aug. ad d̄ gen⁹ superstitio/ nis ꝓtinēt oēs ligature arcz remedia q̄ medicinaz di/ sciplina ꝓdēnat. xxvj. q. ij. illd̄. Et intelligit de his q̄ non habēt ꝓtutē naturalē ad talē effectū nisi fieret a sancto viro ꝓtute pure oratiōis. z si aliq̄n talia remedia suerpsti/ tiosa inducāt effectū curatiōis. b̄ est vl̄ casu vl̄ ope de/ monū. Vñ nullo mō ꝓcurāda sūt vt ibi dr. nec est ꝓ qd dicit in dicto. c. nō liceat. xxvj. q. v. Dicit eni ibi nō lice/ at ꝓphanis tenē traditiōes gentiliū z obseruare vl̄ colere clementa aut lunc aut stellaz cursus. aut ianē signoz. um fallacia ꝛc. ꝓhibet eni in d̄ decreto seq̄ doctrinas superstiti/ osas gentiliū q̄ fausta vl̄ infausta estimabant aliq̄ ꝓpa et ꝓstellatiōes seq̄bant. nō q̄ntū ad naturales effect⁹ a/ straz vl̄ elemētoz. Iz fm diuinationes z fallacia demonū. Certū ē eni z verū q̄ sic necessario corpa hūana subdunt influētie corp̄m celestiū. sic necessario requirit debitoz si/ gnoz influentia i egritudinū corpaliū curatione. Un si medici dāt medicinā in signis colericis paz. ꝓficit. qa corp⁹ paz vl̄ nihil mouebit. Si ꝙo in signis flegmati/ cis medicia lūpra facilr corp⁹ laxat. ꝓpter qd̄ sic medici in curatiōe egritudinū ſuāt dies creticos qui determi/ nant fm cursū solis z lune. ita in datōe medicinaz de/ bēt obseruare debita signa astroz. Unde z ꝓsultum fuit Alexādro magno vt nō sumeret medicinam sine ꝓsilio pti in arte astroz. z q̄uis vtile sit medico esse in hmōi peritū. nō tñ est necessariū ipm esse astrologū iz scire q̄/ dā cōia put spectat ad ꝓgruā dationē medicinaz.

Medici nō illicite .§. VI.

recipiūt salariū seu stipēdiū ꝓ infirmitate quā scāt cē incurabilē. Dur⁹ rō est fm Aug. de ancho. vbi. s. q̄ me/ dic⁹ inuēt⁹ est ad instm̄ nature. tādiu instm̄ medicine nō est ex toto subtrahēdū infirmo q̄diu natura nō suc/ cūbit. ō nō peccat medic⁹ accipiēdo stipendiū de cura egritudis quā ꝓncipia artꝫ medicine credit esse ineu/ rabilē. nisi forte maliciose nō indicādo illis q̄ illi⁹ curaz bñt. vl̄ superfluos sumpt⁹ faciēdo vel cū curare cēno pro/ mittēdo. Iz indicata ꝓtute quā nouit de egritu dis cu/ ra. tādiu iuste pōt accipe stipēdiū suū q̄diu exhibet in cura sui fidele misterium z verū ꝓsilium. Ad qd̄ etiam facit auctas Aug. dicētis in. ij. d̄ trinitate. Medicus quidē cām ꝓximā egritudinis curatiōis ꝓnūciare pōt iz ꝓmā z superiorē scire nō valet. Ezechias rex fm causas inferiores. i. dispositionem morbi vl̄ demerita sua mori debebat de infirmitate sua. sed nō fm cām superiorē seu diuinā dispositōez q̄ reglat cās iferiores z sibi subiicit. vñ z mortu⁹ nō ē. Iz ꝙualuit. Esa. xxxviij. Quia q̄ nescit medic⁹ qd de⁹ disposuerit d̄ infirmo. vtrū sit sanād⁹ vel moriēdus q̄uis fm artē medicine sit moriēdus. ō licite ꝓsequit curā z accipit stipēdiū vsq; ad finē vl̄ quasi. Sz z turi⁹ z melⁱ⁹ est infirmo ꝓ cura sui plures habere medicos q̄ vnū si habere potest. Un pbus in epla ad Alexan. Jn vno medico nō ꝓfidas. qz vnus medicus potēs ē ad nocēdū z desacali audet nephas ꝓsumē. z si

sumēda fuerit medicīa noli sumē nisi ō ꝓsilio plīmoꝝ. Pro cui⁹ declaratōe dic Aug. ō ancho. vbi. s. In cura/ tiōe egritudis ē ꝓsiderāda ꝓditio artꝫ medicīe. cōditio egritudis. z ꝓditio ita.⁹ plone egrotātꝫ. Et ꝗtuz ad pmū clarꝫ est ꝙ medicīa sic ꝗlibet ars ē inuēta ꝓ iuuamē tū vni⁹ ad alterꝫ. z piuamentū posteriorꝫ ad pores. qa semp posteriores se hūt ꝓ additamētum ad pores. i m phm. ij. metb. Un sic cōplemētū artꝫ medicīe ē iuentū ꝓ multoꝝ experientiā. sic cōplemētū cure egritudis dꝫ fieri rōnabiliꝫ ꝓ plurīū medicoꝝ collocha z lniam. Quātū ad scōm. i. pditionē egritudis. hec qnqꝫ est occulta. vni medico ꝓ sigꝫ q apparet. cui⁹ cām ꝓ illa sigꝫ vl ꝓ alia ali⁹ cōgiscere pōt. Quātū ad tertiū. i. pditionē itatus in/ firmi ptz. qz ꝗtū i statu sublimiori tāto in pculo maiori ꝑsistāt. Ponūt enī oēs iodū z emulationē multoꝝ. z pro/ pter dignitatē quā hnt quib⁹ multi inuident z ꝓpter tu/ rbīā quā exercēt in reos quib⁹ malicia placet. Un legi/ tur in epla ad alexandrū. reginā indoꝝ misisse ei mul/ tā mūera ꝑciosa z inter cetera puellā pulcerrima vene/ no nutritā. z q ia ipsa erat in naturā serpētis venenosi. hac intētōe vt cognoscēdo eā toxicaret z piret. ꝫ ꝑmo/ nit⁹ abstinuit ab ea. Et sic ad diligētioꝝ cura adhiben/ dam z oēm sui⁹pitionē remouenda. tuti⁹ est magnos vi/ ros hīe plures medicos ꝗ vnū. Qui aūt nō pnt ꝑtes hīe z nisi vnū cōducere. sint vno contenti.

Nota breuiter pctā .§. VII

ḡuia medicoꝝ. Primo si ignorātes notabile exercēt ar/ tē medicīe. iputat enī eis mors infirmoꝝ vl aggḡuatio. ar. cē de iiu. z dam. c. si culpa. Scōo cū sint pīti vl ꝓpter negligētiā vel alīs occupatiōes nō aspiciunt libros nec diligenter puidēt bis q puidēda sūt. vt i dicto. c. Tertio qñ dāt medicinas z remedia ꝫ salutē aiaꝝ. vt pcurādo abortū vl aliū malū suadēdo. cē ō pe. z re. c. cū infirmi/ tas. Quarto qñ nō ꝺducūt ifirmū aduocādū sacerdotē ad faciēdū ꝓfessioꝝ. vt i dicto. c. cū infirmitas Quinto cū nō visitāt infirmos pauper⁹ ḡs nouerīt qz eis nō soluūt. cū nō possint dis. lxxxij. §. j. Sexto cū medic⁹ pcoḡscēs mortē infirmi ꝫm artē medicīe. nō cū vel penites vel cō/ fessorē aulsat vt sibi puideat de sacris vl de testamēto si expedit z hmōi. timēs ne ex hīs deterē⁹ ie hēat vl displi cear sibi vl suis ꝫm Jo. neapol. i. qōlibet. Septio cum nō adhibet diligētiā i medicinaꝝ ꝓfectōe. nisi sit certe exptus ō solertia z fidelitate aromatarij q mīra sophi/ stica aliqñ i eis ponūt. Octauo cū detinet infirmū i in/ firmitate diuti⁹. vt pl⁹ ex freqntatōe lucrent cū cq bene citi⁹ possent librare. Nono qñ sine cā rōnabili ꝺducunt debiles ad frangēdū ieiunia eccīe vl ad comedēdū car/ nes dieb⁹ phibitis. z mlto magꝫ cū eq faciāt obloquen/ tes ō ieiunijs eccīe z abstinētijs. Decimo ō emulatiōi/ bus coꝝ admicē ex qb⁹ se iactāt de aliqb⁹ curꝫ supbien/ do z socios deprimūt vituperando curas coꝝ.

Titulus. viij. de statu mercatoꝝ z artificum. De exercitio artificum. Lapl'm. j.

Exhibit hō ad op⁹ suuꝫ

er ad oparionē suā vsqꝫ ad vesperam. Pōs. cū. Prima pfectio cuiuslibet creature ē ꝑm⁹ act⁹ ei⁹. i. forma substātial'. ptz. ij. ō aīa. vt i hoīe aīa rōnalis Scōa ꝙo pfectio seu scōs act⁹ est opatio ei⁹ q ab ea pce dit ꝓ qua manifestat ꝙ tus ei⁹. Nec enī creatura aliq ē que nō aliq̄d opet vl opari possit z frustra ē potētia q nō ꝺducit ad actū. de⁹ aūt z natura nihil facit frustra ꝫm phm. ij. ō aīa. z. ij. ō celo z mūdo Un z cōmētator. ij. metbaphi. dic q sic⁹ aufert opatiōes a reb⁹ aufert cēn tias rez. Ulcia etiā felicitas hoīs i opatōe ei⁹ ꝓsistit per opīa. vt dic Arest. j. z. x. etbi. Et de ꝑ hoīe ō. q posuit cū i paḋiso voluptatꝫ. vt operet. Ben. ij. Et ꝫ op⁹ eius eēt ꝑncipal'r spūale. ō q xps Jo. vj. Opami non abū q pit ꝫ q pmaneꝝ i vitā eternā. s. meditādo z ꝓplando diuina. Erat tn z aliqñ op⁹ corpale. nō q̄dē ad necessitatē ꝫ ad delectationē mētale ad explēdū vires nature. z ex inde magꝫ ad recoḡscēdū res ipas z creatorē i eis. ꝫ de paḋiso expulsus ꝓpter pcm̄ necitat⁹ ē ad opādū terrā dicitūq ē illi. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo Ben ij. vt ꝓfrues rc i vita opta re operi vñ viuas. z pcures tibi cibū donec reuertaris in terrā. z sic exibit hō ad op⁹ ꝫ. ad op. s. vsq ad vesperam. i. vsq ad mortē q est sero z finis vite sue. Et ita in his opib⁹ exterioribus imergitur vt raro sciat reuerti ad opus suū ꝓpter q ad qō est factus ꝫ ad deū cognoscendū z diligendū z fruendū. Nam vt dicit magister sentētiaꝝ. li. ij. dis. j. c. vj. Fecit deus ra/ tionalē creaturā. vt summū bonū intelligeret. intelligēdo amaret. amādo possideret. possidendo frueret. et ita est summū z pfectū opus. Ubi sciendum q hō. exit ad opus suū in mūdo ito tribus modis.

Ad opus virtuale deo principaliter monente.

Ad opus crimīale diabolo internaliter suggerēte

Ad opus manuale ingenio naturaliter agente.

De ꝑ dic Esaias. xxvj. c. Dia opa nra opatus es i nob ꝫ tu de⁹. z loqt ō opib⁹ ꝫtuosis ō qb⁹ etiā xps ait. Jo. xv. Sine me nihil potestꝫ facē. s. bonū. Dicit tn op⁹ vir/ tuosū hoīs op⁹. qz ibi coopatur libertꝫ arbitrū ei⁹. non eni iust⁹ trahit animā. ꝫ amore ꝫm Aug. s. ad bonū op⁹ Et inde efficiūt nra opa ꝓpter meritum. Apocal'. xiij. c. Opa enī illoꝝ sequūt illos. illoꝝ. s. bonoꝝ hominū se il. Lū enī de⁹ remūerat merita nra coronat munera sua. i. opa bona q vt faceremꝰ ab eo accepimꝰ. De scōo aut dus Jo. viij. Uos facitꝫ opa pris vri. s. diaboli. s. faciē/ do q ipe suggerit mala diaboli eni sunt ꝓpter suggestio nē. Un Hiero. Sic enī in bonis opib⁹ nris pfectio est de⁹. qz nō ē volerꝫ ꝫ dei miserērꝫ rc. Ita i mal'opib⁹ scz ptis semīa nra sūt ieētiua z pfectio diaboli. ō pe. ti. ij eni inqt. qō tu sane intelligēdū ē qz nō eo mō diabol⁹ opat i mal'nris q de⁹ i bonis opib⁹ nris. Ha de⁹ effi/ cacit mentē mouēdo ad bonū. diabol⁹ mentē ꝙ ima/ ginationē z sensualitatē incitādo ad malū. sic q potri/ geret alicui pomū delectabile ad edēdū. nra aūt sunt ꝙ spontaneā volūtatē. Un Amb. Qō possum⁹ nō facē re ḡ alīs. xv. q. j. c. illa. Et qz opa nra ꝓpter illa dānabīt punit ḡs. ꝫm illō. Ro. ij. Tribulatio z āgustia i omnē aiaz opātis malū. iudeo ꝑmū z greco. De tertio ope ꝺz Eccs. ix. c. qōcūq pōt manꝰ tua instāter opare. Exibit hō ad op⁹ suū rc. Alīs q̄dē aialib⁹ natura ꝓuidit ō vi/ ctu. vestitu z armis ad se defendēdū sine ipoꝝ ope. hoī ꝫo ōdit rōz ex q̄ excūdo ꝙ discursū ad actū ꝓsideratōis z iuestigatiōis ꝙ opa exteriora diuīoꝝ exercitioꝝ sibi ꝙ uidere possit ō victu z vestitu z defensione a nocuis et quasi ad oīa opa exteriora hoim ad hec ordinanꝫ. Exi/ bit ḡ rc. Ubi de ipis opib⁹ corpalib⁹ tria nota.

Bonā ꝓscientiā. ibi. exibit homo ad opus suū.

Debitā conuenientiā. ibi. ad operationē suam.

Debitā ꝑmanentiā. ibi. vsq ad vesperam.

Quātū ad primū in .§. I.

opib⁹ exterioribus artiū dꝫ hō exire ō potētia intellectus ad op⁹ suū ieri⁹. s. ad actū discussiōis mētal' de qlitate operatiōis artꝫ sue. vt nō solū operōz faciat exteriorē ꝫm regl'az artꝫ illi⁹ ꝫ eriā ꝫm regl'az ꝓscie bone. Un aplus ad Gal'. vj. c. ꝓbet aūt vnusq̄sq op⁹ suū. i. examinet.

Si est rectum in intentione.

Si est licitum ex improhibitione.

Si est congruum in discretione.

Ca.1. De ope artificū Ca.2. De diuersis ꝓtractib⁹

De ꝑ dicē Amb. Intērio opi tuo nōmē ꝑponit. nā cuⁱ⁹ finis bonⁱ ē. i. itērio q̄ respic finē. tpm q̄z bonū ē. s. opⁱ⁹ nūs bonⁱ finis sc̄i itērio pōt opⁱ⁹ reddē bonū. sic nec in/ terio dādi vł ynā i furto ꝺ̄ co excusat a pcto. Dz g̃ i oi ex/ ercitio arꝫ bn recta itērio. vt finis remotⁱ⁹ z vltimⁱ⁹ sit deⁱ⁹. fm illꝺ apli. j. ad Loꝛ. x. c. Dia q̄ facitꝫ i verbo vel opē gl̃iaz ꝺi facite. finis ꝓpinquⁱ⁹ sit aliq̄ ꝺ̄nabile. vt subuētio sue necēitatꝫ vł ꝓfectio fm illud apli ad Ephe. uij. c. Opet manibꝫ suis vt hēat vñ tribuat necēitatem patiēti. Cū enī oīa agāt ꝓpter finē. hō q̄ fac opⁱ⁹ agricul/ ture. lanificij. arꝫ fabrł z hmōi. finis ꝓpinquⁱ⁹ intrⁱ⁹ est Thimo. v. c. Dignⁱ⁹ ē enī operⁱ mercede sua. finis mer/ cedis sue ꝺz cē vt ex ea possit se z alios gubnare z. puidē fm statū suū. finis sustētatiōis sui z suoꝝ ꝺz cē. vt pos/ sint viuē ꝑtuose. finis ꝑtuose viuēdi ē ꝓsecutio gl̃ie. vt semp bn viuē. z sic ꝺ̄ ꝙ ad vltimū ꝺz hō exire ad opⁱ⁹ su/ um i gl̃iaz ꝺi. Scꝺo ꝺz attēdere vt opⁱ⁹ illꝺ sit licitus z nō ꝓhibitū. oduisti oēs q̄ operāt iniq̄tatē. ait ꝓpha ad do/ minū. ps. v. Iniq̄tatē opat̄ q̄ fac artē vł operatiōnē illici ꝓfessoꝝ faciēdo taliꝫ illos vł vendo. Negociatio q̄ ad clericos. Vñ Aug. Formicari nūq̄z ls. negociari aliq̄n ls dis. lxxxvij. formicari. Tertio ꝺz ꝓbare opⁱ⁹ suū si est cū discretiōe. nll̄m ē enī ꝑtuosū opⁱ⁹ nisi debitꝫ circūstā/ tijs vestiat. vt. s. fiat debito tpe. Vñ dñs Exo. xx. sex ꝺies opabꝝ. septīa ꝺie sabbatū dñi ē. Oīne opⁱ⁹ ꝑtule/ no facietꝫ i eo tc̄. z sic de alijs circūstātijs. vt debite ob/ seruet z impleat illud apli ad Colo. j. In omni ope bo/ no. fructificātes. fructificat quis in ope bono. qn illud cū debito modo agit. Si enī recte offeras z nō recte di/ uidas. peccasti. dixit dñs ad Layn. Beñ. uij. fm tamē transsationē. lxx. nō nostrā. id est si facias opus ꝺ̄ se bo/ num. vt sacrificiū z huiusmodi. z nō cū debita circūspe/ ctione peccatū est. vt exponit Grego.

Nota scꝺo aptā cō. ¶. II.

Ueniētia i opib⁹ exterioꝛib⁹ mechanicꝫ. ꝺ̄ quib⁹ loq̄mur q̄ ꝺic ad opationē suā. Opatio exterioꝛ bois pōt ꝺici ē ad illā. Delectatio fm pḧm pficit opⁱ⁹ cū q̄ ds inclina/ tur ad ynū opⁱ⁹ nō malū nāl̄r cū natura delectabil̄r ope/ rek applicādo se ad illꝺ exercitiū pcedit ad pfectionē illⁱ⁹ arꝫ. Sic enī a natura habem⁹ inclinatiōes ad ꝑtutes. vñ vnⁱ⁹ magⁱ ad vnā vt ad iusticiā. aliⁱ⁹ ad fortitudinē. aliⁱ⁹ ad misericordiaz magⁱ. q̄ ad alias. ꝓpter qꝺ ꝺixit. Job. xxj. ab infantia creuit mecū miseratio. z de vtero mr̄is egressa est mecū. Et moral. Sene. Semīa i nob. ꝑtutū sūt sparsa. ꝙ exercitio nr̄o postea pficiūt. Et sic etiā fm Alber. magnū. boīes a natura docibles iclinant ad scīe/ tias varias fm q̄litatē cōplexionū. Nam melācolici ad poeticas. flegmatici ad morales. sāguinei ad nāles. cole/ rici ad marhematicas vł metaphisicas. Ita z ad cetera opa mechanica z artes vnⁱ⁹ inclinat magⁱ ad vnā aliⁱ⁹ ad aliā. z nāli istinctu z diuīa puidētia ꝑtiā disponente et tāuarias opatōes artificū ispirauit mētib⁹ hoīm. Ex quib⁹ ꝺz cat g̃ hō ad opationē suā. i. ad eā artē quā iudicat sibi magⁱ⁹ conuenire z cōplacē. Et ꝺicit Hugo de san. victo. q̄ opationū humanaꝝ exterioꝝ triplex est inuenīt differētia.

Triplices opatiōes bois.

Nam ad quedā cogit necessitas.

Quedam inuenit cupiditas.

Quedam induxit vanitas.

Cogit vtiq̄z necessitas ad opus agriculture q̄ si vult fructⁱ⁹ terre colligē vñ comedat z bibat. opter q̄ opet co/ lēdo terrā ꝙ terat aliū vñ ꝺr. Prouerb. xij. c. Qui operatur terrā replebit panib⁹ z cōuersio. egestatē opata ē manⁱ⁹ remissa. s. ad opandū. Et Eccl ꝺr. vij. c. Nō oderꝫ labori/ osa opa z rusticationē creatā ab altissimo. Nā deⁱ⁹ eā in/ stituit. q̄ vt ꝺr Beñ. iij. Emisit deⁱ⁹ adā ꝺ̄ paradiso ꝙ volu/ ptatꝫ. vt operaret terrā ꝺ̄ q̄ sūptⁱ⁹ ē. Et pⁱ⁹ diluuiū vbi ꝺr Beñ. ix. Noe vir agricola cepit exercē terrā z plātauit vineā vt colligeret vinū qꝺ puⁱ⁹ ingrabat. ꝙ vt ait Amb. Nec vinū suo pepcit autori. ꝙ ebrietas illⁱ⁹ suadet nob sobrietatē. dis. xxxv. sexto die. Cogit etiā. necēitas vite hu/ mane ad opa pastoꝝ accētiā lanificij z linificij. z opa q̄ bis defuīt. ꝙ vestitu hūano sibi necessario. Et ꝓmas quidē vestes deus fecit. vt ꝺr Beñ. iij. q. fecit deⁱ⁹ adam et eue i ꝑ exilio positꝫ. tunicas pelliceas. Non inqt Amb. sericeas ꝙ pelliceas. habitū. s. būilitatꝫ z pñc. nō vani/ tatꝫ z iactātie. Et ꝺ̄ sapiēti mlīere ꝺr. puerb. vlti. Quesi/ uit lanā z linū z opata est ꝓsilio manuū suarum. s. ve/ stes. nā stragulatā vestē fecit sibi. Et ꝓmus pastor fuit a bel quē secuti sūt i ꝑ. iacob pr̄iarcha cum filijs suis. Pri/ mus edificator hīrationū z ciuitatū fuit Layn q̄ edifi/ cauit ciuitatē nomē ꝑponēs filij sui enoch Beñ. iij. Nā pr̄iarche abraā ysaac z iacob nō i ciuitatib⁹ vł palatijs ꝙ i tabnaclis hītabāt. quoꝝ tēroꝝ seu tabnaclorꝝ ꝓ/ mus operator fuit iabel. Prim⁹ aūt malleator z faber in/ oīa opa ferri z eris fuit. Tubalchaim vt ꝺr Beñ. iij. c. et sic paulatī artes necessarie iuēte sūt. Opatio exte/ rior iuēta a cupiditate ē negociatio. Vñ phs ꝺicit eā hīe i se turpitudinē. q̄ ꝺefuit cupiditati cū fiat ꝓpter lucrū q̄ cupiditas i ime sū. crescit ꝛfinē nescit. Uel tn ē q̄ etsi i se turpis sit. pōt tn aliq̄ bono fine honestari z licita fi/ eri. puta ꝓpter sustētationē familie sue vł subuētionem paupeꝝ ex moderato z iusto lucro. Primi negociatores q̄s i sacra scḧra inuenio fuerūt ysmaelite q̄ descēderūt ex ysmahel filio agar. vñ dicūt agareni. i. saraceni. ꝺr enim Beñ. xxxvij. q. trāseūtib⁹ negociatorib⁹ madianitꝫ q̄. s. portabāt aromata z alia i egyptū vēdiderūt ysmahelitꝫ Joseph frēs sui q̄ hysmahelite vēdiderūt eū i egyptū. De his ꝺr Baruch. iij. filij q̄z agar. i. saraceni q̄ exq̄sierūt scīē tiā z prudētiā q̄ ꝺ̄ terra ē. negociatores terre viā sapie/ nē itellexerūt. Et quē vt sūmū ꝓphaz z q̄si deū venerant saraceni maledictū machometū. primo fuit negociator ꝙ i pcessu tpis malicijs suis cū q̄daz heretico iacobita adiut⁹. illos rudes z bestiales boīes sua pessima et fa/ tua doctrina decepit. Et q̄ inimici sūt xp̄ianoꝝ faciētes negociationē ꝺ̄ eis q̄n capere pñt vł puertē ad eoꝝ pfidi/ am. nō eccl̄ia statuit p exuagātes Nico. q̄rti clementꝫ. v. Jo. xij. q. negociatores vł aliꝫ q̄cūq̄z ñ deferāt ad fras eoꝝ q̄cūq̄z meramonia sub penis excōicatiōis papalis z aliaꝝ penaꝝ. Opatio hec plena piculis ē z fraudib⁹ z aliq̄n mixta vsurꝫ vt no. exꝑ ꝺ̄ vsu. c. i ciuitate. z. c. nauigā/ ti. Vñ oclos apl̄i. Vñ Cris. ꝺicit sr Matb. Nll̄s xp̄ian⁹ ꝺz cē mercator q̄ mercatoꝛ nūq̄z ꝑtꝺo placē ꝺi. lxxxvij. cijcies. qꝺ ꝺic b. tho. esse intelligēdū ꝺe his q̄ ponūt fi/ nē suū vltimū i acq̄sitiōē lucri seu pecunie vł ꝺ̄ exercēti/ bus illicitas negociationes. s. cū vsurꝫ piurijs fraudib⁹ z hmōi. Vñ z Lasiodoꝛ ꝺicit ꝺis. ead. Negociatores illi ꝺ̄ tēplo eijciunt q̄ p immoderatū pecunie ambitū merces suas polluūt plⁿ onerātes piurijs q̄z pcijs. Ponūt illa. c. eijcies. z. c. qm̄ p palea. Vñ z aliq̄ libri nō hñt ꝙ sunt optimū gḋuū. Dicit etiā Crisо. i dicto. c. eijcies quēad/ modū q̄ ambulat iter duos īmicos volens ambobus placere sine alloquio mali esse nō pōt. sic mercator sine mendacio z piurio esse nō pōt. Sz substātia raliū sta/ bil̄ē nō pōt. nec pficit ad bonū qꝺ ꝺ̄ malo ꝙgregatur quēadmodū si triticū vł aliq̄d tale cernas i cribro. duz huc illucq̄z iactat. oīa ḡna paulatī decrescū cadūt z tādē

Machometi negociatoꝛ

2a. 2e. q. 77. ar. 4 ad ꝓmū.

scribo nil remanet. nisi ster⁹. si ō substātia negociatoris nil remanet. nisi pctm̄. Nā z si legit i vita patrū de q̄dā mercatore q̄ vilis fuit a bto Pannutio heremita et eq̄pand⁹ i glia. q̄ tm̄ pānuti⁹ heremita sctissim⁹ magni meriti fuit apd deū. Attēde. q̄ ipe pānu⁹ exāmināt vitā ei⁹ iuenit q̄ totū lucr̄ expēdebat i pauperes xpi. vt pr̄ pauper̄ ab vsur̄ z p uriis z alijs illicitis abstinebat cū mag̃ deuotiōe vacās diuīs tpe suo. q̄ demū etiā dimisit op⁹ illd̄. Quis ē h z laudabim⁹ cū Ecci. xxxj. k. Oparto aūt tertia q̄ defuit vanitati ē illa q̄ defuit ornatui iactātie. vt ars serica i mag̃ pte. Nā ersi dños decent tales vestes. z reginas. vt Hester scīā z aliq̄ reges scīi se ornātes. Sz milti abutūt̄ q̄s nō decet Und̄. j. ad Thimo. ij. c. ait. Nō i veste pciosa auri z argenti z margarit̄. imo vt ars reticelloz z recamature i vestib⁹. z p̄ forate seu scāpature. z purpure ceruse ad colorādū facē et hmōi. ad q̄d defuiūt nisi vanitati. vt dici possit illd̄ Piere. lj. c. Opa coz vana. z risu digna. vnde Crisо. dicē sup matb̄. q̄ ab arte calceoz z textoz multa abscondere opter. Etenim ad luxuriā deduxerūt necessitatē ei⁹ coz rumpentes aut mali artī commiscentes.

Demū quantū ad .§. III.

rtiū opter bre in opib⁹ z artib⁹ istātiā z pseuerātiam Nā vt dic̄ Anaclet⁹ papa. In vno q̄z artū ope mr̄ iuenit istātia. di. l. xxxiij. nihil. z b. ē q̄d dic̄ Ps. vsq̄ ad vesperā. i. vsq̄ sero. p tinuādo. nō paz opādo z subito dimittēdo. vl vsq̄ ad vespaz. i. vite terminū q̄d est. ō alijs q̄s istabiles q̄ oī die mutāt vnā artē. bi sūt sciles filio in cōstātie. ō q̄ dic̄ Boet. ō eo narrās i li. ō scolariū disciplina. q̄ cū pr̄ ei⁹ posuisset ad opa diuerse artes. q̄. subito attediabat cū vnā ichoabat. demū oēs renuēs interrogāte patre q̄d facere vellet. Rñdit se velle fieri asinus vt salmā ferret. Sed cū alīq̄s in opib⁹ alicui⁹ licite artē bene viuendo pseuerat vsq̄ ad vesperā. i. finē tūc facto sero. i. vita deficiente dicit dñs. voca operarios z da eis mercedem. Matb̄. xx. scilicet glorie.

De diuersis generib⁹ contractuū. Lapīm. ij.

Ctaudū q̄ i trās lati

one rez q̄ fit p̄ p̄uatas psonas aliq̄ transfert dñium rei. aliq̄ solū vsus rei retēto dñio. Et p̄mū fit sex modis. Primo p liberalē donatiōe rei nisi benuolētia q̄ ōr donatio ō q̄ infra dicēt ti. x. c. 4. z. j. Alijs q̄nq̄ mōis fit p dationē illiberalē. q̄ videlz trāsferens vnā rē expectat ab alio aliq̄d eq̄alēs ei q̄d trāsfert. Et p̄im⁹ mod⁹ ōr pmutatio cū videlz trāsfert dñium alicui⁹ rei vtil. p alia re vtili. puta frumētū. p vino vl pān⁹ me⁹ p lana tua. vl pāno serico tuo. vl pecunia mea aurea. puta vn⁹ florен⁹ p pecūia tua argētea puta p grossis. xvij. vl circa. Istō tn̄ vltimū solet dici cābiū cōiter. alie ño p mutatiōes vulgariter dicūt baracti. Alī⁹ modus ōr i vno trāsferētiū dñium rei cū altero emptio z i altero vēditio q̄n. l. trāsfert dñium rei vtil. puta frumenti. vini. aīaliū. domoz. agroz z hmōi p numismate vl ecōuerso q̄z enī difficile erat semp res vsuales imediate cōmutare i alias res. iō iuētū ē mediū p q̄ tal cōmutatio fiat. Et h medium ōr numisma seu pecunia nūerata. z cōmutatio rei vtil. p numismate ōr vēditio. Cōmutatio numismatis. p re vtili ōr emptio. Ultim⁹ mod⁹ ē cū fit permutatio numismatis. p numismate. sz cū expectatōe tpis et i eo q̄ dat pecuniā ōr mutui datio i eo q̄ recipit pecuniā z expectat ad reddēdā pecuniā ōr mutui acceptio. p mutuū enī trāsfert dñū pecūie i accipētē. Et isti cōtract⁹ sex sūt licīti. si cū debito mō fiāt illicīti cū iuste fiūt Nā donatio si fiat p eū q̄ nō pōt donare. vt ē religiosus. iuste ē z nō tenet. z si fiat iuste cā vt ob turpitudinem pctm̄ ē. ar. di. l. xxxvj. donare. Permutatio rez cū fit sine fraude licita ē. vt pz ō re. pmuta. p totū. Si cū fraude pctm̄ ē. z videt ad bāc reduci Jctus inoīati. l. do vt des. z do vt facias. vl facio vt des. Emptio z vēditio licita sūt nisi fiat excessus pcij i vendēte notabil vel diminutio i emēte vl fraus vl vsura ipl̄icita. pter expectationē tpis. vt ex ō vsu. c. i ciuitate. z. c. nauigāti. Datio mutui q̄ ē circa res q̄ vsu ꝛsumūt̄ vt frumētū vinū z hmōi vl distrabūt̄ vt pecūia nūerata cū fit gr̄ vt nil expectet vltra suū capitale z benuolētia ex obsequio licita ē z pīa op⁹. Si aūt aliq̄d tpal vtilitatis expectet. vñ principaliter mouet ad mutuādū illicita ē z vsura. ar. xiij. q. iij. si fenerauerit. ex ō vsu. c. ꝛsuluit. Mutui acceptio licita est nō solū cū fit gr̄ sz etiā cū fit sub vsur̄ q̄n. l. ad h moueтur necessitate. nec inducit mutuātē ad vsurā faciēdum vt sibi dñio ei⁹ rei. Et h⁹ trāslatiōis sūt sex modi q̄si correspōdētes dict̄ sex mōis q̄b⁹ trāsfert dñiū rez. Nā hmōmō. l. donatiōi corrñdet dictū cōmodatū q̄d ppie ē rei gr̄ equū. libr̄ū domū z hmōi. vt vtat ad certū tps z liquid vtēdo ꝛsumit vl destruit vt cum q̄s cōmodat alicui ei⁹ Jc⁹ ē ō se. sic dictū ē ō donato. Permutatōi corrñdet mutua accōmodatio p dictam reruz. pura tu cōmodas mihi equū tuū z ego bouē meū. vl tu vnū libr̄ū. et ego tibi aliū libr̄ū. tu vnā domū z ego vnū agrū. z totū z sine fraude i mixta licitū erit. Emptioni corrñdet ꝛductio z vēditiōi locatio q̄ pūt esse ō reb⁹ mobilib⁹ z imobilib⁹. q̄ tn̄ nō ꝛsumūt̄ vsu z ista nō fiūt gr̄tis. sz cū dato p̄cio p tali vsu. puta cū accipit equ⁹ ad vecturā p tali p̄cio vl dom⁹ ad pēsionē vel ager ad colēdū. p mercede vl ad affictū vl cū q̄s locat opas suas psonales z alterē ꝛducit ad laborādū. totū ē licitū dūmō iustū p̄cium statuat z fraus oīs tollat. Mā fraus z dol⁹ nemī debet p̄ocinari. ex ō risp. c. sedes. Mutuo nō rñdet ppie aliquid sed tm̄ tn̄ aliquā sil̄itudiez h⁹ modicā ad pign⁹ inclusum. Jct⁹. hz tn̄ aliquā sil̄itudiez h⁹ modicā ad pign⁹ in. q̄tū restitutura pecūia ab eo q̄ dedit pign⁹ ille q̄ accepit restituit pign⁹ z i pigrātiōe pōt ibi ee z nō ce pctm̄. nā si solū pign⁹ q̄s recipiat vt ō suo sit securus ita q̄ ō ignore nō ꝛsequat aliā vtilitatē licitū est. Si aūt de eo cō sequatur vtilitatem siue sit rei mobilis que ppie dicit pign⁹ siue rei imobil vt dom⁹ z ager q̄d magis ppie ōr hypotheca. puta q̄ vtit eā vl veste quā hz i pign⁹. vt tur domo hitādo vl hūdo ō ea pēsionē. agro recipiēdo fructū ei⁹ q̄ hz p pigre ibi ē vsura exp̄ssa. ex ō pig. c. illos. Tenet enī oēm fructū quē hz ex pigre cōputare in sortē. De hmōi Jctib⁹ hēs. s. ij. pte ti. j. c. ō vsura. Itē nota q̄ facē fraudē legib⁹ iuste ē. vñ z pctm̄. z vt dicit glo. sup. c. plerisq̄. xiij. q. iij. fac fraudē. legi q̄ ꝓba. legis fuat. sz mētē ei⁹ circūuenīt vt. ff. ō leg. l. fraus. Sz vt dicit regla iur̄ vltia i. vj. Certū ē q̄ is cōmittit in legē q̄ ꝓba legi ap̄lectēs Jō legi nitit volūtatē. Fit aūt q̄tuor modis fraus legi. Uno mō ō re ad rē. q̄n dat i fraudē vna legi. res. p alia. vt. xiij. q. iij. plerisq̄. vbi ponit exēplū de eo q̄ rōe pecūie mutate ne videat cōmittē vsurā nō pl⁹ petit q̄ mutuatā. sz q̄rit ex h⁹ enxenia carnū vl vini z hmōi q̄ pecūia estimāt. iste fac frandē legi. vñ z Jō legē vt ibi dicit. z. j. q. j. sūt nōnulli. z tal ē fraus maccdoniani. ff. ad macedo. l. iulian⁹. Itē fit fraus ō psona ad psonā vt cū q̄s sub psona alteri⁹ exercet vsurā. q̄si ipe nō sit vsurari⁹ cū i ꝓtate sit pctōr vsuran⁹. z teneat ad restitutionē ex q̄ ō pecūia sua fit. dis. xlvj. sic nō suo. z cū marit⁹ nō possit aliq̄d dare vxori. supponit aliā psonā cui det. vt. ff. ō dona. inter vi. z vxo. l. beq̄rō. §. fi. Item si fraus fit de vno Jctu ad aliū. vt cū mr non possit aliq̄d dare viro fingit se vēdere ei. vt. ff. ō dona. inter vi. z vxo. l. si sponsus. sic. xxj. q. iij. Si sacerdotes. vbi ponuntur casus

Permutatio.

Emptio

Mutuū

Fraus fit

ẜm vnā lecturā. Cū eṗs vl' sacerdos volēs dare nepoti
bus de reb⁊ ecclīe fingit lrē hr̄e cum eis ꝑ eccl'ia ⁊ facit
trāsactionē cū eis. Itē fit fraus de vno ꝯtu ad aliū vt
cū mulier nō possit fideiubere ꝯstituit se pncipalē debi
tricē. vt. ff. ad velleya. l. q̄uis. ⁊. xxxiij. q. v. mulierē.
De negociatoribus ⁊ campsoribus. ⁊ de diuersis generi-
bus cambiorum. Capitulū. iij.

Negociator

INcipiendo igitur ab
opibus negociationis q̄ videt̄ honorabilior ī ciui
litate hūana inter mechanicas. Negociator ꝓ
pŕie dr̄ q̄ rē cōpat. vt itegrā ⁊ imutatā vēdēdo lucretur
vt. Crī. dis. lxxxviij. ejiciēs. Et pōt dici esse triplex ge-
nus negociationis. q̄ vl' ŏ pecūia ad pecuniā. vl' ŏ mer-
cimonio ad mercimoniū. vl' de mercimonio ad pecuni
am. Et pma dr̄ cābitio vel cāpsio. Scda ꝑmutatio ad

Cambium

baratrū. Tertia emptio ⁊ vēditio. Et cābiū fit m'tis
modis. Primū dr̄ cābiū minutū. vt ŏ moneta argētea
vl' aurea ad ereā ⁊ ecōuerso. vt cū q̄s dat cāpsori vnum
florenū aureū ⁊ recipit ꝓ eo. v. libras ⁊ sol'. vj. si ē larg⁹ vl'
grossos argēteos. xix. ⁊ sic cāpsor retinet sibi q̄ttuor de-
narios vl' duos q̄ttrenos vl' vnū solidū ẜm ꝯsuetudi-
nē loci. Et sic ecōuerso qn̄ q̄s vult hr̄e vnū florenū lar-
gū a cāpsore dabit ꝓ eo sibi. v. lib. ⁊ sol'. iiij. vl'. v. illud ĝ
pl⁹ qŏ recipit cāpsor nō recipit rōe mutui. q̄ ibi nō est
mutuū. nec q̄ pecūia vēdat̄ q̄ ē iuēdibil' vt dic̄ Arch. ꝫ
rōe labor̄ quē subijt ī nūerādo pecūniā ⁊ expēsaꝝ q̄s
fac̄ ꝓ pēsiōe ⁊ mīstr̄. Rō eni labor̄ ⁊ expēsaꝝ hn̄da est.
ex ŏ vo. c. magne. Un̄ ŏ se tale cābiū ē licitū ꝫ fit illicitū
vl' q̄ pl⁹ accipiūt q̄ꝫ sit cōiter ꝯsuetū. vl' q̄ dāt monetas
diminutas ī pōde vl' nūero. ⁊ tenent̄ ad satisfaciēdum
vl' paupibus erogādū. Est aliŏ cābiū qŏ dr̄ ꝑ lr̄aꝫ qŏ
sic celebrat̄. dat q̄s cāpsori vl' mercatori florentie. c. flore-
nos restituēdos sibi vl' alteri ꝓ eo rome vbi ill' īdigebit
⁊ h̄ vt securi⁹ ⁊ apti⁹ hēat. ꝓ q̄ lr̄am cābij cāpsor fac scri-
berē alteri cāpsori rome. vt ad reqsitionē portātr̄ talē lit-
terā. tali det. c. flor̄. florētie receptos. ⁊ sic rome. c. florē. si
bi assignāt̄ ẜm lr̄am. Et inde campsor lucrat̄. siue ꝓpter
varietatē valoris monetaꝝ. q̄ cētū florenī q̄s florētie re
cepit cāpsor pl⁹ valēt q̄ꝫ valeāt rome. siue q̄ etiā rome
dabūt̄ cētū sine aliq̄bus solidis. aut etiam ecōuerso qn̄ ŏ
roma sibi faceret trasmitti pecuniā quā q̄s ibi hꝫ. ⁊ per
cāpsorē cū lr̄a cābij ex q̄ cāpsor lucrat̄. Et cum h̄ nō sit
mutuū nec vēditio pecunie. ꝫ ꝯtc⁹ inoiatus. do vt des
deseruiēs vtilitati hoim rōnabil'r q̄ inde lucret̄. rōne la-
bor̄ ⁊ expēsaꝝ ⁊ ꝑicloꝝ ŏ se licitū videt̄ seq̄strat̄ fraudi
bus. Nēo eni cogit̄ de suo facē bn̄ficiū. x. q. ij. ꝑcaric. ⁊. j
Coꝝ. ix. q̄s vnq̄ꝫ suis stipēdijs militat. Est tertiū ge
nus cābij qŏ dr̄ siccū seu sine lr̄a. seu ad libras grossoꝝ.
Et vna libra grossoꝝ sūt. x. ducati. Fit aūt sic tale cābiū
accipit q̄s. x. libras grossoꝝ florētie. i. c. ducatos a cāpso
re seu mercatore q̄s sibi restituē dꝫ hic ad mēsem floren
tie. ⁊ eo valore q̄ valebunt venetijs. c. ducati inde ad. x.
dies a die celebrati ꝯtc⁹. i. acceptiōis dicte pecunie. Et
si pl⁹ vult tenē dictā q̄ꝫtitatē centū ducatoꝝ de mēse in
mēsem renouat̄ ꝯtc⁹ mō ꝑdicto. Cōtigit aūt q̄. c. duca-
ti ī decīo die a receptiōe pecunie valēt venetijs q̄ꝫtū tūc
valebāt florētie qn̄ illos recepit. ⁊ sic cāpsor nil lucratur
aliqn̄ min⁹ valēt ⁊ sic cāpsor vl' mercator ꝑdit. q̄ illud
min⁹ sibi reddit̄ ŏ cētū valore q̄ min⁹ valēt. aliqn̄ plus
valēt. ⁊ tūc cāpsor lucrat̄ illŏ pl⁹. Et cōiter vt ī pluribus
casibus pl⁹ valēt qn̄ reddit q̄ꝫ cū accipit. q̄ꝫuis aliqn̄ vt
dictū ē valeāt min⁹ vn̄ ī capite āni semꝑ repit̄ ī lucro et
magno. Istŏ cōiter cēset̄ vsurariū q̄ ibi ē mutuū. ⁊ spes
lucri ī cāpsore. ex q̄bus duobus ꝑficitur vsura. xiiij. q. iij. si
feneraueri̋. Et h̄ sentire videt̄ Lau. ŏ ridolfis ī tractatu
ŏ vsur̄. nec excusat ꝑiculū vl' dubiū amittēdi. i. q̄ mi-
nus pn̄t valere illa cētū tp̄e redditiōis. tū q̄ in mutuo
aliq̄d spare nō ꝫ. arg. ŏ vsur̄. c. nauigāti. tū q̄ raro ꝯti-
git qŏ ꝑdit. De his eñ tribus generibus cābij hēs ī. ij. ꝑte
ti. j. c. ŏ. cābijs. Est ⁊ q̄rtū gen⁹ cābij qŏ freq̄nter mo-
dernis tp̄ibus celebrat̄ qŏ dr̄ ꝑ lr̄aꝫ. dissil'e tñ a scdo qŏ
dr̄ etiā ꝑ lr̄am. Et videt̄ q̄ddā mixtū ex scdo ⁊ tertio et
mag̃ trahi ad materiā tertij. Un̄ ⁊ vsurā sape videt̄. et
fit h̄ mō Petr⁹ indigēs pecunia florētie vel alibi exn̄s
petit a martino cāpsore vl' mercatore. c. flor̄. tūc sibi dā-
dos ad rōem cābij ꝑ venetias vl' barchinonā vl' neapo
lim ⁊ hmōi. qŏ ītelligit̄ q̄ petr⁹ faciet restituē ipi marti
no illa cētū venetijs barchino. vl' neapoli. put ꝯuētū ē
inter eos. eo valore q̄ valebūt illa cētū ŏ illa moneta q̄
ibi currit qn̄ lr̄a cābij pn̄tabit̄ ibi ī capite videlꝫ q̄nde-
ne vl' mēsis vl' plur̄ tp̄is ẜm distātiā loci a ciuitate vbi
repit̄ pecūia. ad ciuitatē vbi reddit̄. ⁊ sic mittit̄ lr̄a cam
bij. Et ipa recepta pecūia reddit̄ ꝑ factorē illi⁹ q̄ pecuni
am receꝑat ꝫ ŏ illa moneta ibi currēte. ⁊ ex h̄ cāpsor seu
mercator lucrat̄ q̄ cōiter pl⁹ ibi recipit q̄ꝫ dederit. ⁊ hoc
ratiōe variatiōis valor̄ monete date ibi. ꝫ etiam aliqn̄
nō lucret̄. vl' aliq̄d ꝑdat ipe mercator. Querit̄ vtꝝ h̄ sit
licitū ⁊ videt̄ q̄ sic. Nā sil'e videt̄ ac si q̄s ꝓcuraret ma-
gnā q̄ꝫtitatē hr̄e bononeoꝝ florētie. vbi vn⁹ valet vigi-
tiq̄ttuor denarios. ⁊ deferret eos bononiam vl' alio vbi
valerēt vigitisex denarios. Sꝫ h̄ nll's illicitū asseret ta-
le lucrū idustrie q̄ h̄ tm̄ dat ŏ bonon̄. q̄ꝫtū valēt floren-
tie. s. xxiiij. dena. Et bononie vl' alubi tm̄ ꝑmutādo cuꝫ
alia moneta. q̄ꝫtū ibi valēt. xxvj. denarios accipit. Qŏ
aūt accipiat pl⁹ duos denarios ŏ vno q̄ꝫ sibi ꝯstiterit
h̄ fac̄ varietas valor̄ monete mag̃ ī vno loco q̄ꝫ ī alio.
sicꝫ ŏ q̄buscūq̄ꝫ mercibus ꝯstat q̄ pl⁹ valēt ī vno loco q̄ꝫ
ī alio. Sic ⁊ ī dicto cābio videt̄. Sꝫ rn̄deri pōt q̄ nō ē
sil'e. Nā ibi nll'm ē mutuū vt. ptꝫ de se. ꝫ real' ꝑmutatio.
vn̄ ꝫ spare ⁊ q̄rē lucrū. In cābio aūt predicto q̄ꝫuis sic
noiet̄. tñ real'r videt̄ eē mutuū. Nā petr⁹ īdigēs floren-
tie pecunijs vt sibi ꝓuideat. accipit sub mutuo a marti
no illa cētū sub noīe cābij ꝑ venetias vel barchinon̄. et
hmōi. ibi restituēda. cū ibi nō hēat aliqn̄ mercimoniū
facē vl' inde pecūias ad se retrahē. Ex q̄ mutuo ibi resti
tuēdo martin⁹ sperat inde lucrari vn̄ vsurā sape videt̄
ar. xiiij. q. iij. pleriq̄ꝫ. Ad qŏ sati̋ fac̄ qŏ hr̄ ī directo-
rio iur̄. Ubi q̄rit petr⁹ q̄d iur̄. cū q̄s mutuat pecuniaꝫ
receptur⁹ ad certū terminū alteri⁹ gener̄ monetā vl' au
rū vl' argētū vl' aliā spēm. Et rn̄det dicēdū ẜm Hosti. et
Goff. q̄ si h̄ faciat vt ī expectatiōe lucret̄. vsurari⁹ est ex
q̄ fraudulēter ⁊ mala itētiōe fit ⁊ aliq̄d sorti accidit. xiiij
q. iij. pleriq̄ꝫ. ⁊ sic videt̄ eē ī ꝓposito Un̄ male pn̄t excusa
ri ab vsura mētali. Et ꝫ ī sum. astēsis dicat̄ licita eē cam
bia q̄ ars cāpsoria a q̄busdā theolog̃. l. iiij. dr̄ licita. tū
etiā q̄ vtil' ⁊ necessaria reipublice. sic ⁊ negociatio. tum
etiā q̄ curia romana vbi etiā exercet̄ tolerat. Ista nō vi
det̄ sufficē ad excusādū vsurā. Nā ꝯcedit̄ q̄ ars cāpso-
ria ŏ se sit licita. vt ī pmo ⁊ scdo genē cābij dictū ē ꝫ nō In pn. c.
in oī eo q̄ dicit̄ cambiū. q̄ in dicto casu nō videt̄ cambi
um sed mutuū sicut ⁊ negociatio q̄ꝫuis de se licite fieri
possit. potest etiam fieri cū vsura. vt in dicto. c. in ciui-
tate. de vsuris. et tunc nō est licita. Quod etiā dicatur
vtilis ⁊ necessaria reipublice etiā nō excusat. quia etiaꝫ
reipublice est vtile habere prostibula ad obuiandū ma
ioribus malis. et publicos feneratores ad subueniendūꝫ
indigentijs multorum. ne si eis non prouideret̄ vel sic
machinentur malū contra caritatem. ⁊ tamē nullus di
cit ꝓpter hec illa nō esse mortalia ⁊ damnabilia facienti
bus ea. Sic ⁊ in casu ꝓposito q̄ꝫuis sit hoc vtile mul-
tis. nō tñ excusat faciētes talia. cū vsura videat̄. Qŏ cu
ria romana tolerat etiā nō valet. q̄ nō ꝓpter h̄ intelligit̄
approbare cū n̄ ŏclarauerit h̄ licē. Nā ⁊ tolerat publice

rū mlrorꝫ curaliū.qꝝ forte male posset auferre.nec tñ dubiū est ꝙ nō approbat. Uñ.Cursō.Uō ꝓmittam⁹ nolentes ꝓcipiⁿ⁹ id est ꝓmittam⁹ tm glo.qꝝ malas hoīm vōlūtates ad plenū ꝓhibere no possum⁹.xxxj.q.j.hac roce ce ex de pōe.c.cū tadudū ōr.Mlta p parietem tolera mus q si a iudiciū deducerem⁹.cassarent.Unō saluo meliori iudicio videt rale cābiū sape vsurā qō tñ mlrū freqntat.Et mlros doctissimos ꝛ dcoz timentes audiuisse tenē. Uidet tñ talis campsor vsurari⁹ mētal' censendus.de q̄ vsurario.s.q̄ est mētalis dicunt Bern.Jnno.Boff.ꝛ Hosti.vt fert i directorio iurꝭ ꝙ inducēdus est i foro penitētali vt restituat p.c.Jsuluit de vsuris. Et inducēd⁹ est nō cōpellēd⁹.s.i iudicio ꝓtioso vt restituat.nec tanḡ vsurari⁹ est puniēd⁹.Sz q̄ ad deū vere est vsurari⁹ ꝛ sic accepta tenet restituē.qꝝ sola intentio facit vsurariū.qō ītelligit cū effectu q̄ḡū ad obligationē restitutiōis cā.s.qꝝ accipit vltra sortē vt.xliij.q.iij. p totū. Sic tal' i tali mutuo.qō cambiū ōr intendit lucrū al's nō fact⁹. Allj forte dicerēt nō esse mutuū sed cambiū realr.Sz vtrū vez sit ipi videāt.Nā si ipi appellāt Jcrū inoīatim.do vt des.etiā ibi pōt esse implicitus mutuū.vt aliqū ꝓtingit i Jctu emptois ꝛ vēditionis et ibi pōt esse vsura.de vsurꝭ.c.i ciuitate. Jn curia romano fit aliō gen⁹ cambij p cāpsores.qō videt magis esse illicitū ꝛ vsurariū.Nā beneficia vl' dignitates inibi accipiētes cū habeāt soluere annatā seu ꝓmos fruct⁹ beneficij vt ōz.p medietate camere aplice infra breue tps fm taxā q̄ ibi habet accipiunt plati seu beneficiati.ipe sub noīe cambij a cāpsoribꝫ soluēda aplice camere.obligātes se ad restituēdū ipa i prib⁹ illis vbi fūt bnficiati ꝛ de illa monera ibi currēte.ꝛ vltra lucrū qō Jsequunt variētate moneraꝝ ibi restituēdaꝝ volūt sibi dari tm̄ p cētenario.puta.v. vel.vij.vel plus ꝛ min⁹ fm diuturnitatē tpis maiorē vel minorē quā bñt expectare pecunie sue redditionē.Et instīm fieri facūt obligatōis debiti.nō solū pecunie mutuate.sed etiā vsure additē/ q̄ totū sit de capitali vt si mutuāt mille ꝛ cāpsores volūt bñe in prib⁹ illis mille ꝛ q̄nq̄gīta rōe mutui instīm Jnter mille q̄nquagīta mutuata tali tpe restituēda.vñ cū rōe dilatōis tpis ol⁹ petāt.s.q̄nquagīta.quō ab vsura possit defendi Jct⁹ tal' nō videt ar.xxxij.q.iij.si fenerauerit.cū.c.sc.ꝛ ex de vsurꝭ.c.Jsuluit.ꝛ.c.i ciuitate. et dist. lxxxviij.ejiciēs. Solēt aūt tales cāpsores excusare tale lucrū rōe piculi dicētes.qꝝ si plat⁹ mozerēt in via amitterēt totā pecuniā mutuatā vl' certaz sine causa mortis posset ꝓtingē q̄ in prib⁹ sibi nō restitueret. Sz non videt ita.Nā nisi cēnt i curia p.b⁹ securi ō pecūia mutuata p satisdationē aliq̄z ibi exhibitū nō mutuarēt. Et si obijciat p exēplū a sili. Nā Jcedūt doctores q̄ cū volēs ꝛ intēdēs actu de pecunia quā bz negociari.sperās inde lucrū verisiliter ꝓuenire.q̄dā b̄ sentiens ꝛ scies indigēs pecunia illū rogat q̄ illā pecuniā cū q̄ est patus negociari ꝛ lucrari sibi mutuet.ꝛ ꝓter b̄ sibi dabit lucrū q̄ i illo dubio pōt rōnabiliter estimari licite posse mutuare ꝛ lucrū illō accipe.nec ē vsura sed vt interesse petit i.sui⁹dāni vitatio cū nō moueat ex intētōe lucrādi ex mutuo qō ē vsura.Sz fuit ēdi ꝓpio cū vitatione tñ sui dāni.Nemo enī dz cū iactura alteri⁹ locupletari. de reg.iur.li.vj.Dicūt tñ q̄ si cū realiter fit ꝛ sine fraude nō Jsulēdū.ne p̄b⁹ apiat via fraudib⁹ ḡ a sili licitū vī in casu nr̄o.Nā cāpsor ex carētia pecunie quā mutuat p illo tpe ñ pōt cū ea negociari.ꝛ sic patit iacturā.Rñdeo q̄ nō ē sile'qꝝ ille ō q̄ posit⁹ ē casus.intēdebat ꝓncipal'r dare se negociatōi ꝛ pecuniā exercē i negociatōe lucrativa. A casu autem est q̄ mutuet poster⁹ peteti sibi. vt fuiat amico i q̄ tñ vult se idēne fuare.Sz cāpsor ꝓncipal'r ītēdit exercē tle mutuū qō cambiū vocat. nec illi placet mutuat vt fuiat.sz vt magꝭ lucret.qꝝ magꝭ ꝙtā illā lucrat q̄ḡ p via negociatōis ꝛ intētio lucri ex mutuo ipliciro vl' explicito facit vsurariū. vt i dicto.c. si fenerauerit.q.iij. Di etiā fūt mediatores in simoniis.q̄ fūt i curia offerētes munera intercedētib⁹ p bnficijs obtinendis p plat⁹ suis amicꝭ vñ ꝛ ḡuiter offendūt.ꝛ bi sunt numularij de rēplo ejecti. Johā.ij.c.d⁹ quib⁹ etiā ōz.j.q.j si qs cps. Si qs mediator rā turpib⁹ ꝛ nefandis vadit et acceptis extrenet.si laicus est anathematizet. sed per exuagantē tales fūt excōicati. De isto vltio cambio habes etiā supra in.ij.parte ti.j.c.de vsuris.

Negociatores insup .§.I

i secl'aribꝫ aliqñ se exercēt vt inde lucrēt ꝙ cū debite fit nō videt illicitū ꝛ fieri pōt securital'i mercimoniis.i pecuniis ꝛ ip sonis. Et i mercimoniis qdē siue p mare siue p terrā deferēdis pura per⁹ bz mille florenoz valore in mercimoniis i naui ō flādria.anglia.vl' hispania plias deferēda.dubitat vl'rumet ō submersiōe nauis vl' captura a piratis.dat vl'offert marcino.v.vl'.x.p centenario pl⁹ vl'min⁹ fm q̄ pl⁹ vl'min⁹ rumet ō placito placeat sup his fiēda.cū assensit sumēs i se piculū rōe dilationis lucri. Jlle igit marcin⁹ acceptat ill'.v.vl'.x.p cētenario si merces salue Jducunt sibi remaner illō lucrū rōe dicte securitatis. Sz si nauis piret vel capet ab hostib⁹ marcin⁹ tenet ō mille florenos.p securitate facta. licitus reputat tale lucrū rōe piculi qō subijt. Nec enī pōt dici ibi ee mutuū.cū nil mutuet.nec lucrū turpe.cū nec iuxta phibitū ꝛ vtilitati deseruiēs hoīm.nec ob.c.naviganti ō vsurꝭ.qꝝ illō bz locū.s.suscipiēs i se piculū mercimonij si aliq̄d peapit ō meraty.ōr vsura.qn videlz illō pertit nō rōe picli.Sz rōe muti facti ei cui⁹ fūt merces vt notat Jo.cal. Et idē dicēdū ō meraty deferēdis p trā per loca piculosa. Jn pecuniis nota exēplū.Petrus petit a marcino c.sub mutuo siue ḡtis si pōt siue sub vsura cū indiget.ꝛ cū nō Jfidat ō petro marcin⁹ exigit securitatē seu satisdationē p eo. Albert⁹ negociator vl' cāpsor q̄ bz magnū creditū vl'q̄cūq; ali⁹ satisdat p eo ō illis.c.sz te hac satisdatiōe vult uo ꝓcētenario.vtrū licite acciat illa duo.p scpta satisdatiōe videt dicēdū ꝙ si nō ē oīno securis satisfactor.vt qꝝ pōt fallere. tūc videt licitū rōe piculi.qꝝ si ille nō solueret.i.pncipal'r̄ set satisdator soluē.sz si ē oīno secur⁹.vt qꝝ certū est illū bñe tot bona. q̄ satisdator nō habebit ipe reddere vel laborare.nō videt tutū lucrū.qꝝ videt iplicitū mutuū ꝛ rōe illa recipe duo. Et qñ q̄dē idē esset creditor.i.mutuator pecunie et satisdator.ꝛ aliū fingit esse mutuantē.alīū satisdantē esset usura manifesta. De his bēs p Laur.de ridol.in ij.parte ti.j.c.de securitatibus.

De securitate psona .§.II.

rū q̄ fit mltipl'r. Uno mō p saluticōductū sibi suspectū l'accessū ad loca cū vbi sibi imminet piculū vite vl' capture.ꝛ dat sibi saluuiscōductū ꝙ solvit certū q̄d.licite q̄dē accipit illud. Si tñ facies.sibi securitatē fuet ꝓmissū.pacta enī ex cōuētiōe legē accipiūt.ō reg.iur.c.Jct⁹. Et fides etiā hoīsti cū ꝓmittit fuāda ē.xxij.q.j.noli. Sz ō his nō b agitur ꝓncipal'r. nec b̄ est exercitiū mercatoꝝ sz dñoꝝ. Est et alia securitas psonaꝝ q̄ videlz q̄s cū alio ꝓtēdēs de vita vl' morte alicui⁹ ꝓncipis.vn⁹ coꝝ assecurat ō vita per tantū tempus.puta p annū.obligās se alteri in.x. flore.vel in.c.sibi dandos.suisq; ad damnū si nō superuiuat. Alius ecōtra se sibi obligat in tanto undē vel aliā quātitatē maiorē vel minorē.si moriat. Et cū alterꝭ coꝝ oporteat euenire.queritꝭ si illud est licitū lucrū ꝛ saltꝫ videt ꝙ non.qꝝ nulli deseruit vtilitati. sed solū cupiditati

ri. vñ ⁊ turpe lucrū dici pōt. vnō ⁊ illicitū. Dat etiā g̃ via adoptādū mortē alioꝝ. qō est illicitū ⁊ pauplb⁹ ero gandū. xviij. q. v. q̃ habet⁊ cū. j. seqn. de ꝓhib⁹ in nō de necessitate. Et ideo videt dicēdū ⁊ ꝓhētoꝝ q̃ fuit nō so lū int̃ mercatores ſ⁊ ⁊ alios q̃cūq; ō aliq̃ cuētu rei ꝓtij ut⁹. q̃ tale negociū fuit vel nō fuit. q̃ i anno futuro erit pecunia vel pestis vel aduentus alicuius exercit⁹. Etiā inter scolares vel doctores super decisione alicui⁹ q̃stie nis fiunt huiusmodi pacta. que dicuntur a q̃busdaꝫ inuadiationes. ⁊ omnia vana ⁊ turpia vident. De turpi lucro habes in. ij. parte ri. j. c. de turpi lucro.

De ꝑmutationibus .ſ. III

q̃ fuit a mercatoribꝰ. Cū mercatores no ꝑnt ita citer apte expedire mercimonia sua q̃ Dei vēditois vt vellēt. etiā ad ꝑtū ꝑmutatiōis. quē vocāt baratū. q̃ ſ⁊ de se⁊ est licit⁹ ꝑnt tñ ibi fieri fraudes. ſic⁊ in quibuscunq; aliꝭ ꝓtractibꝰ de se licitis. Sꝫ vt dic⁊ Aug. hec sunt vi cia hoīm nō rei. Fit g̃ cōmutatio aliq̃n de pānis ad la nā. vl de pānis laneis ad ser. cos. vl ō serico ad aroma ta ⁊ hmōi diuersi generis rer. q̃ bodie multū freq̃ntan tur. ꝓter penuriā denariorꝫ. Jn hmōi autē remouendi ſſūt fraudes q̃ bodie vbiq; abundāt. Siq; aūt in per mutādo pānū ponit excedēs iustū valorē rei iue ꝑmutā de fm ꝓtiam suā. sed ex eo q̃ nouit apte⁊ in dubie q̃ ille cū q̃ ꝑmutat sibi apponit pānū excessiuū rei iue bu iusmodi excessus pari recōpensa. tōe tollunt. turpis tñ est vsus. Jn ꝑmutatiōe aūt sicut⁊ in aliꝭ ꝓtractibꝰ q̃busq; cūq; ⁊ actibꝰ fraus ⁊ dolus nemi⁊ dnt ꝓcurari. ex ō. re script. c. si cedes. Hic etiā adueritere oportet q̃ i hmōi ꝑmutatiōibꝰ tertia ꝑsona nō ledat. Illa vt dic⁊ Ambr. cū non ꝑt alteri subueniri. nisi alter⁊ ꝑ alterꝫ fuādo. cōmodi⁹ est neu trū uti. ꝑ alter⁊ ꝑ alterꝫ fuart. xviij. q. v. denicq;. Uerbigra tia. cū ꝑmutat lanifex vel retagliator panos sericos. fre quēter fit. vt seruolus dimittat panos lancos in cū ꝑ mutatos penes retagliatorē. ea de cā ⁊ pacto vt de ꝑpo panno retagliatoꝝ vēdat tertiorib⁹ sericoꝝ seu tot ꝑ ꝑte mercedis quā vñt hre ipi tertiores a mgris suis seruo lis. ⁊ cōtra ꝑ maiori ꝑcio ipis dāt q̃ aliꝭ vēdāt. Unō recipiūt tertiores diminutionē sue mercedis. in q̃ et se ruolo malefactūt de fraudādo mercedē ⁊ retagliatores in hoc eis seruiendo vt satellites eorum.

De negociatione q̃ .ſ. IIII

fit emēdo aliq̃. vt ipa imutata maiori ꝑcio ad eodē vē dank q̃ ō ꝓhibet fieri te oī genere rer. ſ. de aliꝭ diuer ſi⁊ generis. ⁊c victualibꝰ variꝭ frumēto vino oleo ⁊ hu iusmodi. de libris de pannis lineis laneis sericis. ō me rallis lapidibꝰ ꝑciosis ⁊ aliꝭ q̃ quidē oīa ꝑdicta illici tū est clericis ⁊ religiosis. vt dis. lxxxvij. forsitan. ⁊ ex ne deri. vel mo. c. fi. laicis licet remotis tñ fraudibꝰ pluriꝭ mēdacijs ⁊ aliꝭ iniustitijs quibꝰ cōtra plenū sūt moder ni negociatores. Superflui aūt videnť q̃ dicunť retaglia tores. i. fondachariꝭ ⁊ rigatterij ⁊ q̃ eodē tpe ⁊ eodē loco possint vēdere retagliatores pannos vel rigatterij sup pellectilia maiori ꝑcio q̃s emerint licite. non clare appa ret. q̃. si iusto ꝑcio vēdūt. plus vēdēdo q̃s dederint ex cessiuo ꝑcio vēdūt. ⁊ sic illicitū videť. Si iusto ꝑcio ven dūt. tūc min⁹ iusto ꝑcio emerūt. ⁊ sic illicitū. nisi sic excu sēť ars eoꝝ. q̃ ipi emūt in notabili q̃ntitate pannos vel suppellectilia. ⁊ ipi postea vt plurimū vēdūt. nō statim sed de tpe. i. tps. ⁊ ꝑ gres. Uñ aliq̃n diu expectāt antequ aliq̃ vēdāt. q̃nto tpe nō possent expectare vēdētes: eis. et in hmōi laborare hūt i discurrēdo exigēdo reuidēdo scribēdo. ⁊ mīstros tenere oportet. ⁊ pēsionē soluē. Dign⁹ ē aūt mercēnar⁹ mercede sua. xij. q. ij. q̃cūq;. ⁊ Lu. j. c. ⁊ j. ad Tbi. v. c. vñ lucrū moderatū q̃rēdi in hmōi nō vi⁊ dēť illicitū ſ⁊ i mēdacijs ⁊ pluriꝭ nō cuadant dānatio nē. cū dicit malū bonū. ſ. esse pura pannū vl aliō. hi fa ciūt mōstras i locis obscurꝭ vt deci ꝑtat ꝓ q̃s dr Esa. v. Ue q̃ dicitꝭ bonū malū. ⁊ malū bonū ponētes tenebras lucē. Dicetia sigillāda fraudulēta rigatteriorꝫ. q̃ cū dañ eis aliq̃d ad vendēdū. cū dns vestꝭ suppellectilibꝰ vel cuiuscūq; rei exꝑmit vltimū ꝑtū. ꝑ q̃ vult rē suam vēdi. Rigatteri⁹ si pōt plus habere laborat. ⁊ illud pl⁹ sibi retinet assignans dño rei illō q̃ sibi dixerat quasi ſ⁊ satisfactū voluerit ei⁹. sed recte fur est ⁊ latro. q̃ si cer te⁊ dns ꝑctus remanebat de minori ꝑcio. ꝺ intende bat vbi plus habere nō poterat. sed cū maiori ꝑcio ven dederit. totū illi debet ꝓpter. alias si q̃d sibi retinet re stituere tenet. nisi forte in casu vbi dñs nollet ei soluere ꝑ laboze suo ſ m morē artis illi⁹. q̃ tunc quū mercedis merit. retinere. pōt. sed nō pl⁹ vel nisi dns rei exꝑsse di cat ꝑ q̃q̃d pl⁹ habet de illa re sua i vēdēdo eā vltra tūꝫ ꝑtū illō iuū sit. q̃ raꝫ est. vl nisi ipi rigatteri⁹ emat ꝑ se iusto tñ ꝑcio ⁊ postea pl⁹ vendat alteri. moderatū tñ lucrū inq̃rēdo alias oporteret q̃ deciperet vēditorē⁊ in di minutiōe iusti ꝑcij. vl imꝓtorē ab eo in excessu ꝑcij.

Nō recardēt vestes vt videť q̃si noue. ⁊ q̃ si ꝑcio no uis vendat fraus ⁊ dolus est q̃ nemīnē a ꝑcio excusāt ih. dānū. ꝑtim q̃ nemo cū iactura alteri⁹ debet locuple tari de reg. iu. li. vj. Mercatores victualiū sub q̃busꝫ ꝓtinenť bladaioli ⁊ tabernarij seu caupones ex ō soluꝫ q̃ emēres blada tpe messiū. ⁊ vina tpe vindemiarꝫ. qi cōiter min⁹ valēt. vt postea i ꝑcessu tpis cari⁹ vendant q̃ tūc sūt in carioꝝ loco. ⁊ ō siue i mag̃ q̃ntitate sil. siue i pua mutuata vt tabernarij. etiā si ex ꝑcētu ꝑannos q̃ vsiq; magno ꝑcio vēdāt. ⁊ tūmō nō incēdūt caristiā ido cere. ex matia talū rer. ꝓgregatiōe. nō est illicitū vēden do ꝑcio occurrēti. nec est ꝓ qō dicit. xvij. q. iij. quicūq; vbi dicit ō esse turpe lucrū. nā ō est rer. cū ō fit cā cupi ditatꝭ. vt ibi dicit i rer. pura cū q̃s est diues ⁊ hꝫ alia ex erania vñ multū lucrāť. ⁊ mobile min⁹ ex alia causa nisi vt diuitias augeat. etiā talia lucra q̃rit. Secus aūt cuꝫ hoc facit vt inde ex lucro subueniat sibi ⁊ familie luc. vel pauplb⁹ quideat. vl cōtrari talibꝰ indigeti. ⁊ ō q̃dē cle ricis ꝓhibeť vt alie negociatiōes. dis. lxxxvij. c. negociato rēꝫ nō ꝓhibeť ois fruct⁹ possessionū suarꝫ. vl cleric⁹ re tinere vsq; ad tps quo carius vendanť. ⁊ multe minus laicis. Sed ꝓhibeť bladaiolis vendere quisquilias et micturas ꝫmundiciarꝫ. ꝑ bonis bladis ⁊ facere inustas mēsuras ꝑtra quos dicit dns Amos. viij. c. Audite q̃ ꝑterits pauperem. ⁊ deficere facitis egenos terre dicētes q̃n trāsibit messis. ⁊ venūdabim⁹ merces ⁊ sabbatū. et aperiemus frumentū. vt ꝫminuam⁹ mensurā ⁊ augea mus fidū ⁊ supponam⁹ stateras dolosas. ⁊ quisquilias frumēti vēdamus. ⁊ infra. Si oblitus fuero vsq; ad fi nem oīa opa eoꝝ. quasi dicat puniā ꝑ talibꝰ excessibꝰ. De inducētibꝰ caristiā dicit Hiero. Esurientibus pluri mis reseruare. omnū ꝓdonū vincit crudelitatē. xij. q. ij. gloria. Repbendunť caupones de mixtura quā faci unt aque cum vino vendentes aquam ꝓ vino. con tra quos dicit Esa. j. c. Caupones tui aquam vino mi scent. sm aliā translationē. Sed non minus malū est cū ꝫmiscent vinis aliqua nociua coꝝpib⁹ hominū. vt fa ciūt clariora vel suaviora. Mensuras quoq; diminu tas tribuunt. quia nō plenas. nec a graui ꝑcō excusa ri possunt. quando vt vendāt frequentātibꝰ tabernas scienter administrant his qui se inebriant. defraudant cōmunitates in gabellis frequenter vendendo mutua tim in taberna. De mane diebus festis cum celebran tur misse publice tenere tabernā incongruū est. Ma cellarij quoq; salicet beccarij fraudibus vruntur. cum

Mercatores victualium

Caupones.

Mercedularij.

vēdūt carnes pecudinas p castratis z hmōi. z grauius offendūt. cū infectas vel ꝑter dilationē tpis. vel ꝑter i furmuratē aialis carnes vendūt p sanis vñ nocumētuz corpibz hoim sequit. Strateras in se vel in pūderando falsificāt p vnaliura dādo. x. vel. xj. vncias cuz tñ dicāt. Prouerb. xj. Stratera dolosa abominabilis est apd dominū. Et cū no possunt p dies carnes ꝛfuari vt i estate q ꝑparēt diebz festis eas vidēt excusari. z etiā i vēdēdo talibz diebz sed nō i dimittēdo ꝑter hūanā. vt auditionē misse. Dī etiā aliqñ vsurā cōmittūt. dādo. scz aialia agricolis ad socidā. saluo capitali. z variis aliis modis vsurarijs de quibz habes supra. in scda pte ti. j. c. de vsuris. Uadūt insup diebz festis ad diuersos foros. ad emendū aialia sine auditiōe misse. z absqz ieiunioz ꝓceptoz obseruatiōe. necnō z rusticos a q̄bz aialia emūt sepe decipiūt. q̄z fraudes supꝑioz capita reuertūt i sine. Piscibagnoli. q̄z. i. casaroli. z tricones. i. fructuarij vendētes calcū z ouа pisces salsos z recentes aues oleū munuz. mēsurz aut fructꝰ cū excessiuo. ꝓcio vēdūt. vl diminutz. mēsurz q̄ ad mēsurabilia vel res infectas seu corruptas. puta ouа fetida p recētibz. vl diebz festz nisi fructꝰ z aliq magz necessaria vl certa hmōi dimittē/ res missam sine pcō gui nō sūt. Uadunt z ipi diebz festis ad foz. de ieiunijs z auditiōe misse pz curantes. piuria iuramēta z mēdacia p nihilo cōputantes.

De diuersis generibz artificū. z d aurificibz cū eoz ministrz z plinbz alijs artificibz. z demū d agricol. La. iij.

De mercianijs aurifi/

cibus z gioiellerijs. Sciendū q̄ di in aliquibus se dnt vt mercatores. in aliquib⁹ vt artifices. Nā emēdo diuersa merimonia in magna q̄ntitate et postea vēdēdo ea imutata in magna q̄ntitate vl pua paulatim. vt cōiter accidit. z in plixitate tpis. ac exinde moderatū lucrū q̄rēdo. repbēdi no pōt. cū mutare q̄s nō debeat suis stipēdijs. ar. xiij. q. ij. §. ij. z tñ nisi emat vel reuēdat ea. q̄z vsus cōiter est ad pcm. z gue vt rapillos. naibos seu cartas sucos z hmōi. Ut enī dicē Bzego. Sūt plerāq negocia q̄ vix vl nunq sine pcō exerceri possūt. Ea q̄ q̄ sine pcō exerceri nō pnt ad eos pertinere. i. pniam necesse est vt animꝰ nō recurrat. de pe. dis. v. negociū. Et mīro magis q̄ talia faciūt scz taxillos. naibos seu cartas sucos z hmōi. sunt in malo statu aīe sue. Si aūt mercianij ad dictas merces adiūgūt aliq alia ad ornandū. tūc se habēt vt artifices z de labore ibi appositō et materia iustū est eos inde lucrari. Aurifices cū emunt vasa aurea vel argētea z hmōi vt ea imutata reuēdāt. maiori tñ ꝓcio sed moderato non est illicitū si aliq̄d lucrent moderate. dūmō tñ ex eo q̄ nō cognoscit vendēs ꝓciositatē rei. vt puta lapidē ꝓciosum mīto minori ꝓcio emat notabiliter q̄s valeat. z ecōuerso nō vēdat ipe artifex rē minꝰ ꝓciosam. puta vitrū in aureo anulo idusum. p lapide ꝓcioso. Ē enī generaliter tenēdū est sm tho. in sum. q̄ quis iura pmittāt in ꝓcru emptiōis z vēdi/
2a2e. q. 77. ar. j. ad pmū. tiōis ꝓtes scienticē decipe vsq ad dimidiā iusti ꝓcij. tñ lex diuina nullā fraudē admittit. z in foro ꝓsciē tenet talis satisfacere leso in modica deceptiōe dū certa est. Si aūt artifex ꝓfiat vas argēteū vl aureū vel aliā rem et inde facit aliqd artificiū. iustū est vt inde reportet lucrū de suo labore. Quārū aūt possit petere p lucro non pōt bñ dari certa regla. sed arbitrio boni viri stat sm laborē ibi habitū z ingeniū certā seu industriā faciētis. et morē patrie. Nā in qcūq arte attēdit nobilitas materie z industria faciētis. z periculū certā puta si lapidē pciosum indudēdo vl laborādo circa cū esset periculū fractiōis z emēdare haberet. plus licite recipet q̄s sibi nō esset periculū z maꝰ certā decet lucrū opando in auro z argēto q̄s in corio z ferro. z plus ei debet q̄ meliꝰ opa artz exercet. Sic etiā in pictoria arte in faciēdo similē figura. m. l troplus petet in duplo vel triplo. magnꝰ magr q̄s rudis. Laueat aūt ne furata emat. q̄ inde habet bonū fozz q̄ postea restituere oportebit. cū de furto postea ꝓpē dic. Quāuis enī li ignorauerit. excusat⁹ sit tunc a pcō. cū postea nouerit. nec rē ipam retinere pōt. nec pcīū repetere q̄d soluit a dño rei. Lalices z hmōi emere nō debet ad ꝓstandū. nisi prius fracta fuerint. vñ ꝓsecrato/ nē amiserit. Aurū z argentū alchimatū nō vēdat. pro vero. q̄ fraus est z illicitū sm tho. ij. ij. q. lxxij. ar. ij. ad pmū. q̄ nō est adeo puz sicut verz. nec habet illas ꝓprietates auz alchimatū sicut verz. q̄ nō habet illā ꝓprietatē z hūtē lentificādi cor. vel q̄ valeat ꝓ certas infirmitates z hūsmodi. Et subdit tho. q̄ si alchimia cū fieret verz aurū nō esset illicitū vēdere p vero. q̄ nihil ꝓhibet artem vti aliqbz naturalibz causis ad ꝓducēdos ꝓos z naturales effectꝰ. sic Aug. dicit in li. de trini. de bis q̄ fiūt arte demonū. Adueretendū tñ q̄ bi q̄ vacant hmōi exercitio alchimie. cōiter ꝓficiat. illud apli in. ij. ad. Ti. iij. c. semp addiscētes z nunq ad sciam veritatis puenientes Expietias m̄tras facūt. z quasi nūq ad pfectū effectū deueniūt. m̄tra ꝓsumūt in hmōi z ips z pecunias z laborē z famā z semp pauperes iueniunt. vñ se diuites ex/pectāt. Un z si abstinendū sit oibz ne decipiāt vendendo sophisticū auz z argentū. p vero p maxie cleriz z religiosis. Fraudē q̄s aurifices cōmittūt q̄n opm argētorum q̄ vēdūt ipm argētū. nō repit in tot ligis. vt supra vulgare loqr. vel opa aurea in tot caratis quot rōnabiliter esse debet ita q̄ ibi est plus de mixtura cris q̄ esse debeat sm statuta ciuitatz vel cōmunē morē. Dicit enī argentū oīno puz z sine aliq mixtura. q̄n est. xij. ligarū et auz oīno puz. z sine aliq mixtura. q̄n est. xxiij. caratoz. z q̄n est hūsmodi puritatz q̄stūcūq in igne pmanseat. non diminuit in pōdere suo seu q̄ntitate. Sed si est infra dictos gradus ligaz vel caratoz in igne piectū. minorat in q̄ntitate. q̄ ibi materia alia admixta cris vl stanni. vel alterius metalli. paulati ꝓsumit. z i fumū euanescit. Si q̄ statutū est in ciuitate q̄ opa argētea debeāt esse. x. lix/garū cū dimidia. i. argenti in vna libra. i. opis argētei si esset ibi argentū. x. ligaz. ita q̄ residuū est mixtura cris. fraudē vtiq cōmitteret. quia mediā ullam ligam cris q̄ in illo opere est. pro argento vendit.

De proxenetis seu sen §. I.

salibz. Dī sunt mediatores in mīs generibz ꝓtūū. z sīt mediatores in cambijs illicitis z vsurarijs exercere nō valēt. nisi cū dānatiōe artē illā in ea pte. nisi forte cū facerēt intendēdo. vt quideat necessitati accipientes in cambio. Scz secus si i suū ꝓpꝰ vtilitatē vt inde lucretur. vt sit cōiter. Si ꝯo sit mediator i mīrimonijs tractādis inter ptes. q̄ p laboze suo accipiat a ptibz scōz morē patrie nō improbat. sed caueat a mēdacijs. puta referendo vni ptū aliud. puta mulieri nubere. volēti. vel pro pinq̄s eius bñ tractātibz illū esse diuitē qui nil vel parū habet. esse modestū z bonū quē nouit esse discolū. dissolutū z luxoriē. zhmōi. Sūt enī hec mēdacia mortalia cū sint in magnū detrimentū ꝓximi. Et de hmōi mēdacio intelligit dictū Crisosto. l. vtrūq̄ z piurīū z mendaciū diuini iudicij pena dānant. Dicēs scptura Sap. j. c. Os q̄ mentit occidit aīam. xxij. q. v. iuramētū. Si est mediator in ꝓcibz emptiōis z venditiōis z pmutationis vel locatiōis z ꝓductiōis domoz. agroz. mercatu/onū z hmōi. licite recipit lucrū a ptibz sm patrie morē. abstineat tñ a fraudibz. nā cū papir vnā ptē ex eis gravare alterā. puta vēdere velle vl p mutare merimonia defectuosa. p bonis z hmōi illicite agit mediator. se fa/

dēdo seu cooperatorē hui⁹ fraudis. z teneri videt ad dā/
nū. ex de iur. z dam. c. fi. Si est mediator in emptōe iu/
rū mōris. siue imp̄stitor. q̄ ds ibi bz distinguendū est
qz si emptor b̄ agit nō ad faciendū negociationē d hu/
iusmodi iuribꝫ. i. intentione reuēdēdi z in locandi ex au
gmēto p̄cij. sed ad puidendū suę necessitati z guberna/
tioi suę familię z decentiā suī stat⁹ tūc si p̄cius illius
emptionis talū iurū seu creditorꝫ mōris dicat esse licit⁹
vt quidā asseserat. erit z lucrū licitū qd p̄sequit p̄sone/
ex tali meditatōe. Si illicit⁹ vt ab alijs iudicat. erit
ter tia. s. emptionis talū iurū. hēs diffuse. s. in ij. p̄ced. j.
et qz dubiū d diminuēdū exercitū in hmoi. Si aūt em
ptor talū iurū b̄ fac. negociādo. i. intendēdo ad reuen
dendū z inde lucrandū ctā si de se foret licit⁹ p̄cius
emptionis cū sit turpe lucrū. qz no vtilitari debm rona/
bilij. q. ij. q. cū q̄. z p̄ ns illicitū est cooperari tali p̄cui
bili. sed cupiditati deseruiat illicita videt tal⁹ emptio. ar.
mediado. ij. q. ij. q p̄sentit. Dicit q̄ p̄sentit peccantibꝫ
maledict⁹ erit ap̄d deū z homes. vbi dꝫ glo. sup̄ vbo. cō/
sentit. s. p̄ cooperationē. Idē dicēdū d oibꝫ q̄ sūt mediato/
res in q̄cūq; p̄cu ctā si nō sūt p̄sonę. Solēt eni mer/
catores vnⁱ⁹ ciuitat⁹ frequēter esse mediatores mercato/
rib⁹ aliaꝫ ciuitatū ad puirandū vēditionē suoꝫ merci
monioꝫ. q ad eos trāsmittūt p̄ literas suas. Et tales mediatores cōtent retinēt. q
facūt p̄ literas suas. Et tales mediatores cōtent retinēt. q
bi vnū florenū. p cētenario q̄si. p suo laboze cooperationis
sine alia p̄uentōe facta aditice. z sic viceuersa in alijs.
sua mercimonia vēdunt ab alijs i ciuitatibꝫ coꝝ. Cum
igit b̄ sit d cōi more mercatoꝝ in roe fundatū. qz ois la
bor. optat p̄miū. nō apparet illicitū. ar. di. vij. c. q p̄ra
mozes. Ue. si oīdūt tales mediatores p literas vel ꝑba
velle grat⁹ z roe amicitie ctā hmōi dcurre mercatori/
bus aliozꝫ locoꝝ. cū. z ipi furāt gr̄is viceuersa in illis.
tūc nō bz occ̄sio aliqd vt p̄cū laboris accipe. puta dicen
do se mercimonia coꝝ vēdidisse centū cū vēdiderit cen
tū. z vnū florenū. illū vnum sibi retinendo. p suo labore
Fraus eni est z dolus ex amicitia oīde gr̄is velle p ali
quo labore z occ̄sione exinde p̄cū laboris exigere.

De lanificib⁹ z ipoꝝ .§.II.

Scribꝫ. hmōi ars sat⁹ ē necessaria vite hūane. p vestitu.
ad arcendū frig⁹. nuditatē tegendā. lasciuiā. puocantē.
et decentē ornatū p̄sone. Habet aūt b̄ artificiū mīta mē
bra sibi dcuētia. Et p̄mo q̄dā cōtent p̄sueuerūt emere
lanas a mercatoribꝫ termio sex mēsiū. vl anni tardo ad
soluēdū p̄cū lane. Pariformiter ipi lanifices pānos in
sit cū termio sex mensiū vl anni ad soluēdū p̄cū. z retā
gliatorꝫ ipe pānos vēdit de tpe in tps. z p gres. puta tot
camnas vni tot alteri. sꝫ cū termio solutionis sibi. Hoc au
tem cōtent obseruat qz vēdendo pānos vel lanā plus vē
dit vēdēdo cū termio q̄ vēdendo cū pecunia tunc sibi
nūcrata. seu iuxta vulgare a p̄tāti ad rōem. x. p cētena/
rio. Exēpli gra. Uēdit lanifex pannū. vilē seu p̄ciosum
florenos. xlv. si tūc sibi dat pecūiā. vbi aūt nō dcf sꝫ terminū
vult p̄sentē. i. sex mensiū vl ānū vendit. p. l. florē. Jn q̄
p̄tractu merito dubitat vtꝫ sit ꝺc⁹ vsurar⁹ cū. s. vendi/
dit lanifex vl retagliator pānū illū. l. florenos rōe termi sibi
dati. i. sex mensiū vl anni. Equidē certū est q vendere
pannos vl alis res plus iusto p̄cio rōne dilationis solu/
tionis fiēde. ꝺc⁹ decernit vsurar⁹. ex de vsur. c. p̄suluit
et. c. in ciuitate. Et b̄ nisi illa mercimonia cēt recuperatur⁹ ad
tps q̄ ipo tali p̄cio q̄ tūc vēdunt vl maiori cēnt valitu
rat ꝺcō cū. s. illa nō cēt p̄curatur⁹ oportet videre qd iudicet
iustū p̄cū. Nā termin⁹ ipe seu dilatio data ad soluēdū
de se nō facit ꝺcū. vsurar. ū. imo si grat⁹ facit caritas est
Sed vēdere plus iusto p̄cio rōe tpis dilati b fac viu/
ra. cū nullis facit aliqd artificiū grat⁹. sed ea intentione vt
ex moderato lucro exinde sibi puideat qd vtiq; bz. Sꝫ
lanifex deductis oibꝫ expēsis factis. puta lane manu fa
ture mīstroꝝ pensionū z hmōi d dicto pānо lucrē. v.
vel. vj. fm coe artis iudiciū qd debent inde lucrari. qa
illa oia p̄stāt sibi. xliij. vl. xlv. vl. xlvi. vēdēdo pannū
ad terminū. i. flore. remanēt in lucro. v. vl. vj. vl circa. no
videt imoderatū lucrū nec in iustū p̄cū etiā si vēderet
ad p̄tātos cū cogat vēdere ad terminū rōe cōis p̄suetu
dinis. Si eni solū vellet vēdere ad p̄tātos paucos iue
niret emptores. nō aūt videt facere tale p̄tractū illicitū
b solū. qz vēdēdo ad p̄tātos dat pānū p minori p̄cio. s.
xlv. qz tale p̄cū currit in vēditione ad p̄tātos. qz ex b de
vno z code genere mercimonij vēdat vni. p. x. iusto p̄cio. alteri rōe amicitie. vel qz indiget pecunijs det. p. viij
vel. v. nō p̄t dici vsurari⁹ ꝓpterea in p ꝺcū. Si enim
lanifex vellet vēdere pānos ad terminū eo p̄cio q vēdit
ad p̄tātos in capite anni reciret se in suo capitali z frū
stra suū laborē. p alijs expositū esset vt dicūt vl minuti si
mū z indecēs lucrū p̄sequer. z b nō esset solū i vna vice
vel anno bz qsi semp. Uēdēdo aūt pannū tale ad p̄tan/
tos. xlv. flor. q̄uis paz vl nihil lucrēt d illo. cū sic optz
eos alios panos vendere vt habeant pecunias paratas ad
dādū mūtuo d die in diē cū hēant expectare solutionē
pānoꝝ vēditoꝝ ad terminū p annū z mensem. Unde
ctā ex b sustinēt laborē ad mutuandū. z exigendū pluries z
mīrones i termio q̄cto nō soluūt. vn incōmodū parti
unt z aliqn fallēdo nō soluūt. q oīa cessarēt si nūcerata
sibi pecunia cū vēdūt darent. Et vt dicūt liberi⁹ vēderēt
tales pānos tali p̄cio. s. xlv. vl. xlvj. ad p̄tātos. si oēs vl
maiorē ptē sic possent vēdere q̄. p. l. ad terminū. qz pe/
cuniā tūc habitā cito reinuestirēt. pluries in anno pan
nos faciēdo z qd min⁹ d p̄cio cuiuslibet pānі acciperent
ad p̄tātos vēdendo q̄ ad terminū. recōpensarent ex mul
tiplicatione factionis plurū pānoꝝ qz facerēt centū pan
nos vbi faciūt q̄nq; ꝓpter carētiā pecunie quā expectare
habēt ex termio. Sꝫ si lanifex in casu ꝓposito vēden/
do ad p̄tātos pānos. p. xlv. flor. qz tale p̄cū currit inde
lucrat cōperetur puta ad rōem. x. p cētenario vl circa. qz
sibi expēse in eo facte sūt. xl. vnde. v. vel. vj. lucrat. z ni/
hilominꝰ vt plus lucret nō vult vēdere ad p̄tātos eo p̄
cio q̄ posset sed vult port⁹ vēdere ad terminū vbi suplu
crabit ad rōem. xx. p cētenario. male potest excusari ab
vsura. qz tūc rōe termi seu tpis. qd vēdi nō potest vult
plus iusto p̄cio illa q̄nq; de pānо vendēdo ipm ad ter
minū. z b ip̄obat. vt vsura ibi i dicto. c. p̄suluit. z. c. in
ciuitate. cū materia ista m̄tū intricata. nec bene clara
et ideo nō ampliāda. cū tales ctā aliqn decipiāt scipos
intractādo hmōi negocia. z intentionē suā obumbrēt. de
bis multa habes supra in. ij. parte ti. j. c. de emptione z
venditione. ibi vide.

De deponētib⁹ pe- .§.III.

cunias ap̄d lanifices. z illi q̄dē q ponūt pecuniā apud
lanifices in hmōi artificio p modū societatis iuste. s. luci
te exercēdo cū debitis pactis p̄cipādo i lucro z dāno
ꝓportionaliter nō peccāt. z pacta iusta seruari debent. cap̄ de
pac. c. j. Si aūt accipiat lanifex pecunias alioꝝ nō per
modū societat⁹ sed ad discretionē fm vulgare. i. vt lab/
uo capitali fm discretionē suā. lanifex tribuat illi mer/
cū. Quiter peccat accipiēdo talē pecuniā ad vsurā. quia
dat illi occasionē talis p̄cī. z dignus sūt morte nō solū q̄
faciūt. sed q̄ p̄sentiūt faciētibꝫ Ro. j. c. z. ij. q. j. notū. et b
nisi lanifex indigeret pecunijs. tūc eni sic liceret ei z mu
tuare ad vsurā. sic in tali casu. ab eo cū qui est pat⁹

facē talia lucra vsurariaʒ scient. Uñ a psona simplici q̄ h̄ puraret iustū lucrū. alʒ nō faceret. nō liceret sic pecuniam accipe. Itē cū q̄s est mīster in apotheca alicuī laborās. z certā ptē pecunie ponit in exercitio artis. saluo capitali ipō. z ꝓpter dictā pecuniā pura. c. flo. percipit salarium a mgro p suo labore. l. flor. vbi sine illa pecunia sic exposita nō recepisset. nisi. xl. vncię vsura est. nā illa x. intelligunt dari sibi ꝓpter centū mutuatos. ar. xiij. q. iij. si fenerareris. xl. aūt iniuste recipit. ex q̄ labor exercitij sui xl. estimat z illa. x. restituere tenet. Sz z ꝑs. l. de artis lane siue alterius artis cū vnūsquisq; ipius artis ex introitibus suis abūdās pecunia mutuat ipam ministris artis seu lanificib. vt exercēteʒ eāʒ arte de lucro indesecuto tm̄ dent p cētenario. puta. v. exp̄dēda ꝙn plosq; nihilomin⁹ vsus vt pauplib. nihilomin⁹ vsurā cōmittūt. cuius nihil ipi percipent de tali lucro. xiij. q. iij. vsura. Et q̄ ipi sūt auctores talis ꝺctus. si disponere nō valēt vt de pecunia vniuersitatis. q̄ illō lucrū vsurariū habuit restituto fiat bis q̄ vsuras soluerit. tenent ipi de suo restituere. ar. de iniur. z dam. c. si culpa. z dis. xlvj. sicut nō suo. Itē ꝺcules artis lane vl officiales mercātie. vl alij quicūq; officiales. cū añ eos deferāt cā vsurariā. et vsuras quidē imoderatas restituere cogūt. cū nō tm̄ intorum. sed q̄dā apparēti eḋtate. puta ad ꝓcem. v. ꝑ centenario. vl cogūt ad cōpromittendū in aliq̄s cū clare ꝓpendūt de vsura. vl sentiāt vt tāto tpe q̄ vsuras recepit teneat tantūdē pecunie ei⁹ q̄ vsuras soluit. q̄sto tpe ipe tenuit pecūias vsurarij. Oia ista illicita sūt z tenēt ad satisfactionē legʒ. nō obstāte q̄ statutū sic de cerneret. q̄ nlli⁹ roboris existat imo facientes talia statuta. q̄ vsure nō possint reperi sūt excōicati. z ruātes ea de vsuris. ex gui. in cle. Et mlʒtomagis cū statuta disponūt. q̄ in hmōi ꝺctis q̄ vsurā sapiūt nō possit haberi recursʒ ad ecclīasticū. q̄d est expssum ꝺ libertatē ecclie cū h̄ specteret ad iudicū ecclie. Uñ excōicati sūt z tenēt ad
ti. 24. c. 29 ecclē. nouit. De q̄ vide. ꝺ. in ti. de excōicatiōe.

De mīstris artis la. ℣. IIII

ne q̄ mlti sūt. Et p̄ de scarda asserūt. hi imodestissimi in ꝓbis z factis sūt. q̄z aīaʒ. etsi curā mgrī eoʒ nō habeant. aut inḋrere de vita eoʒ sed solū ad laborē ꝺducūt sub certa mercede. tū ab insolentiis eoʒ iniurijs z lasciuijs in apothecis suis z domib. debēt cohercere q̄stū valēt z p marie a vicio turpissimo Mercedē aūt q̄stū fm ꝙuentionē eis reddere tardare nō dñt. fm illō Thob iij. Quicūq; tibi aliq̄d opatus fuerit statim ei⁹ mercedē tribue nec merces mercēnarij oīno apꝺ te maneat. z mlʒtomin⁹ fraudare vl minuere dādo eis monetas diminutas. vl pannū aut victualia cū debeat hre pecuniam. vñ decipiūt ꝺ q̄s iuenit Ja. v. ecce merces operioʒ vroʒ q̄ fraudata est a vob clamat ꝺ vos z clamoʒ i aures dñi introiuit. Ipi aūt laborātes scarda asserūt fideliʒ opari dñt z sollicite. nō tps amittere in ocio z trufis. vl incpte q̄ pinēt ad artē pagere. alʒ tenent mgrīs suis z peccāt. Secḋo ꝺ lanīis q̄. s. dāt lanā ad nendū seu filandū. vl extrahūt lanā ad solis radiū. z si h̄ faciūt diebꝰ festis indifferēter cū apte possint sibi alijs diebꝰ q̄ide sine alicuius piculo male faciūt. cū multū de tpe ibi ponūt Si aūt h̄ agūt ex cā rōnabili vt puta q̄ lana destruetur z hmōi. excusant. Isti etiā lanīi solēt cū dēt eis certa q̄ntitas pecūie quā debent filatricib. dare. ꝑ labore suo. puta sol. viij. ꝑ libra ynū. ꝑ se retinē. Uñ cū recipiunt salariū a mgrīs ꝑ labore suo. nō pñt ꝑ se illꝰ quod subtrahūt retinere. ſz ipis. f. latricib. tenent restituere si min⁹ iusto vl ꝙuento pcio dederūt. alʒ mgrīs suis q̄d supfluit. eis dñt assignare. z si filatricib. tenēt cū pseuerāt in dādo eisdā ad nendā. debēt satisfacere plus dando imposterū q̄z mereant q̄uscq; satisfacere cōpleuerit. vel si ignoranter psone vl difficiliʒ iueniunt. z q̄tas modica est pauplib. erogari ꝺz. xiij. q. v. nō sane. Mltis ꝑ varia exercitia defuit huic arti vt filatrices z textores q̄ si in officio suo z exercitio cōmittūt defectʒ. vnde pannʒ patiat detrimētū in valore tenent. Uñ si ꝓpter b̄ min⁹ soluit eis q̄z ꝙuētū pcū nō fit eis iniusticia. Purgatores etiā q̄ si suis veredis honorabūdātionē tribuerēt eas velādo. decēn⁹ agerāt. Fullones tinctores q̄ z ipi si min⁹ diligēt i tinctura opant vñ pcios tas minuat. si in pena pecuniaria luāt. ꝙri nō valēt. Tiratores q̄ ultra decētiā trahūt fm morē arti vt ex q̄titate augmentata lucrent. nō sūt mūdi a pcō. Ex h̄ eni sequit scissus panni ad q̄ remediandū inducta est ars emēdatoʒ. q̄ ſz subtiliʒ tales ꝙsuāt vt nō videat ꝓpter q̄ posset ꝺuibitari de licitatiōe talis artis. cū opent ad decepciones. Sed posset rñderi q̄ si nō occultaret talis defectʒ. nec etiā cū iusto pcio emptoʒ vellet emere cū tali defectu. cū tm̄ ex h̄ nō reddat vsus talis pānī noti⁹ vel oīno iutilʒ. et si forte nō ita duraturʒ z apparēs. vñ si lanifex rōne talis defectʒ minuit de q̄titate quā ipoꝛtat talis defectus nō videt ꝺdēnari posse. vt elici pōt ex dictʒ b. thoꝛ. ar. 2. ij. q. lxx vij. vbi loquit de fraude q̄ cōmittit in q̄titate rei. Et cū lanifex dēat sic agere defuiēs emendatoʒ illi opi nō dat illi occasionē mali. ſz ꝙfuari se indemnē. cuz etiā inspiciat postea p reuēditores. q̄ si nō fideliʒ agunt detrahētes de pcio pānī. vt decet. ſz silantes ac si nō haberet talē defectū. tenent de tali dāno emptoribꝰ ipi cū lanificib. vl pauplib. erogent. xiij. q. v. nō sane. Deinde cū veniūt cōiter ad ꝛtagliatores ipi⁹ pānī. q̄ minutarī vēdūt ad mensurā cāne vel brachij. z si diminutā mensurā vēdūt. i. alijs tribuūt. vt multi faciūt. fraudē faciunt. Di etiā aliq̄n solēt facere q̄sdā ꝺctus illicitos ipsi vel lanifices q̄ dicūt barocholā. cū videlz. vendūt alicui pānū ad certū terminū certo pcio. z cū emptoꝛ nō egeat pāno. ſz pecūia. pānū ipm reuēdat pecūia sibi nūerata. sed minoꝛi pcio q̄z emerit q̄nq; vel sex flozenoz. eidē lanifici vel retagliatoꝛi q̄ vncię vsura est. cū h̄eat implicitū lucrū cū mutuo. xiij. q. iij. vsura. Sz de h̄ ꝺctu hēs plenʒ in. ij. ptē ti. j. c. de barocholis. De sartoribus ex stāpatoribꝰ z cerdonibꝰ q̄ in arte sua vicia ꝓperāt. ꝑt mo cū postulāt. xx. solidos. p repo vl sertico cum sciūt. ſz sol. in hmōi nō posituros. Excusare tm̄ se solent ex eo q̄ diminutā mercedē recipiāt sui laboris. q̄ si vez eēt ad mīstri posset hec cōpēsatio. alʒ secus. Secḋo cū ptē tm̄ modicā retinēt sibi pānī. su pefluētis sine sctu dñi ei⁹. et tūc sūt fures z latrones. z tenent ad satisfactionem. Tertio q̄ ꝑmittūt opa pfecta reddere certa die aliq̄n h̄ iuramēto etiā firmāteʒ. cū tm̄ sciāt se nō posse ita cito ꝑficere. ꝓpter alia etiā sic ꝑmissa. z sic infideliʒ agūt. Quarto si nō diligēter. ſz defectuose faciūt. vt citi⁹ se expediant. Quinto q̄ p totas q̄si noctes festiuis opant. z suis mīstris opari faciūt. q̄ in festis psone volūt ea hre q̄d est violare festa. Sexto q̄ de mane in festis ad demos accedūt ad induendū vestes mlieribꝰ vel viris pluribꝰ ꝓpter h̄ dimittūt auditionē misse ꝺ mādatum ecclesie. Defectus bus.

Sub his cōprehēdunt caligaʒ z calceoz factores. q̄ in h̄ aliq̄n fraudē cōmittūt q̄ cū nō madefaciūt pānus vt min⁹ de eo in tpis ponāt. postea pānʒ ꝺhiberi. ꝑcipue cū balneat z ꝓpter arritudinē coz cito lacerāt. Est autem ad supfluitatē z vanitatē ars stāpatoz. z pfozātū pānos z cincinātū vl lingulātū. Uez q̄ de se nō videtur mortale tal vanitas vl ꝓdigalitas cōiter. nō defacili ꝺz vt dānatū reprobari tale mīsterū ſz psuaderi ad dimittendū. ar. de pe. di. v. negociū. Et mlʒtomagis exercitiū faciētū serta coronas seu mitras cū mlʒta pompa mlieribꝰ. q̄ etiā in aliqbꝰ ꝓdictoz offendūt mlʒ mois.

Qui ꝙo cõmodãt vestimẽta ꝓciosa vel torques de plis
vl' alia localia ad tps cercũ virꝫ vl' mlieribꝫ. ꝛ inde ꝓcipi
unt ꝓciũ fm cõuẽtionẽ eoꝝ. de se nõ est illicitũ. qz nõ est
mutuũ sed cõmodatũ ꝛ ꝑ modũ locatiõis datum. Sic
etiã licet locare alia ad vecturã ꝛ vasa etiã aurea ꝛ ar/
gẽtea fm tho. in sum. ij. ij. q. lxv. vij. ar. j. in R. ad vj. La
datiõe eoꝝ ꝓciũ recipit. posset tñ cẽ excessꝰ ꝓcij. vn ꝛ cõ/
ticas i hmõi ꝺbita est arrẽdẽda fm ꝓciositatẽ rei cõmo
date. ꝛ fm diuturnitatẽ tꝑis. ꝛ fm ꝓcium ꝺteriorationis. ꝛ
regꝫa firmas vl' certa Lerdones ꝛ planelariꝫ vestes faci
unt pediby q̃ fraudẽ cõmittũt cũ a lucrat seu lecrares vl'
ocreas de coꝛio viruino vẽdũt. ꝑ coꝛio hircino ꝛ hmõi.
mis caro ꝓcio vẽdũt. Nã planelariꝫ vltra ꝑdicta vicia
mulieꝝ dũ nimis altas planellas facũt. vt mlieres in/
nõ vident offendere. aduuãres vanitates ꝛ fictiões
de magne appareãt. q̃ que statureſ sũt. ꝛ ad maiorẽ va/
nitatẽ aliq̃n etiã ꝺ aurat. vñ moneri dñt ꝛ argui ꝺ hu
iusmodi vanitate ꝛ superfluitate. Pelliparij q̃z sarꝫ sũt
necessarij ad arcẽdũ frigꝰ. Ñõt dñs ꝑmis ꝓnabꝫ fec tunc
nicas pelliceas vt dabeꝫ Gen. iij. vñdicatũ est eoꝝ lucrũ
nisi cũ pelles malas ꝑ bonis vẽdãt vl' vltra iustũ ꝓciũ
vel dieby festis i nocte laborãtes i hyeme cũ opꝰ eorum
mlieꝝ requirãt. Variarij aũt sarꝫ vident superfluj. cũ va
rie pelles murũ ad ornatũ sũt inuẽte. ꝛ si aliq̃n decen/
tem frequẽter tñ vanũ ꝛ pomposum q̃ etiã aliq̃n ꝓlati
vrant. Ꝓra quos iuebãt Amos. vj. Ue quiescentibus etiã
in syon. i. in ecclesia optimates capita populoꝝ pom/
patice ingredientes domũ israel. Possunt tñ ꝛ ipsi tole
rari in arte sua sicut ꝛ multi alij insuperfluis operibus
dũmodo abstineant ꝛ ipsi a frandibus.

De serificis seu setaio §. V

lis. hec ars honorabil' est in hũana ciuilitate ꝛ q̃uis de
se nõ illicita. tñ deꝺuciẽs vanitati in mlieribꝫ. cũ serici vtã
tur bodie velutis ꝛ chermusinis stipẽdarij ꝛ mlieres
roꝝ ꝛarificũ. qꝺ est satis indecens ꝛ magꝭ fm abusionẽ
et ꝙsuetudinẽ locoꝝ. Et in signũ detestatiõis talꝭ vani
tatis legit. Lu. xvj. ꝙ diues epulo q̃ inducebãt purpu/
ra ꝛ bysso epulꝰ est in infernũ. Et qꝺ dicit dis. xlj. q̃s
in hmõi ꝺz se q̃s ꝙformare moribꝫ ꝓxime. intelligit sal
ua semp honestate ꝛ decẽtia. Ad setariolos tñ non spe/
ctat discernere si pãnũ velutꝰ vl' broccati emat q̃s ab eo
ad ꝙgruẽtiã sui statꝰ vestẽ faciendã. vel ad accessuꝫ vel
vanitatẽ. dũmõ iusto ꝓcio vẽdat. ꝛ si aliquẽ defectũ ha
beat nõ ꝓcipibilẽ ꝛ si notabilẽ tñ minꝰ ꝓcio vendat
ẽptũ iportat ille defectꝰ vezꝫ si defectꝰ ille ꝓcesserit ex tex
toze vl' trincroze sere. ab eo pot petere emẽdã talꝭ defectꝰ.
et sic minꝰ sibi dare de mercede ꝙuẽta. Quiby textoribꝫ
si facto ope soluẽ ꝑ eoꝝ laboze differãt. ꝺ iusticiã agũt.
Et mlto magis si cũ debeãt pecuniã dare ex ꝙuẽtiõe fa
cta. dãt eis victualia vl' pãnos lineos vel sericeos cũ ipi
textores vl' trincroꝛes talia vẽdẽda eis data minꝰ ꝓciuꝫ
semp recipiũt. ꝺ illꝺ ꝑ q̃ fuit eis datũ. Decus aũt vbi
esset sic ꝙuẽtũ iter eos vt ꝑ caꝰ laboze soluat eis de pane
vino. pãno. ꝛ hmõi. totũ vl' ps mercedis debite fm ꝓci/
um coe ꝙcurrẽs. qz vt ꝺz de reg. iur. li. vj. Sacẽi et ꝙsen
tiẽti nõ fit iuria nec dolus qꝺ intelligit ꝺ bis q̃ ꝺ se nõ
sunt illicita. Illã ꝛ sic̃ sciẽs ꝛ ꝙsentiẽs soluat vsuras fit
vtiq; et iuria. qz ꝺ ius est diuinũ. Uñ ꝛ iuria est acci/
pere vsurã. sic etiã est in ꝓposito. si ex illo pacto grauat
textoꝝ. qz plus mercedis debeꝫ et de laboze suo fm com
mune iudiciũ artis. cũ assensu ne sit ociosus. ꝛ aliquid
lucret. ꝛ si pax nõ excusat setariolus ab iniusticia. De/
linquũt aũt aliq̃ fraudẽdo gabellas vel pedagia porta
ri facẽtes sericũ occultatũ inter lanã vel linũ vel alias
merces. vt nõ ꝓpẽdat teneat ad restituendũ dictas ga/
bellas vl' pedagia fraudata. ꝑ ipi fieri facientes. ꝛ scoo
ꝑ q̃s facta sũt. ꝛ aliq̃n emũt sericũ ab bis q̃s sciũt frau/
dasse gabellã. Si aũt sup ꝺ extat ꝓhibitio statuti ciui/
tatis. qua cauet. vt nll's emat sericũ nisi sit ꝺ ipo gabel
la soluta tũc malefactũ emẽdo a talibꝫ quos sciũt frau
dasse gabellas. cũ ꝺ statutũ agũt satꝭ rõnabile. dis. viij.
q̃ ꝺ mores. Et cũ ꝑ ꝺ minꝰ iusto cõi ꝓcio emãt ex q̃dam
eq̃tate. vident teneri de illa ꝓte quã minꝰ ꝓcio emũt ga
belle. vl' illi q̃ emũt a cõitate ipam gabellã. Si aũt fuis/
sent cooperti ad fraudẽ. puta ꝙ uãres eos ad inducẽdũ
in ciuitatẽ occ'te. teneũt ad totã fraudẽ gabelle. ex ꝺ in
iur. c. si culpa. Si aũt nulla extat ꝓhibitio ꝑ statutum
emẽdo a talibꝫ nõ vident in aliq̃ teneri ꝫ solũ ipi frau/
datores. Emẽdo aũt sericũ ab bis q̃s versilr̃ creduntꝫ
fuisse furatos. vt filatoreſ vl' textores aut textricesſ eo mõ
tenent q̃ ꝛ illi q̃ emũt rapta ab aliꝫs. de q̃by habes. ꝺ. in
ij. ꝓte ti. j. c. de furto. Nec excusaret eos si illi dicant se iu
ste habuisse. illꝺ sericũ. qz mgr seu seriariolus tenebat ei
intãtũ. qz ꝺ nõ est eis notũ. ꝛ mlt'oties hoies in ꝺ scipos
decipiũt. Excusarent tñ ipi textoreſ ꝛ aliꝫ i hac arte ope
rarij q̃n torti sũt de ꝺ. puta qz cũ debeat dare. xx. et ma
nifesta ꝙuẽtiõe ꝛ nõ dat sibi dare. x. Nec põt aliter se iu
uare accipiẽdo ab illo. x. siue de serico qꝺ ꝓuenit ad ma
nus eiꝰ. siue de aliꝫs rebꝫ amoris scãdalis non teneꝫ illi
nec peccat. arg. dis. j. ius naturale. cũ glo. Caueat tñ ne
se decipiat nec in dubio ꝺ agat. Uẽdũt etiã hi ad fmã
nũ freq̃nter vt lanifices. Un. idẽ iuris q̃ ad licitationeꝫ
vel illicitationẽ ꝺctus seu vsurariã prauitatẽ qꝺ dictũ
est. ꝺ. de lanificibꝫ. Faciunt etiã ꝓmutatiões frequenter §. 2.
cum lanificibus. ꝛ retagliatoribꝫ in quibus cõiter gra/
uant textoꝛes ꝙlios operarios suos. facẽtes eis dare
pannũ quo nõ egent. vnde ꝛ reuẽdẽdo mulctũ de iusto
etiam ꝓcio perdũt. vt dictum est supra.

De aromatarijſ hoc. §. Vl

misteriũ q̃ ad medicinalia vite hũane ꝙseruationẽ de/
seruit adesse q̃ ad alia ad bñ eẽ. Dicit aũt mlras sophi/
sticatiões in ea fieri ꝛ fraudes ꝛ in ꝙficiẽdis medicinis
aliq̃n ponũt aromata mltũ vetusta. vñ ꝛ ꝓutẽ modicã
habẽtia. vel si nõ bñt illa q̃ extinguñt. aliq̃ alia nõ ita cõ/
ferẽtia loco illoꝝ ponũt vñ ꝛ infirmo paxꝫ ꝑsũt. vel for/
te nocẽt. qꝺ cũ fieret eẽt graue ꝓcñ. In cãdelis formã/
dis aliq̃n ponũt ibi oleũ vel lupinos seu fabas fractaſ
bene machinatas vt sit silis coloris exãtes cere incorpo
rant. In spẽby cõponẽdis miscẽtes q̃ minꝰ valẽt plus
debito. ꝛ in ꝙfectiõibꝫ etiã nõ ꝙuãdo debitũ modũ. In
siropꝫs cũ paxꝫ in eis expẽdãt. qz aq̃ sunt distillate. cor
pus eaꝝ nimiũ ꝓciũ apponũt. in ꝑderibꝫ diminutis
offendũt dãtes. xij. vncias eoꝝ q̃ ad pondꝰ vendunt. ꝑ
libra. Et ipi cũ emũt ab aliꝫs talia velint habere libã ꝑ
xij. vncꝫs agẽtes ꝺ illud Deut. xxv. c. Nõ habeꝫ in sacu/
lo diuersa põdera maiꝫs ꝛ minꝰ vnũ. s. in emẽdo. aliud
in vẽdendo. Peccãt in diebꝫ festis vẽdendo nõ necessa
ria. nã necessaria. vt puta medicinas ꝑ infirmis ꝛ ipas
cõponendo ꝛ alia hmõi necessaria. vt ceram ꝑ funerali
bus excusant. super quo inde ciuitates bene ordinate
vt florentia. solent ꝓuidere vt aliqui ex eis teneãt apote
cas apertas puta vnã ꝑ quarterio ꝛ huiusmodi. Illiq̃
etiã ex ministris talis artis dediti gule sibi assumunt.
vel socꝫs dant de cõfectionibꝫ ꝛ silibꝫ ad comedendum
in quo tenent magistro satisfacere. si sine consensu eius
faciunt. Mendacia aũtẽ et periuria in tali arte sicut ex
aliꝫs semp sunt. peccata. ꝛ aliquando mortalia vitan
da et reprehendenda.

De barbitonsorib⁹ .§.VII

et qz ad medicinalia pricet minutio sanguis seu flebo tomia qđ op⁹ fieri solet p barbitonsores. ideo de eis breuiter agendū. In tali siquidē mīsterio fraudes male fieri pñt. sed in hoc aliqui offendūt q dieb⁹ festis sine aliq̄ necessitate radūt aliq̄s b̄ q̄rentes. s. radi vel tonderi ob iuuenilē vanitatē. vt iuuiores z pulchriores appareāt q male, pōt vt videt excusari a mortali cū violent festū vtercz. ar. ij. q. j. notū in fi. Exb̄ aūt q in sabbato vl' vigilijs solennitatū opent vsqz ad tertiā horam noctis et vltra vsqz quasi ad mediā. ex eo q cōiter pone. pl⁹ eo tpe in b̄ volūt sibi seruiri q̄z in alio. z nisi quis eo tpe laborauerit vt ceteri, amitteret in magna pte cursum pensazyū z lucrū videt b̄ posse tolerari attēto more generali patrie in hmōi. Quāuis enī statutū eccīe in obseruatiōe cessatiōis ab opib⁹ dieb⁹ festis sit deuesperā ad vesperā. i. sero. de cōsecra. di. iij. pnūciandū. tū mos patrie mitū habet modificare inchoationē z terminationē festoz cūctiā habeat z tollere z instituere ipa festa. ar. de cōsec. dis. iij. rogatiōes. z dis. xj. in his. z pcipue attento q post sero diei festi possent laborare. vm illō de cretū. pnūciandū. cū tū nō opent cōiter vsqz ad mediā noctē z sic videt admittēda talis cōpensatio sero vigilie cū sero festiuitatis. si ab officialib⁹ ad q̄s spectat tale regulare ordinaret q post pmā horā noctis vl' sedaz sub certa pena nlis in tali arte oparet. melius esset z tutius tūc oēs tenerēt fuare z seruādo nulli coz fieret piudicium. In munerādo aūt peccarēt si nō essent in eo periti sup oia debēt cauere ne in apothecis coz fiat cōgregatio iuuenū ad malefaciēdū. vt hodie faciunt plūi vbi impudica loquunt. z honesti scandalizant.

De architectis seu .§.VIII

edificatorib⁹ hmōi. Nec ars satis necessaria est vitrobumane p domib⁹ z habitatiōib⁹ fiēdis. q̄ nos defendāt a pluuijs z vētis frigorib⁹ z caumatib⁹. vt q̄escere valeat z secrete opari q̄ expedit. Prim⁹ Layn. reprobo legit edificasse ciuitatē. vñ t̄dom⁹ Beñ. uij. c. Post diluuiū aūt Nemroth. Beñ. x. c. Prim⁹ tyrānus alios ad tunī edificandū babel induxit. Bene. xj. c. vbi cōfusis ob superbiā illoz linguis oportuit edificiū illud imperfectum dimittere. Iāra enī palatia z excessiua edificia vltra cōuenientiā statꝰ sui ad ostētationē facta. deo nō placēt. Patriarche aūt in tēroriis habitāt. vt abraā ysaac z iacob. sciētes se b̄ nō hīe manentē ciuitatē. Iz domū nō manufactā in celis amplissimā expectare. Arte igit̄ hui⁹ vt licita in celis amplissimā expectare. Arte igit̄ hui⁹ vt licita exercētes cauere debēt a fraudib⁹ z piculoſ seu ruinosis opib⁹ magis. qđ cōtingit multipliciter. Nā si conducunt ad opas dietim dari eis mercede cōm cōuentionē fraudē faciūt z peccāt. si nō fideliter opant diligētiam adhibētes. put op⁹ requirit. z si tps debitū subtrahunt in crastinis z ociositatib⁹ z pigritijs. Si eis solui ex pacto ad mensurā cānaz edificij facti data eis oī materia necessaria a cōducētē fraudē cōmittūt. si ad b̄ vt pl⁹ operis faciāt vñ pl⁹ lucrent. nō cōgrue laborant Iz incurie. pter qđ edificiū debile z ineptū reddit. Tertio qñ accipiunt aliqđ edificiū faciēdū ad expēsas suas. materiā omnē ponētes p certo pcio cōuento inter eos. z tūc fraudē aliqñ cōmittūt. ibi nō ponēdo calcē ad sufficiētiā vl' alia oportuna. vt min⁹ expendāt p materia q̄z ibi haberet de suo ponere. vñ edificiū nō sufficiens reddat. Nec excusaret eos. qz si vellēt ponere. qđ requirit. z diligēter opari valde modicū lucrarent. ita pulchrū salariū inde recipiūt. qđ debēt ipi in pncipio b̄ aduertere. sed b̄ ideo faciunt. vt citꝰ eis q̄z alij⁹ opus locet. Verū est tamē q̄ qñ cōductor taliū capit q̄ min⁹ paz lucrent ex tali pacto. eo nō obstāte debet supplere ad cōpetentē mercedē. z pcipue qñ in tali ope supuenit casus q̄ bñ nō potuit puideri. z vt ille diligēt⁹ agat op⁹. Debet etiā cauere talis patron⁹. ne differat mercedē soluere qñ tps adueniat solutiōis vt diminute soluat. dādo res p pecūia. vt malas monetas. z hmōi. His subiūgūtur latomarij z cemētarij q̄ peccāt qñ latores vl' calcē nō bñ coctā z cōtionata tribuūt vl' cū mēsuras vl' nūez diminutū cōcedūt. vl' cū i dieb⁹ festis laborāt qñ cōmode z sine magno detrimēto sui ab his abstinere valēt. i. alijs dieb⁹ faciēdo. Lapicidarij quoq̄ his adnectunt. quoz aliqui lapides cedūt. z ad rudē formā trabūt. Alij diuersa inde opa exacta pficiunt. alij statuas z figuras sculpūt. vt etiā marmorarij qui ī opib⁹ suis mīras fraudes facere nō possūt. qz manifesta sūt opa coz. pñt tū nimis pciū exigere sui laboris. Iz si sic existimat a peritis in arte eis credendū. post pactū etiā factū ō mercede. si negligēter oparet vt citꝰ expediret. malū cēt In hac arte periti fuerūt sctī. uij. cozonati.

De fabris. hoz aliq̄ .§.IX.

sūt fabri ferrarij. alij carpētarij. quoz primus fuit. Tubalchain. vt patz Beñ. uij. Inter fabros aūt ferrarios pmi in ope sūt q̄ ferrū a scoria separātes ad formā malleī vel virgaz adducūt. Exinde faciētes ferramenta tuīs mētis q̄ dicunt manīscalli. q̄ nō offendūt tm̄ iponēdo praua ferramēta p bonis sed etiā qz aliqñ maleferrant. vñ tumentū efficit clauatū q̄ aliqñ equitantī inducit magnū damnū. qz opret pter b̄ supsedere in hospitijs et expectare vl' aliā ecclesiā sumere. vñ vident teneri de tali dāno. qñ p incuriā coz b̄ tingit. Isti manīscalli solēt se intromittere in medicaōe ipoz tumētoz. eqz et alioz. qđ de se licitū est dūmodo sciāt artē. z diligenter exerceāt. seqstratis tū oīb⁹ incātatiōib⁹. qz b̄ oīno illicitū. z iuste mercedē inde petūt. qz dign⁹ est operarius mercede sua. Lu. x. c. Ni aliqñ solēt esse mediatores ad vēdendū z emendū talia a talia. tales tū vulgariter diciunt cozoni. q̄ si cōmēdāt z ysilio z psuasiōe inducunt ad emēdū aīal defectuosū. p sano. z in pcio norabiliter decipiūt pl⁹ iusto existimātes sciēter. tenent leso de omni dāno. recte aūt pcedēdo licite recipiūt pciū sue medicatiōis. Et isti vel alij q̄cūq̄ q̄ locāt eqs ad vecturā offendūt. cū cōmodāt eqs defectuosos p bonis. vñ ducētē sequit dānū i psona vel reb⁹ vel cū nimiū de b̄ pciū exigūt qz vltra cōem estimationē. Alij sūt fabri ferrarij faciētes diuersa artificia ex ferro vl' alijs metallis. vt armatioli facientes galeas. thoraces. lorīcas. pectoralia. brachialia. z hmōi. Iāceas sagittas balistas bōbardas z hmōi. Et qz hoz oīm pōt esse licitus vsus. de se tal' ars nō est illicita. qz in bello iusto si lz occidere. mīromagis z his vti. xxiij. q. ij. dns nr̄. z xxiij. q. j. qđ culpat. Nec obstat ex ō sagit. c. j. qz illud exponit cōiter qñ in bello tuto iusto his vtit. Ex his q̄ iustū pciū petere de hmōi artificio de se nō est illicitū. Sz cū manifestū est aliqđ bellū esse illicitū. z iniustū. tūc talib⁹ iniuste manifeste bellantib⁹ vendēres talia. vident cooparī pcā coz. z pcipue quo ad arma defensiua. vt gladios. lāceas. balistas. bōbardas. z hmōi. xj. q. iij. q̄ sentit. forte nō sic de defensiuis tm̄. vt galea. thorace. lorica. z hmōi. vbi etiā dubiū esset de iusticia belli. forte possent excusari. Alij sunt fabri ad alia opa dediti. vt instrumēta apta ad culturaz. vomeres. sappas. vāgas. sarculos. falces. secures z huiusmodi. Alij ptinentia ad coquinā. vt cachabos patellas. vrceolos. tripodes. caldaria. catinos. z hmōi. Alij pertinētia ad fabricā vel carpentariā. vt malleos. incudes. forcipes. terebra. serras. leuigas. asaas. celtes. z hmōi. qui oēs fraudē facere pñt in faciendo opa debilia. pter malā materiā vl' numio pcio vel diminuto pōdere.

Ca. 4. De fabris ⁊ carpẽtarijs ꝺ scriptori. ⁊ musicis

De carpẽtarijs seu .§. X.

lignariolis. Dī in faciẽdo ligna incidere ſm aũgmentũ vl decrementũ lune ſine alia obſuatiõe dicẽ nõ peccãt qz cũ luna vt ꝓpinquior planeta multũ influat in corpa inferiora. ſm rõem naturalẽ eſt q ꝓ incidant cũ lu/na opa ex lignis fiunt. Dicit eñ Ariſto. in tere. ſm qntitatẽ laboris. ⁊ induſtriã opis ⁊ morẽ patrie ⁊ diu pmãſurãſ. Ex his aliqui tharſias ſeu tharſiata li guamĩa faciũt qꝺ magis ptinẽ videt ad qndã ornatus ſeu oſtẽtationẽ ꝯ ad vtilitatẽ. Qui ꝯo ligna ſecãt cum mltũ laborãt dignũ ſũt mercede bona fideli operando. Hui⁹ artis fuit Joſeph marie ſpõſus. Dicẽ eñ Chriſo. in ſmõe de epiphanis. q fuit carpẽtari⁹. Ad ꝯ gen⁹ mini ſterij ſpectat galeas facẽ. naues ⁊ nauicl'as. ⁊ alia ꝑ q na ugãt. qꝺ op⁹ mltũ eſt neccariũ hũane ꝓuerſatõi ad ne/ gociãdũ. Qui tñ iſta oparent ꝓ eis ꝙs vti ad piratias ſciũt velle. i. ad ꝓdãdũ ꝙſcũqz ꝑ mare. vl ad deferẽdum ipas ſaracenis ſuiter peccarẽt. qz cooparent in malo.

Marinarij aũt ⁊ alij q ſũt ductores talũ lignoz per mare ſciẽt vtiqz peccãt mortaliter cũ ſciũt ad ꝓdã ſeu iniu ſtũ bellũ ſe duci vl vtiqz ſũt excõicati. cũ deferũt victua/lia ad terras infideliũ. vt hẽs infra ti. de excõicatis. al's et op⁹ licitũ ⁊ merces licita. Et cũ ſuſtineãt ibi ĩmenſos labores ⁊ peſſimã vitã. tñ dimittẽ. neſciũt tale exercati/um. ⁊ ita periculoſũ. nec tenent dimittẽ. Et cõiter ſũt bo/mies peſſimi blaſphematores freqntes dei ⁊ ſctoz. ⁊ ſi/ne aliq dei timore. Jn periculis tñ vident ad deũ devotis/ſime recurrẽ. ꝙs etiã de⁹ mirabiliter iuuat. ſz timore ſuli magis ꝯ amore filiali apparet eos moueri. cũ qſi ſemp ad ꝺomitũ reuertãt. ⁊ nõ curãtes ꝺ deo ⁊ ſalute ſua. De piratis ⁊ pena illoz hẽs. ſ. in ſcꝺa pte ti. ꝺ auancia. c. de furto. ⁊ infra ti. ꝺ excõicatõe. ibi vide diffuſe ⁊ clare.

Scripto/res.

De artificib⁹ circa .§. XI.

ſcripturas ⁊ picturas ⁊ cartas. qꝺã facientes bõbicinas q dicũt cartarij. nõ valẽt cõmittere mltas fraudes. qz cito apperet defect⁹ carte. vl ꝺ ruditate ei⁹ ⁊ groſſicie. vl ꝺ in ſufficientia cole. vñ aliqñ attramẽtũ nõ ſuat ſz diffundi tur fugãdo. Cartas aũt facientes ꝺ pgameno vl ꝺ pellibus aialiũ q dicũt pellachani. ples fraudes cõmittere valẽt q nõ cito depẽdi pñt. ſz in proceſſu. vt cũ ſtra extin/guit. qꝺ ex pte etiã attramẽti. puenire põt. ſz magis ex de fectu ſiccitatis talũ cartaz vl raſure. Et qz ex ꝯ ſequt no/tabile dãnũ libris. ꝺ cũ ꝯ ꝑdũt ſuiter peccãt. Et ſil'r dicũt cartularij q hmõi cartas reuẽdũt cũ ſciũt illos ꝺ fect⁹. ex ꝺ ĩiu. ⁊ dã. c. fi. Jn ligando libros etiã cartularij freqnt⁹ opant q diligẽter agẽdo digni ſũt mercede ſua cõperẽti. Qꝺ ſi cartas emptas ab alijs ꝺ bombice vel pgameno. reuẽdãt maiori pcio. dũmodo moderato nõ dẽdũ libros ꝓ alijs. ⁊ q ꝓ tali ope mediatõis modera/tũ lucrũ qrãt nõ eſt iuſtũ. Sz ſi defectuoſũ libri ſciũt vt mltũ falſũ. ⁊ tñ ꝓcurãt dari pcio ac ſi defectũ nõ ha/beret. cõmẽdates ꝓ bono peccãt. ⁊ tenẽt ad ſatisfactio/nẽ ſi ſcienter decipiũt emptorẽ. Jdẽ ſi faciũt emere vltra iuſtũ pcio ꝺ ꝓcaz ſuã. vl vẽdẽ lõge miori pcio. ⁊ ſi ma/ior pcio vẽdũt ꝯ qꝺ petebat l' ĩtẽdebat dñs libri ⁊ illõ pl⁹ ſibi retinet. Scptores ꝯo librorũ ĩ mltis offendẽ pñt. Et ꝓ cũ ſcribũt cũ mltis falſitatibus ex q liber qſi nihil va/ler. Sedo cũ pcio ſtatuto certo ꝓ carta qlibet vl ſexter/no aut qterno faciũt ſlata ſpacia linearũ vl lraz vt cito carras ĩpleãt vl cũ exceſſiua tarditate nõ ita cõperentẽ lram/lãt cui feſtũ qꝺ eccla ꝓcipit celebrãdũ ĩ ceſſãdo ab opi/bus ſeruilibus vl manualibus qle eſt tale op⁹. ꝺ ꝓſe. di. ij. ꝓ nũciãdũ. Uide etiã ꝺ b. s. ĩ ſcꝺa pte. ti. ix. c. ꝺ negligen/tia. Pictores nõ ſolũ ſm qntitatẽ laboriſz magis ſm induſtriã ⁊ maiorẽ pritiã artis. ꝺ ſalario ſuiartificij magis vl min⁹ rõnabiliter poſtulãt ſibi ſolui. Qui ĩ ꝯ offendũt qñ formãt imagies ꝓuocatiuas ad libidinẽ. nõ ex pul critudie ſz ex diſpoſitiõe eaz vt mlieres nudas ⁊ hmõi. Reprẽhẽſibiles etiã ſũt cũ pingũt ea q ſũt ꝯ fidẽ. cũ facia/unt trinitatẽ. imaginẽ. vnã pſonã cuz tribz capitibz qꝺ mõſtz ẽ i rei natura. vl ĩ ãnũciatiõe ẽgis ꝓuulũ pueꝝ formatũ. ſ. Jeſũ mitri ĩ vtez ẽgis. qſi nõ eẽt ꝺ ſuba vir ginis ei⁹ corp⁹ aſſũptũ. vl puulũ Jeſũ cũ tabula lraruz cũ nõ dicerit ab hoĩe. Sz nec etiã laudãꝺi ſũt cũ apo crifa pingũt vt obſtetrices ĩ ptu ẽgis. Thome aplo cin gulũ ſuũ a ẽgie Maria ĩ aſſũptiõe ſua ꝓpter dubitatio nẽ ei⁹ dimiſſũ. ⁊ hmõi. Jn hiſtoriis etiã ſcroz ſeu ĩ eccle ſijs pingẽ curioſa. q nõ valẽt ad deuotionẽ excitãdã. ſz riſũ ⁊ vanitatẽ. vt ſymeas canes ⁊ inſeqntes lepores. et hmõi. vl vanos ornat⁹ veſtimẽtoz. ſuperfluũ. videt ⁊ va nũ. hiſ herẽt miniatores librorũ ſiue cũ calamo ſiue cũ pe nello. qꝺ etiã cõperit premiũ ꝺ laboꝛe ſuo. Offendũt ⁊ ipi ſi dieb⁹ feſtis ꝯ agũt. vl qñ nimiũ pcũ exigũt. ⁊ ma/rie cũ nõ bona tpamẽta ĩ coloribz mittũt. ꝓpter qꝺ cito delent ꝺ libris. vl qñ. vt cito expleãt nõ diligẽter faciũt quãꝺo neqz firmatũ eſt pactũ de tanto pcio.

Pictores

De miſterio muſi/ .§. XII.

coz ĩ cãtãdo ⁊ pulſãdo. Et cãt⁹ qꝺ ẽ firm⁹ ĩ diuis offici is a ſctis doctoribz inſtitut⁹ eſt. vt Greg. magn⁹. ⁊ Am bro. ⁊ alij. Biſcãt aũt ĩ officijs eccliaſticis qs ad inuene rit ignoro. Pruritui auriũ videt magis deſeruire ꝯ de/uotiõi. cuius pia mẽs etiã ĩ his fructũ referat audiẽdo. Qui tñ huic opi ĩſiſtũt videãt. ne ꝺũ ꝑdãda voluptãt. cõ grua vita negligat. ⁊ deũ irritet ꝺ ſe ꝺũ ꝑdĩm delectat. vt ait Greg. diſ. xcij. i ſcta. Cõiter tñ tales ſolẽt eẽ leues ⁊ diſſoluti. Precipue aũt redarguẽdũ ẽſt in officijs diuis ibi miſceri cantiones ſeu ballaras ⁊ ẽba vana. ꝺ qꝺ etiã Hiero. ſuebit diſ. xcij. cãtates. Sz ⁊ pulſatio organoꝛũ vl aliozꝛ inſtrumẽtoz ad diuinã laudẽ initũ ꝓtuli ⁊ ba/buiſſe a ꝓpha dauid. q nõ ſolũ inſtituit cãtores ĩ cultu tẽ pli. ſeu tabnacli. ſz ipe etiã añ archã dñi pulſabat. in pſalterio vl organis. vt habet. ij. Reg. vj. ⁊ in pſal. xlvi. Laudate cũ ĩ tympano ⁊ cho ⁊c. Pulſare ꝯ ĩ organis vl alijs ad dei laudẽ nõ eſt phibitũ ⁊ iuſte recipiunt ſa lariũ pulſãtes. tñ pulſare ballaras. vt freqnter fit valde deteſtabile eſt. Deꝺ etiã hẽs. ſ. ĩ ſcꝺa pte ti. ij. c. ꝺ curio ſitate. Laica ꝯo ex diuia officia pulſãtes diuſa inſtra muſica. vl ĩ nuptijs vl ĩ curijs dnoz. vt tubias bifferos vl alia inſtra. vl alia ob recreationẽ. ꝺdẽnari nõ pñt ꝺ re illicita. Uñ ⁊ certo pcio ꝺducĩ pñt. Et ſil'r cãtates ſi/ue laudes ĩ eccl'ia. ſiue hiſtorias palatinoz. vel alia dñ/modo boneſta. ⁊ locꝺ ⁊ tpib⁹ debitz obſuatz cũ alijs cir/cũſtãtijs. ita q ꝑ hec diuia officia nõ negligãt. Audire aũt cãt⁹ mltez pcioſũ eſt. Et ad laſciuia icitatiuũ. ⁊ iõ cauẽdũ. Hiſtrionat⁹ ars qz defuit hũane recreatiõi. q neccaria eſt vite hoĩs. ſm Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. clxviij. ar. iij. ĩ re. ad. iij. ꝺ ſe nõ eſt illicita. Uñ ⁊ ꝺ illa viuẽ arte nõ eſt phibitũ ita tñ q fiat obſuatz debitz circũſtãtijs lo/coz tpoz ⁊ pſonaz. Illõ enĩ decet clericũ talia exercẽ. de ꝺſe. diſ. v. nõ opter. Nec ĩ eccl'ia. nec tpe pnie. vt q drage ſime. Et qz repſentatiões q fiũt hodie ꝺ rebz ſpũalibus miſceẽt cũ mltis ioculatiõibz ⁊ truſis ⁊ laruis. iõ nõ con/gruit eas ĩ eccl'ijs fieri. nec ꝑ clericos. eẽ de vi. ⁊ ho. cle. c. cũ decoꝛe. Sz cũ hiſtriões vtunt idifferẽter tali exerci/tio. ad repſentãdũ etiã turpia vl virupandũ ⁊ irriden/dũ pſonas ſpũales. vl ſacra ⁊ diuinũ cultũ. vel miſceãt ibi ſupſtitiões vl periculũ vite vt tẽdere arcũ ſup funẽ et

Lanto/res

Organiſ/ſte.

Fiſtulato/res.

Hyſtriões

hmõi. illicita ẽ ars. ꝛ eã oꝑtet dimittẽ. Et de tali intelligit ꝺ ꝓse. di. ij. c. ꝓ dilectõe. ꝛ pctm̃ ẽ talia aspicere. ꝛ talib; ꝓ illo opc aliq̃d dari. vt dic̃ Aug. di. lxxxvj. donare.

De agricolis seu .ℒ. XIII.

laboratoribꝫ terre. ars q̃dẽ ẽ ꝛ op⁹ nc̃ariũ vite hũane. Añ ꝛ ꝑ pare̅ dictũ fuit. Jn sudore vult⁹ tui vesci pane tuo. Ben. iij. Et Noe vir agricola plãtauit vineã ꝑ diluuiũ Ben. ix. Et cũ terras ꝓprias laborãt fraudes inuis cõmittẽ nõ valẽt nisi i vẽdendo fruct⁹ suos. vl̃ nimio ꝑcio. vl̃ diminut; mẽsur;. vl̃ viciatas ꝑ bonus. Sz tãta ẽ bodie astutia ꝛ subtilitas hoim. vt port⁹ ipi deciꝑiũt ab emptoribꝫ i eo. ſ. q̃ emũt ab eis necitate ducꝫ fruct⁹. ꝛ qz anticipãt tps fructuũ i soluẽdo ꝑ miori pciomẽũt. qꝺ ꝓtinet ad vsurã q̃ntũ ad ementẽ. De b̃ tñ bẽs plenꝫ i scꝺa pte ti. j. c. ꝺ vsura. Si aũt laborãt terras alioꝝ vl̃ ad medicatẽ vl̃ ad affictũ. Primo modo solẽt offendẽ i nõ rñdẽdo ꝓmus suis itegre ꝺ medictate. Scꝺo mõ pñt offendẽ nõ bñdo diligẽtiã circa possessionẽ ipaz. hz maꝝ ad vtilitatẽ suã i ꝓiudiciuz patroni. Qꝺ aũt pl⁹ recꝺerẽt fructuũ cultores pmis rõe mutui eis facti vsurã sꝑer. qꝺ cẽt vicioꝝ. Si aũt tenẽt aĩalia ad socidã põt ibi cẽ pctm̃ vsure vl̃ iusticie fm varios modũ dãdi. ꝺ q̃ supra bẽs i scꝺa pte. ti. j. c. de vsura. Jn socidis. Sz b̃ vicioꝝ magz accidit i dãtib; ad socidã q̃ i comitatiuis accipiẽtis. Etsiꝫ ꝺ boby cũ qbꝫ colũt terras. vl̃ suas vl̃ alioꝝ. aut etiã pmoꝝ. ꝑ q̃ dant certã q̃ntitatẽ frumẽti locatib; ipos ꝛ cũ pacto ꝓticipãdi lucrũ ꝛ dãnũ. locator; ꝛ ꝺuctor. ꝑ mediocrate. ꝺ q̃ etiã ibi bẽs. Jnsup ꝛ cũ aĩalib; offendũt qñ ex negligẽtia et mꝫto pcl⁹ cũ ex certa scia vl̃ malicia ꝓmittũt aĩalia ipa depascere i agr; seu bladis alienis vñ ꝛ ꝓximos dãnifiçãt. i q̃ tenent ad satiffactionẽ. Et cũ aĩalia ipa viciata vẽdũt ꝑ sanis nõ diminuẽdo ꝺ pcio fm q̃ntitatẽ defectꝰ nõ sũt imũes a pctõ ꝛ satiffactiõe psonẽ lese. ꝓpue cũ notabile seq̃t dãnũ emptori. Offendit etiã cuz decimas nõ soluũt eccl̃ie. saltẽ fm morẽ patrie. totũ vl̃ ptẽ i q̃ tenẽt ad restitutionẽ eccl̃ie ꝺ subtract;. Sz de matertia decimaꝝ quõ hoies tenẽãt vl̃ excusent bẽs diffuse i scꝺa pte ti. iij. c. ꝺ retẽtiõe decimaꝝ. Vacãtib; ãt eccleſijs q̃ sũt prochiani ꝺ bonis ecclesie seu sacerdotis ipi⁹ aliq̃n accipiũt ꝛ distrabũt ꝛ dissipãt i comedẽdo et bibẽdo. Logũt etiã ipos sacerdotes suas fuare q̃sdam abusiões. vt i dieb; resurrectiõis vl̃ natal̃ vl̃ alteri⁹ festi; statuitaz. dẽt eis nota bilẽ q̃ntitatẽ panis ac etiam vini ad bibẽdũ vsq; ad ebrietatẽ. Jn eccl̃ie ipis aliq̃n tripudiãt ꝛ choreas ducũt cũ mlieribꝫ. Quidã aũt illoꝝ vadũt ad piscationẽ q̃ ars ꝺ se nõ ẽ illicita. offendũt tñ cũ b̃ faciũt diebꝫ festi;. i. ꝓter cupiditatẽ capiẽtes pisces et vẽdẽtes. eo q̃ ꝺ illꝺ ꝑceptũ faciũt op⁹ fuile nõ facientis Exo. xx. c. Sec⁹ si cã recreatõis vl̃ vt habeãt aliq̃s pisces culos ad comedẽdũ. si tñ ꝓter b̃ nõ dimittũt auditiõnẽ misse ꝛc. qñ furant ad iuicẽ pisces. tenẽt ad restitutionẽ. Jrẽ deuastãt aliq̃n aggeres ꝑdioꝝ alioꝝ ꝛ q̃nq; ipa ꝑdia. vñ tenẽt ad dãnũ. vt bẽs. s. i. ij. pte ti. ij. ꝺ festis tutõe. Diebꝫ festi; pax vacãt diuis ꝛ auditiõe misse integre. sz ludis. vl̃ i tabnis ꝛ ꝓtẽtoribꝫ añ eccl̃ias. Jn ipis diebꝫ festi; defert i iumẽti; blada. vina vel alia ꝓmis⁹ ꝑ q̃ violãt festa. nisi maria necitate ducãt nõ valentes aliter viuẽ. ꝺ facili blasphemãt deũ ꝛ scꝰs. Maledicũt iratꝰ aĩalia sua bruta. Medacis ꝛ piurijs pleni sẽt. ꝺ fornicatiõibꝫ ꝛ sodomijs nõ faciũt sibi ꝓscias. plimi coz nõ ꝓfitẽt ãnuati. ꝛ mlto pauciores cõicãt. falso esti mãtes se nõ debẽ cõicare nisi cũ senescũt vl̃ ad mortẽ i firmit̃. Familias suas pacẽ istruũt i moribꝫ fidelitatis. Penitẽtias sibi iũctas a ꝓfessoribꝫ ꝛ vota facta frequnter dimittũt. Jncãtatiõibꝫ vtũt i se ꝛ i iumẽtis suis. De ꝺo vl̃ sua salute nihil cogitãt. Et cũ cõiter sint igrantes. ꝛ pacẽ curãtes ꝺ aĩa sua. ꝛ obfuroe mãdatoꝝ dei q̃ nesciunt. b̃ ẽ q̃ adiuuat eos duci ad pditõnẽ ꝑ viã larã. vicio rũ igrãtia ꝛ incuria prochialiũ suoꝝ cũ ꝓscia mala. qui nõ curãtes ꝺ ouib; sibi cõmissis. hz ꝺ lona ꝛ lacte. nõ cosꝫ istruũt i ꝑdicatoribꝫ. ꝓfessioibꝫ ꝛ puaꝫ monitoribꝫ. hz cũ cõmuni errore coꝝ trãsc̃utes. corruptelas sequũt eoruz. nõ corrigẽtes cos ꝺ vicijs coꝝ. ꝓte. nõ ꝓtingit q̃ besti aliter viuẽtes aliq̃n besttaliter moriunt.

Titul⁹. ix. ꝺ statu iudicũ sc̃larũ ꝛ eccl̃iasticoꝝ. Qui bus mõis pũrat iudicia ꝛ ꝺ mũeribꝫ fmo. Lapl̃m. j.

Beati q̃ custodiũt iudicium ꝛ faciũt iusticiã i oi tpe. Ps. cv. Act⁹ iudicij ꝛ auctras iudicãdi ẽ q̃dã ptãs delegata seu collata hoibꝫ a ꝺo q̃ i b̃ tenẽt locũ ꝛ vices dei. Añ ꝺ Deut. j. iudicã do inq̃ntũ pñt dñi eum imitari. Añ ꝺ Deut. j. Qꝺ iustũ ẽ iudicate. dei eni ẽ iudiciũ. Mã ꝛ ꝺ suis iudicijs ipi iudici ꝺo rõez sũt reddituri. ꝛ fm q̃litatẽ eorum gl̃iaz vl̃ penã recepturi. ꝓtereꝛ ꝺ Sap. vj. Discite iudices finiũ terre ꝑbere aures. vos q̃ ꝓtinetz multitudies et placetz vob i turb nationũ. q̃m data ẽ a dño ptãs vob⁹ et fort⁹ ab altissimo q̃ interrogabit opa vra ꝛ cogitatões scrutabit q̃m cũ eẽtz ministri regni ei⁹ nõ recte iudicastis. neq; custodistz legẽ iusticie. nec fm volũtatẽ dei ambulastis. horrende ꝛ cito appebit vob. q̃m iudiciũ durissimum fiet his q̃ psũt. i. dãnatio ꝛ punitio gũissima iudicat⁹ bus male iudicãtibꝫ ꝛ iuste. Et paulo post subdit. Qui custodierit iusticiã ꝛ iuste iudicabũt. i. fm op⁹ bonũ coz remũcrabũt. Quia eni op⁹ excellẽs ꝛ laboriosuz valde bñ pegerũt. magꝝ ꝑmio cozonabũt. Dicit eni Marbei. xxv. Jbũt iusti i vitã eternã. Et ꝺ in ps. Bti q̃ custodiunt iudiciũ. ꝛc. Ubi etiã anima dũtẽdũ q̃ ꝛ quis apꝺ vulgares iudices dicantur doctores iuris. tamen ꝓprie loq̃ndo dñt dici tales iurisꝑiti. hz iudices sũt q̃cũq; bñt i aliq̃ materia iudicare ciuiliꝫ vl̃ criminali. siue sint ordinarij siue subdelegati siue arbitri. siue dicãt dñi siue potestates ꝛ capitanei. siue ꝓres siue officiales. siue ꝓsules alic⁹ art;. siue rectores vniũsitatis. ꝛ hmõi. Añ Jsido. ethy. xx. li. Judex ꝺ q̃ ius dictat ꝑplo. siue q̃ iure diseꝓter. Jure aũt disceptare ẽ iuste iudicare. vt hr. xxiij. q. ij. Justũ. Añ ꝛ dñs Deut. xvj. dixit. Judices ꝛ magistratꝰ i oib; portis tuis. ꝛ iudicẽt ꝑplm iusto iudicio Antiquitus iudices morabãt i portis ciuitatũ ad iudicãdũ. qꝺ dic̃. i portis tuis. Debẽt q̃ iudices deũ imitari cui⁹ sũt ministri. De q̃ ait idẽ ps. vij. Deus iust⁹ iudex fortis ꝛ patiẽs. nunqd irascet ꝑ singlos dies. Nisi ꝓuersi fueritz gladiũ suũ vibrabit. arcũ tetẽdit ꝛ parauit illũ. Et pauit i eo vasa mortz. Ubi octo notant. Et ꝑ deus iust⁹ dex iust⁹ oẽm ꝛtutẽ i se hñdo ꝛ ꝑ meritz vnicuiq; tribuendo. Deut. xxxij. Deus fidel ꝛ absq; vlla iniq̃tate iust⁹ et rect⁹. Thob. iij. Just⁹ es dñe. ꝛ oia iudicia tua iusta sũt. q̃uis eni occl̃a sit nob iustitia dei i suis iudicijs. tñ vt dic̃ Aug. Nos ꝛ si rõe facti ꝓfunditatẽ iudicij ei⁹ penetrare nõ possum⁹ manifeste tñ scim⁹ ꝛ vez esse qꝺ dixit et iustũ cẽ qꝺ fec. xxiij. q. iij. ꝺ tyrij. Sit q̃ iudex iust⁹ i se vt nilꝰ subiacear vicio q̃ui. Justicia eni fm ꝓbm in li. ethi. ẽ eis ꝛtꝰ. Et vt dic̃ Aug. Dis ꝛtꝰ patrẽ determẽtũ ab vno vicio. Hinc Amb. ait sup. Bti imaculati. Judicet ille ꝺ alterꝰ errore q̃ nõ hz qꝺ i seipo ꝺdẽner. Judicet ille q̃ nõ agat eadẽ. q̃ i altero putauerit punieda. ne cũ ꝺ alio iudicat i se ferat sniaz. iij. q. vij. c. iudicet. Et Greg. i li. moral. tractãs illꝺ qꝺ ait xps ꝺ adultera Joh. viij. Qui sine pctõ ẽ vestz ꝓmꝰ in illã lapidẽ mittat. ꝛ ibi ad aliena pcta puniẽda ibãt. ꝛ sua relinq̃bãt. reuocẽt intꝰ ad ꝓscias vt ꝓria corrigãt ꝛ tũc aliena repbendãt. Et subdit figurã ꝺ filijs istl̃ bellãtibꝫ ꝺ tribũ beniamin

De socciis.

Londicti nes iudi cis.

i vltionē sceler. Gabaonitaꝝ. qz pr⁹ ipi purgari ꝑ plu/
rimā stragē ō suis. postea digne illos ꝓstrauerē Josue.
vij. z x. c. Hō tñ pōt subdu⁹ iudiciū sui ꝓpositis recusa/
re q̄tūcūq; sit prau⁹ dum tolerat ab eccl̄ia. vij. q. iij.
Nōne. Ut iust⁹ autē iudex reddat vnicuiq; ius suū sic
de⁹ fac dicēs. Hiere. xvij. Ego dñs scrutās corda z pbās
renes ā do vnicuiq; iux vīa suā. z fm fructū adinuēto/
nū suaꝝ. Scdo de⁹ iudex ē fort. i. potēs z ꝓstās i ex/
ibēdo qō dz. Nec cui mūere cuiusq; vl̄ pauper flecte vt
a ꝑitate deuiet q nulli⁹ auxilio idiget. Sap. vj. Nō enī
subtrahit ꝓsonā cuiusq; nec verebit magnitudinē cu/
iusq; Hester. ix. Nō ē q resistat maiestati tue. s. dei. Jta
et iudex dz ee fort z ꝓstās ad faciēdū iustitiā. nec flecti
timore vl amore cuiusq;. Uñ dz Eccl. vij. Noli velle fie
ri iudex si nō vales ꝑrumpere. i. fortitudine irrūpe iudicates
maloz. Nō enī excusat a pcō ḡuissimo iudex Pylat⁹.
q nō volūtar⁹ hz q̄si iuti⁹ dedit ūūstā sniam mortis ꝓtra
xpm. que ī iudicio nouerat innocētē. ex eo q timuit incur/
rere idignationē cesar. Jo. xix. qñ iudei dixer. Si hūc
dimittis nō es amic⁹ cesar. Tertio iudex dz ee patiens
i sufferēdo. sic z de⁹ iudex patiēs ē. nō enī subito punit
hz patiēter expectat peccātes vt aliqñ resipiscāt z boni
efficiāt. Et q̄uis ō ꝺ scādalizant ō tāta patia dei z ipz
timeāt vl amore cuiusq;. Uñ dz Eccl. vij. Noli velle fie
ri iudex si nō vales ꝑrumpere. i. fortitudine irrūpe iudicates
malozū. Nō enī excusat a pcō ḡuissimo iudex Pylat⁹.
q nō volūtar⁹ hz q̄si iuti⁹ dedit ūūstā sniam mortis ꝓtra
xpm. que ī iudicio noverat innocētē. ex eo q timuit incur/
rere idignationē cesar. Jo. xix. qñ iudei dixer. Si hūc
dimittis nō es amic⁹ cesar. Tertio iudex dz ee patiens
i sufferēdo. sic z de⁹ iudex patiēs ē. nō enī subito punit
hz patiēter expectat peccātes vt aliqñ resipiscāt z boni
efficiāt. Et q̄uis ō ꝺ scādalizant ō tāta patia dei z ipz
maledicāt vl blasphemēt boies nō ꝓterea dimittit pa
tientiā suā. qz inde nouit sequi mlta bona. Uñ dz Eccs.
xvij. Etenī qz non pfert cito ꝯ malos sniā absq; vllo ti
more filij hoim ꝑpetrāt mala. attamē ex eo q petōz cen
ties fac malū. z ꝑ patiam sustētat. s. a deo. ego cognoui
q erit bonū timēt⁹ deū. qz. s. vidētes dei patiētiā z mi
sericordiā magnā. ꝓfidūt ō sua misēdia erga cos. tū ꝺa
boni interi exercēt ī grā ꝑ psecutiōes maloz. tū etiā ꝺa
tales male ꝓūtāt alqñ ad deū. z mlta bona postea faci
unt ul⁹. si de⁹ nō patiēter tolerasset Saulē psequētē xpm
nō babuisset paulū ꝓdicantē eū. z pl⁹ oib⁹ laborantē ꝑ
fidelib⁹. Jta z dz iudex z patiēs ee. Augustin⁹ ī regula
de ꝑlato q iudex ē ait. Patiēs sit ad oēs nō enī semper
oīa sibi nota crimia dz punire. nisi manifesta ī iudicio.
Hā vt dz dis. xxxij. Erubescāt. Occultoz cognitor z iu
dex ē de⁹. Que etiā nota sūt. hz puniri sine magno scan
dalo nō pñt. patiēter dz ferre. vt hz dis. l. vt ꝓstitueret. i
fi. Patiēter singloz causas audire. z si aliqñ insurgūt
boies ad murmurādū detrabēdū z vilipendēdū. iudi
cē. qz posita sūt vt signū ad sagittā cū nō possint oībus
placē patiēter debēt ferre. Un poeta Ouid⁹ ō tristib⁹
Si q̄ties peccāt boies sua fulmia mittat. iupit exiguo
tpe sol⁹ erit. Quarto dz ee iudex trāquill⁹ ī discutien
do z diffiniēdo causas. sic z de⁹ sine ira iudicat. z cū sū/
ma trāquillitate. Uñ dic pūs. vij. Nunqd ira sectr ꝑ sin/
gulos dies. q. d. nō cū tri ꝑ singlos dies mlti puocēt eū
ad irā. ꝓpter scelera sua. ꝓpter qō dz Sap. xij. c. Tu autē
dñator ꝓtus. cū tranquillitate iudicas z cū magna re/
uerētia disponis nos. Docuisti aūt ppl'm tuum ꝑ talia
opa. qm iustū oportet esse z hūanū. Nec est ꝯ id qō dz in
alio pūs. s. pūs. vj. Dñe ne ī furoze tuo arguas me. s. iudi/
cādo. Hā ira dei nō est ꝓcurati animi furoz. vt ī boib⁹ hz
iusta supplicij ꝓstitutio. Rogat cū ḡ. ꝓpha. vt nō iudi/
cet eū fm rigorē iustic q̄ merēt puniri. hz fm māsuetu
dinē misēdie sue. ira z iudex dz sibi oino caucre ab ira. i
Hā vt ait Jacob⁹ in canonica epla. j. c. Jra viri iustitiā
dei nō opat. q ꝺba dei tractās Beda ait. qz q irat⁹ ī ali/
quē sniam ꝓfert z si ille q̄ntū ad se iustā reputet sniam
iste tñ q nō amore iustice. hz liuore odij. sniaz dedit ī eū.
iustitiā dei in quā ꝑturbatio nō cadit nō imitat. Hinc
et Greg. ait. Restringēda est sub rōe ptās. ne q̄d agēdū
ꝓiusq; ꝓcitata ad trāquillitatē mēs redeat. Hā cōmo/
tionis tpe iustū putat oīe qō fecerit. xj. q. iij. illa ꝑ posi
toz. Amb. etiā sic ait. Jra etiā inocētes ad crimē adduc
qz dū pl⁹ iusto irascimur z volum⁹ aliena coercere petā
ḡuiora cōmittim⁹. q. e. c. Jra. Et loq̄t ibi Amb. ō prono
Joseph. q cū ab vxore sua falso accusat⁹ fuisset q volu/
isset eā cogscere nimis credul⁹. z ex hō turbat⁹ iuste iu/
dicauit eū ad carcerē. Uñ z iura statuerūt iudicē ī ꝑcrē/
do sniaz debere sedere ad iudicādū mētis trāquillitatē

Quīto dz esse iudex rigid⁹ in minas inferēdo. sic de⁹
iudex minat petōrib⁹ ꝑ ꝓbas ꝑ flagella. Un dic. Nisi
uerst fuerit. s. a vijs ad deū. gladiū suū vibrabit sue
vltiōis cōminādo. Esa. j. c. Si noluerit audire aut dñs
et me ad iracūdiā puocauerit. gladi⁹ me⁹ deuorabit vos
Et Hiere. xviij. Repēte loq̄r adūsus gentē z adūsus re
gnū. vt eudlā destruā z dispērdā ait dñs. s. cōminādo.
et si penitētiā egerit gēs illa de pcō suo. agā z ego peni
tentiā de malo qō cogitaui facere illi. Exēplū ptz in ni
niuitis. q̄b⁹ dictū fuit ꝑ Jonā ex pte dei. Adhuc qua/
dragīta dies z Ninive subuītet. Jone. iij. c. Et q ad vi/
bratiōnē hui⁹ gladij. i. cōminatiōnē hui⁹ punitiōis cō/
uersi sūt. de⁹ reuocauit sniam. Sic iudex cū iudicat ī ci
uilib⁹ inter ptes vt ꝓūtat ad pacē dz vibrare gladium
ostēdēdo dispēdia litigioz. ꝓiculū ex vtraq; pte ꝑdem/
natiōis ꝯ vtrūq;. Si in crimialib⁹ dz vibrare gladiū. i.
cōminatōes facere. z reo z actori z testib⁹ ꝑ ꝑitate babē
da. Sic Salomō cū fec iudiciū inter duas meretrices
litigātes de filijs. vbi adiuenīendū veritatē dixit. Affer
te mihi gladiū z diuidat tē. iij. Reg. iij. c. Et ꝓe z iuste
iudicauit iuenīes veritatē. Debet q̄z iudex adducē cō/
minatōes ad ḡues penas in trāsgressores legū. z ad ter
roze alioz inferre. ꝑcipue cū mlti⁹ grassantib⁹ opus est
exēplo. vt dic lex. Et seruauit iudex Moyses ex dei mā
dato. ad mortē ꝑdēnās ligna sabbato colligentē. vt pa
tet Hūe. xv. c. Debet sexto iudex esse equus. in decer/
nēdo. i. seruare equitatē q est seueritas iustitie misēdie
tpata. ad quā debet iudex semp attēdere qō xps de⁹ ob
seruat. Esa. xj. Judicabit in iustitia pauper z arguet in
equitate. Ne due res ait. Cassiodo. sup psalterū. s. miseri/
dia z veritas. i. iustitia in omni iudicio dei ꝓiūcta sunt
et in baz ꝓiūctiōe ꝓsistit equitas. Et hoc est qō ait ps.
Arcū suū tetēdit. arcū. s. iudicij. Sic aūt tendit arcus
seu balista. Cū enī in eo fit corda mollis q̄ significat mi
sericordiā. z lignū duz z rigidū signās seueritatē iusti
cie in tēsione corda mollis flectit lignū duz aliqntulū
erga se. Sic in iudicio debet dulcedo misericordie tem/
perare rigorē seueritatis. Habacuch. iij. Cū iratus fueris
iuste. s. puniēdo misericordie memor eris. s. tu de⁹ casti/
gādo citra ꝓdignū. Jta z iudex debet equitatē seruare
misēdo oleū cū vino. in vulneribus sanciati. Un docet
Brego. in li. moral. dicēs. Oīs qui iuste iudicat statera
in manu gestat. z in vtroq; penso iustitiā z misericordi
am portat. sed per iustitiā reddit peccatis sententiā. ꝑ
misericordiā peccati temperat penā vt iusto libramine
quedam per equitatem corrigat. quedam ꝑ misericordi/
nem indulgeat. qui dei iudicij oculis suis semp timēs
z tremēs in omni negocio formidat. z ne de iusticie tra
mite deuians cadat. Necille. Ad hoc facit quod dicit
dis. xlv. disciplina. Debet septimo iudex esse matur⁹
in diffiniendo. Unde dicit. Parauit illum arcum scili
cet ad sagittandū. id est diffiniendū. Et ista prepara/
tio est diligens inuestigatio. z obseruatio corū que rec/
runt ad iudicij rectitudinē. Dominus iudex iustus. qz
ei omnia sunt nota nō eget aliqua informatiōe in suis
iudicijs. nec potest errare sed iudicū hominū. quia ex
formationib⁹ aliorū procedit. errare potest. Unde z ci/
tur de sen. excō. c. A nobis. q dei iudicium nec fallit nec
fallit. sed iudicū ecclesie z fallit z fallit. Cū tamē facit
iudex diligēter que debet. subtiliter inquirēdo z seruan
do ōbitū ordinē. z si erret excusat. Et ꝓterea ne iudices

Titulus Nonus

Quantū ad primū .§. I.

sint leues vl' pcipites i iudicādo. de ipe q oīa nouit nolluit pessima opa sodomitaꝝ iudicādo ꝺdēnare nisi primus ꝓangelos i forma hūana destinatos manifeste deꝑhēderet, eoꝝ scelera. Beñ. xix. r. ij. q. j. Deꝰ oīpotēs. Ubi ꝺr. Mala audita nullū moueāt. nec passim dicta absq; certa ꝓbatōe credāt. Sz ipe deꝰ icarnat⁹ q̄sit⁹ a scribis r phariseis vt iudicaret adulterā. pr⁹ idignās se digito scribebat i terra. r solicitat⁹ ꝑ rñsiōe dixit. Qui sine pcō est vestꝝ pm⁹ i illā lapidē mittat. Et iterꝝ se inclinās scribebat i terra. Demū rea absoluit. q; nō erāt ido neī accusatores. Job. viij. hr. Ꝺ tractās. Brego. in lib. moral'. ait. In h nos typice ĩstruit dñs vt cū q̄liber pri moꝝ errata ꝑspiciam⁹. nō hec antea reꝑhēdēdo iudicemus q̄ ad ꝓsciaz nr̄az reūsi būl'r digito discretiōis sollēniter exsculpem⁹. r q̄d in ea ꝺditoꝝ placeat. q̄due displiceat examīatōe ꝺirimam⁹. Idē Brego. xj. q. iij. sic ait. Sūmoope ꝓcauēdū ē. vt rectores ecc'ie r q̄ publica iudicia exercēt i dictādis sentētijs. nll'a leuitate vl' furore ducti sint ꝓcipites sz cauꝰ pr⁹ diligeter vēritatez. cum res q̄ igrabat pleniter ad noticiā puenerit. tūc diuīa et hūana lex resoluat. r fm q ibi ꝺstitutū est remota ꝑsonaꝝ acceptōe diffinitiua ꝓferat' sn̄ia. Hinc est q Moyses q̄relas ꝑpl'i ad dñm semꝑ tabnacl'm ingressus referebat r q dñs ipabat iudicia ꝓponebat. Hec ibi. Et vt dic' Aug. q. ca. q̄uis ꝑa sint q̄dā. tñ iudicia nō sūt credēda. nisi certz idicijs demōstrēt. Octauo r vltio ꝺr iudex ferre sn̄iaz ꝺdēnatiōis q̄ ad eos. Et h ē qꝺ dic'. i eo pauit vasa mortz. i. instrā punitiōis. Sic deꝰ iudex in suo iudicio pctores ꝺdēnat. Deut. xxxij. c. ait. Si arripuerit iudiciū man⁹ mea. reddat vltionē hostibꝰ meis. Et q̄libi ꝺclarat. Ignis. s. afflictiōis succēsus est i furore meo. r ardebit vsq; ad iferni nouissima. i. ꝺ incipiet r i inferno durabit. deuorabitq; terrā. i. reū pctōē terrenū cū germīe suo. i. opibꝰ suis. Sic iudex sic soluē ꝺr innocētes ita ꝺdēnare reos. nec mala dimittē ipunita. Dūcenī vni pcīk idigno. ait Amb. ad plapsus ꝺtagiū quocat vniūsos. Facilitas enī venie īcētiuū pstat delinq̄ndi. xxxij. q. iij. est iusta. Nec penas debitas ꝺr iudex relaxare. minuere. mutare. vl' aggḡuare. nisi exrōnabili cā. et si hēat ꝓtātem. Nā vt ait Amb. sup. ps. Bti imacla ti. bon⁹ iudex nihil ex arbitrio suo fac. r ꝓpositio domestice volūtatz. sz iux leges r iura. pnūciat statutz iurz obtpat. nō idulget ꝓprie volūtati nihil patrū vel mediatuz de domo sua defert. sz sic audit ita iudicat. r sic se hz natura decernit. obseq̄k legibꝰ nō aduersak. examīat cause merita nō mutat. Discite iudices secl'i. quē i iudicando tenē debetz affectū. quā sectīratē. quā sobuctatē quā simicitiatē. Nec ille. iij. q. vij. Judicet. Refert Pe. ꝺ palu. in iij. de q̄dā iudice pagano. q fuerat iustissim⁹ i iudicando. cauēs sibi ab oi iuustitia q̄ q̄uis mortu⁹ fuit i ifidelitate. tñ pfuat⁹ fuit p lōgissima tpa a ꝺdēnatiōe infernali. Demū q̄dā fodiēte i agro suo ad puteū vl' aliꝺ sacietū. audita est voz. leuiter pcute ne me ledas. q̄ interrogāte ds eēt. rñdit se fuisse gētilē r iudicē r ꝓpter iustitiā suā a ꝺo pfuatū. q̄uscq baptismū reciper. rogās eum vt p eo mitteret vl' iret vt baptismū ei ꝺferret. q̄ facto subito i cinerez dissoluerek. caluaria ei⁹ inteḡ erāt. r lingua i ea viuēs r recēs r loq̄ns. Quibꝰ oībꝰ pacz r corā ipo clero r pplo ipm ꝺclarat' baptismo receptoi cinerē est resolut⁹. ad btitudinē aīa ei⁹ nulli dubiū tēdente. Bti ḡ q̄ custodiūt iudiciū tē. Jn q̄bꝰ ꝑbis ps. s. Beati qui custodiūt tē. possūt tria notari circa iudices.

Primo obseruentur ad iudicium concurrentia. ibi. Beati qui custodiunt.

Scꝺo eliminēk iudiciū corrūpēcia. ibi. r faciūt iusticiā.

Tertio ꝺtinuenk iudiciū stabilitēcia. ibi. in oī tpe. Et bis habitz sequik bītitudo in boibus in futuro.

fm Tho. scꝺa scē. q. lx. ar. j. r. ij. q Judiciū ipoztūt actū iudicij inq̄ntū est iudex. Judex aūt ꝺr q̄si ius dicēs. ius aūt ē obiectū iustitie. r iō iudiciū ipoztūt fm ꝓmā noīs impositionē diffinitionē seu ꝺ termīationē q̄ndā iurz seu iusti. Qꝺ aūt aliqs bñ diffiniat seu determinet aliq̄d i ꝓtuosis opibꝰ ꝓprie ꝓcedit ex habitu ꝓtutz. sic castꝰ rectē determīat. ea q̄ ꝑtinēt ad castitatē. Cū q̄ iudiciū importat q̄ndā rectā determīationē. qꝺ ē iustū. nō ꝓprie ꝑtinet ad iusticiā. Et ꝓpt̄ h ꝺicē pbs. v. ethicoꝝ. q boīes ꝑfugiūt ad iudicē sic ad q̄ndā iusticiā aīatā. Uez nomē istꝺ iudicij postea ampliatū ē. vt significet nō solū rectā determīationē coꝝ q sunt iusta. sz etiā rectā determīationē i q̄buscūq; rebꝰ siue practicis siue specularibus. Sic sapiēs medic⁹ ꝺr hre bonū iudiciū ꝺ infirmitate. s. ad cogḡscēdū causas r remedia ei⁹. Et bonus artifex bonus iudiciū ꝺ operibꝰ sue artz. r ꝓtuosus bñ iudicat ꝺ actibus ꝓtutū. Sic aūt ē duplex iusticia. vna q̄ ē ꝓtus generalis ꝓportās q̄ndā rectitudinē. z̄ se z quo ad alios. Et alia q̄ ē ꝑt⁹ ꝑticularis. q ordīat boīem ad alterū. Ita est duplex iudiciū. Unū qꝺ ē act⁹ generalis illi⁹ iusticie. videlz hre bonā r rectā determīationē ꝺ oībꝰ actibꝰ ꝓtutū fm deū r rectā rōez. ꝺ q̄ apls. j. Corinth. ij. ait. Spūalis. i. ꝓtuosus iudicat oīa. i. recta determīat de oībꝰ spūalibꝰ ꝓcemētibꝰ salutē. Aliꝺ iudiciū ē qꝺā act⁹ speciat ꝓtutz iusticie. q̄ ē ad alterū. Et ad istꝺ exeq̄ndū req̄rit aliq̄ superioritatz auctas erga illos ꝺ qbꝰ hz iudicare. De q̄ ꝺr Sap. j. Diligite iusticiā q iudicatz terrā. i. boies. Et q̄uis ꝓbū ps. Briq̄ custodiūt iusticiā tē. possit itelligi ꝺ vtroq; iudicio r iusticia. tñ ad ꝑsens sumim⁹ ꝑ iudicio fori ꝓtētiosi. Et istꝺ etiā iudiciū aliq̄n ꝺr ipa discussio et examīatio cause. fm ill'ꝺ. j. Thi. v. c. Nihil sine pīudicio facies. i. sine ꝓcedēti iudicio. s. examīatōe. Aliq̄n diffinitiua determīatio ꝑ sn̄iam. Math. v. Qui occiderit reus erit iudicio. i. dign⁹ sn̄ia ꝺdēnatiōis. Sz h vtrūq; comprehendat. Beati ergo qui custodiūt. i. obseruāt ea que ꝑtinent ad rectū iudiciū in examīnando r determinando. Et vt dicat beatus Tho. scꝺa scē. q. lx. arti. ij. ad h vt iudiciū sit rectū r iustū tria requirunt.

Primo vt ꝓcedat ex iusticie inclinatione.

Secundo vt procedat exꝓsidentis iurisdictione.

Tertio vt exeat ex ꝓudentie recta ratione.

Incipiēdo ab vltio ad h vt iudiciū sit rectū opter q ꝓcedat ex ꝓudētia. Judicare enī ē act⁹ rōis q̄ hz dirigere et examīare r ꝺcernīare q̄d sit agendū fm rectitudinem. Ꝓudētia aūt sē rectā rō agibiliū. fm pbm. r ꝓ ꝓtutē sibneīm facit rectē iudicare. Unꝺ Piero. super Ecc'n. ait. q̄n ait dñs. q̄rite iudiciū. Esa. s. ꝑ. nō ē oīm rectē iudicare. sed eoꝝ q̄ sūt ꝓudētes. Deniq; Salomō in visiōe ꝑ sonū h ꝺo postl'auit vt acceꝑa sapīa iuste ꝑpl'm iudicaret. Nec ille. Sapīaz h appellat ꝓudētiā. Est aūt ꝺ prudētia r ꝑ ꝺsequens iudiciū illicitū r temerariū. q̄n iudex ex supitōibꝰ vellet iudicare leuibꝰ vl' dubijs. Et ꝺ his loq̄tur Melchiades papa dicēs. ij. q. j. c. j. Semꝑ oīa diligēter inq̄rite. r cū iusticia r claritate diffinitz. neminē ꝺdēnetz añ vez r iustū iudiciū. nullū iudicetz suspitionis arbitrio sz ꝑmū. ꝓbate r postea charitatiuaz ꝓferte sn̄iaz. Et fm glo. ītelligit ꝺ suspitōe temeraria vl' etiā ꝓbabili. Sec⁹ ꝺ violēta q̄ iducit ꝺdēnationē r ꝓuictionem. xxxij. q. j. Dixit dñs. Et Brego. in. c. Braue. dicit. ij. q. iij. Braue est r satis indecens vt in re dubia certa deꝰ sn̄ia. Ad ꝓudētiā ꝑtinet iudicis bene r subtilit exaīare acrozē. rū r testes vt iuenīat veritas. Sic Dan. niel in examīnādo r iudicādo accusatores r testes ꝓ Susannā ꝓuicit eos de falsitate. Dañ. xiij. Scōm q̄ ꝺ ad ꝺandū rectū iudiciū r custodiendū. Observāū ē

iurisdictio seu p̄sidētia iudicātis erga iudicandū. Dup' ratio est ſm Thomā. ſcda ſcde. q. lx. ar. vj. qr cū iudiciū sit ferēdū ſm leges ille q̄ iudiciū fert. ſ. dando ſniam dicendo legis interp̄tat quodāmodo applicādo ipm ad p̄ticulare negociū. Cū aūt sit eiusdē autoritatis legē interp̄tari. z legē ɔdere. siē lex ɔdi nō p̄t nisi publica autoritate. q̄ se extēdit ad eos q̄ se cōmunitati subdunt. Sic enī esset iustū ɔgere aliquē ad seruādū legē. q̄ publica autoritate nō est sancita. seu ab eo q̄ nō p̄t legem facere. Ita iustū est q̄ aliqs cogat aliquē subire benefitiū q̄d publica autoritate non ferat. z dicat iudicium usurpatū. vñ z illicitū. ɔ quē usurpantē sibi tale iudicium dicit ap'ls ad Roma. xiij. c. z Jaco. iij. c. Tu aūt qs es q̄ iudicas alienū seruū. id est quō p̄sumis usurpare iudiciū alteri'. Nec est mittere falcē in segetē alienā. q̄d dñs p̄hibuit Deut. xxiij. c. Falcē. ſ. iudicij i nō subditos vsurpatū. vñ z illicitū. ɔ quē usurpantē sibi tale iudicium dicit ap'ls ad Roma. xiij. c. z Jaco. iij. c. Tu aūt qs es q̄ iudicas alienū seruū. id est quō p̄sumis usurpare iudiciū alteri'. Nec est mittere falcē in segetē alienā. q̄d dñs p̄hibuit Deut. xxiij. c. Falcē. ſ. iudicij i nō subditos vſ. vj. q. ij. Scriptū est. Et q̄ clerici nō sūt subditi laicis. ideo nec in ciuilib' nec in q̄rūcūq; criminalibus p̄nt iudicari ab eis. sed mortal' peccarēt vsurpādo sibi h' iudiciū. Un dicit. xj. q. j. Clericū. Nullus p̄sumat apd̄ secularē iudicē nō p̄mittēte epo. p̄pulsare. Si p̄pulsatus fuerit nō rñ deat nec p̄ponat. z p totā illā. q. i mu. dū in iudicio est q̄ p̄cedat cū iusticia. Leuit. xix. Juste iudica p̄ximo tuo. Et nisi sufficiēter p̄batū fuerit nullus debet ɔdēnari nisi ɔfessus vel ɔuict'. Un Aug. tractās xiij. Lu. xij. c. ait. Bene dixit ex vob. nō ex nob. Ex vob enī est q̄ quib' q̄ iudiciariā p̄tē ɔuict' vel ɔfessus exclusus nō est. a me vero est qui nullis indigeo argumentis. z oia certissime noui separatus est z diuisus est. Tale dānatū habeo. vos tñ ullū adhuc p̄ tolerātiā sustinere. Dec ille. ij. q. j. Un'. Et Innocē. ait. Graue nō oportuit deri p̄ssimis mēribus vris cuiuscūq; retractare iudicium. qr p̄ritas sepe exagitata magis splēdescit in lucē. et gnicas reuocata in iudiciū grauis'. etiā sine penitentia ɔdēnat. Nā fructus diuin' est iusticiā sept' recēseri. xxxv. q. ix. Graue. P̄t aūt sniā esse iniusta triplr vt ponit Brat'. xj. q. iij. eps. §. si q̄ iniuste. videlz ex aio. ex cā. et ex ordine. z ibi semp̄ pcm̄ est in iudice z i iusticia. Et ex aio quidē cū videlz iudex nō ex zelo iusticie dat sentē tiā. sz ex odio vindicta liuore. vel vt laudet ab hoibus. nihilominus sniā tenet si al's iusta est sz peccet. cū aūt est iniusta ex ordine. qr. ſ. nō seruat ordo iudiciarius. peccat etiā z tenet sniā. si tñ sūt seruata ea q̄ sūt de substātia ordinis iudiciarij. al's nō teneret. Et cā est iniusta q̄n ad ɔdēnat. p̄causa q̄ nō est vera. puta p̄ furto q̄d tñ nō cōmisit vl in ciuili cā ad soluendū q̄d soluere nō teneat. et etiaz talis sniā tenet sz peccet iudex. P̄t tñ relaxari p̄ appellationē. z ib. ſ. q̄ teneat talis sentētia vsq; est. nisi ɔtineat intolerabilē errorē. vel nisi sit lata post legitimā appellationē. De his tñ plenius dicet infra.

Sententia iniusta

Judex est curiarum.

Quantū ad secundū .§. II

in iudicio debēt remoueri iudiciū corrūpētia. p̄ q̄ fit cōtra iusticiā. Un dicit. Qui custodiūt iudiciū z faciunt iusticiā. i. ita se hñt in iudicio vt inde faciant vnicuiq; suū ius. Dicit enī Greg. Summū bonū in reb' hūanis est iusticiam colere. z sua vnicuiq; iura seruare. xj. q. ij. Cū deuotissimā. Et dicit idem Brego. in. c. Quattuor modis. xj. q. iij. Quattuor modis hūanū iudiciū puertit. Timore. dū meru p̄tat alicui' veritatē loq̄ p̄timescim'. Cupiditate. dū p̄mio aliqm molimur. Amore. dū amico vel p̄pinq̄ aliq̄d p̄stare ɔtendim'. Addit glo. ibi alios q̄tuor modos puertendi

Iudicium corrūpens

se corrūpēdi iudiciū. vt nō fiat iusticia a iudice. videlicet munia cōpassio ad pauperē. Un Ambr. in li. de offi. est iniusta miscēdia. denicq; i lege scriptū est Exo. xxiij. c. ō quodā. Nō misereberis illi'. z in li. regnoz legit. j. Reg. xv. c. q̄ Saul ɔtraxit offensam. qr misert' est Agag boſtiū regē quē p̄hibuerat diuina ſnia seruari. xxiij. q. iij. est iniusta. Duo alij modi sūt. nimia remissio vel nimia seueritas i iudicādo. Et de his hēs diffuse dis. xiv. Disciplina. Quart' modus q̄ puertit iudiciū est imprudentia seu ignorātia iudicis. instituō obligat. q̄ ex delictis. Un aūt iudex teneat ad restitutionē de damnis latis p̄ter iusticiā suā. hēs in seqnti. c. §. ij. Et qr p mūera frequēter iudicia corrūpunt z fiūt magne iniusticie. Ideo notandū q̄ mūera etiā excecāt sapientes. z facit' hoīes mutos ad dicendū veritatē z corrigendū. Un ɔz Exo. xxiij. c. ɔ iudice. Iū nō accipiet munera qr excecāt oculos sapientū z puertūt ꝟba iustoz. Et Eccli. xx. xenia z dona excecant oculos iustoz. z quasi mutus in ore auertit correctiones eoz. Ap'ls Paul' noluit accipe sūptus seu elemosynas ex quib' sustētaret cū socijs a Thessalonicēsibus q̄b' p̄dicabat. q̄d tn licite potuisset. cū z xps dixisset ap'lis. vt cū tes ad p̄dicandū comederēt q̄ darent eis q̄ dignus est operari' mercede sua. Lu. x. c. Sz sibi p̄curabat manib' laborādo p̄ma ad Corinth. iij. c. Et ō p̄terea vt liberius posset corrigere vicia auditoz. ne ex beniuolētia p̄cepta p̄ter oblationē z receptionē munez remissius reprēderet vicia eoz. Un dicebat. j. ad Corin. vj. c. Dia mihi licēt sed ego sub nulli' redigar p̄tāte. recipe enī munus quodāmodo est vēdere vel subijcere se volūtati ei' q̄ dedit. De his iudicib' vel p̄latis q̄ p̄ter mūera dimittūt dare iustas sentētias vel corrigere vicia ɔz Esa lvj. Canes muti nō valētes latrare. Interdū p̄latus in visitādo vel al's examinādo. z inq̄rēdo aliquē sacerdotē proch̄ialē tra latrat ɔ eū p̄ter suos excessus q̄ videt q̄ velit eū deuorare. Sz si sacerdos p̄cit in ordine' aliq̄d munus deficit latrat' ei' z efficit mut' ad corrigendū z puniendū eū. Un z Ouidi' poeta in li. de arte amandi. Munera crede mihi placāt homines q̄z deos. Ad cognoscēs Jacob misit mūera ad Esau fratrē suū. q̄ fuerat irat' maxīe ɔ eū dicēt. Placabo eū muneribus. vt p̄z Gen. xxxij. c. Di acceptores mūez inferūt multa z grauia dāna p̄pter ſcausas ɔ infideliter z iniuste iudicantes p̄ter q̄d vt fures tenent' ad satisfactionē oīs dāni. Un ɔz Esa. j. c. Principes tui infideles. socij furū. oēs diligūt mūera. sequunt' retributionē. pupillo nō iudicāt. cā vidue nō ingredit ad eos qr. ſ. non hñt ad vandū eis mūera. Un Isidor' in li. ō sūmo bono. paup dū nō habet q̄d offerat. nō solū audiri ɔtēnit. sz etiā ɔ iusticiam opp̄imit. Cito violat' auro iusticia. xj. q. iij. Paup. Et q̄uis iudex sit ira ɔstās. q̄ mūeribus nō p̄mittat se corrūpi. tñ est p̄sumptio ɔ eū ō corruptōne. qr ſm Chryso. Sic matrona nō ē casta q̄ cū rogat munera accipit. ita nec iudex mūera accipiēs īmunis a corruptōe iudicat. p̄ter q̄d quidā iudex cū i iudicādo muneribus duceret. duob' hūtib' cām coram eo vn' lobtulit ei vnū vitulū vt daret ſniam p eo. al' vxor p munere vnā vaccā. ita tñ vt cōmēdaret cām suā marito iudici. Disceptātibus q̄ ptib' coram eo dixit p̄m'. loq̄t vitul' p me. qr iusticiā habeo. Rñdit iudex. Nō p̄t loq̄. qr vacca cū nō sinit. q̄a sz maior' valor erat mun' datū ab altero. ſ. vacca. z nō p eo dedit ſniam. Sed vt dicit Esa. v. c. Ue q̄ iustificat' impiū p muneribus z iusticiā iusti auferet' ab eo. Ue importat ſm Hieronymū dānationē eternā. q̄d dñs ostēdit dicēs Deut. xxvij. Maledict'. ſ. a. deo erit q̄ accipit munera. vt p̄cutiat animā innocētis. Et q̄uis dicat Greg'. j. q. ij. Sicut q̄ ei' oblatio nulli maculam ingerit. q̄ non ex ambitēs petitione p̄cesserit. Et lex dicat. q̄ mu-

nerā nullū accipe in būanū. aliqñ discretū passim. ꝛ ab oīby auaritissimū. curi⁹ tñ. ꝛ magis edificatorū illud ob seruare qđ dr. Esa. xxxiij. Qui excutit manus suas ab oī mūnere. h i excelsis habitabit. Et dic ab oi mūnere. q⁹ est munus a manu. s. pecunie. Mun⁹ a lingua. s. laude vl pce. Mun⁹ ab obsequio. ꝺ dby Brego. j. q. j. Sūt nōnulli.

Quantū ad tertiū .§. III.

Stabilitas iudicij.

ꝓncipale de stabilitate iudicij. In oi tpe. Nota q⁹ debz iudex semper recte iudicare siue eo tpe ꝛ casu q̄ iudicat cām infimoꝝ. siue eo tpe q̄ iudicat causas potentū. vt nunc̄ deuiet a iustitia. q⁹ vt dic̄ regla iuris. ex de iudicijs. c. nouit. §. ꝓterea dicet. ꝛ de regu. in. c. in iudicijs. li. vj. In iudicijs nō est hñda acceptio ꝑsonaꝝ. Sicut de deo dic̄ aplus. Nō est acceptio ꝑsonaꝝ apud deum. Sunt quidā iudices q̄ i ꝓncipio officij recte et iuste iudicāt. ꝛ seuere puniūt. postea in ꝓcessu tpis siue muneribus allecti. siue ꝓby inclinati. seu amicicijs victi. vt eas nō amittāt mīta iniusta cōmittūt. ꝛ bi nō facit iustitiā in oi tpe. ꝙ deus ꝓi tpe mūdi iuste iudicauit ozdē terrarū. in iustitia. Ps. xcvij. expectauit siqđē tps idoneum post iudicauit seuere puniēdo malos. Un Abrae dic ꝛ de his idolatris. q̄ habitāt in terra ꝓmissionis. nonnūq̄ cōplete sūt iniq̄tates amorreoꝝ ꝛc. Gen. xv. Sz implebatur. cūc de⁹ dispersit eos. ꝛ exterminauit eos ꝑ israelitas dādo eis terras eoꝝ. ꝛ sic de alijs nationibz. ꝺ tpe in tps Ire vt ait Hieronym. sup Esaiā. Est h ordo. putādre dei. et oīe hoīm genꝰ ineffabili iudicio dispēsantis. Contra deī irā ꝛ ista sperauit in damasco. i. decē tribz israel fuit sperās in adiutorio surgēris regis Syrie. cuius caput erat damascus. Diruat cuitas. s. damascena. q̄ aduersus dei volūtatē impijs. s. israelitis ꝓstabat auxiliū. Judas id est tribz Juda. cū rege suo sperauit i egyptijs. vt egyptꝰ destrueret. s. ꝑ tribz Juda per nabuchodonosor. Egyptij ꝙ fisi sūt in ethiopibz. Ethiopes q̄z vincāt ab assyrijs. Assyrij superiert. nō dei sed suaꝝ virtū arbitrātes esse victoriā quā. s. habuerūt ꝺ decē tribz israel qs vulgariter dicit. Ninuiten ꝺ Damascū. Et ipi. s. assyrij vincunt a babylonijs. Babylō leuauit ꝺ dūm caput ꝛ ipa. s. babylon a medis ꝛ ꝑsis superat. qñ. s. balthasar filius vel nepos nabuchodonosor occisus est a Cyro rege ꝑsarum ꝛ medoꝝ. Capta babylonie ꝑsi ꝛ medi exercitu ꝑsecuti sunt ꝓpm dei. ꝛ aries seuissimus ad orientē ꝛ occidentē omnes ꝓpios vētilabat. s. rex ꝑsaꝝ ꝛ medoꝝ. Uelut byrcus Alexāder. ꝛ ꝺterat eū pedibz. Et iste. s. Alexāder rex grecoꝝ vltra modū erectꝰ. veneno ꝑat. regnūq̄ ei⁹ diuidat ꝙ ꝓtes. Et cū mlto tpe inter se colluſū fuerit. romano vincēte populet. s. ꝙ Octauianū ipatorē. qz deuicit Antonium ꝛ Cleopatrā. capta alexādria. Romanus ipe. s. imperator ferratus dētibz vnguibusq̄ scrōꝝ cruento ore lacerabat. Excidat lapis de mōte sine manibz. ꝛ potētissimū primū regnū. i. ꝓncipale ac ferreū. deiciat fragile ꝛ infirmū. in testaꝝ modū. id est fides xpi subiiciat sibi imperū romanū. qđ ꝛ demū romanū imperiū. ꝛ lapis. s. xps. erit in montē magnū. qđ declarabit infra.

De ꝑlibz q̄ pinēt ad iudicū ꝛ salarijs iudicū ꝛ assessorum.

Lapl'm. ij.

Ro intellectu seqntium. Nota q⁹ vt dr. ij. q. j. i glo. sūmaria ꝓma.

Causaꝝ duplex est genꝰ. s. ecclīasticaꝝ ꝛ secularium. Ecclīasticaꝝ ꝙo alia spūalis. alia criminalis. alia ciuilis. ꝺz. Spūalis dr vbi agit de decimis ꝛ matrimonijs. ꝛ hmōi. Criminalis vbi agit de crimīe ecclesiastico. sz usura. symonia. ꝛ hmōi. vl in futuꝝ cui⁹ examinatio spectat ad iudicē ecclīasticū. vj. q. ij. c. j. Ciuil siue pecuniaria vbi agit de reb tpalibz. ar. ad hāc. dis. xvj. q. j. Frater. Secularium aūt cāꝝ alia ciuilis. alia criminalis. Ire nota ꝙm Jsidoꝝ de ꝙo. sig. ca. Forus. q⁹ forꝰ est locus exercēdaꝝ litū a fando dict⁹. vl Forōneo rege. Lō stat aūt forus causa. l. ꝛ iudicio. Lā aūt ꝺz a calu q̄ vertit. Est materia ꝛ ongo negocij. necdū discussionis exmine patefacta. Que dū ꝓmunt causa est. dum discutit. iudiciū. dū finit. iustitia. ꝛ vocabit iudiciū quasi iuris dictio. Et iustitia quasi iuris stat⁹. Nota ꝙm glo. q⁹ Jsidorus appellat ꝺ iustitiā qđ prius dixerat legē. Appellat aūt legē ꝙniam. Lex aūt dicit iuris stat⁹. qz ꝑ sententiā ius nō ꝓstituit. sed status iuris declarat. ff. si seruus ven. l. sic. §. fi. si q̄rit. Sequit dictū Jsidoꝝ in omni negocio. s. nō notorio. Dicit glo. De ꝙsone q̄runt. Judex. reus. actor. ꝛ tres testes. Judex dicit quasi ius dicēs ꝑ lo vel qz iure discepter. Actor quasi accusator. qz ad cām vocat. Reus a re q̄ petit nūcupat. etiā si nō sit. Scius sceleris. Testes suplitires antiquit⁹ dicebant. co q⁹ sup statu cause ꝑ erebant. Et dic glo. q⁹ tres testes. dicit triplicē modū ꝓbandi. de quo ꝑ dixerat. s. ꝑ testes. ꝑ instrumēta. ꝛ ꝑ augmēta. id est ꝑ naturales ꝓbationes vel tertius modus ꝓbandi est ꝓria confessio. Dec. ibi.

De ꝑtis q̄ ꝓperant a iudice vel aduocato vel ꝓcuratore vel accusatore vel reo. vel teste habes supra. eo. ti. ꝺ aduo. Et supra seqda pte ti. j. c. De iniustitia. Nota ꝓmo ꝙm Ray. in sūma. q⁹ cū iudex fert iniustā sententiā. ſ. dolose seu sciēter. tenet leso ꝑsse ad oīe interesse. tūc posset inducere illū ꝑ quo tulit sniam ad plenariā restitutionē. C. de pe. iu. qui ma. l. fi. xj. q. iij. c. Quattuor. Et ꝙm leges multas alias penas debet sustinere. etiā ꝓter restitutionē debere. ei imponi penitētia rauc̄ ꝑ gratissimo crimīe. xj. q. iij. Quicūq̄. Un Bull. dic̄ q⁹ vtū est grauis rapina. qz abutēdo auctoritate diuina quā habet in iudicādo. ꝓter iuriā. ꝓmi deo iniuriat. Et si iudex ecclesiasticus. si ꝓtra iustitiā in grauamē alteri⁹ tenet ꝙm leges leso. inquantū bonū. ꝛ equū videbit religioni iudicātis. ff. de varijs ꝛ extraor. cogni. l. fi. Sed in iudicio anime tenet. vt in primo casu. Si in culpa fuit. s. quia vel sciuit vel scire debuit. se insufficientem. ꝛ tamē talem causam iudicare ꝑsumpsit. Si tamē talis ignorans fuit delegatus. et necessitate obedientie male iudicauit. sed tñ bona fide ꝛ de consilio peritoꝝ. nō tenetur ꝙm Bull. Et idē dicit Raymū. si talis iudex tuliit iniquā sententiā. deceptus ꝑ assessorē. talis qui communiter sufficiens putabat. Si aūt ꝑ negligentiā male iudicauit. vt. s. cū esset cauens ꝛ valēs. sed neglexit studeret ꝛ videre qđ debuit. ꝛ ideo errauit. idem iuris est ꝙm Ray. sicut de ignorāte. Uērius tñ agendū cū isto cū illo qui sciēter fecit. Et ꝑ maiori declaratione dictorum. Nota ꝙm Bern. extra de rescrip. c. Scisciatarus Quod debet iudex esse ꝛa peritus q⁹ nō habeat querere ab alijs quicqd eū loqui oporteat. extra de ꝙsang. et affini. c. Ex lris. Et tamē si illiteratus sit. et habeat consuetudinē ꝛ peritiā iudicandi. potest ei cōmitti causa. C. de iurisdi. iudi. Ubi dicit q⁹ milites possūt esse iudices. ꝛ sic dicit glo. xx. dis. c. primo. Sed iudex maxie ecclesiasticus esse non potest. nisi peritus saltē medio criter iuris scientia. extra de electione. c. Cūnobis olim.

Judex ꝑ peritos

Secundo nota circa acceptionē pecunie in iudicando. q⁹ iudex si accepit pecuniam vt male iudicaret. ꝙm Ray. nō solū punit⁹ vt dictū est. qz scienter male iudicauit. sed et pecuniā sic receptā tenet restituere nō ei qui dedit. cum turpiter dederit. sed ei in cuius iniuriam re

De acceptione ꝑ iudicis

cepit.

cepit. j. q. j. Jubem⁹. ⁊ ar. xvij. q. iij. Si qs in atrio. Sz si accepit pecuniā vt iudicaret. nō vt male. ſz bñ iudicaret. ſm Ray. tenet restituere ei q̄ dedit. qz cum ex officio suo teneat gratis iudicare. ⁊ bñ. turpiter accepit. xiij. q. v. Nō sane. ⁊ crimē ꝓcussiōis cōmisit. Et idem dic̄ si ex aliq̄ cā optebat cū iudicare. ⁊ nihilomin⁹ vt nō iudicaret accepit aliq̄d. j. q. j. Jubem⁹. ex̄ de symo. c. Nemo. et xj. q. 3. dicit Aug. Nolz iudici vēdere iustū iudiciū. ⁊ si lucrat aduocato vēdere iustū p̄ocinīū ⁊ iurisc̄sulto iu stū ꝓsiliū. Bul. tñ dic̄ h. ſ. de restitutōe. talis pecunie cē qñ h ꝓstat in foro causaz. ſz in foro ꝓscientie forte est ma gis ꝓsiliū ex̄ necessitas. Bul. tñ dicit q̄ de h debet fie ri sicut de alio turpi lucro. Et nota ſm Bul. q̄ crimē ꝓcussiōis est cū qs in officio ꝓstitut⁹ extorq̄t aliquid p metū a subditis. aut cū nō vult facere ad qō tenet. nisi data pecunia. aut cū aliqs officialis. aut iudex. aut mi les vltra sibi ꝓstituta stipēdia extorq̄t. Unū Jobes ba ptista dicit militib⁹. Estote ꝓtēti stipendijs vestris. ne minē ꝓcutiat. Luce. iij. c. vl' cū accusat. vl' cū ab accusa tione desistit ꝓpter pecuniā. Terco nota q̄ si iudex nul lo mō voluerit ferre sententiā. ⁊ ꝓpter h aliquis amittit ius suū ſm Ray. tenet iudex ⁊ facit litem suam. i. tenet am est lesus. xvij. q. ij. Dñs. ⁊ q. v. Administratores. in auten. vt differen. iudi. §. penultio. Idē Buil.

De assessoribus. Nota .§. I

ſm Ray. q̄ si dolose seu sciēter induxerūt iudicē aliquez ad male iudicandū tenet ipi assessores de omni dam no parti lese ꝓ iusticiā. si als sine eoz consilio ille iudex sic nō iudicasset. Secus si alias sine eoz consilio ille iudex ser. ita q̄ nubū plus addidit ꝓsilium assessoris. qz si ali quid addidisset ad iniustā sententiā ex ꝓsilio assessoris. ex̄ius alias ex se intēdebat male iudicare. ad illō plus tenet. Et in casu q̄ iudex fuisset deceptꝰ. ab assessore pu tans illū sibi sedm iura ⁊ iuste ꝓsulere excusatur ipse a pctō ⁊ a restitutōe. ex̄q̄ bona ꝓscientia iudicauit. Et h intelligendū q̄n iudex nō fuisset in culpa tale eligendo assessorē. qui cōiter sufficiēs ⁊ bonꝰ reputabat. Nam si eligit eū qui cōiter reputabat insufficiēs. iniustus in hmōi. s. iudicādo ⁊ ꝓsulēdo. vel nil ꝓsideravit de suffici entia ⁊ bonitate. vel insufficiētia ⁊ malicia. dūmodo ha beret vñ mit⁹ expenderet in salario. vel vt inde compla ceret illi assessori. vel ex p̄ce alioz. vel' cū tale q̄siuit qui faceret cū multū lucrari. ttīc nec iudex excusarek a pctō et restitutōe. Sz quilibet eoz teneret insolidū. Si aūt assessor induceret iudicē ad male iudicandū p̄ ignoran tiā ⁊ negligentiā. qz nō revoluit libros. tunc tenet sicut dictū ē de iudice i hmōi casu. Judex aūt erit excusatus si nō fuit in culpa eligendo. talē eo modo quo dictū est supra ꝓximediate. Assessor enim legitur precipue ꝓpter sci entiam. sed non sic in iudice. Multi enim illiterati ha bent iurisdictionē. ⁊ iuste. ex̄ius illiterati sunt.

De iudice ecclīastico .§. II

Nota q̄ ꝑsona ecclīastica pōt esse iudex. ⁊ causas ven tilare. ⁊ iudicare inter subditos in quib⁹ habet iurisdi ctionē. ꝓsertim clericos. xj. q. j. c. j. ⁊. c. Experientie. ex̄ de fo. cōpe. p totū. Iterq̄ q̄ ois xp̄ian⁹ rōe pcti efficit de foro ecclīe. Dicere. j. c. Ecce ꝓstitui te sup gentē ⁊ regna. ex̄ de iudi. c. Nouit. Ideo si iudex laicus negligit facere iusti tiā de subditis. pōt iudex ecclīastic⁹ cōpellere illū ad te nendū iusticiā. ⁊ supplere defectū ei⁹ cognoscēdo ō cā. Et sic de subditis ei⁹ iudicare. ex̄ de fo. cōpe. Ex trāsmis sa. ⁊. xvij. q. v. Administratores. Iterq̄ glo. sūmaria q̄ ba beat. xj. q. j. in ꝓncipio. Ultra casum negligētie ponit ali os. s. si ꝓueniat ipm sup reb⁹ spūalib⁹. vel vbi rustici ec clesie ꝓueniant. vel vbi rapiūt res ecclie tūc enī potius ex ꝓsuetudie ex̄ ex iure ꝓuenit sub clerico. vl' si suspect⁹ haberet iudex secl'aris. vl' si haberet q̄rela ꝑ eū. Item iudex ecclīastic⁹ ex̄uis directe non possit de infidelib⁹ iudicare ſm Ray. qz forſ sūt. s. aliqs religiōis regl'as im ponēdo. indirecte tñ iudicat subtrahendo xp̄ianos ab eoz cōmunōe vt ptz de iudeis ⁊ p̄cipue si attēderent subuertere fideles. Item plat⁹ ecclīastic⁹ si hz iurisdictio nē tpalem ſm Ray. debet ꝓstituere iudicē secularē qui audiat causas sanguis p̄cipue cui pōt ⁊ debet dicē q̄ faciat vnicuiq̄ iusticiā. Et si ꝓcurrēte causa sanguinis. interrogarek q̄d agendū. Rndere debet q̄ ꝓsulat iuris ꝑitos. Potest etiā delegare aliqn in speciali sup. aliq̄ maleficio. vt homicidio i ſua iurisdictōe cōmisso. vt inq̄ sita ꝑitate exeq̄k iusticiā. nec ī h peccat. nec efficit irregu laris si inde seq̄t mors. ex̄ ne de. vel mo. c. ep̄s. li. vj.

De iudice laico q̄ .§. III.

nō pōt iudicare de clericis. Quāuis enī laic⁹ possit con stituere suū iudicē oēm q̄ alias iurisdictōe p̄cit nō aliū. Clericꝰ nō pōt in non suū iudicē ꝓsentire. nisi sit ꝑsona ecclīastica ⁊ de ꝓsensu ep̄i. ex̄ de fo. cōpe. c. Significasti Mā secl'aris iudex nullā pōt in eo hre iurisdictionē. nec in crimialib⁹ nec in ciuilib⁹. ex̄ ō fo. cōpe. Seculares. li. vj. Nec pōt clericꝰ renunciare huic p̄uilegio. Si aūt re nūciat clericꝰ foro suo. s. q̄ rndeat coram iudice secl'ari. Si cā ciuilis est cadit a causa. alioq̄n locū suū amittit. ex̄ de fo. cōpe. Si diligēti. Jn crimialib⁹ ꝯo locū amit tit. Et si nō hz locū siue dignitatē. pōt alias ex ordinarie puniri. Et sic ptz q̄ pōt tacite renūciare q̄ntū ad dam nū suū. xj. q. iij. Placuit. Sz m⁹tomagis puniēdꝰ est si exp̄sse ꝓsentiat ⁊ rndeat. Excipit tñ ad h cā recōuētiōis ciuilis. Mā si clericꝰ ꝓueniat laicū coram iudice laico. ⁊ il le laicꝰ recōueniat clericū ciuil'r. si ferak snīa ꝑ clericū. bñ tenet. qz su⁹ iudex ē p recōuentionē. ex̄ ō mutu. pc. c. j. ⁊. xj. q. viij. Cui⁹ i agēdo. Blo. sūmaria q̄ ponit. xj. q. j. Jn ꝓncipio vltra casū recōuētiōis ponit alios duos. s. i cā feudi. ⁊ si sit i cōtingibil'. dis. xvij. Nec licuit. Crimialiter ꝯo laic⁹ sic ꝓuenire nō pōt clericū coram iudice secl'ari. ita nec recōuenire potest. qz in crimie recōuētio nō admit tit q̄ ad clericū p laicū. iij. q. xj. Negāda. Nō si iudex lai cus iudicat ō clericꝰ. dz ꝑuari iudicādi officio. si vocat clericū ad iudiciū suū. xj. q. j. Inolita. nec snīa valebit. ex̄ de iudi. c. Ar si clerici. Sz ⁊ his q̄ fec̄ cū vocare dz amit tere cām. p snīaz tñ. ⁊ dz excōicari. vt in dicto. c. Inolita. Et ſm Hosti. ex sola vocatōe. ex̄q̄ clericꝰ tractꝰ est aduer sarius patet dictā penā. Sed iudex nō nisi iudicaue rit. vl' forte citra litis ꝓtestationē locus est penitētie. Et peccat mortal'r iudex iudicādo. aduersarios vocādo. ni si ex ignorātia iuris excusarek. Et clericꝰ rndendo. nisi es set in mioribꝰ ⁊ vellet clericatū dimittere ⁊ deserere.

De clerico capto .§. IIII.

ꝓpter maleficiū a iudice laico. quē petit iudex ecclīastic⁹ vl' ei⁹ ipe clericꝰ se dicēs. petit se remitti ad curiā ecclīa sticā. Nota q̄ qz ō re spūali ecclīastica agit. ad iudicem ecclīasticū ꝓtinet cogīscere. Sz dz vocari iudex secl'aris vl' alꝰ cui⁹ interest. ex̄ de sen. excō. c. Si iudex. li. vj. Si aūt dz ꝓcedi in dicta. q. cū. §. dubitat vtrū sit cleric⁹. qa si notoriū est q̄ ille sit clericꝰ q̄ tali p̄uilegio gaudē de beat. statim absq̄ aliq cognitōe debet reddi. Nō si fa ma publica de hoc ē. vel ipe p clerico cōmuniter habek. vel si ꝓius nō se gerebat p laico. ⁊ depbēsus fuit cum tonsura ⁊ habitu clericali. debet etiā reddi in ꝓtinenti. nō dico sine cause cognitōe de clericatu. ita tñ q̄ pban di necessitate nō ipe ſz aduersarꝰ ꝓstringak. Si vo aū depbēsionē. p laico publice se gerebat. ⁊ p tali cōiter ha

bebāt.etiā si tpe deprehensiōis erāt i habitu clericali. nō
est restituēdus quisq; fidē fecerit ō clericatu.sz tm̄ interi
pcessus iudicialis quiescet.ex de sen.excō. c. Si iudex.
li.vj. Mulieres in iudicio psonaliʒ nō possunt cuo
cari vel trahi causa testimonij. vel alia qcūq; q i iure nō
exprimit. Sed cū necessariū fuerit testimoniū eaʒ iu
dex etiā expēsis pducētis mittat rationē.aut aliā p
sonā idoneā vel si b iure phibēte nō possit. psonaliʒ ipse
vadat. vel si nō deceat ire.mittat aliū.ex ō iudi.c. Mu
lieres.li.vj. Alias est irritū quicquid fit.vt ibi dicitur.
Mulieres religiose pīsertim q debēt sub clausurā mo
rari.nō vocent ad iudiciū psonaliʒ ex qcunq; causa.etiā
si velit alʒ totū qđ fit est irritū.ex eo. Mulieres.li.vj.
Qui autē fingit casum aliquē fraudulenter per quem
iudex vadat vel mittat ad aliquam mulierem p.o testi
monio.est excōmunicatus.vt in dicto.c.mulieres.

De variatione vel .§. V.

mutatione penaʒ. Nota fm Tho.sc̄a sc̄de.q.lxvij.ar.
iij.in cor.arti.q iudex dupliciter impedire pot ne pe
nā reo ōbitā valeat relaxare. Prima ex pte accusatoris
ad cuius qnq; pertinet q reus puniat pura'p aliquā iu
rtā in eū comissam. Huiusmodi relaxatio nō est in arbitrio
iudicis cū debeat vnicuiq; ius suū reddere. Alio mō ex
pte reipublice.ad cuius bonū pertinet q malefactores pu
niant. Sz quātū ad b est differētia inter inferiores iudi
ces z supremū cui plenarie respublica est cōmissa. Iu
dex enī inferior nō habet prātem soluēdi reū a pena ꝺ
legē a superiori sibi impositā. Sed princeps q habet ple
nariā prātem supra republica potest absoluere qñ vide
rit reipublice expedire.z cū passus iuriā vel ius suū
amittere. Quantū aūt ad diminutionē pene dicit Do
sti.q reo ꝺ uicto si in iure certa pena fuerit.illa tz imꝺ
poni alʒ arbitrio suo cōmittit.ex de rtā.c.fi. Debz tm̄
temp in humaniorē pte declinare.z sic mitigare.ar.dis.l
Pōderet.in fi. Maxie cū subest cā.vt qz a casu culpa ē
cōmissa.aut pter eratē puerilē.z hmōi.de qbꝰ casibꝰ.s.
alleuiatibꝰ culpā.bēs infra ti.xxix. Ubi etiā multa bēs
de penis inferendis q ibi videb. Et b videt hre locū in
bis q nō bnt plenariā prātem. Nā tales si pnt ex caui
sa rōnabili penā ex toto relaxare.a fortiori potērit et di
minuere.z mutare eā q a iure determīata est. Sed non
debēt sine causa rōnabili.alʒ ꝺpeccāt. Et penam
mortis fm Hosti.pōt mutare in quācūq; ꝺpetuā.dūmodo
ex cā legitīa faciāt z nō ex auaricia.z hmōi. Quantū
aūt ad augmētū ōr.q aliqñ augēda est pena taxata ad
terrorē aliorū.q.s.sūt.pcliues ad talia.qz multi crassanti
bus opus est exēplo.ff.de pe.l. Aut facta.§.fi. z b in or
dinariis iudicijs. In extra ordinariis ōr pena augeri vl
minui.cū iudex nō fuat id qđ i ratiby est ꝺsuetū. Ubi
etiā quis accusat' spōte ꝺficeret.z nō metu ꝓbationuꝫ.
De mēte vtriusq; iurisꝫ est q iudex dimittat vl diminu
at. Et b nisi immineret piculū aie vl ecclie.fm Hostiē. Et
nota q dic̄ Pe.de palu.in.iij.dis.xxij. q a nullo iudice
xpiano est negāda ꝺfessio q cā petit z pat' est facē q̄d
debet.etiā si timeret ne supueniret q eripet eū. qz vtili'
scādalū nasci pmittit q̄ veritas deseratur.ex de regu.iuꝫ.
Qui scādalizauerit.z b nisi crederet q ille nō ex deuoti
one sub paribulo peteret sacerdotē.sz vt eripet interim
ab amicis supueniētibꝰ.q in carcere nunq; petijt ꝺfitea
ri. Uñ rei fuit aiaʒ ꝓpositi z baluui. q illis q̄s admoꝛ
tem ducūt petēnby ꝺfessionē illā negāt.cū dicat de pe
reti.c. Sup eo.li.vj.q etiā relapsis qui sine vlla audiē
tia sunt tradēdi iusticie seculari ecclia non daudit gre
miū.quin.s.penitentiā et viaticū administret.

De innocēte qui in .§. VI

iudicio nocēs.seu malus ꝺuincit. an iudex debeat vel
possit absq; pcō ꝺdēnare. sunt varie opiniones. Tho.
do magis tz sec̄ legitīa documēta ꝓinstrumenta z te
stes et hmōi.q̄ id qđ nouit vt ꝓpria ꝑsona. Ex hac tñ
priuata cognitiōe iuuari pōt vt districti' discutiat pba
tiones inductas vt possit eaʒ dec̄ tas in iudicādo iec̄. Et sc̄da
nō pōt de iure repellere tz tas in iudicādo iec̄. Et sc̄da
quis quē scit iudex innocentē ꝺuincit fallsis testiby occi
dat.si iudex nō pōt iuenire occasionē liberādi innocētē.
debet eū ad superiorē remittere iudicandū. Si aūt nec ꝫ
pōt iuenire nō peccat fm allegata ferēs sniam. Nec fac
iudex ꝺ illud Exo.xxiij. Innocentē nō ꝺdēnabis.qz nō
ipe eū.sz illi q asserūt eū reū occidūt. Cōcordat Pet scri
ptis.z Ray.in sūma q fere oēs doctores iuris canonici
dicūt q iudex pōt iudicare fm allegata.subdēs q si qs
talē iudicaret nō auderet ꝺdēnare.cuius ad cautelā ali
quā penā imūgeret. Et p ista opinione multū facit Almb.
iij.q.vij. Judicet. vbi ōr inter cetera. q bonus iudex ni
hil ex arbitrio suo facit z nostro domestice volūtatis.sed
iuxta leges z iura pnūciat.z infra.sic audit ita iudicat
Et etiā ita determīat ibi glo. Jo.cū multis allegatiōibꝰ
ad idē. Sed Buil.dicit in libro suo q si iudex scit veri
tatē negocij cū circūstātijs.reputat ipossibile quin ali
quā viā iuris inueniat ad liberādū innocētē nisi sit ex ipsius
dēcia vel negligētia iudicis. ꝺcludēs q si nulla inueniret.
nec pōt actore z testes emollire q desistāt debet cū ab
soluere a suo iudicio prātē relinquēs cōmunitati vt de
ferāt ad superiorē si voluerit. Et idē addit q nec debet ra
tem ꝺdēnare.nec ad superiorē mittere videt rutum.sed q
debet cū dimittere.q si sec' faceret nō excusaret a mor
tali. Et addit q nō est ꝺ b.c. Pastoralis.ex de offi. dele.
vbi ōr q ordinarius debet exequi sententiā latā a dele
gato ad mandatū eius. cuius ordinarius sciat eū inno
cētem nisi possit obtinere q ab illo oncre absoluat.qz lo
quit de ciuilibꝰ z ecclīasticis. vbi nlls ꝺdēnat ad mor
tem. Nicola' de lyra sup. c. supra allegato. Innocentē et
iustū nō ꝺdēnabis. recitata opinione. Tho dicit q ꝺtū
videt vez. ꝺcludēs q si iudex quātūcūq; superiorem viam
nō possit inuenire ad liberandū innocentē a morte ꝺ
ber prius dignitatē z officiū dimittere q̄ sniam mortis
ītra innocentē ferre. aliter petīm nō cuaderet vt videtur
Et dicit in alla auctoritate. Justū ꝓpter illū qui iust' est
in iudicio hominū. cuius forte sit debitor apud deum.
et talē iudex nō debet occidere cuius sciat cū secrete di
gnū morte. qz nō est ei licitū vt ꝑsona singularis. Nec
plc. Prima opinio cōmunius tenetur.

De mīstris aūt iu .§. VII.

dicū q exequūt sniās coꝛ ꝺ innocētē. dic. Tho. sc̄da sc̄de
q.lxvij. q si sniā iudicis ꝓtinet intolerabilē errorē q̄ con
dēnat innocentē. mīster nō tz obedire. alʒ excusarēt car
nifices q martyres occidērt. Sz si sniā nō ꝓtinet mani
festā iusticiā nō peccat pceptū exequndo. qz nō tz discu
tere sniam superioris. nec ipe occidit innocentē. sz iudex cui
ipe mīsteriū adhibet Buil. dic̄ q in tali casu tz deo po
tius q̄ homī obedire. vñ nllo mō tz exeq̄ mādatū iudi
cis cū illū scit innocentē. Ray. aūt ponit distinctionē sup
b dicēs q cū mīster scit p certo illū innocentē. nō tz exeq̄
mādatū. Sz cū dubitat tūc debet. Excusat enim ꝓpter
bonū obediēte. xj.q.iij. Quid q̄. z.xxiij.q.j. Quid culꝑ
patur. Et idē de officialiby et alijs subditis.

De salarijs iudicū .§. VIII

Buil.in specu.li.j. c. Prelibatū est. sic dicit. Judicum
alij sunt ordinarij. aut delegati. Si est delegat' subdi

Judex ꝺ
ber fm q
legata in
dicare.

Vide. s
co.c.j.§.8

Ext.ꝺ

ar.6.ad
tertiū.

sed epi
colat. ꝺ
ra rutos

stingue. quia aut est delegatus a principe aut ab ordinario. Si a principe vel alio q̃ vbi degit ad iudicandum p ficiscit. exigere potest a gtibꝫ expensas quas fecit in victu et vecturis equoꝝ et silibus. nō tñ salariū. ex de vi mo cogit suis stipendijs militare. et munera nō supt. bus cause a sede aplica delegant. recipiendo expensas peccāt. vt in. c. Cum ab oñi. ex de vi. et ho. cle. Petāt autem moderatos sumptus et nō delicatos. Nec obstat minores facere potuissent. ff. mā. l. Si quis impendia cappa spoliat vel ei familia infirmat. sicq̃ cū oportet facere morā longiorē. Circa hoc dicūt q̃dam q̃ nō pōt a partibꝫ petere. ff. mandati. l. Inter causas. §. nō oīa. Alij vt Hosti. dicūt q̃ potest. q̃tenus pluscq̃ in domo pria expendit. ex de pcura. c. Cum pro cā. Sz nunq̃d pres procurabūt coīter iudicē. Rñdeo. si ad petitōem alterius ptis iuit vltra duas dietas. ab ea sola recipiet expensas. ex de rescrip. c. nōnulli. Si vero infra duas dietas dicūt. Ber. q̃ habebit ab actore expensas. q̃ eū duxit nisi de cōsensu partiū fuerit impetratus. iij. q. iij. §. Venturul. ex rescrip. c. Dispendia. li. vi. Ego aūt sentio q̃ siue de consensu ptium. siue q̃ altera tm. ptium fuerit impetrat. ex q̃ infra duas dietas citat. coīter pcurabit q̃ eius officiū est cōe. xxiij. q. v. Nō sane. Porro si in domo sua vel i ciuitate sua iudicat. nihil prorsus suo nomine. p expensis vel alio obtinebit. nedū sumptꝰ quos nūc p̃do grassēt. xxiij. q. i. Militare. imo etiā vt quidaz dicūt. expense quas facturꝰ esset in domo deduci dñt de expensis quas facit cū ex locū suū pgit. vt in auten. de iudi. §. Nemo aūt. coll. vi. Sed h̄ alij intelligunt in ordinario. in auten. vt nulli iudi. §. Nulli. coll. ix. Scōm leges tñ pedaneꝰ debet hr̄e sportulas. s. duos aureos in p̃ncipio cāe. et duos in fine. cū summa litis excedit centū aureos. q̃d Azo extendit tā ad iudices ordinarios q̃ad delegatos. iij. q. iij. §. Offerat in pn. Sed q̃d si delegat aliq̃d exegit aut extorsit. Rñdeo aut id fecit nōe alterꝰ. pura pro assessore suo in causa. et h̄ facere potuit. aut fecit vt sibi retineat quo casu tenet crimine ꝯcussionis. Si aūt aliq̃d spōte offert p expensis. si sit moderatū et recipe pōt. di. xvij. De eulogijs. Modestum aūt intellige esculentū q̃d infra dies proximos cōsumit. ff. d offi. pst. l. Plebiscito. quodcq̃ trahi nequeat ad muueris q̃ritatē. Vel dic q̃ h̄ attendit fm qualitatē psone dantis et cui dat. ex de symo. c. Et si q̃stiones Multū aūt seu magnū nō debet recipe. Hodie aūt iudex q̃ recipit salariū a publico sumptus nō debet recipere. qua rōne videt q̃ nec ordinarius q̃ habet administratōem. Predicta probant in auten. coll. ij. scriptū ex emplar. et ex de vi. et ho. cle. c. Cū ab omni. l. q. ij. Sicut. Si vero dat pecunia iudici vt inique iudicet. dic vt ex de sen. et re iudicata. li. vi. c. Cū eterni. Debet illā nō restituere danti. nec sibi retinere. sed pauperibꝫ erogare. vel ei in cuius iniuriā est data. Sed q̃d si scolari bononie vel parisius cōmorāti cā aliq̃ a sede aplica delegat. nūq̃d ille poterit a gtibꝫ expensas exigere. licet nō oporteat eū inde exire. Rñ. nō videt cū nullas faciat occasiones hui⁹ cause expensas. Nā nec testis habet nisi cum oporteat eū extra domiciliū profiscī. iij. q. ij. §. Venturis. Sz cōtra. q̃ studeret vel corrigeret cū oporteret eū causam audire. et sic damnificat q̃ō esse nō debet. ex de fide iusso. c. Peruenit. Hec papa intendit p suū rescriptū alicui inferre p̃iudiciū. ex de off. ordi. c. Licet. Super h̄ dicūt q̃dam q̃ nihil debet habere de stricto iure licet sit arg cōtra. xj. q. ij. Caritatē. nisi cū oporteat eū p ficisci. Uerūtamē delegati de cōsuetudine quotidie recipiūt. et male fm quosdā. si h̄nt h̄ficia vnde possūt ꝯmode sustentari. sed si sūt sine h̄ficio p̃nt etiā salarium recipere. fm Egidiū. ex de p̃scrip. c. Cū ex officij. q̃ō non placet. sed expensas sic p̃nt recipere. Si delegat⁹ est ab ordinario q̃d iuris dicet infra. Si vero iudex est ordinarius. expensas quas facit in victu. equitaturis. et silibꝫ nō habebit. cū ad aliquē locū sue iurisdictionis vadit. Juxta illud Luce. iij. c. Estote contenti stipendijs vr̄is habet em̄ redditus sui ep̃atus seu alteri⁹ beneficij. vt stipendiū suū. arg. ad h̄ extra de vita et honesta. cle. Cuz ab omni. et. x. q. iij. Illud. Nec ei licet vendere iusticiam. xi. q. iij. nō licet. Potest tñ habere q̃ō dat a peritioribꝫ et scriptoribꝫ. qui scribūt acta cause et hmōi. et cogere partes. vt p̃dictis p̃sonis satisfaciant in talibꝫ. et hec olim sportule vocabant. et etiā hodie vocari p̃nt. Et vt q̃dā alius dicit. dicte sūt sportule illa vasa i quibꝫ deferebātur munera iudicibꝫ. Et sumit in hac locutōe p̃tinens pro cōtento. vt dicant sportule ea que dant iudici. que olim in vasis illis portabant. Sed nec expensas habebit p̃dictas. si litigantes sint pauperes. salariū aūt nō recipiet. vt in p̃dicto. c. Cum ab oñi. Si aūt ordinarius det delegatū subdistingue. q̃ aut est delegatus ad vniuersitatē causaꝝ. aut ad vnā specialiter. Si ad vniuersitatē causaꝝ datur. vt accidit cōmuniter in vicarijs episcopoꝝ tunc idem est q̃ō in ordinario cū idem sit cōsistoriū. vt ex de appel. c. Romana. li. vi. imo ordinarius debit illi expensas. ex de offi. ordi. c. Inter cetera. q̃ quibusdā locis male seruat vbi indifferenter expensas recipiunt. In p̃missis tñ p̃t fortasse ꝯsuetudo valere. vt q̃d certū recipiat. ar. ex de offi. or. c. Dilectus. Si vero delegatus sit ad specialē cām. et ordinarius ei malitiose ꝯmittit cām. tūc idē q̃ō pus. q̃ nō recipiet aliquid p expēsis. extra de offi. dele. c. Pastoral. Si vero sine fraude ꝯmittit volens pcere laboribꝫ forte partiuz et expēsis. tūc forte p̃sset. dicit idē q̃ in delegato a p̃ncipe ne officiū suū sit illi damnosuz. et h̄ tenet Uicen. vt iij. q. iij. §. Venturis. et xxij. q. v. Nō sane. Et ea q̃ dicta sunt p̃cedūt de iure vt dic. Sz ō ꝯsuetudine inducit p̃t vt tam plati. et sic ordinarij q̃ ōlegati. p̃ficiscētes p causis ex domiciliū petāt oēs expēsas fm Goff. imo plus dicit Guil. in speculo in p̃te ista de salarijs iudicū. Dicit em̄ q̃ ꝯsuetudo vnius cuiusq̃ fori in hmōi seruet. q̃ fm locoꝝ varietatē variat. Mā in p̃monio bti petri et in ciuitate Romandiole statim post litis ꝯtestatōes dant denarij. xij. pro libra. q̃ sunt q̃rta ps bononei. et alicubi. xx. in terris comitisse matildis medietas. Et rep̃obo quarūdā curiaꝝ abusum. vbi ex q̃ ps aliquē terminū recipit. hmōi salaria exiguunt etiā q̃n lite contestatā. cū litis ꝯtestatio sit initiū cause. Tertiā notat i libello suo. q̃ licet ecclesiaꝝ plati decimā p̃tem. vel aliaz p̃tem litis nō possunt recipe. vt in dicto. c. Cū ab omni tñ moderatas expensas p̃nt habere et p̃o eis pignora recipe. Dec Guil. Sed Jo. an. An. de bu. Petrus ō ancho. Fran. de zamb. h̄ vident tenere. q̃ tam ordinarij q̃ delegati de ꝯsuetudine poterūt aliq̃d petere p̃o salario et seruanda erit ꝯsuetudo loci vbi litigat. dūmō nō petat q̃d imoderatū. ar. ex de symo. ad aplicam. Sz ꝯ hoc videt rex. c. Cū ab oñi. ex de vi. et ho. cle. Ubi ō esse inhonestū aliq̃d accipe p̃o salario vltra expēsas. etiā si sit in h̄ ꝯsuetudo. Et sz Guil. dicat in speculo. q̃ ꝯsuetudo ibi reprobat. q̃n vicz fit pactū a iudice cū litigantibus sup salario. Et Pe. de ancho. dicat q̃ reprobat cōsuetudo p̃terita. nō futura. vt in dicto. c. vt etiā dicit de elec. c. Statutū in. clemē. Sed q̃ h̄ nō est certū sed dubiū. s. q̃ reprobata ꝯsuetudie p futura. intelligat reprobata p̃terita ꝯsuetudo nō futura q̃ superinduceret postea.

Ideo ex dictis Jo. de imol. pōt sic distingui. Aut cōsuetudo versat circa expensas. puta q̄ etiā ordinarij p̄pere expensas possint a litigantib; q̄n̄ p̄ficiscunt extra. z tunc potest talis ꝯsuetudo tolerari. vt in dicto. c. Cū ab oīm. vt dicit Guil specu. Aut ipa ꝯsuetudo simpliciter habet; possit aliq̄d p̄cipere pro salario. Et licz iuxta b̄ sint opiniones. tñ videt q̄ talis cōsuetudo non valeat. prout voluit glo. in clem. Statutū. de elecri. Et ad b̄ facit tex. c. Cū ab oīm. Et b̄ quo ad iudicē ecclesiasticū. In seculari vero iudice dicendū est q̄ tolerari posset cōsuetudo talis. vt in auten. de iudi. §. Ne aūt i glo. Pro sportulis dabant duo aurei. i. florēi in principio cause. z duo in fine. quando causa excedebat summam c. Aureoz. Nam in minoribus minus dabatur.

De salario assessoris. §. IX

Nota fm Guil. in specu. §. de assessore. q̄ licet q̄dā dixerint q̄ assessor salariū nō possit recipe a partib; sicut nec iudex. extra de vi. z ho. cle. c. Cum ab oīm. tu dic ꝯ per. c. ri. q. iij. Nō licet. Uñ licet legatus moriat antecq̄ causa terminet. nihilomin⁹ assessores sua salaria habebunt. q̄ nō cogit̄ q̄s suis stipendijs militare. i. ad Lorinth. ix. nec de suo facere bn̄ficiū. xi. q. ij. precarie. z extra de p̄scrip. c. Cū ex offi cij. nec illud. c. Cū ab oī. ē ꝯ. q̄ loquit cū in fraudē querit assessor. Sz vt plenius materia diluc̄det nota distinctiōem fm Guilhel. q̄ aut; loquitur de assessore iudicis delegati. aut de assessore iudicis ordinarij. Et primo casu pōt assessor; accipe mercedē seu salariū. Et si in fraudē assumptus est. puta q̄ nō ipm operat: sed dedit nomē assumendi vt sic pro eo acciperet salariū. vel etiā si opatus est eū iudex. tn nō egebat. q̄ peritus erat z p se poterat. sed vt grauaret partes accepit. recipiet assessor salariū a iudice nō a ptib⁹. vt in dicto. c. Cū ab oī. et extra de rescrip. c. Statutū li. vi. Si vero fecit sine fraude. vt q̄ nō erat perit⁹ sufficienter. vel q̄ infirmus vel alias impedit⁹. recipiet assessor salariū a ptibus litigātib; qō p eo. s. assessore exiget iudex ipe a ptib; z soluē coget moderate tñ vt ex ipsse bn̄ficio. dicto. c. Statutū. ō rescrip. li. vi. Jn secūdo casu cū sz est assessor iudicis ordinarij. z tunc nō pōt accipe salariū a ptibus nec ipe ordinarius exiget p assessore a ptibus. sed de suo soluet. q̄ debet esse pitus z nō ignorare canones. x. q. ij. Quia cognouim⁹. z di. xx. §. i. z de cōsang. z affi. c. i. Et sciendo canones raro poterit euenire casus aliq̄s in q̄ nō sciat iudicare. cū fm canones in foro eius sint cause terminād̄e. vt de ꝯpo. c. Nō decretis. Et si aliq̄s casus talis occurreret debebit de suo soluere. cū habeat redditꝰ ecclesiasticos ex quib; pōt supplere. arg. ex isto. c. Cū ab oīm Et b̄ tenuit Jo. de monte murio. in q̄dam q̄stione disputata p eū. prout refert Jo. an. ita residēs. Idē Guil. in specu. z b̄ in ordinario ecclesiastico. Ordinarius vero secularis cū nō teneat scire. sed sufficit q̄ habeat experientiā de causis. put habet. C. de iudi. l. Certi. Poterit salariū p assessore petere. ad b̄ q̄ ō. p̄bat̄ in auten. de iudi. circa p̄ncipium. fm Jo. de imol. q̄ tamen dicit q̄ sup hoc est ꝯsuetudo attendenda. Dec ille. Dicit etiā Guil. in spe. q̄ si p⁹ cōclusionē partes aīa sniam componāt. nihilomin⁹ assessor habebit suū salariū. z iudex ad b̄ poterit cogere partes. q̄n̄ sz est sibi a ptibus dandū. Notat etiā q̄ p̄sone que debent salaria recipere debeant ea aīa calculū sniē exigere. Partes nāq; fallacibus aduocatoz; p̄missionibus cōduse in causa victorie se fore existimātes ad sententiā p̄rant. z libenter salaria soluūt. q̄ nō facerent cōdemnate. Et q̄ assessor lucrat ex hmōi officio seu exercitio. si est filiusfamilias. erit illud quasi castrense. C. de offi. assessoris. l. velut. Itē nota q̄ si assessor ipotunus est in exactione salarij z nimis peteret p iudicez moderare debet. Sed nec iudices sibi debent assessoriū salaria retinere. sed nec ptem defalcare. licet plerūq; cōtrariū faciant. Et fm b̄ pōt intelligi. c. Cū ab oīm. Sz quid de duob; assessoribus vel cōsiliarijs assumptis. vt de eoz consilio pnuncietur ad inuicē discordantibus tertius assumat. vnde habebit iste salariū. Dic q̄ illi debent salariū suū participare ne de suo ꝯmodū reportent. Nō fieret si eis fingentib; se ꝯcordare non posset. vt tertius assumat in eoz exoneratōem. vt sepe fit. vt p tes illi soluere teneant. Et huic fraudi iudex obuiet. Sz q̄d si alter litigatoz dicat iudici, Dñe ꝯsulatis peritos sup tali articulo. Nunquid alius debet soluere partem eius q̄ dat peritis pro consilio. Rñde. dici pōt. q̄ aut petit aliquid q̄ mihi solum profuturū est. z sic nō debet alter soluere ptem. arg. ff. de cēd. l. Prętor. Aut petit aliq̄d q̄ mihi z aduersario est profuturū. z tunc ꝯtra soluere etiā alter. ar. ff. Finiū regū. l. Sed loci. Nō aut debet iudex grauare in solutōe huius salarij vnā ptem. z aliā alleuiare prout sepe fit. q̄ in iudicijs equalitas est seruanda. z ibi debet actoris z rei equa esse condicio extra ō iudi. c. Nouit. Itē iudex bene potest leuare. id ē accipere expensas factas in ꝯsiliarijs. vt. xiij. q. v. Nō sane. z imittēdo ad diūsa loca p ꝯsilio iq̄rēdo. hec guil.

De officio iudicis delegati. Capitulum tertiū.

OE officio iudicis delegati. vbi ꝓmo sciendū vt notat Joban. an. in nouella fm Lancre. z Boff. Delegatus ōr is cui a summo pontifice ordinario vel delegato principis cā ꝯmittit. Hostien. aūt sic describit. Delegatus ē is cui causa cōmittit terminād̄a vel exequenda vices delegantis rep̄sentans a iurisdictione nil. p̄mium hn̄s. ff. de offi. ei⁹ cui man. est iurisdictio. l. i. Proterea aūt in decretalibus p̄mittitur ti. de offi. dele. ti de offi. legati. z ti. de offi. ordi. quia delegatus pape est maior legato vel ordinario quo ad causam sibi cōmissam. vt extra ō offi. dele. c. Studuisti. Delegatus pape potestatē recipit nō solū in partes que sz habent causam seu litigiū inter se. sed etiā in alios qui. suā iurisdictionez impedi unt. Hoc summatim habet extra. c. i. ō offi. dele. fm Joban. an. Qui ergo detinent actores taliū causarum vt nimis deterrent ad instantiā ptiet. cū hoc est notoriū vel si occulte faciunt. ramen actor hoc asserit. z sūr probabiles ad hoc coniecture nec volunt licentiare actorez ad mandatū delegati. vt sz accedat ad ipum. pro suo iure possunt coerceri. z si potens licentiat in publico sz minatur in occulto. erit locus idonee cautioni. Et sī tanta sit illi credulitas q̄ nō potest p cautionē mederi. dic Hostien. q̄ suspendat censura donec murent tempora vel deus vel eius vicarius apponat ꝯsilium. z ꝯsulat tunc actori q̄ ad tempus desistat. ar. ex̄ de resti. spo. c. ex trasmissa. Si tñ per talem potestatē compesci posset z actor instaret. nō esset iusticie veritas derelinquēda. Item eo. ti. Sanc. summatim ōr. Cuz diuerse littere sib̄ cadē date z forma ꝯria impetrant z p̄sentat a diuersis ad cosdē. supsedet vtriusq; donec papa ꝯsulatur. Jo. an. Nō si littere alie contrarie dicēt emanasse ab altera p̄tium. z non exhibeantur. non tenet delegatus credere opponēti. eo. ti. Cū in iure. quō sint lr̄e ꝯrie ibi vide.

Delegatus pape im .§. I.

peditus potest subdelegare. Unde Alexander tertius eo. ti. dicit. Si p̄o debilitate vel qualibet alia gravi necessitate tractandis causis. que tibi ab apl̄ica sede ꝯmittūt interesse nō poteris. liberū tibi sit ꝑsonis idoneis z discretis vices tuas cōmittere ita q̄ si res tanti

est vt te ꝓsulere debeãt. nisi forte cause ita graues sint. ꝙ sine ꝑsentia tua nõ possint comode terminari. Sup ꝑbo nõ poteris Jo.an. vel volueris. Jsta eñ duo equi/ pollent in ℔ casu ſm Hoff. vt ifra eo. Significasti. libe rũ. i. sine aliqua pena vel redargutõe. Sup verbo ido/ neis. Dñt eñ tales esse in dignitate vel ꝓsonatu. vel ca nonici ecclesiaꝝ cathedraliũ. z intra dyocesim. vt ex ꝺ re scrip. c. Statutũ ll. vi. ꝑ qꝺ. c. habeꝯ ꝙ nõ possunt subꝺ delegare inuito actore extra dyocesim. ne auferaꝯ ei dyo cesis quã papa dedit. Sed inuito reo sic dũmõ nõ cõ/ mutaꝯ vltra duas dietas. Et quõ mulier. seruus. igna/ rus. mẽte captus. infamis. minor. xx. vel. xvij. ãnis nõ sunt idonei z nõ subditꝰ z ꝓuilegiatus q̃ ad compulsio nẽ tractat hic Hostien. Sup verbo vices suas. Jo.an. per verbo tanti est. vt sꝫ consilio tuo. egeat. Sup verbo consulere. putat Jnno. ꝙ possit delegatus ꝓsiliũ sibi re tinere. quo casu si nõ requiraꝯ nõ tenet sñia. infra eo. ti. Pastoralis. Sed si ꝓsilium fuerit requisitũ tenebit sen tentia ℊuis ꝓ consiliũ lata. licet aliq̃ ꝓtradicant. Sed requisito consilio si placuerit delegato ꝙ subdelegatus ferat sñiam illã ferat alꝫ nõ si. pbibeat. Hec vera sunt qñ consulendus est iudex. Qꝺ dicit etiã Jnnocentius illud idem. qñ iudex cõmittit donec reuocet. vel si non reuocauerit. vl vt ferat sñiam si ꝑtibus placuerit. alias remittat. Nã oñibus his casibꝫ putat posse iurisdicti onẽ subdelegati ꝑ delegatũ reuocari. z ad eũ appellari. Dicit eñ Abbas ꝙ ꝑ hanc formã ꝓmitto vices meas donec reuocauero nõ intelligiꝯ cõmissa sententia. Et ſz Jnnocen. si dicat. Cõmitto tibi causam. z vt feras sentẽ tiam. nisi reuocauero. quasi hec clausula sit contra sub stantiã commissionis quo ad sententiã. Allegat de cõ/ diti. appo. c. fina. Hostien. tamẽ dicit ꝙ nõ est verum ꝙ potestas reuocandi impediat translatiõem ferende sñie De. quibꝫ dic vt eo. ti. c. Si delegatꝰ. li. vi. Ubi repro/ batur opinio Jnno. in his z in eo ꝙ dixerat executionez impediri nõ posse. Putat etiã Jnnocentius ꝙ sicut de/ legatus subdelegando retinet sibi consilium sic etiam ꝓsit reseruare consiliũ tertij. Potest eñ certã legẽ seu ꝓditionẽ sue cõmissioni dare seu imponere. dũmõ non faciat contra iura. Sic etiã delegatus ꝑmus potest. vt de reseri. c. ij. Quod si delegatus mandat subdelegato ꝙ ferat sñiam. ſm ꝙ talis iurisperitꝰ ꝺictauerit. ℊuis Jnnocentꝰ dicat ꝙ hoc fieri nõ potest. tñ Hostie. tenet contrariũ. Nam z cõmittens formar sententiã ꝓout si bi placet. vt de consti. c. Cum omnes. quã formã neces/ se habet sequi delegatus omnino. Sicut aũt ipe dele/ gatus ipam formare potest. sicꝫ ipe aliꝫ formandaꝫ re/ linquere eo. ti. c. Pastoralis. Nec obstat. ff. de arbi. l. Jtẽ si vnus. qꝫ natura arbitri talis est. vt arbiter pronũci/ et quicquid placet. z cõtra iura z inique. ff. de arbi. l. ꝺi em. Sed iudex nõ nisi qꝺ iustũ est ꝓnunciare debet. Et ideo si delegatus timet. ne subdelegatus erret in iu re. Satis videtur ꝙ predicto modo possit ei prouide/ reꝙ potest locum habere. qñ non potest haberi subde legatus ita peritus. vt expediret. z is qui habet dicta re sententiam. est peritus. ar. eo. ti. c. Cum te consulente. Et ideo est necessariuꝫ officiũ assessoꝝ. vt. C. de assesso. li. Sed in spũalibus cauendũ est. ne is qui debet di/ ctare sñiam sit laicus. vt de iudi. c. Decernimus. Verũ est. nõ debet ꝓnunciare sñiam ſm consciam. alterius dictantis ipam conscientia ꝓpria repugnante. etiaꝫ si ℔ mandaret. Verũtamen debet imperitus consciam su/ am formare iuxta consilium periti. Nec est turpe ꝙ im peritus querat z sequatur consiliũ peritoꝝ z voluntã tem. vt infra eo. ti. c. Prudentiã. Si tñ nõ potest cõsciẽ tiam suã uniformare ſm consiliũ sapientis. studeat ꝙ a cõmissione illa exoneretur. ifra eo. c. Si qñ. Qꝺ si hoc obtinere nõ potest. consciam suã sequaꝯ. z nõ obediat. sꝫ in tando sñiam contra consciam. vt de tempo. ordi na. c. Ad aures Jn. c. de causis. eo. ti. duo summa. im ꝓmenꝯ. Primo ꝙ si causa aliq̃ cõmittaꝯ determinã/ da z decidenda subdelegato ifra certũ tempus. eo trãſ acto expirat iurisdictio commissa subdelegato. z reuer/ taꝯ ad delegantẽ. Potest tñ ꝓrogari terminus ꝑfixus a delegante. si accedat consensus vtriusꝫ ꝑtis cuius ẽ causa. Et vt dicit glo. Jo. an. Nec ꝓrogatio fiat ꝑ pri/ cipales. nõ ꝑ procuratores. Jtem etiã si nõ posset infra tempus ꝑfixum ꝑficere qꝺ mandaꝯ. nihilomin⁹ expi/ rat elapso tempore ꝑfixo. vt iufra. eo. ti. c. Consultationi bus. ac etiã si ꝑ malitiã alterius partis firmaꝯ termi/ nus ſm Jnno. Ipsa etiã ꝓrogatio termini de consen su partium. oportet ꝙ fiat ante lapsum dicti ꝑfixi. scõm Spe. z Abba. Secũdo continꝯ in dicto. c. ꝙ vbi cer/ ta pena per ius statuta nõ est. delegatus imponit arbi trariã. Ubi dicit Jo. an. ꝙ si certa pena statuta est. non solum ꝑ canones. sed etiã per leges scriptas munícipa/ les. vel etiã leges ꝓsuetudinarias. dũmõ canonibꝫ vel rationi canonũ nõ obsistat. illã debet imponere. s. parti bus quaꝝ sibi causa est cõmissa impedientibꝫ vl offen dentibꝫ iurisdictiõem suã. di. x. per totũ. Nec molliorem nec durioꝛẽ debet imponere. alias sit infamis. C. ne san ctũ bap. l. iij. z hoc nisi ex causa temperet vel exageret. ſm Hostien. Quo ad primũ Jo. an. in nouella mo/ uet q̃stionem. videlicet. An delegatus qui infra termi/ nũ sibi statutũ tulit sententiã. lapso termino illã possit exequi. z ꝑcipue delegatus q̃ alꝫ exequi posset. de quo de fo. compe. c. Si quis cõtra. Circa qꝺ ponit opiones sibi contrarias. Illã Damas. Tancr. Bar. Bazi. tenent ꝙ sic. Hug. Jo. z Archidia. ꝯ has opiniones cõtrarias Jo. an. sic concordat. s. ꝑ distinctiõem. qꝛ sꝫ aut termin⁹ adijcit diffinitioni vel decisioni cause. z tunc sic est vera ꝑma opinio. quasi papa simplr delegante causaꝫ z sta tuente tps diffinitionis fiende adhuc durat potestas i executione. Si vero terminus adijcit iurisdictioni tũc sic vera est opinio Hug. z sequaciũ. Et ℔ siue affirmati ue verba ꝓferat. puta ꝙ nõ duret vltra annũ. Cũ eñ executio sit de iurisdictione. infra eo. Si delegatus. li. vi. restat ꝙ iurisdictio finita. z sic nõ poterit. Circa se cundũ mouet aliã questionẽ. videlꝫ an delegatus pos/ sit mulctare. Circa qꝺ dicit Jnno hic ꝙ delegatꝰ z subꝺ delegatus nedum partes. sed etiã extraneos iurisdicti onẽ suã impedientes. z excõmunicare z mulctare põt. si aliter iurisdictionem suã defendere vel expedire non posset. vt hic z. c. proximo. Hostien. aũt ℊuis in sũma ꝺrium dixerit. tamen in lectura. c. i. eo. ti. se corrigit z te/ net cum Jnnocentio dicẽs. ꝙ ex virtute clausule q̃ cen/ sura cõmittitur id nõ potest. sed ex vrute cõmissionis hoc potest. vbi pena nõ est statuta. vt ℔. Et hoc siue ps venire, contemnat. siue nõ pareat. z demũ ad ipaꝝ mul ctam exequendã potest exercere censurã. quod intelligi tur de parua mulcta z temperata. nõ magna. quia nõ tantã vt ordinarius. Jn. c. Preterea. eo. ti. summatim habeꝯ ꝙ ꝑ simplicẽ cõmissionẽ cause potest delegatus citare. ꝓtunacem puuire. z reliqua facere que spectant ad causã. vnde z cogere. potest ꝑ censurã. s. ecclesiasticã. ſm Hostiensem. z damnare in expensis. s. ꝓdemnãdo. Jn. c. Si quãdo eo. ti. summatim habeꝯ Jo. an. ꝙ si oꝛ/ dinarius scit eum nõ canonice institutũ quẽ delegatus pape sibi mãdat in possessionẽ induci nõ resistet violẽ/ ter. ſz ꝑtibus instabit vt differat. donec roman⁹ ponti fex ꝓsulaꝯ vbi Jo. an. ꝙ si delegatus ℔ facẽ nollet. s. ꝺif/ fere necesse est obedire. infra. eo. c. Pastoralis. qꝺ intelli gitur Hosti. qñ illud est occultũ. s. ꝙ nõ est canonice isti/

tutus: qz tunc epō nō est credendū. vi.q.ij. Si tantum Jn.c.sane eo.ti. sūmarī dr fm Jo an.q delegatus papē in cā sibi ꝓmissa iurisdictōem habet sup ordinariū z quēcunq; maiorē. z b qz vices gerit papē in cā illa sibi ꝓmissa z ad ipam spectantib;. z sibi rebelles potest punire. scz nō obediendo in bis q̄ spectāt ad cām. siue ad cause cognitōem. siue impediāt exequētes de māda to ipius delegati iniuste z violenter. vt infra eo.ca. Ex litteris. Si vero diceret quis executōem nō faciendam causam aliquā iustā prendēs. sup b delegatus deberet eū audire z sūmarie examinare. z hoc infra annuz. qz vltra. ex q̄ diffinitiue pnunciandū est. nō extendit iu risdictio. delegati. J eo.c. querēti. Jn.c. Ex pte scōa sūma tim habet fm Jo.an.q si pmus impetrauit primā di gnitatē in ecclesia vacaturā. secūdus impetrauit certaz dignitatē ipius ecclesie cū vacaret. z illa postmodū va cat primo nō scōo debet. Ubi dicit Jo.an.q data litte raz est inspicienda. nō psentatio fm Hostie. q p hanc litterā multū infringit opinionē ꝓriam. Idem Guil. Pe. z Abbas Jn.c. Ex pte tua summarim habet fm Jo.an.q vbi volūtas ꝓria pape nō apparet. delegat⁹ iuris formā seruare debet z rōnabiles exceptiōes ad mittere. Jn.c. Qm̄ summarim habet fm Joh.an.q cū m delegatio facta dignitati. puta epō abbati z huius di. nō expresso noīe pſone. ipa tranſit ad successorez. eo scz mortuo vel amoto Jn.c. Sup eo.ti. summarī ha bet fm Jo.an.q si q̄stionē de iure pſentandi papa de legat appellatōe remota. delegat⁹ pnūciare potest sz nō instituere. Nō si facere veller is ad quē spectat insti tutio licite appelaret Ubi dicit Hostien. q si sunt viri ecclesiastici inter quos vertit q̄stio. diffiniri debet infra sex mēses. sed si sunt laici infra quot alias epūs ordina bit ecclesiā. vt extra de iure patrona. c. Eam te. Et inte rim fructus ecclesie facit custodiri. de offi. ordi. Cū vos. qō intelligendū vt ibi dr. Et si delegatus mādet ei ad quē spectat institutio. q pſentatū admittat z ipe nolue rit obedire. putat Hostien. q nisi ꝓnōdat rōnabilr causa delegatus id poterit exequi. infra eo.c. Prudentiā. Nō si pōtendit causam quā delegatus nō putat rationabilē si voluerit. z delegatus nihilominꝰ exequet. z terminꝰ appellatōis declarabit. qs ex eis rationabilius moue atur. vt de appel.c. Ut debitis fm Hostien. Talis autē pſentatus nō est examinādus vel approbādus p dele gatū sed p ordinariū. Tamē si qd fuerit dubij decidet delegatus quasi nō sit fructus officio suo donec eccle sia fuerit ordinata. extra de cleri. nō residen. c. Relatum. Nō si delegatus pcedat ad ordinatōem ecclesie z ordi narius nō appellat. si hoc scuit sibi imputeť q nō ꝓ dixit fm Jnno. z Hostien. Jn.c. causam matrimonij eo.ti. summarim habet fm Jo.an.q si simpliciter ē de legata duobꝰ aliqua causa vnius sntia nō tenet. Et ibi dr fm Specu. z Guil. q de ꝓsuetudine curie solū epi scopis ꝓmittunť cause matrimōiales. papa tn ad hoc nō astringiť q̄n possitz alijs ꝓmittere. qd z aliqñ fecit Jn.c. Causam. que summarim dr fm Jo.an.q delega tus q̄ est dñs interpretantis recusari pōt. s. vt suspectus. Ubi glo. ponit sex casus recusandi iudicē Jbi em̄ dicit glo. q argumentū euidens est. q rōnabilis est causa su spitionis si iudex est dñs aduersarij. z. xi.q.iij. Quattu or. Et idem esset si iudex esset impetratus vasallꝰ. xvij. q. v. de forma. Idem si esset ꝓsanguineus. vel aduocatꝰ extiterit in eadē causa. p ipso. vt de appel. c. Postremo. Idem videť si haberet ꝓsimilē causam. vt ex de iudi. c. Causam. De cā tn suspitōis tractabiť ibi. Suspitōis. De recusatōe hmōi dr li. vi. eo.ti.c. Judex ab aplica se de vatus q̄uis legittime valeat recusari vt suspectus. potest licite vices suas cōmittere anteq̄ ꝓ ipm recusa tio ponať. z si i totū ꝓmiserit recusari vlterius. aut ba tra p eū ꝓmissio impugnari nequibit. Nō posset si sibi d iurisdictōe aliqd reseruasset. post recusatōem quoq; p positā ꝓmittere. nisi de recusatoris pcedat assensu nō potest. Sed eo volente b pōt. etiā si recusatio ipa sit in probata. dūmō pnūciatū nō fuit sup ea. Extūc em̄ cum iudex esse desierit. nulla etiā cū illius assensu potest fie ri ꝓmissio p eūd glo. ibi. Cū aūt sibi aliqd reseruādo de iurisdictione remaneat adhuc iudex de suspitione sub delegati habet cognoscere. z pōt ad se reuocare iurisdi ctōem. Un̄ adhuc potest recusari. z cōmissio impugna ri. Jn.c. Cū te. eo.ti. summarim habeť fm Jo.an.q si delegatus pape committit causam. inon in totū d. sub delegato appellať ad eū nō ad papā. Ubi dicit idem Jo.an.q idē est qñ delegatus sibi reseruat executiōem snie tantū. qz tunc si post snīam appelleť ad eū appel labiť. eo.ti.c. Si delegat⁹. li. vi. Fallit etiā hec decretal in casib;. eo.ti.c. Si is cui. z.c. Si ab subdelegato. li. vi. Dicit etiā idem Jo.an.q si vnicus est delegat⁹ pōt pti bus causaz delegare. Jtē si sunt plures delegati. pōt ei ti delegare pluribꝰ q̄s sint ipi. Si vero vnus solus ex pluribꝰ socijs nō subdelegantibꝰ. subdelegat ipe pluri bus. videť q valeat. qz nō videť pbitum fm Jnno. z Hostien. Et q̄uis deccat z expedeat q vni soli cōmit tat. pter absurditates que inde sequerenť. si vellent cō traria nō tn necessarū. Jn.c. Statū. eo.ti. summarim habeť fm Jo.an.q si delegatus citauit aī mortē. dele gantis. ꝓpetuata est eius iurisdictio. Jn.c. Prudenti am eo.ti. summarim habeť fm Jo.an.q si causa ꝓmit titur tribꝰ delegatis cū clausula. q si nō oēs pñt vel no lunt pluq̄ appareat de impetitia vel de volūtate ter tij. duo pcedere possunt. z nil agūt si pcedant. Idez in duobꝰ datis cū clausula q si ambo nō. Secundo ibi ꝓtinetur q si reus coā delegato citatus obijcit excom municatōem actoris quā nō pbat infra debitū tps. dele gatus absoluet actorē. si vero pbat si excōicatus ē actor pter causam sibi cōmissam. idem erit. Sz si pter alias nec est de calibꝰ reseruatis pape ad eū ad quē spectat il lū remittet. Qui si nō vult absoluere delegatus absol uet. Et absolutus sup eo de quo erat excōicatus. coraz excōicatore parebit. Qui si malicia adhiberet delegat⁹ de causa cognoscet. Dicit aūt ibi Hostien. q licet glo. et aliꝰ ꝓmuniter dicant. q nūcius in hmōi debet esse cer te z probate fidei. tn nil obest. etiā si nūcius sit infamis dūmō sit canonice destinatꝰ. Jtē si scribatur duobꝰ cuz clausula vos. vel alter vestrū. an vnus altero irrequisi to pcedere possit. hoc est expeditū. eo.ti. Cū plres. li. vi. ibi vide. z in glo. ij. Hic ponit Jo.an. in nouella q̄s plēs q. circa materiā excōicationis ptium litigantiū coā de legato. ibi potes videre. Et multa alia ponit circa ma teriā hui⁹. Jn.c. Cū causa. eo.ti. summarī habeť fm Jo. an. q si causa simplr delegat tribꝰ. duo sine subdelega tione tertij pcedere nō possunt. qd si facerēt ab eis po terit appellari. Jn.c. Consuluit eo.ti. habeť summa tim fm Jo.an.q si iurisdictio delegati expirat in pem proꝛio. qd partibꝰ assignauit post ꝙruā horā pempto rij nō expectabit ꝓtumacē. Si vero nō expirat pt expe ctare z iterū citare si vult. Ubi notat iohā. an. q voca tis partibꝰ a iudice die statuto. ps pñs licet aduersari us sit absens. actoꝛ vel reus sine licentia iudicis nō d bet recedere. vt de iudi. c. i. z. xi. q. iij. Certū. Et hoc nō ra tione pene. qz nullā incurrit exq̄ ps altera nō venit. sz rōne expensaz quas tūc petere poterit. si licentiā iudi cis expectabit. Nō si citat⁹ nō venit ad diē assignatā sed nec is q̄ eū citari fecit pñs fuit. fiet compensatio hic inde. ita q neutra ptium est puniēda. ff. de arbi. l. aūpe nul. Jtē si dies feriata occurrat in die assignata. l. alia

causa euidens subsit. ꝙ quã apparet q̃ si citatus pñs esset. pcedere nõ tenet. vtiq; in tali casu debet pses subuenire. ex q̃ actoris nõ iterest citatũ venisse. Itẽ si iudex abest die assignata a loco in q̃ ptes citate sũt. & pñtes. ex equitate dñi expectare vsq; ad sequẽtẽ diẽ. ar. hic. & ni si aliud mãdauerit iudex libere pñt recedere. sic̃ si iudex mortuꝰ esset nec tenet̃ eũ alibi q̃rere. ij. q. vi. §. Biduuz. fm Inno. Itẽ si iudex ifirmet̃ in eodẽ loco. nõ dñt partes sine licẽtia recedere. pñt tñ instare vt pcedat. vel ꝙ alius terminꝰ assignet̃. Et si nõ posset in his intende. re. pñt pres sine licẽtia recedere. & aliã citatorem expectare. ff. de arbit. Arbiter fm Inno. Nõ si iurisdictio expiret in pemptorio citatõis. siqs nõ venerit hora concessa licet postea venerit. cõdemnabit in expensis fm Hosti. qz tex. dicit poteris extũc exequi. Ubi iohan. dicit. poteris & debebis. Judex cũ ꝓpter cuiꝰ negligentiã petit instantia. tenet̃ pticipe. C. de iudi. l. Sancimꝰ Uincen. Sed Hosti. dicit poteris. s. si volueris. ꝺ̃ etiaz posset añ noctis tenebras pficiq̃ intelligimꝰ. ex q̃ clarat ꝙ more romano dies a medietate noctis incipiat. & non medio noctis desinat subquẽtis. & ibi dicit quedã glo. extraordinaria. ꝙ si iudex processit in iudicio in tenebris ad lumẽ candele vel tulit sniam ꝗuis fieri non debuit. tñ credit ꝙ valet processus. dũmo aliud nõ impediat. & pcipue si iudex sit honestꝰ. nec ꝺ̃ in tex. ꝺ̃ ꝙ si processum fuerit de nocte nõ valeat. Multa em̃ fieri nõ debent. q̃ tñ facta tenẽt. Alij forte ꝛ. Dicit etiã ibi glo. ordinaria ꝙ ꝗtum ad ꝓtractus fieri pñt q̃libet hora. & vsq; ad mediã noctẽ notarius ascribet ꝓtractũ discedenti. post mediã noctẽ ascribet diei sequẽti. fm Joh. in nouella. Sed in officijs videt dies incipere in vesperis. Dicit Hosti. hic. ꝙ quid dicat de ꝓsuetudine. iudices sedent die noctuq;. & in vtroq; foro. Et subdit ꝙ qz de nocte ꝓsueuerũt boies exire loca publica. ꝓsumeret ꝙ iudex solus esset. & ꝓsequẽs occulte faceret q̃ publice fieri debet. Qui etiã subdit ꝙ pro maiori pte iꝑcurijs ꝓncipũ cessat hec causa. qz facit tenebras lucẽ. & semp ꝓhibitio. de appel. c. Cũ cessante. In nocte tñ dicit ꝙ ñ credit sniam diffinitiuã vel interlocutoriã de nocte late tenere nec litis contestatõez. sed fm eũ bene potuerit. restes recipi & allegatões audiri. Et q̃ ꝺ̃ in autẽ. ꝺ̃ iudi. ꝙ vespere iudicabunt intelligit ipse suprema hora ante tenebras. vt hic. Subdit autem Johannes ꝙ sibi placet dictum Hostien. quod est ꝓmissum.

De hora iudicij.

Delegati iurisdictio .§II.

expirat decem modis. vt notat glo. sup. c. Exlris. Primo finitur mortuo illo delegato iudice cui ꝓpio nomine scribitur eo. ti. c. Qm̃ abbas. & a ꝺ̃io sensu. Secũdo ꝙ mortem eiꝰ cõtra quẽ littere impetrant. re integra existente vt de rescrip. c. Significauit. Tertio revocato mãdato. ff. ꝺ̃ iud. l. iudicũ. Quarto soluit̃ ꝙ secũdas litteras q̃ de pmis facit mentõem expressam. ex de rescrip. c. causam. Quinto si iudex remittat causam superiori. vt de offi. dele. c. Licet. Sexto elapso termino ꝓmissiõis. vt de ti. c. de causis. Septimo si re integra moriat delegans vt eo. ti. c. Statuz. Octauo ꝙ legittimã recusatõem. vt de appel. c. Cũ spãli. Nono ꝙ legittimã appellatõez. vt de appel. c. Ut debitus. & ꝙ delatõem appellatõis. Decimo & vltimo q̃n per delegatũ est data sua & executio nil mãdata. vt in isto. c. In litteris. Ubi ꝺ̃ ꝙ ex q̃ iudex delegatꝰ per se vel ꝙ aliũ sniaz executioni mãdauit vel mel est functus officio suo. Sup verbo functus ẽ officio. Dicit iohan. an. in nouella. ꝙ hoc habet locum si ue iudex sit delegatus siue ordinarius. si sententia ideo sit iniqua. qz ꝺ̃ ius litigatoris est lata. Si em̃ nõ est appellatũ transit in rẽ iudicatã. vt de sen. & re iudi. c. Cum inter vos. Si vero appellatũ est ad iudicẽ appellationis spectat sniam affirmare. vel infirmare. de rescrip. c. Dilectus. ij. Et hoc nisi tacite vel expresse renũciatum sit appellationi. in q̃ casu rata manet snia ac si nõ esset appellatũ. saluo eo q̃ ꝺ̃ ꝺ̃ sen. excom. c. Uenerabilibus. vi. Si vero sententia sit nulla ipo iure distinguit inter iudicẽ delegatũ & iudicẽ ordinariũ. Nã ordinarius vtrũq; a capite ipam causam incipiet audire. C. quõ & q̃n iudex. l. sup̃ses. Delegatꝰ vero qz functus est officio suo lz male no se intromittet amplius. ff. de arbit. l. Qualem. Erit ergo ad eũ q̃ ipm delegatũ dedit recurrendũ. C. q̃ modo & q̃n iudex. l. Si vt ꝓponis. Et hec vera in sentẽtijs. secus in ꝓceptis vel alijs factis q̃ precedunt sentẽtiam vel sine snia emittunt. Nã illa pñt iterari si non habent effectũ. vt eo. ti. Significasti. & de ꝑben. c. Relatum. Jn. c. Insinuante. eo. ti. summati ꝓnnet̃. ꝙ ex nova causa supuenĩẽte remouet̃ delegatus. & alius subrogat̃. etiã post litem ꝓtestatã. puta si peteret ps a delegãte allegando consanguinitatẽ vel nimiã familiaritatez Unde diẽ hoc glo. ꝙ familiaritas repellit iudicẽ sicut testem. Modica tñ familiaritas nõ nocet. ff. de ver. sig. l. Vare. Hoc tñ aduertas ꝙ minor causa repellit iudicez q̃ testem. qz q̃libet ꝓsanguinitas repellit iudicẽ. sed nõ testẽ. de appel. c. Postremo. Jnno. hic distinguit inter potestariuã familiaritatẽ & extrancã coz. scz qui nõ sũt in potestate. Nõ ergo sufficit excipere iudicẽ familiarem. vel ꝙ sit nimis ꝓcaus. nisi & cã ꝓponat. vt li. ñ ꝓte. ca. Accedẽs. alias quilibet posset recusare cum quilibz sit naturaliter obligatus alteri.

Delegato a papa vs .§III.

q̃s ad integrũ annũ sniam suã potest exeq̃. vt sũmariz ꝺ̃ in. c. Querẽti eo. ti. fm. Jo. an. Ubi dicit idem Joh. de subdelegato delegati q̃liq̃d sibi remittit dici potest ꝙ vsq; ad annũ ad delegatũ recurret̃ etiã si reseruauit excõmunicatoez tm̃. puta reseruata nobis excõicatõis snia sup excusatione talis negocij vobis cõmittimꝰ vices nostras. ar. hic. Si vero nil sibi retinuit forte vsq; ad quadrimestre tps. tñ durabit hec potestas in subdelegato quasi ꝑtus clausule appellatõe remota ꝙ subdelegatum fuerit exinanita. Et sic saluũ remanet solũ ius cõmune q̃drimestris tpis a ꝺ̃io littere buiꝰ duz dicat vobis. Et sic nõ trãsit ꝑuilegiũ in tertiũ sicut nec excõicatio. nec delegatus delegati ꝓncipis est suus delegatꝰ Erit aũt annus iste integer & ꝓrinnue. cccl xv. dierũ. ff. de ver. signi. l. Anniculus. ij. Ponit aũt glo. ordinaria variũ terminũ seruandũ tpis executorem snie. Alliz in actionib; psonalib; aliũ in realib; aliũ in criminalib; ibi vide. Ordinarijs aũt nõ pfigit tps ad exequendũ sentẽtias. qz illoz iurisdictio ẽ ꝑpetua. vñ sp absoluũt & exquũt snias. imo & snias i meliꝰ reformare pñt. ꝺ̃ ac cu. c. q̃lit & q̃n. & hoc nisi sint suspẽsi vel excõmunicati.

Delegatus pape si .§. IIII.

subdelegat nõ itorũ. ps a subdelegato nõ poterit appellare. ꝓpter hoc solum ꝙ datus est sine suo cõsensu. Et si eo casu subdelegatus alꝰ legittime recusat. Delegatus cãz diffiniet. Et si iustam recusationis causam delegatus noluerit admittere. ab eo poterit appellari. Sic summat Jo. an. i no. sup. c. q̃stionũ. eo. ti. Hosti. ãt magꝭ specificat casuz. c. buiꝰ in glo. sua dicẽs. Causa quedã fuit ꝓmissa cuidã cũ clausula appellatõe remota. subdelegata aũt fuit ab eo quibusdã sine cõsensu alteriꝰ prius retinuit tũ sibi subdelegans diffinitiuã sniam. ps illa

Titulus Nonus

que nō consenserat venit coꝝ delegato. ꝛ allegās q̄ sub delegante erāt suspecti aliā recusatōis causaz nō ꝓponēs appellauit ad papā. q̄ subdelegati nō erāt dati de ipi⁹ consensu. Sup̄ q̄ casu formant iste tres questiones Primo q̄rit. vtrū p appellatōem impediat hmōi pro⁹ cessus. Et rn̄detur q̄ nō. Scdo si forte recusat iuste. an delegatus possit nichilominus cām diffinire. Et rn̄det q̄ sic. Tertio si iustā recusatōis causam nolit delegatus admittere. vtrū ob h̄ possit ab eo appellari. Et rn̄det q̄ sic. Sup̄ quo casu sic decisō videbat due decretales co rrarie sibi qs soluit ꝛ determinat. Ut em̄ dicit Hostie. Ista duo sunt necessaria. s. q̄ fiat cōmissio a delegante subdelegato nō in totū ꝛ p delegatū datū p ista Inno⁹ centiana cū clausula appel. re. Et in his duob⁹ supplet constitutio alexandrina. q̄ habet supra. c. Cū te cōsulen te p ista Innocen. Ubi sciendū vt dicit quedā glo. q̄ illa clausula q̄ ponit cōter in litteris aplicis alicuius cōmissionis. scz appel. re. ante sniam nichil operatur. sed post latā sniam a delegato multum operatur. Nam si nō poneret ista clausula ꝛ appellet a sententia. si nō de ferat appellatōi ꝫ executioni mandet per iudicē absq̄ cause cognitōe retractabit. siue iusta fuerit siue iniusta snia. q̄ appellatione pendente nichil est innouandū. q̄. vi. §. Appellatōe. Sed si posita sit illa clausula. po⁹ terūt iudices post appellatōem sniam suā executōi mā dare. quoꝝ executio nō reuocabit absq̄ cause cognitio ne. Tunc em̄ appellatio est remota. q̄ ad iudices nō q̄ ad pres. executio tm̄ suspendi debet quousq̄ cognitum sit de causa appellatōis. vt si iniusta inueniat. irritet. si iusta confirmet. Jn glo. etiā dr. q̄ si subdelegatus eligi⁹ tur a delegante de consensu ptium postea non poterit recusari. poterit tm̄ ab eo appellari. Et hoc est argumē⁹ tū q̄ assessor q̄ ptiparōem habet cause de cōsensu p⁹ tiuz est eligendus. ff. q. i. c. tij. Sed si ptes nō conueniret eligat iudex nō suspectū. ꝛ illā suscipiat ptes etiā inuite Nota etiā q̄ in textu hui⁹. c. dicit Jnnocen. vt iudicial⁹ auctoritas liberius valeat exerceri delegatus a nobis li cite potest ꝛ pncipiū ꝛ mediū ꝛ finē cause sibi cōmisse nō solū ꝓuncium ꝫ et diuisim alij delegare. Et vt dicit glo. hoc fm canones. Nā fm leges iudex facit coram se litem ꝓstari. q̄d est pncipiū cause. q̄ se fert sniam. q̄d est finis cause. Media vero cōmittere potest cōsiliarijs suis. semel tm̄ etiā audit negociū in medio cause. ꝛ dicū tur media cause. vt exceptiones examinānde. testes recipi di. allegatōes audiende. Sz fm canones media pt cō⁹ mittere cuicūq̄z. ꝛ pncipium ꝛ finē. Et sequit in textu. Cū aūt alicui media tm̄ ꝓmittunt ab ipo tāq̄ ab aui⁹ ditore prouocari nō pōt nisi mādati fines excedat. vel merito sit suspectus. Uñ ne valeat recusari prouide sta tuimus. vt de ptium dek vel recipiat assensu. Ubi dic Jnnocen. quartus. q̄ nō appellat ab auditoribus datis ad media. nisi modū excedant. Secus in auditoribus da tis ad litem contestādā. vel ad maiora. Dicunt aūt dati ad media modū excedere. nō solū si fines mandati non seruāt. ꝫ etiā si iniuriā facit. vel sibi alias grauāt. Nam q̄cunq̄z grauāt licet appellare. ꝛ nō aliter. Et Hostie. dicit q̄ grauare nō pōt simplex auditor nisi cū modus excedit. cū sit quasi pica. ꝛ procedit nō ꝓprio ꝫ cōmitten tis motu. Et si ꝓmissionis forma fuit iniusta. nō ab ipo sed a ꝓmittente debuit appellare. Et decretalis. Ut de bitus. nō in auditore ꝫ in iudice loquit. Dicit etiā glo sa q̄ ista est differentia inter iudicē ordinarū ꝛ delega⁹ tū. q̄ ordinarius etiā si totā causam alteri cōmittat po test eā ad se reuocare q̄cunq̄z Sz delegatus si totam causam alteri ꝓmittit seu subdelegat. q̄d pōt. sic ꝛ par⁹ tem eius cum nil sibi retineat. nō pōt eā ad se reuocare Nec ad eā delegantē. ꝫ ad papā appellat. vt ꝺr in tex.

Mouet hic Jo. an. in nouella sex q̄stiones circa subdele⁹ legatos. q̄n plures sunt simul dati iudices delegati. vi dē ibi. Sed si delegatus alteri nō subdelegat causaz ex toto. ꝫ in ptem. puta si ea cōmittit ei vsq̄z ad diffi⁹ nitionē sniē exclusiue. tūc nō ad papā ꝫ ad delegantez a ptibus appellabit cū fuerit appellatus. Dicit etiam glo. ibi q̄ si delegatus cōmittit alicui partem cause pt reuocare cū vult. Sz si totā si subdelegatus eam fuit pit. nō potest reuocare seu resumere. Sz si non fuscipit tū. pōt resumere. Potest etiā iniuriā q̄ vult iure causam subdelegare. q̄z nemini facit iniuriā q̄ vtit iure suo. extra de electōe ꝛ ele. pote. c. Cuz ecclesia vulterana Dicit etiā Hosti. q̄ examinatōem testiū subdelegat⁹ l⁹ de legatus ordinarij alteri ꝓmittere nō potest. vt de appel. c. Cām que. Dicit etiā Petrus. q̄ si testes nō sūt in loco iudicij. subdelegatus pt rogare iudicē sub q̄ degunt vt recipiat testes. vt de fide ist rumē. c. Judices. Et ille eos recipiet. nō auctoritate ꝫ iuris cōis. Sicut ordinarius rogat ordinariū cū nō possit impare. ꝛarchiepc⁹ delega pa notet q̄ delegatus possit quēcūq̄z ꝓpellere vt testes recipiat. ꝛ sic seruatur. purat tm̄ q̄ id de iure non possit ꝫ tm̄ rogare. Nota q̄ li. vi. co. ti dr sicī tex. c. si duo. Si duo ex tribus a sede aplica delegatis. duob⁹ aliis nō in totū subdelegauerūt vices suas ipiq̄z subdelegati eum subdelegato tertio in eā processerit delegata. si appelle tur ab ipis. nō ad condelegatos ꝫ ad pmū delegantem tm̄ mō appellari debebit. Ubi dicit Jo. an. in glo. q̄ hec decretalis edita est ad declaratōem coꝝ q̄ nouerunt Jnno. ꝛ Hosti. sup̄ isto. c. Sup̄ q̄stionū. Dic etiam notat Archidya. q̄ si duo sint delegati. ꝛ vnus cōmittit seu subdelegat totū. alter pncipiū. si fuerit appellandū ap pellabit ad papā. Et dicit Jo. andr. in glo. q̄ idem si ex duob⁹ tm̄ delegatis vnus subdelegauerit. ꝫ nō ex toto idem dicendū. Jn. c. Pastoralis. co. ti. sic in textu dicit Jnno. tij. Cū delegato a pncipe iurisdictio vandi iudi⁹ cē sit a lege concessa dūmō ipe exonerare ſcipm malicio se nō querat. potest cōpellere renitentē eo q̄ iurisdictio illa nullius videat esse meměti si coercitōem aliquā non būt. debet tm̄ delegatus solicite prouidere. vt si supio⁹ ribus ptis existente necessitate negocij differri deferat. ꝛ p⁹ sone. Et infra in. tij. §. dicti. c. Nz sepe cōtingit q̄ execu tio sniē ordinario demādet. cū ordinarius teneat obsecq delegato. si nō cognitio ꝫ tm̄ executio sniē demādet. et si sciat illā iniustā nichilominꝰ tenet eā exequi. nisi apō cum possit efficere. vt ab h̄ onere tpm absoluat. Super verbo malicioſe dicit Jo. an. in nouella. q̄ vbi cōstat de malicia licet posset ꝓmittere. nō tm̄ posset cōpellere fm. Jnno. fm quem si eo casu vellet cōpellere. posset ab eo appellare. Dicit tm̄ Uincen. q̄ si ꝓpter hꝰ excōicat delega tus. tenet excōmunicatio. licet malefaciat. grauatus tñ poterat appellare. Sz q̄n dicet malicia ī delegato cir⁹ ca huiusmodi. Dicit ad h̄ Pe. ꝛ Alb. q̄n sine causa sub delegat. sed h̄ nō placet. Jnno. ꝛ Hosti. Alij dicit q̄ sub legat min⁹ perito ꝛ collegē nō sunt periti. vel subdes stien. Illā ꝛ minus perito subdelegare pt. dū tm̄ perito. Exponit g̃ Hosti. malicioſe. i. in fauorē vnius ptis. ꝛ le sionē alteri⁹. vt ō rescrip. c. Ad hec. q̄ hodie facere non posset sine pena. c. Cū eterni. de sen. ꝛ re. iudic. li. vi. Et hec vera vbi hoc ꝓstat. alias dol⁹ nō ꝓsumit ff. glo. q̄ ō q̄libet ꝓsumēdū est bonū nisi ꝛrū appareat. vt ō seru tinio. c. i. Et sic dicat h̄ factū in fraudē. h̄ debet ꝓbare. ff. de ꝓba. l. Quotiēs. Sup̄ hoc ꝓpellere dic Hosti. nō tm̄ collegā suū. q̄ par in parē nō habet iperiū. vt ō elec. c. Innotuit. glo. ibi. Et sic ptz q̄ aliqs cōpellend⁹ ē in

uit⁹ suscipe iudiciū. ēt bō alter⁹ fori nisi aduocat⁹ qui nō potest cogi alubi q̄ in suo foro recipe iudiciū. ⁊ b̄ in delegato a ꝓncipe. Nā ordinarius nō pt cogere boiem alter⁹ fori. vt de offi. ordi. c. Pastoralis. Sed nemo pt cogi vt arbitriū recipiat. ff. de arbi. l. iij. ſz postq̄ recepe rit debet cōpelli. vt. l. ca. Sup ꝑbo necessitate Jo. an. de mēte iuris forte ñ licet aliter subdelegare ſm Hosti. fatet cū q̄ cōis ⁊ celebris opinio habet ꝓriū. ſm quam subaudi maxime. Dicit etiā in ter. q̄ delegatus talis pt cuilibet mādare citatōem ⁊ punire sup hoc ꝓmptorē nō videbat añ citatōem ꝑpetua iurisdictio. Sup ꝑbo cuilibet dicit Abbas q̄ causa dubitatōis potuit esse. quia Ubi dicit Hosti. tertio vel college. ⁊ expedit interdi citatōem delegare. ⁊ dr q̄ sic Dicit etiā summarie i ter. q̄ si papa cōmisit scienter appellatione interposita a sen tentia iudicū dator cū clausula appel. re. suspēsa ē inter Joban. an. q̄ ēt rucunq̄ appellet a diffinitiua ⁊ certus sit appellatōem tenere. vel saltē dubiū est de iure vel fa cto an teneat. semp debet supsedere executōi. Et sic pōt intelligi illud. ij. q. vi. Decreto. Ubi dr q̄ iudices q̄ non deferunt appellatōi puniunt. Sz vbi certū est q̄ ap pellatio est nulla vel iniusta. semp pōt executioni man dare. vtq̄ notoriū est crimē de q̄ hs est ꝓdemnatus. vt ipm in iure confessus vel talis est q̄ appellare nō pōt vt insignus latro vel seditiosus. vt qr appellat sine cau sa vbi cā est exprimēda. puta ne beres in possessionem mittat. q̄m̄odi. Nec obstat si dicas q̄ iudex appellatio nis habet cognoscere ipe vtrū appellatio sit recipiēda. vel no. ⁊ nō is a q̄ appellatū est. qr hoc est verū i dubio secus aūt est in p̄missis casib⁹ in quib⁹ notoriū iuris appellatōem nō tenere. vñ nō est ad iudicē vel ad aliā indaginē recurrendū. Jn oīb⁹ bis casib⁹ pōt intelligi q̄ iudex a quo appellatū est pōt sniaz suā sine pena ex ecutioni mādare. qđ nō posset si appellatio remota nō esset. Vel melius dicas. q̄ sufficit de appellatōe inter re. Nā postq̄ littere fuerit ꝓsentate iudici. etiā si notorī um sit appellatōem nō tenere iudex tū a quo appella tum est nō procedit ſm Jnno. cuius est tota ista glosa. Uerūtamē ſm Hosti. quo ad effectū semper requiritur q̄ certa scientia committatur. aliq̄n opponi potent de veritate. ſupp̄essa vel falsitate suggesta.

De executore super .§. V.

Executio mera.

Executio mixta.

Verbo executioni mādare in. §. Quia vero q̄ rex. habet supra in ꝓncipio. §. distinguit glo. inter merū executo rē ⁊ executorē mixtū. Et dicit q̄ executio mera est cū pri bus ꝑsentib⁹ cognitū est d causa ab aliq̄. hic addit Jo. an. in nouella. vel altera pr̄ium ꝓtumaciter absente. ser uato tū in oīb⁹ iudiciario ordine ſm Hosti. ⁊ ille mā dat alteri q̄ ſniam suā exequat. talis executor nō debet audire exceptōes. ⁊ de tali executōe loquit hic de ra lis iniustā esse. l. ꝓtra ius litigatoris latā. qr sup hoc nulla habet cognitōez. Secus si sciret illā esse nullā. vt quia latā auctoritate falsaz lraz. Uñ iudex nō habuit iuris dictōem. vel q falsa instrumēta. vel per dolū aduersarij si ista obiectant coz executore debet supsedere executio dūmodo ista nō maliciose ⁊ calūnioſe ꝓponant. ⁊ tunc referat negociū superiori. vt de sen. ⁊ re iudica. De cetero. Sed si executor esset ordinarius deputatus executioni bus causaz debet admittere. tales exceptōes. Jdeo aūt dixi calūnioſe. qr si b̄ eēt nō dz differri executio Mixta vero dr executio que habet cognitōem admixtā. vt cū papa mādet alicui restitui rem suā vel mandat alicui dari būficiū coz tali executore admittunt legittime ex ceptōes quātūcunq̄ absolute scribat. vt co. ti. c. Ex p̄te. Et nota q̄ a mero executore nō appellat. vt d re iudi. c. Nō ad ꝓsultatōem. nisi excedat modū executio nis. Ab executore aūt mixto bñ appellat. si nō admit tat legittimā exceptōem vel aliā prem grauauerit. vt d appel. c. Ut debitus. hoc in glo. Sup hac materia de ex ecutore addit Jo. an. ad dictā glo. quandā distinctōem Hosti. sup. c. qđ ad ꝓsultatōem de iudicib⁹ dicēs. q̄ al⁹ est iudex. aliud executor. Et executorū al⁹ mixtus. al⁹ ꝓseruatorius. alius pōt dici referendari⁹ ad aliquē. scz articulum audiendus vel expediendū sine alicui⁹ iuris dictōnis ꝓmissione datus. Illius nūciator siue execu tor simplex ⁊ nudus. Illius executor ſnie late merus ⁊ purus. Et de bis oīb⁹ an legittimas exceptōes co ram se positas teneant admittere. ⁊ si non admittant verū ab eis possit appellari. Dicit aūt q̄ si sit iudex de bet illas admittere. ⁊ in illis interloq̄. Et si nō admise rit poterit appellari. ⁊ hoc planū est. vt de appel. c. Cū causam. Idem p̄ oīa si sit mixt⁹ executor quātūcūq̄ si bi absolute scribat. vt de officio dele. c. Ex p̄te. Si ve ro sit cōseruatorius ⁊ sciat vel credat notoriū excessum. nullā exceptōez admittit nisi forte exōicatōez. arg. xi. q. iij. Cū exōicato. ⁊ de excep. c. Pia. li. vi. Ul'nisi dicat d linquens q̄ b̄ licite facit defendendo se ⁊ sua. in casu li cito ⁊ sibi a iure concesso. vel a p̄tu legio. Nā exp̄ssa tali aliqd ꝓponit. quod expediri nō pōt sine ꝓtriosa iu ris indagine oīno debet abstinere. ⁊ admittere oēm legit timā exceptionē. alis iuste appellat ab ipo. Si vero sit referendarius p̄cedat in articulo sibi ꝓmisso. Et si qua interponunt audiat. nō tñ interloquat. sed dubia. refe rat. alias si opponunt talia q̄ impediūt processum articu li sibi ꝓmissi. posset appellari si p̄cederet. ⁊ b̄ adeo. qr modū excederet. Jtē talis recusari pōt ꝓpter suspitōem nisi sit datus de volūtate ⁊ consensu ptium. Si vo est executor simplex ⁊ merus. pura ad aliquē citandus vel pignorandū vel suspendendus missus. talis nec excep troez admittit. nec aliqd oppositū examinat. ſz est sicut pica. xiij. q. v. c. Miles. Et talib⁹ oīno parendū est nō ꝓtumaciter resistendū. qđ intellige q̄n constat de eoz mādato. ⁊ qr ab illo q̄ dare potuit. al's posset eis resisti. Si vero sit merus ⁊ pur⁹ executor ſnie late. talis non pōt recusari. ⁊ a tali vt dicit glosa nō pōt appellari. Di cit etiā glo. q̄ cū executor agnoscit sniam sibi ꝓmissam exequi esse iniustā. cū nō habeat ipse de b̄ cognoscere ha bet obedire. Si tñ habet in hoc ꝓscīam lesam. tūc ſm Hug. causam poterit alteri delegare. ⁊ b̄ si ipe esset iu dex. qđ si nō potest. qr ipe est subdelegatus a delegato. pronūciet sniam ſm allegata ⁊ probata in noīe dñi. vl' remittat ad superiorē si pōt. vel si est merus executor exe quat. ⁊ deponat ꝓscīam in ꝓrium. Qđ si deponere nō pōt ꝓscīam talem cui⁹ erroneā. nullo modo debet iu dicare contra conscientiam. vel executioni cā mandare si executor est sed appellet scd'm Hostiensem.

De executore vel iu. §. VI.

dice delegato ī sexto co. ti. b̄ pōit. Cū plēs sub illa forma vt oēs vl' duo vl' vn⁹ mādatū aplicū exeq̄t. seu alia cō silia. Judices. vl' executores alsede aplica deputati ꝓri gerit. q̄liber iniunctū pt libere adīplere mādatū. Porro vno coz negociū ī choante ꝓmisso alij ſnechōt. sed vle rius ītromittere de eodē. nisi vl' ī firmitate vl' alia iusta cā illū ꝓtigerit ipedīri. Jurisdictōe ꝑpetuata ēt mā datore. viuēte q̄ vnū coz casu q̄ pt ex iudicib⁹ delegat⁹ p petuata. intelligit q̄ ad oēs. Ubi dic glo. Forma ista bñ ē adūtēda. Aliud ei ē cū scribit cū clausula. q̄ si ñ oēs vl' si ābo. qr tūc iurisdictio dat ꝓdītional'r. tūc igit vn⁹ vl' duo poterit vni iurisdictōe ꝓditional'r cū ꝓstituerit d

conditõe vl'ipedimẽto tertij vel collegę alik nec valet q̃ agik. vt in.c. Prudẽtiã eo.ti. hucỹo in h.c iurisdictio dat alternatiue. Vñ qlibet est iudex insolidũ vigore alterna tõis. vt de regu. iur. In alternatiuis cuz suis ꝛcor. li. vi. Si sup gra cuiq̃ ab aplica sede facta. executores fuerit deputati equũ esse censem⁹. vt sic ipa gra lz nõdũ sit in et⁹ executõe ꝓcessum morte nõ q̃mak cõcedẽtis. sic etiã nec re integra q̃mak executoribus data potestas. quaz veluti gre ꝑdicte accessoriũ naturã seq̃ ꝛgruit ꝑncipal'.

Subdelegatus a de. §. VII

legato pape iurisdictoem hñte coercere põt. Hoc sũma/ tuñ hr ex eo.ti.c. Ex lris. fm Jo.an. Et ista coercio intel ligik. q: põt excõicare. iterdicere. z hmõi. fm Inno. Vñ z Hosti. dic. q̃ subdelegat⁹ delegati z mer⁹ executor co/ ertõem recipit ꝫ opponẽtes se sibi. z iniuriãtes illos q̃s mittit pro exeq̃ndo. quẽ ẽt q̃ ad denũciatõis actũ põt al teri delegare. Dic etiã ibi Inno. q̃ qñ agik de reuocatõe iudicũ in lris illis nõ solũ. exꝑssa. lz exꝑssissima fieri de bet mẽtio. z rõ est. q: cũ reuocatio lraz dñi pape sit odi osa z ꝫ ius ibi rõnabilr appellak sp ꝓsumendũ est pa/ pã circũuentũ. z q̃ lras nõ ꝓcessisset si tenor ipaz lraz z ꝓcessus p eos habit⁹ exꝑssus fuisset. vt eo.ti.c. Ex pte Sz fm Hosti. melior cozrõ reddi põt. q: videlz videk fieri ꝓtumelia iudici cũ reuocak. vt. ff. de iudi. l. obseruã dũ: nõ tñ ipa reuocatio est ꝫ ius cũ fieri possit. Exꝑssissi ma q̃ mẽtio reqrik in secũdis lris de ꝓoribꝫ cũ reuocãt Ubi vero. s. sup ꝑncipali qstione ꝓme lre impetrãt. luz. in eis aliq̃ falsitas exꝑmak. vel ꝓras taceak nihilomin⁹ valẽt. z iudex ꝓcedit. z si nõ fm formã saltẽ fm ius. Et sic nõ reqrik tãta exꝑssio quãta i supioꝛ. Et rõ est. q: iudiciũ reddik nõ inuitũ. ff. de ꝓbo. obli. l. Inter stipu/ lantẽ. z hec hñt locũ in lris vbi iurisdictio cõmittik. Si eñ essent executorie vel gꝛose siue etiã de aliꝭ negocijs. tũc oportet q̃ de multꝭ aliꝭ faciat mẽtoem puta de oi bus omissis. qbus nõ esset sub tali forma lre impetrate vt de rescrip. c. Constitut⁹. Si vero sup appellatõe lre impetrank. z añ sniam fuerit appellatũ sufficit q̃ ó cã appellationis fiat mentio. Sed post sententiam de so la appellatione. arg. de appel. c. Coꝛdi. li. vi.

Delegati iurisdi .§. VIII.

ctio re integra morte delegãtis expirat. sic sũmat Jo.an. in. c. Licet. eo.ti. Vbi dicit Hosti. q̃ ó: res integra qñ ó legat⁹ nõ cepit vti iurisdictõe. Intelligik añ cepisse vti si vices suas cõmisit alicui. vt h ptz. etiã si ꝑncipũ so/ lũ ꝓmittak. §. eo.c. sup qstionũ. Vel si mãdet alicui q̃ ci ret ptes. z mlto fortⁿ si ipemet citet. vt eo.ti. Ratum. Vel si recipiat testes in piculo cõstitutos. Vlto magꝭ si excõicet ꝫdictores. vel rebelles. eo.ti.c.i. Sz z iurisdi/ ctõe vtik si die assignet ptibus. de dila. ca. fi. vel si forte offerri libellum vel aliquem alium actũ iudicialẽ exer/ ceat. z si ptes nõ citauerit. Jdẽ etiã dicit q̃ si delegatus mãdato recepto. volẽs z intendẽs iurisdictõem suã p/ petuare rãq̃ iudex vocet tabellionẽ z testes dicẽs. Ego vocaui vos tanq̃ delegat⁹ a papa. a q̃ recepi lras hũc tenoꝛẽ cõtinẽtes. Pius epꝰ ꝛc. Et facias totũ legi. Et p cõsequẽs ptz q̃ iurisdictõem habeo. Volẽs igik iurisdi ctõem mihi in hac pte cõmissam ꝓpetuare. z casibꝫ qñt accidere põt varijs occurrere. q̃tũ mihi possibile est et debeo auctoꝛitate mihi cõmissa precipio tibi tabellioni tali q̃ has litteras in publicã formã redigas. Et istru/ mẽto publico hos testes quos ꝓpter hoc vocaui appo/ nas. Si sic fecerit. forsitã iurisdictio sua p talẽ actũ di/ cek ꝓpetuata. z sic vti incipit iurisdictõe. q: talis actus iudicialis est. Et sic p mortẽ delegãtis nõ expirabit iu/ risdictio. alias sic. Cõsyluit tñ q̃ ꝑtes⁹ põt sine mora ci/ tet partes. arg. extra eo. quod legitur de sen. excom. ea. Ea nosamur. Et magis erit securum z clarum.

Delegatus quis nõ. §. IX.

credik nisi delegatõem probet. vñ ñ tenek ei q̃s obedire seu exeq̃ qõ madaret añ ipam ꝓbatõem. sũmarie ꝺz in c. Cũ in iure eo.ti. vbi dicit Hosti. q̃ q̃uis ꝓsumak quis bon⁹. vt de seru. c.i. z sic nõ sit ꝓsumendũ q̃ nõ mẽciat. z sic credendũ videk ei mãdãti. z si ꝓbam k bon⁹. nõ pre sumik iudex nisi o ñdak. Jn h eñ nõ sufficit ꝓsumptio. lz probatio. vt dic glo. Laucat q̃cunq̃ ipetrat a ꝑncipe cãm cõmicti l'delegari alicui vt si sniã fuit data p eo a delegato. hñ custodiat cõmissionẽ sic ipaz sniaz. Lapsu eñ tpis si cõueniret z oñderet sniam sine cõmissione n valeret ei nisi probarek de cõmissõe. Snic vero ordina rij semp stak. z pro ea ꝓsumik. q: constat de iurisdictõe. vt de sen. z re iudi. c. Sicut. Si tñ publicũ fuisset in iu/ dicio rescriptũ. videk q̃ sufficiat. vt de testi. c. Significa/ cauit. licet lit ar. §. de sen. z re iudi. c. Cũ inter. Sz videk q̃ hodie sufficiat solus tabellio ad imponẽdũ finẽ sniẽ vt ex de proba. c. Oñ. Sz vt nulla sit dubietas. ita de bet fieri q̃ auctoritate iudicis rescriptũ pape solẽniter in publicã formã redactũ inserak i ipa sniã iudicis au/ ctoꝛitate. in pñtia ptiũ z alia instrumẽta procuratoꝛia. q: idẽ iuris est de illis. vt si oñderek sniã lata in ꝑsona procuratoris vel sindici nõ cõstaret de mãdato ꝓcura/ toris. sniã nõ valeret nec starek ei si negarẽt illũ fuisse ꝓ curatoꝛẽ. Sz post q̃ in ipa sniã inserank hmõi instra z rescripta iudicis auctoꝛitate stabik postea sniẽ. ẽt si ori/ ginalia nõ apparẽat. C. de testa. l. Publicari. Jdẽ caue at in sniã excõicationis ille q̃ absolut⁹ est. custodiat in/ strumẽtũ siue lras absolutõis. p q̃s tutus existat si ei ob ijceret excõicatio. al's posset sibi piculũ generari. Per ꝓ curatoꝛẽ nõ habentẽ ad h mandatũ nõ prorogaret ó re ad rem iurisdictio delegati. Jtẽ excõicatio post appel latõem legittimaz lata nõ tenet. Hec in sũma habẽt in c. Cũ olim. eo.ti. fm Jo.an. vbi dic glo. q̃ si ꝓcuratoꝛ excedit fines mãdati sciẽte dño. nihil stati ꝫdicat ei ꝓiu dicat. arg. di. lxij. c. Si seruus. Si aũt ignorãte eo exce dat nõ ei ꝓiudicat. Silr z iudex si excedat fines mãda ti pribꝫ nõ ꝫdicentibꝫ eis ꝓiudiat. C. Cõmunia vtriusꝫ. Aut acta clausa seu sigillata relatõis delegatoriz aperuit ipoꝛ violãdo sigilla. ꝫ illa acta nõ debet audi/ ri. h habek in sũma in. c. Dũ olim. ij. co.ti. vbi ponik ca/ sus de quodã q̃ deferẽs lras relatorias gestoꝛ p dele/ gatũ in cã sua suspicãs ne portaret lras Urie. l. ꝫ se. ti tuste aperuit eas. vñ z nõ audik cũ fecerit iniuriã dele gato z delegãti. Ubi glo. ponit historiã de Uria etheo. q̃ habek. ij. Regũ xi. c. Et subdit glo. q̃ iste fuit stultus q̃ recepit tales lras deferẽdas. si haberet eas suspectas Primo q: debebat videre diligẽter. z si q̃d esset i eis ini quũ debuit ꝫdicere relatõi iudicũ si ꝫ veritatem refere bãt. iudices dñt oñdere ptibꝫ relatõem quã facit supi ori. ij. q. vi. §. Biduũ. alias posset appellare vt ibi. Et q̃ tiens iudex relatuꝛ se pollicek. ilico acta litigatoribꝫ on dere tenek. vt de appel. c. intima. li. Dicit ẽt glo: q̃ talis fictio. vt de rescrip. c. Olim. Inno. tñ dicit q̃ nun⁹ pecca uit q̃ falsarius. vñ z minus ꝺz puniri. s. pena arbitra/ ria fm Pe. Delegatus subdelegatũ collegę impediti vñ z si excusant ꝫ se nõ posse interesse cũ alio in cã discus sione. si in rescripto est clausula q̃ si ambo nõ pũt iterf se vnus adimpleat cõmissionẽ. Ubi Jo.an. in nouella. sic ait. exponẽs glo. si clausula q̃ ambo ꝛc. est in lris a/ postolicis. Aut alter est ꝓpetuo impedit⁹. z tũc cõdeleꝫ gat⁹ nõ tenek subdelegatũ ipeditu admittere. Aut tpa/ liter est impedit⁹. z tũc si impedimentũ est inexcusabile.

idē est dicendū. Si cuitabile. collega tenet subdelegatū impedire admittere. si subdelegat⁹ iurisdictō em habe/ bat. Sz satis mihi placet tūc opi. Hosti. de ap. re. Et si dicēs. q⁹ si est impedimētū rgale z cuitabile. aut clausu la pelegit psonā z tūc pelectus. nō tenet subdelegatum collega admittere. Sz nō sic cōuerso. Aut clausula nul lum pelegit. z tunc in rescripto aut est clausula ap. re. z tunc non tenetur admittere. aut non est. z tunc tenetur admittere.

Delegatus canoni .§.X.

ens in cā concanonici poterit recusari. Itē delegatus si vocet seu alter reū ad iudiciū ad locū vbi secure nō pōt accedere. pōt recusari. Sūmarie b habet in. c. Cū te. eo. ti. Ubi dic Hosti. q⁹ etiā cū lr̄is de conductu nō tenet accedere ad locū vbi habet inimicitias. Et nō solū ꝓter ip̄as inimicitias. ℔ etiā ꝓter cōes vt ciuitat̄ vel loci. f m Pe. Hic etiā dic glo. q⁹ canonic⁹ nō pt esse iudex cō canonici sui ꝓter familiaritatē. q etiā pximitatē impediri ꝓ cōcanonico suo. cū etiā frater ꝓ fratre possit testi ficare. cū ed dictū de testib⁹ sit ꝓhibitoriuz. ff. de testi. l. i. Facit⁹ em habent iudices ℔ testes. vñ z facilē repellit iudex ℔ testis. Judex ei recusat ꝓ modica causa. vt si aduersari⁹ est oriund⁹ de terra illius. s. iudicis. vt de ap pel. c. Ex insinuatōe. Itē si iudex est suffragane⁹. Itē cō sanguinitas. vt de appel. c. Postremo. Sz in teste secus cām. sic etiā testis repellit si habet cōsilem cām. Sed si darec iudex canonicus ꝓ alū canonicū nō poterit recu sari. q⁹ par affectōis nō oēm suspitōem tollit. ff. de ritu nup. l. Nō solū. Dicit etiā Pe. z Ab. q⁹ scolaris recusa/ ri pōt dec iudex in cā scolaris in domo socij. allegat co. n. c. Insinuāte. Societate aūt dissoluta dicit sec⁹. nisi nimia affectio ex p̄cedenti societate remāsisset. De ma/ gistro dic etiā q⁹ recusat in cā scolaris sui. nisi alter esset eius scolaris. f m Bul. In. c. ꝓtingat. co. ti. cōtinet q⁹ delegat⁹ cui mādat q⁹ absoluat illū q se dicit excōicatū iniuste añ℔ ptū probatōes recipiat. si vero demādat ei q⁹ denūciat sniam esse nullā. ꝑpus sup eo ptū proba/ tiones recipiat. Ubi dic glo. q⁹ nō debet admitti ꝙs ad probandū id q probato nō prodest. C. de proba. l. Ad probatōem. Et post multa dic in fine. b vez nisi iudex iure debeat valere q⁹ valeat alias nō. Itē dicit ibi glo. q⁹ duplicā ex cā post absolutōem ab excōicatione audi/ unt ꝓbatōes sup b. s. vtrū iste fuerit excōicatus. qz si ꝓ babit q⁹ iniuste fuerit excōmunicatus non iniungēt ei aliqd p iuramētū. Et ideo p̄ceptū differt quousq; con ster si iniuste fuit excōicatus. Et tūc p̄cipiet ei p iuramē tū q⁹ satisfaciat pro eo pro q̄ fuit excōmunicatus. Item si probaret q⁹ admonitione nō ꝑmissa fuisset excōmuni catus. excommunicator esset p mēsem suspensus ab in gressu ecclesie. Itē si probat q⁹ iniuste excōmunicat⁹. ex cōmunicator tenebit ei ad interesse. tāto tpe abstinebit quāto visum fuerit supiori. xi. q. i. Nemo. Sz si sniā ꝓ babit fuisse iusta. excōmunicat⁹ tenebit excōicatori ad interesse. z b nisi vtrūq; probabilis error excuser. Ad/ dit hic Jo. an. q̄nq; q̄stiones circa materiā talis excom/ municatōis. z soluit. vide in nouella. in dicto. c. No/ ta q⁹ li. vi. eo. ti. ōr ō reuocādo subdelegato. Quāuis vi ces tuas in causa tibi ab ap̄lica sede delegata. in totuz cōmisisse noscaris. si tñ añ℔ ille iurisdictōe vsus fuerit commissio hmōi ꝑte reuocet ab ipo vel cū eximi rebus ꝓtingat hūanis. cām ipam resumere poteris. cū iurisdictio exq̄ ipa vsus nō fuerit. nō censeat in eū efficacit transiuisse. Et. c. sequēti q⁹ incipit. Si delegatus. Dici tur q⁹ si delegatus cōmiserit vices suas vel subdelega/ uerit. qđ idē e quotiēs abesset. vel donec reuocet ꝓmis sionē. ꝑ qu ā etiā intelligit cōmissa snīe ꝓlatio. mortuo ipo delegante. si res nō est integra. sed subdelegatus ce pit vti sua iurisdictione. si dicta cōmissio non fuerit re uocata p delegantē. ꝑ mortē ipius nō expiret. Dicit etiam q⁹ a subdelegato ad delegantē q̄ sz aliqd iuris re/ seruauit. appellandū est. cū appellat etiā post sententi/ am. Cū delegatus etiā epi recusat recusatois causa co/ rā epo est probanda. Itē si officialis eiusdē recusat. licet ad ipsuz ao eodē officiali nequeat appellari. co. ti. c. Si contra vnū li. vi. Itē i. c. Venerabili co. ti. sūmarie ōr. q⁹ si subdelegatus delegati pape simplr dat⁹. cepit vti iurisdictōe. delegatus illū reuocare nō pōt. Sz si sub/ delegatus ipe contra formā apostolici rescripti ꝓcedit nullus est processus. Ubi dicit Jo. an. in nouella post glo. q⁹ q̄ est suspect⁹ de dilapidatōe sue eccīe. nō debet ꝑ b remoueri ab admīstratiōe. sz dari debet ei coadiutor ꝓ quo aūt probata fuerit dilapidatio. locus erit dispo sitōi. vt ō symo. c. Licet. Pe. z Ab. dicūt q⁹ q̄n⁹ prelatus est suspect⁹ de dilapiditōe ꝓterita tm. tūc datur cōad iutor tantū. z inquirit de veritate. deq̄ si ꝓstabit depo netur. Q̄nq; est suspectus de dilapidatione futura pro pter ꝓtereritā de qua ꝓstat z tūc remouet f m glo. z sī/ ne accusatore si euidentissimis argumētis liqueat eū suspectū. Et ad hoc quelibet ꝑsona ecclesiastica est ad/ mittenda. sz ad accusandū. vt de re. eccle. Nō alienā. c. Si ꝙs ꝑsbyteroz. Dicit et Jnno. q⁹ sicut eis alienatio interdicitur tali coadiutori ita z visitatori. vel cōmen/ datario. nisi reum. scilicet que seruando huare non pos sūt. de elec. ca. Js cui. libro. vi.

Delegatus qui pro .§.XI.

nunciauit se iurisdictōem nō habere. etiā de cōsensu p/ tium cām nō reassumit. sūmarie hoc ōr in. c. Significā tibus. co. ti. vbi fit mētio de q̄dā vidua nobili q̄ ꝑ sub textu paupratis impetrauit per rescriptum a papa. iu dicē delegatū ꝑsonā ecclesiasticam in causa sua vt vita ret iudiciū seculare. Unde Jo. an. in nouella. ponit ge/ nera ꝑsonarum etiam laicaꝝ que possunt recurrere ad iudicium ecclesiasticum. Et primo quidem de paupe/ ribus dicat q⁹ in distinctē possunt conqueri ecclesie: non solum de oppressionibus. sed etiā de alijs iurib⁹. xxiij. q. iij. Si quis de potentibus. vt de verbo. signi. c. Su per quibusdam. Idem intelligas de peregrinis/ omni bus q̄ sunt de foro ecclesie. quo ad res quas portant. z contractos initos in ipa pegrinatōe. xxiij. q. iij. Si ꝙs romipetas. z. c. sequenti. Idē in mercatoribus sūm thelo neis grauent⁹. vt in p̄dictis. c. xxiij. q. iij. Idē de manu missis ab ecclesia vel ei ꝓmendatis. Et de his qui ad ec clesiā confugiūt. lxxvij. di. Eos. z. c. seq̄nti. C. de his q̄ ad eccle. con. l. fi. Idē de penitentib⁹. s. solēniter. xi. q. i. Illud. Idem ō officialibus ecclesie. libertis. rusticis. vx o ribus. filijs. z seruientibus. l. ad muni. l. Assumptio. C. de epi. z cleri. l. i. z. di. lxxix. Judicatū. Idem i senibus z omnibus libertis. lxxxvij. di. c. i. Idem in cecis. mēbris mutilatis. lepr̄osis. furiosis. captiuis. debilibus. diu mo morbo fatigatis. vij. q. i. Cum pcussio. z de censibus. c. Licet. C. de episco. Audi. Supradicte persone et simi les sunt de foro ecclesie. adeo q⁹ si grauentur a suis iu dicibus possunt ad iudicem ecclesiasticum appellare. et ipsum per simplicem querelam adire. vt lxxxvij. di/ stinctio. Liberos. et capi. Irreligiosus. Sed q⁹ dicunt de appellatione. scilicet a seculari ad ecclesiasticum pos sunt appellare falsum est. immo potius ad iudicem su um secularem. et superiorem gradatim appellatio fa/ cienda est. vt patet. ij. q. vi. Ulteriorum. Hoc tamen

Laici po tentes re/ currere ad iudicē ec/ clesiasticū

ſpeciale in iſtis ꝓſonis miſeralib⁹. qz q̄uis eccīa etiā nō miſerabilib⁹ ꝓſonis reddat oīb⁹ iuſticiā ꝓpter negligentiā ſeculariū iudicū. tñ ſp requirit ꝓmo iudex ſecularis. ō fo. cōpe. c. Licet. Miserabiliū aūt ꝓſonaꝝ quarumcūq; ſimplicē q̄ audit irreq̄ſitis ēt oīb⁹ eor⁹ dē. ne nimis fatigent ꝓ iuſticia omittēda. di. lxxxvij. q. totū. Alij dicūt q̄ nūq; eccīa habet ſe intromittere de his niſi in defectū iudicis ſecularis ſm Inno. z Hoſti. remittit ō hac materia. vt plene notat de fo. ꝓpe. c. Cū ſit generale. Cruce ſignati oīno defendūt ab eccīa ſm Inno. Hoc aūt notādū q̄ ꝓſone miſerabiles faciliꝰ ſūt exaudiende q̄ alie ꝓſone z reſcriptū ꝑ ipas nō valet. niſi faciat ō ipis expſſam mēcionē. Hoc aūt reg̃lare ē ſm leges q̄ in defectū iudicis ſecularis. ſiue qz nō habet. ſiue qz recuſat. ſiue qz iuſticiā facere negligit. ſiue qz notoriū ſubditū ſuū. dit. nedū pape. ſz etiā epi. eſt iudicare. z ī melꝰ reforma re. vt ī aūt ō diffe. iudi. ꝓma rubca. z hīc ē q̄ papa vocāte impio vices ipatoꝝ gerit. vt ō fo. ꝓpe. Lic. hoſti.

Delegatus cum vt. §. XII.

Suſpect⁹ ab alq̄ ptū litigāciū recuſat. dubit arbitri ad cognoſcēdū de ca ſuſpitois vt̄ ſit ronabil. q̄ ſic ō dicat Brego. ī. c. ro. di. Suſpitois cā ꝑ iudicē aſſignata nō ipe q̄ forſitā puocaꝰ obeſſet. ſz arbitri portꝰ coīa q̄ bus ē ꝓbatio facienda z ad q̄s oīa q̄ ad hūc articulū facit unt ꝑtinere noſcūt. pñt ad b terminū aſſignare. ab ipo q̄z iudice cui ſic iuriſdictio. ſic z cetera ſine q̄b⁹ explicari nō pōt. intelligunt eſſe ꝓmiſſa. Idem vt cōueniat ſi diſcordes fuerint in vnā ſniam. vel tertiū ꝓ corditer ad uocēt. cū q̄ duo vel alter coꝝ id faciat ſūt cogēdi. ne bius occaſione ꝓncipale negociū pl⁹ debito ꝓrogetur. Nec in tex. Blo. ſup ꝟbo cā. q̄ debet eſſe rōnabilis. ſ. neceſſaria. vel ꝓbabilis ad recuſandū. talis ſcz q̄ eſſet ꝓbata deberet legittima reputari. vt de appel. Cū ſpāli. Sup ꝟbo iudicē glo. Intelligit ordinariū vel delegatuz. Sup ꝟbo forſan. glo. qz nō debet iudex moueri q̄ non facit ei iniuriā. cū vtrāq; iure ſuo. vt ō elec. c. Cū eccīa. Et b eſt ei conceſſum a iure. vt b. Sz refert ſe ad id q̄ ꝓtinge re ſolet. Licet em̄ nō deberet moueri ñ indignāt tales ꝓ maiori ꝑte. Et iō qz forſitan eſt puocaꝰ ꝑ illū. nō debet terminū ad b cognoſcendū aſſignare. ne ſibi obeſſz in arcādo ipm. Et licet ſit puocaꝰ. nō tñ potuerūt ipſi declinare q̄ ſi offenſum. cū bēant ceſſante ꝓbatiōe ſuſpitionis redire ad eū quē recuſauerāt. Sup ꝟbo nō ipſe. Jo. an. ſcz iudex recuſans. alīs tñ bñ cognoſcit iudex an ſua ſit iuriſdictio. ff. ō iudi. l. Si q̄s. q. tūc nō ſic afficit ꝑſona ſic cū recuſat. Sup ꝟbo arbitri. Ni ſm legidiū ñ dūt eē laici. Blo. ſup ꝟbo ad q̄s oīa. Sic iudici oīa intelligūt cōmiſſa q̄ ad cām ꝑtinēt ipam. ſic z bis arbitrꝫ vñ ipi bñt iuriſdictiōem z coertiōem. z pñt ꝓpellere teſtes. z impedientes punire. vtz hic expſſe. z pōt ab eis appellari. Sz ſi appellēt ad papā appellabit. Nō ſi illi q̄ eligunt arbitri a ꝓtib⁹ nolūt ſuſcipe arbitriū. q̄uis dicat. ff. eo. l. ij. q̄ nemo cogit ſuſcipe arbitriū. tñ ſecus eſt b. Nā tenent hic accipe in ꝟrute obidiētie diſtricte. z p cepto dñi pape tenet. z ſi huic ꝓcepto nō obediāt. vtī ō appel. c. Cū ſpāli. Si em̄ iudex ordinari⁹ ē q̄ recuſatur ipe cōpellet eos. Si delegat⁹ illos cōpellat nō obſtāte q̄ recuſat⁹ ſit. aliter iudiciū nō ꝓcederet. Itē eſt b aliud ſpeciale. q. cōſenſus ꝑuat⁹ facit eū iudicē q̄ nulli p eſt iuriſdictioni. nec iſti veri arbitri dicunt niſi ꝑ tanto q̄ eligunt vt arbitri. ſic alīj arbitri eligunt de cōſenſu ptiū. Ex b ꝑz q̄ alīj arbitri nullā coertiōem bñt. ſz tantū metu pena ſnie eoꝝ ſtat. C. de arbi. l. i. vl ꝑ emologatiōem vel tacitumitatē decē dieꝝ. C. de arbi. l. Cū ārea. Et iuriſdictio iſtoꝝ q̄ſi ordinaria eſt ꝑ electiōem. Glo. ſup ꝟbo cogendi. licet iuriſdictio talis iudicis recuſati iterum ſit ſuſpenſa. tñ ne culpa coꝝ ꝓtingat negociū ꝓrogari ꝓmittat tali iudici vt cogat illos ad cōparandū z ſentenciandū de ca ſuſpitois. Q. ſi arbitri no conueniūt ſimł malicioſe vt negociū prorogef. Idem credo q̄ iudex poſſit cōpellere eos vt ꝓcedant. alīt ꝓmitteret iniq̄tatē iſta cōſtitutio. qz daret cā malicijs hoim quib⁹ ē port⁹ obuiandū. vt de reſcrip. c. Sedes. Sup ꝟbo oīa explicat ꝑ exēpla Jo. an. poſt Hoſti. z Bonre. vt locū te ſtib⁹ aſſignare. cos copellē z punire. ſi in talio deputāt dāt. diſcutere ꝓſonas reſtitū. admittere exceptiōes in ꝑ ſonas. z pnūciare verā l̄ falſam cam ſuſpitois deficiente in expeuſis condēnare. et dic Jnno. z Buil. in ſpecu. q̄ ſi aliq̄ ꝑs etiā recuſans ſit ꝓtūmax in certo actu vl articulo coīa arbitris nō cōparens. no ꝓpter ꝟ delegatus reaſſumit iuriſdictiōem. nūl⁹ tꝰ labat termin⁹ ꝑū arbitris aſſignat⁹. allegat. c. Cū ſpeciali. de appel. in. li. vt. c. ti. de arbitris ꝟ br. Et arbitris q̄ ſm formā iuris. vt de ꝓpoſita ꝑ iudicē ſuſpitois cā cognoſcat. vl q̄ ō ꝑ uocatione ambigūt ſtraꝝ iudicū nequeunt ab in vnaꝫ ſniam cōcordare ad cōcertatiōem ꝟmoꝝ ſoplenda a ꝑtibus dicunt. z ſi ſe aggꝫauarent. ad ſedē aplicā eſt appellandū. vbi dic glo. ſup ꝟbo iudicē. ſ. delegatuz pape. Et idē ſi recuſaret ordinari⁹. Blo. ſup ꝟbo gꝫauarent ſine ſnia. puta qz inique pronunciauit illū ſuſpectū q̄ ſuipectus ꝓbatus nō eſt vel ecōuerſo. vel añ inam. puta minus breuē dilatiōem tādo. de dila. c. i. q̄ō eſt coꝝ officiū. Nota etiā ibi in glo. q̄ ab arbitris q̄ cōpromiſſarij vocant. z volūtate adducunt ab eis nō appellat. ſz ab arbitris q̄ de neceſſitate iuris bñt aſſumi. de quib⁹ loq̄t iſtud. c. ab bis bñ appellat. vt ꝑz hic. Et hac rōe puta hāc decretalē locū hīe in arbitris electis ad audiendū cām quā mouet epūs ꝑ ſubditū ſuū. cū ēt illo caſu ō neceſſitate eligantur arbitri. vt. xi. q. i. Si clericus. Et de hoc de officio ordinari. ca. Irrefragabili.

Delegata iuriſdi. §. XIII.

Certo ad ꝓſonas nō ꝓbensas in reſcripto. et de ipoꝝ cōſenſu prorogari nō pt. in ſūma ō. in. c. ꝓ B. co. ri. Quere hic Hoſtien. an poſſit renunciari bñficio concilij generalis. de ſen. excom. Sacro. ſ. q̄ nulla admonitōe ꝓmiſſa ad req̄ſitōem aduerſarij ferant̄ tales ſnie. z dicit q̄ nō. arg. de fo. cōpe. Si diligēti. Concor. Jnnoc. plus etiā dices. ſ. excōicatōez vl irrectitudinē nūq̄ poſſe euenire in pactū vel ꝓditōem vt ſine cauſe cognitione z ꝓtumacia ꝓferat. bene pōt ordinari⁹ eccleſiaſtic⁹ cuius iuriſdictio eſt debite prorogata bas ſnias ferre. Et poſt. mitra circa hanc materiā. ſcz an nō ſoluēs creditoꝛi in termino ꝓuēto cū eo. q̄ō ſi nō fac̄ b. ſit excōicatus. ſi nō pōt aliq̄ mō ſoluere an incidat. ſic ꝓdudit. Sicq̄s ſibi vult caute puidere. debet ſibi cauere vt nō ſolū fiat ſibi iuriſdictio progatio. ſz ſtatī ꝑ iudicē ꝑſentiente z inſtāter petente debitore ferat ſnia excōicatōis nulli infra terminū ſatiffecerit vt promiſit. tunc enī nulla monitio eſt neceſſaria. quia dies pro homine interpellat. vt de loca. c. finali. Nec valebit appellatio ſi appellat interi. quia ex q̄ ſemel conſenſit in alterius prēiudicium diſſentire non poteſt. vt de ꝓba. c. Per tuas. Ponit etiaz hic Jo. an. in nouella allegando Hoſtien. multa genera prorogationum. ſ. expreſſam z tacitam. Expreſſā diuidit in q̄ tuoz ſpecies. ſcz de perſona ad ꝑſonam. de re ad rem. de loco ad locum. z de tempore ad tempus. ibi poteſ vi dere. Jn. c. cū vigeſimū. hoc ſūmarie habetur. co. ri. Primo q̄ maior viginti annoꝝ a quocunq; poteſt dari delegatus. Secundo q̄ maior decē et octo annoꝝ et dat a q̄cūq; delegat⁹. ſz nō niſi de conſenſu ptiū. Tertio q̄ ꝓnceps ꝑt dare delegatuz in q̄ cū q̄ erare. In. c. ſequenti ſic habet in rex. Uno delegato delegatoꝛ vl

arbitroꝝ sicut ꝓponis reby bñanis exempto. eoꝝ officiū expirat. nisi aliud fuerit in delegatõe. vl cõpromissio expressum. In. c. Uñ ap. eo. ti. iuñmarim dr ꝙ delegatus pape subdelegare potest licet datus sit ex officio. vel de ptum consensu. vl cũ clausula ꝙ si nõ oñes mittit negociũ exequendũ psonalr. ptereꝝ in duoby casiby ꝙ ponunt in tex bi dr. ptereꝝ si inqsitõem fieri vl ecclesijs de plat. aut alijs mistris. puideri mãdemus cũ in bis casiby industria ꝛ fidẽ ꝓsone cui talia comittimus. eligere videamur. Ubi dicit Jo. an. ꝙ h iniungit expresse vel tacite. s. cũ nõ pot subdelegari. Expresse vt de pscrip. c. Cũ dilecta. de accusa. c. fi. Tacite cũ deꝑhendi pot ex mẽte rescripti. puta cũ dr. de industria tua et circũspectõe ꝓfidentes plenꝰ ꝙ aplica rescripta ꝛc. Alis si nec expresse nec tacite hoc iniungit. ptãs subdelegãdi amittit. Idẽ vt ibi dr in tex. Cui cõmissum fuerit pdicare crucẽ. excõicare vel absoluere aliqs. dispẽsare cũ irregularib. iniungere pnias nõ licet hoc alijs demãdare. ꝛ subdelegare. qz nõ sibi iurisdictio sz certũ ministerũ potius cõmittit in hoc. Itẽ in sexto. eo. ti. sic habet. Si cõtra vnũ ex duob iudicib cuz ulla clausula. ꝙ si ambo interesse nõ possunt. alter eoꝝ in causa procedat a sede aplica delegatis suspitionis causa legitima ponat. cã ipsa suspitõis causa legitima pquẽ ex vi predicte clausule debz ipꝰ cause cognitio primere. probari ꝛ ab eo expediri debebit. Ubi vero nõ est dicta clausula in rescripto debz super hoc ad arbitros recursus haberi. Dec ibi.

De dlegatõe que .ℌ. XIIII.

fit per epos. Uñ sciẽdũ ꝙ que dicta sunt supra in isto c. De dlegati officio cõiter dicunt dlegatoe que fit ꝑ papã. cuius aliqua etiã pueniãt delegatis alioꝝ epoꝝ ꝛ plaroꝝ. Uñ circa delegatõem epoꝝ sm Ray. ꝛ Buil. distinguendũ. qz quedam sunt q ptinent ad ordinẽ epi scopalẽ. sicut psecratio. reconciliatio. ecclesiaꝝ ordiatio. ꝛ hmõi. Et ista pt eps delegare. nõ tñ nisi epis. vt de of. ordi. c. Quod sede. Quedã alia sunt q ptinent ad iurisdictiõem. sicut audiẽtia causaꝝ. ꝛ absolutio peccatoꝝ. Et ista indubitãter delegare seu cõmittere pot. vt de consue. eccle. vel alta. c. Aqua. Ita tñ ꝙ crimiales causas clericoꝝ cũ agit ad depositiõem delegare nõ pt. nisi in causa sz si inciperet abesse ꝓpter ecclesie sue necessitatẽ vel aliã magnã causam. ꝛ tũc ꝓmitteret cognitiõem tm. ꝛ nõ diffinitiõem. C. de peda. iudi. l. ij nisi si cõmittteret diffinitiõem toti⁹ cause alij epo. qõ facere potest. cũ non ei sit inhibitũ. Sunt quedã alie cause q licet nõ sint criminales. tñ ꝓter eaꝝ excellentiã nõ debet eas delegare nisi causa multũ iusta ꝛ necessaria sit impeditus. vt cã matrimonialis. ꝛ silẽs. cx de consang. ꝛ affi. c. Ex litteraz in fi. Nõ debet etiã delegare dispensandi potestatẽ cuz irregularib. Nec absoluẽdi eos q manus violentas in clericos. in casiby sibi a iure cõcessis. vt ó pueris. mulieribz. ꝛ hmõi. Et licet ista delegare nõ debeat pt tñ cũ nõ sit phibitum ymo de pcurientibus clericos concedit. de offi. ordi. Eis. Alias vero causas minores etiã spuales. vt de decimis. iurepatronat⁹. ꝛ silẽs pot delegare nõ tñ laicis sed clericis tm. cx de iudi. c. Decernimus. Pecuniarias vero causas pt. imo forte indistincte debet delegare. nec in talib occupari. ar. xi. q. i. Te q tu. ea que ptinẽt ad iurisdictiõem volũtariã. nõ tñ pot cogere eos ad suscipiendũ. sz ca q ptinẽt ad iurisdictionẽ contentiosã. nõ pt illis delegare sm Buil. Itẽ sic dlegatus a papa vel a pncipe habet a lege ꝙ pt alteri cãm subdelegare. nisi in inqsitione vl pulsione eccie de prelatis seu alijs mistris. qz in bis casiby videt electa industria. ꝛ fides ꝓsone. vt. eo. ti. Uñ. ita delegatus ab epo vel alio. ꝛ si nõ habet a lege ptãtem subdelegandi. hẽ tñ potest ab hoc. viz si delegatus ipse dat sibi illã auctoritatem subdelegandi. ar. de procura. c. i. ꝛ ij. Sic tenet Jo. an. sup. c. Js cui. eodem titulo libro sexto.

De conseruatoribus. Capitulum quartum.

De conseruatoribꝰ qz

tales reputant iudices delegati a papa. ideo de eis agit in sexto. de offi. dele. in. i. ij. ꝛ vltimo. c. Nam sm antiqua iura nil habebat de illis. Et h de eis breuiter tractabit. Inno. quartus. Statuim⁹ et ꝓseruatores quos plerũq; ꝓcdimus. a manifestis iniurijs ꝛ violentijs defendere possunt illos ꝺs eis committim⁹ defendẽdos. nec ad alia que iudicialẽ indaginẽ exigũt. suã possint extendere potestatẽ. Jo. an. ibi in glo. ponit tria genera conseruatoꝝ. Nã alijs dicit dari ꝓseruatores. vt ꝺ latrones. vel ꝓdones eos defendãt. Alios dari vt defendant eos ꝺ infringentes priuilegia ipsoꝝ. Alij dant. vt defendãt ab iniurijs ꝛ offensis. Et in nullo dictoꝝ casuũ hñt iudicialẽ indaginẽ. vt h. De manifestis ergo iniurijs solũ hñt cognoscere. Et intelligit manifesta. id est notoria. ꝛ ita parẽtia ꝙ nulla probabili tergiuersatione celari possunt. vt ó ver. signi. c. Ex pte. Si ꝺs ãt. q scz iniuriat⁹ est neget offensam esse notoria cũ negatione. videat res fieri dubia. tũc bene recipiet probationes ꝓseruatoꝝ. an factũ illõ sit notoriũ vt sic videat an sua sit iurisdictio. vt ó rescrip. c. Sup litteraz. Alias officiũ eoꝝ esset inutile. Et si lucret factũ notoriũ. predat ꝺ illos alias desistet. Nõ eñ habet ptãtem defendendi iniuriã simplr. sz qualificatã scz notoriam. habet ergo ꝓseruatoꝝ vocare reũ. ꝛ si ꝓfiteat factũ bñ ꝙ dem. Si negat sup notorio probationes recipiat. Si aũt confiteat factũ. sed dicat se suo iure fecisse. dicunt q dam ꝙ vltra se intromittere nõ debet. Alij ꝺ dicunt asserentes ꝙ probatões sup notoria offensa recipiet. ad h de elec. c. Bene. Alias facile esset conseruatoꝝ officium eludere. Uñ si videat conseruator probabilis negatio nõ procedat. alias puniat sicut notoriũ. Et qz ꝓseruator nõ cognoscit nisi de notorijs. nõ poterit recusari sicut nec appellari. potest in notorijs. Et dic Ber. ꝙ talis cõseruator pot inuocare auxiliũ brachij secularis. vt de offi. ordi. c. i. Glo. sup verbo offendere. hoc itelligi pt de cõmissa ꝛ ꝓmittenda. Pone eñ eos paratos ad exercitiũ ꝛ violentiã inferendã illis quoꝝ est ꝓseruator ꝙ ꝓhibere poterit excõmunicare ꝛ punire. vt de sen. excom. ca. Sacro. Jn cõmissa defendet per districtiõem ecclesiasticã ꝓpellẽdo iniuriatores vt satisfaciãt leso ꝛ seculare brachiũ suocãdo. Glo. sup ꝙ bo indaginẽ. i. cause cognitiõem seu examinatiõem. qz dubia fiũt. ꝛ si de talib se intromittat incurrit penã ó q. j. ℌ. ij. Dãt ãt ꝓseruatores solũ a papa. ꝛ vt plimũ religiosi exẽpti circa sua priuilegia.

De conseruatoribus .ℌ. I.

quõ deãt se modeste hẽ erga epos in pcessibz ꝺ eos. Eccl. iij. sic ait. Qz pontificali dignitate pditis. ob reuerẽtiã sacri officij qõ exercẽt plimũ deferri ꝙueit. ꝛ eos pl⁹ aliꝰ honorari decet. vt cũ a iudicibz vl ꝓseruatoribz a sede aplica ó putaꝝ. ꝺ eos p coactões aliqs siue pẽas fiũt. pcedẽdũ. qd⁹ ꝛ modestia i hmõi ꝓfuerit pcessu. ita ꝙ eis qdã ꝓdigna reuerẽtia. supportaꝝ igressus ymo ipis eccie. l. sacẽdotale iterdicat misterij. acqdeide ab officio suspendant ur. Et subsequenter aggrauetur censura ecclesiastica cõtra eos. nisi forte aliter fieri suaserit nimia ꝓtumacie proteruitas siue culpa. ó offi. ꝺle. ca. ij. Sup verbo aliter circa finẽ dicit glo. vt scz nõ supporte

tur tanta modestia. vt qz iniurias ꝛ ꝓtumelioſa ꝟba ꝓ
fert in iudicē. vt de penis. c. Dilectus. Sed q̄d ſi iudex
nō ſeruata forma bui⁹ ꝓſtitutōis ſtatim ſuſpēdit epi⁹
ſcopū. vl excōicet. aut cētā ſuplorē epō. tenet ne ſentētia
dic ꝙ ſic. licet reph̄ēdēd⁹ eſt iudex q̄ hanc modestiam
nō ſeruauit. xi. q. iij. c. i. Itē ſm innocēn. ſi maleficiuz eſt
notoriū alijs. ꝛ nō iudicā. oportet ꝙ ſup h̄ ḡrat ꝓbatio⁹
nes ꝛ teſtes cōgat. ij. q. i. inp̄mis. ꝛ de teſti. c. ij. Et qz in
notorijſ aliq̄s ordo neceſſarius eſt. ex̄ de iureiu. Ad no
ſtrā. Similiter oportet ꝙ ꝓcedat ad inq̄ſitōem. quā
do factū eſt notoriū. ꝛ neſcit quis fecerit. Itē ſi reus q̄
ſuat cōdēnat⁹ ꝛ excōicatus ſtra ānū appareat ꝛ dicat ſe
velle ſatiſfacē ꝓſcet ꝓ ſuatoꝛ ō ēſtitate dāni ꝛ hmōi.

Que ſpectant ad of .ſ.II.

ficiū cōſeruatoꝝ. ꝛq̄ poſſint eſſe cōſeruatores ponūtur
de offi. dele. Hac conſtituōe. li. vi. Ubi ōꝛ Hac ꝓſtituti
one ꝑpetuo valitura ſancim⁹. vt cōſeruatores q̄ aliqui
bus. vt a manifeſtis iniurijs ꝛ violētijs tueant coſdez
plerūq; a ſede aplica ꝓcedunt de cetero deputari nō poſ
ſint. niſi epi vel eoꝝ ſuplores aut abbates ſeu dignita
tes vel ꝓlonatus in cathedꝛalib⁹ vel collegiatis eccle
ſijs obtinēres. Nulluſq; deputati ſibi ꝓſeruatores eſſe
valeat cōſeruator. Nec aliās regib⁹ ꝛ regnis. q̄ ſicut di
gnitatis altitudie ꝑeminēt ſic ꝓgatiua gr̄e ꝓueīt eos
añerri. dūtaxat exceptis deinceps cōſeruatorē habeat
eū. q̄ ſub ſua iuriſdictōe. dñio vel diſtrictu eccleſiaſtico
vel ꝛpali cōſiſtat. Cōſeruatores aūt hmōi extra ciuita
tes ſeu dyoceſes in quib⁹ fuerint deputati. vel alibi ex̄
in ciuitatib⁹ ſeu locis iuſignib⁹ vbi poſſit copia habe⁹
ri pentoꝝ ꝺ quoſcūq; ꝓcedere. aut aliās vltra vnā die
tā a fine dyoceſis eozundē ꝛ habere nō ꝓſumāt. Uices q̄
ꝝ ſuas citationib⁹ ꝛ ſnīaꝝ denunciatōib⁹ dūtaxat ex⁹
ceptis. q̄s p alios valeāt exercere nulli ꝓmittere poſſit
niſi h̄ eis cōpetierit ex bñficio litteraꝝ. ſed nec tūc niſi
infra ciuitates ſeu dyoceſes in quib⁹ deputati fuerūt. ꝛ
ꝓſonis tm̄ q̄ ſuꝑius ſunt exp̄ſſe. ꝛ infra. Officiū aūt q̄⁹
rūcūq; cōſeruatoꝝ ipo iure q̄ ad nō cepta negocia per
obitū ꝓcedentis volum⁹ expirare. Circa mūera vero ex
penſas aſſeſſores ac notarios ꝛ ꝓſonas teſtimoniū cau
ſa vocādas. illa ꝑcipim⁹ obſeruari in hmōi ꝓſeruatori⁹
bus. ꝑ oīa. q̄ in delegatis iudicib⁹ cōſtitutio a nobis
ſup h̄ edita obſeruāda decernit. Quicq̄d aūt ꝺ ꝑmiſſa
vel coꝝ aliq̄d attemptari cōtigerit oīno decernim⁹ irri
ritum ꝛ inane. In ipo ēt. c. ponit pena cōſeruatoꝛib⁹ q̄
dem. vt ſi de alijs q̄q̄ manifeſtis iniurijs ꝛ violentijs
ſcāter ſe ītromiſerīt. ſeu ad alia q̄ ad iudicialē indagi⁹
nē exigunt ſuā extenderint poteſtatē. eoꝝpo p annū ſint
ab officio ſuſpenſi. Et vt dicat ibi glo. ſup verbo officio
ꝛ bñficio. q̄ eſt ei⁹ ſequela. vt. xxij. di. Preter. Et idez
eſt ſi h̄ agerēt ignoꝛātia craſſa vel affectata. Pars aūt
q̄ h̄ fieri ꝓcuraret ſnīam excōmunicatōnis incurrit. De
qua infra in ti. de excōi. Jo. an. ibi in glo. ponit ex ipſo
tex. ſex vel q̄tq̄ differētias inter ꝓſeruatores ꝛ iudices
alias delegatos. Quaꝝ ꝑma eſt. q̄ iudex delegat⁹ pōt
eſſe canonic⁹ eccleſie cathedꝛalis: conſeruatoꝛ non. Se
cūda eſt q̄ ei⁹ q̄ eſt mihi iudex delegat⁹ ſaluo iure re⁹
cuſatōis. poſſim ei eſſe delegat⁹ iudex in alia cā. Sed
in ꝓſeruatoꝛe ſecus. etiā ſi nō oponat exceptio. Tertia
eſt. qz ſaluo iure recuſatōis ſubditū mihi bene poſſum
impetrāe delegatū. ſz nō cōſeruatorē. Quarta eſt. q̄ ōle
gatus a ꝓncipe pōt cām ſibi cōmiſſam in totū vel in p
tem cōmittere. vt de offi. dele. c. Paſtoꝛal. ſed nō conſer
uator. Licet Bul. dixerit ꝺctū in ſpecu. ſz nō tenetur
in h̄. cū tex⁹ iſte ꝺcat. Quinta circa penā. q̄ dato ꝙ
legatus ſe intromitteret de his q̄ nō ſunt ſue iuriſdicti
onis. nō ꝓterea habet locū pena in illū. qz nō inuenit
exp̄ſſum. Sed cōſeruatoꝛ incurrit penā. vt patet in tex
tu. Sexta p̄ ponit. qz ſi cōſeruatoꝛ haberet ex p̄uilegio
q̄ poſſet alteri delegare. nō tñ hoc poſſit niſi ꝑſonis q̄
haberēt cōditiones ſup̄dictas ꝓſeruatoꝝ. Sed dele⁹
gatus p̄t ſubdelegare ei cui poteriſſet delegari. In oib⁹
alijs p̄dictis ſex exceptis equiparāt cōſeruatores alijs
iudicib⁹ delegatis. ſm Jo. an. in glo. Itē nota q̄ cuz
plures cōſeruatores deputati p̄ eodē plato. monaſte⁹
rio ſeu eccleſia q̄ ad negociū ceptū poſt vnū illoꝝ con⁹
ſeruatoꝝ ꝓpetuat iuriſdictio in alijs cōſeruatoꝛib⁹. nō
obſtante morte concedentis. Itē licet poteſtas executo
ris dati ad gr̄am nō pereat re integra mortuo papa. vt
eo. ti. c. Si ſup gr̄a. Tñ poteſtas conſeruatoris ꝓuilegi⁹
oꝝ in quib⁹ ꝓtinēt gratie bene perit quo ad nō cepta
morte cōcedētis. vt patet in textu. hec Jo. an. Que tūc
intelligenda niſi in ipa conceptione conſeruatorum ex⁹
primeretur. q̄ non obſtante morte concedentis duraret
ipſi conſeruatores dati. q̄ credo cōiter hodie fieri.

De ordinario ꝛ ptinētib⁹ ad ipoꝝ officiū. Capi. v.

Oe officio ordinarij q̄

Olexander tertius Florētino epo. Cū ab eccleſia
rū ꝓlatis eccleſiaſtica ſnīa in malefactores ali
quos ꝓmulgatur rata debet ꝛ firma cōſiſtere. ꝛ vſq; ad
ſatiſfactōem digniſſimā inuiolabiliꝝ obſeruari. ꝛc. ꝺ of
fi. ordi. c. Cū ab eccle. Dicit ibi glo. q̄ q̄lib⁹ ꝓlatus colle
giate eccleſie licet ſubſit epo. eſt tñ iudex ordinar⁹ ꝛ ha
bet iuriſdictōem cognoſcendi. ꝛ excōicandi. vtz in h̄. ca.
ꝛ. xv. q. iij. c. i. ꝛ de iudi. c. Decernim⁹. Et dico illū ꝓcla
tū hoc poſſe facere. habere talē iuriſdictōem q̄ decetus
eſt a collegio ſeu ab vniuerſitate. Et idē intelligo ſi ꝓ
ficiatur vniuerſitati vel collegio ab eo qui habet ad⁹
miniſtrationem cum iuriſdictione. Unde et abbas ex⁹
cōmicare poteſt. ſ. ſubditos. ꝛ habet iuriſdictōem. vt ꝛe
ſymo. Sicut. Et hoc niſi conſuetudo contra rales eſſet
in ꝓrium. nō tñ poſſunt excōmunicare cum illa ſolenni
tate qua epi. Et de hac intelligūr illud. c. Debent. xi. q.
iij. ꝛ. xvi. q. ij. Uiſis. Illij vero dicūr q̄ ꝓlati inferiores
epis ſubditos ei⁹ excōicare nō poſſunt. niſi conſuetudo
que iuriſdictōem dat ſit in ꝓriū. ſ. q̄ tales excōicent. Ex
empti aūt ꝓlati ꝑcipue religioſoꝝ. cū habeāt iuriſdicti
onē quaſi epalem in ſubditos ſuos vtiq; ipos excom⁹
municare pñt. De hoc tñ ſcꝫ q̄s poſſit excōicare habes
diffuſe in ti. xxiij. c. lxxv. Jo. an. in nouella ſic ſumat. c.
ſi ordinar⁹ ſubiecit⁹ epo in ſibi ſubditū ferret iuſtā ſen
tentiā. eps illā ſeruari faciat. ꝛ eā ſine ſatiſfactōe ꝛ illi⁹
conſcia nō relaxet. Tñ vt dicit ibi glo. ſi ſecus faceret. ſ.
abſoluēdo talē a iuſta ſnīa. ꝛ cōtra volūtarē ordinarij
ex quo ſuꝑior ei⁹ eſt teneret abſolutio. ſed male faceret
ille epūs ꝛ conqueri poſſet. ſicut fecit ille plebān⁹ ſancti
Pangratij ꝺ cēm florentinū in tali caſu. vt patet in de
cto. c. ꝛ dicit glo. ſup ꝟbo. in malefactores. q̄ ſi ſint male
factores eccleſiaꝝ conuenire eos ꝓlati pñt ſub q̄ iudice
maluerīt. de fo. cōpe. c. Cū ſit. ꝛ vtroq; gladio vti ꝺ eos
ſi ſpectat ad eos. vt de ſen. excō. c. Dilecto. li. vi. Sup ꝟ⁹
bo obſcurari dicit Jo. an. q̄ placet Inno. q̄ miores iu
dices ordinarij vel delegati a ꝓncipe vel a quocunq;
iudice alio. ꝛ etiam ſubdelegati poſſunt exequi ſenten⁹
tias per iuriſdictionem quam habent. ſ. excōmunican⁹
di. interdicendi. ꝛ ſilia. arg. de offi. dele. c. Significaſti.
Qñ vero ſunt talia q̄ nō pñt facere iudices minores
vel ſubdelegati. ſicut in coꝝpalem poſſeſſionem mitte⁹
re. tūc nō ipi ſed alij exequunt. ꝛ ſic loquit. l. ff. de re. iu
di. La diuo. Et idē de maioꝛib⁹ iudicib⁹ q̄n executio fiē
da eſt extra terminos ſue iuriſdictōnis. Super ꝟbo de
ricos vel laicos. Habet ergo plebanus nedū curā laico
rum. ſz ēt clericoꝝ grochiam ſuam inhabitātiū. Noſti.

ti. xxiij.

differētia ꝓſeruato
ris ꝛ dele
gati

De ordinario iudice §. I.

ad B. l. c. vi. in fi.

quis sit. multa notat sup dicto. c. Cū ab ecclesiaꝝ. Joh. an. fm. Inno. ꝛ Hosti. Dicit Inno. ꝙ illi dicunt ordinarij plati vl rectores. ꝛ hīe ordinariā iurisdictōez qui ab vniuersitate dicunt in plāros ꝛ supiorē confirmatiōem recipiūt. vt in autē. de fendi. ci. §. interim. vñ ꝛ rebis ꝙ sūt alicui pfectis. negociatōis. vl arteſ. sic sūt pisto res. cerdones. phisici. canonste. ꝛ sil'es. adeo ꝙ tam de publicis causis q̄z ō ꝙatis quas hñt occasiōe societatiꝝ obstāte. Actores tñ nō cogunt eos ꝙuenire sub eo. imo ipos ꝙuenire possunt coꝝā iudice sub q̄ domicilū hñt vt hec oīa ꝙbant. C. de iure. om. iudi. l. fi. Inde ē fm hostiēn. ꝙ scolares diuersos iudices hñt. est tñ in optione eoꝝ sub quo respondeant. vt de fo. compe. ꝙ clerici. Dicit etiā Inno. ꝙ corpa vel collegia alicui⁹ artis. societatis vel negociatōis licita sūt ꝛ approbata a lege. vnde hñt hīe in his q̄ ad negociatōez vel ad societatē pīnēt. urcā cōez ꝛ syndicū ꝛ iudicē. sñ tñ pīudicio dñi sui si quē hñt. ar. C. de iur. om. iudi. l. fi. Et post multa subdit. di ci posse forte nō male nō attendi in collegijs istoꝝ pīuersis. vel ꝙ omnes. de vna ciuitate sunt de vno collegio vel pībus. sed tñ attendit ꝙ sint tres vl plures q̄ cōueniāt. vl vniuersitatē faciāt ꝙ iusticia cuiuslibet ſuan da. ꝛ si in aliq̄ discordāt standū est maiori pti. nisi mior ps rōnabile q̄d pētat. Nec aūt in ciuitatibꝫ portissime q̄ carēt iudicibꝫ fm Inno. locū hñt in quibꝫ q̄ñ nō reperit alius. est ad epm dyocesanū tanq̄z ad ordinariū recurendū. etiā in tpibꝫ. vt in autē. vt de diffe. iudi. §. i ci gent in ciuitatibꝫ pīpue. Lombardie. q̄ ꝛ si dñm habeāt. iōm tñ dñm vt expediret reipublice nō recognosc̄ir. Sic nec rex frācie. vel boemie. vt i. c. gvenerabilē. q̄ ciuitates ꝛ alia loca q̄ hñt dñm specialē. nō dñt dñi um aliqō l iurisdictōez aliquā i sui dñi pīudicium vsurpare. Et iō q̄uis p̄dicta corpa siue collegia sint approbata a iure. ꝛ iustū sit ꝙ dñs eis sua ꝙilegia seruet. si tñ incipiāt suos terminos excedere. ꝛ iura siue iurisdictiones dñi vsurpare. de iure sunt p̄pm dñi um coercendi ꝛ refrenādi. ar. ꝛi. q. ij. Priuilegiū. hoc ei expedit reipublice vt sit vnus dñs ꝛ nō plēs. Si verū ē ꝙ de facto aliq̄ simil congregati dicūt illud Sap. ij. Sit fortitudo nra lex iusticie. vñ ꝛ dños ꝙculcāt. ꝛ b q̄uis ad clericos pīnet. nulli⁹ ēt ex electōe iurisdictōem cōsequit. nisi pmo a supiore confirmet vel approbet. vt ꝛ. in eo q̄ legit de elec. c. Hosti. Exceptis quibusdaꝫ casibꝫ. vt notat de appel. Ex nos. Exq̄ aūt approbat⁹ vel confirmat⁹ est canonice q̄s a supiori ad bñficiū cū cura. de iure cōi iurisdictōem habet. vt hic. ſ. in. c. Cū ab ecclesiaꝝ. Is aūt q̄ curā nō habet ꝙ ꝙsequēs nec iurisdictōem ordinariā. cū ꝙatus sit. nisi alit̄ cape ordinarius constituat. vt de resti. in integ. c. Causa. Vel nisi sit officialis vel vicari⁹ ordinarij. vt de offi. vica. c. i. vel nisi habeat ex ꝙsuetudine. vt de offi. archi. c. fi. Que ꝙsuetudo ꝛ ꝙato canonico in familia sua iurisdictōem dat ordinariā. q̄ dic vt notat de fo. compe. c. Cū ꝙringat. Hoc tñ scias ꝙ mulier vel etiā laic⁹ q̄uscunq̄ religiosus nō pōt ecclesiasticā censurā exercere. vt ex de maio. ꝛ obed. ca. Dilecta. fm Hosti. Sz innocen. aliter posuit. Dic ei ꝙ ad hoc ꝙ platus habeat iurisdictōem ordinariaz in clericos oportet ꝙ vniuersitas q̄ illū eligit sit clericoruz vel religiosoꝝ. vel alias idē platus iurisdictōem ab ecclesiastico plato. ꝛ ꝙ electus sit clericus vel religiosus. cū alias nec dare nec recipere possunt spūalem iurisdictionē. ſ. excōicandi. interdicendi ꝛ silia. Jtē ꝙ eligat in pīlatū. nā si eligeret ad aliquā dignitatē in ecclesia. ad pīmiceriatū. archipīsbyteratū. custodiā. ꝛ hmōi. nō hñt ordinariā nisi ꝙsuetudo tribuat eis qđ potest. de excel. pīla. c. ij. Princeps aūt coipso ꝙ consentit tacite vel expſe nō errans in iure vel in facto ꝙ aliqui faciāt collegium. vt q̄ scribit ex certa scientia alicui vniuersitati. vel syndicū eoꝝ admittit videt ꝙcedere eis ius vniuersitatis. q̄ vt ordinariuz facit. Tacite etiā coipso ꝙ dat siue ꝙmittit alicui aliquā ciuitatē vel castrū vel villā. vt. ff. de offi. pīfec. vr. Li. Jdē cū papa dat delegatōez i. puicia. de offi. lega. c. ij. li. vi. vel dat archidyacona. ū vel aliq̄d sile. Et idē intelligas si ab alio ꝙferat vel ꝙmittat. qui tñ habeat potestatē. ar. ff. de iudi. l. Cū pīor. Et fm Jnnocen. lex ōr dare iurisdictōem ordinariā. coipo ꝙ aliquē ordinariū vocat. Sed a lege habet dñs iurisdictionē ordinariā in vasallos. ꝛ arbitri electi a subdito et epiſcopo suo in eosdē. xi. q. i. c. Si clericus. Et ꝙsilijs pīsidentes. de iudi. c. i. Et pīsidētes caplis. puincialibꝫ religiosoꝝ. de sta. mo. c. in singlis. ꝛ de ma. ꝛ obe. c. Cū olim.

Ordinarij per maxi. §. II.

me dicunt epi. ꝛ hi dñt punire crimina ꝛ inuocare cum expedit brachiū seculare. Uñ ex synodo iohan. pape ōr Habeāt epi singulaꝝ vrbiū in suis dyocesibꝫ liberam potestatez. adulteria ꝛ scelera inq̄rere. vlasci ꝛ iudicare fm ꝙ canones censent absq̄z impedimēto alicui⁹. ꝛ cū opus fuerit publicū ꝙocēt auxiliū. nō ad pīudicandū sed port⁹ ad ea q̄ sunt deo placita. ꝙsequēduz. de offi. ordi. c. i. vbi dicit glo. sup ꝙbo inq̄rere. tūc scz qñ frequens ꝛ clamosa fama est ꝙtra subditū q̄ obtinet vices accusatoris. vt de accu. c. Qualiter ꝛ qñ. Sup verbo iudicare glo. vndecunq̄z sit ille. Preses eñ. puincie debet purgare. puinciā malis hoīb. nec distinguit vndecūq̄z sit. ff. de offi. pīsi. puin. pīsi. vi. q. iij. placuit. Sup ꝙbo canones dicē glo. ꝙ canones dicūt vt epi causas synodales ad epm deferant. xxxv. q. vi. Jn synodo. Jn synodo eñ. quā annuatī dz facere eps cū clero dyocesis sue dz ꝙsti tuere alios in diuersis prochijs in ciuitate ꝛ ex. viros timoratos clericos. ꝛ ēt secl'ares pōt ꝙstituere q̄ dicunt testes synodales. Et hi dñt referre epo i synodo vl dicti q̄ scūt emergere in dyocesi in digētia correctōe vl' puisione. Dicē aūt ibi glosa ꝙ ad epos ptinet inquirere de huiusmodi criminibꝫ ecclesiasticis. de adulterijs. de cōsang. ꝛ affi. vi. ꝛ vxo. vt xxxv. q. vi. eps in synodo. Item de hereti. de here. c. excōicam⁹. De crimine vsuraz. symonia. sacrilegio ꝛ similibꝫ que ꝙprie spectāt ad iudicem ecclesiasticū. Et per episcopos debent puniri ꝛ de quocūq̄ mortali peccato. vt de iudi. c. Nouit. Jtez ex eo ꝙ dicit punire fm ꝙ canones censent est argu. ꝙ iudex debet iudicare fm allegata ꝛ fm canones ꝛ leges. ꝛ nō fz conscientiā. Juducit ad hoc. c. Sumopere. xi. q. iij. ꝛ iij. q. vij. iudicet. ꝛ alia iura. Ponit circa hoc duplicem opinionem. Aliqui dicunt cum iudex habet ante se causam quam scōm conscientiam suam nouit iniustam. sz fm allegatōes ꝛ pbatōnes sufficienter apparet iusta. nō debet iudicare seu dare sententiā. sz alteri delegare. Alij dicunt ꝛ melius ꝙ iudicare habet nō fm conscīam. qz b esset vt ꝙata ꝙsona. sed fm allegata ꝛ pbata iudicare habet vt publica ꝙsona. Si aūt conscientiā deponere nō potest q̄uis deberet deponere. nullo mō ꝑ scientiaz debet iudicare. De hac tñ matia diffusi⁹. s. ti. eo. c. ij. cū. Glosa super verbo ad pīudicandum. id est qz ꝙ hoc nō acquirit iudex secularis inuocat⁹ ius aliqđ i pīiudiciū ecclesie. vt scz impostorū possit talia sua auctoritate attemptare nisi de mandato ecclesie. Inno. aūt

alit exponit illud ad pīudicandū.i.qz si nō esset iudex secularis inique agi auxiliū denegabit.xi.q.iij.Qui resistit,nec est cōtra qđ supra dictū est.de offi.dele.c.Pastoralis.qz ibi loquitur de subditis q̄ dñt exequi sententias maioz suoz etiā iniustas.hic aūt loquit de ptātibz secularibz q̄ nō sunt subdite sz pares.di.xcvi.Cū advenū.Idem est in alijs epīs.vt si vnus epūs ferat sniam iniustā.alius epūs nō exequet si nouit iniustā.qz in bonis tm̄ debet auxiliū impēdere.di.x.c.penul.Et intelligitz Inno.qñ sine iudicio petit iudex ecclesiastic⁹ regē vel aliū rectorē aliquē ledi z iniuste:illā si in iudicio dem natū petat castigari p regē debet h̄ facere.Et esset excōcandus si h̄ nō faceret.xxiij.q.v.Admīstratores.Nec eius est inquirere an sniā eius sit iusta necne.Dicit etiam Inno.qđ si quis clericus vel laicus nō paret sententie sui iudicis quē fatet vel notoriū est esse suū iudicez. nec cozā supiori appellatōem vel supplicatōz psequit fm eū.nec aliqđ rōnabile ptendit fm Hosti.ecclesiasticus iudex poterit censurā suā exercere cōtra talem. Si vero sit exempt⁹ nō valet quod fit a plātis cōtra eum qđ dic vt de pūle.c.i.li.vi.Illud aūt certū est q̄ etiā si sit rex vel etiā imperator.semp post monitōem canonicam.excōicabit ab ordinarijs p notorijs excessibz nisi pareat.de iudi.c.nouit.nisi sit nimis seuerus vel iniustus.Tūc cm̄ papa vicari⁹ summi regis cognoscet etiā de nō notorijs p modū accusatōis vel denūciatōis fm Inno.Hostien.allegat de iudicijs.c.nouit.glo.sup illud publicū cōuocent auxiliū alter alteri.i.iudex ecclesiasticus seculari iudici.z ecōuerso.Nec est differentia. qz iudex secularis pōt cogi p ecclesiasticū ad p̄standū si bi auxiliū.sed nō econtra.eo.ti.Ad reprimendū.z melius.de iudi.c.Qualiter.Nec mirū fm eū cū secularis sit inferior eo.Est etiā secunda differentia.qz secularis nō habet examinare peccatum ecclesiastici.Ecclesiasticus vero nunqz ad petitionē secularis excōmunicabit nisi ex causa rationabili z seruata forma canonica.cui nec per pactū potest renūciari.Ūñ si excōicandus aliqđ voluerit obijcere audiet.xi.q.i.Nemo.Et facit hec ad questionē Jobā.de monte murio.de episcopo.Qui cuz excōmunicasset p̄latum dyocesis sui.qz nō recipiebat cū visitantē.Qui tamen qz prius appellauerat. dicens se exemptū.z in possessione libertatis z nunqz fuisse visi tatum excommunicatōez cōtemnebat.Propter quod episcopus inuocabat contra eum brachiū seculare.Prelatus ille dicit brachium nō esse p̄bendum. Queritur quid iuris.Multa inducit pro episcopo z cōtra epm Demū soluendo dicit q̄ epūs in tali casu nō pōt inuocare brachiū seculare.nec compellere potest ad hoc iudicē secularē.nec compulsus tenet obedire.dicens cōtraria iura loqui qñ iudex ecclesiasticus procedit ordie ꝯ illos q̄ de facto nō de iure sunt rebelles.vl cum nō ē appellatū ex iusta cā.vel ille ꝯ quem procedit.

Ordinari⁹ qui scit .§.III.

nō vt iudex vel vt homo.sed vt deus subditū esse criminis reū indeterminate potest sz nō nosiatim eū arguere vel punire iudiciarie vel extra iudiciarie.hoc sūmatim in.c.Si sacerdos.de offi.ordi.fm Jo.an. Qđ dicit indeterminate intelligit in genere:puta qs fecit h̄ vel illud ꝛc.Et dicūt Inno.z Hostie.q̄ de iure potest fieri excōmunicatio generalis.v.q.i.Quidā.Generali tamē admonitōe p̄missa.de sen.excom.Romana.li.vi.nō tm̄ debet ferri etiā generalis excōicatio nisi ex causa rationabili.Sz incertitudo est rationabilis causa.ff.de reven.l.Que de tota. Jn.c.Cū vos.eo.ti.summatim ōz q̄ si ordinatio differt ex causa vacante eccīa.epūs seu alius p̄latus ponet ibi iconomū.vbi Inno.dicit Secus re teneas q̄ facta p̄sentatōe de vno vel plibus licet longo tpore duret lis inter p̄sentatos.epūs nō ordiabit ecclesiā lite pendente nisi de iconomo. Jn.c.Ex parte tua eo.ti.summatim ōz q̄ st ordinario costat.q̄ absolutus a papa supīsit verā excōicationis causam.remittit illuz ad papā.Si vero suspicio tm̄ de hoc est. cogeet eum se exinde purgare.Abbas ponit exemplum.puta qz factū fuit grauc.vt qz occidit sacerdotē suū parrochi alē.nec in lris mandat fieri satisfactio vt penitentia fieri pro facto tanequā.vel qz portauit tales litteras epi. de quib⁹ in absolutorijs quas pñtat epo nulla fit mētio.z hmōi. Jn.c.Significauit eo.ti.ordinarius pōt per piculū aie supplet desidiam vel malicīā delegati. Et dic Jn.ho.Pe.z Ab. q̄ nō solū in causa matrimonij seu diuorcij.de qua in dicto.c.agit.sz etiā pro q̄cunq; alio crimine p q̄ aliq̄ fuerint excōicati.q̄ ꝯ vertit periculū anime.z de exemplo pnicie timet z exquo posset scandalū suscitari.z periculū ē in mora.Vocū hz ista suppletio fienda p ordinariū in defectū negligentie delegati.quia vbi est eadē ratio ibi z idē ius.de transl.pla.ca. ij.Nec p hoc pturbat.sz iuuat iurisdictio delegati.casū ibi plenius vide.Ordinari⁹ supplet negligentiā abbatis nō reuocātis monachū vagabundū.Ubi Hosti. dicit q̄ licet monachus scurrilitatis z vagatōis causa in curijs esse nō debeat.tñ de licentia abbatis potest esse.q̄ tūdie in obsequio alicui⁹ p̄incipis vl epi.tñ p̄ter p̄uz qđ acq̄rit z alias causas piculosum est ei. Inno.aūt dicit būc ordinē esse seruandū.qđ intelligit in monasterijs nō exemptis.Si negligentes sunt dyocesan⁹ z abbas ad reuocandū monachū vagabundū.Archieps p mo monebit abbatē q̄ reuocet monachū ralē cum pacto quod tenet. Qđ si abbas negligens fuerit monebit dyocesanū archieps vt suppleat negligentiā abbatis z reuocet.ipe q̄ si negligēs sit monebit archieps monachū ad redeundū z resignādū p̄uū i mānibz abbatis. Qđ si noluerit obedire tūc illū suspēdet.vt h̄ in isto c.Dic tm̄ Hosti.cui ꝯcordat Pe.z Ab.q̄ si ē notoriuz q̄ vir aliter esse pōt sublato hui⁹ monitōis circūitu.stat vi.Sz decēs est vt fiat monitio in notorijs.necessariū aūt in occultis.vt apparcat de negligētia p̄latoz.qđ apparebit p lapsū termini assignati.Dic ēt Inno.q̄ ibis q̄ sūt regle magz spectat ad abbatē q̄z ad epm correctio Ūñ i eis dēat obedire abbati q̄z epo.di.viij.Que ꝯtra Corriget q̄ moachū deliq̄ntē z puniet.z tādē eū expellet ēt ō moasterio fm reglam a supiori approbatā.qz ex q̄ supior istā reglam approbauit.vī ei ꝯcessisse q̄ exequatur ea q̄ i regla ꝯtinēt.Et si abbas ad h̄ nō sit sufficiēs ꝓplorat auxiliū epi.xviij.q.ij.abbates. Jn.c.Ad rēpmē dā eo.ti.summatim ōz.ab vno epo excōicat⁹ ab alio ē vitād⁹.Et archieps p q̄relā audiēs ñ absoluet nisi pmo remittat.vbi dic Jo.an.i nouel.Cognoscit q̄ archieps ō iniusta excōicatōe q̄ subdit⁹ ꝯqrit de epo excōicatoe qua subditus ꝯqueri de episcopo excommunicante. epi archieps ē iudex.Cognoscēs āt si viderit q̄ iuste remittet eū ad excōicatorez ad mādata ei⁹ fuāda. Si iniuste sic ñ remittet.Idē i delegato cui ꝯmissuz est q̄ absoluat.iūcta clausula q̄ audiat z diffiniat.z siqđ residuū fuerat q̄stiōis.Sz qđ si epūs petat p archiepūm subditū suū distrīgui ad mādata sua fuāda vl puniri qz ꝯtēnit excōicatōz p se latā i ipm.Rñ.Nō hz se epūs ō h̄ itromittere.qz ñ ē ordiari⁹ subditi sz dz adiri ad clericos arbitros.xi.q.i.Si clericꝰ ꝯ cle.Jn.c.duo sit.eo.ti. sūmati hr̄ q̄ p̄riarcha ñ cognoscit de causis subditoz archiepoz l epoz suoz.nisi ō p̄uilegio l ꝯsuetudie p̄scripta vl appellatōis remedio.Jn.c.q̄ Sedē habet i summa q̄ archieps impeditus ꝯsecratōez suffraganei

cõmittere potest. Ubi glo. nõ impeditus nõ cõmittet. qõ verũ est dicit Hostien. de honestate nõ de necessitate. Nã cũ a iure hoc habeat hoc etiã nõ impeditus cõmittere potest. Jn. c. Postoralis. eo. ti. summatum batur. archiepus causam ad se p appellatiõez delatã sub dito suffraganei sui ꝓmittere potest. sed ad suscipiẽdũz nõ potest eũ compellere. Item mortuo delegato pape excõmunicauit reũ vel actorẽ in possessionem uiduit si eius successor in delegatõe succedit absoluere. z possessionẽ restituere potest. Alis solus papa restituet z absoluet ꝓterq; in mortis articulo. qõ dicit. qz in mortis articulo ois etiã simplex sacerdos potest absoluere ab omni excõmunicatiõe. Ne cũ currat annalis ꝓscriptio reus corã ordinario vel publicis ꝑsonis. s. in dignitate constitutis vel rabellionib. de standa iuri ꝑbeat cauti onem. Ubi glo. ponit q; cuis archiepus habeat iurisdictiõem archiepiscopalẽ in tota prouincia. nõ tñ epi lem. Nec sequit q; si archieps sit iudex prouincie. ergo cuilibet ẽ prouincia. hoc patet in epo qui est ordinarius dyocesis. nõ tamẽ exemptoz sue dyocesis. Et licet etiaz eps in subditos habeat iurisdictiõem. nõ tñ habet in a liquẽ iurisdictõis exercitiũ vt est videre in eo q ẽ bon⁹ z ppũ. De ꝓstantinopolitana. Sic archieps p totã prouinciam iurisdictiõem habet sed nõ exercitiũ. nisi in casib⁹ quos ibi notat glo: de quib⁹ habes infra in ti. de epis z archiepis. Et quis aliqui dicant q; si archieps excõicat subditũ suffraganei. sñia tenet. Licet ille sit punitus dus. Jnno. tñ tenet cõtrariũ. vi. q. iij. Scitote. Nõ põt ergo soluere vel ligare subditos suffraganeoz suoz nisi in illis casibus notatis in glo. Dic etiã Jo. an. hic q saluo speciali. de iure cõi iurisdictiõe epi z plati, sibi subuerti locus est ꝑuentõni. nec mirũ qz iurisdictio pape põ uenit per inferiorẽ ordinariũ. de appel. c. Ut debit⁹. ergo z iurisdictio epi p suũ inferiorẽ ordinariũ. De iure speciali ideo dixi. qz facto inferiori plato ẽ ꝑuilegio vt ꝑlucrudie posse competere. q; ꝑus debeat esse eã coraz tpo. Et in his tũc nõ posset p epm ꝑueniri. b. ꝓbatur ẽ foro ꝓpe. c. Cũ ꝓpter. alias q ꝓmo citauit. eps vel inferior ordinan⁹ ille ꝓceder. q; si ambo simĺ citarẽt. tuncq; nõ appareret ds primo. puta q; corã epo debeat esse iudiciũ. ar. in. c. Si a sede. de ꝓben. li. vi. Querit etiam glo. quid si ds ẽ excõicatus z bz träffretare. vel est in loco obsesso. vt nõ possit. p absolutõe accedere ad euz ad quẽ de iure spectat ordinariũ vel papã vtrũ possit absoluí a laico. cũ sez ibi nõ sit sacerdos. z de tranffretãte tenet q; nõ. imo nec a sacerdote nisi esset in piculo naufragij. z tũc sacerdos ab oĩ vinculo absoluit. etiã papa pe reseruato. Sz si euadit oportet q; recurrat ad eũ ad quẽ spectabat de iure absolutio. Alaico absolui nõ põt qz nõ habet claues nec ordines nec iurisdictõnem. De obsesso vbi est piculũ mortis idẽ dicendũ. z idẽ de intrante bellũ vt in bello existente. si tñ iustũ est bellũ ex pte illa. Nã alis suc obsidẽs siue obsessus. siue bellans si forte vulneratꝰ oĩderet ꝓtritõem de eo ꝓponẽs abstinere a tali bello si euadat. Jn nouella etiã q̃rit. quid de muliere ꝓgnante an possit ab ordinario cũ appropi quat ad partũ excõicata. s. ea specie q̃ spectat ad papã. sez absolutio eis⁹. nec ꝓmittit ordinario ꝓpter sexum. nec obster. c. Mulieres. de sen. excom. Rñ. distinguendus de ꝓditõe mulieris. qz si habuit alios filios. z facile perit nõ est absoluẽda. nisi aliũ piculũ imineat. Si ãt alios nõ peperit. z multũ timet partũ. z forte debilis est põt absolui. Conducit tñ q; etiã in ꝓmo casu. qz z tles moriunt. iõ ꝓiũ est absoluere. qz si euadũt reincidũt. nisi satisfaciant ad mandatũ pape. vt de sen. excõ. c. Nos qui. li. vi. Jn. c. licet summati ỏz q; papa p rescriptũz q̃ monet ordinariũ suũ officiũ exequi no facit eũ delegatũ. z iõ rẽ ab eo ad ꝓximũz supiorẽ potit appellari vbi dicit Jo. an. in nouel. q; p hoc cognoscit q; papa per rescriptũ suũ nõ solũ monet ordinariũ suũ exequi officiũ suũ. sed etiã delegatũ facit. puta si in lris dicat auctoritate nostra. Et hoc planũ est. de rescrip. c. Cũ aliquibus li. vi. Uel si dicat. Cõmittimus. Delegamꝰ vel ille. Itẽ si dicat velapponat aliq̃d vltra formã iuris vt in lris de simplici iusticia scribat. appel. re. Ubi alis de iure remota nõ est Jnno. z Ab. Notat etiã Jnno. q; si papa scribit ordinario q; audiat generaliter causas aliquoz subditoz suoz nõ ponẽdo aliq̃d de supradictis. ꝓdocdit vt ordinarius nõ vt delegatꝰ. Jn. c. ꝓrefragabili. summatum ỏz. plati subditos corrigũt z reformãt appellatõe vel cõsuetudine nõ obstãte. si tñ capĺum canonicoz excessus corrigere consueuit. nisi hoc faciat infra terminũ ab epo ꝑfixum. eps corrigat. Itẽ si canonici sñe manifesta z ronabili causa maxime in ꝓmptũ epi cessant a diuinis. eps cessatõem nõ seruabit⁹ metropolitanus de b. vice pape cognoscet. Et dicit Hosti. q; prelatus visitans z inquirens si vider penã pecuniariam magis timeri q̃ spualem bñ põt illã imponere. debet tñ in pias causas illã ꝓuertere. nõ imbursare ne videatur ad questũ id facere. nisi forsan egeret. Nã z mulctas q̃s iudex sectarij et q; venit ꝯ ꝓceptũ suũ acquirũtur fisco. tñ ille q̃ imponunt. p facinoribus iã commissis sunt publicis opib⁹ disputande sicut in refectione viaz z pontiũ z his silia. Dicit tñ q; de facto sibi applicant bas z illas. Jn. c. Ũm eo. ti. summati ỏz q; ciuitas habens pplm diuerse lingue nõ p hoc habebit plures episcopos. sz eps ꝼm diuersitatẽ linguaz prouidebit viros idoneos q; officient. celebrent z sacramẽta mistrent. Poterit etiã sibi statuere eps illius loci sibi vicariuz p exemplo: ponit. vt si ibi essent greci z latini. vel citramõtani vel vltramõtani. z hmõi. vt ỏz de ciuitate Tridentina. z ciuitate Lirij. Nec intendit dicere q; eps faciat epm in ipa dyocesi. sz q; vicariũ faciat q; sit eps. alis si nõ esset eps nõ posset ordinare. chrismare. z alia hmõi facere. Et putat Hosti. q; eps grecus etiã extra q̃tuor tpa possit ordines maiores cõferre. qz ritus iste adhuc nõ ẽ quo ad grecos reprobat⁹ exp̃sse. ỏ quo remittit ad c. q; translatõem de temporib⁹ ordinariorum.

ff. c. ij. §. ij.

De ꝓdicatoribus. §. IIII

z ꝓfessoribus ordinãdis in ecclesijs p epos z prelatos ecclesiaz. Jn. c. Inter cetera. summatum ỏz q; in cathedralib⁹ z collegiatis ecclesijs istituendi sunt viri idonei qbus cũ expedient epi potuert ꝓmittere visitatões. ꝓdicatões. z ꝓfessionũ audientiã. Jn rep. sic ỏz in pn. ca. Inter cetera q̃ ad salutẽ spectãt ppli xpiani pabulum verbi dei p maxime sibi nosciť necessariũ. ꝼm illõl Non in solo pane viuit hõ ꝛc. Mat. iij. Et in fi. c. precipimꝰ tã cathedralib⁹ q̃z aliis quẽtualib⁹ ecclesijs viros idoneos ordiari. q̃s epi possint coadiutores z cooperatores hre. nõ solũ i ꝓdicatõis officio. imo ẽt i audiẽdis ꝓfessionib⁹ z penitẽtijs iniũgẽdis. ac ceteris q̃ ad salutẽ spectãt aiaz. Si q̃s ãt b. negligerent districte subiaceat vltioni. vbi dic Jo. an. p b. ybũ ꝓcipimꝰ cũ fi. iũctũ elicit q; negligẽtes ꝓstituti sũt i mortaliz optat Hosti. q; miseri cors ds mistico ordiť agat i his z alijs mlt̃is laq̃is iposit̃z p bũana statuta. cũ tñ eccia ñ dẽat inijcere laqos. xxvij. q. i. ỏ viduis. ij. Et sup ybo ordiari dic Hosti. q; si bi ad q̃s ptinet b. nõ faciũt infra tminũ ꝓgruũ eis ab epo data. eps id facier i ure suo. cũ ad ipm spectet pctoz correctio. Et horum negligentiã ẽt suppleret archieps. Et loquitur de conuentualib⁹ secularibus. id ẽ collegiatis

Nam monachis nō cōpetūt dicta officia q̄ dicūt̄ b. scz et monachatu ipo fm Pe. z Alb. Et addit Hosti. q. hodie prouidit pactus p ordines p̄dicatoz z mīoz. Licet nō oēs capl̄ar⁹ hūm istud. vt de p̄uilegijs. c. In his Adde credo p̄ dictos z alios. vt beremitanos. carmelitas. seruitas. z hmōi. multis subleuari in ep̄is oīs istius p̄cepti. de p̄dicatoribz z p̄fessoribz p̄cipue in ciuitatibz vbi abundāt p̄dicatozes z p̄fessores. q2 etiam magnū alaz fructū reportarēt. si ope sic̄ z verbo p̄dicarēt. Ille tñ remote a ciuitatibz hoz magnā penuriā hūt Sup verbo neglexerit dicit Hosti. q. talis negligentia ē q̄d sane intelligendū est. Nō em̄ ois negligentia mortalis. sz notabilis in hmōi nec de facili pōt determinari q̄n mortalis sit. Circa glo. fi. q̄ videt dicere q̄ delegati z nuncij apostolici deberēt puideri a curia mittente Dicit Hosti. q. romana ecclesia excusat necessitas. s. si nō prouidet talibz missis ab ea. sed cōiter ab alijs prouident. scz ab eis ad quos mittūt. q2 nec de suo romana eccl̄ia posset oīb⁹ prouidere. Excusat etiā p̄uilegiū de antiq̄ consuetudine iā obtentū. z dicit q. epi conant in b̄ imitari q̄d esse nō debet. vt in. c. i. de tempo. or. Pluries clamauit subdit Jo. an. intm̄ q. de b̄ fuit sermo in. concilio Vienen. q̄d optarē. q̄d eccl̄esia reciperet vigesimā reddituū totius cleri p orbē ad sustentatōem pape z cardinaliū. z nil exigi z recipi posset p seruitijs p̄latorum quos p̄mouet. exceptis salarijs taxatis laborantiū. puta scriptoz z siliū. z tunc p̄uideret p̄latis z nūcijs de p̄dicta quota. z abstineret ab exactiōe fructuū p̄mi anni. exactionib⁹ decimaz z hmōi. q̄ nūc pullulāt. Sz deliberauerāt p̄lati in p̄cilio. et forte bene q. tanta vi get insatiabilis cupiditas q. si b̄ fieret beet illa perciperet.

De iuribus episcopa. §. V

libz q̄ epi p̄nt exigere a clericis z religiosis sibi subiectis Et q̄ sunt iura epalia hic declarāt. in. c. Conquerētē co. ti. vbi oz. Decernim⁹ vt in eccl̄ijs seu cappell̄ sue dioc̄esis ad monasteriū spectantibz habeas canonicā obedientiā. subiectōem. z reuerentiā. institutōem destituti onē. correctōem. z reformatōem. ac censurā eccl̄iasticā Jurisdictōem quoq3 ordinariā causaz oīm ad foz eccl̄esiasticū de iure spectantiū. penitētias z sacramētoz oīm q̄ ab ep̄o recipēda sunt collatōem. Synodū et synodaticū seu cathedraticū noīe duos solidos quartā q̄z decimationū ac mortuarioz. visitatōem q̄z annuā. ita tñ q. cū ad eas visitādas accesseris. ñ amplⁱ p̄curationis noīe rec̄ras ab eis nisi quantū pensatis facultatibz carundē moderate poterunt exhibere. ne plus ceteris cappellis ciusdē dyoc̄esis onerent̄. Nec ab eis plus exigas p̄ter moderatū auxiliū. q̄d iuxta formā lateranē sis concilij si manifesta z rōnabilis cā extiterit. cū caritate postulādū pro necessitate ep̄is sustinem⁹. Nec ibi Ubi dic̄ glo. p talē specificatōem p̄ludit̄ via ip̄osterū litigandi z lites diminuūt̄. q̄d debet facere iudex. vt de dolo. z ptu. c. Finē. z iudex debet discordie materiā amputare. in auten. de man. p̄n. §. deinde. imo iudex p̄mo loco ptes si p̄t ad concordiā reuocabit. ꝛc. di. Studendū. Jo. an. sup verbo obedientiā. q. b̄ recognoscit cū cōcor. di. xxiij. q̄q̄. Et ad hāc tenēt nedū clerici: sz et laici q̄uis sint magis p̄cipes sz potissime clerici fm Hostic̄. Et sonat b̄ verbum q. mādatis epi pareāt fm Pe. z ab. in his scz q̄ spectāt ad statū clericat⁹. Nō em̄ si mādaret ei vt det sibi res suas vel renūciet b̄ficio. tenet̄ obedire. Sup verbo subiectōe. Recognoscat cū dūm z hoc de iure cōpetit ep̄o sup oēs exēptes in ciuitate vl̄ dyoc̄esi. Jō oz ep̄s aliū ordinari⁹. xi. q. i. De p̄sona. Nec p̄odest in talibz p̄scriptio. vt de p̄scrip. c. Ad audientiam. nec p̄suetudo. De p̄suet. c. fi. z breuiter nil p̄t obstare. nisi p̄uilegiū exemptōis. cō. ti. c. Duo. alⁱs nō exemptⁱ obūctend⁹ ē vt acephal⁹. di. xcij. Nulla. Sup verbo reuerentiā. Recognoscit em̄ eū patrē. z hec semp exhibenda est supiori. etiā si mlier sit. ō maio. z obe. c. Dilecta. Super verbo instituōem z destituōem. s. auctoritabilē. fm Hosti. q̄ remittit ad. c. Nō saris. de offi. archi. Sup correctōem. s. criminū. Reformatōem scz moz. Ꝛ hec nō valet p̄suetudo vel appel. c. ti. irrefragabili Censurā eccl̄iasticā. noīe cōprehendit̄ excōicatio. suspēsio z interdictū de ver. si. c. Querēti Jurisdictōem ꝛē. de iurevel p̄suetudine. de excep. c. ij. li. vi. Sup verbo penitētias. Jstud̄ sic̄ quēs respicit etiā laicos. p q̄d nota fm Jnno. q. peren do iura epalia ab abbate. videoz nō solū q̄ mihi debentur a monasterio. sz etiā ad q̄ mihi tenent̄ z clerici z laici suaz cappellarū. vt de offi. archi. c. fi. Sup verbo sacramētoz oīm ꝛē. Sicut ordo p̄firmatio i frōte. Et lauacrū sumēdo sacramētū. idē est de p̄secratōe eccl̄esiaz. altariū z virginū. Et idē fm Hosti. De diffinitōe matrimonij. si questio, vertat de eo. vt de cōsang. c. i. Et fm b̄ ad p̄dicta restringit̄ verbū oīm. Vel fm Hostien. illō oīm respicit oia sepē sacra. q̄ ab ep̄o vel curato vel vicario epi recipēda sunt. Et dicit q. illi q̄ ab alio illa recipiūt sine ipsius vel illi⁹ licētia nō sūt absoluendi. q2 sntia a nō suo iudice lata ꝛē. Nec p̄dest cōsuetudo cōtraria. Talia em̄ nō sunt cōmittēda nisi diligēter examinato z idoneo repto. vt de elec. nihil. z. i. q. i. si q̄s hereticē. §. ecce. Si aūt dicat q. aliq̄s certus. puta abbas. decanus. archidiacon⁹. vel his silis nō p̄uatus in dignitate constitut⁹ potest de p̄suetudine ip̄oz cōfessiones audire. talis cōsuetudo excusat. que z curam tribuit. Allegat notata ō peni. z re. c. oīs. Mortuos aūt q̄ hoc ñ seruauerūt dicit se nolle dānare. sz dei iudicio reseruatos Sup verbo synodū dicit Hosti. q. licet antiqui notauerūt synodū videat spectare ad legē iurisdictōis. q2 ad synodū venire etiā tenent̄ abbates. nedū alij sacerdotes curati. Sup verbo mortuarioz. i. pro animab⁹ a mortuis relictoz illis capellis monasterioz subiectis epo. alijs nō. vt dicā de testa. c. officij. Sup verbo visitatōe. bec est de lege iurisdictōis. q̄d p̄z q2 monasteria visitant̄ nisi sint exempta z oīa pia loca. vt de cens. c. romana li. vi. Sup verbo pensatis ita q. a pauperib⁹ nil petat. i. q. ij. placuit. Allij dicūt q. a pauperib⁹ est petenda procuratio. sz ne nimis grauerent̄ plures congregabunt in vnū. vt de censi. c. Cū instantia fm Host. Sed illud verū in p̄curatōib⁹. secus sup cathedratico Jnno. Sup verbo rationabil. Hosti. ponit exempla. puta si epi scopus fecit magnā emptōem vel subijt grandes expēsas eundo ad papā vel imperatorē. vel litigando. p iuribz eccl̄esie. vel quicūq3 casus supueniēs incidit. p̄ter quē supportare habet tale subsidiuz postulare. p̄t q̄d facienda est contributio. argu. de sta. mo. c. in singulis q̄d intelligit nisi casum inciderit culpa sua. Si em̄ propter sui prodigalitatē indiget sibi imputet. Cū caritate. id est non violenter. nec a pauperib⁹ z oppressis. sed clero suo conuocato exprimat causam indigentie sue. hortando ad subiectōem. z q. nō expectēt compulsionē Sup verbo postposito. s. penitentias. dicit glo. publicas criminū quoz absolutio ep̄is reseruat. vt de pen. z remissi. c. Si ep̄s li. vi. Sūt em̄ pl̄es casus peroz. quorū absolutio ep̄is reseruat. de quib⁹ habes in ti. de con ti. 17 ff. fessi. De cathedratico q̄d sit z quantū habes infra ti. ō ep̄is. ibi etiā de quarta z huiusmodi. Notandū etiā fm Jo. an. in isto. c. q. hec iura epalia q̄ ad pl̄a coz aliⁱ ti. 20 ff. etiā q̄z ep̄s potest ea habere. vt archiep̄s z archip̄resbyter. vt de offi. archi. c. i. q̄ ad obedientiā de visitatōe p̄z de off. archi. mandam⁹. De institutione habes de offi. delegatoz. c. Sup eo. De censura ecclesiastica. de elect. c.

Dudū.ij. De iurisdictōe supra eo.ti.cū ab ecclesiaꝝ Idē pro magna pte de alijs. Aliter mī pīnet ista ad inferiores plātos.qz quasi sub alijs aliter ad maiores. qz sunt munia sunt exercere videt tanqz epi.z nō sub epīs. vbi sic est de ꝓsuetudine.ita q ab eis nō appellat ad epm sed ad archiepm.ex de no.ope. nunci.c. Significātibus plātos. Et ibi epi nō cognoscūt de causis pīnētibus ad subditos plātos. Et ibi ꝓ minoꝝ iudex vnū ꝓcipit in his que sunt de iurisdictōe sua z epīs aliud potī parēt minoti iudicia qz epo. Exinde Jo.an. post Jnno. diffuse pōit q modo subditus epi possit pscribere aliquid de iuribus epalibus.z vnus plebanus de iure alterius plebani.z vn⁹ archiepūs de iuribus alterī⁹ archiepi ubi pores vidē.

De duplici lege epi. §. VI.

scopoꝝ.i.lege iurisdictōis.cui subijciūt mōasteria et lege dyocesana cui nō subijciunt monasteria in quibus ordi.c. Dilectus. Vbi dicit glo.ij.z plene q ista est differentia inter vtrāqz. Ad legē iurisdictōis pīnet datio cure aiaꝝ.delictoꝝ coertio. ordinatio ecclesiaꝝ.ꝓsecratio caꝝ altariū z virginū z chrismatis.z generaliter oī alia plura q enumerant in.§. ꝑcedenti.c. Cōquerente vsqz ad verbū synodaticū.in quo verbo incipit enumerare q̄dam que pīnēt ad legē dyocesanā. Ad legēvero dyocesis spectat ꝓuocare ad synodum.ad sepulturas mortuoꝝ.cathedraticū tertia vel q̄rta mortuarioꝝ.dematiationū.hospitiū z similia.q ꝓsistunt in recipiendo qñqz tñ lex dyocesana ꝓhendit legē iurisdictōis .vt ō reserip.c. Audiuis. Dicas q̄ q oīa monasteria ipso iure sunt exempta a lege dyocesana.in fauoꝛē religionis.x. q.i.c.i.z.q.iij. Item cetera.z.xviij.q.ij.q. sit a lege vero iurisdictōis nō sunt exempta nisi sint munita speciali ꝓuilegio. Sz oīa monasteria q̄ sūt in dyocesi subdita sūt epo q ad legē iurisdictōis.xviij.q.ij. Hoc tm̄. Secula res vero eccle subsunt epo q ad vtrūqz.x.q.i. De his. pstant tñ monasteria aliqñ epo seruitiū ex ꝓma cōstructione eius.xviij.q.ij Eleutherī⁹. Et etiā rōe visitatōis qō deberet ex ꝓsuetudine.xviij.q.ij. Seruitiū. Capelle vero monachoꝝ siue regulariū subsūt epo.s.q̄tum ad vtrāqz legē.§.co. Cōquerēte.nisi pleno iure subsūt monasteriis.vt de ꝓuile.c. Q̄m. Capelle vero monasteriorū exemptoꝝ subsunt epo sicut z alioꝝ.nisi exepta sint ipa monasteria cū capellis suis.vt de ꝓui.c. Ex ore.vñ rōe capellaꝝ ad synodū venire tenent.vt de ma.z obe. c. Qō sup. Et ō intelligē de his q pplīm hñt.z sic nō cōtradicit pāea ista.di.xviij.epūs.z.xviij.q.ij. §.fi. que intelligit de his q nō hnt. Addit ad glo. Jo.an.q̄ oīnis institutio z destitutio ꝓfirmatio z iuestitura pīnēt ad legē iurisdictōnis. Item causas audire .z oīa q̄ circa iudiciū agunt expedire.visitare.corrigere.excōmunicare. suspēdere.interdicere.statuta facere.inārere.eam de vita clericoꝝ q̄ de statu ecclesie z officijs. Qō aūt dicit ad sepulturas mortuoꝝ.refert hoc ad id qō fit ī cathedra libꝰ ecclesijs ī quibꝰ canonico mortuo vel ꝑsbytero vocant ꝑsbyteri ciuitatis ad sonū campane. Ad legē dyocesanā addit Jnno. vltra cōnumerata in glo. dicta missas publicas vbi voluerit cātare z cathedrā ponere cū ꝑdicandi vel causas audiendi a subditis moderatum auxiliū petere. de censi. c. cū apl's. p negocio eccle dericos mittere z eis impare. xij.q.i. Qz tua fraternitas.z dicit Jnnocen. q nō alia rōe dicunt leges dyocesane et iurisdictōis.nisi qz a iure assumpte sunt z notiate.z potius a iure moderno decretaliū q̄ antiquoꝝ canonum. Quia §. ꝓria regulaꝝ inuariabilis doctrina de bis dari nō pōt.iō dicit has leges p singula declarandas. vt factū est. Dicē etiā q vocare ad synodū magis videt legis iurisdictōis q̄ dyocesane. Jn.c. vt iuxta sūmma tī ōz. q visitās eps monasteriuz nō introducat seculares sed duos vel tres canonicos cū aliquot religiosis. Vbi Hosti. dicē q ꝓsiderata mēte buⁱ legis nō verbis buⁱ legis plures poterit vel pauciores debebit ducere cōsideratis idoneitate z numero eorundē. Addit Jo.anō. q hodie ꝓcliū Uienen. de sta.mo.c. Recolētes Dicē visitatores monasteriorū monialiū ꝓtentos esse duobus notarijs z duabꝰ psonis ecclesie sue.z quattuor alijs viris maturis z honestis.z dñt tales esse in habitu honesto.vt in cappa vel eo q̄ chorū intrant fm Hostien.

Jn.c. Graues sūmarie ōz. q p rescriptū qō papa mādat ordinario q corrigat clericos sue dyocesis.non dat ei iurisdictio sup exemptos. Vbi dicē glo.ar. q̄ p generale mandatū posteriꝰ concessum nō derogat ꝑti speciali. de q̄ in generali mentio nō habet. Itē ar. q ius commune nō tollit ꝓuilegiū illi ecclesie q̄ est exempta a iurisdictōe epi. Itē ar. q papa per lras suas nō intēdit ꝓuidicare alteri. vt de offi. dele. c. Sup eo. Itē ex eo q platus ecclesie exempte est negligens ad corrigendū subditos nō ꝓterea transfert potestas corrigendi ad epum. nec aliq̄ iurisdictio in eos. Itē cū sit triplex iurisdictio scz ordinaria delegata z arbitraria.s.ex compromisso ō tertia glo. nō tāgit. q nō pōt q̄s ex ea interdicere vel excōicare.z si alias punire. Et q̄n textus ōz sniam latam relaxes.exponit glo. relaxataz esse oñdas .qz nulla erat Uel fm Hosti. iō dicē relaxes. vt eps prudēt z caute possit errorē suū corrigere.ne ꝓfundat. Uñ poterit dicē tales snias.q̄s tuli ꝺvolūtate pape relato cui oz obedire.

Ordinarij quid fa. §. VII.

cere debeant erga habentes plura beneficia curata vel dignitates. Jn.c. ordinarij de offi. ordi. li. vi. sūmatim hoc ōz fm Jo.an. Dic statuit papa q habētes plures dignitates vel alia bñficia curā aiaꝝ habentia. per ordinarios ꝓpellant oñdere infra tps ꝓpetens superioꝛ arbitrio statuendū dispensatōem quā hñt sup hoc qō si nō ostenderīt proinde habeant ac si nullas haberēt. Si āt oñderint z sufficientes. nō amplius molestent ꝓuiso in dictis bñficijs. ne cura aiaꝝ negligat. Si autē dubitet de dispensatōe ad sedem aplicam recurratur. Talibꝰ plura bñficia talia obtinentibꝰ. aliud nō ꝓferat beneficiū. nisi ostensa dispensatione sufficienti. Et tunc ita demū ꝓferat si p dispensatōem possit illud cū alijs retinere. vel si pōt renūciauerit. Aliter collatio facta nō valeat. Et q̄uis videat loqui de epīs. tñ fm glo. post Buil. z Bar. q etiā ꝓpulsionē istā facere pñt quicūqz inferiores qui hñt institutōem. vt plebanꝰ eliq̄. di. lxij. Si in plebibꝰ. z de offi. dele. c. Sup eo. Ipi em̄ ordinarij sūt. vt de offi. ordi. c. Cū ab ecclesiaꝝ. Itē ex eo q dicitur in rex. ordinarij. impleri dicē glo. post Buil. q cum q̄s habet plura talia bñficia in diuersis episcoparibus quilibet ordinarius coꝝ in quibꝰ habet bñficiū potest illū compellere ad exhibitōez seu oñsionē sue dispensationis circa hmōi. Dicē etiā glo. nō solū papā dispensare in pluribꝰ curatis. extra de ꝓben. c. De multa. Jn vi. eo. ti. ōz in. c. Cū eps. in tota sua dyocesi iurisdictōem ordinariā noscat habere. dubiū nō existit q̄n ī quolibet loco ipsius dyocesis nō exempto p se vel p alium possit p tribunali sedere. causas ad ecclesiasticū forū spectantes audire psonas ecclesiasticas cuz caꝝ excessus exegerit capere ac carceri mācipare. nec nō z cetera q̄ spectāt ad eⁱ officiū libere exercere. Nec ibi. vbi glo. dicē q idē est ī legato circa suā legatōem. Idem in archiepō circa suā ꝓriā dyocesim. sed nō quo ad ꝓuincīā. eo. ti. c. i. Et cum

intentio ep̄i in hoc sit fundata de iure cōi qui dicit se exemptū. h̄ dz oñdere. di. centesima. c. ꝯ morē. Jn loc aūt exemptis nō pōt iudicia exercere. vt. xvij. q. ij. Lūnoso.

De bonis dignitatū. §. VIII.

tū vel ecclesiaꝝ vacantiū no occupādis q̄ eos ad quos spectat collatio. p̄sentatio. vel custodia. z pena ꝯ tales habet de offi. ordi. c. Pñti. li. vi. vbi sic dr. Presenti, prohibem⁹ edicto. ne ep̄i vel coꝝ supiores. vt archiepi z patriarche. fm glo. aut abbates seu quis alij regulares vl̄ seculares. p̄lati aut ecclesiastice p̄sone quecūq; vacātib⁹ dignitatib⁹. p̄sonatib⁹. poratib⁹. vel ecclesijs quibuscunq; sibi subiectis. seu ad collatōem. ordinatōem. p̄sentatōem. aut custodiā ptinentib⁹ cozundē bona morientibus coꝝ rectoribꝫ vel mīstris in ip̄is inuēta. siue vacationis ip̄oꝝ tpe obuenientia. q̄ in vtilitatē cozundē exp̄edi. vel futuris dñis successoribꝫ fideliter reseruari. occupare. ac in vsus suos ꝙuertere quoq; mō ip̄sumant. nisi de speciali ꝓuilegio vel ꝙsuetudīe iam scripta legitime seu alia cā rōnabili h̄ eis ꝙpetere dinoscat. alioq̄n ep̄i z coꝝ supiores abꝫngressu ecclesie. ceteri vero ab officio et bñficio tādiu eoipso nouerint se suspensos. quousq; restituōem fecerint de p̄dictis. Porro vbi ex priuilegio vel consuetudine vel alia de causa rōnabili sibi aliquis predictorū asserit bona ꝙpetere supradicta. h̄ solūmodo debet de illis bonis intelligi que solutis debitis si q̄ sunt z de bis q̄ fuerint necessaria pro seruitoribꝫ z ministrꝫ ac incūbentib⁹ oneribꝫ vsq; ad nouos reddit⁹ supportandis ꝙgrue reseruatis ex ip̄is reperta fuerint superesse. Decōia ibi in textu. Vbi notandū q̄ hic non potuit pena laicis ꝯ ista ꝓstitutōem facientib⁹. sed tm̄ p̄sonis ecclesiasticis. Nā pena suspēsionis nō cadit in laicos. Verū ip̄si laici z alij q̄cunq; qui vsurpāt bona vacantium ecclesiaꝝ. etiā si sint patroni sūt ipso facto excōicati vt patet de elec. c. Generali li. vi. Ponit etiā hic glo. notabilis de fructib⁹ ecclesiaꝝ iam ꝓceptis. quō rector possit disponere in morte. Jtē in. c. Si sacerdos. de offi. ordi. sūmatim dr fm Jo. an. q̄ archiep̄s nō p̄t sibi constituere officiale in dyocesi suffraganeoꝝ suoꝝ. etiā p futuris causis p appellatōem devoluēdis ad cū. nisi de cōsuetudine h̄ habeat. z tunc tales officiales inhibere nō p̄nt p̄ius q̄ fuerit appellatū. Scōario dr q̄ donec archiep̄s pōt haberi de facili. vt qz est in p̄uincia sua vel circa illa. officiales eius nō p̄nt proferre sñias excōmunicatōis. suspēsionis. vel interdicti. in suffraganeos. ꝓpter pontificalis ordinis reuerentiā. dr enī ibi in p̄ncipio. c. q̄ cū metropolitanus suoꝝ suffraganeoꝝ nō igrediant dyocesim vt in eis auctoritate ꝓpria iudicent. disponāt aliq̄d vel aliud agant. q̄ canonica ꝓhibeant īstituta neq; hec p̄nt ī ill̄ p alios exercere. vbi glo. dic q̄. h̄ intelligit. s. q̄nō intrent in dyocesim suffraganeoꝝ i casib⁹ nō p̄missis. Nā z cā visitatōis h̄nt ingredi z ꝓcurari. z tūc z alijs causis ꝓout habet in iure iudicēt. glosa ꝓ tribunali sedendo disponāt ex iudicio faciēdo cōa se celebrari z ante se recognosci ꝓtractus. de fo. compe. c. Romana. li. vi. Elegant. puta ꝙferendo ordines z sacramenta sīmlia faciendo.

De arbitris. Capitulum Septimum.

De arbitris habetur

ex eo. p totū. z ij. q. vi. A iudicib⁹ dr. Judicuꝝ alij sūt arbitrarij. alij arbitrij. Ordinarij sūt q̄ ab apostolico vel ecclesiastica vel ab imperatore. vt pote seculares legitimā potestatē receperūt. Arbitrarij sūt q̄ nullā potestatē habentes cū p̄sensu litigantiū in iudices eligunt in quos compromittit vt coruꝝ sñie stetur. Jdeꝝ alij sunt ordinarij z arbitri. alij arbitrarij tm̄. Vbi dicit glo. q̄ ordinarius nō solū pōt inter ptes amicabiliter ꝙponere. v. q. ij. Si p̄mares. sed etiaꝝ fm canones pōt arbitriū suscipe si a pribus eligat. extra de arbitris. c. Cum tpe. Et idē pōt etiā subdelegatus. lex aūt q̄ videtur huic sententie ꝙdicere. ij. q. vij. §. Tria. intelligit q̄ ordinarius nō pōt iubere q̄ ptes ꝙmittāt in eum. z sic nō est contra. Arbitroꝝ aūt duo sunt genera. Quidā dicunt arbitri. z quidā arbitratores, Sz arbitrij tā sunt duplices. q̄ quidā dicunt arbitri iuris. qui videlicet eliguntur a pribus ex recusatōe iudicis ordinarij vel delegati. Et tales debent seruare formā iuris in ꝓcessione iusticie. z ab eis appellat. Arbitri aūt simplr sūt qui eliguntur a pribus. que si nō ꝙsentiūt sñie eius reducunt se ad arbitriū boni viri. qui sunt vt amicabiles cōpositores. z hi etiā tenent seruare formā iuris in ꝓcessione iusticie. sed arbitrator nō tenet seruare formā iuris in execution iusticie. z pmittūt ptes nō recedere ab arbitrio eius sub certa pena quā oportet soluere. si nō pareret sententie. De hoc diffuse Ann. de bu. sup. c. Quintauallis. extra de iureiurā. Arbiter aūt si per dolū tulit sententiā. z si nō retractat ꝙ appellatōem. tū per exceptionē retractat. ff. eo. nō distinguit. Jtē ex de arbitris. c. 1. dr q̄ debent eligi arbitri vnus vel tres. z vbi tres eliguntur duoꝝ sñia retinet vigorē. vbi dic glo. q̄ h̄ dr ex bonestate nō ex necessitate. Nā si duo etiā eligerent in quos cōpromittere tenet ꝙmissum. Et si nō ꝙcordauerint cogendi sunt vt concordāt vel tertiā p̄sonaz assumant. Jtē sufficiat sñia duoꝝ cū tres eliguntur. presente tū tertio etiā si illi dissentiant. Eo tamē absente nō valet sñia. ff. eo. l. Si in tres. nisi in ꝓmissso sit exp̄ssum. q̄ duo. sñ tertio procedant. Jdē in iudicib⁹ delegatis. Jtē nota fm Bern̄. co. ti. Exposita in glo. q̄ siue ꝙs sit arbitrator siue amicabilis ꝙpositor. siue etiā arbiter. nō est standū uniquo arbitrio. sed reducendū est ad arbitriū boni viri. id est iudicis loci. ff. pro socio. l. si societatē. imo z si iurasset debet reuocari. ex de iureiurā. c. Quintauallis. Bern. nō tm̄ ꝓpria auctoritate venit contra iuramentū. Nota rentia inter arbitrū. de quo hic est sermo z arbitratoreꝝ qz arbiter dicitur qui eligitur vt iudex. vt sez ꝓcedat seruato in substātialib⁹ ordine iudiciario. z litem dirimat coram se cepta vel coram alio. sed ordine iudiciario seruato. licet posset eā dirimere si vult etiā unique. ff. de arbi. l. i. nec est vis si sit ꝙmissuz cū pena vel sine. pena. vt et sñ. ylla stipulatōe electa⁹ simplr. Cui⁹ arbitriū emologatur. vel taciturnitate decē dierū vel exp̄sse. L. de arbi. l. penul. Omnes enī isti ordinē seruare debēt. z agetur ad obseruantiā arbitrij. siue stipulatōne. siue excōicatione. ex. l. vt no. de arbi. L. Dilecti. Arbitrator aūt est qui eligitur vt aliq̄d estimet vt p̄cium vel opas vel ptes socie tatis. vel q̄d sibi videat de aliqua re sine ordine iudiciario dicat. vel vt sup ea arbitret. ff. pro socio. l. Si societario. z de ver. obli. l. Si quis arbitratu. Nec facio vim an tē ptes iurauerint stare dicto hmōi arbitratoris. vel quia nō semp redigendū est ad arbitriū boni viri. ff. de ꝓbo. obliga. Sic q̄s. Quidā dicūt idem z si sub pena stipulate sunt stare hui⁹ arbitratoris arbitrio. s. q̄ nūq; pōt petere penā nisi cessauerit soluere id ad q̄ p arbitriuz hōi viri redactū est dictū arbitratoris. ar. pro bis. quō obstante iuramento z stipulatōe sine pena p̄nt petere q̄ dictū eius redigat ad arbitriū boni viri. cadē rōne et si cū pena ꝓmisit. Alij tm̄ ꝯdicunt. Item nō facio vī vtrū iste arbitrator fecerit lite contestari in ptes vel etiā si sententiā in scriptis pronūciauerint. vel simplr nudo ꝓbo. quod sibi visum fuerit dixerit. Nā coram eo nō est iudicium. vel quasi iudiciū. sed totū positū est in sua voluntate. Predictarū aūt solēnitatū obseruatio nō est nūc coram

Arbitri

iudice vel arbitro. z ita nō pōt dici litis contestatio vl' sententia. Sed q̄d dices si compromissum sit factū vt possit procedere seruato ordine iudiciario z nō fua/ to. Rñdeo. hec verba sic sūt intelligenda. vt compromit/ tat in eū tanq̄ in arbitrū. Et b̄ innuūt illa verba serua/ unt vel nō seruato. Si. pcesserit vt arbiter. l. seruato ordi/ dine nō rediget dictū eius ad arbitrū boni viri. Itē nota q̄ si dicūt ptes. Eligimus eū i arbitrū simplr nō intelligit vt arbitrator electus. nisi exp̄ssim nō rear de ꝛria intentōe. puta q̄ dixerūt q̄ possit procede re nō seruato ordine iudiciario. Itē si dicūt. Eligim⁹ ta lem in arbitratorē vel in bonū virū qui determinet q̄/ stiones nostras nō intelligit electus arbiter. nisi appa/ reat ex alijs verbis. Ita nota q̄ dictū arbitratoꝛ nū/ q̄ emologat taciturnitate decē dieꝝ. sed si expresse illud cōfirmēt partes. perit exceptio quasi trāsactōnis vl' pa/ cti. Dictū arbitri pcedentis ordine iudiciario electi sine pena emologat. C. de arbi. l. penul. nec vn q̄. z si uniquū/ q̄ sit. redigit ad arbitrū boni viri. Itē nō mutat dictū ar/ bitratoris nisi in modico ledat. ff. de op. liber. l. Si liber/ tus. Itē dictū arbitri nō mutat etiam si grauiter ledat imo si pena fuit promissa agit ad ipam. C. de arbi. l. i. Et si nō fuit promissa stipulatio inter ptes sit agit ad iter esse. ff. de arbi. l. Diem. pferre. Et si simplr compromissū sit. z sniā expresse per partes emologata fuerit. vel infra decē dies nulla ps contradixerit. ozit ex sniā actio z exce/ pto. vt. C. de arbi. l. Ne in arbitris in fi. Hec oīa Inno. Item nota q̄ qui iurat stare dicto arbitri sub pena. euadit periurū soluendo penā. dū tn ante decendium contradixerit. si arbitrū penalē pōt emologari. al's iura mentū mutaret obligatoꝛem. Vñ z qui trāsegit sub iu/ ramento z pena tenet̄ pcise transactōem seruare. q̄ hec ē natura trāsactōis. Qui ãt iurauit dare stichū aut pā/ filiū sub pena nō ꝓter hoc tenet̄ dare stichū. Nō em̄ vt det facere de alternatiua absolutā. sed fortificat solum. Hec Pe. de pac. in. vij. dis. xxvij. q. i. ar. i. conclusiōc. iij. Arbitramentū latū absente parte z irrequisita. fm Pe. ō verbo. obli. l. Si quis arbitratu nō valet. Idem Ly. et Bar. Item sciendū q̄ arbiter nō pōt punire testē q̄ dicē falsum testimoniū cōtra eo. vel ptes pducentes falsa in/ stru mēta. si solū est arbiter vel arbitratoꝛ. z nō alius iu/ dex hīs merū imperiū. q̄ z aliquando in tales cōpro/ mittit. Et ratio est. q̄ punitio seu punitēdi potestas nō est nisi p iurisdictōem attributa. sed arbiter vt arbiter caret omni iurisdictōe. quod patet. q̄ ab eius sniā nō appellat. nec ex ea ozit actio vel executio. vt. l. i. C. de ar/ bi. Item pōs arbitri est ita limitata q̄ de reb⁹ extra cō/ promissum z ptes compromittentes nullo mō cogno/ scit sed testis in cū nō cōpromisit. ergo nō pōt cū puni/ re. Nec obstat q̄ arbitria sunt redacta instar iudiciorū. vt. l. i. ff. de arbi. Quia b̄ est verū q̄tū ad ea tantū que compromittunt. Sed falsitas testis est oīno extra cau/ sam z psonas compromittentes. De sumptib⁹ tn̄ pōt condēnare. licet b̄ nō sit compromissum exp̄sse. q̄ causa sumptuū nō est extra cām z psonas cōpromittentes. Iz si esset arbiter hīs iurisdictōem a statuto ciuitatis. vel iudex alis z haberet merū imperiū posset punire nō vt arbiter. sed vt iudex testē deponentē falsuꝫ cōtra arbitro ponit. C. de testi. l. Cum apud. Hec Ange de Peru. Itē extra eo. c. Cum dilectus. ōz q̄ arbitri iudicare non va/ lent nisi de his tantū super quib⁹ in eos exciterat com/ promissum. Ubi dicit glosa. Nota q̄ arbitria stricta via Dita arbi/ trū. z iu/ dicij. incedūt. Nā id solū venit in arbitrium. de quo scilz dū/ etuz est vt veniat. ff. eo. l. Si cū dies. Itē arbiter nō pōt punire ꝓtumaciā litigatoris. scz mulctādo. sed in expē/ sis condēnando pōt. q̄ cognoscit de itereſſe nec potest cogere. nisi in casu qui habet de offi. delega. c. Suspitio/ nis. Et hoc est verū q̄ nō pōt punire contumaciez nisi cōtumelijs ad hoc actū sit. ff. de iudi. l. ij. Item arbiter nō potest pronūciare. nisi vtraq̄ pte ꝓsente. nisi hoc in/ ter litigatoꝛes cōuenerit. ff. eo. l. Diem. §. Si quis. Itē nō potest citare ptes nisi ad locū in q̄ compromissum factū est. ff. eo. l. Si cū dies. Sufficit tn̄ q̄ in cadē ciui/ tate in qua factū est compromissum citet partes. Item arbiter nō pōt delegare arbitrū. ff. eo. l. Si cōpromissū. Item satisdatio nō ꝓstat cōtra arbitro. q̄ sufficit pene p/ missio. Cū em̄ ptes conuenerūt stare sniē arbitri sub cer/ ta pena. potest peti pena posita ab ea pte que recedit a sententia qua pena soluta cogi nō potest vt tali stet sen/ tentie. nisi in ꝓmisso dictū sit vt etiā pena soluta vl' nō stetur arbitrio nihilomin⁹. xxvi. q. v. Quicūq; Ber. in glo. sup c. Dilecti eo. ti. Item in arbitrio mora nō pt purgari vbi ꝓfixus est dies ab homine. ff. eo. l. Celsus. secus in iudicijs. Item sniā arbitri nō infamat. z b̄ ido q̄ nō potest cognoscere de crimīe q̄d infamet. ff. eo. l. nō distinguemus. In his omnib⁹ discrepāt arbitria a iu/ dicijs. Item z in alio. nā si ptes renunciant appellatōi z pactū faciūt de nō recedendo ab arbitrio. nihilomin⁹ recedere possunt soluta pena apposita. vt dictū est. sec⁹ circa iudicia. sed in quibusdā ꝓcedūt. quia p vtrūq; i terrumpit̄ prescriptio. z q̄tum ad iuramentū de calū/ nia. Berñ. Item ex eo. Contingit. ōz generaliter pro/ bibemus. ne sup rebus spiritualib⁹ cōpromittat in lai/ cum. Ubi dicit glo. q̄ in laicū de reb⁹ mere ciuilib⁹ qui/ bus nullū spirituale est annexū bene potest cōpromit/ ti in ecclesiasticis temporalib⁹ reb⁹ ar. hic q̄ prohibet tantū de spiritualib⁹ reb⁹. quia q̄d de vno prohibetur de altero concedit. dis. xxv. c. Qualis. Si vero cōpromittā/ tur in laicum de reb⁹ spūalibus nō tenet arbitrium. vt hic. Sed si ꝓmittat in clericū z laicū sine auctoꝛita/ te ēdem supioris etiam nō valet. Sed interuenīente au/ ctoꝛitate episcopi. nō potest in laicū tantuz cōpromitti. sed solū auctoꝛitate pape. di. xxij. Preter h̄. §. Uerū. z ij. q. v. Mennam. Unde dico q̄ laicus nullo modo de rebus spiritualib⁹ iudicare potest. nec pncipaliter nec i cidenter. Berñ. Item soluit̄ compromissum per mortē alterius ꝓmittentis. extra eo. Ex parte. z etiā p mor/ tem alterius arbitroꝛ. ex̄ de offi. dele. c. Uno delegatoꝛ. Et hoc verū nisi fiat mentio in compromisso. q̄ trāseat ad heredes vtriusq; ptis ꝓmittentis. Sec⁹ i iudicijs quia illa transeunt ad heredes. z si de ipis nō fiat men/ tio. Berñ. Item cū ab vno de pluribus arbitris vel iudi/ cib⁹ alijs pnūcib⁹ etiā mandātib⁹ scripta sententia reci/ tatur. pro eode est ac si ab omnib⁹ esset recitata. Opor/ tet aūt vt recitans nō vtatur ꝑbis singularis numeri. sed pluralis dicendo. Nos tales arbitri vel iudices p/ nunciamus &c. nisi in arbitris super electione que de/ bet fieri ab vno vice omniū. ex̄ de sniā z re iudi. c. Cum ab vno li. vi. Itē nota fm Berñ. ex̄ de offi. ordi. in glo. in. c. Cum ecclesiaꝝ. q̄ quilibet platus collegiate ecclie licet subsit episcopo est iudex ordinarius z habet iurisdictōem cognoscendi z excommunicandi. vt in isto. ca. Et ille prelatus hoc facere potest z habet talem iurisdi/ ctionem. qui est electus a collegio seu vniuersitate. ex̄ de elec. c. i. Et idem intelligo si preficiatur collegio vel vni/ uersitati ab eo q̄ habet administrationem cum iurisdi/ ctione. puta episcopo Berñ. De b. s. c. v. §. i.

De triplici modo procedendi in iudicio. et primo de modo procedendi per inquisitōez. Lapim septimū.

De crimine aūt cōtra aliquem procedit̄ trib⁹ modis pncipaliter in iudicijs. videlicet per accusatiōem. de/

nunciatōem. ꝛ inquisitōem. Et ad accusatōem requirit inscriptio. Denūciatōez dz precedere caritatiua mōitio Inqsitōem debet pcedere clamosa insinuatio. ex ō accusa. c. Super his. ꝛ. c. Qualiter ꝛ qñ. Potest ꝛ addi ḡn/ tus modus cum crimen scilicet obijcitur in modum exceptionis. eo. ti. ca. Inquisitionis.

De inquisitione vici .§.I.

orū facienda sic ait Inno. ij. in concilio generali. extra ō accu. c. Qualiter ꝛ qñ debeat plat⁹ pcedere ad inquirendū ꝛ puniendū subditoz excessus. ex auctoritatib⁹ noui ꝛ veteris testamēti colligit euidenter ex quib⁹ posstea processerunt canonice sanctiones. Legit em̄ in cuāgelio Luce. xvi. c. q̄ villicus ille q̄ diffamat⁹ erat apd dūm suū. quasi dissipasset bona ipius. audiuit ab eo. quid hoc audio de te. Redde rationē villicatōis tue. iā em̄ nō poteris amplius villicare. Et in Beñ. xviij. dominus ait. Descendā ꝛ videbo vtrū clamorē qui venit ad me opere ꝓpleuerint. Ex quib⁹ auctoritatib⁹ manifeste probat q̄ nō solū subditus. verū etiā cū plat⁹ excedit. si per clamorē ꝛ famā ad aures superioris peruenerit nō quidē a maluolis ꝛ maledictis sed a prouidis. nec semel tm̄ sed sepe. qđ clamor innuit. ꝛ diffamatio manifestat. dz coīā ecclesie sentoribus vitarē diligēt⁹ pscrutari vt si rei poposcerit qualitas. canonica districtio culpā feriat delinquētis. nō tn̄ idem sit actor ꝛ iudex. sed qsi denūciante fama vel deferente clamore officij sui debitū exequat. licet aūt hoc sit obseruandū in subditis. diligentius tn̄ obseruandū est in plat⁹. qui qsi signū positi sunt ad sagittā. q⁹ nō possūt oībus complacere. cū ex officio suo teneant nō solū arguere. sed etiā increpare. qñq; etiā interdū suspendere. nōnunq; vero ligare. frequēter odiū multoz incurrūt ꝛ insidias patiunt. Et ideo sancti patres prouide statuerūt. vt accusatio platoz nō facile admittat. ne ꝓcussis colūnis corruat edificiū nisi diligens adhibeat cautela p quā nō solum falsē. sed etiā maligne criminationi ianua pcludat. Uerū ita voluerūt prouidere plat⁹. ne crimināret iniuste vt tn̄ caueret ne delinqueret in solent ꝫ morbū vtrūq; ꝓgruā medicinā inuenīētes. Nota fm Ange. de perusio. q⁹ inquisitionū alia generalis. alia specialis. Et generalis diuidit in quatuor species. Prima est generalis quo ad delicta ꝛ quo ad psonas. vt cū preses inquirit. si sint hoīes facinorosi pena digni. ꝛ de hac loquit lex ꝓgruit. ff. de offi. pōsi. ad. l. iulu. repe. Quedā vero ē inqsitio generalis quo ad psonas. sed specialis quo ad delicta. ꝛ cū preses inquirit contra illos qui Titium occiderūt. Et ō hac loquit lex mādat⁹. ff. de condi. ob tur. cau. Quedā est generalis quo ad delicta. sed specialis quo ad psonas. vt cū inquirit p visitatorē ecclesie cōtra psonas existētes in ecclesia ad inuestigandū ꝛ puniendū crimē p aliquē eoz ꝓmissum p qō debet monasterū reformari in aliq̄. De hac loquit. c. Per inquisitōem. ex ō accu. Uñq; tn̄ est inquisitio generalis q̄ ad psonas de necessitate. vt cū inquirit de aliquo maleficio ꝫ ciuitatē ꝛ homines illius. nec sunt hoīes specificādi. de hac loq̄ pōt. C. de mono. c. i. Specialis aūt inquisitio q̄ ad psonas ꝛ delicta est. vt cū de certo ꝛ limitato delicto pses seu plat⁹ inquirit ꝫ certā ꝛ limitatā psonā. De hac loquit lex ea quidē. C. ō accu. De formis dictandis in hmōi inquisitionib⁹. Forma iq̄sitōis generalis quo ad personas. specialis quo ad delicta hmōi est. Hec est inquisitio que fit ꝛ fieri intendit p. A. potestatē ꝛ. N. eiusdē malefician eoz ex eoz ꝛ cuiuscunq; eoz officio arbitrio ꝛ balia ꝫ oēs ꝛ singulos illos qui tali loco ꝛ tpe Ticium occiderūt. ꝛ occidentib⁹ pstiterūt auxiliū ꝫsilium vel fauorē. Hec forma sumit ex dicꝫ Inno. Forma inquisitionis generalis. quo ad delicta. specialis q̄ ad psonas est talis. Hec est inquisitio q̄ fit ꝛ fieri intendit per. N. syndicū. ꝛ syndicatorē electū. ꝛ assumptū per cōmune perusij ad syndicandū. A. olim potestatē dicte ciuitatis pro sex mensib⁹ iam elapsis inchoatis ꝛc. ꝫ oēs ꝛ singulos suos iudices. notarios. milites. domicellos. berruarios. ꝛ familiā vniuersam dicti olim prātis. Inco. de eo. ꝛ sup eo. q⁹ ad aures dicti iudicatorius pluries pcenit q⁹ dictus. A. olim potestas ꝛ dicti eius iudices. milites. notarij. domicelli. berruarij. i dicta ꝛ in dicto palatio residente coz posito infra tales ꝓfines ꝛc. Mꝭ tas diuersas ꝛ varias extorsiones. beraterias. furta. et falsitates ꝓmiserūt. Et dictus dñs potestas non tenuit totā familiā. quā tenere debuit fm formā electōis ō eo facte. Et q⁹ dictus dñs potestas ꝛ dicti dñi iudices mꝭtos absoluerūt ꝓdemnandos. ꝛ mꝭtos innocētes ꝓdēnauerunt. qui debuerūt absolui. necvenerūt ad banchus solitū pro iure reddendo horis debitis ꝛ consuetis fm formā electōis predicte. Et predicta oīa omissa ꝛ perperrata fuerūt per dictos suos nominatos. in locis predictis. ꝛ pdicto tempe cōtra formā iuris statutoz ꝛ ordinationū dicti cōmunis. Sup q̄bus oīb⁹ ꝛ singlis ꝓnēris ꝛ dependentib⁹ ab eisdē penitus extraneis. dictus syndicator inquirit ꝛ intendit procedere ꝛ cōdemnare ꝛ punire repertos culpabiles fm formā iuris ꝛ statutoz dicti ꝓmunis. Hanc formā approbat consuetudo totius italie. Nec forma vbiq; seruat. Inuentis aūt malefactoribus specialib⁹ fit inquisitio cōtra eos spālis. Et ex ista secūda iquisitōne ad ꝓdemnatiōem deuenit. nō ex ꝑma. vt notat in dicto. c. Bone memorie. Et oīes pstes qui in ꝑmaq̄sitōe examinati fuerūt examinari ō debent postmodū in scōa. q⁹ aliter ex ꝑmis attestationib⁹ inqsitus damnari nō pōt cū testes deposuerit. eo nō citato. ꝛ sic testimoniū eoz erat nullū in eius ꝑiudicium. C. de testi. l. Si quādo. Uuismodi forma inquisitōnis specialis. quo ad personas ꝛ quo ad loca est hec. Inquisitio quā faciūt seu facere intendūt potestas. iudex malefactoz eius cōtra talem. In cotali cīratis ꝛ iudex malefactoz eius cōtra talem. Jn co. de eo. ꝛ sup eo. q⁹ fama publica pcedente. ꝛ clamosa. insinuatōe referente. nō quidē a maluolis ꝛ suspectis. sed ab honestis ꝛ fidedignis ad aures pdictoz pueriq; dictus Titius de hoc āno de mense maij dicti anni arma dū tenebat in manu dolose sciēter ꝛ appensate animo ꝛ intentōe infrascriptū homicidiū ꝓmittendi spū dyabolico. ꝛ deum p oculis nō habendo. sed humani generis inimicum fecit impetū insultum ꝛ aggressum. mouendo se de loco ad locū in ꝛ cōtra psonā N. ꝛ ipm̄ vulnerauit in capite dicti. N. cū dicto cultello. vna pcussione et vulnere. ex qua percussione dictus. N. in cōtinēti mortuus est. Et predicta oīa commissa ꝛ perperrata fuerūt per ipm̄. N. in psonam dicti. N. ipe sup dicto. anno ꝛ intentōe predictis in ciuitate Perusij. talu loco pparte tales cōfines. cōtra formam iuris statutoz ꝛ ordinationis dicte ciuitatis. Hanc aūt formā probat. l. libello rum. ff. de accu. quā obseruat practica. Jdeo aūt pōitur locus ꝛ tempus. quia hec sunt de substantia iquisitōis sīē et de substantia accusatōis. Jdeo ponit fama publica pcedente. quia fama loco accusatōis succedit. Unde nisi precedat nō debet inquiri. extra de accu. c. Cū oportet. ꝛ. c. Qualiter ꝛ qñ. Jdeo dicit a fidedignis. quia si nō sūt fidedigni facientes famā. sed suspecti. maliciosi. vel maluoli. ex eoz fama nō debet ad inquisitōem pcedi. vt in. dicto. c. Qualiter qñ. Nodie tn̄ Perusij de consuetudine nō seruatur. q⁹ pars nūq; petit copiaz fame sibi dari eo q⁹ ex forma statutoz pōt de oī crimīe inqri. Unde in dicta cīrate inquisitio est auxiliū regulare sīē

Inqsitio nū gene/ra.

Forma iq̄sitionis

Forma iq̄sitōis ad loca.

accusatio. Cessante statuto ⁊ consuetudine. bene posset
peti copia dicta. Si fieret inquisitio de alijs criminibꝫ
quibuscunqꝫ. a simili debet fieri ſm ea que concurrunt
ad actus illos expmentia maleficiū siue delictuꝫ.

In quibus causis .§. II.

possit fieri inquisitio. Angelus de Perusio circa h̄ po-
nit varias opiniones. ⁊ pmo. opini. glo. iuris ciuilis di-
cit in. §. Si publico ꝙ nō pōt fieri inquisitio nisi ī his
casibꝫ. Primo rōe iniurie illate presbyteris aut coꝝ mi-
nistris etiā in loco occulto existētibꝫ. vt. in. l. Si qs ī h̄
genus. C. de epi. ⁊ cle. Scd̄s casus in crimīe suspecti tu-
toris. l. iiij. §. Preterea. ff. de suspe. tu. Tertius in charta
falsa producta corā iudice. l. Jubemus. C. de probatio.
Quart⁹ in falso teste. C. de fal. l. Ubi. Quītus in crimi-
ne notorio l. Ea quidē. C. de proba. Sextus in casib⁹
notatis in dicto. §. Si publico. Alia opinio dicit ꝙ li-
cet h̄ verū sit de iure. de ꝯsuetudine tn̄ de quolibet cri-
mine pōt inquiri fama publica p̄cedente. ⁊ clamosa in-
sinuatōe referēte. Et ita refert Al. d̄ Gandino. Sꝫ opi-
nio glo. pmo positā Ange. reprobat in hoc ꝙ dicat tm̄
in dictis casibꝫ posse inquiri ⁊ nō in alijs. Ponit em̄ et
ipe alios casus in quibꝫ pōt inquiri. s. ꝯ omnē sacrile-
gū. latronē. ⁊ plagiariū. l. iiij. §. mādatis. ff. ad. l. iuli. pe
cul. Itē cōtra facientē seditōem in ciuitate. in auten. de
manda. pn. §. finali. Itē videt̄ posse inquiri regulariter
cōtra omnē malū hoiem. l. Congruit. ff de offi. psi. Nico-
laus de Nacta in quadā sua disputatōe recedens ab il-
la opinione glo. ponit sex casus in quibꝫ pt̄ inquisitio
fieri. quos Bar. ibi assumit p regulis in dicto. §. Si in
publico. quoꝝ pmus est ad denunciatōem officialis. s.
publici ad hoc deputati. vt cū ꝑ statutū deputant̄ ī co
mitatu officiales. ne maleficia committant̄. vt l. Diuus
ff. de custo. reoꝝ. Scd̄s pōt inquiri ꝓpter p̄cedentē inci
dentē cognitōem. vt in falso teste. C. de testi. l. Nullum.
Tertius ꝓpter p̄cedentē generalē inquisitōem. alias fru
stra fieret. l. Congruit. ff. de offi. p̄si. Oportet tn̄ inuen-
to malefactore fieri circa eū specialē inquisitōnem ad h̄
vt ꝯdemnari possit. Quart⁹ vbi maleficiū corā iudice
cōmittit̄. vt falsa charta. C. de proba. l. Jubem⁹. Quin-
tus ꝓpter atrocitatē criminis ⁊ iniuriā factā clericis. vt
in. l. Si quis in h̄ genus. C. de epi. ⁊ cle. Sextus ꝓpt̄ cri-
minis notorietatē. vt dicta. l. ea. Addit Bar. septimum
vbicunqꝫ sine metu calumnie ⁊ sine solēnitate inscripti
onis procedit accusatio. ibi etiā pōt inquiri qd̄ probat
ꝑ rationes. Sed istud septimū reprobat Ange. ⁊ addit
aliū casum. s. in crimine suspecti tutoris. Alioꝝ opini.
est ꝙ duplex est inquisitio. Una q̄ pncipaliter fit ꝓpter
se ex officio iudicis nobili. Alia mercenaria seu incidēs
que fit ex officio iudicis mercenario seu incidenter. Et
pma inquisitio fit tribꝫ modis. Primo qn̄ per famā im-
ploraẗ. vt in. l. Insinuas. C. de offi. rec. puin. Naꝫ fama
tenet locū accusatoris. vt in. c. Qualiter et qn̄. de accu.
Scd̄o qn̄ ꝑ pmotorē prouocat̄. extra d̄ accu. c. Cū opor
teat. Tertio qn̄ ꝑ publicā denunciatōem excitat̄. l. Ea q̄
dem. C. de accu. Et subdit Ange. hoꝝ opi. iure canoni
co credo verā. quo iure inquisitio est remediū ordinari
um. extra de sen. excom. c. Cū desideres Sed iure ciuili
ex sola fama nō inquirit̄. Demū ipe Angelus ponit su
am determinatōem per distinctōem. Dicit em̄ ꝙ inqui-
sitio fit duabus de causis. qꝛ aut ad puatā vtilitatem
pncipaliter. aut ad publicā. Ad puatā aūt vtilitatē re
gulariter nō fit inquisitio. qꝛ que in iudicio agunt̄ ad
ꝑtis postulatōem agenda sunt. nō ex officio. ff. de iudi.
l. Qui semel. Fallit hoc in casibꝫ. scꝫ suspecti tutoꝝ. quo
ad vtilitatē pupilli requirit̄ nemine postulante. Et ī da
tione tutoris q̄ dari pōt ex officio nemine petente. Itē

Casus in publico. | qsitionis

⁊ censitor pōt ad vtilitatē priuatā inq̄rere. Itē pretor
inquirit cōtra executores publicos ad puatā vtilitateꝫ
ne interim tributis ⁊ alijs vexent̄ vexationibꝫ. vt in au
ten. de man. pn. §. Coges. Itē eps in causa vsuraꝝ inq-
rit contra vsurariū. vt vsuras puato restituat. vt de iure
iurā. c. Ad nostrā. Si ad publicā vtilitatē fit īquisitio
tunc aut in causis ciuilibꝫ. aut in criminalibꝫ Si in ci-
uilibus regula est. ꝙ in omnibꝫ causis mere ciuilibꝫ et
numerarijs pncipaliter vtilitatē reipublice ꝯcernētib⁹
pōt procedi per inq̄sicōem. vt. C. de bo. po. l. Si qs. In
causis vero criminalibꝫ do quatuor regulas. quaꝝ pri
me tres sunt affirmatiue. qrta negatiua. Prima regula
est. ꝙ vbicunqꝫ crimē est tale. ꝙ accusando iuris solen-
nitas relaxat̄. de illo pōt inquiri. probat̄ hec regl̄a. C. d̄
accu. l. Ea. Un̄ qꝛ cū procedit̄ ꝑ accusatōem in mltis so
lennitas iuris relaxat̄. ideo de eo potest inq̄ri. Qd̄ etiā
notat Inno. in. c. Uestra. de coha. cle. ⁊ mulie. Et īde est
ꝙ ad denūciatōem publici officialis pōt inq̄ri. qꝛ ꝑ talē
denūciatōem fit crimē notoriū. Scd̄a regula est ꝙ vbi
cunqꝫ ꝯmittit̄ crimē corā iudice. ita ꝙ offendat̄ pars vl̄
iudicis maiestas pōt inquiri de eo probat̄ hoc. C. de te-
sti. l. Nullū. Un̄ si qs corā iudice producit falsum testē
vel vtit̄ falso instrumēto. qꝛ offendit aures iudicis me
rito ꝓpter offensam iudicis maiestatis ⁊ ꝑtis pōt cōtra
eū inquirere. Tertia regula est. ꝙ vbicunqꝫ crimē est de
atrocioribꝫ fama publica p̄cedente a fidedignis pōt in-
quiri. pbatur hoc. l. iiij. §. mādatis. ff. ad. l. iuli. pecu. vi-
deo em̄ in istis actionibꝫ iuris solēnitatē relaxari. ḡ po-
terit iq̄ri. Interest eīn reipublice atrociora delicta puniri.
vt puincia mal'hoib⁹ purgata remaneat. Et reputatur
inter atrociora iniuria q̄ fit clericis. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. si
quis in h̄ genus. Quarta regula est negatiua. s. ꝙ ī his
casibꝫ exceptis nō pōt in criminalibꝫ causis inq̄ri. pro-
bat̄ hoc ꝑ. l. rescripto. §. si qs accusat⁹. ff. de mu. ⁊ hono.
Hoc videt̄ intelligendū qn̄ iudex inq̄rit ad denūciatio
nē ⁊ instantiā alterius. nō aūt ex mero officio suo h̄ agit
vel intelligendū h̄ de iure ciuili. secus de iure canonico
qꝛ pōt ⁊ in alijs casibꝫ inq̄ri ⁊ ita practicat̄. qd̄ etiaꝫ de
claraẗ in §. sequēti. Pōt aūt inquisitio impugnari sem
per cū in aliquo coꝝ que sunt de substantia inq̄sitōnis
deficiat. sicut accusatio. cū defect⁹ sit in substantialibus.
Et tunc ex hmōi defectu substantialiū nō posset proce-
di ad ꝯdemnatōem. qd̄ verū est nisi inq̄situs sit confes
sus crimē vel nō opponat talē defectū substantialium.
Nam ex inquisitione deficiente in substantialibꝫ cōtra
ꝯfessum crimē. nō opponētē defectū substantialiū pōt
sequi ꝯdemnatio. vt expresse d̄r. c. i. de cōfessio. li. vi.

De substantialibus .§. III.

inq̄sitionis dicit Ange. ꝙ quiqꝫ sunt necessaria. Pri-
mū est ex ꝑte iudicis inq̄rentis. ⁊ hoc est ꝙ sit ꝯpetens
iudex. al's nō tenet inq̄sitio. vt de re. iu. Ea que fiunt li.
vi. Ubi sciendū ſm ipm ꝙ ī causis meri imperij. vt sūt
criminales cause. sol⁹ iudex hn̄s merū imperiuꝫ potest
pncipaliter inq̄rere. qꝛ eius negocij sol⁹ ipe habet iuris-
dictōem. ff. de iuris. om. iudi. l. Jubere. Incidenter autē
iudex ciuiliū causaꝝ pōt inquirere de causis meri impe
rij. C. de testi. l. Nullū. Ut cū testis deponit falsū coram
iudice ciuiliū causaꝝ. ⁊ nō habente merū imperiū. Naꝫ
tunc rōe incidentis cognitionis causa meri imperij de-
uoluta est ad suā iurisdictōem. Et punit talis inq̄rens
īquisitū. ſm aliquos pena extraordinaria. ſm alios or-
dinaria. Sed hic notandū ꝙ si clericus deponit falsū
corā laico ꝙuis in hoc casu glo. in dicta. l. Nullū. ⁊ ſm
Cy. clericus possit puniri ꝑ iudicē laicū. Ray. ꝯtrium di
cit ꝑ. c. Si diligenti. ex de fo. compe. Et iure q̄dem anti
quo ciuili glo. ⁊ eā sequētes verū dicunt. sꝫ iure canoni-

Titulus Nonus

co. Ray. verū dicit. ꝛ sic tenendū est. C. de epi. ꝛ cle. et in auten. Stauim⁹. In causis vero auilib⁹ ꝛ pecuniarijs ad publicā vtilitatē spectantib⁹ inḡrere poterūs iudex ad cui⁹ iurisdictōez officiū ꝛ cognitōem talis causa spectat. Ad ꝓuarā aūt vtilitatē. vt ad remouendū tutorez vel curatore. tanḡ suspectū rome ꝓtor inḡrit vel subdelegat⁹. in ꝓuincia proconsul. Et cū hodie ptātes terraꝝ in terra quā regūt teneāt locū ꝑsidis. cōra eis agenda ē. questio suspecti tutoris. ad inquirendū vero ꝓtra vsurarū. vt vsurā restituat pñt inquirere ordinarij locorū. et eoꝝ vicarij. ꝛ de vsuris. c. Ad nostrā. Secundū qd requirit qd ex pte inquisiti est vt sit de iurisdictōne iudicis inḡrentis quo ad istū articulū. alⁱs nō posset contra ipm inquirere. ex de fo. cōpe. Si diligenti. ꝛ autēti. Statuim⁹. de epi. ꝛ cle. Tertiū q requirit est ex parte cause seu materie de qua inquirit. qd ꝓ tanto dr. qr nō semp in omni negocio pōt procedi p inquisitōem. sed tm̄ in quibusdā. de quib⁹ dictū est in. §. ꝑcedēti. Quartū qd requirit ex pte cause inḡrātis inquisitōem. qd dr. ꝓ tāto. qr fama publica ꝛ clamosa insinuatio a fidedignis procedēs. incitat iudices ad inḡnirendū. adeo q inquisitio fieri nō pt. nisi procedat diffamatio a viris bonestis. nō maliuolis ꝛ maleficis. nō semel sed plīes. ꝛ q sit tanta q scandalū generet. nec tolerari posset sine periculo. vt in. c. Qualiter ꝛ qñ. in fi. de accu. Hoc tm̄ fallit in certis casib⁹. Primo vbi inquirit ad remotōem. prelatoꝝ regulariū. qr tūc nō est necesse q diffamatio sit tanta q sine periculo vitari nō possit. vel q scandalū generet. Et est rō. qr tales facili⁹ remouēt ab officijs suis. vt in. c. Qualiter de accu. Itē fallit vbi inquisitio fit ꝑ ptē ꝛ nō apponente se diffamatū nō esse. vel diffamatiōnē ꝑcessisse nō legitime. vt de accu. c. ij. li. vi. Itez fallit vbi inquisitio format ꝓtra ꝓfessum crimē. c. i. de ꝓfessi. li. vi. Itē fallit in inḡsitōne generali q fit contra caput ꝛ mēbra ecclesie alicui⁹ ciuitatis. castri vel loci. de delicto in genere de q loquit. c. i. extra de offi. ordi. ꝛ ita tenet hostien. in sūma. Et p hō patet q syndicatores rectoꝝ ꝙqui syndicāt caput ꝛ eius mēbra. puta prātem. capitaneuz vel⁹ officiales. pñt cōtra eos inquirere in genere de dictis ꝓmissis p eos in eoꝝ officio. nō ꝑcedēte fama publica. vel clamosa insinuatōe. ꝛ ita de ꝙsuetudine seruatur. Fallit etiā qñ p inquisitorē ꝑcedit ad denūciatōez publici officialis. vt de offi. custo. c. in fi. ꝛ ita tenet hostien. Itē fallit cū iudex inquirit ex mero ꝛ puro officio. ꝛ nō ad instigatōem alterius. vt in. c. i. de offi. ordi. Et p hoc sint cauti rectores terraruz. q ad hoc vt ab eis non possit peti copia diffamatōis. semp cū formāt inḡsitiones dicāt. Nec est inquisitio quā facit talis. M. cōtra talem. M. ex suo mero officio. Itez fallit vbi iudex ex necessitate sui officij inquirit vel vbi vertit periculū aīaꝝ. ibi nō est necessaria diffamatio fm formā ꝑdictam. In criminali vero in quo iudex procedit ex necessitate officij. nō est necessaria diffamatio. qd notandū pro inquisitionib⁹ q fiunt hodie p rectores terraꝝ. an sit necesse diffamatōem ꝑcedere. ¶ Ā si de necessitate officij inquirere tenēt. nō est necessaria diffamatio. Sz si inquirit ex volūtate. nō necessitate. tūc si inquirit ad petitōem alterius est necessaria diffamatio. si vero ex mero officio vel ad denunciatōem publici officialis. nō est necesse diffamatōem ꝑcedere. vt dictū est Quintū qd requiritur ꝛ substātia inquisitōis est ex pte forme. vt sz inquisitio sit apta ꝛ cepta et habeat debitā formā. alⁱs nō pōt seq condemnatio. vt in. c. Qualiter. ꝛ inquisitōis. ꝛ. c. j. Cū oportet. de accu. De quib⁹ formis dictū est supra. §. primo. Debet ergo in inquisitōne apponi locus ꝛ tempus delicti tanḡ substātialia. alia vero opportuna substātialia ī libello accusatōis fm formā libelloꝝ instituta. de pub. iudi. ꝛ fm glo. ibi. ꝛ fm Inno. non debent obseruari in inquisitōne. Sed Jaco. But. quē sequit Ange. dicit q̄ exceptā inscriptione omnis alia solennitas quę seruat ī accusatōne seruāda est in inquisitōe. Itē in inquisitōe debet procedi ꝙ ꝑsentem. nā si absens est ꝛ per se ꝓcuratā nō absentauerit. citandus est. Sed b̄ de ꝙsuetudine nō seruat. qr semp inquirit de delicto. siue inquisit⁹ sit ꝑsens siue absens p ꝓcuratā vel nō. Itē q̄uis litis cōtestatio fieri nō debet in casu inquisitōnis. qr ꝓtestatio litis sit q̄ interrogatōem vel responsionē rei aīo litē ꝓtestandi. vt. l. i. C. de li. ꝓtesta. Sed hic nō est accor. ergo ñ est dare litis ꝓtestatōem. fieri tñ debet p iudicē interrogatio ꝛ per eū rñsio. Itē q̄uis inḡrendus debeat interrogari de his de quib⁹ iudex debet inquirere. ad hoc vt ipe habeat facultatē se defendendi. ꝛ postea si inquisitio debeat formari. si ordo iste puerit. s. q ꝑ⁹ fiat inḡsitio q̄ inḡsitus interrogef. inḡsitio est nulla vt in dicta. Qualiter. Sed b̄ de ꝙsuetudine nō seruat. ꝛ ꝓiuz. Itē si iudex inquirat ex officio nō tenef se inscribere. sed charitatiuā denūciatōem facere. Item in inḡsitōe inḡrens facit ꝓclusionē p hec verba. Sup quib⁹ omnib⁹ et singulis dependentib⁹ ꝛ ꝓcepis ab eisdez. ꝛ prorsus ex tractis dictus iudex inquirit. vt supra dictū est. Et cū valde vtile banc ꝓclusionē facere. qr p hanc ꝓclusionez iudex ītentat certā legē in puniendo. ꝛ b̄ notat Bar. Itē cū iudex inquirit de homicidio ꝙ Titium fuisse culpabilem de furto vel adulterio. ꝺ illis sz furto ꝛ adulterio ꝓdemnari nō pōt. qr respectu furti vel adulterij nullus est ꝓfirmatus locus. nullūq̄ temp⁹ deductus. ergo ꝛc. Qꝺ verū est. nisi de crimine ꝓstaret per ꝓpriā confessionē. qr tunc licet illud crimē nō in inḡsitōe deductū rōne confessionis. pōt sequi condēnatio. cē de ꝓfessi. c. ij. li. vi. Et ratio est. qr tunc nulle sunt ptes iudicis in ꝓfessum nisi in ꝓdemnando. Que aūt probationes requirantur. vt ex inḡsitione possit sequi ꝓdemnatio. dic q qñ ī quirit ꝓtra laicū de crimine requirunt ꝓbatōnes aptę ꝛ necessario ꝓcludentes. vt in l. Sciant. C. de ꝓba. Si vero ꝓtra religiosos inquirit de crimine reḡrunt ꝓbationes magis exacte. vt ex de ꝙmo. c. Licet. Et ꝓtra religiosum ipm ꝓbatōnes diuersimode requirunt. Nam aut aliqd inquirit contra religiosum ad correctōem fm regulā. ꝛ tunc fm eandē de plano fienda est nō seruata forma predicti. c. Qualiter. vt notat de appel. c. Repreh̄ensibilis. ꝛ J. presenti decreto statuimus vt nec ꝑclati nisi ꝛc. Aut inquirit vt ab administratōe remoueat ꝛ tūc qñ agitur de ꝑore vel abbate curā hñte aucto. rita te dyocesani instituto. est quo ad quedā seruāda forma dicti. c. Qualiter. Licet nō q ad omnia. qr nō vocabitur titōem. Et remoueri pōt a ꝑdicta administratōe leuius ꝛ ex leuioꝛib⁹ cāsis q̄ clerici seculares. Et in b̄ spectanda est ꝙsuetudo specialis locoꝝ religioso. vt in. c. Nos. de appel. Qñ vero agit de ꝑiore simplici vl alio officiali. tunc talis instituitur ꝛ destituitur ad abbatis arbitrium. vt notat Innocentius in dicto capitu. Qualiter et qnando. de accusatione.

Quando autem et §. III.

quō sit procedendū. Nota q cū subditus alicui⁹ vel etiā plat⁹ offendit. si per clamoꝛ ꝛ famā ad aures supioris pueneri nō quidē oꝛam a maliuolis iḡ prouidis ꝛ honestis. ꝛ nō solū semel sed semp debet veritatē diligēter ꝑscrutari. vt puniat si oporteat. nec ex b̄ sequit. q idem sint accusatoꝛ ꝛ iudex. sed fama est loco accusatōis. cē ꝺ ꝙmo. c. Licet hely. Et pro maiori but⁹ declaratōe dic Rich. in. iij. dis. xix. q fama mala qñq̄ ēa certo motore qñq̄ ab incerto. de ꝙse. di. iij. Sanctū. Qñ habet vtū

ab incerto motore. si ad aures plati deuenerit p clamosam insinuationē vt ex ea scandalum in populo generet debet procedere ad inquisitōem cuius nullus sit qui se offerat ad accusandū. factū vl famā. Sciēdū tn q̄ mala fama nō faciunt dicta paucor. taliter vt ꝓpter illam plat⁹ debeat procedere ad inquisitōem. extra de accusa. Inquisitionis in glo. vbi dr. dicta paucor nō infamāt. fama enī debet esse per villā siue per proclivz ad hoc vt fiat inquisitio. q. 1. Deus omnipotens. Et cū pcedit ad inquirendū inquiri nō debet de quib⁹ infamia nō processit. Si aūt habet ortū a certo motore vel certis motoribus tunc si illi nō sunt inimici sed prouidi et honesti debet plat⁹ procedere ad inquisitōem. Si autez sunt inimici et maliuoli tunc aut constat ita esse nō certitudine. sed per ꝓsumptōes nō violentas. et tunc etiaz plat⁹ ad inquisitōem procedere debet. Si aūt cōstat vel violentas ꝓsumptiones et infamatus alis fuerit bonis. et persona notabilis nō credo q̄ plat⁹ procedere debeat ad inquisitōem. extra de purga. cano. c. Cū in iuuentute. Quidā tn dicūt. q̄ vndecunq; orta fuerit mala fama procedendū est ad inq̄sitōem. et infamato contra de accu. c. Qualiter et q̄n. Sed hoc credo intelligendū quando illi a quibus infamia ortū habuit nō ꝓbantur esse inimici vel maliuoli. Nec Richar. in. iij. di. xix. q. iij. ar. iij. in corpe arti. Differt aūt inquisitio quam facit iudex alio procurante siue promouente. et ea quā ipe facit ex officio suo ad clamorē fame in hoc. q̄ vbi fiat ad instantiā ꝓcurantis nō est cogendus aduersari⁹ iurare. nec probare suā intentōem. alias puniret suspensione vel aliter donec se purgauerit q̄. nō animo calūmandi crimina imposuit. extra de calum. c. Cū dilectus. Item publicatis attestationib⁹ nō recipient alij testes. quia timeretur de subordinatione. Sed vbi iudex inq̄rit ex officio. tunc is contra quē inquirit est cogendus iurare q̄ respondeat vitatem ad interrogata. Et hoc dico siue inquiraī contra ꝓuatā ꝑsonā siue cōtra quentū. Item publicatis attestationib⁹ potest denuo ab alijs testib⁹ inquirere veritatē. ij. q. v. Habet. et. c. Mennam. Forma aūt iuramenti testiū in causa inquisitōis est hec. Si ē contra ꝑsonā et crimē determinatū. Jurat testis q̄ sup crimē dicet plenā veritatē. extra de symo. c. Licet bely. Si vero est inquisitio sup statu ecclesie iurat dicere. que scit vel credit de ecclesia reformanda. vel q̄ respondeat veritatē ad interrogata. extra de accu. ca. Cū dilectus. Et in talibus iuramentis non debet iurare de occultis Nam secretorum solus deus est iudex et cognitor disti. xxxij. Erubescant impij et aperti intelligant iudicio sā cti spiritus eos ꝛc. et. ij. questione. v. Consului. sti.

Indēsitio ꝑ singlaꝝ rē ꝑsonaꝝ

Indēsitio ex officio.

Ad inquisitionem .§. V.

iudicis. Verum teneat inquisitus de omnibus aperire veritatē et manifestare de quib⁹ fuerit interrogat⁹. No ta circa huiusmodi distinctōem. Pe. de Pal. in quarto dis. xix. Aut certū est q̄ iudex inquirit de crimine in casu in quo potest de iure. et tūc tenetur sibi hō dicere veritatē. tam de se q̄z de alio q̄ mentiri in iudicio est mortale. Aut certū est q̄ ipe iniuste inquirit. vt puta q̄ non precessit accusatio nec denūciatio nec damosa insinuatio. nec infamia illius. nec factū est diuulgatū. nec denūciatū. Nec in speciali puta talis fecit tale crimē. vbi tacet occisus. sed nescitur a quo. Nec in generali. vt puta tale monasteriū est diffamatū de dissipatione religionis tunc etiā nō tenetur nec de se nec de alio. quia ille in hoc non est suus iudex. Si sit dubiū vel iuris vel facti. ꝑsumendū est pro iusticia iudicis. et debet sibi homo dicere veritatem vel magis ponere in ipsius iudicio. cuz sciat tale crimen q̄d nullus alius scit. nisi forte vnus q̄ habeat ꝓfitium. vtrū teneatur nominare personā et sicut ille iudicauerit ita faciat. quia iussus iudicis in dubijs excusatur. Similiter de latrone qui torquetur. Si em tale crimen est in se vel in alio q̄ iuste possit subijci inquisitōni. tenetur dicere tam de se q̄z de alio. Alias nec ō se nec de alio. Eo autem ipso q̄ homo vnicum crimen habet ꝓpter q̄d iudex iuste procedit contra eum in illo crimine inquirendo ex hoc ipso et de alijs pōt inquirere. quia nō propter occultatōem peccati sed peccatoris. de occultis homo prohibetur iudicare. Ubi ergo iam per vnicum crimē est diffamatus. et de alijs debet dicere veritatem. et similiter si socij sui sunt in tali statu q̄ iuste contra illos agi potest pro vnico crimine. etiaz de alijs omnibus. et potest et debet eos prodere. quando eoz correctionem nō sperat. maxime cū peccatum illorū sit in periculuz ꝓmunitatis. vt quia scit cos fures. et latrōes et impenitentes. Nam illum qui iam penituit accusare non debet. nisi iuste nominatim de eo interrogek. Nec Petrus de palude Qualiter sit procedendū qū fit ꝑ singularē ꝑsonam. Nota primo q̄ debet fieri inquisitio in loco in quo ꝓuersata est persona contra quā inquirendū est. xxiij. q. i. Paratus. et extra de ꝓsumptio. ca. Quosdā. Citabit autem is contra quem inquirenduz est. et sic debet esse ꝓsens. nisi se per contumaciam absentauerit. Et debet fieri coram ecclesie senioribus. Itē exponenda sunt rei illa capitula de quib⁹ fuerit inquirendus. vt facultatē habeat defendendi se. Et nō soluz dicta testium sunt ei danda. sed etiam noīa. vt quid et a quo sit dictum appareat. et ne per suppressionem noīm detur audacia diffamandi. Dicit Angelus de Perusio q̄ nomina testium sunt danda inquisitio post⁹ depositōem coz. ad est attestationē. et ante dari non debent. vt cesset omnis materia corrumpendi testes. Ita notat Hostien. super. c. Qualiter et quando. de accu. Item nota fm Guidonē et Angelum q̄ testes nō possunt examinari parte non citata. per. l. Si quando. C. de testi. Nam testes examinati parte nō citata. non inferunt ꝓiudicium non citato. Item et admittende sunt eius exceptiones et replicationes legitime. Nec oīa extra de accusatio. ca. Qualiter et quando. et. v. q. ij. Si primates. Et talis potest opponere contra inquisitorem de suspecto vl q̄ talis sit crimīosus. et contra denunciatiocm vl litteras ad inquirendum impetratos. et contra testes et dicta eorum. extra de accusatio. Cum oporteat. Haz nō debent admitti testes nisi legitimi. Item inquisitor debet facere iurare et testificare etiam illos qui denunciauerunt. extra de symo. ca. Licet bely. Secus est via accusationis. quia accusator non potest esse testis. ō accusatio. Cum. ꝑ. Item sciendum q̄ in nullo crimine potest procedi ad inquirēdum ex denunciatione. nisi precesserit fraterna correctio. vt habetur in dicto capitulo. Licet bely.

Qualiter proceden .§. VI.

dum sit in inquisitione generali. cum committitur alicui inquisitio ecclesie tam in capite q̄z in membris. Dic q̄ debet procedi de plano et sine strepitu iudicij. cū nō deceat seruos dei talibus implicari. extra de accusatio. c. Olim. non tamen q̄ ordo iudiciarius omnino pretermittatur. sed per modum qui dicetur infra. ca. Proximo. §. i Item in tali iudicio reperientur testes. quales in ecclesia inueniuntur. quia que domi fiunt per domesticos probari oportet. extra de testi. ca. Veniens. Quādo autem fit inquisitio ō aliquo matrimonio proui-

debitur de expensis inq̃sitioni. vel monachis q̃ pſequũt cõtra abbatẽ monasteriũ de reb⁹ suis. ⁊ nõ tm̃ denuntiantib⁹ ⁊ accusantib⁹. sed etiã q̃s iudices ad pſecutionem negocij idoneos duxerunt assumẽdos. ex de accu. c. Ex pte. Durante vero inq̃sitõne debent monachi obedire abbati in licitis. ⁊ honestis. dũmodo nõ impediat pſecutio negocij. ex de accu. c. Olim. Itẽ nota q̃ non pt̃ pl̃atus suis suoditis interdicere. ne reuelẽt statũ suum. vel ecclesie aut pſonaꝝ his q̃ missi sunt ad inquirẽdũ. corrigendũ. ⁊ reformandũ. Nec tenẽt sñie excõicationis. suspẽsionis. ⁊ interdicti p̃ hos late. Nec etiaꝫ iuramẽta pmissiones ⁊ obligatões aliq̃ facte ad celandum. Insup ab inq̃sitoribꝫ talis temeritas animaduertioe digna pcipiat castigari. ex de offi. ordi. c. qr plerigꝫ li. vi.

Effect⁹ inq̃sitionis

Effectus aũt inq̃sitionis est hic. qr si inquirat̃ ꝑtra prelatum vel habentẽ administratõem ⁊ puniat̃. pena eius ẽ remotio. exemplo villici d affamati cui dictũ est. Jam nõ poteris amplius villicare. Lu. xvi. ex de accu. c. qualiter ⁊ qñ. Si vero nõ habet administratõez. pena ẽ arbitria ſm merita pſone. ⁊ qualitatẽ excessus. ex d accusa. Inq̃sitionis in fi. Sz b fallit in criminib⁹ enormib⁹ q̃ ordinis executõem ⁊ vñficij retentõem post pactã penitentiã impediũt. vt est in symoniaco in ordine ⁊ beneficio. ex de accu. c. Inq̃sitõnis. Que dicant enormia. habes infra pte ca ti. De inq̃sitõe hereticoꝝ habes supra in scõa parte. ti. xxvij. c. ij. ⁊ iij.

ti. xxvij. c. ij. ⁊ iij.

Circa inquisitionẽ. §. VII.

religiosoꝝ vel etiã clericoꝝ. sic dicit magister Symon. Aliq̃ inquisitio fit in generali sup statu ecclesie vel capitulo. aut p̃ determinatã pſonã. Et si in generali ab oĩbus tũc est inquirendũ. Et sũt oẽs tam benivoli q̃s malivoli audiendi. ⁊ extranei possunt oĩno repelli. ⁊ simil⁹ infames. Et qñ sic procedat̃. s. p̃ pſonã determinatã. deponẽtes p̃ eam. in pmis iurent anteq̃s coꝝ testimoniũ vel depositio admittat̃. iij. q. ix. Nortamur. ⁊ ex d accu. Qualiter ⁊ qñ. Si vero in hmõi inq̃sitõne oĩes vl̃ ml̃ti dicant se nihil scire de pſona p̃ certã sciam. sz solum per famã ⁊ fortasse crudelitatẽ. nõ per b̃ fit p̃iudicio. nec p̃ er hoc poterit in aliq̃ puniri. qr nihil p hmõi depositõe nẽ probatur nisi sola fama. que ad puniendũ nõ sufficit. Et nisi adsint testes alij. solũmodo est tali pſone infamate purgatio indicenda. ſm arbitriũ iudicis. ⁊ pſone qualitatẽ ⁊ modũ infamie suscitate. Istud habes extra de accu. c. Inq̃sitois. ⁊ ij. q. v. Presbyter. ⁊ p totũ. Cũ aũt fit inquisitio ꝑtra determinatã pſonã ad petitõem pt̃is agentis ꝑtra eam. Primo inducẽs descendens ad inq̃sitõem habita pſona pt̃e. inquirere debet de fama pſone delate. ⁊ si inuenerit eã infamatã procedat testes admittendo. aliter nõ est inq̃sitois negotio pceden dũ ꝑtra ipm. ex de co. Cũ oporteat. Et q̃s actoꝝ pbaueritꝫ eam infamatã adhuc pſona rea probare poterit se bone fame extra de accu. c. Cũ oporteat. Et tunc pstanteꝫ erit pulegiũ bone fame q̃s probate infamie. Et b tenẽdum est. nisi probetur factũ q̃ si probari nõ poterit. p̃curans inq̃sitõem grauius puniat̃. ex d calum. c. Cum dilectus. Fama vero inuẽta de pſona apud paucos vl̃ leues pſonas ñ cogit nec dat occasionẽ pl̃ato ad inquirẽdum. p̃cipue de pſona que p̃us fuit clare ⁊ bone fame. Secus si apud plures bonos ⁊ graues. qr fama apõ tales suspitionib⁹ violentis ſm p̃dictõem pſone d qua agit̃ facit quodãmodo pbatõnem. Nã ⁊ si singula nõ possint. simul tm̃ collecta valent ex de testi. c. Preterea. Nihil em̃ est aliud in hac materia probatio q̃s rei dubie per testes vel instrumẽta. vel p̃sumptionis ostensio xxxij. q. i. Dixit. Sic ergo. pcedens ꝑtra pſonã inq̃rẽdo ex fama. primo arabit eã vel vocabit ſm modũ religiosoꝝ. qui artius obligant̃ ad obedientiã pl̃atis suis q̃s seculares. ⁊ facient̃ iurare cũ superiorare dicenda de his d quib⁹ infamatus est. extra co. Cum dilecti. Aliq̃ tm̃ religiosi ex ꝑsuetudine omittunt iuramentũ. ⁊ ponunt eas ad examen sup veritate dicenda p̃ceptus ⁊ addũt qñq̃s excõicatõem. ꝓter pertinacẽ in obedientiã aliquo tũ. Et super dicto. c. Cum dilecti. dicit q̃ cũ fit inquisitio solũ ad correctõem siue ad pñam valde liberẽ ꝓcedendũ q̃s qñ procedit ad dispositõem ⁊ ad penã. ⁊ maxime circa seculares. qr tũc sez in pmo casu procedit in fauorẽ eius ꝑtra quẽ agitur. Nõ sic aũt semp in secũdo casu. Benedictus. xij. in statutis sup statum fratrũ mioꝝ. c. xvi. sic ait. Si excessus enormes. oculos tamẽ p vnũ solũ ꝑtra aliquẽ dicti ordinis fratrem. alis bone fame alicui sup̃iori ipius secrete denũciari p̃gerit. non recipiat̃ hmõi denũciatio ad fratrẽ. vt ꝓterea ad inq̃sitõem seu iudicialẽ discussionẽ procedat̃. nisi denũciãs req̃situs p superiorẽ eundẽ. se dicat fore paratũ ea que sic dicat. ⁊ prout ea denũciat deponere. vt testis. ⁊ in p̃ sentia denuciati iurare. nec regulariter hmõi denũciatio i libris ordinis nisi ꝑfatus superior verisimiliter credat vel estimet posse sup denũciati excessus testes alios idoneos reperiri. posset tm̃ sup eis hmõi denũciatio p ipm superiorẽ recipi. ⁊ denũciatio quãto breuius poterit in secreto maneat. ⁊ prout discretioni sue videbit̃ faciendũ. Ubi aũt denũciator alius vel testis idoneus sup hmõi occultis excessib⁹ postea appareret. ad secretã si ei visũ fuerit etiã si denũciatus absens ⁊ remotus extiterit informatõem procedere. ⁊ tam pmũ q̃s secundũ ⁊ quoslũq̃ alios testes idoneos recipere. recepto pus ab eo corporali iuramento informari. Infra tm̃ biennũ teneat̃ pl̃atus denunciatũ vocare. ⁊ ei. p̃cessum habitũ exponere ac iusticiã circa eum facere. alias elapso biennio ipi denunciato nocere nõ possit. Si vero plurium singulari pſonaꝝ testimonia cõtra fratrẽ aliquẽ sup excessib⁹ eiusdẽ generis habeant̃. ex quib⁹ pbabiliter reddit̃ suspectus tunc ad veritat̃ inq̃sitõem plenioꝝ etiã si expediens videbit̃ p arrat̃õem pſone cõtra quã habebunt̃ hmõi testimonia. pcedatur. ſm modũ suspitois ⁊ qualitates excessus. ac statũ ꝑditionis pſone. Et si crimẽ p hmõi inq̃sitõem nõ probet̃. ipe denũciatus remaneat infamatus indicat̃ ei purgatio vel alio mõ prouideat ordinis honestati ⁊ fame denũciati. Ubi adũcendũ q̃ in toto isto pcessu ordinato ad ũtos religiosos q̃si nihil nouũ est. sed antiq̃ iura ad eos sunt rõnabiliter applicata.

Notãdum etiam. §. VIII.

ſm p̃dictum Symonẽ. q̃ cum queritꝫ vtrũ pl̃at⁹ teneatur pcedere ad inq̃sitõnem. q̃n nõ speret inde pfectum nec facere certis tpibus generaliter sup statu ecclesiarũ curie sue vt in visitatõe fit. Et cũ ad hãc obligetꝫ ex officio nõ debet dimittere siue credat. pficere siue nõ. vt dicit. xvij. c. Qm̃quidẽ. Alia inq̃sitio est specialis q̃ fit p determinatã pſonã. Et ad hanc nõ tenetꝫ nisi fama accelemãte vel aliq̃ pſona deferente. Et tunc tenetꝫ ad eã faciendã ſm formã iuris. vt dictũ est sup ꝑta. siue credat ex ea inquisitũ. pficere siue nõ. Nã si nõ pficiet circa illã. proficiet circa alias personas. que sunt scandalisate ex fama audita. donec viderint circa eaz fieri qđ iura disponũt. Si autem inter illos alios qui sunt in congregatione sunt aliqui quib⁹ cedit ad vtilitatẽ. alij quib⁹ est ad scãdalum vel damnũ aĩe. differri põt. ⁊ qñ opportunitas fuerit coram illis quib⁹ cedere potent ad bonũ. ita tm̃ q̃ finaliter nõ supersedeat̃ ab actu iusticie ꝓpter malũ aliquoꝝ. ⁊ maxime cũ bonũ inde sequẽs maius reputet̃ q̃s dãnũ in genere suo. vl̃ nisi forte multitudo

§. 4

sit in culpa ⁊ timeat q̄ velit insurgere ad defendendū
eā. ūc est supsedendū ad tempus. dist. lxxxij. Primos.
Item notandū fm ipm Symo. q̄ clericū vel religiosus
vehemēter psumptū de crimine ⁊ violentē recognosce/
re vertatē. licet valeāt ponere ad questiones. i. tormenta
ḡuis ei fm iura ciuilia liberū nō debeat poni ad tor/
turā sed solū seruil. vt. ff. de q̄stionib⁹ p totum. Unde
dr Job. viij. Qui facit peccm̄ seruus est peccati. ideo tal'
clericus vel religiosus cū innotescat ꝺ aliquo enormi cri
mine ⁊ vehemēter suspectus est. vt seruus pōt poni ad
q̄stiones. vt. vi. q. i. c. i. Et pūt arrestari vel detineri. qđ
etiā confirmat p statutū dñi Benedicti. xij. ad minores dr
cēris. q̄ potest talis arctari. vt patet in. §. precedentij. cū
nullo modo est a questionib⁹ inchoandū. de regu. iuris
Lū in ꝓtemplatoe. Cui⁹ causa est. q̄ sue platus siue a/
liꝰ de eius mādato. q̄ clerico parato corrigi et obedire
volēti vim infert. excōmunicatus est. ex̄ de sen. excō. vni
uersitatis. Hoc tenēt Hosti. ⁊ Archi. Si em̄ statum fie/
ret nulla ꝑsumptione precedēte esset locus appellandi
ij. q. vi. Nō solent Questiones tū hmōi circa clericos de
bēt esse moderate. ⁊ ꝓpter periculū excōmunicatois. ⁊ p
ꝓter hoc q̄ iudicium pessimū est qđ ꝓcedit ex suspitoe
vel ex contra cōfessione: sicut. xv. q. vi. Si sacerdotib⁹. ff.
de q̄stionibus. l. Seuerus aut. Questiom fidē nō semp
nec nōnunq̄ habendā ꝓstitutionib⁹ declarat. Que em̄
res est fragilis ⁊ periculosa. que rōem fallit. Nā plerūq̄
patientia siue duritia tormēto⁹. ita tormēta ꝓtemnunt
vt exhmi ab eis veritas nō possit. Alij tanta impatien/
tia sibi suscipiūt tormēta. vt mēturi potius ḡ tormenta
pati velint. ita fit vt etiā vario modo fateant. vt nō tā
scipos ḡ etiā alios crimināt̄. Jtē dicit q̄ in vicijs
corrigēdis vbi ius deficit. i. q̄ nō loquit̄ de correctione
vel modo puniēdi crimina. Nec debet ꝑlatus in
do loci in modo puniēdi crimina. Nec debet ꝑlatus in
troducere nouā ꝓsuetudinē simplr. vel alicuius alteri⁹
loci ad puniendū ꝓpter hoc vt efficatius corrigant vi/
cia si ex hoc scandalum oriat. q̄ nō sunt facienda mala
vt eueniāt bona. Roma. xij. Malum est aūt suscitare
scandala. Circa religiosos ꝑcipue moderande sūt cor
rectiones ne resiliāt totaliter a statu bono. Tria aūt sūt
ḡticularia bona q̄ integrāt virū ꝓfectū bonū in religiōe.
Et si circa ḡticulare bonū sic fiat reformatio q̄ fiat ꝺfor/
matio l' destructio alteri⁹ boni. tā deficit ratio boni. inte
gri ⁊ perfecti. Nam fm Dyonisiū. Malū omnifariā est
bonū vero ex perfecta ⁊ integra causa. Sic ergo tollen
dū est malū inobedientie vel incōtinētie. vel. ḡpueratj in
religiosis. vt aliqua ps boni integri remaneat ⁊ ꝑcipue
obedientia ḡullatenus destruat. Nā q̄diu illud rema
net. spes semp remanet de correctiōe alioꝝ defectuum.
arg. xxiij. q. v. Quid ergo. ⁊. xi. q. iij. Nolite recedere. Jtē
notandū. q̄ cū in ꝑuilegijs religiosoꝝ dicitur. q̄ post
positis rimulis ⁊ aplicabus iuris possint libere procede
re ꝑlati ad correctiōem virtioꝝ. nō per hec verba tollit̄
nec q̄ hmōi eximuntur a iure cōi. ad qđ oēs catholici te
nent. ex̄ de cōsti. c. i. Sed nō tenent̄ ad ea que nō sūt de
substātia iuris seu ordinis iudiciarij sine quib⁹ nō pōt
procedi i iudicio cōtentioso. Sic ⁊ cū dr i ꝓstitutōnib⁹
fratrū ꝑdicatoꝝ. q̄ electiōes fiant fm formā canonicam
aliꝝ solēnitatib⁹ iuris relegatis. si aliqđ dimitteret cū
ꝓcditur p scrutiniū. qđ sit de substantia forme. cassaret
electio. sed ea que nō sunt de substantia forme. vt colla/
tio zeli ad zelum ⁊ hmōi. q̄ illa verba tollunt̄. Item i. c.
ḡuis. de penis. li. vi. dr. q̄ ḡuis carcer sit deputat⁹ ad
custodiā reoꝝ. si tū ꝑlatus clericos ꝓfessos vel conui
ctos de criminib⁹ coꝝ excessibus ⁊ psonis certeriscz cir/
cūstantijs prouida deliberatōe pensatis. imperpetuū
vel ad tps carceri mancipet nō est improbandū. Nō tū
de facili est clericus carceri mancipandus. q̄ excommu
nicatus est qui iniuriose detinet clericū. extra de sentē.
excom. Nup. nec est a quocūq̄ exultmandū. q̄ per hoc
quis infamis efficiat q̄ ē carceri mācipat⁹ cū q̄nq̄. vt
dr. Eccs. iij. c. De carcere ⁊ cathenis q̄s egreatur ad re/
gnū. vt patet in Joseph ī carcerato iniuste. Gene. xxxix
fedr punceps aplorꝝ incarceratus pluries. vtr Actuū
v. c. ⁊ Actuū. xij. c. Et similiter vas electiōis. vt patet. ij.
ad Corinthios. xi. c. ⁊ Johannes baptista. vt ꝓz Mat
thei. xiij. Marci. vi. Luce. iij. ⁊ Johan. iij. ca.

De modo procedendi p accusatōnem. Cap'm. viij.

Iudicis non est sine
accusatore damnare. q̄ dñs Judā cū furi/
set fur. q̄ nō est accusatus minime abiecit
vt habet. ij. q. i. In manifesta. vbi dicit glo.
q̄ nemo est ꝑdemnand⁹ sine accusatore. Sj fallit hoc ī
octo casibus. Primo in charta suspecta. cui fides non
sit. C. de pba. l. Jubem⁹. Secdo cū testis fraudulent̄ ⁊ p
cator rndet. C. de testi. l. Null⁹. Tertio in tutore suspe
cto. ff. de suspe. tuto. l. ij. ⁊. iij. q. ij. Quarta. Quarto q̄nq̄
maritus excipiēdo ꝑdemnat de lenocinio. ff. de adul. l.
ij. Quinto q̄nq̄ calūniator pūit̄. C. de calū. l. i. Sexto q̄n
probat crimē q̄nq̄sitōem. ex̄ de accu. c. Qualiter et q̄n.
Septimo cū deficit reus in purgatōe. ex̄ de symo. c. de
hoc. Octauo ī notorijs vt ī isto. c. In māifesta. De no
torio sic dicit Ambrosius. Manifesta accusatōe nō in/
digent. vt habet. ij. q. i. In māifesta. vbi glo. q̄ aliud est
fama seu famosum aliud manifestū. aliud notoriū. Fa/
ma q̄nq̄ ex scia. q̄nq̄ ex suspitōne procedit. q̄nq̄ ex cer
to auctore. q̄nq̄ ex incerto auctore procedit. vt de cōse.
dis. iij. Scim̄. Manifestū est qđ semper ex scia ⁊ certo
auctore ꝓcedit et qđ ꝑ pbari. vt. C. de testa. l. Heredes
Jdē etiā dr q̄nq̄ occultū qđ ꝑ pbari. C. de appella.
eas. Et occultū dr qđ quinq̄ scīūt. vt de pe. di. i. §. Nec Tho. i. 4. di. 15. q. i. ar. 3. q. 3. ⁊ in 3a. pte 82. ar. 3. ad. q̄rtuꝫ
aūt. Jtē dr manifestū qđ ꝑ ꝓfessionē vel pbatōnem vel
p euidentiā rei. ex̄ de verbo. signi. c. Cū olim. ⁊ sic sumi/
tur hic. s. p notorio. Sed nota q̄ triplex est notorū. no
torū facti. notorū iuris. ⁊ notorij ꝑsumptionis. Noto
rij facti est qđ exhibet se ⁊ offert oculis hoīum. i. q̄ta
habet euidentiā facti. q̄ non pōt negari. s. probaliter. ex
tra de coha. cle. ⁊ mulie. c. Uestra. ⁊ in tali nō audit̄ ap/
pellās. ex̄ de appel. c. Preterea. ⁊ credit̄ simplici assertio
ne officialis. vt. iij. q. iij. §. aliqñ. nec requirit̄ hic scien/
tia oim̄ s plrium. Est aūt quoddā factū ꝓtinuū. siue p/
manēs. quoddā iterpolatū. quoddā trāsiens statū. In
notorio facti continui nullus ordo iuris requirit̄. vt ex
tra de coha. cle. ⁊ mulie. Tua. Item isto. c. Manifesta. In
notorio facti interpolati semiplena probatio requireret
extra de vsuris. c. Cum in dyocesi. Notorij actu nō per
manens probabiliter pōt negari. extra de sorti. Ex tua
rū. Notorij iuris est. de quo est aliquis condemnatus
vel confessus. tamen isto notorio quandoq̄ contra ne/
gantē se esse cōuictū requiritur probatio. vt extra ꝺ sen.
⁊ re iudi. c. Sicut. Jtē q̄nq̄ nō sufficit q̄ quis sit' con
fessus nisi sit confessus ⁊ conuictus. vt. ij. q. vi. ff. Sunt
quorum. Notorium ꝓsumptum est. vt si quis habi/
tus est pro filio alicuius publice ibi non requiritur ali
us ordo iuris. extra de fi. presby. c. Michael. Hoc em̄ q̄
aliquis sit filius alterius non potest vere probari. ff. de
condītio. et demonstra. l. Lucius. Sed potius per ꝓ/
sumptiones. Hec omnia in glosa dicti ca. Manifesta.
que etiam ponitur in summa confessorum. Sed An/
thonius de Bu. super. c. Uestra. fecit diffusum tracta/
tum de notorio.

Notoriū triplex

Quomodo iudex pro. §. i.

cedere debeat sup̄ crimine notorio in iudicio. Sup̄ hoc angelus de pusio ponit sniam aliquoz dicentiū. q3 aut loquimur in notorio iuris. i. in notorio iudicāti. z tunc cum istud notorium sit incidens nō mutat formā iudicij z ideo fm formā negocij est p̄cedendū de probationibz z de testibus. Aut est notorium facti. z tunc si istud notorium sit oibus. ita q̄ nec celari nec infici possit nō requirit aliqs ordo iuris. nec etiā citatio. q3 citatio solū fit ad hunc effectū. vt citatus se possit defendere. sed ibi nulla cadit defensio p̄ter notorietatē. Si aūt sit notorium negabile in iudicio. tunc necessaria est p̄ma citatio. z si p̄s habeat legitimā excusatōem sniā est in ipo iure nulla. z hāc excusatōem p̄s p̄t allegare in causa nullitatis. sicus si fuisset citata z ꝓtumax fm Inno. in. c. Uestra de coha. de. z multi. Ite si q̄d allegat esse notorium z negat z nō probat processus est nullus. q3 factus p̄ter solennitatē ordinis iudicioz fm Inno. Et hāc nullitatē posset citatus vel nō citatus in causa nullitatis allegare z probare. Aut q̄ allegat nullitas ex eo q̄ nō est notorium z b̄ potest allegari z probari in cā nullitatis indistincte aut allegat nullitas. q3 licet sit notorium tñ ꝓpetebat defensio. puta notorium est q̄ ego occidi Ticiū. cum reuera cū occiderim ad meā defensionē. Et isto casu si non fui citatus potero allegare cām nullitatis. aut fui citatus z nō potero. Et aduerte. q3 ista p̄t tolerari in crimin. in quibus imponūt pene relegatōis. vel ifra sed i alijs in quib apponunt pene relegatōis. z supra. tūc q3 ab sens dānari nō potest. licet sit b̄ notorium que dicta sunt nō possunt p̄cedere. nisi ille qui damnat hoc sup̄leat ō plenitudine potestatis Querit aūt cū iudex inquirit de crimine velut notorio q̄ō constat iudici. tñ nō cōstat q̄ crimē sit notorium. cū querit an possit sequi ex ea ista cōdēnatio. Rñdetur p̄ distinctōem. q3 aut iudex p̄cessit taliter q̄ tenet processus etiā si nō esset notorium de crimine. z crimē est tale de quo p̄t inquiri etiā si non esset notorium. Et q3 qualitates notorietatis non mutāt delictum nec penam. z sic sequi p̄t ꝓdemnatio. Aut processus factus est nullus vbi crimē nō est notorium. vt est crimen tale. vbi non potest inq̄ri. nisi rōne notorietatis. z tunc nō p̄t ex eadē instantia sequi ꝓdemnatio. Et b̄ videt fuisse de mente Inno. in. c. Saturnus. de offi. dele. li. vi. Qō intelligē nisi crimē ꝓstaret p̄ ꝓfessionem ptis. vel p̄s renūcia sset executioni huic. vt notat Inno. in. c. Cū semp. de furtis. Et est rō. q3 ꝓfessio inducit notorium. z in ꝓcessum nulle sunt p̄tes iudicis. nisi in condemnando. Et cū queritur q̄n iudex qui inquirit ō crimē tanq̄ notorio. an sit necesse probari notorium. Qui dā dicūt q̄ nō. imo si iudex tanq̄ p̄uatus scit istud esse notorium. sufficit. licet tanq̄ iudex ignoret. vt notat Innocē. in. c. Interposita. de appel. Immo plus dicat ipse Inno. q̄ si iudex procedit sup̄ notorio. lz ignoret illud eē notorium. sufficit. vt ipe notat in. c. Uestra. de coha. cle. et mulie. Et cū queritur an possit esse notorium nisi probetur factū q̄ō ōz esse notorium. lz q̄dam dicūt q̄ nō. alij dicūt cōtra q̄ cōpō q̄ probat notorium. p̄bat q̄ō ōz esse notorium. eo q̄ omēs ita dicunt. asserūt z affirmant nemie contradicente. Et hanc opi. dic̄ esse veram.

Qui prohibeantur .§. II.

accusare habeāt. ij. q. i. Prohibent. Ubi sic ōr. li. viij. ff. de accu. z increpa. Prohibent accusare alij p̄ter sexū vel etatē. vt mulier z pupillus. alij p̄ter sacramentum vt q̄ stipendiū merent. Alij p̄ter magistratū z p̄tem in qua agentes sine fraude in ius euocari nō possunt. Alij p̄ter delictū p̄prium. vt infames. alij p̄ter turpem questū. vt qui duo iudicia aduersus duos reos subscripta habeāt. nūmos ad accusandū. vel nō accusandū accepe rint. Alij p̄ter ꝓditōem suā. vt liberti ꝑ patronos suos. alij p̄ter sū spitōem calumnie. vt illi q̄ falsum testimoniū subornari dixerūt. Nonulli p̄ter paupertatē. vt sunt q̄ minus q̄ quinquaginta aureos hnt. hi tñ offices si suā iniuriā prosequant. mortēq̄ quiquoz defendant. ab hac accusatōe nō excludunt. liberi libertiq̄ nō sunt phibendi suaz rerum defendēdarū gra ō facto parētū patronoz̄ ve conq̄ri. veluti si dicat̄ vi a possessione eoz expulsos. nō vt crimē in eos intendant. sed tantuz vt possessionē recipiāt. Mā z filius de facto matris nō est phibitus conq̄ri. si dicat suppositū ab ea partū. qui magis cohered̄ habeat sed eā ream. l. Cornelia facere. p. hibent. Ab alio delatū alius deferre nō p̄t. sed cū qui abolitione publica vel p̄uata intercurrente. aut accusatore desistente vel de reis exempt⁹ est. deferre nō phibetur. Glo. ibi p̄ter sacramentū. s. q̄ō p̄stant. s. se nō vturos mortē p̄ter salutē reipublice. p̄ter magistratum loquit de eo q̄ ante administratōem deliquit. talis nō p̄t ꝓcuiri dū est in administratōe. Uel intelligit b̄ ō maioribz iudicialib. qui etsi nō possint tunc in iudicio ꝓcuiri. p̄stabunt tñ cautōem de stando iuri post depositā administratōez. ff. de adulteris. l. Si adulterū. Sū frau de. i. pena queſtū. i. quest⁹ ꝓsp̄tōe. Qui cepit duos accusare z vult tertū accusare. p̄sumit q̄ faciat eā q̄stus. nisi suā vel suoz iniuriā p̄sequat. Sed z duos nō p̄t accusare nisi diuersis libellis. nisi crimē esset eōe vt adultertū. tunc eīm in vno libello p̄t accusare. Nūmos. qui dat pecuniā nō in cā sanguinis habeāt pro ꝓuicio. ij. q. ij. Notandū. Sz in cā sanguinis licet dare accusantes. sed si iuste accusauit nō licet in foro conscie. sed in foro iudiciali. q3. s. talis nō punit. accusanti aūt nunq̄ lz recipe ab accusato. i. q. i. c. Concussiōis. Qui falsum. Istī repellunt. licet nō sint infames. ex̄ de or. cogni. c. Cū dilect⁹ p̄ter paupertatē. p̄ter idē repellit testis. dū tñ rōe paupertatis sit suspect⁹. nō vt crimē nisi atrocē iniuriam fecisset vl nisi noie alieno ꝓuenirent. Abolitōe publica tripl'r fit abolitio. aut publice obediente insigne vel rē p̄spere gestā. aut p̄uatā accusatore petēte. aut ex lege q̄ accusator desistit vl mortu⁹ est. In publica abolitione p̄t actor repetere reū finitz ferijs. j. xxx. dies. sed in alijs duabus non admittitur qui desistit sed alius infra tri ginta dies admittitur. Hec omnia in glosa.

De laicis vtrum ad .§. III.

mittāt ad accusatōez clericoz. Nota sup̄ b̄ glo. sūmariā ij. q. vij. i p̄n. vbi sic ōr fm bar. bur. laici si sūt bone fame admittūt ad accusatōez clericoz. ij. q. vij. clericos. Et g̃ tian⁹ idē sentit. vtz p̄ totā cōnem. Alij dicūt q̄ laic⁹ p̄ p̄uū platū accusare p̄t p̄ter delictū. q3 sua interest hr̄e bonū platū. vt. xxij. di. c. Illō. Tertioz ē opi. q̄ nō possit ni si suā iniuriā p̄sequat. vt. uij. q. vi. Oīby. ex ō testi. c. ō cete ro. Et b̄ nisi i crimie heresis. z i crimie symonie z lese maiestatz. xv. q. ij. Sane ex ō symo. tāta. z i crimie sacrilegij fm q̄sdā. xvij. q. iij. si q̄s suadēte. §. q̄ ār. In his aūt oīby ita demū admittūt. si bono zelo denūciēt crimē. ex ō symo. lz bely. Et si accusat⁹ fuit vite suspecte ij. q. i. In p̄mis. q3 si accusat⁹ ē vite suspecte admittūt laici male vite. Si āt fuit bōe vite. tē admittūt solū laici bōe vite ex ō symo. c. p tuas. bar. Clerici ꝓ o admittūt ꝑ clericos nisi fuerit crimios. l'irreglares. ij. q. vij. p̄sumūt. z. c. ipi apli. Tales tñ q̄ sūt irreglares bñ admittūt ad accusatōez coz q̄ sūt eiusdē ordis cū eis l'iferioz. vt i dicto. c. ipi apli. Silr ipi mōachi audiūt. ex ō accu. c. Ex pte. Et ita bec ꝓa sūt de solēni accusatōe. Sciēdū ēp accusatio ꝑ fieri i scriptz. ij. q. vij. c. q̄ crimē. lz b̄ nō ē sp necessarium. Quō puta i leui crimie. ff. ō accu. l. leuia. Silr i notorio ñ req̄r. ber hic q̄rit. q3 in bmōi nec accusator req̄rit. extra. de accusa. c. accusa

Euidentia. Secus in nō notoriis. etiā si manifesta sint ff.q.iij. Ecz. Jtē accusatio debet exprimi viua voce z p sente accusato. ff.q.vij. Per scripta. Jtē debet fieri accu satio cū in scriptōe. i. accusator debet se obligare ad pe nā talionis. vt ff.q.vij.c. Quisq. Excipiunt tñ q̄dam casus. vt in lesu crimie z in crimine apostasie. z cū mari tus accusat vxorē de adulterio. s. quo ad seperatōem thoi ri. z filiis. Sciendū tñ q̄ z si accusator nō inscribat ex natura tñ accusatōis hmōi pena calumnie venit. C. de accu. l. fi. Quō accusatio reddat vitiosa, p calūniam puaricatōem z terguersatiōem habes. s. Et ibi etiā ba bes q̄ñ quis tenet ad accusandū. z q̄ nō debet ob hoc recipe pecuniā. z ibi etiā de accusato multa habes. Jlo ta tñ q̄ñ crimē nō directe oppōit p modū accusatio nis vl denūciatōis. sz p modū exceptōis. vt cū z obiect accusatori vl testi ad hoc vt ab accusatōe vl testificatione repellat vl electo. vt a pmotōe excludat. nō ē necaria in scriptio. Sz si obiciat iā confirmato. puta in secratōe. ob ijcies se dz obligare ad penā extraordinariā ad arbitriū iu dicis extra vinclm iscriptōis. Jlā electo sic. pbato crimie pdit q̄ electōez z confirmatōez et fuat acquisitū. sed pa babita nō amittit. extra de accusa. c. Qualiter z q̄ñ.

2a.2e.q. 68.ar.3.

De accusatione ma. ff. IIII.

trimonij. q̄ñ accusat p aliq̄d impedimentū q̄d in eo ē vel fuit. Et primo videndū est q̄ matrimoniū accusare pñt. z q̄ phibeant. Ubi sciendū q̄ phibent vnūsqsq; proes extra neci q̄diu sūt aliq̄ p̄sanguinei. Et istud ē spāle q̄ p̄sanguinei admittunt ad accusatōez. sic mr. pater. frater. so ror. patruus. auūculus. matertera. amita. z tota pogeni es. xxxv. q. vi. c. i. z. ij. Cui rō est. q̄ vnusq̄sq; genealogi am suā fare laborat. ex q̄ matri. accu. pos. c. Videt. Con sanguineis aūt deficientibus admittūt antiquiores z vicini ores vicini. quibus ea pinquitas notata est. vt in dicto. ca. lxxv. q. vi. Jtē cā mariti q̄ vxor pñt matrimoniū ac cusare. necessia defendant longinqua tepa. nouz. ex de cō san. z affi. c. Nō debet. Sz qd cuz aliqs tpe contracti matrimoniū tacuit mō vult accusare nūqd pōt. Rñdeo si q̄ bona vel denūciatōes fuerūt facte. ipe erat ex. doyo cesim. vel als denūciatio nō potuit ad eū puenire. puta si nimia ifirmitate laborās nō erat sane mētz. vl ita pu er vt talia p̄hendere nō posset. vel alia legitima cā im peditus erat. cui accusatio debet audiri. als cū rōnabi liter p̄sumat q̄ denūciatōem publice facrā ipse existēs in doyocesi nō ignorauerit. cāq; suspect est repellēdus nisi iurauerit q̄ postea didicerit q̄d obiecit. z ad hoc ex malicia nō pcedit. q̄ tūc etiā si didicisset ab illis q̄ tem pore denūciatōis tacuerūt admitti debet. q̄ñ licet illi ñ essent admittendi. q̄ fuerūt in culpa. iste nō debet repel li cū nō sit culpabil. arg. ex q̄ matri. accu. pos. Cū in tua. Accusatio aūt matrimonij in pdicto casu fm Ray. Jm propie dz accusatio. q̄ nō fit inscriptio vbi accusator se obligat ad penā talionis. sz dz denūciatio q̄ fit p̄ter p̄tīm in quo iuncti male pmanēt. Et pōt etiā fieri sine scriptis. sed melius est q̄ fiat in scriptis. ex de testi. spo. in lris. z q̄ matri. accu. pos. c. A nob. Hui⁹ denūciatōis for ma est hec. Ego talis denūcio vobis dñe episcope q̄ sta re nō pōt matrimoniū petri z agnetis. q̄ sunt consan guinei in tali gradu designādo psonas. vel si est alia cā vt affinitatis z hmōi. z dat libellus etiā pti aduerse. vt sci at q̄ impetit. quo facto pcedit in lite more solito. Et no ta q̄ in hac casu p̄rumace lite nō protestata pōt pcedi ad testiū receptōem z diffinitiuā sniam. ex vt li. nō cōte. c. Jñ frequēter. secus aūt esz si fieret accusatio. vt ō ad ulteri thoi separatōe. ex vt li. nō contc. c. i. Dēs aūt q̄ ad mittunt ad accusatōem in cā matrimoniali de q̄bus supdictū ē admittūt ad testimoniū fm Ray. Et z pa

Forma denūciatōis

ter z mater sint idonei testes in hoc casu vbi agitur de fodere matrimoniū. sez vtrum sit ibi consanguitas vl si mule impedimētū. vt ex qui matri accu. pos. c. Videtur tñ. si de ipso contractu agat. sez vtrū matrimoniū sit in ter eos contractū tanq̄z suspecti sint repellendi. nisi ille vel illa cuius filius vel filia coniuncta dicit. esset supi or in diuitijs. nobilitate. potentia. z honore. q̄ parētes vident filiorum z filiarū honorem diligere. extra de te sti. c. Super eo. Item in casu predicto potest esse idem accusator et testis. arg. xxxv. q. vi. Episcopus in synodo Idem Thomas in. iij. dis. xlv. ar. v. q. xxx.

Contracto autē ma .ff. V.

trimonio. quando alter coniugū accusat de adulterio. Nota fm Ray. q̄ licet tam fm leges q̄z fm canones q̄li bet bone fame admittat ad accusatōem adulterij cum agitur ad penā legalem vel canonicā. tamen cū agitur ad seperatōem thori nullus admittatur. nisi maritus z vxor. Accusatio aūt hmōi sic fieri debet. Maritus vo lens vxorem accusare ad penam legalem de adulterio debet inscribere. z ad penā talionis se obligare z nō pt agere per procuratorē. sed semetipm debet agere p̄sentē Sed si coraz iudice ecclesiastico vult agere ad thori se peratōem. tenet inscribere z dare libellum accusatōis. sed nō debz se ad penā talionis obligare. q̄m sine, p̄baret quod obiceret, sine nō. haberet q̄d vellet. q̄ separaretur ab vxore. z pōt maritus agere z illa rndere per procu ratorē. q̄ etsi de crimine fiat accusatio nō est criminal. sed quasi mixta. p̄bantur hec expresse extra de procu. c. tue. Cum aūt aliquis petit in virū vel e liqua in vxorē. si q̄ ritur quō in hac causa sit procedendū. Rndit Raymū. q̄ si mulier petit aliquē tanq̄z virū vl eo. ntra. videndū est vtrū velit agere petitorio iudicio vel possessorio. ad ē an mulier dicat aliquē esse suū maritū. q̄ contraxit cū ea. z petit sibi adiudicari in maritū. quod est agere petitorio quasi agat de p̄prietate. An petit sibi restitui tan q̄z fuerit iniuste ab eo dimissa. z hoc est agere possesso rio. q̄ñ petit possessionē viri sui. Igitur si agat petito rio dicēs aliquē esse virū suū. z ille negat. excipiendo q̄ nō pōt esse vxor. p̄ter tale z tale impedimentū. p̄ tra crabit exceptio mariti. q̄ ea. p̄bata questio p̄cipal. pe rimit. erit cām absoluendus vir. extra de ordi. cogni. c. i. Sed si agat possessorio q̄ñ. s. petit sibi maritū restitui. licet maritus obiciat impedimētū de p̄sanguinitate. vl alio impedimento. pus restitutio debz fieri mulieri q̄z co gnoscat de acceptōe mariti. ex de diuor. Postea. Hoc tñ fallit in quibusdā casibus in quib restitutio nō debz fie ri. Primus est si obiciat mulieri fornicatio publica. ō q̄ p̄baro q̄ sit notoria. ita q̄ nulla possit tergiuersatōe ce lari nō restituet. nisi ipa. p̄bauerit maritū adulterium cō misisse. q̄ tunc restitui debet etiam si fuerit publice fo nicata. extra de diuor. c. Significasti. Secundus casus est si obiciatur consanguinitas maxime qua lege diui na prohibita est. z probationes offerāt in cōtinenti pa rate. in quo casu debet recipi iuramentum ad cautelā. ne scilicet huiusmodi obiectio maliciose fiat. z tunc fiat restitutio q̄z tum ad cohabitationem: non tamen q̄z ad carnis copulam. vt in dicto. c. Litteras. Tertius ca sus est si obiciatur exceptio rei iudicate. nō enī tunc est restitutio facienda. nisi prius de illa exceptione cognoscatur. arg. ex de offi. dele. c. Causam. Quartus q̄ñ vir petit sibi restitui vxorē. z illa tum et de scientia viri debet q̄ dem ei restitui sufficiēter cautōne recepta. q̄ ei malū nō inferat. ex de resti. spo. Ex trāsmissa. Quod si nō possit de sufficienti cautōe prouideri. nō oportet ei restitui. im mo potius remoueri. Idem Tho. z Petrus. Jn oībus autē alijs casibus credo q̄ mulieri virū petenti z econuer

Ubi vxor nō dz restitui viro

so sit restitutio facienda. dūmodo probat se in possessio
ne fuisse. z a viro spoliatā sine iuris ordine hec duo ha
bet pbare. cē de offi. dele. c. Cōsultatōnib. Nō si is qui
petit ranē piunē negat matrimoniū fm Ray. ille qui
ponit habet pbare. alioqn succumbit. cē de iureiurā.
c. fi. Itē si mulier recessit a viro ppria auctoritate sine
culpa viri. z tūc petit ipa restitutōem fm Uincen. bar.
z Aug. debz restitui z b nisi fuerit publice fornicata. tūc
cm nō tenet eam recipere. Restitui aūt debet ptūē spo
luatus ad oīa illa. ō quib pbauerit se spoliatū fm ray.
vt gaudeat pacifica possessiōe z plena securitate. ij. q.
i. Reintegranda. De aliis ptinētib ad matrimoniū
habes. s. in pmo. ti. bus tertij partis per totum.

De processu per denunciatoem. Caplm Nonum.

Postquam sufficiēter

de accusatōe visum est. Uidendū nunc est ō
denūciatōe. Ubi notandū q duplex ē denū
ciatio. Una q fit plato. nō ranē iudicis ed ranē puate
psone fm exigentiā fraterne correctōis de q. s. dictū est
in. ij. qre. i. de accidia. c. de negligentia. vbi inītra habes
de correctōe fraterna. Alia est denūciatio q fit plato tā
qē iudici. vt inqrat z puniat de qua videt dictus illud
esse. Dic ecclesie. Mat. xviij. Si tas q si alieq sciat so
lus crimē alterius. nō tenet illud reuelare plato vt iudi
ci. etiā si iurauit denūciare nisi posset pbare. Nā esset
proditor crimis. ij. q. i. c. Si peccauerit. z. q. vij. Plerū
qē. z. vi. q. i. Si tm. nisi vellet ei reuelare secreto. cū pla
tus etiā secreto habeat corrigere criminosos. debz quo
qē talib indicare. q. i magis possint pdesse qē obesse
siue cū corrigēdo siue pro eo orando. qz qlibet tenet ad
talē denūciatōem. ar. xxij. q. v. Hoc videt. De denuncia
tōe ār pmi generis scribit Gen. xxxvij. Joseph accusa
uit fratres suos apud pīem de crimine pessimo. accu
satio sumit pro denūciatōe. Postqē em nō valuit fra
terna correctio patri denūciauit. q efficatr corrigē po
terat. Et nota q aliq dicūt. q crimē pessimū dz coitus
cū bruta. sed b est turpe dicere de patriarchis dic Ni
colaus de lyra ibi. sed dz hic crimē pessimū odiū z con
tentio inter illos. qz filie Lye despiciebant filios ancil
laz. z putabant eos quasi seruos. Un z hebraica lin
gua habet. retulit eoz rixam pessimā. sicut em caritas
est optimū. ita odiū pessimū. hec ille. Que rit an in
fames z criminosi admittunt ad denūciatōem. Respō
dit glo. i. sup. c. Si peccauerit. ij. q. i. sic dz. Uidet q sic.
qz oēs ad b ex pcepto tenent. Nā z hereticī admittit.
xxiij. q. i. §. Quisqs. z alie viles psone. cē de spon. prete
rea z vbi agit ad correctōem nō exigit tant rigor. arg.
xxij. q. v. Hoc videt. Econtra videt q tm honestiores p
sone admittant. xxxv. q. vi. Epi. z nō infames. cē de re
sti. cogen. Preterea. Nā z ad pplares actiones non ad
mittunt nisi psone integri status. ff. ō populari acti. l.
in populari. Ego credo quelibet admitti dūmodo bo
no zelo denūciet. cē de sen. z re iudi. c. Cum. J z Al. Sz
licet infames admittant. z irregulares. nō tm crimino
si. cū em tales nō correxerint sua crimina credendū est
q nō bono zelo denūcient crimina aliox. De multis aliis
ptinētib ad istā materiā hēs. s. ō iqsitōe. z i. c. ō accu.

De purgatione canonica. Caplm Decimum.

De purgatione cano

nica. Nota q triplex est purgatio. vna est mo
saica. secda est vulgaris z dyabolica. tertia ca
nonica. De pma habet Numeri. v. c. vbi vir bñs suspe
ctā vxorē de adulterio. indicebat ei purgatōnem p cer
tū modū ibi declaratū. z habet etiā. ij. q. iij. Cōsuluisti
§. hoc aūt. Et dicit ibi Nicola. de lyra q talis purgatio
rpe veteris testamenti nō erat illicita. qz ibi fiebat diui
nū miraculū. qz si mulier fuisset innocens si prius erat
sterilis efficiebat fecūda. si rea languebat vel moriebat
diuinū aūt miraculū nō fit ad cōfirmatōem illicitoz.
Hodie aūt sic z alia cerimonialia seruare fm iram esset
iudaizare. z sic mortale. Mistice aūt designat aīam su
spectā de heresi. vt pulcre expōit archidya. in rosario su
per dicto. §. Purgatio vulgaris fit p tactū ferri candē
tis. vel potū aque bullientis. vel p sūceptōem ducelli ad
pbandū innocentiā suā. z hec qz fabricāte dyabolo iu
ta est. phibita est. ij. q. iij. Consuluisti. z. c. Monomach
iam. Est em b cōtra illud pceptū. Nō temptabis dūm
deū tuū Mat. iiij. Devitio reprandi deū habes in. ij. q
te ri. iij. c. x. Tertia purgatio est canonica z licita. z de
hac nūc agit. Nec indicit cū deficiēte accusatore re la
borat infamia alis nō. vt. vi. q. v. Quod aūt. Fama aūt
orta a detractorib vel malis nō inducit purgatōez. ri.
q. iij. In cūctis. nec etiā orta ab inimicis. cē de purga.
cano. c. penul. sz sola illa q ex probabili psumptiōe orta
est. Itē cū fit inquisitio de crimine. Si testes p qs fit i
quisitio semiplene probant. tūc indicit purgatio. cē de
purga. cano. inf. solicitudinē. Sz si p dicta testiū nulla
est suspitio cōtra eū nō est tunc onerandus purgatus.
ij. q. iij. Presbyter. Jo. in glo. Fienda est aūt ista purga
tio. si est infamatus apud pplum. purgabit se in pu
blico. si apud clerū etiā cōā clero. cē in vtroqz casu cōā
iudice. ij. q. iij. Omnib. Quod si nō fuerit factū cōaz
iudice. vel si fuerit vulgaris. etiā si reus fuerit absolut.
tenebit nihilominꝰ iterū canonice se purgare. cē ō pur
ga. cano. c. Ex tuaz Cū quot aūt debeat se qs purga
re. Dicit Ray. q numerus ppurgatoz taxabit ad arbi
triū iudicis boni. qñqs em maior numerus. z qñqs mi
nor taxandus est. fm q magis vel minus infama vel
crimē sunt grauia. ij. q. iij. Presbyter. z. c. Omnib. Un
Inno. indixit purgatōem cuidā decano. cū. xiij. sui ōi
dinis. cē de pur. cano. inter solicitudinē. z cuidā epo in
dixit purgatōem cū duob abbatib tm. cē de purgati
one canonica. c. Cū in iuuentute. Dūr aūt esse cōpurga
tores ciusdē ordinis siue dignitatis. si pūt haberi. vt in
dicto. c. Inter solicitudinē. alias puta. q illi sunt inimi
ci cū aliis inferioris ordinis. vel etiā cum laicis. pūt se qs
purgare. ij. q. v. Si legitimi. Dūr tm esse viri catholici
qui ppriatōem eius z vitā etiā transacto tpe nouerit.
vt in dicto. c. Inter solicitudinē. etiā cū mulieribus reli
giosis z honestis potest se quis purgare. xxxiij. q. ij. In
decima. Forma aūt pstandi iuramēti in purgatiōe tal
est. Ego. N. iuro q nō feci tale quid p me. nec mādaui.
nec psiliū. nec fauorē. nec auctoritatē dedi. dr. l. Si quis
viduā. ij. q. iij. Audiui. Pōt etiā addi nec ratū habui.
qd nosce meo factū fuerit. d rest. spol. cū ad sedē. Cōpur
gatores vero iurabūt sic. Juramus q credimus verum
esse illud qd ipse iurauit. cē eo. c. Quotiēs. Uel breuius
Infamat inrabit se immunē a crimīe. de q infamatur
Et ppurgatores iurabūt se credere verū illū iurasse. Si
aūt infamatus deficiat in purgatione. puniet ranē cō
uictus. extra de accusa. c. Cum. p. et extra de symo. c. de
hoc. Si vero purgationē rite perfecerit iudex sine mo
ra z difficultate debet suspentionez si forte facta fuerit
relaxare. z cū ab infamia criminis absoluere. cē de pur
ga. cano. c. Ex tuaz. Sunt aūt duo casus in quib non
debet recipi purgatio ab infamato cum eā offert. Pri
mus est cū crimē est notoriū. Alius est qñ est accusator
z offert probationem. extra de purga. cano. c. ij. Itē pur
gatio illa qua datur corpus christi ad probationem nō
est fienda. Unde illud. c. ij. q. iij. sepe est abrogatum. vt
dicit Tho. in. iij. di. ix. ar. vi. q. ij. Et tertia parte. q. lxxx.
ar. vi. in. Respon. ad vltimum.

Cap. 9. De denūciatiōe. et. 11. De testibus

De testibus et examinatione eorū. Cap. ti.

Quia in inquisitiōe accusatione ꝛ denūciatiōe ꝛ purgatōe admittunt testes. iō nūc de testibꝫ agendū ē. Et ꝓmo de ip sis q̄ntū ad nūerū. Ubi sciendū ꝙ regl'iter req̄runtur duo testes ꝛ sufficiūt. Math. xviij. In ore duoꝝ vel tri um. iij. q. ij. §. Item in crimiali. Licet ād cōiter nō suffi ciat vn⁹ testis. in q̄busdā tn̄ casibꝫ stat testionis vnius et in ꝓmo in his in q̄bꝫ nō fit alteri ꝓiudiciū. puta cum dubitat̄ de aliq̄ an sit baptisat⁹ an ecclia sit cōsecrata. an aliqs petierit cōfessorē ꝛ hmōi. de con. di. iij. paruu li. Secūdo cū hoc est de cōsensu partiuꝫ vt vn⁹ stet te stimonio cū ꝛ testionio aduersarij stari possit. Itē cū q̄ri tur an aliqs sit emēdatus de crimīe. stat testionio sacer doris. ex. e. testimoniū. Itē in correctōe fraterna. sup per sona caritatiua correctiōe. ex. e. In omni. Itē licet vn⁹ te stis nō faciat ꝓbatōez. facit tn̄ ꝓsumptōem. ex. e. de suc. ab intest. c. Cū dilectus. Itē nullꝰ q̄ntūcūq; exercitare ꝓsone cōfessiom fides ē adhibenda. s. in iudicio. nisi cō fitentes. ꝓbatōes hēat. vt. vi. q. ij. ꝓ totū. nec etiā epō so li credit. vt in. c. placuit. In aliq̄bꝫ tn̄ req̄runt plures q̄z duo. Nā testamētꝫ req̄runt septē. Legatis tn̄ ad pias cās duo sufficiūt. Itē in donatōe cā mortꝫ req̄rūt q̄ncq; testes. C. de. do. cau. mor. l. fi. Itē ī codicill'q̄ncq; C. de. codi cill. l. fi. Itē req̄rūt quīq; qñ debitor vult ꝓbare solutū debitū q̄d in scriptꝫ fuit factū. C. e. l. restitui. Itē req̄rūt q̄tuor cū dank ad reꝓbādū instrumēta. ar. ex de fi. in stru. c. cū iohānes. Itē tres in deposita pecunia. in auk. de fi. instr. §. si q̄s igit. Itē ꝑ q̄sdā ꝓsonas requirūt ma lor⁹ nūer⁹ testiū. dicit enī. ij. q. v. ꝓsul nō dānet nisi. lxxij. testibꝫ. ꝓbyter cardinal' nisi. lxij. diacon⁹ cardinal' nisi xxvij. subdiacon⁹. accolitus. exorcista. lector ꝛ ostiarius nisi. vij. Sz ꝫ bz locū in epīs ꝛ aliꝫ clericis romāe eccīe ꝓpter eī⁹ dignitatē. et ꝫ triplicī rōne quā ponit Tho. in cunda scde. q. lxx. ar. ij. ubi vide. Sz q̄rit glo. sup dicto. c. Presul. nunqd ꝑ papā testes sint duplicādi et nūdic ꝙ nō. sed duo sufficiūt. et in hoc ē deteriozis cōditōis ipc. Alij quicūq; etiā epī duoꝝ testimonio possunt condem nari. ij. q. v. per totum.

Quis possit ee testis. §. I.

Conditio nes testiū

et ꝓncipal'r quidē requirūt in testibꝫ cōditiones q̄ in his verſibꝫ cōtinent. Conditio. sexus. etas. discretio. fama. Et fortuna. fides. in testibꝫ ista requires. Ꝓmo ergo req rit conditio. s. vt nō sit seruꝰ. q. nō recipit ad testioniuꝫ C. eo. l. qñ liberi. Nā fuus metu dñantis testionū sup ꝓmit veritatis. ex de ver. sig. c. Forus. §. testes. iij. q. ij. §. in criminali. ij. q. v. accusatores. Fallit tn̄ hoc cum de facto serui q̄rit. nō tn̄ ꝓ dño vel ꝑ dñm. vt iaz dicto. §. item in crimiali. §. itē serui. Secūdo requirit sex⁹. q. fe mia nō admittit ad testionīū in cā crimiali. xxxij. q. v. c. mulierē. nisi cū de crimīe ciuil'r agit. tūc enī admittūt etiā ꝑ clericos. ex. e. c. qm. et. c. tam lris. In ciuilibꝫ ād mittunt. xv. q. ij. §. econtra. Nō admittūt etiā in testa mētꝫ. vt insti. de testa. §. testis. Tertio req̄rit etas. nā in ciuilibꝫ non admittit minor. xuij. annis. vij. q. ij. c. i. In criminalibꝫ ꝫo nō minor. xx. annis. vt ibidē dicit. §. itē in crimiali. §. itē in testimoniū. Quarto requirit discretio cut nec ad iudicādū. ij. q. vij. §. tria. quia nō ē compos mētꝫ. ff. qui testa. fa. po. l. qui testionio. §. furiosus. Quī to requirit fortuna. s. an locuples vl'egen⁹. vt lucri cau sa faciat. hꝫ ꝫ iudica cōsiderandū ē. ij. q. ij. §. testꝫ. §. nō admittit. ij. q. vij. si hereticꝰ. xxij. q. ij. Ipsa pietas. Septimo requirit fama. nā infames a testionio repellūt ex de testi. c. ꝓterea. nec prodest pnīa. q. licꝫ ꝑ pnīaz aīas saluare possim⁹. ifamiā tn̄ nō possum⁹ abolere. ij. q. ij. euphemiū. §. hinc colligit. nā ꝛ act⁹ legitimi sunt infami bus interdicti. ex. e. licet ex q̄dā. et glo. ibidē. ꝛ hoc intelli ge nisi pr⁹ fuit integre restitut⁹. ij. q. ij. §. itē in crimīa li. §. item. l. iulia. ij. q. ij. §. quaricatorē. in fi. Itē adeo ꝺz testis ē sine omī infamia: q̄ꝛ si grauata fuit ei⁹ opinio ad testioniū admittt: nō ꝺz. ex de excep. c. deniq;. cc. ij. q. vij. Testes. et ꝓpue in crimiali cā. ex. e. testionū. Item debet ee sine crimīe. Nā criminosus repellit ab oī testi monio q̄ꝺu in crimīe ꝑseuerat. Si ꝫo sit emēdat⁹ nō repellit ī cā ciuili. hꝫ crimiali tal'repellit: si de crimīe pr⁹ fuer cōuict⁹ vl' cōfessus. vel nūc ꝑ exceptōz cōuincat. vl' ḡuare ē ei⁹ opinio ꝓ eo q̄ aliq̄n sic fuit repulsus. al's vero qui emēdat⁹ ē recipit. etiā in crimiali. Nec oīa in di cto. c. testionū. Dec q̄ sint ꝓbabilia in testibꝫ cōsiderā da q̄ hic stati sequūt. Ꝓmo vidz vtrꝫ sit inimic⁹ ei⁹ ꝑ quē dat testionū. vel amic⁹ eius ꝓ o q̄ testificat. iij. q. ij. te stes. §. ideoq;. in ꝑsona. Item obscuri ꝛ ignoti nō admit tunt vel solū admittunt cū tormētis vl' verberibꝫ vt in auten. c. l. sancim⁹. Itē executores negociozꝫ vt procura tores q̄ in ipa cā fuert actores vl' respōsales. ex. e. c. insu per. Inno. etiā qui fuit ꝓcurator vl' aduocat⁹ in priori iudicio: nō recipit in testē in cā appellatōis. ex. e. roma na. l. vi. Utrꝫ q̄s possit admitti ad testioniū in sua cā. Rñdeo q̄ nō: nec ꝓncipal'r nec secūdario. C. e. l. em nibꝫ. Añ vēditor in cā rei vēdite nō admittit ꝓ empto re. q̄ cā ꝓpria vendit⁹ ē videt: nec debitor ī cā pigno ris ꝓ creditore. ff. de appel. l. ab executore. §. alio cōdem nato. Fallit hoc in legatariꝫ: qui ferūt testioniū in cā te stamēti cū agit de hereditate nō delegatis ꝛ fideicōmiss sis. bñ tn̄ ꝓt scribi ꝛ ee testes ī eodē testō in q̄ cis aliq̄d legatū ē. C. de testa. l. dictantibꝫ. Itē fallit in collegijs et corpibꝫ in q̄bꝫ singulares eoꝝ ꝓsone ꝓ cā vniuersitatis ferre ꝓt testioniū. xuij. q. ij. sup ꝓrudentia. ex. e. insuper et. c. cū nūci⁹. Et ꝫ nō: q̄ cause vniūsitatiꝫ nō sunt singu loꝝ. et si cōmodū cōtingat singlos. vt. xij. q. ij. c. qui ma nūmittit. Et intellige nisi fuerint actores vel respōsales in ipsa cā. vtꝫ. dictū ē. Utrū in cā cōi duoꝝ alter ad mitt. dēat ad testioniuꝫ. Rñdeo ꝙ nō: q̄ cā cōis duoꝝ vtriuscꝫ ē ar. ff. de ri. nup. Illud. et idez in socio crimis ꝛ participe. ij. q. ij. §. itē ī crimiali. ꝫ. itē liberi. ex. e. q̄m. Nam illud est ꝓpriū in cā denūciatōis. Uel ibi admit tunt socij crimis ad ꝓsumptōez. extra de adul. c. signifi casti. Creditur etiā socijs crimis in exceptis vt in crimi ne lese maiestatiꝫ ꝛ hmōi. lxxix. di. si q̄s papa viuēte. vi. q. i. quero ḡ. §. sicꝫ multibꝫ. xv. q. ij. nemī. extra de ꝓfessis ca. i. Utrꝫ ꝓcures vel liberi possint ꝓ vel ꝑ se testioniū ferre. Rñ. generaliꝫ ꝓ recta linea ascēdentes ꝛ descēdētes ꝓ ꝛ se idonei testes nō sūt. ij. q. ij. §. itē in criminali ꝫ. itē testes. ff. e. l. testis. idē est de mīre. Sz tn̄ ambo pa rentes in cā admittūt ꝓ filio. s. cū q̄rit de etate vl' natiui tate. ex. ꝺ q̄ fi. sint le. trā missse. ꝛ. c. ꝓ tuas. Itē vbi agit de impedīto mrimoniꝙ rōe ꝓsanguitatiꝫ l'affinitatiꝫ. extra e. q̄niā. Si agit an mrimoniū sit ꝑctū vl' nō: tūc mr su specta ē si vir sit supior. extra. e. sericis. quē casuz bēs. §. in ꝑ titulo buꝰ de matrimonio. Sūt ꝛ q̄dā ꝓsone q̄ ad uersus cōiunctos suos testimoniū dicere nō cogunt: vt adūsus socerꝝ. generꝝ. vitricū. priuignū. sobrinū. sobrinā sobrino notā. eosq; qui in prioꝝ gradu sunt. Itē aduer sus patronā ꝛ liberos eius. §. itē in crimiali. ꝛ alie etiaz ꝓsone q̄ ibidē cōputant ꝙ general'r afferendo testioniū sunt exempte. Utrꝫ testes ꝓduci pūt de domo actoriꝫ Rñdeo: nec in domo actoris nec accusatoris nec in cau sa ciuili nec criminali testes ꝓduci debent: quia coꝝ testimoniū suspectū est. ij. q. v. ꝓ totū. ij. q. ij. §. item in crimiali. ꝫ. itē ꝛ in iure ciuili. Oēs aūt ꝓdicti q̄ repellēdi

In testi bus con si deranda.

sunt: debent admitti. si is contra quē p̄ducuntur cōz testionio in alio iudicio vsus fuerit. nisi inimicicias post modū exortas docuerit vel aliquid aliud legitimū post emergēs seu correctōem: vt in p̄dicto. §. Itē in crimiali. §. Itē si q̄s testib⁹. et. C. eo. l. si quis testib⁹. Nota q̄ sacerdos nō debet esse testis in instrumentis confectis taliter inter seculares. xuj. q. ij. quanq̄. Hoc intelligē de honestate nō de necessitate. Et nota q̄ testis qui scīēter se subscribit alicui negocio p̄iudicat sibi ita q̄ contra id non potest postea reclamare: quia approbasse p̄sumit. Secus si subscribat se nomine alieno. quia p hoc non intelligit consentire. extra de his q̄ fi. a p̄la. ca. Quanto. Item nota tres tantū p̄ductiōes testū fieri in causis ecclesiasticis vel ciuilib⁹. sed nō q̄rta nisi iuret q̄ nō cidi cerit testificata. Quinta nullo mō cōcedit. ex. c. in causis Et hoc intelligas nisi aliqs testiū in primis productiōibus impeditus fuisset. Nā probato impedimēto sibi aliquo sacramēto dabit alia dilatio etiā cētessima scōm Innocentiū. Et sic intelligē ex. c. c. vltro tertiā Itē no. fm Goff. q̄ quattuor sunt que tollūt copiā probandi per testes. l. publicatio attestationū. extra eo. de testib⁹. Item renūciatio siue cōclusio. extra. e. Fraternitatis. Itez quarta p̄ductio. vt iam dictū est. Item nūerus testiuz effrenatus. extra. c. c. cum cām. Et nota q̄ nulli q̄ncecunq̄ religionis fuerit. credit scz in causis nisi iurauerit. ex eo. nup. potest tamē remitti iuramentū de consensu partium. extra eo. Luis. nisi in causa matrimoniali. q̄ nec confessioni coniugū statur. ex de eo qui cog. cōsang. vx. c. Sup eo. et iurabūt tactis sacrosanctis euāgeliis. nisi sit episcopus qui iurabit soluz p̄positis euāgeliis. extra de iura. calū. c. fi. Hoc aūt iurabit testis. scz q̄ dicet totā veritatē quā nouit de illa re. iij. q. ix. pura. Itē additur de cōsuetudine q̄rundā q̄ nulli pandet testionū et hoc bñ. uij. q. iij. §. Item i crimiali. Item q̄ dicet puā veritatē nulla falsitate adiecta. iij. q. iij. nulli⁹. Cū testis de facto nō ē certus quomō debeat iurare. Item q̄n q̄s teneat ad testimoniū ferendū. Itē quādo liceat ferre testimoniū de his que in secreto sibi sunt cōmissa. Itez q̄ p̄o hoc nō licz recipe pecuniā. habes de his omnib⁹ in scīa p̄te titu. p. c. de iuramento. Cum p̄cedit p inq̄sitōez vel per accusationem. habes sup̄ in suis capitulis.

De discordia testiū .§. II.

quādo infirmat testimoniū et q̄n non. Nota fm Bul. testes debent cōcordare in circūstantijs q̄ in hoc versu continent. Res p̄sona locus ḡdus hec sunt p̄sona tps. Res: quia si vn⁹ dicit de vna re vel ō vno facto. alius de alio. testimonia sunt singlaria. ex de proba. c. Licet. Persona. nā si de diuersis p̄sonis loquāiur. singlaria sunt testimonia. extra de rescrip. Rodulfus. Et dicit Hostiēn. q̄ si ponerent certe locuōes nō obesset error nominis. Locus etiā reddit testimoniū inefficax. vt ptz in exemplo Daniel in causa susanne. Dañ. xiij. Gradus. q. si in questione mīmonij testes deponāt diuersos ḡdus consanguinitatis vel affinitatis. non vālz testimoniū. xxxv. q. vi. de parentela. Temp⁹. nisi vnū dictū includat i alterō vt si vn⁹ dicat die. ali⁹ horā eiusdē diei. vl nisi factū sit durabile. Sicut cēnt cuāgeliste p̄cordāt. q̄rū vn⁹ dicit scz Marcus xp̄m crucifixū hora tertia. Lucas p̄o hora sexta. Thomas p̄o se. se. q. lxx. dicit. q̄ discordia testium in aliqb⁹ principalib⁹ circūstātijs q̄ variāt substātiam facti. puta in loco. in tpe vel in p̄sona. de q̄b⁹ agitur. aufert efficaciā testimonij. sed discordia in aliqb⁹ nō principalibus ad substantiā facti puta q̄ tps tūc fuerit serenuz vel nebulosuz. vel dom⁹ picta vel nō picta et hutusmōi. talia non p̄iudicant testimonio. q̄ circa talia non cōsueuerunt homīes solicitari vnde facile a memoria elabūt Quinimo discordia in talib⁹ facit testimoniū credibile vt Crisost. dicit sup̄ Matheū. quia si concordarēt in omnib⁹ etiā minimis. viderent ex condicto eundē fmonez p̄ferre. q̄ tamē p̄udentie iudicis relinq̄tur discernēdū. Et vt plene pareat matia hui⁹. q̄ non solū in foro iudicio. sed etiā in caplis religiosoz ē necessaria. Sciēdum q̄ vbi testes diuersa dicant: si vnus testis expresse contradicit sibi q̄ si non valet testimoniū. de probat. ca. Licet. Si aūt in parte falsus testis inueniat. in nullo credit sibi sic in sacramētis nisi hoc faciat inconuincēti corrigendo se extra de testi. cogen. c. Preterea. Idem No stiensis. sed addit. vidz tn̄ q̄ si in vno dicat se in alio falsum. valet saltē quātū ad illā partē in qua verum dicit. arg. di. xxxvij. Turbat. et. c. Si quid. Si p̄o vn⁹ testis p̄tradicit pluribus non obstat ei p̄trarietas. q̄ vn⁹ testis nec iustificat nec condēnat: nisi contradicat pluribus cū quib⁹ ipse scripsit est in aliquo instrumento. Si aut̄ plures testes p̄dicunt pluribus testibus. siue oēs sint producti ex eadē parte siue ex oppositis partibus. iudex si poterit concordabit testimonioz. p̄terea. Item. Sicut Aug⁹. p̄cordat dicta euāgelioz. ex. c. cuz tu. Si non p̄t testimoniū p̄cordare. testimoniū plurū prevalebit. nisi ex altera pte sit tanta dignitas p̄sonaruz q̄ merito debeat p̄iudicare nūero. vel nisi pauciores dicāt verisimiliora z aptiora negocio. vel q̄ p pauciores plura probēt̄ q̄ p plures. vt si plēs testes probāt me possedisse p q̄draginta annos z vltra hoc titulū possidendi. tunc p̄ualet testiomū paucoz. ex. e. In nostra. Si si adhibendū dicta paucoz testiū inducank secundi testes. oportet istos secūdos plures esse et longe melioris fame q̄ sint primi. quia post publicationē attestationū māgis p̄sumit de subornatu testiū q̄ ante. extra de proba. ca. Licet. Si p̄o testes sunt pares ex oi parte in nūero et dignitate: tūc sententia fertur p reo. extra de probatōe c. ex litteris. nisi in mīmonio et in causa libertatis et in testamento et p̄o dote. ex de senk. z re iudica. c. fi. Si autem neuter possidet rem sed vterq̄ eaz exigit ab aliquo extraneo z testes vt dictū est sunt pares: diuidak res si potest. sicut fecit salomon inter meretrices. ex de p̄sumptionib⁹. c. afferre. ij. Reg. iij. Si non p̄t diuidi: p̄t iudex ḡtificare z dare cui vlt. ar. ex de parcēb. c. i. Si aūt testes p̄dicūt instrumēto semp testes p̄ualēt nisi in bis q̄ mch⁹ p̄bant p instrumētū q̄ p testes. vt sūia lata z arbitriū cōmissio facta iudicib⁹. Et nisi in uētario publice cōfecto p̄ illū cui nō admittūk testes. z nisi in instro in q̄ mlier p̄fitetur se recepisse pecuniā p intercessione fideiussoz. tūc eni oīno credendū est instrumēto. Oportz q̄ūt q̄ ad minus p q̄tuor testes instrumētū reprobēt. q̄ instrumētū obtinet vicem duoz testiū z tabellio cēpollet: vel ē maior vno teste. Dec sūmpta sunt de sūma p̄fessoz. li. ij. ti. v. q. dxxxvi. Et originaliter hñtur in glo. iij. q. ij. Testes. et p totā illam cām de testib⁹. Itē notandū q̄ cū testis primo extra iudiciū dicit vnū z in iudicio dicē oppositū fm Bar. debz punire de falso. q̄ stat p̄mo dicto ca⁹. g. l. cos. l. de fal. cau. Sz bald. hoc asserit esse falsū p glo. in c. cū cām. ex de testi. q̄ etiā tenet Jo. an. in mercuriali. in regula. nō est. de re iu. li. vi. vbi dicē q̄ ea q̄ in iudicio vt extra minus valide asserunk. statur vltimo dicto nō p̄i mo. l. cos. §. allegata p bar. q̄ ibi vēiebat p̄ q̄rū sigillū et sic p rem autenticā z approbatā. Necessitas obstat ex de p̄sum. c. l̄ras. Ubi glo. dicit q̄ statur p̄mo dicto testis quia hoc est vez q̄n illud q̄ dixit testis in iudicio. Dixit ita q̄ est validū testimoniū. Nam tunc siue in iudicio siue extra iudiciū dicat postea p̄ncipaliū. stat p̄mo dicto Sed secus est cū testis primo extra iudiciū dicē aliq̄d et postea in iudicio dicit contra. Nā primo dictū ex iudiciū nō est validū. quia nō est solenniter dictū. et coram

iudice. quod requirit. vt faciat fidem in iudicio. extra de testi. c. veniēs. Ad essentiā enī dicit testis. vt sit validus requirit iuramentū. z extrā iudice cōpetente examinatio eius qō nō reputur in eo. qō dixit testis extra iudicium. Uñ nō reputat primo dictū nisi qō primo dixit in iudicio. nec talis pt puniri de crimīe falsi. quia nō est pbatū hoc qō dicit nūci in iudicio esse falsuz. qz potuit esse falsū illud qō p dixit extra iudiciū. de eō nō punit de falso qz simplex locutio esset. tñ talis suspect de falso si duo testes deponerēt contra illum in dicto casu. posset poni ad torturam sm Joban. andree.

De testimonio in iu/ §. III

dicio. Nota sm. bal. de perusio. q falsus testis punitur pena talionis. l. i. ff. ad l. cor. de sicca. et notat. ij. q. uij. in glo. sum. Et est testis falsus qui iuratus et examīa. fal sum loquit. xxij. q. ij. ne quis arbitret. Qui aūt non est examinat licet latiter vt nō inueniat veritas. nō est fal sus sed dolosus. et sic nō tenet pena illa. Testis enī non punit de falso antecz testimoniū dicat. vt notat. xxxv. q vi. notificam. in glo. Et p̄sumit dolus in faciendo. si te stis ad interrogata nō vult rndere. In scripturz tñ ille qui vez celat falsum cōmittit. ff. de fal. l. i. Testis nō de/ bet de impertinētibz interrogari. testz tñ q loquit obscu re nō habet. p falso. sz p suspecto. vt notat. uij. q. ij. testz. in glo. fma. Et tō pt peti q declaret nisi iudex ex causis q possit iudex sub obscuritate trāsire nō est notabile. tñ causa pōt esse vel in ipso q suspect est vel in. pducente. quia. pducit testē sup incerto. Item nota q qñ testis di cit vnū ex q aliud sequit sp vez qz deposuisse dicit. Uñ si testis dicat aliquē tenuisse domū ex corpali detentione p̄sumit vera possessio. vt notat. vij. q. i. pontifices. Et per Inno. Item nota q si testis negatiue dic. nō vide tur mihi. non sequit. ergo nō est. vt notat. xxxij. q. uij. c. ij. in glo. Item testis quādo sup diuersis factis testifi catur. nulla est ptrarietas inter eos. Unde singlares di ci possunt sic. sed non contrariū. de pe. dist. i. periculosa Nota tñ q in ciuili z criminali dari possunt interrogato ria. sed iudex ea nō debet abscondere parti. vt notat. ij. q. i. in primis. in glo. testes. Item nota q in interroga torijs debet qs cogi ad petionē partis. ad rndendum in ciuili post litis ptestatiōem. Item nota q testis q nō dicit totū factū nō probat. vnde ttez interrogat. vt no tatur. xx. q. iij. p̄sens. Item nota q publicatio testiū nō ligat iudicē. ex eo q ex officio facit. vt notatur. ij. q. xi. § causa. Item testē falsum metus nō excusat. xv. q. vi. au ctoritate. Item no. q interdū vnus testis credit. qz aliq deūt vel qñ de pscientia in articulo mortz agitur. vt. xxvi. q. vi. c. Dis qui. Item q vocant ad testimoniū coīpo vi denter approbari p eū qui aduocari fecit. z debent exa minari vt notat. xxiij. q. ij. in decima. Quid si probat q testis fuerit instructus. vtpōfumet l neget. et tūc est subordinatio. aut velit affirmare vel negare q vrat ve ra z congrua ratione. z tunc nō est subordinatio. Sed quid si testis. p̄misit testificare. Respondeo. aut. p̄misit certū z repellit. aut nō dicendo qd z tunc nō repellitur nisi accepisset preciū. qz tunc p̄sumit corruptus.

Notandū etiam §. IIII.

q testis pt falsum deponere z vez. et nec verū nec falsū in omnib decē p̄dicamētis notatis ab Aristotele in li bro de p̄dicamēt. Et in substātia quidē. vt cū testz dicē q homo dedit damnū. cum nō fuerit homo sed aliud animal. Item si dicat q titius peussit seruū cū ferro et fue rit cū lapide iste deponit falsuz i substātia. res enī z ps ne substans appellant. Et si interrogat de causa illius substantie. id est quomō scit q esset substātia lapidis. vel q esz homo sufficit q dicat. quia vidit. In qnti tate discreta attestat quis vt cū dicē q appollo p̄misit ticio decē cū nō p̄misit nisi qnqz. vel de qntitate contī/ nua. vt si dixit. p̄misi vel vendidi tibi terrā vsqz ad talē arborē. et nō p̄romisi tantū sz min. Et si interrogēt te stis. quid est qntitas nō tenet rndere. qz in teste nō req ritur tanta pertia q sciat diffinire p̄sertim ea q sunt ad materiā physice disputatōis z dispositionē turz pti nent. vt notat. ff. de ver. obli. l. stipulatio. In qlitate de ponit testis falsum. si dicat q frumentū mutuatū erat optimū cū esset min bonū. Ista ē qualitas intrinseca. Uel si dicat q furtū factū fuerit noctis tpe. cuz nox ag grauat maleficiū cum fuerit de die. Et si interrogēt te/ stis quō scit q fuerit de nocte. Et rndet qz vidit. qz fuit post lucis occasum. vel qz erāt tenebre bona est ratio. qz sufficit q reddat rōem grosso mō. licz nō loqtur cū peri tia artis. xxij. q. iij. si habes in glo. Et ista nō sufficit di cere nisi rō assignet. xxv. q ij. c. fi. Sz nō req̄rit q tanqz legista vel phus sciat rndere ad difficiles qstiōes. imo si interrogēt de talibz pōt dicere nescio. Nec p hō rō red dita p eū de visu vitiat. Si qs aūt nō est vez testis p̄ cipaliter. si tñ est testis cū iudicis; bñficio admoto ieu artificio vt medic sup cicatrice z obstetrix ꝛc. Interro/ gand ē subtiliter z talē qlem se asserit. Nec excusatur a testimonio falso. quia testificat p hūi credo. qō hūz ē indifferēs ad vez z ad falsum. nā interdū verbū credo facit. pbationē ex addita rōne. quia p̄sumim q nō sine rōne vt qñ a perito pfert in arte sua. z tūc pro assertiōe babet et punit. qz credere nō debuit id qō dixit esse qō nō sic est. nam rōne peritie artis p̄sumit dolus in eo q abutit peritia sua. non enī p̄sumit qs credere qō nō de bet. et q hēies cōter illius pfessiōis z artis facere dñt. nō credūt nec rōne aliq vel bona cōiectura facil. ar. ff. de ac. q bere. l. cum quidā. §. qō dicit. Quartū pdica mentū est relatio. Est aūt relatio duoz extremoz ad in/ uicē facta collatio. Sub hō pdicamento claudit proba tio fratrematis filioz. Item matrimonioz. Item sororij tatis. Item rez omniū que hūt respectū ad aliud in com paratione litteraz. Et est norandū in istis correlatiuis vel respectuis vl ad inuicē subordinarz vl cōparatz ad inuicē. Et nota q vbi testes torquent sufficit torqri du os vel tres factū scientes sqz refrenāda ē tortura. Ubi ē quintū pdicamentū deponit testis falsum. si interroga tus vbi. dixit. in domo z fuit in agro. nā dom fuit lo cus intemptatus. Insultus dicitur factus ī domo qn do est factus intra portic. in ostioz. no non ē intus nec ex tra. p̄tic. de pe. di. i. §. hoc quoqz. Et grauī ē maleficiū si quis in domo offendatur qz in agro. Et si interroga/ tus quō scit q illa esz dom. Rndet q vidit. bona ē rō trib rōnib. Primo qz directe pōt videri. Secō qz vi/ sus mitas differētias demōstrat. i. methaphi. Tertio q visus ē sensus general vnde redditio cause p visum est magis generalis qz aliq. vt notat. iij. q. ix. Testes. et qñ ratio includit in dicto testis nō debet interrogari de ra tione. Quādoqz enī dictū testis incipit a rōne. qnqz a dicto. qnqz simul sunt iuncta vt dictū z rō in cadē con structione verboz. Uñ. est sextū pdicamentū. et in hoc pōt facile testis incurrere piurū si artet ad diem. nisi es set insignis dies. vt ex de accu. c. qualiter. per Innocen. Et qñ est questio de tpe debet temp probari. de rescrip. c. bone. in de. Secus si nō ē iuris ratio ꝓstituta in tēpe quia nō oportet certū temp probari Septimū pdica mentū est situs. sup situ cadit testionū. vt si dicat ma leficiū cōmissuz in loco sito in dyocesi Florentina. vl cō tra dicat cōmissum in dyocesi Lucana. vel si cōstat ma leficiū cōmissum in agro Ticiano. z sic constet de loco.

Interrogatus an ille locus sit in territorio perusino vl cugubino. Sup quo testes producti dñt assignare cāz ctiā nō interrogati. qz pducūt sup iurisdictiōe. sic si iudicarent ad probandū dominū. qz testes debēt redde re rōnes p causas ꝓsistentes i facto nō in iure. Redder ergo rōnē de iurisdictōe. vt qz vidit cōmune perusij fur cas ibi erigere. malefactorē capere. mandatis obedire taz in faciendo q̄z nō faciendo. licet in faciēdo maior et plenior sit subiectio. Jtē bona rō si dicat q vidit homines illi⁹ loci soluere collectas. z vbi agit de iurisdictiōe pro banda in genere. sufficiat testimoniū diuersoz in specie. vt qz vnus dicat q vidit ibi aliū exoculari. alius dicat q vidit ibi aliū suspendi. s. p iudicē talis territorij de q̄ queritur. Secus si agit de pbatiōe certi actus. vt de accusa. qualiter z q̄n. Item qz cōmune perusij ꝓsueuit se gerere pro dño talis loci lōgo tempe z bmōi. Jurisdictio ergo ē quoddā ius mixtū z rez et psonaz et quandoq; in rebus. quādoq; in personis. q̄nq; in vtrisq; simꝫ exercetur. Octauū predicamentū. qđ ōz hre seu habi⁹ etiam p testes habet pdicatōem. sed qz habere in multis cōsistit. diuersa etiā mō debet ratio reddi fm subiectā materiā de qua loquimur. Nam si testis vult pbare q aliqs habeat ꝓtatē vl vitium. vl q sit ebrius. prodigus vl furiosus que sunt passiones animi radicate et infixe intrinsece. debet assignare rōnem q̄ inferat de necessitate. Un nō iuret de crudelitate vbi exigit rō inferens necessario. qz iuramentū est industriale. ō hoc per innocen. in. c. Cum cām. extra de testi. Scōo dicit quis habere magnitudinē. vnde si testis vult pbare q quis habeat magnitudinē decē cubitoz debz rōem reddere qz vidit eū mensurari. Tertio mō ōz quis habere vestimenta. et b̄ pbatur p visum quo ad habere facti. ꝫ quo ad habere iuris in iure nō sufficit visus. Quarto dicit quis hre membra z bmōi. et b̄ pbat p visum. sed ꝓtus intrinseca mēbra. pura ad actū generatōis vt frigiditas vel nō frigiditas nō pōt esse subiecta visui. sed debz experimētari. cx de frigi. c. fraternitatꝫ. qđ sane intellige sz per actū cōiugalem vt dicūt iura. nō p actū fornicariū: vel molliciei. Un testis bñ pōt p visuz probare q quis nō habeat oculū. vt qz vidit effossum. sed nō sic de facto probat q hns oculū non videat inde. Quinto modo dicit habere cōtinens ꝓtentū. vt veges vinū. et b̄ etiaz oculus videt. man⁹ tangit. gustus gustat. odorat⁹ odorat. sed mēsura probanda est p mēsurationē. Sexto ōz quis habere cōfessionē vel ꝓtatē vel obligationem. Et nota q ꝓbum habere ꝓtatē et affectū habendi significat. Et si querat cū actor facit duos articulos sup quib⁹ testes interrogent. vn⁹ de ꝓtu vel debito alt⁹ de obligatōe. Et testis in primo interrogat⁹ dicit q verus est sz debitū vel cōtractum. quia vidit vel audiuit. In secundo dicit se nil scire. quer. an pbet talis. z videtur q non. Nam posito ꝓtractu vl debito necessario sequit obligatio. Sed ꝫrū est verū. Nam licet dicat se nil scire de secūdo verū dicit. quia licz dicat se nil scire vere dixit quia tanq̄z testis nihil scit de iure sed de facto. nam scire ius potⁱ⁹ ē iudicū q̄z testiū. Et intelligit nihil scire. s. aliud q̄z dixerit. nā debem⁹ interpretari vt sibi nō cōtradicat. Septimo dicit quis hre vxorē. filios. frēs et huiusmodi. z de istis pt interdū reddi ratio necessaria. vt scio q est vxor. quia interfui q̄n contraxit p ꝓba de presenti et anuli datiōe. nam cū aliquo presupposito z concesso aliquid. pbabiliter sequit. tūc ratio est probabilis et sufficiens. nam dico q est filius qz vidi cū nasci i domo vt filⁱ⁹. vicinus scientib⁹. Potest poni aliud exēpluz Dico q berta est meretrix. quia vidi sepe de nocte intrā/tibus ianuā aperire. nam locus a cōiter accidentibus est multū probabilis in materia textus. vt pbat. C. de proba. l. neq;. Octauo ōz quis hre infamiā vel inhabilitatē. sed illa ē pen⁹ ꝓuatio q̄z habit⁹. Simili modo dicim⁹. Iste habz bannū de tali ciuitate. Doc nō ē pro/pric hre sed carere. sicut z ōz habere febrem vl mortem. Ciuitas autez habere cues pōt p instrumēta pbari et testes. Agere etiā z pari seu actio et passio sunt vltima duo pdicamēta. z hec etiā possunt probari p testes facti⁹ tñ. pbat agere q̄z pari. Facil⁹ tñ compl̄hēdim⁹ ictū quē quis infert q̄z mortē quā quis inde patitur siue in currit. nam multi vident mortui z nō sunt. Unō testis deponens sup homicidio interrogatus quomō scit. habet respondere q corpus eius carebat pulsu motu. et erat frigidū. putridū vel simile que solent mortuis accidere. nam recessus aīe a corpe videri non potest. qz anima incorruptibilis et inuisibilis est sicut angelus inuisibilis. Hec omia Baldus de perusio.

De sententijs ferendis. Caplm. xij.

De sententia tandē vi

dendū est. Dicat Augustin⁹. ij. q. i. c. i. Nos inquemcūq; sententiam ferre non possumus: nisi aut cōuictū aut sponte ꝓfessum. Et de hac quidez dicat glosa summaria in principio q̄stionis. q triplex est sñia. sz interlocutoria. diffinitiua. et precepti. Ray. exemplificat dicens. q interlocutoria sententia dicit que nō finaliter sed sup aliqs q̄stionib⁹ pfertur inter principales. cāpium cause z finem emergentib⁹. vt est de teste repellendo. vl de dilatione dāda vel nō z bmōi. Vel forte dicitur interlocutoria. qz inter partes loq̄ndo proferf sine scripture solēnitate. Diffinitiua aūt sententia dicit quā/do principalis questio diffinit. ff. de re iudi. l. i. Sententia precepti est quādo maior pcipit minori. Sequitur in glosa. Si sententia diffinitiua fuerit lata obmisso ordine iuris. ipso iure nulla est. vt. ij. q. vi. si quando. §. diffinitiua. Doc tñ scias q duplex est ordo iuris. Un⁹ qui est de necessaria substātia iudicioz. vt sz quis post citationē habeat inducias vt fiat litis cōtestatio z testes recipiant. Si ꝓtra hunc ordinē feratur sententia. nō tenet Est alⁱ⁹ ordo qui nō ē de substātia iudicioz. vt sz sententia nō ferat sub ꝓditione et vt prius nō pronūcietur de possessorio. alis possessione q̄z de ꝓtatē. si tñ b̄ nō seruetur. tenet sñia. vt. ij. q. vi. anteq;. §. Biduū. Item sententia interlocutoria siue sit excōicatōis siue suspēsionis siue missiōis in possessionē requirit ordo iurⁱ. De ordine excōmunicatiōis hēs ex de sent. excō. c. sacro. De ordine suspēsionis hēs. ij. q. i. notū. Si tñ ille ordo nō fuerit seruatus tenet sñia. vt. xi. q. iij. si epūs. Jtē in sñia ūmissionis in possessioz requirit semiplena cauſ cognitio. ex vt li. nō ꝓtest. c. Quoniā. et siue talis ordo fuerit seruatus siue nō. si absens pōt probare se nō fuisse contumacem talis sententia tractat. ex de sent. z re iudi. c. cū bertholdⁱ⁹

Sententia pcepti ē. vt cū iudex pcipit alicui sīn cause cognitōe vt soluat alicui decē que petit. si ille soluat et petit pecunia illa indebita ē. qz iudex iniuste pcepat. tñ nō pot repeti pecunia illa. ff. qđ metⁱ⁹ cā. l. fi. hec i glo. Circa sententiā pcepti nota fm Ray. videnda sunt tria. s. in quibus consistit maioritas. in quibus consistit obedientia et de necessitate pcepti. Maioritas fm Raymundum attendit in ꝓgatiua ordinis ꝓsecratōis. dispēsatōis. id est administratōis z antiqtatⁱ. ex de elec. c. dudū. Prerogatiua ordis pbr est maior diacono. di. xcij. c. legim⁹ Prerogatiua ꝓsecratōis: epūs est maior pbytero. dist xcv. Olim. z. c. Epūs in eccl̄ia. vbi ōz q in consessu presbyteroz sublimior sedeat epūs. intra domū ꝫo collegam eoz se eē cognoscat. Prerogatiua dispēsatōis. archidiaconus est maior pbytero. di. xcv. plectis. vbi dicit. q archidiacono subest archipbiter z eius mandatj obedire

Triplex sententia

debet: Prerogatiua antiqtatis maior est q̃ prius fuit or dinat⁹ vl' alis p̃cedit tpe vl' etate. ex̃ de maio. & obe. c. i.

Obedien tia.

Obedientia aũt ꝓsistit in trib⁹. in reuerẽtia. in iudicio et p̃cepto. Et reuerẽtia debet ei q̃ p̃cedit ordie vl' antiq tate. inferior enĩ dz supiori i ralib⁹ reuerẽtiã. vt scz assur gat ei dãdo primũ locũ in choro. in mẽsa. in sedendo. in ordine vt antiqtate. vt archidiacon⁹ diacono. tũc enĩ nõ solũ pñi ꝫ archipr̃i dnt reuerẽtiã archidiacono. di. xxv. c. electis. Obediẽtia p̃cepti & iudicij debet etiã ei q̃ p̃cesserit ꝫsecratiõe vel dispẽsatõe. Snia enĩ a nõ suo iudi ce lata nulla ẽ. ex̃ de iudi. c. at si clerici. & idẽ i p̃cepto. vij. q. i. q. frater. Que aũt sint illa q̃ q̃ plena subiectio decla rat. hẽs ex̃ de sen. & re iudi. c. cũ inter. & ꝺ off. or. c. ꝫ q̃rẽte. tã in glo. q̃z i rex. Duplici aũt ex cã fm Tho. ij. ij. q. ciij. arti. v. subdu⁹ nõ tenet obedire supiori etiã i licitꝫ Una est cũ maior ptãs superior vtriusq; mãdat ꝫ trũ. di. viij. que ꝫ mores. Scda ẽ cũ p̃cipit id in q̃ nõ est ei subiect⁹ vt q̃ gũnẽt ad motũ animi interiorẽ & q̃busdã alijs. de bis tn hẽs. s. i. ij. pte. ti. de manu gl'ia. In dubijs dz obe dire. Itẽ dic glo. sup dicto. c. nos in quenq;. q̃ quor sũt aut facti euidẽtia. ex̃ de coha. cle. c. Lua. aut iurꝫ interp̃ tatiõe. vt sepi⁹ allegatũ esse reũ. ij. q. ix. decreuim⁹. aut vio lẽta suspitiõe. xxxij. q. i. dicit. Et nota q̃ triplex ẽ suspi tio: Prima ẽ temeraria. & de hac dicẽ canõ. Nullũ iudicetꝫ suspitiõis arbitrio. ij. q. i. pmo. Scda ẽ pbabilis. & hec pur gationẽ induc. nõ aũt pma. vt. ij. q. uij. pbr̃. Tertia ẽ vio lenta q̃ ꝺẽnatiõez inducit. & de hac intelligit dẽm Die ro. scz q̃ vxor dimitti p̃t ꝓpter fornicatiõem. aut fornica tionis suspitiõez. xxxij. q. i. dicit. q̃ intelligit de violenta vt si suspect⁹ cũ suspecta. nuda⁹ cũ nuda in eodem lecto. Itẽ dic glo. sup dicto. c. nos. q̃ snia ferenda ẽ in p̃fessu et bz vez etiã si aduocat⁹ alicui⁹ cõfiteat nec reuocet cõ fessionẽ suã. ex̃ de cen. c. olim. Et est ferẽda snia in p̃fes sum in cã ciuili & in cã criminali. nisi aliqs metu rozmẽro rũ confiteat dũ est in carcere. tali enĩ confessioni nõ stat nisi p⁹ rozmẽta in cõfessiõe pseuerer. Que aũt cõfessio re pugner bis ꝙsibꝫ cõtnet. Maior spõte facns ꝫ se vbi iussit & postꝫ. Nec nã negat. fauor & lis ius ve r̃pugner.

De snia aut diffinitia. ℣. I.

Nota q̃ dz pferri a iudice & nõ ab alio. alis nõ valz nisi sit eps iudex illeꝑt p aliũ recitare ad instar illustrũ. ex̃ e. et si. li. vi. Debet etiã ferri sedendo. Itẽ in loco publico & honesto. ij. q. ij. inducie. ℣. spaciũ. Itẽ dz ferri de die & nõ in tenebris. Itẽ nec diebꝫ feriatis. & maxie festiuis & solẽnibꝫ. Itẽ nõ debz ferri p venalitatez. ij. q. vi. si qñ ℣. diffinitiua. Nec & multa alia reqrunt q̃z si aliquod ob missũ fuerit sentẽtia nõ valz. Itẽ debz fieri i scriptis. ali qñ tn etiaz sine scriptis valz. vt imediate infra patebit. Casus i q̃bꝫ valz sentẽtia diffinitiua sine scripto. fm Jo. an. sũt isti. P̃mo qñ cause breues sunt & maxie viliũ p̃so narũ. Et p̃t dici breuis duoz aureoz. ff. de dolo. l. adest. Jn spiciat aũt q̃litas p̃sonaz: & relinq̃tur arbitrio iudi cis. ex̃ de offi. dele. c. de causis. vl' inspiciat cõsuetudo lo ci vel fori. di. xi. consuetudis. Scdo valet cũ epus de cã ciuili iudicat inter clericos suos. xi. q. i. si qs cuz clerico. Tertio cũ p̃ses deposito officio ꝫuenit vt reddat admi nistratiõnẽ. in aut̃. vt iudi. si. quo. suffra. ℣. necessitatẽ. Quarto cũ papa q̃ se p̃nũciat valet enĩ licitꝫ ipam nõ tu lerit in scriptis. ipse enĩ solutus est legibꝫ. Quinto valz fm q̃sdã si sit lata in cã mrimoniali. ex̃ de testi. alberic⁹ Ray. et Hosti. q̃ si ex iurisdictiõe ordinaria p̃esserunt. tenet snia p̃o reo. nõ p̃o actore. nisi in cã fauorabili. vt in mrimonio et p̃ dote & libertate. q̃ testõ. si. p ipo fuit p̃mulgata. Si ꝙ ex p̃tãte delegata est lata snia. vtra q̃ pẽdet ex arbitrio delegãtis. Si aũt ex cõpromisso. neu tra dz hr̃e vigorẽ. extra de sen. & re iudi. c. duoby. Effectus aũt snie fm Ray. est multiplex. Primus est q̃ p fitate acquisitã q̃ntũ ad illos inter q̃s lata ẽ. Et intelligit post q̃z snia transit in rẽ iudicatã. s. q̃ ab ea appellari n possit q̃ ꝺ est post decẽ dies. ff. de re iud. l. res iudicata. Se cundus effectus ẽ q̃ in actiõibꝫ p̃sonalibꝫ mãdet execu tiõi infra q̃tuor mẽses. ex̃ de offi. dele. c. q̃renti. & ex̃. co. q̃ ad ꝫsultationẽ. Jn actiõibꝫ ꝙ realibꝫ cũ res certa peti ta est. puta liber. ager. equ⁹. dom⁹ & hmõi. dz executioni mandari stati post. x. dies q̃ sunt cõcessi ad appellãdũ. et hoc si res est in p̃tia. insti. de offi. iudi. i p̃in. Et idẽ debet fieri in actiõibꝫ criminalibꝫ. neqz enĩ in talibꝫ ẽ exe curtio differenda. ij. q. vi. anteriorꝫ. Fallit tn̄ ꝺ in q̃tuor casibꝫ. Primo cũ princeps ex vindicta fert seueri⁹ snias q̃ differt execution ad min⁹ p. xxx. dies. vt locus possit miscdie esse & si res exigat penitentẽ. xi. q. iij. cũ apd thes salonicã. Item cũ snia lata est in mliere p̃gnãte. differt enĩ vsq; ad tps partus. ff. de re iud. l. pgnantis. Item si capitalis snia est lata in suũ: differt execution q̃usq; reddi derit ratiocinia administratiõis quã gessit. C. de bo. p l. Item cũ q̃s est cõfessus de crimie & inde negat. retru dãt in carcerẽ. vt postea reducat⁹ apud acta audiatur. & iteret ꝙfessionẽ. Sũt et alij plures effectus sententie q̃ di mittũt ob breuitatẽ. Et nota fm Rai. q̃ regl'iter nec snia nec res inter alios acta vl' iudicata p̃iudicat alijs ex̃ de fi. instru. c. inter dilectos. Fallit tn̄ in mlis casibꝫ scz cũ cause ꝙnexe sunt. di. lxxxi. rannis. ij. q. vi. hec q̃ppe et ex̃ de accu. c. ad petitionẽ. Itẽ in cã libertatis. ff. de sta. ho. l. ingenuũ. Itẽ in cã filiatiõis. ff. de liberis agno. l. i. Itẽ q̃n q̃s p̃ns fuit & sciebat cãm agi. ff. de re iudi. l. se pe. Itẽ in q̃rela inofficiosi testamẽti. ff. e. ti. q̃ papinian⁹ Itẽ fm Ray. regl'iter nec snia nec alia res inter alios acta alteri ꝓdest. Fallit tn̄ ꝺ in certis casibꝫ. ℣ p̃mo in q̃re la inofficiosi testamẽti. ff. eo. ti. l. papinian⁹ Itẽ in re di uisibili. ff. si seruꝰ. ven. l. loci. ℣. competit. Item in cõi cũ pupillo. ij. q. vi. ℣. diffinitiua. Itẽ ꝓdest vbi res est cõis cũ fisco. hec habent ex̃. e. c. fi. Sublevat aũt snia scdm Ray. q̃tuor modis. P̃mo p appellatiõem. ij. q. vi. c. i. Et de hac dicẽ in se. c. Scdo p supplicatiõez. vt cũ lata est a principe vel ab alio a q̃ nõ lz appellare. xxv. q. ix. ve niam. Tertio p q̃relã falsi. vt si dicat lata p falsos testes et alias falsas p̃bationes. ex̃ de testi. c. sic nobis. Quar to per in integrũ restitutionẽ. extra de integ. resti. per to tum. Et dicit Buil. q̃ querela falsi habz locum vsq; ad viginti annos. C. de fal. l. Querela.

De litis contestatione. Capitulum. xiij.

Oe litis contestatõe di

cit Greg. ix. q̃ nõ p positiões & rñsiones ad eas sed p petitiõez in iure. ꝓpositã. i. in iudicio et rñsionẽ secutã litis ꝓtestatio fit. extra eo. c. i. Ubi dicit glo. q̃ litis cõtestatio exordiũ videliz litis siue cause p̃n cipiũ appellat. et vbi principiũ deest. nil põt supedifi cari. i. q. i. cum paul⁹. & cuiuslibz rei principiũ maxima pars ẽ. Et lz litis cõtestatio sit p̃ncipiũ. tn necesse est li bellum procedere sup q̃ quo fiat litis contestatio. vt extra de libel. ob. ca. i. Est autem litis contestatio negocij p̃ncipalis hincinde apud iudicẽ facta narratio & subsecuta responsio. siue negando siue cõcedendo. q̃ ꝺ est intelligẽ dũ vt fiat an tmo procedendi in cã. et ea intentiõe dire cte & ex ꝓposito. Un̄ si aliqs ꝓponat factũ coram iudice nõ ea mẽte vt rñdeat saluo iure suo & sine p̃iudicio nõ erit ꝓterea litis ꝓtestatio facta. cũ hec fiant nõ ad iudicia interrogationẽ lz motu ꝓprio. Cõtestatio aũt fieri debet interrogante iudice actorꝫ ꝓponẽte suã actionẽ. et reo re

spondente ad interrogatōem iudicis vt mos est. Ut ḡ
litis cōtestatio nō p̄cedit nihil valet q̄ agit. vt ex̄. c. c. i.
Et p̄t rō assignari p̄ positōes ꝛ rñsiones ad eas nō fit li
tis cōtestatio. Qui enī ponit aliq̄d dictū vl̄ factū, nihil
petit ab adūsario. nec oñdit per ꝟ se velle agere Et ita p̄
ꝟ nō posset fieri sñia absolutōis vl̄ cōdēnatōis cum nil
petitū sit p̄ positionē. ſz oñdit aliq̄d eē factū vl̄ dictum
vel promissum. et sñia sp formāda est ſm modū agendi
ex̄ de accu. c. qualr ꝛ q̄n. ad fi. et cōdēnatio nō est facien
da nisi ad ꝟ sit actū. ex̄ de or. cog. c. Cū dilect⁹. in fi. Ber.

Libelli oblatio. vtr̄ sit ō substātia ordis iudiciarij po
nit Bern. in glo. ex̄ de libel. obla. c. i. opiniōes recitat p̄o
et ℈. ꝛ ℈cludit randē q̄ mel⁹ videt ō iure canōico q̄ sit
de substia. Est aūt libellus scripta in q̄ cōtinet res q̄ peti
tur ꝛ cā petendi ꝛ nomē actoris ꝛ rei. vt ex̄. c. per totum
Et sp offerend⁹ est iste libellus iudici ꝛ per eū reo. vt ipse
reus deliberare possit. ij. q. ij. §. offerat. ꝛ in scriptis ℈z
dari ꝛ in principio litis. in modicis tñ causis scriptura
non req̄rit. vt. pi. q. i. Si q̄s cū clerico. Est aūt duplex li
bellus. s. postulatōis q̄ datur in ciuilibus questiōibꝫ. ex̄
co. c. i. Et accusatōis qui dat in criminalibꝫ actionibus
vt. ij. q. vij. c. per scripta. §. libellorum. Ber.

De appellatione. Cap̄lm. xuij.

De appellatiōe aliq̄d breuiter videndū est de q̄ cōfuse agit. ij. q. vi.
per totū. Et ibi dic̄ glo. summaria i p̄n. q̄stio
nis hec q̄ sequūt. Appellatio est ꝓuocatio inq̄ sñie q̄re
lam cōtinēs. tñ etiā in bis q̄ ex̄ iudicū agunt: appellat
vt in electiōe. ex̄ de appel. c. ꝓstitutis. Circa appella
tionē ḡ p̄o q̄rit vtr̄ valeat statutū seu ordīamētū alic⁹
municipij q̄ nō possit appellari nisi ad iudicē illi⁹ loci:
et vid̄ q̄ sic. q̄ statutū est q̄dā ꝛsensus ꝛ pactū ciuiuꝫ
illi⁹ loci vbi fit. ℈z ꝓstat q̄ q̄s p̄t remittere per pactuꝫ
ius appellandi. C. ō temp. appel. l. fi. ergo ꝛ per statutū
tollit ius cōe in illo municipio. ff. cōia p̄di. l. venditor.
Sed ℈ñ est rei ⁊itas Et rō est: q̄ iurisdictio collata in
iudicas appellatōe per legē vl̄ p̄ncipē. nō p̄t tolli vl̄ mi
nui per subditos. di. xxi. c. inferior. imo p̄ponit ncēitare
obseq̄ndi. ex̄ ō cōsti. c. eccl̄ia. Jā enī ex ꝟ videret enerua
ri iurisdictio imperij ꝛ romāe eccie ꝛ vires p̄ncipal' nego
cij exhauriri. C. de p̄ci. impera. offe. l. ij. Circa q̄ nulla
ꝓsuetudo valere p̄t. ex̄ ō cōsue. c. i. Jtē pactū litigatoꝝ fa
cere p̄t q̄ appellatiōi gnal'r renūciet l' remittat. ex̄ ō ap
pel. c. ij. ḡ nec p̄ statutū. Jf tle statutū eēt diminutio iu
risdictōis et libertat⁹ eccie et imperij. ꝛ tō ipso iure nul
lū. ꝛ hec est veritas: q̄ in omibꝫ semp intelligit ius supe
rioꝝ exceptū. extra ō iureiur. c. venientes Sz municipes
nō condēdo legē bñ p̄t renūciare appellatiōi. vt notat
innocēt⁹ i dicto. c. venientes. Sz q̄d si aliq̄s appellat
simpl'r dicens. Ego appello a tali vr̄o p̄cepto: nec dicat
ad quē. Respondit specu. q̄ valet Et intelligit appella
re ad p̄ximū superiorē. ff. ō appel. l. i. Jmā in dubijs non
est a iure recedendū. Hoc aūt disponit ius vt gradatim
appellet vt ex̄ eo. dilecti Et idē si non dicat appello: sed
subijcio me sub protectiōe sedis apostolice vel alterius
iudicis appellationis. habetur enim p̄o appellante.

Licet aūt appellatio §. I.
sit cōmune remediū. tñ i mltis casibꝫ reiect. p̄ō si nō
sit interposita infra decē dies. C. de appel. l. vlt. Sed ho
die currit a die sñie vt ibi notat. q̄ tēp⁹ ꝟ q̄ntū ad sui
initiū ē vtile: vnde nō currit nisi a tpe suiet a tpe currit
quo agere p̄t. ℈z q̄ntū ad progressum est ℈tinuū. ij. q.
vi. anteriorꝝ. Un̄ spontanea appellatiōis obmissio pur
gat sñie turpitudinē. vt notat ex̄ de offi. dele. c pastoral'
ita q̄ post lapsuꝫ decē dieꝝ. etiā si iniusta sit sñia. execu
tioni mandat. lapsus enī termini renūciationē inducit
ff. de acq. here. l. q̄dām. in fi. et ꝟ nisi iusta cā eratꝫ vl̄ alia
restitutionē ad appellandū indulgeat. ff. de mino. p̄ to.
Nec p̄t iudex ꝟ tps decē dieꝝ ad appellādū statuꝫ et
tps anni vel biēnij ad p̄seq̄ndū ipsam. ꝛ tps restituōis
in integꝝ ℈cessum minuere: vt notat ex̄ de appel. cū sit.
et idē ſm di. in oī dilatōe q̄ dat sine ministerio iudicāt⁹
vt notat ex̄ ō re iu. li. vi. q̄ indultū iure bñficij nemi
est auferēdū. hinc est q̄ si iudex mādat alicui vt soluat
aliq̄d vel faciat infra decē dies licebit ei appellare Unō
licꝫ sñia sit sub ℈ditōe data. vl̄ etiā ad terminū maioꝝ
q̄z decē dieꝝ. dz tñ appellare infra decē dies. licꝫ ℈ditio
in sñia adiecta nōdū exhibeat. ꝛ termin⁹ nōdū aduenerit
ff. q̄ñ appella. sit l. i. Non enī p⁹ decē dies licebit appel
lare vt notat ex̄ de appel. c. p̄terea. ꝛ ibidē notat Inno.
Sz cū dat ita breuis termin⁹ in q̄ nō p̄t deliberare ad
plenū ꝛ sic incidere p̄t in prompti periculū. vtputa triuꝫ
dieꝝ. vl̄ al⁹ minor decē dieꝝ. q̄ termin⁹ modicus appel
latur. tūc licebit ꝫa breuitate termini appellare. ex̄ de di
la. c. i. et hoc nisi ex cā minor dare. q̄ tñ cā est in dilatōe
exp̄menda vt notat in dicto. c. i. Scōo nō appellat a
iudicio mēcanice possessiōis. ſz ſm canōes appellari
possit. ex̄ ō resti. c. significauit. Jtē nō appellat ſm leges
ab infloc utoria l' ab aliq̄ guamīe añ sñiaz. C. q̄z appel.
nō recī. li. ij. nisi in casibꝫ ibi notat. ſz i iure canōico lic⁹.

Tertio nō appellat a mero executore. ex̄ de appel. c.
nouit. nisi modū excedat vel citr̄ exequat vt ibi notat.
Quarto nō appellat a creatōe mūer̄ vel noiatōe: q̄ō
est vtilitate tñ priuatū. vt tutela ꝛ cura. ff. q̄ñ appel. sit
l. i. §. si q̄s. ſz a probatōe executōis pōt appellari. vt ibi.
in alijs aūt mūeribꝫ publicis aūcte ꝛ vtilitate. est secus
Quīto nō appellat a criminibꝫ enormibꝫ: q̄ legunt. ff. de
appel. l. ꝓstitut⁹. q̄ō intelligē vt ibi notat. Jtē in hereti
co nō appellat ex̄ de hereti. c. vt inq̄sitōis. li. vi. Item in
raptore femīaꝝ. C. de rap. vir. l. i. Jtē i falsatore monere
et in eo q̄ fec̄ aliquē de custodia exire. C. de fal. mone. l. i.
Jtē i aliq̄bꝫ alijs crimibꝫ in q̄bꝫ leges p̄hibēt spēalr ap
pellare. vt ex̄ de elec. c. cū in cūctis. Sexto nō p̄t appel
lari ꝓpter naturā cause. s. cū res dilatōem nō recipit. vt
puta ne testamētū aperiat. ne inscript⁹ heres in possessi
onē mittat. ꝛ ne pign⁹ vēdere liceat. ꝛ q̄dā alia q̄ habēt
ff. de appel. recī. l. fi. Et idē videt dicendū in casibꝫ i q̄bꝫ
summatim cognoscit. puta in alimētoꝝ exhibitōe et in
alijs casibꝫ q̄ celeritatē req̄rūt. cal's desiderāt. licꝫ q̄dam
aliter dicāt. Septimo regl'riter null⁹ criminōsus ap
pellat q̄n̄ tria intereueniūt ſm azonē. s. q̄ sit ℈uict⁹ ꝓfes
sus ꝛ argumētꝫ supat⁹. ff. q̄z appel. nō recī. l. ij. ſz aliquo
istoꝝ deficiēte p̄t appellare ipe vl̄ al⁹ p̄ eo. ff. c. l. nō tñ.
Nota tñ q̄ si noīe alic⁹ q̄s appellat. siue in ciuili siue in
criminali. si is p̄ q̄ appellat ratū hēat: dz ratificare infra
tps appellatōis interponēde. Et q̄ dicit ē de ꝓfessiōe
intelligit de ꝓfessiōe spontanea nō in tormētis nec ver
rore tormētoꝝ facta. vt in dicta. l. ij. Sz vidē q̄ ꝓfessus
in iure canōico nō appellet. q̄z ꝓfessio i iure facit notori
um. ꝛ a notorio nō appellat. ex̄. c. cum sit romana. ꝛ hec
opi. videt innui. ex̄ de appel. c. romana. li. vi. Sz ℈ius
pot⁹ p̄t ex illo. c. haberi. vnde iure canōico ꝛ ciuili consi
tens appellat si iustā appellatōem faciat. i. iustam cām
inferendo. puta q̄ error̄e vl̄ ꝓpter territionē tormētoꝝ
vel q̄ ꝓfessionē expositā declarare intēdit. l' aliq̄d aliud
rōnabile. vt. ff. de appel. l. creditor. al's si a sñia sup con
fessiōe lata appellat absolute sine exp̄ssione cause nō au
dit. vt dic̄ archid. e. ti. romana. li. vi. Ocauo nō ap
pellat debitor fisci seu reipublice. C. q̄z appel. ſ recī. l. fi.
Jtē officialis crīmalr cōdēnatus a suo iudice: eo q̄ i
officio suo male se habuisset nō appellat. C. e. ti. l. nulli.
Item nō appellat debitor ex calculo fiscali vel ex tribu

toria functione.et ex alio casu qui oms leguñ.C.qñ ap
pel.ñ ra.l.abstinẽdũ. Itẽ delinqns a pena delicti nõ ap
pellat:q3 pene certe singlor delictor ff.ff. de ỹbo.sig.l.
vere cõtumax nisi veniat iudice sedẽte.p tribunali. vel
nisi ex iusta cã venire impediat.vt.ff. de re iudi.l.contu
macia. Ficte aũt cõtumax appellat. Vere aũt cõtumax
dicit.cui iudex pcepit vt adiit.vt notat.C.quõ 7 qñ iu.
l.cessante. Itẽ qñ plonalr est citat9 sed 7 cũ citat9 rndit
se nõ venturũ.nõ est dubiũ q ẽ vere cõtumax.vt notat
ff.de appel.l.cũ qui. S3 ficte cõtumax dr qñ nõ fuit. in
uẽtus puta citat9 ad domũ.vt ibi q casu tps appellãdi
a die a rpe scie cõputat.et h intelligẽ ĩ contumace absen
te. Contumax aũt psens puta ĩ non exhibẽdo audit ap
pellãs.ff.eo.l.creditor. Ş. iussus. Dic tñ q ĩ h audit ap
pellãs cõtumax.s. vt cam ad superiorẽ trãsferat. nõ vt a
snia excõicatõis releuet.vt ex de sen.excẽ.p tuas.ĩ glo.ij.
Itẽ nõ appellat q in iudicio se.pfiteť.nõ appellatur.ff.
qby appel.nõ lz.l.ij. S3 ex iudicũ nõ suffiat renunciatio.
nisi cũ pacto cõueniat cũ adũsario se nõ appellaturz. Cõ
tẽpo.appella.l.fi. Itẽ nõ appellat a ỹlegato.qñ delegãs
phiber appellationẽ.vt si dicat appellatõne remota.qõ
tñ sol9 princeps facit. Et idẽ si papa ex de offi.delc.c.sup
questionũ.q tñ casu solũ friuola appellatio interdicta.p
hibet.vt ex de appel.c.sup eo.ĩ glo.i. Uñ nihilomin9 a
guamie appellatoit. q3 tũc nõ ỹ rescriptũ lz ỹ iudiz ma
licia appellat.vt nõ.ij.q.vi. Ş.biduũ. Itẽ nõ appellat.p
ter auctẽ iudicantiũ vt a pncipe.vt in dicta.l.ij. Itẽ a
ienatu.i.a tota senatoz ceru.fm azo. Itẽ a pfecto prorto
vt.ff.ỗ off.pfec.pro.l.i. Itẽ ñ appellat ab arbitrio.quia
nlla ẽ ei9 suia. 7 ỗ arbi.l.ij. S3 fm canões pt a snia ar
bitri supplicari.vt.ij.q.vi.a iudicib. Itẽ ñ valz si appel
let a correctõe.ex ỗ appel.c.reph̃sibilẽ.ĩ fi.7 h nisi modũ
excedat. Itẽ nõ appellat a citatõe.ex.e.cuz parati.nisi a
breuitate termini appellet.vl nisi fiat citatio ỹ formã ca
nõis.ex ỗ rescrip.li.vi. Itẽ nec lz tertio puocare.i.appella
re.ex de appel.c.directe. In cãu tñ sel tm appellat.vt ĩ au
ten.de sacrosan.eccle.Ş.si qs. Itẽ nõ vz appellatio ỹbo
ten9 fcã seu viua voce. S3 dz fieri ĩ scpt.ff.e.l.i. nisi fiat
cadẽ die 7 iudice ĩ cadẽ figura iudicij exrte.7 tũc ñ optz
in scptis appellare.qõ ex vsu iure legũ. S3 iure canonũ añ
snias appellãdo nõ vz appellatio in eodẽ die etiã fcã. nisi
fiat in scptis.qm nõ valz nisi cã inferat. Uñ g dr q vi
ua voce pt appellari.itelligit a snia diffinitia ĩ q ñ optz
insert cam. S3 si in appellatõe fcã ab interlocutoria iu
dicis viua voce appellãs ỹboten9 exprmat cam legitimã
nõ video cãz qre ñ valz. Itẽ ñ valz appellatio añ sniam
nisi cam probabilẽ cõtineat. vt.ff.e.7.c.vt debit9.eo.ti.
Itẽ ñ pcedit appellatio si iudex reuocat guamẽ a q ap
pellat.vt ex e.cũ cessãte. Dic tñ inno.q iudex ñ pt reuo
care snĩam interlocutoriã p9 decẽ dies sine lnia illi9 p q
data ẽ. h añ decẽ dies pt nisi appellãs aliqs fecisz expẽ
sas.q3 tũc nõ pt nisi pus ei reficiant expẽse eis cui ñ re
stituz ñ vid3 reuocatũ guamen plene. Appellatio etiaz
nõ pcedit si penitear appellãtes. Itẽ dicũt aliq q ñ valz
Apostoli. appellatio nisi sint petiti apli.ex.c.eodi.li.vi. S3 dic q ñ
est de substãtia appellatõis petitio apliorz q3 pñt peti in
fra.xxx.ex eo.ab eo.li.vi. Sed si ifra.xxx.dies.a die late
snie cõputãdos. nõ a die petitõis apliorz ñ petant. vid3
deserta appellatio. C. de appel.l.qm nonulli. Itẽ nõ valz
appellatio si deficat ĩ forma. vt q3 nõ cõtinet a q adũsus
quẽ 7 a q snia. vt in dicta.l.i. Itẽ nõ valet si nõ interpo
nit.coã eo a q appellat qõ fieri dz. vt.ff. de appel.l.cum
ãdã. nisi qñ ei9 copia hri nõ pt. q3 interim etiã tẽpa ap
pellatõis nõ currũt. 7 nisi ei9 violẽtia timeat iuste vt in
dicta.l.cũ ãdã. Tũc ei q appellãte reputat dũmodo pu
blice prestet.vt dicta.l.quidã. S3 7 tũc vid3 q ñ teneat
appellatio licet metuat ei9 violẽtiã si coã eo nõ appel
latur cũ copia de eo hri nõ pt.ex.e.c.fi.secus tñ de ỹsue
tudie obtuat.pt tñ iudex ad quẽ appellat aduti.et coã
eo appellari. Et dic vt plene notat ex de appel.c.appel
lario.li.vi. Itẽ nõ valz appellatio si inf pellat ad iudicẽ
inferiorẽ vel turisdictiõem equalẽ hñtem. Debet enĩ ad
maius tribunal appellari. di.xxi. inferiores. Jt licz sit ma
ioris ad quẽ appellat.tñ nõ est iudex cõpetẽs inf ipos
litigãtes. vt appellat ad metropolitanũ prouincie: cui
nõ subsunt litigãtes. nec iudex a q puocat.xi.q.ij.c.i. de
offi.iudi.dele.c.pastoral. Itẽ nõ vz appellatio si nõ fiat
ex ordine.7 gdatim.ex.c.c.dilecti.omissis tñ mediis ap
pellat ad pnapẽ. Itẽ dicũt nõ valere qñ snia a q appel
latur est nulla. Sñ ex h nõ videt iudiciũ ỗuolutũ ad iu
dicẽ appellatõis. imo prim9 iudex pnũciat 7 cognoscit
C.quo 7 qñ iudex.l.si pses. S3 verũ ẽ q valeat appellato
et q iudex appellatõis de nullitate pt cogscere.q3 7 si ñ
pncipalr.tñ incidenter de nullitate q̃rit. Hoc tñ est vez
si in appellatõe de nullitate fit mẽtio. vt ex de appel.c.
coꝛdi.li.vi. De qua q̃dẽ nullitate 7 p9 decẽ dies. 7 qñcũ
q3 pt obiici et cognosci. hẽs ex ỗ offi.iudi.dele.c.pastora
lis. Ş.q3 vero. Et fm ottonẽ. tanto tpe pt obiici de nulli
tate. quãto tpe durat actio cui9 noie iudicatũ fuit. Põt
quoq3 obiici ỗ psonã iudicẽ ad quẽ appellat q est excõi
catus interdict9 vel suspensus vel infamis vl q eius iu
risdictio est finita. 7 alia q possent obiici ỗ iudicẽ cause
pncipal de q̃by dicat specu.in ti.ỗ iudi. Itẽ nõ vz appel
latio si appellat ab electione vt nõ fiat. ex de elec.c. cosi
derauim9. S3 vt ñ fiat nisi canõc.hñ valet vt ibi. Item
prohibendũ est appellare a dilatiõe iuramẽti necessarij
vel iudicial. Sũt 7 alij casus qs notat speculator in ti.
de appel. Ş. Item. Et dic q iudex appellatõis tenet se
qui leges tpis puoz siue loci. vt notat.xij. dist.c. Illud.

Que sunt ptes iudi .Ş.II.

cis a q appellat.si sibi videt q appellatio sit frustrato
ria. Et sup h distingue q3 aut euidenter apparet q sit ap
pellatio legitima.aut q sit frustratoria 7 illegitima.aut
dubiũ est de hoc. Primo casu est deferendũ.als q nõ
defert.punit fm leges pecuniali.in.xxx.pondo auri. vt
C.eo.l.qñi. S3 fm canões deponit ab officio.ij.q.vi.de
creto ex de appel.c.de pore. Et nihilomin9 oĩa attẽptata
in pñtinũ statũ. reuocat iudex appellatõis ex suo offi
cio.ex de iureiur.c.veniẽtes. q3 nil est innouandũ appel
latione pendẽte. Scõo cãu nõ dz iudex ei deferre. extra
e.c.cũ appellatoib9.li.vi. vnde ea nõ obstãte excquat q3
uis iudex appellatõis possit ꝛtractare qõ actũ ẽ. vt no
tat.ij.q.vi.ad romanã. ibi videas. Si enĩ iniuste appel
lationi deferet nõ esset reuerẽtia. S3 malicia 7 imprudẽcia
7 sic teneret.ff.de cuic.l.si q imprudentiã. 7 faceret litem
suã. vt insti.ỗ oblig.que ex quasi delic.Ş.impij. In ter
tio casu debet deferre. ex.e.cũ speciali. pt vti cautela ver
boz q legit 7 notat eo.ti.cuz cessante. Dicendo videliz
admitto.si 7 inq̃tũ ỗ iure debeo. Et nota q cũ petũt
apli.si nõ defert appellationi. dicit iudex. appellationi
nõ defero et apostolos refutarios concedo. Põt etiã iu
dex cũ petunt apli sumere sibi dilatõem ad cogitandũ
seu deliberandũ q̃s apl9 dare voluerit. Si autez de
fert appellationi. debet dicere. appellationi defero. 7 cũ
petunt apli dicere. apl9 reuerentiales concedo. Quan
do vero appellat a snia. sed ĩ absentia iudicis. vt quia ti
met ne eũ ledat. tunc appellat coã aliq honesta psona
et dantur ab ea psona q nullã iurisdictiõez hz in ea. apo
stoli testimoniales. Itẽ nota q ab vna et eadem snia
vtraq3 pars pt appellare. qñ scz illa snia ptinet diuersa
capitula. vt in ca. Raynutij9. ex de testa. Consuetis eius
tunc quelibz pars appellare a snia q̃tum ad illã partẽ

que facit contra eam. ꝛ in alijs approbare eã. vt ꝯbi gra
Si iudex det sniam diffinitiuã pro vna partiũ cuz hoc
q' alia ps ꝑ quã sentẽtiatũ ẽ nõ teneat ei reficẽ expẽsas
litigũ facti. vt qz habuit iustã cãm litigãdi ꝓpt materiã
valde dubiã ꝑt ista pars pro qua est data. sententia ap
pellaret: quo ad hanc partem. scz a grauamine expensa
rum sibi non reficiendaruz. et alia pars quo ad senten
tiam data contra eam.

Que sint ptes iudi .§.III.

cis appellatõis in inhibitõibꝫ fiendis. Et circa hꝫ dicit
speculatoꝛ valde plene in ti. de appel. §. de officio. Sed
tu dic breuiter q' ꝓstituto appellatore corã iudice appel
latõis añ oĩa facienda ẽ fides de sua appellatõe. alis au
diri nõ dz. nec ad citationẽ vl' inhibitiõez est aliqtenus
procedendũ. qz nõ ꝑt dicta cause negociũ ad eũ devolutuz.
nisi ꝓstet appellatõem interpositã. ex d appel. c. romana
li. vi. Uñ tanẽ sit iudex incopetẽs nihil valet qd agit.
appellatõe aũt corã eo exhibita sicdem apparet inter
posita añ sniam. nec est sibi cã inserta. tũc nedũ qd inhibe
at sed nec sup hꝫ citat ptes. imo oĩno reuocat vt in dicto
ca. romana. Et idẽ si sit interposita a diffinitiua ꝛ appa
ret q' sit facta in casibꝫ a iure ꝓhibitis. ex ꝯ appel. re. l. fi. Uel si facta est ab eo vel ab eis a quibus
appellare nõ lz. nã in his casibꝫ nõ est ad aliud procedẽ
dũ. sed reuocanda. appellatio. ff. de appel. reci. per totuz.
Si aũt de pdictis nõ apꝑet. lz dubiũ sit. tũc debet par
tes citare. qz de vno quoq; negocio pũtibꝫ gtibꝫ tẽ. ff. de re
iudi. li. vno quoq;. Et appellato nõ cõparente ꝑt iudex
inhibere nã ꝛ pnũciare ꝑt iũ cã fm azo. alterã pte absen
te. vt ipse notat in sũma eo. ti. glo. penulti. Sz partibus
psentaliꝫ ꝓstitutis sicdẽ obijciat q' appellatio a guami
ne nõ ꝓtinet cãm legitimã. vel q' appellatio a guamine
vel a diffinitiua non fuit interposita infra. x. dies. ꝛ alia
oppositio hmõi sic opponat. q' causę negociuz nõ est ad
appellatiõis iudicẽ devolutũ. tũc nõ est inhibitio facie
da nisi pars ꝓstiterit cãm ad se delatã. vt i dicto. §. si ꝯo.
Nã iudex appellatõis nõ dz aliqd pcipe. nec iudex infe
riozꝫ dz executoz retardare q̃ siqz ꝓstet q' ad eũ sit devo
luta iurisdictio. vt ex de rescrip. c. dilect. Et idez si dicat
appellatũ. vel a diffinitiua in casibꝫ phibitis. s. sup noto
rio. vl' ꝯ q ꝓcessus ẽt sibi. Tũc enĩ qz ex ĩspectõe appel
latõis nõ pz de iusta appellatõe vel iniusta. nõ dz inhi
bere nisi postẽ cognoscere cepit de pdictis. vt de appel
c. romana. li. vi. Uñ aũt appellatũ est ante sniam. obij
ciatur q' nõ est emissa ex cã pbabili. tũc si appeat paten
ter pbabiliꝫ puta in iure exhĩssa ꝑt inhibere antequ ꝓgno
scat an sit ꝯa. vt ex de appel. c. nõ solũ. li. vi. Et inhibitõe
facta nil est innouandũ. ex vt lite pen. nil inno. c. i. ꝛ tõ re
uocandũ si innouet. Sz si dubitat an cã sit pbabiliꝫ non
dz inhibere donec incipiat cognoscere vt in dicto. c. roma
na. Dec aũt cognitio videt cõsistere vt sufficiat sup hoc
mittere iuriũ. que dẽ lis ꝓtestatio fit in cã appellatiõis.
etiã vna pte absente. Circa reuocatoꝛez ita qz ei' qd in
nouatũ est a die diffinitiue sniꝫ. siue añ appellatoz siue
post. sp est q' appellatõis iudicẽ reuocandũ. vt i dicto. c.
non solũ. Illa ꝯo q̃ innouant post appellatoꝛez añ sniaz
interpositã nõ revocant donec ꝓstet cãm i appellatiõe
inserta esse veram nisi tal' innouatio fieret post inhibitoz
legitimã. qz siue cã in appellatõe inserta sit vera: siue nõ
est revocanda vt ibi dz. Appellatiõe aũt interposita ab
aliq̃ actu vel guamine extra iudicialia nõ dñt revocari
innouata q̃uis de veritate cause iudex appellatõis cog
noscere cepit. Nec ꝓpter hꝫ officiũ primi iudicis impedit
quin illud exeq̃ possit. Uñ nõ pdest cause insertio nisi d
eius ꝓbitate ꝓbet. vt notat archid. in dicto. c. romana. po
terit tñ ad finẽ. Hinc est qd dixit Inno. q' a tali guami
ne extraiudiciali vl' actu. vt est electio. ꝓmissio. ꝓsentia
tio ꝛ hmõi. nõ est necesse infra decẽ dies appellare. quia
salua ẽ sibi ois exceptio ꝛ omne ius q̃uis no appellaret
vt ipe notat ex de his q̃ fi. a maio. par. ca. c. ij. Et idẽ spe
culatoz. in ti. de appel. Sz hodie iure nouo infra decem
dies a talibꝫ opꝛz appellare. postea ꝯo nõ q̃ via appella
tiõis. lz q̃ ꝯdictoz ꝛ alia remedia ꝓ̃ revocari. ex. c. cõ
certationi. li. vi. ad instar snie arbitrꝛ q̃ nõ lz appellari
ꝑt tñ ei cõtradici ꝛ opponi. acetiã supplicari. vt notat
ij. q. vi. a iudicibꝫ. §. i. De ꝓsecutõe vl' nõ ꝓsecutõe cau
se appellatiõis. circa hꝫ dic. q' termin' ꝓsequẽde appella
tionis est triplex: Primꝰ q̃ statuit ad iter capiendũ. ex ꝯ
sen. ꝛ re iudi. cum eã. Secꝰ est ad ꝓsentandũ iudici vt
in. c. cũ sit romana. de appella. et hi duo sunt ab homĩe.
Tertiꝰ statuit a lege. s. annꝰ vl' biennii. Primꝰ q̃ termin'
et secꝰ ꝑt ꝓfigi ꝛ limitari tã a iudice q̃ a pte. ex. c. c. ob
late. ꝛ. c. romana. li. vi. et tũc tenet appellãs ꝓsequi cãm
suã infra terminũ sibi ꝓfixũ. vt ibi dz. q̃ si ñ faciat pro
cedit. et fit vt notat in Clemen. sepe. de ꝯbo. sig. in glosa.
Si vero nec a iudice nec a pte assignatꝰ ẽ termin' tunc
licet ap̃pellatoz etiã añ finẽ anni vel biennij impetrare
iudicẽ et causam appellatiõis corã q̃ appellãs teneat
comparere ꝛ cãm prosequi. vt i dicto. c. abbate. nisi appel
lans impetrauit iudicẽ vt suspectum recuset et nisi pma
ture fuerit ab appellato iudex impetratus.

De modo agendi sine figura ꝛ strepi
tu iudicij. Capitulum xv.

Oe iudicio agendo si

ne figura ꝛ strepitu iudicij. Sciẽdũ q' aliqñ
cõmittitur cause cũ a diuersis q̃undã termi
noꝝ. aliqñ dz q' cogscant sine figura et strepitu iudicij
aliqñ sũmarie. aliqñ simpliciter ꝛ de plano. aliqñ de facto.
ꝯba singla sic declarãda. Quo intelligat verbuz simplr.
Nota q' istud verbũ simplr remouet intricationem ordi
nis iudiciarij. ꝛ fm hꝫ iudex remouebit dolosas ꝛ mali
ciosas protelationes et exceptiones. sed bona simplicitas
te canonica protelata procedit in iudicio fm Pau. in de.
dispendiosam. de iudi. Simpliciter

Item istud verbũ de .§.I.

plano exponit fm Pau. in dicta de. dispẽdiosam. i. sine strepitu iudicioꝝ. ꝛ vt iudex nõ compellat pro tribunali
sedere. ꝛ in foro ꝛ loco cõsueto. lz in domo vel alubi co
gnoscere possit. ꝛ diebꝫ feriatis ob vtilitatẽ q̃ hoĩm. vt. ff.
quis oz. in bo. pos. fuer. l. ij. libellus tñ offerꝛ. ff. de adul
l. miles. §. sepaginta. Et pbatões plene recipunt de. iudi.
c. nouit. fm Pau. ibi. Bar. ꝯo hꝫ verbũ in extrauaganti
ad repmẽdã multiplr capit. tractãs q̃ cause agitari pos
sent de plano. ꝛ qd importet hꝫ verbũ ꝓducẽs. q' si cã ẽ
vilis. qz de vili. vl' leui materia vl' vilium ꝑsonaꝝ. ꝛ tũc ac
cipitur de plano. q' iudicet nõ sedendo p tribunali. ꝛ sic
nõ in alto loco cognoscit. Itẽ imporꝛat q' non fuerit ibi
alius iudicioꝝ lz sine libello ꝛ aliꝰ solẽnitatibꝫ cogscat
veritas. vt notat bar. in dicta extrauagãti in ꝯbo d pla
no. Sufficit enĩ q' talis qual' narratio seu petitio scõm
bal. in l. nec quicq̃. §. de plano. ff. de offi. pcõsul. Si ꝯo
causa est guionis ponderis. ꝛ tũc dz agitari cã plene et
solenniter cognita veritate. l. iudicis. C. d iudi. qd tamẽ
fallit in qbusdã casibꝫ q̃ notant in. c. nouit. de iudi. Dicẽ
tñ bar. in dicta extrauagãti q' nõ est necesse q' iudex sez
deat pro tribunali alto. sed in camera potest fieri. et sic
non fuabit ea q̃ sunt de leui solẽnitate. Unde pcedit
tunc in feriis inductis in vtilitatẽ hoĩm. Et hꝫ qñ tota
causa dz agitari de plano. Si vero q̃rat de aliq̃ articlo

et tunc si querik an possit pcedi z quõ. Dicas q talis ar/ticul⁹ agitari poterit de plano. hoc est iudice nõ sedente pro tribunali. et die feriata. ob vtilitatem hominũ. vt p bar. in dicta extrauagãti. in verbo plano.

Sine strepitu.

Quomõ intelligaf .§.II.

verbũ sine strepitu iudicij. Nota quicqd dicat bar. in dicta extraganti. Dicas fm Pau. in dicta de. dispendio sam. q hñ dz sine strepitu iudicij. tunc iudex rep̃met ad se ꝓphisticas cauillatiões. et pniciosam iuris solennitatẽ et de plano ꝛsiderabit. arg. c. dilecti de iudi. z ita notat bostiẽsis in. c. ea que. in. §. q si abbas. de sta. mo. Repel/lit etiam exceptões z appellatiões dilatorias et frustra/tonias. z lupfluã multitudiez testiũ refrenabit. Et fm b̃ dabik libell⁹. fiat iuris ꝛtestatio z alia substãtialia obser uabunk. sed in nõ substantialibus iudicis officiũ exube rabit. nec p eorum obmissionem viciabitur pcessus.

Sine figura.

Item quõ intelligaf §.III.

verbum sine figura iudicij. Quid ãt sit figura z quõ ca piak p doc. in cle. fepe. de ẏbo. sig. et licet hẽat iniustas si gnificatões. tñ hic accipik p actu examinatõis z decisio nis cause. Figura g iudicij ẽ q pres sine pacto sui ordiez debitũ z debitã ꝓsitionẽ. et ex hac figura iudicium ca pit suũ esse. et suã subiam. Dicas qcqd dicat glo. z pau/lus in dicta. cle. dispendiosam. q p hec ẏba sine figura iudicij iudex releuak ab oi figura z forma iudicij indu cta a iure ciuili. et tenek observare oẽm formã et figuraz iudicij inductã de iuregentiũ seu naturali. de qby loqui tur dicta de. Sepe. Et est p b̃ necesse. Primo q ps citek vt pz in. c. Pastoral. de iudi. qz z b̃ de iure nãli. Secun do necesse ẽ q plone legitimenk. vt pz in dicta extrauagãti als esset absurdũ q sco alteri⁹ nõ bñs mãdatuz alter lederek. Tertio reqrik petitio iz ñ forma libelli. Uñ suffi cit simplr petitio in scptis vel voce q̃ suffiẽ q ꝓcedat so lam narrationẽ nõ ꝛclusionẽ. Quarto dicas q ad impe diendũ pcessuz in tali cã poterit opponi exceptio rei iu dicate vl finite. qz de iure nãli nõ est vt bis iudicek. Po terit tñ iudex tũc repellere exceptiones. q̃ magz differũt et frustrãtur cãm ꝑz veritatẽ ipam respicãt fm bar. ibi nõ tñ cognoscet sil de exceptõib⁹ determiatoriis et pem ptoriis vel ordine ꝓpostero. vt est casus in. c. exhibita. de iudi. Quinto dicas q in talib⁹ casib⁹ pcedek diebus feriatis in vtilitatẽ hominũ ꝛc. Sexto cõdude q in tali causa lis nõ est ꝛtestãda. qz ꝛtestatio est solennitas ciuil eo tamẽ casu quo merita cause tractari incipiunt. vt qz ꝓponunk exceptiões pemptorie. vl fiunt positiões et ar ticuli b̃ lis ꝓ ꝛtestata. vt b̃ in. c. i. de elec. in li. vi. z ibi glo. Septimo cõdude q iurãdũ est de calũnia. ne veri tas occultek. C. de iura. calũ. l. iij. Et est necessariũ q ꝓste x̃ de iuriuꝝ. c. z si x̃ps. et Exo. xxij. Octauo ꝛclude q lz iudex in tali cã debeat abbreuiare dilatões. nõ tñ sic q̃n probatões necessarie admittank fm bar. Nono condu de q in tali causa testes debent iurare et iurabũt parte ꝓsente. Decimo dicas q i tali cã nõ potit acto⁹ petere a notario q edat instrumẽta. qz b̃ est solũ prohibitũ iure ciuili. lz etiã naturali eqtate. Undecimo dicas q in tli cã nõ reqrik cõclusio. nã statim cũ li quat iudici accusatio. p̃t sententiare absq alia cõclusio ne. vt pz in illa snia. iij. Regũ. iij. nec est necesse dare ter minũ ad allegandũ. Duodecimo condude q in tali cã debẽt partes citari ad audiendũ sententiã intelligitur specialr z limitate ad hoc. et sufficit citatio nõ pempto ria z vnica z nõ tres. Tredecimo condude q b̃ casu nõ requirunk solennitates circa sententiã que a iure posite sunt. vñ nõ est necesse q feratur iudice sedẽte pro tribu nali. z valebit etiã si sit lata pte p̃sente vel absente.

Sũma/rie.

Qualr intelligaf .§.IIII

istud verbum summarie. Circa ordinẽ procedendi con clude q summarie debet intelligi. id est breuiter. ita tñ q totam substantiã comprehendat. l. i. ff. de re iudi. vn de in processu nil de substãtialib⁹ debet obmitti. z ideo libellus debet esse ita bene formatꝰ: sicut cũ ordinarie p cedik. ff. ad exhibẽd. l. iij. in pn. Item ꝛtestatur lis. Item sententia diffinitiua dak. Quatur tñ istud verbuz effe ctum. qz licz alis nõ possent dilatões abbreuiari nisi cã cognita. tñ in his abbreuiãdis illa sola cã est sufficiens. scz q debeat agitari summarie nõ tñ ita possent abbre uiari dilatões vt pbatões legitime pereant. tñ hoc cẽt impedire cause cognitõem qõ nõ pt: cuz cause cognitio sit de substãtia iudicij. C. de sen. l. prolatam. Si tñ excep tiones q̃ opponũtur in hoc iudicio reqrunt altiorez in daginẽ et tunc si possunt p aliud iudiciũ examiari: nõ admittunk p iudicẽ. sed in alio iudicio reseruabũtur. vt in. l. de testa. ff. ad trebel. Si ẏo in alio iudicio examina ri nõ pñt et tunc in illo examinabũtur. vt. l. iij. §. ibidez. ff. ad exhibendum.

De facto.

Qualr intelligatur .§.V

verbũ de facto. Circa quod dic. si dicak. pcedas de facto scz eo mõ videliez manu regia. l. ij. in princ. ff. de re iu/di. et sic omissa omni iuris solennitate. non aũt q iura alterius vllo modo ledantur cõtra naturalẽ equitatez. vt tenet bar. in extrauag. in verbo videbik. tamen ipse bar. in cõsilio. cxij. dicit q sensus est q sine cause cogni/tione z sine pbatõib⁹ deueniak ad sniam. fac etiã quod ipe notat in. l. si societatẽ. §. arbitroz. ff. p socio. Bal. ve ro in. l. solã. in fi. C. de rest. dicit q q̃n iudex hz arbitriuz de iure et de facto. tunc nõ potest credi testi reddẽti ma lam causam seu nullã. si tamen esset ratio persuasiua z non plene posset ei inhercre. arg. c. statutũ. §. assessorem de rel crip. libro. vi.

Quomõ intelligatur .§.VI

verbũ sine oi solẽnitate seu q nullã solẽnitatẽ iurꝭ fuet. Circa b̃ ꝛclude q p hec ẏba tollik ois solẽnitas iurꝭ ci/uilis. Ea vero q̃ sunt de iuregentiũ nakali vl diuio sub lata nõ sũt. puta q in ore duoz vl triũ ꝛc. Exq̃ inferk q tũc suffiẽ ꝛstare p duos testes. l. i. ff. ỏ testa. mi. fm bar. ibi. nõ poterit tñ tollere defensionẽ cũ sit de iure nãli. vt in de. pastoral. §. certũ. de sen. z re iudi. Uñ nõ potit ex/aminare testes pte absente. bñ poterit recipe absq iura mẽto z dieb⁹ feriatꝭ i honorẽ dei. cũ hec solẽnitas indu cta sit ỏ iure ciuili. fm bar. in. l. filiusfa. ff. ỏ dona. lz b̃ ñ pcedit de iure ꝛc. duo dicta ꝓme. s. Itẽ poterit vigore taliũ ẏboz admittere testes z plonas a iure probatas. puta relegatas et infames. ff. de testi. l. cum cõiucta. fal lit in duobus casibus.

Quõ intelligatur §.VII.

verbũ bona eqtate obmissis solẽnitatib⁹ iurꝭ. Circa qõ dicas q nõ dz intelligi de bona eqtate b̃ est nõ habito respcũ ad ciuilia iura. qz b̃ est ꝛ. l. bona fides. ff. ỏ positi sed dz intelligi b̃ ẽ nõ inspecꝭ illis iuribus q̃ ponũt q̃sdã solẽnitates seu subtilitates. q veritatẽ negocij non tan gunt. et ista vocank apices iurꝭ. fm bar. in. l. si fideiussor §. quosdam. ff. mãdati. Negocij vero principale decidi debet per iura. vnde quandũ est ius cõe. z b̃ si detrahit iuri gentiũ ex cã. als si nõ intromittit se ei detrahẽdo lz nõ adhibz ei robur. tũc quãdũ est ei iusgẽtiũ. vbi mera

et sola ecḥtas dz attendi. Itē si cā cōmittaḳ de ꝓbitate ꝛ iusticia. dz intelligi de ꝓbitate cui ius patrocinaḳ. nō ātq̄ ex nudo pacto agaḳ. vt dixit Bal. i. l. in rumo. C. ō sen. facē etiā qō ipse notat in. l. si cuncta. C. de dolo annullatiōe.

De decē seruādis successiue in iudicijs. Ca. xvi.

DEcē sunt q̄ in iudicijs frequnt fiūt. Nā ꝓmo adiḳ iudex cōpetēs. citatur reꝰ. offerḳ libelꝰ. daḳ terminꝰ reo ad respondendū libello. recusaḳ aliq̄n iudex opponiḳ exceptiones p reū. daḳ terminꝰ ad rndendū. fiūt attestatiōes añ litz ꝓtestatoz: ō calūnia iuraḳ. staṫuiḳ terminꝰ ad ꝓbādū de iure vl' ꝑm ꝓsuetudinē: fiūt positōes ꝛ rnsiones. fiūt interrogationes siue capitula sup q̄bz testes dñt rndere parti adūse. fiūt p aduſariū qōnes q̄ dñt pnari pti aduerse. producunḳ testes ꝛ ꝓbatiōes. ꝛ dñt pnte altera pte examiari ꝛ apiri. vl' p cōtumaciā absente. exceptōes dātur ꝫ testes. dz dari copia actoꝝ. deinde daḳ terminus ad allegādū. cā cōmittiḳ etiā bī ꝓsiliū sapiētē. ferḳ diffinitiua sniaz vl' interlocutoria. appellaḳ ifra tps. mādaḳ sniē executioni. p. l. a diuo pio. ff. de re iudi. Ad sūmā q̄ noticiā iudicij ꝓsueti vsus q̄dāmodo attingendā ve nio et distiguo decē tpa. Primū ē tps añ citatoz. Scōz est tps citatiōis. Tertiū ē tps repntatōis. Quartū est tēpus dilatōis. Quintū ē tps litis ꝓtestatōis. Sextū est tempꝰ producendaꝝ probationū. Septimū est tps renū ciationis producendoꝝ testiū. Octauū est tempꝰ dispurationū ꝛ allegationū ꝓponendaꝝ. Nonū est tēpꝰ renūciationis earundē. Decimū est tps platonis sententie.

Circa primū scz ante .§.I.

tempus citatiōis duo sunt notāda. vnū generale ex honestate q̄dē. vt anteqū aduersariū ad iudiciū trahas cū moneas vt tibi satisfaciat. C. de pig. l. debitores. Aliud est spēale ꝛ necessariū. vtz vt si sit libertꝰ non citet patronū nisi venia petita. C. ō in ius vo. l. i. Itē simili' filius emācipatꝰ patrē vl' mr̄z. C. q̄ cū. co. l. fi. Si aūt est i pcessatre pīs. nullo mō nisi in peculio castrensi. ff. ō iudi. l. lex nulla. sed ipse demū est corrigendus.

Circa tēpꝰ citatiōis .§.II.

nota q̄tuor. Primū ptinet ad ipm iudicē. vt scz quālibet pte citet ad instāniā actoris vt in autē. de man. ꝑn. nisi pſone sint exceptuate a iure. ff. de in ius vo. l. i. ꝛ iij.

Scōm ptinet ad cū q̄ facē citare. vt. s. cōgruo tpe ñ die feriato citatio porrigaḳ. alꝫ reꝰ nō venire teneḳ. C. de feriis. l. dies. Itē q̄ nō assignet terminū in die solēni. nam tūc reꝰ impune nō parebit. ff. si q̄s in ius vo. l. ij. Et b̄ casu si reꝰ venerit: ꝓsueḗ expēse petī ab actore si ignorauerit factū die sibi assignatū eē die solenne. ꝛ actoꝝ ꝓsueverit ei ꝓdēnari tanq̄ temere in ius vocauit. ff. ō iudi. l. eū quē temere. Itē vide si iudex ītrauerit. tal' ignorantia vitādo ñ noceat. l. errores. ff. de iurꝫ facīgno. Tertiuz respicit ptē citati. teneḳ enī venire etiā si de alterꝰ iurisdictōe sit. ff. de iudi. l. si q̄s alienā. Et b̄ caute intellige. s. cū dubiū sit an sit de iurisdictōe sua vl' nō. vt. ff. ō iudi. l. ij. Respicit ipsam citationē pemptoriā. ff. de iudi. Lad pēptoriū cū seqnti. licz dicte leges añ diffinitiuā sniaz loquanḳ. naz si reꝰ nō veniret in ipso pēptorio. fit missio in oī bona bodie p mēsura debiti declarati. sic est actio pſonal' in autē. de exhib. ꝛ intero. reis. §. itē idem. Añ p/missionē tñ in possessiōez q̄dā dñt interuēire. s. summaria cognitio. ff. de reb. du. l. si is a q̄. Si ꝛo sit actio real' et quocatus latuerit ꝛ occultet vl' dolo desiṫ possidere. fit missio in possessionē oīm bonoꝝ. ꝛ sequiḳ vēditio vl' fit missio in possessionē rer̄ petitaꝝ. vt. ff. ex q̄. cau. i pos. l. fukius. reqriḳ b̄ cau sūmaria cognitio. Quidā tñ dicūt debere fieri missiōz i possessoz tm̄ rei petite istar actōis pſonal'. Sz vltia opi. obtinet ō ꝓsuetudie. ꝛ sic fit missio i possessiōez rei petite. ꝛ reꝰ venies. j. anū audiḳ. etiā sup possessorio oblata cautiōe p. l. si q̄s. C. de pscrip. xxx. annoz. ꝛ b̄ si lis nō ē ꝓtestata. vere facta missio i possessionem per cōtumaciā nō venientis audiḳ de ꝓrietate ñ de possessiōe. Idē si cēt q̄ ꝓtumax. q̄ venies tm̄ ō ꝓprietate auditur. l. ij. C. vbi in rem actio.

Circa tps vero rēp̄ .§.III.

sentatiōis ꝓsidero tria. q̄ aut vēit reꝰ ꝛ nō actor. aut vēnit actor ꝛ nō reꝰ. aut vēit vterq̄. Prio cāu pt reꝰ liberari ab instātia iudicij ꝛ cācellare edictū. C. de iudi. l. ꝑpendū. vl' pt petere vt actor citetur. ꝛ eo nō cōparente cognoscet de cā ꝑncipali. ꝫ lis nō sit ꝓtestata. Et ō forma citatōis actoris hēs in auten. de rei. §. oēm. colla. viij. Sz vtr tm̄ ꝓtingit. q̄ reꝰ petat actorē citari ꝫ se absoluī facte citatōes. ꝛ ad ꝑmā nō venit ꝛ facit ius ꝑ eo. C. de iudi. l. sanctimꝰ. ꝛ sic cōsuetū est fieri in q̄busdā ptib. Judex tm̄ cōsueuit istā q̄stionē refuare discernēdā i ꝑcessu cause vl' negocij. Quidā tñ dicūt nō debere condēnari. cū añ pemptoriū nō dicaḳ cōtumax. q̄ ō est verꝫ q̄ntum ad missionē in possionē. nō q̄ntū ad ꝓdēnationez q̄ ꝑdictas leges. Vl' ist ō intelligiḳ postq̄ pueḗ est ad sniaz.

Tertio ꝛo casu q̄n. s. vterq̄ actor ꝛ reꝰ assunt in iudicio. sufficit actori suā actōem vl' petitionē vl' rescriptuz dare ad euitandū ipsi⁹ cause ꝓrogationē. q̄ fit libellorum porrectione. Et si eo simplr̄ ꝓponēte ꝛ sine libelli oblatōe pars adūsa ꝓfessa fuit. cōdēnatio ñ seq̄ṫ. ꝫ iā confesso consignaḳ terminꝰ q̄ iure cōdēnato tribui solet. ff. ō confessis. l. ꝫz in ciuilibꝫ. b̄ casu p⁹ confessionē sic fiēda condēnatio tribui solz. C. de pe. l. sniaz. Si aūt vult sibi offerri libellū de iure cōi. b̄ est vt offeraḳ sibi. vt in autē. ō exhib. reis. §. sanctimꝰ. col. viij. Consuetū ē aūt iudici libellū offerri ꝛ porrigi p iudicē reo. vt in autē. de litigijs ad exclu. circa ꝑn. colla. viij. Cautiones ꝛo q̄ in dicto. §. dicūt. ñ fuanḳ. Qualr̄ āt formari dēat libellus. vt. ff. de eden. l. i. et sic recedit reꝰ datis inducijs. Nota q̄ si petitio actoris fuit inferta citationi. ita q̄ conuēi⁹ possit certiozari. ꝛ sic plane deliberare. denegabunḳ ei inducie deliberatorie et sic consueuerunt facere cauti petitores per decre. extra de dila. c. Preterea.

Circa tps exceptio .§.IIII

nis. Nota q̄ cauꝰ dz eē reꝰ ne inordiate cas ꝓbat. naz si exceptōes ꝫ resi. ptū cōperāt. expeditiōis via optz eas ꝑmo ꝓponi. nā p eas cōminuūt seu eneruāt vires resci/pti q̄ sublato tota iurisdictio euanescit. nā sublato ꝑncipali tollit accessoriū. C. ō codicil. l. i. Si āt hz exceptōes ꝫ pſonā. puta q̄ dicē actorē excōicatū. ꝛ ita repellēdū. vl' ꝫ iudicē. q̄ dicē cū suspectū cū sit eꝰ inimicꝰ. vl' adūsariꝰ. sit ō coꝝ familia vl' ex aliq̄ alia cā. tūc tuṫ⁹ potit iudicē recusare nisi sit forte exceptio opposita ꝫ pſonā ꝛ in ea ñ obtineret sero ad recusatoez iudicē recurreret. ff. de iudi. l. i. nam cū recipiendo interlocutionē iudicē approbauerit. nō poterit postea reprobare. ff. de neg. ge. l. ꝑponi. Secus est autē si succumberet. cū vterq̄ via coꝝ intentabat declinare. ff. de inoffi. te. l. contra minorē. Si vero nullā hēat exceptōem. vel si hēat. curatoꝛ nō poterit ea obtinere. Consueuit mꝫra opponi ꝫ libellū. vt de rei vēdicatione. et multe alie que notanḳ in textu. ff. de rei vē. l. si rem. et in glo. et in alijs iuribus. Et nota q̄ qui excepcionem ꝓponit ꝛ non ꝓbat condēdaḳ ad expēsas. vt ex ꝑte de do. et cōtu. c. causam. Debet etiā terminꝰ assignari a iudice ad oēs exceptōes dilatorias. vt extra de excep. c. Pastoralis. Post terminū. veniēs procuratoꝛ nō audiṫ

nisi in tribꝫ casibꝫ notatis in dicto c. Pastoralis.

His igit visis sequit .§. V.

de tempe litis cōtestande. litis aūt ꝓtestatio fit ꝙ narratione affirmādo. nā ꝫ cōfiteat libello oblato. adhuc tñ cōdēnād⁹ nō ē. vt. ff. de iudi. l. iulian⁹. nec ob. qđ dr ꝙ nulle sunt partes iudicis in cōfitētes. qz hmōi itelligit q̄ ad cogscendū cū de fcō tā cōstet nō dz seq̄ cōdēnatio. qz ibi nulla fuit cause cognitio. hic aūt sic cū libell⁹ oblat⁹ ducat ad rūdendū. z iō ꝓt seq̄ cōdēnatio. Post cōtestatōem litis duo nota. Prio q̄ statī sit ꝓrrigēdū iuramētū de calūnia. ꝫ prio actor ꝙ reo. vt. C. de iur. calū. l. ij. nec ꝓt remitti a ꝑtibꝫ vt dicta. l. §. ꝫ qz. ꝓt tñ remitti tacite vt a ꝑtibꝫ credit. vt. ff. de pcu. l. fili⁹. Scđo nota q̄ circa positiōes litis vna ꝑs nō tenet alteri rūdere nisi ab ipa interroget. primo pōit in auten. de his q̄ ingrediūt ad appellādū. §. fi. coll. v. cū sacro. ꝓposito. oīa sub eisdē attestatōibꝫ dicta itelligūt. vt qđ quisq̄ iur. tē. ff. q̄ quisq̄ iur. in rubro z nigro. Cōpellit re⁹ si obscure rūdeat declarare. alioq̄n punit ac si taceret. vt. ff. ō iterro. ac. l. de etate. si sit ꝓsona suspecta ad malignādū. vt. c. ti. Lq̄ interrogat. Quibusdā tñ iudicibꝫ cōsuetū ꝓtes respondere qđ credit vl nō credit. arg. C. de iur. calū. l. ij. Sz errāt cū q̄nq̄ sit necessariū q̄ dubitēt. vt. ff. de iure iur. l. ij. Cautꝫ tñ dz ee actor in positiōibꝫ ne copulatiua cōiunctōe vtat. nā poterit z altera ꝑte ꝓa existente tota falsa negari. ff. de re. du. l. cū his. §. cū ita. In disiūctiua sufficiat q̄ altera ꝑs sit ꝓa. nec ꝓponat i pl'ali dicēdo bona fundos ee meos cū idē iuris sit in bis qđ in copl'atiuis. Nō aūt refert an altera ꝑs rūdeat ad iterrogata ꝑte vl iudici. Et nota q̄ ad oēs interrogatōes nō cogit rūdere. nec ad eas de qbꝫ dubitat. nec ad eas q̄ cēnt cōtra ne ꝓcedentibꝫ rūsiōibꝫ ne inūdereti ꝑiuriū dicēdo. Jmō et sibi effz ꝓiudiciū. vt. C. si aduersus ven. l. i. nec negatie tenet rūdere q̄ ꝓbari nō ꝓt. Nā loco ꝓbatōis sūt iste positiones inducte. vt in aut. de his q̄ ingre. ad appel. §. fi. col. v. Judex tamē de negatorijs suo officio ꝓt expedire. vt in. c. statuim⁹. ex de cōfes. li. vi. ꝙ Jnno. Et nota q̄ de eodē ꝓt qs sep⁹ interrogari. pōt enī ee qđ pl⁹ nō credebat. nūc aūt apt̄s ante factōibꝫ credit. ar. ff. de interrogat. l. ij. Et nota q̄ magꝫ subtilitas ēt ipis positiōibꝫ faciendis. Nā q̄nq̄ qđ negat. directe fit ꝙ obliquū sic in diūsis generibꝫ potes cogscere. Jtē caue ne rūsio sive assertio tui aduersarij sit obscura. nā tūc accipiēdū est qđ ei vtil⁹ est. ꝫ facias eū cogi vt confiteat certū. Certū aūt teneas q̄ positiōes nūq̄ fiūt nisi lite contestata. C. de liberti. et co. fi. l. libertus.

Circa tēp⁹ probatiō. §. VI

num nota. q̄ probatōes pducunt sapposite z negate. z nota circa b. rij. Prio q̄ pte adūsarij pte examiari dēbēt nisi adesz ꝓtumacia. vt. C. de testi. l. si q̄s. Scđo testes dēbēt ee iurati. Tertō dēbēt testes pasci seu expēse eis dari a ꝑte producēte cos. vt. e. ti. l. q̄ liberti. Quarto nota sup circūstātijs facti a ꝑte ꝙ quā producūt vl ei⁹ aduocato pōt fieri interrogatōes. vt. ff. de adul. l. Postuler. §. q̄dā. Et he interrogatiōes dant ꝓtibꝫ i scriptis. z dant iudici vt q̄ ipm fiat. ne si ipse ꝑ se interrogaret q̄dāmō videret dicisse testificata. Quīto q̄ si alia ꝑs dicerent testificata. nō poterit postea pducere testes. in aut. de testi. §. illō. Sexto nota q̄ exq̄ ds tertio produxerit testes q̄rto producē nō poterit. nisi cū solēnitate q̄ hī in dicto §. qz ꝯo. z in. l. fi. de feriis. De cōsuetudie ꝯo q̄ ē optia legū interpres. dant plēs dilatōes. Septīo nota q̄ si testis aliq̄d verbū obscurū produxerit illud poterit declarare. pōt etiā testis si testificādo errauit se in cōtinēti corrigere. extra de testi. c. ꝓterea. Octauo nota q̄ post publicationē iudex estimat si fuerint cōfuse testificati. ex d. testi. c. cu da. ff. de q̄stiōibꝫ. l. repeti. Jn casu tñ legis si cōfuse deposuerit. iterato examiabunt. si adūsario placūt. Jnsup. et eoz z ad idē etiā admittūt. vt ex d. testi. c. veniēs. Nono nota q̄ iudex veniētes testes ex officio suo cogit testificari. et ad testimoniū vēire ex officio: quēadmodū ad cognoscēdū signa. Jn criminalibꝫ aūt sm canōes testes non cogunt. vt ex de testi. cogen. c. dilectorum. Decimo nota q̄ iudex nō dz pati ineffrenatā testiū multitudinē. pduci vt. ff. de testi. l. i. Que aūt sit ineffrenata multitudo. glo. in terp̄tat nūex. ex de testi. c. cū olim. Undecimo q̄ lite nō ꝓtestata testes nunq̄ admittūt ex pte actoris. nisi in casibus. vt in autē. de testi. §. hec ꝯo. colla. vij. et ex vt lite nō cōtesta. c. q̄m. Quo aūt casu nō vocato z nō cōparente si ue absente siue malicia vt q̄eri nō possit. admittunt z valebūt eoz attestatōes dūmō actor cōueniat reū infra annū. z statim. dēnūciet eoz testiū receptōem aliter nō valebūt. vt in dicto. c. q̄m. frequent. Re⁹ aūt idistincte suos testes pducē pōt sm doc. nr̄os. ff. ō do. ex l. pure. Duodecīo nota q̄ testes cām fuit dicti dr reddē si fuit interrogat⁹ de ea. C. de testi. l. i. Et decretal' dic̄ q̄ de singul' prudēter inq̄rendū ē. s. de causis loco. tpe. fama. vsu. auditu. scientia. credulitate. certitudie. vt ex de testi. c. Jn oi. Productis nāq̄ testibꝫ sub ipi⁹ productōe renūciatiōe fcā. iudex attestatōes publicet. ad eas publicādas ꝑtibꝫ dic̄ assignet qbꝫ publicatis z acceptis certū origiale remaneat penes ipm iudicē de consuetudine siue de iure siue penes scriptorē. vt extra de testi. c. Quoniā. contra falsam.

Post hoc sequtur .§. VII.

temp⁹ disputationū z allegationū. ꝓponēdaz de q̄ i auten. de testi. si ꝯo dicunt. z. §. fi. col. vij. Naz ꝑtes dic̄ accipiūt ad obijciendū in ꝑsonā z dicta testiū et discutiēdū vez plene vl semiplene probatū sit vl nllo mō. Fiūt aūt obiectōes multiplices Jnūez z cū dicto q̄ ples exigūtur cōtra q̄litatē ꝑsonē. i. an fuerit rogati an nō. qđ in abusdā exigit casibꝫ. Jtē an testes sibijpis Jdicāt. vl aliq̄ an sint serui vel liberi. an amici vel inimici. vel sint honesti vel inhonesti. cogniti vl incogniti. an pl'a vel necessaria dixerint. z alia multa sunt in autē. de testi. coll. vij. C. z. ff. de testi. Jtē an sit cā criminal' vl ciuil'. an crimē ꝑiurij an aliud crimē. an testis sit de crimine cmēdat⁹ an pseueret et istud crimē infamiā imutet. an nō. ex de testi. Post publicatōem nō licz opponere in ꝑsonas nisi i tribꝫ casibꝫ scz añ publicatoz fuit protestat⁹. vl silsic poterit ō nouo didicisse qđ obijcit. vl iuramēto firmauerit q̄ ad h̄ maliciose nō probat. Et probat h̄ ex de testi. c. ꝑtiū. Et nota circa h̄ tps sm ius canonicū peremptoria exceptio pōt opponi z probari. licz vtraq̄ ꝑs didicerit testificata. vt extra de testi. c. ex tenore. qđ tñ sic intelligo si repulsio pcessit añ publicationē testiū sp perēptorie ꝓponenda. Scōm ꝯo ius ciuile dicūt secus ee dū didicerint testificata. vt in auten. de testi. §. qz vero. sm tñ vtrūq̄ ius in cā appellatōis pōt opponi z reprobari. C. de appel. l. eos et ex de fi. instr. c. cū Johānes. Et oīa hec oppolita i ꝑncipio z nō probata vl semiplene probata. pōt in cā appellatōis probari. vt dictū ē. s. Nonū tps est renūciatōnis allegationū tam de iure q̄z de facto. de q̄. C. de iudi autētica iubem⁹. que dic̄ in cā ꝓduxim. vt ex de proba. c. q̄m. contra falsū. Judex tñ sepe sep⁹ interrogat vtrā q̄z partē. vt. C. de iudi. l. iudices. z iudex reqrat de verita te. et postea iudicet sm q̄ mouerit eum equitas.

Sequitur decimū .§. VIII.

et vltimū tempus. scz prolatiōis sñie. Judex non debet

proferre subito sed deliberatiõe ꝓhabita. debet etiaz formatã z emendatã hꝛe apud se z in scriptis etiaz ꝓferre. Exquo enĩ cã ꝓtulit: nõ habet postea facultatẽ mutãdi vl̃ corrigendi eã nisi q̃ntũ ad grãmaticã z ornatũ ꝓboꝛ ff. de re iudi. l. actoꝛ. Et q̃ sñia dꝛ ꝓtinẽ ꝓdẽnatõez l̃ ab solutõz. al's nõ valeret. C. de sentẽ. l. ꝓses. vl̃ eq̃ pollẽs de re iudicata. c. sententia. Debet ãt ferri ĩ ꝓblico ñ in secreto. C. de sent. l. cũ sñiam. Et dare ꝓsueuerũt maiores nr̃i ff. de instit. z iur̃. l. q̃situ. Itẽ oportz ꝓuare ordinẽ iudicioꝝ rum. l. ꝓbatũ. C. de sent. q̃ sine cer. q̃ntu. l. iij. Itẽ iudex lata sñia desinit eẽ iudex cũ sit functus officio suo. ff. ỏ re iudi. l. iudex. z iõ nihil de facto p̃t addere vl̃ minuere nisi vt dictũ est q̃ ad grãmaticã vel ornatũ ꝓboꝛ. vel etiã mulcta q̃ remittat ꝓpter inopiã. C. de mõ mulc. l. fi. Uel nisi suppleat ea q̃ ptinẽt ad seq̃ntia principal'r statutoꝝ rũ. vel ea q̃ ptinẽt de expẽsis vel silibꝫ. hoc codex die vt l. penul. ff. de re iudi. Debet enĩ iudex victũ victori cõdẽnare in expẽsis. alioq̃n ipse de suo vl̃ ei⁹ successoꝛ tenet refundere. vt. C. de iudi. l. ꝓperandũ. nec p̃t min⁹ ꝺdẽnare. Ite iudex lata sñia desinit eẽ iudex cũ sit functus officio suo. ff. ỏ re iudi. l. iudex. z iõ nihil de facto p̃t addere vl̃ minuere nisi vt dictũ est q̃ ad grãmaticã vel ornatũ ꝓboꝛ. vel etiã mulcta q̃ remittat ꝓpter inopiã. C. de mõ mulc. l. fi. Uel nisi suppleat ea q̃ ptinẽt ad seq̃ntia principal'r statutoꝝ rũ. vel ea q̃ ptinẽt de expẽsis vel silibꝫ. hoc codex die vt l. penul. ff. de re iudi. Debet enĩ iudex victũ victori cõdẽnare in expẽsis. alioq̃n ipse de suo vl̃ ei⁹ successoꝛ tenet refundere. vt. C. de iudi. l. ꝓperandũ. nec p̃t min⁹ ꝺdẽnare. re q̃ sit iuratũ p⁹ taxationẽ factã a iudice. nec enĩ debz ipse clemẽtioꝛ lege esse. vt in auten. de iudi. §. oẽm. coll. viij. Si aũt ꝓspiceret ex iusta cã: neutꝛ eẽ ꝺdemnãdũ in sumptibꝫ. id sua sñia declaret vt dicto. §. omnẽ. Sciendum tñ q̃ si nulla ẽ sñia interlocutoria iudex p̃t cogñscere. l. si p̃ses. C. quõ z q̃n iudex. Si ãt essz delegatus: quidã dicũt eũ nõ posse cogñscere. z sic intelligunt. C. quõ et q̃n iudex. l. si vt ꝓponis. Alij dicũt idẽ in delegato. qõ z in ordinario. Itẽ nota q̃ nõ sup incidẽti ſz sup principali cognoscere p̃t. vt de oꝛ. iudi. l. i. z. iij. Et intelligas cũ dicitur cõe. Nã q̃libz ciuil' incidit in crimiali. z ꝺ q̃ moduz exceptiõis vl̃ defensiõis. et hñt locũ dicte. l. Si aũt sit emergẽs cã sup ea ꝓnũciar̃ nõ expectato exitu ꝓncipal' cause. l. a ꝓcedente. C. de dilatõe. Si aũt ciuil' incidit in crimiali vel crimialis in ciuili. tũc sup vtraq̃ ꝓnũciandũ ẽ. l. iij. C. de oꝛ. iudi. Et idẽ si crimialis crimiali actioni ꝓponite supsederet ciuili. donec sup crimiali ꝓnũciet vt. l. fi. C. de oꝛdi. iudi. Et ea q̃ dicta sunt hñt locuz vbi alteri sit ꝓiudiciał. Si ꝯo vtraq̃ sit ciuil'. z vtraq̃ p̃ci pal'r ꝓponat. hz locũ. l. q̃ ꝓioꝛ. ff. de re iu. ita vt q̃ recõuenerit ꝓioꝛ lite pendẽte. poterit sup petitionẽ ꝓbatiões inducere. licz al⁹ primo ꝓbet postea sup q̃stiõe recõuentiõis z incõtinẽti. vt in aut̃. de execu. §. sanctim⁹. coll'. vij. z extra ỏ mu. pe. ci. Teneas tñ q̃ q̃ recõuenit. debz añ litis ꝓtestatõz ꝓuenire et libellũ recõuẽtiõis añ litis cõtestatõem porrigere vt supdicto. §. sanctim⁹. Quidã tamẽ dicũt vsq̃ ad sñiaz posse fieri recõuentionẽ. hz primũ placz. Si ꝯo vtraq̃ q̃stio ẽ crimialis z ꝓncipal'r intentaꝝ. fm q̃ hẽs notata. ff. de iudi. l. si ꝓtoꝛ. Item nota q̃ si actoꝛ plene ꝓbat vincit. al's reus absoluit. le. q̃ accusare. C. de edẽ. Et ꝓbant hec oĩa in tractatu Bar.

Titul⁹. x. de statu morientiũ. De triplici domo videlz ꝺscie. familie z sepl'ture q̃bꝫ. quidẽdũ est ĩ morte. La. j.

Etatus sum in his

que dicta sũt mihi: ĩ do. d. ibi⁹. pũ. cxxi. Principal' dom⁹ q̃ dñi ẽ. qz ab ipo edificata z ꝓparata: z nr̃a qz ꝓpter nos ordinata: vt ĩ ea sp cũ eo habitem⁹ ẽ dom⁹ supne gl'ie. de q̃ ipse psalmista ĩ alio psalmo. scz. xxv. ait Dñe dilexi decoꝛẽ dom⁹ tue. et p id est locũ hꝫitatiõis gl'ie tue. De hac dñs iesus ait Joh. xuij. In domo p̃ris mei mãsiões mlte sũt. Quia z si vnũ p̃miũ beatitudis. mlte tñ diuꝛsie p̃mioꝝ: sic̃ z hic meritoꝝ. qz vt dꝛ. i. Loꝛ. xv. Stella differt a stella in claritate. Cui⁹ nobilitatẽ et magnificentiã Baruch admiraꝫ ait. iij. c. O isr̃l' q̃ magna est dom⁹ dei z ingẽs loc⁹ possessiõis ei⁹ magn⁹. z ñ hꝫ finẽ excelsus z ũmẽs⁹. Magna ẽ dom⁹ gl'ie supne et locus possessiõis ei⁹. Magn⁹ latitudĩe carit̃z. qz cõplectitur omĩa bõa. ps. xxxv. Inebriabũt̃ ab vbertate domus tue. scz hꝫitantes in ea. Magnus longitudĩe ppetuitatis: qz nõ hꝫs ꝺsũmatoꝛz. i. finẽ psal. lxxxix. Beati qui hꝫitãt in domo tua dñe: i. in se. se. lau. te. L. u. i. Regnat scz xp̃s in domo iacob i. ecñũ. s. in eccl'ia triũphãte. Magn⁹ ꝑ̃m altitudinẽ dignitatiz. qz excelsus. Xpi⁹. ij. coꝛ. v. Si terrestꝛis dom⁹ nr̃a dissoluit̃. habem⁹ dom⁹ nõ mãufactã etnã in cel'o q̃ sũt oẽs ĩ maxĩa dignitate z prãte. vñ deo canũt Apoc. v. Fecisti nos ꝺo nr̃o regnũ z regesacerdotes z regnabim⁹. Quibꝫ aũt dꝛ q̃ ibũt ad domũ istã supne gl'ie. vtiq̃ letant̃ nec mai⁹ gaudiũ z leticiã hꝛe p̃t q̃ cũ eis. vt dꝛ Lu. x. c. Nolite gaudẽ q̃ spũs vob sbjciũt̃. i. q̃ miracla faciat̃ exp̃llẽdo ꝺmões. Bandete aũt qz noia vr̃a scꝛa sũt̃ i cel'o. i. q̃ debent̃ q̃uentire ad domũ gl'ie. Dicit̃ ãt hic electi dei inspiratõe occulta. Apoc. viij. Jpe spũs testimoniũ reddit spiritui nr̃o q̃ sum⁹ filij dei. q̃. s. filij z heredes. Joh. viij. fili⁹ maneꝛ ĩ domo scz gl'ie in eternũ. Alicubi ꝺꝛ dei reuelatõe. sic̃ de ecñ martha q̃ xp̃m frequenter excepat in domũ suã natalẽ i monte p̃ps apparẽs ei reuelauit q̃ tps erat q̃ reciper eã in domũ suã i cel'. Oibꝫ ãt recte viuẽtibꝫ ꝺꝛ scripture infallibili attestatõe. ps. cxi. Generatio rectoꝝ bñdicet̃. Et q̃s sit rect⁹. oñdit eo q̃ ꝑmittit. s. vt deũ timeat vt i mãdatis ei⁹. s. fuã dis valde cupiat. vt desideria ad indiatio nes ad bonũ valde impleat. Et ꝺ ẽ q̃ ꝺicẽ. Potẽs i ẽra semẽ ei⁹ erit. Semẽ interi⁹ ẽ indiatio ad bonũ. qõ rũc ẽ potẽs q̃n seq̃t̃ fruct⁹ boni opis. et quõ ex his bñdicat̃. subdit. Glia z diuitie i domo eius. s. q̃ ad visionẽ dei et fruitõem. diuitie q̃ ad oĩm bonoꝝ exinde ꝓsecutionem. Hinc greg. in ome. ait. Si ꝓsideremꝰ frẽs carissimi q̃ et q̃nta sint q̃ nob⁹ ꝑmittunt̃ in cel'. vilescũt aio oĩa q̃ habẽtur in terꝛ. Terrena nãq̃ subia supne felicitati cõparata pond⁹ ẽ nõ subsidiũ tẽpalis vita eterne vite comparata. mors pot⁹ dicenda ẽ q̃ vita. Jpse enĩ q̃tidian⁹ defect⁹ corruptiõis q̃d est aliud q̃ q̃d̃ ꝓgressus mortis. Quẽat lingua dicere vl̃ q̃s intellect⁹ cape sufficit illa supne felicitatis q̃nta sint gaudia: angelorꝝ chorus adesse. cũ beatissimis spiritibꝫ glie ꝺitoꝛis assistere p̃tẽ dei vultuz cernere. in arcũ scriptũ lumẽ videre. nullo mortis metu afflici. incoꝛruptiõis ꝓpetue mũere letari. Hec gregoꝛ. Ecce glia dom⁹. De diuitijs ait aug. in fi. de ciuita. dei loq̃ns de ꝑsona dei. Ego cro bis. s. q̃ in domo glie crũt q̃cquid ab hoĩbꝫ iuste desiderari p̃t. Ego cro bis bonoꝛ z glia salus et vita. victus z copia. pax z omne bonũ. Hec ille. Et ait greg. Ad hec audita in ardescit⁹ anim⁹. tãq̃ cupit assistere vbi sperat sine fine gaudẽ. sed ad magna ꝑmia nõ ꝑ̃t puenirĩ nisi ꝑ magnos labores. et laboꝛ quidẽ cũ fine. sed merces sine fine crit. z iõ ait Aug⁹. Si labor terret cogita de ꝑmio. z pertransime in morte ꝑ quaz in tratur ad domũ glie. oportet laboꝛare eundo ꝑ diligentem cõsideratõem in triplicẽ domũ ad bene disponẽdũ fm deũ de ipsis oĩbꝫ. Uade q̃ in domũ tue ꝺscie vt puideas ꝑ testa deas ꝑ sacrm. In domũ tue familie vt puideas ꝑ suffragamẽtũ. In domũ tue sepl'ture. vt puideas ꝑ suffragamẽtũ.

De prima domo scz .§. I.

cõscientie ꝺꝛ Eccl. xxvij. Nisi tenueris te instãter ĩ timore dñi cito subuertet̃ dom⁹ tua. i. ꝺscientia. In istã oportz ire sepe. fm illud Sap. viij. intrãs i domũ meã cõquiescã et pacue in infirmitate ꝑ diligentẽ discussionẽ et sacrm ꝺfessiõis. Mulier enĩ q̃ amiserat dragmã vnã ex decez vt hꝫ parabolice Lu. xv. accendit lucernã. euertit domũ et quesiuit diligenter donec inuenit. q̃ inuẽta gaudẽs sic anima debet euertere. i. discutere domũ conscientie. oportet enĩ si vult in domũ vite eterne ingredi. vt secuz ferat decẽ dragmas. i. obseruatõem decem preceptoꝝ.

Math. xix. ait xp̃us. Si vis ad vitā ingredi. serua mā/
data. tūc vnā amittit cū vnū ex eis trāsgredit. renuent
cū p̄ pniaz satisfaciat ꝑ fitendo. z vt meli⁹ inueniat acce/
piat lucernā accēsaz z bñ lumīosaz. i. ꝑfessorē intelligētē
et sciētē bñ examiare z ꝑsulere sibi. Nō accipiat lucernā
extinctā. i. sacerdotē ignarantē. fm illō Aug. Qui vult cō
fiteri vt iuēiat grāz sacerdotē grat scientē soluē z ligare
ne si circa se negligēs fuit negligat ab illo q̄ salubriť mo/
net vt vitet cecū. ne ambo in foueā cadāt. de pe. dist. vi.
c. i. Diligenter ḡ examinet ꝑscie domū vt inueniat trās/
gressiones suas. etiā si vna tm̄ esset. qz q̄ in vno offendit
fact⁹ ē oim reꝰ. vt scribit Jacobi. ij. id est illud ē sufficiēs
ad dānandū si nō peniteret. Et ex de pen. z re. c. cū infir
mitas. Papa ꝑpik medicus corpoz vt inducāt infirmos ad
confessionē faciendam. Sed quomodo se debet habere
circa hoc dicetur in capitulo sequenti.

De domo familie .§. II.

dicitur. i. Thimo. iij. q̄ oportz p̄ficiendū ecclie int̄ cetera
domui sue esse bñ p̄positū. i. familie tue. Et aug⁹. dic.
Arrogare mihi nō audeo vt domus mea. i. familia mea
melioꝛ sit q̄z dom⁹ abrae. in q̄ scz vn⁹ ex filijs fuit bonus
scz ysaac. alius malꝰ. i. ysmael. di. xlvij. qntūlibet. in ista
et Ezechie regi dicit fuit a dño p̄cepta. Dispone domui
tue. i. familie q̄ testamētū. qz morieris tu z n̄ viues. Esa.
xxxviij. Debet aūt ꝓmo disponere familiā admonendo
bonos mores. Sic egit ille dei fꝰ marthathias. naz vt
scribit. i. Macha. ij. Appꝛopinquerūt dies marthathie
moriendi. z dixit filijs suis. o filij emulatores estote legꝫ
et date aīas vrās ꝓ testamēto patrꝝ et memētote operū
ꝑm q̄ fecerit in generatōibꝫ suis z accipietꝫ gl̄az magnā
et nomē eternū. i. cos imitādo. z ꝓposuit eis exempla ꝑtu/
tum z ꝑstantie. int̄ aduersa abrae. Joseph. phinees. Jo/
sue z alia ordiauit ꝺ eis. Sic z thobias senioꝛ existimāſ
se moriturꝰ. admonuit filiū suū quō se bñet in vita sua.
vt ꝑz Thob. iij. p totū. Sz z saluatoꝛ nr̄ ad passionem
iturus admonuit discipl̄os p̄pue de dilectiōe ad inui
cem bñda. vtz Jo. xiij. z seqnti. c. Beūs etiā Dñicus di
xit in morte filijs suis. Hec sunt carissimi q̄ vobis possi
denda relinq̄. caritatē habete. bñuolentiā seruate. pauperē
voluntariā possidete. admonēs p̄pue. vt vitarēt ꝑsoꝛ
tum seu familiaritatē inuēcular. Deinde leger pro aīa
sua plus z mun⁹ fm q̄ p̄t z familie quā dimittit. sed bñ
aduertat q̄ ea q̄ ecclesijs vl̄ pauperib relinq̄t. ita caute di
mittat q̄ ipleant. Instruēdo vtz tres executores q̄ sint
diligentes ad ipplendū. vt heredes cogēdo in testamēto
ad illa faciendū penā adijciendo. puta q̄ deuoluat ad
alios hereditas si nō impleuerint. Nam q̄tidiana expe
rientia oñdit q̄ tarde z aliq̄n nunq̄ fiūt tales executo
nes qꝺ est in magnū ḡuamē heredū z executoꝝ. Unde ꝺ
xiij. q. ij. q̄ oblatiōes. q̄ tales dñt excōmunicari. vt neca
toꝛes aiaz. qz subtrahūt eis illud suffragiū ex q̄ subtra
ctione remanēt in tormentis. Caueat aūt talꝰ testatoꝛ ne
de male ablatis q̄ sunt obnoxia restitutioni relinq̄t he/
redib⁹ suis. vel fiat inde capella paramēta vel calices et
hmōi. Sz si vult salubriť ꝑuidere saluti aīe sue domit
tat restituēda certa certis ꝑsonis z incerta pauperib non
certis. inde scz edificare ecclias z religiosi vl̄ alij male cō
sulūt q̄ pauperib eroganda in alia ꝑuertere faciunt sine
alia dispēsatione. Honoza (inq̄t Salo. ꝓuerb. iij.) dñm
de tua substa. s. nō de aliena. Si vis ad honorē dei facē
capellā vel calicē z hmōi. Sit etiā bene discretus in le/
gādo familie vt ita diuidat z clare testet vt nō habeāt
ouri litigia inter heredes. Q, aūt vni ex filijs vl̄ alijs cō
sanguineis eq̄liter attinētib⁹ magꝭ relinq̄t. liber est. nec
peccat si iusta rōe mouet. nam z patriarcha Jacob legā
uit Joseph filio omniū optimo partē vnā p̄ce ceterꝭ scz
agz cū spelūca duplici. Beū. xlviij. Ut enī dic lex. vnuſ
quisq̄z in re sua est moderatoꝛ z iudex. Et alius lex. iurꝫ
dicat. nemini facit iniuriā qui vtit iure suo. ex de elec. cū
ecclia vulterana. Iniustū aūt esset q̄ testatoꝛ ita legaret
ecclesijs q̄ puaret filios sine cā rōnabili tota hereditate
nec etiā posset qz legitimā nō ꝑt auferre nisi in certis ca
sib⁹. Un aug⁹. in ser. de vita cleri. ait. Plane morientis sic
faciat q̄ sepe hortatus sum vnū filiū hz. puret xp̃m al/
terū duos hz puret xp̃m tertium. decem hz xp̃m. xi. fa/
cet z suscipio. Nec aug⁹. xij. q. ij. siqs. exhortatio est nō
p̄ceptū. ad hunc effectū vt leget aliq̄ ꝑ aia etiā de iusta
iuste acq̄sita. nā aliēa optz necessario restituē. Si tamē
alij egerēt tota hereditate. qz modica ꝓuenīēt ē vt eis
relinq̄tur q̄z alijs pauperib vl̄ ecclijs. cū z ecclie debeat
cū ꝑt pauperib subuēire. qz q̄q̄d int̄ clericꝰ pauperꝰ ē.
ait Hiero. xvi. q. i. qm̄. scz vltra coz indigentiā. Jtē au/
gustin⁹ in ser. de vita clicoꝝ sic ait. Quicunq̄z vult exhe
reditato filio heredē facē ecclīam. q̄rat alterū q̄ suscipiat
nō augustinū. imo dꝰ xp̃isto neminē inueniet. Quam
laudabile factū sancti aurelij carthaginen. epi. Quidā
cū filios nō haberet nec speraret: res suas oēs retento si
bi vsufructu dōauit ecclie Marti sūt illi filij nec opināti
reddidit eps ea q̄ ille donauerat: in prāte habebat eps
nō reddere: sed iure fori non iure poli. Nec aug⁹. xvij. q.
iij. Quicunq̄z. Sed z be. Tho. in quadā questione de
quolibet dicit. q̄ si propinqui indigēt hereditate morē
tis indigentia mānifesta. ipe morīs tenet eis dimittere
hereditatē: nisi ecnt mali z hmōi boni s indigni. Et di
co tenet ex debito honoris parentele. quia tñ ꝑcipitur
honorare patrem z matrē. ꝑcipitur etiā bono. are pa
rentelam in his que ad parentelā pertinent: vt sunt subſi/
dia temporalia. Si aūt nō indigent manifeste. potest li
bere in alios z papue pauperes distribuere et legare. fm
illud Matthei. xix. Da pauperibus et seqre me ait chri
stus. Cautum etiā est vt prouideat sibi de testamento
in sanitate vel in principio infirmitatis. quia cōsangui
nei etiam in infirmitate impediūt multis modis testa
mēta fieri ne leget alijs: qui in hoc sunt predones et sci
entes ꝓmptomodā voluntatē volentis alijs legare et im
pedientes ne veniet notarius vel testis tenentur ad re/
stitutionē illorum bonorū que volebant alijs relinque
re in foro conscientie. imo deberent priuari hereditate.
Nō aūt cogent testatoꝛē vt leger eis: nō prohibeť dū
modo nō numis importunēt vt quasi extorqueant. Si
militer q̄ aliquis consulat testatoꝛi vt magis leget vni
q̄z alteri. quia sibi videť magis rationabile: non peccat
Secus si ex malicia faceret. sed de hoc agitur diffuse ꝺ
testamentis. infra cap̄lo. iij.

De tertia domo di .§. III.

citur in Psalmo. xlviij. Sepulcra eoꝝ domus illoꝝ
in eternū vsq̄z ad finem mūdi. Quod spaciū dicit eter
num. quia nobis incertum. Et eccl̄ vltio. Jbit homo in
domū eternitatis suc. quo scz ad corpus in sepulcrum.

Utilitas aūt sepulture in loco sacro videtur triplex. Utilitas
Prima intercessio illorum sanctorū: ad quorū honoꝛez sepulture
fabricata est ecclesia. ꝓpter honorē et deuotionē eligen/
tis ibi sepulturā ad eos. Unde augustin⁹ q̄ quisq̄z apꝺ
memoriā martyrum sepelitur. hoc tantū mihi videtur
prodesse defuncto vt cōmendans eum martyrū patro/
cinio affectus pro illo supplicatiōis augeatur. xiij. q. ij.
c. non estimem⁹. Secunda vtilitas ē. qz vt dicit Greg.
defunctorum proximi quotiens ad sacra loca veniunt.
suorumq̄z sepulturā aspiciūt: recordant. q̄ eis domino
p̄ces fundūt. xiij. q. ij. cū grauia. Un monumētū dicit

quasi monēs mentē: vt dicit Aug. videlicz vel ad recordandū suorū: vt oret pro eis. vel vt cōsiderandū. quia et ipse similr in pulucrē reuertet. Tertia ē quia vt dic Ambrosius. In sepulcris christianoz. requies est defunctorum. xij. q. ij. Aurum. q: scilicz ibi mun⁹ vexantur a spiritib⁹ immundis cadauera eorū. vt dicit glo. id est ut quietant ne demones sumāt illa corpa. puto autē vnicuiq; meli⁹ et vtilius esse sepeliri vbi fiūt plura suffragia missarū et orationū et a deuotionib⁹ ministris. Et expense que fiūt p modū elemosine prosunt defuncto. Alie vero ceremonie vt de lectis paratis. fletus. vestitus et banderis hmōi nil psunt aie defuncti. Vñ augustin⁹ Corpori hūano quicqd impedit. nō plidium est saluti. sed hūanitatis officiū fm affectū: quo nemo vnq̄ suaz carnē odio habuerit. xij. q. ij. nō estimem⁹. nimia tamē pompa reprehensibile est et noctua aīe procuratis. Item dicit Jo. an. in nouell. q mortui siue testati siue intestati eis sepeliendi sunt: etiā si prohibuerint. Vñ Eccl. vij. dicitur. Mortuo nō phibeas grām ieq sepulture. vt expo nit. xiij. q. ij. Ecclesiastico. Et canō dicit q sepultura in vniuerso orbe xpianis cōcedenda ē. xiij. q. ij. qui diuina Et dicit hic in ꝓposito. Sepultura ieq christiana locus conceau⁹ q̄ in ecclesiastico cimiterio corpus catholici conquiescat. hec vendi nō ptingnia locus est sacer vnde et symoniacū vendere vl emere ipam. Vñ et ephron. q̄ vendidit agꝝ abrae. in q̄ erat sepultura duplex: vbi fuerāt sepulti adam et eua simoniā commisit. q: plus perijt de agro rōne illius sepulcri. Abraam aūt no cōmisit simoniā: q: agꝝ intendebat emere sub q̄ veniebat et sepulcrū. de h hēs. s. in par. ij. ti. i. Valerius maxim⁹. c. i. de somnijs di. q simoniades poeta ad litus applicās corpus q̄ ibi vidit inustū sepeliri mādauit. ꝓpter q̄ periculū maris euasit. vt ibi et terre. vt in titulo de miraculis ibidez. Et subdit. Quid hac felicitate locupleti⁹ quā nec mare nec terra scelēs extinguere valuit. Iste symoniades. s. cū eēt nauigatur⁹ cū quibusdaz a casu accidit q̄ socij sine eo a litore recesserunt: et in processu submersi sunt. et sic marz quē m euasit. Alia vice cū eēt i cōuiuio cū q̄busdā vocatus a q̄dā ad exeundū ad loquēdū immediate. domo illa ruēte mortui sunt socij. et sic ipse euasit periculū terre et marz. Idem Valer⁹ in. c. de hūanitate li. v. cōmēdat cesarē: q̄ caput iui hostis pompei sibi ꝓ regem egypti destinatum honorifice sepeliri et cremari fecit. q̄d licz paulo ante pene romanum fuisset adeptū culmē imperij tacuisset inhumatū. si hūanitas cesaris nō fuisz. Cōmendat ibi valer⁹ hannibalē. qui succesſiue tres romanos Paulū. gracchū: et marcellum. hostes ipi⁹ honorifice sepeliuit: hūanitas eni hostilem sanguinē. hostib⁹ lacrimis muscet. Et sicut cōcedere et operā dare sepulture hominū est humanū et pium. ita denegare est crudele et impiū. nisi eccla ordinauerit vt de q̄busdam. decedētib⁹ in notorio pcō. vt infra dicet. Sicut etiā a deo quidā in detestatōem sceleꝝ corpa puniti sunt priuatōe etiā sepulture. de quo ōr Dicere. xij. c. sepultura asinu sepelietis. Nō als sine causa rōnabili negare sepultura sit inhumanū. ostendit ps. lxxvij. vbi inf cete ra horribilia ꝓsequntur fideles dicit. Nō erat q̄ sepliret. Et valer⁹ libro. v. de ingratz reprehendit athenienses q̄ melchiadē in carcere mortuū sepelire nō ptmiserunt nisi cimo eius fili⁹ ꝓ eo carcerē intraret. de q̄ cimo idez Valer⁹ ait: Hec te cimo silentio inuoluā qui pr̄i tuo sepultura voluntarijs vinculis emere nō dubitasti. Nam et si maximū tibi postea et cari et duci euadere ꝓtigit. pl⁹ tamē laudis in carcere q̄s in curia affecut⁹ es. Quāuis aūt laudabile sit et hūanū de sua sepultura et suoz curā habere. Vñ et sancti pr̄iarche de sua sepultura ordiauerunt. et q̄ dñi nr̄i officiosissime et deuotissime sepulture operam dederūt satis cōmendat. rñ carentia et⁹ animē nō nocet. Vñ poeta Luca. in. vij. Celo regit q̄ nō habet vrnā. Et crisosto. Ubicūq; sepeliamur. Dñi est terra et plenitudo et⁹. Lugere aūt mortuos ex pusillanimitate procedit. xij. q. ij. qui diuīa. q̄d intelligit cū excedit tristiciam. Vñ de Thobia minoze legit Thob. vlt. q̄ sepelierūt cū cū gaudio. Sz et Valerius maxim⁹ libro. ij. c. i. cōmēdat marsilienses q̄ die funeris sine lucru finiebāt. domestico. sacrificio et necessarioz ꝓuisio. i. ꝓsanguineorum. Et subdit. Quid attinet. aut hūano dolori indulgeri. aut diuīo numini inuidia ferre. q̄ immortalitatē suā nobiscū imparti noluerit. ubi etiā ꝓsequit. thracas qui lugebant natale hominū et exequias ridebant. De huiusmodi nō habes diffuse ꝑte. i. de sepatōe aīe a corpore Reprehendi aūt sunt valde q̄ ex crudelitate et parcialitate nō ꝓmittūt corpa suorum aduersarioz sepelire. Iz dicte lacerat corpus seu cadauer in partes et aliqui etiā comedunt seuiores omib⁹ feris siluestrib⁹ et canib⁹ rabidis. De leone crudelissimo legit. iij. Re. xiij. q. cadauer q̄dā te quē strangulauerat nō tetigit. vt sepulture mādaret. quinimo leones inuenerī facere fouea sctō Zinthonio Paulo ꝓmo heremite: et Zosime ꝓ maria egyptiaca et Pānutio ꝓ sctō Onofrio. vt legit in vitas patrum.

Caplm secundū.

De impenitentib⁹ in extremis.

Quamuis semp quilibet debeat esse paratus. et in prima et in secunda et tertia vigilia. id est pueritie iuuentutis et senectutis. quia ille btūs dicit Luce. xij. c. Precipue tñ infirmus magis se dispenere debet. qz infirmitas ē nūcius mortis. Et ante omia facere diligentē ꝓfessionem et exinde sumere alia sacramēta tpe cogruo. Vñ Theodorus sic dicit. Ab infirmis in periculo mortis pura inq̄renda est cōfessio pcōz. nō tamē illis est q̄ritas penitentie imponēda sed innotescenda et amicoz ozonib⁹ et elemosinaz studijs pond⁹ subleuādū. si forte migraue rint xē. xxvi. q. vij. c. i. Nec autem. Pen⁹ in. iij. exponēs dicit q̄ cū in tali statu infirmus nō possit facere penitentiā exteriorē sed interiorē. ideo exterior penitētia. nūc nō est ei imponenda. quia nō pōt facere sed innotescenda. vt per hoc prouocet ad interiorē penitentiā. et innotescenda est ei magis per modū cōsolatiōis ostendēdo ei benignitatē dei remittētis q̄s q̄ modū horroris ostendendo seueritatē iustitie punientis. Nec pe. et bñ. Magis enim cōsueuit homo rempari. tunc de desperatione q̄s de ꝓsumptiōe fm Gregoriū. Hostiensis aūt dicit q̄ sic est innotescēda penitētia. Potest eni dicere ꝓfessor. si esses san⁹ deberes facere talem penitentiā vsq̄ ad tale tempus. sed qz infirm⁹ es. nō tibi iniungo. si tu decesseris ꝓ tis facies talē elemosinā. vel inūgas tuis heredib⁹ pro te facienda ꝓ hac penitētia. Si aūt cōualueris. facies penitentiā que tibi inūcta fuerit. vel talē determinando sibi. vt dicit Guil. duran. et tunc soluat ab oib⁹ peccatis. si als contritus. Et dicit ꝓfatus Guil. q̄ cum talis sanat⁹ venit ad p̄dictū suū ꝓfessorē pro pnia recipienda non credit q̄ sit necesse itez confiteri nisi velit. Si aūt confessor memor sit saltē in genere peccatoz quē ille cōfessus est. als ab eo iterato qrat quantū sufficit ad moderandū penitētiam. Simlr si penitētie iniuncte fuisset oblitus. oportet q̄ reuertat pro ea habenda vel alia. Item dicit pen⁹ de palude. in quarto q̄ expedit moriēti et hoc dz ei cōsulere sacerdos q̄ querat si est alicui⁹ voluntarius ad faciendū. ꝓ eo penitētiam vt euadat purgatoriū. et si inuenit imponat. et si ꝓmittēs nō adimpleat. non valebit illi ad satisfactionē in purgatorio. Dicit etiā q̄ qui absoluit morientē. dz ei impone oīa bona que ꝑ ipm fuerūt ꝑcurata. et oīa suffragia q̄ sibi fuerūt ꝓpensa

et hortari vt heredibꝫ ꝛ executoribꝫ imponat q̄rere q̄to plura poterit. Nec pe. Quod etiã si fuerit absolut⁹ i tali articulo a peccatis retentis seu casibꝫ reseruatꝫ nõ oportet q̄ iterꝫ confiteat. Cui cõcor. Tho. in q̄dlibet. dicit q̄ nõ potquis cogi aũere aliculus homis ad confitendũ iteruꝫ peccatũ quod semel ꝓfessus ẽ ei qui potuit absolcõmunicatus vel suspensus potest absoluere a q̄ libet pcõ ꝛ q̄libet vinclo excõmũicatõis. Sz q̄ ad vltimũ oportꝫ q̄ si qualesat p̃sentet se ei a q̄ regulariter debet absolui. alis reincideret in sniam. vt hẽs. s. in pma q̄ti. i. Et dicit articul⁹ mortꝫ fm Pe. de pa. q̄n est in tali articlo. q̄ cũ indifferẽter solẽt vt cõiter hoies mori unde sic euadere. vt decolland⁹ vl bellũ intraturus. vel naufragiũ patiẽs vl acutã febrẽ. Nõ aũt ex hoc q̄ ds in trat mare dicit p̃clim mortis in eo esse. Si aũt laico cõ fiteret teneret iterꝫ totũ ꝓfiteri ꝓpter absolutõem ꝓcẽdã et pniam suscipiendã. q̄z neutꝫ laicus facẽ potuit. Et nota q̄ si infirmo petenti sacerdotẽ interim dũ veni ret obmutuit. vl effectus frenetic⁹ vel amens. sacerdos aduentes siue ad nutũ infirmi siue ad restionũ illoꝝ qui audierũt eũ pniam petentẽ vl sacerdotẽ. dz ei ipendere ḋcḋ pt hũanitatꝫ absoluẽdo. recõciliãdo. ꝛ si sin peneat a p̃dictꝫ restibꝫ sue petitõi satisfactũ. ꝛ subdit statu tis pnie legibꝫ. Probant hec omia. xxvi. q. c. si ds. in in firmitate. ꝛ c. si ds de corpe. ꝛ alijs. c. Signa aũt pnie q̄ suffitiũr in hoc casu dicit Hostien. esse. q̄ forte tendebat manus ad celũ percutiebat pectus suũ dicebat. Deus ꝓpitius esto mihi. vel miserere mei. Bta maria adiua me ꝛ hmõi. Et mlto fortius si nutũ faciebat cũ p̃sbyter aduenisset. caliby enĩ ꝛ extrema vnctio ꝛ eucharistia si pt retinere sunt mistranda. ꝛ si tales decedãt contriti. vl cũ certis signis ꝓtritionis. vt dictũ est ꝛ post mortẽ absoluũnt ab eccliã. i. absolutos fuisse in contritõe ostẽdunt. Item nota q̄ dicit Julius papa. q̄ si pbr pniam abnegauerit morienti reus erit aiaꝝ. Vera enĩ cõfessio in vltimo tẽpore esse põt. xxvi. q. vi. si pbr. Et intelligit q̄ talis pbr reus ẽ aiaꝝ. qntũ est in se. als si nõ potuit mo riens hre cui ꝓfiteret. ꝛ nõ stetit q̄ eũ q̄ contritionẽ. salua bitur. Si aũt q̄ratur vtꝝ posset aliqs in fine vite peccare. Rñdet be. Tho. in. iij. et Pe. dist. xx. q̄ sic. Nam deus q̄ dat oĩby abũdãter nulli grãm denegat q̄ in se est facẽ vt se ad gratiã ꝓparet. Hec aũt ꝓparatio fit per motũ liberi arbitrij in hac vita in q̄ dũ non est ad huc ꝓfirmatũ malũ. põt se preparare ad grãm dolendo de pcis. ꝛ grãm remissiõis cõsequitur. Unde et Leo papa. Nemo ẽ desperãd⁹ dũ est in hoc corpe constitut⁹. q̄ nõ nunq̄ qd̃ diffidentia etatis differt. consilio maturiori q̄ ficatur. de pe. di. vij. nemo. Exemplũ de latrone cui⁹ tarda fuit pnia. sed nõ fuit sera indulgẽtia. Quãuis autẽ hoc sit possibile. est tñ valde difficile. Et fm Pe. de pase moꝝ. vl q̄ subito spirat vel fit amẽs aut frenetic⁹ dã natus est. Cyprianus. qualẽ te inuẽit dñs cũ vocat. tale tẽ iudicat. de peni. dist. i. Nunquid. Si autẽ aduertat se mori. sed per vnã horam ante et modicã moꝝ in repentinis homo operatur fm habitũ. Unde nõ vi detur q̄ habituatus in peccato taꝝ repente fiat bonus. qui vero moriunt languore precedente. quia plus cum habitu sui amatiuo plus q̄s dei concurrit languor ꝛ dolor amati. vix tunc homo peniteret. Si autẽ vere peniret. saluaretur. Unde etiã qui seipsos interficiunt. quia tamẽ possunt in vltimo momento penitere. licet nõ sint in ecclesia sepeliendi. nec sit p eis publice orandũ. tamẽ occulte potest orari pro eis ab illis qui credunt q̄ forte

Nota.

dum occideret eos querebãt cũ et reuertebãtur. Nec petrus. Aug⁹. etiam magꝫ explicat eã vñ dubitari merito potest de veritate tal penitẽtie. Dicit enĩ de pe. dist. vij. nullus expectet qñ iam peccare nõ pt. arbitrij enĩ q̄rit libertatẽ vt delere possit cõmissa no necessitatẽ. ꝛ infra. Quẽ sero penitet. oportꝫ nõ solũ timere dũ iudicẽ; sed etiã diligere iustũ ꝛ nõ solũ timeat penã sz amare q̄ gloriã. ꝛ infra. Timendũ est de sero penitẽte. Quẽ enĩ morbus vrget ꝛ pena terret; ad verã vĩ venit satisfactõez maxime cũ filij quos illicite dilexit sint p̃sentes vxor et mund⁹ ad se vocet. Multos solet decipe sera fortuna pnia. Nec aug⁹. Quãuis aũt talis si vere penitet nõ damnet. tamẽ pniam quã hic nõ ꝓficit; qz non potuit in purgatorio sustinebit; nisi in eo esset tanta contritio; q̄ eẽt sufficiens ad delendũ omnẽ culpam et penam; q̄ raro est. Ray. Conclusio totus illius. vij. distinc. de pnia est. q̄ vsq̄ ad vltimũ articulũ vite est tempus ꝑnitentie. sed difficultas ꝛ raritas ostenditur ex dictis.

De testamentis et executoribꝫ testamentoꝝ.

Capitulum Tertium.

DEbet etiam moriens seu infirmis disponere de domo familie et substantie per testamentũ suũ si non dispo/suit prius; ꝛ vt dicit Brarian⁹. dicit testamẽtũ; quia eo quisq̄ libere testat. quid de ꝓpijs rebꝫ post decessuz sum fieri debet. xij. q. ij. §. ij. quia q̄ fm Breg. Non autẽ refert q̄bꝫ verbis fiat siue dicat Petꝫ heredẽ instituo. vel voluntatẽ meã eius dispositioni cõmitto. q̄ sic non videt tal decedẽ intestat⁹. ex. eo. cũ tibi. nec est standũ de verbis detestatoꝝ. dũmodo talia sint q̄ ꝓbet de voluntate testatoris. C. e. l. fi. Per sequens autẽ testamentum semp derogatur priori; etiam si in sequenti de priori nõ fiat mentio; et hoc nisi in duobꝫ casibus. vt dicitur dist. xvij. c. Quoniãquidẽ. in glosa. Primo si sit factum testamentum inter liberos. Secundo si testator ipse legem ꝓposuit; puta si i priori testamẽto dixit. si aliud fecero; nõ valeaꝫ nisi fecero hoc vel aliud. In his casibus facẽdo secundũ oportꝫ facere memoriã de priori. Q, si quis velit cessare testamentũ primum et non facere secundum. nõ põt nisi iam post conditũ pmũ sit lapsum decennũ et coram tribus testibus dixerit. nolo valere primũ. C. de pac. l. Pactum.

Quantũ ad institu/ §. I.

tionem heredis. Nota q̄ in testamento quilibet tenetur aliquẽ heredem instituere. vel aliquod collegium et bu/iusmodi sine institutione enĩ heredis non esset testamẽtum. C. eo. l. Jubemus. Et siquidẽ testator habeat ascẽdentes vel descendentes. illos tenetur heredes instituere saltem in eorum legitima. C. de inoffi. testa. Nouissima. quod si nõ habet ascendẽtes vel descendẽtes. tunc secm leges cõmunes potest alios instituere heredes q̄scunq̄. Per leges autem municipales seu statuta in quibusdã locis etiam collaterales consanguineos non potest certa portione priuare.

Quantũ ad legitimã §. II.

Nota q̄ triplex est legitima portio. Una que est debita iure nature. ꝛ dicit debitũ bonoꝝ subsidiũ. ꝛ hec debet filijs tantũ. qui sine cã exheredari nõ pnt. ꝛ huic portioni nullũ q̄mẽ põt imponi. ff. de inoffi. testa. l. cum modo et duabus sequentibus. Et hec portio est. Si sunt quattuor filij. certa debent habere simul tertiam partem bonorum. Si sunt quinq̄ vel vltra debet habere medietatem eius; quod eis deferebatur ab intestato. C. de inoffi. testa. auten. Nouissima. Et intelligi

debet detractis debitis sūq essent. Itē est alia portio .s. quarta falcidia q̄ debet iure institutōis vt cū aliq̄s ē in stitutus heres: et illa hereditas est exhausta per legata tunc institutus pōt detrahere sibi vsq̄ ad q̄rtā partem hereditatis detrahēdo de singul' legat' nisi ad p̄las causas. extra de testa. Raynald⁹. ad fi. C. ad. l. falci. p totuz. Itē est tertia q̄ dr trebellianica. vt cū aliq̄s instituꝰ hē res rogat vt alij restituat hereditatē. nā tal' institutus potest retinere quartā partē de tota hereditate. C. de se na. vel trebell. p totū. hec detrahit de vniuersitate he reditat': et in hac cōputant legata z donatōes. ff. ad. l. falci. l. in q̄rta. als in q̄ntitate. eo. tit. Notant hec extra de testa. Raynut⁹. et si p̄les heredes instituti fuerint. diui dent inter dictas portiones. Dec q̄ dicta sunt de iure cō muni. s. sūt cetez h̄ de usuz terraz varia est p̄suetudo q̄ sit rōnabil' z p̄scripta fuari dz. extra de p̄sue. c. fi.

Ab hereditate ex. §. III.

dudum heredes: etiā si sint filij in tribus casibus. Primus cū pr̄ vl' alius est hereticus: quia bona hereticoruz sunt ipso iure cōfiscanda: extra de here. c. cum sm leges. li. vi. Secund⁹ est si cōmisit crimē lese maiestatis. vi. q. i. q̄ro. §. si quis. Tertius si erat p̄fon⁹: vel hēbat aliquod ius seu feudū in eccl'ia: q̄ dz transire ad filios. et ipe interfe cit seu mutilauit rectorē vl' clericū illi⁹ eccie: pdit oē ius et oēm dignitatē quā in ea hēbat: z nihil quenit ad filios. extra de pe. c. in quibusdā. Possunt q̄z filij per prēm exheredari certz ex causis que habent in auten. z notan tur extra de iureiur. c. q̄ntauallis. Sz tū nō lz parētibz liberos nec liberz parētes ab hereditate sua repellē mo nachos factos: q̄uis dū laici fuerant in cām ingratitu dinis inciderūt. tit. q. vlt. c. fi. als ꝑo bona defunctoruz deuoluūtur ad heredes: etiā illoz qui dānati sunt. scz z iudice. C. de bo. auc. iudi. possi. l. Bona.

Quantū ad succes. §. IIII.

sionē ab intestato. Nota q̄ dicit quis intestatus dece dere q̄uor modis: videlicz si nullū fecit testamentū. Vl' si fecit nō iure fecit. vel si iure fecit: sed postea ruptū est vt puta nato ei filio. Vel nō est ruptū: sed heres noluit adire hereditatez: vt inst. de here. q̄ ab intest. in p̄inci.

Nota etiā q̄ successio in hereditate nō durat solum vsq̄ ad q̄rtū gradū ꝓsanguinitatis. sicut q̄ ad impedi mētū matrimonij: sed durat vsq̄ ad decimū. xxxv. q. v. Ad sedem. ita tū q̄ nūerent isti decem grad⁹ sm leges que ponūt duos grad⁹ vbi canones ponunt vnū. Fit aūt successio ab intestato isto ordine iure cōi laico morienti. Primo succedunt descēdentes z ascendentes. deinde collaterales ꝓximiores. vt in auten. de here. ab intest. in p̄in. His oīb⁹ deficientibz succedit vir vxori z econuerso vt. C. q̄ndo vir z vxor. li. Ultimo succedit fiscus. vt. C. de bo. va. l. v. Clerico q̄z intestato morienti succedūt cog nati sm ordinē p̄notatū in his bonis q̄ sibi persone in tuitu obuenerūt. xij. q. ij. c. fi. quib⁹ oīb⁹ deficiētibz succe dit ecclesia q̄si fiscus. extra. c. c. i. Item in rebz acquisitis per ecclesiam: vt legatis eccl'ie z hmōi: succedit ecclesia et hoc intellige vbi res clerici decedentis sunt manifeste distincte a rebz eccl'ie. xij. q. i. mānifesta. Nam vbi fuerint res cōfuse: si dubitet an clericus habuerit aliq̄d ꝓpriuz: p̄sumit pro eccl'ia z totū sibi vendicat. ar. xij. q. ij. quic cūq̄. si vero certū sit q̄ clericus habuerit: sz nesciat quid vel q̄ntū. Dicūt quidā q̄ tūc locū hz distinctio. que po nit extra. e. c. ij. Sed nō est verū. q̄ potius ibi loquit de clericis qui fuerāt serui eccl'ie: vt ibi notat. Sz de alijs clericis debet fieri inter ecclīam z ꝓsanguineos: equa di stributio in dicto casu. xij. q. uij. c. i. p̄sumit tū in tali dubio p eo qui est in possessiōe rei de q̄ est q̄stio: siue sit ecclia siue ꝓsanguineꝰ ille qui possidet z alteri incūbit probatio in ꝓtrariū. arg. xij. q. ij. c. i. z. ij. Clerici q̄z in dubitanter succedūt suis ꝓsanguineis. Religiosi simil' et frēs p̄dicatores hoc hnt ex p̄uilegijs q̄uis sint mē dicantes. Inter descēdentes q̄ ad successionē ab inte stato est tal' ordo. Nā in successiōe mortui p̄fissamilias vel filij familias liberi eius si sunt ꝓbus alijs ꝓferunt. Et primi quidē gradus equal'. Nepotes z ulteriores in stirpes nō distinguēdo sexū vl' ius p̄ne potestatis. Succedūt ergo primū filij si sunt siue mas culi siue fe mina. equal'. nepotes aūt succedunt in stirpē. id est in eam partē quā parentes eoz si viuerēt. erant habituri. C. de suc. z le. he. l. ij. Descēdētes ꝓo ab intestato. sic succedūt. defuncto filio siue liberis parentes si soli sunt suc cedunt. saltem p̄rogatiua grad⁹. Et si pari gradu sūt pa riter succedūt. paterni in dimidia. z materni in alia di midia. licz dispar sit nūer⁹. Sz si cū parētibz sint frēs vel sorores: vocant cū ascendentibz in gradu p̄rimis in virilē portionē. C. ad sena. consul. tertul. auten. defuncta. Collaterales ꝓo sic succedūt cessantibz ascēdentibz z de scēdentibz. Primo vocant frēs. simul' z filij alij frēs p̄rius mortui. Dico de fratre illo z eius filijs. qui quidē frater ex vtroq̄ parēte p̄tingit eū de cuius hereditate agi tur et venūt in hereditatē dicti frēs z eoz filij cū pare tibz defuncti z cū p̄rimis gdu ascendentibz. z dicti filij fratris p̄ferunt illis fribz defuncti: qui sunt ex vno tan tum parente p̄iuncti defuncto. C. de le. he. auctica cel sante. Post frēs ex vtroq̄ parente z eoz filijs admittū tur frēs z sorores z eoz filij qui sunt ex vno latere tan tū. Et isti etiā fratz filij: p̄ferunt patruis defuncti z alijs gdu proximiores. Et si pares sunt: pariter admittūtur. C. de le. he. autē. post frēs. ex extendit computatio vsq̄ ad decimū gradū: vt dictū est sup̄. Naturales aūt filij succedūt ab intestato patri deficientibz legitimis filijs z legitima vxore: nō in totū sed in sexta parte tot⁹ here ditatis. ita tū q̄ si mr̄ supest: virilis ei portio debet. Qui vero sunt ex dānato coitu. s. vt ex adulterio vel incestu ab omi prorsus būficio excludunt. vt. C. de natu. li. au ten. licet. Item nota q̄ pr̄ hz filios legitimos vl' naturā les q̄uis naturales tūc nō possit instituere. pōt tamē eis aliquid dare vel relinq̄re. q̄ eis z matri vnā vnaz et nō vltra. vel soli ꝓbine semiunctā. C. de naturalib⁹ li. matre. Si aūt nō habet legitime descendētes sz ascen dentes. tūc legitima parte relicta ascēdentibz. reliq̄ inter naturales disponē pōt. Q̄z si nec ascēdentes nec descē dentes habeat. tūc pōt in solidū naturales heredes in stituere. C. de natu. li. auten. Licet. Debent ergo natura les filij pasci arbitrio boni viri. etiā si legitime exterent z succedant. aut si ... uge viua alij sunt heredes. z ipsi pre stant idē par. ... opus sit. vt in dicta. l. z hec vera sunt de iure cōi. ... diuersis tū locis sunt alia statuta vl' ꝓsuetu dines ꝓscripte. que si nō sint cōtra rōnē ꝓiudicant iuri cōmuni. et illis est standū z de eis inuestigādū. Spurij aūt id est nati ex bis inter q̄s nō potuisset tūc esse mri monij. q̄uis omi beneficio exclu dant. sm leges tamē episcopi interest facere. q̄ vtroq̄ parentes eis necessaria subministrent. sm q̄ supperunt facultates. extra de eo qui dux. in ma. quā pol. p adul. et in hoc miꝰ agit ca non q̄z lex ciuilis. Si aūt de ꝓsuetudine est aliq̄ patrie vel ciuitat'. q̄ mortuo aliq̄ sine filijs. dns terre totū ac cipiat. Dicit Hostien. talem ꝓsuetudinē obseruandam si prescripta sit. potest enī dns allegare q̄ ab initio hoc pactū fuerit. quia terra sua erat. Leuitici. xxv. Terra nō vendat in perpetuū. quia mea est z vos aduene et colo ni mei estis. Heres aūt sm canones z sm ꝓsentiaz tenet ad omnia debita defuncti siue fuerunt ex contractu. vel

quasi siue fuerint ex maleficio vel q̃si siue res pucnerit ad heredē siue nō siue lis fuit ꝓ testatore vl' nō. xxvi. q. vi. Si ep̃m. ex de pig. ex pscntiū. de solu. c. i. 2 de vsu. c. tua nos. Et h̄ intellige si hereditas sufficit. vltra enī sufficiē tiā hereditatis nō tenet etiā si nō fecit inuētariū q̃uis se cus sit fm leges. Distinguēdū tn̄ inter legata et debita. q; debita teneat sine diminutōe ꝓsoluere. De legatis ꝙo re 2 itez q̃rtā fm quosdā. Idem dicit Hostiensis si fuit instit⁹ heres.

De executione testa .§. V

mentoꝝ fienda. Vbi notandū circa hoc cōclusionē sum mariā que trahit ex illo. c. si heredes. ex de testa. fm do. anto. 2 do. flo. herede nō implente voluntatē testatoris ep̃us eū coger ad exeq̃ndū. 2 p hūc modū vt res heredi relicte a testatore ab eō ei interdicant. Nō vez ē etiaz si ipe testaꝝ. phibuisset. s. q; ad ep̃m nō deuoluer et tal' potestas exeq̃ndi. fm Inno. Et ex hoc nota practicam fm do. Anto. cōpellū heredē ad exeq̃ndū testamentum defuncti. q; iō possint ei interdici redditus et emolumē ta: et auferri vt satisfaciat volūtati defuncti. Sciendū tn̄ q; ea q̃ auferūtur a herede nō implente volūtatē de functi. nō applicant eō vt sibi imburset. sed vt dispen set 2 distribuat vt volūtas defuncti impleat. Vn̄ nō dz illa in occulto appbendere iz publice. ad h̄ qō notat in l. nulla. C. de epi. 2 cle. Notādū etiā q; heredes debēt infra annū a die admonitōis adimplere volūtatem de functi. vt in autē. de hered. §. si quis. vbi dic glo. q; suf ficit vna monitio. qō cōiter tenet. 2 h̄ nō solū in relictis ad pias causas. sed etiā in relictis ad non pias causas. Post lapsum aūt anni a die monitōis sibi facte sup hu iusmodi: si nō impleuerint heredes volūtatē testatoris: poterint ꝓuari hereditate 2 oib⁹ bonis relictis. vt notat bar. bal. angelus. 2 ymola. 2 Inno. Sz q̃ntū ad hoc vt possit heredi auferri id qō est relictū ad pias cās: cū oi emolumēto ipius nō reqrit lapsus anni. imo sufficit ei lapsus sex mēsiū ab insinuatōe seu publicatōe testamti vt in auten. de eccle. ti. l. si aūt legatū. fm ymola. Et pl⁹ dici poterit: q; si heres sit negligens in adimplēdo defū cti voluntatē. poterit eps etiā nō expectato anni elapsu ei intimare q̃cūq; ei fuerit relictū cū fructu 2 emolumen to vt ex hoc impleat volūtas defuncti. Et hoc videt in nuere tex⁹ h⁹ decre. 2 glo. fm vnā lec. Et hoc volūt Do. an. 2 do. flo. Item cū in relictis ad pias cās nō videat requiri aditio hereditatis. vt notat bar. poterit eps sta tim mortuo testatore monere heredē. vel illuz q̃ implere habet sed i alijs relictis. s. ad nō pias causas nō poterit monere heredē antez̄ adeat hereditas. vt notat ymol. post pe. de ancha. Et nota q; nō solū in relictis ad pias causas spectat defensio et executio ad ep̃m. iz etiā in reli ctis ad nō pias cās. Ad hec facit tex⁹ hui⁹ decre. si he redes. indistincte loq̃ns. 2 co. ti. indicante. Et h̄ volu crt Inno. et Hostien. Boff. 2 glo. h⁹. c. hoc vi⁹ innuere. Iz glo. aliud tenuerit. co. ti. c. tua. 2. c. relatū. et forte nō bene cū negare nō posset saltē rōne delicti cōtracti veniendo contra volūtatē defuncti ptineat h̄ ad ep̃m. sup̃ d iudi. c. nouit. fm Boff. cū q̃ residet Jo. an. q̃ ex hoc non videt tenere cū hac glo. Et hāc opi. sequūt canoniste in. c. iobā nes. co. ti. 2. xi. q. i. Siluester. et ibi p archid. fm do. flo. s. zen. qui hanc opi. sequit. licet pe. de ancha. aliud tenue rit. Ll hoc aūt practicat cōiter in relictis ad pias causas. in relictis aūt ad nō pias cās nō practicat. Et Iz h̄ sit magz impediū tn̄ opinio h⁹ glo. cōiter de iure tenet. p q̃ facit tex. qō. pcedit qn̄ eps vellet ex officio facē p via executō nis p ꝓdicta. als si p via actōis vl' libelli adeat. tūc non. potent se intromittere ꝛ laicos in relictis nō ꝓjs vt no tat Joh̄. andree in dicto. c. Johānes. cui⁹ opi. sequunt cōiter canoniste. 2 archi. 2 do. flo. que opi. pcedere ꝓt fm canones fm q̃s eps indistincte ꝓt se intromittere circa executōem testamēti. Vn̄ hec opi. in terris eccl'ie fuāda est. Iz nō pcedit scōm leges. cū p leges satis puisum sit ꝛ negligentiā nō implētis volūtatē defuncti vt in auten. de here. 2 fal. §. Si q̃s aūt. Vn̄ fm l. pcedit epimo. Pe. de ancha. qui tenuit q; in relictis ad nō pias causas eps nō possit se intromittere. nisi sint relicta psonis debilib⁹ et miserabilibus. et sic hec opi. in terris imperij seruāda erit. scōm ymol. qui tn̄ nō se firmat hic cū ex hoc induce ret correctio iurii q̃ vitanda est. de elec. c. cū expediat li. vi. Vn̄ reducēdo talia iura ad pcordiā dic ꝓ distinctōz quia aut ipe eps data negligētia heredis etiā in relictis ad nō pias cās vult se intromittere in subtrahēdo fru ctus 2 alia emolumēta. vt volūtas defuncti impleatur nō aūt ad ꝓuatōem hereditatis. 2 h̄ poterit eps facere. et ita pcedit tex⁹ h⁹. c. si eps. aut vult ep̃us se intromittere priuādo hereditate heredē. et in hoc nō poterit se intro mittere. s. ad finē vt capiat hereditatē et distribuat. sed monēdo vt deferat psonis de q̃b⁹ in auteu. hoc amplis⁹ et facere poterit. Sz q̃uis possit eps in hoc casu monē nō tn̄ poterit se intromittere vt sibi applicet cū nō repe riat hoc iure cautū in relictis ad nō pias causas. et ita comuniter practicat. vt in relictis ad non pias cās epi nō se intromittāt. 2 si eps sit negligēs in exeq̃ndo. recur rendū est ad metropolitanū q̃ succedit executioni testa menti. vt in autē. de eccl'ia. ti. §. si q̃s aūt. scōm Hostien. et Jo. an. qui etiā dicūt q; licitū est cuilibet hāc q̃stionē mouere et solicitare vt cause pie modis oīb⁹ impleant. Hoc etiā voluit ymol. post Pe. de ancha. dicēs etiaz q; si tertius possideat bona testatoris q; relict certā q̃ntitatē pauplib⁹. 2 sic ad piā cām poterit ep̃us illū cogere ad soluendū 2 dimittēdū bona. vt notat Bal.

Vtrū filius vl' alius .§. VI

extraneus instituꝰ heres si nō implet relicta ad pias causas. priuet tota hereditate etiā legitima. Glo. super dicto. c. si heredes. ponit diuīsas opinōes. Sz hostiēsis dicit q; nō solū extraneꝰ iz etiā filius vl' alius attinens si nō implet relicta ad pias cās ꝓuat tota hereditate si sit ꝓtumax. et hoc in fauorē relictoꝝ ad pias cās. vt vo ta defuncti adimpleant introductū sit. vt crescente cui⁹ cōtumacia possit ꝓuari tota hereditate. et etiā nāli de bito. Nā et in talib⁹ relict' cessat falcidia. C. ad l. falcidiā. auten. si tn̄ eū peniteat. nō deficgat ei elemosina fm ho stiensem. cū q̃ resident Jo. an. hic quā opi. sequi vid⁹ etiā archid⁹. in. c. siluester. ti. q. i. Et cal. in quadā disputatōe et Pe. d ancha. 2 do. anto. q̃ cōcludit q; si relictū sit factū ad piam causam practica erit contra ipm heredez negli gentem implere q; pmo interdicantur ei redditus et eis fiat solutio si ex illis satis fieri possit. Si autem ex illis satis fieri non possit. 2 adhuc perseueret in cōtumacia. tunc exigente contumacia. poterit tota hereditate pri uari. siue sit filius siue alius descendēs siue sit extraneꝰ. In relictis vero ad nō pias cās silr eligēda erit hec via. vt pmo satisfaciat de redditib⁹. 2 postea pcedat ad ꝓua tionē etiā ex toto. si sit extraneꝰ heres. 2 in ꝓtumacia ꝓseue ret. Si vo filius 2 hmōi tūc relicta sibi legitima ꝓuabit toto residuo. Sz do. flo. tenet q; filiꝰ tā in relictis ad nō pias cās q̃s etiā in relictis ad pias cās. nō puet legitima ꝓpter hmōi negligentiā vl' cōtumaciā cū illa non pueniat sibi ex volūtate defuncti sz ex dispositōe iurīs. Sz ymol. post pe. de ancha. dicit q; si heres est negligēs in implen do relicta ad pias cās. tūc d uoluit hereditas 2 executio relictoꝝ ꝓioz ad ep̃m. vt hic in. c. si heredes. In alijs re lictis q̃s ad pias cās. tūc deuoluit executio 2 emolumē

nō h' practicā q̃ hedes nō relicta legā ad pias nō

tum ad pſonas ꝺ ꝙb in dicta auten. ſcꝺa. §. ſi quis nō implēs. niſi teſtator ꝺpurauerit ſpecialē executorē. per qꝺ apparcat ꝙ ipſe teſtator priuauit hereꝺē ipm prāre exeq̄ndi. nā tūc nō implēs no priuaꝛ hēditate. vt notat bar. in dicta autē. hoc amplꝫ. ⁊ ꝺ qñ heres ꝓuaꝛ heredi tate ex diſpoſitiōe iuris ꝓpter negligentiā nō implendi. Si vero priuaꝛ ex diſpoſitione ꝺfuneti. vt quia teſta tor apposuit penā ꝓuārōis in caſu negligētie vel delicti et tunc ſi, puldit ad quē ꝺuoluaꝛ. hereditas ad illū deꝫ uoluiꝛ. ſed ſi nō ꝓuidit cui applicetur. recurrendū eſt ad notata per Bar. in l. vxorem. §. leges. ff. de leg. iij.

De teſtamento qꝺ. §. VII.

ſit coꝝ ſacerdote ſuo parochiali et duobꝫ vel tribꝫ ido neis teſtibus tantū vtrū ſit validū. c. cum eſſes de teſta. Do. flo. ſumat ꝙ eſt validū. nec in terris eccl'ie valz conſuetudo in ꝓriū. Ubi ſciendū ꝙ glo. ibi tangit qtuoꝛ opiniōes circa hoc ſeu lecturas huiꝰ capli. Prima eſt ꝙ loquaꝛ ſolū in relictis ad pias cauſas ⁊ nō alijs. ⁊ hec re probaꝛ. Scꝺa eſt ꝙ loquaꝛ generaliter et indiſtincte. ſ. ꝙ ſit validū tale teſtamentū vbiqꝫ. et ſic deroger omibꝫ legibꝫ dicentibꝫ cōtrarū. Et hec fuit opinio Alla. Goff. Lau. Hoſtien. Bar. bziꝛ. quā etiā dicat do. Anto. eē magis de iure. licz ꝓū fit in practica. Tertia lectura eſt ꝙ i foꝛo eccl'iaſtico ſeruet ꝰ vbiqꝫ ſcz ꝙ ſit validū teſtamētū ſed in foꝛo ſeculari vbi fm leges iudicaꝛ nō hēat locuz. Quarta opi. eſt vt ſummarū ē. ſ. ꝙ tale teſtīm ſit validū in terris eccl'ie tm. Vñ io. an. declarādo materiā. dicit ꝰ cōiter obſeruari. qꝛ aut loq̄mur i relictis ad pias cauſas. et tūc ſufficiūt duo teſtes idonei ſiue i foꝛo eccl'iaſtico ſiue ſeculari. ꝓ id qꝺ hꝫ in. c. relatum. ij aut loq̄mur i re lictis ad nō pias cās. et tūc aut loq̄mur in terris ſubdi tis eccl'ie. ⁊ ſuanda erit decretalis. cū eſſes. vt ſcz valeat teſtamētū cū pbro parochiali cū duobꝫ teſtibꝫ. aut loq̄ mur in terrꝫ imperij. ⁊ tūc dic'ē ſuari ꝙ teſtīm nō valz niſi interueniat ſolēnitas req̄ſita ꝓ legē cauil'ē. ⁊ hec opi. ꝓſue tudie roborata ſuanda videt ꝓ illud qꝺ hꝫ. ff. de leg. I. minime. Hāc opi. ſequi vꝺr. Fcꝺ. ꝺ ſenis. in ꝓſil'. Pe. de perusio. et Pe. de ancha. et do. anto. ⁊ do. flo. cōcludens ꝙ in terris eccl'ie teſtamētū etiā quo ad diſpoſita. nō ad pias cās. ꝺū tm fiat coꝝ pbro parochiali ⁊ duobꝫ teſti bus idoneis ſit validu. Et fm ꝰ recedit a iure ciuili ſo lū. ⁊ in his terminis ad ꝰ vt euitet legū coꝛrectio. In di ſpoſitis ꝙo ad pias cās valet vltima volūtas etiā in ter ris imperij cū duobꝫ teſtibꝫ. etiā ſine pbro parochiali.

Teſtamentū vl' vl'. §. VIII

tima volūtas ad pias cauſas valz factū coꝝ duobꝫ teſtibus. Hoc ſummarī hꝫ in. c. relatū. i. fm Jo. an. et flo. vbi nota ꝙ optz ꝙ ſint bi duo teſtes legitimi. vnde nō ſufficeret ſi eēnt minoꝛis etatꝫ vel infames et hmōi. tm ſi eſſent mulieres bi duo ſufficerent. qꝛ in relictis ad pias cās mlieres ſunt idonei ⁊ legitimi teſtes. fm bar. ⁊ bal. in l. i. C. de ſacroſan. ec. dicit ꝙ in relictis ad pias cās ceſſat omis ſolēnitas iurꝫ poſitiui. ⁊ ſufficit ſolēnitas iuriſgen tium diuini. Et ꝰ videt eſſe de mēte Jo. an. dū dicit ꝙ ſufficiāt duo teſtes idonei in relictꝫ ad pias cās in omi foꝛo. etiā in terris imperij. Itē nota ꝙ cā pia ſeu eccl'ia ſtica ſi tractet coꝝ iudice ſeculari. termiari ꝺz fm cano nes ⁊ nō ſcōm leges. ⁊ ꝰ cōiter tenēt doc. ⁊ nō ſolū in ter ris eccl'ie ſz in terrꝫ imperij. Jmola. poſt do. anto. dicit etiā ꝙ ſi ſtatuto cauet ꝙ nō valeat teſtamētū vl' vltima vo lūtas niſi fuit poſitū in mēoualibꝫ vel regiſtratū tale ſta tutū nō hz locū in relictis ad pias cauſas. qꝛ laic' in hu iuſmodi nō potuit ſtatuere. Simil'r ſi ſtatutū dicat ꝙ mulier nō poſſit teſtari ſine ꝰſenſu ꝰſanguineoꝝ. tamē poterit teſtari qꝺ ad pias cās et valebit. Itē vltima vo luntas tendēs ad piam cām ꝓtinet ad iudicem eccl'iaſti cum. ⁊ coꝝ eo pōt tractari. qꝺ facit vt relictꝫ eccl'ie vel pauperi etiā laico poſſet peti. etiā coꝝ iudice eccl'iaſtico etiā ſi ꝓ tali relicto ſit ꝓpus laic' ꝙuenīdus. vt voluit do. Anto. in. c. ſignificatti. de offi. deleg. Et plus tenuit bal. in l. ſi quis. C. de epiſ. ⁊ cle. ꝙ epūs. vt procuraꝛ pau perū vel eius procuratoꝛ ſeu ſindicus coꝝ ſuo vicario poſſit petere ſe mitti in poſſeſſiōez ex edicto ſi pauperes ſunt inſtituti heredes. ⁊ ita q̄tidie practicatur. et voluit ymola poſt Pe. de ancha. Item ſic in relictis ad pias cauſas ſufficiūt duo teſtes. fm do. flo. ꝓ regulā de reg. iur. quod aliq̄ intelligūt qñ ꝓius relictū fuit. etiā facto coram duobꝫ teſtibus. Nam ſi fuiſſet factū ꝓ teſtamen tum ſolēne in relictis ad nō pias cās. nō reuocaret ope exceptiōis niſi ſit facta reuocatio coꝝ quinqꝫ teſtibꝫ reli ctū ſeu teſtamentū factū ad nō pias cās. Sz ſi fuerūt facta relicta ad nō pias cās ꝓ ſolēne teſtīm. et poſtea fit reuocatio coꝝ facti ꝺo teſtīm ad pias cās ꝓ fluctū ſcꝺo fa ctū ad pias cās. fm Pe. de ancha. et Jo. an. in additiōe ſpeculi. Item ſil'r ſi volūtas fuit ꝓfecta rōe volūtatis ſz nō publica. put teſtatoꝛ voluit. vt qꝛ teſtatoꝛ teſtamē tū mau ſua ꝰſcripſit volēs poſtea illō redigi in publicaz formā ꝓ tabellionē. ſed morte vl' furoꝛe ꝓuent' ē antecꝫ tabellio et teſtes venirēt. valebit teſtīm tale inter liberos et q̄ ad pias cās ꝺūmodo ꝰſtat fuiſſe ſcꝓtū mau illius teſtatoris fm ymol. Itē regl'ariter nō poſſit decedere quis partim teſtat' ⁊ ꝓtim inteſtat'. vt. ff. de reg. iuris l. ius noſtꝝ. tñ in relictis ad pias cās ꝓt q̄s decedē ꝓtim teſtatus ⁊ ꝓtim inteſtat' cū de iure naturali nō ſit. q̄ q̄s decedat vl' in totū inteſtat' vl' in totū teſtat'. Vñ ſi q̄s diſponat expſſe. q̄ velut certā ꝓtem ſuoꝝ bonoꝝ deuehi re ad certā piā cām. puta dimidiā ꝓtez ⁊ nō totū. talis decedit ꝙ ꝓte teſtat'. ſ. ꝓ illa dimidia legata ad piam cām vt valebit. et ꝙ ꝓte inteſtat'. ſ. ꝙ reſiduo. fm Pe. de ancha. Item licz inſtitutio facta ꝙ mutū nō valeat. vt C. c. ti. l. iubemꝰ. tñ in relicto ad pias cās valz fm ymo. Item licz regl'ariter relicta in teſtamēto nō valeāt niſi adeaꝛ hereditas. vt. l. ſi nemo. ff. de teſta. tñ legata fcā in teſtō ad pias cās valēt. nec req̄rūt aditiōem heredita tis ad coꝝ ꝰfirmatōem cū in ipis relictis ad pias cās ceſſent ſolennitates iuris ciuil'. fm Bar. ⁊ bal. vt refert pet' ꝺ ancha. qꝺ nō tranſit ſine dubitatiōe ſcōm ymol. Cōmittēs extremū voluntatē ſuā diſpoſitioni alterius nō ꝺz decedere inteſtat'. Sz teſtatus ad pias tñ cās. ſic ſumat Jnno. c. cū tibi de teſtamētis. Ubi nota ꝙ mīre et varie lecture ponunt a diuerſis ⁊ varijs doctoribus buiꝰ decreta l' quaꝝ aliq̄ notanť in glo. als tāgunt alij. Sed omiſſis oībus alijs. Jnno. dic'ē ꝙ ꝙ hec ꝓba. ſ. cum ꝙs dic'ē voluntatē meā cōmitto diſpoſitioni cal' intelligit voluiſſe. ꝙ oīa bona ſua ꝙ talē in pauperes ⁊ pias cās ex pendanť. et ſi ꝰ videt decedē teſtat'. Si aūt voluiſſet et pendi alio mō q̄z in pias cās. ⁊ tunc decederet inteſtat' ſcōm Jnno. put refert Jo. cū hac lectura trāſitēs q̄ cōiter tenet Hoſti. tñ dic'ē aliter ſcz ꝙ inrēdens teſtari cum dic'ē omīa bona mea cōmitto diſpoſitioni petri. vel ꝙba ſi milia intelligit teſtat'. Sufficit enī ꝙ exꝓmat ad quez vel ad ꝙs vult bōa ſua ꝓuenire. C. c. ti. l. fi. Nā ſufficit re ſtatoꝛi dicere hereditatis mee dñs eſto. licz nō dicat; he res eſto. de verbis enī nō eſt diſputandū. vt pcuret peti cere inſtituo. ff. de lega. I. iij. ⁊ remittit ipſe hoſtienſis ad notata in ſumma ſua. eo. ti. §. q̄liter. ⁊ hec lectura hoſti. ſatis videt eſſe de mēte. glo. et placet do. flo. et magꝫ vt dek adaptari lr̄e huiꝰ ca. q̄ precedens. vñ et de iure vr̄ verioꝛ fm ymol. Sz licet hec lectura ſit verioꝛ de iure. tñ cōiter approbať opi. Jnno. dicētis ꝙ ꝓ talia verba in re ꝓtu huiꝰ capituli expſſe ille cuiꝰ diſpoſitioni cōmittitur

intelligitur heres instituꝰ cū hoc vt ad pias causas distribuat. scōm Anto. et do. Flo. vnde practica erit obseruanda. cito q̄ nō bene ꝓbet iure. Est enī fauorabilis anime. z ideo amplectēda ꝑm ymol'. Et hāc opinionē cōmunē videt tenere Bar. in. l. Centuno. ff. de vulg. et pu. Idem etiā bar. dicit q̄ si testator dicat bona mea et animā cōmitto in mānibꝫ cuiꝰ. valet talis dispositio z intelligit ꝓ pauperibꝫ xp̄i. ꝺ etiā tenet pe. de ancha. Item q̄ testator instituit heredes suos sumptꝰ nō dato alīq̄ executore. venīt nōīe heredū pauperes domicilij testatoris. vt notat̄ p glo. in. c. i. co. ti. li. vi. et loco ipsoꝝ pauperū venit eps loci. qui loco heredis habebit̄ ad distribuendū inde pauperibꝫ. q̄ si sit datus executor ad eligendū et distribuendū inter ipos paupes. tūc talis executor seu cōmissarius habebit loco heredis. directe. p no. an isto. c et in specu. in titu. de instru. ꝑm pe. ꝺ ancha q̄ etiā dicit q̄ talis executor ꝓt eligere in pauperē ꝓsanguineū suū si sit paup. dist. lxxvi. nō satis. et etiā spurū vsq̄ ad quartā. suffician tem. p alimēta z nō vltra. Si aūt testator nō instituat paupes christi. ꝛ ꝑm heredē. tūc venit vt heres ecclie cathedral' domicilij testatoris ꝑm ymol'. Itez si testator dixit q̄ volebat executioni mādari q̄ disposuerat q̄dam scedula cōmendata guardiano minoꝝ. si constet illā scedulā māu testatoꝝ scriptā cōparatōe litteraꝝ vel alio modo. executioni mādabunt in illa cōtenta vel scripta cū valeat tal' dispositio: vt notat Imol' post Bar.

De executorib' testa. §. IX

mentoꝝ multa notanda ponit Jo. an. sup. c. Johannes de testamentis cōmerando illā decre. sic aūt sūmat. Executor fidei cōmissarius qui suscepit officiū illud exequi cōpellitur. Ubi primo nota q̄ executores testamētorum plibꝫ noibꝫ nūcupāt. Aliqn̄ enī dicūt cōmissarij. aliqn̄ fidei cōmissarij. interdū diuisores. interdū distributores. interdū ꝓdiatores. vt notat̄ specu. Et vt dic̄ Goff. hi nō dicunt simplr executores sed executores vltimaꝝ volū tatū. Nam ꝓprie executores sūt hi q̄ sententias exequunt C. de execu. rei iudi. l. fi. Scōo nota q̄ dicit text⁹ post suscepti. nō anteq̄ suscipiat executoez pōt cogi ad exequendū. si nō vult suscepe tale officiū exequēdi. z precipue si nil fuit sibi relictū. vel si aliq̄d relictū nō agnouit et loquit̄ de executore diuisso p testatorē. secus de datario et legitimo de q̄ speculator eodē titu. Sed postq̄m suscepit executōem exp̄sse vel tacite. vt si tam alicui creditori satisfecit vel legatū soluit vel aliquid vt executor gessit. tūc cogi pōt ad exeq̄ndū scōm Jnno. nō tn̄ sufficit q̄ prius fuerit in ꝓstitutiōe sui puta cū testator instituit cū executorē z tacuerit. ff. de arbi. l. pomponi⁹. Si autē nō tacuit sed exp̄sse acceptauit. tenet̄ ex ꝓmissione. Item nota tertio q̄ nō solū diocesan⁹ de q̄ in ꝺ. c. ꝺ. sed etiam hīs iurisdictōem epalem. vel q̄si. pōt executorem cōpellere ad exeq̄ndū. Succedit etiā in hac iurisdictiōe compellēdi caplm mortuo epo. vt de ma. z obe. bis q̄ p tit epō caplm succedere debet. de q̄ nota opi. in speculo. Infirmo aūt epo vl' absente. capitulū ꝺ nō pt̄ cuz ī his casibꝫ iurisdictio nō trāseat in caplm. Quarto nota q̄ modꝰ cogendi executorē est. vel p subtractōz emolumēti relicti sibi a testatore. alis nō relicto. vel q̄ p cēsurā ecclesiasticā. vl' per penā arbitrariā. de hoc satis in speculo et ꝺ. nisi ex cā emergēti petat ipse executor ab epo exonerari. ff. de. pcu. l. si post datū. Et ponit lex casuz de supueniēntibꝫ inimicicijs. Officiū q̄ executoris testamēti z ꝓ curatoris z arbitri ꝑm bonagin ī ꝺ ꝓcucurrit a ꝓncipio voluntariū ex postfacto necessariū addebat z casuz de exe sutione vot. pareni. vt de vo. c. licet. Et p hoc arguc q̄ non solū arbiter sed etiā arbitrator pōt cogi suam dicere. de ꝺ in specu. de arbitro. §. fi. Nota q̄ executores dari pōt in nūero pari. sic z procuratores z commissarij ad eligendū. Non cni refert an sint plēs l'yn⁹ solus. Est tn̄ ꝓbluū q̄ talia cōmittant̄ in nūero impari vt de arbi. c. i.

Sexto no. q̄ querit̄ Jnno. et Hosti. et Abb. an executor possit agere ꝰ heredes. s. ad implēdū legatū. Respō deo q̄ in relictis ad pias causas planū est qꝺ potest. et in hoc oēs ꝓcordāt. et contra heredes agere pōt z exigere relicta. C. de epis. z de. l. si quis. et si null⁹ sit heres. executor pōt rotā hereditatē vendicare vt nulla deducta falcidia voluntatē defuncti exequat̄. vt ibi. Si vo non ad pias causas ꝛ ad alios vsus voluit testator expendi relictū. et tunc aut executor est minister tantū aut minister et particeps relicti. Jn ꝑmo casu nō agit cōtra heredes ꝑm Jnno. et Abb. Sed si heres gratis soluit. executor distribuit inter illos qs testator distribui voluit nisi testator exp̄sse illud concesserit. ff. de le. c. cuz ꝙbusdā. Jn scōo casu etiā cū particeps est relicti puta q̄ testator falcidiā vel aliā quottā ad cū pinere voluit. z ꝑm oēs agit. ff. de le. ij. l. si quis ticio. Sz hosti. dic̄ q̄ ꝺ est diuisare. z tenet q̄ ꝑm canones executor z ꝰ heredes si sint. et cōtra oēs alios agere possit. in his que ad vltime voluntatis spectant executiōem et eis negligentibꝫ. hoc faciat diocesanus. vt extra ō testa. c. Tua. et. c. Si heredes. Primam distinctionē tenet speculator. Nota septimo q̄ q̄uis clerici curas secularū actuū vel negociorum suscipere non debeant. vt dist. lxxxvij. Epūs. et. xi. q. i. te quidem. nec debent esse ministri laicoꝝ. Jstud tamē est speciale ī executore ad pias causas. vt illa clericus vl' monachus executor. vt de testa. c. ij. li. vi. Religiosus tn̄ de consensu prelati sui z nō aliter. cū istud sit suffragiū anime. ad quod clerici tenent̄. et est officiū miscōie qꝺ omnibꝫ est commune. vt. lxxxvi. dis. c. non satis. Aliquibꝫ videt̄ q̄ clerici et monachi oēm executōem vltime voluntatis etiā vltra relicta ad pias cās agere possit. pro qꝺ facit de testa. c. ij. Et approbat̄ ꝓsuetudo z pt̄ tolerari. dū tn̄ p id nō abstrahatur a seruitio diuinoꝝ. Et q̄uis religiosus institutus executor acceptasset executionē cū consensu prelati sui. tamē si postea ꝓlatus prohibeat prosecutionē executionis. nō potest exequi. licet prelat⁹ non bn̄ faceret sine vrgente causa cū prohibendo ꝑm Jo. an. Frater minoꝝ tn̄ non pōt executor existere. dꝫbo. s. g. c. exiuit. in clemen. licet possit consulere quomō executio fiat. Item nota octauo q̄ in executione hmōi possunt simil' esse clerici et laici. nec obstat q̄ in eodē officio nō debet esse dispar professio. xvi. q. vij. noua. sed clerici et laici sunt diuerse pro fessionis. vt. xij. q. i. duo sunt. Nam vbicunq̄ ad aliq̄d agendū admittim⁹ diuersa capita nō vt collegiū vl' corpus vnicū nō refert. an illi sint eiusdē vel diuise professionis: dūmodo vtraq̄ ꝓfessio p se sit abilis ad id agendū. vt de fulcentibꝫ cardinaliū inclusoꝝ. nil enī impedit in eodē facto duos ꝓcuratores instituī. alterū clericū alterum laicum. Idem in testibꝫ. Idē in arbitris. Idem in consiliarijs z silibꝫ. Judices etiā z executores garū pñ esse diuersaꝝ ꝓfessionū. vt probat̄ p diuersa iura. vbi vero inter ipsos gerentes est vnio respectu eiusdē collegij vl' corporis. illud tale corp⁹ nō debet esse diuerse professionis. vt dictū est in obiectōe. Nota nono cū dic̄ ī hac decretali Johānes. q̄ p diocesanū fiat executio seu compulsio. Querit̄ quis diocesan⁹ habeat hoc explere. Respondeo. Circa executionē legitimā testamenti quā hz episcop⁹. planū est q̄ intelligit̄ de epo originis ipius testatoris. Sz si alubi hz domicilū. dicunt q̄dam q̄ vter q̄ exequi pōt. alij q̄ epus domicilij si in totū illud transtulit nisi in loco originis. essent facultates ipi⁹. sed quo ad cōpulsionē executoris. de q̄ decretal' loquitur: puta

q̄ epi'scopus ipsius exactoris habet illum cōpellere. Ex quo ergo suscepit officiū exequēdi sibi imputet. si tamē ipse executor suscepit officiū exeq̄ndi in domicilio testatoris. epūs ipsius domicilij rone illius quasi contract⁹ eum cōpellet: si inuenit eū ibidem. alⁱs ꝙabit q̄ dicit de foro cōpe. c. Romana. libro. vi. Uel dic q̄ exq̄ ipe absens est collega exequet. et si collegaꝫ nō habet nec alter testator. puidit. nō instabim⁹ compulsioni absentis. sed exequat epiſcop⁹ testatoris. vt de testa. c. ij. li. vi. Et per predicta expedit q̄ querit coram quo legatarius conuenat executorē. de quo in ſpecu. Querit decimo q̄d si testator vetat executorē reddere rōnē ſue executionis. nūquid istud sit ꝙandū. ita q̄ eps nō valeat exigere rationē ſue executionis ab eo. Rñdit hostien. in. c. Lua. de testamen. putat talē executorē qui nō necessario ſ; voluntarie suscepit officiū vt hic teneri ad rōnē reddendā ex bono et equo iudicis arbitrio faciendā. arg. de ma. re. c. Qui filiū. Sic enī pontificali auctē decz impleri voluntatē defuncti. etiā si actio deficiat. ff. de peti. here. heredi tas. Judex q̄ pensata fama z ꝺdictōe executoris q̄ntitate z qualitate articuli de q̄ queritⁱ in aliq̄bꝫ crederet ipsius iuramēto. in aliq̄bus plenā ꝓbationem reqret. C. de epiſ. z de. l. nulli. Et arbitrabitⁱ talr q̄ nō sit locus fraudi. nec mⁱ⁹ plene executiōis. z talⁱ vid; fuisse mēs testatoris. clausulā illā apponētis. Nec enī est verisile q̄ illā exclusionē volūtatis sue vel officij pōtificalⁱ oppoſuerit sed magⁱ vti voluisse fide vtriuſq̄. Et si aliq̄d dolose fecerit. de dolo poterit ꝙueniri z queri. cū in tali remiſſione nō veniat remiſſio doli. z etiā de relictis q̄ apud ipm cēat fm do. An. nō obstāte q̄ testator vetuerit nisi illō sibi reliquiſſ;. Undecimo nota q̄ licz executor debeat exequi infra annū. put notat de testa. c. si heredes. tamē poterit eps eū cōpellere post annū ad exeq̄ndū. cū ann⁹ sit datus nō ei⁹ fauore sed vtrūme volūtatⁱ. fm do. tio. scz zambarellem.

De substitutiōe he⁹ .§.X.

redis no. fm glo. ſup. c. Raynuti⁹. ex de testa. q̄ multiplex est mod⁹ substitutōis. q̄dam enī ōr vulgaris. q̄daꝫ pupillaris. quedā exemplarⁱ;. quedā cōpendiosa. Et iste substitutōes dicunt directe. Idē est et fideicōmiſſaria. Substitutio vulgaris est q̄ fit ab oib; vulgaribꝫ. et fit sub hac forma. inſtituo te heredem. z si tu nō eris ille sit. Hec appellat expreſſa vulgaris. inſtitu. de vulga. substi. in ꝓnci. Pupillaris est q̄ fit sub talibꝫ verbis. Filⁱ⁹ meus mihi heres esto. et si tu nō eris vl si eris z infra tps puberratis decesseris. ille sit heres. inſti. de pupil. substi. in in ꝓn. Exemplaris est q̄ fit ad exēplū. Pupillarⁱ q̄ fit furioso sub his ꝭbis. Si filⁱ⁹ meus decesserit anteq̄ reuertat ad sanā mentē. ille talr sit heres. inſti. de pupil. substi. §. i. Compendiosa fit talibꝫ verb. q̄cunq̄ filius meus discesserit ille sit heres. Fideicōmiſſaria ōr q̄ fit sic. Inſtituo te heredē et rogo vt restituas hereditatē tito tali die vel sub tali conditōe. scz si decesseris sine filiꝭ. z hec substitutio pōt fieri a q̄cunq̄ z cuicūq̄ z ante puberratem et post. inſti. de pupil. substi. §. fi. Et talⁱ fuit inſtitutio z substitutio. q̄ hr in dicto. c. Raynuti⁹. Vulgarⁱ; substitutio expirat cū ciro est adita hereditas. C. ō impub. et ali. substi. post aditā. pupillaris statim expirat post rēpus puberratis. inſti. de pupil. substi. in pin. Hec fuit fideicōmiſſaria substi. seu p̄caria de q̄ in isto. c. Raynutius. Et hec incerta ꝺditio. ꝓtuit ſoz; ſozou remittere licet sit ꝓtra volūtatē testatoris. C. de pac. l. i. z b q̄ vtū. id est desideriū capiāde mortis. C. de trāſact. l. fideicōmiſſo. nec pōt alienare talr guatus. C. cōmunia de leg. l. fi. niſi in certis caſibꝫ in auten. ibi positis. Querit vtr indiſtincte p religionis ingreſſum expirat substitutio facta in defectū liberoꝝ. glo. finali. dicit q̄ aut substituit ꝑſona ꝓpinqua et cuanescit. q̄ hoc cāu ingreſſus monaſterij fingit habere heredē: vt hic. et in auten. de ſanctis epiſ. §. ſed hec pīti. Si aūt substituit ecclia seu locus religioſus vl iubet expendere in ptas. s. tūc nō expirat substitutio seu fideicōmiſſum p religiois ingreſſum. vt in dicto. §. Sed hec. Ubi hec diſtinctio seu diſferētia ꝓbat. Et est diūsitatis rō. q̄ nō expirat substitutio p religiōis ingreſſū inductū ei⁹ ꝓpria significatoꝝ vocū in fauorē pie cause. Ubi ergo substitutio seu fideicōmiſſum dz expēdi in ptā cām. cessat dicta rō. cū nō debeam⁹ impropriare verba in fauorē pie cause. seu religionis in ꝓiudiciū alteri⁹ religiōis seu pie cause. ad h. c. Cū causa. de ꝓben. priuilegiat⁹ cui nō vtit priuilegio suo. cōtra pariter priuilegiatū. niſi par. i. ocurrit priuilegium vtriuſq̄. vt in dicto. §. ſed hec pīti. Et plene p bar. i. au. ten. C. de ſacroſanc. ec. Fiunt etiā p̄dicta ad aliā q̄ſtionem. C. de ſacroſanc. ec. Facit etiā p̄dicta ad aliā q̄ſtionē ſatis notabilē. Quid ſi testator dedit substitutū ſub cōditiōe. ſi inſtitut⁹ decederet ſine liberis ex ſe legitime deſcēdentibꝫ. vl ex corpe ſuo naſcentibꝫ. nunq̄d euaneſcat. substitutio p ingreſſū religiōis. Hec q̄ſtio ſatis pulra z quotidiana ē. Et idē pt dici q̄n testator ꝓdit substitutū ſub nēria naturalitatē fecit ſubſtitutōz. Doctores ſūmi varij fuerⁱ in hac opīnōe. Nā iacoby de bel. diſputat hāc queſtionē z posuit in dicto. §. ſed hec. Et ꝺcluſit ſubſtitutionē dicto mō ꝺceptā nō expirare p ingreſſum religiōs. quia testator p illa ꝭba elegit naturalitatē nec reliquit voluntatē ſuā interp̄tationi iur⁹. Sec⁹ q̄n fuit locus generalr. vt ſi ſine liberis decesſerit. tc. tūc ſuccedit iur⁹ interp̄tatio q̄ ceſſet in caſu certo. q̄ in incertis non certis opus est ꝓiecturis. ō rc. iu. c. estote. In hāc opi. accedere videnⁱ Na. Sil. et Host. z Jo. an. vt notat p eū in ca. Raynald⁹. de testa. Cōtrariū tenuit q̄dā bangonis duus eſſet bonome hec q̄ſtio de facto. et Dy. ſequitur in. l. ſi ita quis. ff. de le. ij. et Richar. et Bar. in auten. niſi rogati. et in. l. ſi ita q̄s. pall. et sic postmodū elegāter ꝺſuluit in q̄ſtiōe facti. Primo p rōnē quā faciebat Dy. Exp̄ſſio eīm eoꝝ q̄ tacite inſunt nūl opat. ff. ō le. iij. z. c. ſignificaſti. de elec. Sz hec ꝭba ex ſuo corpe vl ex ſe legitime nata inſunt in illis ꝭbis ſi ſine liberⁱ; decesſerit tc. nō venit filij legitimi tm. vt dicta. l. ſi ita q̄s. §. fi. q̄ ſolū intelligit de naturalib⁹. et tm fauore mōaſterij expirat talⁱ ſubſtitutio per religionis ingreſſum. Sed ꝺ mouet p rōnē Richar. Malū istud fideicōmiſſuz vel ſubſtitutio ſi deceſſerit ſine liberis tē. reꝓbat z p nō ſcripto hr. nō ſo q̄ monaſterij nō hr loco filij. ſed q̄ pbet impedimētū vite ꝓplatiue seu retrahit a vita ꝓemplatiua eligenda. nam ſubſtitut⁹ timēs ne bona ſua cogat reſtituere ſi decedet ſine liberⁱ; inducit ad mrimoniū ꝺbendū. z remouet a ꝓposito religiōis z caſtitatis. Et iō ꝑator volunt talem ꝓpositū impedire p nō adiectā. z b voluit rex. in dicto. §. ſz hec uamen hr p nō adiectā. z ita etiā tenet z refert. Cynⁿ⁹ in dicto auten. niſi rogati. Tertio ꝓbat a ſimili. Illud q̄ relinquitur cā dotis de necitate intelligit p mrimonio carnali ſine quo nō pt dici dos. vt in. l. iij. ff. de iure do. z. c. et ſi neceſſe. de do. inter vi. z vx. Item p introitu mōaſterij nō datur dos. de ſimo. c. nō ſatis. z. c. veniēs. et tm illa cōditio ſeu cā remittit inſtituto ſeu legatario intrāte mōaſteriū licet nō poſſet dici q̄ cuiⁱ impleat. vt in dicto. §. ſz hec ergo licz in caſu q̄ſtionis nre nō poſſet dici impleta conditio cuiⁱ q̄ mōaſterij dicat ex ſe natū. nihilominⁿ rōe p̄dicta dñr bona apud monaſteriū remanere. Idē debet et poteſt dici de eo q̄ relinquit cā donatiōis ꝓpter

nuptias. vt habeꝯ in dicto. §. Quarto probat sic Inter monasteriū et mō achū nō dicꝫ matrimoniū spūale. cū solus abbas dicat spōsus. de elec. quia ꝑpt. Sz fideico/ missum relinq̄tur sub ꝺdictōe si nuptias ꝓtraxerint. et ille guam⁹ mō asteriū ingrediat. nō tenet ad fideicōmissū vt in dicto. §. Iz hec. ergo apper q̄ nō ē ideo. q̄ videat de facto cōdicto fideicōmisso. Iz tō tale guamē br̄p nō adic in qstiōe nr̄a. Quito z vltimo pbat isto mō Ego video q̄ si aliq̄d relinq̄t mlier cū onere restituēdi si non nu pserit q̄ nō tenet restituē. si nupsit. l. q̄riens. ff. de cōdi. et demon. l. cū ita legatū. cū. l. seqnti. q̄ō tñ limita p:out notat in aut̄. Qui. C. de iudi. vidui. ergo mlto magis nō valet istud guamē. de q̄ in qstiōe nr̄a cū sit impedimtū religiois z vite cōtemplatie q̄ longe melioꝛ est̄ actiua ua Bar. que mihi mlti placet. z ipaz ꝓtinere vi detur. Pro hac ꝺclusiōe vide bonū text. in. l. titie si nupse rit. ff. de ꝺdi. z demō. vbi ōr q̄ si testaꝛ relinq̄t titie du centos si nō nupserit. z si nupserit relinq̄t centum si titia elegerit nuptias ꝺz br̄e ducentos. z tñ nō adimpleuit cō ditionē. Sz illa br̄ p nō adiecta. q̄ retrabit a mrimōio ꝓtz intellect⁹ h⁹. §. Sz hec. et h⁹. c. Obtinet g̃ hic mōa/ sterū. nō q̄ br̄ loco filij vl heredis. q̄ fuit illa allegatio parus. vrs. dixi. Iz q̄ br̄ p nō adiecta si vult ītrare mōa sterū. z inferꝛ ad decisionē qstionū sup̄ tractataꝛ. z mul taꝛ alaꝛ similiū. Expeditis z suppletis glo. ex q̄bꝫ pa/ tuit clarissime intellectus h⁹. c. z mlꝛoꝝ iurīū ciuiliū et canōicoꝝ descēdendo ad aliā nō min⁹ vtilē materiā ex trinseca h⁹. c. q̄ versat circa bona ingrediencia religionē condito vl nō ꝺdito p eos ꝓus testamto. Hec oīa Abb. de sicilia in lectura. Ad idē vidi solēne ꝺsiliū vnūstratꝫ bonon. vt br̄ i ꝓcessu sce Marie nouelle florētie. Mul ti etiā solēnes doc. alij idē ꝺsuleꝛt. s. q̄ i hmōi cāu eua cuat̄ sbstitutio. Fallit in frib⁹ mīoꝝ nō in p̄dicatoꝛi bus. Ratio diūsitatis est. q̄ p̄dicatoꝛes ex ꝓuilegio sūt hereditatis capaces: non minoꝛes.

Quis oꝛdo tenēdus .§.X

In soluēdo creditoꝛibꝫ aut legataꝛijs. Rñ. fm Ray. si cre ditoꝛes et legataꝛij sil̄ veniāt ꝓmo satisfaciendū creditoꝛ dinē q̄ veneꝛt dū tñ nō faciat in dolo. z creditoꝛes post modū venientes nō dūt inq̄etare heredē nisi remanseꝛit ei de hereditate. sed bñ tutus suū saluū ꝺ legatarios. Si tamē heres scit vel credit siue dubitat q̄ hereditas ñ ex tēdit vltra ꝓbita. siue fuerit ex ꝺctu. siue ex maleficio. vl qsi nil ꝺz dare legataꝛijs dōec satisfaciat creditoꝛibꝫ. Et idēmod⁹ tenēd⁹ ē in satisfaciēdo p̄⁹ creditoꝛibꝫ ꝓ oꝛibꝫ: et in iure potioꝛibꝫ. Et nota q̄ heres añ oīa p̄t deducere expensas fuueris. et etiā alias nēcrias q̄s feē eā heredi/ tatis. vt in testamēto inuētario et hmōi. Et bnē dicit sicut q̄ debita rotā hereditatē exhauriūt heres ꝺz esse īmu/ nis a lucro. sic z a guamie. C. de iur delib. l. Sanctum⁹. §. Si ꝑfaram. cū seqn. Itē nota q̄ lz obligatio testatoꝛis trānseat ad heredē. nō tñ pcliū piuriū z hmōi q̄ nō pos tūt excedere singlarē psonā. Idē hostiē. z guil. Quid si ples sint heredes. quō tenent ad debita vl legata. Rñ. regulariter tenet q̄lꝫ heres p hēditaria ptē. C. de here. ac. l. ij. Excipiūtur q̄nq̄ casus ꝓmus si aliq̄d sit in obli gatione faciēdi vl nō faciēdi. tūc enī q̄libet tenet insoli/ dū. ff. de ꝺbo. obli. l. in executoꝛibꝫ. §. ij. vt si testaꝛ ꝓmi sit se aliq̄d op⁹ factuꝝ. vl ꝓmisit p se vl heredē nō fieri q̄ min⁹ p fundū suū transire liceat hic q̄libet heredū oblī/ gatur in solidū. Sc̄ds casus est si res q̄ ꝺz restitui insoli dum possideat ab vno. C. de heredi. ac. l. ij. z. ff. cōmoda ti. l. si tamē. §. heres. Tert⁹ est in alimētis legatis. q̄ pro volūtate defuncti vel iudicis. vl ab vno in solidum vel a partib⁹ designatis petūtur. ff. de ali. le. l. ij. Quartus si testaꝛ ab vno heredū legauerit creditoꝛi hereditario compensandi animo. tūc enī ille heres onus sustinebit vsq̄ ad q̄ntitatē legati. ff. de le. ij. l. Cū ab vno. Quint⁹ ī expensa funeris vxoris q̄ nō tñ astringit heredes ꝓ be reditarijs portioibꝫ. Iz etiā vir ꝓ portioe q̄ pueniet ad eū de dote vxo. ff. de rei. z sump. fu. l. Quotes. z l. veluti.

Quid si heres est pupillus. nūq̄d p̄t differri solutio debitoꝝ ꝓtextu pupillaris etatis. Rndetur non. vt. C. de acqui. here. l. Sub ꝓtextu.

De dilatiōe exeu .§.XII

tionis in legatis ad pias cās. Et p̄ q̄rit vtz defunctus inde patiat detrimentū. q̄ tardant elemosine quas le/ gauit. Rñdet btūs Tho. in q̄libet q̄ntū ad meritū ele mosine nullū detrimētū patiat. ex p̄dicta tarditate. ma xime si q̄ntū in eo fuit curam adhibuit. vt el⁹ elemosine ato darent. q̄ meritū p̄ncipal̄ ex voluntate dep̄ndet ex intentiōe. Sz q̄ntū ad effectū elemosine patit detri/ mentū nō quidē vt p hmōi tarditatē puniat. sed q̄ rem/ medū expiatōis pene ei nō adhibet. cū nō sit suffragiū vñ sublcuaret. Sil̄r nō patit detrimētū si differat re stitutio quā ipse mādauit fieri. Iz tarde mādauerit etiā in morte: tñ fecit q̄ potuit. Dec ille. Ex quib⁹ sequitur q̄ si tepide z incaute mādauit fieri suffragiū vñ nō fit vl multū differt. nocet z quo ad meritū ex remissiōe vo luntatis. et quo ad suffragiū vt non sublcuet si non fit vel nō ita ato sed tarde fit. Et mlto magis de restitutōe fienda. Nam possz cū volūtate ita remissa mādari fieri restitutionē. puta ne filij egerent. vel ipse ne euaderet q̄si nō curās de restitutōe q̄ paz vel nihil sibi p̄desz tali re stitutio mādata. si etiā fieret. Sc̄do q̄rit vtrū executoꝛ debeat tardare distributionē elemosinaꝝ ad hoc vt res defuncti melꝰ vendant. puta monet testaꝛ tpe messiū vel vindemiaꝝ. legat summā pecunie paupib⁹ erogan dam: trahendā ex fructib⁹ recollectis ipsius testatoꝛis: que tūc tpis paz valent. inde ad sex mēses vel annum valebunt multo plꝰ. Rñdet. b. Tho. in q̄libet. q̄ in mo ra modici tpis nō videt magnū piculū vel detrimentū. vnde si executoꝛ per modicū tps elemosinas dare differ/ rat. vt rebus defuncti venditis ampliores elemosinas faciat. nō videt absq̄ culpa. q̄ forte tunc defunctus a purgatorio erit liberat⁹. in q̄ dum erat cruciatus reme diū suffragioꝝ maxime ei necessariū erat. hoc aūt relin quit prudentis executoꝛis examinī. vt consideratis di/ latione tempis et condītōe psone. que citius vel tardi⁹ liberanda est. z etiā quātitate augmēti elemosinaꝝ faci at q̄ō viderit magis expedire defuncto. Tertio queri tur vtz ex tali dilatione z p̄cipue magna peccet morta/ liter z ab herede. Rñdeo q̄ sic. si nō facit quantū potest nec excusat. quia sine magna cōmoditate heres hoc fa/ cere nō potest. Nec executoꝛ ne displiceat vel damnū in/ ferat heredi. et q̄ō ipe non p̄t. debet ipe significare dio cesano qui p̄t cogere. ex de testa. Johannes. Vñ in decre tis. xiij. q. ij. Dicit. Qui obligationes defūctoꝝ detinēt et ecclīs tradere demorant. vt ifideles sūt ab eccl̄ia abij/ ciendi. et q̄si egentū nec actoꝛes. nec credendi iudicium dei habendi sunt. et in alijs duob⁹ capitul̄ idē ꝺz ibidē. Ex quib⁹ arguit Job. neapol. in q̄libet. q̄ peccāt mor taliter tales executoꝛes z heredes multū differentes. tū quia nullus debet excōmunicari nisi ꝓ mortali. Vñ aūt mandant excōmunicari q̄uis nō sint ipso facto excom municati nisi hoc esset alicubi p̄ statutōes synodales. tum etiā quia notabile nocumentū inferunt animab⁹ proximoꝝ. Vñ ibi dicunt necatoꝛes animaꝝ. s. subtra

bendo suffragiū illud eis. Quarto queritur vtrum pena apposita a testatore posset exigi. z pcipue in relictis ad pias causas. Rñdeo q pena pt apponi triplr. Uno mō cū ꝺdictione turpi adiecta puta legat' cōuentui mendicantiū predictū cū ꝺdictiōe q nō possit alienare. vl' alienando perdit legatū. ꝺdictio illa turpis ē qz alienare immobilia nō solū possunt sed z debēt mēdicātes. z sic ꝺdictio illa vt turpis abiicit. z legatū illi remanet sine incursione pene. Sꝺo mō cum deuolutōe illi⁹ relicti ad alterū. puta legat centū petro testator. cum hoc q det. l. pauperibꝫ ex eis vl' faciat celebrare tot officia. al's deuoluantur illa centū ad talem locū vel personā. talis nō seruans cōditionē incidit in penā illam. z perdit legatum. Tertio cōmittit heredi vt det centū pauperibꝫ infra ānū al's si infra annū nō dederit teneat ad alia centuꝫ dare pauperibus. In quo casu dicit Bern. et Abb. ditiens hoc extra. c. Raynaldus. extra ꝺ testa. cum glo. q locus est pene z exigi potest. si pena afficiat patrimoniū testātis. Nā et si testator cū non habeat iurisdictiōem in heredem vel legatariū nō possit ei penā imponere. tamē bñ potest adumere sub nomīe pene bona legata vel relicta eis. que pena etiā locū habebit in foro cōscientie. cū naturaliter obligēt. ex de test. c. Cum ī officijs. q̄uis aliud sit in alijs penis. put vult glo. singlaris. xij. q. ij. Fraternitas. vbi dicit Brēg. q eccl'ia res sibi ablatas nō debet recipe cū augmento. id est cū pena q ponit p furto. puta q fur debeat restituere rem furatam in duplo. sufficit eni vt habeat suū. pōt tn vt dicit glo. iudex ex officio applicari illi ecclesie etiam penam. Uel intelligitur de pena canonis quo ad iudiciū penitentiale in quo sufficit inungere vt restituat male ablatum. solum nō penam. Sed in penis quas ponit testator si nō fecerit heres vl' legatarius hoc vl' illud potest pena exigi scdm doctē.

Quis autē possit §. XIII

vel nō possit facere testamentū. Nota fm Host. q q̄libz potest facere qui nō phibet. Primo aūt phibent quidē filiusfami. nisi de peculio castrensi vel quasi. ex ꝺ sepulcra. Licet. li. vi. nec pōt relinq̄re aliq̄d pro anima sua sine patris assensu. phibetur etiaz impudes. Item seruus xij. q. ij. §. q̄ de libero. Item furiosus non habens lucidū interuallū. Item prodig⁹ cui est administratio bonoꝝ interdicta. Item mutus qui nil loquit. surdus qui oīno nil audit. vt insti. q̄by nō est pmi. fa. testa. p totum. Cecus aūt potest cū solēnitatibꝫ que habent. C. quibus nō est pmi. fa. te. l. hac consultissima. Item illis qui pro pijs renūciauerūt et nihil habent vt ingressi monasteriū. vt in auten. ꝺ mōachis. l. Illud. z. xix. q. iij. c. Quia ī gredientibꝫ. Sed si q̄s filios bñs mōasterū ingredit. nulli condito testamēto pmittit ei diuidere cū filijs z interdicitur cos. vt. xix. q. ij. Si q mlr. Pōt etiā facere testamētū quicūqz aī pfessionē cū etiā ad seculū reuerti possit. extra de regu. c. Statuimus. Heremite aūt si non renūciauerūt pijs. nec se alicui ecclie tradiderūt vitā mutando testari possunt. al's non. xix. q iij. §. Econtra paulus. Religiosus in epm promotus nullo mō pt facere testamentum scdm Tho. se. q. lxxv. quia sola dispensatio rerū ecclesiasticaꝝ ei cōmittit. que morte finit. ex qua testm incipit valere. Si tn ex successiōe pape testm faciat. nō intelligit de pprio facē testm. q̄ applica aūcte intelligit ampliata ptās sue dispensatōis. vt possit valere p⁹ mortē. Qui aūt phibet testare euz q̄ pōt ab eius est hereditate repellendus. C. si q̄s aliquē. l. i. testamēta quoqz publicorum seu manifestorū vsurarioꝝ sic decedētiū sunt irrita de q̄ hēs supra. ij. pte. ti. i. c. vi. §. i. circa finem.

Clerici seculares §. XIIII

testamentū facere possunt z donare. sed hoc mō Si bona vel de patrimonialibꝫ. vel de bis q̄ sibi aduenerūt ab vnde puta ex successiōe vl' donatōe psone ñ fruitiu ecclie vel de illis q̄ sibi p scripturā vl' hmōi artificium q̄si erūt indubitāter de bis pnt facere testamentū et etiaz donare. xij. q. iij. c. i. et ex de testa. c. Quia nos. Et hoc hz locū etiā si cleric⁹ sit in prāte pīs. vl' annu ꝺstitut⁹. C. ꝺ epis. et de. Hereticō. licz in alijs psonis ꝺstit. q̄ scz sūt in potestate parentū. De reby āt ecclie mobilibꝫ vl' imobilibꝫ clericꝰ testare nō pōt. Sz pt de mobilibꝫ z fructibꝫ percipiis in egritudie ꝺstituꝰ. dū tn sit cōpos mēris ꝺferre pauperibꝫ z locis religiosis z bis q̄ sibi bouēste fuerunt. vt ex. c. c. Relatū. De ꝺsuetudie tn alubi clerici testāt de fructibꝫ z rebꝫ mobilibꝫ ecclie acq̄sitis. tamē de iure contra. est. vt in dicto. c. Testes autē vt in testamento regulariter requirūtur septem. vt insti. co. §. fi. Hocautem fallit. quia q̄nqz valet sine teste. vt si miles in bello scribat et moriat. C. de milit. te. l. Milites. quādoqz sufficit vnus. vt si fiat coram imperatore. C. e. l. Omnīū. quandoqz duo vt inter filios. C. e. l. Hac consultissima. vl' si in rescripto testetur miles. ff. de milit. l. Lucius. Similiter in bis q̄ ad pias causas legant. extra. c. cum esset. z. c. Relatum. q̄nqz tres vel q̄tuor vt in speciali priuilegio. C. e. l. fi. q̄ sine speciali. q̄nqz quinqz. vt in testo rustici. C. e. l. fi. q̄ qz etiā octo reḡrunt. vt q̄ testator vult facere et nescit litteras. vt in dicta. l. hac cōsultissima. Et nota q̄ si testator non vult q̄ testes sciant tenorē sui testamenti. pt facere testamētū. qō ꝺ in scriptis. id est q̄ ipse primo recitam clausam repesentet testibus dicens. Hoc est testm meū. rogo vt sigilletis et subscribatis vos. C. e. l. hac consultissi. Sed tn p hunc modū facere testamentū nō est tutū. quia mltas obfuantias requirit: que frēqnter cū lius est qō fiat sine scriptis. scz qñ scribit p notariū tamen cum. Itē nota q cū quis sanꝰ vel infirmꝰ qui est sane mentis. vltimo disponit de bonis suis. de q̄by pt disponere p simplicē scripturā. vl' p verba solū nō violētatus vel arctūētus. sz libere sine notario z testibꝫ debit' istare certitudinaliter tenent ad obfuādū illō. etiaz si pus ad hoc si certi sūt de vltima voluntate inḡntū pñt. Unde Brego. xij. q. ij. Ultima voluntas defuncti modis omnibus conseruet. vbi dicit Blo. q intelligitur cum voluntas est rationabilis. Nam si moriens vellz exhereda re filiū sine causa: hec volūtas nō est fuāda i foro. tamē cause vbi p̄cedit fm allegata z pbata nisi sint sufficientes probationes per testes z huiusmōi. stabit testamento solenniter facto. et si nullum fecit iudicabitur vt intestatus.

De donationibus. Capl'm quartū.

Quia donatio cā moꝝ

tis habz similitudinē ad testm vl' legatū. ō nūc de hmōi donatiōe cā mortis. z postea de donatione inē viuos q̄ queūt in noīe. etiā hz i aliq̄ similitudines ad donatōem cā mortꝭ Donatio cā mortꝭ ē cū q̄s magis vult se hre q̄s cum cui donat. magꝭ eū cui donat q̄s heredē suū. vt. ff. de dona. cau. mor. Li. z insti. de dona. §. ij. Differūt tn in q̄busdā donatio cā mortis et legatum. Primo q legatū sp tradit ab herede. sed donatio causa mortꝭ qñqz ab herede. qñqz a testatore. Itē si q̄s accusat testamētū vt falsuz amittit legatū. sz nō donatione causa mortis. al's si ex aliq̄ cā rescindat testm et donatio cā mortis. vt. ff. e. l. Si quis mo. z. l. si debitor. Revocat' donatio cā mortis si donantē penitcat. vel si liberatus ēt

de periculo in quo erat. vl'si desinat ꝑ ditio sub q̄ dona
tio fcā fuit. ff. si certū. pe. l. nō omis. Item si donatarius
prius decedat q̄ donator. ff. e. l. Si filio. et l. 1. z fi. Dona
tio scz inter vivos q̄d sit. Respondeꝯ scōm Hostien. est
rei licite. nullo iure cogēte. mera liberalitate fcā collatio.

Quis potest donare §.I

Rñ. donare ꝑt paterfamu. z dñs rei. nō q̄ fm. nō tutus
familias. ff. e. l. fil. Item nō minor. xxv. ānis. C. si maior.
fac. ali. ra. l. fi. z milto mun. pupilli q̄ alienare nil ꝑt sine
tutoris auctē. ff. de acq. re. do. l. pupilli. Item nō mōach.
vel ꝯuersus. liij. di. Abbati. Item nō ꝑt donare q̄ nō est
compos mētis vt furiosus nec pdig. ff. de cura. furi. l.
Julian. Sz nec is cui alienatio p legē inhibita ē. vt qz
cōmisit crimen lese maiestatis. C. ad. l. iul. ma. l. fi. vel he
reticus. vt. C. de here. l. manichei. Item nec condēnat.
de publico crimine. licz ante sniam donare posset. ff. e. l.
post contractū. z l. donationes. §. finali.

Cui possit donare Re/ §.II

spondeo fm Hosti. cuilibet: nisi p legē phibeat. z idē si
ue sit pūs siue absens. notus vl' ignot. Item pūfamilias
et filiofami. dicto extraneo. nā filiofamilias suo nō va
let fcā donatio. nisi p. emācipatōz. C. e. l. Siue. Item nec
inf viz. z vxorē valz nisi post mortē. vt dī. j. §. iiij. Item
nec miles ꝑt donare meretrici. C. de do. inf vi. z vxo. l. si
ancillā. imo etiā q̄libet phibet donare meretrici. lxxxvi.
dist. c. Qui venatoribus. Si tñ donauit reperē nō possuz
vt infra notat. de dam. siue dona. adulatoribus.

Donatio multis de §.III

causis revocari ꝑt ꝓpue modis illis q̄bus liberi. fit fu.
sit idē q̄ fcā sub modo. Rñ. non: nā illa q̄ fit sub ditiōe
pura si tale q̄d sit vl' fiat statim tenet. sz non extante illo
pōt revocari. C. de dona. sub mō. l. i. z. ij. Et idē dicendū
de vēditionibus z hmōi Jctis. An ꝓiuges sibi ꝫnuicem
donare possint. Rñ. nō. nec valet donatio. q̄n pori. phi
bita est tā de iure canonico q̄ ciuili. ex. c. Donatio. et. ff. e.
li. nisi in certis casibus. Hmōi aūt phibitōis sūt q̄tuor
cause. Prima ē ne ꝓpter amorē alteri ꝓiugū nō tpando
donatoribus facilr expoliarek. ff. e. l. i. Secda ne melior in
pauptatē incideret. z deterior ditior fieret. ff. e. l. ij. Ter
cia ne ꝓiuges forte intēti ad acq̄rēdū sibi donatōes: nō
cent studiosi liberos habēdi vl' educādi. ff. e. l. ij. Quar
ta ne amor honest. z debiti exhibitio q̄ dz cē inf ꝓiuges
ꝑcio cōcluari videret. ff. e. l. iij. Et sic inf eos donatio ñ
valet. etiā si fiat p interpositā ꝑsonā. vt. ff. e. l. si spōsus.
§. generalr. q̄s in ꝑn. cui sdē. l. nec valz inf eos remissio
alic. debiti. aut assignatio alic. debitoris. q: hec oīa do
nationes sunt. Sūt tñ casus in q̄bus donatio inter cō
iuges valet. Et ꝓmo quidē si is q̄ donauit ꝓmāsit in ea
de voluntate vsq; ad mortē. Nā hmōi donatio morte do
natoris qualescit. ex. c. Donatio. Item valet donatio si alt
inde nō fit pauptior. sz alter fiat ditior si maritus heres ab
aliq̄ instituat. nō adeat. vt vxori substitute locuz faciat.
Item ecōtra valz. si alt ñ sit ditior. sz alius fiat inde pauptior
vt si vir donauit vxori ad emēdū vnguēta. z hmōi. vt ī
dicto. c. Dona. z. ff. e. l. Cum hoc status.

Quib' modis do/ §.IIII

nario fcā inf viz. z vxorē revocet. Rñ. revocat expresse p
pnīam. ff. e. l. cū hoc stat. §. i. Item revocat si res donata
p donatorē alienet. vt. C. e. l. si marit. Item si ꝓmoriat ille
q̄ donatiōez accepit. ex. c. donatio. Item si diuortiū fiat vt
dicta. l. cū h stat. §. si diuortiū. Item cū socer nunciū di
uortij mittit nurui cui donauat. vt in ca. l. cū h stat. §.
Si socer. et filius q̄ est in ei. ptāte sibi donare nō pñt.
co q̄ pr z filius q̄si vna sūt ꝑsona. C. d ipu. z alt. sbsti. l. fi.
Fallit tñ in dote z in donatiōe ꝓpt nuptias quā pr filio
et filie pt donare. Item fallit cū filiofami. cuncti in castra.
pater donat mobilia. Item valz si pr remittat filio vsufru
ctū quē hz in reb⁹ illius aduenticijs. Item valet si fiat ob
alimēta. Nec host. Utz sacerdos parochial z alij clerici
siue plati possint donare. Rñdeo q̄ntū est de patrimo
nialib⁹ vl' d suis ꝓpijs q̄ q̄libet aliquā hereditarē vl' alio mō
intuitu ꝑsone acq̄sierint: donare pñt ex. de succes. ab in
testato. c. i. Sz z de fructib⁹ bñficioz suoz donare pñt.
quedā modica fm coz statū. sed nō renenk z dñr dona
re ꝑsonis paupib⁹ et honestis. quia quodāmō bona de
ricorum sunt paupez. ar ꝑsonis inhonestis nō licet. vt
supra dictū est. Utrū prelati eccliaz donare possint. Re
spondeo: dicendū q̄ pñt quedā modica. xij. q. ij. Terru
las. considerata tamē rei donate quantitate et loci ꝓsue
tudine. extra de dona. c. Certum.

De sepulturis. Capitulum quintum.

De sepulturis Nota q̄

quilibet ē liber ad eligēdū sibi sepulturaz apd
quēcūq; locū bēat ius eligēdi. et h p. xiij. ānū cōpletū
siue masculus siue femia. etiā ꝫ volūtatē parentū. Usq;
ḡnan. vbi quisq; tumulād. sit. in volūtate ei. cōstitut.
xiij. q. ij. §. i. Excipiūk religiosi q̄ sibi nō pñt eligē sepultu
rā. sz in suis ecclijs z mōasterijs sepeliūk nisi qn moriūk
essent adeo remoti a mōasterijs sui ordis q̄ nō possent
cōmode deportari ad illa. q: tūc possent eligere. ex. e. reli
giosi. li. vi. Impuberes vo nō possunt sibi eligere sepultu
rā. sz pentes coz pñt eos sepelire vbi voluerint si ꝫ sue
tudo terre h habeat. al's non. Item si q̄s eligisset sepultu
rā in aliq̄ eccl'ia ex h q̄ induct. fuit ad h iurandū vl' vo
uendū. vl' al's pmitendū vl' p quēcūq; clericū. vl' religio
sum de eligendo ibi sepultura vel electā nō mutādo. ta
lis nō ꝑt ibi sepeliri. sz ibi sepelieꝯ vbi al's fuisz sepelien
dus si nō eligisset sepulturā. z inducēres illo mō sūt ip
so facto excōicati. Sz de excōicatione hēs. scz infra in ti
tulo de excōica. et quō teneank pdicti coz restituere si Titu. 23.
fuerint req̄siti ibi hēs. Si q̄s tñ ex ꝓpio motu vouet et c. 5 j.
iurat alicubi eligē sepulturā fm Hosti. teneꝯ fuare nisi
postea fact. esset religiosus. vel nisi loc. ille q̄si essz dissi
patus. ar. ex de reli. do. c. Inter. Item ꝑt q̄s eligere sepultu
rā dimissa antiq̄. etiā in loco min. religioso. ex. e. cū q̄s.
li. vi. Item si q̄s mādaret corp. suū nō sepeliri. qđ et fecit
marcellin. pa. in detestatōez ydolatrie cōmisse nō est im
plendū. vt nota dis. xxi. c. Nunc aūt. in glo. Si ꝓrius
sacerdos corp. eius q̄ alibi eligit sepulturā violēter ra
puerit fm Hosti. amittit ius. qđ in eo mortuario habet
et ossa coz restituet. ex. e. c. Cum liber. Idem si aliq̄s cō
uētus totus vl' maior pars eius hoc fecerit. secus crede
rem si minor pars vel solus pl'atus hoc fecisset. Item si
quis al's recepit ad sepulturā alienū in casu nō cōcesso
tenek ad restitutionē corporis si petak. Tenek etiaz resti
tuere quicḋ occasione eius pceperit vel percipi potuit
extra eo. Fraternitatē. in fi. et. c. Ex parte.

De eo autem qui de/ §.I.

cedit nulla electa sepultura vbi debeat sepeliri. Nota fm
Johannē andree super ca. animarū. de sepul. libro. vi
tal' debz sepeliri in sepulcro parentū suoz exemplo pa
triarcharum. xiij. q. ij. hebron. extra eo. Nos instituta. ex
ca. Fraternitatē. vel in parochiali ecclesia si ꝫsuetudo sit
q̄d si talis sit alienigena. vel viator debet sepeliri apud
ecclesiam in cuius parochia mortu. est. xiij. q. i. Ecclias.
vel in ecclesia cathedrali si sit consuetudo. xvi. q. i. ea. i.
Clerici quoq; si nō eligūt sepulturam sepelīdi sunt in

ecclia. vbi sunt clerici. Itē q̄ hz domiciliū in ciuitate vel castro. hz q̄n ad villā ruralē se trālfert cā recreatiōis. vel vt ruralia exerceat z nō electa sepultura morit nō debz sepeliri in ecclia dicte ville hz i sua parochiali. vl' pot⁹ in ca in q̄ maioz suoz ab antiq̄ extitit sepltura. dūmodo absq̄ piculo ad ipaz valeat deportari. Mulier q̄ plēs viros hūit si nō eligit sepulturā est cū viro vltimo eius domiciliū et honorē retinet tumulādo. cx̄. e. c. Js q̄. li. vi.

Jus sepulture est qd̄ .§.II.

competit ecclie ad sepeliendū aliq̄s in cimiterio suo. z p uenit ex assignatōe pontificū⁹ vl' pontificis. arg. xlij. q. i. ecclias. Cōperit aūt generalr ecclys parochialibz z etiā aliys q̄bz a iure vel priuilegijs p̄cessum ē. nō aūt alijs Et dicit Jnno. q̄ amitentū vel quecunq̄ sepulture debent esse circa ecclam. xvij. q. vij. Sicut. pōt tn cimiterū alicui quātulū esse remotū ab ecclia. nō tn credim⁹ q̄ alicui loco etiā religioso. hospitali z hmōi possit accedē sepltura nisi hēat ecclam. Itē in vno cimiterio mlte ecclie pnt hre ius sepeliendi ibi parochianos suos. Jtem no. q̄ pactū q̄d fit cū rectore parochialr ecclie de nō recipiendo aliqs vel certos parochianos ei⁹ ad sepulturā fuari debet etiam ab his quibz a sede apostolica sepultura libera est p̄cessa. et illi apd̄ eos elegerint sepeliri. cx̄ d̄ pac. c. pactū. li. vi. Expensas aūt funeris. tenet̄ heres facere. Jtez si mulier hēat dotē. de ipa dote dn̄t fieri si nō hz ad maritū ptinet. ff. de relig. z sum. fu. li. Pro sepulta aūt non licet exigere pecuniā vl' exactā p̄soluere. q̄ simoniacū. d̄ quo hēs. ē. in. vj. pte. titulo. v. c. fri. Et ibi etiam habes q̄ modo multiplicater dicitur sepultura.

De sepultura quo .§.III.

ad canōicā portōez. Nota q̄ qn̄ q̄s eligit sepulturā alubi q̄z in sua parochia de oīby q̄ loco illi vbi eligit sepultura dimittit. dz sua parochial' ecclia hre canonicaz portionē de iure cōi. Hec aūt canonica portio varia est fm p̄suetudies. Alicubi ei ē medietas. alicui tertia. alicubi quarta. z ei dē p̄suetudini ē standū. cx̄. e. c. certificari. Et si p̄suetudo n̄ appeat. standū est p̄suetudini ecclaz vicinaz. z si illa ē varia fm Goff. debet quarta. Jn hac enī magz iura p̄cordare vident. cx̄. e. c. Jn nra. Si aūt cēt cōsuetudo q̄ nul dēt. Credit Ray. q̄ nō valeat. q̄ est p̄ rationē z naturalē eqtatē. cx̄. e. c. nos instituta. z. c. relatuz. tn fm Hosti. hec p̄suetudo posset p̄scribi. si titul⁹ ꝓbaretur Et q̄n q̄s dimissa ecclia illa vbi sui maiores z p̄decessores soliciti erāt ab ātiq̄ sepeliri eligit alubi sepulturā. nō debet canōica portio ecclie dimisse. sed illi in qua cōsueuit audire diuia z recipe ibi sacra. cx̄. e. c. Cū q̄s. li. vi. Od̄ si q̄s in vna ecclia p̄sueuit audire diuia. z in alia ecclesia recipe sacra. debet canōica portio vbi p̄sueuit recipere sacra. cx̄. e. c. i. li. vi. Si aūt rex dux vl' alter p anni circulum audit diuina et percapit sacramenta in diuersis ecclesijs quasi hūs duo vl' plura domicilia in q̄bz se pariter collocat. eligit sepulturā in alia ecclia. tunc canonicam portionē diuident inter se eccle ille domiciliorum illius. extra co. c. Cum quis. libro. vi. Quomodo aūt debeatur canonica portio a mendicantibz de obuentionibz ex sepulturis electis apud eos infra dicet̄. eodē. §. 7

Canonica portio .§.IIII.

scōm Francisū de zab. post Matb. duplex est vna episcopalis: quā recipit eps p iure epali. ppt cōionē quā hz cū ecclys suis. cx̄ de testa. c. req̄sisti. z banc dzhre de oīby relictis fact⁹ ecclys p̄stitutis i sua dioces. hz si sūt cx̄ dioc̄esim nihil hz. al's ecclia solueret duas portōes Alia ē canonica parochial' que debet ecclie vbi sepelict parochian⁹ eius. Et debetur hec de relictis factis ecclesie sepulture. non autem de relictis factis alijs ecclesijs. c. titu. cap̄lo. i. Et de hac q̄rta que d̄ iure dat ecclie parochiali detrahit ab episcopo p̄ le quarta illius quarte. et nō solum d̄ legatis factis simpliciter. sed etiaz de legatis factis pro fabrica. vel ad cultum diuinū a fratribz aūt eps nullā quartā detrahit fm Fede. q̄d allegat zab. Jn aliq̄bz tn locis eps est parochialis oīm. vt neapol'. et tunc vr parochialis recipiet quartam a fratribus.

De canōica portiōe .§.V.

de q̄bz. sz rebz debeat dari. dicit Ray. q̄ nō tm̄ de oblationibz cereis et hmōi. que ecclia in qua corpus sepeliri tur recipiet in die funer⁹. sed etiā de alijs q̄ defunct⁹ illi ecclie vbi sepelit p aīa sua relinq̄t. cx̄. e. Jn nra. Cui cōcordat Hosti. Et addit q̄d intelligendū est de his q̄ relinq̄ quāt occasiōe ecclie vl' loci. secus si intuitu p̄sone q̄uis ecclesiastice. dum tamē in fraudē nō fiat. Itē dicat d̄ intelligendū esset tam de īmobilibz q̄z de mobilibz. Et cū piunt tn ornamēta ecclie z pecunia. p eis data vel p fabrica āniuersario. xxx. septimo. z alia ad perpetuū diuinum cultū delegata. de q̄bz oībus canonica portio nō debet deduci nisi fuerit factū in fraudē vt eps. si est consuetudo q̄ eps recipiat istam canonicā portionē. vel ecclesia parochialis fraudetur. extra de testa. c. fi. Jnsuper de his q̄ restat siue moriens reliquit q̄buscūq̄z alijs plōnis vel ecclesijs vel in cōmuni vt pauperibz nulla portio nem habebit parochialis ecclia vt dicit Jnnocen. extra c. Si relatū. quia canōica portio nō est p̄standa: nisi ab ecclesijs vbi q̄s sepelit vel ad q̄d tranſit se cōuertendo vel alio mō. concordat Hosti. Et nota fm Jnno. ab ista canonica portione vanda ecclys parochialibz nō sunt de iure exempta monasteria et alia loca que al's sunt exempta. cx̄ eodē cap̄lo. Jn nostra. z de testa. c. Requisisti. sed ex p̄uilegio aliq̄ sunt in b̄ exempti. vt p̄z. j. Jtez nota fm Hosti. licet petitio canonice portionis pertineat ad parochialem sacerdotē. tamē si ipse est negligens in petendo. eps posset petere pro illo. extra de fu. cc. ca. fi.

De quibusdā de q̄bus posset esse dubiū: vtrū dari debeat portio canonica. Et primo de ingresso religionem qui morit tempore nouitiat⁹. de quo dicit Broff. q̄ canonica portio nō debet priori ecclesie de obuentionibz ex more eius. q̄uis enī cxire posset. nō tamen exiuit. hz in religione decessit. z b̄ sufficit ad retentionē quarte. cx̄ eo. de his. Si aūt aliq̄s eligit sepulturā apd̄ aliquam religionē postea intrat in ipam z decedit. Si transit ad religionē in infirmitate q̄ morit. tenet loc⁹ ille religionis ad canonicā portiōem ecclie priori illi⁹. Sed si transitum sanitate vel etiā in infirmitate de qua nō morit. non recipiet. cx̄. e. de his. Ray. z Hosti. Et b̄ ār q̄ quis recipiat in confratrez alicui⁹ loci religiosi. retentis tn̄ sibi bonis suis eligendo apud illam sepulturā nō liberabit a canonica portiōe. sicut nec liberat etiā ab episcopali iurisdictione. etiā si ipsi religiosi sint exempti. extra de priuil. c. Cum et plātare. Goff. et Hosti. De leprosis aūt intrantibz domos leprosoz z morientibz. vtrū debeat dari canonica portio priori coz ecclie. Dicit gul. in hoc standū esse consuetudini. de iure tamē eos nō teneri. Si autem infirmus de sua parochia faciat ad aliā se deferri. z ibi moriat. dabit canonica portio priori ecclie. cx̄. e. De his.

Cum defunctus ec .§.VI.

clesie sue relinquit decē. ecclesie āt altari vbi eligit sepulturā relinquit mille. Dicit raymūd⁹. q̄ si defunct⁹ legauit illa decē. hoc modo q̄ ecclesia esset illis contenta. p canonica sua. et sacerdos sciuit cōditionē et recepit legatum. videtur renūciasse iuri suo. z ideo nō poterit plus

petere aliquā portionē. Sed si defunctus absolute reli quit et sacerdos absolute recepit. poterit ni bilominꝰ de ceteris portionē sibi vendicare. extra de testa. c. Officij. vl̄ saltē poterit agere ad supplementū cōputaris illis de cum sicut filius cōstituꝰ in minori parte q̄z legitima po test agere ad supplementū. C. de inoffi. testa. l. si quādo. et extra de cem pr. et ven. c. cum dilecti. Si quis eligit sepulturā in ꝑria ecclesia ei nihil legās. cum tamē alijs ecclesijs multa legēt. Dicit ray. q̄ si est cōsuetudo q̄ eli gentes sepulturā et aliquid legent. semp poterit illō illa ecclesia petere ab heredib⁹ nō iure actōis. nec deferendo ca. Ad aplicam. sed si nō est cōsuetudo nihil potest petē sed solis funeralib⁹ debet esse cōtentus. Nam tenēt ex officio ipm sepelire. Posset quoq; i casu implorare au xiliū iudicis ad usus heredes. si deprehendat dolus te statoris vt̄ heredū. Similr aduersus rectores aliarum de omnib⁹ mobilib⁹ que potest defunctus in testamēto relinquere seu legare ecclia exigit tertiā partē et morieri fieri in britania minori. Credit Buil. q̄ consuetudo hec inuāgit sacerdos q̄ reuelet omia mobilia sua. sicut dicit non debet ꝓiudicare iuri cōmuni: nisi sit legitime ꝓscri pta. et ꝓ tradictorio iudicio obtēta vl̄ auctē sedis aposto lice confirmata. Nec sufficit cōstitutio epoꝝ illius lo ci nisi adsit cōsensus subditoꝝ quos tangit. nec tenent illi ꝓcepto morientes obedire.

De canonica por- tione ꝛōne septure quō teneant ad eā ꝑdicatores ꝛ mi nores. Nota in Cle. Dudum. de sepul. vbi inter cetera sic dicit. Constitutiuꝰ ꝛ ordinamus. vt ꝑdictorum ordi num fratres de obuentionib⁹ omib⁹ tam de funeralib⁹ q̄z de hus quōcunq; certos. i. determinatos usus. de q̄bus etiā ad quoscunq; relict⁹ distincte vl̄ indistincte quarta seu canōica portio dan siue exigi nō ꝓsecuit vl̄ nō debet de iure nec nō de datis. ꝛ q̄ltercūq; donat⁹ in morte seu in articulo mortis. aut infirmitate donātis seu dantis. de q̄ decessit quōcūq; directe vel indirecte frib⁹ ipsis vl̄ alijs ꝓ eisdē quartā ptē quā aucte aplica taxa mus ꝛ limitam⁹ parochialib⁹ sacerdotib⁹ ꝛ cōmunitatib⁹ seu curatis. largiri integre teneant facturi ꝛ cura turi. ne q̄d in morte ab infirmis hmōi dandū fratribus ipsis existimēt in cōmunē dantiū seu donātiū sanitate sibi dari vel donari ꝓcuret. in q̄b⁹ ꝓ ipos vitādis cōmunis intendim⁹ ꝓscientias onerare. Et paulo post. Consuetudi tionē ātr hmōi nil valeant parochiales ꝛ rectores curati aut ꝓlati exigere supradicti. Et paulo post. Consuetudi nes cōuentiones statuta ꝛ pacta in q̄ntū sunt ꝓmissis vl̄ alicui ꝓmissoꝝ ꝓria penit⁹ reuocam⁹. Nota fm Fran. de zab. sup ista cle. Primo q̄ ius sepulture nō competit ecclesijs nō parochialib⁹ nisi specialr eis cōcedat. sicut hic ꝓcedit fratrib⁹ ꝑdicatorib⁹ ꝛ minorib⁹. vt in ista cle. paulo sup. Sōo nō q̄ cū q̄nt vrz dicti frēs possint ꝓcessionalr cū cruce ingredi parochiā iuito rectore ad su scipiendū fun⁹ eius q̄ eligit apd̄ eos sepeliri. Pe. de an cha tenet q̄ sic. q̄z hic ꝓmittit fratrib⁹ liberā sepulturaz bre. et vnō ꝓmisso ꝓmittit fratrib⁹ liberā sepulturaz delec. ꝓtereq. Sed fran. de zab. dicit q̄ ꝓdō obſuatur. q̄ nō leuat fun⁹ nisi iubēte sacerdote parochiali. et hoc tur⁹ ne detur materia rixe. Siz q̄d dicit fran. alicui nō seruat. Nota tertio q̄ q̄ ad frēs. de q̄b⁹ hic canonica portio limitata ē ad q̄rtā. Et ab taxatōe fm Lau. d̄ zen. nō licz recedit cū sit papal⁹ di. xix. in memoriā. In alijs āt casib⁹ q̄nta sit hec canōica stat ꝓsuetudini. vt in. c certifi cari de sepul. Nota quarto. q̄ si nō relinq̄tur aliq̄d fra tribus ꝑdict⁹ ab eo q̄ apd̄ eos eligit sepulturā. siz frat aliqs ex eis dat executor. ad certā summā distribuendā arbi trio suo. et ipse distribuit i frēs. glo. Jo. an. sup ẏbo oīb⁹ obuētōib⁹ refert q̄ndā declaratoriā emanasse a bonifa cio. viij. de q̄ ipa glo. mētionē fac. q̄ canōica debeat. ꝛ idē dicit glo. q̄n de cedēs nihil reliq̄t fratribus. siz mādat exe cutoribus vt ipis fribus dent aliq̄d l̄ promittāt q̄ q̄rta debe tur q̄d etiā tenet Fran. de zab. ꝛ pau. q̄ etiā dicit locuz hre hoc. nō tm̄ de relict⁹ ad determiatos usus siue inter mia tos. ꝛ b̄ siue sit usus sacer. vt ꝓ structuēdo capellā siue nō sacer vt ꝓ victu. Quinto no. sup ẏbo funeralibus q̄ dicāt funeralia. et dicit glo. ibi. q̄ declarauit Bō dict⁹ i sua de cretali. int̄ cūctas. Illa cē q̄ cū funere deferūt. statuēs ibi de candel⁹ q̄ dant ad man⁹ q̄rtā nō deberi. Siz qz reuo cata ē illa ꝓstitutio puta etiā ex ill⁹ cādelis deberi. ꝛ siz b sit rigorosus. b tm̄ vult ira ista ꝛ ẏbū oīb⁹ puto etiā teneri eos de his q̄ legant ꝓ missis dicendis. Frā. ẏo d̄ zab. post pau. ꝛ lau. dicit funeralia eē bona q̄ obuenīūt eccl'ie rone funer⁹ siue añ corp⁹ ꝓ ditū i terra siue post. ꝛ d̄ his dicit canōica. Sexto q̄rit Frā. q̄ntū durēt funeralia an siz dū corp⁹ tradit sepulture. vl̄ p totā illā die vl̄ septi mā. vel xx. vl̄. xxx. die vel anniuersariū. Recitat sup hoc diuīsas opiniōes ꝛ nō clare soluit. In septia tm̄ q̄stiōe vbi querit q̄d de anniūsario xx. vl̄ xxx. recitat paulū dicentē de his oīb⁹ deberi q̄d asserit sibi placere. Et subdit Con suetudo tm̄ nō hz q̄ dicit canōica nisi de his q̄ cū funere deferunt. vl̄ q̄ offerūt dū fun⁹ ē in eccl'ia. Dicit etiā Fran. post Lau. q̄ si cū funere ducūt equū cū armis de his de beri q̄rta. No. septio fm glo. q̄ hec ꝓstitutio sit iu ris veteris correctoria. ꝛ sit restringēda. ex d̄ ro. iu. Quea iure ad alios q̄z ad mīores ꝛ ꝑdicatores nō ē extēdēda. Refert tm̄ Fran. de zab. Jo. an. in postil. dicit q̄ Clemēs q̄nt⁹ ꝓrogauit eā ad heremitas. Job. xxij. ad carmelitas Un̄ si q̄s eligeret sepulturā apd̄ sorores ordis minoꝝ vl̄ ꝑdicatoꝝ. cū hec ꝓstitutio sit restringēda. nō hz locuz in eis fm Fran. de zab. Octauo nota. q̄ si testator lega tū soluit i vita. nihilominꝰ debet q̄rta. q̄ videt soluē vt legatū. fm glo. pau. ꝛ fran. Nota nono. q̄ si defunctus petierit cum habitu dictorum fratrum sepeliri. nihilo minus quarta debebitur scōm Glo. Pau. et Fran. Nā et si ad coz religionē transierit in egritudine de q̄ decē deret debetur quarta. Nota decimo: q̄ si defunctus mandauit aliqua dari singulis fratribus ad cozū com moditatē. puta emptionē librorum vel vestium. de hu iusmodi etiā debetur quarta scōm glo. pau. et Jo. d̄ lig. et Fran. quia negari nō potest: quin illud sit relictum monasterio cum nō possit religiosus capere. xij. q. i. nō dicatis. Item si defunctꝰ reliquit alicui q̄ in ecclesia fratrū faciat construi capellam vt emat illi ornamenta nihilominꝰ etiam debet quarta scōm Jo. de lig. quod placet Fran. Undecimo nota q̄ si testator donauit in mortis articulo vel legata in vita soluit. postea eccle sie sepultura interdicitur. ita q̄ ibi sepeliri non potest. Dicit paulus q̄ nihilominꝰ debebit canonica. Et idē de cit videri si casu alubi sepelitur. quia forte apd̄ primos non potuit deportari. sed ꝓtrariū tenet Fede. in cōsilijs Et idem Fran. de zabbarel. dicēs. q̄ si perpetuo debet remanere sepultus in alia ecclesia soluz de relictis illi ec clesie. vel de funeralibus dabitur canōica. quod probat per litterā huius Clemen. vbi determinat quartā dan dam solum ab ecclesia in qua quis sepelitur. Duode cimo nota predictos fratres non teneri ad hanc quartā de his que relinquūtur eisdem p eos qui apud illos nō sepelīūtur scōm Innocentiū ab archid. et glo. Et hoc ē verū nisi fieret in fraudem. vt siz mortes ꝓpterea alu bi eligeret sepeliri ad suggestionē fratruz quibus legat ne tenentur ad quartam. quia tūc debetur quarta.

Nota tredecimo q̄ si epus sepeliat in monasterio mē-

dicantiũ. nihilomin⁹ canonica debeꝯ. ⁊ ꝑ cathedrali ec/
desie que est parochia cp̃i. ⁊ ibi debz facere nisi aliud di
sponat. fm Fran. Nota decimo qrto q̃ si scolaris in
studio eligit sepulturã apud frẽs et eis legauit de bois
que habet in parrib⁹ suis. q̃ qrta debiꝯ ꝑt ꝓbabiliter
dici põt illi eccl̃ie. in cui⁹ parochia ꝑ maiorẽ parte anni
morã traxit. obꝯuatur tñ q̃ detur quarta parochiali ec
desie in qua morabat tempe mortis. Et hoc quando ec
desie sunt diuersaꝝ diocesiũ. qr si essent in eadẽ dioceſi
tunc fieret diuisio inter eccl̃ias. Nota decimo quinto
q̃ dicta q̃rta p̃ peri. ⁊ a frib⁹ et ab heredib⁹ fm glo. et
pauli: q̃ etiã dic̃ q̃ si heredes soluũt curati libati videtur
a fratribus salue ope exceptois doli. fran. dicit q̃ glo. ẽ ve/
ra anteq̃ soluant legata possent curati q̃rtã vendicare.
sed si anteq̃ vendicẽt. soluta sint legata fratribus nihil
ampli⁹ ꝑt ab hẽdib⁹ peti. qr soluẽt vt mãdauit testator
ꝑ b̃ lr̃a ista q̃ nihil mãdat heredib⁹. ſz tñ ip̃is frib⁹ q̃
tantã q̃rtã soluãt qd̃ tenet zen. Si tñ heredes soluerũt
quartã curatis. rũc ꝓcedit dictũ pauli. q̃ si frẽs petant
integr̃ legatũ poterũt excludi exceptõe doli. Nota se
decimo q̃ frẽs ꝓcurantes fraudes circa istã materiam.
vt qr ꝓcurant relinqui sororib⁹ scr̃e Clare vel amicis. de
quib⁹ ꝓfidãt q̃ nõ tenenꝯ ad canonicã. que exempla po
nit paulus ⁊ hmõi. q̃ in b̃ cãu tenenꝯ ad duo. ſ. ad resti
tutionẽ eoꝝ in q̃b⁹ dãnificati sunt curati ⁊ q̃ ad rõnem
coꝝ deo. q̃ si frẽs q̃ ꝓcurauerẽt hãc fraudẽ nõ absoluẽdi
Dicit lau. q̃ ꝑ ordinẽ fiat restitutio iuxta ordinẽ posituz.
de puĩl. clemen. religiosi. Nota decimo septimo ⁊ vltio
q̃ ad q̃rtã istã soluẽdã nõ p̃nt compelli per ordinariuz
nec rõne hui⁹ habet iurisdictõem aliq̃m ꝓ eos. qr obstãt
coꝝ exemptiões. per clemen. eñ istam reuocanꝯ p̃uile
gia q̃rucuncz etiã exemptoꝝ inq̃ntũ impedirẽt soluẽdoz
quarte. ſz hoc nõ tollunꝯ p̃uilegia exemptois cũ obli/
gatio ad quartã possit esse durãte exceptoe. Sz coertio
fit ꝑ suũ iudicẽ. ſ. papã vl̃ legatũ. nisi aliud cõcederetur
ordinar̃ijs fm Blo. et Pau. licet aliq̃ Frãi dicant Sed
nota q̃ Jo. xxij. qui ꝓmulgauit clemẽ. concessit ordini ꝓ
dicatoꝝ ꝓuilegiũ q̃ delegatis ad ꝓpetuũ cultũ factũ ec
desiꝫ ip̃sius ordinis ab eligẽtib⁹ ibi sepulturã. aut etiã
ꝓ fabrica pietantiꝫ victu ⁊ vestitu. vl̃ anniuersariꝫ
septimo. xx. vl̃ xxx. aut etiã de his q̃ absolute fratribus
legauꝯ in vltimis volũtatib⁹. nec frẽs nec executores re/
stamẽtoꝝ tenenꝯ aliq̃b⁹ eccl̃ijs ad canonicã portionẽ.
Uõ p̃uilegiũ fuit postea ꝑ Greg. xi. ⁊ ꝑ multos alios
innouatũ. sed quia ip̃se Joh. posteon cessionẽ p̃uilegij
mulgationem fecit Clemen. et in ꝓmulgatione consti
tutiones instituũtur ⁊ habet vigorem. ideo aliq̃ docto
res dicebãt clemen. frangere ⁊ tollere ip̃m p̃uilegium.
Alij cõtra q̃ ꝓuilegiũ frangebat. tandẽ Martin⁹ q̃n/
tus innouãs dictũ p̃uilegiũ declarauit. q̃ nõ obstãte
clemen. dudum. non tenemur ad canonica portionem.
Simil̃r ibi declarat q̃ illõ ꝯbũ ꝓuilegij salua iusticia
illaꝝ eccl̃iaꝝ de q̃b⁹ mortuoꝝ corpa assumunꝯ nõ intel/
ligit de his de q̃b⁹ fit mẽtio in ꝓuilegio. de q̃b⁹ nõ debe
mus soluẽ q̃rtã. ſz de alijs puta funeralibus. Dic q̃ de
funeralib⁹ debem⁹ q̃rtã dare nõ aũt ꝺ legatis. Et q̃ sũt
funeralia tã dictũ ẽ. Uñ de ip̃o tenore ip̃i⁹ ꝓuilegij ple/
nius sup̃ in prima parte vbi plenius habetur.

De sepulture ꝓ. §. VIII

bibitiõe in eccl̃ia vl̃ amiterio siue loco sacro nõ d̃nt sepe
peliri infrascripti. Prio null⁹ infidel nec iude⁹ nec paga
nus nec hereticꝰ etiã si p⁹ morte appareat de heresi. de
ꝓse. di. i. eccl̃iam. et. xxij. q. ij. sane. Scõdo ꝓhibeꝯ morie
ti in torneamẽto. Et exponit Host. etiã si q̃s ibi vuln⁹ le
tale accepit. licz postea supuixerit q̃ q̃uis penituerit et ei
eucharistiã nõ negeꝯ carebit eccl̃iastica sepulta. ex ꝺ tor
nea. c. i. hoc tñ de illo ĩtellige q̃ venit eñ exercẽdi se ĩ tor
neamẽto. Et fm guil. de armigerꝫ coꝝ q̃ eis in armis ser
uiũt. sec⁹ de astãtib⁹ cã curiositat⁹ ⁊ hmõi. ex ꝺ tornea.
c. ij. Tertio ꝓhibeꝯ sepl̃tura illis q̃ se occidũt. vt. xxij. q. ij.
quib⁹. ⁊. xxij. q. v. placuit. q̃ intelligẽdũ est fm Guil. si
interfecerẽt se ex desperatõe vl̃ ira cũdia. sec⁹ si ex furiratre
⁊ hmõi. Uã sic dic̃ ber. ex. c. ex pte. Si q̃s ꝑt fugã ꝓpi
taret se in aqm. qr sic credebat inde euadẽ nõ ip̃urat ei.
et si ꝛrũ cuẽtat. ⁊ b̃ cũ ꝓ bono ⁊ licito b̃ fac̃. ar. dist. xij.
nerui. ⁊. xxij. q. v. de occidẽdꝫ. Quarto ꝓhibeꝯ et ꝺ
est certũ ⁊ mãifestũ ñ fuisse ꝓfessuz. vl̃ nõ cõmũicasse se
mel in ãno. ex de pe. ⁊ re. c. omis. Et b̃ itellige nisi se sup̃
b̃ emẽdasset ĩ articlo mortꝫ ꝓfitendo ⁊ cõtrando. vl̃ salte
signa ꝓtrõis ⁊ hmõi emẽdarõis oñdulꝫi ſi. qr rũc ñ ne
gabiꝯ sepl̃tura. qõ etiã dic̃ Jo. de ymo. Quĩto ꝓhibeꝯ
mõacho q̃ repiꝯ ꝓsecrari⁹ in fine. ex ꝺ sta. mo. c. sup qdã
tal̃ ꝺz sepeliri in sterq̃linio. Sexto blasphem⁹ dei. ꝺz
demaledi. ĩ fi. Septio generaliꝫ q̃libz notoꝝ⁹ petoꝝ de
cedẽs in ip̃o notorio mortl̃i ẽ p̃uãd⁹ sepulta eccl̃iastica
xxij. q ij. q̃b⁹. ⁊. c. nõ. estimem⁹. Et b̃ locũ bz si nõ sint ec/
clesie recõciliati ꝑ pnias. vl̃ si nõ appent saltẽ signa ꝓni
tionis ĩ eis. ad q̃ ꝓbandũ sufficiũt tes̃. xxvi. q. vi. q̃
recedũt. qr rũc sepeliẽdi cẽnt. Sz heredes tenenꝯ larissa
cere ꝑ eis. ex eodẽ parochiano. exceꝑo tñ eo q̃ moriꝯ in
torneamẽto. vt dictũ ẽ. Itẽ ꝓhibeꝯ sepl̃tura mãifesti⁹ vsu
rarijs. Itẽ ꝑe inf dicti ill̃ de illo loco vbi ẽ positũ. inf dic/
tũ dũ durat. Itẽ excõicato excõicatione maiori etiã in/
iuste. xxij. q. ij. Sane. Itẽ excõmunicato etiã minoriq̃ñ
sez b̃ est notoriũ fm Guil. De his pl̃a hẽs ꝓnentia ad
declaratõez. j. De sepultura autem talium Nota q̃ si ri. xxv.
aliq̃s ꝓdictoꝝ q̃b⁹ ꝺ iure ꝓhibeꝯ sepl̃tura eccl̃iastica se/
pul⁹ fuit in sacro loco. si coꝝ⁹ et⁹ discerni possit ab offi
bus alijs. exhumãd⁹ ẽ ⁊ ꝓiciend⁹ ẽ ex̃ loco sacr̃. al⁹ nõ
ex̃. c. sacris. ⁊ eccia siue cimiterijs recõciliandũ. ex̃ de ꝛse.
eccl̃e. cõsuluisti: occulti tñ petoꝝ sũt sepeliendi. qr mãi
festari nõ ꝺz petiõ alter⁹ occultũ ꝑ via istã. latentia enĩ
petã vindicta nõ hñt. Dic̃ aug⁹. puta ꝓficẽt aliq̃s paro
chiali de aliq̃ crimĩe occulto q̃ nõ ꝓponit dimittere ꝓpt
qd̃ nec absoluit. si tal̃ petat alia sacra. parochial⁹ non pt
denegare. nec tandẽ eccl̃iastica sepultura. Sepelientes
aũt tales scienter peccãt mortal̃r. qr ꝓ decreta et ordiatio
nes eccl̃ie faciũt. argu. xxv. q. i. violatores. Sepelientes
vel mãifestos vsurarios vltra petiõ etiã incurrũt maio
rem excõicatõem. cui⁹ materie declaratõem hẽs diffuse
runt qr de sua ꝓsumptiõe gui⁹ in iferno puniũtur. Uñ
Grego. Quos peccata gulosa deꝑmũt. si se in sacris loc̃
sepeliri faciunt. restat. vt de sua ꝓsumptione iudicentur
xxij. q. ij. c. Cum grauia.

De quibusdam de . §. IX.

quibus possit esse dubiũ: vtrum debeant sepeliri in lo
co sacro vel sepulti dimitti. Nota ergo primo q̃ si ali
quis parochianus sit mortuus qui nõ sit confessus in
fra annũ suo sacerdoti. nec acceꝑit eucharistiam. q̃us
videatur q̃ sacerdos possit ei interdicere sepulturam ꝑ
ca. Omis vtriusq̃z. de pe. ⁊ re. Jo. tamẽ de ymola credit
contrariũ. Ratio quia in dubio debet ꝓsumi q̃ nõ deli
querit. et q̃ nõ fuit immemor saluti eterne. i. q. vij. San
ctimus. Potuit cui alijs legitime cõfiteri. qr mẽdicãtib⁹
fratribus. vt patz ex dc. Dudum. et de eius ꝓsilio abstine
re ab eucharistia ⁊ nõ debet ꝓsumi q̃ nõ fecerit. Idem
si delictũ tale esset occultũ. et ꝑ nõ ꝺz publicari. q̃ ꝛc.

Raptor⁹ rer̃ ꝑ violẽtiã si habz vñ possit reddere abla
ta nisi restituat: vl̃ securitatẽ plenã de reddendo faciat
denegabunꝯ ei sacramẽta ⁊ sepultura. Si vero cũ b̃et

vnde redderet. distulit vsq; ad mortẽ penitere. ⁊ tũc est
impotẽs ad restituẽdũ si alꝫs ẽ ꝓtractus et dispositꝰ ad re
stituendũ si posset. dabunt ei sacra ꝛ̃ quabit sepultura
ecclastica ad terrorẽ aliorũ nisi pentes vl amici ei⁹ vellẽt
restituẽ. p eo. qꝛ tũc nõ priuabit sepltura. Et mlr magꝫ
priuabit sepultura. imo ⁊ sacris si est impenitẽs. ex de
rap. c. ex lris. ⁊. c. sup eo. Et intelligit iste rigor de raptori
bus mãifestꝫ nõ occultis ꝑm Inno. ar. in dicto. c. sup eo.
Suspẽsus vl alio nõ instituꝰ ꝓt scelera sua si moria
tur impenitẽs denegant ei sacra ⁊ sepltura. Sꝫ si sunt
cõtriti. sic nec pnia nec viaticũ. ita nec sepulta negãda ẽ
licentia iudicis seclaris q̃ dꝫ facilr eã ꝓcedere. Mulier
pregnãs si ipa mortua certũ est ⁊ prolẽ quã bꝫ in vtero
mortuã sepeliendã esse cũ ea. Sꝫ si dubitat de vita plis
scindẽda est ⁊ separand⁹ fetus. ⁊ si mortu⁹ inueniret. tũc
extra locũ sacrũ fetus recondet ꝑm Hostiẽ. De cadaue
re aũt iam sepulto vl etiã sepeliendo. qꝛ si dubitat vtrũ
sint christiani vel infideles. vel excõmunicati in meliorẽ
partẽ interꝓtandũ est nisi aliqua ꝓbabilitas esset de
opposito. xij. q. ij. Non estimemus.

Titulus. xi. de statu hospitalariorꝫ. ⁊ de iurisdictio
nibus et ceteris ad ea pertinẽtibus.

De conditione hospitalariorꝫ. Capl'm ꝓmũ

Ego aũt mendicus sum et pauꝛ: dñs solicit. ẽ m. Ps. xxxix.
Clarũ est q̃ ꝑm cotrice lrẽ illud nõ ꝓt intelligi de ipo dauid loqnte. cũ nõ fuit
pauper. sꝫ dues ⁊ rex ut̃l. Spũaliter
aũt. i. de pauꝛtate internali ipe et qui
libet iustus dicẽ ꝓt. qꝛ medic⁹ sum in. gruitis bõis nil
ex me bñs. ⁊ pauꝛ in nãsalibꝫ pax. s. bns vigorꝫ i co
gnoscẽdo vcꝫ ⁊ appetẽdo bonũ. Sꝫ dñs solicit⁹ est ad
puidendũ homi de vtreꝫ p legẽ. ⁊ etiã sacra. Quantũ
aũt ad lrãm loqndo in ꝑsona xpi. certũ est q̃ xpus fuit
pauꝛ ⁊ medic⁹. q̃ ad vsum rpaliũ. Ut enim ait aplus ad
Ephe. ij. Deus q̃ est dues in misẽdia. ꝓter nos egenus
factus ẽ vt nos sua pauꝛtate ditaret. Et cũ etiã ꝑm hu
manitatẽ omniũ rex dominũ hꝛet. ꝓter qõ Jo. in apo
calipsi vidit ipm dei filiũ hꝛe in femore suo. i. in hũani
tate. Rex regũ dñs dominantiũ. Uñ ⁊ pylato dixit. tu di
cis. qꝛ rex sum ego. Job. xviij. tamẽ vt pauꝛ ⁊ medicus
viuere voluit vt nob exemplũ ꝑberet. s. cõrẽptus mũda
noꝛ. ꝑm illud Aug. Omia terrena contẽpsit hõ xpus.
vt cõtẽnẽda esse demõstraret. Pauꝛ q̃ fuit. qꝛ vt ipe ait
ex elemosinis q̃ sibi ⁊ discipul⁹ dabant. sustentrabantur
illa bñs in comuni cũ aplis. Uñ Aug⁹. Habebat dñs
locũlos oblata a fidelibꝫ ꝓfuãs. vt suis ⁊ aliꝫ necessi
tatibꝫ puideret. xviij. q. iij. duo ista. Pauꝛ natus ẽ quẽ
mr pannis vilibꝫ inuoluit ⁊ redlauit in ꝑsepio. Sꝫ dñs
solicit⁹ fuit de eo nutrẽdo. reges magos: q̃ cum honora
rent. ⁊ auro ꝺ inopiã subleuarẽt. Sꝫ mr sanctissima sci
ens filiũ ampleeti paupertatẽ. Cito ꝑm Bern. dispsit de
dit pauꝛibꝫ. Ita vt in die purificatiõis. nõagnũ sꝫ par
turiũ vel pullos colũbaꝝ. q̃d erat sacrificiũ pauperũ
offerret. Lu. ij. Cõuersatur⁹ in mũdo pauꝛe scolã di
sciplox elegit ipse pauꝛ sꝫ mulieres sctẽ que eũ seq̃bãt
in doctrina audienda ministrabãt ei ꝺ facultatibꝫ suis
vt dr Lu. viij. Et nud⁹ in cruce mortu⁹ ꝓe pauꝛtate ⁊
medicitate. sepult⁹ est in alieno sepulcro et expẽsis alie
nis. sicut q̃ dñs solicitus fuit eis in quersando inspiran
do mulieres. ⁊ alios ad subueniendum suc necessitati
ta et in morte ad prouidendum de sepultura. Pauꝛe
res ait ipse sp habetis vobiscum. Matthei. xxvi. Et alij
quidẽ pauꝛtatẽ ferũt inuite. alij impatienter sufferunt
alij sponte assumũt vt veri religiosi dicentes cũ Piero. habens victũ ⁊ vestitũ his ꝓtent⁹ ero nudã crucẽ. nud⁹ sequar. xij. q. i. Clericus. q̃uis enim in ea nõ ꝓsistat ꝓfectõ anume. sed in caritate ꝑm aplm ad Col. iij. sup oia cari
tatẽ habete qõ est vinculũ ꝓfectois qõ diffuse declarat bernard⁹. Tho. se. se. q. clxxxvij. ar. i. et Jo. cassian⁹ i col
la. i. moysi. est tũ instrm rendẽdi ad ꝓfectoem. Omibus tñ pauꝛibꝫ inuitis vel voluntarijs dñs solicit⁹ est ꝓui
dendo eis. Et pauꝛ q̃dem dr qꝛ pax bns in pera. Sed mẽdu⁹ quasi mãu dicẽs. qõ plus ẽ sꝫ perẽs elemosinã et ꝓterea inspirauit mẽtes hoim ad fouẽdũ hospitalia in q̃bꝫ puideat pauꝛibꝫ ⁊ mendicis siue sanis siue infir
mis siue quul'derelictis. vñ ⁊ q̃libet coꝛ dicere põt cum suo capite xpo. Ego medic⁹ sum ⁊ pauꝛ. de⁹ solicitus ẽ mei: Põt etiã dici. q̃ iõ post mendicitatẽ. addit ⁊ pauꝛ
tatem tanq̃ quid pl⁹. qꝛ medicus petens aliq̃ mlra re
cepit. et sic non erit pauꝛ. sꝫ q̃n etiã petẽdo pax inuẽit. tũc est medicus et pauper. vt lazarus vlcerosus mendi
cus perẽs a diuite epulõe. sedet pauꝛ ⁊ nemo illi dabat de micis q̃ cadebãt de mesa diuitis Lu. xvi. Solicitus ẽ au
tem dñs boꝛ pauꝛ triplr nec eos deserit.

Plures homies ad hospitalia ꝓ eis facienda. dotan
da et ꝓ legata ⁊ elemosinas augenda inspirando.

Ad hospitalia ipsa regenda: pauꝛibus seruiendo et
prouidendo alios instigando.

Ad ipsa ꝓseruãda ⁊ diligẽter exercẽdã hospitalitatẽ
prelatos ad hec inquirenda mandando.

Quantu ad hospita/ §. I.
larios et seruitores pauꝛ. Sciendũ q̃ oportꝫ eos esse
munitos magna patiẽtia ⁊ benignitate. nec attẽdãt ad
qualitatẽ coꝛ q̃ aliq̃n ingrati ⁊ discoli sunt. Sꝫ ad ꝓso
nã quã reputat in sua necessitate. s. dñm. ihesum christũ:
qui ait Matth. xxv. Qõ vni ex minimis meis fecistis
mihi fecistꝫ. Et ad pmiũ q̃ inde bñt expectare. s. regnũ
celoꝝ. Dicẽt enim eis a xpo. vt ipse testat. Uenite bñdicti
patris mei ꝓcipite regnũ vob patũ. ⁊ q̃si cãm cõcessiõis
regni assignãs subdit. Esuriui enim ⁊ dedistis mihi man
ducare ⁊c. hospes eram ⁊ collegistꝫme. s. in peregrino vos
hospitalarij infirm⁹ fui. s. in pauꝛe infirmo et visitastis
me vos seruitores seruitoꝝ. Et certũ est q̃ q̃libet bonus
filius pri suo. seru⁹ dño. amic⁹ amico. cũ magno effectu
⁊ diligentia dꝫ fuire in necessitatibꝫ. sꝫ mlto magis fieri de
bet christo patri dño amico nostro i pauperibꝫ. caueat
tamen sibi a peregrinis ne asportent bona hospitalis.
Ut enim dicit Gratian⁹ de pe. di. i. Mus in pera. ignis in sinu. serpens in gremio. male remunerãt hospites suos. Cum caritate aũt ⁊ benignitate recipiat. non cum
murmuratione. scõm illud Apostoli. Hospitalis sine murmuratiõe. Circa infirmos autem debet hospita
larius tria obseruare. Primo vt prouideat eis de sa
cramẽtis et valde laudabil'mos est. vt in principio q̃n
do hospitale intrat infirm⁹. si potest confitcatur vl post
ea: vel quãdo aggrauat infirmitas ⁊ de cõfessione. com
munione et extrema vnctiõe prouideat tẽpore suo per
se vel p aliũ sufficientẽ. et si nõ habet mittat pro aliquo
idoneo. et de bonis suis permittat infirmum dispone
re ad placitũ. põt tamẽ ei recõmendare hospitale. quod
etiã ex se ille libere debet facere. Secundo debet de ne
cessarijs eis puidere. nõ solũ ad victum sed etiã medicũ
et medicinas si est hospitale. p infirmis deputatũ. hꝰ tñ
scõm facultatẽ hospitalis. Et medicinam etiam si nõ recipe
rent salariũ vt quia hospitale esset tenue. gratis debent
prouidere. Mortem enim languentib⁹ probat inferre qui
banc cũ potest nõ exclud. inquit Symach⁹ papa dist.
lxxxiij. Si aũt est opulentũ ꝓgruũ est ei puidere de cõ
gruo salario. qꝛ nemo cogitur de suo facere beneficium

i. Thi. 6.

Apoc. 19.

Matt. 18

Luce. 2.

matth. 3.

Ps. xxxix.

i. Petri 4

ij. q. i. c. i. in fine.

Tertio debet eum per se vel p alios hortari ad patientiam bonis ꝟbis z scōz exemplis qui patiēter sustinuerunt graues et diuturnas infirmitates et nēcitates vt Job. Thobias. Gregor⁹ papa. Bernardus. Egidius z alij. et stimulū carnis datū paulo ap̄lo. Aug⁹stin⁹ et q̄dam alij intelligunt fuisse aliquā infirmitatē corpalem siue biliacam passionē. siue dolorē capitis. q̄ tñ dicebat libenter gl̄iabor in infirmitatibꝫ meis. i. vt inhabitet ī me ꝟtus xp̄i. ij. Cor. xij. Et ambro. de pe. dist. i. q̄ nocz corpꝰ nr̄m mutuat spm̄. z egritudo carnis pctm̄ repellit. Et si infirm⁹ q̄querē: debet tamē seruies ei cōpati et consolare non in̄cpare dure. Diabolus enī aliquādo stimulat infirmū ira et seruiētē tedio z impatiētia vt ab vtrisq; auferat meritū suū. Vñ legit de q̄dā in vita patꝝ dicto Eulogio: qui suscepit quēdam pauperē lepr̄osum in domū suam ad seruiendū in obsequiū dei. z post plures annos: quibus Eulogius cū omni diligentia deseruierat. Demū cepit lepr̄osus instigante diabolo turbari et de omnibꝫ que sibi Eulogius faciebat in seruiendo conqueri. etiā cū cōtumelijs et perēdo q̄ reponeret cū in locū p̄stinū vñ sumpserat. p̄ter eius pseuerātes ꝗrelas quasi incarabat cū dimittere. sed sanctor⁹ doct⁹ consilio psuasit infirmo vt ambo accederēt p̄ ꝓsilio in hac re ad sanctū Anthoniū. quib⁹ aduenientib⁹ auditis beat⁹ Anthon⁹ lepr̄osum reprehendit de sua ingratitudine erga seruientē et Eulogiū de sua impatiētia z tedio erga infirmū irascentē declarās hoc. p̄cedere ex inuidia diaboli q̄ procurabat p hoc eos pdere meritū acq̄sitū suoz laboruz exhortās eos ad cōstantiā q: in breui cēt remuneratio eorum qui ꝓsolati reuertentes ad sua in bona patiētia. inde ad modicū migrarūt ad dñm leto fine.

2. Coz. 12.

de sancto Eulogio.

Quantum autem ad .§.II.

episcopos spectat p̄elatos et patronos. circa hospitalia debent habere diligentiā q̄ hospitalitas ibi seruet. f̄m illud ad qō sunt ordinata z tpalia bñ dispēsent. vñ dz extra de reli. do. de ꝑnodochijs z alijs similib⁹ p̄ solicitudinē epoz in q̄z dioc̄si exist̄ūt. ad easdē vtilitates q̄ibus cōstituta sūt ordinētur. et sup hac decretali eximi⁹ doctor Lapus de castella: facit cōtractū cū q̄stionib⁹ centum. vel circa que infra ponunt breuiter ad declaratōz hui⁹ materie hospitaliū. et in. c. ad hec dicit vrban⁹. q̄ si locus ad hospitalitat̄ vsū et pauper̄ p̄stitutus cū sit religiosus non debet hūanis vsib⁹ deputari. sic̄ de vestib⁹ z ligneis vasis et alijs vtensilib⁹ ad cultū religiōis p̄ pontificē cpu tatis. z. x. q. i. dz: q̄cūq; res eccl̄iastice sūt. ꝓuenit cū omi diligentia z bōa fide q̄ deo debeā q̄ oīa p̄uident et cūcta iudicat. gubernari z dispēsari cum iudicio epis̄copi z testate. cui totius plebis aīe sunt cōmisse. ex concilio anthiocheno. qō intelligit quādo hospitale nō habet patronū vel nō exemptū. Nam si habz patronū. ad cū pronū pertinet prouidere de rectore. vt infra declarabit. et ad epis̄copū visitare vt. j. patebit. In clemen. quia contingit de reli. do. quia hospitaliū rectores locoz ipoz cura postposita. bōa res ꝓtura ipsoz interdū ab occupatorꝫ et vsurpatorū manibus exercere negligunt. animo eas collabi z deperdi domos edificia ruinis deformari permittūt et nō attento q̄ loca ipsa ad hoc fundata et fidelium erogationib⁹ dotata fuerint vt pauper̄ recipent imbi. et ex p̄ēdib⁹ sustētarent eorum id rennuūt inhumaniter facere. p̄ouentus ipsos in vsus suos damnabiles cōuertendo tē. Sanctimus vt hi ad quos p̄tinet loca ipsa studeant in p̄dictis oīb⁹ salubr̄iter reforma re. ac occupata et perdita et alienata in statum debitus reduci faciant ad ipsarū miserabiliū personarum receptionem z sustentationē debitam iuxta facultates eoz rectores ipos compellere non omittāt in quo si commi serint negligentiā vel defectum. ordinarijs locorum injungimus. vt etiam si pia loca p̄dicta exceptionis p̄ uilegio munita consistant per seipos vel alios implēat omia p̄dicta. et singula et rectores eosdem vtriq; non exemptos ꝗrie. Exemptos vero et al's p̄iuilegiatos apostolica ad id auctoritate compellant contradictores cuiuscunq; status aut conditiōis existāt. ac p̄bentes eisdē contra p̄missa ꝓsilium. auxiliū vel fauorem per censuram ecc̄liasticam z alijs iuris remedijs compescēdo tē. Ex ista clemen. declarant multe ex questiōib⁹ infra positis. vnde frequenter allegatur.

De his que pertinent ad hospitalarios et hospitalia. Caplm Secundum.

Dandum p̄mo q̄ hospitalia diuersis nomib⁹ nuncupant. vt enī dic̄ glo. xxiij. q. viij. sancim⁹. Dicit enī aliq̄ synodochia. et est synodochiū loc⁹ venerabil' vbi pauper̄ et pegrini recipiunt. Dicit etiā patrochiū loc⁹. s. vbi pauperes et ꝑter senectutē soli infirmi curāt̄ur. Orphanotrophiū est locus vbi pueri parentib⁹ orbati pascūtur. Orphotrophiū est locus in q̄ infantes alunt. Dicunt z alijs noib⁹ magis vsitatis. vt domus dei dom⁹ misericordie domus fraternitatis. dom⁹ pietatis. dom⁹ sancti lazari et hmōi. Et dicit Lapus de castell' q̄ p̄ma⁹ hospitalarius fuit Joticus nōie. vt. L. de epis. z cle. l. i. Sz q̄ ad recipiendū pegrinos in domo ꝗria legit de Abraham Ben. xviij. quē imitatus est Loth nepos eius Ben. xix. In nouo aūt testō fuit Martha: que recepit frequenter xp̄m in domo sua ī bethania. Lu. x. Vñ dicit hospitalis domo ad hospitalitatē. Et mōdet lapus allegando Tho. se. q. clxxxviij. art. iij. q̄ sic. Et rō est. q: cū status religionis sit quasi quoddā exercitiū pducendi ad pfectōem caritatis. Caritatis aūt duersa sunt opa. q: quedā p̄tinēt ad vitā contēplatiuā qua vacat deo quedā ad actiuaz qua intendit caritati p̄rimi. Inter oīa vite actiue quibus exerceatur caritas ad p̄ximum est hospitalitas sumēdo large. Sciēdū est tñ q̄ aliud ē religionē cē fundatam ad hospitalitatē. vt religio crucifer oz z scti Antho vij de vyenna. et scti Balli de florentia. z hmōi. Aliud ē religiosos hre hospitalia. z scti Jobis hierosolymitani z sancte Marie theutonicoz z calatrensiū z hmōi. Et primo mō illud est exercitiū cui p̄cipaliter insistere debēt. et principale instim q̄ venire dñt ad pfectōem caritatis. Sc̄do mō bñt p̄ncipali aliud exercitiū z instim q̄ rendunt ad pfectōem. tñ z hospitalitatē fuāt ad quā generaliter tenent oēs clerici. vt p̄z di. xlij. p totū. et mīto magis religiosi. ex de p̄ben. c. de mōachis. Vñ Hiero. ait in quadā epistola. Omnes ad nos venientes leta fronte susc̄pimus et eis pedes abluimus p̄ter hereticos. Et Benedictus hoc etiā mandat in regula. imo etiam et quadam pia coactione inuitandi sunt. Exemplo illoz cuntium in Emaus. qui christum estimātes peregrinū cogerunt ad manendū. Luce vltio. c. Et multo magis facere tenentur habētes ad hoc hospitalia ordinata. de quibus dictū est. Quer̄itur vtrū religiosus possit p̄esse hospitali. Respondet Lapus: q̄ glosa de relig. do. in de. tenet q̄ non. Et ratio est. quia q̄ mōachus extra monasteriū intitulet. hoc est ꝗter curā animaz. de regla. c. sup eo. Ubi ergo hospital' regimē cura careat cessat ratio. ista ergo nō potest ibi p̄fici. idem tenet Fede. de senis in concilio. xxviij. Et paulus de leam in cle. cum contingit de relig. do. addens nisi esset hospitale alicuius religionis. Lapus autem dic̄ distinguendū. q̄ si religiosus ille qui p̄ficit sit religiōis que p̄ncipaliter est fundata.

et dedicata hospitalitati. vt sancti Anthonij. & sancti galli de florētia. & hmōi. nō video qre nō possit p̄fici hospitali. Sed si religiosus nō ē talis religionis. s. p̄n cipal̄r institute ad hospitalitatē. Tunc subdistinguit qz aut hospitale est annexū eccl̄ie curate. & tūc p̄fici pōt ꝑter curā aut etiā ipz hospitale habet collegiū religio ſoz a q̄by eligit hospitalar⁹. vt in scō Gallo de florentia dictione in collegiū. de elec. in. c. dudū. ij. aut ēt hospitale ē ō mēsa. & p̄uetate tal̄ religionis. ita q̄ spectat ad di ctam religionē regimē dicti hospital̄ nō tamē instituit ibi certus & intitulat⁹ rector. Et tūc idē sicut p̄nt mit ti ad alia opa & loca. p̄mouēda. & cultodienda. & sic mit tunt ad litigandū & allegādū & aduocādū. multo fort⁹ ad curādū pauperes. Si aūt hospitale ē sine cura. aiaꝝ q̄ requirit certū rectorē ꝑ se. tunc dico q̄ licet sit certe religionis ad quā spectat illud cōferre. no credo religio ſo posse ꝓferri. qz ñ cessat p̄hibitō. nec credo valere ꝓiue tudinē in ℔. sic nec valeret in ℔ q̄ religios⁹ p̄ficeret bñfi cio simplici. Sz quid de ꝙuersis religionū q̄ non sunt p̄ncipal̄r institute ad hospitalitatē nunq̄d possunt p̄ fici hospitali. eo casu q̄ nō ꝑt p̄fici monach⁹. Rñdet la pus. q̄ si ē laic⁹ & illiterat⁹ ꝑt ei cōmitti. nam cōmittit ei cultura agroꝝ edificare. & alia mechanica. fortius oſ ficiū curādi pauper. Illā hec cura. ñ facit ī eo cessare ꝓhibitōis. nē. qz hec nō exercet in mōasterio. Sed si ꝙuer⁹ cēt cle ricus & litterat⁹. qz tenet ad officiū vt monachi nō poſ sint tales p̄fici hospitali. Sed nunq̄d pōt cōmitti re gimē hospital̄ mulieri. Rñdet lapus. q̄ pōt si ē hospi tale sine cura aiaꝝ. Et rō. qz nō ē dare in iure regulas boc p̄hibentes. & q̄ nō ē p̄hibitū intelligit esse coccessus xij. q. i. ca. i. sed & mulieribꝫ cōmittit cura & regimē mo nasterij q̄ habēt annexa hospitalia. & sic regūt vtrūq̄. ergo fortius hospitale tm̄. & boc puto verū si esset hospi tale deputatū ad receptionē mulieꝝ. q̄ casu esset bone ſtissimū. Credo tm̄ q̄ consuetū regi ꝑ masculos nō poſ set cōmitti mlieribꝫ. qz mutat ꝑ boc stat⁹ beneficij. Et si obȝceret clemen. qz ꝓtingit. de religio. do. que dicit q̄ cōmittant puidis viris ꝛc. ꝑ nō mulieribꝫ. Pōt rñ deri. q̄ ibi masculinū cōcipit femininū. sic & de elec. c. ge neralū. li. vi. & xvij. q. iij. si quis suadente.

Nunquid potest regi. §. I.

men hospitalis cōmitti duobꝫ. Rñdet lap⁹ q̄ sic. Nā tales eq̄pant tutoribꝫ. & istar tutoꝝ dñt facere iuētarū & assignare rōnē singul̄ ānis. vt in clemē. qz ꝓtingit de reli do. Sed cōstat q̄ plures tutores possunt dari vni pu pillo & q̄libet eoꝝ administrare insolidū nisi cert⁹ mo dus & forma alia a testatore quō se habeāt in admini ſtrādo ponat. Unde tales rectores hospitaliū dicun tur port⁹ habere bñficiū ꝑ officiū. quod puto verum in hospitalibꝫ. q̄ nō ꝓferūtur in beneficiū eccl̄iasticū. sz ad curā & gubernationē fm̄ de. qz ꝓtingit. Et pōt comit ti cura insolidū vel etiā q̄ vnus sine alio nō admīstret q̄ ꝓgruentius esset. Sed q̄ ꝓferunt in beneficiū vēdi cant sibi locū fm̄ regulā beneficioꝝ eccl̄iasticoꝝ. i. vt tā tū vni ꝓferant. puto etiā q̄ si ꝓsueuit gubernari p vnū nō pōt cōmitti duobꝫ. Sed cū cōmittitur duobꝫ nun quid pōt cōmitti. ita q̄ vnus sit masculꝰ alius femina Respōdet lapus q̄ si ē verū. q̄d supra firmatū est. sc̄z q̄ femine possit comitti & boc maxime q̄n hospitalia sūt distincta. vt illud q̄d est p mulieribꝫ gubernet p hospi talissam. & q̄d est p viris p hospitalariū. Nec esset ℔ ab surdū q̄ boc exp̄meret in cōmissione Et sic marit⁹ vt vxor possent p̄fici vni hospitali. ita q̄ marit⁹ esse t hospita larius p viris. & vxor hospitalissa p mulieribꝫ. & maxīe in his hospitalibꝫ q̄ hñt habitatōes diuisas virorū et mulierū q̄ ibi recipiūtur ad hospitū. Sz quer̄t vl ceuersa. vtrū vn⁹ possit p̄fici in duobꝫ hospitalibꝫ. cuius ꝑma facie viacat q̄ nō. qz videnť incōpassibilia cū vtrūq̄ reqrat p̄sonalē residentiā. & sic in vtroq̄ debite nō possunt vt dicit a simili de beneficijs in. c. de m̄ra. de p̄ben. Cōtrariū tm̄ dicit Lapus. q̄ videt verū. Et rō est qz dici nō potest q̄ de iure cōi hospitale reqrat p̄so nalē residentiā de necessitate. & maxīe cōtinuā. Nā pos set deseruire p aliū. & sic equal̄r in vtroq̄ se collocare. p uidere & assistere & p̄sulere in occurrētibꝫ. & ad ℔ facit qđ notat Johā. cal. in ca. sup inordinata. de p̄bē. vbi dicit q̄ pōt q̄s habere eccl̄iam nō curatā. in. xviij. anno etat̄ qz & si in tali etate nō posset ipe dicere missaz p se ad qđ ordinat eccl̄ia. pōt tm̄ dicere p aliū nec ius artat rectorē eccl̄ie. vt p se boc faciat et sic posset q̄s habere plura be neficia simplicia. qđ cōmuniter seruat. & debite p ali um in vno eoꝝ cū nō pōt p se. & multofort⁹ ℔ in hospi talibꝫ ad sil̄itudinē tutoꝝ. q̄ possunt sim̄l p̄sules tutelas gerere. & p vtroq̄ cauere & vtriq̄ p se diligent̄ & alias va care. & maxime cū hospitalia sūt in vna dioceſi. & fort⁹ in vna grochia. & m̄lto magis in vno fūdo vl vna via vicina. Et qđ dic̄ Iohan. an. de ꝓcessi. p̄bē. in Rubrica. q̄ habēs beneficiū curatū. recipiēs secundū. qđ de sta tuto vel alias reqrit residentiā. nō ex ℔ vacat p̄mū. sz est p̄ius in ℔ casu necēria admonitio Et idē tenet Jnno. & boc idē intelligēdū ē ō hospitalibꝫ q̄ ꝓferūtur ī benefi cū. & ea rōe si nō sūt curata. vel bñti collegiū. qz tūc idē est iudiciū babēdū vt de p̄bē. c. de multa. Et q̄ vn⁹ pos sit habere plura hospitalia simul tenet Guil. de mōte laud. in de. p litteras. de p̄bē. Fateor tm̄ ꝓcludit Lapus boc nō esse vale & honestū. Et possit eps cogere rectorē ad dimittendū alteꝝ. maxīe si min⁹ diligent̄ p̄uideret vtriq̄. qđ in beneficijs simplicib⁹ dici solet. Sz nun quid pōt q̄s habere bñficiū curatū & hospitale. Rñdit lapus. q̄ sic cadē rōne. Et multofort⁹ hospitale & sim plex beneficiū. omnia enī ista habēt rationē. qz nō ē cau tum in iure hospitalarios ad p̄sonalē residentiā artari Sed q̄ritur nūq̄d pōt q̄libet exigere hospitale p libi to volūtaris. Rñdit lap⁹ q̄libet pōt domū suā factam vel fiendā deputari ad hospitalitatē & ad tps hospita re pauperes. sicut & alia opa elemosinaꝝ facere. Sed tal̄ locus nō erit religiosus. nec gaudebit emunitate eccl̄ia stica. nec inter loca eccl̄iastica cōputabit. nec erit sub iu risdictiōe epi & poterit ad humanos vs⁹ redire. & etiā vē di donari. & emi. Ita notat Hostiensis in. sūma de eccle sijs edificā. Pe. & Jnnocē. & ea iura q̄ dicūt talia fieri ñ possunt sine auctre episcopi. intellige vt sunt eccl̄iastica. al̄s vt sint p̄hana bñ fieri possunt & boc dicit glo. ī cle men. qz ꝓtingit. de relig. do. Et io. an. post Uincen. & Tā cre. Dicit q̄ pōt q̄s habere oratoriū & hospitale in p̄pria domo. nō tm̄ pōt ibi celebrari facere sine auctre epi. de cō secra. di. i. vnicuiq̄. Dicit tm̄ hostien. q̄ pōt interuenire cōsensus epi. & post factū postq̄ aūt auctoritate epi est factū. nō pōt ad alios vsus deputari. vt eo ti. ad hmōi. Sed nūq̄d tale hospitale vl oratoriū factū auctre epi. gaudebit emunitate eccl̄iastica & eius rector. Hosti. no tat q̄ oratoriū tale nō gaudeat emunitate eccl̄iastica. qz nō intelligit dedicat⁹ deo. nec loc⁹ sacer. Idem tenet Guil. & zen. qz enī qđ hodie ē oratoriū cras potent fieri camera. Bof. sentit ꝓnū. nō ei aliter determinat. Lap⁹ nisi q̄ hospitali cōperit bñficiū restitutiōis in integrū. De rectoribꝫ aūt talium hospitaliū. vtrū gaudeāt emū tate eccl̄iastica. Dicit guil. in spe. q̄ sic. si fec̄ ℔ auctoritate episcopi. ēt si sint vtorati. al̄s nō. ℔ idē tenet Hosti. in summa de hospitali & rectore e⁹. & gaudeāt emunita te eccl̄iastica vterq̄. Dic̄ guil. in spec. q̄nimo ꝓuilegiaz

canonis si qs suadēre. xvij. q. iij. als nō. vt dictū ē. qz se
queret ablurdū. posset eni p b qlibet rustic⁹ assumere
sibi habitū religiosū z ꝓstituere sibi regula quā vellet z
fraudare dños suos tallijs z alijs debitj seruitijs. Sz
nunquid hz hospitale beneficiū in integrū restitutionis
si ledi ꝓtingat. vt habeat etiā de resti. in integ. ca. i. Rn̄/
det Lapus. hec qō tangit p Johan. andree ī nouell. ca.
ij. de integ. restitu. vbi dicit qō nomīe eccl̄ie includunt
nō solū monasteriū. sed ꝛomis p⁹ locus oia ista eāpa
rantur. de testa. ca. requisisti. Et cū hospitalia fuerit
inuenta. vt pauper infectiq; lepra in eis recipiant. z ex
eoꝝ pcuniu sustententk. Quer̄ vtrū oia hospitalia
teneant pascere pauper vestire z hospitare eos. Rndz
lapus. q hec hospitalia differūt re z noīe. nā sicut diu/
sis nomiby nūcupant vt dictū ē supra. ita z ad diuer/
sa officia deputant. Et scōm hoc tenent aliq ad vestes
vandas. aliqua ad susciendū expositos. aliq ad edu
candū vel susiciendā infirmos. z sic q dicunt i clemē.
quia ꝓtingit. referant singula singul⁹. Si eni ē hospita
le ad recipiēdū pegrinos, nō tenet ad infirmos nisi in
cāu ncētaris. qñ p alia subuenire n̄ posset z illō possz.

In ꝑn. ca.

Ad quem spe. §. II

ctat dictorum locorum receptorum in eis cura seu corre
ctio seu reformatō z emēdatio. Respōdet. Lap⁹ pot̄ est
hoc spectare ad diuersos z diuersis modis. pōt spectа
re ex statuto apposito in fūdatōe. pōt spectare ex cōsue/
tudine vel ꝑuilegio sedis aplice. vt in dicta clemen. qz
contingit. bis cessantibz ad loci ordinarū spectat de iu
re. vt extra eo. de xenodochijs. z. xvi. q. vij. oms basilice.
Et addit zen. etiā ad patronos. pōt spectare et eorum li
beros vt. xvi. q. vij. filijs. Sed q̄d spectat ad officiū tali
um. Resp ondet lapus in b debent curare. ne rectores
illoꝝ locoꝝ inhumanit recipiēt dictos pauper. ne quē
tus in suos vsus ꝓuertāt z ipa loca in pdictis salubri
ter reformare atq; occupata vendita z alienata indebi
te in statū reduci debitū facere. z ad ipaꝝ miserabiliuꝫ
psonaꝝ receptionē z sustentationē debitā iuxta facul/
tē locoꝝ cōpellere rectores. vt in dicta clemē. qz contin/
git. z vbi pdicti negligāt pdicta facere. puta patrōi ho
spitaliū vel alij ad qs b spectat tunc ſm Lap. inuen/
gitur ordinarijs locoꝝ. q etiā si pia loca pdicta sint pri
uilegio exemptiōis munita pscipsos vel alios implēāt
oīa z singula pmissa. z rectores cōsuē vtiq; non exem
ptos. pria. exēptos ārt ꝑuilegiatos aplica ad id cōpelle
re debēt auctoritate. Cōtradictores cuiuscūq; status vl
conditiōis existāt. atq; pbentes ꝓta pmissa constituz
auxiliū vl fauorē p censurā ecclīasticā. z alia iuris reme
dia cōpescendo. artamē nullū ex hoc ꝑuilegijs seu exē/
ptionib⁹ eoꝝ piudicū generādo. Et dicit ie h. an ī glo.
sup de. qz contingit. in eo casu esse b pceptū ordinarijs
vt faciāt qō dr. Et si tles ad qs spectat ꝑuidere ōfectib⁹
hospitaliū negligūt. z nō sint sub iurisdictōe ordinarij.
cōpelle tñ eos auctre dicte clemē. qz ꝓtingit ipe ordina/
rius. sed vbi nō sit negligētia in bmōi exēptis. nō hz se
intromittere ordinarijs. Sed vbi is q habet ꝑuide/
re hospitali sit laicus z rector hospital⁹ sit clericus. quō
poterit laicus cōpellere clericū. ꝓta illud. xcvi. di. bene
quidē. Rndet Lapus. pōt dici ſm zen. q pdictā cōpul
sionē nō faciat p se laicus sed p aliū pura eām ad. i. istā
tiam ei⁹. Alī in illa clemē. qz contingit. exponit verbū
cōpelli. i. cōpelli facere. Et si querat quō patebit de
negligentia in pdictoꝝ in q casu tenet ordinarius pdi
cta facere. Respōdet glo. in cle. qz ꝓtingit ex pfecto pro
rio. vt de cēsi. c. romana. li. vi. vel p assignatiōez termini
ad b prefixi z elapsi z idē zen. z multi alij. Alī dicta
loca possint cōferri in beneficiū. i. titulū beneficij de/
ricis secularib⁹. Rndet Lapus. nō qz b ꝓhibet dicta cle
mē. qz contingit. nec valet ꝓtraria ꝓsuetudo. obseruata
nisi in duobus casib⁹. vez qñ in fūdatōe dictoꝝ ho
spitaliū. sec⁹ ꝓstitutū fuerit seu p electionē sit de bmōi
rectoꝛ. puidendū. Cui⁹ aūt ꝓditōis debeant esse p qs
regant z gubernant hospitalia ponit in dicta clemē. qz
contingit. de reli. do. Dicit eni ibi q debet cōmitti eoꝝ
gubernatio viris puidis z idoneis bone testimonij q
sciant z velint z valeant loca ipa z bona eoꝝ ac iura
vtiliter requirere z eoꝝ reddit⁹ z puent⁹ in vsum mise
rabiliū personarū fideliter dispensare z q in vsus alios
ꝓuertere pdicta ꝑsumptio veritatis nō existat sup quo
onerant conscientie eoꝝ ad qs ipoꝝ locoꝝ cōmissio p/
tiner. hec ibi. Et dicit ibi glo. ordinaria q signant dicit
cōmittere nō ꝓferre. qz collatio fit in ꝑpetuum. sed cō
missio ad tēpus. z ideo bñficia dicunt ꝓferri. qz dant
in ꝑpetuū. i. durante vita illi⁹ cui cōfertur z tutoribus
qz sūt rpales. dicūtur committi ad ministratōnes. Sed
ſm hoc rectores hospitalium essent tempozales. Sed
vt dicit glo. ꝓsuetudo nō admittit hanc lec. ānō istitu
untur ꝑpetui rectores in talib⁹ locis. Recuper⁹ aūt em
in quodā suo ꝓtilio dicit q de mēte clemē. ē q nō sint
ꝑpetui. Et licet glo. dicat. q ꝓsuetudo hec nō patiat. tñ
vbi nulla est ꝓsuetudo optime posset ad tēpus cōmit/
ti talis ad ministratio. Paul⁹ aūt dicit in dicta cle. q
conferre z cōmittere aliqñ sumūt vt diuersa. aliqñ vt
idē z sic sumunt in littera. i. p eodē. z qō tantū ꝓhibet
si fiat. i. si det i beneficiū. Assignat aūt paulus vt refert
Lapus rōnē quare ꝓhibet hospitale dare in beneficiū
vez qz ad beneficiū habendū oportet esse clericū. cx. de trāf
act. c. ex lr̄is. Et tal⁹. i. clericus bñficiat⁹. facit fruct⁹ suos
et tenet ad horas z ad alia ad q̄ alij clerici. hz si guberna
tio simplr cōmittit hospitalr cessant ista. Itē beneficiū
debet ꝓferri infra certū tēp⁹. z in eo ē necessaria institu
tio. nō sic aūt in cōmissione hospitalis z a beneficio re/
pelleret qs ꝓpter bigamiā vel alios defectus. nō autem
a gubernatiōe hospitalr. Itē beneficiū qn qs dat in sus/
tentationē eius cui confert. vt in ca. ij. de cle. pu. i duct
lo. Sed nō hospitalr. qz in b attendit pauperū pulsio
nō hospitalarij sustentatio. Posito aūt casu. q laic⁹
edificet hospitale de licētia epi cū oratorio vel sine eo
ꝓpter q loc⁹ ille ōr religiosus z edificator efficit patron⁹
vt de iurepa. c. nobis. ad quē spectabit pulsio rectoris il
lius hospitalis ad patronū vl ad epm. Respōdet Lap⁹
pus q solus patron⁹ ponit ibi rectorē. Et ro ē. qz in ta
libus vt dictū ē. s. nō est ncētia canonica instituto nec
habet temp⁹ limitatū ad committendū talē gubernatio
nē. vñ nō est necesse q ꝓpter b recurrāt ad epm. Nec ob
stat q de iure patronat⁹ solū patronis acquirit ius pñ
tandi. qz illud habet locū in ecclesijs z alijs locis vbi re
quirit institutio canonica vl ꝓfirmatio. Sz in bmōi
hospitalib⁹ nō requirit b. hoc etiā sentire videt zen. in
dicta clemen. qz ꝓtingit dicit eni q patrono acquiritur
ius ſm naturā rei cui⁹ est patron⁹. Tā in eccl̄ia colle/
giata nō acqrit ius pñtandi. sed cōsentiēdi electioni fa
cte. in capella acqrit ius pñtandi. vt de iure pa. c. nob
Sed in hospitali acqrit patrono ius cōmittendi gub
nationē hospitalr. Et ſm b nō indiget talis rector ꝓfir/
matiōe epali si in ipo hospitali nō req̄rit institutio ca/
nonica. hoc aūt dr. qz si hospitale haberet curam aiaꝝ
tūc indigeret ꝓfirmatiōe epali. nisi esset exemptū vl ali
ter ꝑuilegiatū. dicit tñ idē Lapus. q vbi ī aliq̄ loco ema
nauit aliqua ꝓsuetudo generalis vel specialr circa b il/
la est seruāda. Sed in casu q ad patronū hospitalr spe/
ctaz ꝑsentatio. z ad epm cōfirmatio. de ꝓsuetudine vel
aliquo iure speciali. Ilī unqd ārte ꝓfirmationē ē ptermit
tendū edictū generale vel spāle ꝑz formā. c. fi. de elec. Rñ

det lapus q̄ in illis hospitalibus que non conferunt in beneficiū nō oportet seruare illud. s. de ptermittendo edictū. Et ō qz hic nō fit electio vel collatio. sed cōmissio. cū etiā quia nō cōmittit cura aniarū. Ān z iam cō sului q̄ ad capellā seu altare erectū in eccl'ia de licentia epi pōt deputari sacerdos ad missas celebrandas sine confirmatione vel edicto. nisi alia ꝓsuetudo obstaret. Idem sentire videt̄ hen. ac guil. q̄ guil. ōr. q̄ si hospitalis nō sit principal' edificatū ad missam celebrandā vl aliqō eccl'iasticū sacramentū exhibēdū. nec si sit ibi cō stitutus ꝓpetuꝰ vicariꝰ seu dos assignata. p eo. licz ibi nihil ibi pōt epūs vendicare. nisi inc̄tū posset de aliis pijs locis legatis ꝓuisionis fundatoris relictis ꝓbant hec de ꝓse. di. i. vnicuiq̄. z de testa. c. heredes. Et ꝓdu dit lapus. Nō intelligas ista de hospitalibus q̄ in beneficiū seu q̄ gerunt p religiosos. seu q̄ habent ecclesiam. sed de illis solū q̄ laicis gubernāda cōmittuntur. Sed nunq̄d talia hospitalia possunt cōmitti clericis gubernāda. Respondet lapꝰ. vnq̄. dūmodo non sint puidis viris nec dicit laicus. Et q̄ ergo cle. nō distinguit. nec nos debem⁹ distinguere. xxi. q. i. si quis ꝓdixerit sen. z pau.

De hospitalibus ex. §. III.

emptis. vel religiosoz exemptorū. Et ꝓmo quer̄ cum hosp. tale sit exemptū z imediate subiectū romano pō tifici nullū habens superiorē vel aliū ad quē correctio t reformatio pertinear illius z cuiꝰ rectoz negligit illa face re ad que tenetur. Nūquid ordinariꝰ poterit supplere et corrigere. Rñdet lapꝰ q̄ no. Mā clemē. qz ꝓtingit. q̄ concedit ordinarijs. auctē aplica in exemptis ī defectū eoz ad quos spectat talis correctio. Et in casu nr̄o ꝓpo nitur nullū esse ad quē spectat correctio. ergo nullus ō fectus vel negligētia suppleri pōt. Nec obsta r q̄ habet superiorē papā. imo facit p. q. qz nunq̄ papa dicit̄ negligentiā cōmittere. z si illā cōmittat. nullꝰ illam supplere potest vel debet. Ipse enī supplet negligentiā aliorum nemo suā. de elec. c. licet. z. ix. q. iij. alioz. Jn nō exemptis autē puto quātumcūq̄ nō habeant aliqs ad qs spectet correctio vel reformatio. ad epm ꝓpectat. vt de reli. do. c. de xenodochijs. Quid si hospitale aliquorū religiosoz imediate subiectoz sedi aplice. nō habēs aliquē superiorē aliū seu ad quē de iure spectaret correctio ꝛc. vt. s. Cuius rector deficit in exercendis his ad que tenetur fm formā clemen. qz contingit. Nūquid poterit cogi p ordinariū loci. Respōdet lapus q̄ in talibꝰ hospitalibꝰ epūs nullā suā vel apostolicā habeat auctoritatem mouco. qz dicta exēptio fuit libera. Ān si puisio postea facta de illis corrigendis p superiores suos. nō vendicat sibi locū in illis. non tamen cessat dispositio dicte exemptionis. quia potuit alia esse ratio. Et licet ꝓpositores fuerint cā impulsiua. tñ illa cessante nō cessat dispositio. ar. eoz que notant in. c. inter corpalia. ex̄ de transla. pla. Et pluribꝰ etiā aliis capitulis nō poterūt tales religiosi p epm reformari. Ān o qz ex quo sūt exē pti z eoz superior nō est in culpa vel defectu nō ē locꝰ concessionis facte ordinario. qz fit sub certo mō. Illo q̄ deficiente deficit cōmissio. Jtē qz papa est superior. q̄ de se nō intellexit. Jtē qz ei⁹ negligentia nemo suppler. Et hoc puto vez. z sic seruari feci ī curia archiepali florentina. que p dictū clemen. ꝓcedat ꝓtra hospitalariū sancti galli imediate subiectū sedi aplice. z est religiosorum qui ꝓfitentur regulam. b. aug.

De rectoribus ho. §. IIII.

spitaliū quo ad satisfactionē z iuramen tū. cū cōmittit eis gubernatio z diuina z sacramēta. dicit lapus. q̄ tales ad istar tutoꝝ z curatoꝝ debent iuramentū ꝓstare ac de locoꝝ ipoꝝ bonis inuentaria facere z ordinarijs seu alijs quib⁹ dicta loca subsunt. vel deputādis ab eis annis singulis de administratione sua reddere rationē. vt in dicta cle. qz cōtingit. Sed nunq̄d satisfacit quod tenent tutores z curatores. Rñdet lapus glo. ordinaria dicte clemen. tenet q̄ nō nisi essent suspecti ꝓpter vxorē z filios. Sed vt dicit ibi glo. talib⁹ suspectis nō debet cōmitti gubernatio talū hospitalium. q̄ a talib⁹ nō exigitur satisdatio. Sed nūquid iurabunt ad instar tutoꝝ. s. vtilia facere ipsis hospitalib⁹ ad q̄ ō putantur. z inuentaria ꝓtermittere ꝑsonas tres ad cōmodū z vtilitatē eoꝝ bona fide custodire. z in vsum miserabiliū ꝑsonaꝝ ꝓuertere. z inuētarij de bonis ipius facere z alia facere ad q̄ tenent maxime fm formā clemē. Dicit lapus. q̄ si cōmittant talia hospitalia alijs fact̄ q̄ in dicta cle. dicant seu conferant in beneficiū clericis secularib⁹ videt esse irrita ipo iure talis cōmissio. z ita videtur sentire glo. in dicta cle. Nō si tales nō fecerint inuentarium nec iurauerint. vel rōnem reddere noluerint rpe congruo. q̄uis fm glo. dictū videatur ꝓbabilis intellectus dicte clemen. q̄ ex ō sit irrita tal' cōmissio. tñ cōuenit nō sic intelligit. sed tñ illis confitentib⁹ ꝑdicta facere poterūt cogi z compelli remedijs opportunis. etiaz per remotionē illaꝝ ꝑsonarū a dictis locis tanq̄ suspecti z sicut ad instar tutoꝝ ꝓficiunt sic ad instar tutoꝝ remoueant. Sed nunq̄d tales rectores tenēt singulis annis reddere rōnem per se etiā nō requisiti. Respō det lapus q̄ sufficit q̄ requisiti ō faciāt z ita tenet glo. et sic seruat. Sed quis celebrabit diuina officia z ministrabit eccl'iastica sacramenta rectori familie pauperibus z infirmis talū hospitalū. Rñdet lapus. si talia hospitalia habeant altaria seu cimiteria ab ātiq̄. z plures celebrantes z eccl'iastica sacramēta rectori z familie et pauperib⁹ hospitalū administrātes. seu prochiales rectores ꝓsueuerunt illis exercere ꝓmissa. est seruanda antiqua cōsuetudo quo ad exercenda z administrāda spūalia vt in dicta clemē. qz cōtingit. in fi. De iure q̄ cōi fundat matrices eccl'ie ī hospitalib⁹ sitis ī parrochia sua intentōz suā q̄ ad ista spūalia tamē possunt ꝑscribere. vt hec p suū ꝓpriū sacerdotē faciāt vt no. ibi. glo.

Nunquid possit epūs. §. V.

gi hospitalem in parrochia matricis eccl'ie. illa irrequisita vel inuita. Rñdet lapus de hospitalib⁹ nō religiosis. i nō factis auctoritate epi. nō est dubiū. nā quilibet pōt deputare domū suā ad hospitalitatem iuuto epo z mlt̄ fortius inuito rectore matricis eccl'ie. Nō ītelligo q̄ vt puatas domos sic deputāt. Sed si sub effigie vl' signo vl' denominatiōe loci eccl'iastici. nō esset licitum. imo posset epiſcopꝰ loca illa destruere. qz ꝓtra iuris p bitionē factū est. facit q̄ notat innocē. de reli. do. ca. ad hec. z tenet cardina. florē. hoc. Sed si loquimur de facto cū capella vel de hospitali ꝑpetuo. s. cū auctoritate epi. ita q̄ sit locus eccl'iasticꝰ. de hoc ꝓsueuit dubitari. Nā licet sit regulare q̄ vna eccl'ia in ꝓiudicium alterius ꝓstituenda nō sit. xvi. q. i. ca. eccl'ie. z. c. quicūq̄. q̄ si fiat destruenda ē. maxime si ī operis noui nūciatō rite facta nō ꝓcesserit. tñ illa iura loquūt de eccl'ia non de hospitali siue eccl'ia vel capella. Et illa ē rō. ne aliqs iuris antiquioris eccl'ie noue acquirat. vt in dicto ca. eccl'ie. z. c. quicūq̄. que rō cessat in hospitalib⁹ ꝑdictis. Contrariū tñ est vez. s. q̄ nullus locꝰ eccl'iasticus pōt exigi in aliq̄ prochia ea inuita. s. antiquiori eccl'ia. Et isto casu noie eccl'ie veniūt hospitalia ex quo fauoz ec

dessaz respiciatur. quod etiam tenet lapus. Nec cessat ratio pdictꝫ quia hospitale debet habere decimam de q̃ decima nō soluit. Item si habet capellā vl oratoriū accedunt oblationes. z sic videt minui dignitas z vtilitas rectoris antiq̃ eccl'ie. Unde z de facto vidi q̃nē q̃ quedam imago beate Marie picta in pariete dom⁹ cuiusdam laici fecit mirac'ulū, pter qd maxim⁹ concursus oblationū fuit. sup q̃bus nota ē qd ꝛsentētiarū fuit p parrochia. Et est sīls questio q̃ notat de cele. missa. sup ruberica. Sed quid si erigat hospitale in limite eccl'ie veteris. Respōdet lapus. q̃ acquirit sibi patronat⁹. ex hoc ipsi eccl'ie. vt. xij. q. ij. aplicos. z. x vij. q. iij. questi. z nosti. in fīma. Sed quer̃t vtr̃ hospitali debeat certa dos assignari. Respōdet lapus q̃ nō. Jo. an. p⁹ hostien. q̃ hospitali sicut z eccl'ie in constitutiōe ei⁹ debet certa dos assignare. vñ fm eū, pceder libellus talis. peto hospitale cū pmentijs suis z intelligit tunc de dote tm. que debet ad hospitale pinet. z si qrat de quāta te dotis. s. quāta debeat esse. Respondet lap⁹. recurret ad ar. a sibi. de conse. eccle. cum sicut. z quod ibi nota. in glo. ordinaria q̃z alia dos requirit in eccl'ia. alia in monasterio. vt ibi. sicut z alia in hospitali. Tanta esse debz dos in eccl'ia. q̃ sufficiat ad luminaria z ad vitā ministroz. xvi. q. vij. pie mentis. existimatio ē epi. Jn hac s. hospitalis dote, habebitur respectus alioz hospitalium. ar. in autē. de ecclesiasticis titu. §. si quis. Debēt ār puideri. vt habeāt affirmas. i. pulsiones rez necessariarū. Et in hoc ꝓsiderat spes hospitalis. Mā si sit deputatū ad hospitandū pauperes. tunc pncipalis cura erit in lectis. Alia sūt deputata ad curandū infirmos. z tunc pncipalis cura erit in bonis. z deuotis ministris z expertis in ope medicine z sic de singulis. z fm hoc erit p videndum de dote eius.

De concessione per. §. VI.

līras aplicas vl legatoz sedis aplice sup pulsione quorūcūq̃ clericoz concessa directas. Nūqd p has potent eis puideri de hospitali. Respondet lapus nō p clemē. p litteras. de pben. etiā illa habeāt ecclias vel capellas vel alia iura spiritualia annexa nisi de eis spāliter cauetur. vt i dicta clemen. p litteras z b̄ vez ē si līe sint ḡti ose. siue in forma pauperū. vt dicit pau. Sed qd de litteris apostolicis sup reseruatōe fructū beneficioz. Respōdet lapus hāc qōnem tāgit glo. sup dicta clemē. per līras z dicit q̃ talia nō includunt nisi exprimant. Et est ratio fm glo. qz exq̃ sunt deputati ad certū vsum sine expressa līa pape. ad aliū vsū ꝓuerti nō debent. vt i dicta clemen. qz contingit. Sed nūquid talia bñficia vacantia p mortē officialis pape seu p obitū decedentiū incuria habent locū in eis decretalis pma z secūda. de p bē. li. vi. Rñdet la. q̃ nō de iure cōi qz illa ca. allegata loquunt solū de beneficijs z dignitatibꝫ. q̃ nō habent locū in hospitalibꝫ ratione iā dicta. Si aūt sup beneficijs emanarent extrauagantes. put emanauerūt reseruatōs circa dicta beneficia. eoz̄ rector esset inspiciend⁹ extra de priuile. c. postro. z nisi fieret expressa mētio in illis nō includerent. Nec mirū. qz pdicta iura loquētia de beneficijs vacantibꝫ in curia includūt beneficia spectātia ad patronos laicos vt videt innuere glo. sup dicta decretali. z de pben. li. vi. Et fm hoc de hospitalibꝫ habētibus patronos laicos nō esset dubiū. Sed nūquid in illis duobꝫ casibus possint ꝓferri clericis in beneficium. de qbꝫ in dicta clemen. qz ꝓtingit. includūt instrīs sup pulsione facienda impetrātibꝫ clericis. Rñdet lap⁹ glo. in dicta clemen. p litteras tenet q̃ nō. Sed nunquid est generaliter vez qd in litteris a beneficia impetratis nō includant hospitalia. Rñdeo. distinguendus est fm lapum vt distinguit glo. in cle. p litteras. qz aut hospitale est pncipale cui accedit eccl'ia vel capella. z tunc p dictas līas non debetur. Si vero eccl'ia sit pncipalis habens annexū hospitale tunc debetur p tales litteras z venit rone accessoriū qd pncipaliter nō venit. facit co. ti. sup co. li. vi. in dubio vero quia exīat eccl'ia z hospitale. nec ꝓbat qd sit pncipale. z qd accessorium dicit pdicta glo. q̃ si appareat possessio z denominatio vt. de pbend. c. cum de beneficio. li. vi. Si nō apparet repelletur impetrās. Constat ei pncipale hospitale. nec constat illud accessoriū eccl'ie. z certū, est q̃ si hospitale z ecclesia essent annexa. ita q̃ neutrū sit pncipale haberet locum dicta clemē. p līas. fm glo. pdictam. Sed nunquid legati de latere possunt conferre hospitalia. Respodet lapus. si sūt hospitalia in quibꝫ laici obtinent ius patronatus nō est dubiū. q̃ sicut non conferunt ecclesias collegiatas eadem ratiōe. nec hospitalia collegiata. Sed in hospitalibꝫ spectantibꝫ ad ecclesias collegiatoz̄ vel ad clericoz̄ dispositionē. vidētur dubium. qz sicut possunt cōferre talia beneficia. ita et hospitalia. glo. tñ ordinaria sup dicta clemē. p litteras. videt sentire ꝓtrariū. Et hoc idē notat paulus. ibi. Uidi tñ ꝓtrarium de facto sepe. z legati de latere talia hospitalia ꝓferr. Sz ly talia hospitalia nō iudicant i līteris apostolicis vel legatoz eis ad beneficia impetratis nunquid in litteris ep̄oz includentur. Rñdet lap⁹ fm zen. in dicta clemē. non nisi p̄out bodie cauetur i dicta clemen. de religio. domi. Sed guil. de monte laud. dicit q̃ ordinarij ea possunt conferre clericis et eis assignare pro titulis ꝓpriis. dum tñ consueū sit per plures de antiquo regi tanq̃ habentia curā aīarum. vel altaria. vel hoc constituū fuit a fundatione vel q̃s pcessione creetur in ipsis locis.

De quibusdam ad. §. VII.

que non tenentur hospitalarij seu hospitalia. de quibus posset dubitari. Et p̄mo sciendum fm lapum. q̃ hospitalarij quibus cōmittunt hospitalia gubernanda. in quantum hospitalarij nō tenent ad diuinū officium seu horas. Nam z laici etiā ꝓrogati p possunt esse hospitalarij q̃ ad officiū nō tenent. Et ratio est. quia nō est iura caurū q̃ teneant. Sed clerici quibꝫ collata sūt hospitalia in beneficiū tenent. qz beneficiū datur pter officium. Et simil'r si hospitalari⁹ esset in sacris constituus q̃uis illud nō haberet in beneficiū. Non etiā tenentur talia hospitalia ad cathedraticū. fm paulū in clemen. quia contingit. Et rō. quia bona taliū locoz̄ tenent ad sustentationē tantū ergo nō ad aliud. vnde non adest per b̄ a principio fuit institutū. Jtē nō tenentur ad pcurationē cū episcopus visitat. fm paulum in dicta clemen. qz cōtingit. Et hoc ꝓbatur q̃ eps non posset visitare talia hospitalia. qñ. s. pcuratio deberet pr̄opter visitationem. sed ad procurationē non tenentur hospitalia. Si ergo vult corrigere vel emendare aliquid episcop⁹ ad quod tenet fm formā dicte clemen. inqrat z nō visitet. Sed de visitando alij doctores tenent contrariū. Mā sed. de senis in cōsilio. cv. tenet. q̃ episcopus visitando vel non visitando curā debet habere in hospitalibꝫ q̃ fiant ibi ea ad que sūt instituta. vdeit hoc ꝓbari in c. romana. de censi. lib. vi. §. pia. Jtem tob. an. z archiē. Et istud est verius. nec obstat rō pauli. Nam episcop⁹ debet visitare eccl'iam pauperū non obstante pauperate. z non debet exigere in dicto casu. vt dicto. c. romana. ita z hospitalia visitet z nil exiget cū pauper intelligatur. cum omnia pauperibꝫ erogari debent. Jtē nō tenentur ad decimas papales hospitalia. Dicit cui glo

super clemen.si beneficiorũ.de decimis q̃ hoc hodie est expeditum per declarationẽ de.honorij z bonifacij.viij vbi dicitur de redditibus prouentibus leprosorũ domorum dei z hospitalium que in vsus pauperum z infirmorum conuertuntur.decime non soluunt. Sed quid si constat hospitale edificatũ sed nõ constat de auctoritate episcopi.numquid censebitur locus ecclesiasticus hospitale nisi sit factũ auctoritate episcopi.Rñdet lapus.q̃ fede.de sents in consilio.cxvi.dic̃ q̃ exquo non apparet contrarium i dubio presumitur.exquo vocatur hospitale z habet faciẽ loci ecclesiastici.vt colligitur de priuilegijs parentibꝫ.vnde z notat archiõ.de cõse.di.i.ne moyli dubiũ est an in constitutione ecclesie interuenerit auctoritas episcopi.nec ne.debem⁹ presume re q̃ interuenerit ex quo habet signa loci ecclesiastici.z maxime si talis locus denominatur a nomine alicuius sancti.puta dicatur hospitale sancti petri z cantiani.imo z plus dicit fede.q̃ si nõ sit constructum hospitale auctoritate episcopi.adepiscopum tamẽ spectat curare vt seruentur in eo ea ad que deputatũ est cum persone digentes ibi sint miserabiles.z ub profectione ecclesie esse dicãtur. Sed querit an in talibus hospitalibus habeat locum de.dispendiosam de iudi.vt.f.in eis pce datur simpliciter et de plano et summarie sine strepitu z figura iudicij.Respondet lapus hanc questionem tangit glo.ordinaria z tenet q̃ sic.per verbum officijs qd̃ est in dicta cle.quare non est dubiũ qd̃ rectores talium locorum dicuntur habere. Sed nunquid in istis fiet missio in possessionẽ causa custodie. cum in beneficijs nõ fiat.extra de eo qui mittitur in possef.ca.i.li.vi. Respondet lapus hanc questionẽ determinauit dominus meus lapus abbas.z cõcludit q̃ nõ fiat missio in possessionem.quia ex quo potest procedi in tali causa lite non contestata. vrs.dictum est.cum sit dare viam ordinariam.non recurritur ad extraordinariã. Quid ergo de cle.ad compescendas.de sequestrati.nũquid habebit locũ in istis hospitalibꝫ.Respõdet lapus.Credo q̃ sic q̃ dẽtur atem rationis.z per ea que notat dominus meus lapus abbas.in dicta questione vbi dicit q̃ nomine officij z beneficij ecclesiastici venit locus religiosus et ecclesiasticus. et iure ecclesiasticorum beneficiorum censeri debet.nec obstat clemen.per litteras .de preben. cum filibus.quia loquitur in ambitiosis z odiosis.in q̃bus fit stricta interpretatio. Sed nũquid clemen.cupientes.de elec.habeat locum in hospitalibus.Respõdet lapus.q̃ tob.an.z bar.z guil.dicunt q̃ nõ.z idẽ sentit archiõ.z io.mo.quia aliud est hospitale aliud ecclesia. Eodem modo potest queri.vtrum.ca.i.de eleck.li vi.habeat locũ in hospitali. Respondet lapus abbas videt sentire q̃ sic.qd̃ etiã mihi placet ñ obstãte.q̃.c.cupientes locum nõ habeat.nã illa loquitur de catbedralibus z regularibus ecclesijs.sub quorum vocabulo hospitalia nõ comprehenduntur.Sed decretalis statuimus.loquitur de electione.postulationibꝫ.prouisionibus.sed non potest negari quia hospitali prouideatur de rectore de hospitalibus ergo intelligat. Idem sentire videtur paulus de legatis facts.p hospitali tenendo.vel post ipsum factum eidem sub diuersis conditionibus. Et primo queritur quid si testator relinquit quandam domũ suam priuatam vel cũ mandauit ibi tenere lectos ad hospitalitatem seruandam z vnum famulum ad recipiendum pauperes z seruiendũ.nunqd potent beres compelli per episcopum ad seruandũ.Respondet lapus non est dubium q̃ potest. sicut z in aliꝫ legatis de testa.ca.si beredes,cum si.ummo fm q̃dam omne legatum est pium .z de omnibus potest se intromittere episcopus.vt de testa.ca.Johannes.z.no. archiõ.xi.q.i.siluester.immo nõ posset beres vel alius dictam domum ad alium vsum deputare.non ex hoc. quia locus sit religiosus.ex quo nõ ẽ auctoritate episcopi factus.sed quia legata ad pias causas facta no possunt ad alium vsum conuerti q̃ dispositum sit a testatore vt in dicta clemen.quia contingit.de reli.do.z ita astringet beredem ad hoc faciendum.z succeder ipe si non faciet ista cogere debet vt cõseruet vt ad eum statum ad quem deputatum est per testatorem vt pauperes recipiantur z bene tractentur ibidẽ.z hoc nõ solum quia persone miserabiles sũt sub protectõe episcopi.sz q̃ etiam executio piorum legatorum ad eũ spectat.z ipse est iudex.Idem sentit federicus.ó sents. Sed quid si tali domui relicte p manutenenda hospitalitate ibidẽ reliquerit certas possessiones nũquid ille possessiones tenebuntur ad tallias z onera laicorum.Respondet lap⁹ sic.ex quo locus non est religiosus.tamen illa soluit beres qui est obligatus ad hanc domũ z possessiones ad hunc vsum seruare. Ille enĩ possessiones sunt partes hereditatis z ad ipm heredem spectãt z pro ipsis obligant. Sed nũquid potest erigi hospitale z in sui fũdatione ordinari q̃ omnia bona sibi relicta vel quecunq̃ obuenienda debeat alienare.z eorũ precũ crogare pauperibus. Respondet lapus q̃ nõ.quia hospitale est locus ecclesiasticus z religiosus.ergo debet subijci regulis que habent q̃ bona immobilia sine causa z cũ solennitate nõ alienentur.vt.f.q.ij.§.hocius.immo non videtur valere consuetudo contraria.de rebus ecclẽ.nõ alie. c.si quis pbozũ. Sed contrarium puto verum.Non enim hospitalia hoc casu incedunt paripassu cum ecclesijs propter diuersam rationẽ.Nam bona ecclesiarum a principio constituuntur pro seruientibꝫ et onenbus episcopalibus z papalibus z legatorum clericorum si ne quo ordo ecclesiasticus confunderetur. Sed bona hospitalium deputantur pro pauperibus sustẽtandis vnde fructus non faciũt suos.vt prelati rectores hospitalium.Preterea videmus hoc in religiosis mẽdicanti bus.q̃ bona ẽmobilia capiunt vt vendant z sibi de pecio prouideant.cum ista retinere nõ possunt.fm ea que notantur de proba.c.in presentia.z de reli.domi.ca.i.li. vi.in glosa.hinc est q̃ potest prescribere hospitale q̃ ea piat omnia legata relicta pauperibus in vna ciuitate. vt refert iob.anõ.z speculator.Et hui⁹ occasione querit iohan.an.an valeat statutum factũ in ciuitate.q̃ legata tallias soluantur alteri hospitali.vel religioso collegio in preiudicium dicti hospitalis.allegat pro z cõtra.solue tenet q̃ nõ.per plura iura.z ca.vestra.de loc.Ira q̃ per dictum statutum nullum preiudiciũ potest generari predicto hospitali. Sed queritur q̃ potest frequenter cõtingere.Testator iussit edificari hospitale vt ecclesiam vel monasterium in certo loco. nunquid potent fieri in alio vel nunquid potent tale legatum conuerti in aliud pium opus.vel ex precio exponendo in ipsa edificatione reparare seu augmentare aliud hospitale. Ad hanc questionem que est trimembris .Respondet lapus ad primam partem. q̃ sine causa non licet .quia vltima voluntas testatoris pro lege seruanda ẽ.xiij.q. ij.c.vlti.z glo.i.z ea que ad certum vsum largitione sũt deputata fidelium ad illũ debent z nõ ad alium salua sedis apostolice auctoritate cõuerti.de reli.do.quia contingit in clemẽ.Et sicut ꝺ nõ licet in facto ita nec in modo nec in loco de restitu.spol.c.pisanis.Ex causa vero licet.puta quia non potest in illo loco fieri hoc.extra de testa.c.nos quidem.Et per episcopum vel alium inferi

dem a papa. Ad secundam partem idem dicit. q̄ non potest per alium q̄z per papam sine causa. Et causa tñ trāz per alium inferiorem vt dictum est de primo casu. Et super hoc vide quod scribit lap⁹ abbas in de. quia cōtingit. t bar. de sapo. ferraro. in libello munoztarum. Ad partem tertiam dicas idem per omnia. Et facit b̄ ad questionem quam notauit speculator. de instru. edi §. nunc vero. q. quid si testator. Et ioban. an. de illo qui relicto herede t tribus cōmissarijs iussit edificari t dotari ecclesiam. quo mortuo duo commissarij illud legatum conuertere voluerunt in transferendo vnum monasterium male structuratum ad locum alium. certius cōmissari⁹ t heres dissentiuit. t hoc tenet q̄ nedū duo ex tribus. sed nec omnes tres contra voluntatem heredis quia in ecclesia nouiter cōstructa. ius debet acquiri patronatus. ꝑ id memoria defūcti conseruatur. t remittit ioban. anō. ad ea que no. ī ca. Mos quidem. de testa. verum in predictis excluditur auctoritas apostolice sedis. quia vt dicit gul. de monte laud. ipse potest in legatis ad pias causas quicquid vult facere. Sed vtrūz legati apostolice sedis possūt ista legata sine causa conuertere ad alios vsus. Et tenet glo. ordinaria super de. quia contingit. q̄ nō. Et idem lapus abbas. Sz q̄d si testator legauit vnum hospitale fieri in fundo suo q̄ executores ipmq̄z dotari ad vsum pauperū. Executores autem auctoritate prelati volunt facere vnam ecclesiaz religiosorū. nunquid possunt hoc facere. Respondet lapus abbas tenet q̄ nō. Refert iob. an. cum quibusdam turistis consuluisse contrarium assignant pro ratione. quia qui magis t melius facit nō aliud sed idem facit sed plus est ecclesiam religiosorum. facere vel edificare q̄z hospitale.

De rectore hospi §. VIII.

talis. quo ad modum hospitalitatis. Et primo queritꝰ vtrum hospitando vel elemosinas largiendo. possit preferre conuictos extraneis. Respōdit lapus. hec questio tangitur de coha. dem. ca. i. Et decidit q̄ vtraq̄z preferēdi sunt propinqui extraneis. qō est intelligendum. si egeant nō autem si sunt diuites vel vt diuites faciat. Sic qō etiā fac̄ di. lxxxvi. non satis. circa fi. ꝑtra tñ facere videtur di. xlij. si quis. vbi dicitur. q̄ in hospitali non debet esse delectus personarum. i. discretio. qō potest taz men intelligi vt. s. non attendatur ad qualitatem persone. puta quia amicus vel consanguineus. sed ad indigentiam magis. Sed nunquid hospitalaꝰ posset eligere ad hospitandum t reficiendum t alios actus ad quos deputat⁹ est exercendū certos pauper perpetuos ita q̄ illis viuentibus alius non admittatur. Respondet lapus si hospitale est deputatum ad hospitandum et pauperes reficiendum vel ad alium actum charitatis exercendum. non puto licite predictam electionez facere. quia non videtur talis fuisse mens constituentis. nec tātū debet dari vni vnde alij scrupuloso corde moueantur. In distributione enim debent plura concurre et considerari diuersa in indigentibus. vt patet di. lxxxvi. c. non satis. Et de hac materia multa habes in. ij. p. ti. i. ca. xxiij. de inhumanitate. t in. iij. p. ti. v. c. de misericordia. nō ergo illa que debēt obseruari ī huiusmodi. qui totum hospitalitatis officium ad certas personas cōuerteret certis exclusis. nā alijs iniuria fieri videret. Et posset hoc per episcopum corrigi tāq̄z indiscrete factum. vt quia vsum debite hospitalitatis t mentem disponentis peruertit seu restringit. vt in de. quia contingit. Non tamen nego. quin possit fundari hospitale a principio cum isto ordine. videlicet q̄ rector teneꝰ eligere decem vel plures certos pauperes perpetuos profacultatibus hospitalis. t illos solos reficere vel hospitari t vno eorū deficiente alter substituatur. hoc enim apti positum in principio non est licitum. In re sua quilibet ē moderator t arbiter. Et cuilibet ē licitū ī re sua ponere conditionem honestam t maxime auctoritate episcopi etiā que alias de iure communi nō procederet. vt de relig. do. constitutus. Unde t patron⁹ in ecclesia por sibi reseruare vocem consentiente episcopo. iuxta ea que no. in ca. nobis de iurepatro. Item sepe fit in domibus deputatis p studentib⁹ put disposuit do. car. sabinen. bono. et magnus seniscalcus regni sicilie prope florentiam in monasterio qō fecit carthusiensiū. hoc etiam fieri consueuit in leprosarijs. vt certi leprosi. vsq̄ ad certum numerum certi eligantur. vt in hospitali sancti eusebij iuxta florentiam. Quęritur exinde an reseruatio generalis facta de beneficijs. Job. xxij. comprehendit hospitalis collegiata in quibus sunt conuersi laici eligentes sibi rectorem quandoq̄z clericum. quandoq̄z laicū. Respondet lapus hanc qonē mouet federi. de iudis in ope. suo. t tenet q̄ non. mouet eum. quia nomine ecclesiarum monasteriorum vel prioratū. non comprehenduntur hospitalia siue ī materia fauorabili siue ī materia odiosa. Et semper illa tria. videlicet monasteria. ecclesie. et loca ponūtur vt diuersa. t sub diuersis vocabulis nuncupantur. t sic non sunt idem. quia est reformatio talium locorum pertineret ad papam propter diuinam vacationem fraudaretur hospitalitas contra mentem iuris de religio. do. in clemen. ij. ꝑm eum. Sed nūquid possunt rectores hospitalium administrare vel agere. ante prestitum iuramentū. t ante confectum inuentarium ad quē tenetur in clemen. quia contingit. Respondit lapus. q̄ hanc questionem mouet paulus in dicta clemē. et dicit q̄ non. sicut nec tutor vel curator. Et oīa opposita possunt contra istos sicut que contra tutores t curatores opponi possunt respectu iuramenti non prestiti vel inuentarij non confecti cum instar eoz ad hec duo teneantur. Sed nunquid valet consuetudo que habet q̄ omnia bona hospitali relicta etiam immobilia alienet et in vsum pauperum deputet. Respondz lapus. valet vtiq̄z. Sed nunquid in alienatione talium bonorum immobilium hospitalis. requiritur illa solemnitas iuris que requiritur in alienatione rerum ecclie. Respondit lapus. q̄ pe. de bella. put refert pau. in clemen. quia cōtingit. tenet q̄ decretū ē necessariū in immobilibus. Jmmobilibus aūt qui seruando seruari non possunt. non requiritur allegat. C. de admitu. lc. q̄ tutores. Et ita faciunt ad id qō obseruat hospitale lancte marie noue de fiorētia. cuius rector consueuit de triennio in triennū impetrare licentiā a domino archiepiscopo fiorentino vēdi t alienandi que obuenire contingit vel contingeret ipsi hospitali. t vigore dicte licentie ꝓia vendit. Queritur nunquid istud de iure fieri posset. Respondet lapus. non est dubium q̄ in bonis ecclesiarum non sufficeret dicta licentia vbi requiritur materia. s. iusta causa et forma scilicet tractatus inferioris. t auctoritas superioris. sed talis licentia diffusa. vaga t incerta. non potest predicta includere. Sed in hospitalibus puto idem si loqueremur de dote primaria que constituta fuit. t sic ne qua episcopus non debet pati hospitale de nouo erigi. vt. s. dictum est. Sed de bonis obuenientibus ex relictis vel ex elemosinis fidelium. ita facilius possunt vendi. quia causa semper est vniuersalis perpetua t iusta. s. vt distribuantur in vsus pauperum. t ideo dicta licentia generalis potest se legitime ad dictam perpetuā am referre. Et si valet hec consuetudo q̄ sc. multotiens

cum licentia episcopi.z sic dicta obseruantia dicti hospitalis videtur posse sustineri. Sed nūquid hospitale possit prescribere decimas. Respondet lapus. q sic ex quo est locus religiosus. vt pura quia erectus auctoritate epi. vnde talia iura possunt sibi accidere. vt de priuilegiis. c. q litteras li. vi. Et probatur per dc. quia contingit. vbi possit prescribere sepulturam pauperum et habere vbi presbiterum celebrantem diuina z administrantem ecclesiastica sacramenta. Sed nunquid decimes hospitalium faciunt fructus suos. Respōdet lapus. q glo. sup dc. q contingit. tenet q non. etiam separatos a solo. idem gen. ibidem. Sed queritur quot pauperes z infirmos teneatur hospitale recipere. Respondet lapus. quot potest ex fructibus z facultatibus commode sustentare ita dicamus demonialibus recipiēdis vt de testa. re. c. i. li. vi. ita z in clericis instituēdis extra de ois. de censi. c. sopite. Ita etiā no. gen. Et per hoc pater q plus abundans ad plures recipiendos tenetur hoc tamen fm paulum nō habet locum in leprosarijs quia ibi sunt continui z anno sterili non possunt nutriri. ab initio vero debuerunt tot recipi qō potuerunt cōmode sustentari. sicut in alijs ecclesijs. vt de vi. z bone. cle. ca. quoniam. Sed nunquid poterit ꝓsonam aliam habilem vel haberi vel prescribi hospitale in proprietatem. Respodet lapus q sic. quia etiam ecclesia sic potest prescribi. extra vt lite non contesta. c. ij. z eo. ti. ca. cum qui. li. vi. Unde fortius hoc in hospitali. z tunc regitur per custodem vel famulos ecclesie vel loci qui tale hospitale prescripserit. Idem puto de mensa. et ea ratione quia si ecclesia potest esse de mensa alterius. z per illum regi sine proprio rectore. vt de excess. pla. ca. frequens. in dc. Et idem puto q posset cōpetere ponere hospitalarium z remouere ad nutum alicuius prelati eadē rōne.

De hospitalibus .§.IX.

quo ad sepulturas. Quid si aliquis eligit sepulturam apud ecclesiam hospitalis. nunquid ecclesia parrochialis debet habere canonicā derelictis eis. Respondet lapus fm hostien. z ioh. an. ecclesia parrochialis de omnibus relictis ꝓ anima debet habere canonicā. de sepul. c. in nostra. Et hoc siue relinquatur ecclesie. vl ecclesie z fratribus ibi morantibus siue in genere siue in specie siue dicatur. relinquo hoc hospitali. immo fm quosdam ex quo elegit apud hospitalarios sepeliri etiam de relicto hospitali etiam si expresse dicat non ꝓ anima et sepultura. vt de sepul. c. de bis. Sed quid si ibi nō elegit sepulturam. sed tantum de iure ibi sepeliendus est. vel quia ei dederit se z sua. vel quia factus est frater vt extra de priui. ca. vt priuilegia. vel quia ibi erant sepulcra parentum. eo. ti. c. i. Respondet lapus fm hosti. et ioban. an' in. c. in nostra. debet parrochialis in omnibus habere canonicam ex quo in eorum ecclesia sepelit de iure sine electione. Quid si ibi sepeliri non potuit per casū fortuitū. puta quia tēporis mortis testatoris ille erat occupatus ab hostibus. vel alia iusta causa. vt quia in bello mortuus. nec potuit discerni corpus Respondet lapus. q hostien. z ioban. an. in dicto. c. i nostra. habebit ecclesia parrochialis de omnibus canonicam. secus si dixisset. relinquo hoc ecclesie in qua sepelirer. z illud hospitali. tunc enim de relicto ecclesie vbi eligit sepulturam deducetur canonica portio z non dere licto hospitali. quia hospitalarij sunt exempti z de bis que legantur locis exemptis nisi ibi eligatur sepultura ecclesia parrochialis nil habebit. allegat de testa. ca. officij. z de sepul. Ea enim que sic diuisa sūt hospitali relicta. non videtur relicta ꝓ hospitali sepultura. sed alias ꝓ anima. Sed quid si nec de iure debuit sepeliri apud hospitalarios nec ibi eligit sepeliri is de sacro ibi alias sepultus est. Respondet lapus. q fm innocen. et ioban. andre. in dicto. c. in nostra. q de relictis nec in totum nec in partem redder parrochiali ecclesie sed corpus tantū et oblationes z alia que ad ipsos ratione sepulture deuenerunt. vt de sepult. ca. ex pte. Quid si hospitale habet parrochiam. i. habet ecclesiam que est hospitale. Respondeo fm inno. q in isto casu nisi ecclesia sit exempta. diuidetur legatum factum ecclesie de quo percipietur canonica a legato facto hospitali ō quo nil percipiet cum sit exemptum. vt de testa. c. officij. sed illa capitula fm aliquos probant contrarium. Quid si testator dicat. relinquo hoc vel illud hospitali. non ꝓ sepultura sed alia iusta causa. Respondit lapus. de tali casu nil percipiet ecclesia parrochialis. nisi relinquēs se transtulisset ad hospitalarios. de sepult. de bis. vl nisi ecclesia hospitali sit vnita. ita q quicquid dicatur de vno necesse sit vt intelligatur de alio. puta quia hospitale cum ecclesia sua exemptum est nec in spiritualibus nec in temporalibus est aliquod in eis diuisum specialiter z seorsum. Item cum huiusmodi loca ad pios vsus deputata diuersis nominibus nuncupētur z alia qua habeant altaria in quibus diuina celebrantur. alia qua habent simpliciter domos in quibus obseruatur hospitalitas. Item eorum sunt aliqua deputata ad pios vsus per laicos sine auctoritate episcopi. z multa talibus locis relinquunt in vltimis voluntatib' ꝓ remedio animarū sub diuersis modis z verbis Queritur an episcopus de bis possit petere quartam. Respō det lapus fm dominum franciscum clusinum in quodam suo opusculo. q cum omnia predicta loca sint pia et omnia pia loca ad quartam teneantur. vt de testa. c officij. Concludit oīa predicta loca ad quartam tenere. z dicit hostien. hanc opinionem probare in summa de sepult. Et concludit. q de omnibus relictis ꝓ anima debetur quarta. Et declarat que dicātur ꝓ anima relicta illa videlicet que reliquuntur ecclesie vl pio loco et si de anima nulla fit mentio i legato. Item quicquid ab extraneo relinquitur prelato. etiam si nomen prelati sit expressum in legato. Item dicit deberi quarta de relicto hospitali iure institutionis. Item de relictis pauperibus alicuius hospitalis. quia legare pauperibus alicuius hospitali vel loci est legare hospitali vel loco. q̄ō expresse notat ioban. an. de conuer. coniu. c. dudum quantumcūq; de relicto simpliciter pauperibus gabella nulla solui debeat. Item non solum de mobilibus. sed etiam de immobilibus que relinquit in vltima voluntate testator vt molēdinis z huiusmodi alijs Queritur si detur pecunia ꝓ hospitali habendo. vtruz cōmittatur simonia. Respōdit lapus glo. i. q. vij. videtur sentire q sic. imo etiam si detur ꝓ administratōe pauperum. z videtur probari hoc. i. q. iij. saluator. vbi dare pecuniam ꝓ officio castaldi. aduocati vel iudicis ecclesie cōmittitur simonia. Et. glo. ibi tangit istam questionem. z ponit opiniones contrarias. Hugo dixit. q in oī administratione ecclesiastice rei cōmittit simonia. si detur ꝓ hmōi pecunia. z est simonia fm eū. quia prohibita. Alij dicunt q simonia est si est administratio talī que habeat aliquid spiritualitatis annexum. facit qō notatur extra de simo. c. consulere. z hoc videtur verum Sed nunquid beneficium potest permutari cum hospitali. Respondeo fm fede. de senis q sic. si hospitale conferatur in beneficium clericis. Secus si hospitale sit concessum laicis. Sed si clerico sit cōmissum vt bono

Utrū epūs possit acdam ꝗrā cipe

ture non in beneficium putat q̄ possit fieri permutatio quia non est titulus totaliter prophanus sed ecclesiasticus. nec potest vendi sine vicio simonie. Si queritur quid posset opponi contra rectores bonorum hospitalium. Respondit lapus q̄ potest opponi q̄ non fecit inuentarium solenniter z q̄ sit minor. xxv. annis. L. de epi. z cleri. Orphanotrophos. Item q̄ turpis persona et suspecte vite. vel q̄ est ei interdicta administratio. iij q. ij. ca. Quia. Sed infra quantum tempus debet compleri hospitale. Respondet lapus. Hostien. dicit in sū. q̄ infra annum si fiat oratorium infra quinquennium in auten. de ecclesiast. titu. §. Si quis autem. Item queritur vltimo. vtrum dyocesanus posset visitare hospitalia infectorum sue dyocesis habentia altaria oratoria et campanilia. Respondit lapus. q̄ fede. de senis i opere suo tenet. q̄ siue ex testamento siue a principio inter viuos ordinatum fuit q̄ locus talis esset deputat⁹ ad vsum hospitalitatis, siue interuenerit auctoritas epi/ scopi siue non. potest per episcopum visitari. vt visitando inquirat. an ibi illud fiat propter qđ constituitur ē et propter qđ ibi fiunt elemosine a fidelibus. et maxime cum habeat signa. formam z statum loci pij z ecclesiastici. vel etiam sic denominetur. ad hoc de sen. excō. c. si iudex. li. vi. z quod no. arti. de preben. cum de beneficio. li. vi.

Titulus. xij. de ecclesijs z patronis earum. Ecclesia tribus modis sumitur. Capitulum primum.

In ecclesijs benedici te deo dño de fontibus israel. ps. lxvij. Vos q̄ fideles qui estis de fontibus baptismalibus israel. i. christianitatis que deum videt per fidem. Sic ei interpretat israel. s. videns deū ō fontibus israel. s. videns deū de fontibus dico leuati siue renati bñdicite deo. Bñdicit aūt quis deum corde colendo et recte de eo sentiendo. ps. Psalmo. cij. z ciij. Benedic anima mea domino. Et iob. Benedicant deo in cordibus suis ore ipsum laudando et predicando. Jaco. iij. Ex ipso ore benedicimus deum z patrem opera virtuosa propter deum operādo. Thob iij. omni tempore benedic deum. s. bene operādo. Benedicite inquit deo in ecclesijs.

Ubi nota q̄ ecclesia tripliciter accipitur.

Pro collectione fidelium generali.

Pro congregatione iustorum speciali. alias spirituali.

Pro edificatione lapidum materiali.

De prima dicitur. §. I.

i. thimot dei. iij. Scias q̄modo in domo dei oporteat te conuersari. que est ecclesia dei viui. i. congregatio fidelium. Hec designātur parabolice. Mat. xiij. cū dicitur Simile ē regnum celorum. i. presens ecclesia sagene misse in mari z ex oīm genere piscium congreganti. Mare presens seculum. pisces homines. sagena immissa doctrina euangelica. que ex auctoritatib⁹ connexis cōstat. hec capit pisces bonos z malos. qa sub hac doctrina fidei includunt mali boni z mali. sed in fine discernuntur. Unde greg. xxiij. q. iij. air. hec vita que inter celum z infernum sita est sicut in medio subsistit. ita veraru q̄ partium ciues cōmuniter recipit. Quos tamen sancta ecclesia indiscrete id est indistincte suscipit z postea i egressione discernet. Si ergo boni estis q̄diu in hac vita sustinetis equanimiter tolerate malos. Naz quisquis malos non tollerat ipse per impatientiam sibi testis est. q̄ bonus non est. hec ille. Jsta ymixtura multipliciter figurata est z oppressio z persecutio bonorum a malis p opera z mala exempla vt per cayn et abel. quorum ex vno patre z matre z vna domo. Cayn interfecit abel sic in archa noe ex filijs vnus reprobus inuentus est cā. in domo vna abrahe ismahel qui psecbat ysaac fratrē eius. In domo ysaac verum iacob dilectus z esau odio habitus persequens fratrem suum iacob. in domo iacob filij persequentes z vendentes fratrem suum ioseph Hinc et hieronim⁹ qui fm carnem natus est persequebatur spiritualem. nunq̄ autem spiritualis carnalem persequitur. sed ignoscit et quasi rusticano fratri. Scit enim posse proficere per tempus. xxiij. q. iij. c. qui fm. Jsta autem tolerantia malorum referenda est vel quo ad socios in quibus quis non habet auctoritatem coercendi. vel quo ad ea que iudicialiter puniri nō possunt quia nec pbari si ad prelatos extendat. Nā mali cristiani qui alijs nocēt. diuersis modis coerceri a suis i solē tijs debent cum possunt per rectores. qđ docet augustinus. dicens. xxiij. q. iij. Quid faciet ecclesie medicina. lutem omnium materna charitate conquirens rancz i ter freneticos z lurgicos estuans. nunquid contenne/ re nunquid desistere. vel debet vel potest. s. a correctōne virisq̄ si necesse est sit molesta. que neutris est. inimica. Nam z frenetici nolunt ligari z litargici nolunt excitari. Sed perseuerat diligentia charitatis: frenetici ligantur. litargici cum excitare. ambo offenduntur z ambo diuersimode egri sunt indignātur. sed ambo sanati gratulantur. hec ille. Et potest frenetic⁹ dici qui alijs nocet. litargicus qui cessat a bono ad qđ tenetur. ille debet refrenari z iste ad bonum debitū stimulari. Et dicitur ђ ecclia prelatus ecclesie. Nam vsitatum est vt a toto denominetur pars principalior.

Secūdo modo sumitur. §. II.

ecclesia pro congregatione bonorum fidelium qui sunt per charitatem christo incorporati. de quo potest intelligi illō ps. Psa. xxxiij. Cōfitebor tibi i ecclia magna. scilicet virtute. z pro id est in populo graui. s. moribus virtuosis laudabo te. De hac hiero. de peni. dist. i. ecclesia cristi est non habens maculam mortalis culpe. nec rugam. s. erroris. Unde qui est aliqua sorde peccati pollutus. de ecclesia dici non potest. nec cristo subiect⁹ hec ille. Ad idem facit qđ ait ambro. di. xxiij. q. i. Quia dignior domus apostolice predicationis ingressu q̄ sancta ecclesia aut quis preferendus magis omnibus vidētur q̄ cristus. qui pedes suis consuescit lauare hospitibus. z quoscunq̄ sua susceperit domo. s. ecclesie pollutis non patiatur habitare vestigijs. sed maculosos. si i ea receperit. (licet vite prioris) in reliquum tamen dignetur reformare processus. hic est solus quem nemo debet deserere nemo mutare ad quem dicitur. domine ad quem ibimus. verba vite eterne habes. Nec ille. hec est ecclesia que regitur a spiritusancto. corpus cristi mistū cum qđ vegeratur spiritu eius. pro qua christus orauit ne fides deficeret. vnde semper firma manebit quouscz transferatur tota in triunphantem. de qua thieronim⁹ ait. xxiij. queſt. i. Omnibus consideratis puto me non temere dicere alijs ita esse in domo dei. vt z ipi sint eadem domus dei. scilicet ecclesia. vt dicē glo. que dicitur edificari supra firmam petram. s. cristum. que vnica est lumba appellatur. que sponsa pulcra sine macula z ruga. Et ortus conclusus. fons signatus. puteus aque viue. paradisus cum pomorum fructu. De hac domo dicitur qui habitare facit vnanimes in domo sc̄z ecclesie hec ille. Et deceat ministros ecclesie. s. clericos i virtute laicos excedere. quia vt dicit hieronimus. Valde ecclesiam dei destruit laicos meliores esse q̄ clericos. xvij. q.

Job. 6.

Luce. 4

math. 16

Lanf. in

Lanf. in

Qualis tamen si sint mali ⁊ quantumcunq; mali dum modo tolerati conferunt veritatem ⁊ virtutem sacramē eorum.⁊ acceptantur a deo orationes ⁊ officia publice ministri.non ad eos qui sunt in hoc vt instrumenta mota a deo ad iustificādum creaturam.Unde augustin⁹. Spiritussanctus in sancta ecclesia ita operatur vt reprobos fugiat. et tamen per eorum ministerium reprobos colligat.i.q.i.ita fit.Sed nec per iniustam exclusionem ab ecclesia que fit a prelatis efficitur quis extra hanc cōmunionem.nec per indebitam admissionem seu collationem sacramentorum efficitur quis intra eam.Unde augustinus. Sicut is quem sacerdos in ecclesia tollerat.est tamen extra ecclesiam et extra corpus cuius caput est cristus.si ei ostiarius .s.cristus non aperit.ita nec extra ecclesiam est ideo.⁊ non est de corpore si quis pastoris preiudicio cōpellit foris esse .i. q.i. Ut euidenter ostenderet dominus a spiritusancto quem donauit suis fidelibus dimitti peccata non meritis hominum q̄dam loco sic ait. Accipite spiritumsanctum.⁊ continuo subiecit.Si cui dimiseritis peccata remittuntur ei.hoc est spiritussanctus dimittit non vos. Proinde sicut is quem sacerdos in ecclesia tollerat est tamē extra ecclesiā et extra corpus cuius caput est cristus .si ei ostiarius non aperit ita non extra ecclesiam est.⁊ non est de corpore si quis pastoris preiudicio compellitur foris esset.

Tertio modo sumi .§.III.

tur ecclesia pro edificio materiali.de qua.i.Thi.iij.Volo in ecclesia orationes fieri. De hac dicitur de cōse.di.i. Nemo ecclesiā edificet anteq̄ ciuitatis episcop⁹ veniat et ibidem crucēfigat publice atrium designet. Et.i.q.i. Placuit vt ō ordinatiōe clericorum nulla episcopi munera suscipiant .Sed sicut scriptuz est quod gratis donante deo accipiunt gratis dent.non aliquo precio dei gratia ⁊ impositio manuum venūdetur quia antiqua diffinitio patrū ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit dicens anathema sit dans ⁊ accipiens. Propterea quia aliquanti multis sceleribus obruti sancto altario indigne ministrantes.non hoc testimonio bonorū operum.sed pro effusione munerum obtinet.oportet non per gratiam munerum sed per diligentem prius discussionem deinde per multorum testimonium clericos ordinare. Ex hac auctoritate beati ambrosij ⁊ gregorij patz q̄ simoniaci sicz alij heretici a fide exorbitāt.⁊ ideo communiter de illis intelligitur.quod etiam de alijs ō cernitur. Item opponitur q̄ prophetia domum spiritussancti est.hoc autem in veteri testamento a sanctis propheta vendi consueuerat. vnde saul ad samuelem pro varicinio expetendo non nisi cū munere ire presumpsit vxor etiam ieroboam ad hominem dei non nisi cuz munere accessit. Item cristus a iuda venditus auriculam serui sanauit. Exemplo itaq̄ saulis ⁊ vxoris ieroboam patet q̄ donum spiritussancti emere vel vendere non ē peccatum. Exemplo cristi liquet q̄ spiritussanct⁹ ⁊ si iuste a simoniacis venalis putetur. virtutis tamen sue non obliuiscitur nec desinit effectum sue gratie etiam vē ditus prestare.sed de prophetia beatus ieronimus in mitibea competenter soluit malos tantum accepisse et non bonos denuncians. Et in eadem.q̄.dicit. Unusquisq̄ episcoporum meminerit.vt nō prius dedicet ecclesiam nisi ante dotem basilice ⁊ obsequium ipsius p donationem confirmatum accipiat. Nam non leuius est ista temeritas vt sine luminaribus.vel sine substantiali sustentatione eorum qui ibi seruituri sunt tanq̄ domus priuata consecretur ecclesia. Et hic de partib⁹ edificationis quid significent scilicet status ecclesie militantis que ponit richar.vt habes in li.tē. In istis ergo ecclesijs omnibus benedicitur deus. Sed pronunc de materialibus loquendo a plurib⁹ benedicatur

Benedicite ergo vos patroni deo in ecclesijs edificādis dorandis ⁊ defensandis.

Benedicite ⁊ vos omnes christiani deo in ecclesijs venerandis ⁊ mentibus ad deum applicandis.

Benedicite ⁊ vos episcopi ⁊ clerici deo in ecclesijs cōsecrandis.officiandis ⁊ ordinandis.

Primo ergo benedi.§.IIII

cunt deum patroni in ecclesijs dum eas construunt et dorant.⁊ iura et bona conferuant vt in eis benedicatur deus. Sed hodie videtur de facto mutatum in lege vt verius possint dici latrōes q̄ patroni. vt merito eis cōueniat illud Esa.i. Principes tui qui fuerunt primi ad edificandum socij furum diripientes bona ecclesiarum omnes diligunt munera que dantur eis a rectoribus ecclesiarum.vt defendant eos in malis.sequūtur retributiones.cum scilicet presentant non tamen attendūt ad merita personarum. sed vnde plus valeant habere emolumentum temporale. Sed sacrilegium magnuz est. vnde dicitur. xvi.q.vij. Si quis principū vel aliorum laicorum dispositionem vel donatiōem rerum vel possessionem ecclesiarum sibi vendicauerit.vt sacrileg⁹ iudicetur. Item gregorius.vij.dicit in concilio generali si dominus. Si quis imperatorum.regum. ducū. vel quilibet secularium potestatum vel personarum investituram episcopatus vel ecclesiastice dignitatis alicuius dare presumpserit.sciat sibi introitum ecclesie interdictuz. xvi.q.vij. Si quis deinceps .⁊ in.c.se dicitur decernimus vt nullus clericorum investituras episcopatus vel abbatie vel ecclesie de manu imperatoris vel regis vel alicuius laice persone viri vl femine suscipiat q̄ si presumpserit.recognoscat investituram illam apostolica auctoritate irritam esse ⁊ excommunicatioi subiacere. Item.ea.que.dicitur. Nullus laicorum ecclesias vel ecclesiarum bona occupet vel disponat.qui secus egerit ab ecclesie limitibus arceatur. Item.q.ca.dicitur Omnes basilice id est ecclesie que per diuersa loca constructe sunt.vel quotidie construuntur in episcopi potestate consistant.in cuius territorio posite sunt. Et dicit ibi glo.nisi aliquo priuilegio a iurisdictione eius exē pte sint. Ad episcopum ergo spectat ordinarie instituere rectorem in ecclesia curata. vel simplici.si non habet patronos. Sed ⁊ habet confirmare presentatum a patronis infra tempus eis datum vel ad capitulum vacant de sede. vel ad plebanos q̄ ad ecclesias subditas sue plebi.vbi sit cōsuetudo prescripta.vt seruatur florē n.licet indecens videatur.

Varietas autem eoz .§.V

qui sunt in ecclesia designatur per ea ex quibus constituitur ecclesia materialis ⁊ ex eius consignatione. Unde Richar.de sancto victore. Singuli lapides scilicet ecclesie materiali sūt significatiui singulos fideles q̄ sūt q̄dri stabilitate fidei ⁊ firmi virtute patiendi. Cementuz est charitas que singlos coaptat atq̄ vnificat atq̄ neper aliquam discordiam inuicem discrepent vniformiter equat. Fundamentum sunt apostoli et prophete parietes sunt contemplatiui fundamento vicini terrena diserentes.⁊ celestibus adherentes. Tectum hoc re

spectu quia deorsum pendet sunt actiui terrenis actib⁹ proxim⁹ propter imperfectionē suā minus celestibus in tendentes. ac necessarii proximorum terrena admistrā/tes in alto sunt quia in officijs supra alios. Longitudo ecclesie considerat fm diuturnitatem temporis. scilicet tempore legis naturalis. mosaice z gratie. Latitudo dū multorum populorum numerositas per diuersas mū di partes dilatat. Altitudo fm differentiā meritor⁹ et officiorum. In altitudine enim erigitur dum superlatiuos est ordo sacerdotalis. super sacerdotalem episcopalis. z super omnes tandem papa collocatur. Sacrarius ecclesie significat virginum ordinem. Chorus ordinem continentium. Nauis ordinem coniugatorum. stricq⁹ z sacrati⁹ ē sacrariū q̄z chor⁹ z chor⁹ q̄z nauis sic pauciores sz digniores ꝑgines q̄z ꝑtinētes. z ꝑtinētes q̄z ꝑiugati. Atrium ecclesie sunt falsi cristiani. qui z si sanctificati sunt baptismo. vt cimiterium benedictōne. tamen plenī cadaueribus .i. corruptione viciorum. Turris .i. campanile est nomen domini iuxta salomonez. Campane sunt p̄dicatores verbi dei. Fenestre vitree sūt viri spiritu/ales per quos cognitio dei nobis lucescit. Interior deformatura significat mundiciam cordium. Exterior mundiciam corporum. Altare cristus. De ecclesia igitur materiali pro nunc tractando.

Primo videndum est de eius edificicatione.
Scōo de eius immunitate.
Tertio de eius consecratione. violatiōe z reconciliatiōe
Quarto de eius ornatu.
Quinto de officiatione
De pertinentibus ad edificiū materiale eccclesiarum.

Capitulum secundum.

Sciendum igitur primo. fm tho. ij. q. lxxv. ar. iij. q̄ determinatus locus exigitur adorandum. s. ecclesia nō

propter deum qui adoratur quasi loco cōcludat. sed propter ipsos adorantes. z hoc triplici ratōne. Primo propter loci consecrationem qua spiritualem deuotionem concipiunt orantes vt magis exaudiantur Scōo ꝓpter sacra misteria z alia signa sanctitatis ibi contenta. Tertio propter concursum multorum adorantium ex quo oratio fit magis exaudibilis. z fm quandā decentiam q̄uis non sit necessarium. sic disponūtur. vt ad oratio fiat versus orientem. Primo propter diuine maiestatis indicium qđ nobis manifestatur in motu celi qui est ab oriente. Secundo propter paradisum ad orientem constitutum quasi quera mus ad paradisum redire. Tertio propter cristum qui est lux z oriens nominatur z ab oriente ascendit z ab oriente expectatur ad iudicium venturus.

Si ecclesia fundata est. §. I

in alieno solo fm ray. z hosti. si dominus soli laic⁹ erat et sciuit z ñ ꝓtradixit. sibi imputabitur. z ecclesia libera manebit. ar. di. xlij. si seruus. si vero ignorauerit ecclesia quidem remanebit cōsecrata z libera. Nec efficietur laico censualis. sed tamen ille qui construxit tenetur domi num seruare indemnem. Vel etiam episcopus si impo nendo lapidem primarium. z postea in consecratiōe ecclesie fuit negligens. de conse. di. i. nemo. z. xliij. q. ij. com perimus. Si vero solum erat alterius ecclesie vel collegij. ecclesia debet ei restitui hoc modo. q̄ ecclesia cōsecrata sit eis subdita quo ad iuspa. xvij. q. iij. questi.

Edificare ecclesiam .§. II

nemo potest nisi auctoritate dyocesani qui debet ponere primarium lapidem. crucem figere. z cimiterium designare. z etiam petere dotem sufficientem. sine qua cōsecrari non debet. de conse. di. i. nemo. z. c. placuit. z hodie quidem sufficit q̄ assignetur pro dote vnus mansus. i. vnum predium sufficiens pro vno pari bouz taliter liberū. extra de eccle. edi. c. i. Talis ei donec i bac pauperrate fuerit non tenebitur ad hospitalitatem seruandam nec episcopo aliquid persoluendum nisi quātum potest donec perueniat ad pinguiorem fortunam. ar de consue. c. cum dilectus.

Exempti non pos. §. III.

sunt construere oratoria vel capellas in locis nō exēptis sine dyocesanorum licentia. nec in sic constructis facere celebrari vel celebrare tempore interdicti i casib⁹ nō expressis. alias per ordinarios compesci debent Et si propter hoc conseruatores eorum ferrent sententias contra ordinarios non valent. extra de priuile. c. auctoritate. li. vi. Item nota fm ray. q̄ non licet habere oratorium in forma ecclesie in domo propria absq̄ auctoritate episcopi. nec debet ibi missa celebrari. nisi de consensu eius propter necessitatem z non fiat preiudiciū enorme parrochiali ecclesie. Clericus ār q̄ sine episcopi auctoritate in tali oratorio celebrauerit. debet deponi. de consecra. di. i. vnicuiq̄. z. c. clericos.

Quis autem teneat .§. IIII.

tur ecclesiam cū indiget reparare. Respondet hostiē. q̄ si fabrica habeat super hoc portiones deputatam. de illa reparī debet p. q. iij. vnio. Et si non tunc rector z alij in ea beneficiati conferre debent beneficia. extra. eo. ca. i. z. vi. q. i. si monachus. In q̄ casu standū est dispositōi episcopi vel maioris partis capituli. extra de his que fiunt a ma. par. capi. fi. In quibusdā etiā religionib⁹ laici hoc faciunt expensis suis. Et vbi consuetudo est tenentur. cū in ea participāt sacra ecclīastica z audiūt diuina. xvi. q. vij. quicunq̄. z. c. filijs. z compellendi sunt talem cōsuetudinem seruare. extra de simo. c. ad apostolicas. Si talis consuetudo non reperitur tunc quarta prouentuum que quondam a sanctis patribus fabrice deputata est tenetur ita q̄ qui eam percipiunt. soluant non obstante vlla prescriptione vel cōsuetudine. Sed post reparationem redit quarta ad illos qui percipere cōsueuerunt. z sic intelligitur illud. xvj. q. ij. de redditibus. in c. tribus sequentibus.

Ecclesia precipue cō. §. V.

secrata vel oratoriū. monasteria z huiusmodi. nō debēt reuerti ad secularem habitationem z prophanos vsus. xix. q. iij. que semel. z. c. qm̄. neq̄ enī hospitale pōt cōuerti ad alium vsum. extra de reli. do. ca. ad hec. z dicit ibi glo. super dicto. c. que semel. q̄ si monasterium destruitur vel alius honestus locus vel etiam in coquina sua lignā comburere possunt monachi. de conse. di. i. ligna. Sed ad priuatos vsus nō debent querri. Loc⁹ aūt remanet sacer. licet diruptū sit edificiū. Item dicit iob. i glo. super. §. queritur si monasterium. xviij. q. ij. de monasterio non potest fieri secularis ecclesia. vt in dicto. ca. que semel nisi enormiter viuant. tunc monachi possunt removeri z institui seculares canonici. cum auctoritate tamen pape vel nisi ita sit q̄ inueniatur alique de ordine illo per quos possit locus ordinari. vel nisi aliter sit q̄ non possit aliter locus ille reformari q̄z per canenicos. econtra videtur q̄ episcopus de secularī ecclesia potest face

Ca. j. De immunitate ecclesiarum

re regularem. Altaria in ecclesia consecrata non licet pbris in ecclesia instituere seu erigere noua sine episcopi consensu. ar. di. xviij. Quis. z de conse. di. i. null⁹ pbr. Sed in ecclesia non consecrata possunt altaria instituere propria auctoritate. Altaria vero consecrata sine cō sensu episcopi non sunt destruenda de conse. di. i. eccle sia. altare ät non debet esse ligneum vel terreum. sed lapideum. de consecratio. z istin. i. altaria. saltē oportet habere tabulam lapideam z consecratam super qua sit tuta hostia z alix qd dicitur altare viaticum z residuus altare sit ligneum.

De immunitate ecclesiarum z psonarū ecclasticarum et de libertate ecclie. Capitulum. iij.

Immunitas ecclesie

est priuilegium ecclesiastice libertatis vel rerum vel personarū ad eā pertinentiū vnde quis munita quasi extra munia. i. officia a quibus sūt immunes. i. liberi. Ecclie non solū consecrate sed non consecrare si tamen suorum episcoporum auctoritate edificate sunt. z vbi episcopus posuit primarium lapidem et ad hoc sunt edificate vt cōsecrarentur. z ex materia ea rum fm ray. innocen. z hostien. habent immunitatem.

Primo vt nullus inde extrahatur. nisi in tribus casibus vt. j. dicet Item ea que in ecclesia posita sunt. nec p furtū sūt auferenda alias committit sacrilegiū xvij. q. iij. quisquis. Item q nullus mortuus in ecclesia sepeliatur nisi episcopi abbates aut digni pbri aut etiam fideles laici. iij. q. ij. nullus. Et intelligunt quidā de illis laicis qui faciunt miracula. alij de fideli ex tate ⁊stituto. vt rege comite z huiusmodi. alij de quolibet fideli cristiano. z sic excluduntur per illud. ca. infideles notorij peccatores in notorio morientes. vt glo. ibi.

Item habet immunitatem q in choro nō debēt morari laici cum clericis. de conse. dist. ij. sacerdotum. extra de vi. z bo. cle. c. i. qd intelligitur dum ibi dicitur efficium. Nam alio tempore etiam in sacrario. i. capellam maiorem ad orandum z cōmunicandum possunt itra re. vt dicitur in dicto. ca. i. Item q non possunt venire propter aliquam necessitatem. in aut. de aliena. §. z quando. Item q in ea placita secularia non sunt tractenda. z maxime de causa sanguinis. extra eo. c. i. z. ca. ecclesia. Item q non fiāt ibi parlamenta. nec negociationes. z precipue nundinarum. nec strepitus iudiciorum secularium. Nam processus iudiciorum secularū z sententie in dictis locis non valent ex co. c. decet. li. vi. Item q non fiant ibi ludi theatrales cum laruis z aliis honestate in representationib⁹. vt presepe domini herodē et magos z huiusmodi. que potius inducūt ad deuotionem q̄ ad vanitatem. z q talia possint fieri. ar. de cō se. di. h. semel. Nam qōlibet festum est signum p̄centa rum rerum. xxv. di. q dic. Et nota q si ecclesia interdicatur non ppterea amittit priuilegium immunitatis huiusmodi fm hostien. quia ista non delinquit sed prua ta oratoria domorū no habent immunitatē fm hostien.

Immunitas autem §. I.

confugientium ad ecclesiam est ista. q nullus q̄ iuncū q̄ malefactor confugiens ad ecclesiam vel spacium priuilegiarum circa ipsam. de quo spacio dicetur in fine huius⁹. §. dz q vim extrahi. sed ab ecclesia defendi. nisi i his casibus. videlicet si confugiens sit publicus latro. s. qui stratas publicas insidijs z aggressuris obsidet. Item si sit nocturnus depopulator agrorum. videlicet qui de nocte agros deuastat vel cōburit. tales eni impune possunt extrahi. xvij. q. iij. sicut Item si qs in ecclesia cōmisit maleficium sperans se ab ea defendi. qd̄ semper presumitur nisi contrarium probetur. talis no debet ab ecclesia defēdi extra eo. c. immunitatē. Et si in vna ecclesia offendat committens ibi maleficium. z confugiat ad aliam. non debet ab illa defendi fm guil. quia qui facit iniuriam vni ecclesie omnibus facit. cum vna sit per orbem ecclesia. Item si confugiens sit seruus qui nisi prestita sibi a domino cautione de impunitate non vult ō ecclesia exire. inuitus compellitur z domino redditur. xvij. q. iij. c. id constituimus. Dis ergo exceptis omnes alij ibi debent esse tuti nec per vim extrahi etiam si rudeus vel paganus esset qui ad ecclesiam cōfugeret i mbosti. ber. z ino. De excōmunicato q̄ quis dubitet guil. idem credit sicut de alijs. putat tamen in hoc conluetudinem probatam esse tenendam. Item confugiens ad palatium episcopi eodem modo debet esse tutus. etiaz si palatium nō sit coniunctum ecclesie. xvij. q. iij. ia constituimus. qō. c. absolute loquitur de domo episcopi. Item si quis malefactor vel alius reus obtulerit sacerdoti portanti corpus christi z ei adhereat i m bosti. q̄nis in iure hoc non sit cautum. quilibet catholic⁹ debet hoc fauere vt talis sit tutus. Item nota q eandem immunitatem securitatis habet spacium in circuitu ecclesie. xl. passuum quo ad maiorem ecclesiam. z xxx. passuū quo ad minores ecclesias. vt dicit. xvij. q. iij. sicut vbi dicit glo. q passus fm ysido. est mensura quinq̄ pedū pes autem ipacium. xxv. digitorum. Illud tamen nō tenet in capellis que sunt in ambitu castellorum vbi propter loci angustiam nō potest illud obseruari. vt xvij. q iij. quisquis. Qualiter autem debeat defendi confugiens ad dicta loca. nota q ex predictis casibus quantū cunq̄ aliquis graue delictum cōmiserit. debent rectores ecclesie saluare ei vitam et membra z poterunt petē ti concedere recepta prius super ipunitate eius idonea cautione. s. vel iuratoria tantum. vt. xvij. q. iij. id constituimus. vel fideiussoria z penali si timeatur q ille qui petit nō bene seruet iuramentū. ar. extra de resti. spo. c. ex transmissa. Super eo autem q inique fecit ille qui confugit ad ecclesias. alias legitime puniendus. extra eo interalia. Porro talis q̄diu est in ecclesia. nec extrahēd⁹ est. nec vestis nec victualia ei deneganda nec molestandus. C. de his qui ad eccle. cōfu. l. presenti. q si quis cōtrafecerit. sciat se crimen icse maiestatis incurrisse. z vltimo supplicio puniēdum. z ad requisita nature debitis exeat locis. ita tamen q non accedat ad alias domos. vt dicto. c. diffiniuit. xvij. q. iij. De expensis autem talis confugienti prouidebit ecclesia. sicut rectori carceris prouidebit captiuis. vt notatur in dicto ca. diffiniuit. in glo. Item nota q etiam confugientes ad monasteria z conuentus debent quantum possibile est contutari. dicit enim grego. xxiij. q. v. c. Reos sanguinis defendat ecclesia. ne effusione sanguinis particeps fiat. vbi dicit glo. iob. q non solum confugientes ad ecclesiam sed non confugientes ad ecclesiam quandoq̄ iuuabit. sed cum distinctione. quia si iniuste damnati sunt omnibus modis iuuabit. quibus. s. cōmode potest. si iuste debet si est spes correctionis eorum tamen temperate. z nō importune. iuuabit. s. intercedendo pro eis ne ex indiscreta defensione incidat in malam opi. xxiij. q. ij. ca. hi qui.

De immunitate per §. II.

sonarū ecclesie z predictorum ecclesiasticorum. Nota fm ray. q ecclesie nō debent fatigari angarijs vel seruitutibus personarū vel rerum. C. de epi. z cle. omnes pbros. xxj. q. ij. ecclesiarum. In necessitate tñ vt si ciuitas esset obsessa

non debet pati eccl'ia suos rusticos defendi ab aliquo priuilegio a custodia ꝛ huiusmodi.imo debet ad hoc eos compellere extra.eo.c.peruenit.pdia autē ecclīastica hīt hanc imunitatē fm ray.nō debēt grauari sordidis oneribꝫ vt calcis coquēde.arene fodiende.doacc purgāde. et similibꝫ q̄ vilia sūt.xvi.q.i.generaliꝫ.§.nouarum.Ad honesta vero munera sicut sunt ordinaria tributa.tenē tur etiam p̄dia ecclesiarum.xxiij.q.fi.c.tributum.Fallit tn̄ in domibus.arrijs ꝛ hortis iuxta eccl'iam positis.ꝛ in manso de quo eccl'ia dotata ē de quo nullum debet dari tributū.de aliꝫ aūt sic.nisi fuerit expresse remissus per cū qui potuit.Nam res ad ecclesiaꝫ transit cū onere suo.xxiij.q.vlti.fm canonicam.extra de censi.ca.sanctū xvi.q.i.Si q̄s laicꝰ.Si vero sūt extraordinaria ꝛ de no uo inducta.nō tenentur.xvi.q.i.Placuit. Similiter nec ad ea que subito imunguntur nisi respiciāt ad pi as causas.vt quia princeps mouet exercitum p̄tra sa racenos.vel q̄ petitur ad constructionē pontiuꝫ aut ali am cōsimilem causaꝫ. In talibus si necessitas expo scat debent domini rēporales non auctoritate propria accipe sed humiliter ab episcopis ꝛ clericis postulare.ꝛ illi visa necessitate poterunt conferre.extra.eo.nō minꝰ Sed hodie nihil conferre debēt in auxilium principū nisi consulto papa.extra.eo.aduersus.Item si possessio aliqua vel domꝰ teneatur alicui albergum facere.si il la postea perueniat ad ecclesiā.ꝛ ipsa tenebitur ad idē. vel vendat fm Inno.ꝛ Hosti.Item q̄uis hospicijꝫ cha ritatiuū ecclesia p̄latis non debeat denegari.violen ter tamen ꝛ tanq̄ ex debito exigere nō potest.xlij.di.c. qui escamus.extra.eo.ca.i.fm Hostien.Si tamen aliꝫ quis in recognitionē beneficiorum suorum reseruasset sibi hospitū in aliqua eccl'ia illō sibi debēt.xviij.q.i. eleutherijꝰ.Sz nec tali licet violēter irrumpere domos rōne alicuiꝰ iuris sibi debiti.ꝛ eadem ratione nō potest tollere sibi necessaria inde hospitū violenter ingredi do.Innocen. Item circa res rēporales ecclesia habet hanc imunitatem.Primo q̄ ecclesijs donari potest in infinitum absq̄ alia insinuatiōe.in autenti.de nō alie re.§.si minus.ceteris autē donari nō potest vel recipi vltra quingētos solidos.nisi p̄cedat certa insinuatio ꝛ nisi certis casibus.C.de dona.le.Si quis.Scōo quia relictum ecclesijs etiam minus solēniter factum puta quia in presentia duorum testiū tantū tenet extra de te sta.cū esset.Tertio q̄ in ecclesijs transferrur dominiuꝫ rei solo pacto cum aliꝫ psonis sit necessaria traditio.C de sacrosan.eccle.l.vt inter diuinū. Quarto q̄ quicqd est exemptum de pecunia ecclesie eius ē ꝛ ad ipsam de ber reuerti.xij.q.ij.ca.i. Et hoc adeo verum est.quia si clericus habeat pecuniam de prebenda vel ecclesia sua et de ea emat predium.licet illam potuisset dare aliꝫ in tuitu pietatis.tamen nō potest dare predium.quia sta tim fuit acquisitum eccl'ie. Et hoc siue emerit nomine suo siue alieno.extra de pe.de.ca.i. Et propter hoc non potest clericus illud alienare. Et idē est si quis emat p̄ dium de pecunia ecclesie quam habuit furto vel depo sito.quia scilicet est ecclesie.Item nullo modo licet laicis exigere tallias vel exactiones ab eis etiā ratōe suarum possessionum domorum vel predioꝝ.extra de imu. ecclesie.quia nonnulli.Item alienatio rei ecclesiastice nisi in certis casibus ꝛ in certa forma non tenet.ꝛ de hoc.j.

Pena autē violanti.§.III.

um imunitatem eccl'iarū est fm goff.quia qui i aliquo modo ecclesias violāt vl̄ personas vel ab ipsis rapiūt violenter seu vsurpant bona ipsarum. sacrilegum cō mittunt.ꝛ excommunicandi sūt.xvij.q.iiij.Nullus.ꝛ.c Si quis deinceps.In certis etiam casibus sunt excō municati.vt incendiarij.ꝛ effractores sacrorum locoꝝ. de quibus habes.j.in.iiij.pte. Violatores quoq̄ eccle siastice imunitatis nō solum pena spiritualis vt dictū ē punīēdi sūt.sed etiā pena pecuniaria.qñq̄ maiori.qñ q̄ minori.vt.xvij.q.iiij.Quisq̄ hoc arbitrio iudicis ē relinquendum.ꝛ debet talis pecunia dari psone vel lo co cui facta est iniuria.xvij.q.iiij.si quis in atrio.De oc cupantibus bona vocantium ecclesiarum.Ite de vsur pantibus in ecclesijs vel aliꝫ locis pijs guardiam seu iuspatronatus de nouo.quomodo sint excōmunicādi habes.j.in quarta parte.de obligantibꝫ res ecclesie vel ecclesias p̄o alienis debitis. Item de recipientibꝫ vel tenentibꝰ ecclesias de manu laici postq̄ fuerunt admo nīti.habes.j.in quarta parte.

De imunitate eccle.§.IIII

siarum pulcra ꝛ vtilis notat franciscus dezab.in repe titione decre.perpendimꝰ.extra de sen.excō. Et primo declarat vnde dicatur.quid sit.ꝛ in quo consistat.ꝛ po stea quomodo cōtra eam fiat. Dicitur autem imuni tas ab in q̄ est sine.ꝛ munus seu munū quod ē onus i.sine onere.Et q̄uis aliqui dicāt emunitas.magis ta men ꝛ proprie dzdici per.i. imunitas fm Jo.an.dicit ergo imunitas quasi libertas.i.ab oneribus.sic accipi tur p̄ totum titulum.ff.de de iure imu.sicut etiam no tant Hosti.ꝛ Goff.in summis. Est ergo imunitas liber tas seu exemptio ecclesie in personis. rebus et iuribus ecclesiasticis quibuscunq̄.Et cōprehendit omnia priui legia collata ecclesie siue a deo siue ab homine quibus aliꝫ subijciuntur. Sunt quedā priuilegia ecclesie perso nalia.que scz concernunt psonas clericorum. vt q̄ qui iniecit manus violentas i clericum. sit excōicatus.xvij q.iiij.Si quis suadente. Et q̄ clericus nō possit. cōue niri.coīā iudice laico.vt de foro compe.c.ij. Quedā priuilegia sūt realia.que scilicet concernunt res ꝛ iura cleri corum ꝛ ecclesiarum.vt.C. de epi.ꝛ cleri.l.generaliter. et de vi.ꝛ ho.der.c.fi. Item fit alia distinctio.quia priui legiorum quedam sūt generalia.s.cōcessa toti ecclesie vt illud.si quis suadente.xvij.q.iiij.Quedā particula ria seu specialia.vt alicui ordini cōcessa l'alicui gticula ri ecclesie.vt de rescrip.c.cum ordinē.ꝛ de pscrip.capi. audiij. Item fit alia diuisio.quia priuilegiorum q̄ dam sunt data a deo quedā ab homine. Et ea que sūt data ecclesie a deo q̄uis sint plura.tamen principali ter sunt tria.Primum est illud.ex quo tota potestas de pender.ꝛ est illud.scz.Quodcunq̄ ligaueris super ter ram Matb.xvi.vt habetur.xxiij.queſt.i.quodcunq̄.ꝛ de transla.c.i.ꝛ propter hoc papa habet potestatem de cidendi ꝛ interpretandi omnia iura etiam ciuilia.vt ex tra qui.fi.sint legit.c.per venerabilē.Secundū priui legium est de decimis ꝛ oblationibus vandis clericis. xvi.q.i.reuertimini.ꝛ extra de decī.c.nobis. Tertiū pri uilegium datum a deo eccl'ie est vt administret sola si ne laicis res suas.vt.di.xvi.si imperator.ꝛ de rebus.eccle. nō alie.c.fi.ꝛ hinc ecclesia sola ꝛ nō imperator ius con cedere potest ꝛ aliter disponere.xvi.di.c.denuq̄.ꝛ.ca.cus ad verum. Multa alia priuilegia sunt concessa a deo ecclesie que patent in veteri ꝛ nouo testamento.vt dicit Inno.in.c.nouit.eo.tit. Priuilegiorum autē que sūt data ab homine ecclesie.Quedam sūt data a papa.vt illud.si quis suadente.xvij.q.iiij. ꝛ illud de legatis ad pias causas.q̄ sufficiāt duo testes ad p̄bandum.vt d̄ testa.c.relatū. Dō intelligo tā q̄ ad legatū adimēdūq̄ quo ad inducendū.vt Jnocētij eadē sit disciplina.Et sic siue dicat deberi siue nō vt q̄ ademptū terminabitur

Diuisio priuilegiorum ecclesie

per iudiciū eccl'ie. Sil'r illud priuilegiū eccl'ie est a papa concessū. vt res eccl'ie nō alienent nisi cū certa solēnitate. vt. xij. q. ij. sine exceptōe. & de reb' eccle. nō alienan. l. si quis. Quedā sūt data eccl'e ab imperatore. Et hec multa. Et hec quādoq; accedunt loco ēptū. ad imunitatē. puta nō fiat iniuria vel violēcia in loco sacro. Oīb' fidelibus. C. de sacrosan. eccle. l. i. Aliqñ min' generaliter accepte. id est omnib' ecclīasticis vt romane eccl'ie. Et quādoq; episcopis & quādoq; aliis ordinib' clericor'. vt. C. de epi. & cle. l. nemo. & multa alia q' ps'cēt innocē. in dicto. c. nouerit co. ti. Que dā alia priuilegia sūt data eccl'esijs ab inferioribus. vt extra de restitu. i ire. ca. auditis. & de fide instru. c. inter. & de decī. c. dudū. Et ō alias do regulā generalē. q' quilibet pōt dare priuilegiū pōt trāsferre ius suū in eccl'iam. vt de dona. c. cū dilecti. priuilegiū ēt generale nullus inferior a principe ḟre potest. cū ad solū prīcipē papā. s. & imperatorem spectet vniuersaliter disponere de orbe. ix. q. iij. cūcta. & c. q. prim. epalem. & de vsupl'. c. ad honorē.

Quomodo vel quan. ℣. V

Violatio eccl'iarū.

do dicatur violari eccl'iastica libertas vl' imunitas. Circa quod dic' Inno. q' nō fit ꝓtra libertatē eccl'ie qñ violant priuilegia concessa ꝑticularib' eccl'ijs. sed quando violant priuilegia cōcessa vniuersali eccl'ie. bar. aūt ff. qñ re. ac nō dat. de lec. i. ℣. que honorandū. dicit fieri ꝓtra libertatē eccl'ie. qñ fit aliqua dispositio vl' statutū q' quod clerici efficiunt timidiores. qō ñ nego. iz etiā alio mō ꝓtra libertatē eccl'ie. s. vt cū fit contra priuilegia concessa vniuersali eccl'ie vt dictū est q' innoc. & alio mō quo dicetur infer'. Vnō si cōtras faciat statutū ne per suos iudices reddat ius ꝑlato alicuius eccl'ie. puta epo tatē eccl'ie q' dictū inno. s. alle. q. s. fit ꝓtra particularē eccl'iam tm̄. sicut enī potuisset ex toto ciuitas reuocare iurisdictionē a suis iudicib'. ita in ꝓte limitare. vt ō obiectū est. q' fit ꝑ priuilegiū. Accessum ab imperatore omnib' clericis. C. de epi. & cle. auten. statuim' & pbat b' rex. nō tabil'r de excep. c. ij. li. vi. Nō enī ledit hic particularis priuilegiū cum vn' clericus occurrit coram iudice laico. fit iniuria tori ordini clericali. xi. q. i. inolitā. & de foro compe. si diffidenti. Sed quid si ab vna eccl'ia particulari exigunt collecte q' laicos. Dic idē. Nā violatur libertas eccl'iastica. de q' habet de imu. eccle. c. nō min'. & co ti. c. clericis. li. vi. & iz sublata sit quo ad suā ꝑticularē penā. illa constitutio clericis. q' clemē. vnicā. co ti. tñ ad huc durat ī ratione sua. q' fit ꝓtra eccl'ie libertatē. & si indirecte violetur imunitas. vt de imu. eccle. c. fi. lib. vi. cū fieret statutū q' nullus coquat panē clericis vel ꝓtrahat cū eis et hmōi. Et ex hoc infert q' fit ꝓtra libertatē eccl'ie. q̄tinscūq; tollitur vl' minuit libertas eccl'ie etiā particularis. Quando videlicet illa libertas talis. nō est vn' eccl'ie ꝑticularis. sed est etiā generalī aliorū. vt de imu. eccle. c. li. vi. in versi. ledere vel minuere. Et ex hoc patz q' q turbat iurisdictionē vn' ordinarij ecclīastici. turbat libertatē eccl'ie. & dicit facere iniuriā eccl'ie vniuersali. Et ex his dicit qō. que fuit de quodaz statuto facto in castro prati. in tuscia. quo cauebat q' null' p̄sul meret allegare q' p̄positus ꝓtareñ. eccl'ie nō haberet iurisdictionē quasi epalem in loco. Querebat vtrū hoc esset ꝓtra libertatē eccl'ie. & respondet q' sic. Nā per tale statutū violat libertas epi dyocesani. qui in spūali iurisdictione fundat intentionem de iure cōi in tota dyocesi. xxv. di. perlectis. Est ei violatio libertatis eccl'ie si laici aliquid disponūt auctorisabiliter in aliquo de reb' eccl'ie. vt di. xcvi. bn. & ō ps'ti. c. eccl'ia. Et sic cōsuluit dominus lap' de castell'. optim' in iure canonico tbeoricus & practicus. Sed quid si eccl'ie particulari vel alicui speciali ordini cōperit aliq̄ particulare priuilegiū et illud violet. Pone exemplū de priuilegio cisterciēn. de quo dicit de reseri. in. c. cū ord inē. vt si aliquis legatus ap'licus veniret cisterciēn. ad respondendū coram se q' scriptū nō faciēs de eoz ordine mētionē. an faciat ꝓtra libertatē eccl'ie. Rñ. q' nō. Nā hoc casu oportet q' citatus alleget priuilegiū suū. forte enī negabit esse cisterciēn. & est verum sic intellectū. q' tenet dicere de his q̄ sūt facti. Et hoc nisi sit notoriū. vt de accusat. c. venies. sed & si notoriū sit vī obligari ad veniēdū. qz iz excuset ab onere. pbandi ñ tñ ab onē. vt li. nō cōte. c. accedēs. Et ex p̄dict' ꝑcipe q' sit ꝓtra libertatē eccl'ie qñcūq; violat priuilegium concessum sup generali libertate eccl'ie. & hoc sive violetur quo ad oīs eccl'ias sive clericos. sive q̄ ad vnā eccl'iaz sive clericū. qz oīs eccl'ie sūt vna. xxiij. q. i. loquit'. & de sum. trini. c. i. Secus de libertate ꝑticularis eccl'ie. i. nō competenti generali eccl'ie. Sed quid de statutis laicorum disponētib' auctorisabiliter. & p̄cipue de aliquib' que etsi nō directe. tñ ꝑcernentib' eccl'ias. puta disponunt statutū q' aliq bona īmobilia nō possint vendi nō subdito cōtrahenti. & ann ullat ꝓtractū si fiat. nūquid si laicus vēdet eccl'ie destruct ꝓtractus obstāte statuto. Rñ. d. fran. de albergoris ꝑsoluit in questiōe facti sic statutū nō est ꝓtra libertatē eccl'ie. nā in ꝓtrahendo eccl'ia nō fungitur iure speciali. sed iure cōmuni. cū alijs ergo in hoc nō versatur libertas eccl'ie. q̄ nō cōperit oīmbus sed eccl'ie tantū. ar. ff. de leg. iij. le. legatū. Sed iob'. cal'. consuluit ꝓtrariū. s. q' nō includūt in tali statuto eccl'ie nec ꝑsone eccl'iastice. qz si statutū b' exprimeret. cēt illicitū in eo q' prohiberet ꝓtractū de se licitū cū eccl'ia fieri ad b' de ꝑsone. c. quāto. & de imu. eccle. c. fi. li. vi. Sed nec in ꝙ bis generalib' includitur eccl'ia ad b'. C. de magistra. conuē. le. i. Et b' tenet iob. an. de imu. eccle. c. fi. lib. vi. dicens. q' tale statutū quo ad prohibendos cōtract' factos cū nō subditis laicis bene valet p. l. dudum. in fi. ff. de contraben. emp. iuncta. l. cū ita. Sed sec' est in ecclesijs q̄ sūt ꝑsonaliter in donatiōib' vt possint fieri in eccl'iaz C. de sacrosan. eccle. l. illud. sic & sup alijs contractib' q' transeat dominiū in ecclesiam sine traditiōe. co. ti. c. i. fi. In generali ergo concessione facta populis sup legib' ꝙdentis. p. c. oēs ꝑsonas. li. ff. de iusti. & iure. nō intelligit' de rogatū ꝑsonaliter eccl'iaz. vt in eaz ꝑiudiciū possint populi statuē. Itē sic intelligēdo cēt ꝙ libertatē eccl'ie. ex ō consti. c. eccl'ia. Et si fuisset expressum statuētes & q' ꝑsonaliter facerēt eēnt excōicati. vt co. ti. nouerint. Et dic' iob. an. q' nō cēt absurdū dicē q' iudex eccl'iastic' posset cogere illos ad q̄s ꝑtinet. ad declarandū statutū illō ñ respicere ꝓctus faciēdos. cū eccl'ia. qz & si nō de iure tñ de facto impedit vtilitas eccl'ie p illud. vē de arbi. c. quenit idē determinauit oldra. de q̄ ponit feder. de senis ī ope suo ꝑsilio. lxxvij. Ipe aūt frācisc' de zaber. ad bāc addit qōnē. vez dispōit statutū pistorij. q' donatio sit ipso iure nulla nisi sit denūciata potestati infra mēsem. Querit an donatio facta eccl'ie & nō denūciata tali mō sit nulla. Respondet & dicit q' iohan. cald. disputauit hanc q̄stionem licet sub alijs terminis. videlicet q' bonoñ. statutum disponit testamētum non valere qō non fuerit registratū in memorialibus cōis infra certam diē si eccl'ie fuit instituta here. nō seruata illa qualitate. vtz valeat testamentū. Et tenuit quo ad eccl'iam statutū nō legare p rationes. s. positas. In ꝓtrariū ipe franciscus de zab. sic statutū pōt qualificare ꝓtractū laicoz. Pos

Statuta laicoz cōtra eccl'ias.

Donatio fcā eccl'ie.

hoc etiã qđ notat bar.ff.de mu.ꝛ hono.l. rescripto .ꝟ. fi. vbi dicit apponi posse remediũ ne p̃dia trãsferantur in eccl'iam. nuꝝ cũ onere vt teneat eccl'ia ad tributa ꝛ ve gigalia. ꝛ dat modũ ꝙ fiant oĩa p̃dia ciuiũ tributaria cois. ꝛ nũc trãseant cũ onere tali. ad quod inducit nota. p̃ inno. in. c. postulasti. Sed magis ad hoc facit. c. pastoralis. de decimis. ꝛ de pigno. c. ex lris. Demũ post p'ces rationes inducras dicit ꝙ tunc demũ talia statuta nõ tenent. cum apparere põt ea vergere in derogationẽ eccl'esiastice libertatis. Si aũt quꝛat quando dicant̃ vergere talia statuta in derogationẽ eccl'esiastice libertatis distinguendũ sic. qꝛ aliquãdo fit mentio de eccl'ia vl' eccl'esiasticis p̃sonis. in illis statutis aliqñ nõ fit mentio. et si fiat mẽtio dico ꝙ cotidie apparet ꝙ iũt ꝓtra libertatẽ eccl'esie in col'p laici statuũt de non p̃tinentibꝫ ad se. p̃ dictũ. c. fi. de re. eccl. nõ alienan. Si aũt nulla fiat mẽtio. vt in duabꝫ p̃dictis questionibꝫ tũc aut statutum nõ simpl'r phibet ꝓtractũ. sed certã formaꝫ requirit. vt in queritione p̃missa. cũ scꝫ disponat statutũ ꝙ nõ valeat donatio. nisi insinuata poreſtati. aliqñ simpl'r phibet ꝓtractũ. Et in primo casu aliqñ forma ẽ obseruabilis sine magna difficultate. aliqñ non obseruabilis sine magna difficultate. Si sine magna difficultate obseruari põt. aut forma adꝫatur ꝓtractu ꝙ de sui natura ẽ de foro eccl'iastico. vt sup̃ legatũ ad pias cãs. aut adijcitur alteri ꝓtractui. Primo casu dico ꝙ nõ tenet tanẽ quo nõ p̃tinẽtibꝫ ad iurisdictionẽꝫ statuẽtis cũ talũ regula tio ad eccl'iasti. cum iudicẽ specter. vt. de testa. c. nos qđem. ꝛ. C. de epis. co. ꝛ. cleri. l. nulli. Si aũt adijcitur ꝓtractui ꝙ de natura sui est de foro iudicis secularis. vt regulariter sũt oĩa ꝓtractus ꝛ dispositiones laicoꝝ. tunc p hoc nõ violatur libertas eccl'ie in aliq̃. ꝙ̃ uis enĩ sit faciendũ eccl'esijs ꝛ p̃sonis eccl'iasticis. nõ tñ ita vt turbetur iurisdictio laicoꝝ. vt de iudi. c. nouit. Et, maxime dico. qꝛ ex multis causis possunt iustificari talia statuta. ne scꝫ bona alienentꝫ in nõ subditis ad nutũ eorum qui bona habent. sed solũ cũ subest rõnabilis cã. alias de facili posset cuitas erui tributarijs ꝛ sustinẽtibus onera cõtractꝰ. Et idcirco si disponat statutũ ꝙ nõ teneat venditio nisi fiat p̃damatio in palatio si quis velit contradicere in aliquo vel nisi alienãs sit annorum xxx. vel nisi sint inter duos p̃miozes. nõ tenebit alienatio facta in eccl'esiam nõ seruata tali forma. qꝛ in ꝺ nullo iure; speciali inuita ẽ eccl'ia. nec ĩ aliq̃ p ꝺ sibi p̃iudicabitur. Si ꝙ forma adiecta nõ ẽ sine magna facultate obseruabilis. dico idẽ sicut ꝛ qñ ꝓtractus p̃cise phibetur cõparando in hoc difficultatẽ impossibilitati. vt de iu. iura. c. breui. Et ꝺ intelligendo ꝺ difficultate q̃ sit maxima ꝛ tal' q̃ censeat impossibilitas. Et p ꝺ decidit alia qõ. cum enĩ sit statutũ ꝙ nõ fiat trãslatio imobilium in nõ subeuntẽ onera cõtractꝰ. nisi de licentia cois vl' hanentis tus cois. Si querit̃ vtrũ teneat trãslatio facta ĩ eccl'iam. ita ꝙ nõ seruata illa forma dicat̃ nulla. Respõder ꝙ tenet talis trãslatio nec põt dici nulla. qꝛ cuꝝ tal' obtentio licentie dependeat ab vno solo. p impossibili habetur. Vñ statutũ tale qđ ẽ pdue limitandũ. ita. s. ꝙ nõ extendat̃ ad eccl'ias. Et idẽ dicendũ si difficultas sit magna cuius ꝛ si nõ tanta ꝙ censeat̃ p impossibili. Quãdo aũt dicat̃ tal' difficultas ꝛ qñ nõ patet p exempla. s. ꝛ. ĵ. posita in q̃ pmaxime debẽt attendi circũstãtie ex quibꝫ actus variat. vt de iureiu. cũ quidã Si ꝙ statutũ simpl'r phibet ꝓtractũ. vt cũ disponit bona ñ posse trasferri in nõ subditũ vel nõ subeuntẽ onera cõtractꝰ tũc si ꝓtractus est de facto eccl'ie. tũc ñ tenet statutũ. sic dictũ est in alio p̃cedenti mẽbro. Sed si non est de foro eccl'iastico vt cũ phibet vẽdi nõ sustinẽdi. onera cõtractꝰ tunc aut ex obfuãtia eiꝰ multũ p̃iudicat̃ eccl'ie. aut porũ vel nihil. Et primo casu nõ extendit̃ statutũ ad eccl'esiam vel clericos sicut ẽ p̃dictũ statutum qđ phibet vendi nõ subeuntibꝫ onera cõtractꝰ. Nã licet clerici nõ sustineãt onera cõtractꝰ. vt ex̃ de imu. eccl'e. c. nõ minꝰ ñ tñ ꝑter hoc debent minus bene tractari q̃ laici sustinẽtes alias p̃uilegiũ eccl'ie esset vãnosũ. ꝓtra illud de re. iuris ca. qđ ob gram. li. vi. Itẽ ex ꝺ violaret̃ libertas ecclesiastica tactis eccl'ie. ex quo p eã effrenerentur deteriozes ꝓditiõis vt de p̃but. c. quãto. sed si nullũ vel parũ p̃iudiciũ inferretur ex obseruãtia eiꝰ posset sustineri statutũ. pura si disponit arma nõ alienari ĩ ñ subditos. vl' qđ sic. ꝺ hijs que clericis phibent̃ de iure. vt ꝙ reciperẽt gabellę ab oĩbus q̃ differũt res cã negociationis ꝛ hmõi. extra ne dic. vel mo. p totũ. imo etiã si sũt talia q̃ possunt cõperire clericis. dũ tñ nõ sit notabile p̃iudiciũ eccl'iarũ ꝛ appareat cã rõnabil' aliq̃ ꝑter quã mori sũt statuentes. idem dicerẽ. pura disponit statutũ ꝙ certa bona q̃ sũt in ꝓximis nõ alienentꝫ in sustinẽtes onera. ne possit cõtingere fines variari. vel ꝙ certe domꝰ q̃ sunt ad vsum publicũ. licet sint singuloꝝ ñ possint trãsferri ĩ nõ ꝺdi tũ ne posset ꝓgere ꝙ ad talũ quẽ trãslata foret nõ placet hre cõe in locatorem. p vsu publico. qꝛ ille locare nollet vel nõ sine magno emolumẽto in q̃ magnum fieret cõe p̃iudiciũ. Istis casibꝫ ꝛ silibꝫ dico ꝙ in eccl'iaꝝ facta alienatio nõ tenebit. p̃cedunt hec de radice iuris ꝛ titũ tur maxima ẽ ꝛtate. vt eccl'ie ꝓscruent in iure suo ꝛ laicoꝝ iurisdictio nõ ex toto ꝓfundat̃. Et accedit ad ꝺ. quoꝝ iurisdictio nõ ex toto ꝓfundat̃. Et accedit ad ꝺ. q. i. q. i. quenit. Qđ aũt dicit fran. de albergoris. ꝙ põt statuens phibere trãslationẽ rei in nõ subditũ. nec p hoc agit ꝓ libertatẽ eccl'ie. nõ simpl'r ẽ verꝫ. ꝛ distinguendũ qꝛ aut nõ subditꝰ ỏr. qꝛ de alio territorio ẽ. puta de bonis. ꝛ tale statutũ sit florẽtie. ꝛ tũc est ỏm nec p̃cedẽdum. qꝛ p̃uilegiũ clericoꝝ nõ debet eis esse vãnosum. qđ esset si excluderent a beneficio qđ habẽt ciues ꝛ ꝺdiri q̃ certã debent gaudere. de fo. compe. dilecti. dictum etiã bar. ꝥ. allega. nõ p̃cedit in italia. cũ in ea p̃dia nõ sint tributaria. C. de epi. ꝛ. cleri. l. de his. Sz sic generaliꝛ fallendo oĩa p̃dia tributaria. apparerent facta in fraudẽ ꝛ in grauamẽ eccl'ie. maxime qñ tributũ est maximũ. ꝛ solũ esset ĩpositũ. ꝛ nõ exigeret. Vñ cõiter a modernis tenet illud ꝓsilũ ba. licite fieri nõ posse. Et ex ꝺ apparet statutũ facũ florentie anno dñi. M°ccc°xv. vel circa. ꝙ oĩa bona ĩmobilia q̃ tũc inueniebãt apud laicos seu possentes onera cõtractꝰ in quẽcũq; transferent. trãsirent cũ onere ĩpositionũ. cõtractꝰ nõ põt extendi ad eccl'ias vl' clericos. s. ꝙ si emant ab eccl'esijs. vl' donent aut legãtur eisdẽ ꝑ testamẽtũ talia ĩmobilia subꝛciant oneribꝫ cõtractꝰ. cũ nõ fuerint ab antiq̃ tributaria. nec seruatꝰ sit modus datꝰ a bar. q̃ tñ nec reputat licitꝰ. qꝛ fraudẽ facit̃. ꝛ ꝺ esset ꝓ libertatẽ eccl'ie. de ĩmu. eccl'e. ꝑ totũ. Et si allegat. ꝙ ꝑ ꝺ mnte fraudes fiãt. qꝛ multi donant ecclesie. vel legant simulate vt euadãt onera cõtractꝰ. Respõdeo ꝙ fraus ꝛ tolꝰ nemĩ patrocinari debẽt. vñ ratiõe ꝙ fraus ꝛ dolꝰ nemĩ patrocinari debẽt. vñ ratiõe et hospitalia multa ĩmobilia licite ꝛ sine fraude. ꝛ sic̃ titul' legati l' emptiõis noĩe quentiãt q̃ vtiq; debẽt gaudere p̃uilegijs eccl'iaꝝ. al's violaret̃ libras ecclesiasticas et p̃ceptꝰ p̃uinciaꝝ facta essꝫ sub tributo Quoddã ẽt statutũ florẽtie factũ fuit anno dñi. M°ccc°lxij. vl' circa. ꝙ caueba ꝙ nullꝰ forẽnsis q̃. s. nõ eẽt de ciuitate vel distrctu florẽtino posset obtinere vel possessionẽ capere cuiuscũq; bñficij eccl'iastici sibi collati q̃cũq; nisi prius in ꝓsilio obtineret ꝑ partitũ habendo. xxxvi. fabas nigras Et licet aliq̃ dicerẽt nõ eẽ ꝺ statutum ꝓ libertatẽ eccl'ie. tñ cõiter fuit determiatũ ꝓ ñũ ꝛ sic declaratũ ꝑ papã. vñ optuit ãnullare illd statutũ. al's ñ poterãt ablolui ab excõicatõe ꝓpria. qꝛ ꝓ libertatẽ ꝛ eccl'ie erant.

Trasłatõ facta ĩ eccl'esia

La. 4. De censibus

De censibꝫ ⁊ tributis ecclesiaꝝ. Capl̃m. iiij.

Tributꝫ dare cesari ẽ soluendum

Censum seu tributuꝫ esse soluendum ei cui debet. ondit xps ꝙbo suo qñ interrogatus a quibusdã. si licet censum dare cesari an nõ. Rndit. Reddite que sũt cesaris cesari et que sũt dei deo. Matb. xxij. ostendit ⁊ exẽplo qñ iter faciendo cũ disc pul'q; exigebat a trãseuntib tributum vel pedagiũ vel vectigal ꝺ petro. oñ. xps ipsi petro se luerũ esse ab hui⁹ solutionis debito. Et subdit vt nõ scandalizem⁹ eos. vade ad mare ⁊ mitte hamũ. et eum piscẽ quẽ primo capies. accipies inuenies in ore eius staterã. i. certã monetã. ⁊ illud sumẽs da illi. s. pro me ⁊ te. Ex quo patet q; xps ꝺ se ⁊ petro soluit tributum. Ad idem Rom. xiij. Reddite oĩbꝫ debita. cui honorẽ. cui honorem. tributũ tributũ. cui vectigal vectigal. Et augustinus tractans illud apli ad Ro. xiij. c. Omnis anĩa potestatibus sublimioꝛibꝫ subdita sit sic dicit. ⁊ vos iubditi esse deberis. ideo ⁊ tributa pstatis. q; hec ẽ ꝓbatio sẽtentie. ex de censi. c. oĩs. ⁊ dicit glo. hoc dictũ laicis. ⁊ non extenditur ad clericos nõ oĩs sed eos q̃ possident ciuitates ⁊ castra ⁊ laicis data cũ aliq subiectõe obsequij tpalis. Dic amb. aut. ꝙ. q. i. Magnũ quidẽ ẽ ⁊ speciale documentũ quo xpiani viri potestatibꝫ sublimioꝛibꝫ docẽt debere esse subiecti. nec ꝺs ꝓstitutionẽ terreni regis ẽ solutẽdã. Si ei cẽsũ fil⁹ dei soluit. vt ꝓz ex exẽplo posito. quis tu tant⁹ es q̃ putas nõ esse soluendũ. Ubi dicit glo. q; chr⁹ soluit censum nõ ex debito. q; cũ ẽ sue sit signũ subiectiõis. xps aũt nemini erat subiectus sed dñs oĩũ. ideo nõ erat obligat⁹ ad illõ sed ad hoc soluendũ scandalũ pupillor. soluit. Et pedagia quidem ⁊ gabellas ⁊ collectas vel tallias nõ posse exigi a clericis ecclesijs. vel imponi absq; licentia pape per cõitatem ⁊ principes seculares sub pena excõicationis. habetur infra in titulo de excõ. maioꝛ. Quõ aũt imponendum sit laicis ⁊ exigendũ. habes. ẽ. in. ij. p. ti. i. ca. ꝺ rapina. Sed census seu tributũ q̃ pro eodẽ supponũtur debentur ⁊ possunt licite exigi. nõ a laicis tm̃. sed etiã a clericis. Nã ecclesie repiuntur obligate ad censum vel tributũ soluendũ. aliqñ ꝓpter pstatꝰ ecclasticis. aliquãdo patronis qꝺ frequẽter accidit. aliqñ pncipib secularib ⁊ si ab antiquo reperiunt sic oblegate soluere debent. Aũ amb. Si tributũ petit imperator nõ negamus. agri ecclesie soluũt tributũ. Si agros desiderat ipator pro testatẽ habet vendicãdoꝛ. tollat eos si libitũ ẽ imperio. nõ dono. sed nõ nego. xi. q. i. ⁊ glo. dicit sup verbo potestatẽ. qꝺ intelligit de facto non de iure. nã siue auctore pncipis siue alterius qs detineat res ecclie sacrilegus est nisi restituat. xij. q. ij. ꝺ quis. Nec etiã ex hoc q; pdia ecclie essent a tributo ꝓpterea possunt vẽdi. xvi. q. i. generaliter. ẽ. nouaꝝ. Et sup ꝙbo nõ nego. dicit glo. s. coꝛrigo me. Idẽ amb. imperatoꝛi postulanti ab eo vnã ecclĩam pro hereticis arianis. nullo mõ voluit assentire. sed in ter cetera dixit. Allegat imperatoꝛi licere oĩa ipius esse vniuersa. Rñdeo noli ꝙare te imperatoꝛ vt putes te in ea que diuina sũt imperiale aliqꝺ ius habere noli te extollere sed si tu vis diuꝰ iperare. esto deo subditꝰ. Scriptum ẽ. reddite q̃ dei deo. q̃ cesaris cesari. ad imperatoꝛẽ palatia ptinẽt. ad sacerdotẽ ecclie. publicoꝛum tibi mecũ ius cõmune. nõ sanctoꝝ. Naboth postulat⁹ a rege achab ꝓ vinea sua. Rñdit absit. vt ego patꝝ meoꝝ tradã hereditatem. vt habeã. iij. li. Regũ. sanct⁹ naboth vites suas suo ꝓpio cruoꝛe defendit. q⁹. s. p eo iniustus occisus ẽ. Si ille nõ tradidit vineã suã. nos trademus ecclĩam christi. ⁊ infra tributũ cesaris est. nõ negaꝝ. Ec clesia dei nõ vtiꝝ ei debeã. qꝛ ius cesaris nõ ꝓtẽdẽ tẽplũ dei. Quid honorificentiꝰ q̃ vt imperatoꝛ filiꝰ ecclie dicatur esse. quod eni dicit. sine peccato dicitur cum gratia dicitur. Imperatoꝛ eni intra ecclesiam ẽ. bonus imperator. querit auxilũ ecclie nõ refutat. Si de meo aliquid posceret aut fundus aut domus. aut aurũ vel argentum. id quod mei iuris esset liber offerrẽ tẽplo ꝺi nil possum decerpere. vel trahere cũ illud custodiendũ nõ tradendum accepi. hec oĩa habentur. xxiij. q. viij. conuenior. Ad idẽ facit qꝺ dicit vrbanus. q. ea. tributũ in ore piscis piscante petro inuentũ ẽ. qꝛ de exteriorib suis q̃ palam cunctis apparẽt tributũ ecclia reddit. nõ autẽ totũ piscem dare iussus ẽ. ꝫ tm̃ statere q̃ in ore piscis inuenturus est. qꝛ nõ ecclia dari imperatoꝛi. nõ pontificat⁹ aperiat. qui in ore capitis ecclie pemanet. subiici regib ꝓt. Sylane. vt dixim⁹. q; in ore piscis inuentũ ẽ ꝓ petro. ⁊ dño dari iubetur. qꝛ de exteriorib reb ecclesie. qꝺ ꝓstitutũ antiqtus est ꝓ pace ⁊ quiete qꝛ nos tueri ⁊ defensari debent imperatoꝛib ꝓsoluendũ est. hec in glo. sup verbo exteriorib. i. nõ de rebus ecclie. Nã ex quo semel dicatũ est ecclie sancta sanctoꝝ erũt dño. xij. q. ij. nulli. vel ꝺ exteriorib. i. i quantũ ad ea q̃ prius erãt tributaria qꝛ cũ onere quentent ad ecclĩam. vt de decim. c. cũ nõ sit. Unde et gratian⁹ dicit. xxij. q. viij. fm canonicã. ẽ. hinc dat. q; de his q̃ a quibuslibet ecclia emerit vel viuoꝝ dona tionib acceperit. pncipib ꝓsuera debet obsequia. vel annua persoluat tributa. Et idem gratian⁹. ẽ. sed nota tandum. ea. q. si in morte. dicit q; sũt quidã episcopi q̃ nõ contenti decimis ⁊ pmitijs predia. villas ⁊ castellas et ciuitates possident. ex quib cesari debẽt tributa ⁊ hui⁹modi. nili benignitate imperiali. pmeruerũt imunitatem ab hui⁹modi. debent vtiꝝ tributa soluere quib a domino dicit. Reddite que sunt cesaris cesari.

De censibus et procu. ẽ. i.

rationib habetur titulus specialis in decretis. cũ multis ca. ⁊ in. vi. ⁊ cle. ⁊ pcipue quo ad procurationes. Ex quibus elicitunt aliq̃ ꝓclusiones magis cõmunes cõtentiosa fori iudicialis dimittẽdo aduocatis. In. c. sanctũ. dicit. Job. an. in nouella de dote ecclie q; antiqtus fundatoꝛes ecclesiarum consueuerũt aliquẽ censum ꝓ fundo in dotẽ assignato recipere. illum debent dimittere. argu. ex hoc. c. ⁊ ẽ. q. i. ca. i. Et si remittũt ꝓ remisso. et si ꝺ nouo imponũt. ꝓ nõ imposito habetur argu. ex eisdem iuribus. sed si alij erat tributariũ quod dat ꝓ dote nõ erit ecclia liberata. sed ecclia nõ debet illam terrã recipere ꝓ dote nisi prius sit liberata a tributo. ⁊ potius est ab edificatione cessandũ fm innocen. De tributꝫ terre que dant ecclie ꝓ dote. dixit bosti. q; si assignato dotis talis fuit facta sine cõsensu domini illius. licicet cui debebat tributũ nõ valuit arg. de loca. ⁊ ꝺ duc. c. portus. Si aũt de cõsensu tũc si nõ retinuit tributũ illud videtur ꝺ disse. di. iiij. si seruꝰ. ⁊ sic intelligat opinio. Ala. cũ iuribus suis. aut ipm excepit. ⁊ tũc sibi imputet ecclia q̃ rẽ tributariã recepit. cũ ⁊ dño licuerit retinere. In ca. licet. habet. q; cecus ad collectas ꝓsonales cogi nõ ꝺz qꝺ innocẽ. intelligit de ꝓsonalib tm̃. nõ ꝺ realib. Sz bosti. intelligit generaliter de collectis q̃ fiunt i terra. vt fodrũ. albergariaregiũ ⁊ siliia. Putat eni q; tales ꝓsonas miserabiles nõ solũ a ꝓsonalib sed etiã a realibꝰ extraordinarijs debeant esse imunes. ar. lxxxix. di. iudicatuꝫ In realibꝰ aũt ordinarijs nõ sũt imunes. fatẽr tñ q; tlẽs si teneant aliquam terram censualẽ vel tributariam. q; debent soluere tributum vel censum. xvi. q. i. si quis. ẽ. quis pie faciat dominus si ꝓ pauperrate oppressio hoc remittat. Ex. c. ꝓterea habet. q; plat⁹ auctoritate sua nõ pot psertim post mortẽ ecclĩam suam ꝓstituere censualẽ. qꝺ si faciat sine supioris auctẽ. nõ durat p⁹ moꝛ

Ecc⁹ colligatas nõ ꝺz dare,

tem.vt de transac.c.decetero. Ex.c.ecclesijs habet. q ex hoc q eps eripiat aliqua ecclam de manu laicoꝝ vel quo ad iuspatronat⁹ quod iniuste tenebāt. vl q ad fructus ds sibi vsurpabāt. nō tn ex hoc pōt eps aliqd cē sus de nouo imponere. tenebat enī eps ex officio ad liberare ecclam de manu laicoꝝ. vt ex de reli. do. ca. de renodochijs. In.c.innouam⁹ habet. q. ca. illud qō alis fuit statutū de thelonijs. de pedagijs. xxiij. q. iij. si ds romipetas. ꝓcipit obseruari. vt. s. noua pedagia sine auctoritate regū t principū nō constituant. Ubi dic glo. q reges t principes tm habēt ptātē noua pedagia istituendi. ff. de publica. t vectiga. l. vectigalia. Ellia āt oia pedagia interdicta intelligūt nisi ex ꝓsuetudine cuius nō extat memoria in ꝓtrariū. exigant. de verbo. sig. c. sup. Et tales hodie a papa in curia romana exōcant

Utrum recipiens pedagiū ꝓhibitū incidat in sententiā excōicat⁹

fm hosti. Sed q̄rit iob. an. Utrū tale pedagiū ꝓhibitū recipiēs sit excōicat⁹. nō tn b̄ statuēs. Rndit q sic saltem ex mere. ar. de. sen. excō. c. q̄ piculosū. li. vi. vel iusta ignorātia. vt de cle. ex. c. aplice. Hosti. t dicat lex. C. ō nō ua. vectiga. l. i. ij. t iij. q sine ipatoris ꝓcepto nec ꝓsidi nec cu ratori nec curie ꝓstituere licet ea. neq; ꝓcedentia reformare. vl bis addere vel minuere. de pedagijs tn vide. s. in. ij. p. ti. i. de rapina. Mō debet census cui⁹ causa ignorat hoc dicit. c. quenit. de censib. sup bis ꝓbis. Cēsus ignorātia. id est cui⁹ ignorātia. vt dicit glo. nec diuinus nec humanus legib⁹ inuenit glo. supple quod solui debeat sine cā. t ideo q petit alleget cām. Ubi dic inno. q si ē certū censū deberi etiā si nt̄la causa subesset solui deber. vt de censi. c. quāto Dicit aūt hosti. q eps solū p se sicut nec patientia p se nec negligentia obligatiōem talē inducit. sz negligentia cū rpe obligatōez tollit. vt de ꝓscrip. p totū. t patiētia cū rpe obligatione inducit. Dicit enī hostien. q incipe petit ds censū dicēdo. Pero cēsum q mihi ꝓstitū ē p annos. xl. sed si dicat. pero. talez onē ꝓtinuā. xl. annoꝝ. bene petit t obtinebit solutionē illā ꝓhando. Caueat tn talis subdit⁹ hosti. de ꝓscientia q nō exprmat vel fingat falsam cām. de ꝓscrip. c. f. Uidetur q si nō est memoria initꝝ ꝓceptōis vel cause sufficit dicere ex iusta cā impositū. ad quod ꝓbandū inducat temp⁹ cui⁹ nō extat memoria. ar. ad b. ō ꝓscrip. c. i. li. vi Nec obstat q nō specificat cā qz ꝓsumptio ē p petente. cū nō sit ꝑsile aliquē censum sine cā t sine ḡrela tanto tpe ꝓstitisse. ar. ff. de ꝓba. l. cū de indebito. Itē incertitudo t impossibilitas merito excusat hoc casu nō exprmē tē specialē cām. de regu. iu. nemo pōt li. vi. nec bis ꝓtra dicit rex. ipi⁹. c. qz nō est tal' cens⁹ ignorātie q ꝓscriptus est. t si causa ignorez. hosti.

Utrū curat ꝓscriptio ꝓtra ꝓstationē census

Sed ab. de sicilia sup. c. ad audientiā. de ꝓscrip. querit. vtrū ꝓtra ꝓstationē census currat ꝓscriptio. Rnder p distinctionē pr⁹ dicta fm glo. t bar. q tributū t census sūt sinonima. Aut ergo prestat sensus principi in signū supme potestatis et dominij t tunc non potest ꝓscribi. sicut nec subiectio ipa. vt de ꝓscrip. c. cū ex officij. aut census debet alia cōsideratiōe. t tūc pōt ꝓscribi. vt in ipo. c. ad audientiā. de ꝓscrip. Et no. cy. in dicta. l. cōpetit. C. De ꝓscrip. Sicut enī alia iura eccle vel ꝓncipis pnt ꝓscribi. ita et census ex quo cessat cā p dicta. t p dicta puto. q vbi pōt ꝓscribi subiectio puta cpi vel alteri⁹ circa principē potent eam ꝓscribi t census. t etiā si ꝓstaret in signū subiectionis. Si enī pōt ꝓscribi subiectio. ita t fortiꝰ subiectionis signū ne fortiꝰ sit signū ḡs signatū. ad qō nota ō cathedratico. in. c. cū olim. t c. cū venerabil'. de cēsi. Dubitat tn. an remanēte subiectiōe possit in totū ꝓscribi subiectiōis signū. Et dicit q supma ptās ꝓscribi ñ pōt sicut nec ꝓtra deū. cui⁹ vices papa gerit. vt notāter dicit innocen. in. c. bone. de postul. Dñicus de sctō gemiano sic videt distinguere vt audiui. qz aut certū ē cēsum instituti in signū subiectiōis. t tūc ꝓscribi nō pōt sicut nec subiectio ea durāte. aut ob aliā cām cit certum fuisse institutū. t tūc ꝓscribi pōt. aut dubiū. t tunc qz p sumit in signū subiectiōis istitutū ñ potent ꝓscribi. c. significauit. sūmarie habet q isq recipit iuramentum de nouo impositō eccle soluendo cōpellit iurantem absolui soluere. vt dicit hosti. q si censu⁹ ille erat indebit⁹ non astringebat iuramentū illū a q̄ perebat absoluendum interdixit aūt eps in casu dicte decretal' sacerdoti ralis eccleie ne solueret censū illū monachis q exigebāt ipm qz monachi ignorāte epo cui⁹ auctē t nō inferiorīs census eccle est imponed⁹. vt co. ti. c. ꝓterea. Dunc censum accꝰierant. t sic clandestinū possidebāt. nec ecclia erat obligata sed bis q soluit tantū. qz sacerdos nō potuit eccliam obligare nec ei q̄ ad possessionē ꝓiudicare nisi legitim⁹ mod⁹. vt de arbi. c. p tuas vel dic q sacerdos potuit acq̄ri possessio monachis p solutionē sacerdotis vt de capel. mo. c. ij. Sed eps bene sciebat illū censum nō deberi de iure. ziuramentū nō obstare. qz fuit ꝓstitū ī detrimētū eccle. de iureiu. c. ij. Et iō potuit ꝓhibē eps ne solueret. qz cōstabat q monachi iniuste t mala fide possidebant sec⁹ si ꝓaperet q possessio rei corpal' quā alius etiā mala fide tenet. auferet ei violent. Hoc enim malū preceptū esset. qz etiā violento possessori nō ēyus inferēdū. ij. q. ij. §. fi. Et eo dē mō cui de nouo cens⁹ tractus est violent. t cū armis recupare veller. Et esset idē forsitā cū armis recupandū. de iure tn ꝓtra ipz agē dum. licet alij ꝓtradicāt. si aūt monachi q censū recipiebāt essent bone fidei possessores. tūc sacerdos t si in ꝓi tate censū nō debeat. ipm tūc tenet soluere. qz sicut nō licet aliquē spoliare aliq re. sic nec possessione. C. vñ vi. l. si quis in tantā. vel censum de nouo subtrahere. vertū si eps ꝓcipiat sacerdoti ne soluat censu⁹ bone fidei possessori. sacerdos debet appellare. qz iniustū ē ꝓceptū. Et idē videt⁹ dicendū. vbi eps ꝓcipit alicui de sua dyocesi q ꝓstaret ei obedientiā vel aliud ad ipm spectās ō iure cōmuni. sed subdit⁹ se dicit libez ꝓuilegio vel ꝓscriptione vl alio mō. In hoc tn casu si eps etiā post appellationez t sine aliq causē cognitiōe subditū excōicet. tn tenet excōicatio. dūmodo vez sit q nō sit liber. qz q̄dō tit eps iuris ē. t ideo ibi nō requirit iuris ordo. de iureiurando. c. ad nr̄am. sed in noroziꝰ t falsis nō valet appellatio. secus si b̄ petat a clerico q nō est de sua dyocesi. vt etiā a clerico sue dyocesis ea q̄ ad ipm nō spectāt de iure cōi. Nā tūc nō tenet excōicatio lata post appellationē et si in veritate deberet q̄ perebat. qz p appellatiōez negocij ad supiorīs audientiā ē devolutū. Aliq tn ꝓtra dicunt afferentes q in casu appellatiōis sn̄a sp ligat et maxime in eo cui cens⁹ quē possidebat subtrahit. Hoc enī casu post appellationē t sine cā cognitiōe. pōt excōicare subtrahentē. t sic defender possessionē. vt de rest. spo. ca. olim. appellatio ei ñ debet alicui auferre possessionē. Sed q̄d si abbas excōicat sacerdotē censuarū suū babēs in eo prātē. si nō soluit⁹ eps excōicat si soluit. Rndeo. appellet sacerdos. t sic tutus erit. ar. p id q̄ no. de appel. c. ꝓterea. t nūq̄ obligetur eccliam nec censū soluat. nisi pbabilē t manifestā credulitatē habeat q soluere debeat fz Inno. c⁹ tota mens est hec glo. sed nec p oīa placēt ista Quō enī fm hosti. potero scire de mēte subtrahentis censum qua intentio ne hoc faciat vt iq̄s bīpo q subtrahit cēsu⁹ possum agere ꝓtra ipm possessorio l' petitorio. q̄ dic vt plene notat. c. quenit. co. ti. sed nec placet q̄ dixit. s. q in bis q ō iure perunt post appellationē interpositā teneat excōicatio. Hoc enī vez esset si subdit⁹ appellaret. p eo q liberet. t liberratē nō ꝓbaret. si aūt appeller. qz in dubio nō

debet episcopus sibi ius dicere bene defēdet cū appellatio. Et dicit Host. q nō solū requirunt hec duo auctoritas. s. epi z iusta causa ad censum imponendū. sed z q capitulum cōsentiat. vt extra de his que fi. a prelatis. c. tua. z. c. pastoralis. z etiā consensus ecclesie cui cens⁹ imponitur si est conuentual' vt de reb ecclē. nō alie. ca. fi. Fatetur tamē q sola auctoritas epi sufficit. maxime cū causa ad transferēdū iustū titulū prescribendi. z sic potest intelligi de dona. c. apostolice. Nec pscribens super hoc debet habere malā fidem cū fulciatur auctē pape. qui h ius constituit. maxime cum de tali re agat quaz papa posset tollere. z p tanū ei⁹ epi sufficez ad plenū ius trāsferēdū. si tn haberet pscias remordentē cuis scrupulosam illam sequatur. vt de symo. c. q tuas. Item dicit Host. q si conscientia dictat a quo petit census q debeatur. soluat ipe rector. si dicat cū ei precipitur vt soluat. vt de tē. ordi. ca. ad aures. Itē Goff. Item qrit Host. qd si constare possit q olim prestabatur ex causa. z tn cessatū fuit a solutiōe eius ex primo vel longissimo tēpore prescriptionis. tunc vero renouatus est auctoritate episcopi. nūquid fit soluendus et videtur q nōq obstat prescriptio. co. ti. c. olim. Sed tenet ipse contrarium. Et hoc tenet. quia census non p scribitur. C. de prescrip. xxx. anno. l. male. de rel. do. c. cōstitutus. Tum q aliud est de nouo imponere. z aliud renouare. vt de iudi. c. nouit. cū concor. cū q nō videtur facta deterior conditio ecclesie si ad id q ab initio sibi impositū fuit reuertat. di. lvij. c. generalis. tum q casus in. in nouella.

De diminutione cen. §. II

sus non fieda. z de procurationib. c. olim decē. sic sum mat Jo. an. Soluendi sūt census ad antiquā monetaz in qua constituti fuerūt nisi sit i alteri⁹ monete solutiōe prescriptum. Ubi dicit Host. q sicut prescribi nō pōt. C. de prescrip. xxx. anno. l. male agit. Sic nec diminui salte ab eo qui habet malā fidē. ar. de rel. do. c. constitutus. q ō etiā tenuit goff. sed si nō habet malā fidem videtur posse prescribi diminutio per illud. capi. olim. In ca. cū canonicis. sic sūmat to. an. ad antiquā monetā vel eius estimationē soluende sūt pensatiōes antique.

Caplm fi. de cen. sic sūmat iob. an. ꝓter priuatū oratoriū pocuratorū nō debetur. Dec est aūt differentia inter ecclesiam z oratoriū. q dicitur ecclia vbi statuta ē certa dos. p rectore. clericis z alijs necessarijs. de consecratum ad missam celebrandā. sed ad adorandū. de cō di. i. c. nemo. Oratoriū ꝓo quod nō est dotatū nec edifi se. di. i. vnicuiq. de licentia tn epi pōt ibi qnq celebrari Sed in maioribz festiuitatibz nō debet hāc licētiā ꝑm inno. Si vero esset in oratorio aliqs rector ꝓstitut⁹ vel aliqua certa ꝑsona vel yna de certis q debēt oratorio deseruire. nō videt inno. qre eps nō possit visitare z pcu rationē suam exigere ex de relig. do. ca. de xenodochijs. Nam cuis tale oratoriū sit gra deuotōis factū secularium tn minister ei⁹ erat ꝑsentand⁹ epo. Sed alij contradicūt In clem. decen. c. i. habet. q religiosi quicunq ꝓ monasterijs z ecclesijs. q ad eos quocunq sint ti. deuoluta. pcuratōes legatorū sedis apostolice iura episcopalia z alia prestare p ipis añq ad eos pueniss̄et solicitis pōpte soluere studeant. nisi forte sedis apostolice priuilegio exemptiōe. s. facta ſ̄ specialr de hmōi procurationib nō soluendis vl' alia cā legittima se ab his valeant excusare. Capitulū quāto. de censi. sic sūmat io. an. Qui tenent pcurare fratres alicui⁹ dom⁹. z illoruz numer⁹ nō creuerit. pcurabūt oīes. Sed si ex eo nimiū grauarent. eis p officiū iudicis ꝓsuletur. Et dicit ibi. q fm pe. z ab. est hic ar. ad qōnēde illo qui habebit furnū et molendinū in emphiteosim sub pacto molendi z coquēdi gratis dño z familie sue. habuit postea dñs decem filios. z q libet filius decē filios alios. vnde si oīm bus molat z coquat. emphiteota expedit sibi magis nō habere q̄z habere. de iure stricto tn dicūt illū teneri. sed iudicis officio sibi prouidebitur. vt nō teneat vltra p mā mensurā. sed hosti. dicit q hanc decretalē simplicit ad statū primū habere reduci. vt in. c. cum canonicis. C. de seruis. l. preses. q̄ dicit verū nisi in maiori numero sit prescriptū. vt in. c. olim. eo. ti. iz multa iura possent in contrarium allegari.

De alienatōe rerum ecclesie. Capitulum. .v.

De alienatione rerum

ecclesie. Nota q dicit decretalis. Nulli liceat alienare rē imobilē ecclesie neq̄ hypotece titulo obligare. alienatiōis autē verbū ꝓtinet conditionez. venditionē. donationē. p mutationē. z emphiteosim per quem ꝓtractū. extra. de re. eccle. nō alie. Ubi dicit glo. q hypotheca ē obligatō rei imobilis sicut pign⁹ rei mobilis. Conditionē appellat ꝓtractū sub cōditione factū vt si soluat tributū. vel do tibi talē rem si nauis veniat ex asia. Alienare nisi p vtilitate ecclesie. Sed nota q ista vtilitas ecclie cōprehendit oīs casus quib⁹ pmittitur a iure alienatio rez ecclie. q sūt q̄tuor. vt pōt glo. sūmaria. xij. q. ij. in prin. Primus est causa necessitatis vt si debitū vrget. x. q. ij. hoc ius. Secūdus cā pietatis. vt p redemptōe captiuoz. vel alimonia pauperū. xij. q ij. aurū. Tertius cā vtilitatis. q. e. c. sine exceptiōe. Quartus cā incōmoditatis vl' munoris vtilitatis. vt. q. e. ca. terrulas. Itē vltra dictos. Quintus casus ꝓter ecclesiaz edificandā vel cimiterū ampliandū. q. e. c. auz. Sext⁹ est quādo epis⁹ cū cōsensu clericoz pōt donare qui quagesimā ptē rerū seu ecclie p cōstructione monasterij in illa dyocesi. vt. q. c. bone rei. Sed de forma alienationis est dubiū. Nam glo. ber. sup dicta decretali dicit seruata forma q habet. x. q. ij. b ius. Sed alia glo. dicit q talis forma nō ſuatur hodie. sed illa forma q habetur xij. q. ij. sine exceptiōe. Hoc tenēt hosti. io. an. guil. ber. ēt correxit. z idem tenet. Illud autē. c. sine exceptione. cōtinet q nō fiat alienatio talis ab epo. nisi cū consensu z contractu totius cleri z q nō sit dubiū illud ecclie pro futurū alias sit irrita. Et dicit ibi glo. q etiā si ecclia ex tali ꝓtractu nō sit locupletata. dūmō nō sit damnificata tenet ꝓtractus. nā eoipo q nō est pauperior facta intelligit locupletata. ff. de solu. l. in pupillo. Sic q̄z iz io. in glo. xij. q. ij. in sūma. z guil. In alienatiōe rerū imobilium ecclīasticaz collegiataz requirit consens⁹ epi z capituli. i. maioris ptis capituli. In reb autē monasterij requirit consensus abbatis capituli z epi. xij. q. ij. abbatib⁹. In alienatōe rez hmōi ecclie parrochial' requirit consensus sacerdotis ipius prochie. x. q. ij. Si quis epis alias facta alienatio ꝑ pdictam formā nulla est iz sit in dicto casu licito. vt in. d. c. sine exceptione. Sed tn prescripta forma facta in casu etiā nō cōcesso tenet ipso iure. extra de his q̄ fi. a prela. sine cōsen. ca. c. cū nos. sed si dānosa fuerit ecclie restituit. extra de ī ite. resti. c. i. becī. d. glo. Quidā etiā dicūt vt goffre. q in hmōi alienationibus sufficit seruare cōsuetudinē illi⁹ ecclesie cuius fit alienatio. etiā si sit illa consuetudo ꝓter ius. sed hosti. z guil. tenēt contrariū. Jo. an. eo. ti. c. i. lib. vi. dicit primaz opinionē esse verā cū ꝓsuetudo ecclie grauaret alienationē sedam ꝓo vbi cōsuetudo laxaret. Itē nota q cū dicit supra in glo. iob. q requirit consensus epi in alienatione monasterij. intelligitur de monasterio nō exem

Alienatō rez pmittitur.

Forma alienationis.

ꝓsens⁹ epi

pro.Nam in exemptis dicit Fran. de zab. post inon. sup
de. monasterioꝝ co. ti. q̄ requirit consens⁹ pape. vel pre
lati imediati cui subiit eccl̄ia pleno iure. sicut hñt ples
priores suos abbates. Talis igit̄ prelat⁹ reqrit̄ sal tē as
sensus in exēptis. etiā si plat⁹ q̄ alienare vult quentū
cūq; de. illa videat dicere de eo q̄ nō habet quentū. ita
tenet ibi glo. z sic dicit se fecisse seruare ad validandū cō
tractū. Itē dicit franc. ibidē. q̄ consensus pōt etiā interue
nire post ptractū celebratū. vt no. co. ti. c. i. li. vi. Qō dic̄
stephanus verū cē. nisi bona q̄ alienat plat⁹ spectāt ad
mensā quent⁹. q̄ tūc requirit consens⁹ eius in ipo cōtra
ctu. Itē dicit io. in glo. p. q. ij. hoc ius. q̄ si aliq̄d datur
eccl̄ie ea ꝯditōe ne alienet. cūius videat q̄ nullo casu
possit alienari. in auth. de al. emphite. §. scisimas. istud
nō ē verū. q̄ valet b̄ pactū cū sit ptra legē dei. vt xij. q. ij
aurū. Ray. aūt distinguit z dicit q̄ si eccl̄ia habet aliaꝰ
possessiōes q̄s. s. pōt alienare. sic ñ pt illā alienare. vt dic̄
lex inducta. Si nō hz alꝰ possessiones. tūc pōt in casib⁹
a iure pmissis. cōcor. i nno. z hosti. Itē si legaret mona
sterio aliq̄ possessio q̄ nō posset tenere possessiones. vt
sunt mēdicantes. etiā si adiceret pena in ptrariū facien
tē nō videt esse locus pene. z nō obstāte illa cōditōe po
terit z debebit vendi. q̄ vt turpis cōditio ē habēda. ex
quo est ptra ordinē suū. vñ p nō adiecta habet. q̄n im
mo z cuicunq; eccl̄ie sit data possessio. apposita ibi con
ditōe aliqua vl̄ mō. vt. s. aliquid fieret. si nō fiat. nō pōt
per b̄ reuocari datio. nisi sit fcā. ita q̄ cessante illa ꝯditōe
vl̄ mō reuocet l'reuocari possit. ex de ꝯdi. appel. c. fi. Itē
qō dictū ē. q̄ b̄ fiat. p utilitate eccl̄ie. cūius laudul. dixe
rit q̄ oportebat q̄ pcū rei vēdite esset p̄fū in utilitatē eccle
sie. z sit euidens z ꝑpetua illa utilitas. in edificijs ꝑpe
tuis. emptiōibꝫ aliaꝝ rerū vl̄ solutōe grauis debiti. tq̄
emptor debet cē curiosus. vt videat q̄ sic ꝓuertat. Frā
ciscus aūt de zab. sup de. monasterioꝝ. co. ti. dic̄ q̄ non
est necē q̄ duret p̄fū in utilitatē eccl̄ie. Glo. etiā io. sup
d. c. b̄ ius. dicit q̄ emptor nō oportet q̄ sciat ad quē vsū
conuertat pecunia. sed sufficit. p bare q̄ tūc eccl̄ia indi
gebat pecunia. Dicit etiā in eadē glo. q̄ si pl⁹ offeratur
de reb⁹ eccl̄ie q̄s valeat. q̄ tm̄ iustū preciū debet accipi.
q̄ eccl̄ia in suis ꝓtractib⁹ nō dz dolū facere. Et greg. di
cit. xij. q. ij. Sic eccl̄ia ꝓpias res amittere nō dz ira i ra
pacitatis ardore aliena inuadere non opter. pōt tm̄ eps
alios seruos eccl̄ie bñ meritos manumittere. i. liberos
facere. vt dz. xij. q. ij. si quos. z vt dicit glo. ibi dic̄ bene
merit⁹. q̄ aliq̄d insigne seruitū fec̄ eccl̄ie. Sed notāduz
vt ibi subdit gratian⁹. §. sequēti. q̄ serui eccl̄iaꝝ manu
mitti nō possunt. nisi retēto eccl̄iastico p̄ocinio. nisi fo
te manumissor duos eiusdē meriti z eiusdē peculij eccle
sie ꝓferre voluerit. qō ꝑbat p ca. cūus q. ea. q. Quer̄itur
an successor in plātura. priorat⁹. abbatiat⁹ vl̄ epatus
et hmōi teneat stare ptractib⁹ factis p p̄decessorē suuz
circa īmobilia. Rñ. p distinctionē. q̄ aut loq̄mur de cō
tractu cōcernēte verā alienationē ꝓprietatis. puta vēdi
tionis. donatiōis. pmutatōis z hmōi. Et tūc si fuerit ce
lebrat⁹ ptractus cū debita solēnitate. q̄. s. habet. xij. q. ij
sine exceptōe. z declarat. s. in isto. §. de forma. Tūc enim
possessor statim cepit ꝓprietario possidere. z nō tollitur
qō solennit actū est. v. ff. de mino. l. in integrū. Aut lo
quimur de ptractu cōcernēte redditus q̄ spectāt ad p
latū. vt locatōe. z tūc mortuo plato vel trāslato vl̄ amo
to nō durat ptract⁹ alteri⁹. vt. ff. locati. l. si quis domū.
Et b̄ nisi ptraxisset. vt sindic⁹ monasterij vel solenniter
cū consensu capl̄i z p utilitate monasterij. q̄ vtiliter ge
stum debet haberi ratū. ff. de nego. gest. li. pomponius
Ita distinguit. bal. de so. cōpe. in. c. dilecti. z sequit̄ eum
frater ei⁹ pe. in. c. quercelā. ne pla. vi. suas. z remittit ad
notata. xij. q. ij. alienatiōes. z glo. in. d. c. quercelā distin
guere videt sic. q̄ si plat⁹ faciat locationē noīe suo suc
cessor nō tenet̄ stare tali ptractui. sed si noīe eccl̄ie tunc
durat locatio p̄decessoris post mortē ei⁹. Restat q̄ vide
re qñ dicat fieri locatio noīe eccl̄ie z qñ noīe prelati z vt
detur cē de mente dicti io. b. cal. sup dicto. c. querelā. q̄ q̄
tiensc̄ūq; prelat⁹ locat noīe suo. vr puta exprimēdo pro
priū nomē vel alꝰ. p eo vt procurator ei⁹. tūc nō tangit ra
lis ptractus successorē ad qō facit. l. fre. ō dila. Et io suc
cessor pōt ptrauenire. vt in. c. relatū. de testa. Si vero lo
catio fit noīe eccl̄ie. vt q̄ dicat talis plat⁹ p se z eccl̄ia z
successoribꝫ. Et tūc si nō locauit vl̄ cōtraxit. p utilitate
eccl̄ie pōt successor ptrauenire. Nec tenet̄ stare tali cō
tractui. vt de reꝝ ꝑmu. c. ij. Si aūt locauit vel ptraxit. p
utilitate eccl̄ie. z tūc tenet̄ stare. Alienatiōes aūt rerum
mobiliū p̄dictā solēnitatē nō requirūt q̄ tñ z pcupuere
rū quaꝝ ē vsus in eccl̄ia. vt calices libri. z hmōi. nō sit
ne magna cā z rōnabili fieri debent. vt dicit in ca. hoc
tus. p. q. ij. Itē nota q̄ nullꝰ plat⁹ religios⁹ pōt vē
dere reddit⁹ seu cōcedere alicui ad vitā. vel ad certū tē
pus nisi necessitas vel utilitas loci exposcat. vel de con
sensu cōuent⁹. vel si conuentū nō habeat de ꝯsensu pla
ti sui. in de. monasterioꝝ eo. ti. Alienatiōes facte ab in
trusis nō valēt. xij. q. ij. alienatiōes. Et sil'r alienatiōes fa
cte a scismaticis. ex de scismati. ca. i. Et tenent restituere
omnes p̄dicta loca z res z fructꝰ ꝑceptos. extra de resti.
spol'. c. grauis. z quō qui vtit̄ talib⁹ alienatiōib⁹ sit ex̄ti. ii. q. vi.
cōicatus. habes. j. ti. de excōicatione.

Quia supra dictum ē. §. I.

In dicta decretali nulli. co. ti. q̄ nec etiā in emphiteosi de
bent dare possessiones eccl̄ie. ideo breuiter aliq̄d de em
phiteosi dicēdū ē. Ubi sciēdū q̄ ē nomē grecū. z latine i Empho-
terpretat meliorat⁹. z ab uritio quedā viles terre p būc olis.
ꝓtractū cōcedebant quas recipiēs meliorabat. z melio
ratōes sue erāt. qō postea pmissū ē ō fertilib⁹ z fructuoſ
z ꝓsistit in reb⁹ soli tm̄. Et iuxta vulgare quorūdā dici
tur datio ad libellū. possessio q̄ ecclesie de nouo nō pōt
dari in emphiteosim ꝑpetuo. vt dz in. d. c. nulli. Si tñ
possessio erat pri⁹ emphiteotica. z ꝓuenit libere ad ec
clesiam bñ poterit dare in emphiteosim alteri etiā ꝑpe
tuo. Contrahit aūt emphiteosis interuentē scriptura
C. eo. li. i. z p cōsensum dñi. z emphiteotha. vt sic̄ stari do
min⁹ p re ipa aliq̄d accipiat fm q̄ inter eos est ꝓuentū.
Itē de cetero singulis annis conuētū canonē. i. pensio
nē soluat. vt insti. loca. §. adeo. contrahit aūt aliq̄n ad
tps. x. vel. xx. annoꝝ. z succedit in b̄ heres vsq; ad dictū
temp⁹ aliq̄n imꝑpetuū. z tūc nō auferet̄ emphiteote nec
heredib⁹ e⁹ q̄diu soluerit canonē. si tñ res nulla ex toto pe
risset vel etiā medietas nō debet tm̄ exigi. Est aūt de
natura emphiteoſ fm hosti. q̄ liceat dño emphiteotaz
expellere. si p triennū in secularib⁹. vel p biennū in ec
clesiasticis nō soluerit pensionē. x. q. ij. hoc ius. nec tenet̄
dñs censum reqrere. qz dies statuta p dño interpellat.
Repellet aūt fm quosdā auctoritate. fm alios z verꝰ
per iudicē. qō tenet innocē. z b̄ nisi celeriter satisfaciat.
vt dicit extra de loca. ca. ꝑpter. Et dico celeriter ad q̄ pa
tiatur trahi ad iudiciū. Itē pōt emphiteota ius suum
alteri vendere. dño pri⁹ reqsito z ꝓposito p̄cio quantū re
ri est ꝓferēdus. Si enī dñs compare voluerit cuilibet empto
ri. Qui etiā li ta
ccat elapsis duob⁹ mēsib⁹ a denūciatōe vendere pōt. z
sine cōsensu dñi. dūmodo nō ꝓfonis phibitis. vt pōt
tiozes emphiteota. si sec⁹ fecerit ius suū amittit. Pōt
etiā emphiteota ius tale donare z pignori dare etiam
irrequisito dño. z si ꝓsentib⁹ ānis soluit. licet pri⁹ p plu
res annos nō soluerit nō pōt expelli. Est quidā alius
contract⁹ q̄ dicit precariū vel precaria. de quo habet. x.

vtq; succes
sor ꝑdeat
stare ꝓtrac
tibus p̄dece
ssoris.

q.ꝯ. Precarie. cū glo. i. ꝛ ex. e. ꝙ to. Et qꝛ nō est multū in vsu obmitto. ibi potes videre. De emptiōe ꝛ vendi/tione ꝛ de locatiōne ꝛ de cōmodato ꝛ hmōi. habes in. ij. ꝙ. ti. i. c. viij. Itē dicit gratianꝰ. xij. q. ij. ī iustū videt. ℌ. itē si rectores. q si rectores ecclie de rebꝰ ꝓꝛijs tantundem dare possunt. Et habūt his q̄bꝰ date fuerunt ꝓpetua firmitate. q̄ ꝓbat ꝙ. c. sequēs. vbi dicat glo. ꝙ ꝫ est verꝝ quādo priꝰ ē habit⁹ tractatꝰ cū clericis ꝛ consentiūt. vt cū prius tantū dē dederat ecclie. Itē dicit greg. q. ca. Ec/clesiasticis vtilitatibꝰ ꝫ fuientes ecclesiastica dignū ē remu/neratiōe gaudere. Et ꝓpter ꝫ dicit gratianꝰ. q ꝑūt res ec/clesie donari. ꝙ remuneratiōe. s. impēsi obsequij. Et si ali/quid ꝓpter ꝫ iuste fuisset alicui ꝓmissuꝫ. tenet ecclia ob/seruare vt ꝺr in. c. quicūq;. ea. q. Notandū etiā diligē/ter q dicit amb. q. ea. c. auꝛ habet ecclia nō vt seruet. sꝫ vt eroget ꝛ subueniat in necessitatibꝫ. Quid ē opꝰ cu/stodire qd nō adiuuat an ignoramꝰ. quātū aut ꝛ argē/tū ꝓpter almoniā pauperū. Mone melꝰ ꝓflat sac/dos ꝓpter inopes passus es fame mori ꝛc. Et ipe de se narrat ꝛor inopes passus es fame mori ꝛc. Et ipe de se narrat calices fecisse aliqñ cōflare ad subueniēdū pauperibꝰ di. lxxxvi. Nō satis. a q̄ tale exemplū sumplit aug. vt re/fert similia faciendi.

De consecratiōe eccliarum. ꝛ quō ecclesia violetur et reconcilietur.

Capitulum. vi.

Sanctificauit taber/naculū suū altissimꝰ. deus in medio eius nō cōmouebitur. ps. xlv.. vt dic̄ gratianꝰ de conse. di. i. in ꝓi. Tabernaculū moysen/ Exod. 26. dño ꝓcipiente fecisse ꝛ sacrasse cū mēia ꝛ altari eiꝰ ꝛ va/sis ad diuinū cultū. exemplū legimꝰ. s. in Exodo. Dauid ꝛ ꝫ. 22. regū pijssimꝰ qualr amplificauerit cultū dei. ꝛ tēpluꝫ dei edificare voluerit. sed ꝓhibitus ꝓpter multū sangui/nē effusum. s. inimicoꝝ. ꝛ ipe impēsas collegerat. Salo/mō ꝺꝫ filius eiꝰ qd ipe facere optauerat. iubente ꝛ auxi/liante dño ꝓfecit. ꝛ tēplū cum altari. ꝛ reliqua ad diuū/ culū pagendū ꝓsecrādū. In lib. regū. legit. iij. reg. c. viij Si q̄ iudei q vmbre legis deseruiebāt ꝫ faciebāt. mul/tomagis quibꝫ veritas patefacta ꝛ gr̄a ꝙ ꝓpm est tēpla dño edificare. ꝛ put melius possumꝰ ornare ea q̄ diui/nis ꝓcibꝫ ꝛ sanctis vnctiōibꝫ deuote ꝛ solēniter sacra re. nō in alijs q̄ ī sacratis ab epis missas celebrare ꝛ sa/crificia offerre debemus. Uñ iginꝰ papa. Oñs basili/ce cū missa semꝙ debent ꝓsecrari. de ꝓse. di. i. Et ibi dic̄ glo. missam ē de subꝝ ꝓsecratiōis. sed hug. ꝺniū sentit Debet aūt cōsecratio fieri ꝙ epm. nō per aliū inferiorez. di. xxv. c. plectis. Sed verū sit necessarium ad ꝓsecratō/nē eiꝰ ipm epm cōsecrantē dicere missam vel ꝙ aliū face/re dicere. Hugo tenet ꝙ nō. ꝛ hoc ē clarū. si missa nō est de substantia ꝓsecratōnis. vt ipe tenet. Sed si esset de substantia tūc oporteret eū dicere vt alij dicūt.

Ea autē que fiunt in .ℱ. I.

consecratione designāt illa q̄ concurrūt ad sanctificatō/nē ecclie militātis. Nā triplex circūitus quē facit pōti/fex circa ecclīā ab extra significat circūitū quē fecit xps ad sanctificandū ecclīam. s. de celo in mūdū de mundo ad lumbū. de lumbo resurgēs etbera ascēdit in celū. fm illud ps. xvij. A sūmo celo ꝛc. Uel etiā triplicē statū ec/clesie ꝓlugatoꝝ. viduaꝝ ꝛ virginū. quas circūiendo vi/sitat ꝛ defēdit. Triplex ꝓcussio ꝙ epm fcā ad ostū dicēs Tollite portas. designat triplex ius. vel rō quare debet sibi aperiri introit⁹ in coꝛdibꝫ nr̄is. Uñ anselmꝰ. Dñe debeo me tibi. totū qꝛ feccisti. Et iterū totū. qꝛ redemisti Et iterꝝ totū. quia tanta ꝓmittis. s. teipm. Fit tertio aque aspsio designās baptismū vel penitētiā q̄ mūdā/tur ꝓcā. ps. l. Asperges me dñe ysopo ꝛc. Quarto scribit alphabetū in pauimēto lr̄is grecis ꝛ latinis su/per cineres ibi sparsos ꝛ scriptura fit ibi de angulo de/xtro in angulū sinistrū ꝙ transuersū ꝛ econuerso in mo/dū crucis ad innuēdū vnionē factā duoꝝ populoꝝ in cruce xpi ꝛ fide articuloꝝ q̄ sunt ꝓma elemēta doctrine xpiane. Uel etiā ꝓtinētiā vnⁱ testamēti in alio ꝛ econū/ so. in xpi incarnatōe ꝓueniētiū ī materia. fm illō Ezech. i. Erat rota in medio rote. Fit etiā scriptura sup cineres qꝛ humiliari oportet ad suscipiendū doctr inā fidei. Fit quīto pictura crucū in parietibꝫ ecclie intra ad signifi/candū mortificationē sensuū quā debēt hr̄e fideles. fm illud ad Gala. vi. Qui sūt xpi carnē suā crucifixerūt cū vicijs ꝛ cōcupiscentijs. Sexto ponunt lumiaria an/te cruces. ꝛ significat lumē agendoꝝ qd debēt habere ī sua ꝓuersatiōe. ꝛ recte intētiōis in opibꝫ. fm illō Lu. xj. Lucerna corporis tui ē oculꝰ tuus. Septimo inun/gūtur cruces crismate ad innuendū odorē ꝛ nitorē bo/ne fame. Ecc̄i. xli. c. Curā habe de bono noīe sic̄ suū. tab/naculū. i. ecclīam sanctificauit. Et ex ꝫ ē in medio eiꝰ ta/bernaculi. Uñ ꝛ cōgruenꝫ figura crucifixi ponit in me/dio ecclie q̄ si oñs inspiciat. quilibet ad eū imitandu attendat. oēs defendat. oēs audiat ꝛ vniat. vñ ꝛ nascēs et morīēs ꝛ docēs ꝛ resurgēs in medio steterit. vt patet in euāgelio. vt oñderet in ꝓuersatōe in doctrina. in oñibꝫ alijs mediū tenendū ꝓtutis. Uñ deꝰ ī medio eiꝰ. Ma/thei. xviij. Ubi sūt duo vel tres ꝙgregati ī noīe meo. ibi sum in medio eoꝝ. Sūt in ecclīa ꝙgregati duo. status clerici. s. ꝛ laici. vel tres ꝙgregati. cōtinētes. ꝛ ꝓfati in no/mine xpi in fide formata eiꝰ. Et ideo xps in medio ha/bitās per gr̄az. Ezech. xviij. si fuerint tres viri. Job noe et daniel in medio eius ipi libabūt aīas suas. Job cō/iugatos. Noe regēs archā ꝓfatos. Daniel ꝓtinētes ī me/dio ꝓtutis. bi saluabunt. Et qꝛ xps in ecclīa iō nō com/mouebit tribulatōibꝫ. ꝓsecutiōibꝫ tēptatiōibꝫ. nō rece/det a virtute ꝛ veritate. Matth. vlti. Ecce ego vobiscum sum vsq; ad ꝓsūmationē seculi. Eccs. i. Generatio ꝓ/rit. generatio aduenit terra aūt in eternū stat. i. aliq̄ ꝓ/reūt recedentes ab ecclīa ꝙ vitia. Alliqui veniūt ad ec/lesiam ꝙ conuersationē. terra aūt ipsa. s. ecclesia semper durat. Et sic tria notantur.

Ecclie sanctitas. ibi sanctificauit
Eius societas. ibi. deus in medio.
Eius firmitas ibi nō cōmouebit.

Sanctificauit taber .ℱ. II.

naculū suū. ps. lxv. Nota de scrificatōe anie ad simili/tudinē ꝓsecratiōis ecclie. Ubi sciēdū ꝙ ecclīa materiat multiplr noiat. s. basilica tēplū domꝰ dei ecclīa tab/naculū. Basilica ꝺr. vt di. xlij. nō oportet. Ubi dic̄ archi/dia. basilica ꝺr palatiū regis. basilicos enī grece. latine rex interpt̄at. Uñ basilica ꝺr quelibet ecclīa. qꝛ palatiū est sūmi regis. ꝛ regi regū ministrat. Quidā tñ dixerūt ecclīas episcopales tñ dici basilicas. qꝛ hmōi reges cō/sueuerūt fūdare ꝛ dotare fm hug. Uel basilica ꝺr a ba/sileo regi grecoꝝ. q̄ ꝑ se fecit sepelire apud ecclesiā fm ysido. Uel ꝺr a baseo. i. fundo fūdas. Inde basilica q̄si fundamētū aliaꝝ ecclīaꝝ fm lau. Dicit etiā ecclīa tem/plū. xvi. q. vij. ꝛ hoc. Ubi archidiaconꝰ dicit. tēplū di/cit q̄si tecta āpla. qꝛ ꝓlus ibi sub vnⁱ rectꝛ amplitudi/ne cōtinent ꝛ ꝓprie sūt maiores ecclie. Uel tēplū a cōtē/plādo. qꝛ hoc ibi fieri ꝺr. Dicit ꝺꝫ ecclīa. de ꝓse. di. i. ecclīa. q̄ interpt̄at collectio seu conuocatio. Ubi dic̄ ar/chiđ. ꝙ ꝺr cōuocatio iō. qꝛ cōtinet populū ꝓuocatū. sꝫ ab eo de q̄ aplus ad Ro. vij. Quos vocauit hos ꝛ iu/stificauit. ꝛ ponit ꝓtinēs ꝙ ꝓtento. ybi aūt conueniebat

Basilica.

Templuꝫ

Ecclīa

populꝰ iudeoꝝ dicebaꝫ ꝛ adhuc ꝺr synagoga q̄ interp̄/
taꝫ congregatio. qz virga legis q̄ dura erat ꝛ aspa. ille
populꝰ velut greꝫ irronaliū peccoꝝ cōgregabaꝫ. Sed ī
catholicis adunatio ꝺr eccl̄ia. i. ꝓuocatio vbi cōuenit
qz amore spūssancti ad vnū fidē. ꝛ ꝑmū futuri sec̄li vo.
Domꝰ ꝺi catur. ꝛ ꝓticipat coꝛpꝰ xp̄i. Domꝰ ꝺi ꝺr. vt de reli. do.
li. vi. c. domū tuā ꝺcet scīturꝺo. Sic aūt ꝺr q̄si spāli mō
ibi habitet ꝑ sacramēti ꝓtinuā exīstentiā. ꝑ exaudictio/
nē ꝑ iustificationē. ꝑ defensionē a diaboli insidijs. Di
tabnacu/ cit enī tabernaculū qꝺ est militare habitaculū. Uñ hie
lum. ro. tractās illud qꝺ ait dñs ꝑ Malach. i. scz adhuc ha
bitare vos facīā in tabernacul'. sicut in diebꝫ festiuitatꝫ
ait. vt qꝺ facit baptisma faciat ꝛ pnīa. ꝛ habitēt in tab
naculis saluatoris. i. in eccl̄ia. de. pe. di. i. ne forsitā. Sic
exponit archiꝺ. illud ps. xli. Transibo in locū tabernā
culi admirabilis vsq; ad domū dei. i. ab eccl̄ia militan
ti ad eccl̄iam triunphantē. Quia igit̄ militia ē vita ho
minis super terrā Job. vij. c. ideo eccl̄ia vbi adunat̄ po
pulus militās nō bñs hic cuitatē manentē dicit̄ apte
ctā tabernaculū. Oīa aūt ista ꝓcinunt anie san/
ctificate. nā basilica ē sumi regis ab eo fūdata ꝛ dotata
Templū amplū cōtinēs deū imensū apta ꝓemplatio
ni. Eccl̄ia ꝓuocatio oīm virū ad vnū finē. Domus dei
suscipiens sacrm ꝛ iustificationē. Et tabernaculū ꝑpa/
rata ad gentē bella tēpratū. Et nota q̄ pe. de tbarā.
Sc̄tifica sup ep̄las tractās illud. i. Corinth. iij. Templū dei san
tio anime ctū ē qꝺ estis vos. ponit. x. q̄ cōcurrunt ad sanctificatio
nē anie figurata ꝑ ea q̄ fiūt in sanctificatiōe tēpli seu ta
bernaculi materiaꝫ. Primū ē electio ossiū infidelū. qꝺ
significat remotio pertinaciū errꝝ. ꝛ viciꝝ ꝛ boc ꝑ cō
fessionē Die. viij. Ejiciēt ossa regū. ꝛ principū. Scōm ē
circūitus triplex extra ꝛ intra ecclesia. Et hec ē circūspe
ctio intus ꝛ extra circa cogitatiōes locutōes ꝛ opatiōes
Cank. iij. Surgā ꝛ circūibo cuitatē. Tertiū ē trina ostij
pcussio innuens instigationē dei ꝑ inspiratiōes oñden
do ei suā bonitatē bñficiorū largitatē. premioꝝ imensi/
tatē. Apocal. iij. Ego sto ad ostiū ꝛ pulso. si qs apuerit
mihi ianuā intrabo ad illū. Quartū est trina aspsio
ysopo. de aqua exorcizata cōposita ex mixtura aque. vi
ni. cineris ꝛ salis in sinuās cōpūctionē ꝛ doloꝛē triplici
respectu cōsiderando. vbi fuit. qz in peccato. ꝛ ex q̄ vbi
erit. qz in tremēdo iudicio redditur⁹ rōnē. Eccs vi. Cū/
cta q̄ fiūt adducet dñs in iudiciū. vbi. qz in statu pricu
loso. ps. cxiij. Pericula inferni inuenerūt me. vbi nō est
s. in paduso ꝓpter quē est creat⁹. Apls ad Ro. vij. Infe/
lix ego bō. ꝛ hec aspsio cū ysopo passionē significat xp̄i.
ps. l. Asperges me dñe ysopo ꝛ mūdabor. Quintū est
incineratio in pauimentis ꝛ significat humiliationē ex
mortis recordatōe ꝛ vilis ꝓditiōis. Eccl. x. c. Quid sup
bis terra ꝛ cinis. Sextū est descriptio alphabeti ꝑ cine
res in pauimēto eccl̄ie. ꝛ signat humilitatē quā debēt
in mēte hīe bi q̄ sacrā doctrinā recte itelligere cupiunt.
Eccl. iij. Que tibi p̄cepit deꝰ cogita semp. Zepherinꝰ
papa. Sicut stellas nō extinguit nox. ita mētes fideliū
inberēres sacre scripture firmamēto nō obscurat mun/
dana ignōtas. di. xxxvij. sicut. Septimū depingūtur
cruces plēs. ꝛ exprimūt tolerantiā passionū Math. x.
Qui nō accipit crucē suā ꝛ sequit̄ me nō est me dignus
Octauū inūctio crucū crismate. qꝺ significat vel spi/
ritualē leticiā. Math. vi. Unge caput tuū. vel veticem
misēdie ꝛ cōpassionis erga ꝓximū. Eccs. ix. Oleū. s. mi
sericordie de capite tuo. i. mēte nō deficiat. Nonū lumi/
naria accendunt̄. ꝛ b̄ figurāt clara exēpla bonoꝝ opeꝝ
cauēdo ctiā a specie mali. Lu. xij. Sint luceme arden/
tes in manibꝫ vr̄is. Decimū sancti alicuⁱ⁹ intitulatō ec
clesie. ꝛ b̄ vite sanctoꝝ ꝓsideratiōnē ꝛ imitationē signi/
ficat. i. Macha. ij. Memēto re opeꝝ patrū q̄ fecerūt in
generationibꝫ suis. Undecimū ē missē celebratio. ꝛ b̄ ꝑ
continuā dei laudē ꝛ grārū actionē. Apls. i. Ad Thes/
sal. v. c. In oīmbus gratias agite.

Uiolatur autem ℣. III.

istud tabernaculū seu tēplū anīe. fm illud ps. lxxiij.
Polluerūt tabernaculū nois tui. Qꝺ fit ꝑ pcā. ꝛ pec/
pue ꝑ tria q̄ magis abūdant ꝛ magis nocēt ꝛ hoc fuit
in violatiōe illius tēpli qꝺ erat in hierosolymis. Ter ci
fuit violatū. Primo ꝑ nabuchodonosoꝝ q̄ illud incēdit
igni. vt patet in. iij. Regū vlti. ꝛ significat gulā ꝛ luxu/
riā. Scōo ꝑ anthiochū superbissimū. vt ꝓ in li. i. Ma/
cha. i. c. ꝛ significat superbiā ꝛ ambitionē. Tertio ꝑ roma
nos. de q̄ in psal. lxxviij. Polluerūt tēplū sancti tuum
et significat auaritiā. ꝛ reconciliatū fuit illud templū
ꝑ sacerdotes xpe iude machabei. nūc aūt violatū ex cau/
sis de q̄bꝫ. s. reconciliat̄ ꝑ eꝑm cū aqua exorcizata. sed ta
bernaculū seu tēplum aīe violatū ꝑ xp̄m reconciliatur
sed nō nisi ꝑ aquā pnīe. vbi cōcurrunt aque lachryma
rū ꝛ contritionis. sal discretionis. vinū feruoris ꝛ dilectio
nis ꝛ cinis humiliatōis. Nota ḡ q̄ eccl̄ia ꝓsecrari nō
pōt nisi ab eꝑo. de conse. di. i. c. nemo. nec pōt eꝑs b̄ com
mittere alteri nisi eꝑo. Et pōt fieri ꝓsecratio tam diuis
diebꝫ q̄ priuatis. ex. eo. c. tua. nec debet sine missa conse
crari. de conse. dist. i. de fabrica in fine. Et si eꝑs nō pcurat
dotē cōperentē. qū primariū lapidē posuit. ꝺr in ꝓsecra
tione supplere. qz ad b̄ tenet fabricatoꝛ ꝛ ei⁹ heres. i. q. vj.
placuit. ꝛ extra. eo. c. cū sicut. boc tñ nō requirit in eccl̄ij
ordinū mēdicantiū. qz sporta ē possessio coꝝ qua q̄dꝫ
sumitur eccl̄ia ꝓsecrata q̄n apparet de b̄ aliq̄ scriptura
vel instrumētū donatiōis. vt in libro eccl̄ie. vel in colū/
na. vel in tabula marmorea ꝛ hmōi. vel etiā si apparet
vnus testis de visu vl' auditu. de cōse. di. i. solēnitates. ꝑ
mū. ꝛ intelligas semiplenas. ꝑbatōes sufficere. vbi non
esset de hoc ꝓtentio ꝑ quā rolleret̄ ista ꝑbatio vt qz fic/
ret alteri inde ꝓiudiciū. ex. eo. c. ꝓposuisti. ꝛ extra ꝺ adul.
c. significasti. Et nota q̄ eccl̄ia altaria. ꝛ alia hmōi una/
nimata ꝓsecrant̄. vt dicit̄ tho. i. iij. ꝑ. q. lxxxij. ñ quia sint
gr̄e susceptiua. sed qz ex ꝓsecratiōe adipiscunt̄ quādaꝫ
spūalem ꝓtutē ꝑ quā apta reddunt̄ dīno cultui. vt sūs
boīes exinde deuotionē qu andā ꝓcipēr vt sint partio/
res ad dīna. Uñ ꝛ. ij. Macha. iij. ꝺr Uere virt⁹ qdā ē i
loco. Et quidā ꝑbabil'r dicūt. q̄ ꝑ ingressum eccl̄ie ꝓse/
cratiōē consequit̄ remissionē pcoꝝ venialiū. sicut ꝑ aspsi/
onē aque benedicte. iducentes illud ps. Benedixisti
dñe terrā tuā ꝛc. Uñ ꝓpter ꝓtutē illā quā consequit̄ ex
cōsecratione nō debet uerari consecratio. de ꝓsecratō. di.
i. eccles̄ijs. hec Tho.

De violatiōe eccle ℣. IIII.

siarū. Nota q̄ in q̄tuoꝛ casibꝫ pollui⁹ ita q̄ indiget re
conciliatōe. Primꝰ est ꝓpter homicidiū vel alⁱs enor/
mē sanguinis effusionē ibi cōmissam. ex. de ꝓse. eccle. c.
ꝓposuisti. secus de leui. vt si sanguis casu ꝺ manꝫ emit
tat. ꝛ si qs vnguē aliquātulū excoriet ꝛ sanguinē emit
vel ex fatuitate furie q̄s se occidat. fm bug. ꝛ bost. non
est necria reconciliatio. qz nō est ꝑ ꝓtentōem vel malā vo
luntatē facta. Itē si ex vulnere extra eccl̄iam accepto in
eccl̄iam fugiēs moriat nō violat eccl̄ia. qz non accepit
ibi cām mortis secus si in eccl̄ia vulneret̄ ꝛ extra morta
tur. qz tūc violat. Itē q̄uis quidā dicāt. q̄ si occideret
martir in eccl̄ia nō indiget reconciliatōe. qz talis effusio nō
polluit. sed ꝓsecrat. Sed ꝛ uerius videt̄. qz sceleratius est
sanctū occidere q̄ prauū. xxv. q. v. si nō liceat. ꝛ q̄uis
boc nō polluat eccl̄ia ex sanguinis effusione. polluitur

ramẽ ex effandentis ꝑua actiõe. Scõs casus violationis ẽ ꝑter adulteriũ ⁊ qualẽcũq; semis emissionem voluntarie ꝑcuratã siue cũ alijs siue ꝑ se solũ.ex o adal. ca.significasti.de ꝓse.di.i.ecclijs.etiã ꝑ actũ ꝓiugalem. vt si vir cognoscat vxorẽ in ecclia.polluit ꝑm io.an. Ex pollutiõe aũt que accidit in sumptus no polluit vel violatur.Sed nota ꝙ q̃ vicia hec in ecclia comissa sũt occulta.vt dicit g.iii.⁊ hosti.in sũma.nõ indigent reconciliatione,Et idẽ tenet io.an.in vi.co.ci.licet. Hostiẽ.in glo. magis sustineat ꝓrarũ. Lerũ casus est si excõicatꝰ est ibi sepultꝰ,de consecra.di.i.ecclesiã.extra eo.c. coluluuti Quartus casus ẽ si ecclia,a cõpõ ꝑblice excõicato. consecrata fuerit. Nã vt dicit hosti.ii corpus defũcti ex cũ pagik ꝙ corꝑ os ⁊ manꝰ q̃ excoi.actioi suo tacent.

De reconciliatiõe ec .§.V.

clesie consecrate violate ꝑter aliqd paucorum.Nota ꝙ epꝰ ꝑprius põt talẽ ecclesiã reconciliare ꝑ se vel ꝑ alium põt ⁊ ynus cpꝰ aquã benedicere ⁊ alijs reconciliare per simplices vero sacerdotes no põt fieri hmõi reconciliatõ etiã si sit cõsuetudo.vt dicit ray. ⁊ alias ex eo.ti.c.aqua Et vt dicit inno.ex comissione pape possent simplices sacerdotes hmõi reconciliatores facere.aqua tñ pa ꝑ epꝰ benedicta.Et q̃uis an hmõi reconciliationẽ nõ occorrant ibi diuia officia celebrari nec aliqs sepeliri.tñ si qs ꝓtrariũ faceret etiã scienter.nõ ꝑter ꝺ incurreret irregularitatẽ.extra de sen.ex.ca.is q.ii.vi.vñ opi.hosti.in boc nõ tenet ꝙ dixit talẽ irregularẽ. Sz ino.⁊ alij ꝺ eũ.

De reconciliatione .§.VI.

autẽ ecclie nõ ꝓsecrate violate sic dicit grego.ix.ex.eo.ca. fi.Si ecclia nõ ꝓsecrata fuerit semine aut sanguinis ex fusione pollutꝰ,aqua ꝓtinus exorcizata lauet ne diuina laudis organa suspendant.est tñ q̃ritus fieri potest cõsecranda .hec ibi .vbi dicit glo. ⁊ credo ꝙ ꝑ simplicem sacerdotẽ possit lauari. qz si intellexisset a papa ꝙ ꝑ epm lauarẽt.illud dixisset sicut dixit in ꝓcedenti.c. ꝓtrariũ faceret etiã scienter.nõ ꝑter ꝺ incurreret irregularitatẽ.extra de sen.ex.ca.is q.ii.vi.vñ opi.hosti.in boc nõ tenet ꝙ dixit talẽ irregularẽ. Sz ino.⁊ alij ꝺ eũ. ꝑ epm lauarẽt.illud dixisset sicut dixit in ꝓcedenti.c. g sacerdotẽ simpliciẽ.⁊ non cũ aqua.vino ⁊ cinere .cum quibus ꝙ papa dicit.primus.qd non faceret si oporteret expectare epi mandatũ.qd dicit.quia dicũt quidam ꝙ requirit auctoritas epi sup boc.

De cimiteryꝭ.No .§.VII

ꝙ cimiteria ecclesiaꝝ benedicunt etiã ⁊ gaudent imunitate sicẽ ecclie.ita violant ⁊ reconciliant sicẽ ecclie ꝑm hostien.⁊ bern.⁊ anteq̃ reconcilient.nullꝰ debet ibi sepeliri. Sed nota ꝙ cimiterũ censetur eẽ pollutũ qñ ecclesia esset pollutꝰ si cimiterũ sit contiguũ ipi ecclie.secus si esset remotũ ab ecclia.Sed ecõtra polluto cimiterio nõ ꝑterea pollutꝰ est ecclia.ne minꝰ dignũ videat ad se trahere maꝰ dignũ.ex de cõse.ecclesia.c.si ecclesiam.li.vi. et nõ est ynũ cimiterũ sed plura qñ paries ẽ in medio. licet ibi sit porta.vñ vno violato nõ ẽ violatũ alterũ. vt in d.c.si ecclesiam. Item si corꝑa fidelũ sepulta sũt in cimiterijs ab excõicatis vel infidelibꝫ nõ debẽt ꝑter ꝺ exhumari .ex de sacra.nõ iterã.c.a nobis.Cimiteria aũt non consecrata.in quibꝫ corꝑora paganoꝝ vel hereticoruꝫ vel excõicatoꝝ sepulta sunt non sunt ꝓsecranda nisi ꝑ ius electis illis corꝑibꝫ.de cõse.di.i.c.ecclesiam. Sed et si consecrata erãt ipa cimiteria.debẽt ejici ipsa corꝑora si possint discerni ab alijs,s.fidelibꝫ.alis nõ.extra de sepul.c.sacris.⁊ reconciliari debent.

De consecratõe ve.§.VIII

ro ecclie.Nota ꝙ sũt tres casus in qbꝫ ecclia cõsecrata debet iterꝝ consecrari. Primꝰ est si ecclia combusta fuit ita ꝙ parietes sunt cõbusti vel diruti vel notabiliter debilitati in toto vel in maiori ꝑte.ò ꝓse.di.i.ecclijs.Secus si tectũ solũ combustũ fuerit extra eo.Ligneis. Scõs est si tota ecclia vel maior ꝑs destructa vel diruꝑa ẽ.secus si solũ tectũ destructũ fuerit vel cõbustum. extra eo.ligneis.si vo parietes successiue fuerint reparati, eadẽ ecclia intelligit̃ ⁊ iõ sufficit si tm̃ reconciliet cũ aq exorcizata ⁊ cũ solen.tate misse.sec⁹ si fuit tota destructa etiã si eisdẽ lapidibꝫ repara.consecrãda est enim ꝓse.di.i. c.de fabrica. Lertiꝰ casus ẽ qñ dubitat vtrũ fuerit cõsecrata nec apparet aliq ꝓatio de his q̃ supradicta sũt de ꝓse.di.i.solẽnitates.vidẽ.s.ꝑbatoes q̃ ad ꝺ sufficiãt. §.

De cõsecratione vel.§.IX.

reconsecratioe altaris. Nota ꝙ alia ẽ ꝓsecratio ecclie ⁊ altaris.⁊ iõ vna sine alia fieri põt.extra eo.c.i. Põt autem epꝰ in eadẽ ecclia sit plura altaria ꝓsecrare.ex eo.vniuersis. Qñ vero sit reconsecrãdũ. Nota ꝑm hosti.si mota i.murata rupta vel notabiliter destructa sit tabula altaris superior que dr̃ mẽsa.cũ.s.tota est cõsecrata ⁊ ꝑcipue in angulis in quibꝫ solet fieri altaris cõsecratio. secus si esset modica fractura.extra eo.ligneis. Est g̃ncria differentias ad ꝺ vt oporteat iterũ consecrari.qua puto ad arbitriũ epi redigendã. Idem inno. Item ꝑm ray .si motus fuerit aliqs de lapidibꝫ ꝓcipalibꝫ stipitis mẽsam ꝓtegentis oporteat iterꝝ cõsecrari.nã illa coniunctiõe ꝑcipue intelligit̃ altaris cõsecratio.ex eo.c.ad hec. Qñ aũt dictum est de lapidibꝫ ꝓtingentibꝫ mẽsam intelligit guil. qñ mẽsa fũdata e sup quatuor colũnas ⁊ vna eaꝝ mota est.secus ꝑm glo. de lapidibꝫ parietis vel ipo pariete cui cõpaginatũ est ipm altare in qbusdã ecclijs.qz ꝑter mortonẽ illiꝰ parietis aut lapidis nõ consecrabit ipꝫ altare si mãeat imotũ. Item si tota mẽsa cũ sibi adherentib⁹ lapidib⁹ trãsferat dũ tñ mẽsa supior ñ separet ab eo cui cõpaginatur nõ est reconsecrãdũ.sicut nec reconsecratur altare portabile cũ trãsferrur. Item si sigillũ lapidis quo sigillant reliquie fractũ sit aut diminutũ.ẽ reconsecrandũ.de conse.di.i.si mortũ.ex eo.ca.qõ in dubijs.Et dicit hosti.ꝙ hoc sigillũ qñ pot̃ sup tabulã altaris.⁊ ipa claudit̃ paruo tñ lapide aliqñ ex parte anteriori aliqñ ex ꝑte post aliqñ ad dextrũ latꝰ altaris.⁊ claudit̃.quo ramẽ lapide.⁊ si ille puus lapis remoueat̃ erit reconsecrandũ. Item si altare tantũ augmẽtat̃ ꝙ amittat formã priorem reconsecrãdũ ẽ qz forma rei ẽ esse rei.ar.ꝓ.q.y.ꝺ ius.alis nõ. Altaria aũt sine reliquijs no sunt ꝓsecrãda.ò cose.di.i.placuit. Item nota ꝙ ꝓhibet̃ celebrari sup septicra boim.nisi martirũ vel aliquoꝝ sanctoꝝ. de cons. di. i.Nõ oportet.cũ glo.eius.

De veneratiõe ecclesiarum; Capꝫm.viij.

Ego autem in multitudine misericordie tue introibo in domũ tuã adorabo ad templũ sanctũ tuũ in timore tuo pse. v.Dominꝰ deus ad quã ꝓpheta dirigit sermonẽ suũ ẽ ecclesia.de qua quõ accedendũ ⁊ manẽdũ in ea sit nos docet suo exẽplo.Salamõ edificato tẽplo dei in dedicatione eius orauit inter cetera dicẽs. Audi dne hymnũ ⁊ oratiõnẽ quã seruus tuus coram te hodie vt sint oculi tui aperti et aures tue intente sup domũ istã.de q̃ dixisti.erit nomẽ meũ ibi.iij.Reg.viij. Ubi tria nota.

Quõ ad ipaz accedẽdũ.ibi. Ego aũt in multitudie misericordie

Quid ibi agendũ.ibi.adorabo ad te.s.t. (tue.

Quanto reuerẽdũ.ibi in timore tuo.

Debet homo accede .§.I.

re ad ecclíam q̄ est dom⁹ dei vt inde miscdiam cōseqūr dei. Un̄ dr. Ego aūr in multitudine miscdie tue intro in domū tuā.i.vt ibi recipiā miscdiam tuā m'ripi'r.fm illud ps̄. Suscepim⁹ de⁹ miscdiam tuā i medio tēpli tui. Et iō admonet salomō .Eccs.iiij.dr. Custodi pedē tuū ingrediēs domū dei.i.affectū tuū.ne sit ad mala directus.sed ad bona vt conseq̄ris miscdiam nō iusticie seueritatē.dicit enī.ij. Macha.iij.dixit heliodor⁹ flagellatus a deo.cū fuit ingressus tēplū ad malefaciendum ipe q̄ habet in celis habitationē visitator⁹ z auditor⁹ loci illius.s.tēpli z veniētes scz ad malefaciendū pcutit z p/dit. Sic z sisinn⁹ q̄ intrauit ecclīaz vt curiose videret mi steria xp̄ianorū orāte sancto clemēte pcussus fuit cecitate. Hiero.ad occeanū in ep'la.ij. Timco ne q̄n p risum intram⁹ eccliam.sic de nobis rideat.de q̄ scriptū est. Qui habitat in celis irridebit eos. Sic ergo vt dicit gregor. x. de īmu.eccle.c.decet domū.lib.vi. Sit ad ecclīas humilis z deuotus ingressus.sit in eis q̄eta cōuersatō deo grata.inspiciētib⁹ placida.q̄ cōsiderātes nō solū īstruat sed etiā reficiat q̄uenientes ibidē. Et sic faciendo dicere poteris p̄e. In multitudine miscdie tue introibo ad domū tuā.scz suscipiendā. Ibi enī recipit miscdia venie ō peccatis p sacramēta.īdulgētias z orones. Un̄ salomō in dedicatōe tēpli ait. Si peccauerit tibi pl'us z egerit penitentiā in corde suo.z orauerit⁹ p̄tra viā tēpli.q̄dediceris populo tuo z oībus iniq̄tatib⁹ eor.q̄bus p̄uaricat⁹ sūt in te z dabis eis miscdiaz. Ibi suscipit miscdia z tutela p̄tra tēptatōs dyaboli q̄ nō ita pōt vexare mētes hoīm p̄trute p̄secratōis. Un̄ in officio p̄secratōis et exorcismis aque q̄ ibi sp̄ habet .s.bn̄dicte dr q̄ virtus inimici cōprimat z insidie diaboli z hmōi.habet etiam tutela.qz ex īmunitate nō possunt ibi capi rei.xp̄ij.q.v. dicit. Reos sanguis defēdat ecclīa.s.si cōfugerint ad eā sed de īmunitate ei⁹ habes plene sup̄.ca.z. ibi vide. Etiā am suscipit miscdia p̄tra m'tas miserias z spūales et tēporales. Illā p lectiones z p̄dicatōes q̄ ibi fiūt illuminat ignorātia. Un̄ dr Esa.ij. Uenite ascendam⁹ ad domū dei iacob.i.tēplū.z docebit nos vias suas. A multis etiā necessitatib⁹ q̄b⁹ subiacit humanū gen⁹.vt pestis intēperies aeris.penurie guerre z hmōi oroniby q̄ fiunt cōmuni⁹ in eccl'is. Nō subleuat.qd orauit fieri. Salomō in dedicatōe tēpli sui.iij. Reg.viij. Cū tamē tēplus seu dom⁹ xp̄i.i.eccl'ia multo sacratior sit. Sed cū a multis intrat domū dei ad procandū ad cōfabulādū z m'ta mala faciendū pōt dicere q̄libet taliū. Ego introibo in domū tuā in multitudine iusticie tue.s.expectāde. q̄uis etiā intret in m'titudine miscdie dei p̄tunc inēztū nō punit.vt merent expectādo ad penitētiā.dom⁹ mea ait.ipe dom⁹ orōnis vocabit.vos aūt fecistis illā spelūcā latronū. Lu.xix. Etiā ethnici cū magna veneratōe habebant tēpla suor deor. Refert valerius maxim⁹ li.i.c i.exemplo.ix. q̄ fabius ducatu gal⁹ magisterio p̄uati⁹ a senatu.qz q̄des etiā p̄uas audiebant in templo.

Pś.2.

Primo

3. Reg. 8.

Scdo.

Tertio

Quid agendum sit in.§.II.

tēplo. Scdo nota cū dic.adorabo ad tē.san.t. deus est q̄ principal'r debet adorari.fm illud Deut.vi. Dn̄m d̄um tuū adorabis cultu.s.interiori z exteriori. Adorari ergo i tēplo debet ñ negociari vel cōfabulari. Un̄ dicit in.c.decet domū dn̄i scītudo.de īmu.eccle.li.vi. Null⁹ modo de loco seditōem excitet z clamorē moueat. ipetum ne cōmittat. Cessent in illis vniuersitatū.societatū.q̄rūlibet p̄silia contōes z publica parlamēta. Cessent vana et m'troru⁹ feda z p̄phana colloquia. Cessent cōfabulatiōes q̄libet. Sint postremo q̄cunq̄ alia q̄ diuinum possunt turbare officiū.aut oculos diuine maiestatis offendere ab ipis.s.locis prorsus extranea. Cessent i eccl'is ejus earūq̄ cimiteriis negociatiōes.z p̄cipue nūdinarū ac fori cuiuscūq̄ tumult⁹.hec ibi. In nullo xp̄s offenditur tāta seueritatē corrigendi q̄ntā in offensiōe tēpli ejectis cū flagello emētes z vēdentes in illo. Jo.ij.scz in porticu tēpli.dz q̄ adorari in tēplo nō vagari vl negociari l' procari. Dicit aūr io.an.i nouel.post guil. q̄ nō est licitū ibi fieri congregationē doctor⁹ z scolarū ad mg̃randuz nec etiā rep̄sentatiōes pie.vt natiuitatis dn̄i z ascensionis uitate florentia agit.qd vez ē li in eis fiunt inhoneste. Debet aūr adorari mēte p deuotionē Apocal'.xiij.incp̄t angelus. Adorate cū q̄ fecit celū z terrā. Corpe p genuflectionē z p̄strationē z hmōi. Exo.iij.dr. q̄ pronus adorauerūt deū.eo q̄ visitasset eos ad liberādū.s.de fuit te pharaonis. Substātie oblatione. Un̄ de magis dr. Matth.ij. Et p̄cidentes adorauerūt eū.s.xp̄m natum.z obtulerūt ei mūera aurū th⁹ z mirrā. Et de⁹ debet adorari latria. Apoca.vlti. Hic deū adora z xp̄i humanitas vnita ypbo z crux xp̄i nō vt lignū.sed vt repsentativa crucifixi.ps̄. Adorate scabellū pedū e⁹.q̄m scīm ē. In hymno. Te adorandā.te crucē viuificam.pte redempti.p rem⁹ liberi rē. Et sancti etiā debēt adorari nō latria.sed dulia.i.nō cos bonorātes vt creatores vl' datores grā/rū.sed vt ptic̄ipantes dei bonitatē p grām vl' gliam.z vt nros itercessores.z sic abrahā āgelos adorauit Beñ. xvij. Et cornel⁹ centurio petrū. Act.x. Et eaz relidte ēt sūt venerāde. Un̄ aug⁹.in li.de ci.dei ait. Nō sūt p̄tēnde sed plurimū venerāda corpa sanctor. quib⁹ dū ad huc viuerēt spūssanct⁹ q̄si q̄busdam organis vs⁹ ē Et silr imagines picte sanctor. inēztū eor. repsentative. deco. di. iij. venerabiles. Brissima aūr maria mr dei adoratione y perdulie debet adorari.i.excellentiori veneratō ne sup alios sanctos. de singulis hoz.s. de deuotiōe de adoratōe corpali. de oblationib⁹. de imaginib⁹ sanctor⁹ de reliquijs habes in.c.sequēti.

Quanto reuerendū.§.III

aut venerādū sit dei tēplū materiale tertio ostenditur cū dicit. in timore tuo.s.reuerētiali. debet enī locus ecclie i magna veneratiōe haberi multiplici rōe. Primo p̄ter dei p̄cipue p̄tiā. ps̄. dn̄s in tēplo sctō suo.i.est.z hoc p effectū ibi faciēs.q sol⁹ ipe facit scz iustificādo pctores p diuersos modos. vel etiā p̄ter sacramētū altaris. i q̄ realiter existit quod quotidie ibi p̄secrat p salute viuor⁹ et defunctor⁹ z ibi cōseruat quotidie cū magna diligentia tia in tabnaculo. Consideret q̄libet cū q̄nta reuerentia timore maneat cora magno⁹ dn̄o tpali z quātū sibi caueret. ne q̄d minimū ageret qd oculos ei⁹ offenderet. Sed b ē rex regū z dn̄s dominātiū q̄ videt intima cordis z cui nullū latet secretū. Et ideo vt ait cyprian⁹ .cogitatio carnalis z secularis hoīs abscedat. nec tūc p̄ter p̄fatione. surſū corda. de cōse.di.i.qū. Minima aniantia bruta oīdūt mō suo se magis reuereri sacramētū q̄s hoīes. Legit enī de q̄dā rustico. q cū edoct⁹ fuisset a q̄dā mago vt si veller ditari b ageret vt scīm eucharistie sumptū in pascate nō deglutiret sed reseruatū i ore ponneret illud in vno alueari apū. Et sic cūcte vicinoz apes ad mellificādū ad eos alueos cōuenirēt. Quo facto mirabile dictu apes rustici añdicti cum apib⁹ vicinorum ecclesiunculā cū altari sanctissimo sacro mirando artificio cōstruxerūt. Extrahendi itaq̄ mellis aduenīēte tempore venit rustic⁹ querēs mel in eis.z vacua reperit vasa mirāsq̄ venit ad alueolū in q̄ posuerat dn̄icū sacrm. audit apes mirabilib⁹ melodijs in aere circūuolantes. Cuncq̄ appinq̄ret ad locū vbi erat dn̄icū sacrm.subito

to ꝙ dā impetu vindicādi oēs ille apes irruerūt in eum acutis satis illū toris viribꝫ affugentes ⁊ qsi dñi sui iniuriā vindicātes. sentiēsqꝫ rusticus dei ꝓtectē secedens cucurrit ad sacerdotē suū. ꝑ quē ecclᵃ suū ⁊ dei miraculū patefactū. Cōgregat populᵘˢ indicio sacerdotis. conspiciētes currūt gētes vndiqꝫ ad locū vbi erat dñicū sacrꝫ. Quibꝫ appinquātibꝫ de alueolis eleuant apes mirabilibꝫ melodijs ⁊ cōcinētibꝫ chorus in aere iubilabāt. Aspicientes igit in alueolū videt cūcti ecclesiunculā cū altari de cera ab apibus fabricatā a sup eo dñicū sacrm. Extrahit sacerdos cū debita reuerētia sacrm ecclie cereā ⁊ illud pro sūmis reliquijs fuit reseruatū. Cū magna igit reuerentia ⁊ timore debēt in ecclia hoīes mānere. vbi celebratur ⁊ reseruat cōtinue dñicū sacrm ꝓ infirmis. vt de cō. se. di. ij. c. pbr. Scdo debent in ecclia cū timore ⁊ reuerētia residere ꝓpt assistentiā angl'oꝝ. Inspice. āge. psal. tibi ungit ps. Ein ⁊ chorus dr locus vbi morantur clerici ad officiū dicendū a chorus angeloꝝ. Et sm antiquū statutū ecclie ibi nō debent laici residere cū clericis. vt dctū. go theodosiꝰ imperatorē. quē inuētū in choro manere iussit ab loco illo recedē clericoꝝ ⁊ inter laicos sedere. Apostolᵘˢ etiā. i. Coꝛ. xi. dicit ꝙ mulier debet velare caput. s. in ecclia ꝓter angelos. qd exponit in glo. qr cū sicut oēs alij habeāt angelū ad sui custodiā deputatū. ita ⁊ mulieres oīdāt facto angelos ipos nō velle offendere ꝺ vanitatibus sui capitis. vt facit frequēter i ecclia. Vel qr ipi angeli assistūt sacro cū celebrat. Dicit enī grego. de cōse. di. ij. ds fideliū dubitare pōt in ipa īmolatiōis hora ad vocē sacerdotis in ipo misterio agelοꝝ choros adesse. Vel ꝓter angelos. i. sacerdotes q in scriptura angeli dicūtur. q eaꝝ ornatibꝫ ⁊ fucis possūt scandalizari loꝝ exēpla. Et inchoando a capite eccle dño iesu xpo q exemplo suo docuit templū eē frequentandū ⁊ reuerēdū. Nā quadragesimo die sue natiuitatis i tēplo voluit ꝓ. c. Et in. xij. anno etatis sue cūte ad tēplū cū mrē ⁊ ioseph in tēplo ipo in medio doctoꝝ voluit inueniri. cuz ꝑdicare cepit intrās hierosolymā ꝓmo tēplū visitabat. ibi oꝛabat. ibi ꝑdicabat. ibi miracula faciebat. vt oīa dicet hec ibi faciēda. ⁊ nō alia ꝓter qꝺ ꝺr aug⁹. in regula i oratorio nemo aliqd agat. nisi illud ꝓter qꝺ factū ē. vñ et nomē assumpsit. sibi ⁊ sanctᵘˢ benedictᵘˢ in regula sua ꝓcepit monachis vt nullᵘˢ post expletū officiū in oratorio seu ecclia remaneat nisi q oroni vacare voluerit. et tēplū dicit a cōtēplando. ibi fiūt ꝙtidie miracula. videlicet iustificatio pctoꝝ ꝙ debitā suscepti sacramentoꝝ. q vt ꝺr aug. maius ē miraculū ēs creare celum et terrā. ibi etiā ꝑdicat. ⁊ vt ꝺr de ꝛse. di. i. sacerdote verbū in ecclia sacrēte. i. ꝑdicāte q cūqꝫ egressus fuerit de auditorio excōicet. Oīs aūt illi q irreuerētiā vel iniuriā fecerūt ecclijs male fortunati sūt. vt ꝓ de eliodoro. ij. Macha. iij. ⁊ de antiocho. ij. Machab. v. de pōpeio magno in tēplo q postqꝫ in tēplo dei hierosolymis fecē equos suos stabulare. vt dicit oroꝰ. sꝙ postea fuit ꝺui ctus in plis vbi ꝓius fuerat victoriosus. In tēplis etiā sūt corpora ⁊ reliquie sanctoꝝ q debēt venerari. ꝓpter quas passi sūt. ar. de ꝛse. di. iij. carthecuminū. ⁊. c. baptismi vicez. Dicit tñ inno. Nō negam⁹ ḋn licear pozriger pces alicui defūcto quē quis credebat bonum virum ⁊ nūc esse cū xpo. licet nō sit canonizatᵘˢ. qr fidē oīa tis dñs attendit. sed facere pro eo officium vel preces solennes nō licet vt dictū est.

De reliquijs ⁊ imaginibꝫ sacris ⁊ canonisatione sanctoꝝ. Capitulum. viij.

De reliquijs vero ⁊ imaginibꝫ ⁊ alijs ꝓtinētibꝫ ad ornatū ecclie. Sciēdum ꝙ innocē. iij. ex de reli. ⁊ ve. sa. ca. cū ex eo statuit. ꝙ antique reliquie nō debēt ex capsam ōndi. nec poni venales. Inuētas vero de nouo nemo ꝺz eas venerari. nisi auctē romani pōtificis fuerint approbate. Et ꝓpter hmittāt ꝙ illi q accedūt ad eoꝝ ecclias cū deuotōis decipiant falsis figmētis. sicut qnqꝫ occasiōe questᵘˢ fierī ꝓsueuit. hec ibi. ⁊ de conse. dist. i. placuit. ꝙ nulla memoria martirū ꝓbabil'r accipiat. nisi aut vbi corpᵘˢ aut reliquie certe sūt. Aut vbi origo alicuⁱˢ habitationis vel possessionis vel passionis fidelissima origine traditur. Hā q̄sdāmodo ꝛp inanes q̄si reuelatiōes q̄libet hoīm vbicūqꝫ ꝓstituūtur altaria oīno repbenᵗ. hec ibi. Sensus ē ꝙ nullᵘˢ recipiat seu solēnizet ꝓ martire. nisi auctētice sciat de morte eiˢ vel origine eiˢ. nec reliquie venerent. nisi sciat ꝙ sint alicuⁱˢ sancti martiris. Et nota ꝙ solū dic̄ de martiribꝫ. qr tūc ecclia ñ solēnizabat de alijs sanctis. Nūc aūt idē est de alijs. vt de ꝓfessoribꝫ canonizatis. Reliqas vēdere vl emere ē simoniacū. vt bēs i scba ꝓ. ti. i. c. v. Itē de ꝛse. di. i. dicit. Corpora sctoꝝ de loco ad locū nullᵘˢ trāsferre ꝑsumat. sine ꝛsilio ꝓncipis vl epoꝝ sanctoꝝ sinodi licētia. Ubi dicit glo. ꝙ ꝑceps ꝺ intelligit papa. ⁊ ꝺ est vex cū corpus ē traditū ꝓpetue sepulture. C. de reli. l. fi. nisi necessitas imineat. ⁊ tūc sufficiat auctas ꝑsidis ꝓuincie. C. de reli. l. i. Si aūt nō ē traditū ꝓpetue sepulture. pōt bene transferri sine auctē cuiuscunqꝫ. C. de reli. l. sed nec dū. Et nota ꝙ ꝓdicte leges de oīb corpibꝫ loquī videnᵗ. nō tñ ꝑnt inuidi vel teco qui corpa ipa anteqꝫ sint incinerata. alⁱˢ ꝺ faciēs incurreret excōicationē papalē. de qua habes in. vij. p. j. ti. i. Itē subtrahi furtiue reliqas sanctoꝝ. vt honorabilius ponant sacrilegiū est sm hug. qr aufert sacrū de sacro. Itē portare reliqas sanctoꝝ ad collū si ꝺ fiat ex deuotōe et fiducia ad dēū ⁊ sanctos q̄z sūt. licitū est sm tho. ij. ij. q. xcvi. ar. vi. in rñ. ad tertiū. secᵘˢ si fieret cū aliq superstitiōe puta ꝙ vas eaꝝ essꝫ q̄drāgulū ⁊ hmōi. qr tūc licitū ñ ē.

De canonisatione san. §. I

ctoꝝ. Nota ꝙ nō licet aliquē venerari ꝓ sancto. nisi fuerit canonizatus auctē romane ecclie. ex de reli. ⁊ venera. san. c. i. In hac aūt canonizatiōe sctoꝝ sm goffre. ⁊ hostiē. inqrit de vita eius si fuit i laboribꝫ mltis ⁊ iustis. si moribus castus ⁊ strenuᵘˢ. di. lxi. muramur. Oportet enī ꝑsenti testificatiōe ꝑdicari ⁊ bone fame ꝑconꝫ nō tacere. xij. q. ij. qtuor. Et maxie q̄rendū ē de simplicitate ⁊ hūilitate ex de ꝑsump. c. ex studijs. qr cū simplicibꝫ fmocinatio eiˢ. Proū. i. Et hūilibꝫ dat grām. Itē queri solet si sustinuit ꝑsecutionē. vij. q. i. ofmis. ⁊ c. ibi ad unati. Et an illa sustinuerit cū charitate. i. q. i. vide quātū bonum. Inquirendū etiā de miraculis in vita ⁊ post mortē. sed vt dicit hostī. tāta exanimatio fit de cōfessore. sꝫ ō martiribꝫ nō fit tāta. Sed quenᵗ de miraculis ⁊ causa ꝓpter quā passi sūt. ar. de ꝛse. di. iij. carthecuminū. ⁊. c. baptismi vicez. Dicit tñ inno. Nō negam⁹ ḋn licear pozrigere pces alicui defūcto quē quis credebat bonum virum ⁊ nūc esse cū xpo. licet nō sit canonizatᵘˢ. qr fidē oīatis dñs attendit. sed facere pro eo officium vel preces solennes nō licet vt dictū est. Jacobi. i.

In ipsa autem cano §. II

nisatione sanctoꝝ. vtrū ecclia possit errare. s. canonizando eū qui nō est sanctᵘˢ. Respōdit iob. neapol'. in qōli. xi. ꝙ ea q facit papa cum cardinalibus sunt duplicis generis. quedam enim sunt et pertinent ad particularia facta particularium dominū. vt sūt collationes beneficiorum ecclesiasticoꝝ ⁊ ꝓmotiones ⁊ gradᵘˢ ⁊ dignitates ⁊ sententie iudiciales. Iste ꝓ aliquibus vel cōtra aliquos ⁊ in talibꝫ papa pōt errare. Et ratio est.

qz cū sit purus homo z viator.z nō ꝓfirmat⁹ ingratia in ordinare pot affici ad aliq̄os vel ꝓtra aliq̄s.Et pt decipi p falsas pbationes z attestatōes.ex q̄b ꝓcedit hmōi.z sic pt errare.vt dic̄ tho.ix.q̄li.q.vl.arti.vl.Et ad hoc facit quod dr ex de sen.excō.ca.a nobis.s.q̄ iudiciū ecclie z fallit z fallit.Queda alia sūt que facit papa gn̄alia ad statū vniuersalē rem⁹ ecclie vel gr̄ū ad fidez vt sūt determinatōes z declaratōes q̄ spectāt ad fidem et articulos z ecclesie sacramēta z oīa alia cōtēta in sacra scriptura.siue quātū ad bonos mores.vt sūt statuta.decreta z decretales.z in talib⁹ dicendū ē q̄ licet ab solute pensatis solis ꝓpis papez z cardinaliū papa cū ipsis possit errare.supposita tn̄ diuina puidēcia z.ii.loq̄ per ecclesiā credendū est papam no posse errare.qz xps orauit p ecclia.Lu.xxij.Ego p te orauī vt nō deficiat fides tua.z dicē q̄ i hmōi papa erraret cēt hereticū. Idē tho.in quodli.Et ad hoc facit qđ dr.xxiij.q.i.a recta fide.Et ad vtud fm gen⁹ dicit ipe iam pertinere canonizationē sanctorūq̄ ꝓponunt p canonizationē sancti vt exēplar z fidei z sancte vite z ab oīb⁹ adorādi.z in necessitatib⁹ suis inuocādi.Sed tho.in quodli. ponit ca nonizationē sanctorū in tertio genere eoz que sūt p papā.de quib⁹ dicit q̄ z si papa posset errare.pter tn̄ credē dum est q̄ deus non ꝑmitteret ecclesiā in hmōi errare. et forte ratio ē.qz talis determinatio ptinet ad ecclaz vniuersalē.fit tn̄ p attestatōes hominū q̄ fallere possūt

De multiplici adoratione.s.latrie z vlie.z ypdulie.Ca.ix.

ADorare autem.i. venerari debem⁹ reliquias sanctoz fm tho.in iij.p.q.xxv.ar.vlt. Nā qui habet affectuz ad aliquē etiā ea q̄ de ipo post mortē relinquunt venerat̄ non solū corp⁹.aut ꝑtes corpis e⁹.sed etiā exteriora aliq̄ ei⁹ puta vestes z hmōi.cū aūt sctōs ōi in veneratione ō beamus habere tanq̄z membra xpi dei filij z amicos z intercessores nr̄os.io coz reliquias qlesūq̄ honorē cō gruo in coz memoria venerari debem⁹.z ꝑcipue corpa corpora.q̄ fuerunt rēplū dei z organa spūssancti in eis habitantis z operātis.z sūt corpi xpi ꝓfigurāda p glo riā resurrectiōis.Un̄ z ipe deus hmōi reliq̄as conuenienter honorat in coz pnitia miracula faciēdo .Et vt dicit hiero.ad ripariū.Nos nec martirū reliq̄as nec angelos adoram⁹.s.adoratiōe latrie.Honoram⁹ aūt martirū reliquias.vt cū cui⁹ martyres adorem⁹.Honoram⁹ seruos.vt honor seruoz redūdet in dn̄m.

De imaginibus qui .§.I.

bus ornat ecclia. Nota q̄ sacrū traditio z adoratio creditur ab ap̄lis tradita.Un̄ z beatus lucas dicit pinxisse imaginē xpi.q̄ rome habet fm tho.in.iij.p.q.xxv.ar.iij in Rñ.ad vl.Un̄ de ꝓse.di.iij.platū.quida eps laudat a grego.q̄ ꝓhibuerit populū imagines adorare.s.adoratione latrie.vt dicit glo.q̄ nō ē fidē imaginib⁹ sācto rū vel forte de imagine xpi hoc ꝓhibuit.qz adorabāt talem imaginē. inq̄tū q̄dā res seu respectu materie de q̄ erat.qđ nō est fiendū. Reprehēdit tn̄ ille eps.eo q̄ ipas imagines cōfringere fecit.Un̄ co.c.dicit grego. Aliud ē picturā adorare.aliud est p picture hist̄oriā qđ sit adorandū addiscere.Illā quod legēt⁹ scriptura.h̄ z idiotꝫ ꝓstat pictura cernēt⁹.qz in ipa ignorates vidēt quid sequi debeāt.z ꝑcipue gentib⁹ p lectōe pictura est.q̄ aūt dns dixit.Exo.xx. Nō facies sculptile nec oīmem similitudinē.nō ꝓhibuit simpl̄r illo ꝑcepto sculptilia i imagines.sed ne facerent eas ad adorandū.Un̄ subdit.nec q̄ coles eas.z qz vt dr.§.sequēti.idē est motus ī imagine.ī rē cuius ē imago.eodē mō ꝓhibet adoratio imaginis q̄ ꝓhibet adoratio ei⁹ cui⁹ est imago.Unde ibi intelligit ꝓhiberi adoratio imaginū.q̄s gentiles faciebāt in veneratiōe deoz suorū.id est demonū.ꝑ aut cū sit incorporeus aula imago poterit pon.Sed qz in nouo testamēto de⁹ factꝰ est ho.pot in imagine corporali adorare.hec tho.vbi supra.

De adoratione que .§.II.

precipue fit in ecclīs.Nota fm tho.q.ij.q̄.lxxxiij.Est adoratio interior.q̄ consistit in interiori reuerentia deotione z subiectiōe mētis erga eū q̄ adorat.Et ē adoratio exterior.q̄ cōsistit in honore exteriori.q̄ exhibet alteri.vt ī genuflexiōib⁹. inclinatiōib⁹.muneratoribz z hmōi.ex terior ordinat ad interiorē que ē principalis sicut signū interioz z eī⁹ exercitiū.Quelibet hazsiue interior siue exterior ē duplex.Una q̄ dr latria.q̄ adoratio ē actꝰ virtutis religionis.z exhibet alteri.vt ꝓmo principio seu creatori et vt fini vltimo in quo beatificamur.Et qz hic ē solꝰ dr⁹ randꝰ.iuꝝ illō Deut.vi.c.z Matth.iij.z Lu.iij.dñm deū tuū odorabis z illi soli seruies.Est alia adoratio q̄ dicitur dulia z stricte q̄dē ē reuerētia.quā exhibet seruꝰ domino.sed large.put cōter sumit.extenditꝝ ad oēm reuerētiā q̄ exhibet alicui rōe dñij seu superioritatiz excellētie Et qz in deo ē vniuersale dominū oīm z oīs excellētia creature ē q̄dā ꝓcipatio diuine bontatis.io etiā adoratōe dulie pōt dei adorari.z nō solū ipe.sed oīs āgeli sancti z rectores.Et ō ista adoratōe dulie intelligēdū cū legimus aliq̄s scrōs creatas adorasse.vt nathā.iij.Reg.c.Angelos abrahā .gen.xviij.c.z hmōi. dauid.ij.Reg.c.

De sacrificijs nota .§.III.

q̄ sicut latria soli deo exhibetur.ita z sacrificium qđ primo ad latriā.Est aūt sacrificiū verū fm aug.de ci.dei. Dē opus qđ agim⁹ in sctā societate q̄ inheream⁹ deo. et sic ē triplex bonis bonū.ita triplex sacrificiū :Primus est bonū aīe qđ offert deo q̄dam interiori sacrificio.vt deuotione oronē.z hmōi.z h̄ est principale.Secūdum bonū ē corpis qđ deo offert q̄dām in sacrificiū p martirū z abstinentiā seu ꝓnētiā.Tertiū bonū ē exteriorū rerū de q̄ offerim⁹ do.ditecte sacrificiū.qn imediate dorēs nr̄as offerim⁹ mediate qñ res nr̄as colcam⁹ proxis ꝓpter deū.hec Tho.ij.ij.q..lxxxv.ar.iij.ī rñ.ad scd m.ar. Et q̄ ista dicant sacrificia ondit Hiero.in aggeo ꝓbans dicens.hic ꝓphus hereticoz oīm ē in ꝏspectu meo. dicit dns.oē qđ fecerit.oīme qđ mihi obtulerit vel vota vel pro salute.vel pacifica vel.p pctō vel holocausta vel elemosinas siue ieiunia siue corpis castitatē.cōtaminata erūt in cōspectu meo.i.q.i.hic populus .de pn̄o Psal.Sacrificiū deo spiritus contribulatus .Psal.l.de hoc etiā sacrificio penitentie pulcre scribitur de pcn̄.distī.iij.ca. inter hec hircū.q̄re tn̄ fm tho.dicitur sacrificiū ōr.quia homo facit aliquid circa res deo oblatas. Un̄ sacrificiū ōr.quia homo facit aliquid circa sacrū.vt cum frangitur comedit vel benedicit.Sicut in veteri lege animalia occidebant. et cōburebant in honorē dei.Et h̄ illis mādauerat deus.ne idolis offerrent gentilū.vt dicit Hieroni.xxij. que.i. considera.tū etiam in figuram nostri status.s.gratie.tij q.ij.ca.gloria.ad significandū.s.passionem xpi .z quo modo nos debeam⁹ spūaliter deo offerre.pura;vt agn⁹ per innocentiā.vt ouis p impatientiam vt turtur p castitatē z hmōi.In nouo testamēto offerūt sacerdotes p se z p alijs sacrificia ordinata ad cultū diuinum.precipue eucharistie.de qua dicit.i.q.i.multi. Sacrificium dicit tanq̄z sacrum factū.q̄ ꝓcce mistica consecrat pro nobis in memoriā dn̄ice passionis.

De adoratione ima.§.IIII.

ginū. Nota fm tho. in. iij. q. q. xxv. ar. iij. in corpe arti. q
fm phm duplex est motus i imaginem. Unus ē in ipaz
imaginē inq̄tū ē quedā res. puta lignū vl lapis z hu
iusmodi. Alius in imaginē inq̄tū imago ē representati
ua alicui⁹. Et inter hos mot⁹ ē ista differētia. q̄ primus
motus ā quis mouet in imaginē put ē quedā res ē ali
qui ē in imaginem inquantum imago est vnus z idem
cū illo q̄ ē in re. Igit si cōsideram⁹ imaginē xpi z sancto
rū inquātū est quedā res. puta lignū vel pictū vel sculp
tur nulli rationali creature. sed li cōsideremus imagines
xpi vel sanctoz representatas sic reuerētiā z adoratiōes
exhiberi debem⁹. sicut z ipis. Et quia xps cū sit deus z
homo. inquantū humanitas ei⁹ ē. verbo vnita cū ado
ratur adorāda ē adoratōe latrie. sicut ipm verbū diui
na habet quādā excellentiā sup alios sanctos. q̄ mater
xpi. ideo singularis adoratio fit ei. nō latrie. sed ipdulie
tho. iij. pte. q. xxv. ar. v. z sic intellige illud. c. de ꝓsc. dist.
iij. venerabiles imagines xpiani nō deos appellant. nec
eis expectāt futuz iudiciū. s. put lūt quedā res. sed me
moriam z recordationem primitiuoz̄ veneranť eas z
adorāt. i. inquātum imagines.

De adoratione crucis. ℌ. V.

cis. Nota qualr debet adorari fm tho. vbi. s. iij. pte. q.
xxv. ar. iij. Honor z reuerētia nō debeť. nisi creature rō
nali. Creature aūt in sensibili nō debeť honor z reuerē
tia. nisi rōne nature rationalē. Et h̄ dupliciter. Uno mō inq̄n
tū repletur creaturā rationalē. Alio mō inquātū ei q̄
cunq̄ mō contīgit. Primo mō cōsueuerūt boies vene
rari regis imaginē. Secdo modo ei⁹ vestimētū. Utrū
q̄ aūt veneranť boies cadē veneratōe q̄ venerātur z re
gem. Si g̃ loq̄mur de ipa cruce in q̄ xps crucifix⁹ est.
vtroq̄ modo ē a nob adorāda al⁹ venerāda. Uno mō
inq̄tū repñtat nobis figurā xpi extensi inſea in moduz
crucis. alio mō ex ꝓtactu ei⁹ ad mēbra xpi. z ex h̄ sāgui
ne ei⁹ ꝓfusa. Uin vtroq̄ mō adorať ea adoratōe. q̄ xps.
s. adoratiōe latrie. Et ꝓterh̄ ipm crucē alloq̄mur. qsi ipz
crucifixū. Si aūt loquamur de effigie crucis in qcūq̄
alia materia. puta lapidis vel ligni. auri vel argenti. sic
veneramur crucē tm vt imaginē xpi. quam veneramur
adoratōe latrie. z hoc facimus non put fuit in xpi obp
h̄ū sed. put ꝓsideratur diuina ꝑsona ei⁹. q̄tū ad effectū
nre salutis. q̄ de hostiby triūphauit. Et q̄tū ad effectū
nē ꝓtact⁹ membroz̄ xpi adoram⁹ nō solū crucē. sed oīa
que sūt xpi. vt clauos. lanceā. vestimēta. z sacra ei⁹ tab
nacula. vt dicit damasce. Sed q̄ nō repñtāt imaginē
xpi crucifixi sicut crux q̄ dr signū filij hoīs. Mat. xxiiij
Hic est q̄ imaginē crucis veneramur i q̄cūq̄ materia
nō ār imaginē clauoz̄ z hmōi. Iterē dicit. xi. di. c. ecclīaz̄
q̄ scripta salutifere crucis signaculo docuit fideles insi
gniri. dicit glo. Nulla veteris vl nouī testamēti. sed hu
ius rei ē hoc ad traditiōem antiquoz̄. Et designat iter cri
fit a capite in infernū z a sinistris in dextrū. vt dicit glo.

De deuotiōe z ornatu ecclīaz̄. Cap. x.

De deuotione que ꝑci

pue debet habere in diuino officio. Un greg.
xxiij. q. ij. luminoso. dicit. q̄ in dei seruoz̄ re
ceptaculis. i. monachoz̄ nulla popularis ꝑbeat occasio
conuent⁹ q̄ nec expedit animab coz̄. z hoc vt remotis
vexatiōibz z cūctis grauaminibz diuinū op⁹ cū sūma
anī deuotōe ꝑficiāt. z extra de ecle. mil. c. dolentes. papi
tur vt diuinū officiū nocturnū pariter z diurnū studio
se dicat pariter z deuote. Hoc tñ in ca. sequen. exponet.

Pro hui⁹ declaratōe dicē tho. ij. ij. q. lxxxij. ar. i. i corpe deuotio ē
ar. q̄ deuotio dr a douēdo. Un deuoti dicūť. q̄ seipos
quodāmō deuouēt deo. vt ei totalr se subdāt. z sic deuo
tio nihil aliud cē videť q̄ volūtas q̄dā prōpte se tradē
di ad ea q̄ ptinēt ad dei famulatū. Et q̄ ad eandē ꝑti
tē ptinet opari aliq̄d z habere prōptā volūtatē ad illō
faciēdū. ideo cum opari ea que ptinēt ad diuinū cultū.
ptinet ad virtutū religionis. etia deuotio q̄ homo habz
prōptā volūtatē ad hec ptinet ad religionē sicut actus
ei⁹. Est aūt deuotio pinguedo aīe. Un sicut pinguedo
corpal⁹ generať p calorē naturalē digerētē. z ipm calorē
naturalē seruat. qsi ei⁹ nutrimentū. sic deuotio causatur
ex caloze charitatis. ex amoze enī q̄s reddit prōpt⁹ ad
seruiendū amico z p deuotionē charitas nutrit. Sicut
et q̄libet amicicia seruať z augeť p amicabiliū operum
exercitiū. deuotio igit ad sanctos ad dm referať. De Causa de
causa deuotiōis dicit tho. vbi. s. ij. ij. q. lxxxij. arti. iij. in uotionis.
cor. ar. q̄ duplex ē causa ei⁹. Una ē intrinseca z pria. pal.
et ista ē dm q̄ vt dicē Aimb. quē vult religiosū facē si volu
isset samaritanos. ex indeuotis deuotos fecisse. Ca⁹ in
trinseca ex pte nra opter q̄ sit meditatio vl ꝓtemplatio
Est ei deuotio q̄dā act⁹ volūtatis ad h̄ q̄ hō prōpte se
tradat ad diuinū obsequiū. ois aūt actus volūtatis ex
aliq̄ ꝓsideratōe ꝓcedit. ex eo q̄ bonū intellectū est obiectū
volūtatis. Et iō necesse ē vt meditatio sit deuotōis cā i
q̄tū. s. p meditationē hō cōcipit. q̄ se tradat diuino ob
sequio. Aid q̄ inducit duplex ꝓsideratio. Una est ex pte
diuini bonitatis z bñficioz̄ ei⁹. iuxta illō ps. lxxij. Mi
hi adherere deo bonū ē. rc. Et hec ꝓsideratio excitat di
lectionē. q̄ est ꝓxima deuotōis cā. Alia est ex pte hois cō
sideratis suos defect⁹ ex quib⁹ indiget vt deo initatur.
iuxta illud ps. cxxi. Leuaui oc̄los. rc. Et hec ꝓsideratio
excludit ꝑsumptionē p qua aliq̄s ipedit. ne deo se subiu
ciat. dū sue ꝑtuti inittit. Et nota q̄ q̄tus ea q̄ sūt diui
nitatis sint fm se maxie excitatiua ad dilectionē. z per
ꝓns ad deuotōez. q̄ de⁹ ē sup oīa diligēd⁹. tñ q̄ ad nos
ex debilitate mētis hūane ea q̄ ptinēt ad xpi hūanitatē
p modū cuiusdā manuductōis maxie deuotionē excī
tat. q̄ sicut hō idiget mānuduci ad cognitionē diuinoz̄
ita ad dilectiōez p aliq̄ sensibilia nobis nota inter q̄ p
cipuū ē hūanitas xpi. vt dū visibiliter deū cognoscim⁹ p
hūc in inuisibiliū amorē rapiamur. Cū tñ deuotio cir
ca ea q̄ sūt diuinitatis ꝓsistat. Iterē nota q̄ scia z q̄cūq̄
aliud ad magnitudinē ptinet. occasio ē q̄ hō min⁹ ꝓfi
derat. descipo. z iō nō totalr se deo tradat. Et inde est q̄
hmōi q̄nq̄ occasionalr deuotionē impediūt. Et in sim
plicib⁹ z mulieribz deuotio abūdat elationē cōprimen
do. si tñ sciam z quātācumq̄ ꝑfectionē deo subdat. ex
hoc ipsa deuotio augetur.

De effectu deuotiōis. ℌ. I.

qui ē p se z principalr leticia spūal⁹ ex cōsequēti tristicia
Nam cum deuotio ꝓcedit ex duplici consideratione. et
primo z principaliter ex considatione diuine bonitatis.
Et ex hac ptē sequit delectatio. fm illud ps. lxxvi. Me
mor fui dei z delectatus sum. Sed per accidens causat
tristiciam quādam inquantum non plene fruitur deo
Secūdario ꝓcedit deuotio ex consideratione ꝑpriozz.
defectuū. Et hec cōsideratio de se nata est causare triste
tiam z per accidens letitiam p spem diuine subuentio
nis non auxiliū. rc.

De ornatu ecclesie. ℌ. II.

Nota q̄ dicē amb. di. lxxxvi. nō sat⁹. circa fi. Maxime
sacerdoti h̄ ꝓuenit ornare tēplū dei bonoze ꝓgruo vs

etiã culta aula dei resplẽdeat. Mõ tñ. dicẽ q̃ fiãt supflui tates pompe ꝛ mlĩce vanitates armoꝝ. picturaꝝ. vasoꝝ rũ aureoꝝ ꝛ hmõi. Vñ idẽ ambro. in eodẽ li. scz de offi cijs. ꝛ habeẽ. xij. q. ij. aurũ. sic dicit. Aurũ sacra nõ que rũt nec auro placẽt. q̃ auro nõ emunt. Ornatus sacroꝝ redẽptio captiuoꝝ ẽ. sed ꝛ hiero. in. c. sequẽ. ꝛ incipit glo ria. tales repbendit dicẽs. Multi edificãt parietes. co lũnas ꝛ eccl̃ie subtrahũt marmora nitẽt. auro splẽdent laquearia. gẽmis altare distinguũt ꝛ ministroꝝ xpi nul la est electio. Neq̃ ꝓ mihi aliq̃s opponat. diues in iu dea tẽplũ mensã lucernas. thuribula. patellas. cyphos mortariola. ꝛ cetera ex auro fabricata. Tũc hec probant a dño. qñ sacerdotes hostias imolabãt. i. dum erat ille carnalis popul⁹. querebaꝫ cult⁹ dei circa exteriora ꝛ sẽ sibilia. Et sequit. Quãq̃ hec oĩa pcesserint in figurã scripta sũt aũt ꝓter nos in q̃s fines seculoꝝ deuenerũt Nũc vero cũ paupratẽ dom⁹ sue. paup dns dedicaue rit portem⁹ crucẽ. ꝛ delicias lutũ putem⁹. hec ille. Ber. quoq̃ etiã repbendit picturas vanas ꝛ monstruosas ecclĩarũ. ꝛ ĩmũdiciã ꝛ in curiam rerũ sacrarum vt para mentoꝝ ꝛ altarũ ꝛ hmõi.

De aqua benedicta. §. III.

Sancta q̃ debẽt esse in ecclesijs. de huius vtrũq̃ sic dicẽ alexander papa. de cõse. di. iij. Aquã sale cõspersam po pulis benedicim⁹ vt ex ea cũcti aspersi sãctificẽtur ꝛ pu rificenť. qõ ꝛ oĩibus sacerdotibus facilẽdũ esse manda m⁹. Nã si cinis vitule aspsus populos sanctificabat at q̃ mũdabat. multomagis aqua sale aspsa diuinisq̃ p cibus sacrata populũ sanctificat ꝛ mũdat. Et si sale asp so p helizeũ ꝓphetã. sterilitas aq̃ sanata ẽ. quãtomagis diuinis ꝑcibꝫ sacratũ.. sal sterilitatẽ aufert reꝛ munda narũ ꝛ ĩcolatos sanctificat ꝛ purgat. ꝛ cetera bona mlt tiplicat. ꝛ ĩsidias dyaboli auertit. ꝛ a pbãtasmaticis ꝓ furijs hoies defensat. hec ibi. Et nota fm tho. in. iij. q̃ aqua bñdicta nõ ẽ sacr̃m. sed sacr̃ale. q̃si q̃dã dispositõ ad scr̃m. Nõ ei directe ordinať ad remediũ pstandũ vt sacra. sed ad remouẽdũ phibẽs. Vñ dať extra demonũ nequicias ꝛ oĩe qõ effectũ sacramentoꝝ ipedire possꝫ Quõ etiã p ipam tollanť venialia habes. s. i. pte. Itẽ fm tho. in. iij. Cũ aqua non bñdicta apponiť bñdicte. totũ est bñdictũ. Virtus enĩ q̃ aquisita ẽ aq̃ ex benedi ctione puenit ad aquã additã. qõ dicať in d. c. aquã. q̃ cinis vitule sãctificabat. intelligẽdũ est nõ ex ope operato vt sacra nr̃a. sed ex ope opantc. i. fide ꝛ deuotiõe illud fa cientes. sicut ꝛ alia sacra veteris testamẽti.

dist. 12. q. i. ar. 2. q. 6. ad 2m. 23 p. q. 77. a. 8. adsm

De oblatõibꝫ ecclĩasticis. i. q̃ fiũt in ecclĩjs. c. xi.

De oblatiõibus que

Fiunt in ecclĩa. Nota q̃ greg. vij. de cõse. di. i. sic dicit. Oĩis xp̃ian⁹ pcuret ad missarum solẽnia aliq̃d deo offerre ꝛ ducere ad memoriã. qz deus per moysen dixit. Nõ apparebis in cõspectu meo vacu⁹. Exo. 23. ar. i.

Ꝓ cui⁹ declaratõe dicit tho. se. q. lxxxvi. q̃ nomen oblatiõis ẽ extẽsum ad oĩa res q̃ in dei cultũ exhibenť. q̃ si aliq̃d exhibeať in cultũ diuinũ q̃si in aliq̃d sacruz qõ inde fieri debeat ad sumẽdũ dicit sacrificiũ ꝛ oblatio. vt ptz Leui. ij. Si ꝓ exhibeať vt integrũ maneat diuino cultui deputandũ. vl̃ in vsus mĩstroꝝ expendẽ dũ erit oblatio ꝛ nõ sacrificiũ. Hmõi aũt oblatões de sui rõne hñt q̃ volũtarie offeranť. Vñ õr Exo. xxv. Ab hoĩe qui vltro ne⁹ offert accipietis eas. Ꝺcor. glo. d. c. oĩs di. q̃ ad lr̃am ẽ cõsiliũ. Põt tñ cõpingere q̃ aliq̃s ad ob latiões teneať q̃druplici rõe fm tho. ij. ij. q. lxxxvi. ar. i. in corpore. ar. Primo ꝛ pcedenti quentiõe sicut cũ alij cui cõcediť aliq̃s fund⁹ ecclĩe vt certis tpib⁹ certas ob latiões faciat. qõ tamẽ hz rõnẽ census. Secõ ꝓter pce dentẽ deputatiõez seu pmissionẽ. sicut cũ aliq̃s facit do nationẽ inter vivos. vel legat aliq̃d ecclĩe mobile vl̃ im mobile. Tertio ꝓter ecclĩe necessitatẽ. vt cũ ministri nõ habent vñ sustententť. Quarto ꝓter cõsuetudinẽ. tenẽ tur eni fideles in aliq̃bꝫ solẽnitatibꝫ ad aliq̃s ecclĩas cõ suetas. ĩ his tñ duobꝫ vltimis casibꝫ remanebit oblatõ q̃dammõ volũtaria. q̃tũ ad quãtitatẽ vel speciẽ rei ob late. Tho. q̃ si laici nõ dant oblatiões cũ debẽt. pñt eis subtrahi sacẽmẽta. nõ tñ p ipm sacerdotẽ. vt glo. dicit il jm. lius. c. oĩis. sed vt dicit tho. p superiorẽ prelatũ. q̃ aũt laici. phibenť accipe vel comedere oblatiões fideliũ per decretũ calixti. ꝛ. q. i. sanctoꝝ. ꝛ. c. se. Hiero. etiã dicit ea. q. qz sacerdotes p oĩibus orare debẽt. q̃rũ oblatiões ꝛ elemosinas accipiũt. Qua frõte psumũt laici oblatiões ipsoꝝ comedere vel alias concedere cẽ. Dicit tho. q̃ hec arti. 2. capla intelligũtur postq̃ fuissent oblatões cõsecrate. qz jm tũc nõ possunt cedere in vsus laicoꝝ. sicut nec sacre ves stes vasa ꝛ hmõi. vel etiã põt intelligi qñ talĩ ꝓua au ctoritate auferũt. vel cũ rõne parẽtele recipiũt oblatões a clericis extra casum necẽsitatis. alĩs aũt ipas oblatiões nõ solũ põt in vsus suos ꝛuertere. sed etiã põt ꝛ debet alijs distribuere ꝛ ptim in his q̃ ptinẽt ad cultũ diuinũ parcum in vl̃ pauperũ quãtũ põt vel vẽdẽdo vl̃ dona do ipas oblatões. Hiero. xvi. q. i. qñ q̃dã hñt clici pau perũ est cẽ. ꝛ. q̃. q. ij. q̃uor. Et nota q̃ q̃rundã ꝓ narũ phibenť recipi. oblatiões ad altare. ꝛ bĩ i decretã tionẽ criminis eoꝝ. cũ. s. est notoriũ. Vñ õr di. xc. Obla lationes dissidentiũ fratrũ nec in sacrio nec in gazophi lacio recipianť. Et dicẽ glo. cũ scz odiũ est apertũ ꝛ noto riũ. Et exprimit etiã quedã alia vicia p q̃ oblatiões hu iusmodi nõ debẽt recipi viz de oppĩssore pauper. extra officiũ vel etiã in officio post admonitiõem nõ correct⁹ entẽ. Itẽ de eo q̃ vt extrahit de ecclĩa seruũ ad ecclĩam ꝓfugi tñ usti dare el̃ynam de suo si hñt. Itẽ dicũt Rich. ꝛ tho. et silr̃ de hẽtico excõicato ꝛ iudeo silr̃ ꝛ de q̃libet alio no torio ꝛ horrẽdo. glo. tñ b̃ vltimũ nõ tenet. Itẽ nota q̃ cũ epũs in ecclĩa cathedrali vl̃ alia prochiali celebrat hz ho sti. oblatões q̃ offerũtur de iure cõi sue sũt. ex de pro. c. sup eo. Si tñ de ꝺsuetudine ẽ ꝛrariũ. seq̃nda ẽ ꝺsuetu do. dũ tñ epũs accipiat suã canonicã portionẽ de oĩibꝫ Sz si epũs nimiã morã ĩ vno loco ꝺberet ꝛ nimis freq̃n ter celebraret sec⁹ essꝫ. Idẽ ĩ archiepo puincia visitante. ex de cen. c. romana. li. vi. Oblatiões q̃ offerunť eccle sijs prochiaľ fm Ray. ꝛ Hosti. Dande sũt sacerdoti pro chiali. ꝛ si alij ecclie plato illi⁹ ecclie. ꝛ. q. i. q̃ sacdores. De pronis ecclĩaꝝ ꝛ q̃ ptineãt ad iuspronatus ꝛ quõ habent pũtare ꝛ hmõi. Lapl̃m. xij.

De patronis benefi/

Ciozꝝ seu ecclĩaꝝ vltimo videndũ ẽ Ubi sciẽdũ fm Hosti. q̃ pronat⁹ ẽ prãs pñtandi iĩstitue dũ ad bñficiũ ecclĩasticũ. ꝛ ponit vt Goff. dicẽ ex ecclie fũdatõe. dotatõe soli collatõe. xvi. q. vij. filijs. ꝛ. c. q̃cũq̃ Vñ ꝙl⁹. Patronũ faciũt dos edificatio fũd⁹. Et ius pro nat⁹ fm diũsas regiones diuersimode notať. qñq̃ eni õr aduocatio. ex. e. c. q̃ deric⁹. qñq̃ vice dñat⁹ vl̃ custo dia seu quardia. ex. e. c. pterea. qñq̃ õr ius freq̃ntatõis vl̃ pcessionis. vi. q. vij. c. pte mentis. ꝛ capl. fingentius. hec leni nomina p eodẽ supponũt. ex de sta. mo. ca. in singu lis. §. fi. Jus aũt q̃ competit patrono est quadruplex Unde ꝙl⁹. Patrono debeť honor onus ꝛ emolumẽ tũ. Presentet presit defendat alať egen⁹. Primũ ergo ẽ q̃ ipe habet pũtare instituendũ ad pbendas seu eccle sias nõ collegiatas. ex eo. fere p totũ. In collegiatis vel ro electiõi non q̃d ẽ faciende sed tã facte postulať assen sus proni. ex eo. nobis. Secũdũ est q̃ q̃si principalis

primus in pcessione.pcedit.xvi.q.vij.pie mētis. Tertiū est.q defensor pcipuus ecclie est.z ip̄o tenet eā defendere ab oīnib⁹ oppressorib⁹.xvi.q.vij.filijs. Quartū est q si vergat ad inopiā alendus ē bonis ipius ecclie.vt in di sensu epi certū censum tenere.ex.e.ca. Preterea.ij. sed vltra co.c.filijs. Jtē in ipa fundatōe pōt p̄nous laic⁹ de cō singulis. Sed q̄n patronat⁹ est loc⁹ religios⁹.vt ī aliq̄ nil debet exigere nec in aliq̄ grauis ē.ex de sta.mo.c.in monachi in p̄mo solo z p̄prijs expensis ecclīam edifica uerūt.habēt in ea oīa tpalia sicut epūs onia spūalia.vt xvi.q.ij.statuēdū.z.c.sane.ex.de p̄uil.c.cū z plantare.et de capel.mo.c.i.habent nihilomn⁹ tius p̄sentandi ex de supple.ne.pla.c.sicut. Debet aūt p̄nous si est laic⁹ cus p̄sentare infra q̄tuor menses.si ē eccl̄a vel mona sterū infra sex menses etiā si iuspatronat⁹ habuit ex eo. si laicus.li.vt.al's eps ordinabit de ecclesia extra eo .cuz p̄mus.q sit patronus p̄senter p̄mo vnū z postea aliuz si laicus ē p̄nous iudicio epi relinquit.quē velit acce prare.sed si ē collegiū vel ecclīastica p̄sona variare non potest.sed p̄m⁹ p̄ferend⁹.ex eo.cū aduocatus.

De p̄sentato. Nota. §. I.

Q si patron⁹ p̄sentat nō idoneū sed indignū si p̄nous est collegiū.vel p̄sona ecclīastica.p̄uatus ē.p ea vice iu re p̄sentandi.ex eo.c.cū in cū ctis.z de supplē.ne.pla.c. si cut. Silr etiā p̄m quosdā si p̄nous est laic⁹ p̄uatus ē iure p̄sentandi.p ea vice.z deuoluit ad supiorē.vel sal tem p̄uari debet tū vt addit Inno.bū facit epūs si ite rū remittat.p̄uisionē laico p̄nō. Jtē no. q p̄nous q̄n tūcunq⁹ sit idone⁹.nō pōt p̄ntare sepm.vij.q.i.in scri pturis.ex.co.p nostras. Si tū p̄cs sūt patroni bū pos sunt p̄sentare vnū de sep̄tis.ar.ex de elec.c.cū in iure.ſz bene pōt p̄sentare patron⁹ filiū suū vel nepotē. dum mō alias sit idoneus.p̄m Hosti.q̄n potuis vī p̄sentā dus q̄ alius.ex de coha.cle. ca.i.concor. Inno. Jtē si ec clesia vacāte epo vocat patronū.z cōfert ei motu p̄prio. tra q nō habuit ꝺ origenē a p̄nono pōt fieri p̄m Hosti. arg extra de elect.c.cū in iure.

De translatione vel §. II.

alienatione p̄onatus. Nota q q̄tuor modis iuspatro natus transfert in alterū. Primo p̄ successionē hereditā riā. Secūdo ex p̄mutatōe.q̄ cum alio spūali p̄mutari pōt.xvi.q.vij.nemi. Tertio ex donatiōe. Et si donat iusp patronat⁹ laico requirit p̄sensus epi.maxime q̄n dubi tatur ne fiat in fraudē z transferat in potētiorē ex eo.c. p̄terea.sed si donet clerico requirit p̄sensus epi.ex eo .c. ex insinuatōe. Quarto ex venditōe q̄ licet nō possit ip̄o ꝺ di spāliter ex eo. De iure tū trāsit cū vniuersitate nisi ꝺ spāliter excipiat.ex eo.ex lr̄is.z.c.cū secūdū. Simil transit cū vniuersitate in ꝺductione ad firmaz siue ad pensionē.vt in eo.c.ex lr̄is. Utrū possit pignori obliga ri.de hoc sūt opi.quidā dicūt q pōt obligari cū vniuer sitate.verior tū vt opi. Inno. q nec simplr nec cū vniū sitate pōt pignori obligari.ex eo q creditor non pōt re vti.pignorata.nec debitor q̄n trāstulit in creditorē.z sic cum neuter possit p̄ntare fieret detrimētū ecclie.q̄ nō debet esse.di.c.cū secōm.p̄m Hosti.in feudū pōt dare cū vniuersitate.ſz nō spāliter z expresse. Et ꝺr spūale ꝺ ius quia q ipsum p̄statur via ad cōcedendū beneficiū spi rituale.de simo.in hmōi vide.§.in.ij.q.ti.i.c.i. Scien dū q p̄onatus pōt ptinere non solū ad clericos z reli gios⁹.sed etiā ad laicos. Sed obstare vī q̄ ꝺr.xvi.q. vij.laicis. vbi ꝺr laicis q̄uis religiosis nulla de ecclesia sticis dignitatib⁹ aliq̄d disponēdi legitur attributa fa cultas.z sic videt q de ecclesijs in nullo debeāt se intro mittē vñ nec p̄ntare q̄ ptinet ad p̄onos Rñ. Archi: sup dicto.c. Notandū q duplex est dispositio rei ecclie. Una est legis p̄mulgāde.z hec nō cōpetit laicis de reb⁹ ecclie.vt hic z di.xcvi.bene q̄dē.z ex de cōsti.c.ecclia.q̄ verū est de iure cōi.secus si alicui esset ꝺ collatū ex pri uilegio q̄ ducet.vt di.lxiij.ī sinodo. Alia dispositio est administratiōis.ſz dispensatiōis.z hec ē triplex. Una est auctis z hec ē soli⁹ epi.vt.ix.q.ij.p totū. Alia est mini strij.z hec ē yconomi.q tñ est vl cē debet clic⁹.vt.xvi.q̄. vij.noua.vbi dicit Archi.idē q si res ecclie nō fuerunt spūales nec tales q̄bus adheret spūalia.bn p̄t p̄cura ri p̄laicū p̄m Hug.z tūc castaldus ꝺr regere vt operius Laudul.etiā dicit ibidē q in extrinsecis reb⁹.vt possessi onib⁹ bene p̄t ꝺstitui laicus ab eccl̄ia z tūc talis nō est dicēd⁹ yconom⁹.sed castald⁹.z sic nō ē ꝺ q̄ ꝺr .lxxxix. distinct.iudicatū.z.c.sc.q illa.c.loquūtur de yconomo q̄ pest reb⁹ spūalib⁹ ecclie annexis.vt ius decimarum et hmōi. Alia ē p̄uidentie z solicitudinis z hec ꝺpent laicis.puta p̄nous z vice dñus vt.xvi.q.vij.cap.filijs.z lxxxix.di.volum⁹. Hi etiā bñt p̄ntare ī ecclie instituen dū.nō aūt possunt ex ꝺ res ipius ecclie sibi vendicare vel de eis disponere.vt ꝺr in.c.si q̄s p̄cipū.xvi.q.vij.z in.c.sc.ꝺr pie mētis ā plectēda deuotio ē.z in fine scitu rus sine dubio p̄ter p̄cessionis aditū q̄ oī xp̄iano debe tur nihil ibidē ꝺpriū iuris se habituꝝ z loq̄t de p̄nono. Et appellat z dicit glo.z archi.p̄cessiōis aditū iuspatro nat⁹ q̄ hz p̄ntare instituendū in eccl̄ia.z sic p illā p̄nta tionē aditur z p̄uebitur eccl̄ia. Vel sic ꝺr. q̄ ex prona tu hz ꝺ ius vt p̄m⁹ in p̄sentiōe sit p⁹ rectorē ecclie. Omi xp̄iano dicit.q̄ nō iudeo vel pagano sed nec heretico. Sz si heretic⁹ reuertat ad fidē.credit Uncē.q ei resti tuat vt no.arc.i.q.vij.maxumū. dic ēt archi.z Jo.an. q hoc ius.s.p̄ntandi tolli nō pōt patrōis.nec etiā a lega to de latere.sed solū a papa.qui etiā ꝺ nō facit sine vrgē ti cā.z hoc ne laici retrahant a ꝺstructiōe z donatione ecclesiarum.

De patronatu que §. III.

rit.archi.in rosar.di.lxx.sup.c.hortamur.an ius p̄sentā di possit p̄stari a prochianis in eccl̄ia prochiali.arguit pro z ꝺtra multū diffuse demū dicit. Ad declaratio nē bui⁹ certaminis sciendū q plures sūt vie a iure in uente p q̄s eccl̄ijs puidet de rectore. Prima via est ele ctio de elec.c.i.z p totū.et hec nullo iure pōt ptinere ad laicos. Et rō est.q p eā ꝺtrahit mrīmoniū spūale inter p̄sonas eligentiū z electi.ex de elec.c.cū inter canonicos q̄ q̄d ē mrīmoniū spūale laici ꝺbere nō p̄nt.z ꝺ sentit Inno.Bern.z seq̄ces. Secūda via solēnis notarij nō cadit in laicū.cū p eam etiā mrīmoniū spūale ꝺtrahatur.vt plene ꝺr in glo.dicti.c.q̄to di.lxiij. Tertia via ē postulatio.de qua bī ex de postu.c.bone.ij. z hec etiaz in laicū nō cadit.cū p eā ad mrīmoniū spūale quenīat et electioni equipetur.vt colligit ex dicto.ca.bone in fi. Quarta ē collatio.q̄ spāliter ptinet ad p̄latū.z hec nō ca dit in laicū de iure cōi.vt di.lxiij.si p ordinatōem.ſz bñ cadit ex p̄uilegio spāli a papa alicui concesso. qui laicos ad ista pōt habilitare.viz di.lxiij.c.adrian⁹.z.c.i sinodo Quinta ē p̄sumptio.de q̄ bī.xvi.q.vij.decernim⁹.z ꝺ re iudi.c.cū bertoldus.z hec cadit ex vi iurispatronat⁹ in laicū patronū.ex de iure p̄ona.c.fi. Sexta via ē sim plicis petitiōis.vt q̄n popul⁹ petit sibi dari in rectorē aliquē.et hec pōt cadere in laicos siue in pl'm nō p̄o num.z de hac fit mētio.extra de sta.mo.ca.q̄ ꝺ. dei. p̄m Boff.z di.lxiij.c.i.z in hoc casu intelligo casū.xvi.q̄.i Si quis monachus.vbi dicit glo.q populi non est eli gere.sed testimonium ꝺare. Unde dicebat Brati.q iu ra que dicunt q populus debet vocari ad electionem intelliguntur: vt consentiat simpliciter. non vt eligat

De pronti sione rectō ris eccl̄ie

vtz di. lxiij. § electiões. Concludo. q̃ ꝙ ius p̃sentatiõis ꝓprie a propriare sumpto vocabulo no cadit in laicum seu populũ non patronũ Sed petitõ que fit abiectz alia p̃ntatione bene cadit in ꝓpm vt quãdo dicit populus. Reuerẽde pater petim⁹ vt placeat paterni. ve. dare nobis dominũ cantuanũ in rectorẽ. q̃ ꝑsona est nobis grata. Et sic fuit factũ in p̃dicta decretali. qõ dei. nõ tamen tenet prelatus dare rectorem talem a populo petitum plusq̃ sibi videatur. Et licet quidã dicãt ꝙ vbi non est patronus ꝓpius p̃sentabit rectorẽ. Hoc asserũt Inno. z hosti. non esse verũ. qz non est hoc iure cautũ. sed epus tunc instituet. vt ex̃ de cle. pe. c. fi. z xvi. q. vij. c. nullus oi no nisi forsan ad ipm populũ pineret iuspatronatus qõ esse põt. vt satis notat Hug. xvi. q. vij. pie mentis z tunc ꝓpius presentat vt patronus. z sic ꝟdudit ꝙ non possit p̃scribi a laicis iuspatronat⁹ etiam prochianis. Sed Jo. an. in nouel. in. vi. de reg. iu. sup regula qõ alij cui gratiose. diffuse disputãs banc queitionẽ tenet contrarium. destruens efficaciter rõnes Archi. z quod in no. z Hostien. vt allegatũ est ꝟcedit esse verũ de populo qui non possedit nec p̃scripsit presentatiõis actũ Facit ergo in fi. Jo. an. hanc distinctionẽ. aut cõstat ecclesiam habere pronos. aut nõ ꝓstat. Primo casu aut prochiani presentarũt cũ patronis. aut sine. In vtroq̃ casu ꝓprie p̃scribitur ꝓtra patronos. de capellis mo. ca. i. z de p̃scrip. c. ad audientiã. Et iporũ patiẽtia facit parochianos huius iuris possessores institutiõe secuta ad presentationẽ eorũ. iuxta ea que satis dixi. de resti. in ite. ca. ij. Si nõ ꝓstat eccl'iam habere patronos. hoc põt esse dupliciter. aut q: ꝓstat ecclesiam nõ habere patronos. aut quia nescit. z ꝟ qõ nescitur õr nõ esse de conse. di. i. solennitates. Et sic cũ certum sit ecclesiaz habuisse fundatores. nisi miraculose fuissz ꝓstructa p̃sumem⁹ ea per populũ fuisse fundatã potissime. qz ꝟ est ꝓsimilet fieri consuevit. De re. iu. inspicimus. z ꝓm hec ꝟcludam q̃ exercitiũ vni⁹ act⁹ cũ peritis patronos ferit possessio pronatus qõ est regulare vbi plures actus dependent ab aliq̃ iure. de reli. do. c. i. Et hoc ex̃ q̃ requirit act⁹ nõ apparent possideri p aliuz nec ius cõe circa illud sũdat intentionẽ alteri⁹. Sic etiã dic decermiasse. Hic co. iij. in huiusmodi casu.

De patrõis dicitur. §. IIII.

xvi. q. vij. decernim⁹. q̃ debent habere solicitã curaz de ecclesijs. quarũ sunt patroni. z idoneos rectores in eis p̃ntare epo instituendos Et si eps ipsis patronis spretis in illis ecclesijs rectorẽ instituerit. nil valebit illa istitutio. sz poterũt patroni. puidere de alio. z dic ibi glo. super verbo idoneos. vt. s. sic de codẽ episcopatu si habet idoneos in suo. iuste põt eũ repellere sz si nõ habet tũc debet illum instituere. Arch. z multomagis si offerunt non idoneũ etiã de illo epatu. potest z debet illũ repelle re. Hõ tamẽ ꝓter hoc patroni priuantur iure presentãdi. sed debẽt aliud p̃ntare si sunt laici. possent tñ priua ri p prelatũ cui presentant Dicit tñ Inno. q̃ bene facit epus si reponit eos in iure. Sed si sũt ꝑsone ecclesiastice vel collegia ipo iure sũt priuati. p illa vice iure presentãdi. vt de elec. c. cũ in cunctis. Et devoluitur. put sio ad superiorẽ. Et idẽ dicũt q̃dã de laicis. sed primũ cõtus.

Q. nõ aũt fiat presentatio p parochianos dicit Archi. ꝺ. sup dicto. c. decernim⁹. q̃ fieri solet vt patroni siue parochiani si sũt patroni cõueniãt in ecclesia. sicut monachi in capitulo z consentiũt in aliquẽ vt presenterur et ipsum eligũt in p̃tandum. qõ fieri ꝟsuevit p scripturam. Possunt etiã patroni cõpromittere in aliquem. vt ipse noie eorum eligat vel p̃ntat. put sibi videt. Sed p talẽ electionẽ nõ est ius q̃situm electo ex̃ de iurepatro. ca. fi. Itẽ nõ obstãte p̃dicta electiõe possunt patroni aliũ p̃ntare. qz illa electio nõ põt dici nisi quedã postulatio que añq̃z suptioi p̃ntaret. nõ impediat alia electio. ex̃ de postu. c. bone. ij. Ad dicas ꝙ p nominationẽ ipam seu electionẽ nõ acquirit notato ius ne detur occasio patronis vendicãdi maiorẽ prem in ecclesijs q̃s vẽdicent quia ea q̃ hñt sepi⁹ abutũt. ex̃ ꝺ iurepa. qm̃ ꝑm Bern. et Compost. Et iõ qz põt laicus variare p̃ntatuz ab eo appellare nõ põt. Nota tñ q̃ si collegiũ vel ecclesiastica ꝑsona ẽ patrona. variare nõ põt. sed prim⁹ est ꝑferendꝰ si aliũ postea eligerẽt z p̃ntarẽt. ex̃. e. cũ aduocat⁹. Letum si secũdus nõ presentet. prim⁹ appellare posset. si epus aliũ non presentatũ instituret. Ita tũc agere posset ꝺtra institutũ. vt remoueat ad qõ etiã ꝓm agere possunt. Itẽ presentat⁹ et nõ admiss⁹. agere potest contra nõ admittentẽ. eo. ti. c. pastoral. Et posset appellare ꝑm Hoff. cũ sq̃ sine cã iusta repellit. Itẽ no. archi. ibi q̃ tribo modis spernit ꝓnus. cũ nõ sq̃ vocat. cũ possit ꝺmode vocari z expectari. vel si vocat z desistlitur. vel si adest. nõ audit. nec admittit ad consiliũ. Si vero est absens. tra q̃ ꝺmode expectari nõ põt eligẽ clericũ sibi rectorẽ vel si nõ sũt clerici ibi eligit populꝰ. i. li est patron⁹ vel epus. cũ. l. j. iij. menses pronus absens nõ eligit. nec postea venies poterit ꝺdicere. Prelat⁹ mi debebit eũ recognoscere vt patronũ sq̃ honorãdo z huiusmodi. Querit Jo. an. in nouel sup. c. qm̃. eo. ti. vtz ꝓtemptus alicui⁹ ꝓni bẽat impedire institutoes alicuius p̃ntati ab alys. Et rñdet p distinctiõem vtz q: si ad vniuersitatis corpus vel collegiũ spectet presentatio. tũc impedit sicut z in electionib⁹ vt ex̃ de ꝓben. c. cũ in ecclesijs. li. vi. Et rõ est. qz nõ singuli vt singuli. sed vt corpus hñt p̃sentare. illos q̃ de corpe exñtes necesse ẽ vocari z sic seruat. Si vero p̃ntant vt singuli dato q̃ alij qui p̃ntatione sua factãt alijs nõ vocatis. tenet. Et illis nõ verat. dn posset cundẽ vel aliũ p̃ntare. z in institutõe fuabit. qõ õr in isto. c. qm̃. s. vt ille q̃ ples voces habet instituat si idone⁹ est. Et nota q̃ si primo p̃ntatus nõ fuit refutat⁹ a prelato. si postea aliũ p̃ntãti instituat tunc cũ ius esset ꝓmo q̃situm teneꝰ epus ꝓuidere ꝓmo presentato ob dolũ suũ z puidebit ei in beneficio ꝓperenti i mẽsa sua. z hoc iustũ. vt qz recusauit idoneũ z sic fecit ei iniuriã. sic debeat ei puidere. Et ꝺ notat Jo. in glo. ex̃. c. pastoral'. de iurepa. Sed dicit Archi. q̃ illud. c. pastoralis. loquit q̃n ꝓmo p̃ntatus fuit digniꝰ. oꝛ secũdo. Ceterũ si secund⁹ esset eque dignus z patrono ꝓcedat. z epus habet in ꝺ libez arbitriũ. vt in c. cũ aũt. de iurepa. z sic puniri debet. Et ꝺ etiam notat Hoff. in sum. imo etiã si nõ sit eque idone⁹. vt ꝓmus. dũmõ idoneus. Jo. an. post Host. Itẽ notat archi. in dicto. c. q̃ si pupillus siue puer q̃ est patron⁹ habẽs septem annos z vltra presentat idoneũ. z eius tutor ꝓsentat aliuz q̃uis equalẽ. ꝓferri debet z admitti is qui presentat⁹ est a pupillo. Et est rõ ꝑm tho. qz pupillus est dñs Jdẽ Bar. brix. notat etiã archiꝺ. post Hug. in ca. si plures. q̃ si eccl'ia a ciuitate vel p̃lo. vel plebe rõne cõtatis vel vniuersitatis ꝟsueuit vel ꝺoreꝰ vel fundus vt ꝺoreꝰ ei detur. nulli eoꝝ singulariter iuspatronatus debetur. sed tm̃ vniuersitati ipi vel ciuitati vel plebi. Et cũ vniuersitas seculariz q̃ vocari debeat. puta ad eligendũ seu nolandũ rectorẽ eccl'ie oẽs maiores. xuij. anis vocari debent siue sint mares siue femie siue virgines siue ꝟiugate siue vidue z minoꝝ tutores. ff. ad muni. l. fili. §. fi. vidua Itẽ etiã filijfamilias vocãdi sunt. si alubi q̃s in iudicio patris hñt domiciliũ. sed tamẽ pater vocand⁹ est ꝑm Inno. Istud tñ. l. q̃ vocenẽ femine de p̃lo ad eligendũ comuniter nõ seruat. Et in hoc stãdum est ꝟsuetudini loci. Si q̃ mulieri ꝑticulari habe

ret ius patronatus in aliqua ecclesia bene spectet ad ip/
sam presentatio. sicut ad viros.

Pro maiori declara. §. V.

tione eius de q̃ dictū est. s̄. de translatiõe p̃onatus dic̃
to. an. p̃ alienatiõez vnūsitatj fctāz p̃ laicū. puta ville ca
stri et hmõi. p̃ vēditionē vl̃ ordinationē l̃ aliū modū in
laicū transit ius p̃onatus cū vniuersitate nisi exceptuz
sit vt dicit. c. ex lris. eo. ti. transit etiā ius sepulcri. vt. ff.
de ꝛtraben. empti. l. in modicis. ꝛ alia iura q̃ possūt p̃
re spūalib⁹ illa enī cum vniuersitate nō trāseunt. Est ei
rationabile vt q̃ possent possideri p̃ trāsferentē transe
ant nō aūt illa que nō possunt possideri. Cum etiā ius
patronatus nō sit mere spūale. sed ptim tēpale. ꝑm in
no. nō est mirū si annectit̃ spalib⁹ ꝛ transit cū ipis. vt ō
arbi. c. p̃ tuas. Querit to. an. sup. c. i. in eo. ti. li. vi. Quid
cum aliqs vendit alteri villā. vel castrū in q̃ est altare
vel eccl̃ia cū oīm iurisdictione exp̃mēdo etiā patrona/
tum. vtrū transeat ius patronat⁹ cū vniuersitate vel im
pediat exp̃ssione illius. arguit. p̃. p̃ regulaz vtile. de reg.
iu. li. vi. Sed ꝯtra. q̃ ius patronat⁹ vendi non p̃ot. De
mum sic ꝯcludit. Consulo teneri certū vt nō fiat exp̃ssio
venditioni ꝯiuncta sez p̃ quē dici possit illud exp̃esse
iuspatronat⁹. Et dicit Host. q̃ licet verum sit q̃ō
fateat̃ se dixisse eē patronū. ꝛ etiā possessionis cōmodū
et animū deposuisse. Et dicit Host. q̃ licet verum sit q̃ō
dicat Inno. de eō donāte laico villā vel castrū in quo
est eccl̃ia. q̃ transit cum illis donatis ius p̃onatus. sed
non decime vel eccl̃ia. q̃ sūt mere spūalia. Secus tñ est
si donaret eccl̃ie vel loco religioso. q̃ tūc oīa transeūt
etiā spiritualia. vt de dona. c. cōsultationib⁹. Dicit ēt
Inno. q̃ cū aliquis vēdit oīa iura sua q̃ hz in aliq̃ villa
cū tñ villa nō sit sua si habet ibi aliquos fundos talīq̃
iura ꝛ ius patronat⁹. q̃ in tali ꝯtractu nō transit ius pa/
tronat⁹. Est ei necesse ꝑm eū ad hoc q̃ trāseat. vt res ta
lis sit q̃ etiā sine exp̃essione vniuersitatē ꝛ ius illud cō
tineat. sicut villa vel castrū q̃ in se ꝯtinet iurisdictionem
bonoz̃ districtū. ꝛ ius patronatus. ad hoc. ff. de ver. sig.
L. pupillus. §. territoriū. Unde ī p̃dicto casu q̃n dic̃. Vē
do tibi oīa iura q̃ habeo in tali villa re solut̃ vl̃is in
singulares. ac si diceret. vendo tibi h̄ ꝛ illud. Cū autem
iuspatronat⁹ vendi nō possit sub tali p̃batiõe nō trans
ibit. Si tamē esset aliq̃ō ius vl̃e q̃ multa iura in se cō
tineat. vt hereditas cū illo bene transit ius patronatus
ar. de pe. here. tē vendendū. §. fi. Nota etiā ꝑm Jo. an.
q̃ ius patronat⁹ trāsferre p̃ot. successione. legatione. per
mutatione. donatione. venditõe vniuersitatis. nō aut̃
pignoratione. Et rō est ꝑm hosti. q̃ pignus nō ꝯsistit.
nisi in his q̃ qs de bonis suis fac̃ obnoxia. vt ō pigno.
c. i. ꝛ ij. Sed cū eccl̃ia in nullius bonis sit patet q̃ a nl̃
lo p̃ot obligari. Et nota q̃ successione transfertur non
solū cū suos ꝯsanguineos q̃s instituit heredes. sed eti
am cū extraneos. De legato aūt dicit idē io. an. in. c. cū
scōm. c. ti. q̃ si legatū factū ē eccl̃ie. de ipō p̃onatu etiā
si sine consensu epi tenet. q̃ legatū est donatio. Sed si ē
factū p̃uate p̃sone. nō tenet factū sine aūcte epi. vñ añ
factionē testamenti requirēdus ē fauore tñ vltimarum
volūtatū vī etiā q̃ post mortē legantis illō possit eps
appbare. exq̃ alius tenuit testamētū. Illā ꝛ si testator ius
serit ꝓstitui eccl̃iam ꝛ circa h̄ fecit legata ꝓstat. q̃ neces
sarius est ꝓsensus epi ad ꝓstruendū. de ꝓse. di. i. nēo. et
tamē tenet legatū. de test. c. nos quidem.

Jus p̃o/
natꝰ acq̃
ritur

Pro plenioꝛi decla. §. VI.

rationeꝯ que dicta sūt. s̄. §. q̃ ius patronatus acquiri
tur edificatõe eccl̃ie dotatione eiꝰ ꝛ collatiõe soli seu fū
di vbi edificat̃. Nota q̃ q̃libet hoꝝ efficat̃ q̃s patro
nus. Et rō ē ꝑm to. an. in nouel. in. ca. q̃ sicut p̃ filiū. ita
p̃onus eccl̃iam de nō eē ad esse venire facit. Illō ei p̃ot
fieri eccl̃ia sine fūdo ꝛ sine edificio. nec sine dote. de ꝓse.
di. i. nemo. Alīꝰ aūt q̃ multa conferret eccl̃ie. licet posset
dici benefactoꝛ rōne p̃dicta dici nō p̃ot p̃onus. Nec si
ante fūdationē daret aliq̃d magnū. ꝛ nō p̃ dote daret ꝛ
acquirit ibi p̃onatū. nec si post fūdationē daret ꝑm In
no. q̃ cū Host. dicit q̃ bene si a principio eccl̃ia ꝓstru/
cta ꝛ cōsecrata sine dote. licet male fuisset factū tñ si q̃s
postea eā dotaret p̃onus esset cū sine sb̄stātia rez eccle
sie nō possit deseruiri ꝛ h̄ verū credo si fiat ō aūcte dio
cesani. Et tūc fauore eccl̃ie fingam⁹ q̃ actus iste p̃cesse/
rit ad h̄. c. tāta. q̃. fi. sint le. Et dico ꝑm. q̃n a ꝓsecratore
faciēte vel ab ipō epō cōsecratore nō posset dos haberi.
Dicit etiā q̃ edificio fundit⁹ destructo eccl̃ie p̃dictur ius
patronatus. ꝛ idē si fund⁹ eccl̃ia deperiat facta vl̃ fienda
datus. Et dicit hosti. q̃ si quis edificaret illā sine ꝓsen
su epi. nullū ius ibi acquirit p̃onus. als acq̃rit si cum
ꝓsensu eiꝰ. Equū tñ etiꝫ vt si extraneꝰ eā reedificare vo
luerit añqz eps ei ꝓsentiat. antiquū p̃onū sup h̄ mone
at. ꝛ ipm alīs p̃ferat si vult ipe reedificare. Et idē dicit
de dote. i. q̃ si depauperata aliqua eccl̃ia. aliqs de dio/
cesani ꝓsensu dotet eā q̃ acquiret ibi ius patronat⁹. ꝛ sic
loquit̃. c. q̃cūqz. xvi. q. vij. vel saltē ꝑm glo. deberet illa ḡ
tia decurtari. i. q̃ ipe supplens haberet ptem ī iure p̃o/
natus cū alīs ꝛ non totū q̃ prius dotauerat.

Nota quasdam que. §. VII

stiunculas notatas a quodā solenni doctore circa acq̃/
sitionē p̃onatus. ꝛ de dante fūdum vbi cōstruit̃ eccl̃ia
et edificante vel dotante dictū ē q̃ efficiūtur p̃ hoc pa/
troni q̃n cū ꝓsensu epi fiat. Sed quid de fabro ibi q̃ po
nit opas suas ad edificandū gratiꝫ ꝛ sine mercede alio
dante materiā seu pecunias p̃ expensis materie. Rñdz
si ꝙuenerūt vt simul essent ex h̄ patroni. ꝛ hoc cū aūcte
epi erūt patroni. alias nō. Et idē q̃n vnus dat necessa/
ria materie aliꝰ soluit edificanti. Sed q̃d si mulr fun/
dat eccl̃iam. Rñ. si hoc facit aūcte dioc̃esani efficit pa/
trona. q̃ cadē rō in muliere q̃ ꝛ in viro. vnde ꝛ idē ius
esse debet. vt de trāsla. pla. c. ij. Sed quid de tutore si fū
det vel doter eccl̃iam. Rñ. si hoc noīe pupilli facit vl̃ de
eius pecunia vel in fundo eiꝰ acquirit̃ pupillo nō tuto
ri. q̃ oīa acquisita p̃ tutorē ex reb⁹ pulli acq̃rūtur pu
pillo. de pecu. cle. ca. ij. Quid de clerico eccl̃iam edificā
te de pecunia ꝓpria in fūdo eccl̃ie. Rñ. puto q̃ vtriqz ac
quirit̃. s. eccl̃ie ꝛ clerico. nō enī potuit facere ꝯditionē ec/
clesie sue deteriorē. vt de dona. c. ij. Et idē dicendū in fū
dante eccl̃iam in fundo ꝓpio. sed de pecunia eccl̃ie. q̃. s.
vtriqz acquirit̃. qđ etiā Jo. an. sentire vī. Sed si de pe/
cunia eccl̃ie emptus ē fund⁹ ꝛ facto ꝓtractu. licet ñ no
mine eiꝰ ipi eccl̃ie tm̄ acquiret̃ p̃onat⁹. arg. c. aplicos.
xij. q. ij. Sed q̃d cū ex pecunia militis ꝓstruit̃ eccl̃ia co
ignoāte ab alio cui acquirit̃ p̃onatus militi vl̃ ꝓstru/
enti. p̃supponēdo q̃ nō militis sit ꝓstructa. Rñ. vtriqz ñ
militi acquirit̃. q̃ nō fuit ꝓsensus epi ad militē. e. c. q̃m
nec forte expedit eccl̃ie militē habere p̃onū. ꝫ nec ꝓstru
ctori. q̃ illū voluit bñe p̃ fraudē. Sed fraus ꝛ dolus ne
mini debēt p̃ocinari. vt de rescrip. c. sedes. sed remane
bit eccl̃ia libera. Sed quid de vsurario de cuius pe
cunia fenebri ꝓstructa est eccl̃ia. nunquid acquirit̃ sibi
ius patronatus vel a q̃b⁹ extorsit vsuras. Rñ. dic q̃ licet
de talib⁹ nō sit faciēda eccl̃ia. vt extra de vsur. ca. q̃. nec
elemosina ē faciēda. i. q. i. nō est putāda. sed restitui de/
beret. Tamē nō ꝓpter h̄ eccl̃ia illa est demolīda. vt. xuj
q. vi. ꝓperimus. Consideradū igit̃ q̃ pecunie dñium

tantum erat ipius. immo ꝛ res empta ex ea. vt notatur ꝑ modernos. in. c. cū tu. ex de vsur. ꝛ ibi ꝛ ul pronat⁹ ei ac quiritur. ꝛ hoc puto si hz aliūde vñ soluat bis a q̄bus extorsit. alias eccl'ia sit libera. ad q̄ faciunt notata. i. q. i. nō est parāda. Et idē dicendū de eccl'ia edificata ex pecunia furis. aut ex pecunia simoniaca. aut ex pecunia ac quisita ꝑ mercimoniū vel ꝑ aliū illicitū modū. In isto tñ vltimo casu nō tenet pecuniā illā ex necessitate reddere vt erogare pauperib⁹. vt i ꝓximis casib⁹ Ire si eq̄lit ꝑles tribu unt ad actū inducentē pronatū. hoc nō impedit inequa liter acquisitōem ullius iuris facit. de ꝓsue. c. fi. li. vi. Nō ei requirit ꝙ quilibet. det dotē sufficiēter. exquo sūt plures. secus si esset vn⁹. Sed quid si vn⁹ habuit licentiā a diocesano. alij non. Respondeo. qui habuit licentiam ille habebit pronatū. alij nō. Requirit aūt lnia illi⁹ epi in cui⁹ diocesi fūdat seu edificat eccl'ia. nō aūt sufficit li centia diocesani edificandis co. ti. nobis. ꝛ de so. ꝓpe. c. sane. Sed q̄d si eps nō vult dare lniam. q̄ vult pecu niā vel alia ꝺ cā. Rñ. papa ꝺ referat q̄ eū ꝑpellet co. ti. nl' lus. vel lniam dabit. nisi iusta cā subsit q̄re denegetur. Sed nūquid in ꝺ pōt hr̄i recursus ad metropolitanū. Rñ. Tan. Uin. ꝛ goff. videtur sentire ꝙ sic. Hosti. tenet ꝓtratū. Sed Jo. an. dicit. sup. d. ca. null⁹. e. ti. Pōt dici ꝙ metropolitan⁹ pōt cōpellere suffraganeū. ꝛ sic sit ꝑa prima opi. Sed licentiā ipam edificandi dare nō pōt et sic vera ē scda. D. ꝑ. m. dicit ꝙ putat ꝙ si epus mo nitus fuit ꝑ archiepm lniam dare. ꝛ ipe epus monitus dare recusauerit vel neglexerit dare sine iusta cā. tūc ar chieps lnia dare poterit. q̄ expressum ē in iure ꝙ negli gentia suffraganei suppler archieps. ix. q. iij. cū sim⁹. Ne gligentia aūt ē lapso tpe debite monitōis. ꝛ nulla cau sa assignata ḡ tē. Sed nūquid vacāte sede capitulum pōt dare talē lniam. s. edificandi eccl'ias. Rñ. credo ꝙ sic q̄ ꝺ est iurisdictiōis nō ordinis. In bis aūt q̄ sūt iuris dictionis. cap'm succedit. vt de ma. ꝛ obe. c. olim. Sz quid si vnus facit edificare eccl'iam ꝛ cōsecrare. ꝛ alius postea dotet ipam. Rñ. si dotans ꝺ facit aucte epi. fm Jo. on. efficit ꝓnus cū alio edificāte. q̄si fauore ecclesie fingatur dos ꝓcessisse. Et hoc puto maxīe qñ a fūdato re nō pōt dotari ipa eccl'ia iuxta notata. de ꝓse. eccle. vl' alt'ris. c. cum sicut.

De discordia pa ¶. VIII.

tronoꝝ in presentatiōe. Nec materia ponit' in. c. qm̄. de iurepa. quā sic sumat Jo. an. in nouel. Si ꝓni discor dant ille ꝑficietur q̄ plurium ꝓnozum voces habebit. Nō si hoc sine scandalo ee nō poterit vel ꝓni infra tē pus debitū nō ꝓsentāt. eps ordinabit eccl'ia vbi primo dic̄ Jo. an. Dic intrepide fm Uin. Ber. ꝛ Lō post. q̄ si sit electio vel p̄tatio facta a maiori ptē patronoꝝ etiā respectu alioꝝ. licet nō sit facta a maiori ptē oīm bñ va let nec obstat. c. eccl'ia. de elec. q̄ loquit' de electōne q̄ fit ab aliquib⁹ vt a collegio. Et ꝑ hoc patet q̄ si sunt duo ꝓni. vnus pōt alteꝝ p̄tare qō nō est de duob⁹ eligē tibus. q̄ vnus nō pōt alterū eligere Jo. aūt in glo. sup ca. si ꝑles. xvi. q. vij. distinguit de discordia ꝓnoꝝ. q̄ vicz aut discordia est inter patronū ꝛ epm. aut inter ip os ꝓnos. ꝛ si inter epm ꝛ ꝓnū. tūc eps ponet inte rim yconomū in eccl'ia q̄ns q̄z fit terminatū negociū. vt de offi. oꝛ. c. cū vos. Si aūt ē discordia iter ꝓnos. aut hec est sup electiōe facta ab eis. aut de iurepronat⁹. si est de electiōe. tūc ille instituatur q̄ maioꝛib⁹ meritis adiu uatur. si sine scandalo fieri pōt. vt in isto. c. qm̄ in q̄bus dam. sed si pares sunt. gratiā facere pōt. eps cui vult. vt ex eo. cū aūt. Si aūt discordia sit de iurepronat⁹ expe ctabit eps ꝑ sex menses a tpe vacatōis eccl'ie vsq̄ ad q̄ tuoꝛ a tpe mote cōtrouersie. vt de iurepro. c. cū ꝓpt. Et si inō cōcordauerint infra dict̄ tps. postea eps instituet in eccl'ia aliquē. ꝛ ille p̄tabit' postea ab eo q̄ euicet. pa ronatū si hoc fieri pōt sine scandalo. Si aūt non fieri possit sine scandalo ꝓnoꝝ. tūc eps dauder eccl'iam. vt nō exerceant' ibi diuina. hec Jo. vt dicit' de iurepa. c. i. ꝛ ij. Sed io. an. in nouel. sup d. c. qm̄ aut. Assertiue re neas post factā p̄tationē licet discordēt hec iura locus non habere q̄ solū loquūtur. qñ de iurepranoꝝ emerse rit qō. nō qñ inter p̄tatos est q̄stio q̄s sz inter ꝑles ꝓ lentatos dēat ist'icut. Et dic inno. q̄ si de iurepronat⁹ est q̄stio expectand' sex menses. Sed si ē discordia de ꝑso na p̄tata expectand' sex menses. vt de cōcel. ꝑben. ca. ij. Dicit etiā Hosti. q̄ in ꝺ casu sz cū q̄stio vertit' de iure ꝓnatus. nō inuenim⁹ expressum q̄ supioꝛ debeat qui dere Uñ q̄tūcūq; ꝓtelet diffinitio nō deuoluet' ex q̄ ei est ius expssum q̄ etiā ponit' exēplū de scandalo qō tz caueri puta qz vtraq; ps ē potēs. Et dicit' q̄ si ali⁹ con stituit' gladi⁹ su⁹ vltoꝛ erit. nec pōt refrenari. Dicit etiā Inno. hoc locū hr̄e nō solū in eccl'ia vacāte. sed etiā vacante cū ꝙ ter ꝓnoꝝ discordias sacdos instituus stare ibi nō pōt. Unō eps si aliter ꝙ uidere nō pt. faciat qō dictū ē de cessatiōe diuinoꝝ. Dicit aūt Hosti. q̄ eps si brachiū seculare pōt hr̄e. s. ad hmōi ipēdenda ad ips pō recurrere. extra de homi. c. postulasti. Si autē caret eps brachio seculari. nō habet vltra q̄d faciat. nisi cū pa tientia expectare vel ad papā recurrere. q̄ oīm⁹ opꝛtet sis debet ex officio subuenire. ij. q. vi. ad romanū. vltra sibi nō restat remediū. nisi ad deū. ex de iudi. c. cū ñ ab hoie. Et dicit' Inno. ꝛ Hosti. q̄ in hmōi electōib⁹ q̄uis tantā vocē habeat vn⁹ ex ꝓnis q̄tā⁹ alius. dixit tñ ac tendenda merita ꝑsonaꝝ. sicut in electōib⁹ eccl'iasticis. vt de elect. dudū. ꝛ in cestib⁹. vt de cesti. c. in nra. Et lis in iure ꝓnatus succedāt heredes. dic̄ Inno. q̄ magis ꝑsonat eq̄rati dicere q̄ successio i ꝓnatu magis fiet ꝙ stirpes q̄ ꝙ capita. cū ꝺ esse ꝺebeat in linea descendi um. insti. de here. q̄ ab intest. deferuntur. ¶. z qz ita q̄ si plures vni ex patronis succedāt. puta q̄tuoꝛ alteri ex patronis succedant pauciores. puta duo. nō pl⁹ vocis habebūt illi q̄tuoꝛ q̄ illi duo. quilibet enī illoꝝ q̄tuoꝛ habebit quartā partē vocis vnius. ꝛ illoꝝ duoꝝ quili bet habebit duas ptes vnius vocis. Et hanc eq̄rātē di xit substitutari ꝓrie ꝓponēdā. ꝛ de hoc i cle. ꝑles. de iure pa. Et ꝑ hāc cle. declarat' ista materia ꝛ q̄dā alia q̄ erāt in varia ꝛ ꝓria opi. ꝛō tex. eius ꝺ immediate pono. Plu res ab vno ex ꝓnis ecclie relicti heredes. vocē habet ꝙ rat vn⁹ hēbūt in p̄tatiōe rectoris. Et vt faciliꝰ pu deat' eccl'iis nō inconuentēs reputam⁹ ꝓnos ipos in ter se posse libere conuenire. de rectoꝛib⁹ ab eis alternis vi cibus p̄tando. in q̄b⁹ etiā ex cade cā gmittim⁹ plures ad vacātē eccl'iam possint eō mō p̄tare ꝑsonas. ꝙ vna ex eis elegi ꝑ epm valeat ꝛ admitti Cle. v. de iurepa. in de. Dicit Jo. an. hic in apparatu ꝙ ex ista cle. reprobat. opi. Alla. Hug. Lau. Jo. an. Uin. Ber. ꝛ Goff. q̄ et mihi placebat dicentium. xvi. q. vij. si plures. ꝛ de iure. c. i. q̄ in iurepa. successio erat ꝑ capita ꝛ approbat' opi. Inno. et Hosti. dicentiū ꝙ successio in ꝓnatu fit ꝑ stipes nō per capita. vt dictū est in p̄cedenti. ¶. Et hoc siue ꝓni sint aliqui ex diuersis causis. puta vn⁹ qz fundauit. ali us qz dotauit. siue sint ex cade cā qz fundauerūt simi'r. vl' etiā dotauerūt q̄uis Archi. xvi. q. vij. aliter dicat. q̄ tñ Jo. an. nō reprobat. Et addit mihi. placebat in hac cle. opi. repbata. q̄ ꝛ si ī ꝓtē hr̄e ꝓriā eq̄tarē tñ expediēs mi bi videbat' eccl'iis vt sic ꝓnis ꝑ capita deāt. ius ꝑsti tōis alimēroꝝ. ius detestōis. ita ꝛ ꝑ capita debeat ius p̄tatōis. vt sez q̄t sit capita ꝓnoꝝ. tot sint suffragia vocū ꝛ nō plura. ad hoc facit eo. ti. c. ij. nō plura dixi. vt sez ꝓnus sit heres cōꝓroni solā vnā vocē habeat. cui⁹

ꝓrariũ intuit hec lra cle. Et ex ista approbata ꝫ opinio ne timco ꝙ nascent in extricabiles qones. Et ponit dif fusẽ q exempla intricationez qõnũ glo. sup ꝟbo plures adminus duo ꝓhendit. Et dicit plures etiã singula ribus ab vno glo. ĝ. Secus si plẽs a plibus. vl vn⁹ a plu res. vt dixit relicti. glo. Idem in puto. si inter viuos transferat vendẽdo plib⁹ vniuersitatẽ. vl pmutãdo cũ pluribꝫ. vel plib⁹ donãdo. heredes. gl. iuris exñei cũ hic nõ distinguat. rectoris glo. ẽt clerici cũ eadẽ sit rõ. vt fa cilius tẽ. Circa ꝫ erat triplex opinio. Prima. ꝙ ꝫ possz fieri. Secũda. ꝙ nõ posset fieri. Tertia ꝙ fieri posset. ꝛz nõ nisi cũ auctẽ epi Reprobat ĝ hic secũdaz tertia opi. que fuit Inno. ꝛ approbat prima. q fuit Ber. ꝛ Bof. Libe re glo. i. sine supioris auctẽ. ꝛ sic reprobat opi. Inno. quã notauit in. c. qm eo. ti. Itẽ dicit libere ꝛ si nõ vacat eccle sia. ꝫ pbat plurale alteri⁹ vicib⁹. Certũ est enĩ ꝙ vice ñ ꝯcurrer duplex vacatio. Mõ ob. de ꝓcess. pben. c. fi. qz il lud fiebat in fraudẽ. Vacature. Dot aũt fit ad tollẽdã discordiã ꝛ facilioꝛẽ puisionẽ eccle. Et ad eadẽ rõne vi detur prõnos plurũ ecclarz posse inter se diuidere. vt vnus sit prõn⁹ i vna. ꝛ ali⁹ in alia. Itẽ cũ prõnat⁹ vni us ecclie ꝓmutet in prõnatũ alteri⁹ ecclie. q̃re prõnat⁹ vnius ecclie cũ prec quã tẽ. In cle. etiã q incipit. vt ꝓsti tuns de ure prõnatus. Et sic statuit de prõnis ecclia sticis. vt ꝓstitutio q ad ecclam aliquã. cuius ẽt ad exẽ te Inia. pbibet. nisi prãtato de puentib⁹ eiusdẽ talis co ꝛã diocesano fuerit portio assignata. vñ iura epalia pos sit soluere. ꝛ sustẽtatiõem bñe ꝓgruã. sicut expedit obser uet ipam declarare. ac etiã q̃da adijcere. cõsulta b⁹ sa ctionẽ diuini iudicij districtius inhibẽtes. ne prãtũ ali quẽ ꝙ quãcunq ꝓsonã ecclasticã ius prãndi ad ali quã ecclam habentẽ admittãt. nisi itra certũ terminũ ꝓtinentẽ ꝙ diocesanos ipos prãtantib⁹ p̃figendũ ipso ecclie portio assignata. quã si forsitã idẽ prãtat⁹. intra prãtato fuerit cozã eis. vt pscribit ꝛgrua de prouentib⁹ ecclie portio assignata. quã si forsitã idẽ prãtat⁹. intra terminũ ipm assignare neglexerint. ne factũ coz noceat si alind canonicũ obsistat admittere in penã prãtantium ad diocesanos. prãs assignãdis hui⁹ deuolat. Precipi mus aũt diocesanis sub ipius obtestatiõe õnium iudicij ipsoꝝq cõsciẽtias oneram⁹. ꝙ moderatõem portõis ipsius debite faciãt. nec odio vel fauoꝛe vel alias in plu ra vel minoꝛ illã sciẽter excedant tẽ. Hec ibi. De simo nia in prõnatu habes. in. ij. p. ti. i. ca. iij. ꝛ. v.

Titulus. xiij. de clericis et diuinis officijs. De exer citio clericoꝝ.

Capitulum primum.

Si dormiatis inter medios cleros penne colũbe deargenta te. ꝛ posterioꝛa dorsi eius in pallore aur ps. lxvij. Quãuis istud exponaꝫ in glo. cõtinua de omnib⁹ vere fidelib⁹. tñ allu dendo illi termino cleros. vnde clerici denominant ada ptabit ad materiã de clericis. sed qz locutio ẽ obscura ꝛ multipliciter exponit in dicta glo. breuiter put de oñib⁹ cle cis intelligit exponem⁹. Prio ĝ sciendũ ꝙ colũba ꝫ significat eccliam. sm glo. de q oꝛ in Cant. vna ẽ colum ba mea tẽ. Cant. vi. c. Hec est de argentata. qa diuinis eloquijs erudita. sm illud ps. xi. Eloquia dñi eloquia casta argentũ igne examinatũ. qz sonoz i pdicatõe pur gatũ ab oñi erroꝛe. Posterioꝛa hui⁹ colũbe sũt fideles. qui erũt in fine mũdi vel in vltima resurrectõe. Poste rioꝛa enĩ dorsi sũt extremitates ipius animalis. Hi aũt vl timi erũt in palloꝛe auri. i. in auro bene fulgenti ꝛ cla ro. s. pfecte cantatis q̃ significatur ꝙ aurũ pciosius cun ctis metallis. sicut caritas eminet cũctis ꝟtutib⁹ De q̃ auro caritatis oꝛ Apoc. iij. Suadeo tibi emere aurum ignitũ. vt locuples fias. penne bni⁹ colũbe sũt ꝓtẽpla tiones ꝛ affectões q̃b⁹ ecclia se sublcuat ad celestia. bas affectabat ps dicẽs. Quis dabit mihi pẽnas sicut colũbe et volabo ꝛ reqescã. ꝛ ad quẽ locũ. nisi vbi vocat eã spõ sus dicẽs. Veni colũba mea in foraminib⁹ petre. Can. iij. c. Petra aũt erat xpus. i. ad Coz. x. c. ꝛ de ꝓse. di. ij. c. reuera. Clerici sm glo. dicũtur duo testamẽta vet⁹ ꝛ no uũ. Cleros enĩ grece. latine sors. Sortes aũt dicũtur in veteri testamẽto ptes hereditaz terra pmissionis. q̃ sor te date sũt pp̃lo. dño dispẽsante. vt hꝛ Josue. p totũ. Vnõ etiã ꝛ ipa testamẽta sortes significãt. p q̃ seruata here ditas terra viuẽtiũ pmissa ẽ ꝛ dat. Dormiũt inter medi os cleros. i. in medio clericoz. s. testamentoꝝ fideles q̃ requiescũt in auctẽ scripturaz duoꝝ testamẽtoz acqe scendo ꝛ assentiendo veritati coz ꝛ sm eas doctrinas viuũt vel requiescũt in medio clerozũ q̃ terrena non ni mis ardenter appetũt ꝛ amãt q̃ terrena. pmittebat vet⁹ testamentũ. ꝛ dormiũt. qui scz vsqz ad mortẽ q̃ dormitõ dicit. pseuerant in ꝓtẽptu terrenoz amoꝛe celestiũ. Est ergo sensus. O fideles si dormiatis inter medios cleros i. quiescãtis inter duo testamẽta mõ expositoꝝ. vos eritz vel vobis erũt penne colũbe. i. ꝟtutes seu ꝓtẽplationes quas hz colũba. i. ecclia erudita sacris eloquijs. cui⁹ fi nis ꝛ vltimi erũt i pfecta caritate vt ipis pennis. i. ꝟtu tib⁹ ꝛ ꝓtẽplationib⁹ possitis volare ad celũ. vbi ẽ pfe ctissima caritas. Sed adaptãdo spãl̃r ad statũ clericoꝝ rum rõne noꝫ cleros. Notanduz ꝙ clerici denominãt a cleros grece q̃ dicit latine sors vel hereditas. ex eo ꝙ primus clericus institutus ab apl̃is. i. Mathias sorte electus ẽ ad apostolatũ vtz Actu. i. c. Quã rõnẽ tangit Gratia. disti. xxi. ¶. i. Vel sm Piero. dicunt clerici a cle ros. i. sorte dñi. eo ꝙ sũt de sorte vel dñs ẽ sors. i. pars co rum. Vñ ipe aut. xij. q. i. c. clericus. Clericus q̃ xpi seruit ecclie. pmũ interpretur vocabulũ suũ. ꝛ nominis inter pratione plata nitat esse q̃d dicit. Si ei cleros grece la tine sors interptat ꝓterea clerici dicũtur. qz de sorte do mini sũt. vel qz dñs ipe sors. i. pars clericoꝝ est. vel qz ipe ps dñi est. qui si ptẽ dñi hz. talẽ se debet exhibere. vt ipe possideat dominũ. vel ipe possideat a dño. Qui do minũ possidet. ꝛ cũ ꝓpheta dicit Pars mea dñs. Et bie ro. ad eustochiũ. Nihil extra dñm habere põt. q̃d si q̃s piam aliud habuit ꝓter dñm pars eius non erit dñs. Verbigra. Si aurũ si argentum si varia supellectilem cũ his ptib⁹ dñs ñ dignat fieri ps e⁹. hec Piero. ad Ne portianũ. ꝛ intelligit cũ in his reb⁹ ponit finẽ suũ vl ni mis solicitat. ita ꝙ officiũ suũ negligat. Predicta igit verba ꝓbere. Si dormiatis tẽ. adaptãdo ad statũ cle ricalẽ. Ibi possunt notari tria.

Primo ꝙ debent a secularib⁹ negocijs abstinere. ibi si dormiatis.

Secũdo debẽt in sacris eloquijs ꝛ virtutib⁹ se exer cere ibi. inter medios cleros.

Tertio debent in diuinis officijs ꝛ oꝛnib⁹ se exhi bere. ibi. penne colũbe.

Quantum ad primũ. ¶. i.

debẽt clerici a secularib⁹ negocijs se abstinere. ꝛb⁹ est dor mire. i. desecre. Et in signũ hui⁹ ordinatio clericoz fit in sabbato. q̃d interptat quies. qz quiescere debẽt. i. cessare a secularib⁹ negotijs. Vñ apl̃s. ij. ad Thimo. ij. ca. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus Status clericalis est q̃dã militia spũalis. Que autẽ negocia secularia a quib⁹ clerici habẽt abstinere. declaratur in. c. multa. ex ne cle. vel mo. vbi sic oꝛ ex consilio. Mo guntin. Multa sũt negocia secularia. de quib⁹ pau

ea pstringamus. ad q̄ ptinet oīis carnal' cōcupiscentia quicq̄d pl' iusto appetit hō. turpe lucrū ē. mūera enī iniuste accipe vel etiā dare. p aliquo seculari q̄stu. p̄cio alicui quē ꝺducere. ꝺtentiones vel lites vel rixas amare. in plateis secularib⁹ disputare excepta defensione orphanorū aut viduaꝝ cōductores aut ꝓcuratores esse secularium rerū. turpis ꝯbi vel facti esse tocullatorē. vel iocū secularē diligere alias amare. ornatū incōuenientē ꝓposito suo quercere. in delicijs viuere velle. gulā z ebrietatem sequi. ponderа iniusta vl' mēsuras bre. negociū iniustū exercere. nec tamen negocium iustum est ꝓtradicendus propter necessitates diuersas. Quia legimus sanctos apostolos fuisse negociatos Et in regula beati. Bñdicti precipit. puideri. p quoꝝ man⁹ negocia monasterij ꝓcurent Lanes vl' aues sequi ad venādū Et oīib⁹ quibuslibet causis supfluis interesse, Ecce talia z similia ministris altaris dīi. necnō z monachis oīno interdicimus Decibi z infra in se. c. magis declarat a quib⁹ clerici debent abstinere q̄ sūt eis interdicta ibidem.

Quantū ad secundū. §. II.

scz q' debent sacris eloquijs z ꝯuosis actib⁹ iberere. Ūñ di. xxxviij. omīs psallentes. Oēs psallētes ꝺo repmittimus. In iustificationib⁹ tuis meditabor. nō obliuiscar sermones tuos. q̄ sūt eloqa dñi. Nō z si cūctis fidelib⁹ obseruare saluberrimū sit. ꝓcipue tñ bis q̄ ecclīasticam consecuti sūt dignitatē. hec ibi notāt cū ꝺr in aucte. Inter medios deros. i. in medio duoꝝ testamētoꝝ. s. veteris z noui. vt expositū est supꝝ z qꝺ ibi legūt diligenter adimplere. qz vt ait apl'us ad Ro. ij. c. Nō adiutores legis. sed factores apud deū iustificabūtur. Et Jo. xiij. dixit xp̄s discipul' suis. Scitis hec. Beati eritis si feceritis ea. Quib⁹ aūt ꝓtrib⁹ clerici debent eē decorati oñdit apl'us. i. ad Thi. iij. dicēs. Oportet epm esse irreprehensibilē ꝛc. que regula ꝓtinēs. xij. c. seu ꝺdit̄oēs ꝓtrū que obseruari debēt ab oīib⁹ clericis expositōem aūt dicte regule plene habes infra co. ti. c. ij. ibi. vide.

Quantū ad tertium. §. III.

scz q' debent insistere diuinis officijs. z deuotionib⁹ notatur p b̄ qꝺ. dixit pēne colūbe ꝛē. scz eritis vos scz clerici. si dormiatis. i. cessetis ab actib⁹ secularib⁹. inter medios deros. i. in medio testamētoꝝ vos ponēres p studiū et obseruationē eoꝝ. sic eritis seu vobis erūt penne columbe ꝛē. p orones vicz z officia diuina qb⁹ ipa colūba. i. ecclia p vos subleuat ad celestia. Et ꝺ oīe dictū ē. s. ti. xij. z etiā dicet in q̄rta. pte. z de ea habes etiā in ꝑma z secūda pte in pl'ib⁹ locis. Sed quō debent clerici dicere horas canonicas z diuina officia. z q̄ ad ipa ex precepto teneanť habes. j. e. ti. c. iij.

De cōuersatiōe clericoꝝ z a qbus exercijs clerici debent abstinere. Capitulum .ij.

QŪibus autē se debēt clerici abstinere. No. q̄ pmouēdus ad deruꝝ debet esse bone ꝓscientie q̄ ad se z bone fame quoꝺ ad alios q̄ resultet ex modesta ꝓuersatiōe z debet se exhibere exēplū ꝑfectꝝ vñ Hiero. q̄lis edificatio discipuli si intelligat se eē mgr̄o matorē. Ūñ nō solū epi pbri z diacones debēt magnope puidere. vt cūctū pplm cui p sident ꝓuersatione z fmone pceant. verūctiā inferiores q̄ ꝺus exoziste. lectores. acoliti. exorcistę. z oēs oino q̄ domui dei deseruiūt. qz vehemēter ecclīam xp̄i destruit. laicos meliores eē q̄ clericos. viij. q. i. malus autē sacerdos iuꝺt Crisť. de sacerdotio suo crimē acq̄rit nō dignitatē ꝺ. xl. multi. z vt ait Aug. nemo in ecclīa amplius nocet q̄ q̄ querse agēs. nomē vl' ordinē sanctitatis vl' sacerdotis hz Delinquētē aūt hūc redarguere nullus p̄sumit. in exēplū culpa vehemēter extēditur qñ p reuerētia ordinis pcōr honorať. ꝺ. lxxxvij. nemo. Qual' autem ꝓuersatiōis ꝺebeat esse oñdit Jsi. de vita clericorum sic ꝺicens. His lege patrū cauet vt a vulgari vita, secluſi a mūdi volūptatib⁹ se abstineāt. nō spectāculis. nō pompis intersint. cōuiuia publica fugiāt. puata nō tñ pudica. sez z sobria colāt. vluris nequaq̄ icūbāt. neq̄ turpiū occupatiōib⁹ lucroꝝ. nō fraudib⁹ cuiusq̄ studium appetāt. amorē pecunie quasi materiā cūctoꝝ vitoꝝ fugiant secularia officia negociaq̄ abijciāt bonoris g̃ ꝺum g̃ambitiōem nō suscipiāt. p beneficijs medicine dei munera nō suscipiāt. dolos z ꝓtumatiōes caueant. vagi oculis. nō effrenes lingua aut perulanti fluidoq̄ gestu. nō incedāt. sed pudorē atq̄ verecūdiā mētis simplicitatis habitu ꝓmēbroꝝ ꝺsimulatoꝝ et verboꝝ sicut z operū penitꝰ exercent. viduaꝝ z virginū frequētationē fugiāt. ꝓtubernia q̄ exneaꝝ feminaꝝ nullatenus appetāt. castimoniā iuuolari corpis ꝑpetuo conseruare studeant. senioribus q̄ ꝺebitā p̄bēat obedientiā. nec vllo iactātie studio seipos attollant. Postremo ꝺoctrine lectiōib⁹ psalmis z hymnis cāticis exercitio iugiter incūbāt. Tales eī debēt esse q̄ diuinis cultib⁹ se mācipādo studēt. s. vt dū scie opaz dāt doctrine ꝑ'lis administrēt. z hec ꝺi. xxij. c. bis igiť. Jtē clemēt. me lius ē eī dñi sacerdotē paucos bre ministros q̄ possint digne opus domini exercere. q̄ multos inutiles q̄ onus graue inducāt ordinatori. xxij. ꝺi. c. tales.

De operibus clerico .§. I.

rū. Nota quedā eis p̄hibita vt negocia secularia. ij. ti. ij. Memo militāns ꝺeo implicat se negocijs secularib⁹. Et p̄cio quidā negociatio est eis p̄hibita. Ūñ augu. ꝺ. lxxx viij. fornicari. Fornicari nunq̄ licet negociari aliquādo licet. anteq̄ clericus fias. licet postq̄ factꝰ fueris nō licet. Prohibita ē enī religiosis. siue sint clici siue cōuersi. Et ꝺicit Pe. de pa. q' si hmōi negocient ꝓpter lucrū. nō vidēt excusari a mortali. Si aūt ꝓpter necessitatē victus iā nō est negociatio ꝓrie dicta nec p ꝺns p̄hibita. Jtē nō debent interesse scz aduocādo z pcurādo in cōsistoriis secularib⁹ iudicio. si sūt in sacris vl' etiā in mioribus. si sūt beneficiati z b̄ nisi ꝓpter se. vl' miserabilib⁹ psonis. cf. ꝺ postu. c. i. vel nisi suā vel suoꝝ iniuriā ꝓsequātur. iij. q. vi. oīib⁹. Jtē nō p̄t suscipe gubernatōes alienaꝝ rez̄ seu ꝓcuratiōes alienoꝝ negocioꝝ. bñ tñ p̄t suscipe tutelas a lege impositas. si volūt nō tñ cogūtur ad b̄ laici Tutelā aūt datiuā q̄. s. ꝺatur a iudice. cū nō ē p testamētū tñ nō possunt suscipe. sed ad tutelā cōem miserabilium pauperū oēs clerici z monachi tenētur. vt ꝺi. lxxx. vi. ꝓ uenit. c. fi. in glo. De lnia etiā ꝑt cpi suscipe gubernatos Jtē debet clicus abstinere ab exercitio histrionatus et macellarie. a⁹ punit. Ūñ ex ꝺe vi. z ho. cle. li. vi. ca. i. ꝺicť. Clerici goliardi aut buffones. si hoc p annū exercuerint. careant ꝑuilegio clericali. Et codē. mō si minori rē poze. z admoniti nō destiterint. z c. ti. i cle. c. ꝺiocesanus Clerici q̄ carnificū l' macellariorū seu tabernariorū officiū publice faciūt. si terrio moniti nō desistant siue resultēt z sūt ꝓiugati pdūt ꝑuilegiū clicale. nō coniugati vero qui incedūt vt laici pdūt in psonis q̄ diu agunt. Jtē si ē in sacris optz q' abstineat a ꝓtrahēdo mrimoniū alias esset coipo facto excōicatus z mrimonium nullū. Si est in minoribus ꝓtrahēdo cū secūda vel nō virgine exuitur oīi ꝑuilegio clericali z adijcit foro seculari z ꝑ hibetur sub pena excōicatōis deferre tonsurā. cf. de big. c. altercatōis. li. vi. Sed si ꝓtrahit cū vna z virgine ꝺ ferendo tonsurā z vestes clericales retinet ꝑuilegium

Cōuersatio pbri.

clericale in duobꝫ.s.q̄ ꝓcutiens eum efficit excōicatus. z q̄ nō pōt distrigi.nec ꝑdēnari a iudice seculari. nec ci uiliter nec criminaliꝫ.Sed si nō defert tonsurā z habi/ tū in nullo retinet.eꝫ vt cle.ꝓiu.c.clerici.li.vi.Quō autē possit esse iudex vl' iudicari habes infra. Item phibetur clericis exercitiū venatiōis clamore.q̄ scz fit cū canibꝫ.z glo sup.c.q venatorꝫ.di.lxxxvi. etiā ꝓpter pauptatem clamore z tumultu.eꝫ ne cle.l' mona.c.i.z.ij. Et vt dicit nō ē licita talis venatio.q̄ aliūde q̄rere sibi debet victū et ꝓ honestius exercitū.vt p agriculturā.di.xci.c.clericꝰ et recte z hmōi bene ē licita clericis.de ꝓse.di.v.nunc̄ꝫ. Venatio aūt q̄ fit sine clamore z canibꝫ vt ponere laq̄ū

Officiū tabelliona .§.II.

tus seu notariatus clericis ꝓstitutis in sacris est penꝰ interdicti fm Ray.Et si illud habeāt. sunt cōpellendi ad dimittendū p subtractionē būficij appellatiōe post/ posita.eꝫ ne cle.vel mo.c.sicut. Et idē fm Ray.de clericꝭ ꝓstitutis in mioribꝫ si habēt sufficiētia beneficia.eꝫ de postu.c.clericis.z dicit Inno.q̄ ꝓstituti in sacris si istru menta ꝓficerēt antecēꝫ eis interdicerēt.valerent quidem alias nō.Sed hosti.intelligit q̄ nō valerēt in negocijs secularibꝫ.sed in ecclīasticis valerēt. vt docet rubr.illi/ c.sicut.Et fm Host.epus pōt ꝓstituere clicū tabellionē p tota suā diocesim cui cura oīm est ꝓmissa.x.q.i.regen da.z.xij.q.i.cps. Et si sic fecerit.poterit ille vocari ad scri bendū acta eccl'iastica foꝝ.alias vbi tabellio nō habetur due honeste ꝓsone subrogank.eꝫ de pba.c.qm̄. Et sic in telligo q̄ clerici possunt esse notarij pape.v.q.i. quidaꝫ sed ꝓstituꝰ a papa poterit ꝓficere instrumēta vbiq̄ ter rarū.sed cōstituꝰ ab epo nō potent extra diocesim illi/ qui eū instituit. Itē nota q̄ tabellio eccl'iasticꝰ nō ōbet conficere instrumēta in secularibꝫ reb.nec secularis i re bus pure eccl'iasticis.q̄ boꝝ ꝓuisio nō debet cē ꝓ mixta.ij.q.viij.ca.laicus. Unde clerici in curijs princi/ pū prohibent esse scriptores.eꝫ ne cleri.vel mona.c.seq/ tentiā. Itē religiosus nō pōt exercere officiū tabelliona tus.nisi ꝓ hereticos.nō aūt in alijs fm Jo.an.extra de here.c.vt officiū.li.vi.Tamē vt nota. Guil.in speculo vetera instrumēta cōplebit.nouaꝫ aūt nō assumet.extra de iudeis.ca.Judei.

Exercitium autem .§.III.

honestū seu artificiū pōt clericus exercere si indiget.pre cipue z etiā sine hō.di.xci.per totū. Dū tñ per hō nō desit in diuinis officijs.de conse di.v.c.nūc̄ꝫ. Idē fm Guil. pōt recipe possessiones excolendas ad q̄rtā vel ad quiꝫ tam ptē seu ꝓducere eas.z hō ad sustentatiōez suā z suo rū.ar.di.lxxxv..c.peruenit.in ver.auaricie cā. Cōcor. ho fructū.dūmō p ꝓtractū alias licitū. Item fm Guil.pōt emere rē vt eā meliorata carius vēdat vputa pullū vel equū vel etiā si tabulā emat vt faciat imaginē.quia ista nō est negociatō sed artificiū.xiij.q.iij.c.canonū.extra ne cle.vel mo.c.i.. Pena aūt clericoꝝ q̄ alijs negocijs se/ cularibꝫ se imiscent est q̄ debēt excōicari.eꝫ ne cle.l' mo. c.sub interminatiōe.z si se nō correxerint. debent depo/ ni.ita tñ q̄ religiosi districtius cē alij puniank.eꝫ ne cle vel mo.c.sed nec. Et ex hac pena cū maxima sit dēphē/ ditur.q̄ in hmōi exercitijs mortaliꝫ peccant. Jn foro aūt penitētiali debet eis iniūgi vel saltē cōsuli q̄ ea q̄ ꝫ foꝝ mam p dictā lucrari sūt studeāt paupibꝫ erogare.xiij.q v.qui habetis. Permaxīe aūt clerici debēt vacare sacre lectioni z doctrine Ūñ Hiero.ad rusticū. Si clericatus tutillat desiderū tuū discas q̄ possis docere z rōnabilē hostiā offeras deo.ne sis miles antecēꝫ tyro.ne prius sis magister cē discipul'.Nō est humilitatis nec.nec mē/ sure iudicare de ceteris.z de mīstris eccl'iaꝝ siniſtrū ap/ piam dicere z infra.mihi placet vt habeas sanctoꝝ con tubernū.nec ipē te doceas z absq̄ doctore ingrediaris viā quā nūq̄ egressus es.xvi.q.i.si clericat⁹.z xxxviij. dist.per totum.

De ꝙuersatione clericoꝝ fm regulā apostolicā Oꝑ tet epm esse irrepḥensibilē.sub.xij .ꝑditionib⁹ declara tam. Capitulū.iij.

Quibus exercitijs debēt

clerici vacare de q̄b ē regula apostolica ꝓria ad Thi.iij. Oꝑtet epm esse irreprehensibilem vnius vxoris virū.sobriū prudentē.pudicū.ornatū.bo spitalē.doctorē.nō vinolētū nō ꝓcussorē.sed modestum nō litigiosum.nō cupidū.domui sue bene ꝓpositū. Hāc eandē regulā tradit scribēs ad Thi.i.c.licet variet i alijs quo verba. Et ibi ōz. Oportet epm esse sine crimine. Et licet videatur apl's banc regulam posuisse epis.tñ hec regula etiā extendit ad oēs alios ordinādos.z ad ꝓlatu ras ꝓmouēdos.vt dicūt Aug.di.lxxxi.c.apl's z Amb. di.xxxiij.c.cognoscam⁹.mcludendo auctoritatē Niceni ꝙcilij. Declaratiōem aūt hāꝫ ꝑditionū aplice regule q̄ sunt.xiij.ꝓsequit Gratia.multū diffuse in decretis a di. xxv.vsq̄ ad xlviij.inclusiue.z iterū ab.lxxxi.vsq̄ ad.xc. inclusiue.z Ray in sum.z Jo.in sum.cōfes.ipm sequitur De singulis paucissima ponent.

Quantum ad primū .§.I.

scz oꝑtet esse sine crimine ordinādū vl' eligendū Gratia. di.xxv.c.vnū ozariū.§.noīe aūt criminis vbi ponit qua druplicē acceptionē buiꝰ vocabuli. Et primo ꝓut sumi tur generalissime.p quolibet pctō iuxta illud. Nemo sine crimine viuit. Secūdo p pctō ꝓmisso ex deliberatio ne siue mortali siue veniali.z sic distinguit ꝓtra pecca/ tū cōmissum ex ignorātia vel fragilitate. Et fm b dicit Aug. Nemo existimet capitalia crimina igne purgato/ rij posse purgari in dicta di.§.alias ea demū. Quarto mō.p peccato qō inducit depositionē seu irregularitatē vt homicidiū notoriū adulteriū z hmōi. Ūñ di.lxxxi.c. apl's.dicit q̄ crimē est pctm accusatione z dānatiōe di/ gnissimū.z sic usto vltimo mō sumit hic. ita scz q̄ post peccatū ꝓmissum post baptismū inductiuū irregulari tatē.nō ꝓmoueat absq̄ dispensatione. Vel si intelligat de mortali quolibet.tūc nō ꝓmoueat añ penitētiā intre/ riorē p quā tollit pctm.al's ad sui dānationē.ordinaret q̄uis executionē haberet. Sed z di.lxxxi. Gratia.iterū tractans illud.c.oꝑtet esse sine crimine dicit q̄ etiā de/ bet vitare occasiōes cris.i.nimiā familiaritatē.z ꝙersa tionē cū mulierib⁹.z accessum incautū ad domos earū vt.c.clericus.z.ca.oꝑtet.z etiā dz hō vitare vt auferat de eo suspitionē ab alijs quā posset inde hre vt ibi dicit. Jn oīnibus obꝛuare ꝓuenit vt q̄s certo tpe z certo loco et certis ꝓsonis.vel apparere clericꝰ.vel loqui dēat mulie ribus vt excludat ois nephanda suspitio Certe solum ad solā accedere nulla religionis rō ꝓmittit. Melꝰ est enī esse duo q̄ vnū ex.viij.sinodo. Itē debet esse sine cri mine ne ipe ꝓmittat.scz nec alijs cōmittentibꝫ assentiat vt ōdarat di.lxxxiij.p totū.z pāpue i.c.nemo.z.c.error.

Quantū ad secundū .§.II.

scz vnius vxoris virū. Hoc exponit negatiue.i.q̄ nō plu res habuit.etsi vnā hūit.di.lxxxvij.ꝓposuisti si nō sic ex/ poneret sequeret q̄ ygines z q̄ nullam vxorē habuerūt nō possent ꝓmoueri.qō esset absurdū Ray.z Host.Et intelligit illud siue post baptismū siue añ.qz bigamia nō tollit p baptismū vt pz.di.xvi.acutius.ꝛc.deinde.Et supꝛisti⁹ ꝑditiōis declaratōe tractat Gra.diffuse de in/

tinẽtia clericorũ a. xxvi. di. vsq; ad. xxxiij. in. la siue. ponẽs differẽciam inter clericos ecclie orientalis z occidentalis in materia ꝓtinẽtie qđ dr in dicto ca. ꝙ sacerdotes grecoꝝ z alij clerici mrimon. o copulant exponit glo. z bn. i. ꝓtracto vtũ/tur. Et declarat ista materia plene di. xxvij. in glo. sup. c. diaconi. vbi dicit ꝙ in ecclia orientali z occidentali licite ꝓtrahit in minoribꝫ ordinibꝫ. vtz. di. xxxv. si qs eorũ Sed ꝓstituti in suptiori ordine nec in ecclia occidentali nec orientali pñt ꝓtrahere mrimoniũ. nec poterat a tpe apl'oꝝ z si ꝓtrahant. nõ est mr. momiũ. Et hõ patet ex/pto sinodo q̃ in oriẽte fuit celebrata. z regulã statuit eis vt di. xxxiij. c. cũ in preterito. sed in hõ est distinctio inter orientales z occidentales. qz ipi. pmouent nõ pmissa cõtinẽtia. Vñ pñt greci pmoti in sacris vti matrimonio añ ꝓtracto. sed nõ possunt in sacris ꝓstituti ꝓtrahere. vt ex de. ꝓiu. c. cũ ol. m. Et cũ cõciliũ Nicenũ vellet eis contrinẽtiã imponere scz q̃ ad vsum ꝓtracti mrimonij. Pannuti⁹ in expreus nupcias dissuasit ꝙcilio. z sic fuerunt dimissi. di. xxxi. nicena. Sed latini nõ pñt etiã vti ꝓtracto z hoc a tpe Inno. z Siricij q̃ indixerũt ꝓtinentias sacerdotibꝫ z leuitis. ita scz ꝙ nec etiã ꝓtracto vti liceret sicut antea pmissum fuerat. vt di. xxxij. plimos. Greg. añ etiã sbdiaconib⁹ simili mõ indixit ꝓtinẽtiam vt di. xxxi. c. ante triennũ. De bigamis q̃re phibẽt ordinari. z q̃t modis. z qs dicat bigam⁹. z qs cũ eis valeat dispensare. z de notorijs fornicatoribꝫ quo sint suspensi habes. j. ea. p. n. xxvij. c. ij.

Quantum ad tertiũ .§. III

scz sobrũ z paulo post nõ vinolẽtũ. Hic phibẽt clericis ebrietas z voracitas. phibent añ clerici fm Ray. a superfluitate vini. nõ qz vinũ sit malũ imo bonũ. z moderate sumptũ acuit intellectũ sed qz ex eo frequẽter incurrit ebrietas. ex de iure iu. c. z si xps. Ebrietas añ fomes et nutrix oĩm vicioꝝ est. di. xxxv. ante oĩa. Vñ beat⁹ benedictus in regula admonet monach⁹ ne vsq; ad satietatẽ bibant. Vñ ꝓstituit ibi quã mensurã q̃ infirmitati bus corporũ z debilitati nature satisfacere possent. z ñ appetitũ z suã ingluuiẽ adimplere. pl⁹ ꝙsulens fm modicũ q̃ fm ꝑceptorẽ qđ ẽt apostolũ ad Tbi. ke. casse ñ ambigim⁹. Et fm Ulricũ due sũt cause hui⁹ phibitionis. Primo qz vinolẽtia est incitatiua libidinis. Vñ Hiero. di. xxvi. ꝯ. i. Venter mero estuãs facile despumat in libidinẽ. Exemplũ in loth figurã in Hoe. q̃ ebrius nudauit verẽda. Secũda cã ẽ. qz impedit deuotionẽ ad deũ z dilectionẽ. Prouer. xx. Luxuriosa res ẽ vinũ. zẽ. q̃ bis de lectat nõ erit sapiẽs. Nec añ duo scz mũdicia z sapientia maxime sũt necessaria dei mistro. qz ambulans ĩ via ĩmaculata. hic ministrabit mihi pñs. c. Et puer. xiij. ca. Acceptus ẽ regi mĩster intelligens. Et mlta pulcra bẽs de abstinẽtia z gula. z ebrietate p totã illã di. xxxv. vbi. Gratia. tractat illud. c. ꝑcipue in. c. sexto die. Voracitas etiã in clericis phibet fm Ray. Primo qz vẽtris ingluuies ad luxuriã ꝓuocat. z oĩe opus bonum dissoluit. Vñ Hiero. di. xliij. ꝯ. i. dicit ꝙ venter z genitalia vicina sunt mẽbra. vt ex vicinitate mẽbroꝝ intelligat ꝙfecta deratio vicioꝝ. Vñ z ĩ figurã Habuzardam princeps coquoꝝ destruxit muros hierusalẽ. iij. Reg. xxv. c. Secũdo qz crapula generat morbos varios. sed tpantia sospitatẽ. de ꝙse. di. v. nihil. Tertio qz pinguis venter crassum sensum generat fm Hiero. Et hõ tractat. Gratia. di. xliij. p totũ. Et ibi notat q̃ dñt haberi in conuiuijs clericorũ quicq. s. q̃ ponit Greg. in. c. quiuis dicẽs. Sciẽdum ꝙ tũc veraciter ex caritate quiuis pdeunt. cũ ĩ eis nulla absentũ vita mordeat. nullus ex irrisione reprehenditur. nec in eis secularũ negocioꝝ fabule. sed ꝙba sacre lectionis audiũtur. cũ nõ plus q̃z necesse est corpi seruiatur. zẽ. Itẽ in pricipio mẽse dr fieri benedictio p eũ qui ibi est maior. z in fine gr̃az actio vel hymn⁹ exẽplo xpi. Et in sedendo alter alteri ordinate deferre debẽt fm suũ gradũ. Nec oĩa in. c. qñ. dist. xliij. Itẽ de ꝙse. di. v. nullus. z. c. se. dr. ꝙ clerici spectaculis q̃ in nuptijs aut ĩ scenis exhibentur interesse nõ debẽt. sed fugere de cõuiuio z abire. anteq̃z ingrediant crauali giatores. ioculatores. Itẽ di. xliij. c. clerici dicit. Clerici edendi vel bibendi. cã rabnal nõ ingrediant. nisi peregrinatiõis necessitate ꝙpulsi. Et fm Ray. nõ debent clerici ministrare in tabernis. imo nec habere tabernas ꝓter vilia z turpia q̃ ibi exercẽtur Bull. tñ hõ intelligit ita scz ꝙ ibi nõ ministrent vt' eras illis tabernis vbi exercent inhoneste. qđ est ꝓtra epos. qui dũ faciũt vendi vina sua. faciũt papilliones z aliq delicata preparari ad ꝙuocandũ potatores.

Quantũ ad quartũ .§. IIII.

scz prudentẽ dicit Bra. di. xxxvi. §. i. ꝙ hoc ẽ ꝓtra eos q̃ sub noie simplicitatis excusant stulticiã sacerdotũ. Vñ dicit ꝓclt. tolt. di. xxxviij. c. ignoratia dicit. Ignorantia mater cunctoꝝ errorũ maxie in sacerdotibꝫ vitãda ẽ. q̃ officiũ in ꝓto susceperũt z di. c. leo papa. ca. si in laicis dicitur. Si in laicis videt ĩ tolerabil' in scientia. ẽtoma gis in clericis nec excusatõe digna ẽ nec venia. Debet añ clericus hr̃e triplicẽ prudentiã. Primo quidẽ sacrarũ scripturaꝝ Vñ hiero. Si iuxta aplm paulũ xpus ẽ dei virtus z sapiẽtia. q̃ ignorantia scripturaꝝ ẽ ignoratia xpi. di. xxxviij. si iuxta aplm. Mã in sacris scripturis maxime relucet sapientia fm tbo. in. i. pre. q. i. ar. vi. Et dioni. Suba nr̃i sacerdotij sũt eloqa diuinit⁹ tradita: di. xxxviij. oĩs. Mã hic substantia nõ sumit ꝓ eo qđ est de essentia. qz sine litteris quis põt recipe quẽlibet ordinẽ. sed ꝓ eo ꝙ dis sustentat. qz. s. sine sciẽtia nõ põt sacerdos bene exequi officiũ suũ. Probat añ Bra. clericum debere esse peritũ in scripturis. di. xxxvi. ꝯ. totũ. z bn. multas auctoritates scripture figuras z exẽpla. z de rõnali qđ portabat in pectore pontifex vbi erat scriptũ manifestatio z ꝟitas. de verbꝫ ꝙtinue arce inherentibus zẽ. vide. Exo. xxviij. c. z Leui. viij. c. Secũdo debet habere pitiã canonũ ꝙpetentẽ. i. ꝙstonũ ecclasticaꝝ. Vñ dicit in c. ignoratia. di. xxxviij. Sciant sacerdotes scripturas sacras et canones. Et celestinus papa. dist. c. c. nulli sacerdotũ dicit. Nulli sacerdoti licebat canones ignorare. nec dece̅ facere qđ possit patrũ regulis obuiare. Et fm Grati. di. xxxix. ꝯ totũ. ꝙlati debent subditis nõ solũ carnalia sed etiã spũalia subsidia mĩstrare. exemplo xpi qui turbas nõ solũ ꝙbo docebat. Marbe. v. c. sed z virtute sanabat. Luce. vi. capi. z corporalibꝫ alimentis reficiebat. Johan. vi. ca. z Marci. viij. capi. Unde dicit Brego. dist. ea. c. petr⁹ diacon⁹. Doc tpe talis debet ẽ reginimis arce ꝓstitui q̃ nõ solũ de salute aiaꝝ. verum etiã de exterioꝝ vtilitate z cautela sciat esse solicitum. Unde z ille petrus electꝰ ꝓter suã simplicitatẽ ꝙs repellatur ab obtinẽdo beneficio. nõ tñ dr̃icit ab tã obtẽto ꝙ tale ei coadiutoꝝ. vt. vij. q. i. qz frater. secus añ est in lr̃aturis de cta. z quali. c. ꝙuis. Et dr scia ꝓpetens q̃ est necessaria ad executionẽ debitã ordinis cuiuscũq; qđ hz. Dicit etiã gr̃a. di. xxxiij. §. i. ꝙ oportet esse prudentẽ. z. xxiij.

Beñ. i. 9. Beñ. 9

.c. fi. ylmi. dist

et solicitū circa defensionē paupeꝝ ꝛ relevationē oppꝛeſ
ſorū ꝛ tuitionē monasteriorū. ꝛ in capi. ſe. rephēdit. gre.
quendā ep̄m qꝛ ſilia ſapiētū ꝛ recta ſuadentū nō ſuſci
piebat. Nō ꝺber ãt ēt ſi ſit ſenex erubeſcere addiſcere ēt
a minimis Uñ clemēs Nullus epūs ꝓpter obꝓbriū ſe
necturis. vel nobilitatē generis a paruis vel minimis
eruditis. ſi quid forte vtilitatis ē aut ſalutis inḋrere ne
gligat. Et Aug. de ſe dicit. Senex a puero ꝛ epūs tot ā
norū a collega nōꝰ ānículo gatꝰ ſū edoceri. xxuij. q. iij
ſi hēs. Et Greg. ꝺr. Stultus ē q̄ inter ſe primū extimat
vt bona q̄ viderit diſcere ꝓtēnat. di. xxij. c. de ꝓſtantino
polítana Norandū etiā dictū Aug. diſt. xxxviij. c. ſed q̄
lo. vbi ait. Sedulo admonendi ſūt ſcolastici. vt humili
tate in duri xp̄iana diſcāt nō ꝓtēnere q̄s cognouerit moꝝ
vicia ampliꝰ q̄ verborū deuitare. ſz cordi casto linguā
exercitata conferre nō audeāt. quā etiā pferre ꝓſueuerāt
et infra. nouerint nō eſſe voces ad aures dei. niſi aīaſ
fectū. ita enī nō irridebūr. ſi aliq̄s antiſtites ꝛ miniſtros
eccl̄ie forte aīa ducerentur cū barbarismis ꝛ ſolecismis
deū inuocare. ꝛ ꝺba ꝓturbare diſtinguere. nō q̄ iſta mī
me rep̄hendenda ſint. ſed qꝛ pie toleranda Sed ꝛ babe
querāt. nō ad delectatōem curioſitatē vel oñationē. nec
ꝓpter hoc ꝺimittat magis neceſſaria ꝛ vtilia qꝺ oñdit
clarabitur. j.

Quantū ad quintum. §. V

ſcz oꝑtet cē ornatū. Ponit Hra. duplicē ornatū ſcē ꝺbe
re. ſ. interiorē et exteriorē. Et interior quidē ꝓſiſtit ī ꝓtu
tibꝰ iuxta illud. Sacerdotes tui induant iuſticia. ꝑs.
cxxxi. Et hoc figurabāt varia ornamēta pōtificis in ve
teri teſtamēto vt dicē Hra. di. xl. §. i. ꝛ totū. Uñ ex officio
ſuſcepto nō lñiam peccādi. ſed neceſſitatē bene viuēdi ſe
nouerint aſſecuros. qꝺ ꝓbat Simachus in. c. nō nos. ꝛ
ſi. in fi. ꝛ Greg. dicit. diſt. c. ꝓtra morā. q̄ nihil ī epāli cer
uice ſplendidi fulget q̄s humilitas. Timēdū etiā qꝺ di
cit Aug. di. xl. añ oīa vtiq̄ q̄ nihil apud deū triſtius. mi
ſerabiliꝰ ꝛ dānabiliꝰ epi pſbyteri aut ꝺyaconi dignita
te ſi pfunctorie atq̄ adultorie res agāt. ꝛ ecōtrario nihil
beatius. ſi eo mō militet q̄ imperator nr̄ iuber ſcz xp̄s. Oꝛ
natus exterior ꝓſiſtit in habitu victu ꝛ inceſſu decentiꝰ
di. xli. q. totū. In habitu vt nec fulgidi. nec ſordidi veſti
bus vtāt vt in. c. q. ſimoniā di ea. In victu vt cōformet
ſe moꝛibꝰ eoꝝ cū quibꝰ viuit. ſaluaſp honeſtate eorum.
cit Aug. di. xl. añ oīa vtiq̄ q̄ nihil apud deū triſtius. mi
Uñ Aug. Quiſquis rebꝰ ꝓtereūtibꝰ reſtricti vtiā. q̄
ſe habeant moꝛes eoꝝ. cū quibꝰ viuit. aut ꝓtēpās. aut
ſupſtitioſus eſt. Quiſq̄s vero ſic eis vtiā vt meras ꝓſue
tudinis bonoꝝ inter q̄s ꝓſatur excedat. aut aliq̄d ſigni
ficat. aut flagitioſus ē. In his oīmbꝰ nō vſus ſz libido
in culpa ē. Nō q̄ locis tpibꝰ ꝛ pſonis ꝓueniat attendē
dū ē di. ea. Itē ī inceſſu vt æqualī ſit ꝛ matur. vt gutta
te itineris maturitatē mētis oñdat. incōpoſitio corpis
indiſpoſitionē indicat mētis ſm Aug. di. ea. §. fi. Itē de
rici nō debent deferre veſtes incīſas. nec lingulatas nec
varij colorīs. nec rubeas. nec virides. nec nimis longas
vel bzeues nec deſerico. Quicūq̄ aūt clericus ꝓgata vl p
tita veſte vtiā ſine cauſa ſi ē beneficiatꝰ eſt ſuſpēſus a p
ceptiōe fructuū p ſex menſes. ſi nō ē beneficiatꝰ eſt ſuſpēſus a p
cris circa ſacerdotū p idē tempus ē inhabil ad obtinē
dum beneficiū Si bz dignitatē vel bñficiū cū cura. vl
eſt ſacerdos aut religioſus. eſt ſuſpēſus p annū a benefi
cio ꝛ p idem tēpus eſt inhabil ad obtinendū qꝺcunq̄
beneficiū. vt de vi. ꝛ hō. cle. in cle. Nota tñ q̄ cauſa pere
grinationis timoris vel alia cā ſili licitū ē clericis habi
tū trāſformare. vt. xxi. q. iij. epi. de vi. ꝛ bo. cle. c. cle.

Quantum ad ſextū. §. VI.

ſ. hoſpitalitatē dicit Hra. di. xlij. §. i. q̄ oꝑtet ſacdotē cē
hoſpitalē. vt ſit de numero eorū quibꝰ dicē hoſpes erā
et collegiſtis me. Matb. xxv. c. Cū eī ꝺebet alios ad ho
ſpitalitatē hortari. ꝺebet ī ſe ꝺe bō exēplū exhibere ad me
moriā q̄z reducere ꝺz vt magis ad b̄ puocē q̄ Abraā ꝛ
Loth ex hoſpilitate meruerūt inter alios angelos rece
pere in domo ꝛ ecōtra. Sodomitas q̄ hoſpitibꝰ oſtiuꝫ
claudebāt ignis ꝓſumpſit Ben. xix. c. Uñ ꝛ Jo. euāg.
in epla ſua. iij. excōicat quēdā diotrepē. q̄ paupes nō ſre
cipiebat ꝛ recipientes de eccl̄ia ejiciebat. Jn eccl̄ijs tamē
ꝓhibenꝺ Agapen. i. conuiuia pauplbꝰ vel māducare. ꝛ ac
cubitus ſternere. vt di. ea. c. nō oꝑtet. De dormitiōe tñ ī
ꝓtrariū ſe bz ꝓſuetudo. ꝛ ꝺe ꝓſue. in. c. nl̄li. di. ea excipiē
neceſſitas ex defectu hoſpitij. ꝺic etiā Hiero. ad Pauli
xvi. q. i. c. ſi cupis eē. q̄niā quicq̄ ꝺabēt clerici paupm
eſt. ꝛ ꝺomos eoꝝ oīmbꝰ ꝺñt eſſe cōes qꝺ intelligiē q̄ad
paupes indigētes ēt minus bonis vt di. xlij. c. quieſca
mus. Sub hoſpitalitate intelligiē diſtributio eccl̄iarū
et de ordine ꝺandi ꝛ mō ꝺabeꝛ di. lxxxvi. Mō ſatis. ꝛ de
hoc ꝺabes. ſ. in ſcꝺa parte.

Quātū ad ſeptimū. §. VII

ſcz pudicū dicit Hra. q̄ ꝺebet eſſe pudicꝰ. itā q̄ moꝛibꝰ
et verbis pudorē indeſinēter oſtēdat. Uñ ꝛ gene ſpōſe
Lan. i. turturi ꝓpantur q̄ ē aīal caſtū. ꝛ Amb. q̄ verecū
dia ingenuos pdit natales. di. lxxxvi. nō ſatȝ. Dicit ꝺbo. Arti. 4.
ij. ij. q. cl. q̄ nomē pudicicie a pudore ſumiē. in q̄ verecū
dia ſignaē. Uñ oꝑtet q̄ pudicicia ſit ꝓpe circa illa de
quibꝰ hoīes magis verecūdanē. maxīe aūt verecūdatur
homo de actibꝰ venereis. adeo q̄ nec actꝰ cōiugalis ca
ret verecūdia ſm Aug. ꝛ hoc iō. qꝛ motꝰ illoꝝ mēbroꝝ
nō ſubdit impio rationis. Verecūdaē aūt bō nō ſolum
de cōmixtione venerea. ſed etiā de quibuſcūq̄ ſignis eꝰ
vt dicit Pbus in ſcō rethoꝛice. Pudicicia ergo atten
ditur circa ſiḡ venereoꝝ p̄cipue vt ſūt aſpectꝰ. oſcula. ta
ctꝰ ꝛ hmōi exteriora ſigna. caſtitas ãt circa iſtā cōmixtō
nē. tñ aliq̄n ponit vnū p alio. Unde Aug. dicit. Me di
catis vos habere anīos pudicos ſi habeatis oculos im
pudicos. Jmpudicꝰ enī oculus impudici cordis eſt
nuncꝰ. xxxij. q. v. nec ſolo. vi. q. i. c. ex merito dicit. Offi
ciū ſingulorū ſit nō ſolū oculos habere caſtos. ſz linguā
et coꝛ. Nec q̄id in cuiuſq̄ ꝺomo agaē alia domꝰ p eas
nouerit. Et ad maiorē honeſtatē ꝛ cautelā ſtatutū eſt. vt
clerici ñ cohabitēt cū mulieribꝰ. Uñ Hiero. Hoſpitiolū
tuū raro aut nūq̄ mulieꝝ pedes terent qꝛ nō pōt digne
habitare cū deo q̄ feminaꝝ acceſſibꝰ delectaē. xxxij. diſ.
hoſpitiolū. Et de btō Aug. legiē q̄ nō ꝓſenſit habitare
cū ſoꝛoꝛe ſua. diſt. lxxxi. Nā cohabitatio taliū ſepe inter
cipit adulteriū. i. occaſio. xviij. q. ij. diffinumꝰ. Excipiun
tur tñ q̄dā pſone cū qꝺbꝰ clerici pñt cohabitare ꝑz Ray.
ſ. mater. ſoꝛoꝛ. amita. matertera. auia. filia frīs vl ſoꝛoꝛiſ
vꝛoꝛ filij. ꝛ regulariter oīs ꝓſanguinei. p lineā tranſuer
ſalem vſq̄ ad ſcōm gradū incluſiue. ar. di. lxxxi. cū oīmi
bus. Conſanguinee ꝺo p lineā deſcēdentē ꝛ aſcendentē
vſq̄ ad q̄rtū gꝺū. ar. de ꝓſang. ꝛ affi. ca. nō ꝺebet. Ethō
ē in iſtis. q̄ ſedꝰ natale in iſtis nihil ſeuī crimīs cū tali
bus extimari pmittit. vt ꝺz extra. de coha. cle. ꝛ muli. c. a
nobis. ꝛ ꝺb intelligas ſi ꝓſanguinea nō bz ſecū domicel
las pediſſeq̄s vel alias mulieres ſuſpectas. ꝛ ꝺb in caſu
intelligiē. de coha. cle. ꝛ mu. c. i. Et licet dictū ſit q̄ cū pre
dictꝰ cōſanguineis ſedꝰ naturale nō pmittit aliq̄d ſeuī
criminis ſupicari. ꝺebet tñ clericus ꝛ maxīe epūs caue
re immoderatā familiaritatē cū illis. vt caput ī gremiū
ponēdo. oſculādo ꝛ hmōi. ꝛ ne ex ꝺb ꝓtēptibil habeatur
di. xxxiij. quoꝝdā. Ultra ſecūdū vero gradū linee trāſ

uersal' distingue. q3 aut sunt suspecte aut quia iuuenes. et tūc nō possunt cohabitare aut nō. et tūc pnt. et eadem distinctio ē facienda i ancillis et in vxore. quā scz duxit an. e ordines sacros. Mā si ē vetula potest tenere in domo sua et cā caste regere. Si iuuenis. nō dz secū tenere. di. lxxxi. volūtas. Hosti. et Goff. dicūt q; ī ēpīs et monachis non dz locū illa distinctio q3 nulla ꝓsanguinea dz cohabitare. vt i autē. de san. epi. §. cēm. et de monachis. §. cogitā dū col. i. Ray. tamē dicit q; licet hoc sit tutum et honestū. ca men canones ad hoc nō cogunt.

Quantum ad octa. §. VIII

uū. s. doctorē. Nota fm Jo. an. in glo. di. xliij. §. i. Istud ꝓsistit in duob. s. in fmone correctōis. vt corrigat vitaz ſbditoz. §z cū caritate. vñ Leo papa. Odio bēnē petā nō hoīes. corrigank tumidi. tollerētur infirmi. et q3 sēper castigare necesse ē. nō seuiētis plectak aio ß medēt is. di. lxxxvi. odio. si aūt modū excesserit i corrigēdo ex amore vel odio. nō a subditi. §z a deo dz postulare venia nedū nimiū fuak hūilitas. regēdi frangak autoritas. vt dicit Aug. in regla. et bī di. lxxxvi. q3 necitas discipline ꝛc. Secūdo intelligit ista doctria in fmone pdicatōis vt. s. pdicz Hiero. Scā q3pe rusticitas solū sibi pdest. et q3tū ex vite merito edificat eccl'iam xpi tm̄ nocet si reli stentib; nō ꝓtradicat. ij. q. vij. sancta. Nec dz plat⁹ ꝓpter subsannationē vl' psecutionē cessare a docēdo et pdican do. vt dic Jo. in glo. di. xliij. scimus vbi. Unde let⁹ sic di. Scim⁹ multos ob id infestare doctores. vt eos pdant. i. ꝓfundant. et ꝓpue volūtatis placita ipleāt. Nō tū ꝓpte rea doctores inq3tū vires suppetūt a recta emulatōe dei et bona intentōe recedere debēt. scientes. q3 beati q; psecu tiones patiūtur ꝓpter iusticiā. hec ibi. Si aūt subditi ex his non pficiāt. ipe tū facit q3 suū est et soluit debitum. Vñ Cornel⁹ papa. Nō ad nos attinet ꝓscientie nre cō uenit sp dare opam. ne q3 cl'pa nr̄a de eccl'ia pereat. Si quis āt vltro et crimīe suo pierit. et penitētiā agere nolu erit. nos in die iudicij inculpatos futuros credim⁹. qui eoz ꝓsuluim⁹ saluti. et illos solos in penis remansuros. qui nolucrīt ꝓsilij nr̄i salubritate sanari. nec mouere nos debēt cōuicia pdicatoz. quo min⁹ a recta regla nō recedam⁹ quā aplūs instituit dicēs. Si hoīb; placerē ꝛc. ad Gal'. i. c. De materia aūt dicēdi nō pdicādi. dicē. §. ti. xvij. de statu predicatorum.

Matth. 5

Quantum ad nonū. §. IX

scz nō pcussorē. Nota fm Jo. an. ī glo. ī di. xlv. q; duplex pcussio. phibēt clericis. Una ē spual' scz cū qs corda in firmoz inutili fmone pcutit. vt di. c. c. fi. Secūda ē corpal' q3 si fiat ex ira vl' odio. vl' ex supbia. vt magis timeat. vl' er ga nō subditos phibēt sed ex caritate et in subditos lici ta. Vñ Aug. Et q; emēdat ꝓbere in quē ptās dat. et coer cet alīq; disciplina miscōiam pstat. di. xlv. c. et q; emēdat. Eps tū ꝓpter dignitatē suā neminē suis manib; dz ver berare. di. lxxxvi. nō liceat. sed p alīū pt. p clericū tū si cle ricus ē ꝓberand⁹. ex de sen. ex. c. vniuersitatis. nisi penit⁹ sit incorrigibil' deric⁹. qa tūc etiā p laicū. ex ō sen. ex cō. c. vt fame. Distinguēdū tū ē circa qlitatē psonaz et crimi nū q; corrigunt fm Jo. an. et Ray. Nā in minoribꝫ ꝓsti tuti licite ꝓberank. etiā p leuib; culpis. di. xxxv. aū. tdi. xlv. §. salomō. Silr et regulares etiā i minoribꝫ ꝓstituti fm regulas suas p leuib; culpis subiacēt verberib; ex de appel. q. reprehensibil'. in fi. et de simo. c. p tuas. nō tū vl q3 ad sanguinē. In maioribꝫ vero ꝓstituti nō regulares nō nisi p maioribꝫ crimīb; di. xlv. cū beat⁹. Et leo et gre go. sic dicūt ca. di. licet nonunq3 accidāt q; in sacerdotali bus psonis sūt reprehendēda. plus tū erga corrigendos agat benignitas oēria q3 severitas. plus exhortatio q3 ꝓmo tio. plus caritas q3 prās. cū nemo nr̄m sine petō sit. Sz ab his q; sūt sua querūt facile ab hac regula discedit. et dū dñari magisq3 ꝓsulere placet. bonoz infiat in supbiā et q3 ꝓsum ē ad scordiā. rēdit ad noxā. moderata et debet cē castigatio. Vñ q3dā sapiēs leuiter castigat⁹. rei uerētiā exhibet castiganti. Alspiratis aūt nimie increpa tio. nec correctionē recipit nec salutē. di. ca. cū beat⁹. Si cut aūt nimia seueritas reprehendit ita et nimia remissio. Vñ. greg. li. xix. moral'. Cūcte rectores nec discipline vi gore benignitatē māsuetudinis. nec cursum i māsuetu dine discretionē deserāt disciplīne. q3tenus ne a ꝓpassio ne pietatis obdurescāt. cū ꝓtumaces corrigūt. nec disci pline vigore mollcant. cū infirmoz animos ꝓsolak. di. xlv. c. fūt nanq3. Et ad b. ꝓpositū inducūt auctoritates exem pla et figure de scriptura in. c. disciplina. di. ca. Tertio p dicā teres accēdat incognita. sed pūnitiōem facilis. vibēt esse pcussor. i. ad vindictā seu punitiōem facilis. Vñ Greg. Si q3d de quocūq3 ad aures tuas puenerit. q3 te iuste possit offendere. facile nō credas. nec ad vin ctio culpā feriat delinquēris. dist. lxxxvi. Si quid.

Quantū ad decimū. §. X.

scz nō litigiosū. Litigios⁹ dz fm pbm in. iij. ethic. q; ad oīa ꝓnak cā ꝓtristandi. nec q3scunq3 curas. Triplex āt est cā qre phibenk tales ordinari fm Ray. Prīa q3 non fūt apti ad humilē doctrinā q; exigit ab eis. Vñ Hiero. Nihil impudētius arrogātia rusticoz q; garrulitatem auctem purāt et pati ad lites. in subditos tumide inco nant di. xlvi. §. i. Secūda cā ē. q3 litigiosi vl' adulatoib; anios principū sibi ꝓcliāt vl' fribꝫ suis detrahēdo ifa mie notā ingerūt vl' q3 seditōes facere nō cessant q; victa oia. phibenk clerici. vt di. ca. §. i. et c. se. Tertia cā ē. q3 cū ipi debeāt discordātes ad ꝓcordiā reducere et attrahere nō debēt litigādo alios ad discordiā puocare. Vñ Ly pria. Nec ad cayn nec ad munera eius respexit dñs. Neq3 ei ōm placatū hre pokat. q3 cū fre ñ pacē. ß zel. discordiā hēbat. quā igr pacē mittūt sibi īimici frz eius sacerdotū.

Quantū ad vndeci. §. XI.

mū scz nō cupidū. i. auarū. vbi. phibet auaricia interior que ē inordinat⁹ amor diuitiaz. Et rō qre tal' cupid⁹ p hibet ordinari ē. q3 vt dic Greg. Bonoz auctori inhere re aliter nō possum⁹. nisi cupiditatē a nob q; radix ē oīm malozabscindam⁹ di. xlvij. c. bonoz auctori. Et leo pa. Uiz catholicū et pupue dñi sacerdotē. sicut nīlo ere tice auida. nec abstinere nouit a veritis. nec gaudere con fess⁹. nec pietati adhibere ꝓsensū. di. e. c. viz catholicum. Clericus ām maxīe dz deo inherere. et a mal' abstinere. Jtē vt dicit Amb. mēs auari vinculū cupiditatis astricta. sp aurū semp argentū videt. sp reddit⁹ ꝓputat. gtius au rū q3 solē intuet. ipa ei⁹ oīo ad deū petit aurū di. ca. ca. sicut bi. Clericus āt dz hre mentē liberā a terrenis. Sed cūdo sub b. ꝓpendit. phibit⁹ oīs turpis questus seu lu cri ne. s. alīq; inhonesto negocio victū vel alia nēcria si bi qrat. nec suscipiat. pcuratiōes seculares. vt di. lxxxvij. p totū. Exaptūtur tū ibi psone miserabiles. vt pupilli vidue et pauperes q; ab oīb; ex pietate debēt iuuari vñ Belasius. licet oīb; de nobis spantib; prōcinū nō dez beam⁹ nos negare. tū pl⁹ viduaz cās et ipenis⁹ ducim⁹ exequēdas q3 tueri vl' a nobis vel ab oīb; dīna ma nifestat assertio. di. ca. c. i. et c. ij. dz. Pupillo tuitionē di uitas ipa tulsit ipēdi. Tertio sub b. cupiditate. phibēt assu mptio causaz et negociatio. di. lxxxviij. p totū. Unde Hiero. ibi negociatorē clericū ex inope diuitē. ex ignobi li gliosum. q3 quandā pestē fuge. et di. ca. dz. Eps nullā

1. r. ad beat

refamiliaris curā ad se reuocet. sed lectōm z oroni z ꝯ/
bo ꝓdicatōis tm̄ vacet. z.c. formicarisimiliter haberur.

Quantū ad duode. ℣. XII.

cumū. domui siue bn̄ ꝓpositū qđ intelligit vt exponit
Gra. di. xlvij. ℣. necesse. vt si in laicali hītu habuit vro
vt qđ postea ꝓcipit ē ꝓlo. pus a domesticis exigat.
Qđ qz beli facere recusauit. semel ꝑm apud deū ditu/
cū iudicē cū filijs guī dānatōe ꝓcussit. i. Reg. iij. c. pro
bibet ℣ ordinari q̄ b nō bz. q̄ ꝓsumit negligēs. z ꝙ nō
habeat frontē alios arguendi. ex q̄ suos no repbendit z
tamē ꝑcū nō stat quin ei⁹ familia sit bona. qz diligēter
correxit eā. nō sibi imputat in vicū. a dño eni grecl⁹ bo
munis dirigūtur. nec sūt in boc vte ei⁹ vt ꝺr Hiere. x. c.
corripere qđē pōt corrigere aūt nō valet Ūn̄ aug. Quā
cumlibet vigilet disciplina dom⁹ mee bō sum. z int bo
mines viuo. nec arrogare mihi audeo vt dom⁹ mea me
lior sit q̄s archa noe. Ben. ix. vbi tm̄ inter octo bomines
vnus reprob⁹ inuent⁹ ē. aut melior sit q̄s dom⁹ abrahe
cui dictū ē Ejice ancillā z filiū ei⁹. Bn̄. xxi. c. z ad gal. iij.
et ad Ro. xi. c. de quoby geminis. Jacob dilexi Esau aūt
odio habui. Intelligi et pōt ist̄ō. c. aplice regule vt vicz
bn̄ sit domus ecclie sibi ꝓmisse. vt vicz nō vni plura iz
diuersa diuersis ꝓmittat officia. Ūn̄. Diego. Nulli vni
cumlibet experiarte psone vno tpe duarū rerū officia
cōmittēda sūt. si totū ocul⁹ vbi audit⁹. Sic ei varietas
mēbroz ꝑ diuersa officia. z robur corpis ꝙuat z pulcri/
tudinē pfat. ita z varietas psonaz ꝑ diuisa. distributa
officia z fortitudinē z venustatē icre dei repñtat eccl̄ie.
di. lxxxix. c. singula. Jtē y conomos vel vicedños i eccl̄ia
nō ꝺz instituere laicos. vt in. c. volum⁹. cū sequēti. di. ea.
Jtē ꝙnquis vl fauore ꝓtectus nō ꝺz ꝓmittere eccl̄iastī
ca officia di. ea. decēter. vbi tm̄ dicē glo. ꝙ b intelligit nō
simplr sed cū sūt malu. Et ideo q̄re magis ꝓhibet expres
se de istis q̄s de alijs malis ē. qz plarī eccl̄ie sunt ꝓnoxe
ad dandū talib⁹. vel qz ꝓtumt ꝙ ꝑcos bona eccl̄ie di/
lapidentur. Et ista ē vera ro quā videm⁹ q̄ tradite de fa/
cto. z qa ist̄ō nō ꝙuat multa mala inde eccl̄ie sequūtur.

Quātū ad vltimū ℣. XIII.

nō nec ꝓbatū. i. nouū in fide vl̄ erā i religiōe vt exponit
dis. xlviij. ꝑ totū. z in glo. ibidē. Dus aūt ꝓhibitionis du
plex est cā. vt ꝺr in tex. z glo: Ꝓma est vtilitas ipius mer.
ne. vt ait aplis. j ad Thi. iij. c. laq̄m z ruinā diaboli. in arrogātiā nāq̄ q̄ est ruina
diaboli: iacitur q̄ in ꝑcto bone nō dū discipuli efficiunt
mgri. z sic Juno. dic. Discz est cū fieri mgrm q̄ nōdū
didicit esse discipl's. Scda cā est. q̄ cū sit inexpe⁹ status
eccl̄ie nesaret varietati psonaz diūsim de quibē vt de
cet Mōēranē⁹ cui sacerdos nescit būlitatē mores p/
sonaz. vl esse ꝓ. ēnere nō ieunauit. nō fleuit. nō se corre/
pit nō pauperibus erogauit. Hec oīa Gratia. dis. xlviij.
℣. j. Ūn̄ z Greg. Lalū appetit q̄ ad sūmi loci fastigia
postpositi gradiby ꝑ abrupta q̄rit ascensū. di. e. c. sicut
Jtē ꝓmouēd⁹ ad ordies debet esse imunis ab oī irre/
gularitate. Ūn̄ Gratia. a. xxv. vsq̄ ad. lviij. di. oñdit q̄/
mō ordinād⁹ nō debet esse rō cuius obligat⁹ nec bomi/
cida. nec corpe viciat⁹. nec illegitim⁹. nec seru⁹. nec solen/
niter penitēs. z boz declaratōe habes infra.

De duob⁹ generi ℣. XIIII

bus fidelitū sic dic Hiero. xij. q. j. duo sūt genera xpiano
rū. Est aūt vn⁹ gen⁹ qđ mācipatū diuino officio z dedi/
tū ꝓplatiōi z oroni ab oi strepitu tpalū cessare ꝙue/
nit. vt sūt clerici z deo deuoti. s. ꝙersi. Cleros eni grece
latine ꝺr sors. hmōi hoies vocāt clerici. i. sorte electi oēs
eni de⁹ i suos elegit. hi nāq̄ sū. reges. z se z alios i vir/
te regētes. z ita in deo regnū hnt z b designat corona i
capite. hāc coronā hūt ab institutōe romane eccl̄ie i si/
gnū regni qđ i xpo expectāt. Ratio i capite est oīm tpa
liū depositio. illi eni victu z vestitu ꝓcūri. nullā int se. p/
prietatē hītes. dñt hre oia cōia. Illiō gen⁹ xpianoz est
vt sūt laici. laos eni grece latine ppl's. bis iz tpalia pos/
sidere. iz nō nisi ad vsū. Nihil eni miser⁹ q̄s ꝓter num/
mū deū ꝓtēcte. bis ꝓcessū est vtorē ducē. terrā colere.
inter vir̄ z vir̄ iudicare zc. Et ira saluari poterūt. si vi/
cia rn̄ bn̄ faciēdo euitauerit. hec ibi. Ex qbꝫ ꝓbis videt
q̄ clerici nō pñt hre ꝓpriū q̄ materia tractat ꝓtorā illaz
q. j. cāe. xij. Et post plura cpla inducta ad vtraq̄ ꝓcē.
Tandē gra. sic ipe soluit in. ℣. cū ḡ ipallio videl. q̄ cleri
cis ozētalib⁹. qbꝫ iz hre vxores z filios z occidētib⁹ etiā
clericis illis q̄ hnt filios z vxoribꝫ qs habuert añ suam
ordinationē. ist̄ iz hre ꝓpria ad sustētationē familie sue.
alijs aūt clericis nō iz hre ꝓpriū. nisi forte retinēdo sua a
simplicib⁹ eccl̄ie abstineāt. Sz istā solutionē repbat gl.
sūmaria in ꝓncipio. q. z bn̄. Nā oēs doc. i b ꝓcor. q̄ cle/
rici seculares pñt hre ꝓpriū. z iz habeāt primonialia ꝑ b.
nō tollit q̄n iuste possint hre bn̄ficiū vl reddit⁹ vl di
stributiones ꝙuetas ab eccl̄ia. si eccl̄ie defuūt. Illa ḡ. c.
q̄ vident dicē q̄ nō iz clericis hre ꝓpriū intelligēda sūt ꝑm
glo. z Ray. fm tps eccl̄ie ꝓmittue. vt illō. c. dilectissimis
vl ō clericis q̄ renūciauert ꝓpriis vt illō. c. scim⁹. z. c. nō di
cat. Uel loquūt ō ꝙsilio vt illō. qz tua. z. c. nolo. z vidz
q̄ tpe Augu. z Hiero. clerici oēs viuebāt i cōi. vt i illis.
c. certe ego. z. c. duo sūt. z. c. clerici. Nūc aūt cōiter nō re/
perit tal mod⁹ viuēdi i cōi i seculariby. nec ad iz tenent.
iz licite pñt hre ꝓpriū vt dictū est. z ptz etiā in di. q. c. epi
et. c. sint manifeste. Tho. aūr. ij. ij. q. clxxxv. dic. q̄ clericis
nō iz hre ꝓpria. ita. s. dū curāt ꝓpria facāt defectū i his q̄
ptinēt ad cultū diuinū. z sic exponit illō. c. clericus. vbi
dic Hiero. q̄ deū possident. z cum ꝓba dic. Pars mea
dñs. ꝺz eni cleros grece latine sors. q̄ sors est dñs. i. ps
eoz nihil ex dñm hre pōt. q̄ si aliō bz ex dñm vt argen
tū z aurz. varīā supplecitē z hmōi. cū his priby nō de/
signat dñs fieri ps ei⁹. De donatōe tpaliū facta eccl̄ijs
hēs in. c. futurā. De donatōe facta eccl̄ie romane ꝑ Co/
stan. habes distin. xcvij. Statūt⁹. iz i aliq̄by libris illud
nō habet. in alijs. ꝑ palea ponit. vel ptinet vt plurimū
ad laicos. Nūc agamus de clericis.

De bonis canonicis. Caplm. xiij.

O Officio diuino quo

officiāt eccl̄ie. ō q̄ agit. di. xcj. dis. ꝑ totū z int
ecta vbi ꝺz. Cleri⁹ victūz vestitū sibi artificio
lo l agricultura absq̄ officij sui dū taxat ōtūmto ꝓparet
et ex ō cel. mis. c. j. ꝺr q̄ ꝺz dicē oēs horas. Hore canōice
institute sūt ab eccl̄ia vt dicant ad laudandū deū. ꝑ be
neficijs suis int̄ q̄ maxīa sūt bn̄ficia creatōis septē die/
bus expletū. vt ptz Ben. i. z bn̄ficiū redēptōis septē q̄/
dāmō horz ꝑ actū maturiali vicz ꝓma tertiaz. z ipe bo
re septē sūt iux illō. ps. cxviij. Septies i die zc. Archi.
tū i rosario matutinas septat a septē horz ponēs ꝑ prima
hora diei. s. artificiales laudes matutinaz. De ipo aūt ꝑ
cessu passiōis bis horz pacte. habes i officio crucz qđ di
cunt. Job. xxij. dedit. xl. dies indulgentie dictum.

Querit ergo ꝓfo qui ℣. I.

teneāt ex ꝓcepto ad ipas horas. Rn̄. Ꝓfo q̄ dē tenēt ꝺr
diari i sacr. s. i sbdyaconatu z sup. Et b tā fm oēs theo
logos q̄s canōistas ex ō cel. mis. c. dolētes. Tenēt scdo ex
ꝓcepto qlibz clerici bn̄ficiati z nō exītes i sacr. fm Frā.
ō zab. i lecta. sr de. ō cel. mis. c. gui. nec excusare se pñt rōe

extigultatis beneficij. si ex eo nō ꝓcipāt sibi necessaria ꝛ impetrent sibi ex quo se fecerūt ad illud intitulari Idez Goff. di. xci. ca. clericus victū. Et ꝙuis Lau. dicat ꝙ beneficiati in minoribꝫ existentes possunt ꝓ alios officia re seu ꝓ alios dicere horas. ꝛ ꝑcipue si ex iusta cā. puta tum vel subditū officiēt ecclīam fm Pe. ꝛ abba. tñ idē Fran. tenet ꝛ trariū. Jo. an. etiā sup. c. ꝓsbiter. ō cele. mis. dicit theologos tenere ꝙ cū istud sit onus psonale. vidi ꝙ ꝓ alios solui nō possit. Et idē in nouellis libenter vi derē ꝙ fauore studij statueret ecclia. ꝙ clerici saltē in mi noribꝫ tm̄ beneficiati saltē nō curati. occupati bono zelo ad studium tenentes vicariū excusarent ab horis dicen dis dicendo officiū beate ỹginis. Dicūt etiā Inno. ꝛ ho sti. ꝙ oīs clericus beneficiat⁹ siue sit in sacris siue nō te netur oīnib⁹ diebꝫ horas ī ecclia dicere vel saltē audire verum ē tñ ꝙ excusat ab vtroq; rōne iusti impedimēti. a dicendo vel audiēdo in ecclia. Un̄ si pñs sit clericꝰ et dicat officiū in camera nō reddit debitum. qz tenetur ecclīaz officiare nisi sit legitīe occupat⁹ Et tūc dicat vbi cūq; sit equitādo. stando. vel eūdo. in vijs vl̄ in camera et tūc ecclīam faciat ꝓ aliū officiare. Intelligit Fran. de zab. illud. de cele. mis. c. i. vbi ōz. ꝙ a sacerdote. aut a sociis laribus. i. clericis officiū cōpleat. qz sez cū sacerdos post inceptū officiū vocat ꝓpter aliquā necessitatē. puta ad i firmū ꝛ hmōi. scolares. i. clerici ꝓficient illud. ꝛ ipe sacer dos sepatim dicet qđ sibi restat dicēdū Tenēt tertio ad horas religiosi. pfessi quorum religio ad actus vite con templatiue est instituta. ꝛ ꝓ ecclīaz ꝓfirmata Et b̄ rōne sue pfessionis. qz nō solū sūt institute hmōi religiōes ad ozandū ꝓticulariter ꝓ se. sed etiā ad ozādū. ꝓ vl̄i vtilita te fideliū. Ad hmōi aūt oronē sez fiendā in ꝓsona totꝰ pl̄i xp̄iani ꝓ vtilitate oīm̄ sūt institute spāl̄r hore ca nonice. Pe. de. pa. dicit quēlibet religiosum pfessum te neri ad horas Religio aūt instituta ad opa vite ꝓtem platiue est stat⁹ monachalis. Religio vero mēdicantiū vtrāq; ꝓplectit sez actiuā ꝛ ꝓtemplatiuā. Hec Ber. de trilia. in ꝓmo qōli. Et b̄ videt ꝙ cōuersi nō tenent ō ne cessitate ad horas. Aug⁹. de ancho. in sum. de pote. cc. dicit oīs religiosos etiā ꝓuersos teneri ad horas. aliaſ ex negligētia omittēdo peccarēt mortal̄r. qz eoꝝpo q̄ ap plicati sūt total̄r ad cultū dei habēt bñficiū interp̄tati questibꝫ q̄ eis ꝓcedunt ab ecclia rōne applicatōnis ad cultū diuinū. ꝛ idē tenet Pe. de. de pa. in. uij.

Secūdo queritur .§.II.

quid debeat dici ꝓ horis. Rñdet Fran. de zab. vbi sup dicit. Laudu. ꝙ si est ꝓsuetudo pbabilis vel certa con stitutio sup b̄ illud seruabūt. di. xij. nouit. Nā dicere b̄ vel illud nō est in ꝓcepto cū diuersi diuersa dicāt de cō se. di. v. c. in dic. Modus tñ dicēdi horas quo ad secu lares clericos sumēdus ē ab ecclia romana. vt in dicto. c. in die. vl̄ metropolitana. di. xij. ca. fi. Nec reprobatur per hoc ille vsus fm Laudu. quo q̄dā ꝓtenti sūt tribꝰ psalmis. licet romana vel metropolitana ecclia b̄ nō ſet uet. di. xij. de his qđ puto intelligendū de vsu antiq̄ ali cuius ecclie. non de eo quē sibi faceret ꝓuata ꝑsona. In regularibꝫ dicit Laudu. attendendū est ordinatione re gule sue ꝛ suoꝝ statutoꝝ. di. xij. placuit. ibi neq; mona sterioꝝ. Sed in directorio iuris li. i. ti. viij. ōz. ꝙ ordina tus ad titulū sue possessionis vel mr̄imonij pōt dicere qđ cūq; officiū. qz nō est obligat⁹ ad istā vel illā regulā spāliter. Ordinat⁹ vero vl̄ intitulat⁹ ad certā regulam vel ecclīam tenet dicere officiū qđ ibi fieri ꝓsuevit. alis peccaret di. xi. in' bis. Et b̄ nisi esset sup b̄ priuilegiatus vt clerici ꝛ religiosi q̄ sunt ꝓmensales domestici cardina lium ꝛ epoꝝ quib⁹ indulget ꝙ idē dicāt officiū nec ad aliud teneant. Prebendar⁹ aūt in duab⁹ ecclīs suf ficit ꝙ semel dicat fm cōsuetudinem alterius illaꝝ fm Tho in qōli. Et videt ꝙ magis debeat dicere officium illius ecclie vbi habet maiorē gradū quā vbi habet pi guiorē pbendā si aūt ē paris dignitatis vtraq; ꝓfes dicet fm illā ecclīam vbi tūc ē. absens dicet qđ sibi pla cuerit alterius illarū. Monachus ꝓfect⁹ ecclie secula ri in dicendo officiū sequet ꝓsuetudinē ecclie ad quam transit fm Hosti. di. xij. c. illa. Fratris ordinis ꝓdicatoꝝ sunt ꝓtenti illaꝝ ecclīarū officijs ad quas ex̄ suos con uentus dedinarēt vt ōz in ꝓstōne coꝝ.

Tertio queritur vlꝝ .§.III.

matutine beate ỹginis. vigilie mortuoꝝ ꝛ suffragia sūt de necessitate dicēde p⁹ horas. ꝛ ōz b̄ suffragiū leranie fm catholicō/Rñ. fm Fran. de zab in cle. de cele. mis. ꝙ li. Laudu. credit ꝙ ex q̄ vno ꝛ eodē mō ecclie ill⁹ seruī tores ꝓsueuerūt ꝓdicta ꝓ horis dicere. quilibet de ipsis ad hoc tenet ar. de cen. c. ex ꝑte. Sec⁹ si aliq; tm̄ diceret etiā plures sed alij nō. ar. vi. q. ij. c. ij. Idem dicit in dire ctorio iuris. li. i. ꝛ allegat Buil. de officio defunctoꝝ dicē Goff. in qōlibe. ij. qđ tenent ad ipm̄ clerici ecclīarū collegiataꝝ fm cōem ꝓsuetudinē ecclie de q̄ sunt siue ꝓsentes siue nō. nō aūt ad illa q̄ fiūt ex spāli gra ꝓ ali quo ad ꝑces ei⁹ vel ea ad q̄ aliq; ex sua volūtate se obli gauerūt. Et sic canonici collegiati spālis ecclie tenēt ad officiū mortuoꝝ. ꝛ ad alia spālia fm ꝓsuetudinē eccl̄ie sue. Et sic illi q̄ bñt anniuersaria tenent dicere officium mortuoꝝ. ꝛ ꝑcipue illi qui recipiūt distributiones illius anniuersarij. ita er cōe officiū defunctoꝝ vr̄ instituti in determiate ꝓ oīnib⁹ bñfactoribꝫ q̄ nō determinant sibi aniuersariū. Un̄ vident teneri ad illud oīs q̄ bona ill⁹ ecclie ꝓcipiūt. hec Goff. In ordine ꝓdicatoꝝ solū mi nistri altarij cū ebdomodario ꝛ eo q̄ ē notat⁹ ad missam ꝓ defunctis tenent ad vigilias q̄tidianas fm ordinariū. Alij aūt semel tm̄ fm ordinariū qñ. s. i ecclia dicendū est totū ī aliq; die ꝓ ebdomadā. vt in ꝓstōnibꝫ coꝝ hētur.

Quarto queritur .§.IIII.

q̄ hora sint dicēde hore canonice. Rñ. in officiādo q̄dē ecclīam dñt dici tribꝰ ꝓnijs fm morē patrie. vl̄ fm re gulā suā q̄ ad religiosos. ꝛ matutinas q̄dē ꝓuenientius tps vr̄ eē dicere. iij. vigilia noctij. b̄ ei fm Pa. hug. ꝛ Ji. ē matutinū. s. inter absceſſuz tenebraꝝ ꝛ auroze aduētū licet alij dicāt ꝓ. iuꝛ illud. Media nocte surgebā ꝛc. ps cxviij. de cele. mis. c. i. Sz vt dictū ē i b̄ stādū ē ꝓsuetudi ni loci vl̄ ꝓstōni si bñ. Officiū aūt qđ ōz ī ꝑuato. s. in oſ ficiādo ecclīaz si dici ñ ꝑt ꝓpter occupatōes horis ꝓnijs melꝰ est ꝓuenire q̄ tardare. Ꝓuenire enī dic Aug. est puidētia. tardare ꝙo ē negligētia Un̄ ꝛ Jo. an. in nouel. de cele. mis. ponit exēplū de quodā sancto viro. cui dicē ti horas añ tps ei afferebat angel⁹ vuā acerbā. post de birū tps afferebat vuā marcidā. tpe aūt ꝓuenīēti horal afferebat vuas maturas bonas. Solent curiales ꝛ alij occupati dicere de mane vsq; ad vesꝑas exclusiue. ꝛ se ſero vs̄ cū ꝓpletorio ꝛ b̄ ꝓsulit ex̄ de cele. mis. c. i. Ma tutinas ēt si ꝙs diceret de sero ꝓpter honestaꝝ necessitatē occupationū nō malefaceret. Nā ꝛ b̄ in solēnib⁹ ecclīs quādoq; fieri solet. si āt b̄ faceret vt ꝙdā somno ꝛ volu ptati vacaret. nō esset absq; pcō fm rho. in qōlibe. non tamen videtur de se esse mortale. quandocūq; quis tar de dicat officiū dū non trāseat dies q̄ q̄tū ad b̄ videt terminari circa mediā noctē. Non enī illud ꝓceptum de horis dicēdis refert ad tps. Sz si ꝙs ꝓtermissa vna hora dicat alia puta post primā dicit sextā sufficit fm Buil. ꝙ supleat id tm̄ qđ obmisit. puta tertiā. ꝛ penitē

tã agat de negligẽtia sua. Jtẽ q̃ nõdũ dictis matutinis celebrat mortal'r peccat ſm Guil. z Hosti. cuius postea diceret ex ℔. qz facit ꝓtra generalẽ z approbatã ꝓsuetudi nẽ eccl̃ie. di. xi in his reb'. Sed celebrando ante cẽz dicat primã nõ peccat mortaliter. nisi ℔ esset ꝓtra ꝓceptum vel statutum.

Queritur quinto de .ℊ.V.

nõ dicentiby horas q̃tũ peccent. Rñ. hi qui tenent̃ ꝺ q̃ bus dictũ ẽ in. ℊ. j. si dimittũt aliquã horã ex industria vel negligentia sua mortal'r peccãt. qz p̃ceptũ transgre diuntur eccl̃ie. xũj. q. i. gꝺ debeꝯ. Et si qs dimittat oĩs horas vnius diei ſm Guil. nõ ꝓpterea ꝺimittit septẽ pec cata mortalia sed vnũ. z tanto gr̃uius q̃to pl's de ipso dimittẽ qz totũ officiũ vnius diei cadit subyno p̃cepto extra de celeb. miſ. c. dolentes. Si aũt dimisit aliqs ho ras. puta primã. nonã z ꝺpletoriũ. tria petã mortalia cõmisit. z sic de ceteris. Si aũt dimisit aliqs ho cessitatẽ. puta ꝓpter defectũ visus. vl' infirmitatẽ l' pau pertatẽ. ꝓpter quã libro carer. recõpensat rñ equalens p psalmos. vl' oronẽ dñicã nõ peccat mortal'r. quia ꝓce ptũ hmõi nõ est determinatũ circa modũ nõ tñ ex ℔ vi detur euadere gr̃ue p̃cm qui ad libitũ suũ sine cã rõna bili mutat ꝓsuetũ officiũ. q etiã expendit pecuniã in su perfluitatiby z vanitatiby. z de breuiario nõ curat. z sic nõ habens breuiariũ nõ euadit mortale. Qui aũt ex ob liatione dimittit nõ peccat mortal'r. teneꝯ tñ qñ recorda tur supplere omissum alias tũc peccaret. Et vt dicit Pe. de pa. in. xiij. di. xij. ꝺz oro hmõi esse integra vt nihil de ea furetur sincopãdo. obmittẽdo. numis festinãdo. z ℔ intelligendũ ẽ de illis q̃ officiũ p se dicũt. Nã qui i cho ro horas dicũt nõ tenent̃ repetere ea q̃ a socijs dicuntur puta. ꝓsus psalmorũ. rñsoriũ. lectiones. inuitatoriũ. z silia qz vnus in p̃sona oĩm dicat. alij aũt debẽt attẽte audire vide. ℊ. in. ij. p. ti. de accidia. c. de negligentia. ℊ. de negli gentia circa diuinũ officiũ qꝺ etiã repbendit in dicta ꝺ cre. c. dolentes. Ubi tenet̃ redicere q̃ notabiliter male di ctic. qꝺ vr intelligendũ cũ notabil'r omittit de aliq hora si vult euadere mortale. ℔ etiã modicũ dimittendo ſm Pe. siue psalmũ siue ꝓlum siue dictionẽ. videt̃ q̃ tenea tur ad illud vl' aliud loco eius. al's peccat saltẽ venial'r et hoc q̃n solus dicat vl' q̃n in choro dimittit ea que cho ro ipius ꝓuentũt. vt. ℊ. dictũ est de his q̃ in dicẽdo offi cium exercent se in occupationiby manualiby. quꝺ ñ sa tisfaciant z aliꝯ negligentiꝯ bẽs. ℊ. in. ij. p. ti. z c. vbi. ℊ

Queritur sexto de .ℊ.VI.

eo qui omisit dicere officiũ diuinũ vtrũ ꝺ necessitate sit ei iniungendã q̃ omissum suppleat. Et idẽ respõdeo ſm tho. in quodlibe. sicut in officijs dinis exoluendis obser uanda ẽ ꝺgruitas loci. ita etiã ꝺgruitas tpis. q̃ obſus ri nõ posset. si oꝑeret iniũgere omittẽti q̃ horas diceret quas omisit. forte ei in cõpletorio diceret. Jam lucis oz to sydere. z in tpe paschali officiũ dñice passionis. qꝺ vi tur absurdũ z ℔ nõ vr iniungendũ q̃ eaſdẽ horas repe tat. sed aliquid ad laudẽ diuinã ꝓtinẽs. hoc est enĩ cõe ẽi iniungendã q̃ omissum suppleat. Et idẽ respõdeo ſm tho. in quodlibe. sicut in officijs dinis exoluendis obser uanda ẽ ꝺgruitas loci. ita etiã ꝺgruitas tpis. q̃ obſus ri nõ posset. si oꝑeret iniũgere omittẽti q̃ horas diceret quas omisit. forte ei in cõpletorio diceret. Jam lucis oz to sydere. z in tpe paschali officiũ dñice passionis. qꝺ vi tur absurdũ z ℔ nõ vr iniungendũ q̃ eaſdẽ horas repe tat. sed aliquid ad laudẽ diuinã ꝓtinẽs. hoc est enĩ cõe oĩm officio diuino. laus dei z suffragiũ fidelium. puta. q̃ dicat. vij. psalmos penitẽtiales. vel vnũ psalterũ. vel aliquid ampl's ſm delicti q̃litatẽ. q̃us ei esset debitor officij. qz tpe debito officij ꝓtercurre. tã est impotens ad soluendũ ꝺbito tpe. z ℔ est ei alia penitẽtia iniũgenda Pe. etiã de pa. in. xiij. dixit sic q̃ dei vicarius p̃t ꝓmuta re restitutionẽ dei facieꝺã in aliq̃d deo acceptius. Dice re aũt parũ z cũ deuotione est deo acceptũ. Unde z pe nitentiã omissam p̃t cõmutare sine audiẽtia aliorũ pec catorũ. Restituto aũt hmõi faciẽda nõ sic subiacet ar bitrio confessoris. q̃ aũt omisit vnã horã nõ oꝑtet q̃ di cat oĩs alias. nec etiã illã. Simil'r si q̃ annũ dimisit of ficiũ. nõ oꝑtet q̃ totũ duplicet sed in aliud p̃t ꝓmuta ri. qz magis placebit deo z qz in reditũ esset penitẽti. Ald hoc facit dictũ Dieꝯ. de peni. di. v. non mediocriter ibi. Melior ẽ triũ psal'. Archi. etiã in rosario di. xci. pniam dicit hmõi esse arbitrariã. Dicit ẽt hosti. q̃ si tanta fuit firmitas in omittẽte officiũ. vt ex toto impediat̃ ad ho ras dicendas. nõ tenet̃ redicere. nec penitẽtiam agere. si tñ ad cautelã velit ℔ facere cõmendand' ẽ. sed si fuerit eti quartanã febrẽ vel aliã debilẽ infirmitatẽ habuit q̃ nõ obstãte sua negocia ꝓcuraret nõ excusat̃. Jtẽ ℟z guil. si dicens officiũ aliqua ꝑba ꝓtermittit. nõ oꝑtet q̃ ꝓpter hoc a capite resumat disturbando officiũ. imo si dicen do in choro cũ aliꝯ ex aliqua necessitate iterm̃isit psal mũ lectionẽ vel aliq̃d hmõi. z nõ aliter p̃t omittus sup plere nisi subtrahendo vocẽ ab adiutorio chori. melius est pertransire cẽz officiũ chori minuere. potest tamen ali quid post officiũ hoc supplere.

Queritur septimo .ℊ.VII.

Utrũ attẽtio i horis dicendis sit necessariã. Rñde. q̃z uis aliqui dixerint q̃ sic. ita q̃ ieis nõ habẽs cor. ad deuꝫ sed ad exteriora mortal'r peccet. ꝓpter ℔ i fi. illi'. c. dolen tes. ex̃ de cele. miſ. q̃ p̃cipit dici totũ officiũ studiose pa riter z deuote. z si verbũ sit durũ tñ. scriptũ. benignior ta mẽ est sñia ſm Ho. qui dicit. q̃ in p̃cepto ẽ horas dicere. sed alia q̃ in deuotõe ꝓsistit suadendo dicitur. Et ℔ est q̃ dicit lra ibi. q̃tũ deus dederit tẽ. q̃ que verba ap posuit ꝓsiliũ fragilitati humãe ꝺpatiẽdo. q. d. p̃cipim' vt vnusquisq̃ de die z de nocte dicat horas suas. Intẽ tionẽ aũt z deuotionẽ i p̃cepto nõ ponim' ſz gr̃e ꝺi ſm. q̃ ipe dare voluerit duxim' relinquẽdũ. Et hũc intelle ctũ teneas q̃ benignior ẽ. z qz nõ debet eccl'ia alicui la q̃ um iniũgere. xxvij. q. i. de viduis. ij. nec hoies debet eccle sia oneribꝫ importabilibꝫ aggrauare. xxvi. q. vij. c. aggrauant Hosti. z Hen. ꝓsignat etiã Umber. aliã rõnẽ ad hoc qz ſz cũ hoc sit p̃ceptũ de iure positiuo. nõ refert nisi ad ea q̃ sub iudicio hũano cadere p̃t. Et ista l'r̃ q̃ exercen tur per actus exteriores. nõ aũt p̃ interiores facit etiam ad ℔ glo. sup. c. gui. de cele. miſ. in de. sup ꝑbo. fructũ la bioꝝ. vbi dicit Archi. ex ℔ q̃ satis ẽ labijs seruire in di uinis horis. ℔ cor diuertat ad alia. hec ibi. Et q̃ etiã p̃z q̃ verũ est q̃ nõ sufficeret horas dicere mente.

Octauo nota de .ℊ.VIII.

attẽtõne in oronẽ Pe de pa. in. xiij. di. xv. sic dic̃. Ad oro nẽ sicut ad q̃libet bonũ opus p̃t requiri duplex attẽ tio. Uno mõ vt oro ab intẽtione ꝓcedat. Alio mõ vt in tentio continue concomitet orationi. Primo modo re q̃ ritur attẽtio tã ad orõnẽ publicã quã p̃uatã z nõ solus ꝓpt̃ meritũ. ℔ etiã ad vitãdũ pcm̃ qñ oro ꝺz ex ꝑcepto Primũ p̃z sic. qz nullũ ẽ op' meritoriũ. nisi ex intẽtõe ꝓ cedat. al'r ei ñ ẽ op' hũanũ. cũ hõ sit hõ. p. rõem z volũ tatẽ. Si ℊ oro ꝺz cẽ meritoria oz q̃ ꝓcedat ex intentõe z sil'r ad ℔ vt euitet trãsgressio p̃cepti. qz p̃ceptũ dat hoi bus. z iõ oz q̃ nõ ꝓcedat ex sola imaginatõe q̃ cõis ẽ no bis z brutis. ℔ ex deliberatõe q̃ requirit attẽtionẽ. ꝯcor. Tho. i. iij. di. xv. di. q̃ attẽtio i oronẽ ſp ꝺz manere ſm sui ꝓtutẽ. qꝺ est mediũ iter eã i hitu z eã i actu. Tũc aũt mãet attẽtio i orõe ſm ꝓtutẽ qñ ꝺs accedit ad orãz cũ nutẽtõne aliq̃d opãdi l' ꝺdebitũ obsequiũ reddẽdi. z si in ꝓcautionẽ oronis mẽs ad alia rapiat̃. nisi tãto fiat vagatio q̃ depeat vis ꝓme intẽtionis. z iõ oꝑtet q̃ frequẽter homo cor reuocet ad seipm̃. Dec tho. sequitur cum Pe. de. pal'. Non tamẽ requiritur q̃ intentio cõtine tur actualiter totã oronẽ. qz nec hoc requiritur in q̃busꝫ cũq̃ operibus bonis nec hoc est possibile. ꝓter euagati

onem mentis humane. requirit ñ q̄ oās scienter non distrahat mentē ab oratione. ḃ enī nō poterit esse sine cl̄pa mortali vel veniali. Euagatio vero q̄ est p̄ter intentionē p̄ter occupationē p̄cedentē licitā. puta nō est. sec⁹ si p̄ter illicitā. Et si euagatio ē aduertēter & solū fm actū interiorē licet remeraria. & ḡuis foret nō ēt mortale nisi p̄ter p̄temptū. q̄ eccl̄ia nō habet iudicare de actib⁹ interioribus nisi p̄ter q̄ō minister eccl̄ie. licet dicēdo oratiōnē cogitet aliud nō vidēt transgressor p̄cepti ex natura facti. Si aūt euagatio mētis sit ex ḃ q̄ aliq̄s scienter se occupat in actu exteriori q̄ nō secū patiat attētionem videtur esse culpa mortal' & directe cōtra p̄ceptū eccl̄ie de cele. mis. c. dolētes. vbi p̄cipit q̄ officiū celebrēt studiose. panter & deuote. Hoc nō obseruāt q̄ occupātes se in actu exteriori scienter sibi attētionē subtrahūt. Vñ q̄ō tho. dicit ibi. q̄ in oratione si in alijs spōte se q̄s occupat in his q̄ mētē distrahūt sicut sūt opa exteriora. & si ad contrariū mēs euagef. etiā culpa mortal' erit. exponit idem Petr⁹ & dicit q̄ loquēdo de oratione q̄ est p̄cepti humani illud verbū p̄trariū nō refert ad orationē. q̄ bona opa exteriora etiā nō sūt p̄ria orationi. sed ē referendū ad attentionē q̄n sc̄z se exterius occupat circa aliquid incōpossibile attentioni orationis.

Queritur nono .§.IX.

vtr̄z sit cantandū officiū. Rñ. de hoc nō reperitur aliq̄d p̄ceptū. nec de iure diuino. nec de iure positiuo cōi. & sic in hmōi hz locū q̄d dicit Hiero. Una quecūq; puincia ī suo sensu abūdet. di. xxv. vnū. Dicit aūt bea. tho. ū. ij. q. xci. ar. ij. q̄ cū laus vocalis ad ḃ sit necessaria vt affect⁹ hominis p̄uocet in deū quecūq; ad hec vtilia esse p̄nt in diuinas laudes p̄gruenter assumunt. Et q̄ fm diuersas melodias sonorū ani hominū diuersimode disponūtur. ideo salubriter fuit institutū. vt ī diuinas laudes cantus assumerētur. vt ani infirmor magis p̄uocarentur ad deuotionē hec ille. Vbi ḡ ex cantu nō excitat deuotio sed tediū crescit ex labore vel ignorātia cant⁹ & hmōi videtur port⁹ dimittēdū nisi p̄stitutio vel obīa p̄hibeat. Et nota q̄ Hiero. di. xcij. c. cātantes dicit Deo non voce. sed corde cantandū nec intragedia⁊ modū gutturales moduli audiant & cantica. hec ille. vbi fm tho. p̄hibetur cant⁹ p̄ter oratiōnē vel delectationē p̄uocādas vel etiā mō theatrico. dic̄ glo. vt ballatas vl hmōi. de ḃ etiā dist. ea. c. in sancta. De organis vero dictū ē. s. in tu. de artificib⁹. Alber. etiā dicit q̄ musica ē cantus exq̄ nunc fiūt cōiter in malū. ō p̄sone eccl̄iastice deposuerūt quia in signis gaudij nō ē cōcandū cū pericul⁹. Francisc⁹ petrarcha florentinus poeta. in li. de remedijs fortune vtriusq; refert q̄ arbanas⁹ p̄hibuit cant⁹ fieri in eccl̄ia tp̄e officij diuini ad remouendū vic⁹ leuitatē & vanitatē q̄ inde oriūtur. aliq̄n in mētib⁹ cantantiū & audientiū. Vñ grego. di. xcij. c. in sancta dicit. Plerūq; fit vt dum blāda vox q̄ritur p̄grua vita negligat. & cātor⁹ minister deū moribus stimulat. cū pl⁹ vocib⁹ delectat. Sz Ambr. & greg. instituerūt cantū in eccl̄ia ad excitandū deuotionē. Aug. aūt in li. p̄fes. dic̄. Quoties me plus delectat cantus q̄ verba fateor me peccare. Nota fm Aug. de san. vic. q̄ tres sūt spēs sonor⁊ q̄ tres modulos faciunt. sit enī sonus pulsu voce & flatu pulsus p̄tinēt ad citharā. flatus ad tubā & organū vox ad cātū. hec ātiqu⁹ pl⁹ ī laudē exercebat dei hec p̄sonātia sonor⁊ p̄t assignari p̄cordie mor⁊. s. ad pl⁹m eirbare man⁹ opatio ad flatus organi mētis deuotio ad cantū vocis. sermonis exhortatio referat Ber. Frangi vocē. frange volūtatē. fuas consonātiā vocū serua p̄sonantia morū. Et nota fm guil. du. in li. rōnalis diuinor⁊ officiorū q̄ sicut ann⁹ solaris habet quatuor tp̄a. s. hyemē. ver. estatē & autūnu⁊. ita & magnus totius tp̄is ab adam vsq; ad finē mūdi ann⁹ quatuor tp̄m varietate mēsurat. Primū tp̄s fuit deuiationis in hūano genere ab adā vsq; ad moysen. ḃ tp̄s q̄ fuit cecitatis & ignorātie. bene p̄cordat hiemi. obscure. Secundū tp̄s fuit reuocatōis seu renouatōis a moyse vsq; ad x̄pi natiuitatē. & ḃ p̄cordat cū vere q̄ hz aliquid luminis & multū obscuritatis. & sic homies edocti fuerūt p legē. sed in figuris erāt. Tertiū tp̄s fuit reconciliatōis seu visitatōis a x̄pi natiuitate vsq; ad ascensū nē ei⁹. & hoc p̄cordat estati in q̄ claritas regnat. Quartū est peregrinatōis ab ascensu x̄pi vsq; in diē iudicij. & p̄cordat autūno. q̄ hz aliquid obscuritatis. sed amplius luminis. Hec q̄tuor tp̄a repūtat eccl̄ia singulis annis in diuinis officijs. Tēpus deuiationis in q̄ mor⁊ regnauit repūtat a. l. xx. vsq; ad pascha. recolens casum tp̄e illiatiōis ab octauis pasce vsq; ad pēth ecostes octauā primor⁊ pentū. p̄ter cor⁊ culpā. Vñ cantica leticie ḃ licet. Tempus reuocationis repūtatur ab aduentu dñi quousq; renouata sūt vsq; ad natale. Temp⁹ reconciliatōis ab octauis pasce vsq; ad pēth ecostes octauā tp̄s pegrinatōis ab octauis pēthecostes vsq; ad aduentū dñi. Et q̄ paduētū dñi oīa renouata sk. ī ī honorē eccl̄ia ab aduentu incipit diuina officia. Et ōr officium quasi effectū. vnicuiq; enī q̄uenit efficere officiū suū. Est officium aūt officiū fm Isi. p̄gruitas actus vniuscuiusq; p̄sone fm morē ciuitatis vel institute p̄fessionis. De psalmis dauid Aug. in li. xvij. de ciui. dei ait. Dauid vir in canticis eruditus armoniā musicā nō vulgari voluptate. is fideli volūtate dilexit. eaq; deo suo mistice rei magne figuratione seruiuit. diuersor⁊ enī sonor⁊ rōnabilis moderatus q; concentus concordi varietate cōpactā bene ordinate ciuitatis dei ciuitatē insinuat. Dionisi⁹ de angelica hierarchia. Psalmor⁊ sacra oratio & omnis agiographia ad deificationē aliorū nostror⁊ opportune narrat. p̄terea quo sacratissimor⁊ hymnologia aniales nros habitus coadunare disponit. Vincen. in spe. histo. li. iij. c. lxxij. dicit eo sic ait. Hic dicat eximius p̄pheta. q̄ nō solū futura de x̄po p̄dixit. sz etiā ipm de semine suo nasciturū p̄misit dauid sum annūciauit & soliloquia. i. psalmos vl hymnos q̄ so litudinē mentis exigūt. vtpote q̄ omni affectu spūali et diuina p̄templatōe pleni sūt deuotissime ō cantauit dño De q̄bus ap̄l⁹ ad Eph̄. v. c. Implemini spū sc̄to loquentes vobisipis in psalmis & cānticis spūalib⁹. vtz q̄ frequentatio eor⁊ carnalia desipe facit. & mētes psallentiū spūali deuotiōe reficit. tristitiā q̄z seculi & fastidium boni ab animis repellit dicēte Jaco. ap̄l⁹. v. c. Tristatur aliquis ex vobis oret equo animo & psallat. hec ille. Hiero. in ep̄la ad Pauli. Dauid simphonides noster pindarus & alcheus flaccus q̄z catullus atq; serenus. Et orpheus crithareda. suscitat resurgentem. Fuerunt predicti quorum nomina hic ponit Hiero. poete antiqui suauiter loquentes. sic dauid suauissime & metrice psalmos edidit fm Hiero. et fm Aug. oms ps. cl. ipe cōposuit ḡuis Nico. de lyra dicat nō oēs ipe dauid. sz aliquos alios aūt Saphat et ydithū. & quosdā alios edidisse. Nico. etiā dicit Dauid summū p̄pheta. ex hoc. q̄ copiosius misteria x̄pi descripsit q̄z aliquis alius prophet⁊. Omnes autem p̄phete ad cristum ordinabantur in suis prophetijs. sed tho. ū. ij. q̄. clxxiij. arti. iij. in Rñ. ad primū dicit moysen simpliciter fuisse maximum prophetarum. ex eo q̄ clarius diuina p̄spexit. quia diuinā essentiam clare vidit. tum quia copiosius que procul sūt a nostra cognitione vnde prophet⁊ dicit sc̄z procul fans. q̄ de p̄teritis. vt de creatiōe mūdi & patriarchis. de quib⁹ in Genē. agitur & de p̄ntibus occultis. & de futuris. vt x̄pi misteriis p̄dixere. tum quia & miraculis multis q̄ ex gte dei duce

q̄tuor sūt tempa

bat occulta ꝓfirmauit.qđ aliq̄ mō etiā ad ꝓbertiā ptinet ꝑ ipm etiā legē dedit de⁹. Sz dauid fuit maxim⁹ ꝓphetaꝝ fm quid.i.q̄tū ad misteria xp̄i. de quib⁹ copiosius q̄ alij ꝓphetauit hmōi psalmis ꝓterea magis assumpsisse in officijs diuinis. vt in missa z horis canonicis q̄ q̄tidie dicūtur q̄ ꝙba aliaꝝ ꝓphetarū. tū qz modo gesta ꝑ ꝓpm. illū. vt in psalmis Cōfitemini. z Attendite et hmōi. ꝫ agit vt in oronē discam⁹ būficia dei recolligendo deo humiliari ꝛc. tum etiā qz de mysterijs cristi plenius loquit. quē maxime in oronib⁹ debem⁹ meditari. z ipm ope imitari. z mō distinctiōi qz ꝑ versꝰ z cō pendiosiōi. qz i paucissimis ꝙbis m̄te z magne sñe ī diuersis materijs ꝓhendit in qb⁹ intellect⁹ pt se diffūdere. tū ad inducēdū pcōres ad spē vente. Dum ei⁹ dies ꝓsiderāt. cū magna veneratōe bñi. z reuerētiaz ad pniam m̄tū habēt timere. q tm̄ viz spū ꝓphetico plenū. ꝙ quo dns diserat ꝑ Samuelē ꝓpheticā. i. Reg. xiij. ca. Inueni hoiem fm cor meū. ita subito in sceno luxurie demersū. Et intelligatur qz omnis homo mēdaz. i. ex se aptus ad omne peccatum.

De cerimonijs misse z expositōib⁹ suis.

Capitulum Quintum

Inter oīa officia que agunt̄ in ecclesia nil dignius ē z solennius missa z de hac nūc agendum. Ubi sciendum ꝙut dicitur in rōnali diuinoꝝ officioꝝ. Missam istituit dns iesus q̄n panē z vinū in corp⁹ z sanguinē suum transmutauit di. Hoc ē ē. hoc facite in meā ꝓmemorationē. Matth. xxvi. Hanc missam adauxerūt apli dicentes nō solū verba p̄missa. verūetiā oronē dñicā supaddētes vt in can̄. de ꝙse. di. i. c. Jacob frater dñi dr. Jacobus frater dñi eps hierosolimitan⁹ z Basili⁹ eps cesariensis tradiderūt nobis ordinē celebrādi missam. qđ intelligendū ē quo ad q̄dā. nō quo ad oīa. Et dr ipse Jacob aplus ꝓmus missam celebrasse vel saltem pōtificaliter. Subsequēti ꝙo tpe epla tm̄ z euāgelio recitat̄ missa celebrabat. Introitus dicit̄ principiū misse. qz dū cantat̄ sacdos mīstrat⁹ ad altare intrat. vel qz repraesentat introitū filij dei in mūdū. Et qz sancti pres z ꝓphete añ aduētū xp̄i suspirātes ꝓmiserūt desideria opera laudes. ad ꝫ insinuandū in pncipio misse dr introitus seu antiphona designās desideriū patrū. Extinde ꝙsa dr. qz ꝙsionē ad op⁹ vel ad introitū significat. Post ꝙs dr. qz ꝙsionē ad op⁹ vel ad introitū significat. Post oprationē danda ē gla deo trinitati. Ūñ sequit. Gloria ꝑ ꝛ fi. z. ff. que dicī in officio ecclīastico inuentū fuit a Hiero. sed statutū a Damaso pa. resumit introit⁹ ad extremendū magnitudinē desiderij xp̄m expectātū. Dū aūt introit⁹ dr cp̄s vel sacerdos de sacra ede egredit in ductus sacris designās xp̄m. qz assumpta carne in mundum intrauit Diaconus accedēs cū designat legē z ꝓphetiā. Subdiacon⁹ ꝫsignat scribas seu legis doctores vel ēt Jobannē baptistā p̄cursorē. Ceroferarij cū lumināribus apl̄os z discipl̄os eius. Vel meli⁹. diacon⁹ z ꝫbdiaconus apli. z. lxxij. di scipuli ceroferarij. lex z ꝓphetia ante oīa hos altare ad qđ accedit. significat ecclīam. oscula altaris ꝓductionē ꝑ dilectionē cū ea. Duo cornua altar⁹ significāt duos populos scz iudaicū z gentilem. Et qz ꝑmo venit ad iudeos. ī ꝓius officiū sacerdos dicit in dextra ptē altaris. qz signauit ꝑ dextrū cornu altaris ꝓter cultū veri dei. Et extinde vadit ad sinistrā. cum dicit euāgeliū. qz ad gentilē ꝓpm transiuit designatū ꝑ sinistrū cornu. z hoc ꝑ predicationē euāgelicā. tādem reuertit ad dextrū circa finē misse. qz iudei a quib⁹ nūc remota ē fides euāgelij tandē circa finē mūdi ꝙuertentur ad xp̄m. Lectio epl̄e significat p̄dicationē Jo. bap. vel ꝑ nunciationē legis z ꝓphaꝝ. ꝓcedit aūt vn⁹ tm̄ accolitus subdiaconū. qz pauci secuti sūt p̄dicatōm Jo. z neminē ad ꝓfectū ꝙduxit lex. Voluit aūt subdiacon⁹ facie ad altare. qz p̄dicatio Jobis z lex z ꝓphetia ad xp̄m ordinabatur significatū ꝑ altare. Et dr epla grece latine supmissio missa. ē enī ab aplis supra legē z euāgeliū. dū aūt legit epla sedēdū ē. qz doctrina in silētio z q̄ete audiēda est. Post epla z seq̄t gdu. seu resp̄soriū. qđ ptinet ad operationē vite actiue. vt not̄ck nos oib⁹ rndere bis q̄ audiuim⁹ in epla. Dicit z rn̄ sorū. qz gdualez ꝙsus rndere dr ī materia de q̄ ibi agit. Deinde dr euāgeliū qđ latine dr bonū nūciū. z significat b̄ p̄dicatores noui testamēti. Sumit aūt euāgeliū de altari. i. a ꝙbo dei benedictionē petit. qz nemo dr p̄dicare nisi missus. Legit aūt euāgeliū in sinistra ptē. qz euāgeliū trāsiuit ad gētes ꝑ sinistrū designatas. Supponit aūt pulpitū. vbi legendū ē euāgelium. pulpitum. qđ designat tpalia q̄ debent p̄dicatorib⁹ mīstrari vt suauitatē doctrine xp̄i. Duo accoliti cū cereis signāt vt discipl̄os binos q̄s xp̄s misit añ se p̄cedentes chorusscationes miraculoꝝ z odorē virtutū. vt famā et ꝓtutē xp̄i p̄cedentia ei⁹ doctrinā. Tenet aūt diacon⁹ facie ꝙsus aq̄lonē ad innuēdū. q ꝓ doctrina euāgelica ordinat̄ ad ꝺiscipellēdū diabolū. Est aūt audiendū stando nō sedendo. vt de ꝙse. dist. i. aplica. vt ꝓmptitudo not̄ck ad seruandū fidē z doctrinā xp̄i. Capite aūt discoopto ad insinuādū intentionē magnā z reuerētiā magnā. Dec oīa p̄dicta ꝺscripta sūt de libro Buil. du. q̄ dr Rōnale diuinoꝝ officioꝝ. Qz in ꝫ sacro qđ ī missa ꝑficit fm tho. in iij. ꝑ. q. lxxxiij. ar. iiij. In corpe totū misteriū nre salutis ꝓhendit. ió ꝑ ceteris sacris cū maiori solēnitate agit. Et q̄ in sacris aliq̄d duplr significat. i. ꝙbis z factis ad hoc vt sit pfectior significatio. Hinc ē q̄ in celebratione huius sacri seu in missa q̄dā dicūtur z agūtur ad repraesentādū xp̄i passionē. q̄dā corporis xp̄i mistici dispositōes qđ significat in ipo sacro quedā ptinētia ad ipius sacrificij reuerētiā z deuotionē vt parebit infra. Et qz fm tho. in iij. di. viij. in expositiōe lr̄e circa pnci. Omnis nra operatio a ꝺo dr incipere. z circulariter in ipm terminari. ió officiū misse incipit ab oronе. z terminat̄ in gr̄arū actiones. Unde tres partes habet principales principiū scz oronis ipius. q̄ durat vsq̄ ad epl̄am. mediū scz celebratōis ipius q̄ durat vsq̄ post cōnē. z finē vsq̄ in finem.

Quantum igitur ad .§. i. oratiōē q̄ ptinet ad pncipiū. ꝓparat̄ populus ad eam per ea q̄ pmittunt̄ tripliciter. videlicet primo ꝑ deuotionem que excitatur in itroitu misse Ūñ dicitur aliquid pertinēs ad laudem diuinam vel ptinens ad solennitatem in cuius deuotionē pl⁹ congregat̄. z sumit b̄ vt plurimū de ps. vel saltē cū psalmis cantat̄. qz vt dicit dionisi. de celesti hierarchia psalmi ꝑ modū laudis ꝓphetandunt q̄cquid ꝓtinet in sacra scriptura. Et fm Buil. du. Celestinus papa inuenit introitum. Secundo ꝓparatur populus ad oronem per humiliationem que fit per kyrie eleison. qđ est nomē grecum. z latine est dñe miserere. Misericordiaz autem petens misericordiā profitetur. z dicitur ter pro ꝙsona patris. et ter pro ꝙsona filij scilicet criste eleyson. z ter pro ꝙsona spiritus sancti. scilicet kyrie eleyson. contra triplicem nostram miseriam. scilicet ignorantie. culpe z pene. Et quia quelibet ꝙsona ꝺina ī se ꝙsiderat. z in ordine ad alias duas l'ēt dicit nonies ꝓpter nouē ordines angeloꝝ. Et fm Buil.

domin⁹ Siluester pa. statuit a populo ⁊ clero dici. sed postea Greg. solū a clero. Tertio p̄paratur per rectaz intentionē q̄ ad celestē gl̄iaz dirigenda ē. q̄ oēm rōnē humanā excedit. Et h̄ fit p gl̄ia i excelsis deo. quod canticū chor⁹ p̄sequit sacerdote inchoante. Et tō no dr̄ nisi in solēnitatib⁹ que celestē repr̄sentant solēnitatē. In officijs vero luctus intermittit vsq; lxx. vsq; ad pascat alijs ferialibus diebus. Et fm Guil. durā residuū eius q̄ dixit angel⁹ post bone volūtatis cōposuit Hilari⁹ epūs. vel fm alios Theleſphor⁹ papa. Sz Simmachus papa ordinauit in festz dici vbi p̄us tm̄ in natali dicebat Deinde sequit oro ad deū p p̄ces fusa vt digne habeantur tantis misterijs quā sacerdos publice p̄ponit p̄missodns vobiscū. q̄ sumit de ruth. c. ij. Pontifex aūt dicit. Pax vobis. gerēs typū xp̄i q̄ discipulos post resurrectō nē sic allocut⁹ ē ⁊ vertit se ad p̄l'm. Vbi nota q̄ quāq; in missa se ad p̄l'm sacerdos vertit. ad significandum quinq; apparitiones xp̄i in die sue resurrectois Sz septies salutat. quinquies vtendo se ad p̄l'm. et bis versus altare. ⁊ designat septiformē grām spūs sancti quā populo optat. Et fm Guil. tu. H. la. papa oēs a seruit ab alijs factas ordinauit. sed Greg. seclusis superfluis rōnabilia coadunauit addēs ⁊ al's. Et dr̄ collecta. q̄ sacdos q̄si colligens intentionē p̄l'i ad deū porrigit. Terminatur aūt p dnm̄ ⁊c. tanq; p merita humanitatis ei⁹ scz ihesu xp̄i domini nostri exaudiendē.

Quantum ad mediū .§. II.

missē. i. celebrationē. Nota fm tho. di. viij. in. iij. i expositōe lr̄e circa mediū. q̄ ista secunda ps h̄ ē tres p̄tes. Prima est p̄l'i instructio vsq; ad offertoriū.
Secūda est materie oblatio vsq; ad p̄factionem.
Tertia ē sacri consūmatio vsq; post cōmunionē.

Primū. i. instructio fit p verbū dei. q̄ a deo p ministros suos ad populū puenit. ⁊ tō q̄ ad instructionē populi p̄tinēt nō dicūtur a sacdote sed a ministris. Ministerij aūt h̄bi dei ē triplex. Primū ē auctoritas q̄ h̄ petit xp̄o q̄ dicit minister. Ro. xv. Erat ei i p̄tē docens Math. vij. Secundū ē manifeste p̄dicatoris q̄ h̄ peritp̄dicatoribꝫ noui testamēti. de quib⁹ dr̄. ij. Cor. iij. Qui idoneos nos fec̄ ministros noui testamēti ⁊c. Tertiū figurationis q̄ cōpetit p̄dicatoribꝫ veteris testamēti. ⁊ tō doctrinā xp̄i p̄ponit dyacon⁹ Et q̄ nō solū est hō sed etiā deus. tō diaconus p̄mittit. Dns vobiscū. vt ad xp̄m q̄si ad deū hoīes attentos faciat. Doctrina vero p̄dicatorū noui testamēti p̄ponit p subdiaconū. Nec obstat q̄ aliquādo ab eis aliq̄d legit loco ep̄le de veteri testamēto. q̄ p̄dicatores noui testamēti etiā vet⁹ p̄dicant. Doctrina vero p̄dicatorū veteris testamēti p iteriores ministros legit. nō semp̄ sed illis diebꝫ quibꝫ cōfiguratio noui ⁊ veteris testamēti p̄cipue designat. vt in ieiunijs quatuor tēporū. Et q̄n aliq̄ celebrāt q̄ i veteri figurata sunt natūras baptism⁹. passio. ⁊ hmōi. Et q̄ vtraq; doctrina ordinat ad xp̄m. ⁊ cor̄ q̄ p̄cibant. ⁊ cor̄ q̄ sequebant. vt pater. Mat. xxi. c. Ideo doctrina xp̄i p̄ponit quasi primo statuerit certū nō ē Hiero. tm̄ ipa ⁊ alia q̄ de veteri ⁊ nouo testamēto in eccl'ia. in missis ⁊ officijs magr̄ ex p̄te ordinauit p̄ter cantū. Et dama. papa appbauit ⁊ seruari mādauit. Addiderūt centū Gela. ⁊ grego. ⁊ alij. Ex doctrina aūt nos ordinate ad xp̄m. fm tho. in. iij. di. viij. in expositione lr̄e. circa mediū. duplex effect⁹ sequit in nobis. quo etiā p̄parat ad doctrinā xp̄i. s. profectus vtutū q̄ p gduale significat. Dicit ei a gdu q̄ ascēditur de vtute in vtutē vel a gradibꝫ altaris ante q̄s dr̄. Et exultatio hīta de spe eternoz. q̄ insinuat alleluia. Unde ⁊ replicat p̄ter stolā anime ⁊ corporis. In diebus vero festalibꝫ ⁊ officijs luctus intermittit alleluia et loco ei⁹ dicit tractus q̄ aspectare vocat ⁊ p̄parare q̄ hoz̄ p̄sentis miserie incolatū insinuat. Quare aūt alla ⁊ gl̄ia in excelsis deo intermittit a lxx. vsq; a pascha tō ponit. de ꝑse. di. i. hi duo. s. p̄ter lapsū hoīs ⁊ miseriā incolatus hui⁹. Tpe aūt resurrectois duplex alla dicit p̄ter gaudiū resurrectois capitis tm̄ hoz̄. Et fm Guil. gradualia seu respansoria cū alla cōposuerūt Gelasi. ⁊ Greg. ⁊ Grego. ⁊ ad missaz cantari instituerūt. Et interp̄tatur alla q̄ ē nomē hebraicū latine laudate dnm̄ vl de⁹ um. Loco aūt neume in magnis solennitatibꝫ statut. Nico. pa. cantari sequētias. ⁊ dicit neuma vox nō significatiua. cāt⁹. s. ille q̄ fit i fine alla sup vltimū. a. cōtinēs plures notas ⁊ significat gaudiū vite eterne q̄ nullis verbis pōt exprimi. Effectus aūt doctrine euāgelice q̄ posset dici tertius effectus respectū duoz̄ p̄cedentiū. ē cōfessio fidei fm tho. in. iij. di. viij. in expositōe lr̄e circa mediū ⁊ h̄ innuit p symbolū seu credo q̄ post euāgelium dr̄. Et q̄ sup̄ rone est fides a sacdote inchoat ibm̄ bolū fidei ⁊ chor⁹ p̄sequit. sic etiā ⁊ gl̄ia i excelsis. vbi et spes significat seu erigit ⁊ Pax dn̄i. vbi caritas insinuat a sacdote inchoat. q̄ ista a deo sūt in nobis. Nō aūt dicit symbolū nisi in solēnitatibꝫ. de q̄bꝫ fit mētio i simbolo. sicut i natūrate. resurrectiōe ⁊ hmōi. vel de his q̄ fūdauerūt fidē vt ap̄li. Et istud symbolū fuit editū in cōcilio Et fm Guil. duc. mādauerūt in missa dici Dama. pa. et Marcus papa Simbolū aliud min⁹ q̄ dr̄ secrete in p̄ma ⁊ cōpletorio ediderūt ap̄li. Aliud p̄o Anicius vult saluus cē Athanasius edidit. ⁊ eccl'ia appbauit. ⁊ diebus dn̄icis in p̄ma dici statuit.

Secunduz pertinēs .§. III

ad celebrationē sacri est materie p̄sideratio oblatiōis ⁊ h̄ tria fm tho. in. iij. p̄mittit eni offertū exultatio qsi p̄paratoria. ⁊ h̄ in offertorio q̄ dr̄. Hilare eni dicit dilexit deus. ij. ad Cor. ix. c. Et fm Guil. du. q̄s instituit offertoriū ign̄at. Et dicit offertoriū a ferta q̄ est oblata q̄ in altari offert. vel q̄ dū offerēda cantat. sacerdos accipit oblatōes a p̄l'o ⁊ hostias a ministris. Et nota q̄ vsq; ad istū locū dr̄ missa catbecumioz̄ q̄ vsq; ad istū passum catbecumini stant i eccl'ia. ⁊ postea emittunt. eccl'ia. ⁊ sil'r pagani ⁊ iudei. vñ de ꝑse. di. i. c. epūs dicitur. Epūs nullū p̄hibeat eccl'iam ingredi ⁊ audire p̄bū dei. siue gētilē. siue hereticū. siue iudeū. vsq; ad missaz catbecuminoz̄. Catbecumini dicūt q̄ eruditi i fide aūq; baptizētur. Heretici tū rone excōicatiōis nō p̄nt in dnis adesse. sed tm̄ p̄dicationi. Et p̄mit secūdo ipa oblatō dū dic. Suscipe scta trinitas ⁊c. vbi petit vt ppl'i oblatio sit do accepta. vñ. i. paral'. xxix. c. dō. dixit. Ego i simplicitate cordis mei obtuli vniuersa ⁊c. Exinde sacdos thuificat altare. q̄ nō facit q̄ vtes ceremōiales p̄cepto legis sz eccl'ie statuto fm tho. in. iij. p. q. lxxxiij. ar. v. ad. im. statuit aūt h̄ eccl'ia ⁊ ob reuerētia sacri vt scz p̄t bonū odor tur rē depellat q̄cūq; corpal'r p̄ui odor̄ ceat i loco q̄ possit p uocare horozē. Et ē fit h̄ ad repr̄sentādū effectū ign̄e. q̄ incut bono odore xp̄s plen⁹ fuit. ⁊ a xp̄o deriuat ad fideles officio mīstroz̄. Et tō vnūquq; thuificato altari p q̄ crim⁹ sacdos. tū ob reuerētia sacri vt mūdi⁹ tractet. tū ad significādū emūdatōez̄ ē a minis peris. q̄ p̄gruit accedēti h̄ sacrm̄. p̄ter q̄ ē fit p̄fessio generalis publice aūt ē troitū. Petit tertio oblatōes acceptari p orones secrete dictas h̄ ei ē sacdoz̄ tm̄ deū oziby placare. ad q̄ sit dos se p̄parat p humiliatōem dicēs. In spū humilitat. Et q̄ hec p̄dicta exigūt mēris erectionē ad deū. tō omnib⁹ tribꝫ nō p̄termittit dns vob. sz loco ei⁹ q̄n oratio secreta facienda est dicitur. Orate fratres. Et dicuntur. Ille orat.

tiones sequẽtes secrete ſm Buil. qz ſubmiſſe ſũt dicẽ de
Et hoc tum ne vileſcat officiũ miſſe ſic oĩ̃bꝫ mãifeſta
tũ. tũ vt deuoci⁹ ozet ſacdos ne habeat occaſionẽ cogitã
di placere populo in platione. tũ ad ſignificandũ ozatõ
nes xp̃i. ſecreto factas tge paſſionis. tũ quia ipe ſilens
fuit in paſſione.

Tertium pertinẽs .J. IIII.

ad celebrationẽ eſt ſciri cõſũmatio. Et ꝫ̃ ꝓtinet tria.
Primo ꝓparationẽ.
Secũdo ſacramenti pfectionem.
Tertio ſumptionẽ eius.

Preparatio aũt populi z miſtrorũ z ſacerdotis ad tan
tum ſacrm̃ p deuotã laudẽ dei fit. Unde in pfatione in
qua ꝓtinet dicta ꝓparatio tria ꝓtinẽtur. Prio xp̃i exci
tatio ad laudẽ dei. vbi ſacerdos dñs vobiſcũ dicit. qõ
ad totã iſtã partẽ referendũ eſt. inuitat ad mẽtis erectõ
nẽ dicẽs. Surſum corda. vbi. di. Lip. de ꝓſe. d. i. ca. Uñ
ſiam⁹ ad oronẽ fres dilectiſſimi inuigilare z incũbere
ad ꝑces toto corde dẽmus. cogitatõ hois carnal⁹ z ſecu
lans abſcedat. nec q̃q̃ cũ anius aliud q̃ id ſolũ cogi
ter qõ ꝓcat. z iõ plebs rñdet. Habem⁹ ad dñm. q̃ ad
monetur xp̃lus nil ſe aliud cogitare q̃ deũ debere. De
inde ad grarũ actões dicẽs. Gras agam⁹ dño deo nr̃o.
Secũdo deũ iplorat ad laudẽ ſuſcipiendã. oſtendens
laudis debitũ dicẽs. Uere dignũ. rõne dominij. Un
ſubdit. Dñe ſancte. Et iuſtũ rõne paternitatis. vñ ſub
dit. Pater oĩpotẽs. equũ rõne diuinitatis vñ ſub
dit. ceterne deus. z ſalutare rõne redẽptiõis. vñ ſequitur
per x̃pm dñm nr̃m. Quoq̃ vero adiũgit aliqua lau
dis materie ſm ꝓgruẽtia ſolẽnitatis. vt q̃ p reſurrectio
nẽ z bmõi. Et notat Buil. du. q⁹ pfatões hymnos z tra
ctauit. Et de cõſe. di. i. inuenim⁹. ponũtur nouẽ pfatio
nes. ſ. de reſurrectione x̃pi. de aſcẽſione. de pentecoſte.
de trinitate. de natiuitate dñi. de epiphania,. de cruce
ſeu paſſione. de aplis. z de ieiunio i. xl. Sed Urba. pa.
addidit decimam. ſ. de beata ỹgine. Proponitur etiam
exẽplũ laudis. ſ. in angel⁹ dũ ſubdit. q̃ quẽ maieſtatẽ tu
am zc. Tertio pl⁹ laudes exoluit. z diuitati aſſumẽs
verba angelorũ ſcz. Sanctus ſcrũs ſanct⁹ dñs de⁹ ſa
beoth zc. Eſa. vi. Sabaoth nomẽ ẽ hebraicũ. z latine in
terpretat̃ exercituũ vel militiaꝝ ſcz angelorꝝ. vbi ẽt exp
mitur miſterũ trinitatis pſonaꝝ. qz dz ter ſcrũs z vni
tas eccie. qz dñs deus z pñtia dñe maieſtatis qz ple
nus ſũt zc. Exoluit etiã laudis bũanitati x̃pi dicẽs cũ pu
eris hebreorũ. Benedictus q̃ venit. zc. Matth. xxi. Oſã
na hebraicũ nomẽ ẽ z latine interpretat̃ obſecro ſalua. z
ſm Buil. Scrtus pa. iſtud ſanct⁹ ſtatuit dicendũ. Se
cundũ ꝓtinẽs ad ſacramẽti ꝓſumationẽ eſt eius pfectio
seu ꝓfectio. Et hec pars diuidit̃ in tres ptes ſm tria q̃
ꝓtinent ad integritatẽ ſacri. Aliquid ſcz qõ ẽ ſacrm̃ tm̃. ſ.
panis materie oblate benedictio. z aliq̃d qõ ẽ res z ſacrm̃. ſ. cor
pus x̃pi vez. z aliq̃d qõ eſt res tm̃. Et ſm Buil. ne mu
roſe z ne auditoribꝫ redũ generet. nõ tm̃ nimis veſtinã
ter. ne ſacrificiũ fiat ſine ſale diſcretiõis. z deuotiõis. De
bet etiã legi in li. ne vllus error ꝓtingere poſſit. dicit ãt
eorũ illõ. ſ. A te igit̃ vſq̃ ad cõſecrandũ. q. ꝓpoſitus ẽ. Lanõ enĩ grece latine regula dr. qz p hũc fit
regulariter conſecratio ſacri. Quantũ ad primũ petit
ſacerdos oblatiõis bñdictionẽ di. Te igit̃ clemẽtiſſime
pr̃e zc. Et qõ ſe inclinẽs hũ dicat. ſignificat bũilitatẽ z obla
ti. ex qua x̃ps paſſus ẽ. Et benedicas hec dona. hec munera. q̃ ſcz deo a nobis oblata. ſacri
fiãs ad noſtrã ſalutẽ deo a nobis ſacrificata. i. illibata
dicũtur. i. incorrupta. z q̃ ad materiã. qz materia debet
eſſe apta. z q̃ ad rẽ ꝓtinẽdã. i. corpus x̃pi. z quo ad cor
pus x̃pi miſticũ ibi ſignificatum Et no. ſm tho. in. iij
pte. q. lxxxiij. ar. v. ad ſm. q⁹ in celebratõe miſſe z ꝑ tpue
ab ito loco vſq̃ ad Pax domini vnit̃ ſacerdos frequẽ
ter crucis ſignatiõe ad exp̃mendã paſſionẽ x̃pi q̃ eſt adi
crucẽ terminata. Eſt aũt paſſio x̃pi q̃ ſi quibuſdã grad
bus pacta. Nã prio fuit x̃pi traditio q̃ facta fuit a deo.
a iuda z a iudeis. Et ꝫ̃ ſignat trina crucis ſignatio ſup
iſta verba hec dona. Secunda fuit x̃pi venditio. q̃ facta
fuit ſacerdotibꝫ. ſcribis z phariſeis. ad qõ deſignandũ
fit ĩterũ trina crucis ſignatio ſup illa ỹba. Bñdictã zc.
Addit aũt duplex ꝓſignatio ſup illa ỹba. vt corpus zc
ad deſignandũ pſonã venditi z vẽditoris. Tertio fuit
preſignatio paſſiõis x̃pi facta in cena ad quod deſignã
dũ fiant due cruces. vna in ꝓſecratiõe corpis. alia in cõ
ſecratiõe ſanguinis. Quarto fuit paſſio ipa x̃po exhibi
ta. vnde ad deſignãdũ quinq̃ plagas x̃pi fit q̃ntuplex
crucis ſignatio ſup illa verba. Poſtã purã zc. Quinto
repreſentat̃ extenſio corpis in cruce. z effuſio ſanguinis
et fructus paſſionis. fit triplex ꝓſignatio ſup illa verba
corpus z ſanguinẽ ſumpſerim⁹ oĩ̃ bñdictiõe zc. Se
xto repreſentat̃ triplex oro quã fecit in cruce. Unã p pſe
cutoribꝫ. cũ dr. Pater ignoſce. Luc. xxiij. c. Aliã p libera
tione a morte. cũ dicit. Deus me⁹. Lu. xxiij. c. zc. Tertiaꝫ
pro adeptiõe gl̃ie. cũ dixit. Pater ĩ man⁹ tuas. Lu. xxiij.
c. zc. Et ad ꝫ̃ fit trina crucis ſignatio ſup illa ỹba. Sã
ctificas zc. Septimo repreſentant̃ tres hore q̃bꝫ ſteterit ĩ
cruce. ſ. a ſexta vſq̃ ad nonã. Et ad ꝫ̃ ſignificãdũ fit tri
na crucis ſignatio ad illa ỹba. Per ipm̃ zc. Octauo re
pr̃it̃, ſepatio aĩe a corpe p duas cruces ſubſequẽtes fa
ctas extra calicẽ. Nono repſentat̃ x̃pi reſurrectio tertia
die facta p tres cruces q̃ fiũt ad illa ỹba. Pax dñi. hec
Tho. iij. p. q. lxxxiij. ar. iij. z v. Reuerẽdo ad ſuperiora
poſtq̃ ſacerdos petit bñdictiõem oblatiõis dñi. Hec do
na zc. Deinde petit ſalutẽ p offerẽtibꝫ z his p quibus
offert cũ dicẽ. In primis zc. Ubi prio ꝓmemorat eos p
quoꝝ vtilitate offert hoſtia. tanq̃ ad generale ſtatutũ
eccliẽ quãq̃ adſpãles pſonas. ibi memẽto. Orat̃ q̃ prio
ſm Buil. du. p eccliã catholicã. i. vñ. Secũdo p papa
cũ dr. Una cũ famulo tuo zc. q̃ ỹba addidit clemẽs pa
pa. Tertio p epõ ſuo cũ dr. Antiſtite. Antiſtes tamẽ ipe
celebrãs nõ dz ea dicere. Et in roma ẽt dz nõ dici ãtiſti
te. qz antiſtes illi⁹ ciuitatis ẽ papa ipe iã dictus. Quar
to p rege. Orare ãt p rectoribꝫ docet apl's. i. Thi. ij. Po
teſtas ci⁹ eſt duplex. ſ. eccliaſtica z ſeclaris. di. xcvi. Duo
Quinto orat p oĩbꝫ ortbodoxis. qõ nomẽ ẽ grecũ. z ĩ
terptatur recte gl̃ians. Ortodoxus q̃. ſ. deũ recte fidẽ cõ
feſſione gl̃ificat. Quãtũ ꝺo ad ſpãles pſonas dicẽ Me
mento dñe zc. vbi põt orare ſilẽter. p q̃ vult vno vl' plu
ribꝫ. ñ tñ. dz h orare. p aliq̃ defũcto qz p defunct⁹ orat̃
in ſecũdo memẽto. z cũ de⁹ nihil igret vl' obliuiſcat. dr
tñ ei vt recordet. ſ. ad miſerẽdũ. Orat z p circũſtantibus
cũ dicitur. z omniũ circumſtantiũ. vbi oſtenditur vtili
tas magna in audiendo miſſam. cũ pro illis ſpecialiter
oretur. hec omnia Buil. du. Et quia citius exauditur
iuſtus q̃ peccator. ideo q̃tum ad orationes melius eſt
audire miſſam boni ſacerdotis q̃ mali. ceteris paribus
ſm Alber. q̃uis q̃tum ad virtutem ſacramenti z mi
niſterij publici non ſit differentia inter bonum z ma
lum miniſtrum. i. q. i. intra catholicã. Et nota. q⁹ de con
ſe. di. i. de noſtb. cũ glo. ei⁹ dicitur q⁹ non debet nomina
ri in ſis pro quo oratio fit. nec in miſſa nec in oratione eius
vel ſacrata miſſa. Secundo ſm Tho. in. iij. diſtin. viij.
in expoſitione littere commemorat eos in quorum of
fertur reuerentia ibi. Communicantes zc. Et pont
virgo que x̃pm in templo obtulit. Apoſtoli qui ritum

Ad ſm.

Orthodoxus

memoria viuorum

Canon et ſce. venientes id ẽ vane cogitatõs pdãt ſuauitatẽ vnguẽ
ti. i. oronis dici põt q⁹ canon debet dici expedite. ñ mo
roſe z ne auditoribꝫ redũ generet. nõ tm̃ nimis veſtinã
ter. ne ſacrificiũ fiat ſine ſale diſcretiõis. z deuotiõis. De
bet etiã legi in li. ne vllus error ꝓtingere poſſit. dicit ãt
eorũ illõ. ſ. A te igit̃ vſq̃ ad cõſecrandũ. q. ꝓpoſitus ẽ. Lanõ enĩ grece latine regula dr. qz p hũc fit
regulariter conſecratio ſacri. Quantũ ad primũ petit
ſacerdos oblatiõis bñdictionẽ di. Te igit̃ clemẽtiſſime
pr̃e zc. Et qõ ſe inclinẽs hũ dicat. ſignificat bũilitatẽ z obla
ti. ex qua x̃ps paſſus ẽ. Et benedicas hec dona. hec munera. q̃ ſcz deo a nobis oblata. ſacri
fiãs ad noſtrã ſalutẽ deo a nobis ſacrificata. i. illibata

offerendi nobis tradiderunt. Martires q̄ seipsos deo obtulerunt. nō autem confessores. quia de eis antiquitus nō solennizabat ecclesia. vel quia non sunt passi sicut xp̄s. cui passio hic recolit. Et secūdū Guil. durā. cōicātes addidit canon. Sixtus papa. Et ī hac cōmēoratiōne sanctorū seruat eccl̄ia q̄ anticipatus agere p̄sueuit. vt. s. in oīonib⁹ suis recolat patrū memoria q̄tenus eoz̄ meritis suffragantib⁹ facilius obtineat q̄d implorat. Sicut moyses orando interposuit memoriā patrū dicens. Recordare abraā ysaac z iacob ꝛc. Exo. xxxij. ca. Tertio p̄ducitur exp̄sse q̄d petat impetrādū. dū dicit. Hanc igit̄ oblationē ꝛc. Et istō ſm guill. du. adiūxit. Deo patri vsq̄ placat⁹ accipias. beat⁹ p̄o Greg. resīduū vsq̄ iubeas grege nūerari. Quā oblationē. Nec ps adjcō secrationē p̄tinet q̄ tria p̄tinet. Primo enī implorat cōsecrantis ꝑ̄tus. Scō pficit p̄secratio. ibi. q̄ pridie. Tertio exp̄imit rei p̄secrate p̄memoratio ibi. vnō z memores. Quantū igit̄ ad primū nota ſm tho. in. iij. q̄ illa. ꝑ̄ba. bñdictā. ascripta. ratā. rē. p̄nt referri vno mō ꝙ̄tū ad id q̄d ē ī sacrō p̄tētū. i. ad x̄p̄z q̄ ē hostia. Uñ dic̄ benedictā ab oīni macula peccati imunis. Asscriptā. i. p̄figuratā figuris veteris testamēti. z p̄destinatōe diuina ꝑordinata. Ratā q̄z nō est trāsitoria. Rōnabilē ꝓpter cōfruitatē ad placandū. Acceptabilē ꝓpter efficaciā facere digneris tu sc̄z deus p̄ Istō mō p̄nt referri ad effectum Uñ dicit benedictā p quā bñdicimur z ascriptā per quā cel'ascribamur. ratam p quā in mēbris x̄pi censeamur. rōabilē p quā a bestiali sensu eruimur. acceptabilē p quā deo accepti sum⁹. Pōt etiā referri ad ipsam hostiā q̄ est sacr̄m tm̄. Quantū ad secūdū. s. q̄ pridie ꝙ̄ pateretur ꝛc. Hec verba Alexander papa dicit addidisse ſm Guil. du. z cū sacerdos dicit. accepit panē. dz sumere hostiā in manib⁹ q̄ hostia de cōi more fit rotūda in modū denarij ſm Guil. tū q̄z x̄p̄s q̄ ibi ē post cōsecrationē. denarius vēditus fuit. tū q̄z ipe vt denarius p̄mittit̄ in p̄mū tū q̄. forma sperica designat eternitatē quā habet de⁹. Et eleuatis oculis in celū ꝛc. Nota q̄ nō reperitur in euāgelijs x̄pm tūc eleuasse oculos in celū. nec etiā in p̄secrādo sanguinē dicit aliqs euāgelista ipm dixisse hec duo. q̄ ponunt in forma p̄secrationis sanguis ſ. noui z eterni testamēti misterū fidei. z nihilomin⁹ credendū est ipm sic fecisse z dixisse. Nā forma ipa tradita ē eccl̄ie a be. Pe. z aliis ap̄lis. q̄ p̄secratiōi interfuerunt vt̄ōr in decre. ex̄ de celeb. miss. ca. cū marthe. Hec ob. q̄ euāgeliste ꝥ nō ponūt. Multa enī omiserūt scribere de his q̄ fecit z dixit x̄p̄s vt illud q̄d dicit Pau. Act. xx. c. vbi ait x̄p̄z dixisse. q̄z beati⁹ ē dare ꝙ̄ accipe. z q̄d narrat i. Coz. xv. de x̄po. q̄ visus plusq̄ q̄ngentis frib⁹ simul et visus ē Jacobo. s. resuscitat⁹. z Jo. xx. c. z Tho. iij. se. di. viij. q. ij. ar. i. q. iij. ad. v. ar. sic z ista omiserūt q̄ tñ scit vt dz in dicta decre. Benedixit z fregit ꝛc. Nota ſm tho. in. iij. p. q. lxxviij. arti. i. in. Rñ. ad. i. q̄ euāgeliste nō semper eundē ordinē in recitādo fuauerūt. q̄s res geste sūt. vt̄z per Aug. Unde intelligendū ē ordinē rei geste hmōi sic exprimi posse. Accipiēs panē benedixit dicēs Hoc ē corpus meū. Deinde fregit z dedit discipul' suis di. Hoc ē enī corpus meū. sensus ē. q̄ ꝓtinet ꝙ̄ his accidentib⁹. s. panis ē corpus meū. Est ār ſm tho. in. iij. pte. vbi supra. hec q̄uenientissima forma. Oportet enim formā sacramēti significare. id quod ī sacro efficit. Uñ forma p̄secratiōis panis oportet q̄ significet ipam cōuersionē panis in corp⁹ x̄pi. Nō aūt debuit significari tal' conuersio in hac forma vt in fieri. sed vt ī facto esse. Et ratio vna ē. q̄z hec cōuersio nō est successiua. sed instātanea. Jn hmōi aūt p̄mutatōib⁹ fieri nō est factū esse. Et iō ꝛc. Illud enī ē appositū ſm morē romane eccl̄ie traditū a beato Pe. z ꝓpter cōmutatiōem ad p̄cedēta. Forma p̄secratōis sanguinis ē hec. Hic ē calix sanguis mei noui z eterni testamēti misterū fidei. qui p vobis z pro multis effundet in remissionē peccatorum. Omnia ista ſm tho. iij. p. q. lxxviij. ar. iij. sūt de ſba forme excepto. Ponit aūt b̄ primens p̄tento. Uñ seni⁹ est. hic ē sanguis cōtentus ī calice. de q̄ hic fit mētio. q̄z eni sanguis x̄pi p̄secrat in hoc sacro incēptū ē potus fidelib⁹ q̄d non importat in rōne sanguis. nō oportuit b̄ designari p alia q̄d huic vsui accōmodatū. s. vt calicē noui z eterni testamēti. Exponit hic Jnno. de cele. mis. c. cū marthe. sic nouę z eterne. p̄missionis p̄firmat. Testamentū eni vt dicit Tho. est dispositio hereditaris. Hereditatē aūt celestem deus dispositit hoib⁹ dādā p ꝑtrē sanguinis cristi. Dicit aūt testamētū nouū rōne exhibitionis. q̄z in figura dat. vt in veteri testamēto. Eternū. dz tā rōne hereditatis q̄ rōne eterne dei ꝑordinatiōis. Misterū fidei nō ad excludēdū rei ꝑtrē. sed ad oīendū occultatōes quasi quoddā secretū. q̄d sola fides capit. nec ratio cernit. Et q̄z sāguis scōrū p̄secrat⁹ a corpe. exp̄ssi⁹ repsentat passionē Jō in p̄secratione sanguinis fit mētio de passione et fructu eius. dū dicit. q̄ p vobis z p multis ꝛc. Pro vobis sc̄z iudeis. vel p vobis manducantibus et p multis pro quibus offertur. Hec quotiēscumq̄ ꝛc. nō ē de ſba forme. Exprimit tertio rei p̄secrate p̄memoratio. Uñ dz. Uñ z memores ꝛc. Dō aūt post p̄secratiōnē sacerdos extendit brachia. designat extensionē x̄pi ī cruce ſm tho. Dō aliq̄n leuat man⁹ in orādo. designat q̄ oro et⁹ dirigit̄ p ꝙ̄ ad deū. q̄ aliq̄n de⁹ man⁹ iūgit et inclinat. signat humiliatē z obedientiā x̄pi in passione. Digitos aūt iūgit post p̄secrationē sc̄z pollicem cū indice obreuerētia sacramēti. ne si q̄ particula digit̄ ad besisset. dispergat. Supraq̄ propitio ꝛc. Hic petit sacramēti effectū. Et p̄o petit sacr̄m acceptari. quod est causa gratie dicēs. Respicere digneris ꝛc. Munera puerī tui iusti Abel ꝛc. Ubi nota ſm tho. q̄ licet hoc sacrificiū p̄ponat oīib⁹ beneficijs antiq̄s. illa tñ fuerit ꝺo acceptissima ex deuotione offerētiū. sicut illa Abel. Secundo petit dari ipm donū gratie dicēs. Supplices te rogamus ꝛc. Ubi nota ſm Thomā q̄ sacerdos non petit q̄ species sacramētales deferant̄ in celū. neq̄ corpus x̄pi vez. q̄ ibi esse non desinit. sed petit b̄ p̄ corpe x̄pi mistico. q̄ ī hoc sacro significat. vt sc̄z oratio nes sacerdotis. z populi angel⁹ assistens diuinis mysterijs. deo representet. Sublime altare dei dicit̄ vel ipsa ecclesia triunphans. in qua transferri petimus vel p angelum intelligitur ipse cristus. quia corpus suum misti cum deo patri coniungit. z ecclesie triunphanti. Tertio petit effectum glorie dare defunctis dicens. Memento dñe ꝛc. de conse. di. i. visum. Statutū est vt in oībus missis fiat oratio p̄o defunctis. z hoc fit in isto passu generaliter p̄o omnibus. sc̄z in speciali potest secrete orare p̄o quolibet. quem tamē nō credit damnatum. Uñ dicitur in x̄po quiescentib⁹. cum autem dicit sacerdos. nobis quoq̄ pctōribus. paululū exp̄essa voce percutit pectus suum. Sic z publicanus percutiebat pectus Lu. xviij. Jn tunsione pectoris tria sūt. s. ictus. sonus et tactus. Et hoc quia peccamus cogitatione. locutione et opere. Completur autem ca non misse more aliarum orationū in cristo. ibi p x̄pm dominū nostrū ꝛc. p quem hoc sacramentū originē habet. z ꝙ̄tū ad substātia. Uñ dicit. creas. ꝓpter esse nature. Sanctificas. propter esse sacramēti. Et ꝙ̄tū ad virtutem. Unde dicit. viuificas. ꝓpter effectum gratie. que est vita anie. Benedicis ꝓpter gratie augmentū. Et ꝙ̄tum ad oīonē siue vsum. vnde dicit z prestas nobis. Tandem ponitur sacramenti perceptio. ibi. Oremus preceptis ꝛc. Et circa hoc primo ponitur preparatio ad ipsum cōis. secūdo ipā

forma cō secratōis

nōbile

La. ꝟ. De expositione misse

Et cōmunis est triplex: Primo enī ponit sacramēti pe/
titio in ipa oratiōe dnica. cū dicit: Panē nostrū ꝛc. Se
cūdo papientiū expiatio p orationē sacerdotis dicentis.
Libera nos ꝛc. Tertio pacis adumpletio. ibi. pax dñi.
Hoc enī est sacramentū vnitatis ꝛ pacis. Et quia pacis
petitio exuperat oēm sensum. Ideo pacis petitio incho/
atur a sacerdote. cū dicit. pax dñi. ꝛ a choro cōplet cum
dicit Agnus dei. ꝛ sequit. Gl̄ia in excelsis. qđ pertinet ad ipm. Credo in
sequit. l. Gl̄ia in excelsis. qđ pertinet ad ipm. Credo in
vnū deū qđ pertinet ad fidē. Pax dñi. qđ pertinet ad cari
tatē. Petit aūt ppl̄s misericordiā. q̄tū ad amonitionē ma/
li ꝓra miseriā culpe ꝛ pene. ꝛ pacē q̄tum ad ꝓsecutio/
nem oīs boni. vnde ter agn⁹ dei dicit. Hec oīa Tho. in.
iij. dis. viij. in expositiōe ītre. Et nota q̄ fractio hostie
Fractio hostie. fm Tho. iij. s. dis. xij. q. j. ar. iij. in corpe queſtiōis tria si/
gnificat: Primo ipam diuisionē corpis xpi q̄ facta est ī
passiōe. Scđo distributionē gratiaꝝ ꝓcedentiū ex pas/
sione xpi. vt dicit Dionys. Tertio distinctionē corpis mi
stici fm diuersos statꝰ. Et q̄ status sunt tres. ideo tres
partes fiūt. Vñ Sergiꝰ papa de ꝓse. dis. ij. c. triforme.
dicit. Triforme est corpꝰ dñi ps missa in calicē. corpus
xpi qđ iam resurrexit demōstrat. i. ipm xpm. ꝛ btās vir
gineꝫ. ꝛ si qui sunt alij ī gl̄ia cū corpe. Pars cōmesta am
bulās sup terrā. q̄ scz viuētes in terra. sacramēto vtun
tur. ꝛ passionib⁹ atteruñt. sicut panis comestus atteriť
dentib⁹ ps in altari remanēs vsq̄ in finē misse. signifi
cat corpꝰ xpi. remanēs in sepulcro vsq̄ in finē seculi. q̄
corpa sctōꝝ in sepulcris erūt. quoꝝ aie sunt ꝛ vel in celo
vel in purgatorio. Nec tñ ritus nō seruať mō vt. s. vna
pars reseruet in finē misse. Manet tñ eadē significatio
partiū. Vñ versus. Hostia diuidit in ptes. tincta trōs
Plene sicca norat viuos. fluata sepultos. Dec tho. Alij
aliter assignāt istam significationē. sed nō est eius. Pre
paratio aūt specialis sacerdotis sumētis fit p orationes
quas pmittam dicit. Dñe iesu xpe ꝛ si q̄ alie sūt. Et no/
ta fm Tho in. iij. pte q̄ si ꝓpter frigus manuū. vl alias
ꝓpter negligentiā ante fractionē. vel post hostia ꝓsecra/
ta labať in calicē. q̄ borꝫ ptermissio nō facit impfectio/
nem sacramēti sed ad significationē tm̄. ideo nō est ne/
q.q3.ar.vl ad 2ū cesse iterare aliq̄d circa celebrationē sacramēti ꝓpter hu
iusmodi defectus. Dec tho. Et si medietas hostie labiť
er pōt ꝛ debet medietas alia q̄ remanet diuidi in duas
ptes cū apte hoc possit fieri vt sit significatū. Si aut tē
tota dilabiť. si nō est tota madida. sed ps aliqua. ꝛ pōt
cōmode extrahi de calice. ꝛ adhuc diuidi sine mīra con
tractione ptis madefacte debet fieri. put medꝰ pōt. Itē
si sumēdo sanguinē remanet ps hostie in calicē misse ī
fundo calicis. pōt digito ad labiū calicis adduci. et sic
sumi. Tertia ps principalis est gratiarūactionis. ꝛ con
tinet duo. s. rememorationē accepti bñficij in cantu an/
tiphone post cōmunionē ꝛ gratiarūactionē ex oratio/
ne quā sacerdos ꝓsequit vt ꝓformiter finis misse ꝓin/
cipio respōdeat. Et sciendū q̄ in officio misse q̄dā ꝓba
ꝓtinenť greca. sicut lyrie eleyson. q̄dā hebraica. vt alle/
osanna. sabaoth. q̄dam latina. vt alia. q̄ his trib⁹ lin/
guis scriptus est titulus crucis xpi. Joh. ix. Dec tho. in
iij. Terminať missa post ite missa est qđ ōr si ꝓcessit glo
ria in excelsis deo. alis benedicamus dño. vl requiescāt
in pace. si celebrať p defunctis q bñdictionē sacerdotis
vnde de ꝓsecra. dis. j. c. missas. dicit q̄ nll̄s ante benedi
ctionē sacerdotis egredi p̄sumat. s. diebꝰ dñicis. Euan/
geliū aūt. In principio erat verbū. est ad placitū illō vl
aliud. Debet tñ seruari in hoc mos patrie. Post precpti
onē aūt sacramēti sumiť vinū ad abluendū os. ne reli/
quie aliq̄ remanēt inter dētes. qđ pertinet ad reuerentiaꝫ
sacramēti. ꝛ ꝫ est vez. nisi eadē die deberet iterū celebra
re cū nō fit ieiunus. ex de celeb. mis. c. cū ex pte. Et eadē
ratione. s. ꝓpter reuerentiā sacramēti abluit etiā digitos
quib⁹ tetigit sacrm. si tñ aquā sumeret in purificationē
ita posset fieri sicut cū vino ad libitū sacerdotis.

Pro expositōe aūt .ꝟ.IIII.

Exposicio pater nr̄

aliq̄ ꝛ breui ipius orationis dnicalis. Nota hic q̄ ponit
tho. ij. q. lxxxiij. ar. ix. in corpe. q. Dicit enī q̄ ipsa ora/
tio dnica est pfectissima ꝛ fm Aug. Si recte oremus.
nil aliud dicere possum⁹. s. q̄tū ad substam. Nā ꝓmo po
nunť illa p que in nobis ipis fiduciā exciam⁹. i. conside
rando caritatē eius ad nos. q̄ bonum nr̄m vult. ꝛ ideo
dicit Pater nr̄. ꝛ ꝓsideratio excellētius qua nos pōt iu
uare. ꝛ ideo dicim⁹. qui es in celis. Deinde sequūť septē
petitiones ꝛ eo ordine quo petēde sunt. Prima pertinet
ad dilectionē dei qua deū in seipso diligim⁹ cū dicim⁹.
sanctificeť nomē tuū. i. sctm̄ ab hoib⁹ habeať. qđ pertinet
ad gl̄iam dei in hoib⁹ ꝓpagandā. Scđa pertinet ad dile
ctionē qua diligim⁹ nos. cū dicit Adueniat regnū tuū.
Per qđ petim⁹ ad gloriā eius quenire. Tertia petitiōe
petiť directe illud ꝓ quo beatitudinē mereamur. cū di
cit. Fiat volūtas tua sic in celo ꝛ in terra. Quarta est p
quā petiť illud quo instrumēta ꝛ iuuamur ad meren/
dū. cū dicit. Panē nr̄m quotidianū da nobis hodie. si
ue hoc intelligať de pane sacramētali cui⁹ q̄tidianus
vsus ꝓficit. in quo etiā intelligunť alia sacramēta. siue
etiā intelligať de pane corpali. sub quo. cōprehēdiť oīs
sufficientie victus. Quīta est remotio eius. qđ esset im
pedimentū ꝑme petitiōs. q̄ directe excludit a regno. s.
petm̄. vñ dicit dimitte nobis debita nr̄a sicut ꝛ nos di
mittim⁹ debitoribus nr̄is. Sexta est remotio eius quod
nos ipedit a scđa petitiōe. ab obseruātia diuine volun
tatis. cū dicit. Et ne nos inducas ī tēptationē. p qđ nō
petim⁹ ne tēptemur. sed ne a tēptatōe vincamur qđ est
in tēptationē induci. Septia est remotio penalitatis
pōsentis. q̄ est impeditiua tertie petitiōis. s. sufficientiam
circa vitā. vñ dicit. Sed libera nos a malo amen. i. sic
fiat. Exinde dicit. Pax dñi ꝛc. qđ sequit Agnus dei
ꝛc. Ubi bis petim⁹ misericordiā scz q̄tum ad aiam et
q̄tuz ad corpus liberari a miseria. Et dicit tertio agnus
dei. petēdo pacē. s. q̄tū ad vtrūq̄. i. mentalē ꝛ corpalem
Exinde sacerdos de osculatoꝝ eucharistiā vel calicē fm
alios. ꝛ postea ab eo diacon⁹ accipit osculū pacis. ꝛ de/
inde alij. Agnus dei dici instituit Sergius papa. Oscu
lum pacis dari instituit Jnno. pm⁹ ꝛ Leo scđs. ꝛ signi
ficat vnitatē dilectiōis. quā debēt habere adinuicē fi/
deles quā significat ipm sacramentū. ꝛ etiā assensum sa
cris misteriis. ꝛ bis q̄ celebrant in eccl̄ia. Et est q̄si loco
cōmuniōis. quā antiquit⁹ in festis oēs fideles sumebāt
In missa tñ defūctoꝝ sacerdos nec sumit nec dat oscu
lum pacis. q̄ defuncti sūt absq̄ perturbatiōe pacis. illi. s.
qui sūt in purgatorio. cū peccare nō possint. Sumpto
ꝟo sacramēto dicit antiphona post cōmunionē. que a
quo fuerit instituta. ignorať. Et deinde oratio. qđ totū
pertinet ad gratiarūactionē de tanto beneficio. Et finiť per
ite missa est. qđ sic exponiť. Jte ad ꝓria. q̄ missa est seu
oblata est hostia deo p būano genere. vel missa est ora/
tio ad deū p ppl̄o. ꝛ finita. vl ite post xpm. ꝛ sequimini
ipm nō steteris in mūdo. sed festinetis ad patriā p bona
opa. qđ leuiter potestis facere. q̄ missa est ad placandū
deū patrē. hostia p quā ꝓfracta sūt tartara. ꝛ ptz itroi/
tus padisi. Vñ nō ꝑcessit gloria in excelsis. terminať p
benedicamus dño. vel requiescāt in pace in missa defū
ctoꝝ. Est aūt eucharistia nō sic alis cib⁹ masticāda. sed
discrete moderate ꝛ leuiter anterioribus dētib⁹ terēda. et
lingua mollificāda. ne q̄ ps eiꝰ dentib⁹ inhereat. ne cō
tingat expui ꝫ nec subito post cōionē dz expui ꝓpter sa
cramēti reuerentiā. Dec Guil. durandi.

De p̄ficiendo ad ſ
ſitiōe ad ip̄am. ẋſ

niſſā. ⁊ de defectib⁹ miſſe ⁊ ꝺ diſpo
cōtratiōe ⁊ vtilitate. Lapſm. vj.

Ista quotidie eccle

ebrat. Et ꝺ ſm Inno. quinq; de cauſis.
mo qz oportet ſemp medicinam eſſe paratam
iana ꝓpeccata. Scōo vt lignū vite ſemp ſit
adiſi. Tertio vt nobis quotidie xp̄s vniat.
al'r. ⁊ nos ſp̄ualiter. Quarto vt ſit apud nos
ēoria paſſiōis. Quinto vt vero agno loci typi
die veniamur ad veſperā. quē iudei ad veſperā cō
edi ceſſarent. iuxta illud. Conuerterent ad veſperā. cē.
viij. Et nota q ad debitā miſſe celebrationē q
requirunt ad ſacramēti neceſſitatē ⁊ q̄dā ad con
gruā ritus ſolennitatē. ⁊ q̄dam ad celebrātis vel ſumē
tis. idoneitatem. Ad ſacēti q̄dē neceſſitatē tria requirunt
ſ. debita materia. ꝺbita forma. ⁊ miſter īrēdēs ꝓfectōz l'
ꝓfectionē. ſi aliq̄d iſtoz defuerit. ꝓfici nō poterit. Sz
bis tribꝰ ꝓcurrentibꝰ. ⁊ ſi oīa alia deficerēt. ꝓficeret ſacra
m entū. q̄uis male. ex pte offerentiū. qz ꝺ eccleſie morem
Eſt aūt debita materia panis tritic⁹ aqua na
tu rali ꝓfectus. ⁊ vinū vitis. Et ꝺ ideo qz xp̄s credit cō
fecisse in tali materia. qz apli. q̄ p̄ſentes fuerūt tradide
rūt nobis hūc modū. tū qz xp̄s qui eſt in hoc ſacramen
to compauit ſe frumēto. ⁊ viti. tū etiā qz talis panis. et
talis vinū neceſſarioꝰ ⁊ melioꝰ nutrimētū p̄ſtant. vñ ⁊ me
lius ſignificāt effectū ſacramēti ſm doct. eccl'ie. Igit p
ſcientiā dū eſt q ꝓficiens primo in pane fermētato grauiꝰ
ter peccat. qz facit ꝺ ſtatutū ⁊ ꝓſuetudinē eccl'ie. ſed ſic
ſtatim is ꝓficiens infermēto. peccat mortal'r. ita grecꝰ in
primo qz ꝺ faciūt ꝺ eccl'ie ſue ritū. quāuis ſit rōnabiliꝰ
ꝓficere in azimo ſm Tho. in. iij. pte. q. lxxiij. ar. iij. ī cor
pore. q. ⁊ in. iij. ſen. diſ. xj. q. ij. ar. ij. q. iij. in corpe. q. ⁊. iij.
Extra gēt eccles. c. lxvij. Si ꝺ ꝓficiat in pane q incipit cor
rumpi. ſit ter grauiter peccat. etiā ꝓficiēdo in azimo. p
ter irreuerentiā ſacramēti. tū pane tali ꝓficit ſacramen
tū. ꝺ ſi panis adeo ſit corruptꝰ. q in eo deficit ſpecies pa
nis nō poſſit ꝓfici ꝺ eſt p verba ſacerdotis nō efficitur
corpus xp̄i. Et q ſpecies maneāt pōt ꝓpendi ex ꝺ. q cō
tinuitas nō eſt ſoluta. nec alia accidētia vl' eſſentia om
nino ablata. Hec Tho ⁊ Alber. Itē ſi grana alterius
generis ſint admixta tritico in tanta q̄titate q aliā ſpe
ciem faciāt. ſi ue q mediū ꝓſtituāt nō poteſt ex eo ꝓfici
ſacramentū. ſi modica ꝓ q̄titate nō impedit Tho. et
Alber. ⁊ Pe. Si panis ſit de aqua roſacea ꝓfectus. du
biū eſt inter doctores. ſi pōt ꝓfici. Durādus ordinis mi
noꝝ dicit q ſic ſed ſctūs Tho dicit eſſe pbabilius q nō
poſſit ꝓfici. Ipe aūt Tho. in. iij. ſ. diſ. xj. q. ij. ar. iij. q. iij
in Rū. ad ſcōm dicit ſimpliciter q nō pōt ꝓfici ex pane
coagulato ſeu facto cū aqua roſacea vel alio liquore q̄
aqua naturali. Et idē recitat Tho. in. iij. pte. q. lxxiij. ar.
vij. Rū. ad vltimū de ſpelta ⁊ farre. q̄uis quidā dixe
rint q poſſit ꝓfici. De. tū dicit q cōis ſnīa doctoꝝ eſt q
nō pōt ꝓfici. Idē Richar. in. iij. diſ. xj. Tho. etiaz in. iij.
parte. q. lxxiij. ar. iij. dic. q ꝺ ſ nō pōt ꝓfici. qz ex tritico
iſta nō generant. ⁊ ſic nō ſūt eiuſdē ſpeciei cum tritico.
Sed Pe. de palu. in. iij. diſ. xj. tenet cū Alber. q poteſt
ꝓfici de ſpelta ⁊ farre. ſicut ꝺ tritico. Et rationē aſſignat
qz ſunt vniꝰ ſpeciei ⁊ ex eo q frumentū ſit genus ad tri
ticū. ⁊ far ad ſpeltā. Comptū eſt enī q in eadē terra tri
ticū ſeminatū. vno anno generabat ſpeltam vel far. in
alio triticū. Et ſi dicat q ſpelta nunq̄ generat triticum
licz ecōuerſo nō obſtat. qz fozare ꝺ ꝓpter impfectā virtutē
in ſpelta. ⁊ ſil'r q triticū generat ſpeltā vel far. eſt ex de
bilitate virtutis ſic aliq̄ maſculi non pñt generare niſi
femias. nec alique femine niſi feminas. Sz ſicut maſcu
lus ⁊ femina nō differūt ſpecie. ita nec triticū ſpelta et
far. Etſi dicat q alicubi tritico ſeminato creſcit ordeū
alubi ſiligo. alubi loliū. nec tū ꝓpter hoc ſūt vnius ſpe
ciei. Dicendū q vez eſt. nec de ipis cōficit pōt. qz bmōi
tria generant ꝓpter accidens. ⁊ via corruptiōis. ſicut ex
vino generat acetū. l' ſicut ex ſudore animal' pfecti gene
ratur anīal imꝑfectū. puta. vermis. Sz far ⁊ ſpelta via
generatiōis ex tritico ſicut ex ſeminatōne anīal pducit
animal ⁊ oliua oliuā. Hec Pe. Cū ergo certū non ſit
vtz ſint eiuſdē ſpēi aī ꝓfectionē tenenda videtur opi.
Tho. vt patet. iij. diſt. xj. q. ij. ar. ij. q. i. In corpore. q. vt
ſz nō cōficiat ex his. Sed ſi ꝓfectū ſit opi. Pe. p ſacro
babeat ꝑſuppoſito ſi ē confectū. ⁊ idē dicit qđ de amꝫ
do cū ſit paſta cruda. ⁊ nondū panis. ꝓfici nō poteſt. Iz
ſi inde fiat panis cūt ſit farina tritici purgatiſſima. ꝑ
uertit hoſtiā nō eſſe triticeā vel eſſe corruptā. remota il
la hoſtia aliā ponat. ⁊ ꝑa canōe reincipiat. Si vero poſt
conſecratiōez. idē facit ponēdo aliā hoſtiā. ⁊ eā ſumen
do. ſed nihilominꝰ poſtea primā illā hoſtiā ſumat. aut
aliꝫ ſumēdo tradat. aut reuerēter conſeruet. Pe. Idem
Rich. in. iij. di. xj. Qđ aūt dicit hic Pe. reincipiēdū ver
none. Beatꝰ Tho. in ſimili caſu dicit reincipiēdū ver
bis conſecratōnis. iij. pte. q. lxxiij. artic. vltī. in rn. ad
iij. vt habet. j. Si vero ſacerdos aduertat ſuꝑadictus
defectū hoſtie poſtq̄ ſumpſerit. licet in iſto caſu varie
docto. b. Tho. in. iij. pte vr. s. tenet q debet ponere alias
hoſtiā. ⁊ ꝓſecrare ⁊ ſumere. qz ꝑceptū de ꝑceptōe ſacra
menti maioris eſt ponderis q̄z ꝑceptū q a ieiunis ſu
matur. Per id aūt q dicit Pe. ſi ſacerdos infra miſſam
aduertat hoſtiā nō eſſe triticeā vl' corruptā. patet quid
agendū. Sz nulla hoſtia fuerit poſita vel ſi poſita ſit q
dita. Et q id qđ dicit Tho. ſi aduertat defectū hoſtie ꝑ
eius ſumptionē. pōt hoc idē intelligi ſi aduertat etiā
poſt ſumptionē ſanguinis. ſ. q rurſus ponat nouū pa
nēm nouū vinū. ⁊ conſecret atq̄ ꝓſequat. ne ſacramen
tū remaneat imꝑfectū qđ magis expreſſe apparebit in
fra. ibi ſtatim dicere defectū vini. ⁊ ponēt verba ma
gis expreſſe ipius. b. Tho. Rich. aūt dicit. q ſi ſacerdoꝫ
tam ſumpſit hoſtiā dictā. i. nō conſecratā ſm quoſdaz
nihilominus debet ſumere calicē ꝓſeratū. i. ſanguineꝫ
xp̄i. q̄uis nō ſit ieiunꝰ. qz neceſſitas cū logit. ne ſāguis
remaneat ſic ina ſſumptus. Sz ſi iam ſumpſit vetūq; ſ.
hoſtiā nō conſecratā. ⁊ calicē conſecratū. vel ecōuerſo. di
cit q nō debet illa die aliā hoſtiā ꝓſecrare. qz ieiunꝰ nō
eſt. ſed opi. Tho. videt in ꝺ rōnabiliorꝫ. ſ. q aliā ꝓſecret
ꝓpter rōnē ab eo aſſignatā.

De vino puro ſcien .ſ.i.

dum q ſi vinū oīno factū eſt acetū nō poteſt de ipō con
ficī ſacramētū ſanguis xp̄i. qz differūt vinū ⁊ acetum.
exemplificat ſicut viuū ⁊ mortuū. ſm philoſophū. Si
vinū ſit in via aceſcendi. idē iudiciū ē. qđ de pane q eſt
in via ad corruptionē. ſ. q pōt cōfici. ⁊ de tali pōt intel
ligi dictū Inno. in li. de miſſa. cū dicit. q pōt confici cuꝫ
aceto vt exponit Rich. in q̄rto peccat tū ꝓficiēs ꝓpter ſa
cramēti irreuerētiā. Idē Tho. ⁊ Alber. De muſto pōt
cōfici nō tamē fiendū de muſto recēti. ꝓpter impuritatē
Tho. Pe. De agreſta ꝓfici nō pōt. qz differt a vino ſi
cut cōpletū ab incōpleto. Richar. i. iij. di. xj. Similiter
de vua matura ꝓfici nō pōt. qz nō ē ſub ſpeciē potabi
li ſed edibili. Et de hoc etiā de ꝑſe. di. ij. c. Didicimus.
Itē de vappa. i. aquarello nō pōt ꝓfici ſanguis xp̄i. fm
Alber. eſt enī aqua fuſa ſup acinos vuarū vino expreſſi
ſo. que habet aliquātulū vini acumē. ſz nō eſt vinum.
Si aūt vino apponat tanta aqua qđ nō conuertat in
vinū nō pōt ꝓfici. ⁊ nō habet apponi aq roſacea vel alia
artificiat. Si tamē apponeret in tā modica q̄titate

q̄ in vinū ꝓuerteret ꝓficeret. Tho. ⁊ Pe. Si sacerdos post ꝓsecrationē corpis. sed ante ꝓsecrationē sanguis ꝑpiat vinū ⁊ aquā. nō esse in calice. debz statim apponere ⁊ ꝓsecrare. Si ꝯo post oīa ꝓsecrationis ẏba ꝑcipit aut q̄ vinū nō fuerit positū. siquidē h̄ ꝑcipiat ante sumptionē corpis debet deposita aqua si ibi fuerit ponere vinū cū aqua ⁊ resumere a ẏbis ꝓsecrationis sanguis. Si ꝯo ꝑcipit post sumptionē corpis. debet apponere hāc hostiā sūl cū sanguie itez ꝓsecrandā. ⁊ in fine sumere hostiā itez ꝓsecratā ⁊ sanguinē. nō obstāte etiā si prius sumpsit aquā q̄ erat in calice. q̄ ꝑceptū de ꝑceptione sacramēti est maioris ponderis q̄ ꝑceptū q̄ h̄ sacramētum a ieunis sumat. ꝑdicta Tho. ꝓdictis aūt ẏbis demonstrant ista duo. q̄ supra dicta sūt. cū de defectu panis dictū est. Hic ēnz dic Tho. q̄ nō sufficit solū hoc ītiā sumere ne impfectū remaneat sacramentū. Sed si solū sanguinē aliqs ꝓsecraret ⁊ sumeret. ita remaneret impfectū. sicut si solā hostiā ꝓsecraret ⁊ sumeret. tūc autem solū sanguinē ꝓsecrasset ⁊ sumpsisset. si post ꝓsecrationē sanguinis cognosceret q̄ hostia nō fuerit tritica vel q̄ fuisset corrupta. vt h̄ dicat Tho. etiā si soluti sit ieunū reperendū est sacramētū. vt sit integrū. Et cū missę celebritas terminet benedictione sacerdotz vt dicit infra. nō ita iudicandū est de defectib⁹ misse reparandis ante benedictionē sacerdotz. cū adhuc ster officium misse. ⁊ post bn̄dictionē q̄n nūc solutū est officiū missę. q̄ post benedictionē q̄cq̄nid fieret magis fieret itero ad missę cōplementū. ꝓpter reparatio defect⁹. Itē ex ẏbis scti Tho. imediate supradictis apparet. q̄ in reparatione sacramēti tm̄ ꝓfecte satis sufficiat resumere a ẏbis ꝓsecratōis. Unde tm̄ oīa ordinate supra repetēda. q̄ vt dz. vij. q. j. Nihil. ꝓfecta nō possunt dici sacra. q̄ ꝓfectū nō habēt ordinē. Et. h. Tho. dicit q̄ est immane sacrilegiū si nō ꝑficit h̄ sacrm. Ad ⁊ ꝓximū tholerantū tulit sententiā excoicatōnis in cos. q̄ cū possunt nō ꝑficiūt illud sacramentū. vt patet in loco decreti supra immediate allegati. Si sacerdos ꝑcipiat aquā nō fuisse positā in vino ante ꝓsecrationē sanguis. ponat eā ⁊ dicat ẏba ꝓsecratōis. Si ꝑcipit post ꝓsecrationē sanguis nullo mō debet postea apponere aquā q̄ nō est de necessitate sacramēti ⁊ seq̄tur corruptio sacramēti in aliq̄ ꝑte. Si q̄s tm̄ ante ꝓsecrationē scienter omitteret appositionē aq. grauiter peccaret. q̄ ageret ꝓtra ꝓstitutionē ecclesie. ⁊ q̄ dim̄ apposuisse credit. Non sufficit aūt q̄ aqua apponat q̄n ad hoc vinū est in dolio. q̄ hoc non significaret aliq̄d. sed oportet vt immen̄ reoblatōe apponat ad sacrm̄tū. Tho. Ponit enī in significatione hmōi q̄ ppls q̄ significat ꝑ aquā. ꝓpo vnit. Et fm Alb. dimittere talē appositionez aque ex heretica prauitate. vel ex ꝓtēptu. vel ex occupatōe illicita. est mortale. dimittere aūt ex negligētia procedēte ex occupatione circa vana ꝛpalia. est ḡue pctm̄. Et si mihi ꝓpter hoc ꝓpter facere emendā tanq̄ pro mortali. Si aūt negligētia illa ꝓcedat ex occupatione circa vana. vel ex surreptione. nō est mortale. Nec Alber. Et nota fm Rich. in. iij. cū sit eqlis cōmixtio in calice ex vino ⁊ aq̄ hoc pōt fieri dupliciter. Uno mō fm mixtoz equalem quātitatē molis. sic aqua nō solueret speciē vini. magis enī est vinū actiuū q̄ aqua. nec generaret tertia natura ex duobz nec posset vinū ꝓuertere in sui naturaz. Alio mō pōt fieri cōpositio fm equalē cōpositionē ẏtutis. et sic ex illis duobz generaret natura tertia. q̄ nec est vinū nec aqua. sed nō stati. Opatiōes enī nature nō sūt i instāti. q̄uis eaz termini sint in instāti. ⁊ nō ita cito posset sacerdos ꝓficere post talē vini ⁊ aq̄ appositionē. q̄n vinū cū adhuc nō esset trāsmutatū ad cōpositionē nature tertie. ꝓuerteret in sanguinē. Sed q̄ sacerdos ꝓsecrat postq̄ facta est trāsmutatio ad tertiā naturā. ꝑti-

ci nō pōt. Et dicit Alb. q̄ i illis terr̄ vbi vinū nullo mō haberi pōt. debet hr̄e ꝓuisio ad curiā q̄d ibi fiendū. tamē ꝓpter intolerabile dānū aīaz q̄d incurrit ex defectu sacramēti. videt cū aliis esse dispēsandū. vt corp⁹ xp̄i sine calice ꝓficeret. q⁹ corp⁹ xp̄i no est sine sanguie et aia ⁊ deitate. q̄uis ibi nō sit sanguis in hostia ex ꝑte ꝓsecrationis sacrm̄ti. Nec Alb. Itē cū speciebz vini post ꝓsecrationē admisceat aliqs liquor. Dicit Pe. q̄ cū species reniteāt modū sbiecti sui. sicut poterat fieri addito vino ibidē existēti. ita pōt fieri speciei vini. aut q̄ addit eiusdē generis liquor aut alteri⁹. Si alterius vt aq. aut id q̄d addit est equale. aut maius ⁊ min⁹. Si maius non tm̄ quātitate. sed ẏtute trāsmutat naturā speciei in se. Si eqle. trāsmutat vtrūq̄z in naturā tertiā. ⁊ sic vtroq̄z nō desinit ibi spēs vini esse. ⁊ per ꝓsequens sanguis xp̄i. Si ꝯo min⁹ trāsmutat in naturam speciei. verūtamen sub ꝓtib⁹ illis ad quas liq̄r addit⁹ penetrat. cū nō sint ibi accidētia sine subiecto desinit esse sanguis xp̄i. Si addit liq̄r eiusdē generz. vt vinū. tūc itez aut liq̄r additus est maior aut eqlis. aut maior. Si maior. tūc ad oēs dimēsiones speciei pueniret. ⁊ ei⁹ ꝓtinuitatē totaliter solueret. et sic tā aliq⁹ liquor nūcro q̄ ad accidētia esse ꝓcipit. ⁊ sanguis xp̄i ibi esse desinit. si equalis siliter ꝓtingit si minor. tūc ad oēs dimēsiones speciei nō pueniret. Sub paribz ꝓtib⁹ illis ad q̄s pueniret vinū additū desinit ibi esse sanguis cū tā accidētia non sint sine subiecto. ⁊ ꝓtinuitas speciei q̄ nō erat sine subiecto soluta sit. Sub ꝓtib⁹ ꝯo illis ad q̄s nō pueniret manet xp̄i sanguis. Cōcor. Tho. et addit Pe. puta tñ q̄ si nō ē notabiliter excellēs numis. q̄d addit. ꝑt dubiū toto liq̄re ipo tāq̄ sacro vtēdū est.

Pro noticia forme .§. II.

scendū q̄ Amb. in li. de sacramētis dicit. q⁹ h̄ sacramētū ꝓficit in ẏbis ⁊ fmonib⁹ xp̄i. ex q̄ dicto ꝓcludit beatus Tho. q̄ forma cōsecratōis but⁹ sacramēti sit. Hoc est enī corp⁹ meū. videlicet q̄tū ad ꝓsecrationē cogn̄is. et h̄ est enī calix sanguis mei noui ⁊ eterni testamenti mysteriū fidei. q̄ p vob⁹ ⁊ p multis effundet in remissionez pcōz. Illa ꝯo ẏba. accipite ⁊ māducate. ꝓtinet ad vsū materie ꝓsecrate. siliter illa ẏba. Hec q̄tiescūq̄z fecerītis in mei mēoriā facietis. ꝓtinet ad vsum but⁹ sacramēti. qui vsus nō est de necessitate sacramēti. vt idē Tho. dicit. Itē illa ꝓiūctio enī. nō est de substātia forme. tñ dicit debet fm vsū eccl̄ie. q̄ vsus a btō petro institū sumpsit. etiam Tho. Nota fm Pe. ⁊ Alber. q̄ de substātia forme sanguis est tm̄. Hic est calix sanguis mei. Sz Thomas in. iij. dicit. q̄ q̄ cōditiones apposite ad subiectum vel p̄dicatū. sūt de integritate locutionis alicui⁹. ꝛō alij phabilius dicūt q̄ totū q̄d seq̄t est de forma. cū totū h̄ q̄d addit nō sit locutio ꝑ se. sed determinatio p̄dicati. in.3.ꝑte.q 78.ar.2. et.3. et vbi.s.

Sciendū etiā fm Tho. Pe. ⁊ Alber. in. iij. senten. q̄ quelibet forma. s. corpis ⁊ sanguis ꝑ se ꝓriā habet virtutē ⁊ ꝓriā cōpletā significationē. ⁊ ꝓriā ⁊ determinatā materiā. vñ ⁊ ꝓriā operationē ꝑ se. ⁊ ideo q̄libet forma ꝑ se cōplet suam operationē. nec se mutuo expectāt. ⁊ sub vtraq̄z specie tot⁹ est xp̄s. Si predicte forme mutent nihil efficiāt etiā si videant ẏba idē significare. sil⁹ si aliquid de dictis formis diminuit. nisi forte esset aliq̄ ītra in fine dictiōis vt. m. ⁊ hmōi. ⁊ h̄ ex mala ꝓpatōe. q̄ etiā sic cōficeret. Si ꝯo aliud adderet q̄d significationē nō mutaret. nec errorē induceret. magnū peccatū cēt et tñ cōficeret. Alber. vt si diceret. h̄ est corp⁹ meū scrīssimuz.

Dicit aūt sctūs Tho. q̄ forma p̄dicta vtēs. pnōe demōstratiuo. oñdit q̄ materia cōsecrāda debet esse corpz sacerdotis. Un̄ sacerdos existēs in domo sua non posset cōsecrare panē qui est in altari. aut etiā i foro. nec vinū q̄d est in celario. Sed quātūcūq̄z sit quantitas panis ꝛ Materia cōsecrāda.

vinj q̄ coꝝ sacerdote ponit potest ab ipo cōsecrari Tho
Pe. ō pal. dic. q; ō materia quā hz sacerdos i sua pñtia
nō est determiata quātitas. Uerbi gra. Utz existēs in
ore clibani maximi. vl existēs in foro maximo pleno pa
nibꝫ. vl existēs in celario pleno vino. vtz possit ꝓsecra
re hec oīa sil nescio de boc. sed si reqrit talis pñtia q sil
possit tāgere oīa. tūc nō possit sil centū hostias ꝓsecra
re. quas sigillatim sil attingere nō pōt. Et sic sufficit p;
sentia visus. nō qua actu videat cū cecus ꝓficiat. hz qua
sit visib ile. tūc aerē plenū vsq; ad celū posset ꝓficē. Un
ista distātia z pśentia z quātitas materie nō sunt apud
boes determiata. hz dei noticie refuata. vez est tn q nō
pōt ꝓsecrare nisi materiā pñtem z ante se positam. al's
esset falsitas in sacramēto veritatis ꝓpter illud ꝓnomē
demōstrativū b vel h. Nec Pe. Dicit etiā Tho. q si sa;
cerdos nō recordat se dixisse ea q in ꝓsecratiōe eucharis;
stie dicūt. nō debet ex hoc turbari nō enī qui multa dicit.
recolit oīa q dixit. Si tn sacerdoti pbabiliter ꝓstet se
aliqua obmisisse. siquidē nō sūt de necessitate sacramē
ti. nō dz resumere īmutādo sacrificij ordinē. sed dz vti;
rius ꝓcedere. Si ꝯo certificet se obmisisse aliqd coꝝ q
sunt de necessitati sacramēti. s. formā ꝓsecratiōis. dz re;
sumi ipa forma z cetera p ordinē recitari. Mister au
tem q necessario requirit ad ꝓficiendū hoc sacramētū. est
sacerdos baptizat⁹. s. z ordinat⁹ ad sacerdotiū fm for;
mā eccl'ie. Nā nō baptisat⁹ sacerdos esse non pōt. nec p
sequns ꝓficere. Sol enī sacerdotib data est ista prās.
et nō alijs etiā quātūcunq; sciās. Un nec ꝯgo Maria
nec angeli dei ꝓficē possent fm doctores. hz q est ordina
tus in sacerdotē rite quātūcūq; sit malus. excōmunica
tus. heretic⁹. z de gradat⁹. vere ꝓficit. si fuat debitam
materiā z formā z habet intentionē. character enī sacer
dotalis in quo ꝓsistit prās ꝓsecrādi ab homīe tolli nō
pōt. qz nō dat ab hoīe sed a deo. hz mediāte hoīe. s. episco
po qui opat instrumētal'r. sed vsus talis prātis aufert
pdictis p ecclam. Et ideo ad sui pniciē ꝓsecrant. sed tn
ꝓsecrāt vt dicūt Tho. in. iij. pte. q. lxiij. ar. ix. ad vltimū
Alber. Pe. z cōiter Theol. z Hosti. Unde opinio mgri
sentētiaꝝ in. iij. dis. xj. q dic 2tra rū. s. q bereticus non
ꝓsecrat. nō tenet. Oꝛtet aūt q b intēdat. nō solū enī
verba forme sūt ad ꝓficiendū necessaria. sed etiā reqrit
intentio. qz fm Augu. sine intētiōe in sacramento nihil
agit. Un serūs Tho. dicit. q ad pfectionē sacramēti re;
quirit intētio mistri qua se subiiciat pncipali agenti vt
sc; intēdat facere qđ facit ecclia. z xps fecit. z dicit q nō
est necessaria intētio actualis. sed sufficit habitualis. vt
ꝓficiat puta. vt si sacerdos accedit ad altare ad celebrā;
dū. intēdat facere qđ facit ecclia. z xps fecit. pficit sacra
mentū. si postea suspēdat eius intētio p alia occurren;
tem cogitationē ex frute prime intētionis. tn si studiose cu
rare debet mister sacramēti. vt etiā actualē intentionem
adhibeat. Et dicit Tho. q cū aliqs nō intēdit sacramē
tū ꝓficere. sed delusorie aliqd agere. talis quersitas tol;
lit fructē ꝓsecrādi z virtutē sacramēti. peccat quī inten
tionē exterius manifestat. Si aūt intētio ministri per;
vertit quantū ad id qđ sequit sacrm. pura si sacerdos
intēderet ꝓficere corpus xpi. vt eo ad venefícia vteret.
qz prius nō depēderet a posteriori. talis intentionis quersi;
tas veritatē sacramēti nō tollit. sed mister tali intentiōe
grauiter peccat. Pe. tn dicit q sacerdos ꝓsecrat quātū;
cūq; materiā. dū tn intēdat b facere ad vsum z alimen
tū fideliū. al's nō. Sz opinio Thome melior. Dic tn Al
ber. q si aliq hostie ex obliuiōe remaneant in altari. aut
aliq vini gutte adhereāt pede calicis. z sacerdos ꝓficit.
nō sūt ille ꝓsecrate. qz de eis nō intendit. Durandus
aūt ponit casum. q sacerdos habeat coram se vndeci bo;
stias. z intēdit ꝓsecrare decē. querēs quot sint ꝓsecrate.

Mister ꝓficiens

Intentio ꝓsecrantis

De nūero hostiaꝝ

Respondet aūt distinguēdo dicēs. q b pōt primo duo
bus modis intelligi. Uno mō q nuerus sit solū i opi;
nione. z nō in intētione. in intētione aūt sit ꝓsecrare quic
quid est coram se. vt verbi gra. vt si aliquis habeat coram
se vndecī hostias. z opinat esse decē. ipe intēdit ꝓsecra;
re quicqd est coram se. nō obstat q ei⁹ opinio ferē ad nu;
merū. Un qz effect⁹ ꝓsecratiōis sequit intentionē et nō
opinionē. oēs ille hostie sūt ꝓsecrate. Alio modo pōt i;
telligi pdictus casus. qn sacerdos habet coram se vndecī
hostias. z intēdit ꝓsecrare decē vt nō opinio. sed inten
tio ferat ad nūerū. ita sc; q nō velit ꝓsecrās plus q dece
cē. sed tm decē ꝓsecrare. tūc in tali casu pdictus doctor
facit secundā distinctionē dicēs. q duoby etiā modis
ꝓtingeret. Uno modo q sciat virtatē numeri. Alio mo;
do q ignoret veritatē numeri. z si sciat veritate numeri
sc; q hostie sint vndecī. z ipe decē tantū ꝓsecrare intēn
dit. aut decē distincte intendit ꝓsecrare. i. distinguit de;
cem hostias. quas intēdit ꝓsecrare ab vna qua nō intē
dit ꝓsecrare. Et tūc dicendū est q iste decē tm sunt ꝓse;
crate de quib intēdit. z illa de qua nō intēdit nō est cō
secrata. aut sacerdos scit hostias esse vndecim z intēn
dit ꝓsecrare decē. nō distinguēdo vel determinādo. qs
decē intēdit. z quā vnā nō intēdit. z sic ītēdēdo decē ex
illis ꝓsecrare tūc nulla est ꝓsecrata. eo q intentio nō fuit
ad aliquā determinatā. z cū isto dicto satis ꝓcor. scūs
Tho. in. iij. pte. q. lxiij. arti. ix. ad primū. vbi dic q mini;
ster sacramētoꝝ est sicut instrumētū principalis agentis
sc; xpi vel ecclie. Et cū tale instrumentū habeat cogniti
onē requirit q p intentionē se determiet ad opus. qđ i
virtute principalis agentis producere debet. ideo se;
quit q vbi nō determiat se. nihil opat. Si ꝯo sacerdos
ignoret numeꝝ vndecī hostiaꝝ. z intēdit decē hostias
tm ꝓsecrare. Dicit idē Durād⁹. q eodē mō distinguen;
dum est. vtrū determiet quas decē intēdit. vel nō deter
minet. Et rn dendū est sicut in pcedēti casu immediate
dicto. Sz dubitat quō accidat q nūer⁹ ignorēt. cui
dubitationi rn det. q pōt ptingere q; decē hostias vi;
deat extēsas. z vna ibi lateat. ipe aūt intēdat oēs quas
erat ibi quā nesciut. ipe ꝯo intēdat solū illas quas po;
suit. z redit; b casus in casum supradictū. Alberti. quia
tūc illa nō est ꝓsecrata quā nesciuit ibi esse z omes alie
sūt ꝓsecrate. Si aūt ipe vnā plus ibi posuerit q̄ credi;
derit. vel alius vndecim posuerit. z ipe mandauerit po
ni decē. et nō intēdit ꝓsecrare nisi decē tm. tūc nō est de
termiata eius intentio. z sicut supra nulla ipaz est cō
secrata. Nec ille. Cui ꝯcor. Joh. neapo. in. viij. quodlibe.
Et addit idē Jo. q sic dictū est de quātitate discreta. sc;
de nūero hostiaꝝ. sic dicendū est de quātitate continua
vnius et eiusdē hostie. Si enī sacerdos intēdat ꝓsecra;
re medietatē solū alicui⁹ hostie determinatā tn. vtpote
supiorē solū vel inferiorē. ad dextrā vel sinistrā. illā so;
lū ꝓsecraret. Sed si intēderet ꝓsecrare medietatē solum
alicui⁹ hostie. nō determinādo intentionē suā ad aliquā
ptem designatā pdictis modis. vel alijs quibuscunq;
nihil penit⁹ ꝓsecraret. ꝓpter causā supradictā. qz sc; i ta;
li casu nō esset determiata intētio mistri respectu alicui⁹
ius determiate materie. Sed Pe. de palu. dic. q est tu
plex opinio circa istā determinationē. Quidā enī dicūt
q oꝛtet q fiat determiatio seu significatio de pte hostie
ꝓsecrāda vel sensu vel imaginatione. al's nō ꝓsecrare.
Alij dicūt q sufficit determinatio ista. vel signatio est act⁹
intellectu. z si nō sensu. Intentio enī que exigit est act⁹
partis intellectiue. nō sensitiue. Et cuius alia determi;
natio intellectus sit fm determinationē sensus. h aures
nō oꝛtet q sit signatio certe partis fm sensū. quia per
visum. cū cecus possit ꝓficere. nec p tactū. qz z sine tactu

manus pōt ꝓsecrare.nec ꝑ imaginationē vel aliū sensū
qz indiuisibile ſm ꝙ hmoi non est sensu ꝓceptibile. Id
aūt quo qd ꝓtinui ab aliis distinguit. ſm ꝙ hmōi est
oīno indiuisibile sicut linea q̄ ſm latitudinē est indiuisi
bilis.nō tn ſm ꝙ vnū ꝑtem diuidit ab alia.Sufficit ꝙ
signatio ſm intellectū.qz intellectus ꝑtem indiuisibile
a ꝓcedēte potest.puta si de hostia plena intēdat los
lum mediterarē q̄ est a ꝓte supiori z nō aliam vel hmōi.

De pluribus celebrāntibus

Utrū aūt plures sacerdotes possint eandē hostiam
ꝓsecrare.Dicit Pe.de palu.in.iij.dis.xij.ꝙ circa h̄ est
duplex modus dicēdi.Unus est qui Ailberti est ꝙ vti
qz qua rōne vnus sacerdos vere ꝓsecrat,si intendit.ea
dem ratōe alius qui sil̄ ꝓfert verba.z eadē intentio est
nec sunt due ꝓsecratiōes.sed vna qz diuina virtus pōt
ſm beneplacitū suū aliqd vnū facere ꝑ ministeriū vni⁹
vel plurīū. Si aūt nō sil̄ ꝓferant ꝑba.sed vn⁹ ꝓtius alte
ro nō possūt.sed ꝓtius ꝓferēs ꝓsecrat.alij nō. Alij mo
dus dicendi est bti Tho.iij.s.dis.xij.q.j.ar.ij.q.j.in cor
pore.q.in.Rñ.ad.j.est ꝙ etiā dato ꝙ nō sil̄ ꝓferant ver
ba sed vnus post aliū tn ꝓsecrant.z hmōi ratio est. qa
sacerdos cū ordinat ꝓstituit in gradu cor.q.in cena ac
ceperūt potestatē ꝓsecrādi.sed apl̄i qui acceperūt hanc
ptātem ꝓsecrandi ex̄po cenāti cōtenauerūt. Et ideo no
bātī ꝓcelebrāt.nec ꝑ hoc iterat ꝓsecratio sup eandē ma
teriā.qz licz diuersis tpib⁹ ꝓferant ꝑba tamen sicut dic
Inno.iij.In tertio debet fieri ad idē instās ꝓsecrationis
forte ꝙ illud in quo ꝓsecrat eps. Licet aūt ista opinio
nē secūdam ꝑma reprobet ꝑ qualdā rationes. ipe in Pe.
beneꝺefendit eā destruēdo illas rōes. Dicit enī prima
opinio.ꝙ ille ritus de secūda opinione nō pōt dici ꝓsuetu
do.sed corruptela z abusio.qz qñ fit ꝓsecratio cuchari
stie in missa.adhuc nō est cōpleta ordinatio sacerdotū.
qz restāt q̄dā fieda.vt impositio manuū cum ꝓcripta
forma ꝙbor.accipite spiritū lctm ꝛc. Irrationabile igit
est.ꝙ sacerdos celebret cū eps.cū adhuc nō sit cōpleta
ordinatio ei⁹. Ad qđ rñdet Pe.ꝙ in h̄ magis credēdū
est.Inno.qui h̄ dicit q̄m illis.qui Inno.etiā dicit ꝙ con
sueuerūt ꝓbyteri cardinales circūstare pontificē.et cuz
eo pariter celebrare. Nec ex eo ꝙ ꝓficiāt. ꝓcelebrātes an
te cōpletā suā ordinationē ꝓsequi nō debeant.
uis enī ante completā ordinationē ꝓsequi nō debeant.
tn etiā dispēsatio est de ꝓsuetudine eccl̄ie ꝙ romana ec
clesia scit z dissimulat. Imo z Inno.papa approbat ex
quo characterē sacerdotalē iam acceperūt. etiā si nihil
adderet.ꝓficere pōt z debet ī casu ab ecclia cōcesso. Un
mos illius eccl̄ie a romana ecclia sanctus z nō reprobat
Itē q̄uis oīa q̄ sūt de essentia alicui⁹ effectus.oportet sil̄
ꝓcurrere.tamē qz cū principale agēs in sacramentis sit
virtus diuina.q̄ ex volūtate agit.sic sufficit ad vez sacra
mētū ea q̄ aliqd agāt ꝓcurrere.sic deus vult. Ꝺō ergo
ecclesia spiritusctō regit supponim⁹ ꝓsuetudines ab ec
clesia approbatas esse ꝓformes dei volūtati. Quia igi
tur oēs sil̄ ꝓsecrātes intentionē suā ordināt ad hoꝛam
plationis ꝑncipalis. Licet aliqui ꝓtius.aliqui posteri⁹
ꝓferāt.tūc tamen est defectus ex dei ordinatione.q̄uis
alis ſm cursum cōmunem intētio non possit anticipa
re vel tardare. Hoc tn est vez ꝙ primus qui verba ꝓfert
ꝑba ꝓsecrationis intētiōe nō ꝓsecrādi.nihil ꝓsecrat.q̄
si ꝓferat intētione nō tūc ꝓsecrādi nō tūc consecrat. sed
quādo est virtus q̄ postea ꝓsecrat. Vel pōt dici ꝙ vir
tus subiectiue manet in aere subiecto vocis, que trāsit
Item sicut ꝑūs ꝓtus in ꝓmitiua ecclesia diuersas for
mas baptismi ordinauit ꝓpter diuersas rationes.sic
ordinare potuit diuersas formas in ritib⁹ ecclesiis vbi
sunt tales ritus.sicut z aliter consecrāt greci.aliter nos.
Nec Petrus de palu.

De defectibus mis. ,ℌ.III

le z repatione. Quid agendū cū alcdras defluit in mis
sa vel morte vl̄ alia ifirmitate occupat⁹ Rndeo i mi
tutū cōcilij toletani.vij.q.j.c.Nihil. Si sacerdos impe
dit vt ceptū officiū implere nō possit alij⁹ sacerdos te
bet explere qđ ille inchoauit. Et modū declarāt docto
res. Si nesciat vbi dimisit ꝓtius tūc i mōes debet a ca
pite inchoari. Et ſm Inno.iij.si hostia iam est ꝓsecrata
cōsultius est vt illa seorsum posita sup aliā hostiā, deū
ceps totū officiū iterēt. Si ꝙo sciat vbi dimisit tūc i m.
Ailber.in libro de missa.si ꝓtius⁹ defecit ante canonē de
bet alius reincipe a capite z totū rite pagere. qz ea q̄ di
cunt ante canonē nō sunt de sacramēti ꝓfectione.sed ꝺ
ppli instructiōe. Si aūt iam incepit canonē sed nodū
ꝓsecrauit.tūc alius sacerdos nō debet a capite inchoa
re.sed ꝓsequi vbi ille dimisit.z hoc tn est ex ꝑte ppli.qa
ppls mus⁹ verba z signa canonis appreciari et. si vide
ret ea tam facile ꝛc peti.tanq̄ ꝓtius dicta essent anulla
ta. Signa enī illa repsentāt xpi passionē que nunq̄ ꝺz
irrita reputari.tū etiā ex ꝑte sacramenti.cuius enim ex
illis verbis z signis substātia panis z vini nō trāsiuo
stantiet,tamē ipa materia recipit sanctitatē ex illis. vt
magis idonea fiat vt trāssubstantiet. Et h̄ nō est reperen
dum sup illā hostiā.ne iniuria fiat virtuti verboꝝ tan
q̄ nihil valuissent ꝓtius dicta. Si sacerdos in ipa pro
latione verboꝝ q̄ sūt forma sacramēti deficiat ꝙbis tam
in parte ꝓnunciatis.saluo iudicio sentētie maioꝝ.con
sulerē ꝙ illa hostia ꝑ reliquias in altari seruaret.z mis
sa alia ab alio sacerdote sup aliā hostiā celebraret. Sed
Inno.ex.de sacra nō uerā.dicit in glo.sup.c.ꝓsbyter. ꝙ
in h̄ casu alius sacerdos debet incipe ibi.qui pridie ꝛc.
Credo etiā ꝙ sacerdos ille post sacramētū sumptū pos
set illā hostiā sumere.sup qua dicta sūt verba aliq con
secratiōis z si nō oīa. Si aūt deficiat quādo tam ꝓsecra
tū est corpus.sed nodū calix.ꝓsilū doct.est.Dic Ailber.
ꝙ hostia cōsecrata in corꝑali mundo reponat.z ab illo
loco.simili modo posita cenatū est sup calice rite ꝑpara
to.canon ab alio sacerdote peragat.z in fine misse cor
pus z sanguis ab eo accipiat. Si aūt sacerdos deficit ī
ipsa plationc ꝙbor sup calicē.tūc p alium faciendū est.put
dictū est de hostia.sup qua dicta sūt aliqua ꝙba ꝓsecra
tionis.sed nō oīa. Sed in h̄ casu incipiet alius sacerdos
sup aliū calicē ꝑparatū ab illo eo silī modo ꝛc, Tho.
ꝙo et Pe.de palu.dicūt simpliciter z indistincte ꝙ cum
scit vbi dimissum sit.ibi debet incipi ꝑ eū q̄ suppler.qđ
tamē nō est intelligēdū de ꝙbis formaꝝ.sed ꝺ aliis ver
bis canonis vel misse.qz si prior dixisset ptem ꝙboꝝ cō
secratiōis corꝑis z sanguis.z scōs reliduū.nullus corū
ꝓsecrat.ſ3 oportet ꝙ vn⁹ dicat totā formā corꝑis z sangui
nis cōsecrādi. Debet aūt sacerdos cōsecrās semp sume
re corꝑ⁹ z sanguinē.ſm Tho.toties quoties celebrat.vt
dicit de ꝓse.dis.ij. Relatū.qz ipm sacramētū in sumptio
ne cōplementū sue significatiōis accipit. Et h̄ intelligi
tur.nisi ꝙ violentia vel infirmitate vel aliqđ hmōi im
pediat. Si aūt ꝓtingeret aliquē infra missam infirma
ri ad mortē.nec haberet sacerdos aliā hostiā q̄m istā quā
cōsecraret.nō debet ꝓpter h̄ sacerdos a sumptione absti
nere.sed diuisa hostia vnā ptem sumat.alia infirmo ser
uet. Si musca vel aranea in calicē ceciderit. vel vene
nū ibi esse dependent. Dicit Tho.in.iij.ꝑte.q.lxxxij. ar
ti.vj.in Rñ.ad.iij.ꝙ si hoc ꝓtingit ante ꝓsecrationē.
debet vinū effundi z abluto calice aliud apponi. Si

De morte re in celebrādo.

De arane.

aũt hoc ꝓtingit post ꝓsecrationẽ. siquidem ꝓpendit ibi esse venenũ. vel animal venenosũ. z ꝑ ꝓsequens sanguinem infectũ. co. nullo modo debet sumere. nec alteri tradere ne calix vitę in mortem vertatur. sed in vase apto diligẽter poni. z ꝑ reliquijs seruari. Et ne sacramentum remaneat imꝑfectũ. calix de alio vino debet ꝑparari et a verbis ꝓsecrationis sanguis recipe. si non dũ sumpsit hostiã. qz si sumpsisset deberet apponere etiã hostiam ꝓsecrandã cũ vino. Si aũt a fal nõ venenosum fuerit. tũc debet bestia vt musca vel aranea z hmõi si põt capi z lauari z postea comburi. z lotio z cineres in piscinam poni. in qua vt dicit Pe. de palu. ponunt q̃ frigerunt corpus vel sanguinẽ mediate vel imediate. Sz in quib̃ tamẽ nihil est de corpe cũ sanguĩe sicut rasure tabule z terre sup quã stillauit sanguis xp̃i. Qui lambi debet. z põt a nõ ieiuno sumi. Dicit etiã Tho. vt supra ad vltimũ. q̃ occasiõe sacramẽti nihil abominabile debet sumi. ar. etiã ad hoc de ꝓse. dis. ij. Si p negligentiã. in glo. Si sanguis xp̃i stillauerit vel cadent super terrã. vel tabulã. vel altare. vel pallã altaris. quid agendum. z de stilla z de penitentia fienda. de hoc habebit de ꝓse. dis. ij. sic. Si ꝑ negligentiã de sanguĩe stillauerit in terrã. vel sup tabulã que solet esse sub pedib̃ sacerdotis fm glo. lingua lambat. z tabula radat. Si nõ fuerit tabula vt nõ ꝓculcet locus. tamẽ radat z igne ꝓsumat. z cinis iuxta altare ꝓdet. z sacerdos quadraginta diebus peniteat. Si sup altare glo. nõ interposita palla stillauerit calix. forbeat minister stillã. z triby dieby peniteat. Si sup linteũ altaris z ad aliud. s. linteũ stillauerit. quattuor dieby peniteat. si vsq; ad tertiũ nouẽ diebus peniteat. si vsq; ad quartũ viginti diebus peniteat. Et linteamĩa q̃ tetigerũt stillã triby vicib̃ minister. i. sacerdos ip̃e abluat calice supposito. Et aq̃a ablutionis sumat vel iuxta altare condat. Hec ofa in dicto decreto Pij pape ꝓmi. Et dicit Tho. in tertia pte. q̃ etiã illa aq̃ ablutionis posset sumi a ministro. nisi ꝓter abominationẽ dimitteret. Dicit etiã q̃ cautũ est q̃ pars illa linthei vel palle absindat post ablutionẽ. z comburat. et cinis in altari ponat. Buil. tamẽ dicit q̃ sufficit q̃ lauẽtur modo ꝑdicto. De hmõi penitẽtijs. i. q̃ tot dieby peniteat. z hmõi dicit Tho. tertia pte. q. lxxxij. ar. vj. ad vij. q̃ quidã dicũt istas penitẽtias taxatas esse ad cautelam. vt negligẽtia magis caueat. z ideo circũstantijs pensatis põt addi vel minui ad dictã penitentiã. Sed tutius est vt dicta penitentia pagat. Debet aũt fm q̃ssdam dieby illis ieiunare z a cõmunione cessare. qđ etiaz ponit glo. sup dicto. c. Et Tho. etiã hoc dicit in tertia parte. Fatet tn̄ q̃ põt hec penitentia minui vel et addi fm negociũ cõditionẽ z ꝑsone. Et dicit Buil. q̃ sufficit ieiunare sicut ieiunat in sexta feria. vel. xl. Jn scriptz tn̄ dicit Thomas q̃ alij dicũt q̃ his dieby debet inungi penitẽtia arbitraria pensatis cõditionib̃ ꝑsone z negocij. z hoc dicit videri ꝓbabile. Si quis aũt euomuerit eucharistiã dicit canon de ꝓse. dis. ij. c. si quis p ebrietatem. vbi dicit. Si quis p ebrietatẽ. i. q̃ hoc accidit ꝓpter ebrietatẽ vel voracitatẽ. si est laicus quadraginta dieby peniteat. si clericus vel monach⁹. lxx. dieby peniteat. si epꝰ. xc. dieby peniteat. Sed si hoc accidat causa infirmitatis. septẽ dieby peniteat. Et dicit glo. in dicto. c. q̃ ꝑ causa infirmitatis imponit penitẽtia ad cautelam sicut. xxxiij. q. j. in lectũ. z quia nõ debuit sumere cũ ẽet infirmus. i. stomacho alteratus. Et dicit Ray. q̃ debet ille vomitus sumi diligenter z cremari. z cineres iuxta altare recõdi. Et ex ipo. c. Si quis p ebrietatẽ tẽ. arguit Pe. de palu. z reꝓbat glo. sup. c. triby gradib̃. que dicit q̃ vbi species sacramẽti atterit dentib̃. xp̃s ad celũ rapit qđ dicere est hereticũ. q̃diu cni maneret substantia panis si esset. tãdiu manet ibi corpus xp̃i succedens et q̃diu ibi maneret substãtia vini si esset. tamdiu sanguis xp̃i. Sed substãtia panis maneret nõ solũ attrita dentib̃. sed etiã in stomacho tractata. vnde z dicitur. c. si quis euomuerit eucharistiã. Nõ potest aũt euomi nisi quod est in stomacho tractũ. Et qđ etiaz dicit illa glosa q̃ in secessum nõ emittit. sed ꝑ sudorẽ vel alter emanat. fatuũ est fingere. quia z per secessum raliter emitti possunt species. sic emitteret substãtia panis et vini. nõ aliter. Illa aũt quãdoq; nõ corrupta emittent vt in habentib̃ fluxũ ergo z species. ꝓter qđ nõ est dãda eucharistia habenti talẽ fluxũ. quia. ff. emittit intrum quod sumit. sicut nec habẽti vomitũ. cum istud magis cederet in irreuerentiã sacramenti q̃ illud. Jgit corpus xp̃i z sanguis tamdiu manet in vẽtre z stomacho vel vomitu. z quocũq; alibi. q̃diu species incorrupte euomunt. vel egrediunt. est ibi vere corpus chr̃ti. Et sicut Bregorius nõ habet q̃ in conuentu q̃ chr̃ti permiserit se a diabolo in montẽ et sup pinnaculũ poni tari. qui ꝑmisit se a mẽbris dyaboli crucifigi. sic in proposito maxime quia ꝑ omnia hoc corꝑ xp̃i manet incõtaminatũ. Et q̃ dicit Aug. in li. de remedio penitentie. de ꝓse. di. ij. c. Ut quid paras. q̃ iste cib̃ nõ vadit i ventrẽ sed in mentẽ verũ est finaliter. qz ẽ ꝓter mentẽ non ordinatus. sed illuc vadit sacramẽtaliter. quo loco custodiã species sacramenti comederit ille ꝑ cuius negligentiã hoc accidit. debet quadraginta dieby penitere. vt dicit de ꝓse. dis. ij. Qui bene. Debet aũt his dieby penitere modo dicto. in. §. Si sanguis xp̃i. fm Tho. in scriptis. Et debet mus capi si potest z comburi. z cinis iuxta altare reponi. Sed Pe. de palu. dicẽ q̃ mus exterari debet. z mus quidẽ cõburi z cinis in piscinã proiici. pars aũt hostie si homo cã horret sumere debet in tabernaculo reuerenter poni z tamdiu ibi dimitti quo usq; naturaliter ꝓsumet. Jꝑa aũt hostia nequaq; debet in piscinã proiici. sicut fecit quidã sacerdos de musca re perta post ꝓsecrationẽ in calice. nec etiã debet cõburi sicut fecit alius sacerdos. de hostijs mucidis consecratis z cinis ipsaz in piscinã proiici. quia hoc est immane sacrilegiũ. Et ideo quantũcunq; modica gricula inueniat. debet reponi cũ reuerentia. quia in ea totus est xp̃s. Et siquidẽ homo esset tanti feruoris q̃ huius modi nõ horreret. sed sumeret cõmendandus esset. si tamen esset ieiunus. Sic brũs Hug. cluniacus cõmendauit Boderanũ sumẽdo partiũculas hostie quas lepro sus cũ vilissimo sputo euomuerat. dicẽs craticulã Laurentij fuisse tolerabiliorẽ. Nec Pe. nec puto cos sibi cõtrarios. sed dictũ Tho. videt intelligendũ cũ iam videtur species sacramenti alterata. s. q̃ debet comburi animal. Dictũ vero Pe. cũ factũ est ira recẽs. q̃ adhuc creditur species sacramẽti ꝑmanere in stomacho. z tũc debet exenterari. Jrẽ si amissa fuerit hostia vl pars hostie vt inueniri nõ possit. xxx. dieby debet peniteri. vt dicit de cõse. dis. ij. Si quis z modus penitẽtie fm Tho. intelligẽdus est vt supra. Et intelligendũ est quãdo accidit ex negligẽtia sacerdotis. secus si ex miraculo. sicut legit de beata Katherina de senis de habitu. de penitentia beati Dñici quo scz celebrante quodã fratre ipsa pẽsente vna pars hostie in fractiõe eius ꝓsilijt de manibus extra calicẽ. quã nunq; potuit inuenire. q̃ miraculose fuerat Katherina delata. Jtem dicit Hostiẽ. q̃ si ad quẽ spectat custodia eucharistie incaute dimisit cuchanstiã q̃ quis inde nihil nefande acciderit. triby mensibus ab officio suspendat. Et si ꝑ eius in curiam aliqđ uefandũ acciderit. grauiozis pene vltioni subiaceat. ex

De stillatione sanguis.

De vomitu eucharistie.

de custo dia eucharistie.capl'o primo.

Locus re quirendi.

Quedã vero fiunt .ℌ.IIII. in missa ad ꝓgruã ritus sacramenti solemnitatẽ. vt certus locus ꝛ certũ tẽpus ꝛ certus modus. Quãtũ ergo ad locũ nota ſm Ray. q̃ missa nõ debet celebrari nisi in ecclesia consecrata. si fieri potest. vel saltẽ in altari cõsecrato. vel si hoc nõ habeat ad manus semp habeat quadam tabulã ꝓsecratã. Et dicit Guil. q̃ hec tabula debet esse lapidea. nec ꝓsecrari debet nisi habeat capsulam. de capsula aũt illa cui compaginat tabula nõ refert verũ sit de palu. q̃ debet caucre qui celebrat q̃ sit tãte latitudo et longitudo lapidis in capsula. q̃ in eã possit capi pecunias ꝛ hostia ꝓsecrãda. vel q̃ in ꝓficiendo cũ in manibus panem vel calicem super lapidẽ teneat. vt sic super lapidem conficiat. Sed altare super quod altare portatile ponitur. non refert vtrum sit ligneũ fenestra vel lapidea. Idem etiã q̃ extra ecclesiã sine necessitate nunq̃ licet celebrare sine licentia episcopi. de ꝓse. dis. j. missarũ In nulla aũt necessitate licet celebrare in mari. vbi ꝓbabiliter timet de effusione sanguinis ꝓ fluuiũ vbi ꝓbabiliter timet de effusione sanguinis ꝓ pter agitationẽ nauis. Sed nõ habentibꝫ capellas licz potius celebrari sub diuo. i. in campo. vel ĩ domibꝫ pꝛiuatis. vel capellis. dũ tamẽ alia necessaria habeant q̃ quidẽ missam dimittere. quãdo nõ potest peti licentia ab episcopo. In tali enĩ necessitate dat papa licentiam. vt vbi ecclesie consecrate sunt destructe. in capellis. in tinere. sub diuo. aut intemꝛijs. de ꝓse. dis. j. Concedimus. In exercitu xp̃ianoꝝ idem fiendũ. maxie q̃ communicare debẽt quibꝫ periculũ mortis imminet. Sed a principio. si cõmode potest peti licentia ab episcopo debet peti. Unde in camera. in aula. ꝛ hmõi non licz celebrare nisi episcopo cõcedente. habent tamẽ ꝓdicatores et minores priuilegiũ vbicunq̃ fuerit sup altare portatili cum celebrare. Unde etiã sine episcopi licentia possunt in infirmaria cõmuni ꝛ cameris priuatis altaria exigere. ꝛ in utinere in altari viatico celebrare. extra de priuil. c. In his. al'si hoc sine episcopi licentia nõ possent. priuilegiũ illud nihil operaret. Dec Pe. Quãtũ ad hoc missa debet dici de die ꝛ nõ de nocte. q̃ hoc sacramẽtũ ad tempus gratie ptinet. quod p diem designat. Juxta illud ad Roma. xiij. c. Nox ꝓcessit ꝛc. Dies aũt iudicat in hoc. non solum ab ortu solis. sed exquo incipiunt signa oriri solis manifestari per aliquã aeris manifestationẽ vel illustrationẽ. In duabꝫ tamẽ noctibꝫ ꝓpter priuilegium illarũ celebrat in nocte. s. in natiuitate domini. ꝛ resurrectõe. q̃buis hoc nõ oporteat seruari semper. Et de resurrectione cõmuniter non seruat. sed dicit in sabbato sctõ. Et dicit Guil. Credo q̃ qui scienter ante diẽ celebrat. cũ sit contra generalẽ consuetudinẽ ecclesie mortaliter peccat nisi sit sup hoc per episcopũ vel supiorẽ dispensatum in casu. vt si aliquẽ ꝓtrigerit infirmari ad mortẽ. ꝛ nõ posset haben eucharistia. nisi cõficere tur ante diẽ. Pe. aũt de palu. dicit. q̃ cardinales aliqn do ex dispensatione pape celebrãt ante diem. Et sic dicit glo. de priuil. c. fi. li. vj. Episcopi itinerãtes ante diẽ celebrare possunt ne impediantur in via. Similiter p cõmunicando infirmo. si aliter viaticũ nõ habeat videtur esse bona causa. Solẽnis aũt celebratio misse tribus hoꝝ institutа est. tertia diebus festis. in sexta die bus profestis. in nona diebus ieiuniorum. de cõse. dis. j. Nocte. ꝛ c. Solent. quia in missa recolitur mors xp̃i quia hora tertia crucifixus est linguis iudeorum. sexta manibus militũ. nona expirauit. Potest etiã post nonam cantari missa. quando fiunt ordinationes. vel potest dici quando non est dies ieiunũ inter sextam ꝛ tertiam. et in diebus ieiunũ in nona. Misse aũt priuate a mane vsq̃ ad tertiã. vel vsq̃ ad nonã diebꝫ ieiuniorũ. Pe. aũt de palu. dicit q̃ misse non solennes possũt ab aurora vsq̃ ad sextam celebrari vel etiã nonã. quod vidẽ intelligendũ de diebꝫ ieiuniorũ vsq̃ ad nonã. Ant. de bu. post Hosti. dicit q̃ possunt dici vsq̃ ad sextam. et diebus ieiuniorũ vsq̃ ad nonã. Et dicit Pe. de palu. q̃ qui credit ante diẽ esse diẽ. aut credit nõ esse meridiẽ cum sit. cũ in talibus sepe homo decipiat. q̃buis ex vna parte videatur accusari. q̃ se discrimini exponit. ex alia tamen si deuotio exposcat ꝛ aliter missaꝫ habere nõ potest. excusatur. quia quod parum deest quasi nihil deesse videtur. Item non debet dici ab eo qui non dixit matutinum. licet possit audiri. als dicẽdo esset mortale. ꝗa contra consuetudinem generalem ecclesie. Guil. dicit et etiam Pe. q̃ non debet dici ante primã. nisi sit consuetudo in contrariũ. vel generalis. vt in missa etiam sẽda natalis. vel particulaꝛ. vt in quibusdam monasteriꝭ vbi dicitur missa ante primam.

Nota q̃ nõ licet nisi .ℌ.V. semel in die celebrare vel cõmunicare. vt vel in hoc vnica passio christi repꝛesentetur. ꝛ valde felix est qui vnaꝝ digne celebrat. de conse. dis. j. sufficit. et de cele. mis. c. Lo suluisti. Excipiuntur autem sex casus ſm Pe. de palu. in quibus licet pluries celebrare. Primus est in die natiuitatis domini. in qua quilibet ter celebrare potest et hoc ad repꝛesentandũ triplicem christi natiuitatẽ. scilicet eternalem. temporalẽ. ꝛ mentalem. vel tres in christo substantias deitatẽ. animã. ꝛ carnẽ. Secũdus est ꝓpter defunctum. qui subito occurrit post missam dictã nec debet sine missa sepeliri si sit tempore misse. puta q̃ sic se habet consuetudo loci. imo dicit Ray. q̃ ex intẽtione potest dicere vnam ꝓ viuis ꝛ aliam ꝓ defunctis non quidem regulariter. nec omni die. ꝫ ex causa rationabili. puta cum parrochianus vel cui teneꝫ petit ãniuersarium vel annale. vel trigenale. nec ille potest commode vicarium habere. Idẽ dicit Guil. nisi hoc sit contra consuetudinem loci approbatã. vel constitutionem synodalem. Tertius est ꝓ necessitate infirmoꝝ viaticuꝫ petentium. si non sit corpus domini reseruatum nec aliter possit haberi. tunc licet iterũ celebrare. si est ieiunus et pluribus hostijs. vt vltra eam quã sumit vnam poꝛtet infirmo ꝛ alteri reseruet. Quartus est ꝓ necessitate peregrinoꝝ die dominico festiuo. quando oĩes maxime peregrini debent audire missam. Quintus ꝓpꝛiꝭ q̃ laudabilis consuetudo non est nisi in missa dare benedictionẽ nuptialẽ. q̃nis in quibusdã partibus post vesperas. ꝛ aliquando in ꝓfunda nocte soleant ista fieri. Nos etiam casus ponit Ray. Sextus ſm Hostien. est si habet duas ecclesias cõmendatas. vel vnam cõmẽdatã et aliã intitulatã. ꝓpter paupertatem. nec potest habere vicarium. et quilibet populus vult habere missam in sua ecclesia. cum vtriq̃ equaliter teneaꝫ vtrobiq̃ potest equaliter celebrare. Si etiam occurrẽt eodem die due misse. vnam forte de festo. aliam de ieunio. vt contingit in quadragesima. ꝛ videtur iusta causa celebrandi bis. si tamen al's non potest audire secundam. non tenetur sed sufficit de vno celebrare ꝛ de alio officium tenere. Et nota q̃ in his casibus nunq̃ licet celebrare vltra binã vicem. nisi in natali vbi ter cõceditur. Item intelligiꝫ q̃ potest dicere scõam missam in his casibus si est ieiunus. ita q̃ non sumpserit ablutionem. al's non posset secundo celebrare. Item ꝛ si licz aliquando pluries celebrare. vt in dictis casibus. in quibus debet semper sacramentum sumere. nunq̃ tamen

Quotiẽs licet celebrare.

licet in die pluries cōmunicare absq; celebratiōe. Item sicut dicit vnū prandiū z vna cena vnitate cozdis. i. in rentiōis. licet sint ibi multe potatiōes z comestiōes. sic si sacerdos sumat prius sub duab; specieb; fractionis. et postea calicē. vna est cōmunio. Sil'r si ꝓpter custodie periculū sacramēti sumeret sil' decē hostias cōsecratas nō dicit nisi semel cōmunicare. Itē postq; celebrauit vl' alis cōmunicauit licet nō plus cōmunicare intēderet. si sit periculū. licet ei ieiuno tamē hostiā ꝓsecratā sumere ar. de ꝓse. dis. ij. Trib gradib. Hec ꝓia Petrus. Itē ex tra de cele. miss. c. ij. dicit. q ꝓpter missam peculiarem. i. specialē. p aliquo sero vel p. defuncto nō debet quis dimittere quin audit missam. ꝓtiā de die. qō intelligitur fm Guil. q; dies habet ꝓriam missam. z illa die tenet audire. Itē dicit Ray. vt in pfestis diebꝫ cū dicit missa de beata virgine vel de spūsancto z hmōi. nō debet dici gloria in excelsis deo. nec credo in vnū deū vt fiat differētia inter solennitatē z cōmemorationem extra de cele. miss. c. Cōsuluit. vbi etiā dicit q; Te deū. regulariꝫ dimittitur. Sed die Hosti. q; in hmōi deuotā ꝓsuetudinē nō reprobam⁹. Itē nota q; missa nō debet celebrari nisi habeant oia q; sūt de cōmuni z vniuersali ritu celebrationis. z q; ad min⁹ sit vn⁹ pśens. z sufficiat ipe z seruitor fm Alber. z Hosti. z qō dicit de ꝓse. dis. j. hoc quoq; q; debēt esse duo. abrogatū est p cōtrariā ꝓsuetudinē. vt dicit Pe. de palu. Itē nō debet celebrari sine lumine fm Hosti. extra d̄ cele. missa. c. fi. Un̄ depositꝰ fuit sacerdos qui sine igne celebrabat. vt ptz in dicto. c. Itē nō debet celebrari sine calice. qui licet olim fieret de ligno vel de vitro. nūc nō licet. nec etiā debet esse de ere aut auricalco aut cupro aut plūbo q; ꝓpter eruginē ista vomitus puocāt. nec d̄ ligno ꝓpter poros ne subintraret sanguis nec de vitro ꝓpter fragilitatē. nec de lapide ꝓpter ineptitudinē. de cōse. dis. j. vasa. z. c. seqnti. z q; in. c. vt calix domini dicit q; tā calix q; patena debet esse de auro vl' argento vel stanno. omnē aliā materiā phibere videt. debet etiā ipe calicē esse ꝓsecratus z chrismate perunctus cū patena. nec licet in hoc epo dispensare q; sic statuit. Siluester papa. extra de sacra. iterā. c. j. Et siquidē modica ps pedis aut cyphi refectiōe indiget sine suptionis partis amotiōe cōsecratus manet. Si aūt cyphꝰ a pede ex toto sepatus est. licet fractꝰ nō sit. vtputa q; iūctura tornatil' cōsecratiōe indiget. Nec Pe. de palu. Itē fm Archid. si calix argenteus cōsecratꝰ deaurat postea. q; aliā supficiē habeat cōsecratio fit in supficie. indiget cōsecratiōe. Qd aūt dicit dis. xciij. dyaconi. q; sacerdotib; soleniter celebrātib; nō debēt p se calicē accipe nisi ꝑ dyaconos porrigat. monitio est nō ꝑceptū fm Pe. Itē debent ibi esse palle in altari. q fm Pe. de palu. ad minus debēt esse due. vt respondeāt luntheaminib; q; bus uolutū fuit corꝑ xpi. q pluraliter nominant. Debēt aūt ipe palle z corpale esse nō deserico sed de panno lino simplici. xxv. dis. p lectis. Qd ad dyaconū competit componere mēsam. exponit Alb. i. explicare z replicare corpale cū seruit sacerdoti. nec inferioꝛib; tangere licet. Et nota q; dis. xxij. c. sacratas. dicit q; mlieres etiā moniales nec pallas nec vasa sacra nec corpalia debēt contingere. Et si ex deuotiōe hoc faciāt. dicit Pe. de palu. q; ꝓsumptuosa z indiscreta est deuotio. Sicut Oza. q; tetigit archā. ij. Regū. vj. c. z j. Paral. xiij. c. Unde talia nec p laicos nec p mulieres abluēda sunt. Dicit tamen q; consuetudo excusat. cū s. moniales corpalia lauant. z multo magis de alijs vestib; sacris z cū reficiūt. Itē sine vestib; sacris nō debet missa celebrari. de cōse. dis. j. vestimēta. Et fm Pe. de palu. specialr ista sex requiruntur. s. stola. manipulus. alba. amictus. cingulū z casula ad' est planeta. Ista enī benedicunt ꝓsacrant. Un̄ videtur esse de necessitate ꝓcepti. nō sic de camisia q; non be nedicit videt q; d̄ longo manipulo liceat facere stolā. z ecōuerso de breui stola manipulū. vel cingulum. q; ois hec vera benedictiōe ꝓsecrant. Et cū casula est duplica talē possit esse simpla sup quālibet parte sit benedictio vnde i celebrādo verti potest ex vtraq; parte. Et si vna pars amoueat ab alia remanet benedicta. z potest ita celebrari. z similiter de dupla stola. Itē fm eundē Pet. quādo vestimēta reparant ꝓpter paupertatē. videt dici stinguendū. quia aut tanta pars amota fuit. q; sine illa nō benediceret vel celebraret. vt tota manica vl' pars supior z tūc desinit esse benedicta. cū benedictio non fiat sine verbis. nec nisi ab epo. Si aūt modica particula cuius defectus nec benedictionē impediret nec celebrationē. tunc licet celebrare. Nec hoc est cōtra illud qō dicit extra de sacra vncti. quod in dubijs. vbi glo. ex eo quod dicit in textu illius. c. oleum nō consecratū potest oleo sacrato cōmiscere. sumit inde argumentū q; in rebus ciendis paramentis vel sacris vestib;. nō sacrum filum vel pannū. licet sacro apponi. nec est opus noua consecratione. Sed hoc nō est simile. quia quādo oleum admiscetur oleo. liquor ꝓexistens non desierat esse sacer vel benedictus. Et talia contiguitate fiunt continua et fiunt vnū. sed pannus additus panno nō facit vnum nisi colligatione. Item iam primus pannꝰ desierat esse benedictus ꝓpter quod appositio nō benedicti non benedicit illum qui desierat esse benedictus. cū benedictio nō fiat sine verb. Unde si anteq; remoueat superfueret noua tunc nunq; deberet esse benedicta. z ꝓstea amota. adhuc remaneret integra z vna. vnitate tali. qua nauis dicit vna per tabulas renouata. Ipis aūt sacris vestib; vel vasis sacris. nullo mō debēt vti seculares. Vel eis mutuari ad vsum suū. de cōse. dis. j. Nemo. et. c. in sancta. Propter hoc enī Balthasar z vita et regno pūuatus est. vt habet Dan. v. Et in hystoria tripartita legit de quodā seculari. q; cū in theatro luderet sacris vestib; indutus. subito mortuꝰ est. Sed z Archid. post Aug. in rosario reprehēdit abusionē secularū. etiā mulierū modernarū. que cū vse sint vestib; ꝓciosis pro se factis in multis lasciuijs z vanitatib;. exinde faciūt fieri de eis paramēta vel planetas. Et cuius istō nō reperiat expresse phibitum. imo ex auro et argento abla to ab egyptijs quo male vtebant fabricatū est tabernaculum. tamen honestius z decentius esset facere hmōi ex his que nō venerūt in vsus laicoꝝ. Notandū fm Tho. in. iij. dis. xxiij. in fine. q; vestes ministrorum deputant idoneitatē que requirit in eis ad tractandū diuina. Et quia quedā sunt que in omnib; requirunt. que dam vero tantū in superioꝛib; que nō ita in inferioꝛib; ministris exigunt. ideo quedā vestes sūt omnib; communes. scz paratis soleniter ad missam. quedā vero tantum sunt superioꝛū. Et omnib; quidē ministris cōpetit amictus tegēs humeros. qui designat fortitudinem ad diuina officia exequēda. quib; mancipant. z similiter alba que significat puritatē vite z cingulū q; significat repressionē carnis. Nec omnib; cōuenit. Sed subdyaconus habet manipulum in sinistra. quo significatur exterſio minimaꝝ maculaꝝ. quia manipulus est quasi sudariū ad extergendū vultū. Ipse enim primus est qui admittitur ad sacra tractanda. habet etiā tunicam strictā. per quā designat doctrina xpi. Unde z in veteri lege etiā tintinnabula habebant in extremitate tunice summi sacerdotis. Exo. xxviij. ca. Subdyaconi enī primi admittunt ad doctrinā noue legis nunciandam. s. in epistolis apostoloꝝ. sed dyaconus habet amplius stolam in sinistro humero. in signū q; applicatur in ministeriū in ipis sacramētis. z habet dalmaticā. q;

Requisita ad celebrandū

est vestis larga sic dicta. qz in dalmatie ptibꝫ primo fuit eius vsus ad designādū q ipe ꝓmo ad dispensandum ꝑplm. qz sic dispēsat sanguinē xpi. In dispēsatiōe autē requirit largitas. ſz sacerdoti in vtroqꝫ hmōi stola po/ nit. nō vt mīstro alteri⁹. Habet etiam casulā q̄ significat charitatē quā debet hre. z qz sacrm ꝓficit charitatis.

Nota ergo q̄ si ali/ .§. VI.

qō corr defuerit q̄ requirunt ad ritū celebrationis solēni/ tate. vt calix ꝓsecratus. palle. altare vel lumē. vel aliqua vestis sacra. vt manipulus. stola z hmōi. potius debet dimittere missam etiā die festo. q̄ sic celebrare. qz sic celebrādo aduertēter q̄uis sine dubio ꝓficeret exhibitis aliꝭ q̄ sunt de substātia ꝓsecratiōis tñ peccaret mortaliter. z idem credo celebrando sine missali seu libro. in q̄ ponit periculo errādi in verbis canonis. imo z ꝓsecratio lit saltē canon. al's mēte retent⁹ dicēdo. Nā z talis se ex tnis. cū z optime mēorie viros aliq̄n fallat memoria. tū etiā qz facit ꝓtra generalē ecclie ꝓsuetudinem. dis. xj. in euāgeliū. ep̄lam. z hmōi. puto etiā q̄ esset mortale. Itē dimittēdo etiā studiose aliq̄d notabile de missa. vt no. fm Pe. d palu. q̄ vestes sacre palle quibꝫ altaria co/ operiunt. corpalia. vela. cortine ecclie z altaris panni. q̄ ſꝫ añ altare vl̄ sup vl̄ circūcirca. vt ī q̄dragesima ō pa/ rent ad parietē exēdūt. z q̄ ad parietes ecclie pendēt et q̄ alia ad cultū dei ptinēta. vt monasteriū ecclie z hō spitale nō debēt q̄uerti ad vsus latos vl̄ ꝑphanos. xp̄ q. ij. q̄ semel. z ꝓdicti panni ecclie cū vetustate ꝓsumpti debēt cōburi z cineres circa ecclīam retrudi. in aliquo loco honesto ne pedibꝫ ꝓculcēt. ō ꝓse. dis. j. c. altarꝫ. licꝫ tres vollere pñt. sicut dauid gladiū golie. j. Reg. xxj. c.

Quedā alia requi/ .§. VII.

runt in celebratiōe vel cōmunione ad cōmunicantis vel celebrātis idoneitatē. vt. s. digne operet. z ista sunt tria fm Tho. in. iij. dis. xij. q. vltima. in expositiōe lre. s. pu/ ritas mētis. deuotio actualis. z mundicia cordis. Et quantū ad primū oportet q̄ regulariter sit ꝑfectus z ꝓfessus cū ꝓposito obseruādi mādata dei z ecclie. z qz ecclia ꝓhibet a cōmunōi excōmunicatos excōicatione maio/ ri vel mīori. etiā z interdictos z suspēsos z degradatos a celebratiōe. ideo tales oportet ab hmōi abstinere. al's peccarēt mortaliter. z qz patīm est ꝓtra puritatem mentis ideo accedere nō debet ad celebrationē vel cōmunionē bus. sed z de venialibꝫ decēs est ꝓteri. z si cōmode pōt ꝓfiteri. q̄uis nō sit necessariū. vnde dicit de ꝓse. dis. j. si nō sint tāta pcā. vt excōmunicet q̄s. i. vt possit excom municari. qō nō fit nisi ꝑ mortali. nō debet a medicina corꝑis dīi separi. nō debz. i. nō renet. vt exponit Petr⁹ qz z si venialia nō sint ꝓ charitatē. fūt tñ ꝓtra charita/ tis feruorē. z impediūt actualitatē deuotionis. z ꝑ ꝓse/ quēs vel fructū impediūt vel minuūt. Sed z̄ q̄ñq̄ qō putat veniale est mortale. z ꝑ ꝓfessionē fit hō de attrito ꝓtritus. nisi ponat obicē. Itē nota fm Pe. de palu. Celebrare in. iij. q̄ accedere ad cōmunionē vel celebrare cū pecca/ to mortali pōt esse tripliciter. Uno mō qz illud ignorat alio mō qz dubitat. tertio mō qz illud cognoscit. Primo casu cū. s. nō est ꝓscius de mortali. potest esse dupliciter. Uno mō qz scit se cōmisisse petīm sed reputat sibi fuisse dimissū. qz credit se esse ꝓtritū cū nō sit. sed attrit⁹ z tal' si sit ꝓfessus nō peccat accedēdo. qz vbi nō pōt haberi certitudo plena. sufficit ꝑbabilis ꝓiectura. s. q̄ hō dole at de ꝑterito. z caueat ꝑ ꝓpositū de futuro. Alio mō qz nescit se cōmisisse hō petīm. z hō iterum ꝓtingit dupliciter. Uno mō qz recolit de facto. sed nō credit illud esse pec/ catū mortale sed venale vel nullū. vt puto fornicationē. simplicē. z tūc nō excusat quin peccet accedēdo. quoni/ am ignorātia q̄ nō excusat facientē a petō dū fit. non excusat eū a petō. dū sic ad sacramentū accedit sed talis est hmōi ignorātia. Nō enī excusat cū a peto facientē ex quo punim⁹ eū in peto licet ignoret. qz hmōi ignorātia. vel est iuris. vel est ꝑticularis circūstantie qua talis re/ nebat scire. al's nō peccassz q̄ peccat accidēdo. Alio mō nescit cōmisisse petīm. qz. i. nō recordat de facto. z hō ītez ꝓtingit dupliciter. qz aut discussit ꝓsciētiā suā ꝓut⁹ sufficienter. z tamē nō recolit illud factū. sed est obtusus. et tūc nō peccat accedēdo. imo forte veniaz oblit ꝓsequē ex vi sacramēti. Dicit enī Aug. q̄ corpus xpi viuificat mortuos tū māducat. Aut nō discussit ꝓsciētiā suaz diligēter. z ob hoc nō venit ī noticiā mortalis cōmissi. et tūc peccat mortaliter. Et ratio est. qz volūtaria omissio circūstātie q̄ ad factū requiritur no excusat sed aggravat. Sed discussio ꝓscientie est ꝓdicta que requirit in suffi/ ciente hoc sacramentū. fm illud. j. Corinth. xj. Probet aūt seipm homo ꝛc. ergo talis omissio nō excusat quin accedat vt petōr. nā. z iustus accedēs ad hoc sacrament/ tū sine discussiōe forte peccat nisi qō in iusto q̄ plurimi passim seruari ꝓscientiā suā. sufficit breuis z trānsitoria discussio q̄ nō sufficit in alio. In secōo casu cū. i. dubitat tūc dupliciter. qz aut credit se esse in mortali ex ꝓsciēn/ tia scrupulosa z temeraria. z tūc debet deponere eā. sed quousqꝫ nō deposuerit. abstineat. qz ꝓscientia erronea ligat z obligat. aut hoc credit ex ꝓbabili ꝓiectura. z tūc debet ꝓteri z cōfiteri. al's periculo se exponit. z sic videt esse mortale si fecit qō debuit in discussione nō peccat. sed sibi dimittit al's secus. In tertio casu cū scz scit se esse in mortali. de quo nō contenit vel etiā nō ꝓsticit cuz possit. tūc iterū peccat mortaliter. Et etiā nō dis⁹ est. qz ir reuerentia z abusus tanti sacramenti nō potest esse sine mortali. Est aūt magna irreuerentia z abusus sacramē/ ti huius accedere ad ipm cū mortali. qō patet tū ex mo do sumendi. qz sumit vt alij. Sed sicut cibꝫ corpora/ lis nō cōperit nisi viuēti corpaliter. sic nec iste cibꝫ spiri tualis nisi viuēti spiritualiter. petōr aūt mortu⁹ est spi ritualiter. Patet etiā ex re ibi signata. scz corp⁹ xpi mysticū. Uñ quicūqꝫ ad hoc sacramentū accedit. ptendit se volare ad vnionē cū xpo z mēbris eius. Sed existēs in ꝓscientia mortalis ad hoc nō tendit sed recedit. z sic est reus fictionis cū. vnū mīrēdat. z aliud ptendat fictio respectu sacramenti. est mortalis. Et est hmōi mortale quantū ad grauitatē. medīū inter peccata que cōmittū tur in deū. z que fiunt in proximū. sicut homo alium/ ptus est melius inter deū et homines. z peccata quidē carnalia reddunt hominē magis indignū z magis im pediunt a ꝓceptione huius sacramenti q̄ spiritualia. quia plus mentē distrahunt z plus scandalizant. z ma/ gis scitur in istis quid mortale z quid venale q̄ ī illis sed spiritualia sunt minoris culpe q̄ carnalia fm Bre go. et ideo plus impediūt spiritualia quantum ad ge/ nus peccati. Dec omnia Pe. cui ꝓcor. Tho. z Pe. Sed et quantūcunqꝫ ꝓtritus qui habet mortale. non debet celebrare vel cōmunicare nisi ꝓfessus. al's peccaret mortaliter. fm Tho. z Pe. quia ad sacramentū ecclesie reqꝫ/ ritur reconciliatio etiam fm iudicium ecclesie. z hoc ni/ si vrgeret necessitas celebrandi. al's esset scandalum po puli et non haberet copiam confessoris. tunc sufficit cō tritio. Similiter cū infirmus grauiter amittit loquelaz non enim propter hoc debet priuari cōmunione vel etī am si nō haberet sacerdotem. quia per tyaconū posset eucharistia deferri z huiusmodi. Pe. de palu. addit ali um casum cum imminet cōmunio paschalis. et quis nō

Carnalia peccata

habet copiã ꝓfessoris vł habet casum refuatũ ẽpo ad quẽ tũc nõ põr ire sed credo istud restringendũ quãdo ex hoc ꝙ abstineret sequeret magnũ scandalũ. ꝛ habere tur multũ suspectus de aliq̃ malo. tũc forte posset.

Secũdũ quod re° .§. VIII

quirit ad idoneam celebrationẽ vel cõmunicationẽ est actualis deuotio. Ad hoc enĩ vt aliq̃d nutriat. oportet ipm aliq̃d coopari. qz nutries agit ĩ nutritũ. Cũ g̃ intõ sacra/mentũ deb̃ ad nutriendũ spũal'r. hz de° operet principa liter oportz tñ ꝙ hõ operet. instrumental'r ipm deuote amplectẽdo. iuxta illud qõ habet de ꝛse. dis. ij. c. qz cor/pus. in fi. nõ g̃ quodlibet veniale. sed illud qõ impedit actualiter deuotionẽ. i. qõ distrahit mentẽ ne actu fera/tur in deũ. impedit sacramẽti fructũ. nec tamẽ facit in/currere mortale. qz nõ tenet hõ cã habere actualiter de necessitate sed habitual'r. habiº aũt eius tollit solũ per mortale nõ ꝙ venialia etiã oĩa. Dicit aũt deuote cõmu/nicare si conat oẽm distractionẽ ꝛ euagationẽ mẽtis ex pellere ꝛ nõ deliberate cã tenet si occurrat. Pe. de palu. Et qz meditatio passiõis xp̃i multũ est inductiua deuotiõis sup alia. Unde. Bern. sup omĩa te mihi reddidit amabilẽ o bone Jesu calix quẽ bibisti opus redẽptiõis nostre. hoc ꝛ deuotionẽ nostrã facilº allicit. dulcº vrit. et fortius stringit. ió accedẽti ad cõmunionẽ. multũ ꝓgru it ipam meditari. Unde Aug. de ꝛse. dis. ij. Quia ꝙ mor tẽ dñi liberati sumº. ideo hui° rei mẽores in edẽdo car/nẽ. ꝛ bibẽdo sanguinẽ debemº esse. Et ꝓpter hoc vt deuotº accedat. statutũ est vt ieiunus quis celebret vel cõmu/nicet. qz aptior est hõ ieiunus ad deuotionẽ q̃ ꝓiansus Uez est tñ ꝙ est alia causa. magis principalis huius in/stitutiõis fm Thomã ꝛ Pe. s. reuerẽtia sacramẽti. vt. s. prius in os ꝛ stomachũ xp̃iani intret corpº xp̃i q̃ alius cib' ꝙ illa die ꝛ habeat hoc de ꝛse. dis. ij. liquido. Unde autez dicit de ꝛse. dis. ij. sacramẽta a ieiunis sumant excepto die cene. habuit locũ antiquitº sed nunc est abrogatũ et nõ seruãdũ. Pe. Et q̃uis in aliq̃ casu liceat non ieiuno cõmunicare. vt infirmo q̃ nõ põt expectare ꝓpter pericu lũ mortis vel frenetis. nunq̃ tñ licet nõ ieiuno celebra/re. nec ꝓpter infirmũ cõmunicandũ. nec ꝓpter virandum scandalũ q̃cũq̃. nec ꝓpter ꝑceptũ nisi pape qui solus posset in hoc dispẽsare. cũ sit ꝑceptũ positiuũ. Unde 3. vij q. j. c. Nihil. Nullus post quantũcunq̃ numiũ sumptũ cibũ vel potũ missas facere ꝑsumat. Pe. Sed bene li/ceret nõ ieiuno ꝓsequi inchoatã post ꝛsecratiõnẽ tã fa/ctã. vt infra dicẽt. vel supplere defectũ cõmissum iterũ ꝛsecrãdo. si sumpsit aquã. ꝓsanguine ꝛ hmõi. vt supra dictũ est. celebrãdo aũt vel cõmunicãdo nõ ieiunus. est mortale. Et intelligit hoc ꝙ sit ieiunº ieiunio nature q̃ di/cit ieiunº q̃ post mediã noctẽ nihil sumpsit adhuc cibi et potº. ꝛ si postea illa die sit pluries comestusº facta cõ munitõe. ꝛ nõ sufficit ꝙ sit ieiunº ieiunio ecclie. q̃ dr ieiu nus qui iã comedit. si tantũ semel illa die comedit. Et dicũt Tho. Pe. ꝛ Alb. ꝛ Hosti. ꝙ post potũ aq̃ vel sum ptionẽ electuarij vel medicine q̃ ꝓsistit in cibo vel potu nõ licet celebrare vel cõmunicare. qz soluũt ieiuniũ. s. na ture cũ sumit. s. a media nocte ꝛ citra. Quidã aũt Bof. et Joh. pari. vident tenere ꝙ sumẽdo aliq̃d p modũ me dicine. vt modicũ zinzib er ꝛ hmõi. qõ nõ impedit ꝑce ptionẽ eucharistie. Prohibet enĩ cibo fm istos ante cõ munionẽ q̃ntũ ad ꝓpalẽ vsũ eius. put. s. sumit p mo dũ cibi i. ad nutriendũ. sed nõ put sumit ad alterandũ ctiã p modũ medicine. Sed Pe. de palu. in. iij. dis. vij q. ij. destruit istã opinionẽ. vt falsam cũ rõnibº. Nec est vez ꝙ phibeat solũ cibº ꝛ potus put est ad nutriendũ. sed phibet ꝓpter reuerentiã sacramẽti vt stomachus p illa die sit nouus. Jta aũt nouitas ista tollit p cibũ sum ptum ad alterandũ. p medicina sicut sumptũ ad nutri endũ. De reliquijs aũt cibi q̃ remanẽt in ore inter dẽtes et casualiter trajciunt ꝙ modũ saliue. Dicit Pe. de pal. ꝙ nõ impedit eucharistie sumptionẽ. secus si ex intem tione traicerent. De reliquijs aque qua os abluit. ex q̃ casualiter ꝛ nõ ex ꝓposito trajciunt. licet nõ sint cõuerse in saliuã. nõ impedit. qz nõ sumunt ꝙ modũ cibi vel potus. nec hoc intendit. Nõ sic de medicina. qz ex intẽ tione bibit. et si nõ ad nutriendũ. Perfundẽdo etiã dẽ tes sale ꝛ acero ad medendũ vel lauandũ. si nõ deglutiº tur. nõ impedit. De his etiã que sumunt ꝙ modũ gu/stationis. sicut tabernarij et coci faciũt. qui cibũ ꝛ poº tum supra linguã ponũt solũ ad ꝓbandũ ꝛ statim ꝓ ijciunt. videt ꝙ nõ impediat. sicut si aliquis velit ꝓbare vtrũ sit aqua vel vinũ album quod sibi ministrat. ꝗa non est potus vel cibus ex quo nõ deglutit. nec ꝙ se nec per accidens potest nutrire. Ex decẽtia tamẽ debet ꝗs a talibus abstinere qui vult cõmunicare. Si autem ad gustandum sumeret. et ꝓter intentionẽ descẽderet. vi detur idem dicendũ. ꝙ de reliquijs aque cum abluitur os. s. ꝙ non impedit. Hec omnia. Pe.

Post cõmunionem .§. IX

oportet gr̃as agere de tãto beneficio. nec tñ oportz fm Tho. diu stare ante sumptionẽ cibi ꝛ potus. cũ qz ꝛ spe cies sacramẽti cito alterant. cũ qz magis requirit ꝓpa ratio ꝛ actualis deuotio aĩ sumptionẽ q̃ post. qz i ces/su deuoto ad sacramentũ pcipit eius fructº. Postea post aliqs oões ꝛ deuotionẽ sufficit ꝙ duret habitua/lis. multũ tñ debet sibi cauere. ne subito diuertat ad fa bulas ꝛ vanitates. Nõ aũt dicit de ꝛse. dis. ij. de trib gradib. ꝙ. s. cõmunicãs mane ieiunet vsq̃ ad sextã ẽ est abrogatũ ꝓ ptrariã ꝛsuetudinem. Et habuit locum post primitiuã ecclesiã qñ ex magna reuerẽtia raro cele/brabãt vt tpe heremitaꝝ. Pe. Nõ aũt quis post cibus et potũ nõ dormierit vel nõ sit facta digestio. nõ habet impedire dũmodo post mediã noctẽ nõ comederit vel biberit. licet etiã nõ ml'tũ decet bibere post cõpletoriũ et multominº comedere. nisi necessitas vrgeat. nõ tñ im pedit si fiat ante mediã noctẽ cũ dicat de sero. Nõ ob/stat. ex de accu. c. si ꝛstiterit. vbi quidam qui pnocta/rat in taberna sine somno. ꝓiurat ecclia ꝓpter hoc. Jn taberna enim ꝓtinue apponit vinũ. ꝛ sic est verisi/mile ꝙ post mediã noctẽ bibit. ꝛ sic celebrauit. ꝛ sic est ꝓ salẽ ꝑsumptio iuris ꝛ de iure ꝑ quã nõ admittit ꝓbatio vel diu stetit vsq̃ ad diẽ. nec stetit q̃n biberet. Pe. de pal. Itẽ nota fm Pe. de palu. ꝙ sacerdos post ꝑceptionem. si viderit aliquã particulã eucharistie quãtũcunq̃ mi nimã dũmodo sit sibi species panis. cũ ibi sit xp̃s. nullo modo debet accipe ipe cũ nõ sit ieiunus. sed debet i cra/stinũ reseruare vel alteri ieiuno ꝛ dispositio ad cõmuni candũ tradere. Et sic intelligendũ est qõ dicit de consec. dis. ij. tribus. de ministris qui debẽt sumere portiones remanẽtes sacramenti. s. ꝙ sint ieiuni.

Tertiũ qõ cõgruit .§. X.

cõmunicanti vel celebranti est mundicia corporalis. et de hoc ꝓpter reuerentiã sacramenti. Unde ꝛ ministri eccle lauãt sibi manus anteq̃ induant sacris vestibº. verum quia iste est cibus mentis nõ corporis. mũdicia corpo/ralis nõ est ita necessaria sicut spiritualis. Unde fm Pe. Tho. ꝛ Alber. si ĩmundicia corpalis sit diuturna. vt le/pra. vel fluxus sanguinis. vel seminis menstrui. contri nuus non impedit. Hec ex hoc abstinere debet nec pro/hibetur. Si aũt immũdicia est ad modicum tempus. vt menstruum mulieris naturale vel aliud huiusmodi

melius est abstinere ꝓpter reuerentiā. si tñ velit nō debz phiberi. ar. dis. v. ad eius. Actꝰ ꝓiugalis in reddēdo debitū vel exigēdo causa plis nō impedit. ꝛ talis est in hꝰ suo iudicio relinq̄ndus ſm Greg. xxxiij. q. iij. vir cū p/ muncione. Sed exigēdo causa delectatiōis. debet abstinere a cō tere. q̄ licet veniale tñ vel sola pollutio nō impediat. vtrūq; sil' impedit. xxxiij. q. iij. §. Si panes. tñ cōmu/ nicādo nō esset mort. ſm Pe. de palu. Nō aūt dicā de ꝑse. dis. ij. oīs hō. q. l. debet abstinere ab actu ꝓiugali p aliquos dies ꝓsiliū est nō ꝓceptū ſm glo. ibi die eadem post cōmunionē exact' cū difficultate tñ debet reddere nō aūt exigere. ꝓtranū tñ nō esset mortale ſm Alber. Et leprosus in occiso pōt celebrare. dūmodo possit sine pe riculo. ¶ De pollutione nocturna. siue terminetur in vigilia siue in ſomno quo, quomō. ꝛ si nō in ipa. tñ an/ te ipam vel post ꝙngit esse pctm. ꝛ quale. dictū est fu/ ꝓra sed. ꝓte. in tractatu de filiab' gule. in fi. Nūc aūt dicendū q̄n impedit a cōmunione. ꝓo cuꝰ declaratio ne est sciendū q̄ pōt accidere quadruplici causa q̄: vel ex crapula vel ꝑcedēti cogitatiōe turpiū vel suppflūta/ te nature vel illusione diaboli. Et si cueniat ex ꝑcedēti cogitatione turpiū. cui cogitationi pbuit assensum. vel in opus vel in delectationē de necessitate hz abstinere a celebratiōe ꝛ cōmunione. q̄ ibi simul ꝙcurrūt ꝛ imūdi/ cia ꝛ mētis distractio ꝛ impuritas mētis ꝑfecta. Et idē si ꝙngat ex crapula q̄ sit mortale. Nec Tho. in. iij. ꝓte. q. lxxx. arti. vij. ꝛ in. iij. l. dis. ix. q. j. ar. iij. q. ij. Pe. ꝛ Ri/ char. ꝛ Duran. ordinis mīoꝝ. Sed Pe. de palu. in. iij. dicit. q̄ talis pollutio impedit q̄ſcz sit ꝓtritus ꝛ ꝓfes/ sus. nec codē die peccati mortalis est cōmunicandū. q̄ſ/ uis sit ꝓtritus ꝛ ꝓfessus. tñ si ꝓtranū faceret. nō credo q̄ peccaret mortal'r. l. cōmunicādo tali die post cōtritio/ tiem ꝛ ꝓfessionē. Idē dic Pe. in ſumma. Si vo ꝓtigat ex cogitatōe vel crapula. q̄ fuerit veniale. q̄ ibi fuit tantū/ cōplacētia sensual'. abstinēdū est ex honestate. nisi pōti/ or causa vrgeat. ſcdm Pe. ꝛ Tho. ꝛ Rich. celebrādo tñ etiā sine causa vrgēte. nō peccabit nisi venialiter ſm cos/ Sed Pe. ſan. in ſumma. ꝛ Duran. ordinis mīnoꝝ exci/ piunt istos duos casus. Primꝰ est q̄n est dies festꝰ quo ſcz ꝙsuetū est cōmunicare. ꝛ ꝑcipue q̄n accidit sine tur/ pi somno. a celebrātōe tñ decet talē abstinere. Secōs est q̄n esset scandalū si nō celebraret. puta q̄ de est ali' sacer/ dos ꝛ ppl's expectat. vel q̄ plat' ꝛ tali die ꝙsuetū est ꝑlato celebrare. eliciunt hec ex dictis Brego. vj. dis. te/ stamentū. Debet tñ talis prꝰ ꝓfiteri si cōmode pōt ſm Pe. ſan. hoc tñ de ꝓgruētia nō de necessitate. Si autez ꝙcueneri ex causa vbi nullū credit phabiliter fuisse pec/ catū. puta ex auditu turpiū in cōfessiōe vel cogitatione ad intelligendū ꝛ ꝓferendū scolastice. ꝛ sine cōplacentia est libertate celebrare ꝛ cōmunicare. ꝛ ꝑcipue cū accidit sine turpi imaginatōe. nec mentē distrahit. Et q̄ diffi/ cile est vt plurimū. ꝑbabiliter scire istam vel illam fuisse causam. laudabilius est ſm Thomā abstinere. nisi po/ tior causa reformet pactū. vt magna devotio ꝛ hmōi. Et ſm Alber. ꝛ Tho. debet q̄s abstinere a cōmunione i hoc. q. xxiij. hozas. q̄ infra ustō tps reputat natura esse ordinata. Sed Pe. de palu. dicit abstinendum. cum ac/ cidit circa mediam noctem.

Quid debeat face/re sacerdos qui i missa recordat se esse excōmūnicatum vel suspēſum vel interdictū. vel aliqd mortale non ꝓfes/ sum. Dicūt Alber. ꝛ Tho. in tertia ꝓte. q. lxxxiij. arti. v. ad. ij. ꝛ in. iij. l. dis. xij. in littera. ꝛ Pe. de palu. q̄ si post ꝓsecratiōe iam factā hoz recordat. nullo mō debet di/ mittere. sed ꝓsequi. q̄ vbi difficultas occurrit semp accꝛ/ piendū est. qđ minus habet de periculo. arg. ad hoc dis. xij. Nerui Maxīe aūt est periculosum qđ est ꝓtra ꝓfe/ ctionē hui' sacrameti. q̄ hoc est ūmane sacrilegiū. munus aūt est qđ ꝓtinet ad q̄litatē sumētis. hz q̄ ex q̄ tā ꝓsecra/ uit ꝑdictis nō obstantib' ꝓficere ꝛ sumere sacramentū et dolere de eo q̄ nō est ictunus. vel de peccato qđ/ mē/ ti occurrit cū ꝓposito ꝓficēdi ꝛ satisfaciēdi ꝛ sic nō indi/ gne sed fructuose sumit. Si se meminerit excomunicatꝰ tñ debet sumere ꝓpter tū petendi absolutionē. ꝛ hic p in/ visibilē pontificē Christū absoluck. quātū ad hūc actū. Tho. Si ꝙo recordat alicui' hoz ante ꝓsecrationem si quidē illud solū est pctū nō ꝓfessum. tūc ſm Petrū de palu. etiā si sine scādalo posset dimittere missam incho/ atam nō debet. sed sufficit ꝓtritio cū ꝓposito ꝓfitendi. Cōcor. Tho. Si si cōmode haberet ꝓfessorē ꝛ sine nota quo ad astātes ꝛ ante secreta. credo q̄ deberet q̄rere. Si aūt est excōmunicatꝰ. vel q̄ nō est ictunus. Tho. dicit q̄ turꝰ putaret q̄ dimitteret missam inchoatā. nisi graue scandalū oriret. Pe. aūt de palu. dicit q̄ debet dimittere omnino si pōt sine scādalo. sed cū scādalo ponit rōem ad vtrāq; ptē. sed magis videtur declinare ad affirma/ tiuā. l. q̄ dimittat. Et hoc intelligendū quo ad excomu/ nicatiōez. cū nō posset habere qui absolueret i ꝓmptu. In omni aūt causa semp debz cauere ne simulet ꝓcra/ re. i. ostēdat se ꝓsecrare ꝛ nō ꝓsecret. q̄ in sacramēto ve/ ritatis nō debet esse aliqua fictio ſm Tho. ꝛ Pe. nec de/ bet quantū in ipa est facere idolatrare. vñ ꝛ decretalis dicit q̄ ab ꝙcēda sunt falsa remedia. q̄ veris sunt peri/ culis grauiora. extra de cele. miss. c. De hoīne.

Utrū autem liceat .§. XII.

sacerdoti oīno a celebratiōe abstinē. Rñdet ad hoc Tho. iij. sen. dis. xij. q. iij. ar. ij. q. j. ꝛ in. iij. ꝓte. q. lxxx. arti. x. q̄ licet quidā dicant q̄ nō peccat qui dimittit celebratiō/ nē nisi ppter habeat sibi cōmissū vel ex obediētia teneat celebrare. tū q̄ dic Brego. Cū crescūt dona crescūt ꝛ ra/ tiones donoꝝ. ito cū sacerdoti sit data ꝓtās nobilissima reus negligētie erit. nisi illa vtaꝰ ad honorē dei ꝛ salutē aiaꝝ viuoꝝ ꝛ defunctoꝝ. ſm illud. j. Pe. iij. c. Unusq̄s q̄ put accepit gratiā in alterutrū illā administrātes ꝛc. nisi forte aliquis ex familiari ꝓsilio ſpūsscti dimitteret. sicut legit in vitis patrū de quodā sancto patre. qui ordinatus nunq̄ celebrauit. Secus est de alijs actib' ordinis qui ꝓtinet ad corꝰ xpi mysticū. vt ligare. soluere baptizare. ꝛ docere. nā qui nō tenet alijs ꝓlatōe vel sub iectioue pōt ab illis actib' sine peccato cessare. celebrare autem tenet. vtpoto sacrificiū recūdat. etiā si nulli homi/ num teneat. Sacerdotib' enim ꝑceptū est. hoc facite i meā cōmemorationē. Et in tertia parte addit. q̄ saltem videtur q̄ teneat celebrare ꝑcipuis festis. ꝛ maxime. in illis diebꝫ in quib' fideles ꝓsueuerūt cōmunicare. Di/ cit Pe. de palu. l. q̄ cum teneat quilibet nō inuanū gra/ tiam recipere. ij. ad Corinth. vj. c. ꝛ sacerdotū sit maxi/ ma gratia. vane habet si nō vtitur ad finē ad quem est. Et q̄uis ista nō sit demonstratio. tamē q̄ extra d. cele. missa. c. dolentes. reprehēdunt qui vix quater in anno celebrant. et ꝓcipit talia corrigi. vnde nisi ter vel plu/ ries celebrent. quando ꝛ mulieres religiose ꝛ conuersi cō/ municant. peccant. Opinio tamen quorundam cano/ nistarum dicentium. q̄ mortaliter peccat qui ex negli/ gentia dimittat quotidie celebrare. non videtur vera ſz nimis dura. Nec predicti doctores Tho. ꝛ Pe. hoc di/ cunt. imo Alber. dicit q̄ medium tenere beatum est ſcz aliquando celebrādo. aliquando dimittendo. nisi offici/ um exigat. vt omni dominico die celebret. sed beatius est quotidie deuote celebrare. cum per hoc sibi et mul/

Abstine/re a cele/bratiōe

tis prosit valde. Unde Ambro. Ego q̄ quotidie pecco. quot die debeo accipere medicinā. de cōse. di. ij. Ii quotiens. Idē accipe quotidie qđ tibi pſit. sed sic viue vt q̄tidie possis recipe. Hec ille. cōsilium est.

Missa prodest mul. §. XIII

Utilitas misse

tis z multipl'r prodest quidē beatis ad quoz honorem offertur. Unde in collecta. sicut tuis sanctis ad gl'iam. zē. l. prodest. qđ intelligit de gloria accidentali. qz gaudent de oīi bono qđ sciunt fieri ad laudē dei maxime de illo qđ habet specialē ordinē ad eos. qñ propter se z in se videt deū honorari. Prodest his q̄ sūt in purgatorio. z nil est in hac vita q̄ tantū satisfaciat mortuis. ſm Aug. exempla sunt in. iij. dialogoꝝ. Prodest z viuis non solū celebrantib⁹ digne. sed etiā pro his pro quib⁹ dicit missa. valet ad remissionē culpe mortalis. qđ ē in eius cōscientia. z hoc p modū sacrificij ex merito xpi ex quo sibi venia impetrat. i. gratia cōrritōis. Unde mat⁹ donū nō potest homo hoī dare q̄ missam. p eo dicere vl dare. Prodest etiam ad remissionem pene culpe mortalis z venialis sibi z alijs viuis z defunctis z ratiōe sacramenti z p modū sacrificij. Prodest etiā ad liberandū a diuersis malis. z ad oīa alia ad que. pdest digna communicatio. de quib⁹. j. ti. sequen. c. i. Et vt dicit Ambr. c. panis. de cōse. dis. ij. Panis in altari ysitat⁹ ante consecrationē. de pane fit caro xpi verbis formę panis. Est autē ibi ſm Tho. z Pe. xp̄s tot⁹ realiter q̄ est in celo. z nō vt signatū tantū siue in figura. qđ est hereticuz dicere. vt patet de cōse. dist. ij. ego berengar⁹. z quia ibi remanent species seu accidētia panis vt pu⁹. Hinc ē q̄ a doctorib⁹ ꝺr panis. q̄uis ibi nō sit substatia panis. Uñ Ambro. de cōse. di. ij. huncillū intelligo panē. q̄ in vtero virginis fuit format⁹. z igne passionis fuit decoctus Est autē ibi cū sua q̄ritate. sed nō modo q̄ritatiuo. quia nō vtr̄ ea occupando locū. sicut nec vtr̄ claritate sua illuminando aerē. Et etiā i qualibet ptcula hostie totus xp̄s ita q̄ ex vna plures possent cōflare. Sz si fieret diuisio in tantas ptes q̄ ibi nō remanēt species panis. tūc desineret ibi esse corp⁹ xp̄i. z idem de sanguine xp̄i. Et q̄uis ex vi sacramēti sb̄ specie panis sit tm̄ corpus z non sanguis z sub spē vini tantum sanguis. tm̄ ex naturali comitātia sub vtraq̄ spē est totū z corp⁹ et sanguis z anīa z deitas. Secus aūt ꝺsecrat alteruz ab altero. Unde apl's si ꝺsecrassent in illo triduo mortis xp̄i. ꝺsecrassent corpus sine sanguine sicuti erat. z cristus instituēdo sacrm̄ ꝺsecrauit corpus passibile z mortale. put tūc erat. nūc aut̄ immortale ꝺsecratur. put est Et si fuisset seruatū sacrm̄ tpe passionis. ipe xp̄s dolorē quidem ullatū ab extra vt irrisiones z verbera z hmōi. nō sensisset in sacro existens. sed dolorē innatū vt tristiciā habuisset. z in sacro existens dū erat in cruce. doluisset z mortu⁹ fuisset. z nō punct⁹. Uñ etiā ap'los cōmunicauit. nō fuit i sacramēto existēs attrit⁹. qz diuisio z attritio nō recipiunt nisi in quāto z modo q̄ritatiuo. cristus aut̄ nō est sic in sacramēto. Non celebrātib⁹ ministratur tantū corpus xp̄i z nō sanguis ꝓpter reuerētiam sacramēti. z ad euitādū periculū effusionis. lz greci dent vtrūq̄ populo. nec tamē latini laici min⁹ recipiunt q̄ sacerdotes. Quō aūt ꝺuertit. Dico q̄ de⁹ operatur hanc ꝺuersionē principaliter. qui pl⁹ facere pōt q̄ creatura intelligere. vt dicūt etiā pbi. Unde Eusebius. Inuisibiliter sacerdos visibiles creaturas. l. panem et vinū in substantiā corporis z sanguinis sui ꝺ bo suo secrera potestate ꝺuertit. de ꝺse. di. ij. q. corp⁹. vbi pulcra de ista materia ponūtur. Ambro. etiā in. c. reuera. ea dist. inducit rationes p exempla scripture ꝺ diuersis mutationib⁹ factis supra naturā. vt de mutatiōe virge in

Cōuersio panis.

serpentē z eōuerso. de creatōe rerū. z al's. ad ostendendū nō esse ipossibilē hāc ꝺuersionē. cū cā deus operet. sacerdos aūt instrumēta l'r. Et nota ſm Pe. de palu. q̄ xp̄s oc'o corpali videri nō pōt ſm q̄ est in sacramento rario est. q̄ est velat⁹ sub specieb⁹ opacis vltra qs visus figi non pōt. Itē nec oculo glificato. vt brē Marie. Et rario. q̄ nō est ibi mō q̄ritatiuo. color aūt videri nō pōt nisi q̄tus. i. in q̄ritate fundat⁹. Itē nec oculus xp̄i videt. put est extra sacramētū. q̄ nō est visus esse intelligibilis. sed esse sensibilis. Itē nec. put est in sacramento q̄ nō est ibi modo visiuo oc'i xp̄i. Itē oc'is mentalis viatoris corp⁹ xp̄i in sacramēto videre nō pōt in sacramēto. q̄ nō est hoc p se notū. vt prima principia. nec demonstrabile. vt p ꝺclusionē sed fide credit. Itē nec oculus naturalis angeli boni vel mali. q̄ supnaturalia intelligibilia sūt. natural'r angelus nō videt q̄le est corp⁹ xp̄i in sacramēto. Sed q̄uis demones nō videāt ꝺ se sicut nec trinitatē. nec vnionē cū carne. tamē sciunt indirecte. q̄ p miracula ꝺiecturāt qđ impossibile est non esse. Sed oculus mentalis beati angeli z hois hoc vidēdet. q̄ qđ audiuit hoc z credidit. clare videbit. Idem est de oculo angeli. ipi enī clare videt oīa de quib⁹ credendis nos illuminār. articulos tamē incarnatiōis nō vident dare sed per reuelationem.

Cū aūt in altari. §. XIIII.

siue sacramēto appareat caro. vt factū est Greg. cōmunicare volēti quādā matronā. vl forma pueri. vt factū est cuidā patri ad tollēdū ēptationē seu dubitationes et circa hoc. vt habet in vita patrū. dicūt Tho. z Pe. q̄ pbabilē dicit. q̄ in ꝓpria specie nunq̄ videt ibi. sed in illa figura latet species sacramēti sub qua ꝺtinet corp⁹ xp̄i. z illa species sacramēti circūfundit quibusdā accidentib⁹ carnis vl pueri. q̄ nō sūt ꝓpria accidentia vel linea mēta corpis xp̄i. Uñ nō videt in ꝓpria specie etiam exp̄ssioni signo. Et q̄ ſm Tho. but⁹ sacrām̄ visus est q̄ māducationē. ideo q̄n sic apparet cū nō habeat tūc causi in specie panis apparet. Sz aūt oīb⁹ apparet i ſpecie carnis nō debet sumi. Sz p reliquijs fuari. Et dicit Alber. Sacerdos cui celebrāti sic apparet. ꝺbet iterz celebrare z sic sumere. de ꝺse. di. ij. c. relatū. z si sēdo accidit tertio celebrare. Quidā dicūt q̄ i ꝺ casu sufficit spūalis māducatio vt Pe. de pal'. q̄ dicit. q̄ ille species carnis vel pueri nō sūt in corpe xp̄i. sed species supinducte corruptis prioribus. Et si dicat q̄ mutatis spēb⁹ sensibilibus cū sint ipe de rōne sacramēti. nō manet sacramētum. q̄ nec tūc ibi esset xp̄s. Rñdet. q̄ q̄uis qualitates mutentur. puta q̄ species denigrent a fumo. vl species vini in frigident vel calefiāt. dū tm̄ q̄ritas remaneat. semper est ibi corp⁹ xp̄i. Lū q̄ ꝺ remaneat q̄ritas eadē nūero remanet etiā corp⁹ xp̄i. q̄ lz species sensibilis sit ꝺ rōe sacramēti. nō tm̄ ista vl illa determinate. de rōe enī est q̄ritas cū aliq̄ colore z figura. lz accidit ei q̄ sit iste vel contrari⁹. Hec ille. Sz Tho. videt dicē q̄ ille pōtes species puta albedo. figura. z hmōi. pot⁹ occultent seu cooperiunt illis specieb⁹ pueri vel carnis q̄ corrūpant.

Inductiua ad fre⁹ §. XV.

quēter celebrādū. Primū nobilitas sacramēti. Sacrū enī corp⁹ xp̄i est redēptoris nr̄i z redēptōis nr̄e memoriale. dulcissimū pignus hereditatis eterne. future iocūditatis amabile ꝓludiū. arra spōse. iocale diuinum. gluti nū. z vnio fraternalis dulcedinis. dū eandē dulcedinē qua ille fruit sine velamēto. iste habet sub mirabili sacramēto. Scōm est suauitas z vtilitas. Quance

Dign nota

Ca. 6. De quotidie celebrantibus

ñi iocūditat⁹ z dulcedis est. tante rei sacramtū ꝓbo cōsi
ficere. hre ꝑ ocul. cōtractare mālib⁹. ore sumere z alijs mi
nistrare. Quid enī iocūdi⁹ z dulci⁹ z delectabili⁹ cē ꝓt.
q̄ hre psonalr z corpaliter pnē dīm Jesum xpm donū
vtiq; excellētissimū. z tot⁹ spūalis dulcedis obiectū seu
materiā. causam efficientē z finē. et in hoc trāscēdit alia
sacramta. Doce q̄ solz accedere deliderīū. bumiliratz
ingerē. cōpūctionē iducē. ꝑ alijs fiduciā z spem erigē ad
mortē. inflāmare. ifudē gaudiū. ad reuerētia excitare. to
tā mentē liquefacere z oblectare. Propter hec enī excitā
da in nob tāti boni pnīa indulta est. Et licet aliq̄n cele
brās occasionē distractōis habeat. puta ex tumultu; po
pul circūstātis. ceteris tñ paribus esse nō potest q̄ ds ma
ius z mortuū habeat ad deuotionē ꝑ alia media q̄ per
istud cū hic sit fons totius dulcoris z grie z glie. Ter
rēo z spōsa ecclia reportat. Est enī paranymph⁹ amo
ris z mediator inter spōsum z sponsam. Quara enī vota
illi deferre vl referre. z mox reportare sponse plenā spōsi
graz. q̄ parat⁹ est ei desiderīū cordis ei⁹ tribuere ex ibē
pūlaz. imo mīstro cōmittere ipm spōsum vt ipōse pnter
rīū. quin cū spōso cordialiter recōmēder. Aut quō spō
sus nō diligeret eū i tā grato officio occupatū. Quantū
allectiuū est multiplex fructuositas i assistētib⁹ celebratōi
pūctiōib⁹. Seruit fidelib⁹ ad mitras oblectatiocs spūa
les. q̄s hīt misse astando corp⁹ xpi videndo. reuerēt ado
rādo z memorīā agendo corp⁹ xpi vidēdo. reuerēt ado
hoc ipe mīster sperare potest z debz q̄ fideles deuotōes
q̄s co mīstrāte ꝓpiūt. nonnūq̄ salte optādo i eū refun
dāt. Quintū inductiuū qd̄ e q̄si coges officiū cōmissi
fidel' executio. Est enī cōmissum tāti mysterij officiū. vt
offerāt ꝑ viuis z mortuis. z i memorīā dñice passionis.
Si igit officiū hui⁹ necessariū ē vl vtile sacē magri eccie.
curvolūt mīri ꝫ subtrahē vl negligē. Si aūt nō reputāt
necessariū vl vtile cur illd assume voluerūt. Scrūest
beneficioz z ecclie recōpēsatio. cōducti enī videt ꝓ xpo
fideles. qui ex ꝫ sacerdotib⁹ vite stipēdia ꝓferūt z bnfi
cia. vt ab alijs magl liben ꝫ sacrificiū acceptabile ꝑ ipōz
salute offerat. Alie oīes coz nō pl⁹ valēt orationib⁹ de
uotoz simplicū. nisi inquantū ingerūt officiū repsen
randi pson ecclesie. Sed in nullo melio⁹ ꝑ benefactoi
bus oratoriis z amicis satisfacere. nec aliq̄d gratius ex
hibere eis ꝑ ipōz z ꝑpīis petis possunt. q̄ illud sacri
ficiū. Septimū est periculū more. q̄ de facili ūre gu
lantas vel infirmitas vel alius defect⁹ aut impedimen
tū poterit occurrere. ita q̄ diu aut forte nunq̄ celebrare
ꝓpo. tñ q̄n possit officijs celebrādis vacare. z bis q̄ ad
hoc necessaria sūt. vtpote discussioni ꝓprie ꝓfessioni z
ꝓfessioni oratiōib⁹ ex debito dicēdis. q̄uis ratōe di
cte interioris vel exterioris occupatiōis minus de dulci
affectu sentiat. nō video qua de causa debeat abstinere
Aliud est enī desiderīū. aliud est sensibilis desiderij p
ceptionē habere sine desiderio nemo debz accedere. Lū
aūt xpiānū sic viuere deceat. vt semp mereat accipe nū
q̄ debet esse sine desiderio. tūc z totiēs sumēdi. quādo
et quotiēs ꝓuenīēter poterit z crediderit expedire. z i b
in anno vel septimana celebrare. Sed b est ponē obicē
multi errāt. qui solēt sibi ꝑfigere i animo. nō nisi totiēs
gre z admonitioni dei z quasi tps miserationū dñi in
lachrymaz. feruoze mētis. z similib⁹ sentimentis. ita q̄
sua potestate ꝓstituere. Si ds aūt illā dispositionē ꝫ se
tūc credat se dispositū. quādo tale qd̄ sentit z quando

nō ꝓcipit indispositū. in caute valde ambulat. z sepissi
me decipit. Multotiēs qui nil taliū habēt sūt in ma
gno statu gre. z qui habēt sūt omo extra gratiā gratuz
facientē. Septe enī ꝓpingit hoīem ab hmōi feruoz af
fectib⁹ impediri sine oī culpa sua imo cū magno meri
to. no enī possunt hoīes cōiter ꝓfecti semio. languentes
corpore grauati magnis curis z laboribus ꝑdicādo. ꝓfes
sionis audiēdo. cura infirmoz aut alia necessaria gerē
do. magnas in oratiōe ꝓcipe vel expectare dulcedines.
Et sic impiū esset hoīem ꝑ his opib⁹ remouere a sacra
mēto pieratis z illū in sacramētali refectōe ꝓuari. Qui
sūt ex obediētia volūtaria cogīt. aut ex charitate eligit
ꝓter salutē ꝓximoz a dulci ꝓēplatiōis z oratiōis studio
le abstrahere z laboriosas tediosas z amaras occupati
ones ad dei glozīā tolerat. vel cū quis nō pōt se ad hu
iusmodi effect⁹ exercere. Mā z si sacramentū sit cū deuo
tione sumēdū. q̄ deuotio non est aliud q̄ ꝓmptitudo
animi z feruor bone volūtatis ad seruiēdū deo. nō solū
in suspiriis z lachrymis. sed etiā in ꝑdicādo ꝓfessiōes
audiēdo. et in alijs opib⁹ misceīe tā spūalib⁹ q̄ corpo
ralib⁹ pōt reperiri. Et ꝫ ꝓēplantiū cōiter sint magis fer
uidi z deuoti. nō tñ ꝓter hoc actius bonis negāda est
cōmunio. cū etiā ꝓēplatiuoz sit vnus deuotior altero
nec tñ ꝓter ꝫ minus deuot⁹ teneat abstinere. maxīe cuz
bonitas hois plus ꝓsistat in ꝓtute animi q̄ in feruore
Sed z aliq̄n in illis curis p̄gravat⁹ solū ꝓēplatiōi
et orationi diligēter intētus. parum aut nihil ꝓcipit de tocio gra
suauitate sacramēti. qd̄ fit ex magna dei gra. z ad ma
gnū bonū coz. qm̄ valet ad multa subtractio hui⁹ gre
et suauitatis. Et ꝓmo vt tēptationevel tribulatōe gau
dium tēperem⁹. z mēs hois ne lasciuiet tēperet. Valet
scdo vt homini timoz incutiat ne tā delectabili bono ꝫ
et in futuro ꝓuet. ac eo ardētius tēdat ad vitā eternā
vbi semp adherēdū est. Valet tertio vt p fidē ambulā
tes amplius mereamur. plerīq̄ enī illa suauitate dota
ti magis gustui z expiētie studēt inniti q̄s fidei z q̄nq̄
occupationes z alia opa fugiūt. ac oratiōi z ꝓēplationi
vacant plus desiderio illius ꝓsolationis q̄s ꝑ gl̄ia dei
vel acquisitiōe virtutis. Valet quarto vt tā desiderabi
le bonū tam feruenti⁹ desideremus. acceptem⁹ gratan
tius z cautius custodiam⁹ z accept⁹. Valet quinto.
vt nos videtes. q̄ priuati illa mox graues ad bona su
mus z pigri. discam⁹ z grati esse gre dei nō nostris virt
bus ascribere quotiēs nos ꝓmptos in dei seruitio repe
rimus. Valet sexto vt p ꝫ timeam⁹ alios iudicare. ex ap
parēti coz segnicie sed magis cōpatiamur eis. vt pote
a gra dei desertis. Valet septio. q̄ puidet in hmōi di
uina miseratio indiscretiōi nre ne videlicet illā dulcedi
nē sentientes secrātes vires nostras vltra modū irratio
nabiliter ꝓsumam⁹. Valet octauo ad ꝓseruādū humi
litatē. et excutiendā vanam gloriā. ex talib⁹ enī gratijs
magna sepe sumit occasio adeo q̄ qui tali semp ꝓsola
tione gauderēt difficillime possunt a vanitate spiritus et
inani gl̄ia ꝑfuari. nisi refrenarent⁹ p tēptionē. vt Pau
lus stimulo. vel p tēptationes exteriores. Et q̄uis non
nisi virtute diuini auxilij nobis ecclestia sapiāt. z terrena
vilescāt. vt deus posset p suā gratiā omnē difficultatez
amouere. z facere q̄ solū semp celestia nobis saperēt. nō
tamē vult sic pure nobiscū. supnaturaliter agere. sed etiaz
in hūano modo salutē nr̄am operari. ne torpeam⁹ ocio
sed excitemur. vt ex dulcedine cā habet cā gratiā dei co
gnoscēs fiduciā accipiat. z ex subtractiōe eius infirmi
tatē z insecuritatē cognoscat. Itē nota q̄ hmōi affe
ctus seu dulcedines spirituales in sacramētis ꝓceptis sacramēti
vel in alijs opib⁹ de genere bonoz aliq̄n veniūt ꝓter venit sepi
gratiā. Mā z iudei z gētiles in ritib⁹ suis z sacrificijs la us ꝓter
chrymas fundūt ex affectiōe ad illa quandoq̄ in hoc grām.

Devotio quid e nō. q

Subtra

Nō

Affectus

Dignum nota

cooperante dyabolo. Aliqñ cū gratia veniunt. sed non
ex gratia. vt cū aliq̄s etiā imꝑfectus sine oratōe ⁊ hmōi
trahit̄ in magnū affectū diuīe dulcedinis. Aliqñ veni
unt ex gratia ⁊ dono dei. Vñ ex defectu hmōi ꝯsolatio
num nō debet dimitti cōmunio vel celebratio etiā si q̄s
sciret vl' crederet hmōi ꝯsolationē sibi subtractā ex pec
catis diu ꝑteritis. q̄d tñ nō pōt scire vel debet credere.
nisi aliqualiter euidēti rōe. Sed si crederet verisimil'r ꝓ
pter pctā recētia vel ꝑterita sed nō emēdata h̄ pati. tūc
abstinendū esset. Ita etiā econuerso sentiēdo hmōi. affe/
ctus ⁊ dulcedines. nō debet se putare ex hoc magis secu
rū ⁊ dispositū ad susceptionē hui⁹ sacramēti. Nā ⁊ ma/
gni pctōres aliqñ habēt hmōi affect⁹ ꝑseuerātes ī ma
lis. Ponit exemplū de quodā qui cōpungebat̄ lachry/
mabiliter ac estuabat desiderijs bonis. nec tñ renuncia
bat pompis mūdi ⁊ vanitatib⁹. nec habebat volunta/
tem dimittēdi pctā mortalia ⁊ occasiōes īmediatas. et
media ad ea inducētia. ⁊ sic cū esset extra statum grē. tñ
hmōi affectus aliqñ sentiebat. ⁊ ideo nō sunt sufficiēs.
argumentū sed magis testimoniū ꝯsciētie. ꝙ examinā s
nō habet remorsum. Ego accipio sub h̄ sensu. ꝙ cauen/
dū est ne q̄s ex sola ꝯsuetudine exterioris opis moueat̄
ad celebrādū. nō aduertēdo an indispositus vel minus
dispositꝰ sit. seu an ex celebratiōe ꝓficiat vel repelcat. si/
ue an habeat causā rationabilē abstinēdi vel nō. h̄ enī
esset reprobabile. Grās deo ꝙ ad h̄ deuenim⁹. Nūc
Nota bñ. ergo dicit q̄d est q̄d te retrahit. qñ quis nō vult de pec
catis satisfacere seu qñ nō vult cessare. seu qñ est in pec
candi volūtate. Quisquis ꝟo vult realiter emēdare pec/
cata ⁊ futura vitare. magis debet se putare dignum q̄ȝ
omnino indignū celebrare. Qui ꝟo non vult nec habet
volūtatē emendādi habet quid faciat. Quilibet enim
vsum rōis habēs. semꝑ qñ vult potest aliq̄d ad emen/
dationē facere. q̄ȝ pōt dolere aut displicentiā habere de
eis nolle amplius peccare. desiderare gratiā. orare ⁊ hu
miliare corā deo ⁊ similia. Si habes scrupulū vel dubi
um habeas iterū q̄d facias. vt videlicet doleas. ꝙ q̄nto
hoc est ex culpa tua ꝯfitearis. saltē ad cautelā ⁊ ad sa/
tisfaciendū submittas te puro iudicio boni ꝯfessoris. si
copiā ei⁹ habes vel parat⁹ sis ab h̄ q̄ȝ primū possis ta/
lem habere q̄ te dirigere valeat in h̄ casu. Si aūt credis
et times te esse indispositū iterū habes q̄d facias. vt vi/
delicet te q̄ȝcitius disponere studiose coneris. Si times
de negligētia cōmittēda. adhibe diligentiā ⁊ cōmitte te
dei grē. vnde cū in oīb⁹ q̄ te possunt retrahere habeas
quid agendū sit. ⁊ si illa feceris ꝑ posse tuo. sufficit. nec
est aliud periculū salutis. Et cū quis nō est sed credit se
ꝯtritū de peccatis. sed est solū attrit⁹. q̄ȝuis esset indi/
gnus ⁊ in pctīs. q̄ȝ tñ faceret q̄d in se est nec indigne su
meret nec de nouo peccaret mortaliter accedēdo. Igitur
manifestū est ꝙ qñcūq̄ȝ huic officio cōmode ⁊ optime
vacare potes nec aliq̄d canonicū obstat nullā poteris
dimittēdi causam habere. nisi maliciā vel negligētiam
aut pigriciā tuā. q̄ sūt cause irrationabiles ⁊ damnose.
Nō est oīm vn⁹ disponēdi modus. sed ali⁹ incipiētū
modi di/ allius ꝓficientiū. alius ꝑfectoꝝ. Incipiens ⁊ nouiter cō
sponendi uersus ad deū. ꝓbet se ante peccasse. ⁊ doleat ⁊ ꝯfessus
ad sacrm saltē pctā mortalia. vel saltē q̄d in ipo est paratus cōfi/
teri. penitētiā subire ⁊ satisfacere. ⁊ vtrū habeat bonā
voluntatē vitādi pctā. seruiēdi deo. ⁊ faciat ad hoc di/
ligentiā suā ꝑ oportunitate loci tpis ⁊ viriū. q̄ȝdiu enī
in istis defecerit nunq̄ȝ debet accedere. Deinde probet
an de ꝓximo fuerit in aliquo graui pctō de quolibet in
ratiōe doleat. ꝙ si adhuc affect⁹ suus nō sit bene purga
tus. sed occupat⁹ sit fantasia ⁊ memoria delectationib⁹
et cōmotiōib⁹ ꝑstinis ⁊ ꝑter voluntatē grauiter inqui/
nata ⁊ inclinata caro adhuc nimis vehemēter impedi

at spiritū. ⁊ ei nō solū ad deuotionē nō seruiat sed rebel
let. Deinde ꝓbet si nō habeat ex culpa sua vel negligētia
notabile deuotiōis impedimentū. vtpote pollutionem
corpis vel magnā distractionē animi. Postremo si nō
sit nimis indispositus ad oēm deuotionē ⁊ ꝑter culpā
suā. vtpote si esset grauat⁹ capite. ꝑssus somnolētia.
aut nimiū tediosus. Hec etiā sunt ꝑ quib⁹ a cōmuniōe
est abstinendū qñcūq̄ȝ nō est aliqua necessitas. Nā in
necessitatis articulo. vt in periculo mortꝭ sufficit habe/
re ista primo ꝯscripta. si ista imediate posita habere nō
possit. Proficiēti vero qualis debet esse oīs qui sepe
aut frequēter cōmunicare ꝓponit. nō sufficiūt hec predi
cta. sed tota vita eius debet esse ꝑparatio ad susceptio/
nē tāte rei ⁊ ꝑcipue in mortificādo vicia. in fugiēdo va/
nitates ⁊ occasiōes pctōꝝ etiā leuiū ⁊ venialiū occupa/
tiones nō necessarias ī quib⁹ pōt hō auerti a seriosa cu
stodia cordis sui. necnō exercēdo in virtutib⁹ ⁊ excitan/
do se ꝑ meditationē ad imensū timorē ꝓfunde humili
tatis. amorē ardentē. feruēs desideriū supnoꝝ. inserēdo
se vulnerib⁹ Jesu xpi. cōpatiēdo pctōrib⁹. cōmendādo
se sancte matri ecclie. in nullo de se aut de suis meritꝭ. sȝ
de eius pietate vehemēter ꝯfidēdo. Per q̄dcunq̄ȝ ergo
exercitiū hō ad istā amplius ꝓmouet̄ siue sit lectio. me/
ditatio. oratio. ꝑdicatio. opus misedie spirituale ⁊ cor/
porale ꝑ illud magis ad cōmunionē disponit̄. Et ex h̄
patet error plurimoꝝ q̄ multū affligūt se. ieiunāt orant
aut vigilāt. etiā intantū ꝙ sensus obruit̄. ⁊ ab omni de/
uotione impedit̄ poti⁹ q̄ȝ ꝓmoueat̄. ⁊ habēt aliqua vi/
cia in se vel afflictiōes mūdanas. q̄ nō curāt mortifica/
re. vtpote aliquā maliciā vel scādalosam ꝯsuetudinem
amorē vel rancorē ad hoīes cōplacentiā ad laudes. aut
alias ꝯsolatiōes aut ꝯcupiscentiā ad diuitias. q̄ si di/
mittūt ad tps. nullaten⁹ tñ renūciare ꝓponunt sed ꝓm/
ptissime redeūt ⁊ qñq̄ȝ feruētius q̄ȝ antea. Hoꝝ aūt cō/
tempi⁹ detestatio ⁊ mortificatio plus valeret eis. ⁊ eos
magis disponeret q̄ȝ istis retentis cantādo mille psal/
moꝝ. Nōnulli etiā cōmunitati se volunt abstrahere. ac
recusant hoīes in arto positos. etiā in necessarijs ⁊ salu
brib⁹ expedire ꝙ cū vtiq̄ȝ qui sui iuris est ⁊ noui ac pro/
desse pōt misere potius reddit indispositū q̄ȝ dispositū.
Qui ꝟo ꝑfecti sunt. ita ꝙ iā apprehēderūt ea ad q̄ tēn/
dit ꝓficiēs ꝑ vehemēti desiderio q̄d habēt ad xpm nō
possunt sustinere eius absentiā. Et q̄ȝ nō possunt eū re
uelata facie ꝯtēplari in glīa. saltē ꝑ ꝯsolatiōe sua volūt
eodē modo quo possunt eius frui ꝑsentia. aspirant ad
amplexus. petūt osculū. videre cupiūt. ⁊ experimentalr
gustare q̄ȝ suauis sit dñs vt in dulcore suauitatis eius
fortitudīe cibi illi⁹ ambulēt vsq̄ȝ ad mōtē dei. s. btitudi/
nē sempitnā ad quā ꝯseq̄ndā ꝑ viatico datū est corp⁹
dñi nrī iesu xpi. q̄ cū pr̄e ⁊ spūsctō viuit ⁊ regnat ꝑ infi
nita scl'a amē. Hec oīa. s. ꝯtēta ī ꝑxīs q̄ttuor. §. extracta
sunt ex quodā libello ꝑ modū dyalogi edito.

Duodecim autē §. XVI.

mirabilia reperiunt̄ in isto sacramēto. vt ponit. Job. de
scto Geminiano in ꝟmone quodā. q̄ tñ sūt sentētie. b.
Tho. in. iiij. Primū enī mirabile est ꝙ corp⁹ xpi in ce
lo local'r existens. incipit esse in altari. absq̄ȝ h̄ ꝙ de celo
descēdat. q̄d certe ideo esse potest ꝙ corp⁹ xpi nō incipit
de nouo esse in altari ꝑ sui mutationē localē. sed ꝑ hoc
ꝙ aliquid in altari existēs. s. substātia panis ꝯuertit̄ in
ipm̄ ⁊ diuina ꝟtute efficit̄ corp⁹ xpi. sicut ignis incipit
de nouo esse ī aere absq̄ȝ sui mutatiōe locali quādo aer
in ignē ꝯuertit̄. Scdm mirabile est ꝙ nihil remanet
de panis substātia facta ꝯuersiōe in corp⁹ xpi. ⁊ tñ nō
est corrupta, nec annihilata. hoc aūt ideo ē. q̄ȝ tota sub/
stātia panis trāssubstātiat̄ ⁊ ꝯuertit̄ in substantiā cor/

poris xp̄i. Licet enī trāssubstantiatio nō possit fieri p̄ virtutē nature. q̄ agēs naturale nō pōt agere nisi ad trāsmutationē formaꝫ in materia. pōt tn̄ fieri virtute eius q̄ est tot⁹ entis creator⁹ z auctor⁹. q̄ cū vtriq; materie. s. panis z corpis xp̄i. sit aliquid cōmune nature entiꝫ. potest actor⁹ entis illud qđ est entitatis in materia vel forma panis ꝓuertere ad illđ qđ est entitatis in materia z forma corpis xp̄i. sublato eo p qđ substātia distinguebatur ab illa. Nā sublato eo p qđ substātia panis distinguit a substātia corpis. tūc entitas q̄ fuit substātia panis. remanet entitas corpis xp̄i. Vñ Ambr. in li. de sacramentis dic̄. Licet figura panis z vini videat. nihil tn̄ aliđ ibi caro xp̄i z sanguis post ꝓsecrationē credēda est. Tertiū mirabile est q̄ cuius materia panis ꝓuertat in materiā corpis xp̄i. z forma in formā nō tn̄ ꝓuertit in aiaz rōnalē. q̄ aia rōnalis sit forma corpis xp̄i. Et p̄ ideo q̄ aia est forma corpis. dās ei totū esse p̄fecte. s. z ee ammatū z esse corporeū. z sic de alijs. Conuertit ergo forma panis in formā corpis xp̄i. scđm q̄ dat esse corporeum. non aūt fm q̄ dat esse aiatū talī aie. Est aūt aia ex tū sacri subiacto inquantū dat esse corporeū. nō aūt inquantū dat esse aiatū. z sic inquantū aia nō est ibi ex vi sacramēti sed cōcomitanter. Vñ licet sit ibi realiter z essentialiter forma z aia. nō est tn̄ termiatio ꝓsiois inquantum aia. sed inquātū forma corporeitatis. q̄ dato q̄ illa essentia nō esset aia sed esset forma corporeitatis adhuc ꝓuerteret in eā forma panis. sed si ecōuerso eēt aia et nō forma corporeitatis nō ꝓuerteret in eā. q̄ verba sacramēti efficiūt qđ significāt. significāt aūt ꝓsionem fieri in corp⁹. q̄ dicit. p̄ est corp⁹ meū. z corpus nō fit in corpus xp̄i. ipm tamē nllō modo augeat nec imutat. p̄ aūt ideo accidit. q̄ fm pbm in ꝓmo de generatione. Augmentū est quātitatis ꝓexistētis additamentū. dico aūt additamentū alteri⁹ quātitatis. Cū igit fit cōuersio in aliqđ ꝓexistēs augmēti tranimutatio accidit. q̄ ad ꝓexistentē quātitatē fit additio quātitatis. aufert ergo additio quātitati. z nulla erit mutatio circa id ad qđ solius substātie ꝓuersio terminat. substātia cū fm se ꝓsiderata. sine materia sine forma est indiuisibil. et tale indiuisibile transimutarū. cū ibi nō remaneat aliqđ cōmune subiectū. nō facit aliquā cōmutationē circa illud. ad qđ fit ꝓuersio. s. nature mutatio generationis. q̄ aliqđ ꝓexistit nature alteratiōis. q̄ ꝓuersio nō est accidentū. nec augmēti q̄ nō fit additio quāti ad ꝙntuz ꝓexistēs. Sicut ḡ ex p̄ q̄ vnus vel multi discant aliqđ secretū. ipm secretū ꝓterea nō augeat. ita q̄ vna vel ꝓplures hostie ꝓsecrate. in corpus xp̄i. nō ꝓter p̄ augmētentur.

Quintū mirabile est q̄ quamq; in multis altaribus mittē sint hostie ꝓsecrate. z in qlibet hostia ꝓsecrata sit integrū corp⁹ xp̄i. nihilominꝰ corp⁹ xp̄i nō multiplicat. sed vnū tātūmodo corp⁹ est in hostijs z altaribus oībus. Et p̄ ideo est possibile. q̄ substātia panis directe ꝓuertit in substātiā corpis xp̄i. substātia aūt vt substātia ad nullū locū determinat. sed put est quāta q̄ mediantibus dimēsioibus suis ad dimensiōes loci habet habitudinē. Cū igit dimensiōes corpis xp̄i nō sint in p̄ sacramento ex vi ꝓsiois. q̄ dimēsiones panis nō ꝓtunt is remanēt. ꝑz q̄ corp⁹ xp̄i. put ē i p̄ sacrō mediātibus dimēsionibus suis. nō determinat ad locū. sed q̄ vere est corpus xp̄i sub dimēsioibus panis q̄ ad locū habitudinē habēt. ideo rōe eaꝫ in tot locis z altaribus potent esse sil̄ i quot dimēsiones hostie ꝓsecrate iuenīri possūt. Et ideo vt q̄dam apparēti z grosso exēplo vtamur. sicut vna vox ab vno ore. pcedēs sil̄ est in diuersis audientiū auribus. ita vnū corp⁹ xp̄i est sil̄ in diuersis altaribus. Sic ergo corpus xp̄i mediātibus dimēsionibus ꝓpijs est tm̄ in vno loco. puta in celo. sed mediātibus dimēsioibus corpis in ips̄ trāseūtibus. est in tot locis in quot hmōi ꝓuersio fuerit celebrata. nō quidē diuisim p partes. sed integrū in vno quoq; nā quilibet panis ꝓsecrat⁹ in totū corp⁹ xp̄i ꝓuertit. Septimū mirabile est. q̄ in tā parua hostia totū corp⁹ xp̄i. vt dictū est ibi ex vi sacramēti solū p modū substātie. z nō p modū quātitatis. ꝓtinet cuz carnibus et ossibus z neruis. Sed p̄ tō esse pōt. q̄ corp⁹ xp̄i vt dictū est. ē ibi ex vi sacramēti solū p modū substātie z nō p modū quātitatis. ꝓpria aut totalitas substātie indifferenter ꝓtinet in parua vel magna quātitate. sic tota natura aeris in paruo vel magno aere. z tota natura hois in paruo vel magno hoīe. vñ totū corp⁹ z sanguis xp̄i ꝓtinet ibi post ꝓsecrationē. sicut añ. tota substātia panis vel vini. Vñ z aliqđ sile qualitercūq; etiā ad sensum videm⁹. s. q̄ pupilla oculi cū sit minima. mōtē magnū cōprehēdit. Septimū mirabile est. q̄ in qualibet particula hostie siue ꝓtinua siue diuisa est tot⁹ xp̄s indiuisus. Vñ Aug. Singli inq̄t accipiūt xp̄m dñm z i singulis portioibus tot⁹ est. nec p singlas minuit. sed integrū se tenet in singulis. Hoc aūt id. o. q̄ cū ibi sit corp⁹ xp̄i solū p modū substātie. z tota substātia sit sub qualibet p̄ticula dimensionū. sicut in qualibet p̄te aeris siue ꝓtinua siue diuisa est tota substātia aeris. z aia fm substantiā est in toto corpe tota z in qualibet p̄te tota. sic sub qualibet p̄te speciē siue ꝓtinua siue diuisa est totus xp̄s. Et ponūt aliqui exemplū de speculo. q̄ ima go q̄ apparet in speculo. apparet vna i speculo integro et infracto apparēt singule singulis p̄tibus quāq; p̄ exemplum nō sit oīno simile. q̄ multiplicatio hmōi imagi nū accidit in speculo fracto ꝓpter diuersas deflectiones ad diuersas speculi p̄tes. hic aūt nō est nisi vna ꝓsecratio ꝓpter quā corp⁹ xp̄i est in sacramēto. Octauū mirabile est q̄ totū corp⁹ xp̄i integrū cū oīb⁹ mēbris suis ē in qualibet p̄ticula hostie sine mēbroꝝ ꝓfusione. scz nō obstāte distātia mēbroꝝ q̄ est in corpe xp̄i. Et rō est. qa determiata distātia mēbroꝝ q̄ est in corpe organico. fūdat sup quātitate dimēsiua. vnde q̄ ꝓuersio substātie panis directe terminat ad substātiā corpis xp̄i fm q̄ndam modū. ꝓpie z directe est in p̄ sacramēto. ideo talis distātia partiū est q̄ in corpe xp̄i videt. Sz nō fm hāc distātiā comparat ad p̄ sacrm. q̄ substātia corporꝫ xp̄i nō cōparat ad sacramentū p modū. quātitatis suę. sed potius quātitas entis p modū substātie. Vñ habz corpus xp̄i ordinē z distantiā partiū i se. sed nō p comparationē ad species sacramētales. Nonū mirabile est. q̄ scz in hoc sacramēto accidētia sine subiecto subsistūt scz dimēsiones panis. q̄ remanēt ꝓuersa substantia panis. hoc aūt fit virtute dei. qui est causa ꝓma oīm. quia causa prima plus est influēs in causatū. q̄ causa scōa vt dicit in libro de causis. Unde ex virtute eius fieri potest q̄ remoto priori. s. substātia remaneat posteri⁹. s. quantitas dimēsiua. q̄ sola est ibi sine subiecto. q̄ oīa accidētia vt color sapor z odor fundant in ipa quātitate. vnde nō remanēt sine subiecto. Decimū mirablie est q̄ cuz frangit ista hostia nō ꝓpterea frangit corpus xp̄i. quod ꝓtinet i ea. z rō ē. q̄ nulla fractio fit nisi p diuisionē ꝙnti. sz corp⁹ xp̄i nō ē p modū q̄ntitatis sz solū p modū substātie. vñ nullū ꝙntū ibi diuidit. nisi species sacramentales. z ideo fractio z ꝓtractio illa est sicut in subiecto in quantitate dimēsiua panis. sicut alia accidentia. Undecimū mirabile est. q̄ cū nō sit ibi substantia panis. tamē ista nutrīūt z pfortāt iste hostie ꝓsecrate sicut ante ꝓuersionē quādo erāt panis. z sic vinū inebriaret z calefaceret si poneret in quātitate cū tamē post ꝓuersionem nō sit ibi substātia vini. Et ratio est. q̄ substātia panis in ꝓsecratione sicut in corpe xp̄i miraculose ꝓuertitur. ita

miraculose accidētibꝫ ꝓferꝝ q̄ subsistant. qđ est substantie ꝑium. z p ꝓsequens q̄ oīa facere possint. q̄ substātia si adesset facere posset. Unde sine nouo miracło possunt inebriare z calefacere ꝓfortare z nutrire. Duodecimū z vltimū mirabile est q̄ q̄uis hostia ꝓsecrata putrefieret vel abuteret vel in vaporē resolueret. tamē corpus xp̄i qđ est i ea nihil horꝝ pateret. Et ratio est quia sicut illa accidētia habēt q̄ possint agere q̄ substantia panis posset si adesset. ita habēt q̄ possent pati q̄ substantia pati posset. Et ideo etiā absq; nouo miraculo z putrefieri z corrumpi possunt. sine corporis xp̄i aliqua passione. Cū nō ita sunt ista accidētia sed p se vt dictus est subsistūt. Propter ista ergo mirabilia q̄ sunt in isto pane legit Joh. vj. q̄ cū dixisset iudeis. hic est panis q̄ de celo descēdit. Nō sicut patres vestri manducauerūt manna z mortui sunt. Qui mānducat hūc panē viuet i eternū. Subdit ibidē q̄ multi audientes ex discipulis dixerūt. Durus est h̄ sm̄o qs pōt audire. videbat enī eis durus. sic dic̄ Chryso. Difficile susceptibil̄ superexcedens est imbecillitatē. vñ etiā auditu videbat incredibilis.

Titulus. xiij. de sacramētis ecclesie z statu ministrātium z conferentiū ea.

De sacramentoꝝ ordinatione z eoꝝ virtuali operatione. Capitulū primū.

Misit verbū suū z sanauit eos. z eripuit eos de interitionibus eoꝝ. ps. cvj. q̄uis q̄ndo ps. ita dixit nō dū deus miserat verbū suū. tamē loquit sub tēpore ꝑterito tanq̄ facta fuisset ista missio ꝓpter certitudinē z ineffabilitatē ipsius future missionis seu incarnationis. Legunt enī ꝓbete in his q̄ ꝓbetizāt in libro diuine ꝑscientie. q̄ infallibilis est. Un sicut qđ factū est nō potest nō esse factū. ita qđ prenūciat̄ p ꝓbetā ꝓbetia predestinationis nō pōt nō impleri sed necessariū est ad impleri. Et ꝓpterea psalmista sciēs infallibiliter incarnationē futuram. tanq̄ iam facta exprimit. dicēs. misit verbū suū. z hec est vox dei mantis in deserto. parate viā dñi. Joh. j. z Lu. iij. Licz enī de Jobāne baptista exponat hoc. z ad istud ꝓpositum inducatur ab euāgelista qđ originaliter dixit Esa xl. c. tamē etiā ad xp̄m verbū incarnatū potest adaptari. Misit ergo ⁊c. Ubi tria notanť.

Primo diuinalis incarnatio. ibi. misit verbū suū.

Secdo sacramētalis ordinatio. ibi. z sanauit eos.

Tertio virtualis coꝝ operatio. ibi. eripuit eos.

Quantū ad primū .§. I.

notat incarnatio dei i eo qđ dic̄t. misit ꝟbū suū. id est filiū. Cū quis intelligit aliquid. ꝺceptus mentis recipit in intellecte vocat verbū mētis. z tale verbū nūs potest videre vel intelligere. nisi ipemet deus. sm̄ illud. iij. Reg. viij. Tu solus nosti corda filioꝝ hoīm. sed cū voce illō exprimit qđ dic̄t verbū vocale. tūc potest sentiri z intelligi verbū mētis. Unde dicit ꝓmo peribermenias ꝑhs Esa q̄ sūt in voce sūt note. id est signa eaꝝ que sūt in aīa passionū. Uerbū dei. i. filius dei de quo dic̄t Joh. j. In principio erat verbū. añ incarnationē apud patrē latebat. z ab hoīb videri nō poterat. z a paucissimis intelligi z imꝑfectissime. z licet p ꝓphetas deus loqueret hominib. tamē locutio ista obscura erat ita q̄ nō intelligebat. Demū quādo dixit Maria ad angelū missus ad ipam incarnationē nunciandā. Fiat mihi sm̄ verbū tuū. sez vocale. tūc verbū caro factū est. quasi in voce. vt posset sentire z intelligi a nobis. z sic misit verbū suum. Unde Augu. dicit Uerbi missio eius incarnatio est. et natus in mūdo subito nō lingua. sed ope vox clamantis fuit in deserto mūdi. parate viā dñi. ostendēs vanitatē mundi. qz oīs caro fenū z sup fenū in ꝑcipio positus fuit in magna pauꝑtate. humilitate. z austeritate. quia p ista patur via dño. Et vbi venit plenitudo temporis. misit deus filiū suū natū ex muliere. ad Bal. iij. Plenitudo tpis. s. temp⁹ ab eo ꝑfixū qđ ꝑnūciauerat p Babuelē Danieli ꝓphete. Nam ipse ꝓphete p liberatione populi sui a captiuitate z seruitute babylonica z reductione in hierlm. reuelauit ei Babuel angelus liberatorem fiendā. nō solū populi sui de babylonia. sed liberationē vniuersalē humani generis de seruitute dyaboli. z reductionē in supnam hierusalē. determinādo tps quādo hoc fieret dicens. Septuaginta hebdomade abbreuiate sunt sup ꝓplm tuū ⁊c. Dañ. ix. Expositionē quere ibi. Et in fine dic̄t de vltima hebdomada. i. lxx. in qua xp̄s est baptizatus. z quersatus in mūdo. Confirmabat añ pactū multis hebdomada vna. z in media dia hebdomade deficiet hostia. z sacrificium. Appellat añ pactū legē cuāgelicam. de qua etiā dic̄ dns Dicere. xxj. Ecce dies venīt. z feriā fedus nouū domui iuda z domui isrl. nō sm̄ pactū quod pepigi cū patribꝫ vestris dando leges meas in cordib. coꝝ. hoc pactum. s. legis euangelice fuit ꝓfirmatū miraculis ipius xp̄i z apostoloꝝ in mētib hoīm. factū añ cū xp̄s legē tpaz ꝓposuit ꝑdicādo. vnde clamabat in tēplo Johā. vij. Si quis sitit veniat ad me z bibat. i. legem meā seruet que pactus est tpe passionis in cruce pēdens clamauit. Joh. xix. c. Sitio. s. salutē hoīm. ꝑ qua patiebat. z tunc defecat hostia z sacrificiū. i. ꝓtus legalium. z sic fuit vox clamātis in deserto mūdi. parate viā dñi. s. obseruādo legē cuāgelicā. Et hoc est qđ sitiebat dns Jesus xp̄s.

Quantū ad secundū .§. II.

sacramentoꝝ institutio notat cū dic̄t. sanauit eos. s. homines infirmos. Medici officiū est curare infirmos vñ qz sanare gen⁹ humanū infirmū infirmitate incurabili p virtutē creature missum se nouerat sm illud Esa. lxj. c. ad annūciandū māsuetis me misit. s. de⁹ vt mederer cōtritis corde. Ideo se medicū dixit Matth. ix. dicens. Nō est opus valētib medicus sed male habētib. Nō aūt iuenit hoīes se male habētes. tūc vt ait Aug⁹. Uenit magn⁹ de celo medicus. qñ magn⁹ p totū mundū iacebat egrotus. s. totū gen⁹ humanū. Medicine aute quas adinuenit z instituit fūt sacramēta noue legis qui spoliatū a latronib z vulneratū in via inuenies miseri cordia motus curauit vulnera. ponēs sup iumentū suū duxit in stabulū vt ꝑfecte sanaret. Luce. x. vt exponit magister sniaz in ꝓncipio. iij. li. Dic samaritan⁹ est xp̄s nos quotidie custodies. samaritan⁹ enī custos interpretatur. Expoliatū gratuitis. i. ꝑcutib. vulneratū in natura lib⁹ a latronib infernalib. erat gen⁹ humanū ꝓpter peccatū. Missum ergo ꝟbū. i. incarnatū hūc infirmū iuenies sanauit virtualiter z causaliter infundēs vinuz et oleū. vinū mordificatiuū iusticie in se exercēs. z oleū ihs nitiuū misericordie erga nos vtēs. ponens in iumentū suū. sauciatū. i. sup corpus suū. qz. s. vt ait ꝓceps apostoloꝝ in prima canonica sua. c. ij. peccata nra. id est peccatis nr̄is ipe ꝑtulit in corꝑe suo sup lignum crucis. z ab ipa passiōe sacramēta habēt efficaciā. Et nota q̄ ad prudentiā medici ꝑtinet z rōnem medicine. vt ꝑtraria ꝓtrarijs curent. Hinc infirmitates ꝓtracte ex numia frigiditate p remedia calida tollunt z q̄ ꝓcedūt ex nimio caloꝛe cū frigidis seu recentib reb curantur. Quia igit infirmitas humani generis ex superbia ꝓcessit qua se voluerūt primi parentes deo adequari ecclesi

stis medicus nõster vt preberet nobis exemplũ humili
atiõis. humiliauit imo exinanuit semetipm. formã ser/
ui accipiẽs. vt ꝺr ad Phil. ij. c. Desccẽdẽs de gl̃ia celi ad
stabulũ mũdi. de sede maiestatis. ad penas nr̃e iniqui/
tatis. de sũmitate eternitatis. ad fimitatẽ mortalitatis.
et demũ vsq; ad mortẽ turpissimã crucis. Ita etiã ordi
nauit medicinas humiles sacramẽtoꝝ in quibꝫ homo
se humiliet subijciẽꝺo se inferioribꝫ vt ꝓsequamur salu
tẽ. Nã materie sacramẽtoꝝ q̃ sũt elementa. vt aqua. vel
elemẽtata vt panis vinũ z oleũ vtriq; sunt in se mun/
gna q̃; bõ. Dũ ꝙ humiliat quis subijciẽs se istis in de/
bita suscepiõe sacramẽtoꝝ expectãs sanitatẽ in se. et si
nõ ab his tamẽ p ista a deo hoc iubẽte z ordinãte inde
merek ꝓsequi salutẽ. z sic altissimꝰ de terra creauit me/
dicinã. z vir prudẽs nõ abhorret eã. vt ꝺr Eccl. xxxviij.
c. de terra. i. de rebꝫ terrenis. vt aqua vino oleo zc. medi
cũ causa sacramẽtoꝝ. i. auctor coꝝ z institutor sit verbũ
incarnatũ. qꝺ ꝓstat ex verbo z carne q̃ est res elementa
ta. ideo vt sacramẽta q̃ sunt eius effectꝰ. ea aliqualiter assi/
milent. ea ꝓstituit ꝓsistentia in verbis z rebꝫ. s. elemen/
tis vel elemẽtatis. Vñ Aug. Accedit verbũ ad elemen
tum z fit sacramentũ. z verba quidẽ q̃ rñdent ꝟbo dei
dicunt forme sacramentoꝝ. q̃ carni correspõdẽt. dicunt
materie. nec põt esse vera sacramenta nisi veritꝫ ꝓcur/
rat. Sicut aũt forma est ꝓncipalis in re. qꝫ dat esse rei i
formãdo materiã. ita in sacramentis ipsa verba forma
rũ ꝓncipalius opant. Oĩbꝫ aũt ꝓponunt sacramẽta lo/
co z tpe suo. nulli subtrahunt ad ea disposito. Ad hoc
ergo vt ds actualr ꝓsequat sanitatẽ aĩe. oportet vt actu
aliter medicine iste applicent ad eũ vt ea suscipiat. mõ
quo medicus ipe iubet. Vñ Aug. sup Job. Quãtũ est
in medico. sanare venit egrotũ. sed ipse se interimit qui
precepta medici seruare nõ vult. Quomodo aũt xp̃s in
stituit omnia sacramenta habes in capitulis de sacra/
mentis in genere. vt infra gticularim patebit.

Quantũ ad tertiũ .§. III.

opatio virtualis sacramentoꝝ ostẽdit cũ dicit eripuit
eos de interitionibꝫ coꝝ. i. õ mortalibꝫ infirmitatibꝫ eo
rũ. Eramus enĩ z sumꝰ quasi oẽs subditi septẽ infirmi/
tatibꝫ spualibꝫ aĩe. s. pcti originalis. mortalis. venialis.
malicie ꝺcupiscẽtie. ignorãtie. z impotẽtie z debilitatis
ad bonũ. Et ꝓter hoc ad eripiendũ nos ab his mo/
tibus. instituit istas medicinas septẽ sacramẽtoꝝ. Nã
eripit a morte originalis peccati baptismꝰ. a mortali et
veniali penitẽtia. Extrema vnctio ab infirmitate mali
tie. eucharistia a debilitate. confirmatio ab ignorãtia. or/
do a ꝺcupiscẽtia matrimonij. Et qꝫ principale in sacra
mentis est forma. qꝺ est ꝟbũ vocale. Ideo dicit Sap.
cxvj. c. Nõ herba nec malagma sanauit eos. sed ꝛmo tu
us dñe q̃ sanat oĩa. Vñ z ipsa sacramẽta psalmista p
ordinẽ notat sub noĩbꝫ. vij. vocũ. ps. xxviij. dicẽs. Vox
dñi sup aquas zc. Et dicit quelibet vox dñi. quia expri
munt vel in ꝑsona dñi vel ex institutiõe dñi. vl̃ ex vir/
tute dñi tbi opantis. Aqua est materia baptismi. q̃ est pri
mũ z ianua oĩm sacramẽtoꝝ. p quã intrat ad ecclesiam
et sit xp̃ianus. Vox q̃ fit sup aquas ad hoc vt sit ibi sa
cramentũ baptismi. cũ quis baptizat est. Ego te bapti/
zo in noĩe patris z filij z spũssancti. q vox debet fieri super
aquas. i. dũ fit imersio vel effusio vel aspersio aque ꝛm
varijs ecclesiaꝝ ritibus. non ante nec postea sed tũc sup aqs
et mulier debet cauere vt nil omittat. Nã si talis omit/
teret aliquod substãtiale. puto baptizo te. vel etiã te vl̃
in noĩe patris nihil ageret. nec puuli saluti põt taliter
puidere. Et qꝫ in necessitate quilibet põt baptizare. ideo
bonũ est formã bmõi scire. Per hãc aũt vocẽ sup aquã
eripit a morte pcti originalis. sicut enĩ aqua lauat sor/
des. ita baptismꝰ pcatoꝝ maculas ab aĩa. Et qꝫ origina/
le est quasi fundamentũ alioꝝ criminũ. vñ alia p inclu/
nationẽ pcedũt. Et sublato principali destruit z acces/
sorũ. z fundamẽto diruto ruit qꝺ est superedificatũ. Et
ideo si vltra originale reperit in aĩa aliud peccatũ. vt in
adultis simul cũ originali oĩa in baptismo delent. nisi
ponat obstaculũ fictiõis. principaliter tamẽ ad origina
le remouendũ est ordinatũ. Quid autẽ ex sanatiõe ipsa
seu purgatiõe post baptismũ ꝓsequat. ostẽdit ex eo qꝺ
subdit. Deus maiestatis. i. maiestas diuĩa intonuit. Et
quid certe in institutione baptismi. qꝺ fuit qñ xp̃us a
iohãne baptizatus fuit. Hoc intonuit deus pater. Hic
est filius meus dilectꝰ. Matth. iij. z Lu. iij. ad innuẽdũ
q; in baptismo de filio diaboli efficit filius dei. s. p ad/
optionẽ gr̃e. Quia si filij z heredes. heredes quidẽ dei.
coheredes aũt xp̃i. ait apls ad Gal. iij. z ad Ro. viij. c.
Et q̃uis fuerit xp̃s in iordane baptizatus. tñ nõ soluz
illi. vez etiã alijs aquis dedit vim regenerariuã z pur
gatiuã peccatoꝝ. Et ideo subdit. dñs sup aquas mul/
tas. videlicet fontiũ. fluminũ. marium. puteoꝝ. z aliaꝝ.
dũmodo naturaliũ dñs ꝟtutẽ purgãdi operatur.

Nouiter nat' est sa- .§. IIII

tis debilis. sic z regenerat' p baptismũ. patiẽ adhuc in
firmitatẽ alã grauẽ aĩe. s. impotẽtiã seu debilitatem ad
bonũ. ꝓpue arduũ z terribile. Et dñs addidit aliam
medicinã sacramẽti. q̃ dicit confirmatio q̃ dat baptizatis
vt magis fortificent. vt ponit ps. scõam dicens. Vox
dñi in virtute. i. ad fortificandũ debilẽ. ꝓterea dicit cõ
firmatio. Vox ista est cũ dicit eps. nec enĩ potest alius
istud sacrm ꝓferre nisi eps. dicit ergo cũ inungit frontẽ
chrismate. Cõsigno te signo crucis. confirmo te chrisma/
te salutis. In noĩe patris z filij z spũssancti amen. Dat
aũt sibi alapã vel tenẽti eũ vt recordet se fore chrismatũ
Nã sicut baptismꝰ. ita nec istud sacramentũ debet nisi
tñ semel dari. alias fieret iniuria sacrãmto z esset ma/
gnũ sacrilegiũ. Et qꝫ vt debilis ꝓsentat ad hꝫ sacramen
tum. decẽs est vñ z institutũ ab ecclia vt alꝰ teneat eũ.
et ibi ꝛtrahit cõpaternitas sicut ĩ baptismo. Est autez
effectus eius vt fortificet spualiter. ne rumore mortis vel
rubore ꝓfessiõis omittat ꝓfiteri publice fidẽ xp̃i cũ eet
expediẽs. Et qꝫ ibi ꝺat gratia ad robur vt dicit de ꝓse
cutiõnibus. Oẽs. ideo etiã recipit fortitudinem ꝓtra dyaboli
cas tẽptatiões. qꝺ etiã addit gr̃a recipiẽti. ideo etiã par
uulis innocentibꝫ debet dari. parentibꝫ hꝫ pcurantibꝫ.
q̃uis etiã sinevlla morierẽs vadãt ad gloriã. Eldulti ꝟo
ipam ꝓmentes vel ꝓter verecundiã dimittẽtes. ex an
tiquitate damnarent. Debẽt ergo oẽs sumere.

Sicut enĩ in huma- .§. V

na vita indiget hõ corꝑali cibo. etiaz qui fortis est. alis
deficeret. ita z in vita spũali si vult in ea ꝓseruari. Sed
quis est iste cibꝰ. certe sacramẽtũ eucharistie cibꝰ refica/
ens. z medicina sanãs infirmitatẽ malicie qua inclina/
mur ad diuersa mala cogitãda z apperenda z de alijs
suspicãda. etiã circa diuina. Vñ dicit Hyla. de ꝓse. dis.
ij. si nõ sũt. vbi dicit si nõ sũt tanta pcã vt excõicetur
quis. i. mortalia non debet ds a medicina corꝑis z san/
guinis dñi separi. hmõi vocẽ notat ps. cũ subdit. Vox
dñi in magnificẽtia. q̃ est ista vox cũ. s. dicit sacerdos su
per hostiã in ꝑsona dñi. Hoc est enĩ corꝑus meũ. Et su/
per calicẽ ꝑparatũ. Hic est calix zc. vsq; in remissionem
pcoꝝ inclusiue. O quãta magnificẽtia est in ista voce.
vt ad ipam ꝙuertat panis z vinũ in corꝑ' z sanguinez
xp̃i ibiq; sit z aĩa z diuinitas. Brego. x. de ꝓsecr. dis. ij.
Quis fideliũ dubiũ habere põt ĩ ipa imolatiõis hora

th ūlo Jesu xp̄i mysterio ad sacerdotis vocē celos ape/
riri angelor̄ choros ad esse. summa imis sociari. Et ne
aliquis dubitet de hac magnifica ꝓuersione. ostēdit de
us ꝑ multa miracula ista veritatē. Sed ꝙ quis posset
explicare magnificentiā. fructꝰ. ꝙ vtilitates burꝰ sacra/
mēti. O p̄ciosum ꝓtium. magnificū. salutifer. ꝙ omni
suauitate repletū. hic purgant p̄cā. virtutes augent. ꝙ
omniū charismatū abundantia mens impinguat. in/
quit sc̄us Thomas. in officio corp̄is xp̄i. Unde ex eo
multū minuit malicia hominis.

Quia vero diuersis .§. VI

inordinatiōibꝫ ꝙ causis corpꝰ replet malis humoribꝫ q̄
si nō euacuent̄ ad mortē deducerēt. ideo sumere oporteret
medicinas purgatiuas. hec aūt specialr̄ meditia est sa/
cramentū penitētie. Ista euacuat humores superfluos
Utilitas. pctor̄ ꝑ ꝯtritionē ꝙ ꝯfessionē debite factā. sequēti absolu
tiōe vocali. de q̄ p̄s. Vox dñi ꝓfringētis cedros. hec
vox ē cū sacerdos dicit. Ego absoluo te a pctis tuis ꝛc̄.

Cedrus aūt altissima arbor hec designat supbiā q̄ i
altū eleuat mentē ꝑ falsam sui estimationē cū nihil sit.
A supbia aūt sūpsit initiū ois pditio. Thob. iiij. c. Et i
omni pctō aliq̄ mō repit̄ supbia inquantū pctm̄ erigit
se ꝯra suū supiorē deū nolēdo subijci p̄ceptis eius. hec
igit̄ ꝯfessio ꝓfringit cedros altas. i. pctā mortalia. om/
nia ꝯ q̄ principaliter ordinat̄. ꝓfringit. i. tollit. Unū de
peni. dis. vij. ait Leo papa. Multiplex misericordia dei
ita lapsis būanis puidit. vt ꝑ pnie medicinā spes vite
reparet̄ eterne. Ita diuīe voluntatis ordinatis p̄sidijs
vt indulgētiā. i. remissionē pctor̄. nisi supplantatione
sacerdotū. absolutionē valeāt obtinere. Et nota ꝙ non
dicat euellētis sed ꝓfringentis. q̄ q̄ frangit̄ fructꝰ fa/
cere nō p̄t sicut arbor dū stat ꝓfracta. fructꝰ cadūt cuz
ea. tū exq̄ radix remanet paulatim germinare p̄t ꝙ cre/
scere ꝙ sic utr̄ꝫ fructꝰ facere. Sic ad p̄positū ꝑ penitētiaz
et absolutionē ꝓfringit̄ ꝓgenies habituū vicior̄ cū fru
ctibꝫ. i. opibꝫ eor̄. tū radix. i. inclinatio ad mala rema/
net in terra cordis. q̄ paulatim pullulat. ꝙ tō opter frequ
ter pullulatiōes ꝙ motus vicior̄ ꝓfringere. ne sumēdo
robur fructificēt. Et vt dicit̄ xxiij. q. j. Manet petri pri
uilegiū q̄n exect̄ate ferē iudiciū. Nā si non est p̄ peni/
tens pctō q̄uis absoluat a sacerdote. nō recipit fructū
absolutiōis sed magⁿ iudiciū ꝙ indignationē dei incur/
rit. Unde subdit p̄s. Cōfringet dñs cedros libani. ꝓfrin
get ꝑ iudiciū suū in morte cedros libani. i. hypocritas q̄
ficte ꝓfitent̄ vt nō credant̄ mali esse. Libanꝰ enī inter/
Libanꝰ pretat̄ candidatio. ꝙ signat hypocritas. q̄ vt dicit xp̄us
Matth. xxiij. Similes sūt sepulcris dealbatis. quibꝫ ait.
Ue vob q̄. s. ꝓfringunt̄ cruciatu infernali.

Cū aūt būana .§. VII.

natura non possit ꝑpetuari in individuis. q̄ mortalia
sūt. ideo optuit institui matrimoniū exq̄ ꝑ ter generati
onē ꝓseruat̄ genꝰ būanū. q̄d matrimoniū ꝙ si ab ini/
tio fuerit institutū solū in officiū. s. pcreā de plis. tamen
post pctm̄ est etiā in remediū. s. ꝯ infirmitatē p̄iculosaz
būane ꝙcupiscētie ad voluptatē quā habet ꝓstringere
ip̄m matrimoniū vt sacm̄ ecclie. q̄d habet formā suaz
p̄ba. s. q̄ dicūt spōsus ad sponsā ꝙ ecōuerso. s. Accipio te
in meā vxorē. ꝙ illa accipio te in meū vir̄. Siue vt mo/
ris est. notar̄ⁿ aut alius mediator interrogat vtrūq̄. si
alter ꝫ alterū vt in ꝫiugē assentit. ꝙ cū ibi ꝫsistat essen/
tia matrimonij si sint in statu gr̄e ꝫiuges. dat̄ gr̄a repri
mens ꝙcupiscētiā. vt sc̄z ꝑtetus sit sua. ꝙ non ferat̄ ad
Flāma cō cupiscētie duplex alias cognoscēdas vel ꝙcupiscēdas. Unū sequit̄ in p̄s.
Vox dñi intercidētis flāmā ignis. i. diuidentis. Est
cuī flāma ꝙcupiscētie cōburēs. s. ꝑ dānabiles corrupte
las fornicationis ꝙ hmōi. Nā fornicatoribꝫ p̄s illor̄ in
stagnū ignis ardētis ꝙ sulphuris. vt dicit Apoc. xx. c. ꝑ
ter q̄d dicit apl's. j. ad Cor̄. vij. c. Melius est nubere
q̄ vri. i. vinci a dānabili corruptela. Est alia flamma
ꝙcupiscētie reprimēdis. s. dānabiles corruptelas. ꝙ hec
est actus ꝫiugalis debite exercitat̄. q̄ honestat̄ ꝙ licita/
tur ꝑ bona ꝫiugij. s. ꝑ fidē. plē. ꝙ sacramentū de qua di/
cit̄ xxxij. q. v. Omne. Unde dicit Grego. de tali q̄ non
debet ei negari sacra cōmunio. q̄ in igne positus nesciat
ardere. xxxiij. q. iij. Uir cū p̄pria vxore sicut in figuram
ignis fornacis babilonice incēdit ministros regis q̄ eos
incēdebāt. nō aūt q̄cq̄ molestie tribꝫ pueris in eo posi/
obfuit. i. in ꝫiugio existētibꝫ cū illis tribꝫ bonis p̄dicti
seu cū ꝫtutibꝫ tribꝫ theologicis. Diuidit ḡ matrimoniū
flāmā reprimentē ꝙcupiscentiā a flāma comburēte. vt
primā retineat. secūdam abijciat. Debet aūt sūme cauere Lauret.
ne ꝯtrahat̄ matrimoniū in occulto. q̄ q̄uis etiam cene
ret. tū peccarēt mortal'r. q̄ ꝓhibitionē ecclie. ꝙ semper
manerēt in tali dānatiōe quousq̄ facerēt ip̄m manife/
stū in ꝫspectu testiū saltē vt possit in iudicio ꝓbari. Ui
r'sūt p̄nētes vt clerici ꝙ religiosi mel⁹ reprimūt istas
flāmā. s. ꝑ abstinentiā. vigilias. ꝙ huiusmodi.

Prouidit quoq̄ .§. VIII

miserior̄ dꝰ de multiplicatiōe spūali filior̄. s. fidelū.
et ꝑ hoc sacm̄ ordinis q̄ ꝓfert ꝑ ep̄os solū. Et cū sint
septē ordines. vt ꝑtes hmōi sacramēti. quattuor minoꝛ
res ꝙ tres maiores. oēs tū ordinant̄ ad vnū finē. s. confe
ctionē eucharistie. ꝙ gubernationē fidelū. In quolibet
aūt imprimit̄ ꝙ specialis caracter indelibilis. ꝙ specialis cō
fert gratia accedēti. cū gr̄a. vñ ꝙ ꝓfessionē p̄mittere de/
bēt ordinādi. sicut ꝙ fieri debet in oīb⁹ sacramentis exce/
pto baptismo q̄d est ianua alior̄. Dat̄ autē quilibet
ordo ꝑ collationē specialis instrumēti. puta dauium. li
bri. cādelabri. calicis ꝙ hmōi. cū certa forma ꝙborꝫ q̄ bap
tet in pontificali. Et vox dñi cōmouētis desertū. Ad b
dat̄ specialis ordo p̄cipue sacerdotiū. cōmouētis deser/
tū. s. secularē statū vbi sunt bestie siluestres. i. bestialiter
viuētes. debeāt cōmouere doctrina ꝙbi ad penitētiam
exhortādo. arguēdo. increpādo. cōminādo. ꝙ sic ꝫ infir/
mitatē ignorātie infundit ei gr̄a illustrās cū ad bene re
gendū ꝙ docendū pp̄lm. Et vt efficaci⁹ cōmoueat. i. roꝫ
tal'r moueat ad pniam. ope ip̄leat q̄d docet. Neme enī
monitoris ꝑsonā recte suscipit. nisi q̄ actibꝫ suis errata
ꝓdēnat. ꝙ vite innocentiā ꝙuersatiōe demōstret. dis. lxxxij
Uerꝫ. ꝙ si clerici mali essent̄ dolendū est pp̄lis. ꝙ plan/
cor̄ denūciare ꝓbēt. vt corrigāt eos nō tū p̄tenere vl'in
dicialiter sentētiari. Unū Nicolaus papa ait. Uerū vob
qui laici estis de clericis q̄cquid eis acciderit iudicādū
nō est sed ep̄or̄ iudicio refuandū. Sic ꝙ xp̄s admonu/
it dicēs. Ota quecunq̄ dixerint vobis facite ꝙ seruate.
fm ꝓo eor̄ opa nolite facere. Matth. xxiij.

Demū vero restat .§. IX.

trāsitus boīs de hac vita. de quo etiā p̄ssimus deus
de medicina puidit spūali. vt citius hō possit euolare
ad celū. Et b est sacramentū extreme vnctiōis. q̄d vtiq̄
valet ad infirmitatē tollendā venialiū q̄ impediunt in/
troitū glorie. Sine macula sūt enim anteb⁹ nonum dei.
Apoc. xxiij. Nunc effectū tāgens apl's Jacob. ait. c. v.
Infirmat aliq̄s ex vobis? inducat p̄sbyteros ecclie ꝛc̄.
vngentes cū oleo ꝛc̄. et oratio fidei saluabit infirmū et
alleuiabit eū dñs. ꝙ si in peccatis sit remittent̄ ei. Hoc
etiā habet suā formā. s. p̄sentā sanctā vnctionē ꝙ suā p̄si
mā misericordiā. parcat tibi deus quicq̄d vicio oculo
rum deliquisti. ꝙ sic de alijs sensibꝫ exprimendo illū sen/
sum in quo fit inunctio narū. aurū ꝛc̄. Et hec vox dñi

preparātis cetuos. vt sic desiderantes ad fontes aqrū viuentiū. i. dīm currētes pueniāt ad deū viuū. Nō solū liet reliquias peccati. i. quamdā debetudinē mentis z retitudinē affectus ad illā gloriā z affectū in ordinariuz ad mortem vite presentis. Inde sequit. q̄ per affectum buius sacramēti debite sumpti dīs reuelet condēfa. i. tollat impedientia consecutionē gloze. z sic in templo eius superno omnes dicent gloriam.

Sermo de baptismo. Capl'm. ij.

Vox dñi sup aquas de us maiestatis intonuit dīs sup aquas multas. ps. xxviij. q̄ baptism⁹ qui ē ianua sacramentoz dat in inuocatiōe sanctissime trinitatis expressā in mēdo psonas distincte cū dicit. Ego te baptizo in noīe pris z filij z spūssci. Et habet efficaciā suā mirabilē in virtute sctissime trinitatis. z ducit ad clarā visionem ipi⁹. s. trinitatis. ideo in institutiōe ipius baptismi. que fuit in baptismo xpi in specie sensibili ostensa est trinitas ipa q̄n. s. xps a Jobāne baptizatus est in Jordanis fluminē. qđ etiā in dictis ꝓbis innuit.

Et primo persona filij visa est in humana carne. ibi.

Vox domini super aquas

Secūdo psona patris signata est in expssa voce. ibi.

Tertio psona spūssancti ostēsa est ī colūbe specie. ibi.

Deus maiestatis intonuit.

dominus sup aquas multas.

Et ꝑ quis tota trinitas opata sit corp⁹ xpi vocē illā z columbā. nō solus filius fuit in illa carne. z vox illa solū patrē repūtat z colūba spiritūsctm. Alio tn mō fuit dei filius in illa carne q̄ pater in voce. vel spiritussctūs in forma colūbe. q̄ dei filius in illa fuit. s. p assumptionez humane nature z vnionē ipius nature humane cū diuina in vna psona. Sed illa vox aut colūba fuit vnita in psona cū patre vel spūsctō. nec colūba erat spūssctus nec vox pater. sed repntabāt ipas psonas diuinas sc̄z patrē vel spiritussctm fm Tho. in tertia pte. q. xxxix. ar. vj. in Re. ad. ij. z j. s. dist. xvj. q. j. arti. iij. z. iij. s. dist. j ī ex positiōe lre. z si fuit vez aīal. habet a sctō Tho. ꝑma secūde. dis. xvj. q. j. arti. iij. z tertia parte. q. xxxix. arti. viij. post Augu. de ꝑse. dis. iij. Omnes. De hoc agit in euāgelio Matb. iij. vbi dicit. Venit Jesus ad Jobannem in iordanem vt baptizaretur ab eo.

Quantum ad primū .¶. i.

Vox dñi. s. xpi z saluatoris nostri sup aquas fluuij iordanis cū dicit. s. iobānī vt baptizaret cū in aqua voce z actu ostēdit maxia humilitas dñi. vt ipe innocentissim⁹ veniret ad baptismū. qđ est remediū purgatiuū pcōz qui nullū pcm̄ habebat. vt dīs iret ad seruū. Rex ad militē. Creator ad creaturā. Vox igit dñi sup aquas. s. Jordanis
iordanis. Interpūat aūt iordanis descēsus. vnde de signat humiliationē qua ds descēdit quodāmodo a vi tute sua. humiliauit ergo se dei filius nō solū q̄ descēdit de celis p incarnationē fm illud ps. Descēdit sic pluuia in vellus. Huc aūt se magis humiliat suscipiens ipe boīm purificator inter pcōres. qui accedebant ad Jobannē vt baptizarent ab eo. z baptismū qđ est institutū ad purificationē pcōz quasi esset vn⁹ ex illis origo aliozz. z frequēter boīes incidāt eā nō intelligentes. Ideo in omni vita sua dedit exēpla maxie humilitatis. vt infirmitatē primi boīs curaret z nos suo exemplo ab ea ꝑseruaret. Insup ꝺ egit nō vt egeret vl vt aliquid grē ex eo susciper. sed vt tactu sue mūditissime carnis. vim regenerativā aquis ꝓferret seu virtutē ꝓcedēret aque baptismali. ac etiā vt suo exēplo. oēs ad baptismū accederēt. Un cū Jobannes recusaret baptizare. ex humilitate dicēs. Ego a te debeo baptizari. z tu venis ad me. dixit ei Jesus. Sine modo. sic decet nos implere oēm iusticiā. Matb. iij. id est ꝓsummatissimā z sūmā humilitatē. Magna hūilitas ē subijcē se sapiōi. Maioz subijcere se equali. Dis seu maxia subijcere se etiā inferiori. qđ xps fecit baptismū a Jobāne suscipiēdo. Vel vt dicit Amb. sup Lucam. Dec oīs iusticia. vt qđ alteri iusseris prius tuipse pficias. z tuo alios hortaris exemplo. Qđ ꝙ xps alijs pcepit. s. baptismi susceptionē. ipse prim⁹ accepit. z extūc baptism⁹ vt videt ꝓtute accepit multiplicē q̄ ex aq̄ ꝓprietate attendit. Et ideo vox dñi sup aquas. Aqua enī est purgatiua. z baptism⁹ purgatiu⁹ oīm maculaz aīe. i. pcōz supoīa alia sacramenta z originaliū z oīm alioz actualiū. Aqua est refrige- Proprie
ratiua ꝓ calorē. ita baptism⁹ refrigerat seu diminuit fo tates aq̄
mitē ipi⁹ ꝓcupiscētie. i. inclinationē ad malū. non tn extinguit sed remanet ad exercitiū virtutis. z humiliationē. sed debilitat vt nō dñet. Aqua est corpus dyaphonū. i. trāsparēs. vñ z susceptiua lumīs. ita z baptism⁹ pstat lumē fidei. Unde dicit sacramētū fidei. Et baptizandus cū baptizari petit. fidē petit. Aqua est fecūdatiua. q̄ p eā terra fructū affert. fm illud Jacobi. v. Celū dedit pluuiā. z terra dedit fructū suū. z baptism⁹ inducit p gratiā ad fructū bonoz opez. Itē aqua est aīal. ū suffocatiua. vt patuit in diluuio. sic z baptismo demones suffocant z coz tyrānides. Jn cui⁹ figuraz pharao cū exercitu suo psequens pplm dei in mari rubro submersus est. vt pz Exo. xiiij. c. Et. j. ad Corin. x. c. Et de ꝑse. dis. iij. c. nequaq̄. qđ designat baptismū. fm apl'm. Itē aqua est mollificatiua terre. vt sic inde recipiat varias imagines. sic p baptismū imprimit caracter indelibilis p quē ꝓfigurat caracter eterno. i. xpo. Aqua etiā fluxit de latere xpi lācea trāsfixa exuit eni sanguis z aqua. Job. xix. q̄ signat baptismū. ad innuēdū q̄ baptismus efficaciā habet a xpi passiōe q̄ termiata est ī sepultura in quā corpus xpi descēdit z inde resurrexit. et ad hoc significandū cū quis baptisat siue p imersionē siue p effusionē ponit sub aqua quasi sub terra sepult⁹. Et inde educit quasi resurgēs cū xpo in nouitate vite spiritualis. Et ꝺ est qđ ait apls. Cōsepulti eni sum⁹ per baptismū cū xpo. vt quō xps resurrexit. ita z nos ī nouitate vite ambulem⁹. Quia etiā aqua est cōmunissima. q̄ vbiq̄ reperit. z istud est sacramentū sūme necessitatis eiby. Nisi eni quis renatus fuerit ex aqua z spiritussctō. nō potest intrare regnū dei. Job. iij. Christus ait. Ideo decentissimū fuit in aqua institui. Unde vox dñi sup aquas. q̄ cū aqua oportet q̄ addat vox domini. id est forma iusticiaz a domino. Act̄ Ro. 6

Scdo in baptismo .¶. ii.

ostensus est pater oīpotens in voce q̄ ibi intonuit. videlicet Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui. Matb. iij. ad innuendū q̄ p baptismū ds acq̄rit dignissimā z vtilissimā filiationē. Unde notandum q̄ acquirit ibi triplicē filiationem. Filiationē acq̄rit baptizatus

Nam efficitur filius dei patris per adoptionem.

Filius ecclesie matris per subiectionem.

Filius baptizantis z cū tenentis p instructionē.

Primo eni p baptismū cū recipiat gratiā z fidē efficit filius dei. fm illud Joh. j. Dedit eis potestatē filios dei fieri bis qui credūt in noīe eius ꝛc. sed ex deo nati sunt Jn baptismo aūt dicit renasci. Nā primo nascit naturaliter mūdo. cū exijt de vtero matris. Postea nascit ad esse spirituale p baptismū. z nascit filius dei p adoptionem. vt dicat deus. Hic est filius meus dilectus. ex quo

scz purgatus est a pcō. p qō erat filius diaboli. Unde Augū. de fide ad petrū. Firmissimū teneas z nullatenꝰ dubites oēm hoiem qui p ꝛcubitū matris z femine conceptꝰ nasci cū petō originali impietori subditū mortiqꝫ obnoxiū z filiū ire dici. Unde exorcizaf p exufflationez verbis sacris vt spūs malus exeat ab eo. Qō si filij vt ait ap'ls. z heredes scz regni. filius eni debef hereditas. In cuiꝰ signū apertū est celū sup xp̄m baptizatū. nō q̄dem p se qz semp erat in celo diuinā essentiā clarissime videns. sed ad ostendendū baptismi effectū. q̄ p ipm celū aperiꝫ. vt subito valeat intrare si tūc moriaf. vel qñ cunqꝫ si ꝛseruauerit innocentiā baptismalē. q̄ significaf p vestē cādidā q̄ daf seu imponiꝫ sup baptizatū. Secūdo efficaf filius ecclie. vbi prius erat extra ecclīaz. Et dicif xp̄ianus a xp̄o. z ꝓterea iungiꝫ christmate in vertice. Christus latine dicaf inunctus iuxta illud p̄s. xliij. Unxit te deus deꝰ tuꝰ oleo leticie. Sic in baptismo inungiꝫ spiritu sc̄o. et in vertice mentis debet habere xp̄m z eū imitari. Unde ait Augu. Christianus est nomē pietatis. iustitie. charitatis. castitatis. humilitatis. patientie. quō igiꝫ arrogas tibi hoc nomē cum nil de tantis bonis obtineas. Si re priueris. nec nomē habere mereris dicit regula. Imponiꝫ aūt ei nomē speciale fm diuersos respectus. Ad hoc tñ debet attēdi vt imponaf nomē alicuius sancti vel sancte nō nosa paganoꝝ. vt Pyramides vl Palamides Lancelotus z hmōi. vel nomia diminuta vt Manni. meo. thoma. maso. pippo. vel nosa nil significāntia vt blādo. lapo. gineura. z hmōi. Ex quo aūt efficaf filius ecclesie in baptismo. semp vt bonus filius debet mādatis ecclie parere. Prouerbioꝝ. j. c. Audi fili mi disciplinā patris tui z ne dimittas legē matris tue. vt addaf gratia capiti tuo. i. mentī z torques. s. collo tuo. Daf. s. sal in ore vt habeat discretionē in opere suo. z p̄cipue in locutione. In omni eni sacrificio mandabat dūs in veteri lege poni sal. vt patet Leuit. ij. ca. Musa nullū opus virtuosum esse potest sine discretōe.

Tertio efficaf filius spūalis baptizantis cū z tenentis ad baptismū. Sed oportet q̄ teneat vel tangat cuz baptizaf. alꝫ nō esset. Et ipi tenentes si puer est z nescit loqui. respondēt p baptizando cū interrogaf credis in deū patrē omnipotentē ꝛc. Credo. i. dabo operā. q̄ cū erit adultus credet vel debet. Et cū interrogaf. abrenūcias diabolo z operib z pompis eius. Respōdent abrenūcio. i. operā dabo q̄ abrenūciet. s. instruendo z admonēdo. z regulariter debet vn' tantū esse. de p̄se. dis. iij. Si aūt de morte patrie tue vel tres assumunf non debēt sine magna causa multiplicari. nā ꝓtrahit cōpaternitas spūalis inter tenentē z eā quā tenēt. z fraternitas spūalis inter filios naturales tenentis. z cū qui tenetur. et cōpaternitas spūalis inter parentes carnales eius qui tenef. z eum vel eam qui tenet z cōiugē eius si in cōiugio est. z inter tales nō potest matrimoniū contrahi. z ideo nō debēt multiplicari z p̄cipue cū teneanf tales tentes ad monere in bonis moribꝫ. q̄ tamē non faciunt. Instruebanf prius p dies de fide cū erāt adulti baptizandi. z dicif catheclismus illa instructio. Nūc solū interrogaf de fide si credit z tamē tenent. p eo qui tenent vt dictū est. Accendif etiam lumē significans lumen fidei quod debet in manib. id est operib ostēdere. Ubi etiā animaducrtendū q̄ si esset baptizatꝰ l domo quod fieri non debet nisi in periculo mortis. nō debet iterum baptizari. Sed si dubitaref vtrum cū debita forma esset baptizatus. tunc sacerdos debet dicere. Si es baptizatus non re baptizo. sed si nō es baptizatus ego te baptizo In nomine patris z filij z spiritus sancti amen. extra de baptismo. c. j.

Cautela

Quantū ad tertiū .§.III.

tus scz spūsctus sup aquas multas. s. maris. fluuiorū. fontiū. puteoꝝ. z breuiter oēs aquas naturales nō aūt artificiales ad eas sanctificandū. Unde spūsanctꝰ apparuit sup xp̄m baptizatum in specie columbe. Ben. j. Spūs dni. id est spūsanctus. s. qui est dns vel qui p̄cedit a dño ferebaf sup aquas scz baptismi ad dandū vim regenerariuā z per gratiā. mundīcem mundū. id est hominē formandū in hominē nouū. Et apparuit autem spūsanctus in forma columbe super baptismū instituendum ad innuendū in baptismo.

Fictionis exclusionem.

Baptizati cū deo reconciliationem.

Eius postea sanctam conuersionem.

Quantū ad primū colūba est animal simplex. z dicif fele carere. Un xp̄s Matth. x. c. Estote simplices sicut columbe. qō exponēs Hieron. ait. Habebāt oēs simplicitatē columbe. vt nemini. s. machinent dolos. ideo ergo apparuit spūsanctus in forma columbe. ad innuendū q̄ qui vult gratiā spūsancti accipe a baptismo. oportet q̄ accedat sine fictione z duplicitate. s. q̄ nō mancat fictus in aliquo mortali si est adultus. nō credat se accepe. vel aliqua mūdana intentiōe accipiat. pura ad euadendū aliquā penā talem z hmōi. Nez vt dicif Sapiēs. Spūsanctus disciplinę effugiet fictū. z q̄ paruulꝰ nō potest vti fictione. cū adhuc nō habeat vsum rationis. ideo semp in baptismo recipit spiritū sanctū. Quantum ad scām columba portauit ramum virentis oliue Noe ad archā. in signū q̄ cessasset aqua diluuij. z q̄ deus iratus ꝓtra mundū ꝓpter petā eius reconciliatus et placatus erat z pacatus. Ben. viij. Ideo ergo apparuit spūsanctus in baptismo in colūba vt ostenderet omnib q̄ p̄ xp̄m homo qui erat dei inimicus ꝓpter originalia vel alia. reconciliatur deo z archā ecclesie reōciliatur. extra quā oēs diluuio dānationis pereūt. xp̄ij. q. j. c. j. Alienus. z. c. quicūqꝫ. z de pen. dis. vj. §. j. Et in figurā buiꝰ Pelyas trāslito Iordane raptus est in celū in curru igneo. vt ptz. iij. Regū. ij. c. quia post baptismū gratia spūsancti qui erā in specie ignis apparuit reconciliatus deo in celū ascendit. Quantū ad tertiū celi ꝓpter ba habet septē ꝓcreates naturales que signāt septem dona spūsancti. z de quib Esa. xj. dicif. Requiescet sup eū spūs dni. spūs sapientie ꝛc. q̄ recipit in baptismo. et fm q̄ baptizatus debet regere vitā suā z ꝛ uersationem. Unde illa columba que apparuit nō fuit fantastica. id est de aere formata. sed vera z non vna de aliis colūbis iam generatis. sed dei potētia de nouo creata que facto suo officio reſoluta est in materiā pricedentē vt determinat beatus Thomas. Qui etiā aprat ipas ꝓcreates ad septē dona. Columba primo habet gemitū ꝓpter. Jn. j. Put zatus p̄ denū timoris luget peccata sua. timens pōre grauā dei z suā amicitiā z demū hereditatē. Columba est aīal mansuetū z piū z offerebaf deo in sacrificiū vt patet Leuit. v. z signat donū pietatis. per quod ds est deuotus ad diuina. vt officia ecclesiastica. orationes et hmōi. Pietas eni est dei cultus. vt dicif de Job. Debet esse etiā pius ad proximū. ad subueniendū necessitatibus z compatiendū z supportandū defectus eius. Unde z iungitur leo sancto baptizandus in pectore et scapulis. ad hoc significandū. Columba inter gras na sibi ꝓpositā eligit meliora z corrupta dimittit. ca daucra vt patet de columba emissa a noe. que nō rediit super cadaucra vt corruus. sed ad archam reuersa. quia non inuenit mundū vbi requiesceret pes eius. Deꝰ

ber similiter baptizatus per donum scientie discernere que sibi ꝓponuntur ⁊ occurrunt verba ⁊ exempla aliꝝ eorum.⁊ cogitationes in mente et bona admittere.mala autem dimittere. et non omnibus credere. nec omnes unitari.sed bonos.Augu.Nō omnis qui dicit pax vobis. Columba habitat in foraminibus petre. Canti.ij.c.id est edificiorum Esaie.lx. c.quasi columbe ad fenestras suas. Et per hoc notatur donum fortitudinis.in quo quis firmatur meditando vulnera passionis christi.Quid enim magis habet fortificare mentē q̄ meditatio passionis christi. Unde dic.ꝑ olus Christus suam in tribulationibus.laboribus.⁊ angustijs positā sponse sue. Ueni columba mea in foraminibꝫ petre Cantico.ij.ad meditandū vulnera passionis.Petra enim erat Christus.j.Corinth.j.c. Foramina eius. vulnera eius. Columba fouet pullos alienos.sic per donum cōsilij bonus fidelis debet fouere eos qui erāt alieni a deo ⁊ filij diaboli per peccatum. per bona consilia ⁊ exhortationes deo nutrire.Et ipse de agēdis vbi dubium occurrit cōsilium querere debet. ſm illō Tho. bie.ij.Consilium semper a sapiēte perquire. sed sume consiliarium bonum. Columba non laccerat rostro q̄ comedit sed integra grana sumit.sic baptizatus nō debet sententias bonas veritatis integre scripturarum dilacerare false exponendo.hoc enim pertinet ad hereticos.sed ſm integrā veritatem intelligere ⁊ proferre.pō. Si dormiatis.id est quiescatis inter medios cleros. id est in medio duorum testimoniorum scripture acquiescendo veritati eorum penne columbe de argentate.sc̄z argentata.id est erudita sacris eloquijs. Demum cōspiceris eam insequentis.quod fit per donum sapientie.scilicet gustando ⁊ contemplando diuinas perfectiones.⁊ cum diabolus insequitur eam in ipsam diuinā bonitatem se immergit ad eam recurrendo oratione. et euadit.Cantico.ij.c. Oculi tui columbarum . que resident iuxta fluenta plenissima.

De sacramento confirmationis. Lapl'm.iij.

Confirma hoc deus quod operatus es in nobis.a templo sancto tuo quod est in hierusalem. psal. lxvij. Operatus est deus in fidelibus in baptismo infusionem gratie.⁊ hoc a templo ecclesie.quod est spe.⁊ demum in re.cum peruenitur ad eam.postulatur ergo dominus vt confirmet illam gratiam.quod vtiq̄ fit per sacramentum chrismatis. Unde ⁊ ab eius effectu dicitur confirmatio.vnde de consec.distin.iij.c.vt iuuenum dicitur.Nunq̄ erit christianus scilicet plenarie qui non fuerit episcopali confirmatione chrismatus. Quis enim paruulus per baptismum moriens vadat ad gloriam.etiam non chrismatus.tamen non habet illam plenitudinem seu augmentum gratie.vnde ⁊ glorie sicut et confirmatus. Et adultus qui contemneret hoc sacramentum suscipere saluari non posset.⁊ sic nō dicitur esse christianus.propterea autem dicitur confirmatio.quia magis per hoc roboratur in gratia. Vnde Rabanus dicit. Nouissime a summo sacerdote. id est episcopo per manus impositionem paraditus datur baptizato vt roboretur per spiritum sanctum.de consecra. distin.iij. Confirma ergo hoc deus ⁊c. Ubi sciendū ꝙ quadruplex est confirmatio in bono a deo.

Prima per glorificationem in celo.

Secunda per sanctificationem in vtero.

Tertia per conseruationem in mundo.

Quarta per chrismationem ab episcopo.

Cum quis moriens ascēdit in celum.scilicet bene purgatus ab omni macula peccati ⁊ debito.ita confirmatur ꝙ nullo modo cadere potest etiam in peccatum veniale.vnde dicitur de ꝓsec.distin.iij.Spiritus sanctus qui post baptismum cum acquisita innocentia peruenit ad mortem.confirmatur morte.quia anima nō potest peccare post mortem. Per sanctificationē in vtero vt dicunt doctores beatus Tho.⁊ ceteri in. iij. Dic recepit robur gratie sanctificatus.vt in vita non possit peccare mortaliter.quod est proprie cadere.sicut fuerūt confirmati Hieremyas. Hiere.j.c.⁊ Johannes baptista. qui dicere poterat illud.pō.In te confirmatus sum ex vtero.Et virgo Maria de qua canit ecclesia.Confirmatum est cor virginis. Per conseruationem confirmationis ꝙ deus conseruet aliquem in gratia sua. Nam vt dicit Augustinus.Quibusdam deus dat gratiam quibus non dat perseuerantiam.ipsi tamē sunt in causa huius defectus.De hac pō.Confirmata est sup nos misericordia eius.Pō.cxvj.scilicet gratie qua miseryis peccatorum liberati sumus.

De vltima que est ꝙ .H.I.

sacramentū speciale.de hoc intelligitur illud. Spiritu principali cōfirma me.Pō.l.Dicitur autē spiritus principalis qui dat in isto sacramento.quia cum mixti sint spiritus vt angelicus ⁊ humanus ⁊c. spiritus sanctus est principalis.vel etiaz principalis dicitur quia hoc in confirmatione ad plenitudinem spiritus datur. vt de ꝓsec.distin.iij.c.Spiritus sanctus. Unō ⁊ apostoli cū fuerūt a xpo confirmati seu chrismati. quod fuit in die pentheccostes dicuntur repleti spiritu sancto. Nam ⁊ si prius haberent gratiam.non tamen in illa plenitudine vt enim dicit magister sententiaz in.iij. Deus nō alligauit potentiā suam sacramentis quin ⁊ ꝙ modos aliꝝ os sibi placitos possit conferre gratiā suā. ꝙ ergo aliꝝs confert gratiā ſm legem cōmunē per sacramentū confirmationis.Hoc apostolis contulit sine eo.sc̄z plenitudinem spūssancti.fecit tamē super eos apparere aliqd correspondens materie chrismatis.s.linguas igneas. Chrisma enim conficit ex oleo ⁊ balsamo.Et oleum qō est nutritiuū ignis correspondet igni.Lingue autē que apparuerunt correspondent balsamo. quod est valde odoriferum.Nam per linguam pdicando diffusus est odor suauis doctrine fidei.Apostolus.ij.ad Corin.ij.c. Christi bonus odor sumus in omni loco Unde in festo pentheccostes in quo cōmuniter etiam datur istud sacramentū.cantatur hoc sepe.Cōfirma hoc deus. Dicitur quis confirmari vel roborari tripliciter.Per iuuenum firmationem.Per annoz additionem.Per mēbrorum vigorationem.Cū quis eligitur ad aliquā dignitatem acquiritur ei ius ad rem illā.sed cum a superiore confirmat̄ sumatur sibi magis illud ius vt non ita de facili possit sibi auferri.sicut dicit de Salomone rege. ꝙ eo cōfirmato in regno.regnū ei adhesit fortius. Ad ꝓpositum per baptismū assumit quis spūaliter ad dignitatem regiā ⁊ sacerdotalem.vt se virtutibꝫ regat.nō passionibꝫ.⁊ vt spūales hostias orationū ⁊ bonorum operum deo offerat.Unde.j.Pe.ij.c.dicitur omnibus baptizatis. Uos estis genꝰ electū. regale sacerdotium. gens sancta.populus acquisitionis.⁊ acquiritur ei ius ad omnia sacramēta.vt admittat̄ ad ea. sed p cōfirmationis sacramentū magis firmat̄ sibi illud.Nō enī est decens ⁊ congruū.vt baptizatus nō cōfirmat̄ admittatur ad sacramenta.⁊ ꝑcipue ordinis sicut ꝓfirmat̄. Et sicut ꝓfirmat̄ ad dignitatē fit p pontificē.ita ⁊ collatio huius sacramenti nec potest p aliū dari.Et in hoc

cōfirmat aliqs triplicter.

Nō. Nunc alligauit potentiā suā sacramentis quin ꝙ modos aliꝝ sibi placitos possit conferre gratiā suā. ꝙ ergo aliꝝs confert gratiā ſm legem cōmunē per sacramentū confirmationis.

ostendit excellẽtia hui⁹ sacramẽti ad alia. q̃ oia possũt dari p̃ sacerdotẽ etiã sacramẽtũ ordinis quantũ ſz ad mino. es ordines. q̃ p̃ abbates possũt dari. ſ̃ istud soli ũ p̃ epos. Unde Eusebius papa de. cõse. distin. iij. ait. Man⁹ impositiõis sacramẽtũ magna deuotiõe tenẽdum. q̃d ab alijs p̃fici nõ nisi a sũmis sacerdotib⁹. Nec tpe apostolo⁹ ab alijs q̃z ab apostolis legit aut scit esse pactũ. Dec ibi. Dicit em̃ Actuũ. viij. c. q̃ eus Samaria recepisset verbũ dei. s. credẽdo in xpm̃ miserunt ad eos Petrũ z Johãnẽ. q̃ ſz erãt epi scopi z p̃cipales. Et cũ iam essent baptizati im̃ posuerũt man⁹ sup eos p̃ huiusmodũ p̃firmares. z tũc acceperunt spiritũ scim̃. i. in unguis igneis cũ magna plenitudine. Un z istud sacramentũ dicit z manus impositio. vt p̃z in dicto. c. Sed aduertẽdũ q̃ si q̃s renũciasset uni suo alicui⁹ dignitatis. p̃firmatio nihil vel modicũ sibi valeret. nisi sibi ius redderet. Sic in p̃posito q̃ renũciat gr̃e baptismali. q̃d fit p̃ mortale cõmissũ. postea accedes ad p̃firmationez cũ eo. nõ p̃firmaret in gr̃a. nec augeret sibi gr̃a q̃nimo mortal⁹ peccaret z magis debilitaret in aĩa. q̃uis cara eterẽ recipe⁹ indelibilẽ. Et ꝺ nisi restitueret sibi pri⁹ gr̃a amissa q̃d nõ fit nisi p̃ pniam. Et ideo dicit de p̃se. dis. iij. vt sciatis. ad p̃firmationẽ veniat p̃fecte etatis. i. illi qui habẽt vsũ rõnis. vt moneant p̃fessionẽ pri⁹ facere. vt mũdi domũ spũssancti accipe valeant supplestatum⁹. Cõfirma ꝺ deus tẽ. vt sit p̃firmat⁹ de dierlm̃ militari. ascẽdat ad criũ pbantẽ. Sedo p̃firmat quis p annoz⁹ appositionẽ. q̃uis enĩ aliq̃s sit fortis corpe si cũ hoc addant sibi arma. sicut fit militi cũ accedit ad bellũ. inde p̃firmat z magis roborat. p baptismũ aũt recipit quis gr̃am vigorantẽ cũ ad bene agẽdũ. sed p chrismationẽ recipit maius robur spũale ad pugnãdũ p fide. vt nõ terreat nec erubescat publice fidẽ xpi cõfiteri. Unde Petr⁹ apl's q̃ ad vocẽ vnius ancille ita timuit q̃ xpm̃ negauit. Matb. xxvj. z Luc. xxij. c. Et ipe cũ alijs aplis q̃uis gratiam haberẽt z essent baptizati. vt dicit Augu. tñ stabãt clausi in domo p̃pter metũ iudeorum. Sed postq̃ fuerũt p̃firmati in die pẽtecostes ita fuerũt roborati q̃ exeũtes domũ ceperũt publice p̃dicare magnalia dei. z sine aliq̃ timore fidẽ xpi. z quantũcũq̃ fierẽt eis mine z flagellarent nõ dimittebant quin publice p̃dicarẽt. Un xps dixerat eis. Sedete in ciuitate donec induamini v̄rute ex alto. i. armis fortitudinis spiritus scti. Lu. vlti. c. Et in signũ hui⁹ dat inuncto chrismatis in fronte qui est locus parẽs qui nõ abscoditur. et insignit in fronte signo crucis. sicut miles signo ducis. q̃d debet esse euidẽs z manifestũ. z p̃pter q̃ inquitatem imaginatiõis ad frontẽ. spũs a corde dirrecte ad frõtem ascẽdũt. f̃m Tho. Et ibi apparẽt primo signa timoris z erubescẽtie. nã timẽtes pallescũt. verecũdantes rubescũt. Armat ergo signo crucis p̃ eam in frõte z inũgit. sicut z pugiles antiquit⁹ inũgebant. ad ꝺ vt tanq̃ fortis miles xpi factus. nõ timeat nec erubescat xpm̃ publice fateri. In hui⁹ figurã dauid inunct⁹ a samuele p̃lias eũ goliat terribili gigãte. p̃liauit ꝺ eũ in funda. z lapide occidit. j. Reg. xvij. q̃ inunctus chrismate. cũ lapide fortitudinis. z funda humilitatis. vt. s. non a se sed a deo recognoscat v̄rtutẽ suã dicens. Tu es dñe fortitudo mea. i. causa fortitudis mee. deijciat diabolũ z mundũ cũ suis terroribus. Un melchiades papa. Quia ĩ mũdo tota etate victuris inter visibiles hostes z pericula nobis gradiendũ est. in baptismo regeneramur ad vitam post baptismũ p̃firmamur ad pugnam. In baptismo abluimur. post baptismũ roboramur. et q̃uis p̃nuo trãsituris sufficiat regenerationis baptisma. victuris tñ sũt necessaria p̃firmationis insignia. Regeneratio per se saluat mox in pace bti secli recapitẽdos. Dec ille. de p̃sec. dis. iij. Spũssctũs. Cõfirma. ergo ꝺ deus. Tertio cõfirmat quis z roborat p membroz mortificationẽ. Cũ puer nascat viuit vtiq̃. sed m̃tũ est debilis. nec ad opa aprus adultoz. Ex sensibilibus aũt z corpalibus deuenit possum⁹ in notitiã spũaliũ p̃ s. titudies coz. Nascat ent ꝺ in esse spũali p̃ baptismũ z viuit vtiq̃ vita gr̃e. sed adhuc est quasi debilis in vita spũali. Un apl's Petr⁹ in prima canonica sua baptizatis ait. Quasi modo geniti rõnabiles sine dolo lac p̃cupiscite. vt in saluti crescatis. Sed p̃ p̃firmationẽ vel chrismationẽ p̃firmatur quasi q̃uentes p̃ ꝺ ad etatẽ robustã. vt possit bellare et fortia agere. Un z debilis accedẽs baptizãdus. ad hoc debet sustẽtari ab alio. qui tñ debet esse ipe chrismatus Nã debilis nõ est idoneus ad sustentandũ debilem. neambo simil cadãt ex ista rentiõe p̃trahit parẽtela spũali. quatus. eo modo quo in baptismo. q̃ impedit matrimoniũ. vt habes. s. in p̃cedẽti. c. Ḡ. ij. z ti. j. c. xv. De cognatione spũali. Ḡ. iij. Et de hac roborationẽ spũali ex plectione spũali. Ḡ. iij. Et de hac roborationẽ Rabanus. In vnctiõe ingratie hui⁹ sacramẽti dicit Rabanus. In vnctiõe ꝺ sũmitate verticis q̃ fit p̃ sacerdotẽ significat spũssancti descẽsio ad habitationẽ deo p̃serandã. In vnctiõe ꝺ que fit p̃ pontificẽ in fronte. eiusdẽ spũssancti septiformis grana. cũ oi plenitudine sanctitatis z scientie z virtutis venire in hoie declarat. de p̃se. dis. iij. c. Nouissime. Unde z fasciolã qua. s. frons inuncta ob reuerentiã post extersionẽ ligat. debet tenere nõ saltẽ p̃ diẽ. sed per septẽ dies manere. vt nõ lauat sibi caput ad significandũ gratie septiformis receptiões. roborat ergo virtus. i. potẽtia rõnabilis sacramẽto p̃firmatiõis. ne circũfera tur omni vẽto doctrine. ne cedat argumẽtis hereticoz. Unde dicit Urban⁹ papa de p̃se. dis. iij. Dẽs fideles post baptismũ debent recipe man⁹ impositionẽ. vt pleni xpiani inueniant. quia cũ spiritus scs ꝺ intrat fundit. coz fidele ad prudentiã z p̃stantiã dilatat. roboratur virtus irascibilis ne facile vulnerẽt obprobrijs. iurijs. z tormẽtis. q̃ multa antiquitus irrogabant xpianis ab infidelibus p̃ veritate fidei. nũc aũt p̃ veritate iusticie z vite xpiane roborat z virtus p̃cupiscibilis. ne cedat illicitis amoribus z prauis desideriis. Cõfirma ꝺ deus q̃d operatus es in nob⁹. vt p̃seuerãtes in hoc robore supnam hierusalẽ ascendamus.

Tho. in 3 parte. q. lxxij.

De sacramento eucharistie. Lapĩm. iij.

Memoriã fecit mirabilium suoz⁹ miserico⁹ z miserator⁹ dñs escam dedit timẽtibus se. ps. cx. Nõ loquit psalmista de esca corpali cõmuni. q̃ hãc dedit. nõ solũ timẽtibus. sed et timentis dat escã ipsoz. i. bestialiter viuentibus. et pullis coruoz inuocantibus eum. vt dicit pẽs. cxlvj. Et cũ ꝺ sit vsitatissimũ nõ posuisset p̃pheta hoc in psalmo tanq̃ quid singulare. Sz z ꝺ esca manne data patribus in deserto. nõ videt etiã p̃pie intelligendũ cum bonis et malis fuerit data certo tpe. s. quadraginta annoz. z nõ memoria p̃teritoz fuerit mirabiliũ sed figura futuroz. ſz hmõi magni sacrificij. Reuera ita q̃t Ambro. in li. de sacramẽtis. Mirabile fuit q̃ manna pluit dñs patribus in deserto. qui quotidiano pascebant celi alimẽto. Sed si illud miraris q̃d ymbra est. q̃to magis illud cui ymbra. s. mirandũ. de p̃se. dis. ij. Sed de esca eucharistie loquit quod est maximũ miraculoz. ab eo factoz. Memoriã ergo fecit tẽ. cũ dedit escam sacramẽtalem tẽ. Ubi tria.

Sacramẽti eximia excellentia. ibi. Memoriam fecit charitatis de mirabilium suoz⁹.

Conferentis nimia beniuolẽtia. ibi. miserico⁹ z mi gnanimis dñs.

Assumentis idonea conscientia. ibi. timentibus se.

La. 4. De sacrāmēto eucharistie

Quantū ad primū .§. I.

certū est q̄ istud est excellētissimū sacramētoꝝ & omnia alia ordinant ad ipm vel pficiunt p ipm. nec q̄d p̄cio⁹ sius habem⁹ i b̄ mūdo. Quid enī mei⁹ corpe & sanguī ne dñi nr̄i ait. Piero. j. q. j. Multi quasi diceret. nihil. de cō. dis. ij. nihil. dicit sic. Nihil in sacrificijs mai⁹ esse pōt. nec vlla oblatio maior repit. Et cū mirabilia sint opa dei. oia tñ sūt p̄cipua & valde stupēda.

Opus creationis.

Opus redemptionis.

Opus glorificationis.

Opa ppi.

Voꝝ oīm mirabiliū fecit mēoriā & repsentationē in venerabili sacramēto. Q̄ q̄ mirabile est q̄ cū nil esset nisi de⁹ sua oīpotēti ꝑtute mūdū & q̄ i eo sūt. creauit ex nihilo. Natura quidē & arſ nil opaī nisi ex ꝓtento materia. & ex q̄ opus fit. Nā cū aīal morit. corrupta forma substātiali alalitatis. vel separa. si est aīa rōnalis remanet materia cōis ei. q̄d p⁹ erat sub forma alalitatis. et forme substātialis. quā suscepit cadaueris. Et cū cadauer p ꝓsumptionē ꝓuertit in terrā. adhuc remanet materia cōis sub forma terre. Sic in artificialibꝫ. Nā cum faber ex ferro facit cultellū. materia ferri q̄ erat p⁹ sub forma virge ipa materia ferri postea reperit sub forma cultelli. Et cera q̄ prius erat sub forma masse facta ex ea imagine repit sub forma bois seu figura. Nō sic autez deus creauit mūdū. sed nlīa p̄existēte materia. oia fecit ꝑtute sua in materia & forma subſtantiali sua subito. et sic nulla ibi fuit materia cōis ex qua res facte sūt. et eis q̄ facte sūt. Sed vt dicit Eccl. viij. c. qui vixit i eternū creauit oia simul. s. in materia & forma subſtantiali. Et m Aug. sic in isto mirabili sacro. nō est aliqua materia cō munis q̄ ante ꝓsecrationez sit sub forma subali panis et vini. & post ꝓsecrationē sub forma subāli panis xpi. Sed totū trāsit in totū. materia cū forma subſtantialē panis & vini trāsit in materiā & formā subſtātialē corpis xpi. Quō aūt ꝓuertit. de⁹ opat. ps. Bndica⁹ dominus q̄ fecit mirabilia magna solus. Ita autē est b̄ mirabile. vt nec oculs intellect⁹ angelici absq̄ lumie glie hoc possit intueri quō xp̄s sit in sacro. Remanēt autē accidētia panis & vini. i. color. figura. sapor. & hmōi mirabiliter sustētata sine subiecto. Sedm opus valde mirabile est opus redēptiōis nr̄e. Q̄d enī vsus nō obtinuit. natura nescuit. ignorauit rō. mēs nō capit humana. pauet celū. stupet terra. & oīs creatura miratur. etiā celestis. Hoc Marie nūciatū est. in Maria ipletū est p xp̄m. Nā dicēte ea q̄nq̄ ꝓba. s. fiat mihi fm ꝓbū tuum subito tot⁹ xp̄s cū carne aīa & deitate i vētre suo fuit. sic dicēte sacerdote q̄nq̄ ꝓba ꝓsecratōis. s. Hoc est enī corpus meū. totus xp̄s in carne. aīa & deitate. est i sacramēto. ꝓcessus quoq̄ eius mirabilis ꝓuersatiōis & passionis. In isto venerabili sacro habet mēoriaz figura i materia eius q̄ est panis & vinū. Nā granū tritici cui se xp̄s cōparauit. & ex q̄ fit materia ei⁹ nascit quidē de terra imperceptibiliter incisa remanēte. ortū tritici cū est puluis. pdit. & aliquātulū de eo abscindit. sic xp̄s puluis circūcisus est ad remouēdas malas herbas ne fructū impedīat. & aliquātulū de eo abscindit. sic xp̄s puluis circūcisus est ad remouēdas malas herbas sulpitionū et excusationum contra eum q̄ non recepissent eum vt messiam. quia non erat circūcisus. & de carne eius aliquid abscisum est. Crescēs frumētum ad suā pfectionē subiit calorib⁹. pluuijs. grādinib⁹ & vētis. Et xp̄s ad crate pfectā venies cū hoīb⁹ conuersatus. calores inuidie passus est a scribis & phariseis. pluuias detractionum grādines cōminationū & lapidatiōis. vētosq̄ ꝓtumelia rū. Capit frumentū de terra & ligat & ad aream deportatū ꝑberat. Et xp̄s captus in horto a iudeis & ligatus adductus coram Anna & Caypha & Pilato percutitur. & asperrime flagellat. Molit frumentū. vt totū ꝓtritum inde fiat panis ad ignē de coctus. Et xp̄s totus ꝓfrigit in manib⁹ & pedib⁹ cū clauis & extēsiōe violenta mēbroꝝ in cruce. Siccq̄ coquit in cinere hūliationis. et sūme ꝓfusiōis igne ardētissime charitatis. vt fiat nobis subcinericius panis sacramētalis. In cui⁹ fortitudine. figurate ambulauit Helyas vsq̄ ad mōtē dei. iij. Reg. xix. qō erā mirabile fuit & figura hui⁹ sacramēti. Et sic ꝓz q̄ b̄ sacrm est mēoria incarnatiōis & passiōis xp̄i. q̄ mirabilia valde sūt. Tertiū opus mirabile est opus glorificatiōis. Uñ & de malis dicit. Sap. v. c. q̄ videntes ipi sctōs in gl'ia mirabunt in subitatione inſperate salutis dicētes. Ecce quō cōputati sūt inter filios dei. et inter sctōs sors illorum est. Certe mirabile est q̄ mortalis creatura finite ꝑtutis ꝓmoueat ad tantā dignitatē vt vniat cū deo infinite ꝑtutis. p clarā cognitionē & dilectionē pfectissimā. ac fruitionē ꝓtinuā. hui⁹ rei mirabilis est mēoria. id est figura vsus ipsius. Unde in oratiōe festi corpis xp̄i dicit. Fac nos q̄sum⁹ dne diuinitatis tue sempiterne fruitiōe repleri. quā rpalis ꝓceptio ꝑ figurat. Nā ex sacramēto sūpto p; modū cibi b̄ euenit. vt species sacramēti. s. panis & vini ꝓuertant in sumentem. & sic vniūtur cū eo. q̄ retinēt ꝑtutē nutriendi. & aīa etiā deuote sumēs p actualē deuotionē & delectationez spūalis gustus. magis vnit cū eo q̄ deus est infinit⁹. ex istēs in ipo sacramēto. Ex vi enī sacramēti est ibi corp⁹ xp̄i. sed ex naturali ꝓcomitātia & sanguis. et aīa & diuinitas vt infra. q. Ita ꝓsecrat & sumit sicut nūc est. sicut totus est simul cū carne aīa & diuinitate. Ad hmōi enī figurā facit illud mirabile de ligno vite in medio paradisi. cui⁹ esus vitā ꝓseruabat sicu vigorabat vt ppetuaretur in vita. Ben. iij. Qui cui māducat hunc panē viuet in eternū. vnitus cū deo eterno p gratiā. et postea p gloriam. De duodecim mirabilibꝫ que ꝓsiderantur in hoc sacramento supra virtutē naturalē habes supra. ti. xiij. c. vj. De duodecim alijs mirabilibus que notat Johan. and. habes in clemen. Si dominū. de reli. & vene. san. in glo.

Quantū ad secundū .§. II

scilicet conferentis sacramentū unica beniuolētia et deuotio ostendit cū dicitur. Misericors & miserator dñs escam dedit. Misericors in affectu. nō quidē p passionem doloris. sed per bonitatem dilectionis. Miserator in affectu subueniens miserijs nostris. dominus puidens largiter seruis suis escam dedit. non aliam intendit exprimere. nisi seipsum panem viuum qui de celo descendit. Prestat se nobis dominus ait Chrysostomus. palpare. comedere & amplecti. Dicit enim Canticorum. v. Comedite amici. bibite et inebriamini charissimi. Comedite inquit hoc est corpus meum. Bibite ex hoc omnes. hic est enim calix sanguinis mei ꝛc. Luce. xxij. Et quomodo potest maiorem beniuolentiam et amorem ad nos ostendere. q̄ dare seipsum nobis in cibum. vt vnum efficiamur cum eo. cum omnia sacramenta dentur nobis sub rebus sensibilibus in nulla sensatione vnitur obiectum sensibile cum suo sensu seu sentiente. vt vnum efficiatur cum eo. nisi per gustum seu esum. Nam cum videmus obiectum quod videtur nō fit vnum cum vidente. q̄uis species multiplicata vsq̄ ad oculum vniatur. nec quod tangitur odoratur vel auditur. fit vnum cum sentiente. Sed cibus qui sumitur per gustum realiter vnitur et fit vnum cum gustante. conuersus per nutrimētum ex eo in ipm. sic christus in alijs sacramentis non vnitur per seipsum sed per ef-

fluxum gratie ab eis. Sed realiter existēs in ℔ sacramē
to p seipm nobis vnit. z ideo p modū cibi z potus no/
bis ꝓfert. sicut aby cū abato fit vnū p ꝓuersionē vtius
in alterū. Uez qz nobilius trahit ad se ignobilius. qa
hō est nobilior cibo naturali quē sumit. ideo trahit ad
se z ꝓuertit in se cibū. sed aby iste sacrām̄talis qz melior
est sumēte. dns. i. Jesus xps. Jdeo ipe aby. i. xps ꝓuer/
tit ad se abatū z vnit. vt dicat cū apło. Uiuo ego iam
nō ego. viuit ꝓo i me xps. ad Gal. ij. c. Hinc. Aug. in li.
ꝓfessionū dicit sibi a dño dictū. Crede z māducasti me.
sc̄s in sacramēto. nec tu me mutabis in te. sicut cibū car
nis tue. sed tu mutaberis in me. Jdē sup Joh. O sacra
mentū pietatis. o signū vnitatis. o vinculū charitatis.
Hāc etiā vnionē signat aqua i calice mixta cū vino vñ
dicit de ꝓse. dist. ij. cuiꝰmodi. Cū in calice aqua vino misce
tur. xpo ppl's adunat. z credentiū plebs in quem credi
dit copulat z ꝓiungit. q̄ cōmixtio separari non pōt. qz
nec xps ab ecclia. b̄ igit signat talis cōmixtio. Nā aque
multe sūt ppl'i multi. dicit apocalip. significatiue. Ex
hoc aūt papi pōt vtilitas q̄ eptōis ex si'litudine effect⁹
esse corpalis. Ex cibo enī seu esca sūpta repat vigor de/
pdit⁹. calor enī naturalis ꝓsumit humidū radicale sed
p cibū restaurat. sic calor ꝓcipiēte habitualis i actū
exīs vigis z teptatiōibꝫ z cū occupationibꝫ mūdi pau
latim ꝓsumit humidū gratie i quo ꝓsistit vita aīe. Sz
p cibū hūc sacrām̄tale restaurat vigor z feruor gre. et
pcā relaxank. Per cibū bō augek cū est i statu augmē/
ti. z ideo pueri indigēt frequēti cibo vt augeant. Et qz
semp sum⁹ in via in aptitudie augmenti ipūalis. ideo
freq̄nter sumere debem⁹ vt augeamur i virtutibꝫ. Per
cibū bō fortificat. ptra labores impinguat. delectat in
gustu. sic spūaliter ex cibo sacrām̄tali. Uñ brūs Tho.
in officio corpis xpi. O admirādū ꝓuisiū saluti ferū. z
omni suauitate repletū. in quo xps nobis ꝓponit sumē
dus verus deus. nullū est eo salubrius quo pcā pur/
gank. virtutes augenk. z oīm charismatū gratia meus
impinguat. Uñ dicit Hen. penl'. Pinguis panis. Aser
qui interpat brūdo. i. xps qui est nra brūdo. p̄bebit
delicias regibꝫ. i. rōne se regēribꝫ. Et in but⁹ figurā dici/
tur de manna qō nō fuit datū nisi trāsito mari rubro
designāte baptismū. qz nō dat nisi baptizatis q̄ō habe
bat saporē suauitatis. Sap. xv. fm tamē dispositionē
sumētis. Fecit etiā memoriā in isto sacramento. q̄ ad
effectus eius mirabilū suoꝝ. i. miracl'oꝝ. qz p b̄ eccā illu
minank. vt dan⁹ scz videāt p fidē. Claudus erigit i af/
fectu vt recte incedat. Surdi audiūt ꝓmptiores ad obe
diendū. Lepr̄osi mundant in aīa a reatu lepre peccati.
Demonio veratt liberank a temptatiōibꝫ eoꝝ. Paralī/
tici roborant ad opa ardua. Febricitātes curant a calo
re luxurie. Mortui resurgunt a peccatis. Uñ z Aug. di
cit q̄ nō deficit māducatus sed mortuos viuificat. quo
scz ad ea q̄ quis ignorat nō ponēdo obstaculum. Ne
morā igitur fecit dns mirabilū suoꝝ.

Utilitas cibi corpo ralis.

Quantū ad tertium .§. III

notat quō debite sumat z cū bona ꝓscientia. ibi timenti
bus se timore. l. filiali. Qui enī timet deū. ait Salomō
nihil negligit. Eccl. vij. c. scz eoꝝ q̄ debet facere. Lauet
enī talis vt bon⁹ filius oēm defectū ne patris sui incurs
rat offensam. z inde p̄dat grām. Talis igit nō negligit
obseruare q̄ō ap'ls ait. j. Corin. xj. Probet aūt seipm ho
mo z sic de pane illo edat. i. examinet ꝓscientiā suā si est
ꝓtritus z ꝓfessus de oīb peccatis. papue mortalibꝫ. qa
vt ibi dicit. Qui māducat z bibit indigne. i. cū nō pu/
ra ꝓscientia sed maculata pcīs. iudiciū sibi māducat et
bibit. i. ad sui iudiciū z augmētū damnatiōis accipit.
Dedit quidē deus escā istā sacrām̄talē timentibꝫ se. i. in
stituit. vt cū amore filiali z reuerētiali accederet ad eaz.
Sed nō sūt sacerdotes pcā occulta cordiū nota. z indi/
spositiōes mentiū. pcā etiā sibi nota nō debet aliꝫs ma
nifestare. ideo dat oīb sacrām̄talis esca ista nisi peccatū
sit notoriū. vt publicus vsurarius z notoriꝰ ꝓcubinari/
us z hmōi. Sed mors est malis. vita bonis. sicut pala
to nō sano pena est panis z nocuus q̄ samis est suauis
Uñ in ps̄ dicit. Māducauerūt z adorauerūt. s. escā sa/
crām̄talē q̄ adorat vt ver⁹ deus cū māducat. oēs pin/
gues terre. i. pcōres abūdantes in vicīs z terrenis de/
siderīs. z in ꝓspectu eius cadēt in pcīm. l. grauissimum.
Uñ dic̄ Aug. sup ps̄. Nō phibeat dispēsatoꝛ dni. i. sa/
cerdos pcōres māducare mēsam dni. q. s. nō sūt notoꝛ/
rij. sed exactoꝛē moneat rimere. s. vt in iudā indigne cōꝛ
municarūt. introeat in eū sathanas. Dedit timētibꝫ se et
qui timet deū facier bona. Eccl. xv. c. q. s. requirunt ad
salutē z debitū cultū diuinū. Et qz in corpe eius p̄ com
munionē habet quiescere corp⁹ xpi. vt in sepulcro cone
tur facere illa bona q̄ significant i sepulcro xpi. Sepul
crū istud ista habuit fm euāgelistas. vt ptz Matth. et
Lu. penl'. z Joh. xix. Jn eo fuerūt cū corpe xpi. mirra et
aloes. z linteamīa mūda. z sudariū. Excalsum erat in pe
tra. z saxū magnū ad ostiū eius signatū. claudi sigillo lūs
mi sacerdotꝭ. munitū custodibꝫ. no uū i q̄ nōdū quisq̄
posit⁹ fuerat. Ubi ibi erat. z in mōte caluario. Me bieru
salē. z Joseph et⁹ dns erat. Ex quibꝫ circūstātys notan
tur duodecī bona q̄ facere debet q̄ timet deū vt sit dis/ Timet
gnū xpi sepulcrū i cōione. Primo sit i eo mirra mortifi/ deū de
catiōis sensuū z passionū. Nō enī accedē dz cū distracti obliuio
one sensuū. visus auditꝰ z hmōi. nec cū passiōibꝫ ire vi ꝛ.
dicte z hmōi. Sz vt ait ap'ls ad Coll. iij. c. Mortifica
te mēbra vra q̄ sūt sup terrā. Assit et aloes amaz. ꝓni/
tio pcōz cōmissoꝛ fm illō Joh. iij. Anteq̄ comedā su
spiro z q̄si i undantis aq̄ scz lachrymaz. sic rugitus me⁹
dolorīs. s. Intheamīa sint mūda aie z corpis p castita
tē. etiā ab actu ꝓugali. Uñ nō nisi mūdis a mlieribus
dedit Abimelech sacerdos panes ꝓpositionis edendos
Dauid z socijs. j. Reg. xxj. c. Hoc etiam ꝛō ō ꝓse. vi. ij. c.
oīs hō. Sz z sudariū q̄ō faciē corpis regebat. i. hūlitas
tis q̄ coopit faciē bone ꝓsatiōis ne videat ab hoibus
et eu anescat. Uñ cū cēturiōe reputās se indignū. dicat.
Dñe nō sū dign⁹ vt ītres sub tectū meū. Matth. viij. c.
tñ cū b̄ vt zache⁹ z si publican⁹. tñ puul⁹ z hūlis recei/
piebat eū affectuose i domū suā. Sit petra fortissima i
tēptatiōibꝫ magnū saxū aduoluat ad os sepulcri. i. fir/
mū ꝓpositū nō recidiuādi. Port⁹ dz q̄s oīa mala sustine
re q̄ pcō ꝓsentire inq̄t Aug. xxxij. q. v. Jta ne. Sit sig/
gnatū sigillo sūmi sacerdotꝭ xpi anulo. i. fidei vt nō va/
cillet vl' dubitet ō ymitare ei⁹ Cyrill⁹. Nō dubites si po
ti⁹ suscipe ꝑbū saluatoꝛis. q̄ cū sit ꝛitas nō mentit dices.
Hoc ē corp⁹ meū. Sit nouū. vt nil cibi vl' poti⁹ sit post
medīā noctē positū i stomacho. nec medicina nec aḡ. ō
mēte Leo papa. Illis malignus accedat. nll's fucato aīo
Nec ī isidie mēte ꝓdāk. pura igit sit mēs. pura ꝓscia. qa
et sacrificiū puꝛ ē. apponat i futuꝛ custodia rōis sum
pro sacro. ne dormitādo negligētia furti auferat corp⁹
xpi. i. gra saluatoꝛis. fm illō Prouerb. iij. Ni custodia cu
stodi coꝛ tuū. Sit mēs oꝛ ꝓcliuis i q̄ ponūt fagꝰ. q̄ꝛ
cus. q̄ ponūt fructꝰ. p bestijs. Sz flores rosaz. lilīū con
uallīū. viole z herbe odorifere. vt psa z hmōi arbores. su
aues fructꝰ ferētes. Sic i tali mēte ruminent. exempla
martyꝝ. ꝓfessoꝝ. ꝰginū. z hmōi sūt flores. sint et herbe
scrāz lectionū z ꝓboꝝ. z fructꝰ bonoꝝ operū. z sic dicere
poterit illō Cant. coꝛ. v. Descendit dilect⁹ me⁹ in hortū
suū. vt comedat fructꝰ pomoꝝ suoꝝ. Sit iuxta montē
caluarie locū scz passionis vt permaxime tunc medite/

tur xpi passionē. Aug. qz in morte dñi liberati sumus. Duo rei mēores in edēdo carnē z bibēdo sanguinē esse debemus. Prope hierim sit q interpretat vitio pacis. vt aliqñ etiā ꝓtemplemur supernā patriā. in qua pfectus angelus pleno ore in patria. s. pfecte fruēdo. māducat te seph qui interpret augmentū. est illud monumentum q semp intēdat crescere i virtutibꝫ. Juxta illud. lxxxiij. Jbūt de virtute in virtutē zc. Dedit quoq escā istā timentibꝫ. qz cū timore marie reuerētie debet accedi ad tā cibis spūalibꝫ satiādus ascēdis sacrū dei tui corpus et sanguinē fide respice. honora. mirare. mente ꝓtinge. cordis manu suscipe. z maxime toto haustu interioris templū sanctū tuū in timore tuo. s. reuerētiali. z sic erit sepulcrū eius gl̄iosum. vt dicat Esa. xj. c. Et erit xps resurrexit a mortuis p gl̄iam patrꝫ. ita z ipm resurgem⁹ ad supernā gloriā. qz qui manducat hūc panē viuet in eternū. Joh. vj. c. Māducare est viuētis creature. sic vi uēs vita gratie. z hoc sacramentū sumptū viuet vita glorie. De cōditionibꝫ etiā que req̄runt ad debitā sumptionē habes supra in ꝓma ꝓte. ti. de lege moysayca. c. de quod figurat istud sacramentum.

Jterum de sacramēto eucharistie. Caplm. v.

Erit firmamētum in

summis montiū sup extollet sup libanū fructus ei⁹. z florebūt de ciuitate sicut fenū terre ps. lxxj. Immēsa diuīe largitatꝫ beneficia exhibita post pulo xpiano inestimabilē ei ꝓferūt dignitatē. Necq enī est aut aliqñ fuit tā grādis natio q̄ habeat deos appro pinquātes sibi sicut deus noster adest nobis. Unigeni tus liquidē dei filius diuinitatis sue volēs nos esse pti cipes. nostrā naturā assumpsit. vt hoīes deos faceret. lit ad salutē. nā corp⁹ suū in ara crucis obtulit deo patri sanguinē suū fudit in pciū nostre redēptiōis. Et vt tanti beneficij ingis in nobis maneret mēoria. corpus suū et sanguinē sub specie panis z vini sumendū fidelibus ptū ablatur⁹ erat ab hoīb. z illatur⁹ sideribꝫ. inqt Eusebius nicen⁹. Necesse fuit. vt die cene illud sacramētuz corporis z sanguis nob. ꝓsecraret. vt iugiter coleret per mysteriū qđ semel offerebat in pciū. de ꝓse. dis. ij. Quia corpus. Et de hoc sacramento loquit ps. z si multū ob scure. Erit firmamentū zc. vbi tria notat ps.

Primo deitatē sub specie panis latentē. ibi. Erit firmamentum.

Secundo vtilitatē hominis cū deuotione ꝓsequentem. ibi. super extolletur super libanum.

Tertio venerabilitatē plebis. eucharistie assistentem ibi. florebunt de ciuitate.

Pro declaratiōe pri- .§. I.

mi est sciendū q vbi nra trāslatio habet. erit firmamētum. ibi habet. Erit panis triticeus. z sic p vtrāqz habet materia sacramēti q̄ est panis tritic⁹. cui⁹ species remanet post ꝓsecratiōē ꝓuersa substātia. Un etiā dicitur panis Job. v. Panis quē ego dabo caro mea est pro mūdi vita. Habet etiā qđ sub eo latet sz diuinitas q dicit firmamētū. ps. xxiij. Firmamētū est dñs timentibus eū. z testamētū ipius vt manifestet illis. Via enim sustētat naturaliter z suos electos spūaliter. Mōtes b in telligunt sacerdotes. q a vallibꝫ vicioz debēt esse elevati. z in altū versus celū p ꝓtēplationē z celestē ꝓuersationē electi. Sūmū cor. est caput cor. Erit g panis tritic⁹ qui est firmamētū in sūmis montiū q̄ est corp⁹ xpi. in q̄ etiā latitas sub specie panis tritici in sūmis montiū. i. sup capita sacerdotū. qđ vtiqz fit qñ ipm ꝓsecratū pplo ondūt elevādo. z b in terra. i. in mūdo. isto. Nā in celo clare intuet. nō sub aliq̄ velamīe. hz in terra in qua aīa nra habet velamē opacū corpis nō pōt clare intueri. sed sub velamīe. z in isto sacro sub specie panis z vini. sed realr est ibi tot⁹ xps. corp⁹ ei⁹ ex vi sacramenti. ex naturali aūt ꝓcomitantia z sanguis z aīa z diuinitas. qz ista nō possūt ab iuicē separi. Un. Hil. in li. de trinitate. de fide carnis z sanguis. nō est relict⁹ ambigēdi locus qz ex ipi⁹ dñi pfessiōe. caro ei⁹ vere ē cib. z sanguis ei⁹ vere est pot⁹. Recedat g omē infidelitatꝫ ambiguū qa qui dator est muneꝛ. ipe etiā testꝫ est fidꝫ dicēs. Hoc est corp⁹ meū. Lu. xxij. Et vt dic Eusebi⁹ emissen⁹ de ꝓse. dis. ij. qz corp⁹. Nouū tibi z impossibile esse nō debet q in xpi substātiā terrena z mortalia ꝓuertunt. s. panis z vinū. Ad qđ ondendū. s. nō esse ipossibile vl incredibile talē ꝓuersionē induci possūt exēpla. scz.

Operantis nature. Exēplarꝫ inductio.
Narrantis scripture.
Manifestantis figure.

Videm⁹ p via nature substātiā vni⁹ rei mutari in aliā. Nā cū hō comedat panē. z vinū bibat. p digestionē fit carnā. panis ꝓtinet in carnē. z vinū in sanguinē. Jste dicit. comedit mlier pgnās z cibꝫ ei⁹ digest⁹ ꝓuertitur p ꝓte in carnē z sanguinē z ossa ei⁹ quē hz i vtero. Marcꝫ a naturalibꝫ q in hybernia sit quidā loc⁹. in quē si ponat lignū. ps illa q̄ tāgit terrā i fundo loci ꝓuertit i ferꝝ. q in aq̄ in palees ꝓuertit. q̄ ex aquā lignum remanet. Si igit natura opat talē mutationē i aliā q̄ tomagis auctor nature pōt hoc agere qui hāc ꝓuersionē facit. quomō ꝓuertit. deus operat. qui vtiqz pl⁹ pōt operari q̄z intellect⁹ nr intelligere. sm Auicēnā. Ex sacra scriptura q̄ meminī nō nouit a iudeis etiam approbata legimus in veteri testamēto multas mutationes factas de vna re in aliā. Nā vga moysi ad iussum dei versa est in colubrū. Et iterꝫ moyses de mandato dei colubrū p caudam accipiēs ꝓuersus est in virgā. Exo. iiij. c. Ad verbum belizei ferrum securis de manubrio excussum de manu cuiusdam ligna incidentis. z mersū in aqua enatauit. et per se in manubrū intrauit. iij. Reg. vj. c. Helias ꝓpheta ignem de celo fecit descendere. iij. Reg. j. Nunquid non preter naturam est. q̄ petra durissima percussa virga moysi daret copiosissimam aquam. Numeri. xx. Atque egypti nonne ad verbum moysi conuerse sunt in sanguinem. Exo. xiij. c. Omnia ista exempla et plura alia ponit Ambro. ad hoc probandū de consec. dis. ij. reuera. ibi potes videre omnia ista sunt preter naturam. Si ergo sancti viri verbo suo fecerunt mutare naturas rerum z conuersionē earū. Nonne magis xps dominus ꝓphetarum z sanctussanctoꝝ poterit mutare et conuertere panem z vinū in corpus et sanguinē suū ipe enī est. qui hanc mutationē agit. Unde Augu. In tra sanctā ecclesiam in ministerio corporis z sanguinis domini nihil a malo minus. nihil a bono magis perficitur sacerdote. quia nō in merito ꝓsecrantis. sed in verbo efficit. creatoris. ipe est qui suam hanc efficit carnem. j. q. j. Ex multis demum apparitionibus et miraculis ostensis circa illud sacramentū ostendit veritas huius conuersionis. Narrat in cronicis. q in francia tempore sancti Ludouici regis francoꝝ. celebrante quodā sacerdote in hostia ꝓsecrata visus est ab omni pplo puer paruulus in ipa hostia. et cū nunciaretur regi Ludouico miraculum vt iret ad videndum. Respondit. qui

dubitāt de veritate hui⁹ sacramēti illi accedūt ad vidē dū. Ego aūt qz certe credo ibi corp⁹ xpi esse nō curo vi/ dere. Hilarius etiā narrat. Uncēti⁹ i speculo historiaz. li. xxx. ca. xxuij. q⁹ circa annū dñi. M. d xxxj. in plibz locis i fran/ cia hostia ꝓsecrata a sacerdote post sanguis ex ipa fusi onē visa est caro. z cū diuidere vellet sacerdos. no potu it scindi iz plicari. Una ps remānsit in specie panis. alia in specie sāguis. In vitas patrū etiā de hmōi legit ap/ paritiōibz. Cū g̃ ūtō sacrm sit firmamētū. i. xps. firma/ mentū ecclie remaneat tm i specie panis tritici. sic prius apparebat z b triplici rone. Prima vt fides exerceat. scda vt horror auferat. tertia vt sensus nō decipiat. Fi/ des est de rebz nō visis. q̃to g̃ min⁹ videt. tm firmiter cre dit ea mysteria fidei. tāto magis exercet meritū fidei z au get. Un dixit xps Joh. penū. Bti q̄ nō viderūt z credi/ derūt. Si igit post ꝓsecratiōne videret in hostia caro. min⁹ haberet de rone fidei b credere. cū videret manife/ stā carnē. iz qz nō videt carnē. sed specie panis vt prius et tm credit ibi nō panē. sed corp⁹ xpi esse. magis credit et mereť. Quātū ad scdam rōnē certū est. q⁹ eēt horror ho minibz comedere carnē crudā hois. z p maxie cū nō sit in vsu. Un iudei imo ex discplis ei⁹ quidā. cū xpus di xit. Nisi māducaueritis carnē filij hois ꝛc. nō habebitis vitā in vob. quidā scādalizati recesserūt ab eo estiman/ tes q⁹ haberet ipam comedere. vt caro in macella habē/ tes b in horrore. Un dixerūt Dur⁹ est b sm⁹. ds potest eū audire. Joh. vj. Sz xps declarauit. qz non sic caro q vendit in macella. deberet comedi. sed sub specie panis. ideo vocauit se panē dicēs. Ego sū panis viu⁹ ꝛc. Nō est aūt horror hmōi panē comedere. sed assuetū. eēt enī ridiculū infidelibz si caro appareret in hostia dicētib⁹. q⁹ comederem⁹ carnē hois. z ideo erat panis tritice⁹. scz in specie. Tertio b ordinatū est a dei sapia ne decptū se reptat sensus iudicās de sibi noz. Exq̄ igit nō appa/ ret in specie carnis rone iā dicta. si ibi nō remaneret spe cies saltē panis vt pri⁹. nil sensibile appareret. Un hoc mies nō estimarēt ibi aliq̄d esse nil videdo. cū tm dicat. hoc est corp⁹ meū. Et quēadmodū i comestiōe ꝓparata ysaac. decept⁹ est oīs sensus. nisi audit⁹. Nā visus qz ca ligauerat nō ꝓcepit iacob illū esse. Odorat⁹. quia sensit fragrantiā vestimētoz esau. nō iacob. Gustus. qz esti/ mauit cibū esse ꝓpatū ab esau. Tactus. qz man⁹ inquit man⁹ sūt esau. qz ꝓter pelliculas hedoz. quib⁹ manus cooperuerat. Sed audit⁹ solus remānsit indecept⁹. Un dixit. Uox quidē vox iacob est. Ben. xxvj. Ita in sacro ūsto tact⁹ odorat⁹ gust⁹ z visus sūt corp⁹ accidētia panis sicut erāt cū erat ibi substātia panis. Sed auditus nō fallitur cū audit. hoc est corpus meū. Et ad firmandū coz sincerum. sola fides sufficit.

Quantū ad secūdū .§. II.

vtilitas. i. deuote accipiētis nota. cū dicit. Super tollet sup libanū fructū ei⁹. i. panis tritici sacramentalis. Liba nus est mōs ꝓciosus. z interꝓtat cādidatio. significans montē glie. vbi oēs amicti sūt stolis albis. i. sūma puri tate. fructū g̃ ei⁹. i. effectus super tollet sup mōtē glie. da qui māducat hūc panē viuet in eternū. Joh. vj. Sunt aūt. xij. fructus hui⁹ panis tritici. designati p duodecim fructus ligni vite. de quib⁹ dicit Apoc. vltō. z de his bēs plene. j. ibi vide. oportet tm q⁹ deuote accipiat. z i gra. alis nō xtrolleť ad gliam. sed deiecť i infernū. Un ysido. de ꝓse. dis. ij. Qui scelerate viuūt i ecclia. z cōicare nō de sinūt. putātes se tali cōione mūdari. discāt sibi nil pficē ad emūdationē. dicēte ꝓpha Hiere. xj. Quid est q⁹ dilec/ tus me⁹ fecit i domo mea scelera multa. Numq̄d carnes sctē auferēt a te malicias tuas. quasi dicat nō. sed augeť grauissimū pctm. qz vt dicit apls. j. Loz. xj. Qui mādu cat z bi. iudicium sibi mā. z bibit. i. ac si xpm occidit⁹ puniet. sm Glo. Et b vt dicit Aug. Non qz illa res. i. sa/ cramentū sit mala. iz qz mal⁹. male accipit qd bonū est. Nō enī mala erat buccella q̄ iude data est a dño. vt ptz Joh. xiij. Salutē dedit medic⁹. iz ille indign⁹ accepit sa/ pnicie. de ꝓse. dis. ij. z sctā. Un melchisedech rex salē sa/ cerdos dei sūmi. obtulit abrae panē z vinū. cū bñdicēs vt ptz Ben. xiij. c. vtiq̄ fecit hz. ei. reuertenti cū victoria a cede q̄tuor regū. Ben. xiij. Qd figurandū. q⁹ opz q⁹ bō habeat victoriā de corpe suo cōposito ex q̄tuor ele/ mētis. seu sensitiua ptāte. in q̄ insurgunt q̄tuor passio nes. q̄ multis dñant. vel q̄tuor differētie pcoz. q⁹ vin/ cūt q̄tuor reges. q̄tuor sensus nros. s. pctm cogitatio/ nis. ꝓsensiōis. operatiōis. z assuefactiōis. huic xps verus sacerdos offert panē sacramētalē cū bñdicōe gre z glo rie. Ire Job. de sctō gemi. i fmonib⁹ dicit. q⁹ phs i li. de sensu z sensato nūerat septē differētias sapoz. q̄ specialiter reperiunť in b sacro. Prim⁹ est sapor dulcis. q̄ signat po/ donū sapie. q̄ facit diuina suauiter degustare. Secūs sa/ por acut⁹. z signat donū intellect⁹. q̄ facit penetrare vi/ q̄ ad intima rei. Terti⁹ est amar⁹. signat scientiā. q̄ hu/ ius mūdi amaritudines facit dolere. Quartus est sapor pinguis. z signat pietatē. ps. xxij. Impinguasti in oleo caput meū. Quint⁹ est salsus. q⁹ habeť in dono ꝓsilij. i. q̄ est sal discretiōis. Sext⁹ stiptic⁹. q̄ hz de terrestri z calli/ do. z signat fortitudinē q̄ roborat hoiem. Septim⁹ est auster⁹ seu acetosus. sub q̄ cōprehēdit z ponit⁹. vt in piris acerbis z signat timorē. q̄ pūgit ex recordatōe pec cati z expectatiōe iudicij. Un bene sapi. xvj. dicit d mā na hoc figuratiue. Panē de celo pstitisti eis. oīe dele/ ctamentū in se habentē z omnē saporem.

Quātū ad tertiū de .§. III.

veneratōe sacri dr. Florebūt d ciuitate. i. venientes ange li de ciuitate ecclie tripbātis. z hoies de ciuitate eccle militātis. lete z affectuose assistētes suo dño. b est flore re vt fenū terre. qd milia abūdat z multiplicat. Nā q⁹ an geli veniāt de ciuitate celesti. oñdit Bre. i fi. dial. Quis latiōis hora. ad sacerdoz vocē celos apiri. angelo⁹ cho ros adesse. sūma imis sociari. d ꝓse. di. ij. Quid sit sanguis. §. ds fideliū. De ciuitate etiam ecclie currūt boies ad videdū sacrm altaz. z qsi tota deuotio fideliū remā sit i isto sacro. z merito. qz sic dicit Alex. pa. de ꝓse. dis. ij. nihil. sic potior est i ceteris hostijs z sacrificijs. ita port⁹ excelli. z venerari dz. hic dauid coram arca dñi. ij. Reg. vj Que b sacrm sigbat. qz i ea erat ꝙga diuitat⁹ potentissi me. lex aie sapientissime. māna carnul purissime. nud⁹ sal tabat toz viribz. ex maxio feruore z deuotōe. qd sicn dz gnifico illo zuinio qd fec affluer⁹. q̄ interꝓtat brūdo. i. dom⁹. ij. anno. imp̄ij sui. i. rpe nō nature. nec legi⁹ mosay ce. iz rpe gre. cūctis ꝓcipibz suis. qz aplis. exinde oīb⁹ vo lētib⁹ venire i domo sua. s. ecclia mirabili ornata. nec ali quis cogebať ad sūmendū ꝛc. Hester. j. c.

c. j2. §. 6

Laplm. vj.

De penitētia z specialiter de ꝓfessiōe.

DIci cōfitebor aduer/ sum me. i iusticiā meā dño. z tu remisisti ipie tatē pctī mei. ps. xxxj. Sic pctm originale nō remittit nisi p baptismū actu vel ꝓposito susceptū. ita actuale nō remittit post baptismū. papue. nisi g pnias Un aug. Dis hō postq̄z sue volūtat⁹ est arbiter ꝓsti⁹ nō pōt nouā ichoare vitā. nisi penitear cū veter⁹ vite. d pe. dis. j. c. tres sūt aūt actiōes. Et xps ait Lu. vlt. Opor tuit xpm pati z resurgē a mortuis die tertia. z pdicare penitentiā in remissionē peccatoz in omnes gentes. vt

ait Crisost. i omel. sup pe. dis. j. et. iij. Perfecta pnia cogit pctorem oia libēter sufferre. In corde enī ptrito. in ore cfessio. i ope tota hūilitas. i. satisfactiōis. hec ē pa & fru cifera pnia. h̄ est illō triduū q̄ vocat nos de egypto vt eam⁹ in deserto. vt imolem⁹ deo nro sacrificiū bonoz operū. Exo. iij. Hoc est illō triduū q̄ xps amissus dolēdo repe rit. Lu. ij. Hec est via p quā exit ō carcē herodis infernā ad mortē. Act. xij. Per ptritionē enī exit ō porta dura ce cordis. p cfessionē ō porta clausa taciturnitatis per satisfactionē de tertia porta q̄ est ferrea. vn magis fortis q̄ alia rerētionis alicne subē vel fame. Quō aūt debe tet fieri ista pnia. put est sacrm ecclie. & quanta pstet vide tē oñ dit ps. dicēs. Cōfitebor. vbi tria nota. Primo cfessionē penitētialē exercēdā ibi. Dixi cfitebor. Secō dationē rōnalē adhibēdā. ibi adiuū me iust. m. dño. Tertio. inuocationē spūalē. ꝙcipiendā. ibi tu remisisti īc. De impedimētis pnie & remedijs. ꝛ ea habes plene. j. c.

Sup. h. 4. post. f. Pcipit cfessio

Quantū ad primū §. I.

ig de cfessiōe fiēda. q̄ dicit confitebor. Dixit Josue ad achor. q̄ trāsgressus fuerat mādatū dei. Da gliam deo. cfitere pcm. Josue. vij. qsi di. Cōfitēdo pcm tuū das gliam deo. nā manifestādo miseriā pcī tui. vt dē eā in sua bonitate amoueat a te. fateris clementia & misēdiam deo. damat nobis. & mādat cfessionē pctōz. Primo lex intrinseca. Secō lex mosayca. tertio lex pphetica. qrto lex euāgelica. quinto lex canonica. Lex intrinseca est lex natural. Hec nob dictat. vt cfiteamur deo pcm nostz scz recogñscēdo. & petēdo venīā. q̄ enī añ incarnationem deus erat pur⁹ ps̄us. iō erat ꝓrēus cfessiōe mētali bo minis. nec pl⁹ exigebat. Sed postq̄ factꝰ ē hō incarnat⁹ ex ỹgine. exigit a nobis etiā cfessionē oris. & q̄ pñs nō est corpalr. vult vt faciamus eā vicario suo. s. sacerdoti. Dicit Iob. xxij. c. q̄ nō fuit iudex. ij. gēnilis. lege naturali ad h̄ mot⁹. Si erubui pctā mea in ꝓspectu ppli cfitebor. i. nō erubui. & nō dic pplo. q̄ cfiteri publice ē cēsean dalizare. sed i ꝓspectu ppli. q̄ nō dz hō erubescē q̄ po pulus sciat pōr facē cfessionē. sic aliq̄ sapientes fm se culū erubescūt videri i cfessiōe. Primi gentes nr̄i ppe trata trāsgressiōe diuini pcepti interrogati fuerūt ō ea vt cfiterent pctā. & venia peterēt. cū dns vocauit adaz dicēs Adā vbi es tu. Ben. iij. q. d. cfitere pcm tuū. ij illi vt supbi noluerūt se seculare. ij excusauerūt se. quia adā reprobauit culpā in euā. q̄ sibi suggessit esum. & sic q̄si in deū. q̄ dedit sibi talē socīā. euā interrogata inserpen tem reprobauit. & q̄ noluerūt humilr cfiteri pcm. expulsi sūt ō paradiso mēdi mente & corpe. Frequnter h̄ accidit vt reph̄esus ds̄a cfessore vl alio ō pctō suo. nō būiliť cfi tet. ij excusat se retorqns i carnē. seu sensualitatē signa tā peuā. & sili⁹ in deū q̄ dedit sibi fragilē carnē. vl i dya bolū q̄ repbauit. Sz si nō vis eiā de paradiso celesti. vbi cfessionē ꝓtinebat i figura. nā dū mādabať in lege q̄ cō mittēs certa offerret determinata aīalia sacerdotib⁹. q̄ occisa i sacrificiū cremabanť. vt patz Leui. iij. v. vj. et. vij. c. manifestabať i genere offerētis illō aīal cōmisisse tali aīali. cfessio enī sacramētalis a passione xpi habet efficatiā. Ex iudicio etiā lepre habita fuit figura cfessi onis. ō qua habeť Leui. xiij. & lepra i capill⁹ est pcm in cogitatiōe. Lepra i cute est pcm i carnali ōlectatiōe seu morosa delectiōe. Lepra i veste exteriori est pcm i opa tiōe. Lepra i domo i q̄ ꝓtinue habitať. est pcm i ꝓsue tudie. Qui q̄ habuit lrā lepre. debebat se sacerdoti ꝓsentare. & ille debebat hū ꝓsiderare modū lepre. & si vide bat esse lepra pseuerātē & augeri. iudicabat eū imundū & a ceteris sepandū. Si aūt videbat nō pmanere lepra iudicabat mūdū. & libez dimittebat. Sic sacerdos pec catorē sibi pntatū vl lepriosū i aīa siue p cogitatione. vl delectationē vl opa mala. si videt eū nō dolere nec ꝓpo nere i futuz eū abstinē. nō debet eū absoluē. sed vt imū dū & lepra pseuerātē iudicare. Sz si dolet. ꝓponit absti nere. debz absoluē. & vt mūdū p cfessionē iudicare. Alii qui etiā ex hebreis hñ pertz asserit q̄ cū ceperit sacerdo tē ō eis. s. ō leuitico genē. qō tñ est de eis difficile discer nere. cfitēť vocalr eis pcta sua añ mortē. Lex ꝓpter ea ad h̄ iuitat. q̄ scripture ꝓphetaz dicanť lex ptz ex eo q̄ xps dixit iudeis. In lege vra scptū est in ps. lxxxj. Ego dixi dij estis. qō tn ỹbū in ꝓpheta est. ps. xciij. scu i psal mo dauid. Ipe enī dauid dixit. Preoccupem⁹ añ faciez dñi in cfessiōe. i. antecz cōpareamꝰ añ faciē dni. s. in iu dicio pticulari p mortē. in q̄ oportet nos reddere rationē ō debitis nr̄is pctōz faciam⁹ cfessionē. p eā enī tollūtur pcta scpta in tabula ecclie. sic p spongiā tabula scripta. crenī oia. in cfessiōe lauanť. inq̄t brūs Laurēti⁹. & Sa lo. puer. xxvij. Qui absconderit scelera sua. s. nō confitebo. nō dirigeť. s. via salutis. Qui aūt cfessus fuerit & relin qrit ea. misēdiam ꝓsequeť. & inueniet gr̄az. Unde Esa. xxij c. Circumi ciuitatē. sume cytharā q̄ sonū reddidit. scz vocalis cfessiōis. bñ canta debite cfitēdo. frequnta can ticū. Et nota q̄ dicit circumi ciuitatē. nō enī a casu sed diligēter debet circumire ciuitatem ecclesie vt inueniat bonū cfessorem. Un Aug. Qui vult cfiteri vt inueniat gratiā sacerdotē q̄rat. q̄ sciat soluere & ligare. ne si negli gēs circa se fuerit negligať ab illo. q̄ salubriť mouet eū. vt cecū viter ne ambo in foueā cadāt. de pe. dis. j. §. quē peniter. Danieli ꝓphete cfiteti pcta pplī dicēdo. Peccauim⁹. iniuste egim⁹. iniquita tem feci⁹ in omnē iustitiā tuam. reuelara sibi fuit dei placatio & liberatio a captiuitate babylonica. Dan. ix.

Lex euāgelica de hac plenius loquit. nam vt dicit. Lu. iij. Qui baptizabanť a iohāne baptista. cfitebanť sibi pcta sua. erat aūt baptismus iohannis nō sacramē tum ecclie. vnde nec purgatiuū petōz. sed dispositiuus ad penitentiā. & iō dicebanť baptizare in penitentiam. Hmōi aūt in iūgendo cfessionē dns iesus leprosis. x. q̄ damabāt miserere nr̄i. Ite oñ dit eos sacerdotib⁹. Lu. xvij. & cūdo mūdati sūt. ad inuendū q̄ lepra peccati q̄ est ex trāsgressione decalogi mūdať ondedo le sacerdo ti in cfessione. & q̄uis ipm ꝓpositū vez cfessionis mū det. vt patet ex ipsa figura historie oportet tamē vt rpe suo sequať effectus aliter recidiuaret in lepra peccati.

Auctoritatē aūt absoluēdi dedit dñs sacerdotib⁹. cum dixit discipulis in ꝓsona oim sacerdotū. Quoz remise rit⁹ peccata. remissa sunt &c. Joh. penul. scz claue non errāte expssius ꝓmlgauit pceptū hmōi iacob apls di cēs i canonica sua. c. v. Cōfitemī alterutz pcta vra. s. ba bētib⁹ claues ecclie. vt sūt sacerdotes. Un & q̄ i casu ex tremo vt fiť i ꝓcul maris cfiteť laico. q̄uis vtile sit si nō hz copiā sacerdotis. tñ si euadat. dz postea illa sacer doti cfiteri. Lex aūt canonica h̄ mādat dicēs p augustinū. Judicet se hō cū pōt & mores ꝓcurat i melius. ne cū nō potit pter voluntatē a dño iudicet. Accedat ad anti stites. i. sacerdotes ecclie p q̄s eis claues admīstrant. ō pe. dis. j. iudicet. Ambr. Venialť est culpa. i. digna venia quā sequť cfessio delictoz. dis. ca. c. serpēs. Nō enī meru it iustificari q̄ pcta sua noluit cfiteri. idē di. ca. Unde et hiero. Quisq̄s es q̄ tibi alicui pcti es cōsci⁹. q̄to rpe deli quisti. tāto rpe sanctificato deo in cfessiōe pnie. nō expe ctes vt humiliet te accusator sathā. i. diabolus. di. ca. c. vide. Tempus determinat. quia omni anno saltem semel. extra de pe. & re. c. Omis vtriusq̄ sexus. postq̄ ad

Figurato cfessiōis

Tēpus

annos discretiõis puenerit. tenet oĩa pcã sua ꝓpio sa/
c.j9. cerdoti ꝓfiteri. Ulra habes ad ỏclarationẽ hui⁹. ĩfra
de ꝓfess. z supra. in. ij. ꝑte. ti. de accidia. c. de negligentia
ꝓfesso. Et quis sit ꝓprius sacerdos cui⁹ subz. habes dif
fuse in ti. de cõfessoribꝫ. Ucꝝ in li. vj. de pe. z re. habet
ĩfra ti.j7. ꝙ nulla ꝓsuetudine põt introduci. vt ꝙs ꝓficeat alteri
ꝙ ꝓprio sacerdoti. Sũt aliqui sapiẽtes fm mundũ. qui
extimãt nõ necessariã sacerdotalẽ ꝓfessionẽ. sed ad bñ
esse. Sed si istud aliqñ fuit in opinione. vt ponũt ma/
gister sen. in. iiij. dis. xv. z gratianus de pe. dis. j. ꝙ totuz
hodie tñ est in determiatione ecclesie. s. esse necessariam
ad salutẽ ꝓfessionẽ vocalẽ z ꝓtrariũ tenere. s. nõ esse ne
cessariã. esset hereticũ fm tho. in. iij. vt habes infra ĩ. c.
ti.j7 de statu ꝓfessoꝝ. de quadã muliere. vt habet in ti. ỏ. vij
donis ꝙ lapsa in pctm carnis. qz pre verecũdia noluit
ꝓfiteri ꝙs intraret monasteriũ vt magis penitẽtiam
ageret de pctõ. z ibi semꝑ vixerit in maximis abstinen
tijs z gemitibꝫ z oratiõibꝫ tñ mortua apparuit cuidaz
moniali sibi familiari reuelans se esse damnatã ꝓptera
quia nõ fuit illud peccatũ confessa.

Quantũ ad secundũ .§.II

scz de ỏditiõibꝫ ꝙs debet habere ꝓfessio. vt sit bñ facta
ꝙs infra plene declaret de. xvj. cõditionibꝫ eius in
c.j9. ti. de statu ꝓfessoꝝ. pnũc solũ ex verbis ps ꝓponent ꝙt/
tuor vt fiat primo. Cũ matura discussione. ibi. Dixi.
Cũ amara cõpunctiõe. ibi. aduersũ me. Cum sincera de
nudatiõe. ibi. iniustitiã meã. Cũ plena obeditione. ibi.
dño. Quantũ ad primũ nõ debet quis facere ꝓfessi/
onẽ subito sine aliqua pmeditatiõe. qz modicum vel nil
valeret. sed cũ deliberatiõez mẽtis examinatiõe. Et ideo
anteꝙ ponat ps. ꝓbũ ꝓfiteboꝝ. pmittit. dixi. i. delibera/
ui in mẽte mea. ita exponit cassiodoꝝ. Et ĩ ista delibera
tione debet dicere in corde suo coã deo pctã sua diligẽ
ter examinãdo. fm illud Esa. xxvij. ꝙ di cẽ Ezecha. peni
tens ỏ peccatis Recogitabo. s. deo oĩs annos meos. in
amaritudie aĩe mee. i. oĩs act⁹ pctoꝝ cogitatiõis locuti
onis opatiõis omissiõis ꝑ me ꝑpetratos toto tpe vite
mee. z ỏ cũ displicẽtia z amaritudie nõ aũt cõplacẽtia
delectatiõis. Et ỏ est ꝙ dicẽ Leo papa de pe. di. j. Suf/
ficiat penitẽti ꝓfessio q primo ỏ offerẽ. s. dicẽdo z exa/
minãdo se in corde suo. de inde sacerdoti ꝙ ꝑ delictꝫ pec
cantũ pctoꝝ accedit. Manifestũ est aũt ꝙ cũ ꝙs habz
facere cõputũ alic⁹ admunitiõis facte ꝑ eũ. pri⁹ ꝑ se exa/
minat oĩs ptitas q̃ sũt scripte in libro. quẽ habet coraz
exigẽte rationẽ ꝓstare vt bñ reddet ratio cinũ. multo
magis q̃ hẽs scripta ĩ libro ꝓscientie opa tua. mala. pri⁹
debes ꝑte examiare vt reddas cõputũ coã exigente ra
tionẽ a te. s. ꝓfessoꝛ loco dei. Et quidã qui fecerat ꝓfessi
onẽ suã sine ꝑcedẽti debita examiatiõe fuit dictũ in visi
one. vt itꝫ redderet cõputũ suũ. i. ꝓfiterer in vita spa/
rũ. Scio oz fieri cũ amara cõpunctiõe. Uñ dicẽ. Cõ
fiteboꝛ aduersũ me. Que sũt nobis aduersa z ỹria nob
displicẽt. z de eis dolem⁹. z qz pctã sũt maxĩe aduersuz
nos. i. nociua z ỹria nobis. debem⁹ vt nociua z ỹa ma/
la de eis ĩ ꝓfessiõe dolere. Sic enĩ ꝓtraria ꝓtrarijs cu/
rant. cõplacẽtia. s. delectatiõis pctõ auferẽ ꝑ displicẽtiã
et dolorẽ eius. Uñ Aug. de pe. di. j. c. penl. Quẽ penitz
oĩno peniteat. z dolorẽ lacrimis oñdat ꝑ ꝓfessionẽ. De
bet aũt dolor iste cẽ magn⁹. vñ oz aĩe peccatrici. Hiere.
xx. Luctũ vnigeniti fac tibi planctũ amarũ. vtiꝫ cum
mulier amittit vnigenitũ suũ ꝙ. est totũ bonũ suũ. z ꝙ
amat maxĩe dolet maxĩe. Sed quãto magis habet do
lere pctoꝛ. ꝙ ꝑ pctm amisit z bona oĩa spiritualia ꝙ exce/
dũt valorẽ oĩm tpaliũ z patriã ꝓpriã ciuitatis supne. et
vitã aĩe gram z ipm deũ qui solus est solatiũ z refugiũ
nostrũ z totũ bonũ nrm. vñ ambro. in li. de pe. Nihil ẽ
ꝙ causa tã sumi doloris sit ꝙz si recordet ꝙs vñ lapsus
sit. z qỏ ad ista momẽtanea z caduca ab illa celestis cõ
ditiõis intentiõe defluxerit. Tertio debet esse ꝓfessio
cũ integritate sincera. i. nõ miscear alias materias in cõ
fessiõe. sed iniustitiã suã. ome pctm est ꝙd iniustitia ꝓ
deũ vt ꝓprimũ vel seipm. Dic tu iniqtates tuas. vt iusti
ficeris. s. in ꝓfessiõe. Esa. xlij. Debet aũt integre dicẽ in
iustitiã suã. dicit enĩ Treñ. ij. Effunde sicut aqua cor tu
um ante ꝓspectũ dñi. Sicut enĩ aũ effudit aqua ỏ va
se. nil remanet in eo odoris coloris vel saporis ita de va
se cordis aqua iniqtatiꝫ ꝙs in ꝓfessione effundi debet.
vt nõ remaneat aliq̃ circũstãtia iustitie seu pcti. Unỏ
Aug. i. li. b. de peni. ait. Cõsideret pctoꝛ qualitatẽ crimis
in loco in tpe in pseuerãtia. in varietate psone. z qli hoc
fecerit tẽptatoꝛ z ipius victꝫ multiplici executiõe. Dis
ista varietas ꝓfitẽda est z dolẽda. Dolendũ est nõ solũ
qz peccauit. sed etiã qz se frute priuauit. doleat aliozus
vitã in sua fuisse corruptaz. s. exẽplo. doleat de tristicia
quã peccãdo de bonis intulit. Dec ille de pe. dist. v. c. j.
De circũstãtijs tñ pctoꝝ q̃ sũt necessarie ꝓfiteri. z q nõ
babes infra ti. de statu ꝓfes. Quarto oz esse cũ plena ti.j7
obeditiõe. Uñ dicit dño ꝓfiteboꝛ. fit enĩ sacerdoti loco
dñi. seruꝰ aũt dño debet obedire. vñ dicebat in veteri le
ge. Deut. xvij. Qui nõ obedierit sacerdotis imperio. mor
te moriat. xj. q. iij. absit. z ꝑcipue in eo qỏ iniũgit sibi in
penitẽtia debet obedire z facere alꝰ opteret cũ iterare.
Uñ Aug. Ponat se ꝓfitẽs in arbitrio sacerdotis potes
state iudicis. nil sibi reseruãs sui vt oĩa faciat ꝑ cuitãda
aĩe morte q̃cũqꝫ faceret. ꝑ cuitãda corpis morte. z ỏ cuz
gaudio. qz vitã recupat infinitã. de pe. di. j. Uỏ si iniũ
git sibi ꝙ aliqua de causa non posset explere. debet sibi
significare insup z q̃ sibi ỏclarat necessario faciẽdo. vt
restitutionẽ alienoꝝ fame. z hmõi faciat integralt. Et
qz nouit dyabol⁹ ꝙ nõ valet ꝓfessio nisi fiat sacerdoti.
cũ habeat copia. iõ legit ꝙ dyabol⁹ semel sumpsit spẽm
sacerdotis. cũ scz ꝙdam infirm⁹ mitteret ꝑ sacerdote nũ
ciũ. cui obuiãs in via dyabol⁹ in forma sui sacerdotis.
accessit ad ifirmũ z audiuit eũ z absoluit. Illo aũt mo
riente demones aĩam ei⁹ iãrebant ducere ad infernum.
dicẽtes illũ nõ fuisse ꝓfessum sacerdoti. Angeli bonoꝝ
cõtra excusantes eũ. qz vt sacerdoti dyabolo ꝓfess⁹ erat
Demũ reducta ad iudiciũ dei. sentẽtiarũ est vt aĩa redi
ret ad corpus et vero sacerdoti ꝓfiteret vt saluari pos
set. z sic factum est. qui resuscitatus confessus est. et po/
stea quieuit in pace.

Quantum ad tertiũ .§.III.

scz de innouatõe conseq̃nda ꝑ ꝓfessionẽ dicit. Tu remi
sisti impietatẽ pcti mei. Per ꝓfessionẽ fit pctoꝛ nouus
hõ fm illud apli. Deponẽtes veterẽ hoĩem induite nos
uũ hoĩem q̃ fm deũ creat⁹ est. ad Ephe. iij. z ad Colo.
iij. Multa ex ea cõsequunt bona sic per pctm multa
nocumẽta hõ incurrit. Primo ꝑ pctm amittit ꝙs vitã
gratie. fm illud Sap. Per mauciã occidit hõ aiam su/
am. s. ꝙando eã gratia. scz per ꝓfessionẽ resurgit ad gra
tiã. ps. lxxxiij. Ueritas de terra. i. ỏ pctoꝛe oritur est. i. cõ
fessionis pctoꝝ z iusticia de celo prospexit. i. iustificatio
fm Aug. Justificatio aũt fit per gratiã. iuxta illỏ apli
ad Titũ. ij. Justificati gra ipius. Aliqñ accedit ꝙs ad
ꝓfessionẽ attritus z nõ ctrit⁹. extũc si nõ ponit obsta/
culũ ꝓfessionẽ iustificat ꝑ grãm. Scio pctm inducat
ad obstinatiõem z mortẽ eternã. Ad Roms. vi. Stipen
dia pctĩ mors. z ꝓfessio a morte gehẽne educit. z a pfun
do obstinationis. Uñ Aug. tractans illud ps. Ne vrge
at puteus sup me os suũ ait. Puteus est pfundũ hũa/
ne iniqtatis. in quẽ si ceciderit. nõ claudet sup te os suũ.
si nõ clauseris os tuũ. ỏ pe. di. i. Cõfitere ergoz ĉ.

scz de pfundo inferni z obstinatiõis. Tertio pcm̃ clau/
sit padisum. Esa. Tollat impius ne videat gl̃am dei. cõ/
fessio aplt padisum. Ambr. in li. de padiso. Ecce nũc tẽ/
pus acceptabile in q̃ pfessio aplt padisũ latroni i cruce
pfitẽti pcm̃ suũ dicendo. Et nos quidẽ iuste. nã digna
factis recipim⁹ Lu. xxiij. Cui dictũ fuit. Hodie mecũ eris
i padiso. Quarto pcm̃ fac̃ hoiem fuũ diaboli seu filiũ
Job. viij. Vos expr diabolo estis. sed pfessio liberat a
seruitute diaboli z facit filiũ dei. In hmõi figurã legit
j. Reg. xvj. q̃ dauid sonãte citbara saul qui vexabat a
diabolo liberabat ab illa vexatõe. Citbara significat cõ
fessionẽ fm illõ. Cõfitemi dño i citbara. Ps. xlij. Qui/
to pcm̃ decurrat aiam z denigrat obscurãdo mẽtem.
sed pfessio decorat. Vñ biero. de pe. dis. vij. Confessio z
pulcritudo cora eo. q̃ fuerit pcta sua pfess⁹ dicens. Lor/
ruptre sũt cicatrices mee feditatẽ vulnez in sanitatẽ mu
tet decorẽ. Et Aug. q̃ pfessionẽ hõ ỗ fedo fit pulcer. In
cui⁹ figurã est naamã leprosus lot⁹ septies in iordane.
et restituta est caro eius sic̃ caro pueri puuli. viij. Reg. v
Interpratat iordanis ruꝫ iudicij. z significat iudiciũ pe/
nitẽciale confessiõis. in q̃ lot⁹ septies. i. de oĩb peccatis
vniũsalr mũdat z decoratur. Septo pfessio illuminat.
Decest narratoria siloe in q̃ lorus cecus a xpo missus il
lumiat. Joh. ix. O q̃t illumiatiões pcõr ibi recipit. de
multis enĩ q̃ nõ putabat cẽ pcta edocet z instruit quõ
debeat tẽptatiõib⁹ resistẽ. occasiões vitioꝝ vitare. quõ
debeat satisfacere z in oi sua se uersatione bñe. Septi
mo diminuit penas rgales debitas p pcis plus z mi
nus fm q̃ntitatẽ doloris z erubescẽtie. Aug. q̃m erube/
scẽtia magna est pena. fit dign⁹ venia. i. remissiõe pene.
qui p xpo erubescit. pfiteẽdo. Vñ legit de q̃dam pulcra
muliere. q̃ cõpuncta ex pdicatione audita pfessa est cũ
tãto dolore z erubescẽna q̃ mortua est p dolore z reue/
sa. Decauo corpa sanat aliq̃n. vt de pe. z re. c. cum infir/
mitas. Precipit enĩ medicis corpoꝝ q̃ cũ fuerunt vo/
cati ad infirmos inducãt eos ad pfessionẽ faciendã. vt
q̃ dtus sanentr infirmi. q̃ sublata causa remouet effe
ctus. causa infirmitatis mltotiens est pcm̃ z si nõ sem
per. tõ zc. Nono intercessiões seu oões mltiplicat. nã
ecclia oratione facit specialẽ p confessis dicẽs. Exaudi
dñe supplicũ pces. z pficẽtiũ tibi pce pcis. z specialr il/
le cui pfitet orat p eo. Vñ z Aug. dic̃ de pe. dis. vj. c. j. ỗ
pfessore. Adiuuet pfitentẽ oãdo elimosynas facẽdo et
alia bona opa p eo. Decimo dabit magnũ robur aie p
tẽtatiões diaboli. Vñ z in figurã iudas machabe⁹ fuit
rexit z leo dux exercit⁹ dei. z babuit maxias victorias p
inimicos ppli dei. q̃ fuit demões. Judas interpratat pfes/
sio. q̃ p eã habet victoria p demonũ tẽptatiões. nã de
tegunt i ea et⁹ insidie. Undecimo dat spem salutis. Am
bro. Lõfessio spem salutis tribuit. sic̃ cõuerso taciturni/
tas inducit desparationẽ. exẽplũ in caym. q̃ vt dicit gra
tian⁹ de pe. dis. j. c. q̃ pcm̃ dño interrogãte noluit pfi/
teri. i desparatione incidit. Beñ. viij. Duodecimo leuificat
penitentẽ z ecclĩam militantẽ. ps. xlj. In voce exultatio
nis z pfessiõis sonus epulãtis. figura de. pdigo qui re/
uersus ad patrẽ z pfessus dicẽs. Peccaui in celũ zc. to/
ta domus festauit. Luce. xv. ca.

De ordinib⁹ sacris. Capi. vij. p modũ fmonis.

Sacerdotes tui indu/
ank iustitia. z scti tui exultẽt. ps. cxxxj. Ordo
sacer q̃tus sit distinct⁹ in ples gres. q̃ i mino
res z maiores. est tñ vnũ sacrm vnitate finis. q̃ oẽs or/
dinank ad corp⁹ xpi verꝝ pficiendũ in eucharistia z cor
pus xpi mysticũ dirigẽdũ in ecclĩa z vtrunq̃ fit p sacer
dotiũ. ad q̃ cooptank alij ordies. Et aliq̃ quidẽ nouem
ponũt esse ordines corrñdentes nouẽ ordib⁹ angelorũ
sic̃ enĩ angeli dicunt mĩstri dei. fm illõ ad Heb. j. Oẽs
scz angeli administratores sũt spũs. s. dei. sic clerici in q̃
buscũq̃ ordib⁹ dicunt mĩstri dei. Esa. lxj. Vos aũt sa/
cerdotes dñi vocabimi ministri dei nr̃i dicẽr vob. s. est
et loq̃t ibi de sacerdotib⁹. vñ oẽs vt angeli in magꝝ pu/
ritate mĩstrare debẽt. Et dicũt hi pmã tonsurã esse pri/
mũ ordinẽ. z vltimũ ponũt epatũ. Alij ỹo vt Tho. in.
iij. dis. xxiij. q. ij. ar. j. q. ij. ponũt tñ esse septem gr̃ie z
stricte loqndo put ordinant ad pfectionẽ eucharistie. z
nõ imprimũt q̃ eũ aliquis nou⁹ caracter. z isto mõ nec
pmã tonsurã dicũt esse ordinẽ sed dispositionẽ ad or/
dines. q̃ epatũ etiã nõ imprimit nouũ caracterẽ. de b̃ tñ
habes. j. c. de ordib⁹. z sic sũt. vij. ordies. z ita p̃suppo/
nũt gratiã septiformẽ spũssct. i. septem donoꝝ ad b̃ vt
ad meritũ suscipiant. z mĩstrent in eis. z ipa gr̃a septifor
mis augeat in susceptiõe cuiuslibet eoꝝ. si debito modo
suscipiant. De sacerdotib⁹ q̃ qui habẽt oẽs ordines se/
quẽt. z in quib⁹ cõplet̃ sacrm. ỗr sacerdotes zc. vbi tria
notant. Primo mysteriũ almificũ. p q̃ debẽt venera/
ri. ibi sacerdotes. Scõo habitũ gratificũ cũ quo de/
bẽt exornari. ibi. induant iustitia. Tertio pmiũ glo/
rificatũ a q̃ dñt decorari. ibi. scti tui exultẽt.

Quantũ ad primũ .§. I.

sacerdotes semp fuerũt in magno honore apud oẽs. sic̃
sacerdotes paganoꝝ fuerũt sacerdotes z mĩstri nõ dei
veri. sed falsoꝝ deoꝝ. i. demoniorꝝ. ita falsus honor eis
exhibebat. Sz sacerdotes ecclie sũt sacerdotes dei Esa.
lxj. Vos sacerdotes dñi vocabimi. de q̃b⁹. j. Pe. ij. Vos
estis gen⁹ electũ regale sacerdotiũ. Dicit aut̃ sacerdos
sacra docẽs vel sacra dãs. vel sacer dux. q̃ videlz debet
pferre sacra documẽta. debet exhibere sacra sacramẽta.
debet adhibere exẽploꝝ ornamẽta. Ex his oñdit q̃ sit
almũ eoꝝ ministeriũ. z almos. i. scõs boies facẽs. De/
bet q̃ pmo pplm docere de agẽdis. Malach. ij. Labia
enĩ sacerdot̃ custodiũt sciam. i. custodire dñt z legẽ req
rũt de ore ei⁹. s. ppli vt doceant. Sup q̃ hiero. in plogo
biblie. Sacerdot̃ est interrogatũ rñdere de lege. i. dei z
ecclie. Vñ in figura mãdauit dñs q̃ tunica indut⁹ cũ
magno apparatu sacerdos intrabat sctã sctoꝝ. haberet
in extremitate inferiori tintinabula vt audirẽt son⁹ in
tẽplo. Exo. xxiij. Ad significandũ q̃ sacerdos dz i eccle/
sia sonitũ reddere pdicatiõis. Ut enĩ dic̃ Greg. in pa/
sto. officiũ pconis suscipit q̃sq̃ ad sacerdotium accedit.
dis. xlij. sit rector. Et in pcilio toletano ỗr Ignorantia
mater cũctoꝝ erroꝝ. maxie in sacerdotib⁹ dei vitãda ẽ
q̃ officiũ docẽdi i pplo suscipiũr. Sciãt q̃ sacerdotes sa
cras scpturas z cationes z osñe eoꝝ op⁹ in pdicatiõe ex
docrina pfitat. dis. xxxvij. c. j. Alls si ignorãs ẽ. nec cu
rat discere nc̃ria. dici sibi poterit illud Osee. iij. Quia
tu scientiã repulisti z ego te repellã. ne sacerdotio fũga/
ris mihi. Et poterit dici sacerdos nõ dei sz nanee. de q̃
dicit. ij. Mach. j. Dux ipe est z exercit⁹ cecidit in tẽplo
nanee. pfilio decept⁹ sacerdotiũ nanee. Nance interpratat
pascua coꝝ. alle q̃ põt dici sacerdos nanee. q̃ nõ q̃rit sa/
lutẽ aiaꝝ sed pascua corpis. hi dãt pter suã ignorãtiã
prana pfilia. vñ cadãt in pcã pceps cũ pplis. z quod
peius est. cũ ipe nõ doceãt pter ignorãtiã vel in errem
dolẽt q̃ religiosi doceãt z pdicẽt pplo. silles sacerdotib⁹
infidelitũ z iuidoꝝ iudeoꝝ. de quib⁹ dicit Eccl. iij. q̃
pdicantib⁹ aplis. supcuenerũt sacerdotes dolẽtes q̃ do
cerẽt pplm. Debz secõo sacerdos exhibẽ tpe suo sacra
sctã. z oronũ monimẽta. vñ ỗr sacra dãs. Ut enĩ dic̃. b.
Tho. in. iij. pte. q. xxij. arti. j. Sacerdos pstituit vt me/
diator inter deũ z pplm. nã sacra q̃ sũt dei dz pplo mi/
nistrare. z oões ppli deo offerre. z ideo dz sctẽ z mun/

dā ꝓscientia vitere. Esa. lij. Mundamini q̄ fertis vasa dñi. i. sacra. q̄ sūt vasa ꝓtentiua gre dñi. Debēt etiā ora re p pplo. fm illō Joel. ij. Inter vestibulū t altare plo rabāt sacerdotes dicētes. Parce dñe pplo tuo. Sed vt dicit Bre. in past. Cū his q̄ displicet ad incedendum mittit. irati animo pculdubio ad detericra puocat. Sa cerdotes igit q̄ īmūdi sūt corpe vl mente. hi ꝑmit dici sa cerdotes bel phegor: qō ē idolū ignominie illis ophni et finees filijs heli. de quibꝫ scribit. j. Reg. ij. q̄ erāt filij belial nescientes dñm. nec officiū sacerdotū ad pplm. q̄ cū mlieribꝫ dormiebāt q̄ veniebāt ad tēplum. sed mala morte pierūt. Debēt tertio pbere ducatū alijs q̄ sacę vñ ōr sacer dux. t b̄ poptia vite exēpla q̄ vtiq̄ pl mo nēt q̄ ꝓba: Primis enī sacerdotib⁹ noui testamēti dis cū fuit Math. v. Sic luceat lux vra coā bonib⁹. vt vi deāt opa vra bona tē. Si enī scādalizant mal exēplis. Dic Greg. q̄ tot mortib⁹ digni sūt. q̄t exēpla ad subdi tos trāsmittūt pditiōis. xj. q. iij. c. ꝑcipue. Sed dicendū est q̄ illō iuenit. qō ait dñs p Hiere. xj. dices. A mino re vsq̄ ad maiorē a sacerdote vsq̄ ad sacerdotē cūcti facitis dolū. vēdētes sacra t q̄sti dicētes cū iuda. Math. xxvj. Quid vultis mihi dare t ego eū vob tradā. s. in missa. Uerū q̄n tūcunq̄ sūt mali. tñ q̄ mīstri dei sūt. t ꝑsonā ei⁹ repsen tātes ꝑcipue in baptizādo. in absoluēdo. in confitendo. vbi locutio eoꝝ est in ꝑsona dei. Cū enī mittit aliq̄s mi nister a rege. nō attēdit ad qualitatē eius sed ad dignī tatē mittētis q̄ cū in mīstro honorat. Et q̄ntū debeant honorari oñdit Greg. ij. q. j. sacerdotib⁹: Pro q̄ ex scri ptura sacra vocat eos aliq̄n deos. vt illō. ps. lxxxj. Deus sterit in synagoga deoꝝ. Aliq̄n angelos. vt illō ma lach. ij. Labia sacerdotis tē. q̄ angelus dñi exercituum est. Scdo ꝓstātini pessimi exēplo imperatoris q̄ accusa tiōes aliq̄s sacerdotū sibi delatas inscpt noluit audi re. sed cōburēs igni scripta dixit. Nō est iustū nos deos iudicare. Tertio q̄ t pagani sacerdotib⁹ doꝝ ligneoꝝ t lapideoꝝ tribuebāt magnū honorē. non q̄ ꝓ vita coꝝ mala debēt ꝓtēpni aut ledi. vj. q. j. sacerdotes. ex de here. c. cum ex iniuncto. Dicit enī dñs de eis p Zach. ij. Qui vos tangit. tangit quasi pupillā oculi mei. Hec iudica re debēt cos laici in foro suo vel cos diffamare. vel cos capere t hmōi. Unde Nico. pap. Uobis qui laici estis de clericis quicquid acciderit iudicandū nō est. sed epi scopoꝝ iudicio reseruandum.

96. dist. c. in scptur

Quantū ad secūdū .§. II.

j. Ethi.

Scz vt habeat habitū gratificū cū deo facientē. notat. cū dicit. induant iustitia. Justitia est eis virt⁹. vt ait pbs vt hāc dz hre nō supficialr iz fixā t habituatā i corde. et iō dicit induant. indumētū dr habit⁹. Debz aūt iustitia indui. Ad malū fugiēdū. Ad bonū pagēdū. Ad iom ꝓ scqndū. Prima igit ps iustitie est q̄ euitet crimia. t li ber sit ab illis macul spectal r al's spūal r a qb⁹ sacerdos leuitic ex diuīa lege debebat esse īmunis. de qb⁹ habes dist. xlix. hinc etenī. vbi sic dr. Qui habuerit macl'as nō offerat panes deo suo nec accedat ad mīsterū ei⁹. Ex ponit vndecī macl'as seu defect⁹ corpales signātes de fect⁹ spūales pcōz. vt exponit Greg. in pasto. t habet dist. xlix. hinc etenī. Si fuerit cec⁹. Lec⁹ est qui supne lu cis ꝓtēplatiōez ignorat. q̄ pūtis vite tenebris ꝑsus dū vēturā lucē neq̄q̄ diligēdo ꝓspicit q̄ gressuz opis dirī gat nescit. Claud⁹ est q̄ q̄ pgere debeat. aspicit. sed p in firmitatē mētis vtā vite pfecte nō valet tenē. quā videt ex defluxa ꝓsuetudie. Paruo naso ē q̄ ad tenēdā viam discretiōis idone⁹ nō est naso q̄ppe odores ferozesq̄ dī scernim⁹. recte q̄ p nasū discretio exprmit. p quā frutes eligim⁹ delicta repbam⁹. Brādi aūt t torto naso signifi cat discretiōis subtilitas īmoderata. q̄ dū plusq̄ decet exercuerit actōis suę rectitudinē ipa ꝓfūdit. Fracto aūt pede vl manu est q̄ p vtā dñi oīno nō valet pgere. atq̄ a bonis actib⁹ exoꝝ vacat fūdu⁹. q̄ren⁹ b̄ nō vt claud⁹ saltē cū infirmitate teneat. Iz hab his oīno alien⁹ existat. Bibbosus est quē terrene solicitudis pōd⁹ depmit. ne vnq̄z ad supna respiciat. Iz solū infimis q̄ calcant inten dit. Lipp⁹ est cui⁹ qdē ingenū ad cognitionē veritatis emicat. iz b̄ carnalia opa obscurāt. Albugine hz in oc'o qui veritatē lumē videre nō linit. q̄ arrogantia sapie siue iusticie cecat. qz secusus būane cognitionis se stultū secū ꝑcōrē itelligit. cognitionē intime claritatē appbēdit. Si aūt cādoꝝ sapie seu iusticie appbēdisse se erimar. a luce se supne cognitiōis excludit. Jugē scabie enī fer carnis petulanna sine cessatiōe t̄nat. In scabie enī fer uoꝝ vlceꝝ ad cutē trahit ꝑ quā luxuria designat. Jm petiginē hz i corpe q̄ auaricia vastat i mēte. Impetigo sīū dolore corp⁹ occupat. t absq̄ tedio occupati exercēt mēbroꝝ ōcorē fedat. qz t auaricia capti aīm tū q̄ dele crat exulcerat. iz ōcoꝝ mēbroꝝ pdit. qz aliaꝝ frutū ꝑ hāc exercet ope. iz ab hac ꝓtinua cogitatiōe sine moderatiōe pulcritudo depranat: Pōdcrosius est q̄ turpitudinē nō grauat i mēte. Dec Bre. Facere bonū dz exercēdo. Ie in actib⁹ frutū. q̄ designant ꝑ vestes sacras qs se induit celebrādo post depositionē vestiū comunū qs exuens se veterē hoiem cū actib⁹ suis. t induēs cū. i. ꝓm. q̄ Lol. deū creat⁹ est i iustitia t sctitate. Induat amictu pu dētie i capite rōis. q̄ est recta rō agibiliū. Ambro. Sa pies nunq̄z ē inanis. iz semp hz i ie amictū prudētie. de pe. di. ij. Induat alba mūdicie seu ꝓpanne t puritatis. Eccs. ix. Oī tpe vestimēta tua sint cādida. Cingat lū gulo iustitie. fm illō Esa. xj. Erit iustitia cingulū lūboꝝ tū ei⁹ vt vestimēta ei⁹. i. opa. nō defluāt ꝑdigalitatez. nec nimis stringant ꝑ auaricia. Induat manipulo q̄ ē vtilis darū ad extergēdas lacrimas vl flagellū ad ꝓuti endū vt. s. deplozet pcā sua t ppli. t pūtat satisfaciēdo ꝑs. ij. Appbēdite disciplinā. neq̄n urascat dñs. Indua tur stola fortitudis t patiētie. Uñ cā sibi ponit sup hu meros vt iugū. t sibi aptat ante pect⁹ in medū cruc. q̄ si passio xpi ad mēoriā reducat. nil est rā duz q̄d eq̄no aio nō tolerēt. ait Greg. Induat casula caritatis. q̄ poni tur sup oēs sacras vestes. t magis ceteris ornat. sic cari tas sup oēs sacras vestes. t magis ceteris ornat. Lol. ij. bete. q̄ est vinculū pfectiōis. Nec sperna fgura seu rōis da est. qz caritas a deo incipit ad ꝓximū extendit. t ad deū reuertit. qz ꝓpter deū diligēdo est ꝓximus. q̄ vtiq̄ cari tas sine fine t spe esse nō pōt. Et b̄ est tertiū. s. tpis benū psequendū. qz vt dic Greg. in. j. moraliū. Incassū benū agit. si ante vite fminū deserat. Ideo t hāc vestē thala mū polimitā vt i figurā legit iacob fuisse suo dilecto fi lio ioseph. Beū. xxxvij. id est pseuerātia i frutos ꝓfisa tiōe. q̄ significat i veste polimita. i. de diuersis coloribꝫ frutū ꝓtexta. t b̄ vsq̄ ad pedes. i. vsq̄ ad finē vite. sic ipas sacras hz casulā t albā vsq̄ ad pedes ꝑēsas. Sic igit sacerdotes dei induāt iustitia. i. ei frutus. fm illud Eccli. cū ōr. In accipiēdo ipam stolā glie t vestim ei cō sūmatiōe frutis t assensu altaris scti gliam tedit san critat amictū. i. ex isto amictu q̄ facit hoiez sctū. tedit dñs gliam supnā. q̄ō pertinet ad tertiū.

Quantū ad tertiū .§. III.

ꝓncipale. s. glificū ꝑmtū. ait. ps. cxlix. Exultābūt sci in glo. Uñ subdit. t scti tui exultēt. q. d. sacerdotes si indu ti crūt hac iustitia. t p b̄ facti scti. exultabūt i alia vita. Nec enī est ꝛa exultatio nisi ibi. nā de gaudio mūdi t puerb. xvij. Risus dolore miscebit. t extrema gaudij luc⁹ occupat. Job. xxj. Ibi gaudebit coꝝ vim. t gaudiū

vitã nemo tollet a vob. Sacerdotes eius induã salutari
id est cõpulsatõe virtuosa iesu. nã iesus hebraice latine inter
ptatur salutaris. i. saluator dr. Ad qd etiã hortat apls ad
Ro. xiij. Induimini dñm iesũ xp̃m. Repñtat aũt sacerdos
in celebratõe misse p maxie dnm iesũ. vt eo videat indu
tus q̃si alt ipe z totũ pcessũ sue icarnatõis. z cõpulsatiõis
et demũ ascẽsiõis i celũ. Nã egress⁹ ei⁹ de sacrio signifi
cat icarnationẽ z manifestationẽ sui i mũdo. qd pcedit
introit⁹ i choro designãs desideriũ patr̃. h postulantiũ.
Bis dr vt notet petitio p̃triarchar̃ z postea pphar̃. Can
tus Kyrieleyson significat materiã petitã cõ pctã cõmis
sa. corde. ore. z ope cõ psonas diuinas. q̃r ex ifirmitate cõ
prem ex igñrãtia cõ filiũ. ex malicia cõ spiritũscm̃. Nã pa
tri attribuit potẽtia. filio sapiã. spũiscto bonitas. Und
ter trib vicib dr. p natiuitatẽ aũt xp̃i virtualr. vt i ea im
pẽdit miscdia. z remissio p quã venit ad. ix. ordines an
gelor̃. Un̄ seqt glia i excels do. qd angeli decãtauerũt
in natiuitate xp̃i. q̃si cõgaudẽtes d nr̃a subleuatõe a mi
seria. Adueniẽs xp̃s docuit nos orare suo exẽplo z ver
bo. Un̄ seqt oro. Docuit z modũ. s. pr̃ nr̃. q oro dr i mis
sa. Legit epl'a significãs doctrinã aplor̃ z pphar̃. q de
bet audiri a fidelib. Inde gduale. i. pcessus oper̃ ex do
ctrina d virtute in virtutẽ. z h nõ freno respectu. sed amore
celestiũ. Un̄ seqt All'a. cant⁹ supne patrie. Deinde euã
geliũ. qd designat z est pdicatio xp̃i facta i mũdo quaz
doctrinã z pdicatiõẽ pbauit z firmauit inũeris mira
culis. z p h fuit recepta z credita i mũdo vniũso ex qua
sequit cõfessio fidei xp̃iane. Un̄ dr credo. qd cõtinet totã
substãtiam fidei. Deinde virtit se ad ppl'm dicens. Dñs
vobiscũ. Un̄ sciẽdũ q septies salutat ppl'm. bis non se
voluẽdo ad ppl'm significat septiformẽ gr̃az spũssancti
quã salutẽ pcurauit ppl'o p septẽ sacr̃a istituta ab eo. q
bus salutẽ opat. z sic offertoriũ seqt qd designat obla
tionẽ quã qs dz deo offerre. z d reb tpalib z d corpe z
de mẽte adorãdo. z recognoscẽdo ipm auctorẽ oim. sicut z
xp̃s fec. Nã p xp̃o fctã fuit oblatio i tẽplo. Lu. ij. Dicit
post oroes pfatio. i q exhortamur ad gr̃ar̃ actões de be
neficijs pceptis. z ibi ponunt rões ex bñficijs d quib
ibi fit mẽtio. Inducũt exẽpla angelor̃. i sctis. z postea
pueror̃ xp̃m laudãtiũ i ramis palmar̃. Math. xx. Ex
inde repñtat passiõis xp̃i tot⁹ pcessus in cruc signis q
fiũt tot vicib. de qb oib bẽs. s. i titu. pxio pscrtim. c.
vj. in tractatu d missa. ibi vide. Deinde dic. Pax vob.
designãs resurrectionẽ i q salutauit aplos. Fractio aũt
hostie q pcedit significat triplicẽ statũ eccl'ie z sanctor̃.
Quisquies aũt se virtit ad ppl'm. ad significãdũ qnq ap
paritiões xp̃i i die resurrectõis. Demũ post orones di
cto. ite missa est. vt. s. ppl's sequat xp̃m cui⁹ sacrificiũ est
deo oblatũ. z missa oro ad deũ p ppl'o. Demũ data be
nedictõe reũtit i sacristiã. q̃r z xp̃s die ascẽsiõis data be
nedictõe aplis reũsus est i celũ. z sedet ad dextrã patris
Ecce quõ sacerdotes induũt salutari. Sz z vestes eius
sacre significãt istrumẽta passiõis. Nã amict⁹ i capite
coronã spineã. alba vestimẽtũ q herodes induit eũ i de
risionẽ. cingulũ funis q fuit ligat⁹ in captiõe. manipulũ
flagellũ q fuit flagellat⁹ ad colũnã. stola q ponit in hu
meris. z postea extẽdit p totũ corp⁹ i modũ cruc. signi
ficat crucẽ quã baiulauit in hũeris. z postea extẽsus fu
it in ea. Demũ casula rubea caritatẽ desigt. q sanguinẽ
suũ rubeũ fudit. Hec oĩa pter nos ex dilectõe sustinuit
vt dictũ est. De cerimonijs misse z significationib ha
bes plene. s. in pdicto tractatu d missa. Mltũ g debẽt
honorari dñi sacerdotes. cũ xp̃m repñtent. vt patet. Et
missaz freqnter audire. nullibi apti⁹ adorat cũ ibi real'r
sit xp̃s q adorãd⁹ est adoratõe latrie. q̃r ver⁹ de⁹ i sacro.
Et cũ sctis magis offerẽda sũt mũera. aur̃. th⁹. z myrra.
Aur̃ qd desigt sapiam pter sui fulgorem. z i pma pte

Misse ex posito.

Significatio vestium.

misse inde hauriẽdo agẽdor̃ z credẽdor̃ eruditionem.
Scdo myrrã q significat mortificationẽ. q̃r ponit i cor
porib mortuor̃. z pseruat a corruptõe. z h in scda parte
misse seqndo xp̃i passionẽ ibi repñtatã. ibi. Te igit zc̃.
Qui sunt xp̃i ait apl's. carnẽ suã crucifixerũt cũ vitijs et
cõcupiscẽtijs. ad Gal'. v. Tertio thus actual' deuotiõis
ps. cxl. Dirigat oro. m. sicut incen. in cõspec. tuo zc̃. et h
circa sumptionẽ sacri vel aspectionẽ in tertia pte misse.
Et sic xp̃m adorãtes in terris imus z seqmur eũ i celis
adorãtes cũ angelis. Amen.

De extrema vnctiõe p modũ smõis. Caplm. viij.

Impinguasti in oleo

caput meũ z calix me⁹ inebriãs q̃ pclar⁹ est.
ps. xxij. Cũ caput mẽtis nr̃e ipinguat deuotio
ne intima ex oleo diuie gr̃e. tũc sequit vinũ feruoris di
lectõis inebriãs aĩam. vt terrenor̃ obliuiscat. qd quidẽ
vinũ est valde pclar̃. nã ducit ad claritatẽ eternã. z in
pñti etiã clarificat intellectũ. Sumit eni cõtinẽs p cõtẽ
to. cũ dr. calix inebriãs. i. vinũ qd cõtinet in calice. nõ eni
calix q est argẽte⁹ vl' stanne⁹ inebriare põt sz vinũ cõten
tũ i eo. Ubi sciẽdũ q triplex est iunctio ppl'i q elicit ex
decretali. cũ venissent. ex. d sac vnc. Prima est spiri
tualis oim elector̃. Scda est elemẽtalis oim cathecu
minor̃. Tertia est sacri specialis infirmor̃.

De pma dicit d chri .§. I.

sto. vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leticie. ps. xliiij. z ad Heb. j.
c. s. gr̃a spũsscti q dat leticiã spũalẽ. Un̄ quasi exponẽs
Pe. apl's ait. Act. Jesum nazarenũ quẽ vnxit de⁹ spũ
sctõ. Hãc vnctionẽ vniũsalẽ hñt oẽs veri fideles. j. Joh
j. Uos vnctionẽ habetis a sctõ spũ z nostis oĩa. s. vob ne
cessaria. vnctionẽ. s. gr̃e z dilectõis. Gr̃a eni z dilectio. iõ
oleo cõpant. q̃r sic oleũ enatat sup oẽs liqres. ita diuina
gr̃a z dilectio sup oĩa dona spũalia. z sic oleũ est cursi
uum z penetratiuũ z lumĩs nutritiuũ ita gr̃a z dilectio
fac hoiem pmptũ facilẽ ad bñ opandũ. z illuminat in
agẽdis. z q̃r qnq virgĩes fatue nõ tulerũt oleũ secũ i vasis
quo lãpades pmanẽt accẽse eũtib ad spõsũ clausa fuit
ianua dom⁹ nuptiar̃. alijs aũt q habuerũt oleũ fuit ap
ta. Math. xxv. ad significãdũ q qcũq non hz oleũ gr̃e
vl' dilectõis. excludit a regno dei. Et ppterea dr Eccl's. ix.
Oleũ d capite tuo nõ deficiat. i. dilectio d mẽte nõ defi
ciat. Impinguasti in hoc oleo caput meũ.

Secundũ oleum est .§. II.

materiale z inũctio cũ eo visibil'. Est aũt nõ sacrm̃ sz qd
sacr̃ale dispõnẽs ad gr̃az. h materiali oleo cõsecrato ab
epõ in cena dñi inungit cathecumin⁹ añ baptismũ in
pectore z i scapul' ad inuẽdũ q fidel' dz hr̃e dilectionez
dei z pximi i corde z corpe. portãdo leuiter onera alior̃.
Sacerdotes qz cũ ordinant man⁹ eor̃ inũgũt h oleo.
ad cõsecrãdũ man⁹ eor̃ q habẽt sacr̃a dñica tãgere. z vt
opa eor̃ sint plena oleo dilectõis z amoris ad pximos.
In veteri aũt testamẽto inũgebant nõ solũ sacerdotes. sz
et reges z pphe. oleo tñ puro sine alia bñdictõe ei⁹. Sic
legim⁹ dauid inũctũ regẽ sup isrl'a samuele. j. Reg. xvj.
z. ij. Reg. v. Et helizeũ inũctum in pphãm ab helia. iij.
Reg. xix. z aarõ z filios inũctos a moyse in sacerdotes.
Leui. vij. z. viij. Nũc aũt etiã reges inũgũt ab epis oleo
sctõ. s. in hũero vl' brachio ad designandũ eor̃ mĩsteriũ
q̃r. s. pncipat⁹. significat p hũer̃ p brachiũ fortitudo ad
expugnãdũ inimicos. Insup z altaria cũ cõsecrant. inun
gunt oleo sctõ ac etiã crismate. qd est oleũ mixtũ balsa
mo ab epõ cõsecratũ. q etiã calices z patene inũgunt. cũ
cõsecrant z eccl'ie. in. xij. locis. z eps in corona capitis p
totũ cũ cõsecrat ab epis. z baptisati etiam a sacerdote h

crismate inunguñt in vertice q̄ inunctões oēs nō sunt sacra sed sacramētalia. vt ex de sa. vnc. z valet bñ dispositis ad gratiā z deuotionē. Impinguasti ergo zc.

Tertia inūctio est .§.III.

sacrm speciale vnū ex. vij. ō q̄ Jac. ap'ls i cañonica sua. c. v. Infirmat q̄s i vob. iducat pbyteros de ecclia qui orēt pro eo. vngentes cū oleo sctō. z oro alleuiabit infirmū Et b ōr. eū infirmoz q̄ō dat infirmis ad mortē q̄ pueniūt ad vsum rōis. Nā cū dr ℨ relicas pctoz tollūtur z baptizati añ vsum rōnis nō possunt peccare. vt ōr. xv. q. j. Unigiale āt sit eis dimissū p baptismū. tō nō ℨgruit puut. Sumit aūt effectū b sacri. q̄ nō est dādū nisi p sacdotes ex pprietate matie ei. q̄ ē oleū. Nā p oleū est medicinale. z sic sanitat̄ inductiuū q̄ō fit remota infirmitate. Uñ in figurā samaritan⁹ i vulneribus saucia ti ad sanādū infudit oleū. Luce. x. Hoc igit sacrm deuote sumptū auget grāz q̄ est sanitas aīe. q̄nīmo etiā aliq̄ tollit infirmitatē corpis paulatim vires repādo. q̄ sc̄z q̄s dz de infirmitate cuadē. z si pficit saluti aīe. q̄ō ē pncipalr q̄rendū. Sz z si mors dñr. nō tñ ex sumptione sacri b⁹ accelerat mors. vt q̄busdā factus videt. Nec dz expectari ad vltimū q̄n nullū sensū z deuotionē habet re pōr q̄uis etiā z frenetic̄ z alienat̄ a sensu vari possit z debeat. etiā renitentib⁹ dūmō sit penitēs. z sacra pctorū saltem in generali. vl apparēāt sig̃ pnie i eo. z si lōgā amiserit nec in aliq̄ notorio mortali incidat. tñ q̄nō cū maiori deuotōe suscipit. tāto maiorē fructū inde recipit. Jō aūt fiūt iūctões in oīb⁹ organis sensuū i oculis. naribus. auribus. labijs. manibus. pedibus. z renibus. q. sensus sūt pma pncipia pctoz. q̄si porte quib⁹ vitia ingrediūt ad aiam. Et i pedib⁹ dat ꝓpter vim motiuā. i renib⁹ seu sparul' loco reg̃ ꝓpter vim ℨcupiscibilē Et q. senl⁹ oēs sūt i capite. apte dicī pōt. ipingūsti i oleo caput meū. nā pl'es ibi fiūt. z si nō oēs. Sic eni oleū materiale ipinguat seu fac cibū sapidū z ōlectabilē. ita istō sacrmētū exterme vnctōis fac mētē pinguē deuotōne z leticia spūali. pō. vt exhilaret faciē i oleo. Nā s̄m Tho. in. iij. dat ad tollendū reliq̄as pctoz q̄ sūt q̄dā debitū dis.23.q.2. ar.j. do mētis relicta ex pctis circa diuina z remissio affect⁹ circa celestē gl̄iam. z ordīat⁹ amor circa terrena z vitā temporalē. z sic circa deū i mēt̄ nō apparet talis affectus. et b q. nō bñ ℨtriti vl pfessi suscipiūt. vl q. nō debita deuotiōe z ꝓparatōe. Et q. gra ℨfert i isto sic in alijs sacris q videlz ad remissionē pctoz. nō etiā p ipm remittūt pctā et venialia pl⁹ z min⁹ s̄m deuotionē suscipientis. z mortalia q̄. s. q̄s ignorat. vl ō eis erat attrit⁹. z si nō ℨtrit⁹ p ꝓfessionē. si tñ nō ponat⁹ obstaculū ipi gre sacrali fixus manēdo i aliq̄ mortali sic oleū est purgatiuū maculaz nō quidē p se. sz mixtū cū cinē. vt i sapone q̄ fit ō oleo z cinē. sic extrema vnctio cū cōpūctiōe supta purgat macl̄as. Scdo oleū ē pugilū inūgituū. Uñ reges i nouo z veteri testamēto inūgunt. vt pz de saule dauid Jesu z alijs. z b in signū victorie. vñ z olīua defert ad denūciādū victoriā. Sz z apō ethnicos pugiles inūgebant vt ptiores eēnt ad pugnā. z b ℨgruit effectui b⁹ sacri. Nā i morte cū dat istō sacrm. instat maximū bellū demonū ℨ aīam. Uñ i figurā dictū fuit ꝓmo serpēti antiquo Gen. iij. Tu insidiaberis calcaneo ei⁹. s. mulieris. i. aīe. Calcane⁹ q̄ est finis corpis. significat finem vite cui diabol⁹ insidiat sat eni nō sibi sup esse tps postea ad tē ptādū adeo b ē vnū sale vt ad xp̄m dyabol⁹ accederet i cruce. vt si q̄d i eo posset ℨuenire. Propt̄ q̄ dixit Joh. xiij. c. Uenit ꝓnceps mūdi h⁹. s. diabol⁹. z i me nō habz quicq̄. i. nō ℨuenier q̄ cq̄ pcī. vt exponit Greg. Tēptet aūt max̄e ō fide vl desperatōe. vl taciturnitate pctoz. z ideo est vtile istō sacrm. q. ex eo recipit fortitudo ℨ tem ptatiōes diaboli. Bro martino sctissimo ℨppnit diabolus i morte si forte ad aliq̄d vitiū inducere posset. Sz ertiā q̄sti⁹ cogīcēs eū martin⁹ ait. Quid h agis cruēta bestia nihil i me repiat timie⁹. Hz sin⁹ abrae me suscipiat Istud sacrm valet ad robur ℨ diabolica bella. Tertio oleū est diffusiuū. Lāti. j. Oleū effusū nomē ei⁹. Mira biliter eni penetrat z dilatat. sic ptz. cū cadit sup pannū mltū dilatat macl'a ei⁹. sic istō sacrm cū deuote suscipit dilatat desiderijs ad amorē supne gl̄ie. vt dicē valeat cū ap'lo ad phil. j. Cupio dissolui z ēe cū xp̄o. Et ponit alij ber. magn⁹. q. brā ℨgo Maria in morte se fecerit inungi. sic etiā cōtigit. z b nōq̄ indigeret cū nullū peccatū etiam veniale nec reliquie pcī essent in ea. sed vt ꝓficeret fidelib⁹ i oīb⁹ exēplū būilitatis z vite xp̄iane. z sic deū ipinguat deuotōe z augmēto gr̄e suscipiētē istō sacrm.

Laus in x.

De matrimonio.

Quia ō sacramēto matrimonij dictū est. §. diffuse in. j. ti. s. ō ℨugat̄ breuissime aliq̄ de b ponenda. Et ad b pōr induci illud pō. cvj. Fecit fructū natiuitat̄. z bñdixit eis z mltiplicamini. z loq̄t pō. de filijs isr̄l q̄ figurabāt fideles ecc̄lie. Fideles nāq̄ istī faciūt fructū natiuitat̄. z ōs bñdicit z mltiplicat. Ubi sciendū q̄ fruct⁹ q̄ nascit ex hoib⁹ sūt filij eoz. vñ elizabeth dixit ad Mariā. bñdict⁹ fruct⁹ vētr̄ tui. Luc. j. Sic naturalr ex tra fructus nō nascit nisi ex semie i ea tacrato deo tñ opante. sic filij nō nascunt nisi ex semie viri dei ℨtute excepto filio virginis. q̄ nō ex virili semie sz mystico spiramie. ℨcepit⁹ est. Uñ biero. ℨ ruffinū ait. Recepit terra. i. vulua q̄ suū est. semē viri receptū refouet z cōfotū corporat. i mēbra distīguit. z inter illas strictiores vētr̄ anf⁹ gustus dei man⁹ semp operat. idēq̄ est corpis creator et aīe. Noli despicere bonitatē figuli. q. te fecit plasmauit. vt voluit ipa dei ℨtus. z sapia q̄ in vtero ℨgīs edificauit sibi domū. dis. lvj. nasci. faciūt g̃ fructū vir z mulier cernali copula. sz nō fructū naturaliter. i. naturalē nō de generē. vt exponit glo. faciūt nisi legitīe. i. ꝓ mrimoniū copulati. Naturale eni dicim⁹ q̄d est s̄m rōnē naturalē vt copula ℨugal' nō fornicaria vl adulterina. Ut enz ℨ dis. lvj. si gēs. Si sprez̄ legaliby ℨnubijs adulteratur et luxurīādo boies fedā vitā duxerit. ō tali cōmixtōe meretricū extimādū est degeneres pples z ignobiles libidie fūrētes fore. pcreādos. Iste g̃ est fruct⁹ naturaliter. et s̄m rōnē naturalē q̄ sequit ex sacro ℨugio. s. cōiugati bñdicunt z mltiplicant. z a deo quidē sūt bñdicti. pus mrimoniū est i officiū z remediū. z mltiplicari i bonis naturalib⁹. i. in filijs. Nā vt ℨ dr gen. j. masculm z feminā creauit eos. s. de⁹. z bñdixit eis z ait. Crescite z mltiplicamini. Uñ. z biero. dicit q̄ nuptie replēt terrā. s. filijs. Et piscētia vigebant. nec tñ adā cognouit cuā nisi ciecī⁹ ō paradiso in terrā istā habitabilē q̄ ab eis ꝓplera est filijs. Post diluuiū aūt cū remāsissent solū noe cū ꝓribus filijs et vxores eoz. de⁹ etiā bñdixit dicēs. Crescite z mltiplicamini z replete terrā. gen. ix. c. z factū est. Nā ex filijs sem ꝓpleta est asia. ex filijs iaphet europa. z ex filijs cham africa. Et mrimoniū erat nō solū in officiū. sz etiā i remediū ℨ ℨcupiam. ꝓpter q̄ō ait ap'ls. Propter fornicationē. s. vitādā. vnus q̄sq̄ habeat suā. j. Cor. vij. sez vxorem.

Scdo sūt a xp̄o bñdicti ℨugati. in q̄ tū ℨugū est ecclie sacrm institutū a xp̄o. s. vt sit ecclie sacrm. sicut alia sacra instituit. Bñdixit aūt sua pnīa z miraculo decorādo ℨuerrēdo aquā in vinū in nuptijs in chana galilee celebratis. Joh. ij. Sacrm aūt est sacre rei signū. Significat aūt ℨugiū duplicē rē sacrā. Nam ℨiūctio

animoz q̄ fit in ꝓtractu ꝑ verba de p̄senti. ꝑ q̄ vn⁹ ꝓsen
tit in aliū significat ꝓiūctionē aīe fidel' cū xp̄o ꝑ caritā
tem. z qz ista ꝓiunctio separi pōt. cū. s. aīa recedit a deo
p̄ctm. hīc est qd̄ m̄rimoniū ꝺ̄ significās separi pōt to
tal'r ꝓ ingressū religiōis nō aliter. Cōiūctio aūt ꝑ carna
lē copulā significat ꝓiūctionē xp̄i cū ecc̄lia ꝑ assumptio
nē hūanitatis. z qz dei fil⁹ post q̄ natura nr̄am assum
psit. nunq̄ dimisit. nec etiā in morte. qz diuitras erat cū
corpe in sepulcro. z cū aīa in limbo. s. corp⁹ z aīa realiter
ab inuicē essent. s. separata. iō m̄rimoniū ꝓsūmatū nullo
casu pōt dissolui q̄ ad vinculū. z si q̄ ad thoz. Un apl's
ait. Hoc aūt dico magnū sacr̄m in xp̄o z ecc̄lia. Declara
uit ist̄ dn̄s ihesus q̄n interrogāt̄ ip̄m iudeis si liceret
dimittere vxorē q̄cūq̄ ex cā. rn̄ dic. Nōne legistis q̄ fec̄
ab initio masculū z seminā. dixit q. adā. Propt̄ ꝺ̄ relinq̄t
hō patrē z matrē. z adhęrebit vxori sue. z erūt duo i car
ne vna. i. ad procreandū vnā carnē. i. filiū. q̄ qs de⁹ ꝓiūxit
q̄tū i eo infudit gr̄am. put est sacr̄m ecclie ab eo institu
tū. Huj⁹ effect⁹ gr̄e est vt sciat vnusq̄sq̄ vas suū. i. vxorē
in bonore possidē nō i passiōe desiderij. sic z gētes que
ignorāt deū. Ad ep̄h. v. vt vir sit ꝓtēt⁹ sua vxore et cā
do ꝑtuose. Tertio bn̄dicunt̄ a sacerdote. in missa de
bonestē cognoscat. z ex ꝺ̄ m̄ltiplicant̄ boni fideles viuē
purata ad ꝺ̄ añ ꝓsumptionē m̄rimonij. si tn̄ nō sint bi
gami. nā sacerdos bn̄dicēs sc̄das nuptias punit. cx̄. de
secun. nup. c. j. Nec ꝑ religiosos pōt fieri tal' bn̄dictio cō
lugal. nisi de lnīa ꝑtis prochial' sacerdotj vl' epi. vl' nisi
ipi essent curati q̄ ad pp̄lm suū. al's incideret in sniam
excōicatiōis. a qua extra sedē apl'icaz absolui nō posset.
de pui'. c. religiosi. in de. Multiplicant̄ etiā boni cō
iugati i bonis t̄palibꝫ q̄ ad vitā ciuilē. Nā vir in eccl̄o
q̄ ad regimē dom⁹ z corpis sui. nō ita bñ sibi pōt ꝓui
dere circa suppellectilē. z mlier sine viro etiā in exteriori
bus nō sufficit sibi. sz vir eā dirigit. Sequunt̄ z cōmo
da m'ta ex affinitate z ꝓsanguinitate veniuntq̄. z amicicia
mltiplicat̄. Notādū fm Aug. in li. de ci. dei. z. xxxv. q. j.
būanū q̄dā seminariū est caritatis. Celestis ꝙo ciui
tas op⁹ habet vt nor̄ā generationis euadat. i. vt a pcō
originali. qd̄ ꝑ generationoē ꝓhib. emūdet vt ad celestē
ciuitatē hō ꝓueniat. vt exponit glo. z q̄ plone nō ꝓsan
guineis sz extraneis ꝓiūgūt i m̄rimonio. Dic idē Aug.
esse factū ad augēdū z dilatādū caritatē i pl'es. vñ dic
in dicto. r. Habita est certissima rō caritatis vt boies qui
bus esset vtl' ataq̄ bonestissima ꝓcordia. diuīsaq̄ neces
situdinū vinculo nectererent. nec vn⁹ i vno bret m'tras. sz
single pargeret i singl'os. ac si ad socialē vitā diligēt⁹
plime plimos obtineret. pater q̄ppe z socer duaq̄ sunt
necessitudinū noīa. Dū q̄ qs hz alīū patrē. alīū socerum
numerosius se caritas porrigit. Nec ibi.

De conuersatiōe cō. §. I.

ugatoz. quō se debeāt bre ad inuicē. Sciēdū q̄ q̄uis
ad actū ꝓugalē vir z vxor nō ad imparia iudicent. tn̄
in alīs vir est caput m'lieris. z maxīe i gubnatiōe dom⁹
xxxij. q. v. manifestū. z. c. noluit. Et vt dic Rob. bolcot
sup li. sap. dz vxor regi. māsuere. corrigi secrete. dirigi cō
plete. Primo enī dz vxor regi māsuete. nō cū tyranni
de austeritatis aut rigore. z ꝓbis non ꝙberibꝫ. amore et
nō timore. dulcedīe nō amaritudie. ad Col. iij. Nolite
esse amari ad illas. dic apl's virj. Un ꝓma mulier for
mata est nō ō pede. qz nō dz esse ancilla. nec de capite.
qz nō dz esse dn̄a. sz ō latere tanq̄ socia viro sue. vt no
tat mgr in. ij. sen. z dz sibi ꝓuidere sufficiēter. al's peccat
nisi ō ageret ex ꝓportētia. ipa tn̄ nō pōt facere elemosinā
notabilē sine lnīa viri. nisi bret parafernalia. vel artem
multū lucrosam. vt habes. s. in. ij. qte ti. j. c. ō furto. Jtē
fm guil. si bret filios de ꝓiori m̄rimonio. q̄ nō haberēt
aliquā actionē ꝓ ipam matrē nō posset aliq̄d eis dare
ꝓ ꝓhibitionē mariti. Sz si haberēt actionē ꝓ matrē. vt
qz obligata est eos alere. cū sint impuberes. vl' ambo cō
iuges possidēt bona illoz. vl' alia iusta cā mariti⁹ q̄des
tenet eos alere. qz m̄r cū suis oneribꝫ ad maritū trans
iuit fm q̄rūdā ꝓsuetudinē. Sz tn̄ qz maritus habet ad
ministrationē vxoris ꝓ illi⁹ ꝓhibitionē nō dz eos alere.
nisi i extrema necessitate. pōt tn̄ procurare q̄ maritus ad ꝺ̄ ꝑ
iudicē cōpellat. Dec guil. Jte si vxor bns vir. pdigū co
lat de bonis cōmunibꝫ. q̄ dz cū viro aliq̄d sibi si fac bo
na fide. vt sibi z viro vl' familie loco z ꝛpe prouideat. qz
ea vir suus male ꝓsumeret fm guil. nō peccat. nec tene
tur obedire viro si ꝓhibeat. s. eclationē. aut si sibi tradi
petat. Sc̄do mō dz corrigere secrete no cū ꝓfusiōe et
verecūdia publice vl' ꝛcēptibilr. Jn ꝺ̄ solēt viri m'tum
offendere dicēdo eis ꝓtumelias cū ꝙbis turpibꝫ. sz cō
uerso ip̄e vxores offendūt nō reuerēdo viros z suscipiē
do correctiōes sz supbe rn̄dendo z ꝓtendēdo. Debēt ni
hilominꝰ z ip̄e m'lieres reꝑbedere viros suos qn̄ videt
eos errare. sed cum būilitate z q̄n credunt eos audire z
corrigi z nō scādalizari. Pōt etiā vir nō solū ꝙbis sz etiā
am aliq̄n ꝙberibꝫ corrigere vxorē i m qualitatē defect⁹
nō tn̄ ita atrociter q̄ mulier ei aliq̄d mēbr̄ vl' faciet eā
grauiter infirmari. z m'to min⁹ sz occidere. etiā in adul
terio deꝑbēsam. Añ etiā tali occidēti vxorē inūgit ma
ior pnīa in iure canonica q̄z matricide. xxxiij. q. ij. admo
nere. Et ꝺ̄ iō nō q̄ sit maⁱ⁹ pctm̄ vxoricidiū q̄z m̄ricidiū
sed qz maior pnitas est in boie ad vxoricidiū q̄z mātri
cidiū. fm Tho. z Richar. in. iiij. nec excusaret tal' a pcō
si leges seculares ꝺ̄ ꝑmitterēt. Tertio dz diligi cōplete
seu ꝑfecte. iuxt̄ illō apl'i. Diligite vxores vestras sic xp̄s
dilexit ecc̄liaz. z ecōuerso vxor virj. nec enī dnt̄ bre amo
rē z delectipū ad alterj. qz ex ꝺ̄ oriūt postea male iudicie et
male suspitiōes z falsa iudicia z multa scandala z dia
bolica opa. vbi īnūera pcā z grauia cōmittunt z dānа
tpalia sequunt̄. Et ip̄e amor inordinat⁹ est pctm̄ morta
le. si deo ꝓponeret ita q̄ potius sit trāsgredi diuīa ꝓcep
ta vt cōplaceat ꝓiuge sue siue amore amicicie. vt adā
ꝓsentiēs eue. siue amore ꝓcupiscētie vt multi q̄tidie fa
ciūt. Añ biero. dicit allegās sextū ꝓbi. q̄ ois adult⁹ est
in vxorē suā amator ardentior. xxxij. q. iij. ergo. z in his
habet ptātem demoniū. vt dixit raphael thobie. z pa
tuit exēplū. in septē viris sare vxoris thobie. Thob. iij.
Jtē nec dz bre amorē remissū. vt. s. nō curet alter ō alie
ro q̄ adulterel. Añ z ille mulieres facue q̄ dant lnīam
virj ad remota eūtibꝫ q̄ se impediāt cū alijs femīs mo
taliter peccāt. Silr ille q̄ ꝑmittūt vel cū ancillis earꝫ vl'
alijs femīs viros turpiter agere z nō impediūt quātuz
possunt. Silr viri q̄ ꝑmittūt vxores vti nimis vanita
tibꝫ z adornatibꝫ. z ire ad loca dissolutiōibꝫ plena sine
causa. nō sūt īmunes a culpa. Debet aūt vterqz habere
amorē z curā ad filios educādū fm deū et informādū
fm bonos mores. ar. xxxij. q. uij. duos sūt. Quid sit ma
trimoniū diffinitiue. z vtz ꝓferat gr̄am sicut alia sacra
menta vide. s. ti. j. bui⁹ tertie partis. c. ij.

Sciēdū q̄ matrimo. §. II

niū i lege ciuili canonizat xxxij. q. ij. §. j. sic diffinit. Ma
trimoniū est viri z mlieris ꝓiūctio in diuiduā vite ꝓsue
tudinē retinēs. Viri z mulieris dicit ad differētiā ꝓiun
ctionis bruto. z sodomitaz. vbi masculi i masculos et fe
mīe in femīas turpitudinē operant. In singl'ari etiā dici
tur viri z mulieris qz nunq̄ licuit femīe habere plures
viros. nec in ꝺ̄ vnq̄ dispēsauit de⁹. nec vlli viro licuit
plures vxores hre. nisi ex dei dispensatōe. cx̄. de diuor. c.

Matri
monū

gaudem⁹. in q̄ dispēsati sūt plures patres veteꝛ testa
mēti vt abraā erga tuos. Jacob erga q̄tuoꝛ. dauid er/
ga plures. ꝛ ꝫ ad dilatandū dei cultū. q̄ solū vere seruā
bāt in familia eoꝝ patrū. alijs ad idolatriā declinanti/
bus. Mīltiplicabat aūt dei cult⁹ p mīltiplicationē car/
nalē plis illoꝝ. tū etiā ad designandū eccl̄ie mysteria. s.
q̄ xp̄s deberet sibi despōsare eccl̄iam. nō solū vnā vnita
te fidei ꝛ dilectiōis sed plures respectu diuīsitatis loco/
rū ꝛ rituū. Vñ assūpti sūt ꝛ in q̄bꝫ etiā in fide quersan
tur. Illā alij vocati ex iudaismo. alij ex gētilitate ꝛ alios
rū⁹ hꝫ eccl̄ia oriētal'. alios occidētalis. Cōtingit autē dupl'
vbiq̄ mr̄imoniū q̄ntū ad pfectionē ei⁹ essentialē efficiꝫ
tur p̄ iūctionē aioꝝ. s. p sensuū p q̄bā expssoꝝ. etiā absq̄
p̄ iūctione corpoꝝ. xxvij. q. ij. sufficiat. ipsa tñ copula
carnal' addit q̄ntū ad pfectionē significatiōis. q̄ signi/
ficat pfect⁹ iūctionē xp̄i cū eccl̄ia. ꝛ deitatis cū hūani
tate indiuisibilē sic mr̄imoniū p̄sūmatū est in sepabile
ꝫ mr̄imoniū ratificatū p q̄bā de p̄nti ꝛ nō p̄sūmatus.
est sepabile. puta p ingressū religiosis. ꝛ significat vnio/
nē aīe fidelis cū deo p dilectionē. q̄ tñ ab eo sepe p pec/
catū mortale sepat in p̄nti. in vita aūt btā vbi p̄sūma/
tū est mr̄imoniū illud nunq̄ pōt separi. Dic̄ etiā Pe. d
pall'. in. iij°. q̄ iūctio que est essentia mr̄imonij. non dist.xxvj
est coꝝpoꝝ. cū illa seq̄t nec fuit in Maria ꝛ Joseph. vbi
fuit vez mr̄imoniū. nec p sensus p̄cedēs cū illa sit cā effi/
ciēs exterinseca. ꝫ iūctio ligamis media quā de⁹ effi/
cit. sic ꝛ cetera q̄ sūt res ꝛ sacr̄m in alijs sacr̄is. ad quam
p sensus disponit sic aqua ꝛ q̄bā ad baptism̄ caracterē
Addit mgr̄ sentētiaꝝ. ad dictā diffinitionē. martal'.
q̄d oꝛ ad differēnā p̄cubinat⁹. qui etiā si duraret vsq̄
ad mortē ꝛ fidē sibi seruarēt. nō est mr̄imoniū sed forni
catio. Nec obstat q̄ abraā ysaac ꝛ iacob ꝛ dauid dicūt
habuisse p̄cubinas. et tñ nō fornicarie. ꝫ licite fuisse eis
vsos. nā femie ille aliq̄n vxoꝛes dicunt in sc̄ptura. aliq̄n
p̄cubine. Vxores q̄dē inq̄t⁹ cogīscebant vxorio affectu
et p sensu maritali. seu q̄tū ad debitū p iugale. Cōcubie
aūt dicūt q̄tū ad regimē dom⁹ ꝛ gubnationē familie.
q̄ nō erāt p̄ncipales i hꝫ vna. s. p̄sona alie vt absecūdā/
tes fm Hico. oꝛ ly. sup Ben. Seq̄t in diffinitiōe. inditui
duā vite p̄ suetudinē retinēs. i. q̄ intelligāt fm p̄positū
et debitū q̄ debēt esse illi⁹ p̄positi q̄ nunq̄ diuidāt. fm
Posti. Un nō dñt disrūpe p iugal cōpaginis vnitatē.
j. q. v. c. femie. Sic imparet oꝛ augustⁱ q̄ ad p̄positum.
certū ē tñ q̄ q̄nq̄ mr̄imoniū diuidit. ꝛ p̄ncipⁱ nō semꝫ
per auget impiū vt p̄ statut⁹. de cui⁹ donatōe p̄ter hoc
est dubiū. Dic̄ Pe. in. iij°. Uite oꝛ. q̄ mors omia soluit
mortuo enī viro soluta ē a lege viri. vt dic̄ ap'ls. j. Coꝝ.
vij. Sz eo viuēte sūt eo nō p̄t orare. ira. s. q̄ p̄t ꝫ exigēti
debitū deneget. nec vouere. ꝛ ecōuersio vir sine vxore q̄. s.
ad castitatē. in q̄ nō ad imparia iudicant. Un si p iuga
tus mortⁱ⁹ resuscitaret vt Lazar⁹ q̄ erat vxor ei⁹ nō cēt
ampl⁹ vxor nisi utez ꝛ de nouo ꝫbēdo. Et q̄ q̄dā ma
trimoniū spūale est inter plarū⁹ ꝛ eccl̄iam suā. q̄ finit
morte. tō dicēdū de bmōi. ꝫ est. si plebanⁱ⁹ p̄ior vel epⁱs
fm Pe. de pal'. in. iij°. ꝛ idē dic̄ oꝛ religiosi resuscitato q̄
nō est obligat⁹ religioni. Fuit autē mr̄imoiū institutū a
deo. dis. xxvj. deinde. in paradiso terrestri dicēte Adam ex
instinctu spūsc̄ti. Hoc nūc os ex ossibꝫ meis ꝛ caro de
carne mea. Ben. ij°. Et aū p̄cm quidē solū ad multipli
cationē plis post p̄cm etiā ad vitationē fornicatiōis. j.
Coꝝ. vij°. Propter fornicationē. s. vitandā vnusq̄sq̄ ha
beat suā ꝛc. p̄ter alias etiā causas p̄trabic. sed ille sunt
principales. Et oꝛ mr̄imoniū quasi mr̄is munū. id est
officiū. q̄ dat mulieribꝫ esse mr̄es. ꝛ licet parer genera/
tiōis sit auctoꝛ ꝛ pene vxoris dñs. xxxij. q. v. ℔. hec ima
go. tñ mr̄imoniū pl⁹ ascribit mr̄i q̄ p̄ri q̄m ei⁹ officiuꝫ
plus appparet in mare q̄s officiū viri. Nam ante par/
tū onerosus in p̄tu doloꝛosus. ꝛ post p̄tum laboꝛiosus
sibi noscit⁹ patrus. ꝛ de q̄uer. ꝫiu. c. ex litteris.

Nota q̄ licet iuriste .℔. III

dicāt ꝛ etiā mgr̄ sen. videat dic̄ q̄ mr̄imoniū large di/
cit sac̄m inquantū. s. est signū sacratissime rei sed nō co
cit sac̄m inquantū. s. est signū sacratissime rei sed nō co
fert in eo gr̄a sic in alijs. Tho. Pe. de pal'. ꝛ alij theolo.
tenēt cōiter ꝫtū. s. q̄ ibi ꝫferat gr̄a ad istū videlicz effe/
ctū. vt sciat vnusq̄sq̄ vas suū possidere in honoze. non
in passiōe desideriū. q̄d sic intelligit. q̄ hꝫ munere ꝛ re/
frenare ꝫcupiscentiā. nō p̄ solū q̄ satisfit ꝫcupiscentie
p actū ꝫiugalē. q̄ istud est naturale ꝫ per dei gr̄am ibi
opātē fm Job. piscē. vt. s. sit ꝫcēs ꝫiuge sua. ꝛ nō ferat
ad ꝫcupiscentiā alteri. ꝛ magꝫ amet ꝫsoꝛtē etiā turpiꝫ
simā facie q̄s alienā pulcerrimā. Q̄, aūt in multis sec⁹
sit. ℔ accidit. vel q̄ ponūt obstaculū gr̄e sacramētali. vel
q̄ receptā nō ꝫseruāt vt in alijs sacr̄is. Est igit̄ p̄cepⁱ
stricte sc̄m. Ome enī sensibile a deo institutū in remeꝫ
diū ꝫ petīm ꝫfert̄ gr̄am. ex opē opato ꝛ significās eam
est sac̄m noue legis. Sz oia hec ꝫcernūt mr̄imoniū. q̄
est sac̄m noue legis. nā aū baptism̄ nō erat minus
de spūalitate q̄s alia. ꝛ nunoꝝ gr̄a ꝫferē. fm Pe. de pal'.
Impmit aūt mr̄imoniū. put est sac̄m noue legis. oma
tionis. ꝫ aliq̄d absolutū disponēs ad gr̄am. qui oꝛnat⁹
nō imp̄rimit in mr̄imonio ꝫcto aū baptism̄. sic nec cri
am imp̄merē caracter disponēs ad gr̄am in ꝫsumato
aū baptism̄. Un infideles ꝫiugati recepto baptismo.
si de nouo ꝫbūr intrer se vir ꝛ vxoꝛ. seu plistūr in p̄isti/
no statu ꝛ p sensu. rūc imp̄mit ille oꝛnat⁹. ꝛ mr̄imonius
eoꝝ est sac̄m noue legis. nā aū baptism̄ nō erat p̄ce/
cte sc̄m. put. s. est causans gr̄am. ꝫ erat mr̄imoniū illud
quidā ꝫctus. Forma bui⁹ sac̄i fm Pe. d pal'. in. iij°. q̄
ꝓba q̄ dicūt ꝫbēres. accipio te in meā ꝛc. vel aliq̄d equi
pollēs expssiuū p sensus p signū. Materia sūt ipi ꝫbē
tes. Nec distinguit ℔ materia in qua suscipiēs. ꝛ mate/
teria ex qua. sic in eucharistia ꝛ alijs. q̄ mr̄imonium est
ꝫtractus p̄sonaꝝ sic alij ꝫtract⁹ sunt ꝫtract⁹ rez. in q̄
bus ꝫtractis res q̄ trāsfert̄ p pactū. sūt materia. ꝛ expr
sio p sensus forma. Vel pōt dici q̄ sic in eucharistia est
duplex materia ꝛ duplex forma. vnū tñ sac̄m. sic ꝛ ℔ cū
dicit accipiā te in meā. i. do tibi meipm in virū. est ꝓba
forma ꝛ vna materia ex qua ipe qua loquit̄ vel corpus
eius. ꝛ alia materia in qua ei⁹ obiectū in q̄ trāsit. cum
dico. Hoc est coꝝp⁹ meū. ꝛ vltei⁹ q̄ respōdet mlier. acci/
pio te in meū. i. do me tibi in vxoꝛē est forma ꝛ materia
ex qua loq̄ns. ꝛ in qua recipiēs. Et sic diuersis respectiꝫ
bus vnū est formale respectu alteri⁹. ꝛ aliud materiale.
Que aūt dic̄ sacerdos cū bñdicit nuptias fm Aug. hō ancho.
cidētal'. ꝛ nō de substātia mr̄imonij fm Aug. hō ancho.
Dic̄ etiā Tho. q̄ cū puella p verecūdia tacet parentiꝫ
eā viro tradēntiꝫ ꝓba pentū cōputant. ac si cēnt puelle
tacturnitas illa p sensu babet. Et hoc est vez de filijs
et filiabꝫ respectu patris ꝛ matris tm̄. s. q̄ ipis penitiꝫ
ꝫsentiēbꝫ filijs ꝫbīt mr̄imoniū. ꝫ nō sic de alijs ꝫsan/
guineis. vt ex de despōsa. impub. c. j. li. vj°.

Lap'm. ſ.

De pluralitate ꝫiugū ꝛ eius diuortio.

De pluralitate ꝫiugū

Circa eius diuortio vidēda sunt q̄tuoꝛ. Primū
est q̄ mulier nunq̄ codē tpe licuit hīe plures
viros. i. maritos. nec in ℔ de⁹ vnq̄ dispēsauit. Scōm ē
q̄ viro nunq̄ licuit hīe vno ꝛ eodē tpe plures vxores
de iure naturali cōi. sed in ℔ fuit aliq̄n a deo, dispēsatū
in veteri testam̄to. Tertiū est q̄ nunq̄ licuit viro dimit
tere vxorē legitimā q̄ ad vinculū. ꝛ aliā ducere. ꝛ cōtra

rio mlieri dimittere vix̄ ⁊ altez̄ ducere. qđ tñ fuit ī lege meysi ꝓmissum. Quarcū ꝙ hz in certis casibꝫ viro dimittere vxorē ⁊ vxor viz̄. nō tñ ꝙ ad vinculū. sed quo ad negandū debitū. ⁊ quo ad habitationē.

Quātū ad ꝓimū scz .§.I.

nunq̄ licuit mlieri vno ⁊ codē tpe hr̄e plures maritos ·Pe. de pal. in. iij. dis. xxxij. q. j. ꝛc ꝓbat. illud qđ est cōtra ius naturale nūq̄ licuit nisi dispēsante aucrore nature. sed h̄ est hmōi. nec legit deū vnq̄ in h̄ dispensasse ergo ꝛc. Nđ aūt sit h̄ ꝯ ius naturale sic ꝓbat. Jus naturale dr vl a natura generi. qđ natura oia animalia docuit. vt ꝯiugio mar̄ ⁊ femie educatio filioz. vel a natura speciei. vt est ius gentiū. s. qđ naturalr̄ apud hoies cō stituit. vt puniri maleficta. vl a natura suptiori qđ in le gē ī cuāg. ꝓtinet. ⁊ illđ qđ est ꝯ ꝓmū est. ꝓprie in natura. ⁊ qđ est ꝯ tertiū est ꝓprie in natura. quia pcīm est trāsgressio legis diuie. Et ex h̄ pz quđ aliđ sit ꝯ naturā mr̄imonij. qr natura ait ꝓpter filiū inq̄stū est officiū a natura generis hz ꝓ fine ꝓcreari onē plis ⁊ educationē. Scđm inq̄stū est a natura speciei habet ꝓ fide fedus humane societatis iuxta bonū fidei amicicie ⁊ cōicationē in opib⁹ ciuilibus. Inq̄stū est sacm. habet ꝓ fine repñtationē in carnatiōis xp̄i. ⁊ ex h̄ babet in sepabilitatē. Pluralitas aūt vxoꝝ est ꝯ ius naturale q̄tū ad finē scdm̄ se tertiū. nō ꝑmū finē. h̄ plurales viroꝝ ꝙ ad vnā vxorē est magis ꝯ ius quātū ad finē. qr ꝓtra omne ius. nam ꝓtra primū finē. s. generationē. qz hz mlier qñ est impgnata. aliq̄n impgnet ramē frequenter causat aborsus. Un mereterices raro pariunt. Item est ꝓtra educationē plis ꝓpter incertitudinē. Secūdo est ꝓtra bonū fidei. qr magis cōtrariat viri ꝓpter femias q̄s conuerso. ertiā in brutis. Tertio ꝓtra bonum sacramenti magis. quia xp̄s non ꝓstat ex pluribꝫ ꝙo ris sicut ecclesia.

Quātū ad scđm dici· §.II.

tur ꝙ nunq̄ licuit nec hz vni viro hr̄e plures vxores. ⁊ h̄ dr̄e expresse. c. gaudem⁹. de diuor. Et ysid. dis. xxxiij. Christianis nedū plimas. sed nec duas sit licet habere vxores. hz vnā tm̄. ⁊ h̄ nisi ex diuia dispēsatiōe. Rō buius est. qđ h̄ est ꝓtra ius naturale ꝙsuetū. vt dictū est. Sed quō fuit in vetere testamēto. cū aliquib⁹ patriby dispensatū. vt abraā iacob ⁊ hmōi. est duplex mod⁹ dicēdi fm̄ ·Pe. de pal. dis. xxxij. q. j. Dicūt enī quidā ꝙ ꝑmi qui habuerūt plures vxores. nō potuerūt cū scda cubare viuente ꝓma. nisi de ꝙsensu eius. cui⁹ rōnē assignat. qz duobꝫ ꝓhibitis mr̄imoniū inter se simplr̄ vn⁹ trāsfert totā potestatē corp⁹is sui in alterū. s. q ad actū ꝓiugalē. ꝓpter qđ sine ꝙsensu ei⁹ nō pōt alteri obligare corp⁹ suū. pōt aūt de ꝙsensu ei⁹ ex cā vt si esset sterilis vxor. vt in abraā. sara. vl ꝓpter cū est. Beñ. xvj. ⁊ recitat. xxxij. q. iij. dixit sara. vl ꝓpter paucitatē būani generis mltiplicādi in cultum dei. vt iacob q̄ ꝑtuor habuit. Un aug. Objciunt iacob quat uor vxores qñ mos erat. crimē nō erat. Sic patriarche ꝯiugibꝫ suscipiētibꝫ semē suū miscebant. nō ꝓcupiscētia ꝓficiēde voluptatis sed puidēcia ꝓpagande sobolis. xxxij. q. iij. objciunt et sic volūtate rachelis accessit ad lyam et de voluntate earum accessit ad ancillas earū. ꝓcessu vero temꝑis mos inoleuit apud alios habere plures vxores de volūtate ꝓme tacita vl exp̄ssa vel ꝙsuetudine. sup h̄ obtēta. Nec vident in h̄ peccasse antiqui iusti. qr nō est ꝯ naturā. cū h̄ facerēt ꝺño gignēdi nō ꝓhibitū. Et qđ Innocen. dicit in c. gaudem⁹. de diuor. h̄ nō licuisse nisi ex diuina reuelatiōe q̄ specialis inspiratio diuia sed de interiori discretamine rationis quo sciuerunt sancti patres. qđ ꝑ multiplicatiōe hūani generis licuit habere plures vxores de ꝙsensu ꝓme. sicut enī lex naturalis nō est scripta in codice. sed impssa a deo in mēte. Sic dictamē rōnis quo scit quo casu lex nō astringit. cū sit quedā legis interpretatio pōt dici dispēsatio. ⁊ qr est menti impssa a deo. nō dicit diuina dispensatio. Sed alij. dicūt fm̄ cōmunem opinionē. ꝙ nec de assensu alterius nec ꝓpter sterilitatez licuit vnq̄ vni viro plures habere vxores nisi ex diuina dispēsatione speciali seu reuelatione. Primū ꝑz qa nō plus iuris habet vir in vxorē q̄z vxor in viz̄ quātū ad essentialia mr̄imonij. Nec plus indiget ꝓle mulier q̄z vir. sed nunq̄ ō licētia viri sterilis licuit vxori accipere alterū virū. ergo. nec ecōuerso. licet sit vnū grauis⁹ alterō crimen naturalius. tñ ⁊ hoc. s. viris habere plures vxores est ꝓtra ius naturale cōmune. qntū ad scđm ⁊ tertiū finem mr̄imonij vt dictū est. Credit aūt cū ꝑdictis sctis patribꝫ ꝙ diuinā inspirationē dispensatū. licet non sit scriptū. Sicut aūt in tabulis cordis erat scripta ista ꝓhibitio de pluralitate vxoꝝ nō habēda. nō in codice. sic sufficiebat cordis dispensatio ꝙ diuinā inspirationem. absq̄ alia scriptura. ⁊ ista est ro. Jnno. i. dicto. c. gaudemus. de diuor. qr nihil tam naturale est q̄z vnūquodq̄z dissolui eo genere quo ligatū est. Un ꝑceptū qđ habet obligationē ex inspiratione. i. de nō habēdo plures vxores. habet dispēsationē ex sola dispensatione. alis inspiratione. Et qđ primi exponūt de cretales de dispēsatōe diuina. i. de dictamīe rōnis naturalis. nō est ad mentē Jnno. sed ex tota. ⁊ qđ. s. dixit Aug. in. c. objciunt. qñ mos erat crimē nō erat. exponit glo. mos. s. diuin⁹ a deo inspiratus. ita ꝙ nō vult dicere ꝙ ꝙsuetudinis ratione ꝓcise excusarent a ꝑcō. sed qr inspiratione diuia erat dispensati. In noua aūt lege nulli licz habere plures nec reperitur deum dispensasse. nec papa posset in hoc dispensare. etiā assentiente vxore sterili. ⁊ ꝓpter bonū vnius regni. vt qr rex haberet vxorē sterilē. sic ꝓpter bonū tale. licet ei dispensare in voto solennizato in religione vt cōtrahat. Et aduertendū ꝙ añ abraā nō fuit in h̄ dispensatū. s. habere plures vxores. Un lamech nō excusatur ab adulterio q̄ duas habuit. Beñ. iij. Nec abraā vsq̄z ad moysen sine inspiratōe ad ꝓres. hz nō fuit dispēsatū cū alijs a genere abraā. qr nō dispēsabat solū ꝓpter multiplicationē sobolis ante diluuiū. ⁊ statī post fuisset cōcessum. sed ꝓpter augmentū cultus diuini. qđ erat non in alijs gētibꝫ incarcūcisis. cum essent dediti idolatrie. Item a moyse vsq̄ ad xp̄m nō solum licuit regibꝫ sed et sacerdotibꝫ. qr de vtraq̄z tribu erat xp̄s nasciturus. ⁊ moyses legislator nō ꝓhibuit. quod fecit beleana qui fuit sub lege. nec tamen de tribu regali vel sacerdotali. ⁊ habuit annam ⁊ fenennā. j. Reg. j. ⁊ Deute. xx. de vxore odiosa ⁊ dilecta. agendo supponitur. tunc licitū habere plures vxores. In lege aūt euāgelica nunq̄z licuit nec licebit. nec iudeis nec saracenis nec alijs. Unde xp̄s reduxit matrimonū ad primā sui institutione in paradiso. cum dixit Matth. xix. Ab initio fuit sic. scilz ꝙ non liceret relinquere vnam vxorem ⁊ accipere aliā vel plures habere. relinquet homō. ⁊ adherebit vxori sue. nō dixit. vxoribus in plurali. sed in singulari. s. vnice. Et licet imperator Valētinianus sed arrianus legē dederit. vt qui voluerit posset duas habere. vt senior. ⁊ ipe cuz seuera quā habebat vxorē ⁊ haberet iustinā. quaz mox duxit vxorē. vt habet in histo. tripertita. lex illa nullius est momenti. quia ꝓtra legē dei ⁊ canonicam. Unde et nūc iuri ciuili cū qui habet duas vxores comittat infamia. C. ad. l. iul. de adul. Cū enī nūc multiplicatio cultus diuini sit per generationē spiritualem non carnalē

§.I.

§.I.

ideo mrimonia restringunt ad vnū. z nō ampliāt. Habere aūt plēs vxores diuersi ritus primo mortua sempr viro licuit. z ecōuerso mlieri plures viros pmo mortuo Unū apls ad Hal. mortuo viro cui vult nubat tm in dño. Unū z abrahā decrepitus mortua sara duxit ceturam Ben. xxiij. Et anna mat ḡginis marie habuit successiue tres viros. Hinc z Aug. xxij. q. j. ait. Dos masculū z femina ꝓpagādi generis cā nuptiali castitate ꝓiunxit. et scdas nuptias q in vtroq testamto prmittūt licitas eē mōstrauit. z j. Contra būane verecūdie sensū nō audeo dicē. vt qries voluerit. nubēt nec ex meo corde qrasslibz nuptias ꝓdēpnare. Itē hiero. Ho dāno bigamos nec trigamos. z si dici pōt octogamos. xxij. q. j. aptāt. Qd ḡ aliqū doctores videāt iuebere ꝫ scdas nuptias. vt in ca. q. c. hac rōne. z seqntib. vt dicit Gratian⁹ in. §. sc. ad exhortationē vidualis ꝓtinētie nō ad ꝓdemnationē secundaz nuptiaz z deinceps. Itelligēdū est esse dictū.

Quātū ad tertiū scz .§. III

de repudiāda vxore. Sciendū sm Pe. de pal. vbi. s. q nunq licuit vxore repudiare excepta cā fornicatiōis. et tūc q ad thoz ꝓpter illō matb. xix. qs de⁹ ꝓiūxit hō nō separet. Nec abrahā dimisit agar. nec moyses ethiopissā nisi ꝓsilio dei. sz tpe legis qntū ad ipunitatē licebat viro dimittere vxorē z non ecōuerso. Et ḃ nisi duob⁹ casib⁹. Prim⁹ cū stupri obiectū nō ꝓbasset. scds qñ eā prius alius deflorauerat. Deute. xxij. Sz vtrū in repudiando vxorē iudei peccarēt est duplex opinio. Aliq dicebāt q nō fiebat absq pctō. z fuit cōpatiū ꝓmissio ad vitādū maius malū. s. vxoricidiū, ꝓpter duriciā. ḡ iudeoz ꝓmissum erat istō qd nō puniebat i lege. Sz circa ḃ ab his qui sūt ꝓtrarie opinois sic obiicit. Lex vet⁹ z si impfecta erat mḡtū gram nō mīstrabat ad tuuādū implere ipam tū cōplete oñdebat pctū. qd debebat vitari. Sz cū nullibi in scptura veteri testamēti tale repudiū reprehendat si pctm fuisset. lex illa defecisset. q illō permitteret nec malū esse oñdebat. Sz ad ḃ rñdet Nico. ō lyra sup Deut. dicēs q aliqd esse illicituz qd lex ꝓmittebat. dupl'r oñdebat. Hāno mō qz p aliquē ꝓbaz reprehendebat. z isto mō vsura. ꝓmissa in lege oñdit illicita. dicēte ps. xiij. Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. Et ezechi el etiā tāgit. Allio mō p cōem bonoz obſuationē. Cum enī ꝫsuetudo sit optima legū interpres z ꝫsuetudo sit bon⁹ vsus nō abusus. qz nō repit in veteri testamento aliquē sctoz vxorē repudiasse. nisi a deo inspirat⁹ speciāliter. sic abrahā de agar. z moyses de ethiopissa. ideo p istū modū oñdit fuisse malū tale repudiū. z sic ꝫcludit Nicola. de ly. Sz Pe. de pal. dic q ista opi. magis ꝫcordat ꝓbis euāgelij Matb. xix. vbi xps dixit q moyses ꝓpter duriciā cordis ꝓmisit repudiū tē. Sz alia opi. q dic. q nō erat pctm. asserit q videt melioz. qz illō fiebat auctare legis dei q oīe mortale ꝓhibebat. z si nō cohibebat. als impfecta fuisset lex q de oīb⁹ actib⁹ ꝓtulit sententias necessarijs ad salutē. iure aut ciuili olim sine causa ad libitū fiebat diuortiū. vtroq vel altero volēte vt libera eēt a mrimonio. Et sz iure nouo puniat. q sine iusta causa repudiat. tū sm illō ius solubile mrimoniū. C. ō diuort. l. fi. Et qz b'est ꝫ legē canonicā imo z diuinā. xxij. q. v. ille aūt. §. cū ḡ. cū. c. seqn. ſō illa lex ciuilis irrita est. nec fuāda. qz eēt mortale pctm. Dato aūt libello repudij tpe legis mosaice durāti. licebat viro ducē aliā. qa ea aū diuortiū licebat vxorari. at nō sic iure poli. qz vinculū manebat. Sz qz aū nouā legē in mrimoniū non fuit vinculū. qd eēt aliqd reale absolutū. tgit p repudiū vidēbat magis solutū vinculū. z p ꝫsequns licitū ꝫtingium etiā mlieri. qz sacerdoti ꝓhibitū erat ducē vxorē viduā vl repudiatā. z p ꝫsequns alteri nubere erat illi ꝓcessum qd nō esset. sz illa esset vxor ꝓmi. qz vxorē alter⁹ ducere nulla lege etiā apd gētiles fuit licitū. vt ptz Ben. xx. de pharaone z abimelech. postq autem vir repudiauerat vxorē nō poterat illā sibi reconciliare z reassumere. sibi. si illa iā ꝫ fisset cū altero. vt ptz Diere. vij. nisi eo mortuo Sed si nō ꝓtraxisset adhuc cū alio vir⁹ est q poterat illā sibi reassumere. licz aliq ꝫriū dicāt. Forma aūt libelli repudij qui dabat vxori. fm Josephū erat. Promitto tibi q nō amplꝰ ꝓsuetā tecū.

De sacramētis in genere p modū doctrine. de nūero eoz. de inſtitutōe. z de effectu. Lap'm. j.

Quia missa ordinatur

Qd ꝓfectionē sacroz. q est maximū sacroz de qua mīra dicta sūt. ti. xiij. c. vj. p totū. z adhuc aliqua dicenda imediate. post illō. In missa etiā ꝓferunt ordines. vbi dat prās admīstrādi sacra. ꝓsecrant etiam materie aliaz sacroz. tō post tractatū de missa dicēdū est de sacris ecclie q sūt septē figurata p septē panes q̄s xps pauit z sariauit turbas. Joh. vj. z sic pauperes spū. vtdue. i. ecclie filij saturant panib⁹ sacroz. Et sicut alby restaurat depditū in boue sumēte z inducit augmentū. cū est instatu augmēti. sic sacra tollūt defectus spūales z inducūt augmētū spūale. s. ꝑtutū, sūt autē in boue septē defect⁹. tres culpe. s. pctm originale mor. ale z veniale. qttuor pene. s. ignorātia. mala ꝫcupiscētia malicia z infirmitas. Baptism⁹ est ꝫ originale pnia. ꝫ mortale extrema vnctio ꝫ veniale. ordo ꝫ ignorātiā. cucharistia malicia. ꝫ malicia. mrimoniū ꝫ ꝫcupiscentiā. ꝓfirmatio ꝫ infirmitatē. Itē baptism⁹ ad auget fidē extrema vnctio spem. eucharistia caritatē. ordo prudentia. pnia iusticiam. ꝓfirmatio fortitudinē. mrimoniū tpantiam. Pe. et Richar. Ista tū porī⁹ est q̄dam adaptatio q̄ ꝓfecta rō sufficiētie. Quid aūt sit sacrm dic mgr sentē. in. iij. Sacrm dis. j. q est sacre rei signū. q diffinitio ꝓuenit z est cōmunis sacris veteris z noue legis. Et Pe. de palu. sic declarat eā: Primo ōr sacre rei. i. sacrās actu. i. adhibita ad sacrādū spūal'r. ꝓpter qd nec serpēs eneus pōt dici sacrm qz adhibebat solū ad curā corpalē. nec crux xpi q est adhibenda solū ad curā repūtandū tm. nec creature q sūt vestigiū dei. pnt dici sacrm. Scdo addit rei. qz in sacro sūt res tria. s. aliqd qd est aqua in baptismo. Aliud quod est res tantū vt signū exterius. signans z nō signatū vt signans aliud. sed signata vt gratia. Aliud quod est mediū. s. res z sacrm. s. signatū a primo signās aliud. vt caracter vel ornatus gratie respectu hmōi. Tertio ponitur signū. Sūt aūt tria genera signoz. s. demōstrativū rememoratiuū et pronosticū vt demonstratiuum sit res que. q. spectu rei presentis. rememoratiuū respectu ꝑteriti. pro nosticum respectu futuri. Et sacramentū dicit rememoratiuum quantū ad causam quā rememorat. s. xpi passionem. Demonstratiuū quantū ad effectū quem actualiter facit. quia sanctificat. Et pronosticū quantū ad finem ad quem ordinat. s. futuram gloriam. Sed restringendo diffinitionē sacramēti ad sacramēta noue legis tm que sola sunt ꝑfecta sacramenta. oportet addere vt dicē ipse magister sentē. ad pdicta hoc. s. vt eius similitudi nem gerat z causa existat. Ubi sciendū q sicut sanū dicitur tripliciter. s. de habēte. efficiente z signante sanitatem vt pura de animali medicina z vrina. sic sacramentum dicit de habente formaliter z cētrialr sanctitatem vt de eucharistia continēte sanctū sanctoz. Item de sig nante z efficiente simul nō tm habente. sicut de ceteris sacris noue legis. Itē ō efficiēte tm. z sic incarnatio z passio z hmōi dicit sacramentū. Item de signāte tantū. vt ō sacramentis veteris legis est aūt sacramentū noue legis causa gratie. z saluti operat p se. licet p accidens

in ponēre obicem impediat. z sic etiā intelligit alia diuinuo. s. Sacrm est in quo sub regumēto rez visibiliū
diuina virtus secreta salutē opat. pe. z habet. j. q. j. multi. Et dr sacrm actiue a sacrādo sic ornamētū ab ornando. Sanāt aūt sacra effectiue q̄ damnō. qz dispositiue. gratia aūt formaliter. z nō nō sunt supflua. sic nec medicine que sanant instrumentaliter. supfluūt animali; qō sanāt formaliter per sanitatem.

Quō aūt dicant sacra .ſ. i

mēta esse cause gre. Sciendū q̄ circa h̄ est duplex opinio solenis. quidā eni dicūt q̄ sūt cā tantū. sine qua nō
pfert gra. qz ex diuina pactōe vl ordinatiōe sic fit. q̄ recipies sacrm. recipit grām. nisi ponat obicē. z recipit gratiā nō a sacro sed a deo ita nulla virtus causatiua gre nec caracter vl dispositiōis siue ornat⁹ existētis in aia est i sacris fm eos. ſz a deo a q̄ sola pdicta fiūt. Inducūt ad h̄ sitrudinē de eo qui recipit decanatū plumbeū facta tali ordinatiōe. vt q̄ recipit vnū de illis recipit elemosynaz regis. nō q̄ denar⁹ sit cā elemosyne ſz solū rex. Denar⁹ aūt solū est signū. z cā sine q̄ nō. sic in posito ō sacris recipies gre caracter vl ornat⁹. Sz ista opinionē reprobat pe. d pal. post Tho. in. iiij. z Joh. nca pol. in q̄libet. Un nisi aliqd agat ad sacrādū. nō ē pfectū sacrm. Sed absurdū q̄ de⁹ nō aliter agat in sacris ad iustificādū q̄z diabol⁹ in sortilegijs ad maleficiendū ex pactōe verba vl carta posita sub lecto vl lintecamine (alis lumine) z nihil penit⁹ agēte. aut q̄ ꝟba sacralia nil pl⁹ faciāt. nec mirū ter q̄z ꝟba incātatoꝝ aut ipe. Sz sic illis dicī ex pactōe demō agit i serpēte trahēdo. vl venenū mortificādo. sic in posito. Tertio qz seqret fm h̄ q̄ sacra veteris legis z pcepta veteris z noue legis sint magis cā gre q̄z sacramēta noue legis. Pcipue aliq qz illō ē cā gre. sine qua nō potissime q̄ solo posito gra aliū de nō infundit. z q̄ solo remoto z nullo alio posito infundit. Sz nūq̄z est i fusio gre i adultō sine ipletiōe pceptoꝝ nec ecōuerso ꝛc. Nec auctas m gri quā inducūt. qz. s. data sunt sacra. vt h̄ grat saluet nō ab illis ſz a deo in ill' fac. p eis qz nō a sacris q̄nt sal⁹ pncipal'r ſz instrumētal'r. Est alia opi. sic caract vl aliqs ornat⁹ aie q̄ntū ad illa sacra in q̄bus nō imprimit caracter. aliq̄ dō est res trīa. sicut gra. Respectu igit pmi effect⁹ sacri. sūt cae aliq̄ mō efficiētes. s. in spositiōe q̄ est necessar. nisi sit impedimētū ex pte recipies. et h̄ videt magr theologis z dictis sctoꝝ quemēs. z int alias rones inducit auctorem Augustini dicentis. Una virtus aque vt corp⁹ tāgat. z cor abluat p gratiaz dr. j. q. j. detrahe. Nec tho. Et declarat cā. Pe. de pal. p tres cōclusiones. Et ad ea q̄ pponit obiect. diffuse videt. i. iiij. dist. j. q. j. Et pma cōclusio est q̄ sacra nō attingunt ad p ductionē gre q̄d pbat auctor z rone. Dicit eni Aug. in li. de natura z gra. q̄ q̄dā est deus faciēs p seipm q̄ illo solo digna sūt eo q̄ sibi soli q̄uenīat. sicut illuminare aias sed supma illuminatio in vita pātī est p gram. q̄ ꝛc. Lō firmat h̄ rone qz nisi sic. gra nō esset gra. nā effect⁹ dr necessarius vl ptingēs p cōpationē ad cām pinquā z immediatā. nō remotā etiā si illa nō sit pncipalis. ſz instrumētalis. sicut dr vnū celū moueri ab alio necessario q̄z uis nō moueat nisi motū ab angelo ptingēter z libere. qz mouet p suū motū q̄ est motus necessario agens. sic in posito. si gra imediate causaret a sacro. licet p virtutē sibi a deo gratis collatā. qz tñ illa virtus necessario ageret gra nō gratis nec libere sed necessario daret. Preterea xps fm q̄ hō p pratem excellēte de qua dicit h̄ est qui baptizat. pōt pferre effectū sacramēti sine sacro. sed fm q̄ hō nō pōt pferre gram. qz nō pōt dare spiritum sctm. g̃ gra nō est effectus sacramēti. sic q̄ ab illo essentialiter pducat. imo sic dicēdo palitico dimittunt tibi pctā tua. p hec ꝟba creauit in ipo dispositionē ad gratiā quā nō habebat. qz magis salutē corpalem q̄revat q̄z aic. sed p detractē creauit gram. p quā formal'r pctm dimisit. Et sic fili⁹ hois h̄z pratem in terra dimittendi pctā. sic p absolutionē sacerdotis disponitur pfectes z a deo gratia infundit. Et fm h̄ intelligēde sūt auctoritates q̄ dicūt causare gram. s. dispositiue z sicut homo est cā hois disponēdo. z fm h̄ dicim⁹ q̄ humanitas xpi in solū dispositiue vt sacrmta sed etia meritorie ē cā gre.

Secda cōclusio ē q̄ sacra attingūt ad pductionē dispositiōis ad gram q̄ ē caracter vel ornat⁹. z pari rone ad sacrale gratiā. z istud pbatur sic. Sicp que q̄s peccat. per hec z torquetur sic. z qz homo peccauit p sensibilia. z per sensibilia torquet in inferno z hūiliat vt p illā iustificet penites in mūdo. sed sensibilia fuerūt cā pcti nō solū sine q̄ nō sed instrumētal'r. qz vidit m'r lignū ꝛc. ita q̄ fructus visus mouit sensū z p illū intellectū. z cū hoc appetitū qz est mouēs motū ab appetibili. licet pruente intellect⁹ agentis. Preterea cū gra non det fm legem cōmunē nisi dispositō. oportet q̄ receptrurus gram disponat se p liberū arbitriū vel disponat ab alio. Sed paulus nō disponit se. ergo disponit a sacro. Itē in sacramentis noue legis in quibus dat gra. nisi hō ponat obicem nō requirit p se. q̄ hō se disponat sed solū q̄ se nō opponat. g̃ per ipm sacrm disponit. z sic est. pbabile in omni sacramēto noue legis qō iustificat ex ope operato q̄ conferat dispositiōem ad gram. In sacris aūt veteris legis nō solum pmittebat gra sed dabatur in illis a deo. sed requirebat dispotio q̄ sacramēta nō faciebāt nisi circūcisio sed ipemet suscipiēs. Un iustificabāt ex opere operante nō opato. Cū g̃ ista iustificēt ex ope operato sicut illa ex ope opante. sicut op⁹ opans sibi formal'r opabat et causabat dispositiōem. ita hic opus opatū. vnō sicut hic hō suscipiēs sacrm se disponebat ad gram. sic nūc ipa susceptio sacri vl sacrm susceptū ipm disponebat. Et si dicat q̄ corp⁹ nō agit i illō quod nō tāgit. Un z aug. Un tāta ꝟt⁹ aq̄ vt corp⁹ tāgat z cor abluat. ſz in q̄ busdā sacramētis nō videt esse aliqs cōtactus. Rndet q̄ in oīm sacro p se requiritur ꝛtact⁹ forme. puta q̄ sonus ꝟborū pueniat vsq̄z ad suscipiētē. qn ꝛsistit in vsu vel vsq̄z ad materiā qn ꝛsistit in ꝛsecratiōe materie. Sz nō requirit q̄ suscipies sacramētū intelligat ꝟba cū aliquādo sit pulus aliqn laicus nec etiā q̄ audiat sonus verborū cū aliqū sit surd⁹ qz nō ex ope opante suscipiētis. sed ex ope opato a se z a deo z a passione suscipientis operat. In matrimonio aūt quod inter absentes cōtrahitur ipsa verba nunciī audiunt et litterē leguntur et sic est ibi quidā contactus sensuū. z est etiā cōtactus materie in eis vt in matrimonio. Tertia cōclusio est q̄ sacramenta habent effectū per virtutē in berentē. q̄a nō minus potest corpus vt instrumentū diuīe miseri cordie q̄z instrumentū diuine iusticie. Sed ignis purgatorij vel inferni habet per huiusmodi virtutem affligendi spiritum ergo z sacramentū iustificandi. Preterea non minus potest secundus adam per regenerationem q̄z primus per generationem carnalē sed ille transfudisset originalē iusticiam. que erat dispositio ad gratiam per virtutem seminis ergo et huiusmodi talis virtus in sacramentis. z ita erat illa originalis iusticia dispositio necessitās ad gram sic nūc ē caracter vel ornat⁹. Et nota q̄ ꝟt⁹ sacralis q̄nq̄z ē i sola forma sic in mīc

monio.ita q̄ cū sacramentū ꝓsistat in suscipiēdo nō in agēdo.ꝟba viri in mliere causat illā dispositionē z eccō uerso. Unūqz in sola materia post ꝓsecrationē inuenieba/ ristia in specieb⁹ remanet ꝟtus disponēs ad gr̄az suscip ientē.qūqz informa materia z mīstro sic ī alijs. Et dic̄ 3.ptc.q.6. ar.4. Tho.q̄ ista ꝟtus nō est ens cōpletū habēs esse fixū in materia.ſz quoddā ens ī cōpletū sic est ꝟtus mutandi visum in aere vl̄ colore z hmōi entia ꝓsueuerūt dici in rētiōes.z habēt aliq̄d stle cum ente qđ est in aīa qđ ens diminutū.z est in sacramēto sicut in subiecto.q̄mo dū tñ intrētiōis nō pmanētis sed fluētis. Et est ista vir/ tus z efficacia sacramentoꝝ ex trib⁹. Ex dei institutione sicut ex causa principali agēte. Ex passione xp̄i sicut ex prima causa meritoria. Et ex fide ecclesie sicut ex contí/ nuante instrumento principali agenti.

De differētia inter .¶. II.

sacramēta noue legis z veteris v̄ alijs remedijs ꝺ origi/ nalia.z legalia q̄ ad collationem gr̄e. Nota ḡ ſm Pe. ꝺ palu. q̄ sacra veteris legis nō ꝓferebāt gratiā ex ope ope rāte sic ex cā q̄ quā.ſz ex ope operato sic ex cā sine qua nō. Ecōtraria aūt sacra noue legis per se quidē ex ope ope rato.ſz q̄ accñs ex ope operante sic cā sine qua nō in adul to. De sacris aūt añ legē videt q̄ circūcisio ꝓferebat ex ope operato siue ex sola pactōe seu ex cā sine qua non.qđ idē est dicē ſm vnā opinionē vel dispositione seu orna tū.qđ idē est dicē ſm aliā opi. Reliq̄ ꝟo q̄ erāt ꝺ origi/ nale pse ex ope operato.sicut ex pactōe nō aliter.qz ī par uulis nō poterat cē opꝰ operantis. De fide quidē pōt cō/ cedi.qz illa est a deo. De signo ꝟo exteriori idē.qz erat in stitutū a deo p inspirationē.z si nō ī speciali saltē in ge nerali. Et sic ex diuia institutiōe poterat b̄ bre. Et p maiorē declaratiōe hꝰ sacrū q̄ vsq̄ ad passionē xp̄i in qua legalia amiserūt ꝟtutē z remediū ꝺ originale ī mari bus ppli iudeoꝝ erat circūcisio.q̄ habuit initiū ī abra/ am.vt ptz Gen.xvij. Et octauꝰ dies q̄uis esset de neces sitate p̄cepti.ita q̄ etiā morīēti añ nō licebat dare.ſz sal uaꝝ ī fide pentū.vt femine puule.nō tñ erat de necessitate sacri.ſz solū incisio carnis in tali mēbro tali mō cū intē/ tiōe faciēdi qđ faciebat ille ppls. Alijs aūt vt femínis illiꝰ ppli z plonis vtriusq̄ sexꝰ añ institutionē circūcisi/ onis. Adultꝫ subuenieba ꝺ originale fides. formata q̄/ dem ꝓseq̄nter nō antecedēter.qz effectꝰ nō p̄cedit suam causam. Uñ sic nūc baptismꝰ fidē formatā aliq̄ñ indu/ cit in nō ponēte obicē.ita z illō remediū. Sz vtrū req̄ra tur aliq̄d signū exteriꝰ ptestatiuū illi⁹ fidei dubiū est.vi deꝫ tñ q̄ vel ore remissionē petebat dicēs.ab alienis p/ ce fuo tuo.vl̄ fidē de remissiōe aliq̄ signo exteriori ad/ hibitū declarabat.pbabilr tñ posset dici sine aliq̄ signo exteriori.nec ī re nec ī voto adhibito.adultos posse sal uari.in puulo aūt erat remediū fides.nō cuiuscūq̄ sed eccl̄ie q̄ semp est formata.ḇ est q̄ si tpe legꝫ nature vel tē/ pore legꝫ scripte intēderet facere.qđ faciebat fidel⁹ p par/ uulo circūcidēdo vl̄ offerēdo illō idē feciſſet p suo fuis/ set vel sacrm.sic etiā nūc si q̄s baptisat puulū intētiōe faciēdi id qđ instituit xp̄s z fuat eccl̄ia vl̄ fuare dz.et si ipe infidel⁹ sit z nll⁹ etiā in mūdo eēt fidelis vel⁹ bapti zat. qz baptizat ī fide eccl̄ie.ista enī ꝺr fides eccl̄ie ī hu iusmōi.s.tal intētio req̄rebat tñ ꝺ necitate signū exteri us sensibile.qđ erat sacrm vñ. q̄uscz puulo vl̄ p puulo esset exhibita bñdictio vl̄ oblatio z hmōi non fiebat re/ missio originaliꝰ pcti. Sz nō erat tūc determiatū signū sic nūc baptismꝰ.z añ circūcisio. Et q̄ nō erat aliq̄d de termiatū p̄terea Greg.dic̄.q̄ puul⁹ valebat sola fides. Qđ aūt dic̄ mgr̄ ī.iij. dis.j.q̄ circūcisio solū purgabat pcti ſz nō dabat gr̄az.cōiter nō tenet q̄ ablatō pcti nō pōt esse nisi p gr̄az z oppositoꝝ p̄uatiue oret altꝝ in esse vt aīal cecū vl̄ vidēs.pnia ꝟo mīimoniū z alia sa/ cramēta legalia nō erāt dispositiua ad gr̄az ex ope ope/ rato.ſz ex ope opante. Nota ꝺ circūcisiōe dic̄ Tho. ī.iij. sen.dis.j.q.ij.ar.iij.q.iij.q̄ ipa sola int̄ sacra veteꝝ legꝫ ꝓferebat gr̄az tollēdo culpā.ſz nō apiebat tanuā vt bap/ ptismꝰ.nec diminuebat fomitē. Sz idē in.iij.pre.q.lxx. ar.iij. dic̄ Triū corrigēs qđ dixerat in.iij.s.q̄ circūcisio sicut nec alia sacra legalia nō ꝓferebāt gr̄am. sed fides cuiꝰ ptestatio erat circūsio. tollebat pctm̄ z dabat gra/ tia ex dei pactione.z sic erat causa sine qua non.

De ope operato ad .¶. III

declarationē hꝰ locutionis nota ſm Pe.ꝺ palu.q̄ cū nihil creatū ꝓferat gr̄am nisi dispositiue.ſm q̄ opꝰ operan/ tis dr̄ disponere.ꝺr ex ope operato tripl̄r ꝓferre gr̄az. Ex no mō causādo effectū z dispositionē ad eā q̄ ꝺr caracter vl̄ ornatꝰ.z sic sola sacra noue legꝫ causant gr̄az z forte cir/ cūcisio. Secdo mō sic cā sine q nō sufficiens tñ p se sine ope opante.ex pte gr̄az suscipientis.z sic omne sacrm qđ fuit institutū p̄ncipale ꝺ originale in puerꝫ. vt circūcisio ꝓferebat gr̄az ex ope operato nō q̄ aliq̄d efficeret in puer/ ro.ſz qz ex ḇ q̄ exhibebat puero vl̄ p puero sine aliquo alio deꝰ infundebat gr̄az puero.z sic sacra antiq̄ adul tis ꝓ institutra. vt aq̄ lustratiōis. vnctiōis sacerdoꝝ.z hu iusmōi gr̄az nō ꝓferebāt ex ope operato.ſz tantū ex opere opante p se req̄sito.qz q̄uis sine mortali eēnt.nihil cū ḇ motū liberi arbitrij in deū actu haberēt illa sacra suscí/ piēdo.nil gr̄e suscipiebāt. Tertio mō ꝺr ꝓferre gr̄am ex ope operato.nō excludēdo opꝰ opans.z sic ꝺr ꝓferre gr̄am. ex ope operato.id qđ de se est bonū moraliꝫ sine ḇ q̄ accí/ piat bonitatē ex opante.sic dicerēt dare elemosynam.et qđcūq̄ ꝺ genere bonoꝝ ꝓfert gr̄am ex ope opante inq̄n tū de se natū est ꝓferre gr̄am vel disponere ad gr̄am. ut sic ecōtrario diceret id qđ de genere maloꝝ auferre gra tiam ex ope operato.z q̄ sūt indifferētia de se dicerent ex ope opante ꝓferre vl̄ auferre gr̄am ſm intētiōz facientꝭ Et sic sacra veteris legis z q̄cūq̄ legalia ex ope operato possūt ꝓferre gr̄az.qz cū cēnt a ꝺo p̄ceptaz ad dei cultū ordiata tā erāt actꝰ ꝟtutꝭ obedientie z latrie.z si sic nō ab solute ex sui natura.tñ poterāt dici ꝓferre gr̄az ex iussu dei ex ope operato z p̄cie.tñ large ꝺr hmōi opꝰ operātis añ nō excludēdū opꝰ opās. Et sic etiā baptismꝰ Johis.qz ex dei mādato z ispiratōe institutꝰ erat.z ex ḇ erat bonꝰ et sctūs.z ꝺ se meritoriꝰ aptitudine.cuiꝰ actu z forma erat ex ope opante q̄ baptismꝰ Johis erat sub forma ꝟbi hmōi. Ego te baptiso ī noīe vēturi.tñ ſb tali forma nō baptizabat xp̄m. Erat aūt in figurā p̄inquā sic sacrm largo mō z ꝑparatiū z sub ꝓsilio.z qz non ꝓferebat nec caracterē nec gr̄am.iō omnes ab eo baptizaros. oportuit postea iterꝫ baptizari baptismo xp̄i. Uñ illa opi. quaꝫ ponit mgr̄ ī.iij.sen.dis.v.s.q̄ illos q̄ nō credebāt in ven turū z ponebāt spem ī illo baptismo illos oportuit iterū baptizari baptismo xp̄i. z nō alios baptizaros baptis/ mo Joh.q̄ ḇ nō faciebāt cōiter reprobat a theologis. Et ꝟba hiero.q̄ mgr̄ induc it ad pbādū.exponunt aliter a Tho.z alijs doctoribꝰ. Uñ z apli fuerunt baptizati bs ptismo xp̄i. vt ꝺ ꝓse.dis.iij.ab hierosolymis.z aliq̄ cōꝫ fuerūt prius discipli Johis. Uñ ꝟisimile est eos fuisse baptisaros a iohāne. Sacramēta aūt legalia primo quidē erant purgatoria ab irregularitatiꝫ illius legis quibꝰ arcebāt aliquis ab ingrediendo castra. vt lepro/ sus vel templū vt tangens īmundū. vl̄ cētā īmolando vt sacerdotes. Erāt ꝺo meritoria.sicut sunt ea q̄ sūt de genere bonoꝝ. vt elemosyna z hmōi. vtpote quia erant materia z actus latrie.z erant satiffactoria. quia a deo accepta et penosa.sed non erant dispositiua ad gratiaꝫ ex opere operato. vt dictum est.

De institutõe sacra- .§.IIII.

mẽtoꝝ. Nota fm Tho. z Pe. ō pal. q sacra debuerũt in/stitui nō ex ōbito necitatẽ absolute. qz aliter potuit ōs hoēs saluare. nec ex debito obligatiōis. qz nlli est obli/gat⁹ ẽ ex debito ꝓgruitatẽ q cilicē. Quo nō factis virt⁹ um. z q ad cognitionē. qz ita erat occupat⁹ z obfuscat⁹ cōrũ pñs z fit qz bo p sensibilia ō ordinat⁹ erat circa de/ sensibilibꝫ vt nō crederēt hoēs esse alia ex̄ sensibilia. vl de spūalibꝫ ad modū sensibiliū iudicarēt. z q ad affect onē. qz in tpis ꝓstituebat finē mordiare amando. z deo pponēdo. z q ad actionē. qz male vtebat eis. z exerceba tur i eis. nō necessariū fuit necitate ꝓgruitatis vt ex sensi/bilibꝫ sacramẽtꝫ ordinarẽt i deū. q tū ad hec tria. Quo rabilibꝫ ꝓpietatẽ habẽt z similitudinẽ mō suo ad effect⁹ sa/cramẽtoꝝ. q spūales sūt. z sic p ea q̄si manuducit z cru/cifect⁹ dirigit i deū. dū ꝓpt ei⁹ amorẽ z obediẽtiā subiicit se inferioribꝫ se fm naturā q̄rēs salutē i illis. z sic bumi/liat ꝓpter deū. Quo ad actionē. qz vtilr z fructuose exer/cet circa ipa sacrāmta corpalr. z spūalr impfectum aīe debuerũt sacra institui in statu innocētie nec ꝓpter eruditionē. qz nec a naturalibꝫ erat cognitio supnaturalium to fuerit venientiū. s. pcti. sacra aūt sūt q̄dā medicine spiri/tuales. Debuerũt aūt institui tpe legis nature. qz cū ea q̄ ab hoīe fūt. q cognitiōe oꝝ habẽt. aliter nō esset bona opatio. oportet q opatio cognitiōi rñdeat sicē effectus cause. In lege autem nature non sufficiebat sola cogni/tio naturalis ad salutē. z exigebat fides aliq̄z q̄ sūt supa naturā. z post lapsū exigebat fides de reparatiōe per quā erat medicina morbi. ō in statu illo no tm erāt ne/cessaria illa opa q̄ sūt ō dictamīe legis natural. z etiā ali/qua q̄ erant protestatiões z signa eoꝝ q ad reparationē ptine bāt. Et hec erāt illa⁹ tpis sacra vt sacrificia oblatiões de/cime z hmōi. Debuit aliq̄d supaddi tpe abraee legis. scri/pte q̄ cepit fides dei augeri z ppls dei distingui. qz et misteria fidei magis fuerūt explicita. Tpe etiā gre debẽt esse sacra. qz cadẽ est fides modernoꝝ z antiq̄z. ō cum sacra fidei coꝛrūdeant sic ipi⁹ protestatiões. vt ab ea vtu/rē habẽtia. oportet q sic antiq̄ prēs fuerūt principes passi/onis xpi q sacra q erāt redēptiōis signa future. ita z in nos redēptio ei⁹ quentur mediātibꝫ q̄busdā sacramẽtis signātibꝫ q̄ factū est. In statu aūt glie debẽt oēs figu/re z sacra cessare. Sūt aūt institute sacramenta noue le gis nō solū in reb⁹ q̄ sūt materia. z etiā in verbis q̄ sūt forma sacramẽti. Unde Aug. j. q. j. detrahe. dic. Accedit ꝟbū ad elementū z fit sacrm. Rō aūt cū q̄rit q̄re rebus addita sūt ꝟba. est qz sacramẽta nō solū significāt opus redēptiōis q̄ per xpm facta est. sicut alia sacramẽta ve/teris legis. sed ab ipa xpi passiõe fluxerūt. Et ideo sicut effect⁹ primi sue cause habẽt imaginẽ q̄tū possūt vt. s. ex reb⁹ z ꝟbis ꝟsistāt sic xp̄s ex ꝟbo z carne. Itē qz gra/tā ōtinet ex sanctificatiõe q̄ fit p verbū dei.

Aquo aūt fuerunt .§. V:

3. parte. q. 64 art. 2. instituta ipa ecclie sacra. z q̄dē dicerita xp̄o alij ab apo/stolis instituta. Tho. tñ dic cōmuniorẽ esse aliā opinio nẽ dicentiū xp̄m oia instituisse. z q̄dā magis necria ex ꝑsse z explicite q̄dā alia figuratiue. z implicite. pmulgati onẽ z exꝑssionẽ maiorẽ relinq̄ns aplis. Pe. aūt ō palu. dic. q oia a xpo immediate fuerūt instituta. z non pmul/gata nisi q̄ erāt necitatẽ. vt baptismū cū dic. Nisi q̄s re/natus fuerit ex aq̄ z spūsancto ꝛc. Joh. iij. Et pniam cuꝝ dixit. Pniaꝝ agite. Math. iij. vl cū dixit leprosis. Ite ostendite vos sacerdotibꝫ. Et eucharistiā cum dixit. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs ꝛc. Joh. vj. Extremā vn/ctionē cū misit aplos ꝑdicare. z oleo vngẽ infirmos. Cō firmationē q̄n bndicebat pueros eis man⁹ imponens. Ordies in cena vltia cū dixit. Hoc facite i meā cōmēo/rationē Lu. xxij. Matrimoniū q̄n nuptias miraculoꝝ un/dio ꝓsecrauit mutās aq̄m i vinū. ondes ꝑmunctiam matrimonij. put est sacrm gre z put erat nature vel legis scripte. Sz ꝓfessionē z vnctionē. pmulgauit expresse per iacobū. Jaco. v. cetera p doctrinā aplōꝝ vt pz in actibꝫ eoꝝ. Et q̄uis ipa sacra habuerūt ꝟtutē z gram in pma sui institutiõe. Passio tñ xpi addit eis ad meritū z sa/tisfactionē. Et ex isto etiā sequit q oia ab ecclia vel papa vl aliꝫ instituta sacralia sūt. nō sacra in q̄bꝫ sic ecclia potuit instituere. ita pōt destituere dispēsare z mutare. et bñdictionē habituū ōginū. ꝓsecrationē altariū eccle/sie z hmōi. z habẽt effectū p modū meriti. z fidei z ope et opato. z nō ex solo seruore z deuotiõe vtentiū. z tot⁹ ec clesie. Sacramẽta aūt nec papa nec tota ecclia mutare pōt. nec in eis dispēsare. qz seru⁹ nō pōt tollere legē dñi sui nisi inq̄ntū deus reuelat vel dispēsat. sic in pmissa ecclia q̄ baptism⁹ daret in noīe ielu christi.

De caractere vl oꝛ- .§. VI:

natu. put ẽ pm⁹ effect⁹ sacroꝝ. Nota q̄ q caract sic diffi/nit. Caracter ẽ distinctio a caractẽ. etno impssa aīe rōna/li fm imaginẽ ꝓsignās trinitatẽ creatā trinitati increa/te creāti. z recreāti distinguēs a nō ꝓsignatis fm statuꝝ fidei. Est aūt caracter q̄dā potētia supnaturalis insita q̄ est pncipiū agēdi vl patiendi spūalia. Et dicit Pe. de pal. q est in intellectu possibili sicī subiecto. qz collatio et susceptio exterioꝝ sacrī. z dirigi z regi ab interiori in/tētiõe. ō in intellectu q̄ est pmū regulās z dirigēs i dā/doꝝ susciptēdo sacra. z poni caract vt. s. intellect⁹ illūina/tus p fidē dirigat intentionē ad ꝓferēdū z susciptēdum sacrm vl illd. qđ nō ẽ sic intelligēdū q caracter efficiat intētionē. vl elicitā dirigat. Sz qz intētio p caracterem. hz ꝟtutē quā als nō bret. q enī sacra mīstrat. z intēdē q faciat qđ fac ecclia. nec ad hoc iuuat caracter directe. sz fac q itertio hēat effectū. Per caracterē enī baptismalē i tētat⁹ recipiēdi alia sacra. fac eū ꝑ se suscipe ea. Et caracter sacerdotalis fac q sacerdos ꝓficiēdo vl absoluēdo. efficiat qđ intēdit. Imprimit aūt caract illi sacris iq̄bꝫ hō de/putat ad actões sacras vl susciptiēdas z sic baptism⁹ ē ianua sacroꝝ. Secdo ē illi q̄bꝫ hō deputat ad actiões exercēdas ꝑ ifideles z sic ē caract ꝓfirmatōis nō absolutis z ex officio. Unde aī exponebat. s. ad publice ꝓfiten/dū xp̄m. Tertio ē illi q̄bꝫ hō ōputat ad exercēdū sacras actões circa baptizatū fidelē. z sic est sacrm ordis. Et qz tal caract ē indelibil. ppt b tria illa sacra i q̄bꝫ imprimit nullo mō iterāt ne fiat iniuria hūtibꝫ ppetuū effectū. Unde z i mortuis dānatis z saluatis permanēt ppetuo caracteres et i bis sacris tribꝫ nō ē alius caracter z alius ornat⁹. sed est idē i re. Est ei caract ornat⁹ seu dispositio ad gras. z cū b est signū distinctiuū z cōpatiuū. qđ nō ē ornat⁹ simplex. In alijs q̄ttuoꝝ sacris. s. pnia. eucharistia. extrema vn/ctiõe. z mrimonio. fm Tho. z Pe. ō pa. impmit ornat⁹. Et fm alios sp istā impmūt ornat⁹ sic alia tria caracte/rē. z b. ppt dispositionē ad gras sacralē. z si nō ppt alia. qz ad vtrāq̄ disponūt. s. gras gtū facientē. z gram sacralē q̄ ponit cē alia realr a pma. Sz verus videt qđ dic Pe. de pal. q nō solū attrit⁹. z etiā ptrit⁹. z nō ita egeat tñ re/cipiat ornatū. exq̄ nō ponit obicē nō est cā cur pucē effe/ctu sacramẽti. z tūc maior gra infundet. ꝓpter duplicē

dispositionē. s. sacramēti z liberi arbitrij. Qñ aūt sic est ficrus q̄ nec ꝯcurrit essentia sacramēti pura in mīmonio. cū intrēdit decipe nec ꝯbere in pnia. qz nullo mō peniter vel celat aliq̄d. aut in alijs qñ habet dispositiones mortalis. de q̄ nō peniret nullū ornatū recipit in q̄ differt ornat⁹ a caractere. qz caracterē recipit ꝑtrie⁹ vl' attrij tus z ficrus. dū trī velit vez sacr̄m recipe. ornatū vero nō recipit. nisi attrij⁹ vel ꝑtrie⁹. z iste ornat⁹ nō est potē tia. nec habit⁹. sed dispositio ad agendū. sed nō recipiendū. Sicut enī q̄ actū ꝑtritōis est hō dispositus naturaliter ad habendū gratiā gratū facientē. z sic ornatus a sacramēto impssus est ad gratiā gratū faciētē z gratiā sacramētalē. Et q̄ istū ornatū habem⁹ nos bñ no ad agendū. ſz ad recipiēdū gr̄am. Et est dispositio necessaria z necessitatis nō simpliciter ſz sub ꝯditione. Supposito enī q̄ in suscipiēte sacramētū nō sit ꝑtritio. tūc est necessaria hec dispositio ad gratiā gratū facientem al's nō est necessaria. nisi ad gratiā sacramēralē. si differat. Silr suppono q̄ suscipiēs sacramētū nō sit fict⁹ est dispositio necessitatis. nō q̄ ipm deū necessitet ſz q̄ ex dei volūtate necesse est gratiā infundi. Et iste ornat⁹ fm aliquos nō solū nō manet amissa gr̄a. sed manet ꝙ diu manet gratia. qz cū nō imprimat. nisi vt sit dispositio ad receptionē intrīnōis gr̄e recepta gr̄a vel intrinsecus nascit. vñ nō est habit⁹ de difficili mobilis. ſz dispositio trāsitoria. sicut est ipe act⁹ ꝑtritōis in cui⁹ supplemētū est maxīe iste ornatus. Ornat aūt aiam dispositive. z est trāsitorius. sicut z virtus sacramēroz. vel i m aliquos q̄ iste ornat⁹ sit aliq̄d manens. Nec ꝓter hꝰ sequitur q̄ sacramēta q̄ ipm imprimūt. nō possint iterari. ne iniuria ipoz. sic baptism⁹. qz tūc qñ sacramentū imprimit talē dispositionē. q̄ p illā statim natus est sequi totalis z plen⁹ effectus sacramēti. tunc sine iniuria nō pōt tale sacramētū iterari. vt in baptismo. cui⁹ caracter disponit ad remissionē oīs culpe quātū est de se. z silr z ꝺ alijs ipimētibꝫ caracterē suo mō. Nō sic aūt ē ꝺ alijs. pura penitētia qz p vnā ꝓfessionē perfecta remissio nō habet quo ad penā z seqlam. Uñ quādo quis de eodem pctō bis ꝓfitet. nō alius nūero imprimit. sed primus intendit z est vn⁹ ornat⁹ specie in vno sacramēto qui intrēdit p illi⁹ iterationē z remittit p illi⁹ tardationē sicut habit⁹ q̄ acq̄rit ex actibꝫ principal'r. ita z ornatus qui acq̄rit ex susceptōe sacri instrumētal'r. Uñ z possūt intrēdi z remitti corrūpi. z iterꝫ acquiri. Dec pc.

De secūdo effectu .§. VII.

sacramētoz qui' est gr̄a. ponit⁹ pc. de pa. duas opiniones dicēs. q̄ opinio cōmunis est q̄ gr̄a sacramētal' non differat. sed sit vna cū gratia q̄ est in ꝑtribꝫ etiā ꝺ nis sic z eadē est sanitas p artē restituta z p naturā habita

in.3.pte. q 62.ar.2. Sed singularis opinio. b. Tho. est ꝺ nū. s. q̄ gr̄a sacramentalis differt a gr̄a q̄ est in virtutibꝫ. Et ratio quia vnūq̄ꝺq̄z sacramētū est institutū in speciale remediū ꝺ speciale defectū siue sit culpa siue sit pena relicta ex culpa siue aliud. Uñ cū effect⁹ ꝓticular̄ reducat in cām p ticularē nō vniuersalē imediatā cū cōmune sit sacramētis noue legis ꝓferre gratiā z ꝑtutes. speciale ꝺo sit vni cuiq̄z supposita gratia remediū ꝓbere ꝓtra speciale defectū. videt q̄ vnūq̄ꝺq̄z sacr̄m habeat specialē effectū ꝺ suū ꝓprium defectū. z hꝰ ptz in singl'is sic pnia ꝺ omnem actualē. baptismū ꝺ originale. mīmonium ꝺ ꝺcupiscentiam. confirmatio ꝺ timiditatē. in confirmatiōe q̄ audacia maior formal'r est p gratiā sacramētalē. z nō solū p virtutē fortitudinis q̄ fortitudo virtus maior dat in sacrāmēto qꝺ pl⁹ ꝓfert de gr̄a. vt in eucharistia z ordine. Et silr in eucharistia maior tpantia infundit q̄z in matrimonio. sed ī mīmonio specialis gr̄a sacralis dat vt sciat vnusq̄sq̄z vas suū possidere in scīficatiōe. q̄ confirmatiōe est aliq̄ꝺ robur gr̄a gratis data. suppone trī gratiā gratū facientē z silr ī mīmonio aliq̄ tpantia. Nō q̄ est sacramētalis gr̄a gratū facies. ſz nec gr̄a gratis data informis. ſz gr̄a gratis data informata. sic ꝑtutes morales infuse. Nec pc. ꝺ pal. Dicit aūt Tho. in. viij. q̄ sic a dī. q. gr̄a ꝑtū facit⁹ fluūt ꝑtutes z dona q̄bꝫ pficiūt potēte ar. s. aīe. q̄ ꝑtutes diūsificant fm diūsificatē actuū ī q̄bꝫ operet pfici ipas potētias. ita ab ipa gr̄a fluit aliq̄d ad repandū defect⁹ aīe influctos p pctm. z hec dicit gr̄a sacramētalis. fm aūt q̄ diūsificant hmōi defect⁹. sic z diūsificatur z gr̄e sacramentales. Sz q̄ effect⁹ ei⁹ nō sūt nob ita notī sic act⁹ ꝑtutū. ió nō bñt nomē speciale sic ꝑtutes. sed retinēt sibi hꝰ nomē gr̄e sacramentales. Et ꝑtutes z dona bñt ꝓpriōnē cū gr̄a gratū facit⁹ q̄z vna nō pōt esse sine reliq̄a. sed gratie sacramentales non. q̄ pōt hō bñe gratiā gratū facientē. z ꝑtutes z nō gr̄am sacramētalē. ſz gr̄a sacramētal' nō pōt stare sine illis. Itē gr̄a sacralis opponit pctō imꝑtū vulnerat bonū nature. ſz ꝑtus q̄stū ad in ordinē actꝰ. Idē ī. iij. pte. q. lxij. ar. ij. z in. iij. sen. dis. viij. q. ij. arti. ij. q. ij. q̄ gr̄a ista sacralis vltra ꝑtutes et dona ad duo ordinat. Primo ad tollendū defectus pteroz ꝓteritoz imꝑtum trāseūt actu z remanēt reatu Secdo ad pficiendū animā in his que pnent ad cultum dei fm̄ ritum christiane religionis.

Quō vel q̄ sacra- .§. VIII.

mēta sūt necessaria. Dic⁹ pc. ꝺ pal. in. iij. dī. ix. q̄ fm ueritas cū sint sacra septē ꝓtēta in his ꝑtibꝫ. Ordinat z tūgit baptisat crismat z vngit. Pctm plāgit. ī altare sacrificat. Quīq̄z ex ipis sūt necessitatis z duo voluntatis. vn ꝑsus. Ordo volūtar̄ ſz tūgit dāt q̄nq̄z necesse. Idē nota glo. j. q. j. §. norādū. Idē ray. Sz theologi diūrsi q̄ sacra necitatis sūt ista duo. s. baptismus. z pnia. alia q̄nq̄z volūtar̄. nisi ꝺ eucharistia q̄ ꝑter peceptū. de pc. et re. c. oīs. est semel i anno ꝺ necitate sumēda. Et qꝺ ꝺ ioh. vj. Nisi māducaueritꝭ carnē filij hois ꝛc. intelligūt ꝺ māducatiōe spūali. al's ꝓtenerēt. Est alia opinio satis pbabilis dicēs q̄ sacr̄m cē necessariū ad salutē pōt dupliciter intelligi. Uno mō rōne sui. alio mō rōe pcepti. Rōne sui ꝺ sacr̄m necessariū. cui⁹ effect⁹ est necciari ad salutē. z sic q̄dā sūt necria q̄ ad cōtatē. ita q̄ ab aliq̄bꝫ mēta vel ab aliq̄ sumāt. nō aūt a q̄libet. z sic sūt necria ꝺ ordine et mīmonū. qz nec penitentia q̄ necria est posset minister. nec sine mīmonio posset nūer⁹ electoz ꝺbite cōplerī. ſz ita hec sūt necria cōmuni saluti. q̄ nō sūt necria pl'one ptiolari. nisi ꝓstaret ei q̄ sine ea ꝺbentre vl' ordinē suscipiēte nō posset nūer⁹ electoz cōplerī. z tūc reneretur vnusq̄sq̄z sic in principio būani generis. vl' in medio post diluuiū. renebank ad mīmoniū. Necessaria aūt rōe sui sūt baptism⁹ z pnia singul'r ꝑsonis actu vl' voto q̄n ſz ad q̄ tm̄ obligat illō peceptū. Confitemī alteruter ꝛc. Jaco. v. ſz oportet semel in āno ꝓfiteri. Sic post statutus de tpibꝫ baptismi. s. in pasca z ꝑtēbecoste. ꝺ pc. dis. viij. nō licuit vltra differre ēptus sufficeret semel i vita. Reliqua aūt trīa sacra sūt necria nō necitate sui cū ad salutē sufficiat gr̄a nō obstāte originali q̄ ablatū est q̄ baptismū nec actuali q̄ auferēt p pniam sed rōne peepti. Cū enī ecclīastica ꝓsuetudo q̄ habet vim legis. dis. ij. in bis. sit egris dare viaticū z extremā vnctionē. alis si nō peterēt nō reputarēt boni xpiani. q̄ tē. Et p accidēs possent hec esse necria attrito nō ꝑtrito nō valēre confiteri et petere cōmunicari z mungi ꝑtute q̄z sacramentoz sit de attrito ꝓtritus. qz exquo ficrus nō est gr̄a sibi infundit. Unde habēs mortale z non potens loqui expo

nit se periculo si nō cōicatur ꝛ inungitur. Item cū sit cadē ratio de istis tribꝫ. cū eucharistia videat esse in p̄cepto. ḡ alia. De eucharistia pz. qz papa nō pot ullā rē generaliꝫ ꝛ vniūsaliter sub p̄cepto. puta papa q̄ oēs teneant ad virginitatē vel paupertatē ꝛ hmoi. Sed ipse pot p̄ceptū diuinū sine rōe datū determinare q̄ ad rps pas in cōsilio quod determinare potuit. Nec Petrus

Ministrator autem .§. IX.

sacramentoꝝ regulariꝫ est sacerdos excepto p̄firmatoe ꝛ ordinibꝫ suis gradibꝫ q̄ solus ep̄s confert. sm Ray. ō cō se. dis. v. Manus. ꝛ sequntia. Item ē tm ad veritatem sacramētoꝝ nō refert a q̄ficiant sacra vel p̄secrent. l. q. i. Dns declarauit. peccāt tn̄ q̄ indigne p̄ficiunt vl confe/ rūt. peccāt ꝛ q̄ scienter a p̄cūs ab eccia vel suspensis su sapiūt. di. xxxij. §. verū. Item sacramēta talia fiūt vnicuiq; cū quali cōscia q̄s accipit. ꝛ hic sunt bonis bona. ꝛ ma lis mala occasionaliꝫ sm Ray. ꝛ de p̄se. dist. ij. Et sancta ꝛ nō dr di. xcv. illud q̄ō sacra impenitētibꝫ nō dnt dari qđ tn̄ intelligendū de p̄cīs notoriis in quibꝫ hoīes p̄sume uerāt. nā p occultas nō sunt in publico neganda.

De sacramenti eucharistie institutione. cōmunicatio ne ministro et effectu. Capl̄m Duodecimum.

Deinde de singulis sa

cramētis agendū est breuiter. Et qz multa iam dicta sunt. s. de eucharistia in tractatu de mis sa. ideo de ipsa tractabiť q̄ ad pauca. que restāt ꝛ meri/ to. qz est maximū sacramētoꝝ q̄ ad essentiā. hz q̄dā alia ducanť maiora sm alios respectus. vñ versus. Maior in effectu baptismus. corpus in esse. Conugium signo maior crisma mīstro. Coniunct cm̄ eucharistia essentialiꝫ auctorē tot⁹ sanctitatis vltra b̄ qđ significat. ꝛ causat sanctitatē qđ est cōe oib⁹ sacris noue legis. Sacramēta alia p̄ro disponūt ad sanctitatē sacroꝝ an̄ vel post. Sa cramēta veteris legis tm̄ significabāt. bō aūt sctūs bz in se sanctitatē formaliꝫ ꝛ subiectiue. Est aūt h̄ vnū. sacrm nō q̄dem rōe vel forme vl materie q̄ duc sunt. ꝛ ad h̄ re ferť qđ dr in collecta. p̄ficiāt in nobis dne rua sacramēta qđ ptinēt. sed vnū vnitate p̄fectōis ꝛ ordinis. qz oīa q̄ hic sūt ad vnū ordinanť p̄figurandū ꝛ causandū. s. corpus xp̄i ꝛ sanguis q̄ sūt vnū p̄supposito ꝛ corpus christi mysticū qđ est vnū ordine ꝛ per p̄fectā sīe refectōem. Corpaliaūt refectio fit cibo ꝛ potu q̄uis vnū sit sacrm diuersis tn̄ noīb⁹ nuncupať. Nā dr sacrificiū hostia vl oblatio inq̄tū rememoratiuū dnice passionis. xij. q. ij. Nō extremē. ꝛ deconse. di. ij. Nubil. Dicit eucharistia grece. qđ latine interpretať bona grā. i. q. i. Multi. qz cō tinet fontē. dr ꝛ cōmunio q̄ ad finē. qz sicut cibꝫ vnitur oībus mēbris ad q̄ singula deferunť. sic p̄ h̄ sacramētuz nō solū xp̄o capiti. sed oībus mēbris ei⁹ vnimur. vt si/ mus oēs vnū corpus in xp̄o. Dicit ꝛ viaticū. qz sustenť tat in via. quousq; perueniamus ad terminū. distinc. l. Penitentes. ꝛ xx vi. q. vi. ca. Nis qui.

Debuit autē institui .§. I.

istud sacrm sm Pe. de pal. post Tho. in q̄ rps continet realiter ꝛ ēntialiꝫ. qz ad p̄fectōem mēbroꝝ requirť vt ca piti vniāť. Et qz sacris deo iūgimur. Sacrm aūt est si gnū sensibile. sic ad h̄ q̄ oīa p̄ficianť sensibilibꝫ. p̄ter sen sibilia q̄ sibi cōiunguntť p̄ solā similitudinē. Distātia me/ dio separāte vt color odor ꝛ sonus. q̄bꝫ assimilāť sacra veteris legis q̄ erāt tm̄ signa diuīe gre. nō tm̄ sūt sensi/ bila q̄ realē p̄tutē p̄iunguntť sensui. medīo p̄iunctū q̄ tm̄ nō fiunt vnū. cū eo vt in tactu. quibꝫ assimilanť sa/ cramēta oīa alia noue legis. in quibꝫ diuia virtus interi⁹ operať. Est vter⁹ gustus q̄ sensibile nob realiꝫ p̄iungit ꝛ incorpať ꝛ vnū efficať p̄ q̄uersionē ei⁹ in nos. ꝛ sic debu it sacrm h̄ instituī. q̄ capiti nostro xp̄o p̄iūgamur ut cōpemur ꝛ ei⁹ mēbra efficiamur. no p̄ cōuersionē ei⁹ in nos. sz ecōuerso. Un̄ dns dixit Augustī. Crede ꝛ manducabis me. nec tu me mutab⁹ in te. ꝛc. Nouit⁹ em̄ tra/ hit ad se ignobili⁹. Et qz alb⁹ iste est nobilior. qz xp̄s. ō trahit nos ꝛ cōuertit in se. nō em̄ in nos. sic albū nalem nob ignobiliorē. Instituit aūt in vltīa cena. vt alt⁹ cor dib⁹ infigeret. q̄ō vltīo tradebať. tū qz in memoriā im minēt⁹ passiōis. tū qz erat recessur⁹ visibiliꝫ. debuit ma nere spualiter ꝛ h̄ pulcre. de cōse. dis. ij. qz corpus. Cōca uit aut tūc se xp̄s. Un̄ Piero. Ipe quia ꝛ conuiuiū co medēs ꝛ q̄ p̄medit. de cōse. di. ij. nō tn̄ mādcauit sacra mēt aliꝫ. qz nō p̄ fidē cū haberet. visionē. sz qz vez sacrm sūpsit. nec spualiꝫ. ita q̄ augmetū virtutū inde susceperit cū nō posset in gra crescere. sz qz spualiꝫ delectabat. Cō municauit ēt Judā vt dic̄ Aug. j. q. j. xp̄s q̄d fec. qz lucz sciret ip̄m malū. noluit ip̄m pdere. cū cēt occultus in h̄ dans nobis exemplū. ij. q. i. Unus ex vobis.

Quibus sit danda .§. II.

vl negāda cōmunio. Et p̄mo q̄ ad p̄cores. Uz sit eis danda cōmunio q̄s. s. scit sacerdos ex certitudie esse in mortali. Tho. simpliꝫ dic̄ sine distinctōe. ꝛ p̄ro peto occl̄ to nō est denegāda peten̄ in publico cōio. vt de p̄se. di. ij. Nō p̄hibeat. Et h̄ tū qz p̄ro p̄cō occulto pena publi cā inferēs esset reuelator crimis. tū qz scandalus esset si negaret. tū qz q̄libet xp̄ianus hz ius in p̄cepte eccha/ ristie. nisi illud p̄ mortale emittat. Un̄ cū nō p̄ster in fa cie eccl̄ie illū amisisse ius suū nō dz ei in facie eccie. ne/ gari. concor. Pe. ꝛ Alb. Et p̄apue videť ista p̄ba de curato q̄ ad ei⁹ subditū. Pe. ō pal. in. iij. di. ix. rndet p distinctōes. qz aut ē sacdos talꝫ q̄ nō tenet ei mīstrare la cram̄ta. qz nō est curat⁹ eius vel si curat⁹ ei⁹ est. nō tene tur tūc. qz nō est dies paschat̄ nec est infirm⁹. ꝛ tūc de ber ei denegare. qz dz p̄mū a p̄cō p̄hibere mortali q̄m̄ pōt aūt hic. qz etiā nō p̄cōri nō tenet dare in hoc casu. Un̄ si nesciat etiā nisi p̄ p̄fessionē p̄t negare. qz nō ex cō fessiōe ius istud acq̄rit. qz aliꝫ hz ius petēdi ab eo. arg. ex de tpi. or. Ad aures. Si aūt tenet ei mīstrare sacra. li cut ꝛ curat⁹ vicarius ꝛ est in pascha te. tūc aut crimē est occultū aut mānifestū. Si occultū. tūc debet negare ī oc/ culto petēti nō in publico. qz si negaret in publico esset p̄dito⁹ crimis aut reuelator. qđ p̄bať de offi. or. c. ij. vbi dr. q̄ sacerdos q̄ nouit crimē occultū p̄cohiam debet cū arguere in p̄uato nō in publico noiare. Sz petēti in oc culto debet negare. Et h̄ verū est ō p̄cō occulto. aliꝫ no to ex̄ p̄ p̄fessionē. qz si p̄ p̄fessionē sol⁹ nouit petm̄ in pe nitente. debet q̄dem cū monere in occulto vt desistat. sz si instat ꝛ petit vt sibi debitū. non debet ei negare. quia sat vt deus nō vt hō. vt de offi. ar. c. ij. Negat aūt vt hō in foro p̄tentioso nec ex p̄fessione acq̄rit sibi ius negan di qđ p̄us nō habebat. Et q̄uis repellendo in occulto nullo alio videte nō reuelaret p̄fessionē. tn̄ ex cōfessione ex̄ iudiciū p̄fessiōis. nulla exceptio sibi dať pluscz si ne scīret. qz nō scit nisi vt deus. Si aūt peteret ab eo q̄ nō tenet. vel q̄n̄ nō tenet. cū etiā p̄cōri possz negari sn̄ pec cato. m̄lto magis p̄cōri. Si aūt scit crimē ei⁹ esse noto riū ꝛ manifestū. ꝛ in publico petenti curat⁹ debet nega ri. Et ex his pz. q̄ meretrices ꝛ publici vsurarij sūt oīno ab altari arcēdi. nisi pn̄iam egerint. ita q̄ post pn̄ias p̄/ uatā p̄nt admitti ad eucharistiā secreto. nō aūt publi/ ce nisi post publicā pn̄iam. p̄ter scandalū. nā mānifesta delicta. i. notoria nō sunt occulte corripienda. de pe. ꝛ re.

ca.i. Uīvl' sacerdos debet iniūgere publicaz pniam. vel publicare q̄ sūt vere penitentes. Ex his ēt pz. q̄ suspectis de crimine psumptōe violenta dz negari fm pdi cā distinctōem. q̄ bī. p certitudie. Suspectī ār leui suspitōe nō ē negāda. imo nec suspectis suspitōe pbabili. qō pz ex b. q̄ nec p hmōi suspitōem dz maritꝰ negare debitū vxori. cī de sen. excō. c. Inquisitōi. Sz histriombꝰ phibēt dari. de cōse. di. ij. Pro dilectōe. qō tn nō intelligit de oīby cū licate possit aras hec exercere. Sz de vrētiby in ea magicas l'curpiby actōibꝰ q̄ sūt mortalia. sz nec pugnātiby i duello ē dāda. ij. q. v. Monomachia in glo.

Non est denegāda. §. III.

cōmunio occidētis p̄ter scelera sua publica. si eos penitet. z firmū nec ēt heretico relapso. cū patꝰ est licendio. sicut hī ō hereti. c. Sup eo. li. vi. Sz excōicato sic i morte ñ negāt pnia si pēteat. ita nec viatico. cū i pnia includāt de pe. z re. c. Nō in te. Itē hñtiby lucida ītervalla furiosis vel fatuis frenetic. si aliq̄z intrarēt furiā vl' frenesim habuerūt deuotōem ad sacrāmētū z penituerūt. nō est denegāda cōio. vt. xx vi. q. vi. Si q̄s. etiā si tales i sanitate nō petierīt sibi dari q̄n. s. ex bōa cōz q̄uersatōe pteriit. ta verisīle est q̄ si puidissent hmōi cām cā. penituissent. habēt cīm tales deuotōem habitualē interp̄tatiuā que sufficit. b tn intelligendū est q̄n p̄t dari eis sine piculo expuitōnis vel alteriꝰ irreuerentie erga sacrm. Perpetuo aūt furiosis z amētiby nō est dāda. q̄ nūq̄z habuerunt actualē deuotōem ad sacrm. licet sint baptisati z cōfirmati. Hoc cīī sacm reqrit deuotōem dicēti ap'lo. Prober aūt scipsū hō zc. Itē demoniacꝰ nō est denegāda fm Tho. nisi conster eos pro crimine tozqrī. q̄ tūc p excōicatis sunt hñdi. Impuberiby aūt q̄ carēt oīno discretione. vt añ septennīū nō est dāda q̄uis grecī eis dent. Sz si hñt aliquā deuotōem. vt circa. xi. vel. xij. annū p eis dari. q̄ innocētia recōpēsat ignorantiā. Nūq̄z autē dari debet ad suspitōem. pbandā vel tollendā. nec hostia nō p̄secrata. p p̄secrata. q̄ hoc esset facere idolatrare de cele. mis. c. De hoīe. Nec oīa. Pe. de palu. De q̄busdā aliis hēs l. ij. gre. ti. ix. c. viij. vbi agit ō cōne paschali.

3a.p.q.80 ar.4.ad 2m.

Quis autez habe .§. IIII.

at dispēsare seu mīstrare b sacrm. Nota fm Pe. de pa. in. iij. di. xij. q̄ solus sacerdos ē dispēsator eiꝰ sicut celebrator nullꝰ inferior eo habet ex officio aliq̄d sacm mīstrare. Dyaconꝰ aūt ex officio ptē eucharistie bz dare sic bt̄us Laurēti' dixit. Cui p̄misisti dñici sanguis dispensatōem. nō aūt corpꝰ. q̄ sanguis mediāte calice sacrato dispensat. Añ nō oportet manꝰ dispēsantis esse sacratas. corpꝰ aūt dispēsat immediate mānby p̄trectātiby Uñ a solo eo dz dispēsari cuiꝰ digiti sūt p̄secrati z manus. s. sacerdotis. q̄ etiā nō debet tāgere nisi duoby digitis sacratis. Et eadē rō inferior dyacono vasa sacra nō debet tāgere. q̄ñ in eis est corpꝰ z sanguis dñi. q̄ dyaconi est sanguinē dispēsare z corpꝰ dñi ad sacerdotē deferre. Uñ aūt in eis nō est corpꝰ vel sanguis. tūc tāgit subdyaconꝰ vasa eiꝰ. Vasa aūt reliquiaz z hmōi accolitus nō laici q̄ntūcunq̄z nobiles. di. xxiij. Nullus. Nota tn q̄ p̄ter necessitatē pbyterο ifirmo z nō valēte. vel etiā absente. lz dyacono infirmo eucharistiā portare z ō hoc dispēsat nō aūt de inferioribꝰ cuiꝰ tn legit̄ p̄riū in ecclesiastica hīstoria de Serapice. q̄ mortēs misit puerꝰ suus ad pbyterū petēs viaticū. ille aūt q̄ ifirmus erat p cū dē puerū ptē eucharistie misit. nec verisīle ē q̄ ille puer esset dyaconꝰ. Sz nō q̄ fit rome. sz q̄ fieri debz spectādū est. Nec oīa. Pe. de pal. Sz fm Heinricū boich sup ca. Decernim⁹. ō iudi. In casu necessitatis ēt a laico pōt dari. Tho. z Pe. ō pa. dicūt simplr. q̄ in nullo casu dz

3a.p.q. 82 ar.3.

eucharistia mīstrari vel sumi p laicū. q̄ nō habet̄ p̄secratas manꝰ z b. nō est sacm necessitatis. z b magis placet. Ab hereticis nō debet sumi. etiā in morte. exemplo Hermigil. di. xxiij. q. i. c. i. Lepit. Idē de scismaticis. vide ab excōicatis z symoniacis fm Pe. de pa. li est. q̄ sz excōicatio vl' symonia coz in occulto vitādi sūt. q̄ sz ad susceptōem eucharistie ab eis cū sz sine pditione occulti. pñt talia omitti. Sed cū est manifesta coz excōicatio vel symonia in publico ēt vitādi sūt. ex de sen. excō. Luz ab hoīe. A notorio fornicatore etiā nō sunt susciptēda sacra in publico. Excipiunt tn baptism⁹. z eucharistia q̄ duo in extrema necessitate pñt sumi etiā a simoniacis z fornicatoribꝰ notoriis. vt. xxxiij. di. §. Uerū. cū glo. ō b tn diffusꝰ habes alubi. Alios etiā malos mīstros q̄ñ tūcunq̄z ēt publice scelerατos nō debet q̄s vitare i sulceptōe sacramētoz nisi ēent irregulares. q̄ p̄ hoc ipso sūt suspensi ab officijs suis. z a suspēsis nō dñt suscipi sacra. i. q. i. Si iustꝰ. Si q̄s tn in occulto viret hmōi malos i suscep̄tōe sacroz z auditōe diuinoz. vt eis peccātibus ruborē incutiat vt vel sic desistāt. z b facit ex despecto dicēt Pe. q̄ bñ. Tho. aūt dicē q̄ debet q̄s cauere ne iducat aliquē certitudialr scat eē malū vtrū nō. ne iducat aliquē ad execūtōz officioz suoz. ne sit occasio pcī illi⁹. pura illa facīedo dicere missas. q̄ forte als nō diceret z hmōi. si tn est subditꝰ. sacra q̄ nō p̄t ab alio accipere. z ad ipsa tenet̄. debet suscipe nisi sit sulpēsus Quāuis aūt nō liceat laico eucharistiā mīstrare. scz ex officio inuētā tn in terra licet reuerēter eleuare licet nō hēat manꝰ p̄secratas. q̄ b nō fit ad dispensandū ad qō reqrit̄ p̄secratio. vñ de p̄s sed ad custodiendū. ad qō nō reqrit̄ p̄secratio. vñ de p̄s in q̄ eucharistia p̄secrat in tabnaculo nō p̄secratur nec bñdicat̄. qō tn fit de corpali z de calice. Pe. de palu. Itē pcōz aspiciēdo corpꝰ xp̄i nō peccat nisi sit p̄hibitꝰ. a visiōe eiꝰ vt sūt excōicati z interdicti q̄ tn z si p̄cedo fores eccīe ad aspiciēdū corpꝰ xp̄i tpe interdicti malefactāt ñ credit. pe. ō pa. eos mortaliter peccare. Et q̄uis fm tho. pcōz bñ faciat si ex deuotōe q̄ se idignū p̄putat. nō vult in sacm aspicere melꝰ tn facit fm Petrū qui ex deuotione intuet cum aspectu serpentis enec sanarentur a morsu serpentis ignuti zc.

Quantū ad frequē .§. V.

tatōem sacrī. Sciendū fm Pe. de pal'. in. iij. di. xij. p. Tho. q̄ in p̄mitiua eccīa oēs q̄tidie cōicabāt vt̄z Zepherinꝰ. iij. z ad b id. c. Peracta. de p̄se. dist. ij. In processu tēpis cōicabāt fideles singulis dieb⁹ dñicis. Et ad b hortat oēs Aug. dicēs ō p̄se. di. ij. Quotidie eucharistiā sume re nec laudo nec vitupero. singulis tn diebꝰ dñicis cōcandū hortor. Hoc de illo dico q̄uē mortalia nō grauāt te. in natali. z penthecoste ad qō facit. c. Et si nō freqntius. de p̄se. di. ij. Tandē ex p̄cepto ecclesie obligāt q̄libet saltē semel in āno. postq̄z puenit ad āños discretōis. vt̄ de pe. z re. c. Dis. z ō. z ānus discretōis fm Pe. de pal'. xij. in fēia. z. xiij in masculo. sed cū est dolica pax. cum. l. p̄t mortal'r peccare. tūc obligāt ad p̄ceptū de p̄fessione. z p̄ p̄seqns de cōione q̄ sim'l dant. ō b hēs in. ij. gre. ti. ix. de accidia. c. viij. z. ix. Consulendū est tn bene z deuote viuētib⁹ vt freqnter sumāt b sacramētū. q̄ sic diu abstinere a cibo copali corpus debilitat. z ad mortē dispōnit. ita abstinere a cibo isto spūali aīam debilitat feruorē consumit. z ad mortale inclinat. Et cōtrario ex freqn ti sumptōe hui⁹ sacramēti multa bona p̄sequūt. vt dicēt in seqnti. §. Et in b hoīe q̄ sentit p hoc deuotōes augeri. z reuerentiā nō minui. secus de repetis. hi quia nimia familiaritas parit̄ contemptū. dñt aliqn abstinē. pe. Et q̄uis qui ex timore z reuerētia nō ita freqnt sumūt.

habstinēt bñfaciāt exēplo cēturiōis. & q ex deuotōne & amore frequntat. bñfaciāt exēplo zachei ppt qō alt̄e rū iudicare ñ debet. de ꝛse. di. ij. Quotidie. ℈. dixerit. Lentens tñ ptby fm Tho. in. iiij. melꝰ facit q ex amore cō municat ℨ q ex timore dimittit. qz melꝰ est amare ℨ timere. Alb. in li. de missa dic̄. q ꝑparātes se ad cōionē ꝓhibent a freqntatione cōiugij seu in castitate manentes nō dñt ꝓhiberi a freqntatione cōiugij seu in castitate manentes sem. qz iniuste arcent̄ q digni sūt. Durā. aūt dic̄ de bzo tis & conuersis & hmōi de quindena in quindenam.

De effectibus hu⁹ .℈. VI.

tus sacri seu vtilitatib⁹. Nota fm Tho. i. iij. ꝓte. q. lx ꝓx ꝓmus est collatio gratie. qō sic declarat. Effectus hu⁹ sacri debet ꝓsiderari ꝓmo & ꝓncipaliꝰ ex eo qō ꝓtinet in hoc sacro. qō est xp̄s. q sic in mūdū venies ꝓtulit vitā gra tie. ita in hoiez sacraliter venies vitā gre opat. fm illō Joh. vi. q mūducat me viuit ꝓpter me. Scōo ꝓsidera rat effectꝰ hu⁹ sacri ex eo qō repñrat q ipm. & b est pas sio xp̄i. & io effectū quē passio xp̄i in mōdo facit. b sacra mentū facit in hoie. Un xp̄s Mat. xxv. Dic ē sanguis meꝰ q pro vob effundet in remiss. pec. Tertio ꝓsidera tur effectꝰ eius ex mō q tradit. qz p modū cibi & potus Un ℨm effectū quē facit cib⁹ & potus materialis. q ad cor. pꝰ qō sustentat auget reparat & delectat. & b totū fa cit hoc sacrm q ad vitā spūalē. Un Joh. vi. Caro mea vere est cib⁹ &c. Quarto ꝓsiderat ex ipēby sub q̄bus tradit. qz sub spēby panis & vini. ex multis vuis vinū ꝓfluit. vnde si vnꝰ panis ꝓficit. & ex multis vuis vinū ꝓfluit. vnde si gnificat vnitatē. Quāgit xp̄s & passio eiꝰ fuit cā grē & re fectio spūalis & vnitas sine grā cē nō ꝑt. ꝓz qz b sacrm cōfert gram nec aliqs hz gr̄iā añ susceptōem huⁱ sacri nisi ex aliquali voto ipius vel ꝓ seipm sic adultꝰ vel vo to eccie sic puuli. Un ex efficacia ꝓtis eiꝰ est q etiā ex voto ipius aliqs gr̄iā ꝓsequat̄ ꝓ quā spūaliter vinifi cet. Restat igit vt cū ipm sacrm realit̄ sumit̄ gra auge at & ꝓficiat. & ꝓ ipunctōem eiꝰ ad deū ꝓfert gram spēa liter cū ꝓtute caritat̄. Un Damascenus ꝓparat hoc sa cramētū carboni quē Jsayas vidit. Jsa. vi. Carbo autē est signū vnitū igni. qz significat caritatem. Et qz amoz dei nunq̄ est ociosus fm Brego. opatur cm magna. iō per b sacrificiū ℨtū est ex sui ꝓte. nō solū habitus gr̄ie & ꝓtis ꝓfert. sed etiā excitat in actū. Et inde est q aia dāmodo inebriat dulcedine duiē bonitat̄ Un Cāt. v Comedite amici. & bibite &c. Et qz xp̄s i sacrāmto cō tentus ꝑ passionē suā ibi repñtatā aperuit ianuā gl̄ie. & refectio huⁱ cib⁹ & vnitas signata habet in ꝑsenti im ꝓfecte. ꝓfecte aūt in gloria. iō etiā ꝓperit huic sacrāmto effectus adeptōis gl̄ie. nō q stati nos ītroducat. Opz cni q ꝑ b pus ꝓpiamur cū xp̄o hic. & postea simꝰ glorifice mur. sed dat virtutē ꝓcnitēdi ad gl̄iam. Per hoc eti am qñq̄ remittit pcm̄ mortale. nō q̄dem illud cui⁹ q̄s ꝓsciam habet cū accedit ad ipm. sed tm̄ aliud tūc cō mittit mortale. ꝛ illud cui⁹ ꝓsciam & effectū nō hz. Fo te enī ꝓmo nō fuit sufficiēter ꝓtritus. sed deuote & reue renter accedēs ꝑ b sacramentū gtām recipiet. q̄ perfici et ꝓtritōem. & sic ꝓsequet̄ remissionē. & sic itelligit illud Brego. fit ablutio scelerū. remittunt̄ ꝓ ipm & venialia Spūaliꝰ q̄dite aliq̄d in nobis deperdit̄ ex calore cōcu piscentie per venialia. sed restauratio fit per sacramētū quod per modū cibi sumit̄ sicut cibus corporalis habz restaurare deperditū. Etiā per ipm feruor caritatis exci tatur in nobis. & per feruorē tollunt̄ venialia. plus & mi nus fm deuotōez sumētis. Per ipm etiā remittitur pena debita pro pcīs. & hoc quantū ad rōem sacrmē ti habet in q̄ntū sumit̄. & in q̄ntum rōem sacrificij habet. sez offertur. In q̄ntū sacrm remittit penā ex q̄dam cō comitātia. Nā cū effectꝰ ꝓncipalis sit nutritio spūalis per vnionē ad xp̄m que vnitas fit ꝑ caritatē ex cui⁹ fer uore remittit̄ nō solū culpa. sed & pena tō ex cōcomitan tia ad ꝓncipalē effectū remittit̄ penā nō totā. sz fm fer uorē & deuotōem sumētis. In q̄ntū offert vt sacrificium satisfacit pro offerentib⁹. & pro quib⁹ offert. Et qz in ob latōe magis attendit̄ affectus offerētis q̄ q̄ntitas ob latōis. q̄uis ex q̄ntate oblatōnis sit istud sacrificiū ad satisfaciendū sufficiēs pro tota pena. tñ satisfacit fm ꝺ uotōem offerētis. nō auferendo vel remittēdo sem̄ to tā penā. sed fm plus & min⁹. fm maiorē & minorez de uotōem offerētis. Per ipm etiā bō ꝑseruat̄ a pecca octauo.
tis futuris. Un Inno. dicit ꝙ cauet mortalia. Est ei vt medicina ꝑseruatiua ꝺ corruptiua. & vt armatura ꝓtra hostes. qz passionis repñtatiua. Un Crisꝰ. Uelut leo nes flammā inspirātes. ꝛsic ab illa mēsa dñi discedum⁹ dyabolo terribiles effecti. Hec oīa Tho. Et qz sacra mentū istud ꝓparat̄ ligno vite qō Johānes in Apoc. xxij. c. vidit producere duodecim fructꝰ vltra octo ꝑdi ctos q̄s ponit Thomas. Pōt dici ꝙ nonus sit quedaz mentis illustratio. & de agendis & de diuinis ꝑcipue cir ca fidem in q̄ ipa exercet̄. Un Leo. Si christū dignusti me sumis. fit tibi xp̄s clarior in ītellectu &c. Decimꝰ est ꝙ aīas a purgatorio liberat vel penas mitigat. Figu ra in Abacuc q̄ portauit prandiū danieli in lacū leonū ꝓfortans eū. Dañ. xiij. Undecimus dat robur ꝓtra tribulatōes. ps. xxx. Panis cor hois ꝓfirmat. Figura Actuū. ix. Accepiēs cibū ꝓfortatus est. Duodecimꝰ est. qz vt dicit Almb. de ꝛse. di. ij. valet ad ꝓtritōem aīe et corpis qō sumimus sacrm. Figura Exo. xij. de āgelo ex terminatore qui nō valuit nocere in domib⁹ sup quarū ostijs vidit sanguinē agni. De forma aūt materia & mi nistro. & alijs ptinētib⁹ ad hoc sacramentum habes su pra in capitulo de missa.

De baptismo in particulari quo ad materiam & for mam ministrum et effectum. Lapl'm. xiij.

Deinde de baptismo

videndū est de quo⁹ xp̄s Joha. iij. Nisi q̄s re natus fuerit ex aqua et spūsancto. nō ꝑt videre regnuz dei. quod intelligit actu vel ꝓposito q̄ ad hñtes vsuz ra tionis. In paruulis requirit actus baptismi cū ꝓpositū bre nō ꝑt. Uerū cū sit triplex baptismus fm Dama. scz sanguis. flāmis. & fluminis. Prim⁹ cōis est martiꝝ Triplex baptismꝰ
rū tam in adultis q̄ i paruulis. q̄ si puuli nō dū bapti sati occidant̄ pro xp̄o. pura in detestatōem fidei xp̄iane quā tenēt parētes saluant̄ fm Tho. Dicit etiā Petrus de palu. in. iij. q. ꝓbabiliꝰ videt̄ ꝙ puer in vtero posꝝ sit martyrisari sic & sanctificari. ꝛ nō baptisari. Un sic iudeus filiā a xp̄iano impgnatā in despectuz xp̄i. pede cā in ventrē ꝓcuties faciat abortiri. videt̄ ꝙ fiat martyr habens causam & penā. licet nō voluntate sic innocētes Sicut & mulier ꝓgnās ꝓpter xp̄m interficiat̄ & sic mo riat paruulus vterq̄ martyr efficit̄. Et qō Augu. dic̄. Periere q̄ morīuunt̄ in vteris maternis. Intelligitur de morte naturali vel violēta. sed nō ꝓpter xp̄um illata. Et baptismus iste sanguis equalis est in ꝓtute baptismo aquē. q̄ ad remissionē culpe vel pene. si tñ sit ꝓtritꝰ. Ex cedit aūt ab ipo. qz nō imꝑmit caracterē. ℨ excedit ipm quo ad pmiū. nō solū accidentale ꝓpter aureolā marty rij. sed etiā fm Pe. de pa. essentiale. qz plus de gra con fert. qz maiori operi ad quod plus est necessaria gratia se exponit. & deus nō deficit in necessarijs. Secundꝰ est baptismus flamminis. & istud est ꝓpositū suscipiēdi baptismū modo debito ātecē suscipiat. Un nō ꝙ grut

nisi hñtib⁹ vsum rõnis. de ꝯse. di. iij. Baptismi viccm. Equipollet aũt baptismo aque q̃ ad remissionẽ culpe original' t mortalis oĩs t pene eternalis. Sz excedit⁹ ab ipo quo ad remissionẽ pene tpalis debite p⁹ petis qz nõ semp tota remittit. sed fm plus t min⁹ fm quri/ tatẽ deuotonis ipius. Itẽ q̃ ad remissionẽ venialiu. qz nõ semp oĩa remittunt. puta ea. q̃ in ꝓposito habet. Itẽ nõ impmit caracterẽ. Itẽ talis ꝓuat sepultura eccliasti/ ca qua carẽt carbecumi. licet p eis oret eccla. Excedit aũt ipm. qz iterari pot. t qz ꝓ⁹ merito saluat. i. ex ope ope rante iustificat. qz vbi in baptismo vero sufficit attritio bic requit ꝓtritio. sed nõ in ꝓfessione. qz baptismus est ianua sacramentoꝝ. di. xxxij. §. verũ. Uñ tali nõ baptizato nullũ sacramẽtum ꝓcedendũ est. Tertius q̃ est p⁹ prie baptismus est aque. de ꝯse. di. iij. Per aqm. t. c. ic. Et iste cõis est oĩbus magnis t puis. t iste remittit cul pã originalẽ t oẽm mortalẽ. t sufficit fm Pe post Tho. vt dictũ est attritio. i. quedã displicẽtia peti licet imper fecta. qz no gra informata adulto suscipienti. Remittit fm Pe. de pa. t venialia nisi ea in quib⁹ ꝑsisteret. Remittit eriã pena eterna t tpalis oĩs debita i iudicio di de ꝯse. di. iij. gradis in baptismo oĩa gratis condonat. Ambro. Sed nõ debitã in iudicio hoim. qz nõ tollit pe nã mortis debitã p⁹ maleficio ꝯmisso. Nec penã eccle siasticã irregularitatis ꝓtractã p bigamiã. di. xxvi. acu/ tius. Item nec penã spualẽ nature. qz baptisatus gene/ rat filiũ cũ originali nec corpalem. qz penalitates rema/ nent. vt ꝯpatiamur t glorificemur. t fomes eriã rema/ net ad exercitiũ. vt pugnãtes ꝓtra victa ad q̃ idinat co rõnemur. Itez p baptismũ fm beatũ Tho. in. iij. pte. q. lxix. ar. iij. ꝓfertur gratia. ac eriã oẽs virtutes in puũ. quo ad habitũ. in adultus eriã q̃ ad vsum nisi ficti ac/ cedant. Aperit eriã ianua regni. imprimit t caracter in anima. Diminuit ẽt ꝑ ipm fomes. i. inclinatio ad malũ t mens illuminat ꝑ ipm q̃tum ad ea q̃ sũt fidei. Et in adultz ꝓfertur gratia nõ equal'. sed pl⁹ t min⁹ fm ma/ iorẽ l' minorẽ deuotoẽm suscipiẽtis. sic plus tricipat d̃ calore q̃ plus approprinquat ad ignẽ. Sz in puulis fm legem eoem eq̃lis gratia ꝓferit. aliq̃n ex spẽali priuilegio alicui plus. vt Nicolao. Remigio. Dominico t hmõi. t dicit Petrus de pa. q̃ eos q̃s scit deus añ vsum rõnis moriturꝰ diuersitatem gratie confert. al's vel plꝰ sanc/ ti vni angelo equantur. vel plures sunt sancti q̃ ange li boni quod contra dictum Gregorij esset.

De baptismi causa .§. I.

Materia baptismi fm Pe. de pa. est duplex. s. remota t ꝓpinqua. Materia remota est aqua elementalis pura naturalis. t b/ siue sit terrestris. vt maris. stagni flumis vel fontis. si/ ue celestis vt pluuial'. siue resoluta ex nubib⁹. glacie. ro/ re. pruina. vel grandine q̃ oẽs sunt vere aque. Sil'r d̃ aq̃ qua sulphurea vel lixiuio. Dicit Pe. de pa. q̃ aq̃ q̃ veni unt in vsum nr̃m sũt eius dẽ speciei cũ elemẽtali que nõ est susceptiua saporis vel' coloris. Sapores aũt q̃s cir/ ca nos hñt aque nostre dulcz amar⁹ sulphure⁹ t hmõi nõ sũt in ipa aqua. sed in aliq̃ vapore admixto subiecti ue q̃ realiter differt ab ea. De brodio aũt si est expssum ex carnib⁹ vel piscibus nõ est vera aq̃. t sic cũ ea nõ ꝓt ba/ ptisari. Si aũt est aq̃ impinguata sic ꝓt fieri. qz est ve/ ra aqua nisi sit nimis ꝯdensata. Aqua artificialis nõ est ꝓueniens cũ materia. qz nõ est eius dẽ spẽi cũ naturali. si cut ẽ aq̃ rosacea. aqua ardẽs cereusia. Urĩa ẽt sudor et saliua. nõ est ꝓueniẽs materia. Et qz de substãtia mate/ rie est. q̃ sit aqua que possit abluere ĩmergere vl' aspge/ re. Hinc est q̃ glacies q̃uis maneat infra spẽm aq̃ du/ rante tali dispositõe. nõ videt ꝓueniẽs materia. Eos eriã baptisterij. licet in hyeme dũ ẽ ꝓgelat⁹. nõ possit in/ ptisari. nisi igne dissoluat liq̃fact⁹. tñ nõ oportet q̃ iteruz bñdicat. Nec oĩa idẽ Petrus De aq̃ pmixta dic Tho. in. iij. pte. q. lxvi. ar. iij. q̃ q̃ extrat pmixtio q̃ tollat spe cẽ. sic cũ putrefactõem vl' digestionẽ trãsit in vinum aut ꝑ additõem alteri⁹ liq̃ris in tanta qntate q̃ soluat spẽm. sic parũ aq̃ multo vino admixtũ. tũc de ea nõ ꝓt fieri baptismus. Sz q̃n est tal' alterario vel pmixtio q̃ nõ soluit spẽm. sic cũ calefit. vel cũ aliq̃d solidũ ponitur in aq̃. q̃ nõ ꝓmiscet. vel si aliq̃s liquoꝝ ꝓmiscat. tñ in qua q̃tate. vt parũ vini in multa aq̃. sic ꝓt tbi fieri ba/ ptism⁹. Idem Alb. qui eriã dic q̃ melius est q̃ facias ca/ lefacere aq̃m tpe hyemali. qz frigida possit nocere puu/ lo. t cũ illa aqua calefacta ꝓt ꝓmiscere ꝑtem de aq̃. ꝯse/ crata. De aqua quã faciũt alchimiste ad murandũ me talla nõ ꝓt fieri baptism⁹. qz murat spẽs aq̃. Est aũt cõ ueniẽs materia aque. t qz de facili vbiq̃ reperit. t qz ha/ bet oẽs ꝓprietates ꝯgruẽtes effectib⁹ baptismi. Sacrm aũt debet signare q̃d efficit. Materia ꝓpria baptis/ mi fm Pe. de pa. est ablutio q̃ fm Tho. in. iij. pte. q. lxvi. ar. vij. ꝓt fieri t per modũ effusionis sic baptisauit Io/ renti⁹ t Jacob⁹ apl's Josiam. t ꝑ modũ aspionis. sicut baptisauerũt apli vna die tria milia hoim. t ꝑ modus ĩmersionis. Et qz perfecta ablutio est ꝑ ummersionẽ. ista/ usus est magis t semp seruand⁹. nisi ꝓsuetudo loca sit i ꝓrium. que in h̃ seruãda ẽ. vl' nisi necessitas excuset. puta qz est parũ de aq̃. ita q̃ nõ ꝓt ĩmergi. Sz aspgi. vl' qz li⁹ um mergeret timeret de morte pueri. vel qz miser nõ ꝓt ex debilitate ĩmergere t eleuare in bmõi. casib⁹ dz aq̃ sup baptisandũ effundi vl' aspergi. Immersio in aqm sig/ nificat (Tho. in. iij. pte. q. lxvi. ar. vij. t. q.) cõsepulturã cũ christo ꝑ baptismũ eũ ꝓsepulimur xpo. Uñ potmur sub aqua sic corp⁹ xpi sub terra t ex ea eleuamur quasi resurgẽtes cũ xpo noue vite spuali. Uñ passio xpi ma/ time opat in baptismo oĩa remittẽs. Et ista effusio vel aspersio debet fieri ꝑcipue sup caput. qz in capite vigẽt oẽs sensus t in ipo manifestant opa aie. q̃ purgat cul/ pa. fm Tho. in. iij. pte. q. lxvi. ar. vij. ad. iij. Uñ cum non possit baptisari in vtero. de ꝯse. di. iij. Qui i maternis ĩ'nat⁹ ex vtero. si sit periculũ in partu de morte. si caput emisit ex vtero aspgi debet t baptisari a q̃unq̃. t tali baptisat⁹ cũ debita forma. nõ est iterz baptisandus ex vtero nat⁹. qz ꝑfecte est baptisat⁹. Si aũt emisit manũ vel pedẽ. dz nihilomin⁹ illa ꝑs q̃ aspergi cũ forma ba/ ptismi t deo ꝓmitti q̃ potentia sua nõ alligauit sacris. tus est baptisand⁹. Et si dicat q̃ cũ apli baptisauerint tria milia aspergẽdo nõ est verisile. q̃ oẽs in capite rãs gerẽt. sed aliq̃ in humero vel alubi. Rñdet Pe. qz ꝓ rñs suppleuit. vel dispensatio dei. tũc fuit in materia sicut i forma. qñ in nocte xpi fuit baptisarũ. Sz nota q̃ mul/ ti ex' viua nullo mõ debent scindi. vt puer quẽ habet in/ tre baptisẽt. eriã si ꝓstaret ipum moriturꝝ. al's sine ba/ ptismo. Si aũt sit dãnata ad mortẽ debet differri exe/ cutio vsq̃ ad ptũ. Sz nec eriã matrẽ sic damnatã ꝓ occidere. vt puer viuus extrabat ex vtero cũ timeret ne differendo vsq̃ ad ptũ moriat. Dic Pe. de. pal. q̃ non inuenit expssum. sed mortua pgnãte. nõ debet sepeliri. quousq̃ puer extrabat. sic accidit de Julio cesare. Pe. De trina aũt ĩmersione vel vnica dicit Pe. de palu. q̃ debet ds ꝓseruare ꝓsuetudinẽ ecclesie sue matricis. nõ metropolitane vel romane. nisi forte sit exemptus. t fm ordinariũ suũ in sinodo cozrectũ ꝓtra q̃d nõ debet facere. in necessitate tũ ꝓt. ĩmo t debet ꝓtra morem sue ecclesie facere q̃n moza periculũ est allatura. nec ecclesia

vult in necessitate laqueū dānationis inūcere. Unō si
pbyter vbi ē p̄suetudo ter īmergēdi videt puerū morie
tē. nec posse expectare trinā īmersionē. debet p̄mā. z so
lā facere cū intentōe baptisandi. alis si scōam faciat cū
intentōe ad tertiā. z interī puer moriat añ tertiā īmersi
nē. puer dānabit. z ille erit eī dānatōis causa. z irregla
ris efficit. Unica īmersio vnitatē significat eēntiez mor
tis xp̄i. trina aūt. trinitatē p̄sonaz. z triduū sepulture.
vt dicit B. egorius de conse. dist. uij. De trina.

Forma autē baptis. §. II.

mi est ista. Ego te baptiso i noīe patris z filij z spūssan
cti. amen. vt habet de bap. z eius effe. c. i. Invocatio tri
um p̄sonaz fm. Pe. de pa. post Tho. est de substātia sa
cramēti qđ p̄z ex institutōe christi. Mat. vlti. Docete
omnes gentes. baptisantes eos. In noīe patris z filij z
spūssancti. Et ēt ex determinatōe eccie. de cōse. di. uij. In
hymodo. Qđ aūt in p̄mitiua eccia baptisabañ soluz in
noīe xp̄i. vt3 Actuū. viij. factū est ex speāli revelatōne z
dispēsatione spūssancti sine qua fieri nō potuisset. Cau
sa aūt fuit vt nomē xp̄i qđ erat valde odiosuz increduł
'redderet amabile ex cōp̄ad invocatōem nois eius da
bañ spūssanct⁹. Cessante aūt cā cessavit z dispensatio.
Uñ nūc nō essz baptism⁹ dat⁹ in noīe xp̄i. Et in p̄dicto
articulo est intelligendū rñsio. Nico. pa. de cōse. di. uij. a
dam iudeo. z nō aliter. Uñ glo. io. lup̄ dicto. c. z Ber.
de bap. z eī⁹ effec. c. i. q. dicit q̄ baptism⁹ datus in no
mine xp̄i est ver⁹. qz intelligit in noīe xp̄i inungens in
unct⁹ z p̄sque vngit. Sđ Ambr. dicit q̄ in noīe xp̄i. id
ligit iungens p̄r. z inunct⁹ filiū. z inunctio. s. i. no vult
ex B dicere q̄ possit dari cōiter baptism⁹ in hac forma
sed vt dicit Tho. vult oñdere. quō fuit pueriēs dispen
satio spūssancti. p illo tpe. q̄ sic dabañ cū esset ibi nō ex
cluderet trinitas. Expūssio actus baptisandi. cuz p
te. p̄z B idem ex determinatōe eccie vt de baptismo et
de forma baptismi. z p̄cōsequens de suba sacri. qđ directe est
repsentat interiorē effectū baptismi. qz sacra efficiūt qđ fi
gurāt. Et cā effectiua z signativa attribuit̄ potissime
forme. Sz effect⁹ baptismi est ablutio suscipiēs a pec
cato q̄ directe significat expūssio actus baptisandi. cuz p
sona baptisatura cū dz baptizo te. qđ idem est q̄ abluo
te. p̄z B idem ex determinatōe eccie vt de baptismo et
de forma baptismi. z p̄cōsequens de suba sacri. qđ directe est
repsentat interiorē effectū baptismi. qz sacra efficiūt qđ fi
gurāt. Et cā effectiua z signativa attribuit̄ potissime
forme. Sz effect⁹ baptismi est ablutio suscipiēs a pec
cato q̄ directe significat expūssio actus baptisandi. cuz p
sona baptisatura cū dz baptizo te. qđ idem est q̄ abluo
te. p̄z B idem ex determinatōe eccie vt de baptismo et
cessitate sacri. sed de p̄cepto eccie fm formā latinoz. z B
pbañ ex eo q̄ greci cōferūt verū baptismū. z tñ nō exp̄
mūt in forma p̄sonā baptisantē dicētes sic. Baptizetur
famus dei talis. in noīe p̄ris ꝛc. Cā aūt q̄re nō exp̄munt
p̄sonā baptisantē est error q̄ ponit. i. Coz. i. qz q̄dam ar
tribuebāt ministris baptismū. Conuenienter tñ est forma
nostra vt dicit Tho. qz exp̄mit nō solū cām efficientē p̄n
cipalē baptismi. s. invocatōem trinitatis sz etiā cām in
strumētalē. dū dicit minister. baptizo. sub q̄ intelligit ego. et
si nō diceret. sed dimitti nō debet. qz sic statuit eccia. di
cendū. Amē. nō est de p̄cepto eccie. sed de more q̄rundaz
eccliaz. nō vniūsalī. z io vbi ē de more dici debet qđ ad
confirmatōem tot⁹ est nō de necessitate sacramenti.

De mutatione hui⁹. §. III.

forme. Nota fm. Pe. de pa. q̄ aliq̄n tollit p̄sonā et p̄su
tē sacri baptismi. aliq̄n nō. Septem mōis p̄t fieri va
riatio. Et p̄mo qđem p. vocū variatōem. Sz hec varia
tio p̄t dupl'r fieri. Uno mō q̄tū ad voces tm. z nō quo
ad significata. z B nō tollit baptismū. Et rō est. qz verba
sacroz h̄nt efficatiā ex B qđ significāt. Uñ manēte ea
dē significātōe manet ēt cadē p̄tus z idē sacrm. alioq̄n
nō possent sacra cōferri nisi fmone hebraicoin q̄ xp̄us
formā instituit. Nūc aūt cōferūt z conficiunt in q̄cūq̄z
idiomate greco latino hebraico z vulgari z litterato ba
ptisando i alio fmōe q̄z latino. vl' alio q̄z litterato. Uel
vulgari debet baptisans fm Tho. vti vocabulis q̄ ma
gis p̄pric sunt in vsu significādi ipas p̄sonas diuinas et
alia p̄tinētia ad formā. Alio mō p̄t fieri variatio vocuz
z significatoruz simul. z si B fiat tota l'r. puta dicendo te
balneo vt melꝰ dormias. nil fit. Ul' p̄ncipal'r puta dicē
do. te baptiso in noīe trinitatis. vl' in noīe genitoz̄ geni
ti. z ab vtroq̄z p̄cedētis nō est ver⁹ baptismus. qz trini
tas nō significat p̄sonas diuinas. sz numez̄ n̄sonaz̄ z ge
nitoz̄ z genit⁹. sz debet intelligere p̄sonas diuinas sz tñ
nō significāt eas p̄ncipal'r. s. vt p̄se subsistētes. sz actus
cōz̄ nortionales. Rñsio bonū ē. qz p̄tus sacrālis data est
p̄bis. significātibꝫ ea q̄ sūt de integritate baptismi p̄nci
palit̄ z nō alijs p̄bis. Sz si fiat variatio nō in p̄ncipali
significato. vt dicēdo nos vbi ego baptism⁹. vbi bapti
so. z vos vbi te. nō tollit p B veritas baptismi. sz intur
rañ petīm. qz q̄nq̄z B fit ex p̄suetudine mō loqndi. vt si plat⁹
q̄ p̄suevit dicere. nos facim⁹ B vl' illō dicat baptisam⁹
Si l'r. si dicañ magno viro baptiso vos. sufficit ei q̄ ma
neat sensus p̄bor̄ ex accōmodatōe vsus. Si aūt dicañ
in noībꝫ vbi dz in noīe vicianꝫ. qz de forma ē vnitas essē
tialis p̄sonaz̄. quā repūtat numer⁹ singlar̄. Secūdo
mō p̄t fieri mutatio p corruptōem p̄bor̄. z p̄t ē dupl'r Secūdo.
Uno mō q̄. p̄ter p̄ba corrupte ex industria. z sic nō vi
det̄ intendere qđ intendit ecclia. vñ nō est baptism⁹. Alio
mō. qz B fiat ex ignorātia vl' ex defectu lingue. z tūc di
cit̄ q̄ si est rāta corruptio q̄ auferat sensuz oīno locutio
nis. nō est baptism⁹. Si aūt maneat sensus locutionis
saltē ex accomodatōe vsus. z si nō ex p̄tute ipositionis
est ver⁹ baptism⁹. Et B p̄cipue accidit. qñ sensus non
mutañ. qñ fit corruptio ex pte finis dictōis vt grāmati
ci dicūt. sic si vetula vel si alius ignarus lingue dicat.
Ego te baptiso in noīe patria z filia z spūssancta. est ve
rus baptism⁹. vt exp̄sse dz. de p̄se. di. uij. Retulerūt. Sz
ex pte p̄ncipij variat significatōem. Un corruptio talis
si sit magna. aufert oīno sensuz locutōis. vt dicēd o ī no
mine miris loco p̄ris. Et qđ Tho. dic. q̄ sz oīō corrupte
plata nihil significet ex p̄tute ipositōis. tñ significat ex
accōmodatōne vsus videt esse p̄ cū q̄ nō vult. q̄ posset
dici baptism⁹. Cū tn plat⁹ ex accōmodatōe vsus dicat
sz peccet baptisam⁹. sz ille q̄ nescit. vl' nō p̄t ad plenum
p̄ba p̄ferre. debet abstinere nisi in necessitate. Et dz vti
q̄ baptizat illo fmōe quē scit melꝰ p̄ferre vt mulier in
vulgari gallic⁹ in gallico ꝛc. Tertio p̄t fieri mutatio Tertio.
p additōem. z siqdem addit aliqd intēdens illud cē de
forma q̄si volēs p B inducere nouū ritum in eccia nihil
facit. qz nō intēdit p̄ferre formā qua vtit eccia. Si ad
dit ex alia cā. puta ex deuotōe nō viciat baptismū. vt si
dicat. baptizo te in noīe p̄ris z filij z spūssancti. z beate
marie iuocate p modū intercessionis z intēdens q̄ p B
ītercessio p̄ginis p̄sit baptizato est ver⁹ baptism⁹. sic⁹
si iuocaret p̄ginē. intēdens q̄ virgo opet ad baptismuz
sicut trinitas. Et p̄te aūt ei⁹ q̄ addit est cōsiderandū si
sit corruptū forme qđ addit. z vūc viciat vt si dicatur
vt faciebāt arriani. Baptizo te in noīe patris maioris
z filij minoris. si nō corrupit fidē vel sensum verboꝝ
nō viciat. Si vero sit dubiū vtrū corrumpat vel nō. re
currendū est ad intentōem p̄ferentis. z si intēdit aliqđ
qđ erroneū nil agit̄ si nō intendit B nō viciañ. Quar Quarto
to p̄t fieri mutatio p subtractōem z siquidē subtrahañ
qđ est de substātia forme. tollit sacrāmtū vt dimitten
do baptizo te. vel invocatōem alicuius diuinaz̄ p̄sonaz̄.
Si subtrahañ qđ nō est de substantia forme. vt ego vt
amē z hmōi nō viciañ baptism⁹. Quinto mō p trās Quinto.
positōem. z dicendū est sicut dictum est de corruptione
Sz nō videt quibusdā. q̄ ī forma baptismi fieri possit

aliqua talis tranpositio q̄ sit. Hꝛia vero sensu siue dicat in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti baptiso ⁊c. siue etiā ego baptiso te in noīe spūssancti filij ⁊ patris. qz licz de fide nō solū sit numer⁹ psonaꝝ. sed etiā ordo. iste tū ordo nō est duratōnis, vel vocalis exp̄ssionis. sed solū⁹ originis q̄ sufficiēter in noīby psonaꝝ intelligit qualicunqꝫ ordine exp̄mant psone. Sed ō nō videt. possunt eīm verba sic transponi q̄ nullus sensus remanebit. vt si dicatur. baptiso in noīe te p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssancti nihil dictum est. Si etiā trāsponerent syllabā nullus est sensus. vt in noīe trisa. ⁊ hmōi. Si etiā dicet baptiso te pa. ⁊ fil. i noīe. ss. esset corruptiuus sensus huius essentie. /

Sexto

Sexto pōt fieri mutatio p interruptōem. Ubi sciendū q̄ si interruptio tanta est. q̄ nō solū actualis. sed habitualis intentio interrumpat viciat baptismus. puta postq̄ dixit baptiso te interponat longā fabulā ⁊ postea dicat in noīe p̄ris ⁊ fil. ⁊. ss. sec⁹ si interponat actualē etiā sine interruptōe, vocū interrūpit frequēter concor. Tho. ⁊ pe.

De ministro autem. §. IIII

huius sacramēti. Nota fm pe de pa. q̄ omnis hō dericus ⁊ laicus vir vel mulier. fidelis vel infidel. ⁊ etiam hermophrodita pōt dare verū baptismū. nō aūt angelus bon⁹ vel malus. vel alia separata. vt. i. q. i. Dedit. ⁊ hoc dūmō seruet ōbita materia ⁊ forma. Ubi ex de sū. trini. c. i. §. fi. ōrq̄ baptismi sacram in forma eccle collatū ritē a quocunqꝫ p̄ficit ad salutē. Ubi tū plēs reperiūtur in casu necessitatis. ⁊ maior debet minori cedere. qz potius baptisabit clericus q̄ laicus ⁊ vir q̄ mulier. ⁊ b nisi inferior melius sciret formā. qz tūc ipse baptisabit. Nō enī oēs tenent scire formā. sed ille quibus incūbit ex officio. vt curatus ⁊ obstetrix cui sepe incūbit vt in periculō. Et casu necessitatis nō solū q̄libet pōt baptisare. sed tenetur ex p̄cepto ⁊ magisq̄ teneat q̄s subuenire fame moriēnti. Un ⁊ laudabile est quēlibet etiā scire ⁊ addiscere hmōi formā. Scdo nota q̄ ex officio solus sacerdos habet baptisare. p̄ter qō extra necessitatē nullus nec laicus nec clericus. nec etiā dyaconus cardinalis debz baptisare. Nō si fecerit q̄cunqꝫ vir nō sacerdos ex necessitem irregularis efficit. de cle. nō or. mu. c. i. Nec etiā sacerdos debet baptisare. nisi parochianū suū. vel de licētia curati nisi sup hoc habeat p̄uilegiū a sup̄iori. qz sacramēta a suis p̄sbyteris parochialiby sunt recipienda. vt xvi. q. i. Interdicim⁹. Eps etiā inuito curato pōt dare licentiā baptisandi alteri sicut ⁊ absoluendi nō curatus tū baptisans sine licentia nō efficit irregularis. qz nō. est exp̄ssum i iure. Nota tertio q̄ malus miſter malicia moris ita confert sacramentū ⁊ rem sacri. i. effectum. id est gratiā sicut bonus. vt. i. q. i. Si iustus fuerit. de p̄se. di. iiij. Mulier. ⁊ c. Roman⁹. ⁊. §. ego dico. Et rō hui⁹ est. qz qō p̄sistit in opere opato nō viciat ex demerito opantis si tū p̄currūt q̄ sunt de necessitate operis. Sz omne sacramentū p̄sistit in opere operato. ergo nō vicietur ex malicia vel demerito ministri opantis. Nota quarto q̄ ipe minister malus seu q̄ baptisat vt minister ecclesie ⁊ cū solennitate in pcō mortali peccat mortaliter. Et ratio est. qz p̄mittit irreuerentiam erga sacrām tractando vasa sanctitatis cū sit immūdus. Istud etiā habet. i. q. i. Remissionē pcōrū. Et exponit glo. ibi. ⁊ bene id est nō sunt digni dare. Idē etiā dr ca. q. c. Per isayā.

Opi. tbo

Opi. tbo Sed circa hoc est duplex opio Tho. in. iiij. sen. di. v. q. ij ar. ij. q. iij. in corpe. q. di. q̄ malus baptisans in necessitate ⁊ sine solēnitate. qz nō baptisat vt miſter ecclie. sed vt vetula nō peccat. qz excusat eū articulus necessitatis Alij dicunt q̄ in nullo casu potest malus minister baptisare q̄n peccet. qz semp baptisat vt miſter. cū in necessitate quilibet sit minister baptismi. nec casus necessitatis cū excusat vel facit ꝓpletū. qz potest habere displiceētiā de pcō cuius est conscius ipe. Concordat aūt pedictas opiniones sic dicēs. Qui in necessitate ⁊ solēnitate baptisat aut actu recolit de pcō. nec p̄terē. ſz vult in pcō remanere ⁊ nihilomin⁹ baptisare. ⁊ tunc si talis q̄ scare debeat q̄ hmōi a pcōribus p̄tingi nō debeant q̄uis nō ex libidine vel p̄temptu baptiset. sed ituitu⁹ne cessitatis. nō excusat ab irreuerētia vel p̄temptu. ⁊ sic est vera secūda opio. qz minister est ⁊ necesse non habet cū peccato baptisare licet necesse habeat baptisare. Si aūt cū metu ⁊ tremore dolens de pcō in generali. licet p̄ter hoc sciat de pcō se non mundari. puta qz multa mortalia p̄missit de quib⁹ oportet singulariē dolere saltem dolore attritōnis. sed tps el deficit ad recogitandū de singulis p̄ter periculū vitanū baptisandi sed propōnit postea ad plenū p̄teri. vt qz est excōicatus ⁊ nō pōt absolui vel p̄ter aliqō hmōi hoc facit ⁊ tunc excusatur ⁊ sic est vera opio Tho. Sed q̄ solennitter baptisat ex q̄ periculū nō est in mora p̄ius se debet pfecta p̄nia lauare. vel saltez si sacerdos nō adest debet se lauare q̄ p̄fecte ctā p̄tritōem alis peccat mortaliter fm oēs. ratio est. qz mē. tis facto in eo qō est xp̄iane religionis oñdens se seriū in vestiby sacris salrē stola cū sctūs nō sit. Si aūt nō recoleret de pcō nō. facit irreuerentiā sacro ⁊ excusat tūc.

Nota scdm pe. de pa. §. V.

q̄ triplex est ptās in sacramētis. s. auctoritatis. excellētie. Dep̄tie. ⁊ ministerij. Potestatē auctoritatis. habet xp̄s inq̄ sacrotum deus. q̄ in b p̄sistit. q̄ principaliter ⁊ p̄ria virtute remittat pcīm ⁊ p̄ferat gratiā. hanc potestatē nulli creature deus p̄municauit nec etiā bei xp̄o. Sed nec cōica ri potest. qz infinite p̄tutis est. cuius creatura. cū sit finita nō est capax sicut nec etiā possit creare. Hui opio magistri in. iiij. di. v. circa hoc nō tenet nisi dicat q̄ intellegit tenet. q̄ hoc p̄t creature cōitari. q̄ p̄ria virtute conferat gratiā ⁊ remittat culpā. nō tū. p̄ncipaliter ⁊ p̄ria virtute sua sed alteri⁹. s. dei. Sed tūc ista ptās nō est p̄prie loquēdo auctoritatis ex quo ab alio dependet. Potestatē misterij habuit xp̄s. qz ptulit sacramēta. Et hanc dedit nō. oīm bus sed quibusdā. qz viris sacerdotiby tū existentibus Et ista est potestas cooperatōis instrumēralis. sicut patet exemplum in creatione anime rōnalis quam immediate deus producit. sed tamē hō disponit materiā ad aīe rōnalis receptōem. Et qz creatio aie recreationi eius nō det. tō emundatōem aie deus immediate opat. Sed ad hoc hō cooperatur disponēdo dupliciter aiam. Uno modo ex ope opante siue docendo siue merēdo. ⁊ b mō hoies cooperant deo in remissiōe pcōrū. Alio mō ex ope opantis sicut qui p̄ferunt sacro que ad gratiā disponūt. hec est potestas sacramētalis de qua. i. Coz. iij. Sic nos existimet homo vt ministros xp̄i ⁊c. Potestas eccliastica collata est hominib⁹ xp̄o. ⁊ nō alteri. ⁊ hec p̄sistit in tribus. Primo quantū ad meritū. qz ex merito passiōis christi oia sacramēta efficaciā hūt nō aūt ex merito alterius. Scdo qz xp̄s potest. p̄ferre effectū sacramēti sine sacramēto qō null⁹ alius p̄t. Tertio qz ad invocationē noīs eius dabat baptismus in p̄mitiua eccliā. nō aūt ad invocatōem noīs alterius Istā aūt potestatē licet deus potuerit etiā alteri dare tū nō dedit. ne ipes poneretur in noīe. Aliqui tū dicūt q̄ cū nō sit cōmunicatū xp̄o fm q̄ est homo absolute. q̄ eius meritū efficaciam tribueret sacris. sed q̄ humanitas eius p̄iuncta deitati. ex qua p̄iunctione competit ei. q̄ eius meritum est aliquo modo infinite efficacie. ideo istud non posset cōmunicari alij humanitate nisi assumaret in vnitatez dei et istud videt satis rōnabile dictū. Nam cū christi fuit pro tanto fuit infiniti meriti ⁊ satisfactōis. quia fuit

Malus minister.

īfiniti suppositi.oīa hec pe. Utrū aūt peccet petēs l' recipiens baptismū a malo mīstro. Rñdet Pe. de pa. p⁹ tho. ꝛ Pe. Aut minister malus est p̄cisus ab eccīa. vt qꝛ heretic⁹ excōicatus suspensus ꝛ hmōi. aut nō ꝛ si est p̄cisus. Si q̄ offert ad baptismū nō habet vsum rōnis. nō peccat ipe. nec p̄uaꝛ gratia sacramētali. Sed adult⁹ offerēs cū peccat. in quo casu peccaret offerēs seip̄m. Si aūt baptisand⁹ est adultus tūc aut latet cū p̄babilr ministrum esse p̄cisum. ꝛ tunc nō peccat. qꝛ ignorātia probabilr excusat cū. Aut cū nō latet ꝛ tē peccat mortaliꝛ. et ꝑ ꝯseq̄ns tūc nō suscipit grām sacramēti. Et rō est. quia eodē p̄cepto q̄ p̄cipiꝛ p̄ciso ab ecclesia ne se ingerat diuinis p̄cipitꝛ ꝛ cuilibet ne sibi cōicet in eisdem. Peccat aūt mortalr faciendo ꝯ p̄ceptū ꝛ hoc est intelligendum nisi in casu extreme necessitatis. qꝛ tūc a q̄libet pōt suscipi ꝛ fructuose. Si aūt minister est tm̄ peccator sed nō p̄cisus nō peccat recipiēs ab eo baptismū. Si eīm peccaret a tali petens baptismū. h̄ esset iō. qꝛ induceret illū ad peccandū. inducendo videlꝫ ad ministrādū sacramentū. Sed hoc nō oportet. qꝛ cū mal⁹ minister possit ī momento ꝯteri. ꝛ dubia debeāt in meliorē ꝑtem interpretari. pōt credere illū penituisse. sed etiā si nō peniteat non inducit ꝑ hoc eū ad peccandū petens sacr̄m. qꝛ iste petit ius suū. ꝛ si vult ille. pōt illū sine p̄tō exhibere. Concor. Johānes Neapol. in quodlibet. Si aūt minister esset ita malus ꝙ nō vellet baptisare nisi pro pecunia. cū illud sit symoniacū. ꝛ ꝑ ꝯñs mortale. etiā pro paruulo ī extremis constituto baptisando nō est danda pecunia. Sed de h̄ plen⁹ habes. s. in. ij. pte. ti. i. c. v. ibi vide.

Queritur vtruꝫ vn⁹. §. VI.

possit simul plures baptisare. puta vel aspgendo plꝛes simul. vel cū vna manu vnū īmergendo. ꝛ cū alia aliuꝫ sub vna forma tm̄. Rñdet Pe. de pal'. di. iij. ꝙ circa hoc est duplex opinio. Una est ꝙ sic. ꝛ ista cōiter teneꝛ sic̄ etsacerdos pōt simul plures hostias consecrare ꝛ quilibꝫ potest simul plures de sacro fonte leuare. Et licet in veritate in baptismo nō sit nisi vna forma materialr. sunt tñ plures virtualr ꝛ realiter ita ꝙ formaliter nō sūt in ea plures virtutes subiectiue. qꝛ vna v̄tus numero. qꝛ ē in eodem subiecto ꝛ signon pōt multiplicari. Sed effectus est duplex fm̄ duo subiecta. sicut ab vno calore in igne est vnū calere. sed ab eodē duo in duob̄ calefactis. Alia opinio est quā Petrus dicit tutiorē ꝛ magis consonā doctrine cōi. ꝙ de lege cōmuni nō sunt plures baptisandi nisi pluribꝫ baptismis formalr ꝛ materialiter. Unū sup duos nō sufficit dicere. baptiso vos vel baptiso te ꝛ te. cū distinctus baptismus debeat habere explicita ꝛ distincta verba. Un̄ ꝛ Tho. dicit in quodlibeto. ꝙ cū nasciꝛ monstrū. puta hñs duo capita ꝛ hmōi aut certū est ibi esse duas aīas rōnales. vt qꝛ ibi sunt duo capita. duo colla. duo pectora. ꝛ ꝑ ꝯsequēs duo corda. ꝛ tunc baptisandi sūt vt duo. Et q̄uis p̄sumaꝛ. ꝙ plures possint baptisari sil' dicendo. Ego vos baptiso. tutius tamē est eos baptisare sigillatim. Si aūt nō est certum eos esse duos. vt qꝛ nō sunt duo capita bene distincta et hmōi. tunc baptiseꝛ vnus. ꝛ illo baptisato pt alꝛ dubie baptisari dicēdo. Si tu ñ es baptisatus ꝛc. baptiso te.

Itē queritur vtrū. §. VII.

in necessitate mutus ꝛ mancus possint vnū baptisare. ita ꝙ vnus dicat verba ꝛ alius imergat ꝛ videꝛ ꝙ non qꝛ neuter facit totū sed ꝑtem tm̄. ꝛ sic est ꝯtra decretum di. xxiij. Quorundā. Et hanc opi. firmat Ray. ꝛ Hosti. di. illū nō esse baptisatū. ꝛ Tho. iiij. s. di. vi. q. ij. ar. i. q. i. Itē. iij. pte. q. lxvij. ar. vi. qꝛ sacra sunt ecclesiastice vnitatis. ꝛ diuidi nō p̄nt. Sed Pe. de pal'. vbi. s. videꝛ ꝯdicere ad ꝑtem affirmatiuā ꝙ. s. sit ibi batipsmus. Distinguit enī istud sacr̄m necessitatis ab alijs q nō sūt necessitatis in hoc. qꝛ in illis vn⁹ debet facere totū. sic ī sacramento ꝯfirmatōis. ordinationis. ꝛ extreme vnctōis. In dicto casu loquiꝛ canon q̄rundaꝫ p̄allegato. s. in sacro ordinis vbi cecus ordinabat ꝛ ali⁹ legebat ꝛ nulla fuit ordinatio. Melius enī obmittiꝛ in hmōi q̄ nō sunt necessitatis q̄ ꝙ inordinate ꝯferaꝛ. Sꝫ in sacris necessitatis licite pt obmitti quicq̄d nō est de sub̄a sacramenti ꝓpter necessitatē. Cū ergo mīstri vnitas nō sit de sub̄a sacramēti. vt dicūt cōiter oēs. ergo ī necessitate licet duos ꝯcurrere. vt si vn⁹ nō pōt facere totū. faciat quilibet q̄d pt. ita tñ ꝙ nō sit mēdaciū in forma vel materia. qꝛ h̄ est de substātia cuiuslibet sacri. qꝛ sic̄ ex falsa ꝛ nō vera materia nihil agiꝛ. ita ex falsa formaꝛ nō vera. Dicet ergo mācus in forma grecoꝝ. baptiseꝛ seru⁹ xp̄i ꝛc. muto imergente. vel dicat. iste te baptisat. Si enī expressio mīstri nō est necessaria. nō refert in qnacūq̄ forma exp̄maꝛ in p̄ma vel tertia. vel pōt dici ꝙ solus mut⁹ baptisabit. ꝛ q̄d nō pt verbo dicat nutu ꝛ sufficit. ꝛ probat ꝑ exempla de alijs sacr̄is. Sed hoc ipse reprobat. quia sicut sine aqua in quacunq̄ necessitate nullus potest baptisari. ita nec sine verbo forme proprie.

Item queritur si. §. VIII

plures possunt baptisare simul. Rñdeo ꝙ sic. sed h̄ pt esse multiplr. Uno mō si ex ꝯtentōe hoc faciāt siml' immergendo ꝛ dicendo q̄libet formā. ꝛ intendendo quilibet per se baptisare. ꝛ est vnū baptisma. Alio mō. quia vnus dicit p̄us. ego te baptiso te ꝛc. ꝛ alꝛ posterius ꝛ sic primus baptisat. secund⁹ iterat. si ex ꝯtentione quilibꝫ hoc intendit. Alio mō vt intendāt sil' imergendo et dicendo simul verba baptismatis. ꝛ tunc fm̄ Tho. si dicūt. nos baptisam⁹ nihil faciūt. qꝛ mutaꝛ forma. Et rō est. qꝛ homo nō baptisat nisi vt minister xp̄i. ꝛ eius vicē gerens. sed xp̄s est vnus. ergo oportet ꝛ ministrū q̄ eum rep̄ñtat esse vnū. sed cū dꝛ baptisam⁹. talis intentio exprimiꝛ sic ꝙ plures vt plures ꝯueniūt ad vnū sacramētum ꝯferendū q̄d videꝛ esse ꝯ rōem mīsterij. debꝫ ergo fm̄ Tho. dicere quilibet. ego te baptiso. Et nota ꝙ petrus de pal'. de generatōe carnali dicit ꝙ possit dici. ꝙ si duo ꝯcurrerēt ad carnalē generatōem successiue. ꝙ semē secundi viri sic posset sup̄uenire ꝙ misceret p̄mo. et sic ex vtroq̄ ꝯiuncto formareꝛ fetus. ꝛ sic esset vnus filius duoꝝ parentū. Uel si demō succub⁹ recipet a duobus semina. ꝛ simul custodiēs ꝯiuncta postea fieret incubus. vtrūq̄ simul infundēs in matricē forte tunc generaret gigantē. ꝛ esset vnus filius vtriusq̄ viri. Alijs videtur ꝙ plures possint ꝯcurrere ad regeneratōeꝫ spiritualē que est in baptismo. Alij dicūt ꝙ in dicēdo baptisamus. esset verus baptism⁹. qꝛ nō est de necessitate sacri. ꝙ minister exp̄maꝛ. vt patet ex forma grecoꝝ qui vere baptisant. ergo nō oportet ꝙ minister exp̄maꝛ nec singulariter nec pluraliter. Sꝫ ad hoc posset r̄nderi ꝙ q̄uis nō req̄riꝛ. nec vnitas nec expressio ministri. tamē supposito ꝙ exp̄maꝛ ꝑsona ministri. sic debet exp̄mi vt ꝯuenit ministro. aliter nō valet. Nā si diceret ego p̄ncipalis baptiso te. nō valeret. qꝛ repugnat ministro. ꝙ sit p̄ncipale agens. Et silr si dicaꝛ. baptisamus. videtur ex forma innui ꝙ xp̄s nō possit opari ꝑ vnū ministrum sꝫ tm̄ per duos. Tandē post mlta dicta pro ꝛ ꝯtra Petrus de pal'. sic ꝯcludit. Nō video supposito ꝙ duo siml' possint baptisare. ꝙ nō sit ita baptism⁹. si dicāt baptisam⁹ sic̄ etsi q̄libꝫ diceret. ego baptiso te. Et addit ꝙ si duo ex ꝯtentōe baptisant q̄libet volēs ꝑ se nō cū alio baptisare hꝫ ꝓferre. ego te baptiso. Si aūt ambo sil' cōcorditer intendūt vnū baptisare. ꝯgruentius dicūt. nos bapti-

samus. vt notat concors intentio. q̄ si dicant. ego t ego per q̄ notat diuisio. Est aūt eadē q̄stio. Utrū plures simul possint ꝓfirmare. ordinare. t ungere. t quibus verbis. De absolutōe i ꝓfessione quando plures absoluunt dicetur infra.

De intentione circa .IX.

baptismū. Notandū ꝓmo in baptisando fm Pe. ō palude. post Tho. t Pe. Aut habet vsum rōnis actu aut habuit. sed mō nō habet. aut nondū habuit. Et in primo casu. est necessaria intentio recipiendi baptismū. alias nihil recipent. Sed nō requirit rectitudo intentōis. ad hoc. Unde t q̄ recipit baptismū ꝓter questū sicut iudei sepe faciūt verū baptismū hūt. Sed quaritur intētionis aufert sibi rem baptismi. i. gram. Sīlr etiā nō requirit voluntas seu intentio spōtanea. Nā t voluntas etiā coacta coactōne tm ꝓditionali recipit sacrm baptismi. t qui sic recipit puta timore mortis eligens potius baptisari q̄z mori recipit caracterē. sed nō gratiā. Unde tenetur coactōe violenta seu absolute. nil recipet nec ēt sacramentū. extra de bap. c. Maiores: In secūdo casu. scz q̄n tam habuit vsum rōnis. sed tunc non habet q̄n baptisatur ꝓter furiā vel amentiā vel frenesim vel dormientē. tunc si talis anteq̄z intraret amentiā vel frenesim supueniente, vel poneret se ad dormiendū. vel dū habz lucida interualla. habet ꝓpositū baptismi t intentōez si baptisat recipit sacramentū. t rem sacri. t tunc habet intentōem habitu. etsi nō actu. t vbi sit periculū mortis. talis debet oīno baptisari. etiā si renueret amētia ductus

Et ligari pōt. si expedit vt baptisēt. t nō obstante etiaz irreuerētia quā ꝓmittere vellet ad sacrm. puta in mīgēdo in aquā. t hoc totū ꝓter necessitatē eius. Sed si nō est periculū mortis. tales nō sunt baptisandi. sed expectandū est q̄ reuertant ad ꝓpriū sensum. vel euigilent q̄ ad dormientes. Si vero tales aū amentiā frenesim vel dormitōem ꝓdixerunt nō recipiūt sacrm nec rem sacramēti si baptisant. q. nō habuerūt intentōem actu. Uñ nec tunc vel habitu habere pōt. t iō nō sunt baptisandi. In quo. casu vt sunt puuli ab infantia furiosi ñ in sua. sed parentū vel offerentiz vel baptisantis si illi duo soli essent intentōe baptisant. Et nota fm. b. Tho. ūy. s. di. iiij. q. iij. ar. ij. Et. iij. pre. q. lxviij. ar. ix. ꝙ paruuli fideliū q̄ catus sunt baptisandi. nec est expectandum fm Tho. t b qz ꝓter imbecillitatē nature de facili mori possunt t damnari. Secōo ꝓter rep̄mendas infestationes demonū qui nō hūt tanta potestatē sup eos baptizatos. vt ꝑ us spualiter t corpalr nocendo. Tertio quia a puericia ad aliqua inducit t firmr inheret. Fides in baptisando si est sine vsu rōnis nō requirit sed nec in adulto ad hoc ꝙ recipiat sacramentū. sed bene ad hoc ꝙ recipiat gratiā. alis esset fictus. Paruuli aūt infidelium aū pubertatē cū sint in ptāte parentū ꝓtra eoz voluntatē nō sunt baptisandi fm Tho. t Pe. de pal. tñ si baptisēt inuitis parentibz sūt vere baptisati. t cogendi ad fidem seruandū fm Tho. Sed pe. de pa. videt dicere ꝙ tales nō sunt baptisati. opio. Thome magis placz qz posita cā sufficiēti necc̄rio sequit effect⁹. Dic. aūt cōcurrūt oīa q̄ req̄runt ad baptismū. ꝙ ibi est baptismus

Et si dicat ꝙ cā sufficiēs nō est solū materia t forma debita. sed etiā intentio seu volūtas baptisandi vera. vt i adultis. vel saltē interpratiua in paruulis. q̄. s. est volūtas parentū. Sed hic deest volūtas vera. i. ꝓpria cū nō habeāt vsum rōis. t interpratiua. qz ꝺ volūtē parētum. Sed rñdet voluntas interpratiua puuloz in baptismo intelligit nō solū parentū carnaliū. sed etiā spiritualiū. i. offerentiū sic olim saluabant in fide parentū. id est ecclesie que tñ nō erat parentū carnaliū solū. ꝫ etiam spualiū. Et pro ista opinione. s. ꝙ recipiūt veruz baptisma faciūt. c. xxviij. q. i. Judeoz. t cx de iudeis. c. sic iudei. vbi ōr ꝙ debēt tales cogi ad ea q̄ sūt fidei. q̄ nō ficret si nō essent vere baptisati. ad q̄ tñ rñdent alii alia opinione. ꝙ intelligit. c. q̄n de volūtate parentum iunt baptisati. sed ista glo. ibi nō reperit. Itē de ꝫse. dist iiij. Paruulis. ōr ꝙ paruulus sufficit fides offerentium nulla facta mentōe de fide parentū. Ad q̄ rñdetur alij ꝙ intelligit q̄n offerentes gerūt vicē parentū xpianoz. sed. c. aliud no aut ecclesie vt accidit in puulis xpianoz. sed. c. aliud no facit ista distinctōem. Pe. aūt de pal. dicit conclusinez sicut parentes nō pñt cogi ad ea que sunt pure fidei. ita que sunt legis nature possint cogi. Si filij ipoz infideles erecti. vt. s. eis nō subueniant. Sed in bis q̄ sūt legis nature pūr⁹ filij ꝺ coz voluntatē in bis q̄ sunt legis nature pūr⁹ debet fieri nec factū valet. Sed quicunq̄z parentū etiā sit tm mater ꝙuertat. rūc de volūtate eius ꝓdicente pōt baptisari t recipit baptismū. ꝓmū vt dixi magis placet. Quantūcz ad baptismū. vtrū. s. possint baptisari paruuli infidelū iudeoz aū pubertatē inuitis parētibz. vide sctm Tho. se. sc. q. x. ar. xij. q̄ rñdet ꝙ nō. tripli ratione quā assignat in corpe. q. ibi vide. Itē scutit Lar. de cald. in con. t glo. sup. c. Judeoz. xxviij. q. i. Archidiac. in. c. Sūt iudei. t Alb. de si. t Hasparconus aūt sup. c. Qui sincera. di. xlv. Irium ibi firmat. scz ꝙ filij iudeoz puuli iuuis pūr baptisari p ullos q̄ sunt dñi coz. Proōe assignat. q: tales sunt fut ꝓncipum t dñoz tpaliū. Uñ sicut pñt eos vēdere t donare alijs. ita t filios coz puulos tanq̄z mācipia sua vt dere vel dare in seruitutē iuuis pntibz. t ita etiā eis auferre ad baptisandū. Et in b etiā merent tales ꝓncipes dūmō hoc nō faciāt ꝓter ꝓpellendos. b mō pntes ad fidē. ſz ꝓter saluādos paruulos ad fidei sacra. Quam opi. sequit Anthō. ō bu. t b etiā dicit Dñicus ō sancto genu. Sed dñs fiorē. cua cuat mortuū istud archidya. dicens in dicto. c. Sicut iudei. ꝙ nō est verū ꝙ in dei sit seruitale ꝙ vendi possint. t q̄cūq̄ sit de iure. tñ de consuetudine seruat ꝙ habeant pro seruis. Uñ ōr ō iudeis. c. t si iudeos. ꝙ ꝓ ria culpa eos subiecit seruituti. t. xxiij. q. viij. Dispar. large ibi summit seruū. ꝙ ad quē dā. no simplr q̄ ad oīa. Uñ phibetur eis auferri sua vt alias molestias inferri. t q̄ ōr. di. xlv. De iudeis. ꝙ nō dñt inuiti ad fidē trahi. sed videt si volēres ipi t pentes pueri ignorēt qd factāt nō ꝓpter pñt dici velle. sed volūtas coz est in volūtate pntū. Sz in bis oīby videt valere ꝺ cōsiderāda t pōderanda rñsio. b. Tho. i dicta. q. q̄ uis cñ simplr querat vtz pueri iudeoz inuitis parentibz sūt baptisandi. nō tñ simplr rñdet. ſz cū distinctōe saltē implicite. Nā in cor. q. t in rñsione ad ar. dic. q̄nō habētes vsum rōnis pueri nō sūt iuuis pntibz baptisandi. Ergo p ar. a ꝺ rijs pueri hūtes vsum rōis videt ꝙ possint iuuis parētibz baptisari. qz tunc q̄tū ad ea q̄ concernūt ꝓpriā salutē vident sui iuris esse. t sic ē liberū arbitriū. si tā vsum eo⁹ hūt. pōt se dare dyabolo p peccatū materie videt in b ꝓfitere. Utrū in puericia etatis

Liro baptisent puuli.

ius materie videt in b ꝓfitere. Utrū in puericia etatis iudeo⁹ vel iudeus habeat vsum rōis. vt sic possit vt non habeat. t sic nō possit inuitis parētibz baptisari. Et cū puericia dicat durare p septēniū post infantiā. q̄ ds in ꝓncipio puericie dicat habere vsum rōnis. sicut in medio vel circa finē nō videt rōnabiliter dictū. Uñ qō dicit glo. sup. c. Pueris. de delictis puerorū. q̄ hūt vsū rationis t peccare pñt cū sint doli capaces. i. post septēnium infantie. experientia docet. vt in pluribz hoc verū nō esse. Et qō dicit. c. Pueris. q̄ t si petā carnalia nō possi

sunt ꝓperare pueri. pūr tñ alia ꝓmittere. vt mēdacia. ꝙ
turia ꝛ hmōi. Aduertendū ꝙ rex. c. Pueris. dicit grādi
uiculis grandiāūr pueri dicēdi sunt nō a ꝓncipio pue
riae sed a medio, vel circa finē. qō sentire videt Petrus
de anebo. q. s. circa medū ꝓcessus. vel vltra. capiat ha
bere vsum rōis. ꝛ. b. Tho. i. uij. di. pi. q. vlti. ar. vl. ad. iij.
q. dicit. ꝙ pueri in. xi. pñ. vel. xij. anno pñt se cōicare. si
apparēt signa deuotois. qz ꝓsumi potest in eis vsus
rationis. Et Gaspar calde. in dicto consilio suo questio
nem de puero iudei duodenni. de quo determinat iui
tis parentibus posse baptisari. quia satis potest ꝓsu
mi de aliquo vsu rōnis in eo. ꝛ sic in fauorem fidei po
terit baptisari etsi nō claresceat omnino de vsu rationis
Et vbi ꝓnum appareat. s. ō tali defectu nō videt bapti
sandus. quia nec in fauorē fidei fieda ē alicui iniuria vt
iuristica. Accedit ad hoc dictū senece dicentis. Errant
qui putant seruitutē in totū hoīem descendere mēs sui
uis est. cum. s. habet vsum rōnis. corpora vero obno
ria sunt dñis. Clarius hoc probat dictū concilij. toleta
uolumtate serpenti obediens periit. sic vocate se gratia
dei ꝓpria mentis conuersione quisq credēdo saluabitur.
Nec negatur quin alicui ꝓter cōmunē cursum possit
accelerari vsus rationis. siue ex complexione naturali vt
accidit in puero quinquēnio. quā refert Grego. ex blas
phemia dānatū in li. dyal. Sicut etiā aptitudo ad ge
nerandū accelerata fuit in eo. quem refert Hiero. nouez
annoz nutricem impgnasse. vel ex speciali gratia dei. si
cut fuit in Johanne baptista acceleratus vsus rationis
in cognoscendo xpm in vtero. Tho. in. uij. s. di. vi. in ex
positione litere. Sed vna byrundo nō facit ver. ꝛ que a
cōmuni iure exorbitant in ꝓsequentia nō sunt trahen
da. de regu. iu. li. vi. Sit ergo ꝓclusio. vt fm ꝙ existima
ri potest de dicta puella vtrū habeat vsum rationis vel
nō ita fiat. Notat etiā ꝙ si puella iudei efficit xpiana
pater eius iudeus potest cogi ad dandū ei dotē cū nu
bit fm facultatē suam de eo quod licite acquisiuit. non
autem de vsuris. ꝛ alias obligatis restitutioni.

De intentione bapti. §. X.

Sanctis an sit necessaria ꝛ qualis. Nota fm Pe. de palu.
di. vi. ꝙ circa hoc est duplex opinio. Prima est ꝙ requi
ritur intentio in baptisante. nō quidē actualis q semp
ne vix sit possibile. quin interrumpatur intētio. ꝛ suf
ficit ꝙ ab intentione ꝓcedat. qz in operibz meritoziis
in quibz tantū vel plus est necessaria intentio opantis
non plus requirit nec etiā requirit rectitudo intentois
vt si baptiset ad purgandū pecūm illius. Mā ꝛ si bapti
sans ꝓter salutē ꝓferendam vere baptisat. de ꝓse. dist.
uij. Nō illud. Sed requirit intentio faciendi qō. fac ec
clesia in baptisando qō nō est sic intelligendū qō. facit
ecclesia romana aut ista vel illa. sed qō xps ordinauit
ꝛ facit ecclesia catholica q̄cunq sit illa. qz sicut nos intē
dimus facere quod facit ecclesia nostra ꝛ nulla alia. Si
militer intēdūt facere greci ꝛ heretici qō facit ecclesia il
loz ꝛ nulla alia. Ecclesia aūt illoz est synagoga sathane
ꝛ tñ nō rebaptisamus ab eis baptisatos. Et hoc qz in
tendunt facere qō xps instituit ꝛ dare verū baptismū.
licet putent nos nō dare verū baptismū. ꝛ
Secūda opinio est ꝙ sola exꝑssio verboz sufficiat. qz
sunt quedam sacramenta in quibus homo nō ē princi
pale agens. sed instrumentale. ꝛ tūc nō requirit ei⁹ in
tentio interior. sed sufficit exterior exꝑssio ꝙ qua salua
tur veritas verbi. Dicit em baptiso te. ꝓfirmo te. iungo
te. l' hoc est corpus meū. quę omnia vera esse possunt. si
ꝙ ille intendat siue nō intendat. Et ꝓcipue potest ꝺ
dici de baptisante. vbi baptisans est sicut applicans for
mā ad materiā ꝛ causā sine qua nō. Sicut etiā in ap
plicante ignem ad ligna absq hoc ꝙ intenderet cōbu
rere conburit. Sed in alijs sacramentis que requirunt
caracterem in ministro requirit ministri intentio. vt in
ꝺfirmando. in yngendo. in matrimonio in ordinando
absoluendo. conficiendo. in matrimonū contrahendo
Concedunt etiā isti de baptismo. qō requirit intentio ī
ministro ꝓferendi verba ꝛ applicandi materiam sicut
facit ecclesia. sed nō requirit intentio aliqd opandi. Cū
si baptisans intendit ludere vel deludere vult tñ dicere
ꝛ facere exterius. qō facit ꝛ dicit ecclesia. scz imergēdo ꝛ
verba forme dicendo ꝛ facit ac si intendit, baptisare ba
ptismū imperēs vel perēs ꝓ puulo ꝛ est vere baptisa
tus. qz ecclesia que eū posuit mistrum non intendebat
decipere. Et si ipse diceret. ꝙ intendebat ludere non ba
ptisare nō esset ei credendū ad rebaptisandum. imo nec
ipsimet qui est certus de sua intentione debet rebapti
sare. secus autem esset si etiā baptisatus intendebat lu
dere. quia tunc nō est baptisatus. Dicit tamē ipse Pe
trus. ꝙ prima opinio tanq cōmunioz ꝛ tutioz est tenē
da. q̄uis etiā secunda sustineri posset. Fides aūt nō re
quiritur in baptisante. qz infidelis vere baptisat.

De ficte accedenti. §. XI

bus ad baptismū. Dicit Aug. de conse. di. uij. c. Tūc va
lere dī. Tunc incipit valere baptismus. cum ficto recē
dit. Sed notandū primo ꝙ fm Pe. de pal. post Tho. 3. p. q. 69. ar. 9.
quatuoz modis ꝓtingit ficte. Primo modo qui nō cre
dit. Secōo qui indeuote accedit. Tertio qui contemnit
vt ridendo ꝛ iocando accedens. Quarto cum aliter cele
brat. id est cōtra ꝓhibitionē ecclesie suscipit. vt ab ex
cōmunicato vel ꝓtra cōmunē ritū ecclesie. qō in oī sa
cramento obseruandū est ne alīs celebret. alis ficte in
currit et fructus perditur. Dicit aūt aliquis fictus re
spectu susceptionis sacramēti. qz cū pretendit se velle su
scipere sacrm ipso facto ostendit se dispositū ꝛ paratū.
ꝛ tamē nō est. cum sit in ꝓposito peccandi. Fictus autē
ꝓmo mō nihil suscipit. q. s. nō credit. nec tu credit aliquid
suscipe. qz sic ad sacrm requirit intentio ministri ad ꝓferen
dū. vt dictū est. §. ꝓcedēti. ita ꝛ ītētio suscipiēt⁹ sacrm si
est adultus ꝓpria. si puul⁹ aliena. Un deficiēte ītentione
suscipiēt⁹ q fictōem nullū ē sacrm. Recedēte ḡ talis ficti
one nullus effect⁹ sequit in baptisato cū hmōi fictiōe. qz
nil fuit factū. sz indiget tal baptisari exq nōdū ē bapti
sat⁹. Qō verū est si ꝓstaret. sz in foro exteriori nō credit
volēti secūdo baptisari. Nec ab irreglaritate ei pāt. De
alijs ḡ mōis fictōis ītelligēda est auctas Aug. supi ibi
cta nō de isto dicto in q̄bus cū est ibi pcm mortale nō
recipit effectū baptismi. tūc sz recedēte illa fictōe per con
tritionē vel saltem attritiōem de ipsa fictione tunc reci
pit effectū baptismi. Sz vtr q solū pcm venialē pos
sit hō cē fict⁹ dic Pe. Certū est ꝙ si respectu alioz sacro
rū sic in cōicando risus ꝛ locus ꝛ vagatio mēs faciunt
hoīem fictum. ꝛ q ꝓsequens auferūt effectū. nisi q̄s di
cat id qō al'sz esset venialē ꝓpter irreuerentiā ad sacrāmē
tum fieri mortale. Quō aūt recedente fictione baptis
mus habeat effectum ponit idem Pe. tres opi. Pri
ma est io. in glo. dicti. c. tūc valere. ꝛ iuristarū dicentiuz
ꝙ nō. s. virtute baptismi fit remissio peccatoz cessante
fictōe. sz ꝟtute ꝓtritionis ꝛ pnie. Sz hanc opi. reprobat
qz glo. corrūpit tex. q dic ꝙ baptism⁹ valz n ꝓtrito ces
sāte fictōe. Secūda opi. ē q̄rūdā modnoz dicētiū. ꝙ ex di
uīa ordinatōe ē hō ꝙ ad caracterē seq̄t gra ifallibiliter. l' tē
si desistit fictio l' postea fictōe recedēte. ꝛ hō mō dicit bapti
sm⁹ q̄ ad caracterē ipsius. qz ex ordinatōe diuina seq̄t
gra recedēte fictōe sic a ꝓncipio fuisz. si nō fuisz fictus.

vbi.s.ar. viti.

Tertia opinio est Tho. dicentis q̄ baptismus recedē te fictione tunc habet totū effectū suū. qz tūc recipit in baptismo caracterē talē. Caracter enī est z impositio ne/ cessitās ad grām nisi supueniat impedimentū. phibēs eā. z istud est fictio. qua remota remouet effectus. i. im/ pedimentū gratie. quo ablato recipit effectus baptismi totū. z hanc opi. firmat Pe. idem tangz verioꝛē adden/ do. q̄ in sacris impmētis caracterē. est spēalis necessi/ tas q̄ seruant effectū suū recedente fictione. alis nō post sit eoꝝ effectus haberi. quia nō pñt iterari. sed nō sic in alijs sacris. qr cū possint. iterari. pōt effectus coꝝ habe/ ri alis sumēdo Addit etiā q̄ sufficit attritio ad collēdū illā fictionē. z tunc virtute baptismi etiā fictio mortalis culpa z oīa alia seqntia delent q̄ ad culpā z penā eter/ nā. que bnt ꝓnexionē. lz alis mortale post baptismū cō/ missum nō remittit sine ꝓtritōe. sed hoc est p accidens. verū est tn q̄ mortale ꝓmissum post baptismū ꝓfitē/ dum est nō qz aliter nō remittat. qz remittit p remotōz fictōnis ex naturali cōcomitantia. sed ꝓpter ꝓceptuz de confitendo. vel posset dici ecōuerso. q̄ licet alis attritio nūc tn mortale adiunctū impedit ne sufficiat. z tūc pro pter vtrūq; sacramentū ꝓteritū z futurum baptismi z pnīe remittunt oīa mortalia. Sz differūt. quia bapti/ mū p̄cedentia directe seqntia aūt ex naturali ꝓcomitā/ tia. ecōtrario aūt ꝓpter pnīam in voto. qz de fictione in baptismo hz contineri. z solū de pctis post baptismum Sed de pctis añ baptismū. nō licet ꝓfiteri. Dec Petr⁹ Qđ si diceret q̄ effectus in actu reqrit cām in actu. er/ go zē. Rñdet Pe. hoc esse verū de causa in esse z de effe ctu imediato. nō ō causa in fieri. i. dispositiua. Uñ cau sa in actu grē efficiēs est de⁹. disponēs aūt est caracter. vñ sicut pater reliquit in vtero matris illud. virtute cu ius cō mortuo generat posthum⁹. qz pater est cā prolis nō imediate. sed mediante dispositōe cuius gen⁹ est cā fieri z nō in esse. vñ ipso mortuo viri⁹ formatiua opat sic in regeneratōe spūali p baptismū sic p cām in fieri. p ducitur caracter q̄ recedēte fictōne ē dispositio ad grām.

De virtute baptis. §. XII.

et in.3.pte q.66.ar. 9.

mi. Nota q̄ baptismus nō debet iterari. z ꝓ fm Tho. i iij.d.vi.q.ij.ar.i.q.i.in corpe.q.q̄druplici rōne. tum qz impmit caracterē indelibilē. tum qz dat ꝓ originale qđ semel ꝓbit. tum qz ibi homo cōfigurat morti xpi que se mel facta est. tum qz est spūal' generatio que semel facta est. Si ergo certū est oīa que sunt de substātia sacri con currisse. licet cetera q̄ sunt ō solēnitate defuerit. puta qz vetula verba vere z bene ꝓtulerit in aquā imersit. sed de fuerunt catheciſmus z exoꝛcismus nullo mō est amplius baptisandus fm pe. de pal. nec simplr nec sub ꝓdi/ tione. sed caute est supplendū qđ ex necessitate vl incāu te fuit omissum. puta exoꝛcismus z catheciſm⁹. Si au tē ꝓstat aliq̄d de substātialib⁹ defuisse tunc oīa substā tialia q̄ simul oportet cōcurrere sūt iteranda q̄ iam fue/ runt adhibita etiā alia q̄ sunt de solēnitate fm Theolo/ gos. qz qñ vnū sacrm ꝓfert z tempus patit. debita solē nitas est adhibenda. z nil ō ꝓcurrentib⁹ est omittendū nec est vis si repetunt q̄ sacra nō sunt. z etiā que sūt de substantia qñ nihil est factū. z p ꝓns nō fuit sacrm nec sacrāmto fit iniuria. Juriste vero dicunt q̄ nihil ē ite/ randū. lz solum est supplendū qđ fuerat ptermissū. Sz pari ratione. nec si aliquid de substantialib⁹ fuisset ad/ hibitū. illud esset repetendū z sic nō esset vera secūda vi ce. ꝓpter omissionē eius qđ nō est adhibitū sicut nec fue rat prima vice. nec propter omissionē eius. qđ nunc est supplet⁹. Si aut̄ probabiliter est dubium. vt qz pu/ er in nemore expositus inuenit. baptisandus est sub cō ditione que habet extra eo. c. ij. Premissa negatiua. Si tu es baptisatus nō te baptiso zē. Idem dicit Richar. in.iij.de exposito de quo nescit a quo sit ꝓpositus. z a quo sit baptisatus tenendū. Dicit etiā Richardus in iij.q̄ si existens in pōte cū paruulo. cū al's nō habeat aqm ad baptisandū intendēs saluti eius prouidere. cū videat tpm mori. si proiciat in aquā dicens forma bap tismi cū intentione baptisandi. talis nō est baptisat⁹ Et ratio est. qz proxima materia baptismi est ablutio i aqua q̄ aūt abluit ꝓmo cooperiet aqua in toto vt p/ te postea discooperit. Unde per primū baptismum re/ presentat christi sepulturam. per secundā resurrectōem. ꝗuis aut̄ in casu predicto puer p actum illius qui p/ iicit in aquam mergatur. nō tamē est actus ordinatus ex sui natura ad hoc vt puer abluat. sed vt submerga/ tur. Unde si cuadit baptisandus est. De illo q̄ ex pri anis est natus z inter xp̄ianos conuersat⁹ nō est in du/ bium reuocandū fm Petrū de palude. nisi non bapti satus euidentissime probaret. extra de p̄sby. nō bapti/ c.fi. Si aut̄ vno teste puta obstetrice asserente bapti/ satus probetur bene credendū est. Pena rebaptisanti est. q̄ qui scienter vel per ignorantiā iuris hoc faceret vel in faciendo inuenit irregularis est. z nō nisi per papaz dispensandus. z nō est dubium q̄ peccat mortaliter. ex de apostata. c. ij. Si aūt per ignorantiā facti probabilit recusaret sed rebaptisatus ex eo. qz ignorabat se tūc fu isse baptisatum est irregularis. vt habet de cōse. di. iij. Qui bis. sed per ep̄m potest dispensari. imo etiam qui dam dicunt talem non esse irregularē. qz ignorantia ſa cri excusat cuz. Illud enī fuit olim seruatū in oduz reba ptisantiū nunc non tenet. Tenendo primā opinionem. que est magis consona textui. si quaerat quare baptizās in tali casu nō sit irregularis cū pro eo facto illicito ma/ gis debeat puniri agens cū patiēs. potest responden q̄ hoc ideo est. quia nō inuenitur in iure cautum. q̄ bapti sans qui nescit baptisatū fiat irregularis. sicut inuenit de tpo rebaptisato. z pene nō sunt extendende. vel etiā de tpo rebaptisato potest dici q̄ tunc sit irregularis. sic postq̄z sciuit. ratum habuit fm ymā glo. illius. c. Item nota q̄ etiā in vtero sanctificari sunt baptisandi scōm Tho. in.iij.s.di.vi.q.i.ar.i.q.iij.in corpe. q. z Pe. tū vt forment alijs. Unde ex baptismo recipiunt caracterem nō aut̄ emundationē ab originali. quia iam per san ctificatōem emundati sunt nec de nouo accipiunt pri/ mam gratiā. quia iam receperunt in vtero matreno et in tanto roboꝛe. vt nō possint peccare mortaliter. lz au/ gmentū gratie percipiunt. retenentur enim ad hoc de ꝓ cepto. quia sanctitas nō excusat hominē ab obseruati/ one ꝓcepti sicut nec a ieuniis ecclesie.

De adultis petentibus baptismū. §. XIII.

Dicit Thomas in.iij.pte.q.lxviij.arti. iij.in corpore arti. q̄ nō statim cū conuertuntur est eis baptismus dādus. sed debet differri vsq; ad aliquod certum tempus. z hoc triplici ex causa. Primo propter cautelam ecclesie. ne decipiatur ficte accedēntibus tribu/ ens sacramentum. Secundo vt ante baptismum de fi de plene instruantur. Tertio propter reuerentiam sacra menti. dum scz in precipuis solennitatib⁹. vt pasche et penthecostes ad baptismū homines admittunt. si ta/ men plene esseut instructi. vel infirmitas vel aliud mor tis periculum immineret. sine dilatione essent baptisā di. Statuit autem ecclesia predictum tempus ad soli/ nitatem baptismi. non ad necessitatem eius. quia habe tius sepulture homo configuratur in baptismo. vt pat Ro. vi. z ō in penthecoste z vigilijs pasche. De iude is aut̄ et paganis dicit Hostiē. in summa. q̄ si ex mora

seu dilatione baptismi iminet periculū. qz sez cōuersus timet ne alij iudei vel pagani ipm interficiāt. si hoc p/pendūt z tunc est ciꝰ baptisandꝰ exposita sibi fide p/ut potest. si āt nō iminet periculū aliqđ tūc sūt p octo mē ses vel alias arbitrarie inter catheciminos retinēdi. de conse. di. iij. Ne qđ absit. z c Judei. z c sequenti.

De cathecismo di. §. XIIII

cit Pe. in. iij. q cū baptismi saluatio sit p fidē merito re quirūt a baptisato ea q̄ sunt ō necessitate fidei. Et hec sunt tria. s. fidei susceptio. fidei pfessio. z fidei obseruatio. Et pter hec tria cathecismus inuētus est in q̄ fit i/structio de articulis cōibꝰ distincta ad fidei susceptōez. Fit z sponso ad fidei pfessionē. fit etiā spōso ad fidei ob seruatōem. Et qz adultus pcm̄ p̄priū hz z p se credere potest reqrit ꝫ ab eo ex necessitate z p se ip̄m. Unde ve/rum est. qz parꝰ nō rūdet in p̄pria pſona ꝫ in pſona pueri. Et sic intelligit de obseruātia fidei in futurū. expositōem. vel itelligit de obseruātia fidei suscepte tm. Aug. Et sic f m Tho. duplex p̄tesse sensus. Primꝰ est. credo. credo. i. opabo q ipe credat. z sic obligat puer ipse et parinꝰ. qz de illis ad q̄ oēs tenent nō est inconueniēs q̄ vnus obliget aliū. Secꝰ est in his ad q̄ nō oēs tenē tur nec ex ꝫ sequit magnū periculū in tenēte. ad baptis/mū ḡrum ad modernū tps f m Tho. qz pentes sui sūt xp̄iani z pbabiliꝰ extimari p̄t. q cū in fide nutriēt et ab alijs quib⁹ pueri fidē addiscet. Secꝰ aūt erat in p̄miti ua eccia vbi pueri cū ifidelibꝰ conuersabāt z silr essz nūc si parentes essent suspecti de ifidelitate tunc eis diligē/tior cura esset a patrino adhibenda. Idem Alber.

De exorcismo dicit. §. XV

Tho. z Pe. q licz circa ꝫ plures fuerit opiniones. Me lius tñ dicendū videt q baber effectū in corpe z anima qz minuit p̄tatem demonis ne tñ possit in hoiem. sīē an baptismū z ne baptismū z alia bona impediat sed p̄dicta potestas totaliter in baptismo tollitur. de con se. di. iij. c. Nec quēq̄. Ibi ponitur figura de Pharao/ne qui primus flagellatus est postea submersus.

De significatione sa. XVI.

cramētaliū que fūt in baptismo. sic dicit Pe. Ante ba ptismū fiunt quatuor. q significant ōptuor fienda i ba/ptismo. Nā exufflatio z insufflatio significat ip̄us mali/gni expulsionē. z sp̄ussancti infusionē. Sal vnitio gra/tiā z sapiam z pseruatōem a pctō futuroꝝ putredine saluet. Actus circa aures z nares. sensuū sp̄ualium a/pctōem. Unctio olei in pectore. z inter scapulas legis dei amorē. z deuotā subiectōem. Alia tria fūt post ba ptismū. s. crismatio in vertice z significat xp̄i grām z cō formitatē in mente. Cerei ipositio significat fidei z mo rum claritatē. Vestis candida q̄ significat innocētie resti tutionem.

De confirmatione z ministro eius z materia z forma z effectu. Caplm Decimūquartū.

Sequitur de cōfirma

tione de qua ōz Actuū. viij. Imponebāt ma nus sup illos. s. apli z accipiebāt sp̄m sancti. Et ōz istud sacramētū crisma rōne materie. cōfirmatio rōne effectus. manus impositio ex mō dandi. Unde dici tur de pse. di. v. Oēs fideles post baptismū recipe dñe per manus impositōem sp̄m sanctū. vt pleni xp̄iani in tem cū signo visibili ad sp̄ealem effectū est sacrm. ꝫ cō firmatio est tale. vt. j. patebit. Unde ō pse. di. v. De his ōz Scitote vtrūq̄ z baptismū z crisma magnū ee sacra mentū. Instituit aūt xp̄s f m Pe. de pa. ip̄m. cū paru lis manus imponeret. Lu. xviij. Figuratiue tñ. vñ nō videt q eis p̄tulerit illud sacrm. qz eius vsus nō pueni ebat an missionē sp̄ussancti. Ut etiā alꝰ instituit illud sacrm. licz nō sit scriptū. apli aūt crismati fuerūt die pē thecostes sine crismate descendēte sp̄usancto in ignei linguis. Sic em̄ xp̄s f m q hō potuit dare effectū sacra/menti sine materia sacramēti. multomagis sp̄ussanctꝰ. nec aliā p̄firmatōem illi. ex. habuerūt z caracterē rece/perūt sicut nec apli aliā. ordinatōem receperūt q̄ illaz de qua ōz. Mar. xvi. Doc facite in meā p̄memoratōez Un aūt apli ceteris manus imponebant p̄firmātes vel crismate vtebant. vel si nō vtebant. qz tunc dabat sp̄us sanctus signo visibili. hoc fuit dispensatiue baptisabāt in noīe Iesu. Sed qz nūc cessat causa cū nō det sp̄ussanctus visibiliter cessat z dispen/satio. nec modo Petrus si viueret sine crismate cōfirma ret. Nec omnia Petrus ibidem.

De necessitate huius. §. I.

sacramēti. Nota f m Pe. de pa. q nō est simplr necessa rū. vt dicūt iuriste. nec ex institutōe p̄ter effectū eius q̄ est robur sp̄uale. qz de facto z memorie pōt homo p̄fite ri fidem tpe p̄secutionis p̄fortitudinē z caritatē q̄ da tur in baptismo. cū minima caritas sufficiat ad resisten dū cuicunq̄ temptationi. Itē nō est necessaria ex insti/tutione xp̄i. qz xp̄s nō p̄mulgauit ō sub p̄minatōe dā/natōis vt baptismū z p̄riam. Nec ex p̄ceptōe. sic eucha ristiā p̄ qđ ista tria dicūt necessitaz. Sz ō vidē neces sariū ex ordinatōe ecclesie. ita q sicut nō ex ordinatōe ec/clesie tenet semel in anno confiteri z cōicare. aliter peccat mortaliter. etiā ex p̄cepto sic ordinatōe. z si tunc occurrat p̄fessio p̄secutōis. tñ tenet nō semel in vita p̄firmari et si possit z negligat. licet sacrm aliter non p̄cipiat peccat mortaliē z damnat moriēs. nisi p̄firmet tūc simpliciē vel nisi poeniteat. z p̄fiteat de ō qđ infirmitate potuit et neglexit. Silr si qs bellū mortale intrat q̄ pus p̄firma/re potuit z neglexit debet de ō p̄fiteri vel p̄firmari si p̄t z sic intelligit illud ō pse. di. v. vt ieiūi. Nō erit xp̄ianus q̄ nō fuerit ep̄ali vnctiōe crismatus supple si poterit.

Materia autem huiꝰ. §. II.

sacri est crisma p̄secratū ab epo. Crisma aūt illud op̄tz q̄ sit p̄positū ex oleo oliuaz qđ designat nitoꝝ conscie z balsamo qđ designat odoꝝ bone fame. ex de sa. vn. c. Oportet etiā q̄ talis p̄positio sit ab epo p̄secrata. Qz em̄ xp̄s nō est vsus illa materia nec isto sacro. sic nec eri am oleo sancto. iō indiget p̄secratōe hmōi materia. ex q̄ p̄tactū eiꝰ nō est p̄secrata. sic aq̄ baptismi. z sacrm al taris. xp̄s etiā ecꝰ oim ordinū in sua pſona exercuit. et sic ex vsu sacri illiꝰ etiā sine materia p̄secrauit materiaz sacri ordinis. Ad sacrm em̄ cū qđ hz materiā extra actum suscipiētis reqrens mīstrū p̄secratū p̄ꝫgit de ncēte sa/cramēti materie exteriꝰ p̄secratio. Si ḡ nō fiat intūctio crismatis ab epo nil fit. Itē si ab epo z crismate ꝫ nō p̄se crato nō est ibi sacrm p̄firmatōis. nec p̄t electus confi cere crisma. sed oportet q̄ sit p̄secratꝰ epūs. Nō est autē de ncēte sacramēti. q̄ sit crisma p̄fectuz in die cene vel illo anno sed est hoc de necessitate p̄cepti. qz solū in die cene est p̄fectū z de crismate p̄fectoꝝ p̄secrato illo anno. ar de pse. di. iij. Si qs ō alio. z vet ē extra eccliaz exurēdū.

Forma etiā determ. §. III.

minata hz ista ō sacrm. qz licet sacra que nō hñt materiā aliā extra suscipientē. nō sic reqrāt determinatā formā

verboꝝ sicut pnia ⁊ mr̃imoniũ.tñ q̃cũq; rec̃rũt determinatã materiã exteriorẽ suscipiẽti applicandã .rec̃rũt etiã determinatã formã verboꝝ.vt baptismus.extrema vnctio.eucharistia.⁊ ꝓfirmatio ⁊ hmõi. Nõ est aũt forma ꝓsecratio materie. Solũ enim sacr̃m eucharistie ẽ cuius essentia ꝓsistit in cõsecratõe materie.cetera vero nõ. Est igit̃ forma ista. Conſigno te signo crucis.confirmo te crismate salutis in noĩe patris ⁊ filij ⁊ spũssancti. Hanc aũt formã nõ habem⁹ ab euãgelistis sed a traditõe romane ecclesie.q̃ etiã accepit ab ap̃lis q̃ eam a xp̃o acceperũt.iuxta illud Coꝛ.xi. Ego accepi a dño qđ ⁊ tradidi vobis. Et si ap̃li nõ fuerũt vsi hac forma. h̃ dispẽsatiue fuit factus.sicut nec forma baptismi. Magis tñ vsi credunt.licet nõ legat̃.qz occultabant formas sacramentoꝝ ꝓpter irrisiões gentiliũ. Et qz in signo crucis oia sacra ꝓficiunt̃.de ꝓse.di.v. Nunq̃d.iõ ỏr. consigno te signo crucis.confirmo te crismate salutis. notat̃ ibi materia salutis.finis q̃ est effectus sacramti. In noĩe patris ⁊c.ỏr ad designandũ cãm ꝓncipalẽ in effectu ꝓferendo sacramenti. De mutatione forme idem sentiendum qđ de mutatione forme baptismi de qua.s.

Effectus autem con §.IIII

3a.pte.q. 72.ar.5. firmatõis ẽm Pe.de pa. post Tho. est triplex. Primus est impssio caracteris. Cũ enim ꝓfirmatio sit sacr̃m q̃ homo deputat̃ ad aliqđ sacrũ pura ad ꝓfessionẽ fidei et constantẽ eius defensionẽ.ideo caracterẽ impmit sicut videmus q̃ his qui ad militiã eligunt̃ impmitur aliqđ signũ pmanens. puta q̃ aureis paramẽtis in armis et equestribꝫ instrumẽtis vrunt̃ ad differentiaz aliorũ. Et olim militibꝫ in brachio vel in alio loco.cauterniũ impremebãt. Cõueniens est igit̃ ⁊ miles xp̃i aliq̃ caractere distingui et ꝓsignari. Est autem diuersus iste caracter a caractere baptismali ⁊ ordinis. ⁊ presupponit caracterem baptismi ad esse.qz nõ baptisatus nõ est susceptibilis ꝓfirmatõis. Sz caracter cõfirmatõis ꝑsupponit ad caracterẽ ordinis ad bene esse.qz etiã sine ipo siquis ordinaret̃ recipet ordinẽ.⁊ qz caracter indelibilis est. iõ istud sacr̃m nõ est iterandũ.i.q.i.c. Manus impositio. Reconfirmat⁹ tñ ignoranter nõ est irregl̃aris. sic rebaptisat⁹ ignoranꝫ. Et rõ est qz.c.q̃ bis.de ꝓse.di.iij .loq̃t de rebaptisato ⁊ nõ de recõfirmato.⁊ pene nõ sũt extendende.⁊ marie irregl̃aritatis. vt ỏr de sen.excõ.c. Js q̃. li.vi. Scõs effectus ꝓfirmatõis est gratia sacramẽtalis q̃ est distincta a gratia sacramẽcali baptismi. Nõ enim q̃ istud sacr̃m homo deputat̃ ad aliqđ sacrũ qđ dignie sine gratia fieri nõ ꝑt.qz nõ est speciosa laus in ore pcoꝝ. Jtẽ qz deputat ad opus arduissimũ.⁊ martime charitatis.s.ponere aiam.p xp̃o cũ deus nõ deficiat in necessarijs. Jdeo in h̃ sacramẽto dat̃ gratia ⁊ plenitudo gratie ꝑcipue ad robur.vt d ꝓse.di.v. Nouissime. ꝓficit aũt gratia sacramẽtalis ꝓfirmatõis gr̃am sacramẽtalẽ baptismi.sicut vna virt⁹ ꝓficit aliã a se differentem. sicut fortior mun⁹ fortẽ. Unde de conse.di.v. De his. dicit̃ q̃ vnũ sine altero ꝓfici nõ põt.i. baptism⁹ sine ꝓfirmatõe.q̃ñ sez põt haberi sic̃ nec liberalitas sine magnanimitate. Gratia vero gratũfaciens q̃ est vna in oibꝫ sacramẽtz.collata in baptismo si pseuerat ꝓfirmatõe ꝑficit̃.qz cẽntaliter auget̃.vt aucta mereat̃ ꝓfici. Et ꝓpter h̃ ỏr quis p ꝓfirmatõem esse plen⁹ xp̃ianus.vt de ꝓse. di.v. Dẽs. Tert⁹ effect⁹ est cognatio spũal̃ nõ soluz ipediẽs mr̃imoniũ.sz et dirimẽs ꝓctum. Et hec cognatio i ꝓfirmatõe ꝓtrahit iter ꝓfirmatũ.⁊ eũ vl̃ eos q̃ tenẽt ad ꝓfirmatõem. Jtẽ iter ipm cõfirmatũ ⁊ filios naturales tenẽt̃ ad ꝓfirmatõez cũ ꝓiugibꝫ suis. De h̃ tñ vide.s.ti.i.c.xv. Sz int̃ ipos tenẽtes ad ꝓfirmatõez sic nec ẽt iter tenẽtes ad baptismũ nõ ꝓhibit̃ admittem cognatio spiritual̃. Et q̃ꝫ regl̃arit̃ vn⁹ tm̃ debeat tenere ad ꝓfirmatõem sicut ad baptismũ. vt ỏ ꝓse. dist.iij. Nõ ꝑles.tñ si ꝑles tenẽtes sint ad oẽs extendit̃ cognatio ista. Jtẽ nõ ꝓfirmat⁹ nõ debet tenere ꝓfirmandũ. ar.di.iij. Jn baptisante. Jtẽ nec vir vxorẽ.nec vxor virũ alioq̃n iure petẽdi debitũ carebũt. Si sciẽter faceret̃.sicus si ignoranter.xxx.q.i. De his.de h̃ ẽt.s.ti.i. Item consanguinei vel affines non debent se mutuo tenere.quia sufficit vinculum carnale vel naturale.

Quibus debet dari .§.V.

ꝓfirmatio.⁊ de circũstãtijs circa datiõem ei⁹. Nota ẽm Pe.ỏ pa. Prio q̃ꝫ dari q̃ibꝫ baptisat̃.nõ ãt nõ baptisatis.⁊ h̃ ỏr de ꝓse.di.v. Dẽs fideles.q̃ oẽ die nihil excludit. Uñ ⁊ mulieribꝫ sic̃ viris dandũ ẽ. qz ⁊ mlieres p xp̃o dimicauerẽ ⁊ mõstruosi ⁊ hermophroditi ⁊ surdi ⁊ muti. Jtẽ infirmi ⁊ morientes p̃t ⁊ d̃nt cõfirmari. quia tũc imminet pugna iuisibil̃ ꝫ hostẽ ⁊ q̃uis ꝫ talem pugnã nõ dec̃ cõfirmatio.expedit nihilominus morientes admittere militie xp̃i. ⁊ tñ magis nobilitet̃ ex tali signo Est enim caracter q̃libet ẽm Tho.bris ad augmentũ gloꝛie acciderit̃ sic̃ ⁊ dãnatis ad augmentũ pene. Nota 3.q.4. scõ q puuli etiaz p̃nt cõfirmari.qz si nõ tũc tñ postea habebunt forte ꝓfiteri ⁊ mun⁹ hũt de fictõe.tñ qz b̃ sacr̃m iterari nõ debet.⁊ nõ sic ꝑsumit de quersato inter xp̃ianos.q̃ sit crisma⁹. sicut q̃ sit baptisat⁹.iõ nõ expedit puuli ꝓfirmẽt añ septẽniũ vt possint mel⁹ recordari postea ꝓfirmati quibꝫ ⁊ ꝑter h̃ solet dari alapa.saluãt tñ puuli baptisati ẽt sine ꝓfirmatõe. Nota tertio q̃ est facieda tm̃ in fr̃onte talis crismatio scu unctio.ex̃d re bõ ꝓficeat̃ xp̃m.dat̃ cõfirmatio ⁊ iõ ponit⁹ in fr̃onte ꝓfiteat̃ vbi magis ap̃arẽt hmõi passiões Nota q̃rto q̃ꝺz frons ligari q̃uis crisma deliceretur .nõ oportet aũt q̃ pãnus septẽ diebꝫ ligato capite ponat̃.ꝫ q̃ septẽ diebꝫ caput a lotione fuer̃t.⁊ h̃ ꝑter reuerẽtiã crismatis ⁊ propter septẽ dona spũssancti. Nota q̃nto q̃ debz abstineri q̃ cõfirmat̃.nec tñ ista tentio est de necẽtate sacramti.qz ⁊ sine ipa dar̃t. ꝫ excepto.si adsit facultas. Cõgruit aũt tentio huic sacrõ.qz cõfirmand⁹ vt ifirm⁹ cõfirmari petit.⁊ iõ alio vt baculo sustẽtat̃ q̃si infirm⁹ ⁊ mulier ẽt tenere pt. Nota sexto q̃ adulti admoẽdi sunt p̃mittere cõfessionẽ añ cõfirmatõem.vt de cõse.di. v. Ut ieiuni.⁊ h̃ in oi susceptõe sacri.p⁹ baptismũ obseruandũ ẽ ab eo q̃ p⁹ baptismũ peccauit mortaliter.qz sic cũda tabula p⁹ naufragiũ ẽ pnia. vt dic̃ hiero.ỏ pe.di. i. Et iõ post naufragiũ.i. mortale p⁹ baptismũ cõmissũ ad eã p̃uscz ad aliũ sacr̃m recurrẽdũ ẽ. Uñ cõrn⁹ ante q̃ cõfessus si comode p̃t nec eucharistiã nec extremam vnctõem.nec ordinẽ nec cõfirmatõez suscipe dz. Nota septio q̃ ieiunis ⁊ a ieiunis dari dz ⁊ suscipi.de ꝓse. di.v. Ut ieiuni.⁊ c.c.se.qđ de oi sacro intelligẽdũ ẽ. Unde nec post prãdiũ sine magna ⁊ iusta cã si hõ ticat obluisci marie de mortalibꝫ. Est aũt iusta cã si hõ ticat obluisci pctm differẽs i craftinũ vl̃ se nõ habiturũ tps ita oportune.⁊ siliter si cps dẽat mãe recedere.q̃ p⁹ prãdiũ parat⁹ ẽ ꝓfirmare. Nota octauo q̃ i oi loco dũ tñ decẽs hõe sto p̃t eps ꝓfirmare sñ pctõ.tñ solũ i eccia.ꝫ ex̃z crisma solũ in eccia ꝓfici dẽat.qz qđ nõ ẽ ꝓhibitũ ẽ ꝑcessuz.nõ tñ ex̃ locũ sue dyocesis dz ꝓfirmare. sic̃ nec alia sacra vl̃ sacr̃alia mĩstrare ẽt subditis. Nec archiepus subditos suffraganeoꝝ suoꝝ dũ visitrat.ꝫ nec in dyocesi sua debz alteri⁹ dyocesani subditos ꝓfirmare.ar.xvi.q.i. Interdicimus.⁊ hoc nisi ex cõmissione vel licentia. tamen confirmando nõ subditos. vere sacr̃m ꝑstat. Et licet peccet nõ tm̃ efficit̃ irregularis vel suspensus. Nota nono q̃

fici. ex de sen. exco. c. Sup. co. ti. qm. li. vi. oia. Idem Pe. sacramen. Nota q̄ solus eps potest ex officio cōfirma/

De ministro huius .¶. VI.

re sicut z crisma ꝓficere. Est aut magna questio iter do/ctores. verū simplex sacerdos possit confirmare. z oēs i/ boc ꝓcordant. q̄ sine dispensatōe seu ꝓmissiōe pape nō pōt. z si facit nihil agit. sed ex ꝓmissione pape pōt sim/plex sacerdos ꝓferre ꝓfirmatōez z minores ordines. vt tenet Tho. z Pe. de palu. z glo. di. xcv. Peruenit. Unō Grego. papa dispensauit z ꝓmisit ad tollendū scanda/lū sacerdotes crismare. nec est credendū q̄ in hō dispen/sasset si nō potuisset nec dicendū q̄ errauerit. Pōt ergo ꝓmittere papa. vt dicit Pe. de pa. si est ꝓfectus sim/plex sacerdoti ꝓferre ꝓfirmatōez z ordines minores. q̄ nec sunt ordinata ad corp⁹ xpi mysticū. sup qō est ple/nitudo potestatis ꝓmittentis. Et ꝓmissarius est capax prātis perfecte sup corpus xpi mysticū cū habeat pote/statē super verū. Sz papa no pt ꝓmittere sacerdoti po/testatē ꝓferendi maiores ordines. nō q̄ ꝓmissarius nō sit capax. sed q̄ ꝓmittens nō habet plenitudinem pote/statis respectu eius qō ꝓmittit. i. respectu corporis veri ad qō habet actū quasi immediatū ad oēs maiores ordi/nes. Gratian⁹. di. xcv. ¶. sed illud. dicit q̄ forte in extre/ma necessitate z consuetudine in absentia epi pōt ꝑsby/ter crisma ꝓferre. Sed decretalis q̄nto. de ꝓsue. dic cō/trariū. q̄. i. corruptela est z nil agit. Idē dicit glo. sup. c. Peruenit. di. xcv. z ita tenēt theologi. Nota ergo in illo q̄ ꝑsbyter ꝓferēt crisma. Itē papa nō pt cōmittere inferiori sacerdoti ꝓfirmare. ordines minores dare. nō ꝓter defectū ꝓmittentis. sed q̄ ꝓmissari⁹ nō est capax pertinet ꝓfirmare z ordines minores dare q̄ solis epis reseruat. eo q̄ nō habet prātem⁹ perfectam sup corpus xpi verū. i. ad ꝓficiēdū. Sz ꝓdicta ꝓclusionē ab aliis q̄. sunt ꝓprie opinionis. arguit sic. De iregritate cuiuslibet sacramēti sunt materia z forma z minister. sz per papā nō pōt immutari materia z forma sacramentoz. ergo nec minister. aut ergo minister ꝓfirmatōis est eps. z sic alte/rius papa ꝓmittere. nō pt. aut simplex sacerdos. z sic absq̄ q̄ pape ꝓfirmatione hoc pōt. sed istud ab oibus nega/tur. ergo sequit ꝓmū. Ridet idem Petrus. q̄ cum sa/cerdos fiat eps. z minister huius sacramēti sit sacerdos episcopus. q̄ nec pōt esse eps nisi sit sacerdos. imo non videt alius caracter sed idem tm plenior caracter sacer/dotis. hoc. s. dispensando qō simplex sacerdos cōfirmet non est mutare ministrum quo ad substantiam. Scien/dum est q̄ forte ex dispensatōe pape ex crismate nō cō/secrato posset dari ꝓfirmatio z ex oleo nō sanctificato si eri unctio. q̄ illa ꝓsecratio est quid sacramēt alet nil re/ale addit. sed pura relatōem rationis dicit. Un dicta pt q̄ christus instituit materiā z sanctificatōem ecclesie cō/mitt. q̄ sic eps instituit q̄ oleum vel crisma sit materia illoz duorum sacramentoz. eo modo quo fuit per eccle/siam determinatū. Un forte nō est idem mod⁹ ꝓsecran/di apud oēs. z q̄ ꝓsecratio illa nō est sacramentū sz ad/sacramētale. ideo nō videt in dispositione ecclesie. Sed sicut nullū est matrimoniū iter ꝑsōas quas ecclesia red/dit illegitimas. sic nō esset ꝓfirmatio nec unctio si fie/ret de materia ꝓtra ritum ecclesie ꝑparata. Silr si con/secratio epi nō sit sacrm sz sacramētale. videtur q̄ papa possit circa illud dispēsare. vt. s. minister ꝓferens illa sa/cramēta quibuslibꝫ ꝑficat corpi xpi mystico sit simplex sacerdos si. sic est a christo determinatū. q̄ sit sacerdos fm q̄ placuerit ecclesie ipm ꝓsecrare. Un q̄ ꝑest ecclesie pōt potest et cōmittere sine hac ꝓsecratōne. Sz quia ge/neraliter statuit q̄ eps hoc nō faciat q̄ ꝓtra hoc agit ni/hil facit. determinatōem em̄ sacerdotis xps ecclesie cō/misit. sed q̄ sacerdos esset hic determinauit. Un papa forte posset facere q̄ simplices sacēdotes epm ꝓsecrarēt sed respectu alioz sacroz. q̄ respiciūt corp⁹ xpi verū. xps determinauit no solū q̄ esset sacerdos sz etiā qlis sacer/dos. q̄ eps fm ritū ecclesie ꝓsecratus. Un modū conse/crandi epm ecclesie ꝓmisit. sed cū consecratū voluit esse vltriorī ritu q̄ simplicem sacerdotez. z q̄uis ista non probent tamen isto modo esse potuit. isto modo salua/ri potest q̄ ecclesia romana facit de qua supponendum est q̄ nō errat. Dicit idem petrus. q̄ papa habz plenitu/dinē potestatis etiā q̄tum ad ꝓsecratōem in qua etiaz alij sibi nō equantur. q̄ licet oīa sacra possint alij epi scopi conferre sicut ipse. ramē in sacramēris ꝓferendis alij tenētur ad modos consecrandi ad quos ipse nō te/netur in multis consecratōnibꝫ habet potestatem excel/lentie. quia sine illis potest res consecrare. ex quo conse/cratio est per institutionem ecclesie. Habet etiam fm omnes plenitudinē potestatis q̄tum ad iurisdictōem in qua nullus ei equatur. z ad istam iurisdictōem per/tinet commissio omnis. quia vt ōz. ff. de iurisdi. om. iu/di. l. e. in iurisdictōe ꝓtinetur iudicis dandi licētia. Un de licet confirmare z consecrare sit consecratōis. cōmit/tere tamen ista est iurisdictionis.

De extrema vnctione quo ad materiam formam mi/nistrum et effectum. Capitulum Decimū quintū.

Extreme vnctionis sa

cramentū instituit xps. sed Ip̄s iacob⁹ pro/mulgauit di. v. c. Sue epistole. Infirmat aliq̄/quis in vobis inducat presbyteros ecclesie q̄ orent sup/ cum vngentes cū oleo in nomine domini z oratio fidei saluabit infirmū. vt di. xcv. Illud dicē gelasi⁹. q̄ nō peni/tentibꝫ vnctio ista fundi nō potest. q̄ genus est sacrāmē/ti. Et notandū fm Pe. de pa. in. iij. di. xxiij. q̄ triplex ē/ inunctio ecclesie. Una que nec est sacramentū nec sacra/mentale. q̄ nec per se gratiā causat nec ad aliqd sacra/mentū suscipiendū vel perficiendum ordinatur z hec est vnctio regum. Unde non oportet q̄ fiat de materia cō/secrata z multominus cū crismate. nec in capite sicut vnc/tio sed in humero vel armo. Secunda vnctio est sacra/mentalis. sed non sacramentū. quia scz ad sacrm ordi/natur vel suscipiendū vt olei vnctio ad catheccuminos vl' pficiendū veldigne custodiendū sicut vnctio qua bapti/zatur inungit in vertice crismate. z q̄ eps crismare in ca/pite z mamibꝫ z altari crismate et ꝑsbyter oleo in mani/bus vngit. Un z Hosti. reprobat opionē Hoff. q̄ dicit q̄ manꝫ ꝑbri iungunt crismate. Tertia iunctio ē sacrm p se z ulla est duplex. q̄ vl' crismatis in frōte p epm vl' olei sancti p sacerdotē in orgāis sensuū ifirmi p sacerdotē. et q̄libet baz est sacrm p se. De his vnctōibꝫ z significati/one eaz bñ ex ō sa. vnc. c. i. Et sz fiāt ꝑles vnctōnes ē tñ fm Tho. vnū sacrm vnitate q̄ ē ex pte finis. q̄ ad vnuz causandū z significandū ordinant. s. sanatōem spūalē. Ultima tamen vnctio est formalis respectu precedē/tium et agit in virtute earū z tunc dat effectus sacri.

Triplex vnctio

4. di. 23. q. 1. ar. 3. o

Materia hui' sacra .¶. I.

mēti remota ē oleū oliuaz. Et sz papa posset facere q̄ o/leū nucū fieret vnctio ad catheccumnos z vnctio manuū sacerdotz. q̄ sacrm talia sūt. nō tñ posset facere q̄ oleum nucū ēt ꝓsecratū daret extrema vnctio. q̄ sacrm ē. Un si misceat balsamū l' oleū nucum vl' alⁱ liq̄r eēt ꝑcepti transgressio. z si mutaret spēs ꝓter mixturā. eēt irrita/tio sacri. Habet em̄ oleū oliuaz maximā ꝓueniētiā ad significandū eⁱ effectū. q̄ est hilaritas z daritas men

tis vt declarabitur. Materia aũt propinqua est. q illō oleū oportet q sit ab epo ꝓsecratū. nec refert quomō sit benedictū oleum dūmodo sit oleum oliuarum. z talis benedictio qualis a tota ecclesia vel romana consuevit

Unde papa posset mutare ꝓsecratōem olei z alias hmōi. sed nō posset inungere oleo nullo modo ꝓsecrato sed posset ꝓsecrare sicut vult nō aũt inferior papa hoc posset z pr cũ ꝓsecrato ꝓmiscere nō ꝓsecratū. dūmō sit de oliuis. z totū fit ꝓsectū. ex de ꝓse. eccle. q in dubijs.

De forma huius sa .§. II.

cramēti dicit Tho. z Pe. in. iiij. q est depcatiua quā i/ stituit Grego. s. q istā sanctā vncrōem z suā pijssimam misericordiā rē. Indulgeat tibi deus q̄cquid deliquisti q visū auditū rc. Et ista forma ē de necessitate sacrāmi/ ti. Alia est forma quā dr instituisse Ambro. q est indica tiua. s. vngo istos oculos oleo sanctificato. in noīe patrꝭ z filij z spūssancti. z hec forma est de bene esse nō de ne cessitate sacrī. Uñ necvsus ei⁹ est generalis. sed tm apd quasdā ecclesias. z fm morē illaꝝ ecclesiaꝝ pmittitan/ te formā depcatiuā. Concor. Alb. q sit ꝙueniētior for/ ma depcatiua. oñditur ex verbis Jacobi apostoli. v. ca. z qui infirmus est propriis viribus destitutus vnd in diget subleuari oratiōibus.

De forma extreme .§. III.

vnctionis. illa. s. vngo istos oculos rē. Contrariū sentit Pe. de pa. dicēs. q si alique ecclie hñt solū formā idi/ catiui modi. sicut Ambrosiana saltez tpe Ambrosij. vt dr nō vi dr dicēdū q nihil sit actū. z ꝛ ꝙueniēter sit for ma depcatiua q̄ modi indicatiua. nō ꝓpter hoc est irre tum sacrm sicut in baptismo. ecouerso greci vtunt for/ ma depcatiua z nos indicatiua. z vterq vere baptisat Hec est dicendū q brūs Amb. in hoc errauerit. q sācti sibi nō pepcissent in ꝙdicendo. sic nec pepcerūt Cypano rebaptisanti ab hereticis baptisatos. fatet tm q cū dicit vtraq forma simul. tūc illa vngo rē. est dispositio ad sacrm. z nō forma. als iteraret sacrm. z q nulla forma baz. s. per istā vncrōem. vel illa vngo rē. vel vtraq sit est ab ecclesia romana reprobata sed tolerata z dissimu lando approbata. iō quelibet eccia debet tenere ritū su/ um. sicut in trina vel vna aspsione vel imersione in ba/ ptismo. Et addit in omni tm debz inuocatio trinitatis addi z fieri signū crucis ꝓpter generalē regulā. de cōse. di. v. Nunqd. Nec Pe. de pa. Sz forte illi qui sūt ꝓrie opiniōis diceret Amb. cū illa sua forma seu q cū edocta vsum fuisse etiā alia forma depcatiua substātialiter.

Effectus eius secun. §. IIII

dū Tho. in. iiij. est q̄dam sanatio spūalis. q̄ dat ꝙ quā/ dā debilitatē vel ineptitudinē q̄ in nobis relinquit ex pcō originali vel actuali ꝙ quā debilitatē hō roborat per hoc sacrm. Et q hoc robur gratie facit q̄ secū nō parti tur pctm. iō ex ꝓsequenti si inuenit pctm aliqd mortale vl veniale. q̄ ad culpā tollit ipm dūmō nō ponat obex ex pte recipientis. Scōarius aũt effectus ei⁹ est sanitas corpalis. sed hūc nō inducit nisi fm q expedit ad finez ꝓncipalē. s. ad sanatōem spūalem. z tunc semp inducit nisi ponat obstaculū ex pte recipiētis. Sz pe. de palu. pdicta declarās sic dicit. Effectus spūalis hui⁹ sacrām ti est hilaritas mētis nō actualis ꝙ habitualis. q̄ imp mit ornatū disponentē ad grām gratūfacientē. z cum hoc gratiā sacrāmētalē q̄ est q̄dam habit⁹ hñs spēalem effe ctum. ad fortificandū ꝙ pugnā tunc imminētē z ad re mittendū penā que post oia sacra ipediret ingressum regni. Et infra hoc magis declarās dicit. Mente īmi/ nēte iminet grauissima tptatio inimici q̄ insidiat calcāneo

di. 23. q. j. ca. 2.

Et q aīa que naturaliter diligit corp⁹. magis itēra cor/ pori nun⁹ intenta est sibi. depressio etiā ex memoria pj cedentiū delictoꝝ ex quib⁹ in desperatōem labi posset. z visiones terribiles quas patit z hmōi occurrūt. ideo tūc ex his omnib⁹ aīa debilior effecta. z spēaliter ex pec/ catis pcedētib⁹. ex quib⁹ fit timida z infirma ad act⁹ gratie nō solū habitib⁹ incōtrariū inclinantib⁹. q tūc prona nō est inclinatio ad pctm z forte grauī infirmita te tales habit⁹ corrūpunt. Sz fit infirma mentorie. q quāto pluries z frequentib⁹ assentit pctis tāto magis me/ ruit in tēptatiōib⁹ deseri. z tūc grauissima iminet tēp/ ptatio. vñ z quasi pugil inungit ꝓtra demonē. sicut cō firmando ꝓtra mundū. Dec ergo est ifirmitas ad act⁹ spūalis. Aliqñ aũt infirm⁹ iam pdidit vsum rōnis la ꝓsus in frenesim. ita q peccare non potest nec penitere. Sed restat in eo infirmitas retardās ab actu glorie. et gnās in fine vincat. z vincēs purgatus sine alio purga torio eclī intret. z ꝓter hec duo inunguit. Et ē duplex infirmitas. Item declarans quomō in aliq casu illud sacrm pt esse necessariū. z ꝙcēnter quō q ipm dimittā tur. aliqñ mortalia sic dicit laborans in extremis z non valens ꝓfiteri de mortali quod habet. de q attritus est inunctus saluabit. nō inunctus damnabit. Ponat ens am eū fuisse ꝓfessum. tm potuit habere ita impfectū do lorem. quod fuit fictus respectu sacrī pnie q tm erit nō fictus respectu extreme vncrōis. Sicut aliqs nō fict⁹ est respectu baptismi q tm fictus est respectu pnie. Ita ior cm devotio requirit in susipiente respectu sacri ad quod q se requirit actus susipiētis q̄ in eo in q̄ nisi q accidens. Item ponam⁹ cū excōicatū. ad hoc forte remittit in pctō. quod delebit q extremā vncrōem. q maior de/ uotio requirit in receptōe eucharistie q̄ extreme vncrōis.

De ministro eius di .§. V.

cit Petr⁹ de palude. q̄ ē sacerdos z solus sacēdos. ita q in nullo casu alius q̄ sacerdos inungere potest. etiam ex cōmissione eius z in quacūq necessitate. Debet aũt esse sacerdos suus nō alienus. z hoc nō quo ad essentiā sacramenti. quia etiā si ab alieno inungeret sacramen/ tū reciperet. Sed quo ad necessitatē precepti. q sacramē ta a suis sacerdotib⁹ vel epis sūt recipienda. Uñ si ali enter aliquis ab extraneo reciperet pro cuius speccaret z fructui sacramenti poneret obicem. nisi licentiā super hoc haberet. Uñ nisi periculū mortis iminet ex mora ꝓpriū sacerdotis. nō suus sacerdos non debet eus cō municare vel inungere. alias sic ponendo spem in ratio habitione. necessitas enim nō habet legem. i. q. i. §. ino sicut ꝓprio sacerdote absente qui potest haberi tenet eum audire z absoluere. si est penitens. si petat sicut de pane alieno. quem habet morientem pascere. Sic in ois casu in quo sibi licet absoluere a peccatis morientē nō subditum. tenetur per consequens communicare eum et inungere. Dec Petrus. Sed q sic religiosis prohibe tur sub pena excommunicatōnis quam incurrunt ipo facto ne administrent sacramentum eucharistie et ex/ treme vnctionis sine curatorum licentia ideo nec etiam in mortis articulo nullo alio sacerdote existente. licz seis dare sacramenta. alias incurrerent dictam sententiam de priuilegijs. c. Religiosis. in de. de quo vide. sed audi re confessionem cuiuscunq in huiusdi necessitate. bene possunt absentibus alijs qui ordinarie possent eus audi dire etiam religiosi. alij autem sacerdotes non religiosi et audire confessionem et communicare et inūgere pos sunt et debent in huiusmodi casu. Et nota fm Pe/ trum de pa. q sacerdos rogat⁹ acurato ministrare eccle

lastica sacramēta morienti in casu in q̄ nō p̄t vel non vult ire. si omittit ire reus est aīe illi⁹ quā q̄tū in se est dānari permittit. cū p accidēs ista sacra possunt esse necessaria. Et videnť necessaria rōe p̄cepti ex ꝓsuetudine generali morientū. Precise tn̄ ab ecclesia vt excōicati et suspensi ab officio nō dēt mīstrare b̄ sacrm. Suspensus aūt solū ab ingressu ecclesie p̄t facilēdo sibi deferre per aliū ex̄ ecclesiā q̄ sūt necessaria. qz si p se acciper de ecclesia fieret irregularis. Irē sicut de licētia excōicati et suspensi a iurisdictōe p̄t ꝺns audire ꝓfessionē subditoꝝ illi⁹ licet excōicat⁹ nō possit delegare. qz illud fit p̄ncipaliť aucte iurisdictōis. b̄ aūt p̄ncipaliť aucte de licētia excōicati p̄t inungere. Irē sufficiēs ad inungēdū vn⁹ sacerdos. ex̄ de ꝟbo. sig. Quesuit. et si nō p̄t hre adiutorē et solꝰ b̄ p̄t. qz si essent plures sacerdotes. vn⁹ tn̄ debet esse adhibens materiā inungēdo et sit ꝓferens formā. Deficiēte aūt illo q̄ inchoauit vnctōem. debz supplere alius inspiciēdo. vbi ille dimisit nisi inchoando vnā ex illis nō pfecisset. qz tūc supplens inchoabit illā solam a capite prosequendo que restant.

Quibus debeat da. §. VI.

n. Sup hoc pe. de pa. q̄ solū infirmis in periculō mortis cōstitutis ḃnitby vel q̄ habuerūt alicꝫdiu vsum rōis pcipitis vel decapitādis nō dař. qz nō sūt infirmi. et rō est. qz ea q̄ in sacramēt⁹ gerunť. interi⁹ dz repūtari p ea q̄ gerunt exteri⁹. Sed effect⁹ exteri⁹ buj⁹ sacri est sanatio spiritualis. q̄ debet repūtari p sanatōem corpalē. sed nulla est hmōi sanatōis susceptiu⁹. nisi sit actu infirmus. Cerū ei est q̄ in mltis ḃnitby sanitas inungunť. et curatio medicina adhibenť nō solū ꝫ morbū p̄sentem sed etiam futurū. illō est danda inunctio q̄buscunq̄ infirmis. ꝫ grauiby de quoꝝ morte pbabiliter timeť et magis credit. qz sicut nomē sonat extremū sacramentū dz p⁹ q̄ sit et ꝓferiꝫ cōcare. si ꝑus nō potuit. Et dic pe. ō pa. q̄ ꝑmo totū inungere et postea ad libitū currere et dicere. f. formā est error et deceptio aiaꝝ. sic si puer ꝑmo ly. mergeret et postea ex interuallo diceret. Ego baptizo te. ꝛc. aut si ep̄s traderet librū ordinādo et hmōi. postea dicere. Solū cū b̄ ꝓmissuꝫ est in sacro pnie vt interuallo facto bore vel die post ꝓfessionē q̄ est materie exhibitio possit absolui que est forme ipositio. Sec⁹ in bis' quibus ꝓponēs materiā imꝑmit formā bis de quib⁹ dubitať. vtrū sint mortui ꝑ dari sub isto mō. Si es mortuus. ꝛc. Si aūt iter ipas inunctōes moriť apparent. ipso cessante. q̄ restāt sūt dimittēde. Recepit tn̄ inunct⁹ effectuz q⁹. et vna sola pacta. Puerꝫ nōdū vsū rōis ḃnitby. et ꝑpetuo furiosis nō debet dari. qz esset mēdacū in forma dū dz. q̄quid deliquisti p visuz ꝛc. cū non deliquerit. Sed ḃnitby lucida iterualla et freneticis dz dari. etiā si oporteret eos ligare et ꝑmittāt se inungere. et b̄ nisi ante furiā vel frenesim ecnt manifeste ipenitētes. Aīi frenesim vl aīaꝝ amiserūt loquelā si nō petierūt vtiq̄ ōbeat dari distinguendū. qz si tal' erat excōicat⁹ vel male vite notorie. et nō oñdit signa pnie nō ōbet tali dari. qz semꝫ mal⁹ ꝑsumit eē mal⁹. nisi ꝑbeat ꝓtiū. de regu. iu. li. vi. Sed si bene vite erat nō ꝑsumit immemor sue salutis in morte plusq̄ in vita. Un ꝑsumit q̄ petiuit. lz nō ꝑbeat. vel q̄ petiuisset. si aduertisset et q̄ petere voluit. sed forte nō potuit. nec actualis deuotio requirit in illo. q̄ etiā bñ nō p̄t. Baptisatis in articulo mortis etiā est dāda q̄ si q̄ baptismū sit remissa ois culpa et pena. remanet tn̄ pugna ꝫ hostem tūc ꝫ quē armať. nec est mēdacū in forma. qz etsi post baptismū no dereliq̄t. remanet tn̄ in eis debilitas mentis que non tollitur omnino ꝑ baptismum. deleta omni culpa et pena. Ex senio morientibus dat̄. qz senectus est eis pro infirmitate.

In quibus partib⁹ §. VII.

corpis fit inunctio et q̄re dicat ꝓpe. de pa. ꝑit Thomaz q̄ cū istud sacrm dek per medū curatōis sic in curatione corpali ponit medicina in locis vbi radix est morbi. sic dz ee in extrēa vnctōe. vt. s. fiāt inunctōes in illis ptibus solū in quib⁹ sunt ꝑncipia ꝑcī mortal' vel venialis. Et qz radix et ꝑncipiū peccādi in nobis. ꝑmo est vis cognitiua. scēdo vis appetitiua. tertio vis motiua vl' executiua. Uis aūt cognitiua in nobis ortū habz a sensu ideo in nobis debēt inungi loca seu organa. quinq̄ sensuū. s. oculi. ꝓter visum. aures ꝓter auditū. nares ꝓter olfactū. os ꝓter gustū. manꝰ ꝓter tactū q̄ in pulpis digitoꝝ maxime viget. Sed ꝓter vim appetitiuā inungunť a quibusdā renes. vel scapule pro rembꝫ. et pedes ꝓter vim motiuā. Sed qz ꝑmū ꝑncipiū actuū nr̄oꝝ. est vis cognoscitiua. ideo illa iunctio q̄ fit in orgāis q̄nq̄ sensuū ē de necēte sacrī et seruať ab oīb⁹. Od si aliq̄ sint mutilati in illis orgāis dz fieri inūctio in ꝑtib⁹ magis ꝓpinq̄s ad orgāna amissa. Alie vnctōes. s. ad pedes et renes nō sunt de necēte sacrī. Un in eis fiēdis vl' dimittēdis ꝓsuetudo eccīe sue seruada ē. De bis q̄ inunct⁹ habuerūt mēbra. vt ecc⁹ nat⁹ videť dicendū q̄ sit omittēda iunctio in tali sensu. qz nūq̄ deliq̄t ꝑ visū. vl' ꝑt dici q̄ cū ꝑtm̄ sit cēntial' r involūtare nō i sensu. dz peccare ꝑ visū ecc⁹ nat⁹ nō fm operatōem impatā sz elicitā. qz ꝓcipiuit videre iordinate. Et qz nō ipmit caracterē cuz nō deputek ꝑ b̄ hō ad statū spūalē i hac vita. tō iterari ꝑt nō solū in duīsis infirmitatib⁹ qñ in singlis timeť ō morte. Sz ēt i cadē infirmitate qñ ē diuturna. vt erbica vel hidropisis q̄tienscūq̄ ex tali infirmitate deducť ad

De ordine sep̄remplici et quē actū (periculū mortis impmatur caracter in singulis et de tpe et mō ordinationū et etate ordinādoꝝ examinatōe coꝝ. Caplm. xvi.

De sacramento ordīs

Quid sit ordo

Qd̄ diffiniēs magr. iiij. sentē. di. xxiiij. dicit q̄ ē signaculū. qd̄dam in q̄ spūalis ptās tradiť dinato. quā diffinitōem sic declarat ꝓpe. de pa. Et ꝓio dz signaculū quoddā. qz cū aliq̄ signo visibili et distincto q̄libet ordo dať. Et vidz necessariū q̄ ybicūq̄ est distincta forma in codē sacrām̄to siue in duīsis ibi sit et distincta materia siue spē vt in eucharistia siue numero. vt extrema vnctōe. Ubi ad singulas vnctōes ꝑ distinctōem vel diuisionē adhibeť distincta materia numero Sz si est vnus liber in q̄ sūt exorcismi ex vna ptē et ꝓbatie ex alia ptē et euāgelia ex alia ptē. tūc ⁊ vn⁹ et idē liber ꝑt esse signaculū impmēdi caracterē in tribꝰ ordinib⁹. s. exorcista. lectoratu. et dyaconatu. qz differūt forma liter. Spūalis ptās dz in q̄ oñdit dīna imē caracterem baptismi q̄ est potētia passiua et ordinis q̄ est potentia actiua. Cū enī potētia sit nomē cōe ad actuāz passiuā potentiā. ptās iportat actiuā. Determinate tradit ordinato. qz dz ordinato accipe. Un nisi accipiat manu tāgēdo videť nihil agi. nec sufficit q̄ eps porrigat materiā nisi ordinād⁹ tāgat. qz qđ nō tāgit nō agit. Un sic aq̄ q̄ nō tāgit corp⁹. nō ipmit caracterē. sic nec liber vl' alia materia ordinis q̄ nō tāgit ab ordinādo. In oīb⁹ enī sacrīs ḃnitby materiā sensibilē oportet ipsam sensibilem applicari suscipienti sacrm. maxime qñ ꝓsistit in eius vsu essentia sacri. vt in baptismo ꝫ firmatōe et extrema vnctōe. Nō aūt oportet q̄ tāgat cū duabus ma-

in.4.dist. 24.q.j.ar j.q.j.ad tertiuz

nubus licet securius sit. Nec Pe. cui concor Tho. dicens q̄ ipa forma ondit q̄ ꝓtractus sit necessarius. q̄ dr accipe ꝛc. Sz alb. dicit q̄ sufficit portectio sacramenti.

Quamuis ordo sacer .§.I

distinctus sit in septē pres. s. ostiariatū. exorcistatū. lectoratum. accolitatu. subdyaconatū. dyaconatū. presbyteratū. est tn vnū sacrm. tantū ꝺm Pe. de palude. in. iij. dist. xxiij. ita q̄ libet ordo est de essentia sacri ordinis quasi ꝓtinens in se essentialē ptem. Et nō solū q̄ septē ordines inferiores sunt q̄dam sacramētalia disponentia ad sacerdotū. sed nec sunt septem sacramēta ied vnum tm̄. q̄ oēs actiones sacramētales q̄ ordinant ad vnum effectū ꝓncipalem certo modo habenduz ad quē nulla eaꝝ totaliter attingit. sz ex omnib⁹ sil' iunctis habet ille effectus totalis. Oēs inquā sūt vnū sacrm licet libet aūt est de oīmb⁹ ordinib⁹ .q̄ ꝛc. Maior patet. In oīmi sacramēto est materia z forma. quoꝝ neutrū est vnū sacramentū. sed vtrūq̄ simul. q̄ vnū tm̄. Item in eucharistia vbi tā hostia ꝓsecrata q̄ calix ꝓsecrat⁹ sz quodlibz p se ꝓtineat essentialiter sacrm̄ z integrū tn̄. ꝓpter vnā p fectam aīe refectōem ad quā ordinant sūt nisi vnū sacramētū. Sic in extrema vnctōe vbi sūt plures vnctiones distincte materia z forma quaꝝ vna nō est dispositio ad aliā sicut sacramentale ad sacrm̄. nec oēs ad vltimā. sed oēs in se hnt aliqd de essentia sacramēti. sūt tn̄ vnū sacrm̄ ꝓpter vnā aīe sanatoem ad quā ordinant. q̄ nō fit nisi p oēs simul. Minor apparet. qz sicut plures vnctōes ordinant ad vnā pfectā aīe sanatōem quam oēs sil' faciūt z nulla eaꝝ sic septē ordines ordinat ex diuina istitutōe ad vnā missā celebrādā vl' ad vnū corp⁹ dñi efficiendū nō quocunq̄ mō sz solenniter z reuerēter Que solēnitas z reuerētia p septē ordinatos in officijs suis agētes complet. Et nullus ordo imo nec vn⁹ ordinatus hns oēs ordines per se ad h̄ sufficit. nec sacerdos licet possit ꝓficere nō tn̄ pōt solus ꝓficere illo mō quo ad confician̄dū nati sūt ceteri ordines subministrare. ꝓpter qđ nec ipe ordo sacerdocij p se ne alius est pfectū sacramentū ordinis. sz oēs simul. Et q̄uis in singulis horū ordinū rō sacrāmēti cōsistat essentialr nō tn̄ equalr sic rō vite nō cōsistit equaliter in vegitatiuo. sensitiuo. z intellectiuo. Sz in solo intellectiuo totalr z pfecte in alijs aūt ptialiter z impfecte. sed tn̄ essentialr. Sic in ꝓposito libet ordo est sacrm essentialr. qz habet essentialia

4.di.24. q.2.ar.1.q 1.ad 2m.

vtraq̄. sed nō pfecte nisi sacerdotū. Vñ aūt dicit Tho. q̄ tota plenitudo hui⁹ sacri est in sacerdotio. est intelligendū q̄ tū ad essentiā illi⁹ qđ ꝓncipaliter z finaliter q̄ritur in oībus ordinib⁹. nō aūt q̄ tū ad pfectōem z integritatē accidentalē cuiscdē nec q̄ruz ad essentiā coꝝ q̄ imediate vt ꝓius finis q̄runt in singulo ordine. Nisi enim sacerdos suscepisset ordinem dyaconatus nō licite faceret officium dyaconatus.

Quare ordines sunt .§.II.

4.di.24. q.2.ar.1.q 2a.

septē. Et rō est ꝺm Tho. z Pe. de pal'. Dis ordō ordinatur ad eucharistie sacrm̄. Ordo em̄ ministroꝝ eccle q̄ sūt mediatores inter xp̄m z pp̄lm. est ad faciendū vnionez populi cū xp̄o. Hoc aūt maxime fit per sacrm̄ eucharistie in q̄ xp̄s ꝓtinet. totaliter z a nob sumit. Vñ dr sacramētū vnionis. Nec aūt vnio fit duplici actu. sz p sacramenti ꝓsecratōem. z p populi dignā preparatōem In primo actu deseruiūt quatuor ordines. sz accolitatus. subdyaconatus. dyaconatus z sacerdotiū. Sz differenter. qz accolitus habet materiā ꝓsecrandā ꝑparare in vasis nō sacris. Subdyaconus aūt ponit eam in vasis sacris in quib⁹ fit ꝓsecratio. Dyaconus vero offere habet sacerdoti ꝓsecrandā z ꝓsecratā dispensare sanguinē in vase. sacerdos aūt habz ꝓsecrare. In secūdo actu sz in ꝑparatōe ppli deseruiūt alij tres ordines. sed differenter. qz duo coꝝ disponūt removendo prohibens. vel malū hoiem vt ostiarius. vel malū angelū vt exorcista. Sēdo vero ꝑparat lector offerendo bonā dispositōez q̄ ad cognitōem veri z dilectōez boni. qđ fit legendo ꝓphetias de xp̄o in veteri & stamēto ꝓtentas. Et nota q̄ oēs ordines aliquo mō dicunt sacri. qz sunt sacrū. Sed tres superiores vt subdyaconat⁹. z supra dicuntur sacri etiā duab⁹ aliis rōib⁹. tū qz hnt actus tues ad ea sacramēta vl' vasa vel eucharistiā. tū rōne ꝓtinentie quā hnt annexā z ꝓtinētie vorū nos do sacros reddit.

Quod in omni ordi. §. III

ne ꝓferr gratia. Cū enī dei pfecta sint opera cuiuslibz dare tur dīnitus aliq̄ potentia dant ei ea p q̄ ꝓgrue por etre in actus illius potētie. Sicut enī videm⁹ in natura libus. aialibus enī data sunt mēbra p q̄ pñt exire in actus potentie aīe ꝓuenient. vñ sicut gratia gratū facies est necessaria ad h̄ q̄ hō suscipiat digne sacra sic ad h̄ q̄ hoc mo exequat actus. Cōfert etiā maiorē grām ordo in dispositro q̄ alia sacra. Et maior ordo maiorē gratiā. quia maior gratia requirit ad actū ordinū digne exercendus q̄ ad actus cōnes z ad maioris ordinis actum maior gratia. vñ nihil sensibile tm̄ valet ad magnitudinē gratie impetrādū ex opē operato sic sacerdotij ordo nisi forte q̄s dicat de ꝓsecratōne epī z susceptōe eucharistie.

In quo actu impr .§.IIII.

mat caracter cuiuslibet ordinis in ordinatōe. Circa qđ fiunt suscipiens disponit z ꝑparat. vt per hi. dicrōem vnctōem. manuū impositōnem. z vestiū ꝓcessionē. Per vnctiū vero actū imprimit caracter. s. p instrumēti tradītōem. Caracter em̄ in ordine res z signū est. oportet q̄ aliqd habeat pro signo exterius in q̄ ꝓferat. illud autem portissime videt esse qđ magis cū illo habet sillitudinē. Illud aūt est traditio instrumēti apti ad officium ordinis. in q̄ fit ptās ordinis significatior expssio vel boz in q̄ fit ipius officij determinatio. z primus est loco materie. secundū vero loco forme. Nec Pe. Sz nota fm̄ Petrū de pal'. q̄ aliquoꝝ ordinū est tantū vn⁹ actus seu officij. aliorū vero ordinū sunt ples actus. q̄uz tn̄ vnus est principalior alterō. In ordinib⁹ ergo illis q̄rū actus est vn⁹ caracter imprimit in traditōe instrumēti ptinētis ad actū illuz. sicut ostiario imprimit caracter in traditōe clauiū. lectori in traditōe libri exorcismoꝝ cuius forma verboꝝ singulis correspondente. Cōcor. Tho. z Pe. In ordinib⁹ vero quoꝝ sunt plures actus imprimit caracter in collatōe instrumēti ptinētis ad ꝑmū principalioꝝ q̄ immediatius ordinat ad sacrm̄ eucharistie. Cū ergo accoliti sint duo actus. s. portare cereum. z porrigere aquā z vinum in vccolis ad sacrm̄ eucharistie. qz ille secund⁹ actus est principalior ob dictā rōem caracter imprimit in traditōe vccoli q̄uis denoiet ab alio actu q̄ est magis patens z frequētior. Thomas dicit q̄ imprimit caracter in traditōe vccoli z candelabri ab ar ꝺne ex verbis epi z traditōe vccoli q̄ cādelabri archidyacano. z magis in acceptione vccoli q̄ cādelabri. Et ideo nō sequit q̄ archidyaconus ordinē ꝓferat. cuius sz ipse nō exprimat verba forme. sz eps alb. z Pe. dicūt imprimi caracterē in acceptōne candelabri. Sz dicit Petrus de pal'. q̄ habet etiā subdyaconus duos actus. s. legere epl'am z materiā eucharistie ordinare z ꝑparare in vasis sacris. Et qz secund⁹ actus est principalior ꝓpter vt de se patet ex ratione supius dicta iō ipm̄it caracter

subdyacono in traditione calicis ꝛ patene vacue. Lon/
cor. Tho. Alber. ꝛ Pe. Sequit in Pe de pal. de dyaco/
no est magis dubiū. habet enī duos actus vnus est le/
gere euangeliū. alius est ministrare sacrm vasis mediā
tibꝰ. Habet enī portare corpus dñi in patena ꝛ mīstra
re sanguinē cū calice. nec est dubiū quin actus secūdus
sit ꝓncipalior primo. Et tn dyaconus in sua ordinatōe
nō recipit aliqđ instrm ptinens ad hunc actū ꝓpter qđ
de impssione caracteris in dyaconatu est dupler opio.
Una ꝙ impmit ei caracter in traditōe libri cuāgeliorū.
ꝙ deputatio eius ad ꝓncipalem actū nō pt exprmi ꝙ
traditōem rei corpalis. Cū em dyaconus habeat ptātē
sup ꝛtenta in vasis. s. corpus ꝛ sanguinē nō potuit hec
ptās exprmi ꝙ datōem vasis tm. qz sup vos hz ptātē sb
dyaconus. nec ꝙ datōem materie ꝓsecrate. qz nō habz eā
mediate tangere. Uel iō ꝛ melius. qz illud qđ est ꝓple/
tum sacrm ꝙ se. vt eucharistia. nō est materia sacri altre/
rius. ꝛ maxime cū omne totū sit maꝝ sua pte. Uñ oīe
sacrm est nobiliꝰ sua materia vel forma. eucharistia aūt
nobilissimū omniū. Oportuit ꝫ ꝙ ordinarek ꝙ traditio
nē instrumēti ptinentꝭ ad actū scdariū. s. liber cuāgelio
rū. ꝛ hec est opio Tho. ꝛ Buil. Alia opio est qđ impmi
tur in impositōe manuū. ꝙ qđ dak intelligi. ꝙ applicak
ad magnū misteriū eo ꝙ manus est organū organoꝝ
dyaconus aūt ꝙ excellentiā ꝺr mīster. ꝛ hec est opio Pe.
cui videt ꝓcor. canon. di. xxij. Dyaconꝰ. vbi ꝺr ꝙ cuz or/
dinak dyaconus solꝰ epūs ei manū ꝓponit. eoꝙ ad mini
sterū applicek. Ipe aūt Pe. videt dedinare ad primaz
opinionē. Sacerdos sil'r habet plures actus. hz ꝓncipa
liter inter oēs est ꝓsecrare corpus ꝛ sanguinē. absolue/
re aūt in foro pnie. est actus scdarius ei. ꝛ in datōe ca/
licis cū patena cū materia imposita impmit caracter sa
cerdotalis. Nec dicit Tho. vñ ꝛ ꝓmo dns dedit hāc po
testatē ꝓsecrandi discipulis in vltīa cena cū dixit. Hoc
facite in meā ꝓmemoratōem. Et post resurrectōem de/
dit ptātem ad actū secundariū cū dixit. Quoꝝ remise/
ritis pcā rē. Sed Pe. dicit ꝙ sacerdotalis caracter ī/
primit impositōne manuū ꝙ epm. Pe. aūt de pa. tenet
cū Tho. assignans rationē ꝓtra opinionē petri. qz im/
positio manuū nō ita designat ꝓncipalē actū sacerdo/
tis sicut traditio vasoꝝ cū materia. Item qz ꝓter actuz
ministri ꝛ suscipiētis rechrit materia exteriōr aliq̄ ī oīm
ordine. impositio aūt manuū nō est hmōi. iō nec dyaco
natus caracter impmit ꝙ impositōem manuū Item
nota fm Tho. ꝛ Alber. ꝙ caracter ꝓfirmatōnis ꝑexigit ordini
caracteri ordinis ad bene esse ita ꝙ sine ꝓfirmatōe or/
do suscipereꝰ. Sed caracter baptismi ꝑexigit ordini
natus in sacerdotē nō baptisatus nō conficit. nec absol
uit. nec si est epūs ordinat. Pie tn credi pōt ꝙ q̄tū ad vl
timos effectus sacramētoꝝ summꝰ sacerdos suppler de
fectū. Et ꝙ hoc non pmitteret ira latere ꝙ ecclesie posset
periculum imminere. Alber. aūt dicit ꝙ putat ipsuz cō
ficere non in potestate sua sed ecclesie.

Quid agendum cū .§. V.

omittit aliqđ de forma statuta. Circa hz sunt varie opi.
ꝛ Petrus dicit ꝙ qz non est determinatū exprsse in quo
actu fiat caracteris impressio. iō nihil semel rite collatū
debet in ordinib repeti. sed qđ omissum est suppleri. ex
de sa. nō ite. c. fi. Sed turiox est opi. Ray. q̄ sic dicit. Inē
ter rōcinas ꝙ nihil (de quib nō ꝓstat q̄ sint de substan/
tia. q̄ nō inuenit in iure) qđ debeat fieri ītelligas oīa eē
de suba. nisi inuenias exprssum in iure ꝙ nō sit de suba.
Uñ si aliqđ tale de q̄ dubitak vtrū sit de substātia fue/
rit omissum pōt ordinatio iterari. glo ex toto ac si nihil
factū sit ñ tgit intelligit iteratū. qđ nescit factum. de cō
se. di. i. c. i. solēnitates. Si aūt fuerit omissum id ꝺ quo
exprssum est ꝙ nō est de substātia nō debet ordinatio ite
rari. hz qđ omissum est debet caute suppleri. ꝛ stat ꝓto rē
pore ad hmōi ordines ꝓferēdos. ex de sa. nō ite. c. Presbyter. Concor. bis Inno. in glo. dicti. c. Presbyter. Est āt
exprssum in iure quedā nō esse de substātia Uñ insans
quocunqz ordine. pmouerek recipet fm pe. caracterē vt
tempꝰ. ex de tpi. or. c. Sane. Itē etatem. di. lxxvij. Sub
dyaconꝰ. Itē vnctōem. ex de sa. vnc. c. i. circa fi. Itē ꝙ or/
dinandꝰ in ꝑsbyterū vel dyaconū recipiat manꝰ iposi/
tionē epi tactu corpali. hz fieri debeat. nō rñ de substātia
est. ex de sa. nō ite. c. fi. Itē ꝙ recipiat ordines a ꝓprio epo
aut ꝙ nō oēs sil'. aut ꝙ fuatis debitis circūstantiis non
sunt de suba. ex de tē. or. ꝙ trāsl atōem. Sūt alia de qui
bus nescit vtrū sunt de suba. vt missa ꝛ hmōi. q̄ oīa in/
telligunt esse de substātia nisi repiak in iure ꝓriū. Con/
cor. cū Ray. Hosti. in glo. et Boff. ꝓfulētes. ꝙ in dubio
ꝛ vbi nullū ius est exprssum. ꝙ debeat suppleri qđ omis/
sum est. Tutiꝰ est ꝙ ꝑsumak ꝛ iudicēt tanqz nihil sit fa
ctū ꝛ totū iterandū est. Idem sentire videt pe. de pa. in
fi. lib. De ieiunio aūt vtz sit de suba ordis. i. ꝙ debe/
ant esse tuiuni ordinatoꝝ ꝛ ordinādꝰ. ꝗuis Ray. dicat
esse in dubio. Buil. tn Hugo. ꝛ Hosti. dicunt nō esse de
substātia. sed de missa dicit Hostien. vtrqz dubiū ee. liqz
Buil. ꝛ Hugo. dicāt etiā missam nō esse de suba. Itē qđ
dicit Inno. de sa. nō ite. in glo. sup. c. pbr. ꝙ cū in ordina
tione alicuꝰ in dyaconū vl' ꝑsbyterū omissa est manus
ꝓpositio ꝛ postea supplek. ꝛ orōnes sūt dicēde q̄ ꝓcipiun
tur dici in ꝓpositōe manuū. q̄ ꝑpe orōes manus impo/
sitōi inherēt. Itē si ꝓs orōis alicuꝰ omissa esset. a capite
inchoanda eēt. tn in ordinib mīte orōnes pñt esse que
nō sūt de suba ordinis. Uñ si alꝭ ordo rite collatꝰ esset
ꝓpter hoc nō iterarek. Itē si tm vna manꝰ inuncta esset
Et vbi ꝺr in plurali in orōnib manus ista. dicetur in
singulari manū. Et si facta est inunctio in aliq̄ ꝛ non di
cta oratio vel ecōuerso repetendū est vtrūq. Itez quod
omissum est suppleri oportet per eū q̄ ordinauit. qđ si fi
eri pt per alium suppleri potest. Itē si epūs in ordinādo
deficiat ex infirmitate per eum postea. vel per alium in
choabit vbi ille dimisit. nisi sit aliqua coherētia. vt vn
ctio. orō ꝛ hmōi. Dec Inno. Qđ autē dictuz est omis
sum debere caute suppleri exponit hosti. in glo. sup. d. c.
ꝑsbyter. ꝙ fiat supplctio tpe ordinatōis. Et veniat pati
ens defectum q̄si ministratur. epō. nec erit intentio epi
nec eius. ꝙ orōnes sup ipm reiterenk. ꝛ cū venit epūs ad
id qđ omissum est. qđ suppleat. et pt fieri vltimo post
alios eiusdē ordinis vt magis colek. pt etiā ei dicere epi
scopus. vade ꝛ porta mihi librū. vel aliā rē. q̄si credant
circūstātes. ꝙ ꝓpter mandatū sibi factū manus ipsue/
rit. Uel etiā in capella sua paucis ꝛ bonis vocatis secre
tarijs. ꝓuatim poterit ordies celebrare. Dicit etiā Inno
cen. sup. c. ꝑsbyter. de sa. nō. ite. ꝙ nō est iterādum. hz sup
plendū. vbi diuisi ꝛ diuersi sunt actꝰ. sic est in ordinati
one sacerdotis. vbi alius actꝰ est tenere manū super ca
put. alius dare calicē ꝛ patenā. aliꝰ vngere. quoꝝ si ali/
quod fuerit legittime factū. nō erit iterādum. Quidaz
etiā dicunt ꝙ hec duo de patena ꝛ calice nō sunt supplē
da. qz nō sunt de suba. hz tutiꝰ est supplere. Nec Innocē.
Sz cū traditōe calicis ꝛ patene ipmak caracter. ꝛ ꝙ ꝑse
qns maxie sit de suba vt materia ordinis fm Tho. ꝛ pe
truz de pal'. vl' saltē fm oēs alios sit dubium vtz sit ꝺ
suba. nō solum ē turiꝰ hz si fuerit omissum supplē imo ē
necarium q̄nimo totuz videt iterandū etiam aliud fa/
ctum fm Ray. ꝛ Pe. de palude. ꝛ Hostien. ꝛ Boff.

De prima tonsura .§. VI.

Sciẽdũ fm Tho. ⁊ Pe. q̃ nõ est ordo sed dispositio ad ordines ⁊ fm Pe. ō pal'. est dispositio ꝑgruitatis respectu ordinis. ſz necessitas respectu beneficij ⁊ respectu iurisdictois ecclesiastice. q̃ ius spũale nõ cadit in laicum Vñ nõ tenet collatio beneficij vel ꝓmissio iurisdictois facta nõ tonsurato. Nõ clericꝰ enĩ nõ est capax. de transact. c. Licet. Et rescriptũ ipetratũ tacito q̃ sit laicus nõ valet. de testa. c. Ex ꝑte. Ratio aũt quare prima tonsura nõ est ordo fm Tho. est. q̃ ordo ꝓprie est illud in q̃ soluz deputat ad aliq̃d ꝓfectũ. Vñ q̃ p corona solũ hõ deputat ad cherũ vbi nõ hz spẽale ſz cõe. tõ nõ est ordo nisi sicut dr ordo religionũ q̃ est dispositio ad aliq̃d colligiũ in q̃busdã cerimoniis. Et sic itelligit fm Pe ō pal'. de eta. ⁊ q̃li. c. Cũ ꝓtingat. q̃ p primã tonsurã clericalis ordo ꝓfert. post septẽ annos ꝑt q̃s tonsurati. et p ꝓfectũ officiũ ecclesiasticũ possidere nõ tñ curatũ. di. xxviij. ca. De his. Et ꝑt dari ꝑma tõsura oi die. q̃ sic seruat de generali ꝓsuetudine fm Pe. de pal'. Põt etiã dari ꝑma tõsura ab eo q̃ põt cõferre ordines. vt epõs vel abbate. nisi sibi spãliter interdicat. ſz nõ debet dari nisi a suo epõ vel de licẽtia eius ab alio. nõ aũt debet dari infanti nisi religionẽ intranti nec illiterato nec ꝓiugato. nisi volenti religionẽ intrare. vel ad sacros ordies ꝓmoueri de ꝓsensu vxoris. de tẽ. or. c. fi. li. vi. nec bigamo imo nec iã susceptã portare licet. vt biga. c. i. li. vi. Et sub bigamo ꝓpriẽ dunt etiã alij irregulares q̃ nõ dñt tõsurari fm Pe. de pal'. ꝑoni tonsurari facere nouiciũ tõsura mõachali sub spe. postea recipiendi ab epõ tonsurã clericalẽ. Videtur aũt q̃ hñs tonsurã monachalẽ etiã nõ clericalez ab epõ q̃ possit religionẽ ꝓfiteri rangz clericꝰ. q̃ cũ sit p essentiam in eodẽ ordine ⁊ in eadẽ religione clericoꝝ ⁊ laicoruz eandẽ regulã ꝓfitentiũ sic posset ꝓfiteri illoꝝ ordinẽ obligando se ad ordinẽ per modũ viuendi laicoꝝ ita ⁊ de ricoꝝ q̃uis forte sic nõ esset de bigamo. q̃ q̃ nõ est clericus actu nec aptitudine nõ ꝑt obligari ſolẽni voto ſreligionis clericoꝝ ſz si ordinaret accipez caracterẽ. Oñes ꝓsbyteri cardinales ꝓferre ꝑnt dr cõi consuetudine fm Pe. de pal'. minores ordines ⁊ ꝑmã tõsuram. Abbates simplices nõ exempti tñ ꝑmã tonsuraz ⁊ ꝑmos duos ordines monachis si ſ'at sacerdores ⁊ benedicti. di. lxix. Oñ. Exempti aũt ⁊ mitrati ꝑntcã etiã dare secularibus in q̃s hñt. ecclesiasticã iurisdictoẽz. Dñt aũt hmõi tonsurati ꝑtare coronã. Vñ dic canon q̃ clericus nec barbã nec comã nutriat nisi ex cã. ſ. ad vitanduz aliq̃d periculũ ad tps dimittãt. ⁊ si ꝑtempserint portare excõmunicãdi sũt. di. xxij. c. Si q̃s. Rasura aũt q̃ fit ex ꝑte superiori significat. q̃ dñt hmõi hre mentẽ liberã ad contẽplatoẽm dinoz. Tonsura sup aures designat. q̃ non dñt habere sensus obuolutos ⁊ iplicatos terrenis q̃ p capillos designãt. Corona vero capilloz designat dignitatẽ regiã quã hñt. ⁊ q̃ se ⁊ alios dñt ꝓtribz regulare.

De minoribus or. §. VII.

dinibz vtrũ abbates benedicti oẽs possint dare q̃tuor ordines absq̃ alio ꝓuilegio aut tñ duos. in. c. Oñ. di. lxix. dr lectoris manꝰ ipositõem licẽtia est vnicuiq̃ abbati in ꝓprio monasterio faciẽdi. Vbi dicat glo. vel ctiaz ostiarij q̃ est ꝑor ordo. nõ aũt exorciste vel acoliti ius habẽt faciẽdi. licet sit ar. ctra. de eo q̃ resigna. c. i. Dñc de sancto gemi. sup. vi. post Inno. ⁊ Lapũ idẽ tenet. Sed archi. sup dicto. c. Oñ. di. lxix. dicit. Adde q̃ ẽpus hic Hug. ⁊ Lauren. ⁊ Bart. Bux. h dicãt. ⁊ ex de eta. ⁊ q̃li. ca. Cũ ꝓtingat. dicãt de lectoribz tñ. idẽ tñ intelligas ō alijs duobz mioribz. q̃ eadẽ est rõ ⁊ q̃ de vno dicit. extra de ꝓsti. c. Trãslato. ⁊ sic de facto seruat fm Hosti. ⁊ idẽ sentit Ray. ⁊ Hoff. in ſumis suis. Jo. an. in nouel la sup. c. Cũ ꝓtingat. de eta. et quali. sup verbo lectores dicit. Noie lectoris alios duos ordines mioꝝ q̃ sequũ tur ꝓphendit. cũ sit eadẽ ratio fm Hosti. fm q̃m sic de facto seruat. ex de ꝓsti. c. Trãslato. Et est silẽ. xxviij. dist. de his. hz Bar. Bux. dicat ꝯ. Et pro isto facit hec dicta q̃ determinet illud in ꝓprio monasterio. q. d. nõ in alijs. Nec ille. Prima opinio turioꝝ. secũda cõmunior ꝓ prima turioꝝ. quia consuetudo ⁊ si det iurisdictoẽm. nõ tñ dat potestatem consecrationis vel ordinis.

De episcopatu §. VIII.

quo sit ordo. Nota fm Pe. de pal'. q̃ liz ꝓprie nõ sint ni si septẽ ordies prout. ſ. ordo iportat q̃nda prẽtem ⁊ officiũ ordinatũ ad ꝓfectõem eucharistie. q̃ ⁊ circũ rheologi. largẽ tñ sumẽdo sunt nouẽ q̃ dicũt ⁊ iuriste addẽces q̃tuoꝝ mioribus psalmistatũ. ⁊ tribz maioribz epatum Duplex enĩ est ordo ecclesie. ſ. militãtis. ⁊ ecclesie triumphantiz. di. lxxix. Ad hoc. Sũt aũt in ecclesia militãti nouẽ ordines angeloꝝ designati sub nouẽ generibus lapidũ ꝑciosoꝝ. vt dicit Grego. de pe. di. ij. §. q̃ d. fm hoc militãs est exẽplaris ad imaginẽ triũphantis hñs nouẽ ordines ꝓpriãdo pro ꝓmo psalmistatũ. quẽ ratio petr⁹ nõ dicit ordinẽ. nisi large sumẽdo ordinem ꝓ officio ordinis. Et sic est officiũ lectoris. q̃ et legẽdo erudit intellectũ. ⁊ cantando seu psallendo excitat affectũ. Sed Pe. de pa. dicit psalmista. esse ꝓmã tonsurã. Et ẽpatus ponit nonꝰ ordo. ar. di. xxij. c. Psalmista. ⁊. di. xxj. Sz sumẽdo ordinẽ. put est sacrm ordinatum ad sacrm eucharistie sic cũ epis per epãlẽ ordinatoem nõ accipiat aliã vel maiorẽ prãtem sup sacrm eucharistie. q̃s simplex sacerdos nõ est ordo. Sed sumẽdo ordinẽ pro prie prout iportat gradũ prãtis respectu q̃rũcunq̃ sacrarũ actionũ vel officioꝝ. sic epatus est ordo. Tho. i. iij. di. xxiv. ar. iij. q. iij. Dicit aũt Pe. de pal'. q̃ ꝑt ꝓbabiliter dici. q̃ epat⁹ est ordo. sed nõ distinct⁹ a sacerdotio ⁊ sacerdotio ⁊ epat⁹ est ordines a caractere ctũ a sacro ordis. ⁊ imꝑmit caracterẽ ſz nõ aliũ a caractere sacerdotali. Sic enĩ acolitus accipiẽdo candelabrũ accipit prãtẽ ad vnũ actũ. ⁊ p q̃s caracterẽ q̃ est prãs ad gendi. Et recipiẽdo vrceolũ cũ aqua ⁊ manipulo accipit dem est vtercz actus vna est prãs. ⁊ p ꝓsequẽs caracter hñs hos duos actus subordinatos. Silr in sacerdotio cũ accipit calicẽ ⁊ patenã cũ pane ⁊ vino. recipit prãtẽ celebrãdi. ex impositõe manuũ epi sup eũ recipit prãtez soluẽdi ⁊ ligãdi. ⁊ sic ō alijs. ꝺia hec sũt vnus ordo. vn⁹ caracter. vna ps sacri ordis. dr aũt caracter imꝑmi ꝺ eo q̃d est ꝓncipali⁹ siue in eo q̃d illud est ꝓpus. Sz p sequẽ tia nõ imꝑmit nou⁹ sed ampliat prius ipressus. siue q̃ illud est ꝓncipali⁹. Et licet per ꝑmũ q̃ dr accipe prãtem imꝑmat caracter in q̃libet ordine. ⁊ p sequẽtia nõ imꝑmat sed intẽdat caracter tñ a ꝓncipalioꝝ dnoiat. Sunt ergo septẽ ordines sed septem⁹. ſ. sacerdotiũ hz duplicẽ prãtem in generali. ſ. sacerdotalẽ ꝓprie dictã. ⁊ epalẽ. Et ꝓpter h vocant aliq̃ epi ꝓsbyteri. ⁊ ecõuerso. Quare epatus ⁊ sacerdotiũ cũ sit vn⁹ ordo nõ eodẽ die ꝓferuntur sic ceteri ordies. sed diuidunt. rõ ꝑt esse ad ostendendũ q̃ aliq̃d ꝑt epis q̃ sacerdos non põt. Est enĩ maior ꝑtas in epo q̃s in simplici sacerdote. nõ solũ iurisdictõis sed ordinis ⁊ ꝓsecratois ⁊ nõ solũ ex ordinatõne ecclesie sed ex natura ordinis ⁊ ꝓsecratois fm diuinã institutionẽ. Vñ ecclesia noluit q̃ eadẽ die qua fit sacerdos fiat epus. Sed ne crederet tãta esse distinctio inter sacerdotium ⁊ epatũ sicut est iter alios ordines voluit ecclesia q̃ in crastino dici q̃ est fact⁹ sacerdos possit ꝓsecrari in epũ. q̃d nõ est sic de alijs ordinibz in q̃bus distinctus caracter ipmit. Itẽ sacerdos eodẽ die q̃ recipit prãtem ꝓficiendi. recipit iplicite prãtẽ absoluẽdi. etiam si nihil

plus ficret circa eū. In acceptōe aūt calicis ꝛ patene eū pane nec vino exvi sacri accipit ptātē ꝓficiēdi. Sz ꝓsecratio epal nec ex vi sacri nec ex nāli cōcomitātia dat i ordie sacerdotij. Vñ simplex sacerdos nō possit ordinare vl cōfirmare anteq̄ sibi dare ꝓsecratio epalis. Qd aūt quatuor miores ordines sil dant licz habeāt distinctos caracteres hoc est. quia omnes actus illorum licite vnus potest exercere sine ordine aliquo.

De officijs et actib⁹ .§.IX.

Singulor ordinū habes .di.xxi. Cleros. in fi. ꝛ.xxv. dist. Clericis. ꝛ in. iij. sen. di. xxiij. Et de pmo. i. ostiario di. xxv. dz q̄ inter bonos ꝛ malos bñt iudiciū. qz bonos reputāt ꝛ malos respuūt. vbi videt fm Pe. de pal. q̄ sacrista q̄ habet officiū ostiarij. nō. pbibendo excōicatum ab ingressu ecclesie. ex hīpo recipiat ipm ad diuina magis q̄ ille. cui⁹ missam audit. ꝛ p hoc sit suspēsus ab ingressu ecclesie. De secūdo. i. de lectore dz in dictis. c. q̄ pinent ad eos. ea que ꝓbere vaticinaucrūt ꝓphete dicare. qđ intelligit legendo simplicit nō pdicādo nullus enī debet pdicare nisi ad mui⁹ sit dyacon⁹. nihil tamen prohibet vt videt q̄ magister in theologia vl bacalaureus in cathedra possit exponere vetus ꝛ nouum testamentū. qz ex quo est magister habet auctoritatē docendi sed nō pdicandi. De tertio scz exorcista dz q̄ ad eum pinet exorcismos memorie tenere. manuq̄ super energuminos ꝛ cathecuminos exorcisando imponere. Et dicit Pe. de pa. q̄ de exorcismis salomonis. quibus dēmones pellebant certū est. q̄ verba illa virtute inhērēte ñ fugabāt demonē sic nec aliq̄ alia nisi forte sit sacra. Necaterū ex opere operato p idem. Et si ab hoc fuerūt inuēta nullo mō demonē expellebant nisi forte voluntariū vt verba magica. Si aūt inspirante dño illos exorcismos inuenit. sicut eccia suos sic poterat demō expelli p illos sicut p istos nisi q̄ non ita efficaciter sic nec sacra illoz erant ita efficacia sic nra. maxime qz exorcista noui testamti habet realē potestatē spūalem sup demonē quā nō habebat exorcismus salomonis. De qr to scz acolito ibi dz. q̄ ad ipm pinet pparatio luminis in sacrario. ipe cereū portat. ipe suggesta pro cuchari tia pparat. Et dicit Pe. de pa. q̄ pōt p acolitū epla di. vt de vi. ꝛ ho. de. c. iij. Et act⁹ oim minoz ordinū licet pōt fieri. p nō bñt aliquē ordinē. qz sic hz ꝓsuetudo generalis ecclesie. exquo videt q̄ nō fiat irregularis. excōicatus vel suspēsus. si ingerat se dīnis exercēs illum actū solū. qui licite sine ordine pōt exercere de iure vl cōsuetudine. vt actū minoz ordinū vel subdyaconatū sñ manipulo. vbi hz habet ꝓsuetudo. qz nō est i suo officio agens vt pus. Si aūt incipit in choro solēniter. De⁹ in adiutoriū ꝛc. vbi hoc nō solet spēaliter fieri a ꝓstituto in sacris nō incurrit irregularitatē cū ꝛ laici ibi psalmodi sent. Secus si de ꝓsuetudine id pinet ad sacerdotē.

De subdyacono ibi dz q̄ ad ipm pinet calicē ꝛ patenā ad altare xpi deferre ꝛ leuitis tradere ꝛ eis ministrare. Acolitū quoq̄ ꝛ aquā manilez manutergiū tenere epi scopo pbyteris ꝛ leuitis pro lauandis ante altare manibus aquā pbere. ꝛ vt dicit Pe. de pal. Hic est primus ordo ex sacris. qz sacra vasa habet tangere nuda manu. sicut ꝛ dyaconus. qđ nulli inferiori pmittit. Dicit aūt iurista. q̄ subdyaconatus tpe ap̄lorum nō erat sacer ordo. Vbi ait fuit sacer ordo. Qđ nō sic est intelligendum q̄ ecclesia vel papa nouū sacrm vel ordinē instituerit. sed q̄ sacro instituto in suo officio de nouo distincte vti cepit. In pmitiuis aūt tpib⁹ q̄ibus ordines fuerint semp inter se realiter distincti ꝛ instituti. tñ ꝓpter paucitatez ministroz dyaconi faciebant officia oim ordinū inferiorū ꝛ sic in tpo dyaconatu iplitite habebant oēs alij ordines inferiores ꝓpter coz officiū qđ ipe agebat. Ipsis autem subdyaconib⁹ sanctitas pmentie indicit qđ sit ꝓ Gregoriū instituti. vt scz nec etiā ꝓtracto an matrimonio ipis vti liceat. sic nec etiā licet dyaconib⁹ ꝛ sacerdotib⁹ ecclesie occidentalis. di. xxxi. Alij trientū. Itē subdyaconus ordinat⁹ ꝛ pñtatus ab alio ad subdyaconatū ꝛc. debet ab eis pmoueri ꝛ de victu ei pouidere. ō ecta. ꝛ quali. c. Accepimus. Et regulariter nō debet qs ordinari ad aliquē sacrū ordinē nisi intitulat⁹. vel ad aliqđ beneficiū vel saltē sufficiēs bñs patrimoniuz. ꝛ hoc ne habeat mēdicare. ꝛ sic clericat⁹ vilescat. Religiosi aūt ꝛ pro titulo ꝓpria. mendicantib⁹ papue. De dyacono ibi dz. q̄ ad ipm pinet assistere sacerdotib⁹ ꝛ mistrare in oīb⁹ q̄ agunt in sacris xpi. oblationes offerre et disponere in altare. ꝓponere etiā mensam dñi atq̄ vestire. crucē ferre. pdicare euangeliū ad populū. ad ipm pinet officiū precū. glo. i. letanie. Et dicit Pe. de pa. q̄ dyaconi est actus pdicare. nō q̄ ex ordine habeat auctoritatē sz solū abilitatē. Soli enī dyacono ꝛ ñ inferiori cōmitti debet. vñ nec Stephan⁹ ante officiū dyaconi legit pdicasse. tñ simplicē exhortatōem faciebat ad monachos antiq̄ patres nullū bñtes ordinē. ꝛ licet archidyaconus habeat ex officio pdicare q̄ nō debet esse nisi dyaconus. di. lx. Nullus epūs. ꝛ sili⁹ curatus q̄ hz curam aiaz. q̄ vero simplex sacerdos est vel dyacon⁹ nō pōt pdicare nisi de licētia epi. xxvi. q. i. Adijcim⁹. ꝛ de hereticis. Cū ex iniūcto. Itē dyaconus habet ex officio dispensare sanguinē dñi. sed nō corp⁹ nisi in necessitate q̄n. s. infirmus morit ꝛ sacerdos est absens. vel q̄n pbyter mādat ei vt cū est impedit⁹. vel qz est infirm⁹. vel qz nō sufficit in pascbate oibus mistrare. Vñ in pascbate Josie ꝛ exebie leuite iuuerunt sacerdotes. De pbytero ibi dz. q̄ ad ipm spectat corpus ꝛ sanguinē ꝓficere. in aliarī orōnes dicere. ꝛ benedicere dona dei. Et vt dicit Pe. de palude. Sacerdos mistrat sacra oīa pter duo. i. ꝓfitrī matōem ꝛ ordinē. Itē benedicūt populis ꝛ gratia diuina datur ꝛ petā delent. i. q. i. Distinctū. ꝛ. vi. q. i. Sacerdotes. Quāuis etiā benedicāt dyaconi cardinales. sed ꝟ nullus archidyaconus pūmit. Et videt q̄ nō solum sacerdos curatus sed etiā simplex in ꝓpletorio et missa possit benedicere. qz epūs etiā nō subditis dat suā bñdictōem. Sed si pūente epo sacerdos celebret in fine misse illi tanq̄ maiori deferre debet ꝛ illo volēte bñ dicere sup̄sedeat ipe. xxij. di. Deniq̄. Si aūt nolit ꝛ sibi remittat tunc secure benedicat. xcv. di. Ecce. ꝛ ita de cōsuetudine obseruat. qz nec bñdictōem mense nec dyaconi vel pdicaturi aut lecturi facit simplex sacerdos epo presente nisi illo annuēte. Est etiā sciendū q̄ absoluere in foro pnie est actus sacerdotis rōne ordinis pncipaliter non rōne iurisdictōis. Sed illa q̄ accidens aliqn ꝓcurrit. qz oportet esse subditū. sed subditus est q̄ vult se subijcere nisi alij sit astrictus. ꝛ tunc de sola licētia eius potest se ei subijcere. nec tūc dat illi ptātē absoluendi sed renūcians iuri suo dat isti licentiā se ei subijciendi. Epūs aūt in ꝓsecratione sua inungit chrismate caput ꝛ ponitur liber super ceruicē ꝓsecrandi ꝛ ꝓsecrat a tribus. Et dicit Hosti. q̄ liber sup ceruicē numerus trinarius epoz est de substātia ꝓsecratōis epalis. ita q̄ sine his nō ꝓsecrat. Item Hug. di. lxvi. Pozro. dicit q̄ etiā si nō esset mō nisi vn⁹ episcopus in mūdo vel duo. nō posset ꝓsecrare epūs. donec aliud ꝓstitueret a papa. vel ipo mortuo posset generalis ecclesia murare hāc formā ab ap̄lis instituta ꝛ instituere q̄ vnus solus posset ꝓsecrare epm. vel q̄ si nullus esset episcopus q̄ pbyter ꝓsecrarēt. Et fm Hostien. vnus illoz trium est pncipaliter ꝓsecrās alij duo ꝓsecrantes. Et licet oporter q̄ vnus tota ꝓsecratio

nem perficiat. omnes tñ pronũciare debent ꝓsecratõez
principaliter. Sed pe. de pal. dicit in tractatu de prãte
papę. q numer⁹ trinarius nõ est de substa ꝓsecrationis. ꝛ
q est de institutõe ecclesie. Vñ ꝛ Grego. legitur dispen
lasse in Anglia conuersa ad fidem. aliquando ꝓpter ca
rentiam numeri. non tamen omitti debet.

De vestibus sacris .§.X.

Jdẽ. s. ti. 13. c. 6. §. ſ in fi.

Nota ſm Pe. de pa. q sacerdos habet sex vestis necessarias ad celebrandũ q̃ ad necessitatẽ p̃cepti. scz albam. cingulũ. amictũ. manipulũ. stolã. ꝛ casulam. Sũt autez tres ꝓme oĩbus cõcs ministris materialr nõ formaliter. Nõ cnĩ necesse est dyaconũ vti veste benedicta. puta alba. sicut sacerdotẽ. cũ oĩno sine alba stola. manipulo. ꝛ suppelliceo etiã corã epo dicat euangeliũ dyaconus solemniter. Si aũt alba nõ est de necessitate p̃cepti multominus alba benedicta. Et si nõ oportet ꝫ in dyacono mr̃o minus in iferioribus mĩstris. Sacerdos aũt sic nõ debz celebrare nisi in calice ꝛ in altari sacratis. sic nec nisi ĩ vestibz sacris. Manipulũ nulli licet portare infer. ordi subdyacono. sed tm̃ cellã licet portare nõ subdyacono. q nõ est ꝓpria vestis eⁱ⁹ sicut manipulus. Stola que ꝛ orarũ dr. nulli inferiori dyacono vti licet. xxiij. di. Mĩnistrũ. nec sacerdos debet portare ĩfirmis eucharistiaz nisi stola circũseptus in pectore in modu⁹ crucis. vt ic i dr.

Nota.

Dyaconus aũt in sinistro humero stolã portat cum euangeliũ dicit. di. xxv. c. Unum. Sacerdos aũt in celebratõe ꝛ sacrorũ exhibitõe. ꝛ in omni orõne solenni. ꝛ episcopus in ꝓferendo ordines etiã ꝑmã tonsuram hac vti debet. q̃ sic habet ecclesie ꝓsuetudo. Casula vtit sacerdos ꝛ nullus inferior eo. nisi sicut habet ꝓsuetudo q̃ dyaconus explicatã postpositã. vel in humero portat i ministerio. hac vti no debet sacerdos nisi ĩ missa sic nec archiepus palleo. de vestibz cpi infra. ti. xx. c. q. §. ix.

ĝ ertiaz in vesperis

De conferentibus .§.XI.

di. 24. q. i ar. 3. q. 4.

ordinẽ indignis ſm Tho. in. uij. Eps ꝓferens ordinem sciẽter indigno peccat mortalr. q infidel est dño suo cõmittẽs indigno ministerũ eⁱ⁹ p̃cipue cũ ꝫ vergat in detrimentũ bonoz̃ dini ꝛ eccie q̃ bonos mĩstros ꝑmeuet. Et addit q si nõ possunt ror mĩstri bonos inueniri q̃r mõ ministri sũt. melius ẽ paucos mĩstros hre bonos q̃ mltos malos. vt dicit. c. di. xxiij. Tales. Sadẽ rõe credo plaros religiosoz̃ q̃ faciũt sciẽter ad ordies ꝑmoueri indignũ peccare mortalr. ꝛ etiã ꝓsulẽtes ꝛ pntãtes tales q̃ coopant ad malũ. q. q. i. Notũ. Jdẽ dic. alb. addẽs q ñ solũ ordinãs idignũ. izẽt q̃ ꝑmouet ad cur̃ pastoralẽ vel bnficiũ eccliasticũ indignũ mortalr peccat. Nec nobilitas excusare pt. q̃r q̃to nobilior tãroplⁱ⁹ noctuior. si malũ est nec puto sufficere q ñ sit eũ esse malũ. ſz necessariũ est q̃ ad vitandũ pcm̃ scire esse bonũ p talẽ rõem qualẽ possibile est hri de hoĩe. Et si dr q aliⁱ⁹ nõ ita erit vtil oĩno nihil est. q̃r oĩs vtilitas spũalis rpali ꝓponẽda est. nec excusat paucitas bonoz̃. q̃r mchⁱ⁹ est habere paucos bonos q̃ mltos malos. Preterea q malis conferant ordines ꝛ bnficia ꝫ facit eos esse malos. q̃r scit talẽ hre locũ in ecclesia ꝛ bonos expelli. Nec Alb. Dicat aũt q̃s indignus dupl̃r ſm Alb. Gno mõ p̃uatiue. q̃r scz p̃uat dignitate seu bnficio. nõ tñ hns econtrariũ dignitati vel beneficio. puta vicii vel impedimẽti. Et in talibz ꝓpter necessitatẽ quarũdã eccliaz̃ q̃ indigẽt litteratis ꝛ defensoribz posset dispẽsari vt a cõi haberet teneccia donec addisceret. Dicat aũt Jo. in sum. ꝓfel. q̃ putat tali nõ posse ꝓferre pbendã cũ cura absq̃ peto mortali. Sed mõ dr quis indignus ꝓtrarie. vt cũ q̃s habet ꝓtrariũ ordini vel beneficio eccliastico. ꝛ tali non debet ꝓcedi. puta q̃r est vicios⁹ vel hz canonicũ impedimentũ. vt ignorantiã vel irregularitatẽ. Si tñ talⁱ indignus iã obtinuisset dignitatẽ vl bñficiuz cui est ãnexus ordo. sicut archidyaconatui. dyaconatus. decanatus. vel archiepbratui. vel bñficio curato sacerdotiũ. nũc si vicii vel aliud impedimentũ esset occultũ nõ posset petenti negare ordinẽ suus eps. nec eps peccaret ꝓferendo talẽ ter tali indigno. ꝛ sic pt intelligi. c. Ex tenore. de rẽ. ordi. secus si nõ esset ꝓrius epus qui nõ tenet ordinare nisi ſm beneplacitũ. imo etiã ꝛ ꝓrius eps nõ tenet nec debet dare ordinẽ clerico. quẽ fat bre mortale vel impedimentũ. licet occultũ si clericus nõ hz beneficiũ cui ãnexus sit ordo ex̃q̃ habet ius petẽdi ipm ordinẽ. ꝛ sic pt intelligi. c. Ad aures de tem. ordi. Si aũt vicii esset manifestũ vel impedimẽtũ etiã publice pt. ꝛ debet negare cui libet. ꝛ dicit Hosti. q̃ q reputat dignus ad ordinẽ. vnũ vel honorẽ. nõ debet indignⁱ⁹ reputari ad aliũ. di. xxxij. Gesta. ex̃ co. Acceptimⁱ⁹. sed Boff. hanc intelligendũ putat qñ ordinator antecz̃ ad sacrũ ordinẽ ordinauit q̃ sic examinauit. Nisi postq̃ fuisset ordinatus per aliq̃ vicii reddiderit se indignum. vt in. c. Acceptimus. secus si per aliu⁹ fuit examinatus.

De scrutinio faci .§.XII.

Et dicit Boff. q̃ lz ſm antiq̃ iura eps eligeret hos scrutatores seu examinatores. vt dr in dicto. c. Un. Hodie tñ videt ipeccare ad officiũ archidya. c. Ad hec. Seũ dam scrutiniũ q̃ fit ante altare est cũ archidyaconus dicit. Postulat sancta mater ecclesia hũc subdyaconum vel dyaconũ ad onus dyaconatus assumi. ꝛ hinc. ꝛ interrogante ordinatore. Scis eũ esse dignũ. Rñdet. q̃tũ humana fragilitas tẽ. Nec peccat pũrator in illa mĩa ne dũ tñ nõ loquat̃ ꝓscĩam. vt co. ti. c. i. q̃ q̃ nescit indignũ dz pũmere tanq̃ dignũ. de pũmp. c. Dudũ. q̃ si archidr. remordeat ꝓscia de indignitate ordinãdi studeat ordinator secreto antecz̃ veniat ad hoc scrutiniũ nunciare. vt eo. ti. c. i. Et si ordinator noller desistere. debet se absentare si posset bono modo. Si aũt ꝫ nõ posſz sine scandalo dz dicere ꝓba vt mĩster eccie. q̃ nõ iudicat de occultis q̃ nullo mõ debet crimen fratris publicare. Hec omnia Hosti. Idem Inno. quantũ ad vltimum dictum.

De defectu scruti .§.XIII.

Et dicit Boff. q̃ ordinãndus seu examinatõis. Nota ſm Hosti. ꝛ Boff. q̃ ordinatus sine examinatõe. aut est dignus. aut indignⁱ⁹. si dignus ꝛ notus in nullo peccat. q̃r tales nori ꝛ digni nõ sunt examinãdi. ar. di. xxiij. Nullus. fallit in ꝓcedãdo cpm q̃ etiã notus examinat̃. dist. xxiij. Qui eps. si ignotus q̃ uis alⁱ⁹ dignus deponẽdus est. xxiij. di. c. vl. Si i dignus. siue notus siue ignotus deponẽdus est. q̃r crimen suũ nõ prodidit. ex̃ de cor. vi. c. Expositi. Et intelligit̃ de graui crimine q̃ impedit promotõem. vel executõem. lxviij. di. c. i. Debet ergo ordinandus vel promouendus ad aliquã dignitatẽ ꝛ tenet̃ ꝓfiteri crimina notoria iuris vel facti ꝛ enormia ꝛ impedimenta q̃ scz impediunt promouendum vel deiãut. ꝓmotũ nũc facie

secū dispensariū.di.l.Expenitētib⁹.Si aūt hmōi defectū subticet nō bēbit executōem misterij sic suscepti. sic nec ordinis sic recepti.ex ō renū.c.Nisi.peccāt etiā ꝓmoti taliter.Illa aūt criminā q̄ nō ipediūt nec deijciūt.non tenent manifestare.vt de tem.or.c.fi.Cōcor.Inno. 7 ad dit q̄ si ꝓfitet 7 secū dispenset p̄ cū.s.q̄ pōt.secur⁹ est.vt vlterius accusari nō possit.alis secus.di .xxxij.c.fi. q̄ si ordinandus manifestauit esse defectū suū.7 ordinator nō intendens dispensare ordinauit.postea de tecto ipe dimitto nō recipiē ordinatus 7 hic est casus illius.c.di. lxxxi.Si qui in examinatione.Hec omnia Hostiē.

De suscipiente or.§.XIIII.

dinem aliquē vel exercente officiū ordinis in petrō mor tali.Nota ꝑm Tho.Pe.7 Alber.in.iij.q̄ suscipiens vel exequēs ordinē in mortali.mortaliter peccat.q̄ facit cō tra illud ꝓceptū .iuste q̄ iustū est exeqris.Indigne em sacrū ptractat officiū nec in b pōt aliqs dispēsare.q̄ de iure naturali est.vt hō sancta sancte pertractet. Cōcor. Ray.ꝓbans b ꝓiura di.xl.Multi.7 di.xcv.Illud.7.i.. q.iij.Audiuim⁹.Et addit Alb.q̄ si ꝓlatus dispēsat cū malis 7 indignis peccat mortaliter.Si aūt patiē necessitate mali ꝓpulsus nec eueāt pet⁹ nō peccat mortaliter tunc enī nō dispensat.sed dissimulat ad tps donec cor rigi possit.Nec tñ dispensatio cū indigno excusat eum a peto admīstratōis dū fit q̄ est indign⁹.dns enī papa relinqt vnūquēq̄ ꝓscie suę.vt ipe dicit in quadā decre talī.7 vt dicit Tho.in.iij.In q̄libet actu cuiuscūq̄ or dinis q̄cunq̄ se exhibet vt mister ecclesie peccat mor taliter.7 q̄iens toties b agit.q̄ vt dicē Dyon. Immū dis nec simbola.i.sacralia ligna tāgere fas est. Un quā do tangit res sacras quasi officio suo vtēs peccat mor taliter.sec⁹ aūt esset si in aliq necessitate aliqd sacrm cō tingeret vel exeqret in illo casu.in q̄ 7 laicis liceret. Cō cor.Alber.addēs q̄ si or b esse graue valde rnder q̄ la ta est vis q̄ ducit ad infernū 7 multi vadūt pcā. Mat. vij.7 Tho.dicē q̄ ēptus subdit⁹ teneat suscipere sacra a ministro ecclesie q̄diu tolerat 7 si sit in petrō mortali.quia adhuc est ei obligatus tñ ꝓter necessitatē articulū nō el set turū q̄ induceret eū ad aliquē actum ordinis sui exequendum durante tali cōscientia.ēptum deponere po test.quia in instanti homola diuina grā emendat.

De etate ordinan .§.XV.

dor.Nota q̄ aliqua iura sunt mutata.Nā ꝑm Ray.et Hosti.Si ab infantia qs tradebat militie clericali.a.vij. anno vsq̄ xij.poterat recipe tres mīores extinde acolita tū vsq̄ ad.xxi .7 i.xxi.subdyaconatū.dyaconatū.i .xxvi pbr̄atū.7 in.xxxi.vt.di.lxxvij.in singulis.Si grandeu⁹ erat q̄ petebat ordinari in ꝑmis duob⁹ ānis recipe po ōes mīores ordines.In aliis q̄nq̄ annis seqntib⁹ grādeu⁹ infra annū 7 dimidiū oēs ordines recipe pote rat 7 monachus infra vnū annū.di.xxvij.Monach⁹. sed vt dicit Guil.ista hodie nō seruant.dicit aūt Tho. in.iij.q̄ si necessitas ē 7 spes ꝓfectus etiā ante annos discretōis pūt pueri ad minores ordines ꝓmoueri sine peccato.q̄ g assuefactōem efficāt idonei ad illa officia 7 istō sat⁹ cōtert tenet.Sz ō subdyaconatu dic idē tho. vt possit cognoscere votū castitat⁹.Alb.vero dicit q̄ di cta tpa seruari nō oportet in religios.q̄ mor⁹ grauitas supplet etatē.Pe.aūt dicē q̄ ex dispensatōe cpī pōt tps anticipari ex idoneitate ꝓsonar⁹.Sz oēs iste opi.hodie ablate sunt.p dc.de eta.7 quali.c.i.ibi determinat q̄ or dinand⁹ in subdyaconū debet esse.xvij.ānis.in diaco nū.xx.an.in sacerdotē.xxv.an.7 sufficit annū vnum

attingere.ordinand⁹ aūt in epm debet esse.xxx.an.ita q̄ xxx.ipleuerit.ex dc.c.Cū in cūctis.nec pōt dispensari p epm de minori etate.Sz solū per papā ꝑm Jo.an.7 cō munem opiñ.Nec scīa nec mor̄ grauitas pōt supplere ta lem etatē a iure statutā. Un q̄ aī legitimā etatē facit se vl subditū suū.ꝓmoueri ad ordinē peccat mortaliter.q̄ cōtra ꝓstitutōem generalē eccīe facit 7 cetaz q̄ ꝓmittit se ordinari nisi forte sit ita simplex q̄ ignorātia excuset eū. Qui etiā ordinat talē vl ꝓsilū pstat peccat mortaliter. Et ēptus q̄dā dicāt q̄ talis est suspensus verius est q̄ nō est suspēsus.Sz suspendend⁹ vsq̄ ad legittimā etatē ex dc.de eta.7 quali.vel nō est compos ꝑm Ray. Anto .de but.Fran.de zab.7 alios. Un si exequtur officiū ordinis receptī aī legittimā etatē si nō est suspensus a supiore nō ꝓterea incurrit irregularitatē.Sz videt q̄busdā q̄ pec cet mortaliter q̄iens exequit officium suum ante legit timā etatem.quod quia nullibi legi nō affirmo nec ne go tutum tamen est abstinere ab executione.

De tempore ordi .§.XVI.

nationū 7 simultare ordinū.Nota ꝑm Ray.ordies ma iores.s.sacerdotij.dyaconat⁹.subdyaconat⁹.7 etiā mīo res ꝓferri pūt lex tpib⁹ anni.s.in sabbatis q̄tuor tpm. 7 in sabbato ꝥmediato aī dñicā passiōis.7 in sabbato sancto pasche.di.lxxv.c.fi.7 ex dc de tem.or.c.De eo. Pūt etiā ꝓferri dicti ordines etiā maiores mane dicī dñici ī mediate seqntis dicta.ita tn si ꝓtinuet ieiunū tam ab ordinatore q̄ ab ordinādo ꝓferri.vt.lxxv.di.c.q̄ a prī bus.Et tūc fictō canonica mane dñice seqntis trahit ad vesperā sabbati pcedentis.7 ita ꝓferri dicūt sabba to ꝑm Ray.Hosti.in sum.7 Inno.de tem.or.c.Licet et glo.Inno.iij.ibidē.q̄ Inno.dicē.q̄ die illo sabbati 7 no cte dñice nihil celebrās ordinatōes in dñica comedere vl bibere debz.nisi corpus 7 sanguinē xpi si sabbato ce lebrat.Addēs ēt q̄ die dñica ordines maiores cōferre. ēt cōtinuato ieunio nō expedit nisi necessitas assit.pu ta q̄ ī sabbato nō potuit ordines cōferre ex eo q̄ ifirma t⁹ fuit vl tarde venit.nocte aūt paschali.7 pūt ordines cōferri nō tñ aliis noctib⁹ q̄ nec ī illis pōt missa celebra ri ordies minores etiā in dñicis diebus 7 in ꝑcipuis festis pūt cōferri.7 nō solū vni vl duob⁹ vt dixit Ray.sed ēt multis dūmō nō videat epus ex hoc ordinatiōes generales facere vt dicūt Inno.Host.7 Ber. Subdiaconatū so lus papa pōt cōferri dieb⁹ dñicis 7 aliis ꝑcipuis festis. Et ordinat⁹ ab eo ī subdiaconū nō potest ab alio ordinari nisi de licētia ei⁹ ꝑm pe.de pal. Cōsecratio aūt epalis ꝑm Ray.7 alios fieri pōt 7 dz die dñica 7 hora.iij.di.lxxv.or dinatiōes.nec oportet ex hoc cōtinuare ieiunū sabbati cū dñica.q̄ b cōferē in dñica nō in sabbato. Itē qs pōt in sabbato ordinari in sacerdotē 7 sequēti dnica cōsecrari in epm.q̄d sic nō est in aliis ordinibus maioribus vt.s. vnus possit in sabbato 7 alius sequēti dñico recipere etiā cōtinuato ieunio.7 debet peti.cōsecrac epalis.infra.iij. men.electiōis a tpe vl cōfirmatiōis.di.c.qm.ꝑm hugo. alis est puniēdus nisi esset ltime impeditus.Qui aūt re cepit ordinē aliquē ex dicta tpa sine dispēsatione pape peccat mortaliter 7 ordinās 7 ordinatus.Si ꝑ 7 qui re cipit duos ordines maiores eadē die vl subdiaconatu⁹ vl minores ordines mortaliter peccat.minores etiā oēs sil nō possunt dari.nisi cōsuetudo illi⁹ eccīe hoc habeat q̄ tūc pōt.Qui etiā ordinat a ꝓlato nō suo 7 sine licen tia eius aut etiā q̄ ordinat p saltū oīs bi peccāt mortaliter.ar.xxv.q.i.vbi dicit.Violatores canonū a spūssctō cui⁹ instinctu cōditi sunt cōdēnantur.De irregularitate autem quam contrahunt vide infra. Dedicatio ecclesie de consuetudine p tficri omni die.7 virgines diebus do minicis cōsecrantur.ꝑm Pet. de pal.

Titulus Decimusquartus

De loco vbi con .§.XVII.

ferendi sunt ordines. Minores ordines potest epis⁹ pus ꝓferre in quacūq; ecclesia sui cpatus, fm Raymū. Archi. de tem. ordi. c. Si archiepis. Maiores vero ꝓferri debent in ecclesia cpali. di. lxv. c. i. Sed dicat Guil. et Hostien. q⁹ hodie epi ꝓferunt ordines etiā maiores vbi volūt de ꝓsuetudine. Epi ꝓsecrant vbi clegerit metro⁹ politanus fm Ray. di. lxiij. c. fi. nisi aliud obseruandū sit de ꝓsuetudine approbata fm Guil. Et si in alia eccle sia q̄ metropolitana z in ꝑsentia metropolitani fuerit ꝓsecratus. debet se ꝑsentare metropolitano infra. iij. mē ses a tpe ꝓsecratōis. di. lxiij. Cū longe. Patriacha autē ꝑmas z metropolitanus z aliquis horum debet ꝓsecrari in ecclia sua fm Ray. nisi necessitas aut ꝓsuetudo aliud inducat fm Guil. xxiij. q. i. Pudenda. Papa vero i ecclesia sua. i. vrbe si fieri ꝑt. alis in quocūq; z ex vrbem fm Hostien. vt. dist. xxiij. In noie. z fm Goffre. consecratur papa ab epo Hosti. q̄ in hoc vicem metropolitani obtinet. Si tñ ante assumptōem ad papatū fuisset epus cōsecratus nō ampli⁹ ꝓsecraret fm Pe. de pal. Item fm Ray. Inno. z Goff. Si q̄s nō sacerdos ꝓsecratur in episcopū nul recipet. q⁹ fundamentū ꝓsecratōis episcopal⁹ est sacerdotiū. Vñ opi. quibus di. xxiij nō tenet. Sz si esset sacerdos quocūq; alio ordine sibi deficiente ꝓsecratus in epm recipet ꝓsecratōem epalē. z oēs ordines conferret si ordinaret excepto eo quē non haberet fm ray. z alios. i. q. i. Gratia. talis tamen non deberet exeq̄ officium suum ante receptionem ordinis prętermissi.

De coactione ad .§.XVIII

ordines vel ꝓlationes. Nota fm Ray. z Hosti. in sum. q⁹ duplex est coactio. vna absoluta. puta si q̄s oīno inuitus p vim teneat sub manibus ordinatoris. z hac coactione si q̄s ordinat non recipit caracterē. vnde nec ordinē sicut nec baptismū ex de bap. c. Maiores. z di. i. c. Presbyteros. Et nullus h mō debz aliquē cogere ad ordinē vel aliud sacrm. Alia coactio est ꝓditionata. que fit cōminatōe pene z ꝓmissionis mortē vel incarceratōem. si nō ꝓmittat se ordinari. Et q̄ ordinat hac coactōe ducti⁹ q⁹ hmōi coacta volūtas est saltē indirecta. xv. q. i. Mercurio. ideo talis recipit caracterē fm Ray. z alios. ac etiā executōem illius ordinis si nō obstat aliud impedimētum fm Pe. ō pa. q⁹ nō est ius aliq̄ ō ipm suspendat sed gratiā nō recipit. cū fictus z inuolūtarius accedat. nec etiā h metu. s. pene aliquis cogena⁹ est ad ordines

De coactione aūt ꝓditionata per penā iuris inferendam propter ecclesie vtilitatē dicit Pe. de pal. Videt q⁹ quis possit cogi per superiorē p ꝓceptū z excōicatōez vt sit curatus vel epus sicut aliq̄ hereticorum epm sunt compulsi. Cū enī ad bonū regimē ecclesie magis sit obediendū ꝑsidenti in spūalib⁹ q̄z ad bonū regimē in tpalibus ꝑsidenti. siē aliqs in tpalibus cogit suscipere tutelam. vel curā pupilli vel furiosi. q⁹ hmōi reipublice interest. z multomagis iudicandi in republica. cū sit h officium magis necessariū. vt puta q⁹ sit ꝓpositus vt baliu⁹ si res publica indiget. p cuius salute bonus ciuis ētiaz morti se debet exponere. multomagis si ecclesia indiget possunt ꝓsone cogi ad ꝓlaturas z tenent coactio obedire q⁹ fm Brego. Summū pastorē conuincit nō amare q̄ eius gregem renuit pascere qui dicit Joban. vlti. Pasce oues meas. viij. q. i. In scripturis pe. q̄ō videt intelligē dum nisi sit ineptus euidenter. Dicit tñ idem Pe. q⁹ nullus est sponsus ecclesie. id est epus vel curatus. nec abbas nec ꝓr nisi assentiat. q⁹ q̄ius legatus acquirat de iure ciuile ignoāti. tñ de iure canonico nullū ius vel beneficiū ecclesiasticū acquirit homini quousq; assentiat Vñ de prebēdis. c. Si tibi absenti. li. vi. dicit q⁹ quando absenti beneficiū conferē quousq; ratum habeat sibi nullum ius acquirit. De coactione vero conditionata per subtractionē beneficiū vel officij per sententiā hmōi Nota distinctionē in huiusmodi fm Ray. z Hostien. in sum. Aut enī epus cogit clericū ad suscipiendū ordines qui est annexus de iure vel consuetudine beneficio vel dignitati quā habet. aut alium ordinē. Et in ꝓmo casu puta cū episcopus vult cogere electū in archidyaconum vt fiat dyaconus. z electum in archipresbyterū vel decanum vel ꝓpositū vel abbatē vt fiat sacerdos nō tenet⁹ cogi per subtractionē beneficij vel dignitatis nō obstante appellatione in eo impedimento post debitam monitionē appellationē remota. dist. lx. Innouamus. z de elec. Cum in cunctis. excepto eo quod tibi dicit de epo. Si aūt habet impedimentū. Pe. de pal. distinguit sic dicens. q̄ aut est ꝓpositum aut perpetuū. si temporale q̄diu durat excusatur. puta quia infirmus illo cessante idem quod supra. si ē perpetuū. z tunc aut precessit collatōem beneficij. z fuit tale quod nō est sibi ius acquisitū. z tunc sine culpa sua ignorauit priuādus est de facto sicut de facto tenet⁹ puta homicida vel illegittimus z nesciebat aliquid de hmōi. Si fuit tale impedimentū q⁹ ius acquisitū est. sciuit z tacuit. debet auferri tanq̄ ab indigno. vt q⁹ habet morbum caducū. z hmōi. Si aūt ignorauit tūc ita est ac si peruenisset. z quia bona fide z iusto titulo adeptus est. sine sua culpa priuari nō debet. Si aūt impedimentū superuenit sine culpa sua. quia mutilatus fuit in naso aut oculo. aut factus leprosus afflicto non est adiungenda afflictio. z tunc non debet priuari. sed ō redditibus vicarius sustentari vel alius assignari. z ipe sic impeditus de ipis redditibus sustentari. Si autem impedimentū superuenit culpa sua. vt quia se castrauit. vult. vt Origenes. vel q̄ in stupro inuentus castratus fuit priuari debet. z sic intelligitur. de clerico egro. per totum Decomnia Petrus. In secundo vero casu cum. sicut vult cogere ad ordinē nō annexum beneficio. z tūc fm Ray. z Hostien. aut hoc exigit necessitas vel vtilitas ecclesie. tunc si clericus excuset se sola voluntate. q⁹ sic nō vult et nō alia rationabili causa debet cogi per subtractionem beneficij z officij. di. lxxvij. c. ij. z. c. iij.. z de cra. z quali. c. Queris. Sed si excusat se clericus ratione criminis commissi. tunc vel dispensare potest si habet auctoritatē z aptus est idoneus. vel ipm remouet a bñficio q̄ obtinet in ecclesia nisi esset multū vtilis z necessarius ecclesie. Si aūt allegat aliud impedimentū ꝓuentus. z simile culpa sua. vt infirmitatē suā nō est cogendus. z sic fm debet inuitos cogere ad ordines suscipiendos. alis puniendus esset. di. lxxiij. c. ij. z admitteret eos appellationē Dicit aūt necessitas. cum nō sint alij qui ordinent z iudiget. vtilitas aūt cum z si sunt alij ecclesia tamē indiget ordinatis. De sic coacto ad ordinē sacratū vtū teneatur ꝓnere dicit Joban. z Guil. q⁹ si coactus fuit metu qui posset cadere in constantē virū nō tenet⁹ ass⁹ sic. extra q̄ō me. cau. c. Perlatū. q⁹ continentia nō debetur nisi voluntaria. dist. xxxi. Ante tricesimū. z maxime si ē ꝓtestatus in secreto se nolle continere. Talis aūt sic ordinatus si habeat vxorē gaudebit ꝓuilegio clericali si vult vt ueri clericaliter. fm Ray. Guil. z Hug. ar. illius. c. Siqui vero. dist. xxiij. z hoc nisi transiret ad actum ꝓrium. Vel aliter dicas vt dicit Ray. s. q⁹ sic coactus nō tenet continere q̄tum. s. ad vsum matrimonij contracti ante susceptionē ordinis. z si vxor continere nō vult gaudebit priuilegio tamē clericali si clericaliter vnit nō aūt gaudebit h ipsa vult ꝓtinere z ipe nō vult. Sed si talis habeat vxorē tenet⁹ ꝑsse continere. ar. di. xlv. De iudeis

Regulares aũt ordinati nõ debent ꝓtra voluntatẽ pre
lati sut fm Ray. de tem. ordi. Ad aures. Debent ergo p̃
sentari a prelatis suis. vel de licentia eoꝝ quẽ appareat.
Item fm Ray. si cp̃s cogeret aliquẽ ordinari exigente
ecclie necessitate. cũis peccat. debet tamẽ clericus obe
dire cessante legitimo impedimẽto. qz nõ est malus qõ
ei precipit imo iustum. xi. q. iij. Quid ergo. De irregula
ritatib; que impediunt ꝓmouendũ. habes infra ti. õ ir
regula. per totum. De his qui deĵciunt vel suspendunt
iam promotum. habes infra in ti. de suspẽsione.

De penitentia et effectu eius z diffinitione z impe
dimentis z remedĳs eius. Caplm Decimũ septimũ.

De penitẽtia inqt cri
stus Mat. iij. Penitentiam agite zc. Hec est
virtus z sacramentũ. z in ꝫ tum sacramentuz
tia in ea considerant sicut in alĳs. Unũ. s. quod est tm̃
sacramentũ id sc̃z quod exterius g crik̃ vt est absolutio p
forma z confessio z satisfactio pro materia. Aliud est q̃
est tantũ res. vt remissio peccatoꝝ. Quantũ ad ꝓmũ
sc̃z id quod est sacramentum tm̃. sic penitentia nõ ha
ber alĳa materiã a suscipiente. sed solus actus verborũ.
Et ratio est fm Tho. in. iij. quia cũ sacramẽta sint que
dam medicinale spũales. sicut in corpalib; medicinis que
secto vulneris z appositio ẏmplastri. Et q̃dam ꝓsistũt
in sola passione vel receptione curati. vt
in actu laborantis. vt executiones z hmõi. ita in sacra
mentis quedã nõ requirũt actũ eius qui sanctificatur
ꝫ tum ad subam sacri. nisi per accidẽs. z sicut remouẽs
phibens. sicut in baptismo ꝓformatione z hmõi. Et in
bis sacris materia que significat z causat. est quid exte
rius appositũ. quedam vero sunt que p se z essentialiter
requirũt actum eius qui suscipit sacrm̃ vt in mrimonio
pnĭa. z in bis nõ est materia aliquid ex̃ suscipiẽtẽ. sz ipi
actus exterius apparent z faciũt qõ in alĳs materia.
Res z sacrm̃ est penitẽtia interior ꝓtritio z ornatus. pe
nitentia enĭ sacramentũ nõ imꝑmit caracterẽ. sed orna
tum. Et ꝓtritio quidẽ est dispositio respectu actus libe
ri arbitrĳ z res z sacrm̃ respectu gratie gratũ facientis.
Ornatus aũt respectu gr̃e sacrat. Et in attritio ẽ ornat⁹
z si nõ ꝓtritio. In ꝓtritio est etiã vn⁹ ornatus. et maior
gratia infundit respectu duplicis dispositionis sc̃z sacrm̃ que
sit p ornatũ z liberi arbitrĳ q̃ fit per ꝓtritionem. De orna
tu habes. s. eo. ti. c. i. Res autem est remissio peccatoꝝ. Ubi
sciendũ fm Tho. q̃ cã pncipalis remissionis pcti q̃ ad
culpã est deus. causa meritoria remissionis ẽ passio xpi
Cã formal' est gr̃a. cã instrumẽtal' est mltiplex. qz z ꝓtri
tio ingtũ est sac⁹ ẽtutis pnie. est cã vt remouẽs prohibẽs. sz prout ẽ ps sacrm̃ pnie est cã instrumẽtalis z sil'r cõ
fessio z absolutio sacerdotis est cã instrumẽtal'. sicut ad
formatiõem cultelli mlta ꝓcurrũt. qz z ars fabri z man⁹
eius z malleꝰ z incus z ignis z alia ad remissionẽ pcti
etiã q̃ ad pniam oĩa pdicta opant plus z min⁹ fm de
uotiõem z conatũ penitentis remissa tñ pus oĩ culpa
mortali. qz cũ mortali nõ est bõ capax remissionis alicu
ius pene. Valet etiã ad remissionẽ pene satisfactio inĩũ
cta. z oĩa bona opera facta in caritate. et flagella patien
ter tolerata et indulgentie.

Per penitentiam reui. §. I.
uiscunt opera mortificata per petã fm Tho. z Petrũ et
Ray. qõ etiã dicit Aug. de pe. di. v. Qui vult. qõ sicõ
darat Pe. de pal'. in. iij. Opa nra dicũt viua z mortua
z mor. z viuifi. p ꝓportiõem ad ea q̃ viuũt natural'r. sicut
etiã illa dicunt viua nõ solũ q̃ hnt pncipiũ vite. sz opa
tiõem vt oculus videndo pes ambulando. mortua que
neutrũ hnt. mortificata q̃ hnt pncipiũ vite. sed nõ opa
tionẽ ꝓpter aliqõ impedimentũ vt membrũ putridum.
vuificata p amotionẽ impediminti opatõis vite redeũt
ad suas apatões. Sic opa nra isp̃ualiter dicunt viua.
qz procedũt a caritate q̃ est pncipiũ vite spũalis. z p me
ritũ pñt pducere ad vitã eternam q̃ est vera vita. Jste
enĭ est finalis actus operũ nostroꝝ. mortua vero dicun
tur que fiunt extra caritatẽ. z dicunt mortua ex aprita
tudine. qz sc̃z potuerunt fieri in caritate. z sic fuissent vi
ua. Mortificata ẏo q̃ facta fuerũt in caritate. sed p meri
tum nõ pñt ad vitã glorie pducere efficaciter ꝓpter im
pedimentũ pcti mortalis supueniens. Viuificant aũt
cũ impedimẽtũ mortificatõis amouet in ꝺ est mortale
supuenties. §. Ino. fm tho. q̃ resurgẽs p pniaz a mortali nõ
oꝑtet q̃ resurgat in eodẽ gdu gr̃e z caritatis quã amisit.
sz pt resurgere in eq̃li maiori z miori. fm conatũ ipius
penitẽtis. Et ex ꝺ ozik dubiũ quõ viuificent opa mortifi
cata in eo q̃ resurgit in miori caritate. z in illo statu mo
riẽt. cũ pmũ recipiat fm statũ in morte. nõ fm statũ pte
ritũ. Sz rñdet Pe. q̃ p pniam ruituisse merita pt̃ itel ligi dupl'r. Uno modo tm̃ ad ꝓmũ accidentale. z sic ñ
reuiuiscunt. nisi illius pmĭ sit talis ꝓditio q̃ requirat
ꝓinuitatẽ z ꝓpetuitatẽ sic aut recolas ĝinitatis. Alio mõ
ꝑtm ad pmũ essentiale z sic p se loquendo reuiuiscũt
tur p̃supposito q̃ moriat cũ tanto gradu caritatis. ĝtuz
amiserat. qz tũc nõ est tm̃ ex meritoriis pmoꝝ p se z ex
pnĭa sic ex remouẽte ꝓhibẽs z ex ĭtia caritate sic ex na
turali dispositõe necessaria recipit ĝtitatẽ pmĭ essenti
alis. Per accidẽs aũt esse pt q̃ nõ reuiuiscũt ex indispo
sitõe recipiẽtis q̃ ad ĭregritatẽ. i. tantã ĝtitatẽ pmĭ fm
eũ Tho. sup ep̃lam ad roma. Quãtitas pmĭ essentia
lis qõ ꝓsistit in visione dei rñdet ĝtitati caritatis ĭ via.
z quãtitas pmĭ accidẽtal' rñdet quãtitati leticie bo
noꝝ opm Et de hac sit elligit illud apli. Unusq̃sq; ꝓpriã
mercedẽ accipiet ꝓ mis suũ laborẽ. Nota q̃ pnĭa z plures
alie ꝓtutes dicunt fundamentũ. sz diversis respectib⁹.
Cũ enĭ fundamentũ sit ꝺma ps edificĭ z sustentatio to
tĭ⁹ edificĭ rõe ꝓtrahit. Jn spũalib; fides ẽt fundamen
tum virtutũ simpliciter. Pnĭa ẽt fundamentũ ratõne
ꝓtractus nõ simpl'r. sed in genere eoꝝ que ptinẽt ad ef
fectuz. z quo ad fugam mali ꝓmissi. Timor etiã dicitur
fundamentũ quantum ad fugam mali committendi.
Charitas dicitur fundamentum ratõne prioritatis quo
ad prosecutionem boni. sed ratione sustentationis dici
tur humilitas fundamentum in prosperis. z fortitudo
in aduersis. Thomas in. iij. dist. xiij

Penitentia aũt sic .§. II.
diffinitur fm Brego. z Ambro. q̃ ẽ pterita mala plã
gere. z plangenda iterũ nõ committere. de pe. di. iij. que
diffinitio datur per duplicem actum eius fm Thom̃.
Unus presens respicit. sc̃z dolor de commissis. Fletus
enim sumitur pro dolore interiori. Alius respicit futu
rum. sc̃z propositum nõ committendi vlterius. Et sic nõ
committere intelligitur quo ad propositum pro tunc
cum penitet. Non enim requiritur ad veram penitẽ
tiã q̃ aliquis vlterius nõ peccet. quia de essentia alicu
ius rei non est aliquid futurum. Ille ergo auctoritates
de pe. di. iij. Ille. z. c. Irriso. z alie que vident dicere q̃ nõ
est vera penitẽtia. sz inanis cũ ds iterũ z iterũ peccat. vl
referunt ad idem tps fm Ray. et Goff. quo ds peniten
cũ sc̃z z si dolet de ꝓmisso nõ tñ proponit abstinere. vel
si vere penitear ẽt inanis recidiuando. qz pniatur fine
seu fructu ei⁹ q̃ est absolutio propter peccatum. super
ueniens. Nõ aũt dicit Piero. q̃ secũda tabula p⁹ nau
fragium est penitentiã seu culpã simpl'r cõfiteri. de pe.
dist. i. loquitur merbaphoꝛice ad similitudinem nauis

gantis qui fracta naui auxilio alicuius tabule ducitur, ad portum. Sic spiritualiter fracta innocentia bapti mali per mortale que est nauis z ꝑma tabula n est alia via salutis. nisi pnia q̄ 2o scḋa tabula. q̄ tabula est post naufragiū. sed no secūda post ipm. Qḋ aūt de pe. di. iij 2o g Aug. q̄ penitere est penā tenere vt sp puniat in se vitiū scḋo qḋ comūit vt in §. si ap'lis. vbi dicit. q̄ penitēs semp dolcat zc. Intelligēdum est fm pe. nō quidem penitentiā exteriorem debere esse ꝑpetuam. nec etiam penitentiā interiorē actualē. i. q̄ semp actu doleat sed habitualē. i. semp 2o hꝫ hāc dispositoem in mēte q̄ cū mēti occurrit petīn ꝫmissum. nō acceptet fz fm roem dolet. Irē qz dicit Aug. in dicto. §. Si ap'lis. q̄ penitēs dolore gaudeat. Sciendū q̄ triplex est dolor z gaudiū fm Pe. de pal. Prima ipa passio ꝫcupiscibilis. z sic sūt nō sunt etiā de diuersis dolor z gaudiū. Scḋo accipit pro motu cordis. qz letitia est cordis latitudo. z tristitia cordis ꝫtristatio (alias ꝫstrictio cordis) q̄ duo etiā simul esse nō pnt. Tertio accipit ꝑ simplici actu volūtatis. et tūc ꝑt sunt de eodē nō sūt sīl. qz ꝑiāt. z sīl'r si sūt 2o diuersis nō sub ordinatis. sed ꝑt sūt ordinati ita q̄ vnū est rō alterius sic stāt sīl. z sic est in ꝓposito. imo forte sūt vnus actꝰ sicut finis. z id qḋ est ad finē. qz vbi duo ꝑpter vnū vtrobꝫ q̄ tm vnum. Vñ q̄ dicit Tho. vtrūq; nō posse simul [illegible]e eq̄liter intelligendū est q̄tū ad cauſalitatē z ꝓncipalitatē nō q̄tū ad intensionē z remissio nē fm rē si differūt. vel fm rōem si sūt vnius actus re. qz vnū est rō alterꝰ. ad intentōes enī z remissionē cauſe sequit intensio z remissio effectꝰ. q̄tro enī plus dolet de peccato. tanto plus gaudet de dolore.

De effectu peniten .§. III.

tie seu fructu. no. fm pe. 2o pa. di. xuij. q̄ pnia delet oēm culpā actualē mortalē z venialē cui applicatur spēaliter Un Crīt. de pe. di. iij. Talis dicit etiā si ad summuz q̄s ꝑuenerit maloꝝ z inde reuerti velit ad ꝑ̄ctis viā fusci pit. s. deus liberet amplectit z oīa facit q̄tenus ad ꝓtez reuocet statū. Hec ille. z qz mortalia hūt ꝓnexionē ex p̄te auersiōis. qz oīa a deo aūfert. vnū ñ dimittit sine alio fm Tho. Sed mortalia pnt dimitti sine venialibus et vnū veniale sine altero. qz nō hūt ꝓnexionē adinuicez fm Tho. Scḋo nota q̄ pnia tollit penā eternā. penā aūt tp'alem si ꝑfecta sit tota'r tollit vel saltē minuit. vñ dicit Pe. q̄ sicut q̄ hoīem ita z qui deū offendit peccat dupl'r. qz ꝑtra eq̄litatē amicitie inq̄tū debi ū affectuz nō impedit z 2 equalitatē iusticie inq̄tū rē vel hoīem vel obsequiū subtrahit oportet q̄ necessario vtrūq; restituere. z qz restituta amicitia nō itāri restituit res ablata. ideo post remissionē culpe remanet reatus pene satisfactorie. s. cōiter. ar. de pe. di. i. Si petīn dicendū. Tertio nota fm Pe. de pal. q̄ sequelā ad petīn qḋ est trahere ad petīn. z retrahere a petō si pnia q̄ est virtus z sacramentū sit ꝑfecta tota'r delet istā sequelā z istas reliquias. Si aūt esset ꝑpleta pnia q̄ est sacrm z nō que est virtus esset q̄dē deleta pena. sed nō seq̄la cū in momento possit esse deleta oīs pena. nō aūt habitꝰ. malꝰ acq̄sitꝰ. Sed si pnia virtꝰ esset ꝑfecta tūc seq̄la esset tota'r deleta. qz habitꝰ vicioſus tota'r corruptus. Quarto nota fm Tho. z Pe. q̄ restituit pnia omnes ꝓtutes necessarias ad salutē. qz removendo ꝓhibens restituit gratiam. cū qua oēs ꝓtutes infunduñt. fz necessarias ad dignitatē nō infunduñt nec restituit. Quinto q̄ pniaz vitāt flagella tp'alia. Amb. Iouit dñs murare inimicz si tu noueris mutare delictū. z 2 pe. di. i. Sz ꝓtinuo. z c. impotuna. z c. Si agam. Ulrio nota pnia nō instituit impunitatē in foro ꝓtentioso. imo hōs bullā de absolutōe ab homicidio nihilominꝰ suspēderet nec liberat ab irregularitate. Item mortificata opera meritoria per peccatum. per penitentiam reuiuiscunt.

De impedimentis .§. III.

penitentie dicit Petrus de pal. post magistrū sen. i. iij di. xvi. q̄ hypocrisis z ludi z militia z negociatio impediunt penitentiā. Et hypocrisis q̄dem impedit propter hoc. qz est habitus malus quo homo est promptꝰ ad face re bona opera ꝓpter homines. z sic inclinat vt opa q̄ alias essent digni fructus pnie nō habeāt hunc effectum. Ludi taxillorꝫ. chorearꝫ. histrionū. spectaculorꝫ. in hastiludijs. venationib. z hmōi impedit. qz nimis distrahunt mentē a deo. z dissoluit vana letitia cum rē penitens debeat hre cor recollectū ad deū z dolorē de peccato. Militia vero z negociatio etiā impedit. z qz mentem distrahunt. z qz mentē mltis pctis cōmuniter implicant. Uerū q̄ ista aliq̄n sūt venialia z aliqua ex his aliq̄n licita. ideo nō impediūt de necessitate penitentiā z fructū eius nisi sunt mortalia. vt de pe. di. v. Negociū Et de his materijs habes in. ij. parte in diuersis. ca. Sunt z alia impedimenta penitentie interiora. et fm Ray. z Hostien. in sum. sunt quattuor. Primum est pudor ꝓfitendi q̄ retrahit superbos dū nolunt videri ma li. Secundū est timor sarisfaciendi. Timent enī ꝺdam q̄ nō possent facere penitentiā quē eis imponeret. Tertium est spes vana. z hoc triplicitur. qz diu viuendi. qz diuitias acquirēdi. z qz misericordiā ꝓsequendi finaliter Quartū est desperatio veniam obtinendi. vel post vel niam in bono perseuerandi. Et desperatione venie inducunt tria. scz consideratio grauitatis peccati. sic Cayn dicit. Maior est iniquitas mea q̄ vt veniā mereat. zc. Beñ. iij. Secundū est consideratio frequentatōis. Cogitat enī peccator. Ad quid confitebor. cras iterū cadā in huiusmodi. Tertiū consideratio diuturnitatis ī peccato. Cogitat enī tamdiu steti in hoc peccato q̄ de illo nunq̄ misericordiam obtinebo.

De remedijs contra .§. V.

dicta impedimenta. Nota fm Raymū. z Hostien. contra pudorem est triplex remedium consideratōnis. Primū est consideratio rōnis naturalis. Si enī nō erubuisti peccare. quod malū et inhonestū est. nō debes erubescere. id est ꝓpter rubozem dimittere ꝓfessionem peccatorum quod bonū z honestuz est. Berū. Omnia insania hominū pudet ablui. z nō puder inquinari. aspergitur caliga z contemnitur anima. Secundū est virtus diuitis Haum. iij. Reuelabo pudenda tua in conspectu omnium nationū. Cōtra falsum timorē est etiā triplex remedium. Primū est per consideratōnem pene presentis paucitas. z ecōtrario in futuro pene multiplicitas. ps. Multa flagella peccatoris. qz ignis sulphur aspectus demonum tenebre vermis et alia. Secundū est pene p̄sentis leuitas et econtra future acerbitas. Job. vi. Qui timet pruinam. id est penam temporalem. irruet super eum nix. id est pena futura grauior. Tertium est pene p̄sentis breuitas ecouerso in futuro eternitas. Matth. xxv. Ite maledicti in ignem eternum. Contra spem diu vivanam est triplex remedium. Nam contra spem diu viuendi est illud quod dicitur Jacobi. iij. Que est vita nostra vapor ad modicū parens zc. et huiusmodi. Contra spem diuitias acquirēdi est illud. Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secum auferet zc. Exemplum diuitis dicentis Anima mea habes multa bona zc. Luce xij. Contra spē misericordiā consequēdi est illō Eccli. v. Fili ne tardes ꝓuerti ad dominuz. et ne differas zc.

Et illud Hiere. Assiduc peccantiū nec miserek dc⁹. Cō/
tra desperatōem de venia est triplex remediū. nā cōtra
desperatōem roc grauitatē pcti eti illud Job. vi. Utinaz
appēderent pcta mea tē. passio eni xpi est fortior ad dis/
soluēdū qz qcunqz pctm ad obligandū. Contra despa/
tione rōe multitudis pcoz ē illud Mar. xviij. Nō dico
tibi septies. sz vsqz septuagiessepties. i. oia pcta. de pen.
di. iij. Adhuc. Contra desperatōem rōe diuturnitatis ē illō
Ezech. xviij. In quācūqz die conuersus fuerit pcōr. omniū
iniquitatū⁹ nō recordabor. de pe. di. vij. g totū. Contra ō
sperātōem pseuerādi i bono sūt tria remedia. Primū ē me
ditatio mortis. vbi oia ostendūt vana. Eccls. xi. Si multis
annis vixerit hō tē. Secūm ē hostis debilitatio. qz debil'
est hostis q nō vincit nisi volentē imo necm posset in
trauit nisi pmissus. Et ista libertatē ondit Amb. xv. q.
i. Nō est. Terciū remediū est bonis fortitudo q gcunit ei
ex dnō. Ex pctoz remissione. ex lectia spūali. ex arma/
tura spūali. ex exercitio bonoz. ex dei protectione.

De partibus peni. §. VI.

Tertio. Nō. sm Pe. de pa. q pnia habet tria gñera ptiuz
sz potestales. essentiales. z integrales. Primo q dem
bz ptes q sūt potestiales qrū qditio est. q vna ptinet aliā
z plus. sic dicim⁹ aiam. vt totū potestiale diuidi i suas
ptes potestiales. in vegetatiuū. sensitiuū. z intellectiuum.
z sensitiuū ptinet in se vegetatiuū z pl⁹. z intellectiuus
verūqz z plus etiā. Et sm hās ptes acapit diuisio pe/
nie data ab Aug. de pe. di. i. Tres sūt actōes. s. q est
pnia ante baptismū. z hec reqrit ptritōem. pnia post ba
ptismū de venalibz. z hec reqrit ptritōem z satisfactōez. pnia
post baptismū de mortalibz. z hec reqrit ptritōem z cō
fessionē. z satisfactōem. Secdo pnia bz ptes subiectiū
uas. q rident tori vnius salu. sic indiuidua sūt spēi ptes
bz qditio est q qlibet ps ptinet totā naturā totī⁹ tē.
sic Pe. z Marti. totā hois naturā. Et sic pnia sm Ray.
diuidit in solennē publicā z puatā. Pnia puata est ulla
sic Pe. z Marti. totā hois naturā. Et sic pnia sm Ray.
diuidit in solennē publicā z puatā. Pnia puata est ulla
q fit secreto confessori. ex de pe. z re. c. Dis. z vt dic Alber.
in. iij. nō tenek hō pro quolibet pctō mālfesto pter qd
scandalisauit alios pniam suā manifestari alij qz sacer/
dori sed q fecit scandalū in cōi tenek ad oñendū bonū
exēplū in cōi. q. eo pōq videt scandalisar⁹ g malū op⁹
bonū exemplū vite ei⁹. bz psumere emēdatiōem eius
q fit secreto confessori. ex de pe. z re. c. Dis. z vt dic Alber.
in. iij. nō tenek hō pro quolibet pctō mālfesto pter qd
scandalisauit alios pniam suā manifestari alij qz sacer/
dori sed q fecit scandalū in cōi tenek ad oñendū bonū
exēplū in cōi. q. eo pōq videt scandalisar⁹ g malū op⁹
bonū exemplū vite ei⁹. bz psumere emēdatiōem eius
Pnia publica sm Ray. pte est q fit in facie ecclesie. nō
q dē cū obseruatōe coz q fiūt in solēni. sz cū inungik pe/
grinario g mundū cū baculo cubitali vl scapulari. vel
veste aliq ad ō pfecta. z hāc pnia bz pt iponere simplex
sacerdos. z pt etiā iponi clerico qñ crime ē publicuz sm
Tho. in. iij. z Ber. in glo. de pe. z re. c. Quesitū. sz Ray.
Tho. in. iij. z Ber. in glo. de pe. z re. c. Quesitū. sz Ray.
sectes aplica nemi agēdā idicit. nisi vbi ē curia. s. q va/
dat se ꝑberādo p ecclias certi diebz. Pnia solēnis. qz ab/
lara ē de vsu eccie. iō bz cussime ptrasco hec sm Ray. im
ponik solū ab epo vel ō mādato ei⁹. z solēnis etiā recōci
liatio ei⁹ reseruak epo z iponik p crimie enormi. z vul/
gatissimo qō mouet vbē vel villā. vt. xxv. q. vi. c. fina.
nec bz iponi clerico nisi pus deposito. qz ipa iducit irre
gularitē. vt di. l. Cōfirmandū. nec iterak hec pnia solen/
nis nisi ꝑsuetudo sit in ptū. de pe. di. iij. Reptunk. mo
dus ār q iponebak. bī di. l. In capite. z dū durabat hec
pnia nō poterāt itrare eccīam nisi a quinta feria i cena
dñi vsqz ad octauā pasche. Tertio pnia bz ptes inte
grales. s. ptritōem. confessionē z satisfactōem. inqz tū. s. pe/
nitētie ē sacm. Un Crisp. Perfecta pnia cogit pctōrem
ota libēter sufferre. in corde cū ptritio. in ore confessio. i ope
ō pa. q ptritio duplr accipik. Uno mō, ꝑte ꝑ actu grē
iformato. z sic nō ē ps sacri. sz res sacri vel pm⁹ effectus
eius. vt habitu in facto vel suscepti. Secdo mō accipik
p actu liberi arbitrij dolēs de pctō q nō ꝑdicteres. aut
nō sit effect⁹ ei⁹. sz est pmū pncipiū ei⁹. z sic ē ps sacri. p
ut exercitus signat actu vel habitu. Et figurata ē pnia p
triduū q xps pditus rectitus inuētus est Lu. ij. Et per
triduum de quo Exo. iij. Uiam trium dierum ibimus
in solitudine tē. z triduum mortis christi.

De contritione z necessitate eius z qualitate. quan/
titate. z causalitate eius. Caplm Decimūoctauū.

De contritione scien/

dū est q sic diffinit mgr aliter. Cōtritio est do/
lor p pctis volūtarie assumpt⁹ cū ꝓposito cōfi
tendi z satisfaciēdi. z dic Pe. de pa. di. xvij. in. iij. q. b. p
positū. ꝑfitēdi z satisfaciēdi reqrit in mortali. qz qtū ad
venialia nō reqrit ꝓpositū ꝑfitēdi nisi tm p accidēs rone
ꝓcepti ecclesiastici. nec etiā ꝓpositū satisfaciēdi. Sz q hic
nō vult satisfacere p mortali nō videt ē in statu salutis.
Et nota sm Pe. de pa. p⁹ Tho. q cū ad vnā ptritōez
ꝓcurrūt ista qtuor q reqrit iustificatio ipij. Primo infu/
sio grē. Secdo mot⁹ liberi arbitrij in pctm detestando.
Tertio mot⁹ liberi arbitrij in deū diligendo sup oīa
Quarto remissio culpe. q sit tpe z in instanti in vno sūt.
vnū tm pcedit alterū ordine nature z intellect⁹. z i ordi/
nē positū i motu liberi arbitrij ad destruēdū pctm. ide
dit ꝓpositū ꝑfitēdi z satisfaciēdi. Dicno. sm Pe. illa qtu/
tuor q ꝓcurrūt ad iustificatiōem ipij. q notāt in illo ps
Cōmouisti dñe terrā. i. pctōrē. z b p infusionē grē. z con
turbasti eū p morū dolorz de pctō. sana ptritōes ei⁹. scz
dādo remissionē culpe. qz cōmota ē. i. sit. z totalr mota
a re diligēdo sup oīa. sm Pe. in. iij. sic in naturalibz ōz.
durū id qō resistit tactui vt lapis. molle qdē cedit vt ca
rō z cera. frāgi aūt z atteri qñ in grossas ptes diuidit.
ptteri qñ in minutissimas z qsi in puluerē. Sic spūalr
cor ōz durū qō nō cedit dīne inspiratōi qsi digito spūs
sancti se tāgenti. sz resistit molle cū cedit z assentit. Ezech
xxxvi. Auferā a vob cor lapideū z dabo vob cor carneū
frāgit vo cū atteritur p grossam z impfectā displicentiam
pctī. Scidite corda vra. Contritio cum pctm sm oēm
sui rē displicet z pfecte. z totalr resiliens a pctō. ps. l.
Cor ptritū z būiliatū deus nō despicies. Et his ptz dra
inter ptritōem z attritōem duplr. Uno mō ex pte libe/
ri arbitrij. qz dolor ꝑfect⁹ ōz attritio. z dolor pfect⁹ ōz
ptritio. Secdo ex pte dei. qz dolor grā iformat⁹ ē ptritio
qtūcūqz sit modic⁹ dolor. q nō ē grā iformat⁹ ñ pt dici
ptritio. sed attritio. Ma dolor desperatōis ē maior dolore
ptritōis. z tm nō ē ptritio. Et dolor ō pctō put ē vn⁹ act⁹
numero. sic ñ pt attritio fieri. sz ptritio. sz put ē vn⁹ act⁹ sz
speciē. sic attritio pt fieri cōtritio. sic et mane fit meridi/
es. z vnū est dispositio ad aliud sicut i naturalibz ꝓce/
dit de impfecto ad pfectū. Quāuis aūt p ptritōez solā
habeak remissio pcti. nihilomin⁹ tñ talis tenek p⁹ mo/
dū ꝑfiteri tpe suo z satisfacere. Et sm Tho. tū rone du/
plij. qz certe nō est. si est ptrit⁹. tū etiā rōe ꝓcepti de con
fessione facti. Si aut hoc omittit facere tempore debi/
to. peccata quidē iam dimissa nō redeunt. sed sm Aug.
tunc peccat mortaliter illud omittendo. de pe. distin. i.
Magna. Obiectum autem. id est materia circa quam
est dolor contritionis sm Petrū de palude post Tho.
est malum non nature nec pene. cum ptritio agat i pec
catum ad destruendum ipsum. sed malum culpe nō q/
dem originalis. sed actualis contra quod est. Est etiam
malum culpe proprium non alienum. cuius enim quis
debeat de peccato proximi dolore. nō tamen est ille do
lor ptritio. Est z malū ptcritū seu commissum nō futu
rum. qz de futuro est cautela nō dolor. z de venalibus
sufficit dolor in generali. cuius z vnius sit etiā in ptcu

Jobelis. 3

Dra ptri/
tōis z att/
tritionis.

lari. Sed de mortalib⁹ in ꝑticulari si recordat⁹ ad re/
cordandū debet adhibere studiū ⁊ conatū. Si est oblit⁹
tus in generali⁹ i particulari dolcat de negligentia sua
ad penitendum ꝓpter quam est oblitus.

De necessitate contri. §. I.

tionis. Sciendū fm Pe. q de omni pcō actuali morta
li necessario requirit ꝟtritio. Rō est. qz in oi pcō morta
li est actualis auersio volūtaris a deo ad pcīm. ⁊ iō cuz
ꝟsa ꝟtrarijs curenk. oꝑtet q in oi remissione pcī mor
tal⁹ sit actual⁹ aūsio a pcō ad deū. hec aūt aūsio appellat
ꝟtritio. Duricia enī volūtaꝫ manētis in pcō nō tollit
nisi p volūtaꝫ fractōem oīmodā q appellat ꝟtritio. Cō
cor. Ray. de regul⁹. iur. c. Uenia. li. vi. Ubi ꝺr venia non
dat⁹ nisi correcto. ⁊ de pe. di. i. Neminē. Sz no. fm Pe.
q licet de pcīs oblitis. de quibꝫcuis post conatū debi
tū ad recordandū nō recolit spāl⁹ sufficiat generaⁱ con
tritio. tñ de pcīs quoꝫ mēoriā hz reqrit spālis ꝟtritio
de singul⁹ si ꝑps hz q poss it de singlis dolere spēal⁹. sed
si ꝑps nō hz. qz de⁹ nō reqrit ab hoīe nisi qō ꝑt ⁊ in mo
mēto ꝑt hō ꝟuerti. Iz nō ꝑt i momēto de singlis ꝟteri. iō
suffic tūc vna gñalis ꝟtritio. Tho. ār dic q ꝗtū ad ꝑn
cipiū ꝟtritōis. i. cū ꝗs cogitat de pcīs suis ⁊ dolet. ⁊ si
ñ dolore ꝟtritōis saltē dolore attritōis. sic oꝑtet q ō sin
gulis pcīs q hz i mēoria ꝟterak. Iz ꝗtū ad cū dolorē q
est iā gra iformat⁹ sic suffic q sit vna cōis cōtritio ō oi
bus. tūc ei ille mot⁹ agit in ꝟtute oīm ꝑcedentiū. dispo
sitionū. ⁊ qō dicit Aug. de pe. di. iij. oꝑtet penitentez
simul dolere de oi crimine dicat Pe. q hec cōtritio gene
ralis est dispositio immediata ad gratiam. Nam dole⁹
re de vno sine alio non sufficit ad salutem.

Quando teneatur . §. II.

quis ad cōtritōem. Dicat Petr⁹ de pa. q tota vita ista
est ꝑps ꝟtritōis q ad habitū. sic. s. q hō semp debet esse
promptus ad dolendū de oīm mortali. si ipm ꝟmitteret
nisi alias voluisset. imo dicit aliq q quotiens recolit ō
mortali tenek dolere ⁊ ꝟteri. qō est durū ⁊ videk falsum
qz ꝑceptū affirmatiuū nō obligat ad semp. ⁊ si ad semꝑ
per. vñ licet siue recolat pcīm siue nō recolat semp tene
atur ad hoc nō sibi cōplacere in pcō nō tñ tenek actu odi
re pcīm. sic nō tenek deū actu diligere qnēs ō deo reco
lit alioqn null⁹ posset iudicare de deo speculatiue quin
ꝑccaret mortaliter. qz nō ꝑt dilīgere deū nisi cogiter de
deo practice. vñ ꝑt dici q est verū debito ꝟgruitaꝫ nō
necessitaꝫ. Uel si intelligak de debito necitaꝫ di. q sic
ꝑceptū de caritate ꝗtū ad actū interiorē. videk magis
ligare ꝗz affirmatiua q obligāt in ꝑps necessitatis solū.
Istud aūt qñcuqz ei⁹ materia occurrent practice non
speculatiue. vt cū scz ꝟsiderak deus vt diligend⁹ vel nō
diligend⁹ tenek hō iudicare vt diligēd⁹ ⁊ diligere. Sic
⁊ pcīm ꝟmissum si mēti occurrit practice. vt. i. materia
delectatōis vel detestatōis. tenek hō iudicare detestan
dū ⁊ detestari. Nec Petrus. de pcīs qdē cōmissis de q
bus iā ꝗs habuit vl credit se habuisse ꝟtritiōem videk
sufficere qō dictū est. Sz ꝗtū ad pcā mortalia de qui
bus nōdū ꝗs habuit ꝟtritōem. videk q semp tenetur
qñ pcīm mēti occurrit ad actū odiendū. ⁊ detestandu
pcīm. al⁹ peccat mortal⁹ pcō omissiōis. ꝗuqz ꝟterak
Dicit enī Tho. Pe. ⁊ Bonauen. ⁊ Durā. q post mortle
peccatū ⁊ si nō tenek ꝗs ad statim ꝟfitendū. tenek tamē
ex necessitate ad stati cōrerendū. nec enī p momentuz lz
stare in pcō. Uñ Eccli. xxi. ōr. Quasi a facie colubri fu/
ge peccatū. Imminet enī tali maximū periculū. cuz enī
nulla necessitas excuset a contritione. si mortak ante cō
tritionem etiā si nō potuit ꝟteri. quia subito moritur.
nihilominus damnak. qō nō sic est de confessione.

De qualitate contri. §. III.

tionis. Nota fm Pe. in. iij. q duplex est dolo: ꝟtritōis
scz intellectualis q est displicētia ⁊ detestatio volūtaꝫ
de pcō. ⁊ sensibilis q est quedā affectio insensuata tri
stitia cōstringēs coꝛ ⁊ alterans. Primus semp reqrit
de necessitate ⁊ est sufficiēs ad delendū culpā cū oi gra
Rō est fm Crys. Unūqōqz ꝑ quaꝫcūqz causas ꝟbik per
casdē dissoluit. de reg⁹ iuris. Sz peccatū mortale fuit
ficiēter cōmissū volūtate seu p actum volūtaris. vt de
iutorio dīne gre destrui ꝑt ipm detestādo. ⁊ displicendo
am de cōmisso habēdo volūtate deliberata. Secūs de
loꝛ scz sensibilis nō reqrit de necessitate ad cōmissōem
habendā ⁊ remissionē cōsequndā. Et rō est. qz deus non
reqrit ab hoīe ipossibile sz possibile. Sz hec istū dolorē
sensibilē nō est in prāte hois etiā ꝓpositā eo gra.
sz bn ꝑm⁹ cū adiutorio gre. Uñ nō requirit dolor sensi
bl⁹ de necessitate. sz de cogruitate. suffic si mēs sit flebil⁹
etiā si actu flere nō possit. vt dic Amb. ⁊ val ad remis
sionē. Et iste dolor cōiter iducit lacrias exteriores. de qꝫ
bus Aug. de pe. di. i. §. Quē penitet. Sciat se culpabi/
liter reū q debet dāna amiabel ꝟpis. i. ꝟpalia ⁊ nō debet
petā q̄ō intelligik fm Tho. qñ hō accidit ex ignorātia ec
vl putare dolorē ō pcīs sec⁹ si hō queat ex duricia ec
plexōis vl ex magnitudie dolorē vl itemōre humiliatōis.
qz scz nō vult ab alijs videri cū scz ē in cōspectu alioꝝ
quia tunc nō est reus. Pe. de pal. etiā dicit. q velle con
teri. est ꝑ se reputak. de pe. di. i. Magna.
tum enī ꝑ se reputak. de pe. di. i. Magna.

De quātitate cōtri. §. IIII.

tōis. no. fm pe. ō pa. q dolor intellectual⁹ dz ee maxim⁹ ñ
qdē respectu dolorꝫ alteri⁹. qz hō ē ipossibile. qz nec mois
ꝟpi q excessit oēm dolorē vite pītis nō attingebat ad mi
nimū dolorē iferni vl purgatorij. nec etiā respectu dolo
ris ioꝛdinati. qz maioꝛ est dolor se de spandꝫ fm qdam
ꝗuis penitēs dēat ē ꝓtare q ꝑ⁹ sibi ꝺplicet pcīm ad
expiandū ꝗz illi ad augendū. Nec dz ee maxim⁹ respec
tu alteri⁹ seu cuiuscūqz. qz maioꝛ magis dz dolere fm
Pe. Et bitual⁹ ꝗtū ad dolorē ꝟtritōis generalē de oīb⁹
pcīs suis. inqꝫtū sūt offensa dei q dolor ē dispositio im
mediata ad iustificatiōez ⁊ actual⁹ ꝗtū ad dolorē spālē
quē hz recogitādo ō singul⁹. qz maiꝰ pcīm hz maioꝛem
rōem dolēdi. ⁊ iō de maioꝛi dz magꝭ dolē. sz dz ee ma
ius respectu mali nature ⁊ pene. Propter ār dz ee ma
xim⁹ fm Pe. de pa. qz de maioꝛi malo. s. culpe qō ēma
ximū. ⁊ de amissiōe maioꝛis boni ꝗz sit. s. dei ⁊ gl̄e sue. Et
fm Tho. nō ꝑt ee dolor iste nimius sic nec caritas vñ q
cedit ꝑt ee nimia. Dz ēt ꝟtri⁹ magis velle pati ꝗtāū
q. v. ar. v Et rō ē. qz ꝟtritio nō ꝑt ee sīn caritate. Caritas
ār dicrat vt hō magꝭ diligat deū. Peccare ār ē facere ꝺ
deū. pati ār ē ꝺ seipm. ꝗ ⁊c. sz i ꝑticulari delēdē ad hāc
penā vl illā nō tenek. imo stulte faceret si ꝗs se l alū sup
hmōi solicitaret. cū terribilia i ꝑticulari ꝟsiderata plus
terreāt. Cōcor alb. Jnno. Pe. ō pa. di. q nō dz se ꝗs tem
ptare sup his. nec ꝟfesso⁹ penitētē ad sumēdū eucharis
tiū nec i fmōib⁹ dz tēdere laqos rēptatōis simplicib⁹ di
cēdo. q pl⁹ hō dz velle excoriari ⁊ hmōi q sens⁹ horret
sz hō a penitētē reqrat si pōtet. Et si dolor ei⁹ ē insufficiēs ⁊
anvellet dolorē sufficiētē hē. ⁊ si nō hz hō sibi displicet ⁊
hō sufficit. Dolor aūt ꝟtritōis sensibil⁹ lz de pcō maioꝛi
dz etiā ee maioꝛ. tñ nō reqrit ō necessitate sic nec ipe de
lor. Et qz corp⁹ affligit posset esse nimi⁹ qñ scz in fe/
rek lesio notabil⁹ corpis. Uñ fm Tho. in. iij. di. xvij. q.
ij. arti. iij. oꝑtet ipm fm debitam mēsuram sumere. ⁊c.

mensura in spo est sicut in ieiunijs z alijs afflictiuis cō
seruatio subiecti. z bone hītudinis ad opandū q̄ sibi i/
cumbūt fm statū suū. ar. ad b de pse. di. v. Nō medio/
criter. Et q̄uis t m. Pe. de pal. nō oporteq̄ sit maximus
b dolor. q̄ nō est in prāte hoīs plus dolere sensualiter
de prō q̄ dāno sensibili. debet tñ plus optare lacrias
z dolorē sensus pro peto q̄ pro q̄cūq̄ dāno tpali. z fm
Hiero. Apud deū nō tm valet mēsura tpis q̄ doloris.
z abstinētia ciboz q̄ mortificatio criminū. de pe. dist. i.
Mensurā. Et fm pe. pal. illud gaudiū qđ est admixtū
pritioni ex spe venie qđ est maximū nō minuit dolorē
q̄ nō est ei contrarius sed est eius effectus vel causa et
ratio. vnde potius auget dolorem.

De causalitate con .§.V.

critionis. Nota q̄ licet deus sit causa pncipal pritiōis
p gram suā tñ ex pte nostri dispēsatiue sex sūt cause ei⁹
fm. Ray. Prima est recogitatio pcti. Esa. xxxviij. Reco
gitabo tibi oēs ānos meos ꝛc. Et Ihē. Nullū delictoz
tale remediū. sic eoz pritinuata mēoria. s. ad dolendū. de
pe. di. i. Seda est ex recogitatione pudoris. Prouer. xij.
Putredo in ossibus eius q̄ pfusione res dignas gerit.
Tertia vilitas eius. Hiere. ij. Quā vilis facta es nimis
terās vias tuas. z Job. viij. Qui facit pctm seruus est
peccati. Sene. Si scirē deos ignoscituros z hoies igno
turos adhuc dignarer peccare. Quarta timor d die
iudicij z pena infernj. Hiero. Quoties diē illū consider
ro ro⁹ premisco. i. Pe. iij. Si iust⁹ vix saluabit. Job
p. c. Vadā z nō reuertar ad terrā tenebrosam ꝛc. Quin
ta est psideratio amissionis patrie z offensa tanti patrj.
Apoc. iij. tene qđ habes vt nemo accipiat coronā tuā
Et fm Bern. debet hic dolor esse acer. q̄ offendim⁹ deū
creatorem hoim. acriorq̄ offendimus prem nrm spūalē
qui nos pascit multipliciter. acerrimus. q̄ offendimus
redemptorē nrm q̄ nos redemit a crudelitate demonu
a vinculis peccatoz z acerbitate tormentoz. Sexta est
spes que est triplex scz venie psequende. Actu. iij. Peni
temini vt deleant pcta vestra. Spes gratie recipiende
Apoc. iij. Ego sto ad ostiū z pulso ꝛc. Spes glie. Peni
tentiā agite appropinquabit enī regnū celoz. Mat. iij.
Si quis aūt nō vult hic pteri pteret in inferno sine fi/
ne. iuxta illud ps. psal. xxij. Contritio z infelicitas ivijs
eorum. De vtilitate contritois pertinet illud quod ha
bes supra eodem. §. iij.

De confessione eius necessitate. z de sedecim eiusdē
conditionibus diffuse declaratis. Capm. xix.

De secūda parte peni

De tentie scz pfessione. Et primo de diffinitōe eius
Ab Augustino sic diffinit. Cp̄ pfessio est per
quā morbus latens spe venie aperit. Ild cui⁹ euidenti
am nota. q̄ pfessio tripl'r fit. fm Pe. in. iij. aut in foro
animē iterus coram deo. aut in foro pnie exterius coram
dei vicario. aut in foro pntioso coram iudice. In prima
pfessione pctm nō aperit. q̄ deo apertū erat. In vltima
nō aperit in spe venie. in media pctm aperit latens spe
venie. Un quidā describit pfessio sacralis z per ma
terā que est peccatū. z per actū qui est aperire. z p finez
q̄ est spes venie. Un de pe. di. i. dicit Ambro. Confessio
spē saluandi tribuit. Quare aūt fienda est homini con
fessio. petrus assignat hanc rōem. In omni iudicio be/
ne ordinato oportet alterū esse iudicē. alterū. reū esse. in
penitentia aūt est quoddā iudicū. decet ibi alterum esse
reum z aliū iudicē. iudicū aūt pra reū procedit. aut p
pbationes pra inuitum. aut per confessiones propria
sponte factas. Cū ergo iudicū penitentie sit spōraneū
oporteat procedere ex confessione rei. nō ex alijs proba/
tionibus. in iudicio vero nō debet esse iudex pncipalis
nisi qui potest absoluere z condemnare. Et ideo illō iu
dicū penitentiale in quo intendit remissio culpe. solus
deo pncipaliter competit. qui solus peccata potest re/
laxare. de consecra. distin. iij. Nemo. ipse vero q̄ in ve/
teri testamento deus erat. z nō homo tunc pres⁹ erat
mentalū cōfessione. licet enī ab his qui erant de populo
iudeoz ex mādato legis fieret aliqua manifestatio pec
catoz. illa tamē erat generalis z solū pro quibusdam
peccatis. nō aūt specialis z distincta z vocalis vt nunc.
Sed post susceptōem nature nostre in nouo testamen
to vocalē confessionē que fit homini requirit ab homie
Et q̄ in forma humana nobiscū vbiq̄ presens esse nō
potest. ideo vicarios pstituit homines quibus debem⁹
pfessionē facere. d pe. di. i. Multiplex. in b aūt q̄ pote
statem suam iudiciariam ligandi z soluendi dedit con
fessionē eis fieri debere tāq̄ iudicibus insinuauit. ipse
ergo christus instituit confessionem tacite. Apostoli au
tem promulgauerunt expresse. Jaco. v. Confitemini ꝛc.
id est habentibus potestatem vt sunt sacerdotes.

De necessitate confes .§.I.

sionis sacramētalis. Nota q̄ magister in. iij. di. xvij. et
Brānus de pe. di. i. p totū querūt. Utrū absq̄ pfessiōe
sacrali actu vel pposito p solā pritiōem. i. dolorē de pec/
catis cū pposito abstinēdi. z si nō pfitendi possit haberi
remissio peccatoz. Et mlta dicūt pra z pter. Et tandez
Brarianus dicit in fine di. illi⁹. q. q. vtraq̄ opinio ha/
bet viros sapientes z religiosos. quid magis tenendum
relinquit iudicio lectoris. Et in fi. illi⁹ di. Theodo. dicit
grecos tenere pfessionē vocalē nō esse necessariā. sz tho.
in. iij di. xvij. in expositōe littere dicit. q̄ hoc qđ ponit
pro opione. scz pfessionē vocalē nō esse necessariā. nunc
est heresis. Nō q̄ explicite sit pter aliquem articulū vel
pcedens vel sequēs ad tpm. sed implicite aliquid pter/
rium fidei continet. q. sequitur. q̄ claues ecclesie nō sūt
necessarie ad salutem. Et in talibus anteqū determinet
per ecclesiam quod ex eis sequitur aliqđ contrarium fi/
dei. nō iudicatur heresis esse sed opinio. z sic magister z
Brarianus pro opi. hoc ponunt. Sed nunc post deter
minatōem ecclesie sub Inno. iij. factam. scz extra de pe.
z re. c. Omnis heresis reputanda esset. Confessionē aūt
esse necessariā. Pe. in. iij. sic declarat. Omnis peccati ori
ginalis vel actualis remediū est passio xpi. illius autez
passionis virtus in sacramentis ecclesie est impressa.
Unde nō possumus a peccato siue originali siue actu/
ali sanari siue ecclesie sacramēti susceptione vel in re cuz
adest opportunitas. vel in proposito cuz articulus neces/
sitatis excludit sacramentum z nō contemptus religio
nis. Confessio vero pertinet ad remedium institutū cō/
tra peccatum actuale vnde necessario tenemur confite/
ri. Est autez confessio de iure diuino nō naturali. Sed
de iure naturali est confessio que fit deo mēte. Cōcordat
Tho. nec papa potest dispensare q̄ aliquis nō tenētur
confiteri peccatum suum. quia nō habet potestatez tol/
lendi ius diuinum. sed posset dispensare q̄ aliquis nō
tenētur annuatim confiteri. quia hoc de iure humano
est Thom. Amb. de pe. di. i. non meruit iustificari qui
peccata sua noluit confiteri.

De conditionibus .§.II.

qs dz hīc pfessio. no. fm tho. i. iij. s. di. xvij. q. vl. ar. iij.
ad. iij. q̄ dz. habet. xvi. conditōes q̄ i his sub pritinētur.
Si simplex būit pfessio pura fidei. Atq̄ frequs nuda
discreta lubēs secūda. Integ secreta lacrabili accelerata
Fort z accusās z sit parere pata. Et due ex his cōditio
nibus sunt ad bñ esse pfessionis. sed nō necessarie. s. fre

quens ꝛ festina. Alie sunt necarie. De ꝙlibet igit eaꝝ vi dendū. Et ꝓmo de illis q̄ nō sūt necessarie. Dicit at ꝓfes sio fm ray. qsi coꝛdz vñq̄ fassio. i. ex toto manifestatio.

Prima conditio cō .§.III.

fessionis q̄ sit festina. i. q̄ ato post petīm ꝓmissum mor tale ꝓfiteat Et q̄runt doctores. Urꝝ sit necessariū con fiteri petā mortalia stat̄ habita oportūitate. Rñdet pe trus in. iij. di. q̄ due sunt circa h̄ opi. Una dic̄ q̄ tenet̄ stat̄ habita oportunitate. nec. c. de pe. ꝛ re. oīs. excusat. q̄ i tendit artare tps nō ap̄liare ꝓpter negligētiā hoīm. alij dicūt cōmuni. q̄ cū sit p̄ceptū affirmatiuū nō obligat nisi ꝓ loco ꝛ tpe. eccīa vero in h̄ potuit determinare tps cum sit p̄ceptū disapline nō nature. Uñ regulariter nō tenet̄ hō nisi semel in anno ꝓfiteri. scz in pascha. q̄ ne cesse hz cōtcare. hāc opi. dic̄ Tho. esse ꝓbabiliorē quā se quit̄ Pe. de palu. Richar. ꝛ Duran. ꝛ Joh̄ neapol. i. q̄ō libero. Iterū q̄runt tū casib; tenet̄ ds ꝓfiteri añ termi nū taxatuꝫ ab eccīa fm Tho. ꝛ Pe. de pal. ꝛ alios. Pri mus est rōe sacri q̄ scz vult suscipe eucharistiā vel ordi nem sacrū. de his duob; dic̄ Tho. in quodli. i. q. vi .. ar. ij. ꝛ Johan. neapol. Talis em̄ nō sufficit q̄ sit ꝓtritus. sed oꝛtet q̄ ꝓfiteat. si hz copiā ꝓfessoꝛis. vel nisi neces sitas vigeat. alias peccaret mortal̄r. Aliq̄ dicūt idē esse de oībus alīs sacris. q̄. s. nō sufficiat ꝓtritio de morta li. nisi ꝛ ꝓfiteat si p̄t. cum accedit ad sacrm aliq̄d. vt sic̄ baptism̄ est ianua simpl̄r respectu oīm sacroꝝ. ita pe nitēcia est secūda tabula post baptismū lapso respectu alioꝝ sacroꝝ. ar. de. pe. di. i. c. ij. Post naufragiū. Nec est ꝺ de ꝑse. di. v. Ut ieiuni. q̄ etiaz eccīa freq̄nter admonet fideles ad ꝟuandum p̄cepta naturalia ꝛ dīna. Admi strando aūt sacra. puta cōicando alios. audiēdo confes sionē. faciendo dyaconatūz hmōi. q̄uis debeat esse con tritus de mortalib; ex debito necessitat̄. alias peccaret mortaliter. vt dictum est sup̄. Confessus tū debet esse ex debito honestatis tm̄. ita q̄ nō ꝓfessus. attamē contri tus nō peccaret mortaliter fm Pe. de pa. Aliquib; vi dek q̄ etiaz ministrantib; sacra. non sufficiat ꝓtritio de mortali. sed de necessitate requirit̄ ꝓfessio. si p̄t haberi. Uñ Tho. ꝛ Pe. di. xvij. in. iij. .q. ij. dicūt. q̄ q̄ prelatis incumbit dispensare sacra. q̄ nō nisi mundi tractare de bēt. ideo est eis concessum a iure q̄ possint sibi eligere ꝓfessores ꝓprios. q̄ō intelligunt eos loqui de mundicia penitentie sacr̄alis pfecte. que in absolutione facta con fitenti consistit. Quāuis aūt ista sit tutioꝛ via. tū nul lum doctoꝝ scriptū legi hoc dicere clare Scōs casus ra tione periculis. saltē em̄ sacrm in necessitate in hac vita suscipiendum est. Et dic̄ hoc periculū quādo freque ter homines ex tali casu moꝛiunt fm Petrū de palude vt patiendo naufragiū intrando bellum. aut patiendo acutā febrem vel grauē infirmitatē. Et sic intelligit. q̄ quilibet potest absoluere in mortis periculo constituti de offi. oꝛ. c. Pastoralis in glo. Nō aūt est hoc periculuz ex hoc solum q̄ intrat mare vel flumen. Tertius est ra tione dubij. quando scz ꝓbabiliter dubitat. q̄ amplius p̄o illo anno nō occurreret sibi copia confessoris. seu va lentis eum a peccato absoluere reseruato. vel ab excom municatione si ea est ligatus. tunc enī tenet̄ confiteri cū habet oportunitatē. vbi enī periculum imminet aufe renda est mora. di. v. Baptisari. Quartus casus est ra tione scrupuli cum scz aliquis est illius opi q̄ teneatur statim confiteriz sic sibi formet conscientiā. tunc morta liter peccat si nō facit. quia omne quod est contra con scientiā. edificat ad ḡehennā. xxvij. q. i. §. Ex his. ꝛ ad dit Thomas. q̄ q̄uis vt dictū est nō teneat̄ quis stat̄ confiteri ex necessitate. bonū est tamen ꝛ consulendum nō differre. ꝛ p̄cipue q̄uis doleat de peccato. nescit tū si est dolor sufficiens ad contritōem. sed in confessione fit homo de attrito contrit⁹. nisi ponat obstaculuz. Si quis tamen differret expectans aptius tempus ꝛ libe rius. vel vt habeat peritiozem confessoꝛem laudabiliter faceret ita tamen q̄ ꝓter hoc non transeat annus qui est terminus a iure statutus.

eo. c. xvi. §. xiij.

Secunda conditio .§.IIII.

confessionis est. q̄ sit frequens. quod potest intelligi du pliciter fm Ray. Uno modo vt qui frequēter cadit. fre quenter resurgat per confessionē. de pe. di. iij. Septies. ꝛ. c. Adhuc perfidi instant. Scōo mō intelligit vt ea dem pcā pluries confiteatur. ꝛ vt dicit Aug. Quanto pluribus confitebitur turpitudinē criminis tanto faci lius inuenit gratiā remissionis. de pe. di. i. Quem pe niteat. Et q̄uis in p̄ma confessione si fuerit contritus. habuerit plenā remissionē oīm̄ peccatoꝝ mortaliū va lebit nihilomin⁹ secunda ꝛ tertia. ꝛ deinceps confessio de eisdem. et si nō ad remissionē culpe. ex quo tam dele ta est tamē ad remissionē pene. tum ratione acrus de le boni. tum ratōe erubescentie. tū rōne ꝛ virtute clauium valebit ꝛ ad augmentū gratie. aliq̄n ad remissionē pe ne. cum. s. in p̄cedenti nō fuerat contritus. Nota tam de pcō de q̄ ds fuit rite ꝓfessus ꝛ absolut⁹ nō tenet̄ de necessitate itez ꝓfiteri. nec tenet̄ ds obedire alicui p̄lati sibi ꝓfitēdi de q̄ ē ꝓfessus. nec papa posset ꝺere legē ad h̄ astrigēdū fm pe. de palu. Nota tū q̄ sūt aliq̄ casus l q̄b; tenet̄ ds iterare ꝓfessionē. ꝛ sūt q̄tuoꝛ fm pe. duo sūt ex ꝑte ꝓfitēt̄. ꝛ duo ex ꝑte ꝓfessoꝛ. Primus fm Pe. Tho. Ray. Posti. ꝛ oēs alios. s. q̄n adūtenit tacet aliq̄d q̄ ē mortle. l credit vl̄ pbabil̄r dubitat ē mortle. ex ve recūdia vl̄ alia iusta cā. tē peccat mortal̄r ꝓmittēdo fi cēoz i sacro ꝛ notabilē irreuerētiā. ꝛ iterare tenet̄ illā cō fessionē. Si tū tal̄ ꝓfitet̄ eidē cui p̄us. ꝛ ille hz i memoria oꝛ. mi. i sum ꝓfes. imo ēt si ñ hꝫ i memoria vtz i fi. §. Si dimitteret ex aliq̄ iusta cā. puta q̄ dubitat pbabil̄r. ꝓfessoꝛē ē solicitāte ad malū. de q̄ ꝓfitet̄ vl̄ reuelatoꝛz ꝓfessionis vl̄ dicēdo illō cū sit ꝓfessoꝛ. mā festaret p̄cām q̄ audiuit. puta si iuste absoluit cū nō debuit. ꝛ i his casibus nō hꝫ copiā nisi tal̄ ꝓfessoꝛ. cui ꝓfitēdo aliq̄d rā. q̄ si ex ignātia crassa et supina aliq̄d reticuit mortale q̄ noluit cogitare de p̄cis suis. tenet̄ totū iterare. sc⁹ si ex ignātia pbabili. q̄ tē solū illō q̄ dimisit. Scōs est fm pe. ꝛ Tho. q̄ nō ipleuit pnīaz seu satisfactōz iniū cā. p mortalib; ex ꝓcepto vl̄ negligētia. ꝛ ē oblit⁹ ei⁹. Si el recordaret adhuc posset pfice. ꝛ tūc pficēdo iterare nō tenet̄. ꝛ p̄cipue q̄ nō ē sibi tm̄ⁿ p̄fix⁹ q̄ posset trā gredi. q̄uis sibi sit declaratū i q̄ ipam. debat facere vl̄ in alio tpe ipaz supplē. coipo aūt q̄ fac̄ sibi ꝓpositū iplendi pnīaz sib iniūcta. p mortalib; ex negligētia l̄ ꝓcepto. Sc⁹ de pnīa iniūcta de venialib; ad quā nō tenet̄ de ncitate fm Tho. vl̄ et si pnīaz p mortalib; iniūcta dimitteret ex impossibi litate. puta infirmitate ꝛ hmōi posset tū pnīa iniūcta ab vno ꝓfessoꝛi mutari ab alio cui ꝓfitet̄. et sū audiēcia cō fessionis p̄cōz illoz. p q̄b; erat iposita. fm pe. de pa. ꝺ tū vide. j. §. Tert⁹ casus fm Tho. pe. ꝛ Posti. ē ex ꝑte ꝓfessoris. vicz q̄n ē norabil̄r ignās sacerdos. ita q̄ nescit ꝑte discernere inter mortle ꝛ vēiale de p̄cis ojb; ꝛ papue cū penitēs hz casus ītricatos ꝛ difficiles. Cōcor. Durā. oꝛ. mi. ꝛ addit. ꝛ ꝺ nisi penitēs sit p̄t⁹ ꝛ ꝓfessoꝛē instru at. cū aūt vadit ad cū quē scit idiotā ꝛ ignātē. tenet̄ itera re. hec Du. Nō videt ītelligēdū q̄n p̄t hre aliū sufficien tē. Nā si aliū hre nō p̄t. multomagis cū in piculo moꝛz est. p̄t ꝛ dz ꝓfiteri ei quē hz. Uñ ꝛ Augustī. dicit de pe.

dist. xvi. Cui aūt dicā. Qui vult ꝓfiteri vt iueniat grāz sacerdotē qrat sciēter soluē z ligare ꝛc. Quart⁹ casus Ray. z Hosti. Qđ ꝑt cē dupl'r ſm Pe. de pa. et Our. or. munoz. vl' qz hz prātē absoluēdi arrtarā. qz scz ab aliq̄bz illis de fco absoluit. ꝓfessus illi cū h̄ et ꝓstat. tenet ire rū confiteri nō quidē oīa. sed ſm Pe. de pa. illa tm̄ de q̄ bus nō potuit absoluē. Alut h̄ est. qz nullā hz prātē. z h̄ vel qz nō sacerdos erat q̄uis reputaret. vl' qz nō subdi tus. vl' qz iterusus aut excōicatus aut suspēs⁹ ab officio et bmōi. z absolut⁹ a tali cū h̄ illi cōstat tenet ire ꝓfite ri. qz real'r nō est absolut⁹. q̄uis ignorātia facti excusat eū in ꝓspū dei. ac si esset absolut⁹ dū nescit ſm Tho. in tabilr. qz aut ipedimētū qđ hz absoluēs est iurs diuini aut hūani. si iurs diuini. puta qz nō fuit baptisat⁹ talis vl nō ordinat⁹. Et in h̄ casu absolut⁹ a tali tenet iteruz confiteri h̄ sato: nec papa possz de ꝛrio dispēsare si ē im pedimētū iurs hūani: puta qz excōicat⁹ suspēsus z hmōi tunc aut ipedimētū est notoriū aut occultū. si notoriuz puta est qz mālfeste z publice ꝓberauit clericū. ꝓpter qđ notorie est excōicatus vel mālfeste intrusus. p ꝓcessiōez secularū positus in ecclīa curata nō p canonicā ꝓcessio nem. ꝓpter qđ titulū nō hz nec prātē sup parochianos illi⁹ eccl'ie. z tali ꝓfessus tenet ire ꝓfiteri h̄ sato. sz si ipe dimentū est occultū. tūc aut ꝓfitens scit ipse illud impe dimētū aut nescit. Et si scit ꝓfitendo: sibi tenet ire cofi teri. et mortal'r peccat cōicando illi in diuīs. si nescit im pedimentū qđ alijs etiā occultū est. z hoc ignorātia fa cit. tūc tenet iterare. arg. de snīa fui q̄ putabat publice liber z pretor q̄ rata ē. sz si h̄ nesciret ignorantia iurs. pu ta scit illū pcussisse clericū. sed credit nihilomin⁹ ipsum posse audire ꝓfessiōes. nō excusat p h̄ q̄n teneat iterare. Et est q̄nt⁹ casus in quo q̄s tenet iterare ꝓfessiōez ſm Perz de pal. vicz impedimentū ex pte ꝓfitentis. scitū vel oblitū vl' ignoratū. pbabil'r. puta qz erat excōicatus maiori vl' minori excōicatiōe sz nescret cū postea sciuerit tenet iterū cōfiteri absoluēdus. quia ligatus excōicatiōe absolui nō potuit a pcīis et pbabil'r ignorātia ꝑduat a culpa z a pena irregularitatis. sz nō sic cū ñ esse excom municatū. ꝓpter qđ si tūc eligeret vt sibi bñficiū cōferre tur ignorātia nō faceret q̄ sibi aliq̄d ius acq̄reret vt i. c. aplice. de cle. exc. mi. in glo. Est aūt min⁹ capax sacramē toz a quoz participatiōe directe excludit q̄s quoz cūq̄z aliozz. et ꝛō absolutio nulla. Et dic idē ꝓpe. q̄ in h̄ casu et in alijs in q̄bz q̄s tenet iterare ꝓfessiōz. si ꝓfiteat eidē. nō oporter iterare pcta explicate. sz solū ī plicite dicēdo ī illa que vob als dixi sicut si nulla fuisset absolutio de facto Dilata enī absolutio q̄ multos dies fieri potest. etiam si iste oblit⁹ fuit dū tñ ꝑus pniam ei innotuerit. quia si nō taxasset pniam. tūc optz ad mēoriaz reducē vt moderet iuste. Hec pe. guil. etiā dicit q̄ pnīa nō reqrit tantā cōti nuitatē angeloz z dicendoz sicut alia sacramēta. Sed in vna die potest fieri ps vna ꝓfessiōis. z in altera alia. vl in vna die audire ꝓfessiōz. z in alia ī pendi absolutio et pnīa inūgi. Sext⁹ casus ē q̄n q̄s facē ꝓfessiōz i mor tali vl' sine ꝓposito abstinēdi. sed qz iste casus hz varias opiniōes. et est satis difficil' declarabilē in seqnti. §.

Tertia conditio con .§. V

fessionis est q̄ sit lacrimabil'. i. cū dolore seu displicētia de pcīis saltē ſm rōnē. Uñ q̄rūt doct. vtrz ꝓfessio facta ab eo q̄ nō est ꝓtrit⁹. qz scz nō dolet sufficiēter. vl' nō. ꝓpo nit abstinere a pcīis valeat. ita q̄ nō teneat eā iterare. et rndet Pe. de pa. in. vij. di. xvij. q̄ circa h̄ est triplex mod⁹ dicendi. Prim⁹ est q̄ nō valz ad remissionē culpe nec pene. nec tūc recedēte fictōe. vñ z tenet iterare. z hec opi nio Goff. in q̄dli. Ray. Host. i sum, bonau. in. vij. z Our. or. mi. Roberti holchot. z Uinē. in spe. histo. Scōus mod⁹ dicendi q̄ tal' ꝓfessio valz ad remissionē culpe q̄n impenitēs ꝓfitet z absolutē licz tūc nō recipiat fructum absolutionis. tñ recedēte fictōe recipiet sic dictū est de ba ptismo. Et rō h⁹ forte est. qz sicut in baptismo imprimit caracter. ad quē recedente fictōe sequit gra. ita in peni tentia imprimit quidā ornat⁹. ad quē recedēte fictōe sequ tur gra. et hec ē opi. Tho. Pe. Rich. or. mu. in. vij. z Jo. et Ber. in glo. vlor. etiā ee Gratiani. de pe. di. i. mesurā. i. § seqn. dicit enī q̄ nō est necce q̄ pcta q̄ sel' sacerdoti cōfessi fuim⁹: eadē denuo ꝓfitearmur. Est z tert⁹ mod⁹ dicen di declarās z concordās ambos. aut enī tal' nō hz intē tionē ꝓfitendi sacrāmētal'r z absoluēdi. hz tendendi: aut hz itentōz ꝓfitēdi. in prīo cāu nō liberat a pcepto diuīo de cōfessiōe. qz sine intētiōe nō p̄t suscipi cētia sacramē ti. q̄ cōsistit ī vsu. vñ tenet iterz cōfiteri. si aūt intēdit tūc distinguēdū. qz aut intēdit īplere pceptū z suscipe verz sacrm qđ eccl'ia cōfert. aut nullā hz de pcto suo pniam aut aliquā. si nullā. tūc pnīe sacrm nō suscipit. quia pe essentiat' sacri h⁹ qđ cōsistit in actu suscipiētis. est actus interior vñ sine eo nō ē. sic nō esset verz mrimoniū. si q̄s intenderet verz sacrm suscipe. nō tñ consentire nisi ī car nalē copulā z ad rps. sed si aliquā pniam hz de pcīis su is. tūc irez distinguēdū. qz ad talē hz pniam q̄ sufficit cum sacro. pura attrit⁹ accedit ad cōfessiōez. ex quo ibi fit cōtritus. vñ fugat fictio. et sic nō hz dubiū. qz z sacra mentū suscipit z effectū eius. s. remissiōez pcōrz: vñ nō tenet iterare. Et simil'r imo z fortius si accedit cōtritus Si ꝓ habet talē pniam q̄ nō suffiat cū sacro ad gr̄az quia nec etiā attrit⁹ accedit. tūc est vera opi. Tho. s. q̄ fi ctione recedēte. tūc incipit valere ꝓfessio. z nō tenet con fiteri nisi fictōz suā. Pōt igit opi. tho. m'tus modis sal uari. Uno mō loq̄ndo de eo q̄ fict⁹ est p̄uariue. non posi tiue. qz scz habet dolorē sed ita impfectū: q̄ nec cū sacro actu suscepto sufficit ad contritionē. nihilomin⁹ tamen hanc impfectiōez q̄ est fictio nō confitet. qz credit sufficiē ter esse dispositus. et sic nō scienter celat pctm̄ qđ fuit ī hoc q̄ nō examinat ꝓsciam suā sicut debuit. et sic quia erat error iuris diuini nō tollit fictiōez respectu vlumi effectus sacramēti. qz impbabil'r vñ nō excusat. sz cop so q̄ error fictiōem tollit. q̄ excludit eētiā sacramenti. Tali g̃ qui verz sacrm suscipit ornat⁹ imprimit. sz gr̄a nō datur. sz postea quādo redijt ad cor. z recolit se nō bñ fe cisse debitū. z ex negligētia aliq̄ oblitū. tūc incipit valere confessio. et nō tenet cōfiteri illa q̄ pr⁹ ꝓfessus fuit sic fi ctus. qz nō fuit dimidiata ex intētiōe. sed solū illā fictio nē tenet confiteri. Si aūt fuisset fictio positiue. quia. s. nō doleret z sciēter celata fuisz. cōfessio ē nulla. vel si fi ctio fuisset cōfessa nō debuisset dari absolutio. sed si da ta fuit. dubiū est vtrz ornat⁹ imp̄ssus eēt. Jn q̄ cāu tho. nō p̄t itelligi. Scōo mō p̄t opi. Tho. intelligi. q̄n est po sitiua fictio q̄ntū ad h̄ q̄ nō dolet. nec abstinere ꝓpon. tunc ista fictio nō occurrit sibi vt ꝓfitenda nec actu co gitat q̄ teneat eā cōfiteri. tūc enī sic de pcto qđ occurrit quidē. sed nō credit q̄ sit pctm̄. aut q̄ sit mortle. z de ne cessitate cōfitendū. pinde est ac si fuisz oblitū p negligē tiā. nec fuisset debitū suū de scrutādo ꝓsciam. in q̄ casu solū illud est cōfitendū. et est vtrz sacrm. licz sit hec igno rantia iurs diuini facti. Et h̄ mō p̄t sustineri dictū tho. xvi. di. vbi dicit q̄ ignorantia iurs diuini nō excusat a fi ctione. et sic talē vocat fictū. Tertio mō p̄t sustinere opi. Thome: loq̄ndo ō illo q̄ cōfitet ei cui ꝑus. z tūc nō optz iterare confessionē pr⁹ ei factā. licz fictā etiā si sacerdos nō recoleret pcta sibi prius dicta. qz nec q̄n confessio est integra optz q̄ recolat actu de principio vsq̄z in finē. Et

maxime q2 hic suffic̄ absoluere ab oīb9 ⁊ iniūgere pniaȝ pro fictiōe ⁊ ꝑ aliis ꝙ faciat pniam: tunc sibi iniūctā. Itē paulo post dic idē pe. de pa. ꝙ cū ↄfitēs exp̄mit fictionē suā. puta dicēs nō ꝓpōere se abstinē ī futuꝝ. Sacerdos q̄uis nullo mō dȝ absoluē. al's peccat abutens claui. nec vȝ sibi tc̄ illa absolutio. tñ ex q̄ intēdit absoluē ⁊ sacr̄m veꝝ ↄferre qd̄ cōferat. Et si tūc ñ hȝ effectū ꝓpt̄ illi9 īdispositōȝ. hēbit postea qñ ↄterit. vel ex pactōe vl' ex dispōne ornat9 manēte. Et si dicat ꝙ q̄uis ibi sit forma nō tñ mā. g̃ nec sacr̄m. Materia eni est pctōꝝ ↄtrit9 Rñ. ꝙ mat̃ia ē pctōꝝ ȝ imūda. nc etiā ↄfessio dicēda dimidiata quā opȝ itercrare. nisi qñ occurrit fictio vt ↄfitē da.

Quarta cōditio cō §. VI.

fessionis ē ꝙ sit integra. vt. s. oīa dicat q̄ hȝ in mēoria de quib9 nō ē rite cōfessus. Uñ aug. de pe. di. uꝗ. c. fi. Caue at ne verecūdia duct9 diuidat ↄfessiōȝ. h̄ est eni ad ypocrisum tēdere ⁊ sp̄ venia carere. Et h̄ ītelligēdū ē de mortalib9. nā de venialib9 q2 nō h̄nt ↄnexionē. nec q̄ ad cōtritionē nec q̄ ad cōfessionē. nec q̄ ad absolutōȝ f̄m pe. de pa. iō absq3 p̄iudicio saluti p̄t de h̄ dimidiari cōfessio q̄uis nō sit ita honestū nisi fiat ex cā rōnabili. ⁊ aliqñ mortl'ia sunt q̄ putāt vēialia. ⁊ iō p̄iclosuȝ. Oīa igit mortalia vni de necitate sunt dicenda. de pe. di. iij. sunt plures. Rōnē h9 assigt Tho. in. iiij. di. xvij. q. vi. art. iij. q. ij. Nā sic ī medicīa corꝑali opȝ ꝙ medic9 ñ solū vnū morbū ↄ quē medicina dari debȝ. cognoscat. sed etiā vl'r totā habitudinē ip̄i9 infirmi. eo ꝙ vn9 morb9 ex adiunctiōe alteri9 aggrauat ⁊ medicina q̄ vni morbo cōferret p̄sidiū alteri nocumētū p̄staret. Cū qñq3 q̄s ↄtrijs pctis sit infect9 ⁊ iō de necitate confessiōis ē. vt oīa pctā q̄ q̄s hȝ ī mēoria ↄfiteat sacerdoti. q̄ scȝ al's nō ē cōfess9. Que aūt ē oblit9 cū eoꝝ postea recordat suffic̄ ꝙ illa sola cōfiteat q̄ ex obliuiōe dimiserat alia. aut ī gñali vt sub ista forma vt cū de m'ltis aliis sum cōfessus. hoꝝ vel hmōi fuit oblit9. ⁊ h̄ siue illi q̄ p̄orē ↄfessiōȝ audiuerat siue alteri. ꝙ si cōfessor a q̄busdā pctis nō posset absoluere ꝑ ep̄m retētis. dȝ nihilomin9 penitēs dicē totū confessori f̄m Tho. ī q̄dli. Qui dȝ cū absoluē a q̄b9 p̄t. ⁊ de reliq̄s de q̄b9 nō p̄t. remittere ad supiorē absoluēdū. arg. xxxiij q. ij. latorē. ⁊ ex ↄ pe. et re. c. significauit. ꝙ si de fcō absoluit nō ē absolut9 f̄m Tho. qd̄ intelligit f̄m Pe. ↄ pa. ab his in q̄b9 nō p̄t. q2 snīa ē a nō suo iudice ī ill'. Tñ q2 vtile ꝑ inutile nō viciat in his q̄ capiūt diuisionē ab aliis ē absolut9 ↄ q̄b9 potat nec pl9 opȝ ad eū redire. Excusat etiā penitēs in illo in q̄ absoluit cōfessor nō valēs ꝓpter ignorātiā facti. ȝ ñ excusat sacerdos cui nō ȝ ius ignorare scd̄m Tho. Sic g̃ eccl'ia romana hūc vsuȝ hȝ vt dic pe. de pa. ꝙ absoluit a maiorib9 remittēs ꝑ minorib9 absoluēdū. In q̄ fcō suppōit ꝙ ita p̄t fieri ita pari rōne p̄t fieri ecōuerso. q2 ↄ mortalib9 nō p̄t min9 remitti mai9 sine miōri q3 cconūso. ꝓpt qd̄ q̄ rōne supior p̄t absoluē de reseruatis nō absoluēdo de cōcessis eadē rōne inferior de cōcessis tm̄. q2 ex q̄ iste ē absolut9 q̄ ad deū. vt supponit ex contritōe quā ōndit id qd̄ ē ex ꝑte ecclie p̄t dimidiari in foro pēitētiali. sic in foro iudiciali p̄t q̄s absolui ab vno iudice. et ab vna snīa. ⁊ ab alio ab alia. imo etiā si nō essȝ cōtrit9 ȝ attrit9 idē est q2 dispositio ad grāȝ p̄t dimidiari. Et sic ex cōfessiōib9 factis diuisis causat dispositio ornat9 ꝑfecta ad grāȝ. Uñ exēplū clauiū qñ cōpleta ē vltima absolutio tūc sequit effect9 et nō añ. Exemplū de extrema vnctiōe in q̄ sūt m'lte forme ⁊ mutato ministro ꝓpt defectū p̄mi in vltima tm̄ recipit effectus. Pōt igit supior absoluē de oīb9. si tñ velit oīa audire. al'r nō pōt et ꝑ his q̄ audiuit reseruatis sibi absoluēdū remittere ad inferiorē cui penitēs oīa dȝ dicere. etiā supiori reseruata pōt de potētia absoluta maiora sine miorib9 cōmittere.

sed nō de potentia ordinata. Inferior aūt nō pōt absoluere a reseruatis. qd̄ si facit nihil facit. sic̄ nec etiā si absolueret ab excōicatiōe a q̄ nō pōt. dȝ tñ penitēs vni omia dicere. vt. c. Omis. dicat. Oia sacerdoti nō sacerdotib9. ⁊ dic Pe. ibidē ꝙ rō tho. q̄re omia vni sunt dicēda. nō est demōstratiua. quia nec materia sacramentoꝝ est demōstrabilis. sed est ratio probabilis. sic intendebat Tho. scilicet ꝑsuadere nō demonstrare.

Quinta cōditio est §. VII.

ꝙ sit nuda vt nō inuoluat obscuritatē ꝟboꝝ. Sic g̃ ↄfiteat ꝙ sacerdos intelligat eū. nō tñ dȝ loq̄ in mat̃ia turpi. vt ribaldi. vt dicit Guil. ȝ honestiori mō q̄ pōt ī illa materia. ita tñ ꝙ credat ↄfessorē ītelligere eū. dȝ etiā ↄfiteri circūstātias pctōꝝ. iux illō Tren. ij. Sic aquā effūde cor tuū. Et illas q̄dē circūstantias q̄ trahūt pctm̄ in aliā sp̄ēm de necitate opȝ cōfiteri f̄m Tho. Pe. ⁊ alios doct. Alias circūstātias cōfiteri cū nō sint venialia ꝑfectiōis ē et nō necr̄iū. Pe. de pa. in. iiij. dic dist. xvi. ꝙ numer9 circūstantiaꝝ cōprehēdit h̄ ꝟsu. Quis q̄d vbi q̄b9 auxiliis cur quō qñ. Kay. addit octauā. s. q̄tiens et vbi in ꝟsu ↄ q̄b9 auxiliis. ip̄e dic ꝑ q̄s q̄tiēs. dr̄ g̃ q̄s. ꝑ varietate ꝑsone stat9 etatis sapie ordis. et sic fuit g̃uissimum pctm̄ ade. q2 q̄nto g̃d9 altior: tanto casus g̃uior. ⁊ ingratitudo maior. Quid vtꝝ malū q2 ꝓhibitū vel ex genere suo vtꝝ mortale vel veniale. vtꝝ occultū vel manifestū. et q̄ntū ad hāc ↄditiōem g̃ui9 fuit pctm̄ Cayn q3 Ade. quātitas eni generi homicidij g̃uior est q3 gule l' superbie. Ubi q2 in loco sacro g̃ui9 peccat. ꝑ q̄s q2 traxit alios ad pctm̄. qd̄ ꝓpriū est diaboli. vel q̄s posuit mediatores ad malū ꝑpetrādū q2 pctōꝝ illoꝝ ē ꝑnceps. l' cū q̄b9 ꝑ q̄b9 et ↄ q̄s. Quoties nō solū q̄ntū ad cōsuetudinē sed etiā q̄ntū ad nūeꝝ q̄ nūer9 refert ad actionē nō ad obiectuȝ actōis. ꝟbi grā. Si hō iniusta cōrrectatōe accipiat saccū plenū mille flo. vnū furtū est. si autē tres flo. accipiat diuisis actib9 successiue erūt tria furta. q2 in ip̄o actu essential'r ē pctm̄. ⁊ iō nō p̄t eē vnū ī plib9 actib9. Cur. an ex īfirmitate. vl' ex igrātia l' elcōne vl' q̄si intētiōe fecerit. qui q2 mortalia trahūt sp̄ēm ex fine. iō h̄ explificandū. qui eni furat vt mechet mag' dicend9 ē mech9 q3 fur. est tñ vnū pctm̄ in vno actu. ȝ hñs plēs deformitates. Quō naturali vel innaturali. q2 sp̄ g̃ui9 in codē genere agendo l' patiēdo. Quādo. si in sacro tp̄e vt dieb9 festiuis vl' alio tp̄e. vt de ꝑseuerātia in pctō. Ad declaratiōȝ aūt hui9 qñ sunt circūstātie cōfitende. Dic pe. de pa. circunstantie sunt in q̄ntuplici genere. Prime sunt q̄ nec alleuiāt nec aggrauant. sic̄ ille q̄ nō importāt aliquā cōueniētiā l' discōueniētiā ad rōnē. nec ex se nec ex suppositiōe sic̄ furari cū dextra vl' sinistra. ⁊ istas ↄfiteri est sup̄fluū. Secūde sūt q̄ alleuiāt q̄ ip̄ortāt cōueniētiā vt facē malū ex bona intētiōe l' ex igrātia. ⁊ istas cōfiteri est ip̄fectū. nisi q̄s timeat scādalū cōfessoꝝ. Tertie sūt q̄ ip̄ortāt discōueniētiā ex suppositōe. vt furari m'ltū ⁊ istas. q2 pctm̄ aggrauāt cōfiteri ē ꝑfectū nisi vt patȝ ꝓpt sui ꝑiclm̄ l' cōfessoris vel tertij. ȝ q2 nō mutāt sp̄ēm. nec aggrauāt in infinitū. ȝ ñ est necr̄iū eas cōfiteri f̄m tho. ȝ Pe. dic ꝙ q3 uis ista sit cōis opīo. tñ alia ē tutior. s. ꝙ cōfiteat eas. cū notabil'r aggrauāt puta vt furari. c. flo. m'lto g̃ui9 ē q3 furari vnū. Sūt q̄rte q̄ aggrauāt ⁊ mutāt sp̄ēm. nō tñ in infinitū g̃uāt. vt qñ vtrūq3 ē veniale. vl' qñ p̄mū ē mortale scd̄m veniale. vt in sp̄eb9 gule. q2 vna adueīt alteri. et sunt qñq3 mortales. qñq3 veniales. et istas cōfiteri nō est necr̄iū. nec ē ↄ illō h̄ qd̄ dic tho. et alij cōiter. s. q̄ que mutāt sp̄ēm sunt necr̄io confitēde. q2 loquūt de illis q̄ sunt mortalia. Rō q̄re nō est necr̄iū eas cōfiteri. q2 circūstātia ē cōfitēda necr̄io nō q2 mutat. vȝ in veniali. ȝ q2 mutat in infinitū. vȝ in mortali. Sȝ circunstantia

De cir[...] stanti[...] peccat[...]

nō mutās in infinitū nunq̄ aggrauat in infinitū. qz in tēdit penā z nō extēdit. Extensio enī est ifinita. nec ꝑt crescere. sz intēsio ē finita. z sp ꝑt crescere. nulla ḡ talis q̄ nō mutat seu aggḡuat in ifinitū est ntēsio ꝓfitēda. Quinte mutāt z ḡuat in ifinitū. vt qñ accuī venali puta vt lau te z studiose ꝑparatiōi addit ebrietas vel notabilis anti apatio horē i ieunio sine cā. Sz vtz religioso sit mor tale qđ alteri sit vēiale. dicēdū q̄ nō. vt ꝟbū octosum et bmōi. Nec pe. de pa. Et no. fm tho. in qđā epla q̄ circū stantie ille dicunt trahē pctm̄ ad aliud genꝰ. z iō de ne cessitate cōfitēde q̄ hñt spēalē repugnātā ad aliqđ ꝑce ptoz diuīe legz. sic furtū simplex repugnat huic ꝑcepto Nō furtū facies. si ꝟo fiat furtū in loco sacro ex circūstā tia illa loci hz ꝛpugnātiā ad aliud ꝑceptū. qđ ē de vene ratōe sacroz. et sic addit noua spēs pctī. z sic ō alijs di cit Tyco. de ly. sup Exo. q̄ pctm̄ mortale cōmissum in die festo hz spēalē repugnātā ad illud ꝑceptū de sctifi catione sabbati. qz magꝭ ē opꝰ fuile opus pctī q̄ opus manuale. opꝰ āt fuile. ꝓhibet ibi. z sic mortle vltra ꝓmā deformitatē sue materie. ex eo q̄ cōmittit in festo. hz aliā deformitatē ex ista circūstātia quā oportz ꝓfiteri. erin fi. dicit idē Tho. vbi. s. q̄ illud qđ dr circūstātias nō trahē tes pctm̄ in aliđ genꝰ seu spēm nō ē de necitate ꝓfessio nis nō ē referendū ad nūez pceptoz. etiā eiusdē speciei. qz nūez ꝓfiteri tenet si ꝑt. qz nō ē vnū sz mltra. z ꝟ nota di

Sexta cōditio .§. VIII.

est q̄ sic pura. i. vt ꝓfiteat ad placandū deū z obediētdū ligēter. ecclie. nō ad ꝟ vt bonꝰ reputet. ne vel malꝰ xpianꝰ iudi cet. vel ꝑncipalr hac intēntiōe vt cuadat flagella. aut ō infirmitate corꝑis sanet. q̄uis secūdario possit ꝟ sapere pura etiā sit ne admisceat i ea falsitatē Un fm Tho. nec pctā dr dicē se fecisse q̄ nō fecit alr peccat. Un aug. Cū būilitaz cā mētiris: si nō eras pctor antez mētiez. mē dr negare vl tacere q̄ fecit. Talr adūrenter ꝟ faciēdo pcā tiēdo efficeris qđ euitaueras. xvij. q. ij. Cū būilitaz. nec pue de mortali ñ cōfesso. peccaret mortalr ꝑt fictōez q̄ vtik in sacro. nisi taceret aliqđ tale ex rōnabili cā. puta q̄ ex ꝟ posz verisimr seq̄ scādalū. vt qz ille ē reuelator cō fessiōis vel ex ꝟ solicitaret ad malū z bmōi. z aliū ptūc ꝓfessorē nō ꝑt bre. Ea aūt ō qbꝫ dubitat vtz ī ipis pec cauerit mortalr fm T. tenet ꝓfiteri. alr ptēo se cōmittit si negligit ꝓfiteri z mortalr peccat. sic z q̄cunq̄ aliqđ cō mittit vel omittit. in q̄ dubitat ē mortale pctm̄. z intel ligit de dubio ꝓbabili. qđ hz rōnē nō magꝭ. ! vnā ptez ḡ ad aliā. ꝟ est. ꝑte dubitare. secus ē de dubio scrupu li. ñ sic dubitās nō dr asserere illud in cōfessiōe ē mor tale. sz factū narret. et iudiciū sacerdoti relinquat. sz nec sacerdos dz asserere illō ē mortale. si nō est certꝰ ne inꝭ ciat et laqueū. nec tenet sacerdos de singulis q̄ audit de termiare si sint mortlia vl vēialia. nisi ō qbꝫ ē clarꝫ. Sz nō alia de qbꝫ sint varie opi. vel etiā ipe penitens nescit exꝑmere mētē suā circa assensuz. vel mortā peccati.

Septima conditio ē §. IX

q̄ sit verecūda. Augꝰ. qñ verecūdia magꝭ est pēa. fit di gnus venia q̄ ꝑ xpō erubescit. s. ꝓfitēdo. de pe. di. vi. c. i. Et ista verecūdia ꝑncipalr dz ē respectu offense dīne maiestatis. saltē fm rōez naturalr. enī erubescit qs z ꝓfū dit defectuosus repiri corā magnis ꝑsonis dignus reue rētia. Exēplū in maria magd. que vt dicit Greg. qz ḡui ter erubescebat intꝰ nihil putauit ē qđ verecūdaret so ns. vñ z flere inter epulas nō erubuit. Erubescētia tñ que ē etiā respū sacerdotz nō nocet. sz ē satisfactorie pe ne. vñ cū qrit vtz possit qs ꝓfiteri q̄ aliā ꝑsonā vel per scripturā trāsmissam sacerdoti. Rñ. tho. in. iiij. q̄ inqn tū ꝓfessio ē ḡs sacrī: dz determiatū actū. sic z alia sacra determiatā materiā. et iste actꝰ ē ille quo maxie cōsueui mus mānifestare mētis ꝓceptū. s. ꝑmū ꝟbū. aliꝭ mōi in ducti sūt in supplemētū. vt ꝑ nutꝰ q̄ ad nutū. vel ꝑ iterꝫ tem q̄ ad hoiem alterꝰ ligue. qz de nō requrit ab homie plꝰ qz possit. igit qñ qs vn ꝑt ꝑ seipm ꝟbo. nō sufficiūt aliꝭ mōi. vñ Aug. sup illō. Undite vos sacerdotib. i. q̄ ꝑ vos peccastꝭ. ꝑ vos erubescat. de pe. di. i. §. quē pēitz In abntia āt ꝑmj sacerdotis nō optz q̄ ꝑ scripturā fiat ꝓfessio missa sacdoti. sz ꝑt etiā laico ꝓfiteri. nō tñ ad ꝟ tenet. Dicit tñ pe. de pa. q̄ cū ē dauidꝰ penitēs et ire nō pōt nec sacerdos ad cū veire. qz forte infirmꝰ. sz ei scribē pctā sua. si vult z nūez dare. et sacerdos illi rescribere et mādare absolutōez. sz ñ tenet ad ꝟ. imo aliqñ posset cē scādalū. qz possz carta ab alijs repiri. vñ ñ mltū ꝓsulen dū fm Rich. Dicē etiā guil. pꝰ hugo. sup. c. omnes. xxx. q. i. q̄ sacerdos ñ dz audire ꝓfessiōz eiꝰ cū q peccauit ex eo qz tollit ei erubescētiā. q̄ est maxia ꝑs satisfactōis. z idē in omi pctō in q̄ ꝓfessor fuit cōsentiēs vel coopat. si tñ audit et absoluit. valz absolutio. Concor. tho. in. iiij.

Octaua conditio ē q̄. §. X

sit fortis. s. q̄ ꝑt verecundiā vel timorē pnie inuīgende nō omittit aliqđ dicēdū iob. xxxi. Si erubui pctā mea in ꝓspcū ꝑpli cōfiteri. Et no. fm Guil. q̄ cū qs accedit ad cōfessiōz cū hac dispōne z ꝓposito q̄ pctā q̄ recolit cō misisse nullo mō diceret ꝑ se verecundia ducꝰ ꝑt turꝑ pitudiez ipoz nisi qtenꝰ iterrogetꝰ ō bis a sacerdote. talr et si ꝓfiteat de ill' interrogatꝰ a sacerdote ficte cōfitet. nec fructū recipit cōfessiōis nisi pēiteat eū ifra ipaz ꝓfessiōz talr fictōis. z mutat ꝓpositū. vt sez dispōat q̄ cēt ñ interro gatꝰ a ꝓfessore diceret q̄ ipe scit. Un pcrisꝰ ꝓfessor cū ꝟ ꝑpēdit dz sibi oñdere pctm̄ suū et rectificare ꝓsciaz suā et declarare quō hoc. pcedit ex superbia. ar. ō pe. di. v. c. i. ꝟsi. fi. et doleat de illa fictōe q̄ aūt pctōr petat indn de pctis a cōfessore vt plenꝰ oīa dicat. et rndeat vere ad ī terrogata dicēs nihilominꝰ et alia de qbꝫ recordat: nō ē malū q̄uis laudabilius esset dicere ꝑ se omnia.

Nona conditio vt §. XI

sit accusatoria. id est vt se accuset nō excuset. Psal. Dixi confitebor tc. Non aūt dz accusare seu dicē alioz crimi na. Un cū qrit vtz penitēs ō beat dicere in cōfessiōe ar cūstantiā illā pctī sui. qua exꝑssa ꝓfessor intelligit ꝑsonā illā q̄ vel cū q̄ peccauit. Rñ. T. in. iiij. q̄ penitēs dz custo dire famā alterꝰ inqntū ꝑt. sed suā ꝓpriam magis pur gare dz. et iō circunstātia q̄ ducit in cognitōez ꝑsone sit de necessitate ꝓfessiōis. vt qz trahit aliā spēm pctī mor talis dz cōfiteri. semp tñ si ꝑt occultādo ꝑsonā. puta nō nōiando z bmōi. vel etiā pōt petere lniam ab illo paro chiali. vel suꝑiori suo cōfitendi alteri. q̄ ex circunstantia quā optz de necitate exꝑmere nō veniat in noticiā ꝑsōe Idē dicit Pe. de pa. addēs q̄ si nō posz bre lniam. ꝓfi teat illi suo parochiali et illā circūstantiā. sz si illa circū stantia nō sit de necitate ꝓfessionis. cuius aggrauās dz dis mittere ne pctm̄ alterꝰ ꝓdat. si tñ exꝑmat cū bōa intē tiōe. nō vt ꝓdat vel se excuset. sz vt penitētiari ozet ꝑ ea vel cū secreta admonitōe corrigat. nō peccat sz merek xvij. q. v. hoc videt. similr cōfessor fm Ray. nō dz iterro gare specificatōz ꝑsōe cū q̄ penitēs peccauit. nisi inqntū esset circūstantia necessaria dici. sed si iterroget nō ex cu riositate sz ex caritate vt. puidcat. puta qz plat nō credo q̄ malefaciat. nō tñ dz cogere vel molestare illū ad di cendum si non vultet nec illud est necessariū confessori.

Decima ꝓditio vt §. XII

sit simplr vt dicank pcise pctā cū circūstantiis z dimit cank alie materie. nec imisceank supflua. qz tñ difficile ē

et ꝑcipue idiotꝫ dicere ꝑtã sua q̃n addãt mlta superflua nõ tamẽ ꝫ hz viciare cofessionẽ ex q̃ dicãt hac intentiõe vt declarẽt factũ suũ. prudẽs tñ cõfessor debz q̃ntũ̃ commode ꝑt hmõi narratores superfluas facẽ resecare. z q̃ indigẽt cõsolatõe ꝑpt tribulatores vl' con illo ꝑpt dubia et hmõi cõsulit Guil. vt p⁹ cõfessiõz fcãz z absolutõz talia dicank z nõ nuscãt in ꝑfessiõe. qz q̃uis solum peccata cadant sub sigillo cõfessionis. et nõ alie mafie q̃ ibi dicerenk. tñ etiã alia dñt tacẽri z nõ de eis narrari. qz simplices purãt ꝑ ꝫ fieri reuelatõez ꝑfessiõis z sic scãdalizenk.

Et no. q̃ dic Guil. q̃ si q̃s in ꝑfõne reuelat sacẽdoti deposita z credita. et ꝓposita z hmõi. et fit inq̃sitio de hmõi. q̃ntũ ad ea cõfessa in q̃bz cõmissuz ẽ ꝑtm̃. vt qz hũt illa ꝑ furtũ. fraudẽ vel vsuraz et hmõi. nullo mõ dz sacerdos ꝫ reuelare q̃ntũcũq̃ fieret sup hoc ꝑceptũ vel etiaz excõicatio etiã a papa ꝫ scientes et nõ reuelãtes. qz ñ scit vt hõ. vñ ñ reuelãs nullã sñiaz incurrit. et si diceret essz reuelator cõfessionis. Sz q̃ntũ ad alia vbi nõ ẽ ꝑtm̃. posita credita vl' deposita. tũc ẽ distinguẽdũ. qz si sup hmõi fit inq̃sitio ꝑ epm l' aliũ q̃ hz sup ꝫ ꝑtãt. tenetk̃ fitarem dicere. qz z si recepit in cõfessione. de hoc casu nõ cogitauit. vl' etiã si cogitasset. vl' etiã ꝓmisisset. imo si iurasset ñ reuelare illicitũ fuit ꝓmissum vl' iuramẽtũ. nec obstant dũ in ꝓtiudiciũ iuris alieni. xxxi. q. uij. inter cetera. Sz si iuste fieret inq̃sitio ꝑ tyrannũ. tunc subterfugere debet. vl' sophistice rñdere et non reuelare.

Undecima ꝺditio §. XIII

q̃ sit hũilis. et ꝫ interi⁹ et exterius. Exteri⁹ q̃dẽ vt flexis genibz z capite discooperto: sit est vir: velato aũt si ẽ mlier et cum vestibz hũilibz erit coraz presbytero. iuxta illud Eccl. iij. Presbytero hũilia aĩam tuã. ista tñ nõ sunt de necitate Sz cõgruitate q̃ fuari ꝑit cõmode. nã al's z iacendo et sedẽdo z ãbulãdo ꝑt q̃s cõfiteri. Dz etiã eẽ hũilis in mõ loq̃ndi vt nõ dicat cũ iactãtia mala vl' alicuiando vel etiã narrãdo bõa q̃ facẽ. Permaxime hũiliaz debz eẽ in corde. vt sibi ꝑpi ascribat ꝑtã sua. nõ deo ipm nõ iuuãti vl' diabolo impugnãti vl' homĩ inctãti vl' cõstellationi sensitiuã inclinãti. xxv. q. i. Nõ est. Et cũ q̃nt vtz q̃s teneak cõfiteri ꝑtã mãifesta ipi sacerdoti. Rñdet Tho. in. iij. q. tenek qz nõ sufficiat aliq̃d eẽ notũ iudici ni si sit ei notũ in forma iudicij. ar. ij. q. i. c. nos in quemq̃z. et tõ q̃uis ꝑtã mãifesta sint nota sacerdoti. tamẽ qz nõ sũt ei nota i forma iudicij pnialis in q̃ ꝓcedit solũ ꝑ cõfessionẽ. tõ etiã illa dz hũilit cõfiteri. Jtẽ cõsulit Hostiẽ. q̃ nõ variet q̃s seu mutet cõfessorẽ q̃ndo põt hre copiã ci⁹ quẽ sumplit. et est idoneꝰ. sic etiã nõ est vtile ifirmo variare medicos q̃uis ad ꝫ nõ teneak̃ q̃s si tamẽ variat ex hũilitate vt pl'es sciãt defeci⁹ suos. z vt pleni⁹ sibi ꝓdeat. laudabile ẽ sic et pluries confiteri idẽ peccatũ q̃uis ad ꝫ nulli⁹ possit cogi. vtile est z fructuosũ. de pe. dist. v. c. i. sed si variat ne vn⁹ plene sciat rotã maliciam eius. reprehẽsibile est tamẽ si totũ dicit q̃ dz dicere: nõ priuak̃ fructu ci⁹. nisi eẽt adeo obstinat⁹ q̃ etiã si nõ haberet aliũ et in casu necessitatis priori nõ vellz confiteri ꝓter erubescentiã de ipso tunc eẽt victus.

Duodecia cõditio §. XIIII

est q̃ sit discreta. i. q̃ cõfiteak discreto sacerdoti qui sciat cognoscere ꝑtã z adhibere cõgrua remedia z declarare dubia vl' saltẽ considerare vt valeat ab alijs interrogare. Aug. ꝺ pe. di. vi. c. i. Discreta etiã. i. q̃ distinctẽ ꝑtã mortalia reddendo ea ad nũez inq̃ntũ ꝑt recoꝛdari. q̃tiens sz aliq̃ꝺ ꝓmisit. Discreta aũt debet eẽ vt cũ maiori ponderositate dicat maiora. (al's gũiora) et clarꝰ. et cũ maiori dolore mortĩa q̃z venialia. Et cũ querik vtr tenetur quis etiã venialia confiteri. Respondek: ex iure diuino non. Et rõ ẽ ꝓm Tho. in. iij. q. cõfessio ad ꝫ ẽ triceria vt penitẽs satisfactoꝛ accipiat ꝓm modũ delicti. Venia autẽ nõ debeak̃ pena taxata. qz pena illa cẽt ꝓportiõata illius ꝑcepti ecclie q̃ libet annuatim cõfiteak̃. cẽ de pe. et re. Omis. Utr teneak̃ q̃s cõfiteri nõ hñs nisi venialia Tho. ponit opi. aliq̃z. aliq̃ eni dicũt. q̃ tal' tenek̃ rõe ꝑcepti ecclie. Alij dicũt q̃ nõ. Sz sufficit se ꝑnare sacerdoti vt ondat se iminẽ a mortli. vt ad cõtionẽ possit admitti Sz mortalia. Pe. de pa. in. iij. dicit q̃ tal' nõ tenek̃: imo nec papa posset suo ꝑcepto talẽ obligare ad cõfessionem si vellet. qz hoc cẽt mutare sacri materiã. l. de venialibus facere materiã ꝑtis necariã qõ deꝰ non fecit. Sed et si posset. videk̃ q̃ hoc velit. tamẽ qz nõ dz eẽ melioris conditõis malus q̃bonꝰ. Sz maiꝰ hñs mortlia nõ tenek̃ ad venialia cõfitẽdũ. q̃ milto minꝰ nõ habens mortlia. Tum qz. c. dicit Omĩa ꝑtã sua. qõ non est possibile de venialibꝫ qz innũerabilia. Dec pe. Quãuis aũt nõ sit nectiz. tñ multũ fructuosum. nõ solũ semel sed pluries in ãno venialia confiteri. vt pleni⁹ remittant̃. et qz alij q̃ forte mortalia sunt q̃ credimꝰ vẽtalia. Per confessiõs eni generalẽ sacrãlem delent̃. nõ solũ venialia Sz etiam mortlia oblita fcã z discussione ꝑsõe cõfessiõe in speciali de scitis mortalibꝫ ꝺm Pe. de pa. di. xxi. Etiam si q̃s nõ sit contritꝰ sed attritus. qz ex vi clauiũ fit in confessione de attrito ꝓtritus. sed ꝑ ꝓfoꝛz generalẽ nõ sacramẽtalẽ sine cõtritõe nunq̃z dimittit̃ culpa mortal' etiã oblita vl' ꝑ aliud opꝰ operãs. Et ꝺz cõfessio generalis sacrãlis cum q̃s pꝰ dicta i ꝑfõe sacerdoti q̃dã ꝑtã que recolit mortalia. vl' etiã tñ venialia in fi. dicit in mlꝫ aliꝫ offendi cogitatiõe. locutiõe. ope z hmõi. Confessio aũt generalis nõ sacrãlis ꝺz illa quã dicit sacerdos in ꝓncipio missẽ z precatoꝛ et ꝑ's cũ eo in fine ꝓdicatiõis z hmõi. z ista vocant mendaciũ. qz ꝺm Ray. tal' confitẽs loquit̃ in ꝑsona omniũ fidelĩ. vel sc̃m Aug. in vno ꝑcõ ꝑnt plura notari. vel intelligit̃ nõ de singl's genez sed de generibꝫ singlꝝ. No. tñ ꝺm tho. q̃ ex obliuiõe ꝑcõꝝ q̃ qs ñ cõfitek z ꝺt erik nisi i gñali. eo q̃ pticulariter ñ recoꝛdak̃ nõ recortat q̃s cõmodũ. qz nec tñ remittitur sibi ꝺ pena nec tñ meret sicut si in particulari fuisset confessus.

Tredecima cõditio §. XV

est q̃ sit volũtaria seu libens. Nõ eni dz q̃s ꝓfiteri timore ne vicz arceak̃ ab ingressu ecclie z hmõi. sic pueri q̃s timore ꝓbrꝝ. al's nõ facturi. qz modicũ l' nihil iuuarer. sic etiã ñ valeret ad remissiõz cl'pe. q̃ q̃s cõfiteret ꝓncipaliter timore pene ifernal. Optz eni vt ait aug. ũ solũ timẽ deũ iudicẽ. Sz etiã anxiari ꝑ gl'ia. de pe. di. vij. c. fi. Et ꝑt ꝫ a doc. ponit dubia pnia i extremis. sic ãt ꝓncipaliter ꝑt ꝫ et obediẽtiã dei z ecclie secũdario z ꝑt timoꝛe pene. Et q̃uis vt ꝺm ẽ. cũ q̃s nõ cõfiteret̃ ꝑtm̃ nisi interro gat⁹ ꝑpt ꝓcũdiã ficta sit ꝓfõ. nihilominꝰ dz ꝓfessor interrogare vt dicit Aug. de pe. di. vi. c. i. de his q̃ ex se ille ñ dicit. imo z q̃ ꝓpdit illũ velle occultare z q̃dã discreta cautela de ore eꝰ educẽ nectia. tñ dicit etiã Pe. de pa. i. iij. q̃ si ꝓfessor scit vl' ꝓbabiliter credat q̃ ille nõ fecolit aliqua ꝑtã. q̃ nõ sufficiẽter discussiss ꝑ sciaz. vl' si recolit etiã do nõ credit illũ eẽ mortale. dz illũ ad mẽoriã reducere. vel ꝑsciam de illo facẽ. alio q̃n scienter indignũ absolueret. Sz si ꝓfessor dubitaret vtr illũ ꝺ q̃ nõ peniteat ali-

esset mortale. et ille diceret q̄ de consilio peritoꝝ illud fa
ceret: de q̄b⁹ ex vita ⁊ ꝛc̄ia ꝓbabile ē. q̄ nō ꝓsulerēt nisi
bñ pōr se illoꝝ iudicio cōfirmare. Sic⁹ ār si cēt certꝰ de
oppōsito. hec ille. Si ꝓfessor audit duos ⁊ vnꝰ dicē se pec
casse cū illo alio. ille ār cū ꝓfitēt bñ nō dicit. et si in gnali
possit sacdos inꝛrogare vtrꝝ aliud ꝓmiserit petīt. nō tñ
dz dicē q̄ ille alⁱ⁹ ꝓfessꝰ ē. nisi pⁱᵗ⁹ sup̄ bñ habuisset. Inīaz
ab illo. q̄ si habita Inīa bñ dicēdo ille negat. nō dz magis
vnī credē q̄b⁹ alt̄i. vñ ꝑt bñ ñ dz negare absolutōz. Idē si
ples circūstātias dicē vnꝰ qđ alt negat ⁊ nēcias ꝓfiteri.

Quartadecima est .§.XVI

q̄ sit fides. i. fiat in fide ecclie. et vtrꝝ. s. tā penitēs q̄z sa
cerdos sit verꝰ fidel' nō hereticꝰ. ⁊ q̄ ea fide fiat vt speret
inde cōsequi veniā petōꝝ. Vñ ambr. Nemo ꝑt digne agē
penam nisi q̄ sperauerit veniā. ō pe. di. i. vñ cū q̄nq̄. Utrꝝ
liceat ꝓfiteri hereico vl' scismatico l'excōicato etiā casu ne
cessitat'. Rñ. Tho. Ray. ⁊ hosti. q̄ nō. sz doleat ō petis
et q̄ tñ distu lit ꝓfonē ⁊ sufficit sibi. Bñ etiā videt dicere
Aug⁹. de pe. di. vi. c. i. q̄ si tali sciēter q̄s cōfiteat peccat
mortlr. cōicando ei in diuīs. ⁊ tenet itez cōfiteri. etiā fm
illos q̄ dicūt q̄ ficte cōfitēs ñ tenet itez cōfiteri. q⁹ vez ē
de fictiōe p subtractōz neccarij q̄ est ī actio nō p positōz
finis. fm Pe de pa. in. iij. di. xxv. in fi. i. q. q̄ in articulo
mortis. si q̄s cōfitet hereticō nesciēs ipm esse hereticū cer/
confiteri. sz si sciat ipm hereticū ⁊ in illo hereli sue velit
assentire. sz sacrm necessitatis recipe cū dictatōe sue he
resis. videt etiā vera absolutio. nā et de māu hereticī. sz
baptismū recipe. qre ñ etiā pniaz cū ⁊ ipz sit sacrm neces
sitat'. et ibi aliq̄n fiat bō de aterito cōtrⁱ⁹. hec pe. q̄ tñ
nō esset fiendū. nisi penitens eēt intelligens et fortis in
fide ꝓpter periculum errōis.

Decimaqnta est .§.XVII

q̄ sit secreto. Nota cniz publice sz secreto q̄ non audiat
ab alijs dz q̄s confiteri sacerdoti q̄ si q̄s aduēter staret
ad audiēdū ꝓfessorem alterⁱ⁹. ḡuit peccaret. et cōfessor etiā
dz fm pe. ō pa. secreto inīūgē pniaz ne ab alijs audiat
Penitēs sic lib⁹ est si vult petā q̄ cōfessus ē dicē alt̄i. ita
liber est ad dicēdū alijs pniaz sibi ī posita nisi forte ex bō
alij sumerēt scādalū. In nullo tñ cāu etiā extreme necessita
tis ē in pcepto cōfiteri laico. cū nō hēat claues fm Pe.
Guil. et pe. de pa. sed est de cōsilio. ar. de pe. di. i. sufficit
et cōfitendo laico tenet itez cōfiteri sacerdoti. cū oīb⁹ ill'
culpis cū ꝑt. qđ ḡ dicē Aug. de pe. di. vi. c. fi. tanta ē vis
cōfessiōis. q̄ si deest cōfessor cōfiteat ꝓrio. cōsiliū ē ⁊ bo
nū. Et in tali articlo necitatis q̄libz sacerdos nō ꝑtsus
pōt absolue a q̄libet sniā ⁊ a q̄libet petō. Et si habuisz
casus epōz tñ epis reseruatos. nō tenet si euadit piciz
dell' itez cōfiteri ei. s. q̄ poterat ordiarie absolue fm pe.
de pa. sz q̄ ad excōicatiōem optz q̄ vadat ad illū qui po
terat absolue ex casum necitatis. al's reincidit. Sz ⁊ pⁿ
q̄s semel absolut⁹ etiā ex casu necitatis in casibz reser
uat' ab eo q̄ poterat etiā si ꝓfessio fuisset ficta. si iterū et
plurīes vlt' cōfiteri de eisdē casibz reseruatz absolutā q̄/
cūq̄. etiā si nō hꝛet ptātē absoluēdi in ill' scōm pe. ō pa.
Itē scōm tho. recidiuās directe. ñ tenet cōfiteri petā di
missa seu rite cōfessa. nec in generali nec in spēali cuicū
q̄s ꝓficeat. sed indirecte sic illud sine q̄ non ꝑt sciri debi
tus satisfaciendi mod⁹. Quātum q̄ sufficat ad bñ q̄ scia
tur que satisfactio ei cōgrue possz imponi. tñ recidiuās
tenet notificare petā dimissa. vt si freqnt lapsus ē in la
pidem carnis ex aliq̄ occasiōe. illa occasio p satisfactōem
recidat. et simlr de alijs peccatis. Et ad hoc sufficere
videtur confessio dimissoꝝ in generali. tñ q̄nq̄ ad aliq̄
specialia optz descendere scōm q̄ cōfitens viderit ex̄pe
tunū. no cni ꝑt in his aliqua certa mēsura p̄figi.

Decimasexta con .§.XVIII

ditio ꝓfonis q̄ sic cōfitēs paⁱ⁹ obedire teneatur in his q̄
sibi īponent'. vn Aug⁹. ponat se ī ptāte iudicis ī iudicio
sacerdotis nil sui reseruans sibi. vt oia faciat eo iubente. p
recuperanda aīe vita. q̄cūq̄ faceret. p cuitāda corpis mor
te. et bñ cū gaudio. q⁹ vitā recuperat ifinitā. de pe. di. v. c. i.
Et q⁹ ꝓfō est q̄ddā iudiciū pniale. vbi penitēs ē reⁿ ⁊ cō
fessor ē iudex ⁊ q̄ sniā dat in absoluēdo ⁊ ligādo ad cer
tā pniaz. q⁹ null⁹ ꝑt ee iudex alt̄i⁹ nisi hēat auctē sup̄ eū
ideo null⁹ ꝑt alteri cōfiteri q̄b⁹ ꝑrio sacerdoti. Un ⁊ de
cre. Omis. dicē q̄ cōfitear ꝑrio sacerdoti. ꝑt. q̄d si q̄s cō
fiteret ei q̄ nō ō iur ⁊ bñficiū. para q⁹ ē inscrutus. vl' q̄ si
mentā adepⁱ⁹ dicē bosti. q̄ cū tal' nō possit soluē vl' ligare
decipit alias. et sic cōfessus tenet itez cōfiteri. Et q̄ntuz
ad aliū q̄ sciēter accessit ad talē sciēs. s. ipm sic ī peditū oī
no ē vez. Sz Inno. dicē idē ee si ign̄auit. q⁹ tenet itez cō
fiteri. cū postea audit illū fuisse ī peditū. interim excusat
sz Pe. de pa. vr̄ dicē q̄ ignorās absoluit. ita q̄ no tenet
itez cōfiteri vt dēm est. s. Sz no. q̄ vt dicē bosti. ⁊ pe. ō §.6.
pa. q̄libet hz tres ꝑrios sacerdotes ordiarie. Primⁿ ē pa
pa q̄ ad oēs fideles. Secōs ē dioecesan⁹ q̄ ad eos q̄ sunt
de sua dioecesi. Tertⁱ⁹ ē curat⁹ seu sacerdos parochial' q̄
ad suos parochiānos. Per cōmissiōz ār fit q̄rⁱ⁹ sacerdos
alteri⁹ q̄ dz sniaz ab alio q̄ dictoꝝ. siue hēat sniaz illi q̄ cō
fitet siue qui audit. sz sacerdos parochial' nō ꝑt dare li/
centiā hāc nisi q̄ ad suos parochianos. Eps q̄ ad eos q̄
sūt de domicilio sue dioecesis. Papa q̄ ad oēs. Sz in ar
ticlo mortis nēcitatis. q̄libet sacdos nō ꝑtsus ab ec/
clesia reputat ꝑrⁱ⁹ sacerdos vt possit quelibz audire au
ctoritate iur'. de off. ord. pastoral'. imo vr̄ bñ etiā de ꝑtso
vt. s. dictū ē. Et q⁹ mēdicātes ex ꝓuilegio bnt q⁹ possint
audire post q̄b⁹ fuerint dioecesanis pniari hoies tñ illⁱ⁹
dioecesis vbi morant. ió ⁊ ipi etiā reputāt ꝑrij sacdotes
q̄ ad ꝓfiteri sibi volētes. De bō plenⁿ. j. ti. de cōfessore. ti. 17. c. 8.

Quāuis aūt dicāt .§.XIX

Hosti. et Guil. q⁹ cū est ō more alⁱ⁹ eccie. vt vⁿ sacdos
audiat aliū sacerdotē ⁊ absoluat. et eps hic sciēs fieri cō
muniter tolerat. ꝑt fieri q⁹ eoipso p̄sumit tacite approba
re ⁊ sniaz dare. Nō vr̄ ista opⁿ. m' l'cū tuta. q⁹ postea ō da
rāti ē p nouū ius. cē de pe. ⁊ re. si eps. li. vi. q⁹ nulla ꝓsue
tudie ꝑt introduci q⁹ aliqs ꝓter supⁿioris sui sniaz possit
sibi eligē cōfessorē q̄ cū possit absoluē vl' ligare. Et nota
fm Tho. in q̄dli. i. q. v. ar. iij. q⁹ sacerdos parochialis dz
credē parochiāo suo dicēti sibi se alteri forte ꝓfessuz vt ei
det eucharistiā. q⁹ ī foro pniali credit vnicuiq⁹ p se et ꝺ
se. sz si parochianⁿ hꝛet ipedimentū q̄ ō generet ad forū
iudiciale: vt excōicatiōis. nō tenet credere q̄ē excōicatū
nouit nisi ꝓstet ei ō absolutōe. Idē pe. de pal'. addēs q̄ō
dicit. q⁹ expedit q̄ō cōfessi alteri saltē dñt dare aliq̄ō si/
gnū curatis de sua cōfone. vl' q̄ō petat nomē illⁱ⁹ vl' q̄ō
scribāt et hmōi signū ꝑmū. q⁹ pōt ee mā derisiōis sacri.
al's eēt retrahē ples a ꝓfōe q̄ sunt verecūdi. q̄ tō ad ex/
trancos vadūt. q⁹ nolūt a suis cogñsci. erubescūt suis cu/
ratis cōfiteri. et eis sciētib⁹ ad alios ire. Pniam āt seu
satisfactōz q̄ sibi īponit a cōfessore facē dz. nā si ex negli
gentia omittit cū ꝓposito ñ satisfaciēdi id q̄ō sibi est im/
iunctū ꝑ mortlib⁹ mortlr peccat. ⁊ si ei⁹ est oblit⁹ tenet
itez cōfiteri. sz si ei⁹ recordat adhuc si vult eā facere. nō
tenet itez cōfiteri. Sz si nō vidz sibi posse facere l'mis
difficile. ꝓpter q̄ō petit sibi cōmutari. ꝑt fieri etiaz si alte
ri cōfiteat q̄b⁹ ei q̄ eā ī posuit. nec tenet ꝑt bñ itez cōfiteri
illa petā. vt dicē Pe. de pa. q⁹ vidz ī telligēdū si pnia fuit
data ꝑ petis. a q̄b⁹ iste absoluē potuisset. Naz data ꝓ

scasiby reseruatis fm Guil. nō posset cōmutare nisi in ca
u necessitatis. puta impletiō illi⁹ pnie posset illi eē peri
culosa. vl cā infirmitat vl ruine spūal. et ipse penitēs ñ
cōmode posset hre recursum ad illū q̄ pōt iniūxit. tunc
enī psumēdū est q̄ eēt ptētus de hmōi pmutatōe pnie.
Nō aūt leuit sine cā fm Ray. sūt pmutande pnie sibi
impōsite. vñ si penitēs dubitat nō posse iplere. dz decla
rare confessor. et cōfessor dz inūgē talē quā credat eū ser/
Triplicit uaturū. Tripl̄r āt cōfessor ponit penitēti aliq̄d. Uno
impōitur mō p modū cōsilij sine exhortatōis. sic cū admonet eū vt
penitētia quotidie oret. det indigētiby elymosinas. et ad ista ñ tenet
ex necessitate. Allio mō p modū declaratōis cōis obligatō
nis. sic declarādo q̄ restituat ablata. cōmunicet i pasca
satisfaciet lesō. et ista si nō obseruat. euacuat sibi fructum
facte confessiōis. nō tñ q̄ pt̄ b tenet iterū cōfiteri. nec cōmit
tit pctm̄ inobedientie spāle nō obediēdo sacerdoti. Tertio
mō p spālez satisfactōez: p cōmissionē. et ad ista tenet ex
pcepto. alīs est trālgressor et cōmittit spāle pctm̄ inobedie
tie. si tñ inuungeret sacerdos alicui q̄ intraret religionē
vl nō cōfiteret et hmōi nō tenet cā acceptare. Sz si spon
te se obligaret ad b. teneret rōe ñ pnie. sz si sue pmissiōis q̄
si sacerdos credit vl dubitat q̄ cōfitēs nō agit pniaz vl
studet ad q̄d alias tenet. vt restituere et hmōi. Dic Guil.
q̄ nō dz pter b confessor exigē pmissiōez vl votū vl tura
mētum. sz sufficit si dicat se hre p̄positū faciēdi. et sic dz
absoluē simpl̄r et sin̄ oditōe. fcā tñ. prestarōe si suspect⁹
hr: q̄ si nō faciet illō: euacuabit sibi fructū confessiōis. hec
Guil. Sz q̄ mlti decipiūt seipsos i oī cōfone pmittens
restituē et hmōi. et sp differūt. postēq̄ cōfessor ppēdit ta/
les plurics b fecisse. forte etiā bona cautela talib⁹ dicere
q̄ p⁹ restituāt et postea veniāt ad cōfessiōez seu p absō
lutiōe vl assignaret eis aliq̄d p gruū. tps infra q̄d illud
debet expedire. De cōfessore ordinario vniuscuiusq̄ et de
mō inūgēdi pnias. et mō introgādi et de casib⁹ reseruatis
epis et de cōmissiōe audientie cōsessiōis. et de sigillo cō
Titu.7. fessionis et alijs mlt̄is hēs infra titulo de confessoribus.

De satisfactione et op⁹ eius. Capitulū. xx.

Equit de satisfactōe

dicit Aug. q̄ satisfactio est pctōz causas ex/
cidere et earū suggestiōib⁹ aditū nō indulgere
de pe. di. iij. Anshel. sic diffinit. Satisfacere est honorē
deo debitū reddere. Istas diffinitiones exponēs Pet⁹
sic dicit. Satisfactio curat peccata preterita recompen
sando et p̄seruat a futuris cauendo. et ideo per actuz
primū diffinitur ab Anshel. cum dicit reddere honorē
deo debitū. s. q̄d p pctm̄ ablatū fuat. Sz p actū scōm dif
finit ab Aug. sz cās excidere dē. p q̄ fit pfuatio a futu/
ris. et vocat cās intrinsecas radices ex pctō relictas sug/
gestiones vocat oportunitates extrinsecas vt tps et locū.

Et no. fm pe. de pa. in. uij. di. xv. Cū satisfactio sit act⁹
iusticie. et tō eqlitas q̄dā reqrat int offensaz. et op⁹ satisf/
factōis. q̄ iusticia cōsistit in q̄dā eqlitate. hō fm se non
possit deo satisfacē de offensa cū sit infinita. et op⁹ eius fini
tū. q̄ q̄ possit satisfacere. prima possibilitas ē ex gra gratū
facientē q̄ est valoz infiniti. et reddit op⁹ eius deo accep/
tū. Scda ē ex merito passiōis xp̄i. q̄ sz hūanitas eius
nō possit deo reddē equalēs. tñ suppositū q̄d ē de potu
it. alīs p alio satisfacere ñ potuissz si se totū debuissz. Fit
aūt satisfactio p opa penalia. q̄ fm Pe. fit p hmōi absō
lutio emēde debite p offensa p̄terita et p̄seruatio a futu/
ra. et fm Ray. tria sūt gria op⁹ satisfactōis. oīa alia ad
ista reducunt. s. elemosina. oro. ieiuniū. vigilie. disciplīe
pegrinatōes et alia cor⁹ affligentia reducūt ad ieiuniū.
Miscōie aūt opa spūal ad orōem. Miscōie opa corpa
lia ad elemosinā. Elemosina ē cōtra auaritiā. oro cōtra superbiā.
ieiunium cōtra luxuriā. Et p elemosinā ordinat hō ad primū
per ordinē ad deū. p ieiunium in seipō. p elemosinā satisfa
ciat deo de bōis tpalib⁹. p orōez de bois aīe internalib⁹
p ieiunium de bōis corpis. Sz nota bñ q̄ dic pe. de pa.
q̄ illa opa penalia ad q̄ qs tenet ex obito. vt sz ieiunia
ecclie elemosine facte ex p̄cepto. puta cū qs tat elēosinā
indigenti in extrema necitate. et de superfluo nō sunt satis/
factoria. q̄ tūc dare tenet. et si nō daret mortlr peccaret.
Uñ qsi nō est suū q̄d dat cū ad id tenet. Cū q̄ p̄ō ad
satisfaciendū teneat ad aliq̄d ad q̄d tenet q̄ nō pecca/
uit nunq̄ satisfacit de illo ad q̄d etiā non peccās tenet
et q̄ñ confessor iniūgit oīa bona q̄ facit penitēs dē. ītelli/
git q̄ gtis spōte et nō ex debito. alīs si iniūcti sunt. xl. dies
es ieiunij acq̄reret se cū ieiunaret in. xl. ad quā alīs nō
tenet: q̄d nullus dic. sed q̄n elemosina ē in p̄cepto nō sim
plicit et absolute. sz p hūpm vt p eā satisfaciat. vt q̄n. la/
cerdos iniūgit dare elēosinas paupi. tūc elēosina ē satisf/
factoria et etiā si ex se dat elemosinā in eo casu cū est sibi
in p̄silio nō in p̄cepto. vt cū dat nō extremā necitatē pa
tienti nec hz supflua. et ex b apparet q̄ aliq̄d ē meritoriū
q̄d nō est satisfactoriū. sic impletio cuiuslibet p̄cepti ca/
ritate formata. q̄ ois actus virtutis caritate format⁹ est
meritor⁹. p̄cepta āt dauit de actib⁹ virtutū. iō dē. nō aūt
iste ē actus satisfactor⁹. si alīs debebat. q̄ aliud ē facere
dignos fruct⁹. Aliud ē facē dignos fruct⁹ pnie. eccnera
aūt ois act⁹ satisfactor⁹ ē meritor⁹. q̄ est bon⁹ et caritate
informat⁹. q̄ satisfactio addit rōem pene supra rem
boni. accipiēdo penale q̄d ē priuatio alīc⁹ boni. q̄ius
placeat voluntati. Nec pe. de pa. q̄ dicit pe. opa bōa ad
que qs tenet ex debito p̄cepti nō ē satisfactoria. de p̄ce
ptis ecclie nō vlōz vez. nā dic Tho. in. iij. di. xv. q̄ pces
tū eccie p̄t ad idē ordiari ad q̄d ordinat satisfactio. et ió
ieiuniū q̄d cadit sub p̄cepto p̄t ē satisfactoriū. Nec tho.
Mō tñ ita q̄ ieiunia eccie penitēs cōputare possit i nūe
mero coz q̄ sibi iniūgunt a sacerdote in pnia. q̄ de se
tenet ad illa. sz de p̄ceptis legis nature. Et huic sñe vr cō
cordare Tho. di. q̄. q̄d cadit sb p̄cepto legis nake n ē satisf/
factoriū sz exigit ad satisfactiōem. Uñ dic ipe illaz. elē/
mosinaz ad qs qs tenet ex debito. puta cū videret pau
perē in extrema necitate. illaz largitio nō ē satisfactoria.
sed pambulū ad satisfactiōez. z b est vez fm rigorē iusti
cie. Nā ex largitate dine misēdie etiā talia ad q̄ qs tenet
ex debito sūt satisfactoria fm opi. q̄undā quā pōit tho.
in. uij. et frat Egidius roman⁹ nec eā reprobat. hāc etiā
sequit vr Rich. di. mi. in. uij. sen. Flagella q̄by a dño fla
gellamur fm Tho. si fiant aliq̄ mō ipi⁹ patienti. inclīatū
sez ea acceptat ad purgatōz pcōz eis vēs patienter ac
cipiūt vt satisfactōis. Si aūt sustinēs ea oīno eis p
impatientiā dissentiat: hñt solū vim vindicatōis et no
satisfactōis. Restitutio aūt alieni fm tho. est ps satisfa
ctionis ei⁹ sic p̄ceptū ei⁹. et sic id sine q̄ non valeret ad
satisfactio. sz nō est ita ps q̄ p ipsam bō satisfaciat solū
uēdo de pena debita pctis. Rich. dicit q̄ restitutio sit
pars satisfactiōis. vt dicūt q̄dā z b magis ex dei miseri
cordia q̄ ex iusticia.

Satisfactio fieri non .§.i.

pōt p opa ex caritate fcā fm Tho. et pe. q̄ satisfactio est
amotio offense. z restitutio amicicie. Nec āt fieri nō pnie
sūi gra z caritate. Uñ. i. Coz. xiij. dr. Si distribuero oēs
facultates meas dē. caritatē nō habeam. nihil mihi p̄dest
scz ad meritū et satisfactōez. Talia enī opa nō sunt deo
accepta. z licet homo nō habeat certitudinē q̄ sit in cā
ritate. z p q̄ñs cert⁹ nō ē possit d satisfactōe. sufficit tñ
certitudo p̄babilis p̄iecture. Ite fm tho. nō p̄t q̄s satisfa
cere de mortalib⁹ nisi penitear oīm. q̄ satisfactio vt dic
tū ē. Est amotio offense z restō amicicie. Uñ si aliq̄s sit
imbomie q̄d impediat restōez amicicie. etiā apud deū

non est satisfactio. Quodlibet aūt mortale impedit ami
cicią hoīs ad deū q̄ p caritatē est. Uñ est impossibile
q̄ satisfactio fiat de uno mortali sine alio sic̄ si qs peteret
uenią dño leo. z extinde daret et alapā f̄m Anr̄bel: Ue
niale aūt f̄m pe. ō pa. nō ipedit satisfactōz. nec de mortali
nec de aliqs venialib⁹. q̄z venniale nō tollit dei acceptōez
ꝓpter pſone indignitatē. ſz indirecte veniale tollit iactura
actus puta si fiat oro z elemosina z hmōi. in statu ḡtie
hz ꝓpt vanā gloriā tal' act⁹ nec ē meritor⁹ nec satisfacto
rius. Uerū aūt vn⁹ possit p alio satisfacē. Rñ. pe. q̄ cū
sit duplex effect⁹ satisfactiōis. vn⁹ solutio debiti petōrū
cōmissor. alt⁹ excisio causar̄ petōr̄ futuror̄. Quātū ad
vn⁹ nō macerat z refrenat caro alteri⁹. Quātū ad pri
mū effectū distinḡūdū. q̄z si qs ē p se ipotēs satisfacē. tūc
vero est potēs tūc optz q̄ ipe satisfaciat p seipso. pōt tñ
iuuari p alterū. et addit tho. q̄ etiā si sit potēs. pōt alius
ciat nisi apparcat aliqs defect⁹ in penitēte. vel corpalis
& quē sit impotēs ad substinēdū. vel spūalis p quē nō
sit ꝑmptus ad portādū penā. Aug. etiā de pe. dist. vi. c. i.
Cōsulit confessori qđ aduuet penitentē portare on⁹ pnie
vt sit ꝓticeps laboris si vult eē ꝓticeps z gaudij. Et q̄n
q̄ si confessor iponit aliq̄d ad fiendū p se vl' p aliū. vt iciū
tū ad satisfactōez q̄ imponit in confessione. dicit pe. de Pa
nū z orōnē. vel alia f̄m oīs siue p se siue p aliū illud fa
tentē. siue sit viu⁹ siue mortu⁹. Sz si imponit sibi p se fi
ciat. penitēs satisfacit deo et eccl'e. dūmō illud fiat in ca
ritate. siue nō. ꝑt satisfacē p aliū q̄n p se pt. sz si nō pt p se
endū. tūc nō. ꝑt satisfacē p aliū q̄n p se pt. sz si nō pt p se
siue q̄z infirm⁹ ē. siue q̄z mortuꝰ: tūc si iponit ipse penitēs
alteri. z ille suscipiat on⁹. z fac in caritate vtroq̄ satisfacit
q̄z ista vī fuisse volūtas ipenētis. q̄ noluit ad impossibile
obligare. nec voluit ad purgatorū mittē. Pōt etiaz ille
q̄ pmisit p eo scrisfacē alteri volenti illud iponere et va
lebit in caritate factū. nec optz eū q̄ satisfaciat p alio siue
viuo siue mortuo pl⁹ aliq̄d addere. imo si ille qui p aliq̄
satisfacit. est i maiori caritate q̄z ispe. p q̄ satisfacit. magꝭ
op⁹ eius crit satisfactiuū. Et ideo q̄ pniam suā alteri iponit
debz satagere. vt nō solū ipe sit bon⁹: sz q̄ melior se. Po
nit idē Pe. duos alios modos quib⁹ penitēs pt sibi pe
nitentiā imūctaz alteri acceptāti iponere. de q̄b⁹ tñ nō ē
ita certū. Prim⁹ ē dū se occupat intereā in his q̄ sūt ma
gis deo accepta z magꝭ iuuātia in remediū ꝑ peccatuz.
et ꝓpt ꝰ alteri iponit et nō ꝓpt amorē carnis vt nō iusti
neat laborē. vt opus pdicatōis bellādi ꝑ hostes fidei et
hmōi. Secūs ē cū vult magꝭ satisfacere. et ideo iponit ho
minu magꝭ deo accepto. Jn oī cāu satisfactiōes p alio viuo
vel mortuo p se merent ſz p se tunc nō satisfacit. Nec pe.

Utrū vero pniaz seu .ſ.ii.

satisfactōem ipositā post absolutōz debitā factā i petō
mortali. vl' in toto vel i ꝑte teneat hō iterare. Sup ꝗ sūt
varie opi. in ꝗ tñ oēs ꝓcordat. q̄ satisfactio factā in mor
tali. sic̄ nec alia opa valēt in foro dei ad tollendū vel mi
nuendū debitū pene. p petīs ad qđ ordinat oīs satisfa
ctio. q̄z cū nō sit in amicicia cū deo. nō ꝑt deo eē acceptū
tale op⁹. Sz vrūz valeat in foro eccie militātis. ita q̄ nō
teneat iterare. q̄z cū nō potuerit satisfacere deo. nec etiā
potuit satisfacē sacerdoti q̄n gerit dei sibi illud iniūxit
ſz pet⁹ de tar. et Jo. parisien. videt simpl'r dicē sine di
stinctiōe q̄ talis nō teneat iterare talē satisfactiōez. q̄z sa
tisfecit in foro eccie militātis in q̄ data sunt. z vbi nō iu
dicat ō dispositōe interiori. Idē vidit sentire Uin. i spe.
histo. li. p. et dñs Hanibald⁹ in. iiij. Et p ista opi. satis
videt facere impositio pnie septēnis. q̄ fiebat regulariē
ꝓ q̄libet mortali. vt. xxij. q. i. pdicandū. et nō valenti
dare elemosinā ꝓpt pauptatē. nec ieiunare ꝓpt debilita
tē imūgi oportebit orōnes. z vensite est q̄ i tāto in fual
lo aliq̄d mortale cōmittebāt. vt si oportuisset iterare. fu
isset ꝰ laqueū injicere aīabꝰ. Tho. cū Alb⁹. magno durius
quit de satisfactiōe in. iiij. dic̄ enī q̄ sunt q̄da satisfactio
nes ex q̄b⁹ remanent aliq̄s effect⁹ in satisfacientib⁹. etiā
postq̄ act⁹ satisfactōis trāsijt. sic̄ ex ieiunio remanet cor
poris debilitatio. ex elemosina diminutio substātie. Et
tales satisfactōes in petō facere nō oportz q̄ iterent. q̄z q̄n
tū ad illud q̄ de eis manet p pniaz incipiē accepte fiūt
Alie satisfactōes sūt q̄ nō relinquūt effectū in satisfaci
entē: postq̄ act⁹ trāsijt. sic̄ in orōe z hmōi. Actus enī
interior q̄ totalr trāsijt nullo mō vnificat. vn rles opz
q̄ iterent eandē opi. tenet Pe. de pa. magꝭ declarās. Dic̄
enī q̄ in satisfactōib⁹ hītib⁹ effectū relictū post op⁹ sic̄
ba paſmal' caracter hz effectū recedēte fictione. sic̄ z illud
derelictū ex sacro q̄ opa ex ope operato. incipit valere ex
sequēti act⁹ approbatione et sacerdotis ratihabitione cū illū
vere penitet z nō ex simplici vnificatione. q̄z op⁹ operis
mortuū nunq̄ vnificat. z sic ista pnia satisfacit nō solū
in foro eccie sz etiā in foro dei q̄ntū ad illud derelictum.
vt nō oporteat iterare sic̄ ieiunū. elemosina et hmōi. sz
si nō hz effectū derelictū vt ē oro. tal' pnia fcā in mortali
in nullo satisfac. q̄n hic l'alubi oporteat satisfacē. hec ille.
q̄ vī intelligendū in foro dei. q̄z nec rone ipsi⁹ op⁹ cū
fac. nec rone derelicti cū postea pēnitet cū nō hēat effectū
derelictū: sz i foro eccie satisfacit. q̄z nō ē necē ipsaz itera
re si vl't eē in statu salutis postea penitēdo. sic̄ necē hēbat
ipam adimplere cū fuit sibi ipositā. vñ idē Pe. dic̄ pau
lo sup⁹ q̄ q̄n hō de oīb⁹ ē ꝓtrit⁹ z ꝓfess⁹ z recipit pniaz
cū absolutōe. si recidiuās pagat eā in petō mortali. ipse
quidē se liberat ab imūctione sacerdotis. nec incurrit pec
catū inobedientie q̄ incurreret si eā nō pfecisset. q̄z nō ē for
tius vinculū cōfessoris q̄z dei vel eccie. sz i mortali exis
implēdo p̄ceptū dei de honore patris vl' eccie de ieiunio
eccl'e ab illo absolute se liberat. q̄ tē. Nec pe. Cū q̄ pnia
in: uncta ordinet ad tollēdū vel diminuēdū debitū pene
tpalis. talis qui pniam sibi impositā nō habentez effe
ctū derelictū. vt orōes pfecit i mortali si reūrit ad pniaz
et tandē morit in statu gre exq̄. ille nō iterauit. cū p pniaz
nil sit solutū de debito pene tpalis. soluet eā in purgato
rio nisi p alia bona opa ꝰ satisfecerit. q̄ si non reūrat ad
pniam. q̄ pniam fec in mortali q̄ntūcuq̄z siue habēte
effectū derelictū. soluet illud debitū in iferno semp sicut
ille q̄ morit cū mortali z venialib⁹. de vtriusq̄ sustinet pe
nā eternā in inferno. Quāuis enī veniali debeat pena
tpalis q̄ finē hz. tñ p accīs est. q̄ veniale in iferno puni
atur pena eterna. s. rōe status. q̄z in iferno nulla ē redem
ptio. Nō enī est ille stat⁹ expiādi culpā ad quā seq̄t pēa
et tō sp remanēte culpa veniali durat et pena. ita tenet
tho. in. iij. di. xxij. Sz ō pēa tpali debita p mortali post
contritiōem. Pe. de pa. sic declarat in. iij. peccator post
q̄z est deo reconciliatus est ō debitor pene finite. nō q̄ltercū
q̄z soluēde. sz in statu gre in q̄ est solū deo accepta. Ullo
quin est debitor tante pene q̄ntū meret culpa. z illa ē in
finita. vñ petōr p se q̄dez debebat pena infinita si erat
mortale. sed mutata fuit i tpalē supposito q̄ pseueraret
in amicicia. Acceptauit enī ds absolutōez a pēa eterna
et impositōem pene finite sub ꝓditione si in gra fieret. Et
si q̄rat de⁹ magis acceptauit absolutōz a culpa sine cō
ditione q̄z absolutōez a pena. dicēdū q̄ culpa transit et
mac'a trāsit. et gra fm̄ momto aduēit. sz satisfactio fuit a
Futur sāt solz ꝓditio apponi: nō aūt pntib⁹ nec ptēritis
vl' si apponat certa. Talis q̄ dimissa culpa punit in in
ferno pena infinita. nō ꝓpter cōmutatōem finite i finitā
sed q̄z debitor est pene infinite. exq̄ nō soluit penā finitā

sub ꝺditõe quã ꝺz sic̃ ꝓdẽs ꝓulegiũ cleri incidit de foro mitti ad foꝝ sãguis. sic ꝙ decliat foꝝ eccĩcumcidẽs ĩ mortale ad foꝝ iuitiae exterminatꝫ ĩueit penã eĩnã. Hoc qꝺ dic̃ Pe. vr intelligẽdũ ꝺ eo ꝙ pñaz ĩũctã nõ hntez effectũ dereictũ factũ ĩ mortli scieto ab eo vel de ꝙ dubitat ꝓtẽnit iterare. vl̃ etiã cũ credat vl̃ dubitat se deocre iterare. ex negligẽtia dimittit z ex labore recusãs b̃ z ĩ purgatorio facẽ emẽdã de eo hz. ꝯ si ꝙs dimittat itera riodz tal̃ pñe ex ĩpossibilitate. qz ei defic̃ tps. vl̃ etiã si hz tps. credit se eã fecisse ĩ statu gre. cũ tñ fuer ĩ mortali incognito ab eo vl̃ etiã si sat se fecisse ĩ mortli iterare fac̃ ꝓ illũ quẽ credit bonũ. vl̃ etiã z si nec ꝓ se nec ꝓ aliũ iterat. credat si bi sufficẽ ad salutẽ qꝺ ꝑpleuit sibi ĩũctũ intẽdens ꝙ mis. b̃ fec̃ satisfacẽ in purgatorio. z sic deo facẽ emẽdaz ꝓ hmõi omissiõz tal̃ dãnak. vñ z ipe Pe. di. xlv. dic̃. ꝙ ꝙ fec̃ pñaz sibi imũctã in mortli ꝓ se. ꝓ tanto nõ tenet iterare. qz ꝑr ĩ purgatorio satisfacere. Et si dicãt ꝙ vr in cõuenies ꝙ tm̃ ꝙs puniak ꝓ pcõ dimisso sic̃ ꝓ nõ dimisso. qz pena eĩna. et sic ñ vr ꝓfuisse ĩ aliq̃ ꝑtnto et ꝓfesso. Rn. pe. ꝙ hz tm̃ puniak extẽsiue: nõ tñ intẽsiue. sic̃ ꝓ vno pcõ tãdiu q̃ ꝓ mille hz nõ tã acerbe Si etiã ꝓtẽ pñe fec̃. s. in statu gre. z vn⁹ dies remãsit ꝓ illa die eĩnã penã luet si nõ peniret nõ tñ ita acerbe. ac si nũq̃ cõtnu⁹ z confessus eẽt. nec ĩ aliq̃ satisfecisz. al's pcm̃ rediret. Nec pe. No. ꝙ dũ ꝙs fac̃ pñaz imũctã si labak in mortle. q̃uis bonũ sit q̃ citius cõfiteri. tñ cũ ꝓ solã ꝑtitõem pcm̃ dimittak z gra restituak. q̃ cito iste moriak etiã anteq̃ cõfiteatur. plequndo dictã pñam. etiã si sit talis q̃ nõ relinquat effectũ p⁹ factũ. in foro dei real'r satisfacat. qz ĩ statu gre est. vnde in nullo tenet iterare. Ad tollendũ aũr omne dubiũ tur⁹ videt ꝙ cõfessor: et si dat penitẽtias diuturnas ieiunioz ecclias pegrinatiõis z hmõi. put reqrũt pcã. nõ tñ iniũgat diuturnas pñas orõnũ z ꝓcipue his de q̃bꝫ porest dubitare de recidiuo celeri.

Quid aũt sit magis .§.III

satisfactoriũ elyna. oro: vl̃ ieiuniũ. Rñ. tho. in. iij. ꝙ elemosina magꝫ aliis. z b̃ duplici rõne: Pria qz elyna cõstituit debitorẽ cũ cui datur ad orandũ z ieiunãdũ et alia bõa faciẽdũ ꝓ datore. Secõa qz elyna hz vim orõnis. qz elyna data ꝓpt̃ deũ est q̃dã oblatio deo facta. Oblatio q̃ fit deo hz vim orõis. hz z vim ieiunij. qz ꝑ ipaz liberabũt tpalia q̃bꝫ sustẽtak cor⁹ qꝺ macerak ꝑ ieiuniũ. vñ elina magꝫ inducit sic̃ medicia magꝫ vtis. Tho. i. iij. Elemosina ab oĩ pcõ liberat tc̃. Dan. iij. Pcã tua elynis redime. et de pe. di. i. Dic̃ crisost. Medicamtũ fortꝫ qꝺ mate opak in pnia ẽ elyna tc̃. de pe di. i. medicina. et. §. obrẽ. p⁹ eleosinã magꝫ satisfactoriũ ẽ oro q̃ ieiuniũ qz oro ꝓfuit ꝓ ieiuniũ. n. ĩ extẽsio ĩtellect⁹ ad deũ debilitatẽ parit. Itẽ fm tho. in. iij. qz q̃nto op⁹ satisfactiõis est magꝫ difficile. ita ꝙ difficultas sit ex qlitate opis. per respectũ ad cõditõez satisfactõis z nõ ex repiditate ipi⁹ tãto ẽ magꝫ satisfactoriũ ceterꝫ paribꝫ. sic̃ ieiuniũ magꝫ colerico q̃z flegmatico. hz vbi difficultas ĩ ope satisfacientis ꝓcedit ex remissiõe volũtatis ẽ min⁹ satisfactoriũ sic̃ ecõuerso. Si op⁹ ĩ se difficile reddak facile ꝓpt̃ feruorẽ facientis fit ex b̃ magis satisfactoriũ. qz in oĩbꝫ hmõi attẽdit ad volũtatẽ vñ ꝓcedit. De elẽosina hẽs. s. in. iij. ꝑte titu. i. c. xxuij. de hũanitate. De ieiunio etiã in. ij. ꝑte de orõne in. iij. ꝑte.

De opibus q̃ sunt §.IIII

de genere bonoz opeꝝ ex caritatẽ factꝫ. dicũt oẽs ꝙ nõ retribuũt. nec q̃ ad meritũ ꝓ respectũ ad ꝓmiũ glie. nec q̃ ad satisfactõz ex se: hz mortificata ꝓ morte. reuiuiscũt ꝓ seq̃ntẽ pñaz: Pcm̃ tñ mortle fm Pe. de pa. z si ipe diat meritũ ꝺdigni respectu oĩs ꝓmij. z meritz cõgrui respectũ ꝓmij eẽni imediate pcipiẽdi. qz nõ decet deũ tãre gliã nili grãz hnti. hz nõ ipedit meritũ ꝺgrui respectũ alterius ꝓmij. Tã fm Ray. ralia de gne bonoz fca i mortali valẽt ad qnez. Prio ad tpalẽ plequitatẽ. de pe. di. iij. ca uendũ. z. xxij. q. ij. si q̃bꝫ. Secõo vr qz ctr⁹ ꝓ b̃ illustrec ad pñaz. de pe. di. v. falsos. ĩ fi. Tercio ad affectũ factorem bonoz opeꝝ sic̃ baptism⁹ Job. de ꝓse. di. iij. nõ regenerabãt. Quarto ne diabol⁹ hẽat eo tãrã prãrẽ. Exẽplũ in iudeo q̃ dormiẽs ĩ rẽplo idoloz. qz se figurauit dormire nes nõ poterãt ei nocere. Quinto ad tolerabil⁹ iudicũ subeundũ. de pe. di. iij. si q̃s ãt. hz b̃ vtrumũ ẽ sane intelligẽdũ. nõ enĩ ĩtelligit fm Tho. et pe. de pa. vt ꝙ illa opa mutuak pẽa tã ẽbita. hz qz si nõ fecisz illa bõa aliq̃n fecisset interim aliq̃ mala. ꝓ quibꝫ habuisset spealem penaz quã vitauit no faciendo illa mala. pura bonorauit pam̃ necessitatẽ patienti. si nõ fecisset incurrisset peccati crudelitatis. et ex his habuisz spealem penam.

Titul⁹. xv. de statu bñficioz. de dignitatibꝫ pbẽdis z bñficijs. z de collatõe coz. z de pluralitate. z de pẽsatõe sup pluralitate. z residẽtia: z absentia i bñficijs. Ca. j.

Deinde videndũ ꝺ dignitatibꝫ pbẽdis z bñficijs cleroz. z ꝓ de claratõe hoz noim. Tho. ꝓio fm Jnno. z Host. ꝙ dignitas ecclastica ẽ q̃dã peminẽtia in gdu z q̃si ꝓ codẽ sunit dignitas et ꝑsonatus. vt archidiaconat⁹. ꝓsbyterat⁹. decanat⁹ z huiusmõi. Et intelligit ẽ dignitas vl̃ ꝑsonat⁹ fm Jnno. z vl̃ ꝓsuetudinẽ eccĩe. nã possz ẽ ꝙ aliqs in eccĩa aliq̃ ex ei. ercet officiũ archidiaconi cogẽscendo de causis clicoz. et aliꝫs. nõ tñ ob b̃ ẽ reputãd⁹ eẽ ĩ dignitate nisi vocet fm instõem Dignitatis q̃ dignitatẽ sonat. qꝺ si vocak alio noie dignitatz. vel ꝙ ꝑsona in dignitate ꝓstituta reputet. hz nullũ dignitatis mis⁹ eriũ faceret. reputãd⁹ ẽ in dignitate dũ ea ꝑpetuo obtineat. ex de sta. mo. c. ij. z fi. Sz pe. de ancho. post Bul. et laud. dic̃ ꝙ dignitas ẽ q̃dã peminẽtia q̃ ad foꝝ ꝓtestatis ꝓsonat⁹ ab honoratioꝝ ĩ eccĩa gdũ tenẽs q̃ q̃nq̃ officiũ ab ipo officio qꝺ ex ercet denoiat. vt de ꝓsti. c. cũ accessissent. q̃nq̃ assumit sua ꝓpria z spalia noia. sic̃ b̃ nomẽ custodia. succentoria. decanat⁹. ꝓpositꝫ z silia. Et noie ãt ñ dñr ista indicari hz ex effectu q̃ colligit ex actibꝫ z exercitijs in q̃bꝫ stat. et ex talibꝫ iudicat. vtz sit dignitas necne. ex de ꝓb. sig. intelligibilia. Et sufficit ad b̃ ꝙ sit cẽsenda dignitas q̃ ĩ modicis cãs hẽat iurisdictoẽz sic̃ hñt in eccĩa pcathedrali. ar chipsbr. nã excoicãti sulpẽdũt z absoluũt. z sic ꝓt talẽ gradũ dicunt hre dignitatẽ etiã sunt exclusi a pena. liget canon. de elec. c. Statutum. lib. vi. Si aũt nullã iurisdictoem hñt. sed tantũ visitant et ꝓcurãtur episcopo. si cut tertes sinodales de quibꝫ. xxv. q. vi Epus. tunc censetur habere simplex officiũ z non dignitatem.

De pbẽda z canonia .§.I.

q̃d sit. No. fm Hosti. ꝙ pbẽda ẽ ius pcipiẽdi quẽtus in eccĩa cõpetẽs tũc̃i vni de collegio. z nascit ex canõia. sic filia ex mre. qz ex q̃ qs hz canoniã dz hre pbẽdã. ex. c. reda tũ. Pcbẽda igit ꝓpie ꝓsistit in fructu ꝓcpiõe. Canonia ãt iu iure alicui⁹ q̃ in canõicũ ẽ recepi⁹. ad qꝺ ius pertinet pbenda. stall⁹ in choro. vox in capło. vt in di ca. relatũ. Et no. ꝙ ĩ receptõe canõicoz z collatõe pbẽdaz ab ẽtes canõici vocãdi sẽ si cõmode fieri valeat. nisi ꝓsuetudo hẽat eos ad talia ñ vocari. al's qꝺ ĩ absẽtia coz fieret eis ĩstãtibꝫ irritari dz. ex. c. cũ eccl̃ijs. li. vi. De officijs ordi ecclastici. archidiacoatu: ꝓpositꝫ: decanatu z hmõi. dic ray. qz fere q̃t sũt eccie: tot sẽ ꝓsuetudines ex de ꝓsue. cũ olim. q̃ ĩ hmõi fuãde sunt. Si tñ scire vis qꝺ iura dicãt

de talibus vide. xxi. di. cleros. et. xxv. di. plectis. ⁊ ex ō of. archid. p totū. dicit etiā p bēda reddit⁹ deputatus ⁊ assignatus. deseruientib⁹ clericis in ecclesijs cathedralib⁹ vl collegiatis in officijs quibus illi clerici nō sunt canonici. sz ecclebrante vl etiā intersunt diuinis officijs. siue reddit⁹ ille sit ex decimis seu ex possessionib⁹. vl p aliū modum.

De bñficijs siue eccle §. II

sijs. No. p. io q aliō ē simplex. qō scz ñ bz curā aiarū. alijs ad curatū. qō scz bz curā aiarū. dicē aūt regla iurisdictionis. vi. de re. iur. q bñficiū ecclīasticū ñ pt sine institōne canonica possideri. primet aūt ad institōes canonicā vt ñ solū offerat ab eo q de iure pt offerre. puta plato ecclīasticō. nō dño tyranno. sz etiā q sit habil ad hō. puta vt facit q die tyranni. sz etiā q p modū debitū et iuridicū nō p simoniā ⁊ hmōi. et scz q sit habil ad hō. puta vt nō sit irregularis. vel infra legitimā etatē ⁊ hmōi. alijs qui inuste tenet bñficiū. vt p intrusionē vl p simoniā. vl alis inhabilitat fm Ray. cū nō intret p ostiū est fur et latro. nec hz vtā salutē nisi resignando vl si est dispēsabile suū impedimētū. petat dispēsatōes ab eo q pt. ⁊ si ñ possit obtinē optz q oīno dimittat. ⁊ i vtroq; cāu agat pniaz de pteō cōmisso et fructib⁹ perceptis tenet restituē nisi sibi remittāt a superioribus. Idē de dignitatibus ecclīasticis. Et no. q cū sit ds possessorē eccie l dignitatis nō tenet et obedire. nec ei soluēdo liberat. ex de in alijs pdictis inuolue⁹. tal scies ⁊ si subtrahat illi eccie vl dignitati. tn i foro pscie nō tenet et obedire. nec ei soluēdo liberat. ex de sen. exc. inquisitioni. In foro ptencioso sec⁹ vī qñ res est de cultu. ar. viij. q. uij. c. i. ⁊ qz uis nō absoluat tal absolutes de fō ingrantē. qz nō est plat⁹. de pe. di. vi. c. Placuit. nō tñ ose perciū. sz excusant ingratia facti. tñ qz qntū i ipso fuit eos gdidit sanguis illoz ab eo exigēt. ex de off. ord. irrefragabili. et tal sp peccat mortl exeqndo officiuz illius eccie. vel etiam fructus percipiendo vt fur.

De etate bñficiādoz §. III

No. fm Pe. d pa. q ad hō vt valeat hre simplex bñficiū vel pbenda suffic q maior sit septenio qz pupill⁹ pt cē canon⁹ etiā in eccīa cathedrali. sz ñ hēat vocē in electōe collatio. ure tñ diuino illiteratus ē dare talia bñficia talibus nisi oñ alij ñ inueniūt. qz ō iustitiā distributiuā ē si dēt minus digno. qz uis āt iste puer nō sit indign⁹ ponitue pt dēfectū. qz ē inconues. respectu tñ illi ē indign⁹. qz ali ē dignior. vñ septō melioze sanctiore iustitiā dare alteri ño nō hñte curā aiarū pt eps dispēsare cū illo q pleuit ⁊ xx. an. de era. ⁊ qli. c. i. li. vi. Et sic etiā archidiacona. pt dari tali. qz ñ hz curā aiarū i foro pnie. vt optcat cē sacerdotē. qō rechrik. xxv. an. sz solū in exteriori foro. et optz cū tñ cē diaconū ad qō sufficitur. xx. an. sz qz uis al minor xxv. ānis nō debeat iudex cē. pt tñ cē archidiacon⁹ q ō ē esse iudicē ō ⁊ suetudie. Vel dicēdū q hō ñ est ō iure cōi sed de dispēsatōe ecpi a papa pmissa. De eccīa āt vel dignitate hñte curā aiarū. No. q dz ds hre. xxv. an. ad epi scopatū tñ. xxx. nec pt in hō eps dispēsare. s. q minor xxv. an. beat eccīas parochialē siue bñficiū cū cura. sz tal collatio ipso iure ē nulla. imo etiā cōmēda fā illi qui nō bz dictā etatē nō valet. ex. c. sz canō. li. vi. papa vo sz possit dispensare. nō tñ intrēdit nisi expmat. Vñ q impetrauit bñficiuz cū cura vl sine cura. nisi tpe rescripti impetrati bñret. xxvi. an. nō pt sibi puidere de bñficio cū cura. ex de rescrip. c. si ex eo tpe. li. vi. Tenet etiā tal infra ānū ad sacerdotiū promoueri. al's ētea puat⁹. Iteē nota q pt per epm dispensare cū curatis. vt frat studijs insistētes infra annū nō teneāt nisi ad subdiacōatū promoueri. sz p septēpnium tenent ad sacerdotiū promoueri. ita q nisi primo anno fuerit ordiatus in subdiaconū. ⁊ infra octauū annū in sacerdotē. epo sic dispensante. vacat ipo iure ecclesia. Sz etiā nisi eps cū eo dispēsaret. vl si dispēsaret et ille in frar studio nō pfisteret cū alter eps nō habeat. auctem dispēsandi nō tenet infra ānū ordinari vsq; ad sacerdotiū inclusiue. al's ipo iure ē puat⁹. de elec. c. Cuz ex eo. li. vi. Iteē no. q q̄uis tm trāseat ō tpe. q illo āno nō pt fieri subdiacon⁹ l sacerdos. nō tñ vacat vsq; anno elapso ⁊ fac fruct⁹ suos si būit a pncipio intentionē ordinē recipiēdi. al's nō. nisi mutato pposito fecerit se ordinari. Et q sc̄ter sic affecto dedit tenet eccīas fuare indemnem. Innus aūt. p subdiaconatu vl sacerdotio nō curat nisi a tpe q fuit in possessiōe pacifica. vel p cuz sterit. extūc etiā est ann⁹ vtil. qz nō curat nisi iusto impedimēto cessante nō pt āt sibi pferri ecclesia. nec vacans illa vice et illa vacatione. si enī dēt alicui non acceptanti. adhuc vacat pma vice vacūdi. et sic et nō pt cōferri. sil si fac il li dari q statum renūciabit in fraudē. sic sz scōo vacet isto resignāte nō valet q ad deū. sed si bona fide alteri collata illo mortuo aut depositio aut renūciāte vacauerit secundo. tūr pt ei pferri. qz nō est ei hō phibitū. de elec. c. cō missa. libro. vi.

De cura aūt nō sim. §. IIII

plici in ecclijs collegiatis. vt sunt decani i collegijs. prio res. abbates in quēbz. No. q isti ñ ligant isto statuto de elec. c. statutū. li. vi. qz nō erat tm pticm si isti nō sūt sacerdotes. qz ml ti sūt i collegio sacerdotes q ex pcessiōe curati nō sacerdotes. faccrēt qō ille faceret. nō āt sic i simplici cura sūt parochiani sacerdotes q hñt ecclīastica sacra mīstrare. pt qō fuit magis necruz ibi apponere penam. Collegiū po b large accipit. etiā p plebania sub se hñte capellanias in q sūt sacerdotes p q̄s poterit supleri vt dictū est. Dec pe. Iteē si ad eccīam parochialē plentet qui ñ est i sacr dū al's ē idone⁹. ⁊ possit infra tps statutū ordiari: admittēd⁹ ē. ex de instit. c. si is. li. vi. et tñ fm Jo. an. tal nō plentat⁹ nō posset i tali eccīa instituī. ex ō eta. et q̄li. c. Preterea. nisi dispensatiue. vt ibi.

De collatiōe bñficio. §. V.

rū. infra tps dz pferri bñficiū vacās. No. q eccīastica bñficia seu eccie seu q̄libet officia ñ dñt vacare vltra sex mēses. alioq̄n si collatio pticbit ad epm devoluit ad capl'm et econuso. et si fuit negligēs p alios sex mēses devoluit ad metropolitanū. ⁊ postea ad pa. ex ō pcess. pbē. c. nulla. et i telligas solū. p illa vice. ex ō sup. neg. pla. c. sicut nob. Et si q̄s pdictoz elapso tpe pferat. nō vz. ex ō sup. neg. pla. c. fi. et incipit currē pdictū tps. nō a tpe vacationis sz a tpe notice. ex ō pcess. pbē. c. q. Et dūsitatē. ⁊ de dict. sex mēsib⁹ sōrabit tps suspēsiōis ⁊ pegrinatiōis. ⁊ rechrik q p suā culpā distulerit l negligētiā. Sec⁹ si p impotentiā turis vl facti etiā ex cl'pa pringētē nisi fuisset negligēs in petēdo absolutiōz. vt i. d. c. q. Et dūsitatē. Et si talia cēnt officia ⁊ admīstratōes. q̄z collatio ad reglares pmineret. ⁊ ipsi negligerēt diocesani puidere dñt. nō obstāte si ipi regulares exēpti fuert. vt de sup. neg. pla. c. q reglares. in cle. pozo si fuit eccīa cathedral vl reglaris. hēbūt electores solū tres mēses. j. ds si iusto impedimēto cessante electio nō fuit celebrata. eligēdi prās ad primiozē. superiozē devoluit. ex de elec. c. ne pro defen. et intelligē cū alijs cōditiōib⁹ nūc dictis. Iteē no. q q̄ hz cōferre bñficia vacātia sez pma exceptiōe scōi. sz cū ds recipit scōm bñficiū curatū. vacat pmū. vt dicēt. j. dz illa pferre infra sex mēses al's prās prouidēdi devoluit ad aliū. vbi dictū ē. Incurrit etiā alia pena ab alio q hz cōferre nisi pferat infra dictū tps vicz q ipe tenet assignare in vtilitatē eccle sie vacantis de prouentib⁹ suis. non de illis ecclesie sue

tantū quantū a tpe vacatiōis ꝓceptū fuit a ꝗcunq; detinēte ipm et si ꝓtū nō habz punctē alia pēa ad arbitriū iudicȝ. xvi. q. vi. illud. z xiij. q. vi. si res. vl repetētur qui ꝓcepit: qz ipse tanq; invasor oēs frēs restituere tenet.

De pluralitate bñfi/. §. VI.

ciozz vel pōdaz. Ilo. q; ānq; casus sunt vt dr in sūma pisana. z q̄si ide dic̄ Zirchi. xx. q. i. clerici. in q̄b pōt q̄s absq; dispēsatiōe duas vel plēs ecclias vel pōdas hre et intelligit ꝺ de ecclys nō bnfiatis cura aiaz z de pbē. in diūsis ecclys. Ilā in cadē ecclia nō pt ꝑ eādē. nisi ꝓ modū vnius vnēdo plēs ecclias. quā vnionē pt facē ēps vl sim plic̄ z in ꝓpetuū. vel ad vitā ei⁹ cui ꝓferunt. de ꝓsensu tñ cozz q̄ ibi bñt aliq̄ ius vt patronoz. et q̄ fiat ex cā rōnabili. vt ꝓpt renuntiatē. Prim⁹ ē q̄n eccie sūt ita tenues q; neutra sufficeret ad sustētationē. x. q. iij. Unio. cē de rcli. do. q; mō astertū. Scōs ē si vna pendet ex altera ex de ista. z q̄li. c. Eam te. Tert⁹ ē ꝓpter rantatē clericoz. xxi. q. i. clerici. in fi. Quart⁹ ē si eccia est pbēde ānexa vl dignitati. in q̄ cāu cū ipe teneat in matoti ecclia psonatr debuit tenē in ipa parochiali bre idoneū z ꝓpetuū vicariū q̄ ꝛgruenter hēat de illis ecclie puentibz portionem ex de pbē. c. extirpāde. Quint⁹ si hēat intitulatā z alia cōmēdatā. xxi. q. i. q. plēs. Sz tal cōmēda parochial ecclie nō pt fieri nisi ei q̄ attingit. xxv. an. z sit sacerdos. et tali no pt cōmitti nisi vna ꝑ cuidēti necitate vl vtilitate. et nō durat nisi p sex mēses. ex de elec. c. Nullus. li. vi.

Dispensatio sup .§. VII.

pluralitate bñficioz nō pdest i his casibz. Prio vicz bñ impetrās subticuit aliq̄d q̄ntūcūq; modicū bñficiū. q̄n etiā ꝓcedit: vt quis duo bnficia bñtia curā aiaz possit bre sil'. intelligit de duobz ꝑmis bñficijs post ꝓcessioez Itē si mādat alicui putderi de bñficio nō obstāte q; aliud hēat. ꝑ ꝺ nō ē dispēsatū vt hēat ābo sil'. ex ꝺ pben. c. si motu. li. vi. Itē si papa motu ꝓprio alicui aliq̄d bñficiū obtinēti aliud ꝓferat nō habita intentiōe de priori. nō ꝓt ꝺ invalida est gra dūmō in lra ꝓpria exprimat. q; papa motu ꝓprio ꝓcedat. Sec⁹ si ad petitōem alterius grām facit. ex de pben. c. Si ꝓprio motu. libro. vi.

De plitate preben .§. VIII

daz siue cura absq; dispēsatiōe bñda. vtz ꝺ sit peccatū mortale. Rñ. ad ꝺ Tho. in q̄dli. viij. q. vij. q; ois q̄stio in qua de pcto mortū q̄nt nisi exp̄sse ei⁹ veritas hēatur: periculose determinat. qz error q̄ nō creditur ee mortale q̄d ē mortale nō excusat a toto. lz forte a tāto. Error ꝛo q̄ creditur esse mortale q̄d nō ē mortle. ꝓscām ligat ad mortle. Precipue ꝛo pculosum ē vbi ꝓcas aliq̄ est q̄d etiā i hac q̄one accidit. Cū enī hec q̄stio pncat ad theologos. inquntū dependet ex iure diuio vl nāli z ad iuristas inquntū dependet ex iure positiuo. inuenīt theologi theologi et iuriste iuristi ꝛria sentire. In iure tū diuio ñ inuenit exp̄sse determīata. cū in sacra scripta ꝺ ea nō fiat mētio q̄uis ad eā ex aliqb auctib scripture argumta posset induci. q̄ tñ nō dilucidā veritatē ostendūt. Considerando eam ꝛo fm ius nāle. sic videt dicendū. q; actionum bñanaz multiplex est diuīsia. Quedā enī sunt q̄ bñt deformitatē eis inseparabilr annexā vt fornicatio. adulteriū et alia hmōi que nullo mō bñ fieri pnt. Et de nūero talū nō est hre plures pbendas. qz qd est de nūero illoz in nullo casu dispēsationē recipe pt q; null⁹ dic̄. Quedā vero sunt actiones que de se sunt indifferētes ad bonū vel malū. vt leuare festu cā de terra vl aliqd hmōi inter quoz nūeroz quidā cōputāt ꝺ sez hre plēs prebendas et dicentes ita tenū esse hre plures pbendas sicut habere plura poma. sz ꝺ nō videt verz ee cū hre plēs pbēdas in se inordinatioz pteneat vtpote qz nō est possibile aliquē in pluribz ecclijs deseruire in q̄b est pbēda⁹. cū pbende videant ee ordinate qi stipēdia deo ibi ministrantium. Sequit etiā diminutio cultꝰ diuini dū vn⁹ loco plurū ꝓstituit. Seq̄t z in q̄busdā defraudatio volūtatis testatoz q̄ ad ꝺ ecclijs talia bona cōtulerūt. vt certus nūer⁹ deo seruientiū ibi haberet. Seq̄t et ineqlitas. dū vnus pluribz bñficijs abundat. et alⁱ nec vnū hre pt. z milia alia hmōi q̄ facile est ꝓsiderare. vñ nō pt contineri inter indifferētes actiones. et miromin⁹ inter ea q̄ sunt sōm se bona. vt dare elemosinā z hmōi. Sūt vero quedā alie actiones q̄ absolute cōsiderate quādā deformitatē z in ordinatōem importāt. q̄ aliqb circūstātijs aduenientib bene efficiūtur. sic occidere hoiem vel perucrere. etiā de se deformitatē q̄ndā importāt. sed si addat malefactor ꝓpter iusticiā delinq̄ntem causa disciplīne. nō erit peccatum sed virtuosum. Et in harū actionū numero videt esse plures pbendas hre. q̄uis inordinatōes aliqs contineat. tñ possunt alie circūstantie supuenire. ita bone stāres actū q; pdicte inordinatōes totalr euacuant. vt puta si sit necessariū in pluribz ecclesijs eius obsequijs aut possit plⁿ seruire ecclie. vel tantundē etiā absens q̄ alius psens. et si qua alia sint hmōi. et tunc istis condītionibz cum recta intentione supuenientibz nō erit peccatum etiam nulla dispensatiōe interuenīte. si ꝓsidereꝰ sōm ius naturale tantū. qz dispensatio ad ius naturale non pertinet sz ad ius positiuū. Si ꝛo hac intentione quis plura beneficia hēat. vt sit ditior vel lautꝰ viuat. vl vt faciliꝰ ad epatum valeat promoueri. in aliqua ecclesia vbi prebendatus existit electus nō tollunt pdicte deformitates sz augent. quia cū tali intentiōe etiā vnū beneficiū habere. qd nullā deordinatōez de se importat: est illicitū. Et sic quidē dicēdū etiā fm ius naturale. nullo iure positiuo supueniēte. nūc aūt certū est q̄ antiqua iura ecclie prohibitū. parēt etiam huic phibitioni consuetudinē ee contrariā. propter quā quidā dicūt illa iura esse abrogata. Nam p contrariā consuetudinē iura hūana abrogant. Quidā aūt dicunt per hanc cōsuetudinē antiquo iuri nō derogari. eo q; quedā decretalis dicit. Nulla p patientiā tolerantur. que si fuerint in iudiciū deducta: iustitia cogente cessarent. Et hec cōtrouersia tutius est relinq̄nda. cūius videatur probabile. q; iura illa antiqua inq̄ntū cōtinēt ius naturale. abrogari nō possunt p cōtrariā consuetudinē. vtpote irrationabilē. Sed q̄ntum ad hoc q̄d de iure naturali cōtinet. solum possunt ee abrogata. peapue si dissimulantes hanc cōsuetudinē ꝓtendunt per hanc dissimulatōem antiq̄ iura mutare. intendunt contraria cōsuetudine nō obstante certum est aliquem plures pbendas nō posse habere absq; dispensatione etiā illis circūstantijs supuenientib. que fm ꝓsideratōz iuris naturalis actum poterat honestare. Si aut aliqua iura sunt per consuetudinē abrogata. tunc predictis circūstantijs supuenientibz etiā sine dispēsatiōe licitum est plures pbendas habere. sine quibus circūstantijs illicitum est. quātumcunq; dispensatio intercedat. eo q; dispensatio humana non aufert ligamen iuris naturalis. sed solum ligamē positiuum. quod q̄ho minem statutū per hominē dispensari potest. Hec omnia Tho. Sed hodie vt dictū est supra recipiēdo lectiones Tho. Sed ꝺ si est canonicalis vacat prima. Et nota ꝺ sēm Tho. q; si ꝺs habet plures pbendas. inuitis ordinarijs illoz mgroz q̄ dicūt simplr ꝺ esse licitū. illa opinio non est vera ñ ꝓpteres excusant a pcto. Sz z si est ꝛa opinio

Ad⁹ bñficia nec iūt mlt̄ tipūcs.

quã sequit. ſ. tenere p̃bẽdã cẽ licitũ. ſi tñ ex ꝛ̃uetate opi. dubitat de veritate opinionis, quã sequit. nihilomin⁹ re ner plẽs p̃bẽdas peccat mortal̃r. qz diſcrimini mortal̃ ſic ſe. expoit. ſz ſi nõ dubitat ⁊ vera ẽ eius opi. nõ peccat.

De pl̃alitate p̃ben. ¶. IX

daz. ſic dicit Jo. an. in. c. Cũ tã dudũ. de p̃bẽ. Mo. plura. litatẽ p̃bẽdaz nõ p̃hibet. vũ in iſto. c. nõ dic̃ vl̃ p̃bẽdas ⁊ atq; p̃bẽdas qõ approbat generalẽ cõſuetudo. Sed ꝛ̃. lxx. di. epi. cvi. q. i. pbꝛos. ſup̃ co. cũ nõ ignoꝛes. Do. di. cũc̃ dã q; bodie de iure cõi p̃t q̃s hñe plẽs p̃bendas cũ pl̃alitas dignitatũ bñficiorꝝ cũ cura tñ. p̃hibeat bodie. ſ. eo. de ml̃ta. Uñ cũ de ill̃ ſpeal̃r p̃hibeat. videt bodie con ceſſa pl̃alitas p̃bendaz. ar. s. de p̃ſum. c. nõne. cum ſuis ꝛ̃. Si enĩ papa aliõ de p̃bẽdis ñ intellexiſſet. h̃ idẽ õ ipſis expreſſiſſ. ſ. de deci. ad audiẽtiã. cũ ſuis cõcoꝛ. Nec op. c. ſup̃. i ꝛ̃ũ allegata. l̃ alia ſi̇lia. loquũt enĩ ſm ſua rga. ſz bodie ſec⁹. vl̃ pt dici q; reſtringũt illõ ad bñficia curã aĩaz bñta. vl̃ ad alios q̃ hñt nõ ſolũ pl̃alitatẽ p̃bẽ daz. qz illa nõ p̃hibẽt ſz ad numiã ml̃tudiez q̃ ſonat i vicũ ⁊ ãbitionẽ. qz h̃ p̃hibet. vt hic ⁊ s. eo. qz inuñ. Et eſt verũ. niſi vtraq; reqrat reſidẽtiã. de q̃ dic̃ vt ſcripſi õ dem. ũ reſi. c. fi. Ibi aũt plene põit Jnno. q̃ hz in ſum. q; bre pl̃a bñficia ñ curata et q̃ de cõſuetudie vl̃ ſtatuto re ſidentiã nõ reqrũt nõ ẽ pcm̃. nec ꝛ̃ iura. ſic glo. in. c. q̃; tia. de reſcap. lib. vi. ſequit Jnno. Jo. an. vbi. s. ſed hoſtiẽ. debiles ſũt iſte rões et p̃t ad eas facil̃ rñderi. Remittit aũt ad notata. ifra de ꝛ̃ceſ. p̃bẽ. c. lras. Ubi. p hac pte. ſcz q; liceat hñe plẽs p̃bendas vl̃ bñficia arguit. et int̃ alias rões has iducit. qz nimia ml̃tudo dãnabil̃. ſi dicat cẽ mortale. ⁊ q̃ nimis emũgit tẽ. di. uij. Denicq;. Nec iura ꝛ̃ ria ſũt receptа. di. uij. ¶. legces. et p̃ conſuetudiez vtiꝛ papa dispenſare q̃ſi tacite ad h̃ facit. c. de ml̃ta. Boff. dicebat q; q̃ h̃ dictũ ⁊ ſeq̃ces palpabãt crimia ⁊ ea ſana relinq; bant. di. l. ſi q̃s diacon⁹. et ibi tz hoſti. q; null⁹ p̃t plẽs p̃ bendas hñe in titulũ. ar. di. lxx vi. acutꝰ. nec in h̃ fm euz p̃nt dispenſare plati. di. lxx. ſanctoꝝ. Et ẽ rõ fm eũ. q; ſin gule p̃bẽde reqrũt ſingłos actꝰ ⁊ miſtros. et tenẽt canõi ci ad reſidẽtiã vt aſſiſtã et ad ꝛ̃ria p̃t õ facil̃ rñderi fm eũ q; loquũt ex diſpenſatõe ſufficienti. l̃ notãt factũ ñ ius qõ nõ eſt cõſiderãdũ. de elec. c. cũ cãz. tñ ne inde tãta ml̃ti tudo dãnet. dic̃ epm poſſe diſpenſare in plũb; p̃bendis bñficiis i bñficiũ nõ i titulũ. Et q; poſſit hãc diſpenſatoꝝ facere. etiã ob p̃rogatiuã meritoꝝ. vt i duplicib; ſit ade pta. in ſimplicib; nõ Et ſi in diuſis epatib; hẽant illa cõ uenĩãt iter ſe epi q̃s ſit p̃lat⁹ ⁊ ãbo diſpenſent. de ſen. ex̃c. ẽ illoꝝ. Et ponãt tal̃ vicari⁹ q̃ tã bñ vl̃ mel⁹ fuiat ec deſie. ſic faceret canõic⁹. et hẽat ſufficientẽ portionẽ. ifra. eo. expoſuiſti. maxie cũ tal̃ eſt i eccĩa ꝛ̃ſuetudo l̃ ſtatutũ. facti ex cã. õ cõſti. c. cũ oẽs. hoc no. Hoſti. in. c. pall̃. lras. ꝛ̃o hoc dicto fac̃ qõ no. Uin. q̃ exponit atq; ꝛ̃o vl̃. ff. de verbo. ſig. ſepe dicẽs hãc expoſitõem. pbare ſup̃ cum cenam. ſed Alber. hic dicebat q; mgr̃ ſuus tenebat ꝛ̃ũ. hec omĩa Jo. an. Boff. dic̃ q; plẽs p̃bendas nõ p̃t q̃s ſi mul hñe dũmodo vna p̃ ſe ſufficiat. al̃s etiã de iure cõi p̃t q̃s hñe plẽs p̃bendas. vt de cle. nõ reſi. c. conqrente. quod dictũ recitat Jo. an. in. c. Quia nõnulli. eo. ti.

De diſpẽſatiõe circa. ¶. X

bñficia curata vl̃ nõ curata q̃s poſſit diſpẽſare. no. q̃ po nit Jo. an. i nouel. ſup̃. c. de ml̃ta. de p̃bẽ. in glo. vlti. vbi ſic dic̃ ber. i. c. dudũ. et tan. bar. bux. di. lxx. c. ſcõz. Jnno. bic tz q; circa duo bñficia curata diſpenſat ſol⁹ pa. circa duo ſimplicia diſpẽſãt epi. vt no. ber. i. c. dudũ. Et etiã circa curatũ ⁊ ſimpl̃. Boff. i ſũma h⁹ general̃. q; circa pl̃a bñficia diſpẽſat ſol⁹ pa. b tñ in apparatu recitãdo opi. Job. eos eãdẽ pcãtẽ hñe quã olim hẽbant pe. ꝛ̃o. opi. q; i p̃bẽdis q̃ reqrũt reſidẽtiã. nõ diſpẽſant epi ꝛ̃ ecclie ꝛ̃ſuetudinẽ. xxv. q. i. q̃ ad ꝓpetuã. Jn his ꝛ̃o q; non alit̃ reqrũt reſidẽtiã. niſi qz ñ reſidẽs fruct⁹ nõ pcipit in his diſpẽſat epus i canõia: i p̃bẽda nõ. ad h̃ de ap. c. pueit et ſic loq̃t. c. ſcõz. Jn his q̃ nõ al̃r niſi de ꝛ̃ſuetudie req; rũt reſidẽtiã diſpẽſat epus i canonia ⁊ de p̃bẽdis. õ ꝛ̃ſti. c. cũ oẽs. Hoſt: Pe. de zab. talb. dixerũt h. q; aut diſpẽſa tio circa bñficia duo curata hz fieri. q̃t cuidẽtẽ vtilitatẽ vel vrgẽtẽ necitatẽ eccĩe. ⁊ i his caſib; p̃nt diſpẽſare epi nã ſi exp̃ſſe diceret cõſtitutio ꝛ̃ri. z cẽt onerola eccl̃ijs et abijcienda. de cõſue. c. i. Et fort⁹ ẽ vinclm dei q̃s hois. et tñ iuramẽtũ cui⁹ de ẽ auro h̃ cãu fuãdũ ẽ. de his q̃ fi. a ma. parte. c. i. ml̃romin⁹ cõſtitutio hũana fuãda eſt. ſi h̃ diceret. Sed hz fieri ob p̃rogatiuã meritoꝝ. tũc ſol⁹ papa diſpẽſat vt in iſto. c. in fi. Fatẽ tñ Hoſt. q; primã opi. fuat curia. ſz ſibi nõ placz. Et de hoc guil. in ſpe. ti. ij. ¶. vidẽdũ reſtat. ver. illud. hec cõia Jo. an. Et no. q; iſta decre. de multa. nõ dic̃ ſim pl̃r diſpẽſandũ cũ ſublimib; l̃ratis. ſz addit cũ rõ poſtulat. q̃ rõ eſt tripl̃x ſm Boff. in diſpẽſando. Neceſſitas. vtilitas ⁊ cuidẽs p̃rogatiua me ritoꝝ. Et h̃ hic magiſ rõ litterature q̃s bõitatis i diſpẽſa tiõe obtinẽda. al̃s tñ bõitas p̃ferẽ l̃rature. diſ. xxxviij. ſe dulo Jo. Et ponit h̃ Jo. an. de diſpẽſatiõe qõ. dic̃ Tho. ꝑma ſe. q. ix. ſubdẽs. q; ſi diſpẽſans nuda volũtate mo ueat. nõ hñs intuitũ ad aliq̃d ꝓceptoꝝ. nõ mereat dici di ſpẽſatio ſz diſſipatio. Et q̃ ſeq̃t q; q̃ ad deũ nõ ẽ tutus cũ quo diſpẽſatũ ẽ. ſic ad h̃. xi. q. iij. Si is qui præſt.

De hñte pſonatũ vl̃. ¶. XI

beneficiũ curatũ. Mo. q; ſi tal̃ recipiat ſecũdũ bñficium curatũ vl̃ pſonatũ vacat p̃mũ hoc dicit. c. de ml̃ta. de p̃ ben. vbi no. fm Jnno. ⁊ hoſti. vt all̃. ibi Jo. an. in no. q; cũ õr bñficiũ curatũ ſeu curã hñs aĩaz intelligat̃ large cura aĩaz. ſiue in foro pniali curã hẽat ſiue alias. ſiue tũ eccl̃ia parochial̃ vel cathedralis. ſiue capella curã habẽt parochianoꝝ. ſiue õ iure ſiue de cõ: dũmodo parochiã habeat in q̃ parochiale ius exerceat. ſiue dignitas: ſiue officiũ ſiue eccĩa ſic̃ ſunt multi p̃byteri. archidiaconi ⁊ decani qui nullã eccleſiam hñt cui præſunt. vt pictauis et paduc. qui tamẽ habent iuriſdictõem ſup̃ multa loca Perſonatus. vt dicit Jnnoc̃. et dignitas ferẽ ſemp̃ ꝓ eo dem ponũtur. ideo aũt dictũ eſt ferẽ ſm Jo. an. quia in anglia rectoꝛes parochiales dicũtur perſone. de appell. c. pſonas. Jn alijs regionib; dicuntur curati ſiue rectoꝛ res. et tamẽ tales nõ dicũtur in dignitate cõſtituti. Si; militer abbates. epiſcopi et alij ſupioꝛes nõ dicunt̃ pſoꝛ ne. et tamẽ ſunt in dignitate cõſtituti. et quãdoq; ſupeꝛ rioꝛes. ſup̃ eodẽ. c. Niſi eſſent. Intellĝas ergo dignitatẽ vel perſonatũ ſcõm inſtitutõem vl̃ cõſuetudinẽ eccleſiꝛ. Jo. an. Sed nota plẽs caſus i quib; fallit dicta regu la in prima. ¶. Dicta. Primo qñ h̃ fit cũ ſufficienti diſpen ſatione. vt dicit̃ in iſto. c. De multa. in fine. et de elect. c. Dudum. ij. Secundo quando primum beneficium: vel ſecundum eſt curatuz habitu nõ actu ſm ll̃. hoſtiẽñ. id eſt qñ actu nõ hñt parochianos. puta qz derelict⁹ eſt locus ab habitatoꝛib; de elec. c. licet canon. li. vi. Jnno. tamẽ et Abbas vident̃ tenere ꝛ̃ũ. Termo fallit qñ alꝫ tez dictoꝝ bñficioꝝ curatoꝝ nõ hz curã ex ſe. ſz p̃ vnio nẽ alicui⁹ curati. vt de p̃ben. ſup̃ eo. li. vi. Quarto qñ ⁊ ſi habebat tale bñficiũ. tñ ſe ignoꝛabat. tũc enĩ ſibi datur optio. vt õ reſcrip. Et gl̃a. li. vi. Si aũt hẽbat ſcãs ſe ha bere ipm õ iure. et ſi nõ de facto hẽbat. vt qz erat ſpolia tus. primo ſtat regl̃a ſm Uin. q; notat de elec. dudũ. ij. repetit tñ fruct⁹ pmi: q̃s ꝓpe poterat vſq; ad receptõꝛ ſecundi. Quinto cũ alios fructus ſcõi bñficij ad temp⁹ ex cauſa pcipit. vt de p̃ben. c. Si tibi cõceſſo. lib. vi. p il lo enĩ tpe q̃ debẽt alteri vel ꝓuẽt ad alterꝫ fructũ ſecun

di bñficij: nō censet primū vacare. Et dicit Hein. boich. q̄ ē vez ꝑm Inno. Hn. z Archi. q̄nū ad ꝓceptōem fructuū ipi⁹ ꝑmi bnficij. vacat tñ ad b̄ vt postq̄s pacificaz possessiōz admīstratois scōi bñficij habuit ō bito tpe cō ferak. vl̄ hēbit locū ꝓalijs lateran. de ꝓcess. pbē. c. Nulla. Sexto fallit si scōi bñficij pacificā possessiōz admīstratiōis nō dū būerit. nec p cū stat q̄ min⁹ hēt. qz tūc n̄ vacat ꝑmū ꝑm Inno. et Hosti. et Hein. boich. Sexto fallit in epatu. Nā eps nō vacat p adeptōz secūdi bñficij. siue sit supi⁹ siue īferi⁹ seu eqle. Ista enī ꝓstitutio de mlta nō hz locū in epatibz q̄bz nec exp̄sse nec tacite sine volūtate pape renūciari. pr. de trāl. epi. inf corporalia. ꝑm Heinri. boich. Inno. Host. Hn. etiā pōit alios duos casus sup. c. dudū. de elec. Sit q̄ octau⁹ casus ei⁹dē fallētie vt no. Ber. in. c. dudū. in bñficijs vnit̄ vl̄ depēdētibz vl̄ cōmēdatis. Non⁹ ꝑm Hnē. si coloze z n̄ alio bñficij ꝓpetui recipit scōm. possz eū tūc pētere. de pe. di. i. Diuortiū. idē si incōtinēti fuit detect⁹. Decimo si recipit scōm in alio epatu sine licentia sui epi a q̄ repetit. q̄uis enī ꝑuat⁹ sit p̄io q̄nū ad se. nō tñ q̄tū ad platū suū. si sine lnīa ip̄i⁹ trāsit b. no. Jo. an. in. xxi. q. i. si q̄s iā trāsl̄at⁹. ꝓcor. Boff et hosti. Et dic hosti. q̄ reputat platū simplicē. si det sibi lnīam q̄diu de iure z de fcō renūciet ꝑmo. z tūc statim ꝓferat. Undecīo in eo q̄ expēsas de ꝓpio fecerat in p̄io ꝓpt̄ q̄s coperit sibi retētio ꝑmi. xij. q. uij. q̄cūq̄. z b̄ de expensis q̄s fec̄ añ receptōz scōi. secus i bis q̄s fec̄ postea insti. de re. diui. §. Certe. Duodecīo in eo q̄ ꝓtestat⁹ q̄ sibi concedit secundum z posse i cāu b̄ hre locū ꝓalijs lateran. sc̄z q̄ nō tenet collatio secūdi. s. ti. pr. q: nōnulli. vñ ꝑm hosti. si q̄s recipit scōz min⁹ pingue. nō vr vacare ꝑmū cū nō videak hre animū deserēdi ꝑmū, ꝓter scōz. z maxime cū errauit. ar. di. xxij. q̄uidā. et licz dicat bāc opinerā in scolis. farek tñ eā falsaz i iudicijs z i curia, ñ seruari. Exp̄ bos casus si q̄s retinē ꝑmū ꝓtēderit etiaz scōo ꝓuabik vt dr i dicto. c. ō mlta. sz bodie p exuagantem io. qui incipit. execrabil'. si recipiēs scōm. ꝑmū q̄ ꝑuatur absq̄ moze diſpēdio ꝑbo l'fcō in mātbz ordinarij sub testimonio publico nō dimittat ꝑuat⁹ ē scōo. et inabilis ad sacros ordines z bñficia. hec oīa Jo. an. in nouel. sup. d. c. de multa. sed nō eo ordie q̄ ipse ponit. et bis pauc̄ exceptis q̄ aliq̄n ponūt hein. boich. Dic etiā host. q̄ si eps eodē ꝑbo z mometo dat. alicui duas eccīas cū cura nec ꝓstare ꝑt cui⁹ possessiōz p̄io sit nat⁹. tal' vtraq̄z carebit qz nō valuit collatio. sic n⁹ aliqs ꝑt sil'hre duas vxores vel fm alios dak ei optio de alia raz ifra sex mēses. Jtez nota q̄ Boff. dixit idē ee in pbēdis cū recipiūt vt titulus. nō vt stipēdiū. vt de ꝓcess. pbē. lras. q̄d dicebat Jo. et Hin. vez cū p̄ior pbēda erat sufficiēs. vt sz recepta scōa vacat prima sz subdit Jo. an. tu dic ꝺ ꝑm Inno. et hosti. ad ōcretalē lras. dic q̄ loquit cū bns pbēdā i vna eccīa. recipit scōam in eadē. idē iurz est cū recipit aliq̄d officiū cui ānexa ē cura aīaz cū p⁹ hēbat aliud simile. Et codē mō vacat seu gdk ꝑmū bñficiū. si q̄s violēter occupat secūdū. vel se sciēter intrudat in eo. vt de pbē. c. cum qui. libro. vi. Et tales violenti occupatores. ipo facto si hēbūt aliq̄d ius in ipo bñficio sic occupato. pdūt illud. et sic vacat. Et nota q̄ oīa talia beneficia sic vacātia aplice sedi reseruant. et si al⁹ disponat de eis ñ valz vt patz in extrauagante illa. Jobes. xxij. Execrabilis.

De tenētib⁹ bñficia. §. XII

nō canōice habita ex tolerātia seu tacito ꝺsensu platorū vez ex dicta tolerantia bñt aliq̄d ius in ipis bñficijs. Rñ. hein. boich. sup. c. dilecto. de pbē. sic distīguit. Aut plat⁹ patiēs z tolerās seu tacite cōsentiēs ignorabat ip̄z tenētē bñficiū min⁹ canōice fuisse i ipo bñficio istitutū et tunc nō obest prelato. etiā si exp̄sse cōsensisset nec ad hoc aliq̄d ius ipsi tenēti. q: nō ꝺsentit q̄ errauit. ff. de iurisdic. om. iudi. l. si p errorē. ꝑm Inno. et hosti. hic z archid. ibij. di. cū adrian⁹. Aut plat⁹ patiēs z tolerās scīebat ip̄m tenentē beneficiū fuisse min⁹ canōice i ipo bñficio institutū. Et tunc q̄rit aut de papa aut de alijs plat⁹ in feriozibz. Si de papa. aut tūc de hmōi patientia z tolerantia fit exp̄sse ab eo vl̄ alio de mādato suo. et sic ē tolerantia approbatōis. z tal' tolerāti⁹ et patia dat ius in beneficijs. ita intelligo sup̄ de sub neg. pla. litteras. vbi hosti. exponit illō ꝺbū patientia. s. exp̄ssa. nec mirū q: papa q̄ est sup̄ ius. z hz plenitudinē ptātis. n̄ astringit illa forma conferendi eligēdi vel. puidendi p quā acq̄ritur ius in bñficijs. ix. q. iij. cūcta. et. c. p principalē. p talē enī tolerantiā papa ratā hz talē detentionē. nec hz ratā reconciliatione ab inuito nullā z incipit valere vt nūc. vr ō ꝺsecc. c. aqua. Et ō circa talia p papa diſpēsare z facere quicq̄d sibi placet. vñ postq̄s de sua volūtate z intētiōe apparet z cōstat sufficit. Aut ista patia z tolerātia vbi fuit exp̄sse. nec ēa approbatōis. z tūc sola patiēta nō sufficiat scōm hosti. in. d. c. litteras. z ita intelligo q̄ ibi no. Jno. q̄. s. retinere n̄ p̄t sine noua tolerātiōe. Si q̄rit ō alijs plat⁹ tūc dic q̄ tal' patiēta etiā exp̄ssa seu approbatōis nō dat ius in bñficijs nisi intercedat canōica electio vel prouisio. vt h in glo. quā approbat hosti. dicēs: q̄ si q̄s min⁹ canōice adipiscat bñficiū. s. simoniace vel p fraudē. vel surreptionē aliquā in ꝓpetuū nō ꝑscribit. exq̄ cōstat ō b̄ i iudicio ꝓtentioso ꝺdenak ad restōem oīm ꝓceptoz. in iudicio vero anime siue cōscientie dimittitur. et non dimittit peccatū: nisi restituat ablatū fm hosti. Jo. an. et innoc. et archidia. Nec heinricus boich.

De clericis nō resi. §. XIII

dentibz in bñficio suo. Nota q̄ hmōi si moniti iusta cā cessante nō redeāt ꝑnt bñficijs spoliari. vt i. c. vl. ō clerici vel etiā simpliciter si residētiā exigāt ex p̄uilegio vl̄ statuto vl̄ ꝺsuetudie. Uez si cēnt bñficia q̄ residētiā nō exigūt. tūc nisi cēt necessitas vl̄ vtilitas ecclie de nouo subortā nō possent cogi bñficiari ad residētiā. qz tūc b̄ papē nō spectat ad supioz officiū. ar. xxj. q. i. qz frat. Et ō talibz ꝑt intelligi q̄ vn⁹ ꝑt hre pl'a bñficia. Nec ob. si dicas q̄ vnus nō pōt fuire duabz eccīis. qz oēs eccīe sunt vna fm Inno. xxi. di. q̄uis. dic hosti. melius rūdendū. s. q̄ vbi agim⁹ de bñficio q̄ nō exigit residētiā nec de residētibz sz officio est q̄rendū. Et ꝑ q̄s p̄ntialr z alteri in absentia deseruire. Nec obstat scōm Inno. infra. c. cum scōm. de ꝑben. z dig. Ubi a ꝺcio innuit q̄ q̄ nō seruit altari. non dz viuē de altari. Nā absens z pñs seruire intelligit. dō mō bñficiat z bñ exp̄endat q̄d inde ꝓcipit. b̄ tñ tic bonestien. reprobari ꝑt. i. q. iij. ex mlt̄is. igit̄ q̄ male accepit vt bñ diſpēset ḡuak pot⁹ q̄s iuuek. Uñ dic. c. cū scōm. intelligendū de bñficijs q̄ exigūt residētiā. sec⁹ de collatōe obtentu psone cā pietatis et elemosine tm̄. Uñ si debili cōferk bñficiū ad sustētatiōz ꝓcipiet z si nō seruit. Nec hz ꝺqueri ecclia cū q̄d hz sit deputatū pietati. xij. q. ij. aurū. putat tñ Jnno. oīe bñficiū requirit residētiā. nisi ꝑ bek ꝺrū. hec Jo. an. Jbi dic tñ Uin. vt refert io. an. c. ex ꝓte. q̄ ꝺbū residentie nō est ita amare sumēdū. vt nō q̄z inde discedat. p b̄ facit. ff. de serui. l. si cui. q̄ legitur z notak di. xxxvij. de q̄bus dam. de cōse. di. v. c. Sint tibi. Et dicit b̄ cōcedendū ꝓpue de constitutis in dignitatibz. et i his q̄ bñt diuīsa bñficia. vnū intitulatū z aliud cōmēdatū. Jtē in his q̄ bñt bñficia dependētia a ꝑben dis. Strictius aūt accipit verbū residentie vbi ꝑbēda habz onus annexū. in. c. Significatū. de ꝑben. et dignit. Jtem vbi eccīa bz tm̄ vnū mīstrū. di. vi. restat aūt ulan⁹

vero accipitur vbi eccl̄ia habet plures ministros q̄ ser uiūt per ep̄manas. lxxxij. dist. Proposuisti. lxxxij. dis. fraus et negligentia fm Vinc. Nec Io. an. Et dic̄ Hosti. q̄dz ep̄s q̄libet die dn̄ico diuīs officijs interesse nisi iu sta cā i pcl̄ak. vt de p̄se. di. vij. c. Sicut si sit modicū bn̄ ficiat⁹ in esse. p̄cipue in vesp̄is z matutinis alīs si est incorrigibil⁹ vt deponi. vt dist. xcij. c. vlt. z debz seruire eccl̄ie in ordine suo. vt de fi. p̄sby. c. Proposuit.

De his q̄ residere §. XIIII

intelligūt vt. s. p̄uari nō possint bn̄f. cūs ꝛz licite p̄cipiāt fructꝰ q̄uis in vrbe nō residēat. Et p̄cio q̄dē d̄ eo q̄ ex ecclīam ē. seu se absentat p negocijs eccl̄ie. vt de de. ñ re si. c. ex p̄te. vbi dz. q̄ tal̄ etiā si iurauit residere. licite se ab sentat p negocijs eccl̄ie absq̄ p̄iurio. Recipit enī iuram tū legitimā ī terp̄tatōz. fm Inno. Itē si alīs ē iusta cā ab sentie sue. vt p̄ter inuocacias z hmōi. vt co. ti. int̄ q̄uoz et tūc dz deputare p vicariū. Sēdo fuiēres q̄busdā pla ns vt dicet nō obstāte p̄stone ꝛria p̄bende sue fructus in absentia p̄cipiūt familiares vic̄ pape. vt. c. ti. cū dile cr⁹. q̄d intelligūt fm Hosti. de fuientib⁹ ei z assistēt⁹ vr⁹ apellant z silēs fm Io. an. Nō rabellōes ꝛducti q̄ cō tenti dn̄t ee suo lucro. Dic̄ tn̄ hosti. q̄ oēs q̄ morant ī cu ria ex p̄cepto pape hn̄t h̄ p̄uilegiū. z si scriptores sint. se cus subi morant ex p̄pria volūtate. Residentes etiā cum legato hēbūt h̄ p̄uilegiū q̄ ad. p̄uncta sibi cōmissa. q̄ boc nō est p̄uilegiū ꝛz tus cui p̄cipare dz legat⁹ salte co iure q̄ p̄cipat eps fm Io. an. Residētes etiā cū cardīali dicūt sup h̄ ꝛstitutio p̄mulgata. q̄ hēant h̄ p̄uilegiū z ō consuetudīe sic fuak fm Hosti. Sz verū ē oīb⁹ cardina libꝰ p̄uilegia cōcedunt. Jo. an. Itē duo ex canonicis ser uientes epo. absentes p̄cipiūt fructꝰ p̄bendaz. vt dic̄. c. ad audiētiā. co. ti. et idē putat pe. de alijs ñ canonicis etiā curā hntib⁹. de ꝛse. di. i. Jubem⁹. z. ij. q. vij. c. cū pastoz.

Tertio studētes ī theologia. vt de magistrj. c. sup spe cula. z hoc etiā sine lnīa p̄lati. cū hēant a iure lnīam. z h̄ c. Tue. ō de. nō resi. Vbi dicat Jo. an. q̄ sola lnīa quā dat in h̄ vt nūc est istud. s. bononiēse. Dic̄ etiā q̄ ex lra arguī pōt. q̄ intelligāt de generali nō particulari studio. q̄n vtī uū z q̄druū theologie z sacri canones legūt. putat tn̄ hosti. hoc ad arbitrū bom vīr reducendū. xxxvij. dist. Si q̄s grāmaticā. Et videt q̄ duo tm̄ clerici sint p̄uile giati rōne studij. z nō vltra eo. ti. ad audiētiā. Et durat hoc p q̄nquēniū. nō tn̄ isti p̄cipiūt distributōes q̄tidia nas q̄ dant p̄sentib⁹. Et idē de fuētib⁹ p̄latis. sed solū infirmi h̄ bnt. Vbi dic̄ Jo. an. Nō puto q̄ oīs infirm⁹ p̄cipiat p̄bēdā vt distributionē de q̄b⁹ loq̄t. c. i. e. ti. li. vi. Sz bis q̄ alīs erat residens z p̄ infirmitate impedit residere. p̄cipiat p̄bendā. Et is q̄ alīs erat deseruiēs. p̄pter infirmitatem impedit de fuire p̄cipiet distributiones. z sic intelligo p̄ dicta iura. Idē no. ipe Jo. an. in. c. vnico. co. ti. li. vi. ī no uel. vbi ponit exēplū. Canonic⁹ bonoñ. cōtinue morat⁹ murine. q̄ ē de matrina nō infirmat ibi nunq̄d rōe ifir mitatis iste hēbit distributiones. Certe nō. q̄ ifirmitas sed absentia iā p̄stina fuit cā principal⁹ q̄re nō interest duīs officijs. Idē dico si eēt p̄ns z sanꝰ. z nō intereat di uinis nec ꝛsueuerat venire ad diuīa. q̄ nō p̄textu infir mitat⁹ si vellet hīe q̄tidianas distributiones nō hēbit eas necēū salua cōscientia p̄ recipe ꝛz in foro conscientie teneb ad restitutionē ex q̄ si eēt sanꝰ: nō interesset diuīs. Et iu ra q̄ volūt fructꝰ z q̄tidianas distributiones dari. dñt in telligi q̄n infirmitas est prima z immediata cā nō interes sendi diuīs. alīs secus. Nec Io. an. forte tn̄ si gratis cōnōs ci ꝓferrēt z ex debito tāq̄ cl̄icalīnā ñ teneret ad resīdz.

De clerico absente §. XV

cum nesciāt vbi sit. Nota q̄ talis triēs publicis edictis ci tabit ad eccl̄iam. z si postea expectatus p sex menses nō veniat. p̄uabit eccl̄ia quā hz. hoc dic̄. c. ex tuc. de cleri nō resi. z fm Jo. an. nō sufficit vnū edictū licz pemptoriuz. nec intelligit istud de cp̄is absentib⁹ fm Hostī. Et dicit idē Hosti. q̄ si latitat clericꝰ. sufficit edictuz publicari p domos eccl̄ias. Dz si infra. p̄uncta cepla suā facit̄ pce di. nō posset ex edicto q̄d nō p̄ueniss ad eos. Nec ꝛ latitantes ex edicto solēniter ꝓposito. Dic̄ etiā Inno. z hosti. q̄ etiā ex p̄babili cā nō ꝛz abesse nisi de nīa p̄lati. vel nisi illud. p̄mittat ꝓsuetudo. Tamē cōsuetudo nō possz idu cere q̄ sine iusta cā vagenk. esset enī ꝛ bonos mores z le sionē eccl̄iaz. vñ nō valeret de cōsuetudīe. Interea autē dū clericꝰ vagak diu. defuiak eccl̄ie de fructib⁹ eiꝰ. scōm iobem an. c. i. Mo. etiā q̄ si papa mādat ei ad quē spe ctat q̄ bn̄ficia alicui cōferat. collatio p eū alteri fcā tenet ipa tn̄ ex trāsgressiōe punit. hoc summatim dicit. c. Di lectus filiꝰ. de p̄ben. vt ponit Jo. an. hz tn̄ h̄ dictū mul tas exceptōes. P̄cio vic̄. nisi lr̄is essz apposita clausula q̄d si sicꝰ fieret sit irritū z inane. vt. c. ti. inter cetera. Se cundo nisi papa alīs suā insinuauerit volūtatē. vt no. h̄ glo. Tertio q̄n papa nō mādat cōferri. sz ipe cōfert p̄e bendā. tūc enī collatio fcā alteri de illa nō valeret. vt in fra eo. ti. si pꝰ q̄s. li. vi. Quarto nisi iste ꝺ q̄ scribit fuat re cepti⁹ in canonicū añ illū cui fcā est p̄uisio p̄dē. tūc enī z possz reuocari collatio alteri fcā: q̄uis ipo iure teneat. Itē nisi datꝰ eēt executor ad cōpellendū: q̄ insinuass et interdixisset ordinario ne alteri cōferat p̄bendā. q̄ tūc col latio alīs fcā nō tenet. Itē nisi datꝰ eēt executor ñ ad cōpellendū sz ad. p̄ut dēdū. q̄ tūc p solā p̄tatōs lr̄az fcaz ei ad quē dirigunk. ad quem p̄tinet collatio effecta. ēp benda. vt nō valeat collatio facta alteri. vt ō cōcess. p̄dē. li. vi. c. Executoz. Itē nisi papa inhibuisset h̄. vel sibi ip sam reseruasset. fm Ioan. boich. in fi. isti⁹. c. Canonici ār qui tali simplici mādato in ipsi⁹ clusionē p̄dēdā alij cō tulerūt. tenenk de cōmunib⁹ redditib⁹ isti. puideri. vt di citur in ipa decretali Dilectus. z sic est. studium in penā de fectoz. q̄ cū nullā excusatiōez hīent obedire mādato apo stolico ꝓtēpserūt. nec est pena cōuentoz. q̄z vt puniank in q̄ deliq̄runt. de tēpo. or. c. vel nō est. Nō enī possz ei si ne iniuria cōferri p̄dēda. alij tā collata. q̄z ī ea nullū ius hz ipe impetrās. q̄ apparet ex ipa decretali. Jo. an. z in fra. co. Idem dic̄ q̄ fm istū curie raro fit monitio sine p cepto: cū dicak. monem⁹ p aplica scripta. nec in talib⁹ re fert si dicat. mādam⁹ l̄ p̄cipim⁹. ff. mā. l. i. fm hostiēsem.

Nota q̄ si ad vnicū canonicatū z p̄bendā vacāt ī eccle sia duo canonici sīt electi. nō tenet receptio. etiā si aucts le gati sedis aplice inf uenerint. h̄ sūmati dic̄ decr. dilecto. de p̄bē. vt no. Io. an vbi dē inno. q̄ plato nō licuit ifrin gere p̄uilegiū canonicoz. sz si canonici ad q̄s spectabat re ceptio auctc ꝓpria h̄ fc̄issent. renuisz receptio. q̄ potuz issent renūciasse fauori suo. sz renuit diuīsio p̄dē. ff. co. pro illoz. Et est rō diūsitatis fm hosti. q̄ primuz censet de iure p̄uato cui nō p̄t renūciari fm de iure publico cui ñ p̄t renūciari. vt ō fo. cōpe. si diligēti. Itē p primuz fit melioz cōditio eccl̄ie. q̄z vbi cōsiliū ibi salꝰ. crescit enī nūer⁹ ꝓsiliantoz. Per scōm possz induci mēdicatas deri ci. Dic̄ enī inno. q̄ si in eccl̄ia vbi nō ē certꝰ nūer⁹ sīt plu res canonici ex q̄b⁹ vnꝰ moriāt nō valēt lr̄e si impetrank sup canonicatu illi⁹ alteri cōferendo: q̄si vacet. q̄z ñ vacat sed desīt vt hic dz. vbi ꝺo certꝰ ē nūer⁹: nō desīt sed va cat. Nota etiā q̄ si aliq̄s eligak vltra nūez in eccl̄ia in qua numerꝰ est iuratus nō tenet electio. idē si nūerꝰ fit confirmatus p papā cū decreto. alīs secus z in cōcordia

Secus si ds iurasset nō vēdere libꝛ. qꝛ tenet vēditio. dicūt spāle in spūalib⁹ ꝙ valeat qđ sit ꝯ iuramtū. ꝛ b̄ pla cet archiđ. Allꝫ dicūt ꝙ receptio fcā ꝯ iuramtū tenet Et subdit Jo.an. Satis pt defendi ꝙ vꝫ tal⁹ receptio. Iꝫ illi sint ꝓiuri. sic tenet mrimoniū ꝯtū ꝯ iuramētū. Iꝫ ꝯbēs sit ꝓiur⁹. b̄ tñ nō pcederet i illo q̄ se eligi. pcurādo fcē reci ptētes detestare. Et b̄ vr placē. Pe. ꝛ pl⁹ egi. fm quez nō obest ꝙ sint ꝓiuri. ꝛ sic infames. ꝛ sic repellēdi a legitimis actib⁹. et sic ab eligēdo. qꝛ tpe elcōnis adhuc nō erāt ꝓ/ iuri nec infames. Sic̄ etiā regl̄iter q̄ iurat ñ mutare te stamētū. faciēdo scōm. sit ꝓiur⁹. Posset tñ casus ꝛnge re q̄ nō eēt ꝓiur⁹. Sic in ꝓposito vico ꝙ forti⁹ valebit re/ ceptio. vbi dicas recipientes nō eē ꝓiuros. puta qꝛ erat ꝙ ꝑter augmētū facultatū poterat statutus nūci⁹ au/ gere ex vi tacite ꝯditōis sine pena ꝓiurij. ꝛ id etiā factuz fuit collegialiter. ꝛ ab his q̄ poterāt. al's sec⁹. Dic etiā in isto. c. Inno. ꝙ vacāte vna p̄benda: plures pñt eligi in ca/ nonicos b̄ exp̄sso ꝙ vn⁹ hēat p̄bendā integrā ꝛ alijs. ꝙ/ uideat cū se factas obtulerit. Sz si simpl̄r nec recipiāt vno iure vacāte nō vz electio. qꝛ intelligūt electi ad vnā p̄bendā. Nec obstat. ð ꝯsti. c. Cum. m. Dicit enī ꝙ ibi fu it exp̄ssum. dixerat aūt Inno. in eadē glo. ꝙ in eccl̄ia ha bente certū nūez p̄bendaz vl' canōicoz. vel vtrūez eli/ gendo canōicū vltra nūez vz electio. Iꝫ rūpit ꝓulegiū q̄ ad nūez canōicoz Iꝫ durat i nūero p̄bēdaz. c. ti. dilect⁹. Rō aūt q̄re teneat electio in canōicī. ꝛ nō in p̄bēdis est qꝛ sic statutū est in canōicis. Dicit etiā Jo. an. ꝙ in his ꝛ in oīb⁹ confirmatōib⁹ ꝛ ꝓulegijs eccl̄ie. q̄b⁹ adiūct hec clausula ꝙ si q̄d ꝯ id fiat ñ valeat. b̄ opat. ꝙ canōici suo facto ꝯrio nō pñt rūpe ꝓulegiū vt hic. ꝙ dicit Host. sibi nō dubiū q̄n apponit a papa. Et recitat Inno. et Hosti. quosdā dicē ꝙ nō solū papa Iꝫ q̄libet iudex pt apponere hoc decretū in his q̄ ꝓtinēt ad suā iurisdictoz. imo ꝛ q̄li bet ꝓuat⁹ Sz sciendū ꝙ b̄ decretū bz matores vires q̄n fit cū cause cognitiōe fm Inno. et hosti. q̄ tandē dicūt ꝙ nulla videt eē rō. q̄re canōici nō possint venire ꝯ ꝓule giū sibi concessum. q̄n est tal' clausula. sic q̄n non est nisi dicat ꝙ b̄ faciat ꝙture clausule. vl' ꝙ sit ð nouo statutū in fauorē eccl̄iaz. Host. tñ dicē ꝙ Iꝫ sit clausula augmen/ tatis facultatib⁹ possit nūci⁹ augeri. nō augmētatis nō possit: exā est ibi clausula. Hec oīa Jo. an. in dicto cap.

De vna p̄benda vacāte pñt fieri due. si ei⁹ ſuꝑtunt facultates. al's diuidēs integrare tenet. sic sumat. c. Va cante. de p̄ben. Jo. an. vbi dicit Host. ꝓut ipe recitat. ꝙ ad b̄ ꝙ valeat tal' electio q̄tuor requrunt. Primū ē vt diui dētes intēdāt de nouo creare ꝛ nūez p̄bendaz augmen tare. Scōm ꝙ fiat de cōi ꝙsensu eoz ad quos spectat ꝛ diocesani ꝛ capituli. Tertiū ꝙ fiat ex cā rōnabili. Quar tū ꝙ sint duo suffic̄ientes. Si aliqđ hoꝛ defuerit. nō va lebit. Querit si papa de plenitudie p̄tātis possit ꝓua re clericū b̄ficio sine cā. ꝛ videt ꝙ sic in. c. ꝙuis. de re/ scrip. li. vi. Secus ī castro qđ donauit fm pe. de anch. in. c. i. de. pba. Tancre. tñ dicit ꝙ si papa ꝓuat aliquē be neficio sin cā. tenet ei ad aliđ sile b̄ficiū. Aliq̄ dicūt ꝯ ꝙ papa ñ possit b̄ facē sine cā. in. p. col. ð nata feu. i pn.

De vacātibus bñ/ ficijs. §. XVI.

Nota ꝙ b̄ficia ꝛ oēs dignitates ꝛ ꝓsonat⁹ vacā/ tia in curia romana nō pñt ꝯferri nisi ꝑ papā. Silr bñ ficia curialiū seu accedētiū vel recedētiū de curia. si dece dāt ī loc̄ vicinis curie ad duas dietas legales. omīa hec ad papā ꝓtinent nisi post mensem pñt ꝯferre ea illi ad q̄s ꝓtinet. ꝙ scipos tñ vel ipsis agentib⁹ in remot⁹ ꝑ su os vicarios gñales q̄b⁹ b̄ sit cōmissum ī eoz dioceſi exi stendo. vel nisi sint eccl̄ie parochiales ꝛ vacassent vacā/ te se. apo. aut etiā si vacauerūt ante. sed anteq̄ ꝯferrent papa est defunctus. ꝓbant hec omīa de p̄ben. c. licet. li. vi. et. c. statutū. et. c. p̄senti. ꝛ. c. si apostolice. Caplm sede vacante nō pt ꝯferre illa bñficia q̄ ad collatōz cpi ꝓtinēt. Iꝫ bñ pt admittē pñtatos a ꝓnis ꝛ ces ifra tē in bñficijs ad q̄ fuerī pñtati. Iꝫ ad cpz si viueret ꝓmul set. ex̄. de instī. c. fi. li. vi. Pōt etiā caplm epo defūcto vel suspēso a collatōe bñficioz ꝯferre p̄bendas q̄ ad epm ꝛ caplm cōiter ꝓtinēt. etiā si eps interesse hēat collatōi tā/ li tanq̄ ꝓlat⁹. et idē pt eps. si caplm sit suspēsum vl' sin gulariter oēs excōicati. Sz si ꝓtinet ad epm. cū consilio caplī. vel ꝯsiliu. ð functo epo vl' suspēso. nō pt caplm se intromittere. nisi eps sic suspēsus fuerit in mora re perēda rela xatiōe suspēsiōis. Ubi aūt ð spāli ꝯsuetudie bñficio rū collatio ad aliquē cū ꝯsilio epi ꝓtinet. sublato de me dio epo. cū cōsiliū nō possit peti. nō erit collatio differē/ da. Silr si eps egerit in remotis. ita ꝙ nō possit⁹ brēui er⁹ pñtia bñt. ex̄. ne se. vacā. c. si ad epm. li. vi. Itē si epm cōferat bñficiū alicui absenti. Iꝫ nō fiat suū donec assen tiat. tñ eps nō pōt ꝯferre alteri donec ille recuset. nec va leret collatio. Sec⁹ si eps notificata ipa collatōe cōperēp rem terminū assignet ꝯsentiēdi: et ille nō cōsentiat infra terminū. pt etiā ꝯsentire q̄cunq̄. dūmodo anteq̄ ipm bñficiū alteri cōferat. ex̄ ð p̄bē. c. si tibi. li. vi. Si pau per clericus cui mādabat de bñficio ꝓuideri ultra ei⁹ merī ta. quia nullū hēbat postea assecut⁹ est. nō tenet amplꝰ cpus ꝓuidere. ex̄ de p̄ben. c. Si paup. libro. vi.

Bñficiū nō vacās. §. XVII

nulli ꝓmitti pōt. nec in generali vt ꝓmittēdo cū ponat rit ꝓuidere. vel se facultas obtulerit. aut sub quauis for ma ꝛbor. al's ꝓmissiōes dicte. nec valēt nec obligāt. ex̄ de ꝯcess. p̄bē. c. detestanda. li. vi. Ordinar⁹ ad titulū sui ꝓmonij fm ber. post tancre. ex̄ de p̄bē. c. cuis. pōt ipm pōt renūciare. Licz vincen. dixerit ꝯtrū. De bñficijs pa trū nō habēdis a filijs. hēs ifra. i. iij. ꝓte. De ꝓmutatōe bñficioz ꝛ renūciatōe hēs. s. ij. ꝓte. ti. i. c. v. §. viij. ꝛ plenius. j. c. iij. de ꝓmutatōib⁹ bñficioz. De simōia i bñficijs ibi vide. ꝛ de pena tal' simonie. Quō bñficiari seu ordi/ nari teneant ad horas seu ad officiū dicēdū. hēs. s. i. ti. xij. c. iij. De testamētis clericoz. s. ti. ꝓ. c. iij. §. xuij.

De fructibus be. §. XVIII

neficioz. Fructus beneficioz iam ꝓcepti daz est q̄ alie/ nari possunt. nec requiritur illa solēnitas que requirit in alienatōe rei eccl̄ie immobilis. de qua hēs infra sēqn. ca. Sed ꝛ fructus ꝓcipiendi pñt locari. etiam si sint de cime vl' alia. extra de loca. c. Vestra. Sed hec locatio nō extenditur vltra tempus vite locantis. quia clericus in locatione beneficioz. vide sup. ij. ꝓte. titu. j. Itē nota ꝙ canonici ꝛ alij beneficiati qui diuis officijs nō intere/ sunt nō possunt ꝓcipere quotidianas distributōes: nec consuetudo valet. al's nō facīt eas suas. sed ad restitu tionem tenētur. nisi excuser eas infirmitas vel alia ra cionabilis. ꝛ iusta causa necessitatis co: pozalis. extra d cleri. nō resi. ca. Unico. lib. vi. Item nota fm Host. ꝙ illi clerici qui nō residēt in beneficio suo. nec implent officia sua. sed voluptatib⁹ vacant nil iuris habent. in rebus eccl̄iasticis. et si ꝓcipiunt tenētur restituere. Red ditus enī eccl̄iaz sunt stipendia eccl̄ie seruientiū. Unde iura indixerunt psonalem residentiā clericis. que tamē in certis casib⁹ ꝓmittūt absentiā. vt infra dicetur. Item quicquid sit de foro contentioso. sufficere videtur ad sa lutem. si ipse sua cura et impēsis ꝓuideat. ꝙ ecclesia de center officiet. et populus sufficienter regatur. Et ipse honeste vite et morum bonū exemplū subditis ostēdat. et interdū ꝑ se ad locū accedat. et de p̄dictis certificet.

et ꝯsiꝫ officiū ꝑ se exoluat. Tutius tñ est si ꝑ se cōtinue
facīat. Itē nota fm Guil. et Host. q clericꝰ lz bēat suf
ficiens primoniū. si deseruit ecclie. xij. q. ij. caritatē: et. c. ecclīastici. ꝛ si nō deseruit
nis ecclie. xij. q. ij. Clericī. et de hmōi dz intel
er in malos vlus expēdit m'tipl'r peccat. et sacrilegiū cō
mittit. xvi. q. i. Oīm. et. i. q. ij. Clerici. et de hmōi dz intel
lig. c. pastoral. et silia. q■. Fructꝰ ār būficioꝝ vacantiū
tpe vacatois dnt in vtilitatē ipāꝝ eccārꝝ expēdi. vel fu
turis successoribꝰ fidel'r reseruari. als in cathedralibꝰ ec
clesiis ꝛ in regularibꝰ et collegiatis si fiāt ꝯ. p. c. cōuētus
do. nō obstāte ꝓuilegio vel cōsuetudīe ꝓcepta. vl'
li. vi. Itē silis phibitio fit generalr de oibꝰ ecclīs. nec ea
rū bona occupent a platis qbꝰ subsunt. seu ad qꝫcusto
dīā ꝓmēt. nulli de spāli ꝓuilegio vl' cōsuetudīe ꝓcepta. vl'
ab ingressu ecclie. et alij ab officijs ꝛ beneficijs. dōec sa
tisfecerint. de offi. or. c. ꝓsenti. li. vi. Itē indulgētie de pci
pēdis fructibꝰ būficioꝝ in absentia cōcessis ꝓsonis nō
ecclīs vl' dignitatibꝰ st' casse et irrite. de rescrip. c. fi. li. vi.

De bonis seu fru- §. XIX

ctibꝰ būficioꝝ q̄ dant clerici cōsanguineis vel ꝓsonis tur
pibꝰ. Utꝝ in dādo peccēt. et an teneant ad restōnē. sup
hoc dic' Ray. q clerici q̄ cōsanguīcis potēribꝰ: l' meretri
cibꝰ et histrionibꝰ ꝛ silibꝰ bona ecclīastica. pauplbꝰ debi
ta tribuūt. raptores sunt. q: q̄cq̄d clericī habt pauperꝫ est
dicit Hiero. xvi. q. i. c. fi. Nā pauplbꝰ debent. vñ ad restī
tionē tenent oīm pauplbꝰ. vel i vtilitatē eccīe. xij. q. ij. c.
Glia. et. c. si illi. ꝛ peccat mortalr. nō solū q̄ pauplbꝰ sub
trahūt. ꝫ qñ turpibꝰ ꝓsonis tribuūt. lxxvi. dī. q̄ vena
toribꝰ et. c. donare. Et qō dictū ē de cōsanguīcis intelli
gendū ē qñ dat eis nō vt pauplbꝰ ꝫ vltra statū condi
tionis coꝝ fm Guil. ar. lxxvi. dī. nō satis. ꝝ. est et alia.
Idē vidī sentire Tho. se. se. q. clxxv. dic' cui loquens de
epīs. q si sunt distincta bona q debēt in vsum eccie ab
bis q̄ sunt pauplbꝰ erogāda et mīstrj. ꝛ epīs aliq̄d sibi re
tinuerit de bis q erogāda sunt pauplbꝰ vel i vsuꝫ mini
strōꝝ vel cultū diuinū expēdenda. no est dubiuꝫ q mor
talr peccat. et ad restōnē tenet. de bis ꝙo q̄ sunt ꝓpēalit
vsui suo deputata peccat si īmoderatē sibi retineat. et
alijs nō subuēiat vt rēqrit debitū caritatis. nō tū tenet
ad restōnē. Si ꝙo ꝓdicta bona nō sunt distincta. coīū di
stributio et cōmittit. Et sic̄dē deficiat i modico vl' supab
under. ꝑt ꝺ fieri absq̄ bone fidei detrimēto. q: nō ꝑt hō
pūcaliter accipe in talibꝰ illud qō fieri optz Si vero sit
mult' excessus: latere nō ꝑt. Uñ vidī bōe fidei repugre
talr peccat. et ad restōnē tenet. de his ꝙo q̄ sunt ꝓpēalit
alijs nō subuēiat vt rēqrit debitū caritatis. nō tū tenet
ad restōnē. Si ꝙo ꝓdicta bona nō sunt distincta. coīū di
stributio et cōmittit. Et sic̄dē deficiat i modico vl' supab
under. ꝑt ꝺ fieri absq̄ bone fidei detrimēto. q: nō ꝑt hō
pūcaliter accipe in talibꝰ illud qō fieri optz Si vero sit
mult' excessus: latere nō ꝑt. Uñ vidī bōe fidei repugre
talr peccat. et ad restōnē tenet. de his ꝙo q̄ sunt ꝓpēalit
alijs nō subuēiat vt rēqrit debitū caritatis. nō tū tenet
ad restōnē. Si ꝙo ꝓdicta bona nō sunt distincta. coīū di
stributio et cōmittit. Et sic̄dē deficiat i modico vl' supab
under. ꝑt ꝺ fieri absq̄ bone fidei detrimēto. q: nō ꝑt hō
pūcaliter accipe in talibꝰ illud qō fieri optz Si vero sit
mult' excessus: latere nō ꝑt. Uñ vidī bōe fidei repugre
tatem nob ꝛ surpatiōe dānabili vendicam'. xij. q. i. Si
ꝓuatū. vbi dicit glo. q loco dñi habent plati. cū bn ad
ministrāt loco ꝓdonis cū male. ff. ꝓ emp. l. q̄ fundū. §. si
tutor. Cui concor. ipe pe. dicēs. q plati sunt dñi sub cer
ta lege. s. si bn vtant al's restituere tenent. sicut i bis q̄ dā
tur ob certā cām i legatis relictis sub certo mō. qbꝰ de
ficientibꝰ lz dominiū trāslatū fuit: repetunt. Itē nota
q clericꝰ seu plat' tenet de bōis ecclie suc annūis sua ne
gligentia. dolo. culpa siue lata siue leui. vt no. de offi. or.
ea que. Idē host. Male aūt recipiētes a ꝓsonis ecclesia
sticis de bonis ecclīaꝝ. vicz de fructibꝰ ꝛ elemosinis bn
ficioꝝ. vt fornicarie ꝛ histrionꝫ ꝛ ꝙsanguinei. nō rōne in
digentie sz parētele. ꝛ lusores et hmōi et alij. et dñi potē
tes ꝑ fraudes. minas ꝛ importunitates. fm Ray. tenēt
restituere. Non q̄dē illi q̄ turpiter dedit. sz auctē supio
ris cōuertere i vtilitatē illi' ecclie vel pauplbꝰ erogare.
xvij. q. uj. si qs in atrio. Sz si clericꝰ dedisset redimēdo
vexationē suā. puta tyrānis vel molestātibꝰ cū iniuste
hmōi. tūc deberet restitui ipi clico. Qui ꝙo recipīt in
tuitu nc̄itatꝫ elemosine vel ecclie. q: ipendert futurū. vl'
patrocinū: in nullo tenent nec peccāt. imo eccīa ad hōte
net. di. lxxxvi. nō satis. ꝛ xij. q. ij. q cunqꝫ suffraganeo.

De transitu dericoꝝ de vna ecclesia
ad aliam. Lapīm secundum.

Hec materia diffuse tra
ctatur. vij. q. i. c. ꝑ plura. et in. c. scias. dicit q̄ nō
mutat sedē q̄ nō mutat mentē. Et aliud ē mu
tare aliud mutari. ꝛ q: vtilitas plurīū. vtilitati vni' ꝓfe
renda est. Nota ꝫ q clericꝰ q̄nqꝫ de causis ꝑt trāsire
de vna ecclia ad aliam. Prīa est cā nc̄itatis. puta ꝓpter
hostes ꝛ hmōi. Et in hac cāu etiā si qs ꝓpria auctē transit.
nō punit. vij. q. i. pastoral'. Scōa est cā vtilitatis. scz qñ
ꝑt eē magis vtilis in ecclia alia. et tūc ꝑt trāsire auctē
superioris. vij. q. i. mutationes. tribꝰ caplis seqn. Tertia
causa humilitatis seu sanctitatis puta cum transit ad
religionē. ꝛ tunc cū professus est nō potest petere primā
ecclīam aut ad seculū redire. vij. q. i. hoc nequaqꝫ. Quar
ta causa cupiditatis. Quinta cā ambitionis. ꝛ in vtro
qꝫ casu cum temere transeat de vna ad aliaꝫ. debet vtra
qꝫ carere. scz habita. quia eam superbe cōtempsit. et am
bita q: eam auare cōcupuit. vij. q. i. si qs epūs. ꝛ. c. si qs
de ordine. extra de transla. c. Quanto. Sz tñ eccīa pōt
cū repetere. vij. q. i. non oportz. et. c. si qs vero. Dec ray.

De modo transeūdi §. I.

de vna ecclesia ad aliā. Nota q si ē episcopus nō potest
transire sine speciali licentia pape. vij. q. i. mutationes. ꝛ
hoc siue sit consecratus siue electus et confirmat'. ex de
transla. c. Inter corpalia. Si aūt sit inferior ꝛ trāsit ad
aliam ecclām eiusdē epatus. sic sufficit ꝙsensus epi'. arg.
xxxij. q. v. Qui vxorē. Si ꝙo subest inferiori prelato. et
transit ad ecclīam nō subditā illi. tunc ꝙsensus exp̄ssus
requrend'. ar. lvij. di. c. ij. Qui aūt trāsit ad ecclīam alte
rius epatus. tunc est necc̄rius cōsensus expressus epi et
etiam alteri' si habet aliū supra se ꝓter epm. lxxi. di. per
totū. vij. q. i. epūs de loco. ex de. regu. Admoner. hodie tñ
de ꝙsuetudīe lnia nō petit. De trāsitu aūt clerici nō epi
ad religionē a nullo oportz petere lniam. De trāsitu aūt
de vna religiōe post pfessionē ad aliā. dicit infra. Itē
nota q q̄ transit de vna ecclia ad aliā. de minori ad ma
iorem debet transire. di. xcij. Legim'. et ex de transla. c.
i. Dicit autē prelatus translatus cū est confirmatus: et
obtinuerit possessionē corpalem. xxi. q. ij. si quis iā trans
latus. et tunc nul debet habere cōmune cū priori ecclesia
vt ibi dicit. secus si nō habet corpalem possessionē. dist.
xcij. Si qui epi. et de elec. c. Cum in cunctis.

Et ō sacerdos ō altario vi
delicet ꝓpitiatorio. Et aug'. dic' Nō
ꝓsunt. Et ō ꝓpitiatorio. Et aug'. dic' Nō
illa nra sunt q̄ ꝓpitiatorio. Et aug'. dic' Nō

De pmutantib⁹ bñficia vel p̄bendas. Capl'm.iij.

De pmutatiõe ecclie vel pbendar.sic ait Urban⁹.iij.

Quesitũ est ex parte tua.si cõmutatões fieri valeãt p̄bendar.cũ cõmutatio dignitatũ in concilio Turonensi fuerit interdicta. Rñdeo:generaliʒ itaq; teneas q̄ cõmutatio p̄bendar de iure fieri ñ p̄t.p̄sertim cũ pactiõe p̄missa. q̄ circa spũalia vl' ꝓnexa spũalib⁹ labẽ sp ꝓtinet simonie Si aũt eps cãm inspexerit neriaʒ licite potent ō vno loco ad aliũ trãsferre psonas vt q̄ vni loco min⁹ sit vtiles se alibi valeant vtil⁹ exercere.de re.pmu.et dicit glo.sup verbo simonie:q̄ in spũalib⁹ pura in bñficijs ecclesijs et annexis spũalib⁹.vt iuspatronat⁹ nulla pactio vl' cõuẽtio ꝺʒ interuenire.vt.i.q.ij.cẽ pio.al's esset simonia.et de hac simonia q̄ fit in pmutatõe.hẽs.s.in.ij.pte tit.i.c. v.in glo.sup verbo vni loco.dic enĩ canon di.lxxxi. valʒ interdũ cõuersis mutatio loci. qr sepe dũ mutat locus mutat mẽtis affect⁹.Et de hac mã pmutatõis hr eriaʒ p.q.i.§.sed t pmutare.xij.q.ij.diaconi.et.c.epus q̄ mãci piũ.Et repetit materia h⁹ in.vi.t cle.vbi est ti.de re.pmu.t dic Jo.an.in nouel.in.d.c.q illud ẽ vez in spũalibus et annexis spũalib⁹.s.q nõ p̄t fieri pactio. Sec⁹ aũt de corpalib⁹ t realib⁹ ipsis annexis. Itẽ t de his ãnexis in corpalib⁹ q̄ a spũalib⁹ separi pñt vt possessiõib⁹ Nã sup talib⁹ ex cã t pacisci t pmutari t vẽdi pñt. Et circa pmutatõem ecclie idẽ Jo.an.in nouel.dicit q̄ bene posset cleric⁹ epo dicere.Cũ nõ possim secure moriari vl' pficere in tali ecclia ꝓpter inimicicias.vl' diuersitatẽ lingue vl' alia iusta cã.supplico vt de mea p̄benda vl' ecclia quideatis alteri.mihi est altera.quidẽda posset etiã eximere sic.Tali mel⁹ cõpeteret ecclesia mea t mihi suadeãt.de p̄ben.c.inter cetera.fm Hosti.ita tñ q̄ inter se nõ pacisc̃untur. nec fiat aliquod ex partiuʒ pacto vel contractu.sed ex officio t iussione iudicis.vt de pac.c.cũ pridem.Et subdit ibi Jo.an cũ habui p tpa formare Sec⁹ pmutationũ sup ecclesijs bñficijs feci p hãc decretalẽ quesitũ inchoare ꝺ̃ctus ab epo hoc mõ. Venerabil⁹ pat eps talis Jo.considerãs q̄.a.clericus tal' eccle vtil⁹ se possit hre in tali ecclia.p eo q̄ tẽ.requisiuit eundẽ an consentire vellet.pmutationi et trãslationi fiende.cũ tali tẽ.

Et nota q̄ circa hanc .§.I.

materiã pmutationũ eximi⁹ doctor Frederic⁹ ō senis.fecit tractatũ plurũ questionũ q̄ b breuiter ponũt.Et primo q̄rit an pmutatio facta p ordinariũ de bñficijs rectuatis p papã valeat cũ effectu. Rñ.q̄ non.q̄ pbat per declaratõem bñdicti q̄ incipit dudũ. Et p cõstitutionẽ Jo.xxij.q̄ incipit expectabil' in fine. Nec obstat.c.i.ō re. pmuta.li.vi.quia sic lre bñficiales sunt odiose t restringende.vt.c.si motu ꝓprio.t.c.seq̄n.de p̄bẽ.li.vi.sic t reuationes.p executiõe grãz ad alter⁹ instãtiã restringi dñt et stricte interp̄tari.ad b de offi.deleg.li.vi.c.si sup gtia.Sz refuatões q̄ fiũt p papã ꝓprio motu generaliʒ vel specaliʒ nõ odiose sz fauorabiles t plenã recipiũt interp̄retationẽ.vt de p̄bẽ.si p̄bi.li.vi.nec etiam negari p̄t q̄n in pmutatiõe vacatio intercidat.et hinc et inde collatio.vt not.Jo.an.de rescriptis.si ꝓpter.li.vi.et pbat in Cle.i.de re.pmuta.Et cõsuetudo fuat q̄ pmutare volẽtes primo renũciãt.t postea fit collatio. Exide q̄rit posito q̄ papa concessit legato q̄ aũcte aplica possit recipe resignatõem beneficioꝝ a volentib⁹ illa resignare ex cã pmutatõis.et illa etiã eadẽ aũcte conferre.q̄rit an talis legat⁹ possit bñficia refuata pmutare. Rñ.credo q̄ nõ quia generalẽ cõcessio nõ se extẽdit ad ea q̄ papa sibi specialiter refuauit.vt de offi.de leg.c.Ob trãslatõem.Habeat q̄ illa concessio locũ in bñficijs nõ refuatis.secus si omnia bñficia eẽnt refuata in illa p̄uincia.Nã eo casu vt

Questio prima.

concessio sit aliq̄d allaturu.potent etiã refuata pmutare ad b de verbo.sig.c.Abbate.et de p̄uil.si papa.li.vi.

Sed q̄rit an in p̄dictis duob⁹ casib⁹ p̄cedentib⁹ licet pmutatio nõ valeat saltẽ valeat renũciatio.facta ex causa pmutatõis.vt lz collatio fieri nõ possit ipis pmutare volentib⁹ p ordinariũ saltẽ remaneat firma renunciatio ex cã p̄dicta. Rñ.q̄ sic tenet vnic⁹ renũciatio.Nã lz refuatio impediat p̄uisionẽ p ordinariũ fiendã tñ nõ impedit vacationẽ. Vñ bñficiatus cui⁹ bñficiũ est refuatũ; pōt renunciari t mori ac si reseruatio nõ ẽt facta. t est similẽ qō notat de ꝓfirmatõe vti.vl'inuti:caplõ.j. Tenet ergo renũciatio t fit hinc inde.quisio p pa.arg.de ren.c. cũ quidã.Sz mel⁹ ōr p distinctiõz:q̄ aut ista refuatio erat tal' que verisimiliʒ potuit sciri.puta q̄ erat generalis in vna p̄uintia t plib⁹.no.aut secreta t particularis q̄ diuari nõ poterat.in p̄mo casu dicendũ q̄ manet renũciatio firma.et venient pmutatio fienda seu expedieda t p̄fienda p papãq̄ bic nõ p̄t ignorãtia p̄tendi.in secõ casu p̄t licite allegari ignorãtia.t tõ relinquat in oprioe cor rũ an velint redire ad sua bñficia.ad b facit de ꝓsti.c.ij. et de re iudi.p̄sumit.lib.vi.an velint suis sumptib⁹ t labob⁹ ad papã accedẽ.p expeditiõe siue pmutatõis. Sz certe i iusto casu posset etiã distingui.an ō facile t sine grãdi p̄iudicio posset p papã expediri pmutatio. an cũ difficultate.Et in secõ casu dek electio vrs.in p̄mo non.q̄ sem p viget rõ.de renun.c.q̄dam.t de off.or.c.i. Nota vtiʒ pmutatio fcã p papã vl' aliũ ex spẽali et⁹ cõmissiõe de bñficijs certis t exp̄ssis sed refuatis.nõ facta mẽtione de refuatõe valeat.Ad cui⁹ dubiũ soluẽdũ videndum primo an collatio fcã p papã de bñficio refuato.nõ facta mẽtione de refuatõe valeat. Et dicendũ q̄ si reseruatio erat vt p̄mũ generaliʒ t notoria in curia.ita q̄ veriſile ē papã sciuisse siẽ ius scptũ ꝺʒ collatio nõ fcã mẽtiõe ō refuatõe.sic in sili no.de ꝓsti.c.i.li.vi.t no.glo.Si ō erat particularis t secreta de certis t noiatis bñficijs.tũc nõ valʒ collatio.nã videt papã nõ fuisse recordatũ de reseruatiõe t cã q⁹.Et si dicat q̄ nõ est veriſile q̄ papa ignoret facẽ p̄ũ. Rñ.q̄ p̄tas in p̄ũ tollit illã p̄sumptionẽ.de p̄sum.c.quia veriſile nõ ẽ.et de p̄scrip.c.Venientis. cũ si. Si ergo pōt ꝓstare q̄ papa reseruauit sibi ꝓpria mentiõe ō refuatõe. Itẽ si papa reseruauit sibi ꝓprietiõe tacẽ.t postea eidẽ tacito ꝓtulit valet collatio.nõ facta mẽtione de reseruatõe.q̄ in vtroq; casu refuatio confert bñficia indignis valʒ collatio facta p papaʒ nõ facta mẽtione de reseruatõe.q̄ in vtroq; casu refuatiõis cã nõ violat. In dubio aũt p̄sumat q̄ ad instãtiã alicui⁹ reseruauit sibi certũ bñficiũ.q̄ vt p̄mũ refuatre cõsueuit alic⁹ cõp̄latõe. Ad ꝓpositũ rndeo in casu q̄ mutatõis vbi dixi valere collatoz.nõ obstãte refuatõe tẽ. In eo casu valet pmutatio cũ effectu. Alt vbi dixi collationẽ nõ tenere vl' nõ valere.nõ valeat pmutatio hinc inde facta lz firma maneat renũciatio. Sz q̄d facient pmutare volẽtes ī casib⁹ in q̄b renũciatio tenuit.si collatio nõ tenet. Rñ .dicunt sic pape.Pater sctẽ. ex q̄ renũciatio fcã ex cã pmutatõis tenuit lz nõ collatio: q̄ decretus est de reseruatõe q̄ tũc erat occulta vare nobilcẽtiã redeũdi ad nĩa bñficia vel p̄ficiatis pmutatõem collationẽ hinc inde faciendo.q̄ scitis p̄ sctẽ q̄ ista bñficia reseruata alijs cõferri nõ p̄nt.Et tũc papa alteꝝ illoꝝ faciet.Et q̄ veriſile est q̄ renũciatio non fiebat cõa papa nisi ex iusta cã papa bñfaciet.si pmutatiõem p̄ficiet puta q̄ papa intẽdit de illis bñficijs vel illoꝝ altero q̄ uidere cũ vacare speret in primo. Sed pone q̄ in casu supdicto:vbi renũciatio tenuit.collatio nõ tenuit.pmu

Questio.2.

tantes credentes' ꝓmutatōem tenere. admīstrarēt in beneficijs sic ꝓmutatis. deinde morīunt sic permutantes ea vacent per mortē an ꝑ renunciatōem. Et videtur ꝙ nunciationē. et collatio ⁊ institutio seqns nō facit eos resignatōem. Sz ꝑmū videt ver. videlz ꝙ vacēt ꝑ mortem. quia illa renūciatio fuit facta sub cōditione tacita vel expssa. vl saltem ob cām q̄ nō fuit secuta vl impleta de est ac si nil fuerit factū. ⁊ b̄ sentire videt Jo. an. in p̄ dicto. c. i. ō re. ꝓmu. sup glo. i. opi. obtinuit in rota. addit lap. hoc ver. ſ. ꝙ vacent ꝑ mortē qū nō fuerunt in dolo. Et si cum ꝓmutatio nō fuerit impleta ante mortē. pin Iam si fuissent i dolo ambo vel alter coꝝ. vt q̄ sciebāt reseruationē vel aliud impedimentū ꝓmutationis. tūc secus q̄ sic vacaret beneficiū dolosi ꝑ renūciatiōez. nō ꝑ mortē. Sed pone ꝙ ꝓmutātes bñficia fuerūt in cul pa. vt q̄ sciebant vel scire debebāt illa esse reseruata vel ꝓmutatōem nō posse compleri ex aliqua alia causa. sal tem ꝑ illū coram q̄ fiebat. Et hoc nō obstante se intruse runt in illa beneficia. et mortui sunt. Querit quō vacēt. Rñ. ꝙ nec ꝑ mortē nec ꝑ renūciationē sed ꝑ iurſ priua tionem. vt ptz de ꝓben. c. Eum qui. li. vi. Adde ꝑm La pum hec habere locū in bñficijs in q̄bꝫ habet locū. c. De multa. Dicta ꝑ ꝑ renūciationē vacauerunt simpliciter: si nō fuerunt de illis. Lapus. Sed cū dictū sit supra ꝙ si ꝓmutatio non tenuit: ⁊ culpa nō pōt ascribi alicui q̄ licitū est ei qui nō fuit i culpa ad suū bñficiū redire. Modo q̄rit an possit priꝰ aucte redire. an īdigeat no ua collatiōe vel institutōe. Rñ. io. an. in nouell. di. ꝙ de equitate illi. c. Si beneficia. de ꝓben. li. vi. potest redire ad suū beneficiū aucte priꝰ allegat. C. ō re. ꝓmu. l. cum quis de renūciatiōe expssa. sed in ꝓpatione iurſ que effe ctum nō habuit expz nō tenuit adeptio secundi beneficij ex diminutio facti sine expssa renūciatōe. que fa ciat diminutio nō habuit vim tacite renūciatōis. ex quo nō fuit cum effectu secuta adeptio secundi bñficij. Et ꝑ isto dicto facit qđ no. in. d. l. cum ꝓby. Si ꝙ in casu no stro ꝑ renunciationem amisit dominiū. ergo est sibi resti tuendū. Sed ista restitutio nō potest fieri sine canōica institutōe. de reg. iurſ. li. vi. Nam secm̄ ꝙs instituere nō potest. de insti. c. fi. Opinio Jo. an. est equioz. quia ꝑ eā vitatur vacatio ⁊ circuitus. ⁊ incōmoda bñficioꝝ. ad ḃ de. audito. de rescrip. et nō debet ḡuari iste sumptibus et laboribꝫ. et q̄ bona fide ⁊ forte ꝓpter bñficioꝝ vtilita tem iste ad ꝓmutationē ꝓcedebat. vnde ꝑ legem non debz ist laque inñcā. xxvij. q. i. de viduis. Querit an si vnus ex ꝓmutātibꝫ adinuicē bñficia. si nō habeat ius in benficio. puta q̄ est illud simoniace adeptum. vl alis nunqđ acq̄rit ius in illo bñficio qđ assequit ex cā ꝓmu tationis. Et dicendū est ꝙ non. duplici rōe. Prīa quia ex hoc sequeret absurdū. ſ. ꝙ quis per fas et nefas acq̄ reret beneficiū. et videns se non posse tenere illud salua cōscientia ꝓmutaret cū habente ius in alio. Secunda quia hic nō ꝓtrahit ꝓmutatio. q̄ rem alienā dās. nō cō trahit ꝓmutationē. vt notat de excep. Cum venerabil'. in. glo. vij. Item eps qui confert ei bñficiū. intendit sibi boc conferre loco cuſ qđ dimittit. ſz iste nil dimittit. ex q̄ ius nō habebat in illo bñficio. Un puto potuisset eps huic simplr conferre bñficiū. q̄ tamē nō cōtulit simplr sed ex causa ꝓmutatōis. ille nihil consequit. ⁊ habz locū qđ potuit noluit ⁊c. de offi. dele. c. Cū sup. Sed q̄d erit in casu istoꝝ secunde ꝓsone cū boc fuit patefactuꝝ. Rñ. ꝙ ille qui ius habebat redibit ad beneficiū suū. qđ ꝓmu

tauerat cū alio. et iste qui nō habebat ius nō poterit be neficium retinere qđ assecutū est vt dictum est. Nec po terit recuperare antiquū: quia nullū ius ibi habebat.

Sed querit vtrū ꝓmutatio fieri possit cū interuallo temp̄is. verbi ḡra. Ego et tu habem⁹ beneficia in diuer sis diocesibꝫ. volumus ea adinuicē ex iusta ca ꝓmuta re. via expedita esset ꝙ vn⁹ eps cōmitteret alteri vl am bo vni. Et oīa fierent in instanti. Sed pone ꝙ hoc fuit omissum. quia vadim⁹ ad epm meū. et ei dicimus. Dne episcope ego et iste intrēdimus bñficia ista permutare. Ego sum paratus renūciare beneficio meo ex causa ꝓ mutatiōis fiende. ⁊ cōferatis bñficium meū sibi. postea ibimus ad episcopū istius. et ipse simul̄ facier mihi de beneficio istius. Et episcop⁹ dicit se esse contentū. et si re cipiet renūciationē meā ex cā ꝓmutatōis. et confert bñ ficiū meum sic renunciatū tibi. et re mittit in possessiōez Et tu dicis ꝙ es parat⁹ simul̄ facere de beneficio coraz episcopo tuo. Querit ergo an simile interuallū possit in tercurrere. Rñ. io. nul. et io. an. suadent ꝙ oīa ista fierent in instanti. vt sz ambo sint p̄sentes q̄ tūc p̄o vno repu tabunt extra de p̄bē. c. p̄o illoꝝ. alis possent difficulta tes et intricatiōes insurgere. Nam eoipso q̄ vnus renū ciat beneficio suo. et ponit alium in pacifica possessionē si est curatū. videt tam vacare secundū beneficiū quod erat suū: qđ intendit renunciare vt detur alteri p. c. De multa. de ꝓben. Econtrario videt q̄ exquo renūciauit. ⁊ tibi collata est possessio beneficij mei. nō hoc simpliciter sed ex causa ꝓmutatōis fiēde ⁊c. ꝓpter hoc ad tollen da dubia vtilius est oīa in instanti fieri. facit ad ḃ qđ notat Jo. an. in glo. xpi. q. ij. Si ds tam. Jterꝫ pone ꝙ ꝑ mutatio est cōpleta ex parte vnius. sed ex pte alteri⁹ cō pleri nō pōt. Verbi gra. Titius bñs ecclīam parochia lem: ꝓmutauit cū habente canonicatum. vel aparet re seruatū. Nunqđ titius potest ad ecclīam redire. Rñ ꝙ sic: dum tñ p̄babilis error facti excuset cuz p. c. Si bñ ficia. de ꝓben. li. vi. Utꝝ habens duo bñficia possit il la permutare cū vno. vel bñs duo possit illa ꝓmutare cum habēte alia duo. Rñ. io. an. in. c. Cum venerabil'. de excep. sup verbo et ecclīs. dicit ꝙ sic in ꝓmo casu. ratione ꝓcuratis due ecclie possunt p̄o vna ꝓmutari. sicut rōne tituli. allegat etiaz in argumentū q̄ nod. de mu. peti. c. ij. et dicit ꝙ hoc de facto vidit. Sed certe ple nius est hoc examinandū. pone enī ꝙ quis habeat duo beneficia curata ex dispēsatiōe vult permutare cū cura to vel simplici. certe hoc fieri nō poterit. qz dispēsatio il lius est ꝑsonalis et non transiret ad illū cum q̄ vult per mutare. vt de ꝑpetuo. Sane. cū si. Nec epus in hoc potest dispensare. Sed dico ꝙ si is q̄ bz duo curata ex dispē satione vult illa ꝓmutare cū habente vnū curatū. vtiqz potest. Sed caueas quia recipiendo aliud curatū vaca bit etiā id curatū quod retinet per. c. non potest. de p̄e ben. li. vi. et in cle. Si plures. co. ri. Sz si ꝑmutet vnū de suis curatis cū simplici: certe poterit. ⁊ etiā poterit retinē illō simplex cū suo curato saltē ex dispēsatione epi. qui circa talia potest dispensare. ō elec. Dudum. ij. ad fi. Est ergo verus in vtroqꝫ quesito. ꝙ siue ex vna parte siue ex vtraqꝫ beneficia teneant ex dispensatiōe papali. ibi nō potest permutatio interuenire nisi id fiat ꝑ papam. re uocando etiā dispensationē de persona ad personā. Si vero pōt talia aperte tenere ex dispensatiōe epi fiat per episcopū si volu erit dispensare. Si vero hinc inde pote rat tenere bñficia iure cōmuni res est expedita. Lapus etiam dicit ꝙ oportz ꝙ habēs duo curata etiā cū dispē satione vt aliud possit recipe ꝙ ambob⁹ prius renūciet.

Sed queritur vlterius an habēs solū ius ad bñficiū possit ius istud ꝓmutare cū habente beneficiū. et nūqđ duo bñtes solū ius ad rem. possint ad inuicez ꝓmutare

Octava.

Nona.

Decima.

dicta sua iura. Respōdet Jo. an. eo. ti. c. i. li. vi. in nouel. et dicit q̄ nō. quia beneficiorū ad inuicem debet fieri p̄mutatio q̄ō hic nō est. allegat. ff. eo. ti. l. i. in fi. Itez q̄ cessat istis casib⁹ ratio decretalis quesitū. eo. ti. q̄ō declaro per lr̄as apostolicas. Mihi debet bñficiū. z illud expecto. tu ꝙ habes bñficiū. quomō mee lr̄e apostolice p̄nt ad te transire cū sint personales nisi papa mediante. vt de offi. dele. c. C. et. B. Item executor apostolicus datus mihi quomō p̄uidebit tibi cum non habeat in mandatis. et sic exceederet formā mādati. addit Lapus. q̄ existentes canōici auctoritate apostolica. licet vltra numerū expectantes p̄bendas vacaturas tamē p̄nt p̄mutare canonicatus inter se vel cum alijs etiam ad alia bñficia. et hoc poterunt auctoritate dyocesani. nec erūt postea canonici auctē apostolica. nec habebūt ius ad vacaturas p̄bendas nec habebit in eis locum reuocatoria. de p̄ben. Quodā. li. vi. Secus eēt si non ēent canonici. sed expectarent canonicatus et p̄bendas vel alis existerent expectātes. licet cum decreto. tales enī permutare nō p̄nt q̄ō nō habent. Sed nūquid bñficium cum hospitali vel p̄stimonia potest p̄mutari. Rdet Jo. an. in. vi. z in clem. eo. ti. dic̄ q̄ sic. dūmodo hospitale vel p̄stimonia cōcedatur in beneficiū clericis. secꝰ si laicis. Sed pone q̄ hospitale nō sit cōcessum clerico i beneficiū. sed bono viro cōmissum q̄ cōmissionē nō p̄hibet canoniū vicū. Sed nūquid talis clericus potest p̄mutare cū beneficio. Certe nō video q̄ p̄hibeat. quia licet hospitale nō sit bñficium. nō tamē est titulꝰ ro. z r̄ p̄ophanꝰ. sed ecclesiasticꝰ. nec posset vendi sine vicio. simonie. per id quod notat de simo. c. Consulere. Addit Lapus sup id quod dictum est nō video q̄ p̄hibeat cum nō p̄mutat p̄mutatio spiritualiū z temporaliū sed bñficiorū ecclīasticorū inter se tātū. vt. xvi. q. vij. Memini. z ō re. p̄muta. c. Quesitū. z eo. titu. c. i. lib. vi. Et in clem. eo. ti. Nec concessiōe. vt sic fiat p̄mutatio de spirituali ad spūale. de bñficio ecclīastico ad bñficium ecclesiastī cum. et de temporali ad temporale tantū. z nō de temporali ad spūale. vl̄ de nō bñficio ad bñficium. Dico tamē q̄ ō bñficio curato ad nō curatū. z cōtra p̄t fieri p̄mutatio.

Undecia. Sed queri vtrum habēs beneficiū in cōmēdā fm formā nemo deinceps. ō clem. li. vi. possit p̄mutare cum bñficiato. Rñ. forte dici posset q̄ sic. cum titulus commendē sit canonicꝰ. nec interim vacet ecclīa. vt di. c. Nemo. et forte eo modo duo cōmēdatarij poterūt sibi inuicē p̄mutare ecclīas parochiales sibi cōmēdatas. Sz nūquid bñtes bñficia manualia possint ad inuicē p̄mutare. cum ipi possint p libito a suis bñficijs remoueri. Rñdetur q̄ sic. q̄ licz sint reuocabiles. tñ interim sunt rectores. z p ipoz reuocatōem vacant bñficia. vt in de. i. de sup. neg. pla. i glo. magna. Et si velles tenere q̄ solū bñficiati ppetui p̄nt p̄mutare. adhuc isti p̄nt p̄mutare q̄ p̄nt nō reuocari. Et hoc sufficit. fac̄ q̄ō no. ō rescrip. c. fi. li. vi. Sed nūquid bñtes bñficia immanualia. si illa p̄mutēt auctē pape. possint postea p̄hibito ab illis bñficijs reuocari. sicut pa. Respōdetur q̄ sic. q̄ papa p̄mutādo intēdit alterū in locum alterius substituere. z ideo solet apponi clausula in lr̄is apostolicis et non plus iuris eis acquirat p̄mutātibꝰ q̄z p̄mo eis competeret. ad hoc facit regula. Js q̄ in ius. li. vi. Nec papa intendit cōsuetudines religionū z ecclīarum tollere. et iuri p̄dictarū derogare. nisi hoc exp̄mat. de cōsti. c. i. li. vi. Et hoc verū nisi quādo papa ex certa sciencia intēdit illū suum obedientiarū facere. z a potestate sui plati auferre et hoc exp̄mit in lr̄is. Queritur an in p̄mutatione

Duodecima. fieri debeat mētio de alijs bñficijs que obtinent p̄mutātes. Rñ. q̄ si p̄mutatio fiat auctē diocesani. nō est necesse q̄ fiat mētio. Nam nec necesse quādo impetratio fit ab ordinario q̄ō fiat de hoc mentio. de offi. ordi. c. ij. Sed in legato z in papa cōtrariū videt. q̄ maior ido/neitas ꝓsone requirit. Pone enī q̄ hñs duo bñficia simplicia p̄mutat vnū ex illis cū curato. Certū est q̄ facultꝰ permutat q̄ quis habeat duo bñficia simplicia q̄z vnū simplex cū curato. Sed certe istud nō obstat. quia licet iste loco simplicis recipiat curatū. nō tamē cū ipo intelligitur dispensatū vt retineat vtrūq̄z. de p̄bē. nō potest. li. vi. Et ad istud q̄ō dicit. q̄ forte ille nō est idoneus. q̄ superior nō cōsentiet p̄mutationi. Sup hoc quidā distinxerunt inter p̄mutatōem que fit fauore ꝓsonarū. z illas que fit ob necessitatē vl̄ vtilitatē ecclīarum. vt in prima debeat fieri mētio. in secūda nō. Alij dicunt q̄ recipies pingue loco tenuis. debet facere mētionē quasi de amissione noteꝝ. secus ecōtra indistincte credo p̄mutatōez factam nō habita mētione de alijs bñficijs valere. z h cum nō sit impetratio nec collatio salvo simpliciter istilo curie. Item si duo p̄lati collegiatarū ecclīarum volunt p̄mutare an possint hoc facere inuitis suis capitulis et conuentib⁹. Rñdet sic. si p̄mutatio fiat q̄ papam. Nam exquo papa p̄t p̄lato inuito eccl'am auferre. etiaz potest eis inuitis. sez subditis cū transferre ergo z p̄mutare. z de hoc nō est dubiū. Item de epo qui habz de cōsuetudine vl̄ p̄uilegio liberam ordinationē ecclīarum. quia in illo casu nō interest collegioz ad p̄mutatōez vocari. ex quo ad collatiē nē nō vocarent. Remanet ergo dubiū quādo ad capitulū p̄tinet collatio. et ad superioz confirmatio. Et tūc oēs de hoc tractātes dicūt q̄ illa q̄z est electio collatio z p̄sentatio habent consentire. Et ratio est. quia nec episcopus nec p̄latus possunt auferre collationē collegio. sed si p̄mutatio fieret eis inuitis. tamen indirecte haberēt p̄latum sine sua collatione. et p̄auentur potestate eligendi. nec episcopꝰ pōt auferre suis subditis ius cōferendi vel p̄sentādi. de excess. p̄la. c. ij. et. xvi. q. vij. c. decernimꝰ. hoc est enim p̄uilegiū p̄ncipis et papē. vt de relig. do. c. Constituit. sez vt possit quemlibz suo iure p̄uare. Ecclesiasticus enī ordo confunditē si sua vnicuiq̄z iurisdictio nō seruat. xi. q. i. c. Peruenit. Sed nūquid legatus de latere de consensu capitulorū ecclesiarū collegiatarū earum p̄latos possit p̄mutare. Frederi. vi detur sentire q̄ sic. z ita cōmuniter obseruat. Sed ꝑdetur qui ñ pōt ꝓferre. nō pt p̄mutatōez facere. de re. p̄mu. ca. Quesitū. z eo. titu. c. i. li. vi. Sed legatus tales ecclesias conferre nō potest. nec de iparu⁹ dispositione se intromittere. vt de offi. le. c. penul. libro. vi. Unde videt etiaz sic eē p̄hibitum a dispositiōe ipsarū. q̄ etiam cū non pt hoc facere sec⁹ in dioc̄sano. qui hoc pt de eorū consensu fm Jo. an. sed archid. contra in dicto. c. Unico. Et fm dictum. codē titu. li. vi. Dicendū videt circa hoc q̄ in non collegiatis potest legatus p̄mutatōem facere sine alicuius cōsensu cui⁹ interssint. nisi eēnt patroni laici. q̄ tūc non posset plus q̄z dioc̄sanus. de offi. le. dilectus. z de iure pa. cū dilectus. In collegiatis vero non poterit etiā cum cōsensu illorū quoꝝ interest. Sed dioc̄sanus in collegiatis z alijs hoc poterit cum cōsensu aliorum. alis nō nisi forte aliud dicat in dioc̄sano quādo illud vult facere nō in fauorē personaꝝ. sed ꝓpter necessitatē vl̄ vtilitatē ecclesiarū. Et facit q̄ō notat Jo. an. post Hostien. et post. c. fi. Lapus. Exinde queri an sufficiat consensus maioris ptis eoꝝ: quoz est consentire in hmōi p̄mutatiōe. Et dicendū q̄ sic. quādo p necessitatē vl̄ vtilitatem ecclīarum fit p̄mutatio. secus si p̄mutatio fiat voluntaria p illud q̄ō notat de cōsti. c. Cum omnes. Jo. an. in nouel. cum hmōi concor. Sed queri si episcopus Tridē pus nō habeat collatiōem vel cōfirmatiōem in ecclīa ma. sed capitulū vl̄ alius p̄latus. an epus possit expedire

permutationem sine illo. Respondeō q̄ non. vt no. Jo. an. eo. titu. c. i. li. vi. Sed nūquid ille inferior hoc potest sine ep̄o. Hostien. Jo. an. et archi. eo. ti. c. i. li. vi. dicunt q̄ non. q̄ cū pmutatio sit regl̄iter p̄hibita. de p̄ben. c. res ep̄iscopo sua. aūcre hoc attemptare non debent.

An inferior episcopo possit sibi hoc ius p̄scribere. puta archidiacon⁹ vl̄ abbas in ecclesijs sibi subiectis. Et dicendū q̄ sic. quia iste nō est actus q̄ ad ordinē p̄tineat episcopalē. sed potius ad dignitatē vel iurisdictionem. et talia bn̄ p̄scribunt̄ q̄ inferiores episcopo. vt de p̄scrip. c. Audiuimus. et ō excel. p̄la. c. accidentibus. et eodē mō etiaz p̄scribunt ius vtendi. vt no. Joh. an. de sta. rel. c. i. in clem. idem dicendū de illis qui bnt episcopalē iurisdictō nem vl̄ quasi in loco. z maxime de q̄busdaz abbatibus qui nō dicunt̄ esse in aliq̄ ep̄atu vt Farcn̄. glu bacc̄. ad hoc facit de puer. Abbas. li. vi. Item si summe sit vtil̄ pmutatio. z illi quoz interest nolunt consentire an eps cum cōsensu capit̄ possit pmutatiōem inuitis illis facere et videt q̄ sic. q̄ eps cū capitulo suo pōt maiora facē scz vnire z diuidere ecclias z ppetuā subiectionē vni facere ecclie z alteri dare. de excess. p̄la. sicē et de reb⁹ eccle. nō alienan. c. i. in clem. et. e. tit. c. i. li. vi. Credo tamē contrariuz scz q̄ nō possit. Jura āt allegata vendicāt sibi locū casi bus suis. Itē nō ē ap̄te alienatio si devna ecclia ad aliā transferat. ō bis que fi. a p̄la. Cum aplica. sicut non est in casu nostro. Item aliter p̄t cōsuli vtilitati ecclesiarum cū p̄iudicio iuris eligentiū puta q̄ inutiles renuncient z alij eligant. z sufficit q̄ eligat bonus. licet melio res inueniātur. de elec. Cum nobis. Sed nūquid alii qui inuiti cogi possunt ad pmutandū. et videtur q̄ nō. quia nemo inuitus cogit accipe bn̄ficium vl̄ dignitatez ecclīasticā. licet aliud sit in bonozib⁹ secularib⁹. vt not. Inno. de bis q̄ fi. a ma. p̄te ca. c. i. Et b̄ pōt p̄bari iure. ō elec. c. Nō sicut. z in. c. Si cōpromissarius. co. tit. lib. vi. Sed in pmutatōe accipit bn̄ficiū de nouo. et dimittit antiquū. ergo inuit⁹ nō cogit accipe ad idē. lxxiij. dis. vt de eta. z qli. c. Queris. et. vij. q. i. Scias melius ō re. pmu. c. Quesitū. dicit̄ dari potestas ep̄o transferendi p sonas de loco ad locū. si et videt expedire. vbi Hostien. q̄ illa pmutatio est cōmēdabil̄. z ad eā inuiti cōpellunt̄ et ad b facat di. xl. Ante omia. et. xxiij. q. v. Displicet. et vij. q. i. In scripturis. Et q̄ ibi no. hoc etiā videt innue re Inno. Hostien. de renun. c. Nisi. Ubi dicit̄ q̄ si p̄cu lū destructōis ecclie z magnū scandalū imminet. nulli p̄ latus cedat cogit̄ cedere. dū tñ bonū cambiū alteri⁹ p̄la ture vl̄ dignitatis assignet. allegat ō re. iu. Licet. et. vij. q. i. Mutationes. Et sic dicūt posse intelligi illud ō re. pmu. Quesitū. Sup b̄ dicit Jo. vij. q. i. remoto. q̄ non pōt cogi quis q̄ cpm transire ad maiorē locuz. q̄ nemo cogit cedere inuitus. bar. ibi cōtra q̄ potest. quia maioz ra potest. allegat de excess. Sicut. pau. placet opi. Jo. di cens q̄ ad equale bn̄ficiū trāsire potest inuitus nō aūt ad maius. dns Guido in quadā sua disputatiōe dicit q̄ nō credit q̄ episcopus possit cogere clericū ad renū ciandū suo bn̄ficio vt vilius recipiat. archidia. autē de rescrip. c. Si. p̄ter. in. ꝓ. Vocabūt. li. vi. innuit q̄ q̄dam permutatio est volūtaria. quedā necessaria que fit supe riorus officio quasi fiat ista sēa inuitis bn̄ficiatis. idē videt nomīare Jo. an. in. c. Si. p̄pe. Satis sustineri po test q̄ si nec datione coadiutoris. nec alio modo potest consuli vtilitati ecclie q̄ inuit⁹ possit trāsferri. ita q̄ si ei bona compēsatio de aliquo bn̄ficio. vt sic publica vtilitas p̄ferat p̄iudicē. vt de maio. z obe. Cum inferior Nec mirū. cum ipe bn̄ficiatus nō sit dominus sed quidā dispensator. z p̄curator. de dona. c. ij. Epūs vero est ꝓ dinator in cūctis. xcv. dist. Perlectis. et cura totius dio cesis ad eum p̄tinet. xi. q. i. per totū. Hinc est q̄ sit vnio nō diminutio. de re. eccle. nō alie. clemē. Unica. Et siue fiat pmutatio siue translatio fiat cū consensu capituli sui. quēadmodū hoc seruari debet in collatione et institutiōe. de bis q̄ fiunt a p̄la. sine p̄sen. ca. c. Nouit. z hoc nisi hec vt solus faceret p̄scripsisset. eo. ti. Ea noscatur. z c. ij. de cōsuet. li. vi. Intelligendo tñ hoc non p̄asc. sed vt de nolente fiat volens. per fructuū subtractionē. z finaliter per quationē. vt in. c. Quesitū. e. titu. An vero vi carius vl̄ officialis ep̄i qui alis potest instituere et cōfir mare. vt notat ō offi. vica. c. fi. li. vi. sed nō ꝓferre. vt no. potest pmutare duos p̄latos. quoz electionē si ō nouo ecēnt electi possint cōfirmare. Dicendū q̄ nō. duplici rōe scōm opinionē Inno. z q̄ conferre nō potest. et in renū ciatione cū pmutatio fit bz̄ inuenire renūciatio z collatio. de re. pmu. in clemen. i. Sed cū dictū sit q̄ in pmutatio ne debet interuenire renunciatio z collatio. Quērit si sufficiat p̄nib⁹ pmutare volēt⁹ z peretib⁹ renūciatōz admitti. z collationē hinc inde fieri dicāt. placet nobis z pmutet̄ vos. Et videt q̄ sic quasi breuiloquio videan tur renunciasse et episcopus acceptasse. ff. de vul. et pu. l. nam hoc iure. Un dicit Inno. q̄ pmutātes habēt ius in bn̄ficijs pmutatis statim cū supior interponit suā au ctoritatē. Optime facit q̄ notat Hosti. et Jo. an. post ip sum. de bis q̄ fi. a maio. par. ca. Ex ore. vbi dicit q̄ si epi scopus confert bn̄ficium de voluntate beneficiati. valz collatio. quia ille videt renūciasse z ep̄us acceptasse. De subtilitate iuris possz sustineri. hec opinio tamē tuta⁹ est vt consuluit ipse hostien. q̄ fiat renūciatio expressa et collatio. et sic fuat cōsuetudo. et in cle. i. de re. pmuta.

Sed nunquid in p̄bendis pmutatis habet locum optio de qua loquit̄. c. fi. de ꝓsue. li. vi. Et videt q̄ sic. q̄ in pmutatōe interuenit renūciatio tacita vt dictū est. ergo et locū habet etiā optio. q̄ supior etiam papa qui pmutationem faciat vel fieri mādat nō videtur velle istam cō suetudinē tollere. vel p̄iudicare rationabilibus statutis vel cōsuetudinib⁹ ecclesiarū. vt de consti. c. i. libro. vi. Ergo nec p̄ collatiōem que in ipa pmutatione interuenit. debet p̄iudicari dicte cōsuetudini. Item permutantes sciverunt vl̄ sare debuerūt dictam consuetudinē ecclie z sic nō possunt ignorātiā allegare. nec debet impugnare q̄ defendere tenet̄. de natis ex libero ven. c. i. In p̄rium videt q̄ nō habeat locū per. c. i. de re. pmuta. li. vi. et. e. ti. clemen. j. dns Guido concor. disputās hāc q̄stionem dixit q̄ de rigore iuris habeat locum optio. Paul⁹ vero tenet contrariū. Johā. andree in. c. fi. de ꝓsue. in no uel. lib. vi. non eligit, alterā harū. sed dimittit q̄si dubiū. Sed ego semper renui et teneo q̄ nō habeat locum hec optio. quia intētio fuit concalij vicē. q̄ beneficia ex cau sa pmutationis resignata. necdum non cōferātur alijs sed etiam q̄ conferātur ipsis qui ex ipa causa resignaue runt. Omnis ergo mod⁹ z via p quā pmutatiōes fru strant̄ suo voto in ppetuū. vel ad tempus in toto vel in parte. p̄hibent̄. als illuderet eis contra mentē z verba concalij. et facit q̄ ibi notat Joh. in glosa penul. Que neatur etiā infra q̄tū res supior. i cuius manib⁹ bn̄fi cia sunt resignata teneat illa cōferre. Sup hoc dic̄ pau lus in p̄alle. cle. Unica. q̄ circa b nō est tempus p̄fixum a iure. sed cōpellit̄ p supiorem conferre si sit negligens. arg. de iure pa. nullus. Idem dicit Pau. in cle. de relig. to. q̄ nō est rēpus p̄fixum a iure infra q̄d cōmutātur hospitalia. et idez in electorib⁹ imperatoris. vt no. Jo. an. post hosti. Et in hoc tenendū est. i. q̄ nō est tempus ex pressuz a iure. infra q̄d cōmutant̄ hospitalia. z ideo cō pellet̄ p supiorem. Et si monitus nō expediat infra ter minū competētez sibi assignatū. hoc faciat superior. ad

Decimaq̄ quarta

Decima quinta

Decima sexta

Decima septima.

Decima octaua

hoc de offi.ordi.ca.Irrefragabili. Item querit an permutatio facta per epm cōtētis his quoz interest. puta collatoribz vl patronis sit nulla ipso iure vl annullāda Rñdet pau.in dc.j.co.ti.dicē q ꝓsensus hoz pt inducere añ z postea.et q dak intelligi q nō sit nulla sed annullāda. Nā si fuisz nulla: nō potuisz ratificari p ꝓsensū supueniente. de elec.c.auditis.cū si.et q sit annullanda p sniam. videt p.c.q sicut.de elec. Sed ꝫ de his q fi. a pla.c.i.et.xij.q.ij.sine exceptōe.et.xvi.q.vij decernum⁹. Qō enī in pria aliqz necesse ast fieri si illud nō fiat. ñ valet qō agit. vt no. de off. dele.c.cām mūmonij. Placz mihi q sit annullāda nō oino nlla p pdicta iura. Et rō q sit annullāda ē. q iste actus pmutādi seu autorizādi principal⁹ ab epo dependet. ꝯz uis collatio ad cū nō pti neat. licz male faciat ꝓtenere illos. Nec obstāt iura q dicūt collationē nullā fore q loquūt in eo casu in q epus dz rechri. z in q eps nō hz collatōem sz in pmutatōe sec⁹. Nec obstat. c. sine exceptōe. q: pt dici q ibi sit casus specialis ad hoc vt bona ecclie melⁱ fuent. vl fm Dest nō est nulla sz ānullāda. Lapus tñ videt tenere ꝫtū. sz q sit nulla.

Decima nona

Sz q̄rit infra quātū temp⁹ pñt bi qui sunt cōtempti in pmutatiōe agere de cōtemptu. Et videz pōt queri de eo q fuit contēptus in collatiōe. Dicendū q si primo tacite vl expīsse ꝓsensert: nō audiētur. de his q fi. a ma.pte ca. Ex ore. al⁹ audient infra sex mēses a tēpe scientie cōputādos fm hosti. allegat de ꝓcess.pben. q: adū siratis.

Uicesima

Deinde q̄rit an in pmutatōe bñficioz quorū collatio z institutio ptinet ad inferiores epo renunciatio coz z collatio. z istitutio ptinet ad iferiores epo renūciatio coz z collatio dz fieri ī mātib epi. ad q̄s ptinet collatio. et sola autorizatio pmutādi spectet ad epm. Rñ. io. an. et pau. in dc. i. co. ti. Et dicūt q eps totū expediet. cōsentientib tñ his q̄z intereſt et ꝫ videt. pbari p. c. quesitum. in fi. c. ti. Et ex ꝫ sequit ꝫ nouū z mirabile q eccīa cōsueta reformari p viā electiōis et ꝓfirmatōis vl p viā pñtatōis z institōnis nūc reformabit p viā collatōis. per epm q al⁹ nō bēbat ꝓfirmare vel instituere. sz certe ex ꝫ nullū incōuenīs sequit. exq̄ ille assentiat cui⁹ interest. Et simile q notat hosti. in sum. de iurpa. vbi dic qō patron⁹ pt recipe eccliam vacantē ab epo. licz ad illū non ptineat collatio illa sz institutio. Et illud q̄ nō. Jo. an. in. c. p nrās. de iurpa. Post eū. Sed nūquid cum sint due eccīe vnite mēse cuiusdā monasterij. si illarū rectores volūt eas pmutare an possint. et maxime monasterio nō cōsentiēte. Et est dicendū q nō. q: cū ille eccīe sint facte de mensa et ad modū vacare nō pñt. de excess.pla. c. i. ergo nō pt interuenire pmutatio cū in ea fiat beneficiorū vacantiū collatio. et ex cōtrario sequeret absurdū quia si isti pñt pmutare ergo z alij. et sic deīceps. Et sic vnio nō haret desideratū effectum. et nō subijceret mense mōasterij. cuius tenuitas fuit causa vnīois. et idē dicendum est de bñficio extincto. De ꝫ vltimo no. Jo. andree. c. ti. c. ij. li. vi. in nouel:

Uicesima ꝑma

Querit insup si numer⁹ canonicoz qui erat trigenari⁹. est restrictus ad duodenariū. et hec restrictio fcā est legitime z iurata. z ordinatū est in illa q cedentib vl decedentib canonicis. nullus substituat. donec sit deuentū ad numez duodenariuz. Modo aliquis ꝺ numero isto excessiuo vult pmutare auctoritate legati. nūquid potest. Rñ. credo q sic. dum tamē ex cā legitima velit pmutare. arg. coz q notant vt lite pen. c. eccīa. Item p hoc derogat statuto et mēs debet inspici. de elec. ca. Si postq̄. li. vi. Jo. an. tenet Jrū. Sed retento eodē themate. si pmutatio fiat p illos q fecerunt statutū an valeat pmutatio quasi p actū ꝓtrarium videant resuscitasse nūez antiquū. de cōsti. c. cum accessissent. in fi. Rñ. Sol. hui⁹ questiōis dependet ab illa questiōe. an teneat receptio canōici contra numez iuratū. Et archiꝺ. dicit q non. vt no. de pben. Si istiꝺ. et Jo. an. dicit q sunt plures. sed receptiō tenet quasi recipiendo capitulariter. tacite reuocēt statutū. et sublato statuto iuramentū nō ligat. Sed obijcit contra dictus Pauli. quia cū istud statutū nō potuerit vires habere nisi autorizante epiſcopo. de cōsue. c. penul. quomō potuerunt canonici p actum contrarium renocare statu. ū. q: nō possunt expīle vnde videt equior archiꝺ. Et q̄d fit ꝫ licitū iuramentū sit nullū. de pscrip. c. si diligenti. Et sic in hoc nō videt pmutatio nō valere. De ꝫ no. Jo. an. de re. pmu. in nouel. Sed si volum⁹ receptōem canonici valere contra iuramētuz. vt dicak ordinatio tacite fuisse sublata. ex hoc q pmutationi ꝓsenserūt qui pmutationē fecerūt. tunc dicamus pmutationē valere q̄ pmutatio iuris. et numer⁹ trigenarius sit p actus contra dictum restitutus. vt in. c. cū accessissent. de consti. Que male ritur an etiam. c. sede vacante possit recipere resignatio cuiuis nem bñficioz ad solā epiſcopi collatiōez ptinentiū ex cā permutatiōis faciendc. Et videt q non. quia cum non possit talia bñficia conferre sic nec pmutationē facere. vt notat Jo. an. co. ti. c. i. in cle. Sz contrarū videt verū. Unde z capitulū tanq̄z vices gerens epi. poterit puare beneficiatos. z p ꝓsequēs bñficioz resignatōem recipe. Episcopus vero su cessor pōtuit pmutationē. quā ex cā licita capitulū tanq̄z vices gerens inchoauit. Ad ꝫ facit q̄ per Jnno. z p compostel. no. de rescrip. c. eam te. Alur recurrēt ad superiorē epi. Caueant tamē sibi pmutātes ne ante collatōem sibi factā administrēt ne pēnā incurrāt arg. de elec. qualiter. Sed nūquid duo volētes pmutare possint vnū solū. pcuratorē ꝓstituere ad sua beneficia permutāda. Rñ. credo q possit et sic practicabit. Dicat procurator. Dñe epiſcope ego vt procurator merlini cet procurator. Dñe epiſcope ego vt procurator merlini renuncio talē eccliam suā in manib vestris ex causa pmutatiōis fiende cū rhimotheo ꝺ tali ecclia sua. Et ego vt procurator rhimotheo renuncio talē eccliam suā ex causa pmutatiōis fiende in merlino de tali sua ecclia. Quibus resignatiōibz receptis epūs confert idem procuratori vnā eccliam p tali. et aliā pro tali recipienti. Et etiā sine procuratore recipiente valeret collatio. de pbē. in. c. Si tibi absenti. Sed pone q q̄dā tractantes de pmutatione sui⁹ beneficioz quā sibi vtilē fore credebant. promiserunt sibi inuicē fidedata. procurare pmutatōem dictoz suoz bñficioz pfici ab illis quoruz interest. z q autorizare possunt. Alteri⁹ ꝺo hui⁹ promissionis penitet et nō vult resignare. Querit an instante altero possit ille ad pmutationē cogi. videt q nō. quia in talibz debz cessare omnis pactio z ꝓuentio. vt de pac. c. fi. z. i. q. ij. q̄s pio. Sed contra. q: nō simplr cōuenerūt. sz promisert tare operam vt pmutatio fieret p eos q cā facere poterāt. qꝺ nō videt de resti. spo. c. Olim. Item fidedatio et iuramētū equipollent. vt ꝺ his q fiunt me. ue. cau. c. ad aures. Jtē ista sunt fuāda q̄ sine interitu salutis eterne seruari pñt. vt in. c. si vero. de iureiur. Rñ. videt dicendū q iste q instaret pmutatōem fieri vl p̄fici nō pt petere iure actiōis illum cōpelli ad pmutationē q̄ est penitēs. Jam z si ambo instarēt. p pmutatōe facienda. nō cogeret supior eam facere. sz totū pēdet ex arbitrio suo. co. ti. c. q̄situm. Sed malefaceret supior pmutationi coz nō ꝓsentiēs: si sit expedics z necessria ecclīs. de iurpa. c. nullus. Sz superior pōt illū cōpellē. vt de nolēte fiat volēs. Nā ipse ꝺicere nō pōt exq̄ pmisit fidedata. s. ad q̄dū operā pmutatio nis. ar. de spon. c. req̄siuit. Nec obstāt iura q̄ phibent pactionē q loquunt de pactōe illicita. Allegat hui⁹modi lap⁹ hic. facit qꝺ nota. de re. pmu. cle. i. Jura enī que phibēt pmutationē puenientē ex pactione partiū sine auctōre superiorꝫ. istud nō phibēt q̄n superior possit ipm cōpellere ad pmutandū. Sed pone q vn⁹ ex pmutantibz ēt querens

grauatus debitis nomine ecclie.et tale debitū quo ad absoluēdū eccl'ia est efficaciter obligata.vult q̄ ille cum quo dz p̄mutare.p̄mittat.q̄ si cōtingit permutatōez p̄fi vult.q̄ pariant p̄dictōez ex debitz illis. Querit an talis p̄missio possit iure fieri. Et vidz q̄ fic.z sine p̄missio ne.ad b̄ tenet.l.soluere debita eccl'ie.et qđ subintelligit videt posse deduci in pactū. Ad b̄ facit qđ no.de p̄ben. significatū.et de elec.c. significasti.cū si. Item hic nulla cupiditas ex parte accipiētis p̄missuz cū nil sibi applicet. Et nil deperit.p̄mittēti. q̄ eccl'ia obligata ē alis suffi cies ad solucdū et sic de suo nil soluet. Sz p̄ q̄ pars alitera aliter nō renūciaret nisi iste b̄ ei p̄mitteret. Renunciatio aūt dz ee. puta nulla pactione p̄cedente. de pact. c.fi.sed possz rñderi q̄ intelligit de pactione illicita. Dicendū est q̄ qđd sit p̄sulēdū ē abstineri ne fraus cōmittat.q̄ abstinēdū est etiā a relicita qñ hz spēm mali. vt de simo.audiuim⁹.et.i.q.i.emendari. Querit demū an sola inequalitas bñficioz rōne reddituū.siue onerū incūbentiū beneficio z alteri reddat permutatōez nullā quasi fraude p̄obata. Rñ.credo q̄ nō.z sempfui i hac opinione.nō tñ nego q̄n sit aliqlis p̄sumptio fraudis. q̄ nō est p̄sumēdū q̄ aliquis velit descēdere. vl'res suas taxare.ō renū.sup hoc.sz nō est sufficies p̄batio Et in summe placz qđ no.io.mo.z io.an.c.ti.c.i.li.vi.Ubi babek etiā q̄ nō est permutatio.si renuncio bñficio meo vt habeas illud et tuū dek'nepoti meo Utz eps etiā de cōsensu capituli sui eccl'iam eximēdo vel alteri p̄cedēdo puta abbati vl'decano p̄o sua dignitate recipieti possit dato qđ velut et b̄ exp̄mat in ea iurisdictōez epalē a se in torū abdicare excutere vl'mouere. De cōmissiōe enz per viā allegationis nō dubitak in q̄ sp remanet idē ius penes ip̄m..et maius per ius reuocandi et resumēdi.de p̄ben.Dudū.li.vi.fyi.q.ij. Uisis.i glo.plena.Jo.an.mo uet hanc q̄stionē ex̄ de cen.in nouel.et dicit q̄ glo.super dicto.c.de dona.pastoral'.in glo.penul.aperte innuit q̄ nō p̄t q̄ min⁹ retineat hec quatruor.s.visitatōem.p̄ocurationē.p̄ter visitationē correctionē z cathedraticū.idē Dosti.i summa. Sz ad p̄dicta q̄tuor possunt addi alia quatruor.s.de reuerētia.vt no.hosti.et fac qđ no.de trās act.: Preterea. Scōm de caritatiuo subsidio. vt dixi in textu post hosti. Tertiū fm eū de autoriz abili institutione.vt dixi i.c.pastoral'. Quartū de his q̄ sūt ordinis epalis.vt no.fyi.q.ij.in summa. Et scripsi post Innoc. de p̄ben.c.de monachis. Rōnes glosaz z q̄ eas coadiuuant inter p̄dicta sunt. Episcop⁹ nō p̄t aliū ordinarium facere in dioces sua.sed sic transferēdo ille in quē fieret talis translatio haberet ordinariā epalem.ergo ꝛc. De hmo dixi.fi.q.i.experientie.et ex̄ ne pla.vi.suas.ct.ij.in glo.ij. Item iurisdictio epalis est iuris publici.dis.i.ius publicū. Et ea q̄ sunt iuris publici nō remittunt .ff. de pac.l.ius publicū.et no.de fo.cōpe.c.si diligenti. in p̄n. Item in p̄secratione eps se obligat ex toto ad curā anim̄az z eccl'iaz.vt de renū.c.Nisi.§.verū.et ptz.i.tbi.iij Illud aūt votum sic inheret ossibi⁹.q̄ illud excutere nō p̄t.extra de sta.mo. Cū ad monasterium. Vincēt q̄ zelo spūs ad religionē transiens. nō renūciat sine licentia pape.de regl'aribꝫ.c.Licet. Item subditus epi nō p̄t a se reiicere iurisdictōem eius.vt de foro compe.c.si diligenti.ergo nec eps iurisdictionē quaz habet in subditū facit. C. de pa.po.l.Abdicato. Item epus nō p̄t facere exceptionē in p̄iudiciū inferioris.puta archidiaconi. de excep.p̄la.c.ij.ergo multo min⁹ in p̄iudiciū paris. vt successoris.extra de elec. Innotuit.nec mirz q̄ episcop⁹ nō potest facere alienatiōes. nisi vt melioza p̄scribat. vt fij.q.ij.nō liceat. g̃ nec b̄ fieri p̄t. Et quāuis ad partem contrariā arguak per.c. Constituit⁹. de relig.do.ibi tamē rñdet in glo.et ad alias obiectiōes q̄ fieri possent Rñdit iob.an.hic et postea ꝓcludit. Ex p̄dictis colligo tres modos q̄b⁹ p̄cedit plena abdicatio. Primo q̄n inuenit papalis confirmatio ex certa scientia. vt in dicto ca. Constitutus. Scōo quādo sic iudicatū est nec appellatū vt in.c.cū inter vos.nec restitutio petita.de resti.in integ.c.i.lib.vi. Tertio q̄n sic p̄scriptū esset. alter⁹ tamē nosse.vt dixi post hosti.sup.ea.glo.allegata.alis teneo me cū glo.z bis q̄ addidi ad dictā glo.s.q̄ nō tenent plene renūciatio remissio vl'exemptio q̄ ad casus q̄s in p̄nci. dixi. Tamē b̄ puto q̄ vbi p epm cū ꝓsensu capli ex causa etiā p̄dicti casus excepti ꝓcederent.excepto cathedratico reuerētia z caritatiuo subsidio valeret concessio. nedū p̄sonal'de q̄ dictū ē in p̄ncipio.sed etiā realis competens dignitati.ita tñ q̄ p id no fiat abdicatio.sed q̄daz vicarie cōmissio lz p̄petua.z fac q̄ notak in.d.c.cōstitutus p Jnno. Uñ singlos casus resumēdo dico q̄ si visitationē.p̄curatōem z correctōez abbatie vl'alteri⁹ digni tatꝭ ꝓcesserit abbas vel ei⁹ vicari⁹ faciet p̄dicta. sed p b̄ nō erūt abdicata ab epo.q̄ poterit saltē negligēte abbatē visitare. Sz dico de institutōe.q̄ lz illā faciet abbas tñ z illā facere posset eps.per q̄relā.vel p appellatōz aditus.et sic nō erit abdicata vel excusata. Dek'cathedratico vero dicit archi.c.i.de p̄bē.li.vi.q̄ lz generaliter remissio nō extēdak ad id possit tñ spāliter remitti. Jo.an.in glo.xvi q.vij. Quicūqz Jrnū tenet dicēs q̄ nō licz in ei⁹ q̄ntitate currat p̄scriptio.nō tñ in toto cū nō possit remitti. De reuerentia z caritatiuo subsidio satis placet qđ dictum ē illas sz nō posse remitti. De institutiōe auctoritabili: lz hosti.teneat illā nō posse p̄scribi in p̄dicto.c.cum satis.de offi.archi. Contrariū tñ fuari videm⁹. Et tñ dato q̄ id vez esset.nō tñ sequk quin posset remitti p modū p̄dictū vt alius vice epi auctoriset.nō tñ q̄ppk hoc dicek abdicata cum epo pereti fidē fieri oporteat. facit qđ notak de reiur.c.i.li.vi. De receptiōe coz q̄ sunt epalis ordis idē dico q̄ sz valeat licentia cū ꝓsensu capli ex cā dante prelato vt clerici vel monachi sui possint illa recipe a q̄ voluerint epo.nec p b̄ dictū abdicata.cū illa sit accumulatio tantū. Constat enī q̄ ipe eps ꝓcedens sine alterius lnia vl'dimissoriis.illos suo iure poterit ordinare vl'alia epi scopalia ꝓferre. hec Jo.an.vbi.s. Dicit hosti.q̄ ipm ius visitandi z p̄curandi nulla cōsuetudine ꝓria tolli p̄t. quia talia nec remitti possunt nec p̄scribi. Qđ videt intelligendū quātum ad hoc q̄ nō visitet ab alio q̄ sed bñ potest p̄scribi q̄ nō visitet ab ordinario sz ab alio.

Tit. xvi. De statu religiosoz. de essentia libertatis religionis scz paupertate.castitate z obedientia.z ceremonialibus et transgressiōibꝫ.et varijs regulis et constitutiōibus eorum. Capitulum primum

Religiositas custodiet et iustificabit cor. Ecc̄i.i. Status religionis denominak virtute quadā morali que dz religio.cui⁹ officiū seu actus est exhibē debitū cultū et ceremoniā aliqua offerendo vl'faciēdo ad dei honorē vt sacrificia.oblationes.inclinatiōes z hmōi. Et no.fm Jo.an.ō.sup rubrica de regularibꝫ.q̄ religio sumitur quadrupl'r. Uno mō solū p̄o debito cultu veri dei quo ad fidem.et sic cōprehendit totam christianitatē que exhibet cultuz vero deo. Jacobi.i.c. Si quis putat se religiosum esse ꝛc. Et hinc dicāk religio christiana. De q̄ acceptiōe hr̄ di.xviij c.i.et ex̄ de diuor.c.Baudemus.et extra de sum.trī.circa p̄ncipia. Scōo sumik religio p cultu veri dei.nō solum p fidē sed etiā p bona opa. Et sic sumik Act.ij. Erant hic, rosolymis viri religiosi ex oīi natiōe q̄ sub celo est ꝛc. Et sic religio cōprehendit vniuersitatē bonoz christianoz.

Et de hoc.xvi.q.i.Juxta.et de ꝓsti.c.ecclia.Tertio sumitur ꝓ statu clericali.qz sunt magꝭ dediti cultui diuino. et de hac acceptatiõe hr.i.q.iij.Saluator. et.xij.q.i.ca.i. Et in auten.de sanc.epi.§.damꝰ. Quarto sumitur strictissime.ꝓ statu illo q̄ p emissionẽ pfessiõis subijcit se ꝓlati imperio totũ se dedicans deo.et de vo.ex multa. Et sm hãc acceptionem vltimã hic tractãs de religione de qua ꝑt itelligi dicta auctis. Et deriuat religio a religando.qz vltra cõe ligamẽ ꝑceptoꝝ dei religiosus ẽ astriꝰ etiã vinculo votoꝝ. Vl dicit a relegẽdo.qz freq̄nt & firmiter debet eligere.i.ꝓponere obſuatiõem ꝓmissoꝝ etiaꝫ in minimis. Uel ꝺr a relegẽdo .qz sepe ꝺz legẽ & meditari quid debeat obseruare.ipsa autẽ religio obſuata custodit coꝛa plurimis malꝫ in bonis ꝓſuat. Dicẽ enĩ Bernꝰ. ꝙ ibi hõ cadit rarius.surgit velociꝰ.purgat citius.incedit cautiꝰ.viuit quietius.irrotat freq̄ntius.morit ꝓfidentiꝰ & remuneratꝰ copiosius. Hoꝝ expositionẽ hẽs.j.in vlti.c. In q̄ ꝓsistat pfectio simplr q̄ est finis religiõis Sciendũ ꝓmo ꝙ pfectio importat quandã vniũsitatẽ. Nã sm phm.pfectũ ꝺr cui nihil deest.vt vult Aristote. in.iij.phi.et in.v.metha. Et cõmentatoꝛ ibidẽ cõmento xxi.et tho.i.parte.q.iij.art.i.in corpe articuli. Cõsistit ãt pfectio in adeptiõe caritatis.iuxta illud Colꝫ.sup omnia caritatẽ habete q̄ est vinculũ pfectiõis. Amoꝛ enĩ habet vim trutẽ trãsformatiuã & vnitiuã diligẽtis in dilectum per intellectũ & affectũ.& in hꝫ pficitur creatura ꝙ vniat ꝑ affectũ cum creatoꝛe.cui nil bonꝫ deest. Est aũt triplex perfectio sm Tho.se.se.q.clxxxiij.arti.ij.in corpo.arti. Una absoluta que nõ solũ attendit sm totalitatẽ ex ꝑte diligentis.sed etiã ex ꝑte diligibilis.vt.s.diligat deꝰ qn tũ cit intelligibilis.et talis pfectio nõ ẽ possibilis alicui creature.sed soli deo ꝓuenit.in quo est bonũ integraliter et essentialr. Scõa pfectio est absoluta sm totalitatem absolutã ex ꝑte diligentis ꝑut.s. affectio sm totũ suum posse sp actualr ferat in deũ.et talꝭ pfectio nõ ẽ possibil in via.cũ homo et dormiat & aliꝭ occupet.in q̄bꝰ mẽs actu nõ ferꝭ in deũ.sed est pfectio patrie. Et de hac dicit Hiero.ꝙ pfectissima caritas in hac vita haberi nõ põt. de pe.dist.ij. Caritas est. Tertia aũt pfectio est.que neq̄ attendit sm totalitatẽ ex parte diligibilis .neq̄ sm totalitatẽ ex parte diligentis.vt sꝫ semp actũ ferat in deum. Sed qntũ ad hoc ꝙ excludant ea que motũ dilectionis in deũ repugnãt. De qua dicit Aug.in li.lxxxiij q̄stionũ. Uenenũ caritatis est cupiditas. perfectio caritatis vbi nulla cupiditas . Et hec potest haberi in presenti vita. Et hoc dupliciter. Uno modo inquantuꝫ ab affectu homis excludit oẽ illũ qđ caritati ꝓtrial.sicut est peccatũ mortale.vt sꝫ nihil cogitet vel velit deliberate.ꝙ sit diuine dilectiõi contrariũ . Et sine tali pfectione caritas esse nõ potest. Alio mõ vt hõ studiũ suũ deputet ad vacandũ deo & rebꝰ diuinis ꝑtermissis aliis nisi quntum necessitas vite ꝑsentis requirit. Et ad istã ordinatur religio vt ad finẽ nec in oibus bonis repit sed in paucis. Unde augꝰ .in epi.ad hiero. dicit.caritas in q̄busdam pfecta est.& in q̄busdã impfecta. Perfectissima autem in hac vita haberi nõ põt.de pe.dist.ij.caritas. Dilectio etiã primi in via necessaria .sꝫ imperfecta dicit illa qua excludit ab affectu & effectu oẽ qđ est ꝓ dilectoꝫ ꝓximi.vt odiũ.iniuria & hmõi. Sed pfecta ei⁹ caritas dicatur triplr sm tho.se.se.q.clxxxvij.arti.ij.in respõ.ad iij.arg. Primo mõ scõm extẽsionẽ.vt.s.nõ solũ diligat amicos & notos sꝫ etiã exteos & inimicos.s.speciali actu dilectionis vel beneficij nõ solũ generalr. Scõo modo sm intensionẽ que oñdit ex his que homo contemnit. vt sꝫ nõ solum cõtemnat exteriora bona ꝓpter ꝓximum sed etiam afflictiones coꝛpales.etiam ipam moꝛtem. Tertio modo quantũ ad effectum dilectõis.vt sꝫ nõ solũ impẽdat ꝓximis temporalia.sed etiã spiritualia Et iste videt esse finis religionis ꝑdicatoꝝ. Item in ta scõm tho.secũda scõe.q.clxxxvij.ar.iij.in corpo.arti. ꝙ perfectio per se & essentialiter cõsistit in preceptis secundario et instrumẽtaliter in consilijs.& tam preceptorum q̄m consiliorum finis est charitas. Aliter tamẽ ꝑcepta ordinãtur ad caritatem q̄m cõsilia. Nam ꝑcepta ordinãtur ad remouendũ ea q̄ sunt contraria caritati: cum quibꝰ esse nõ potest ipsa caritas. Sed consilia ordinant ad remouendũ impedimẽta actus caritatis: q tamẽ caritati nõ cõtrariant vt mrimoniuꝫ & occupatio rez seculariũ. Non ergo in paupertate.abstinẽtia & hmõi consistit pfectio caritatis essentialr sed dispositiue. Unde et ꝛps Matth.xix.& Lu.xviij. & Marci.x.cnõ dixit solum. Si vis perfectꝰ esse: da pauꝑibus omnia &c. Sed addit et sequere me.sꝫ mentis affectu.quod fit per caritatem. Item nota scõm tho.vbi supra.ꝙ perfectio ipsa dilectionis cadit sub precepto. Sed cum ipsa perfectio habeat multos gradus.quocũq̄ modo quis attingat ipsam pfectionẽ scõm aliquẽ gradum etiam infimũ:non est transgressoꝛ precepti. Est autẽ infimus gradus vt nil supra deum vel cõtra deũ vel equaliter deo diligatur: qui hoc nõ seruat.transgreditur preceptum, et perfectio patrie: includitur etiam in ipo precepto dilectionis.

De statu perfectiõis .§.I.

Nota ꝙ status ꝓprie ꝓtinet ad cõditionẽ libertatis vel seruitutis. Spũalis aũt libertas vl seruitꝰ ꝑtinet hominẽ attendi duplr. Uno mõ sm id qđ agit interꝰ. Et sic accipit conditio statꝰ spũalis in homĩe ꝙ cõparatõem ad iustitiã dei q̄ & seruat coꝛda:vt dicat in statu fruitiue pcõis:& in statu libertatis iustus. Alio mõ accipit status spiritualis sm ea q̄ exterius gerũt ꝙ cõparatõem ad ecclĩam et sic tunc est sermo de statibꝰ ꝓut si ex diuersitate status quãdã plenitudo ecclie ꝓsurgit. Et ad ꝓpagandã hũc statũ req̄rit q̄dã obligatio absoluta facta cũ q̄dã solẽnitate.sicut et in ceterꝭ q̄ inter hoies obtinẽt ꝓpetuã firmitatem.quedã solennitas adhibet. Sic igit in statu pfectionis dicit esse aliqs ꝓprie.nõ ex hꝫ ꝙ habet actum dilectionis pfecte sꝫ ex hꝫ ꝙ obligat se ꝓpetuo cũ aliq̄ solẽnitate ad ea q̄ sunt pfectiõis. Contingit aũt ꝙ aliq̄ se obligãt qui nõ fuãt.et aliq̄ implent ea ad q̄ se nõ obligauerunt. Isto igit modo sunt in statu pfectionis religiosi et episcopi.qz ad ea q̄ ad pfectionẽ ꝓtinent sunt obligati ꝓpetuo & cũ solẽnitate pfessionis vel consecratõis.nõ autem aliꝭ curati.quia nõ habent hmõi obligatõem nam tem aliꝭ curati.quia nõ habent hmõi obligatõem nam renunciare possunt ecclesijs. Magis tamẽ episcopi dicunt esse in statu pfectiõis q̄m religiosi. assumũt autẽ homines statũ pfectionis.nõ quasi profitentes se esse pfectos.sed q̄si profitentes se ad perfectionẽ tendere.vnde non cõmittũt mẽdacũ vel simulationẽ ex hoc ꝙ nõ fuit perfecti q̄ statũ pfectiõis assumũt.sꝫ ex eo ꝙ ab intentiõe perfectis animũ reuocant.tho.se.se.q.clxxxvij.ar.v.in respon.ad.ij.arg. Ad perfectõem ꝓtinet aliquid tripliciter sm tho.se.se.q.clxxxvi. Uno modo essentialiter.et sic ad pfectõem ꝓtinet pfecta obseruantia ꝑceptoꝝ caritatis. Scõo modo ꝓsequẽter sicut illa que ꝓsequit ex perfectione caritatꝭ.puta ꝙ aliqs benedicat maledicenti.et alia hmõi impleat. Que et si in preparatõe animi sint in ꝑcepto.vt saltez impleant quãdo necessitas requirit.tamẽ ex supabundãtia caritatis procedit.ꝙ etiã extra necessitatẽ talia impleantur. Tertio modo ꝓtinet ad perfectõem aliquid instrumẽtaliter et dispositiue.sicut paupertas.continẽtia.abstinẽtia.et huiusmodi. Ipsa autẽ perfectio caritatꝭ est finis religionis. Status autem religionis est quedã disciplina et exercitiũ quibus

Et de hoc.xvi.q.i.Juxta.et de ꝓsti.c.ecclia. Tertio sumitur ꝓ statu clericali.qz sunt magꝭ dediti cultui diuino. et de hac acceptatiõe hr.i.q.iij. Saluator. et.xij.q.i.ca.i. Et in auten.de sanc.epi.§.damꝰ. Quarto sumitur strictissime.ꝓ statu illo q̄ p emissionẽ pfessiõis subijcit se ꝓlati imperio totũ se dedicans deo.et de vo.ex multa. Et sm hãc acceptionem vltimã hic tractãs de religione de qua ꝑt itelligi dicta auctis. Et deriuat religio a religando.qz vltra cõe ligamẽ ꝑceptoꝝ dei religiosus ẽ astriꝰ etiã vinculo votoꝝ. Vl dicit a relegẽdo.qz freq̄nt & firmiter debet eligere.i.ꝓponere obſuatiõem ꝓmissoꝝ etiaꝫ in minimis. Uel ꝺr a relegẽdo . qz sepe ꝺz legẽ & meditari quid debeat obseruare.ipsa autẽ religio obſuata custodit coꝛa plurimis malꝫ in bonis ꝓſuat. Dicẽ enĩ Bernꝰ. ꝙ ibi hõ cadit rarius.surgit velociꝰ.purgat citius.incedit cautiꝰ.viuit quietius.irrotat freq̄ntius.morit ꝓfidentiꝰ & remuneratꝰ copiosius. Hoꝝ expositionẽ hẽs.j.in vlti.c. In q̄ ꝓsistat pfectio simplr q̄ est finis religiõis Sciendũ ꝓmo ꝙ pfectio importat quandã vniũsitatẽ. Nã sm phm.pfectũ ꝺr cui nihil deest.vt vult Aristote. in.iij.phi.et in.v.metha. Et cõmentatoꝛ ibidẽ cõmento xxi.et tho.i.parte.q.iij.art.i.in corpe articuli. Cõsistit ãt pfectio in adeptiõe caritatis.iuxta illud Colꝫ.sup omnia caritatẽ habete q̄ est vinculũ pfectiõis. Amoꝛ enĩ habet vim trutẽ trãsformatiuã & vnitiuã diligẽtis in dilectum per intellectũ & affectũ.& in hꝫ pficitur creatura ꝙ vniat ꝑ affectũ cum creatoꝛe.cui nil bonꝫ deest. Est aũt triplex perfectio sm Tho.se.se.q.clxxxiij.arti.ij.in corpo.arti. Una absoluta que nõ solũ attendit sm totalitatẽ ex ꝑte diligentis.sed etiã ex ꝑte diligibilis.vt.s.diligat deꝰ qn tũ cit intelligibilis.et talis pfectio nõ ẽ possibilis alicui creature.sed soli deo ꝓuenit.in quo est bonũ integraliter et essentialr. Scõa pfectio est absoluta sm totalitatem absolutã ex ꝑte diligentis ꝑut.s. affectio sm totũ suum posse sp actualr ferat in deũ.et talꝭ pfectio nõ ẽ possibilꝭ in via.cũ homo et dormiat & aliꝭ occupet.in q̄bꝰ mẽs actu nõ ferꝭ in deũ.sed est pfectio patrie. Et de hac dicit Hiero.ꝙ pfectissima caritas in hac vita haberi nõ põt. de pe.dist.ij. Caritas est. Tertia aũt pfectio est.que neq̄ attendit sm totalitatẽ ex parte diligibilis .neq̄ sm totalitatẽ ex parte diligentis.vt sꝫ semp actũ ferat in deum. Sed qntũ ad hoc ꝙ excludant ea que motũ dilectionis in deũ repugnãt. De qua dicit Aug.in li.lxxxiij q̄stionũ. Uenenũ caritatis est cupiditas. perfectio caritatis vbi nulla cupiditas . Et hec potest haberi in presenti vita. Et hoc dupliciter. Uno modo inquantuꝫ ab affectu homis excludit oẽ illũ qđ caritati ꝓtrial.sicut est peccatũ mortale.vt sꝫ nihil cogitet vel velit deliberate.ꝙ sit diuine dilectiõi contrariũ . Et sine tali pfectione caritas esse nõ potest. Alio mõ vt hõ studiũ suũ deputet ad vacandũ deo & rebꝰ diuinis ꝑtermissis aliis nisi quntum necessitas vite ꝑsentis requirit. Et ad istã ordinatur religio vt ad finẽ nec in oibus bonis repit sed in paucis. Unde augꝰ .in epi.ad hiero. dicit.caritas in q̄busdam pfecta est.& in q̄busdã impfecta. Perfectissima autem in hac vita haberi nõ põt.de pe.dist.ij.caritas. Dilectio etiã primi in via necessaria .sꝫ imperfecta dicit illa qua excludit ab affectu & effectu oẽ qđ est ꝓ dilectoꝫ ꝓximi.vt odiũ.iniuria & hmõi. Sed pfecta ei⁹ caritas dicatur triplr sm tho.se.se.q.clxxxvij.arti.ij.in respõ.ad iij.arg. Primo mõ scõm extẽsionẽ.vt.s.nõ solũ diligat amicos & notos sꝫ etiã exteos & inimicos.s.speciali actu dilectionis vel beneficij nõ solũ generalr. Scõo modo sm intensionẽ que oñdit ex his que homo contemnit. vt sꝫ nõ solum cõtemnat exteriora bona ꝓpter ꝓximum sed etiam afflictiones coꝛpales.etiam ipam moꝛtem. Tertio modo quantũ ad effectum dilectõis.vt sꝫ nõ solũ impẽdat ꝓximis temporalia.sed etiã spiritualia Et iste videt esse finis religionis ꝑdicatoꝝ. Item in ta scõm tho.secũda scõe.q.clxxxvij.ar.iij.in corpo.arti. ꝙ perfectio per se & essentialiter cõsistit in preceptis secundario et instrumẽtaliter in consilijs.& tam preceptorum q̄m consiliorum finis est charitas. Aliter tamẽ ꝑcepta ordinãtur ad caritatem q̄m cõsilia. Nam ꝑcepta ordinãtur ad remouendũ ea q̄ sunt contraria caritati: cum quibꝰ esse nõ potest ipsa caritas. Sed consilia ordinant ad remouendũ impedimẽta actus caritatis: q tamẽ caritati nõ cõtrariant vt mrimoniuꝫ & occupatio rez seculariũ. Non ergo in pauꝑtate.abstinẽtia & hmõi consistit pfectio caritatis essentialr sed dispositiue. Unde et ꝛps Matth.xix.& Lu.xviij. & Marci.x.cnõ dixit solum. Si vis perfectꝰ esse: da pauꝑibus omnia &c. Sed addit et sequere me.sꝫ mentis affectu.quod fit per caritatem. Item nota scõm tho.vbi supra.ꝙ perfectio ipsa dilectionis cadit sub precepto. Sed cum ipsa perfectio habeat multos gradus.quocũq̄ modo quis attingat ipsam pfectionẽ scõm aliquẽ gradum etiam infimũ:non est transgressoꝛ precepti. Est autẽ infimus gradus vt nil supra deum vel cõtra deũ vel equaliter deo diligatur: qui hoc nõ seruat.transgreditur preceptum, et perfectio patrie: includitur etiam in ipo precepto dilectionis.

De statu perfectiõis .§.I.

Nota ꝙ status ꝓprie ꝓtinet ad cõditionẽ libertatis vel seruitutis. Spũalis aũt libertas vl seruitꝰ ꝑtinet hominẽ attendi duplr. Uno mõ sm id qđ agit interꝰ. Et sic accipit conditio statꝰ spũalis in homĩe ꝙ cõparatõem ad iustitiã dei q̄ & seruat coꝛda:vt dicat in statu fruitiue pcõis:& in statu libertatis iustus. Alio mõ accipit status spiritualis sm ea q̄ exterius gerũt ꝙ cõparatõem ad ecclĩam et sic tunc est sermo de statibꝰ ꝓut si ex diuersitate status quãdã plenitudo ecclie ꝓsurgit. Et ad ꝓpagandã hũc statũ req̄rit q̄dã obligatio absoluta facta cũ q̄dã solẽnitate.sicut et in ceterꝭ q̄ inter hoies obtinẽt ꝓpetuã firmitatem.quedã solennitas adhibet. Sic igit in statu pfectionis dicit esse aliqs ꝓprie.nõ ex hꝫ ꝙ habet actum dilectionis pfecte sꝫ ex hꝫ ꝙ obligat se ꝓpetuo cũ aliq̄ solẽnitate ad ea q̄ sunt pfectiõis. Contingit aũt ꝙ aliq̄ se obligãt qui nõ fuãt.et aliq̄ implent ea ad q̄ se nõ obligauerunt. Isto igit modo sunt in statu pfectionis religiosi et episcopi.qz ad ea q̄ ad pfectionẽ ꝓtinent sunt obligati ꝓpetuo & cũ solẽnitate pfessionis vel consecratõis.nõ autem aliꝭ curati.quia nõ habent hmõi obligatõem nam tem aliꝭ curati.quia nõ habent hmõi obligatõem nam renunciare possunt ecclesijs. Magis tamẽ episcopi dicunt esse in statu pfectiõis q̄m religiosi. assumũt autẽ homines statũ pfectionis.nõ quasi profitentes se esse pfectos.sed q̄si profitentes se ad perfectionẽ tendere.vnde non cõmittũt mẽdacũ vel simulationẽ ex hoc ꝙ nõ fuit perfecti q̄ statũ pfectiõis assumũt.sꝫ ex eo ꝙ ab intentiõe perfectis animũ reuocant.tho.se.se.q.clxxxvij.ar.v.in respon.ad.ij.arg. Ad perfectõem ꝓtinet aliquid tripliciter sm tho.se.se.q.clxxxvi. Uno modo essentialiter.et sic ad pfectõem ꝓtinet pfecta obseruantia ꝑceptoꝝ caritatis. Scõo modo ꝓsequẽter sicut illa que ꝓsequit ex perfectione caritatꝭ.puta ꝙ aliqs benedicat maledicenti.et alia hmõi impleat. Que et si in preparatõe animi sint in ꝑcepto.vt saltez impleant quãdo necessitas requirit.tamẽ ex supabundãtia caritatis procedit.ꝙ etiã extra necessitatẽ talia impleantur. Tertio modo ꝓtinet ad perfectõem aliquid instrumẽtaliter et dispositiue.sicut paupertas.continẽtia.abstinẽtia.et huiusmodi. Ipsa autẽ perfectio caritatꝭ est finis religionis. Status autem religionis est quedã disciplina et exercitiũ quibus

di ad pfectōem. ad quā aliqui puenire nitūtur diuersis exercitijs. sicut medicus ad sanādū vt potest diuersis medicamētis. Manifestū est aūt q̄ ille qui operat ad finē nō ex necessitate cōsecutus sit finem sed requirit q̄ p aliquā viam rendat ad finem. Et ī ō ille qui statū religionis assumit nō tenet habere pfectaz caritatē. sed tenet ad h̄ tendere z operā dare vt habeat pfectam caritatē. Et eadē ratione nō tenet implere ea q̄ pfectionē caritatis ꝓsequūtur ſz tenet vt ad ea implenda intendat. ℣ q̄ facit ꝓtēnēs. vñ nō peccat si ea ptermittat sed si ea cōtēnat. Simil'r nō tenet ad omia exercitia q̄b ad pfectōez perueniť. sed ad illa determinata q̄ sunt ex ta
art. 2. in re spō. ad 2. ta fm regulā qua professus est. ℣ Item no. fm tho. se cunda scde. q. clxxxvi. q̄ omnes tam religiosi q̄z seculares tenent aliqualit̄ facere quicqd bom possunt. Omnib⁹ enī dicit illud Eccs. ix. ℣ Quicqd pōt man⁹ tua instāter operare. Est tñ aliās modus hoc p̄ceptū implendi q̄ vitat peccatū. scz si facit hō qđ pt fm q̄ requirit cōditio sui sta
art. vij. in corpo. ar. tus. dūmodo contēpt⁹ nō assit agendi meliora: p quez animꝰ firmat contra spīntualē profectū. ℣ Status religionis pōt tripliciter cōsiderari fm tho. se. se. q. clxxxvi Uno modo fm q̄ est quoddā exercitiū tendendi in pfectionē caritatis. Alio mō fm q̄ quietat hūanū animū ab exteriorib⁹ sollicitudinib⁹. Tertio modo fm q̄ est q̄dam holocaustū p quod aliqs se z sua offert deo. z fm hoc in trib⁹ votis integrat status religionis. Prio quidem quātū ad exercitiū perfectōnis requirit q̄ aliquis a se remoueat illa per q̄ posset impediri. ne totalit̄ affectus eius tendat in deū. in quo consistit perfectio caritatis. huismodi aūt sunt tria. Primū quidē est cupiditas exterior⁹ bonoꝝ que tollit p votū paupertatis. Secundus est cōcupiscentia sensibiliū declarationū. inter quas precellūt delectationes veneree que excludunt per votū castitatez. Tertiū est inordinatio voluntatis humāe que excludit per votum obedientie. ℣ Similit sollicitudis secularis inquietudo pāpue ingeritur bonū circa tria. Primo circa dispensationē exterioꝝ rerum. que ampu tatur per pauptatis votum. Secūdo circa gubernationem vxoris z filioꝝ que tollit per castitatez. Tertio per dispositiōem propriorum actuum que tollit p obedientie votum. ℣ Similiter holocaustū dicit. cum aliquis totū quod habet deo offert. habet aūt homo triplex bonum. Primū est rerum exterioꝝ quas totalit̄ offert deo per paupertatē. Secūdū est bonū proprij corporis qđ offert deo precipue per votū castitatis quo abstenūciat maximis delectationib⁹ carnis. Tertium est bonū animē quod totalit̄ offert deo ꝓtiaz voluntatē. per quā hō vtitur oīnibus potentijs z habitib⁹ anime. Conuenit enter ergo ex his votis status religionis integrat. Omnes aūt alie obseruātie religionuz ordinātur ad predicta tria vota. Nam labor manuū z mēdicitas ad paupertatez. vigilie. ieiunij et disciplina ad castitatē et alia exercitia vt lectio. oratio. visitatio infirmorum et huismodi ad obedientiā. Determinatio autem habitus pertinet ad omia tria predicta tanq̄z signum obligationis. Unde habitus regularis simil' datur vel benedicit cū professione. Interiores aūt actus fruitis. vt humanitas. patientia et huiusmodi. ideo nō cadūt sub voto religionis. quia omniū virtutū mater est caritas. ad quā
arti. 8. in cor. art. ordinatur status religionis vt ad finē. Inter ipsa autē tria vota ꝓncipalia z cēntralius religioni est obedienna Et hoc triplici ratione. z fm tho. se. se. q. clxxxvi. Primo quia p eū maius quid deo offertur q̄z p alia. scz propria voluntas. Secundo q̄z votū obedientie cōtinet sub se alia vota sed nō cōuertit. Tertio quia votū obedientie proprie se extendit ad actus ꝓprios ꝓpinquos fini religionis. quāto autez aliquid est ꝓpinquꝰ fini. tanto melius. Prefertur etiā ipse status religionis virginitati ex voto seruare fm Aug. in libro de ꝟginitate. et fm tho. quolibet. iij. q. v. art. ij. in corpe articuli. in fi.

De preeminētia vni. §. II

us religiois ad aliā. ℣ Nota fm tho. se. se. q. clxxxviij. q̄ excellentia vnius religiōis ad aliā p̄t attendi dupl'r. Uno mō ex pte finis. Et sic illa religio dr pfectior alia q̄ ordinat ad potiorē finē. Et fm h̄ inter religiones illa q̄ ordinatur ad docēdū z p̄dicandū tenet summū gradū. Et rō est. q. q̄z uis p̄dicare z docere sit actus vite actiue. p̄cedit tñ ex plenitudīe cōtemplatōis fm Greg. vnd̄ pfert simplici ꝓtemplationi. sicut maius est illūinare q̄z lucere solū. Et ō h̄ intelligit. c. licet. extra de regu. vbi dicit. Sic maius bonū minori p̄ponit. ita vtilitas cōis spāli. z in hoc recte p̄ponit doctrina silentio. sollicitudo cōtemplationi. labor quieti. vnde religiones ad ista deputate sunt ꝓpinquissime pfectioni eoꝝ. ℣ Scōm gdū tenet ille q̄ ordinat. ad p̄templationē. Tertiū q̄ occupant circa exteriores res. ℣ Scdo attendit excellentia vnius religiōis sup aliā fm q̄ i eōdē genere finis vni⁹ ordinat ad altiorē actū q̄z altera. pura si religionū q̄ ordinant ad ꝓtemplatiuā. vna ordinet magis ad orandū. et altera magis ad legendum: erit pfectior ꝓma. q. altior p̄templatōis est oratio q̄z lectio. Et inter opa vite actiue potius ē redimere captiuos q̄z recipe hospites. z ī ō religio q̄ ordinat ad redimēdum captiuos erit excellentior q̄z que ordinat ad hospites suscipiēdos ceteris paribus. pōt etiā attendi ista excellentia si vna illaz ad pla ordinet q̄z alia. vñ si ordinat vna ad legendū z ad orandū. potior erit illa q̄ solū ad legendū. vel etiā si pluenientiora statuta habeat ad cōsequendū finem ꝓpositū. dicet pfectior alia que hmōi nō habet. ℣ Tertio attendit preeminentia religionis vni⁹ ad aliam ex parte exercitij. nō quidē quantū ad q̄ntitatem sed quātum ad proportionē eius ad finē intētum. Unde in colla. ij. moysi. be. Anthon⁹ ꝓposuit discretionem q̄ omia moderatur vigilijs. ieiunijs et alijs hmōi. Non ergo ex hoc q̄ religio aliqua habet artiores obseruātias dz iudicari potior. ſz q̄ ex h̄ maiori discretione sunt eius obseruātie ordinate ad finē intentū religiōis. Sic macerato carnis p abstinētiā cibi z potꝰ efficacius ordinatur ad cōtinentiā q̄z p subtractionē vestiū vel corporalē laborē. Jo. an. in. c. Sane. ex de reg. z trāſ. ad reli. in nouel. posteaq̄ posuit p̄dictas preeminentias vnius religionis ad altera. fm tho. subdit. nos canonistę nō ponderatis his subtilitatib⁹ soluz solem⁹ aduertere vbi sit artior. strictior. durior. vel fortior modus viuendi. Unō in. c. Licet. de reg. et trāsl. ad relig. dicit de artiori vita z sanctiori ad quā licet transire ex laxiori licentia petita. et sic cum oīs religiones sint ordinate ad summū finez qui est caritas per quā coniungimur deo. vt in extrauag. Jo. xxij. ad cōditorē dicitur. et sic cum finis sit idez. solum ponderam⁹ artiorem modū viuendi. vnde si in vna religione sit sola ꝓtemplatio cū artissimo mō viuēdi. possibili tñ sine deficiendi piculo. non admittemus transitū ad religionez in qua esset contēplatio z actio etiam predicatiōis officiū cum laxo vl' minus arto mō viuendi. qđ tñ theologi admitterēt fm notata per tho. secunda scde. q. vlti. arti. viij. in corpore ar. et addit post tho. q̄ paupertas religionis ex hoc q̄ est maior nō propterea facit religionē pfectiorē simpl'r alijs. Dec. io. an. ibi.

arti. 6. in cor. arti.

nō

nō - Preeminentia quā ponderant canonistę ℣ Jo - an - in. c. Sane - & Gofia - z hostien. ad Relig -

De habendo ali. §. III.

quid in cōmuni quod minuat perfectiōem religionis probat. xij. q. i. c. Illi aūt. vbi dicit prosper. satis ondit z ꝓpria debere ꝓpter pfectionē contēni z sine impedimēto pfectionis ecclie posse facultates q̄ sunt pfectio cōmunia

Proprietas z cōi an pfectiē religionis diminuat

possidere. Jn religione aũt illa q̃ est ordinata ad tradendũ ꝓemplata ꝑ doctrinã z ꝓdicatõem cõgruit ꝓmaxime illa paupꝛas q̃ mobilia ꝑ tẽpe refuat in cõmuni .qz nõ reqrit mltã solicitudinẽ.et talꝭ paupꝛas scz bre mobilia tñ in cõi.seruata fuit a xp̃o z discipul. Vñ dic̃ aug. sup Job.xij.z trãsumit i canõe.exemplũ dñi accipite cõuersantes in terra.q̃re hũit loculos cui angeli ministrant nisi qz eccl̃ia tpi⁹ loculos habitura erat.xij.q.i. Et i alio dicit.habebat dñs loculos a fidelib⁹ oblata ꝓseruans vt suis z alioz necessitatib⁹ subueniret.z per Jo.xxij.in extraugan.fuit ꝑ hereſi dãnatũ dicẽ.z pertinaciter asserere xp̃m nõ habuisse aliq̃d in cõi q̃ est hereſis fraticellorum. ¶Pro boz declaratiõe dicit Tho.se.se.q.clxxxviij. arti.vij.in corpe.q̃ pfectio nõ ꝓsistit in paupertate. Sed vt dict̃ i.i.colla.moysi.paupertas.vigilie.lectio.ieiunia et hmõi.sunt instrumẽta pfectiõis. Vñ z xp̃s matb.xix nõ dixit solũ. Si vis pfectus cẽ.omia q̃ hẽs da pauperibus.ſz addidit seq̃re me. Paupertas autẽ dict̃ instrumentũ perfectiõis .inq̃ntũ per eã tollunt impedimenta quedã caritatis q̃ sunt tria. Primũ est solliciudo quaz secum afferunt diuitie .Scõm est amoz qui ex diuitijs possessis augeꝛ.Tertiũ est inanis gl̃ia vl̃ clarior q̃ ex diuitijs nascitur. Primũ a diuitijs separari non potest si ue sint magne siue parue.necesse est hoiem aliqualiꝭ sollicitari de reb⁹ exterioꝛib⁹ acq̃sitis vl̃ ꝓquandis. Sed si res exterioꝛes nõ q̃rant nisi in modica q̃ntitate quãtũ sufficiat ad simplicẽ victũ . talis solicitudo nõ multum impedit hoiem nec repugnat perfectioni vite christiane Non enĩ omis solicitudo a dño interdict̃ Matb.vi.c. Lu.xij.c.ad Pbilip.iij.c.sed superflua z nociua. Alia vero duo.s.amoz z gl̃ificatio vana nõ sequũt nisi magnas diuitias et abũdantes. Differt vtrũ diuitie q̃ hnt̃ ab undãtes vl̃ moderate habeant̃ in ꝓpio vel cõi. Nã solliciudo que circa ꝓpias diuitias adhibeꝛ primꝛ ad amorem ꝓpꝛiũ quo q̃s diligit seip̃m tempaliꝛ. Sz solliciudo que adhibeꝛ circa res cõmunes primꝛ ad amoꝛẽ cãritatis que nõ querit q̃ sua sunt.sed cõmunib⁹ intendit Et qz religio ad pfectõem caritatis ordinat̃.quaz pficit amoꝛ dei vsq̃ ad ꝓemptũ sui habere aliq̃d propꝛium repugnat pfectioni religionis. Sed solliciudo q̃ adhibeꝛ circa cõmunia põt pertinere ad caritatẽ .Sz ꝑ hoc possit etiam aliq̃s altioꝛ actus caritatis impediri.puta contemplatiõis diuine aut instructiõis proximoꝛ.Exq̃ ptz q̃ habere abũdantes diuitias in cõmuni .siue in rebus immobilib⁹ siue in reb⁹ mobilib⁹ est impedimẽtũ perfectionis.licz nõ totaliꝛ excludat.Sz hre in cõi siue in reb⁹ mobilib⁹ siue immobilib⁹ q̃ntũ sufficiat ad simplicẽ victũ nõ impedit perfectõem.et hoc si cõsideꝛet paupertas in cõparatiõe ad cõmunẽ finẽ religiõis qui est vacare diuinis obsequijs. Sz si ꝓsideꝛet paupꝛas ꝑ spũales fines religionũ tanto vnaquecz religio erit fm paupertatem perfectioꝛ.q̃nto hz paupertatẽ magꝭ ꝓportionatã suo fini. Manifestũ est aũt q̃ ad opa vite actiue cõpalis. indiget hõ copia rez exterioꝛ.ad cõtẽplatõem pauca sufficiũt. Ad cõtemplãdũ aũt z cõtemplata alijs tradẽdũ per doctrinã z ꝓdicatõem reqrit maioꝛ solliciudo spiritualiũ q̃s in illa q̃ ordinat̃ ad contẽplandũ solum. vn talem religionẽ decet talis paupꝛas .q̃ minimã solliciudinẽ ingerit.manifestũ est aũt q̃ mĩmã solliciudinẽ ingerit ꝓseruare res vsui hoĩm necessarias tpe ꝓgruo ꝓcuratas. Sic igit̃ trib⁹ gd̃ib⁹ religionũ triplex gd̃us paupertatis cõpetit. Nam religiõib⁹ ordinatis ad opa corporalia vite actiue cõpetit hre abũdantiã diuitiaz communiũ. Illis q̃ sunt ordinate ad ꝓtẽplandũ cõpetit habere possessiões moderatas. Illis q̃ ordinant̃ ad cõtemplata alijs tradendũ cõpetit vita. maxie ab exterioꝛib⁹ solliciudinib⁹ expedita. Nõ sit dũ modica q̃ sunt necꝛia vite. ꝙgruo tpe ꝓcurata cõfuant̃.hũc modũ paupertatis scz hre pecuniã.vel q̃scũq̃ res cõmũes ad sustẽtatiõnẽ religiosoz eiusdẽ ꝙgregatiõis vl̃ alioz paupez tenuere discipuli p⁹ resurrectõz xp̃i.a q̃b⁹ oĩs religio sumpsit originẽ.nã ꝑcia ꝑdioz ꝓseruabãt et distribuebãt vnicuiq̃ put cuiq̃ opꝰ erat. Act.v. Nec tho. ¶Potest enĩ dici sic scdm q̃ sũt tres gd̃ꝰ pauperta⁹ ꝙ renũciare cũ effectu q. dcm tã mobilib⁹ q̃z imobilib⁹ i ꝓticulari.ſz in cõi vtraq̃ possidere moderate tñ.est mõachoꝝ hñs aliq̃d vilescibile vl̃ tenacitat⁹ i terra ꝓpter amoꝛẽ imobiliũ rez.cũ a viro nõdũ ꝓfect⁹ n possit deo tota mẽte vacari.z possessionũz curis intẽdi.sic dicit archi.xij.q.i.certe ego.z ꝑ.c.diuisis. fallacijs.ꝺ deꝛ.Hiug.Terꝛ⁹ gd̃us q̃ est renũciare cũ effectu tã mobilib⁹ q̃z imobilib⁹.tã in cõi q̃z in ꝓticlari exceptis mĩmis vtẽsilib⁹ sin̄ q̃b⁹ hũana vita sustẽtari nõ pt̃ est fratꝛ mioꝛ hñs aliq̃d tarditat⁹ z anxietat⁹. cũ oĩ die oporteat corpalẽ viaticũ q̃rꝛi. qz ḡnuz.vinũ.oleũ z denarios dtiã ꝑ tpe breue tenẽ nõ pñt. vt in de.crim. ꝺ.b. sig. Scõs tãq̃ mediũ tenẽs hz mltũ facultat⁹ z libertat⁹ in deũ z ꝓximũ.z iõ ceter⁹ pfectioꝛ. Nã hre aliq̃d in cõi moderate tñ qõ sufficẽ possit ad victũ z vestitũ .ꝑ aliq̃ tpe nõ plixo.pfectõi paupꝛat⁹ n derogat.cũ nec curã excogat magnã.nec ad sui trahãt amoꝛẽ q̃ vsu ꝙsumunt.vt ḡnũ.vinũ.denariũ z hmõi.vt no.10.an.i nouel. sup.c.sane.de reg.z trãs.ad relu. Et hec ẽ paupꝛas fr̃m ꝓdicarũ fm ꝓstõnes eoz.et talꝭ fuit paupꝛas ꝓmitiuoz xp̃ianoz i eccl̃ijs q̃ religiose viuebãt vt hr̃.xij.q.i.dilectiss.

De triplici genere .§.IIII

religiosoz. No.fm Hiero.z hñdictũ in regl̃a ꝙ triplex ẽ gen⁹ mõachoz.q̃ oẽs dicũt se xp̃m seq̃. ¶Primi dicunt̃ serabite discurrẽtes hincinde z viuẽtes in spũ libertat⁹ qui dicũt se xp̃m seq̃ i eo ꝙ circũibat ꝑ ciuitates z castella.dicũt enĩ circũcilliones.hi sat⁹ vitupank a doctoribꝰ z in iure.vt.vi.q.i.q̃dã mõachi.z.c.q̃ vere. Secũi dicũt anachorite.i.solitarij viuẽtes.q̃ dicũt se xp̃m imitari in eo ꝙ sol⁹ agebat in deserto⁹.Matb.iij. Et in mõte ascẽdit sol⁹ orare.Matb.xiij. Hi tracꝛt unitũ ab belya vl̃ a iobe bap.de his ꝺr.xvi.q.i.q̃ vere.et pure solitariã vitam eligũt.et digni sũt ꝙeniẽti honoꝛ.vbi dic̃ glo. ꝙ subsunt epĩs.vt.xciij.di.c.nulla rõe.et gaudẽt ꝑuilegio clericoz. Et p̃ñt vocari ad platurã mõachoz.ex de elec. cũ mõasteriũ.trãsit enĩ a mul⁹ stricta ad mai⁹ strictaz i ꝺ ꝙ mõach⁹ abrenũciet ꝓpꝛijs nõ aũt heremita. vñ et ꝓ heremita facẽ testamentũ.xix.q.iij.§.ſz aliud ẽ. Et scõm Thomã.quãuis vita solitaria si debite assumat̃ .pẽnit⁹ neat vite sociali.sic q̃ ꝺ tã ꝓfectũ ẽ huic q̃ ꝺ ad pfectõem exercẽt tñ si vita solitaria absq̃ ꝓcedenti exercitio assumat̃ est ꝑiculosissima.nisi ꝑ diuinã grã suppleat.qꝺ in alijs per exercitiũ acq̃rit.sic in Bñdictoꝛ anthonio. Vita enĩ social⁹ necꝛia ẽ ad exercitiũ perfectiõis.q⁹ mutuo se instruunt verbo et exemplo et correctione.et ad perfectum perducũt. Solitaria competit iam perfectis qui alioz regimine nõ indigent.sed solum spiritu dei aguntur. Unde hieronim⁹ in epl̃a ad rusticũ. Tractandum est vtrũ solus an cum alijs in monasterijs viuere debeas. Mihi placet vt habeas sanctũ contubernũ.id est societatem.nec ipse te doceas.et absq̃ doctoꝛe ingredaris viam quã nunq̃z ingressus es.xvi.q.i. Si clericus. De hac vita anachoritica seu solitaria participant̃ carthusien̄.et heremite camalduleñ.ſz etiã ꝓpriantes cenobita.quia simul q̃ncz cõueniunt. Tertij dicuntur cenobite.id est in ꝙgregatiõe viuẽtes. hi videnꝭ ex ortu sub heliseo qui constituit cuneũ ꝓphetarũ.id est religiosoz fm glo. Sed fuerũt renouati a xp̃o q̃ discipulos habuit pariter habitantes z in cõmuni viuẽtes cũ quibus in monte ascendens docebat eos Matb.v. Et vt

Impedimenta charitatis sup̃ tria

Triplex gd̃us paupertatis.

dicit Job. do. ipsos in pncipio habuit vt nouitios doceꝰ eos in doctrina de bꝰtudinib; q̃d debeant agere in religione z pla alia. Scdo q̃si voluit eos pfiteri. cum q̃busdã ex discaplis decedẽtib; dixit ad aplos. Nũq̃d z vos vultis abire. Et petr⁹ rndit p oĩb; Dñe ad quẽ ibim⁹ ꝛc. Job. vi. q. d. non. Tandẽ eos ad statũ pfectiõis pduxit. qũ in vltima cena cõpos fecit z cõsecrauit. vt dicit glo. dist. xxi. In nouo. sed pfectissimos fecit die pentheco stes. Habuit etiã xps q̃sdam ex discipul' deditos vite actiue. vt martha z alias mlieres q̃ ministrabãt ei ꝛ facultatib; suis. quosdã cõtẽplatiue deditos. vt mrẽs suã z magdalenam. quosdã mixte. vt aplos z plres alios. Cenobite hñt diuisos modos viuẽdi. z ad diuisa deputant vl' actiuã vl' contemplatiuã vl' vitã mixtã fm regulas z cõsuetudiões eoꝝ qs pfitent. z fm Isido. regula dicit. nec aliqñ alioꝝ suꝝ trahit. vel fm alios eo q̃ regat. ducit. nec aliqñ alioꝝ suꝝ trahit. vel fm alios eo q̃ regat. vel normã hñ viuẽdi pbeat. vl' q̃ dissonũ pnauum q̃ corrigat. di. iij. Canon. Et ex his pz q̃ cõstitutiões ctaꝝ pñt dicta regla. cuius cõis vsus loq̃ndi ꝰ nõ hẽat. argu. dist. xxix. Regule. et ex de regu. z tran. ad reli. c. porrectũ. dicit q̃ habit⁹ nõ facit monachũ sz obseruãtia regularis q̃ intelligit ita de cõstitutõib; sic de regula. Fit aũt q̃s profiteri pñte z pfecte religiosus q̃ pfessione quẽ diuꝰlis religiõi bus diuersis modis exp̃mit. Et fm hoc arctius vel leuius obligant. Nam in aliq religiõe p̃mittit. pfitens se sua regulã. vt in regla z religiõe minoꝝ. In alia cauti⁹ ꝺ vouere fm regulam. q̃d intelligit fm Tho. sed secũde. q. xxxvi. arti. ix. in re. ad pri. ar. z. i. quolibet. q. ix. ar. iij. in cor. art. q̃ intẽdat ad ꝺ q̃ mores suos informet fm regulam sic fm quoddã exemplar. hec rollit q̃ p̃emptũ. In professioni nõ cõtinet. nisi id q̃d est ꝺ p̃ceptuz regle i aliqs trãsgressio vel omissio obligat solũ ad veniale. In aliq tamẽ religione scz p̃dicatoꝝ taliũ trãsgressio vel omissio ex suo genere nõ obligat ad culpã. sed ad penaz. quia p hũc modũ ad talia obseruãda obligãtur ex sua pfessiõe. Qui tñ possent peccare venialr ex negligẽtia. l' mortaliter vl' ex libidine l' cõtemptu. Nec tho. Vñcta etiam fm Jo. an. in nouell' q̃ ista est differentia inter regulas quatuor approbatas z cõstiões religiosoꝝ. q̃ regule mutari non possunt nisi p papaz. sed cõstiões mutari pñt p plates religionũ. qui sunt tante auctis q̃ne fuerũt eas instituentes. vt de reg. iurz. Omis. Et nota q̃ Greg. x. cꝰ de rescripto. c. vnico. li. vi. sic ait. Districtꝰ. phibem⁹ ne aliqs de cetero nouũ ordinẽ aut religionẽ inueniat vl' habitũ nouæ religionis assumat. Cunctos ordines z religiones mendicantiũ post dictũ concilium scz lateran. q̃ fuit celebratũ sub Inno. iij. ad inuẽtes qui nullã cõfirmatiõem sedis apostolice meruerũt ꝓpetuo phibitioni subiacere. et quatinus p̃cesserant reuocamus. Instituentes autem ordines post dictũ concilium z confirmates a papa mendicantes ex institutione suæ regule vel cõstitutione sic ordinat. q̃ professi in eis manẽat. sed nullũ amplius recipiant. ad pfessionẽ in dictis ordinib; loca noua nõ emẽdo z vetera nõ vẽdendo sine lñia sedis ap̃lice. irritãs ꝺ facta. z excõicans ꝺ facientes ab his tñ excipit p̃dicatores z minores ob euidentẽ coꝝ ecclesie vtilitatẽ. Veremitas aũt sancti Augustini z carmelitas q̃s ip̃m conciliuz p̃cessũt. z dicit ibi glo. Jo. an. hoc intelligi pluribus simil sz q̃d dictũ est de habitu nouo nõ sumẽdo. alis singlaris p̃sona sectã nõ inuenies z seorsum habitans nouũ habitũ sibi assumẽ põt. Itẽ dicẽ q̃ mendicãtes dicunt q̃ ex regula vl' cõstitutõib; suis ꝺ pfitẽt. vt p̃dicatores z minores. Dicit etiã archidi. q̃ ista cõstitutio de mẽdicãtib; nõ extẽdit ad nõ mẽdicãtes. q̃ sz ex regula vl' cõstitutõe habent q̃ teneãt imobilia in cõmuni. z actu mendicẽt. Tales cnĩ religiões p̃manẽt z pñt recipe alios ad ordinem et pfessionem. ex quo nõ sunt ex regla sua mẽdicantes. põt tñ papa q̃ndoc approbare nouas religiones. Et plures postea institute cõfirmate sunt religiones.

Nota q̃ quatuoꝝ sũt. §. V.

regule ab ecclia approbate. sub qꝫ aliq militant oẽs religiosi ecclie catholice. Prima fuit Basilij. Scda Augustini. Tertia Benedicti. Quarta Francisci. Carthusienses tñ no militãt. l' b aliq̃ istaꝝ. sz hñt sua statuta p regula. z hñtur in magna veneratõe ab ecclia. Sub regla beati augustini militãt oẽs canonici reglares. frẽs p̃dicatores heremitani seruite. ordo scte Brigide. ordo scti Hieronimi de nouo istituti. sub Eugenio. iij. ordo scoperum sub grego. xij. institutus. ordo scti Jobis hierlymitani q̃ dicũt vulgariter frerem. ordo hospitalariorꝝ scti Anthonij. ordo crucigeroꝝ. Differũt aũt inter se p cõstiões varias additas regle z i habitu. Et de regla. b. aug. ex eo q̃ in pncipio dr. hec sũt q̃ vt obseruetis p̃cipim⁹ tã. Aliq̃ dixerunt q̃ oĩa q̃ erãt in regla erãt in p̃cepto. quaz opi. reprobat vmbert⁹ ordis p̃dicatoꝝ i expositõe regle. z do. Jo. do. ordinis p̃dicatoꝝ. Dicit aũt ipe vmbrus q̃ in sacrã scptura reperiũt q̃da q hñt modũ z intentionẽ p̃cepti vt illud. Hoc est p̃ceptũ meũ vt diligatis inuicẽ. Jo. xv. Quedã alia q̃ hñt p̃ceptũ in intẽtõe. sz nõ in mõ. vt illud. Nõ furtum facies. Exo. xx. Quedã alia q̃ hñt modũ p̃cepti. sz nõ intẽtionẽ. vt illud de sanatõe surdi Mar. vij. Precepit eis ne cui dicerẽt. Nõ cui dicẽdũ ẽ q̃ intẽderet dominꝰ eos ligare ad mortale illud miraculũ p̃dicãdo. z tale est ꝺ q̃d ꝺ ꝺr in regla. Nõ cui videt̃ probabile q̃ vir tã sapiẽs. z si p modũ p̃cipiendi loquat. intenderit oĩa ponere sub p̃cepto. et tantã materiã tãnatõis accedentib; ad reglaz suã p salute ministrare. Et sz ñ intendat oĩa ponere sub p̃cepto. q̃ tñ sue intẽtionis ẽ q̃ mltũ vult omia seruari. ideo vtitur verbo precepti. nõ ad generandũ scrupulos. sed ad exprimẽdum suam intentionem. z ne ex tenui modo loquendi daretur pigricie humane occasio minus curandi de mandatis regule. quãuis autem nullum p̃ceptũ sit in regula ex virtute illi⁹ verbi precipimus. tamen multa sunt in intẽtione. et si nõ seem ex pressionem in modo loquendi. sicut in diuina scriptura cum loquitur nobis eodem modo. Quedam reputant exhortationes. vt illud Matthei. v. et Lu. vi. c. Si q̃s te p̃cusserit in dexterã maxillã tẽ. Quedam p̃cepta vt illud Mutuũ date nihil inde sperantes Luce. vi. cap. Et si quer̃ quomõ possunt distingui et cognosci. Respondẽt per rationẽ bene dispositã. z maxime p̃ unctionem pot̃ de facili iudicari q̃d intẽdit obligare ad ea que pertinẽt ad obedientiã. castitatẽ. vnitatẽ et huiusmodi nõ aũt ad ea que ptinent ad vltimã domatõem carnis vel cauendũ omnẽ mobilitatẽ in omni motu z gestu. sicut in scripturis diuinis docemur per rationẽ et doctrinam sapientum que sint ibi precepta. et que consimilia. Hec vmbertus.

De regula beati Au. §. VI.

gustini quomodo obliget sic dicit dominꝰ Job. do. q̃ in regula q̃daz supponunt vt substãtialia. vt omia p̃cepta dei et ecclie. et tria vota pncipalia. z ista obligãt ad mortale o tranſgrediendo. Quedam apponũtur in regula vt media et declãtoria. et illa sunt que determinant pncipaliter. qualiter p̃supposita debent seruari vt de ritis non habendis et iniurijs non faciendis. aut q̃s celebrem finiendis p̃ precepto caritatis seruando. q̃ proposito. id est priori. vel p̃bytero. i. episcopo obediat. declarat modũ obediẽtie. q̃ remissas appetere vl' appetere velle crimine suz ẽ. exprimat votũ castitatiz. Sed maxime videt

Intentio regule p̃dicatorũ.

Nõ.

Nõ ordo q̃ sunt in regula p̃dicatorũ.

Nõ ordo q̃ sunt in regula p̃dicatorũ.

Differentia inter quatuor regulas approbatas.

Quo obligat ad mortale regula beati Augustini.

rectus regule instare.circa pfectissimā expropriationem in particulari.vt q̄ bēant victū sub vno cellario. vestitū sub vno vestiario.libros sub vno librario. Et q̄ nullꝰ accipiat occulte lras vel q̄dlibet munus. Et ista silr videnť cadere sub p̄cepto.nec licere alicui inferiori regulā sine cā incuitabili dispensare.alia vero in regula apponuntur vt ifūatoria ad ornatum religionis. Et ista nō obligant nisi sicut consilia.vt illud. Carnem vestrā domare ꝛc. Et illud codices singulis diebꝫ perātur et huiusmodi. Hec ille.

nō

Sub regla beati .§. VII.

Benedicti mutāt multi ordines vt monachi nigri. de quibꝫ in Clē.de sta.mo.c. Ne in agro. Qui cū eēnerelati.reformati sunt in speciali cōgregatione.que dicit sancte Justine.habentes spāles pstitutiones et exemptiones per Eugeniū.iiij.cōfirmatas Cisterciēn.multiplicater puilegiati.quos btūs Berñ.mirabilr dilatauit.Camaldulen. instituti per be.romualdū ordis vallis vmbrose.quos instituit be.Johānes.Gualbertus ordinis humiliatorꝫ.Ordo duniacēn.Celestini q̄s instituit be. Petrꝰ de murrone q̄ fuit papa celestinꝰ.qz renūciauit papatui.ordo montis oliuarū.ordo montis fani seu silvestrini.oēs hi sub regula btī Benedicti differūt in constitutionibꝫ et aliqui in habitu.et oēs sunt exempti ni si silvestrini. Et de regula btī Benedicti quā pfitent omnes monachi exceptis carthusiēsibus.si querat vtr oīa cōtenta in ea sint in p̄cepto.ita q̄ ex trāsgressione alicui⁹ ex cōtentis in regula peccet mortaliť. Rñ.do. Jo.de Turrecremata cardinalis sancti Sixti ordinis p̄dicatorꝫ eximiꝰ doctor in expōsitiōe quā facit sup regla btī Bñdicti circa p̄ncipiū q̄ nō.sed quedam sunt ibi vt p̄cepta obligātia ad mortale.q̄dā vt monitiones nō obligantes de se trāsgressiones ad mortale sed veniale. Ea aūt q̄ obligāt ad mortale q̄ sunt ibi p̄cepta.sūt illa q̄ se bñt vt finis regle.vel essentialr facientia ad finē regule.et sine quibꝫ finis religiōis haberi nō pōt.hmōi sunt oīs actus interiores virtutū de q̄bꝫ agit i regla. vt de caritate dei ꝛ primi.de patientia.hūilitate.mansuetudine.iusticia ꝛ hmōi seruādis nō solū religiosi.sed etiā laici tenenť ad ista.nō tn pfecto modo habenda sed taliter q̄ saluet virtus in eis. Non enī tenet monachꝰ de necessitate salutis ad oīs illos .xij. gradꝰ humilitatis qui ponūtur in regula.sed ad ea sine quibꝫ hūilitas haberi nō pōt.ꝛ sic de alijs virtutibꝫ. Similr etiā que sunt substantialia religionis sine quibus religio cōstare nō potest vt volūtaria pauptas.castitas.obedientia sz quo ad p̄cepta regule vt plāti. Adde quia etiā tenet deferri habitū sue religionis ab extra seu patenter cum prodit in publicū.q̄ est protestatiuū sue pfessiōis .alias peccaret mortalr.vt j.dicit.§.sequeti. Alia vo que sunt q̄ regula posita:q̄ nō sunt substātialia religiōis vt obstāte de iciunijs certis tpibꝫ taxatis in regula de abstinētia ab esu carniū.ō camisias lineis nō habēdis.de cultris nō tenēdis.de silentio certis locis et temporibꝫ seruādo et huiusmodi nō sunt p̄cepta.nec obligant trāsgressorē de se ad mortale. Signāter dictum est de se.qz accidens posset cē mortale ratione cōtemptus :qñ sz quis illa transgrederet ex contēptu. Hoc aūt probat pfatus doctor multiplicat. Primo ex dictis bea. Tho.ij. ij.q.clxxxvi.ar.ix.idem Tho.in q̄libet.i.q.ix.arti.iij.dicit q̄ istud est dicere q̄ monachus frangēs silentium post completoriū peccet mortalr. Idem i eodē q̄dlibet.e.q.co. arti.dicit monacho comedere carnes extra infirmitatez nō esse mortale. Idem bī extra de statu mo.c. Cum ad monasteriū.nisi faceret in contēptū vel cōtra p̄ceptum quādo cōtrariū sibi a plato suo p̄cipet. Idez videtur dicendū de alijs obseruantijs.cum hec sit p̄cipua. Et de simulibꝫ idē est iudicū.ex de sta.mo.c.recolentes. Scdo idem probat per dictū Jo.an. Nam in nouel.sup illud c.ex ne cle.vel mo.neg.se.se imisceant.c. Relatū.dicitur. Relatū est nobis q̄ monachi de.N. viuūt secularitez alios exemplo suo corrūpunt. Ideoqz mandamꝰ qtinus ad obseruantiā regule appellatione remota cōpellas. Sic gas indistincte quo ad tria substātialia vota. Alia aūt non credo esse in p̄cepto.al's vnus de mille monachis nō saluaret. Tertio hoc pz q̄ id qđ dicit in p̄napio regule ipsius Ausculta o fili p̄cepta magistri.et admonitiones pij patris excipe.inq̄t Bñdictus. Non dicit simpliciter p̄cepta.sz addit admonitiones vt intelligat non oīa esse p̄cepta.sz qdā p̄cepta.ꝛ qdam vt monitiones simplices dicendo.Que aūt ibi in regla sint p̄cepta et q̄ monitiones simplices.ex forma vtroꝝ regule haberi nō potest. Sed sicut vbi sacra scriptura vniformiť loquitur in veteri ꝛ noua lege.vt ex p̄cepto ꝛ forma verboꝝ ipsius nō possit bñ discerni q̄ ibi sint p̄cepta et que simplicia monita.nō obligant ad mortale. sed q̄ ratiōem et doctrinā sapientiū docet ista distinctio. ita dicendū est de regula btī Benedicti. Et q̄ rōnē quidē cognoscat taliter obstātias nō cē sub p̄cepto.sed solū substātialia religionis.s.expropriatio.castitas.obedientia.q̄ nō ē verisimile q̄ vir sapiēs ꝛ exercitus humanā fragilitatez plenus spiritu dei voluerit filios suos oneribꝫ importabilibus gūare.hoc cni nō esset regulam tradere ꝛ cōpēdiosam viā facere ad regnū celeste.sed injicere laqueos professoribꝫ.ꝛ deijcere eos in pfundū.q̄ pietas prius hec cēcū tn dicat admonitiones pij p̄cipe excipe. Brūs q̄z Bich Dainogorius in li.dyal'.dicit de btō Bñdicto.q̄ edidit reglaz discretione pcipuam. Sz q̄ discretio esset vt ad oīa ceremonialia tenerenť sub p̄cepto. Item in moralibꝫ assimilat religiōez portui trāquillo ꝛ secularē vitā mari.ppe ricula sed maiora pricula trāsgressiōis ꝛ dānationis cēsent in religione q̄z in seculo.sed omīa ordinata regule essent sub p̄cepto: Per doctrinā sapientū hoc pz. Nam doctor Scotus in th cologia et canonistē approbati.hoc dicūt sc̄z observantias regule.vt abstinēt iam ab esu carniū ꝛ silentium nō esse p̄cepta.nec de se obligare ad mortale hoīs transgressorē. Jn.c.etiam cū ad monasteriū. ex de statu monach.prohibeť in virtute obedientie strictissime.q̄ nullus monachꝰ habeat ppriū.qz h est ꝛ pauptatē.q̄ē essentiale religiōis. Alia vero vt abstinentia ab vsu liceoꝝ esu carniū.silētij in dormitorio.in refectorio ꝛ oratorio ꝛ dextro nō p̄cipiunť codē mō sed iniūgunť vel simplicit statuūtur. Possunt aūt ꝛ pdicta fieri que Bigordam obiectiōes q̄bꝫ de facili respodeť. Et pmo sic. Qui votorum transgrediť peccat mortalr qz ꝛ p̄ceptum agit fm Tho.ꝛ alios. Sz monachꝰ in pfessiōe vouet obsruare regulā.vnde ꝛ p̄tenta in ea.q̄ frangens silentiū vel ieiuniū regule.vel abstinentiā a carnibꝫ ꝛ huiusmodi.cuz ista phibeant in regula facit cōtra votum.vnde ꝛ mortalr peccat. Ad qđ rñdet idem doctor.b. Tho.in.i.q̄libet.q.ix.arti.iij in corpe arti.ꝛ sc̄da sc̄de.q.clxxvi.ar.ix in respon.ad pnū.q̄ monachꝰ faciens pfessionē nō vouet suare reglam bti Bñdicti.sz viuere fm regulā id est tendere ad h̄ q̄ mores suos formet fm regulā sicut fm quoddā exemplar. vñ ex voto obligat ad suandū ea q̄ sunt in regla tanq̄ precepta.ꝛ q̄ prelatꝰ fm tenoꝛē regle p̄cepe voluerit. Cetera q̄ nō cōtinenť i regla vt p̄cepta nō cadūt sub voto directe.vnde p̄termittēs ea nō peccat integraliter. Non aūt oīa que sunt in regla sunt p̄cepta vt dictū est.sed mlta sunt simplices ordinationes que transgredi nō est ꝛ votū nec mortale.nisi qs ea faceret ex p̄cepto.q̄ et hoc etiā cēt agere directe ꝛ votū.

Expositō regle scti Bñdicti.

Probatō regule

nō. de esu carniū in infirmitate

Secundo arguit sic dicit btūs Benedictus in regla cap viij. Si quis suscepiat in congregatōe. Et paulo post suscipiendo promittat coram omib de stabilitate sua & conuersione mor & obedientia. & si aliqñ aliter fecerit sciat se esse damnandū. Cum g promittat tal cūcta seruare. g videt trāsgressor voti & promissiōis. & dānādus p morte cōmissuz. Rndit idē q illa promissio large sumit. nō p obligatōe p modū voti sed p ostēsione voluntatis. et est sensus si oste derit se velle cūcta seruare. eo scz mō q habent in regla. scz precepta vt precepta. et monita vt monita. Et subdit. si aliter fecerint: sciat se ee damnandū. intelligit de his q sunt contraria voto promissiōis: & ꝯ substātialia regule. Et de stabilitate intelligitur vouere. ita. s. q nō apostatet a religione & de mor & conuersiōe. s. q nō viuat seculariter. Nā p hmōi vtiq dānaret. Tertio arguit sic ex dict ber. in li bro de dispensatōe & precepto. Omia instituta in regula sancti Benedicti aut nō pfitentib monita seu cōsilia sunt censenda. nec ḡuāt nō seruata. cū tñ pfitentib precepta p̄ cergo &c. Rn idē q. b. Ber. nō accipit ibi p̄ceptū pprie et stricte. s. p iussiōe superioris cū intentiōe ligādi in virtute obedientie. scz large. p qcunq; iussiōe ordinatōe vl phibi tione alic rei. sicut p̄cepta grāmatice dicunt quedā in stituta circa illā artē. Silr nc̄rīū nō sumit pprie p eo q hmōi vtiq dānaret esse. scz accipit nc̄rīū. put distinguit ꝯ li bro de. s. q nō est amplius in optiōe ei facere vl nō face re sine culpa aliq vl pena. Un idē ait in eodē li. Regula beati Benedicti omi homi ponit. ponit aūt nulli. Si qs aūt ex pria volūtate sel pmiserit deinceps tenendū in nc̄riuz sibi quertit. nec tā libez bz dimittere qđ ante suscepe libez fuit. Idē in eodē. Nec minima vt indictuz mādato si q minus fiat. in pctīs reputank. nō tñ i crimie trāsgressio fiat. Hec ille. Quarto arguit. Monach q voti aut nō. Si sic mortalr peccat. si nō. tūc illa trāsgressio nō vr cē culpabil. cū nulla rō alia sit ibi offense nisi quia ꝯ promissum agit. sed nō est dicendū q ibi sit nulla culpa. g mortal ex q frangit votū. Rn idē q sic in his q indicāt nob voluntatē dei sine trāsgressiōe p̄cepti pt esse offensa. vt cū aliqs venialr peccando. id qđ de dissuadet cōmittit vel qđ suadet omittit. sic sine trāsgressione voti pt esse culpa circa hec q indicāt voluntatē prīs spiritual benedicti. augustini vel abbatis sui vt cū monachis monitū abbat vel statutū regle trāsgredit. qđ probabiliter credit non esse p̄ceptū. Et sic q venialr peccat circa ea q sunt de iure naturali vel diuino. nō dr simplr obedi ens. sic q venialr peccat circa ea q in regla ponunt vel q gresso voti. nec simpliciter inobediens dicitur qui mādatum factū sine precepto transgredit. Necnō sequit q si monach frequnter tales ordinatōes trāsgrediat fructare & negligētia pr b agere. sic dicere otiosa est vēiale. Et si ꝑ qs agat q̄tidie & pluries. nō tñ dr de se agere ex cōtemptu vt peccet mortalr. Hec ea ille. Que autē habent de statu mo. ne in agro. in de. quātū ad ea que sunt in principio capli vsq ad. ℣. sanc. tāgūt mōachos nigros tantū. s m Jo. an. Quantū ad ea q habent in d. ℣. sanc. s. q moachi in q̄libet mēse sel possunt & cōmunicēt. nisi de licētia & cōsilio sui abbatis vel professoris abstincāt. dubitat Jo. an. vtz extendant ad oēs mōachos. qđ dic sanctis bonestū. Que aūt habēt in. ℣. Usq ad finē. vr d nō eundo ad curias principū sine lnīa suoz abbatū de nō portando arma intra septa monasteriū. cōtra que est ibi lata sntia excōicationis. de priorat abbatiarū. de etate priorandoz monachoz & hmōi. dicit Joh. an. extendi ad oēs mōachos. in fi. alr de. confirmat decretales ille cū ad monasteriū. et in singlis de sta. monaque dicunt de abstinētia a carnib a camisciis & de silētio & hmōi. q̄e tū non vident ee in precepto nisi illud de proprio non habendo.

Un abstinēta carnium et nō portādi camisias et nō frangendo silentium de q̄ m. s. nō ad mōsterium. de sta. regula. sūt de precepto

De regula beati .℣. VIII.

Francisci sub qua militant soli minores. Dic sanctus Franciscus incepit ordinē suuz Anno dñi. M. cc. xx. sub Innocentio. iij. et cōfirmat fuit ordo p̄missue. scz solenniter aprobatōe ab Honorio post confirmatōez ordinis p̄dicatoz. ℣ Nota q in clemen. exiui de paradiso. de verbo. sig. declarat que ibi sunt precepta vl equipollēta p̄ceptis: obligantia ad mortale trāsgressores. ibi enī dicit q vitra tria vota cētialia religionis. ordo ipe minoz cōtinet scīre tenet & renuit ab antiq: q vbicunq; in regla ponit b verbū teneant. obtinet vim p̄cepti. et obseruari dr a fratribus sic mortale. Cum votū determinatū cuilibet habeat cadere super certo. fouens regulam nō potest dici teneri ex vi voti huiusmodi. ad ea consilia euangelica: que in regla nō sunt posita. ḡuis dicat in principio regule. Regula et vita fratrū minorum hec est. scilicz dñi nostri Jesu christi sanctū euangeliuz obseruare. In obedientia viuere sine ꝓprio & castitate. Et in fine regule dicitur humilitatē et paupertatem & sanctum euangeliū quod promittim obseruem. Declaramus tamē q dicti fratres nō solum ad illa tria vota ex professione regule obligant. sed etiā ad omia implenda tenent que sunt penitentia ad illa tria vota que regula ipsa ponit. & in eadē dc. dicit. Que videri possunt equipollentia preceptis ex vi verbi vel saltē ratione materie. de qua agit vel etiā ex vtroq; sub cōpendio habeantur. Declaram q illud quod ponit in regula de nō habendo pluresve tunicas ḡ vnam cū caputio et aliam sine caputio. Itē de nō portandis calciamentis. de nō equitando ex casum necessitatis. Item q frēs vilib induant. Itē q ieiunare a festo omniū sanctoz vsq ad natale & in omib sextis feriis teneātur. Item q clerici faciant officium diuinuz scom ordinē Romane curie. Item q ministri et custodes necessitatibus infirmoz et fratribus iuduendis sollicitam curā gerant. Item q si quis fratz in infirmitatem ceciderit. alij fratres debēt ei seruire. Item q fratres nō p̄dicent in episcopatu alicui episcopi cū ab eo illis fuerit interdictū. Item q nullus audeat populo predicare nisi a generali ministro. vel alijs qb scom p̄dictam declaratiōem id cōpetit. fuerint examinatus aprobatus et institutus ad hoc. Item q frēs qui cognoscerēt se non posse regulā obseruare spiritualr. debeant et possunt ad suos ministros recurrere. Item omia que ponunt in regula ad formā habitus tam nouitioz q professoz. nec nō ad receptōis modū ad professionē spectantia. nisi recipientib quo ad habituz nouitioz. sicut dicit regula. fm deum aliter videat hec inq; omia sunt a fratribus tanq; obligatoria obseruāda. Hec ibi. ℣ Duo tamen ex predictis scz de habendo vnam tunicā cum caputio et aliaz sine caputio quo ad professos. Et q fratres vilib induant sicut ibi modificant. q ḡuis ista sicut alia cōpolleant preceptis. tamē determinat quātu ad numez tunicarū. q pluribus vti nō licet. nisi in necessitatibus que haberi possunt ex regula scom q hunc passum declarauit p̄decessor su. scz Nico. quō aūt ad vtilitatē vestium tam habitus q̄ interioz tunicarū illaz debere intelligi dicimus q̄ fm cōsuetudinē vel cōditionez patrie debeat quātū ad colorez panni. et pauū vilitatis merito reputari. hmōi aūt vilitatis iudicū ministris seu custodibus & guardianis cōmittit conscientias eoz onerans.

Rūo anno incepit ordo beati ffranciscī

Nō dicit quid

Nō

De pecuniis nō habendis dic. q̄ sanctus Franciscus
precepit firmiter. scz fratribus in regla cūctis. q̄ denarios
vl pecuniā nō recipiāt p se nec p interpositā psonā. istā
particulā pdecessor suus. s. nuco. dedaras casus 7 modos
posuit. quibus a fribus seruarī. a fribus nō pūtdicī. nec per
se debēt vl p aliū pecūie receptōes ꝓtra regulā vel ꝯ ordi
nis puntatē. sz si. p alio q̄s ponat dicti pdecessoris nri
scz Nuco. dedarato. ad dāres pecūias vl ad deputatos
nūcios recurrās trāsgressores regule et p̄cepti dicti pnt.
Quocirca q̄ sunt omīs pecunie 7 oblationū pecuniarū
receptio in ecclia vl alubi cipi. seu trunci ordinari ad offe
rentiū seu donantiū pecūias reponēdas. necnō 7 q̄cunq̄
recursus ad pecunias se bītes ipsis p declaratiōez pdi
ctā nō ꝓcedit. hec oīa sunt eis simplr inh dicta. Cū etiā
recursus ad amicos spēales exp̄sse tm in duobz casibus
ꝓcedat fm regl'am. videlz pro necessitatibus infirmoz vl
p fribus induēdis. aut pie ꝓsiderata necessitate vite. ad ali
as necessitates fratrū. p tpe occurrētes cessantibus elemosi
nis sepe dictus pdecessor duxit extendendū. Sed pro
nullis causis q̄s. p pdictis vel similibus in via vel alubi re
currere eis licz ad amicos hmōi. siue sint dāres pecūias
siue deputati per ipsos seu nūcij seu depositarij siue q̄
libus noīe appellenk. Et infra. p̄cipere q̄ 7 qualr pecunia
expendat. cōpunctiue exigere de expēsa. eamq̄ q̄cunq̄ de
ponere aut deponi facere vel recipe. facere capsulam pe
cunie vel eius clauē deferre hos actus et silēs frēs sibi il
licitos ee scīat. pdicta enī facere ad dños pertinet. ¶ De
clarādo etiā diam⁹ q̄ successione hus. i. hereditatū q̄ etiā
ex nata sua indifferēter ad pecuniā 7 etiā ad alia mobi
lia 7 immobilia se extendunt. nullatenus sunt capaces. nec
licet eis valorē hereditatū talium vel tantū earū partez q̄
ꝓsumi possit b in fraudē fieri. q̄si sub modo 7 forma le
gati dimitti sibi facere. vel sic dimissa recipere. cū pot⁹
ista fieri ab eis simplr. phibem⁹. ¶ Cūq̄ annui reddit⁹
inter mobilia censeant a iure ac hmōi redditus obtine
ri paupertati 7 mēdicitati repugnet. nulla dubitatio ē.
q̄ dictis fribus reddit⁹ q̄scunq̄ sic et possessiones. vel eorū
vsum cū eis nō reperiat ꝓcessus recipe vel hre conside
rata. eoz conditōe nō licz. Jtē ibi. b. q̄ nullo mō debent
frēs ipsi curijs 7 litigiosis actibus se imiscere. dñe etiā sci
re sibi interdictū q̄ hmōi inquisitoribus alis executoribus 7 di
spensatoribus. s. rez temporaliū se exponāt. cū hec vt sepe
absq̄ litigio 7 cōtrectatione pecunie vel admīstratōe
eius nō valeāt expedīri. verūtn in his pūt dare cōsiliū.
Jtē ꝓcet infra. habere ortos vt colank ac olera 7 alia ortalī
cia p̄cio distrahank. necnō 7 vineas repugnat sue regu
le. fm q̄ pdecessor declarauit 7 ordinauit. Et infra. superflui
tas aut nimia p̄ciositas vel q̄cunq̄ curiositas in his. s.
edificijs ecclesiasticis paramētis vasis altaris seu alijs
quibuscūq̄. nec p̄t eoz professioni 7 statui ꝓuenire. Demū
tradit de ministroz electōne. nuntialiū. si hūt dispensa
tiones vel alias declarationes a papa ignoro. ¶ Sub re
gula Basilij q̄ prima fuit. multātur omnes monachi orien
tales ecclesie seu greci ac etiā in occidente frēs carmelite
aliqn sub ea fuerūt. quibus anno dñi. M. ccxlvij. domi
nus Jnnocentius qrtus addidit q̄sdam ordinationes
per modū regule traditas eis a q̄dam patriarcha hiero
solymitano dicto Alberto: extractas ex regula Basilij cū
quibusdā additis declarātes 7 mitigantes regulā illā
per dñm Hugonē cardinalē ordis pdicatoz dictatas.
vbi determiat q̄ abstineant ab esu carniū. et ieiunēt ab
exaltatione scē Crucis vsq̄ ad resurrectionē dñice ex
ceptis. Et teneant silentiū nocturno tpe q̄ habeāt vnuz
priorē cui p̄mittunt obedientiā cum castitate et abdica
tione ꝓprietatis. s. in pfessiōe 7 de modo officij. Ob oīa
habeant in cōmuni. q̄ cōmedāt in cōmuni refectorio cū
lectione in mēsa. 7 q̄ vacent lectioni 7 labori manuum
ne sint ociosi. pauciſſima alia ponit. Sed habent mul
tas alias constitutiones p capitula sua adiuncta sic alig
ordines. Sub ipsa etiā basilij regula frēs Ermenu seu
hermenij. vulgariter dicti antiqtus milurabant: nūc au
tem audiui eos sub regula Augustini viuere. que aūt
in dicta regl'a Basilij sint p̄cepta vl nō extra essentialia
religiōis. nō inuento a quoq̄ declaratus. ¶ Et nota fm
Tho. scda scde. q. clxxxvi. ar. x. i tor. arti. q̄ in eode genere
re peti mortal vel venialis qđ cōmittit. q̄uis peccat re
ligiosus q̄s laic⁹ in tribus casibus. vidz si faciat ꝯ vota reli
gionis. q̄ si fornicat agit 7 ꝯ p̄cepti 7 ꝯ votū. Sed
propter scandalū quod habet locū in pcis manifestis
quia magis tales scādalisant. Tertio si peccat ex cōtem
ptu 7 malicia. q̄ tunc est magis ingratus. In alijs. i. q̄ fuit
ex infirmitate vel ignorantia seu⁹ peccat religiosus. q̄
si veniale quasi absorbet ex multis bonis opibus q̄ facit.
si est mortale facili⁹ resurgit. ¶ Primo. ꝓpter intentionem
quā habet ad deū directā. et si ad hora intercapiat defa
cili ad pristinā reparatur. Item fit etiā delicta corrigēdo
re. Item iuuatur a socijs ad corrigendum.

De tribus votis §. IX

essentialibus religionis. Et primo de obedientia quomo
do q̄s in ea offendat. Obedientie trāsgressionē esse mor
tale ostendit ex illo textu. i. Reg. xv. quasi peccatū ariō
landi est repugnare. et quasi sceleris idolatrie nolle acq̄i
scere. i. nō obedire. sup quo verbo dicit Gregor⁹. Obe
dientia sola est que fidei meritū possidet: sine qua quis
infidelis esse conuincit. etiā si fidem tenere videat. vñ.
q. i. c. sciendum. Sed nota q̄ nō omnis transgressio ordi
nationis facere a regula vel constitutiōe vel a prelato
quā facit religiosus est proprie inobedientia. et per conse
quens mortale. als status religiōis essz plenus laqueis
et periculosior statu seculari. Nec est aliq religio in q̄ nō
veneat omia puncta seu ordinata q̄ ponūtur in regula
vel ꝓstitutōe et que dicenk ei a plato se fuatuz. sed aliq
ex ipsis plus 7 minus fm formā p̄fessionis in q̄ fit vo
tum solenniter. ¶ Sciendū ē q̄ triplicit quis agit ꝯ vo
rum obedientie. et p ꝓsequens peccat mortaliter trans
grediendo ordinatōes regule constitutionū vel prelato
rum. ¶ Primo per contemptū quātumcūq̄ illo quod obedi
agit p contemptū de se sit paruū ordinatū a regula con
stitutōe vel prelato. Nam q̄ cōtemptus sit mortale: pa
ter Nume. xv. vbi contemnens mandat morte punit.
Ber. etiā in li. de dispen. et ꝑcepto dic. Negligentia vbiq̄
culpabilis. contemptus vbiq̄ damnabilis. Hoc etiam di
cit Thomas scda scde. q. clxxxvi. qui declarans quid sit ar.
contemptus. dicat q̄ est renuere subijci ordinationi regu
le vel legi. Dñs io. do. hoc declarat per exempla dicens.
puto in ꝓstitutōe ordinis pdicatoz dici contemptū vo
luntariā sine causa continuatā aliquādiu transgressio
nem. puta cum quis habeat carpas regales lineis vtit
replerur pecunijs etiam ad prodigalitatem sequēdam.
et cū sanus sit p̄ter gulositatē tantū vult fere continue
carnibus vesci. et cum ieūnare valeat saltez aliquoties
in hebdomada: nec sextis feriis a cena vult abstinere.
nulla insup petita licentia vl obtenta 7 similia facit que
constitutiones vetant. Jn hisq̄ p̄seuerare intēdit. non vi
deo quomodo a damnabili cōtemptu talis valeat excu
sari. ꝯ dicit quisquis in ordine p̄dicatoz rite pfessus
tacite vel exp̄sse ex deliberato animo statuta principalia.
nō seruat cū intentiōe transgressionē huiusmodi conti
nuandi apostata est apud deum. ¶ Secundo mō agi
tur contra obedientiā et fit contra votū. 7 per consequ
est mortale. quādo religiosus facit contra p̄cepta sui
prelati sub quacūq̄ verborū forma factum dummodo
intelligat ipse p̄ceptū sibi fieri. obligans se cum de hoc

cessitate ad faciendū. z preceptū sit de re in qua tenet ei obedire. nā multa sunt in qbus nō teneret. Et ꝓmo si p ciper ꝫ dei mādata. vt crimē occultū reuelari sibi nō ser uato ordine fraterne correctōis. vel ꝑter mādata. vt mē daciū officiosuum. nō enī debet in hmōi obedire. vt. xi. q. iij. Si dns. Scdo si cōtra ordinatōes ecclie vt q nō seruet dicta statuta ab ecclia vel celebret p hereticis. tūc non obedier. xi. q. iij. si qs episcop⁹. Tertio si cōtra ordia tiones sue regule vel constitutiōes vt in ordine ꝑdicato rū cū sit sanus q comedat carnes vl lineis vtatur. etiā infirmus in hui⁹ rī dubio debet obedire. arg. xxiij. q. i. Quid culpat. Quarto si ꝑcipit ea ad que se nō extendit ꝓlature auctas. vt i interioribꝫ puta si ꝑcipet cōtinuā attentionē ad orōnes sibi iūctas. ar. di. xxij. erubescāt. Uel etiā q manifestaret aliqd ꝑtīn suū oīno occultū. vel itez confiteret iam confessuz peccatū. Petr⁹ de pal. Uel etiaz si mādat q non loquatur superiori suo. vl fa ciat contra ordinatōes maioris ꝓlati sui. dist. viij. que contra morē. Quinto si ꝑcipet vt ieiunaret vl austerita tes faceret vltra regłaz ñ imponēdo ei p modū pnē seu punitōis alicui⁹ defectus. qz tunc teneret vt not. Aug. xx. q. iij. Presens. et dist. lxxiij. Bestia. laudabilius tamē est in hmōi obedire. ar. xi. q. iij. Quid ergo. Sexto si ali qd ꝑcipet qd hz spēm mali. vt q nudaret se corpz homi nibus. qz obedientia intelligit in licitis z honestz. vt dr in glo. xi. q. iij. nō semp. Septimo si ꝑcipet eiq colligeret fe stucā de tra. vl aspiceret tota die aues volantes. Pe. cōtra uis laudabili⁹ eet obedire in hmōi. xxiij. q. ij. admone. vbi dicuidā. Ingredere mōasteriū hūiliare sub mānu ab batis z cūcta facito simplici animo q tibi fuerint impe rata. Et grego. p obedientiā nunqz debet malū fieri. de bet vero p obedientiā bonū qd agit intermitti. xi. q. iij. Quid g. loquit d illo bono ope ad qd qs nō tenet ex ne cessitate salutis. Insup no. q religiosi nō tenent epis suis obedire. etiā in his q nō sunt cōtra deū vel suū ordi nē scdm Buil. nisi saluis ꝓuilegijs et indulgētijs z con stitutōbꝫ suis. extra de simo. c. ne dei. Uñ si ꝑcipiat pla to q vadat ad papā vel regē pro ipsis vel alijs aut re cipiat cōmissiones in causis. aut alias cōmissiōes testa mentoꝝ z hmōi. nō credo q tales teneant obedire. licet possint epis suis subditis laicis talia demādare. et illi debeant obedire. Ad platurā autē sibi impositā a su periori vtz teneat obedire precepto sup hmōi. Rñ. pe. de palude. q tenet et ꝑ qui ad susapiendū cogi etiaz si nō habeat sufficientē scientiā sicut fieri cōsueuit in re ligione. et qd dicat Greg. q indign⁹ nō debet obedire et dignus vir debz obedire intelligendū est de illo q est in dignus rone defectus qui est irregularitas. tunc enī nō debet obedire nisi amoueat impedimētū p dispensatio nem. Sed nō habens hmōi impedimētuz debet obedi re. alioqn quilibz bonus qui reputat se indignuz. refu geret et soli indigni pmouerent. Qui igit inuitus z coa ctus susipit officiū prelature nō bñs sufficiētē scientiā nō peccat. secus si sponte et nō coactus. Et idez dic de sufficiente scientia z dz obedire. Nec pe. Idem videt scri bus religionis pfessio nō posset seruari. vt facere officia cōuiuia z mutua obsequia. Idem Pe. de tharan. in scri pto qd intelligit. dūmō sciat saltez cōmunia pcta. et de alijs dubitare vt habeat recursuz ad penitos. nec immi neat ei pbal⁹ ꝑiculū anime sue. vel si subditi qbus ꝓfice retur essent obstinati nec posset eos corrigere. arg. ij. q. i. si peccauerit. Ş. qn vero. cū. c. seqnti. q aūt quis cogi pos sit ad platurā per preceptū z alios modos. ꝓz exemplū in Aug. qui fuit coactus ad episcopatū. Uis inde ipsa mihi facta est. dist. xl. ante omia. et. xxiij. q. iij. displiczꝫ vbi Aug⁹. Multi vt epatū susipiāt. tenent inuitū pro ducunt. indudunt patiūtur mala. que nolūt donec eis assit voluntas sūscipiēdi bonū opis. z. viij. q. i. in scriptu ris. Dicit Greg. q is qui valet oues dñi pascere z renuit cōuincat dñm nō amare. hoc tamē scias q nisi assentiat quantūcunq aliquis electus sit et confirmatus et sibi preceptū factum de acceptatiōe. nunqz est prelatus nec episcopus nec abbas nec prior nec curat⁹ nec aliquod ius ei acquirit. vt dicit idem Pe. dist. xxv. in. iij. art. viij q. i. in scripturis in glosa. Consueuerūt autē prelati qn/ do intendūt ad aliquid ꝑceptorie subditos obligare. et ad peccatū mortale contrariū faciendo. vti tali modo lo quendi. precipio tibi in ꝓtute obedientie vel in virtute spiritūs sancti. vel sub pena excōmunicatiōis vel alteri⁹ censure ecclesiastice vel sub pena carceris. Unde Piero. in epła ad Jouinianū. xxij. q. i. c. Quod debet. Ş. Quis/ quis. Nō ꝑcipit imperat: quod ymꝑatur necesse ē fie ri. Alie ordinatiōes preletorū vel sunt exhortatorie tan/ tū. et sic transgredientes nō peccant. vñ Gratian⁹ dist. xij. c. Decimꝫ sacerdotes. Ş. hec z si. Decretū de necessita te facit glo. i. ꝑceptum vl statutū. exhortatio liberā volū tatem excitat. vel sunt mandata. et sic peccat venialit nō seruādo. Dicit enī archidiaco. post Aug. xxij. q. i. Ş. quis quis. Mandatū est mediū inter preceptū z consiliū quia est infra preceptū et supra consiliū. Sepe tamē in iure ponit mandatū pro ꝑcepto z econuerso.

Mandatū qd est.

De castitate quomo .Ş.X

do quis cōtra eam agat. Ubi nota quod dicit Augustꝰ. de fide christiana et in regula. et habet: xxxij. q. v. nec so lo affectu. Nec salo affectu z tactu. ꝫ aspectu quoqꝫ ap/ penit z appetit cōcupiscētia feminarū. Et infra. Sz etiā tacente lingua aspectu mutuo se inuicē corda nunciat impudica. et scdm cōpiscentiā carnis alterutro delectā/ tur ardore. etiā in intactis ab immūda violatiōe corporibus. fugit castitas ipa de moribus. Nec ibi. Primo igitur sciendū q nō solum cōmixtio veneree. sed etiam aspectus. tactus. locutio. missio litteraꝝ vl mūerū cōuer satio. accessus. affectus ad mulieres vel viros cum fue rit ex libidine et amore carnalis luxurie omia sunt mor/ talia. et quodlibet eoꝝ de ꝑ se si diuersis temporibꝫ fiāt et dicit sacrilegiū. Et cōmuniter ꝓlati in religione eoꝝ solent sibi reseruare absolutionē ab isto casu et alijs que sunt contra vota principalia. quod videt intelligēdum cum procedit ad aliquē actum exteriorē. non cū precise corde cōmittitur. nisi aliter ipsi ꝓlati declararent. Se cundo nota scdm Umbertū in expositione regule. q co gitatio de muliere in se nō est peccatū. delectatio autem in hmōi cogitatione potest esse mortale. et veniale scdm diuersas circūstantias. appetitus vero mulieris semper est mortale. quod intelligo de appetitu rationabili. id est scdm determinatiōem rōnis et libidinoso. et actiue z passi ue. id est amare vl velle amari carnaliter vir mulierem vel a muliere vl econuerso. et multo magis gliari de hoc vel facere aliquid ꝓpter hoc vt amet. hoc autē patet ex verb ipsius Augustini in regła dicentis. appetere scz feminas vel ab eis ꝑeti velle crimino sum est. crimen autē hic importat mortale scm Umbertū: prout sumi tur a Gratiano dist. xxv. Ş. Alias ca. Uideant ergo qui habent deuotas in monasterijs. z mutuo delectant car nis ardore. ꝓpter qd eas si sepe possunt visitāt. quod mortalia cōmittāt. etiam si nō adderent alias turpitu/ dines verboꝝ z actuū. Attendant et ꝓlati eoꝝ qui ta les permittūt accedere ad mōasteria eē participes dam nationis eoꝝ. ij. q. i. notum.. z. lxxxiij. dist. c. i. Nota ter tio scdm Umbertū. q tria sunt genera feminaꝝ que tem ptant facilꝰ de bonis viris q alie. Primū est ꝓtinēres

Nō.

Nō.

Nō.

Nō.

Nota dignissimum

Tria gña feminaꝝ.

in. 4. dist. 19. q. 1.

maxime iuuenes .cum enī temptatio sit cōtinue in eaz natura.facilius temptanť iste ēz coningare vl' alie femine male agentes cū alijs. Et ideo apostolus reddit cautum thimotheū contra istas.i. Thimo.v. Secundū genus est femie ille que inter cōtinentes viuūt sub specie vel habitu sanctitatis.z ideo cum nō audeāt habere familiaritatē cum mūdanis propter votū sanctitatiſ.facilius effundūt suas temptatōes z in viros sanctos cum quibꝫ frequētius conuersanť. Unde Aug⁹. Non ideo min⁹ cauendū est.quia sunt bone indolis et pie conuersationis cū sub effectu pietatis se supponat viscus libidinis. Tertiū genꝰ est femine inter cōtinentes specie sanctitatis habentes que sunt vilis cōditionis:que facilꝰ cadunt ēz nobiles vel magne auctoritatiſ matrone que propter honorē suū hoc attemptare dedignarēť. z ideo ab his cauendū. Unde hiero. Feminā quā videris bene conuersantē mente dilige.scz fm deū nō corpālī cōuersatione.dist.xxxij. Hospitiolū. ¶ Et nota q dicit extra de sta.mo.c.cū ad monasteriū.circa fi.q abdicatio ꝓprietatis sicut z votū castitatis.ita sunt annexa regule monachali.vt nec cōtra eā summꝰ pontifex valeat indulgere. vnde vt dic' pe.de pa.in.iij.q in ꝑceptis negatiuis ēz diu durat obligatio ad nō faciendū nunqz licet facere.z cū obligatio ad nō cocundū sit cēntiale religioni. ēz diu durat religio q est vsqz ad mortē.nunqz est sibi licitus coire.nec papa ꝑt dispensare ipo remanēte religioso. Sz forte papa ꝑt facere de religioso nō religiosū.et tūc cessabit obligatio.qz ipse pōt destruere omnē religionem sicut destruit aliquas.quia nec reputať religio nisi approbata a papa.qz in approbando nō poteſt sibi legē imponere.a q̄ nō liceat recedere sicut nec testator in testamento. ff.de le.si quando. ¶ Nota de vitandis occasionibꝫ quibus causat z auget amor carnalis ad mulieres z mulierum ad viros fm Umbertū in expositiōe regle. Prima occasio est accessus ad eas sine causa vigēre z modestia femine sunt multū curiose ad videndū viros etiam bonos. Beñ.penul. filie discurrūt ꝑ muz.scz ad videndū ioseph. Sicut ex visu mlieris inardescit ꝯcupiscētia viri.ita ex visu viri inardescat ꝯcupiscentia mulierſ. Exemplū de sancto Bernardo:quantū ad hospitā suam.tē. Et tō sancti viri:z ꝑcipue q̄ sunt aspectu gratiosi z pulcri caueāt sibi apparere inť mlieres vel accedere ad eas.

De occasionibꝫ vitandis.

Secūda: Scōa occasio est freqntatio cū eis Solent enī ex hmōi frequētia corda eoz inflāmare in viros. Exemplū Beñ. xxxix. de dīna que iniecit oculos in Joseph. z ideo cauēdū est ab hmōi frequētatiōe. vnde propter hmōi vitandū monasteria duplicia scz. viroz z mulierū simul habi tantiū istituta a beato Basilio mādanť separi z nō amplius fieri. xvij.q.ij. diffinim⁹. Tertia familiaritas que causať ex mlta z ꝓuata locutiōe. familiaritas enī in oīni re ꝓbet audaciā.audacius enī peric aliquid a familiari ēz ab extraneo. Sic z mlier audacius prorūpit inť ptatiōem in familiarem .vñ. xvij.q.ij. Peruenit. Prohibenť mōachi facere sibi cōmatrices ad tollēdū familiaritatē hmōi. ¶ Et nota q preceptore hoc prohibet Gregorius in dicto.c. dicit tamē glo.q si mōachi habēt ecclesias curatas.nō prohibenť baptizare sed leuare de sacro fonte.quia ubi maior familiaritas ꝓtrahit. Quod extendit ad oīes religiosos.quia ybi eadē ratio ibi idē ius. Hinc et hieronim⁹. Oīes puellas vl' virgines christi.aut equaliter dilige.vnde.xvij.q.ij. In decima dicit Ea circa mōachos cautela seruata. vt remoti a familiaritate monaliū.nec vsqz ad vestibulū habeant accedendi familiare ꝓmissum. Sed nec abbatē vel qui ꝓficit extra eā que ꝑt virginib christi loqui aliq̄d :quod ad institutionē earum ꝓtinet:licebit.nec cum ea sola q̄ ꝑt frequēter loq̄ eos oportet.sed sub ꝓtestatione duarū vl' trium soroz.ita vt rara sit accessio z breuis omīno locutio

Tertis

Quarta est ostensio affectōis per munuscula et dulces litteras.affectus ergo mulieris erga bonos viros. licet sanctus de facili degenerat in carnalē. quia fragilis est natura.z ideo boni viri si ex aliqua cā vigente bñt ostendere familiaritatē.caueant sibi a verbis blandis z actibus ex quibꝫ possit augeri affectus eaz circa se. Unde hieronim⁹. Crebra munuscula z sudariola z dulces litteras sanctꝰ amor nō habet. Et loquiť nō de litteris honestis et informatoriis ad bonū.sed solū ex affectiōe sensuali.z cū verbis blandis scriptis.vt patz in sequentibus

Quarta

Quinta

Quinta est decor et cōpositio corpis. Exēplū de ioseph Beñ.xxxix. Et tō boni religiosi dcturpāt corpus suum ꝓ mortificatiōem. Nō li sentiunt se diligi a mulierib fu giant eas.z aspere z dure loquanť ad eas. et si ex hoc bene nō curant de reconciliatiōe earū. melius est enim eas esse turbatas contra eos ēz carnal' affica. vñ Aug. Sermo breuis asper z rigid⁹ est cū hmōi habendꝰ. Sexta est aspectus earū. Impudicus oculus (ait Augustinus) impudici cordis est nūcius .xxxij.q.v. nec solo. Exemplum Dauid in videndo bersabee z dñe respiciēs in ioseph. Et tō vt dicť. v'.q.i.c. ex merito officiū singulorum sit oculos habere castos. ¶ Vitandū est ergo quā tum possibile est mortiū mulierū. Primo ꝓter periculū Aug⁹. Quanť, z quales episcopi clerici simť z laici pꝰ consortia volunť in naui fragili nauigare.hoc est in carne fragili se exponere consortio mulieꝝ periculoso. Secundo ꝓpter infamiā que inde sequiť que cauenda est.arg. ff.q. ij.nō sunt audiendi. Tertio ꝓpter notā exempli. cū enī perfecti viri et securi inherent familiaritatibus predictis.dant occasionē minoribꝫ idem faciendi: qui cū sint infirmi de facili corruunt in istſ. Et declarat Aug⁹. in libro de singularitate clericoz. q nec propter vtilitatē clericoz. temalē que ex hoc euenit. est habēda cū feminis nimia familiaritas.nec propter caritatē ad salutē carū. nec ꝓpter quedā exempla xpi z sanctoz. Nam et si xpm sequebanť mulieres que ministrabant ei z apostolis:et helyas pastus sit a vidua.nō se debēt homies fragiles tantis viris equare.vt credant hoc ita pure agere licuisse et ramē multū moderata maxime modestia fuit illa familiaritas et ex causa magna facta.

De paupertate religiosoz seruanda siue ꝓprietate particulari nō habenda qualiter circa hoc quis offendat. §.xi

Unde aug⁹. in regula dicit. Non dicatz aliquid ꝓpriū.sed sint vobis omnia cōmunia. xij.q.i.c. non dicatis. Et vrban⁹ papa inqt. Quicunqz vestiz viraz cōmunē susceptā habet.z vouit se nil ꝓpriū habere.videat ne pollicitatiōem suam irritam faciat.sed qđ dño pollicitus ē fideliter custodiat ne dānatiōnē sed premiū sibi acquirat. xij.q.i. Sanct⁹. Et ex de sta.mo.c. Cum ad monasteriū. dicit. Prohibem⁹ districte in virtute obedientie sub obtestatiōe diuini iudicij. ne qs monachoz ꝓpriū aliquo modo possideat Et in.c. monachi.eo.tit. dicit hoc de vniuersis religiosis precipim⁹ obseruari.scz q̄ nō habeant peculiū seu ꝓprium. Ubi ꝓmo nota scōm Jo.an. in nouel. sup dicto.c. cū ad monasteriū.q ꝓpriū dicit quicq celat abbati seu alij suo ꝓlato.vl tenet contra voluntatē ꝓlati. Si aut abbas quidā monacho concedit. vt eis possit vti ad libitū nō videť dici ꝓpietas.quādo de quātitate z qlitate nulla fit abbati.nec sine ipsi⁹ scientia aliq̄d recipit vel expendit paratus totū reddere z dimittere ad iussum abbatis. Et dicit ꝓpriū fm abbatē quasi potro priuatū separatū a cōmunitate. Et scōm Hosti. importat ꝓprium. Habere dominiū rei iustis modis acq̄sitū. ¶ Secundo nota q ꝓpium

habere pro pñ̃ est peccatum mortale religioso cuilibet. tum quia est cõtra votũ p.ticipale. scz paupertat̃. tum qz est cõtra p̃ceptũ iuris canonici. vt patz per allegata ca. Et religioso in morte reperto cũ ꝓuo: mandat in dis cris ca. negari ecclesiastica sepultura. cũ ergo religiosus vel religiosa. qz idẽ iuris omino est in monialibꝫ. in hoc aliqd recipe mutl. ũ vel parũ mobile vel imobile contra voluntatẽ suprioris vel receptũ de licentia p̃lati nõ est paratus ponere totũ in manibꝫ eius ad placitũ et requisitionẽ ipsius plati. vel et aliquid celat ne ab eo accipiat vt ꝓtectarius peccat mortal̃. et simil̃ si sibi ad vsuz cõcessa contra voluntatẽ suprioris. vl̃ sine licentia vendit vl̃ donat vt dñs rei nisi poneret spem in ratihabitiõe pla ti. ¶ Tertio nota q plat⁹ nõ pot dispensare cũ religioso vt habeat ꝓpñ̃. vt scz aliqd habeat simplicit in sui do minio. vt facere possit quicqd velit sine voluntate supe rioris ꝓpria auctoritate. imo vt dicẽ Inno. in. c. Cum ad monasteriũ. in fi. nec summ⁹ pontifex in hoc valet indul gere. id est dispensare. et quãuis archidi. hosti. et Jo. an. dicant q papa pot cum monacho in proprietate t castitate dispensare. hoc volunt dicere q ex iusta causa t ma ꝓma vrgente necessitate vt est bona dispositio vnius re ligiosi potest papa mõachũ facere laicũ. t vxorare. sed pro certo tenet q nõ valet dispensare cũ monacho vt ꝓpriuz habeat. et sit mõachus sm Tho. t Pe. de pal. qõ patet per id qõ narrat archid. xxxij. q. ij. solet. de quadã abla ta muliere. Vñ nota q si plat⁹ dispensat cũ religioso in ꝓpio. vt scz aliqd habeat t ad placitũ illõ distrahat. dissiper et disperdet. vt sibi videt etiã in damnũ mona sterij nõ videtur posse excusari a peto graui et mortali. cũ exponat ouẽ suã morti. t dãnificet mõasteriũ t vsur̃ per potestatẽ quã nõ habz. ¶ Quarto nota q cũ plat⁹ concedit quidam subdito ad vsum. qz tñ res periculosa est t inutilis t exẽpli mali cã. Consulit hosti. abbatiq nisi ex magna t euidenti cã talẽ licentiã nõ det mõacho nõ habenti administratiõem. addit ad hoc dñs Joh. de. di cens. quia consiliũ hoc est latissimuz t ꝓter malitiã mo derniz odiosum. qz religioni dãnosuz. ideo restringendũ per regulã illam. Odia restringi t fauores cõuenit am pliari. de reg. iur. lib. vi. Item qz ad maiorẽ paupertatem obligant frẽs p̃dicatores qz monachi. cũ illis sit licitum hre possessionẽ i cõi. t q dñs abbas pt cõmittere possessionẽ monacho. qõ nõ pt plat⁹ ordinis predicatorum, cũ dictus ordo possessiões hre nõ possit. scz eis renũciat ne. hec Jo. de. Moniales aũt vtriusqz ordinis mendicantiũ in cõi possessiones t redditus hre pñt. vt mona chi. Concessoz aũt sibi p plat̃ religiosus ita hz vsum. q nõ habet vsufructũ. Est aũt hec differentia inter vsũ et vsufructũ. quia fm rex. glo. ex de pigno. Cum cõster. Differũt vsus t vsufruct⁹. ¶ Usufructus dicit ius vtendi et fruendi rebus alienis: salua rez substãtia. Sed vsus dicitur ius vtendi licet nõ fruendi rebꝫ alienis zc. Vñ de re cuius quis habet vsum accipere debet ꝓpter suã necessitatẽ. nec aliqd dare pot. Sed in vsufructu vltra suã necessitatẽ pot residuuz illi⁹ vsu fructus donare vt vult. qz eius rei dns ẽ. Religiosus de concessis sibi ad vsuz nil pot donare etiã elemosinaliter nec de eo qõd acquirit p industriã aliquã. nec de bonis pa ternis. quãdo sibi cõmitterent ad vsum vel fieret procu rator. qz omia sunt monasterij. vt. xij. q. i. nõ dicatis. ni si sup hoc habeat lniam dandi. et tunc bñ vtat. als dis cipatio erit nõ dispẽsatio. et discedens t vrens peccabit et recipiens sine causa rationabili. arg. xij. q. ij. Gloria. t tenetur restituere mõasterio recipiẽs ex turpi cã. etiam si dãs nõ haberet lniam t multo magis si nõ hz indulgẽtiã. ¶ Nota ãnto fm Umbertũ in expositõe regule sup illõ sint vobis omia cõmunia. xij. q. i. nõ dicatis. q cum du plex sit vsus. quia certus t incert⁹ circa certũ vsum. qui scz nõ pot auferri: dispẽsari nõ potest. Semp enim volũtas religiosi debz esse subdita plato. vt relignet quando voluerit. Sed circa vsum incertũ qui ẽ in voluntate alterius vt ei auferat cũ ei placuerit ex cã rationabili dispẽsari potest. Causa aũt ronabilis dispensatiois ẽ duplex. scz vtilitas t necessitas. vt. i. q. vij. §. nulli rigor. Utilitas ac potest esse duplex. s. priuata et comunis. Priuata vt cũ concedit religioso liber aliqs vl̃ ad addiscendũ vel ad informãdũ animũ suũ in pertinẽtibꝫ ad salutẽ. Cõis vtilitas est vt cũ concedit alicui vsus libri. qui pot studio suo alijs ꝓficere. Simil̃ necessitas est duplex. scz priuata vt cũ in mõasterio paupe in q nõ possunt habere de cõmuni victualia monales: concedit monali vt aliquid habeat ad vsum necessitatis sue. cum ꝓposito tamẽ semp de totũ resignandi cũ voluerit superior. Necessitas cõmunis est. vt cũ concedit alicui officiali procuratori celerario et huiusmodi aliqd ad expendendũ in vsus cõmunes. Et quãuis hmõi necessitates vel vtilitates sint sufficiens causa dispensandi. nõ tamẽ omes sed solũ q sunt valde rõnabiles t euidentes fieri debent vt in necessitatibꝫ q̃tidianis victus t vestitus. et in vtilitatibꝫ circa pertinẽtia ad salutẽ anime. et ẽ valde cauendũ ne in huiusmodi faciliter dispẽset. cũ ꝓter sequelã exempli. tum ꝓter speciẽ mali. de vita t ho. dicti. Cũ ab omni. ¶ Nota sexto de habentibꝫ bona mõasterij vel cõuentuũ ad mĩstrationẽ pro cõmunitate vt procuratores custodes: id est liberarij. vestiarij sacriste t hmõi. Procurator igit cũ habet administratiõez rez iuridice in ministrando res ecclesie vl̃ conuẽtus. conditiõem eius meliorare potest. de teriorare nõ debet. vt dicit extra de dona. c. fraternitatẽ vbi dicit glo. q t si cpus aliquid modicũ donare possit si sit de ꝓsuetudine. nõ tamẽ procurator etiã generalissimũ habens administratiõem. ff. de pcu. l. procurator. Et hoc est ꝺ abusionẽ modernoz: religiosoz fm dñm Jo. dõ. q ꝓstituti procuratores t sindici a quibꝫ suis i totũ vel in partẽ bonoz patrimonialiũ vendũt. donãt. commutent. dissipãt: t disperdũt dicentes se facere licite. qz cum licentia suoz maioz. cum nec ipi prelati possint donare vt distrahere bona monasterij seu cõuentus. ¶ Custodia aũt dicit rerũ cõmissarũ solers cautela t discreta administratio. extra eo. q totũ. Et sic dicunt custodes librarij. cellerarij. vestiarij quoz officiũ est res sibi cõmissas cõseruare cũ diligentia a latronibꝫ. et necessaria vnicuiqz ꝑtr regula vel ordinatio dom⁹ iubet distribuere. et fideliter ad bonũ cõmune eas tractare. Magna quoqz abusio est vt frẽs velint habere salaria p officijs suis cũ omia opa sua sint in manibꝫ prelatorum. ac etiã volũtates xij. q. i. non dicatis. ¶ Nota secundo q si religiosus teneat ad superfluitatẽ res vt pecuniam. capas. et tunicas pomposas triplicatas t huiusmodi. cũ licentia tamẽ prelati sui et sit paratus semp totũ resignare ei in mãibꝫ eius. qõd tñ raro cõtingit. qz iuris talis nõ possit dici ꝓprietarius. tamen fm Umbertũ in expositione regule peccatũ est in dispẽsante t dispẽsato sic sine causa rationabili. Et in dispẽsante est peccatũ infidelitatis seu iustitie cũ abutit potestate. cũ data sit ei in edificationẽ. t ipse vtit ea in destructiõem. Jn recipiente hmõi dispensatiõem est auaricia. cũ teneat sine rõnabili causa. Nec ille. Et satis credo q qui se reperiunt in mõasterijs t quibꝫ vbi non vtunt in cõi. si plati sunt et non faciunt quantũ eis est possibile sine notabili scandalo. vt viuat in cõmuni cos nõ esse in statu tuto. quia fauent rei destructiue religionis. ar. dist. lxxxvij. Error. et in alijs. c. Si sunt subditi t resistunt huic bono cũ attentatur. nõ quia nõ possent sufficiẽter viuere. sed qz volũt abundare et de suis suo mõ facere videntur eẽ in malo

Usus certus et incertus.

Nõ. mõthg nõ pp hre vsũ aliqz rei ad dispensandũ sz bn vtit vsũ

Nõ. vtilitas ẽ duplex dispensandi

Nõ. duplex ẽ necessitas dispensandi

Procurator monasterij. aliqñ qõd modicũ donat

Nõ. sz vna pessima abusionẽ religiosoz salaria ampietiũ p suis officijs

Nõ.

statu cum seculariter viuant ⁊ velint in malo pseuerare
Prohibet autem religiosis viuere seculariter. extra de
regu. et transl. ad reli. ca. Relatum.

De habitiõe et re §. XII.

rentione possessionũ reddituũ annualiũ in cõmuni in
ordine predicatoꝝ. vtrũ sit licitũ. Horum declaratiõem
sumo ex libello venerabilis viri domini Jo. do. cardinal.
qui leuauit seu suscitauit pmus in italia vitam regula
ris obseruãtie in ordine pdicatoꝝ scientia ⁊ vita famosi
Primũ quẽ fecit sup hmõi materia. ¶ Primũ ergo. ſ. eẽ peccatũ
probat sic. filij seu successores tenent pactũ pdecessoꝝ
Possessiões bre promissa ⁊ statuta seruare. qõ ptz ex de imu. eccle. aduer
pdicatoꝝ sus. et de testa. Si heredes. Uñ ⁊ regla iurisin. vi. dic q
b⁹ patrũ rationi cõgruit vt succedat in onere q̃ substituit i hono
est: re. Sed institutor ⁊ pater ordinis pdicatoꝝ be. Domi
nicus ⁊ sui successores. qui cõstitutõibꝫ formã ⁊ aucto
ritatẽ dederũt ordinauerũt ⁊ ipi seruauerẽt sine possessio
nibꝫ ⁊ annualibꝫ redditibꝫ viuere. vt ptz in ꝯstitutõibꝫ
in. c. de capitulo generalissimo. ⁊ p ipm brm Dominicũ
hoc summis pontificibꝫ pmiserũt. nec aliter sum⁹ pon
tifex ordinẽ approbauit. qõ ptz in bulla cõfirmatõis or
dinis honorij. iij. in bulla canonizatõis brĩ Dominici. ⁊
in bulla Clemẽtis que incipit Virtute conspicuos ⁊ in
multis alijs bullis. que oẽs restificant frẽs ordinis pdi
catoꝝ elegisse viuere in artissima pauptate. Jgit posteri
in dicto ordie tenent de lege cõmuni. nõ solũ puata que
obligãt nõ tantũ ad penã. sz etiã ad culpã integralẽ om
niũ possessionũ reddituũ annualiũ abbreuiationẽ fua
ri. Quãuis enĩ regla brĩ Aug. (cui⁹ pdicti sũt pfessores)
nõ prohibeat possessiões habere in cõi sz pmittat. tamẽ
buic pmissioni renũciauerũt in mãibꝫ summi pontificꝫ
obligantes se ad abdicatõem eaꝝ p cõstitutões regle su
peradditas. quaꝝ etiã ipsi sũt pfessores. Et regla iurisdi
cit. Oõ semel placuit ampl⁹ displicere nõ pot ex de reg
gu. iurisꝫ. li. vi. Oõ yez est in his q nõ peruoze sed p sciaz
placent: et nõ solũ mẽte. sed ẏbo vl ope. vt glo. ibi. Joh.
an. sic est in posito. Renũciantibꝫ enĩ actões suas nõ ẽ
dand⁹ regressus. vt. vij. q. i. q̃ periculosum. ⁊ dist. xcij.
Si qs eps. ⁊ õ regu. ⁊ trãſ. c. Ad aplicam. Sz ⁊ ipse pr̃
dominicus quẽ debent imitari q̃ volunt eẽ filij. vt dici
tur. dis. xl. nõ est. nunq̃ voluit possessiones accipe q̃ nõ
starim ẏdederent. Et qsdã cõuentui bononien. oblatas.
⁊ a qbusdã fribꝫ receptas repudiauit. de q̃ nõ paꝝ scã
dalizati sunt q obtulerãt ciues deuoti. maluit autẽ eos
scandalizari. q̃ possessionũ sceno ordinẽ fedare. Qui tñ
tandẽ in extremis in suo testamẽto maledictõem dei ⁊ su
am cuilibet ad ordinẽ suũ tales reddit⁹ inducẽti delega
uit q̃ maledictio pr̃is effectu clamare nõ cessat. ¶ Scõo
nota q ex pdictis ⁊ multis alijs iuriũ allegatõibꝫ et ra
tionibꝫ infert. q frẽs pticulares duoꝝ ordinũ mẽdican
tium. sz pdicatoꝝ ⁊ minoꝝ. qui vetant possessiões ha
bere pertinentes ad illos cõuent⁹ qui patenter aut so
phistice de redditibꝫ viuũt. cõmunẽ vitã nõ dñt recipe
nisi sicut vxor vsurarij q̃ tenetur de proprio laboze aut
elemosinis vitã suam ducere. posito q oĩa bona viri sui
sint de vsuris. Si enĩ frẽs tales pñt viuere de cõmunibꝫ
elemosinis quas ꝯuẽtus illi recipiũt. bñ est cum eis. si
nũt procurent a fidelibꝫ. caute tñ cauẽdo scandala q̃ntũ
pñt. et a diffamatõe fratꝝ suoꝝ simplr abstinendo q
tales redditus. vt pcurtur. rapina sunt et nullius iuris
existũt. Uñ ⁊ allegat hosti. et Jo. an. dicentes pdicatoꝝ
statũ fore pfectũ ex electõe altissime pauptatis. dũmodo
caueant ne furent. Et qd est furari nisi reuerti ad posses
siones ⁊ redditus phibitos. addit. als peccarent morta
liter. sicut et frangendo castitatẽ ⁊ hmõi. hec oĩa intel
ligo cũ fuerit absq̃ debita dispensatõe sup hmõi. et per
papam fienda fm ipm. vt j. dicẽt. Et in fine tractat⁹ cõ
cludit q si frater singularis in dicto ordine pdicta facẽ
nõ posset ad aliquẽ conuentũ sue religionis in q̃ religio
vigeat liberã trãſeũdi habeat facultatẽ licẽtia tñ petita.
et si nõ fuerit obtẽta. ne obediẽtie bonũ deperat. ¶ Nota
tertio q incõtrariũ possent induci tres rõnes qs elidit
et destruit ipe. Et pma ẽ talis. trãſgressio eoꝝ q̃ cõtinen
tur in ꝯstitutõibꝫ nõ obligat frẽs ad culpã sed ad pe
nã nisi pter pceptũ vl pcẽptũ. vt habet ex plogo ꝯstitu
tõis. Sz nõ brẽ possessiões i cõi ẽ ordiatio ꝯstitutionũ
et sine pcepto formata. q̃ nõ est pcm̃ saltẽ mortale vt pa
ctũ est. Ad qõ pfat⁹ dns iob. respõ. hãc ordiatoꝝ seu in
stitutõem. que bẽtur in. c. de. do. conce. ⁊ ꝯstru. sic possi
bilitõem. que bẽtur in. c. de. do. conce. ⁊ ꝯstru. sic posse
ssio aut redditꝰ ãnuales nullo mõ recipiant arcentra solẽ
nitate circũstãtiarũ. qbꝫ facta est. de qbꝫ bẽtur i. c. de ca
pto generalissimo. nõ sit statutũ qsi pricipale. et ablata
sit ptãs qbuscũq̃ in ordie dispensandi in bꝰ. vt ibi patet
brẽ vim pcepti. cui⁹ ibi nõ fiat pceptum i forma. Sed
dicit sensisse ⁊ determinasse famosos doctores lapũ de ca
stellis. ⁊ franciscũ de aretio. Asserunt etiaz qdã que i ꝯsti
tutiõibꝫ phibent simplr. nulla adhibita pena taxata. vt
taxãda absq̃ graui pctõ cõmitti nõ posse. sicut est illud
de possessiõibꝫ nõ habẽdis. obligãt enĩ ꝯstitutiões ali
qñ trãſgressores ad culpam ⁊ nõ solũ venialẽ sed aliqñ
mortalẽ. etiã sine pcepto formato vel contẽptu adhibito
qõ infra declarabit i alio. §. Satis ꝯcordat guil. q̃ dicit
q̃ aliq̃ statuta sũt sub pcepto. et si p ẏba pceptoria nõ ex
primant si ꝯstat q̃ tanq̃ pncialia fundmta ordinẽ illũ
in spe relgionis cõstituentia. sicut statuta vt inuiolabiliter
obseruent. ¶ Secunda ratio est talis. Consuetudo nõ
solũ constituit ius. vt dicit dist. xi. in his ⁊ alijs. c. sz etiã
tollit ius positiuũ. vt patz per exemplum de ieiunio in
quinquagesima a clericis inchoando. dist. iij. statuim⁹.
et de ieiunio in festo diez rogationũ. de ꝯse. dist. iij. Ro
gatiões. ⁊ de quibusdã diebꝫ feriatis. de cõse. di. iij. c. pro
nunciandũ. que omĩa p cõtrariã consuetudinẽ sunt abro
rogata fm glo. ipsoꝝ. c. Sed iam p antiquã ꝯsuetudinẽ
a. l. annis et vltra introductũ est cõuentus habere pos
sessiones et redditus. cuius prohibitio est de iure positi
uo. ergo ꝛc. Sed ad hoc respondet q̃ cõsuetudo priudi
cet iuri positiuo. reqrunt multa. precipue vt sit ratiõa
bilis et prescripta. extra de consue. c. finali. Sed ista cõ
suetudo que potius dicẽda est corruptela nõ habz has
conditiones. nã interrupta est freq̃nter p phibitiões ca
pitulorũ generaliũ. Requirit etiam q̃ res sit pscripti bi
lis et pscripta. de qua agit ex de testa. c. ij. qualis nõ est
status religionis. vñ cõstitutionũ cũcta principalia nul
la cõsuetudo potest introduci. vt de esu carniũ de equi
tando ⁊ huiusmõi. et multo magis de possessionibꝫ ha
bendis: quod est strictius phibitũ. Unde ⁊ Jo. andree
in capto Cum ad monasteriũ. extra de sta. mo. dicit q̃ si
cut contra vota nõ valet consuetudo. sic nec contra reli
gionẽ. et concludit cũ hostien. q̃ monachi debent absti
nere ab esu carniũ nõ obstante consuetudine vel scãda
lo fratruz. Oportet etiã q̃ consuetudo sit rationabilis.
et q̃ contineat naturalẽ equitatẽ extra de cõsuetu. c. Ex
parte. Sed hꝰ nõ habet tal' cõsuetudo. q̃ nõ tollit in hoc
consuetudo dictũ ius. ¶ Tertia ratio est q̃ cũ papa omĩa
iura in scrinio pectoris sui censeat brẽ. Ude testa. l. omi
nũ. et ex de cõsti. c. i. li. vi. quo scz ad interpratõem ⁊ mu
tationẽ in positiuis. ⁊ cũ omni lege bũana possit dispen
sare fm oẽs. papa dispensauit i hoc qõ est positiuũ ius
quod ptz p plurima ꝓuilegia ordini indulta. et papue
in ꝓuilegio a plurib⁹ summis põtificibꝫ renouato. qõ
cõmuniter dicit mare magnũ vbi indirecte ⁊ imꝑ publi
ce videt hoc haberi. Sed ad hoc rñdet pfatus dñs Jo
han. do. q̃ hec ꝓuilegia siqua essent nõ valerent plurib⁹

Nõ. In regula bti aug. tim nõ tanet de non habendis possessionibꝫ in cõi

Ca.i. De possessionibus religiosoꝝ

rationiby ꝛ ꝓcipue ꝓuilegiū contra consuetudinē vel
constitutōem impetratum vigoꝛe caret: nisi de ipsa con
Nota de c.i.ii.vi.ꝛ eꝝ de his q̄ fi.a maio.ꝑte ca.c.Cū nos. Sed in
suetudine ꝛ ꝓstone expꝛssaꝫ faciat intentionē.eꝝ de ꝓsti.
mari ma/ dicens ꝓuilegiꝰ nec de ꝓstone nec de ꝓsuetudie fit mē
gno p̄d/ tio.igit nō sunt valida in b. Itē ꝓuilegiū p surreptōem
catoꝝum. obtentū vigoꝛe caret.de rescrip.c.sup lris. Sz tale ꝓuile
giū fuit subꝛeptū.qz cause fruole assignate. puta qz
le viuūt.ꝛ tacent illa ꝑa sciēter.q̄ si papa sciret nūq̄ ta/
b cēt ꝓcessuꝫ ordini ꝑ modū ꝓuilegiū expectāda cēt scōa
tussio. Non enī ꝓsumit a curia emanasse.qz ꝫ statuta
est religiosoꝝ.eꝝ de ꝓfirmatōe vtili vel inuti.c.porrecta
Non enī ꝓsumit qꝫ papa vnico ꝙbo tollere voluit tot la
boꝛibꝰ ꝛ vigilijs statutū firmatū mēdicātū.eꝝ de elec.
c.ecclia.ij. Idē post eū ꝓfirmauit Jo.de lignamia.ꝑfun/
dus doctoꝛ vtriusq̄ iur/ dicēs dictū ꝓuilegiū nō valere ꝛ
cē subꝛeptōiū.qz tacuerūt ipetrātes maledictoꝝ be. Do
minici ꝛ ꝓstones ꝓhibentes. Constitutiones aūt cum
sint facti.ꝛ de facto ꝓsistant.ꝑsumūtur a ꝓncipe ignora
ri.eꝝ de ꝓsti.c.i.ii.vi.q̄ ze. Nota qrto qꝫ in eo casu dicat
Idē dns Jo.licitū esse hīe possessiones ꝛ ānuales reddit⁹
Postq̄ frēs viuēdo regulariter ꝛ viuēdo. supfluas expē
sas in edificijs. in cōuiuijs. in vestibꝰ. in promotionib/
bus ꝛ huiusmodi.ac etiā vacādo saluti ꝓximoꝝ ꝓdi/
cationi.audientie ꝓfessionū ꝛ hmōi expte fuerūt in suis
oportuit aūt ꝫ nō iuuari seu viuē posse sine redditibus
qđ nō credit ipe eucture.tūc possessiones acceꝑt mode
rate ex eaꝝ vsu viuētes: ꝛ nullū pctm erit. q. nēcitas ñ
habet legē.i.q.i.remissionē.et eꝝ de obꝛua.ieiu.c. Consti
tuum.qz rem alienā accipe:licz ī necessitate ꝛ vti ea. eꝝ
de furtis.c.si ās ꝓter nēcitatē.et b quia tūc omnia sunt
cōmunia.dis.xlviij.c.Sicut.in fine.cū sz sibi aliter ꝓ
uideri nō possit.de ꝓse.di.v.Discipulos. Nec ipe. Tuc⁹
tñ cēt ꝙ ctrā in nēcitate qñ non cēt extrema.accedat dis
spensatio sup hoc supioꝝ.imo reqꝛitur. Nota quīto
qꝫ tenet idem Jo.ꝙ in b nō possit dispensare nisi solus
papa.nō aūt plati ordinis.nec magister ipe.nec caplm
generale nec generalissimū nisi aucte pape illō celebꝛare
tur.ꝙ si dicat ꝙ par in parē nō hꝫ imperiū.extra d elec.
ca. Innotuit.arg.di.xix.c.nulli.cū glosis suis.ergo capi/
tulū generalissimū nō potuit ligare mⁿ alteri capi. ge
neralissimo.qđ fieret si in hmōi dispensaret seu dictam
cōstitutōem tolleret. Rñ.ꝙ illud caplm generalissimuꝫ
ꝓmū fuit aucte pape celebꝛatū. in q̄ statuit ꝛ dic ipm
caplꝫ imo papa.nolo ꝙ aliud.c.etiā generalissimū pos/
sit reuocare istam ꝓstitutōem de possessionibꝰ nō habē
dis.sequit ꝙ qđcunq̄ aliud.c.generalissimū sit inferi⁹
alio ꝓmo.ꝛ nō par.et ꝑ ꝓns nō possit reuocare ꝓstōnem
illam nisi etiā ipm fuerit aucte pape celebꝛatū. Idē tot⁹
ordo renūciauit auctoꝛitati ꝙruncūq̄ caplōꝝ ī hac par
te nomīaliter ꝛ exꝑsse q̄ possent ordini possessiones cōce
dere aut redditus annuales. ergo talis auctoꝛitas neq̄
est in toto ordine. nec ꝑt ee nisi ꝑ spālem līaꝫ nō subꝛe
ptīe impetratā. sz sponte ꝛ de certa scientia cū legitima
causa a sūmo pōtifice datam. Nec io.do. Nota sexto
ꝙ si cōuētus posset cōpetēter viuere in decenti numero
et exercitio sue vocatōis sine possessionibꝰ ꝛ redditibus
annualibꝰ sicut de facto experientia docet in pluribꝰ locꝫ.
tunc petere dispensatōem sup hmōi vl vti obtenta dū/
rante tali ꝓstone nō excusarent a pctō. qz hoc cēt retro
aspicere qđ prohibet.de pe.di.ij. Pennata. Hoc enī cēt
dedirare et minui a statu ꝑfectionis ꝛ pauꝑtatis xp̄i et
apl̄oꝝ ꝛ tollere ab ordine statum mēdicantiū. Unde
lapus de castel. dicit ꝙ in b differe mēdicātes ab alijs
religiosis. nec quia in cōmuni nec in particulari p̄nt hīe

ꝓuū.i.īmobilia ꝛ reddit⁹ q̄tū ad ordiez p̄dicatoꝝ.tglo.
eꝝ de elec.quoūdā.li.vi.dic ꝙ mēdicates ꝓpe sunt qbꝫ
ad ꝓgruā sustētationē reddit⁹ aut possessiocs hīe coꝝ
pfessio vl regula vl cōstitutio vetat. Sz ꝙ qtū publicū
tribuere vicīū solet incerta mēdicatas. vt hīe eꝝ de religi. Mēdicat quidē
do.c.i. Et io.an. post archi.dic mēdicare est egere et ab
alijs necria q̄rere. Un mēdic⁹ ꝺr qsi mau dicens. Et io.
an.glo.in nouel.illud in artissima pauꝑtate.eꝝ de ꝓuil.
Minus ꝓaue dic:loq̄ris de p̄dicatoꝛibꝰ.qz nec possessio
nes habent nec reddit⁹ sz ex solis elemosinis sustentant
Dine deuot⁹ Ber.in li.de dispēsatōe ꝛ ꝑceptō dic de p̄/
laro. Uota mea nō angeat sine mea voluntate.nec minu
at sine certa nēcitate.alioq̄n nō erit dispensatio sed dissi
patio. Et peccabit ꝓcedēs ꝛ vrens. Nota septimo ꝙ si
ad cōuent⁹ quenūt bona īmobilia vt possessiones :red
ditus ānuales iure legari vel ex hereditaria successione.
Mā ꝛ frēs nr̄i adire p̄nt hereditatē parētū ex ꝓuilegijs De bonis
cle.iij.imo nec p̄nt exheredari.vt.xix.q.ij.c.fi. Non ne/ īmobilib⁹
gat dns io.do.q̄n possint frēs suscipe. Sz b dic cē tua
dū.qz si libere dimittūt q̄tū dnt vendi.nō cauillādo
diu tenēdo ꝑ ꝓpo habendo maiozi.sic faciunt seculares
quari.seruet dictū hiero.ad paulinū. Si bēs rem in po
testate tua vende.si nō bēs ꝓoyce. De ꝓcloyo ꝓuiso nec/
cessitatib⁹ cōuētus nō supꝑfluitatib⁹ residuū pauꝑibus
erogēt.vel ꝙncḡs legantis dent si indigēt.argu.xij.q.i.
quia tua.ꝛ.c.expedit. Nec debz sine nēcitate q̄ casū recipi
at de ꝙnq̄ mīa pecunia sb depositō ꝙuari.ar.xij.q.i.
nolo. Si aūt legant cū cōditiōe hoc ꝑt cē mīt⁹ Et si
conditio est talis.vidz ꝙ pcū cōuertat in fabricā vel oꝛ
namentū ecclie.vel vestes ꝛ lectisternia ꝛ hmōi.hoc fic/
ri ꝺz q̄uius cōmode ꝑt.dūmodo nō sit ꝫ ꝓstōnes ꝛ bu
militatē ordinatā.ar.xiij.q.i.c.vlt. Sz si cōditio sit talis
ꝙ nō possit vendi siue als alienari.vt qz de redditib⁹ ꝺz
annuarum ꝓuideri fabꝛice tectis.infirmis ꝑantibꝰ.
vestibꝰ fratꝝ ꝛ hmōi.credo tenere legatū ꝛ cōditiōez p̄o
nō adiecta haberi sicut ꝑt a simili inueniri i.c. tua nob.
extra de testi. Nam conditio illa ꝙ frēs semꝙ teneāt illā
possessionē.est ꝫ ꝓstones eoꝝ ꝛ ꝓfessionē.ꝛ io obligāt
cos ad pecandū. Et ex alia ꝑte b facit ꝫ ad ordinandū ꝓ
se. Sed cū pctōres ds nō audiat.ꝑz ꝙ testatoꝛ petiuit
contraria.vnde nō est audiēd⁹. Silē notat archi.xxiij.
q.vij.c.i.ꝛ ij. Et qz vt dicit regl'a iur/ de re.iur/.li.vi. Nō
debet vtile ꝙ inutile viciari. Et ꝑuata dispositio testato
ris nō ꝑt generalē dispositionē legis vl canonis īmuta
re.vt de testa.c.requisisti.ꝛ.ff. de legib.l.nemo ꝑt. Uale
bit legatū ꝛ conditio nō tenebit.et sic vendat.ꝙ si hoc ñ
admittat a iurist⁹.l'ꝙmittat ab executoꝛibꝰ.vtrūq̄ si fiat
prohibitio alienatois sub certa pena.puta ꝙ deuolua
tur ad aliū in casu alienationis vl incurrat aliam penā
nullo mō ꝓter b faciendū est ꝫ ꝓstōnē.ꝛ io si nō p̄nt vē
di abūdant seu dimittant. Nota octauo ꝙ si legata
nō sunt facta ī fraudē frēs p̄nt illas elemosinas petere De legat⁹
vt alias sponte oblata. Sz caueat ꝙ se vl ꝙ suos ꝓcura
toꝛes ꝫ non dantes ciuiliter plactare q̄ ad immobilia.
Quod si dicat ꝙ ex b dabit occasio ꝓsonis nō soluendi
legata.sed detinēdi iniuste aliēa. Rñ.ꝙ pctm tā interi⁹
cōmissum nō euadit tal'a q̄ repetūt. ꝛ vltra hoc multa
alia addunt in plactatione.vt odia.rixe.mēdacia. piu/
ria. detractiones.iniusticie.ꝛ vltra istud scandalū cōmu
ne laicoꝝ videntiū mēdicātes litigare.qz als ꝓsilia p̄di/
carent nō cessar.laica aūt si in iudicio suo reputāt nō scan/
dalisant laicos inq̄ntuz litigantes ꝛ sua repetentes. q̄n
etiā clericus petens debita bona ecclie sue nō peccet.sed
debz b facere vt notat archi.x.q.ij. episcopus.ideo ē qz
ecclia b ei mādat.nec etiā tenet ad statū pfectois vt reli
giosi. Mendicantib⁹ non mandat sz potius interdicit
per cōstitutiones suas.ꝛ magis vt prius debet q̄s puidere

saluti sue fuādo regulā suam ꝛ ꝓstōnes q̄ alioꝝ procu
rando ne retineant legata coꝝ. Nec.10.do. Consiliū est ꝛ
optimū. tamē si etiā in iudicio exigerent et q̄critius ven
derent. nō videt eē cōtra cōstitutōes vel iura cōmunia.
Petrus aūt de pa. in quadā epla respōsali ad magistꝝ
ordinis fērz Hugonē sup ista materia possessionū ꝛ red
dituū dicit magistꝝ ordis ꝛpuintialē ex causa rōnabili
puta in casu necessitatis q̄ lege nō habz. posse cū aliqb
cōuentib⁹ dispensare sic ex cā rōnabili dispensare va
lent in carnib⁹ comedēdis. Sz si q̄s bñ aduertat casus
sunt mltū dissimiles. Nam p ꝓstōnes declaratur q̄ pre
lati possint de carnib⁹ dispensare nō sic de possessionib⁹
imo exp̄sse prohibet eis dispensatio. Et ideo rutior ꝛ ra
tionabilior vīd opi. Jo. do. supra posita. ¶ Nota nono
q̄ de annuersarijs ꝑpetuis sic dicat idē Pe. in dicta epi
stola. Nibi videt q̄ sicut nō est ꝯ ordinē. imo de ordie
recipe q̄tidianas elemosinas. ita etiā āniuersaria ꝑpetua
nec h est hre reddit⁹ in recipiēdo gr̄is. ꝛ in petēdo ex iu
dicio. nec in h est necia dispēsatio. sic nec in q̄tidie men
dicando. Sed repetere ea in iudicio tanqm redditus si
bi debitos nō licet absq; dispensatōe. Que dispensatio
fieri nō debet. nec illud dissimilari nisi ex causa necitatꝫ
puta in locis vbi ita refriguit caritas q̄ frēs seminātes
spūalia nō p̄nt aliter metere temporalia. Hec pe. Et idem
videt dicendū. imo et fortius de certis elemosinis an
nualib⁹. quas reges ꝛ p̄ncipes aliq̄n ordinant dari fra
tribus de gabellis et alijs introitibus. Nam talia sunt pu
re elemosine. nam ipe cōcedēs ad placitū p̄t reuocare ta
lem dationē. cum sponte det ꝛ nō ex aliq̄ obligatiōe ad
illos. nō obstāte q̄ illi q̄ sunt sup dictis gabellis teneant
ex debito dare fribus rone ordinatōis dñi. Idem dic ipe
Pe. de censib⁹ ānuis. ac etiā de redditib⁹ fratrū ad vitā
q̄ scz nō licet exigere ea absq; dispēsatiōe q̄ fieri nō debet
nisi ꝓpter necitatē. sed oblata liz recipe. Et addit q̄ istō
p̄uilegiū quo cōcedit q̄ frēs possint recipe legata ꝑpe
tua ad cultū diuinū. nō exp̄mit de legatis ꝑpetuis factis
pro petentib⁹ aut indumētis q̄ possint ea recipe. Timeo
etiā ne illud p̄uilegiū pax valeat ad ꝓpositū. q̄ ibi non
exp̄mit cōtraria cōstitutōe vl cōsuetudie nō obstante.
hec ipe. ¶ Nota decimo q̄ cū aliq̄ docti viri aliē sentiāt
ideo simplices frēs. illitterati q̄ in dicto ordine degunt
in cōuētibus possessionatis. alis religiose viuētes. cū vi
deant peritos ꝛ bonos sic viuere. satis videtur excusari.
Silr q̄ ex obedientia ordis assignārur in hmōi cōuēti
bus ratiōe studij vl p̄dicatiōis ꝛ sine scādalo nō possent
se subtrahere. etiā vident posse excusari remanēdo i cō
uentib⁹ possessionatis nō dispensatis sup huiusmodi.
Similr ꝛ alij docti q̄ manēt in hmōi cōuentib⁹ ꝛ quā
tum in eis est sunt parati q̄ possessiōes vel redditus hu
iusmodi alienētur ꝛ opam dant. sed alij nō consentiunt
cū alienatio habeat fieri ꝓ maiorem ptem capituli con
sentiētem excusari videtur. Et mltō magis si p̄latus su
pioꝝ hoc p̄hibet. s. fieri alienatiōem. Satis vtile ꝛ ratio
nabile eēt q̄ exp̄ in multis religiōibus de elemosinis vi
uere nō p̄nt fratres etiā religiose se hñtes. tum ꝓpt gra
uamia laicoꝝ multiplicata ex guerris. tum ꝓpter diminu
tionē caritatis refrigescētis: tū ꝓpter multiplicatōs pau
perū questuātiū. pcurarēt dispēsatio a papa q̄ p̄latos
ordinis. et papa satis ratiōabiliter dispēsaret. ꝛcipue
in locis vbi ꝓ experientia vīd q̄ elemosine nō sufficiūt.

Quantū aūt ad .§. XIII.

constitutōes fratrū p̄dicatoꝝ. Si frater aliquā trāsgre
ditur ordinatiōem p̄hibitā sub p̄cepto in ꝛtute spūs scī
vel sub pena excōicatiōis vel carceris. dicrum est q̄ mor
taliter peccat. nō āt aliter trāsgredīēdo sine cōtēptu ꝓpt
id q̄ dicit in plogo. Constitutōes nre nō obligent nos
ad culpam vel ad penā nisi propter p̄ceptū vl ꝓmptū.
¶ Sed p hoc declaratiōe nota t m Jo. do. q̄ i ꝓstōnib⁹
aliq̄ supponūtur vt p se nota vt forma. hītus et colōr. et
obseruatio castitatis ꝛ hmōi. et trāsgressio hoc ꝑt mor
tale. quia ꝯ votū ꝛ ordinatiōem ecclie. Illa ponunt in
constitutōe ꝛ sub triplici differentia. q̄ q̄dam memora
tiue. quedā simplr negatiue. quedā ordinatiue ꝛ ornati
ue. Prima sunt vt iciunia ab ecīa instituta ꝛ alia hmōi.
Et ista talia trāsgrediendo facta pnia constitutionū vel
prelati vl nō facta adhuc culpa remanet nisi p confessio
nem deleat ꝛ ꝓtritionē. Dat ꝛ mihi lomin⁹ pnia fm con
stitutiones. nō q̄ egit ꝯ ecclīam iz etiā q̄ fecit ꝓtra con
stitutiōes. et sic multa sunt in constitutōib⁹ que transgres
sores nō solū ad penā cōstitutōis obligant sed etiaz ad
culpā vel mortalē. vt pcutiendo frēm. vel contumelioſa
verba dicendo ꝛ hmōi. vel venialē vt dicēdo ꝓba ocio
sa. Illa ꝛo que ponūtur simpliciter ꝛ negatiue nulla ad
hibita pena taxata vl taxanda nō recōpēsant pena vi
ipsa trāsgrediendo a graui petō excusari nō possunt vt
sunt q̄ exīstunt contra omnē obedientiā et extra omnes
auctoritatē. ꝛ exemplificat de possessionib⁹ nō habēdis
vel redditib⁹ annualib⁹. ꝛ illa dicit eē mortalia. Illa aūt
tem q̄ ponunt in ꝓstitutōib⁹ ordinatiue: sunt que de se
nō exīstunt de genere bonoꝝ aut maloꝝ. sed de ornatu
et decentia religionis sic sunt iciunia. esus carnū. nega
tus modus dicendi vl cantādi officiū. silentiū. inclina
tiones ꝛ hmōi pro his taxant pene in ꝓstitutionib⁹ vl
cōmittunt taxande a p̄latis. quas q̄ fecerit ꝛa transgres
sione cessauerit sine culpa erit. pura si comedit carnes si
ne licentia ꝛ magna necessitate: si venīā petat. et si indul
citur q̄ doleat de culpa cōmissa faciendo pnias taxatas:
mundat a culpa. et satisfacit trāsgressionib⁹ coꝝ que q̄
tinent ad ornatū religionis. Et pōt nō esse culpa. pura
si fiat ex rationabili cā. vel forte ex inaduertentia ꝛ obli
uione cōtra hmōi statuta. et ꝓpterea dicitur nō obligent
nos ad culpā. q̄ si nō diceret etiā in dicto casu nō ob
ligarent ad culpā. Et potest in ipis trāsgressionibus eē
culpa vl leuis si ex leuitate ꝛ fragilitate frāgant hmōi
statuta. et ꝓpterea ponit caplm de leui culpa. vl si ex ma
licia fiat parua. vel grauior si ex ḡuiori malicia. et ꝓpte
rea ponūtur. c. de graui culpa. ꝛ. c. de grauiori. Similit
caplm q̄tidianū dicit. c. ō culpis. hec ille. Tho. etiā sco
scde. q. clxxxvi. dicit q̄ in hmōi trāsgressionib⁹ potest eē
culpa vel venialis si fiat ex negligentia. vl etiā mortalis
si fiat vel ex ꝓmptu vl ex libidine. i. cōplacentia fruitio
nis sic sumit. xxv. di. §. al's ea. Si quis aūt nō fecerit pe
nitentias taxatas a cōstitutionib⁹ vl taxandis a prelat⁹
tris pro hmōi trāsgressionib⁹ obligat tunc ad culpā. Et
si in hoc pseuerat. nō paratus emendare se. nec peniten
tias p hmōi constitutōis vel p̄latoꝝ subire debitas. hic
sic agendo cōtemnit scām dominū. Jo. do. ¶ Ultrū frēs
ordinis p̄dicatoꝝ tenent facere contra in regula ꝛ cōsti
tutionib⁹ ipius ordinis dato q̄ p̄latus suus nō mādet
seu dicat ei q̄ seruet. Et primo videt q̄ nō. q̄ nō tenet ea
seruare obligatiōe cōi sibi ꝛ alijs christifidelib⁹ q̄ nō sūt
obligati ad fuandū ipa. nec etiā nō videt obligatōe spe
ciali quā fecit i pfessiōe. quia in ea nō p̄misit fuare regu
lam ꝛ ꝓstitutiones seu cōtenta in eis ꝛ in ea. sed p̄misit
solūmodo obedire p̄lato suo fm regulā et cōstitutiones
ergo si p̄latus nō mandat ꝛ nō dicat ei q̄ seruet ipe non
videt q̄ teneat ipa fuare. Sed cōtra. idem iudiciū ē de
fratribus p̄dicatoꝝ ꝛ alijs religiosis. sz alij religiosi tenen
tur seruare regulas ꝛ statuta sue religionis absq; hoc q̄
p̄latus coꝝ dicat vel mādet eis q̄ talia fuēt. q̄ ꝛ frēs p̄
dicatores. Rñdeo fm Johā. de napol. in quolibet. xiiij.
q. xvi. q̄ frēs p̄dicatores tenent fuare omīa contenta in
regula ꝛ in ꝓstitutōib⁹ sui ordinis prout sūt in eis ꝛ tm

De perpe
tuis anni
uersarijs.

contenta hec ꝑcepta vt ꝑcepta ⁊ statuta simplicia. dato
etiã q̃ ꝓlat⁹ suus nõ mãder. nec dicat et q̃ fuerit ipsa. qõ
põt ꝓbari ad pñs multipl'r: Primo q̃ qlibz teneꝯ ser
uare ptinẽtia ad statũ suũ. sic ꝓlat⁹. qõ ptinet ad gdum
ꝓlatois. et sacerdos ad gdũ ordinis sacerdotal'. Et sil'r
quilibet religiosus teneꝯ ſuare regulã ⁊ statuta sue reli/
gionis. Scdo ꝓbat̃ q̃ rõem. q̃ qlibet exñs in aliq̃ gra
du vl statu eccl'ie teneꝯ facere imposita existẽtib⁹ in tali
gdu vl statu eccl'ie teneꝯ facere ꝓposita existẽtib⁹ in tali
gdu l' statu a supioze potẽte ei imponere. Sz papa tẽẽz
vicar⁹ xpi ⁊ supm⁹ ꝓlatus tot⁹ vniũsalis eccl'ie potuit
imponere. ⁊ de facto imposuit statuẽdo. vl' saltẽ appro
bando vl' ꝓfirmãdo existẽtib⁹ i oi statu ⁊ gdu eccl'ie oia
spectantia ad talẽ gdũ seu statũ. q̃ qlibet exñs in q̃cũq̃z
gdu seu statu eccl'ie teneꝯ facere ea q̃ spectãt ad talẽ gdũ
seu statũ. Sz dicet ad hãc rõem. q̃ maioz est ꝓa ꝺ fra/
tribꝫ ꝓdicatoꝝ. Et rõ est. q̃ fm decretalẽ extra de reg.
et trãſ. c. Porrectũ. babũ⁹ nõ facit mõachũ. Sz profeſſio
regular'. Idem ꝯ iudiciũ de ꝓfeſſione alicui⁹ religionis
per quã aliq̃s efficit religiosus et de religione ipsa seu de
statu ipi⁹ religionis. Sz fraſ ordinis ꝓdicatoꝝ ex ꝓfeſſio
ne sua teneꝯ solũ obedire ꝓlato suo fm regl'az ⁊ ꝓstiones
et nõ teneꝯ ſuare regl'az ⁊ ꝓstiones. q̃ qñ ꝓfiteꝯ ꝓmit/
tit ꝓmũ scz obedire. et ñ ꝓmittit secũdũ. scz ſuare. q̃ ex
statu sue religionis obligat ad ꝓmũ nõ ad secundum.
Sed hec rñsio nõ valz. q̃ etiã ꝓlatus ꝑ electionem ⁊ cõ
firmatiõem ⁊ ꝓsecratiõem fit ꝓlat⁹. factus ꝓlat⁹ teneꝯ ser
uare spectãtia ad statũ ꝓlatois. q̃ tñ ſuare ñ ꝓmisit
exꝑsse qñ factus est ꝓlatus. Et sil'r sacerdos teneꝯ ſuare
spectãtia ad gdũ ordinis sacerdotal'. q̃ tñ ſuare nõ ꝓ.o
misit qñ factus ẽ sacerdos. Et sil'r chr̃ist⁹ teneꝯ seruã
re oĩa statuta chr̃istianoꝝ. q̃ tñ nõ ꝓmisit exꝑsse in ba
ptiſmo qñ fact⁹ est chr̃istianus. Sz corpo q̃ aliq̃s suſci
pit baptiſma vel sacerdotiũ vel ꝓlatiõem ⁊ vult ẽ chr̃i/
ſtian⁹ vl' sacerdos vel ꝓlat⁹. vult implicite. ⁊ ex ꝓsequnti
et ꝓmittit ſuare oĩa spectãtia ad xpianos seu sacẽdotes
seu ꝓlatos. Et sil'r dicẽdũ ẽ in ꝓpositio. q̃ corpo q̃ ali
q̃s ꝓfiteꝯ ordinẽ fratꝝ ꝓdicatoꝝ ⁊ ꝓmittit eẽ et ẽ frat
ꝓdicatorũ. ꝓmittit ex ꝓsequnti ſuare spectãtia ad ipm
ordinẽ licz in tali ꝓfeſſione ꝺ nõ ꝓmittat exꝑsse. Sz
contra ista ꝓ argui. q̃ trãſgrediẽs votũ peccat mortal'r.
sed si ex voto ꝓfeſſionis sue frater teneꝯ ſuare cõtenta i
regula ⁊ in ꝓstionib⁹. trãſgrediẽdo q̃ cunq̃z eoz trãſgre
deret votum. q̃ semꝑ peccaret mortal'r omittẽdo vl' trãſ/
grediendo q̃cunq̃z tale qõ ẽ incõueniẽs. Ad qõ dicen/
dũ est q̃ vouẽs aliq̃d simpliciter seu absolute ⁊ transgre
diens seu omittẽs illud peccaret mortal'r. Sz si voueret
illud nõ absolute. sz sub hac cõditiõe q̃ si omitteret vel
trãſgrederet illud. nõ incurreret culpã venialem. sed pe
nã aliquã determinatã. quã penã si omitteret ĩcurreret
culpã venialẽ tm̃ ⁊ nõ mortalẽ. tal' omittẽdo vl' trãſgre
diẽdo illõ qõ vouit. ñ peccaret mortal'r. sz penã illã subi/
re deberet. ⁊ eã omittẽdo peccaret venial'r tm̃ ⁊ nõ mor
taliter. q̃ solũ istã ꝓmisit in voto suo. ⁊ ad istã soluz se
obligauit. ⁊ sic est in ꝓposito. Idẽ viꝺ dicendũ de cõ
stitutoꝝ aliaꝝ religionũ que nõ sunt in ꝑcepto.

De ingressu ad religionem tria pos/
sunt considerari. Cap'm Scõm.

sccha' scde q. vltima

De ingressu ad religionẽ

Et ꝓmo vtꝝ sit hũda magꝝ deliberatio cir
ca hmõi. Rñdet Tho. q̃ diuturna delibera/
tio et multa ꝓsilia requirunt in magnis dubijs. vt dicit
ꝑbs in iij. ethi. In his aũt q̃ sũt certa ⁊ determinata nõ
requirit consiliũ. Circa aũt ingressum religionis tria ꝑt
considerari. Primũ est ipse ingressus religionis fm se. ⁊
sic est certũ q̃ est melius bonũ. Et q̃ de hoc dubitat q̃n
tum in se est derogat xpo. qui hoc ꝓsiliũ dedit. Secun
do potest considerari religionis ingressus q̃ cõparatus/
nem ad vires eius q̃ est ingressus. et sic nõ est locus du
bitatiõnis. quia illi q̃ ingrediunt religionẽ nõ cõfidunt
de virtute sua sed diuina. fm illud Ysaie. xl. Qui spant
in dño mutabũt fortitudinẽ ⁊c. Si tamẽ eẽt aliq̃d ipe
diẽs impediẽtiũ. puta infirmitas corpalis vl' onera de
bitorum vel aliquid hmõi. vbi requirit deliberatio ⁊ cõ
siliũ cũ his q̃b⁹ ꝓperat q̃ plinꝝ nõ impediat. Eccl'i. xxx/
vij. Cum viro religioso tracta ꝺ sctitate ⁊c. ⁊ est locutio
yronica in q̃b⁹ nõ est diuturna deliberatio habenda. iu
xta illud Hiero. hereant in salo nauicule funẽ magis pre
scide q̃ solue. Tertio põt̃ considerari ingressus religiõis
quantũ ad modũ. et quã religionẽ quis ingredi debeat
et in talib⁹ pt̃ habenti consiliũ cũ his q̃ nõ impediũt. hec
Tho. Sed pene oñs q̃ sua sunt q̃runt: nõ que ihesu xpi.
suã religionẽ omib⁹ ꝓferentes. ⁊ plerunq̃z qõ petius est
alĩs derogãtes. nõ attẽdẽtes ad quã vocet a dño: q̃rentes
fulcire semẽ nõ fratri xpo mortuo. sed sibi ꝑ legem
dei. viij. q. i. olim. Et vbi q̃s ex ignorãtia vl' errore intẽ/
deret illam ingredi in qua nõ bñ viuit. crudelitas esset
nõ reddere cũ cautũ ⁊ a ꝓposito suo reuocare. dis. lxxxiij
q. i. Sed vbi instigat ⁊ multũ inclinat ad vnã q̃ sit bo
na nõ sine magna cã reuocand⁹ est ab ea. ⁊ ad aliam in/
ducendus. Vt enĩ dicit. xx. q. iij. Presens. qõ quis nõ ele
gerit vel optet ꝓfecto nõ diligit. Quod aũt nõ diligit
facile contemnit. De inducendo ad religionis ingressu
Nota scõm Tho. scda scde. q. vlt. art. ix. q̃ inducẽs ad
hoc nõ solum nõ peccant. imo magnũ ꝓmiũ merent. Inducẽ ad religi/onem. meliꝰ ⁊ fallit̃ q̃z
Juxta illud Jaco. v. Qui ꝓuerti fecerit peccatorẽ ab er
rore vie sue. liberabit animã eius a morte ꝑpter multitu
dinẽ peccatoꝝ. Ad hoc etiã facit qõ dicit dis. xl. v. c. tria
sunt. Posset ĩ contingere triplex inordinatio circa hãc
inducõem. Prima est si violenter aliq̃s aliũ ad religio
nem cogeret qõ ꝓhibet. xx. q. iij. presens. Et hiero. dic
de cõse. dist. v. Quisqd necessitate fit: certo soluit qõ vo/
luntate arripit pleuerat. Secundo si aliquis simoniace
aliũ ad religionẽ trahat mũeribꝫ datis ꝓpter hoc qõ
ꝓhibet. i. q. iij. q̃ ꝓio. Nec tñ ad hoc pertinet si quis ali
cui pauperi necessaria ministret in seculo nutriẽs cũ ad
religionẽ. vel sine peccato aliqua munuscula tribuat ad
captandã familiaritatẽ. Tertio si mẽdacijs eum alliciat
Imminet enĩ sic inducto piculũ. Ne cum se deceptum
inuenerit rerrocedat. et sic fiant nouissima illius peiora
ꝓrioribus. Tho. sed etiam absq̃ hoc periculo: nõ licet se
inducere. quia vt dic̃ Aug⁹. ad salutẽ sempiternã nulli⁹
ducend⁹ ẽ opitulante mẽdacio. xxij. q. ij. Primũ. Et loq̃/
tur de officioso mẽdacio qõ est veniale. Ingressus reli
gionis nõ solum congruit ⁊ expedit exercitatis in obser
uantia ꝑceptorum. vt ad maiorẽ ꝑfectionẽ ꝓueniant. Sz
etiã nõ exercitatꝫ ⁊ petẽtib⁹ scõm Tho. se. se. q. vlt. Illam et dñs Matthẽũ publicanũ qui nõ erat exercitatus in
ꝑceptoꝝ obseruãtia. vocauit ad obseruantiã consiliorꝝ
facilius enĩ qui fuerũt peccatores peccata vitant in reli
gione. vt ptz q̃ p ieiunia. vigilias. obedientiã ⁊ alia opa
religiosa tollunt occasiones peccatorũ gule. luxurie ⁊ hu
iusmodi. Tho. ad quod facit qõ habet. xxxij. q. ij. Ad/
monere. vbi Stephan⁹ papa consulit cuidaz vxoricide
q̃ ingrediat monasteriũ dicens. Relinque hoc malum
seculũ qõ te traxit ad tam immanissimũ peccati facin⁹
ingredere monasterium ⁊c.

Nõn dignus.

Ingressus religionis vel opera obedientie in ipa vtrũ sint pretermittenda ꝓpter obsequia exhibenda parentib⁹. §. I.

Respõdet tho. in quodlibet. iij. et dicit q̃ aliter dicendũ est de eo q̃ non dum intrauit religionẽ. aliter de eo q̃ iam intrauit ⁊ ꝓ/ q. 6. art. 2.

fessus est. Nam in scdo casu cum per professionem sit mortuus mūdo. deobligatur a cura impēdenda parentibꝫ. sicut deobligatur per corpalem mortem. et ideo nō peccat nec facit contra dei preceptū si in claustro remaneat ad p̄ceptū prelati p̄termissa cura parentuꝫ. Est enī factus impotēs ad reddendū debitum parentibus absqꝫ propria culpa. Debet tamē inquantū potest salua ordinis obedientia satagere vt per se vl̄ p alios suis parentibꝫ subueniat si in necessitate fuerint. In operibꝫ vero spiritualibꝫ et ordinibus tenet eis seruire in religione. Si aūt nōdum intrauit tūc distinguit. quia aut videt se posse in seculo remanere absqꝫ immunēti periculo peccati mortis. aut videt se nō posse sine peccato mortali remanere. et in scdo casu tenet magꝫ saluti anime sue prouidere qꝫ corpali necessitati parentū. et ideo non oportet retardare ab ingressu religionis p̄ter p̄uisionē parentū. In p̄mo casu uerū subdistinguēdū est. quia aut sine eius obsequio parētes eius nullo mō viuere possunt Et sic tenet eis subuenire. et alia p̄fectionis opera p̄termittere: et peccaret dimittēdo eos. aut sine eius obsequio possunt eius parētes sustentari: quāuis nō ita bene et abundāter. et tunc nō tenet dimittere ingressum religionis et alia opa p̄fectionis. et idem est dicendū si parentibus in quātacunqꝫ necessitate cōstitutis posset procurare qꝫ eis puideret p aliquē. tunc enī potest ingredi religionē. ℣ Joh. neapol. in quodlibet. obmissa distinctiōe de periculo peccati mortis vel nō periculo simpliciter dicat. q̄ nō solum habēs p̄positū ingredi religionē. sed etiā habēs de hoc votū tenet differre implētionē voti. id est ingressum religiōis in duplici genere indigentie parentū viz in maxima. puta quādo parentes sui nullo mō sine eo possunt viuere vl̄ morerent fame vl̄ nuditate et similibꝫ. qz sic sunt infirmi vel in carcere vel alia simili calamitate. In mediocri indigētia. puta qz sine eo possent viuere. sed cū notabili iactura seu detrimēto sui status vel ꝺditionis sue. puta quia oportet eū mendicare: vel alijs seruire cū magna indecentia status sui. In his duobꝫ modis indigētie debet differre ingressum q̄ousqꝫ cesset indigentia. q̄ si nunqꝫ cessat debet ex toto dimittere. Et ratio est ꝺm cū. quia ea q̄ sunt necessitatis et p̄cepti nō debent dimitti p̄ter ea q̄ sunt supererogatōis et cōsilij. Sed obsequi parentibꝫ est necessitatis et p̄cepti iuris diuini et naturalis. de honoratiōe parentū. qui honor magis ꝑsistit in eoꝝ sustentatiōe et corpoꝝ obsequij p̄stationē qꝫ in reuerentie exhibitione. Ingressus autē religionis est opus ꝑfectionis et supererogatōis. q̄ debz differri p̄ter obsequia parentū in dictis casibꝫ. ℣ Si autez dicat q̄ implere votū est necessitatis et p̄cepti nō consilij. Sz tu fecisti votū. de ingressu. q̄ tē. R. Jo. ipse et dicat q̄ necessitas est implere votū licitū. nō aūt illicitū. supposita aūt indigētia parentū in dictis duobꝫ modis filius vouēdo ingredi religionē faceret votum illicitum. Et ratio ē. quia res alteri obligata nō pōt alteri promitti licite. ꝓsona aūt filij in illis casibꝫ est obligata parentibus ad subueniendū. ideo tē. Si aūt vouisset aīa indigentiā parentū. et postea incurrerēt talē indigentiā. tale votū est implere illicitū. et ratio ē. qz res alteri obligata: etiā alteri promissa debet illa alteri tradi. qz ꝓmissiōez nō transfert dominū rei que promittit. Et si post votū emissum mutat̄ cōditio ꝓsone vouētis. nō debet votuz adimpleri. vt si q̄s sanus existēs voueret ieiunare in pane et aq. et postea infirmaret. ita q̄ illud ieiunū esset sibi periculosum mortis. tale votū nō debz impleri. qz iramentū et votū nō sunt vincula iniquitat̄. vt. xxij. q. iij. inter cetera. Sic in ꝓposito qz opus votū emissum de ingressu religionis ꝓsona vouēs ꝑter nouam indigentiā supuenientē de nouo est obligata parētibꝫ ad subueni-

endum. ergo tē. Sz si indigētia parentū esset parua. vt qz nō ita honorabiliter et ample viuere possunt. sicut valent et sicut viuūt alij equalis conditōis: ꝑter hoc non debet filius dimittere ingressum religionis ꝑter hmōi indigentiā parentū. Dec ioban. neapo. ℣ Si aūt tēpus ingressus religionē sed nōdū p̄fessus. videt idem dicendū. q̄ de eo qui nōdum est ingressus. quādo scilicz indigentie parentū: ꝑcipue et maxie nō posset aliter subueniri. nec monasteriū vellet illi puidere qō ꝑium esset si posset. ℣ Parentes autē quia habēt rationē principij. inquātum hmōi p se eis cōuenit vt filioꝝ curaz habeāt Et propter h̄ nō liceret alicui filios habēti ꝑtermissa cura filioꝝ oīno religionē ingredi. i. nō ꝓpter qualēcunqꝫ valeant. Dicit enī. i. Thimo. v. Si q̄s suoꝝ et maxie domesticoꝝ curā non hz fidē negauit. Tho. sc. se. Et ad q. dicit hoc facit. c. si q̄s deliquerit filios. dist. xxx. vbi hoc ꝓhibet sub pena excōicationis. nec obstat huic dist. xxx. c. i. vbi dicit. Si q̄ filij deseruerint parentes maxime fideles occasione cultus dei anathema sit. quia vt dicit Hieronimus. illud fuit statutū in detestationē hereseos q̄rundaz. Qui vt dicit glo. dicti. c. putabāt h̄ esse necessariū ad salutē ex eo q̄ christus dixit. Qui non reliquerit patrem et matrem tē.

De ingressu ad religionē quo ad episcopos. archidiaconos et alios curatos. §. II.

Nota ergo ꝺm Tho. scda scōe. q. final. q̄ obligatio voti ꝑpetui ad vacandū diuīs obsequijs cōpetit ꝑter epōs et religiosos. Presbyteri aūt curati et archidiaconi nō obligant voto ꝑpetuo et solēni ad curā aīaꝝ retinēdā. sicut epi obligāt vn epi p̄sulatū deserere nō ꝑnt absqꝫ auctoritate romani pontificis. ex de re. iur. Licz. Archidiaconi et ꝑbri curati ꝑnt libere renūciare epō curā eis cōmissaz absqꝫ licētia pape. q̄ sol⁹ ꝑt in vot̄ ꝑpetuis dispēsare. vñ mādatū est q̄ archidiaconis ꝑbris curatis licz ad religionez trāsire etiā epo cōtradicente. vt. xix. q. ij. c. due sunt. Bñficia aūt alicui⁹ talium toto tempe ꝑbationis nō debet alteri conferri nisi de ipius consensu vel nisi constet q̄ ab solute voluit vitā mutare vl̄ p̄fessiōez fecerit vl̄ habitū ꝑfessoꝝ recepit. interim fruict bñficio q̄ alium cui de ꝓpositione ipsi⁹ bñficij puidebit. ex de reg. iur. c. bñficiū. li. vi.

De ingressu ad religionē quo ad obligatos. §. III.

Nota si q̄s est obligat⁹ ad rationabilia reipub. nō est recipiend⁹ in religione nisi ꝑius se expediat de rationibus. dist. lij. §. i. Obligati ad rationabilia ꝑlatoꝝ honestū est etiam q̄ ꝑius se expediant. Obligat⁹ ad aliq̄d soluēdū ꝺm Ray. ingredi potest nō obstante obligatōe vl̄ iuramēto. dūmō nō ex ꝓpositō intentiōe subtrahēdi debitū h̄ faciat sz ex feruore caritat̄ nec faciat iniuriā creditori. qz facē auctē spōsa ire cum rege. c. Licet. Sed stare nēo ꝑt. xix. q. ij. due sunt. et ex de regu. c. Licet. Sed monasteriū tenet satisfacere de bis q̄ cōsulit mōasterio xix. q. iij. siqua mulier. Q. si nihil contulit mōasterio qz nihil habebat. inanis est actio quā exercuit in ꝓpria debitoris. xvij. q. vi. Si res. Si tamen post ingressum eius monasteriū aliq̄d acquireret occasiōe eius. puta ꝑ successionē hereditariā donatiōem. vel ex testamēto. tenetur monasteriū quantū ad illud arg. in dicto. c. Siq̄ mulier. Concor. Inno. et tho. Poterit etiā ꝺm Ray. in monasterio aliquid scribere vel aliud honestū opus facere ad hoc deberandū se. dūmodo p h̄ nō negligat diuinū officiū. di. xci. c. Clericos. Et deducent expense ne sit onerosus monasterio. vt dz xvi. q. vi. c. Delapsis. Aliq̄ tamen dicunt non deducēdas expensas quod ꝓbabilius est dum modo nō impediat obseruantia. Pe de palu. in iij. t. tē simpliciter. q̄ talis nō tenet in religione ogari vt soluat

Nō. hic pulchre dicit Joan. de neapo. in ꝓhibitis tenet qs differre ingressū religionis ꝑter calamitate ꝓximi et corꝝ sustentatiōez et si vouit tñ

Nō. Vtrū nō dz adimpleri mutata vouētis ꝓsone

debita. ¶Item obligatus ad aliq̄d faciendū. vt scribendum vl̄ pingendū fm Hosti. nihilomin⁹ ingredi potest. et perficiat qđ promisit. Et si hoc nō potest salte p aliū nisi man⁹ eius specialr esset electa. q: tūc nō potest p alium facere nisi de licentia ei⁹ cui promisit. ex de offi. deleg. c. fi. Potest etiā satisfacere ei cui promisit: siue de bonis que cōtulit monasterio. siue operando aliquid vt ei satisfaciat vt dictū est. Obligat⁹ ex iuramento ad regendum ciuitatē p annū. vel magister ad legendū. vel cappellan⁹ ad seruiendū in cappella scōm Raymun. nō obstante iuramēto possunt ingredi ad religionē. Non enī iuramentū violat q̄ illō in melio⁹ cōmutat. de iurīur. c. Peruenit. ij. Idem Inno. Host. et Hosti. qui tū addit. Consulo tū pri⁹ impleat qđ promisit ex de iureiur. Debitores. Hoc enī tutius nisi ab illis qbo iurauit possit lniaz obtinere.

De obligante se p votū ad ingressum religionis. §. IIII.

q. 189. ar. 2. tion. 2.

Item laudabile est. quia idem opus bonū factū ex voto laudabilius est q̄ factū sine voto. Sed nota q̄ obligans se ad h̄ aut̄ impubes vl̄ pubes. Et si impubes. id est minor quatūordecim annis cōpletis quo ad masculū. vel duodecim q̄ ad feminas: tū habet vsum rationis. q: pōt se obligare deo p votū. sicut z diabolo p peccatū. ideo si pater vl̄ tutor nō irritat sed ratificat. tenet ad implendū. Si vo irritat nō tenet nec debet intrare ad pubertatē. Nō si intrauerit siue ex voto facto siue sine voto inutiliter. parentibus possunt eū extrahere etiā contra volūtatē suam de religione vsq̄ ad vnū annū z vltra diem. xx. q. ij. Puella. Est aut̄ aduertendū fm Pe. de pa. q̄ pater vel tutor nō debet cū violentia propria auctōritate extrahere sed aūctoritate eius qui habet potestatē in monasterio. nec etiā magister filij familias hoc pōt. nec quicūq̄ alius custos. licz aūt pater vl̄ tutor possit pupillū inuitū diuertere plunare etiā dericū. nō tamē possunt eum cogere aliqs inuitū inferendo qđ fieret si habitū disrumperēt. vl̄ de monasterio vt extraherēt. qđ iam erat in eius possessione. Nec pe. de pa. Si aūt est adult⁹ tenet implere etiaz contradicēte patre. z p̄cipienti patri in h̄ nō tenet obedire. xi. q. iij. c. Si dñs. Et si vouit simplr z absolute tenet. Alias pōt cōmode intrare. alias ex mora peccat. Si vouit conditionalr. id est sub certa ꝯditione z certo tempore aut̄ religio illa essz reprobata. vel illi nolūt eum recipere. si obligatio fuit absolute ad religionē. licet nō intendisset nisi de ista ea refutante vl̄ pereunte obligatus est ad aliam. quia obligatio nō fuit certe speciei sz generis. sicut qui promittit dare equū licz nō intēdat emere alienum. sed dare suū. si oīa sui pereant. tenet tamen dare aliud. Si aūt nō intēdebat se obligare nisi ad istam religionē precise. videt quibusdā q̄ illa refutante liberatus ē. q: per eū non stat. et sibi impossibile factū est quod vouit. et similr si ipsa totaliter reprobet. Sed istud nō videt qualille qui vouit certā religionē. q: cū hoc nō stat vita seculi. per cōsequēs videt vouere dimittere seculū. vnde si illam religionē nō potest habere. vl̄ q: ipa nō vult: vl̄ quia prohibiti sunt recipe ad professionē. quia tenetur nō redire ad seculū. videt p̄ consequēs q̄ in alia religione debeat remanere. Pe. de pa. in. ij. Sed tho. se. se. tenet priorē opinionē. scz q̄ nō teneat ad aliam. Et licz pe. sit tutior. Tho. tamē rationabilior. Obligatus autem ex vinculo matrimonij cōsummati. quomō possit intrare religionē: et quō non. habes supra titu. p̄mo b⁹ tertie p̄t.

q. vl. ar. 3. ad scdm.

¶Item qui vouit vl̄ iurauit intrare religionē minorez determinate licite potest intrare maiorē. q: in maiore includitur minus. Et licite potest per aliū ad hoc induci: nisi sit aliq̄d speciale qđ impediat. puta infirmitas vel spes maioris profectus in minori. Sed ille qui obligatur voto vel iuramēto ad ingressum maioris. nō potest licite intrare. nec debet induci ad minorē nisi ex aliq̄ euidenti causa z cū dispensatione superioris. Tho. scōa scōe. q. vlt. ¶Item fm Tho. se. se. q. finali. vouens intrare religionē si intendit se obligare nō solum ad ingressum sed etiam ad perpetuū remanendum tenet perpetuo remanere. Si aūt intēdit se obligare ad ingressum causa experiendi. sed cum libertate remanendi vel nō remanendi. manifestū est q̄ non tenetur. Si autē in vouendo nihil de hoc cogitauit. videtur obligari ad ingressum scōm formā iuris cōmunis: que est vt ingredientibus detur annus probationis. Unde nō tenetur perpetuo remanere. Si tamē tali intentiōe intraret vel exiret statim. nō videtur satisfactum voto. quia in vouendo hoc non intendebat. Et ideo tenetur vt saltem velit experiri an ei expediat remanere. Possunt etiā parentes offerre filios impuberes monasterijs ad suscipiendū habitum. sed cū peruenīūt ad annos pubertatis est in libertate eorum si volunt remanere vel non. Illon enim possunt cogi ad hoc. xx. q. i. c. Illud. vnde. xx. q. i. c. i. Dicitur q̄ cum sunt in quindecimo anno qui est annus probationis debent interrogari si volunt remanere. Et si hoc elegerint per professionē expressam vl̄ tacitam per lapsum anni. tunc cogūtur remanere nec possunt redire ad seculum. et sic intelligunt. c. Addidistis. cū caplis duobus seq̄ntibus. et. c. Que progenitores. vt dicunt glo. Quamuis aut̄ liceat tales recipere quod etiā beatus Benedictus fecit. tamē experientia rerū magistra docet. q: non expedit modernis tempibus in quibus z corpora z merita nostra defecerunt. dist. xxxvij. c. Fraternitatis. Sic seruant oīes cuiuscūq̄ professionis regulariter viuentes. Cogunt enī multas inuenire medicinas multorum experimēta mostrū. l. dist. Ut constituerēt. Brūs tho. in quodlibet. iij. q. v. arti. i. et se. se. q. clxxix. ar. v. probat per plurima arḡ. licite et laudabilr pueros recipi posse. quod intelligendū est nisi p̄ cōstitutionē alicuius religionis prohibeat vt in pluribus reperit. vt in carthus. cū. et ordinē sancte Brigide. Mo autē in constitutōe predicatorū cauetur q̄ nullus recipiat ante decimū octauum annū illud intellige de cōuersis in illo ordine. nō de clericis. put fuit declaratū peracta capituli generalis. Ingressus aliquā religionem q̄dm est nouitius in probatione positus redire potest ad seculū libere infra tempus nouitiatus seu annū preterq̄ in his casibus. ¶Primus est si scienter recepit habitū qui dari profitentibus cōsuevit. Et in illo habitu triduo volūtarius perseuerer. Nō habet locum in illis religionibus vbi habitus nouitiorum est distinct⁹ ab habitu professorū. quia per talem susceptionē intelligit professus tacite. et obligatur religioni in genere. nō illi specialiter. extra de regula. c. Constitutionē. libro. vi. ¶Secūdus est si fecē professionē infra annū expressam. et si hoc facit in ordinib⁹ mēdicantiuz est obligatus religioni in genere. non illi quā professus est in specie. Sed in alijs ordinibus est etiā in specie illi obligatus quā p̄fitetur. extra de regu. c. Non solū. li. vi. ¶Tertius est si euidenter apparet q̄ talis voluerit vitā mutare. quod tamē non p̄sumit nisi clara probatione. vl̄ competentibus indicijs ostendat. pura quia forte donationē fecerat de suis z hūiusmodi. ¶Quartb est cum suscipit habitū alicuius religionis nō animo probandi sed cum firmo proposito p̄manendi. tunc hoc equipolleret voto simplici ex vi statuti ecclesiastici. extra de regu. ca. Statuimus. fm Petr. de pa. et Fran. de zab. obligatur aut̄ religioni saltem in genere. de hoc etiā habes. s. libro. ij. titu. penul. ¶Pro plenior declaratiōe duoz casuum vltimo positoz exceptis a regula illa supradicta

ar. 9. ad. tertiū. ar. 4

nō. vnū sepe ḡnis

De pueris recipiēdis.

De obligatione, et q̄ḡ rauis nouitius teneat ad tempus

nō

Titulus Decimussextus

Nota.i.tex illius.c. vbi sic ait Bre.ix. Statuimus nouitios in pbatõe positos añ susceptũ religionis habitũ q̃ dari pfitentib⁹ ꝓsueuit. vl'añ pfessionẽ emissã ad prio rẽ statũ posse redire libere infra annũ nisi euidenter appareat q̃ tales absolute voluerint vitã mutare. z in religione ꝑpetuo dño defuire. cũ q̃libet renũciare valeat iuri q̃ ꝓ se nosc̃ introductũ. Et post addit q̃ i religionib⁹ vbi nõ ẽ distinct⁹ patẽter hꝫ habitus nouitioꝝ ab hꝫ habitu professoꝝ. in professione vestes coꝝsc̃ scapulare z huiusmodi dñt bñdici. vt sic sit distinctus hꝫ habitus pfessoꝝ ab habitu nouitioꝝ. saltẽ ꝑ hoc q̃ est bñdict⁹ hꝫ habitus professoꝝnõ aũt hꝫ habitus nouitioꝝ. put fit in ordine p̃dicatorum. Et ex his videt hoc debere fuari q̃ nouitꝫ quãdo recipiunt ad habitũ ordinis nõ detur scapulare bñdictũ sed nouũ. vel saltẽ non als benedictũ. professi aũt q̃ de nouo sibi facũt scapularia. deberẽt a platis suis ea facere benedicere. q̃ scapulare bñdictũ est hꝫ habitus professoꝝ. fit tñ quotidie p̃ꝫ ꝑ ignorantiã et abusum.

De redi-tu ad se culum.

Sꝫ reuertamur ad dubiũ p̃ncipale. vtꝫ sc̃ libere possit redire ad seculũ infra annũ qui ītrauit añ et ꝑposito firmo remanẽdi in religione z possit ꝓbere matrimoniũ vel sit voto astrict⁹ ad religionẽ. z si voto simplici vel solenni obliget ad religionẽ. In capto ꝓsulti. co. titu. dicit Inno. iij. in tex. q̃ in p̃ncipio sue receptois debet recipiendus publice protestari. an animo pbãdi austeritates religionis ingrediat. vt sit liber ad ingrediendũ si sibi placuerit exire. an añ ꝑpetuo ibi remanẽdi. In primo casu libere poterit egredi z ꝓtrahere matrimoniũ. In secundo nõ possit sed ad religionẽ sit obligatus ī genere. Et q̃uis ista vera sint. tñ Jo. an. in nouel. sup dicto. c. refert Inno. q̃rtũ et hosti. p⁹ glo. ibi dicere ꝺ nõ ẽ necessariũ. ſ. facere talẽ protestatõem. nec fieri cõsueuit. Et assignat Inno. quadruplicẽ rõnẽ. Prima q̃ fm id offis p̃testarent̃ pro egressu. et sic m'ri possent postea hr̃e occasionẽ exeundi sine rubore. z de facto exirent als forsitan remãsuri. Secũda q̃ ꝓmitti debet in dubio de sua cõscientia testificari. nec aliter probari posset. de homi. ca. Significasti. In hac q̃ vita sit sibi iudex z test̃. caueat tñ sibi ī futuro iudicio. Tertia q̃ p̃sumit̃ q̃ ex rubore omisserit prestari. Quarta quia timere potuit ne ꝑter talem protestationẽ sibi pbatois hꝫ nõ dareꝫ. Hec ibi. Si aũt ꝑ platũ recipientẽ ad hꝫ assignet sibi añ⁹ pbatois infra quez libera est religio ad emittendũ. cũ z ipe liber sit ad exeundũ vt fit in ordine p̃dicatoꝝ fm cõstitutõs si tñ ꝺ nõ obstãte is q̃ hꝫ recipit intendit remanere tenet ad religionẽ. vt declarabit. z m'to magꝫ si nec plat⁹ aliq̃d dic̃. nec ipe protestatõem facit q̃ intẽdit esse liber ad exeundũ. Et m'to magꝫ obligat ad religionẽ si fecit votũ etiã occultũ p̃manẽdi ī religioe. Nõ g̃ text⁹ illi⁹. c. statuimus. dicit. nisi euidenter appareat q̃ absolute voluerit vitã mutare. et in religione ꝑpetuo defuire. Glo. ibi ponit duos modos hui⁹ euidẽtie. vicz q̃n in sua receptõe dicat se velle seculũ dimittere. vel q̃ tunc recipit scienter vestes q̃ dant profitentib⁹. Jo. an. in nouel. ibi post glo. ponit alios modos euidentie. vicz si nũc cũ vult exire religionẽ. vel cũ est egressus ꝓfitet̃. q̃ tpe ingressus habebat firmũ animũ dimittẽdi seculũ. fm Inno. Et si nil de hoc tũc dixit. q̃ si in ingressu illud exp̃ssit. Vl fm hosti. quia se z sua exp̃sse mõasterio obtulit. vl q̃ ꝑ hꝫ oino renũciauit. vel castitatẽ z obedientiã ꝓmiserit. Hec ibi et similia sunt signa z euidẽtia fm cũ q̃ ds dimittat seculum. Querit enĩ ibi Jo. an. Quid de his q̃ legauit vel dimisit monasterio in ingressu ei⁹. Rñ. q̃ si nil prestatus ẽ nõ est q̃stio. q̃ ꝑ ꝺ ptz q̃ voluit vitã mutare. Sꝫ si protestat⁹ fuit q̃ ꝺditionaliter ītrabat oĩa recuperabit. quia p̃sumit̃ causa mortꝫ donasse nisi aliud in donatõe fuerit dictũ fm Hosti. Non obstat q̃ ꝺ in. c. non solũ. eodẽ titu. libro. vi. vbi ꝺr q̃ põt infra annũ ad seculum libere redire. nec pt inuit⁹ teneri a recipiẽtib⁹ cũ. q̃ illud hꝫ locũ q̃n nõ apparet mãifestis indicijs cũ voluisse seculũ mutare. nõ enĩ pt tũc inuit⁹ detineri. et̃q̃ probari nõ pt de obligatõe ei⁹. Et vt dicit glo. Bern. si nõ apparẽt mãifesta indicia p̃sumit̃ ab eccl̃ia. q̃ aĩa probãdi intraverit. si ꝛ̃nũ ꝑpie non asserat. q̃ nemo p̃sumit̃ immemor ꝑpie salutis. vt ꝺr. i. q. vij. Sanctum⁹. et sic cogi nõ pot intrare religionẽ. Sꝫ q̃ntũ ad deũ z si foro p̃scie si firmũ propositũ hũit pmanẽdi obligat̃ ad religionẽ in genere. Sꝫ q̃ obliget voto solẽni ad ꝺ duꝫ vidr dicere cũ laqueus magn⁹ videat aĩaby inĵa q̃ eccl̃ia nõ fac̃ ex vi q. i. de viduis. vñ mihi magꝫ placꝫ opi. supradicta. De. de pa. z Fran. de zab. vicz q̃ obliget vi voti simplici. q̃ ꝺ vtꝫ impedit si nõ dirimit mrimoniũ ꝓcũ. Cõiter tñ canoniste videtur dicere q̃ illud hẽat vim voti solennis q̃ si eẽt mrimoniũ ꝓcũ z ꝓsumatũ dirimeret. vtꝫ quia hoc eẽt ex statuto eccl̃ie sic̃ z de voto ꝓmẽtie in ordinibꝫ sacris. iõ papa posset cũ talibꝫ dispẽsare in ꝛ̃bendo. q̃ aliq̃n fac̃ et aliq̃n nõ fac̃. Ingressi mõasterũ se z sua dicãt deo. omia enĩ eoꝝ bona intelligũt mõasterio eẽ collata. C. de epis. z cle. Lingressi. z. xix. q. iij. q̃ ingredientibꝫ. Sꝫ nota fm Pe. ꝺ pa. in. iij. q̃ iura loquũt de ingressu religiois. loquũt de ingressu p̃fessione. tũc enĩ ꝑfectꝫ fit religiosus z mort̃ mũdo. et tũc hꝫ locũ q̃ ꝺ dicit̃ de bonis coꝝ si aliter de eis nõ disposuit. In nouitiatu tñ habet plenariã libertatẽ disponẽdi de eis. nõ aũt post professionẽ etiã tacitã. vt notat glo. dicti ca. In q̃ busdã aũt locꝫ est ꝓsuetudo. q̃ ex̃q̃ ds ingressus ẽ religionẽ. ꝓpinqui ei⁹ bona ĩmobilia occupãt nisi q̃tin⁹ de illis deꝫ pinqui ei⁹ bona ĩmobilia occupãt nisi q̃tin⁹ de illis deꝫ dit mõasterio. Alicubi etiã fit circa mobilia fm ꝓsuetudinẽ regiois. Et fm Ray. si dicta ꝓsuetudo ẽ approbata et obtẽta ꝑ. xl. annos. Mã z a mlori tpe nõ currit ꝛ̃ ecclesiã ꝑscriptio. Itẽ nota q̃ vicio ingressus dimis ꝛ̃ q̃ ꝺ potuisset filius vel filia exheredari a patre vl matre collitur per ingressum religionis. ita q̃ talis nõ potest exheredari. vt. xix. q. iij. c. finali. cũ glosa. et in. c. Siqua mulier. cũ glo. plura habent̃ de dispositione bonoꝝ ingredientium religionẽ. Illi qui cõstruũt hospitalia mũrat habitũ. et accipiunt certum signum si hoc faciũt auctoritate episcopi. z promittũt obedientiam. et caste viuere cum vxore z ea mortua aliam nõ ducere. z ꝓpriũ non habere ecclesiastice sunt p̃sone. z quodãmodo religiosi dici possunt. Hec obstat q̃ vxorẽ talis habet. Nam intelligitur caste viuere. dist. xxxi. Nicena. Item nõ obstat q̃ quasi ꝓpriũ habet quia illud potest habere ratiõe administratiõs. Non tamẽ religiosus ꝓprie dici põt. nisi ꝓmittat aliquam a ꝓbatã regulaz. extra de religiosis. c. finali. Nec potest tali committi administratio spiritualiũ si laicus est. Sed si hec predicta facerent sine auctoritate episcopi. nec religiosi nec p̃sone ecclesiastice dicende sunt. dist. xcvij. nulla. Status q̃ndã mulierũ que canonice appellant. nec sunt professe z hñt ꝓpriũ imo z mrimoniũ ꝛ̃bere p̃nt. fm Inno. z ber. saris repro bat. xviij. q. ij. Perniciosam. nec sunt censende religiose nisi forte aliud oñdant. Et dñt ꝑ ordinarios visitari auctoritate propria. vt si sunt exẽpte aucte pape. vt in cle. de sta. mo. c. attẽdentes. circa fi. Quedã alie q̃ dicebãtur bebgine z beghardi assumẽtes certũ hꝫ habitũ nulli ꝓmittẽtes obedientiã. nec renũciãtes propriis nec regulã habẽtes. licz religiosis q̃busdã adhereant. q̃ etiã hñtes certos hereticos errores. fuit excõicati ipe z religiosi qui fouent eas in illo begbinagio. de hereti. c. Ad nostram. in cle. nec sub his includant̃ vestire de penitentia bti Dominici. nec sorores de tertio ordie beati Francisci. et vtrã q̃ regula ꝺ approbata est.

De professione exp̃ssa et q̃ in ordine mendicantiũ re-

quinq annus probatōis cōtinuus. Laplm.tertiū

De professione.7 prio

De pfessiōe expssa q fit ybis ad modū homagiū qbz aliqs pmittit obedientiam vel pfessionē mōz fm regl'z approbatā. Et fit tal' professio expssa in māu abbat' seu alicuius plati recipientis eū vel in māu ei⁹ quē platus ad h mittat. ex de reg.c.ad aplicam. Nota g scdm be.Tho.se.se.q.lxxxviij.ar.vij. q professio ē solenne votū qđ facit aliquē ee monachū vl religiosum. qđ quidē subdit ordinationi ecclie ppt solēnitatē quā habz annexā. Et qz ecclesia respicit illud quod est in pluribz. Professio an rps pubertatis facta quācūcūqz aliqs habeat vsum rōnis plenū. vel sit dolicapax nō dz suuz effectū. vt faciat professionē ee religiosum h statutū ecclie habeat. xx.q.i.ca.i. vbi dz. Firma tūc erit professio virginitatis exquo adulta iam etas esse ceperit. vbi glosa dicit. non intelligas cū ceperit attingere qntūdecimū ānū masculi⁹ vel femia. xij. sed cū iam est in fine. xiij. vel. xiij. Et cuius Ray. dixerit q in h malicia pt supplere etatez. ita q etā pubes si eet dolicapax poterit profiteri et tenebat professio. quā opi etā videt sequi Pe de pa.in.vij. arguēs a simili in mrimonio carnali. ex de despon.impuberes. hoc vez fuit qñ currebat prior cōpilatio decretaliū. qz hoc trahebat ex ybis decretlis postulasti. ex de reg. Sz nūc de illa decretali pricla illa sublata ē. vt dicit glo. summaria. xx.q.i. Et hāc sniam Tho. firmat glo. sup cle. cos de regu. vbi dicit q redrit etas cōsummata. scz. xvij. annoz in v. ro. 7. xij. in mliere. nec sufficit q prudentia 7 malicia supplear etatē. Professio expssa in religiōibz medicantiū recipi nō pt an legitimū rps probatiōis. s. nouitiatus: qđ est rps vni⁹ anni integri: q annō pt intrare añ. xiij. annū cōpletū. vnde vir añ. xv. annū cōpletū nō pt profiteri valide. nec oportet q addat vna dies vt qdā dicūt. qz h nunqz legit. 7 sūma est rō q pro religiōe fac. ita dicit Pe.de pa.in.uij. 7 ita firmat io. an. in cle. cos. ō reg. Si qui aūt receperit aliquē infra annū probatōis ad professionē. suspensi sunt a receptione cuiuscūqz ad pfessionē 7 peccāt mortaliter facientes p pcēptionē. 7 debēt puniri pena q solet infligi pro gulosibz culpis. Ille ẓo q sic est receptus p illaz professionē non obligatur illi ordini in specie. sed religioni in genere ita tamē predicatores 7 minores fm Pe.de pa.in.uij. qđ nō h̄ntibz possessiones nec redditus ex sua professione incerta mēdicitas victū pbet. vñ secus est ō illis ordinibus q ex sua pfessiōe redditus 7 possessiōes h̄nt vl' h̄re pñt. 7 nihilomin⁹ mēdicant. In talibz enī religionibz et aliis qbuscūqz exceptis vt dictū est ordine pdicatoz. ū et minoz pt fieri professio expssa infra annū. pbatiōis que ligat illi ordini in specie. 7 p ꝫsequēs fieri pt post cōpletū. xij. Et nota fm Pe.de pa.in.uij.di.xxxviij. q istud qđ dictū ē de ordibz pdicatoz 7 minoz nō dz locū in monialibz dictoz ordinū. qz nō sunt mēdicantes. Et cuius ẓcessa sunt eis ofa pulegia fratz. tū nō ppt h obligant ad istō cū h nō sit pulegiū. Et qz pōēit fratribus et possessiōes. vnde infra annū. pbatiōis pñt expsse profiteri. Professio expssa cū mala intētione vel expssione illicita facta. aliquādo tenet aliqñ nō. Si enī profitendo intēdit ee religiosus. sed cū hoc intēdit furari vl' fornicari vl' rebellare. vel ō pfitet 7 intendit ee religiosus. vt sic possit fieri eps vl' aliqđ male facere pfessio tenet. qz intēdit se obligare ad vota licet intēdat nō solucre qđ promittit. tamē cōsentit in promittēdo. Sola aūt obligatio ad vota nō implētio est de cētria religionis. Item si expz mat in professiōe aliquid quod nō sit cōtrarium cētrie religionis: puta qz de licentia plati custodiat pecuniaz vel aliqđ tale valet professio. Si ẓo nō solū non intendit caste viuere. imo nec intēdit se obligare ad hoc. tunc nō eet professus. quia hec intentio repugnat cētrie religionis. 7 idē ē de alijs votis. Si vero expmat aliquid repugnās 7 inhonestū cētriali puta q nō intēdit se obligare ad castitatē vl' aliqđ tale: nō valet professio. sic nec valet ppt solā intētionē. Et idē est si dicat. Nō intendo seruare castitatē promissaz. qntūcūqz promittā. Et hec expssa nocēt. nō expssa nō nocēt ad illitudinē matrimonij carnal'. Hec ois pe.de pa. Sz sicut in mrimonio carnali. eccia iudicat fm actus exteriores nō interiores. q si bi nō pnt innotescī. vñ qntūcūqz qs nō intēdat ẓbere mrimoniū. tū expmēdo ẏba mrimonij ẓbendi iudicabit illō mrimoniū 7 cogēt cū illa bitare. ita in religione qntūcunqz nō intēdat se obligare vot' religionis. exquo spōte profitet 7 nō protestat aliqđ in ꝑtū ecclesia cogēt illū ꝑuare professionē. ꝑsumit enī solēniter vouisse. vnde sicut excōicat cū q est tacite professus ad h vt remaneat in claustro. ita hūc Guil. dic q si expmat conditio ꝑtra particularē austeritatē. vt q liceat ei cōmedere carnes. si scit hoc cōtineri i regla seu ꝑstōnibz qs profitet tenet sec⁹ si nescat id cōtineri in eis. Professio fcā p marcz in monasterio monialiū vl' ecōuersio p feminā in cōuentu fratz. puta simulata sexu. cuius Matthe⁹ dicat q nō teneat p textū. c. diffinitiuum⁹. xviij. q.ij. tamē Fran. de zab. dicat q tenet. qz licet ibi ee nō possit. et h ē qđ dic. c. diffinitiuum⁹. tū cū moniales profitent substātialia obligat⁹ ex tali professiōe. arg. ad h. xxxvij. dis. qđ inrogatur. vbi tenet archid. post. Bar. bux. q finges se feminā intrat mōasterium monialiū vt corrūpat mōtales cōpellēdus ē ad mōasterium mōachoz. Potest etā fieri professio expssa ab aliq̄ seculari habitu nō mutato que alijs ordinibz nō mēdicantibz nō obligabit ad illā religionē determinate. sed fieri nō debet nisi ꝑtibz duabz pribz cōuentus 7 maiori gre ẓsentiēte. aliter tñ fcā tenet. Sz in ordinibz mendicātiū nō dz tal' professio recipi. fm Pe. ō palude Item facēdo talē professionē expssam in religiōe prohibita ẽtuis illi nō obligabit. obligat tñ religioni in genere. Item qđ dic Tho. q i qbusdā locis nō fit professio añ xviij. annū fm qndā decre. Dic Petrus de pa. illā decretalem reuocatā per probemiū sexti.

De professione tacita. §.i.

que fit pluribz modis. Uno mō si portat p ānū ꝑtinuū habitū nouitioz⁹ post quartūdecimū annum cōpletum in quacūcqz religione. vbi nō est distinctus habitus nouitioz⁹ ab habitu professoz distinctōe patenti. puta in scissura vel colore. cuius eet distinctus distinctioe occulta. vt in ordine predicatoz. vbi differentia est inter habitū professoz 7 nouitioz. quia habitus professoz ē benedictus. habitus nouitioz nō est bñdict⁹. que distinctio occulta est. Et non oportz anno addere dic fm Pe. de palu. nisi in anno biseptili. sed hoc est quia ille ann⁹ excedit alios annos in vna die. tamen de integritate illius anni est illa dies. Professio aūt huius tacita obligat etiam illi religioni in specie seu determinate. extra de regu. c. Eos. in de. Et hoc intellige nisi infra annū facta fuerit protestatio in cōtrariū. scz qs per lapsum anni nō intelligitur esse professus. quia tunc nō esset. Sed in illis ordibz vbi est distinctus habitus nouitioz ab habitu professoz distinctōe patenti. scz in colore. vt q nouitij habitū album professi nigz vl' griseū. et vt moniales nouitie velum albū. professe velū nigz cōsueuerūt portare. vl' in scissura vt in ordie minoz in qua nouitij portant cū caputijs aliqua tenuia haste. qđ nō deferunt

nō. q expssa nocet nō expssa nō nocent

q

in. 4. dis. 26. q. 3.

nō. quid mutabile

professi. tūc ꝙntocunꝙ ꝛpe deferat ꝛalis hītus nouitioꝝ nō induxit pfessionē. vt in dicta cle. ¶ Itē in illis ordinib⁹ vbi ē distinctio hītus nouitioꝝ ab hītu pfessoꝝ. etiaꝫ si indistinct⁹ sit habit⁹ coꝝ ab hītu alioꝝ. cum eis vitā ducentū cōem. sicē si essent canonici regl'ares ⁊ clerici seculares. cū eis ī choro ⁊ refectorio vtētes suppellicciis. delatio hītus p ānū integꝝ post ꝙtūdecimū inducit pfessionē ⁊ tacitā. Sꝫ si nulla sit distinctio hū⁹ nouitioꝝ ⁊ pfessoꝝ et laicoꝝ cū eis degentiū. sic forte apō illas monales. q se dicūt canōice regl'ares. tūc delatio tal'is hītus in hmōi religiosis p annū. nō inducit pfessionē fm pe. de pa. Itez suscipiēdo habitū pfessoꝝ in alīs ordinib⁹ q̄ mēdicantiū infra annū suscipiens si est etatis aptē. vt si fuit sciens ⁊ volūtar⁹ ⁊ in illo habitu pfessoꝝ triduo pseuerat. talis obligatur religioni in genere. nō aūt in speciē. i. illi cuius habitū sic suscepit. extra de regu. c. constitutiōem libro. vi. Dec etiam Jo. in glo. illius cle.

De pfessiōe tacita .§. II.

eoꝝ q̄ ipuberes sūt religionē ingressi. Nota ḡ q⁹ si impubes pr̄ē vl' tutoꝛe inuito vl' ingrante intrauit infra vnū annuꝫ et vnā die. iuste repetere ꝛepūt. xx. q. ij. Puella. ⁊ reddi dꝫ etiā inuit⁹. Sꝫ si ab eis sciēt⁹ infra ānū ⁊ die nō ē extractus. ꝙntū ad illos pfessus est tacite. etiā impubes exīs quia videlꝫ ipm āmodo extrahere nō pūt vl' petere. sed quantū ad se nullā pfessionē tacitā vl' exp̄ssam facere pt ante. xuij. annū cōpletū masculus. vel an cōpletū. xij. si est femīa q̄ valeat vt solēnis. q⁹ si de fcō fecerit. tūc faci⁹ pubes si ratā eā hz vl' de nouo pfiteat. vl' pfessoꝝ hītuꝫ p triduū portet si sit pfessus. Itē si p totū. xv. annū remaneat vbi nō est distinct⁹ hītus nouitioꝝ ab hītu pfessoꝝ. est tm̄ distinct⁹ ab hītu secularīū cū eis degentiū. fit pfessus tacite. Dec pe. de pa. Ann⁹ igit̄ pbatiōis ē. xv. fm Jo. an. Et h⁹ rō ē. q⁹ tps probatōis dat ad probādā austeritatē religiōis. vt ex de reg. c. ad aplicā. Int̄ ꝙs est p̄cipua custodia castitat̄ quā cōiter loqndo nō ē aptus antea probare. ¶ In q̄busdā locꝭ ē ꝛsuetudo q⁹ nobiles puelle ī mōasteriis nutriūt̄ mlt̄ ānis. ⁊ vtunt̄ vestib⁹ nouitiaꝝ. nō ē tm̄ intētio profiteri. nec probant. Sꝫ postꝙ fuerit bñ instructus cas maritari. ⁊ hec ē ꝛsuetudo q⁹ nō tēdūt profiteri Sꝫ ꝛhere. sicē olim in tēplo nutriebāt puelle ꝙgītes vsqꝫ ad ānos nubiles. vbi etiā eēt ꝛsuetudo q⁹ passim nūc iste maritant̄. nūc iste profitent̄. la psus tpis nunꝙꝫ eas obligat. Sꝫ vbi nulla induxit nisi aīo probādi ⁊ profitendi si possit sustinere. vl' alīs placeat ⁊ in recipiendo hīpsuꝫ ei ōr in capīo. et sic recepta si stat p annū integꝝ. reputat̄ vere professa. ⁊ si nunꝙꝫ ꝛsensit. nihilominus vi statuti eccl'ie ē ligata. Et simil'r q̄ intrat animo remanēdi ⁊ perpetuo deo famulādi. ⁊ si nō sit ligata vi voti. q⁹ nō promisit Sꝫ solū ꝓposuit. est tm̄ ligata vi statuti in religione aliq̄ viuere. vt ex de reg. c. Consulti. Et q⁹ hoc nō sit voti apparet. q⁹ votū est promissio nō ꝓpositū tm̄ vl' intētio: ⁊ qui hz ꝓpositū in ista remanēdi si vi ꝓpositi remaneret. in ista rēmanerer nec ad latiorē trālire liceret. Nec oīa in quarto: dist. xxxvij. ar. ij. q. i. ad. v.

dist. 38. q. ꝑma. ¶ Professus tacite fm Cho. in. xij. tenet in omī casu ad tria vota religionis ꝑncipalia. sed ad alias obſuantias quaꝝ trālgressio ex dissimulatōe ꝓlatoꝝ inducit. q̄ duꝫ videtes ñ corrigūt̄ ī dulgere nō vid⁹ obligare ꝛcipue si sit simplex q̄ talia discernere sufficiēter nesciat. Idem albertus. Ad profess̄iōez tacitā p deportationē habit⁹ annualē inducendā vel ad professionē exp̄sse faciēdā in ordine mēdicantiū: oportꝫ q⁹ annus probatiōis sit continuus. Nam si stetissꝫ q̄s in religiōe p sex menses. ⁊ post modū egrederet. reuersus ad religionē ipam ī capite sex alioꝝ mensiū nō dicet professus tacite nec in ordine mēdicantiū poterit recipi. tūc ad professionē: sed in capite vnius anni integri cōtinui. Ita tenet Jo. de līgna. ex de regu. c. Ad aplicam. Et pe. de ancha. sup. c. bis q̄ de reg. li. vi. et Bar. ff. de publica. l. fi. et Bonocorsi⁹ filius Jobis andree in q̄stiōe disputata p cū. Et rō est fm eos. q⁹ iura statuerūt annū ꝓpter h⁹ ad pbandū austeritates religionis. vt ex de reg. c. ad aplicaꝫ. Sꝫ reglar⁹ austeritas proſui maxīa ꝛe in ꝛtinuatōe ꝛsistit. ¶ Nā alīqs posset faciliter ieiunare vnā die vl' mēse q̄ nō poterit continuare. Et ideo ad veram pbatiōem ꝛtinuitaꝫ requirit. pura qñ iura loquūt̄ de ānuali spacio. de cōtinuo intelligendū est. vt notat Jo. an. de clec. c. i. li. vi. ⁊ est rex⁹ clemen. cupientes. ⁊ ad h⁹ fac̄. ff. de his q̄ no. infa. l. generoſ⁹. Nec est Jriū q⁹ notauit speculator in rub. de sta. regu. Nā error scriptoꝝ de mā eo⁹ fuit mutatū. Casus āt speculatoris est. qñ q̄s integro ānо probatōis ī monasterio steterit ⁊ antеꝙ faceret professiōez exiuit. ⁊ postea redijt vtꝙ probatōis annus sit ei de nouo ꝛcedend⁹. ⁊ tenet q⁹ nō qui casus est dissimilis a nr̄o. Et q⁹ speculator⁹ talē casuꝫ posuerit ptz. q⁹ dicē ipe hāc cē q̄stionē Bar. bnꝛ. in cōne venereali. cum tm̄ bar. nihil ibi dicat de nr̄o casu. s. de p̄dicto. secūdo q⁹ probat solutōez suā p. c. Fraternitaꝫ. dist. xxxuij. q⁹. c. de nr̄o casu nihil dicē Jo. de ymol. tamē sup. de. eos qui dicē de reg. tenet Jriū cū matheo ⁊ archi. Dicunt nō esse dandū ānū integꝝ probatōis. Sꝫ cōputādū tempus q⁹ ꝑius steterit in religiōe in nouitiatu. Et h⁹ nisi religiōis ꝛditio sit mutata vel mōasteriū. vl' nisi recess⁹ plone intercesserit. ꝓpter q⁹ timeat se nō posse pati austeritates. tūc enim dabit̄ ei modica dilatio ad probādū fm Bar. bnꝛ. archi. sup. c. nō solū de reg. li. vi. Jn antiqs rotę decisionib⁹ idē dr. Prima tm̄ opinio tutior: vidēt̄ ⁊ rōnabilior. Jo. an. de reg. li. vi. sup. reglā cum qui certus est. in fi. dicē: q⁹ is q̄ ingressus ē religionē: ⁊ in fine anni exiuit. si iterꝫ ⁊ de nouo eandē religionē ingrediat. an dēat hr̄e annū. s. iterꝫ ⁊ de nouo ad probatōem. Satis videt̄ q⁹ nō p ista reglāz. s. eū q̄ cert⁹ ē certiorari vel nō optꝫ. Et h⁹ nisi ꝛditio ꝛsōe vl' religiōis sit mutata.

in. 4.

De fructu seu vtili .§. III.

tate professionis. dicē Cho. se. se. q⁹ rōnabil'r dici pōt. q⁹ p ingressuꝫ religiōis ꝛsequit̄ qs remissionē oīm peccatoꝝ. sicē p assumptōem crucis. Si enī aliq⁹ by elemosinis factis hō pōt statim satisfacē de pctis suis. fm illō Dan. iij. Pec cata tua elymis redime. Multo magis in satisfactiōe pctis suis: sufficit q⁹ aliqs total'r se diuis obsequijs māciper p religiōis ingressuꝫ qđ excedit oīne gen⁹ satisfactionis etiā publice pnie. vt hr̄. xxxuij. q. ij. admonē. Un in vita patꝝ legit̄ q⁹ eandē grām ꝛsequūt̄ religionē ingredientes quā ⁊ baptisati. Si tm̄ nō absolueret̄ ab oī peareatu p ingressum religiōis. tm̄ vtilior est ipse ingressus religionis q̄s peregrinatio terre sctē quātū ad promorionem in bonū qđ ꝛponderat absolutioni a pena. Dec tho. Pe. de pa. intelligit p hunc ingressum ipam professionē. q⁹ tunc totaliter se tradit per votū dr̄ irreuocabiliter qui Pe. in. uij. dist. uij. q. ij. sic dicit. Potest probabiliter sic distingui. Sicut obligatus ex delicto cedendo bonis nil lucrat vt carcerē euadat. sed quod nō potest soluere luit in corpe. et exigit vsqꝫ ad nouissimū quadrant̄. sed obligatus ex contractu. vel quasi cedendo bonis euadit carcerem ne postea cōueniatur: vltra q̄s facere possit deducto ne egeat. cum saltez postea venerit ad pinguiorē fortunam. L. qui bo. ce. po. i. i. Sic religionez ꝓfitens cedit omnibus bonis suis de quibus fatisfacere quis potest ꝓ peccatis. sez exterioribus per paupertatez. corporalib⁹ p castitatē ad quā seruāda sunt instituta ieiunia et alie austeritates ⁊ interioribus per obedientiā. Un ꝓfitentes si non sunt contriti ⁊ confessi ex delicto obligati et sic morientes tradūtur exactori mittendi in carcerem gehennę.

q. 189. c. 5. ad fi.

inferni donec totū reddant q̄ nunq̄ erit. Si autē sunt contriti z cōfessi remittit et omīs pena p tali cessiōe bonorū. et sic pōt intelligi aliq̄ visiōes q̄ b̄ sonāt. vt i vita s̄ patr̄. z in legenda br̄ Anthony. Et anſhel. in lib. de simulitudinib⁹ circa fi. hoc tñ est sub hac ꝯditione vl' mō vt si supuiu ātq̄ ē ꝓueniret ad pinguiorē fortunā satisfaciant. Qđ si fecerint bñ quidē. Si autē nō satisfacūt sed sunt negligētes. in carcere purgatorij satisfacient. Et sic intelligi pōt q̄dā alie visiones de q̄b religiosi q̄ mortui sunt reuelauerūt se ee in purgatorio: etia p peccatis in seculo factis. Sed si ante negligentiā moriant. q̄ in iudicio confessiōis quasi contrahit: ex cessione illa q̄si g̃tia dei omīa gratis cōdonat. iuxta etiā quasdā visiones. Ad hoc etiā facit qđ dicit in auren. de monachis. scz q̄ monachatus omnē maculā abstergit.

De professione ser. §. III.

uorum receptor in religione. Nota q̄ seruꝰ nō debet recipi in religiōe nisi de licentia dñi sui. seu oīno factus liber. Qđ si receptus fuerit scienter vl' ignoranter si infra triennū a tempore ingressus repetat a dño suo. z non dum fecerit professionē. debet restitui cuz omīb⁹ q̄ attulit monasterio fide accepta de impunitate ipsiꝰ. post triennū vero repeti nō posset nisi esset tamlonge q̄ inueniri nō posset. vt. xvij. q. ij. c. Si quis incognitꝰ. Et currit diuersitas triennij a die scientie. Et intelligit b̄ in oī genere fuor siue sint originarij siue ascripticij. Si ꝯo talis seruus ante fecerit professionē. si vsus est fraude in sui receptiōe. q̄ scz cum eēt incognitꝰ. pbauit p falsos testes se liberū si dñs ipm repetit debet restitui nō obstante professione facta. extra de ser. nō oī. c. Oportet. Ray. z host. Si aūt restitutꝰ dño post. professiōz postea manumissus fuerit. id est liber factus. tenet fm Buil. redire ad monasteriū. quia quātū in ipso fuit monachus est factus. Si aūt monasteriū fuit in culpa recipiendi. puta quia sciebat ipm esse seruū. vel quia neglexit inuestigare cuz esset incognitus ex quo professus est. debet remanere in religione z monasterio debet domino satisfacere. ar. dist. luij. Si seruus. Ray.

De professo in mo- §. V.

nasterio splendide viuente z nō fm regulare vitā. dicit Ray. q̄ si erat peritus z sciebat quādo professus est que ad id quod fit. sed ad id qđ fieri debet. Idez si erat fm plex sed exposita fuit sibi austeritas regule z cōditiones ordinis. Idem etiā si cū eēt simplex nō fuit sibi explanata regula. z id ad quod tenebat. nec expressit in professione vel ante se sic velle viuere z nō austeri⁹. In oīb⁹ his casib⁹ debet remanere z regulariter viuere. Nec potest si simplex fuit etiā si dolo inductꝰ fuit ad talē religionē. vt puta quia cū mendacijs allegare dolum. cuius conditio melior est facta. extra de his que vi me. cau. fi. ca. Cū dilectꝰ. et de ꝓuer. iiu. c. ex parte. Si aūt exp̄ssit se velle viuere illo mō z nō in maiori austeritate. tñc ad seculū q̄dē redire nō pōt si est professus. sz trāsibit ad aliū ordinē fm regl'am laxiorem quē sustinere possit Ray. Si cura eccl'ie spectantiū ad mōasteriū vel negligat aliq̄d ab officialib⁹ monachis. Dic̄ tho. in quodli. q̄ ipi monachi debent supplicare abbati. z debēt mouere verbum in capl'o. et si vident q̄ nō adhibeat remedium debent appellare cōtra abbatē sicut cōtra aduersarium veritatis. nec auderem consulere. q̄ aliquis eligeret in tali collegio monachꝰ. et ratio est. q̄ nullus pōt exigere vel recipe tempalia. als z maxime precia. nisi semīer spiritualia p̄dicando. orando. vel saltē saluti cōz a quib⁹ recipit pro vtilib⁹ p̄curando. Doc tho. Arg. etiam ad hoc ij. q. vij. c. Admonendi. et. c. Negligenter.

De transeuntib⁹ de vna religione ad aliam religionem. Capitulum Quartum.

De trāsitu de vna religione ad aliam.

Nota fm bc. Tho. se. se. q. filiali. q̄ transire de vna religione ad aliā nisi ꝓpter magnā vtilitatē vel necessitatē. non est laudabile. Cum q̄ plerunq̄ scandalizant illi qui relinquunt. Tū etiā quia facilius proficit aliquis in religiōe quaz consueuit. q̄ in alia quam non consueuit: ceteris paribus. Unde in collationibus patrum abbas Nestorius dicit. Unicuiq̄ vtile est q̄ scōm ꝓpositū qđ elegit summo studio ac diligentia ad opus incepti pfectiōnem ꝓuenire festinet. z nequaq̄ a sua quā semel elegit professiōe discedat. Et postea rōnē assignans dicit. Impossibile nanq̄ est vnū eundemq̄ hoiem simul vniuersis fulciri virtutibus. quās si q̄s voluerit simul'arrēpt're. in istud incidere cum ncēriuz est. vt tū omnē seq̄at nullū integre cōsequat. Diuersē enī religiones p̄mittunt fm virtutū diuersa opera. Potest tñ aliq̄s ire de vna religione transire ad aliā tripliciter exp̄cā. Primo qdez ex zelo pfectiōis religiōis in qua nō attendit ex̄cellentia fm artitudinē vite sz ꝓpriā fm id ad qđ religio ordinat. z ꝓsequit fm discretionē obseruant. aut fini ꝓportionatā. de quo habes. §. Et in hoc casu debet q̄s ꝓpter hūilitatē petere licentiam que tñ ei n̄ negari nō pōt. dūmodo cōstet illā artioꝛz esse. Si vero de b̄ pbat' dubitet. est in b̄ superioꝛs iudiciū requirendū. vt de reg. Licz. Q̄ si etiā nō petita lnia trāsiuit nō pōt repeti fm Buil. maxime si pfessionē i hac secunda iam fecit. Scōo ꝓpter declinatōez religionis a debita pfectione. puta si in aliqua religione artioꝛi incipiant ipsi remissius viuere laudabilr. tūc trāsit ad religionē etiā mitioꝛē si meli⁹ obseruet. Et in hoc casu etiam requirit superioris iudiciū. Tertio ꝓpter infirmitatē vel debilitatē ex qua interdū ꝓuenit qđ nō potest q̄s artioris religiōis statuta ꝑuare. q̄ possit ꝑuare statuta laxioris Et in b̄ casu dispensatio necessaria est. Concoꝛ. glo. summaria. xix. q. i. vbi dicit Jo. q̄ quilibet pōt transire ad artioꝛem religionē petita licentia licz nō obtenta. sz ad parem nemo pōt transire sine dispensatōe pape. vt de regu. Sanc Et ratio est. q̄ de minoꝛe ad maiꝰ trāseundū est et nō ecōuerso. dist. xciij. legumꝰ. Non enī sz a meliori ꝓposito recedere. de pe. di. ij. Pennata. Monaldꝰ tñ dixit q̄ abbas poterat de ꝛsensu capituli licentiare monachum ad parem. z si nō ad minoꝛē. arg. xij. q. ij. c. Sine exceptiōe. Sed primū tutius. sed z fm Jnno. etiam ad artioꝛem nō licet transire si etiam sit certū eam ee artioꝛem. si ex suo transitu incurreret prior religio grauez iacturā vel infamiā. arg. xi. q. iij. Si quis vero. de regu. Licet. Nam nō debet ee causa scandali. et cōmunē vtilitatem. puta vnⁱ monasteriꝰ debet priuate preferre. Abbas quoq̄ qui immediate subest pape. nō potest transire sine licentia eius. de cōsue. c. Cum venerabilis.

De transitu cano- §. I.

nicoꝛum regulariū ad mōachatū vel econuerso quomō liceat. Nota scōm Tho. scōa scōe. q. clxxxix. q̄ vtraq̄ religio scz canonicoꝛū regulariū z mōachoꝛ ordinatur ad opera vite cōtemplatiue. Inter que p̄cipua sunt q̄ agūtur in diuis mysteriis ad que ordinatur directe ordo canonicoꝛ regulariuz quib⁹ per se cōpetit q̄ sint derici. vt habet. xvi. q. i. §. Illud hieronimi. Ubi etiā recitat monachos Sirhie cōuenisse in vnū vt sacerdotē sibi eligerent. Et ideo quāuis ordo monachoꝛ sit artioris obseruantie. liceret eis transire ad ordinē canonicoꝛū regulariū si monachi sunt laici nō aūt ecōuerso. vt. xix. q. iij. ca.

ar. 8.

eo. tit. c. i. §. 2.

mandam⁹ Sed si monachi sunt clerici sacris mysteriis seruientes. vt cōiter est hodie. quia monachi sunt clerici hñt id qđ est conoicoꝝ regulariū. z cū maiori attitudie Et iō licz de ordine canonicoꝝ regulariū transire ad ordinem monachoꝝ petita licentia superioris z nō ecōuerso. vt. xix. q. iij. Statuim⁹. Tho. Et dic glosa dicti. c. credo q si nō petit licentiā cogit redire. Nec obstat. c. Sane. de regu. quia ibi dicit pmittas: et sic est dispensatio. et precipue cum causa leuitatis transit.

De transitu mo .§. II.

nachoꝝ ad regendu ecclesias seculares. Nota fm Jo. in glosa summaria. xvi. q. i. q fm antiq iura monachi nō poterant pesse ecclesijs parrochialibus nisi ex necessitate tantū. lv. dist. Priscis. Hodie ꝫo possunt vtiliter erigi suadente. q magis probati sunt esse vtiles q̄z seculares. Sed scōm hostien. in ecclijs q ad monachos ple nō iure nō spectāt. nō possunt pfici sine epi auctoritate. nec pñt monachi in illis curā cōmittere. nec monachus presentare inuito epiſcopo. z mlto magis in ecclijs que nullo modo ptineāt ad eos. z sic intelligūt illa. c. xvi. q. i. a principio vsq̄z ad. §. Ecce in boc. Sed cōcurrente voluntate epiſcopi et assensu abbatis prefici pñt. et sic intelligunt alia. c. a. §. ecce in b. vsq̄z ad. §. In his omnibus. Ubi aūt epiſcop⁹ assentit z abbas dissentit. abbati obediendū est. xvi. q. i. Cum p vtilitate. In ecclijs aūt que ad monachos pleno iure pertinēt. nō ē dubiū q possunt prefici mōachi: et sufficit sola auctas abbatis z cōuen.⁹ xvi. q. ij. Utilis. Jo. Itē nota q mōach⁹ nō potest esse canonic⁹ secularis scōm Jo. q: nō est arandū simlr in boue et asino. id est homines diuersi pfessionis in vno simlr officio nō sociabis. Nam coercere z cōiugi nō possunt: quoꝝ studia z vota sunt diuersa. xvi. q. vij. Nouus. Circa hanc materiā hec notat Jo. an. in nouell. sup. c. Nō dei timoꝝ. de sta. monach. Hostien. dicit se tenere cum Hugo. Ber. et Goff. licz q monach⁹ cū licentia vl̄ psentiā abbatis possit hodie pfici ecclie parochiali etiam seculari per epiſcopū. qđ intelligo si eps etiā verbis dispensationis nō vtat. lviij. dist. c. i. z ij. Et idem in canonicis regularibus. vt in b. c. qđ dei timoꝝ. Dicit etiā hosti. q abbas cogit cōsentire si nō inuenitur idonei clerici. z monachus qui peritus est p̄dicatoꝝ z honest⁹ in vita. xxi. q. i. c. i. Et in hoc est p̄uilegiatū officiū p̄dicatoꝝ ratiōe regimis cōpetentis. Nō poterit aūt abbas cogi ad psentiendū per epm si sit exemptus. secus si nō sit exēptus Et ex quo talis monach⁹ est trāslatus et p epm instituitur est ab abbate absolut⁹. et solus eps est sibi abbas. Et b casu pter salutē animaꝝ z vtilitatē cōmunē preferk lyracheli. vt de reg. c. Licet. Est enī eadē ratio que z in epiſcopali dignitate de qua iura loquunt. vt in dic. c. Licz. Tenek aūt talis monach⁹ ad diuinū officiū parochiale nō monachale. et quātū bono mō potest se cū presbyteris z collegijs cōfirmabit in licijs. dist. xli. Quisquis. absolutus est enī ab omnib⁹ obſuātijs regule quas cōmode obseruare nō pōt salutis substantialib⁹. xviij. q. i. ca. i. Dicit Hosti. q in ecclia collegiata canonicoꝝ seculariuꝝ nō potest habere pbendā nec personatū. vt prepositurā et decanatū ipsarum ecclesiarum collegiatarum nisi ob necessitate cure id fiat z dispensatiue. z qui dispensare habet eam probet. Et cum dispensatio sit de maioribus. fiat de consilio et consensu capituli. Debet tamen talis habere sociū monachū si tamē cōmode potest. et idem est de canonicis regularibus. scilicet q habeat socium canonicū regularem. Dicit tamē Hostiensis hoc precipue obseruandū. si ecclesia nō est curata. scilicz q habeat socium. vel si est claustralis ecclia. Hec omnia Johā. andree ibi. Et q dictū est q absolutus ab obseruantijs regule non dicat hec simpliciter. sed que cōmode seruare nō potest. Unde cū cōmode possit abstinere a vestib⁹ lineis et culatris z carnib⁹ tenek ista seruare scōm regulā suam. et multo magis habitū ordinis sui gestare manifeste. vt dicek infra. Ex his colligе q religiosus nō potest habere bñficiū simplex vel capellā nō curatā sine dispensatione pape impetratā. nec eps in hoc potest dispensare. nec abbas vel alius p̄latus alicuius ordinis. Si quis regularis impetrauit licentiā transeundi ad aliquam arctiorem religionē z postea penituit eū. Quere si primum recipiatur. vl̄ si nō poterat sustinere asperitatē illius et reuerti vult ante factam profeſſionē nō potest repelli preceptu prioris licentie vel renūciationis cuz facta fuerit ex causa. vt sez transiret ad artiorē et causa subsecuta nō est. Secus autē si profeſſionē fecerit in secunda. Si autem abbas et cōuentus licentiauit aliquem simpliciter et ille renūciauit simplicit nō ex aliqua causa nisi forsan ex odio scōm Guil. nō valet licentia. quia hoc est vacare licentiā vagandi quod prohibek. xviij. q. ij. ca. Abbates. tamē scōm Augustinū. expelli pōt. quādo nō vult facere penā de culpa quam cōmisit.

De bonis transe .§. III.

untium de vna religione ad aliaꝝ. Nota scōm hostien. q si aliquis exit de vna religione ad aliā ante profeſſionem nō est dubiū. q cum omnibus rebus suis exire. extra de reg. Statuim⁹. Intelligе nisi ea absolute et irreuocabiliter donasset. Sed si. post profeſſionē transit: et sine licentia res suas remanentes priori monasterio. et qui ipm recepit impuret sibi. Si vero cū licentia vel inuit⁹ ex aliqua causa vadit ad secundū monasteriū. tūc vsufructū rerū quas contulit priori mōasterio. debek secundo q̄z diu viuerit. nec ei exhibat oneroſus. Et sic intelligе. xvi. q. vi. ca. Cognouimus. et. xxvij. q. i. ca. Si quis rapuerit. Religiosi mendicantes si transeunt ad ordines nō mendicantiū: etiam de licentia pape. non habent vocem vel locū in capitulo. etiam si ab alijs eis concedatur. Nec possunt habere prioratū nec aliquā administrationē. nec quecūq officia. etiā annua. nec tanq̄z vicarij vel ministri. vel loca coz tenētes pñt quodcūq regimē animarum exercere. vt de regu. c. Ut professos. in cle.

De trāsitu de vna .§. IIII.

religione ad aliā. Nota q Petrus de palu. in. iiij. dist. xxxix. sic dicit. Religio mendicantiū est perfectior omni nō mēdicante. q: in voto paupertatis omnes sunt equales. quāto ergo artior est paupertas: tanto essentialiter est perfectior religio ceteris paribus. Similiter in ꝓfectionibus est obedientia taxata. tanta religio est artior id est perfectior. Quia ergo corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. nullum autē sacrificiū est deo magis acceptū sicut zelus animarū. quia ad predicandū fuit christus missus. religio essentialiter et principaliter et nominatiue instituta est perfectior aliis. et ex omni alia ad eam licet transire etiā si in paupertate et austeritate alia excellat. quia hec est perfectio et religio christi. etiam si loculos habeat quod alia nō habet religio que p̄dicationē essentialiter nō habet annexā: sed accidentaliter post institutionē p auctoritatem sibi cōmissam per accidens ad hanc ꝓfectionē attingit. hec Petrus. Cōcordat dns Jo. dicens. q cū vnicuiq ob frugem melioris vite ad artiorē statum liceat transire. vt. xix. q. ij. c. Due sunt. de regu. c. Licet. Non solum cartusien. sed cuiuscūq ordinis fratres ad ordinem p̄dicatoꝝ possunt transire regulariter aduyngue viuentē. q sit ꝓfectior aliis probat eadē rōne qua Petrus de palu. et subdit. Et ecōuerso dico fratres predicatores.

ad aliorum ordinū obseruantiā nō posse descendere nisi in ordine predicatorū foret remissa religio. Tunc enī licet transire ad alium ordinē artius viuētem cū ꝓposito et facto sic arte viuendi et nō laxe. sicut in ordine priori. alis censet apostata qui causa libertatis vagādi aut fruendi ordinis sui disciplinā ad artiorē aut altiorē trāsiunt nomīe tantū. Hinc io. an. sup. c. Sane. de regu. dicē tes et recipientes. sed satis est q nūc sit strictioris vite illud ad qđ nunc trāsiuit. licet forte tempe fundationis fuerit laxioris ꝑm Innocen. nō enī licet descendere. Et cōstra apostatas fratres ꝑdicatorū q ꝓfitēdo in aliq̄ monasterio sancti Benedicti. vbi forte nō fuit religio putant se euadere apostasiā. Ꝯ cos est lra hec in dicto. c. sane. q vita eorū est asperior q̄ vita mōachorū. vñ cogēdi sūt redire ad ꝑmū ordinē. Hec io. an. Quidā etiā monachi noīe magri canonista et theologus. vt refert Jo. do. dixit se vidisse parisi determiatiōes factā ꝑ doctores vniuersitatis eiusdē. q frater arthusien. pōt trāsire ad ordinē ꝑdicatorū reglariter viuentē de iure cōmuni. Consiliū etiā refert Jo. do. se vidisse Fran. de zab. et cuiusdā magni periti determinās mōachū scī Benedicti obseruātie laxioris. Et idē dicit Jo. do. de ordīe minorū. hoc in tractatu de possessioibus. Olim fiebat trāsitus ab ordine ad ordinē ex dispensatione papē. Et reputabat licit in foro iudiciali ecclie tanq̄ trāsitus ad pfectiorē statū. s. ꝓlatiōis. cum tñ in rei veritate nō b intēderēt trāseuntes. sz vt maiori libertate ad malū vterent. vt apparebat in quersatiōe eorū. Sz q ostonē Martini ānō decretū est. vt de ordīe mendicantiū nulli possit trāsire ad aliquē ordinē monachalē nisi carthusien. cū lria sui ordis. nisi sup hoc hēret dispēsationē a papa in qua bulla dispēsatōis fieret mētio de constone Martini. alis essz ille apostata. nec posset manere in illo ordine ad quē transit. vt hēs. infra ti. de exē. circa fi. Uez si quis ꝓpter sua demerita expelleret de ordine mendicantiū qđ fieri pōt. tunc videtur q talis possit transire ad ordinē mōachalē quēcunq̄ volentem eum recipere. q extra religionē et habitū religionis esse nō pt. et sic nō videt tunc necessaria dispensatio pape. sic vidi consilia peritorū hec tenentia.

De electis et fugitiuis. Caplm Quintum.

De electis et fugitiuis

Dicit canon q mōachi qui fuerunt quagantes sub custodia reuocent. Et reū se ille abbas ꝓgnoscat futurū q̄ in hmōi ꝓsonis nō reglariter animaduertit. vt qui monachū suscepit alienū xvij. q. ij. Abbates. et de apostat. c. Al nobis. dicit q tales fugitiui vel apostate si nolūt redire vel habitū resumere. debent capi. et sub gradi custodia carcerari. Nota ꝑm Anto de bu. q monachi electi et fugitiui reuerti volentes admittēdi sunt ad religiōez. nisi regla ꝺdicat. et regla ꝺdicēte nō sunt tñ in derelicto habendi. sz sunt recipiendi vt a pō loca sua vel aliter subiecta alimētent vt eis tollat vagandi occasio. No. q regla vt autētica pōt alligari et disponere pt q mōachi vagabūdas nō recipiat. No. q mōasteria etiaz ꝑstādū alimēta fugitiuis et electis vbi velint ad cor reuti.

Quero quis dicatur fugitiu. §. I.

Rñ. iuxta dicta doctoꝝ q ꝑ se exiuit et stetit ex monasteriū: et se celat abbati sz postea ꝑnia ducit ad abbatem redeat. ff. de edili. edi. l. quid si fugitiu. Et dicūt quidā q quicqd talis acquisiuit interim dū est in fuga acquirit ꝑmo mōasterio sic et suus dño. ff. de acq̄rē dominio. l. i. §. ꝑ seruū. Saluo nisi diu fuit in possessiōe libertatis. q tūc acq̄rit sibi. allegat. ff. de acq̄ren. dominio. l. Per eū. §. fi. Et intelligūt diu. i. decēnio. ff. a q̄by ma. li. no fiant. l. sed et si fideiussor §. Aristo. qđ notat hic Jnno. imo q in mōacho nullū tps excusat q̄cqd querit. Querit ꝑmo mōasterio. allegat de testa. c. quia. nec est vis in tēpe ita q b ñ bz locū i mōacho. cū nullo tpe excusēt ex de testa. c. quia. Et b oīno vez est si de monachatu ꝓstat. alis secus ex de testa. nuper. nec est vis in tpe. sz solū an b cōster vel nō. Et exq̄ constat omīa revocat monasterium. xvij. q. ij. Abbates. et debēt talia de plano et sine libello expediri. q. seruos dei tē. j. de accu. c. Olim. xi. q. i. si q̄s cū clerico. Electus aūt dr qui ejtat ab alio. Quid si monachus fugitiu ꝑmouet ad aliquā eccl'iam. et ibi aliqđ acquirit ad quā inuste est ꝑmot. de testa. c. Cū in officijs. Si cōtemplatiōe persone querit monasterio in dubio. Si relinquit ab extraneo ꝑsumitur ratiōe ecclesie. de testamē. c. Requisisti. et sic disputauit Jo. car. Quid si monachi fugitiui vni mōasterij ingredit aliud laxioris regule. an si qđ querit. querat ꝑmo an secundo in toto vl in parte dicit do. Anto. de butrio. si transiuit licite. vt q. sine licentia ad laxiorē religionē. querit primo monasterio. quia remānsit eius monachi. sup. e. c. Jobes. Si vero ad scōm transiuit artius et licentia petita. querit secundo. q quia nihil cōmune cū primo. arg. xvij. q. ij. c. i. De sanc. epi. §. si monachi. colla. ix. et de mona. §. Si vero relique. et extra de renun. Ex trāsmissa. et. s. c. Licet Mā et suus a dño ꝑ derelictō bītus. dño nō acq̄rit. l. qđ seruus. ff. ō stipu. ser. et. l. i. C. de ꝑti. liber. tol. l. ij. et quod notatur de priuil. Cum olim. Interim aūt si licentiatus est vt transeat ad artiorem. si anteq̄ transeat aliquid acquirit. cui acquirit. Tan. et Bar. bis. dicunt. q anteq̄ sit ingressus scōm. nō est plene translatus. xvi. q. ij. Si quis. et. ff. de testa. mi. l. Ex eo. Ideo querit primo monasterio cui est monachus. De hac materia per spe. in titulo de statu mo. ver. xli. et. xvij. q. ij. c. Abbates.

Quando esset scandalosus et periculosus aliis et non apte potest corrigi capi vl detineri. forte nō tenet prelatus vl conuētus seu monasteriū talem reducere ad monasteriū. ne aliis noceat. si ñ sperat posse coerceri et remēdari. Utilitas enī cōmunis ꝓponenda est utilitati vnius. que etiā nō sequeret in tali incorrigibili. xvij. q. iij. resecande. Si autē speratur correctio vel impeditio malorum eius. si coerceat vel detineatur. tenetur prelatus vel monasteriū cum corrigere et cogere ad redeundū. extra de aposta. c. Al nobis.

Queritur de exemplo quādo fugitiu. §. II.

nō potest recipi salua ordinis disciplina. ponūt doctores in regula sancti Benedicti exemplū. sz q quiest egressus monasteriū non debet recipi ad mōasteriū. vt in. c. xxix. regule beati Bñdicti. Que sunt ista loca cōperentia in q̄by ponūt qñ hīt reglaz q nō debent admitti. Dic ꝑm Anto. de butrio. non admittent vel nō ponent cum aliis monachis sed cum aliis conseruiētibus. vel scōm Hostien. ponent in ergastulis de quibus extra nō possint. infra de penis. tuc. Quādo dicet graue scandalū. vt quādo dicūt alij q potius exirent q̄ vellent stare cum illo. quia nō possent durare cū eo. Et sic dicit hostiensis se vidisse de facto. Et etiaz ego vidi Florentie in quadam monialt.

Quis ministrabit §. III

expensas huic qui detruditur ad aliud monasterium. an abbas primi monasterij. an abbas secundi monasterij. Glosa dicat q abbas primi. vt si habuit ali-

quid de suo de illo quideat. xvi. q. vi. De lapsis. Et etiã nõ būit aliq̃d quidebat mõacho suo tpe pnie. al's monasterũ secundũ grauaret. Et hoc placet Inno. post Blo. Hostien. dicit q̃ si inclusus a pncipio habuit bona, qui debit de illis. Si nõ būit vl̃ habita nõ sufficiũt. z vtrũ q̃ mõasterũ sufficit ad ministrandũ. expẽsas vtrunq̃ ministrabit. q̃ su⁹ mõach⁹ est vl̃ saltẽ fuit. foꝛsitan secũdũ satis de sola inclusiõe ḡuat. Primũ ergo b̃ faciat in mẽoriã pustine fraꝛnitaꝛ. ar. L. de q̃stionib. l. seruos. ff de pac. do. l. Cum tibi socer. §. conuenit. Si vo alterũ solum mõasterũ sufficiat. id quideat. ar. de instit. c. i. lxxxvi. dist. Pasce. Si neutr̃ ꝓtribuit: tenebit capl'm generale extra de sta. mo. In singulis. z. c. fi. §. hec etiã. In subsidiũ recurrendũ est ad epm. xc. dist. c. i. xij. q. i. ꝓcipimus. et. q. ij. ecclesiar̃. Et b̃ etiã fm hosti. potuerunt psidẽtes exequi auctoritate pape sibi cõmissa. Hoc saluo q̃ epm. nequẽt coercere. ex de statu mo. in singul. et. c. ij. §. q̃ si abbas. de maio. z obe. cũ inferior. et facit de hereꝭ. c. Inquisitores. lib. vi. Facinut hec ad q̃stionẽ. Reformato monasterio collapso ad nouã regl'am data optione monachis antiquis ibidẽ remanẽdi, modo eligũt ibidẽ nõ remanere. sed alibi extrinsecus viuere a quib̃ debent alimẽtari. Et certe de iure a pmo monasterio. Et hec tu vides. z ita de facto consului. Dec anto. de butrio. Et nota q̃ nõ debet iudicari apostata siue fugitiu⁹ fm iura. etiã si diu ad lõginqua vagef. nisi postq̃ sic viuit q̃ animũ redeundi deposuisse oñdit. ff. de re mili. Desertoꝛẽ. tamẽ per solam temerariã habitus dimissionẽ. cum hoc facit excõmunicat⁹ est. Q̃ si redierit recipiet in monasterũ fm q̃ in regula ꝓtinet. hoc intelligit si monasteriũ regulariter viuat. al's in districtius monasterũ cum vsufructu rer̃ quas cõtulit pmo mõasterio q̃ res postea ad primũ monasteriũ redibũt. xvi. q. i. liqua. Alij vero dicunt q̃ res erunt simpliciter secundi monasterij. Q̃ si nullũ monasteriũ vult eum recipe. dicit Inno. q̃ ciectus tal'r nulli acquirit. nec tenet cõtractus eius. posset tamen vi ci q̃ acquirit epo a cui⁹ iurisdictõe nõ absoluit. et tales electi q̃ nõ inueniunt religionẽ in q̃ recipiant debent nihilomin⁹ viuere regulariter z honeste fm Ray.

et. xvi. q. vi. de lapsis.

De bonis que ac/ .§. IIII

quirunt apostate. Nota fm doc. q̃ si abbas noluit eũ recipe vl̃ etiã neglexerit eum reuocare. et sic decesserit denegabit monasterio repetitio bonorũ illius exquo manifeste denegauit alimẽta. ex de infan. z langui. c. i. Et ꝓtinebunt bona illa ad secundũ monasteriũ si ingrediatur. al's ad epm. Et hoc intelligendũ est si conuent⁹ totus deliquit in hoc. al's delictũ persone scz plurũ non debet in damnũ ecclesie redundare. xvi. q. vi. ca. Si epm. Si vero nõ renuit eũ recipere quicquid acquisiuit suo monasterio acquisiuit sicut seruus domino. xvij. q. ij. c. Abbates.

De excõmunica/ .§. V.

tionib̃ varijs q̃s incurrũt religiosi. habes. j. tit. de excõ. in diuersis capl'is. Incurrũt enĩ inducẽdo personas ad vouendũ vel iurandũ vl̃ pmittendũ de nõ mutando sepulturã apud eos electã vl̃ ad eligendũ apud eos. Itez conferendo sacramẽta eucharistie et extreme vnctõis vl̃ solennizando mrimoniũ absq̃ licentia ꝓpij sacerdotis. Itẽ absoluẽdi a sentẽtijs p statuta sinodalia l'puicialia pmulgat̃ vl̃ excõicatos a canõe in casib̃ nõ ꝓcessis. Itẽ inq̃sitores q̃ odio gr̃a l'amore vl̃ lucro ꝺ iusticiãz ꝺsciaz omiserũt ꝓcedere ꝺ aliq̃ẽ hereticũ. vl̃ alicui imponerẽt heresim ipam: vl̃ impouerẽt q̃ impediret officiũ inquisitionis. Item mendicãtes pfessi transeuntes ad aliq̃ẽ ordinẽ mõachalẽ nisi carthusiẽsiũ. sine dispensatione pape v̄e oñes sunt papales. Item sepeliẽtes corpa in cimiterijs vl̃ locis sacr̃ tpe interdicti in casib̃ nõ ꝓcessis vel excõicatos publice vl̃ nominatim interdictos vl̃ usuratos mãifestos scienter sepeliũt. Itẽ audientes leges phicas. Itẽ dimittẽtes habitũ temerarie. Itẽ accedentes ad studia generalia sine lnia sui plati cũ ꝓsilio maioris partis capli. Itẽ nõ hñtes administratoꝛes ꝓferẽtes se ad curias pncipũ sine lnia platoꝝ. vt inferãt dãnũ mõasterijs vel prelat̃ suis. Itẽ portãtes arma infra septa mõasterij sine lnia. Item ꝺbentes mrimoniũ de facto. Itẽ nõ seruantes indictũ q̃ seruat matr̃ ecclia. Itẽ dicẽtes aliquas vt retrahãt audiẽtes a solutiõe decimaꝝ. Itẽ recipientes de nouo loca vl̃ domos ad habitãdũ vl̃ recepta mutantes. Itẽ nõ facientes ꝓsciam confitentib̃ sibi de decimis soluẽdis scienter b̃ omittẽdo si ꝓdicat postea antecẽs facit ꝓdict̃ ꝓsciam. si b̃ cõmode pñt. Itẽ minores q̃ tpe interdicti recipiũt ad diuia frẽs vl̃ sorores. s. de tertio ordine. Itẽ ingrediẽtes mõasteria monialiũ ordis ꝓdicatoꝝ vl̃ minoꝝ nisi in certis casib̃ De his oĩb̃ hẽs diffuse. j. in titu. de excõicatõe maioꝝ in suis. c. ibi vide.

De multis ꝓtinẽtib̃ ad religionẽ. vt de hãitu. de studio de mẽdicatiõe. de labore manuũ. de esu carniũ. de cõtractib̃ z obligationib̃ eorum. Capl'm Si ꝓtũ.

De quibusdã ꝓcernen

do religiosos Et pmo ꝺ habitu religiosis necessario deferẽdo a religiosis Nota q̃ ꝺ libet religiosus tenet deferre patẽter habitũ sue religionis cui ꝓditi publicũ. Alls ipm dimittẽdo peccaret mortaliter si iusta causa illũ dimitteret. puta ad euitandũ aliquod piculũ. vt capture z insidiaꝝ cũ trãsformaret hãitũ. vl̃ cũ esset in balneis vl̃ stubis vel hmõi. Si ãt dimitteret vt occultaret hãitũ ne depẽderet in scelere ꝓpetrãdo non euaderet mortle z excõicationẽ. de q̃ infra in tit. de excõ.

Sz q̃stio est vtrũ religiosus ꝓpue hñs curã ãiarum in eccl'ia secl'ari. vt se ꝓformet cũ alijs clericis secularib̃ possit licite vti hãitu cl'icoꝝ secl'arũ ab ex. subi⁹ damnãdẽ tenendo habitũ sue religionis. Et si b̃ faciendo incidat in canonẽ illũ temerarie dimisso hãitu. Jo. an. in nouel. sup. regl'a certũ est. in. vi. dicẽ q̃ Guil. de pe. la. disputãs hanc q̃nẽ determinauit. q̃ deferẽs hãitũ mõachalẽ coorum habitu clericali est apostata. qꝺ videt hodie approbatũ ꝓ cle. Quoniã. de vi. z ho. cle. Et post milta arg. p z contra. tandẽ ꝓclusit. Solutio. cũ tal' religiosus iustaz cãm trãsformatõis sui hãitus nõ alleget indubitãter dicendo ipm eẽ apostatã. Et q̃ tali habitu nõ vteref in daustro. vt in extrauagãte ne cle. vel mo. Grauis. Quã hodie non habemus. licz mens eius habeat in parte. ne de. vel mo. c. ij. Et q̃ deferri debet desup. de vi. z ho. de. c. Clerici. ij. Et q̃ publice ꝺz ab alijs distingui. de iudeis. c. Inquãdã nonnullis Et q̃ nõ dicat portare. nõ portãdo vt debz. de re iudi. Qui ex timore Et q̃ recipit hãitũ quẽ nõ poterat habere cũ prio priori renunciat ipso facto. arg. de ꝓbenda. c. De multa. Idem Jo. an. in nouel. sup. c. quod dei timorẽ. de sta. mo. dicit q̃ mõachus assumptus ad curã ecclie secularis. nõ absoluit ab habitu. scz monachali. deferendo quia illud nõ est ꝓtrariũ ecclesie seculari. q̃ non habet determinatũ habitũ ꝓ clericis suis licz debeat ẽ talaris. xxij. dist. nõ liceat. Et ceteri colores vestiũ vt virides rubei. z hmõi sunt. phibiti. ꝺ vi. z ho. cle. c. Clerici. Et idem dicit archi. dist. xxij. Sanctimonialis. Quod aũt dicit glo. xvi. q. vij. noua. q̃ tles possunt mutare habitũ q̃ ad habitũ intrinsecũ. lz ex toto nõ debeãt. Dicit archidia. esse verũ q̃n inde eẽt scandalũ ex delatione al' ca. Deus q̃. Sz nullũ scandalũ vid̃ oriri ex eo q̃ religiosus deferat habitũ suũ inter clericos secl'ares. Idẽ dicit

Ca.6. De medicatione religiosorū

Dñicus de sancto Hemi.q ob scandalū vitandū lz monacho assumpto ad curā in aliq se conformare habitui clericoz secularū.qđ fieri pt poztādo chlamidē.lz clausam in antea cū fenestris in lateralibz.vt faciūt honesti sacerdotes seculares.z caputiū.z si nō totū saltem quo ad illā ptem qua cooperit caput appareat ab extra chlamiculū retro. Sed hmōi monachi vtunt habitu clericoz secularū.vt nō appareāt monachi de hz erubescē tes.vl vt cognoscant ꝓpter vanitatē nō euadāt mortale pctm ꝛsentsurā excoicatōis. Idem de monialibz mittentibz habitū suū etiā si expellant de monasteriis eis.z daf eis licentia extra monasteriū manere tenētur habitū deferre.quod est notandum.quia frequenter in hoc offendunt religiosi et religiose.

De studio in religiōe.§.I.

Diero.xvi.q.i.dicit multo ꝛpe dicas q possis dicere.nescis mules antecz tyro.z magister antecz discipul⁹. Mihi placet vt necz teipm docceas. Et Aug.in regu. Codices singulis diebz certa hora petāt. Ubi nota fm tho. se.se.q.clxxxviij.ar.v qđ studiū ꝓficit religiosum triplicit Studiū Et ꝓmo cztū ad id qđ est ꝓpriū ꝓtemplatiue vite. Naz ipm studiū adiuuat ꝓtēplatōem directe z indirecte. Et directe quidē illumināndo intellectū. Ordinat eni contemplatio ad ꝓsideratōem diuinoz.in qua dirigit p studium. Indirecte aūt.qz studiū remouet ꝓtēplationis pernicula.i.errores q sepe in cōtemplatōe accidūt his q scire pruras ignorant. Un Hiego.li.vi.moza.dicit.q nonulli dū pl⁹ exquirūt ꝓtemplādo cz capitāt vsqz ad peruersa dogmata erūpunt. Scdo studiū est necessariū religioni instituere ad pdicandū z hmōi alia exercendū. Unde ad Tyt.i.dr de epo cui⁹ est hmōi actus exercere vt potens sit exhoztari in doctrina sana z eos q contradicunt arguere.vñ.di.xxxviij.dr. Ignoratia q mater ē cū cioz erroz.a cūctis vitanda est z maxime ab his q officiū docēdi ꝛpīo suscepūt ꝛc. Nec obstat q absqz studio litteraz ad pdicandū sunt missi. Qz vt dicit Diero ny. Quicqd alijs quotidiana in lege dñi exercuatio tribuere solet.h aptis suggerebat spūssanctus Tertio siu diū litteraz ꝓfruit religioni cztū ad id qđ est cōe omni Valet eni ꝓmo ad vitandū carnis lasciuiā Un Diero. Alma studia litteraz z carnis vicia nō amabis.de ꝓsecutiaz. Diero. Socrates ille thebanus cuz ad philosophandū pergeret magnū auri pondus abiecit.xij.q.ij. Gloza. Tertio valet ad obedientie documentū. Augu. Nec querēdas est illa lectioni nolle obtempare dū vult ei vacare. Docet etiā de mō z ordine obediendi.ō q.viij q.i. Sciendū. Nō obstat q ait ꝓpheta.ps.lxx. Oīm non cognoui litteraturā introibo in potentias dñi.i.in virtutem xp̄iana.sed hoc maxime ꝓfruit religioni. ergo eis nō ꝓuenit vacare lrature. Nā vt dicit Jo.an.in nouel. sup.c.Sanc.de reg. Illud ps.nō intelligit de quacūqz litteratura seu doctrina.sed de litteratura iudeoz.de q apl's.ij.Coz.iij.ait. Littera occidit.obseruare scz cerimonialia fm litterā que nūc cessant. Sed lratura sanctaz scripturaz bene intellectaz z aliaruz scientiaz iuuat ad introeundū in potentias dñi ad ꝛcontēplandū. Unde Diero.ait. Discamus in terris quoz scia nobis pfuerit in celis. Dec Jo.an. Et addit que supradicta sunt Tho. Aduertendū tn q no omne studiū ꝓfruit religiosis. Nā in religionibz nō deputatis ad pdicandū z legendū z disputandū.vt in monachalibz chaldulensibz magis congruit studiū.seu lectio litteraz sacraruz z deuotoz libroz cz seculares scientie.vel scientie iuris. In religionibz deputatis ad pdicandū.vt sūt mendicantes cztus liceat in scientijs secularibz studere.non tn debēt i illis quiescere.z p totū tempus vite sue his vacare.sed studio scripturaz z his ex quibus possint consulere in foro aiaz cauendo sibi semp a curiositate et inani gloria. Et ex his non solum alijs sed etiam sibi sufficere documenta vite.

De elemosinis viue.§.II.

re religiosis aliquo mō licet.z aliq mō nō licet. Pro cui⁹ declaratōe dicit Tho.se.se.q.clxxxvij.ar.iij.q vnicuiqz viuere licet de eo qđ suū est vel sibi debitū. Fit aūt aliquid alicui⁹ ex libertate donanti. Sūt aūt donate monasterio mlte possessiones z dant quotidie z bona mobilia.ō quibz sustentant religiosi. Et qz hmōi beneficia religiosis vident esse collata vt liberius religiosis actibz insistere possit. Quoz cupiūt se fore ptcipes qui tpalia subministrant. redderet eis vsus pdictoz donoz illicitus si ab actibus religiosis desisterēt. qz cztum est de se defraudarent intentōem illoz q talia beneficia contulerunt. Debitū aūt est aliq̄d alicui dupl'r. Uno modo ꝓpter necessitatē q facit oīa cōia.vt dicit Alnb.dist.xlvij Sicut hi.z ideo ne religiosi necessitatem patiant licite possunt de elemosynis viuere.q necessitas pt esse tripl'r Primo quidē ꝓpter corpis necessitatē z infirmitatē ex q ptingit q nō possint sibi laboze manuū victuz querere Scdo si id qđ ex opere manuū acquirūt nō eis sufficiat ad victū. Tertio ꝓpter pstinā ꝓuersatōem. coz qui nō ꝓsueuerūt manibz laborare.de his duobz loquit Augu.in libro de opibus monachoz. Scdo mō fit alicui quid alicui debitū ex eo qđ pōe exhibet.siue illud sit spūale siue temporale.fm illud apli.i.Coz.ix. Si vobis spiritualia seminauim⁹.magnū est si carnalia metam⁹? Et fm hoc pñt religiosi qdrupl'r de elemosinis viuere qua si sibi debitis. Primo si pdicent.cuius eni eis ñ cōperat hoc ex officio sicut plat⁹.pōt tn ꝓpetere ex ꝓmissione platoz.vt dr.ij.ad Thimo.ij. Laborātē agricolā oportet pcipe de fructibz. Scdo si sint ministri altaris.qz vt dr i.Coz.ix. Qui altario deseruiūt cū altari ptcipāt. Sacramentū altaris vbicūqz agat ꝓmune est toti populo fideliū. Tertio si insistant studio sacre scripture ad vtilitatē tot⁹ eccie. Un Diero. Usqz hodie pseuerat ꝓsuetudo nō solū apud nos.sed etiā apud hebreos.vt q in lege dñi meditant nocte ac die.z patrē nō habēt in terra nisi deum orbis foueant mīstris. Quarto si bona tēporalia que habeant in seculo monasterio largiunt.pñt ō elemosinis factis monasterio viuere.vt etiā dicit Aug. in libro ō opib⁹ monachoz. Religiosi aūt qui absqz necessitate vel vtilitate qua afferant.volunt ociosi de elemosinis viuere que dant pauperibz hoc est illicitum. Un Aug.in dicto li. Nullo modo decet vt in ea vita. vbi senatores fiunt laboriosi.fiunt opifices ociosi. Hec Tho. Et ad hoc facit dictū Diero.xij.q.ij. Gloza. Matus in rugurio in rusticana domo qui vix rugiente ventre multo z cibario pane saturare poterā.nunc similā z mella fastidio. Et talis vt dicit idē.xvi.q.ij. Quoniā Quicquid est pauperum accipiunt per abusionem taliuz iudicium sibi mandu cant z bibunt.

De mendicatione re.§.III

ligiosoz quō licet vel nō. Nota fm Tho.se.se.q.clxxxviij circa mendicitatē duo possunt considerari Unū ex parte actus ipsius mendicatōis.que habet quandā abiectionē sibi coniunctā. Illi eni vident abiectissimi int homines esse qui non solum sunt pauperes. sed indigentes egentes q necesse habent ab alijs victum acquirere. Et fm hoc causa humilitatis aliqui laudabiliter mendicant quasi efficacissimā medicinā contra superbiā hoc sumentes.quam vel in seipis vel etiā in alijs percrem

pluz extinguere volunt. Uñ de pe. di. ij. dicit. Si qs se mel notatus fuerit inuidie vel contentionis vel elatois vicio. oportet eũ p ꝓtraria curari. i. per humilitatis exercitiũ. Exercitia vere ꝓuilitatis sũt ut se viliozib officijs subdat z ministris indignioribꝫ tradat. Ita nãqꝫ arrogãtie z hũane glozie vicũ poterit curare. Cõpetit etiã mẽdicare religiosis vt xpm imitent q dicit. Ego aũt mẽdicus sum z paup. ps. In ꝑsona eni xpi loquit ibi ps. fz Diero. Sed qz ꝓuilitas sicut z cetere virtutes absqꝫ discretõe nõ dñt. ita oportet discrete sumere mendicitatẽ ad humiliatõem. vt inde notã cupiditatis nõ incurrant vel cuiuscũqꝫ alterius indecentie. Illio mõ ꝑt considerari mẽdicitas ex pte eoꝝ qõ quis mẽdicãdo acq̃rit. Et sic ad mendicandũ ꝑt homo induci ex duobꝫ. Uno mõ ex cupiditate habendi diuitias vel victũ ociosum. Et tal mendicitas est illicita. Illio modo ex necessitate vel vtilitate. Ex necessitate q̃dem sicut cuz alĩ nõ pot aliunde habẽ vñ viuat. nisi mẽdicet. Ex vtilitate aũt vt cũ aliquis intendit ad aliq̃d vtile ꝓficiendũ. qõ sine elemosinis fidelũ facere nõ potest. sicut petunt elemosinã ꝓpter constructionem pontis vel ecclesie vel quibuscũqꝫ alijs operibus ad cõmunem vtilitatẽ. z hoc modo mẽdicitas est licita sicut secularibus ita z religiosis.

De labore manuũ .ℸ. IIII.

In religione vel extra quõ z qñ sit necesse. Illo. fm tho. se. se. q. clxxxvij. q sub ope manuali cũ manus sit oꝛganoꝝ organoꝝ. intelligit oĩs operatio. z oĩa hũana officia ex quibus licite homines victũ lucrant siue manibꝫ siue pedibus siue lingua fiant z vigiles. custodes. aduocati z hmõi. Ordinat aũt labor manualis ad quatuor

Primo z principaliter ad victũ querendũ. Uñ z primo homini dictuz est. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Et fm hoc labor manualis cadit sub necessitate ꝓcepti. prout sic necessariũ est ad talẽ finẽ. Et iõ q̃ nõ habet vnde possit aliunde viuere tenet manibꝫ operari cuiuscunqꝫ sit cõditionis. z hoc signãt verba apli dicentis.

Qui nõ vult operari. nõ mãducet. q. d. ea necessitate tenet aliquis ad opandũ manibꝫ q̃ tenet ad mandducandũ. Et cadẽrõ est de illis qui nõ hñt alias vñ licite possint viuere. Secõo ordinat labor manualis ad tollendũ ocium ex quo multa mala oriunt. Unde dr Ecci. xxxiij. Mitte seruũ in operatiõez ne vacet. Multã ei malicia docuit ociositas. z sicm h op manuale fm se ꝯsideratum nõ cadit sub necessitate ꝓcepti. si alijs modis pot tolli ociũ. vt per meditationes scripturaꝝ z laudes diuinas z hmõi. z ideo ꝓpter causam nõ tenent religiosi ad opera manualia. sicut nec seculares nisi forte ad hec statuta sui ordinis obligent sicut Diero dicit ad Rusticũ Egiptioꝝ monasteria hũc tenẽt modũ vt nulluz absqꝫ opere aut laboze suscipiant. nõ tam ꝓpter victus necessitatẽ qz ꝓpter animẽ salutẽ. ne vagent pernicioſis cogitationibꝫ. z habet de ꝯse. di. v. Nunqꝫ.

Tertio ordinat labor manual' ad elemosinas faciẽdas. vt dr ad Epbe. iiij. Laborent opando manibꝫ suis. scz fideles. qõ hoñ est vt habeant vñ tribuãt necessitatẽ patienti. Et fz hoc labor manualis nõ cadit sub necessitate ꝓcepti. nisi forte ex necessitate in aliquo casu in quo alioqꝫ elemosinas facere teneret z nõ posset alis habere vñ pauperibꝫ subueniret. In quo obligarent silr religiosi z seculares ad opera manualia exequenda

Quarto ordinatur labor manualis ad ꝓcupiscentiã reprimendã inqꝫtum p hoc macerat corpus. Uñ. ij. Cor. xi. dr. In laboribꝫ. in iunijs. in vigilijs. in castitate. z fm hoc etiã labor nõ cadit sub necessitate ꝓcepti. qz multis alijs modis pot caro macerari. Ut per ieunia. vigilias z hmõi. nec tenentur religiosi ad alia quã seculares nisi ꝓpter regule ꝓfessionẽ. z ideo si in statutis regule nõ ꝓtineat aliq̃d de opere mãuali. nõ tenẽt aliter ad opandũ manibꝫ religiosi q̃ seculares. Nõ aũt apli manibus laborauerũt. aliqñ fuit necessitatis. qz aliũde victũ inuenire nõ poterat aliqñ superogatõis. vt patet. i. Cor. ix. Et q̃tñ ad ist scõm nõ tenent religiosi in hoc aplm imitari. sicut nec quo ad oẽs superogatões. Que aũt opa ꝓpriãt religiosis oñdit Dierony. de ꝯse. di. v. dicẽs. Munqꝫ ò manu aut ocyꝰ tus cuis liber psalterij discedat. dicat ad verbũ ozõ. vbi dicit glo. i. iuxta ꝓbum vt intentio ad id qõ dr ꝓrigat. vel ad verbũ. i. nõ trãscurse. sed tractum singula dicẽdo. z infra. Semp aliq̃d boni facito. vt dyabolus te inueniat occupatũ. Fiscellã texe mu co vel canistꝝ lentis plecte viminibꝫ. serat humus arcole. equo limi ne diuidant in quibꝫ cũ olera iactata fuerint. semia vel plante p ordinẽ ponite. aque ducant irrigue. inserantur fructuosi arbores vel gẽmis vel surculis. vt paruo tẽpore laboris tui dulcia poma dẽcerpas. apum fabricare alucaria. texant z lina capiendis piscibus seribant et libri z vt manꝰ opet cibos z aia sanet lectroe. Dec ille

De esu carnium in .ℸ. V.

religione? Nota q dicit de ꝯse. di. v. Carnẽ cuiqꝫ monacho nec gustandi nec sumẽdi est concessa licentia nõ. qz creaturã dei iudicemus indignã. fz qz carnis abstinentia apta z vtilis monachis estimet. seruato tñ moderamine pieratis erga egrotos. Hec ibi. Et idẽ dr de statumo. Cũ ad monasteriũ. Sz querit Tho. in quodlibet. q. ix. ar. iiij. Utrũ monachus sine rationabili cã. scinsit mutatis. z licentia ꝓlati comedens carnes. peccet mortaliter. z arguit q sic. ex isto. c. Carnẽ. in fi. vbi ponit pena carceris z pnie per sex mẽses ꝓ hũ faciendi. Sz talis pena nõ imponit nisi ꝓ mortali. ergo z. Rñdet idẽ Tho. q de se nõ est mortale. sic nec etiã frangere silentium. Posset tamẽ hoc esse mortale rõne ꝓtemptus. vel ꝓpter precẽptũ. cũ fieret prelato faciendo hmõi. z sic intelligit in regula beati Benedicti dr. q carnũ quadrupedũ omnino ab omnibꝫ abstineat comestio. Ex hoc arguit aliq̃ q carnibus bipedũ vel gallinis z alijs auibus vti liceat per ar. a ꝓrijs qõ est fortissimũ regulariter quod tñ aliqñ fallit. sicut. C. de epi. z de. l. Quenticulã. Et silr fallit hoc fm Jo. an. qz cõtradicit tali intellectui rõ naturalis. z. c. xxxvi. ipius regule. Nota q ponit Jo. an. i nouella vel. de obseruatõne ieiunij. Consiliũ in defensione ordinis carthusien. qui etiã in extrema necessitate posiri carnes nullo modo comedũt. ꝓpter quod quidã emuli eoꝝ ordinis dicebant statũ illũ periculosum ex defectu carnatis. ꝓtra quos magister Ernoldus summꝰ medicus z theodorus dicit. q hoc asserere est falsum z fantisticũ. probatur sic sapiat heresim. nã aduersat approbationi z tolerãtie romane ecclesie. z fingit nouũ dogma in pertinentibus ad vtilẽ statũ fidelũ ponẽdo qñqꝫ a mortis periculo nõ posse sine vsu carnũ liberari. z sic ad vite longitudinem carnũ vsum necessariũ quod est falsum. Nã vt dicit virtus vitalis deficit aut per malicia morbi illã resolutionis. aut ꝓpter defectum alimenti per quod haber cõseruari z restaurari. Primo casu probat per dictum hypocratis dicentis. q si pre furia morbi cibus exhibeatur suffocatõis vel alterius grauamine superadito cogit vitam finire celerius. deficientibus autẽ ꝓpter penuriam alimenti si denegetur cibus z medicationi subdatur. expirant velocius tabefacti. patet per id q deficientibꝫ propter morbi magnitudinẽ nõ prosunt. sed nocent carnes. Sed deficientibꝫ propter alimenti penuriã prosunt. Sed probat plus competere vinum mediocriter

maxime aromaticum: ꝛ vitella ouoꝝ mediocriter mollia. ideo ꝙ velocissima digestione conuertunt in laudabilē sanguinē ꝛ multū ꝛ quasi sine fecibus. Et carnibus aūt ꝛ ceteris alimentis aliqua ꝑdicta ꝓditionuꝫ deest. Concludit ergo ꝙ ad virtutē vitalē vel cognitiuā plus ꝓferūt supradicta q̄ carnes licet fateat ꝙ ad ꝓfortandū virtutē mortuū plus ꝓperant carnes. quā dicit inducendo galienū. ꝓfortatōe virtutis mortue nō esse in egris necessariā. qz modicū egent ipius opatōe. ergo nec egent necessario vsu carniū. sed bene vsu vini. Et postolus modico vino vtere ꝓpter stomachū ꝛc. Vinū em̄ lectificat cor hois. Cor aūt est principiū virtutis vitalis que ꝓfortat per cordis letitiā. Sz in dicto ordine mitti meliorat ꝛ viuūt etiā octogenarij. Et aū diluuiū non comedebant carnes. di. xxv. Ab exordio. ꝛ longius viuebant. Dec ois. Jo. an. ibidem. Et hec scripta sunt. vt religiosi q̄ sm regulā suā vel ꝓstitutōes suas. nō dñt carnibꝫ vesci. credant ꝙ talē abstinentiā carniū nō sibi abbreuiare dies si obseruāt. nec ꝓ quacūq; debilitate carnes comedāt. ꝛ ꝓra illos qui hoc nō obseruāt ad excusandū excusatōes in ꝑcis. allegātes sine esu carniuꝫ sanos nō posse viuere. Religiosus simplex iudex ē nō potest. ff. de iudi. l. Cū ꝓtor. nec ꝙ ꝓmissum p̄t rect pere arbitrū. qz nō debet esse disceptator fori ecclesiastici. xvi. q. i. Monachi. ꝛ. c. de ꝑsentiū. Sz arbitrator scu amicabil' ꝓpositor esse p̄t. xi. q. iij. Iniustū. Et b̄ intelligē dum est de impio sui ꝓlati. vt ex de postu. c. i. Dec ē sententia Guil. Duran. ꝛ Hosti. Religiosus si est ordis minoꝝ nō p̄t esse executor. vt in cle. Exiui de ꝙbo. significa. Si est alter⁹ ordinis nō p̄t esse executor nisi petita licētia ꝛ obtēta. vt de testa. religiosos. li. vi. tal' quoq; etiam si sit exemptus vel ꝓlatus tenetur reddere rationē ordinario. ꝛ ordinar⁹ tenet exigere. de testa. c. religiosis in de. Religiosus q̄z sm Jo. an. sup. c. vt officium de beneficiis libro. vi. non potest exercere officium rabellionatus in alijs q̄ cōtra hereticos. Sed guil. in spec'o dicit ꝙ vetera instrumēta cōplere p̄t. nō aūt assumere noua Testis q̄z esse p̄t si requirat ad liberādum hoīez a morte iusta vel quacūq; pena vl' falsa infamia vel aliq̄ damno. ꝛ dz in hmōi restificari dummō nō sit in causa sanguinis. xi. q. iij. Quisq̄s. Vide tñ de b̄ plen⁹. ē. Religiosus facit⁹ epūs vtrū teneat ad obseruantias regulares. Respōdz scūs thomas de aquino scōa scōe. q. clxxv. ꝙ ea q̄ sūt in regularibꝫ obseruātijs q̄. nō ipediūt pōtificale officiū. Sz magis valēt ad pfectiōis custodiā. vt pauperias ꝛ castitas. ꝛ hec remanet obligat⁹. ꝛ p ꝓns ad portandū hītū sue religiōis q̄ est hmōi obligatōis signū. Et q̄uis beat reddit⁹ possessiones ꝛ hmōi ecclie. nō tñ habz illa vt ꝓpria. sed vt dispēsator oīm bonoꝝ ecclie. xij. q. i. si prius uatū. Un̄ nō est absolut⁹ a voto pauperatis sic nec a voto obedientie. Nam ꝑ accēs est ꝙ obedire nō teneat si nō hz superiorē. sic abbas mōasterij q̄ tñ nō est absolut⁹ a voto obedientie. Ea vero q̄ ab officio pōtificali repugnant. sic solutudo. vigilie silētiū. abstinētie grauet. ex q̄bꝫ impotēs redderet ad exequēdū pōtificale officiū ad hec nō tenet. In alijs etiā q̄ nō repugnāt p̄t dispēsatōe vri sm ꝙ requirit necessitas psone vl' officij ꝛ cōditio hoīm cū q̄bus viuit ꝑ modū q̄ ꝛ ꝓlati religionū secū dispēsare possunt in hmōi. Satis hīs videt cōcor. Hosti.

ti. ix. c. xi. §. i.

Religiosus facit⁹ epūs.

De contractibus ob. §. VI.

ligatiōibꝫ vl' ꝓmissis factis cū alijs vl' malefic⁹. Nota sm Jnno. ꝛ Hosti. ꝙ ex cōtractibꝫ innitis cū monacho vel abbate obligat q̄s monasterio. qz p̄t monach⁹ actionem agere sz nō p̄t obligare monasteriū. Un̄ q̄uis abbas seu monasteriū possit agere. tñ nō tenet rñdere. nisi de eo qō ad eū ꝑtinet. Et licet omnis cōtract⁹ ꝓhibit⁹ monacho sit. nisi impetrante abbate. xij. q. i. Non dicat. et xvi. q. i. sunt nōnulli. hoc intelligit. inquātū monasteriū obliget. sz obligatō alteri⁹ ad monasteriū p̄t ꝙ monachus acq̄rit. ꝛ sil'r possessio ꝑ monachū fugitiuū. ff. de acquir. pos. l. i. Si tñ mōacho sit ꝓmissa administratio. tūc ex contractu ipius mōachi obligat ipe. sed nō cogit soluere. qz nō hz vñ. extra de so. odoard⁹. sec⁹ de maleficio ꝓmisso ꝑ mōachū vl' abbatē sm Jnno. ꝛ hosti. qz delictū psone in dānum ecclie redūdare nō debet. vt de. reg. iur. c. Delictū. li. vi. nisi ex tū ad monasteriū peruenisset vel in eius vtilitatem versum esset. ar. x. q. ij. §. hoc ius.

De rebus ablatis. §. VII.

monacho dicūt Jnno. ꝛ hosti. ꝙ si res erant monasterij. vel etiā alteri⁹ ꝛ monasteriū ad restitutōez tenebat tūc ager mōasteriū. si vero nec ei⁹ erāt nec ad restitutōez tenebat. tūc ager ille q̄est dñs rez. ita. tñ ꝙ si res erāt deposite apud monasteriū. ꝛ abbas vidit eas subtrahi ꝛ facile erat abbati eas liberari. satis credit Jnno. ꝙ abbas tenet in solidū ꝓpter dolū. sz si nō vidit nec ꝓhibere potuit. nō videt etiā si monach⁹ abstulisset. qz nō obligaret ex ei⁹ maleficio. vt dictū est. Jte dicit Jo. in glo. xij. q. i. nō dicaꝫ ꝙ monach⁹ agere nō p̄t nec ꝓcurari ꝛctus sic ille qui cessit bonis. Et de b̄ notat in glo. xi. q. i. De ꝑsona. Jte agere nō p̄t de iniuria sibi illata. sz tñ ei⁹ prelatus agere potest nisi ꝓlatus absit vel nisi reliquerit procuratorem instar filij familias. ff. de iniurijs. l. sed si vnus. habent tamen manochi ius eligendi ꝛ ius accusandi suū abbatē sm Inia eius. qz b̄ eis a iure concedit.

Monachus factus. §. VIII

rector ecclie secularis sm Hostien. si talis ecclia pleno iure spectat ad mōachos pfectus monachus remanet ut ea subiect⁹ abbati. ꝛ seruabit oīa vt prius. ꝑter ꝛria. s. ieiunū. silentiū. ꝛ vigilias. q̄ ꝓmode seruari nō p̄t in ecclesia seculari. ar. xvi. q. i. Nemo potest ecclesiasticis obsequijs deseruire ꝛ in monachoꝝ regula ordinate ꝑsistere. vt ipe districtōem monasterij teneat. aut Greg. Si ecclesia nō spectat ad monachos sz ad epm. tūc monachus institutus a tribꝫ substātialibꝫ non absolui⁹ simplr. nā ꝛ ꝓtinentia seruare tenet. ꝛ si ab obediētia abbatis absoluit. tñ impio epō subijcit qui de cetero erit abbas suus. ꝛ talia dispensabit rōe commisse administrationis. Et si habet socū nō excusat ab esu carniū. de statu. c. Dō dei timorē. ꝛ b̄ nisi sit infirmus. ō cense. dist. v. Carnē. vel nisi imperāte episcopo qui abbas suus est. Si aūt socius nō habet. conformare se potest cū his cuz quibꝫ viuit. ar. di. xli. Quisq̄s. In omni tñ casu habitū deferre debet. nec pōt dimittere temerarie. alias esset excōmunicatus. vt dictū est supra in ꝓmo. §. hui⁹. c. Et dic Jnno. ꝙ talis rector factus nō debet esse sine socio monacho. qō intelligitur si comode fieri potest. de sta. mo. Quod dei timorem. et hoc vtiq; melius ꝛ tutius. sed si non potest comode tunc non tenet habere socū. Hosti.

De prelatis religiosoꝝ. abbate. abbatissa. ꝛ quomodo debeant instrui nouicij. Cap'm Septimum.

De prelatis religiosoꝝ

Nota ꝙ nō per episcopū. sed per monachos debet abbas seu ꝓlatus institui ordinarie. vt dicit. xviij. q. ij. Per totū. nisi in suis ꝓstitutionibꝫ aliud caueat. Unde Greg. abbatē cuilibet monasterio nō alterius. sed quē dignū moribus ꝛ actibus monastice discipline comuni consensu ꝓgregatio poposcerit ordinariꝫ uolumus. Monasteria tñ ꝛ monachoꝝ disciplina pertinent ad episcopū in cuius territorio sunt. vt dicit. xviij. q. ij. Ad ipm̄ enī pertinet cura oīs dyocesis. ix. q. iij. c.

ij. Et hoc est verū nisi sint exempti vel in hoc priuilegiati. vt sunt mendicates z multe alie religiones monachorum. et alij quia tūc de bis in quib⁹ sūt priuilegiati nō habent se intromittere. Qui enī nō sunt exempti possūt ab episcopo a dignitate abbatie ꝺponi. si nō bene se habent. Ubi. xviij. q. ij. ꝺ. Sicḥs abbas cautus in regimīe humilis. castus. misericors. discretus. sobriusq; no fūt ac diuina p̄cepta verbis z exemplis nō ondent ab epo i cui⁹ territorio ꝓsistit. z a vicinis abbatib⁹. z ceteris dēū timentib⁹ a suo arceat honore. etiāsi ois ꝓgregatio vi/ tijs suis ꝓsentiens abbatē eū bñe voluerit. Et in seqnti ca. ꝺ. Abbates pro būilitate religiōis in epoz p̄rate cō sistant. z si q̄d ex regulā fecerint, ab epo corrigat. Si au tem epūs voluerit monachū istituere in eccia seculari. z abbas nolit. monachus obedict potiꝰ abbati q̄z episco/ po. xvi. q. i. cū p vtilitate. Si tñ ecclesie vtilitas ꝺ exigit cogendꝰ est abbas p suū supiorē vt ꝓsentiat. Itē si mo/ nachus velit ꝓfiteri epo vel penitētiario etⁿ. nō pōt ab/ bas ꝓhibere. cū epūs sit ordinariꝰ oīm sue ꝺyocesis. et ꝺ nisi essent exēpti vel ꝑrium sit in eoz ꝓstitutionib⁹ con firmatis a papa. vel hoc habeant ex priuilegio. Ab/ bas in collatōe alicui⁹ ꝓbendarius nō pōt aliq̄ ꝺ oniꝰ nouū impōere. de sup. ne. p. q. regulares. in clc. Abbas z quili bet ꝓlatus ꝓuentualis debet reḥrere monachos fugitri uos z ad claustrū reducere. salua ordinis disciplina. de reg. c. Ne vagabundi, religiosi. Quos ordines possit ab
ti. xiij. ca. xvi. §. vij. bas ꝓferre z quō habes supra. Abbas vnus nō p̄ ꝓsi/ dere in diuersis monasteriis. de reli. do. c. fi. Itē nlli mo nachi vel religiosi pñt p̄esse pluribus ꝓiorat⁹ vel plu ribus ecclesijs bñtib⁹ curā animaꝝ. etiā si cadē cura n p episcopos sed p ꝓsbyteros ad eoz ꝓsentatiōem insti/ turos per epos habeat exerceri nisi aut crotrare sedis a/ postolice. vel si vna ex eis ab alia ꝺpendeat. vel si sint annexe admuicē. Et q̄uncq; talē ꝓratū vel ecclesiā obti nens susceperit aliud. ꝓmo priuatꝰ est ipo iure. z statim tenet dimittere. vt p cū ad quē spectat libere ꝓferatur. z nisi dimittat fit ineligibilis. z debet penꝰ repelli ab vtroq; .extra de ꝓben. Cū singula. li. vi. Itē ꝓratus ecclesie aut admūstrationes seu officia vnius monaste/ rij consueta per eusdē monachos gubernari. nō debēt ꝓmitti monachis alterⁿ mouastery sine licentia pape. z ꝺ ꝺ ordinātes sūt ꝓuati p̄rate ꝓuidendi de ipis. z rei pietes sūt ineligibiles ipo iure. ꝺ ꝓben. c. Cū singla. li. vi.

De abbate seu quocū. §. I.

*Prelati conditio. q̄z noie ꝓlati. ꝺat doctrinā Augꝰ. z Benedictus in re/ gula. Dicit enī Augustinꝰ. Sepm bonoz opez p̄bebeat exemplū. corripiat inquietos. ꝓsolet pusillanies. su/ scipiat infirmos. patiens sit ad oēs. disciplinā libēs ha beat. metuēdus ꝓponat z tñ magis amari a subditꝫ apetat q̄z timeri. Quē oīa pulcre z diffuse Humbertꝰ ꝺclarat in expositōe regule. Nā cū ꝓmo habeant ꝓlati deo reddere rationē de subditis. ꝑm illud ad Hebre. vlt. Ipi pernigilāt q̄si rōem reddituri p animab⁹ vestris. z cuz anime sint p̄ciose z deo care. xp̄i sanguine redempti z tā facile z multiplicit pereant. ideo multuz bñt timere in reddenda ratōe. Et ideo Augu. Quanto in loco superi ori tanto in periculo maiori versat. Gregō. in moza. mi/ sericoz deus quē tenere diligit. ab exterioribus prelatio/ nis occupationib⁹ abscondit. tñ impositū onus a supi ori prinaciter recusari nō debet. ne diuine ordinatōi vi/ deat resistere. sed in uigilet ad curā. Et ꝓmo tando bo/ nū exemplū. ꝑm illud xp̄i Joban. xiij. Exemplū enī de/ di vobis vt quēadmodū ego feci oīa. sic z vos faciatis. Positi enī sunt p̄ lati vt signū ad qō subditi sagittas operū suoz debent dirigere. Unū ꝑm Greg. tot moribus digni sunt. quot

*Primo exempla ꝺgrōis ad subditos trāsmittūr. Nec etiā ex/ pla sufficiant. sꝫ corripiat inḥcros. Inquiens duūm. qui Secūdo ociositate vl curiositate deuiciī secū ꝓsistere nō ꝑmit. mo nitus. modo extra. mo. cū fratrib⁹. mō cū exīeis. sine cā bincinde vagant. Uicīū aūt aliq̄ ꝺ est corrigendū. vl q̄ est manifestū. vel q̄ ꝓturbat alios. vel q̄ dissimulatōis nullū. vel leuꝰ reputet. z q̄ inquietudo oīa ista faē. ió corrigenda. z si hoc vicīū q̄ ꝺ paruū multꝫ videt est cor/ rigendū multomagis ḡuiora. als ꝓlatis iputant. diffi. lxxxvi. Inferioz. Cōsolare ꝺbet pusillanimes. Pusilla Tertio animitas ex animi paritate procedit. dū sꝫ quis timet esse ꝑm vbi nō est. vel ibi esse periculū vel nimis ardu um. z q̄si impossibile q̄ nō est. z hmōi. Jsti ḡ ꝓsolandi sunt verbis z exemplis scroz. aut xp̄s Lu. xij. Nolite ti mere pusillus grex. q̄ ꝓplacuit pri meo dare vobis reg/ gnū. Debet etiā suscipere infirmos. Sꝫ ꝑm Humb. est Quarto multiplex infirmitas. vt corpalis languoz. debilitas cōꝓ plexionis. Primū debet suscipere in pcurādo remedia Infirmi/ Secōm in dispensando in ieiunijs z hmōi. Est tertia in tas mē firmitas carnis. s. lubricū cū est occultū. z hunc debet su plet. scipere occulte admonēdo. nec ipm repellere debet ne vt ꝓfessionē. Est z q̄rta ifirmitas moz seu passionum vt sunt iracūdi. impetuosi. z querulosi. z hi suscipiendi sunt animādo eos ad bonū inter brachia patiētie. ḓant enī ꝓlato z alijs cām exercitij z meriti. tñ z corrigēdi sūt aliq̄n cū alios offendūt. Est aūt infirmitas instabilitas. tis z hi suscipiēdi sunt. ꝓfortando eos ad pseuerandū. Est etiā infirmitas dubij de fide. vel de seruando pulo ꝑfec. z hi suscipiendi sunt animādo eos ad bonū. Et etiā ifir/ mitas imperfectionis z his ꝓpatiendū est. nec cogēdi sūꝑ Quinto ad aliq̄d vltra statū suū. sed exhortādi ad vtiora. q̄ꝺ etiā dicit Benedictus in regu. Debet z patientia vt ad omnes. q̄uis sit in loco superiori. z habeat onꝰ regimi/ nis z sit distractus in multis occupatōib⁹ q̄ omnia ꝓsi/ bent sibi occasionē impatiētie. tñ q̄ multa inde sequū/ tur z iniusticia cum ledit ab ea semp debet cauere. Hie/ rony. Jram vince patientia zc. de consc. di. v. Nunq̄. no tñ dimittat correctōes. sed cū patienti z tranquillo aio faciat z clemētia. Uñ z rex apum ꝺ nō hñe aculeuz ad pungendū sed ad inuyandū ꝑm Sene. q̄ rector ꝺbet vticlemētia nō vindicatōe. nisi pro bono cōi ꝓout expe dit. Debet etiā exponere disciplinā. i. regule obseruanti Septo am facere obseruari in quib⁹ oībus ꝓmus debet cē. Et vt dicit Benedictus in regula. debet cogitare abbas q̄ de singulis in quib⁹ dispensat. habet deo reddere rōem vt videat ne sine cā rōnabili dispenset. alias dissipatio crit z ꝑm. Debet facere se timeri. ne ꝓtenat⁹ auctoritas eius. Caueat aūt. dicat Benedictus. ne sit nimis suspi/ cios. q̄ sic nunq̄ bene sibi erit. nec quies subdit⁹. De bet tñ diligenter inuigilare. z occasiones maloz tollere. Magis aūt debet querere se diligi q̄ timeri. quod in/ ducit precipue humilitas. Unde btūs Franciscus in re gula specialiter prelatos ad humilitatem hortatur.

De abbatissa. hec nec. §. II.

aquā benedicere nec ꝓfessiones audire. nec penitentias sacramentales imponere potest. nec aliquē actū sacramē/ talem exercere. vt ꝺ peni. z remiss. c. Mona. Item nec ipa nec aliqua femina predicare potest. vel publice docere. potest tamen suas subditas exhortari z informare. nec potest ordinē suscipere. nec sup spūalibus iudicare. Itē nec excōmunicare potest nec ab excōicatione absoluere. de ma. z obe. Dilecta. Sed addit Buil. Credo q̄ possit p̄cipere suis p̄sbr̄is q̄ excōmunicēt. Permaē operet eam habere curā de clausura monasterij. z q̄ die nocte q̄ clausum sit. z claues teneat ipa secum. nec indifferen ter alicui det. nisi prudenti z conscientiate. Cū aliqus

monialis vocatur ad locutorium. vel cuz ea vadat. vel alias mittat maturas et honestas. Non permittat ingressum etiã mulierꝫ ꝓsanguineaz sine causa necessaria faciat cuitare omnẽ familiaritatẽ monialũ cũ quibuscunꝫ. z ipa sit ꝓma. Procuret eis ỏ sacris pluries i anno sumẽdis. s. ꝓfessionis z cõtionis. z audirõis misse diebus festis. z ꝑcipue crẽdat q ꝙrat ꝓfessorẽ q sit timẽs deum. z intelligat necessaria religioni vt faciat eis conscientiã. de substantialib religionis. nec tñ domesticus alicui fiat. Attendat q viuãt in cõi z de vna bursa. ita q oĩa lucra in cõi habeant. Ad abstinentiã etiã ab esu carniũ. lineis z culcitris z ad ieiunia inducat ẽdem ꝑ. si sunt sub regula. que ad ista obliget. siĩr de silentio. Leneat frequenter capl'um de culpis semel ad minus in hebdomada. in quo exhortet moniales ad obseruantiam religionis sue. Reprehendat z puniat defectuosas plus z minus ſm defectũ z qualitatẽ pſone. Illi õ faciat dispensatõem ꝓtra regulã sine magna causa. Prouide re faciat diligenter infirmis. sed mlĩ omagis nouicijs ỏ bona magistra. Laueat a pactionib in receptionibus alicuiꝰ ad habitũ. qz symonia cũ est. solicitari faciat ad officiũ. z ipa sit ꝓma. z vt dicat debito mõ z sine locutionib vanis. exinde in exercitijs ne sint otiosi. honestz tñ z nõ vanis reb lectões librorum deuotas z singulares faciat eis legere. et in omnibus sit vigilans.

De monialibus no. ſ. III.

ta primo q in monasterio monialiũ nõ mendicantium. nõ debẽt recipi. nisi que pñt de prouentib monasterij. absqꝫ penuria sustẽtari. alias nulla est receptio. Irẽ nulli inhoneste vel etiã honeste pſone debet parere accessꝰ vel ingressus ad moniales. nisi ex rõnabili z honesta cã. z de illius ad quẽ spectat licentia speciali. Prelatis ꝑcipitur vt in oĩbus monasterijs monialib etiã exemptis prouideant de clausura ad expẽsas mõasterij. vel ỏ electis ꝙmissis fidelib. Et idẽ ꝑcipit abbatib z alijs inferioribus ꝓlatis. quo ad monasteria sibi subiecta. Irẽ moniales debent manere sub perpetua monasterij clausura nisi pro tanto z tali morbo. q nõ posset absqꝫ gut periculo vel scandalo morari. z qñ abbatissa vel ꝓuisa ỏ beat alicui tgali dño alicuiꝰ feudi occasione homagiuz facere. vel ꝑstare fidelitatẽ iuramẽti. ñ possit facere apỏ ipm. q per procuratorẽ ꝑstet. poterit exire cũ honesta te z decenti societate. z prestito iuramento codẽ vestigio reuerti debet. ita q in fraudẽ residentie nil fiat. Dñi rpales nõ debent abbatissas. ꝓuisas. z alias moniales habentes officia monasterij ꝓmittere litigare coraz eis. ne oporteat eas euagari. pro statuendis ꝓcuratoribz ipsi dñi si contrafecerint. per suos ordinarios compellãtur. Epiſcopis z alijs prelatis iniungit q negociat causas monialium dictaz faciant coram eis fieri z tractari per ꝓcuratorẽ eaz. siue etiã sint homagia siue fidelitates siue iuramenta. vel quicquid aliud. Hec oĩa a principio ſ. sunt. extra de sta. mo. Periculoso. li. vi. Monasteria quoqꝫ monialiũ etiã si sint exempta. debent singulis p ordinarios visitari. vt de sta. mo. c. Attendẽtes. in de. vel alius eo sciente vel ratũ hñte. Monasteria quoqꝫ puellaz longe a monasterijs monachoz. aut ꝓpter insidias dyaboli. aut ꝓpter oblocutões hoĩm collocent sic habeã. xvij. q. ij. c. In decima. vbi ỏ. tunc salubria xpo dicatis virginib probamus. qñ eis spũales patres eligimus. quoz nõ solũ gubernaculis tueri. sed etiã docrinis edificari possint. ea tñ circa monachos cautela seruata. vt remoti a fam iliaritate eaz. nec vsqꝫ ad vestibulum accedendi habeant familiare ꝓmissum. Et. ea. q. c. diffinimus dicẽ. Si aliquã suã propinquã monachꝰ videre voluerit. in ꝑsentia abbatisse huic ꝓfabuletur. i. colloquaẽ modica z cõpendiosa verba z in breui ab ea discedat. Femine etiã ẽdẽ cunctꝫ deo sacrate vt moniales vasa z pallas sacras. aut vestes quib dño ministratur. ꝓtingere nõ dñt. vel incensũ circa altare deferre. di. xxiij. Sacratas. z de ꝑse. di. i. c. Vestimẽta. Et ẽdẽ ad corpalia que aliqñ dicunt palle. hoc vtqꝫ seruandũ est z seruaẽ cõiter. qz per ordinatos in sacris lauande sunt z etiã exterſoria caliciũ. Quantũ aũt ad alias pallas altaris que etiã dicunt roballe z vestes sacras vt canices planetas dossalia. z hmõi ñ vr illicitũ eas tãgẽ z reſarciri z lauare. sicut seruatur cõiter ex ꝯsuetudine.

De forma instructi. ſ. IIII.

onis nouicioꝝ. Hãc formã pulcre tradit dñs Joh. do. cardinal' ordis ꝑdica. in li. de possessionib. ex his q xps egit erga discipulos suos. cũ fuerũt cũ eo vt nouicij. Et ponit. xij. regulas circa ẽ qual'r. s. recipiẽdi sũt nouicij. z quõ imbuendi ostendit multimode. Primo ei recipit eos a cura seculi z suoꝝ diuisos. sic ꝓz Mat. iiij. Luc. iiij. Joan. ij. optime eis patefacta vite arctitudine quã tenebat. sicut ex illa voce ad Andreã. venit vide. Secũdo obtentũ ꝑmij celestis amoꝛe regl'es inflammauit ab alijs semotus. z in mõte posit' q ete dicere cepit. Beati pauperes spi. zc. In quib octo btitudinib omnis austeritas religionis ꝓsistit. Sicut ꝓz ꝓsideranti. ibi ei paupertas in ꝑma obedientia. hũilitas in scõa. oratio z plãctus sui z aliozꝝ criminũ i tertia. In quarta sollertia obsequioꝝ circa infirmos hospites z sanos z hmõi. In qnta ieiunioꝝ z famis sitis ꝓpter deũ grauitas. Patientia circa suppoꝛtatõem socioꝝ in quinquetoꝛuz in sexta. In septima vero tolerantia pugne victoriose carnis z spũs. Et in octaua acerbitates ꝑsecutionũ. que ex ꝑdicatione diuini verbi sequi debebat operiosius exprimunt. Tertio regulam mirandã omnis ꝑfectõnis in gratiã tradidit eis in illo sermone vbi suo ore prolato. in quo q prius latebant patefacti sunt omes thesauri sapiẽtie z scientie dei. ibi ꝓsilia. ibi declarant ꝑcepta. ibi modus oraẽdi. z regula se custodiendi a lupis zc. que etiã non puto per Aug. illũ facunde postillantẽ sermonẽ esse explicita completeꝫ mira suauitate traduntꝫ. Quarto suis exẽplis eos confirmat. nõ solũ vitam ꝓtinuans artam sed miracula plura fortasse ad coꝝ ꝓfirmationẽ faciens. q alias nõ fecisset. sicut a simili põt haberi Mat. xi. de signis que ostendit coraẽ duobus discipulis a Johanne transmissis ad xpm. vt interrogarent eũ. tu qs es. Confortabat etiã eos perꝺoctrinã quã coraẽ eis pplis prędicabat. z feruoꝛẽ ex ꝙersione multoꝝ quos ad cũ videbant reduci. Quinto se eis affabilẽ reddebat iuxta ẽdem gentiã infirmoꝝ. nondũ valentiũ duros sumere cibos. illos a turba post ꝑdicatõem sequestrans. z pabolas q turbas latebant secrete reserans. ſm quod in illo statuerant capaces. Sexto omni discretione vtebat cũ eis nõ artans eos in nouiciatu ad arta ieiunia. qz nouũ vinũ veteres vtres fundũt. rõnabiliter declarãs. q nõ debẽt filij ꝓnuptiaz ieiunare ẽdiu sponsus est cũ eis. Insinuabat tñ q in posterũ infallibiliter oportebat eos ieiũare z multa pro defensione portare veritatis. Septimo crebro repetebat eis quid erat fiendũ ab eis vt ꝑdicas populis aut ꝑticulariter instruẽs eos. siue dulciter reprehendens. cũ verbo vel facto aliquid indebitũ ꝓmittebant aut omittebant debitum. Octauo ab eis se separabat ad momentũ. z ad eos redibat vt ꝑsentia corroboraret ordinari. etiã a leuibus abstinerẽt que dei fuos graues z maturos nõ decent. Nono visitatione deserti aut montis ascensu nõ quidẽ ociosus sed plurimũ fructuosos ipos materialr recreans. ne redio frangerentur ab ĩcepto rigoꝛe per modicũ recedebat. Decimo aliqñ

Jnforma tio nouiciorum.

Secũdo.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

Sexto

Septio.

Octauo.

Nono

Decimo.

sinebat eos pati penuriã victus aut etiã forte vestit⁹. dubia mortis sustinere mare turbato. tũ vt inciperẽt assuescere penis ꝛ aduersitatib⁹. tum etiã vt suã fragilitatẽ recognoscerẽt. ac tertio vt ad recurrendũ ad ipm fortent

Undecio impulsi. Undecimo frequẽtissimis orõib⁹ recreabat. sicut a simili omni die credo orõnes singulariter habens qz post nouiciatũ eoꝝ est scriptũ. q ad hortũ gethsamani qui locus orõnis erat instituit⁹. idem frequẽter p̃ue

duodecio niebat cum discipulis suis. Duodecimo neynq̃ graua rentur octo lectionibus exercitabat illos interrogans et dubia proponens arcq̃ obscura dilucidans cum cereris innumerabilibus regulis sanctis.

De disciplina religiosorum in conuersando cum alijs. in ambulando. in stando. in habitu. i gestu. ꝛ in silentio. Capitulum Octauum.

Odisciplina ait psal. Apprehendite disciplinã neqñ trascat dominus. ꝛ pereatis de via iusta. Apprehendite. i. volũtarie sumite. qz nõ aliter esset vtile. Disciplina aũt est triplex. Disciplina dei. disciplina prelati. ꝛ disciplia sui. Di

Triplex disciplia. sciplina dei est flagellũ. Prouer. iij. Noli negligere disciplinã dñi nec deficias cũ ab eo corriperis. quẽ enĩ diligit dñs castigat. Infirmitates ꝛ alia aduersa dñi patienter ferre plus q̃z seculares viri. Disciplina prelati est q̃ corrigit subditũ p̃ defectib⁹ verberando. ꝛ ista voluntarie debet sumi etiã si nõ p̃misisset defectuz. Et de hac ratione potest intelligi illud ps. xvij. Disciplina tua (id est p̃lati qui est ei loco dei) correxit me in finẽ ꝛc. Sic beatus Benedictus dando disciplinã monacho p̃ sua leuitate discedendo ab eo dyabolo per hanc emendat⁹ est. Disciplina sui est triplex. Una est verberũ. qua se punit. ꝛ ista est vtilis ad reprimendũ temptatões carnales. Vñ btũs Franciscus tẽptatus de h̃ dedit sibi notabilẽ disciplinã ad vicendũ temptatoẽz. Valz etiã ad satisfaciendũ p̃ pcis suis ꝛ aliox. Sic legit de scõ Dominico q tres disciplinas sibi dictum dabat ad satisfaciendũ p̃ pcis suis. coꝝ qui erant in mundo. ꝛ qui in purgatorio. Ad hoc etiam valet ad cõformandũ se xpo De quo Isaye. liij. Disciplina pacis nostre super eum ꝛc. quia flagellatus fuit. Alia est disciplina compositionis exteriorꝭ. et de hac in. §. sequenti.

Quomodo religiosus. §. I.

diuersimode se dz hr̃e in diuers⁹ statib⁹ cũ diuis⁹ personis s̃m Dũb. In statu p̃latoꝝ se debet hr̃e solicite. Ro. xij. q̃ p̃est in solicitudine. In statu subiectoꝝ subiectiue ad Debre. xiij. Subiacete p̃positis vr̃is. In statu sanitatis laboriose. In statu infirmitatis p̃solatorie. i. nõ se deijcere aio Tho. v. Forti aio esto. In statu iuuenũ q̃si igñiter. Eccl. xxxij. Adolescens loqre in cã tua vir. et si bis i terrogat⁹ fueris hz caput rñsum tuũ. ꝛ vbi sũt senes nõ multũ loqris. In statu senioꝝ sapiẽter. vtiliter. s. cõi vacando. Sapiẽtes senes ỏ bonis terre tractabãt. In statu sublimi hũiliter. Eccl. iij. Quãto magn⁹ es hũilia te in oib⁹. In statu inferiori p̃stant. vt nõ aspirat ad sublimiorẽ. i. Toz. vij. Seruus vocat⁹ es. nõ sit tibi cure. Et si h̃ seruandũ est in statu vilissimo. vt est seruit⁹. multo magis in alijs. Itẽ cũ diuisis psonis diuisimode p̃uersãdũ est. Hã ad p̃latos se dz hr̃e obediẽter. Ad Heb. xiij. Obedite p̃positis vr̃is. Ad socios coeqles amabiliter Se ne sociabiliter viuet vt amare appetas ꝛ amari. Ad minores p̃me. s. coꝝ edificatõi intendẽdo. Sic aplus docebat discipulos. i. Toz. iij. Tanq̃ paruulis in xpo lac vob⁹ potũ dedi. Cũ officialib⁹ trãquille nõ pturbãdo eos. I Thes. v. Proptꝛer op⁹ illoꝝ pacẽ habete cũ illis Cũ discolis pacifice. ps. Cũ his q̃ oderũt pacẽ erã pacific⁹. Cũ viris sanctis sancte. ps. Cũ sancto sctũs eris. Cũ foꝛtinsecis sapiẽter. qz nescit q̃d intẽdãt. Ad Col. xiij. In sapia ãbulate ad eos q̃ foris sũt. Cũ mulieribus pudice. i. I Thimo. v. Juuẽculas obsecra. vt sorores in oi castitate. Cũ paupꝛibus affabiliter. Eccl. xiij. Cõgregatõi pauperũ affabilẽ te facito. Cũ diuitib⁹ curialiter. ne. s. exasperent⁹ vl̃ asperãt ꝛ quadã sagaci curialitate trahant⁹ ad bonũ sic̃ ꝑps ad Zacheũ inuitãdo sc̃ipm ad comedendũ cũ eo. Luce. xix. Cũ domesticis fm̃ carnẽ spũalr̃. Ro. ix. Oprabã ego ar narbema esse a xpo pro frib⁹ meis ꝛc. Cũ ad adulatus patiẽter. Ro. xij. Nõ vos defendẽtes carissimi. In actibus suis mãsuete hr̃e. ij. Thyme. ij. Seruũ dei nõ oportet litigare. ꝛ mãsuete se hr̃e ad oẽs Cũ oĩbus te cortuter litigare. ꝛ mãsuete se hr̃e ad oẽs Cũ oĩbus te cortus vtilitate ageret xpo lucrifaciãt. Ecci. xlvij. Cũ irreligioso tracta de sanctitate. ꝛ cũ iniusto de iustitia. ꝛ cũ timido de bello. i. rep̃hende talis de eoꝝ vicijs loqndo ỏ virtutib⁹ que deficiũt eis. vel s̃m Tho. Est locutio illa nocua. ꝛ tunc est sensus q hõ in petendo p̃silũ nõ debet ire ad eos qui sint affecti in ꝛrium. Vñ Greg. in pastore. ostendit q ad diuersos diuersimode est loquendũ. Ires stando debet habere oculos dimissos. exẽplo publicani. Sedendo nõ debet rybias diuaricare vl̃ pedes diuidere. Ezechiel. xvi. Diuisisti pedes tuos. Jacendo cauere debet ne discooperiat se vt Noe. In diuinis officijs reuerenter. Ad Heb. xij. Seruiamus placentes illi cum metu ꝛ reuerentia. Itẽ diligenter. Hiere. xlviij. Maledictus homo q opus dei faat negligenter s̃m vnã literam. Itẽ timide. ps. Seruite dño in timore. ne sic in aliquo offendat⁹ in ministrando in tpalibus sedule. iij. Reg. iiij. Ecce sedule in oĩbus ministrasti nob. In docendo debet cauere ne in aliq̃ se magnificet sic fecit Heliud. Job. xxxij. Itẽ in corrigẽdo siue ad pfẽ siue publice modeste. ij. Thimo. ij. Cũ oi modestia corripientẽ eos q̃ sit cũ nõ excedit mod⁹ in aggrauatõe. vel aspirare loquendi. Itẽ in iudicãdo ꝛ puniẽdo q̃ñ oport. sp dz misceri misericordiã exẽplo xpi. Jn ꝛ ispurãdo cauere debz a lite. ij. Thimo. ij. Seruũ dei nõ oportet litigare. In cõsilio prouidus. exemplo Joseph Heñ. xli. In exequendo sibi commissa prudenter. i. Reguz. xviij David prudenter se habebat in omnibus ad que saul miserat eũ.

De disciplina et com. §. II

positione in ambulando. Nota s̃m Dumber. in expositione regule. Debet homo incedere non nimis festine. sic quidã q̃ interdũ p̃cipites incedũt nec nimis lente. vt viq̃ deant numerare pedes. sed mediocriter nõ incaute. ij cũ prouidentia. ne offendat ad lapidẽ. vel ponat pedẽ in luto vel lubrico. vñ cadat vel corruat super alios. vl̃ nõ teneat bonã viã. Itẽ nõ est incedendũ collo extento vt filie syon. nec ceruice erecta. vt ceruus. nec pectore promi nenti vt gallus. nec cũ p̃motione spacialarũ. et brachioꝝ rum ventilatõe q̃si remigãtes. vl̃ cubitoꝝ angulatõe se p̃ ventrẽ tenẽdo. vt domicelli. vel irreuerẽter p̃cedendo. q̃ oia sũt signa superbie. Itẽ rep̃hendũt q̃ in cedẽdo sp vident tristes. neminẽ salutãtes. nemĩ se ingentes. nemini vnq̃z affabilitatẽ ondẽtes. nũq̃z solactũ aliq̃ socio faciẽtes. nullũ in aliq̃ p̃bis bõis edificãtes. ij q̃si i amaro silẽtio tota die pgẽdo. Itẽ nõ icedẽdũ cũ leuitate ꝛ dissolutõe. ij dicẽdo psalmos ꝛ orões l̃ meditãdo aliq̃d. Reprehẽsibiles ẽt sũt q̃ nimis ỏ facili discurrũt. nec hic nũc tũ Rep̃hendũt q̃ nil fructuose agũt in via spũali vl̃ pali ꝛ multo magis q̃ dãnose icedũt frãgẽtes sepes ꝛ calcãtes sata vt faciant viam cum damno aliorum.

De disciplina instã. §. III

do s̃m Humbertum. Nota q reprehensibile est in homine quiescente. primo cum secum stare non potest. ij

semper cum alijs. Seneca. Signum est bone mētis se/ cum ꝑsistere. Sēdo q̄ secū ꝑsistēs cesset ab ope otiosus Cōtra qđ est illud Hiero. Semp aliq̄đ boni facito. de ꝑse. di. v. Nūq̄. Tertio q̄ nō vacet speculatōi aliq̄n re/ spiciēs mentalr. mō ante ꝓcula. mō retro petā ꝓmissa. mō infra penas inferni. mo sup gaudia paradisi. modo quarto dz q̄s ꝓmoueri magis iter viros q̄ mlieres. Ec/ clesia. xxij. In medio mulieꝝ noli ꝓmoueri. Iterq̄ ānto ma/ gis iter gnes viros q̄ senes. Sene. Inter illos ꝓmove/ ri te facturi sunt meliorē. Iterq̄ sexto magis iter ꝓsiles q̄ iter magnates. Eccl. xxvij. Volatilia ad sibi sil/ia ꝓuer/ tunt. Iterq̄ septio moueandū ē magis i locis occultis q̄ pu/ blicis. Vñ de sanctis virg. Ad Heb. xi. In spelūcis z ca/ uernis terre. Item octauo magis in locis securis q̄ gis locis sanctis. vt in ecclesia q̄ in locis communib. Johannis decimo nono. Maria stabat iuxta crucem Jesu. et soror eius. zc.

De disciplina habi. §. IIII

tus fm Umber. Prouidendū ē ne suo dei vestis sit ni/ mis lōga. vl nimis brus. nimis lata vl nimis fixa l clau/ vl nimis succincta. nimis ꝓposita. nimis nūcida. l nimis sordida. nimis lanīata. vl nimis repentina. nimis apta/ ta. vl nimis iepte relicta. nimis dissuta. vl nimis curio/ se ꝓsuta. Cauēdū ē et circa pānīculos. sorulares. corrigi/ culatillos. canīculos. rabulas. bursas. sacellos. sigilla. et similia. ne aliquid fiat in istis. quod expectio curiositate vel superfluitate vel secularitate aliqua possita liquid reprehensibile iudicari.

De disciplina in gesti. §. V

bus fm Umb. Hug. ō sctō vic. sic dic. Sūt qdā q̄ nō ri/ si buccis parētib auscultare nescūt. z q̄si palatū adꝝ/ ba apiūt. Alij q̄ i agēdo l audiēdo q̄si canes stricēres lin/ guā prēdūt. z ad singlas actōes labia velut molā rotāti/ do circūducūt. Alij loquētes digitū extēdūt. supalia cri/ gūt. z oculos i orbē rotāres cuiusdā ītrisec magnificētie conat. oīdūt. caput iactāt. comā excutiūt. vestīmta co/ aptādo ꝓponūt. Et latera q̄si cubitādo. pedes oīdēdo ridiculos agēdo formā sue oīsiōis faciūt. Alij tm altre/ rā auriū voci apponūt. q̄si ābe nō fuerīt facte ad audiē/ dū. Alij ad iter vidēdū. alterū tm oculoz apiūt. Alij cuz maiori ridiculo cū medicare oz loquūt. Sūt preterea bioz que decorem disciplne detrurpant. Nec ille.

Quō se dz habere di. §. VI

uersimode i diūsis locis fm Umb. in oratorio mature. ixē altrare reuerēter. ixē religiās timorate. in capīo sicut ꝓs añ ꝑsidē iudicand. s. fm Umb. demissis aspecti/ bus. vultu hilari. rar. ad ẏba. pmp. ad obprobria. sc̄z suscipiēda. pat. ad ẏbera. in scol attēte. in cella vtil. in refectorio z in omni cōmestiōe religiose. z linguā a loqn/ do restrīgat. oculos nō circūdet. sup escā se non effundat mūde comedat. vt aboīnatōem alijs nō faciet. In dor/ mitorio dete vt alios nō inq̄ret. in ifirmitorio nō grū/ te. in cameris verecūde. in locutorio nō otiosa sed vtilia dicat. in horto vl ꝓrato meditatiue. Mat. vi. Cōsidera/ te lilia agri zc. In alijs officijs necessitatꝫ. vt coqna. ca/ mpa. cellario. z hmōi. ꝓ disciplina seruandū ē q̄ nunq̄ appareat nisi p iusta necessitate. ne filis sit illis mulie/ ribꝫ de qbꝫ apls ait. Oc aose discūt circūire domos. Cū iuuēculis nō se inueniat. solus in cella vel i dormiēdo vel alijs locis secretis. quia dyabolus circūit querens quem deuorer. z ibi de mulierer ratione sexus tēptat. de adolescente ratione etatis vexat. vt dicit Bernar. Et ad tollendum suspitiones aliorum. et ꝑcipue in regioni/ bus vbi viget vicium contra naturam.

De disciplina silen. §. VII.

tij. Multū est vtile z necessariū cūctis. z ꝑcipue religio/ sis. Vñ z ab oībus pribus religionis ꝓ certo tpe z lo/ co istitutū est. etiā a bonis nō necessarijs tm ẏbis absti/ nēdo. Vñ ps. Obmutui & silui a bo. Ḃ gram dispositīe/ gnit. in cui figurā Zacharias tacēs Jobem q̄ inter/ ꝓtat gratia genuit. Fortitudinē spūs addidit Jsaye. In silētio z spe erit fortitudo vra. Sicut olla cooperta fer/ uet cito. discooperta retardat ꝓpter euaporatiōez. ita et mēs tacēs vel loq̄ns ad ꝓtemplatōez inducit. Treñ. iij Erit solitari. z tacebit. z leua bit se sup se. Sapiaz auget Na z pythagoras discipul p quinquēniū silentiū impe/ rabat. vt tacēdo discerēt postea loqui. Scōs etiā plus/ ex eo q̄ loq̄ndo fuit cā mortis mrs. ita strictū silētiū si/ bi induxit. q̄ nec etiā imperator Alexā. mortē ꝓmittendo potuerit eū inducere ad loq̄ndū. Nec est ꝺ qđ dr Jsa. vi Ue mihi q̄ tacui. q̄ ḃ est vez q̄n ē necessariū loqui. vt ꝑlat. corrigēdo. penitēb ꝓfitēdo. fratrū delicta fraterꝫ/ nal. admonēdo. Et tāto diligenti. dz istud obseruari q̄/ to nil valēs corpi nocē. ml tū aīe prodesse. Et q̄ teneri ḋ/ beat silētiū. hēs de sta. mo. Cum ad monasterium.

De exemptiōe religiosorum z aliorꝝ Caplm nonū.

De exemptis tam reli/

giosis q̄ alijs. q. religiosi modernis tpib sūt/ qsi oēs exempti a iurisdictōe ordinariorꝝ. iō ḃ/ de exemptis. Ubi sciendū q̄ siue clerici securares. si/ ue religiosi. siue hospitalarij. qui ēt aliq̄n sūt exempti. q̄ dicūt se exemptos z allegant priuilegia sua. requisiti ab/ ordinarijs ostendere tenent. z etiā tradere trāscripta ar/ ticuloꝝ. de quibus fuerit ꝓrouersia. q̄ si ad exemptiōez allegant solā ꝑscriptōem debent de hoc facere fidem. q̄ si allegent vtrūq̄. tunc si priuilegium ad plenū nō suf/ ficiat. sed tamen causam prebeat prescribendi tenēcur prescriptionem probare. z probatione pendente nō tur/ bentur. Quod si non allegant nec exhibēt saltem talē ꝑ/ uilegium quod causam prescribendi prebeat. diocesani/ urantur iure suo. extra de priuile. c. Cum persone. li. vi. Dicitur etiam q̄ in loco congruo et securo. aut aliquꝫ/ bus viris prudentibus. et omni suspitione carentibus ad hoc per dictos ordinarios deputatis infra terminū competentem ꝓ facti qualitate. et ipsorum ordinario/ rum vel delegatorum suorum arbitrio moderandum iusto impedimento cessante debeant dicta priuilegia ostendere. et ad legendum integraliter exhibere. eodem capitulo et titulo. Ubi dicit glosa. q̄ si ordinarius dicit suam esse iurisdictionem. et subditus hoc neget. bene co/ gnoscet ordinarius an sua sit iurisdictio. de rescrip. su/ per litteris. sed ad omnem suspitionem tollendam me/ lius videtur expediendum per delegatos. de foro com/ peten. Si quis. Item exempta ecclesia etiam; mona/ chi canonici et clerici conuersi. et perpetuo oblati intel/ liguntur exempti. non autem presbyter qui parrochia/ norum curam habet quo ad ea que ad ipsam curam p/ tinent. nec ipsi parrochiani. extra de priuile. Per exem/ ptionem. libro sexto. Si autem canonici alicuius eccle/ sie existimantur ipsi soli canonici. non autem ecclesia vel alij eius clerici sunt exempti. Si vero clerici cuiuslis ec/ clesie eximuntur. tunc tam canonici q̄ alij clerici eximū/ tur. non autem ecclesia per hoc eximitur. nisi aliud in ex/ emptōis ꝓuilegio expmatur. ex de ꝓui. c. ꝓ exemptōez li.

v i. vbi glo. super verbo ꝓsbyter qui curā habet q̄ tales ꝓsbyteri nō̄ instituī ab epīs. z intelligūt esse ꝓpetui. qz nequnt absq; rōnabili cā reuocari z remoueri etiā p epos. vt de capel. mo. c. i. li. vi. Et b̄ casu ꝓter curā z populū nō exemptū. ꝓlatꝰ exēptus vadit ad synodū epalē. vt de pui. c. vt aplice. li. vi. Itē dicit glo. sup vbo. alij clerici. q̄ nec etiā ꝙueni vel oblati erant tūc exempti. qz verba ꝓuilegioz stricte sumunt. prout verba sonāt. Itē per monasteriū vel hmōi locū exēptū intelligi dz tam de ipso q̄z de cimiterio domibus monasterij. theatris z hortis. z areis que sunt iuxta ecclesiā. ar. xvj. q. i. Necessaria. z. c. Nulla. xvij. q. iij. Diffiniuit. Itē exempti nō possunt construere oratoria vel capellas in locis nō exemptis sine licentia diocesanoz. nec etiā in sic ꝓstructis tēpore interdicti in casibus nō expressis celebrare vel facere celebrari. alꝫs per ordinarios compescank. z si ꝓter b̄ conseruatores ferrent sententias contra ordinarios eorum sentētie nō valerēt. extra de priui. c. Auctoritatem. li vi. Item exempti nō debent assumere lites suoz hominū etiā consualiū. vt in dicto. c. Auctoritatē in fi. glo. Requirk ergo licētia seu auctoritas pape vel etiā delegati delatere ad hoc vt exempti sine licentia diocesano rū valeant ꝙstruere oratoria in locis nō exemptis vl in ꝙstructis facere celebrari. Nota textū pulcbrū Alexan. iij. extra de priui. c. Cū vbi dicik. cū z plantare inḋt. sacram religionē. z plantatā fouere modis omnib⁹ debeamus. nusq; hoc melius exequik q̄z si nutrire ea que recta sunt et corrigere ea que virtutis profectum impedi unt. commissa nobis auctoritate curemus.

De exemptis etiam .§.I.

nota q̄ quacunq; gaudeāt libertate. nihilomin⁹ ꝙueniri possunt coram ordinarijs ratione delicti. vel contractus vel rei de qua contra eos agik. z hoc nisi delictum sit commissum vel cōtractus initus. vel res illa de qua agik litigiū sit in loco exempto. Item nō possunt ꝙueniri vbi domicilū habent. si alubi delinquāt vel contrahant vel res ipsa existat. Nec etiā pñt diocesani illoz locoz vbi domicilū hñt remittere exemptos ad locum vbi deliquerūt vel cōtraxerūt. vel res ipa ꝙsistit. extra ō priui. Volentes. li. vi. Itē i co. c. volētes dr q̄ quib⁹ a se de aplica est indultū ne interdici. suspēdi. vel excōicari a quocunq; valeāt. sicut sunt q̄z plures religiosi in quo rū priuilegijs ꝓtinek ne quis eps vel archieps mōasteriozꝫ suoz monachos pro vlla causa vlloue loco excōicare. suspendere. vel interdicere presumat. Itē ordinarij q̄tum ad ista iurisdictiōez suā exercere nō possunt. vbi cunq; fuerit. z b̄ nisi isti monachi imitterent ad ꝓrat⁹ subiectos ordinarijs. qz tūc etiā licet vtrobiq; sint monachi. ordinarij quo ad p̄dicta etiā illos iudicāt q̄diu ibi manent. Decibi. Nota etiā hic diligenter q̄ plēs ordines religiosoz sunt in hoc priuilegio specialī muniti. q̄ videlicet nō obstante illa ꝙsuetudine que est Innoc. iij. nō possunt ab ordinarijs vel cōā ordinarijs ꝙueniri. nec rōe delicti. nec rōne ꝓtractus initi. nec rōne rei etiam in loco exempto nō ꝓmissoz seu existentiū. ita q̄ in nullo pñt ꝓtra eos ꝓcedere vel iudicare de eis. Et de p̄dicatoribꝰ mihi ꝙstat hr̄e tale ꝓuilegiu. qđ vulgarit dr mare magnū. ꝓcessum z renouatū pluribꝰ summis pōtifcib⁹. Itē dr de minoribꝰ. z cisterciensib⁹ z mulꝫ alijs ordinib⁹. vt heremitanis. carmelitis. seruitis. camaldulensibus. vallis vmbrosi. mōtis oliuaz. ꝙgregationis sancte iustine. z pluribꝰ alijs. quoz tamē priuilegia nō vidi. Utrum autez legati de latere possint iudicare de huiusmodi priuilegiatis. vide infra in ti. de cardinalibus. c. Delegatis. Notandū etiā q̄ ex priuilegio in turē clauso. qđ. s. habek de priuilegijs. c. Jn bis. Fratres et minores possunt vbicunq; sint in altari portabili celebrare ab q̄cunq; episcopoz illoz locorū licētia sine parrochi alis tamen iuris preiudicio. Jn dicto. c. Jn bis. dicīpost Uincen. q̄ b̄ esset. s. in preiudiciū. si in contemptum ecclesiarū recipiant ad diuina parrochianos eaz vel decimas vel oblationes defunctoz. si iniungant penitentiam parrochianis aliarū ecclesiarum z huiusmodi Dicit etiā Jo. an. q̄ istud ꝓuilegiū de altari portabili ꝓtare eps in sua dumtaxat diocesi. sz vniūsalr sol⁹ papa.

Per que verba con .§.II

cedatur exemptio per papā. alius enī talē exemptionez facere nō pōt. nisi habeat sup hmōi auctoritatē specialē a papa. hoc declarak ō priui. c. Si papa. li. vi. vbi sicut Bonifacius. vij. Si papa in aliqno priuilegio. vl sententia exēptura nō facta ꝓncipalr super donatōe vel sententia exēptionis seu etiā liberratis aliquā ecclesiā ad ius z ꝓprietatem romane ecclesie ptinere. vel consilia verba narrent. nō ꝓter b̄ illa ecclesie exēptio est approbata nisi de liberratē aliq̄ aliter doceat. Si aūt ecclesie vel monasterio exemptōis ꝓuilegiū ꝙcedendo. vel sup ipius exēptōe sententiando. cū de ipius exēptōis negocio augerek. asserit ipam ecclesiā forē exemptā. aut eā iuris beati Petri existere. siue ad ius z ꝓprietatē romane ecclesie. vel ad romanā eccīam spēaliter aut sine medio. vel etiā simplr pertinere p b̄ plene exempta dz ecclesia hmōi iudicari. Cum enī iure cōi oēs ecclesie p orbē diffuse ad eccīaz romanā ptineant. si id aliqui ꝓcedak ecclesie vel de ea p sniam iudicek. ex b̄ ipius ꝓbak exēptio. vt ꝓuilegij nihil alsallatura ꝓcessio et cui ꝓcedik z sñe. nullū aliter valera subsidiū eccīe pro q̄ ferk ꝓrogatiuā. cū verba debeāt aliq̄d operi. ꝓferant grē spālis. Et est idē si ꝓuilegiū cōtineat. vel ipe papa per modū exp̄mat supascriptus q̄ ecclesia sit libera seu q̄ potak romane eccīe libertare. vel q̄ in b̄ ꝓrogatiua gaudeat spāli. vl si dicat indiffinite romane ecclesie annuū censuz soluat. ad peepte iudicū libertatz. siue q̄ ipam eccīam eximit ab ordinarij ptāte. vel q̄ audeat ibi epūs cathedrā collocare. aut imperandi seu ordinatōem q̄z uis leuissimā faciendi exercere alijs quā ptātē. Sil'r si aliq̄ recipiant in ꝓprios z spāles filios rectos cēsent exēpti. nō sic si in ꝓprios z spāles filios ecclie sint susceptī. Tales q̄ppe ꝓpterea exēpti nō existunt Si vero dicak simplr q̄ ro. eccie aliq̄ ecclesia cēsum annuū soluat. nō ꝓter b̄ eccīa exēpta dici debz Idē dicimus si p ꝓuilegiū ꝙcedak liberras z clausula de cēso annuo ꝓsoluēdo sequak. vt si aliqbꝰ q̄ ab alio q̄z a papa l' ei⁹ legato excōicari. interdici aut suspendi nō possint vl aliq̄d aliud ab aplica sede indultuz sit. Uel si etiā dicak q̄ in speciales ro. ecclesie filios sunt assumpti z sequant ꝓuilegio. q̄ eccie ro. ad iudiciū liberratis ꝓcepte annuū censum soluant. Dis enī z siliby casib⁹ sic insertis in certis ꝓuilegiati articulis ordinarioz iurisdictiont q̄z ecclie ad alia sunt subiecti. sz ār sic diūsos ꝓuilegioz q̄bꝰ eccīe z mōasteria eximūk. tenores ad litiū materiā ꝙputāda duxi⁹m designādos. p b̄ tū aliꝰ exēptionū. si repiāk seu aliarū liberratum modis. vel coz effectibus nolumus aliquatenus derogari. Hec omnis in textu vbi. s. Dicit Johan. an. in nouel. super b̄. c. q̄ hic ponuntur quatuordecim forme que assertiue ꝓlata in priuilegijs concessis a papa. sapiunt exemptionē. Dicit etiā q̄ ides est per oīa in exemptōnibꝰ ordinū z singularū ꝑsonarum. Reprobat etiā Archidya. hic qui dixerat q̄ modus vel forma que habek in. c. Ex ore. co. ti. s. q̄ eps a frib⁹ mōasterij cuiusdā aliq̄d inuste non exigat. sed de bis debet esse contentus que antecessores ipsorum fratrum antecessoribꝰ suis constare rationabiliter impendisse. sz ideo pit exemptionem capitis nō aūt membroz. Et

dicit Jo.an. ḡbsit ꝙ sapiant aliquam exemptionem.

De ecclesijs seu ca/ .§.III.

pellis religiosoꝝ. sicut dicit Urbanus.iij.ō capel.mo.c. 1. In ecclīs vbi monachi habitāt. ppls ꝙ monachū nō regāt. sed capellan⁹ q̄ ppl'm regat ab eo ꝙ ꝑsilium mo/nachoꝝ instituāt. ita vt ex sol⁹ epi arbitrio q̄s ordinario ei⁹ q̄s depositio z tot⁹ vite pēdeat ꝙuersatio. Ubi dicit glo. ꝙ huic.c. nō obstat qō habet. xvi.q.1. doctos. vbi ōr telligit qñ monachi pñt assumi ad regimē ecclesiaꝝ. qz illud in/ z ꝑsensum sui abbatis. qō fieri pōt. Hoc aūt.c. loquit qñ Jo.an. in nouel. sup. d. dic. ꝙ h̄ intelligit de ecclesijs par/ rochialib⁹ fm ab. qō ꝑz ꝙ sēntia. z loquit de ecclesijs Sane. Jtē fm quosdā et si pleno iure spectent ad mo/ q̄ nō pleno iure spectāt ad monachos fm Joh. xvi.q.ij. nachos dūmō ppls nō sit exemptus. tūc z rōe ppli cu/ ius curā ꝙmittit epūs. examinabit ipe epūs instituet z de/ stituet. z sic intelligit dictū. c. Sane. Alij intelligūt h̄ ca. vbi abbas nō est patron⁹. nec ꝑsoyter aliqd ab eo recipit nisi ex delegatōe. di. l. Studeat. vel ex ꝓuilegio. sic ōr. de rer.ar. de ꝓben. In lata. Dic aūt Inno. ꝙ qñcunq epūs ꝓcedit curā aiaꝝ sacerdoti. semp destitutio ad ipm spe/ cerat nō ad abbatē. Ita ullus cni remouet nisi q̄ concessit ꝓmonstratensib⁹ monachis z hūiliatis. vel nisi id face/ re epi vicarius. vt Archi. de offi. archi. c i. vel de ꝙsue/ tu. plenipra. fm Inno. h̄ tñ vltimū. l. de ꝙsuetudine ex/ ꝑse reꝓbat. co. ti. li. vi. vt infra dicet. Qō ōr de capella no itelligit de clerico seclari. cui de redditib⁹ assignetur ꝙgrua portio. nulla ꝙsuetudine vel ꝓsumpōe ꝓria ob stante. de ꝓben. c. De monachis. Epūs aūt instituroꝝ p/ tenāti facit. nō rēquisito vltero⁹ monachoꝝ ꝑsilio. z sic ei⁹ sēq. c. ton⁹ vite sue. visitatio. correctio. ordinatio. z institu/ tio. z destitutio. i. remotio. ad epūm spectat non ad mo/ nachos. qō est verū fm Hosti. de ecclesijs q̄ nō pleno iu/ re spectāt ad monachos. vt de ꝓben. c. Auarice. z. xvi. q.ij. c. i. ꝛc. Et dic Jo.an. ꝙ istud. c. male fuat. imo vide m⁹ in mōasterijs seu ꝙuentib⁹ prochiā hūtib⁹ mōaches claustrales ad mandatū epi vel abbatis circūire prochiā z mīstrāt pl'o sacrā. hec io.an. Qz istō igit ꝓhibet nō ō/ bet mōachi seu alij religiosi hūtes ꝙuētus. seu monaste/ ria hūtia curā aiaꝝ ꝑ se exercere curā. h̄ istituere capella nū seculare ꝑsbyterū. q̄ curā exerceat vl' si nō ꝓnt ꝑ pau/ perrate vl' alia cā. conent licentiā b̄re sup h̄ a sede apl'ica. Nota ꝙ in vi. ti. de capel. mo. ōr. Presbyteri q̄ ad cu/ rā ppli ꝑ monachos in eoꝝ ecclīs ꝓnt ab ipis. cū dēant cē ꝑpetui ꝙsuetudine l'staturo tunt ab ipis. cū dēant cē ꝑpetui ꝙsuetudine l'staturo z ex cā rōnabili rēouen. vbi glo. dic. ꝙ ꝓnatōes tales quis ꝙrio nō obstāte. ab epō dē negāt ecclīs nisi ꝑ epōs fieri dēt a ꝑato z ꝙctu de iure cōi. Cōsuetudo tñ pōt ꝙrū inducere de his q̄ fi. a ꝑla. c. co nosc. z ꝙ dicit ipis itelligit epis. fm glo. z sic no pleno iure hūt illas cū ad ipos nō spectet ꝙstitutio. de ꝓuil. cū z plantare. Reuo/ cat aūt ista ꝙstitutio ꝙsuetudies z statuta nō aūt ꝓuile/ gia. Et tō q̄ h̄ hūt ex ꝓuilegio vt hūliati. h̄ etiā nē facē potuerūt. Et dic Jo.an. in nouel. sup. dicto. c. ꝙ licet epo fiat ꝑsentatio solū q̄ ad curā ppli quā habet epūs ꝙmit tere. ꝓtinebit cni ad cū examinare. vt repellat si insuffi/ ciens esset tal' vel ꝓnictosus. Et hz h̄ locū. si etiā alias in spūalib⁹ z tpalib⁹ pleno iure habeāt eccīam ex epi colla/ tōe. Curā cni ppli a se abdicare posset. qō nō hz. ff. de of/ fi. ꝑsi. l. penul. Dicit aūt Archi. ꝙ regulr ꝙ epm debent in ꝓchijs pbr̄ ostitui. xvi.q.ij. Sane. z. ꝛ. q.i. Regēda. cūt tñ Inno. z Hosti. ꝙ si ecclesia est ifra terminos alte/ rius posita epūs nō ponet ibi mīstrum. hz rector prochie ꝓsentabit. qō si negligent epūs supplebit. qz hoc par/ rochie videt esse patron⁹. Et sicubi inuenit ꝙ alij fac/ at h̄. fac vt vicar⁹ epi. de offi. dele. Sup co. Et aduerte ꝙ loqndo ī ꝓncipio hui⁹. c. de pbro. nō distīguit an sit monach⁹ an secularis. Dic etiā Jo an. in nouel. in. c. cuz z plātare. de ꝓui. ꝙ cuius interdū eccīa spectat ad religio/ sos pleno iure intm. ꝙ in ea etiā rectorē istituūt. tamē qz ppls nō est exēpt⁹. optet illum rectorē pūtari epo vt ad ipo recipiat curā ppli z de illa cura tm tenebit respon/ dere epo. Queret q̄ ī visitatōe sua epūs ab illo rectore tal' eccīe. quō ppls celebret dīna officia. z quō admīstret sa/ cramēta z de reliq̄s inqrat abbas mōasterij. ad qō ple/ no iure etiā spectat eccīa. et h̄ nisi ꝑ ꝓuilegiū ipe ppls esset exempt⁹ qō rarissimū est. z in eo casu epūs nil ibi fa/ cere haberet. sed abbas etiam quo ad populum.

De pertinentibus ad commendationem religiōis

Sermo. Capitulum Decimum.

De his que pertinent

ad ꝓmēdatōez religiōis q̄ ꝑdicabilia sūt z lau/ dabilia z religiosa. ad qō ꝑt iduci illud ps. cxxxij. Ecce q̄s bo. z q̄s iocū. ha. fra. ī vnū. Et si illō ps. de oīb⁹ ꝑe fidelib⁹ possit itelligi hītantib⁹ ī vnū. i. vnitatē fidei. spei. z di/ lectōis vni⁹ veri dei ꝑ excellētiā. tñ fm Aug. de bōis re/ ligiosoꝝ ꝓficiat. Bonū oīa appetūt fm pbm. Et cū h̄ sub tripli ratiōe bñtia reptāt. qz aut rōnle. aut delectabile aut honestū existit oīa ista bōa ī religiōe reptūr q̄ z ī his ꝓ/ bis pūt ꝓbendi. Ecce q̄s bonū. Bonū vtilitatis. ibi Ecce q̄s bonū. Bonū suauitatis. ibi Et q̄s iocundū. Bo/ nū honestatis. ibi hītare fres ī vnū. Qō ē vtile hoī ōr bo/ nū. z diuitie que valēt ad multa. Nā per ipas hō sustē/ tat. bonoꝝ. premiū per elemosinas mercat. Sed quia homines cōtrer abutunt eis. iō fiunt hominib⁹ frequē/ ter multū damnose anime z corpi. Un dicit Salomō. Diuitie ꝙgregate in malū dñi sui. Sed vere diuitie q̄s habēt in se verū bonū z multiplex bonū. sunt in religio/ ne. vt vere possit dici. Ecce q̄s bonū. Et ꝙ ibi sit hoc mō/ tiplex bonū ostendit devotus Bern. dicens de religio/ ne. Bonū est nos hic esse. s. in religione. qz ibi hō viuit purius. cadit rar⁹. surgit veloc⁹. incedit caut⁹. ḡdit se curi⁹. arrogat frequent⁹. purgat citi⁹. mori ꝙfidentius. re/ munerat copiosi⁹. Prie tres ex istis noue vtilitatib⁹ ꝙcernūt initiū religionis. secūde tres ꝓgressum. vltie tres eius terminuz. Prima ḡ ratio q̄re bonū est z me/ lius in religione q̄s in seculo ꝙuersari. habet ex hoc. qa ibi viuit purius q̄s in seculo. z hoc est ꝓpter tria bona re/ ligionis essentialia. s. ꝓpter obedientie integritatem. ꝓ/ pter castitatē. ꝓpter paupertatem. Obedientia em̄ era/ dicat ꝓpriā voluntatē. que est causa omniū malorum. Unde Bernhardus. Cesset ꝓpria voluntas z cessabit infernus. Unde Saul rex factus a dño. cū cepit facere voluntatē suam nō obediendo Samueli in his que ī/ perauerat sibi ex parte dei reprobatus fuit a deo. proce/ dens postea de malo in peius vsq̄ ad interritum aīe et corporis. i. Regū. xv. Et q̄s omnes fideles habeāt o/ bedire superioribus suis. tamē in multis liberi relinquū/ tur vnde sepe offendunt. Sed religiosus in omnib⁹ su/ is operibus est sub voluntate prelati. dic noctuq̄. et o/ bediendo nō peccat. sed meretur semper z viuit purius

Secunda ratio quare viuit purius est ꝓpter castī/ tatē que vtiq̄ purificat z pulcrificat aiam z corpus ab oī inquinamēto carnali. Sap. viij. O q̄s pulcra es casta generatio cū claritate. Cū claritate dic. i. cū bona fama qz sic debet ꝙuersari religiosus vl' religiosa cauteyt nul/ lus possit aliqd mali suspicari ꝓpter nimiam frequē/ tiam cum personis. vnde possit malū estimari. qō q̄dem

inducit scandalum ⁊ multos ciens ruinam. Et si aliquis gradus castitatis reperiat i ꝓuincia fidelit̃ quato in tot inordinationes fiunt in eo ⁊ bestialitates vt vix sine ĩ/ puritate peccati exerceat. a quib⁹ actib⁹ coniugij abstinendo sine ꝓpatione viuit pur⁹. Tertia ratio est q̃ reuiuiscit pur⁹ ꝓpter paupertatẽ. dic̃ Greg. di. xlvij. Bonorũ aucton inherere nõ valem⁹ nisi cupiditatẽ q̃ radix ẽ oĩ/ um malor̃ a nobis funditus euellam⁹. Quãto aũt q̃s magis inhereat deo. ſ. p affectũ. tãto efficit pur⁹. Sz q̃ possidet ista talia vt ꝓpria. difficile est ⁊ qsi impossibi/ le q̃n inordinate efficiat ad ea. ⁊ p ꝓsequ⁹ min⁹ deo ihe ret. sed religiosus cũ nil habeat nec hre possit vt ꝓprius ꝑticulari. ⁊ si i cõi pñt m⁹ hre licitissima etiã immobilia tõ sublata occasione cupiditatis totalr põt deo inherere per puritatẽ. Laica p istã cupiditatẽ terrenor̃ efficiunt pleni malicijs. ſz ecõtra religiosi boni pleni bona simpli citate terrena ista ꝓtẽnentes. ſm illud apli ij. Cor. viij. Paupertas eor̃ abundauit in diuitias simplicitatis eo rum. Quia igit̃ per obedientiã. castitatẽ. ⁊ paupertatẽ fugit religiosus occasiones malorum. ideo merito ibi viuitur purius. Ecce igitur q̃ bonum vtile.

Secundum bonum re. §. I

ligionis est. q̃ hõ ibi cadit rarius. ⁊ hõ est ꝓpter triã que ibi subtrahunt q̃ ducũt ad casum ruine q̃ vtiq; ſabun/ dant in seculo. ibi enĩm est in religione vitant. Uiciose occasiones. Uiciose ꝙuersatões. Uiciose assuefactões

Prima cã quare rar⁹ cadũt est. q̃ vitãt occasiones ruine. Occasões malor̃ vtiq; sunt vana q̃ ingerunt sen sib⁹ nr̃is. Nõ eĩ satiat oc⁹ visu nec aur̃ auditu. Eccl. i. ⁊ sic de alijs sensib⁹. Sz vt dr̃ Tren. iij. Oc⁹ me⁹ de predatus est aiam meã vane. ſ. vel curiose aspiciẽdo in/ de insurgũt ꝓcupiscẽtie in mentẽ. que faciunt ruere. Fi gura ⁊ exemplũ in Dyna filia Jacob q̃ egressa est de do mo ad videndũ femias regiõis et corrupta inde a sich em. Ben. xxxiij. Sic aĩa egrediẽs de domo rõnis p sen/ sus corpis ad videndũ creaturas corrũpit per ĩordina tũ amorẽ ad eas. Iste q̃ occasiones q̃ ingerunt q̃tidie se cularib⁹. q̃ discurrũt hincinde p loca vana. subtrahun turt religiosis stantib⁹ reclusis. ⁊ si exeunt ita disciplina te ⁊ modeste ĩcedunt q̃ nõ offendunt vl paꝛa reb⁹ oc/ currentib⁹. Scõa cã quare rar⁹ cadũt est. q̃ vitãt ꝙuersatões viciosas. Ps. xvij. Cũ sancto scis eris ⁊ cũ ꝙuerso ꝙuerteris. Eccl. xiij. Qui cõicauerit superbo induet superbiã. huius rei exemplũ ptz. Nã vt dicit Beda. Pe/ trus cũ fuit in bona societate. ſ. cũ aplis ꝓfessus est pu/ blice xpm dicẽs. Tu es xps filius dei viui Mat. xvi. Cũ aũt tpe passiõis xpi se reperit cũ iudeis pfidis ad ignẽ xpm publice negauit. Si vnũ pomũ corruptũ cũ alijs integris existit alia paulatim corrũpit. Mꝛomagis m⁹/ ta marcida pauca bona cũ eis inficiẽt. Mũdus sp fuit plen⁹ malis hoĩb⁹. ⁊ pmaxie nũc videt. cũ sum⁹ i fine. ⁊ tõ nimis difficile est ꝙuersari cũ talib⁹. ⁊ nõ inficiab eis nisi q̃s vellet solus manere ⁊ sine societate. q̃ raro ꝓtingit. Sz ecõtra in religione vbi est societas bonor̃. dat si bi exemplũ bonor̃ operꝫ. vt rarius cadat. Tertia cau sa. q̃ fugit malas assuefactões. Cõsuetudo (inq̃t pbs) ẽ altera natura. ⁊ cũ nõ resistit ꝓsuetudini. inq̃t Augu. in li. ꝓfess. fit necessitas. Cõsuetudines q̃ sũt in mũdo sunt mẽtiendi. fraudandi. iurãdi. peiorãdi. luxuriãdi. detra hẽdi. blasphemãdi. mala ꝓmittendi. vel ei assentiẽdi q̃ est in regimine. a quib⁹ q̃s sint pauci q̃ abstineant satis videt. vt dici possit illud Hiere. xiij. Si mutare pt ethi ops pellẽ suã aut pardus varietates suas. ⁊ vos pote/ ritis benefacere cũ didiceritis male. Et tõ aplus ad hec dimittẽda exhortãs ad Ephe. iiij. dicebat. Induite vos nouũ hoĩem. ſ. p religionẽ. q̃ ſm deũ creat⁹ est i iustitia ⁊ sctitate veritat̃. Et ad h̃ mirabilr operat ingressio in re/ ligionẽ. vt q̃ in seculo ꝓstitut⁹ nõ poterat abstinere a lu dis. mendacijs. periurijs. luxurijs ⁊ hmõi. Constituus dis. Eccl. i bona religione illa detestatur ⁊ horret. ⁊ sic vt dr̃ Eccl. i. Religiositas custod. et cor̃ scilicet ab occasionibus pec catorum ne cadat. Ecce q̃ bonum vtile.

Tertium bonum est §. II.

Quia hõ surgit velocius. In m⁹tis offendim⁹ omnes dicit Jaco. aplis in canonica sua. c. iij. Sed ista est diffe rentia inter iustos ⁊ reprobos. q̃ iusti cadũt ante se. vi/ dent ⁊ ꝓcognoscũt vbi cadũt. ⁊ tõ resurgũt. ſm illud p uer. xxiij. c. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit. Sed reprobi cadũt retro ⁊ nõ videt vbi cadũt. nõ ꝓgnoscũt malũ. ⁊ ideo nõ resurgũt. sicut Heli sacerdos q̃ cadens retro nũq̃ surrexit sed expirauit. Sed ad huc inter iu/ stos velocius resurgũt religiosi q̃ laici cõiter loquendo. Triaꝛeni iuuãt ad resurgendũ. Lectio frequẽs. Exhoꝛ/ tatio feruẽs. Exemplatio vigens. Quaꝛtũ ad primus Jn oĩ. bona religione quotidie legunt sanctaꝛ scripture rarũ documẽta in officio. in mensa. extra mẽsam. sic mã dant ordinatões patrũ. frequent̃ ꝓpiunt resurgentiũ ꝓcoꝛ exempla. sepe audiunt viciox detrimẽta. que in/ ferũt aie ⁊ coꝛpi damnatóox demũ eternã. Uñ aĩa exci tat ad resurgẽdũ. Surge q̃ dormis inq̃t scriptura pau li. ⁊ exurge a mortuis. ⁊ illũinabit te xp̃us. ad Ephes. v. Sedz adiutoꝛiũ ad r̃surgẽdũ ẽ exhortatio feruẽs. ad re surgẽdũ a dfectib⁹ suis ad sinceritatẽ vite imaculate. ij Coꝛ vlti. Fratres gaudete perfecti estote exhoꝛtami. id/ ipm sapite. dr̃ Eccl. iij. Ue soli. q̃ si ceciderit nõ habet se subleuantẽ. qui. ſ. iuuet ad resurgendũ. Si fuerint duo fouebunt mutuo per exhoꝛtatões. Tertiũ adiutoꝛiũ est exẽplũ alioꝛ. cũ videt religiosus socios bene viuere. hi⁹ queret conf. ten. innocẽtes penitentiã agere. ⁊ feruenter deo seruire. hec vrgent hominẽ ad resurgendũ. Exẽpla eni aut Greg. plus mouẽt q̃s verba. Mꝛtuz mouerũt Aug. ad ꝙuersionẽ verba Amb. scriptura p̃ dicãtis. sed plus exempla Anthonij idiote audita suaꝛ virtutum ꝑseuerãtia. Sunt eni exempla bona, tanq̃ carbones ig/ gniti accedẽtes carbones exteros iuxta se. Resurgit eni am talis velocit⁹. q̃ cadẽs min⁹ ledit. Nã ſm Tho. In sc. q. codẽ genere peccati leuius est petim religiosi q̃ laici. nisi faceret aliq̃d ꝓtra vota essentialia religionis. vel per ſ. ꝓemptũ. vel ꝓpter scandalũ. Nã vtiq; maius scandalũ daret petim hominis religiosi notabile. q̃ deuẽt reread noticiã alioꝛ q̃s laici. pura blasphemando. vel ludendo publice ⁊ hmõi. ſz in alijs cadẽs minus ledit. ⁊ tõ citꝰ surgit. sicut gutta aque proiecta in ignẽ subito absoꝛbe/ tur ⁊ ꝙsumit. alia petim religiosi, ꝓpter multa bona q̃ ꝑ die fecit absoꝛbet p feruoꝛẽ ꝓtritõis ⁊ dilectionis. ⁊ inde volocius surgit. econtra laici paꝛ legunt scripturaꝫ do ctrinas. modicũ exhortãt nisi forte ad malũ. exẽpla n⁹ dẽt. nisi hoĩm ꝙuersatiũ i mꝛo. Ecce igit̃ q̃s bonum vtile.

Quartũ bonum reli. §. III

gionis. ⁊ precipue in progressu est q̃ homo incedit cau tius. nec mirum. quia religio est vere sapiẽtie scola. in q̃ discit homo sapientiã dei per quam incedit cautius in via dei. Uidete quomodo caute ambuletis. nõ quasi ĩ/ sipientes sed vt sapientes ait apostol⁹ Ad Ephes. v. Nec aũt sapientia per tria acquiri potest que maxime exercentur in religione. A deo per deuotam oratiõnẽ A proximo per mutuam instructionem. A seipso p mꝛ tam experimentationẽ. De primo dicit Jacobi. i. Si quis vestrum indiget sapientia. sc̃z ad intendendum caute in via dei. postulet a deo. scilicet in oratione. ⁊ dabitur ei. In oratione enim mens illumĩnatur ad cognoscẽdũ

que agere debeat per lumen gratie ei infusum. sicut per lumen materiale illustrat quo caute incedat in via periculosa ne cadat. Vñ Aug. dic. q dubia melius soluũtur ozõne q̃ inquisitione. Nõ debet tñ religiosus de ꝺ fidere. qñ de dubio potest sufficienter a sapiẽte certificari. qz hoc generaret ad supbiã z esset temp. are deus. qz igit in religione maxie frequentat ozõ. iõ magis illumiat a deo ad caute incedendũ. Scõo a primo illumina tur sapia. Hã in bona religione a dest platus z alij patres. qui admonẽt frequenter de agẽdis. cautis. reddũt de periculis. corrigũt de pmissis. Eccli. viij. Qui hz miseri cordiã sz aiaz. docet z erudit quasi pastor gregẽ suum Sic in vitas patrũ legit q in monasterio scti Macharij dyabol⁹ q apparuerat ipi Machario i forma medici ferẽs multas ampullas potionũ accedẽs ad fres illius mõasterij. ad tẽptandũ vnũ reperit cui dedit potionẽ p temptatiõem. i. inducẽs in aliq̃ peccũ. alijs fratribus viriliter resistẽtibus tẽptationibus suis. q cũ dyabol⁹ aduratus Machario ꝺ retulisset. ipe macharius illũ superuz a dyabolo istructũ. z cautũ fecit docuit resistere tẽptationi adeo q tertio veniẽs dyabol⁹ ad tẽptandũ fres. inuenit eũ efficaciꝫ temptationi resistentẽ q̃ alij. vt retulit ei dyabol⁹ Macharo. Tertio cautus reddit per experientiã que est magistra rerũ. edoctus per scipm nõ q̃dz auditu z narratõe belloz. sed experientia pugne fit hodie edoctus in arte bellandi. z sic in spũali pugna q mũdus caro z demonia ꝯ nos diversa mouẽt plia. Unde Eccli. xxxiij. Qui nõ est tẽptatus qualia recognoscit. Ut in miltis exptus cogitabit milta. z q milta didicit enarrabit. i. p experientiã edoctus z q non est exptus pauca recognoscit. Illa aũt maior experientia in xpi militia acquirit q̃ in cãpo z lucta religiois. Illic enim oẽs malicie et vires demonũ effunduntur. In seculo aũt q̃si in egypto occupati sũt vicijs z pssi occupatoribus mũdi. q non expectãt tẽptatões. sz eas puenũt. z demões puocant ad tẽptandũ eos. Figura de israhelitis q in egipto positi nõ sentiebãt bellũ. sz exeũtes egyptiũ z intrantes deserta reperiũt ꝯ eos pla bella vt in Exoꝺ. Et s. gnificat ꝺ seculares scelerati ingredientes deserta religiõis. q̃s bella tẽptationis aggrediũt q̃ pus nõ expiebant sz cognoscentes in auxilio dei vincũt z q̃tidie magis cauti reddunt ad cauendũ mala. Ecce q̃ bonũ cautis in religione.

Quintum bonum .§.IIII.

Religionis est. q quiescit securꝫ. Venite ad me ait xpus Mat. xi. Oẽs qui laboratis z onerati estis pceptis z aduersitatibus mũdi. z ego reficiã vos spũaliter. Tollite iugum meũ. s. statũ religiois quẽ ego portaui. Paupertatẽ. castitatẽ. z obediẽtiã pfectissime seruãdo. z iuenietis requiem aiabus vestris. z magnã q̃etem. z mentis. qz in religione nõ molestat hõ a tribulationibus q̃ infestãt seculares z perturbãt. Prio regimẽ z status secularis. Scõo amor parentelis. Tertio occupatio mũdialis. Quantũ ad primum de hijs regimẽ z statũ tpalẽ. vtiq; verificat illud. Principes tui infideles socij furũ. oẽs diligũt mũera. sequũtur retributiõem. s. tpalem. Isa. i. Qñ exptmi posset. q̃ta mala ppetrant ab his q in regimine z officijs se reperiũt. q̃s in talibus constitutus ꝓtinere se pt. scit z vult. q̃n pro communi est minor pars. nõ faciat multa ꝯ iusticias z leges z bonas. z bũanas. semp ꝓponit bonũ tpale z corpale bono anime z honori diuino. z his necesse est iniusticias facere. inocẽtes opprimere. sectas nutrire. partialitates imitari. impios exaltare. iniq̃s ꝺescẽdere. bella suscitare. leges iniquas ꝺere vel seruare. eccle pceptа ꝓtenere excois catões incurrere. Obligatoribus z restitutoribus se ꝛ

ẽcere. Quis in regimine seculari posit⁹ ista euadit. quis ista officia fugit. Quis est hic z laudabim⁹ eũ. fec enim mirabilia in vita sua. sz certe q̃si nullus. vt verũ sit qđ dicit Eccli. xlij. Qui tetigerit picẽ. i. infectõem seculi. in q̃nabit ab ea. i. maculabit. Ab his malis liberabit q̃s in religione q̃ vtiq; inqetant nimis aiam et corpus.

Quantũ ad secundũ certũ est q amor parentũ multos inquietat homines in seculo. Quitenus hz filios filias et vxorẽ vt eos impinguet diuitijs. exaltet honoribus. ex tollat in pompis seipm oblutioni tradit z inqetũ facit. Inquietat vir ab vxore q eam nõ diligat. q sibi in vestimentis nõ prouideat. Inquietat a filijs ludentibus vel alias male facientibus. Inquietat in fratrũ vel parentum iniurijs. Inquietat ab alijs amicis si nõ laborat p eis in vindictis vel alijs malis. vt verũ ostendat quod ait dñs Mat. x. Inimici hõis domestici ei⁹. Sz ab eis liber ẽ ver⁹ religiosus. q mortu⁹ est eis z absolut⁹ a cura parentũ suoz vt quietus deo viuat. Quantuz ad tertiũ. occupatio mũdi multũ inqetat mẽtes hominuz. Maritus sollicitus es. ait xps. z turbaris. erga plima. Luce. x. Dec ẽ vita actiua vita seculi. nũc enim rapit animuz insatiabil' amor z spes lucroz. Nũc deijcit dolor ꝺ amissiõe bonoz. Nũc gaudiũ vanũ q̃n succedũt ad votũ cõcupita. nũc timor amittẽdi optata. nũc decipit. nũc decipit. nũc rapit aliena. mõ sua auferũt. nũc torquat suspitiõibus. nũc irascit in q̃stionibus. nũc in domo molestat q̃n nõ fuit q̃ veller. nũc exit domũ q̃n nõ honorat. nũc p factis suis irascit. nũc p alienis vt possit merito dici illi Treñ. ij. Magna ẽ velut mare contritio tua. i. perturbatio q̃ pereris in istis passionibus. Sz ab his liberat in religiõe vt dic illud Job. v. Ingressus i abũdantia. s. virtutum. sepulchrum salicet religionis in relige opulenta. Ecce ergo q̃ bonum est z bonum q̃etis in religione.

Sextum bonum est .§.V.

Qz irrorat frequenter⁹ rore celesti gre z psolatõis. Vñ de eo dicit pr illo Cañ. v. Caput tuũ z mes tua plenũ ẽ rore. s. celesti psolatõe. Tria ei sũt qb⁹ tota vita ꝺsistit. pcepue vñ irrorat frequenter⁹ spũali psolatõe. Prio bũilitas in itellectu. Scõo puritas in affectu. Tertio vitas i effectu. Quantũ ad primũ religiõis exercitiũ ad hũc pferat finẽ vt p miltas bũiliatões exteriores deuciat ad sui verã cognitõem. Quãto enim q̃s magis se cognoscit. tãto magis vñ bũilias se gra z celesti psolatõe infundit. Vñ ꝺ Jaco. iij. Bũilibus deus dat gram. Et Paulus apls Deus q̃ psolat bũiles psolat⁹ ẽ z nos. Sic ei magnes trahit ad se ferrũ. ita bũilitas gram z celestẽ psolatõez. vñ ego maria bũiluma semp fuit. iõ plena gra z psolatõe celesti. Quantũ ad scõm sciẽdũ q religio ipa alio nomine ꝺ sctitas. q̃ puritatẽ affect⁹ iportat. Dic ẽ ei finis primus religiõis. vt puenias p opa ei⁹ ad puritatẽ perfectã. Vñ dic venerabil' Jo. cassia. in col. pma moysi. fm illud Lu. i. Seruiamus illi in sanctitate z iusticia coram ipo. Si discurramus per viam sanctoꝝ inuenimus eos qui fuerunt repleti rore celestis consolationis fuisse religiosos z valde puros. Beatus Benedict⁹ pater monachoz propter magnã puritatem vidit aiaz sancti Germani z scolastice sororis sue celum ascendere z multa alia vnde mirabiliter consolatus est. Quantũ gustauerit diuinas consolationes devotissimus Bernũ pater cisterciẽ. perpendi potest. nõ solum cuz puer vidit xpm de virgine uasci. z senex imaginem crucifixi se amplectantẽ. sed etiã ex doctrinis mellifluis eius. Patriarcha mendicantiũ ꝓdicatoꝝ sanctissimus Dñicus frequẽtissime irroratus fuit celesti dulcedine in suis cõtemplationibus et precipue cum celo sibi aperto vidit ante tribunal xpi plurimos ex oibus religionibus suos

autē sub clamide virginis matris eius. O q̄tum roris diuini percepit sanctissimus seraphicus Francisc⁹ qñ crucifixus impressit in corpore suo stigmata passionis in monte Aluernie. Ex magna vtiq; puritate ad ista peruenerūt. Quantū ad tertiū. cuius scz subest veritas in effectu opis. vt abiiciat ois hypocrisis. tunc irrorat celesti ꝓsolatione. Dicit enī Sap. i. Spiritus sanctus discipline. id est morum. effugiet fictum. i. simulationē que vtiq; abest in omni vera religione. z sic sui roris aspersione fecundet ipse spiritus. Ecce q̄ bonum est bonum gratie z consolationis in religione.

Septimum in religi. §. VI

one q̄ est primū ex bis q̄ pertinent ad terminū religois est. q̄ qui in ea est purgat citius. Nam ꝺr. iij. Re. viij. p Salomonē. Nō est homo sup terrā q̄ faciet bonū et nō peccet. Sed de bis q̄ sunt in patria supna. ꝺr Apocali. xiij. sine macula sunt añ thronū dei. Nemo igit ingredi pōt in illā nisi prius purget maculis; pctōz quo ad culpā. z quo ad debitū pene. sed citius z plenius in religione q̄ in seculo potest purgari. z hoc p tres modos. Per exercitia spiritualia. Per exercitia corpalia. Per exercitia temporalia. Quantū ad ꝑmū plenius sunt in religione exercitia spūalia q̄ in seculo. hec sunt diuinum officiū; ꝺrones ꝓuate. meditationes mysteriōz christi z passionis eius. In ecclesia ꝺsecrata aspersio aq̄ benedicte. ꝺfessio. ꝺmunio. z hmōi. Et q̄ plus ꝑsit sue volūtati; expropriatio. Unū z Tho. dicit in sum. q̄ p ingressum religionis. i. professionē ꝓbabilr ꝺr habeni remissio omnium pctōz. s. quo ad culpā z penā. si nō cum deuotōe et ꝓposito fiat. de quo habes supra bipo. xvi. ti. c. iij. z. §. iij. Dicit enī Ecci. i. Religiosus iustificabit cor. i. purificabit. Scōo b facit p exercitia corpalia. vt sunt vigilie. ieiunia. abstinētia. disciplina. dormire vestitus. frig⁹. est⁹ z itinera z alia icōmoda corpalia. Oia enī de genere bonoz; que sunt; penalia facta in gratia sūt satisfactoria. z sic purgatoria pctōz fm Tho. in. iij. di. xv. q. i. ar. iij. q. iij. z labor religionis oēm aliā satisfactōem trāscēdit. Unū cuidā astulpho dicto; ꝓpter vxoricidiuz gūtissima pnīa imponit. z p multos anos. ꝛ magis sibi ꝓsulitur ad ingrediendū religionē loco tam aspe pnīe. z sibi vtilius fore. xxiij. q. ij. Admonere. Infra enī ꝺr. Relinque b malignū seculū. ingredere mōasteriū. hūiliare sb manu abbatis; z. Tertio fit ista purgatio p exercita manualia. vt mēdicare q̄d verecundū est. facere coq̄nā. colere hortū. facē. pcurariā. exercere aliq̄d artificiū. Nec vtiq; etiā debite facta valēt ad purgatōem. q̄uis enī videāt opa secularia. tñ q̄. ꝓpter deū fiūt z ꝓpter obediētiā z nō ꝓpter sui ꝓmodū. iō z meritoria sūt z purgatoria. Miⁿ⁹ etiā bonis opib⁹ q̄buscūq; insidiat dyabol⁹ in religione p superbiā. nā religiosus bec facies cuz videat socios ista vel maiora facientes. nō bz occasionē superbiēdi. sic laicus q̄ cū videt se facere bona q̄ alij nō faciūt. fiūt etiā modesti⁹ z ordinati⁹ fm illud apli. i. ad Coz. xiij. Omnia honeste z fm ordinē fiāt in vobis. Ecce igit q̄ bonum purgatōis maculis peccatoz in religione.

Octauum bouum. §. VII.

religionis est q̄ morit ꝓfidenti⁹. Et vtiꝺr. xiij. ps. cxvij. Bonū est ꝓfidere in dño. q̄ ꝓfidere in boīe. Nā in morte null⁹ bō ꝑt iuuare. oia deficiūt tpalia adiutorio morienti. sed nō deficit deus. Sz nūc maxime iuuat i morte ꝓfidenti. in eo nō ꝑsumēti. Tria aūt sūt q̄ iuducunt religioso in morte magnā ꝓfidentiā. Bonoz multiplicatas. Malorū paucitas. Impedimentorum raritas.

Primo bonoz multiplicitas ꝑstat magnā fiduciaz religioso recordatio mltoz bonoz que fecit. s. obseruantia nō solū ꝑceptoz dei. sed z ꝓsilioz. tolleratio laboris. ꝓ dei honore. adiutoriū sacroz. Sic ezechias reptinus positus ne laberet in desperōem. ꝛ sumeret sibi occasionē ꝓfidendi ꝺ dei misericordia reducebat ad mētē bona facta ab eo dicēs. Recordare obsecro dñe q̄modo ambulauerī coram te in veritate in corde perfecto. et q̄d bonū est in ꝓspectu tuo fecerim. Esaye. xxxviij. Aldauget fiduciā societas religioso; ꝓfortātiū cū. z miroma; gis illustratio angeloz. Narrat Anſ in li. de silī. in si. ꝺ quodā monacho sui monasteriū. q̄uenies ad extrēa terribiliter fuit a dyabolo cēptat⁹ de desperōe ter. Primo dyabol⁹ reducebat ad mentē pcā mltā facta ante baptismū. q̄ ille adultus nō puer recepat baptismū. z cum deficeret mēte nesciēs q̄d ñderet. z esset in ꝑncipu⁹ desperōis. subito ñdit sanctus Michael angel⁹ ibi stās in adiutoriū. q̄ oia illa pcā fuerāt dimissa p baptismū. Scōo dyabolus memorabat pcā ꝓmissa post baptismū multa. Et cū infirmus nesciret q̄d diceret z q̄si deficeret de dei misericordia. Michael ñdit q̄ oia fuerāt dimissa p professionē religionis. z sic resumpsit fiduciā. Tertio dyabolus posuit añ mentē ei⁹ negligētias z offensas ꝓmissas in monasterio. multū aggrauādo plus q̄ erāt. et infirmo quasi diffidente. Ñdit michael. q̄ p opa laboriosa religionis z obedientiā. z sacra sibi erāt dimissa. Et si quid restabat satisfaciendū doloz infirmitatis cū patientia totū tollebat. Et sic dyabol⁹ ꝓfusus recessit. z ille cum fiducia magna in dño obdormiuit. Scōo ꝑstat fiduciā in morte religioso bono paucitas maloz respectu coz q̄ fiunt in seculo. vt possit dicere illud Jo. xiij. Uenit ꝓnceps mūdi hui⁹. i. dyabol⁹ et in me nō habet q̄cq̄. s. de seculo. Nā oē q̄d est i mūdo. aut est ꝓcupiscētia carnis. aut est ꝓcupia oculoz. aut superbia vite. i. Joban. ij. q̄ ille a se abdicauit p castitatē. per paupertatē. p humilitatē obediētie. Tertio b facit raritas impedimētoz. Nō enī hz impedimēta q̄ bnt laici retrabētia a. q̄idendo saluti sue. Nō enī anxiari habs p factione testamēti. p vxore z filijs dimittēdis. p fubo sua. p restoribs fidēdis z hmōi. vt dicē valeat illud Job. xxix. In nidulo meo moriarſ et palma m̄ltiplicabo dies. s. in glia. quā ꝓfidenter expectat. Ecce q̄q̄ bonū fiducie.

Nonum bonū est. §. VIII.

q̄ remunerat copiosius. q̄uis enī oēs z religiosi z laici boni. laborātes in vinea dñi vnū denariū ꝓcipiāt. vt ꝓz in ꝑabola Mat. xx. s. visionē btificandi. tñ i domo ꝑris mei (ait xps) māsiones mltē numeranē. Johā. xiij. Opus religiosi ꝑfectius est. ceteris paribus triplia rone. Rone donatois. Rone multiplicatois. Rone ꝓfirmatois. Quantū ad ꝑmū opus religiosi ꝑfect⁹ est operatois. laici. eodē genere facti ceteris paribus. z b ꝓpter votum. Nā vouere est act⁹ latrie q̄ est ꝑ capua inter ꝑtutes morales. nobilioris aūt ꝑtutis est opus melioz z magis meritoriū. Unū act⁹ iferioris ꝑtutis est melior z magis meritorius. ex b q̄ impat sup iorem ꝑtutem. cui⁹ act⁹ fit per iperiū. sicut act⁹ fidei vel spei. melioz est si imperet a caritate. z ideo actus aliaz virtutū moraliū. puta iciunare q̄d est actus abstinentie. z ꝓtinere q̄d est actus castitatis sunt meliora z magis meritoria si fiāt ex voto. q̄ sic tam ꝓtinent ad diuinū cultū. quasi q̄daz dei sacrificia. Unū Aug. dicit in li. de ꝰginitate. q̄ neq; ipa virginitas q̄ virginitas est. hz q̄ deo dedicata est. honorat. quam vouit z seruat ꝓtinetia pietatis. Ita factū laici. z si sit eq̄ bonū sic monachi in suo genere. monachi tñ op⁹ redditur melius ex obedientia et voto quo deo dedicatū est.

Quantū ad scōm. Quāto ds plus dat z magis liberaliter. tanto plus debet ei reddi. sed religiosus dat id q̄d nō tenet de necessitate salutis. s. ad ꝓsilia se obligās

se. se. q. clxc ix. arti. iij. ad tertiū.

Et dat tpalia ⁊ corpus ⁊ voluntatẽ deo ꝑ votũ. Et ideo ceteris paribꝫ magis debet remunerari a deo q̃z bonus laic⁹ q̃ dat opa bona. sz volũtatẽ sibi ꝑpetuã retinet. Plus cĩ meret faciẽs aliq̃ bona ex voto q̃z ex sola absoluta volũtate. Sicut ponit Anſ. exẽplũ de duobꝫ seruis. quorũ vn⁹ dat dño suo arborẽ fructiferã. puta ficuz hort⁹ suus eran debet prim⁹ q̃z scõs. Sic religios⁹ dat arborẽ vo lũtatis cũ fructibꝫ opez. laic⁹ tm̃ opa. ⁊ ideo religios⁹ debz magis remunerari. dic Apls. i. Cor. ix. Unusquisq; ꝓpriã mercedẽ accipiat fm suũ laborẽ. Sz religiosus multos labores tolerat ⁊ bona multiplicat ꝓpter deũ. Laicus ⁊ si aliq̃ ꝑs sustineat. tñ qz̃ nõ facit ꝓpter deum. sz ꝓpter mundũ. ideo raro ex eis meritũ acq̃rit. Unde dicere pt. Laborauī in gemitu meo. i. de labore meo. qz nõ ꝓpter deũ sustinui. sed ꝓpter mundũ ⁊ pctm̃. Job babebo ex eo gemere in pnia vel in gehenna. Quantũ ad tertiũ No. fm Tho. se. se. q. lxxx. viij. ar. vi. Sicut q̃to q̃s ex maiori fixõe animi in pcto facit actũ pcti. tãto grauius peccat Ita ⁊ in bono q̃to quis ex voluntate magis fixa in bono agit bonũ. tanto melius agit ⁊ plus merek. ⁊ magis ĩ de erit remunerand⁹. Sed religiosus ex animo fixo in bono per votũ emissum solẽniter opat ea q̃ sũt religionis. ⁊ ideo ceteris paribꝫ magis dz ꝑmiari. totũ intelligendo q̃tũ ad oĩa supradicta de bonis religiosis et debitis malo monacho. Et Aug. Sicut difficile sum ex tribus meliores q̃z qui in mõasterijs pfecerũt. di. xlvij. quã lubet. grunẽt etiã ad copiã remũcratois q̃ pfecti religiosi venĩẽt cũ xpo iudice in fine mũdi. nõ iudicãdi. sz iudicaturi q̃ mundũ pfecte ꝓtẽpserũt. Un dz Job. xxxvi. Pauperibꝫ tribuit iudiciũ. Et Mat. xix. Vos q̃ reliquistis omnia ⁊ secuti estis me. sedebitis ⁊ vos iudicantes xc. Ex bis nouem patet q̃z sit bonum vtile in religione Treno. iij. Bonum est viro si portauerit iugum. sublicet religionis ab adolescentia sua.

Quantum ad secun. ꝯ. IX.

dũ ꝓncipale. b̃ est bonũ suauitatis seu delectatois spũal̃ habeat in religione. ptz q̃ id qõ dz q̃z iocundũ. ⁊ b̃ exps̃e dz Eccl. i. Religiositas iocũditatẽ ⁊ gaudiũ dabit. Et hoc ꝓ ostendi ex tribꝫ. q̃ que figurat̃ sacra religio. s. q̃ sit in ea iocũditas. Figurat̃ enĩ. Per paradisũ voluptatois. Per terrã ꝓmissiois. Per montẽ trãsfiguratois. De primo ponit Berñ. in q̃dam ser. s. q̃ religio assimilek̃ paradiso terrestri q̃ dz paradisus voluptatis. i. delectatois ⁊ gaudij. Nã ibi nõ sentiebãt ꝓmi putes calorẽ nimiuz vel frigus. nõ famẽ. nõ sitim. nõ infirmitatẽ. sz erat ibi aer tpatissimus. amenissimus locus ⁊ iocundus. Sic in religione bona magna iocũditas ⁊ suauitas. Et si dicak ꝙ ꝑrium videt. nã in religiõe mlte necessitates habẽtur sz famis. sitis. iciunioz. calorus. ⁊ frigoris. ⁊ infirmitatũ ⁊ paupertatis ⁊ bmõi. Rn. q̃ ait Aug. s. oĩa aspera ⁊ difficilia seu ĩmania. leuia ⁊ ꝓ nulla facit amoz. q̃ dz esse in religioso. Et cũ est ita dñis ĩrent⁹. vt ista vl nõ sentiat vl in eis gaudeat fm rõem. etiã si sensualitas doleat. sic legimus de mlris. Sũt aũt tria q̃ faciũt hunc. s. statuz religionis iocũdũ figurata in tribꝫ q̃ erant in paradiso.

Religio paradi⁹

Primo lignum vite gratie sacramentalis.

Secundo fluuius aq̃ scripture diuinalis.

Tertio arbor mltiplex actionis virtualis.

De ꝓmo lignũ vite in medio paradisi designat gram sacramẽtalẽ. qz sic esus fructꝰ illius ꝑseruabat hũdũ radicale. ⁊ ꝑseruabat a debilitate ex morte. Ita gra sacrat̃ ꝑseruat deuotõem interiorẽ. ⁊ ꝑseruat a morte pcti. Et sz gratia ipa oĩbꝫ ꝓponat fidelibꝫ. tñ in religione sacrozus vsus magis frequntat̃. s. pnia ⁊ eucharistia. Fluuius aut̃ est aq̃ scripture diuinalis q̃ diuidit in q̃tuor capita. i. in q̃tuor sensus fm expositõem doctoz. Uel in legẽ. prophetias. historiales ⁊ sapiẽtiales. hec aq̃ irrigat terram cordis ad ꝓducendũ copiosos fructꝰ operationũ. Arbores multe sunt multe ⁊ varie virtutes. q̃rum fructus. i. actus sunt valde delectabiles meti. Ibi enĩ exercẽt religiosi aliq̃ actũ caritatis. aliq̃ actũ hospitalitatis. aliquando actũ abstinẽtie. aliq̃ fructũ patientie. ⁊ sic de alijs. Sed diligenter attendendũ. q̃ in pdilo religionis cũ sua iocũditate sunt ⁊ eua sensualitatis. ⁊ serpens calliditatis. ⁊ lignũ scientie boni ⁊ mali curiositatis. Et serpens antiqu⁹ eua sensualitatis vtk̃ ad decipiendum Adam. i. rõem suggerendo malũ sub specie boni. puta sub specie pietatis. vt sic religiosus pcnibꝫ ꝑpatur. et eis occulte tribuat bona monasterij. ⁊ negocia eoz̃ procuret. ab eis nõ discedat etiã ꝑa obediẽtiam faciat ⁊ bmõi. Sub spẽ caritatis. vt querat posse pdicare alijs magistrari vt prosit alijs ⁊ bmõi. Sub spẽ necessitatis. vt discretois. vt iciunia ⁊ austeritates dimittat ne deficiat ⁊ bmõi. Ipe enĩ sathanas reãsfigurat se in ãgelum lucis. i. sub ipẽ virtutis viaũ suggerit. vt occidat. Lignũ aũt scie boni ⁊ mali cui⁹ fructus ꝓbibek̃ est curiositas sensus vel intellectus. a q̃ quilibet debet cauere ne moriat̃ spũaliter. Assimilat̃ secũdario seu figurat̃ statuĩ religionis ꝙ terrã ꝓmissionis. vt dic venerabil̃ Cassian. Dicit̃ enĩ de illa terra q̃ fluebat lacte ⁊ melle. fm illud. Dabo tibi terrã fluentez mel ⁊ lac. Lac puritatis ⁊ mel dulcedis ⁊ ꝙsolatois. In illa enim terra ab initio xc. Religio terra ꝓmissionis

Fuit gens inimica prostrata.

Fuit scala celi demonstrata.

Fuit glia cultus diuini exaltata.

De primo dz in ps. Eiecit a facie eoz̃ gentes. Septem enĩ natões infideles. ⁊ fortissime q̃ ibi habitabãt. vt ephei erbei. chananei. pherezei. iebuzei. amorrei. ⁊ gergesei. vt habek̃ Exo. iij. Delete sũt vt in pace ⁊ iocũditate manerẽt in illa terra ꝓmissionis. Que designãt. vij. vicia capitalia. vt exponit Jo. cassia. in col. serapionis. q̃ cũ exercitibꝫ suis ⁊ vicijs alijs ab eis pcedentibꝫ exterminãt in statu religiois. ne ab eis separati religiosi possunt sp ĩ domino gaudere. Uerũ vt dz Judi. ij. Mas gẽtes nõ deleuit dñs. s. ex toto. dn aliq̃ reliquie remanerẽt vt erudiret israelẽ in eis. Permittit enĩ misericors deus q̃ nõ ex toto cessent impugnatões nationũ possessionũ in religione. sed aliqua reliquie seu motus remanẽãt venialiũ vt humilient̃ ⁊ pcio nõ torpeant. Exemplũ ponit Brezozi. in. iij. li dial̃. de Jsaac de syria. Habes etiã exemplũ in Paulo aplo de stimulo. De secũdo habes Gen. xxviij qñ vidit iacob scalã de celo ad terrã ꝓtingentem angelos ascendẽtes ⁊ descẽdentes per eã ⁊ dñm innixũ scale ipi Jacob benedicentẽ. Nõ fuit in Luza postea dicta hierusalẽ in terra ꝓmissionis. Ex q̃ admiratis iacob ait. Uere dñs est in loco isto. nõ est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi. Hec fuit sine magno gaudio talis visio. scala ista est exercitiũ q̃ est in religiõe. gradus sunt lectio. meditatio. oratio. mortificatio. ⁊ bmõi. ascendũt angeli ad referendũ deo vota. descẽdũt ad portandũ spõli varia munera. Innixus est de⁹ scale summitati ad iuuãdũ ascẽdentes. ⁊ ꝙportandũ in termino se eis pbendum in ꝓmiũ. Et sic nõ ẽ in religiõe aliud nisi porta celi. Ecce q̃z iocũdũ. De tertio clarũ est ꝙ rẽplũ dei vbi diuin⁹ cultus magnifice habebak̃ fuit in terra ꝓmissionis. Cũ magna aũt iocũditate laudes diuinas cũ instrumẽtis musicalibꝫ dauid instituit ibi celebrari. ps. cxxi. Letat⁹ sum ĩ bis q̃ dicta sũt mihi in domũ dñi ibim⁹. Jn nullo statu ita deuote ⁊ diligenter ⁊ iocũde exercek̃ cul⁹ diuinus sic in bonis ꝙgregatoribꝫ religiosoz̃ ⁊ ita frequẽter. Ecce q̃z iocundũ est esse in religione. Figurat̃ etiam status

Religiomōs trāsfiguratiōnis.

religionis p̄ montē trāsfiguratōis. hic est ille mons de quo p̄s. lxvij. Mons coagulat⁹. i. sup alios eleuatus. Mōs pinguis p̄ deuotōez. Mōs in quo beneplacitū est deo bitare in eo. Et iō. qz de⁹ habitat in eo. dictū fuit Loth in figurā. Jn mōte saluū te fac. nō in planicie seculi. vbi ignis auaricie z sulphur luxurie oēs consumit. Sed in monte religionis. vbi trīa videlicet.

Magnificentia trinitatis insinuatur.
Excellentia hūanitatis x̄pi declaratur.
Decentia societatis sc̄oꝝ intimatur.

De p̄mo audita est vox patris. h̄ est filius⁹ ꝛc. Mat. xvij. Ulus est filius⁹ ostensus in carne. z apparuit nubes lucida spūm sc̄m repūtans. De sc̄o resplenduit facies ei⁹ sic sol. ad signanduz gl̄iam aie x̄pi. z vestimēta ei⁹ sic uix ad ostendendū gl̄iam corpis in resurrectōe. De tertio. qz visi sūt moyses z helyas in maiestate loq̄ntes excessum. sc̄z dilectōis x̄pi ad naturā hūanā. vn⁹ mortu⁹ vt moyses. z alter viu⁹. s. helyas. designātes sc̄os mortuos z viuos in illa patria. Tāta iocūditas ibi fuit. vt Petr⁹ ab sorpt⁹ ea diceret. Bonū est nos hic esse. i. valde iocundū Sz q̄ ista viderūt z gustarunt. Certe Petr⁹ q̄ z sym̄ interp̄tat obedies. Jacob q̄ interp̄tat supplātās. s. mūdū p̄ pauptatē. Et iobes ego purissim⁹. Luz g̃ i religionis mōre ista hūturyticz ibi onduńt. z gustant. mysterium trinitatis hūanitatis x̄pi. z societatis sc̄oꝝ. Et sic pz q̄s sit iocundū bitare in religiōe debite. vt dicit. Ald h̄ facit pulera silitudo quā ponit Anſ. in li. de silitudinibus. assimilat enī deū cuidā magno dño q̄ hz quoddā puleruz castrū. z iacessibile. ex villā magnā z territoriū. in q̄ sunt mlta habitacula. z aliq̄ magna palacia. z alie cōes domus. alia lutee vel capane. Habet dñs iste inimicū capitalē q̄ vt inimic⁹ discurrit q̄tidie p̄ villā z domos luteas z capanas destruit z icendit palacia aggredit. zque dā post multā luctā capit. alia lz pauca obtinere nō p̄t. approp̄inq̄ns aūt ad castrū itrare nō p̄t. Sz si q̄ exeūt capit aspiciēres ex curiositate i merlis ei⁹ vel p̄ fixuras sagittis vulnerat. cū his q̄ in castro sūt nil valeat nocere. nec inde p̄ exire. Iste dñs est deus. inimic⁹ est dyabolus. Fortalicū est stat⁹ btōz quib⁹ dyabol⁹ nil molestie infert. Villa est stat⁹ laicoz p̄ quē diabol⁹ discurrēs mlras strages ifert p̄ pctā varia. Et aliqs ēt q̄ sūt i magnis opib⁹. z bonis deditos capit. aliq lz pauci ēt lesi euadūt. Castrū est stat⁹ religiosoz. in quē dyabol⁹ itrare nō p̄t. dūmodo seruāt. lz q̄ egrediūt subito capiūt. q̄ ēt sūt otiosi z curiosi vulnerāt. z sic religio ē stat⁹ p̄fectōis

De tertio principali. ℣. X.

sc̄z o⁹ bonū honestatis. i. ꝓtuositatz notat in religiōe. Notat h̄ cū dr. bitare fratres in vnū. Fres cōi vocabulo dicunt religiosi. q̃uis. mōachi iter se vocent dñi. Apte ät fres dicunt. qz ab vno p̄re religiōis sue institutore. puta Bñdicto vl Dñico. vel Augustino. vl Francisco habēt originē. z sub vno p̄re plato suo militāt q̄ antiq⁹ abbas. nūc etiā a q̄busdā dr abbas q̄ interp̄tat pater. Et i vna domo z forma viuēdi se hūt vt naturales fratres. Uirtus autē coz in h̄ p̄sistit. bitare i vnū. q̄d etiā importat nomē mōachi. Antiq⁹ aūt oēs religiosi dicebāt monachi. Monach⁹ aūt deriuat a monos q̄d est vnus et achos q̄d est tristis. q̄si vn⁹ tristis. qz in vnū debet habitare z tristis eē p̄ ꝓpunctōem de pctis suis z p̄rimo. rū. q̄d dic bicro. xvi. q. i. Mōach⁹. Dñt igit religiosi habitare in vnū. Lu. x. Porro vnū est necessariū. ait x̄pus Et p̄cipue necessariuz ē religioso. et hoc quadrupl̄r. vicz

Jn vnū diuinitatz per frequentē ꝓtemplatōem.
Jn vnū potētialitatz per dominantem rōem.
Jn vnū statū sue vocatōis p̄ficientē ꝓtinuatōem.
Jn vnū fraterne dilectōis p̄ bonam ꝓsumatōem.

Primo dñt bitare in vnū diuinitatz p̄ frequentē ꝓtemplatōem. ps. Mihi aūt adherē deo bonū est. Nā vt dicit Loz. vi. Qui adheret deo vn⁹ sp̄us est cū illo. de⁹ aūt p̄maxime vnū est sine ꝓpositōe. Jnherek aūt deo p̄ ꝓtemplatōem. intellectū. z affectū. dirigēdo ad eū z ꝓfirmādo p̄ut p̄t. z inde mēs efficit pura z ad h̄ ordinat religio sc̄z ad puritatē. Uñ Jo. cassia. in. i. col. moysi inqt. Nēs artes et discipline scopon. quedā. i. detestatōez vitios. i. finē p̄riuz hūt. ad q̄ respicies cuiuscūq⁹ artz industrius apertor. cūctos labores atq⁹ pericula z dispēdia equanimiter libēterq⁹ sustētat. Finis quidē nr̄e pfessionis est regnū dei. Scop⁹ aūt puritas cordis. q̄ si p̄ oculū cordis iugit stat uta nō fuerit. cūctos labores nr̄os varios atq⁹ īstabiles reddet z cogitatōes dūsas sibiq⁹ ꝓprias suscitabit. Dec ille. Et h̄ nō est bitare in vnū. lz in mlts p distractōem. Et iō infra subdit Jo. cassia. Quicq̄d p̄ distractōem. Et iō infra subdit Jo. cassia. Quicq̄d p̄ distractōem mētis puritatē trāquillitatēq⁹ turbare. q̃uis vtile z necessariū videat. cū vt noxiū deuitandū est. Jnherere ap p̄ deo iugiter z ꝓtēplatōi ei⁹ inseparabil̄r copulari ipossibile est hoi carnis fragilitatē circūdato. verū optz nos scire vbi nostre mētis intentōem debeam⁹ hr̄e tiffiraz. ad quā destinatōem sp̄ aie nr̄e reuocem⁹ inuitū. quam cū potuerit obtinere mens gaudeat.. z a q̄ distracta se doleat atq⁹ suspiret. z fornicatōez iudicās. vel ad momētū a x̄pi ꝓtēplatōe discessum. Et q̄ cū deuitauerit paulū nr̄ obtut⁹ rursus ad cū mētis acie reuocem⁹. Cōtemplatio aūt dei m̄tifarie p̄cipit. Uā deus nō solū incōp Contēplatio hensibilis illi⁹ subie sue admiratōe ꝓgnoscit. qō adhuc tio dei in ꝑ in spe reprom̄issionis absc̄ōdit⁹ est. lz in creaturaz suaz eplrut rū magnitudine. vel eārtz sue ꝓsideratōe. vel q̄tidiane dispensatōis auxilio. puidet. Uñ. s. q̄ cū scīs suis p̄ singulas generatōes egerit mēte puriss̄ima plustram⁹. cū porētia ipius q̄ vniūsi regit. moderat. ac gubernat. Lū imēsitatē scie ei⁹. z oculū quē latere secreta nō p̄t. trēmēte corde muramur. z arenā maris pluuiaz guttas. z dies z horas seculi. hmōi scire. Cū ineffabile clemētiā ei⁹ q̄ innūera fiagicia indefessa lōganimitate sustētat. Lū vocatōis nr̄e. qz nullis ꝓmeritz p̄cedentib⁹ gr̄e sue miseratōis asciuit. Postremo dispensatōez sue icarnatōis pro nr̄a salute suscepit. Sūt z alie hmōi innumere ꝓtēplatōes. q̄. p q̄litate vite z puritate cordis in nr̄is sensibus ozuunt. h̄ est vtiq⁹ bitare p ꝓtēplatōem in vnū. i. deum freq̄nter cogitare. honestissimū est bonū z iocundū. Secūdo dñt religiosi bitare in vnū potētialitatz p dñantē rōem. Apls ad Ephe. iiij. Solliciti fuare vnitatē sp̄ūs. Sūt quidē mēte potētie in aīa nr̄a. sed in h̄ ꝓsistit z h̄ bonū honestatz seu ꝓtutis aie. q̄ oēs subiiciūt z regūt rōe. tunc sunt vnite. al's nō ē vnitas aīe in sei pa. lz mlta ꝑtes z diuisio. Cū g̃ octo vicia capitalia cū suis satellitib⁹ nos i pugnent mediātib⁹ potētijs sensitiuis et q̄ bus passiōes insurgūt. Jō rōe illustrata et p̄ter vnanimiter ꝓ ea pugnare z supare z modū z ordinē docet Job. cassia. in col. scrapionis dicēs. Unusquisq⁹ viciū in quo maxie q̄ pugnat exploret. z aduersus illud arripiat p̄ncipale certamē. idest nēter fiet⁹ oronū ad deū fundēs. Impossibile est enī quēpiā de q̄libet passiōe triumphū p̄ mereri p̄ut sc̄z ītellexerit industria vel gr̄ia labore victo⁹ Nota q̄ riā certamis sil obtinere nō posse. Cū tñ vt valeat emū dinē p̄ dari. necesse ē cuz die noctuq⁹ in oī cura z solicitudie p̄ gan manere. Lū ab ea se senserit absoluturz. rursus latebras sui cordis plustret. z excipiet sibi quaz iter reliq̄as reptu duriozē. atq⁹ aduersus eā spālius oīa sp̄ūs arma ꝓmoueat. Et ita sp̄ validioribus supatz celerē. de⁹ residuis habebit. facalēq⁹ victoriā. qz z mēs triūphoz. p̄cessu reddi tur fortior. z infirmior pugna succedēs. pmptiorē et facilē ꝓuentum p̄uoz. nec tñ putandū ē. vt p̄ncipal̄r ds ꝓ vnū vicū dumicās. z velut icaut⁹ aliozū tela p̄cipiēs in

opinato ictu facili⁹ valeat sauciari. Nec ille. Oportet er go sic resistere vni vicio ꝙ cētā ab alijs caueaē. Oportet cētā in hac pugna victoꝛ ⁊ passionū. nō solū a magnis sed cētā minis pcis cauere. alis ꝓmima neglecta ad magna. ꝑm illud Proue. i. Adūsio ꝓuloꝛ inter ficiet illos. Cauere tñ dz a scrupul' ꝺscīe. qz ml'tū impe diūt ꝓfectū ꝺpūs. Dz vt debet in oīb⁹ discretōe de q̄ et quō habeaē. sic ait Jo. cassia in col'. ij. Moysi. Oim⁹ vir tutū generatrix custos. moderatrixq; discretio ē. Vera aūt discretio nō nisi hūilitate ꝙquirit. cui⁹ hec erit ꝓba ꝓbatio. si vnusq; nō solū q̄ agēda sunt. sz ēt q̄ cogitāt re quis. si nō suo iudicio sed maioꝛ viuit exēplo ⁊ pēs re terrim⁹ velut tenebroso ⁊ sub terraneo specu ꝓrus con tus abscedit. Nec ille. Induc exemplū Samuel' quē p̄ misit ad senē Deli recurrere vocat⁹ a dño. ⁊ Pauli ap'li ad Ananiā. Actu. ix. ⁊ ml'ta exēpla scīoꝛ patrū oñdit ꝙ q̄ hac caruerūt. ⁊ si in alijs essent mirabiles vt abstinētia ⁊ hmōi. tñ decepti sūt a dyabolo. Ad haben dū aūt victoriā vicioꝛ. vt dic Jo. cassia. in col'. ꝺ heremo nis. Tria sunt q̄ nos facūt a vicijs cpare. qꝛ aut metus gehenne. siue pnūs legū. Aut spes atq; ꝺsiderū regni celoꝝ. Aut affect⁹ boni ipius amoꝛq; virtutū. Idcirco apl̄s. summā triū ꝓtū ꝓsummatōem ꝓducit. Fides nāq; futuri iudicij ac supplicioꝛ metu vicioꝛ fac cōra gia declinari. Spes mēt̄ ꝺ pmijs auocās coꝛpoꝛ volu ptates celestiū pmioꝛ expectatōe ꝓrēnit. Caritas ad a moꝛē xpi ⁊ virtutū fructū succedēs quicq̄d illi ꝓtū est facit detestari. Si q̄s ergo ad pfectōem rēdit. de illo pu mo timoꝛ q̄du quē seruilē diximus ad alteriorē dei trami tē. gradu pficiente ꝓscēdat. q̄ iā nō seruo sed mercenna rio ꝙnaē. Festinandū. pinde est ad tertiū filioꝛ graduz q̄ oīa que p̄ris sūt. sua esse credit p indissolubilē caritaē gram. Diligam⁹ deū. qm ipe ꝓ⁹ dilexit nos. ait Joh. i. cano. ⁊ hec vtiq; nostre salutis gra nō sui. s. vtilitate. Ita ⁊ nos nulli⁹ alteri⁹ rei ꝛ solū amoꝛ ei⁹ ituitu eū diligā⁹ Et hic ē finis religionis. i. caritas. que est chara vnitas cum deo. q̄ nos facit hītare in vnū. Tertio debent reli giosi hītare in vnū. i. statū siue vocatōis q̄ficientē ꝓti nuatōem. ꝑm illud. i. Coꝛ. vij. Unusq̄sq; in ea vocatōe q̄ vocatus est ꝑmaneat. Et Ephe. iij. c. Vocati estis in vna spe vocatōis vestre. ⁊ in hoc sepe cēptant religiosi vt cēptant mutare statū vel religionē quā ꝓs susceperūt. qꝺ vt plurimū ex instabilitate ⁊ accidia ꝓcedit. vñ dicit Joban. cassia. in coll'. nesioꝛenis. Religio in ml'tas pfessiones studiaq; diuidit. Quidā summā intentōis sui erga heremi secreta ⁊ coꝛdis ꝓstituūt puritatē. Qui dā erga institutōem fratrū ⁊ quigilē cenobioꝝ curā. qui dā eligēres egrotantiū curā. alij ꝛecessionē ꝓ miseris ⁊ oppressis. Qua ꝓpter ꝝ vnicuiq; vtile ⁊ cōueniēs est. vt ꝑm ꝓpositū. qꝺ eligit. vel. gram quā accepit. summo stu dio ⁊ diligētia ad opis arrepti pfectoꝛ ꝙuenire festinet Et alioꝛ laudās ⁊ admirās virtutes. neq; ꝺq; a sua quā sel'elegit. pfessione discedat. scīēs ꝑm ap̄lm vnū esse coꝛ pus ecc̄ie. ml'ta aūt mēbra. Impossibile ē nāq; vnū cun dēq; boiem sil' vniuersis q̄s ꝛpbendi supius ꝓtuit⁹ fulgere. q̄s si q̄s voluit ꝓfecter affectare. in id cuz incidere necesse ē vt dū oēs sequit nullā ꝛegre ꝓsequat. Magis q̄ ex hac mutatōe ⁊ varietate dispendiū capiat q̄ pfe ctū. Multis enī vijs ad deū rendit. ⁊ iō vnusquisq; ul la quā sel' arripuit. irreuocabili cursus sui intentōe cōfi ciat. vt sit in qlibet pfessione pfect⁹. Nec ille. Hō pōt ār habitare in vnū. i. statū debite. nisi pficiat de bono i me lius. Un Jo. cassia. in col'. ꝺ heodo. aut. Necesse ē vt reno uatus spū mēris p singulos dies pficiat. ad ea q̄ in añ sūt se extēdens. aut si neglexerit. pūs ē vt retrocedat aꝛ q̄ in deteri⁹ labaē. Qua ꝓpter istud erit euidēs nr̄i ō trimenti iudicij si intellexerim⁹ nos nil ampli⁹. acq̄si uisse. nec dubitem⁹ nos retrorsum oīmodis reuocatos q̄ die nō sentim⁹ ad supiora ꝓgressos. Et cū cria sit que sunt in h̄ mūdo. bonū malū ⁊ medium. ⁊ bonū in reb⁹ hu manis ꝓncipale sit animi ꝛctus. malū in pcīm. medium aūt qꝺ ꝓt bene ⁊ mali vti. vt diuitie. honores. sālitas vi ta moꝛs pauptas. ⁊ hmōi. a malo semp debet declinare in virtute ꝓficere. psperis ⁊ adūsis mūdi q̄buscuq; q̄ sunt vt media. bono rectoq; vsu ad dexterā declinare id ē ad virtutē vt sit spūal'r ambidexter atoth. Hic fec Jo sepb p̄triarcha. ⁊ ap̄ls ad Phil'. iij. dicēs. Scio ⁊ abun dare ⁊ penurijs pati. Nec ibi. Qꝺ pugnā carnis ꝙ spūm de q̄ ap̄ls ad Ephe. v. Caro ꝙcupiscit adūsus spūm. di spūsanto duīa ⁊ nostri ꝓfectū dimisit. Un Jo. cassia. in col'. Damel' ait. Hec ꝓtencio carnis ⁊ spūs multā vti litatē nobis ꝛferꝛ. Prio q̄ negligētias nras arguit sta tim. Scdo cū pro castimonie ⁊ puritatis integritate. in ꝑsona nra fuerim⁹ elati suo nos rursū q̄situs qeto ⁊ sim pliciꝛ visitās fluxu. hūiliat atq; recōdit. nosq; hoies esse in⁹ stimul' admoneꝛ. Quodamo enī cū in ceteris gene ribus vicioꝝ equidē q̄uoribus magisq; noxijs indifferen tius solea⁹ icurrere. nec tñ facile in eoꝝ ꝙpungimur admissu in q̄ peculiarius hūiliaē ꝙscia nra. p q̄ illusio nē negligētia q̄s passionē recordatōe mordeaē. cuideꝛ in telligēs imundā se factā naturalib⁹ incētiuis. q̄ cū esset immūdior spūalib⁹ vicijs ignorabat. Nec ibi. Quar to dnt hītare fratres in vnū fraterne dilectōis p bonaz ꝓfirmatōem. Jo. xvij. oꝛauit xps. Pater sctē serua eos q̄s dedisti mihi vt sint vnū. Nec aūt vnitas dz cē in bo no nō in malo. vt nō ꝓcordēt ad malefaciendū q̄z ad bo nū. ꝑm illud Actu. iiij. Multitudis credentium erat coꝛ vnū. ⁊ aīa vna in dno. qꝛ sic ad bonū ordinata. Est aūt triplex ista vnitas. Pria ⁊ ꝓncipal' est vnitas coꝛdis p inamā dilectōem. i. Pe. iij. Oēs vnanimes. i. sitis. Nec enī vnitas induc victoriā in cēptatōe. Unde. Dis pu gna vnanimit⁹ ꝛgressa pit victoriā. Procuraret exaudi tōem in oīonib⁹. Mat. xviij. Si duo ex vob ꝓsenserint sup terra de oī re quā petierint fiet eis. Adducit robora tōem in omni bono. Dis enī vir⁹ vnita est magis unfi nita. i. fortior. Scda ē vnitas oris. Ro. xv. Det vno oꝛe honorificetis deū. Qꝺ fieri opteꝛ in religiōe triplr. vt. s. nō diuisim hītinde. sz sil' q̄uenientes in choro laudēt de um. Scdo vt oēs dicāt que dici debeant. ⁊ nō dormiāt vel taceāt aliq̄ vl' dimittāt. Tertio vt ꝓcordant in voce. vt vn⁹ nō dicat cito ⁊ alius tarde. sed sil'iapiēt ⁊ termi nēt. Tertia est vnitas opis. de q̄ pōt intelligi illud So pho. iij. Seruiēt ei. s. deo hūero vno. qꝺ fit dū viuūt in cōi. Lucra ex opib⁹ ⁊ reddit⁹ suis hītes in vnū. dum cria cerimonias exteriores vnifoꝛmiter obseruāt. i. cibo vestitu et alijs. dū cria facūt efficia. ⁊ mutua obsequia in vnū. ꝛpter deū ⁊ bonū religionis. vt vn⁹ nō ocietur alter nimis grauet. sed oēs in vnū ꝓcordēt ad faciendū qꝺ eis imponit. sumēndo exemplū in apib⁹ que in vnū locum ꝛgregate mirabiliter vnite sunt ad mellificandū ⁊ cum magno ordine. Unde Dicrony. Apum fabricare aluearia. ⁊ monasteriozum ordinē in paruis coꝛpoꝛib⁹ disce ⁊ regularem disciplinā. de conse. dist. v. Nunq̄.

Titulus decimusseptimus. de statu ꝓfessoꝝ.

Scrutati sunt iniq̄ tates. defecerūt scrutātes scrutinio. ꝓs. lxiij. Scrutiniū quidē est ꝓfessio in quo ⁊ penitēs scrutat ꝓscīa m suaz ⁊ ꝓfessoꝛ cū eo tē. Scrutās igit̄ est ꝓfessoꝛ. q̄ in h̄ pōt tripliciter deficere. qꝛ vel ꝑ malicia absoluēdo quez sat nō posse vel ꝑ ignorantiā nesciendo discernere ite

Tria tem perant a vicijs.

Triplex vnitas

lepr̃ā et lepr̃ā ꝛ quē possit vel nō possit absoluere. Uel infirmitatē ꝓcupiscentie .inde sumendo occasiones' malorū ex auditu.dū incaute se habet. Uñ Aug.ō pc.di. vi.c.i. Caueat spūalis iudex.vt sic nō ꝓmisit crimē ne/quicie.ita nō careat mūere scie.Et quib̄ verbis inuitē ꝙ ꝓfessor dz hr̃e tria ex illa auc̃te Augu.p:callegata.

Prīo pr̃ātē in foro ꝙscie vt sit iudex ipūlatis.

Scō ꝙseuare puritatē vite ne ꝓmittat crimē neḡcie

Tertio scie sufficientē claritatē.vt ñ careat mūere scie

De pr̃āte seu auctoritate ꝓfessoris. Capl'm ꝓmū.

QE potestate seu auctoritate ꝓfessoris ꝛ quis possit audire cōfessiones. Ubi notandū ꝙ nō sacerdos. ꝛ si possit audire in casu mortis.nō tñ absoluere.alīs si absoluit vt sacerdos indicatue.fm quosdā incurrit irregularitatez sic̄ si celebraret. Hoc tñ est dubiū.qr nō est istud expīssuz in iure.sic̄ de celebr̃āte. Uñ nō videt irregularis. extra de sen.excom.c.Js q̄.li.vi.Et tal' ꝓfessus tenet uterū ꝓfiten. Rō est.qr solus sacerdos dictū est.Quoz remissiones ⁊c̄. Jo.xx.Nec tñ a quolibet sacerdote p̄t quis absolui.sed a ꝓpio aut de licētia ei⁹. Uñ decre. Dis.cē de pe.ꝛ re.dicit.ꝙ q̄libet semel in āno ꝓfiteat oīa pcā sua ꝓpio sacerdoti.ꝛde pe.di.vi. Placuit. Rō est.qr nō p̄t soluere vl' ligare.nisi habeat iurisdictōem supꝙ euz q̄ sibi ꝓfitet. Si aūt sit ꝓpius ꝓlatus ꝛ nō sacerdos.sic̄ curati epi nō sacerdotes p̄t absoluere p alīū ꝓmittēdo b̄ alteri

j.ti.22.c.2 §.3.in fi.

Sed nota ꝙ ꝓpius sacerdos aliq̄ intelligit cū dz.ꝙ q̄ libet debet ꝓfiteri ꝓpio sacerdoti.ꝛ aliter cū dz de licentia ꝓpij sacerdotis p̄t alteri ꝓfiteri. Nā in ꝓmo casu dicit ꝓpius sacerdos.q̄cunq̄z hz pr̃ātē absoluēdi.ordinariā vl' delegatā.siue sit cōis siue singular'.qr actor sequit̄ forū rei.sed est in electōe ei⁹ quē de mlīs sequat̄. Nisi sit actio realis.in q̄ sequit̄ forū rei.Et qr in foro pnie idē est actor ꝛ reus. Inde ē ꝙ idē p̄t seipm accusare coram q̄cunq̄z ꝓfessore de cōib̄ q̄ illū p̄t absoluere de crimīe vbicūq̄z commisso. Propter qd dicit Hostiē.ꝙ q̄libet hz tres ꝓpios sacerdotes.i.ordinarie curatū.s.de cui⁹ ꝓchia est.cpm suū.ꝛ papā. Sz in scdo casu ꝓpius sacerdos de cui⁹ licētia p̄t alteri ꝓfiteri.intelligit stricte ille q̄ de iure suo ordinario.b̄ hz ꝛ nō ex ꝓmissione. Et sic intelligit.c. Dis cquiuoce loqui de ꝓpio sacerdote fm oēs. Nā cōstat ꝙ ad implendū illud p̄ceptū de ꝓfitēdo sel in āno oīa pec cata sua ꝓpio sacerdoti.ita sufficit ꝓfiteri vicario curati sic̄ ipemet curato. Et tñ ad ꝓfitendū alteri nō sufficeret accipe licentiā ab ei⁹ vicario siue capellano.sic̄ sufficeret ab ipomet curato. Uñ respectu ꝓmi.vicari⁹ est ꝓpius sacerdos.sed nō respectu secundi. Uñ si possit quis confiteri.vicario curati.tamē ipse vicarius nō p̄t dare licentiā illi ꝙ alteri ꝓfiteat. Nec Pe.de palu. in.iij.di.xiij.

De ordinario confessore vniuscuiuscz quo ad ecclesiasticas personas. Capl'm secundum.

QE ordinario confessore vniuscuiuscz quo ad ecclesiasticas pſōas

Sciendū ē ꝙ papa.qr nō hz supiorē a xp̄o.nec a concilio q̄cunq̄z hz ꝓpriū ꝓfessorē quē durexit eligendū.q̄ au ctoritate xp̄i p̄t eū soluere vel ligare.in foro penitentiali nō aūt in foro exteriori.qr ipe nō p̄t ligari vinclo excōicatōis.a quo idigeat absolui.ꝛ ꝙt b̄ nō opteat sibi a xp̄o ꝓmitti. Qr vero p̄t ligari vinculo pcti sic̄ alīj idiget remedio sic̄ alīj. Nec xp̄s dimisit eū sine remedio. Uñ sic̄ a pncipio q̄libet poterat quēlibet volētē se sibi subiicere absoluere.ita ꝛ nūc q̄ ad illū q̄ nulli est subiectus a papa. Qui sūt de familia pape hñt pniariū summū. cū papa pro ꝓprio sacerdote.quia nulli alīj subsunt. Sec⁹ aūt de capellanis eius qui per mundum sunt dispersi.qui ꝓpter hoc non sunt ab alīj exempti.

De cardinalibus aūt .§.I.

qui sūt epi.ipi nō mīn⁹ hñt q̄z alīj epi.s.ꝙ pnt libe eligere.idē si sūt legati.qr sūt plati vel exēpti. Si ẽo sint simplices cardinales nec epi nec legati.dic hosti.eos ñ hr̃e ni li papā ꝛ summū pniariū. Et q̄ uis ꝛmediate sint sub papa.ꝛ ꝙ ꝑs exēpti.nō tñ pnt sibi eligere ꝓfessorē sine ipi⁹ pape.aut sūnu pniariꝝ lnia.qr nō sūt plati hz oratores.hz sint pbri ꝛ cardinales. Jo tuti⁹ ē ꝙ hēant licētiā a papa. Familia vero ꝓmētal'eoz. de lnia cozundem cardinalū pnt eligere sibi ꝓfessorē.quia de consuetudine sunt eis iubdti.siue sacerdotes siue alīj. Uel forte fūmus penitētiar⁹ est q̄si curat⁹.respectu omniū mansionariorum curie pape. Nec Petrus de palu.in.iij.

Patriarche archiepi.§.II.

scopi ꝛ epi hñt ꝓprios sacerdotes suos ꝛmediate suppositos ꝛ epi hñt ꝓprios sacerdotes.vt eps archiepm.archiepm matē.ille pr̃iarchā.ille papā.ꝛ b̄ nisi sint exēpti. nihilominus isti pnt sibi eligere ꝓfessorē.cē de pe.ꝛ re.c.vlr.q̄ pnt eos absoluere.nō solū de occultis hz etiā de mātfestis ꝛ notoriis ēt archiepo inuito. Et ēt a vicio excōicatōis maioris ꝛ minoꝝ. Et mutare vota.ꝛ relaxare iuramenta ꝛ oīa alia ꝓpter q̄ nō ē ledes aplica ꝓsulenda. Licet Do stien.dicat ꝓriū. Et istud ꝓriū tenet frat' Bartho.in pi/sanella. Nec obstat ꝙ in illa decretali nō fit mētio nisi ō absolutōe a pcīs.qr cū mtētio pape sit ipis epis.dbz ē ḡue ad archiepm recurrere.ꝛ ḡ tutius ad papā.ita putidē eis ꝙ ꝓfessorē ab eis electū sic̄ putium est ab inferioribus epoz ꝙ ipos epos. Jō te oi pcō ꝛ vinclo de q̄ p̄t epus absoluere iferiorē.ꝛ electus ab eo p̄t ipm absoluere. Et casu in q̄ eps p̄t dispēsare cū iferiori.ꝛ ille cū epo.qr vbi est eadē rō ꝛ idē ius. Et sic̄ bene dicit Hostī.istud pūle giū nō pdit ꝙ hoc ꝙ venit romā.qr ibi nō distinguitur vbicūq̄z sit. Sz si desint eē eps.vt qr cedit loco ꝛ dignitati forte pdit pulegiū datū epis. Si ẽo cedit loco ꝛ dignitati.nō pdit. Rō q̄ aliq̄ pbāt ꝙ ꝓfessor ab epo electus nō p̄t cū absoluere a vinclo excōicatōis est. qr ñ hz p̄tātē nisi ex electōe epi. Sz ad b̄ ꝛndeō ꝙ no ab epo electus gēre.hz a iure ꝓmittēte hz p̄tātē ille.sic̄ q̄ eligit ab illis q̄ ꝙ lras pniarioꝝ hñt ꝙ possint sibi eligere ꝓfessorem ab ipis pniariis.nō ab eligētib̄ hz auc̃te sic̄ cū epis ꝓmittit fratrib̄ q̄s poz eligit ipi ꝓmissarij ꝓlatoꝝ nō eligentiū. Et ꝙ ēt dicūt ꝙ si ille electus ab epo in ꝓfessorē cēt excōicatus miōri.cū eligit ad b̄.nō possit absoluere. qr ligatus maioris excōicatōe.adhuc nō ipediret facultas nō valet.qr ītelligit de electōe iuris ad dignitatē. ꝛmo ꝛ si qñ eligit ab epo ꝓfessor.cēnt tūc ambo ipe ꝛ electus ligati maioꝛi excōicatōe.adhuc nō ipediret facultas dūmō qñ electus illeḡ absolut nō sit ligat⁹ maioꝛi nec suspensus. Nec Pe.de palude in.iij.di.xvij.q.iij. Prelati exēpti q̄ hñt sūe pulegiū cū ipis in eligendo libere ꝓfessorē. nā ex q̄ sūt exempti plati.sic sūt mīri abbates ex hoc ipo hñt istud pulegiū.qr graue esset eis sp ire ad papā nouū pro lnia ꝓfitēdi.si aūt sūt exēpti q̄ nō plati nō hñt istud pulegiū verbi gr̃a.oēs subditi collegij exempti.seclares vel regulares.qd ē exemptū in capite et mēbris.hi enī sunt platis ꝛmediate ꝓfiteri pnt ꝛ nō alīj nisi de licētia ipoz. Si aūt sic sūt exēpti ꝙ circa papā nec decanū.nec ꝑpositū hñt q̄ hēat curā ipoz.adhuc ñ pnt sibi eligere.hz petāt b̄ipm a papa vl' ei⁹ pniario.cui alīs possit eos absoluere. Si ꝛ nulla abbatissa.cuius ma/ra epalia exerceat ponēdo officialē.nisi in b̄ habeat spe ciale pulegiū ex tūcunq̄z exempta.nō pōt hoc hr̃e.qr nō est prelata cū nō habeat claues iurisdictōis. Et ꝙ eius officialis excōicat.ꝙ ꝙ seipam nō pōt. nō est auctoritas

ſpius ſed pape. Silr q̃cūq; pōest q̃buſcūq; ex ꝓmissione alteri⁹ z ē delegat⁹. nō pōt dici plat⁹ q̃ztūcunq; exēpt⁹. qz tñ nō est plat⁹ nō hz b̄ puilegiū puta supior in religi one vel pōr nō ꝓuētualis. aut pōr ꝓuētualis sub abba te nō p electōem. ſz ab ipso abbate ex ꝓsilio seniōz posi tus vl istitut⁹. nisi forte qñ mortuo abbate vel pōre ipi fuerit qsi ordinariū. qz tūc actio subrogata hz puilegiū. ei⁹ in cuius loco subrogat. Sz pōrq; p electōem canoni/ cā istituit⁹ plat⁹ ē. z iō si est exēpt⁹ hz idē puilegiū. ꝑt qō nō opter. q ꝓfirmās det sibi prātē eligēdi ꝓfessorē. sicut nec ꝓfirmās vel ꝓsecrās epm. nec obstat decre. ne p di/ laroē. ex de pe. z re. Istō enī puilegiū de eligēdo ꝓfessorē eqliter ꝓcedit epis z miōribz prelat⁹ exēptis. Uñ cū epi licet imediate subsint archiepo. nihilomin⁹ sine lnīa ul/ loz hoc pōt. etiā q̄ sūt nō exēpti. g z pōres b̄ pōt. hz sub sunt abbatib⁹ vel maioribz sine lnīa coz cū sint ordina rij. Si aūt sūt in dignitate ꝓstituti. nō tñ plati. sic can/ toz. thesaurari⁹. sacrista. z hmōi pbone. nō hñt puilegiū q̃buis sint exēpti. hz si eēnt plati exēpti. hz nō sūt plati in foro pniali. sic sūt archidyaconi de pari ꝓcurrēres cum epis in foro causaz. adhuc nō puto eos hre b̄ puilegiū sed solos plat⁹. b̄ dico q̄ hñt curā aiaz. Sic aūt dixi de epis q q̃diu sint epi q̄ ad dignitatē retinēt b̄ puile/ giū. ita z de istis q̃diu sūt in plat⁹. z silr electus ab eis pōt agere ab eis absoluēdo z dispēsando q̄cquid posz e/ piscop⁹ si ei subessent. excepto in snīa lata a supiori cō/ tra cū. puta ab archiepo ꝓ suffraganeū suū. siue ab ab/ bate ꝓ pōre ꝓuentuali sibi subditū ab hmōi enī nō pōt absoluere talis ꝓfessor electus. Quicūq; etiā pōt eligere vno electo siue mortuo siue nō mortuo. pt aliū mutare ad placitū. Et eoipo quo tal⁹ q̄ pōt eligere ꝓsitet alicui. vi detur ipm eligere. q̄z plus est factis z intentione mētis Dec Petrus de palude. in. uij. vbi supra.

Inferiores prelati .§. III.

no exēpti. si subsunt imediate epo ipm solū. cū superiori bus eius hñt pro ꝓpio sacerdote. sic abbates. decani. p/ positi z archipresbyteri rurales. Curati ꝙo decanos ru/ rales hñt et epm. qñ ille decanat⁹ ē annex⁹ cure. Silr p ores q̄ sunt ab abbatib⁹ illis. subsūt z epo. Nō prelati vero suis subsunt imediate curat⁹. siue abbatib⁹. siue p/ oribus. siue decanis. qñ sūt de collegio. vel simplicibus curatis. qñ in prochijs ꝓmorant. Clerici vero chorales subsunt alias ei qui preest choro siue sit cantor siue suc/ centor in exterioribus. sed q̃tum ad forum conscientie so lus decanus videtur curatus eorum. Dec Pe. de palu.

Cui debeāt laici ordinarie ꝓsiteri. Caplm ternū.

Operator scdm ho

stien. de antiquissima ꝓsuetudie ꝓsitet capel lanis suis. Sed sic dz ex b̄ pe. z remi. c. ij. li. vi. nulla ꝓsuetudie introduci pōt. vt pter ꝓpriū sacerdotē lnīam aliqs possit sibi eligere cōfessorē. nisi de licentia pape.

Rex habet episcopum .§. I

siue archiepm. in cui⁹ ciuitate est sedes regni. Dicit aūt sedes vel metropol regni. nō in q̄ plus morat. sed i q̄ in tates ples. simil⁹ a sede pncipali ducat⁹ vel comitatus domialiū sortiunt. hz si hñt vnā ciuitatē alia pncipalio rē ab vtroq; epo. vel a metropolitano lnīam capiāt fm Hosti. Sed istud nō est verū q̃tū ad metropolitanum qz null⁹ subdit⁹ suffraganeoz ē ei subdit⁹ imediate. ni/ si qñ visitat. hz soli ipi suffraganei. vñ cū dñs duaz ciui tatū in tpalib⁹ ita subsit in spūalib⁹ epis. ac si esset fu⁹. sic dñs castri subest in spūalib⁹ curato. z iō sic metropo litanus nō posset dare lnīam ꝓsitēdi boi hñti domos i dioceli suffraganeoz. ita nec pncipi. De illo vero princi/ pe q hz dñium in diuīs dioceſib⁹. sed nō sup ciuitatez. videt q ipe mitromagis ab epis b̄ petere dēat. illo. s. in cui⁹ dioceſi pncipal⁹ habet dñium. vel ab vtroq; si eq̄li ter in duab⁹. Nā absurdū esset q ipse a toti curat⁹ hret b̄ petere. q̄t in suo dño ſcludunt. Dñi vero q in ea/ de dioceſi in diuers villis hñt dñium si in vna hñt pn cipale dñiū. i q̄ ñ sit nisi vna prochia tm. siue yn⁹ curat⁹ tm. illi videt subesse. Sz qñ nullū hz dñium in illa vil la. q̄ sub se nō ptinet ples prochias. maxie si vna nō est pncipalioz altera. tūc nulli curato subē hz imediate epo Si vero in vna villa sit pncipal⁹ dñium. in q̄ nō sit ni si vna prochia tm. vel sint mlte z vna pncipalis curat⁹ illi⁹ ē sibi ꝓpri⁹ sacerdos circa epm. Balliui si nullubi ha berēt māsionē. nisi fm q assistere reqrunt. mō huc. mo/ do illuc discurrūt vbiq; ꝓsiteri pōt. vel epis ciuitatum vel curatis in quoz prochijs hospitiū eligūt. Si ꝙo pn cipal⁹ alicui degūt. ibi curatū hñt illū in cuius prochia hospitiū suū sitū est. Et sic de ꝓpositis licet hēant domos pncipum ex balliuiā. vel seneschaliā. vel ꝓpositurā. quia p hoc officiū qsi ptrahēdo sortiunt foz. Ceteri ꝙo burge/ ses z alij laici. nō in prātib⁹ cōstituti. illis curatis sub/ sūt in quoz prochijs degūt pncipal⁹. vel si in duab⁹ eq̄ liter. in q̄ tūc manēt qñ confiteri volūt. illi⁹ prochiāi sūt Dec Pe. de pa. Regulariter g fīcta est ꝓfessio ꝓpio sa/ cerdoti. Uñ Inno. ex de pe. z re. Dis. dicit. Si qs alie no sacerdoti voluerit iusta de causa. ꝓsiteri pcā sua. licē tiam prius postulet z obtineat a ꝓpio sacerdote. cū al⁹ ipse illū nō possit absoluere vel ligare Dec ibi.

Casus in quibus qs pōt cōfiteri alteri q̃ ꝓpio sacer/ doti. etiam sine licentia eius. Caplm quartum.

Sed nota secūdū pe.

de palu. casus in quib⁹ pōt qs ꝓsiteri alteriq̃s ꝓpio sacerdoti. z sine licētia eius. qs ponit ho stien. in suma. Et primus est pter indiscretōem ꝓpij sa/ doris. Et sub hoc casu ꝓpendit qñ ipse sacerdos ꝓpri/ us est sollicitator ad malū. vel revelator confessionū. vel talis q ex ꝓfessione ꝙmuneret periculū ꝓsitenti vel cōfesso ri. In hoc igit casu dicit Hosti. q eoipo hz licentiā a tu/ re aliū adeūdi. de pe. di. vi. Placuit. Sz alij dicūt q tūc debet petere licentiā ab eo vel a supiori. q: decre. Dis. di cit q qñ iusta ex causa voluerit qs alteri ꝓsiteri. petat li centiā a ꝓpio sacerdote. Et q̃uis quidā b̄ intelligāt nisi ex culpa sua hoc procedat. Videt tñ melius q etiā si b̄ nō sit ex culpa sua. qz culpa sua non debet alteri nocere. puta supiori. Sicut ꝓpio sacerdote mortuo vel excōica to. nō eoipo licet ire ad aliū. sed opet recurrere ad epm. Sed si supior adiri nō pōt. vel etiā si est eque defectuo sus. tūc qz ad papā nō est facilis recursus aliū adiri pt eoipso. Uñ ergo ꝓprius sacerdos oīno indiscretus z ine/ ptus est. tūc potest adiri alius discretus licentia petita etiā nō obtenta. Dico aūt petita. qz z si sit indignus au dire. nō est tñ impotēs cōmittere. z in hoc. s. q debet pe tere licentiā ab ipso. vl adire supiorē. ꝓcor. Tho. pe. alb. Inno. z Buil. Uz si negat licentia. tūc dicūt predicti. q idem iudiciū est de eo qō z de illo q nō habet copiā con fessoris. Petrus de pa. dicit q tūc potest ire libere ad a/ lium. vt ptz. s. Quia si ñ posset aliū habere z necessitas immineat. Dicūt predicti doctores. q confiteat peccatū in genere. sine eo de quo posset malū puenire. Secun dus casus est. qñ trastulit domiciliū suū prochian⁹. tūc eni desinet esse parochianus primi. z sic parrochianus illius. ad cuius prochiā se transtulit. Sed si in duabus parrochijs haberet domū in vna maneriuz estiuale. in alia byemale vtrobiq; sortit⁹ forum. nō simul sed succes/

Primus

Secundus

Tertius

siue. fm q̄ habitet hic vel ibi. vt tūc hic recipiat sacrām

Vagabūdus. ta. qñ hic hitat. al's alubi. Tert⁹ casus ē cū ēvagabūdus. nō hns nec petēs domicilīū. Iste pt ꝓfiteri cuilibz curato. l'ep̄o in cui⁹ prochia ē. imo etiā nō curato vt videt. q̄ nulli subdit⁹ subiicat se cui vult. Nā ois sacerdos ptātē z iurisdictōez hz ex sua ordiatōe. sz subditos hz solū eos. q̄ se ei submittūt. nisi q̄z iura q̄ se sel' alicui submisit factus ēet⁹ prochian⁹ nec pt se alijs submittere. quousq̄z pmo se subtrahat simplr nisi ō volūtate illi⁹. ar. ō pe. di. vi. Placuit. Uñ ōr i. c. fi. de pe. z remis. Permittimus eligere. q. d. iure diuino licebat eis eligere. sz electione eis subtracta pmittim⁹ relaxātes intentoez q̄ possit eligere. Uñ in. d. c. Placuit. ōr sine ei⁹ ꝓsensu cui primo se ꝓmisit. z postea cui penitēs ꝓfessus ē. Quari⁹ casus ē si q̄rit domicilīū q̄ se ꝓferat q̄usq̄z alicui se subdat. Et

Peregīs. de pegrinis quidē dicendū ē. q̄ si sine licētia curato z ep̄oz profecti sūt nil pūlegij hñt in b. Concordāt in b. s. q̄ pegrini z negociatores z alij viatores. si nō hñt licētiam a suis curatis vl' ep̄is vel sine lnīa coz iter arripiūt nō pñt ab alijs absolui. Inno. Hosti. z guil. Si aūt de licētia coz ꝓfecti sūt coitp̄o hñt in iter p̄tariuā lnīaz ꝓfitēdi. cū sine cōfessiōe digne pegrinari nō q̄ant. Si etiā veniat pasca cōicari pñt ꝓpter eandē lnīam implicitā. z de cāu epali absolui. q̄ eps nō retinēdo sibi auctoritatē licētiandi pegrios. ex hoc p̄o vidz eis dare licētiā cōfitēdi ō

mercatores. calib⁹ epalib⁹. sic curat⁹ de prochialib⁹. De mercatorib⁹ aūt si nusq̄z hrēnt domicilīū nisi seqndo sp nūdinas. Idē est de vagabūdis. Et idē est si in loco suo renēt hospitiū sed nō declinār illuc in pascha cōiter. Nō em̄ tūc videtur ibi habere domiciliū q̄ ad sacra. Et idē de familia p̄ncipis vl' baliui. q̄ nūq̄z i codē statu pmanēt. ex q̄ ipi sz renent hospitiū suū alubi. nō tñ illuc redeūt nisi ad horā nā

Baliuus ti vagabūdi cēsent. Idē de familia epi laica. qz nō sic habet ius in ea sic cardinalis. sz si cēnt de dioc̄si ipa de ei⁹ lnīa cōfiteant. Si aūt de alia ex q̄ hospitiū dimiserūt. qz p̄ diocesim vagant. respēu illi⁹ dioc̄s vagabūdi reputant. vt de lnīa epi illi⁹ vl' cuiusl libet curati ad cui⁹ p̄ochiam veniūt cōfiteri pñt. Quit⁹ casus est rōne delicti.

Ratione delicti. vi. q. iij. placuit q̄ō q̄dam dicūt cē vez. tūc solū q̄n ꝓpter b est excōicat⁹ qz si esset excōicatus a plato loco illi⁹ ꝓpē illud petīm. sic cōsueuit fieri in furti z hmōi. quoz ignorant actores. mittēdus ēet tal' ad excōicatorē absoluēd⁹ ab eo. Sz si petīm est occultū. z ꝓpter b nō sit excōicatus pōt ēt de b cōfiteri ꝓprio sacerdoti. vt ōr in summa pisana Franz. sam. refert Laudul. tenere q̄ curati z etiaz frēs admissi ad audiēdū cōfessiones fm formā de. Dudū. pñt audire z absoluere petā cōmissa nō solū in dioc̄. sed etiā exterritoriū dioc̄sis. dūmō tñ cōfitēt̄es pñt illis cōfiteri

Rōne studij. id est q̄ sint illius dioc̄sis. vel prochie q̄ ad curatos. Sextus casus ē rōne studij. vt scolares etiā si nō sint nisi q̄ annū moraturi i studio. vl' qz nō hñt pl⁹ de spacio ab ep̄o vel capl'o. de cui⁹ lnīa ibi sūt. vel qz sic disponūt. vel qz de prochia in prochiā mutant. De illis ꝓo q̄ veniunt ex oi pte regni ad plamentū pisius. cū rep̄reputer se fiscū. nō recognoscens sup̄iorē in toto orbe. videt q̄ ibi possint ꝓfiteri ep̄o z curatis. in quoz prochijs ꝓducūt domos. sic olim tpe impatoz rome erat ibi cōis patria. z quicūq̄z illuc veniebat bēbat iudicē suū vel p̄torē pegrinū. Sed ꝓtrū est verū. s. q̄ nō pñt absolui rōe parlamēti. si nō hñt licētiā a suis pl'ar. qz rex nō hz ptātez in spūalib⁹. eps aūt soli sue dioc̄si. Solū enī roma. vbi est sedes pape. ē patria cōis sic ecclesia cathedralis omnibus de dioc̄si. Uñ in curia romana sic curato suo summo pniario ois de omni loco mūdi pt ꝓfiteri. z pniarijs simplicib⁹. sicut vicarijs sui curati. Septim⁹ casus ē

Rōe nec̄itatis. rōne necessitatis. qz in mortis articulo ois sacerdos ab ecclesia nō p̄hibit⁹ auctoritate iuris fit ꝓprius sacerdos. de offi. ord. c. Pastoralis. Et ex hoc q̄ hī de cōse. dist. iij. c. Sanctū. videt q̄ etiā laicus i hmōi necessitate possit excōicatū reconciliare ecclesie. si nō est ipe p̄sbit⁹. nō tñ pōt absoluere a petīs audiendo cōfessiones. Octauū casum ponit Hostiensis. Si sacerdos nō ꝓpri⁹ ponat spem in ratihabitōe. Sz vt ōr in summa pisana z bene iste casus cōiter nō tenet. Rōem assignat Pe. de pa. Nulla enī ratihabitio ꝓfirmat sacrām q̄ nullū fuit. qz z si nō in sacris ratihabitio saltē pape. aliq̄d valere pt. qz ille solennitatē mutare pt. sicut de eccla p nō epm dedicata. sola ratihabitōe pape dedicata vel reconciliata reputat. ex de conse. eccle. c. Aqua. tñ in sacris nō p̄valere. qz ipe papa mutare nō pt. qz regula iuris est. q̄ ratihabitio retrotrahit z mādato cōparat. q̄ñ solo mādato a p̄ncipio res agi pt. In talib⁹ aūt locū nō habet. q̄ñ. s. sacramēti essentia deficit. qz tūc totū iterā dū est. De ētia aūt absolutōis est ptās iurisdictōnis. quam potestatem ergo talē nō habet. ex hoc q̄ ponat spem in ratihabitōe.

Quis potest committere audientiam cōfessionū.

Capitulum Quintum.

Quis autem possit cōmittere vel nō cōmittere audientiā cōfessionis

Nota fm Pe. de pa. in. vij. di. xvij. q̄ ois ꝓprius sacdos q̄ iure ordinario pt ꝓfessiones audire. pt hoc ip̄m alteri cōmittere. qz habet cām meri imperij. Et qz q̄cūq̄z ecclem hz curā aiaz ē ordinarius. ō ois talis pt licētiare quēlibet subditū cure sue alteri cōfiteri. Iterū ordinarius est q̄cunq̄z ex officio sibi annexo b habet. sz nō sit p ecclem. Iterū gerēs vicē curati plegē vel ꝓsuetudinē. sicut factus p̄or p abbatē q̄ viuēte abbate erat delegatus nō potēs subdelegare eo mortuo vl' amoto ei⁹ vices in omnibus obtinēs. est q̄si ordinari⁹ q̄ntū ad b. vñ pt licētiare subditos de ꝓfessione. Idē videt de supiore amoto p̄ore vel vicario. cū q̄uenit⁹ nō hz p̄orē. Archipbr̄ videt tūc ordinari⁹. cū. s. est vna p̄benda sacerdotal' cui ex officio eēt annexū officiū audiēdi cōfessiones vloz de dioc̄si ex ciuitatē. z mlte magis si ō ciuitate. Sed li pniari⁹ nō hz b officiū ex sua p̄benda. sed ex cōmissione viue voc̄is epi tal' ē delegat⁹. nō ordinari⁹. Archidiacon⁹ licet sit iudex ordinari⁹ de ꝓsuetudīe. nō tñ in foro ꝓfessionis nisi sit sacerdos. z tūc audit ex ꝓmissione. vñ nō pt sibi delegare. Legat⁹ est ordinari⁹ in vtroq̄z foro. vnd sic in exterioribus dat iudices delegatos. ita z habet suos penitentiarios. Summ⁹ pniarius est ordinarius i spiritualib⁹ tm̄. vñ hz pniarios suos. z ꝓcedit etiā in laicz cle gendi ꝓfessorē. Sz simplices pniarij pape. q̄uis sint delegati pape q̄ solus eos ponit. nō summ⁹ pniarius. ꝓsumit quidē oēs de toto mūdo audire. sed nō pñt ipi assumere adiutores. nec etiā dare lnīam eligēdi ꝓfessorē. Decanus rural' q̄ z archipbr̄ vocat. si iste decanatus sit annex⁹ alicui cure spāli. reputat ordinari⁹ in prochijs sui decanat⁹ post epm. sup̄ curatos etiā videt ordinari⁹ cū ratoz. Et sic curati de licētia eius nō solū epi pñt confiteri. Si aūt eps vel archidiacon⁹ confert illi decanatū modo huic curato. modo illi. videtur delegatio. et hoc respectu criminū siue casuū cōmunū. Nā respectu casuum epalū tā de curato q̄z ō decano. q̄bz de speciali gra cōmittit absoluere. de illis videt distinguendū. an sint retenti de iure vel de ꝓsuetudine. z tūc in illis nullum ius de se habet inferior ep̄o. vñ cuicūq̄z illes committit auctoritate delegata ille absoluit. Iterū nota q̄ q̄ñ iurisdictōis est vna apud plures. z nō apud quelibz in solidū. tūc nō pt quilibet per se eā cōmittere sine ꝓsensu alioz. sed q̄ō oēs tangit. ab oibus debet approbari. vñ si capitulū sede vacante. gerat vices epi i tp̄alib⁹ nil⁹ ō capitulo. etiā decanus potest ponere officiale sine ꝓsen

su alioꝝ. sed capitulū de consensu maiorꝝ ptis. Ptās ātabsoluēdi a pctis vna ꝛ eadē ꝑt esse apud plēs. vt sunt vnū. sicut penes caplm. sede vacāte. qñ habet ptātē eꝰ in spūalibꝰ. dico q̄tū ad cōmissionē. nō q̄tum ad executionē. qz confessio faciēda est soli. vñ totū caplm nō vnꝰ ponet pniarū. Sz q ñ iurisdictio pfecte ꝛ insolidū residet apud quēlibet. ita q̄ vnus sine alio potest q̄ scīpm de causa cognoscere. tūc vnꝰ sine alio potest cui vult cōmittere eria minor sine maiore. ꝛ mlto magis econuerso Et qz ptās curati absoluendi que est apud curatū. pari ꝛ eṗm nō est vna. sed q̄libet ꝑt q se audire sine consensu alterius. ita eriā quilibet eoꝝ per se sine ꝓsensu alterius potest alteri cōmittere. Vñ vicarꝰ curati sine licentia epi potest audire ꝓfessiones illoꝝ. s. q̄ sunt subditi curato nō alios. ꝛ mlto magis econuerso. s. de lnīa epi audire ꝓfessiones eoꝝ q̄ sūt sub curatꝝ sine ꝓsensu vel licētia eoꝝ. De hoc extat bullata declaratio Clementis et alexandri. post cuius bullationē nullus parisius dixit contrarium. Qui autem ex commissione solum audit confessiones. non potest alteri committere audientiam confessionum.

Quomodo curatus possit dare vel denegare licentiam. Capitulum Sextum.

QUomō vel quādo curatꝰ cū ab eo petit licētia alteri ꝓfitēdi ōbeat dare vl negare lnīam alteri ꝓfitendo subdito si petit illā. Hora fm Pe. de pa. in. uij. di. vij. Parrochianus si petit lnīam alteri cōfitēdi indeterminate. nō debet curatus dare nisi sit verisīle. q̄ penitēs nō eligeret nisi eq̄ bonū. vel meliorē confessorē. Si vero nominet sibi aliū de q̄ verisimile est q̄ sit eq̄ bonꝰ vel melior. ad confessionem audiendā non neget. qz forte hz petīm qđ erubescat cōfiteri. ꝛ pus moreret sine cōfessione eꝝ sibi confiteret. Si vero apparet q̄ nō est eq̄ bonꝰ. aut p famā aut p visum sue ꝓsone. vel p cōuersatōem ꝓsonaꝝ sibi cōfitentiū q̄ minus religiose cōuersant. ꝛ tūc simplr dz negare lnīam. notescēdo q̄ ille nō ꝑt cū absoluere. Nō tn ītrdūge. cui ille ad quē vult accedere prochianꝰ. nō habet auctoritatē nisi ex cōmissione ipius curati. dicēdo eriā q̄ ipse est paratꝰ audire cū. si tn est talis q̄ ad hꝰ sit sufficiēs. vl videatur det sibi sufficientē ad hꝰ. Mā si insufficienter daret sibi imputaret detrimentū qđ inde sequeret. out sue fm iura. q̄ parū diligenti socio suā rem custodiendā cōmisit sue facilitati imputare debet. si perīt. Si aūt ille peritus a prochiano. ꝛ diffamatꝰ habet ptātē supradine p̄dicatoꝝ vel minoꝝ ꝛ hmōi. nō ꝓpter hoc pbibēdus est simplr. qz tūc ex malus ordinarꝰ vel delegatus nō perdit iurisdictōem suā. sed debet dicere penitenti. nō expedit tibi q̄ vadas ad illū vel ad aliū. nec ibis de volūtate mea. nec assensu nec licentia. Sed si ipe habz ptātem ab alio a maiore. vñ nō possum te pbibere. sed paratus sum te audire. vel per vicariū. vel per extraneum idoneū. Et fm hꝰ solui obstātia illius regule. s. q̄ nō potest esse pastoris excusatio. si lupus oues comedit et pastor nescit. qz hoc verū est qñ pastor scire debet ꝛ pōt plr. nō tn q̄tū ad oīa. puta q̄tū ad officiū hoc vel illō. Jtē suspitōes hr̄e possum. nō ad iudicādū primuz sz furem. tn ne forte sit fur. custodio rem meā ab eo. ꝛ sicī ad cauendū nobis. Mā si video pauperē. non iudicabo proposito. Tamen nisi ꝛrium appareat plus debet homo ꝑsumere de his quos papa vel epūs per totam diocesim ꝓficat. q̄ de se q̄ deputat ad ynā puā prochiā.

Religiosi nō possunt audire confessiones sine licentia prelati sui. Capitulum Septimum.

QUota q̄ religiosus nō debet audire ꝓfessiones eriā illoꝝ q̄ habēt licentiam eligendi sibi confessorem quem cūq̄. etiam si haberēt a papa sine auctoritate ꝛ sine licētia sui superioꝝ. qz sine suo superiori velle ꝛ nolle nō habet. ptz hīc sīlr q̄ dine de electis. Si religiosus li. vi. vbi dr q̄ electōi ō se facte nō debet nec ꝑt assentire sine lnīa superioris. Sz vbi papa notanter eligit religiosū ad aliq̄ō officiū. ꝑsumit idustriā ꝑsone nosce re. Vñ nō reqrit alterꝰ licentia siue pro iudiciōe. siue p audiētia ꝓfessionū. siue p ꝑlatōe vel q̄cūq̄ alio. Sz p hoc q̄ papa daret lnīaz alicui q̄ posset sibi eligere quēcūq̄ eriā religiosū. p audiētia ꝓfessionū. vel p p̄dicatōe. ex ista lnīa nō dz religiosus audire ꝓfessionē vel p̄dicare sine lnīa sui superioris vl ꝑlati vl abbatis. ad hoc ex de iudi. Cū sit laudabile. Si tn in dicto casu religiosꝰ audiret sine lnīa sui ꝑlati teneret absolutio. ita q̄ non oporteret confessionem iterare. q̄uis malefacit. Hec Petrus de palude vbi supra. q. iij.

Item absolutio religiosi sine licētia superioris ꝓfessoris audiens nō. vt ibi.

De ꝑtāte audiendi ꝓfessiones fratrū p̄dicatoꝝ ꝛ minorum. pretextu clemen. Dudum.

Capitulum Octauum.

QUe audientia confessionū quomodo debeat ꝛ possit fieri p predicatores et minores. Nota clemen. textum. extra de sepul. Dudū. §. ij. vbi dr. Statuimus ꝛ ordinam⁹ q̄ in singulis ciuitatibꝰ et diocesibꝰ in q̄bꝰ loca fratrū ordīs p̄dicatoꝝ ꝛ minoꝝ ꝓsistere dinoscunt. ꝛ in ciuitatibꝰ ꝛ diocesibus locis ipis vicinis. Jn quibus loca hmōi nō habentur magistri. pores. puinciales p̄dicatorum. aut eoꝝ vicarij ꝛ generales. ꝛ prouinciales. ministri ꝛ custodes minorū ordinū predicatoꝝ. ad ꝑsentia ꝑlatoꝝ eorundē locorum se conferant ꝛ per se vel per fratres. quos ad hoc idoneos forte putauerint būiliter petituri. vt fratres qui adhoc electi fuerint in eoꝝ ciuitatibꝰ ꝛ diocesibꝰ cōfessiones isdictoꝝ suoꝝ cōfiteri sibi volentiū audire libere valeant ꝛ hmōi ꝓfitentibꝰ put fm deū expedire cognouerint penitentias impōere salutares. atq̄ eisdē beneficiū absolutionis impendere de licentia gra ꝛ beneplacito eorundē Deinde prefati magistri. puinciales ꝛ ministri ordinuz predicatoꝝ. diligere. studeant personas sufficientes idoneas approbatas. discretas atq̄ peritas. ad taz salubre misterū ꝛ officiū exequendū. quas sic ab ipis electas representent vel faciant ꝑsentari ꝑlatis. vt de ipoꝝ licentia gratia et beneplacito. in ciuitatibus ꝛ diocesibus eorundē eiusdem ꝑsone sic electe confessiones audiant cē. Extra cātates dioceses in quibus fuerint deputate per quas eas volumus. ꝛ nō per prouincias deputari. confessiones nullatenus auditure. Numerus autē ꝑsonarum assumendaz ad hmōi exercendū officium esse debet prout vniuersitas cleri et populi ac multitudo vel paucitas exigit eorundem. ꝛ si ijdem ꝑlati petitā licentiam confessionū audiendaz concesserunt. illā prefati magistri ministri ꝛ alij recipiāt cum gratiaz actione. Nō si forte iam dicti prelati quēcūq̄ ex hmōi fratribꝰ ꝑsentati eisdem. ad huiusmodi officium nollent habere. vel non ducerent admittendum. eo amoto vel subtracto loco ipius sīlr eisdē presentandis prelatis possit vt debeat alius subrogari. Si vero ijdem prelati. prefatis fratribus ad confessiones. vt premittitur audiendas electis huiusmodi exhibere licentiaz recusauerint. nos extūc ipis vt confessiones confiteri sibi volentium libere licitecq̄ audire valeant. et eisdem imponant penitentias salutares. atq̄ eis beneficium absolutionis impartiri gratiose concedimus ō plenitudine aplice ptātis. Per hmōi

Nō. nunc ꝛ ꝑdu. h. De ꝑpul. ꝛ clemē. §. ij.

autē confessionē nequaq̄ intendimus psonis seu frib̄
ipsis ad id ralit̄ deputat̄ prātē in hoc i pendere ampli/
orē q̄ in eo curatis. seu prochialib̄ sacerdotib̄ est a iu/
re concessa. nisi forsan eis eccl̄ie prelati vberiorem i hac
pte gr̄am spāl̄r ducerēt faciendā. Nec ibi. Nūc p exposi
tōe ipsius cle. p glo. Petituri pau. pōt peti hec lnīa a pre
latis ex̄ suū territoriū. q̄ē volūtarie iurisdictōis. Custo
des glo. pores g̃ q̄uētuales q̄ ad pdicatores t guardiāi
q̄ ad mīores. b̄ nō possūt. Numl̄r Pau. Si petat̄ ista
lnīa aspe nō videt̄ satisfactū pstiturōi. t iō iterq̄ eēt petē
da ꝓpter omissionē forme. Ministri. Ad dicē d vicarijs
ꝓor. puincialiū. t de custodib̄ nō repetit. de quib̄ pmi
sit. licet g̃ illi petitōem possint facere de q̄ pmisit. nō tñ
electōem de q̄ b̄ loquit̄. Pñtari g̃ psonalis pñtatio fieri
dz. Nā dr pñs q̄ pbet sensib̄ corpis. fac̄ ad b̄ d pe. dist.
i. in prīci. Idē dicit Pau. sup ꝙbo repūtent. Exigit glosa
Si eps ꝓrēdit cū frib̄. dicēs mīorē nūcq̄ sufficere. reci
piat eps nūcq̄ de q̄ sibi videt̄ de relict̄ recurrat ad ar/
bitriū boni viri. i. iudicis. ff. de ꝙbo. obli. l. Cōtinuo. Cō/
cesserit glo. quā lnīam sū cā reuocare nō pōt. d regu. iu.
Decz. li. vi. subrogari glo. Si nō recipit ex iusta cā. q̄. s.
nō est tal̄ qual̄ supra dscribit̄ sibi iputēt q̄ malū elegerit
t sic posset oēs recusare cū nō sūt apti. Sz si sine cā fa/
cit. succedit lnīa pape. Recusauerit glo. si nō recusat ex/
presse. sed nō dat nec negat. videt̄ q̄ locū hēret b̄ priuile/
giū post trinā monitōem vel req̄sitōem p decretalē pri/
mā. de supplen. negli. prela. Volentiū glo. forte nō intel/
lexit de religiosis. q̄ f̄m suoz ordinū statuta suis plat̄is
ꝓfiteri dēnt. Libere glo. denotat q̄ nō est necē lnīa sacer/
dotis prochial̄ hr̄i. cui⁹ ꝓriū dicit Jo. mo. sz ei nō statur
Imputi glo. absoluti g̃ nō hñt necesse ylteri⁹ ꝓfiteri. p/
prio sacerdoti. Nec obstat decretal̄ Dis. q̄ illud intelli
git de eo. q̄ alteri nō est ꝓfessus legittime. Joh̄. mo. dice
bat ꝓriū. sed male dixit. Idē Pau. s. q̄ absq̄ lnīa parro
chialis sacerdotis si p̄t talib̄ ꝓfiteri. nec tñ ex b̄ sequit̄ q̄
sint curati isti. ratio est f̄m glo. q̄ nec ipi fratres sūt astri
cti ad exercitōem. vel exercitū istoruz actuū. nec fideles
sunt astricti. vt in his ad eos recurrāt. Item nota vt
dicit in summa pisa. t bene q̄ pōt epūs acceptare frēs
ad audientiā ꝓfessionū. etiā sine solēnitate pñtatōnis
si vult commutendo eis iurisdictionem suam. quia e/
tiaz sine isto priuilegio possz eis dare lnīam audiēdi.

De effectibus qui sequunt̄ ex commissione audiē/
tie ꝓfessionis alteri facto. Cap̄l̄m Nonū.

Ex commissione autē

facta alteri de audiētia ꝓfessionū siue pdicto
mō. siue alīū modū sequūt̄ isti effectus. vt dicit Pe. d
pa. in. iiij. di. xvij. Primus q̄dē. q. tal̄ ꝓmissarius pōt
audire t absoluere lnīa alteri⁹ nō req̄sita. nec q̄ vult cō
fiteri illi tenet̄ petere lnīaz a ꝓprio sacerdote. ar. efficax ex̄
de. pcu. Js. q̄ li. vi. Nec obstat q̄ curat⁹ debet agnoscere
vultū pecoris sui. Nā vultū exteriorē poterit cognosce
re t intueri sic̄ p̄r⁹. t corrigere f̄rna correctōe. t pr̄na ad
monitōe. sic̄ prius. Et q̄ctū ad exteriorē vultū attiner. ñ
min⁹ honeste viuūt q̄ ꝓfitent̄ frib̄ q̄ q̄ confitent̄ cura
tis. Quātū ẏo ad iteriorē vultū melius poterunt red/
dere rōem de ꝓfessis fratrib̄ t hmōi. q̄ de cōfessis sibi
vel suo vicario. q̄. de iterioꝛ vultu prochianoz q̄ ipsum
respuerūt. t sine lnīa sui vicariū pape vl̄ epi eligerunt.
nō hñt reddere rōem. q̄ p eū nō steterit q̄min⁹ eos audi/
ret. sed p supiorē q̄ ei coadiutores dedit. t p prochianuz
q̄ eū elegit. Dec̄ Pe. Dic̄ enī Tho. in. iiij. di. xvij. q. iij. ar
ti. iij. q. v. q̄ si alicui ꝓcedat pr̄as a supiori audire con/
fessiones prochianoz alic⁹ curati. ex b̄ nō fit illi ꝓiudici
um. q. pr̄as iurisdictōis nō est cōmissa alicui in fauorez
sui. sz in vtilitatē pp̄ū. t bonorē dei. Idē etiā tenet Joh.
an. ex̄ de pe. t re. Si eps. li. vi. in glo. l. Idē etiā in cle. du
dū. de sepul. vt. s. patuit. s. q̄ nō tenet̄ peter lnīaz a suo
curato. q̄ vult ipis frib̄ cōfiteri. Idē pau. vñ glo. berñ.
q̄ hoc dicebat dānata fuit rāc̄ falsa p clemēte. iij. in. d
dā ꝓuilegio qđ incipit. Quidā temere. Sēdo effectu
hui⁹ ꝓmissiōis ē q̄ ꝓt audire ꝫ ꝓhibitōem alteri⁹ plat
Jn q̄ ēdōnia int̄ iferiorē t supiorē. Nā iferior ꝫ ihibet
onē supiorz nō ꝓt alīj ꝓmittere. sic̄ nec p semetipm audi
re eū. cū ita possit eū supspēdere ab audiētia ꝓfessionuz
p alīū sic̄ semetipm. ecōuerso aūt ꝫ ihibitōem iferiors.
supior ꝓt ꝓmittere. sic̄ etiā eo iuito audire. Silr si essent
duo curati t vterq̄ isolidū. vn⁹ ꝫ ihibitōem alteri⁹ ꝓt
audire t ꝓmittere. q. par in paré nō hz imperium. Nā g̃
iferior ꝓhibz ne subdu⁹ ꝓfiteat cuicūq̄ sine sui lnīa. dz
excipe nisi supior vl̄ ei⁹ vicario. al's temere agit. nisi fo/
rereť talib̄ q̄ bñ scīt q̄ nō ītēdit. vl̄ q̄ nō ꝓt ꝓhibere
q̄n ꝓfiteat tal̄ supiori suo. sic̄ in religionib̄ cū prior. ꝓhi
bet ne q̄s ꝓfiteat de tali pcō sine lnīa sua. certū ē aliqđ
q̄ nō ītendit q̄n possit ꝓfiteri. magro ordīs vl̄ pūcialiꝫ
ꝓor vicarijs. q. si. ꝓhiberet spuerem⁹ sibi in facie. Et mi
tomagis supior q̄ nō ꝓt dare lnīam alteri ꝓfitēdi. cū sit
vicari⁹ hois q̄diu ꝓor viuit. si ihiberet ne q̄s sine sui li/
cētia ꝓfiteret̄ videret̄. Sed mortuo vl̄ amoto ꝓore vi
ces ei⁹ gerit p ꝓstitōes. vñ reputat̄ ordīarius. Curat⁹ g̃
phibēs subdito suo ne alteri ꝓfiteat. dz excipe cēm. pa
pā. legatū. sūmū pniarū. t archiepm dū visitat. t bñ. s
ab eis ptārē. Eps vero nō dz excipe oēs pdictos nisi se
ipm. t sic q̄libet excipiat suos supiores a tali phibitōne

Tert⁹ effect⁹ hui⁹ ꝓmissiōis ē q̄ tenet̄ curatus ei eu
charistiā mīstrare. t alia sacra. ex q̄ dicit se ꝓfessum illi q̄ Nec
potuit eū absoluere. Nec ē absurdū q̄ det ei eucharistiā banc
cui⁹ ignorat pscias. Sz cū eq̄ bona t tuta pscia. immo
tutior pōt eū cōicare. q̄ ꝓfessus sine lnīa sua hūt prātes
sicut illi qui confessus est de licentia sua. vel sibi. q. nec
etiā vicarius curati reuelat sibi confessionē. cū idē cura
tus dat illi cōionē. Et debet curat⁹ pīsumere. q. melī⁹ est
confessus q̄ confessus ē ei. quē papa vel epūs elegit con/
fessorē p totū mundū vl̄ diocesim suā. q̄ q̄ cōfessus ē illi
li quē elegit ipe. p̄uidendo de ipo suis subditz. cū epūs n
debet ꝓmittere nisi viris poētib̄. ope. t fm̄oe. vt d offi
fi. or. ca. Inter cetera. Vel etiā q̄ ei q̄ cōfessus ē illi quez
ipse elegit. p prio arbitrio de lnīa curati generalī. Et b̄ ni
si cū esset excōicat⁹. vl̄ notor⁹ pctōr. Nā tunc aūq̄ det
eucharistiā dz ei ꝓstare clare de absolutiōe ab hmōi.

Quartus effect⁹ est q̄ pctā cōfessa hūt dictā cōmissio
nē. nō tenet̄ iterū ꝓfiteri. p prio sacerdoti. vt etiā dēclarat
Jo. xvij. in extrauaganti. q̄ incipit. Vas electōis. Quin/
tus effectus est q̄ per hāc cōmissionē sit iudex. q̄ pus ñ
erat. Cū enī ad absoluendū req̄rat pt̄as ordinis t iurisdi
dictōis. lz ab hñte ordinē t iurisdictōem tñ possit hec
audiētia ꝓmitti hñti ordiez lz ñ hēat iurisdictōez. pura
simplici sacerdoti ita nō curato. sic̄ curato nō tñ. ecōuer
so. sacerdos nō curat⁹ pōt b̄ cōmittere vel curato vel sa
cerdoti. t rō diūsitatis est. q. non equalr he due pr̄aes
tās fundūt. bñs enī ordinē ex sola ꝓmissiōe nō trāffert
ordinē. sz solū ordinatio sacralis transfert. siue sit iudex
siue nō. sed iurisdictio ab hñte eā ordīarie sola ꝓmissiōe
trāsfert. idifferent̄ puato q̄ nulla hēbat. t ei q̄ hēbat ali
quā sz nō illā respectu isti⁹.

Sext⁹ effect⁹ est q̄ aud
dit confessiones nō iure suo. pdit pr̄atē suaz. delegante
mortuo vel amoto. Et idē forte ē ipo excōicato vl̄ suspē
so. nisi in cōfessione tā ichoata quā audiuit. extūc q̄ sibi
iure suo. sicut etiā pdit pr̄atē suā illo reuocāte. q. soluit
iudicū. phibente illo q̄ iudicare iussit. vnde sic̄ epūs
mortuo vel translato. officialis cessat in caulis sicut de
bet cessare penitentiarius in cōfessionibus audiendis
nisi q̄ absoluē dz de pctis tā audit̄. glosa in. c. Quarum

et c. Relatum. de offi. ꝛ ptāte iudicis dele. q; mādatum expirat p mortē mādatoris. Silr si dedit ꝓfessorē mōv alibus, expirat ptās. nisi esset rector ꝛ eay cui ex officio q; si ꝓrogatus. vl rectorie eēt audiēcia annexa. ꝛ tūc esset qli ordinarius. Videt tn q; nō silr ira expirat ptās delega ti. delegāte ex cōcato vel suspēso. sic̄ mortuo vel amoto. In pmo casu retinet delegat⁹ iurisdictiōem. licet n vsū. In scdo aūt neutrū retinet. Ad h aūt q; delegat⁹ vtat iurisdictōe redrit q; delegat⁹ in delegandū quidē habe at iurisdictōem ꝛ vsum ei⁹. q; delegare est vsus iurisdi ctōis. ꝟ postq; delegauit nō redrit q; beat vsū. q; vl ei⁹ nihil facat. q; ꝛc. Posset tn dici pbabilr q; si ep̄s nō ex cōicatus vel suspēsus. īstituit officiale ꝛ pniarū. ꝛ po sica excōicet nihilomin⁹ vterq; pōt p̄cedere in officio suo. q; vtq; vice eius. q; iurisdictōem hz licet nō vsum p se. Si aūt iam erat excōicatus officialis. nil agit. q; īsti tutio vel ꝓmissio nō renuit. De pniario vero secus vide tur. q; etiā nō sacerdos vl nō ꝓfessat⁹. q; min⁹ hz q; ex cōicatus cōmittere pōt. q; nō min⁹ est cōmissio q; per missio. q; iure suo sacerdos audit ꝓfessionē. ꝛ cōmittens tantū est causa sine q; nō. ꝓter diuisionē prochiaz et ec clesie prohibitōem. Un aūt ꝓmittēs mortē vel amouet nō ē drīa inter ꝓmissariū in foro pniali aut iudiciali. q; vtrusq; ptās expirat q̄tum ad negocia nō incepta.

Differunt fratres presentati tenore clemen. Dudū et sacerdotes curati. Capitulum Decimū.

Fratres ordinis prædicatoz hñt pulegiū. q; ipis mortuis q; ipis suā auctoritatē dederūt vel ꝓmiserūt. pñt vti illa auc toritate vsq; fuerit ecclesie pulsum de pastore. Itē nota q; ustos effectus nō hz cōmissio iu psonis ordinū reproba toz. de quib⁹ hr de reli. do. c. li. vi. Nec Petr⁹ de pa. No cerdotes curatos. Nā predicti fratres ex tali pñtatōe vl cōmissione pñt audire oēs parrochianos volentes eis cōfiteri oim curatoz illi⁹ dyocesis vbi sunt pñtati. ꝟ nō tati nō pñt audire inq̄tum curati. nisi suos prochiānos possunt cōmittere alteri. l. audire suos prochianos. No dū. Nā curati pñt audire cōfessiones ꝛ toz vicarij suoz subditoz ī dyocesi sui epi ꝛ ex dyocesium. ꝟ fres dicti ꝛ p sentati fm formā de. Dudū. de qua. ō. n pñt audire seu abſoluere extra dyocesum vbi sunt pñtati. Et si secus si erer. q̄uis confessi possint excusari ex ignorātia. tn quo ad eccīam nō essent absoluti. Sz ꝟ si ꝓstaret eis. debēt uterū cōfiteri vel ītra dyocesim absolui a predict. Sed si sine dicta solēnitate cōmitteret fratribus ab episcopo vel a curatis. auctoritas audiendi ꝓfessionē simplr. tūc pos sent etiā extra dyocesum audire. sicut alij vicarij eorun dē. A casibus aūt episcopis reseruatis. nec curati nec di ceti fratres pñtati pñt absoluere. nisi q̄tum fuerit eis a dyocesanis concessum. Et de his modo agendū.

De casibus reseruatis episcopis. Caplm. 2.

De casibus reseruatis

episcopis. de quib⁹ hr in fi. cle. Dudum. varie sūt opiones doctoz. Allicq; enī ponūt plēs. alij pauciores. vñ materia nō est bñ clara. Et in summa pu sana hr. q; Bñdict⁹. xi. in exuaganti. inter cūctas decla rauit esse q̄tuor casus epales de iure. Primus. s. pcūs clerici. ꝓter qd̄ īcurrisset irregularitatē. Scds de incen diarijs. Tert⁹ de pcō. ꝓter qd̄ esset īdicenda solennis pnīa. Quartus de excōicat⁹ maioꝛi excōicatōe. Item d̄ clarauit q̄nq; esse casus reseruatos de approbata ꝓsuetu dine. Primo homicide volūtarij. scdo falsarij. tertio vio latores ecclesiastice libertatis. quarto violatores ecclesia stice emunitatis. quinto sortilegi et diuinatores. Quātus aūt dicta exuagans fuerit reuocata p cle. Dudū. tn quā tū ad dictos casus nil fuit imutatū. ꝛ si alia ibi contēta ꝛ sic videt q; adhuc illi remanēāt. ꝛ addit ī pisanella q; pñt nihilomin⁹ epi ī suis epatib⁹ casus eis reseruare. ꝓ ut eis videt expedire. sic̄ pnt ꝓstitutiōes facere. ꝛ ml to magis ꝓ aliū synodale vl pūciale. a q̄z sentēcijs reli giosi nō valēt absoluere. Jo. an. extra de pe. ꝛ re. si epūs li. vi. glo. ij. de pdictis casib⁹ pōt crime enorme. ꝛ publi cū homicidiū. ꝛ sortilegiū. ꝛ addit istos alios. Oppressio puerorū etiā ex casu incestus. corruptio monialiū. coi tus cū bruris. mrimoniū clandestinū. vel ꝰ iterdictum eccie ꝰ ctū. piurij. falsum testimoniū. ꝛ blasphemia dei ꝛ sc̄oꝛ. Dosti. in sum. sua ponit oēs predictos. Et addit petrus ꝰ naturā. ꝛ etiā q̄libet enorme. q̄d general vl p ticulaꝛ ꝓsuetudo reseruat epis. Jn q̄b⁹ aliq̄n epi ītmit tūt pcdē ad sedē aplicam. ꝓter enormitatē criminuꝫ. ꝛ ad terrorē aliorꝫ. Nec Dosti. Ego tn adhuc nō legi cē aliq̄d petrū pcise enorme. a q; nō possit absoluere epūs subditū. dūtn nō hēat sniam aliq̄m annexaꝫ. Quātus aūt possit absoluere. q; mittūt aliq̄n benefaciū. Buil. Durā. speculatoꝛ in reptorio suo. vltra pdictos casus ad dit alios casus. s. defiorātes pgines vi oppssas vl seduc tas. Cōtrahētes post votū castitatis. fornicatio cū iudea ꝛ saracena. Cōcipiēs p adulteriū quē vir credit suū. pcu rans abortum. vl sterilitatē in se vel in alio. Cōtrahens mrimoniū p spōsalia iuramēto firmata. Cognoscens carnalr baptisatā ab eo. vl cuius ꝓfessionē audiuit. Le nēs ad baptismū vel confirmatōem filiū vel filiā ex arti culū necessitatis. Baptisans filios suos ex casum necessi tatis. Verberās prem ꝛ mrem ꝛ vsuraꝝ. ꝛ tandē sic con cludit. Tot casus ponere. nō ē aliud q̄z ptātē sacerdotū restringere. q̄ eis plenarie ē data a xpo. Un b. cuit dico. Sacerdotes oīa posse q; ad foꝛ pniale. q; n sūt spāltr ī iure epis reseruata. Et q; nō sūt ipis sacerdotib⁹ directe vel p aliquā ꝓsequētiā iterdicta. ar. ex. de iudi. Et si. ꝛ ō sen. excō. Nup. h tn fateoꝛ. q; vbicunq; fuerit graue de lictū vel enorme supioris ē iudiciū reprendū. Et idē di co in oīb⁹ casib⁹. de q̄b⁹ est general ꝓsuetudo eccīe. q; sūt epis reseruata. Jo. de lig. in declaratōe q̄dā sup. c. oīs de pe. ꝛ re. pbat et ꝓcludit ex dictis īmediate a Buil. spe culatoꝛe. ꝛ ex cle. Dudū. Fratres pdicatoꝛes ꝛ mioꝛes p sentates p audictia ꝓfessionū. posse absoluere ab oīb⁹ casib⁹ pdictoꝛ exceptis pcise q; iure reseruāt epis. ꝟ a ca sibus q̄s epi sibi reseruāt. vl ō ꝓsuetudie sue dyocesi. vel ex suo bñplacito. vl p ꝓstitutōes suas synodales. vl per pūciales posse absoluere. etiā si epi dictos casus nō cō cedāt. ꝛ pbat sic cle. Dudū. statuit q; dicti fratres ñ pos sint absoluere nisi a casib⁹ a q̄b⁹ pñt curati absolueretur re. qui eis pmittunt ī iure. nisi epi vellēt aliq̄d plus eis ꝓferre. Sz Buil. dic q; ñ obstāte q; doctoꝛes ponūt mlt os casus epis reſuatos. curati pñt absoluere ab oīb⁹ occultis q; in iure nō sūt epis reſuata. ꝛ q; nō sūt ipis sa cerdotib⁹ directe vel p ꝓsequētiā aliquā iterdicta. Licz ergo epi possint reseruare certos casus q; de iure ꝓpetūt ī ferioꝛib⁹. ñ tn hoc pñt simplr nisi in duob⁹ casib⁹. fm Buil. sz directe vt cū aliq; fuerit legittie in crimie depō hēsi q; merito fuerit tali ptāte puare. Scdo indirecte p aliquā ꝓnam. vt cū aliqs casus euenerit. ī q; ad vtilitā tē cōem expediat. vt talē casū retineat ꝛ alit nō. xxv. g. ij. ō ecclesiastic⁹ pulegijs. Nō ät expedit vtilitati cōi ſseꝛ uare tot casus. ꝟ h est ponere laqueū in via salutis. Sz si aliqs pure vult defendē plures casus posse epos nō nabilitr seruare quo ad sacerdotes parrochiales. cum sint de foꝛo episcopoꝛum et eoꝛum consuetudinibus

Nōnnulli hos casus a cōsue tudine ecclē reſuari

Nō

Nō

Notate pulchre a q̄b⁹ nō ꝓfessor absoluit

Nōtā diligenter a q̄b⁹ nō possunt minores et subditoꝛes ipōs absoluī

subiecti.tamē hoc nō possunt facere episcopi erga predi
ctos fratres.qꝛ exempti sunt.nec eoꝝ ordinationibꝫ sub
iecti. vt ex̄ de excel.pla. Nimis praua Cū ḡ nō possit di
cti fratres absoluere a casibꝫ reseruatis in iure epis.vt di
cit in cle.illa.ergo possunt ab omnibꝫ alijs. vt puta re
seruatis ex ꝯsuetudine particulari loci vel synodali con
stitutōe.qꝛ vnū negando aliud tacendo ꝯcessit. di.xxv.
Qualis.nec pn̄t plati dictā ꝯcessionē reuocare vel ꝺfal
care. Nō directe denegādo licentiā audiendi.qꝛ nihilo
min⁹ hn̄t per cle.nō indirecte ꝓhibendo ꝓrochialibꝫ ne
ꝯfiteant̄ eis.ex̄ de ꝓui. Quāto.nec ꝑ retentōem m̄ltoꝝ ca
suū.qꝛ fieret ī fraudē legꝫ qđ fieri nō debet.extra de con
cess.ꝓben.Cōstitut⁹. Sileat ḡ hic Jo.mo.q̄ dicit. q̄ si e-
piscopus p̄t artare p̄tātem ordinariā curatoꝝ.p̄t mul-
tomagis artare p̄tātem exordinariā ipoꝝ fratrū. qꝛ qđ
per supiorē ꝯcedit̄.per inferiorē artari vl̄ reuocari non
pōt.vtꝫ di.xxi.Inferior. Ad ꝯstitutōem aūt cle.de ꝓ-
ui. Religiosis.vt đr q̄ a casibꝫ ordinarijs resuatis quē
q̄s absoluere nō p̄sumāt. Rn̄dendū ē q̄ h̄ est intelligen-
dū de casibꝫ resuatis in iure.sic intēdit ista cle.Dudum.
nō aūt de resuatis ꝑ ꝯsuetudi vl̄ statuta alioꝝ plato-
rū.qꝛ illa remouet papa.vt in dicta.cle.dudū.a q̄bꝫ pos
sūt dicti fratres absoluere.ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns videt̄ q̄cquid di
cat̄ ꝑ modernos.vl̄ antiq̄s de talibꝫ casibꝫ ꝑ epōs reser
uatis.totū reuocat̄ ꝑ cle.Dudū.spālr q̄ȝtū ad dictos
fres. Si eni ꝯstitutio posterior.lꝫ nō faciat mētōem de
prior.ipaꝫ reuocare noscat̄.c. Licꝫ.đ ꝯsti.li.vi. Multomagis reuocari dn̄t dicta doctoꝝ si in ꝯriū ꝓmulgent̄.hec
Jo.de ligna. Sꝫ Fran.zamb.p⁹ Landul.dic̄ q̄ de casi-
bus epālibꝫ nō p̄t dari doctrīa cū depēdeat ex statutis
ipoꝝ epōꝝ ꝛ doctrinis. Et q̄ȝuis Landul.dicat. q̄ hn̄s
irregularitatē quā sol⁹ papa tollere p̄t.nō possit absol-
ui a pctō an̄ dispensatōeꝫ Fran.zamb.dic̄ ꝯriū.s. q̄ p̄t
absolui a pctō.etiā remanēte macula irregularitatꝫ. Or
ḡ nō est clarū q̄ sint casus reseruati epis in iure cōi.ido
tutior est via in hmōi. q̄ fres si pn̄t ab epō q̄s casus si-
bi vult reseruare.ꝛ de illis se nō audeāt ipedire. oēs ꝓ
alios sibi ꝯcedere faciāt. Certū est aūt fm oēs q̄ absolu
tio ab excōicatōe maiori reseruat̄ epis. Itē dispēsatio
vel ꝯmutatio votoꝝ. Itē relaxatio q̄rundā iuramento
rū. De dispēsatōe incertoꝝ hēs.s.in ij pte.ti.ij. de re-
stitutōe.c.iiij.ibi diffuse. Fran. dudū.in glo.zamb.i cle.
sup verbo ꝯcessa.dicit glo.i. Jo.an. Landul. Pau. Ste
pha.ꝛ Zen.tenere.q̄ epūs possit reseruare casus de q̄bus
curati poterant ante hanc ꝯstitutōnem.s.dudū absol-
uere.ita q̄ reseruatio p̄iudicet frib⁹.i. q̄ nō potuerunt
tunc etiā ab illis reseruatis absoluere.qđ est ꝯtra h̄ qđ
dicit hic Jo.de ligna. Et intelligit̄ ista reseruatio casuū
epālium de actibꝫ exterioribꝫ ꝛ cū effectu nō de actib⁹
interioribꝫ. Si quis eni desiderauit vl̄ etiā quesiuit oc-
cidere aliū istud homicidiū cordis. nō est de reseruatis
epis. Dicit etiā petrus de palu. q̄ incestus q̄ ꝯmittitur
a pueris q̄ nō hn̄t vsum rōnis.non reseruatur epis.qꝛ
nec ꝑ h̄ tollit̄ virginitas.nec causatur affinitas.

Casus episcopis reseruati.

De eo qui aliquem absoluit a casu a quo absolue
re non potest. Caplm Duodecimum.

ET nota q̄ quicunqꝫ

absoluit aliquē ab aliquo pctō in casu in quo
pōt.siue qꝛ reseruatus est epō.siue qꝛ nullā habet p̄tātē
vel auctoritatē. q̄ȝuis grauiter peccet.ꝑcipue qn̄ absol-
uit scienter.vel etiā ex ignorātia iuris crassa.nō tn̄ cēsu-
ram aliquā seu excōicatōeꝫ ex hoc incurrit. siue sit cleri
cus secularis siue religiosus dictus absoluēs fm Fran.
zamb.ꝛ Zenze. Sed tenet̄ illū quē sic absoluit auisare
de errore suo.si cognoscit vel potest inuenire. Ille tn̄ q̄ ad
deum excusatur,dum hoc ignorat. Et q̄ dictū est q̄ cō
fessor debet illum auisare quē absoluit cum nō posset
intelligitur qn̄ fieri pōt sine scandalo notabili. Unde in
concilio Basilien.q̄dam ꝑiti hita sup h̄ collatōe dixe-
runt.q̄ talis ꝯfessor petat auctoritatē a supiori sup hoc
casu a quo nō potuit absoluere.ꝛ tn̄ absoluit.qua habi
ta vocet illū quē absoluerat cū nō posset ꝛ ꝑ aliquē mo
dum coopertū interroget de aliquibꝫ q̄ sibi confessus ē
quasi melius volēs informari.ac si nō plene intellexis-
set et si qua alia cōmisit crimina postea.ꝛ sic absoluat
ab oībus iterū.ꝛ tunc ꝛ ꝑus alias auditꝫ.vel si magnū
scandalū ex h̄ timeret̄.qꝛ p̄dictus modus seruari n̄ pos
set.absoluat absentē.si ab vltia ꝯfessione adhuc credit
ꝑseuerare in grā. Aut vt alijs placet.cū ex h̄ timeret̄ no
tabile scandalū euenire ꝯmittat summo sacerdoti.scilꝫ
xp̄o.ꝑserti qn̄ m̄ltitudo est sic neglecta.vl̄ multū distāt
a loco.vbi ē cōfessor. Religiosus aūt si absolueret ab
aliqua sententia excōicatōis.suspensionis.vl̄ interdicti
in iure posita.incurreret excōicatōem.a qua non posset
absolui citra sedem aplicam.extra de ꝑiui.c. Religiosi.i
cle. Secus si absolueret a sententia hominis qꝛ tunc nō
incurreret fm Paulū. q̄ȝuis grauiter peccaret. Sed cle
rici seculares absoluendo a sententijs iuris. q̄ȝuis ꝛ ipi
malefaciant.non tamen censuram incurrunt.

j.co.ti.ij.§.j.

An in generali concessione ꝯtineat̄ spēal. Cap.xiij.

NOta etiam q̄ vt dicit

Jo.an.extra de offi.vica.sup.c. Tua nobis in
glo. Si epūs dedit vicariū generalē.ꝛ in man-
dato expressit aliquid de illis qđ requirit spēale man
datū secura generali clausula. Et oīa alia que ꝑ nos pos
sumus etiā si mandatū exigat speciale.fm Hostien.larꝫ
q̄ vr̄ q̄ tal̄ etiā specialia possit instar procuratoꝝ. Secus
si aliqđ de specialibꝫ nō fuisset expressum. Hec ibi. Uñ
videt̄ intelligendū q̄ȝtū est de virtute verborū ꝛ in foro
ꝯtentioso. Nam in foro consciētie si alicui ꝯstaret de in-
tentōe ꝯferentis auctoritatē q̄ h̄ intenderit etiā si nō ex
pressisset aliqđ speciale in generali ꝯcessione.intelligere
tur specialia.xxij.q.v. Humane. Et h̄ idē dici p̄t de au-
ctoritate data ab episcopo confessorib⁹.qꝛ scꝫ dicendo
Do vobis auctoritatē meā in ꝯfessionibꝫ.nō intelligitur
per h̄ concessisse casus suos.nisi alicui cōstaret q̄ ꝑ hec
verba generalia intendit casus suos ꝯcedere. Sed di-
cendo.concedo istum ꝛ illum.ꝛ omnes alios meos ca-
sus. tunc intelligitur totum dedisse

Quid possint penitentiarij curie rōane. Cap.xiiij.

ET nota q̄ penitentia

rij minores in curia possunt absoluere vndeq̄-
cunqꝫ venientes ab omnibus casibus pecca-
torum.et sententijs episcopis reseruatis.habent enim
auctoritatem quasi episcopalem in foro penitētie.ꝛ ma
iorem quo ad quosdam casus excommunicationum ꝛ
dispensationum. Summus autem penitentiarius ad
huc habet maiorē in pluribus alijs casibus excōmuni
cationum et dispensationum.

Quid fiendum quando confessor non intelligit pe
nitentem. Capitulum Decimūquintū.

NOta vero q̄ cum cō

fessor non intelligit confitentem.aut ex impe-
ritia lingue.aut ex dormitione.aut ex distractione men
tis ad alia applicate.vel simili causa fm Johannē ne-
apolitanum in quodlibet. q̄ cum sacramentalis abso-
lutio preexigat confessionem. Confessio vero importat
reuelationem que non potest esse sine relatione vnius
scilicet confitentis.et perceptione alterius scilicet con-
fessoris . quia alterum istorum deficit in prefato casu

Idem co.ti.c.§.j.

credo de illo pctō nō esse factā ꝓfessionē. et ꝓcōsequēs nō
impendit absolutōem. Nec ille. Et ꝑm ꝫ tenet dicere illi
q̄ iteret ꝓfessionē. Si tū nō facit ꝓfessus qui de ꝫ non
ꝑpendit. absolut⁹ est cora deo. nec tenet iterare q̄ sez ne
scit illū nō ꝓcepisse seu intellexisse pctā sua. Et hec vera
sunt de pctis gliosis. i. mortalibꝫ. q̄ sunt de necessitate
ꝓfitēda. nō de venialibꝫ ad q̄ qs de necessitate nō tenet
Et vbi talia modica raro obaudiuit ab eo q̄ als nosc
De scia quā debet hre ꝓfessor. Caplm. xvi. (plonā.

Dicto de potestate cō

fessoris. Hūc in scda pte ꝑncipali huius ti. vi
dendū est de scia eius. Est em duplex clauis
ordinis. s. clauis potētie. z clauis scientie. Un ihs petro
dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ ꝛc. Mar. xvi. No
ta tū q̄ scia nō ꝺr clauis. sed ipa potestas discernēdi si
ue examinādi z ꝓgnoscendi in foro ꝺscientie. z potestas
determinādi seu diffiniendi causam. i. ligādi z soluēdi
ꝺr clauis potentie. Ista duplex ꝓtās ē vna i ēentia. sed
duplex in effectu. Scia aūt acq̄sita nō est clauis. sed in
uat hñti clauī. De his clauibꝫ hēs di. xx. p totū vbi tō

De quantitate scien .§.I.

tie ꝓfessoris. quantā sez oportet eam habere periā. Di
cit Aug. de pe. di. vi. c. i. Oportet vt spūalis iudex sciat
cognoscere quicquid debet iudicare. Dicit Tho. in. iij.
di. xvij. in expositōe litterę. hec scia z si nō sit maior. ta
men ēta debet esse vt sciat discernere inter peccatum z
pctm. z inter venialē z mortalē. Et si in aliquo esset du
bitatio. sciat dubitare vt posset recurrere ad pniores.
Alb. aūt in. iij. dicit. q̄ no tenet sacerdos scire discerne
re. nisi in cōi. que sint capitalia. z que sint mortalia. com
munia z que venialia ex genere. sed hec nesciēs dic idez
puto q̄ peccat mortaliter audiendo ꝓfessiones. Et cuz
instituens plus peccat ꝙ ipe. Et eum ꝓmittēs institu
tū ministrare si sua interest talē ꝓhibere. Dic etiā q̄ in p
plexis casibꝫ. sacerdos prochialis eccīe debet esse ita di
scretus vt talia difficilia esse sciat nec procedendum in
eis sine suplonis ꝓsilio vel auctoritate. Nec Alb. in. iij.
Durandus ordinis minoꝝ in summa sua dicit. q̄ quo
tiens ꝓfessor se ingerit ad ꝓfessiones audiēdas. totiens
se offert ad ri dendū de quolibet. z interdū de casibus
inopinatis. z alias inaudit. z de questionibꝫ perplexis
valde. Debet ergo ꝓfessor scire discernere inter pctā z dif
ferentias peccatoꝝ. vnde scire debet si ea que exprimit
sibi penitens sint peccata vel nō. puta an bella ꝓncipū
z ipoꝝ exactōes sint licita vel nō. z vtrū ꝓtractus quos
facit sint liciti vel illiciti. Et qn tenet ad restitōem vt nō
nionē. qz si ꝓfessor iudicat licitū q̄ est illicitū. tam con
fessor ꝙ penitēs in foueā cadūt. nisi forte eū probabilis
ignorātia excusat. puta si habet aliquē doctorē autēti
cum z famosum. cui⁹ opinione innitit. vñ si ꝓfessor nō
est expertus in casibus ita q̄ nec per se scit iudicare.
nec nouit dubitare. cū periculo aīe suę audit ꝓfessiōes.
Petrus de palu. in. iij. di. xix. oñdit plus scientie req̄ri
in eo qui se ingerit. ꝙm in eo qui ponit ad ꝫ a superioribꝫ
suis ex obedientie iunctōe. Et de ꝓmo pōt intelligi dictū
rigorosum. Duran. de secundo dictū Tho. z Alb. Dicit
enī sic ipe Pe. Omnis sacerdos habet clauē scientie sic
z potētie. i. auctoritatē discernēdi sicut potentiā ligandi
z soluendi. licet mīti nō debeāt sciam debitā z cōuersio
mīti vero sacerdotes hñt sciam qui nō hñt auctorita
tē discernēdi. Secundi quidē sine pctō. ꝫ ꝓmi cū pctō
si ꝫ procurarēt. als si inuiti excusati sunt. si ꝓposuerunt
impedimentū. nec sunt audiri. Nun⁹ enī. i. officiū iudi
candi necessariū est. Et pōt ad ꝫ ꝓpelli. s. ad officiū iu
dicandi z ad ꝓlatōem. carēs scia. z tunc nō peccat. sic in
religionibꝫ fieri ꝓsueuit. Et qd dicit Gregor. q̄ si in
dign⁹ est. nō debet obedire. z si dign⁹. debet obedire. i. tel
ligendū est de illo. q̄ habet defect⁹ q̄ sunt iuris videlicet
irregularitas. z tūc nō debet obedire. nisi ab eo ꝙ dispē
satōem moueat. als tenet religiosus obedire. alioq̄n q̄li
bet religiosus bon⁹ q̄ reputaret se indignū refugeret. et
sic soli indigni ꝓmouerent z ponerent. Qui ꝙ nō coact⁹
spōte accipit ꝓlātem. siue ꝓlatōis seu audiēdi ꝓfessio
nē. nō hns sufficientē sciam peccat. Sz qui inuit⁹ et co
actus nō accipit sed suscipit nō peccat. Un sine pctō ob
inscio haberi z suscipi pōt. sz accipi nō pōt prās iudica
di. Nec Pe. Si tm ill eo esset tāta ignorātia q̄ olno in
eptus esset. q̄ nec etiā scit. q̄ Tho. z Alber. dicūt supra.
credo q̄ nō excusaret a pctō. etiā si ex obedientia iuncta
pōeret se ad id ad qd̄ est olno ineptus cū ptculo aīaꝝ.

Utrum autem con/ .§.II.

fessor teneat scire de oībus q̄ sibi dicunt in ꝓfessione an
sint mortalia vel venialia. Henric⁹ boich in qdlibet. rn
det distinguēdo. Pctā sunt in duplici genere. Quedaz
sunt pctā. qz ꝓhibita. q̄ si nō essent ꝓhibita nō essent
pctā. vt sunt oīa que sunt mere de iure positiuo. vt au
dire missam die dnica. semel ꝓfiteri z cōicari in anno et
hmōi. Et talia tenet quilibꝫ ꝓfessor scire. nisi hēat causā
rōnabilē. q̄ eū excuset. vt si forte tpe ꝓhibitōis erat i ter
ra longinq̄ vel in carcere. Alia sūt pctā nō qz ꝓhibita
sez ab hoīe. sed qz de natura sui mala sunt. etiā si nō pro
bibeant. Et hoꝝ quedā sūt capitalia. z ista tenet quili
bet ꝓfessor scire saltē in generali. sez q̄ sūt septē peccata
capitalia. s. superbia. luxuria. ꝛc. Nec enī sunt q̄si clausa z
ꝓncipia que de necessitate oportet scire. Quedā autem
pctā sūt. q̄ sunt spēs capitaliū. vt illa q̄ recipiūt hoꝝ ꝓ
dicatōem. vt fornicatio. ebrietas. z hmōi. Fornicatio enī
est quedā spēs luxurie. z ebrietas quedaz spēs gule. Et
hoꝝ pctoꝝ que sūt species. quedā sūt q̄ importāt malū
de substātia sui act⁹. eo q̄ statim notata hñt annexum
malū. vt fornicario. Et de talibꝫ etiā ꝓfessor scire tenet
vtrū sint mortalia vel nō. Quedā aūt de substantia sui
act⁹ nō hñt deformitatē. sz ex libidine facientis. sic cogno
scere vxorē ꝓpriā. q̄ nō est pctm de se. tm posset ꝓgnosce
re de tāta libidine q̄ esset mortale. vt si caz cognosceret
etiā si nō esset sua. Et de talibꝫ nō oportet q̄ ꝓfessor sci
at vtrū sint mortalia vel venialia. Alia sūt peccata que
sunt filie peccatoꝝ capitaliū. vt illa peccata quoꝝ fines
terminant z ordinant ad fines capitaliū. sicut dolus z
acquisitio rei iniuste. Et de talibꝫ pctis frequēter opini
ones contrarie sunt inter doctores. z de talibꝫ nō tenet
simpliciter curatus nō ordinarius scire vtrū sint morta
lia vel nō. Curat⁹ aūt ordinari⁹. vt ep̄s z archiepiscop⁹
ꝛceteri alij superiores prelati tenent scire. qz ipi sūt pur
gatores. z tenent alios purgare. vel purgari facere perfi
cere. z illuminare. z ideo tenent nouū z vet⁹ testamentū
scire. Nec ille. Caueat aūt ꝓfessor ne sit ꝓceps ad dandū
sententiam de mortali quando nō est certus et clarus.
Et vbi in aliqua materia sunt varie opiniones. q̄ plu
rium z solennium doctoꝝ. vtrū sit licitū vel illicituz
sicut de nō soluēdo decimas. vbi non est de more. para
ti tamen semper ad dandum si ecclesia peteret. quod q̄
dam dicunt eos in statu damnationis. vt Innocent⁹
Alij q̄ non. vt btūs Tho. Jo. an. z Archidya. Et de exē
mptione turiū in monte ꝛozentie. vel impositoꝝ vene
ciarū. quod quidā esse vsurā dicunt. Alij aūt licituz di
cunt. z ō multꝫ alijs hmōi. Cōsulat semp q̄ tuti⁹ est. s.
q̄ a talibꝫ abstineant. ex de spō. Juuenis. Nō tm ꝺdem
net ꝓtrariū facientes. seu ꝓtrariā opinionē tenentes. Nec p
ter hoc deneget absolutōez. Sed vt dicit Guil. dicat

Thomas

Alb.

Durād⁹

Pe. de palu.

nō.

nō. Nota

nō. Nota

Nota

Confessor q̄ illud faciēdo nō est tutū. sed dubiū. & ideo sibi bene prouideat. Si aūt oīno p̄scientia p̄fessoris dictaret illud esse mortale. nec posset p̄sciam deponere. q̄ tñ deberet ad p̄silium sapientū. nullo mō debet facere p̄ conscientiā. q̄ peccaret mortaliter. xxviij. q. i. c. Omnes deus ceps. ℣. ex his. iuncta glo. Sed cū illud tale esset p̄ commune opinionē doctoꝝ. & cōiter sic seruat a sapiētioribꝫ quis aliquē doc. audiret p̄riū tenere. ñ ō leui dz illi adherere. Quō etiā q̄s debet deponere in hmōi p̄sciētiaz erroneā vel scrupulosam. hēs. s. i. i. ptē. ti. ij. c. De p̄scia.

De bonitate confessoris in se. & quomodo debeat se bre ad penitentē. Capl'm decimūseptimū.

De bonitate confessoris in se & in exercitio talis officij.

Quantū ad certiā ptem p̄ncipalē huius ti. dicit Aug. de pe. di. vi. ca. q̄ vult. ℣. sacerdos. an quē statuit omnis lā guor. in nullo illoꝝ sit iudicandus q̄ in alio iudicare est promptus Iudicās enī alium q̄ est iudicandus. p̄demnat se ipm. Cognoscat igitur se & purget i se. quod videt alios sibi offerre Curet vt a se p̄iciat q̄quid in alio damnosū repperit. Job. viij. Ad nimaduertat q̄ dz. q̄ sine peccō est vestrū p̄mus i illā lapidē mittat. Jō enī liberauit xp̄s peccatricē. q̄ non erat q̄ p̄iceret lapidē. Quō lapidaret q̄ seipm lapidandū cognoscerez nullus enī erat sine peccō. in quo intelligit oēs fuisse. Ds. nā venialia semp remittebant p̄ ceremonias. si q̄d ergo in eis peccm erat crīnale erat. Deteriores itaq; in d̄ sunt sacerdotes. se p̄us nō edificātes illis q̄ dñm obseruabāt insidijs. Dec ille. fm enī Tho. i iij. & alios. audiēs p̄fessiones cū p̄scia mortalis scz peccī mortal'r peccat. Tñ effectū sacri p̄fert cū sacro Si nō ē p̄cisus vel suspensus. q̄tūcūq; alias malus. Un Aug. i. q. i. Dictū est a dño in Numeris ad Aaron. Vos pōite nomē meū sup filios israel. & ego dñs bñdicā vos. vt gratiā traditā per ministeriū ordinati trasfundāt bōibus. nec volūtas sacerdotis p̄desse l'obesse possit. ſz meritū benedictōem poscenti. Jō aūt dz eadē. q. Remissiones peccatoꝝ auari nō dant & similia. intelligit fm glosam. vel simpliciter de p̄cisis. vl' intelligatur de tolleratis. tales nō dant ex meritoꝝ vite. i. nō sunt digni dare.

Debet autez p̄cipue. ℣. I.

duo habere. s. timorē vñ fiat circūspect'. & zelum aiarū vñ sit solicit'. Quantū ad p̄mū p̄siderare dz. q̄ ipse est vt mare eneū in tēplo dñi. vbi lauabāt aialia offerēda i sacrificiū. vñ ex imūdicijs a q̄ibus illud abluebat efficiebatur imūdū.. Un Grego. in pasto. dicit q̄ fit plerūq; vt anim' pastoris audita tēptatōe ouis. & ipe tēptet. et iō cū timore & tremore debet poni. nō se ponere & ingerere. & cū leuitatibꝫ & risibꝫ ibi stare. Un in figurā Moyses vt habet. Exo. xxxviij. fecit labeū eneū de speculis mulieꝝ. in q̄ lauarent sacerdotes sancta sanctoꝝ ingressuri & significat scripturā vbi sūt exempla sanctoꝝ aiaꝝ. ad quā sepe debet inspicere ad videndū maculas suas & intelligendū insidias dyaboli. Un subdit Grego. vbi ſ. Nec nequaq; tumēda sunt pastoris. q. tāto citius quis liberat a sua. q̄tomagis fatigat aliena. Quātū ad zelum dic̄ greg. q̄ nullū sacrificiū ē deo ita acceptū vt zelus aiārū. Et fructū hmōi oīdit Jaco. v. vbi post p̄mulgatōez p̄fessionis dicit. Qui p̄uerti fecerit peccātē ab errore vie sue. saluabit aiam ei' a morte & operit multitudinē peccatorum. Non minus trahunt aie ad deū per p̄fessionē q̄n diligenter fit q̄ per p̄dicatōez moderno tpe. vt expīentia docet. Debet igit nō tardare q̄n vocatur ad hmōi.

Nota cōfessor.

Quomodo autem .℣. II.

bre se debet ad p̄niam oīdit Aug. de pe. di. vi. c. i. post mediū dicēs. Diligēs inquisitor. subtil' inuestigator. sapiens & q̄si astute interroget a peccātē. que forsitā ignorent aut p̄ verecūdia velit occultare. Cognito crimine varietate ei' nō dubiter inuestigare & locū & tps. Quibus cognitis assit benivol' patus erigere. & secū onus portare. habeat dulcedinē in affectōe. pietatē in altero crimine. discretōem in varietate. aduuet p̄sitentē. orādo. et alia bona p̄ eo faciendo. Sed iuuet leniendo. p̄solādo. spē p̄mittēdo. & cū opus fuerit etiā increpādo. doleat loq̄ndo. instruat opando. Sit p̄ceps laboris si vult fieri p̄ceps gaudij. doceat p̄seuerantiā. Dec Aug. Ex his verbis Augu. p̄z q̄ nō sufficit p̄fessorē audire q̄ sibi dicit̄ tur a p̄sitente. & de alijs ipm iterrogare nisi esset p̄sona bene in his perita & p̄scientiata. q̄ sufficiēter scit dicere q̄ oportet. Sz cū plone cōiter sint grosse in istis. etiā ille que sunt in alijs negocijs mūdi vl' sciētijs acuti. nō permittendū ē dicere vnicuiq; q̄d vult. & ordine quo vult. Et de p̄cis q̄ p se sufficiēter dicat. nō est iterū interrogandū ne molestet' in q̄ nō oportet. Sz si aliq̄d nō bñ intellexisset. p̄cipue de mortalibꝫ facere dz sibi declarare vel intelligat. De his aūt q̄ nō plene dixit. puta quia nō dixit circustātias necarias vl' nūez. & hmōi eū iterrogare debet. vt plene dicat q̄tum est necessariū. De ill' vero peccatis q̄ nō dixit. nec scit dicere. interrogare debet ipsum.

Secundum rai. et ho. ℣. III

stien. in sum. Interrogatōes fieri debent de septē vicijs capitalibꝫ. & coz̄ speciebꝫ. & filiabꝫ. de q̄bus diffuse bis supra in. ij. ptē p totū. Nō tñ debent iterrogari oēs de oībus. sed pl' & min' fm p̄dictōem p̄sonaz̄. Sicut aūt q̄ p̄fitet nō habet necesse tenere magis vnū ordinem q̄ aliū dicendo peccā sua. Ita nec p̄fessor iterrogādo. Tamen ad melius memorie p̄mendandū. de q̄bꝫ debet interrogare. & de quibꝫ iā iterrogauit ne ampli' habeat repetere p̄ gruū est tenere aliquē ordinē. Et si placet interroget de decē p̄ceptis. & deinde de vicijs capitalibꝫ. Decem p̄cepta p̄tinent in his versibꝫ. Unū cole deum. ne iura vane per ipm. Sabbata sanctifices. & venerare parentes. Nō occidas. fur. mechus. testis iniqu' Alterius thorū. nō rem cupias alienā. Aliquā declarationem habes supra in. i. ptē. ti. i. c. ij. Septē vero vicia capitalia p̄tinent isto versu. in vna dictione. Ut tibi sit vita. scilicet Superbia. Auaricia. Luxuria. Ira. Gula. Inuidia. Accidia. Sed an q̄s interroget de peccatis. p̄us q̄rat de excommunicatōe maiori. & si inuenit cū sniam aliq̄ irretitū. si habet auctoritatē sup d̄ absoluat p̄us. Si nō dz remittat ad eū qui pt absoluere. Tho. dicit in interrogatōibus. p̄fessor tria debet seruare. Primū est vt nō iterroget oēs de oībus. sed iterrogent plone de peccatis q̄ p̄sueuerunt reperiri in hoīb illi' p̄dictis & statūs. vt stipendiarij de furtis. rapinis & incēdijs. Clerici de symonia. & hoīs omissis. Adolescētes ō luxurijs & hmōi Un a p̄ncipio p̄fessionis decet iterrogare p̄sitentē de p̄dictōe sua. de exercitio. de statu an clericus vel laicus. solut' vel p̄iugatus et hmōi. vt inde prudenter possit formare iterrogatōes. & q̄tum tps est q̄ fecit vltimā p̄fessionē. & si fecit pniam sibi iniunctā. & vtrū in statu peccī mortal'. Secōm q̄d dz fuare p̄fessor. est vt interroganti ipi peccātes a remotis de peccatis q̄ in genere. & nō in vltia specie. & mō peccādi subito ne si nesciebat tale peccm. adducat & sic ducat in tēptationem. Uerbi gratia. Si fatet' se p̄misisse vicij luxurie. statim querat sacerdos. si seipm manibꝫ suis pollut' et huiusmodi. sed interroget de mō. seu cū quibꝫ & hmōi. Tertiū est in peccatis carnalibꝫ. nō descēdat nimis ad p̄

culares circũstantias nõ necessarias.qz hoc est seipm̃ i tẽptationẽ induere.z ad iuentiões pcõz vocare eos qui ignorant.z alioqñ postea talia referant in plateis.in scandalũ.z in derisum sacramẽtoz z sacerdotũ. vt ybi vtcrtias qrat sacerdos in qua pte corpis.z quõ.tã enim habet vltimã speciẽ pcti.alias ḡ turpitudies quas mi lleri boies inuenũt ipsimet si volũt exprimant.

Sed nota q̃ cõfes .§.IIII.

sor nõ solũ debet interrogare de mortalibꝫ.sed etiã de circũstãtijs q̃ aggrauãt vel alleuiant. Vñ Innocen. decretus z cauº.vt more periti medici supinfundat vinũ et oleũ vulneribꝫ sauciati.diligẽter inqrens z pcta z circũstãtias pcõz.quibꝫ prudẽter inquisitꝭ.intelligat quale ei debeat pbere ꝓsiliũ z cuiusmodi remediũ adhibere diuersis expũmẽtis vtẽdo ad sanandũ egrotũ. Hec ibi. Ad idẽ facit qđ dicit Aug.de circũstãtijs pcõz.ò pe. dis.v. Cõsideret q̃libet crimiꝫ in loco.in tpe.in pleuerã tia.in varietate psone.z quali fecit bẽ tẽptatioc. z ipsius vicij multiplici execũtiõe. Dis ista varietas ꝓfitẽda est et deflenda. Dolendũ est nõ solũ qz peccauit.ꝫ qz se virtute z gra ꝓuauit. Doleat aliqz vitã in sua fuisse corruptã.s.exẽplo.z comodũ qđ ẽ dulser ꝓtio.exemplo boni Circũstãcias confitẽri. Doleat de tristicia quã peccãdo bonus intulit.z de letitia quã eis nõ adhibuit. Hec Aug.q̃ intelligẽ ꝑm qđ declarat ḃ. Et illas quidẽ circũstãtias q̃ trahũt pctm̃ in aliã speciẽ de necẽsitate oportet necessario ꝓfiteri. ꝑm Tho. Pe.z alios doctores.alꝭ enim circũstãtias ꝓfiteri cũ sint venialia pfectionis est nõ necessariũ. Pe .de pal. dicit in iuj.dis.xxj.q. nũerus circũstãtiarꝫ cõprehendit ḃ versu. Primo Quis q̃d vbi quibꝫ auxilijs.cur quõ qñ. Ray. addit octauã.s.q̃ties. Et vbi in ꝑlu dicit. quibꝫ auxilijs. ipse dicit.q q̃s q̃ties. Dicit ḡ quis ꝑ varietate psone status Secũdo, eratis.sapie.ordis.z sic fuit ḡuissimũ pctm̃ ade.qz ẽro gradus altior tãto casus grauior.z ingratitudo maior. Quid vtrũ malũ.qz pbibitũ.vl ex genere suo.vtrꝫ mortale vel veniale.vtrꝫ occultũ vel manifestũ. Et q̃ctũ ad Tertio bãc ꝓditionẽ grauº fuit pctm̃ cayn q̃ ade. Quantitas Quarto ĩ loco sacro grauº peccat. Per q̃s qz tractt alios ad pcc catũ qđ ꝑtũ est diaboli.vel q̃s posuit mediatores ad malũ ꝑpetrãdũ.qz pctoꝝ illoꝝ est ꝓceps. vel cũ quibꝫ Quinto ꝑ quibꝫ z ꝑtra q̃s. Quoties nõ solũ q̃ctũ ad ꝓsuetudinẽ.ꝫ etiã q̃ctũ ad nũerꝫ.qui nũerus refert ad actionẽ.nõ ad qbtecũ actiõis.ybi gra. Si hõ iniusta restitutiõe Sexto accipiat saccũ plenũ mille florenis vnũ furtũ est. Si ãt tres florenos accipiat diuisis etiã tpibꝫ z actibꝫ successiue.erũt tria furta qz in tpo actu eẽntialr est pctm̃. Et iõ nõ põt esse vnũ in pluribꝫ actibꝫ. Cur.an ex infirmitate vl ignorãtia. vel electõe. vl qualiti intẽtiõe fecerit. z quia Septio mortalia trahũt spẽm ex fine.iõ diligẽter ḃ est explicandũ.qui enim furat vt mechet.magis est dicẽdº mechº q̃ Octauo fur. Est tria vnũ pctm̃ in vno actu.ꝫ hñs plures deforminates. Quõ.naturali mõ vl inaturali. qz semp grauius ĩ eodẽ genẽ agẽdo q̃ patiẽdo. Q̃ñ.si in sacro tpe.vt diebꝫ festiuis.vl alio tpe.z de pseuerãtia in peccato.

Ad ꝺclarationẽ aũt .§.V.

bmõi.q̃ñ.s.circũstãtie sũt ꝓfitẽde.sic dicit Pe. ò Palu. Circũstãtias q̃ntuplices leuiãt nec aggrauãt.sic ille q̃ nõ importãt aliquã ꝓuenientiã vl discõueniẽtiã ad rõem.nec ex se nec ex suppositiõe.sic furari cũ dextra vel sinistra. Et istas ꝓfiteri est supfluũ. Secõde sũt q̃ alleuiãt.q̃ importãt ꝓuenientiã. vt facere malũ ex bona intentiõe vel ignorãtia. Et istas cõfiteri est impfectũ. nisi qs timeret scãdalũ ꝓfessoris. Tertie sũt q̃ importãt discõueniẽtiã ex suppositiõe. vt furari multũ. Et istas qz pctm̃ aggrauãt ꝓfiteri est pfectuꝫ. nisi ꝓpter sui periculũ vel ꝓfessoris vel terty. Sz quia nõ mutãt speciẽ.nec aggũat ĩ infinitũ.no ẽ necessariũ eas ꝓfiteri ꝑm Tho.. Sz Pe.dicit q̃ quis istã sit cõis opinio.tñ tutior est alia.s.q̃ ꝓfiteat eas.s. cũ notabilr aggrauãt.vt furari centũ florenos.multo grauº est q̃ furari vnũ. Sũt q̃rte q̃ aggrauãt z mutãt speciẽ.nõ tñ in infinitũ grauãt z mutãt. vt q̃ vtrꝫ est veniale.vl q̃ñ primũ est mortale.scõm veniale.vt ĩ speciebꝫ gule.quarum vna adueit alteri.z sũt q̃nq̃ veniales. q̃nq̃ mortales. Et istas ꝓfiteri nõ est necessariũ. Nec illõ est ꝑ ḃ quod dicit Tho.z alq̃ cõiter.s.q̃ q̃ mutãt speciẽ sunt necessario ꝓfitẽde.qz loquũt de illis q̃ sũt mortalia. Rõ autem quare nõ est necessariũ eã ꝓfiteri est qz circũstãtia est confitẽda necessario.nõ qz mutãt vt ptz in venialꝫ qz mutat in infinitũ.vt ptz ĩ mortali. Sz circũstãtia non mutãs in infinitũ.qz incrẽdit penã z nõ extrẽdit. Extrẽsio enim est infinita.nec pot crescere. Sz intrẽsio est finita.z semp põt crescere. Illa ḡ talis q̃ nõ mutãt seu aggrauãt ĩ infinitũ.est necessario ꝓfitẽda. Quãte mutãt z aggrauãt in infinitũ.vt q̃ actũi venialꝫ pura vt laute z studiose ꝓpatiõi addit ebrietas. vl notabiliter mortale pro tumo sine cã. Sz vtrꝫ religioso sit mortale qđ alteri ẽ venialꝫ dicendũ q̃ nõ.vt ꝓbũ otiosum.z hmõi.nisi speciẽ mutaret.qz nubere vl velle nubere qđ seclariby nõ ẽ peccatũ si ḃ fiat cã. plis generãde.vl venialꝫ ꝓter voluptatẽ.est religioso ꝓfesso mortale.ꝓter votũ.etiã clerico ordinato.qz sacrilegiũ est. Nõ aũt ꝓmissio mortis furti vel iuridic.qz nllꝰ vouet se nõ habiturꝫ ꝓmos mortꝰ q̃ nõ sunt in nra prãte. Nec Pe.de pal. Et nota ꝑm Tho.ĩ qdã epla.q̃ circũstãtie ille dicũt trahere pctm̃ ad aliud genus et lõ de necessitate ꝓfitẽde q̃ habẽt speciale repugnãtiã ad aliqđ ꝓceptum diuĩe legis. Sic furtũ simplex repugnãt huic ꝓcepto. Nõ furtũ facies. Si ꝓ fiat furtũ ĩ loco sacro.circũstãtia loci habet repugnãtiã ad aliud ꝓceptum. qđ ẽ deuenratiõe sacroꝝ.z sic addit noua spẽs pcti.et sic ò alijs. Dicẽ Nico.ò ly.sup Exoð.q̃ pctm̃ mortale cõmissũ die festo habet specialẽ repugnãtiã ad aliud ꝓceptũ de sctificatiõe sabbati.qz magis est opus seruile opus pcti.q̃ opus manuale. Opus ãt seruile ibi,phibẽt.z sic mortale vltra ꝓpriã deformitatẽ siue materie.ex eo q̃ cõmittitur in festo hz aliã deformitatẽ ex ista circũstãtia.quaꝫ oportet ꝓfiteri. Et in fine dicẽ idẽ Tho.vbi.s.q̃ illõ qđ dr circũstãtias nõ trahẽtes pctm̃ in aliud genus seu speciem nõ esse ò necessitate ꝓfessionis nõ est referendũ ad nũerꝫ pctoꝝ.z eiusdẽ speciei.qz nũerꝫ ꝓfiteri tenẽt si potest.qz nõ est vnũ ꝙ hz mltra.z hec nota diligẽter. Nota secõdo q̃ exq̃ cogitatio cũ deliberatiõe rõnis in actũ pcti mortalis hz.deliberãdo illũ actũ agere.etiã absq̃ opere.sit pctm̃ mortale. Iõ ad singlas pctoꝝ spẽs post pcta opis.interroga etiã,de pctis cogitationũ illius pcti.z de pctis oris. Et cũ opus alicuius z deliberatio mẽtis ad illud agẽdũ absq̃ ope.sit ciusdem speciei specialissime. Sz differt ꝑm magis z minus vel pfectũ z impfectũ.qz.s.maius pctm̃ est in ope q̃ in sola cogitatiõe.iõ etiã de circũstãtijs hmõi cogitationũ interrogandũ est.puta si dicẽ penitẽs se cõsensisse cogitatiõibꝫ luxuriosis.qz ḃ põt esse multiplicat et in diuisis speciebꝫ.iõ interrogat de qualitate ipaꝝ cogitationũ.vt si delibauit tale pctm̃ cõmittere cũ soluta.qz tũc fornicatio est si ipe soluꝰ est. aut cũ ꝓsanguinea. qz tũc incestus est.aut ꝓ iugata.qz tũc adulteriũ est. Et sic de alijs speciebꝫ luxurie.z aliorum vitiorum.

Pro aliqua ꝺclarati .§VI.

one ꝓdictoꝝ. Nota q̃ dicit Tho.ꝑma secõe.q.lxxij.q̃ pec-

certū diuidit ꝑ hec tria .s. pctm̄ cordis. oris. et op̄is nō sic per diuersas spēs cōplectas. sicut differūt specie. bos leo et capra. ſ sicut ꝑ diuersos grad⁹ peccati. sicut dom⁹ diuidit in fundamētū. in parietes. z tectū. sic in spēs incōpletas. Cōsummatio igit peccati est in ope. Unde pctm̄ op̄is habet spēm cōpletā iz ꝓma inchoatio ei⁹ est q̄si fūdamentū in corde. Secūd⁹ grad⁹ ei⁹ ē in ore fm̄ ꝙ hēo in mēte. prumpit facile ad manifestandū. concepti cordis. Tert⁹ grad⁹ ē in ꝓsummatiōe op̄is. Patet ḡ ꝙ hec tria pinēt ad vnā ꝑfectā speciē. cū ab eodē motiuo procedant. Iracund⁹ ei ex eo ꝙ appetit vindictā pri⁹ turbat i corde. scōo in ꝟba ꝓtumelios prumpit. tertio procedit ad facta iniuriosa. vt ꝑcussionē z hmōi. z sic de aliis quibus libet. vt luxuria auaricia ꝛc. Nec tm̄ sic intelligendū ē peccata cordis ee spēs incōpletas. q̄si nō sint mortalia. imo qm̄ est in eis ꝓsensus deliberatiu⁹ ad actus q̄ de se sunt mortalia peccata. tales cogitatiōes sūt pcā mortalia. z si nō ita graui⁹ sicut pcā op̄is. vt dictū ē. Et q̄n̄ sūr simul cogitatio cū locutiōe z ope. vnū ē pctm̄. vt ptz de luxuria et aliis pctis. Qn̄ ꝟo quodā tpe ꝺliberat fornicari. z alio tpe diuerso z distanti fornicat. sūt duo peccata mortalia.

Regule q̄b⁹ cogn̄oscat pctm̄ mortale a veniali. Ca. xvij.

HD cognoscenduz qn̄ pctm̄ ex sui natura ē mortale vl' veniale. Monstrande sūt q̄nq; regule. Prīa regula ē qn̄ amor vel affectio ad aliquā creaturā. ſ. se vl' aliā tm̄ crescit. vel est tā magn⁹ ꝙ in eo ꝓstituit vltim⁹ finis. i. ꝙ nec actu nec habitu ordinat illā creaturā. aut ei⁹ dilectionē. aut ei scipm̄ fm̄ deū. z velit cū tali creatura ꝓcentari. z non curaret deū offendere aut ei⁹ ꝓcepta trāsgredi. ꝓpter illam creaturā. ita ꝙ ibi est aliqualis ꝓtempt⁹ dei. li nō ē formalis. tm̄ est interpretatiu⁹. z ē fruitio creature. qz ꝓponit creatura deo. Un̄ cū aliqs vellet cū creatura sp manere. nō curāda de eterna beatitudine. licet non sint sp rudes de hoc interrogandi. vl' trāsgrādi. tm̄ tal' amor creature sē per est peccatū mortale. Qn̄ aūt aliqs diligit aliquā creaturā magis q̄ deū. ſ ꝓpter h̄ nollet deū offendere. aut eo carere. nec ei⁹ amicitia ꝑdere. tal' amor creature ē pctm̄ mortale. Secūda regula satis ꝓcordat cū ꝓcedēti. s. cū notabili⁹ ꝓtra dilectionē ꝓximi aliquid ꝓmittit. tūc ē mortale pctm̄. qn̄ vero nō tūc est veniale. Qn̄ vero aliqd fit ꝓtra dilectionē dei. pōt attendi penes h̄ ꝙ repugnet charitati. vl' amicicie quā debem⁹ ad deū habere sup̄ oīa. Qn̄ aūt aliquid fit ꝓtra dilectionē ꝓximi pōt attēdi penes ipa ꝓcepta legis nature. s. qd̄ tibi nō vis fieri alteri ne facias. z qd̄ tibi rōnabil' z ex debito vis fieri. alteri facias. Et pōt etiā attēdi penes scandalū actuū. qd̄ ego infero ꝓximo meo ꝑ mala exēpla. ſ inq̄rū iportat aliquaz ꝓtra dilectionē vl' q̄ tū sit illud scādalū ad h̄ ꝙ sit mortale. nō ꝑcise determinatū ē. qz in modico facere ꝓtra ꝓximū aut in puo scādalizare nō ē mortale. vn̄ q̄libet attēdat seipm̄. qd̄ sibi vellet fieri. z qd̄ sibi nollet fieri. z ꝑ qd̄ factū. z nō factū soluere inter se z ꝓximū suū amicitiam quā simul habent. Tertia regula. qn̄ omittunt ꝓtra precepta dei z eccl̄ie. vel legis nature. vl' superiozis. q̄ ꝑcepta sūt de necitate salutis. vel ꝺ votū publicū vel ꝑuatū. vl' ꝺ iuramētū licitū. z tūc ē mortale pctm̄. qn̄ ꝟo citra tūc nō est mortale. Quarta regula. cū aliquid fit vel cōmittitur vel omittit ꝺ ꝓscientiā vere vel falso dictante aliqd pctm̄ mortale. vel ꝺ ꝓscientia formidāte ꝓbabiliter vl' dubitante an aliqd pctm̄ sit mortale. tunc sp est mortale si ꝓscientia nō sit sufficiēter instructa. Quīta regula de actibus intus manentibus. qn̄ quidā solā h̄z cogitationē ꝺ aliquo q̄ stūcūq; turpē vel malā absq; cōplacentia seu delectatione vel ꝓsensu tūc nūq; ē pctm̄ mortale sed vl' veniale vel nullū. Qn̄ vero est ꝓsensus in actū q̄ esset pctm̄ mortale. tūc sp est peccatū mortale. qz deꝰ volūtatē ꝑfecto acceptat. Qn̄ aūt cū cogitatiōe aut cōplacentia certa e delectatio morosa in aliq̄ turpi spāli i libidinosis. tūc est mortale fm̄ dictū Aug. Esto ꝙ nō sit cōsensus in actū fm̄ dictū aug. h̄z in sola morosā delectatiōz. de iudicio ē de interioribus sic exterioribus pctis. Aliqd qō facit difficultatē posita de sensualitate z rōne. z de pctis ꝓuenientibus a sensualitate z rōne. z de pctis ꝓuenientibus a tribus deliberationē. Aliq; licādo igit sepm̄ vicia capitalia q̄ nō sp sūt mortalia. h̄z ſ male radices in hoīe. ex quibus oriūtur peccata venialia.

Q. debet seruare z scire cōfessor vtilia z necessaria in ipo exercitio confessionis. Capitulū. xix.

OE quibusdā que homō nestū z bonū ē ꝓfessorē fuare in ipo exercitio audiendē ꝓfessiōis vltra excōicatiōnem iuris cōis. vt sciat ꝓfessor si penitēs incidisset i aliam ꝓstitutōibus sinodal' nō inuestigare dz de ꝓstitutōibus illis. vnde si. si q̄s h̄ret. vl' etiā putaret vl' forte a legatis. vt possit melius penitentibus prodere. Diligēter q̄rat de nūero pcti. ꝓpter i. q̄tiēs incidit in istud vl' istud qz cōiter hoies istō. iuter trāscūr. z de circūstantijs nō necessarijs. z de pcō qd̄ Sacerdos alteri rite iā ꝓfessus ē nō q̄ras. cū nō teneat nisi in casu in q̄ teneret ꝓfessionē iterare. Et de his plene hēs supra. Tertio diare pcedēti. c. §. iij. Et nō solū in pctis op̄e ꝑpetratis q̄ tertio re. h̄z de pctis cordis. q̄ plene quipēdūt. z de nūero ipōrū. Et qz fm̄ Tho. in prīa scōe. pctm̄ cogitatois z op̄is q. 74. in eadē materia sūt vni⁹ z eiusdē speciei. h̄z differunt in magis z min⁹. qz. s. pctm̄ op̄is ē gui⁹ q̄ peccatū cordis. Quarto ideo interrogandū ē ēt de specie z circūstātijs necessarijs pctōr̄ cordis. Ubi grā. Si dicit se in mēte solū de liberasse mulierē cōgiscere. interrogādū ē vtr̄ mulierē soluta vel nupta vl' ꝟginē. z in q̄ die z hmōi. qz ista faciūt istud peccatū diuerse speciei. Itē si mulier ē. facies cā. ex trāsitorio Quinto stare. nec in facie ei⁹ aspicies. qz facies caꝛ vt vētus vāt est dict̄ ꝓpheta. Sz nec decet frequenter in vultū viri aspicere. ne facias eū eru bescere vltra q̄z oꝑtet. Uiros q̄z ḡues z Sexto sapientes dulcius z vrbanius oꝑtet rep̄hendē. rusticos grosse acideoras durius. ne ꝓmi dedignent ex asperitate vestra boꝛ. z secūdi pctā paruipēdant ex leuitate monitis. Septimo mulatos ex dolore z ḋsparōe quātumcūq; pctā cōmissa sint ḡuia ꝓfortare. z animare ex predictis exēpla inducēdo ad uid. Magdalene. Pauli. latronis. z hmōi. Induratos z se excusantes aggḡuare mala coꝛ. oñdendo pticulū ex mala adā. saulis. z iude. z hmōi. Nota etiā fm̄ magistrū Umber. in li. s. de officio ordinis. s. fratꝛ ꝑdicatoꝛ. q̄ libet loꝛ ꝓfessiones ꝑpetuas z libenter audiri debet q̄ magis indigere putant. vel qz raro venire solent. vl' q̄ sūt extranei. z qui sūt in maiori statu. vl' de q̄ꝛ ꝓfessione maior veritas secretura speraꝛ. Idē dicit audiēdo mulieres. caueat ne nisi in publico audiat. z nisi ab aliq̄ vl' aliquibus videatur. nec multū immoꝛet. nisi q̄ cū necitas ꝓfessionis req̄rit. Et eis q̄ nimis frequenter ꝓfiteri volūt. assignet certus tps ex q̄ ipas nō audiat. nec alys colloquijs se eis exponat. Et sp̄ ꝟbis duris z rigidis vtaꝛ erga illas potissimū q̄ mollibus. Hec ille. Et h̄ est ꝺ illos q̄ quotidie audiūt mulierculas z faciūt eis longas ꝑdicatiōes. vn̄ amittūt multū tpis z scandalū cōiter sequitur in ipis z in ꝑlis.

De penitētia iniūgēda a ꝓfessore. Capm̄. xx.

OE penitentia seu satisfactione iniūgenda a ꝓfessoꝛibus. Nota q̄ ꝑ q̄libet pctō mortali esset regulariter septēnis pnia ꝺponenda. vt h̄. xxij. q. i. Predicādū i glo. z. xxxij. q. i. Nocapsus §. sequnti. qō seruabat antiq⁹. Et ista septēnis penitētia magis vel min⁹ aspera fm̄ maioritatē z minoritatē circūstātiaꝝ z cōpūctionē erat. qz vt dicit Hiero.

Prima

Secūda

Tertia

Quarta

Quīta

Notate

nō

nō. de penitentijs ꝑ totum accipitur vt ꝓ hic.

Ca. 19. De penitentia iniungenda

Apud deū nō tm̄ valet mēsura tpis q̄ doloris. nec ran/
tū abstinencia ciborū q̄ mortificatio criminū. de pe. di. i.
mensurā. Sed hodie oēs pnie sūt ꝓfessoris arbitrio taxā
de. ꝓsideratis circūstantijs psonarū ⁊ criminū. ⁊ hmōi.
extra co. De⁹ q̄ dicit etiā Leo pa. xxvi. q. vij. Tpa penitu
dinis habita moderatiōe tuo arbitrio sūt ꝓstituēda. pro
ut ꝓuersorū animos ꝑspexeris. cēdeuotos. Ray. Buil. ⁊ ipe.
era q̄ dicē gre. de pe. di. v. videlicet. falsas pnias dicim⁹
que nō fm auctatē sanctoꝝ patrū ꝑ qlitate criminis im
ponūtur. Hoc enī intelligit fm Ray. cū sine cā rōnabili
dimitterent pnie antiquit⁹ taxare. Nā vltra illā cōnem
pniam septēnem ꝑ qlibet mortali i genere ponunt alie
penitētie maiores vł minores ꝑ certis pctis. put habet
in dūersis. c. decretoꝝ. q̄ qr̄ cōiter nō dant. ideo omitto
ponere. Si vis eas videre. qre in sūma ꝓsb. li. iij. ti. xxx/
nabilis cā nō dandi hmōi penitētias. indispositio penti/
tentiū. etiā qr̄ aliq̄n nō sufficeret tps vite. Nā vt dicunt
Ray. ⁊ Hosti. dz ꝓfessor dare talē pniam. quā credat ꝓ/
simlr illū iplere. ne ipam violādo deteriꝰ ei contingat.
Dō si magna pcā cōmisit ⁊ dicit se penitere. ꝛ nō posse
se aliquā durā pniam agere. animet cū ad b̄ ꝓfessor. ostē
dendo ei ḡuitatē peccatorū. ⁊ ꝑ ꝓsequēs penaꝝ ⁊ pen/
tētiaꝝ sibi ꝓpter ea debitaꝝ. ⁊ sic tandē imūgat ei penitē
tiā quā libenter suscipiat. Et si sacerdos nō pōt gaudere
de oīmoda purgatiōe ei⁹. saltē gaudeat q̄ liberatū a ge/
henna trāsmittit ad purgatoriū. Itaq̄ vt inq̄t Hosti. cō
fessor nullo mō dz ꝓmittere pctorē desperatū recedentia
se. ar. xxi. q. vi. Presbyter. sed ponꝰ iponat ei vnū pr̄ nr̄.
vel aliud leue. ⁊ q̄ alia bona q̄ fecerit. ⁊ mala q̄ tolerauē/
rit sint ei i pnia. ꝓcor. Tho. Hoc tm̄ sane itelligē. vel q̄ si
alias ipm̄ penitet. ⁊ paratum dicē se facere q̄d debz. Hon⁹
penitētie dicē nō posse sufferre. tunc ꝓpter b̄ q̄ rēcunct⁹ d̄
liquerit nō dz dimitti sine absolutiōe ne desperet. Et dicē
pe. de pa. in. iij. q. dz ꝓfessor cū minorē pniam debito i
ponit innotescere ei. q̄ illa ipōsita nō ē ꝺdigna. ne decipi
atur putās ipam sufficere. ſz q̄ deberet ꝑ qlibet mortali
septēnē agere pniam. quā si b̄ nō faciet. luet i purgatorio
tionē. nō dz sibi b̄ dicere. Sz si dicit se nō posse dimitte
re oḡiū. vł caste viuere vł alienū cū possit nō velle resti/
tuere. vł artē dimittere. quā sine mortali exercere nō pōt
vel aliq̄d hmōi. talis nl̄lo mō dz absolui fm Tho. ⁊ pe.
de pal. ⁊ alios. Quia vt dicit gre. xi. q. iij. Tūc ēna absol/
lutio sacerdotis. cū interni sequit arbitriū iudicis. i. dei
qui nūḡ absoluit ipenitētē. de pe. dis. i. Neminē. Sacer
dos aūt nulla dz cōmittere falsitatē i sacris ꝓiratis. Un̄
⁊ de pe. di. v. dr̄. Fratres nr̄os admonem⁹ vt falsis pen
tētijs aīas latcoꝝ decipi nō patiant. Falsas aūt penitē
tias dicim⁹ cū sic agit ꝺ vno. vt nō r̄cedat ab altero. ve
rū ⁊ si tal̄ pure vult ꝓfiteri. dz audire ꝓfessio ei⁹. vt dicit
extra de pe. ⁊ re. q̄ quidā. ⁊ debet sibi aliq̄d imūgi. ñ ab/
soluēdo eū ⁊ declarādo. q̄ nō ꝓpter b̄ credat se absolutū.
sed tm̄ saltē satisfacier mādato eccl̄ie de ꝓfessiōe annua/
li. ⁊ hortet eū. vt faciat oīe bonū q̄ ꝑt. vt deꝰ cor eius
illustret ad pniam. vt dr̄ de pe. di. v. falsas. Et sic nō ē di
mittendus sine ꝓfessione ne desperet. Dō si insistet pro
absolutiōe. oñdēdo scādalū ⁊ desperationē si nō absolua
tur. nullo mō dz ei assentire. sed declarare q̄ fieri nō pōt
nec iuuaret eū. Et si pmanet in scādalo nō ē curandū. q̄
est scandalū pharisēoꝝ. xi. q. iij. Inter verba.

Imponēdo peniten ℣. I.

tias ne ꝓlescat auctoritas eccl̄ie arbitret ꝓfessor. ⁊ ne ptās
clauiū ꝓtemnet. de pe. di. i. c. Sūt q̄ arbitrant. l. dis. c. ab
stit. ⁊ c. Si q̄s ꝓpostera. min⁹ malū est si pure ꝓtigat er/
rare dando nimis puā q̄ in dādo nimis magnā. vt dicē
Ebr. xxvi. q. vij. Illigāt. qr̄ vt ibi dr̄. Deli⁹ ē reddere
rōnē deo de nimia misēdā q̄ de nimia seueritate. Si el
benign⁹ ē dns. vt quid sacerdos vult videri auster⁹. exē
plū habem⁹ in xpo vt dicē Ray. q̄ nulli vnq̄ ipe sut q̄/
uē pniaz. ſz dixit va dr̄ noli ap̄li⁹ peccare. Erad b̄ pmaxie
debet attendere ꝓfessor. excidere ab eo cās ⁊ occasiones pec
catorū. puta si ꝓuersatio ei⁹ ē cū aliq̄ vel aliq̄ q̄ ei occa
sio ruine. dz iponere sibi q̄ dimittat familiaritatē. si pōt
et hmōi. de pe. di. iij. Satisfacere. Aliq̄n iponere ei mu/
tationē loci. q̄ ē sibi ad scādalū. si pōt fieri. di. lxxxi. valet.
Aliq̄n tm̄ res sic se hnt q̄ fieri nō p̄nt. ℣ Itē iponēda
est pnia p̄ ꝓtrarū ad malū. q̄d cōmisit fm Ray. vt sup/
bo opa būilitatē. auaro opa elemosyne gulōso ieiuniū. q̄
ꝓna ꝓtrarijs curant. de pe. di. ij. c. i. q̄d itellige si crederet
illū posse vł velle facere. h̄ est ei ad hn̄ ēe iponere ista ma
gis q̄ alia. Itē si est negligēs ad audiēdū verbū dei. fm
Joh. pōt ei imūgere q̄ audiat certū nūer̄ p̄dicationum.
Debet etiā cauere ne det talē pniaz p quā fiat alteri pu
diciū. puta si ꝺuo imūgit longa pegrinatio vel ieiuniuz
plurū. dns ei⁹ inde reciper detrimentū de furtio suo. si i/
poneret vxori vt daret mł̄ras elemosinas d̄ bonis viri si
paraffernalia nō hz. ℣ Itē ꝑ peto occulto n̄ ē manifesta
pnia imūgenda. i. tal vn posset aliq̄ peti cōmissi sup̄ pto
ozari. Itē nota ꝫ Jo. an. sup de. Dudū. d̄ sepl. sup ybo au
dire. q̄ ꝓpius dz sacēdos imūgere pniam q̄ facere absolu
tionē a peccatis. q̄d ꝓbat ex ipo tex. de. q̄ ꝑ⁹ ait de pnia
imūgenda ⁊ postea de absolutiōe. tū etiā ex rōe. ꝓbat. q̄
cū absolutio sit cōplemētū ⁊ forma in pnia. pus dz ēe sa
tisfactio. q̄ ē vt ps materiał pnie salē i actuali. ꝓposito.
vt exꝑssa satisfactione q̄ debet iponi ꝑ sacerdotē. cā peni
tens acceptet sicut ꝓfessus ē ⁊ doluit. ⁊ inde sequit absol/
lutio. Sed ꝓtrarū dr̄ ex̄ de cens. c. fi. Ubi dr̄ q̄ archiepł
p̄nt in vlitatiōe absolueret pnias iponere. q̄ b̄ de nectra
re nō. pcdit. Un̄ apud mł̄ros ē ꝓsuetudo q̄ ꝑ⁹ absol/
uat ⁊ pnia imūgit. quōcūq̄ fiat vł an̄ vł p⁹ sufficit. ꝑsup
ponit enī ꝓfessor illū hr̄e ꝓpositū faciendi q̄ sibi imūget
cū ipm̄ penitebit. ℣ Itē fm to. si penitentē absoluis cui⁹
ꝓfessionē audisti. absoluas ēt eū a penitētijs oblitꝰ imū/
ctis ab alijs sacerdotibꝰ. ⁊ si aliq̄s penitentiaz imūcteaz
memor si q̄s ipleuerit si iudicaueris expediēs cōmutes
eas. nisi sit in casu a q̄ nō posses absoluere. De pmutatō
ne pnie hēs sup̄. ti. xxij. c. fi. vbi multa de satisfactiōe. Cau
tū ē ēt ꝺclarare sibi l̄ pmittē. q̄ si aliq̄ die l̄ ex negligētia
vel obliuione omitteret pniam imūctā. pūta ieiuniū vł
ōfones. ⁊ hmōi. q̄d possit supplere alie die. Itē fm Pe. ꝺ
pal. Consulendū ē diuitibꝰ ⁊ nobilibꝰ q̄ querāt ꝓcipa
tionē bonoꝝ. q̄ sūt i religionibꝰ. vbi et sūt plēs penalita
tes q̄ alubi. ⁊ magis accepte deo. ⁊ q̄ in pniam impona
tur eis ñ solū q̄ faciāt ꝑ seipos. ſz ⁊ que ꝑ alios vł ab aliꝭ
procurabūt. ⁊ oīa quoꝝ specialr sūt ꝓcipes.

De confitenti autem ℣. II.

q̄ nō ꝓfitetur aliq̄d mortale q̄d nouit de eo ꝓfessor ex eo
qr̄ ñ reputat illd pctm̄. Dicē Hoff. in q̄libet. ix. q̄ si ē cer
tū illud esse mortale. tūc q̄ cūq̄ ꝓfessor dz ei facere ꝓscien
tiā de eo. cū ꝓfessor ordinet ad vtilitatē ei⁹. sed vtilitas
eius ēt sciat statū suū. nec dz cū absoluere ſz reputare cū
indispositū ad recipiēdū absolutionē dū manet in tali
statu. Sed si dubū sit vtrū sit pctm̄ mortale ⁊ opinio
nes sūt int mḡros. sic vtr̄ sit licitū emere reddit⁹ ad vitā
Tūc aūt ꝓfessor est ordinari⁹ ei⁹. ita q̄ teneāt audire con
fessionē ei⁹. ⁊ tūc si sit illius opinionis q̄ illud nō sit pec
catū. debet eū absoluere simplr. Si aūt credit q̄ sit pec/
catū dz ei ꝓsciam facere. q̄ confitēs diligenē se informet
de illo facto vtrū sit pctm̄. Sed dato q̄ ille nō velleꝭ co
gnoscere illud esse peccatū. nihilominus exq̄ ē ordinari⁹.

tenet cū absoluere. nec reputare eū inabilē ad absolutionē. qz ex rōne z nō preruta hec optimo ē. Ordinari⁹ aūt in absoluēdo dz sequi cōe iudicium ecclie nō suum. Si aūt sit ꝓfessor delegat⁹ q̄ in nullo tenet ꝓfitēri nisi velit. si credit illū esse mortale. nō debet eū absoluere. qz ex mera volūtate dependet vt absoluat vel dimittat. dz ei secū in absoluēdo ꝓpriū iudiciū. z peccatz absoluēdo. Dec Bon.

De forma z modis absolutōis. z de canonibus penitentialibus. Capitulum. xxi.

DE absolutōne tādem

Ligat sac̄dos z soluit.

Nota ꝑm Ray. sacerdos dz soluere vel ligare tribus modis. Uno mō p oñsionē. i. oñ dēdo solutū vl ligatū. Ligatū dico cū scz nō absolut. scz ei pcōz per ꝓtritionē sit a deo absol⁹. ad huc tñ in facie ecclie manet ligatus. z sic intelligit illō. c. de pe. di. i. q̄ntūlibz. Alio mō ligat sacerdos dādo pniaz ad quā obligat pcatorē. z soluit dū de pnia sibi debita dimittit. vl ad sacramēta admittit. de pe. di. i. m. triplex. Tertio mō p excōicationē z absolutionē ab ea. xi. q. iij. nemo. Fit tñ ꝑm Pe. absolutio a pcīs realiter p ministerū sacerdotū. nō q̄dez principal'r z auctoritatiue. qz hō ē ꝓpriū dei. de pe. di. i. Ꝯbum. nec tñ solū oñ siue. qz hō faciebāt sacra veteris testamenti z nō solū dep̄catiue. qz sic magis absolueret bon⁹ laicus q̄z mal⁹ clericꝰ. Nec solū p ꝓtritionē ꝓfitētis. quia tūc nunq̄z qs ibi efficeret de attrito ꝓtritꝰ. Sz opaī instrumēaliter absolutio p remissionē dispondo ad grāz. Et sic nisi ponaī obstaculū facit de attrito ꝓtritū. z tam ꝓtrito adauget gratiā. Dec Pe. ꝓcor. Tho. Et fit hō virtute clauiū q̄ dicunt ꝓles in effectu qz vna ē potētia discernendi. alia diffiniēdi. vna tñ est essentialr. s. ptās iudicādi in foro aīe collata a dō. z in aīa impssa indebilr p susceptōnē sacerdotij. Dec pe.

Triplex iudicium

Nota ꝑm Ray. q̄ triplex ē iudicium. s. dei. petri. z cleri. In primo iudicio absolui pcōz per ꝓtritionē. In iudicio petri. i. ꝓfessionis p absolutionē si tñ sit absolutus pus a deo saltē ordine. alioq̄n nō. vñ dz ꝓpriū. q. i. manet petri ꝓuilegiū. qñ ex cōtate fertur iudicium. In iudicio cleri. i. curie celestis absolui p approbatōnē. de. pe. di. i. c. nūquid Layn.

Triplex clauis

Nota etiā ꝑm Pe. de pa. q̄ ē triplex clauis regni celoz. Prīa ē auctoritas. z hanc hz sol⁹ de⁹. qz cū clauis sit ptās aperiēdi celū. z de⁹ sol⁹ principal'r possit remittere pcā. q̄dū solis claudit celum z gr̄am infudere q̄ aperit. ideo hz hāc ipe sol⁹. Secūda ē excellentie. hāc hz sol⁹ xp̄s merito passionis apuit celū tollēs impedimētū nature. qđ null⁹ tollere potuit. Tertia ē clauis ministerial'. hāc hnt sacdotes q̄ ministr'ales z dispositiue agūt ad amotionē obstaculi. i. vectis seu peti. z apertionē. i. collationē gr̄e. Clauis aūt ministerial' est duplex. vna dz ordinis. alia iurisdictōis. Et forte sūt realiter distincte. qz licet clauis iurisdictōis nō sit aliq̄d reale. tñ clauis ordīs ē aliq̄d realez idelebile. Et dato ordīs hz oīs sacdos. sed clauē iurisdictōis nō hz nisi habeat ꝓbditū. vñ z curat⁹ nō sacdos hz clauē iurisdictōnis. z nō clauē ordinis. Itē clauis ē duplex. s. clauis scīētie z clauis potētie. vna tñ essentialiter.

De modo absoluendi. §. I

Nota q̄ dicit Pe. de pal'. qz hō nescit vtrū vnq̄z fecerit vnā pfectā ꝓfessionē. expedit q̄ in oī ꝓfessione sacramentali post quedā special'r enumerata sequat general' clausula. s. de oīb⁹ alijs venialib⁹ z mortalib⁹ ꝓfessis et nō ꝓfessis. dico meā culpā. z sic absolutio seq̄tur. z sic valebit ad remissionē pene z culpe etiā mortal' oblite et nō scite. ad quā tñ nō tenebat. alīs in spāli itez ꝓfiteri. qz scz ꝓfessus ē sufficienter.

forma absolutōnis

Forma aūt absolutōis ꝑm tho. in tractatu de forma absolutōis ē hec q̄ tū ad substātiā. Absoluo te (Et cōsyncut addi) ego z a pcīs tuis. z si nō diceret subintelligeret. Qz ei in sacrīs ꝙba hnt efficaciā ex institutōe diuīa. tenēda sūt determinata ꝙba ꝓsonātia institutōe diuīe. Institutoi aūt dīne dicēti. Quecūq̄z solueris. ꝛc. Ista ꝙba ꝓcuniūt. Ego te absoluo. Idē Innocentius. Et Hosti⁹. Et melius addit ꝑm Pe. de pa. ab oīb⁹ pcīs tuis. q̄z dicere ab oīb⁹ pcīs tuis ꝓfessis z oblitis. Et melius dz ab oīb⁹ pcīs q̄ ꝓfess⁹ es in generali vel speciali de q̄b⁹ intendis. Premittit aūt absolutoi cōiter misereatur tui. ꝛc. z filius dei te absoluat. ꝛc. Nō q̄ sit necariū z ō forma absolutōis. vt q̄dā dixerūt z male. q̄ reprobat. tho. Sed ex ꝓgruētia vt sc̄ḃmōi oronē tollat. si aliq̄d ē ob. staculū ex pte penitētis ad pcipiēdū fructus absolutōis.

Subiūgitur ēt ad absolutoez ꝓgrue ꝓsignatio crucis sup̄ caput ꝓfessi nō ꝓuenit ꝑm Tho. qz ist⁹ sacrīs nō dat ad aliqua excellentiā gr̄e. sicilla vbi fit man⁹ impositio. Et ꝑm Pe. de pa. in fine multū vtil'r dz. Quecūq̄d boni fecerīs. sit tibi in remissionē pcōz tuoz. Nā vt dic Tho. in qōliber. ex ipis versbis. Oīa bona q̄ fecit i statu grevalebūt sibi ad expiā dū culpā ꝓteritā seu diminuēdū de debito pene. nō solū ex ipa natura boni op⁹. sz ex ꝓtute etiā clauiū. Ꝏlūber enī bonū op⁹ ē magis expiatiuū ex positōe ꝓfessoris q̄z idē p se factū. qz ibi opaī ꝓtus clauiū z meritū passionis xp̄i. Dicut ei ꝓfessor pt ponere pniam ex se. vl ō consilio alteri⁹. ita z de volūtate ꝓfitētis. pura vt dic. Si potes facere b vl nō vis facias b. Et hoc ē sil'e cū dicit. Quecūq̄d boni. ꝛc. Uñ vltra pniam special'r iniūctā ex illis verb alia bona opa magis valebūt q̄tū q̄dē ad emēdā culpe cōmisse. nō aūt ad pseruādū a futura. Pe. d. pe. dicat q̄ ēt dz ꝓfessor dicē. z mala q̄ sustines z bona q̄ potes facere sint tibi. ꝛc. Nō quidē intendēdo cū obligare ad bi satisfactoriū. z bona q̄ facies. Itē nota ꝑm to. z pe. de pal'. q̄ ꝓfessor sp pt⁹ dz absoluere a vinculo excōicatōis etiā minoris q̄z a pcīs. Et multo magis a maiori si hz auctoritatē. Nō si nō hz nō absoluat a pcīs. nisi pt⁹ absoluat ab excōicatōe p cū q̄ pōt cū absolucre ex b Soler ād dīs pap. aliq̄n q̄busdā rārā gr̄az facē vt simpl'r ab oīb⁹ censuris z penis iuris z bois possint absolui i foro saltē ꝓscie. z tūc ꝓfessor pt ulta forma vri. quam a curia roma na recepi. z vsus valet.

De plenitudine pote. §. II.

Absolutis aplice cuius auctoritatē p prīi gero. absoluo te ab oīb⁹ censuris eccl'iasticis sentētijs z vincul' excōicationū suspensionū z interdicti. rā a iure q̄z ab hoīe latis nec nō ab oīb⁹ negligentijs z ōfectib⁹ cōmissis in administrando de solita aplice sedis clemētia z oīs defect⁹ cozundem Absoleo ēt oīez maculā ifamie z i abilitatez yndecūq̄z cōtractū. Dispēsoq̄z ecū sup oīm irregularitate. simonia. in ordine z beneficio actiue vl passiue q̄cūq̄z occasiōe vl' cā etiā circa te. in collatōe ordinū z aliox sacroz vl' ꝓtractis seu cōmissis. Restituo te z habilito te ad stat⁹ famā z honores. z executōnes officioz eccl'iasticoz q̄ūcūq̄z. ac ad oīs grad⁹ dignitatū z bonoz ad bñficia eccl'iastica habita z habēda. z tibi de his q̄ habes de nouo puideo re laxādo tibi fruct⁹ q̄s male recepisti seu lesa ꝓscia ex eisdē ac alia q̄ in ludo ex successiōe ac al's ad te puenerūt. q̄ sb iacēt restitutōi vage i forma plenissima. In noīe ꝑris z filij z spūssancti amē. Si āt aliq̄s dubitat an p illis specialij z spūssancti amē. Si āt aliq̄s dubitat an p illis special' exigat forma absoluēdi ncēria. q̄ a se aplica hnt pleniū. q̄ in articulo mortis dūtaxat sel' possint hīe plenā remissionē suoz peccaminū. i. a pena z cl'pa vt alij expmūt. Rñdet ꝑm qō a magīs tā in ꝓsilio ꝓsātiensi q̄ basilie.

si dictũ fuit q̃ nõ.ꝫ sufficit q̃ ea oĩa ⁊ singula faciãt p̃ quib⁹ idulgẽtia pfata dar̃,put in bull' vl' pulegijs taliũ expmit. Nec pu ter aliqs q̃ qñ sel' in articlo mortis fuit et vl' ẽ.q̃ postea i alio mortis articlo vti valeat nisi papa moris dũtaxat sel'. Et ita rnsũ ẽ i⁹cilio ⁹stãtiensi a lit⁹ teratissimis viris plib⁹ de hoc req̃sitis Nec mirũ q; put legiũ ỗ idulgẽtijs cũ dat q̃tũ sonat ñ ãt extẽdi ꝺꝫ virtus

Sed quid de cõfesso .§. III.

re q̃ absoluit iecularẽ vbi nõ potuit absoluere.aut ex ig⁹ rãtia vl' ex ꝓcudia.festinatõe.⁊ hmõi. Et ⁹fessor postea oĩs q̃ secularis excusat⁹ ẽ.⁊ cotra deo absolut⁹ ẽ iterim q̃ nescit.ꝫ ⁹fessor nõ. Quid g̃ facier. Collatio facta fuit basiliẽsi. Quidã dixerũt q̃ ꝺꝫ aucritatẽ a supiori ipe trare absoluẽdi eũ.⁊ si sine magno scãdalo fieri ꝑt voca re nõ absolutũ ⁊ sibi dicere ac eũ absoluere p⁹ auditũ in fessione. vl' si magnũ scandulũ timeret. absentẽ absol⁹ uat si ab vltima ⁹fessione sperat ẽ i gra. Adhuc autẽ ⁊ mo deo sacerdoti cõmittat ⁊ pniam solã ꝺdignã sacer dos p negligẽtia agẽs.ꝑsertim qñ multitudo sic ẽ negle cta.vel multi eor̃ multũ distãt a loco.vbi residet ⁹fessor

Idẽ ẽ eo. ri.§.j. Quid ẽt sentiẽdũ ẽ de alĩq̃ q̃ cõfitet.⁊ ⁹fessor eũ nõ i telligit aut ex dormitõe vel ex ipericia lingue.aut ex di⁹ stractõe nimia vel ex silẽ cã. Rñdet. Jo. de Dartẽbergis ꝓrigit⁹ ⁹fessionẽ. Cõfessio ꝺo oĩs iportat reuelationẽ.q̃ nõ pot eẽ sine relatõe vni⁹ ⁊ ꝓceptõe alteri⁹. Cũ g̃ alte⁹ illo ꝑto nõ esse ⁹fessionẽ.⁊ p ꝑns nec ipendi ⁹solatõz Dec.ille. Sed istud videt debere intelligi vbi obaudita sut.ꝑtã ẽ uia q̃ de necitate salutis sũt ⁹fitẽda.nõ ỗ alĩs que cadũt sb ⁹cilio vt venialia.⁊ vbi talia modica raro obaudiunt ab eo.q̃ alias nouit ꝓsonã.siue nosc̃t.ỗbet g confessor facere iterare ea.que ex somno nõ intellexit.

Utrũ aũt peniten .§. IIII.

tiam seu satisfactionẽ impositã p absolutõz debitã.ipec De ꝑnia facta i mor tali cato mortali factã.vel i toto,i pte tẽt hõ iterare. Su ꝑ hũ sũt varie opiniões. in hũ tñ oẽs ꝺcordãt.q̃ satisfactõ talis valẽt in foro dei ad tollendũ vl' minuẽdũ debitum pene,p ꝑcis.ad qõ ordinat oĩs satisfactio.q; cũ nõ sit i amicicia cũ deo.nõ ꝑt esse acceptũ tale op⁹ ipi deo sicfa cũ. Sz vtrũ valeat i foro ecclie militãt⁹.ita q̃ nõ teneat eã iterare. In hũ ẽ varietas opinionũ. Aliq̃ dicũt q̃ tene tur iterare.q; nõ potuerit satisfacere deo.nec etiã potuit satisfacere sacerdoti.q̃ i ꝑsona xpi sibi illud iniũxit. Sz ·Pe.de rbaran.⁊ Jo.petri.videt simpl'r dicere sine disti cõe.q̃ tal' ñ teneat iterare tal' satisfactiões.q; satisfecit i foro ecclie militãtis in q̃ dare sũt.vbi nõ iudicat de di⁹ positõe interiori Idẽ videt sentire. Uincẽ.in spe.histo li.ix.de hanibal.c.iij. Et p ista opinione videt satisface re ipositõ septẽnis pnie q̃ regulariter fiebat p q̃dã mor tali antiqtus.vt.xxiij.q.i.ꝑdicandũ Et ꝺsiste ẽ q̃ in tan to interuallo aliq̃ mortale cõmittebãt.vñ si oportuisset Opinio ꝺo. iterare.fuisset laqueũ iponere aĩabꝰ.Tho.ꝺo ⁊ Albert. in iij. distinguũt de satisfactiõe. Dicũt enĩ q̃ q̃dã satisfa ctiões in q̃bo remanet aliqs effect⁹ i satisfaciẽtibꝰ .ẽt p⁹ q̃ act⁹ satisfactõis trãsit.vt i ieiunio remãet corpis ma ceratio vl' debilitatio.⁊ ex elemosina subc diminutio .et tales satisfactiones in ꝑtõ nõ oportet iterare.q; q̃rum ad illud q̃ ex eis remanet p pniam sequentẽ accepte sũt Alie ꝺo satisfactões q̃ nõ reliquũt effectũ i satisfactõe p⁹ q̃ transit act⁹.sicut in cõe ⁊ hmõi. Actus enĩ interior qui totaliter trãsit i nihilo mõ viuificat.vñ oportet q̃ tales satisfactiões iterent. Eandẽ opinionẽ tenet ·Pe.de pal'. magis declarãs.dicit in satisfactionib⁹ habẽtib⁹ effectũ derelictũ post op⁹ vt elemosyna ꝓuationẽ eius. ieiunium corpis debilitatiõez ⁊ hmõi.si postea penitcat ⁊ p seuerz Sicut baptismal' caracter habet effectũ recedẽte fictiõe sic ⁊ istud derelictũ ex sacro q̃ opal' ex ope operato icipit valere ex sequẽti ei⁹ approbatõe ⁊ sacerdotis ratihabitiõe cũ illũ/vere peniter.⁊ nõ ex simplici viuificatõe.q; op⁹ ope rãs mortuũ nũq̃ viuificat. Et sic illa pnia satisfacit.non solũ in foro ecclie sed ẽt in foro dei q̃tũ ad illud derelictũ.vt nõ oporteat iterare.sicut ieiunium.elemosyna ⁊ hu iusmodi. Sed si nõ hñt effectũ derelictũ.vt foro.tal' pnia facta in mortali nihilo mõ satisfacit.q̃n h̃ vel alibi opteat satisfacere.qõ videt intelligẽdũ i foro dei.q; nec rõe ip⁹ opis cũ facit.nec rõne derelicti cũ postea penitz eũ cũ nõ habeat effectũ derelictũ. Ut in foro ecclie satisfacit.q; ñ ẽ necesse eã iterare si vult eẽ in statu salutis.postea peni tentia sicut necesse habebat ipaz iplere cũ fuit sibi ipo sita. Unde idẽ ꝑe.dicit paulo sup⁹ pen⁹ q̃ qñ hõ est ỗ oĩbꝰ ⁹tritus ⁊ ⁹fessus.⁊ accipit pniam cũ absolutõe si recidi uãs pagat eã in mortali.ipe q̃dẽ se liberat ab iniũctione sacerdoz̃.nec incurrit pcm̃ io bedictie.qõ i curreret si eã nõ ꝑfeciss̃et.q; nõ ẽ fortis⁹ vinculũ ⁹fessionis q̃ dei vel ecclie. Sz i mortali existẽs implẽdo ꝓceptũ dei,.s. ỗ ho nore parẽtũ vl' ꝓceptũ ecclie.vt de ieiunio ⁊ de elemosy na ab illo absolute se liberat.g̃ ⁊c. Nec pe. Cũ g̃ pnia in iuncta ordinet ad tollendũ vl' diminuẽdũ debitũ pene tpal' talis q̃ pniam sibi ipositã nõ habentiũ effectũ dere lictũ.vt oones ꝑfecit in mortali,si reuertit ad penitẽtiã et tandẽ mort̃ in statu gre.ex q̃ illã nõ iterauit cũ p ipaz nil sit solutũ de debito pene tpal'.soluet eũ in purgatorio nisi,p alia bona sic satisfaciat. Nõ si nõ reuertat ad pen tentiã qui penitẽtiã ꝑfecit in mortali quãcunq̃ .siue ha bentẽ effectũ.siue nõ habentẽ derelictũ soluet illud debi tũ in iferno sp.sicut ille q̃ mouit cũ mortalibꝰ ⁊ venialibꝰ de vtrisq̃ soluet penã eternã in inferno. Quãuis enĩ pro uenali debeat pena tpalis q̃ finẽ hz.tñ p accidẽs ẽ q̃ ve niale puniat in inferno pena eterna.s.rone stat⁹.q; i in ferno nulla ẽ redẽptio. Nõ enĩ est ille stat⁹ expiãdi culpã ad quã sequit pena ⁊ tõ sp remanẽte culpa veniali du rat ⁊ pena. Ita tenet Tho.in.iiij.di.xxij. Sz de pena tpali debita p mortali p⁹ ⁹tritionẽ. ·Pe.de pa. sic decla rat in scripto quarti. ·Pet̃z postq̃ ẽ deo reconciliat⁹.ẽ de bitor pene finite.nõ qualitercũq̃ soluẽde.ꝫ in statu gre in q̃ solũ ẽ deo accepta. Alioqn ẽ debitor pene rãte quan tã merek culpa.⁊ illa ẽ infinita. Uñ pet̃z p se debebat quidã pena infinita si erat i mortali.ꝫ mutata fuit in tẽ porale supposito q̃ pseueraret in amicicia. Acceptauit eĩ de⁹ absolutionẽ a pena eterna.⁊ ipositõz pene finite.sb ꝺditiõe si in gra fierer. Et si q̃rat.q̃re de⁹ magis accepta uit absolutiõem a culpa sine ꝺditiõe q̃ absolutionẽ a pe na. Dicẽdũ est q̃ culpa trãsit ⁊ macula trãsit ⁊ gra i mo mẽto aduenit.ꝫ satisfactio futura ẽ. Futuris aũt solet cõ ditio apponi.ñ ãt pñtibꝰ nec ꝑteritz l' si apponat certa ẽ q; si ẽ i gra. ꝑtũc ñ ꝑt ee sine gra. Jõ remissio clpe fit sine ꝺdictõe.vel sit simpl'r q; ꝺditio existit.vñ sic p sacrm nõ remitteret culpa nisi adesset gra.sic nec postea p satisfa ctionẽ remitt̃ pena.nisi adsit gra. Tal' g̃ dimissa culpa punietur i inferno pena infinita ñ,qz cõmutationẽ fini ti in infinitũ.ꝫ q; debitor ẽ pene infinite.ex q̃ non soluit penã finitã sb ꝺditõe q̃ debuit. Sic ꝓdens ꝓulegiũ cle. incidit de foro meriti ad fozũ sanguis.sic q̃ declinat fozũ ecclie incidẽs in mortale ad fozũ iusticie exterminatis.i uenit penã eternã. Hoc q̃ dicẽ ·Pe. videt intelligendum de eo q̃ pniam iniũctã nõ hñtẽ effectũ derelictũ factã i

De pena ꝺbita p⁹ ꝑcis

mortali.scito ab eo.l'ō q̄ dubitabat ꝓtēnit iterarī.l'ēt cū credit l'dubitat se ōbēr iterare ex negligētia dimittit ex labore recusās b̄ z ī purgatorio facē ōo emēdā ō eo. ℣ Si quis dimittit iterationē tal' pnīe ex īpossibilitate q̄ ei deficit ep̄s vl' credit se eā fecisse in statu gr̄e.vl' si fuerit in mortali cognito ab eo.vel ētiā si scit eā fecisse ī mortali.iterare facit p aliū quē credit bonū vl' ētiā si nec per se nec p aliū iterat.credit sibi sufficere ad salutē q̄ ipleuit sibi iniunctā.intrēdens q̄ b̄ minꝰ facit.satisfacere o pterī purgatorio.z sic deo facere emēdā.p hmōi omissionē talis nō dānat Uñ z ipe Pe.dicit in scriptoꝛquarti.di.xlv q.ij.q̄ q̄ facit pnīam iniūctā in mortali p se.ꝓ tāto nō tenet iterare.q̄ ꝓ ī purgatorio satisfacere. Et sic dicatur q̄ videt inco͂uenies q̄ tantū q̄s puniat̄ p pcō dimisso sicut pcō nō dimisso.q̄ pena eterna.z sic nō videt in aliquo profuisse ipa ꝯtritio atq̄ ꝯfessio. Rñdet pe.q̄ licet tāto puniat̄ extēsiue nō tñ ītēsiue.sic.p vno pcō ita diu q̄ ꝓ mille.ſ nō tā acerbe. Si ēt ꝓtē pnīe fecit .ſ.in statu gr̄e z vnꝰ dies remāsit.p illo die luet penā eternā.si ñ peniteret.tñ nō tā acerbe ac si nūq̄ ꝯtritꝰ nec ꝯfessus essꝫ nec in aliq̄ satisfeciſſet.al's pctm̄ rediret. Nec pe. Nota bñ ta rñ q̄ dū q̄s facit pnīam sibi iniūctā.si labat in mortale.q̄uis bonū sit q̄ cit⁹ ꝯfiteri.tñ cū p̄solā ꝯtritionē pctm̄ dimittat z gr̄a restituat q̄ cito ipe ꝯterit ētiā aīq̄ ꝯfiteat.prosequēdo dictā pnīam.ēt si sit tal' pnīa q̄ ñ relinquat effectū pꝰ se.ī foro dei real'r satisfacit.q: i statu gr̄e ē vñ in nullo tenet̄ iterare. Ald rollendū āt oīe duꝫ biū tutꝰ vidꝫ q̄ ꝯfessor.z si dat pnīas diutinas.det penitētias vt ieiunioꝫ z elemosynaꝝ atq̄ pegrinationu z hmōi prout requrūt pcā.nō tñ iniūgat diuturnas pnīas oratiōnū.z p̄cipue de his de q̄bꝫ p̄t dubitare ō recidiuo

Quāuis vero peniten. §. V

tie iniūgēde a ꝯfessore penitētiby, hodie sint arbitrarie. et ad arbitriū iudicis.i.ꝯfessoris īponēde.vt hēt.xxvi.q vij.tpa.z de pe.di.i.mēsurā Et hāc opinionē approbat consuetudo z generalꝫ b̄ seruat̄.vt dic̄ Hosti.ī sum.ti.ō pe. et re.tñ vt sac̄dos circa hmōi dispēsationē cautius arbitret.notā di sūt casꝰ in q̄bꝫ p canones certe pnīe īponūt Nā z canones pnīales tenet̄ scire sac̄dos.al's vix ī eo nō mē sacerdotis ꝯstabit.xxxvij.di.q̄ ipis. ℣ Primꝰ canō dicit q̄ p̄sbyter si fornicationē fecerit.pniam.x.annoꝝ facere dz b̄ mō.sit inclusꝰ.sacco induꝰ.z humi pstratꝰ miscēdiam dei iugit̄ implorās.tribꝰ mēsibꝰ ꝓtinuis de vespera in vespam pane z aq̄ vtat̄ exceptis dieb⁹ dñicis et p̄cipuis festiuitatibꝰ.in quibꝰ modico vino.piscibꝰ et leguminibꝰ recreat̄.elapsis z finitis sic tribꝰ mēsibus exit de carcere nō tñ p̄cedit ī publicū.ne grex fidel'm exemplū scandalū patiat̄.p b̄ apparet q̄ lequit̄ de publico. post hec resumptis aliquātulū viribꝰ.anno vno z dimidio ī pane z aq̄ peniteat exceptis dñicis z aliꝭ p̄cipuis festis.ī q̄bꝰ vino z sanguīe ouis z caseo reficiat̄. ℣ Unito sic p̄ ānos et dimidio.p̄ceps fit sanguis dñi z ad paccm z ad psalmos cū aliꝭ frib⁹ cātandos ī choro admittit̄.tñ ad cornu altaris nō accedat.ſ minoꝝ ordinū tñ officia gerat Deinde post expletionē septimi ānī tres dies.ſ.scḋa. qrta.z sexta feria exceptis diebꝰ paschalibꝰ.q̄ sūt ānquagīta.in panez aq̄ ieunet.tñ sēdam feriā vno psalterio vl' vno denario poterit redimere.si sic septimū annū ꝓpleuerit p̄t eū ep̄s ad gr̄dū p̄stinū reuocare.ita tñ q̄ in tribꝰ annis subsequtibꝰ oī sexta fera nulla ireuenīēte mia ī pane z aq̄ ieunet.Sac̄dotī ēt q̄libet pcō sine crimīe q̄ depositōem induc̄ē ꝓsilis pnīa iniūgenda.pbant hec oīa.lxxxij.di.p̄bz si fornicatōem fecerit.Et intellgūt q̄ dam ētiā si fornicatō simplex sit.alij de adulterio vel licito. ℣ Secūdus canō dicit q̄ sac̄dos cognoscēs filiā suam spūalē.ſ.quā pabrizauit vl' ꝓfirmari fecit.vl' in pnīa audiuit.pniam.xij.annoꝝ agere dz. z si in publicū.p/ dicit deponēdꝰ. Eps aūt q̄ talia ꝓmisit.xv.annis peniteat.Mulier ꝯo religiōs tradēda ē.reb⁹ suis pauperibus erogat̄s.xxx.q.i.si q̄s sac̄dos.z.c.nō dz. ℣ Tertiꝰ canō dicit.q̄ si q̄s ꝯ naturā peccauerit z ē clericꝰ.deponi dz vel religioni tradi si corrigibil' appareat ad ꝓpetuā pniam pagendā.si laicꝰ excōicari z a cetu fidelū vsq̄ ad condignā satisfactōz dz fieri alienꝰ.de excēs.p̄latoꝝ.clerici tūge q̄ notat infra eodē.versi.q̄ dragesimꝰ.b̄ aūt victū maꝰ est q̄ si q̄s matrem cognosceret.xxxij.q.vij.adulterij Quartꝰ.q̄ sacerdos q̄ interest dādeitinis nuptijs.crimio suspēdit.z si b̄ culpa exegerit grauꝰ puniat̄.de clamde. despō.cū inhibitio.Per ꝓstitutōnes aūt legatoꝝ aplice sedis in puincia.tales siue sint clerici siue laici ad sedem apostolicā sūt mittēdi.nō dicūt tñ q̄ sint excōicati.ſ q̄ citra sedē aplicā absolui nō p̄nt.intelligas tu a peccato Cōsuetudo tñ in plerisq̄ locis tales excōicatos reputat quousq̄ p sedē aplicā fuerint absoluti.puto tñ q̄ aliꝭ gnanda sit dies ratiōabilis infra quā iterū arripiāt.q̄ elapso sī nō obedierint.sūt ad b̄ p censurā eccl'iasticā cōpellēdi.Et ex quo ꝓpter b̄ ligati erāt.nō dñt absolui quousq̄ iterū cerint.ar.de appella.qōne ℣ Quintꝰ.q̄ si q̄s vorum limplex violauerit.tribꝰ annis penitere dz.xxxij.di.si vir.

℣ Sextꝰ.q̄ si q̄s excōicatꝰ celebrauerit.triēnio peniteredz.z a vino z carnibꝰ abstinere.xi.q.iij.de illis. ℣ Septimus.q̄ q̄ aliū iniuste accusat ad mortē.xl.dies in pane et aqua.z p septē sequētes annos peniteat.z b̄ si accusatus occisus sit.si ꝯo mēbrū tantū p̄didit p triennīū.ō accusasti. ℣ Octauꝰ.q̄ q̄cūq̄ filiā spūalē vl' cōmatrē sua cognoscit.p.vij.annos peniteat.z ei ꝓsentēs silxxx.q.iij.nō oportet. ℣ Nonꝰ.q̄ si q̄s despōsatā alij duxerit.eā dimittat z.xl.dies ī pane z aq̄ ieiunet.z p septē annos sequētes peniteat.de spō.duo accepisti. ℣ Decimus.q̄ q̄ cognoscit duas cōmatres vl' sorores siue vxor siue nō.adminus septē annis peniteat.licet pl' deberet.xxx.q.iij.si pr. ℣ Undecimꝰ.q̄ homicida voluntarius sine spe restitutōis deponit.z.vij.annis peniteat.l.di.Miror. ℣ Duodecimꝰ.q̄ casual' p quinq̄ annos peniteat.l.dis.eos.z duob⁹ sequētibꝰ.c. ℣ Tredecimꝰ.q̄ si factū sit ꝓpter necessitatē euitabilē.p duos annos dz penitere.l.di.de his clericis.si cēricus trabil' ī nullo īpuraret.l.di.qz te.q̄ vex ē quo ad pctm̄.ſz q̄ ad cautelā z timorē centiā suā ecclie ostendēdā bonū ē penitere.ō homi.c.ij. §.fi.Sed z si q̄s p insaniā cōmittat homicidiū.nō īputatur.iij.q.ix.indicas.xvi.q.i.aliq̄s.z.c.illi.z.c. si q̄s insaniēs.Qui ꝯo ētiā intuitu discipline incaute agentiendo occidit.deponit.de homici.p̄sbyterꝯ.xv.q.v.si q̄s nō iratus.sed zq̄ ligatū latronē interficit.deponit.de homicidio. suscepim⁹. ℣ Quartusdecimꝰ.q̄ matricida p.x.ānos peniteat fm formā satis asperā traditā.xxxij.q.ij. laroꝝ. Uxoricide aūt īponit maior pnīa.tal' ēnī z q̄ dūm occidit nūq̄ eā trat nec vehiculo deportat.vt patꝫ.xxxij.q.ij. admonere.z.c.q̄cūq̄. Quare dixit Aug.q̄ mat' petm̄ ē vxoricidiū q̄ matricidiū.cū grauꝰ punit.ar.xxxij.q.ij.nō offeram⁹. Aliꝭ ℣. sed ideo maior pnīa imponit.q: priores sūt boies ad occidēdas vxores q̄ mīes.ar.ff.de penis.l.aut facta.§.fi. ℣ Quintusdecimꝰ ē.q̄ piurꝰ.xl.dies in pane z aq̄ z p septē sequētes ānos peniteat.z sp dz ēē in pnīa ſcz interiori.vi.q.i.quicūq̄. ℣ Sextusdecimꝰ.in falsa mēsura.xxx.dieꝫ in pane z aq̄ pnīa ē imponenda. de ꝓben.cm.vt mēsure. ℣ Decimusseptimꝰ.si q̄s solenniter penituit.z postea redijt ad vomitū.x.annis peniteat.de pe.di.v.si q̄ ꝯo. ℣ Decimusoctauꝰ.q̄ ōuorā seu monialē cognoscit.x.ānis peniteat.z ipa si r pnīaz agat.ſz formā traditā.xxxij.q.i.de filia.z.c.ꝯuersa. ℣ Decimusnonꝰ

non⁹.q̄ cātat missam ⁊ nō cōicat. vno āno dz penitere ⁊ interim a celebratōe missaꝝ cessare dz ō ꝓsc. di. ij. relatū.

¶ Vigesim⁹ sacerdos q̄ mortuū clericū iuoluit in palla altaris. x. ānis ⁊ v. mensib⁹ penitcat. Diacon⁹ ꝯo trienio et dimidio siue sex mēsib⁹. de ꝓsc. di. i. Nemo p ignorātiā

¶ Vigesimus prim⁹. q̄ cōmittit sacrilegiū in violādo ecclīā vl' chrisma. seu calicē sacrū polluꝛ manib⁹ accipit vel filia cōmittit. annis. vij. peniteat. i duob⁹ primis nō i trat ecclīā. ⁊ vsq; ad q̄rtū nō offerat ⁊ trib⁹ diebꝫ i hebdo mada a vino ⁊ carnib⁹ abstinet. ieunādo. ſz ⁊ alia ꝓsidō randa sunt. sic b̄ plen⁹ inuenit. xij. q. ij. de viro

¶ Vicesimus secūd⁹. si parētes frāgūt sponsalia filioꝝ triēnio serant a cōione ⁊ filij sic. si in culpa sunt. ſz filij ſm p̄ missionē facrā ꝓtrahērūt. excusant vtriq; q̄ ad penā ecclesie intelligas. nō q̄ ad reatū exq̄ dederūt operā in cōtrariū. xxxi. q. iij. si q̄s parētes. ar. de pe. di. i. si cui.

¶ Vicesimus tertiꝰ. q̄ ducit in matrimoniū quā polluit p adulterīū. v. annis peniteat. xxxi. q. i. si q̄ vidua.

¶ Vigesim⁹ quart⁹. q̄ maledicit ꝯ deū vl' aliquē sactoꝝ suoꝝ linguā suā publice in blasphemiā relapsus dz agere pniam per. vij. hebdomadas. sic habet de maledō. statuim⁹

¶ Vigesimus quint⁹. i. sacerdote denudante illū q̄ sibi ꝓfessꝰ ē ꝯbo l' signo. qz dz a sacerdotali officio deponi ad agendā pniam

¶ Vicesimus sext⁹. q̄ cōpulꝰ ꝓdictionalr peturat. si liber sit. xl. diebꝫ in pane ⁊ aq; ieiunet. ⁊ p septē ānos sequntes peniteat. si fu' sit trib⁹ ānis. xxij. q. v. q̄ ꝓpulsus.

¶ Vicesim⁹ septim⁹. q̄ giurat i manib⁹ epi vl' i cruce sacra trib⁹ ānis q̄ no ꝓfecrata vno anno peniteat q̄ coact⁹ ⁊ p ignorātiā trib⁹ q̄drageſimis. xxij. q. v. c. ij.

¶ Vigesimus octauus. q̄ scient falsū iurat vl' aliū iurare cōpellit. xl. diebꝰ ieiunet i pane ⁊ aq. ⁊ p sequētes septē annos peniteat. xxij. q. v. si quis ꝓuicꝰ.

¶ Vigesimus non⁹. q̄ in dictis horis cano ꝓue ecclie discrepat. vi. mensib⁹ cōione ꝓuar. si ex contē ptu b̄ accidat. xij. di. de his.

¶ Tricesim⁹. epūs q̄ ordinat sine tusta cā dericū inutilē absolute vno āno suspendat lxxiij. di. ca. i.

¶ Trigesimus prim⁹. epūs q̄ correctoes ō vē ditōe mysterioꝝ dissimulat. duob⁹ mēsib⁹ sacerdos q̄ tuoꝝ dyaconi ⁊ ceteri ad arbitriū iudicis pēniteāt. i. q. i. quic quid iuuisibil'.

¶ Trigesimus secūd⁹. sortileg⁹. xl. diebꝰ peniteat. ex ō sortilegijs. c. reqsisti.

¶ Trigesim⁹ tert⁹. q̄ vidit un astrolabio. duob⁹ annis peniteat. de sortil. c. ex tuarū.

¶ Trigesimus q̄rt⁹. si p negligētiā aliq̄d ō sanguīe xpi stil lauerit i terrā. i. tabulā terre adherētē. lingua labat ⁊ ra bula radat. si nō fuerit tabula loc⁹ cōzodat ⁊ cauēdo cō burat. ⁊ cinis iuxta altare recōdat. ⁊ sacdos. xl. diebꝰ peniteat. Si sup altare stillauerit calix. sorbeat mīster stillā et trib⁹ diebꝰ peniteat. Si sup linteū altarꝫ ⁊ ad aliud stilla puenerit. vij. diebꝰ. si vsq; ad q̄rtū. ix. si vsq; ad q̄r tū xl. diebꝰ peniteat. ⁊ linteamīa q̄ tetigerit stilla tribus vicib⁹ minister abluat calice sbterposito ⁊ aq; ablutiōis sumat l' iuxta altare ꝓdat. si sine abominatōe sumi non pt de ꝓsc. di. ij. si p negligētiā.

¶ Trigesimus quint⁹. si per laic⁹. cleric⁹ ät. lxx. diebꝰ. epūs. xc. diebꝰ peniteat. si ꝓpt in firmitatē b̄ accidit. vij. diebꝰ. de ꝓsc. di. ij. si q̄s p ebrietatē

¶ Trigesimus sext⁹. q̄ pbyterꝫ interfecerit. xij. ānis peniteat. de pe. ⁊ re. c. ij.

¶ Trigesimus septim⁹. q̄ domū vl' aream volūtarie succēdit sbblata vl' incēsa oīa restituat. ⁊ trib⁹ ānis peniteat. ex de iniurijs. c. si q̄s domū. Canon

nec absoluet q̄ousq; satisfecerit pnia aūt imponit. vt hie rosolimis vl' i hispaniā vadat. in dei furtio p annū in tegrū moratur.

¶ Si q̄s archieps vl' epūs b̄ relaxauerit. damnū restituat ⁊ p ānū ab officio epali abstineat. xxij. q. viij. pessimā. hodie postꝫ denūciatiōis sūt nō pñt absolui citra sedē aplicā. de senk. excō. tua nos.

¶ Trigesimus octauus. q̄ cōicat heretico in sc⁹. āno vno peniteat. q̄ scienter. v. annos Qui ꝑmittit hereticū cantare missā ignorāter. xl. dies. si p reuerētia ei⁹ p annū. si i sbūsiōe fidei tan ꝑ hereticē dānat. nisi. p. x. ānos peniteat. Si q̄s recepe rit ab ecclīa ad hereticos fugiēs ⁊ alios ad hec idē facien dū induxerit. xij. annis peniteat. tres ex ecclīis. vij. inter audientes. duos ex cōionē. ⁊ sic duodecimo āno cōionem sine oblatōe capiat. xxiij. q. i. si q̄s dederit.

¶ Trigesimus non⁹. q̄ ignorāter cognoscit duas sorores vl' matrem ⁊ filiā vl' amitā ⁊ neptē. vij. ānis peniteat si scienter ꝑpetuo ca ret ꝓiugio. xxxiij. q. ij. si q̄s cū duabꝫ.

¶ Quadragesim⁹ qui cū bruis coierit. pl⁹ ꝑ p. vij. ānos peniteat Idē pin cestu. xxxiij. q. ij. b̄ pm. ⁊ ꝙ sequentib⁹.

¶ Quadragesim⁹ prim⁹. pron⁹ q̄ res ecclie dilapidat. āno vno pēiteat. xvi q. vij. filijs.

¶ Quadragesimus secūd⁹. q̄ lustrat domuꝫ suā cū magicis ⁊ icātatiōib⁹. v. ānis pēitcat. xxvi. q. v. q̄dō natōes. ⁊ c. nō liceat.

¶ Quadragesimus tert⁹. si mus comedat corp⁹ xpi. sacdos. xl. dies pēiteat. si pdidit. xxx. dies de ꝓsc. di. ij. q̄ ben. Si icaute dimisit. q̄uis nil nefā dū inde acciderit. trib⁹ mēsib⁹ ab officio suspendat. ō cū stodia eucharistie. eo. c. ij.

¶ Quadragesimus quart⁹. qui iurat ñ facē pacē cū ꝓximo suo. āno vno pēiteat ⁊ ad pacē redeat. xxij. q. iij. q̄ sacro.

¶ Quadragesimus quint⁹. p piurio adulterio ⁊ homicidio dā regularit' ꝑpetuā. Idē ō fornicatōe. licet ñ ita aspa pnia iniūgat. xxxiij. q. i. pcauēdū. alis iapit pdicādū. xxxij. q. ij. b̄ ipz. ⁊ ꝙ. sequn.

¶ Quadragesimus sext⁹. q̄ scienter rebaptizat. vij. ānis peniteat faciendo tres q̄drageſimas. ⁊ feria qrta ⁊ sexta i pane ⁊ aq; ieiunā do. b̄ si. p vicio hereticē fecerit. si ät. p imundicia. i. p salute corpis obtinēda. vt ō aposta. c. ij. trib⁹ annis peniteat. ō ꝓsc. di. iij. q̄ bis. ⁊ tal' q̄ baptizat vl' ēt ꝓfirmat sit de fo ro ecclie ⁊ cogit fieri regularis. de ꝓsc. di. iij. dictū ē.

De celatōe ⁊ sigillo ꝓfessionis. Capīm. xxij.

De celatione confessionis

Nota ſm Tho. i. iij. di. xxi. q. audiēs confessionē tenet celare cā. Qz in sacris id q̄ ō geritur extern⁹. ē signū ei⁹ q̄ ō gerit intern⁹. vñ sic ds boi ꝓfiteri tegit pctm interi⁹. ita ⁊ sacdos dz celare exteri⁹. Ut tāgz violator sacri ē reuelator ꝓfessiōis Et ē alia rō. q̄ scz hoies p b̄ magis attrahūtur ad ꝓfessionē ⁊ simplicit cōfitent. vñ ⁊ si aliq̄ō periculū futuꝝ imminet. ⁊ b̄ sacrē solū p ꝓfessionē. vt ō hereticō q̄ corrūpit fideles. vl' ō mīmo mio illicito. q̄ō q̄dā volūt ꝓbere. vl' de pditōe fidei. nō p pter b̄ dz reuelari ꝓfessio ad impediendū malū. vt q̄dā ꝓxe rū. ſz falsū ē Debet ät monere eos q̄ confitent vt obuiēt vl' desistāt. Et plato dicē q̄ vigiles sup gregē suū. ⁊ hmōi. si ne vlla reuelatōe. Nec Tho. Quid si iudex inquirat ab aliq̄ an sciat aliq̄d de tali materia i ꝓfessiōe. vl' p aliū mo dū. dicē Bul. q̄ sinō pt declinare alio mō inquirū iudicē pt respondere nihil ide scio. qz sbintelligit vt hō. vl' ēt p ꝓfessionē. q̄ intelligit. tibi reuelādū. Sicē exponit illō Mat. xviij. De die illo ⁊ hora nemo scit nec filius hoīs. ⁊ intelligit reuelādū nob. vl' nihil scit. inq̄ntū hō p scientiā acq̄sitā. ⁊ sic sciat p ifusā. pt ēt b̄ iurare. Sz nec ēt ſz pe. ō pa. i. iij. di. xxi. plīnā aut pceptū cui⁹ cūq; supiorīs pape facm sb pēa excōicatōis ſz reuelare ꝓfessionis ē de iure diuino ⁊ ō necitate sacri. papa ät licz aliq̄n di spenset i pceptis dīnis. vt i vot⁹. ñ tñ in sacris pt dispēsare. vt q̄s ñ baptizet vl' nō ꝓficat. Qō dictū ē celatiōnē ꝓfessiōis ee ō sacri necitate. ñ sic intelligit. q̄ ñ sit ꝑm sacrm. ēt si nō celaret. qz vtriq; vez sacrm eēt si sacdos reuelaret. sic ēt si ds nō tegeret. qz ipe nō satisfacit. Sz ōz celatio ꝓfessiōis ō necitate sacri. qz natura sacri necitat eū ad celādū. Natura dico ⁊ q̄tū ad id q̄ ō est sacrm. qz fit in occulto sol⁹ cū solo. ⁊ q̄tū ad id q̄ ē sacrm. ⁊ res. ſ.

Nō

Notate bene

pnīa īteriorē. q̄ etiā ē occ'ta. Et q̄tū ad rē tm̄. i. remissiōez pctōz. Nota fm pe. de pa. qz qđ dic̄ Tho. q occultaro ꝓfessiōis ē de cēntia sacr. n̄ sic ē intelligēdū. q̄ sit ei⁹ mā vl' ei⁹ forma. ꝫ q̄ ē ō natura ei⁹ obligato ad occultatōez Sicut si diceret⁹ de cēntia leuis. ē ferri furtū. vl' ō cēntia mr̄imonij ē reddē debitū. i. obligato ad h̄ ipm. Est āt pctm̄ mortale reuelare ꝓfessionē. qz ꝫ ius dīnū z politiuū. vñ z ḡuiter punit ab ecc'ia. Nā de iure anticq̄ dz tal depōi. z oīb⁹ dicb⁹ vite sue ignominios⁹ fieri z pgrinari. de pe. di. vi. sacdos. ꝫ fm decretal. ex de pe. z re. cōis dz ōponi. z ad agēdū ppetuā pnīaz īar. ū monialeū de trudi. ꝫ Host. facit pmā cerro tpe z exīde aliā. ꝫ hec pe nitētia iponēda ē i iudicio. q̄n ds ꝙ incit ō h̄ vl' fatet i iure. nā al's i foro pnie vidz esse arbitraria pnīa p hmōi peccatis sic̄ p alijs peccatis.

De licentia aūt confi. §. I.

tentis q̄uis pctm̄ suū possit ꝓfessor alteri manifestare ꝫ Tho. z pe. Ln̄ n dz vt tali licētia nisi ad vitādū aliq̄d malū. Tenet āt ille cui aliq̄d reuelat ō lnīta penitētis reuelare ꝫ illō celare nisi forte pctōr velit q̄ ille absolu te z libere sciat Licētiā tm̄ quā dat penitēs ꝓfessori ō re uelādo q̄tūcūq̄ generaľ. nō itelligit nisi ad bonū ꝓfitē tis. fm pe. ō pa. Et nota fm pe. z pa. q̄ si iudex diceret alicui captop maleficio. da licētiā ꝓfessori vt dicat si ꝓfes sus es de h̄ vl' de illo. n̄ tenet dare nec ex h̄ suspitio dz ha beri ꝫ cū de delicto. qz forte h̄ facit ꝓter vitādū scādalū Sed z si daret lnīaz ꝓfessori. sic licētiat⁹ n̄ dz dicē pctm̄ illō si cōmisisset Itē si plat⁹ ꝑ ꝓfessori vt si dicat sibi pctm̄ alicui⁹. quod ē cōino occultū. etiā si ꝓfes⁹ ō dis sert lniam ipi vt diceret. nō tenet obedire vt reuelet illō. qz plat⁹ n̄ ē iudex occ'toz. imo etiā si ꝓfes⁹ eēt diffama tus de illo pctō. z p infamiā q̄ueniret illō ad cognitiōez iudicis. q̄uis ipe ꝓfess⁹ interrogat⁹ a iudice siue plato teneret se mā̄festare tm̄ ꝓfessori ei⁹ ēt habita lnīa ab eo di cēdi. nō tenet obedire iudici sibi p̄apiēti vt dicat si scit. nec dz dicē. qz fori n̄ miscēdu. ſ. ꝓtentiol⁹ z pniaľ. Dz si cō fessor sciat pctm̄ alicui⁹ nō solū p ꝓfessionē. ꝫ etiā p aliuz modū. puta qz vidit vl' audiuit ꝑt dicere q̄ illud vidit l' audiuit p talē z tale modū. dū tm̄ nō dicat id scire p ꝓfes sionē Nec refert vtz ꝑus ꝓfessionē audierit. z postea per aliū modū sciuerit vl' ecōuerso. In q̄ casu. ſ. si ꝑus sciuit pctm̄ aū ꝓfessionē n̄ oꝑtet q̄ p̄estet se nō recipe illud in ꝓfessiōe. qz ēt sine p̄testatōe dicē ꝑt q̄ntū ex ꝓfessiōez scit Nec tm̄ hmōi dicere dz sine mag̃ cā z rōnabili. Itē fm eundē Pe. cū ꝓfessio nō auferat ꝓfessori ius suū. nec cō ferat ei ius h̄ouū in alio foro. deqđ vidz ꝓfessori facēdū l' omittēdū. p bono ipi⁹ ꝓfitētis vl' p bono cōi. ꝑt facere l' omittere. dūmō p. b̄ n̄ reuelet ꝓfessio. ad qđ solū obligat licet al's id nō eēt factur⁹. vñ si p ꝓfessionē ꝑoz vl' alter⁹ scit abbas q̄ n̄ expedit ꝑou tenere mōasteriū. z sit ta lis. q̄ alias ad libitū pōt amoueri. expectet q̄usq̄ sine no ra reuelatiōis possit eū amouē. z tūc statī amouear. Cū enī ex audiētia ꝓfessionis obligef ad medēdū anīe peni tētis. sic̄ medic⁹. absq̄ tm̄ reuelatōe ꝓfessiōis. ex q̄ aliquē in cura suscipit. tenet ei dare remediū ꝫ recidiuū. z sic i ꝓpositō q̄cūq̄ ꝑt amoueat quē etiā amouere poterat Si aūt tal' erat q̄ sine iusta cā amoueri n̄ poterat. cū audiē tia ꝓfessiōis nullū ius ꝑbeat sibi i alio foro in q̄ n̄ ꝓstat sibi vt iudex. amouere non ꝑt idem Tho. Itē qz plat⁹ li cētiā intrādi villā seu ciuitatē. sōdito ad libitū ꝓcedere ꝑt vel negare licet al's n̄ eēt negatur⁹ ꝓter piculū qđ ex lo cūa ꝓfessione nouit negare ꝑt dū tm̄ ex h̄ suspitio nō oriat Jn occulto tm̄ sp mentere ꝑōt illū q̄ ꝓfessus ē. qz h̄ nō est reuelare ꝓfessionē. Sil'r curat⁹ ꝓpt ꝓfessiōez n̄ ꝑt negar ꝓfesso cōionē. q̄n al's cā dare tenet. puta i p̄scare. Ex his sic dicēs. Nō teneoz nūc tibi dare z nō objacēs de crimi ne ꝓfesso. n̄ p h̄ dz reuelare ꝓfessiōez. Sz si cui⁹ q̄rēs ꝫ suū prochialē sacdotē. qz nō vult sibi dare eucharistiam ipe sacerdos diceret cōā alijs. q h̄ facē qz hz pctm̄ a q̄ ipe nō ꝑt absoluere. z ipe n̄ vult ire ad cp̄m. h ēt reuelare cō fessiōez q̄uis ipe n̄ irēderet h̄. qz ḡuitatē peri exp̄sit h̄ pe. Et idē ē cū dicit se audisse quēdā noiando cū z nō abiol uisse. Sil'r de cpo q̄ p ꝓfessionē nouit corruptōez mōnia lis. q̄ petit bn̄dici. qz aut ē cal⁹ in q̄ tenet. z tunc negare nō dz. qz si p ꝓfessionē eius dē sibi ꝓstat. n̄ tm̄ sibi ꝓstat vt iudici in illo foro ī q̄ sic ab ordinario monasterij petit be nedictōem q̄liber p se ipa. Si āt h̄ scit p ꝓfessionē ei⁹ q̄ vidit vl' illi⁹ q̄ eā corruptū. nō sufficiēter ꝓstat. ēt si ex co fessionē dixit. vñ negare n̄ dz. Si āt al's scit nō tenet bn dictionē impturi. z ꝑt sine reuelatōe ꝓfessiōis negare ita ꝓfitēri sicut n̄ ꝓfitēri. Et qđ dictū ē de bn̄dictiōe monia liū. ſ. ḡinali idē ē de bn̄dictiōe abbatissaz cū ḡitibus p ficiūtur. qđ tm̄ n̄ ē necrū ḡinē. ſ. pfici. ḡinib⁹ z n̄ alijs Nā z vidua ꝑt ee abbatissa. sic̄ Paula mr Eustachij. tm absurdū eis vidz q̄ monialib⁹ bn̄dictj possit abbatissa pesse carēs illa bn̄dictōe. sic̄ etiā fm tura ꝓfessis nō dz no uitia ꝓferri in abbatissam. imo nec ꝓfesse tacite nec expſ se. de elec. c. indēnitatib⁹. in ꝑn. li. vi. Qz tm̄ qđ nō. ꝓhibu tū ē cōcessum ē. ī⁹ vidz q̄ bn̄dictio abbatissaz q̄ūcūq̄ nō reḡrat ḡnitatē magis q̄ abbatū. cū nō sit iure cau tū. sic̄ ō bn̄dictōe ḡginū. Nec pe. ō pa. Sil'r qz bō libaz decriōz hz. licet p solā ꝓfessionē sciat aliquē idignū vl' i latura ad quā eligit. quē al's putabat dignū nō dz eli gere ex sciā sibi sic dictāte. qz eligēdo sciēter dignū vl' i dignū negociū gerit inter ipm. z deū. vñ ꝑ etiā ex his q̄ scit vt ds iudicare ī ꝓposito. Sz bn̄ putarē q̄ ꝑatēt pe nas iurꝫ. puta q̄ eēt ꝑuat⁹ voce eligēdi. a fructib⁹ p trie nū suspēsus. q̄ eligeret illū quē scit vt de⁹ indignū. hz ne scit vt hō. qz de his q̄ scit hō vt deus solū hz deū vltorē nō hoiez z hmōi. pe. Quāuis āt dimidiādo ꝓfessionē in sit ibi sacm̄ tenet tm̄ celare sacdos. qz ps ē sacm̄. ꝑti⁹.

Qui teneātur ad sigil. §. II.

lū ꝓfessiōis. dic̄ pe. de paluđ. vbi s. q̄ ad celandū ꝓfes sionē tenet is ad quē ꝓfessio quenit licite vl' illicite. medi ate vl' immediate. vñ z nō sacdos q̄ i casu necitatis audit de mortalib⁹ z venialib⁹ tenet ad sigillū ꝓfessionis. Itē interpres quē penitēs ꝓ se adhibet. Itē q̄ casu audit. Itē is cui de lnīa ꝓfitentis reuelauit. Itē q̄ se ꝓfesso. ē fingit. Itē larēt absc̄dit⁹ ꝓfessiōez audit. qđ ē sacrilegiū z iuri am facē sacro. Itē ꝓfessor añq̄ absoluat z etiā cū n̄ absol uit tenet celebrare. Itē nota q̄ cū ds recipit aliq̄d sub sigillo ꝓfessiōis. q̄uis ei nō fuerit ꝓfessus dicēs illud. tm ita dz secretū tenere ac si haberet i ꝓfessiōe. nō qđē rōne sacri qđ ibi nō ē ſz rōne pmissi. si pmisit illō sic celare. b fm Tho. z pe. de pa. Dicūt tm̄ Tho. z pe. q̄ hō nō dz ali quid de facili recipe in ꝓfessiōe. Addit āt pe. de palu. q̄ tradit qđ accipit in ꝓfessiōe. q̄uis n̄ ē ꝓfessio. vt tū is q̄ cere intrucrētiā sacro. cū nihil sit eq̄ celandū eo qđ i ꝓfes sioe scit. Sz si l'r cū alijs accipit ab alio ꝓ. si. lū recomen dās vt illō fuet secretū. tenet ad celādū. z frāgēs mora liter peccat. Ea tm̄ q̄ ds recipit sub sigillo ꝓfessiōis z in ꝓfessiōe. nō pl⁹ obligāt q̄ cū ds iurat tenere secretuz. vñ q̄ iurauit teneř secretū aliq̄d malū. qđ mā̄festādo cū al's nō possit ꝑficere. illō malū auferē vt pdicto aliq et hmōi tenet mā̄festare n̄ obstāte iuramēto. ex̄ q. iij. inter ecc'a. Jta z qđ accipit sb sigillo ꝓfessiōis z n̄ i ꝓfe,

Ad que se extendat. §. III.

s gillū ꝓfessiōis. Dic̄ Tho. in. iij. q. dicere n̄ nili ad ulla q̄ cadūt sb sacm̄entali ꝓfessiōe. indicere āt extēdit se n̄ solū ad ea q̄ cadūt sb ꝓfessiōe sacm̄entali vt pcā. ſz ēt oīa alia p q̄ possz pctōr vl' pctm̄ depbēdi. vt si dicerz q̄ nō absol

uit eñ. vl' talic⁹ impedmẽdũ coguit p ꝓfessionẽ solũ) nõ ẽ tal⁹ vtor. Nihilomin⁹ ẽt alia q̃ i ꝓfessiõe dicũt non pñẽtia ad ꝓfessionẽ summope iũr celãda tũ ꝓpter ieandalũ. tũ ꝓpter ꝓnitatẽ q̃ ex ꝓsuetudie seq̃t ad dicẽdũ au/ dita i ꝓfessiõe Tho. Pe. de pa. plem⁹ pleq̃t ustã materiã ẽ bmoi z plona terna. cũ q̃ qs ꝓfitet se peccasse cadũt ẽ sigillo ꝓfessiõis. licet ꝺ̃ negẽt ꝺ plona cũ q̃ qs cõ caris ꝓfessis ꝑt deuenire p se vl' p alios ꝺcedes ꝺcere i ndi suspitionẽ vl' opionẽ vl' dubitatoem ꝺ ꝓfesso. vl' inq̃nũ sessione vl' fama vl' amicis. vl' ꝑt p ꝺ scãdalũ i plo gene rosa vl' min⁹ ꝑtiosa ꝺ purari. ꝺz ꝓfessor ab bmoi locutõe abstinere Et q̃ raro vl' nũq̃ ꝑt ꝓtigere. q̃n ex reuelatoe peroz i ꝓfessione sanoz z nõ p alia uia possit scq̃ aliq̃d de ꝑdict⁹ incõuentiẽtib⁹. q̃uis forte q̃n q̃ nullũ ꝓtigat. multũ ꝺz cauere q̃ nõ dicat ꝑtã audita i ꝓfessiõe q̃n/ tũcũq̃ gñaliter loq̃t vl' quo dicat. Dec pe. Et mgr Umber toe. Ego audiui ustũ casũ i ꝓfessiõe hec vnq̃ ꝺz dicere in illa abbatia l' villa vl' castro in q̃b audiui ꝓfessionez fiunt mlia ꝑtã z bmoi. q̃ p ꝺ credũt simplices q̃ ꝺ sic re uelare ꝓfessionẽ q̃uis ꝺ nõ sit reuelare fm pe. nisi ex bu iste ꝓfess⁹ ẽ mihi ꝑtã sua nõ ẽ reuelare. q̃ nihil põt i pa lã. q̃ si ditem⁹ q̃ ꝑtm nõ hẽm⁹ ꝛc. ꝺz dicẽdo fuisse si bi ꝓfessũ de magnis z mlib. hẽ reuelare fm pe. Bona. ãt alicui⁹ opa q̃ scit ex ꝓfessiõe. pura q̃ ẽ Ego. q̃ nũq̃ pecca uit mortalr. z bmoi. licet dicere. nisi q̃ ex ꝺ q̃ vñ lauda tur de bmoi. ꝑtm alteri⁹ q̃si reuelat cũ nõ laudat de eo de. q̃ q̃ ꝺ vno ꝺz ꝺ alio negat. ꝺ. xxv. q. iis. vñ si ꝺ duo ꝺ ꝓfitẽtib⁹ dicẽ ꝓfessor ꝺ vno q̃ ẽ ego. stati eccl⁹ suspitio ꝺ aliũ. si idẽ nõ diceret. Dec pe. de pa. Ãn z vmbert⁹ dicũt q̃ ꝓfessor ꝺz ẽt caucre ne vnq̃ q̃ aliq̃ ꝺ gen⁹ ꝑcti ꝓfitẽ plicat abstinẽdũ ab bmoi locutoib⁹. addẽs idẽ Umber ti ondat minozẽ familiaritatẽ vl' signũ miozi dilectois Alia q̃ dicũt i ꝓfessiõe nec ꝑtã nec valẽtia ducere i ma nifestatõez ꝓfitẽtis vt q̃ i tali tra sint bõa blada z bmoi ñ cadũt sb sigillo ꝓfessionis. Nota ẽt q̃si ꝓfessor idiget cõ filio alteri⁹. nisi bẽat iniam a ꝓfitẽte ꝺ plona manifestã/ ꝓsules imaginari de plona. vñ ꝺz ꝓsiderare horã z rps idoneũ. Nã si qs audit ꝓfessionẽ dicti alicui⁹. q̃ vidit q̃ ꝺz ꝓsulere ad pedes alti⁹ p ꝓfessiõe. nec ali⁹ potuit ad uenire. Si ꝓfessor vadit subito ad iterrogãdũ illũ ꝺ ali quo casu symoniaco z bmoi. Nõne satis z pbabilr z q̃si violent bẽdit ille suspicari ꝺ illo dicto. Et ideo i bmoi magẽ cautela adhibẽda ẽ. q̃ si ꝓfessor nesciret l' si ñ possẽt casu ꝓpa ñ vtr sciri. ꝺz ire ad alios p ꝓsilio. q̃ si aliũ sufficiẽtẽ hre ñ ꝑt. ñ scit remittat. vñ z ipe pe. de pa. dic. q̃ si ñ pos ꝓfessoz alteri⁹. fm ꝺz illꝺ ꝓfiteri et si cẽt mortale. ꝛ sufficit tũc ꝓtrito cũ ꝓposito ꝓfitẽdi. q̃n bẽdit copiã tal' sacdo tis cui illꝺ ꝑtm suũ ꝓfitẽdo ñ mãifestet ꝓfessio alteri⁹ ꝺs ãt i ꝓfessiõe reuelat credita z debita sua z bmoi. vtz hac tertia q. ãi. xiij. c. xix. Et q̃ ī dem. cupiẽtes ꝺ pe. ꝺz q̃ ꝓfessoz religiosi dñt facere cõsuetã sibi ꝓfitẽtib⁹ ꝺ so lutõe deciaz. als si scãter om itrũt sẽ suspẽsi ab officio p dicatois donec faciãt si cõmode pñt. Et si interi pdicãt sũt excõicati ipo facto. ꝺ q̃ snia excõicatois z suspẽsiois viꝺ. j. in. ti. de cẽsuris ecclĩasticis. Est sciẽdũ q̃ ibi ꝺz q̃ ꝺ intelligit fm Pau. de leaza. z Pe. de ãcha. si ipi cõfessoꝛ res fuerit a plaz ecclie sr ꝺ reqsiti. sicut ꝺ ꝺz expsse in illa clem. de pdicatoꝛib⁹. Si qs ãt vellet simpli intelli gẽ clem. illã. s. q̃ teneãt ꝓfessores facẽ ꝓsciẽtia ꝓfitẽtib⁹ etiã si ꝺ ñ fuerint reqsiti. q̃z ꝺ ꝺ alij doc. nil dicũt. Luc videt q̃ sufficiat facere ꝓsciẽtiã p istũ modũ. s. q̃ si exige rent sint pati darebad mãdatũ eccl'ie. al's vt dictũ ẽ n cẽt in statu salutz z tenẽtur ꝑceptũ eccl'ie. Et vbi ẽ ꝓsuetum dare ꝺ toto facere ꝓsciẽtiã vt dẽt. Vbi ꝺ aliq̃ q̃ta etiaz parua ꝓsueuit dari illa dẽt. Hec tñ vidt q̃ optent facere ꝓsciẽtiã nisi ꝑncipalib⁹ dom⁹. Nã filij familias seruien bmoi dare ñ ꝑnt. Quid ãt sit decima. q̃b debeat dari et a q̃b. vide. s. in. ij. p. ri. iij.

Titul⁹ decimusoctau⁹ ꝺ statu ꝑdicatoꝛũ vbi ponũt sedecim. ꝓtextus celoꝛũ quas debẽt habere predicato/ res. z. xix. ꝓuilegia ꝑdicatoꝛũ. Capim primũ.

Celi enarrant gloriaz dei. ps. xviij. Licet fm supficiẽ litẽ etiã verũ sit. q̃ celi materiales enarrãt gloriã ꝺi. eo mo q̃ ꝺz q̃ op⁹ laudat mgrm. Ex magnitudine et pulchritudie z ordine z influẽtia z ꝛtute celoꝛ cõp/ hẽdit gl'ia z magnitudo dei q̃ eos creauit. fm illꝺ Ro. i Inuisibilia dei p ea q̃ facta sũt intellecta ꝓspiciũt. Tñ pn/ cipal' sent⁹ ẽ ꝺ aplis ꝛalijs ꝑdicatoꝛib⁹. ꝺ q̃b tria notãt Primo ex assimilatõe habent in se pfectionẽ. q̃z celi. Secũdo exactõe bñt ab eccl'ia ꝓuilegiatioez. q̃z enarrãt. Tertio ex narratione habent mere determinationem q̃z gloriam dei.

Assimilantur predica .ꝟ.i toꝛes cel'. q̃z vt digne ꝑdicent dñt hre ꝺditõe celoꝛ spiri tual'. q̃s ꝺclarat dñs. Jo. do. cardin. s. xvi. sic dicẽs. Qua les eẽ optent doctoꝛes eccl'ie ꝺmã laudẽ z gl'iam ꝑdican tes. ñ ꝑmã. symphoniades nr gñ de idicat dicens. Celi enarrãt ꝛc. Celi inq̃m nobiles q̃ditate. de terrestri ma/ teria in quã Ada. plapsꝰ ẽ nihil hñtes. ꝺz fide sacris z vita emuli Christi notãt a pau. i. Coꝛ. pe. dicẽte. Primꝰ hõ de tra terren⁹. scõs de celo celestis ꝛc. Celi pcul dubio fiũt si sic sr loco officij sblimes. sic alti alio hoim terreno ꝛ q̃libet ꝑtenũt insule⁹. sic scriptũ ẽ. ps. ij. Qui hitat in cel' irridebit eos. Nec sat' ẽ sel' z bis ꝓstarer egisse. si deꝛ mũ. ꝓpter mala dicta cedat. cũ celũ i suis circul' existat p/ petuo vñ placuit creatoꝛi celũ q̃ ꝺ tñ mouet firmamẽtũ nũcupare. Beñ. i. Uerũtñ q̃z ab auditoꝛib⁹ vl' subditis suis q̃libet sibi obedientie vẽdicat act⁹. q̃ suo suptoꝛi obe/ dientiã exhibet. velut celũ in suo motu velocissimũ ꝺinis mãdatz parendo. etiã patẽter se reddat mistice. petro dꝛ/ cẽte. ij. canonica. iij. c. Celi magno ipetu trãseant. Sciãt insup bi q̃bus cos ꝛtutib⁹ decẽat decoꝛari. dũ celi nũcu pant. stellaz planetarũq̃z specie mire hos intuent venu/ stos. nõ ignoꝛãtes q̃ longe plꝰ sint stelle q̃ a nob⁹ videri nõ pñt. q̃z q̃ visui patẽt nequeũt tñ numerari. Beñ. xv. Ad quẽ finẽ dictũ putẽt Eccli. xliij. Gl'iosa spes celi gl'ia stellaz. mũdũ illuminãs in excelsis dñs. Int⁹ eni ange li sint specios doctoꝛes. vt homiꝺ exter⁹ appareãt omi ꝛtute formosi. Caueãt ãt quomope ne obscurent dũ foꝛ tassis alijs radijs q̃s solarib⁹ illumiari q̃rũt secularib⁹ lit teris supflue insudãtes. nulla eꝰ luce celi splẽdescũt. que nõ oriat a sole. Eccl'iastico teste. Sol illuminãs peroꝛa respexit. z gloria domini plenũ est opus eius. xlij. Par ẽ vt iustitia sole rutilãtes solis radios trãsfũdant in cereꝛ ros. vt verificetur illud ps. cxxxv. Qui fecit celos in in/ tellectu. valeantq̃z cũ ꝓbeta alio auditoꝛes dicẽ Ezech. i. Aperti sũt celi z vidi visiões dei Quia tñ nõ nulli sũt celi viuis archanis repleti. videãt ne vbiq̃z se totos ape/ riant. Quoꝛũdã eni oculi egri velut noctue limpides so

ee j

Primo

Secũdo

Tertio,

Quarto

Quinto

Sexto

Septio

Octauo

Nono lis radios sustinere nō valētes.i media luce cecāt. Quare cl' prudētia p° ē p̄cū.iij. Dns stabiliuit celos prudētia. Dic p Esa.lxi.idē dns ait. Celū ē sedes mea. Quo supra celos lateat magnificētia.iuxt illud ps.viij. Eleuata ē magnificētia tc. Lūcerūt vitiꝫ si fuerint sperica figura pfecti capacitare maximi, gemina vicꝫ charitate repleti.ordine diuīo amātes dēū.q creauit celū ⁊ terrā ⁊ q̄cq̄d

Decimo

Undecīo celi ābitu primet. Desert.iij. Carnales p̄terea vocat aplis 1.Corin.iij. quos nō vt p̄cordia celos.iꝫ velut beluas ⁊ discordia nutrit. Celi nēpe ordine suo inferiora gubernant

12. Nūqd ait Job.xxxviij. Hosti ordinē celi tc. Si vero adhorā qñqꝫ hūana fragilitate vincēte. aut alia cā mouente.bis orta fuerit inter tales. mutuo se mitigēt sic celi. qui alterutras malicias tēperāt. clementerū nullū auxilium implorātes. de q̄b bn exponit illō scīt Job.xxxviij. vbi dicit. Quis enarrabit celorū rōnes. ⁊ p̄centū celi q̄s dormire facet. Quinimo prudenter attēdāt ipor officiū fore inferiora regere plene vt libeat pplis cū veritate viuere. Habuim° enī de cel' auxiliū ⁊ liberati sum°. i. Mach.

13 xij. Licet aūt eis cū paulo celoꝝ natura pducāt superfluos hūores terrestres attrahere collectas diuinitꝰ indicēdo vt ide miseri sustētent. Sic ds opit celū nubibꝰ ⁊ pat terre pluuiā. ps. cxlvi. Aliqn etiā celoꝝ facies tegūtur caligine vl' nubibꝰ aeris iꝫ tñ extūc lumē refūdunt. ⁊ illis obstaculi dissipat' se cēdem ostrāt q̄ō erāt. Qr nimiꝫ docto

15 rū vita tal' esse dz. vt si spe malicia detrabētiū infamet tñ p bona opa ⁊ debita patientia sanctitat' lumē nō cessꝫ effundere ⁊ mordentiū rabie ex bonis op̄ibꝰ p̄sideratis p̄sumpta. pareat euidenter inbuū maledicta celos nō obfuscasse iꝫ solū volasse ab oris larrātū ad aures audientium. Sic exponat ozō salomo.iij. Reg.viij. dicētis. Si clausū fuerit celū tc. Tandē tal' sit eis vita docētū. vt si

16. cut celū intuētes singulos i admiratoēs trāsmitatoēs arcꝫ diuīa p̄conia pūtat. Scriptū q̄pe ē dabo p̄digia i celo et i terra. Joel.ij. Quicūq igit bis sedecī p̄dicatoribꝰ celoꝝ fuerit insigniti. pe sit celi. q̄ enarrāt gl'az dī. Dec ille.

Secundo notatur .§.II.

actus p̄rius ipor p̄dicatoꝝ. et b̄ē enarrare. i. ex narrare alīs p p̄dicatoēs q̄d ip° intelligūt ⁊ gustāt p deuotoēs. fm illud ps. cxlvij. Memorīa suauitat' tue eructabūt. Doc ār officiū vt dz de sta.mo. q̄d dei tiorē. ē pulegiatū ab ecclesia multipl'r Et p̄oit sup dī.c.Jo.an.xix. pulegia ei°.

Primo q̄ de q̄liber religione p̄t q̄s illō assumere etiam

Priuilegia predicantium statu clericali. hīta tñ licētia suoꝝ p̄latorū vt babeat ex ō iudeis. q̄s sit Boff. Scdo q° null° laic° ad b̄ admittitur nisi mutteret a deo. q̄d tñ haberet. p̄bare p euidēs signū vt moyses missus ad pharaonē. q. p̄bauit p signa ꝓa in Exo.viij. c.⁊ de he.cū ex iniūcto. Tertio q̄ nec clericꝰ illō officiū exerceat. nisi miss° a suis supioribꝰ Ro.ix. Quō p̄dicabūt nisi mittant. Eoipo aūt q̄ alicui dat cura aiarū. intelligit missus ab ecclia q̄ saltem ad suos sbditos quibꝰ p̄dicare dz. Et sic intelligit dictū Greg. di.xlij. sit rector. ibi dr q° officiū p̄conis al's p̄dicatōis. i. p̄dicatoris suscipit q̄squis cū ad sacdotiū accedit. s. ad regimē eccl'ie

Religiosi m'ri b̄ bnt ex pulegio pape. al's ad cpm pertinet bmōi licētia Quarto vt ñ clā iꝫ publice p̄dicet mathe.x. p̄dicare sup tecta. i. pblice q̄ō in aure audistis. i. secrete. ait xp̄s. vñ de he.c.cū ex iniūcto. reprēdūt occ'ra cōuenticula i actu p̄dicatiōis vt suspēa de hereti. Quinto vt p̄ficiant p̄dicatores i ecc'ris cathedralibꝰ ⁊ regularibꝰ vt q̄s cpi p̄t i coadiutores hre. vt ō offi.or. inf cetera. ibi ei dr q̄ō iter cet̄a q̄ ad salutē spectāt pcli xp̄iani. pabulū p̄bū dī maxie sibi nosc' necrīū. vñ cpis mādat. vt viros idoneos ad ip̄dicatōis officiū exercedū assumāt. potētes i ope ⁊ fmōe q̄ vice coꝝ cū ipi nō valēt b̄ agere. pk occupatōes vel alias plebes sibi cōmissas edificēt ⁊ eis cpi necessaria subministrēt. Sexto vt sint vicarij cpi. s. ex cō missione ipoꝝ epoꝝ quā facere eis debēt. si fūt idonei. Qui scz etiā ad iuuēt in audiendis confessionibꝰ ⁊ aliis p tinētibꝰ ad salutē. vt in dicto.c. inter cetera. Et paul° sociis habuit ad p̄dicandū barnabā ⁊ titū ⁊ thimotheū Et petr° linū ⁊ cletū. p directione alaꝝ. Septimo vt occasione bmōi officij adipiscendi mittant' aliq̄ ad studiū theologie cū p̄ulegio. de q̄ habet ō magr̄is. c. sup specula. vt enī dicit Inno.di.lxi. miserū ē cū fieri magistrū qui

nūq̄ fuit discipul°. Et ab aplis elect° ē i socū. ad p̄dicādū Mathias. q̄ erat doct° in lege. Octauo vt licite possint medicare ⁊ accipe ab his q̄bꝰ p̄dicāt. i. Co.ix. Si nos ritualia vob seminauim° magnū ñ ē si carnalia vra metam°. Mā ⁊ dns statuit q̄ euāgeliū p̄dicār de euāgelio viuere. ad q̄ insinuādū misit aplos ad p̄dicandū sine sacculo ⁊ pera ⁊ pecunia. vt de elemosynis viuerēt sicut ipe fecit. xij. q. i. habebat. vipas elemosinas licite recipiunt etiā ab excōicatis. Nono vt postulatio facta de p̄dicatore. s. in plātū ⁊ rectorē eccl'ie citꝰ admittat. vt ō elec. c. in causis. in fi. p̄sumit enī q̄ bn pascet populū cibo doctrine. fm illud Jo. vlt. Pasce oues meas. Decio vt vite rius episcopat° eccl'ia p̄scribat. etiā cū scia rei. vt ō p̄scripto. c. i. Undecimo vt cū gentilibꝰ cibꝰ suscipiat de iudeis. ca. q̄ sit. fm illud Lu.x. Comedētes ⁊ bibētes que apud illos fūt. Duodecimo vt diuersarū religionū habitus in vnū p̄formet. de vi. ⁊ ho. cler. de° q. Istud tñ sane intelligendū vt cū fit ex dispēsatiōe pape. p̄ter cautā spēalem vt ibi fuit factū. Mā alias regularit nō arabis in boue simul ⁊ asino. dic̄ scriptura. i. boies diuersi p̄fessionis. nō iūges. vt exponit canon. xvi. q. vij. noua. s. ad officiandū eccl'iam. Nō debet q̄ p̄dicator si regularis est dimittere habitū suū. vt cōformet se moꝝ clericorū vt religiosorū. q̄bus p̄dicat. aut etiā illū occulte deferre iꝫ palā. In alīs dz se p̄formare cū alīs salua obseruatōe sue religionis. di. xli. quisq̄s. cū glo. archi. Tredecimo vt p̄dicationē dū p̄dicat q̄s excōicat° admittat nec cōtrahatur de eccl'ia. sic fit de diuinis officijs. de sen. excō. rinso. Et militer notorij vsurarij ⁊ petōres ⁊ hētici ⁊ infideles. ⁊ b̄ vt p̄ p̄dicationē dēt eis materia quersionis. Predicare euangeliū oī creature ait xp̄s Mar. vlti. nullū excipiendo. Quarto vt clicus etiam religiosus. ⁊ si cogat medicare. votū tñ trāsmarinū. s. ad terrā sanctā p̄sonal'r exeq̄ tenet. cū scz ē apt° ad p̄dicandū. ex de voto. ca. ex multa. Qō vidr intelligēdū si licētiā bēat a p̄lato suo q̄ ad religiosos. Necꝫ cī votū p̄t exeq̄ sine assensu p̄lati ⁊ papue pegrinatōis. in q̄ p̄lato fieret p̄iudiciū. Decimoquinto vt sit dignus etiā insufficiēs ad b̄ nō admittat. de eta. ⁊ q̄li. c. penl'. Paul° ad Titū. i. c. potēs sic exhortari i scā doctrina ⁊ eos q̄ p̄dicāt reuincere. Et Symach° pa. di. lxxi. Nemo monitoris recte p̄sonā suscipit nisi q̄ actibꝰ suis errata p̄dēnat ⁊ vite innocētiā querat. oc demōstret. Decimo sexto vt certe p̄sone leges vl' p̄hīcā nō audiāt. ne eni nosse scripturas sacras ⁊ leges eccl'ie nō legalia l' medicinalia. si q̄s vult vtilia p̄dicare. Un de xpo dī. Ju. vlti. q̄ apuit eis sensū. scz aplis. vt intelligerēt scripturas. Decimoseptimo vt secure p̄bū dei p̄onat in genere. s. ipm nomināndo. Apl's ij. ad Thimo. ij. c. Verbū dī nō ē alligatū. Esa. lviij. c. Clama ne cesses. tc. Annūcia p̄plo meo scelera eorū. Decimooctauo. ordo p̄dicatorū in eccl'ia dei dr ee p̄dicatorū. vt de excess. pla nimis praua. Et merito. q. xp̄s ad hoc. miss° ē. Esa. lxi. Spūs dñi sup me. eo q̄ vnxerit me ad euangelizandum pauperibus misit me. ⁊ euāde cō secuta est conuersio mundi ad deum. Ro. x. Fides ex auditu. auditus aūt̄ per verbuum christi. quō aūt audient sine p̄dicāte. Bern. Unde tāta lux i toto orbe. nisi

de predicato Jesu. Decimonono. quia multe & magne i
dulgentie cõcesse sũt a multis sũmis pontifcibus audi
entib; p̃dicationẽ fratrũ p̃dicator; q̃ vidi in pulegijs
& ita credendũ ẽ de alijs p̃dicatoribꝫ. Adde viceſimo. q̃
pmij accidental'. q̃ dat doctoribꝫ. fm illud. ij. Thimo. iij
Cursũ ꝯsumaui. i. p̃dicatõis. fidẽ seruaui. i. fidel'r me ha
bendo. in reliquo reposita ẽ mihi corona.

Tertio ostẽditur de §. III.

terminatio materie p̃dicãde. in eo q̃ ỏr gl'iam dei. Non
eni debẽt narrare gl'iam suã se laudãdo & oñẽdo scien
quent. mirabilia tua narrabũt. ps. cxlvij. Mirabilia si
quidẽ opa dei. i. creatiõis. gubernatõis. redẽptiõis. dñi
p̃dicari. Et bona q̃ habent in gl'ia q̃ ibi ẽ omne id qõd ap
petitur recte. ps. Satiabor cũ apparuerit gl'a tua. & ea p
que puenit ad gl'iam. scz opa virtutũ. Roma. ij. Gl'ia ho
nor & pax oĩ boĩ operanti bonũ. Et q̃ hec hñtur p fidez
ideo & fides p̃dicãda & hereses eradicãde. ad qõ ẽ instĩ
tutũ officiũ inq̃sitorũ. De ptinẽtibꝫ ad cõmẽdationẽ fidei
et veritate cl'. hẽs in. iij. q. vi. de fide. De erroribꝫ iudeoꝝ
paganoꝝ & hereticorũ p modũ p̃dicatõnis. hẽs supra in
secunda parte titulo de infidelitate.

De inquisitoribꝫ quomodo se debent habere in inq̃
sitione p̃tra hereticos. Capitũ secundũ.

Ongruit autem ma
xime inquisitoribꝫ q̃ habent p̃dicare illõ. ps.
lxvij. Dñs dabit vbũ euãgelizantibꝫ virtute mlta. Et b̃
Sedo virtute ꝑstãtie ad roborãdũ p̃secutionẽ ab hereticis
& astutias & malicias eoꝝ. Et q̃ p̃dicatoribꝫ cõiter cõmit
nor ibꝫ sit ꝯmissum i. puicia thuscie & alijs puincijs ob
reuerẽtiã beati frãncisci. titulo de p̃dicatoribꝫ adnectit ca
pitulũ de inq̃sitoribꝫ. Bonifacius. viij. vt inq̃sitõis nego
cij. Ꝫ hereticã pauitatẽ ad ỏr gl'iam & augmẽtũ fidei no
stris tpibꝫ ꝓsperet. leges q̃ Fredericũ olim romanoꝝ im
peratorẽ promulgatas. in dei & ecclie honorẽ & hereticoꝝ
exterminiũ approbantes & obſuari volẽtes. vniuersos se
culi ptãtes & dños tpales. & puincias terrarũ & ciuitatũ
eijs. aut noibꝫ censeant requirim⁹ & monem⁹. vt sicut re
putari cupiũt & hñi fideles. ita p defensione fidei dioceſa
nis epis & inq̃sitoribꝫ hereticepauitatis a sede aplica de
putatis aut i posterũ deputãdis. parẽt & intẽdũt a be
reticorũ credentiũ fautoꝝ receptatoꝝ & defensoꝝ ipoꝝ i
vestigatõe captõe ac custodia diligenti. cũ ab eis fuerũt
requisiti. Et vt pfatas pſonas pestiferas i ptãtẽ seu car
cerẽ epoꝝ seu inq̃sitorũ dictoꝝ. vel ad loca de q̃ ipi vel
aliqui seu aliq̃s ex eis mãdauerint infra coꝝ dñoꝝ po
testatẽ vel rectorũ districtũ ducãt vl' duci faciãt sine mo
ra. vbi p viros catholicos a pfatis epis seu inquisitorib⁹
bus vl' eoꝝ aliq̃ deputatos sub arta. & diligenti custo
dia teneant. donec coꝝ negocũ p ecclie iudiciũ termine
tur. Eosq̃ de heresi a dyocesano epo vl' inquisitore seu in
quisitoribꝫ ꝺdenatos pfati potestates. dñi tpales seu re
ctores vl' coꝝ officiales seu nũcij sibi relictos statim reci
piãt indilate aniã diuersiõe debita puniẽdos. nõ obstã
tibꝫ appellatioibꝫ seu pclamatioibꝫ p̃dictoꝝ nec cie filio
rũ. cũ tã fm ordinationẽ p̃decessoꝝ nr̃oꝝ. q̃s fm legem
imp'ialẽ appellationis & pclamatõis bñficiũ exprese sit
hereticis & credẽtibꝫ & eorũ receptatoribꝫ fautoribꝫ & de
fensoribꝫ interdictũ. Prohibem⁹ ẽt districtis potesta
tibus dñis tpalibꝫ & rectoribꝫ eorũq̃ officialibꝫ sup dic
tis. ne ipi de h̃ crimĩe cũ mere sit ecclĩastici quocũq̃modo
cognoscãt vl' iudicẽt. siue captos p eodẽ crimine absq̃
dictoꝝ epoꝝ vel inq̃sitoꝝ aut saltẽ alterius coꝝ licẽtia vel
mãdato a carcere liberẽt. aut execution ẽ sibi p hmõi cri
mine a dyocesano vl' inq̃sitoribꝫ seu inq̃sitore iniũcta. p
ut ad suũ officiũ spectat facere seu adimplere detractẽt.
vel alias dyocesanoꝝ iudiciũ aut inq̃sitoꝝ sniam seu p
cessum directe vl' indirecte impedire ꝓsumãt. Si q̃s ãt
de p̃dictis prãtibꝫ dñis tpalibꝫ rectoribꝫ vel eoꝝ officia
libus aut baliuis ꝑtra p̃dicta fecerit aut ꝓfato fidei ne
gocio dyocesano epo. vel inq̃sitoribꝫ incũbẽti se opponere
attẽptauerit aut forte ꝓsumpserit. l'ipm aliquatenꝰ ipe
dire voluerit. nec nõ q̃ scienter in p̃dictis dederit auxiliũ.
consiliũ vl' fauorẽ. excõicatiõis se nouerit mucrone ꝓfos
sum. quã si p annũ anio sustinuerit pinaci. extũc velut
hereticꝰ condemnetur. extra de here. vt inquisitionis. li.
vi. Jo. an. in nouel. sup ỏbo mere dicẽ. q̃ nõ obstãt au
croritates veteris testameti. p quas ꝓbare videt b̃ licere
principibꝫ. vt patet Deut. vij. & c. xij. & tangit. xxij. q. v.
si audieris. Et exemplũ habet de Jehu rege israel q̃ ad
sacẽdotes Baal. viij. Reg. x. Ad hec & silia rñdet q̃ id qõd
habetur. ij. q. vij. nos si §. Jrẽ cũ balaã vbi ỏr q̃ multa i
veteri testamẽto ꝓcedebant q̃ hodie sũt ꝓhibita. Sanc
est b̃ exp̃sse p ꝓstitutionẽ ecclie esse phibitũ. Et sic ibi ca
nõ eis circa h̃ pmittit. Illud sꝫ intelligit ad mãdatũ ec
clesie vel in casu executiõis sententie late per ecclĩam vel
precepti facte per eam.

Quõ agendũ sit quã. §. I.

do ꝑtra hereticos. pcedit q̃ epm & inq̃sitorẽ de pcessibus
ad iuicẽ cõicãdis. Querit glo. sup ỏbo puniẽdos. Quid
iuris si ordinarius & inq̃sitor discordẽt i mãdato puta q̃
vn⁹ coꝝ mãdat puniri p se se ꝺdenatũ. alter mãdat relaxari p se absolutũ. Rñdet. sanctis vidz su pcedendũ donec
papa ꝓsulat. vt eo. tit. p b̃ li. vi. vbi ỏr. Dicit vt dicti inq̃
sitiõis officiũ efficacius melius vtiliusq̃ pcedat. Pcedim⁹
q̃ p epos ipos & p inq̃sitores de facto eodẽ inq̃ri valeat.
cõiter vel diuisim. & si diuisim pcesserint reneant sibi in
uicẽ cõicare pcessus. vt p b̃ possit melius veritas inueniri.
Et nisi inquisitores h̃ casu in sniẽ platõe dyocesanis vl'
ecõtra duxerint deferendũ p vtroscz simul sniã ꝓferat.
In q̃ ferẽda si nõ conuenerint p vtroscz negociũ sufficiẽ
ter instructũ ad sedẽ aplicã remittat. Siue aũt ordina
ria siue delegata epi potestate pcedant. illũ in pcedendo
modũ obseruẽt. quẽ inquisitores possunt & debẽt p iura
cõmunia. vel p speciales ꝓcessiones seu ordinatões apo
stolice sedis obseruare. Et in principio dicti. c. p b̃ ỏr q̃ epis
uis in aliq̃ a sede aplica sint deputati inq̃sitores nõ per
hoc tollit epis ptãs q̃n etiã possint pcedere ꝺ hereticos
et põt epis iure ordinario pcedere ꝺ hereticos nõ exem
pros. Cõtra exẽptos etiã sz iure delegatiõis. fm glo. ibi.
Et allegat. c. ad abolendã. in fi. de hereticis. Qõd ãt ẽ
in dicto. c. p hoc. q̃ epis & inq̃sitor eũ diuisim pcedunt. de
bent sibi cõicare pcessus. intelligit tale cõicationẽ neces
sario fiendã. qũ nil aliud restat nisi vt sniã promulget. Qõ
si aliter nõ posset cõmode pcedere nisi visis actis alterius
tũc semel tm̃ cõicatio tribuat. vt habet extrauagã. Bñ
dicti. q̃ incipit ex eo. Item in cle. de here. multoꝝ. dici
tur. q̃ tã epis q̃ inq̃sitor vn⁹ sine alio põt citare & cape
tute custodire & carceribꝫ mãcipare. Sed ỏputare duro
carceri & q̃ magis ad penã q̃ ad custodiã videat. l' tormẽ
tis exponere vl' ad sniam pcedere. nõ pt epis sine inq̃sitore
nec inq̃sitor sine epo aut eius supra hmõi ỏlegato aut epali se
de vacãte delegato capli. si sui ad iuicẽ possit copiã ha
bere. infra octo dies. postq̃s requisierint. Possunt tam̃
quilibet p̃dictorũ cõmittere alteri vices suas vel per lras
significare suũ ꝓsiliũ & assensum. Hec ibi. Et cũ queritur

vtrū auctoritas inq̄sitor⁹ in hmōi sit ordinaria vl̄ delegata. Et circa hmōi q̄dā legitur dict̄. q⁹ hz potestatē ordinariā. q⁹ hz vniuersitatē. ⁊ q̄ ad hereticos Et ordinarius dr q̄ habet vniūsitatē causar. ff. de iudi. cū p̄tor. ⁊ c. ex de appel. c. romana. li. vi. Et sic ꝓdemnatū ꝑ sniam suā pōt restituere ex cā postea cōprobata. puta si doceat ꝓdēnatus malo dolo ꝓuica⁹. ⁊ hmōi. Sed canoniste oīno tenēt ꝓtrariū dicētes. q⁹ habet auctoritatē delegatam nō ordinariā. ⁊ tūc q̄ habeat vniuersitatē causar. q⁹ ñ oīm hz ea⁹ q̄ punēt ad crimē hereſis. Et p ista opinione est expresse tex. dicti. ca. p b. qđ tenere videt archi. Et sic sniam siue male siue bñ. pceſſerit tollere nō pt Et idem tenet Joban. an.

De notarijs et carce .§.II.

ribus ⁊ custodib⁹ carcer⁹ hereticorū statuit in cle. in ca. multorū. de here. q⁹ notarij inq̄sitionis cor̄ā episcopo. cū inquisitore vel substitutis ab eis iurabūt suu⁹ officiū fideliter exercē. ⁊ idē fiet de alijs psonis necēnū ad dictū offi ciū. Itē quilibet carcer vl̄ mur⁹ hereticor⁹ dz esse cōis ep̄o et inq̄sitor. ⁊ debet habere du os custodes vnū quē volet ep̄s et. puidebit. ⁊ alterū quē volet inq̄sitor. ⁊ ea puidebit. Et vterq⁹ eor⁹ pōt hre sub se fidelē ministrū. ⁊ illi⁹ loci clerūt due claues. quar⁹ vnus custodū vnā ⁊ alius aliā tenebit. Et poterit officiū ministrādi carceratis cōmitte re suo ministro. Et tenēt p̄dicti custodes añ q̄ exequantur officiū cor̄ā eis a quib⁹ assignant⁹ iurare tactis euāgelijs. q⁹ in custodia oīm diligentiā quā poterūt exhibebūt. Et q⁹ alicui incarceratorū nō loquet vn⁹ nisi alio audiente. ⁊ ip̄is carceratis fidelit⁹ referet. pulsionē. quā ip̄i recipiūt de cōmūi ordinatiōe. ⁊ qđ a parētib⁹ vl̄ alijs personis ꝓferet eisdē nisi ep̄o vel inq̄sitoris l̄ suor⁹ cōmissarior⁹ ordiatio refragetur. ⁊ eodē mō iurabūt p̄dicti custodū ministri ⁊ cor̄ā eisdē. Hec oīa in dicto. c. multor⁹ de here. in cle. De multis q̄ ꝓcedunt inq̄sitoribus ꝑ expediendo officio inq̄sitōis. Bonifac⁹ octau⁹ inq̄sitoribus hereticē pauitatis sic ait. Uobis ⁊ vestrū singul⁹ cōmittēdi cautiones ⁊ denūciatiōes sniar⁹ quas in quoslibet hereticos credētes. receptatores. defensores ⁊ fautores eor⁹ tuleritis Aduocandi q̄s put expedierit testes quoslibet vt vob assistant. ⁊ in hmōi ferendis sentētijs p̄beāt p̄siliū opor tunū. Ac eis q⁹ sup his būiliter pareāt in ꝑtrue obedientie iniungēdi. Cōuocādo etiā cler⁹ ⁊ pl̄m cuitatū castrorū aliorūq⁹ locor⁹ put dicto negocio fidei viderit⁹ expedire. Et ꝓtra illos q̄s in puincia in q̄ inq̄sitōis officiū ē cōmissū. hereticos crimē ꝓstiterit cōmisisse. licet ad alias partes se trāsferētes duxerint. pcedēdi. necnō faciendi a quibuslibz assignari vobis libros seu q̄ternos ⁊ alia scripta in q̄b⁹ q̄uisitōes facte ac. pcessus p quoscūq⁹ auctoritate sedis ap̄lice vl̄ legator⁹ ei⁹ habiti ꝓ hereticos cōtinētur. Et illor⁹ q̄ vr̄is mādatis obedientes humili⁹ stāt ꝓter hereſim i carcere vl̄ i muro reclusi. penā vna cū plaris quor⁹ iurisdictōi subsūt mitigandi vl̄ cōmutādi cū viderit⁹ expedire. Priuādi ꝑterea vl̄ puatos nunciandi dignitatib⁹ ⁊ alijs beneficijs eccl̄iasticis de dyocesanor⁹ vl̄ in absentia sua suor⁹ vicarior⁹ ꝓsilio Et officijs publicis ⁊ honorib⁹ q̄buscūq⁹ eosdē hereticos credētes receptatores ⁊ defensores ip̄or⁹. eor⁹q⁹ filios ac nepotes plenā ꝓcedim⁹ facultatē. Sūt ār dyocesani in puādo tales vel nūciādo puatos bñficijs hmōi reqrēdi. nisi forte cōstaret legitime q⁹ idē sciēter hmōi psonis eadē bñficia cōtulissent. Tūc ei eos in his reqrēdos nō ē censem⁹. q̄ p⁹ti⁹ suo a iudice pūiēdos. Hec oīa i. c. vt cōmissi. ō he. li. vi

Circa sententias fe .§.III.

rendas ꝓ hereticos ⁊ hmōi notat q̄dā Joan. i nouel. vt cōmissi. de here. li. vi. Primo nota fm Archi. q⁹ nō est necesse in crimine hereſis nouā sentētiā pmulgari. q⁹ iā p canones ē antiqtus pmulgata Et sic port⁹ pnūciare⁹ declarat q̄ pmulgef. q. i. ci. Tñ qđ circa hoc expediet iudicabit ip̄or⁹ inq̄sitor⁹. prudentie ⁊ arbitrio relinquit. eo. ti. cū fm li. vi. Secūdo q⁹ circa hmōi delicta hereticor⁹ vocentur periti. nō q̄cūq⁹ hz in theologia. iure canonico vl̄ ciuili. Cū enī de crimie mere eccl̄iastico tractetur. p canones cognosci dz ⁊ descindi. ad b. ti. q. i. Si quis cū clerico. Cū suffragio tñ ⁊ famulatu legū. xi. q. iij. sūmope. Gratis aūt dēt in hmōi deseruire. pñr tñ recipere tales periti salariū sui laboris si eis deb⁹. sed nō exigere

Tertio q⁹ pōt ꝓuocari cler⁹ ⁊ popul⁹ in hmōi tenē tijs ferendis. Qđ fieri solet p inq̄sitores ad audiēdas sē tentias ⁊ penas q̄ inferunt hereticis videdas. ⁊ expedire to ꝓtā absentes putat Archi. q⁹ si ꝓstat de eor⁹ pñdis ex q̄ in puincia delinquēdo facti sūt subditi. ⁊ sint ꝓ cōsolennia edicta ꝓposita. pnūciari poterit sup crimie si cō stat. locus erit decretali. cum ꝓtumacia. eo. titulo lib. vi. Dicit etiā archi. q⁹ fideiussorib⁹ absentiū pena pecuniaria infligi pōt. ⁊ remitti ad id qđ habet. xxiij. q. v. cuius hō. hoc tñ intellectus. q̄ ex q̄ quesiti fuerāt domicilij mutatio nō obest. vt ō so. cōpe. ꝓposuisti. Si ꝓ⁹ citari nō erāt tñ ibi deliquerūt rōe delicti ibi ꝓuenit pñr. ⁊ sūt remittendi in autē. vt nulli iudi. §. si ꝓ⁹ q̄s. Jo. mo. dicebat q⁹ de fugitiuo loquebat hec ꝓstitutio. q̄ remittēd⁹ erat ad reqsitionē inq̄sitoris sub q̄ deliq̄t. l. vbi de cri. agi. oportet. l. i. Quito circa obedientes reuersos sez ab hereſi. q⁹ archi. q̄ dicunt ad gr̄am spōtes redire. Rñ. q⁹ illi q̄ veniunt infra tps gr̄e. licet fuerint moniti. Nec ei coacti videtur ex q̄ a nemine sūt p̄uenti. Et dic archi. idē si post tps gr̄e re tñ integra. q⁹ nec p⁹sona l̄r requisitus. nec pbaōis ꝓ cū recepte. ad b. de p̄ben. si tibi. lib. vi. cū ꝓcor. Post tps vero gr̄e p⁹sonal̄r requisit⁹ licet veniat. indign⁹ ē venia. licet errorē detegat ⁊ remittit. C. de his q̄ latro. occultant l. vltima. Et subdit q⁹ hic nō loquit de talib⁹ obedientibus q̄ nō carcerarent⁹ ⁊ remittit ad sūmā Hosti. eo. ti. §. qualiter deprehendatur.

Circa carcerem se .§.IIII.

ꝓto nota q⁹ carcer ē ad cautelā ne. s. nocear vl̄ alios infi ciat. ⁊ vt appareat an in tenebris vl̄ in luce ambuler. Nō tñ fit b diffinitiue ad penā. q⁹ regulariter q̄s nō damnatur ad penā carceris. vt de penis. q̄uis lib. vi. Ibi autē dicit tex. q⁹ q̄uis carcer sit institut⁹ ad custodiaz nō ad penā. s. fm iura ciuilia. tñ ō iure canonico ꝓmittit plaris ad carceres ad tps l̄ ꝑpetuū adiudicare reos in penā suor⁹ crimiū. Et rō est fm archi. q⁹ de⁹ nō vult mortē pcōris ꝛc. Pro illis enī pcīs adiudicant⁹ clerici ad perpetuū carcerē. quib⁹ fm iura ciuilia dēt ad mortē ꝓdēnari. ⁊ dicit glo. q⁹ sic cū q̄s ꝓdēnat ad carcerē aliq̄d exprimat in snia. s. ad tps certū vl̄ in ꝑpetuū. expressis in snia stabit. Si ār simpl̄r dānaret⁹ ad carceres. ꝑpetuo intelligit dānat⁹. C. de penis. l. seruus. Nec dz in eodē carcere siue ad custodiā seu ad penā simr positi esse ibi commixtio sexuū. i. maris ⁊ femie. Nec etiā ita a⁹ per carcerē q⁹ ibi perimant Et aduertēdū q⁹ dic archi. q⁹ absoluti sez ab excōicatiōe q̄ postea detrusi sūt in carcerē vl̄ alias penitētijs onerati. nullā sentētiā diffinitiuā recepernt si tales spōte carcerez extuer⁹. vt fugientes tales excusare nē legittimā nō h̄ntes p̄ñr vt hereticī condemnari. quia fingunt⁹ a iure ficte cōuersi ⁊ simulate ꝓfessi ⁊ errores p⁹stini reciduī. ad id de Pe. dist. ij. ca. i. Septimo dicit Archidi. q⁹ in ferendis sententijs vl̄ petentib⁹ iuuigen dis redcūtib⁹ nō debet iudex tales. pnū ciare hereticos l credētes. quia nō sūt. xxiij. q. i. hec est. ⁊ q. vlti. Nec pro nūciabit eos tales fuisse. quia talis mod⁹ nō est datus

a iurẽ. ꝛ dicet sic. Quia te inuenim⁹ per tuã cõfessionem vel p legittimas ꝓbatões hereticũ fuisse. l' hereticos ado rasse vl' talia ꝓpetrasse. Nũc aũt iamoꝛi vus ꝓsilio vis ꝑ tas asseris ad vnitatẽ ecclie de coꝛde puro ꝛ fide non fi cta redire. Idcꝛco in ꝑmis te abiurata oĩi heretica ꝑui tate ab excoicatõis vinculo quib⁹ tenebaris astrict⁹ absol uim⁹. si tñ ad candẽ ex coꝛde redieris. ꝛ iniũcta tibi peni tẽtiã ꝛ mãdata seruaueꝛis. Et qꝛ ī deũ ꝛ sanctã ecclĩaꝫ mo dis ꝑdictis temere deliquisti. ad pagendũ pniam condi gnã in ꝓpetuũ carcerẽ te detrudi volum⁹ ꝛ ꝑcipim⁹ per ꝑtuo te manere. Nec merek q̃s ꝙ dictũ ẽ sb ꝓditione si. Nã causa tollẽde q̃stiois expedit sic dici ꝛ poni. vt si qꝺ impositũ ẽ nõ obseruasset ꝯ absolutũ nõ esse apparear. Dicit tñ Jo. an. ꝙ dequid dicat Archi. inq̃sitoꝛes nr̃i tẽ poris bñ. ꝓnunciãt hũc hereticũ fuisse. Hec video qd ob sistat. Et dicẽ io. an. Archi. oia ꝑdicta extraxisse de formu lis inq̃sitoꝛũ. Sꝫ ego ea reperi. determĩata ꝛ declarata ī quodã opusculo ꝑpim. Guidonẽ iure peritũ tũc archi epm narbonen. ad q̃sulta rndeꝛi inq̃sitoꝛ. Qui postea fa ctus papa dict⁹ ẽ clemẽs quart⁹ Qui et Guido addit. Sane in his oĩb⁹ cau. ũ arbitroꝛ instrumẽta. publicape tinen ꝛ sigillis ꝯpoꝛũ muniri. ꝑpue vbi cã erit nobiliũ et potentũ. Et illud adꝺicto. ꝙ oĩis erroꝛes suos sigillari ꝓfiteꝛi ꝛ adiurare publice facta ris. qꝛ nihil magꝭ in cõ fessione hereticę ꝑuitatis reꝯdat ꝛ gliam nois ꝛpiani. Quid ꝯo inſugendũ sit talib⁹ diffiniri nõ ꝑõt. qꝛ cõmit tit̃ arbitrio iudicantiũ. Aliter enĩ cũ simplicib⁹ q̃s cuꝫ ꝓdentib⁹ esset agendũ. Aliter cũ clericis q̃s cũ laicis ali ter cũ ꝓlatis. alr̃ cũ subditis. Et oĩs christãtie sũt notã de ꝑe. di. v. c. i. Et cũ multi ex simplicitate in h̃ crimen incidãt. credo multoꝛ simplicitati parcendũ. vt nõ excu senk a toto sꝫ a tãto. di. lxxxvi. tãta. Credo etiã eos q̃ faue runt vl' receperũt sanguie ꝓiunctos mitius puniẽdos. Dec ille. Dicit etiã Archid. ī rosa. sup. c. i. xxiij. q. viij. q̃sti quis ꝓsulat alicui ꝙ indubitate mortꝝ se exponat ꝑ no mine seu bonoꝛe xpi. vel ꝑ fide vl' ꝑ statu ecclie nõ fit irre gularis etiã si moꝛs inde sequak. xxv. q. i. sũt q̃dã. cũ xps ꝑ nob mortẽ subieꝛit. fm inno. ꝛ Hosti. hac rõne excusari ꝑñt ab irregularitate inq̃sitoꝛes hereticę ꝑuitatis. sciẽtes ꝙ statũ ꝑ⁹ q̃ ꝓnũciauerit aliquẽ hereticũ foꝛe. illic moꝛti tradek. h̃ etiã alias multiplr̃ ꝑcurãdo. vt. xxiij. q. v. si aut dicris Jtẽ in. c. i. statuta. de hereticis. li. vi. dicẽ. Bonifaci us. Concedim⁹ vobis. s. inq̃sitoꝛib⁹ q̃tem⁹ in inq̃sitionis hereticę ꝑuitatis negocio ꝓcedi possit simplr̃ ꝛ ꝺ plano. Et absq̃ aduocatoꝝ ac iudiciꝛ strepitu ꝛ figura. Jus bem⁹ tñ ꝙ si accusatoꝛib⁹ vel testib⁹ in cã hereſis iterue nientib⁹ seu deponentib⁹ ꝓpter poteñtiã ꝑsonaꝝ ꝓtra q̃s inquirk. videãt epi vl' inq̃sitoꝛes ḡue ꝑiculũ imiere. si cõ tingat fieri publicatõnẽ nolim coꝛdẽ. Jꝺoꝝ noia nõ pu blice sed secreto coꝛã dyocesano epo. vel eo absente ei⁹ vi cario q̃ inq̃sitoꝛes ꝓcedũt. q̃ ꝯo ꝓcedit epꝰ coꝛã inq̃si toꝛib⁹. si haberi possit cõmode copia coꝝ. Ac nihilomi nus siue epꝰ siue inq̃sitoꝛes ꝓcesserint. aliqb⁹ aliꝰ ꝑso nis ꝑuidis ꝛ bonestis turisq̃ peritis q̃s ad h̃ vocari ꝛeis torum ꝓcessum sup q̃ deliberandũ ẽ seriose manifestari. ac integraliꝛ explicari. ꝛ de ipaꝝ ꝓsilio ad sentẽtiã vel ad ꝺemnationẽ ꝓcedi volum⁹ exꝑmank. Sicq̃ nõ obstã te ꝙ illis ꝓtra q̃s hmõi deposuerũt notoꝛia coꝝ nõ fuerint ꝑublicata. adhibeak ad cognitionẽ iudicis instruẽdam ꝑ plena fides ꝛ depositoib⁹ testiũ coꝛdẽ. Et vt coꝛdẽ accu satoꝛũ ꝛ testiũ ꝑicul' efficaci⁹ occurrak. ꝛ cauti⁹ in inq̃si tionis negocio ꝓcedak ꝑntis ꝓstitutiois auctoritate per mittimus. ꝙ epꝰ vel inq̃sitoꝛes secretũ possint̃ indicere il lis. quib⁹ expꝛessum ẽ ꝓcessum hmõi explicabũr. Et ũ cos si archana ꝓsilij seu ꝓcess⁹ sibi sb secreto ab eisdẽ epo vel inq̃sitoꝛib⁹ patefacta ꝑter ipoꝝ licentiã alĩs patefe cerint excõicatõis sniam quã ex secreti violatõe ipo fcto incurrãt. si eis expedire videbik ꝑmulgare. Sic tamẽ ꝙ ī quisitoꝛes epm vl' epi inquisitoꝛes nõ excõicent hac de cã. Sed ipi etiã cũcto etiã nobis sb ꝑrute sancte obe dientie districte ꝑcepto ad secretũ hmõi tenean̄. Cessan te vero ꝑiculo supradicto accusatoꝛũ ꝛ testiũ noia ꝑut ī alĩs fit iudicĩs publicen̄. Ceteꝝ in his oĩb⁹ ꝑcipimus tã epos q̃ inq̃sitoꝛes ꝑuã ꝛ prouidã intentionẽ hr̃e. ne ad accusatoꝛũ vel testiũ noia suppremẽdo vbi ẽ securitas periculũ esse dicãt. Hec in eoꝛũ discrimẽ securitatẽ asse ꝛant. vbi tale ꝑiculũ immĩeret sup hmõi coꝝ ꝓscĩas one rando. Cõstitutiões ꝛ ordinatões ꝛ mãdata alia ꝑdecess soꝛũ nr̃oꝛũ. q̃ ꝓstitutiõib⁹ supradicꝫ nõ obuiãt volum⁹ in suo roboꝛe ꝑmanere. Hec omnia ibi.

Circa inquisitionem .§.V

heresis Nota ꝙ excõicati ꝛ socij ꝛ ꝓcipes crimis ad rei stimoniũ admittũk ꝑcipue in defectũ ꝓbationũ aliozus ꝓtra hereticos. fautoꝛes. credẽtes ꝛ defensoꝛes coꝛũ. si ex numero testiũ aut ꝑsonaꝝ tã deponẽtiũ q̃ ꝓtra q̃s ꝺponitur. q̃litate ꝛ alĩs circũstãtĩs nõ falsa dicere ꝑsumãt. de here. ī fidei. li. vi. Sil'r admittũtur illi q̃ sup facto here sis iurauerũt dicere ꝓitatẽ tã de se ꝙ de alĩs. ꝛ eã celan do ꝑiurauerũt ꝛ postea velint coꝛrigere dictũ suũ ꝑ se vl' alios. si manifestis indicĩs apparuerit tales nõ leuitate vel odio vl' pecunia. ꝫ zelo fidei velle reuelare. co. ti. accu satus. li. vi. Jtẽ ꝑsidẽtes regimini alicui⁹ loci sint excõi cati. vel de facto nõ de iure iurisdictionẽ habeãt. ad req sitionẽ ordinarioꝝ ipoꝝ vel delegatoꝝ. vel inq̃sitoꝝ ꝑñt ꝛ dñt ꝑ hereticos credẽtes. ꝑceptatoꝛes. fautoꝛes. ꝛ defeso ꝛes coꝝ suũ officiũ exercere. Et illi q̃ requirũt eos nõ in currũt aliquã sentẽtiã. Tñ dictis presidentib⁹ ꝑter h̃ in alĩs nullũ ius ẽ ꝓcessum vl' ꝑmissuꝫ. co. ti. ꝑsidẽtes. lib. vi. Statutũ q̃s cuiuscũq̃ loci ꝑ qꝺ impediret inq̃sitois negociũ ꝓtra hereticos nõ valet. Et dñi tenẽtur illud ex bibẽ ꝛ coꝛrigere. eo. ti. statutũ. li. vi. Sacꝺotes q̃ ĩstruũt hereticos de celanda ꝓitate ꝑñt ꝛ dñt pena debita casti gan. Religiosi etiã q̃ innenũtur hereticis sũt aliĩs ḡuius puniẽdi. co. ti. accusat⁹ li. vi. Inq̃sitoꝛes in certis ꝓ uinciꝭ ꝑñt procedere simul vel ꝛepatim. ꝑut negociꝰ vti lius suadebit co. ti. vt officia. li. vi. Duo ei ĩq̃sitoꝛes ꝑñt aliq̃n cogĩscere de crimĩe hẽsis alic⁹. puta vn⁹ cõmisit cri imẽ hẽsis ī citate Rauẽnati. postea vadit mediola. Inq̃ sitoꝛ mediolanen. ꝑ̃it cogĩscere. q̃ vbi iuenik q̃s ibi cõ uenik de crimĩe. Et etiã inq̃sitoꝛ rauẽnas ꝑ̃t cogĩscere. fm Jo. an. in glo. Jnquisitoꝛes debẽt absoluere volẽtes ꝛuerti ꝛ penitẽtiã iniũgere. vt in dicto. c. cũ officiũ. ibi ei dicik. Si q̃s ex ꝑdictis heretica labe abiurata redire vo lucrit ad ecclie vnitatẽ. ei ſuxta formã ecclie beneficiũ ab solutiõis impẽdatis. Et iniũgatis eidẽ q̃ dalib⁹ iniũgi conſucuit. Et dicẽ glo. sup ꝙ ꝺbo labe. ꝙ ꝺz abiurare gene raliter vel simplr̃. vl' de ea de q̃ suspect⁹ vl' ꝙuict⁹ erat co. ti. accusat⁹ li. vi. Et dicẽ quedã ibi glosula sup ꝙ ꝺbo ab solutiõis. s. nõ obstãtib⁹ sententĩis. q̃ ter in anno ꝺ hereꝛ ticos a papa publice. ꝑmulgank absolui ꝑñt. Glo sup ꝙ ꝺbo formã. hec tradit. xi. q. q. iij. cũ aliquis. de sen excõ. cuꝫ desideres. vcꝫ cũ ꝑstito turamẽto ꝛ verbeꝛib⁹ q̃tũ ad ex cõmunicationẽ. Dicẽ tñ Archid. ꝙ tenebit absolutio. etiã si forma illa seruek. Jtẽ glo. sup ꝙ ꝺbo ꝙsuevit. ꝑ ꝙsuetudi ne illa seruãda remittit ad capla quotiẽs ꝛ saluberrimũ ī. q. vij. ꝛ de ꝙse. dist. ij. Ego Berengari⁹. Jbi põitur mo dus abiurationis hereſis. Jtem in examinatõe testiũ ꝓtra hereticos debent interesse ꝺue persone religiose di screte id ẽ nõ idiote siue laici siue clerici siue religiosi. Et si fieri põt ꝙ publicã ꝑsonã ꝙscribi debẽt dicta testiũ. co ti. vt officiũ. li. vi. Et religiosi qui fuerant in seculo nota rij. ꝛ aliꝰ quibus iniunctum fuerit etiam clerici seculares et in sacris constituti. tenẽtur ex ꝓcepto apostolico ad conscribendum. vt in dicto. ca. vt officiũ Jtem inq̃sito

res si opus fuerit inuocare pñt auxiliū brachij secularis. Et p̄tradictores p censuram ecclīasticam cōpellere. non obstātibus quibuscūq; p̄uilegijs. q̄buscūq; p̄sonis p̄cessis vel religiosis vl' vniuersitatibus. Nec etiā obstāte p̄stitutō ne de duab⁹ dictis. De q̄ habet de rescrip. nōnulli. Nec etiā tollit istud q̄d q̄d habet de rescrip. statutū. li. vi. q̄s q̄uis illa p̄stitutio statutū fuerit posterius edita. et ista vt officiū pri⁹. tñ nō tollit p illā ista. Et rō ē q̄m glo. quia ista p̄ior vt officiū ē spūal' in fauorē fidei. Illa statutus generalis. sed generi p speciē derogat. de reg. iū. generi. li. vi Sed si esset generalis tūc toleret. vt de p̄scri. c. i. li. vi. Item dicit Jo. an. in nouella. sup verbo testiū. q̄ quibusdā vi detur q̄ in h̄ crimine pbādo nō sufficiāt duo testes. ar. optimū de here. excōicam⁹. ibi tres aut plēs. sicut notat Hosti. in summa sua. Et sic addēd⁹ erit iste casus ad alios qui notant in sūma. ij. q. iij. Dux enī videt q̄ hō bone fame p inq̄sitores vel ordinariū dānari debeat ad dicta duorū testiū p̄sertim cū trūcet ordo defensionis in nocētia testiū. vt in. c. fi. co. ti. Et in interrogatorijs q̄ fiunt in alijs iudicijs. Sz p̄tra h̄ facit q̄ statim sequit de duab⁹ p̄sonis cū suis cōtor. Certū ē aūt q̄ p singulos testes ita mā de tāto crimīe q̄s dānari nō possit. vt de testi. i. h̄is. Debēt enī esse in crimīe pbatōnes luce clariores. de pba. iurauit. Tamē in crimine hereſis ⁊ symonie. vt dicit Archi. minores pbatōes sufficiūt. C. de here. li. ij. dicit tñ. q̄ licet leuia signa sufficiāt ad p̄uincendū de hereſi. illa tñ oportet plene pbari. ⁊ dicit Archi. testes cogēdos si se ibi trahāt. Nec p exemptionē nec p votū possunt se excusare ab hmōi Jtē oēs rectores locorū rogati a dyocesanis vel eor⁹ vicarijs vl' inquisitoribus tenent iurare fuare et seruari facere p̄stitutiones ꝯ hereticos. credētes. fautores. receptatores. ⁊ defensores eor⁹. ⁊ filios ⁊ nepotes eorū. Et q̄ iurare noluerit habet infamis ⁊ vt fautor eorū de fide suspect⁹. Nec haberi d̄z p dño Nec ad aliq̄d publicū officiū admitti aut assumi vlterius. Et ea q̄ interim vt rector fecerit nulla h̄nt firmitatē. co. ti. vt officiū. li. vi.

Aquibus debeant .§. VI.

inquisitores abstinere ⁊ cui⁹ etatis ee. Inquisitor q̄s ē nō p̄t. nisi attigerit q̄dragesimū annū. Debet aūt cauere inq̄sitor ⁊ q̄libz eps ⁊ substituti ab eis ne malitiose aut fraudulēter aliqui imponat crimē hereſis. Nec q̄ alij in executione officij eos impediant imponere aliq̄d falsū. Et si p̄dicti cā odij grā vl' amoris vel lucri vl' cōmodi tēporal' cōmiserint. p̄cedere ꝯ hereticos vl' aliquē vexarēt imponēdo ei hereſim. vl' q̄ impediāt officiū suū ip̄onāt Si epi sūt vl' sup̄ p triēniū sūt suspēsi ab officio suo Si inferiores sūt vt inq̄sitores ⁊ substituti a p̄dictis sūt excōmunicati. a q̄ sñia nō pñt arcta sedē apostolicā absolui. de here. multorū. in cle. de q̄ excōicatōe hēs infra i ti. xxiij. de excōicatiōe. Jtē inq̄sitores nō pñt p̄cedere ꝯ aliquē officialē vel nūciū romane curie. vt i extrauagā. Job. xxij. que incipit. cū fr. Jtē inq̄sitores ab apostolica sede vel al's deputati nō pñt facere inq̄sitionē vl' p̄cessum p̄tra epos vl' eorū superiores. nisi h̄ special'r fuissz ab apl'ca sede cōmissum ⁊ de eis exp̄ssum. Sz tñ tenent tales. s epos hereticos inuētos vl' diffamatos vl' suspectos pape nūciare. de hereti. inq̄sitores. li. vi. Et illa nūciatio fieri debet q̄s citr⁹. fm glo. p̄ter piculū q̄ inde pōt euenire

Jtē p̄hibet eis cognoscere de sortilegijs. Dicit ei alexāder papa. in. c. accusat⁹. ō here. li. vi. Sane cū negocium fidei q̄ sūmē p̄uilegiatū existit p occupatōes al's non debeat impediri. pestis hereticē inq̄sitores a sede apl'ica ō putati ō diuinatōib⁹ aut sortilegijs. nisi hereſim saperēt manifeste se intromittere nō debēt nec punire talia exercentes. sz eos relinq̄re suis iudicib⁹ puniēdos. Jbi enī ē glo. notabil' Jo. an. sup verbo saperent. vbi ponit exēpla eorū q̄ sapiūt hereſim dicēs. Sic ē circa aras idolorū ne farias p̄ces emittere. sacrificia offerre. ⁊ monet cōsulere. ꝯ eor⁹ sponsalia suscipe. xvi. q. ij. hi. q. vl' associāt sibi p̄ter lores exercēdas hereticos. vl' faciūt p̄dicta cū corpe ⁊ sanguine x̄pi l'in forib⁹ vt possint a demonib⁹ h̄re rñsa. faciūt puerū rebaptizare ⁊ his silia. Glo. sup ꝙbo māifeste In dubio q̄ h̄ casu nō h̄nt inq̄sitores iurisdictionem. Et luet alius iudex congnoscat an sua sit iurisdictio. ⁊ in dubio dicatur iurisdictores h̄re. vt. ff. de iudi. si q̄s ex aliena. hoc loco h̄z in ordinario. sz inq̄sitor q̄ delegat⁹ nisi manifeste apparear nō se ītromittit Jo. an. Jtē in dicto. c. accusat⁹. de here. li. vi. ō. q̄ de cōnib⁹ vsuraz motis et ꝯ illos qui restitutionē vsuraz in penitētia p hereſis crimīe iuxerūt. ⁊ si illi se ⁊ sua ad h̄ faciendū in iudicio eccīe obligarūt. intromittere se nō p̄t. nec p eas hmōi offēdiculū negocio fidei p̄parēt Sup ꝙbo de q̄stionib⁹ dicto. an. in nouella. hic fuit aliq̄d immutatū de mādato bone. facij pape. Mā p antiquā poterāt tales cōpellere ad restituēdas vsuras. de q̄b⁹ p̄stabat. Judicialr'm de ipis cognoscere nō valebāt. Archi. in p̄nia. Jo. an. Que q̄ sinere p̄stitutōe fructuosa nō erat. iō id adiūgere potuerūt berent eo vsurario. q̄d ad iudiciū aīe ptinet. nō iurisdictionis ordinarie. Et iō talē execution nō ipi sed ordinarij facere debent. Et sic hora ceptū p inq̄sitorē p̄ter p̄tumaciam purgā de hereſis nō p ipz sed per aliū. i. ordinariū expedi ri. Et ē hoc vt singul' sua iurisdictio seruet. Sup ꝙbo offendiculū. id est lesio possent enī h̄re magnū forum tribunal. si antiq̄ vsurarij h̄ inuīxissent q̄d milti pus faciebāt forte p̄ter zelū aīaz. De p̄nia aūt inuīcta quisitorib⁹ ipis hereticis vl' receptatorib⁹ hereticorum et defensorib⁹ hereticoz reuersis ab errore. si aūq̄ expleuerint mouānt. ⁊ ob hmōi obligauerit bona sua ad ipas faciēdā. quō heredes pñt cogi. l' nō. ibi vide in rex. ⁊ glo.

Jtē inq̄sitores tā ipi q̄ cōmissarij deputati nō possūt pecuniā extorq̄re. Nec sciēter bona eccliaz ob delictū clerico fisco eccīe applicare. alias essent excōicati. de here. nolētes. in de. Jtē dicit Jo. an. in nouella. sup. c. vt offi cū. de here. li. vi. q̄ fres p̄dicatores in p̄uincijs in quib⁹ habent officiū inq̄sitionis. p̄scere p̄nt fratres minores. et ecōuerso. lz multū iuicē sibi ōferāt. q̄d ē cō mēdabile ita tñ q̄ caueāt sibi a pena clemē. multoz. de q̄ dictū est in p̄ncipio hui⁹. §. Jtē de duratōe officij inquisitōis. dicit Clemēs. vij. P̄ñti declaram⁹ edicto. ipm officiū nō solū q̄ ad negocia viuēte mādatario ītepta. imo etiā ad integra ⁊ nō cepta. ⁊ q̄d pl⁹ ē q̄ctū ad ea q̄ tūc nequaq̄ emerserāt in fauorē fidei p̄durare. de hereti. ne aliq̄. li. vi. Dicit Jo. an. in nouella. h̄ intelligēdū ō inq̄sitore simpliciter dato. Nā si esset dat⁹ cū clausula vsq̄ ad bñplacitū sedis apostolice. durat post mortē ei⁹ q. apl'ica sedes nō mouetur. Jtē inq̄sitores p̄nt p̄cedere ꝯ x̄pianos q̄ ad ritū. observātias trāsīūt iudeoz. vl' etiā p̄tra iudeos factos x̄pianos ⁊ ī infātia si ad ritū redierint iudeoz sicut ꝯ hereticos. etiā si fuerint p iudeos pueri. Et sicut p̄tra fautores receptatores ⁊ defensores hereticorū. Jta ꝯ fautores receptatores ⁊ defensores taliū est p̄cedendū. de here. con tra. li. vi. Et bona horū sicut ⁊ aliorū hereticoz p̄scant nec deuoluunt ad filios etiā catholicos. fm glo. ibi. Dic hic Jo. an. in nouel. q̄ hec p̄stitutio p̄i⁹ fuit edita a clemēte. iij. ⁊ Greg. x. cū hac adiectiōe. Judeos aūt q̄ x̄pianos nos vtriusq̄ sexus ad eorum ritū execrabilem acerui⁹ in duxerūt. vel in vetitis de cetero inducēt pena debita puniatis cōtradictores inuocato brachio tē. Et quia tenere talis vlri. huius ti. que ē bonifacij octaui. reseruat mandata p̄decessorum suoz. isti⁹ libri p̄stitutionib⁹ nō obstantib⁹. q̄ hoc cadunt in officiū inq̄sitorum. tales q̄nō

esset si hec lra nō foret. qz tales ꝓpie nō sūt heretici qz iu/
dei z si erent in articulis fidei. non trā pfessi sūt ipam fi
dem. qō fit in baptismo cū ipi nō susceperint. a qꝫ pfessio
faurio hereticoꝝ. large tn sē tales fautores imo z fcōres
hereticoꝝ q sic trahūt ꝓpianos ad iudaismū. Et qz talia
per iudeos fieri solent. ō de eis loquit decretal. Regula
riter tn ꝓtra eos ꝓ iustitia recurrit ad iudices seculares
vt. s. de iude. c. iudei. z. c. in nōnullis. z in de. cedit. co. ti
dicit de saracenis Et qz iudei tales reuertentes ad iuda/
ismū solent ebaptizare de nouo caput lauādo. z pomi/
ce radere ꝓ iudicē secularē videt eis imponēda pena ca
pitalis cū dispēdio fortunarū. C. de apostat. Nā si reba/
ptizanti imponit pena capit̄. C. ne sanctū baptisma. l. i.
fortius. ex baptizanti seu volenti baptismū rolliere. Si tn
inquisitores volūt id punire pūt ꝓ pdictā lram. tū vna
cū epo ꝓ deme. primā. c. co. ti. Nā prās illa inq̄sitoꝝ par
ticipatur episcopis.

De bonis heretico. §. VII.

rū ꝺēnatorū ꝓ sniam quo confiscant z occupant. Dicit
Bonifacꝰ papa in. c. cū scōm. de hereti. li vi. Bona here
ticorū ipo iure decernim⁹ ꝓfiscata. Cōfiscatōis hui⁹ exe
cutio vel bonoꝝ ipoꝝ occupatio fieri nō dz ꝓ principes
aut alios dños tpales. aliqb ꝓpm loci vel alia pson̄
ecclīasticā q sup hb habeat prāte inīa sup eodē crimine
fuerit pmulgata. Glo. sup ꝙ ipo iure. Terminatū ē hic
qō olim dubitabat ꝓ decretalē exōicam⁹. de hereti. qz
vt hic dz. ipo iure ꝓfiscata sunt. Et intelligit ipo iure a tē
pore scz cōmissi crimis. C. co. ti. l. iij. Et idē in crimine le
sionē loqū habere etiā si ille catholicos filios habeat. qz
iste text⁹ nō distinguit ꝓfiscata. Intelligūt quida vt Jo
han. mo. in crimine ꝓmanēte. Notandū aūt ꝙ put di
cit. in. c. decernit. ō here. li. vi. Quāuis ꝓter hereim ma
ritoꝝ dotes vxoꝝ nō debeāt ꝓfiscari. si ipe sūt catholice
tñ hb intelligit vez. nisi cū mulieres ꝓtraxerūt cū illis. i. i
uissent illos esse hereticos. Nā tūc ꝓfiscarent dotes illa
rū etiā si essent catholice. Et multo fortⁱ si ipe essent he
retice. Et vt dicit ibi glo. ꝑsumūtur ignorare. nisi ꝓbetur
eas scuisse. ō reg. iu. ꝑsumit. li. vi. Dicit Jo. an. in nouel.
sup. c. cū fm. ꝙ ꝓstitutōnes officiū. cū papales volunt ꝙ
tres ptes sūt de dictoꝝ hereticoꝝ bonis. vna sit iudicis
secularis. alia officialiū. tertia reseruet curie romane pro
cuitione officiū. Sz quātū ad illā tertiā q pūnet ad offici/
ales. epūs inḡrendo ꝓ se vel cū inq̄sitore ꝓtextu laboris et
expensaꝝ quas fecit in exterminando hereticos non pōt
petere ꝓtem illoꝝ bonoꝝ sibi cōcari. cū bona ecclīarum
suaꝝ sibi debeāt sufficere. z ad hb sint putata. vt habetur
in extrauag. Benedicti. ix. q. incipit. ex eo. Et notat Job.
an. sup. ca. ita tuta. eo. ti. Ād inq̄sitores ḡ pūnere videt vl
eorū vicarios. Sz mouet Job. an. qstionē notabilē. h
videlicet. Quid si bononiensis origine z prīmenio quia
hereti. an ad dīm. vel cōmune bononie se. an florentinus
spectet apphensio bonoꝝ q sunt bononie. Arguit pro
contra multū diffuse. Et ꝓmo ꝙ pūnet ad iudicē z cōe
bononie se apphensio dictorū bonorū. Sc̄o ꝙ pūnet
ad florentinū. ꝓbat ꝓ richar. de mal. q hoc publice teter
minauit. Nō ꝓbat multis rōnib⁹. z ꝑcipue his. Cōstat
ꝓfiscationē hāc fieri in penā dānati. vt. i. ud⁹ exuet. C. ad
l. iuli. maie. l. quisqs. Occupatio aūt z partitio fit etiā ad
subleuationē laborantiū. qō patet in portiōe tertia q ap
plicat ciuitati. C. noua vecti. l. i. Idē de tertia q dat offi
cialib⁹ qui officiū pegerūt. facit in auten. de iudi. §. ne aūt
labor. Tertia q ꝑ officio obfuat est subsidiū alicui⁹ pe/
cunie. Sz pmiū z merces ibi danda sūt vbi labor z dispē
dium imminet. vt sōe ꝓben. cū fm. Ergo nō bononiensi sed
florentino debet. cui labor z dispēsatiū officiū in suo distri
ctu sibi credit imminebat. arg. C. de spōsu. li. i. Et sic sibi
cōpetit apphensio. ne doleat diligētiā adhibuisse. Et ne
pmiscuis actib⁹ turbent officia. C. de testamē. ꝓsulta.
Itē occupatio bonorū ē accessoriū ad sentētiā. q est pun
cipale. z necessariō hz ꝓcedere vt h. Cū ḡ accessoria iudi/
cent fm ꝓncipalia. vt de re. iur. accessoriū. cū suis ꝓcoꝝ.
Et sentētia sup crimīe iudicet ex terminis iurisdictōis
officij florentini. vt. l. si quis. C. de bonis ꝓscrip. z dānato/
rū. ḡ fm illos terminos iudicabit publicatio bonorū
vbicūq sint. dic̄ demū Jo. an. ferrur tn ꝓ officiū inq̄sito
nis fieri ꝓtrariū. Et ꝓ nicolaū quartū ꝓtrariū diffinitū
quā diffinitionē nō vidi. Mouissime adoptiu⁹ me⁹ di/
sputauit hāc qstionē. Et q ad ptē q debet officialib⁹ sibi
placuit ꝑdicta determinatio. Rich. cū ꝓstitutio dicat il/
lam debere officialib⁹ q hb pegerūt. Quo ad alias duas
tenuit ꝓtrariū cū generali fisco sint ꝓfiscata. z a tpe com
missi criminis incurrit. Li. ij. C. de bon. vacan. Fortificat hb
equitas ne sit iurisdictionū cōfusio. Et eo forti⁹ cū loca ō
quibus qrit inuite essent valde remota. Itē nota ꝙ qz
bona hereticoꝝ vt dictū est cōfiscant a tpe cōmissi crimi
nis. Ideo si post crimē ꝓmissum fuerūt alienata z ven
dita ab heretico vendicant talia bona ꝓ officium l. fiscū.
de manib⁹ possessoris nullo dato ꝓcio. ꝓ quo odiōz ma/
nus transierūt. nisi ꝓciū vel aliquid loco ꝓcij esset i bo/
nis hereticoꝝ. ff. de. l. i. imperat. Et ratio hui⁹ est. qz fiscus vl
inquisitores vendicāt rē sed vēdicāt nō restituit ꝓciū. C.
de furtis in auctē. Nō enī habuit vēditor ius vendendi
ff. de ꝓtraben. emp. li quis. Et hb qz effectus dānationis
retrotrahit. vt i glo. ad id. C. ad. l. iul. ma. s. qsqs. Si ei hec
sunt in crimine lese maiestatis fortⁱ in hereti. Quis
vel quō quis dicat hereticꝰ z de multiplici punitōe eoꝝ
habes in scōa ꝓte in ti. de infidelitate. ca. de hereti. Qui
aūt dicant credentes hereticoꝝ. receptores. fautores vel
defensores. qz plurimi de ꝑdictis fit mētio in ꝑfatis ꝓsti/
tutionib⁹ ecclesiasticis. habes declarationē hoꝝ termino
rū infra in ti. de exōicatiōe maiori. c. iij. z sequenti De
exōicationib⁹ q cōcernūt inquisitores vl ipediētes aut
nō iuuantes officiū inquisitōis. hēs. co. ti. c. vi. z sequēti.

De predicatoribus quales debeant esse z a quibus ō
beant cauere. Capitulū tertium.

Predica verbū. insta.

oportune z importune. ij. Thi. iiij. Eid rectoꝝ
res ecclie maxie pūnet ꝑdicare vel ꝓ se vel per
aliū subditos suos. Un ꝓmis rectoribus dixit xps Mar.
vlt. Eūtes ꝑdicate euāgel. ū oīi creature. Et Greg. dicit
in pastoral. Officiū ꝑdicatōis suscepit quisqs ad sacer
dotiū accedit. vt an aduentū iudicis q terribl̄r sequit.
ipe scz clamādo gradiat id ē ꝑdicando. di. xliij. Si rector
vbi manifeste docet ꝙ loquit de curatis. Qui etiā figu/
rā inducit Exod. xxviij. c. vbi dz. ꝙ sacerdos ingrediens
tabernaculū tintinnabul' ambiat. vt audiat sonitus qñ
egredit z nō moriat. qz vt exponit Greg. in dicto. c. Sit
rector. Irā ꝓtra se occulti iudicis exigit. si sine ꝑdicatōis
sonitu incedit. Et sic moriē spūaliter. Un dominus Eze
chi. ꝙphete ait. c. iij. Fili hois speculatorē dedi te domui
israel. Si dicente me ad impiū. morte morieris tu. non
annūciaueris ei. ipe in iniquitate sua morietur. sanguīe
vero eⁱ de manu tua requira. Cōfirmat idem Illico. pa/
pa dicēs. dispēsatio celestis semis nobis inūncta est. ve si
nō sparserim⁹. ve si tacuerim⁹. di. xliij. Predica ergo ꝛc.
Uoces tria notant ꝓ ordinē. Primo excellentia eximia in
hmōi actōne. ibi. ꝑdica. Sc̄o materia dignaꝝ ꝑcipua
in ꝑdicatione. ibi. verbū. Tertio reseruata circūstantia cū
discretōe. ibi. Insta oportune importune.

De primo scz excellē. §. I.

predicare tia act⁹ predicationis. Nota q⁹ officiū predicationis est principuum i ecclia dei. vt dr ex te hereca. cum ex multo. Et est multis priuilegijs dotatū. vt ex de excess pla. Nimis. j. t ij. Et merito qz xps principaliʳ hoc officiū exercuit. Unde Aug⁹. de ciui. dei. vt hō confidenti⁹ ambularet ad veritatē fidei ipa virtus dei filij hoīe assūpto. nō deo cōsumpto venies fundauit atq; stabiliuit fidē. s. predicādo. qđ ostēdit apls ad Hebre. dicēs. Que cū cepisset enarrari per dñm. Et ad inuendū hui⁹ officij excellētia in sacra scptura dicunt predicatores apbe t angeli. Un Greg. i pasto. tractās illud Hiere. Threñ. ij. Prophete tui viderūt tibi falsa tc. Dicit q; apbe dicunt doctores. qz dū fugitiua esse psentia indicat. q; vētura sūt manifestat. vn dr prophera quasi pcul fans. t predicator quasi pnūciatores. s. eorū q; vētura sūt pena t gla. Nō predicatores dicunt angeli. nō dr idē Greg. in. xxxiij. moral'. Exponēs enī illō Job. Cū sublat⁹ fuerit timebunt angeli t territi purgabunt. dicit q; in aduētu supni iudicis. qū prius tēptandi erit diabolo sublata. angeli. i. predicatores. sctī dei etiā timebūt. Alpte aūt angeli dicunt predicatores. angel⁹ enī interpret⁹ nūci⁹. predicator aūt est nūci⁹ dei. ps. Annunciauerī opa dei tc. Sed t angeli septē q; hō Job. scribit ij. t iij. c. apoc. Et septē angeli q; canūt septem tubis. significāt predicatores in septē ecclie diuersa predicātes que cōprehēdunt in ybis tubicinationis cor. vt pulcre exponit. Aug. cardinal' ibidē. Sz t angel⁹ q; apparens cū gladio euaginato terruit. afinā cui insidebat balaā ne vlter⁹ procederet. sigt predicatorē. q; ybo dei qđ est gladius spūs cōminādo. s. diuinā sniam subducis q; a peccatis pcaris t minis inducunt ad malū occurrūt declarādo ne obediāt in mal'. vt exponit Brutan⁹. ij. q. vij. c. nos si. §. cū Balaā. Angeli aūt nō ex se venūt. Sz vt dicit apls Hebre. j. i mīsterijs missi tc. Sic t predicatores quō predicabūt. nisi apls Ro. x. nisi mittent. Nō aūt Esaias nō vocat⁹ se obtulit ad predicandū cū dixit. Ecce ego mitto me. Esa. vi. Et ecōtra cū hieremias mitteret a deo se excusauit dicēs. A. a. a. dñe de⁹. Ecce nescio loq; tc. hiere. i. Et si diuersa vox extra. pdijt. nō tri a diuerso fōte dilectōis emanauit. duo q; ppe sūt pcepta (vt ait Greg) charitatis. amor dei t proximi. Per actiuā vitā. pdesse proximis cupiēs Esaias officiū predicatōis appetijt. Per contēplatiuā ioh. Hieremias sedule amori predictis inherere desiderās ne mitti ad predicandū debeat. cōtradicit. qđ laudabiliʳ vn⁹ appetijt. hoc laudabiliʳ alter expauit. Iste ne tacite contēplatiōis lucrū loquēdo perderet. Ille ne dāna studiosi opis tacēdo sentiret. Sed hoc in vtrisq; cē subtiliter intuendū. qz t ts q; recusauit plene nō resistit. ts qui mitti voluit. añ se paltraʒ calculū purgatū vidit. t paulo supra dicē. Sicut toto desiderio occupatōis fugere debem⁹. ita si desijt q; predicet. occupatōis on⁹ libēter nec cesse ē anīo subire. viij. q. i. In scripturis Et qz difficile est t raz videre se purgatū. qz nemo scit vtr odio l' amore sit dign⁹. Eccls. ix. Jōl null⁹ debet psumere ex se ire ad predicādū. ſz expectare dz. vt mittat l' a deo vl' ab eccl'ia Un de Joh. baptista dr Joh. i. Fuit hō missus a deo. Nō tri credit alicui dicēti se missum a deo. q; ab eccl'ia nō est missus nisi pbet p miraculū. vt moyses fecit. arg. de cōse. di. ij. Revera. Sic fuit missus eḡi⁹. cui apparuit i somnis angel⁹ t cū ad predicandū misit. xvi. q. i. placet. § hoc idē. Alb eccl'ia mittit q; vl' ordinarie. vt qlibet curatus saltē q; ad sōditos. vel ex priuilegio vt predicatores et minores. Augustinēses carmelite t seruite saltē in ecclijs suis. i alijs eccl'ijs nō nisi vocati. Et hi etiā debēt mitti a plātis suis. Mulieribus aūt simpliʳ interdicitur officiū predicatiōis. Et fm Tho. scda scōe. tū q: habz statum subiectōis. t predicatio p gruit statui platōnis t dignitat'. tū q: ē incostans i corde t locutione. Mulier spūalitū pfert. tū. pter aspectū in eā. q; est cā luxurie virus aūt laicis interdict. nisi lucrādi vl' missi a plātis. xxij. di. Mulier. Qui aūt vocat⁹ seu missus ad hoc prima citer recusat ab eccl'ia t deo p tēnit. qđ figurat⁹ fuit in eo q; nolebat ducere vxorē fris mortui. t pcreā discalciabit vno pede tc. vt exponit Aug. viij. q. i. dicēs. Nūc euangelij quisq; predicator ita dz i eccl'ia predicare siue laborare vt defuncto fre. i. xpo. suscitet semē q; p nob⁹ mortu⁹ ē. Et qđ suscitatū fuerit ei⁹ nomē accipiat. Et vero q; electus ab eccl'ia ministeriū euāgelizādi renuerit ab ipa eccl'ia digne meritoq; p tēnit. Qui enī sibi pdest eccl'ie bene intelligit vtroq; pede calciat⁹. vñ t illud. Quā speciosi pedes euāgelizantiū bona. Qui cursā lucrādoz refugit alioz discalciati illi⁹ figurat⁹ nō solū significabit. ſz in seipo iplerū portauit obpbriū. Aug. viij. q. i. olim.

Predicator aūt vt §. II.

digne predicet. tria dz hre inter⁹. Pmo dilectiōem ardētē. Scdo extremus puersationē reluctētē. Tertio cognitoz scie cōperētē. Un de Jo. bap. q; fuit lumen predicatoz veteris t noui testamēti. dic⁹ xps Joh. v. Ille erat lucerna ardens t lucēs. Lucerna dicit p cognitionē legis diuine qua hēbat infusam. t si nō acquisitā. Nā vt dr Prouer. vi. mādatū ē lucerna t lex lux. t ps. Lucerna pedibus meis verbū tc. Ardens dr pter dilectionē. Lu. xij. Ignem veni mittere in terrā tc. Et lucēs pp puersationē. mat. v. Sic luceat lux vra cora hoibus tc. Nota ḡ primo q; Pmo deber in se hre charitatē. Nā vt inquit Aplus. i. Co. xiij beat si linguis hoim loquar t angelorum. charitatē aūt nō habeā factus sū sic es sonās. Lingua hoim ē placere et delectare auditores. Lingua angelorum ē mouere ad op⁹. vel hoc est loq; naturalia t supnaturalia Charitatē aūt habet. q; ē in alio; mortali pcō. qz fm Tho. qōlibz mortale petm̄ ē ptrariū charitati. Talis ḡ predicās ē sicut cāpana pulsans. q; alios iuuat t vocat ad opa bona. t ipa se pcumit. Nā mortaliʳ peccat i mortali predicās. fm tho. in. iij. qz indigne exeqtur tm̄ officiū. Idē Archi. in rosup. c Cū exaudiero di. l. vbi dicit Aug⁹. Animaduerte postea dicere aliquē post petm̄. si tu vicia pristina tuleris. Ergo arguēdo a ptrario sensu. si pmanet in pcō ñ poterit docere. s. cū sui salute. ad qđ etiā facit qđ dic⁹ Greg. Qui adhuc victorū bello subiacet. nequaq; p predicatōis officiū esse magisterio ceteroz debz di. xlviij. §. vlt. t. di. l. cū quid est hoc. nec tu dic⁹ Greg. q; predicator nō debeat temptari. cū t paulo maxio predicator dat⁹ fuit stimul⁹ carnis. ij. Corin. xij. Qui fuit fm Gre. tēptatio carnal⁹. Sz q; nō succūbat tēptatōi p sensum rōis. vt ipemet. gre. declarat. xxij. moral'. Et nō solū in charitate. hz ex cha ritate dz predicare. nō ex cupiditate vl' vanitate. vt valēs declarat. reputet⁹ et hmōi. Qui enī pter cupiditatē predicant figurank p balaā. de quib⁹ dicit Petr⁹ in scda epla. Secunt sunt viaz Balaā ex boso. q; mercedē iniqtatis amauit. correctionē vero habuit sue vesanie subtugale murum. Sup quib⁹ ybis dicit Beda. q; multi catholicoz intrā tū amāt mercedē iniqtatis. vt etiā docti ab indoctis. clerici a laicis merito deuarentur. q; iure cōparant pbere qui ybis asine ptra naturā loquētis corripit. nec tm̄ a proposito pui opis retardat. Cōgruit etiā nomē charitatis de q; venisse dr. s. ex boso. qđ interpret⁹ carnis⁹. Nequis cunie. vl' desideriorū tpaliū adulterare. ḡ q; carnis se cupiscentijs mācipant. Balaā aūt interpret⁹ pupitans cos. qz in pcipitiū suos mergūt auditores. q; bus nō lutaria q; corrigāt. ḡ q; illos delectēt. erronea predicāt. Nec Beda. ij. q. vij. secuti. Quāuis aūt predicatores nō de

q. 177. ar. 2.

beant pdicare principal; ꝓpter tēporalia babēda. alis tā
q̄ ventriculos bou de templo ejecerunt. debet tñ popul⁹
uis triturātis. i. Coz. ix. Un Piero. Aplicas vins z cuā
gelizantibz in necessarijs vsibz nolite tribuere. scipm co⁹
demnare ē. xvi. q. i. c. penul. Qui ꝫo ex arrogātia z ina
Nō ex ar⁹ n. gloria pdicāt. figurant ꝑ beliu q̄ reprehendit Job z ami
rogantia cos ei⁹ cū multa arrogātia. vt patet Job. xxxij. vbi dicit.
Brego. xxij. moral. Arrogantes cū licentia accipiunt. ni
hil se accepisse estimāt. si hanc eos habere occulta ꝓui
dentia permittit. Nunq̄ suū gladiū nisi in ore bonū ponit. Predica
tores aūt sancti ꝓtē suā reputāt. si int⁹ ipi de sapiētia gau
deant. foris aūt alios ab errore cōpescāt. Et ioi gaudent
vbi h̄ capiūt. nō vbi int⁹ tot tēptationū laqueos inore
scere copellūtur. q̄uis bonū qđ acceperūt cū innotescit.
media intervenīte charitate. de ꝓfectu audiētū nō d̄ ꝓ
pria ostēsiōe gratulant. Nonūq̄ etiā arrogātes viri tū
Cōtra ar⁹ neran⁹ ꝓspicit. locutionis coz celsitudinē z nō vsitatē
rogātes p̄ intērtionis imitant. Nec hoc amāt qđ illi appetit. sed h̄
dicatores bo⁹ ostendūtur. Et plerūq̄ ad loquēdū impe
tu⁹ qđ dari boibz ostenditur. Et plerūq̄ ad loquēdū impe
dies qi zelū charitat⁹ inflāmat. Idē codē. xxij. dicit. Spi
ritual pdicator in cūctis q̄ dicit solerti cura se implicat. ne
in eo ꝙ recta predicat. vicio se elationis extollat. aeq̄ oēz
sapiētie gram quā vt loqueret⁹ accepit. no suis se estimat
meritis. sed coz intercessionibz q̄bus ploquit⁹ accepisse.
indignū se omnibz iudicat. etiā cū dignius cūctis viuat.
Scit ꝙ bona q̄ inotescūt boibz sine periculo cē vix pnt. Et
q̄uis sapiētē se cē sensiat vellet tñ sapiēs esse nec videri.
Et se licear tacere appetit. Eosq̄ se feliciores putat. quos
intra ecclīam loc⁹ inferior ꝑ silentiū occultat. Et tñ vt eos
defendat ex necessitate officiū locutōis suscepit. iz ex ma
gno desiderio otiū tacturnitat⁹ q̄rit. hāc dicedi formulā
arrogātes ignorāt. Neq̄ enī laquunt⁹ qr cause eueniūt iz
causas euenire appetūt vt loquant⁹. Nec oia Brego. Ha
bent enī hoc arrogātes ꝓprium ꝙ prauiq̄ dicat. mira se
dicere semp existimāt. z locutionē suā admirādo. pueni
unt. qr vel in acutis sensibz ipa elatio q̄ta sit fatuitas iq̄
rant z ecōtra. Paul⁹ dū mire z alte hebreos moneret. di
cit sufferatis verbū solatij. Breg. Quāuis aūt pdicator
tus recta intētione surreptat tēptatio inanis gloria pdicet. tñ si mo
bet ꝙ h̄ dimittere. Eccs. xi. Qui obseruat ventū nunq̄ se
Debet eē minat. Exēplū in. b. Ber. q̄ tēptat⁹ de h̄ dū pdicaret dixit
firmus sibi ipi. Nec ꝓpter te incepi. nec ꝓpter te dimittā. Sub
iacet ē act⁹ pdicatiōis tristicie z tedio. z h̄ qñ ds nō extat
mulēū gratus. vel fructū nō facit. vt dicit gre. in moral.
et to requirit hoiem bene firmatū. vt nec extollat fauori
bus popularibz. nec deijciat in audiētia vl infructuosi
tate. vnusquisq̄ enī ait ap̄l⁹ mercedē accipiet sm suū
laborē. z nō dixit sm fructū. nec credim⁹ minorē gloriaz
obtinuisse iacobū maiorē q̄ paucissimos puertit multis
sanctis innominatis. q̄ milia populoz trajecrūt ad fidē.
Unde beato Jordane sedo magistro ordinis pdicatoz
qui vltra fructū quē fecit in seculo remanentibz. bñ mille
lucēt vita trajit ad ordinē. Secundū qđ requirit in pdicatore
est vita seu⁹ uersatio lucens. Ecci. Quasi sol refulgēs sic
ille refulsit in tēplo dei. Sol ē impassibil⁹ z in coniugabi
lis. z hz modicū de materia. q̄ ista tria debet esse lucida
vita pdicatoris ꝑ patiētiā. ps. Bñ patiētes erūt vt an
nūciet ꝙ mūdicia sapie. O q̄ pulchra es casta generatō
cū claritate. Et ꝙ pauptatē z abstinētiā. Uñ xps Mat.
v. primis pdicatoribz ait. Nolite portare sacculū ne. Uñ
Hie. An nō ꝓfusio z ignomia ē xpm crucifixū pauperē
et esurientē fartis pdicare coꝛpibz. z ieiunioꝝ doctrinaz
rubentes buccas tumētiaq̄ ora ꝓferre. Si ꝛ aplōrū loco
sum⁹ nō solū fmonē coꝛ imitemur sed z ꝓuersationē z
abstinētiā. xxxv. di. ecclie. Nemo enī inqt Simach⁹ pa
pa. recte monitoris pson̄ suscipit. nisi q̄ actibz suis erra
ta ꝺdēnat. z amorē innocētie ꝓuersatiōe demōstrat. dist.
lxxxi. nemo. Et vt dicit Chryso. bñ viuēdo z bñ docēdo
populū instruis quō viuere debeat. bñ aūt docēdo z ma
le viuēdo deū instruis quō te debeat ꝺdēnare. di. xl. mlti. nō.
Et q̄uis sic ꝓtingat cōiter vt fm Breg. Cui⁹ vita despi
citur restat vt ei⁹ pdicatio ꝓtēnat. ij. q. vij. Infames. in
fi. tñ malefaciūt ꝓtēnētes. qr vt dicit Piero. sicut liquia
per humidū cinerē fluēs lauat z nō lauat. ita bona doc
trina ꝑ malū doctorē animas credentiū lauat a sorde vi
ciorū. di. lxxxij. §. vltri. z. i. q. i. nō quales. Et si cū peroꝝ
uersari deceat aliq̄n ad eoꝝ uersionē sic xps q̄ mādu
cabat cū publicanis. debet tñ vitare psonas suspectas.
et vnde posset leđi fama ei⁹. Uñ Aug⁹. Conscientia nra
necessaria ē nob. ꝓpter nos fama nra nō polluit. sed pol
lere dz in vobis ꝓpter vos. xij. q. i. nolo. Qui aūt murmu
rāt pdicatoribz uersantibz cū peroꝝ cū debiti⁹ ac
cūstantijs vt eos inducāt ad bona opa. incurrant lepra
pcri. qđ fuit figuratū in Maria sorore Aaron murmurā
te ꝓ Moysen ꝓpter vxorē ei⁹ ethiopissaz. vt expōit Aug.
ij. q. vij. §. is ita respondet. Cui alludit greg. Nos q̄ ifir
mi boies sum⁹. cū de deo loquimur. debem⁹ primū me Nota dili
munisse qđ sum⁹. Considerem⁹ qr aut tales sum⁹. qles gēt pdica
nonnulli corrigim⁹. aut tales aliq̄n fuim⁹ iz diuīa opan tor
te gratia nō sum⁹. vt tāto tēperanti⁹ corde humili corri
gam⁹ q̄ro nosmetipos ver. ⁹ quos emēdamus agnosci
mus. Si aūt nec sum⁹ nec fuimus quales sūt q̄s corrigim⁹. nec coz nostrū supbiat quoz mala corrigim⁹. corū
alia bona ante oculos revocem⁹. Que si nulla oīno sūt.
ad occulta dei iudicia recurram⁹. qr sicut nos nullis me
ritis bonū ꝙ habem⁹ bonū accepim⁹. ita illos pōt
gra diuīe ꝓtuis infūdere. Et excitati posteri⁹ etiā ipsa
possunt bona q̄ nos aī accepim⁹ puenire. exēplū ponit
de paulo psequēte. z postea excedēte in gra stephanum.
Breg. in. xxij. moral. Tertiū qđ requirit in pdicatore
est scientia cōpetēs. Uñ Pe. in canonica sua. Parati red Cōpetēs
dere rōnē oīni petēti vos de ea fide z spe. q̄ est in vobis sciēcia.
et aplis ad Thi. Attēde lectioi exhortationi z doctrine.
et Eccs. iij. dicit. Ips tacendi z ips loquēdi. qr vitas p⁹
us tacendo discit z postea pdicando loquēdo pdicatur.
Unde Pe. Oportet cū q̄ docet z instruit animas rudes cē
talē vt p ingenio discretū scipm possit aptare. z ꝓbi ordi
nē p audiētis capacitate dirigere. Dz ergo apprime esse
eruditus z doct⁹. irreprehensibil⁹. matur⁹ z prud⁹. viij. q
i. oportet ꝓcipue aūt debet cē edoct⁹ in sacra scriptura et
ipi vacare. vñ in hmōi figurā vectes quib⁹ arcba portaba
batur iugiter anulis erāt inserti. vt cū arcba esset porta
da. nulla fieret mora de intromittēdis vectibz. qr pdica
tores p quos eccl̄ia circūfert⁹. sacris liris dūt insistere sem
per ne tunc querāt discere. cū ex officio alios hūt docere.
vt exponit gratian⁹ di. xxxvi. q̄ eccl̄iasticis. §. ecce q̄ sacē
rū. Et saluator noster ꝓmus in medio doctorū sedit audi
ens illos z interrogās. z postea pdicare cepit. Sic etiam
ap̄los ꝓpus docuit. postea ad pdicandū misit. z. post re
surrectionē ꝓpius aperuit illis sensū. vt intelligerent scri
pturas. z postea dixit. Euntes in mūdū vniuersū pdicate
euangeliū oīni creature. Panes etiā quīq̄ designātes le
gem. que ꝓtinet in quīq̄ libris pr⁹ fregit postea dedit
discipul⁹. vt ponerēt ante turbas. di. Pallegata. Et Dier.
dicit. q̄ hec duo sūt pōtificis opa. vt aut a deo discat le
gendo diuīas scripturas z sepi⁹ meditādo aut ꝑ se ꝑ do
ceat q̄ prius a deo ipe didicerit. nō ex ꝓprio corde vl būa
no sensu. di. ea. si quis vult. Debēt etiā scire ꝓstitutōnes
eccl̄iasticas q̄ ptinent ad mores fideliū vt possit eas po
pulos docere. Si qua alia sciat vl discat debitis modis

q̄uis nō sit necessariū: tamē vtile erit. Vñ z samaritan⁹ ꝓcurādo vulnerib⁹ sanādis. dedit trabalario era mīnuta duo designāria duo testamēta. quorū doctrinis plari debent curare subditos.

De secūdo principa. §. III.

li videlicet materia iusta z ꝓpria in p̄dicatione cū ōr ꝙ bum. Materia cōgrua p̄dicationis est sacra scriptura. Semeleni loquit de⁹. inquit Jo. z scdo idipsū ñ repert Loquit aūt de⁹ in scriptura sacra. z ita copiose cōtra oīa tēpramēta z oēs casus ꝓtingibiles z oīa opa ꝓtrum vt exponit Greg. xxij. moral. q̄ nō oportet iterū deū loq aliquid nobis necessariū. cū ibi oīa habeanť. Et hec scriptura apte ōr verbū. p̄dica ait als verbū. Dicit enī verbum quasi verū boans. i. sonās. Jpa enī scriptura est q̄ sola sp est ꝙa in oī iui gre. doctrine pborū z gentiliū cuz veritate bñ falsitates admixtas. doctrine etiā doctorus catholicoz aliq̄n etiā deficiunt a ꝙitate vel saltem dubitabiles sunt. q̄ oīnis hō mendax. s. ex se. Rō hui⁹ diuersitatis ē. q̄ doctrine hoīm inutū lumini naturali. q̄d dicere pōt a cognitōe veri. Sed doctrīa sacre scripture inmutatur veritati diuīe. q̄ infallibiliť est Spūi ei⁹ sancto inspirati locuti sūt oēs sancti ꝛc. inq̄t Pe. in epla. z loquit de auctoribus scripture sacre. Vñ Aug. ad Hiero. Si ī scripturis sanctis admissa fuerint vel officiosa mēdacia quid in eis remanebit autoritatis. q̄ tandē de scripturis illis sentētia pferetur: cui⁹ pondere ꝓtentiose falsitatis offeretur ī probitas. di. ix. c. si ad scripturas. Idē de vnico baptismo. Quis nesciat sanctā scripturā canonicā tam veteris testamēti q̄ noui certis terminis suis ꝓtineri eā q̄ posteriorū oīm cpoz lris ita ꝓponi. vt de illa dubitari oīno et disceptari nō possit. vtrū verū vel vtrū rectum sit quicq̄d in ea scriptū sit vel ꝓstiterit esse. Epoz aūt literas que post ꝓfirmatū canonē scripte sūt vel scribunť et p fmonē forte sapientiorē in ea re z aliorū grauiorē autoritatē doctiorēq̄ prudentiā. z p̄ scitia licere reprehēdi si quid forte in eis deutatū ea ꝙitate. di. ea. q̄s. Quia igitur ꝓmaxime p̄dicatoz debet in p̄dicatōe vti ꝙitate. Ma scienter p̄dicādo mendacū peccat mortaliť fm Pe. ō patu. in. tij. Io debet potissime p̄dicare verba sacre scripture. Vñ Chryso. Sic sacerdos ē debitor. vt veritatē quā audiuit a deo libere p̄dicet sic laicus est debitor vt veritatē quā audiuit a sacerdotib⁹ pbatā in scripturis. defendat fiducialiť. Ō si nō fecerit proditor ē veritatis. xi. q. iij. nolite timere. Vñ ꝓ themate in ꝓncipio p̄dicatōnis l' sermonis semp cōsueuit sumi aliquid de sacra scriptura vt fundamento firmissimo. extra illud Lu v. In verbo tuo relaxabo retbe. q̄d signat p̄dicatōis ꝙba. fm Bedā Sed q̄ vt ōr Prouerb. ix. Sapiētia edificauit sibi domū. que cōprehēdit z fūdamentū z parietē z rectū. Jdo predicator ad formādū domū spūalis edificij nō solum thema vt fundamētū. sed z media z ꝓclusiones de sacra scriptura debet sumere q̄ pōt. q̄ sūt optima argumenta veritatis. Si aūt ad eandē ꝓclusionē pbandā aliquādo voluerit inducere ethnicos. vt phos z historias gentiliū nō est vsq̄quaq̄ ī probandū. q̄ z apl's aliq̄n sed tm rarissime in epl's vtť talib⁹ z in p̄dicatōib⁹ suis vt p̄z i. Coz. xv. Vñ z Clemens. Cū ex diuinis scripturis integram quisq̄ z firmam regulam charitatis z veritatis susceperit absurdum non erit. si etiam aliquid ex eruditione cōi ac liberalib⁹ studiis que forte in puericia attigit ad assertionē veri dogmatis cōferat. ita tū vt vbi vera didicerit. falsa z simulata declinet. di. xxxvij. relatū.

Sed precise ex ipsis velle ꝓbare intentū suū z p̄dicatiōnē implere philosophis. astrologis z hmōi vitupabile est. sicut z si quis ꝓponat ancillas dñe. Sacra ei scriptura vt vera sapientia sponsa ōr. Ille doctrine sūt ancille Unde Aug⁹. si quid veri sibilla aut orphe⁹ alij gentium vates. aut pbi p̄dixisse ꝓhibenť. valet quidē ad paganorū vanitatē reuincenda. nō tū ad ustorū autoritatē commendā. Quatū enī distat de xpi aduentu inter p̄dicatiōnē angeloz z ꝓfessionē demonū. tm inter autoritatē pheratū z curiositatē sacrilegarū scripturarū. di. e. si q̄d Greg. aūt reprehendit quēdā cpm q̄ p̄dicabat ꝙlo grammaticā ꝓcludēs q̄ ī vno ore ñ bñ se capūt laus xpi cū laudib⁹ iouis. di. xxxvi. Cū multa vbi dicit glo. q̄ illere citrabat fabulas poetaz z moralizabat. Cauere etiā debet ne dicat apocripba z nō autētica. Vñ z. b. Tho. in q̄dam epla reprehendit quēdā q̄ p̄dicauerat. q̄ stella que apparuit magis babebat formā pueri paruuli. z q̄ virgo maria septies meditabať passionē xpi aliās. q̄ patriarchē veritatis nō decz diuertere ad fabulas ignotas. cū scriptura sit ita copiosa de oīib⁹. Materia autez ipsius scripture pōt dici xps. qui ē ybū pris. huic enim oēs ꝓphete testimoniū phibēt. Act. iij. Et oīes ꝓphete ait rabi salamō ad dies messie. finis fidei mee xps ē. ait Amb. Nos aūt inquit apl's, p̄dicam⁹ xpm. p̄dica. ergo verbū. i. xpm. Et sicut verbū nostrū ē triplex. q̄ mentale verbale z vocale. Jta z xps verbū triplr pōt ꝓsiderari et de eo p̄dicari. Q̄ vl' vt genitū a pre quasi verbū mentale. vl' vt reuelatū ꝓphetis quasi vocale. vl' vt incarnatū quasi scriptū in libro seu charta vteri ꝙginal'. que charta fuit delicata ab os humore cupiditatis z separata a carne ꝓcupiscētie z rasa a superfluitate vanitatis. Vñ ps. in persona pris dicit. Eructauit cor meū. i. mēs mea. ybū bonū. i. filiū qui est bonus absolute z p essentiā. z b per eternā generatiōem. de q̄ in ꝓncipio erat verbū ꝛc. Jo. i. q̄d exponit Aug. z Tho. sup Jo. ostendēres siliter diuines ꝓductionis nri ybi meralis seu ꝓceptus mētis cū aliō intelligim⁹ ad verbū diuinū. Sed q̄ profundū ē nimis istud mysteriū raro est istud p̄dicandū. z nō nisi a sapientibus. Sapiam in quit apl's. i. Coz. iij. loq̄mur inter ꝓfectos. Imperfectis aūt z simplicib⁹ tanq̄ puul' lac vob⁹ potū dedi. Ita vt ait Amb. sup beati imacu. vlāū est indignis secreta vulgare. Q̄d fit vl' loquacitate ieuata. dum sine iudicio volat irreuocabile verbū. vl' adulatōe vt ei placeat cui secreta reuelat. vl' iactatōe scie vt pl's scire videatur. di. xlij. §. vl. Sequit in ps. Dico opa mea regi. q̄d pertinet ad verbū reuelatū ꝓphetis. Non enī faciet dominus verbū q̄d nō reuelet secretū suum ꝓphetis suis. Amos. iij. c. Permaxime aūt mysteria xpi fuerūt regenerata. id est reuelata. quō. s. oīnia in sapia fecit. quō militie verbū suū z sanauit eos quō cūctra gubernat ꝛc. Et qui bus reducet bonitas dei. potētia. miscōia. z iustificia. que inducunt nos ad timorē z amorē ei⁹. Et hec que habentur in ybo reuelata sūt p̄dicanda. Sequit lingua. mea ꝛc. Lingua dei ē spūssanctus q̄ loquit in p̄dicatoribus ex parte dei. Nō enim vos estis loquētes sed spūssanctus. Matth. x. Ista lingua loquēte p angelū ybū bonū z tri dēte ꝙgine. fiat mihi fz ybū tuū. statim vt a veloci scriba scriptū est verbū in vtero ꝙginis q̄n ybū caro factū est. Jo. i. de b ybo scripto. i. incarnato sepe dz loqui p̄dicatoz. z ꝺdoctrīa ei⁹ q̄ docet fugere vicia. sec̄ ꝙtutes. vitare infernū querere regnū. Vñ z b. Fracisc⁹ dic in regula sua de p̄dicatoribus q̄ annūciant vicia z ꝙtutes penā z gloria cū brevitate fmonis de vita iesu xpi qualis est nobis imitanda de pena ei⁹ z passione. z vt dicit quidā. Pene in nulla p̄dicatōe debet ptermitti q̄n aliquid de passiōe eius diceret. Oīnis enī xpi actio nra ē instructio.

Tertiū quod est ob. §. IIII.

ser u rudū in p̄dicatōne aut in actu p̄dicatōis est debita circūstantia. Vñ apl's. Instā oportune importune. Instantia dicit pseuerātia. oportunitas ꝙuenientia ipportunitas frequētiā. Oportunitas aūt dz attēdi quantū ad

locũ.tps.z modũ.locus aptior ad ꝑdicandũ ẽ eccl'ia.vñ xps. Jo.x viij. Ego semp docui in ꝛplo z in synagoga zc̃ et Lu. xix. Erat quotidie docens ꝛplo Que dignor dom mus inquit Ambr. aplice ꝑdicatiois ingressu q̃s sancta ecclia.xxxij.q.i. Etiã i plateis z campis z alijs locis.pu blicis pt ꝑdicari. Nõ aũt debet fieri in occulto p domos ne oriat suspitio hereticę doctrine. di. xxx. si quis. z ex. d bere. cũ ex iniũcto. Nõ dz aũt sep ꝑdicare in vno loco. qz er laborator sator vno agro ad aliũ ꝓgit. Et dns ieꝰ circũ ibat ꝓ cauitates z castellas ꝑdicans. z cũ a quibusdam vellet detineri quib ꝑdicauerat. ait. Quia z alijs ciuita tib oportet me euãgelizare. Lu. iij. Dñe enĩ rarũ plus ꝓficit pulegiũ apõ idos pipere ꝓciosius ẽ. Piero. di. xcij. legimus. Sed religiosus qz velle z nolle nõ bz. boc dz facere cũ obedientia. In aliorũ tñ eccl'iis ad vitandũ scandalũ cũ licentia curatoꝝ. Vñ Greg. falcẽ iudicq in ea segete. que tibi cõmissa nõ est. mittere ñ potes. sed ꝓ affectũ boni opis frumẽta dñica vicioꝝ suoꝝ paleis ex polista. z in eccl'ie corpus admonẽdo ꝓuertere z ꝓsuadẽ do z quasi mãducãdo ꝓterere. vi. q. iij. scriptũ ẽ. Ubi di cit glo. nõ publice ꝑdicando. De tpe nõ est determinatũ nisi q̃ seruari oporter qđ habeẽ in de. duab. de sepũl. ubi dicitur statuim⁹ z ordinam⁹ ꝓ dictorũ ordinũ. s. ꝑdicato rũ minorũ fratres in eccl'iis z locis eoꝝ ac in plateis cõ munib⁹ libere valeãt clero z populo ꝑdicare ac ꝓponere verbũ dei. boza illa dũtaxat exceptis in q̃ locoꝝ plati vo luerint. vel corã se solennit facere ꝑdicari. in q̃ predicare cessabunt ꝓterq̃s si aliud de platoꝝ ipoꝝ voluntate. ꝓcl sent ex licentia spali. Jn studijs etiam generalib⁹ vbi ꝓ mones ad cleꝝ fieri solent. licet frib⁹ libere ꝑdicare. nisi forsan illa hora q̃ solet ad cleꝝ in ꝑdictis horis. locis ꝓ poni verbũ dei eps vel plat⁹ iuꝑior clerũ ad se generaliꝰ ꝓuocaret. aut ex aliqua rõne vel causa vigẽte clerũ ipm duceret ꝓgregandũ. Jn eccl'iis aũt prochialib⁹ fres ipi nullatenꝰ audeãt vel debeant ꝑdicare. nisi sint a lacer dotib⁹ prochialib⁹ iuitati. vel de ipoꝝ licẽtia assensu vl mãdato epi vl iuꝑioꝝ ei⁹ Glo. plati. s. ordiarij vt z epi idẽ de vicarijs coꝝ sacerdotib⁹ Glo. idẽ de vicarijs vl ꝓpetu is vel tẽpalib⁹ in casu licito auctoritate epi dat. Pre dicator q. ex sua ꝑdicatõe debet q̃rere homies inducere ad faciendũ quod ꝑdicat. tõ vt efficaciꝰ ꝑdicet. dz clare loqui. vt instruak itellectũ auditoris z doceat. Secũ dosie dz loq vt ỏlectet auditorẽ vt sic moueat affectũ. vt libẽ audiat ꝙbũ. Tertio dz sic loq vt flectat. s. amãdo q dicta sẽ velit ea iplere. Et cũ q̃s b̃ facẽ industria artẽ quã docet retborica. vt declarat Aug⁹. in. uij. li. de doctrina xpiana. ad honorẽ dei et salutẽ aliaꝝ bonũ ẽ humana operatio seu lingua. Dz cũ spũssanaꝰ vtat lingua ꝑdi catoris vt instrumẽto ad ista efficiẽdũ sicut fuit in apo stolus q̃ bũaniter indocti erãt. tũc opus illo ẽ gra gratꝝ data. q̃ dz gra ꝼmonis z lingua angeloꝝ. Et sermo sapi entie dicit in locutõe de diuinis. ꝼmo scientie de humanis vt de moribus z vicijs z ꝓtrubus z hmõi. Thomas. q. ij q. clxxvij. ꝓfectius aũt gratia ista opat q̃s natura vel ars. Sed aliq̃do a pitudine naturali i ꝑdicatore existẽte et arte retborice adiũcta. aliq̃n etiã spũs. s. opatur plenꝰ istud. scz inductionẽ auditorũ ad faciẽdũ q̃ ꝑdicat. boiꝰ ergo est vt dicẽ Salomõ se ꝓparare. vt scz bñdicat. dñi aũt dirigere linguã. Et vt dicit Aug. in libro de doctria xpiana. Sapientia sine eloquentia parum ꝓfuit quo ad ꝓplos. Eloquẽtia sine sapiẽtia mltũ nocuit. ẽ ei vt gladi⁹ in manu furiosi. Sapientia cũ eloquẽtia multũ iuuat et operat. Si q̃s aũt nesciat eloquẽtia vti saltẽ sapiens lo quatur. Et cũ ex se ñ habet auctoritatẽ inducat scripturas z rõnes vnde dicat suis dcẽ auctoritas. Qui autez habet auctoritatem nõ indiget rãtis. cum ipse verbis su is ꝓsit et auctoritatem.

De defectibus a quibus predicator debet se cauere in predicando. Capitulum quartum.

Primus ẽ falsitas in predicãdo z ꝓpue circa ea q̃ sunt fidei vl ꝙ tinent ad vicia z ꝓtures. in quib⁹ vt dicẽ Hieronim⁹. parũ distat in vicio decipe vl decipi posse ꝓpia nũ. xvi. q. i. si cupis. Mã si semel depẽdit in falsitate. reddit se suspectũ de falsitate etiã in ꝑdicatiõib⁹ oĩm⁹ ar. di. ix. si ad scripturas Unde ad maiorẽ assertionẽ di ctorũ suoꝝ inquãtũ põt z valet. dz inducere auctoritatẽ aliquã sacre scripture vel aliaꝝ doctrinaꝝ q̃s ut sub ec clesia ꝙbate. vt sactoꝝ doctorũ z decretaliũ. z maxime in his q̃ nõ sunt de se clara ꝓ rationẽ vel experientiã. Si aũt nõ ex lapsu lingue. sed ex industria diceret mẽdaciũ in ꝑdicatõe mortaliter peccaret ꝑm Pe. de pa. nec excusare tur si b̃ faceret causa ꝙuertẽdi animas ad deũ. Deꝰ enĩ ait. apls Nõ indiget vro mẽdacio. vnde z cauti ꝑdicatores vt semp longe sint a falsitate cũ allegãt quoratões libroꝝ rũ sinõ sũt bñ certi. solent dicere si bñ recolo. vel si nõ erro. z hmõi. Scõo debet sibi cauere. ab adulatõe ne scz lauder ꝓpm. in quib⁹ reprehensibile est. qđ ẽ pessimũ. vel etiã de ꝙpalib⁹ magnificentijs. nisi b̃ forte scđm fiat tpate vt medi⁹ ferant correctionẽ durã immediate sequẽdã. Si cut fecit apls. i. Corin. i. c. boc enĩ adulari ꝓhibuit xps. cũ primis quos misit ad ꝑdicandũ dixit. Neminẽ ꝙ viã salutaueritis. Lu. x. Maledicã inḋ dns ꝓpbetã Malachiã. ij. c. benedicẽtib⁹ vris. s. popul⁹ q̃s adulando bñ dictis de eis. vt vos diuites faciant. vt exponit Piero. i. o. i. iudices. in fine ꝑdicatores adulatores reprehẽdit dominus dicẽs. ipi edificabãt parietẽ. z vos absq̃ tẽperamẽto liniebatis eã edificãt parietẽ populi. dũ petiñ qđam ẽ q̃ indurat. q̃ ꝓro accumulãt ꝑdicatores aũt linunt indiscrete laudando ira exponit Greg. di. xlvi. sũt nõ nulli. Tertio dz cauere a iactantia. b̃ ei reddit ipm cõ tẽptibilẽ. b̃ eã faciũt stulti inḋ. Catho ñ solũ aũt dz cauere ne se lauder. sz etiã ne dicat vn videak ostẽtare scienti am vl sanctitatẽ suã. Vñ greg. bz b̃ ꝓpriũ doctrina arrogatiũ. vt nesciãt hũiliter dicere qđ sciũt zc̃. di. xlvi. c. ti. Quidã aũt sũt ita arrogantes vt nõ sufficiat eis recitare suas opiniones. nisi etiã ꝓtẽnãt alios z aliq̃s sactos doctores. vt Tho. Greg. z hmõi. Quarto debet cauere a scandalis platoꝝ. ne. s. ponẽdo os suũ in celũ detrahat eis recitando coram populis vicia eoꝝ. clericis enĩ laicos esse in festis opido tradit anticẽtas. ij. q. vij. Et nũc maxime ex mala coꝝ vita ꝓpter qđ cos ꝓtenũt. vn ꝑdicare publice ꝑ eos z si ꝓplis placeat. tñ fructꝰ nullꝰ sequit qz nõ emẽdatio illoꝝ sed ꝓturbatio. nõ vtilitas ꝓplis. sz augmentũ irreuerẽtie z ꝓtẽpt⁹ etiã sacroꝝ. q̃ p eos ꝓficiunt vt minustrant. ꝑ illud. i. q. i. mulcis. Prohibẽt etiam b̃ in ꝓstitutionib⁹ fratrũ ꝑdicatorũ. z in de. religiosis ỏ ꝑuile. Jn ꝼrute obedientie ꝑapiꝰ ꝑdicatorib⁹ religiosis. ne in ꝼmonib⁹ suis platis eccliaꝝ detrahãt aut etiã retrahant laicos ab eccliaꝝ suaꝝ frequẽtia vel accessu. z imponit pnã debita ꝓ grauib⁹ culpis in illa religione ꝑnũ facienti. Intelligit tñ glo. hanc ĩam cũ nominatim detrahũt. vel p circulocutionẽ que vicẽ habet. ꝓpriꝰ nois als in genere licet ꝑdicatorib⁹ rãgere vitã platoꝝ. b̃ in generali locutõe linguã refrenẽt. vt dicit glo. ar. xvi. q. i. si clericatus. si solis clericis ꝑdicare posset ꝙuenienter b̃ fieri. Quinto dz cauẽ a scãdal' z disturbio auditorũ. ne talia dicat. vñ inducank ad rixã vl scissũ vl infidelitatez Jn figurã mãdauit dns. vt in ora fabris pontificalẽ cũ tinnabulo l' malogranata ope polimito inserta. ad signãdũ ꝙ in ꝑdicatõe figurata ꝓ tinnabula. debet queri vnitas charitatis i auditorib⁹ q̃ signat in malogranato. ex eo ꝙ sub vno cortice mlta grana insimul vniti

untur. vt exponit greg. di. xlviij. sit rector. Sic ḡ tempandus est fm. vt nō puocent subditi ꝓtra tm̄ ad aliq̄d malū vel dñs ꝓtra subditos. De materia p̄destinatoris et p̄scientie raro loquat. q; populi male capiūt verbū et portꝰ in disturbiū mētis q̄ fructū referūt. z si pura materia cuāgelij cegat. semp ostendat libertas arbitrij ad bonū z malū p exēpla. Silr de sacramēto eucharistie vl de trinitate coꝝ simplicib; nō p̄dicet sbtilitates. De cōceptione ꝙginis marie prranseat. Et si materia se offert ad aliquid dicendū. de hmōi talib; verbis vtatur. q; exprimat veritatē z pl's vir intelligat. s. si fuit in vtero sāctificata vl gr̄a repleta z hmōi. nec ē necesse popul'scandalosum dicere expressa q; fuit ꝓcepta in p̄cō originali. Nō enī intelligūt laici illū terminū. sed purāt dm̄ aliquid sceleros̄ z ideo citꝰ dimittēdū. Sexto fugiat emulatōes z ꝓtentiones cū alijs p̄dicatorib; ij. Thimo. ij. Noli ꝓtendere verbis. ad nil enī vtile ē nisi ad subuersionē audientiū. Nec ex ꝫ q; aliꝰ habeat maiorē ꝓcursū. qui etiā minꝰ sit sāctis indignationē ostēdat. Nā z xps indignatꝰ ñ fuit q; aliquādo Jobes baptista fuerit i maiori opinione populi q̄ ipe. Si audit aliū p̄dicatorē dicere aliq̄ q̄ nō sūt reprobata nec ꝓtra fidē vl bonos mores. sed dubia q̄ uis ipe nō sit illius opiniōis. sufficit sibi dicere opinionē suū cū rōnibus. z nō impugnet aliū. q; ꝫ est intrare ꝓtentiones z pl's scandalizare. Si au ꝙ dix dixisse erronea ꝓtra fidē vl bonos mores vl determinata p ecclīam nō credat facilr nisi audeat a fide dignis et tūc corrigat eū fraternaliter vt retractet. q; si nō velit retractare errores dicens. esset tūc publice p̄dicandus ꝑ errores eꝰ. sic paulꝰ publice restitit petro ex dissimulatione sua q̄si in ducēdo ad iudaizandum. ij. q. vij. Paulus. Si aūt ipe p̄dicator errauit admonitus dz libenter audire z se corrigere. sicut Petrꝰ cessit paulo. di. viij. veritate. Et si aliq̄d erroneū z ꝑiculosū dixisset. debet retractare honestius quo pōt. Si aūt non esset ꝑiculosū q̄d dixit. pura aliq̄d apocrypha. q̄d nō tenet q̄uis maledixerit nō debet retractare fm Tho. in epla quada ad vitandū scandalū. Septimo cuitet supfluitatē seu nimietatē z ꝫ multiplr. videlicet nimiā ꝓlixitatē. gaudēt enī breuitate moderni. Prisstia. z Greg. in omel. Zilimenta q minus sufficiūt auditꝰ sumunt. vñ nimis ꝓlixe p̄dicās figurat in lege. p patientē fluxū semis q̄ imūdus iudicabatur. Semē est verbū dei ordinatū ad generationē spiritualē causandā. Sed sicut in partēte fluxū semis ipm efficit inanē z infructuosū. ita ex nimia ꝓlixitate fmōis impedit fructꝰ in auditoribus vt exponit Greg. di. xlviij. sit rector. Numia tamē breuitas plendit ait Tullius. studiosorū desiderū. Itē nimiā velocitatē in loquēdo l tractatē. Ūñ Sen. pnūciatio sicut z vita debet cē cōposita. Nihil ordinatū est q̄d ꝓcipitat z ꝓperat. Et q̄ stillare volo q̄ currere. Itē nimietatē diuisionū. vñ Sen. philosophiā in ꝓces nō in frustra diuidā. Diuidi enī cā nō concidi. vtile ē. nā cōprehendere q̄ē admodū maxia. ita z nimia difficile ē. Itē nimietatē allegationū. Nā z in iure hoc nō laudat. Sufficit enī ad ꝙbandā vnā sciam allegare vnā vel duas auctoritates. Multas aūt addūcere supfluū videt vanū z sui ostētatiuū. nisi aliq̄n fiet ad maiorē ꝓfirmatōes aluꝰ sciētie dubitabil. Itē nimiū ornatū ꝙborū z supfluitatē. Nā vt ficū que tm̄ folia habebat nō fructus xp̄s maledixit. Mat. xxi. Sene. Nō delectēt verba nra sed ꝓsint. Idē. Dic q̄ veritati debet operā impōsita debet z simplex esse. Nō tm̄ nimis rusticana. ne ꝓmittat. Nā z Dñs ꝓcepit in lege offerri sibi ꝓmitias melis q̄d designat subtilitatē eloquentie. vt dicit Gratia. di. xxxvij. Legimus. ℣. sed ecōtra. Primitia parū ē. z sibi volebat offerri. q; ad honorem dei ñ sui

Octauo abstinebit a leuitate. ne sez dicat verba, onos sa z fabulas ad ꝓuocandū risum. Dicit enī Piero. q; bonus p̄dicator ē q; ꝓuocat populū ad luctū no ad risum. Et si aliq̄n nō sit indecens dicere aliq̄ ꝙbs solatiosa ad subleuandū populū attediatū. moderate tm̄ hoc q; raro. Nō sit etiā leuis ad recitandū somnia z viliones mulierū z ad ꝙberandū de aliq̄ malo vētura vel deteriora nisi loquēdo de tpe aduent. antixpi. z dic iudicij. q; nō est vestrū. inquit xps Actu. j. Noscere tpa vel momēta q; ꝑ posuit i sua ꝓtāte. vñ z Tho. i. ij. dic quod q; voluerit determinate loq; de hac re. repti sūt z reperiet fallaces. q; sicut leuis ad ꝓpiandū fnias ō aliq̄ actu q; sit ꝓna mortale. nisi sit certū z clarū p rōnē vel p auctoritates doctorū. Nō sit etiā leuis ad pnūciandū indulgētias z ꝓpue q; stuarioꝝ q̄ aliq̄n multis fictionib; z falsis bullis vtuntur. vt dr̄in de. de peni. z remiss. c. abusionib; vñ z in de. religios. de priuil. papiē p̄dicatorib; ne ꝓpnūciēt indulgētias indiscretas. vbi dicit glo. q; dicunt indiscrete ille indulgentie q̄ nō habent. z io diligenter examinet q̄s aliq; quā habet pnūciare. In q̄stuatoꝝ bo aut exclamatiōibus vnusquisq; in sensu suo abūdet. esse ēm nimiū vermiculosū. Et q̄ natura negat ne'mo vellicat audet. Et displicet ip̄rudēs vñ placē it. dicet xp̄s i suis p̄dicatoribus gimꝰ ter exclamasse cū sez dixit. Qui hz aures audiēdi audiat. Ju. viij. z Johā. vij. Clamabat ihesus i templo docens. Et me scitis z vñ fm̄ scitis. z in eo. c. Clamabat ihesus docens. Si quis sitit veniat. ad me. z Job. x. voce mā clamauit. Lazare veni foras. z Jobes baptista dicit ē vox q; nō solū debet clamare sz oīm̄ querelarū et z vita ꝫ clamare pnūcz. Nono indiscrete fmonē nō ꝓferat. alis figurate in uidus exercito naso iudicat. di. xlviij. ℣. vl. Hic videlicet eande materiā oīm̄ predicet. iz diuersa diuersis fm diuersitatē p̄ditionū moꝝ z statuū. Ūñ Hiero. de Paulo p̄dicatore maxio. Nec adinstar impiti medici vno collirio vult curare. sed p singulas ecclias vulnerib; medet illatis. di. xxix. c. vlti. Simplicib; z idiotis nō subtilia p̄dicet. Jta mrimonij laudat cū de ipo p̄dicat q; tñ ꝙginitatē z viduitatē ꝓferat. xxxij. q. i. nuptiaꝝ. ne virgo vl vidua incitet ad nuptias. Jta ꝙginitatē seu castitatē extollat. ne ꝓiugiū videat dānare. Exinde ei tā stitatē extollat. ne ꝓiugiū videat dānare. Exinde ei tā supbire possent z ꝓiugatꝫ debitū sibi ꝙnuicē denegare Tēporib; festiuis z ieuniox ita exhortent si volūt cōiugares ad castitatē. q; reddendi debitū oñdet necessitatē. Cū dei ꝓmendāt misericordiam. subdant z dei securam iusticiā nolentib; misericordiam acceptare tpe suo. Ne hoies de misericordia ꝓsumāt. Jta oñdant deū oīm̄ mala punire q; etiā misericordiam ꝓmittat z venia ꝙbus q̄ ad penitentiā redire volentib; pniam exhortet seu abstinentiā ꝓcedicent vulgo ita necessariā q; spūalib; hmōi idiscreti si ibi essent rapinā esse immoderatā abstinentiā insinuent. ad ꝓemptū mūdi eꝰ vanitatē oñendo. sic inuitēt ad religionē q; in seculo positos nō videant dānare. sz ꝑicula eorū declarare. Peccatoribus z duris ita terribilr vicia reprehendere studeat q; spūalibus z virtuosis dulcedinē iustitia ꝓmissorū ꝓponat. vñ Greg. moral. tractās illd. Quis dedit gallo cantū. dicit q; gallꝰ designat p̄dicatorē qui peccatoribus in tenebris viciox inuolutis debet clamare terribiliter z bonis predicare suauiter. Sicut z gallꝰ in tenebris. i. in nocte profunda fortiter clamat. sz die ꝙpinquante iā luce tenuiter z quasi rauce. Cū aūt habet p̄dicare aliquā turpē materiā. vt de vicio luxurie. vel de mātrimonij actib; vtat verbis honestis. nec delectandat in mis ad priculares circūstātias. ne doceat vel incitet audi dores ad mala. z sibi caueat ab oīb; bo. scurrili. ꝓfanis. q. v. quoties. Decimo caueat a nouitatib; cū discordiā pariat ꝑsumptio nouitatū. vt dicit decretal. Quidam enī moderni p̄dicatores q; voluerūt vti nouitatibus inconsuetis. plura scandala inde secuta sūt. z parū

inde honorē sapiēres reportauerūt. z fructū impediērūt. vn in decre. 80. Nō a sāctis pribꝫ decretū ñ ē. nō ē supꝫ stitiosis admonitionibꝫ pſumendū. Et sicra curiositatibꝫ poctarū. phorū. z historiarꝫ paganorū romanorꝫ z hmōi ppt. 80. q multi q fuerant curiosa sectati. protulerūt libros sui suo ne exponēdo scripturas z pcipue in sensu tropali. proq dicēda l' agēda videt sanctorꝫ decretis pponit. ex ō cō ti. ne immiteris. di. xxxvi. si quis. Obseruare etiā decet p dicatores z in pdicatōe z in quatis locutionibꝫ cū psonis quod dicit Origē. di. xlij. i mādatis. Nosse oportet qs et qualis sit is cui immoralitatis ꝟba credenda sunt. Solliciti enī esse debem⁹. ne murram⁹ margaritas nras ante porcos. z infra. Si enī scīa q in his de quibꝫ nō pt dubitari q bona sunt emēdat⁹ inculpabilis ē. vt si sit solbrius. si iustus. si misericors z huiusmodi. tunc quod de fide z scientie conferatur. Sed si in his q palam sūt peccatis involutus permanet. non me oportet aliquid de secretioribꝫ mysteriꝫ z remotis diuine scīētie. prolocꝫ sed magis prestari eū vt peccare desinat. q si ingesserit se z prouocauerit nos dicere que enī mi⁹ recte agentē nō oporteat audire. cū debem⁹ prudenter eludere. dicit glo. ibi sez trāsferēdo. nos ad aliā materiā.

De forma pdicationis z de septem modis procedendi in predicatione. Capitulum. v.

De forma predicationis

Nota q in ordine dicendorū nullꝰ inuenitur determinatus modus de necessitate tenēdus a sctis tradit⁹. vñ vnusqsq; i suo sēsu abūdat. Lō gruū tamē est cōformare se moribus sapientū. sm tēp⁹ et locū. argu. dist. xij. illa. Aliud enī seruat in vno loco z aliud in alio. Et modus variat⁹ est etiā sm tempa. Nā tūpāt videt vtile ad reminiscentiā dicenti z audienti aliquas partes siue mēbra Septem igitur modis poterit procedi.

Primus modus pro .§. I.

cedendi est q expositionē euāgelij seu epl'e. qō de die occurrit de pte in ptem moralia inserendo. Et istū moduz tenuerūt antiqui. vt patet in omel. Greg. Aug. z Crysō. Quē modū aliqñ sequunt moderni diuidentes tripz euangeliū vel epl'am in ptes. vt verbigratia. Dñica prima post trinitatis euangeliū de epulone diuite z lazaro potest diuidi illud in tres ptes. Et in prima ponit vitā iustoꝝ presens ꝓuersatio. ibi. Homo quidā erat diues ꝛc. In scda vtriusqꝫ sequēs migratio. ibi. Factū ē ꝛc. In tertia vtriusqꝫ decēs collatio ibi. eleuās aūt oculos ꝛc. Si aūt sit illa epl'a quinquagesime. Si linguis hoim ꝛc. Hic de charitate tria notat apl's. Primo ei⁹ necessitatez q qlibet bonū sine ea nihil valet. Si linguis hoim loquar ꝛc. Secūdo ei⁹ operositatē vel fructuositatē. q; ad tio ei⁹ dignitatē. q; alia dona deficiūt. z fides z spes. ex ipa semp durat. q; siue ꝓphetie cessabūt ꝛc. Si ē euāgelium in pncipio. xl. pōt sic diuidi. Docet nos xps in isto nostro ieiunio tria obſuare. Et primo excludere mūdialē intentionē. ibi. cū ieiunatis. nolite fieri sicut hypocrite tristes ꝛc. Scōo habere mētalē purificationē. ibi. Tu aūt cū ieiunas. vnge caput tuū. z facie tuā laua. i. ꝓscientiaz a peccatis. Tertio adijcere effectualē miserationem. ibi. Thesaurizate thc. in celo dando elemosynas. Et q; cupidas ad b retrahit. iō premittit. Nolite vobis thesaurizare ꝛc. Si est euangeliū historiale. vt illud dicit seqn tis b̄ Centurione. p̄t sic diuidi. In isto euāgelio tria ponunt de Centurione. Primū ē ipius humil' supplicatio ibi. Cū intrasset iesus capharnaū ꝛc. Secundū eius a xpo cōmendatio ibi. Nō inueni tantā fidē ꝛc. Tertiū est ex xpi fide pueri sanatio. ibi. Vade sicut credisti. Et in q libet pte possunt dici aliq moralia ad edificatiōnē. sicut verbigra. In pma pte pdicti euāgelij. Primo ē notādū de magna charitate z diligentia quā habuit ad seruuz suū. q; in domo cū tenebat. z p ipo ad xpm oranduz accessit. Secūdo notandū q xps ad eundū ad fuū se obtulit. nō sic ad filiū reguli ad ꝓfundendū superbiam nostrā. Tertio būiliatio Centurionis z magna fides. cū dixit Dñe nō sum dignus ꝛc. Quartū est familie sue recta gubernatio. q; sibi faciebat esse subiectos. Nā z ego hō sū ꝛc. In secūda pte est videndū quō intelligat q xps admirat⁹ fuisse dicat cū admiratio pcedat ex ignorantia. Secūdo quō fides Centurionis excesserit israel. Tertio pnunciat ꝓuersio gentiliū figuratorū in Centurionis fide qui reducūt in fide trinitatis. z b ē recūbere cū abraam isaac z iacob. z reprobatio iudeoꝝ. ibi. Filij aut̄ regni eiēcientur ꝛc. Quarto quō in inferno sit fletus z stridor dentiū. In tertia pte de effectu fidei. Secūdo. ō sanatione. ipius pueri.

Secūdus mod⁹ pro .§. II.

cedendi ē sumēdi aliquā auctoritatē de scriptura sacra pro themate. z illā diuidere in ptes. Et iste ē mod⁹ magistral' z magis sciētificus. q; vsi sūt Thomas Bonauētura. z Bernardus in sm̄onibꝫ suis pdicabilib⁹. Et aliquādo Ja. z Jo. de sancto geminiano in oībꝫ sm̄onibꝫ suis. Et in diebꝫ dominicalibꝫ sumit q; themate de euāgelio vel de epl'a ꝓcurrenti. In diebꝫ aūt festiuis sanctorū sumitur vl' de euāgelio dnicali vl' epl'a. z magis de precedenti immediate. cū sequēti vel etiā de euangelio vel epl'a de festo. Si etiā sumeret aliq auctoritas scripture extra euāgeliū z epl'am. ēxuis nō sit multū i vsu moderno. nullū tñ incōueniēs Jaco. de voragine. z Jo. de sācto Geminiano vtunt hoc mō in festiuis communit. sumendo scz vnā auctoritatē de diuersis libris scripture. z in ipam faciendo diuisionē. verbigra. Si de euāgelio ferie sexte sumat illud. Sit elemosyna tua in abscondito z pr tuus ꝛc. Primo oēditur ꝟtuosa elemosynaꝝ erogatio ibi. sit elemosyna ꝛc. Scōo copiosa earꝫ remuneratō. ibi. pater tu⁹ ꝛc. Pñt etiā mēbra diuisionis. subdiuidi. z b diuersimode. exemplū in pdicta diuisione. Nā in prima pte notant tria q facit elemosynā virtuosā. Primū q; fiat de ci q est in defectiōe. ibi. sit elemosyna. Secūdū q; fiat de sua possessione. nō aliena. ibi. tua. Tertiū q; fiat cū recta intentione. ibi in abscōdito. In scda pte notat q; reddet tibi de⁹ p elemosina triplicē remunerationē. scz palitū multiplicationē. z iste sunt multe. Spūalū augmentationē. z supnaliū receptionē. Si sumat p themate illud Diliges dñm deū ex toto corde tuo. Tria hic notantur Et primo actū gtiosū. q; diliges. oīa enī delectant in amore. Dilectio tñ ipportat amorē gratuitū. scōo obiectū gloriosū. Dominū deū tuū. Et dñs notat ei⁹ gubernationē. de⁹ eius creationē. tuus ei⁹ incarnationē. q; coniunt nos ad amādū ipm. Tertio subiectū vigoris sū. ex toto corde tuo ibi. quō triplr diligitur ex toto corde sm tho. se. se. q. xxv. Si aūt pdicatur de aliq sancto. potest aliquid sumendo de epl'a vl' euangelio et adaptari. Nec est incōueniēs q; ille intellectus scripture nō sit ille ppr⁹ sed etiā aliqñ ptrari⁹. q; moral' sensus ē multiplex. Nō quidā erat diues z induebatur purpura z byſſo. z epulabatur q̄tidie splendide. Si pdicet de sancto Gregorio vel alio doctore. Tria pñt de eo notari. Virtutū interiorum fertilitas. Homo quidā erat diues. Scōo actuu-

extendū nobilitas. Induebat purpura .s. charitate. et bysso .i. puritate. Tertio sensuū scripturaz suauitas. epulabatur quotidie splendide exponēdo scripturas. Si predicetur de sancto Piero. z occurrat illud euangelium dñicale vbi habet. Dixit dñs dño meo zc. q̄uis sit dictum de xp̄o. potest applicari ad sanctū piero. z alios q̄ fuerunt mēbra xp̄i. vbi tria. Prō ad ip̄m diuinā executio dixit dñs. qđ intelligit p̄ inspirationē scripturas. et flagella. Scđo circa ip̄m rōnāt executio dño meo. rōne vtens dñs ē p̄ virtutes alias suus. Tertio sup ip̄m p̄mi alis consecutio. sede a dextris meis. qđ nō erat magnitudine glorie superne. Si sumāt de euangelio ip̄ius festi. vt de bea. Dominico vl̄ Aug. illud. Nō pōt ciuitas abscondi supra montē posita Matth. v. Tria h̄ de ipō notant. Primū q̄ intrum⁹ fuit dō colligat⁹. qz ciuitas quasi ciuiū vnitas. i. sensuum tendentiū simul in deū. fm q̄ in exemplis seu gestis fuit xp̄o p̄format⁹. qz supra mōtem. Mons enī signat xp̄m cuius vite fuit multū simtlis vita sanctissimi dñici in predicatione in ordine suo. zc. Tertium qđ fuit mūdo in miraculī manifestatus. qz non potest abscondi p̄ter miracula ei⁹. Si sumatur de epl̄a festi. vt illud. reposita est mi. co. vbi tria de ipō notāt. Prō magnificaker triūphi excellētia. qz corona. Secunda exercitatur in plūj experiētia. qz mihi. Tertio nobilitatur in p̄mū p̄manentia. qz reposita est. Et q̄ntū ad p̄mū nota triplicē coronā. Prima debet imperatori vel regi p̄ter potentiā. Secūda pastori .i. epō vel pape p̄ter clementiā Tertia doctori scz aureola. p̄ter sapientiam. oēs has habuit beatus Dñicus. Et prima a pre p̄ appropriationē. qz ei attribuit potentia vt in miracul̄. Coronā sapiēte a filio p̄ disputationē p̄tra hereticos z predicationē. Tertiā coronā clemētie z mie a spūsancto i regimine ordinis. Quantū ad scđm nota tria in suo exercitio. Mihi enī refertur ad id. qz bonū certamē certaui p̄tra vicia bellando. Cursum p̄summaui. p̄seuerando. fidem seruaui .i. fidelitatē glorīā deo semp dando. Quātum ad tertiā reposita nota q̄ repositū nō perdit. Semper p̄t perdi corona virtutis q̄uis q̄ reponat in gl̄ia Sed primo reposita fuit corona virtutū p̄ p̄destinationē. Secūdo p̄ pnunciationē. qz de ipō etiā ordine suo p̄berat̄. Tertio p̄ glorificationē. Et nota q̄ sicut p̄fusa videtur p̄dicatio qñ nulla ibi fit diuisio vel distinctio. Ita etiam tediosa redditur. cū nimis multiplicant diuisiones z distinctiones. Et q̄uis oīs bōa diuisio sit bi membris. h̄ habet locū in lectiōib⁹. sed in p̄dicationib⁹. vbi p̄ceditur p̄suasiue. videt diminuta bimēbris. Et vltra trimembrē vl̄ quadrimēbrē ē numiū z inc̄suetum.

Tertius modus pro. §. II.

cedendi est per distinctionē. Et istū modum tenuit Ber. in suis sīmonib⁹. z est magis facilis ad istud valent. distinctiones Mauricij Greg. etiā in moral̄ aliqñ vtitur distinctionib⁹. z Jo. cassia. in collationib⁹ patrū. Et fit multipl̄r. Primo mō p̄ multiplicē acceptionē alicui⁹ distinctionis in themate. vt verbigr̄a. si p̄onat illō Erat nauis in medio maris. nota q̄ est multiplex nauis de q̄ pōt istud intelligi. Est enī nauis innocētie baptismal̄. scđa ē nauis pnie salutaris. tertia est nauis p̄uenientie regularis. quarta ē nauis excellentie virginal̄. s. marie. Si p̄onat. Redde qđ debes. Matth. xviij. pōt fieri talis distinctio. Debitor ē quilibet deo. primo z p̄cipue subiecto. Et cuilibet debet tria. deo amorē p̄ter bonitatem suam. z timorē p̄ter omissam infinitatem. honorez p̄ter suam maiestatē. Proximo tria. s. correctionē. subuentionem. z edificationē in moribus. Sibiipi tria. s. vigilantiā perseuerantiā. z mortificationē discretā. Aliquando multiplicant membra distinctionis fm numerū q̄ ponitur in themate. exemplū cū ponitur. Est puer vnus q̄ habet quinq̄ panes. No. q̄ quinq̄ sūt panes xp̄i de quibus debemus comedere. Primus est pnie ps. Cibauit eos pane lachrymaz. Scđs panis sapientie. Ecclesiastici. Jo. vi. Qui māducat hūc panē viuet in eternū. Quartus panis gr̄e. ps. Pauperes eius saturabo panibus. Quint⁹ panis gl̄ie. Lu. xiij. Beatus qui manducabit panē in regno celorū. Si p̄onatur illud de septē panibus. Dici possunt septē panes septē sacra. vel si p̄onatur de codē euangelio illud. Multerior sup turba. dicit fm Bern. q̄ septē sūt miserationes dñi quibus nos quasi septē panibus saciat. Primus expectationis ad penitentiam. Secund⁹ impeditionis. s. mali nri. Tertius p̄uentionis peccati. Quart⁹ remissionis ip̄ius. Quint⁹ conseruationis a recidiuo. Sextus operationis scz boni. Septimus fiducie glorificationis. Pōt z aliter assignari z ordinari. Si p̄onat illud. Hora septima reliquit eū febris. Jo. iij. Febris ē petīm mortale qđ inducit ad mortē eternā. vij. hore sūt. vij. dona spiritus sancti. quibus extinguit p̄nexa aduenientibus in aīa verbo xp̄i recedit petīm. Timor expellit superbiā. pietas inuidiā. scientia trā tristitudo accidiā. p̄silium auaritiā. intellect⁹ gulā. sapiētia luxuriā. Vel melius septē hore sūt septem q̄ occurrūt ad remissionē peccati. Prima hora est tribulatio. scđa bona operatio scz de genere bonorū. tertia illuminatio. s. ad cognitionē pcti. quarta est detestatio ip̄ius. quinta confessio. sexta est emēdatio. i. in posito. septima ē gr̄e infusio. Et ista sex sūt figurata p̄ sex ydrias q̄ erant in nuptiis. Vel sic si p̄onatur illō Erat iesus ejiciēs demonū. Luce. xi. Pōt dici q̄ per petīm homo possidet a diabolo. sed ū p̄ gratiā xp̄i petīm delet. io iesus q̄ridie ejicit demonū. cum peccator iustificat. z q̄uis demones de oībus vitis tm. p̄t plus tū de vno q̄ de alijs vnusquisq; tentat. vno sicut angeli boni denominant ab officijs q̄ gerūt cū adiuuāt nos mittunt. ita demones a vicijs. de quibus magis tentant. Sicut sūt septē vicia capitalia. ira z septē reperiūtur noia demonū. qui de eis tentant. z in euangelio dicitur. q̄ imundus spūs assumit septē spūs nequiciores se. et Mar. vl. ō. de magda. q̄ xp̄s ejecit ab ea septē dēmonia. i. petā. sic etiā reperiunt septē demoniaci in sac̄ scriptura. bis. vij. vicijs figurati. Et prim⁹ dēmō vocat̄ mammona. de q̄ mat. vi. c. Nō potestis deo seruire z mamone. z interpretat̄ diuitie. z signat auaritiā. de q̄ cupidos cū diuitijs figurat̄ aūr p̄ demoniacū lunatū. cū. de q̄ Mat. viij. ō. q̄ diabolus mittebat cū in aq̄m. et in ignē vt eū p̄deret. Et sic auaricia p̄ mare z p̄ terram ducit p̄ saxa p̄ ignes. i. estus cupidos. Secūdus vocatur asmodeus. de q̄ thob. viij. z interpretat̄ factura iudicij. signat luxuriā. p̄ter qđ vicīū deus fecit iudicia diluuij. tpe noe z postea sodomoz. Figurat aūr p̄ demōiacū mutū. de q̄ Lu. xi. Illud erat mutū. vicīū eni luxurie facit homīnē mutū a confessione. plus q̄ alia vicia p̄ter materiā magis erubescibilē. Tertius vocat̄ satban. de quo Job. i. z interpretat̄ aduersarius. signat inuidiā. q̄ aduersatur omni boni p̄mi dolens de eo. Et inuidia cum satan p̄cussit. iob multipl̄r flagellādo. z figurat̄ p̄ satan demoniacū. q̄ ex inuidia p̄sequebat̄ dauid. i. Re. xvi. Quart⁹ beelzebub ō q̄ lu. xi. i beelzebub p̄cipe demoniorū ejicit demōia interpretat̄ eī vir muscaz. signās accidiā q̄ fac̄ multitudinē muscarū. i. vanaz z īmūdaz cogitatiōnū hēre. figurat̄ p̄ filios sacerdotis demoniacos efficeres. qui volentes expellere demones i nomine pauli. diabol⁹ vexauit eos. vt h̄ in actib⁹ apl̄oz. Sic hi pocrite q̄ deuntur ab hoc vicio. q̄ cōtēr sūt occulti. dū ministrātes sacrā qđ debet fieri p̄ bonos volētes ab alijs demones efficere. Quint⁹ ō. labora

dont vt hꝫ Apoc. ix. & interpretat exterminator & tētat ō ira q̄ ponit hominē ex̄ termin⁹ os societatis & vnionis. Et figurat petr̄ dedit⁹ huic vicio p demoniacū dā/ctra blaphemār. Sextus ōr behemoth. de q̄ Job ptalē. Et figurat anial & tētat de gula. q̄ facit hoiem be/tis. & ambulabat nudus. Septimus de lucifer q̄li fe rens lucē apparēte. & tēbat ōr vana glia. vt etiā diabol⁹ i deor⁹ fluens p superbiā & tali vicio dedit⁹. figurat p fi/liā chananee demoniacā tē. Mat. xv. Juuēculeā mul tū sūt dedite vane glie in ornatu.

Quartus modus .5.IIII

est sillis tertio ꝓdicto p assignationē multiplicatōis effe ctuū vel causaꝝ vel ꝓditionū vel graduū vel specieruꝫ vel ꝓprietatū naturaliū vel noīm alicui⁹ rei. de q̄ agit i themate exēpla de singulis. De primo si ꝓponat de cor/pore xpi. Qui māducat me viuat ꝓter me. pūt hoc di/ci. xij. effectus sacri debite sūpti ꝓter q̄s anīa viuit spi/ritualiter. de quib⁹ s. ti. de sacramentis. si ꝓponat illud Jacob. v. Multū valet dēpcatio iusti assidua. pūt po/ni effectus ōronis. de quib⁹ alubi vid. si ꝓponat Impo ne manū tuā & viuet. loquēdo de manu diuine gre pōt dici q̄ habet quinq̄ digitos. i. effectus. Si ꝓponat au/dientes verbū retinēt & fructū afferūt. Lu. viij. Pōt di/ci de fructib⁹ seu de effectib⁹ verbi dei de quib⁹ habes. s. in. ij. pte. ti. ix. c. xi. §. ij. Si ꝓponat de epla illō Omnis fornicatio nō noiet in vob ibi potes declarare mala ma gna. q̄ sequūtur ex vicio luxurie. de q̄ib⁹ s. in. ij. p. i ti. de luxuria. Pōt secūdo assignari multiplicatas causarū inducentiū aliquē effectū. de q̄ in themate agit vt si ꝓponat. Remittunt tibi petā tua. Matth. ix. Possunt hoc poni ea ꝓter q̄ petā remittunt puta ꝓtritio. ꝓfessio ele/mosinaꝝ largitio flagelle tolleratio. religio. ita tñ q̄n sa/ne ista intelligant. Et pūt ista sex figurari p sex ydrias q̄ erāt in nuptijs Si ꝓponat. Opter exaltari filiū homis. Jo. xij. Possunt hic assignari cāe seu rōnes q̄re oportuit exaltari in cruce quas hēs in. iij. p. beati tho. Pōt ter tio induci multiplicatas ꝓditionū q̄ requirunt ad actū. de quo agitur in themate. vt si ꝓponat illud Jre. vo/ndi te vos sacerdotib⁹. q̄ō fit p ꝓfessionē petr̄. potest ibi di ci. de. xvi. ꝓditionib⁹ ꝓfessionis. de quib⁹ hēs supra in ti. de sacris. Si ꝓponat illud. Petite & accipietis de oratōne ꝓdicando pōt dici de ꝓditionib⁹ ōronis. de quib⁹ hēs diffuse in. iij. pte. titu. v. Potest q̄rto ꝑdicator ꝑdica/re de multiplicitate gduū alicui⁹ vitij vl̄ virtut⁹ vl̄ sta/tus vt si ꝓponat illud. Qui se humiliat. exaltabit. Luce. xviij. & marth. xxiij. vel illud epla petri. Humiliamini sub potenti manu dei tē. Pōt dici de gradib⁹ hūilitatis vl̄ illis. vij. q̄s ponit Anſ. vel tribus q̄s ponit glo. vl̄ xij. q̄s ponit Bñdictus & Bern. q̄ hēs declarata a sancto tho. de aquino. ij. ij. in q. clxi. de hūilitate. si ꝓponat illud. Ec ce ascendimus hierosolimā de caritate ꝑdicando. de q̄ agit epla illius dñice. Pōt dici q̄ Iacob vidit i somnis scalam huius bierl'm. Dauid ār nūerat gdus. q̄. xv. ō cantād o. xv. ps̄ gduales. Paul⁹ descripsit eos di. Cari/tas patiēs ē tē. Ubi ponit. xv. gradus charitatis. Si ꝓponat. Qui iracūd fri suo tē. mat. xv. Pōt loqui de tri plici gradu ire. de quib⁹ habes. ij. ij. in. q. clviij. de ira vl̄ de triplicitra. s. ꝟtuali venali & mortali. Si ꝓponat illō Incipiebat enī mori. vl̄ illud. Ecce defūctus efferebat. si quis vult ꝑdicare de morte petī. q̄ aīa q̄ peccauerit ipa morīet. Ezech. xviij. Pōt ponere. vij. grad⁹ petī. Primꝰ cogitatio tentans ad malū. & h intempat. Scōus dele/ctatio sensual. & h febricitat. Tertiꝰ sensus ī mortale. & h mort. Quartꝰ ep⁹ ad ex̄. & si occīdū. & h plāgit ꝓsciaꝝ remordentē. Quintꝰ manifestatio ei⁹. & h defertur ad se pulcrū. Sextꝰ assuefactio seu ꝓsuetudo & h sepelit. et ō his sex gradib⁹ de pe. di. v. sic trib⁹. Septimꝰ obstina/tio seu defensio. & h figurat p mortuū. q̄ fuit xpo nūcia/tus. sed nō suscitat⁹. vel si ꝓponat. Amice ascēde supi⁹. & tunc erit tibi glia. si q̄s vult ꝑdicare de ascensu ꝟtutū in genere. pōt dicē q̄ ē triplex status ascendentiū ad celū i ꝓficientiū. ꝓficientiū seu ꝓfectoꝝ. ꝑmi ascendūt tētatio/nibus resistendo. secōo ꝓfectui ꝟtutū in fruendo. tertio deo inhērēdo. & de hmōi. de pe. di. v. tū sanctā. Quinto pt̄ p cedit p multiplicatōes spēz alicui⁹ vicij vl̄ virtutis. vt si ꝓponat illud. Si filij⁹ dei es dic vt lapides isti panes fi/ant. vbi diabolus tētauit de gula. Lapides sūt auctes scripture & exēpla stabilia & rigida. & tūc de eis panes fi eri volum⁹. q̄o ꝑcurat diabolus cū de ea ꝟtute & firmi tate q̄si dubitam⁹. sed q̄nq̄ sūt spes gule. de q̄b⁹ de con sc. di. v. q̄nq̄ & de his. s. in. v. p. ti. vi. Si ꝓponat. Qui se exaltat humi. pōt dici de. iij. speb⁹ superbie. de quib⁹ ha bes s. ni. ij. pte. ti. ij. Vel si ꝓponatur illō. Nisi abūdaue rit iusticia tē. matth. v. Pōt poni triplex species iusticie distributiua cōmutatiua. & iuridicialis. & q̄libet harū erat in illis defectiua. Nā q̄tū ad primū diuites bona rabāt pauperes despiciebāt. Quantū ad scōm primos decipiebāt & ledebāt p vsuras & libellū repudij & hmōi Quantū ad tertiū se male regulabāt. q̄. de petis cordis ñ sibi faciebat ꝓsciaz. & fuabāt ꝑcepta l' tñore pene l' amo re tpalū. Sexto pōt adduci multiplicitas ꝓprietatuz naturaliū ei⁹. q̄ō ponitur in themate eas moralizando verbigra. Si ꝓponat. Lux venit in mūdū. Joh. ij. Lux signat spm̄ sctm. vñ cant̄. O lux beatissima tē. Sic aūt lux naturalis. xij. ꝓprietatib⁹ suis naturalib⁹ venit in mū dum. ita spūssanct⁹. xij. radijs suis. q̄ dicūt ab apl'o fru ctus spūs. ad Gal. v. Lux enī est calefactiua. q̄ō facit spi/ritussanct⁹ spūali fructu q̄ ē caritas. Lux ē letificatiua. sic & spūs fructu gaudij. Lux ē pacatiua. nā & serenat ae rē nubilatū. & lux solis est in medio planetaz ad ꝑtem/perandū. ꝓprietates coz ꝓtrarias. & h facit spūs fructu pacis. Lux ē passiua & nō ꝑt pari q̄. opat q̄rt⁹ fruct⁹ scz patia. Lux ē dulcoratiua fructuū. sic spūs dulcorat ꝑbe nignitatē. Lux ē sui cōicatiua oib⁹ rebus & locis q̄tū in se ē se cōicat. h opat spūs p bonitatē. q̄. bonū ē sui ꝑti us diffusiuū. Lux ē discursiua in loginquū. q̄. subito ab oriente in occidentē sic spūs dat loganimitatē ne defici at q̄s in diu sufferēdo. & vsq̄ ad occasū vite se extendat Lux ē illuminatiua. q̄. fit a spū p fidē. q̄ ē certitudo q̄/dam. de his q̄ sūt fidei. Lux ē incorruptibil'. & spūs facit hoiem incorruptū p castitatē. q̄ ē fructus ei⁹. ita ꝑfecte vt parū etiā molestet. Lux ē ornatiua seu decoratiua. Mil cī pulcꝝ sine ea q̄. fit a spū p fructū modestie q̄ oēs act⁹ exteriores moderāt. Lux ē desiccatiua. q̄. fit a spū p pti nētiā ab illicitis. & sic tētatōes sustinet. vincit tñ eas viriliter Septio pt̄ sumi multiplicitas noīs. vt si ꝓponat. Para/dit⁹ ār spūsctus tē. pt̄ dici q̄ spūsctus h⁹ multa noīa. ex q̄b⁹ oñdit opatō ei⁹ i hoie. q̄ ponūt i hymno. s. spūsctus paclit⁹ donū. fons viuus ignis. caritas spiritalis vnctō. tot gitꝰ ōi Spūsctus ōr. q̄ facit hoies spūales & sctos & ptē nere frena. & ꝺo ꝺicitos. Paradi⁹ ōr q̄ ꝓsolat afflictos et penitētes. spe venie. l' paclit⁹ ōr. i. aduoca. ei⁹. q̄ facit nos aduocari. Lozar. Donū. q̄ grē dat dōa sua. Fons vi. q̄ nos lauat a petis. Ignis. q̄ facit nos sp moueri ad bñ opandū. Caritas. q̄ facit nos deū diligē & primū. Spiritalis vnctō q̄ illuminat mētē de agendis. Digitꝰ dei. q̄. procedit a ptre & filio. vt digitꝰ a manu & brachio. & q̄ diuidit. put vult diuersis diuersas gtias gratis datas. Ad inueniendum istas multiplicitates multum valent summa vicioruz & ꝟtutum. & pe. de raven. sup epistolas pauli & cōpendi/um theologie. Qui liber etsi intitulet a quibusdaz bea.

tho.nō tñ credit esse eius opus. qz nec stilus patit nec inter libros ei⁹ in legēda ꝓnumērat ꝫ nec Alber. magni sed catusda docti viri. qui dictus frater th. ordi. predi. vir vtiqz excellens.

Quintus modus est. §. V.

potit thema euangelij vel epl'e concurrētis inducere aucroritatē aliquā de psalmis. vel alijs libris sacre scripture correspondentē tractati in ſnia materia seu verbis. z super dicta auctoritate facere diuisionē vel distinctionē vel multiplicē exp̄sitōem ad ꝓpositū thematis. verbi gr̄a. Si thema sit illud Lu. x. Quid faciendo vitā eternā possidebo. dicat pīs mouenti eandē questionē respōsū fuit a spūsancto. pīs. Declina a malo z fac bonū. inquire pacem z psequere eā. Ubi p̄ punt tria obseruari. Primū est recessus a p̄auitate. ibi. declina a malo. Secūdū processus in ꝓbitate. ibi fac bonū. Tertiū ingressus cuz tranquilitate. ibi. inquire pacē. Quantū ad primum loquitur de malo culpe qđ per excellentiā dicit malum qz priuat vel corrūpit bonū tale. naturale. z spirituale. ꝫ v.q.i. illa. Et hoc malū habet quattuor grad⁹. s. delectationē. cōsensum. operationē. z obstinationē.. z de his habes. de pe. di. ij. §. iup quattuor. Quantū ad scōm notā q̄ principia opandi sunt potentie. sed principia bene operandi sunt habitus virtutū. quia virtus est que bonum facit habentē. z opus eius bonū reddit ſm pbm. Sicut aūt sunt quattuor potētie. ita z q̄tuor virtutes eas dirigentes ad bene opandū. de quibus in. li. Sap. Sobrietatē. i. temperātiā z sapientiā. i. prudentiam. de cet iusticiā z virturem. i. fortitudinē. quibus in vita nil melius est hominib⁹. Prudentia pficit rōnē. iusticia voluntatē. fortitudo irascibilem. tēperantia ꝓcupiscibilem. fac igitur bonū prudēter ſm rationē agendi. Juste. primum nō ledendo. Fortiter ardua aggrediendo z in aduersis persistendo. temperāter superflua resecando. Quātum ad tertiū inquire. i. intus quere pacē et psequere. i. valde sequere. quia leuiter subterfugit. Et no. quadruplicem pacē. Prima inter deū z affectum nostrū vt confirmemus nos cū voluntate ei⁹. Secūda inter spiritus et carnē. vt caro sęz subijciat spiritui. Tertia in domo vt sit ordinata imperandi z obediendi inhabitantiū concordia. Quarta in ciuitate inter ciuē z ciuem. Si in die aīaꝝ ꝓponatur illud. ij. Macb. xij. Sancta z salubris est cogitatio pro defunctis exorare. pōt dici. Ipe aīe q̄ sunt in purgatorio scientes se nō posse p se iuuari. sed p nos. petunt a nobis suffragia duēres illō Job. xix. Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei. quia manus domini tetigit me. Ubi tria. Et p̄io petūt pluribus suffragijs adiuuari. qz miseremini ꝛc. his dicitur miseremini. qz ſt suffragia carnalia. vt ieiunij z elemosina et spiritualia vt oro z sacrificij. de quib⁹ Greg. xij. q. ij. anime defunctorū q̄tuor modis soluunt ꝛc. Secundo ostendūt se posse ab hominib⁹ virtuosis subleuari. quia vos amici mei. Cū enī qui sūt in purgatorio sint in gr̄a nō sunt eis amici q̄ sunt in criminalib⁹. Et iō suffragia que fiūt a criminosis ex se. vt priuate ꝓsone parū vl' nihil prosunt. vide de b in sūmis z in. iij. sen. dist. xlix. ca. ij. Tertio innuūt se grauib⁹ supplicijs cruciari. qz manꝰ domini. i. severitas diuine iusticie tetigit me. Et hec manꝰ habet quīqz digitos ſm quinqz genera penarū. s. priuatio visionis dei. p illo tpe cruciatio ignis. derisio hostis. qui tamen alias nō flagellat eas. remorsus ꝓscientie. et dilatio subuentionis a summis. Si in festo trinitatis sumat illud Tu es magister in ſrael z hec ignoras. Jo. iij. pōt dici. q̄ Jeremias factus magister a spūsancto ostendit se ignorare ministerū istud dicens. i. ca. A. a. dñe deus. Ecce nescio loq̄. Dicere. i. vbi tria. Primo enim distinctio ꝓsonaꝝ figuratꝝ. qz. a. a. a. Secūdo vnitas cētialiꝫ insinuatꝝ. qz dñe deus. Tertio defectꝰ habitualis ꝺ claratꝝ. ecce nescio loqui. Quantū ad p̄mū tria. a. signāt tres ꝓsonas diuinas. Unō dicit Apoc. i. Ego sū alpha et declarat quare. qz principium. vnitas innuitur. qz singulariter ꝺr domine deus. Tria aūt sunt in quib⁹ reperitꝝ imago vel vestigiū huius trinitatis z vnitatis. s. angelus. anīa z aq̄ sęz in fonte ꝓducto. qui est q̄si vestitus et riuo. Jtē quia. a. est ſm omne idioma p̄ma litterarum. Omnes lr̄e grece hebraice z latine reddunt testimoniū huic veritati. Quantū ad scōm de vnitate essentie vnius deum esse ꝓbatur rōe z auctoritate z exēplo qz ē creator omniū. ideo dicitur deus gubernator. p̄miator q̄z bonorum. z punitor malorū. z ideo dicitur dñs. id est dominus. do minus. z do minas. Quantū ad tertiū quia deum nemo vidit vnq̄. Joh. i. Et de eo tñ possum⁹ scire q̄ sit sed nō quid sit. z ꝓfectius loquimur de eo p negationē q̄ p affirmationē sane tñ intelligendo. Si ꝓponatur illud. Exaltata sū. Eccl. xxiij. in assumptiōe virginis potest dici. q̄z mirabil'r fuit exaltata. vñ dr Jo. apoc. xij. Signū magnū apparuit in celo. mulier amicta sole z luna sub pedibus eius. z in capite eius corona stellarum. xij. vbi innuit q̄ tripliciter exaltata fuit. Primo qz i corpore glorificata. mulier amicta sole. dicit ꝓs. q̄ in vita resurrectiōe iusti fulgebūt sicut sol in corpore eorum. hac ergo glia vestita fuit nunc. z de ista materia videtur legenda de morte eius. Secūdo fuit sup omne collocata scz collegiū angelorum z sanctorū. ibi. luna sub pedibus eius. Luna mutabil' designat creaturā. qz omnis creatura angelica natura mirabilis est affectu z cogitatu. Et hic pōt dici de ducrōe eius in celū. a filio figurāta p̄ reductionē in hierl'm cū. vij. cho. ij. Reg. vi. de admiratiōe angelorū dicentiū. Que est ista ꝛc. Tertio fuit multiplici ꝓuilegio ꝺcorata. qz i capite e⁹ corona stellaꝝ. xij. q̄ ſt duodecī ꝓuilegia singularia q̄ notat Bern. Mo. eius ſt duodecī ꝓuilegia singularia q̄ notat Bern. Mo. eius ſm mēbra ipius aucris inducte. potest ꝓbendi z diui di simul totū euangelij vel epl'a. verbigr̄a. Si ꝓponat⁹ lud. Exijt ꝓmo mane ꝓducere operarios in vineam suā. Matb. xx. in septuagesima. z inducat auctas. ps. Beatus vir qui nō abijt in ꝓsilio ꝛc. vsq̄ die ac nocte. p̄ tractus vir qui nō abijt in ꝓsilio ꝛc. vsq̄ die ac nocte. p̄ tractus diuidi. ꝺ notanꝰ quattuor ꝓclusiones iuxta euangelium hodiernū. Prima premiū ꝓpositū. qz beus vir. Et euangelij ꝓuentiōe facta cū ope ꝛc. Secūda vitiū fugiendus quia nō abijt in ꝓsilio impiorū. z euangelij. qđ ꝺ stans in via peccatorum nō stetit. Tertia radium consequendum. quia in lege sua meditabit die ac nocte ꝛc. Tertia radium consequendum. quia in lege tua meditabit die ac nocte ꝛc. Quartū stadium. dñi ꝛc. et euāgelij ite z vos i vineā ꝛc. Quartū stadiū percurrēdum. quia in lege eius meditabit ꝛc. z euangelium. Cum sero aūt factū esset ꝛc. Jtē circa auctoritatē. verbi gr̄a. Si sūpto p themate illō. i. Cor. xi. Doc facere i memoriā mei. am ꝓmemoratiōem. i festo corpis xpi. inducat illud ps. Memoriā fecit mirabilium suoꝝ misericors z miserator dñs ꝛc. pōt dici q̄ septē sūt mirabilia opa dei. q̄ i eucharistie sacro memorant. qđ ē esca p excellentiā data timētib⁹ deum. Primū ē opus creatōis. Secm est opus ist'l' eductionis. Tertiū ē incarnatōis. Quartū ē sacre passionis. Quintū ē iustificatōis. Sextū ē pie expectatōis. Septimū ē supne fruitiōis. Primū memorat qz in sacro nō ē materia cōis termini a q̄ z termini ad quē fit trāsmutatio sic accidit i mutatōib⁹ subalib⁹. ſz totū sęz materia z forma panis trāsit i totū. z ꝺ pt dici aliqđ exēplū ꝺ tali mutatiōe quō ñ ē ipossibil. Secūdū ē de eductiōe alibi ratiōe ist'l' de egypto p etum agni z abatiōne p̄ li ex mā na. z potu aq̄ ꝺ petra q̄ signabāt istō sacrm. Tertiū ē q̄ sic ad ānqz ꝓba ꝓgnis. Fiat mihi ꝫ ꝓbū tuū ꝺi fil⁹ ꝺ scendit de celis velat⁹ carne nostra. sic ad verba quinqz sacerdotis descendit xp̄us non mutando locum in al

tari velatus illis accedentibꝫ. de quibus potest aliquid dici quare ibi remanent. Quartū est de passione quam maxime memorat celebratō huiusmodi. Et propterea se paratum p̄secratur corpus z sanguis ꝯ̄uis totum fuisb oīa passionē. Quintū de iustificatiōe figurat. qz sic p multa flagella frumētū efficit panis z secernit farina a furfure. sic ania a vicijs z made fit lachrimis z coquit cantare. Sextū. qz cū tractat ab immūdus z sumit. nō punit. sed patienter expectet ira z peccatores quotidie. Septimū qz sic refecit dulcedine mentē z vnit cibo cū ea tatē inductā ad p̄positū tbematis p multiplicē ei⁹ expo sitionē. vt si p̄onat. Fides tua te saluū fecit. z inducat illud. p̄s. Oīnia opa ei⁹ in fide. Sciendū q opa diuino rū. opa miracloꝝ z opa bonoꝝ moꝝ oīnia repiunt in fi de. Et p̄mo opa diuia ab intra. Nā q p̄ genuit filiū et q vtercꝫ p̄ducat ad spiritū sanctū ex fide habem⁹. Et et opa ad extra. vt de creatōe mūdi z incarnatione z hmōi miracloꝝ. ux illud ad Heb. xi. Sancti p fidē vicerunt regna ꝛc. z p̄z in euangelijs. Tertio opa bonoꝝ moꝝ. Nā vt dr. i. Jo. v. Hec ē que vincit mūdū. i. vicia mundi fides nra. Si ponat illō in assumptiōe sancte marie. Optimā ptē elegit sibi maria. Et iducat illud p̄s. Dñi est assumptio nra. vt loquat. p̄beta in p̄sona virginum Pro cuius declaratōe sciendū q būana natura p̄t̄cō fiderari in triplici statu scz in esse nature. in esse gr̄e. z in esse glie. z quilibet status hz triplicē gradū. Et de q̄lbz statu ego assumpsit optimā ptē. i. optimū gradū. Naz primus ē bonus. scds melior. tertius optim⁹. Et sm hoc triplr exponit ad ei⁹ cōmendationē illud. dñi est assū ptio nra. Primo elegit optimā ptem ex statu naturali. qz dñi ē assumptio nra p̄ter dnicā incarnationē. i. quia sumpsit toraliter dñm. Secdo elegit optimā ptez in statu p̄uali. qz assumptio nra ē dñi p̄ter mirificā p̄fectionē. i. qz sumpsit toraliter dñm. Tertio elegit optimā ptem ex statu supnaturali. qz assumptio nra ē dñi. qz dñs assū psit me p̄ter magnificā exaltatiōem. Quantū ad p̄mū dicit ap̄ls ad Timo. Oīnis bō creatura dei bona ē. s. an sua natura z p̄cipue rōnal. sed ista reperit in triplici g̃ du. qz in initiali institutōe in generali destitutōe. z in vi tuali vnione. Et in generali destitutōe repit post p̄cm ade cū multz miseriis p̄cōz z penaz. Et originali cū q̄ nascit p̄s. Ecce cū iniq̄tatibꝫ ꝛc. de p̄se. di. iij. firmissime addim⁹ multa actualia p̄ter q̄ efficiunt multū mali. ve rū ꝯtū cunctꝫ quis sit mal⁹. tū nū ꝯ̄ p̄cm tollit bonuz nature. z ꝯtū ad essentiā ei⁹ nihil auferetur. ꝯtū ad in clinationē ad bonū qđ est et accidēs naturale. z si dimi nuatur nūqz tm̄ toraliter tollit. sm th⁹. i. ij. Uñ z bon⁹ est bō etiā p̄cōr in suo naturali p̄ditione. In initiali insti turōe. i. ante p̄cm ade fuit multomeliōr qz nullis miseriis z penalitatibꝫ subdita z ad nullū malū inclinata. Et hūc gradū habuit in gr̄e ego bta. Naz ita fuit in vtero sanctificata. z spūsancto repleta. q nullā inclinationem actualē vnqz habuit ad aliqđ malū. Remānsit tū nobilitas suo exēplo. qz si tua pura z sancta tāta passa ē. qs debet velle īmunis esse a p̄cīs. Sed z tertius mod⁹ sta tus būane nature scz put ē vnita cū deo. repit tm̄ in xpo qui ē deus z homo. Et hāc ptē elegit maria. qz assumptio dñi. vt ipa dicat. ē in ca. de meis enī puriss̄imis sanguinibus formata ē caro assumpta a v̄bo. Et hec vtiqz ē optima ps. qz nullo vicio subiecta. nec etiā penalitati ex nec cessitate. scz ex sua volūtate Oblat⁹ ē ei. qz voluit Esa. liij. Et ex hoc inquit ipa. beatā me dicēt oēs generatiōes et angelorū hoīm iudeorū gentiliū z xpianoꝝ. oīs ei mil tipl'r laudāt ꝛc. Quantū ad sc̄ūdū stat⁹ gr̄e z virtutis ꝯ̄ ei⁹ melior p̄mo. qz potest ē gr̄a ꝯ̄ natura. ꝛc. p̄se. ti. ij. re uera. hz tres gradus. ponūt enī nō solū theologi sed z phi mozales virtutes in triplici dnīa in creatura. i. politicas purgatorias z purgatorii vt bēs in p̄ia sc̄a scī tho. Primus g̃dus subiacet magnis insultibꝫ tētationū. qli bet enī fort⁹ a suo p̄rio ipugnat. sed nō vincit si resistit po ne exempla de tpantia. iustitia. fortitudine z prudentia Et iste ē est bon⁹ grad⁹ z necessariū boī qui vult salua ri. quelibet enī virtus patit detrimentū ab vno vicio. dic Aug. de pe. di. i. Sc̄ūd⁹ patit tētationes sed facili⁹ vin cit z melius discernit. z iste ē melior. Tertius nō patit q si tentationes. sed sedatis passiōibꝫ libere deo fruit. vt dicat cū p̄s. Sitiuit ī te aīa mea ꝯ̄ multipl'r tibi caro mea et iste ē optimus ad quē paucissimi venīūt. p̄mus repi tur in nouiter penitentibꝫ. sc̄ūdus in bonis actuis. ter tius in p̄fectis. Et hūc elegit maria z assumpsit ip̄a dominū vt diceret cū p̄s. Pars mea dñs iterū ꝯtū ad tertiū qđ ē optimū ad Hebr. xij. c. Optimū ē gr̄a sta bilire cor. firmat aūt qđ de cetero in malū moueri n̄ pos sit gr̄a finali. i. glia eterna. q̄ z gr̄a dicit qz gratis z at. qz vitra merita nra. sed z cū coronat dē. inqt Aug. Me rita nra remunerās. dē vtiqz remūerat mūera sua Unī ad Ro. vi. dr. Gratia dei vita eterna. Et hic p̄t notari tres g̃dus. Primus valde bon⁹. i. aniam egredientē sub bito volare sine impedimēto reat⁹ ad qđ paucissimi ve nīūt. Et ad hūc plurimū tuuat sacra deuotissime suscepta et oīones sanctoꝝ q̄ oīa ꝯ̄uis nō egeret his. fuerūt tū ī transitu marie in nri exēplū. nā sm Albert. magnū fuisse p̄t cōtionē z extremā vnctionē ab ap̄lis z sic migrauit. Sc̄ūdus ē melior. i. etiā in corpe glorificari. qđ quidā credūt de p̄ribus q resurrexerūt xpo resurgēte. z quidaz alij de Jo. euangelista. sed certius credit de virgine ma ria. p̄cipue ex q̄ corpus eius nō inuenit ī terra. vt dicūt rōnes doctoꝝ vtz in legenda. Tertius ē optimus scz in excelso choro angeloꝝ. oīa hec habuit ego maria exalta ta sup choros angeloꝝ. Et sicut assumptio sua fuit dñi. i. sicut fuit assumptio dñi in celū q̄ ad multa. qz sic xp̄s in ania z corpe. ita z virgo. Et sic xp̄s assumpt⁹ fuit su per oēs et intellectuales spūs. i. angelos. ita z virgo. Et sicut oēs angeli z sancti p̄m ascendentē associarūt. ita et virginē imo vt dicit Hiero. credēdū ē q ipe saluator per se totus festiu⁹ occurrit z eā in throno suo collocaue rit. ad qđ facit qđ dr. Te enī assumā z regnabis mecum Assumpt⁹ est xp̄s vt esset in ulla curia nr̄ aduocat⁹. ux illud Aduocatū habem⁹ ꝛc. z maria nra aduocata.

Sextus modus pro. §. Vi

cedendi ē ex interp̄tatiōe vel etimologia seu expositiōe nois in themate. de q̄ est sermo. vt si p̄onat in festo nati uitatis Jo. bap. illud. Lu. i. Johannes ē nomē ei⁹. idu catur illud Esa. xlix. Attendite pli de longe. dñs ab vte ro vocauit me. de ventris mr̄is mee recordatus est nois mei. Ubi notat. q nois imponūtur reb⁹ ab hoc a p̄prie tatibꝫ naturalibꝫ vl tpalibꝫ. sicut legit de adā qñ ipo fuit nois reb⁹. sed a deo īponunt ex effectibꝫ gr̄e. Unde qz p excellentiā fuit gr̄a in Jo. iō fuit sibi īpositū nomen īportās gr̄am. īterp̄etat ei in q̄ ē gr̄a. Est aūt triplex gr̄a quā ipe habuit q̄ pōt notari i eo qđ ait ap̄ls. i. Cor. xv Gr̄a dei sū id quod sū. z gr̄a ei⁹ in me vacua nō fuit. Et alubi idē ꝛ gr̄a ei⁹ semp in me manet. Et qz copiose oēs gr̄am habuit. merito Jo. est nomē eius. Ambro. Respi cite. Jo. ꝯtra vis sit in nomine eius. cuius nuncupatio patri pietatem muto loq̄lā populo reddit sacerdotem. Unde ꝛpe quo fuit tanta pestis q̄ osatando vl sternu tando boies moriebantur sumptū ē p̄ adiutorio hu iusmodi dicturz. deus te adiuuet z sanctus Johannes.

Sermo

Est ergo gra cumulat adeptiua meritorū. gra dei sū id qđ sum. Est scđa gra spat p̄centiua p̄uilegioz. z gra e⁹ in me vacua nō fuit. Est tertia gra finat allatiua p̄mioz et gra ei⁹ im me semp maner. De p̄ma dicit Jo. i. cap. De plenitudine ei⁹ nos oēs accepim⁹ gra. z. i. a xpo. ipe est qui illuminat omnē hominē ꝛc. s. luce gre. nō q̄ oēs illuminent. sed q̄ nullus coz qui illuminat ab alio q̄ ipo illuminat. z p hanc habet hō esse spūale z meritoz naturale. vñ ecc̄s vlet. Time deū z mdata ei⁹ serua. qđ fieri nō potest sine gratia. s̄m Aug. hoc est oīs homo. i. per hoc habet vez ee. Sine hac gra nec desertū nec penitētia p̄fuisset Jo. bap. nec alteri. vñ Greg. q̄libet occulta loca aiam sine gra saluare nō posse ant ꝛc. di. xl. Luz ipa gratia nat⁹ ē Jo. q̄ vt dr Lu. i. Spūsancto repletus adhuc ex vtero mris suc. Clarū est aūt q̄ q̄to aliq̄d recipiū caliditatis est p̄pinqui⁹ alicui in p̄cipio influenti. tanto magis recipit de influentia ei⁹. Ita quāto quis magis p̄pinqui⁹ ē igni. tāto magis calesceret. z q̄to tu ūs magis appropinquat mari. tāto ē p̄functi⁹ in aqua. Cuz g̃ Jo. hic p̄pinquissim⁹ xpo nativitate p̄pinquitate z unitatione copiosissime hanc recepit. Ista aūt gra sine qua homo saluari nō pōt. q̄ est maximū donū dei in hac vita est simil luci solis q̄ q̄tū ei ex se para est oēs illuminare vt dicit Cipria. de pse. di. iij. Dumo nō pones obstaculū claudendo fenestras p̄cordie intellectū z volūtatē ꝛc. Quātū ad scđm que dr ī pre gra gratis data dicit ap̄lus. i. Coz xij. Diuisiones gratiarū sunt. idē. vero dns ꝛc. z ista p̄ter gratia cōem necessarias dicunt p̄uilegia sanctoz. in quib⁹ nullus recipitur maior Jo. Vñ bern. in sermone. Exultēt oēs sancti z tuoz meritorū progressibus ante p̄sentiū manifestatis assistant. nullus tñ erit q̄ ad p̄uilegiū. Jo. audiat aspirare. vnus ē z scđm n habz qui vniuersitatis humane trāscendit ascensum. Sunt aūt. x. p̄uilegia gratie Jo. bapti. Primū annūciatō stupenda. Secūdū sanctificatio amenda. Tertiū mānifestatio gaudiosa. Quartū p̄uersatio suguirtuosa. Quintū p̄betisatio copiosa. Sextū baptisatio gīrosa. Septimū p̄mēdatō gliosa. Octauū vnctō dlcosa. Nonū p̄ducatō fructuosa. Decimū oratio miraculosa. Quātū ad primū dicit angel⁹. Ego sum gabriel qui missus sū tibi hec nūciare. Lu. i. Mo. q̄ hz mltoz in veteri z nouo testamēto fuit p̄nunciata mūdo coz nativitas vt Remigi Tho. de aquino. Isaac Sampsonis Josie. nullus in coz fuit ita solenniter p̄nunciat⁹ ita dō q̄ in hoc p̄uilegio s̄m ver. dns iesus voluit p se dignificare seruū suū. nec etiā xps fuit ita solenniter nunciat⁹. nā tribus ītes in solennitatē die. qz in festo p̄ntationis. In excellentiori loco. quia in templo salomonis. notiori miraculo. qz nouū aliquo modo tori p̄bo. Si igit xps voluit in hoc Joha. magne honorare q̄tū nos debem⁹ venerari. Quantū ad secundū legim⁹ hieremiā sanctificatū. Hiere. i. anteqū exires de vulua sanctificaui te. aliqui hoc etiā credūt de Hieremia. qz natus steterit rect⁹ ꝛc. Et d beato dnico qz iā in cuius egrediens lectū iacebat in terra. sed nullus cū tanta magnificentia. Hāc ipe dns iesus psonal r ire voluit in vētre virginis existens ad domū zacharie vt sanctificaret Jo. claustū in vtero elizabeth. s̄m Aug. Et tanta gra replet⁹ ē vt impleuerit matrē. vñ exclamauit. vñ hoc mihi. vt veniat mr dñi mei ad me. Et secundū quosdā accelerat⁹ ē ei vsq̄ rōnis ad cognoscendū aducentū saluatoris. z p̄terea exultauit. Operabat aūt sanctificatō ista s̄m doc. purgationē ab originali z tantā soliditatē q̄ nō poterat peccare mortal r. z tm nō p̄fidens de se ipo fugit ciuitū turmas. ne leui salem maculare vitā famine posset ꝛc. De manifestatione. i. nativitate gaudiosa dixit angelus. Multi in nativitate ei⁹ gaudebūt. De trib⁹ tm ecc̄lia solennizat nativitatē. s. de xpo virgine maria z Joanne. nō aūt de alīs ex eo q̄ nati sūt in peccatis. Et d xpo quidē p̄cipal r. ille fuit p̄cipuū nre redemptionis. Annūcio vobis aut angel⁹ ad pastores. gaudiū ꝛc. Lu. ij. de ꝑgine q̄ nata ē sācta z mr dei. Natiuitas tua dei genitrix gaudiū annūciauit ꝛc. Canit ecc̄lia. De Joanne aūt q̄ p̄cursor xpi sic lucifer p̄cedit solem solēnis ecc̄lia festinat istā ꝑginis. Tā antiq̄tus nō fiebant festa de ꝑgine. sed bñ de Joanne z vigilia. z octaua festa de ꝑgine. sed bñ de Joanne z vigilia. z octaua. Octaua aūt nativitatis ꝑginis instituta fuit sub Inno. iij. etiā post vigiliā ei⁹. Sed ad augmētū gaudij ꝑginis maria presens fuit huic nativitati. z p̄ma eu de terra leuauit vt cōiter dr. Fuit ēt miracul plena q̄ p̄ri restituta fuit locutio z sibi z mīi data⁹ fuit spūs p̄phie. i. octauo die. Bene g̃ in nativitate ei⁹ multi gaudebūt. q̄ z iudei sapientes z christiani bodie festiuāt. Sed aliq̄ gaudent corporal r cōmedēdo ꝛc. Et extrema gaudij semiz hmōi luctus occupat. Prouer. xiij. Risū mūdialr im pop̄is z risus occupat. Risū mūdialr im pop̄is z risus huiusmodi. Job. xx. Gaudiū hipocrite instar puncti. Risū spūal r. s. in p̄sideratōe tanti luminis z totius mūdi ps. Lux orta ē iusto ꝛc. z in letunijs. oratorijs. clymis ecc̄lesiarum ad honorē sc̄i Jobannis. z b̄ patet ecc̄lia in oronce. s. gaudia spūalia. De cōuersatōe eius dicit Crisp. Conuersatio Joh. oīm sanctoz vitam faciebat apparere cuilibet palem. Exemplū ponit de niue. cui⁹ p̄paratōe eis res alba videt fulca. Eius p̄uersatio cū p̄uiosa. fuerit ostendit ei⁹ rus cū dicit Jo. v. Ille erat lucerna ardēs z lucens. vbi notat humilitas imitāda. q̄ lucerna q̄ antiq̄⁹ fiebat d terra. signat humilitatē qua ds se cognouit terrā. vñ dr ꝑr. ego vox ꝛc. q̄ scz p me nō subsisto. z baptismo Johānis p̄hibebar cū dicēs. Ego a te debeo baptisari ꝛc. Caritates ampliatāda q̄ ardens. Christ vtiq̄ in te amoris calr dat⁹ p̄templationi z p̄mi. admonēs oīs bonū. Exemplaritas admirāda. q̄ lucēs mat. v. Sic ad lucē ar lux vra ꝛc. Exēpla eximia fuerūt in eo auctoritatis. paupertatis. z castitatis. quis auctior⁹ pauperior aut castior Jo. ꝛc. De p̄dicatōe ei⁹ nota q̄ fuit mgr̄ principaliū p̄dicatorū ecc̄lie q̄ ap̄loz. q̄ plures fuerut tūc apostoli eius. z p̄ter hoc dixit se vocē. q̄ hic vox manifestat verbū. i. p̄ceptū mentis. ita Jo. verbū p̄ris. vñ Esa. de eo dicit. Ego vox clamantis in deserto. vbi notat z locutio eius q̄ vox z affectio ei⁹. q̄ clamātis in deserto. Sed qđ loquitur ista vox notat p̄s. di. Vox dñi sup aquas ad p̄dicandū. s. penitentiā. Jo. gulā. p̄niam agite. vox dñi in virtute. i. in fortitudine. Jo. irā. cū innocenter incarcerat. i. mortē. in fortitudine. Jo. irā. cū innocenter incarcerat. i. mortificentia. Jo. irā. cū innocenter incarcerat. i. mortificentia z luxurie cū dixit herodi. nō licet tibi hāc vxorem fris tui. Vox dñi. Jo. currentis deserti. i. accidiosi. q̄ bos nū deserit cū dixit. Jā securis ad radicē arboris posita ē ꝛc. Vox dñi p̄parātis cruces. cū dixit. mittēs duos discipules. Tu es q̄ venturus es. qđ fec ad p̄pandū cruces. i. discip̄les ad xp̄m vt abiicerēt inuidiā quā ad eū habebant. De p̄betisatōe ei⁹ dixit pater. Tu puer p̄pheta altissimi vocaberis. q̄ ita fuit copiose p̄phetat vt xps dicerer pluscq̄ p̄pham. Et b̄ triplr q̄ scz de eo p̄phetarum extitit Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū. Et q̄ p̄phetā p̄rem z matrem in nativitate fecit. Et ipe p̄phauit d p̄sentī occulto cū dixit. Ecce agn⁹ dei. nolite ot spū credere sz p̄bate spūs vtr ex deo sint. i. Jo. Mūd⁹ ē bodie plen⁹ p̄betis. sz ñ ex deo sz ex diabolo. De baptismo videbat ipe Jo. Jo. i. c. Ego baptiso vos aqua ī penitētia. z q̄uis ipius baptismus nō esset in sacramētū vel ablutionem peccatorum tñ erat nri baptismi maxime figurativū. quia in aqua. sed in alia forma. quia in nomine vcturi Johā. ba

ptiſabat. Erat ⁊ ad penitẽciaꝫ inductiuum. ſicut ⁊ bona
opera omnes tamen baptiſati ab eo fuerũt iterum ba-
ptiſati. ſm doc. vnde. i. q. i. Dedit baptiſmum Jo. ⁊ ba-
ptiſatum ē poſt Joh. ip̄e enĩ criſtum baptiſauit. ⁊ tũc ci
miſteriũ trinitatis manifeſtatũ eſt q̄ pr̄ in voce. filiꝰ in
carne. ſpũſſanctꝰ in colũbe ſpecie. De cõmẽdatiõe nul
lus reperitur ita mirabiliter ꝯmẽdatꝰ. Nã oĩs natura in-
tellectual' eũ ꝯmendat p̄rio deꝰ ip̄e. Math. xi. Inter na
tos mulierꝫ nõ ſurrexit maior iohãne baptiſta vbi exclu
ditur maria q̄ dr̄ inter natos. ⁊ xp̄s q̄ dicit mulierꝫ. Nõ
enim xp̄s fuit mulieris natꝰ ſꝫ ꝟginis. Scd̄o angelus
Lu. i. Erit enĩ magnꝰ corã dño ⁊c̄. vbi ſubſequẽter ip̄e
archangelus gabriel deſcripſit vitã eiꝰ. Tertio hõ ẽt ini
micꝰ vt herodes. q̄ dr̄ mat. vi. ſciebat eũ virꝫ ſcm̄ ⁊ metu
ebat eũ. Sed ⁊ doctores eccl'ie mirabil'r eũ ꝯmẽdãt; vñ.
Criſ. Joh. ſchola ꝟtutũ ⁊c̄. vide in lectõnibꝫ de decolla-
tione eiꝰ Petrꝰ da. in feſto natiuitatis eiꝰ. ⁊ merito quia
reperit in omĩ cetu ſanctorꝫ pr̄iarchaꝝ. q̄ pr̄ apl'orũ ꝓphe
tamo plꝰ q̄ꝫ ꝓpha. q̄ Mat. xi. quid exiſtis ⁊c̄. apl's. Fuit
hõ miſſus a ⁊c̄. Jo. i. c. Aplus interp̄tat' miſſus. Mar-
tir q̄ veritate decollatꝰ. Confeſſor ⁊ p̄dicator ꝟgo cũ vir
ginibus ſacris. De veneratõe eiꝰ multũ oĩs eũ vene
rant'. q̄ didicerũt a xp̄o. Nã eũ voluit quodã t̄pe eſſe in
maiori fama. ip̄e incarnatꝰ voluit eũ ꝑ matrẽ viſitare. ſic
eccl'ia multũ honorat eũ. nã plura feſta de eo agit q̄ꝫ de
aliquo ſancto ſed ⁊ ſm Bern. p̄ma eccl'ia ſolẽniter ꝯſecra
ta. q̄ eſt p̄cipal' totius orbis. ſ. ſcti Jo. latera. ad eiꝰ hono
rẽ eſt ꝯſecrata. ⁊ merito oẽs debẽt eũ ſcꝫ venerari. q̄ reperit
officiũ exercere oĩm angelorũ vt ſeraphin ꝓpter feruentẽ
caritatẽ ⁊c̄. vide in legendis ſanctorꝫ. venerati ſũt ⁊ eũ ſã
cti p̄res q̄ erãt in limbo. q̄ p̄nunciauit eis ⁊c̄. De pre
curſione patet q̄ ſm greg. miſit ad ieſũ dicẽs. Tu ẽs q̄
venturus es. interrogans ſi volebat q̄ eſſet ſuꝰ p̄curſor
ad p̄res limbi. ſicut fuerat p̄curſor in mũdo. De mira
culoſa operatiõe nota q̄ nullus ita cito fecit miracula ſicẽ
Jo. q̄ adhuc in vtero m̄ris exiſtens exultauit. miraculo
ſe cõceptus. q̄ de ſterilibꝫ ꝑentibꝫ miraculũ fecit. in nati
uitate reddens p̄ri loquelã. ⁊ tota vita eius fuit miracu
loſa ⁊c̄. De gr̄a finali p̄ot intelligi illud Ro. vi. Gr̄a
dei vita eterna. multi enĩ bñ incipiũt. qui in malo vitaꝫ
finiũt Greg. Et in caſſum bonũ agit' ſi añ vite terminũ
deſerat'. de. pe. di. ij. hanc optime habuit Johẽs ſꝑ in ꝑſe
ꝑſiciens ⁊ tandẽ in eo finiẽs. Si ꝓponat' in circũciſiõe vo
catũ eſt nomẽ eiꝰ ieſus. Quõ diuerſis modis nominatꝰ
eſt ſignificantibꝫ nomẽ eiꝰ effectꝰ Sed iſtud p̄ceptũ q̄ꝺ
figura. vñ eſt in ieſu naue. in ieſu ſacẽdote magno. in ieſu ſi-
rach fuit p̄nũciatũ. pſ. Dñe dñs noſter ⁊c̄. ⁊ tandẽ fuit
hoc nom ẽ īpoſitũ. ⁊ interp̄tat' ſaluator. Et q̄ ſaluat nos
ab infectione criminali. Math. i. ip̄e ei ſaluũ faciet popu-
lũ ſuũ a peccatis eorꝫ ⁊ ꝯmiſſis ⁊ ꝯmittendis ne fiant
Scd̄o ſaluat ab obſcuratiõe itellectuali. Bern. Vñ tan
ta lux in mũdo. niſi de p̄dicato ieſu Canti. i. Oleũ eſt nu
tritiuũ luminis effuſũ nomẽ tuũ. Tertio ab afflictione
tp̄ali Math. vlti. In noĩe meo demonia eijciẽt ⁊c̄. Si ꝓ
ponat'. Tu es petrꝰ. Petrus interp̄tat' diſcalciatus vl' co
gnoſcẽs. vel dr̄ a petra. Et in primo notat' in ip̄o mundi
abdicatio. in ſcd̄o ſui illuſtratio. in tertio xp̄i imitatio. ꝑ
dilectionẽ. paſſionẽ ⁊c̄.

Septimus modus. §. VII.

procedendi eſt curioſus licet moral'r ⁊ vtil'r poſſit exerce-
ri. ſꝫ l̄ras aliꝰ noĩs de themate. ſicut facere mẽbra diui
ſionis incipiẽtia ſm illas l̄ras ſicẽ verbigr̄a. Si ꝓpona-
tur ꝓ themate illud. Mortuꝰ eſt diues ⁊ ſepultꝰ ẽ i in
ferno p̄ot dici q̄ octo ſũt pene maxime in inferno que no
tant' in l̄ris. octo ip̄ius noĩs infernꝰ. Prima. i. i. ignis cru
ciatio. Apac. ꝑs illorꝫ ſcꝫ petõrũ i ſtagnũ ignis ⁊ ſulphu

Interp̄tatio īferni

ris. Secunda. n. i. numinis p̄uatio. Eſa. vlti. Tollat' im
pius ne videat gloriã dei. Tertia. f. i. flagelli illatio pſ.
Multa flagella petõris. Et Eſa. Seruietis dijs alienis
⁊c̄. Quarta. e. i. eterna duratio mathei. xxv. Ite maledic. i
in ignẽ eternũ. Quinta. r. i. remorſionis ſtimulatio. Eſa.
vlti. vermis eorũ nõ moriet' ſcꝫ conſciẽtie remorſus. Sex
ta. n. i. negatio illuſtratiõis. Math. xxij. Mittite eũ in
tenebras exteriores. Septima. v. i. vilificatio habitatõis
quia ſm Baſiliũ ibi proijciet' fex omniũ elemẽtorꝫ. Octa
ua. s. i. ſublatio omĩs ꝯſolatiõis Greg. Erit ibi mors ſi-
ne morte. defectus ſine defectu. Et hec etiã poſſunt nota
ri in auctoritate Job vbi loquit' de inferno. ⁊ ſi nõ eo or-
dic. Nã numĩs. i. dei viſiõis p̄uatio ibi vadã. ſ. expulꝰ a
dei facie. Duratio eterna. ibi nõ reuertat' ad ſtatũ ſcꝫ qui
etis. Negatio illũinatiõis. ibi. ad terrã tenebroſã. Illatõ
flagelli ꝑ demões. ibi. opertã mortis caligine diabolꝰ dr̄
mors. Vilificatio habitatiõis. ibi. terrã miſerie. Subla
tio omĩs ꝯſolatiõis ibi terra tenebraꝝ. i. tribulationum
Ignis cruciatio. ibi. nullus ordo. Nã ignis ille nõ lucet
vt hic. ⁊ in igne etiã friget. quia ſm Job trãſibũt ab aq̄s
niuiũ ad calorẽ nimiũ ⁊c̄. Remorſiõis ꝯſciẽtie ſtimula
tio. ibi. ſed ſempiternus horor inhabitat. Extende vt pla
cet ꝑ autoritates ⁊ exẽpla. Si ꝓponat' illud. Stepha
nus plenus gr̄a. Poteſt dici q̄ q̄uis ex certitudine ſciri
non poſſit. ſi homo nõ habet gratiã dei. q̄ dicit'. Eccl'ia.
ix. capi. Nemo ſcit vtrũ odio vel amore ſit dignus. ta-
mẽ per ꝯiecturas ⁊ ſigna poteſt ſciri. Et ſunt octo que ſi
q̄s hꝫ ſignũ eſt q̄ plenꝰ ẽ gr̄a. ſm octo l̄ras hꝰ noĩs ẽ ſte
phanus. Primũ ẽ ſufficiẽtia aduerbiorꝫ. Vnde ſtepha
nus plenus gratia ⁊ fortitudine pſ. Spiritu oris eius
omnis virtus. Secundũ tẽperantia delectationum ad
Thi. Apparuit gr̄a dei erudiẽs nos ⁊c̄. Tertiũ efficientia
miraculorũ. i. Corꝫ. xij. Alij dat' gr̄a ſanitatũ ⁊c̄. Vel me
lius experientia diuinorũ ſcꝫ per guſtuꝫ. ⁊ dr̄ ſapientia
Quartũ facilitas bene op̄ãdi Ambro. Neſcit tarda mo
limina ſpũſſancti gratia. Quintũ auditas diuina ꝟba
audiendi. Johan. viij. Qui ex deo eſt ſcꝫ ꝑ gratiã verba
dei audit. Sextũ nuditas terrenorũ Mat. xix. Si vis
ꝑfectus eſſe vẽde omĩa que hẽs ⁊ da pauperibus ⁊ ſeq̄-
re me ⁊ cetera. Septimũ vendicatio peccatorꝫ in ſe ⁊ in
alijs pſ. Iniquos odio habui ⁊c̄. Tantã affligit' quãtũ
amat Agu. Octauũ ſubuentio proximorꝫ Johan. Qui
viderit fratrẽ ſuũ neceſſe habere ⁊c̄. hec oĩa ſtephanus.

No. octo ſigna ... an aliquis ſit in amore dei

De modis dilatandi materiã ⁊ libris autenticis ec-
cleſie ⁊ apocriphis Capl'm. vi.

Ad dilatandum mate

riã procedit' diuerſis modis. Nã primo circa
concluſionẽ vel materiã de qua agitur indu-
cenda eſt aliqua auctoritas vel ſacre ſcripture vel cano-
nis vel ſancti doctoris. ⁊ aliquãdo etiã gentiliũ. ſꝫ raro.
Et p̄t etiam ibi moueri aliqua queſtio. Secũdo induci
p̄ot aliqua rõ nõ demonſtratiua ſꝫ ꝑſuaſiua. Tertio dif
finiendo ſeu deſcribendo rem ipſam de q̄ ẽ ſermo. Quar
to interp̄tando vl' ethimologizando nomẽ eiꝰ. Quinto
aliquã figurã adducendo ad idẽ nõ quidẽ fabularꝫ poe
ticarũ. ſed de ſcripturis diuinis. Sexto ſil'itudines na-
turales ꝓponendo. Septimo exẽpla ad idẽ recitando de
xp̄o ⁊ ſanctis ſuis. ⁊ nõ ſolũ que habent' in biblia. ſꝫ ẽt
alia aliq̄ñ etiã infideliũ. Exempla etiã humane cõuerſa
tionis multũ imprimũt ⁊ mouẽt. Octauo ꝑ cõmẽdatio
nẽ vl' vituperationẽ materie de qua agitur. Et hoc vel ex
dictis ſanctorum ſeu doctorum. vel ex cõmuni opinione
hominum vel ex vtilitate multa vel detrimẽto q̄ꝺ inde
p̄t ſeq̄. Exemplũ ponatur in mediũ de ſupradictis. Si
agat' de miſc̄dia. iux̄ illd̄ thema. Eſtote miſc̄des. Prio
p̄t adduci auctoritas ſcripture ſacre puta dicende illud

apostoli. Induite vos sicut dilecti dei & sancti viscera misericordie. Cognouit salomō istud fore necessariū, ꝓpterea dixit. Eccl. xx. Oleū. siz misericordie ō capite tuo. i. mercē nūqz deficiat. Nō ei credendū ē q loquat de oleo materiali. qz b esset turpe & abominabile. Diuisio sup dicto rhemate potest fieri sic. Pr vester misericors ē iudicia diffidēdo. & vos estote misericordes a diffidentiis sentēcijs abstinendo. vñ subdit. Nolite iudicare. Secdo pr vr misericors ē multiplicia ꝓferēdo. & vos estote misericordes erga iuris substātijs nō pcendo. vñ dicit. Date & dabit vobis. Tertio pr vester misericors ē. supplicia remittēdo. & vos estote misericordes. vindictam iuris malicijs indulgēdo. vñ dr Dimittite & dimittet vob. Et hec tria ꝓsequenter tractantur p totū euāgeliū. Et q oib⁹ misceōia sit necessaria. ondit. Ambro. in canone. di. lxxxvi. in singulis diēs. Mi/ sericordie cōis est vsꝰ. iōqz cōe ꝓceptū est oib⁹ cratib⁹. cū/ officijs necessaria. ab oib⁹ differēda. Nō miles. nō pu/ blicanus excipit. nō agricola vel vbanꝰ. Diues & pau/ pes in cōi monent. vt ꝓferāt nō habēti. Misceōia ei ple/ nitudo ⁊rutū ē. hec ibi. Sed q̄rit. h ⁊rū misceōia sit ma/ xima ⁊rutū. Ad qđ rndet tho. ij. q. xxx. q in deo q nō habet superiorē ē maxima misceōia. ps. Misceōia ei su/ per oīa opa eius. In creaturis maxima ē caritas. sed & misceōia bis q̄ sunt ad ꝓximū. ibi vide. Secdo ro natu/ralis docet misceōiam. nā cū q̄libet velit sibi misereri & sb uenirī in suis necessitatib⁹ & cōpari b dz facere ex miseri/ cordia ipe ꝓximis indigentib⁹. Tertio qđ sit mia ōclarat Aug. in li. de ciui. dei di. q ē alicne miserie nra in cor/de compassio. q̄ si possumꝰ alijs subuenim⁹. Ex q̄ oñdi/tur q illi q h̄nt vnde subueniāt ꝓximis & nō faciūt. non habēt misceōiam. Quarto b declarat ipa etimologia nois. nā misceōia dr q̄si miseriā admēs. i. tollēs. seu mi/serū habēs cor. i. patiēs tristiciā de miseria alterius. & ta/li mō vtēdo passione tristitie laudabile ē. Quito ꝯtū placeat deo ista misceōia oñdit ꝓ figuraz. Nā vasa tēpli voluit deus iūgi oleo. Sacerdotes etiā in sua ordina/tiōe in veteri & nouo testamēto iūgunt oleo ac etiā re/ges ad inuendū q fideles xpiani q sūt vasa dñi. debent esse misericordes & ꝓ maxīe sacerdotes q debēt esse ꝓtes pauperū. ac etiā ꝓncipes. q debēt causas miserabiliū ꝓsonaz diligent expedire. Sexto siz & ipa mēbra corpis humani b docēt. qz si patit vnū mēbrū. cōpatiunt oīa membra & subuenīūr ꝓ posse. pes vadit ad medicū. manꝰ ostendit locū oculꝰ lachrimat ⁊c. Si litrudinē etiā habe/mus de brutis. Nā eleuas inuenies boīem inuiū in de/serto docet viā. Delphinus piscis suscipit hominē i ma/ri ne pereat. sicut narrat Aug. de ciui. dei. de quodā ci/tharcda. q ꝓpicies se in mari suscipi ē a delphino. Ter/ra ei subuenit necessitatib⁹ boīm dādo eis fructus suos Mare pisces ipa etiā bruta se iuuāt. Septimo ꝯtra et ꝯ mira exēpla hēmus in b. Nā te dō ipo dicit. ps. cū iratus fueris misceōie recordaberis. q ex misceōia motus incarnatꝰ sanauit samaritanū vulneribus sauciatū. & mi/sericordia motꝰ sup vidua reiusitauit filiū ei⁹. & fameli/cos. iiij. milia boīes satiauit septē panib⁹. Ex miseri cor/dia abrahā susciebat pegrinos. thobias subueniebat indigētib⁹ spūal'r & corpal'r. Greg. magnꝰ angelus susce/pit martinꝰ xpm vestiuit nudū. sed & ꝓstantinꝰ impa/tor ex magna misceōia quā h̄uit ad puulos occidēdos me/ruit mūdari corpal'r & spūal'r. titus ipator i sidet cū sero recordaret se nihil dedisse dixit suis hāc diē pdidimꝰ qz nihil ōdimꝰ ⁊c. Octauo mlīū ꝓmēdāt scripte miaz. nā/ dic dñs p oseē. Miaz malo ꝯ sacrificiū. apls. i. ad thi. 4 pietas ad oīa vtil' est. pmissionē habēs vite q nunc & future hic possunt dici fructꝰ ei⁹. sed & tullius in ꝓmēda/tionē celaris ait. Nulla de ⁊rutib⁹ tuis pietate maior ē nō tū oportet oīem ꝓclonē l' materiā p oēs istos modos extendere. qz nimis esset plixū. siz aliqñ p ptes ex his alij quādo p pauciores.

Libri vero optimi sū .ff.l.

per alios ad dilatādū materias sūt post biblia libri de/cretoz. rectus sentētiaz. moralia beati Greg. Aug⁹. de ciui. dei. ij. b. tho. quo ad doctrinalia. sūma viciōz & tutū q ad ꝓsalia. Quia ꝯo in theologica facultate et in pdicatiōe locus ab auctoritate. ꝑmo scripture sacre ē maxim⁹. secūdo autoritas canonis. & tertio doctorū q̄z doctrine approbate sūt p ecclesiam. Jō ad declarationē ti/ctorū si q doctrine sint approbate nota q babenk. di. xx. de verbo ad verbū. Celasius papa sācta romana eccl̄ia post illas veteri & noui testamēti scripturas qs regula/riter suscepim⁹ etiā has suscipit ñ. phibet sancta synodus ephesinā ꝑmā in q nestorius ꝓdēnat⁹ ē cū ꝓsensu beati pape celestini mediāte cirillo alexandrine sedis antistite & archadio ēpo ab italia destinato sācta synodū nicena/na. cccxviij. patrū mediante ꝓstantino maxīo augusto. in q arrius hereticꝰ ꝓdēnat⁹ ē. sanctā synodū ꝓstantinopoli/tanā mediante theodosio seniore augusto. in q macedo/niꝰ hereticꝰ debitā dānationē excepit. sanctā synodū ca/cedonē sem mediāte marciano augusto & anatholio in/qua nestoriana & eutbiciana hereticis sil' cū dioscorio eiu⁹ cis pribus instituta post istoz. iiij. auctoritatē & custodie/da & obseruāda ꝺcernim⁹. Jā nūc subijciēdū ē de opus/culis sanctorū patrū. q̄ i ecclia catholica recipiūt. Opu/scula bti cipriani martiris cartaginen. ēpi. opuscula oīi/arbanasij alexandrini epi opuscula beati gregorij nazā/zen. epi. opuscla beati basilij capadocen. epi. opuscula be/ati Job. crisf. cōstātinopol'. epi. opuscula beati hilarij pi/ctauien. epi. opuscula bti augustini yponen. epi. opuscu/la beati ambrosij mediolanen. epi. opuscla. b. ꝓnymi. la beati ambrosij mediolanen. epi. opuscla. b. ꝓnymi. ꝓsbyteri. opuscula beati ꝓsperi viri religiosissimi. Epla leonis pape ad flauianū epm ꝓstanti. destinata. Jte opu/scla oīz. pruz orthodoxoz q i nllo a sctē romane eccl̄ie cō/sortio deuiauerūt nec ab ei⁹ fidei pdicatiōe se tūcti sunt sed cōionis ipius gra dei vsq ad vltimū vite sue diem. partic̄pes fuerūt legenda decernim⁹. Jte decretales epi/stole q̄s beatissimi pape diuersis tpib⁹ ab vrbe romana pro diuersoz partiū ꝓsultatiōe dederūt venerabili⁹ iusapi/ende sunt. hec ibi. Sed & de decretalib⁹ epl̄is dr sic. di. xx. Si romanoz̄ pontificū decreto ceteroz opuscula tra/ctatoz̄ approbant vt reprobāt ita vt q̄ vere aplica lec/des approbauit hodie teneat acceptuz. Et q̄ illa respuit hacten⁹ in efficax habeat. ꝯtroportet ea q ipa ꝓ aplica fi/de ꝓ sanis dogmatib⁹ ꝓ variis & multifariis ecclie necessi/tatib⁹ & fidelium moribus diuerso tpe ꝓscripsit omi debēt honore ꝓferri. hec ibi. Ponit adā quosdā alios doctores ecclie famosos tenere in auctoritate sm locū post illos ca/nonicos quib⁹ debēt addi Jsido. di. xx. de libellis. & gre/go. extra de relig. & vene. san. glorioso li. vi. & Dioni. di. xxx. vij. oēs. Et sic isti Beda alchuinꝰ. rabanꝰ. cassiodo. sarbo/bilichi⁹ baymo. & Juo. carnoten. richar. & hugo ō scō vi/cto. Tertiū locū i auctoritate tenēt phi doctores ecclie gēiliū. Nā etsi fidei catholice veritatē ignorauerūt. mira tn ex/plicata quedā dixerūt de creatore & creaturis. virtutib⁹ & ⁊rutib⁹. di. xxxvij. relatū. Sed & doctrina sancti Ber. sus/tenta & approbata & doctrina sancti tho. de aquino p Jo. xxij. seu vrbanū in extrauaganti.

Notādū secundū hie .ff.ll.

ro. in plogo galeato qui ponit sup li. Reg. q̄ libroz̄ vete/ris testamēti hebrei faciūt. xiij. pres. Et ꝓmā appellāt le/gē pue br̄ in. v. li. Et pumꝰ dr Benef. hns. c. l. Gaudus gē pue br̄ in. v. li. Et pumꝰ dr Benef. hns. c. l. Gaudus dr exodus habēs. c. xl. Tertius leuiticus. habēs. c. xxij.

Quartus numer. hūs capi. xxxvi. Quint⁹ deutero. hūs.c.xxiij. Secūdam pre seu ordinē appellāt ꝓbas. et hos ꝺcto pres sm libros. Et prim⁹ ē Josue hūs.c.xxiij Secūdus liber iudicū. habens.c.xxi. z quic libro iudicu rum: ponūt hanc vnū librū ꝑ se z habet.c.iij. Tertiū po nunt ꝓmū z lcōm librū regū in vno volumine. z appellant samuel. Quartū ponunt tertiū z qrtū librū regū in vno volumine quē vocat malachim. Sz latini ponunt hos qrtuor libros regū in vno volumine. Et prim⁹ cap habet.c.xxxi. Secūdus.c.xxiij. Tertius.c.xxij. Quart⁹ c.xxv. Quint⁹ liber est Esdras hūs.c.lxvi. Sext⁹ Dic re. hūs c.lij. cui āncetūt lamētatões z librū baruchsz lan nulamētatões faciūt vnū librū z hz.c.iij. z baruch alū. habz.c.vi. Septim⁹ ezechiel. hūs.c.xlviij. Octau⁹ lib xij. ꝑbe minores quos ponūt in vno volumine. Sz la tini i.xij. libros distinguūt. Et ꝓmus ē osee habēs.c.xiij. Secund⁹ iobel hūs.c.ij. Terci⁹ amos hūs.c.ix. Quar tus abdias habēs.c.i. Quint⁹ Jonas hūs.c.iij. Sext⁹ michеas. hūs.c.vij. Septimus naum hūs.c.ij. Octa uus abacuch habēs.c.iij. Nonus Sophonias hūs.c. iij. Decim⁹ aggeus hūs.c.ij. Undecim⁹ zacharias ha bens.c.xiij. Duodecim⁹ malachias hūs.c.iij. Terci am ꝓē seu ordinē appellāt agiographia.i.scā scribentia et distinguūt in nouē libros. Primus ē iob hūs.c. xij. Secund⁹ dauid.i.psalterū. habens.ps.d. Terci⁹ ē sa lomō sēz ꝓuerbia Ecclesiastē. z cantica canticoꝝ z ꝓuer bia hūt.c.xxxi. Eccle.xij. cāticū. vij. Sextus ē danel ha bens.c.xij. Septim⁹ galpomenō. hūs .ij. libros. z ꝓm⁹ habet.c.xxix. Icōus.xxv. Octauus esdras distinct⁹ i du os libros. z ꝓmus hz.c.x. Scōus q dr neemias hūs.c. xij. Nonus Hester hūs.c.xvi. Quarta ꝓē qua tū nō ponūt ipi hebrei in canone scripturaꝝ sanctaꝝ sz appel lant apocripha. faciūt de alijs quinqz libris sēz sapientia habens.c.xix. Ecclīastic⁹ hūs.c.li. Judith. hūs.ca.xvi. Thobias hūs.c.xij. Et liber machabeorū distinctus i duos libros. z ꝓm⁹ hz.c.xvi. secūdus .xv. vñ z de his quinqz libris dicit Hiero. in ꝓlogo sup iudith. q aucto ritas hoz librorꝝ ad roborandā illa q in ꝓtentioe veni unt min⁹ idonea iudicant. sed cū sinod⁹ nicena in nu mero sanctaꝝ scripturaꝝ legit cōputasse. hoc dicit Hie ronim⁹ de libro iudith. z de hoc habet di. xv. sancta romana i palea. Et idē dicit thō. ij. ij. z Nicolaus de lyra sup thobiam q sz usū nō sūt tante auctoritatis. q ex dictis eoꝝ posset efficaciter argumentari. in his q sūt fidei. sicut ex alijs li bris scripture sacre. Unde forte habent auctoritatē talē qualē habēt dicta sanctorū doctoꝝ approbata ab eccl̄ia Nouū testamētū pot distingui in qtuor pres correspō dentes veteris testamēti prīb ꝓm talē quorūdā diuisi onē. q aliq libri sūt legales. vt quinqz ꝓmi corrūdēt qtuor euāgelia ꝓmū ē. Mat. hūs.c.xxvij. secūdū Mar. hūs c. xvi. tertiū ē Luc. hūs. c.xxiij. qrtū Joh̄. hūs. ca. xxi. Aliqui libri veteris testamēti sūt historiales vt lib. Re gū. Josue. Judicū. z hmōi. quib⁹ rūdent in nouo testa mento actus apl̄oꝝ ꝙs scripsit Lucas. z habent. c.xxv iij. Alij ꝓphetales ꝙb⁹ respōdet Apoc. hūs. c.xxij. Alij sunt sapientes vt libri salomonis z sapia z ecclīasticus ꝙb⁹ rūdēt epl̄e pau. z epl̄e canonice. z epl̄e cano. sūt. vij ꝓña. ē Jacobi hūs. c.v. Scōa ē petri hūs. c.v. Tertia ē et pc. hūs. c.iij. Quarta ē iohā. hūs. c.v. Quīta ē ēt Jo. hūs. c.i. Sexta ē ēt Jo. hūs. c.i Septīa iude hūs. c.i. Epl̄e pistole pauli sūt qtuordecim. Prima ē ad romanos ha bens. c.xvi. Secunda ē ad corrinth. habens capl̄a. xvi. Tertia ertā est ad corrinth. hūs capl̄a. xiij. Quarta ē ad galathas hūs. c.vi. Quinta ad epheſios habēs cap. vi Sexta ad philip. hūs. c.iij. Septima ad colloſen. hūs c.iij. Octaua ad thessalonicenſes hūs. c.v. Nona etiam ad Thes. habens. c.iij. Decīa ad Thimo. hūs. c.vi. Un decima ertā ad thimo. hūs. c.iij. Duodecīa ad thitum habens. c.iij. Tertiadecima philem̄. hūs. c.i. Ultima ad Hebre. habens. c.xij.

Qui autem sunt libri. §. III.

apocripi declarāt di. xv. sancta romana. vbi dr. In pri mis arrimnensem sinodū a ꝓstantino cesare filio ꝓstan tini ꝙgregatā. inceternū ꝓfitemur esse dānatā. Jrē jane rarū note petri apl̄i qd applicāt sā demēt libū. viij. apo cripi. Actus note andree apl̄i apocripi. Actus note philippi apl̄i apocri. Actus note thome apl̄i apo. Act⁹ note petri apl̄i apocri. Euangelia thadei apo. Euangelia Thome apl̄i apocripha. Euāgelia note barnabe apl̄i apocri. Euāgelia note petri apl̄i. Euāgelia note bartho lomei apl̄i. Euangelia note andree apl̄i. Liber de in fantia saluatoris apocripb⁹. Liber de natiuitate saluatoris et ō sācta maria z de obstetricib⁹ eius. Liber q appellat pastoris apo. Libri oīs ꝙs fecit seruilius dis cipulus diaboli apo. Liber q appellat fūdamentū apo. Liber q dicit thesaur⁹. Liber q dicit de filiab⁹ ade apocripbus Liber q appellat actus thede z pauli apo. Pentametrū de xpo ꝙgilianis versib⁹ ꝓpaginatū apocripbū. Liber prouerbioꝝ ab hereticis ꝙscriptus apo. Reuelatio que appellat pauli apo. Reuelatio thome. Reuelatio stephā ni. Liber qui appellat transitus sce marie. Liber q ap pellatur pnīa ade. Liber q appellat testm̄ iob. Liber q appellatur pnīa origen. Liber de pnīa cipriani. Liber qui appellat iamne z mābre. Liber qui appellatur sors apl̄oꝝ. Liber qui appellat canonū apl̄oꝝ. Liber phi sologus ab hereticis ꝙscriptus. z beati Ambrosij noie ꝓsignatus. Historia Eusebij pāphili Opuscula tercu liani seu affricani. Scriptura que appellat ꝺdicto salo mois. philacteria cōia. q nab āgelo vt illi ꝓfingūt. iz ma gis a demone ꝙscripta sūt. Epl̄a ihesu ad abagarū. Pas sio quirici z iulitte. Passio georgij martiris Jrē opuscu la cassiani ꝑsbiteri gallicaꝝ. Dia ꝑdicta apocripha. hec ibi z m̄ltoplura. Et dr q opuscula cassiani sūt collatōes et institута cenobioꝝ q fecit Jo. cassia. Mā ꝓsper cuius opuscula approbata sunt. notauit eū de liberi arbitrij et gr̄e materia in quibusdā locis collationū z sil̄r cassio dorus. De ruffino q edidit plures libros. dr in dicto c. sancta romana. qm̄ bea. Hiero. in aliquib⁹ eū de arbi trij libertate notauit illa sentim⁹ q ꝑdictum beatum Hiero. sentire cognouim⁹. z nō solū de ruffino sed z de vniuersis quos vir memorat⁹. s. Hiero. zelo fidei z religi one repbendit. Et idē de origenis libris. i. q approbat qd Hiero. de eo approbat. alia cū sua autore ꝓdemnat. Eu sebij cronicā z ei⁹ ecclīastice historie libros vsque qua qz nō dicim⁹ renuēdos Orosij virū eruditissimū collau dam⁹. Sedulij pascale opus miramur. Act⁹ beati sil uestri. vitas patrū pauli z anthonij. z aliorꝝ quas Hiero. scripsit legenda ꝺcernim⁹. Scripta de iuentiōe crucis et de inuentiōe capitis Johan. bap. cū ad man⁹ catho licorū venerit. pauli pcedat sententia dicentis. Omnia pbate. z qd bonū ē tenete Hesta quoqz sanctoꝝ mar tirū sm antiquā ꝙsuetudinē in romana eccl̄ia sine caute la nō leganť. ne vel leuis occasio subsanandi in ea oriꝝ ur quia z eorū nosa q scripserūt penitus ignorant. z ab in fidelib⁹ aut dictis supflua aut minus apta aq̄ ordo rei fuerit esse putant. hec ibi. Nota sm catholicon q apo cripb⁹ ꝓponit a crisis qd est secretū. z apo. qd est de. i. occultus z secretsu. quasi de secretis. i. de numero secre torū. Illa scripta propie dicuntur apocripba. quorum origo z autor ignoratur. Et ꝙuis sint ibi multa vera tñ non habentur in auctoritate ꝓpter plura falsa que ibi

ꝓincuk vel fm quosdã apocriphꝰ dicak ab apo. qđ est longe ⁊ crisis qđ est iudiciũ. qsi longe a iudicio. vel de q̃ nõ pot haberi certũ iudiciũ Et dicãt dupl'r liber apocryphus. vl qz autoꝛ ignorak ⁊ veritas ptz. ⁊ talem recipit. eccl'ia nõ ad fidei ꝓbationẽ sed ad moꝛũ instructionẽ q̃ les sunt. quos ponit Hiero. in plogo sup libꝛũ Regũ. de quib⁹ habes. s. vel ôz apocriphꝰ. qz de eꝰ veritate dubitatur. ⁊ tales nõ recipit eccl'ia et de his est h̃ sermo hec in catholicõ. Et dicit adã q̃ huiusmodi apocrifa quoꝛ autoꝛ ignorak ⁊ de veritate dubitak. nullũ habẽt dignitatis auctoritatẽ. Si tñ legank vel a q̃cũq; narrenk. vtq; credi vl nõ credi debeant ipius legentis vl audientis iudicio vel voluntati relinquit. Legere q̃ ea vel credere que nõ sũt ꝓra fidẽ in dictis libꝛis nõ vł phibitũ cautus tñ est dimittere ⁊ pcipue in pdicatione.

Titulus. xix. de statu prelatoꝛ. Capitulum primum de prelatis ⁊ preficiendis

Decatoꝛum cõfringam cornua. ⁊ exaltabunk. cornua iusti ps. psal. lxxxij. Cornu significat dignitatem ꝓpter eminẽtiã ⁊ pcipue epalem. qđ designat mitra cornuta. Sz cornua peccatoꝛũ. i. plature malorũ confringunk a deo. i. reꝓbantur ꝓpter ambitionẽ ⁊ malũ vsum. Ecõtra plationes iustoꝛũ exaltank in pñti ⁊ in futuro. Uñ aplus. Nec sibi q̃sq; sumat honoꝛẽ sz q̃ vocak a dño tanq; aarõ. ad Hebre. v. Ex quib⁹ verbis tria possunt elici circa preficiendũ. Primo diabolica ambitio excludik. ibi. nec sibi quisq; sumat honoꝛẽ. Scdo canonica institutio inuitur. ibi. sz qui vocak a dño. Tertio dominica executio subsequik. ibi tanq; aarõ. i. q̃ exequak secundũ deũ officiũ suum.

Quantum ad primũ .§. I.

dicitur ꝓra ambicioſos oĩa cornua petõꝛ ꝓfringã dicunt enĩ ambitioſi Amos. vi. Nũquid nõ in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua. Sz vt dicit leo papa. i. q. i. principatꝰ. quẽ metus expꝛorsit aut ambitꝰ occupauit. etiã si moꝛibus vł actibus suis nõ offendit. ipius rapmen initiũ fuit exemplo est permitioſus. ⁊ difficile ẽ vt bono pagank exitu. que malo sũt inchoata principio. Augustinus etiã dicit q̃ eps est nomẽ opis nõ honoꝛis. dicit enim a scopos grece quod latine interꝓtat intẽtio. quia his qui pficit illis quibꝰ preficit intendit curã gerens Intelligat ergo se nõ esse epm. qui pesse dilexerit nõ prodesse. Idcoq; a studio cognoscende veritatis nemo prohibetur qđ ad laudabile ꝓfect⁹ ocũ. Locus vero superior sine q̃ regi ppls nõ pot erit tenẽt ⁊ administret vt decet tñ indecenk appetit. viij. q. i. q̃ eparum.

Quantũ ad secundũ .§. II.

Dicit vocari a dño q̃ fm regulas dei ⁊ eccl'ie instituitur in plationẽ. ita q̃ sit bonus ⁊ canonice assumak. Nam de malis rectoꝛib⁹ dicit dñs. i. Reg. Fecerũt sibi regem ⁊ non p me principẽ ⁊ nõ p ꝓsilũ meum. sup quo verbo hiero. viij. q. i. audacter. Forta esse aliquid dicam⁹. tñ qđ scriptũ est dicim⁹. Nõ semp pricipes populo ⁊ iu dex ecclesie p dei arbitriũ dak. sed aut materia nr̃a deposcunt. Si mali sunt actus nr̃i ⁊ operamur maligna in cõspectu dñi. nobis dank pricipes fm coꝛ nostrũ. Et h̃ tribũ scripturis ꝓbabo. Audi nãq; quid dñs dicat. Fecerunt sibi regẽ ⁊ non p me ⁊c. Et hoc dictũ videk de saule illo quẽ vtiq; ipe dñs elegerat. ⁊ regẽ sibi fieri tulerat. Sz q̃ nia non fm dei volũtatẽ. sed fm merituꝰ petõꝛis populi fuerat electus. negat eꝰ sua volũtate ⁊ ꝓsilio ꝓstitutum Tale ergo aliquid intelligam⁹ in eccl'iis fieri q̃ p meritz aut in verbo aut oge potẽs tribuit a dõ rectoꝛ eccl'ie. aut si malignum faciat populus in conspectu domini. ⁊ tales pseuerẽt ralis iudex eccl'ie dak su b quo famem ⁊ sitim populus patiak. nõ tñ panis nec situm aq̃. sed famẽ audiendi verbũ dei. hec ibi. Qualis autem sit q̃ vocat a domino ostendit idẽ Hiero. viij. q. i. c. licet. Licet q̃ dominus de ꝓstituẽdo pricipe pcepisset ⁊ elegisset tñ quo cak etiã synagoga. Reqrit q̃in ordinãdo sacerdote populi pñtia. vt sciant oẽs ⁊ certi sint. qz qui pstãtioꝛ elt ex ꝓlo. qui doctioꝛ. q̃ sanctioꝛ. q̃ in oi virtute eminẽtioꝛ. ille eligit ad sacerdotiũ. ⁊ q̃ attestãte pplo. ne q̃ postmodũ retractio cuiq; ne ds scrupulus resideat. Ego tñ ⁊ aliqđ ampliꝰ vt in eo quod dicit. conuocauit moyses oẽm synagogam vt hoc sit colligere oẽs animi vires. et in vnũ congregare virtutes. nihil in sacerdotib⁹ sapientie. nihil scientie. nihil desit. industrie. sed adsit omnis; multitudo sensuũ. adsit omis cõgregatio sanctarũ cogitationũ.

Quãtũ ad tertiũ mo .§. III.

dum fm Pe. de raran. q̃ aaron quadruplicia signo in virga ostẽsus ẽ. vocatus a dño p qtuoꝛ illa spũalit hĩta videk ds eẽ a dño vocatꝰ in platura. Primũ fuit in ꝓgermiatio ⁊ intelligit delinq̃ntiũ correctio. q̃ dzcẽ in plato. Esa. xi. Egredietur virga de radice yesse. qđ interꝓtat Uñ ang. xxxij. q. iij. dicit. Corripiant a ꝓpositꝰ suis subditi correctõe de caritate veniẽtib⁹ p culpaꝝ vanerate diuersis vł miꝰib⁹ vel ampliꝰib⁹. qz etiã ipsa q̃ dãnatio nominat quã facit epale iudiciũ qua maioꝛ pena nulla in eccl'ia eẽ pt. ⁊. j. Pastoꝛis necessitas hz: nec p plẽs sciant enĩ ds prinear ad pdestinatoꝝ nũcꝝ ds non pneat. sic affici debemꝰ caritaꝛ affectu. vt velim⁹ oĩes sal uos fieri. Scõm: qz ipa virga postmodũ flozuit. in q̃ significak honesta cõuersatio. Ecci. xxxij. Flores mei fructus honoris ⁊ hõestatis. Uñ hiero. viij. q. i. Qualis erit edificatio discipuli si intelligat se mgꝛo esse maioꝛẽ. Uñ non solũ epi. pbyteri. ⁊ diacones dñt magnope pdere vt cunctũ pplm cui pident ꝓuersatiõe ⁊ fmone peanꝛ. verũetiã inferioꝛ gradꝰ vt exoꝛciste ⁊ ceteri. ⁊ oẽs omino qui domui dei deseruiũt. qz valde dei eccl'ias destruit laici cos meliores esse q̃ clericos. Hec ibi. et. di. xl. per rotum. Tertiũ est. qz virga ipsa fronduit. in q̃ singnificat verbi predicatio. Põ. i. Et foliũ eius nõ defluet. Uñ ⁊ di. xlij. §. i. ôz q̃ innocẽs absq; fmone cõuersatio q̃tũ edificat eccl'iam exẽplo: tãto nocet silentio. ⁊ di. c. Sit rector. p reccl'iam exẽplo: tãto nocet silentio. ⁊ di. c. Sit rector. p rotum. Quartũ qz ꝓga amigdalos pduxitũ q̃ notak cõpassio ꝓma Thi. v. inspicite infirmos. Unde Leo dis. lxxxvi. Odio habeank petã nõ homies. corrigank rumidi. tolerent infirmi. ⁊ dis. lv. Disciplina. viij. q. i. Si petꝰ. Lerent infirmi. ⁊ dis. lv. Disciplina. viij. q. i. Si petꝰ. Leo mens. Si oĩbus pesse volueris siglos vt poteris releua. quia singulorũ solicitudinẽ portas. Miramur. aut Leo papa apud vos tñ aut p occasionẽ rpis impacati aut p ambitiũ psumptionẽ. aut tumultũ valuisse popularẽ. q̃ indignis q̃busq; ⁊ longe extra meritũ sacerdotale ꝓstitutis. pastorale fastigiũ ⁊ gubernacio ecclie cõmitteret. Nõ est enĩ hoc pplo ꝓsulere. sed nocere. non pstare regimẽ. sed ad iuuare discrimẽ. Integritas enĩ pstat dentiũ salus est subditoꝛũ. ⁊ ybi incolumitas est obie dibus sollicite. quidẽtq; curandũ est. vt in domo dñi nil sit inoꝛdinatũ. nilq; ꝓposterũ. q̃to magis elaborandum ẽ in electione eꝰ q̃ sup oĩs ꝓstituimur nõ erretur Nã totius familie dñi status ⁊ ordo mutabit. si. qđ req̃uirit in corpe nõ inueniak in capite. Et ybi est illa beati pauli aplì p spũz dei emissa pceptio. Manus cito nemini imposueris ⁊c. dist. lxi. miramur. ⁊. xxviij. di. quid est. Moyses amicus dei cui facie ad faciẽ locutus ẽ de⁹ potuit vtiq; successoꝛes primatus sui filios suos facere

sed extraneus de alia tribu eligit Jesus alias Josue. vt scirem⁹ principatũ in pl'os nõ sanguim deferẽdũ sed vitcat nũc cernim⁹ plimos hãc rẽ bnficio facere. vt que ecclie ꝓdesse. sed ds vel ipi amãt vel quoꝝ sũt obsequijs delinit vel pro quib⁹ maioꝝ qui spiã rogauerit. z vt de terrora tacẽã. q vt fierent clerici muneribꝫ impetrarunt. Hic. viij. q. i. moises. Quis erit q se idoneũ ad hꝫ scz ad p latarã iudicet. nisi cui ozanti z petẽti a dño reuelet. sicut de⁹ ad moysen dicit. Assume ad temerip̃m Jesũ filũ naue hoiem. q habet spm dei in semetipo. z iponẽs manus sup eũ zc. nulla h pl'i acclamatio. nulla ꝓsanguini tatis ratio. nulla ꝓinquitatis habita ꝓtẽplatio ẽ. vt p pinquius agroꝝ z pdiorũ relinquat hereditas. Huber habet spm dei in semetipo. z pcepta dei in cõspectu eius sunt. Qui moysi valde motus z familiaris fit. i. in q fit clarit⁹ eꝰ legis z scẽrie. vt possint cũ audire filij israel viij. q. i. si ergo tant⁹. Illud inferẽdũ ẽ aduersus eos. qui de episcopatu in tumiscũt. z putãt se nõ dispensationez ꝑ sed imperiũ ꝓsecutos. qz nõ statim oib⁹ illis melioꝛes sunt. qcũqꝫ nõ fuerũt epi ordinati. Et ex eo q ipi epi electi sũt se magis extimẽt cõprobatos. Si aũt pcã filiorũ ab epãtu iustũ phibent. qꝫ tomagis vnusqsqꝫ se ꝓsidebit se ab hmoi non tã honore qꝫ onere z aliozũ locũ qui magis digni sũt. nõ ãbigit occupare. Hiero. viij. q. i. illõ re de tempore z loco.

Capitulum. ij.

Quia ad dignitates ordinarie venit ꝑ electionẽ vel postulationem z confirmationẽ. iõ de bis agendũ z primo õ electione. Est aũt electio psone ad dignitatẽ vocatio. vt colligitur. de elec. cũ in cũctis. z. c. qz ꝓter. Pertinet aũt electio de iure cõi ad collegiũ. etiã si solũ duo vl' tres fuerint extra eo. c. i. z de ꝓsue. cũ dilectus. lxiij. di. adrianus. Sz si clerici nõ sũt in ecclia vt collegiũ. sed vt singulares ꝑsone. tũc superior. puidebit p se vl' ad pũtationẽ patroni si quis sit. vt de iure. pasto. Et electio quidẽ nõ solũ ad collegiũ ptinet sed plerũqꝫ de cõsuetudine vel ꝓuilegio alteri vocanꝫ ex e. cumanus. vii z q est in possessione iurisdi eligendi eligere pot etiã si postea possessionẽ amittat. õ iurepa. ꝓsultatioib⁹. z. c. cũ ꝓter. z. c. querelã. Jtẽ eligere pot platus z quilibet clericus in quẽ cõpromissuꝝ fuerit. vt bꝫ infra. ꝑ. ix. Quis aũt nõ possit eligere. Nota q excõicatus maioꝛi nõ pot eligere. de appel. ꝓstituris. sue. cũ dilectus. Jtẽ nec suspensus. õ con nec ille q scienter celebrauit in loco interdicto. de sen. ex. is qui libro. vi. Jtẽ illi quib⁹ interdictũ est eligere absq superioris lnia. ex. e. c. vlc. Jtẽ nec illi qui i ea vocatõne elegerũt scienter indignũ ex. co. cũ in cũctis. z. c. innotuit. in fi. Mq tales sunt tpo iure ea vice ptãte eligendi ꝓuari. Et idẽ dicendũ si peccauerint in postulãdo. ex eo. scriptũ Et hꝫ vez ẽ qñ facta notiatione sequit electio vel postulatio. secus si nõ seqꝫ. qz tũc nõ essent ꝓter hꝫ ꝓuari. ex eo. ꝓpetuo li. vi. Jtẽ eligere ñ pñt q peccauerũt in forma electionis. qz debent ꝓuari iure cligẽdi ex eo. qz ꝓter. Item nec illi qui neglexerũt vsqz ad lapsum tps. de quo. vide in. ꝑ. primo. Item nõ pñt eligere pupilli. nec etiã in locis regularib⁹. q nõ sũt ꝓfessi tacite vel expsse sz nezꝫ cõuersi. ex de elec. ex eo. li. vi. Jtẽ in cathedralib⁹ collegiatz secularib⁹ vel regularib⁹ ecclesijs vocẽ nõ habẽt. qui nõ sũt subdiaconi. nec in eligendo. nec in alijs actis capitularibus etiam si ab alijs libere concedatur. vt de eta. z quali. vt bi in demen.

Elatio

Non põt eligere

Infra quantum tem .ꝑ.i

poris debeat fieri electio. Nota q in ecclijs cathedralib⁹ vl' regulari bñt electores tps trium mensiũ. infra quos si iusto impedimẽto cessante nõ elegerint. ad primũ superiorẽ deuolui. ex eo. ne ꝓ defectu. Deinde debent electores ꝑsentare electũ. z petere ꝓsensũ eius infra octo dies postq ꝓmode possunt alioquin negligentes excludunt a ꝓsecutione. pcessus. z sũt suspensi p tres annos ab oib⁹ beneficijs ipius ecclie. ex eo. cupientes li. vi. Electus vero tenet ꝓsentire infra mensem a pntatiõe. alias priuatus est iure electiõis electus. nisi forte ea sit electi ꝓditõ q nõ possit consentire absq lnia superioꝛ. quo casu tenet electꝰ vel electores petere lniam. cũ ea celeritate quã superioris absentia vl' pntia patit. etsi nõ habeatur exãe ad electionẽ ipam. pcedãt. Quilibet etiã clericꝰ electus infra tres mẽses post ꝓsensũ tenet petere ꝓfirmationẽ alias irrita ẽ electio. ex de elec. qz sit. li. vi. Jdẽ si petẽda sit confirmatio a papa. qz tũc electus tenet infra mense pꝰ cõsensũ. vel si nõ fuerit ei electio pntata infra mẽsem a notitia iter arripere versus curiã. z sic petere ꝓfirmationẽ ac negotiũ plequi vt in pdicto. c. cupientes. In alijs vero ecclijs debet puidere infra sex mẽses. alias eodem pdicto modo ad primũ superiorẽ deuolui. extra de ꝓben. de multa. z de ꝓcet. preben. nulla ecclesia.

In quo loco fieri de .ꝑ.ii.

bet electio. Nota q pot fieri in ecclia vel capitulo l' alio honesto loco sili. z maxie iuxta ꝓsuetudinẽ. ex eo. i cauit. Sed tñ electões epoꝝ papue in ecclijs fieri solent. ex eo q sicut. Sz ex cã etiã extra ciuitatẽ fieri pñt. vt. extij. di. in noie. Et nõ debẽt fieri añ sepulturã pdecessoris. ex eo. bone memorie. si tñ fierent. valent. Oñs electores q i ciuitate sũt debẽt vocari ad electionẽ verbo vel scripto l' ꝓsueto signo cãpane. Jtẽ q sũt in portis ciuitatis. ar. ff. de ꝓcur. li. i. Jtẽ debẽt vocari oẽs q sũt in puincia p litteras vel p nunciũ. ex eo cozã. hoc dico i m ꝓsuetudinẽ obseruandũ. Et si vocati ad ꝓpetẽtẽ terminũ eis aduocantib⁹ assignatũ nõ veniãt. nõ oportet vlteri⁹ eos expectari ex eo. cũ inter. z. c. cũ nobis. Alijs aũt electoꝛ si iusto impedimẽto teneꝫ. potest instituere. procuratoꝛẽ z ꝓmittere vni vel plurib⁹ vices suas. dũ tñ quilibet eoꝝ in solidũ et erit melioꝛ ꝓditio occupantis. q si ambo ꝓcurrant z petãt admitti. nõ admittanꝫ ambo. sz ille quẽ capitulũ vel maioꝛ pars capituli elegerit. Et si nõ concordant admittetur ille qui primo nõiatus in cõmissione. at si nullus sit insolidũ. nõ valet. Oñ aũt procuratoꝛ vnũ nõiarit se z aliũ. p pte illius q sibi ꝓmisit nihil agit nisi de certa persona habuerit spãle mãdatũ. qz tũc aũũ nõie suo potest eligere. Porro si nulli⁹ õ collegio vult esse procuratoꝛ nõ pot alijs nolente capitulo exẽneũ deputare. ille õ etiã pot p lras exprimere vorũ suũ. hec oia de elec. si quis iusto. li. vi. Si aũt aliquis electoꝝ ptemptꝰ nec vocatꝰ est ad electionẽ. ad peritionẽ eiꝰ cassanda ẽ electio. pot tamẽ si vult eã ratã bre. ex eo q sicut. Pot electoꝛ q⁹ renũciare voci sue. qz z pot renunciare iuri suo. Et talis qõ postea fit p alios non poterat impugnare. Si tamẽ talis accedat electiõe nõdũ facta admittendus ẽ. etiã in oñib⁹ q restant facienda circa ipam ex eo. ecclia vra.

De forma seu modo .ꝑ.iii

electionis No. q est triplex modus. s. pscrutinij. p compromissum. z p cõz inspirationẽ. z de his dicit Jnno. ex de elec. qz ꝓter. Statuim⁹. vt cũ electio fuerit celebrãda presentib⁹ oñib⁹ qui volũt z debẽt z pñt cõmode ee esse. assumanꝫ tres de collegio fidedigni q secreto z singillatim vota cunctoꝝ diligẽter examinẽt z exquirãt z i

scriptis redacta mox publicēt in cōi nulla prorsus appellatiōis obstaculo interiecto. vt his collatōe habita eligat. in quē oēs vl maior ps z sanior capituli ꝓsentit. vl saltē eligēdi ptās aliqbꝫ virꝫ idoneis cōmittat. q vice oīm ecclēe viduitate puideāt de pastore alit electio fcā nō valeat nisi forte cōiter eēt ab oībꝫ q̄si p inspiratōez absqꝫ vicio celebrata. Qui ꝯo ꝯ ꝓscriptas formas eligē atrēptauerint eligēdi ea vice prāte puēt. hec oīa Jn. in. c. q. ꝓpter Vbi ꝑmo nota ſm Hosti. q hec decre. locū sibi vēdicat in oībꝫ bñficijs q̄z collatio spectat ad collegiū aliqō. tūmō tot sint de collegio qō seruari possit. Unō si eēnt tātū tres de collegio nō ꝑ tuari forma. Uñ tūc in sil eligent et duo scrutabūt tertiū. vl duo sūt tm vn⁹ aliū scrutabit q si sol⁹ in quē ceciderit ius eligēdi ille sol⁹ vocatꝫ testibꝫ exp̄met votū suū z postea eligere: z electionē publicabit. Uñ Jnno. in glo. nō credit q istud. s. q sint tm tres. z q sint de collegio sit de subtia forme. Sꝫ hosti. z goff. ꝓtiū dicūt cū. s. ꝑt seruari. Colligē q q de subtia forme cū ꝓcedit per scrutiniū sunt ista. Prio q electores cōgregent. Scdo q aliq scrutatores assumant. et regulariť dīt eē tres. q si mul dīt vota singlox in secreto exp̄rere. Et prio seipsos pscrutabūť. deīde alios singillatim z secreto. z ō vt qlibꝫ liberi⁹ dicat votū suū. q si fieret inq̄sitio votoꝝ in publico nō valeret electio: etiā si oēs ꝓsentirēt. ex. e. in genesi. vñ et req̄rit tertio: q secreto exquirant vota sigillatim q̄uis non obsit si aliq in capitulo existentes nō respondeant. vel captiose respondeant nec obest si aliqui de capitulo nō requirantur: dummodo suum ꝓēptum non pleq̄n Quarto q vota in scptis rediganť. z ō p notariū. vel q meli⁹ cvn⁹ ō scrutatoribꝫ scribet videtibꝫ alijs dnobꝫ. Et si q̄s vellet ꝓdicere stabit scripture. ex. de testi. Preterea. Quīta q vota scripta mox publicenť in cōi. s. i capitulo seu loco ybi fit electio. nec obest si in caplo sūt aliq extranei religiosi vl alij. Sexto q collatio habeat saltē ō nūcio ad numez. q̄s sit maior q si oēs vnū eligūt habēda est collatio. Si aliq ē ꝓēptus vel aliq admissus ñ vocalis vl ō cōditiōe electi. sꝫ ſm q̄sdā si hec collatio admittit. tenet electio qñ oēs vnū eligūt. sec⁹ si non oēs vnū sꝫ diūsos. z tūc facēda ē tripl̄ collatio. s. numeri ad nūez. zeli ad zelū. meriti ad meritū. Si tñ vna ps eligentiū sit duplo maior in nūero. altera nō ꝑt ei opponi de extenuatione zeli vel numeri. ex. co. si qñ. lib. vi. Si aūt occurrit aliqō dubiū discutiať plene extra eo. cū terra. Et in nūero eligentiū nō pōt ꝓputari electus. q nullus pōt se eligere de elec. cumana. Septimo q sequať electio cois z ab vno vice oīm eligentiū illū nominatū. Octauo q eligat ille in quē maior z sanior ps ꝓsenserit Nota etiā ſm Goff. q publicato scrutinio illi q sūt de maiori z saniori nūero. cū. s. vota diuidunť in diuersos nō pōt variare vota sua z accedere ad minorē ptem Sed illi q sūt de minori nūero accedē pōt ad illos de maiori numero. quia is debet eligi in quē maior pars ꝓsensit. Uñ publicato scrutinio z facta electione. tunc maior pars dicet minori. q. maior ps ꝓsensit in talē. vñ ille dz eligi. si placz vobis: cōiter eū elegam⁹. Et si acquieuerint oēs tūc vn⁹ electorū cū ꝓnunciabit electū dicet. Ego tal vice mea et oīm electoꝝ eligo talē. Si āt tal nō acq̄euerit dicet. Ego talis vice mea z oīm aliox q mecū ꝓsentiūt eligo talē ꝛc Et nota q electio facta ꝯ ꝑdictā formā. i. si aliq̄d omissū est irritatur z annullať z ſm Jnno. ipo iure. sed ſm Do. et ber. per sententiā superiorīs ē irrita da ex. eo. cumana. et hoc magis placet. q si p viā facti scrutiniū null⁹ posset eligi. puta q sūt in pari nūero pt ꝓcedi ad secūdū z tertiū scrutiniū donec aliqs eligi possit. Item nota q in electionibꝫ vota incerta z ꝓditionata nō valent z debēt haberi p nō adiectis. puta cu ōz consentio in illū. i quē ꝓsentit talis. vel si pe. bre nō potero ꝓsentio in iohannē

silia. de elec. in electiōz. li. vi. Item in oīmi electione vl postulatiōe si dicať. eligo talē postulando vl postulandū vel in postulandū. seu postulo eligendo vl eligēdū vel in eligendū nil agit. Et silr sub hac forma. Eligo z postulo p ut melius de iure fieri pt nisi qñ. pbabilr dubiť vtrus aliquis sit eligend⁹ vl postulād⁹. Quo casu sit electus z postulat⁹ teneať vnā tantū determinatā viā acceptare ex. de postu. ꝓpetuo. li. vi. Electio aūt sp dz fieri p verba nūeri singularis. siue fiat p scrutiniū siue cōpromissum als facta nō valet. extra. co. c. sicut. li. vi. Uñ ptās eligendi deuoluiť in aliū. Nota q in catbedralibꝫ ecclijs infra tps triū mensiū nō eligať. deuoluť ad ꝓximū superiorē. z sic vsqꝫ ad papam. Si vero eligant scienť indignū sic sūt puari iure eligendi. vel puent p sniam. q nō uāt debitā formā z ad papā deuoluiť. ex. eo. quāq̄. li. vi.

Lassanda ē electio .§. IIII.

illius q̄ requisit⁹ anteqūz esset electus ꝓsentit electori ō sc faciēde. q: ꝑsumit ābitios⁹. ex. eo. cū p⁹ petitā. Item qñ ma ior pars capituli deficit in electione sc̄z ꝓmittendo vicio electio deuoluiť ad pauciores vt notať ex de postu. c. ij Item etiam deuoluunť ad vnū. ꝓpter omnium aliorum delictū. lxv. di. si forte. ex. eo. bone. q si oīs deliquerūt. ō uoluiť ad superiorē. Electores clādestine repbanť. ex. eo. quia ꝓpter. Et dicunť clandestine q in cameris p occulta ꝓuenticula fiūt. lxxix. di. c. ij. z. c. si trāsitus. Silr z illa quas electores inter se secretas tenēt cū celebritate debeant solenniter publicari. vt in dicto. cap. quia ꝓpter. Nota q qui scienter eligit indignū nulli dubiuz q: peccat mortalr qz infideliter agit ꝯ caritatē cū inferat notabile dānū ecclie. cū nemo ampli⁹ in ecclia nocear q̄ malus ꝓlatus. ſm Greg. di. lxxxij nemo. Uñ z leo pa. Sicut bonū sui opis fructū sibi ꝓpat. q rectū tenet in eligēdo ius dicūq̄ ira grauī semetipm afficiat dāno q ad sue dignitatis collegiū sublimat indignū. di. lxi. miramur z ſm rho. ij. q. cxxxv. nō debet eligi ad dignitatē vel regnū melior simpliter. i. qui habet maiorē caritatē q̄z melior ſm q̄d. i. ad illud officiū q̄ scz sciat z possit ecclīam melius suam regere defendere z instruere z edificare. Item qui eligit aliquē ad aliquā dignitatē vel officiū ꝓpter odiū z ingratitudinē tenet ei ad oīe dānū. qō ei accidit inde ſm glo. dist. lxxiij. honoratus. z. C. si p inimicitias creatio facta sit. i vna. z peccat mortalr. qz ꝓtra charitatē.

Quis potest eligi .§. V.

Rñ. eligend⁹ est doctior z sāctior cuius ꝓfectione ceteri grex dicanť. viij. q. i. licet g. z q̄ sit ō legitimo mrimonio et etatis leguīe. ex. eo. cū in cūctis. nā eps debet eleg. xxx. annoꝝ ꝓpletorū. Inferiores vero ꝓlati z alij qui curā ō bent habere aniaꝝ req̄rit q attigerint. xxv. annū. als electores sūt potestate eligendi illa vice puari. vt dictū est supra. Subdiacon⁹ q̄z pōt eligi in epm. ex. de etat. q̄ li. a multis. Item q ad vnā dignitatē reputať dign⁹. si postea eligiť ad aliā dign⁹ debet reputari. di. lxxiij. gesta fallit qñq̄z qz licet tolleret q̄s in officio minori nō ꝓpter hoc in maiori tolleranī debet indignus. xij. di. nos ꝓsiue tudinē. Abbas quoq̄z ex⁹ bñ pōt eligi siue in epm siue in abbatē cuiscūq̄ regule z habit⁹. sed nō pōt trasire sine lnīa pape vel legati de latere: si sit in ꝓuincia ex⁹ eo. si abbatē li. vi. Religiosus q̄z licet nō exp̄sse ꝓfess⁹ quin etiā nouit⁹ eligi pōt ad ep̄atū. ex. e. null⁹ li. vi. De clīcis alteri⁹ diocesis vtz possint eligi. vi. j. postulato

Quis nō potest eligi .§. VI

Rñ. nō pōt eligi excōicatus maiori ex de appel. ꝓtiter rus ꝓtio. Item nec excōicatus minori q̄ scienter electus fu

erit cassanda est electio. ex de cle. ex. mi. Si celebrat. Itẽ nec suspẽs nec in ẽdict. qz in ẽdictũ ñ fuauit. ex ꝺ post. c. i. z de ꝓsue. cũ dilect. Itẽ nõ ꝺz eligi ꝑsona cui aliqd ob di. ꝑ to. Itẽ nec q ꝑ vicũ ꝑsõe sel reprobat fuit. tal enĩ ut electio ꝑpt vicosũ ꝓcessuz. qz tũc nõ ipedit promotio eis etiã in cadẽ eccia. vt ĩ dicto. c. sup eo. z. c. innotuit. Itẽ nõ ꝑt eligi epus. s. qui iã est alligat alteri eccie. sz ꝑt postu lari. s. papa. ex de postu. c. fi. Itẽ in ꝑlatũ religiosoꝝ ñ ꝑt eligi nisi expsse pfessus als nõ valz electio. ex. e. nulli. li. vi. Nec etiã aliqs q sit alteri religiõis vl hitus ex. e. Cũ ratiõi. in cle. Itẽ nulli religiosus ꝑt eligi si trãsit de ordie mẽdicantũ ad ñ mẽdicãtes. vt hẽs. s. in ti. de religio.

Electus p ꝓsensum ꝓiũgit vt sponsus eccie viduate ex. e. cũ inter. et de trãsla. iter corpalia. ℌ. i. z. ij. Itẽ electio signat ꝓfirmatoꝝ. ex. e. Cõfirmatio ꝺat administrationẽ ex. e. trãsmissam. de ꝓfirmatõe vide. j. Confirmatio electoꝝ. Si elect añ ꝓfirmatoꝝ admĩstrat remouend ẽ. ex eo. qualit. nisi in sũmo põtifice q eligẽdo ꝓfirmat. di. xxiij. in noie dñi. vl nisi sic admĩstrãti parcat. ex. e. nosti. vel nisi ptineat ad papã ꝓfirmatio. z sic valde remot a sede aplica. qz tales si sunt in ꝓcordia electi administrare põt etiã añ. ita tñ q nihil pẽus alienet. ex eo. nihil. Nec põt eis cõmitti administratio sub noie yconomat vl peu ratiõis z hmõi. nec in pte nec in toto. nec in spualiby nec in tpalib. q si susceperint puati sunt omni iure elcõnis extra. c. Auaricie. li. vi. Duas elcões in vna eccia ꝺ se fa ctas nẽo ꝑt ꝓsecq. ℌ vnã tm eligat. ex. e. vt ꝺs. lib. vi.

An religioso acqrat. §. VII

ius electiõis extra ordinẽ suũ. No. q nulli religioso pdi catoꝝ. mioꝝ. heremitaꝝ z q̃rũlibet mẽdicãtiũ ex electõe prouisione. postulatõe. seu vocatõe ad ꝑlaturã ex suũ ordinẽ in discordia fcã ius aliqꝺ acqrit. nec ꝓscie pt etiaz lnia habita. ex. e. Q̃rundã. li. vi. Et ꝺz intelligi i discordia que erit siue de iure siue de fcõ. vt in ele. eo. ti. q circa. Et no. q si religiosus electiõi de se facte ad plationem aliquã ex suũ mõasteriũ vl etiã nõ pentra lnia z obtenta ꝓsense rit. ꝓsensus nõ valz et electio ipa iurib vacuat. Sed no ta q plati religiosoꝝ reqsitis ꝙuẽtiby pñt hmõi lniaz da re. ex. e. si religiosus. li. vi. Nõ añt valeret lnia q ꝓcederet ꝑ futura elcõne quã fieri ꝓtigerit ex eo. cũ ꝓcessa. in cle. nec aliqs religiosus põt pficia in aliq eccia q clero careat z ꝑlo xpiano. vt in ele. ti. in pleriscq. Quid si due electio nes fiãt. Rñ. fm hosti. si sil z in cõtinẽti fiãt. puta qz in scrutinio diuisa sunt noia. tũc illa valz q melioꝛby z ma ioꝛibus meritz adiuuat. ex. e. Licet. in fi. z. c. dudũ. Si ꝙo ẽmo etiã si ꝑma ãnullãda sit: scda nihilominꝰ cassari ꝺz ex. e. Bone mẽorie. nisi gra fiat sic quidã intelligũt. ex eo. la fuit ꝓpter cãm nõdũ patentẽ. ex. e. consideram. z. c. au facta. ex de supp. ne. c. fi. et ex. e. venerabilẽ. Sunt casꝰ in quiby electores itez põt eligẽ. vt puta si elect nõ vl ꝓpter occultũ eius vicium irritat. z in his casiby hñt electo res integrũ tpus a dissensu vel renũciatõe vel morte seu irritatione. ac si vacatio non esset. dummodo nil egerint fraudulenter. extra eodem. Si electio. libro. vi.

Circa electões mo. §. VIII.

nialiũ. No. q nulla ꝺz ad electionẽ admitti. nisi. xij. an nũ pegerit. z pfessa fuerit tarice vl expsse. nec in abbatib ꝑsam vl ꝓuinciaz vbi ꝑ ꝓuinciam gubnat eligi põt nisi post. xx. ãnũ. z nisi fuerit expsse pfessa. Itẽ nota q cũ per scrutiniũ ꝓcedit illa electio q a duabꝰ partiby fuerit celebrata nõ obstãte appellatõe ptis alterꝰ. ꝓmissa tñ di ligenti examinatõe. si als fuit inuẽta canõica ꝓfirmet. et bñdicẽda bñdicat. si añt nulla electionũ cet a duabꝰ pti bus celebrata. tũc nõ obstãte q sit publicatũ scrutiniuz aut etiã ad electiõem ꝓcessum pñt alie moniales antecz ad actꝰ extraneos diuertat ad illã accedẽ q a maiori nu mero est electa. z si ꝑ vent ad duas ptes ꝓfirmet. vt paꝰ dictũ ẽ. ℌ nihilominꝰ ꝺ eã sic ꝓfirmatã postez fuit ĩ admĩstratõe poterũt alie opponere in modũ denũciatio nis vl accusatõis vt a dignitate remoueat. q si ad aliaz q a maiori pte electa ẽ alie nolũt accedẽ: vl nõ tot q ascẽ dãt ad duas ptes. tũc sup obiecti q̃ faceret ps alka z sup alijs q̃ sunt inq̃rẽda plane z sine strepitu iudicij ꝑ supe rioꝛ inq̃rat añez ꝓfirmet. ℌ ipa interim in spualiby et tpalib admĩstret. ita tñ q ꝺ reby mõasterij nihil alienet nec monialẽ recipiat. Si q ꝙo a mioꝛe pte denoiata vel electa fuit nõ valet. nec põt ꝓdicto mõ eã accedi. Itẽ nota q nunez in electõiby monialiũ ꝺz fieri collatio zelt ad ze lũ. nec meriti ad meritũ. ℌ solũ nũeri ad nũez. Si ꝙo p cedit ꝑ formã cõpromissi. si mioꝛ ps se opponit electi: ni hilominꝰ ꝓfirmet z bñdicat ꝺ dictõe ptis nõ obstante. Si ãt maioꝛ ps se opponet differret ꝓfirmatio vl ifirma tio donec de obiectis. z alijs fuit inq̃sitũ ℌ interim admi nistrabit vt ei ꝓmittit. nisi ps opponẽtiũ fuit duplo ma ioꝛ. qz tũc nõ admĩstrabit ℌ expectabit litis cuẽtũ. Itẽ no. qz si in hmõi electõiby ꝓtigerit ad curiã appellari ñt cãe expmi fm modũ ꝓstõis: vt ex. e. q ꝺ. li. vi. ℌ nõ ñt ipe ire q̃n poti procuratoꝛes ꝓstituere. Itẽ q hi q euocãt ad dirigẽdas moniales ĩ electõiby. nisi abstineãt ab his q q̃ int eas oriri possz circa h discordia vl nutriri excõica ti sunt. z hec omia pdicta hũt locũ etiã apd mlieres q vi uunt canõice. excepto de. pfessiõe. qz tales nõ ꝓficerit. hec oia ex. e. in dẽnitatiby. li. vi. De ꝓfirmatõe electõis hẽs. j. confirmatio electoꝝ. ꝑ totũ. De electõe pape. j. de simõia q ꝓmittit in elcõne. z quõ nõ valet. s. in. ij. pte. ti. i. c. v. et c. xx. De excõicatõe quã incurrũt illi q grauãt electores in se vel suis cõsanguineis in ꝑsona vel rebus ꝓ eo q no lucrũt eligere illum quẽ volebant. habes. s.

De electione p com. §. IX.

promissionẽ Eligẽdi ptãs põt alicui vl aliqby cõmitti. ex eo. cũ ad nram. ℌ cõpetẽs cõmittat in nũero impari. ex eo. in causis. z. c. cũ dilecti. z. c. cũ in iure. Et vni cõmitti põt etiã nõ ꝑlato. ex. de renũc. pa trãslatoꝝ. nec reqrit q hi qui qby cõmittit sunt de collegio. ex. e. cãm q. ℌ tñ in hac cõmissiõe si vnꝰ dissentiat nõ fuat forma. nec valzex eo. qz ꝑter. z. c. cũ dilecti. nec cnĩ cogit qs iuri suo renũciare inuitꝰ. ex q me. cã. Abbas. z. c. Ad audientiã. Itẽ no. q ĩ re integra. tal ptãs revocari põt. ex. e. in cãis. Illi in qs po testas eligẽdi ꝓmittit pñt ꝺ ꝑsona cuiuscz loci puidere. Arg. lxiij. di. lectis. z. c. reatina. Tutius tñ z melꝰ ẽ q de ipa eccia eligãt. ex. e. q sic. z xxiij. di. in noie dñi. nõ valz cõmissio sub hac forma. vt qs qsitis votz ĩ secreto illũ eli gat in quẽ pl'es ꝓsenserint. ex. e. si cui. li. vi. An cõpromis sarij possint vnũ de se eligere. Rñ. si hñ ex forma cõpro missi: pñt als nõ. extra ꝺ sortit. c. vlt. z ex. e. cumana. Si ue cõmissum sit vni siue plibꝰ. electio ꝺz fieri ꝑ verba sin gularꝫ nũeri. als ñ vz. ex. e. sicut. li. vi. z de sen. z re iudi. cũ ab vno. li. vi. Cõpromissariꝰ si nõ eligat ifra tps elcõnis a iure statutũ ad superiorẽ ptãs devoluit. Si ꝙo eligat ĩ dignũ siue sciẽter siue ignoraẽter eligendi ptãs reũrit ad electores. nisi scient electionẽ factã ratã brent. tc ode mõ reuertit ad eos si eligit idoneũ. z ille ñ ꝓsentit. Porro cõ promissariꝰ qñ eligit sciẽter indignũ nõ ponunt cõpro mittẽtes nisi ratũ habuerint. ℌ ipse susꝑsus est triẽnio a beneficijs q obtinet in illa ecclia quã sic eligẽdo offẽdit

sed ꝺ nō ꝺꝫ locū si cōpromissari⁹ sit eps. ex. c. si cōpromissari⁹. li. vi. Et nō. fm archiꝺ. q si is in quē cōpromittitur ꝺꝫ prātem confirmāꝺi. si acceptat cōpromissum in se factum. nō est necesse q prius eligat postea confirmet. sed sufficit q ꝛ instituat illū in plarū: vigore sue plarōis et cōmissōis ꝛ sue auctis. ꝺe q sibi videtur.

De tertio mō elcōis. §. X.

Sꝫ ꝓ cōem inspiratōꝫ q nō ē mltū in vsu nō repit detminata forma. ꝛ tō quocūq; declarēt suā volūtatē electores dūmodo sunt in simlꝫ gregati vt ꝺñs sufficiat. siue qlibꝫ dicat vn⁹ post vnū. Ego eligo talē in plarū tal' loci siue oēs simlꝫ ego eligo talē. Est ni nccarū vt null⁹ discrepet electoꝝ a volūtate pcedendi ꝓ istū modū. al's si etiā vn⁹ nō vellet oꝑtꝫ pcedē ꝓ viā scrutinij. sic etiā dictū ē cū fit ꝓ cōpromissuꝫ. De decreto electōis ꝺicē Gratian⁹ in. c. ostius eps. lxi. ꝺi. §. sed aliud ē. q electio fit cū solēnitate decreti oim subscriptōib⁹ roborati. qō ꝓbat p. c. se. Decretū hic ꝺꝫ lra q mittit supiora q hꝫ ꝛfirmare electū. in q exp mit mod⁹ elcōis celebrare. ꝛ nota electoꝝ seu electi et cligentiū vt possit supior comphēdere. si canonice ē electio celebrata. Et ānt ibi glo. Utꝝ sit adeo nccarius ꝺ decretū q sine ipo ñ valeat. Rnꝺꝫ q ñ. q. ꝛ sine ipo valꝫ vñ qñ supior est pñs i domo. recitat ꝓboten⁹. gesta in elcōne ꝓ vnū cligēdū. hꝫ qñ ē absens tūc mittit tal' q ꝺꝫ detrectū.

De postulatione. Capl'm. iij.

Postulatio q̄d sit. rñ

det fm Host. hꝫ Goff. ꝺicat q postulatio ē gre petitio. ex. c. bone. tu ꝺic q postulatio est al' c⁹ pson q eligi. phibet. nō ꝓpt vicū sꝫ ꝓpt defectū q tñ postulatū nō oīno inabilē reddit ad. puidēdū eccīe ꝓcrs ꝛ certa petitio capl'i. Quis sit postulād⁹ vl' nō. Rñ. hoc sticñ. In pmis q̄dē nō ꝓt postulari crimiosus. puta piurus. homicida. vl' inobediēs. tales enī nec eligi nec postulari pñt. ex. c. c. i. Mo. rñ q illud. c. i. loq̄t de inobediētia ꝓtumacie cū q̄s ñ paret sentētijs suoꝝ plaroꝝ. ꝛ qō ꝺꝫ ꝺ piurio. credo q intelligit de eo q p sniaꝫ ē iudicat⁹ piur⁹. nō de piurio qō fit i cōi fmōe vl' al's ñ notorio. Itē nō. pfes sus tacite nec exp̄sse ñ postulat in regulare plarū. sic nec eligit ex ꝺe elec. cū cām. ꝛ. c. cū ad nrām. nisi necitate instāte. qz tūc posset dūmō in regla fuit ꝓpetēter insruct⁹. et bñ erudit⁹ sic ꝓt intelligi ex ꝺe elec. cū mōasteriū. ꝛ ca. officij. §. fi. Itē nō postulat epl'ic⁹ sic nō eligit ex ꝺ elec. cū inf ea. nisi forte sit liberat⁹. ita q p annū tā fuit liber. xxxiij. ꝺis. cōiter. Itē nec mutilat⁹ qz tal' oīno inabil' est. ex ꝺe corpo. vicia. exposuisti. ꝺe corpe vitiatis hēs. j. in tit. ꝺe irregularitate. Itē bigam⁹ ꝛ irregularis. qz talia ꝛ sibi oīno inabilē reddūt. q si tal' defect⁹ ē. q non reddit oīno inabilē. admittit postulatio. tō postulari ꝓt si defectus sit in etate. ex ꝺe elec. cū nob. §. penul. ꝛ vlt. Itē si defect⁹ sit in ordiꝺb⁹. Mā ad oēs ꝺignitates hñtes curā postulā dus est q est in sacr' ex ꝺe elec. c. ꝺudū: ꝓmo. ex ꝺe etate. c. multis. Itē si sit defect⁹ in nat'alib⁹ ē postulād⁹. extra de elec. innotuit. Itē si sit eps. ex. c. c. fi. ꝛ si tal' eligeret nō valeret electio. vt. j. hī. est q postulanꝺ⁹. Utꝝ clericus alicne ꝺiocesis sit postulād⁹ vl' possit eligi. Rñ. fm Bern. ex eo. ꝛ si vnanimit. q q̄uis clerici nō possint ꝺimittere ecclias sine ꝛsensu epoꝝ suoꝝ. nihilomin⁹ eligi pñt siue in sua siue in aliena ꝺiocesi. ex ꝺe elec. cū iter canonicos. Utꝝ religiosus ꝺebeat postulari ꝛ eligi. Rñ. ꝺiuerse fuerūt hacten⁹ opiniōes. hodie tenet indistincte q siue in suo mōasterio siue extra. siue etiaꝫ ad epalē ꝺignitatē eligi potest. notat ꝓ Jo. an. extra de elec. nullus. li. vi. Si aliquis eligat postulando vel postulandū. vel in postulandū. vel postulet eligendo vel in eligendum et bmōi. habes. ē. c. ij. §. iij.

A quo sic sit aliqs po. §. I.

stulād⁹. Rñ. si sit eps. a papa postulād⁹ ē. ex. c. c. fi. Si vero patiat ꝺefectū i ordie vel etate ꝺꝫ postulari ab eo q in hac pte ꝺispēsare pt. Añ si aliqs. xx. ānoꝝ postulet ad ꝺignitatē sine cura ab epo pōt postulari. si cū cura a papa. Si ꝛo sit ō fect⁹: qz ē cleric⁹ alicne ꝺiocesis. vl' subest alteri vt religiosus ꝛ hmōi. nō oꝑtꝫ q postulet ꝫ eligi pt vt ꝺēm ē. s. Quis pt postulare. rñ. fm host. q eligē pt. ex. e. bone. ij. §. cetez. ꝛ p totū ex. c. ō elec. inoruit. ꝛ valꝫ siue admittit postulatio. si ꝓcrs fuit. l. si ab omib⁹ fiat. vl' saltē si ꝺue ptes ꝛsentiūt. qz tūc idē ē ac si oēs ꝓcrda rēt. al's nō facile admittit. ex ꝺe ele. sc̄ptū. §. fi. nec rep̄hit forma ꝛsilij. extra ō elc. q ꝓpt. l. vt fiat p modū scrutinij et formatōis ꝺecreti. q̄uis fm q̄ sḋā rep̄hat ꝛ turius sit.

Quis sit effect⁹ postulatōis. Rñ. qz postulatōe admissa tanꝫ rite fcā poterit postulat⁹ cōfirmari ac si electus fuissꝫ. ex ꝺe elec. cū ad mōasteriū. Utꝝ p postulatōem aliqō ius acq̄rat ꝓ postulato. Rñ. fm Jo. an. sup sexto. postulatio si ꝓcrs fuit. vl' saltē a ꝺuab⁹ ptib⁹ fcā. pēdet q ꝺē a gra ꝛ generali. rñ fm q̄ sḋā pena pt ꝛfirmatio. ex ꝺe. cū mōasteriū. ꝛ. c. officij. §. fi. Et si talē admiserit supior ꝺicet facē gr'am. ꝛ si ñ admiserit facē iniuriā. ff. ꝺe aqua. q̄ti. ꝛ estiua. l. i. §. penul. Si āt nō sit fcā in ꝓcordia vl' ꝺuab⁹ ptib⁹. hꝫ ex eā tē pēdet a gra spāli. ex. e. postulatōs et. c. bone mēorie. Utꝝ postulātes variare possint. Rñ. fm Host. variare pñt re integra. l. q̄ uscq; miserint p ꝛfirmatiōe petēda. Aliq tñ ꝺicūt q nō sic ꝺe electōe vt. s. ꝺe elec. si tñ postulātes ꝛ supior a q̄ postulat pt resilire nō obstāte ꝛdictōe postulati. Postulari a papa q partim in ordiꝺb⁹ vel i etate ō fect⁹. tenet. l magḡ pre fuare ꝓtōes ex ꝺe elec. cupientes. ꝺe q ꝺicū est. s. ꝺe electione. No. fm Jo. an. li. vi. q eps postulat⁹ ad aliā eccliam ꝺꝫ ri ꝺere. nec consentio nec ꝺissentio hꝫ in ꝺ me volūtati ꝺñi pape supono. Ad ꝺ. viij. q. i. c. In scripturis.

De confirmatione electoꝝ. Cap. iij.

Equit ꝺe ꝛfirmatōe

No. fm hosti. q ꝛfirmatio electoꝝ est ꝺienda a primo supiore. Añ eps ꝛfirmat sibi subiectos. ex ꝺe elec. cū ad mōasteriū. nisi aliqs sit exēpt⁹. ex ꝺe ꝛsuetudine. rabil'. Itē archiep̄s cōfirmat epm. extra ō elec. cū ꝺilecti. lxuij. ꝺi. illud. Archiepm ꝛo cōfirmat pmas vl' patriarcha nisi ipe archiep̄s exēpt⁹ sit. ex ꝺe ele. bone. Patriarchā vel exēptos cōfirmat papa. extra ō elec. sc̄ptū. vl' etiā legat⁹ ꝺe latere. ex ō cle. si abbatē. li. vi. Sic etiā papa ꝛgatores ꝛfirmat. ex ꝺe ele. venerabilē. Qualit' āt ō ꝺeat fieri ꝛfirmatio. no. fm Host. q ꝺꝫ prio fieri examinatio ꝓnoꝝ eligēdi q̄ electi: etiā si nihil opponat. Cōsulit etiā superiori q ipm electū ad ptem trahat. ꝛ ꝺe his q impedire possent ꝺiligēter exq̄rat. Et si impedimētū inuenient secreto ad renūciandū inducat. ex ō elec. ꝺudū. ij. i fi. ꝛ ex ō simo. p tuas. i fi. al's ꝛo fm allegata ꝛ pbata pcedat. No. etiā hic q si inf cetera q obȝiciūt electo vl' postulato seu alis pmouēdo ad ꝺignitatē opponat ꝺe euidēti ꝺefectu scie. vl' pśoe prio ꝺꝫ ꝺe ꝺ examinatio fieri ꝛ si ꝺ inueniat falsus opponētes excludūt ab oīb⁹ alijs q̄ opposuerāt. ꝛ etiā puniunt ac si in pbatōe oīm ꝺefecissent. extra ō cle. si forte. li. vi. Si ꝛfirmatio fiat ñ vocato cōpetitore vel alio q̄ se vellet opponere ꝛ ñ discusso negocio. irrita ē. et ꝺꝫ fieri tal' vocatio noīatim q̄ñ est coelect⁹. vl' apparet oppositor al's generalit' i eccīa in q̄ electio fcā est. vt si q volūt se opponere appeant in cōpetēti termiō pētorio assignato. et hec hñt locū siue electio sit i ꝓcordia siue i ꝺiscordia. extra de elec. q̄m. li. vi. Si āt crimē obȝiciat electo. vt a ꝓmotōe excludat. nō ē necc̄ria inscriptio fiēda p accusatōs Sꝫ si obȝiciat electio tā ꝛfirmato. puta in cōsecratione:

tunc accusator sc̃ dz inscribere ad pen̄ extra ordinarias ad arbitriū iudicis. Nā crimie sacerdotis clerici amittit ius qđ ei acquisitū iā erat p electōz z confirmatōz ex̄ ō accu. sup

De renunciatione. Capitu. v. (bis.

De renūciatione qua

quis renūciat dignitati vl officio. No. q̄ renūciatio ē iuris p̄prij spōtanea refutatio. nam iuri alieno renūciari nō p̄t. Itē si renūciatio nō cēt spōtanea sz coacta. nō obesset repetē volēti ex̄. c. sup b. Effect̄ ār renūciatōis est. vt q̄ renūciauit regressuz n̄ habeat. nisi ex nouo iure cōcesso. vl ātiq restituto. vij. q. i. q̄ pcioſuz. ex̄. e. cū inf. ℣ et ām odo dign̄ nō potuit nec postulari. sc̄m si p̄t malicia plebis. ex̄. e. p̄ trāslatōz. Renūciato ār ē cōpetēs pulsio ad supplicatōz. Jn q̄ pulsiōe dignitat̄ scie rō ē hēnda. resignat ex̄ ō vt. z bo. cle. qm. ℣ z. vij. q. ij. bone rei. Ex q̄bz cās admittēda l̄ petēda sit renūciatō ep̄at̄. No. q̄ aliq cās sit sufficientes z aliq insufficientes: z sufficientes sit. Pria ē scia crimis. s. tal̄ p qđ ip̄e executio ordinis p̄ pactā pniaz impedit. Secūda ē obilitas corpis ex infirmitate l̄ senectute. s. q̄ qua ip̄os redderet ad exēndū officiū pastorale Tertia ē defect̄ scie z q̄z desiderāda sit omnibus scia in pa storē ē ār cōpetēs tolerāda Quarta ē malicia plebis. nō q̄ p q̄liber cl̄ pa dēat gregē deserere ne mercēnario ꝓ pare. qui vidit lupū venientē z dimittit oues z fugit. sz ō supio ris sui inia. Cū demū p̄t nō tā timide fugē q̄z pudē de clinare. cū oues ꝓruunt in lupos z q̄ obuert̄ būilit obe dire irrevocal̄r ꝓdicūr. Quinta ē gue scādalū. cū alit̄ seda ri nō p̄t. licitū ē ep̄o petē cessionē ne pl̄s tēpalē honorē q̄z ecīa videat affectare salutē. Sexta ē psone irregl̄aris vt pura si sit bigam⁹ aliq mō. Nō tū papa p̄t qualibz irre gularitatē dz ei dare inia. vt si ñ sit nat⁹ de trimo mrimo nio. si ē occīsū. z ille laudabil̄r ip̄leat officiū. Due alie cāe fūt q̄ sc̄ phabiles seu apparētes. p̄ria ē ꝓpter frugē melio ris vite. i. religiōis. Scda ē cā p̄ie būilitatis. sz he due cāe n̄ fuer̄t acceptate. ex̄ de renū. nisi cū pdē. vbi ecīa alie cāe sup̄dicte ponūt. sz Tho. dic̄ q̄ pfectio ebalis stat⁹ i b̄ assistit q̄ aliqs ex diuīa elcōe se obligat ad b̄ q̄ saluti p̄ri moz̄ ī sistat. z ideo tādiu ad b̄ colligat q̄ cura pastoralē re tineat q̄z diu. p̄t subdit̄ sibi ꝓmissis p̄ticē ad salutē. quā qdē ōserere n̄ dz. nec p̄t diuīe ꝓtēplatiōis dēte cū apt⁹ p̄ter nēcitatē subditoz. ecīa cōtēplatiōez futurā intense affectatā differri tolerauit: fm illō Phil̄. i. Desiderū habēs dissolui z̄. nec ecīa adūsa q̄ timet vitāda l̄ lucra ꝓq renda. q̄ bon⁹ pastor pōit aīaz suā p ouib⁹ suis. Cōtingit ār q̄nq̄ q̄ eps ī pedit. p̄curare salutē p̄ioz multiplr fez vel p̄t̄ ignorātiā l̄ infirmitatē. l̄ irregl̄aritatē l̄ scādalū aliqs p̄ qđēcīā supioz. ita z p ei⁹ auctē ex cās p̄dict̄s de ferit suscepta. Un̄ inno. in dicta decretali. nisi cū pdē dic. Si penas hūs q̄b⁹ saragas i solitudiez adulare. ita tñ astricti sūt nec ip̄os p̄ceptoz. vt libez n̄ bēas absq̄ nra p

Qualr aūt fieri dz. ℌ. I.

renūciatio būficij l̄ officij eccl̄iastici. No. p̄ q̄ renūciatio būficij l̄ officij eccl̄iastici dz ee voluntaria. nā iur⁹ n̄ ꝓpe l̄t renūciare. vij. q. i. q̄uis. ex̄ qđ me. cau. Ad audiētiā. Itē dz pure z absolute fieri. ex̄ de off. dele. ex parte. Naz renūciādo būficio vel rei spūali aliq̄ dato vl promisso: essz simonia. Et de b̄ hēs. ē. in. ij. pte. ti. i. c. v: Debet aūt fie ri renūciatio in mānu eius a q̄ b̄r cōstitutio vel confir matio. ex̄. e. admonet. Fallit tñ hoc in ep̄o q̄ nō p̄t renū ciare nisi in manu pape. ex̄. e. nisi cū pdē. Sil̄r nec ele ctus ep̄us postq̄z fuerit confirmatus. extra de trāslā. in

missiōe volatū.

ter corpalia. nec etiam intrusus. quia et si titulum nō ha beat tn possessionē habet de facto. Un̄ ipse ecīa in mānu pape renūciat. sz si tal̄ cēt in pclo mortis. rūc ad b̄yt vere peniteat renūciat̄ i mānu cōfessoris sub cōditōe si placuerit pape. z de hoc. ē. in. ij. parte. ti. i. c. v. Nota ecīa q̄ pōt quis renūciare p alio sc̄m Host. si tñ habeat spāle mandatū. extra de off. deleg. Cū olim. Item videt si habz generalē administratōem. ff. de pcu. l. cui libera. Secus si tantū essz generalis procurator. ex̄ de p̄bē. Dilecto. i. rū. Et no. fm Hostiē. q̄ si q̄s mittit nūciū ad supiorē vt cedat pōt penitere dū res est integra. extra de elec. In causis. sed et si talis procurator ignorantē revocauerit tenebit nihilomin⁹ cessio facta antecīs q̄ueniat revocatio ad cū nisi malicioſe fuit factū qñ revocatio primeat ad euz. vt de renū. Cū illustio. in cle. Qui ꝓpo impetrauit l̄niaz cedendi: cogend⁹ ē. ex̄. e. quidem. Item cōuenienter renunciatio dz fieri in scriptis. vt vij. q. i. ℌ. Lecce. er. c. Qualr.

Quomodo renū- ℌ. II.

ciatur iuri scripto. Nota q̄ talis renunciatio ex certa sciencia facienda est. Ideoq̄z talis renunciatio si ius ignoret est ei notificandum. in auten. Quomō oportet epos ℌ. Igitur ordinādus. colla. i. Nec enī potest q̄s renūciare ei quod ignorat. ff. de inoffi. test. l. Mater. Renunciatur aūt iuri exp̄sse et tacite. Expresse quidē cū dicit quietum clamo tale ius et similia. extra de deci. Ex m̄ plici. Tacite vero cū facit compositionē. extra de elec. Cū inf. Item tacite renūciat in faciendo contra. vt in exhibēdo illi honorē cuius electioni cōtradixerat. extra de his que fūt a mato. par. ca. c. Ex ore. Similiter recipiendo aliquem in testē quē impugnabat. ff. de inoffi. test. Si proponas vl si petentis legatū aduocatus vel procurator fuit. ff. de inoffi. test. l. finali. Nota q̄ clericus qui impetrauit beneficiū si sub̄ciat se misericordie canonicorum: sc̄m Bern̄. non ex hoc intelligit renunciasse. extra eodē ca. Veniens. quin ecīā si det eis litteras suas et ipsi sint miser. cordes. debet talis officio iudicis restitui. co. titulo Sane. Nam deceptis nō decipientibus iura subueniūt de rerū permuta. Cum vniuersorū. sed si renūciat litteris pro certa pensione p̄tuā. et litteris et pensione. de rescrip. Ad audientiā. Item quādo quis expectat p̄mā proxime vacaturā in aliqua ecclesia. si aliquis obtinens prebendā tenere fraudulenter renunciet. vt ex precedenti precludat illi via ad p̄inguiorē que speraz vacarz nō ē pedit p̄mū expectantē. Et sup̄benda piguis p⁹ea vacās cōferat isti q̄ renūciauit p̄tuā. ipse extraq̄z. ex̄. e. si te. li. vi

Que p̄t renūciari ℌ. III.

No. q̄ p̄t q̄s renūciare voci suc quā hz in elcōne. de elec. eccl̄ia. Itē renūciare p̄t iur⁹ ī futur⁹. i. si ler iā ē. p̄t p futuro renūciari. alis ñ. q̄ qđ ñ est ñ p̄t renūciari fm host. ff. de p̄bē. ep. z vē. in lege. Sz q̄d si q̄s renūciat oi iuri cōpetenti z ꝓpenturo. z sil̄r l̄ris impetrat̄s z impetrādis. Rñ. host. q̄ ad futur⁹ renūciatio general̄ ñ vz. vt dēm ē. ex̄. d. ꝓsti. cū accessissent. Si aūt spāl̄s i q̄busdā iuribus. z sec̄m general̄ renūciatio vz. C. q̄ñ muli. tutele. offi. fūgi p̄t. l. fi. cir. medio. et in aute. vt liceat mri z auie. ibi posita. Ho. in suma fm host. q̄ renūciari p̄t iura ꝓpetētia circa futuros: etiā si annualia sint. extra de sepul. In p̄tia nra. Itē iura cōpetētia circa būficia sic̄ z ipsa būficia renunciari p̄t. Itē oia iura cōpetentia p aliq̄ instrumēta sic̄ z ip̄is instrumētis renūciat. ex̄. de pac. Cū pdē. Utr aūt debitor possit renūciare probationi solutōis per testes z hmōi. Rñdet: liz q̄dā dicāt q̄ valet renūciatio fm Hosti. non videt vez. q̄z ius p̄bandi p testes pro cōi vtilitate inducta est. vij. vsus testiū frequēs z necessar⁹ est. ff. de testi. li. i. ergo tali iuri renunciari non potest. Item clericus

renunciare nō potest foro suo sine ꝓsensu epi.qz fieret p
b̄ ꝓudiciū epo. Renūciatio enī dz fieri au̇ctē eoz q̄z in
teresse.de off.archid. Ad hec. Silr clerici nō ꝓt renuncia
re illi ꝓuilegio.si q̄s suadēte.xvij.q.vij.

Quis aūt possit re. §. IIII.

nunciare dic Post.q ille ad quē ꝓtinet id qđ renunciat
ē de reg.ad aplicam. Pōt aūt renūciare z libere religre
papa papatui.z matie cū se cognoscit ĩsufficientē ad re
gendū vniuersalē eccliaz .eo.ti.q̄n.li.vi. Un z celestin⁹
papa renūciauit q canonisatus é.z scūs Petr⁹ dr. qz sic
ꝓus vocabat. Et greg.xij.venet⁹ natōe renūciauit ꝓpria
sponte ĩ ꝓcilio cōstantien.p procuratorē suū dñm Karo
lum de malatestis arimini dñm nō ꝓter insufficientiā
sed vt daret vnio.z pax eccie sacroscē. nam tpe suo duo
alij ꝓtendebāt se ius hre in papatu.z sūmi pōtifices in
suis obediētijs dicebāt.s.Bñdictus.xiij.q.ꝓrio noie dice
bat Petr⁹ de luna.et Jo.xxiij.q.ꝓrio noie dicebat bal
ta.cossa. Qui duo Bñdict⁹.s.z Jo.de cōi ꝓcilio z auc̄te
tot⁹ concilij depositi sunt.z ꝓuari papatu.qz scā daliza
bāt eccliam dei.nolētes dare vnionē eccie. Greg.q z an
gelus pr⁹ ē dict⁹ venetus a cōcilio Cōstantien.fact⁹ est
legat⁹ in marchia. Et in ꝓcilio eodē a cardīalibz z natio
nibz canōice ē electꝰ Martin⁹.v. roman⁹ vnic⁹ pastor
eccie. Renūciatio dignitatis eccie spontanea qñ fit ex
pura deuotōe z hūilitate vt q̄s magis diuis vacet.et pe
ricula aie euadat.nō ꝓt repbendi obſuatis debitꝫ arcū
stantijs.ſz laudari ꝓt enī dicē illō psal. Elegi abiect⁹ esse
in domo dei magꝫ q̄ hītare in tabernacul' pcōz. Elegi
dicit qđ ꝓtinet ad spontaneā actōez.nō coactōem vl'ali
quā indignatiōez a biect⁹ ee qđ spectet ad hūilitatē seu
mortificatōem. videt enī q̄dā abiectio z dehonoratio q̄
ad mūdū ſz laudabil' z ꝓtuosa.qz scz ĩ domo dñi.s.epūs
z pmanēs in domo eccie militātis et postea trūphātis
magisq̄ hītare in tabnacul' pcōz qđ innuit piculoz et
dānationis eusionē. Tabnaculū pcōz in q̄bz.s.hītant
et se reperiūt sunt vicia z picula q̄ freq̄nt repiunt ĩ plat̄z
Nā q̄nto in loco supiori.tāto in piculo maioꝝ versat. in
quit Aug.in regla. Et nil tristius z miserius et dānabili
us epi dignitate.si ꝓfunctorie res agat.aut idē dixit.xlvij.
quātūlibet. Uel etiā tabnacla pcōz in alia vita sūt toꝝ
mēra dānatoꝝ ad q̄ mltri platoꝝ ꝓvadūt.nō tn ꝓpt̄ plātu
ram ſz ꝓpt̄ malā vitā vel negligentiā erga curā. Un q̄dā
ex discipul' btri Bern̄.q nullo mō voluit acceptare epa
tū ad quē fuat electꝰ. vt a btō Ber.exortat⁹.apparēs cui
dam post mortē interrogāti de b̄ q̄ noluerat acceptare.
Rñdit. Reuelatū est mihi a sctā trinitate q̄ si fuissez de
nūero epoꝝ fuissem de nūero dānatoꝝ. q̄ de istis patz p
exempla sctōz. Petr⁹ q̄dā dāman⁹ sapia z eloq̄ntia in
signis renūciauit epatui.q̄ de se scribens ait. qz refutaui
ecciasticū regimē dimittēs epatū centū ānoꝝ mihi pnia
inūcta ē fm remedia monastice regle.tū se excusans ad
Greg.vij.dicē mltos añ cū b̄ feciss. Ulter⁹ inq̄t eps by
ponensis Aug.sibi successorē instituit Lucidus catho
clensis iminēte obitu a d cenobiū ꝺuolauit. Cui be. An
dreas apparuit in obitu. Ad debert⁹ eps monachū se in
ducs martyrū palmā promeruit. Melꝰ est enim pōdus
abjcere q̄z cū detrimēto dñi firmatis cerucibz interire.
dū enī tu ignauus negociatoꝝ denariū seu talētū tenes
alter⁹ locū q̄ pecuniā duplicare potat occupasti. Nec
ille.adde z exempla alia vt Celestini pape q renunciauit
papatui.et canōiz atus est dictus scūs Petr⁹ de murro
ne. Beatissim⁹ bieronim⁹ capellā pbri cardīalis rome
dimisit:z bethleem accedēs totā bibliā in latinū trāstu
lit.hac plūmas epl'as magne doctrine z eloq̄ntie scripsit
et scpture sctē mltos libros cōmētat⁹ est. Alber.magn⁹
imo maxim⁹ pbs z theologus archiepatui ratisponēsi
renunciauit. Scōus Grego.nazanzenus grecus episco
patui renūciauit scribēs apologiā.i.excusatōez sue renū
ciatiōis oñdens difficultatē maxime in regēdo z docēdo
plos ꝓpt̄ diuſitatē cōplexionū z moꝝ statuū z exēplo
rū.q̄ bret nutrire q̄ddā aīal cōpositū ex natur⁹ mul
toꝝ aialiū. cui vn⁹ z idē cibꝰ cēt vni parti et⁹ nutrimēti.
alteri venenū. Mālpanis vita hois.z venenū vt dr: acci
pitris. venenū vita serpentis.z mors hois ꝛc. Scūs be
nedict⁹ renūciauit abbatie q̄ vidit subditos obstiatos
z nil.pficē.z ad solitudinē derelictā reuersus est. Magr
Ray.cōpilator decretaliū z miraculis clarēs. renūciauit
magistratui ordis ꝓter debilitatē corpis.qz nō valebas
ita discurrere z laborare. Plles alij voluert renūciare ſz
qz nō fuert ꝓmissi seu acceptata eoz renūciare. ne volū
tati suoꝝ supioꝝ.z p q̄s dei ꝓirent pariter ꝓmālerūt.

De diuersis officijs seu dignitatibz Et ꝓmo de
archidiaconibz. Capitulum septimum.

Deus in gradib⁹ eius

cognoscet cū suscipiet eā. ps. Bre.b̄ epponēs
sup Ezech. sic ait de pc.di.ij. Dū scām eccle
siam dñs suscepit.s.p incarnatōz se ei ꝓformē faciendo ĩ
gradib⁹ ei⁹ dinoscit.qz ei⁹ glia p ulli⁹ incremēta declarat ĩ
q̄ntū enī eccia ascendēdo pficit.tm deus hoīb⁹ ex ei⁹
virtute innotescit. Sz isti gd⁹ pñt tripl'r ꝓsiderari.

Primo fm gratie augmentationem.

Scōo scom opis variationem.

Tertio fm pfectōis vl' pſidentie diuersificationē.
Quantum ad ꝓmū ē triplex gd⁹ fm augmētū gr̄e ſz
inapietū.s.bñ facere.proficiētiū z pficientiū seu pfectoꝝ
Priꝝ exercitiū spūale ē pncipal'r rentatiōib⁹ vitioꝝ re
ſistere. Secundoꝝ in ꝓrib⁹ pficere. Terrioꝝ diuis in
herere.z de his in psal. Bñdictōem scz gr̄e dabit legisla
tor.s.de.abūt.s.ex ipa gra.de ꝓtute ĩ ꝓtutē.qz de incipiē
ti gradu ad pficiētē z de profitēti ad pfectū. z sic demū
videbit de deoꝝ in syon.i.in glia. Cognoscit de⁹ ab his
qui sunt in ist⁹ gd⁹ibz.z ab alijs p eos. Scōo ꝓsiderat
grad⁹ fm varia occupatōez ad quā plurimū se applicat
homo Et sic sunt tres gd⁹.qz actiuoꝝ q̄ se exercent i ope
ribz mie exterioribz.contēplatiuoꝝ q̄ diuioꝝ meditatiō
bus z speculatōib⁹ insistūt. Et platoꝝ q̄ vtriq̄z.s.actiue
et cōtemplatiue deseruiunt. vel penitentiū qui ſz a prę
dictis gradib⁹ actiue vel cōtemplatiue decidētes ad de
um per cōpunctionē reuertunt. Et hi figurati sunt per
tres quos dilexit chr⁹⁹. vt dicit Job.xi.scz Martham
que significat actiuā. Mariam q̄ significat cōtemplati
uam. Lazarum designantē inquantū mortuus z resusci
tatus gradū penitentiū. sed inq̄ntū postea plat⁹ z epi
scopus statū ꝓsidentiū. Hoꝝ gradus z actus possūnt
notari in illo versu psalmi. Memor fui dei z delectat⁹
sum. qđ ꝓtinet ad cōtemplatiuos. in quib⁹ est maxima
memoratio de deo delectatio. Excitatus sum. quod
spectat ad actiuos qui se exercent in opib⁹ misericordie.
et scopebā spiritū meū. id est mūdabā: qđ actiue ad pe
n itentes p pnīam mūdantes domū conscientie. vl' etiam
ad prelatos: qui scopa zeli ad salutē subditoꝝ se debent
percutere. Tertio considerat grad⁹ fm statū pfectois
nis et pſidentie. dicunt in statu pfectois esse. z clerici et
religiosi z episcopi. sed alio z alio modo. nā clerici ꝓpo
sitiue. qz tenent ad ꝓtinentiā que disponit ad pfectōem
religiosi tenditiue. qz tendūt ad pfectōez epi pfecti. qz ſz
sunt vt alioꝝ pfectiores ſz ō religiosis dictū est et ō epi
scopis est seq̄ns titul⁹. Restat q̄ videre de alijs gdibz ꝓstituti. Nam
apud curatis: q̄ etiā sunt in diuſis gdibz ꝓstituti. Nam
alij dicūt archidiaconi-alij archipresbyteri.alij priores
q̄ adecclesias collegiatas. vel decani seu plebani quo
etiam ad alios. Alij vicarij vicem scilicet tenentes pfec

roz.alij ꝓmicerij.alij cātores.alij sacriste.hi oēs nō sūt ꝓprie z stricte loqndo in statu pfectionis ꝯtus large ꝺ̄ dicatur de eis.xviij.q.i.§.i. No enī ħnt obligationē ꝓpter curā suā.qz pnt sine licētia suoz supioꝝ deicere am ad curā suā.qz pnt sine licētia suoz supioꝝ deicere re curā renūciādo.z multomagis religionē intrādo. Ex quo oñditur ꝑm tho.in sum.ij.ij.q.lxxxviij.ar.vlti.statuz religionis esse pfectionē oīm statu curato citra epalem cū ecclia ꝓmittat tales libere etiā ꝓtra volūtatē platoz ad religionē trāsire.vt.xix.q.ij.due sūt. Et pōt qlibet ēt i hu iusmodi statibꝫ ꝓstitutus dicere illud ps̄. Perfice.i. per fectos fac.gressꝰ meꝰ.i. opa mea.quibꝫ iter ad celū vl in fernū.in semitis tuis.i.obseruatiōe ꝓceptoꝝ.vt ꝓtin ētie. patientie z hmōi.que semite dicūtur.qz stricta sūt ꝯ vie late mādatoꝝ vt nō moueāt vestigia mea. Vestigia sunt exēpla derelicta ex operibus q̄ si leuia z imperfecta sē cito mouent.i.remouentur a memoꝝ hoīm.sed si sint vestigia ꝓsecutoꝝ operū firma manēt in mētibꝫ hoīm ad imitādū.z p hos ḡdus cognoscit deꝰ a ꝓphis. Hunc ergo de horum singulis aliqua annotentur. Et primo de archidiaconis.

Archidiaconus archi.§.i

Presbiter.ꝓpositus ꝓmicerius.sacrista.z custos z vicari us ordinariꝰ.qui nō solū est cp̄s sed etiā z inferioꝝ eo. Et ꝺ̄bis exceptо vltimo ñ pōt dari certa regula vlis ꝺ̄ iuri sdictione coz.si ħnt vel nō.z ꝯtrā habeant.z quid ꝺ̄ spe ctat ad officiū corū. Sed in his stat magis ꝓsuetudini locoz ꝯ iuri scripto. Et in aliquibꝫ ecclijs est solꝰ archi dia.ꝓma dignitas post epm.in aliis ē archipbr.z non archidia.in alijs vteꝝ in aliq̄bꝫ ē ꝓpositꝰ.nō archidi. nec archip̄.z talis videt esse loco archidia.vel archipbri. in alijs ē primicerius. De quolibet ergo aliq̄ breuiter. Et primo de archidi.dicit Hostien.q archidia.in aliquibꝫ ecclesijs habent officiū.in aliquibꝫ habēt iurisdictionez et quid pineat ad tale officiū habeāt.ex de offi.archidi. ca.officiū vbi ꝺ̄ in textu. Officiū archidi.ē euāgeliū q̄n voluerit legere vel aliquibꝫ de diaconis p̄cipere. Et q̄n epꝰ missam canit.ad iussionē eiꝰ induāt se leuite sacris vestibus qualr cū pōtifice ad missam.precedāt z infra oē ecclīasticū officiū.puidendo lectiones aut responsoria in matrici ecclia dare debet z auscultare. Et in tantū vt nl lus euāgeliū aut epl̄am.rūsoriū vel quālibet in ecclia le gat lectionē vl̄ cāter.donec auscultet ab eo. Accolitos q̄ ip̄e ordinet q̄s thuribulū deferre quisue minoz in ec clesia officia agere ꝺ̄beat. Ubi dicit glo.sup ꝙbo auscul lanū. Itē glo.sup ꝙbo nullꝰ dicat incognitꝰ z nō proba tus epm enī vel aliū.pbatū nō auscultabit.notoria enī examinatione nō sūt examinanda vt ex de fi. pbite. q̄n ꝑm Hosti. Et hec z multa alia in hmōi magis attēdunt z ꝑuant ex ꝓsuetudine ꝯ ex iure coī.ħ ētiā ponit Jsido. di.xxv.plectis. De iurisdictiōe aūt archidi.tractat in diuersis locis ꝑm Jo.an.in nouel.sup dicto.c.officium. Primo ēt archidia.iurgia audit.vt dicit.di.xxv.plectꝫ et de offi.archid.ad hec. Scōo ist̄ituit.lxij.di.si in ple bib.z co.ti.cū satis. Tertio penas infligit.vt ex de penis c.licet. Quarto ꝑsuat de benificijs.ex de ꝓben.referente Quinto subiectis p̄cipit obsequia vt ꝺ̄ excep.pla.ad hec Sexto ꝑpetuā vicariā z curā.z p ꝑs iurisdictionē or dinariā hz co.ti.c.i. Septio corrigit visitat.ꝑ curatiōes recipit suspēdit.excōicat z interdicit co.ti.mandamus. Sūt aūt quedā iura q̄ facit ꝺ̄ archidi: Primo qz nō in stituit.xvi.q.vij.nullus.co.ti.c.i. vbi dicit. Sciat archi di.pꝰ epm se in oīb⁹ esse vicariū tē. Secundo de quis ꝑm cognoscat maiora referr. vt co.ti.ad hec p q̄ ꝺ̄ patet q est pedaneus puus aut nullꝰ iudex.aut delegatus .hec Jo.an. Sed Jo.an.i glo.di.xxv.plectis.queres vtrū archidia.habeat iurisdictionē ordinariā vt delegatā.aliquit ad vtrāq̄ ꝑē nec determinat. Et addit Bern.buix. mihi videt q̄ solꝰ epꝰ in ciuitate sit iudex ordinariꝰ.vij q.i.in apib⁹.nisi secus sit de ꝓsuetudine ꝓscripta.ex de offi.archi.c.vl. Aug.āt ꝺ̄ anch.dic̄ notāda esse ꝺ̄ñaz inter archidiaconū z archip̄. Si ei archidia.eligitur ab vniuersitate z ꝓfirmat̄ p epm hz iurisdictionē ordiariā de iure vt ꝓbat̄ di.xxv.plectis.z co.ti.c.i.et vl. Et idē dico ꝺ̄ illo qui ꝓficit collegio vel vniuersitati p epm dioces ar. di.xciij.legimꝰ Si aūt ꝓficiat in ecclia p epm maxime vbi sunt plures archidi. nō credo ipz habere iurisdictō nē ordinariā.sed tm̄ delegatā. Et tm̄ poterit exercere ꝯ tum epꝰ sibi cōmiserit. Et sic intelligunt iura illa.xvi.q. vij nullus.z co.ti.cū satis z ꝺ̄ nisi plus obtineat de con suetudine ꝓscripta cui ip̄ stabit. verū de iure cōi hec q̄ tuoz vident pinere ad officiū archi.iurgia minoꝝ cleri coꝝ.examinatio z repsentatio dericoz ad ordines stal latio siue inductio in possessionē platoꝝ z clericoꝝ ꝑsi ciendoz examinatio z visitatio prochianoz habent hec eo.ti.ad hec.c.i. Et cū visitare possint legatꝰ archiepꝰ de iure cōi z archidi. z archipbr ex ꝓsuetudine.qd faciet ꝑ sbiter.si oēs hi sel in anno declinēt ad ecclīam suā visitā dā vtiq̄ ꝓsumet victus eiꝰ.sed rñdet.q visitās supple at sūptibꝫ suis.nā de verbis z mēte iuris ē.q nō grauē tur ecclie vltra posse.vt de cen.cū apls. De cura aīa rū.quo ad archidia.circa qꝺ̄ sūmatim dicāt co.ti.cū satz q archidia.sine mādato epi curā aīaz cōmittere nō p sumat etiā obtētu alicuiꝰ ꝓsuetudinis Jo.an.in nouel sup dicto.c.ponit triplicē institutionē circa curā.prīa est autorisabilis.z hec ad solū spectāt epm.de excep.plato. Triplex ca.tij.z de offi.dele.sup eo. Et institutio ista habet locoi institutō ar stitutionis antecq̄ nec ꝑsonaꝰ.nec is cui collata ē ecclia. ca curam administrare ꝺ̄z.vt de ꝑbē.cū iā dudū.qꝺ̄ si fecerit epꝰ aīarum; tales remouere ꝺ̄z.vt de ꝑbē.cū iā.nisi ḡtiose disputaue rit. Et hec ē rō buiꝰ iuris qz cū sine autoritate epi nullꝰ possit intrare vel derelinquere ecclīam.vt de renū.admo net. Hec ꝺ̄ qꝺ̄ ralibꝫ se ingerere.q intrat sine autoritate dioceſani.sed qui vocatꝰ est a ꝺ̄o tanq̄ aarō.vt ꝺ̄ elec. qualr. Et qlibet ꝺ̄ itrare p ostiū qꝺ̄ ē xp̄s.als censetur fur z latro vt hī Job.x.z.i.q.i.ordinatiōes. Dicit aūt se i gerē q̄ intrat sine autoritate dioceſani.vt de offi.ord.q̄m epꝰ enī ē xp̄i vicariꝰ. Un ꝓdudit q qui sine epo intrat spreto ostio.i.xp̄o.cuius vicariꝰ ē epꝰ.bñficiū ecclīasticū sibi vsurpat.viij.q.i.qui vos.z.c.se. Et hec ē sūma rō q re talis institutio ꝑscribi nō ꝑt. Est aūt secūda institutō corpalis q̄ ad archi.spectat de iure cōi z hec sequit auto risabilē tanq̄ illiꝰ executoriā.ar.de sen.z re iudi.cū ber told⁹.ibi de cōsensu epi. Et de ħ habetur eo.ti.ad hec et ca.vt nr̄m. Est z tertia institutio q̄ p collatiōe ponit.z hanc posset archidi.hr̄e de ꝓsuetudine.vt de institu.ca. cum venissent. Un̄ z cōcessio p institutōe ponit.ꝺ̄ offi. lega.dilectus. Sed licet cōferat archidia.recipiēs añq̄ corpali vtaz.ad autoritatē epi hz necesse recurrere ꝓter rōnē supdictā z iura allegata.ꝑm Hosti. Et ꝯ̄uis glo. sr̄ ꝙbo obtentu ꝓsuetudinis.exponit de ꝓsuetudine nō ꝓscripta qz ꝓsuetudo ꝓscripta daret archidia.posse con ferre curā aīaz.bo.tñ repbat dictā opinionē z expositō nē.z dicit q nec etiā ꝓsuetudo ꝓscripta ħ sibi pōt dare lo quēdo sc̄z de prima institutōe sc̄z autorisabili. secus de tertia q̄ potest prescribi. Secundam habet de iure com muni. Itē sup verbo curā Innocen.distinguēdo de cu ra dic̄.q dupl̄r cura ꝺ̄z. Uno mō stricte sic ē ptās ligādi et soluendi in foro penitentiali.z hec nō est in prelato q̄ nō est sacerdos.di.xxi.in nouo Alio mō large dicāt pro Cura du cura potestas eiciendi z recipiēdi in ecclia z corrigendi pl̄r dicāt excessus.di.xxi.§. Et sub hac cura est cōicare visitare.co rrigere z hmōi.z hanc possunt habere archidi.et alij inf.

riores. Sed Hostien. dicit se nō intelligere hāc distinctionē de cura. Nō enī potestas ligādi z soluendi in foro penitentiali pōt dici cura nec fm ius. qz illud nullo iure cauetur. nec fm naturalē rōnē imo oīno aliud ē cura. aliud potestas. Multi enī habēt illā potestatē q tñ nō habēt curā sicut sacerdotes nō curati q de licētia vl' priuilegio audiūt cōfessiones aliox. Et econuerso multi habēt curā qui nō habēt illā potestatē. qz nō sūt sacerdotes Videt ergo potius q cura dicat quedā potestas habēdi aliqs in subditos illis cōferēdo sacramēta p se vel p aliū. z alia faciendo q ptinēt ad salutē aīarū vt corrigēdo z hmōi. Et hāc habet archidi. z alij prelati curati. etiā si nō sint sacerdotes. Sed absoluere in foro cōscientie z penitentie nō possunt nec alia sacra cōferre p se. ex quo nō sūt sacerdotes. sed possunt hoc aliis cōmittere q sūt sacerdotes. Item in. c. archidia. eo. ti. dicit Jo. an. post Inno. q ius cōe est q archidia. z oēs prelati iurisdictionē habētes ab epīs ex collatiōe vel cōfirmatiōe officioz vel dignitatū ad quas assumunt sunt iudices ordinarij. z pñt excōicare. xi. q. i. nemo. z hoc nisi sint mulieres. de pe. z remissa. z qđ dicit in hoc. c. archidiaconus. i. q nō pōt excōicare. intelligitur vbi est cōtraria cōsuetudo q dat iurisdictionē. vel qz non pñt excōicare cū solēnitate illa q habet. xi. q. iij. dñt. qz illud est epi solū. Dicat enī q prelati q hñt iurisdictionem tantū a collegijs vel aliis q epīs excōicare nō possunt r. licet alias iurisdictionē habeāt. qz potestatē excōicandi concedere nō pōt nisi epūs. xxiij. q. iij. corripiant. nisi collegiū eligeret auctoritate epi. vel ab eo cōfirmaret vt dictū ē. Sciendū tñ q prelati religiosoz papue exemptoz cū habeant auctoritatē seu iurisdictionē qsi epale i subditos suos tales possūt excōicare subditos suos ex auctoritate suoz priuilegioz a sede aplica eis cōcessoz.

Q archidiaconi ha .§. II.

bent examinare. promouēdos ad ordines z pficiendos in ecclesijs in. c. ad hec. eo. ti. Vbi dicit Jo. an. q ex hoc patet q nec beneficia nec ordines cōferri debēt. nisi fiat diligēs examinatio. Et dicit Ho. q archidiacon⁹ hoc facere scz examinare nisi si sibi ex causa ab epo interdicat. potest et episcopus z alios adiungere. q scz sil' cū Archidiacono examinēt sicut z itez examinare Et dicit glo. q si. p. moueat indignū q̄uis videat epm nō puniendū in. p. mouendo indignū. sed archidia. qui examinat z representat epo indignū arg. di. lvij. si seruus. tñ nō sic ē. qz tenetur de facto ei⁹ qui examinat cū mādato ei⁹ fiat. Nisi forte examinator tal' qui scit veri sil'e ipm mentiri. vt de pig. signficante Sic etiā dicūt Inno. z Hostiē. q si cōis opinio sit obtinere archidiacōi excusek epūs. Idē videt dicē dū qñ nō p archidiaconū sed p alios cōsueuit fieri examinatio. z videt intelligendū nō de bonitate simplicit scz vite. sed de bonitate. i. idoneitate ad talē examinatiōnē vt scia t in quibus sit examinādus. z fideliter ad agat. et si aliquis ordinat sine titulo. dicit glo. q tenebitur ei p uidere scz de victu si ex se nō habeat examinator qui pñtabit eū. q si nō esset soluēdo. tūc tenebit ei epūs ne pringat cū mendicare in opprobriū ordinis derical. debebat enī prius videre epūs saltē quis. a quo. z ad quē titulū pñtaretur. de etate z qli. ordi. accepimus. Sed si archidiaconus fecit aliquē scribi ad titulū sui primoniū ordinandū z apparet illū nō hre primoniū vel minus sufficiēs si archidiaconus fecit hoc scienter. agek pmo pena eū qui fuit in dolo. secūdo pena epm q fuit in culpa. qz dol⁹ ppō derat culpe. ff. ad. l. acquil. itē si obstetrix. Nec obstat exceptio de dolo ordinati. ad cuius instātiā factū ē Host. nō placet. q iputek illi q mēti⁹ ē. z ideo ipe sibi qrat vtilitatē. di. xci. c. clericus. Et p hoc subtrahek multis materia discipiendi q mēriendo facerēt se ordinari. vt ab ipis sustētarent ordinatoze vel examinatoze. Illi vero q faciūt se promoueri ad titulū pauperatis sue vt mēdicātes. illā seqntur. In eodē. c. ad hec dicit. q decani rurales de scientia archidi. p epm instituī z destituī debēt. Vbi dic Jo. an. q melius ē vt intelligat hoc fm cōsuetudinē francie. vbi instituūtur p epm z archidia. tales decani ad exequendā quedā officia eis cōmunia. z instituūtur ad tps. Ergo vbi nō ē talis cōsuetudo. hoc non vēdicat sibi locū fm Inno. q si nō possent cōcordare. scilicet epūs z archidia. in institutōe vl' destitutōe alicui⁹ nil agit cū vn⁹ nō possit sine altero. de offi. de leg. c. cām. nisi cōsuetudo haberet ptrariū. Alij dicūt nominarū ab epo hre locū cū aurori tas ei⁹ sit principal'. z archidiacono sit q̄lis vicaria. In. c. significasti sūmatim dr. q archidiacon⁹ nō tat' hras cōmendaticias ad ordines suscipiēdos quod intelligit glo. cū epūs ē presens. scilicet in diocesi. nā si ē absens z necessitas vl' vtilitas suadeat ordinādoz potent eos alijs epis p̄sentare. z sic hras dare cōmendaticias. qz eo absente supplet vices ei⁹. eo. ti. c. i. Dicit etiā Hosti. q generalis vicarius epi cui aliquis de speciali⁹ casibus cōmisit⁹ ē cū dantius epi cui aliquis de specialibus casibus cōmissus ē cū clausula generali hoc posset. vt de offi. vica. c. ij. li. vi. Sed in p̄sentia epi q sic generaliter cōmisit sine ipius pcia. non debet hoc expedire. de offi. dele. volentes.

De archipresbiteris. Capitulum. vij.

O officio archipresbiteri Archipresbiter scīat se subēsse archidiacono ordine. qz ille pbiter. iste diacon⁹. tū admistratiōe seu dignitate archidia. ē maior. vnde ei subiungitur. vt p̄z in isto. c. vbi dicit Job. an. in nouell. post Inno. q hoc ē verū archipbiterū subesse archidiac. vbi sic est de cōsuetudine z in his q̄ spectāt ad officiū archidi. de iure vel de cōsuetudine. Jn aliqbus ār ecclijs vbi nō ē archidia. sed archipbiter. vel p̄positus. tm̄ loco archipbiri tūc archipbiterū talē vel p̄positū vltra ea q̄ sūt sui officij. de qbus dicek in seqnti. §. ptinēt etiā ad eū q̄ dicunt archidiacono. put hz cōsuetudo loci. q in hmōi dat iurisdictionē q̄uis nō ita exp̄sse habeat de iure archipresbiteri sicut de archidi.

Q archidiacon⁹ nō .§. I.

habeat iurisdictionē nisi de cōsuetudine. multa ponit z contra. Jo. an. in nouell. sup. c. dilecto. de offi. archi. dicit. Nota fm Hosti. q quedā sūt ordinis epalis tm̄ quedā episcopal' autoritat. quedā simplicis epalis iurisdictionis qdā certi⁹ officij. Et prīa q scz sūt epalis ordinis vt ordinare. cōsecrare. cōsiliare. dedicare cnimare et sil'ia q colligi pñt ex de elec. in capi. q sicut nō potest aliquis inferior epo acquirere etiā obtētu alicui⁹ cōsuetudinis. di. lxviij. q̄uis. licet aliq aliq ex his exerceāt vl' qz a iure hoc concedit vt abbatibus. de etate. z q̄li. cū pringat vel ex cōsuetudine approbata p papā. sic notat de pbēs. cū dilectis de sup. negl. pla. c. i. vl' pape priuilegio. vt di. xcv. puenit. sed inferior papa hmōi minori. i. nō episcopo deberet cōmittere nō pōt. Quedā vero sunt epalis auctis. sicut cognoscere causas criminales vel matrimoniales audire. nō dare sententias dare vt viter oppositionē. de q habet. de elec. trāsmissam indulgētias p̄cedere. z q̄ ad exercitiū ad ministrationē hōis ecclīastici bñficij istituere z destituere z sil'ia. de q̄bus nota. de offi. archi. ad hec. z si q̄ possunt alia repiri q epūs ad tē pus cōmittere possit. vt nota. de offi. archidi. significasti. In pperuū vero a subiecto ptra epm nō possunt acquiri nisi p pape priuilegiū. vel p cessionē epi cū p̄scriptione iecura. z sic intellige de excess. pla. accedentibus. vl' ex lentia arbitrij seu alia q̄uentōe p̄scriptione firmata. ex de p̄

scrip. cū olim. z fm hoc sine calūnia posset intelligi ō autoritabili institutōe. cē de instī. cū venissent al's ꝓsuetudo nō prodest fm notata. de offi. archi. cū satis. Que dam sūt simplicis iurisdictōis sic vsitare corrigere. coercere modica coertōe cās minores audire z terminare. z quedā alia. q̄ in diuersis. c. habent. Et in his putat archi. quo ad prochiales ecclias. z minores titulos ce vicarū epi. de offic. archidi. ad hec vbi papa requisit de ire rndit maiorē aūr ꝓfirmationē exercere nō dz inconsulto epo nisi plus acquirat. de elec. dudū. Nec ipa vicaria extenditur ad maiores titulos. vt abbatie z quentualis eccle nisi ꝓsuetudinē hoc acq̄rat. vt de offi. archi. ō dicero. Caueat ḡ eps ne hac vicaria ꝑmittat archidiacono tanto tpe vti q̄ ꝓsuetudinis ꝓscripto sit cōplera argu. de elec. cumana. Interim eni pōt ipm z in his q̄ vult cū sit ei⁹ vitan⁹ ꝓbibere. Quedā vero sunt certi officij. ex quib⁹ z q̄ ad abbates z alios aliq̄ de iure cōi ad archi. ptinent de quib⁹ in. c. ad hec. ō offi. archi di. hec Jo. an. z te archipbro etiā dici possent q̄ de archidi. quādo hoc habet ꝓsuetudo ꝓscripta. z nō ē ibi archidiacon⁹ in tali eccl̄ia. Notat ēt ibi Jo. an. q̄ vbi ꝓsuetudo est iuri ꝺria vel ecclesijs onerosa. nō est extēdenda. vt de ꝓsuet. c. i. nec ꝙ ad alia iura. vt de ꝓscri. audiz nec ꝙ ad alias ecclias vl̄ ꝑsonas. xij. di. omia. Si vero ꝓsuetudo sit laudabilis z rōnabilis z sup re cōcessibili qle est illō q̄ archidiacon⁹ habeat iurisdictiōem in monasterijs. ce mo seruāda z extendenda ad al's ecclias. ñ dico ad alia iura. di. xi. in his. z extra de cēsi. sopite. Et ꝺ intelligas si maior ꝑs eccl̄iarū vl̄ ꝑsonaꝝ ciusdē hoc seruet q̄ nō solū de ecclijs illius diocesis sed etiā ciusdē. puincie ē sentē dum adeo q̄ si certū sit aliquā eccl̄iam illā ꝓsuetudinez nō seruasse cogi pōt ad cās seruandū in posterꝝ. q̄ est fm q̄ possunt cogi. nisi habeāt ꝓtrariā certā laudabilē ꝓsuetudinē ꝑscriptā vt de ꝓsue. c. fi. z di. xij. illud. vel nisi illi⁹ꝑ ea alia cōsuetudinē habeant. dist. xij. illa. Illi tñ aliter dicunt. que ibi potes videre.

De officio archipre .§. II.

sbiteri in vrbe sic dicit eo. ti. Officiū archipbri constat. quādo ibi ꝑsul defuerit vicecs⁹ officiū inchoare. hnd̄ actiones ꝑsbiterales in eccl̄ia dare. missaz q̄n voluerit cātare. vel cui de sacerdotib⁹ iusserit. Q̄n vero eps missaz canit. dz ꝑcipe sacerdotib⁹. vt induāt se sacerdotal. bꝰ vestibus sacris z qualiter ad missam pcedāt. debet eni precipere custodi eccl̄ie. vt in sacrario eucharistia xpi. ꝓpter infirmos nō desit. dz infirmus. puidere. z. puidēdo precipe sacerdotibus. ne forte sine ꝓfessione z cōfectione corporis xpi z sanguinis moriant. Confessiōes eoz qui a foris veniūt recipe cū oīmbus sacerdotib⁹. z ex inde p. pulsionē ponaficis magnā illis debet adhibere curā. ad xpianos q̄ faciendos z baptisādas infātes. z ad succurrēdū oīa a sacerdotib⁹ p. tussionē illius fiant. hec leo papa de officio archipsbri. de his etiā habeāt di. xxv. placuit. circa fi. Et dicat ibi. glo. sup verbo. sine ꝓfessione. q̄ si culpa vl̄ neglige ntia pbri moriat infirmi sine ꝓfessione. re⁹ erit sicut ibi dicit. i. ex ciuitatē. Et est arg. q̄ quilibet de epatu potest sacra recipe in maiori eccl̄ia q̄ ꝑm est. ar. di. l. in capitere prochianū alterius epi nō est ꝺ. q̄ non recipit prochianū alterius sed suū. q̄ oīes de diocesi possūt recurrere ad archipresbiterꝝ maioris eccl̄ie. vt hic dz. sup verbo cū oīb⁹ sacerdotib⁹ dicit Jo. an. i. z oīm sacerdotū. q̄ et ipi sacerdotes archipsbitero cōfiteri debēt fm Inn. vel fm Ho. ꝺ intellige q̄ ꝓpter mīitudinē nō sufficit archipresbiter ad ꝓfessiones audiēdas. alijs sacdotib⁹ ꝓmittit ad hoc. c. i. c. ti. Et no. fm cū. q̄ vbi is qui curā habet nō sufficit ad sacerdotalia exequēda alijs sacerdotibus cōmittit. q̄ō ē verū vbi necessitas imminet. vbi. s. nec ꝙ se sufficit quo casu ꝓmittere potest. extrā Inno. i. post ḡ ꝓfessionē audient vel de ipis peccatorib⁹ fm Host. sed Inno. exponit de pegrinis z sacerdotib⁹. Peregrini eni plus ceteris indigēt. q̄ ibi nō hñt notos. De sacrāmentis ꝓfunderēt eccl̄ia. si sine sacramētis decederent. Notat etiā hic Host. quēlibet habere tres q̄ ꝑsunt anie suc. papā cū suis vicarijs. vt legatis penitētiarijs cune priuilegiatis in hoc vt mēdicantib⁹ sed cuz certa forma epm. cū ciuitatensi archipsbitero in ꝺ eius vicario z curatum. de pe. z re. oīmis. Dicit tñ q̄ sine spēali cōmissione epi archipresbiter in casib⁹ reseruatis epo non absoluet. quod verū credit Jo. an. de pe. z re. c. si epūs li. vi. Itē dic Jo. an. sup. c. ministerū. de ēt. tit. Nota vicarū posse dare vicariū quod ut volūtaria iurisdictōe locū habet. z cō tēctosa nō. nec ī delegatis locū hz. nisi sint dati a ꝓncipe vt de offi. delega. super q̄stionū Boff. Dicat etiā Jo. an. q̄ solēniter penitētes sūt infames. vnde z ordinari non possunt. z ꝺ nō accidit rōne penitētie. sed rōne criminis publicati p. penitentiam. alias si crimē sit occultum z penitentia occulta. nō infamat. sed reuocat z emendat. di. l. ferrū. Infamat ergo tal' tū q̄ publice verberat q̄nq̄ nudus incedens tū q̄ crimē suū per sententiā penitentie publicauit. iij. q. vij. §. porro. alias si sentētia nō precedat. Solus ictus fustiū nō infamat. Ex q̄ ꝺ patet eos errare. q̄ iudicāt infamē q̄ ex deuotōe suscipiūt officium publice penitentie.

De archipresbitero. §. III

rurali sic dz eo. ti. c. fi. vt singule plebes archipbz hēant p. assiduā erga ꝓpm dei curā. q̄ nō solū ipiti vulgi solicitudinē gerat. verūctiā presbiteroz q̄ p. minores titulos. i. ecclias habitāt. vtrā iugi circūspectōe custodiat. z qua vnusquisq̄ industria diuinū opus exerceat. epo suo renūciet. Nec obtēdat eps ñ egere plebē archipbro. cū ipe eā gubernare valeat. q̄ etsi valde idoneꝰ sit decet tñ vt sua onera ꝓtaḱ. Et sicut ipe matrici ꝑest ecclie. ita archipbri presunt plebib⁹. vt in nullo utrubet ecclīastica solicitudo Cūcta tū ad epz referāt nec aliq̄d ꝺ eis decretum ordinare ꝑsumant. hec ibi ex sinodo rauēnate vbi dicit glo. q̄. c. precedēs loq̄t de archipbro ciuitatis. istud aūr de archipbro rurali q̄ in tuscia cōiter dz plebanus. alubi decanus glo. sup illud. sicut istud. nō notat oīmodā sīlitudinē sz aliqualē. q̄ aliter ꝑest eps subditus z cum alia ptāte q̄ archipbr. glo. sup illō ad epatū referāt ꝑter mīora q̄ ipi archipbri determiare pñt cū habeāt ordinariaz iurisdictōem. vt de of. or. c. cū ab eccl̄iaruz. Utrū aūt tales archipsbri seu plebani habeant auctoritatē instituendi. seu ꝓfirmādi pñtaros a pronis in ecclijs. que sūt sb suo plebanatu. Certū est q̄ de iure cōi nō pūt. secus ex consuetudine ꝑscripta sicut accidit in archiepatu florentino. q̄ p. accumulationē ꝺ pūt vterq̄ eni z archiepus z archipbr ruralis seu plebanꝰ pōt ꝓfirmare pñtatū sibi. z ad quē p. rio recurrit. ille expedit. Cū aūt a plebano ꝓfirmat quis in eccl̄ia curata. vtrū reqrat ꝓmissio spālis q̄ ad curā ppt̄ p. epm vide. s. in. c. de cura.

De primicerio seu cātore. Cap. octauū

De officio primicerij

Q qui z cantor dicat fm Host. vt primicer⁹ sciat se esse sub archidiacono sicut z archipbr et ad ei⁹ curā spāl'r ptinere. vt ꝑsit in docendo dyaconos vel reliquos gradib⁹ eccl̄iasticis in ordine positis. vt ipi discipline z custodie insistat. sicut p. aniab⁹ eoz est rōnē redditurus coz̄ deo. vt z ipe diaconib⁹ donet electiones ad nocturna officia z de singul' studiū habeat. vt ī q̄cū

q̄ re capacē sensū hñs. absq; vlla vacet negligēna. aut a quo ipe tulerit. de offi. p̄mi. c. vt p̄miceri⁹. glo. supple statu m⁹. g'o. sup̄ vbo diaconis nō est ꝑ qđ dictuz ē. s. de offi. archi. c. officiū. qz ista. ca. loquunt̄ ꝑm diuersas consuetudies eccl̄ias vari. az̄ q̄ in hmōi seruāde sūt. Jn aliq̄ enī b̄ facit archidi. in alia p̄micerius. vel pōt dici. q̄ si hr̄ de p̄micerio. q̄ b̄ ipe p̄miceri⁹ facit ad mādatū archidi. vel vt vicari⁹ ei⁹. z sil'r de ꝑmittendo lectiones i choro z alia hmōi. stādū ē st ꝑsuetudini eccl̄ie. qs illa faciat archidiaconus vel p̄miceri⁹ vel alī⁹ glo. ad ei⁹ curā ex b̄ bo. z ex illo p̄ anīabus. videt q̄ p̄miceriꝰ iurisdicōez hēat. q̄ b̄ tñ nō excludit iurisdictio archi. rōnē redditur⁹ Hosti. si nō monuerit vel instruxerit subditos. vl' si non puniert delinquētes. vl' ep̄o denūciauerit habet enī ordinariā iurisdictionē in his q̄ sibi ꝑmissa sūt. ō offi. or. cū ab eccl̄iaz. fm Jnno. qđ dicit Hosti. verū esse de consuetudine. nā de iure scripto non inuenit q̄ tal' habeat coertionē. imo ꝑsistit officiū suū circa disciplinam. i. doctrinā z custodiā z circa officia querit. z de negligentia obligat. capacē sensū. i. multa recipiētē z retinētē. vacet i. intendat vl' opam det. hi aūt se dñt hr̄e. vt vno defi ciente alter ī mediatoz ī dignitate suppleat. ep̄o archid. in his q̄ pōt. archidiacono archipbr. z sic de alijs. nisi sit alia ꝑsuetudo in p̄trariū. Et ōr p̄miceri⁹ q̄si primus in cātu vl' primus ī choro q̄ cū absens ē ei⁹ officiū supplebit q̄ ei lege vl' eruditōe primus est de q̄ etiā Jsido. di. xxv. plectis. Et nota q̄ cantores i tēplo dñi primum instituit dauid. q̄ ex filijs aaro sc̄z eleazar z ythamar eligit deputādos ad b̄ off. ciū. Et sedecim familias elegit ex eleazar descendentes. z octo ex ythamar ortas z q̄libz hec ebdomada p̄ sortē trahebant q̄ ministrare debebāt tēplo dñi ad laudē dñi. i. q̄ familia. in q̄ familia vnus erat p̄cipuus. q̄ dicebat princeps sacerdotū. z secū habebat q̄libet horū. xij. ī adiutoriū. vt hr̄ in. i. palipo. xxiij. et xxiij. c. vñ z de zacharia p̄re Jo. bapti. legit̄ Lu. i. q̄ erat de vice abia q̄ erat ex illis familijs. xxiij. z sorte exijt. vt incēsū poneret. s. ī tēplo. in sancta sanctoz. vt sūmos sacdos

De officio cantoris di. ꝟ. i

cit Jsido. li. ethimo. z habet di. xxi. c. cleros Cātor vocat⁹ est q̄ vocē modulat̄ in cātu. Duo⁹ duo genera dicūt ī arte musica p̄centor z succētor. Precētor q̄ vocē p̄mittit in cātu. Succētor q̄ sonū q̄ canēdo mdz. Concētor ār q̄ sonat. q̄ aūt nō ꝑsonat nec cōcinit nec cōcentor erit. z di. xxv. plectis dicit. q̄ ad p̄micerū q̄ alias cātor dr̄ primer ordo z mod⁹ psallendi in choro. p solennitate z tpe z matricl'as facere. sc̄z pofficijs faciēdis ī eccl'ia. Et q̄uis pauca habeant̄ in iure de mō agēdi se in hmōi officio. multa tñ ponit mgr̄ Amb. in li. de offi. ordi. q̄ ꝑsuemūt tali officio. Un aliq̄ ponemus. etsi neminē sub pctō obligēt Et vbi ēt in aliq̄ eccl'ia esset aliq̄ ꝑsuetudo in ꝑiū non dico abusio vl' corruptela. ſz ꝑsuetudo q̄ appareat rōnabilis illa fuāda ē. di. xij. de his. Officiū cātoris est dare

Officius cantoris

operā. vt totū officiū bene correctū habeat ī eccl'ia. Pertinet ad eū libros eccl'iasticos sc̄z quoz ē vs⁹ in diuinis officijs corrigere diligēter in cātu seu nota ī ꝓbis seu p̄ctationib⁹ z accentib⁹ z hmōi. vel p se si scit. vl' p aliū si nescit. libros ipos mūdos tenere z aptatos ī coopertur⁹ et ligaturis z male tractātes reprehēdere. vl' apō maiores accusare. rubricas q̄ officiū p tpe ordinat. sepe videre z menti hr̄e. z procurare. q̄ habeat armariū. in q̄ libri de choro reponāt cū eis nō ē opus. libellos. pcessionales cū habeāt opari fratrib⁹ in choro distribuere z q̄n occurrunt aliq̄ officia difficilia ad cantādū ꝑgregare iuuenes et minus doctos. vt puideāt ne fiat ꝑfusio in officio in legēdo vl' cantādo vl' ceremonias fuando. Notare p tabulā vl' aliū modū q̄ faciāt hebdomodariā z mīstrātes in altari z sine acceptiōe ꝑsonaz̄ scribāt ad officia ꝑcuntib⁹. Tales tñ q̄ possint z ictant ea apte facere. z mitremagis in festis. qn magis ꝑ⁹ ꝑcurrit ad officia. z q̄ aliq̄ no minus ꝑuenit z in alijs nimis parcat in off. eis. sed equalitas ꝑportional' seruet z cū teneāt ad aliq̄d officiū. et nō pōt illud exercere. dz alteri cōmittere vl' carori nocet ficare vt possit de altero hoza ꝑgrua puideri. Cantor dz manere ī choro dextro z in p̄ma sede ī festis nobis choz. Postest tñ cū oportuerit mutare sedē. p exercitio aptioꝝ officijs cū sui. z aliq̄n etiā ad choz̄ simultū accedere Jn officijs solennib⁹ festoz̄ in medio chori dz incipe cū succētore. sine fm morē p̄rie Et discurrere cū expedit p chorū ad excitandū ad fres ad cantādū vl' rep̄mēdū discordātes De nouo venientib⁹ in sedib⁹ cōgruis collocare fm gradū suum. dignioꝝ ꝑsonas ponēdo ī dignioꝝ. Et cōtra abducere ad locū honorabiliorē z lupiorē Et cōtra abiectiozes se ponēntib⁹ ī sedib⁹ dignioꝝ ad loca humiliora reuocare vbane tñ. Ad tpm spectat opam dare. vt cantātes vl' legentes in choro ꝑcordēt in paulis ī lectionē z termiatione z nota z ptractiōe z mittere aliquos de vno choro ad aliū fm q̄ ē necessariū. p tpe. Ad cātorem spectat nouos sacdotes instruere circa missas. z de adiutore vl' instructore ei⁹. puidere. q̄uis sufficiēter sit edoctus. Et sil'r alios de nouo ordinatos in diuersis ordinib⁹ vt cātu z cerimonijs seruēt q̄ scripti ē vl' ꝑsuetū ne discrepēt ab alijs q̄ frequēt accidit circa cerimonialia. z cū ēps celebrat q̄ tales ponāt ad officia in seruiendo ei q̄ decēt z ordinare faciat q̄ fieri optz. Et cū fuerint dicende aliq̄ oīones spāles vltra notatas. vt p pace vl' infirmis. vel aliq̄ misse votiue vl' anniuersaria tpe vl' festa fm q̄ magis ꝑsueuit notificet hebdomodario vl' alijs sacerdotib⁹ q̄ habēt hec dicere vadat etiā ad sacristiā vel mittat aliquē ad videndū. si sūt pati milstri ad sollicitandū eos. ne chor⁹ habeat expectare. Debz ē assidu⁹ in choro z pcipue cū hebdomadaria ē ex choro exeūtro quē potissime dz dirigere. Prim⁹ q̄ chorū ītret vt viz timus exeat. nisi necessitas vl' aliud vrgeat. Exeatet dz mientes. incite tozpētes ad psallendū z cantādū. aliq̄s vocet ad librū p̄cipue in festis. vt minus errēt. antipho nas inūgat inchoandas in choro suo. put videbitur vt fm ꝑsuetum a supioꝝbus vel inferioꝝb⁹ inchoādo. vt vnicuiq̄ fuerit honoriby. Ad ipm primet intonare psalmos z resumere antiphonas voce tali vt alij possint eq̄ seruare vocē z aliq̄n exalrare q̄n nimis tenēt. Debet etiā puidere q̄ oēs vadāt ordinate. z q̄ facit officiū bēat librū necessariū z rectificare cū z oīs alios in his q̄ agenda sūt vl' dicenda. Eius correctiōes oīs sequi debent. et eis am si erret. dūmō nō sit error ī tollerabil' z obedire ei in his q̄ p̄tinēt ad officiū ei⁹. Officiū succentoz̄ ē resp̄icere diligenter q̄ dicta sūt de officio cātoris z solliciare cantorē de p̄dictis z diligēter iuuare cū. studere ī officio diligēter z mēti habere z rubricas ordinātes officiū. Stare in choro sinistro z mutare sedē rōne officij ī choro suo cū voluerit Jp̄ius interest cū ebdomada fuerit ex parte chori sui facere officiū. et q̄ exequi diligent̄ z q̄ dicta sūt de officio cantoris. inq̄tū p̄tinet ad chorū z septimanas suā b̄ excepto q̄ correctiōes z directiones i officio nō p̄tinent ad eū sup totū chorū eccl'ie illi⁹. sed solū sup choru suū nisi tpe hebdomade suc p̄cer intollerabiles errozes q̄s semp corrigere pōt. Jtē ad ipm primet acquiescere cātori in dubijs ēt si mali corrigat vl' dicat nō debet ei ꝑdicere in choro ad vitandū ꝑtentiones in eo. Et q̄n cantor p̄ns nō est dz supplere in oīb⁹ vices eius z econuerso cantor vices succentoz̄ absentis. Uez vt de ctū ē in hmōi attendenda ē ꝑsuetudo antiq̄ra in eccl'ijs circa ista vel alia seruāda dūmō nō sit irrōnabil' vl' vtq̄ frustra. z di. xi. in bis.

De officio sacriste ꝛ custodis. Capi. ix.

De officio sacriste ꝛ custodis

ex ꝓcilio toletano sic habeꝫ vt sciat sacrista se subiectū esse archidiacono. ꝛ ad eū cura ecclie ꝓtinere custodiā sacroꝝ vasoꝝ vestimentoꝝ ecclesiasticoꝝ seu totius thesauri ecclie. necnō q̄ ad luminaria ꝓtinēt siue in oleo siue in cera. ō offi. sacriste. c. vni. Scdo post archi. ne sit ꝯ de offi. archid. c. ea q̄. vel ibi ex cō. glo. sup verbo vt sciat supple statuim⁹ vasoꝝ sacroꝝ. ꝓsuetudine ipe solus sacrista custodit. ꝛ idē dicendum de cera ꝛ oleo. s. vt fiat ꝑm ꝓsuetudinē ecclie quo ad curam ꝛ pulsionē coꝝ. Curā. i. solicitudinē ꝛ officiū. nā de aliis cura nō habet. Cera al's sera. i. q̄ sub clauib⁹ dat. dunꝫ. hūc Jsido. dis. xxv. c. plectis. vocat thesaurarū et quid ad eū spectat. declarat ibi. ꝛ qz custos est qsi mīster sacriste. ideo Jsido. in. d. c. plectis vbi ponit ꝑdicta officia varia. nō curauit de custode facere mentionē. sed in decretalib⁹ ponit ꝓ specialis titulus ō officio custodis. sed et ō officio custodis. sed de vtroq; in .v. c. ponemus.

De custode ecclie qui. §. i.

vt dictū est quasi minister est sacriste. sic ō. Custos ecclesie cuiꝰ ꝗ cōperūt ecclie custodiēda cōmittunt. oportet vt sui archidiaconi iussioni in cūctis obediat. Jn canonicis horis signa tintinabuloꝝ pulsanda ad iussionē archidiaconi ab eo pulsent. Pallea vel linteamina altaris seu cūcta vtensilia ecclie indesinenter custodiat. lāpades ꝛ lucernas in accendēdo siue extinguēdo ꝓuidus existat. vt ne supra modū lucēdo oleū depereat. aut minus lucēdo obscurior fiat ecclia. Sed oīa cū discretione agant q̄ nosci oīm esse mater nouerūt. Si ꝓ minus idoneꝰ is ad ō pagendū extiterit ab archidiacono coerceat vt se emēder. Si aūt indomit⁹ ꝑmāserit archidiaconus ep̄o nūciādo ꝓuideat. vt indecente electo aptꝰ in domo dñi ꝓstituat minister. vt oīa ī laudē dñi fiāt. ex li. ro. ordi. de offi. custo. ꝛ in. c. se dicit. Custos sollicitus esse debet de omni ornamēto ecclie ꝛ luminariis eccl̄ie. Necnō panē ꝛ vinū ī omni ꝛpe ꝓparatū ad missam habere debz. ꝛ oēs oblatiōes seu elimosynas seu decimas cum ꝓsensu archidiaconi abstrē ep̄o diuidat. hec ibi. Sup ꝓbo vtēsilia debz custodire supple sub archidiacono ꝛ sacrista. ne sit ꝯ qō supra dictū est ō offi. archi. ea q̄. Vasa enī aura ꝛ argētea ꝛ vestimēta ꝓciosa ꝑm Hosti. magis ꝓtinēt ad custodiā sacriste. Un ꝛ tbe saurari⁹ ab Jsido. dicit. ꝛ ō seruādū ꝑm eccl̄ie ꝓsuetudinem. vt ab isto vel illo. s. archidiacono vel sacrista vl' custode custodiant. Sup ꝓbo indomit⁹ dicit Jnno. Exq̄ incorrigibil' est sine accusatore remoueri pōt. qz notoriū est ipsius crimē. xj. q. j. si quis sacerdotū. Et dic Jnno. de offi. archi. ea q. ꝓ ad ad officiū archidiaconi spectat vt diligēter curā habeat sup oēs inferiores ꝑlatos eccl̄ie siaz. qualiter hec custodiāt. s. ꝓciosa eccl̄ie. al's si reperta fuerit negligens obligat. nisi ipm excuset ꝛtraria ꝓsuetudo ꝑm Hosti. sicut cōuenit accidit. Qui aūt habet istā cōmittere custodiā caueat cui cōmittit. ne ꝗ fraude et offensa illi⁹ cui cōmittit. vt ō patz. Et tenet ꝓlat⁹ ꝑm Jnno. nō solū de leui culpa. sed etiā ō leuissima. nec mirū. qz qui ꝓciū recipit ꝓ custodia. tenet ō leuissima. Sz ꝓlatus habēs ō officiū plusq̄ ꝓciū recipit. cū pl⁹ sit habere dignitatē q̄ ꝓciū. vel ꝑm eū intelligit ō de vasis ꝛ hmōi. q nō erāt deposita. sed pignori obligata vel alio mō accepta ab eccl̄ia vel ep̄o ꝛ ap̄o archidyaconū commēdata. Que ꝓtineant ad officiū sacriste ꝛ custodis ꝑm quandā decentiā magistꝝ ꝑm iura. ponit magister Umber. in li. de offi. ordinarij fratꝝ ꝑdicatoꝝ. quoꝝ q̄ plura nō solū ad religiosos sed etiā ad clericos seculares sunt ꝓuenientia. Primo ꝓtinet ad eū tenere ecclesiā mūdam. Unde sepe debet eā scopare ꝓ se vl' ꝓ alios. Et qnto locus est sacratior tāto debet esse mundior a pulueribus ꝛ arancis ꝛ hmōi. Un altare ꝓmaxīe. exinde chorꝰ demū nauis ecclie inferior ac etiā cimiterū. Curā habere de reparandis tectis. vt tollant stillicidia ad obuiandū ruinis ecclie. De seris ꝛ clauib⁹ locoꝝ ꝛ de ecclia ꝛpe ꝓgruo aperiēda et claudēda. Signa capanaꝝ ꝓmissa vel ꝑdicatiōis vel horis vel ad processiōes ꝛ funera ꝑm ꝓsuetudinē ipius ecclie facere debet. Et q̄n fiūt plura signa vt ad matutinū ꝛ ad vesperas decet vt primū sit breuis. ꝛ vltimū ꝓlixꝰ vt ad finē ipius vltimi possint ꝓuenire clerici etiā remoti ab eccl̄ia. ꝛ distātia cōpetens inter ipa signa fiat. Qua hora etiā diei dicant singule horē standū est ꝓsuetudini eccl̄ie. ita tn ꝙ nō varient sine vrgēti cā. mō cito mō tarde pulsando ad horas q̄cūq;. Un ꝛ si pōt ꝓgruū est habere horologiū bn ordinatū ꝛ verax. De cereis habēdis circa altare inꝰ missis matutinis ꝛ vesp̄is debet ꝓuidere ꝓgruēter ꝛ de lumīe accēso añ sacrm eucharistie. Debet etiā attendere ꝙ hostie pulcre cū pixidib⁹ decētib⁹ habeant ꝓ sacro de mūda farina triticea ꝛ vinū puꝝ ꝛ sanū in aptis ampull' mūdis ꝛ aqua recēs. Calices apti ꝛ libri necessarij cum extersoriis sepe mutādis. ꝛ ꝓ subdiaconū lauādis. Palle etiā altaris ꝛ tobale mūde habeant ꝛ bn dicte tres ad minus ꝛ multomagis corpalia ī mac'ata. Caucre debet ne hostie que ꝓsecrate q̄ ꝓseruāt ꝓ infirmis ꝓpter humiditatē mucide fiāt vl' ꝓpter calorē estiuū ꝯmes seu tinee generent. vñ ꝛ sepe eas debet mutare de quindena ī quindenā vel circa. De aqua etiā ꝓ lauādis manib⁹ in sacristia ꝛ linteamib⁹ ad extergēdū. ꝛ naritergijs in missis et patella ignis in hyeme debet ꝓuidere. Diligentiā debet habere ꝙ locus honest⁹ ꝛ decēt⁹ pulcritudis super altare vel iuxta altare maꝰ habeat in quo corpus dñi ī pixide honesta ꝛ ornata sub claue fuer. ꝛ similr alia sacramēta. vt oleū scīm ꝛ chrisma in ecclijs baptismalibus in debitis vasis sub claui teneāt ac etiā baptisteri um. Et cū ep̄s ibi vellet facere ordinationes vel bn dictiones vl' ꝓsecratiōes abbatū vel ep̄oꝝ vel ecclesie vel altarū. ꝓuideant necessaria de ꝓsilio capellani ep̄i vt habeant bec in ꝓmptu ꝛ in officijs funeꝝ. ī signis campanaꝝ ꝓsuetis fossis ꝛ cereis ꝛ faciētib⁹ officiū ꝓparatis cū stola pluuiali thuribulo aqua benedicta candelis ꝛ hmōi ꝑm morē patrie. De indumētis q̄z seu casulis dalmaticis ꝛ tunicellis ꝛ alijs ornamētis tā ministroꝝ q̄z altarū debet attēdere diligēter ꝙ sint decētia. nō dissuta nō dilacerata nō deturpata. varia. si fieri pōt ꝑm tēpora. Mā in solēnitatib⁹ magis pulcra q̄z diebꝫ cōmunib⁹. Et ꝑm festoꝝ varietatē sic diuersi colorib⁹ vestibus ministri vtant. si habeant pura rubeis in festis martyrū et apl'oꝝ ꝛ pēthecostes. albis in festis ỹginis Marie ꝛ sanctaꝝ ỹginū. angeloꝝ. natiuitatꝫ xpi. resurrectiōis et ascensionis. viridib⁹ ꝛ croceis in festis ꝓfessoꝝ ꝛ hmōi. violatis vel nigris in officijs mortuoꝝ ꝛ dñicis aducentus. ꝛ xl. Et ō vetustate ꝓsumpta sūt aliqua ex bis cōburi debēt sicut etiā chrisma ꝛ oleū sanctū anni ꝓceden tis ꝛ capilli abscissi a recipiētib⁹ primā tonsurā et alia ꝓtinētia ad ornamentū eccl̄ie vl' altaris inutilia. ꝛ cineres hoꝝ in piscinā mitti dñt. sicut ꝛ ablutiōes corporaliū ꝛ extersioꝝ. ꝛ extorsiones altarū ꝓsecratoꝝ ꝛ alia huiusmodi. q̄ piscina debet esse iuxta altare maꝰ vel alio loco apto q̄ capiat multa talia. nec de facili repleat. Debēt insup recipe ꝙ inuētarij numeꝝ calicū cū patenis. libroꝝ. paramētoꝝ altarij ꝛ vestiū sacrarū. q̄ sūt alicuꝰ valoris cū signis distinctiuis. puta cuꝰ sint coloris. et alijs ꝙ q̄ possint bn cognosci. q̄ libri sint. s. inicia ꝛ fines et alia. Un nō possit fieri fraus ꝛ ipa accepta ꝓ iuenta;

nũ debet ꝓsignare plato cũ expedierit ꝛ visitatori. Reliquias etiã cũ ornamẽtis suis ꝛ q̃ ꝺ nouo ꝓferunt eccl̃ie debet scribere. ꝓseruare ꝛ rest̃gnare tpe suo. Si liquas etiã ex his ne ledant̃ a timeris vel aliter exercere. vel ad aĩe exercẽdere. Et si qua iurgia de licẽtia platoꝝ vẽdit. in alia vtilia ꝓuertet̃ pcũ. Et sup oĩa q̃ habeant̃ in ruto loco ꝛ bñ clauso. ne fures effodiãt ꝛ furent̃. Sacrista etiam solet in eccl̃ijs cathedralibꝫ p̃nũciare coram pplo excõicationes cũ cãdelis accẽsis ꝛ plectis. in alijs eccl̃ijs ꝓsueuit fieri p̃ rectores eaꝝ. vel alios quibꝫ imũxerit.

De officio vicarij. Capl'm.x.

De officio vicarij ꝛ in

decre.xvj.q.vij.noua actione. vbi sumit̃ large iste t̃m in⁹. s.p officiali epi ꝛ iconomo suo vbi tñ est aliq̃ spũalitas anneca. Et si aruit̃ ibi. q̃ tal̃ nõ pt esse laic⁹. ꝺz enĩ ibi sic. Indecoꝝ ẽ laicũ vicariũ esse epi. ꝛ viros eccl̃iasticos iudicare. Inuno enĩ codeq̃ officio nõ ꝺz cẽ dispar. pfessio dicẽte moyse. Nõ arabis i boue sil' ꝛ asino. i. boĩcs diuĩse pfessiõis i vno officio nõ sociab. naz coberẽ ꝛ diũgi nõ p̃t. q̃ studia ꝛ vota iũt diuĩsa. ꝛ vt dic̃ ibi glo. stat⁹ regl'aris nõ ꝺz cẽ dispar. pfessiõis a clericali. quia ꝛ tpi sũt ad spũalia applicari ꝫ solũ secl'ares Dicit aũt vicari⁹ q̃si vices gerẽs. i. q̃⁹ cui⁹ est vicari⁹ Sz vidẽdũ p̃ ꝺ vicario pape q̃. s. est i vrbe. deinde ꝺ vicario epi vl' archiepi. Demũ de vicarijs aliozꝝ rectoꝝ.

De vicario pape ha- §. I.

bet̃ de officio vica. tua nob. vbi ꝺz. Jurisdictio vicarij quẽ roman⁹ põtifex i vrbe relinq̃t nõ extẽdit̃ vltra ullaz nisi ei spec̃ialit̃ sit ꝓcessũ. Querit̃ b̃ Jo. an. i nouella. vtrꝫ vicari⁹ tal'. s. pape possit absoluere excõicatos ꝓpter iniectionẽ manuũ violẽtas in clericos subditos vel etiã alibi unde veniẽtes. ꝛ rñdet de facto videm⁹ plerũq̃ q̃ absoluit q̃ꝺ puto ex speciali cõmissiõe fier⁹. aliter nõ posset. vt puto ꝛ spẽal'r aliũde veniẽtes. Et idẽ videt ꝺ subditis si dicim⁹ hñe cũ illã vicariã prãtis quã hz papa i vrbe. vt patriarcha seu epus vrbis nõ quã hz vt epus ozb includẽs vrbẽ. vt. s. tũc nõ absolueret subditos. nisi in his casibꝫ in quibꝫ absoluũt alij epi vl' coꝝ vicarij. puta non enormibꝫ. ꝺ sen. excõ. c. puenit. Itẽ q̃rit an ꝓferat bñficia in vrbe spectãtia ad collationem pape vl' inferiorũ vt posset papa. Et rñdet q̃ nõ. nisi ad hoc habeat speciale mãdatũ. vt. c. fi. co. ti. li. vj. Itẽ an possit ordinare vel cõmẽdaticias lras dare ad ordines recipiendos ꝛ tenendos. q̃ꝺ habet̃ de rẽ. ord. c. cũ nll's. lib. vj. s. q̃ nõ. Item dubitat̃ an dyocesan⁹ vrbis includat̃ in ei⁹ iurisdictiõe. Rñ. ꝺ iure videt̃ q̃ nõ. ff. de offi. pfec. vr. Lfi. ꝛ sic nõ veniẽt vbi aliud nõ exp̃mat̃. nisi ꝓtinentia edificia ꝛ suburbia. p. c. si ciuitas. de sen. excõ. li. vj. Sed in hoc oportet forma cõmissiõis attẽdi. fac̃ ad hoc q̃ꝺ dic̃ hoc rex. Itẽ cum in vrbe sint tituli cardinaliũ. q̃ quo ad sbditos suos habẽt q̃si ius epale. Querit̃ an talis vicari⁹ possit cognoscere de cauꝝ subditoꝝ cardinaliũ. Et videt̃ q̃ sic ex ista decretali. q̃ solũ excludit iurisdictionẽ extra vrbẽ. g̃ plena hz in vrbe. quã papa ad cãz cognitionẽ cũ sit idẽ ad iuroriũ. de ꝓsue. c. ij. Itẽ nõ min⁹ ꝺz posse vicari⁹ pape in vrbe q̃ vicari⁹ epi. q̃ cogñscit de causis subditoꝝ plaris subiectis epo. vt dicit̃. j. de offi ord. c. pastoral'. i glo. hz fatear locũ esse p̃uẽtiõi vt ibi dicit̃. nisi aliud spẽali iure cõperat. Et p̃ hoc sit respõsũ ad id q̃ꝺ videt̃ quibusdã q̃ vicari⁹ pape nõ habeat speciale hz p̃archale seu epale ptãtem. Unde hz legat⁹ possit. q̃ equat ꝓsuli ꝛ psidi. ꝺ off. lega. c. ij. li. vj. Vicari⁹ tñ nõ potent nisi imediatos vigere. nã vt dixi nõ min⁹ ꝺz posse q̃ epus vel vicari⁹ ei⁹ Ista oĩa si p̃ ꝓstitutionẽ declarent̃ esset cõmẽdabile. ꝛ q̃ uis ista ꝓstitutio. s. tua nob. sit local'. q̃ ꝺ vicario vrbis tractat. tñ i aliquibꝫ est vniũsalis Unde ipse Joh. an. ꝺic̃ in principio ci⁹ q̃ ista decret. sola in illo ntu. tractat ꝺ vicario iurisdictionẽ habẽte. quẽ alĩs officialẽ vocamus. Et iuge ꝓbo. iurisdictio dic̃ Inno. vicariũ habere iurisdictionẽ ordinariã p̃ modũ arguendi. q̃ notat̃ dis. xxv. plectis in magna glo. idẽ Hosti. Unde glo. Ber. ibi dicit. q̃ vicari⁹ oĩa põt q̃ pertinẽt ad iurisdictionẽ illi⁹ cui⁹ vices gerit. sed sũt q̃dã q̃ sine mãdato attẽptare nõ debet. vt dic̃. j.

De vicario epi vel §. II.

alterius. q̃ hz iurisdictionẽ q̃si epalẽ. vt plani ex pẽti religiosoꝝ. ꝺ b̃ agit̃ in. vj. co. ti. vbi ꝺz. Ibi i officialẽ epi p̃ cõmissionẽ officij generalit̃ sibi factã cãz cognitio trãsferatur prãtẽ cũ ingrẽdi corrigẽdi aut puniẽdi aliq̃ excessus. sed aliq̃ in suis bñficijs vl' administratiõibꝫ amouẽdi trãsferri nolum⁹ in cũdẽ nisi sibi hec specialit̃ cõmittat̃. de offi. vica. hz vbi glo. Joh. an. dicit sup ꝺbo. official'. q̃ talis interdũ missus dic⁹ appellat̃. de reg. c. ij. ꝛ hz negari nõ possit eos habere iurisdictionẽ ordinariã nõ in oĩbꝫ recurnt̃ ad eos sic̃ ad dates. Unde ꝛ de calibꝫ hic exp̃ssis nõ se intromittũt nec de spũalibꝫ vñ ꝛ lras cõmẽdaticias ad ordines dare nõ p̃t. vt ꝺ rẽ. ord. c. cũ nullus. li. vj. hec officialis archiepi p̃ire vel iuuito archiepo põt in suffraganeũ eius ferre sniam excõicationis interdicti vl' suspẽsionis. Sup ꝺbo cõmittant̃. dic glo. q̃ si epus dedit vicariũ generalẽ. ꝛ i mãdato exp̃ssit aliq̃ de istis. q̃ꝺ req̃rit speciale mãdatũ secuta clausula generali. puta oĩa alia facẽdi q̃ p nos possem⁹. etiã si talia foret q̃. q̃ mãdatũ exigerẽt speciale. tũc per hec oĩa specialia põt. Secꝰ aũt si nõ exp̃ssisset aliq̃ꝺ de speciali bz si soluz generale mãdatũ daret fm Hosti. Itẽ in. c. cũ in generali. co. ti. li. vj. ꝺz. q̃ officialis seu vicari⁹ epi general' beneficia ꝓferre nõ pot. nisi bñficioꝝ collatio sit ei cõmissa specialit̃. Ubi dic̃ q̃dã glo. q̃ vicari⁹ seu officialis ꝺz generalit̃ nõ solũ cui dat̃ iurisdictio ab epo vl' alio plato iuge rotã dyocesim seu sup oẽs subditos suos. hz ꝛ li instituatur in aliq̃ particulari loco sue iurisdictiõis. q̃ nõ attẽdit generalitas loci tot⁹ iurisdictiõis. sed generalitas commissiõis cãz. ad b̃ vt cẽseat ordinari⁹ ꝛ idẽ ꝓ listoriũ cuspo. Lmitatio enĩ loci nõ fac̃ aliquẽ nõ esse ordinarium.

Itẽ in. c. romano. co. ti. li. vj. ꝺz in sũma fm Jo. an. q̃ successor official' seu vicariꝰ excõicati excõicatus nõ dit nisi in crimĩe dãnato cõicet. põt aũt aliq̃s succedẽ officiali seu vicario dupliciter. q̃ vel ex eo q̃ epus vl' platus q̃is illo amoto ponit aliũ vicariũ de facto vel de iure. cũ. s. a supiori hz de b̃ prãtẽ. illa tñ q̃ exerceat illo excõicato to manẽte. q̃ cõmisit vices suas. nõ valẽt si iurisdictiõe solũ ab eo recepta b̃ fec. Itẽ vt dic̃ glo. cũ official' vl' vicari⁹ epi peccat in his q̃ sũt iurisdictiõis. q̃ idẽ est ꝓsistoriũ epi ꝛ sui official'. tũc archiepus sic̃ epus suffraganeos põt punire. Si ꝺbo official' epi aliq̃d possideret vel faceret vt priuat⁹ tũc archiepus pl⁹ nõ põt punire eos nisi sic̃ alios subditos epoꝝ in casibꝫ hz. s. de quibꝫ habes ex de offi. ꝺ. c. pastoral'. Itẽ cũ epus sit excõicat⁹ nec ipse nec officiales sui seu vicarij cognoscẽt de causis cũ idoneis sit ꝓsistoriũ. Quid g̃ fiendũ. Rñ adeat papa vt puniat. ex de supp. neg. pla. c. j. Itẽ dic̃ Joh. an. p⁹ Host. in novellis. sup. c. tua nob eo. ti. q̃ mortuo epo vl' eo q̃ vicarius dedit cessat iurisdictio vicarij. allegat ꝺ offi. vica. romana. li. vj. sic etiã dicit de ꝓsecutore die fuari q̃uis plerũq̃ capl'a tales ꝓfirmẽt vl' remoueãt. ꝛ p eis de mandat̃ ob. cũ olim. Scias etiã q̃ epus pot sibi ꝓstituere officialẽ seu vicariũ sine ꝓsensu capli sui. ꝛ remouere vt notat Hosti in sũma. Et b̃ etiã approbat ꝓsuetudo in talibꝫ seruãda. pot etiã restringi loca cõmittere vices suas. vt in certo loco tñ gerat vices suas. q̃ꝺ elicit a silentio. vt ex eo q̃ in ista decretali tua. dicit in vrbe fm Hosti. si

etiã põt determiãri tps. z vtrobiq põt restringi z reuo
cari prãs p̃cedente. Unõ z padue ꝓsului vicariũ per
capl'm datũ ad tps vacãte sede ante tps reuocari pos/
se fac ad ℔ qõ habeꝫ de ꝓca. c. fi. imo qõ pl' est. qz si cõ/
stituẽtes vicariũ ad certũ tps iurauerit vl' ꝓmiserit sub
certa pena nõ reuocare ad tps determiatũ li postea re/
uocẽt an dictũ tps tenet reuocatio. z si ex cã ronabili ℔
faciãt. puta qz male fac officiũ vẽdit iuriciã z bmõi re/
uocãdo. nõ sut ptiri. nec dñt penã. sec' si sine cã. z tñ te/
net reuocatio. vt dictũ est ar. de ꝓben. dilecto.

De vicarijs q̃ deser. .§. III

uiũt i ecclijs i diuis officijs ꝓ aliꝫ ꝓsonis q̃b ecclie iẽ
untitulate i. c. clericos. co. ti. sic sumanꝫ p̃ Joh. an. Prela
tus nõ põt sibi substituere vicariũ. vel sic. Vicari' non
põt dare vicariũ. Sz ꝓmũ. s. q̃ plat' nõ possit institue/
re vicariũ i ecclia sua itelligas ꝓpetuũ z iuc aucte epi.
alꝫ de ꝓsensu epi nõ est ab sonũ sed ꝓsentaneũ rõi. z sic
nõ ꝯdic ℥ ꝓcor. d clerl. pere. c. fi. imo legit q̃ dcunq̃ põt
ipm bre habeat. vbi deficit plat' ipe suppleat i missarũ
solẽnijs. z alijs bmõi. vij. q. j. illõ. in q̃ tñ casu nõ excu/
sat plat' a residẽtia psonali. z sic nõ est ℥. d pben. c. exti
pade. nec minuit ℔ cult' diuin'. ℥ auget qõ semp fieri
debet. Quãtũ ad scõm. s. q̃ vicari' nõ pot instituere
vicariũ. sic nec delegat' subdelegare. ℔ io est qz vicarij p
sona videt electa. ar. de offi. archiꝑby. c. j. maxie. ꝑt cer/
tũ misterũ. qõ videt ei demãdatũ. vt d offi. dele. c. fin.
imo etiã põt dari speciale. q̃ vicari' vicariũ nõ substituit
ꝑter infinitatẽ vitãdã. ar. d rescrip. c. cũ in multis. li. vj.
Dic tñ Dosti. q̃ ℥ ℔ sit de iure. tñ ad tps pmodicũ z ex
magna causa nõ min' freqnter poterit vicari' aliũ loco
sui relinqre sicut fit tota die. vt d appell. puenit. ij. ℣. in/
terim. Un nõ bñt mãdatũ substituẽdi si sũt infirmi vl'
impediti delegẽt causas tũc pendentes. Nec ibi. Un ex
his videt q̃ si vicarij bñt ptãtẽ ab instituẽte eos vt va
leãt alios substituere sibi tũc pñt vicarios dare rõne di
cte cõmissionis nõ inq̃tũ vicarij simpliciter.

De vicaria i bene. .§. IIII.

ficijs seu ecclijs. Nota fm Dosti. q̃ i certis casibꝫ põt q̃s
p vicariũ defuire q̃uis regl'ariter ipe deberet residẽ. ꝓ/
mus est rõe occupationis. hac rõe excusat epi. q̃ in eccle
cathedrali ℥ aliquẽ loco sui z ipe i camera sua dicat ho
ras. z postea expedit occurrẽtia. z ℔ idẽ itelligo d q̃bꝫ
alio legitie occupato. d cele. missa. c. j. debet tñ epi cele/
brare i ecclia die dnico z alijs ꝑcipuis festiuitatibꝫ. ni/
si necitas excuset. vij. q. j. tpis. Secus est rõne statuti seu
ꝓsuetudis. ar. de ꝓsti. c. cũ occs. Terri' rõe ꝓuilegij seu di
spẽsationis. d fi. ꝓsby. c. ꝓposuit. hũc casũ ꝓcedit papa fre/
quẽter bñtibꝫ pluralitatẽ bñficiorũ. Et addit dumodo
aiarũ cura nõ negligat z ecclijs faciat p vicarios idone
os deseruire. Et nota q̃ bi casus cũ ꝓcedẽti nõ bñt locũ
si ecclia fuerit fundationis destituta. d de. nõ resi. ad ℔. Et
q̃ enĩ ꝓsuetudo cepit esse irronabil' z ecclie onerosa. renẽ
da nõ est. de ꝓsuetu. c. j. Quart' qñ epus habet sub se bo
mines diuersorũ rituũ z linguarũ. nã illis habet p vicariũ
deseruire. de offi. ordi. qñ. Quint' qñ q̃s habet ꝑbendã
in ecclia cathedrali. cui ãnexa est prochial' ecclia. nã tal'
ptiũ. ex de ꝑben. extirpãde. Sexta rõe defect' seu debilita
re supueniẽte. vij. q. j. c. j. ex d de. egro. c. j. Septim' qñ
ncessiũ bz ꝑficisci. vt q̃ cruce signat' est. ex d vo. c. fi. Et
nationis. z de licẽtia plan. de ꝓse. dis. v. nõ opter. Aliqui
ponũt z alios plures casus q̃s isti vidẽt ꝓncipaliores.
Et nota q̃ rector ecclie cũ licẽtia epi põt clerico ꝓducto
ri fructuũ cõmittẽ vicariã siue curã aiarũ. ita tñ q̃ nihil
ꝑter ℔ tpale q̃rat. qz symonia est. Jtẽ nota q̃ vicari' q̃
petu' est q̃ curã hz ecclie cui' vicari' est q̃ canonice uniꝫ/
tur a ꝓsona ecclie d auctoritate epi. z certã dz recipe porti
nẽ. vt d eo. ti. ad ℔. z bi sũt cogẽdi ad residẽtia ibi faciẽ
dã. eo. ti. ex ꝑte. z q̃ habet ꝓpetuã vicariã alꝫ habere nõ
põt. ex de offi. vica. ad hec. Jtẽ si talis vicari' recipit aliꝫ
quã ecclesiam cũ cura. ꝑdit vicariã. z dz bre. xxv. annos.
et dz ꝓmoueri ad sacerdotiũ sic si esset rector ordinari'.
alias priuat' est. vt ex eo. q̃ de ecclijs. in clemen.

De debito mõ se bñdi in officio plature. Capi. xj.

Pauit eos i innocẽtia

p cordis sui. z i intellectibꝫ manuũ suarũ dedu/
cet eos. ps. lxxvij. Officiũ platoꝝ ẽ pascẽ gre/
gẽ sibi cõmissũ. Un z saluator dixit ꝑ z summo platoꝝ ec/
clesie ꝓncipi. s. apl'oꝝ petro cũ ei cõmisit curã gregis sui.
pasce oues meas. Joh. vlti. z nõ dicunt pastores nõ dñi
qõ optime fec xps. Un dic Joh. x. Ego sum pastor bon'
quẽ q̃libꝫ dz imitari. Figurat' est enĩ ipe xps i dauid q̃
ait. pauit eos z̃. vbi ondit tres ꝓditões boni plan. Pri
mo vt q̃rat subditoꝝ vtilitatẽ. da pauit eos. Scõo vt
habeat i agẽdis intẽtionũ puritatẽ. qz i innocẽtia. Tertio
vt addat exẽploꝝ ꝓbitatẽ. qz in intellectibꝫ z̃.

Primo debet ꝑlatus .§. I.

q̃rere nõ suã sed subditoꝝ vtilitatem. vñ dic. pauit eos
nõ dic se ℥ eos. Dic ehĩ dñs p ezech. ꝓphetã. xxxiij. c. ve
pastoribꝫ isr'l. i. ppl'i fidel'. q̃ pascebãt semetipos nõ gre/
ges. Nõne greges pascunt a pastoribꝫ. lac comedebatis
et lanis operiebamĩ. lac comedebatis z̃. i. accepistis victũ de
lutiosum z vestitũ ꝓciosũ de oblatoribꝫ subditoꝝ. vt pos/
sessiões collatas ecclijs. Qõ crassũ erat occidebatis. z ℔
dupliciter vl' iuste iudicãdo vl' ꝯdẽnãdo eos qui sunt
crassi i pecunijs. vl' spualr. s. absoluẽdo indebite. qz cras
si. i. diuites fauẽtes vob. vl' occidendo spualr crassos. i.
deuotos. z ℔ i malo exẽplo. z nõ sequit. gregẽ aũt meuꝫ
nõ pascebatis. qõ infirmũ fuit. i. ad vincẽdũ. rẽptationes
et tolerãdũ tribulatões nõ ꝓsolidastis. s. per monita z ex
hortationes. Qõ egrotũ. s. ꝓpetim nõ sanastis. s. p mistra/
tionẽ debitã sacroꝝ. Qõ fractũ est p malã ꝓsuetudines
qõ vix põt curari nõ alligastis. s. p fascias. pecias. alꝫ pe/
nas. z impedimẽta cohibẽdo ne eas seqret. Qõ abiectũ
sc̃ p excõicationẽ nõ reduxistis. ꝓcurãdo z inducẽdo ad
ꝙrendũ absolutionẽ. z qõ ꝙerat p beresim z errores nõ
q̃sistis. ℥ cũ austeritate impabatis z potẽtia. z dispse sũt
oẽs oues mee. eo q̃ nõ esset pastor. z facte sũt i deuorati
onẽ oĩm bestiaꝝ. Et paulo post ꝓterea pastores audite
ꝟbũ dñi. p eo q̃ facti sũt greges mei in rapinã. Egoipse
reqrã gregẽ meũ. z d manu eoꝝ cessare faciã vt vltra nõ
pascãt. Et quõ reqret declarat sapiẽs dicẽs. Dorrẽde et
cito appebit vob. qm̃ iudiciũ durissimũ fiet his q̃ psũt
et potẽtes potẽter tormẽta sustinebũt. Sap. vj. Debz q̃
plat' pascẽ nõ se sed eos. s. subditos cibo quidẽ corpali
subueniẽdo subditis i miseriijs eoꝝ put põt. Un Hiero/
nym'. Quicqd bñt clerici paupeꝝ est. z dom' eoꝝ oĩb
dñt esse cões. xxj. q. j. qm̃. Nõ canes z aues. nõ eqs. sed
eos. s. boues dñt pascere. non dños z milites vt sibi eos
amicos faciat. nec ꝓsanguineos. vt diuites faciat nõ bi
striões aut ꝓcubinas. ℥ eos. s. subditos idigẽtes z mul
to magis pascere dz cibo spũali sacroꝝ z ꝑdicationum.
Et vtrũq̃ xps fecit dãs corꝑ z sanguinẽ suũ frequẽter
docẽs z turbas famelicas panibꝫ z piscibꝫ bis reficiẽs.
vt Joh. vj. z Matbei. xv.

Scõo ꝑlatus debet .§. II.

bre in plature exercitio rectũ intẽtionẽ. z sic pascit i inno
cẽtia cordis sui. vt videl nõ pascat ppl'm suũ bene gu/

bernãdo ꝓpter amorẽ z bonorẽ mũdi.z gl'iam sui aut ac quisitionẽ lucri.vt nõ dissimulet correctionẽ vicioꝝ ꝓ timorẽ sui vl' sue dãnificatiõis expulsiõis seu occisionis Nã bon⁹ pastor aut dñs ihesus.aiam suã.i. vitã ponit ꝓ ouibꝫ suis custodiẽdis.Joh.x.Et h̃ est qõ dicoat ꝑm⁹ pastor eccl'ie. Pascite cũ q̃ i vob est gregẽ.Et quõ i inocẽtia cordis pascãt.declarat subdẽs.nõ coacte sz spõtanee ꝑm deũ nõ turpis lucri gra sz voluntarie.Nec vt dominãtes i clero sz forma facti gregꝫ ex aĩo. vt cũ venerit ꝓnceps pastoꝝ.s.xps ꝓpiatꝫ imarcessibilẽ gl'ie coronã j.Pe.v.Nec sufficiat ad inocẽtiã cordis ꝑlato q ipe non malũ inferat cuiq̃.vl' scãdalizet malo exẽplo nisi etiam vtat baculo correctiõis.Nec etiã sine cã vat ei baculus pastoral.sz idcirco vt pũgat negligẽtes.ꝓuideat ꝺlinq̃ntes z vnco retrahat errãtes. Et sz nõ oẽs ꝑlati vrantur bacꝺo pastorali.sz epi z abbates aliq̃ qi nõ bñt tãtã dignitatẽ z latã iurisditionẽ.tñ ad oẽs ꝑlatos ꝓtinet ꝓdicta exercere erga oues sibi cõmissas als̃ innocẽs nõ ẽ.Un Aug.li.ꝺ ci.dei ait.Pertinet ad innocẽtẽ officiũ nõ solũ nemi malũ inferre.verũ etiã cohibere a pcõ.s.alios vt punire peccatũ vt aut ipe coꝛrigat experimẽto. aut alij terreant exẽplo.Dec ille.Deli in se bon⁹ fuit. sz ꝺa filios suos prauos nõ dure arguit.innocẽs nõ fuit. z iõ graviter punitus a dño.vt pater.j.Regũ.c.iij.

Debet tertio ꝑlatus .ℌ.III.

ꝑtere subditꝫ suis exẽpla ꝓbitatꝫ.ad qõ hortat Aug.in regla dicẽs.Honore coꝛã vob ꝑlat⁹ sit vob timore coram deo.subtract⁹ sit pedibꝫ vris.s.ꝓ bũilitatẽ mẽtꝫ se inferiorẽ subditꝫ reputãs.Et subdit.scipm bonoꝝ opeꝝ ꝑbet at exẽplũ.Nil ita exẽplare in ꝑlato.sic bũilitatis opus. sez in victu z vestitu.i comitatu in affatu.i gestu.i actu vt habeat tenuẽ victũ.nõ põposum vestitũ.pauperuꝫ bonoꝝ societatẽ nõ adolescentũ calamistratoꝝ diuisatorũ oẽs audiat etiã firmos.oĩbꝫ benigne rñdeat. nisi cũ prauos dure increpare opter.Nõ oculos sublimes vl' cervicẽ erectã.vl' ꝓmin⁹ pect⁹ habeat.sz cõposito gressu iceꝺat bũilia exercẽs z grãs nõ sublimia.q̃ oĩa xps pastor bon⁹ pegit lauãs discipul' pedes etiã ꝛꝓ ditoꝛi suo iude dicẽs.Exẽplũ ꝺedi vob.vt q̃eadmodũ ego feci z vos faciatꝭ.Joh.xiij.Et p talia exẽpla bonoꝝ opeꝝ ducet z dinget gregẽ suum ad pascua.z demũ ad eternũ ouile.Et h̃ est qõ dic̃ ps.In intellectibꝫ manuũ suaꝝ deduxit eos.man⁹ coꝛpales claꝝ est q non bñt intellectũ.sz man⁹ spũales q̃ sũt opa bona.ista bñt intellectũ qi fiũt cũ rõe z augẽt intellectũ boi i agẽdis.Quãto enĩ q̃s melꝰ opat.tãto magꝭ mẽte a deo illustrat ad cognoscẽdã vitatẽ.i eo qõ agere debeat.Un z simplicissimi boies z mlieres idiote hñe reputãt melius iudiciũ ꝺ agẽdis aliqũ q̃s vir prudentissimus.z h̃ ꝓpter vite ꝓbitatẽ.Deducet ergo eos i intellectibꝫ manuũ suaꝝ.z ex illumiatiõe mẽtis.quã percipiet ex bonis opibꝫ suis.q̃ opa bona oues seq̃nt videndo exẽplũ i pastoꝛe suo.Deducet aut nõ ducet.qz ꝺ vno loco ad aliũ.Nã h̃ est exercitũ boni ꝑlati vt subditꝰ q̃tũ põt semꝑ ducat ꝺ impfecto ad pfectiorẽ statũ.sic pastor nõ semꝑ tenet oues i eodem loco ad pascẽdũ.sz ꝺ loco ad locũ deducit.ac etiã ad potãdũ ad aq̃s viuas.sic fec̃ Jacob Genes.xxix. Qui etiã posuit in canalibꝫ ꝙgas populeas z amigdalinas pti decorticatas vt ex aspectu caꝝ oues postea ꝯciperẽt fet⁹ varij colorꝭ ad figurãdũ q exponit Greg.i moral'.q ꝑlati greges sibi subiectos dñt ad aq̃s sacraꝝ scripturaꝝ ducẽ.ꝑdicãdo admonẽdo.z exhortando.z ꝙgas.i.snias z opa rectoꝝ ptĩ ibi ꝓpãta.z ptĩ fm ꝛam ibi ꝓponere. vt historia Job.ptĩ fm sensũ mysticũ removendo superficiẽ lre.z ꝙba q̃ ipe Job subintulit maledictiõis. vt in hmõi doctrinis informare oues.i.subditi pariãt fet⁹ varios.i. diuersa bona opa. Et vt magꝭ pateat quõ se ꝑlat⁹ debꝫ hre i regimĩe q̃ ad sez q̃ ad subditos.Nota qꝺã baculi correcti excerpta ex li.pastoral'.bti Gregorij pape.

De vita z mõ regẽ .ℌ.IIII.

di ꝑlatoꝝ.Nota q̃ ponit Greg.i pastoral'.z in plogo sic ait.Pẽsandũ valde est ad culmẽ regimis ꝺsq̃ qualis per uehãt atq̃ ad h̃ rite pueniẽs q̃l' viuat z bñ viuẽs qlẽ doceat z recte docẽs ifirmitatẽ suã q̃tidie q̃nta ꝓsideratiõe agnoscat.ne aut bũilitas accessũ fugiat.aut puẽtia vitã ꝺicat.aut vitã doctrina destituat. aut doctrinã ꝑsumptio extollat.in.j.li.c.j.Nlla ars docendi ꝑsumit nisi pri⁹ intẽra meditatiõe discat. Ab imperitꝫ q̃ pastorale magisteriũ q̃ temeritate suscipit.qm̃ ars artium est regimẽ aiaꝝ.Quis cogitationũ vulnera occultiora esse nesciat vulneribꝫ viscerũ z tñ sepe q̃ nequaq̃ spiritualia ꝑcepta noverit.cordis se medicos ꝓfiteri nõ metuãt.Dũ q̃ pigmentoꝝ vim nesciunt.videri medici carmis erubescũt.Et sũt nonulli q̃ solerti cura spũalia ꝑcepta scrutãt.sed q̃ intelligẽdo penetrãt viuẽdo ꝛeculcãt.Repete docẽt q̃ nõ ope sz meditatiõe didicerit.z qꝺ i ꝙbis ꝓdicãt moribꝫ ipugnãt.li.j.c.ij. Sepe q̃s suscepta cura regimĩs.s.debito mõ coꝛ ꝓ diũsa tuerberat z impar lucnit q̃sq̃ ad singl'a dũ ꝛfusa mẽte diuidit ad multa. Cũq̃ foras ꝓ insolente curã trahit a timoris itimi solitudine vacuat z fit i exterioꝝ dispositiõe solicita solum ignara z sui.Et dũ plusq̃ nẽce ẽ se exterioribꝫ iplicat q̃ occupata i intuẽ oblituit q̃ rẽdebat. Sepe dum mẽs suppetit.dũq̃ agi pñt.q̃ subiecti acta mirent.i cogitatiõe sua se animꝰ eleuat z plene irã iudicẽ ꝓuocat. q̃uis in ꝓpriꝫ fozas opa nõ crũpat.li.j.c.iij.Et sunt nõnulli q̃ eximia ꝓtutũ dona ꝓcipiũt.z ꝓ exercitatiõe ceteroꝝ meꝛgnis muneribꝫ exaltant q̃ nimiꝝ culmẽ regiminũ sivo cari suscipe renuũt ipa sibi plerũq̃ dona adimũt. q̃ nõ ꝓ se tm̃ sz etiã ꝓ alijs acceperũt.q̃ si districte iudicent ꝺ rãtis ꝓculdubio rei sũt. q̃tus veniẽtes ad publicũ prodesse potuerẽt.li.j.c.v. Et sũt nõnulli q̃ ex sola bũilitate refugiũt.ne eis q̃b se ipares extimãt ꝑferant. q̃ꝛ pfecto humilitas si cereꝛ q̃z ꝛturbꝫ cingit.cũc añ oculos dei verꝛ est.cũ ad rñdendũ h̃ qõ vtiliter subire ꝓcipit.primaꝝ nõ est z infra si tã donis ꝑuẽt est.qꝺ z alijs pliꝛ.prode coꝛde ꝺz fugere z iuti⁹ obedire.li.j.c.vj. Plerũq̃ dꝛ q̃ subire pastorale magisteriũ cupiũt.nõnll'a q̃z bõa opa aĩo ꝓponũt z q̃ꝰ h̃ clariora intẽtiõe appetant.oparuꝝ ros tñ se magna ꝓtractãt.z infra.Ut eccle est vt cũ cogitatio ex vsum ducit.prin⁹ mẽs oculos ad opa trãsacta reꝛuocet.Ac pẽset vnusq̃sq̃ qꝺ subiect⁹ egerit.z repete cognoscet si ꝑlat⁹ bona agẽ q̃ ꝓposuit posuit. qz neq̃q̃ valeꝛ i culmĩe bũilitatẽ discẽ.q̃ limis posit⁹ nõ ꝺlinqꝛe subire.li.j.c.ix. Ille igit mõis oĩbꝫ dz ad exẽplũ bñ viuendi ꝓrabi.q̃ cũct̃ carnibꝫ passiõibꝫ moꝛiẽs ia spũaliter vivit q̃ mũdi.pspera postponit.q̃ nll'a adũsa ꝓtimescit.q̃ sola infima ꝺsiderat.cui⁹ intẽtiõi bñ ꝯgruẽs nec oĩno ꝓ imbecillitatẽ corꝑis nec valde ꝓ ꝛtũclia spũs repugnat q̃ ad aliena cupiẽda nõ ducit h̃ ꝓpria largit q̃ ꝓ pietatꝭ viscera citꝰ ad ignoscẽdũ flectitur.nunq̃ pluſq̃ deceat ab arce rectitudis inclinat q̃ nll'a illicita ꝓpetrata ab alijs vt ꝓpria deplorat. Qui ex affectu cordis aliene infirmitati cõpatit.sicq̃ i bõis ꝓfit sic i suis ꝓfectibꝫ lerat.Qui ita se imitabilẽ ceteꝛis cũct̃ q̃ agit ꝛstruat erubescat.Qui at.vt inf cos nõ hẽat qꝺ saltẽ ꝺ trãsact̃ erubescat.Qui sic studet viuẽ vt ꝓxiꝰ corda arẽtia doctrie valeat ihũ entibꝫ irrigare.Qui oĩbꝫ vsu z exprimento iã didicit q̃ obtinẽ a dño qꝺ poposcerit posit.cui ꝓfect⁹ vocẽ iã specialr ꝺ adhuc re loq̃nte dicã.ecce assũ li.j.c.ix.

Qualẽ debet ꝑlatus .ℌ.V.

se exhibere in regimīe. nota ex scō li. p. storal. Ca. j. Tā tam debet actionē ppli trāscendere vita spūalis q̄rum dūtare solet a grege vita pastoris. Rector semp cogitatione sit mūdus. quatenꝰ nulla būc īmūdicia polluat q̄ ō suscepit officiū vt in alienis cordib⁹ pollutiōis macu las tergat. q̄ necesse est vt esse mūda studeat manꝰ. que vite viā subditꝫ viuēdo denūcīet. z grex qui pastorꝫ vo dumēta mūdi respectu intimo terrore despiciat. Terro Ca. iij. sit rector discretꝰ in silentio. ne aut tacēda ꝓferat aut ꝓferēda reticescat. nā sic incauta locutio merorē per rore derelinq̄t. Ca. iiij. Sit rector singul' cōpassione ꝓxi mus. ꝑ cūctis ꝯplatiōe suspēsus. vt ꝑ pietatis vicem ra in se infirmitatē cetero⁹ trāsferat z ꝑ speculatiōis al tudinē semetipm̄ īuisibilia apperēdo trāscendat. Me aut alea apperēs ꝓximoꝝ infirma despiciat. aut īfirmis ꝓxioꝝ ꝓgruēs appetere alta derelinquat. Ca. v. Sit re ctor bñ agēdo ꝑ humilitatē socius. ꝯ delinquentiū vi cia ꝑ iusticie zelū erect⁹. vt bonis i nllo se ꝓferat. z cum prauoꝝ culpa exigit ptātez ptrīn⁹ sui ꝓiorat⁹ agnoscat. quatenꝰ z bonore suppsto equalē se subditis bn viuen tib⁹ deputet z erga quersos iura rectitudis non exercere formidet. Ca. vj. Sit rector internoꝝ curā in exterioꝝ occupatiōe nō minuēs exterioꝝ quidētā in internoꝝ solicitudine nō relinquēs. ne aut exterioribus dedit⁹ ab ī timis corruat. aut solis interioribus occupat⁹. q̄ foris oꝫ primis nō impēdat. Sepe nōnulli velut obliti q̄ fratri bus alīq̄ cū placati sūt. toto cordis ad nitu sectantib⁹ curꝫ infuūt. he cū adsūt se agere exultāt. ad has enim cū de sūt dictis ac nocib⁹ cogitatiōis turbide estib⁹ anhelant Ac ꝯ nōnulli gregē custodiā suscipiūt. sed sic sibimet va care spūalia appetūt. vt rebꝰ exterioribus nūlatenꝰ occu penē. q̄ dū curare corpa fundit⁹ negligūt. subditoꝝ ne cessitatibꝰ mīme succurrūt. q̄ꝝ nimiꝝ pdicatio plerūq̄ despicit. q̄ dū delinq̄ntiū facta corripūt. ꝫ tñ eas necessaria pītis vite cū possūt nō tribuūt. nequaq̄ libenter audiunt. Ca. vij. Rector soliat⁹ iuigulet ne būc cupido placēdi boīb⁹ pulset. ne cū studiose interiora penetrat. cū puide exteriora submūstrat se magꝫ a subditis diligi q̄ ꝑfectē q̄rat. ne cū bonis actib⁹ a mūdo videt⁹ alteri būc auctori reddat extraneū amoꝝ su⁹. Hostis nāq̄ re deptoris q̄ ꝓ recta opa q̄ facit eius vice ab ecclia amari ꝯpiscit. q̄ adulterine cogitatiōis re⁹ est. si placē puer spōse oculꝰ appetit. ꝓ quē spōsus dona trāsmisit. Qui numiꝝ amoꝝ ꝓxi⁹ cū rectoris mētē cepit aliq̄n̄ bāc inor dinate ad mollicē. aliq̄n̄ ꝯo ad aspitatē rapit. ī mollicē videl⁹ cū peccātes subditos recipit. ne erga būc coꝝ di lectio toꝝ pear. corripe nō ꝑsumit. nōnunq̄ ꝯo subditoꝝ rū errata q̄ increpare. debuerat adulatiōib⁹ demulcet. Quos ꝯo nil valere ꝯ se ꝯspiciūt bos numiꝝ asperitate semp rigide iuētiōis ꝑmūt nunq̄ demēter monēt ꝫ z il licita q̄ faciūt nolūt vt aliq̄s ꝯdicat. Rectores ꝯo boni dūꝑmuato amore diligere se nesciūt libere puritatꝫ ꝯbū a subditis obsequiū bumilitatꝫ credūt. Sz inf hec ne cesse est vt cura regimīs tāti moderamīs arte tpet. qua tenꝰ subditoꝝ mēs cū quedā recte sentire potuerit. sic in vocis libertatē ꝓdeat. vt tñ libertas in superbiā nō erum pat. Sic dū fortasse īmoderati⁹ ligue eius libertas cōce dit vite ab his būlitas amittat. Sedēdū q̄ꝫ q̄ oportet at vt rectores bonis placere boīb⁹ appetāt. ꝫ vt luc ex timatiōis dulcedīe ꝓxios in affectu ꝑfectis trahāt. nō vt se amari desiderēt ꝫ vt dilectionē suā q̄ndā vtā faci ant in auditoribꝰ ad amorē ꝯditoris. Ca. viij. Scire eti am rector debet q̄ plerūq̄ vicia virtutes esse mentiun tur. Naz sub ꝓsumonie nocie se tenacia palliat z effusio sub appellatione largitatis occultat. remissio. pietas. et ira zelus extimat. z t. mōi. Ca. ix.

De discretiōe correc. ij. VI

ctiōis z zelo admonitiōis sciendū. q̄ aliq̄n̄ sub. rectoꝝ vi cia prudēter dissimulāda sūt. ꝫ q̄ dissilanꝫ indicanda vt cū delinq̄ns z deꝑbēdi se cognoscit z ꝑperi bas q̄s in sectacite tolerari ꝓsiderat augere culpas erubescat ie q̄ se iudice puniat. quem sibi apō se rectoris pena de mēter exulat. Nōnulla ꝯo vl' apte cognita mature to lerāda sūt vt cū videl⁹ rez mīme oportunitas ꝓgruit vt apte corrigant. Nā sepe tā mature vulnera deteri⁹ infer uescūt. Sz cū tps subditis ad correctionē q̄rit. sub ipo culpaꝝ pōdere patiētia ꝑsul exercet. Nōnulla aūt sunt subtilr occulta pscrutāda. vt quibusdā tignis crūpen tib⁹ rector in subditoꝝ mēte oīe qō clautu latet inueni at. z interueniēte correctiōis articulo ex mīmis motoꝝ cognoscat. Nōnlla aūt sūt leuit⁹ arguēda. nā cū nō mali cia ꝫ sola ignorātia vel infirmitate peccat. ꝑfecto neces se est vt magno moderamīe ipa delicti correctio tēperet tur. Cūcti enī correctiōis nre infirmitatib⁹ subiacem⁹. Ex se q̄libet oꝫ colligere qual' aliene bune optear im becillitati misereri. Debitū etiā rectoris est lugne pa trie gliam ꝑ vocē ꝑdicatiōis ondere. q̄ta in hmōi vite minere tēptamēta antiq̄ hostis lateat apire. Et subdito rū maleficia q̄ tolerari leuit⁹ nō dñt cū magna zeli aspe ritate corrigere ne si min⁹ ꝯ culpas accēdit. culpaꝝ om nīū re⁹ ipe teneat. Et nō solū debēt īnotescere qual' vi cia impugnēt. vez etiā quō custodire nos ꝓtutes robo rēt. Sed sciendū cū ad increpationē se mēs doctoris ex asperat difficile valde est vt aliq̄d aliq̄n̄ q̄ dicē nō de buit erūpat. Cūq̄ increpatio moderata accēdit. corda delinq̄ntiū in desperationē deprimunt. Vñ necesse est vt cū rector subditoꝝ mētes plusq̄ debuit si pcussisse ꝓsiderat apud se semp ꝑ penitentiā recurrat. Ca. x.

Debet etiā pastor ij. VII.

diuersis modis admonere subditos seu ppios nō vna cadēq̄ cūctis exhortatio ꝓgruit. q̄ nec cūctos par mo rū q̄litas astringit. Sepe nāq̄ alīs officiūt q̄ alīs ꝑ sūt. q̄ z plerūq̄ verbe q̄ bec sialia nutriūt alia occidūt z lenis subl⁹ eq̄s mitigat. catulos istigat z medicāmen tū q̄d būc morbū iminuit alteri vires tūgit. Et panis qui vitā fortiū roborat puulos necat. Pro q̄litate igit audientiū formari oꝫ forma z ꝑmo doctoꝝ. vt z singul' ꝓgruat z tñ a cōis edificatiōis arte nūq̄ recedat. Quid enī sūt intēte mētes auditoꝝ. nisi vt ita dixerī. q̄dā ī cy thara tēsiōes strate cordaꝝ q̄s tāgēti arti ex. vt nō sibi metipis dissile cāticū faciāt. dissiūt pulsat. z idcirco coꝝ de ꝓsonā modulationē reddūt. q̄ non vno q̄dē plectro ꝫ vno ipulsu ferunt. Vñ z doctor q̄sq̄ vt i vna cūctos ꝓtute caritatꝫ edificꝫ. ex vna doctria ñ vna eadēq̄ exhor tatiōe tāgere corda audiētiū oꝫ. aliter nāq̄ vir. aliē ad monēde sūt femine. aliē iuuenes. aliē senes. aliē inopes. aliter locupletes z c. li. iij. c. j. Tāta aūt arte vox tpan da est vt cū diuīsa sint auditoꝝ vicia. z singul' inueniat ꝓgrua. z tñ sibimetipi nō sit diuīsa vt inter passiōes me dias vno q̄dē ductu trāseat. ꝫ more bicipitis gladij tu mores cogitationū carnaliū ex diuīso latere incidat. q̄ti nus sic superbis ꝑdicet būilitas. vt tñ timidis nō augea tur metus. sic timidis infundat auctas. vt tñ superbis nō crescat effrenatio. sic otiosis ac torpētib⁹ ꝑdicet soli citudo boni opis vt tñ indeꝫ ī moderata lnīa nō augea tur actiōis. sic indeꝫ ponat modꝰ vt tñ otiosis nō fiat torpor securꝰ. sic ab impatiētib⁹ extinguat ira. vt tñ re missis acleuib⁹ nō crescat negligētia. Sic lenes accen

dank ad zelū vt tñ iracūdis nō addak incēdiū. ex. iij. li. c. ij. Et ḡuis quidē ꝓdicatoꝝ labor est in cōis ꝓdicatoꝝ nis voce ad oc'los singlꝝ motus causasq; vigilare. Multo tñ actiōi labore fatigak qñ vni z ꝑsōi vicīs fuīet ꝓdicare cōpellik. Plerūq; enī ꝙs lete nimis con sparsiois exīstit. sz tñ cū rep̄ere aborta tristicia īmaniter deꝑmit. Curādū itaq; ꝓdicatoꝝ est. q̄tin⁹ sic tergak tri sticia q̄ veīt ex pte vt nō augeak leticas q̄ suppeīt ex cō sparsiōe. vt tñ nō crescat tristicia q̄ veīt ex rpe ꝛc. Quid aūt miz si medici mēbrū ista custodiūt. dū tāta discreti onis arte se rep̄erāt q̄ nō corda sz corpa medenk. Sz ꝙa plerūq; dū duoꝝ vicioꝝ languor irruit ꝫ leui⁹ illō fo tasse gui⁹ ꝓmit. ei nimiz vicio recen⁹ sub celeritate sub uenik. p qō festine ad meritū rēdik. Et si ꝫ a vicina mor te restringi nō pōt nisi illō etiā qō exīstit ꝑsū crescat. to lerādū ꝓdicatoꝝ est. vt p exhortatiōē suam artificioso moderamīe vnū patiak crescē ḡtu⁹ possit alio a vicina morte retinē. c. xxxix. z seqn. li. ij. in fi. sic dic. pulcz depin xi bouem pictor sed⁹. Greg. De ꝫ rite a rectore agik si su perne formidīs z dilectiōis spū affiak⁹. studiose q̄ die sacri eloquij p̄cepta meditek. vt̄ eo vim sollicz udis et erga celestē vitā fuide circūspectiōis quā ꝫuane ꝙuer satiōis vsus indelinēter destruit diuīe admonitōis ver ba restaurāt. Et q; ad veustatē vite p sodalitatē secularī um ducak ad amorē semp spūal' patrie aspiratiōe reno uek. Valde nāq; inf bīana ꝙba cor deflunt cū indubi tāter ꝙster. q; exteri⁹ occupationū tumultib ꝙpulsum a semetipō corruat studē īcessanter dz. vt p eu ditōis stu diū resurgat. hinc est enī q; platū gregi discipl'm ꝑsu lus admoner dicēs. j. Thi. iij. c. Dū venio attēde lectiōi ꝫ de. iij. li. c. fi. Nañ sctm q̄rit charitas ꝟitatz. nego cū iustū fuscipit necitas charitatz. quā sarcinā si nl'us ꝙponit p̄cipiēde erg; intuēde vacādū ē ꝟitati. si ēt ꝙpo nik suscipiēda est. p necitatē charitatz desideranda est. Sz nec sic oīno ꝟitatz dilectio deserēda est. ne subtraba tur illa suauitas z oppmak iusta necitas. Aug. viij. q. j. q̄ epatū. Et q; sepe dū p̄dicatio modis ꝙgruētib vber tim fundik apō semetipm ō oñsiōe sui occulta leticia lo quentz anim⁹ subleuak. magz cura necē est' vt timorz la ceratiōe se mordeat. ne q̄ alioꝝ vulnera medēdo ad salu tē reuocat. ipe p negligētiā sue salutz suarum esc at. ne p̄ti mos iuuādo se deserat. ne alios erigēs cadat. Nā q̄busq; sepe magnitudo ꝟtutz occasio p̄dātiōis fuit. vt cū de ꝙfidētia virtū iordinate securi sūt. p negligētiā inordis te morerenk. Dec de li. iij. pastoral'. Brego. c. j.

De archipsbytero. §. VIII.

ris decanis z alīs curatz q̄d ptineat ad curā quā būt sup ꝫ Job. an. i nouel. ō pe. z re. oīs. Allegat. Dostiē. sic diffinientē curā. Cura est vigil onerosa ac solicita custo dia aiaꝝ cōmissa alicui. vt curet ne pereāt sed saluenk. q cōpetit ex lege vl' cōmissiōe canonica aut ꝙsuetudie seu p̄scptiōe p sedē aplicā nō ꝙprobata. Dec aut̄ ex diūsis iuribꝫ colligūt. Añ dic. Cura est vigil onerosa ac solici ta custodia aiarum. hoc colligik ex eo qō legik de eta. et quali. c. intellectum⁹. viij. q. j. q̄ epatū z alīs iuribꝫ cōmis sa alicui. vt curet ne peāt̄ ꝫstruēdo. i. sibi cōmissos i fi de z moribꝫ. necnō ō vicīs fugēdis ac ꝟtutibꝫ z bonis opibꝫ exercēdis. vt ptz. r. q. j. placuit. z i eo qō no. ō vi. z honesta. deri. vt q̄sq; ex q̄ secik ꝙ si male vl' negligenter curet obligat ꝺo. ar. insti. ō iuri. sti. §. si q̄s. cū exinde te nek reddē rōez. vt ō offi. or. irrefragabili. z ō sta. mo. cū ad monasteriū. Doc aūt dz curare p̄dictz modis. necnō visitādo. corrigēdo. puniēdo. sacra ecclīastica exhibēdo. vt ō elec. dudū. z ō pe. z re. c. cū infirmitas. Laucat igik q; semp hāc obligatiōne p ocul' habeat. nec replak negli gēs. dormiēs vl' dormitās. Unde ps. psalmo. cxx. Nō dormitabit nec dormiet q̄ custodit isrl'. nec mirz q; sic dic. b. Ber. Nō dormitat nec dormit q̄ ꝙpugnat isrl'. Jo curator ōr. Prouerb. vj. Fili si spōderis p amico tuo. defixisti apō extraneū manū tuā. i. op⁹ solicitudis. illa queat⁹ es ꝙbis oris tui. Et sodk. recipm libera. discurre. fe stina. suscita amicū tuū. nec dederis somnū oculis tuis nec dormitēt palpebre tue. Qō si ꝫ diligēter fuauerit. esto q; ꝙter duricīā pleb nō ꝓficiat tut⁹ erit. vt ꝓbatus xliij. di. sit rector. z. c. ephesis. Sz nō omittat sectare bra chiū iuocare esto q; petōres sine effusiōe sāguis neqant coartari. vt ō homi. postula sti. q̄ cōpetit ex lege sepra si ue iure cōi. sic ptz ī epis. vt ō off. or. ꝙrēte. z plato q; electionē creank. etiā rectoribꝫ ecclīaꝝ prochialiū. exquo sūt autoritate sui iudicis instituti. vt ꝫ ptz. de off. arch. cū sat'. z ī alīs iuribꝫ. Notādū q; bmōi cura extēdit ad oēs habitātes infra limites p̄dictoꝝ. q̄ rōe z puētus spūales extinde puenientes recipiūt ī vsus necarios con uertēdos. vt ō pro. c. suꝝ. eo. nisi in aliq̄bꝫ obstet ꝙsuetu do. vt ex ō decī. cū sint ꝺoes. Di aūt limites q̄tum ad prochias p dispositiōe epoꝝ extēdi pōt ex cā z restrin gi. vt legik de excel. plā. c. sic. Et ō hac cura tenenk cura ti reddē rōez. sic legik ō pulegūs. c. ij. vl' cōmissiōe ca nonica ab epo general'r vel special'r facta. sic ptz ī arch. de offi. arch. c. fi. z in vicarijs ecclīaꝝ ꝓpetuis. vt ō appel. p vica. ad hec. Et etiā ex cā ad rps ꝙstituz. vt ō appel. p ucit vl' a papa p pulegiū generale vl' speciale. vl' p co positionē ex certa scā ꝙfirmatā. vt ō transac. veniens. aut ꝙsuetudie seu p̄scriptōe. Nā z metropolitani i sua et etiā aliena puicia z epi i alienis dyocesibꝫ. z abbates et archidiaconi. z capellani z sūles iura epalia z proch alē curā ad hmōi ptinētia. inēptū ista pōt i eos cadē p ꝙsuetudinē z p̄scpnonē acq̄rūt. sic ō ꝙsuetudie. pbat in eo qō legik ō elec. dudū. z ō pscrip. audit. Et aliq̄ vi cūt q; p cōpositionē nō acq̄rik cura nisi sit p aplicam se dē approbata. q̄bꝫ nō assentim⁹ q; iura ꝺicunt. Sed q̄tū ad psonā puatā bñ reprobat ꝙsuetudo. vt nec cu rā acq̄rat ex ꝙsuetudie. nec sibi eligat ꝙfessorē. Dec ois Job. an. i nouel. Queik an abbas vel alius inferior epo possit pscribē institutionē. s. i ecclīs. z dare curam aiaꝝ. Circa ꝫ repik qō dā ꝙsiliū ad hmōi materiā. pro sitā datū p dūm recupez. eximiū doc. cui assensit Job. an. in casu infra scpto. ꝙsuli⁹. Qō dā monasteriū ꝫ tū ī dyocesi nucerina. z ei epalis iure subiectū. ꝫ monaste riū bz sub se capellas vna cū cura ppli. z cū ol adminis stratiōe abbas p̄dict⁹ est ꝙsuet⁹ ꝓcedere z eis instituere rectores. z ꝫ a tāto rpe cui⁹ ꝺrij mēoria nō exīstit. epūs nucerin⁹ asserēs q; nl'is alij q̄ ipē sua dyocesi pōt cura cōmittē ppli z aiaꝝ. moner p lras oēs z singlos dericos suc ciuitatz z dyocesis cuiuscūq; ꝙditiōis exīstāt bñ dētes eccl'ias curatas. cui⁹ iure cōmissionē ab eo adepti nō eēnt. sz ab alīs ō facto cū ō iure nō possent eas ac ce pert. q; nō debeāt se intromittē. nīsi ea ab ipo p̄ recā piāt. z si nō destiterīt ab ipa cura infra menlem. fert in eos sniam excōicatiōis. Capellani ecclīaꝝ dicti monas terij ad p̄dicta sepnō teneri dicūt. cū rōe dicte ꝙsuetudi nis. cū rōe cuiusdā snie late inter epm nucerinū ex vna pte. z dictū monasteriū z ei⁹ capellas ex alia a q̄dā sub delegato cuiusdā cardinal' pape delegati z arbitror cō missario electo a dictz ptib. Jn q̄ cā dicunt dicti doctō res q; capellani dictaꝝ ecclīaꝝ monasterij dicte monast oni epi nucerini. nō tenenk pere. q; fm opi. glosatoris so la ꝙsuetudo p̄scpta pōt abbati hāc iurisdictionē tribu ere q; possit cōmittere curā aiaꝝ. vt no. ō offi. arch. c. cū sat'. sz ibi Dostī. ꝺicat. cui⁹ Dostī. opinio est ꝺobtuan tiā toti⁹ italie vbi archyp̄sbyteri siue plebani i capellis suis. i. ecclīs q̄ sūt sub sua plebania instituūt in spūali bus z tpalibꝫ epo nullo req̄sito. Et mīme sūt imitanda.

Cura q̄d est.

que certā z longā interp̄tationē habuerīt.ff.de leg.l.mi/ nume. Nec obstat dicta decretal.q dic obtentu alicuⁱ cō/ suetudis.qz illa pōt itelligi nisi sit tanti rp̄is cuⁱ memo/ na nō extat ī p̄iu.qz tal' p̄suetudo lz sit p̄ iusti.nō rechrit titulū d̄ p̄scrip.c.j.li.vj.q loco p̄stituti habet.ff.d aqua illā sniam saltē paret titulus p̄scribēdi illā libertatem. Preterea qd dz in ca.satis.potantelligi de mādato epi generali.sic dic canō.q p̄secratiōes epoz debēt fieri au toritate aplica z p̄secratiōes basilicaz. Primū ptz dist. iurij. p̄secratiōes. Scōm ptz d p̄se.dist.j. peepta z seqn. facit.ad b qd no.Job.dist.lxx.sctoz circa fi.glo. magne. Preterea corpo q eps scit talē p̄suetudinē z patit.vide tur dare lnīaz.sic in casu valde sibi notat Alrcb.xvj.q.j. c.j. Et addit Job.an.ī p̄silio.ad idē.nec p b abdicat ab epo dnium cure.si ille male regit.vl si ppls ab epo ipso rechrit q sūt cure.cū ponat nec abbatē nec rectorē nec po pulū exceptos. Jrē si plena exceptio'deri z ppli ō epm po test haberi p̄ p̄scriptionē sic p p̄uilegiū.sufficiat.de pri uil.ca.ex pte.qz ista cerimonia q̄ p̄sistit in ꝓbo.z ē minu ta ps exceptiois p̄scribi nō pōt. Hāc sniaz dictoz docto/ rū sequit. Fracis.de zab.z plēs alij doctores collegij ca/ nonistaz vnuisitatis florentine p̄sulti ī sibi casu dicentes. Cōcludim⁹ q lz de iure cō institutio maxie auctoritabi/ lis cure spectet ad epm.vt d hereť.cū ex iuncto.cū p̄cor. leg.sup eo.d p̄scrip.audit. Ex speciali iure dicaf p̄suetu dinis p̄scripte vl etiā ex p̄uilegio. Pōt tn circa b ius q/ rendū p̄currē sit p̄uilegiū z plepto.vt d p̄scrip.audit. nec excludunt ab b iure abbatissa z monial' pter p̄dicta ones sex⁹ vl fragilitat. imo bmōi z mlioz sitiū sūt capa ces.de q bz sufficiat remittere ad notabilē glo.Ber.in.c. dilecta.d mato.z obe. Et ī pdicto casu.s.cū monasteriuz vel plebanar⁹ nō sit exēpt⁹ pōt eps visitare illos eccl'ias in q bz abbates seu plebani d antiqua p̄suetudie insti/ tuūt rectores.ar.de cen.cū venerabil'.nā lz spūalia p̄ces serit abbat. visitationē tn refuasse videť.qd dic vt no/ tat de donat.pastoral'. Et si p̄currāt ambo.epus p̄ferť. q si monasteriū vl etiā plebania sint exepta. p pdictaz tn exceptionē nō sūt exepti prochiani nisi in p̄uilegio ex emptiōis b haberēt. Item ī bis retinet eps oia iura. Da bit g pnias publicas.z chrismabit. z altaria p̄secrabit. z bmōi.z indulgētias zc. Decimas aūt habebit pleba/ nus.vel q prius habebat eps vel ali⁹.nul enī iuris accre scit vl decrescit in b laic'.xvj.q.j. si q̄s laic⁹.exq ppls nō est exceptus.vt no.Job.an.de p̄uile.cū p̄sone. li.vj. in nouel.vbi dicit q qñ ppls nō est exempt⁹.licet eccl'ia sit exepta.curabit pplm eps.x.q.j. regenda.

Nemo deiceps pro .§.IX.

rochialē eccl'iam alicui nō p̄stituto ī etate legitima z sa cerdotio cōmēdare p̄sumat.nec tali etiā nisi vnā z cui/ dēti necitate vl vtilitate ip⁹i eccl'ie suadēti. bmoi aūt cō mendā vt p̄mittit rite factā declaram⁹ vltra semestrē tē/ poris spaciū nō durare. Statuētes si q̄d secus decōmē dis eccl'iaz prochialiū actū fuerit esse irritum ipso iure. Bre.x.ī p̄silio lugdunen.d elec. Nemo.li.vj. Sup q.c. Job.an.in glo.dic.q cōmēdare dz multiplicat.aliquan/ do idē est qd deponē.vt.xxij.q.ij.nec q̄s.aliqñ.p bonoza tiōe z laudatiōe.tuī illd.ij.Loz.x. Nō enī q scipm com mēdat.ille pbat⁹ est zc.lz b aliter sumit.s.put ī porrat cu/ stodiā eccl'ie alicui cōmissam. Et circa bmōi cōmēdam mouet aliqs q̄stiūculas ipe Job.z soluit ī glo. Et primo q̄rit vtz talis cōmēdatari⁹ sit plat⁹. Et dic q nō.lz tn procuratoz.bz tn legitimā administrationē.xxj.q.j. relatio. et b intelligas cū debito mō fit.s.put d dz. Secdo q̄rit. an talis faciat fruct⁹ suos.dic q nō fm Bar. qz custos est.ius ī eccl'ia habet.tenet tn Archid. q vbi eccl'ia idi/ get poterit tal' p̄tare clericū ordinādū ad titulū tal' ec clesie vt d iurepa.postulasti.nec etiā ī fructib⁹ ius habz nisi ad colligēdū gubernādū z put dēdū sibi z mistrz vt qd̄ supest ī vtilitatē eccl'ie p̄uertēdū.sic z d visitatoze dz dist.lxj.obtū.z b tenet Hosti.lz p̄tū fit d facto. Sz nū/ quid talē cōmēdatā eccl'iam ī petrās tenet d cōmēda fa cere mētionē. dic q sic.ar.d p̄cel.pbē.cū nr̄is. Sz nun/ quid ad talē cōmendā p̄nous vocabitur. dic q sic.fm Inno. Hostiē.z Bar.ar.xvj.q.vj. filijs. Idē in alijs q ex tali cōmēda ledūť. Si aūt fuerit p̄rumaces vlterius nō audienť. Sed nunqd p ordinariū p̄ferri poterit in/ terim dū durat cōmēda vel reuocari. Rñ. dic q nō fm Bar. nisi cesset cā ex qua facta fuerat. ar.d vo.c.magne. Sz qd si p̄cessum fuerit epo q vsqz ad certū tps fruct⁹ vacantiū eccl'iaz petipe possit nunqd p̄textu tal' indul/ gētie fruct⁹ huiusmō cōmēdati poterit retinē. Rñ. nō fm Buil.cū cōmēda ius tribuat.vt supra dixi. Et q̄ntus q̄/ dā dicāt q eps cōmēdare pōt tm vsqz ad illd tps quo pōt p̄ferre.s.vsqz ad sex meses.cuc fm Buil.est fallum. in cui scda vl tertia die post vacationē cōmēdaret. non duraret cōmēda p sex mēses.qd tn pōt p hāc p̄stitutio nē. Si igit vltia die sex mensiū q sibi p̄cessi sūt ad pui/ dendū fiat cōmēda durabit cōmēda.z b dic p̄stitutio hec.caueat tn ordinar⁹ vt p̄uisqz totū tps suuz labak. cōmēdā faciat.qz postea facē nō poterit. ar.d off.deleg. de cauf. vl dic q etiā illo finito q eā poterit cōmendare alicui custodiendā z saluādā donec sup̄ior.puideat. de appel.cū tencamur. Sz nunqd finitis sex mēsib⁹ pote rit ordinar⁹ eandē iteraro eidē p̄sone vl alteri cōmenda re.videť q sic.ex causis b exp̄ssis.qz tps lateranēsis p̄ci/ li nō currit pēdente cōmēda ex cā facta. Sz certe mēs b⁹ p̄stitutiōis p̄dicit.al's fraus ei fieri posset perpetuo fieri.arg.d diuoz.quāto.vl distigue.vtz cōmēda fiat in tuitu ecclesie vl p̄sone.vt supra facta intuitu eccl'ie. t. ius vtilitate.puta ad repandā tencat.facta intuitu p̄/ sone.id est vtilitate ei⁹ vt ind fructū p̄cipiat. z nō tenet Sz nunqd expirat cōmēda morte cōmēdanti. Rñ fm Buil.nō vt d cōmo.c.j. Sz nunqd pōt hīe ples cōmē dare. Rñ. sic duas eccl'ias curatas fm titulū hīe non pōt.nec curatas ī cōmēdā.vt b ptz.nisi ex dispēsati one papē vtroq casu. lz vnā intulatā z vnā cōmēda/ tā curatas ab ordiario hīe pōt fm antiquū ius.xxj. q. j.q plures. lz cū hac moderatōe hui⁹ capli.

Titul⁹.xx.d statu epoz.archiepoz z patriarcharum Epi debēt tria hīe ad sui honorē. Lapim.j.

Pro pribus tuis na

ti sūt tibi filij.p̄stitues eos p̄napes super oēm terrā.mēores erūt nois tui dne.ps. xliij. Hec ꝓba ps.exponit Aug.p epis. dist.lxviij.q̄z. sic dicēl. Patres missi sunt apli.p aplis filij nati sūt.z p̄stituti sūt epi.ipa eccl'ia pa tres illos appellat.s.epos.ipa illos genuit.z ipa illos cō/ stituit ī sedib⁹ patz. Nō g̃te putes desertā qz nō vides petz.qz nō vides paulū.qz nō vides p q̄s nata es. d p le tua creuit tibi p̄nitas. Filios genuit eccl'ia. p̄stituit eos p̄napes.p pribus tuis sup oēm terram. Hec ibi. Ubi tria pūt notari d epis ī ipa auctoritate ps.inducta. Pro pribus tuis nati sūt tibi filij zc. Primū est q debēt habe re vitc sctitatē. ibi. Pro pribus tuis nati sūt tibi filij. Se/ cundū q debēt hīe cure prātē. ibi p̄stitues eos p̄napes sup omnē terrā. Tertiū est q debēt afferre eccl'ie vtilita tem. ibi. memores erūt nois tui.

Quantum ad primū .§.I.

Sicut filius naturalis coꝛpaliter vt ī pluribꝫ patrisat. ita ꝛ fil⁹ spūalis ꝺz mores bonoꝝ patꝝ imitari. ſm illꝺ ſaluatoꝛis Job. viij. Si filij abꝛae eſtis opa abꝛae facite. Epi ꝯ cū dicūt filij apl̄oꝝ ſm expoſitionē ꝺcā ab Aug. huiꝰ ptis. ꝓ pꝛibꝫ tuis nati ſūt tibi filij. ꝺebēt ꝯ imitari. ꝛ ꝫ eſt qꝺ ꝺicē Hiero. ꝺiſ. xl. Nō eſt facile ſtare ī loco Petri ꝛ Pauli. tenē cathedꝛā regnātiū cū xp̄o. Nō ſanctoꝝ filij ſūt ꝙ tenēt loca ſctoꝝ. ſz ꝙ exercent opa coꝝ. Et idē ſup Matheā. Si in apl̄oꝝ loco ſum⁹. no ſolū ꝓmonē coꝝ imitemur. ſz p̄ſationē ꝛ abſtinētiā. ꝺiſ. xxxv. eccleſie. Jdē ad Heliodoꝝ. Nō oēs epi ſūt epi. ſ. merito ꝛ re attēde petꝝ. Judā ꝓſidera. Stephanū ſuſcipe. Nicolaum reſpice. nō fac eccleſiaſticā dignitas xp̄ianū. Cornelius cēturio adhuc ecclie⁹ dono ſctiſpūs mūdat. ꝓſbyteros puer Daniel iudicat. infatuatū ſal ad nihilū ꝓdeſt niſi vt p̄ijciat foras. ꝛ a ꝓꝛ. ꝙculcet. ij. q. vij. nō oēs. et Aug. q. eadē. Qui nec regimis ī ſe rōnē habuit. nec ſua delicta deterſit. nec filioꝝ crimē coꝛrexit canis impudicus magꝫ ꝺicēd⁹ eſt q̄ epꝰ. Debēt ꝯ ipi eſſe imitatoꝛes patꝝ ſuoꝝ. i. apl̄oꝝ in omni ſcitate vite. paſcēte nō ſe metipꝰ vt mali paſtoꝛes. ꝙ aliꝺ nō q̄rūt ab ouibꝫ niſi lanā ꝛ lac. Contra ꝙs iuehit ꝺn̄s ꝓ Ezechielē ꝓphetam Ezech. xxxiij. c. ſz ꝺn̄t paſcē exēplo bone vite gregē ſuū. ſm illꝺ. j. Petri. v. Paſcite cū ꝙ in vob eſt gregē nō turpis lucri gra. neq; ꝙſi ꝺnantes in clero. ſed forma facti gregꝫ ex alo. oēs illas ꝓditiōes ꝛuoſas ꝙs ponit apls j. Thimothe. iij. Oꝛtet epm eſſe ſine crimie ꝛc. Expoſitionē aūt illoꝝ bēs ſupa in ti. ꝺ clericis. ī ꝓn. Et vt ꝺicē Greg. ꝺiſ. c. j. morē. Nihil in epale ceruice ſplēdidꝰ fulget q̄ hūilitas. pietatē q̄z ꝛ cōpaſſionē ad delinq̄ntes. et p̄cipue penitēteꝛes ꝺz hꝛe. Un̄ Ambro. de peni. diſt. j. Serpēs inq̄. Paſtoꝛ ille cuāgelic⁹ lapſam ouē vꝛiſſe legit nō abiecaſſe. Debet enī iuſticiā tꝛare moderatio. Nā quēad modū tibi curād⁹ ꝓbeat. quē faſtidio habeas. ꝙ ꝓēptui ſe nō cōpaſſioni ſuo medico putet futuꝝ. Et ꝓ pterea ꝺixit Greg. ꝺn̄m ꝓmiſiſſe paſtoꝛē eccle Petruꝝ negare xp̄m. vt in ſua culpa diſceret q̄s miſericoꝛdie alie nā infirmitatē tolerꝛet. diſ. l. ꝓſideꝛādū. Demū diligenter attēdere ꝺz qꝺ ait Aug. ſcribēs ad Ualeriū epm ſuum. diſ. xl. Un̄ oīa peto vt cogitet ꝛeligioſa ꝓuidentia tua nihil eſſe ī hac vita ꝛ maxie ꝺ in tpe facili⁹. leuius. et hoꝛib⁹ acceptibili⁹ epi aut ꝓſbyteri aut ꝺyaconi officio. Sz ſi ꝓ funcꝛone. i. negligēter atq; adulatoꝛie res agaꝫ nihil apꝺ ꝺeū miſeri⁹ eriſtius ꝛ ꝺānabili⁹. Itē nihil eſſe ī hac vita ꝛ maxie ꝺ tpe difficili⁹. lat̄oioſi⁹. ꝛ p̄culoſius epi p̄ſbyteꝛi vl̄ ꝺyaconi efficio. Sz apꝺ ꝺeū nihil beati⁹. ſic ō mō militeꝛ ꝙ nr̄ imꝑatoꝛ iubet. Cū ꝯ epi fiłij ꝺicant apl̄oꝝ ſm illꝺ. ꝓ pꝛibꝫ tuis ꝛc. eos imitentur. Obſeruāda eſt eꝛga eos diſtictio. quā ponit Aug. xxiij. q. iij. vbi ait. Tres ꝓſonas ꝺixit ꝺn̄ſ. ꝛ ꝺēm⁹ illas iueſtigare ī euāgelio. ſ. Joh. ꝛ. paſtoꝝ ꝛ mercēnarij ꝛ furꝫ. Dilīgēꝺ ē paſtoꝛ. ſ. bon⁹ tolerāꝺ ē mercēnari⁹. ſ. mal⁹ ꝓlat⁹ cauēdus eſt latro ꝙ. ſ. nō canonice ꝓꝺeptus eſt eccleſiā.

Quantū ad ſecundā. §. II.

ptem. ſ. ptātem ſeu autoꝛitatē cure ſibi cōmiſſē ꝺ ex eo qꝺ ſubdit. Cōſtitues eos ꝓncipes. i. rectoꝛes ptātē habēteſ. ſup oēm teꝛrā. i. ſup oēs cuitates mūdi ꝺiuerſis locis ꝺiuerſos epos ꝺeputādo. Nā in italia. alemania. ꝛ in fꝛācia. et in hiſpania. ꝛ anglia ſnut epi nunc ꝛ olim eꝛāt. etiā ꝛ in africa ꝛ ſyria ꝛ in aſya ꝛ in india eꝛant epi. vt ꝓꝛ ex ꝓbis Hiero. ꝺicētis. Et affꝛica ꝛ ꝓſis ꝛ oriens et india vnū xp̄m adoꝛāt. ꝺiſ. xxij. legim⁹. q̄ tm̄ natiōes ꝛeceſſeꝛt a fide. Principes aūt ꝓſtituri ſūt epi ſup ꝺyoceſes ſuas ꝓncipal̄r quantū ad ptātem ſpecialē iudicādi de eis. Un̄ ꝛ ꝺe ꝙlibet pōtifice cantaꝛ illud Eccl̄i. c. xlv. Principē fecit illū ꝺn̄s vt ſit illi ſacerdotij dignitas in eternū. Epi enī nō in caſtellis nec ī modicē ciuitatibꝫ debēt inſtitui. ne vileſcat nomē epi. vt ꝺicē Anacle⁹ papa ꝺiſ. lxxx. epi. Diſtinctionē aūt epoꝝ. vꝛ. ſ. aliꝙ ꝺicant epi. alij archiepi ſeu metꝛopolitani. qꝺ ideē eſt. alij ꝓmates ſeu p̄ꝛarche. ꝛ cām huiꝰ diſtinctōis aſſignat Clemēs papa ꝺicēs ꝺiſ. lxxx. In illis ciuitatibꝫ in qbꝫ olim apꝺ ethnicos ꝓmi flamies coꝝ. i. ſacerdotes ateq; primi legꝫ ꝺoctoꝛes eꝛāt. ꝓmates vl̄ p̄ꝛarchas. hūs Petrus poni p̄cepit. ꝙ reliꝙ epoꝝ cās ꝛ maioꝛa negocia in fide agitaꝛēt. In illis aūt in qbꝫ apꝺ ꝺictos ethnicos eꝛant coꝝ archiflamies. ꝙs tm̄ mioꝛes eſſe tenebāt q̄s memoꝛates ꝓmates. archiepos inſtitui p̄cepit. In lingłis ꝓuinciis ciuitatibꝫ ſingulos ꝛ pl̄es epos ꝓſtitui p̄cepit. ꝙ epoꝝ vocabula tātū ſoꝛtiꝛent. Nec inſ ipos apl̄os paꝛ fuit inſtitutio. ſz vn⁹ ꝓfuit oīb⁹. ſ. Petrus. Nec ibi. Ubi fuit inſtitutio. ſz ꝺicē glo. q̄ paꝛ fuit inſtitutio. ſ. ptātis ꝙ ad ꝓſecꝛationē. ꝺicē glo. q̄ paꝛ fuit inſtitutio. ſ. ptātis ꝙ ad ꝓſecꝛationē. q̄z ita pōt ꝓficere ꝛ oꝛdies ꝓfeꝛre ꝛ ꝓſecꝛare ꝙlibet epūs ſicē papa. ſz nō fuit paꝛ ꝙ ad miſtꝛationē ſeu iuꝛiſdictionē. Jn ꝺ enī papa maioꝛ eſt ceteꝝ. Nec obſtat ꝺicē glo. ꝺ venetis. ꝙ pꝛiaꝛchā hūt ꝛ epm. q̄z nō eſt coꝝ. ſz gꝛādenſis. ꝙ locꝰ mītū diſtat a venetis. Sicē enī aꝛchiepus piſan⁹ eſt ꝓmus. ſz ꝓmas ꝛeſpectu ſardinie. Principatū igit̄ ſuū. i. ptātē ſm rōem ꝛ eqtatē vti ꝺz. al⁹ in ſui ꝓniciem ſtat. Un̄ Greg. xj. q. iij. Jpe ligādi ꝛ ſoluēdi potēſtate ſe ꝓuat. i. meꝛeꝙ p̄ꝛuari ſcōm glo. ꝙ hāc. ꝓ ſuis vꝺ. lūratibꝫ ꝛ nō ſubditoꝝ moꝛibꝫ exercet. iudicare digne ꝺ ſubditꝫ neſciūt ꝙ in ſubditoꝝ cauſ ſua vl̄ odia vl̄ gꝛām. q̄rūt. ꝺ ꝙbꝫ ꝙ. ꝓ bam ꝺz Ezech. xiij. c. Mozificabūtani mas que non moꝛiuntuꝛ. viuificabunt animos q̄ non viuūt. nō mozientem moꝛtificat qui iuſtum ꝺamnat. et nō vicioꝝ viuificare nitiꝰ ꝙ reū a ſupplicio ſoluere coꝛ natur. Cauſe ergo pēſande ſūt. ꝛ tūc ligādi ac ſoluēdi ꝓtās exercēda. Dec Greg. in. c. ipe. ꝛ. c. plerūq;. In foꝛo quoq; iudiciali obſuare debet qꝺ ait Aug. Nos quēq; a cōione ꝓhibere nō poſſum⁹. q̄uis hec ꝓhibitio nōdū ſit moꝛtalis. ſz medicinalis. niſi aut ſpōte ꝓfeſſum. aut in aliꝙ ſiue ſeculari ſiue eccleſiaſtico iudicio noſtrū oꝛgo. ꝓuictū. hec ille. ꝙ. j. multa. De poteſtate ſūt epoꝝ. ibi eo. agek. ꝛ in ti. ſeq̄n. de poteſtate pape.

Quātū ad tertium §. III.

hoc eſt q̄ vtilitatē ꝺn̄t afferre eccle notak ꝺ cū ꝺz. Mel mozes eꝛūt noſis tui. Dn̄t enī epi eſſe mēoꝛes noſ⁹ ꝺn̄. ꝛ lectitādo ſeu lecta meditādo ꝛ ꝓ pplis oꝛādo ꝛ eis ꝓdicādoꝛ cos regulādo. Ad lectionē hoꝛtak apl̄s Thimo. epm ꝺicēs. Attēde lectiōi. exhoꝛtatōi. ꝛ ꝺoctꝛine sempꝛ mane ī bis. Et ꝺ figurā int̄ cetera ornamēta pōtifex in veteꝛi teſta. rōnale feꝛebat ī pectoꝛe in q̄ ſcribebat manifeſta ꝺz eſſe confeſſatio ꝛ veꝛitas. qꝛ ī pectoꝛe pōtifex manifeſta ꝺz eſſe cognitio veꝛitatis. inq̄t Gratis. ꝺiſ. xxxvj. §. ccce. Un̄ ꝛ Hieꝛony. ī Leui. ait. Si ꝙs vult eſſe pōtifex. nō tā vocabulo q̄ merito imitet moyſen. imitet aaron. Quid enī ꝺolo ꝙs nō ꝺeſecꝛebāt ꝺ tabꝛnaculo ꝺn̄i. oꝛat ꝙ indeſinēteꝛ moyſes ī tabꝛnaculo ꝺn̄i. Nō aūt ei opus eꝛat vt aut a ꝺeo aliꝙ ꝺiſceret. aut ipe pplm ꝺoceꝛet. hec ꝺuo ſūt pōtifex opa. vt a ꝺeo diſcat legēdo ſcꝛipturas diuinas ꝛ ſcip⁹ meditādo aut pplm ꝺoceat. xxxvj. ꝺiſ. c. ſi quis. Nec optie fuaſſe nouim⁹ ſctiſſimos epos eccle. Zebaꝺ naſiū. Chꝛiſoſtomū. Baſiliū. Hylariū. Greg. Amb. Augu. ꝛ alios mꝛtos. Debet epꝰ mēoꝛ eſſe noſ⁹ ꝺn̄i oꝛādo ꝓ ſe ꝛ ꝓ pplo. Un̄ Pe. ꝺe ſe ꝛ aliꝭs apl̄is coepīs ſuis ait ad mītitudinē credēntū. nō eſt equū nos miſtꝛare menſis. ꝛ ꝺerelinq̄re ꝛbū ꝺei. ſz ꝓſtituite ꝛc. ꝛ nos oꝛatiōi ꝛ ꝺicatoī vacabim⁹. Actꝝ. vj. Sic ꝛ ī figurā pōtifex veteꝛ teſta. ītrabat ī tēplū ad fundēdū ꝑces ꝓ ſe ꝛ ꝓ pplo. qꝺ ꝺſignabat illa incēſatio. vt legit ꝺ Zacharia Luc. j. c. Et ad ꝺ fac qꝺ ait Hiero. in Leuit. Eſt aliud op⁹ qꝺ facit

moyses.ad bella nō vadit'nō pugnat ꝯ inimicos.ſz q̄d
fac.orat.donec orat vincit ppls eius.ſi relaxauerit z di
miserit manꝰ suas ppls eoꝝ vincit z fugat.Orat ḡ sacer/
stes iugsibiles amalechitas.q̄ sūt demōes ipugnantes
ecs.q̄ volūt pie viuere in xpo.xxxvj.dis.c.ſi quis vult.z
aris,curā ad se reuocet.ſz lectiōi.orōi.z ꝓdicationis
tīmodo vacet.Dz esse mēoꝝ noīs dñi eps ipm domi/
nū ppls ꝓdicādo z quoꝝ ad cū puenire valeant de/
clarādo.Vñ Paulꝰ ad Thimo.epm inqt. Predica ver
bū insta'oportune importune.iij.Thi.iij.Et in hui⁹ figu
rā ꝓceptū fuit a dño in Exo.ij.c.vt sūmꝰ sacerdos ingre
diēs tabernaculū in ora vestis suę tintinabula inserta ad designādū q̄ sacerdotes z ꝓcipue
epi,ꝓuersatiōi suę designate p vestē dz adūgere tintin
nabula,i.actū ꝓdicatōis.vt dic.Greg.dis.xliij.sit rector
et in cadē dis.dic idē Greg.epbcē.Paulꝰ dicit Mūde
sūt manꝰ mee a sanguīe oim vestrū.Nō enī subterfugi.
quoꝰminꝰ annūciarē oēm ꝓsiliū dei vob.Act.xx.c.Ut nō
dus ḡ a sanguīe coꝝ nō cēt.si eis dei ꝓsiliū pnūciare no
luisset.q̄ cū increpare ōlinqntes noluit.eos,q̄ludubio
stoloꝝ ꝓcipuū q̄z locū tenēt epi.Vñ z eis dixit marci
ture.Scōm aūt q̄litatē z capacitatē audientiū sic dz
ꝑbū ponere,vt dic Petrꝰ apls ad plebē.optz eū q̄ docz
et instruit'aias rudes esse talē.vt p ingenio audientiū
seipm possit aptare.z ꝑbi ordinē p audiētiū capacitate
dirigere.viij.q.j.oportet.Sz ō mō ꝓdicatōis q̄liter for/
mari debeat habes.s.in ti.de ꝓdicatoribꝰ.

De his q̄ ptinēt ad executionē officij epi.vt ī ordinā/
do.ꝓfirmādo beneficia.in dispēsando.in admīstrando
temporalia.z alīs multis. Laplm.ij.

De episcopis. Nota q̄

eps dr ab epi qđ est supra.z scopos qđ est in
tentio.quasi sup intēdens.s.cure subditoꝝ.vt
dic Aug.viij.q.j.qui epatum.Et nota q̄ inter epm z p
sbyterꝝ fuit reat' differēna.Vñ z ꝑmittua ecclia soli
erāt synonima.vt epi dicerent' ꝓsbyteri z presbyteri epi.
et ista'z illi dicebant'epi.vt ptz.dis.xxij.legimus.Et sic
Semp ēn fuit reat' differēna.Vñ z ꝑmittua ecclia soli
epi ꝓfirmabāt Act.viij.Et ꝫ tenet Tho.Pe.de pal.z
ray.Sz glo.sup dicto.c.legimꝰ.circa ꝫ ponit tres epini
ones.ibi potes videre.Fuit qđā dignitas in ecclia anti
quitꝰ q̄ erat quasi media inter epos z presbyteros.qua
dicebant coꝝ epi.q̄ ostituebant in castris seu villis non
in ciuitatibꝰ vt epi.z ꝓferebāt ordies miꝰ el tīm nō ma
tores.z dare valebāt lras cōmēdaticias z pacificas. nō
aūt formatas.vt dic Gratia.dis.lxviij.§.j.z.c. sequen.
Sed ablata fuit talis dignitas ab ecclia.q̄ abutebant'
auctoritate sua vsurpātes q̄ ptinebāt ad officiū epoꝝ.
vt dic Damasꝰ papa dis.eadē.coꝝepi.Quale aūt optcat
esse epm oñdit apls.j.Thi.iij.Optet esse epm irrepben
sibilē vnius vxoris vir sobriū.prudentē.ornatū.hospi
talē pudicū.doctorē.nō vinolentū.nō percussorem.nō liti
giosum.nō cupidū.domui.sue bene ꝓpositum.nō neo/
phitū.hanc additionū expositionē habes supra ti.xij. ō
clericis.Et in.xxij.dis.dr.Qui eps ordinādus est.an
rea examinet.si natura sit prudēs.si docil'.si moribꝰ rē/
peratus.si vita castꝰ.si sobrꝰ.si quietꝰ.si semp suis ne/
gocijs cautꝰ si būilis.si affabilꝰ.si misericors.si lrātus.si
in lege dñi instructꝰ.si in lrāꝝ sensibꝰ acutꝰ vl' cautꝰ.si ī
dogmatibꝰ ecclīasticis exercitatus.Liberat' aūt epalis
dignitas a additione seruili z scripticia.imo etiā sacer
doralis dignitas,vt dis.lxiij.si seruꝰ.liberat z a curiali.

Qualis sit eps.

dis.liij.ex antiqs.Tales tñ.s.fuit z hmōi nō dñt ordina
ri.nisi liberati ab hmōi.Eps nō pōt restituē depositū.si
ue degradatū.ſz tīm papa.dis.l.c.j.Imā nec pscs,puncte
pōt restituere illū quē damnauit.ff. de qstu.l.j.in fi. De
degradato seu solenniter depositio planum est fm oēs.
sed in depositio verbal'r sūt opiones.Nam archiđ.z ab
bas de sicilia tenēt.q̄ pōt restituere debite q̄ ad crimīa.
in q̄bꝰ posset dispēsare ipe eps Joan.tenet q̄ nō.Epi z
supiores nullā sniam suspēsiōis vel interdicti incurrūt
ipo iure.nisi de eis expsse dicat.ex de sen.excō.c.q̄ peri/
culosum.li.vj.Eps ī rota sua dyocesi iurisdictionem hz
ordinariā.Vñ pōt p se z p aliū in q̄libet loco nō exēpto
p̄tribunali sedere.causas audire psonas ecclīasticas cū
oportuerit cape carceri deputare.z certa officia libere exer
cere.Et q̄ epi pñt a subditis q̄nq̄ moderatū auxilium
exigere.Utrū eps possit iudicare imediate de subditꝰ p
laroꝝ q̄ sub eo sūt.nisi gradatī ad eū deferat.Rñ.fm
Hostiē.ſz sup ꝫ a diuersis diūsa notata sūt. Dico ꝓsue/
tudinē cuilibet ecclie obseruandā.q̄ iurisdictionē tribu/
it.Idē Boff.Epi singli in suis dyocesibꝰ,etiam sine ꝓsi
lio metropolitani possunt plurima.vt Ray.ponit. pu/
re ꝓsecrare ẏgines siliter z ecclias.ordinare clericos.exi/
gere altaria in ecclia ꝓsecrata.Nā in nō ꝓsecrata sacer/
dos ꝫ pōt. Item chrisma ꝓsecre.baptisateꝝ confirmare. re
cōciliare solēniter penitēs.lras formatas siue cōmēda/
ticias clericis dare.hec.lxxviij.dis.c.q̄uis.de ꝓsec.dis.j.
nullus pbyter.lxxj dis.extraneo.Item pōt inter subdi
tos iudicare.Item anathematizare cū solēnitate.ō qua ha/
bet'.j.q.iij.debēt.Item dividere vnā ecclīam in duas.et
duas vnire vnā subijcere alteri z nouas ecclīas erige
re.z hoc quidē ex cā possunt facere nō aliter.z nihilomi
nus requisito ꝓsensu illoꝝ q̄z interest z q̄ forsan ex hoc
ledi possent etiā'q̄nq̄ coꝝ ꝓsensu nō obtēto.ex ꝫ excess.
pla.c.sicut.ex de eccle.edi.c.ad audientiā.x.q.iij.c fi.xij.q
iij.c.placuit.Item possūt epalē synodū celebrare.xxxviij
dis.quando.Item reuertentes ab hereſi recōciliare. extra
de here.ad abolendā.Item canonē late sententie quo ad
suā dyocesim condere.iij.q.iij.Nullus.Multa quoq̄
alia que difficile esset numerare cū eps ꝓdinatoꝝ sit ī
cunctis.xxv.dis.plectis. Utrū eps principalius de/
beat intendere cure pastorali vel multiplicatiōi tpaliuꝝ
Rñ.fm Tho.in q̄libe.Solicitudo plati ꝓpria z precī/
pua debet esse circa gregis custodiā orando. ꝓdicando
sacramēta dispēsando.z sua iure quantū res exigit ero
gando.Multiplicatio aūt tpalium potest exercerī'o poꝝ
tunitate se offerente sine spūalīū notabili damno.z sic
pium est multiplicare ea ad ecclie vtilitatē.q̄ si oportu
nitas nō se offerat.nullatenus licet ei seipm distractio/
nī ingerere z secularibꝰ occupare cū impedimēto nota/
bili.Idē etiā Tho.ij.ij.q.clxxxv.Et ad materiā istā po
test ptinere.i.solicitudo. Utrū liceat epo ꝓpter aliquā
ꝓsecutionē deserere'gregem.Rñ.fm Tho.ij.ij.q.clxxxv.
arti v.vbi subditoꝝ salus'exigit ꝓsone pastoris ꝓsen/
tiam.nō debet pastoꝝ suū gregē deserere.nec ꝓpter aliqđ
tpale cōmodū.nec etiā ꝓpter aliquod periculum imminēs cū bonus pastor animā suā tenear' pone
re pro ouibꝰ suis.Si vero subditoꝝ saluti possit sufficī
entet in absentia pastoris per aliū,puideri.tunc licitum
est pastori ꝓpter aliqđ ecclesie cōmodū.vel ꝓpter per/
sone periculū coꝝporaliter gregē suū deserere.z fm hoc
intelligit.viij.q.j.scisciteris.hec materia plene tractatur
viij.q.j.aduersitas.§.hoc totū vbi glo.sic summat.per/
secutio ecclesie aut est extrinseca aut intrinseca.si extrin/
seca que ſz fit a manifestis inimicis persequentibꝰ coꝝ
poraliter.tūc aut solus ꝓlatus queritꝰ aut totus clerus.
si solus ꝓlatus.tūc si eo recedente tuta est salus ecclie.z
tūc fugiet exēplo xpi.si nō est tuta.tūc ponat etiam suaꝫ

pro ouibꝫ suis.alꝫ mercēnariꝰ est. Si totꝰ clerus ḡrīk. indistincte sepꝫ eis hostibꝫ opponet.vt dis.xlvij. sit rector Sꝫ si alꝫ porꝫ ꝓsuli eccliē.totꝰ clerꝰ fugiet cū plato. Si nō pōt remanē cū plato vl oēs vl ꝯdā ex illꝭ. Si aūt est altercatio ō māsurꝫ vl recessurꝫ res sorte dirimat. xxvj. q.ij.sors. Si aūt pſecutio est intrinseca pꝫ eos. s. q adhuc nō sūt pasi.tūc aūt oēs sūt mali.aut aliq. Et ſtīdē oēs sunt mali.aut habeā spes ō eoꝝ correctione.z tunc non sūt deserēdi.si nō habeā tūc sūt deserēdi.sic fecē brūs Benedictꝰ. Si aūt nō oēs sūt mali ſz boni admixti malis nō dñt deseri.xxiij.q.iij.tu bonꝰ. De ꝟ ctā in.c. Ibi ad unam eq̄nimiter portā dī sūt mali.vbi iueniunt aliq bo ni q adiuuent. Mā vbi oīno fructꝰ ō bonis deest.fit ali qñ ō malꝫ labor supuacuꝰ.maxīe si e vicino cause supꝑāt q fructū ꝺo valeāt ferre meliorē. Greg.ij.q.j.c.vl.

De ordinatiōibus fi- §.I.

endis pꝫ eos.qꝫ istō est res maxīe ipetrātie ex q̄ ii cōs gruē fiāt magꝭ vtilitas eccliē dei seqt. Si aūt indebite magnū detrimētū z dehonoratio diuī cultus z pnicies ordinatꝫ z ordinatoribꝫ.iō maxīa diligētia i hmōi ē ser uāda. Propt q̄ dꝫ aplꝫ T himotheo epo scribēs ait. Manus cito nemī ipsuerꝫ.s.ordinādo neqꝫ cōmūices alie nis pctīs.j.Timothei.v. Ubi Leo papa. Quid est manus cito iponē nisi ante etatē maturitatꝫ.aī tpe examinis aī meritū obedientie.aī experientiā disciplīne.sacer dotalem honorē tribuere nō pbatꝫ. Et quid est cōicare pctīs alienis nisi talē effici ordinātē q̄lis est q nō meruit ordinari.dis.lxxxvij. Vñ ō Leone papa legit.q cū p quadragīta dies ad corpꝰ beati Petri aplī orasset.vt a dño remissionē sibi petoꝝ pcuraret.demū apuit ei aplꝫ Petriꝰ dicēs sibi ꝺ a dño obtinuisse de oīb exceptoꝝ de manuū ipositiōe.id est ordinatōe z collatiōe bñficiorū.

De exami ne ordinā doꝝ. de q adhuc dñoꝝ habebat reddere rōem. Prīo igit dz epꝰ ꝓuidere vt diligēter examinent ordinādi. z si ō mo re illiꝰ dyocesis est vt p archipſbyteꝝ vl archidyaconuꝫ vl ꝑpositū examinent.ꝺ nō obstāre dz ipe alios cū,pre dictis assumere examinatores sacerdotes timoratos et prudētes.viros gnaros diuīe legꝫ z exercitatos i eccliay ſtici sanctiōibꝫ q̄ pmouēdos examinēt.vt ꝺz dis.xxiij. qñ. Et pcipue dnt examīari de etate legitima. sufficiēti lratura z moꝝ honestate. Hec requirunt in pficiēdis.q bus.s.iniūgit cura aiaꝝ.vt ꝺz ex de elec.c.cū in cunctis. Et notat glo.sup dicto.c.qñ examīatio fieda est aī die ordinatiōis.vt ptz in illo c. Debet q̄ examīari p ō etate vt.s.attingat decimūoctauū annū si vult ordinari i sub dyaconū.xx.annū si i dyaconū.xxv.si i pſbyteꝝ. alꝫ nō ꝺz eū admittere.z si admittit extra talē etatē peccat mor taliter.z epꝰ etiā talē sciēter ordinās nisi esset dispēsatꝰ p papā.qꝫ in ꝺ ipe dispēsare nō posset. De etate aūt cre dere ꝺz ꝓsentāti ordinādū.nisi ipe manifeste sciat ꝓmū p se vl p aliū vl habeat aspectū nimis puerilē,pter qō merito posset dubitari.z tūc recḟak aliqꝺ testimoniū vi cinoꝝ vl ꝓsanguineoꝝ. De dispēsatiōe aūt habita sup ꝺ a papa nō ꝺz credere nisi ꝺ oñdat pōt tñ credere si pꝫ sona est multū fidedigna. Quātū aūt ad ordīes mi

Etas

nores nō requirit determīata etas dūmō excedat ſfan

Scīētia

tiā. De lratura aūt quāta esse debeat nō est bñ dare. Et quātū ad subdyaconatū z dyaconatū oportet q̄ saltē sciat bñ z expedite legere.ne faciat ꝓfusionē coram pplo in le gēdo.ar.dis.xxj.cleros.z opam det addiscēdi grāmati calia.z q̄ etiā sciat bene legere z iucunde officiū. cū ad ꝺ teneāt ex pcepto.alꝫ si nō habet modū ad addiscendū ipm.vl qꝫ nō ꝺz cōmeditatē breuiarij.vel qꝫ nescit pꝫ se vel cū alio nullo modo debet ordinari.alꝫ talē sciēter admittēs vel ordinās videt peccare mortalr. cū det illi quotidie occasionē deliquēdi z peccādi mortaliter illō omittendo. Quantū aūt ad sacerdotiū videt necessari um q saltē sciat grāmaticā.z pcipue si est sacerdos secu laris.quia tales cōiter exponunt ad curā animarꝫ. que malē pōt exerceri sine lectiōe librorꝫ. qui habent in frali ma in vulgari sermone scripti. Unde Celestinus papa. debet quis ante esse discipl's quisqs doctor esse delide rat.vt possit docere qō didicit. Qui mie,lris opam dey dit pceptor esse nō poterit.dis.lix.ordinatos. Sed si eli ser religie sue cū ex vocatiōe,sua nō deputet ad curā ani marꝫ.vnde oporteat cū scire que pertinent ad debitā ad ministratiōem sacrorꝫ z pcipue penitētie.ideo videt sufi ficere q sciat bene z expedite legere missā z diuinū offi cū.z que pertēt ad debitā materiā z formā eucharistie et celebratiōis misse.in hmōi enī puritas ꝓscientie z de uotio regule suppleāt defectū scientie. Cōgruū est etiam et solitū examīare ō cantu ecclīastico pcipue clericos lay culares. Quātū ad tertiū.s.de bonitate vite nisi,sit pec cator manifestus notorio iuris vel facti.vt publicꝰ con cubinarius vel vsurarꝰ manifestꝰ.z hmōi.vl nisi sit ex cōicatus maior vel suspēsus vel interdictꝰ pōt cum ad mittere.qꝫ nemo iudicandus est salutis sue immemor.j. q.vij.sanctimꝰ. Debet tñ admoneri oēs ordinandos vt debeant ꝓfiteri ante ordinis susceptionē. Debet etiā in terrogare si est legitimꝰ. qꝫ si illegitimꝰ nō pōt promoueri ad aliquē ordinē sine dispensatione.vel epi q̄ ad minō res vel pape q̄ ad supiores nisi esset religiosus qui rōe religionis in hmōi nō indiget dispensatione. alꝫ ordi nās talem illegitimū sciēter.peccat mortalr.z ordinatꝰ est suspensus. Item ad subdyaconatū z supra nō debet aliquē clericū secularē ordinare sine titulo,alicui⁹ vel be neficij vel altaris vel saltē patrimonij.alꝫ ipse ordinā tor haberet sibi,putare. Et licet exempti cōmuniter ha beant priuilegia q̄ nō debēt examīari,pter qō supra ficialiter pōt trāsiri in examinatione ipoꝝ. tū qꝫ freque ter abuntur pſentantes ineptos.puta habentes defec tum eratis vel nimis ignorates.iō nō in ꝓgruū est si in hmōi examinent.ar.xj.q.iij.priuilegiū. Debo det puldere epꝰ vt sicut ipe abstinet ab omni vitio,sic monie.vel,qō habet specie vel scrupulū cius. ita z facia at examinatores z notarios ab hmōi cauere. Et precia puc ab illa corruptela qua solēt notarij antecꝰ scribant ordinandū seu pſentandū epo petere certā pecuniaz.vt florenū vel medietatē vel plus vel minꝰ alꝫ nō scribe rent.qñ expōsse,p bibet.j.q.ij.sicut epm. Et q̄us post or dinationē facta p lra testimoniali ordīs receptī posset notarius moderatū quid accipe ab ordinato ꝓ suo la boze,qñ nō est salariatus ab epo fm glo.dicti.c. tñturi us esset abstinere.vt cessaret oīe scrupulū z pcipue cū multū accipiūt.z ordinatoꝝ z examinatores pncipāt de lucro. Doctrina seu cereꝰ qui volūt fm morē sua ſpōre of ferre recipi possunt.qui nolūt nō sunt cogēdi. Tertio epꝰ faciēs ordinationē in principio z ante omnia faci at generalē admonitionē z exhortationē ad ordinādos vt deuote suscipiāt ordines.cū p hmōi applicentur ad diuina misteria tanqꝫ angeli. Et ideo conenī vitā tene re angelicā.pcipue vt caste z honeste viuāt.z frequēter cōfessionē z pcipue cū habēt exercere actus ordinū suoꝝ rum:faciāt. qꝫ talia facientes.vt acolitatū.subdyaconatū dyaconatū z hmōi existētes in peccato mortali.mortali ter peccarēt.z q̄ nō omittāt officiū diuinū.i.horas ca nonicas ad quas tenenī.z q̄ vacent lectionibꝫ librorū diuinoꝝ z hmōi. deinde ad cautelā absoluat a vinculo excōmunicationis suspensionis z interdicti. a quibus potest ordinātes. Quarto epꝰ conferat ipsos ordi nes sed nō nisi illis qui sūt de sua dyocesy.arg. ix.q.ij.lu gdunensiū.vel alijs de licentia suoꝝ superiorū ostensa in lris autenticis.quos examīare potest etiā si vult p se

vel p alios. z etiã nõ ordinare cũ sibi nõ videnť idoneť. Ofterat aũt tpõ statuť ab ecclia infra missã fm q̃ no tať in põtificali. Attẽdat aũt cũ oi diligẽtia vt nõ facia ac defectũ i exp̃ssiõe formaz vl collatõne institoz ipoz ordinũ z alijs ceremonijs. vñ frequnter respiciat i põtifi cali. vt ꝺ gte i gtẽ videat q̃d agere debeat mature pcedẽ do z auisado ordinãdos z respicẽdo q̃ tãgãt instrumẽ ta i q̃bꝫ ipumiť caracter. ꝺ q̃bꝫ supꝫ n. xuij. c. ꝺ sacro ordi ns. Frequnť enĩ defectꝰ in hmõi solẽt ꝓtingẽ i q̃bꝫ et q̃d ministris eiꝰ q̃n ipe etiã singla attẽdat z pcipue circa or dinẽ sacerdotij. z pcipue q̃ in calice sit vinũ cũ aq̃. z hu per patenã hostia. z q̃ ordinãdi tãgãt calicẽ z patenã. Jtẽ q̃ iponat manũ supꝫ capita coꝝ put notať i põtifi cali. Jta aũt ordinatiõe facta dicendo secretas mozose z fortiť dicat. vt ordinati ad sacerdotiũ possint cũ eo dicẽ re cũ hẽant celebrare cũ eo. nõ tñ q̃ istꝺ sit ꝺ suba ordina tiõis vl q̃ opteat supplẽ illꝺ si nõ dicerẽt cũ eo Demũ i fi. misse ad hñ eẽ solẽt epi se recõmẽdare ordiantꝫ z iun gere q̃sdã missas sacerdotibꝫ alijs alias oꝝones p eccle sia dei. p sumo põtifice. p ipo z. p bono statu ciuitatꝫ.

In ꝓferẽdo etiã be- .ℌ. II.

neficia opter sũmã adhibere diligẽtiã. Nã fm Tho. et Aug. in uij. moraliť peccať scienter ꝓferẽs bñficia idignis Unde ozmisda papa. dis. lxj. c. i sacerdotibꝫ. ait. Jn iacer dotibꝫ eligẽdis curã opter esse p speciã. Irreprehẽsibiles eni esse cos ꝺcẽt q̃s posse est necẽ corrigẽdis. Loga ꝺz vitã suã pbatõe mõstrare cui gubernacla cõmittũť ec clesie. cnĩdatiõe enĩ esse ꝺcẽt ppl̃o quẽ necẽ est orare p ep̃o. Et infra. Perferẽs memorãdi crimiñ labẽ nõ ꝺz lucidã sacerdotij dignitatẽ. Sicẽ aũt fm Bre. singla ec clesiastici iuris officia singlis q̃busq̃ ꝓnis cõmitti de bẽť. q̃ turpissimũ est si singla rez misteria ꝓnus tot dẽ nõ fuerĩt distributa. dis. lxxxix. c. j. ita z beneficia nõ plura vni sz singla singul' ꝓferanť. vt ꝺz dis. lxx. c. scroz Et ꝺ q̃n illꝺ vnũ bñficũ est sufficiẽs ad cõpetẽtẽ sustẽ tationẽ eiꝰ. Et q̃uis solꝰ papa dispẽser. vt q̃s bñe pos sit plures ecclias curatas vl plures dignitates. vt expl se habeť ex de pbẽ. c. de mlta. puideria. z in bñficijs sim pliciby pluribꝫ bñdis epꝰ valeat dispẽsare. vt dic glo. supꝫ dicto. c. diffuse tractãs istã materiã. tñ sine cã rõna bili dispẽsando nõ est absq̃ pcto cũ diffipet nõ dispen ser. Et q̃ sequiť illꝺ in ꝺcuẽs vt vnꝰ quidẽ clericꝰ plura at nullũ bñs bñficũ. alꝰ autẽ ebrꝰ sit mltitudie bñficij orũ. z aliq̃n minꝰ dignus. Põt aũt epꝰ ecclias curatas duas vnire ex cã rõabili pura q̃ps exiguitatẽ. q̃ vna nõ sufficeret ad sustẽtationẽ vl ꝓter raritatẽ clericoz z hu iusmodi. Accedẽte tñ ꝓs. su pronoz si bñt pronos. z ꝺ vel simpliť vl ad vitã sacerdotis eas bñtis. z sic poterit absq̃ alia pape dispẽsatiõe q̃s hñe duas curatas. q̃ vt vna reputať. ar. x. q. iij. De ista materia satis diffuse su pra habeť. ti. xv. ꝺ bñficiatꝫ. Pão g̃ attẽdat epus vt cui ꝓferť bñficiũ nullũ ei obstet ꝺ canonicꝫ impedimẽtis vl ꝺ his defectibꝫ ꝺ q̃bꝫ dictũ est. ℌ. pcedẽti. z q̃ attin gat. xxv. annũ si bñficiũ ꝓferẽdũ est curatũ. q̃tũcũq̃ ex igua curã habeat. z q̃ nõ sit illegitimꝰ. z infra annũ a collatiõe ordinet ad sacerdotiũ si nõdũ est sacerdos. Lõ terar. ũ sciẽter faciẽdo vl ignorãtia crassa. peccaret mor taliť z collatio nõ valeret. Examiet etiã p se vl p aliũ de apteudie administratõis sacroz. z pcipue circa audiẽtiã ꝓfessionũ. vt saltẽ sciat cõia dei z eccl̃ie pcepta z cõpetẽ ter discernere inť mortale z veniale. Sz sibñficũ ẽ sim plex nec pdicã etatẽ nec promotionẽ ad sacerdotiũ requi rit. Et ꝺ illegitimatiõe ipe dispẽsare valet dũmõ alꝰ sit idoneꝰ. et p aliũ defuure faciat illi bñficio capelle vl ali tari. ita etiã q̃ repbẽdat ipm dicẽ horas canonicas cuz ad ꝺ teneať ex pcepto. alꝰ nll̃o mõ ꝺz eiꝰ ꝓferre q̃ntũcũ q̃z exiguũ etiã sit. Scꝺo attẽdat si bñficium habeat pronos. q̃z cẽ cũ tps hẽant q̃drimestre a nocta vacãti onis taliꝰ bñficij curati vl simpliciť. infra illꝺ tps nõ põt epꝰ disponẽ aliq̃d ꝺ eo ꝺ volũtateť pronoz ꝓferẽdo. sed ipo vacãte ẽcliaꝰ ꝺz ibi subꝺstituere iconomũ ad ꝓseruã dũ bona eccl̃ie mobilia vl imobilia ad futendũ i cura z officio illiꝰ eccl̃ie. cui z postea puidere habebit de cõpetẽ ti salario Si aũt infra pdictũ tps nõ ꝓsentat. postmodũ ad ipm deuoluiť ꝓ illa vice. puisio eiꝰ. Et si ipe epꝰ infra semestre nõ instituit aliq̃ẽ i illo bñficio curato vl non curato postea ꝺuoluiť ad aliũ. puisio eiꝰ nec põt se intro mittere. alꝰ peccaret mortaliť z collatio nulla. Et idẽ de bñficijs q̃ spectãt ad eiꝰ collatiõnẽ. ꝺ his diffuse supꝫ ti. xv. c. de bñficiatꝫ. Si aũt proni ꝓsentãti dignũ. supꝫ quo ipe ꝺz examinare; ꝺ idoneitate sua nll̃o mõ ꝺz admittẽ sz repellere eũ alꝰ nõ excusaret a mortali admittẽdo sacri ter indignũ z si ab alijs pñtatũ. nec tñ ex ꝺ promissamit tũť ius ꝓsentãdi etiã p illa vice. sz pñt aliũ ꝓsentare. Si ꝺ idoneũ ꝓsentẽt ꝺz epꝰ ipm admittẽ z ꝓfirmare; nisi so tñ pr̃edicto publico. vt morꝺ est. z nll̃o ꝺdicente ꝺz eũ anulo iuestire. z dare auroritatẽ alicui mittẽdi euz in possessionẽ Et hec oĩa fieri dñt p instrm notarij curie ipo tñ bñficiãdo pbẽte assensũ p se vl p procuratoꝛe suũ. Si aũt proni plures cẽnt z vota variarẽt i ꝓsentãdo admitti põt ꝓsentatio vtriusq̃ pcis sz nõ ꝺz seq̃ ꝓfirmatio nisi facta discussiõe cuiꝰ pñtatio magꝭ debeat admitti. puia let aũt pñtatio maioris pcis patronoz ceteris paribus Et circa hmõi solẽt oriri mlta litigia q̃ decidũť p doct. Illiq̃ breuiter hẽs ꝺ pronatu. s. ti. xij. ꝺ pronis. Tertio ꝺz attẽdere vt nulla ibi cõmittať symonia i collatione vel in pñtatiõe ipoz nec p bñficiãdos nec p patronos nec p mediatores. z multomagꝭ ipe ab ꝺ abstineat. vt. s. nec rõe pecunie ꝓferat. nec etiã rõne fruitꝰ tpalis recepti vl recipiẽdi aut rõne pcũ ad illꝺ pncipaliť mouear. sed poti ad meritũ psone respiciat. pces etiã p se pozrecte p bñficio curato indignũ reddũť fm Tho. Ray. z plures alios. Collatio aũt bñficij symoniace facta nulla cẽt z re nũciare opteret. de q̃ materia diffuse hẽs. s. in scꝺa pte ti. j. c. ꝺ symonia. nec etiã ꝺz bñficia rõe ꝓsanguinitatis dare. nec minꝰ dignos ꝓsanguineos p̃ponat extraneis magꝭ idoneis. q̃z ꝺ ptineret ad vitũ acceptiõis psonaꝝ fm Tho. ꝺ q̃ supꝛa i scꝺa pte. Est aũt ꝺ more seu ab usiõe i mlt̃s curijs epoz. vt i collatõe bñficioz certũ q̃n titatẽ pecunie ipi exigãt a bñficiatꝫ fm taxã curie ipoz maiorẽ vl minorẽ fm valorẽ bñficij ꝺ agẽtes. z ꝺ se ex cusantes ex more romane curie. vbi fm taxã bñficiorũ soluiť annata ipi curie. mediatẽ ꝺz papa z alia ꝓ me diatẽ cardiales. Sz nõ seq̃ť q̃ si papa ꝺ facẽ cũ nõ ha beãť plenitu dinẽ ptãz i bñficijs quã ꝺz papa. nec pos sint ꝺ falcare iura vl introitꝰ eccl̃iaz sibi subditaz vt papa vnũsalr erga oẽs. Pretercaz aliũ statũ z alias ex pẽsas papã cũ curia facẽ opter q̃s epi i ꝺyocesibꝫ suis. et ita faciũť bñtes magꝭ reddiť sic z renues. Unde viꝺz ꝺ ad symoniã vl ad extorsionẽ i iusta saltẽ ptinẽ. Unde cau tũ ẽ z vt viꝺz ꝺ bitũ ab hmõi abstineãt. Notanꝺs ãt cu rie sue ita faciãt. puideꝺ ꝺ labore suo. q̃ ñ nimis extorq̃ãt p hmõi a ꝺcis. z ipi ñ pticipẽt ꝺ lucro illoz. Et si vl p cõ firmatõe electaz i abbatissas vl electoz i pstdẽres ecclias collegiataz nihil accipiãt. vt sint imũes a vicio symõie.

Circa alia spũalia .ℌ. III.

negocia opter epm esse solicitũ semp ea p̃ponẽdo tpali bus sic anumꝰ p̃ponit corpi cũ z cura aiaz p̃cipue sit ei iũcta. z pmo circa audiẽtiã ꝓfessionũ. vbi magꝭ vrituꝛ piculũ aiaz si indebite fiat illꝺ officiũ. attendat q̃ ce ni

fessores habeāt z auctoritatē z sufficientē peritiā. z qnia vt dr ex d pen. z e. c. si epūs. li. vj. nlla psuetudie introduci pōt. vt aliqs ꝑmia auctoritate sibi eligat psessorem ō admoneat sacerdotes z alios clericos vt ab eo vl' vicario suo petāt lniam pfitēdi si nō hnt ab alio superiore vl' nisi pfitent religiosis hūtib ex pulegio vt possint audire qscūq illi' dyocesis. vbi fuerit pntati. vt ex d sepul. c. dudū. i clericis. Sacerdotes ꝑo prochiales coīpo quo pstituunt in rectores ecclīaz sine alia lnia possunt audire suos prochianos non aūt alios sine lnia epi vel vicarij sui. vl nisi ipi pfitētes de b haberet lniam. Adueniētes aūt ex dyocesim audire nō pnt nisi in grauitate firmitate. vl nisi illi alienigene haberēt lniam a suo dyocesano. Nec tm sacerdotes prochiales pnt absoluere in casib refuatis nisi sup b habuerit specialē lniam. Illi aūt sacerdotes nō curati audire nō pnt sine lnia eoz q dare pnt. Religiosi ꝑo exēpti audire pnt fm formā decretine dudū. de sepultur. Et qz maxia ignorantia hodie reperit i pfessoribz. z pcipue clericis secularib. ō epūs p se vl p alū examiet z doceat de necarijs ad hmōi. de qua materia hēs diffuse sup i ti. ō pfessoribz. Quanto tū etiā ad alia sacra pcuret. q a sacerdotib oīa debite mīstrent fm formā z ritū ecclie z ꝓuū faciētes puniat pl' z min' fm qntitatē excessus. z pmaxie sacrm baptismatis i substātialib vt nlls fiat defect'. Faciet etiā obseruari vt nihil exigat p collatōe seu admīstratōe sacroz vl' aliox spūaliū sz spōte oblata recipe pmittat. Dic enī Greg. q ei' oblatio nullā culpe maculā ingerit q nō ex ambitiōis petitōe pcesserit. j. q. ij. sic. Monasteriox monialiū sibi subditoz diligētē adhibeat curā circa obseruationē honestatis eaz nec pmittat ingressū i monasteriū nisi ex cā necria. vt visitatiōis medici ad infirmos. deportatiōis victualiū z hmōi. z b p psonas maturas et honestas z ō ingredientes sine cauf hmōi solet esse lata sntia excōicatiōis p synodales. vt i pluribz dyocesibz. Accessū etiā ad crates ad loqndū cū monialibz nō d facili pcedat nisi forte p sanguineis. z b sine pōpa z ornatu superfluo. Egressū aūt monialiū nō pcedat rōevisitationis pentū etiā infirmoz. rōe aūt balneoz ꝓpter liberationē ab aliqua graui infirmitate ō psilio medici. si mod' honesta est z nō leuis cū dicēte societate p sanguineoz vl' alienaz psonaz non suspectaz pmittere pōt et si pstitu' esset abstinere. Ad obseruēt regulā suā. vt viuāt i cōmuni oīa tenētes sub vno officiali z lucra ex artificijs z legata z donata a psanguineis. de cōi. puideat p'platā. put vnicuiq; op' est z factas pmiserit. xij. q. j. nō vicat. Cōfessorē ei' tribuat q nō solū sit honesti' sed etiā sciat q spectāt. ad vitā religiosā. vt valeat eis facē cōsciam ō trāgressiōib suis put decet. Cōgruū etiā videt vt lapsū carnis cū aliis psonis sibi refuet. Visitare etiam ordiarie annuatī dz. z si necrīū viderit etiā pluries. De ptinētib aūt ad mores religiosoz hēs. s. in ti. de religiosis. Familiaritates pūt z frequentatōes laicoz z mulieroz magis clericoz z religiosoz cum monialibz itercidat. In ꝓsecratōe ecclīaz vl' ḡnū nihil tpale exigat. Sic' in bñdictōe abbatū vl' abbatissaz. In ꝓsecratōe tm ecclesiaz pōt recipe pcurationē. vt cū vadit ex ad chrismādū. vt dr ex d cen. c. romana. li. vj. in lectura. z habet j.

Oī anno chrisma pficiat i cena dñi. vl p alū epm si nō pōt fieri b faciat z chrisma z oleū sctm z catbecumenoz faciat i ecclīs cūctis renouare z vet' cōburere. Oī anno det sacrm pfirmatiōis bis q nō sūt chrismati i ecclesia cathedrali. z b fieri i festo pētbecostes. z admoneat vl admenere faciat p pdicatores qñ adulti vadant ad recipiendū chrisma q pri' pfiteant. z q habeāt qui eos teneāt. Pōt etiā ꝓferri qbuscūq; diebz istō sacrm p castella z villas dyocesis sue. dz aliqñ discurrere et ꝓferre et pcipue qñ visitat. De ptinētib ad istō sacrm hēs. s. ti. xiij. de sacro pfirmatiōis. Cōtra hereticos si qs inuenerit dz procedere fm iura z officiū inquisitoz q deputant sūt a sede aplica nō ipedire sed adiuuare. Judeos si sibi sūt facē signū portare. ex d iudeis. c. i nōnullis. vt discernant ab alijs z alia facē obseruare. vide q habent supra pte sc̄da. ti. ij. ō iudeis. Pnt etiā epi inqrē ꝑ hereticos ex d here. c. p b. li. vj. An inquisitor vl' epūs sac inquisitionē vl' processū ꝑ hereticū aliquē quō se debeāt hic. qr sil' aliq hnt facē. vide. s. i ti. ō pdicatoribz. c. ō inquisitoribz. Et maleficia facientes expellere ō dyoceli. vt dicit. xxv). q. v. epi. Et dic qdā glo. q q p maleficiū faciūt q vix nō possit vxorē cognoscere. ist ō cn crimē ecclīasticū z ad epos ipectant seuere punire. vt. xxv). q. v. si qs clericus. Diuinatores et incātatores pbibere p cēsuras ecclīasticas. Et excōicatoēz z interdictū fuari facē. Cōtra ecclīasticā libertatem. laicos nō pmittet agere statuta aliq z cedita detrimentū ecclīe facere. Et ecclīasticos z viros religiosos nō pmittat exigere facias q tū pōt. p q clerici z cause ecclīastice z viroz religiosoz z matrimoniales z hmōi nō trahāt ad iudicū secularē. Conet ꝑ publicos vsuranos pcedē fm formā pstitutionū vsuraz. z. c. q. j. ō vsur. li. vj. cui' declarationē habes. s. in lra pte. ti. j. c. ō vsurarijs manifestis. Aliquos varias q fuit i auctoritate q tū pōt p predictores conet excōicationē monēdo rephēdēdo z aliqn p excōicationē conet exigere sine scādalo tm. ar. dis. xlviij. comēsatōnes. Singulis ānis synodū faciat. vbi admoneat clericos ō agē dis. z vicia rephēdat. exclusis laicis pstitutiōes synodales legē faciat z exponē. p igrātib z mādare omib sub certa pena pecuniaria vt veniāt ad synodū. Et si expedit aliquā pstitutionē synodalē facē vel imutare b faciat cū psilio z pensu capli. i. canonicoz ecclie cathedralis ad exēptos clericos vl' regulares būane se dz bñ nllo ifringē pulegia sue exēptiōis. sz pfuare z nllo pacto cedere ꝑ eos i iudicio. nec rōe cuiuscūq; delicti nec rōne cui' vl alteri' rei si i b sūt exēpti. vt cōiter sūt hodie. In ecclīs eoz nō celebrare solēniter nō recusit' ab eis. monasteria monialiū eis subdita visitare nō dz. vl in aliq molestare. pōt tn charitative si qd reprehensibile viderit admonere. Ecclīaz romanā dz singul' ānis p se vl p procuratorē visitare. qz sic iurat i sua ꝓsecratōe z alia q ibi iurat obseruet. vl' pcuret sup b ō ano i annū relaxatione ab illo iuramēto. Singul' ānis si pōt oēs ecclias z monasteria z hospitalia sue dyocesis dz visitare. z ō mō visitatōis dicit. j. i. c. speciali. Vicarū aūt vnū vl' plēs dz īstituere fm q viderit expedire. q audiat cās iudiciales et iusticiā admīstret. cui det prātē necria cauf expediēdis z pl' z min'. fm q sibi videbit. z diligēter adūtat si rat' sit q reputet sufficiēs i scia z rect' i pcia. vt nō delinquat a ꝑo pcib vl' munerib. z puideat ei ō cōpetēti salario p labore suo. Sz qnt archi. sup. c. vob. xij. q. ij. Vicarios epi i spūalib z palib posse bñficia ꝓcedere et Boff. tenebat q sic. ex d pbē. i. c. dilecto. qz vicarius pōt oīa q ptinēt ad iurisdictionē. Sz istituere e iurisdictōis nō epalis officij. Buil. durā. tenet ꝓuū. Sz. Archi. dic. Credo q requirat speciale mādatū qđ ꝓbat expresse de offi. vica. c. cū in generali. li. vj. z hoc tenetur.

Circa bona tpalia .§. IIII.

mobilia vl' imobilia cpatus z ecclīaz z monasteriox et alioz locoz pioz sibi subditoz debet diligētiā adhibere ne diminuant vel auferant. Et p qđ caueret dz sibi ab auaricia. vt videlicz nec p se nec p alios negocijs secularib pecunias suas exponat sed z clericos suos ab hmōi faciat abstinere. put tenet. vt dis. lxxxvij. cleros. et cari. z ex ne de. vl' mo. c. j. nec etiā dz thesaurizare sed qđ sibi supest in pias cās expēdere. Un Emb. xij. q. ij. aūr ecclīa habet. nō vt fuet sed vt croget z subueniat in ne

cessitatibꝫ. Et Hiero. c. seqn. i. Vña epi est paupez opi/
bus quidē ignomia sacerdotij est pꝛij studere diuitijs
Sēdo abstineat a dilapidatōe ipoz bonoꝝ cuz sint
pauperꝝ. xvj. q. j. qm̄. vñ amicj vl̄ sanguineis nō det
nisi i necessitate tanꝯ paupibꝫ. sic̄ legit sctm̄ Aug. fecisse
dib expēsis supfluis pmuloꝝ plimoꝝ famuloꝝ vl̄ eqꝝ
pōpose suppellectilis se abstineat. obtuādo illd qđ ba
bet. dis. xlj. ex carthaginēsi cōcilio. Epus vilē suppellecti/
lē z mēsam ac victū pauperē habeat z dignitatj sue au
ctoritatē fidei et vite meritis ḡrat. z i. c. seqnti ōr. nec ve/
stibꝫ vl̄ calciamētis decorē ḡrat. Legata ad pias cās. si
infra annū a morte testatorj heredes vl̄ executores non
impleant. z alicui est inia lata p synodalē pstitutionem
uel sacta siue p alijs causis. qm̄ p testatorē nō est expl̄/
tus loc⁹ vl̄ mod⁹ erogatiōis nō pterea pōt vl̄ ꝯs si
bi umbursare ij paupibꝫ erogare tenet. z idē ō alijs sicer
tis q̄ueniāt ad man⁹ ei⁹ rōe vsure vl̄ ludi z hui⁹mo/
di. Tertio alienare nō ꝯ aliq̄d imobiliū sui epat⁹ etj
am in casu necessitatis nisi pat⁹ habita inia a sede aplica
cū z b iuret. ex ō reby eccl. nō alie. c. monasterioꝝ. in cle.
et rūc etiā reqrit certa forma de q̄ supra ti. xij. ō alienati
one rez eccliasticaz. Silr nō ꝯ pmittere alias eccl̄ias
vl̄ monasteria vl̄ hospitalia sibi subdita alienationem
rei alicui⁹ imobilis facē sine pssensu suo ex cauſ z cū mo
dis q̄ hñt. x. q. ij. ij. ius. z. xij. q. ij. sine exceptōe. Et debet
bñ inqrere q ecclia nō decipiat z p̄ciū p necessitate expen
dat. vl̄ vtilitatē maiorē eccl̄ie ipi⁹ emēde alijs sibi fru/
ctuosi⁹. Mte lesiōes fiūt eccl̄ijs z locis pijs p illicitas
alienatiōes. Sꝫ vbi eccl̄ia vl̄ monasteriꝫ apparēt nota
bilr lesa. pōt eps ꝯcū rescindi facē ad supplementū co/
gere emptoꝝ. Idē de pmutatiōibꝫ vl̄ trāsactiōibꝫ. Nō
aūt eps i alienatiōibꝫ possessionū ecclie velit certā q̄tā
pecunia ad rōnē. v. p cētenario ō pcio rei vēdite videt ex
pssa extorsio. nec excusare pōt rōe psuetudis cū sit irra/
tionabil. nō enī pōt gabellā ponē i ꝯcibꝫ sic̄ laici faci
unt. Que aūt repperit vsurpata ab eccl̄ijs z pijs locis
a pmis vl̄ sanguineis rectoris eccl̄iaz mobilia vl̄ im
mobilia restituere faciat inqtū pōt. Eccl̄ias ruētes faci
at p rectores vl̄ pplm repari z domos eaz pur sicri pr.
Quarto nota vt ōr. xij. q. j. epi. z. c. seqntibꝫ. Epi z alij
rectores eccl̄iaz dñt bñe z tenē res eccl̄ie districtas a reb
pijs ne sub pꝛextu rez pꝛiaz auferant bona eccl̄ie. Et
de bonis q̄dē eccl̄ie mobilibꝫ vl̄ imobilibꝫ z alij clerici
nō pñt testari ij ō reby pꝛimonialibꝫ vl̄ sibi donatj aut
legatj aut acq̄sitj p industriā pñt testari z sanguineis
licite legare z donare z ab intestato in bmōi succedūt cō/
sanguinei. Epi aūt ex religiōibꝫ assūpti nō pñt de aliq̄
testari nisi ō inia pape sm̄ Tho. in iūma. se. se. q. clxxxv
ar. vij. Et silr religiosi assūpti ad eccl̄ias curatas. sed de
quid acq̄rūt tales epi vl̄ alij curati eccl̄ie sue acq̄rūt eri
am p successionē aducnētia. Sꝫ bodie pſanguinei pla
cent spoliāt domos coꝝ i morte. ō bis plen⁹ habes. ff. ti.
coꝝ q. ō testamētis. Nota ḡnto q epi ꝯs pcurare q eccl̄ie
collegiate z monasteria habeāt pcuratores suos seu ico
nomos q fideliꝫ tractēt bona eaz. Ipe aūt epus ꝯs bñe
iconomū rez epat⁹ q̄ sit testis ad ministratiōis debite tpalij
um. Sic etiā cubicularij q̄s ꝯs bñe pſonas maturas et
optie vite z fame clericos vl̄ religiosos ōbēt esse testes
cōz pūsationis sue vt ōr. ij. q. vij. cū pastoris. z hic iconо
mo⁹ ꝯs cē clericꝰ. vt ōr. lxxxix. dis. c. qz in quibusdā. z. c. ui/
ducatū. Jn glo. tñ sup. c. diaconū. ōr q q̄ ꝯs prātē seu ad
ministrationē sup reb⁹ epat⁹ ōr vicedñs. q aūt sup res ec/
nomicoꝝ ōr iconom⁹. hodie pſueuerē nūciari carmelin
ghi. Et i. c. deceter oib⁹. dis. ca. ōr q talia officia pncs
vl̄ fauore sibi pūctis nō sūt cōmittēda. Et dic tot glo.
q rō b⁹ est. qz magj sūt pni ad dandum pncs q alijs
etiā magj dignis. Jtē alia rō est b⁹ phibitionis. qz semp
pſumit q res eccl̄ie laterēt ledant p eos. Et dis. lxxxvj.
ōr. epus nullā rei familiaris ad se curā revocet sed oratio
ni z lectioni z pdicationi tm̄mō vacet. Dunc. z Ber. ad
Eugenū papā in li. ō pſideratōe. multū inchit ꝯ epos
qui tota sollicitudinē suā ponūt pncipalr circa tpalia z
suppellectilia sua z cōparādos reddit⁹. z de salute aiaz
parū curāt dicēs q si nō possunt bñe prudentes z fide/
les dispēsatores vt decet melⁱ est bñe mun⁹ idoneos q̄ꝫ
epi se imisceāt bmōi occupatiōibꝫ tēporalium.

De dispēsatōe q̄ po⁹. §. V.

est fieri p epos. Nota q circa laptos repiunt tres regu
le ius cōe ptinētes sm̄ Ray. in sūma. z glo. sūmaria. dis.
Lin pn. Pria est q q̄ peccauit mortalr post baptismum
nō pōt promoueri. l. ablatꝫ dispēsatōe. xxv. dis. pmū. xlviij.
di. qm̄. j. q. vij. si q̄s oēz. Secda regla ē. q pmot⁹ peccās
mortalr deiciāt. dis. l. q sel. dis. lxxxj. si diacon⁹. Tertia est
q ab ordie deposit⁹ nō pōt restitui. dis. l. c. j. z. ij. Jste etiā
tres regle colligūt dis. l. vt pstituerēt i pncipio. z vbicūꝫ
q̄ mitt⁹ agit dispēlatio est. Jdē Hostie. Sꝫ circa in/
tellectū istaz regl̄az sm̄ Ray. z glo. vbi supꝝ tres fuerūt
ab antiq̄ opiniones. Pria fuit q oēs mortale post ba
ptismū repellit pmouēdū z deiciat promotū. z qz ista est ni
mis rigida qz sm̄ eā nll⁹ posset promoueri. ideo nō tenēda
Secda opinio itelligit istas regl̄as ō magnis pctis. qa
maiora post pniaz nō repellūt pmouēdū. nec deiciūt p
motū. ar. dis. xlj. clericꝰ. z. v. q. iij. in loco. Et qz ista opi/
nio nō distinguit inꝰ pctā occl̄ta z manifesta. ideo nō est te/
nēda. dis. l. c. de bis ꝙ. Tertia opinio intelligit p̄dictas
regl̄as ō manifestis. occl̄ta eni post pniam z si ḡuia nō
repellūt nec deiciūt. dis. xlviij. qm̄. Et qz hec opinio nō
distinguit inꝰ enormia q etiā occl̄ta repellūt z deiciūt
et alia pctā. ideo ipa etiā nō est tenēda. ex ō accu. c. inq̄sitio
nis. Ut ḡ sine calūnia pcedas distinguēdū est ō pctis.
qz aut illa sūt enormia aut mediocria aut miora. q̄uis
ola mortalia. si sūt enormia siue occulta siue manifesta
sint repellūt pmouēdū z deiciūt promotū. i. indignū faci/
unt vt promoueat z si iā promot⁹ sit indignū faciūt ad exe/
quēdū officiū susceptī ordis z p⁹ q̄ctācūqꝫ pniaz. et cō
trariū facies bñ ē accedēs ad ordinē susciptēdū vl̄ exeq̄ns
ipm aū dispēsationē semp peccaret mortalr. dis. l. c. mi/
ror. j. q. j. erga. z. c. si q̄s. ex ō accu. c. inq̄sitiōis. Et vt dic
Bul. glosatoꝝ Ray. b⁹ qđ ōr ō enormibꝫ restringēdū est
ad homicidiū z symoniā i ordie. idē Hosti. z Boff. ad/
dēres vicū hered. j. q. j. vērū. Quātū ꝙ ad mediocria
pctā subdistīguit Ray. qz aut sūt manifesta. aut occl̄ta
si manifesta ipedit promouēdū z deiciūt promotū. di. l. c. ō
bis ꝙ. Et itelligūt manifesta qñ sūt mota p pniaz vl̄ p
cuictionē vl̄ p confessionē factā i iure metu. pbatiōis dis.
xxiij. c. fi. vl̄ notorio q nō possit aliq̄ tergiuersatiōe cela/
ri. Si aūt sint occl̄ta nō ipedit promouēdū nec deiciūt
promotū. ꝯs pñt promoueri z mīstrare i susceptꝫ absqꝫ incur
sione alicui⁹ cēsure vl̄ irregularitatis. sed nō absqꝫ mortali
pctō q̄usqꝫ penitcāt. ex de tē. ō. c. ex tenore. z. c. q̄stum.
Dicūt aūt mediocria explificādo adulteriū. furtū. sacri
legiū. piurij fraus cū dolo. iniest⁹. mlromagꝫ vicij sodo/
mitici. ex ō excel. pla. c. clerici. z filia maiora adulterio.
fornicatio etiā simplex notoria. vbi ammonit⁹ nollet se
corrigere. videt pertinere ad mediocria. ex de coha. cler.
sic. Minora aūt pctā etiā manifesta nō impediūt pmo
uendū nec etiam deiciunt promotū. Et dicunt miorꝫ

respectu grauiū. vt venatio i clerico lud⁹ alce ꝛ ebrietas dil. xxxv. c. j. facē strepitū i synodo. v. q. iij. i loco ꝛ sitia. Si tm admoniti tales nollēt se corrigere, ꝓpter ꝓtumaciam efficiūt gulosa. Idē Hosti. Inno. etiā i glo. sup. c. ex tenore. de te. ord. dic q i occlis potis sufficit absolutio sacerdotis auctare dauid. ar. vj. q. j. illi. nec credo q sit necessaria dispēsatio ordinarij q ad ꝓmotionē vl q ad executionē. qđ intelligēdū est ꝺ mediocribus. vt ptz ex illo. c. ex tenore. ꝛ. c. qsitū. Et addit q nō peccat talis stans facta ꝓfessiōe celebrādo lz bonū sit ꝓsiliū. q vl abstineat vl ꝓpte satisfaciat. Ꝺ papa possit in ei casu dispensare sup homicidio ꝛ alijs nō est dubiū. Sed circa eos est triplex solēnis opinio t m Ray. Prima est q epus pōt dispēsare ꝯ duas ꝑmas reglas i adulterio ꝛ mioribus crimibꝫ. ſ. cū sūt manifesta. vt dictū ē. i maioribꝫ ꝙo adulterio nequaq̄ nisi i casibꝫ a iure exꝑssis. possit dispensare. ꝛ ꝫ exꝑsse ꝺr ei ꝺ iudi. c. ar si clerici. Alia ꝫ ipo qđ ꝺ quibusdā ꝓcedit ꝺ alijs tacite ꝓhibet. dis. xxv. c. qđ. ei de trāsla. c. inf corpalia. ar. ad idē de rē. or. dilect⁹. vbi ꝺr. Cū illi dispēsatio hmōi a canone minime sit ꝑmissa. Ex ꝑmiss aūt i iure de qbusdā maioribꝫ adulterio in qbꝫ ꝑmittit epis dispensare. dist. l. c. si qs ꝑsbyter. Jn bereti hodie nō ḃz locū cū papa sibi reſuet absolutionē. et in. c. ꝑsbyteros. dis. l. vbi ꝺr ꝺ dyacenibꝫ ꝛ ꝑsbyteris idolis imolātibꝫ ex coactōe postq̄ penituerit penes eos corrent ptās aliqđ eis tribuēdi. Alia sue ſcōa opinio ē q epus pōt dispēsare i oi crimīe ꝯ duas ꝑmas reglas. nisi exꝑsse ꝓhibeat a iure. ꝫ ꝓbat dis. xxviij. c. ꝑsbyt. ꝛ opti me de peni. dis. vj. c. j. in fi. vbi ꝺr. Pontifex iust⁹ atq̄ discret⁹ nō cogit suos sacerdotes semp abijcere lz nec mox restituere nisi statutū fuerit a romano pōtifice. vt ex de sen. excō. c. nup. circa fi. Hāc opinionē tenet Laud. Tincen. Joh. ꝛ Tan. Et Ber. ex ꝺ iudi. i glo. sup. c. ar si clerici dic q hec opinio ē magis cōis cui assentit ray. Et Butil. glosator ei⁹ dic hāc opinionē esse salubriorē ꝛ benignio rē supdicta. Seq̄ndo igit scām opinionē q cōior est. q sint bi casus i qbꝫ ꝓhibita sit epis dispēsatio ꝛ pape reseruck. plene habes. j. in ri. seq̄nti. ibi vide. Quātū aut ad tertiā regulā. ſ. q. depositꝰ restitui nō pōt officijs suis. i ꝫ nllꝰ pōt dispēsare. nisi papa fm Ray. ꝛ Dextre. lz aliq̄ ꝯrariū sentiāt vt habes supra in ꝑmissis.

De episcopatu quo .§. VI

ad appellationē vl recusationē ei⁹ vl renunciationē. Et q̄tū ad ꝑmū q nō sit licitū appetē epatū lz ꝑsūptuosū ḃ declaratū est sup ꝓte scōa. ti. iij. c. ꝺ ambitioe. ibi vide q̄tū ad scām. ſ. vtz epatū inuictū a supiore liceat oīno recusare. Rñ. Tho. ij. q. clxxv. ar. ij. q i assūptōe episcopat⁹ duo sūt ꝓsiderāda. Primū est qđ deceat hoiem appetē fm ꝓpriā volūtatē. Scām est qđ deceat hoim facē ad volūtatē alteri⁹. Quātū igit ad ꝓpriā volūtatē ꝺueit homi ꝓncipal'r insistere ꝓprie saluti ꝛ intēdere. lz q alioꝝ saluti intēdat ḃ ꝺueit homi ex dispositiōi alteri⁹ ꝓtātē bñtis sup eū. Un sic ad ordinationē volūtatē ꝓtinet q hō ꝓpio motu ferat. i ḃ q gubnatiōi alteri⁹ ꝑficiat. ita ad ordinationē volūtatē ꝓtinet q aliq̄s oīno ꝯ supioris iunctionē ꝓdictū gubnatiōis officiū finaliter recuset. ꝛ ḃ ꝓpter duo. Primo qr ḃ repugnat charitati ꝓpri moꝝ. q̄z vtilitati se qs ꝺz exponere ꝑ loco ꝛ tpe. Unde Aug. xix. ꝺ ciui. dei. Negociū iustum suscipit necessitas charitatꝫ. Secꝺo qr repugnat ḃ būilitari p quā quis se alioꝝ mādatꝫ subijcit. Un Greg. in pastoral. dic. q tūc añ dei oculos ꝑfecta est būilitas cū animꝰ ad recipiēdū hoc qđ vtilr subire ꝓpit ꝓtinax nō est. Quāuis aūt vita ꝓtemplatiua ex q qs sibi vacatꝫ deo ꝓponit actiue q̄ ꝓximis intēdit. ꝛ amoꝝ ꝺi sit potioꝝ amore ꝓximi. tñ bonū multitudis ꝓferēdū est bono vnius. Et ḃ ipm ꝓtinet ad dilectionē dei. q aliquis ouibꝫ xꝑi ꝑ curā pastoralē imposita intēdit. Jnsup ꝛ plati no sic trāsferunt ꝑ platurā ad vitā actiuā. vt ꝓplatiuā deserāt. lz vtriq̄ ꝓpe dñt vacare. Et iducit ad ḃ Tho. auctes Aug. q bnē in decre. Dic ei Aug. Dilectio dei tm q̄rit caritas fratꝝ negocium iustū suscipit necitas caritatꝫ. quā seruabit si nullus imponit ꝓcipiēde atq̄ intuēde vacādi ē fratri. Si aūt imponit iuscipiēda est ꝓpter necitatē charitatꝫ. Si nec sic oīmodo fratꝝ delectatio deserēda est. ne subtrahat illa suauitas ꝛ oppmat iusta necitas. viij. q. j. q epatum ꝛ vbi dic glo. q ad finē auctatꝫ q nō ita ꝺz insistere in ꝺlectatōi fratꝝ in ꝓplatoe q nō deficiat. put oportet necessitati ꝓximoꝝ in exercitio cure pastoral. Sic idē Aug. ad eudoxiū. Vos aūt hortamur i dño vt ꝓpositū vrm custodiatꝫ ꝛ vsq̄ in finē ꝑficeretis. Aut si q opa vestra mīe eccl'ia desiderauerit. nec elatōe aliqđ suscipiatis nec blādiēte desidia respuatꝫ lz muti corde obtēperetis meis cū māsuetudie portātes cū q vos regit. q dirigit mites in iudicio ꝛ docet māsuetos vias suas nec ociū vestrum necitatibꝫ ecclie ꝓponatꝫ. Cui pturiēti si nlli boni ministrare vellēt quo nasceremi nō iuuenirent. xvj. q. j. vos ar. Jtē ꝯ quis accipe epatū ꝺ se nō sit necriū ad salutē sit nō necriū ad salutē recipe rōne ꝓcepti supiorꝭ. Nec excusaret cū si votū ꝺ nō episcopādo fecisset q si itēdisset hoc nllo mō acceptare etiā ꝑ iupiorꝭ mādatū. cēt votū illicitū ꝛ sic nō obligaret. si intēdit q̄ntū erat ex ꝑte sui rūc q̄ imūgit a supiori nō agit ꝯ votū nec etiā excusaret a tali imūctōe ḃ q haberet ꝓpositū peccādi. q̄ pōt ꝛ debet dimittē tale ꝓpositū. Si aūt haberet aliq̄ ꝺ impedimēta puta excōicatiōis vl irregularitatis. cū illo nō debet suscipe. lz ꝺz manifestari imūgēti. Etiā nō pōt tollere tale impedimētū puta. q. est arbitrijs qui ꝓcipit. ꝛ ille irregularis vel illegitim⁹ ꝛ hmōi. nō tenet obedire. ꝛ idē videt si esset notabiliter ignorās. sed si pōt tollere impedimentum ꝛ tollit ipo iudicato vt papa. debet obedire. De renūciādo aūt episcopatui quod fieri nō pōt absq̄ licentia sedis ap'lice. habes extra de renū. c. nisi. qđ plene declaratur. supra ti. ꝑi. c. de renunciatione.

De epis assūptis .§. VII.

ad hmōi dignitatē ex statu religionis vtrū teneant ad obseruātias regulares. Rñ. Tho. sc. sc. q. clxxv. ar. viij. q cū status religiōis ꝛ status epalis primeant ad ꝑfectionē et dicat status ꝑfectiōis. in ḃ tñ est differētia int vtrūq̄ status religiōis dicit status ꝑfectiōis. qr ipa obligatio religionis est via tendendi in ꝑfectionem. Sed status epalis dicit status ꝑfectiōis quasi quoddā magisterium ꝑfectiōis. Un status religionis compat ad epalem sicut disciplina ad magisteriū ꝛ dispositio ad ꝑfectionem. Dispositio aūt nō tollit ꝑfectiōe aduenīte nisi forte ꝑtus ad id qđ ꝑfectioni nō cōgruit sed magis ꝓfirmat sicut discipulus cū ꝓuenerit ad magisteriū non ꝓuenit q̄ audiat. ꝺz ꝓuenit tñ sibi q legat ꝛ mediteť magis ꝓ. Sic igit dicendū. q siqua sūt in regularibꝫ obseruātijs que nō impediāt pōtificale officiū sed magis valēt ad ꝑfectiōis custodiā. sicut est ꝓtinentia. pauperras ꝛ huismodi. remanet ad illa obligat⁹ religiosus factus epūs et ꝑ ꝓsequens ad portandū habitū sue religionis qui est hui⁹ obligatiōis signū. Siqua ꝺo sunt in obseruantijs regularibꝫ q̄ officio pontificali repugnent. sicut est solitudo silentiū. abstinētia. graues vigilie ꝛ hmōi. ex q bus impotēs redderet ad exequendū pontificale officium ad huiusmodi nō tenent. Jn alijs aūt potest ꝛ ꝺbet dispēsatione vti. fm q ꝛequirit necessitas ꝑsone vl officij vl ꝺditio hoim cū quibꝫ viuit. ꝑ modū quo etiā plati religionū secū dispēsant. Ꝺ aūt dicit. xvj. q. j. q monachum canonica electio a iugo monastice conuersatio-

nis absoluit z sacra ordinatio de monacho epm facẽ. in telligit̃ b dictũ nõ ẽ̃tũ ad oĩa sz ẽ̃tũ ad ea q repugnãt pontificali officio. Et ẽ̃uis epi religiosi nõ tenẽãt obedi re platis suaꝝ religionũ ex eo videz qz desierũt sibi esse subditi, sic z ipi plati religionũ eũ no bñt superiozes non tenent obedire superiozibz platz ꝗs no bñt. manet tñ ad hoc obligatio non ꝓtualiter ita. s. q si eis legitime aliqs regle p modũ pdictũ z suis superiozibz si qs bñt vt archi epm vl papã z hmõi. Proprium aũt nullo mo pñt habe re. nã hereditarẽ paternã vẽdicat nõ qsi ꝓpriã sz qsi eccle sie debitã. Et sic intelligit̃ qõ habet. xvj. q. j. vos ouis monachꝰ facꝰ eps velut legitimus heres paternã sibi hereditarẽ iure vẽdicãdi prãtẽ habeat. Vñ ibi subdit. q postq̃ eps ordinat̃ ad altare ad qõ sanctificat̃ qõ ac quirere potuit restituat. testamẽtũ aũt nllo mõ pot fa cere. qz sola dispensatio ei cõmittit̃ re ꝑ ecclias ticaꝝ que morte finit̃. Si tñ ex ꝓcessione pape religiosus eps vl al quis ẽ̃ hoc testamẽtũ nõ tñ ex b intelligit̃ vt õ re ꝓpria di sponẽ sz auctorate aplica intelligit̃ esse ãplianda pras sue di spẽsationis. vt ei⁹ dispensatio possit valere post mortẽ. Epi scopi aũt q assumũt ad epatũ õ statu clericali pnt bo na pmontalia z acq̃sita p industriã tenere vt ꝓpria et donare vl legare p testamẽtũ. put eis videt de hmõi bo nis. xij. q. j. eps. Nõ enĩ epi i sua ordinatõe ad b se obli gãt. vt absq̃ ꝓprio viuant nec etiã viuere absq̃ ꝓprio ex tenent̃ ad restitutionẽ. Sz ecclias ticoꝝ bonoꝝ sũt dispẽ latores vl ꝓcuratores. vt Aug. xij. q. j. si pauarũ. dicit. Ad dispẽsatorẽ aũt requirũt bona fides. Sũt aũt bona ecclias tica nõ solũ in vsus pauperꝝ. sz etiã ad cultũ diui nũ z necessitatẽ mistroꝝ expẽdenda. Vñ antiqtꝰ fiebãt quattuoꝛ ptes ẽ reddendas ecclie. tertia seruabãt p fabrica seu re paratõe ecclie. z quarta pauperibz dabãt. vt habet. xij. q. ij de reddendis. c. quattuoꝛ. z alibi. c. Si q̃ distincta sũt bo na. q debẽt in vsum epi cedere ab his q debẽt expẽdi in vsum clericoꝝ vl pauperꝝ vl fabrice. z aliqd sibi retine re. ito est dubiũ. qõ agit̃ ꝑ fidẽ dispẽsationis. z mortaliter peccat z tenet̃ ad restitutionẽ. De his aũt q sũt spãliter quã debeat z aliꝝ nõ subuenĩat. vt exigit debitũ charitatis. Si ẽ nõ sũt pdicta bona distincta. coꝝ distribu tio fidei sue cõmittit̃. Et siquidẽ in modico deficiat vel superabũdet põt b fieri absq̃ bone fidei detrimẽto z ideo absq̃ mortali. qz nõ põt in talibz pũctualiter accipi qõ fieri oportet. Si ẽ sit mltus excessus nõ põt latere. Vñ videt bone fidei repugnare z ideo nõ est absq̃ mortali cium vl platꝰ necessitate nõ imminẽte. puidẽdi pauperibz de his q̃ supfluũt ex ꝓuentibz eccl̃ie possessiõis emat. vl in thesauro reponat in futurũ ꝓ pauperibz. laudabiliter faci. z ordinata. vt aliqs tũci futurũ ꝓseruet. qõ dñs ꝓui bet dicẽs. Nolite sollicite esse in crastinum.

De ornamẽtis epi. §. IX.

scopalibz cũ celebrãt. Nã vltra ornamẽta sacerdotis de quibz. s. hz. ix. alia ornamẽta significãtia res spũales qs dz hre. Et ꝑ caligę q̃ significãt rectitudinẽ gressuũ. i. affectionũ z operũ. Sedo sandalia q̃ significãt ꝓceptum frenoꝝ. qz regũt pedes z defendũt a pulueribz. Tertio succinctoriũ q̃ stola ligat̃ cũ alba significãs amorẽ bo nestatis. Quarto tunicella lõga vsq̃ ad pedes. significãs pseuerãtiã. Vñ z Joseph dr babuisse tunicã talarẽ id est descendẽtẽ vsq̃ ad talos. q̃ insinuant extremitatẽ vite. Quinto dalmatica lata designãs largitatẽ in operi bus misericordie. Sexto cyrothece. q̃ designãt cautelã i opi bus. defendũt enĩ ne ledant̃ manꝰ a frigore vel alijs. et manꝰ sũt opa nr̃a. Septio mitra designans scias z veritatẽ testamẽti vn z duo cornua hz. z appenditia mitre duo. pñt signare expositiões additas doctoꝝ ꝑ m duplicem sensũ. s. literalẽ z spũalẽ. q̃ est triplex. Octauo anulꝰ signans sacrm fidei. q̃ ecclia desponsat xpo Jpi enĩ epi sũt sponsi ecclie loco xpi. Nono est baculus pastoralis. q̃ designat tria q̃ spectãt ad officiũ pastoris. nã p curuitatẽ i capite ba culi significat̃. q dz colligere vagos. p stipitis rectitudi nẽ significat̃ q debet sustẽtare infirmos. p stimulũ qui est in pede baculi q dz pungere z sollicitare lẽtos z pi gros. Vñ ysus. Colligе sustẽta stimula vaga morbida lẽta. Solẽt etiã quandã crucẽ puulã argẽteã vel eneã. cũ cathenula ad collũ sub casula deferre q̃ designat pas sionẽ xpi quã debẽt hre i mẽte p meditationẽ z affectũ imitatiõis. Addit archiepis pallẽũ in signũ priuilegiate prãtis respectu suffraganeoꝝ. Et designat torquẽ aure am quã solebãt recipe legitime cenãtes. Romani autem pontifices nõ vtit̃ baculo pastorali duplici rõne. vel qz pe trus ꝑm papa misit baculũ suũ p quendã discipulũ suũ vt ad tactũ ei⁹ resuscitaret̃ sociũ z discipuluz eius gregorii defuncti in via q̃s ipe peti⁹ miserat ad predi candũ q̃ baculus refuat. vt dr in tyocesi treuerẽn. Vñ z papa ibi celebrãs vtit̃ baculo pastorali. vel etiã ex eo q papa nõ hz prãtem limitatã z determinatã vt omnes epi z plati quã designat etiã curuario baculi. sz vniuersali ter vbiq̃. ideo nõ vtit̃ tali baculo. Pñt etiã p ista nouẽ or namẽta spãlia epoꝝ designari nouẽ q̃ facere pñt supra pbyteros. videz clericos ordinare. ꝯfies bñdicere. ba silicas ẽdicare clericos deponẽ. synodos celebrare. chrisma ꝓficẽ. vestes z vasa ꝓsecrare. ẽc. Dec. Tho. in. uij. dis. xxiij. immediate aũ expositionẽ lre exceptis paucis ad ditis. Notãdũ etiã de quibusdã q̃ fm iura debẽt ob seruare epi. ꝑ vt nõ despiciãt sed honorent clericos suos fm gradꝰ suos. z econuerso clerici epos habeãt vt pres. Vñ hiero. ad nepotianũ. Esto subiectus pontifici tuo z quasi anime parentẽ ama. Sz epi sacerdotes se esse sci ant nõ dños. honorent clericos suos quasi clericos. vt ipis epis a clericis quasi epis honor deferat̃. Scriptũ est illẽ oratoris domitij. Cur g̃ te inquit habeã vt pnapẽ. cũ tu me nõ habeas vt senatorẽ. q̃ aũt aaron z filios ei⁹ hoc esse epm z pbyteros noueritis. vnus dñs. vna fides. vnum baptisma. vnũ tẽplũ vnũ sit mysterium. Et paulus. Pessi me ꝓsuetudinis est in quibusdã ecclesijs pcentibz epis tacere pbyteros nec loqui quasi eis inuideant aut dedi gnent̃ eos audire. Et si aliqñ ait paulus apls reuelatũ fue rit sedenti ꝑ oz taceat. g̃ta pri⁹ ẽ filij sapiens. hec ille dis. xcv. esto. Itẽ ex pallio canthagineñ. uij. dr. eps in eccla i ꝓsensu pbyteroꝝ sublimior sedeat. intra domũ ꝯo colle gã pbyteroꝝ se eẽ cogñscat. dis. ca. vbi glo. sup ꝯbo colle gã dic. ita tñ q̃ nõ ꝓrenat̃. ff. ẽ offi. pñs. l. obseruandaz. Itẽ eps dieby festiuis tuis officijs debet interesse vñ dict̃ de ꝓse. dis. uij. Eps si infirmitate non fuerit impe

Extra de sa. vnc. c. j. i glo. vlti.

Epus ad debz facẽ.

ditus eccl'ie cui p̄imus fuerit t ie dñico deesse nō debz vbi dicit glo. archi. q̄ eps dieb⁹ dñicis in cp̄ali ecclesia diuinis officijs dz interesse in qua sacerdotali more p̄ci pit̄ residere. vt. vij. q. j. puenit. Nō debz aūt sacerdos in fine misse dare bñdictionē, pplo cum pñs est eps. t p̄ci pue in missa quā cātat ipe sacerdos. vel etiā cū legit. ni si ipe eps annuat ei q̄ det. t tūc etiā nō debet dare cum solēnitate illa. sit nomē dñi ꝛc. Pōt etiā dici q̄ eo ipo q̄ p̄mittat ei missam celebrare. t p. pñs p̄mittit ei oīa que p̄tinēt ad missam. vñ t bñdicere. vt ex̄ de offi. del. c. p̄tes rea. hec in glo. sup. c. ecce ego. dis. xcv. in q̄. c. hieronym⁹ reph̄bēdit epos, p̄hibētes sacerdotes bñdicere ppl'm. dices ibi. Si p̄sbyter' xp̄m p̄secrat cū in altario dei sacra bñdicī. bñdicere ppl'm nō debet q̄ xp̄m p̄secrare nō me tuit. Q̄ō videlz intelligēdū est de benedictōe si fine mis

Missam q̄tidie audire.

se p̄uate quā dz ei p̄mittē eps etiā si sit pñs. Jtē no tandū q̄ habet de p̄iuil. in. vj. vbi dicit q̄m epi t corū supiores se hñt diuersis ex causis a suis eccl'ijs t dioceſi absentare frequēter nec p̄t cōmode ad ecclias accedere p̄ missa celebrāda vel audiēda etiam ipsa sine qua eos trāsire nō decet absq̄ cā rōnabili ylla dic. p̄senti p̄stitu tiōe indulgem⁹ eisdē. vt altare possint habere viaticū. t in eo celebrare vl' celebreri facere vbicūq̄ absq̄ interdi cti trāsgressiōe illis p̄mittit celebrare vel audire diuina hec oīa in tex. vbi dic J. ō. an. in glo. cū isto altari viari co poterit eps. putaverūt ad curiā demane aī campa nā dici dicere vel dici facere missā t pgere vias suas et sic nō ipediet i diera. q̄ō fieret si haberet expectare diez solitā horā t opportunitatē eccl'ie. ex tertu isto regl'ariter quotidie debet dicere vl' audire missam' nisi ipediatur. Jtē epi mutuū sibi debēt p̄stare auxiliū. s. in licitis. Vñ Inno. ij. dis. xc. ait. p̄cipim⁹ vt epi ad solū deū t ppli sa lutē hñtes respectū oī repiditate sopita ad pacē firmit tenēdā mutuū sibi p̄silīū t auxiliū p̄beāt. nec hoc alic⁹ amore vel odio p̄termittāt. Ubi dic glo. q̄ p istud. c. se quēs p̄z. q̄ ad iudiciū eccl'ie spectat facere pacē vt hic et ex̄ de treug. t pa. c. treugas. Et etiā mortuo epo vl' in firmo vicini epi tenent supplere defectū. vt. vij. q. j. pon tifices. Jtē dis. xc. ex p̄cil'. carthaginen. iij. dz. Studēdū est epis vt dissidētes frēs siue clericos siue laicos ad pa cē magisq̄ ad iudiciū coerceāt vbi tñ dic glo. h̄ intelli gendū cū ciuil'r agit de crimīe. vel in cā ciuili secus vbi crimīal'r ageret. Expedit enī, p̄cā nocentiū esse note. ex̄ de collu. c. j. in glo. Jtē eps debet patrocinijs p̄stare pu pillis t viduis t alijs p̄sonis miserabilibus ꝺ improbo rū violētias. Vñ gelas⁹. Desolat̄ ꝓpte defensiōis auxi lio. t qui suis actib⁹ p̄desse ꝓpter etatis infirmitatē non possūt exoratū decet pontificē subuenire. q̄ pupill' tui tionē etiā diuitas iussit ipēdi. dis. lxxxvij. t dis. lxxxviij dicit. Eps gubnatōz viduaꝝ t pupillor ac pegrinorū nō p seipm. s. p archip̄sbyteꝝ vl' archidyaconū agat. q̄ō intelligēdū est de his q̄ p suos iuuari nō p̄nt. t idem ō alijs paupib⁹ t debilib⁹ inq̄tū facultas assit. vnō dis. lxxxvij. c. j. dz. Eps paupib⁹ vel infirmis q̄ debilitate fa cere suis manib⁹ laborare nō p̄nt victū t vestitū inq̄ tū possibile sibi fuerit largiat. dicit ea. dis. Ad reatum epi p̄tinet vl' p̄sbyteri q̄ prochie p̄est sustētāde. si vite p̄ sentis cā adolescētiores vidue vel sctimoniales clericoꝝ familiaritatib⁹ subijciant. vbi glo. q̄ ꝓpter rex' defectū faciēdo aliquas opas cleric' vl' alijs p talē familiaritatē inducunt ad turpia. Et iō eps si sūt pauper debet eis p̄uidere t h̄ de q̄rta paupum nō tñ debēt esse ociose sz debēt facere calathos t alia hmōi honesta. de ꝓse. dis. v nunq̄. Sed diligēter attendendū est q̄ p p̄sonas hones stas debēt opa t recipiāt p̄ciū. Jtē dis. lxxxvj. dz. Non lz epm manib⁹ suis aliquē cedē. h̄ enī alienū cē dz a sacrdo te. vbi dic gl. q̄ si p se h̄ nō possit tanq̄ idecēs dignitati cp̄ali. pōt tñ. h̄ p aliū ita tñ q̄ sit cleric⁹. Nā si p laicū in cideret i canonē. ex̄ de sen. excō. vnū stratis. t h̄ nisi esset incorrigibil' vapulād⁹ nec p clericos posset coerceri.

De his q̄ eps pōt ba. §. X

bere seu exigere ab alijs eccles⁹ excōcat. aurelianen. sic dicitur. De his que parrochijs in terris. vineis. mancī p̄sat̄q̄ peculijs quicunq̄ fideles obtulerint antiq̄tus statuta seruentur. vt in episcoporum potestate consi stant. De his tamen que altario cōcesserint tertis pars fidel'r epis deferat. Jn. c. cū aūt se. q̄ō incipit antiq̄s dz de medietate. vbi dic glo. q̄ tpe p̄mitiuo cum pauper essent epi statutū fuit. vt epi de cp̄alib⁹ eccl'ijs t oīb⁹ bonis eccl'ie sumerent medietatē. sed in oīb⁹ prochijs alib⁹ eccl'ijs habēt tm̄ tertiā oblationū t decimaꝝ. vt i dicto. c. de his. postmodū q̄rtā. vt. xij. q. ij. vob t quicūq̄. c. seq̄nti. Hodie aūt nec tertiā prochialium habebūt epi nisi ad fabricā repandā nec illā habebūt nisi velint fa da. bricā reseruare vel renouare. vt. x. q. iij. c. j. t. ij. vel dic q̄ fm ꝓsuetudinē ista dant. ex̄ de sepul. ca. certificari. hod die aūt cū sint diuites epi nihil habebūt p̄ter cathedra ticū. vt. x. q. iij. c. j. sed certe quicqd dicat Job. prochialis ecclia. habet tm̄ q̄rtā decimaꝝ t eps aliā q̄rtā p se. alij as duas q̄rtas retinet epus p fabrica t paupib⁹. vt. xij. q. ij. p̄cesso. t. c. seq̄n. De alijs reddit⁹ nihil habet ō co suetudine generali t p̄scripta. lz p̄dicta ca. t alia videan tur dicere ꝓ epo. ita sententiatū fuit p epo bononien. ꝓ ecclīam scti Jobis in p̄sico. hec in glo. Addit archid. ad glo. dicti. c. dicēs. Post. ō h̄ notādo ponit hāc sniam. et videt manifeste cōprobari. ex̄ de censi. c. cū olim. de decī mis. c. q̄m. Sz tu dicas fm hostien. q̄ de iure cōi cōpe tit epo nō solū q̄rta decimaꝝ. als decimaꝝ. sed etiā mortuariorum. vt ex̄ de offi. or. c. ꝓq̄rēte. vbi de h̄ in glo. ex̄ de testa. c. officij. t de ꝓbo. sig. c. ex p̄te. iij. Hec obstat dictū. c. x. q. iij. c. j. q. vbi loquit de canonica epi. sz cano nica fabrice deputata fateor enī q̄ illā nō habebit epus. nisi velit subire onera fabrice. Nā t q̄liber res trāsit ū onere suo. vt ex̄ de pig. c. ex lr̄is. Sz inno. dixit i p̄dicto. c. cōquerēte. de. of. or. q̄ quarta decimaꝝ t mortuariorum. nō debet de iure cōi. t idē sentit ibi ber. sed Hostien. ibi dicit. q̄ salua reuerētia sua debet q̄rta. vt dicū t. q̄us q̄rta. i. media vl' tertia ō cōsuetudine debeat. t sic loquit tur iura. x. q. i. ō his. t. c. seq. t ea. q. iij. c. vnio. t. c. nec nu mer⁹. t de. sepul. c. certificari. Et ipe idez. Inno. sniauit p hosti. in cā quā habuit cū fratrib⁹ scti Iobis hierosolimi tani. pur ibidē ipe idē Hosti. norauit. s. in. c. ꝓquerēn te. Sed laudul. norauit h. q̄ q̄rtā de decimis t oblatio nib⁹ nō ꝓsequit eps nisi subeat on⁹ fabrice. Et ita ō fa cto fm ipm sentētiauit dñs celestin⁹. Si tñ sit pauper eps nec possit fabricā repare. credit ipe laudul. q̄ nihil omin⁹ possit hr̄e q̄rtā. vt. x. q. iij. c. p̄uscis. t ea vltra si illa nō sufficiat. ar. xij. q. j. ex his. Idē archid. sup. c. anti q̄s. dicit. q̄ Uin. t Ber. notāt ex̄ de testa. c. req̄sisti. q̄. c. dicūt q̄ res eccl'iastice diuidēde sunt in q̄tuor pres. vt xij. q. ij. q̄tuor. cū alijs. c. loquunt de matricib⁹ eccl'ijs sed Hosti. in eo. c. in q̄t. q̄ illi q̄ dicūt q̄ eps nō recipit su am canonicā. nisi de redditib⁹ eccl'ie cathedralis. videre debēt q̄m ipam p̄cipit p oēs sue dyoceſis eccl'ias t alia pia loca. sicut sūt hospitalia t silia. vt in. §. secus. p̄dicti c. requisisti. de testa. colligit manifeste. t idē sentit Hoff. in glo. t ex̄ de decī. cū ꝓringat. vbi dicit q̄ in alijs eccl'i is habebūt epi legitimā portionē in decimis. ex̄ de p̄be. sig. c. cū inf. scrip. c. de quarta. t in oblatiōib⁹. ex̄. de ꝓbo. sig. c. cū inf. et in his q̄ in testamēto ꝓtinent. vt in p̄dicto. c. requisi uisti. Uin. sequit Joh. in glo. xvj. q. j. quicūq̄. Et ita De cathedratico facta est mētio quō illō debeat solui vl' quantū h̄. x. q. iij. c. j. vbi dicit. Placuit vt nll's q̄ꝝ p

suas dyoceses ambulas. l. pter honorē cathedre suc. id est duos solidos aliqd aliō p ecclias rollit. Ubi dic. glo. cēsi. olim. z b qz frequēter dantur ūti solidi in synodo. Addit archidy. ad glo. q Inno. intelligit istud de quatur ñ oia monasteria. vt habet. x. q. iij. inter cetera. in ertiā b intelligi de capellis monasteriorz. dic archi. sup d. c. q b nō est vez fm Hug. nisi intelligat i casu qñ capelle sūt exēpte ertiā cū suis monasteriis aliquo puile gio speciali ab oī iure dyocesis epi. Exponit g iste tex. vbi dr. monasteriorz basilicis. i. basilice q sūt monasteriū. Ber. intelligūt b de ecclīs dyocesis z nō ciuitatēsibus Idē Hug. Isti aūt duo solidi quales debeāt esse. sūt di uerse opiniões vt ponit ibi glo. Aliq eni dicūt. q debēt esse fm cōem monetā regiōis. z si plures appareāt magis exigui dabunt meliores vel saltem mediocres. Ad dit archi. ad glo. dic fm Boff. z credo verū q erūt solu nete in regiōe forte dabunt meliores. ar. ex d iureiuran. quāto. vel mediocres. ar. x. q. ij. b ius. vel minores. ex. de cēsi. c. ex pte. hec ibi. Cū aūt i hmōi. l. in datōe cathedra tici z datōe qrte vel tertie vel medietatis de decimis z oblatiōibz dādis epo sint varie ꝓsuetudines z alicubi nihil deb de oīb his. vt fiorētie. alicubi deb cathedrati cū solū. alicubi diuerse portiões de decimis z oblatiōibus z alijs. videt in hmōi standū ꝓsuetudini locoz cū est ꝑscripta. vt ar. ex de sepul. c. certificari. Itē qd dicit. x. q. j. decretū est vt oēs ecclie cū doctib suis z decimis rōnib z oīb iuribz suis i epi ptāte ꝓsistāt. atqz ad ordinationē suā pineāt. dicit ibi archi. pineāt. l. quo ad institutionē. vt. l. talē p se vel p aliū instituat q ecclie bñ puideat. Et q ad alienationē qz ꝑsbyter non pōt res ecclesie alienare sine ꝓsensu epi. xij. q. ij. placuit. vbi nota fm ar. archi. sup. c. j. x. q. j. q ꝓ oia iura q vident dicere q oēs ecclie monasteria z hospitalia z alia pia loca sub dispositiōe epoz ꝓsistāt. vt in. d. c. j. z xvj. q. vij. oēs. z. xvij. q. j. c. quidā. intelligi pñt fm illud qd habet ex d reli. do. ad b vt fuēt ea q ordinata sūt. vt ibi dr. ar. ex d testa. c. nos quidē. necnō quo ad alia q iuenitunt expōsa i iure. vtputa dare. pcurationē cū visitat z hmōi. Alīs autem eps nihil salte tpale ab ecclīs petē pōt. vt. x. q. iij. q. cognouim. Inno. z Host. q ita scripserūt in. d. c. de xenodochijs. Notandū est ertiā qd dicit. x. q. j. ex scilio toletano. Nouerint ꝓdictores basilicaz in rebz quas eisdē ecclīs ꝓferūt nullā se ptātem habere sed iuxta canonū instituta. sic z eccliam ita z dotē ei ad ordinationē epi ptinere. Ubi dic archid. ꝑtise dicendū est q ex q fundata est ecclia statī est ex ptātem laici nisi q ad ius patronatus. nec plus bz ibi an ꝓsecrationē qz postea q nihil antea nihil postea nisi iuspronat z statī ptinet ad epm. in cui dyocesi fundata est. vt b. z antеqz ecclia ꝓsecret. ecclia loc est religiosus z deuot. de ꝓse. dis. j. ꝑcepta. lz nō sit parat. z tñ iuenit dici sacrat. xij. q. ij. nulli. Nec obstat qd dicit. xvj. q. vij. decernim. Nā qd ibi dr ꝓ statute defensiōis. Et addit archi. Nō aūt habeat ptātem dilapidatiōis. Scīendū ertiā de charitatiuo subsidio debito epis. q b habet extra de cen. c. cū apls. circa medium. vbi dicit. Sustinem aūt p multis necessitatibz q aliqtēs supueniūt. vt si manifesta z rōnabilis cā extitit cū charitate moderatū valeant ab eis auxiliū postulare. s. epi a subditi. nā ab exēptis nō pñt. Idē dicit bonou. de off. ord. c. ꝙrente. z dic glo. sup verbo rōnabilis cā. q si b dubitat. superioris arbitrio determinet. hinc puto i ꝓsuetudinē in aliqbz locis introductū. q epi cū a ꝓncipio suscipiūt possessiões ep̄atus exigunt ab oīb ecclīs sibi subiectis charitatiuū subsidiū fm ꝓportionē bñficioz. Nā qz ipsi bñt soluere annatā curie z bullas z sibi puidere d multis in ꝓncipio officij. ido vt inuenit in hmōi expensis ꝓmissuz est. qd tñ moderate fieri debet. De pcuratiōibz in visitatiōe dicet. j. In dyoce si florētina extat bulla eugenij. iij. q nō possit exigi pro subsidio charitatiuo. vltra septēgētos florenos. alīs pena exigēdo facit i excōicationē ipe archieps z ex b videt tacite illd ꝓcedē. ex q vltra illd ꝓhibz. ar. dis. xxv. qlt. rē.

De iurisdictiōe epi. §. XI.

scopoz. dic Joh. an. in nouel. sup. c. dilect. de capel. mo. q si eps vel quisqs alī habeat iurisdictionē vl aliō generale statutū a iure vel ꝓsuetudie vl statuto in aliqua loca vel psonas quātocūqz tpe stet. q in aliq illoz loco rū vel psonaz nō vtat omni iure qd in eis habet vl in aliquo. c. ipi iuris. nō tñ ꝓtra eū ꝑscribit. m. l. trominus si ibi aliqd exerceat. Nā ibi p vnū solū. c. ipi iuris generalis oīb alijs possessionē retinere videt. nisi alīs amittat possessionē. puta qz violenter inde expellit. vt reuertēs nō admittit. vel suspicat se posse repelli. ff. d acqui. pos. l. clā possidere. §. fi. Nā cū hec iura sint ꝓtigua. sufficit in vno eoz retinere possessionē. ff. de acq. pos. l. possideri. imo nec ꝑscriptio illi ep̄is cui nō extat mēoria. d qua nota d ver. sig. c. qd p nouale. currit ꝓ tali cū semp possideat. Quid enī si aliqua psona vel ecclia p quinq ginta annos z amplī in tali statu fuit. z tāta tranquillitate pacis q nō optuit eā visitari nec aliquē actū iurisdictiōis in ea vel ꝓtra eā exerceri. nūquid ꝓpter b dicet q eps amisit in ea iurisdictionē suā quā in ea bz. absit fm Inno. cui est hec glo. ar. in eo qd nota. z legit de ꝓscrip. c. vigilāti. Et adde qd no. in spe. d iurisdi. om. iu. ad fi. §. Notandū ertiā fm Inno. vt inducit Joh. an. ibi dē. q possessio generalī iurisdictiōis acqrit. ertiā si vnic actus iurisdictiōis exerceat puta qz aliqs cognoscit de aliqua cā criminali vel ciuili vl qz excōicat aliquē. vel qa expedit. vel facit qcūqz aliud voluerit. qd tñ ad iurisdictionē ptineat. Et b vez dūmō intendat vti iure suo q ad iurisdictionē vniūsalr. Quō d hac intētōe ꝓsitare possit. vide qd dixi d postu. c. bone. ij. Et lz legiste pc. et cy. improbēt hāc opinionē. Inno. tñ ipe ipam determinationē suā declarat di. q si audiēdo cām cuilē intēderet in cuilibz tñ vti iure suo. nihil acqreret tūc q ad criminales. ar. ex d ꝑscrip. c. auditis. z d offi. ord. c. dilectus quātūcunqz ertiā intēdat vniūsalr iurisdictiōe vti. tunc tñ nō extēdit q ad alias psonas. nisi ad illas interquas illā exercuit. Et sic ptz q pont extēdit ad pres iurisdictiōis qz q ad psonas. Et est rō. qz sub iurisdictiōe comprehēdunt oēs pres z acc iurisdictiōis. sed sub vna persona nō cōprehēditur alia. quātūcunqz ertiā intendat p vnā psonā iurisdictionē in totū pplm exercere. qz diuīsi sūt hoies. Vñ qd fit in vno nō extēdit ad alios regulariter. vt de re iudi. c. qvis. Et ꝑstat ad b ar. qd alīs dicit in gleba. qz vna appbēsa oēs appbēse intelligunt. sepate ꝙo nō. ar. ff. d acq. pos. l. possideri. z d ꝓsec. eccle. vel al. c. j. li. vj. Sic in hac materia dicēdū est. q appbē sa possessiōe i vno. c. iurisdictio intelligit appbēsa et in oīb alijs dū appbēdentes b intēdāt. qz oia capla iurisdictiōis eisdē iurisdictiōi ꝓtigua sūt z annexa. secus in psonis q nō sūt ꝓtigue sed diuise. Et p b sequit. q si eps habet possessionē in vna psona. z alī intēdens iuri suo aliqd iurisdictiōis exerceat in eadē psona eps possessionē amittit nisi qz cito scīuerit ꝓdicat. De q ertiā nota. d resti. in inte. c. ij. Beneral aūt possessio iurisdictiōis alī

De charitatiuo subsidio.

rui⁹ castri vel ciuitatis vel quintie acquirit. si quis pu/blice t vnusal'r p oēs pres ciuitatis bannū. vt.s. sic pze/cinxer. Talis dns hui⁹ ciuitatis mādat. q quicūq; h̄ vel illō fecerit incurrit talē penā. Jn h̄ cnī casu t si nll's penā incurrat. tā possessionē general' iurisdictiōis acq/rit. q; edictū qđ iurisdictiōis est. fuit sic publice t gene/ral'r promulgatū. t h̄ est verū si nll's erat in possessiōe ge/neral' possessiōis illi⁹ ciuitatis. alioqn ille q̄ pdicto mo/do vel alio q̄cūq; vult appbendere possessionē iurisdi/ctiōis general'. nō acq̄rit possessionē nisi illoq; capt'oz et boīm tm̄. q̄ t q̄s appbēdit. vt. ff. de acq. pol. qđ i co. §. fi. Oia q̄ dicta sūt de officio ordinarij supra ꝯueniunt statui epoz. q; ipi sūt pncipal'r ordinarij t illa debēt sci re. Et sil'r illa q̄ dicta sūt. s. ō bñficijs. in n. ō bñficiatis. et oia q̄ dicta sūt. s. de eccl̄ijs t sacramētis q; in hmōi. debēt alij informari p eos. t p ene ō oīby ꝓtentis in ista tertia pte ō stanby debēt p se vl' alios bre noticiā ad di/rectionē ppl'oz nec nō de censuris ecclesiasticis. de quib⁹. j. habet. Et cū oia hec fecerint q̄ i iure eis mādant dicere bñt illud. Lu. xvij. Serui iutiles sum⁹. t q̄ debui mus facere fecim⁹. Sed q̄s est b̄ t laudabim⁹ eū. fecit enī mirabilia in vita sua sup oia miracla. Quis enī ad hec tam idoneus qui nō omittat t q̄ ppēdit t q̄ non ad ueniat. Et ideo bene dicit Aug⁹. q nil difficili⁹ t periculosius episcopi dignitate.

Sermo de archiepis. Lap'm. iij.

ACcingere gladio tuo

sup femur tuū potētissime. ps. xliij. Proprie et ꝑm sensū lr̄alem loquit ps. de xp̄o q̄ vnq; potētissim⁹ est. nō solū in dctrate sua. ꝑm illud Ecci. iij. Magna est potētia dei soli⁹. ⁊ etiā i assūpta būanita/te data est ei oīs pōās i celo t i terra. vt ipe air Math. vlti. quā potētiā oñdit. Fortē enī armat⁹. s. dyabol⁹ fortis. s. natural'r. q; tota materia elemētalis q̄tū ad mo/tū localē ꝑm ordinē nature ei fuit ad nutū nisi a deo p/hibeat. ꝓpter qđ dicit Job penul. Nō est pōās sup/ terrā. Armat⁹ aūt i malicia. q; callidior serpēs erat cūctis animātib⁹. Beā. iij. cū custodiret atriū suū. s. mū/dū sibi p vitia subiectū. i pace erant q̄ possidebat nullo ꝓdicēte seu resistēte tēptatōib⁹ ei⁹. Sz fortior eo. s. xp̄s supueniēs imūdū dū fortē t potēs i plio eū deuicit. qa vt air Aug⁹. Manu inermi t affixa cruci debellauit ereas pōates. indeq; arma ei⁹ i q̄b⁹ confidebat abstulit. s. malicias ei⁹ detegēdo t rephendo. t spolia ei⁹ distribuit q; aīas fraude deceptas p fidē eccl̄ie distribuit. ꝓsignā/das. Potētissim⁹ q̄z i mtractis. potētissim⁹ in exemplis fruosis. ꝑm illud fuit. p̄ba. potēs in ope t ꝑmone. Luce vlti. Jste accepit gladiū. s. iusticie sup lūbos suos q; nō potētia eripuit boies ō manu dyaboli vt poterat. sz iu/sticia. q; videz pcā nr̄a. i. penā pcōz gtulit i corpore suo sup lignū crucis. t corp⁹ suū h̄ ōr femur suū. s. humanitas. quā ex femore p̄rio traxerat ꝑm copulentā subs/tātiā. Jn cui⁹ figurā ōr Ben. xxij. q; ysaac portāte ligna sup būez. q̄ designāt crucē a xp̄o batulatā. abraā portā/bat i manu ignē t gladiū. ignē. s. amoris t benignitatē. et gladiū iusticie ex q̄b⁹ passus xp̄s tulit ōo disponēte. et h̄ gladio iusticie boies libauit. ꝑm illō Esa. xxvij. c. Uisitabit dns i gladio suo duro t grādi super leuiatā tē. Moral'r ātē pt applicari ad quēlibz plātū. pcipue archi epm q̄ ē pnceps epoz. vñ merito pōt dici potētissim⁹ q̄ pmatie xp̄m repnāt. q̄ ōr a petro ap'lo pnceps pastoz/tria h̄ igit notant. Prio eminētia dignitatis. q; potētissi/me. Scōo ꝓgruēcia operositatis. q; accingere gladio tu. Tertio ꝓtinētia i se honestatis. q; sup femur tuū.

Quātū ad pmū q̄us .§.I.

quilibet epūs sit potēs in iurisdictiōe spūali q̄ potior est epali. archiepūs tñ potētissim⁹ est. q; sup alios epos. q̄ ō designat pallei⁹ ei⁹. Pallei⁹ est insigne ornamētū archi/epi sūptū ō corpe bti Petri. vt de elec. c. significasti. q̄ ō dat in signū plenitudis pōtificalis dignitat̄. q; archi/eps est sup epos. Uñ ōr ab archos q̄ est pnceps t eps quasi pnceps epoz nō tñ h̄z plenitudinē prātis sed ꝓ/lus papa hāc habet. Uñ iulius papa. Jpa eccl̄ia q̄ pri/ma ē. s. romana. ita reliq; eccl̄ijs vices suas credidit lar/giēdas vt i ptē sint vocate solicitudis nō in plenitudi/nē prātis. ij. q. vj. q̄ se scit. Nō aūt aliq epi vrant palleo nē prātis. ij. q. vj. q̄ se scit. Nō aūt aliq epi vrant palleo b̄ est ex speciali ꝓuilegio eis ꝓcesso. vt ōr ō epo lucano. vt ō psump. c. cū i iuuētute. Et ꝑm Hosti. debem⁹ duc̄ palleū. ad h̄ etiā vt in scribēdo sit differētia int̄ palliū honestat̄ t palleū dignitat̄. Pallū enī honestatis q̄ Pallium quilibet etiā laic⁹ deferre pōt. est sup̄mū vestimētū. i. sup bonestas oīa alia. t clamidē vocam⁹. de q̄ Matth. vj. Qui vult tecū in iudicio p̄tendere t tunicā tuā rollere. dimitte ei t palliū. Et vtrūq; s. palliū t palleū ōr a pallio grece q̄ latine ōr mot⁹. Nā palliū semp mouet. t sepi⁹ etiā pal/leū. vñ t mīstri sepe palleū apādo circūēunt pallearum archiepm. Uel ōr palleū t melius a pallore seu palleo palles. Pze cetez enī ōr deū diligē. amor aūt facit aīm. la/guidū. t lāguor vultū pallidū. ꝑm illō. Lanc. iij. Amor/re lāgueo. Debet etiā ī istere tal' vigilijs. iciunijs t absti/nētijs q̄ faciūt boīem pallidū. Ornatui q̄ vestiū ꝓueni/at ornat⁹ actionū. Uñ greg. Rōnis ordo nos admonet vt cū vsu pallei aliq̄ largiri ꝓuilegia debeam⁹. Sz q̄m cū honoris augmēto cura q̄z sollicitudis ōr exercēre. vt cultui vestiū actiōis quoq; ornamēta ꝓueniant. opter/ca subiectoz⁹ act⁹ sit cura vigilās. dis. c. rōnis. Rephēdit aūt ipe greg. iohānē archiepm rauennatē. eo q; pter cōy/mune ius t ꝓsuetudinē generalē ex missaz solēnia pal/leo vtebat. q̄ fieri nō ōz. dis. c. Lōtra morē eccl̄iastici est si nō patiētissime tolerat̄ qđ a nob⁹ absit. etiā iusta correctio. t j. Decorari palleo volum⁹ forsan mozby inq̄ decori. dū nihil i epali cerulee splēdidi⁹ q̄z fulget bumi/litas. Ponūt aūt i palleo q̄tuoz cruces coloris nigri. p Jn palleo pter mortificationē. vitioz q̄ ōz ee i palleato. vt cū ap'lo dicē possit. Mihi mūd⁹ crucifix⁹ ē ego mūdo. ad Gal. vlti. Et q̄dā dicunt q; pdicte q̄tuoz cruces affec/ctiōes animi designāt. ō q̄b⁹ ygi. Dinc cupiūt homies gaudēt metuūq; dolēt q̄z. Prīa g̃ crux q̄ est i palleo aīe pect⁹ significat gaudiū. Scōa q̄ est in sinistra designat spem. Tertia q̄ ē retro dolorē. Quarta q̄ est a dextr⁹ ꝓ/morē. t ista sic ꝓria. sic a ꝓrio apponūt. Sz q; q̄z bu/iusmodi affectiōes exceduūt. pon⁹ sūt afflictiōes. Et ideo in ꝑmis tribz crucib⁹ apponūt ac⁹ ad pungēdū t repri/mendū ne excedāt. Jn q̄rta nō ponit ac⁹. q; ipa secū su/um aculeū portat. s. timoz. Uel pōt dici q; p ꝑmā crucē significat gaudiū. qđ ō ꝓponit. s. añ pect⁹. q; bō debet semp incedere lera facie. p scōam doloz. q; a sinistr⁹ pan/dat oñe malū p tertiā timoz q̄ retro ꝓiit. q; timem⁹ q; nō videm⁹. p q̄rtā spes. t ō sine aculeo. q; quisq; magis debeat sperare q̄z timere. Uel p ipas designāt quartuz/oz ꝓtutes cardiales. p ꝑmā añ pect⁹ iusticie. vt sp sit pze/gnificat adūsitates. p tertiā prudētia. q; respicit ꝓteritа vt bñ. puideat. vñ retro ponit. p q̄rtā rpantia. q; nunq; excidit. sz alia rpat. Uñ valer⁹ max⁹. li. iij. c. j. Nihil tā magnificū tamp̄ clarq; qđ nō moderatōe rpari desideret et ō a dextr⁹ ponit quasi ꝓclusio aliaz ꝓtutū. Et Hie/rony. ait. Smia est pboz moderatas esse ꝓtutes. excedē/tes modū. vel mensurā inter vitia reputari.

Quātū ad secundū .§.II.

Opus ꝯgruū potentissimo archiepō est, vt accingatur gladio suo. vt ī pmptu ipm habeat secū. sed ḃ gladi⁹ est quadruplex. Gladi⁹ iugne dilectiōis. Gladi⁹ dimīe serōis. Accingat ꝯ pmo archiepus gladio dilectionis. Un ꝯ pmo archiepo vbis petro dictum fuit Joh. vltō. Si diligis me pas.e oues meas.q.d.nō vales esse verus pastor si me nō diligis. Nā si te diliges non pasces oues meas.i.fideles meos.sed lanā lac ꝯ carnes ꝙres ex eis. Accingere ḡ.i.tecū ꝙtinue habe gladiū dilectionis.ḃ est gladi⁹ aure⁹ quē in spū vidit iudas machabe⁹ sibi dari abonia sūmo sacerdote apparēte, ꝯ dicēte. In ḃ gladio vinces.s.ꝯ inimicos infernales suggestores ēpti onū et tyrānos ꝯ hereticos. vt lupos ꝙrētes gregē dñi cū deuorare. Mercēnari⁹ aūt ꝯ q nō est pastor. si videt lupū venientē siue dyabolū siue hereticum siue publicanū ꝓauū ꝯ nocentē alīs fugit. qz gladiū nō habet dilectiōis. q̄ vulnerata se aīa deuota fatebat dicēs. Uulnerata charitate ego sum. In cāticis. Et vt dic̄ Leo papa Erga cozrigēdos pl⁹ agat benuolētia q̄ seuentas. pl⁹ charitas q̄ ptās. pl⁹ coartatio q̄ cōmotio. dis. xlv. licz.

De gladio diui ꝓmōis, sic apl's oēs fideles hortatur q̄ est ꝙbū dei mlto magis archiepus qui habet, dirigere ad ipm habēdū dicēs ad Ephe. vj. Et gladiū assumite qđ est ꝙbū dei mlto magis archiepus qui habet, dirigere nō solū laicos ꝯ clericos ꝫ etiā epos debet accīgi ipo penetrabilioz oī gladio ancipiti ꝛc. semp iste debet esse accinct⁹ in vagina mētis, ꝯ cū expedit ꝙ loco ꝯ tpe ō vagina educere pdicādo. admonedo. dispurādo ꝓsuledo ꝓm scpturas veteris vel noui testamēti. Un in figuraz dicētiby aplis. Ecce gladij duo ḃ. Rūdet xps satis est. Lu. xxij. qz vet⁹ ꝯ nouū testamētū sufficiūt ad docēduz et ad destruendū oēm errorē. Uni coz fuit a petro, abscisa auricula suo pōtificis altero nō cuaginato. qz per ipm vet⁹ testamētū oñdit ꝯ auferr falsus intellect⁹ tuitiue eū. Gladiū passionē designare ondit simeon. cū ait ꝙgim Marie Lu. ij. Tuā ipi⁹ aiam ꝙ trāsibit gladius. s. afflictiōis. ꝯ ps. Ferrū ꝓtrāsiuit aīaz ei⁹. s. Joseph. id est gladi⁹ afflictionis. cū iuste fuit calūniat⁹ ꝯ incarcerat⁹. Hoc gladio archiepus dz accingi. ꝯ secū semp bre. vt dicat cū apl'o. Quis infirmat ꝯ ego nō infirmor? qs scādalizat ꝯ ego nō vror. Cū enī q̄tidie cernat tot boies perire. tot miserias corpales ꝯ spuales. qđ ei restat nisi affligi ꝯ dolere. Afflictionē q̄ abstinētie qua vt gladio trāfigat ꝯ mortificet vitia carnis assumere opter. vt dicat. Gladi⁹ me deuorauit carnes. Deut. xxxij. i. vitia carnalia. Si enī vt ait Hiero. in loco⁹ sum⁹ nō solū doctrinā coz imitemur. ꝫ ꝙuersationē ꝯ abstinētiā. dis. xxxv. ecclie. vbi dic̄. Ecclie pncipes. i. plati q̄ delicijs affluunt et inter epulas ꝯ lasciuias pudicitiā ꝙarc̄e credūt ꝙ phetic⁹ ꝓmo. s. i michea. describit q̄ ejciēdi sūt ō spacio domuby lauriq̄ ꝙiuijs ꝯ multo labore epulis conquisitis. Et si vis scire quō ejciēdi sunt. lege euāgelium qz in tenebras exteriores vbi erit fletꝰ ꝛc. Matb. xxv.

Dz ad gladiū vltōis pcōz assumat. vt nō dissimuler ꝫ puniat. vt dicat ꝙ effectū. Si acuero vt fulgur gladiū meū. ꝯ arripuerit iudiciū manꝰ mea. reddā vltionē hostibz meis. Deut. xxxij. Hostes ḋi ꝯ plati veri sūt peccatores. ꝑcipue obstinati. Uñ. psper. Si crimīosi nec leui medicamento pnīe seu patientie sanari sunt. veluti igne pie increpatiōis vrēdi sūt. q̄ si nec sic medela ꝓcesserit in eos q̄ diu portari ꝯ salubriter obturgati corrigi nolucrūt. tanq̄ putride corpis ꝑtes debēt ferro excōicatiōis abscindi. ne putredinis sue ꝙtagiōe reliq̄s corrūpant. xxiij. q. iij. ecce. Exēplo moysi ducis ppli ḃ enim vt ait Brego. xx. moral. mox vt culpe, venia ne deleret obtinuit. s. in mōte orās ꝙ ppl'o illo post idolatriā ꝓpetrata in vitulo aureo. restituēs zelo succensus inquit. Ponat vir gladiū sup femur suū. Ite ꝯ redite, de porta vsq̄ ad portā. ꝯ ꝙ castroz mediū. ꝯ occidat vnusquisq̄ fratrē ꝯ amicū ꝯ ꝓximū suū ꝯ ceciderūt viginturia milia dis. xlv. disciplina. In iudicādo aūt q̄ sūt obscura debz vti gladio magne prudētie ꝯ equitatis. exēplo salomonis. qui ad iuuiendā veritatē q̄ clare ꝙbari nō poterat ait. Afferte mihi gladiū ꝛc. iij. Regū. iij. c. in causa illa rū meretricū contēdentiū de filio mortuo.

Quantū ad tertiū .§. III.

debet archiepus vt potentissimus in ꝙtute mentis accingi gladio occisiōis vitioz sup femur suū. i. sensualitatē vt ferat illicitos mot⁹ seu passiones ei⁹. Ut enī dic̄ Summachus papa. Ultissim⁹ cōpurādus est si sciētia ꝯ sanctitate nō ꝓcellat. qui est honore ꝓstantioz. j. q. j. Ultissim⁹ In cui⁹ figurā legit. q̄ cū saul fact⁹ esset rex dñi nutu eminebat sup ppl'm ab humero, sursū.). Reg. x. c. qz q̄ regit alios debet ꝙtute multū eos ꝓcellere. Nomē ergo epi ꝙueniat actioni. ꝯ actio rndeat noi. Dicit enī eps ab epi qđ est supra. ꝯ scopos qđ est intētio quasi sup alios debet intēdere ad curā coz. ꝯ pmo sut. vt dicit. viij. q. j. qui episcopatū. Archiepus dicit quasi pnceps epoz. qa ꝙ maxie debet intēdere ꝯ ꝙtutib⁹ eminere. Rūdeat ergo actio noi. aut Ambr. in pastorali. ne sit nomen inane. bonoz sublimis. ꝯ vita pclitus. deifica ꝓfessio. ꝯ illicita actio religiosus amic⁹. ꝯ irreligiosus ꝓfect⁹ gradus excelsus. ꝯ deformis excessus. cathedra sublimioz ꝯ pscientia humiliorꝫ. locutio colūbina ꝯ mēs canina. Sic enim nihil esse dicim⁹ epo excellētius. sic nihil miserabili⁹ si de vita sctā gliditat ꝯ in crimīe teneat. qz quāto grad⁹ epalis altioz. tāto ruina grauioz. Et ideo magna iubilamitas magnā debet habere cautelā. qz cui plus credit plus ab eo exigēt sic scptū est. qz optimis ꝓmixta sunt pessima. ꝯ potētes potēter tormēta patient. Sap. vj. et iudiciū durissimū fiet his qui ꝓsunt. ibidē.

De patriarchis. primatibz ꝯ archiepiscopis quo ad eoz iurisdictionē. Cap'lm. uij.

De ꝑriarchis primatibz ꝯ archiepis q̄ ad eoz prātem ꝯ dignitatē

Nora q̄ ꝑm Ray. patriarche ꝯ ꝓmates sunt maiores papa ꝯ maiores archiepiscopis. ꝯ patriarcha ꝯ ꝓmas supponūt ꝙ eodē. Nā inter patriarchā ꝯ primatē nō est realis differētia sed vocalis. vt dis. xcix. putarē ꝓprie tñ dicunt ꝑriarche quattuoz principales. s. cōstantinopolitan⁹. alexandrin⁹. antiochen⁹. ꝯ hierosolymitanus. Et ꝑm ordinē ḃ positum est eoz, maioritas seu dignitas attendenda. vt de ꝓuile. c. antiqua. Ubi ꝙ ꝓprie dicunt ꝓmates. vt ach'legiēsis. gradiēsis. bituriēsis. et cantuariēsis ꝯ bmōi. De ꝓmis quattuoz patriarchis ꝯ de eoz prioritatibz ꝯ auctoritatibz habes dis. xxij. p totū. Priu legia aūt quattuoz patriarchaz ꝓncipaliū sūt ista quattuoz. Primū est q̄ postq̄ receperint palleū a sede aplica ꝙferūt ipi metropolitanis palleū qui sunt sub eis. Scōm est. q̄ recipiūt fidelitatis ꝯ obediētie iuramentū ꝙ se ꝯ romana eccl'a. Tertiū est. qz faciūt vbiq̄ ante se crucē deferri, nisi vbi papa fuerit aut eius legatus vtēs insignijs papalibz. ꝯ nisi in vrbe romana. Quartū est qz appellatur ad ipos omissis medijs. hec omnia habent extra de ꝓuile. c. antiqua. ex tex. ꝯ glo. ꝑcipue Inno. Jurisdictionē aūt habēt patriarche siue ꝓmates in subditos suffragane⁹ eoz suoz ꝑm Ray. in octo casibz. Primus est cū appellat ad eos. dis. xcix. primacie. Sedes cū vacat ecclia metropolitana. ꝯ postulatur primas vt disponat de rebz ad metropolitanū ꝓtinen-

Primule⁹ gia patri⁹. archarū

tib⁹.s.cũstodiẽdis.vt de offi.or.c.p̃senti.li. vj. Tertiꝰ ex coiectad ne ve'pulegio.t os t uos habes.ix.q.iij.con/queriꝰ. Quarꝰ cũ sup arduo negocio dubitaꝟ. nec pot in puintiali concilio terminar. Tunc enī metropolitanꝰ debet p̃matẽ p̃sulere.t iij.xvij.d̃ p̃cijs. Quintꝰ cũ metropolitanꝰ est negligẽs t remissus.tũc pot supplẽ defectũ eiꝰ.ix.q iij.c.cũ limꝰ. Sextꝰ si aliqs cõquereꝟ de archiepo p̃mas esset iudex.xj.q.j.si clericꝰ. Septimꝰ si subdituꝰ metropolitani p̃querat p̃matiq; iniuste cũ excõicauit.t p̃mas remittit cũ ad metropolitanũ vt absoluat.t illi nõ possit absolutionẽ obtinẽ poterit absolui pr̃archa ita q; p̃cipiat ei q; metropolitano satisfaciat.alis reducat cũ in candẽ iniam.de offi.or.c.ad reprimendã. Occauꝰ q; si archiepꝰ vel epꝰ fecẽ mãdatũ iniustũ vel illiciti.t subditꝰ appellauit ad papã.pot patriarcha determiare q; subdituꝰ legitime appellauit.de appella.c.sollicitudinẽ. Archiepꝰ t metropolitanꝰ sino numa sũt.t oĩno p̃ codẽ supponũt. Sz archiepꝰ dr ab archos qđ est p̃nceps.t epos.quasi p̃nceps epoꝝ. Metropolitanꝰ vo a metros qđ est mensura t polis qđ est ciuitas.q; sub certa mẽsura.i.nũero ciuitatũ p̃stituitur vj.q.iij.scitote.nõ tñ est necesse q; habeat illũ tñ nũerũ sub se.s.decẽ epoꝝ vt ibi dr. Archiepꝰ nõ pot cõpellere subditũ suffraganei sui ad susciptẽdas cõmissiões eius in causis nisi sit p̃suetudo.de fo.cõpe.c.romana.li.vj. t extra de offi.or.c pastoral. Sup q.c.dic Nosti.q; cũ epꝰ subsit archiepo q; pinguiꝰ ius hz in eũ q; ad subdituꝝ tpꝰ. pot archiepꝰ epm cogere.vt compellat subditũ ad suscipiendũ. Et si epus infra certũ tps sibi assignatũ hz facere neglexerit.nec aliqđ iurisdictionis p̃dictũ p̃derit.demũ pot cogere vtrũq; ar.extra de offi.or.c.quãto.in fi.t.c. irrefragabili.§.excessus. Lõco.Ber.etiã si ab epo appellatuꝝ fuerat. Sz h̃ sciendũ q; iure nouo archiepꝰ causas q̃ p appellationẽ vel alio iure metropolitico deferunt ad tpm nõ pot audire seu cõmittere alubi q̃ in sua ciuitate vel dyocesi aut in eis i quib⁹ appellatũ extitit.vl causę ipe p̃sidũt nisi aliud sibi cõpetat de p̃suetudie. extra de offi.ordi.c.vt litigãtes.lib.vj. Archiepꝰ nõ habet iurisdictionẽ in subditis suffraganei sui nisi in quibusdã casibꝰ q̃ notant extra de offi.ordi.c.pastoral. Primo quidẽ cũ deuiãt in diuinis officijs a p̃suetudie metropolitane ecclie.xij.dis.de his. Itẽ q̃n subditꝰ epi delinquit in dyocesi archiepi. vj.q.iij.placuit. In h̃ enī casu efficitur aliqs de iurisdictõe cuiuslibet alteriꝰ. Itẽ si habet pditũ i dyocesi sua.extra de fo.cope.c.fi. Et iste etiã casus p̃tinet ad quẽcũq; aliũ. Itẽsi causa deferꝝ ad cũ p appellationẽ.extra de offi.le.c.j.t de offi.or.duo. Itẽ cum absolutus ab archiepo nõ vult parere epo.extra d offi. ord.ad reprimendã. Itẽ si criminalis causa sit inter epm et clericũ suũ debet deduci ad synodũ in qua p̃sit archi epꝰ. vj.q.iij.c j. Itẽ si clericus habet ciuilẽ causam p̃tra epm suũ.xj q.j.c.si clericꝰ. Itẽ q̃n epꝰ negligẽs est i eo qđ facere debet.ix.q.iij.cũ simus.extra de sen. excom.c. per tuas.t de appel.c.qua fronte. Itẽ q̃n defuncto epo ecclesia idoneos clericos nõ habet.xij.q.ij.nõ liceat. Itẽ cũ cuidens est iniam epi esse iniustã.extra de appell.c. sollicitudinẽ. Itẽ cũ visitat puintiã.extra de p̃scrip.c. cũ ex officij.t de cen.c.sopite.t.c.cum nuper.

Metropolitanꝰ

Per solã vacationẽ .§.I.

epalis sedis. nõ archiepꝰ sed caplm supplet vices epi. extra d sup.ne pla.si epꝰ.t.c.ecclie li.vj. Siliter si epus sit excõicatꝰ.extra de sup.negli.pla.romana.lib.vj. aut captus a paganis.vt in.c.pdicto.si epꝰ. Sz nunqd archiepꝰ pot eccl'e cathedrali vacãti dare visitatorem Rñdeo nõ.nisi forte caplm in spualibꝰ t tpalibꝰ negligẽter vel male mĩstret.tũc enī vocato capitulo t causę super h̃ agnitõe p̃missa visitatorẽ seu mĩnistratorẽ poterit deputare.q̃ q̃us habeat legitimã ad mĩstrationem in spualibꝰ t tpalibꝰ tñ illa beneficia q̃ ad solã epi collatiõnẽ p̃tinẽt p̃serre nõ pot si ab alio q̃ a romano pontifice fuerit deputatꝰ.ex de suppl.negli.pla.c.ecclesie.li. vj.

Archiepꝰ pot puintia suã visitare.lz nõ sint ei⁹ suffraganei negligẽtes t iterare visitatiões t pcuratões recipe nõ obstãte p̃cta p̃suetudie t tũ visitat pot p̃fessiones subditoꝝ suffraganeoꝝ suoꝝ audire t absoluere eos p̃iam iniũgere.ex d'ocensi.pperuo.li.vj. Sz vtz aliqđ possit recipe. vide.j.c.p̃rio de eiꝰ visitatõe. Archiepꝰ pot p̃cikũ celebrare irrequisito p̃mate.dis.xcij. si quis epis vacãs.t.ix.q.iij.c.ij.t.iij. Archiepꝰ trãsiẽs p̃ queuis loca pot facere an se crucẽ portari.bñ dicere ppio.in pontificalib⁹ celebrare t hmõi. Similiter epꝰ ctiã in locis exemptis sue dyocesis.c.archiepꝰ.in de.

De palleo quo vtit .§.II.

papa.p̃riarche t archiepi. Et papa quidẽ semp t vbiq; vtit eo. P̃riarche aũt t archipi solũ eo vt unt infra missaꝝ solẽnia in qualibet eccl'ia sue puintie nõ aute si egrediat ecclesiam. vt in pcessiõe.vt de vsu pal.c.j. h̃ in dieb⁹ in quib⁹ p̃cedit in p̃uilegio suo alis nõ pot. Sed bene pot q̃cũq; sine palleo celebrare.eo.ti.c.fi. Est aũt palleũ illud quoddã ornamentũ ad modũ stole sacerdotalis cũ quibusdã crucib⁹ nigris intextis qđ defert sup alia ornamẽta circũdãs pectus t humeros ad modũ cozone aũ depẽdẽs.significat aũt plenitudinẽ pontificalis officij.eo.ti.c.nisi. Debet aũt peti a papa infra tres mẽses a tpe p̃secratiõis vel p̃firmationis si aũ fuerat p̃secratꝰ.alis si petitũ nõ fuerit infra dictũ tps legitimo ipedimẽto cessante.poterit de h̃ accusari.t ctiã de dignitate remoueri.vt dis.c.qñi. Et debet peti cũ instãtia dis.c.p̃sca. Et debet petẽs p̃stare sacrm fidelitatis et obediẽtie romane eccl'ie.dis.c.optatũ.t de elec.c.significasti. Itẽ in datiõe pallei debet dari nouũ p̃uilegiũ vel antiquũ p̃firmari.dis.c.sep̃toꝝ. Itẽ recipo pallẽ et nõ ante pot se archiepm noiare.eo.ti.nisi. Nec aũ potest quocare p̃ciliũ.nec p̃ficere crisma.nec dedicare basilicas.nec ordinare clericos.nec epos p̃secrare. vt extra de elect.c.q; sicut. Itẽ nõ pot archiepꝰ palleũ suũ alteri cõmodare.q; palleũ ei⁹ in psonã nõ trãsit. vñ debet cũ eo sepeliri.eo.ti.ad h̃.t.c.ex tenore. Dies aũt in quib⁹ pot archiepꝰ vti palleo t solũ in missaꝝ solẽnijs prepatus sunt bi.vt nota.sup.c.ad bonorẽ.extra de auctoritate pal. Natiuitas saluatoris.festum sequẽs bñ stet et vsu.

Circũcisio dñi t epiphania t sctĩ iobis cuã geliste.circũcisio dñi t epiphania in ramis palmaꝝ t in cena dñi.in sabbato scto.in tribꝰ dieb⁹ resurrectõis dñice t pẽtecostes.natiuitas Jobis baptiste in festis oĩm apl'oꝝ.in festiuitatib⁹ sctẽ Marie.in festo oĩm sctoꝝ.in dedicatõe eccl'iaꝝ.in pncipalib⁹ festiuitatib⁹ eccl'ie sue.in ordinatiõib⁹ clericoꝝ t in die annuersaria sue p̃secratiõis.

De visitatiõe fienda per epꝰ copos t alios p̃latos. Caplm quintũ.

Ntẽde ad visitãdas

oẽs gẽtes.t nõ miserearis oĩb⁹ q̃ opant iniq; tatẽ.loquit p̃s.ad dñm deũ postulãs per assumptionẽ humanitatis ei⁹ visitationẽ deũ dicat. Intẽde ad visitãdas om.gen.qđ alubi aptius loquens aiit. visita nos in salutari tuo. Scdo p̃nũciat defectũ participationis salutis sue incarnatiõis cũ subdit.nõ miserearis.i.nõ misereberꝝ oĩb⁹ qui opant iniquitatẽ.s. qui p̃seuerãt in malis. Nã vt ait Piero.assidue peccantiꝝ nõ miserek deus. Exaudita aũt fuit oratio p̃phete. qñ i visceribꝰ visitauit nos oriẽs ex alto. Illuminare his qui

in te.ꝛ in ym.mor.se.ad di.pe.no.in viam pacis.Luce.j. Un notaꝛ ex ipa visitatõe sui p incarnationẽ intima miseratio.qz p viscera miscõie ꝛc̃. Un Dicre.xxxj.c. In charitate ꝑpetua dilexi te.ꝓterea attraxi miseras.i. sup scipiẽs humanitatẽ. Et nra illuminatio qz visitauit.il/ lumiare bis q̃ in tenebris ꝛc̃.i.ad illuminãdũ. Et affe/ ctũ ꝛ actuũ nroꝝ rectificatio.qz ad dirigẽdũ pedes no stros i viã pacis.sm illõ Esa.lxvj. pona visitationẽ tu/ am.pacẽ. Cũ igit eps qlibet vices teneat sũmi pontifi/ Jesu xpi debeꝛ ipm visitãdo imitari in visitatiõe gregꝭ sibi cõmissi.ꝛ ꝯ xps tm̃ semel visitauerit p incarnatio/ nẽ.visitat tm̃ pluries ꝛ freqnter fideles suos ꝛ p grauꝝ munera ꝛ p diuersa bñficia ꝛ mlta flagella. Sic et eps debeꝛ visitare plebẽ sibi cõmissa pluries. ꝛ ad mins iej/ mel q annũ vt tura statuunt. Un dicit.x.q.j. Decerni/ mus vt antiq̃ ꝓsuetudis ordo seruet. ꝛ annuis vicibꝫ ab epo dyoceses visitet. Et siqua forte basilica fuerit re/ perta destituta ordinatõe ei⁹ reparari ꝓpiat. Quod si nõ posset impedit⁹ infumitate vl alia cã iusta.p alios visi/ tare debeat. Un in seqn.c.dicit epm p cunctas dyoceses prochiasq̃ suas p singlos annos ire oꝑtet.vt exquirat quo vnaquecq̃ basilica i reparatõe sui indigeat. Quod si ipe aut lãguoꝛe detẽt⁹ aut alijs occupationibꝫ implica/ tus adimplere neq̃erit ꝑsbyteros.ꝓbabiles aut tyaco/ nes mittat q̃ reddu⁹ basilicaꝝ ꝛ reparatões ꝛ mistrantiuꝫ vitã inquirãt. Ubi dic archidi.q b verbũ oꝑtet aliqñ sit necitatis ꝙbũ.vt.s.c.q.c.regẽda. Et q̃uis glo.dicat q cũ subest causa necessaria tũc singulis annis põt visita/ re.alis si nõ est necessitas ꝺ triennio i triennũ visitabit vt de offi.archiꝺ.c.vt archidyacon⁹. Sed addit archi/ dyacon⁹ ad glo.dicas ordinariũ esse vt semel visitẽtur ecclie annuarim sive sit necessitas sive nõ.vt i ꝑdicto.c. decernim⁹. Sed si fuerit necitas.visitabit q̃uis fuerit epoꝛtunũ.extra de hereti.c.ad abolendã. Et sic intelli/ gas ois tura dicẽtia pluries posse visitare in anno.sm Goff. Nec obstat de cen.c.cũ venerabil'.ybi dicit q bis in anno epis ꝑ curatiõnẽ recipiat q̃ dat.p visitatione.qz illõ intelligo cũ a fundatõe monasteriũ onus hinc.pcu/ ratiõis fuit illi impositũ. vl' forte monasteriũ illõ ꝓsue/ uit bis visitari in anno ab illis epis. Itẽ dic archydya/ con⁹ sup ꝙbo vnaquecq̃ basilica.q p b̃ soluta est q̃stio. an dyocesan⁹ habeat visitationẽ in eccl'ijs nõ habẽtibꝫ curã aiaꝝ.ꝛ est dicendũ q sic.vt ptz p ꝑdicta ꝙba. Nã videbit an eccl'ia sit ornata vl' coopta ꝛ hmõi. Et si non potuit ad vnũ quecq̃ locũ declinare archiep⁹.vt q̃ sũt niues vel iundatões aq̃rũ.vel alia iusta causa.ad vnũ saltẽ locũ ꝓgruũ clericos ꝛ laicos studeat ꝙuocare.vt ꝺ cen.c.romana.li.vj. Ad ipm g̃ epm põt dirigi ꝙbũ.ps. intẽde ad visi.ꝛc̃. Ubi tria possunt notari circa visita/ tionẽ. Primo q fiat affectual'r ꝛ cũ subditoꝝ vtilitate. ibi. Intẽde ad visitãdas. Secõ q fiat vniuersal'r ꝛ cũ modoꝝ varietate.ibi oẽs gen. Tertio q fiat misericordi/ ter et cũ flagelloꝝ severitate.ibi nõ misereaꝛis.

Quãtũ ad ꝑmũ debz .§.I.

visitatio fieri ex affectu charitatiuo ꝛ ꝓutilitate nõ sua ꝫ subditoꝝ.qz ꝺ. Intẽde ad visitãdas.nõ dicit ad do/ minandũ vl' ad epulandũ vl' ad lucrãdũ. ꝫ ad visitan/ dũ. Illiq̃ enĩ visitat subditos cũ mlitis ecꝛatur ꝛ famu/ lis ac si sint dñi vl' port⁹ tyrãni.de q̃bꝫ dñs p Ezechielẽ aut. Vos cũ austeritate imperabat ꝛ cũ potẽtia. Lũ tũ dicat petr⁹ apls epis. Nõ quasi dñantes in clero. ꝫ for/ ma facti gregi ex aĩo Ex ꝺcit.cabilonen. ꝺ. p.q.ij. La/ uendũ sane est.ne cũ epi p prochias suas pgrãt q̃dã nõ solũ erga subditos.ꝫ erga socios tyrãnidẽ exerceãt. tic q̃ ablit nõ cũ caritate ꝫ cũ q̃dã iocunditate temeritas/ te stipẽdia ab eis exigãt. Et dicẽ ibi glo.q subditos ap/ pellat laicos ꝛ socios clericos. Aliꝫ no visitat ad epulã/ dũ ꝓcurãtes sibi pari laura ꝙuiuia.ꝛ sic logit ipis victũ ꝛ ꝛeuis hora ꝙsumit.vt dicit Jnno.ex de cen.c.cũ apls. vñ ibi dicit. Nec sũptuosas epulas q̃rat. ꝫ cũ grauium actiõe recipiãt q̃ honeste ꝛ cõperent fuerit illis mãstra/ tũ. Et.x.q.iij. illud. ꝺ. q epi no dñt cõpellere ꝑbyteros aut cleꝝ prochiaꝝ suaꝝ sup ꝛa vires suas eis ꝙuiuia ꝓ/ parare. Ubi dic glo.q comedet eps carnes veruecinas vel vaccinas vel porcinas vel tria ova cũ aceto. Et i.d. c.cauendũ. dic glo.q ea q̃ domi ꝙsueuit expẽdere.expẽ/ det dũ est in via.i.in visitãdo.vt in aut.de man.pri.§. illud. Coll'.iij. Aliꝫ visitat ad lucrandũ pecunias cũ ni/ dicat apls.q nõ debẽt filij parẽtibꝫ thesaurizare.ꝫ pa/ rẽtes filijs. Et huic ꝓuisum est p.c.romana.ꝺ cen.li.vj. vbi ꝓcipit sub interminatõe maledictiõis eterne.vt epi visitãtes nihil recipiãt ꝓter ꝓcurationẽ victꝰ cũ fami/ lia sua ab eccl'ijs q̃s visitãt.ꝛ nõ visitãtes nihil ꝓcipiãt rõe visitatiõis nec etiã ꝓcurationẽ. Que ꝓuisio infra ponit ad liꝛaꝝ cũ sua ꝺclaratõe. Intẽdãt g̃ nõ ad ulta ꝫ ad visitãdũ. Uisitat tũdẽ medu⁹ egꝛ ad curãdũ. Ad/ thei.xxv. Infirm⁹ fui ꝛ visitasti me. Uisitat amic⁹ locũ tribulatũ ad ꝙsolandũ. sic tres amici Job cũ visitauerũt afflictũ Job. Uisitat pastor gregẽ ad ꝓ gregandũ ꝛ de/ fensandũ. Ezech.xxxiij. dic dns. Uisitabo oues meas li cut pastor visitat gregẽ suũ. Sic plati debent subditos visitare ad curãdas ifumitates vitioꝝ ad subleuãdas necessitates miseroꝝ ad vniendũ ꝛ regulandũ actiões subditoꝝ. ꝛ sic vtil'r visitẽt put docet.x.q.j. vbi ꝺr pla/ cuit vt p singlas ecclias epi ꝛ p dyoceses ambulantes ꝑmũ discutiat clericos.quo ordinẽ baptismi teneãt vl' missaꝝ ꝛ qual'r q̃ũq̃ officia in eccl'ia pagãt. Et si recte quidẽ iueniant.deo gras referãt. Si aũt minime doce re debẽt ignaros.ꝛ ꝛ modis eiꝫ ꝑcipe sicut antiq̃ ca/ nones iubẽt.ꝛ postea in co.c.ꝺr.q debẽt etiã ꝑ ꝑim̃ do/ cere.vt vitia fugiãt ꝛc̃.vt.j. dicit. vbi glo sup ꝙo igna/ ros.ar.ꝺ illos epos qui statum suspendũt.j.mplices sa/ cerdotes.vt.xxxviij. dis. sedulo.

Quãtũ ad scꝺm ꝑtin .§.II

cipale.s.q visitatio ꝺebet fieri vniuersaliter ꝛ cũ mode/ rũ varietate. Jnnuit hoc cũ dicit.ad visitãdas o.gen.i. quoscũq̃ sibi subditos cuiuscũq̃ stat⁹.ꝛ laicos ꝛ cleri/ cos ꝛ religiosos ꝛ ecclias collegiatas ꝛ nõ collegiatas.ꝑ rochiales ꝛ regulares.sim̃plices subditos ꝛ plates hos/ spitales ꝛ oẽs de sua dyocesi.nisi sint exẽpti a sua iurisꝺ dictiõe.q̃ de hmõi nõ habẽt se intromittere.iudicare vl' visitare. Et qz hmõi gẽtes varie sũt ꝓditiõis ꝛ stat⁹.et vt o vario mõ se ꝺebz habere ad eos i iudicãdo. In ipa aũt visitatiõe tria habet facere.i.ꝺocere p ꝑdicationem vel collationẽ.iudrere illoꝝ mores ꝛ ꝙersationẽ. corri/ gere illoꝝ trãsgressionẽ. Et q̃ ad ꝑmũ. nã ꝺ aliꝫ ꝺno/ bus.j.dicit. Predicare debet ppl'o in cõi ad ecclĩam cõ uenientes p se vel p aliũ. Un dicit in.ꝺ.c.placuit.x.q.j. q pestiꝫ epi clericos suos discusserint vel docuerint. con uocata plebe illa⁹ eccl'ie.docẽt illas.vt errores ideoꝝ fugiãt. vel diuersa crimĩa.i.adulteriũ.piurũ.falsum te stimoniũ.et reliqua pcã mortifera ꝛ qꝺ nolũt sibi fieri alteri ne faciãt. Et vt credãt resurrectionẽ oĩm ꝛ die iu/ dicij i q̃ vnusquisq̃ fm opa sua receptur⁹ sit.ꝛ sic postea eps ꝺ eccl'ia illa ꝑficiscat ad aliã. Predicatio aũt cõmu nis ꝛ apta ad poplm potest esse vel de.xij. articulis fi/ dei. vel de.vij. vitijs capitalibꝫ. vel de.x. pceptis. vel de vij. sacramẽtis. vel. de. vij. virtutibꝫ. vel de. vij. donis. vel de brtudinibꝫ. vel de alijs materijs meꝛa libꝫ. put videt expedire fm qualitatẽ ꝛ copacitatẽ audientium. viij.q.j. opter. Si eccl'ia est collegiata habẽs plures cle/

ricos vel canonicos ipsis capitulariter ꝓgregaris vi/
cat per modum collationis que pertinent ad statū eoꝝ
agendū ⁊ si sūt religiosi vel moniales.similiter i capitlo
faciat exhortationē de ptinentib⁹ ad religionē.de quib⁹
habes multa supra in ti.de religiosis.

Quantū ad tertiū .§. III.

pncipale qđ est in correctiōe defectuū q̄ reperiunt i vi/
sitatiōe. Sciēdū ꝙ in hmōi debet vti mlīcōia ⁊ seueri/
tate.qđ innuit i b qđ dicit.Nō miserearis oīb⁹ q̄ opan
tur iniq̄tatē.Debet enī miserēri delinq̄ntib⁹ ſ nō oīb⁹.
Tñ recognoscētib⁹ defectū suū sine accusatiōe ⁊ se hu/
miliātib⁹ est miserendū.Un hiero.Ubi pctōr itelligēs
vuln⁹ suū tradit medico se curandū.illi nō est ꝟga neces
saria.ſ spūs lenitatis.de pe.dis.j.importuna.Et sil⁹ in
his q̄ cōmittunt ex fragilitate.nō ex habituata malicia
q̄ nec sūt scādolosa.possūt etiā ⁊ debēt mīsericorditer pu
niri.vt dis.l.c.qz.Lotumacib⁹ ꝟo ⁊ ex supbia peccātib⁹
nō est miserendū.Un Greg.ꝙ.q.tij.c.quāto.ait.In cō
tumacia psistētib⁹ seruos esse nos ꝓuenit.fm illū virgi/
lij.Parcere subiectſ ⁊ debellare supbos.Sil⁹ nō est mi
serendū his qui opant iniquitatē post plures admoni
tiones.Un strict⁹ papa ait.Ferro necē erit vt abscindāt
vulnera q̄ fomētoꝝ nō sumpserint medicinā.dis.lxxxij.
c.plīmos.Sil⁹ qui opant iniquitatē infectiuā alioꝝ.
vt disseminādo doctrinā hereticā nō est miserendū sed
seuere puniēdū.j.Loꝝ.v.Auferte malum a vobisipis.
Modicū enī fermentū totā massam corrūpit.Et Die/
ro.Arri⁹ vna scintilla in alexādria fuit ⁊ q̄ ardo non ex
tincta est.totū orbē depopulata est flāma eius.xxiij.q.
iij.resecāde.Sil⁹ qñ aliq̄d scelus repit diffusuz i mul
tos ꝑ caput clericos.nō est miserendū.ſ seuere puniēdū
cū est manifestū qz vt dicē lex.Metis crassantib⁹ opus
est exēplo ⁊ b nisi timeat mal⁹ scādalū.⁊ malū ex puni
tiōe q̄z vtilitas ⁊ bonū.ar l.dis.c.vt ꝓstitueret.Et breui
ter vt dicit de censi.c.romana.li.vj.Ad subditoꝝ emē
dationē visitās p salubria monita.nūc leuia nūc aspe/
ra iuxta data sibi a deo ꝓuidentiā diligēter intēdat.Lor
rigere aūt ⁊ punire pōt variis modis.qz p excōicatio/
nē suspēsionē ⁊ interdictū.incarcerationē.flagellationē
penā pecuniariā.relegationē.depositionē fm qualita/
tē excessuū.de quib⁹ penis habes plene.j. de censuris
ecclīasticis in plīb⁹ caplis.⁊ sic puniendo dicere potu
it illō.ps.Uisitabo in virga iniquitates eoꝝ

Forma aūt tenēda .§. IIII.

in visitatiōe ab archiepis q̄ ad ꝓpriā dyocesim ⁊ dyoce/
ses suffraganeoꝝ.⁊ ab epis q̄ ad subditos suos.⁊ de p
curatiōib⁹ eis fidēlis.habeķ ex de censi.c j.li.vj. Que b
ex integro ponek cū declaratiōib⁹ doctoꝝ.⁊ est hec. Ro
mana eccl̄ia.⁊ j.Statuim⁹ vt quilibet archiepus suam
volēs visitare.ꝓuintiā.pr⁹ eccl̄ie sue capl'm atq̄ ciuita/
tem ⁊ dyocesim plene visitare ꝓcuret ꝓpriā. Hec sit solū
erga maioꝝ sed etiā minoꝝ eccl̄iaꝝ.nec circa dericoꝝ
tñ sed etiā ꝑpl'oꝝ visitationē intēt⁹. Et si cōmode vel
absq; difficultate accedere ad vnā quāq; nō poterit de
pluribus locis ad vnū ꝓgruū clericos ⁊ laicos studeat
cōuocare.ne in illis visitatio postponaķ. Deinde liceat
ei p totā ꝓuintiā vel ei⁹ ptē visitatiōis officiū exercere ci
uitates ⁊ dyoceses.suffraganeos suos ⁊ eoꝝ subditos
cathedraliū ⁊ aliaꝝ eccl̄iaꝝ capl'a.monasteria.eccl̄ias ⁊
alia religiosa ⁊ pia loca.clericos ⁊ pp̄les libere visitan/
do ac ꝓcuratiōes a locis tñ recipe visitatis.Ex q̄ tamē
aliquē de ipis dyocesib⁹ visitare cepit.nunq̄ postea si/
ue totū sive ꝑtem ei⁹ visitauerit.reuertaķ cā visitatiōis
ad illā pr⁹ q̄z oēs reliq ipsi⁹ ꝓuintie dyoceses in toto vl
in ꝑte quas secure visitare poterit.⁊ suo denuo fuerint
visitate.Uō si forte eadē dyoceses vel aliq̄ sibi eccl̄ia pl⁹
aliis indiguerit visitari.tūc aliaꝝ visitatiōe intermissa
redeat ad candē si a loca dyocesano requisitus extiterit.vt
de oīm aut maioris ptis epoꝝ ciusdē ꝓuintie ꝓcesserit
ꝓsilio ⁊ assensu.ad qđ idē ꝓ nos exhibeāt ne aiaꝝ ꝑicu/
ct⁹ aliquatin⁹ negligat.Si ꝙo malicioſe i his difficul/
tatē aliquā exhibuerit.archiepus lniaz sup b a sede apo
stolica postulet ꝓfidēter.Postq̄z aūt semel oēs ꝓuintie
sue dyocesis visitauerit.licitū sit ei postea.prius tn sup
fraganeoꝝ suoꝝ requisito ꝓsilio.⁊ ipsi⁹ diffinitiōe sup b
habita.coꝝ eis q̄ i scpt̄z redigi volum⁹.vt possint aliis
esse nota.visitationē.p eandē reiterare ꝓuintiam iuxta
modū supi⁹ annotatū.etiā si nō inueniat in b suffraga
neoꝝ ipoꝝ assensus.illā semp ꝓuidētiā adhibēdo.vt i
posterioribus visitatiōib⁹ illas eccl̄ias.coseq̄z cleros ⁊ po/
pl⁹s pri⁹ visitet.q̄ nō fuerāt ab eo in prioribus visitati ni
si magis sit aliis visitatiōis officiū oportunum.Sane
hmōi impēsur⁹ officiū ꝓposito ꝟbo dei q̄rat ꝺ vita ⁊ cō
uersatiōe mīstrantiū in eccl̄ijs ⁊ locis diuino cultui de/
putatis.ac ceteri q̄ ad officiū ipm spectāt.ablq; coacti
one ⁊ exactiōe qualibet iuramēti ad ipoꝝ emēdationē
p salubria monita.nūc leuia.nunc aspra iuxta data sibi
a deo ꝓuidentiā diligēter intrēdens. Uō si ꝺ aliq⁹ eoꝝ
ta fuerit infamia ꝓ cos ordinarijs ipoꝝ vt sup his dili
gēter inq̄rāt.denūciet si viderit expedire. Notoria vero
crimīa q̄ examinatōe nō egēt.cū sup his merito notare
possit ordinatoꝝ negligentiā coꝛdem libere coꝛrigat.
penā p illis debitā infligēdo. Procurationes aūt recipi/
at fm qđ est in canonib⁹ ꝓstitutū nulla tn pecuniam.
ipe vel aliq̄s de sua familia occasiōe alicui⁹ vl officij vl
ꝓsuetudis.seu q̄libet alio mō eaꝝ noīe.sed in victualib⁹
bus tñ expēsas recipiat moderatas. Laueat insup ne
ipse vl quisq̄ suoꝝ aliq̄d mun⁹ q̄ dāq̄z sit ⁊ qualitercū
q̄z offerat ꝑsumāt recipe vt nō q̄ sua sūt videat q̄rere ſ
q̄ ihesu xpi. Uō si fuerit ꝓtra ꝑsumptū.recipiēs maledi
ctionē incurrat.a qua nunq̄z nisi duplū restituat.libere
tur. Volum⁹ enī in his fraudib⁹ qualiter penit⁹ cautu
n. Hāc aūt visitādi formā ab vniuersis etiā epis aliis
q̄z ꝑlatis ordinario iure subditos suos visitātib⁹ plene
obseruari ꝑcipim⁹. Saluis sup b rōnabilib⁹ ⁊ approꝫ
batis religiosoꝝ ꝓsuetudinib⁹ ⁊ regularib⁹ institutis.
hec Inno.Greg.x.in ꝓc̄l.lugduncn.ꝓfirmat dicta con
stitutionē.⁊ addit penā in ꝓ facientes in c.exigit.eo. ni
si vbi dicit.Statuētes ꝙ vniuersi ⁊ singuli q̄ ob ꝑcurari
onē si rōne visitatiōis debitā exigere pecuniā vel etiā a
volēte recipe aut al's ꝓstitutionē ipam recipiēdo mune
ra sue visitatōis officio nō impēso ꝓcurationē in victu
alib⁹ aut aliq̄d aliud ꝑcuratiōis occasiōe violare ꝑsum
pserit.dudū eius qđ receperit eccl̄ie a qua id receptum
fuerit.j.mēsem reddere teneank. Alioquin ex cūc ꝑtri/
arche.archiepi.epi duplū ipm vltra dictū rgs restituere
re differentes ingressum sibi eccl̄ie interdictū sibi neue
rint.Inferiores vero ab officio ⁊ bñficio nouerint se sus
pēsos.quousq̄z de duplo hmōi grauatis eccl̄ijs plena
riam satisfactionē impendāt nulla eis in hoc dantium
remissiōe liberalitate seu gratia valitura.hec ibi.

Declaratio dubioꝝ .§. V.

circa ꝓdicta. Nota ꝑ ꝙ cū nō pōt visitare p se.pōt vi
sitare p aliū.de offi.ordi.inter cetera.⁊ cū visitat p aliū
ipi visitati debēt facere expēsas victualiū visitāti. Et
ipi quoq; episcopi super his quos mittunt ad visitan/
dū debēt facere expēsas de aliis necessarijs. vt dicit de
offi.ordi.c.si epūs.li.vj.vbi dicit glo.ꝙ necessaria dicit
vt eq̄ vestes ⁊ familia ⁊ hmōi.ꝺ quib⁹ epi debēt illis p
uidere.Epi aūt nō visitātes psonaliter nihil petit⁹ pos
sunt exigere a visitatis.vt ꝺ ⁊ in.d.c. si epūs.

Scḍo tu

ta in glo. sup ꝟbo plene q̄ nulla prochia debet remane re iuisitata tū cōmode possit visitari. z visitatiōis cau sa subsit. z sūt hec redigēda ad arbitriū boni viri. Nec sufficit ꝓ visitatiōe sinodū ꝙuocare z plene inq̄rere. q̄a in tā breui tpe nō posset singlōꝝ iquisitio fieri. tū etiaꝫ qz nō veniūt ad sinodū. locis visitādi clerici z laici. tū q̄a subiacēda est res oclis. z psone pūcta multū opat. s. de offi. le. c. fi. Nota ꝑm Hosti. q̄ nō dicet visitatio nō ple na. qz due vel tres vel pauce remaneāt visitande. Alle gat de ꝓsecra. dis. ij. reuera. z. vij. q. j. denicz. Et dicit q̄ ꝟbo laicos. q̄ ppls visitat. ipe nō tenet ad ꝓcurationē sed eccliā. vt. x. q. iij. placuit. z sic est ꝙsuetudo. Et si non pōt ad aliquā eccliam accedē. sine difficultate. puta ꝑm glo. ꝓpter niues z glacies. vel aliqd̄ sit. e. rūc ad vnū locū ꝙgruū z honestū z cōem pōt ꝙuocare clericos z laicos illi⁹ eccleie ad quā nō pōt accedere. z ibi visitare. No ta quarto ꝑm glo. sup v. pia loca. q̄ hec intelligūt bospi talia z renodochia q̄ ibi dñt visitari. Nota q̄nto sup illō punctū. q̄ li Ber. dixerit b̄ vez cū suffraganei sūt ne gligētes. ꝛc. nūc est vez. vt ptz co. ti. c. fi. vbi dicit. q̄ ar chieps pōt punctū suū visitare. etiā si suffraganei non sūt negligētes. Et ratione visitationē eandē z ꝓcuratio nē recipe a locis nō obstāte ꝙsuetudine in contrarium.

Nota sexto sup illud libere. glo. s. ꝺicōe. pscriptos vel appellatiōe nō obstāt. b. s. pōt visitare archieps suf fraganeos. ex. ō pscrip. c. cū ex officij. idē archiō. Et intel ligunt loca visitata siue illa q̄ ꝑsonal⁹ visitat siue illa q̄ ad visitationē ꝙuocat. Nota septio sup illud ꝙsilio z diffinitiōe. nō dicit b̄ de assensu. qz siue ꝙcordēt siue dis cordēt suffraganei. b̄ diffinire ad archiepm pertinet. que diffinitio sic fiet. ꝑm Inno. dicēdo. Diffinim⁹ q̄ nos ꝓce dendū ad visitationē q̄ intra nrē. Et a tali diffinitione cū sit sup executiōe sui officij nō poterit appellare. ō. of. oz. c. irrefragabili. idē archiō. Dicit aūt Hosti. q̄ ió inge nerē hec difficultas ꝙsilij z diffinitōis. vt archieps no sit negligēs ad ꝙsiliū ꝙuocandū. cū aliter ꝙsiliū defa ciat. nisi hāc neḡat. ne sine hac diffinitione visitare pōt q̄ ō ꝙcludit q̄ archieps vix vel nunq̄ sēdam visitationem facit nisi ꝙsiliū celebret Jo. an. in nouel. Nota octa uo sup illud coactiōe. glo. a principio. nō exigēt iuramen tū q̄ ō occultū ꝓponere ꝙstringat. ex q̄ in fine iuramē to referunt aliqua corrigēda. postea poterit inq̄sitor sup bis exigere iuramētū. Et q̄uis nō debeat cogere a prin cipio ad iuramētū. bñ tñ coget venire z rūdere. et sibi i Jo. mo. vt archi. als eni deluforia esset prās vel iurisdi ctio visitādi. si nullā coertionē haberet. z qz cui cōmitti tur principale z accessoriū. de offi. del. c. de causis. Jo. an.

Nota nono q̄ circa visitationē clericoꝝ z ppl̄oꝝ. de bet esse intēs. dic glo. q̄ nō sit. sed separim fier. cū taliuz vita sit separata. xij. q. j. duo. z mel⁹ ꝓcedit inq̄sitio quan do sit sigillatim. c. inquisitōis. de accusa. Et b̄ vez si q̄li tas negociū b̄ exposcit. als in genere fit inq̄sitio. Et quo ad punctionē dicit Jo. an. in nouel. sup sexto b̄ intelligē dū. s. q̄tū ad laicos q̄ ad crimia ecclīastica mīmonia z alia q̄ ad eccliam pertinēt. in alijs coꝛrigēdis nō vsur pabit iurisdictionē iudicij secl̄aris. vt ō iudi. nouit. Im pedierēs aūt nūcios qui mittūt ad ꝙuocādū vel als in risdictionē archiepi visitātis. p. cū pēa puniri q̄ dicit vt ō pen is. c. romana. li. vj. Nota decimo sup illō ci uitates. ꝑm Hosti. z Joh. mo. q̄ ille ordo seruād⁹ sit in ꝓuincia. s. q̄ ad eccliam principalē ciuitatem z dyocesim metropolitanā. In suffraganeis tñ difficultas z cōmodi tas sit. in b̄ ordine seruādo nō putāt ordinē necessariū.

Nota vndecimo sup illō coꝛ subditos. dicit Jo. an. in nouel. q̄ si ꝙcurrat epūs z archieps in visitando. ꝑm Innocen. Hosti. z Joh. mo. Alb. z archiō. q̄ ambo ad mittent cū nō sit a iure ꝓhibitū. z si discordarēt in sētia p reo. nisi i cā fauorabili. vt ō proba. c. ex lītis. Et addit Hosti. z alij. q̄ si eccl̄ia nō sufficit vtricz admittet p̄ ve niēs. vt ō fo. cōpe. c. ꝓposuisti. cū ꝙcordan. Et si concur rāt sit veniēdo. nec apparet q̄s prior b̄ videret epūs p̄fe rend⁹ cui spālis inest cura. x. q. j. regēda. p̄dictis placet archiepm p̄ferendū. x. q. iij. q̄ resistit. z. c. seqntib⁹. Si ꝟo ꝙcurrat epūs cū plato sibi subiecto ad quē etiam spe ctet visitatio. dic archiō. p̄ferendū epm nisi obstet con suetudo. allegat. c. in lateranēsi. de p̄ben. Nota duo decimo ꝑm Joh. an. z Inno. sup ꝟbo visitaꝛ q̄ intelli git visitare etiā si vadat cā ꝙsignādi vel crimādi pue ros. siue ꝙsecrādi eccl̄ias. siue p q̄cūq̄ alio cōi negocio. vt q̄ m⁹tros rāgit. ar. x. q. iij. relatū. ꝑm Innocē. vel ꝑm Hosti. vel Jo. mo. q̄ sit p salute aīaꝝ vel p cultu diuino ampliādo. vel p statu eccl̄ie melio⁹ reformādo. x. q. j. pla cuit. Sec⁹ ꝑm Inno. si vadit p causis expediēdis. Simō in his dz̄ procuratio nō aūt si vadat p recōciliatiōe eccl̄ie ꝑm archiō. Uincen. z Laudul. z Boff. Itē ꝑm archiō. cū archieps ad vnā dyocesim cā visitandi accedens. li trasibit p aliū nō est. p̄curād⁹ iure visitatiōis. qz nō visi tat iure aūt hospitalitatis nemī est denegādū. xlij. dis. §. j. b̄ tñ si nō pōt. Nota tredecimo sup ꝟo procuratio nes ibi in victualib⁹. q̄ si epūs vl archiepūs visitās per dit equū. vel soluit vecturas eq̄z z bis iiij⁰ia. nō pōt hoc exigere a visitaꝛ. noīe procuratiōis ꝑm Inno. z archiēp. Et m⁹tro mun⁹ nō pōt petere expēsas q̄s fac in via cun do p visitatiōe facēda. tū qz b̄ nullo iure cauet. tū q̄ pro pter id dz̄ bona dignitatis. vt q̄ ad dignitaꝛ officium spectāt exerceat. Et talis procuratio b̄ respectu pon⁹ dat in signū subiectiōis. z ꝓpter hospitalitatē quā ō necessi tate iurꝭ naturalis cū suos reddu⁹ habeat z iō de illis vi uat. cū pauper eccl̄ias visitat. Q̄z si vna die visitatio nē expedire nō pōt. Dicit Inno. q̄ plib⁹ dicēdū. vt opor tuerit procurandus erit. x. q. j. placuit. Hec obstat. x. q. iij. c. inter cetera. qz iliud intelligit cū vna die visitatio pōt expediri. Idē Hosti. addēs q̄ in nullo casu eccl̄ia est grauāda. Nota decimoquarto sup ꝟbo inquirāt. q̄ epūs tenet facē hāc inq̄sitionē ad dñuciationē ipi⁹ archi epi. ad b̄. ij. q. v. mennā. Et si epūs nollet inq̄rere. dicunt aliq̄ q̄ archieps inq̄rat. qz curā ei⁹ habet. z ad ei⁹ offici um pertinet. ꝓpter negligētiā epi ar. ix. q. iij. cuz sim⁹. Alij dicūt q̄ ꝓpter ei⁹ negligētiam nō devouit ad archiepm hec cognitio qz i canonib⁹ nō est expssū. ita ponit Jn no. allegās ad ꝑ ar. x. q. iij. qz cognouim⁹. Et si dicat q̄ ꝓpter b̄ remanebūt crimia ipunita. ꝙ illō de sen. exc. c. vt fame. Rūdet q̄ archieps coget epm vt pcedat z puni at q̄ pōt rōne negligētie peti. xxxiij. dis. q̄rundam.

Nota decimoq̄nto sup ꝟbo notorio. dicit Jnno. q̄ si dubiū est iudici an crimia sint notoria. Pio ō b̄ inqui ret. nec videt q̄ habeat aliq̄ pnūciare. nisi q̄ suū ē pu nire hec malefitia qz sūt notoria. qz solū i b̄ videat coḡsce an sit suo iurisdictio puniendi. Archiō. dic b̄ notorium intelligi cui⁹ testis est ppls. allegat. xxxv. q. iij. q̄ sepīi. et dic illi⁹ crimis ppl̄m esse testē. etiā si crimē est notum maiori pti tñ. allegat ō coba. cle. c. vestra. z ibi Hostien. tractat ō notorio manifesto z occlto. Nota decimose xto sup ꝟbo pecuniā ꝑm Joh. an. in nouel. Si veri phi losophātes pecuniā ꝓtēnunt. xij. q. ij. socrates. m⁹tro fo rius visitātes. z si ꝑm Hosti. cuilis sapiētis p̄cio numa rio de honestari nō debet. ff. de variis z extraor. co. lc. j. §. est quidē m⁹tromin⁹ canonica depraūāda. q̄ multū res pbēdit auaritiā cl̄icoꝝ. s. co. c. ex pte. Dic etiā nota ꝑm ꝓstitutionē istā romana. z seqntē s. exigit. q̄ nulla pecu nia pot exigi aut etiā recipi a spōte dare volēti rōe p curatiōis i visitatōe epi vl archiepi. sz tñ in victualib⁹

expensas moderatas. als incidebat in penā q̄ habeā in c. exigit. Sed p̄ p̄stitutionē bonifacij. viij. q̄ habetur in. c. seq̄nti. incipit felicis. h̄ p̄ pte remouet. qz videlicz a volētib⁹ eccl'iaz locoz visitatoz rectoribz seu p̄sonis pecunia licite recipe valēt p̄ supīb⁹ moderatis facien/dis in victualib⁹ dieb⁹ quib⁹ visitatiōis officiū p̄sonaliter exercebūt. Ex q̄bus ꝓbis ꝑz q̄ si visitati, pcurationē in victualib⁹ soluere velint pecunia ab eis exigi nō pōt Sz si spōte velit soluere pecuniā ꝓgruētē, pcuratiōi accipe possunt. Et sumit h̄ pecunia nō stricte, p ea q̄ p̄sistit in nūero. hz etiā p reb⁹ q̄ pōt p̄cio estimari. fm illud. j. q. iij. totū. Un̄ ꝓcordare pōt in alijs vel liq̄dis. vl' ō bouc. pullo vel re silī vāda p quātitate taxata. vl' sine alia taxatiōe. dūmō seruet moderamē. Hodie p̄ p̄stitutionē bñ dicti. xj. q̄ incipit. vas electiōis taxata est q̄ntitas fm diūsitatē, puinciaz diuersaz. q̄ soluēda est sine victualibus. si a volētib⁹ in pecunia in qua etiā distinguit. an p se an p alios visitāt. Nota decimoseptio fm Joh. an. sup ꝓbo de familia sua occasiōe officij aut p̄suetudinis. Per familiā intelligit cleric⁹ vel laic⁹ cōster vl' pedester. s. q̄ est de domo sua. Hoc officij intelligit. h̄ propter sigillatoz. z silles fm glo. ibi. Et addit in nouellis. h̄ est verū si petat rōe visitatiōis sed nō intēdit grauare clericū si faciat lr̄as. s. scptoz. z aliq̄d habeat. p laboze. ar. xij. q. ij. ecclīastic⁹. Hosti. z Inno. z h̄ nisi de publico accipere recipet salariū. q̄ casu stipēdijs debet esse p̄ceptor. xxij q. j. militare. Nec excusat p̄suetudo in talib⁹. qz censet irrōnabilis ex q̄ p sedē ap'licā reprobat. xj. dis. q̄s nesciat. z p ꝓs pscribi nō pōt. de p̄sue. c. fi. Nota decimo octauo sup ꝓbo. victualib⁹. fm Joh. an. in nouel. horū noīe p̄tnet esus potꝰ. vestis. stramenta z oia hominē necessaria ad viuēdū. z hospitiū z calciariū. z hec non vident remissa. etiā si de alimētis trāsactū sit nisi specificent. Videat tn̄ ne vltra facultatē grauēt eccl'ias. Et dicit Hiero. ad epm. Cornute ꝓsidera. ne simulā z mella fastidias. q̄ natꝰ i paupe domo z tugurio rusticano rugientē ventrē vix milio z ciba rio pane poteras saturare. xij. q. ij. gl'ia. Nota decimonono sup ꝓbo aliq̄d munus q̄dcūq̄ sit fm Joh. an. i nouel. Btūs q̄ exuit manus suas ab oi munere. j. q. j. sūt nonnll'. Excipit Hosti. esculentū z poculētū z enxenia. q̄ nō extēdunt ad munerū qualitates. ff. ō offi. p cō. l. solēt. Dicit demū q̄ mens hui⁹ lr̄e fuit ꝓuīdere. Cōsuluꝰ q̄ sacra talib⁹ abstinere. tn̄ hmōi receptēs modica gastias. nō credit q̄ incidat i penā. Et si dicat quō enxeniant esculētū z poculētū vt recipiat pcurationē i victualib⁹. Rn̄. Joh. mo. cū. s. visitatus aliq̄d excellēs. tale vltra cōes expēsas enxeniat. puto q̄ ꝑiculū sit recipe victualia porāda. si portat aliq̄s capones. caseos vl' fiascos vini. hz victualia ibi comedēda quātūcunq̄ excellētia recipe. nō est periculū penarū infra positaz. exigere tn̄ posset esse pctm̄. Nota vicesimo sup ꝓbo maledictionē fm Joh. an. i nouel. i. penā eternā q̄ debet illi p̄ mortali. ex q̄ sequit hāc trāsgressionē esse mortale nec talis pōt absolui. nisi duplū restituat illi a q̄ recepit. Nota vicesimoprimo sup ꝓbo ordinario fm Joh. an. delegat⁹ fuet formā mādati. ō resch. c. cū dilecta. etiā si dat⁹ sit ab alio q̄ a papa. ita tn̄ q̄ ō legat⁹ q̄ nō pōt nō cōmittat. ō iurepa. c. q̄ aūr. Non putat aūr Hosti. z Joh. mo. h̄ in legato locū hre triplicatiōne. qz vicef pape gerit. xcij. dis. c. fi. Sēda qz maioz est epo. ō offi. dele. c. sane. q̄ nō includit sub clausula generali ex ō sen. ex. c. qz piculosū. li. vj. Terna qz romana eccl'ia p̄ se z suos p̄ilegiare nō p̄suenit. ō cēsi. c. cū instātia. Nota vicesimosc̄o sup ꝓbo. institut⁹. Hosti. dicit. q̄ regl'aris denūciatio. i. p̄clamatio. in. c. nō requirit glo. qz nō fm iur⁹ subtilitatē. hz fm obs̄uātias regulares z fm diuersas religiosoz p̄stitutiones de plano. et simpliciter expedit i qua nec est appellatio admittēda supra ō appel. c. ad uram. Dic aūr nō omittēdū. q̄ si p̄latus q̄us religiosus i mortali p̄stitut⁹ notoriꝰ vl' infamat⁹ incorrigibilis sit. z ꝓter h̄ a iuo subdito appellet aut appellatiōi deferet. aut p tātō excessu satisfacē compellet. s. ō appel. c. ō pōte. qz nec ad talē ptinet iudicialis correctio. ij. q. vij. iudicet. Itē religiosi hz sint fm regulā corrigēdi. misericorditer tn̄ z passim more latronū in graue carcerē detrudēdo fm morē prauē p̄suetudis. q̄ quasi p lege i q̄busdā eccl'ijs inoleuit ex de sta. regu. c. ea. q̄. Itē hz ad abbatē spectat correctio. si tn̄ nimis est grauis ō p̄silio p̄uēt⁹. i. capli sui tpanda est. s. ō bis q̄ fi. a pla. ca. neuit. Uule g̃ finis, hui⁹ p̄stitutōis q̄ p̄suetudines p q̄s fūt visitatiōes z correctōes religiosoz. sint rōnabiles z approbate. Nota vicesimotertio q̄ monasteria monialiū etiā si sint exēpta. dīnt p suos ordinarios singulis annis visitari. vt ō sta. mo. c. attēdentes. in de. q̄ vez est nisi habeāt ex p̄ilegio. q̄ nō possint visitari ab ordinarijs q̄ p̄ilegiū hnt p̄dicatores z minores. ō monasterijs sibi subditis z plēs alij ō q̄bus ignorat. Un̄ z cū h̄ allegāt p̄ilegiū dīnt oñdere. Nota vicesimoq̄rto q̄ Hosti. dic locū inōgruū ad quē nō teneat ire ad visitādū. hz dz rector talis loci. z pplm cōgregare. ad aliū locū ꝓgruū. q̄n. s. nō sufficit ille locus ad pcuratiōnē archiepi. Sz archid. ꝓdic z dic q̄ oēs p̄tribuent. hz alie eccl'ie. Dic g̃ archidi. q̄ iusta cā p̄uocatōis nō ē paupras eccl'ie. Ha si pōt ad locū accedere teneat ad id. z si ecclesia ē paup. nihil exigere vl' recipiet. j. q. ij. placuit. suis g̃ visiter sūptib⁹. qz ad h̄ sūt sibi redditꝰ epales deputati. sicēt notat Ber. co. ti. cū apls. z Joh. Boff. Uncer. et Hosti. co. ti. cū instātia. Un̄ penit⁹ iporētē cui dēs pauperas excusat ad tribuēdū. Decretal' aūr ꝓcrēte. ō offi. oz. q̄ dic moderate posse exigi. loq̄t ō eccl'a q̄ cū tribuere pōt. hz nō i totū pcurare. haberi cnī semp dz rō. ne minus strī eccl'ie egeāt ar. ō re. iu. in pdēnatōe. Nota vicesimo sup ꝓbo ingressuz eccl'ie interdict⁹. z sup ꝓbo suspēsos in. c. exigit. Dic glo. q̄ si durāte int'dicto ista mortal' nō sepelīet i cimiterio. z si interī celebrēt i ecclia i officio suo sic̄ p̄ efficiūt irregl'ares. ō sē. excō. cis cui li. vj. siterio/res ꝓbo suspēsi, ꝓter hmōi trāsgressionē. si interī celebrēt vt p̄ efficiūt irregl'ares nec poterūt ab alio q̄ a papa absolui. ō sen. ex. c. cū medicinal'. li. vj. gl. sup ꝓbo q̄sq̄. dicit fctā g̃ restitutōe duplici stati sūt absoluti sine alia seu ō spō. c. nō ē. q̄ ō intelligēdū. si fuauerī intēs an restitutionē fctā interdict⁹ vl' suspēsionē. als si nō fuallent. uidissent. z indigerēt dispēsatōe seu absolutiōe.

De quib⁹ sint fiēde inquisiōes in visitationibus ad diuersos status. Capl'm. vj.

Quia dictū est sup̄a q̄ p̄ p̄dicationē ad pplm vl' collationē ad capl'z clericoz seu religiosoz fieri dz inq̄sitio i visitatiōe. Huc videndū ē p̄clariter q̄ mō z q̄ ordie fiat inq̄sitio. Qñ eps ītrat eccl'iaz. rectōr eccl'ie vl' p̄ncipal' i cathe/drali offert ei crucē osculādā z aspsoriū aq̄ būdicte z facta aspsiōe incipit cātare ipe rectōr antiphonā. Ecce sacerdos magn⁹. z postea ānphonā ō sctō cui intitulata est eccl'ia z pꝰ sticlm eps cātat oronē de illo sctō. Et p̄ acce/dēs ad eccl'iaz cathedralē pꝰ oronē vt dictū ē dz ire ad locū venerabil' sacri. z videndo q̄ ō q̄ honorifice sit rectō/ditū. z bn firmū z clausū z q̄ sepe muteat ne generetur aliq̄ corruptio fmūi corrosio ex ānqtate. Et ex nō sacrū Tertio extreme unctiōis ac etiā baptismū z crismat'. z olei ca/thecumenoz si sūt renouata illo āno z fores baptismales. q̄n eccl'ia ē baptismal'. z si vasa sūt mūda z corporalia p̄cipue z calices z palle altar'. Et cū repit i hmōi defectū dure increpet z puniat pꝰ z minꝰ fm qualitatē excessus

Quarto Inquirat si visitãs est archiepus te vita epi visitati suf/fraganei sui q ad honestatẽ sui t familie tue. t q̃r se ha/beat in gubernatiõe ep̃atus t ecclie sue t aliaꝝ eccliaꝝ sibi subditaꝝ tã in spualibꝫ q̃s in tpalibꝫ. t p maxie in collatiõe ordiuũ vel bñficiorꝫ quõ se habeat si indigꝰ pferat. puta si ante etatẽ legitimã vl̃ illitteratus vl̃ infami/bus t si p hmõi pecuniã recipiat. Si bona ep̃atus bñ/gubernat nõ dissipãdo ꝫ pauperibꝫ dispẽsando put va/lere debita cã t forma fieri ꝓmisit. Interrogeꝯ nõ quidẽ ipe eps. q̃ testimoniũ ferret de scipo. ꝫ alij maturi t ti/dicere debẽt. si est negligẽs circa diuinũ cultũ vt diligẽ/ter exerceat in ecclia matoꝛ t in aliꝭ. t q̃ eccliastica la/crameta tpe loco t mõ debito ppio ministrent t pdica/tiões in eccliꝭ iuxta laudabilẽ ꝓsuetudinẽ tpibꝫ debi/tis faciãt. p se vel p alios inq̃rat. Si est diligens vl̃ ne/gligẽs in corrigẽdo excessus clericoꝝ t aliorꝝ q̃ꝫ correc/tio spectat ad eũ de iure ꝓuilegio vel ꝓsuetudine. Si visitet ecclias sue dyocesis nõ recipiendo nisi pcuratio nẽ vice. Si ꝓferat sacrm ꝓfirmatiõis tpe suo. Si est re/cus in iudicãdo vl̃ iudicare faciẽdo p vicarium. ita q̃ vnicꝰ ad ipi⁹ tribunal recurrẽti mistret iusticiã. et si iudiciũ gratis reddat. si ꝓstitutiões synodales aliquas habeat t seruat t seruare faẽ. Quo ad subditos ecclie ca/thedralis q̃rat ab archiepo vel epo si ꝓpositꝰ vel alius platus t canonica t alij clerici sunt eidem epo obedien/tes t q̃ oẽs portẽt tonsurã t habitũ clericalẽ t si pacifi/ce t q̃ete viuũt. Et si aliq̃ ex ipis sunt rixose t scãdalosi t qui sũt illi. itẽ si canonici t alij capellani t clerici obedi/ant ꝓposito seu alteri plato ipsi⁹ ecclie in his in quibus tenent. Si faciũt capl̃m t vbi t q̃ndiu t q̃ ibi tractant. ecclie. Et q̃ ibi audiũt ꝓfessiões t si sũt sufficiẽtes ad il/lud t si canonici t alij clerici viuũt honeste t ut sũt offi/cio t ꝓfitent de lnĩa epi vel ei⁹ qui possit dare. Si pbẽ/de sũt cões vl̃ distincte. eq̃les vl̃ diuisas. Qui t quales sũt redditꝰ t quot⁹ sacriste canonicoꝝ. t ecclie i quib⁹ cõ/sistũt t ad cuius manꝰ quentãt. t quõ dispẽsant. Si i di/Quinto cta ecclia officiũ diurnũ pariter t nocturnũ dicatur ꝓtinue debit̃ tpibꝫ t debito mõ. Et q̃t in die ex canoni/cis t capellanis in dicta ecclia celebrãt. Deinde q̃rat de inuentario si habet. t fm ea q̃ habent inuentario sibi collata in acceptiõne ecclie vl̃ officij sacristie sic resignet. oĩa. Q̃ꝫ si aliq̃d notabile õ fuerit seu pditũ fuerit culpa sua supplere tenẽt. sed si casu t sine defectu suo. Et pri/mo videat de rebꝫ sacristie. p q̃ãtitatẽ t qualitatẽ t si/gna distinctiua. calices cũ corpalibꝫ. casulas cappas se/ricas. seu pluuialia. talmaticas. tunicellas. albas. ami/ctus stolas. manipulos. cingl̃os. suppellicia. seu coctas ꝓfracta faciat reparare. Missalia antiphonaria. omelia/rios. t alios libros diffusa. faciat reformare. Itẽ si est eccle/sia cathedralis vl̃ alis collegiata. inq̃rat q̃t debẽt ibi eẽ canonici vl̃ aliꝭ i eadẽ ecclia fuiẽtes t q̃s est in ea pla/tus. Et i ecclia cathedrali. q̃ sunt ibi dignitates. s. archi/Septo ꝑbyterat⁹ vel ꝓpositat⁹. aut archidyaconat⁹. q̃s ha/beat in ea curã principaliter. t q̃ ibi pñtialiter resident et deseruiũt. t si ecclia habet aliqs ꝓstitutiões ab epo ap/probatas. t quõ seruant t si fideliter dant distributiones interessentibꝫ officijs. Itẽ inq̃rat q̃t sunt ibi capelle t si sunt iuridicate. t quibꝫ t q̃t reddit⁹ habẽt. t si officiãt fm obligationẽ quã hñt. vl̃ alis sine obligatiõe cõperen/ter fm q̃ntitatẽ redditũ. t si patronos habẽt q̃ nõ cõ/mittãt fraudes circa reddit⁹ capelle. Si hñt debita sul/cameta ad celebrandũ t hmõi. Inq̃rant nõ solũ clerici, sed etiã laici aliq̃ de pplo maturi t discreti. Si est ĩ po/pulo aliqs hereticus. usurari⁹. t simoniac⁹. sortileg⁹. cõ/iubinari⁹. malefic⁹. public⁹ adulter. vel obstinat⁹ in ex/cõicatiõe. vl̃ in inimicia mortali. vl̃ in nõ ꝓfitẽdo annua/tim t cõicando. t ꝓpue qui omisit p plures annos. et alia hmõi. q̃ꝫ correctio spectat ad epm. Et circa hmõi ad moneat. corrigat. puniat. pacẽ cõponat. put tus de/cret. Et si est aliq̃ legatũ ad pias cãs nõ mãdatũ exe/cutioi faciat implere. In visitatiõe eccliaꝝ prochialiũ q̃ nõ sũt collegiate p viso sacro eucharistie. t aliis sacris si diligẽter teneant vt dictũ est. s. fiat inq̃sitio. t si lumẽ ꝓtinue tenẽt ad sacrm. Exinde q̃rat. si ecclia habet pa/tronũ. t quẽ vl̃ q̃s t si bñ se habẽt ad ipam vt nõ exi/queat bona ei⁹ vl̃ grauẽt in prãdijs. expensis t hmoi. vl/tra id ad qõ tenẽt. Et si rector ipe canonice ĩstitut⁹ est in illa ecclesia. Et si cõmissa est aliq̃ simonia cum pro/nis vl̃ ꝓsumatoꝛe. Et si aliqs detinet aliqua bona ipi⁹ ecclie. Itẽ si habet solũ illã ecclam prochialẽ vl̃ plures et si plures. si sũt vnite vl̃ nõ. t si nõ sũt vnite si habꝫ su/per hoc dispẽsationẽ a papa. Mã al's tenere nõ põt. Unõ dispẽsationẽ ipam ondit p modũ sufficiẽ. q̃ Itẽ si in di/cta ecclia sũt aliq̃ capelle dotate. t si habent capellanos deseruiẽtes fm debitũ t õ quãtitatẽ redditũ ipius ec/clesie. t ipaꝝ capellaꝝ. Et si habẽt calices. libros vl̃ alia pamẽta p se dicte capelle. Itẽ q̃ in dicta ecclia habeant/ornamẽta. calices. cruces. corpalia. thuribula. planete et alie vestes sacre palle. tobalee t hmõi. õ quibꝫ. s. t si bñ t nitide teneant. Itẽ si reliq̃e ibi habent t quales. Itẽ si habẽt ibi aliq̃ instrumẽta t ꝓuilegia t si bñ custodiũt. Itẽ si ecclia vl̃ altaria sũt ꝓsecrata. Singl'iter aũt in Octauo terrogeꝯ ipe sacerdos rector ecclie i absentia tñ p pl'i. ꝫ in pntia alicui⁹ e socijs epi. quõ se habeat circa sacra. q̃ mlti errores cõmittũt ex ignorãtia. q̃ maxie regnat ĩ de/ro in pribꝫ italie. Singl'iter q̃ interrogeꝯ q̃ sint ꝙba substãtialia ad ꝓsecrationẽ eucharistie. t si ea mẽtereꝰ dicat vl̃ in libro t faciat eũ dicere t videat si in aliq̃ ver/bo deficit el õclarãdo. q̃ si aliq̃d omitteret nõ ꝓsecraret. et ꝑcipue õ forma ꝓsecratiõis sanguis q̃ pluꝛior est. naꝫ durat vsq̃ hec q̃ttẽ cũq̃ fecerit. Et sil'iter interrogeꝯ. de forma extreme vnctiõis t quõ se habeat ĩ collatione ei⁹. t mlto magꝭ õ forma baptismi si baptizat. Inq̃rat etiã si hꝫ breuiariũ. si dicẽ officiũ. t si sciat bñ legere t or/dinare. t si dicẽ missã añ matutinas. q̃õ phibitũ est. t q̃ nõ dicat officiũ aliq̃d manuale faciẽdo. Si est lusor. ne/gociator vel frequẽtator taberne. Precipue aũt fiat dili/gẽs inq̃sitio circa audiẽtiã ꝓfessionũ. q̃ ibi ꝑiculũ et salus aiaꝝ. Un interrogeꝯ sacerdos cũ audit ꝓfessio/nes. quẽ ordinẽ tenet interrogãdo pcorẽ. Et si interro/gat õ decẽ ꝑcepꝫ t q̃ sũt illa. t quõ interrogat sup q̃li/bet illoꝝ t q̃n i eis peccat mortal'r vl̃ venial'r. vl̃ õ sim/plici fornicatiõe. si faẽ sciam ꝓfitẽtibꝫ de mortali cũdo/ꝫ ad meretrices t hmõi. t õ pcis cogitationũ q̃n ẽt ibi mortale vl̃ veniale. t õ septẽ vitijs capitalibꝫ. t si scit ea distincte exprmere. t q̃n sũt mortalia vel venialia t de p̃/ceptis cõibꝫ ecclie. vt auditionẽ misse t hmõi. t si in hu iusmodi errat doceat. t admoneat t pcuret bñ aliquez libellũ vl̃ sũmã talia docentẽ t ab aliꝭ etiã inq̃rat. Ji q̃ terrogeꝯ etiã si audit alios suos prochianos sine lnĩa q̃ nõ põt. Et si sciat casus reseruatos epo. Demũ de forma absolutiõis si scit exprmere interrogeꝯ etiã ipe si hꝫ lnĩaꝫ ꝓfitẽdi pcã sua. q̃ al's nõ posset. nisi religiosis exponꝫ ad audiendũ ꝓfessionẽ fm de. dudũ. õ sep. Et quõ fre/quẽter ꝓfiteat ad qõ admoneat. ex quo frequẽter cele/bret. interrogeꝯ etiã quãtũ ppl'm habeat. t si visitat in/firmos. t sacrameta exhibet tpe ꝓgruo. vt sine eis non decedãt. Si annuatim confitent t cõicant. t quot sint qui remaneãt. t p quot annos. Et si est aliqs in prochia malefic⁹ vl̃ incantator. vl̃ notorius. seu manifest⁹ pec/

Nono

cator. vel inimicitias graues ꝓtinuans. Si admoneat ꝑsonam ꝑcipue diebꝫ festiuis. interrogenk etiã laicꝰ proximos aliq̃ magis antiq̃ ꝛ discreti ꝺ fama ꝛ vita ipsiꝰ sacerdotis. Si est ꝓcubinariꝰ vl̃ alꝫs inhoneſtꝰ luſor vagabũdꝰ. Si fac̃ debitã residẽtiã si officiat bñ ecclĩam. Si est scãdalosus ꝛ litigiosus cũ ꝑsonis. Si q̃ etiã volũt ponere q̃relã ꝺ ipm prochialẽ ꝺ quacũq; re tpali vl̃ criminali audiat eos. ꝛ q̃ramiter ꝛ iustitiã administret. Si aũt reperit eps in hmõi inq̃sitiõe sacerdotẽ defectuosum corrigat ꝛ puniat plꝰ ꝛ minꝰ ꝑm q̃litatẽ defectꝰ. ꝛ ꝑ maxie cũ deficit i formis sacroꝝ baptismi ꝛ eucharistie. nõ dimittat ipunitũ. nec ꝑmittat celebrare. nisi bñ sciat ea. Et cautũ est etiã ordiare vt ipi sacerdotes rurales habeant ꝓba ꝓsecratiõis lr̃is grossis ante se descripta ꝛ ipsa legãt. Videank etiã nõ solũ. sed etiã ꝛ domꝰ quã inhabitat. si indiget reparõe. ꝛ opam det ad h̃ cuꝫ sacerdote et ꝑsonis put fieri põt. Videat iueꝛarũ de rebꝰ tã ecclie q̃ suppellectilibꝰ domꝰ. ꝛ si ꝓfuauit sibi ꝓsignata. vel diminuerit. qua'ꝫ cã ꝛ si aliq̃d imobile alienauit.

De visitatõe aũt ec .§.I.

clesiaꝝ sine cura ꝛ oratoriũ habẽtiũ altare ꝛ cãpanam.

Primo

Primo inquirat q̃s fundauit dictã ecclĩaz vl̃ oratoriũ et a q̃nto tpe citra ꝛ ad quẽ spectet institutio vl̃ destitutio eiꝰ. seu reformatio ꝛ ꝑformatio. q̃ vacat. inq̃rat etiã i cuiꝰ ecclie prochia fundatũ est dictũ oratoriũ. ꝛ sub quo fundatũ ꝺ ꝓsensu sacerdotis prochialis. et auctre epi. Itẽ inq̃rat si dicta ecclĩa vl̃ oratoriũ tenet ad aliquẽ cẽsum vl̃ onꝰ. ꝛ q̃ꝺ sit illꝺ ꝛ cui ꝺz soluẽ si ecclie prochiali vel alteri ꝛ si soluit ꝺ tpe in tps. Querat etiã quꝺ ꝛ q̃liter se hẽat rector i officiãdo dictã ecclĩam vl̃ oratoriũ cũ q̃libet bñficiũ etiã sine cura deꝫ ꝑpter officiũ plꝰ vl̃ minus exercẽdũ q̃. s. ad officiationẽ ecclie ſm q̃ntitatẽ reddituꝰ. Nã q̃tũ ad horas q̃tũcũq; minimũ sit beneficium ad ipas tenet. vñ ꝛ ꝺ h̃ interrogek si dic. Itẽ inq̃rat ꝺ q̃ntitate redditꝰ. ꝛ in q̃b ꝓsistãt ꝛ quꝺ diſpẽſenk. ꝛ si possessiões bñ gubernenk. aut aliq̃d sit alienatũ sine legitima cã. Itẽ de paramẽtis caliciby ꝛ alijs ornamẽtis ecclesiasticis ꝛ libros q̃t habeat vl̃ calices ꝛ qualia. itẽ si habz ꝓnos ꝛ q̃s habeat. De ecclĩs curatis ꝛ nõ curatis ꝛ rectoribꝰ earꝫ ꝛ patronis. ꝛ q̃d ꝓtineat ad eos ꝛ de ꝓuisionibꝰ ꝛ moribꝰ clericoꝝ ꝛ de mõ cure ꝛ ꝓfessionibꝰ audiẽdis. habes supra ti. de ꝓfessoribꝰ per totũ.

Secõ

Tertio

Quarto

Quinto

De visitatõe mona .§.II.

steriorꝝ ꝛ ecclĩaꝝ tã monachoꝝ q̃ monialiũ ꝛ inq̃sitõe.

Primo

Primo interrogãdꝰ est abbas ꝛ prior vl̃ abbatissa ꝛ priorissa q̃ ad moniales soli in pticia tñ aliq̃ de familia epi. q̃ sũt ꝑsone mature ꝛ modeste vt vicariꝰ eiꝰ. ꝛ aliq̃s ex canonicꝭ vl̃ capellanis. q̃ defectꝰ q̃s audiũt occ'tos.

Secõ

alijs nõ reuelẽt. Deinde inꝛrogãt sigillatim singl'os monachos vl̃ moniales i capl'o vl̃ alio loco honesto. Primo q̃rat a maioribꝰ q̃t sũt monachi i dicto monasterio. vl̃ canonici regl'ares vl̃ moniales. ꝛ q̃t debẽt esse. et si numerꝰ est ibi ꝓstitutꝰ. quã regulã ꝑfitenk. q̃t sũt ibi ꝑfessi vl̃ ꝑfesse ꝛ nouitij vl̃ nouitie. ꝛ si habitꝰ ꝑfessoꝝ ẽ distinctꝰ ab habitu nouitioꝝ vl̃ indistinctꝰ. Si faciũt ꝑfessionẽ tpe ꝓgruo. Si obseruãt regulã quã ꝑfessi vel ꝑfesse sũt. ꝛ ꝑcipue q̃ ad substãtialia vota. vt pauptatẽ castitatẽ ꝛ obedientiã. Si obseruãt eã q̃ ad cerimonialia. vt silẽtiũ. obseruatio ieiuniꝝ. abstinẽtia ab esu carnũ extra infirmitatẽ. ꝛ vsu lineoꝝ in camisijs ꝛ linthiaminibꝰ nõ lineoꝝ ꝛ alia hmõi. Si habẽt aliquã diſpẽsationẽ sup his ex ꝓstitutionibꝰ suis approbatꝭ vl̃ a papa. Et si habẽt aliquas ꝓstitutiões vltra regl'az approbatas. ꝛ si eas obſuãt. Nã ꝑfitẽtes regulã bñ dicti. tenenk ad p̃dicta cerimonialia obseruãda. Sed ꝑfitentes regulã Aug. canonici regl'ares seu monache ad illas nõ tenenk cerimonialia q̃ supra dicta sũt. i. abstinẽtia a carnibꝰ. ꝛ lineis nisi ex ꝓstitutionibꝰ ad regulã additis ad h̃ obligarent. Si eccl'ia dicti monasterij habet curã aiaꝝ ꝛ inq̃rat si diligẽter exercek talis cura. ꝛ q̃ quꝺ vtq; ꝑ monachũ vel ꝑsbyterꝝ seculariẽ. q̃ꝺ fieri debet. i. per sacerdotẽ seculariẽ magis q̃ ꝑ monachũ vl̃ regulariẽ. nisi exercitiũ talis cure haberet a papa. vel epo ꝛ abbate. Et inquirat si reputatꝰ ad talẽ curã scit ea q̃ ad ipam ptinẽt. vt dictũ est supra. in corpe bull'ꝰ capli. Itẽ inquirat si bene canonice ꝛ misse debitis tpibꝰ celebrenk cantando vel legẽdo. ꝛ debito mõ sine dissolutiõibꝰ ꝛ ꝓfabulatiõibꝰ. ꝛ si oẽs ꝓueniũt ad officiũ vel remanẽt ex negligẽtia. ꝛ qui vl̃ q̃. ꝛ q̃s frequenter. Et si omittũt officiũ. Si habẽt officiales distinctos. vt camerariũ sacristã. cellerarij. Et tales interrogenk de officijs suis si diligẽter exerceãt ꝛ fidel'r tractãt bona monasterij. ꝛ si tenet copetes introit' ꝛ exit' ꝛ reddik rõcinũ pluries in anno ꝑ camerariũ seu ꝑcuratorẽ coꝝ ꝑlato ꝛ aliq̃by ex seniorib mo nasterij. Interrogenk etiã de quãtitate redditũ mona sterij ꝛ in q̃ibꝰ ꝓsistãt ꝛ si bñ diſpẽſank. ꝛ ꝑ nllus vel nll'a det aliq̃d ꝓsanguineis vel alijs sine lnia superioris. sed nec etiã ipe superior abbas vel prior. vel abbatissa de bona monasterij mobilia vel imobilia sine ꝓsensu capituli ꝛ rõnabil'r. Itẽ si sũt aliqua alienata ex bonis imobilibꝰ sine cã roñabili ꝛ forma debita. vt ꝓsensu capli ꝛ epi. Si fiũt reparatiões necessarie in monasterio ꝛ domibus eiꝰ. ꝛ cultuationes possessionũ. Itẽ inquirat ꝺ libꝝ calicibꝰ. ꝛ paramẽtis. ornamẽtis ꝛ alijs ptinẽtibꝰ ad ecclesiã. ꝛ si diligẽter ꝛ munde teneant ꝛ reſarciant ꝛ alia hmõi. put dictũ est supra in corpe capli. Item si abbas seu prior vel abbatissa corrigit defectꝰ delinquentiũ. si tenet capl'm. q̃ sepe. de quo debẽt interrogari magis subditi ꝛ ꝑsone seniores q̃s ipe ꝓlatꝰ vel ꝓlati. Si a ꝓlato inq̃n debet quo subditi vl̃ subdite sint ꝛ obedientes vel seu reuerẽtes. Et si ibi est alicꝭ vel aliqua ꝓprietarius. ꝛ si sint ibi aliqui scãdalosi vel rixosi. Si prouideat infirmis in necessarijs ꝛ in visitatiõibꝰ ꝛ in sacris Et si oĩa habẽt in cõi. ad q̃ inducat quantũ põt. Et si dormiũt oẽs in eodẽ dormitorio ꝛ comedũt in eodem refectorio. Interrogek etiã de fama eoꝝ ꝛ honestate. ꝛ si habẽt aliquas familiaritates suspectas. Si instrumẽta iurat' ꝓuilegia monasterij bñ custodiunt. Et de debitis quãta sint. De religiosis ꝛ q̃ ptineãt ad debitã ꝓuctis quãta sint. De religiosis ꝛ q̃ ptineãt ad debitã ꝓuctionẽ eoꝝ ꝛ vitã. habes diffuse ti. xvj. ꝑ totũ.

De visitatõe monia .§.III

lium. Quo ad monasteria monialiũ inquirẽda sũt ab abbatissa. priorissa ꝛ moniales pene de oĩby ꝺ quibus dictũ est in .§. ꝑcedenti. Sed vltra illa interrogandũ est si facta est abbatissa per aliquã symoniam vel priorissa et si electa est canonice ꝛ confirmata. Si cõmissa est symonia in receptione monialiũ faciendo exꝑssas pactiones cũ consanguineis ingresse ꝓ ipsa receptione. Si aliqua coactio facta est alicui ad faciendũ professionẽ. Si monasterium habet debitã clausuram. vt ex nulla parte posset aliquis ingredi. Unde ꝛ circuire debet horum monasterium vt bene videat dispositionẽ edificiorum cum decenti ramẽ societate. pura duobus ex senioribus vel tribꝰ eum associantibꝰ. cum quibus solus ingredi debet monasteriũ omnibꝰ alijs remanẽtibꝰ extra. et cũ abbatissa seu priorissa ꝛ vna vel duabꝰ antiquioribus interroget. si ostia monasterij sub clauibꝰ clausa tenenk. quas claues ipsa vl̃ alia honesta et ꝓbata antiqua tenear. Si aliquis ingredit vel aliqua extra casum necessitatis. vel si aliqua egreditur sine licentia in quo excessu sunt grauiter puniende. Si tenent habitum

cōtinue extra cellas. si vtūk pōpa i vestib; z velis z bu; iusmodi ad modū secularū. Jn quib; exercitijs se occu pāt honestis vel vanis. pura faciēdo recitcellas. bursas vanas z bmōi. Si comedūt sil' hūtes lectionē i mensa Supōa si habēt aliquā familiaritatē cū religiosis de; ordz ad iuicē locutōe sine cā vrgēti z ex literulis z amba ries z laicis nō ꝓsanguineis. q̄ dep̄hendik ex frequenti siatis z muneribz. q̄ oīa debent abscindi z ordinari. vt monialis pcipue iuuenis nō sola laquak ad crates sed in pītia z audiru alicui⁹ honeste monialis fm ordina; tionē supiorz. Jnquirak etiā q̄s sit ꝓfessor earz z qualis si bone fame z sufficiēs ad directionē earz q̄s etiā sit. pcu raor earz. in rpalibus quoties in anno ꝓficenk z cōmu nicāt. z si que remanēt z huiusmodi.

De visitatōe hospi .§.IIII

talū. Querak primo si habeat patronū vel patronos z q̄s. Quāk reddit⁹ habeat z ad q̄d sit deputatū ad gu; bernādū infirmos. vl' ad suscipiendū pegrinos. Si ho spitalar⁹ est institut⁹ a patronis z ꝓfirmat⁹ ab epo. si ei debite. Si aliq̄d alienatū ē ex bōis imobilib; hospital ibditū ē. Si aliq̄s vsurpauit vel detinet bona ipsi⁹ q̄ō aliq̄ facūt patroni vl' vicini. si reddit⁹ bñ dispenlank. fcz p infirmis vl' pegrinis. z videak q̄r sūt ibi tecti z q̄; les. z cū quib; fulcimentis lintheamib; z bmōi. si tenet ca mūda. Si honestā ꝓuersationē tenet ipe hospitala; rius. z pl⁹ ad infirmos z paupes aduuandos. Si res babet p inuētariū z vetusta inouat ō rpe i rps. Si in; strumēta z alia ei⁹ bona ꝓseruat. Si ecclīam vel capel; lā habet. z q̄s eū officiat. z cū q̄ redditu. z q̄ puideak in firmis de sacris cū expedit. q̄ si notabiliter deficeret re moneak. De hospitalarijs habes supra. ti. ꝓj.

De societatib⁹ laico» .§.V.

rū q̄ reperiunk in mītis ecclīs. Querak primo si habenk aliqua capla z si sūt approbata p dyocesanū. z illa exa; minenk vt si qua superstitiosa vl' incegrua ibi habentur. q̄d aliq̄n accidit pura i faciēdo missas cārare de mortu is die⁹ dñic⁹ z festiuis. vl' faciēdo ꝓgregationē q̄n cele brāk diuīa officia in ecclīs z bmōi. Et si exigik iuramē tū q̄ obseruatōe illoz bonoz oīa talia remoueank. Jn quirak si hz aliq̄s reddit⁹ z q̄les z quātos. z si cos bene distribuūt. p repatiōe ecclie vel luminaribz vel elemosi; nis vel sibi vsurpār. Añ z faciat videre cōputū singu; lis annis introit⁹ z exit⁹ cora sacerdote ecclie. item si di eta socieras habet calicē. missale. z alia ornamēta. z si be ne ꝓsuat z bmōi. Postōz visitauit ecclīam epūs recedēs dicat ecclīa. de ꝓfundis p defunctis. aspergendo sepul; cra z aqua bñdicta cū ꝓsi. ꝓsuetis. z pr nr. z orōne absol; ue. aliq̄ tñ ꝓ facūt in pncipio visitatōis sed nō est vis seruāda est ꝓsuetudo loci. De his interrogatorijs tractat Hosti. i in sūma. z plen⁹ z guil'm speculo.

Circa materiā visi» .§.VI.

tionis z pcuratōis. Jnno. c. venerabilis. ex de cen. dif; fuse. plecāk materiā. z Hosti. in. c. pcuratōes. q̄ no. Joh. an. in nouellis ponēs casum. sup q̄ formar qōnem z est talis. Epūs educēs. accessit ad monasteriū scti martini i sua dyocesi sitū. mādans abbati z ꝙuētui q̄ pararēt se ad ipm recipiēdū z pcurādū. qz intēdebat eos visitare Rndit abbas. q̄ nllo mō se ad visitationē z pcuratio; nē pararet. qz ipe z monasteriū suū sunt exempti a sua iu risdictōe. z appellauit ad sedē aplicā si aliq̄ mō mona; sterū grauaret hac occasiōe adijciēs q̄ cora ipo vel co; emptionē. Epūs ꝙo nō obstantib; pdictis excōicauit abba; tē z interdixit ꝙuētui. Postea vēit abbas z egit ꝓ epm de iniusta excōicatiōe. vl' potius nlla z petit absolui ad cautelā. Arguik multū diffuse. p z pra abbatē z epm. demū sic soluit. Si epūs exceāns officiū suū. vt dicitur in themate. vadat ad aliq̄d monasteriū visitandū in cui⁹ possessiōe sit visitādi. quātūcūq; abbas monasterij al legat se exemptū z b ipm offerat. se. pbaturz. dūmodo epi scopus sciat se quasi possessionē hre. q̄ nō potuit amit; ti sine alo eius. z eo sciēte si q̄ se possidebat. ff. d acq. pos. l. pegre. z quātūcūq; ꝓdicat vel appellat abbas. semp visitabit epūs. Et si ptinaciter renuat. materialibus ar; mis defendat epūs possessionē suā. de b no. d imu. eccle. c. z etiā spūalib; armis. i. cēsuris. vt de pscrip. c. cū ex officij. Jdē videk si in cōtenti epūs recuper possessionē. vt de resti. spo. c. olim. Nā fm iura aulia lz vnicuiq; si bi ius dicere in bis casib; z in quibusdā alijs. q̄ norantur in glo. generali. C. q̄n lz cuiq; sibi ius dicere. si autē esset in quasi possessiōe talis iurz que potuisset amitti etiā ignorāte epo. vt si aliq̄d ius q̄ pcuratorem possidet bat. qz id bñ amitteret epūs etiā ignorās tunc bn potest differre vtl iuri suo si vult z si nō vult vrek illo iure et ꝓtradictores excōicabit. Et si postea apparebit cora illo iudice cora q̄ agik d iniusta excōicatiōe q̄ adhuc tpe excōicatōis erat in possessiōe visitādi vel alterius iuris rata manebit sntia. Si ꝙo apparebit q̄ nō possidebat tpe excōicatōis. reuocabik sntia z tñ nō puniet epūs d iniusta excōicatiōe vel nlla. ar. ad b de offi. dele. c. ex lris. nisi appareat de ei⁹ malicia vl' crassa ignorātia q̄ satis apparet hunc si abbas seriatī modū amisse possessiōis dicebat z b eiosteūsuz offerebat. Nec obstat hui⁹ opi. q̄ dicak qz sntia excōicatōis nō debet ferri sine cause cogni tiōe z sine munitōe. qz illd bz locū qñ ꝓcedit vt iudex. hic aūt ꝓcedit vt ps q̄ iura sua defendit mucrone suo spūali. nā z als sine cause cognitiōe z monitione ꝓcedit vt iudex. b aūt ꝓcedit excōicatio. vt de offi. ord. c. si sacer; dos. z. v. q. j. quidē. semp tñ munitio videt necria. vt d sen. excō. c. sacro. Jmmo vt dicebat Hosti. iusta cā subest qz. f. nō admittik epūs ad visitationē q̄ sibi ex iure debek nec est necria monitio ex q̄ abbas dic. q̄ nō suscipiet cū cū p b ꝓbek ei⁹ ꝓtūacia. Nā in certis nō in incertis loc⁹ est ꝓiectur. ff. de re. iur. l. ptūacia. Et p b q̄ epūs exceāns officiū suū visitādi nō admissus pōt sine alia monitōe excōicare rebelles. vt d pscrip. c. cū ex officij. Sz si nō ex equēs officiū suū visitādi. ſ iudicio vult agere epūs ꝓ abbatē ius sibi esse visitādi monasteriū illd. dz eligere arbitros cū abbate q̄ bāc cām dirimāt. ꝓj. q. j. si cleric⁹. Et epūs xeget abbatē ad arbitros eligēdos. ꝓj. q. j. que; rur. z de offi. dele. c. suspitōis. Si aūt ꝓ alīū ageret q̄ di cit se visitationē epālē habere i dicto monasterio. ꝙeūt cū cora iudice rei. ff. ad munici. de iure z curato. l. j. Itē cora metropolitano monasteriū fm Hosti. Si aūt va; let excōicatiōis sntia. bñ ꝙstat monasteriū in dyocesi epi esse situ. sic videt dicendū q̄n monasteriū in alia dyoce; si esset situ. dū tñ epūs faciat q̄d sit in quasi possessiōe iu ris visitādi illud. q̄d si b cora supiore nō pbet. facit erit supior ad credendū. q̄ mala fide tulit excōicatiōis sentē tiā. z adipm epm puniendū q̄d nō esset si i sua dyocesi situ esset ꝓsumptiōe iuris epm reuelāte. Et hoc nota. d ꝙbo. fig. c. ex pte primo. Ex pdictis pater. q̄ epūs cui iura epalia q̄ possidet deneganк. caute z prudēter agit si vt pars. z nō vt iudex ꝓcedat. qz si nō astringik ad iu ris ordinē obseruandū. ure qz ex hoc se reū ꝓstituit z cō; seruat. z aduersariū actorē facit q̄ necesse habet conque ri de iniusta excōmunicatione vel nulla. vt de offi. ord. c. ad reprimendā. z sic in dubio. absoluck epūs. quia fauo rabiliores sūt rei q̄z actores. ff. de re. iudi. l. fauorabilio; res. Ubi ꝙo epūs nō tanq̄z ordinarius vel ius suū pro; sequens. sed quasi delegatus a papa vel alio. defecti;

dit ad aliqō monasteriū visitandū quātūcunq; sit delegatus. in ꝓtate tn nunq; est admittendus de necessitate iuris. nisi fidē faciat de sua delegatione. nec aliter tenet excōicatiōis ſnīa ab eo lata. vt. C. ō mon. ꝓn. l. vnica. immo z resistī pōt. z ꝓbat in eo qō notā. de offi. dele. c. cū ī iure. excipe legatū ap'lice sedis de latere maxīe q̄nz ad ꝑcurationē dī. xcvij. c. nobilissim⁹. qui z in multis ꝓuilegiat⁹ existit. vt ꝓz in eo qō legit de offi. dele. c. offi/cij. li. vj. Sed q̄d si delegato ab eo vl' metropolitano dicat abbas. ego sū exēptus z in possessione libertatis. Rñ. si delegat⁹ respōdeat. z sentit delegantē a q̄ causam habet visitādi esse in possessione visitādi. nō obstāte ꝙ visitabit z excōicabit. ar. li. pen. c. j. Sed q̄d si eidem delegato vl' ordinario visitare volēti obijciat q est excō municat⁹ z ꝓbare offerat. z q̄ nō admittit. ap/pellat. Rñ. iusta est appellatio. vt de appel. c. interposi/ta. Et p ꝓsequēs ſnīa excōicatōis post appellat. lata nulla est. vt de offi. dele. c. cum olim. Et ex his patet. q visitās nō tenet admittere expositionē exemptionis. z tñ tenet admittere exceptionē excōicatōis. q̄uis aūt quidā dixerint supradicta tm̄ locū hr̄e vbi q̄s exequit officiū suum vel exigit sibi debitū iure stipendii vel ꝓfuctudie. Alij tn̄ dicūt z forte melius. q vnusquisq; eps id qō iuste possidet. qō cunq; sit illud pōt defendere p excōicatōis sententiā. quantūcūq; z qualitercūq; alius ꝓdicat. z de iure suo ꝓbatōes offerat. Verbi gr̄a. Aliq̄s epūs possidet aliquē fundū. vult colligere fructus eius. aliq̄s se opponit. dicēs. Dñe nō colligatis istos fructus. q fundus est meus nō vester. vt q ego possideo nōnos. Et ꝙ certā rōnē me offero ꝓbaturū vtriq; ꝓpter assertionē vel ꝓdictionē. seu ꝓbationis oblationē vel appellationē. si ꝓpter ꝙ fieri ꝓhibeat nō dimittat epūs dñs fructus colligat. z dñs excōicet opponentē. si ipse in sua possessiōe perturbet vel inquietet. et tenebit excōicatōis sententia. dūmodo verū sit q epūs sit in possessiōe ipsius fundi. secus esset si epūs nō possideret sed alius. licet in ꝓtate ad epūm ꝓprietas fundi pertineret. Cūm enī licet possessorē ꝓdicere z appellare z etiā armis resistere epō violēter. z est rō. q possessor nō est violēter ejiciendus ꝙ possessiōe sua quā pōt defendere z vim vi repellere. C. ō rei vē. l. fi. Sz z sua q̄uis ꝙ ꝓprietate liqat tñ ꝓvim recuperare nō licet. C. vñ vi. l. si q̄s in rapīnā. z xvj q. ij. placuit. Sz quō adaptabit iura q eps petat aliq̄d tanq; ps. z excōicet renuentē. si enī dic q excōicat vt ps z priuat⁹ sic etiā petit. sic nulla est ſnīa. q vt priuatus excōicare nō pōt. Sī aūt excōicat vt iudex sic sententia est iusta q̄ nō debet impetra z quare reiudicare vt dictū est. ē. Cū etiā q z qualitati z forme debet sententia ꝙuenire. vt no. ō or. cogni. cū dilect⁹. Dicendū igit q vt eps pōt petere z ꝓcedere in his q̄ notoria sūt z vt eps excōicare. sup quo vide qō no. de iu. ca. c. fi. z ō testi/bus. c. insup. ꝓsi. instituunt. cū remissis suis. Nota in fi. glo. circa fi. dicit q eps etiā ecclesias cuitatis vl' monasteria. et reuertit ad domū suam. pura quia ꝓpinqua illis ecclesijs. debet ei ꝑcuratio fm Boff. Et est ratio fm Hostien. q̄ qui seminat spiritualia. carnalia. i. temporalia. debet mercere. z quia procuratio est annexa visitationi. vt extra de censi. c. cum venerabilis.

De ꝑcurationibus .§. VII.

fidēdis legitimis nūcijs ap'licis z alijs prelatis dr ex de censi. c. cū instātia. Cū oēs eccl'ie legatis z nūcijs sedis ap'lice. ꝑcuratōes impedere teneant. ab eaz prestatione nullā volum⁹ habere excusationē. nisi forte p speciale ꝓuilegiū sedis ap'lice. qō nō credim⁹ sint exēpte. etiam si longo tpe ꝑcurationis obsequiū nō impedierint. cum in talibus ꝓscriptio sibi locū nequeat vēdicare. q̄ nos ap/postolice pastoralis sollicitudinis circa oēs ecclias nunc aspicere mētis oculo cessamus Inno. iij. idem in ꝓcilio generali. Procuratiōes q̄ rone visitationis tenent epūs. archidyaconis. vel quibuslibet alijs. etiā sedis ap'lice legatis aut nūcijs. absq; manifesta z necessaria cā nullatenus exigant. nisi q̄n ꝓsonaliter officiū visitatōis impendūt z tūc cuectionū z ꝓsonaz mediocritatē obſuēt in lateraneñ. ꝓcilio. diffinitū ꝙ adhibito moderamine. vt cū oportuerit eos apud aliquē locū aliquā morā facere necessariā. ne locus ꝓpter ipos nimiū aggrauet. ꝑsonationes recipiāt: moderatas ab alijs ecclijs. vel personis q̄ nōdū fuerūt de suis ꝑcurationib⁹ aggrauate. de cen. c. ꝑcuratiōes. vbi dic glo. sup vbo visitationis. q ꝙ ideo dicit. q̄ triplicit̄ r est ꝑcuratio. Una q̄ debet visitatori ratiōe visitatiōis vt ꝙ c. venerabil'. Alia rōe cōsuetudinis. xvij. q. ij. seruitium. Tertia rōne pactionis facte quod appositū fuit in fundatiōe eccl'ie. capelle vel monasteriū. pura q̄ det rectori eccl'ie ꝓpandū vel enxenium cere. vel comestibiliū patronis z bmōi. xvij. q. ij. Electo/ri⁹. Addi pōt z quarta. q. s. ꝙ legat⁹ z nūcijs apostolicis etiā cū nō visitāt vt dicē. Et hoc tangit super verbo ꝓsonaliter. glo. vel certā p aliū cū ipe interesse non possit. ꝓpter latā z diffusam dyocesim. vt ō offi. or. Licet legatos inquit Joh. an. in nouellis. sup isto. c. teneri q̄ post multa dicit. Postiē. z sic seruat q legati sedis apostolice. siue sint de latere siue nō de tota legatione sua le uant ꝑcurationē suā. Nec leuāt illā rōne visitatōis. ſ ratiōe cōmunis oneris. vt de ꝑcura. c. cū p causa. Et legatis nō de latere z nūcijs curie certā quantitatē taxat p die. z hoc facit tā in stādo q̄ in itinerādo. Legatis ho de latere taxare solet itinerādo. xl. florenoz. sed nō i stando. Cū enī sunt in legatiōe solēt recipe. xxv. reddituum. vt dicit. Et sic olim illa recipiebāt. vbi vna sola quintia decreta erat. sic hodie recipiūt quotcūq; quintias regāt. Sup verbo numerus ꝑcurationū. De bis q̄ assistūt in victualib⁹. Nā si velit accipe vestes vel emendā equoz mortuoz. vel expēsas factas in eūdo ad locū vel similia. hec oīa petet supra rationē expensaz ad dies. Inno. sup per verbo numez dieꝫ vt si expendat centū solidos in die. z morat p decē dies leuet centū ꝑcuratiōes. z sic dn quaginta libras z nō vltra. licet interdū ꝓra fiat z recō dat ad dirandū parētes. qui q̄nq; expensis discordijs ꝙ pauperant. imo etiā occidunt fm Hosti. z si vna eccl'ia est porcs p se soluere vnā integrā ꝑcurationē. puta centū solidos soluat. si nō pōt soluere nisi quinquaginta. tunc habit sibi alia. q̄ sibi sit equalis. z sic vtraq; faciant simul vnā ꝑcurationē integrā legato. Sed q̄d si rector eccl'ie dicat se impotentē. legatus dicat eū potentē. Respōdet Hosti. aut euidēter liquet de potentia fm cōmunē famā. ar. ff. de flu. l. j. z tūc cōpellet. Aut euidenter liquet q̄ eget. z sic nō cōpellet. ar. de solu. c. odoard⁹. Aut dubitat. z tunc ꝓbatus si vult potest ab eo exigere iuramentū q̄ dicat veritatē. z stabit dicto suo. de iureiurando. c. fi. Aut pōt illū excōicare. si habeat ipm suspectū sub hac ꝓdictiōe. si in fraudē veri habeat ipm suspectum. z relinquet eū ꝓscientie sue. de iureiurādo. c. multi. cū suis ꝓcor. Sed quid de legatis vel nūcijs metropolitani fm Hosti. videt q sint trāseundo ꝓpinqui am ꝑcurādi. allegat de iureiurā. c. ego enī. Un dicebat Inno. q̄ q̄n archiepūs p negocio totius ꝓuincie in aliq̄ loco morā trahit. erit ꝓtinue ꝑcurandus. ad ꝙ de elec. vt ꝓterite. Eadē enī ratio q̄ z in loco ergo idē ius. Sed dicerem. lz vbi est. eadē ratio iuris cōmunis. z idem ius cōmune sequat. nō tn̄ vbi est eadē ratio ꝓuilegij. est eadē ꝓuilegiū nisi a principe impetret. vt de ꝓuile. c. sane. Sed respōderi posset aliud in ꝓuilegio nō corpe iuris clauso q̄ clauso. extra de censi. per totum. Multa habent li. vj. vt. c. romana. z seqntibz de ꝑcura

tione prelatoꝝ q̄ supra declarata. sūt. §. p̄cedenti.
Titulus. xxj. de statu cardinalīū ⁊ legatoꝝ. Cardinales quid sint respectu pape. Lapl'm. j.

Omini sūt cardines terre. ⁊ posuit sup eos orbē. j. Regum ij. Ut dicit in catholicon. Cardo dicitur illud in quo mot⁹ ostij firmat in claudēdo ⁊ aperiēdo. Unde dicit. Prouerb. xxvj. Sicut ostiū vertit in cardine suo sic piger in lecto. Et dicit cardo a cardian qđ est cor. qz sicut cor boiem mouet et regit. ita illud regit ⁊ mouet tanuā. Et ꝓpter hoc etiā q̄tuor ꝓtutes dicunt cardinales. qz p eas vertit cor humanū. vt claudat vitijs ⁊ aperiat ꝓtutib⁹. q̄ p maxime virtutes debēt in cardinalib⁹ relucere inherentes firmiter ostio q̄ est xp̄s. di. Jo. x. ego sum ostiū. ac etiā papa qui est vicar⁹ xp̄i. vt p ꝓsilia ⁊ sancta opa coꝝ aperiat fides lib⁹ regnū celoꝝ. Dñi ergo pape sūt cardines terre. qz. s. cardinales habet assistētes sibi. Moraliter terra est ecclesia sancta ⁊ ꝓpter sui firmitatē. Eccs. j. terra in eternū stat. Et ꝓpter bonoꝝ operū multiplicē fertilitatē. Ben. j. Germinet terra herbā virentē ⁊c. Et ꝓpter sui humilitatē celū sursū ⁊ terra deorsū ab oīb⁹ ꝑculcata ⁊ subdita ī fimū. Cardines hui⁹ terre sūt cardinales. qz sicī cardine vertit totū ostiū. ita in cardinalib⁹ vertūt negocia ꝓsilia ecclie vel mūdi assunt enī pape vt familiares sup negocijs ꝓpositis sup quib⁹ ꝓsilium vult accipe. ⁊ postea ad ip̄m papā spectat eligere ⁊ determinare. quod magis ecclie videt expedire. Dicūt aūt esse dñi triplicit. Primo qz sunt dñi dei peculiares p ꝑfectā bonitatem. Secdo quia sūt dñi pape fratres ⁊ familiares p eximiā dignitatē. Tertio qz sunt dñi mūdi gubernatores p cō sultabilitatē et sic cardines. i. cardinales ecclesie sūt dominandum per eoꝝ consilium.

Quantū ad primū §. I.

cardinales sūt. i. dñi et ssi dñi dei amici singulares vnite ꝑfectionē. vt sicut ꝑcellūt alios in dignitate. ita excellāt in sctitate. Et quas ꝓtutes ⁊ sanctitates dñt hre ponit Ber. ad Eugenīū. iij. dicēs. Veniam⁹ ad collaterales tuos ⁊ coadiutores. hi sedulī tibi hi intimi sūt. quāobrē si boni sunt. tibi potissimū sunt. si mali eque pl⁹ tibi ne te dixeris sanū dolentē latera. h̄ est ne te dixeris bonū malis inuitentē. De cardinalib⁹. Aut si bon⁹ sis bōitas tua solutꝫ quē fructū afferre pōt. ⁊ hi quidē q̄s tu nō elegisti ꝫ ipi te. ptātem nō hnt nisi quā tu eis aut tribueris aut p̄miseris. Tibi ip̄uta q̄cquid patierꝫ ab eo. q̄ sine re pōt facere nihil. His exceptis de cetero nō incōsiderate eligendi cuiq̄ seu colligēdi sunt in op⁹ misterij h⁹. Sane hui⁹ negocio nō se ingerat rogās. ꝓsilio nō prece agēdū est. adulantē ⁊ ad placitū cuiuscūq̄ loquentē vnū ō rogantib⁹ puta. etiā si nihil rogauerit. Pari pōdere expstimaueris eius humilitatē q̄ timet et ei⁹ qui sperat. Itaq̄ nō volētes nec currētes assumito ꝫ cūctantes ⁊ renuentes etiā collige illos. ⁊ ꝓpelle intrare. In talibus vt opinor. redolet spūs tu⁹. qui nō sunt attrite frōtis. ꝫ verecundi ⁊ timorati. ꝓter deū tū timeāt nihil. nihil sperēt nisi a deo q̄ aduentātiū nō manus attentāt ꝫ necessitates q̄ stent viriliter. p afflictis. ⁊ iudicēt in eq̄tate. p manuetis terre. Qui sint ꝓsiti ad mores. pbati ad sanctimoniā. parati ad obedientiā. māsueti ad patientiā. subiecti ad disciplinā. rigidi ad censurā. catholici ad fidē. fideles ad dispensatōem. ꝓcordātes ad pacem. cōformes ad vnitatē. Qui sūt in iudicio recti. in ꝓsilio. prudi. in iudicēdo discreti. in disponēdo industrij. i agēdo strenui. in loq̄ndo modesti. in aduersitate securi. in ꝓsperitate ꝫuoti. in zelo sobrij. misericordia nō remissi. in ocio nō ociosi. in hospitio nō dissoluti. In ꝓuiuio nō effusi. in cura rei familiaris nō anxij. rei alieni nō cupidi. sue non ꝓdigi. vbiq̄ ⁊ oīm⁹ circūspecti. Qui legatiōe ꝓ xp̄o fungi q̄tiens opus erit. nec iussi renuāt. nec nō iussi affectent. Qui qđ verecūdi excusant. obstinati⁹ nō recusent. Qui missi post auꝫ nō eant. sed xp̄m sequant. Qui questu legatione extimēt. nec requirāt datū sed fructū. Qui regibus iohannē exhibeāt. egyptijs moysen fornicantib⁹ phīnees. belyam. idolatris belyseū auaris petrū mentientib⁹. paulū blasphemantib⁹ ⁊ negociantib⁹ christū. Qui vulgus nō spernāt. sed doceāt. diuites nō palpēt sed terreāt. pauper nō graueēt sed foueāt. minas ꝓncipū nō paueāt sed ꝓtemnāt. qui ecclias nō spolient sed emēdent. qui marsupia nō exhaurīāt sed corda reficiāt et crimīa corrigāt. fame. puideāt sue nec inuideāt alicne. Qui orādi studiū gerāt ⁊ vsum habeant. ac de re omnī plus fidāt orationi q̄ sue industrie vel labori. quoꝝ ingressus pacificus modestus exitus sit. quoꝝ fmo edificatio sit vita iusta p̄sentia grata memoria in benedictione. Qui se humiles cū humilib⁹. ⁊ cū innocentib⁹ innocentes. duros dure redarguāt malignantes coerceant. reddāt retributionē superbis. Qui nō de dote vidue vel patrimonio iesu xp̄i se vel suos ditare festinēt. gratꝫ dantes quod gratis acceperūt. gratis facientes iudiciū iuriā partiēt⁹ vindictā in nationib⁹. increpationes in populis. Qui ad te redeūt fatigati quidē. sed nō suffocinati simul ⁊ gloriātes. Nō q̄ curiosa seu p̄ciosa quecq̄ terraꝫ attulerint. sed quod reliquerint pacem regnis legem barbaris. quietē monasterijs. ecclesijs ordinē. cleri cis disciplinam. deo populuꝫ acceptabilem. sectatorem bonorum operum.

Quantū ad secundū. §. II.

dicit Aug⁹. de ancho. in li. de potestate ecclesie. q̄ cardinales assistūt pape. sicut apl̄i xp̄o. Apl̄i enī sūt nūcupati xp̄i fratres. fm illud ps. Narrabo nomē tuū fratribus meis ⁊ principes mūdi. fm illud ps. Cōstitues eos ꝓncipes sup oēm terrā. Sed papa cū facit aliq̄s cardinales ingit eos ista ꝓduplici dignitate dicēs eis. Estote fratres mei ⁊ principes mūdi. Ipe aūt papa ꝓsonā gerit xp̄i. Et q̄uis etiā epi succedāt loco apl̄oꝝ. vt dictus est supra alio tm̄ mō q̄ cardinales. Apl̄i enī duplici mō se habuerūt ad xp̄m. Uno mō vt ei p̄sentialiter assistentes. sicut fuit ante passionē ⁊ ascēsionē. Secdo modo vt missi ex p̄cepto eius p orbē qđ fuit post aduentū spūs sancti. q̄ dispersi per orbē diuiserūt se. accipiēdo vnusquisq⁹ quintā vel regnū in sorte sue p̄dicatiōis. cardinales ergo repsentant ꝓsonas apl̄oꝝ vt xp̄o assistētes. qz ipsi assistunt pape p̄sentialiter vt vicario xp̄i. Secdo modo repsentāt ꝓsonas apl̄oꝝ epi. qui in parte sollicitudinis vocati sunt regētes diuersas ciuitates vl̄ quintas vt archiepi. ⁊ istud est satis ꝓuenies. vt sicut in hierarchia celesti aliqui angeli sūt assistētes. alij missi frequenter ad nos ita in nra ecclīastica hierarchia decet aliq̄s assistere vt cardiales. alios mitti. vt epos. Et q̄uis qđ dictū est sit de cōmuni lege ⁊ fm cōmunē statū. tñ sub ora causa nō tollit. quin cardinales aliq̄n mittant vt legati. Et epi aliqui etiā vocati a papa sūt ei assistentes sicut etiā angeli assistētes. aliq̄n fm aliquos mittuntur. Unde dicit Esa. vj. q̄ volauit ad eū vnus de seraphin q̄ purgauit labia sua. Seraphin aūt est ꝓde ordine assistētiū. Aliqui etiā dicūt missū ad mariā fuisse de illo ordine. Et qz etiā apl̄i nō semp astiterunt xp̄o vt epi. sed vt ministrātes in alijs actib⁹. Nā in vltima cena vel post resurrectionē q̄n dixit. accipite spiritū sanctū. episcopa-

tūr eos. Ideo nō est indecens q̄ nō oēs cardinales sunt
epi sed aliqui pbyteri aliqui dyaconi. Accipiūt aūt pi/
leum rubeū a papa in signū ardēris charitatis quā de
bēt habere. tra q̄ sint parati sanguinē suū fundē. et mo
ri p bono z defensiōe ecclie z pfectu. Ūū in. c. fundamē
ta. de elec. li. vj dicunt cardinales fratres. coadiuto. es.
ꝓsiliarij z assistētes dñi pape. Repsentāt aut̄ cardina/
les statū pfectoꝝ nō pficiēdoꝝ. qđ pōt trahi ꝑ m Aug.
de ancho. in libro de potestate ecclīastica. q. cij. ex dict s
Bern. ad eugenū dicēs. Hoc tibi psuade. eos qui ad/
mittēdi sunt ad ruū ꝓsiliū difficile in curia posse poni
Et ideo si fieri pōt viros pbatos eligi oportet. no pro/
bandos. Nos enī in monasterijs oēs recipim⁹ ipe me/
liorādi. Si curia bonos facilius ꝓsueuit iuscipe q̄ face
re. Nā plures in curia defecisse bonos q̄ malos pfecisse
pbamus. traq̄ nō volētes nec curātes assume. cunctan
tesq̄ z renuentes coge z illos cōpelle intrare. z cū illis re
quiescat spiritus tuus. z cōditiones eoꝝ psequit. vt di/
ctum est in. §. pcedenti. Que vtiq̄ nō sūt nisi sanctorum
et perfectoꝝ viroꝝ. Nec est cōtra q̄ apli quoꝝ psonam.
repsentant fuerūt pficiendi nō pfecti. fuerunt enī impfe
cti nō pficiendi respectu pfectiōis patrie. z perfectionis
quā habuerūt in aduentu spiritussancti. Sed perfecti
respectu turbe z aliorum pficiendoꝝ p eos z pfectiores etī
am post resurrectionē q̄s ante.

De statu cardinaliū z officio eoꝝ. Caplm. ij.

De statu cardinaliuꝫ.

Utrū sit pfectior statu epoꝝ. Respodet Aug.
de ancho. q̄ ista cōparatio potest intelligi tripli
citer. s. quo ad ordinis potestatē. quo ad loci dignitatē.
quo ad pfectionē charitatē. Et q̄tū ad ordinē planū est.
q̄ dyaconi cardinales nedū epis. sed ne quibuscunq̄ p
sbyteris preferunt. q̄ potestas ordinis pontificalis est
maior sacerdotali. z sacerdotalis dyaconali. Unde z pfe
ctionē gradū obtinet. Unde z hiero. Qui puerit a mi/
nori. vtiq̄ ad maius pcedit̄. dis. xciij. c. legimus. q̄tū
aūt ad loci dignitatē. Sicut romana sedes est prior z di
gnior omni alia. z oīm dña z magistra. dis. xxj. de con
stantinopolitana ita congruū est vt clerici z ministri il/
lius sedis. quadā singulari dignitate p ceteris fulgeāt
vt cardinales romane ecclesie omnib⁹ alijs ꝑlatis pre/
rank in honoris dignitate. Unde ob priuilegiū z excel/
lentiā dignitatis statutū est. q̄ qui insequit cardinalē
hostiliter. vel capit vel capere facit. vel pcusserit. vltra ex
cōmunicationē quā incurrit. de qua habes infra in ti.
de excōmunicatiōe etiā incidit in alias grauissimas pe
nas. s. criminis lese maiestatis. Efficit diffidatus. infa/
mis detestabilis nec capax alicuⁱus hereditatis vel here/
ditarie successiōis bānitus. edificia eius dant in ruinā.
bona eius ꝓfiscant feudis z beneficijs omnib⁹ est priua
tus. Filij z nepotes eius p recta linea descēdētes priuā/
tur omni honore dignitate mūdana vel ecclīastica. ex/
cludunt ab omni actu legitimo. z plura alia q̄ habent
de penis. c. felicis. li. vj. z idem p omnia de his qui dede
rint ad hoc ꝓsiliū vel fauorē vel mādauerint vt ratum
habuerint si noīe eius est factū. vel socij fuerint ad hoc.
Quantū ad tertiū. s. pfectionē charitatē. dic idē aug⁹. q̄
habēt se sicut excedētia z excessa. qz in dilectiōe dei vidē
tur tenere pfectionē statū cardinales q̄s epi. repntant enī
cardinales statū epoꝝ assistentiū xpo z contemplationi
vacantiū. vnde sicut seraphin ardentes interptantur
qui assistentes deo vt vicinores sunt incensi charitate
dei. ita cardinales statū assistentiū repsentantes debēt
esse ardentes in dei charitate. Episcopi ꝯo qui statum
aplōꝝ repsentant. vt missoꝝ p orbē ad predicandū. cu
ram animaꝝ habētes in charitate primi debēt omnes
alios precellere z alios ad ipsaꝫ inflāmare. Sicut ergo
dilectio dei est pfectior dilectione proximi. ita status car/
dinaliū qui ordinat ad dilectionē dei pfectior est statu
epoꝝ ordinato ad proximi dilectionē. Utrū ꝯhuius vnus
status sit pfectior altero. vt status religiosus cū pfectior
statu laycali. nō inde sequit. q̄ quilibet est in statu pfec/
tiori. sic melior omni eo qui est in statu min⁹ pfecto. sed
qui habet maiorē charitatē ille pfectior est simpliciter. si
ue sit laycus siue religiosus siue prelatus. Et sic cardi/
nales. si sint altioris vel pfectioris status q̄s epi. possunt
tñ esse z magis z min⁹ pfecti eis fm charitatem quā ha
bēt. in qua quilibet debet se alijs inferiorē reputare ex
humilitate cū ignoret an habeat. z fm hoc dicebat Aug⁹
gu. ij. q. vij. q̄s fm vocabula q̄ vsus obtinuit epatus
sit pbyterio maior. Aug. tñ hiero. maior. Nō aūt hie/
ronym⁹ repbendit dyacones pferētes se pbyteris epis
vt. lxxxij. dis. legim⁹. locū habet de dyaconib⁹ alioꝝ ec/
clesiaꝝ qui vtiq̄ nō debent sacerdotibus ꝓponi nisi forte
qñ locū tenerēt epi vel patriarche. Siz nec dyacon card
inales pferunt epis vel pbyteris inq̄tū dyaconi. ꝯ in
q̄tum cardinales ꝓpter dignitatē stat⁹. qui tñ post pos
nunt pbyteris z epis cardinalib⁹ z si nō alijs.

De abdicatiōe tēpo. §. I.

Ualiū in statu cardinalatus. vtrū eis ꝓueniat. Respon/
det Augu. de ancho. circa hoc sunt ꝓsiderāda tria. Pri/
mū est q̄ cardinales in gradu ecclesie cui assistūt habēt
primitatē. Est enī romana ecclia prima sedes eim eccle
siaꝫ fm illud Innocen. ix. q. iij. nemo iudicabit primā.
Scōo q̄ in statu quem repsentant requirūt ardentem
charitatē repntant enī statū assistentiū z pfectoꝝ. Ter
tio in officio qđ ministrāt. requirūt iusticiā z equitatē.
Sūt enī ad tale officiū. vt sint pape coadiutores z con/
siliarij. z iudices orbis terre. oīb⁹ istis modis maior ab
dicatio tpalium requirit in eis ad coꝝ pfectionis statū
q̄s in epis z quibuscūq̄ alijs ꝑlatis. Nā q̄tū ad pmū.
si prima radix oīm malorum est cupiditas. In prima ſe/
de z ꝓsistent. by ci. q̄ debet esse radix omnium bonoꝝ. pri/
ma est extirpanda z euellēda cupiditas. Nō enī dicit
leo papa. Totius familie domi status z ordo turabit̄
si quid requirit in corpe non reperiat in capite. dis. xcij.
miramur. Idē dicit dis. xlvij. Ūtrū catholicū z papue
dni sacerdotē sicut nullo erroꝛe implicari. ita nulla cupi
ditate oportet violari. Nā ex ipa sequunt pestimodū z ſi/
monie. z iniusticie z alia mala. Sicut enī ait Crysosto.
Omne bonū egredit a romana sede. sic et oīe malum
ab illa pgredit efficienter et exemplariter. Scōo si ar/
dēs charitas requirit in cardinalib⁹ rōne status quem
repsentant. qz. s. sunt assistētes primi inter q̄s ponūtur
seraphin qui dicunt ardētes a cupiditate oīno debent
esse alieni. cū sint ꝓtraria ei. z cōtraria sit in esse nō pos/
sunt fm phm. Ūñ Aug. de pc. dis. ij. Quia radix omni
um malorum est cupiditas. z radix omnium bonorum
est charitas. nisi fuerit vna radicitus euulsa. nō potest
altera plantari. Quantum ad tertium. Si iusticie
equitatem tenentur seruare cardinales ratione officij
ad quod sunt vocati. quia vt coadiutores pape z iudi/
ces orbis oportet eos cupiditatem detestari per quam
cito iusticia subuertit. fm illud ysido. Cito violat auro
iusticia. xj. q. iij. paup. Sic igit patet abdicationē tem/
poralium esse necessariā cardinalib⁹. z b quidem vq̄ est
q̄tum ad abdicationē mentalē. vt. s. nō inordinate affi
cianꝫ ad tpalia cū qua in ordinatiōe nimia nō stat pfec/
tio. sed bene cū ipa abdicatiōe mētali. sine abdicatione
exteriori tpaliū. imo z cū possessiōe multaꝝ diuitiarum
potest haberi pfectio. vt patet in abrahā ditissimo z pfec/
tissimo. z gregorio papa. z lodouico regi francoꝝ. Et

ꝗuis ipi cardinales preferanꝯ episcopis in honoris reuerentia. ꝛ ꝙ ꝓsequẽs deceat eos tenere aliquẽ statũ apparentẽ famulorꝫ. equorꝫ ꝛ ministrorꝫ. ne dignitas vilescat. cũ opter ista moderari ad cõgruitatẽ nõ supfluitatem. Et cũ apls dixit. ij. Cor. vj. Exhibeamus nosmet ipsos vt dei mĩstros nõ subdit in palatijs edificandis. in consanguineis ditãdis. in palefredis impinguãdis. in famulis multiplicãdis. in temporalib cumulandis sed in tribulationibus. in necessitatibus. in angustijs. in sciencia. in charitate. in verbo veritatis ꝛc.

Cardinales omnes .§.II.

ꝗuis papa possit eligere de vna patria. nõ tñ decet. qz hoc genere videt ad acceptionẽ ꝑsonarꝫ. Pro cuius declaratiõe dicit Augu. de ancho. vbi. s. ꝙ papa põt sibi assumere carpinales in suũ adiutoriũ ꝛ cõsilium vñ vult quos vult. ꝛ quales vult. vnde sibi imputat ad meritũ vel demeritũ. si sunt boni vel mali. iuuenes vel senes. docti vel indocti. nã si sũt boni ꝛ sapientes accrescit meritũ eius ꝛ pfectus ecclie. qz multitudo sapientũ sanitas est orbis terrarꝫ. inquit salomon. Si ꝙ mali sunt ꝛ in scij in bis q̃ dei sunt. eius demeritũ crescit ꝛ detrimentuz fidelib. qz modicũ fructũ põt afferre solius pape iusticia qñ sñia ꝑualet multorꝫ aliter affectorꝫ. verũtñ Bern de cõgruo assignat rõnes in lib. de ꝛsideratiõe ad eugenij. Primo ꝓpter iusticiã seruãdã. Quilibet enĩ melius cognoscat ꝓditiões boim sue patrie ꝗ alij. Et qz vnusquisq; bñ iudicat ỗ bis q̃ nouit. ꝛ boz bonus est iudex ꝛ. Exhicorꝫ. ido dicit ipe Bern. an nõ sũt eligẽdi ỗ toto orbe Cardinales nõ eligũt ỗ alemania. orbẽ iudicaturi. Hec vlla patria excludit ex qua cardinalatũ aliqs nõ possit vocari. Sed qz de alemania cõsuetũ est vt eligat imparor. q̃ est mĩster ecclie. ne secreta ecclie suis mĩstris pãdãt. ne ꝗs opter esse subiectos beat ecclia ex sua patria vel genere dños ꝛ iudices deferẽtes. ideo nõ ꝓsueuit ecclia de alemania cardinales vocare. Silr nec aliq̃ patria sic excludit in hoc vt de qualibet alia nõ possit eligi ꝗuis de terris peculiaribꝫ eccle sic magis sit ꝓsuetũ assumi tanꝯ liberiores ad consilia ferẽda ꝛ iudicia exequẽda. Scõo ꝓpter carna lẽ affectionẽ remouendã. si de vna patria oẽs eligant. nõ opinant nec credit. ꝙ aliter fiat. nisi vel pcedit interuẽtiõe ve carnis ꝛ sanguis affectiõe. Ex q̃ vt dicit idẽ Bern. sedit scandalũ nõ solũ pusillorꝫ. sed etiã maiorꝫ de ecclesia. ꝛ ꝑ cipue cũ assumunt ad hoc ꝓsanguinei ꝛ aliqñ iuuenes et minus apti. Necesse ptra ꝙ xps solũ ỗ iudea elegit apostolos plures ex cõsanguineis suis. quoꝫ statũ repreſentant cardinales vt dictũ est. Nã hoc fuit factũ. qz ecclia primo in iudea fundata fuit. ꝛ de alia patria assumi nõ poterãt fide xpi nõ cũ ibi ꝑdicata ꝛ recepta. Tũ etia ꝗa xps fm carnẽ solũ ex iudeis natus est. ꝛ ideo ei apostoli ꝙ quos gentib erat nũciandus solũ ex iudeis vocari cõgruit. Ỗ aũt assumpsit ꝓsanguineos ꝓsiderãdũ est quiẽ sed ad laborẽ. ſ. flagellorꝫ. pauptatis. necessitatis. tu aliqs ista ꝓsequereꝯ nõ oriret suspitio in eligẽte consanguineos ad talia. Tertio ꝓpter vnitatem in pplo christiano nutriendã. Contẽptus est enĩ causa diuisionis ꝛ scismatis in ecclia. ꝑncipale enĩ motiuũ scismatis grecorꝫ fuit ꝓemptus eorꝫ qui ad ecclĩasticos honores nõ assumebañ. ꝛ ꝓpter ỗ etiã mala dimittunt impunita. ꝛ hereticj ꝛ scismatici reuerẽtes ab errore suo dimittunt in officijs ꝛ dignitatib suis ad tollendũ scismata et vnionẽ efficacius causandã. vt scribit augustin⁹ l. di. c. vt ꝓsiteret. ꝛ xtiñ. q. iij. c. displicet. Sic ergo ꝓgruit de diuersis partib cardinales assumi ad tollendam diuisionem et conseruandam vnionem.

Vtrũ mortuo papa .§.III.

potestas eius remaneat in collegio cardinaliũ. Rñdet Aug. in. di. lj. q. iij. Duob modis potestas pape remanet in collegio cardinaliũ ipso defuncto. Primo ꝗtum ad radicẽ. Compar enĩ collegiũ ad papam sic radix ad arboꝛẽ vel ramũ. Sicut aũt ptãs arboris vel rami quia floret ꝛ fructũ. pducit. remanet in radice. ipa arboꝛe vel ramo destructo. sic potestas papalis remanet in ecclia vel collegio ipo papa mortuo. in collegio quidẽ tanꝯ in radice ꝓpinqua. ꝛ in ecclia platorꝫ ꝛ aliorꝫ fidelium tanꝯ in radice remota. Scõo talis potestas remanet in ecclia ꝛ in collegio ꝗtum ad illud qđ est ĩ papatu materiale. qz papa mortuo põt collegiũ p electionẽ ꝑsonam determinare ad papatũ. vt sit talis vel talis. Vnde sicut radix pducit arboꝛẽ mediãte qua floret ꝛ fructũ producit. Sic collegiũ facit papã habentẽ iurisdictionẽ ꝛ mĩnistrationẽ ei⁹ in ecclia. Vñ si noie papat⁹ intelligimus ꝑsone electionẽ ꝛ determinationẽ qđ est quid materiale in papatu vt dictũ est. Si talis ptãs remanet in collegio mortuo papa. Si ỹo noie potestatis papalis intelligim⁹ eius auctoritatẽ ꝛ iurisdictionẽ qđ est quid formale. sic talis potestas nunq̃ moritur. qz semp remanet ĩ xpo. qui resurgẽs a mortuis iã nõ moritur. Unde sup illo verbo. data est mihi oĩs ptãs in celo ꝛ in tra. ꝛ ecce ego vobiscũ sum in oĩbꝫ diebꝫ vsq; ad ꝓsũmationẽ seculi. Matth. c. fi. Dicit Aug. ꝙ apli quib xps loquebat nõ pmansuri erãt vsq; ad ꝓsũmationẽ seculi. sed in ꝑsona oĩm sequentũ eos ipsis locut⁹ est tanꝯ vni corpori ecclesie. Sed si noie ptãtis papalis intelligim⁹ actualẽ administrationẽ qđ est quid materiale ꝛ formale in papatu. sic actualis administratio bene moritur mortuo papa qz nec remanet in collegio actualis administratio ptãtis papalis ipo mortuo. nisi inq̃tũ p statutũ pdecessoris ẽ eis cõmissum nec remanet isto mõ in xpo. qz ỗ cõmuni lege xps post resurrectionẽ nõ est exercit⁹ talẽ potestatẽ. nisi mediãte papa. Iz enĩ ipe sit ostiũ. Petrũ tñ ꝛ successores suos ꝓstituit ostiarios suos. quib mediantibus aperit ꝛ claudit tanua intrãdi ad ipm. ptãs ergo ecclie nõ moritur mortuo papa ꝗtum ad iurisdictionẽ. qđ est quasi formale in papatu. sed remanet in xpo. Nec moritur ꝗtum ad ꝑsone electionẽ ꝛ determiatiõnẽ qđ est ptãs q̃d materiale. Iz remanet in collegio cardinaliũ. Sed moritur ꝗtũ ad actualẽ administrationẽ iurisdictionẽ eius qz mortuo papa ecclia vacat ꝛ priuat administratiõe talis ptãtis. Nec obstat si dicat xpi sacerdotiũ durare in eternũ sicut xps. ergo mortuo papa remanet ptãs eius qz hoc est verũ ꝗtum ad id qđ est formale in sacerdotio sicut enĩ omnes sacerdotes nõ sũt nisi vn⁹ sacerdos. puta xps ꝗtum ad ptãtem ꝓficiendi. qz oẽs ꝓficiũt in ꝑsona xpi. sic oẽs pape nõ sũt nisi vnus papa. puta xps. qz omnes pape recipiũt iurisdictionẽ ꝛ ptãtem administrãdi imediate a deo. moritur tamẽ actualis administratio dicte potestatis mortuo isto vel illo papa.

Cardialiũ collegiũ .§.IIII.

nihil põt mortuo papa. nisi qđ est eis p statutũ ei⁹ vel pdecessoris ꝓcessum vel pmissum. Pro cuius declaratiõe dicit Aug⁹. de ancho. vbi. s. ꝙ aliqñ in dubiũ venit vt venire potuit. an collegiũ cardinaliũ possit mortuo papa dispẽsare in ꝓstitutionib eius. Vel addere vel minuere vel ordinare aliqua q̃ spectarent ad iurisdictionẽ eius. Qđ tñ rõnabilr in dubiũ venire nõ debeat. qz cõstitutio superioris p inferiores tolli nõ põt papa autẽ superior est collegio cardinallũ. sicut xps apls est maior. Preterea qñ statutũ superioris ligat inferiorem. inferior

mandatū supioris tollere nō potest. qz sicut fm Augu. nulla res generat scipam vt sit.ita nulla destruit. soluit vel ligat scipam. Preterea in mādatis z statutis supiorū. quicqd nō est inferiori pmissum videt ei esse phibitum. Et sic illud qđ p iura ꝺdita a papa z statuta facta per ipm nō est collegio cardinaliū ꝺcessum vel pmissum. intelligit pape reseruatū. Hūc aūt ꝓdictū dubiū est explse determinatū. de elec.c. ne romani. in de. vbi vacante sede. nihil collegio cardinaliū exercendū pmittit nisi loco camerarij ecclie. vel alicui⁹ penitentiarij si ꝺtingeret eos se. va. debitū nature exoluere aliū vel aliū subroga re. Puto etiā q si periculū imineret terris vel rebꝫ eccle sie possit collegiū salubre remediū adhibere. nec ex hoc potest dici q ecclia moruo papa pdat suā iurisdictiōnem. qz remanet in xpo. sed bene pdit ad tempus dicte iurisdictionis administrationē actualē. Et si dicatur q papa nō pōt sibi successorē eligere vt ptz. viij. q. j. in pn. sed collegiū potest papā eligere. ergo pōt collegiū aliqd quod nō potest papa viuēs. Rn. q ꝺ ipm q collegiū ꝺ possit. s. papā eligere. z p talē modū nō pōt sua auctoritate. s. collegij. sed auctoritate pape qui sic statuit.

In electōe sūmi pon .§.V.

tificis. Cardinales adinuicē facere tractatū z p̄mariā. alꝫ primaturā. collocutionē anteq̄ pcedāt ad electionē pape ꝺgruū z post cōuenienter tractatū celeri⁹ pcedere ad ipam electionē. tuti⁹ est q̄z retardare ceteris paribꝫ.

Primū sic declarat fm Aug. de ancho. electionē pape debere tractatū z ꝺsiliū pcedere rō suadet. z iura pronūciat. Hā ꝺsiliū fm phm. iij. Ethicoz. est fiendum de bis q̄ habēt tres ꝺditiones potissime. Primo q̄ sūt circa ardua z magni pōderis. nā q̄ sūt leuia z quasi nullius pcij nō oget ponere sub ꝺsilio. sed grauia q̄ pnt in magnū pfectū vel defectū redūdare. Secdo q̄ habēt varietatē. qz q̄ sūt vniformia nō cadūt sub ꝺsilio. nemo enī ꝺsiliat de motibꝫ astroz. qz semp vniformiter mouent. Sed ꝺsiliū est de actibꝫ humanis qui sūt multiplr variabiles. Tertio q̄ habēt nre actiōis potestatē. qz que nō sūt in ptāte nra. agere vel nō agere nō cadūt sub cōsilio. vñ dicit phs. q nullus lacedemonioz ꝺsiliat. q̄liter scyte optime ꝺuersent. nec nos latini ꝺsiliamur qualit viuāt barbari. qz eoz negocia nō possunt esse in nostra ptāte. Dū igit pape electio habeat maximā arduitatez. qz est op⁹ maxie importātie. habeat etiā z varietatē mētū z affectionū. z opionū cardinaliū z actiōis liberā potestatē. qz liberi sūt ad eligēdū quē volūt. tō ꝺgruū est pcedere adinuicē tractatū ipoz cardinaliū. ꝺ etiā iure insinuant. Hā dis. xxiij. in noīe. dicit. q papa defuncto cardinales sil' diligētissima dilectiōe tractātes mox ad consensum noue electiōis accedāt. z extra de elec. in gen. dicit q electio nō reputat in qua tractat⁹ nō pcedit z collatio nō fuerit facta de pson ad pson. numeri ad numerū. z zeli ad zelū. Preterea si in alienatiōe rez imobilium ecclesie requirit tractatus z ꝺsilium. alꝫ nō valet. xij. q. ij. Alienatiōes quātomagis in capitis ecclie institutiōe. In hmōi aūt tractatibꝫ diligenter debēt attēdere z obseruare qđ mādat strictissime. de elec. c. vbi piculū. li. vj. videlicet obtestamur vt pēsantes attenti⁹ quid eis imminet. cū agit de creatiōe vicarij iesu xpi successoris pe. rectoris vniuersalis ecclie. gregis dñici directoris omni priuate affectiōis inordinatiōe depositā. z cuilibet pactiōis. cōuentio. obligatio. necessitate. necnō ꝺditi z intēdimēti ꝓplatiōe cessantibꝫ. nō in se recipiocēt ꝺsideratōis intuitū vel in suos. nec q̄ sua sūt q̄rat. nō cōmodis priuatis intendāt. sed nullo artāte ipoz in eligendo iudiciū. nisi deo puris z mentibꝫ liberis. nuda electiōis cōsecūtis. vtilitatē publicam libere psequent. z paulopost oēs circa hoc pactiōes. cōuentiōes. obligatiōes. conditiones et intendimēta. etiā iuramēto firmata. annullant. z absoluit quilibet ab obligatōe eoz z liberat. Quantus adꝺscōm de mora vel celeritate electiōis dicit idē Aug⁹. vbi. s. q̄ mora tpis nō facit aliquē actū esse virtuosum vel vitiosum de se. s. sed ꝺsensus de vel ordinatio volūtatis in bonū vel malū finē. qz act⁹ moralis ex fine sortitur speciē bonitatis vel malicie. Si igit eligentes pretēdūt mozā in electiōe. hac intentiōe vt ꝺ persona magis idonea. puta deat vel vt discordia apparens inter eos ad vnitatē reducat vel vt diuinū auxiliū sup hoc p multiplicationē oratiōnū fideliū recipiat. talis diuturnitas tpis ꝓter bonū finē erit virtuosa. Si vo ꝓtrahūt mora in electiōe. vt vn⁹ p alio decipiat. vel vt mozis alicuius expectet. vel vt p artitudinē loci ciu⁹ finē suū consequat. talis mora ꝓter ꝺsensum in malū finē est vitiosa. Tuti⁹ tñ est pcedenti cōuenīti tractatu celeriter ad electionē facere q̄z longo tpe eā ꝓtrahere. qz p hanc⁹ gloriā culo ecclie. puta. z plumptio hūane ꝺfidentie vitatur et ad hoc facit qđ dicit de elect. c. vbi periculū. li. vj. Et loquit de cardinalibꝫ habētibꝫ eligere omni conatu et sollicitudine. vt possibilitas patit id acturi tm̄modo vt eoz ministerio acceleret vtiliter p necessaria tori⁹ mūdi pusio idoneo celeriter eidē ecclie spōso dato.

Ad cardiales ordi⁹ .§.VI.

narie spectat electio pape. Pro cui⁹ declaratoe dic Augustin⁹ de ancho. vbi. s. q̄ fm antiq̄ iura erat ꝺcessus rogusti. de ancho. vbi. s. q̄ fm antiq̄ iura erat ꝺcessus romanis ius eligēdi papā vt ptz ex illo. c. Ego lodouicus dis. xxij. Quodā etiā tpe fuit ꝺcessum quibusdā imperatoribꝫ tale ius eligēdi vel saltē requisitio assensus eius Et ꝺ qz multū fuerūt deuoti eccliē. z uuisabāt ꝓna bere ticos z scismaticos. vt ptz dis. xxij. in nomīe. z dis. xxij. adrian⁹. z. c. in sinodo. Sed postmodū. qz abutebant adrian⁹ talī priuilegio. fuit eis ablatū. vt dis. ea. §. vez. z. c. cum adrianus. Hūc aūt ad solos cardinales noscit pertinere. vt ptz ex. c. iz. de elec. vbi dicit q̄ duc ptes cardinalium requirunt ad electionē pape. vt. s. assentiat ad hoc q̄ sit papa. Et de elec. vbi periculū. li. vj. dicit. q̄ cardinales solū debēt includi p electōe pape. z hoc satis ꝺuenienter factū est. tū ꝓter eoz assistentiā. cū enī assistāt pape. possunt magis z melius scire mores suoz coassistentū z necessitates ecclesie z quid expediat ad regimen ecclesie q̄z alij cōiter. tū ꝓter ꝺuenientiā. Hā fm phm in paucioribus est via certior z securior. Quāto enī piculo q̄ pauciora remedia pōt subueniri. tāto cicius z securi⁹ subueniri. qz igit vacatio sedis aplice est nimis piculosa ecclesie. vt citius z securi⁹ possit tali piculo remediū adhibere. ꝺgruit ad paucas psonas. puta tm̄ ad cardinales est. deuoluta electio. Sicut enī papa q̄uis sit vniuersalis pastor ecclie. est tñ ꝑticularis epūs vbis z singularis. sic z cardinales q̄uis dicant iudices z principes orbis. ꝑ titulantur titulis ecclesiarum rome. et in distrctu eius

Deficiēte aūt collegio cardinaliū. ita q̄ nullus remaneret. dicit aliqui q̄ tūc electio pape ꝓtineret ad romanū clerū. qz illi sūt successores cardinaliū. Cū enīz papa singulariter sit epūs romanus. z ecclia parrochialis sua sit ecclia. s. ecclia iobānis lateranen. ideo ad canonicos illius ecclie z dericos ꝓtineret electio pape. Sed dicit idē augustin⁹. q̄ eo casu magis rutū esset q̄ ꝺgregaret ꝓter ꝺ ꝺcilīū ad talē electionē faciendā. z hoc tū ad vitandū scisma. Hā si in eo casu electio fieret p romanus derū. posset esse hoc materia scismatis. Hā forte taliter electus nō recipet ab vniuersali ecclia in papā. calumniādo vel dubitādo de potestate talis electōis. Tū ꝓpter dubiū interptandū. qz enim dubium est ad quos tūc ꝓtineret electio pape, cū dubia interptari q̄ emeri

gunt in ecclesia ad generale concilium spectet pcipue vacante sede apostolica. ideo magis tutũ esset. q ad concilium generale referat. Quãuis enĩ romani clerici dicantur successiones cardinaliũ in notatione. nõ tñ in iurisdictione. q nõ habẽt dignitatẽ z iurisdictionẽ cardinaliũ collegio cardinaliũ. potestas eligẽdi remaneret in romanis clericis. vel in canonicis sancti Johãnis lateranẽsi. Et ideo nisi fieret speciale statutũ p papã. q deficiente quenitet eis eligere summũ pontificem magis q̃ alijs qz sicut papa est romanus epus singulariter. sic singula res clerici. puta cardinales sunt deputati ad talẽ electionem faciendã. quibꝫ deficientibꝫ nullis alijs clericis vl canonicis singularibꝫ potestas in tali electiõe cõuenit. nisi sup hoc nouũ statutũ conderet. nec obstat. q concilium generale cõgregari nõ potest nisi auctoritate pape. vt habetur dis. xvij. per totũ. qz hoc est verũ ipso viuente. secus ipso mortuo z collegio cardinaliũ deficiẽte. Hã in tali casu imperator z alij reges z principes christianoꝝ possent z deberent concilium epoꝝ congregare ad huiusmodi electionẽ faciendã.

Sed queritur vtrũ .§. VII.

collegiũ cardinaliũ possit eligere papã aliũ. q̃ de ipso collegio. Rñ. Aug. de ancho. vbi. s. planũ est. q nõ prohibet via cardinalibꝫ ex aliquo statuto. qn possint eligere in papã vndecũqꝫ volũt. Et sic simpliciter loquendo hoc licet eis z possunt. Sed supposita equali sufficientia in aliquo qui sit ẽ collegio z in alio extraneo magis expedit de collegio eligere. z hoc pluribꝫ rationibꝫ. Primo quidẽ qz sic electus de ipsis cardinalibꝫ habet plenioꝝ cognitionẽ. quoꝝ cõsilio agere debet quicquid agit. Nõ enĩ est parum summo pontifici cognoscere illos de quoꝝ cõsilio regit totũ mundũ. eꝰ zelo cõditionis sunt et qua affectione in negocijs ecclesie loquunt. qz aliquã do sub pelle ouina lateat vulpina. Unde ipse papa speciãliter nõ debet omni spiritui credere. sed iuxta apostoli documentũ. pbare debet spũs si ex deo sint. Scõdo pponit̃s de collegio. de ordinatione ecclie habet plenã informationẽ de ordinatiõibꝫ z cõsuetudinibꝫ ecclie. Ñ nõ de facili nouas cõsuetudines vel ordinatiões induceret q possint esse cã admiratiõis vel pturbatõis audiẽtiũ vel videntiũ. Extraneꝰ aũt in hmõi est vt nouitius. Unde z qñqꝫ nimis excedit. qñqꝫ nimis restrigit. z in nouis cõstituendis semp est in periculum nisi appareat euidẽs vtilitas. Tertio qz de fidelibꝫ z subditis ecclesie habet pleniorẽ recordationẽ. qz enĩ surrexit rex nouꝰ in egypto qui ignorabat ioseph. ideo rex ille pharao cepit psequi filios israel. Timẽdũ est ergo. vt si non sumat de collegio assumẽdus in papã. z plene possit recordari q fuerit fideles ecclie z qui rebelles. ne exaltet deprimẽdos et deprimat exaltãdos. Quarta est. qz status cardinalatꝰ habet pinquã dispositionẽ ad papatũ. Assumpti enĩ subito de paruo statu ad magnũ fm pbm nesciunt ferre fortunã. nesciũt vti tãto dominio. Cardinalatꝰ aũt status. z rõe pssentialis assistentie ad papã nõ habet admiratiõez ẽ papatu. z ideo assumptꝰ de collegio. potest psumi melius vti papatu. Nec obstat si dicatur q nimia familiaritas parit pcẽptũ. z sic extraneus minus familiaris haberetur in maiori reuerentia. qz illud est verũ inter stultos. q. s. multa familiaritas parit pcẽptũ nõ aũt inter sapientes. qui sciũt quibꝫ z qñ z quare debẽt reuereri. vel etiã pot dici. q reuerentia q fit extraneo vt mins familiari. pcedit ex timore z est tm exterior sed que fit familiari fit ex amore z est maior interior. Et ad ꝟ facit qđ habet dis. xxiij. in noie. vbi dicit. Eligatur sũms pontifex de gremio. s. de collegio cardinaliũ. si reperit idoneus. Ñ vt dictũ est z ibi subdit. z extra cõtegium existentẽ pñt eligere. Sic abbas. s. Anastasij rome fuit electꝰ in papã z vocatꝰ eugenius. z petrus de murone assumptꝰ ad papatũ. z vocatꝰ clementius. z clemens. v. assumptus ex archiepatu. et sic de alijs.

De ipa aũt electõe. §. VIII.

pape quenit. Utrũ cardinales teneant eligere meliorez ceteris aut doctiorẽ alijs. aut magis peritũ in scia iuris Rñdet ista questio est triplex. Et ad primã ptẽ. s. qua q nit de melioꝝ est psiderandũ. Primo q hic q̃rit ẽ eo qui credit z extimat esse melior in iudicio rõnabili eligentis nõ in rei veritate vel fm certitudinẽ vel iudicio aliorum. Nã nedũ de alio sed nec de seipso pot hõ scire p certitudinẽ si bonꝰ est. fm illud Eccs. ix. Nemo scit vtrũ odio vel amore dei sit dignꝰ. Uaria etiã sũt iudicia hominũ nã quẽ extimabit magis aptũ z bonũ. alius reputabit minꝰ idoneũ. Querit q̃ si eligens tenet eligere quẽ ipse credit meliorẽ alijs. Et tũc distinguit de bonitate. quia aut querit de bonitate simpliciter. aut de bonitate fm quid. fm enĩ bonitatem simpliciter. ille dicit melior qui est maioris pfectiõis z dilectiõis. etiã si sit idiota. vl infirmus ad regimẽ. Et si sit nõ tante pfectiõis z deuotionis. bonus tñ credit. Et fm Tho. in quolibet. vj. q. vij. ar. j. z. ij. ij. q. clxxv. ar. iij. in eligẽdo debet quis eligere nõ illũ quẽ credit maioris deuotiõis z pfectiõis. sed quẽ credit magis idoneũ ad regimẽ illud. etiã si non credit esse tãte pfectiõis sicut plures alios extimat tñ bonum esse. qđ p tãto dicit. qz quãtũcũqꝫ iudicaret aptus z sagax z industrius ad regimẽ ecclasticũ ꝓter naturale ingenium. prudẽtiã z sciẽtiã. si tñ credit ronabiliter esse malle vite. nullo mõ talẽ debet eligere. Loquẽdo igit de melioꝝ fm qđ. i. ad talẽ dignitatẽ. tũc fm Aug. de ancho. vbi supra. aut equa facilitate pot eligere sufficientiorẽ meliorẽ. aut nõ equa facilitate. Si non equa facilitate. puta qz vnus quẽ credit minꝰ bonũ z aptũ ad regimen q̃ alius habet plures voces. z sic pot pscientiã suã conformare cũ alijs. s. extimãdo illũ magis idoneũ ex quo pluribꝫ videt. vel qz etiã sine sua voce quenit ad numerũ. qui requirit p electõe. Et sic ad tollendũ dissensionẽ vel displicentiã aliorꝝ erga se. pot eligere cũ quẽ ipe p se iudicat minus idoneũ. Aut equa facilitate pot eligere meliorẽ. puta qz p vocẽ suã auget vl quenit ad numerũ sufficientẽ electionẽ. z tũc debet eligere quem iudicat meliorẽ. Ponit tñ circa ꝟ distinctionẽ fm quosdã videlicet q est debitũ necessitatis seu pceptoriũ. z debitũ honestatis z pfectoriũ. Dicit ergo q debito necessitatis z pcepti nõ tenet eligere meliorẽ. z sufficit eligere bonũ cui nõ obstet canonicũ impedimentũ. Sed de debito pfectiõis debet meliorẽ eligere. Et sic dicit esse intelligẽdũ dictũ Diero. qđ habet. viij. q. j. z vbi dicẽ Sciãt oẽs q doctiorꝫ. q sanctiorꝫ. qui omni ꝑture eminentiorꝫ. ille eligit. Dicit tñ ipse q specialiter in electõe sũmi pontificis si scienter pferat minꝰ bonꝰ meliori z minus doctꝰ doctiori. s. ceteris paribꝫ q̃tũ ad scõm punctũ qđ erit acceptio psonaꝝ. hoc aũt videt esse mortale. z ad ꝟ etiã videt psentire. ℬ. Tho. in sũmis. vt habes i. ij. pte. ti. j. c. xx. Qđ aũt dicit a quibusdã sufficere eligẽ bonũ postposito meliori. videt habere locũ in foro pscientioso. nõ in foro pscientie. Quãtũ ad scõdam ptem questiõis z de doctiori rñdet q ceteris paribꝫ doctior est eligendus. qz scientia multũ iuuat ad bonũ regimẽ. nõ tñ intelligẽdũ ẽ quacunqꝫ scientia. z de ea q̃ ad regimẽ pfert vt theologia. philosophia moralis. z scientia iuris q̃uis enim oĩs scientia vtilis sit z pficiat intellectũ. tñ astrologia et philosophia naturalis modicũ valẽt ad hmõi. Nõ ergo qui est doctior in speculabilibꝫ ille debet peligi sed q est doctior in scripturis. in prudẽtia. z expictia agibiliũ ex

U. melioꝝ rem.

U. doctioꝝ rem

bis q̄ valēt ad regimē. Preterea aūt dictū est ceteris paribꝫ. qz z si esset doctior ceterꝫ i omni facultate etiā theologia z iuridica. z expūmēta li. z scirek esse malꝰ z minus aptus ad regimē. non ꝓterea debet pponi magis idoneo ad regimē. z st lōge munꝰ docto tñ sufficiēter. Multos enī videmꝰ eminētes sciētia z deficientes prudentia. et ineptissimos ad regimen. Unde et Valentinianꝰ impator dixit. vt habek dist. lxiij. Valentinianꝰ. Talē in pontificali sede constituite: cui et nos q̄ gubernamꝰ impiuz nr̄a capita summittamꝰ et eius monita. dū tanq̄ boues delinquimꝰ. necessaria curātis medicamīa suscipiamꝰ. hoc aūt fit dū est ꝓtutū pfectōe z scia pditus. Uñ symachus pa. Utilissimꝰ putādus est: si sanctitate et scia non precellat. q̄ est honore prestantior. debet q̄ eligi doctior in scientia vtili ecclie si als ceterꝫ iudicak aptior z melior ad regimē. Quantū ad tertiā partē q̄nis ceteris paribꝫ magꝫ est eligēdꝰ theologus q̄ iurista fm Aug. ō ancho. et b triplicā rōne. Prīo ex pte ecclie cui pficit. Non intelligit muri edificia z possessiones ex q̄bꝫ insurgūt litigia que tollunt ꝑ iura. sed aīe fideliū q̄ informant de fide et moribꝫ ꝑ theologiā. Hec xps mortuꝰ ē tpalibus bonis. imo ea ꝓtemplit. sed ꝓ redēptiōe aiaꝝ z salute q̄ curat per p̄dicationē sacre scripture. Secō ex parte scie: q̄ summus pontifex pficit. sic enī ipse papa pferk omibꝫ platz et pontificalibꝫ in dignitate. ita scia q̄ dz eē pfectus. pferk omibꝫ scientijs. pferk enī theologia oibꝫ legibꝫ z scientijs et sicut scia pferk scientie. ita professor theologie alijs ꝓfessoribꝫ aliaꝝ scientiaꝝ. Tertio ex parte iudicij. est enim papa vniūsalis iudex totus orbis. z oīm q̄stionū insurgentiū. Constat aūt q̄ iura ciuilia nō corrigūt omia mala. sed multa dimittūt impunita. sed ꝑ theologiā omnia vitia reꝑhendunt. z punieda ostendunt. Et si dicak q̄ nisi esset scientia iuris. concordia extra mūdi terminos exularet. et sic videk multū necessaria pape. qui debet querere pacem fidelū. Rūdeo q̄ ad lites z q̄stiones papa potest z dz assumere contēptibiles de ecclīs. i. iudices seculares. vt ait apl's. Sicut etiā apli instituerūt septē dyaconos. qui prouiderēt fidelibꝫ in tpalibus. et ipsi vacabāt oratiōi et p̄dicationi scripture. Bonꝰ etiā theologus nō est nudus a legibꝫ. quantū est in eis veritatis et iustitie. Scriptura enī sacra omia ꝓtinet. z si nō formas litigiorum. tñ substātiā veritatis. Et ad b facit qđ dr. xxxvi. dis. qui ecclīasticis. vbi dr. q̄ ad summū sacerdotiū non aspiret. qui diuinis stipendijs et disciplinis nō est erudit⁹. Nec aūt est scriptura sacra. qui autē esset bonus canonista z theologus ille optimus quantum ad hoc.

U. theologū vel iurīstam

Collegiū cardinaliū. ¶. IX

q̄uis eligat papam. et ꝑ hoc videak quid maius papa. Sicut papa instituens episcopos est maior eis. non tñ fm rei veritatē est maioris ptātis q̄ papa. Nam si hoc esset nō esset necessariū hr̄e papā. Pro cui⁹ declaratōe dicit Aug⁹. de ancho. vbi. s. q̄ potestas collegij differt a potestate pape. nec est eiusdē ordinatiōis vna cū alia.

Differunt ptās pape z collegij.

Papa enī electus p̄t duo nomiare vel officiū z auctem. et istud est qđ formale in papa. vl' determinatōem pape psone talis. puta petri vel Jacobi. z istud est in eo quid materiale. Si q̄ ꝓsiderek papatus q̄tū ad officium z auctoritatē. qđ est qđ formale. sic papat⁹ nō est ꝑ electiōem collegij. sed ꝑ electiōem imediatā a christo. quia oēs pape qui fuerūt a ꝓncipio. et erunt vsq̄ ad finē mūdi. nō sunt nisi vnꝰ papa. qz ex q̄ oēs hñt illud idēofficiū. z illā eandē auctē quā hūit be. Petrꝰ q̄ fuit ꝓmꝰ papa q̄ nō fuit electꝰ a puro hoīe. q̄ imediate a xpo a q̄ recepit auctē papat⁹ i psona oīm sequentiū. Si ex ꝓsiderek in papatu terminatio psone istiꝰ vel illiꝰ qđ ē materiale. isto modo papatus bn̄ est ꝑ electionē cardinaliū. et b nōnisi auctē eius. qz papa mortuo pñt eligere z terminare hāc psonā vel illā. vt fungak auctē papatus sup vniūsalē ecclīam Et b nōnisi auctē pape. qz q̄ ipsi cardīales sic deputati vt possint eligē z terminare psonā hāc vel illā ad papatū nōnisi auctē pape b faciūt. Planū est enī q̄ illō decretū positū. xxij. dist. vbi agit de electione summi pontificis. q̄ mortuo papa primo cardinales episcopi. deinde reliqui sequaces et vniuersus clerus ad electionem sum⁹ mi pontificis nicolaus papa edidit. Planum est simili ter q̄ decretalis illa vbi taxatur modus eligendus. q̄ a duabus partibus cardinalium electus in summū pontificem habeatur. ab ipso papa est edita. Unde tam electio q̄ modus eligendi roboratur in collegio auctoritate pape. Si autem dicatur q̄ qui potest maius potest z minus. hoc non est vniuersaliter verum. nec in spiritualibus nec in naturalibus. sed habet veritatem hoc cum vnum essentialiter ordinatur ad aliud. z quia potestas papē est alterius ordinis q̄ potestas collegij. ideo non sequitur. q̄ si collegium potest eligere papā. possit quicquid potest papa. Preterea collegium nō est causa papatus. q̄tum ad id quod est formale in papatu. sed q̄tum ad id quod est materiale. quia scilicet ex causa determinationis persone per electionem collegij z consensum pape. et hoc non nisi auctoritate pape. Hec est similitudo de papa creante seu instituente episcopum. z collegio eligente papam. quia a papa deriuatur auctoritas et officium in episcopum q̄tum ad id quod est iurisdictionis. sicut a petro deriuata fuit auctoritas iurisdictionis in apostolis. Sed a collegio non sic creatur papa. q̄ ab eo habeat officium et auctoritatem. quod est formale in papatu. Sed isto modo omnis papatus et iurisdictio eius est a christo imediate. Et ex his sequitur q̄ a papa non potest appellari ad collegium cardinalium. vt dicit Augusti. de Ancho. q. vj. Et ratio est. quia non appellatur nisi ō minoꝝ ad maiorem. vt. ij. q. vj. per totum. Sed minor est auctoritas collegij q̄ papē. Sicut ergo magna dementia esset appellari a domino ad sibi subseruientes. et a rege ad suos consiliarios sic maxima dementia esset credere. q̄ a papa possit appellari ad cardinales cum ipsi sint subseruientes et consiliarij eius. Comparatur enim papa ad cardinales sicut celum comparatur ad terram. sicut celum generat et corrumpit ista inferiora alterat z variat ipsa. nihil ramen istorum inferiorum insurgit contra celum vel appellat contra ipsum. sed patienter tolerant quicquid celum operatur in eis. siue generationem. siue corruptionem. siue alterationem. sic potestas papalis tanq̄ celestis potest omnes inferiores potestates tam laicorū q̄ clericorum generare corrumpere et alterare. ita q̄ non licet appellare contra ipsum. ad quod facit quod dicitur dis. xix. in memoriam. licet ius parendum ab illa sancta sede imponatur iugum tamen feramus et pia deuotione roleremus. Quod autem papa eligit cardinales. et cardinales eligant papam. hoc non fit eodem modo. q̄ papa eligit cardinales propria virtute sua z quicquid auctoritatis est in eis. est pape. Unde christus dixit discipulis quorum personas cardinales repꝛesentāt. Non vos me elegistis. sed ego elegi vos z̄c. Et sine me nihil potestis facere. Joh. xv. Sic cardinales eligant papam. auctoritate ipsius pape. nō auctoritate propria. Quod enim a duabꝫ partibꝫ cardinaliū electus ipso facto ab vniuersali ecclesia habeatur summus pontifex auctoritate pape firmatum est. vt extra de elec. c. licet. Et sic auctoritate ecclesie factum est vt cardinales de ipso electo canonice non possint iudicare. vel contra ipsum recipere appellationem. Preterea q̄ papa sententiet vel iudicet negocia ecclesie de cōsilio cardinalium. hoc nō est de

necessitate. aut rõne pape vt papa negocia ecclie determinare sine ꝯsilio cardinalũ nõ possit. põt eni sine consilio eoꝝ talia expedire ⁊ determiare. q; ⁊ xps cui⁹ vicem gerit. no legit aliqua de ꝯsilio aplozꝝ egisse vel determinasse. Ucꝝ q; papa pui⁹ bõ ẽ ⁊ põt i talib negocijs fallere. vt ex ō sen. extō. c. a nob. tāto ampli⁹ decz ipm cũ maturioꝛ ꝯsilio agere cũcta q̃ agit. quāto p eũ determinata ponuntur super candelabrum ⁊ nõ sub modio ꝺeat resistere.

De forma electiõis .§.X.

pape fm antiqua iura vt dictũ est. electio ista fiebat p cardinales. vt pz dis. lxxix. c.j. ⁊ sequenti. qõ etiã firma uit ⁊ declarauit. Nicolaus papa q̃ ecclam rexit anno. M.lix. vt hr dis. xxiij. in noie. Allq etiã rpe statutũ fuit. vt circa ipam electionẽ ꝯsensus imperatoris requiretur vt dicto. c. in noie. ⁊ lxiij. dis. adrianus. qõ in pcessu tpis fuit eis ablatũ tale ius. Que aũt forma seruarẽ. in dubiis nõ habẽ. Postea alexãder. iij. in ꝯcilio lateranen. statuit q̃ nõ solũ a cardinalibꝫ fieret electio pape. sed q̃ etiã due pres cardinalũ ex his q̃ interfuit electiõi ꝓcorder in aliquẽ vnũ ad ꝫ vt ille papa existat. vt pz. c. licet extra de elec. li. vj. Exinde Brego. x. in ꝯcilio lugdunen. addidit ad formã electiõis. videlz q̃ mortuo papa cardinales pntes in loco vbi mortuus est. debẽt expectare alios absentes p decẽ dies post qs cardinales q̃ se repe riũt in loco debẽt intrare ꝯclaue ad electionẽ faciendaz ne aliqs debeat exire ꝯclaue nisi infirmitate supueniente quousq; sit facta electio debita. Et dñi seu rectores ⁊ officiales illi⁹ ciuitatis in qua celebrat electio debẽt obseruari facere dictũ ꝯclaue. Et quo debẽt se habere cardinales in dicto ꝯclaui. p electõe hmõi. plane habẽt ō ele. ꝯbus fuit revocata p adrianũ papã ⁊ dñm iobem. tñ fuit renouata p celestinũ. v. ⁊ approbata ⁊ seruata per bonifaciũ. viij. ⁊ pcũ posita in vi. vnde habet vigorem Demũ demẽs. v. in ꝯcilio vien. addidit ad dictã formã quedã. vt habeat de elec. c. ne romani. in clementinis. videlz q̃ cardinales p exceptionẽ excõicationis suspẽsiõis. vel interdicti ab electiõe repelli nõ possunt. Itẽ q̃ officiũ camerarij. vel penitẽciarioꝝ pape. etiã sumi penitẽciarij dum rat papa mortuo. qui si deficiãt põt cetus cardinalium p rpe vacatiõis alios subrogare loco. s. deficientiũ ⁊ nõ alios ẽ ꝺyteros. Itẽ q̃ si oẽs cardinales sil' vel successiue ꝯclaue eis deputatũ cogerent exire. puta ꝓter incẽdiũ vel timorẽ mortis. illi q̃ ꝯclaue habebãt custodire eã. ꝑ quos poterũt debẽt cõpellere ad reintrãdũ i loco ꝯgruo minaf cetũ cardinaliũ. sede vacãte iurisdictionẽ papalẽ nõ exercere nisi in ẽ pmittit ꝯcilij lugdunen. s. in decreto. c. vbi periculũ. nec illud vel ei⁹ ptẽ alterare põt. cui⁹ cõtrariũ aliq̃ docto. pz⁹ tenebãt vt Hosti. Dicebat eni nõ esse verisile filiũ dei voluisse vt mortuo papa. grex fidelium esset sine pastore vl' ecclia sine sponso. Et iõ tenebat q̃ collegiũ cardinalũ haberet ptãtem pape. vt pastor ecclie. Sed rñdet ad hoc Joh. an. in glo. ibi q̃ sponsus tutor ⁊ pastor. ⁊ caput ecclie est xps. patet primũ. lxxvj. dis. ieiuniũ. in fi. Secũdm. lxxxvij. dis. c.j. §. vnctio. ⁊ iij. q. i. ij. c fi. lz ꝑ deficiat vicarius xpi. sez papa. nõ deficit principalis. s. xps. qui vicariat⁹ solũ petro ⁊ successoribꝫ aplicis dat⁹ fuit. Nõ ergo cetus cardinaliũ habet vicariã xpi. Reprobat etiam opi. Nug. re cardinalẽ quod non est verum.

De bis i quib⁹ pos .§.XI.

sunt offendere cardinales: Et primũ est in electione ipi⁹ pape. Si ꝯ ꝓsaetiã eligãt min⁹ idoneũ vl' ꝓter pecunia. vel ad pces alioꝝ. vl' vt habeãt psonã magis sibi fauorabilẽ. vel alio respectu irrationabili q̃ō est grauissimũ pctm. Primo

Scõo si q̃rit ipe ⁊ procurat diuersis vijs eligi p se vel p alios. qõ est maxie ambitiõis. nã si appetere epatũ vl' ecclam curatã. nõ est absq; ambitiõe ⁊ psumptiõe fm Tho. quãta erit in ambiẽdo ⁊ procurando curã oim fideliũ. ar. j. q. j. principat⁹. Secundo

Tertio in ꝯsulẽdo pape in negocijs ecclie ⁊ ppli xpiani ꝫ vtilitatẽ priuatã sui. vel alicui⁹ dñi rpalis. seu ciuitatis ad quã affect. Sec⁹ si sincere ꝯsulat. ⁊ pura intẽtione cum matura ꝯsideratiõe. etiã si inde malũ vel dãnũ eueniat ecclie. de regu. iuris. c. nil's li. vj. Tertio

Quarto si procurat bñficia. vel platuras ecclasticas scienter indignis. vel ob munera. vel pces vel affectiões carnales. j. q. j. sũt nõnlli. Quarto

Quinto si querit habere seu recipit plura bñficia in cõmẽdã vltra indigentiã fm ꝯgruentiã sui status. cũ ꝫ sit auferre necessaria penuriã patiẽtibꝫ. Quinto

Sexto si circa ecclesias quas tenet in cõmendã nõ facit habere diligentẽ curã vt bñ officiẽt ⁊ idonei in eis ponãt. in ẽptũ põt. ⁊ saluti aiaꝝ. puideat. ⁊ repatiõi ipaꝝ. cũ opter intrẽdere facere. Cõiter eni ecclie ⁊ abbatie q̃ dant in cõmẽdã. reperiunt male gubernari in spiritualibꝫ et temporalibus. Sexto

Septimo si q̃ secrete tractant in cõsilijs. vel sibi committunt a papa. nõ occulta teneat. sed reueler alijs. ⁊ pcipue vnde oriri posset damnũ vel scandalũ. pferendo aũt cũ psona fideli ⁊ discreta. p modũ ꝯsilij habẽdi. illi tñ imponẽdo in secreto nõ videt illicitũ. Septio

Octauo in cõmissionibꝫ sibi factis sup diuersis causis a papa. qñ nõ iuridice ⁊ iuste. sed inq̃ sententia. amore odio. timore vel cupiditate. xj. q. iij. quatuor. Octano

Nono si aduertẽs defectus notabiles in curia vel papa nõ corrigit seu admonet fraternaliter vt decet qñ sperare põt inde emendationẽ. sed ex negligẽtia vel timore displicẽdi aut damnum incurrẽdi recitet. ij. q. j. si peccauerit. Nono

Decimo si i vita sua. ⁊ ꝯuersatiõe nõ se exhibere exẽplarẽ in honestate vite ⁊ grauitate moꝝ. sed vacat lasciuijs. venatiõibꝫ. ludis. ⁊ alijs vanitatibꝫ mũdi. ex quibꝫ nimis scandalisant ecclam dei. viij. q. j. qualis. Decimo

Undecimo circa familiã vt nõ teneat nimiã vltra ꝯgruentẽ sui status. ⁊ il la sit honesta. nõ vacans pcatiõibꝫ. turpitudinibꝫ. adulationibꝫ. ⁊ detractionibus. quibꝫ plene sunt curie commesationibꝫ. ⁊ ebrietatibꝫ. Et officiales sui nõ sũt ꝝrentes munera. aut displicibiles in xpis. ⁊ rixosi. sed affabiles ⁊ humani ad oẽs venientes ⁊ q̃ non habeat iuuenes calamistratos vel comatos. aut in vestibꝫ diuisatos. ac sericatos ac si deberẽt ire ad nuptias. sed modestos in oibꝫ ⁊ sciat de eis si seruãt pcepta dei ⁊ ecclesie. Undecio

Duodecimo vt nõ teneat aliquos familiares seu seruientes ea intentiõe principaliter. vt p seruitijs eoꝝ procuret eis bñficia ecclasticа. q̃ hoc simoniacũ esset fm Tho. ⁊ alios. Demũ noverit se vt patres religioso. et pauperum. vnde ⁊ nõ sibi thesaurizẽt. vel consanguineis suis vltra congruitatẽ ⁊ indigentiã tribuant. sed pauperibꝫ ⁊ locis pijs largiant. Duodecimo.

Q; papa debet dissipare gentes. que bella volunt. Capm. iij.

O Dissipa gẽtes que bella volũt. Uenient legati ex egypto ⁊ ethiopia preueniat manus eius deo. ps. lxvij. sicut loquitur ps. ad dñm. ita ⁊ potest dirigi ad vicariũ suum sez papã. vt sit sensus. tu papa dissipa gentes que bella volunt. i. gentiles. seu paganos ⁊ rburchos. et sarracenos qui bella volũt agere ꝯra xpianos. iniuste detinẽtes ⁊ continue vsurpantes terras eoꝝ. mittendo ꝯ eos

exercit⁹ vt cruce signatus ad dissipandū eos. Sicut aliqñ factū ē tpe Bern̄.ad qō etiā hortat Euge. Et sicut etiā factū est p sanctū lodouicū regē francie sed ꝭ hodie tpe opportuno.nā prius essent dissipāde gētes pꝓpinoꝝ qui vt gētiles gehēne dediti bellār adiuicē ex libidine dñandi.z cupiditate acquirēdi. Sed ꝭ agere non debēt nisi exhortādo z arguēdo.z cum apparet manifesta iniusticia ecclīasticis censuris reprimēda. Cōtra ecclesiā ꝭo bellātes etiā gladio hostili resistendo. Et ad ꝭ s.dissipandū z tollendū bella veniāt legati ex egypto. s. a diuersis pribꝫ mūdi missi ad re.sed ex egypto educti. seu recedētes.i.a mūdana cupiditate z vanitate. Interp tat enī egyptus tenebre z significat mundū tenebrosuꝫ erroribꝫ.cupiditatibꝫ.z varijs vanitatibꝫ a quibus debēt esse remoti legati. Vñ Bern̄.ad eugenū. Tales tibi expedit in legationē mittere q̄ missi post auꝫ nō cant.sz pꝓm sequant.p questū legationē nō extumēt. nec redrāt datū.sed fructū qui ecclīas nō spoliēt. sed emēdent. Et inducit Bern̄.de quodā dicto martino qui cardinalis exīstēs.legatus missus in dariā terrā auri z argēti tam pauper remeauit.vt pene expensis.z equis deficientibꝫ vix puenit florentiā.vbi cū eps loci donaret sibi vnum equū.cū accepit cū ipo reuersus ad curiā q̄ tūc erat prisis inde ad modicū eps florētinus vadēs ad curiā pro quadā causa quā ibi habebat.visitauit p̄dictū cardinalē martinū recōmēdans ei cām suā.cui martin⁹. decepisti me.nesciebā enī in curia tibi īminere negocium.tolle equū tuū.ecce in stabulo est. Narrat idē Bern̄.z de alio legato dicto Bottifredo. Qui cū exercitatus fuisset quidā piscis interrogauit quātū ille venderet in foro z ei dari fecit pecūiū nec aliter recepit. Repsentat legat⁹ psonā xpi de q̄ dicit Diere.xlix. Audituꝫ audiui a dño z legatus sum missus ad gētes vel etiā apl̄oꝝ tenet locū. vñ z.ij. Loꝝ.v. dicit. Legatiōe fungimur tanq̄ deo exhortante p nos.ō se debēt exhibere mlt̄ū explorātores alꝫ pauꝫ fructū afferūt.ad quod facit quod scribit. Esa.lvij. Misisti legatos tuos procul.s. in eccl̄ia.z humiliata es vsq̄ ad inferos.i.dejecta ꝓpter mala exēpla. Sed si bene se habēt sequit fructꝰ qui subdit in ps.s. ethiopia puēniat manꝰ eius deo. Ethiopia q̄ generat psonas nigras qui ꝓpter adustionē caloris significat puinctiā vel patriam vitijs denigratā q̄ ex opibꝫ virtuosis legatoꝝ recedit ab erroribꝫ.z dissensiōibꝫ.z sic ꝓuenit deū.i. iudiciū dei manus opm in bonū cōmutādo. Mittere aūt legatos ad diuersas patrias. vt ꝑbis psuasibilibꝫ. etiā humane sapiētie hoīe reducant ad bonū. Nō ē ꝭ dimittere fiduciā diuini auxilij.z in sua virtute ꝓfidere.sed vt prudētia humana.faciēdo q̄ ex pte nra possum⁹ in salutis p̄sidiū. Jn cuꝰ exemplū dixit iacob. Mitto nūc legationē meā ad dñm meū.s. Esau.vt inueniā gratiam in ꝓspectu tuo.s.ad placandū irā eius.nā venit obuiā ei ad recōciliandū se sibi. Bern̄.xxij.cū tū haberet deum in aduitorē.nec istud est ꝓtra statū cardinaliū.scz mitti cū regulariter sint assistētes. Nā et in hierarchia celesti ex suborta causa āgeli assistētes mittūt vt seraphin ad Esaye purgādū labia. Esa. vj. Legatoꝝ aūt tria sūt genera. Aliqui enī dicūtur laterales seu a latere missi.z hi sūt tm̄ cardinales legati. Fm Job.an. q̄uis Bern̄. dixerit etiā alios nō cardinales q̄ mittūt de curia. dici a latere missi. vt notat ipse Bern̄.extra ō of.lega.c.excommunicatis.sed pmū vt verius teneꝫ. Scōi dicunt locales.seu ꝓpetuales q̄.s. ptextu ecclīaꝝ suaꝝ habēt legationē ex priuilegio ecclīe suc. vt archiepus cantu. z eboracen̄. Tertij sūt tēporales seu nō a latere missi. Et isti sūt quicūq; alij missi a papa.siue de curia siue extra curiaz nō cardinales. Est aūt differētia inter istos q̄ ad q̄dā et p̄cipue q̄ ad absolutionē ab excōicatione ꝓpter manum iniectionē violentā in psonas ecclīasticas. Nam primi legati possunt absoluere etiā extra termios suc legationis.dūmodo sint in via.extra de offi.leg.c. qō trāslationē. Et etiā si tales excōicati aliunde veniāt. de sen. excō.c.excōmunicam⁹. Scōi legati nō possunt tales absoluere. Tertij ꝭo possunt dū sūt infra termios suc legatiōis.z eos tm̄ qui sūt de puincia sibi cōmissa. Jtē legati de latere pñt ꝓferre bñficia in terminis suc legationis cū restrictiōe tū q̄ habeꝫ in.c.p̄senti.z.c. deliberatiōe. de offi.leg.c.officij. Alij ꝭo legati ꝭ nō possunt nisi ex speciali cōmissiōe sibi facta. Nō si ecclīa habet patronum laicū.nō pōt sibi ꝓferri p legatū nisi ei quē patronus p̄sentaret.codē mō si habet patronū clericū.cui patronatus cōpetit rōne sui patrimonij.extra de offi.lega.c.dilectus. Secus si clericꝰ sit patron⁹ rōe ecclie.vel etiā si sit collegiū.qz tūc eo irrequisito pōt legatus ꝓferre.qz pōt qō malus est.s.ꝓferre ipas ecclīas nō requisito epo. Sz De cō querit Joh.an.in glo.vltū cardinalis legat⁹ possit conferre beferre beneficia.quoꝝ collatio est deuoluta ad papā p la ficatteraneū. cōcilium. Rñdet q̄ potest fm Boff.z Jnno.et Buil.in speculo repbendētes Uincē.qui dixit ꝑū. Et subdit Joh.an.q̄ certū est q̄ legat⁹ etiā de latere nō potest ꝓferre bñficia vacātia in curia romana sine speciali mādato.vt de ꝑben.c.lz.in fi.lib.vj.qō intelligo infra mēsem.vt co.ti.statuim⁹.lib.vj. Et nota q̄ vbi est legatus cardinalis in puincia vel alius habēs mādatū ipe ciale.sup hoc pñt tres ꝓcurrere in collatiōe alicuⁱ bene ficij.s.papa legat⁹ z ordinar⁹. Et si apparet q̄s primo ꝓtulit.nō est dubiū. Si ꝭo nō apparet tūc seruādū est quod habeꝫ de ꝑbē.c.si a sede.li.vj. vbi dicit q̄ cū a papa vel legato eius vni z ab ordinario alteri codē die idē beneficiū ꝓferat.nec apparet q̄ collatio fuerit primo facta cra.erit potior ꝓditio possidētis. Sz si neuter possideat is cui papa ꝓtulit.vel legat⁹ ꝓpter ꝓferētis ampliorem prerogatiuam erit ꝑferendus.

De auctoritate legati de latere.

Legat⁹ de latere pōt .§.I.

ꝓfirmare electiōes epoꝝ.z archiepoꝝ.z epꝓtoꝝ.in quib⁹ Primo tria sibi decreta.ꝭ aūt non possunt facere alij legati nisi habeāt sup hoc speciale mandatū. vt de ele.c. si abbatē. li.vj. potest etiaz legat⁹ de latere dare licentiam abbati subdito īmediate a postolice sedi licentiā transeundi.s.a suo monasterio ad epatum qui alꝫ trāsire nō pōt.s.sine licentia pape vel legati.vt in.d.c.si abbatē. Et dicit ibi glo.q̄ idem iudiciū est de transeundo de vna abbatia ad aliā. Sed si abbatia sit subiecta episcopo.nō transibit ad aliā sine licentia saltē epi. Item legatus de latere Secūdo fm Bern.potest cognoscere de causis contra epꝓs. quia per priuilegia exīmunt a potestate epoꝝ z huius modi.nō aūt a potestate legatoꝝ.sed alij legati qui non sunt a latere.hoc nō possent nisi haberēt speciale mandatū cōtra priuilegia illoꝝ.extra de offi.le.c.q̄ transiatum. Sciendū etiā fm Jnno.q̄ si legatus aliquē excōmunicauerit dū enī est in puincia sibi decreta si est reuocatus nō pōt eū absoluere. Sed si extuit reuersus.post q̄s reuersus fuerit poterit absoluere z etiā ante egressuꝫ si est legatus de latere. Nullus legatus etiam de latere Tertio potest cōferre vel reseruare ecclesias cathedrales. vel regulares. vel collegiatas.vt habetur de ele.c. de liberati. one.lib. vj. z dicit ibi glo. q̄ conferre vel reseruare ecclesias est ꝓferre vel reseruare ipam primā dignitatē de ecclesia.puta epatum.plebanatum.abbatiam.priozatum. et his similia. Non aūt ꝓhibeꝫ ꝓferre beneficiū. hoc est canonicatū dictaꝝ ecclesiaꝝ. Jtē legati quicūq; nō possunt ꝓferre vel reseruare dignitates i ecclesijs cathedralibꝫ.que sūt principaliores post dignitatē episcopalē Quarto

in illis ecclesijs ad quas.s.dignitates pueniꝛ p electio/
nē. vt archipb̄ byteratus. archidyaconat⁹. ꝓpolitatus et
hmōi. vt in.d.c. de liberatōe. Si ergo ī ecclīa cathedra/
li essent due dignitates. puta archipb̄byterat⁹. ⁊ archi/
dyaconat⁹. ⁊ vterq; haberet p electionē illā q̄ maioꝛ ha
beret. nō posset dare legat⁹. Que aūt sit maioꝛ illaꝝ. dī
cit ibi glo. q; ꝛ archidyacon⁹ sit maioꝛ in platiōe. de qua
maioritate hic intelligit. nā in b̄ inspicienda est ꝓsuetu
do loci. bis cnī habet ꝓtoꝛ post epm. vt q̄ post cēplo et
uocat capl'm. ille dicit maioꝛ. Alia ergo dignitate inse
riorē in illa ecclīa puta archypb̄byteratū. dare posset le/
gatus. vel etiā illā maiorē. si nō p electionē sed collatio/
nē epi daret. Itē legati etiā de latere nō possunt ꝓcede
re alicui in generali vel speciali. vt recepta resignatione
beneficioꝛ ab illis q̄ habēt ipsa bñficia. possit ille cui fa
cta est talis resignatio ꝓferre ea alteri. de elec. de libera/
tione. li. vj. vbi dicit glo. q; etiā nō pōt cōmittere legat⁹
vni q; recipiat resignatioꝛ bñficij. ⁊ cōmittere alteri ꝓso
ne. q; postea illud ꝓferat. q'qua rōne vni ⁊ eidē cōmittē
do resignationē ⁊ collationē dat via ad vacaturas ec/
clesiaꝝ eadē rōne daret via ad idē cōmittendo diuersis
ꝓsonis. arg. de elec. c. j. li. vj. Pōt ergo legat⁹ recipe per se
resignationē beneficij. ⁊ postea illud vacās alteri ꝓcede
re. sed nō pōt hoc alteri cōmittere vt faciat. Et b̄ q̄ faci
lius ꝓ istū modū fieret fraus ad vacaturas. q̄ ꝓ illū. pu
ta tū q; legat⁹ bñ possit cōmittere alicui. q; recipiat resi/
gnationē alicui⁹ beneficij. ⁊ receptā resignatiōe. cū bñfi/
cium vacat. bene posset eidē vel alteri cōmittere. q; illud
beneficiū ꝓferat. Et ꝓ hāc secretalē alteri posset. q; ꝛ
eps possit generaliter tradere potestatē officiali. vel vi/
cario suo ꝓferēdi beneficia vacātia. de offi. vica. c. fi. nō
tamē alteri quē officialē nō ꝓstitueret. Itē legat⁹ nō po
test ꝓcessum delegati impedire. aut ei⁹ sententiā irrita/
re. sed potest eū ꝓfirmare ⁊ exequi. extra de offi. le. c. stu/
duisti. Et rō ibi ponit q; mandatū speciale deroget ge
nerali. Nō posset etiā legatus de latere deponere epm.
byterū posset deponere aduēctis tibi alijs epis. Om/
nes reseruatiōes quoꝛūcūq; bñficioꝛ facte a quocunq;
legato etiā de latere auctoritate legatiōis. ⁊ decreta inſ/
posita sup ipis. necnō denūciatiōes. inhibitiones ⁊ ꝓces
sus. quilibet p eū vel p executoꝛes deputatos ab eo ha/
bitos circa ipa dūmodo ad collationē eoꝛūdē beneficio
rum iā vacantiū nō sit ꝓcessum finita legatiōe viribus
euacuant. ⁊ nihil valēt. Nec executoꝛes dicti possunt vl
teri⁹ bñficia ratā refuata ꝓferre. de elec. c. pñti. li. vj. Itē
si legat⁹ in aliqua cathedrali vel collegiata ecclīa fec̄ ali
quā reseruationē aliā illa pendēte nō pōt facere ī cadē.
Nec etiā postq̄ aliq̄ rēfuauerit alicui bñficium ad
collationē ptinēs cuiuscūq; aliud. q̄ ad collationē per
tineat. q̄diu reseruatio pēdet sibi reseruare non potest.
Et si secus fecerit nihil valet. vt in dicto. c. pñti.

Quinto

Sexto

Octauo

Finitur aut̄ legatio .§. II.

quatuoꝛ modis fm Joh. an. in glo. ibi. Uno nō si da/
tus fuerit legat⁹ ad tps determinatū. finito cnī tpe fini
ta est legatio. vt de offi. dele. c. de causis. Scdo q̄n lega/
tus est reuocat⁹. ff. d̄ indi. l. iudiciū. Tertio q̄n egressus
est legationē aīo nō redeūdi. Legationē ideo dixi. quia
si esset egressus alā. puinciā is qui est legat⁹ in pluribꝫ
ex quo nō est egressus legationē nō expirauit ei⁹ iurisdi
ctio. vt de offi. lega. nouit. Si enī legat⁹ in qualibet pte
legatiōis existēs in risdictionē exequit. sicut eps in qua
libet sue dyocesis. de offi. ordi. c. cū eps. li. vj. Quarto fi/
nit legatio psonalis morte ipius legati. nō aūt morte cō
stituentis ipm. vt co. ti. c. legatus. lib. vj. psonalis ideo di
xi. q; si esset realis. puta q; cōpeteret dignitati. nō expira
ret morte legati. vt de offi. dele. c. q̄m abbas. ⁊ q̄ dictū
est his modis finiri legationē intelligit in sua psona et
quo nō cepta p delegatos. Nā quas causas cōmisisset.
et res nō esset integra. finito ei⁹ officio. s. delegati. durat
illi⁹ delegati prās. vt de offi. le. c. fi. Et est mirabile. q; iu
risdictio delegati allegato bñ ꝓpetuat̄ p citationē ⁊ aliū
iudicialē actū sed notificatio inhibitio ⁊ decretū nō per
petuāt iurisdictionē executoꝛis hoc ⁊ alios ꝓcessus faci
entes. Sed reseruatiōes bñficioꝛ sūt odiose. ꝓter duo.
q; p eas dat̄ via ad vacaturas. ⁊ q; ꝓiudicāt ordinarie
prāti. Unō sunt restringēde. ⁊ rō cessant finita legatio
ne. Sed ptās executoꝛ datoꝛ a papa sup gra facta et
re integra ⁊ sup facienda re integra. nō bene ꝓdurat post
mortē pape. q; papa pōt ius ad vacaturas dare. ꝛ non
sic legatus. bene ergo pōt legat⁹ donec durat in officio
impedire ordinariū in ꝓferendo sed finito officio nō. hec
Joh. an. Cōstitutiones facte a legato in sua ꝓuincia du/
rāt postea ꝓpetue. ꝛ de ꝓuincia sit egressus. vel sit moꝛ
tuus. secus si causam delegēt q; egressis eis de ꝓuincia
nō durat iurisdictio delegatoꝝ. nō aūt si legatoꝝ. discef
sum citatio ꝓcesserit. extra de offi. leg. c. fi. Itē collatio be
neficij p legatū sedis apo. alicui facta nulli⁹ momenti ex
istit. si in ea nō fuit habita mentio de alio beneficio. q̄d
prius obtinebat. Et q̄rit Joh. an. in glo. ibi. Quid si le/
gatus ꝓprio motu. ⁊ b̄ expresso in litteris ꝓcessiōis ꝓfert
alicui bñficiū habēti aliud bñficiū nō facta mentiōe de
illo. nūquid valet collatio talis sic̄ valeret si eo casu pa/
pa alicui ꝓtulisset. vt dicit de papa. c. si ꝓprio motu. de ꝓ
ben. li. vj. ⁊ videt q; nō. q; papa nō est subiectus legib⁹
vt legatus. C. de legi. l. digna voꝛ. Unde aliud in papa
aliud in legato. Sed ꝓtrariū credo. Sicut enī ordinari
us ꝓfert alicui bñficiū habēti aliō tenet collatio. ꝛ vtrū
q; retinere nō possit. sic ⁊ legatus si ꝓferat. tenebit colla/
tio. ꝛ vtrūq; tenere nō possit. ⁊ facit. ē. de rescrip. c. gra.
li. vj. Hoc igit̄ intēdit decretalis. q; sicut impetrās bene
ficium a papa tenet̄ de beneficio q̄d habet. q̄tūcūq; sit
modicū. facere mentionē. sic impetrans a legato. alⁱs nō
valebit collatio. q; impetratio surrepticia est. vbi ꝙo nō
impetrauit sed legatus contulit in quo peccauit ille cui
facta est collatio. certe in nullo. vñ credo tenere. Legat⁹
etiā de latere nō potest se intromittere de his que pape
specialiter reseruant̄. vt de trāsla. epoꝝ. cessionib⁹ sum/
missionib⁹ vn⁹ ad alterū ⁊ hmōi. extra de offi. dele. c. ni/
si. ⁊ c. post trāslationē. nisi q̄ reperiunt̄ in iure eis ꝓcessa
vel si sup aliquib⁹ coꝝ haberet speciale auctoritatē a pa
pa. Item nota q; de iuregentiū est legatoꝝ. nō violan
doꝝ religio. dis. j. ius gentiū. Ubi dicit glo. q; si quis le
gatū. vel amicoꝝ. vel hostiū impedit. fm leges traditur
hostib⁹ vt seruus illoꝝ. ff. de lega. l. fi. fm canones est ex
cōmunicandus. vt. xxiij. dis. si quis. Ubi dixit alexāder
papa. Si quis legationē impedit nō vnius sed multo/
rum ꝓfectū auertit. ⁊ sic multis nocet. ita multis argu
endus est ⁊ bonoꝝ societate priuand⁹. Et quia dei cau
sam impedit ⁊ statum conturbat ecclie tō ab eius limi/
nibus arceatur. De auctoritate ⁊ potestate legatoꝝ ad
quantā ad que se extendat. diffuse ponit speculatoꝛ in
ti. de legatis.

Titulus. xxij. de statu sūmoꝝ pontificū. De glia ⁊ bo
noꝛe summi pontificis. Capl'm primū

Inuisti eu̅ paulo

minus ab angelis gloria et honoꝛe coꝛo/
nasti eum ⁊ constituisti eum super opera
manuū tuarum. ps. viij. Loquitur ꝓ/
pheta ad patrē omnipotentē de filio suo
incarnato. vt introducit apl'us auctoritatem ipsam ad
Heb. j. c. scribens. Unī. s. dei filius incarnatum homo fact⁹

mortalis.minor fuit inuētus angelis. qui sunt immortales.sed sctitate ⁊ auctoritate maior. Coronatus vtiq; gloria īmortalitatis in resurrectiōe.honore veneratiōis in ascēsiōe.q; tremūt vidētes angeli. Et iudiciaria potestate in fine sublimatus ꝯstitut⁹ est sup oēs creaturas. Data est mihi oīs ptās.vt ait ipe Matb vlti.in celo et in terra.vt in noīe iesu omne genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ.ad Phil.ij. Et q; recedēs a nobis sua pūtia corpali vicariū suū reliquit in terris.s.sūmū pontificē qui papa dicit quasi pater patrū.ideo ꝯgrue hec verba de papa possūt exponi. Est enī papa vt ait Hostien.maior hoīe.sed minor angelo.q; mortalis hō.maior tñ auctate.⁊ ptāte. Neq; enī angel⁹ pōt ꝯsecrare corp⁹ ⁊ sanguinē xpi.neq; absoluere vel ligare.cui⁹ rei iuris dictio plenarie est in papa.nec ordinare vel indulgentias dare ⁊ hmōi. Est glia ⁊ honore coronat⁹.glia cōmendatiōis.q; nō solū beatus dicit.sed btissimus. Quis cū sctīs dubiter.quē apex tāte dignitatis attollit.di.xl. nō nos. Honore coronat veneratiōis vt esculent fideles pedes eius.maior veneratio fieri non pōt.ps.xcix. Adorate scabellū pedū eius. Coronat ⁊ magnitudine auctoritatis.q; cūctos ipe iudicaturꝰ.a nemine est iudicandus.nisi deprehendat a fide deuius.dis.lx. si papa. Uñ et triplici corona aurea coronat. Et est ꝯstitutus super omnia opa manuū suaꝝ ad disponendū de omnib⁹ inferioribus.ipe aperit celū.mittit reos ad īfernū. ꝯfirmat imperiū.ordinat totū derū. Quia ergo sibi data est cura de omnib⁹.vt docet Bern.ad eugeniū.attēdat ad ea que sunt in se.⁊ ad ea que sunt sub se. et ad ea que sunt circa se.⁊ ad ea que supra se sunt.

Primo attēdat q̄ sūt .§.I.

in se. Attende inquit.idē incipiat ꝯsideratio tua nō solū attēa te.sed in te firmat quocūq; euagat.ad te reuoces eā cū salutis fructu. Sic exeat.vt te nō deserat ꝯtra salutē xpiā cogites nihil. Min⁹ dixi ꝯtra ꝑter dixisse debueram. Quicq̄d se ꝯsideratiōi offerat qđ nō quoq; modo ad tuā ipsius salutē pineat respuendū. Et hec tui cōsideratio in tria quedā diuidat. Si ꝯsideres.quid.q̄s. et qualis sis.quid in natura.quis in psona.qualis i moribus seu vita. Quid verbi gra homo.q̄s papa.qualis benign⁹.māsuetus. vel tale quid. Considerādo q̄d sis.occurrit.q; homo aīal.s.rōnale ⁊ mortale.⁊ ex hac cōsideratiōe tibi fructus occurrit. vt mortale qđ in te est rationale humiliet. Et rursum.rōnale mortale confortet A facie ꝯsideratiōis tue occurrat tibi hō nudus.⁊ pauper.⁊ miser.et miserabilis hō.dolēs q̄ hō sit. erubescēs q̄ nudus sit.plorās q̄ natus sit homo ad laborē nō ad honorē. Homo natus de muliere.ait Job.⁊ hoc cū restu.breui viuēs tpe.ideoq; cū metu.repletꝰ multis miseriis.⁊ ꝑterea cū fletu ⁊ vere multis q; cum anime ⁊ corporis simul.quid enī calamitate vacat nascēti in pctō. fragili corpe ⁊ mēte sterili. Uere ergo repletus cui infirmitas corpis ⁊ fatuitas cordis cumulat. traducē sorde mortis additōe salubris copula.⁊ vt cogitās te sūmus pontificē.attendas pariter ⁊ vilissimū anerē esse. Considera quis sis.q;.s.pontifex sūmꝰ. Et nūc audi canticū meū.equidē munus suaue.ꝫ salutare. Mōstruosa res gradus summꝰ.⁊ animꝰ infimꝰ sedes ꝓma.⁊ vita ima. Lingua magniloqua.⁊ manꝰ ociosa. Sermo multus.⁊ fructus nullus. Cultus grauis.⁊ actꝰ leuis. ingēs auctoritas.⁊ nutās stabilitas. Admoue speculū. inspice tū ⁊ tu.ne forte ⁊ si sit vñ merito placeas tibi.⁊ id quo debeas displicere nō desit. Dia sibi desūt.qui nil sibi deesse putat.quid si summꝰ pontifex sis. nūquid q; sūmꝰ pontifex ideo summꝰ. infimum nosse esse. si summū te putas. Quis summꝰ.nisi cui addi nō pōt. Grauiter erras si te illū existimas. Tu ꝯsidera.non consummatione summū te dixi.sed comparatiōe non meritoꝝ sed ministerioꝝ.summū dixerim plane inf̄ mīstros. Consideres ergo ait idem in fine quarti libri.sanctū romanū ecclesiam cui prees matrē esse ecclesiaꝝ.nō dominā. Te ꝯ nō dominū episcopoꝝ.sed vnū ex bis. De cetero cōsidera oportere te esse formā iusticie.sanctimonie speculum pietatis exemplar.assertorē veritatis.fidei defensorem doctorē gentiū christianoꝝ ducē.amicum sponse paranimphū.deri ordinatorē.pastorē plebium. magistrū insipientiū.refugiū oppressoꝝ pauperūq; aduocatum.miseroꝝ spem tutorē pupilloꝝ.iudicē viduarū. oculum ceconꝝ.linguā mutoꝝ.baculū senū. vltorem sceleratum.maloꝝ metū.bonoꝝ gloriam.virgam potentum. malleū tyrannoꝝ.regum patrē.legū moderatorē.canonum dispensatorē.vbis terre lumen.sacerdotē altissimi.vicariū christi.christū domini: postremo deū pharaonis.intellige que dico. Ꝓ inde si cōsideras quantus es.cogita tertio etiā qualis. Et hec ꝯsideratio tenete in te.nō infra detrici.nō supra attolli. nō euadere tuos.nō extendi in latius. Tene mediū si nō vis perdere modū. Locus medius tutus est. Denicq; longitudo. sez nimia ex terminū habere soler.⁊ dilatatio sassuram altitudo ruinā.et profundū absorbitionē. Nunc ꝯ longum dico cū homo longioꝝ sibi promittit vitā. qđ nō facit prudens.latū sibi facit acrū. cū in superfluas animus extendit curas.quas temperantia moderat. Altum vero cū de se plus ꝑsumit a quo iustus se cōtinet. Profundū ꝯ cum plus debito se deicit. cui fortitudo resistit. Sane in considerādo qualis sis.etiā qualis fuerīs ad memoriā reuocandū.conferēdo posteriora prioribus. Profeceris.ne in virtute.in sapientia in intellectu. in suauitate morū. An forte.quod absit.ab bis defeceris. patientioꝝ sis.an impatiētioꝝ. Solito iracundioꝝ.leuioꝝ.insolentioꝝ.an humilioꝝ. affabilioꝝ. an austerioꝝ exorabilioꝝ.an difficilioꝝ.pusillioꝝ animo.an magnanimioꝝ.seuerus magis.an plusculū dissolut⁹.timoratioꝝ.an cōfidentioꝝ plusq; oportet q̄ latus tibi pateat campus in hoc genere cōsiderādi. Nō eris innocēs. si aut punias cum.cui forte parādū esset aut parcas ei qui fuerat puniendus. In tribulationib⁹ quoq; qualē te inuenieris.nolo.dissimules. Si constantē in tuis.⁊ volentes in alienis gaude recti cordis.hoc est. Fugienda est etiā ociositas mater nugaꝝ.nouerca virtutum inter seculares nuge sunt.in ore sacerdotis blasphemie. Interdū tamē si incidāt ferende fortassis.referende nūnq; fede ad cachinnos moueris.sedius moues.

Secōdo admonet eū .§.II.

considerare que sub ipso,sunt. et hoc est totum mundū. post resurrectionē.apparente domino discipulis nauigātib⁹ solus petrus in mare se misit.⁊ sic venit ad ip̄m. alijs nauigio peruenientibus. Mare hoc seculū est. aie ipse Bern.⁊ aque multe sunt ppli multi.nauicule plures particulares eccl'ie.apostolis igitur ceteris cōmisse sunt particulares prouintie. vt iohanni grecia. matheo ethiopia.bartholomeo indis.iacobo hierosolyma.⁊ huiusmodi.petro ꝯ totus mūdus. Sic igitur omnis debito. est successor petri pontifex summus. Sapientibus et insipientibus iudeis et gentibus.non vt prestet tantum.sed vt prosit in sollicitudine multa.vt operam det vt increduli conuertantur ad fidem. Conuersi nō auertantur.auersi reuertantur. Ꝓ pro peruersi ordinent ad rectitudinem subuersi ad veritatē reuocentur.subuersis inuictis rationibus conuincantur.vt vel emendentur ipsi.vel si fieri non potest auctoritatem faciant

perdant. alios subuertendi vt hereticos ꝛ scismaticos. Horaꝛ etiã ipe Bernũ. ipm. s. papã admittendũ ꝑdicatores ad paganos. Exẽplo Greg. pape. qui misit augustinũ ad anglicos. ꝛ eos traxit ad fidẽ admonet ꝛ ambitiosos reprimere dicẽs. An nõ limina apl̃oꝝ plus iam tat palatiũ vestrũ an nõ vocibꝫ eoꝝ toto die resultꝫ disciplina insudat. an nõ spolijs eius ois italica inbi ac inexplebili auiditate rapacitas repbendit. exinde de iniustis ꝛ numꝫs appellationibꝫ. q̃ fiũt ad curiã dicens Quonsq̃ nõ cuigilat ꝓsideratio tua ad tanciũ appellationũ ꝓfusionẽ ꝛ abusionẽ. q̃ ꝑter ius ꝛ ꝓbas ꝑter morẽ et ordinẽ fiunt. Nõ locus. nõ modus. nõ tẽpus. no causa discernit. aut ꝓsone ꝑsumunt leuiter passim plerũq̃ et nequiter volẽtes malignari. Nõne his potissimũ terreri solebãt. Huc terrori ipi ex bis magꝫ fiũt arcq̃ id bonis antedotũ versũ est in venenũ. Et ꝓcludit in hmõi dicẽs. Prorsus fauẽde ꝛ manutenẽde sunt appellationes sed quas exorsit necessitas nõ calliditas adinuenit. vsurpatorie sunt hmõi omnes non subueniẽtes in necessitate. sed opitulãtes iniquitati. Admoneꝛ exinde abstinendũ ab auaricia ꝛ muneribꝫ dicẽs. Preces ꝛ singulariter ad q̃d. Nũquid vt de subditis crescas. nequaq̃ sed vt ipe de re principẽ te ꝓstituerũt sed sibi non tibi. Alioquin q̃ pacto te reputas supiorẽ bis. a quibꝫ bificũ vẽdicas. Parui decreꝫ est animi de subditis nõ ꝓfectũ q̃rere subditoꝝ. sed questũ ꝓprũ. in sũmo plerum oim nihil turpꝰ. Auaricia aũt longo a re esse supra restas. sciens quãta ꝛ in quãta tua necessitate respue ris. ad re pinde scripserim ista. non ꝓpter re. Nempe q̃ tibi scribit. soli ꝓdesse nõ decet hic locus ad auaricia carpit a quo vitio ẽmunis satis tua opinio est. An ꝛ opus tu videris. Exẽplificat de duobꝫ archiepis. s. colonien̄si et maguntino. quoꝝ vnꝰ magnã summã auri obtulit vt episcoparet. sed vacuus redijt. alter iudicatꝰ idoneꝰ post gratiã receptã in recognitionẽ aliq̃d sponte dedit. q̃ sibi restitui fecit. Inuehit ꝓtra exemptiones ꝛ dicens. Subtrahunt abbates epis epi. archiepis archiepi. patriarchis siue ꝓmatibꝫ bona species hec. mirũ si excusari queat. vel opus sit factirãdo. pbatꝫ vos habere plenitudinẽ potestatis. sed vtrũ debeatis questio est. Inducit exemplũ de ordinibꝫ angeloꝝ qui ita ordinantur sub vno capite deo. q̃ etiã inferiores ordines superiorib̃ subiũciunt. Et loquit de exemptionibꝫ vel dispensationibꝫ q̃ absq̃ causa rõnabili fiunt. ex quibꝫ sequunt. vt ipe ait. insolentie. dissolutões. dilapidatiões simulationes. scãdala. odia. ꝛ inter ecclesias. inimicicie graues perpetesq̃ discordie. ꝛ subdit Ber. Nõ phibeo dispẽsatores sed dissipatores. Nõ audis vt ignores dispẽsatores vos positos in edificatiõe. nõ in destructiõe. Deniq̃ querit. inter dispẽsatores vt fidelis quis iueniat. Ubi necessitas ꝙget. excusabilis dispẽsatio est vbi vtilitas ꝓuocat dispensatio laudabilis est. vtilitas dico comunis. nõ ꝓpria. Nam cũ nihil boꝝ est nõ plane fidelis dispẽsatio sed crudelis dissipatio est. Demũ sollicitat eũ ad faciendũ obseruare decreta. que ipse eugenius ꝓmulgauerat in remen̄. cõcilio spectãtia ad honestatẽ habitꝰ clericoꝝ. ꝛ circa ꝓmotionẽ indebitã ordinũ. q̃ male obꝛuabant.

Tertio admonet de .§. III.

bis q̃ arca te sũt. Bernũ. ad eugenũ. iiij. li. dicẽs. Et si ipsa etiã sub te sunt. tñ ꝓpria ꝛ ea importuniora circa te sũt. derus ꝛ populus tuus cui spũaliter episcoparis. ac ꝓ hoc specialis cure teneris debito. bi quoq̃ q̃ ubi quotidie assistũt seniores ppli vbis iudices ꝛ qui de domo ꝛ mensa tua sunt capellani. ꝛ cubicularij. ministri cuiq̃ diuersis deputati officijs in obsequiũ tuũ. bi sunt qui nõ verenꝫ iuscitare tuecram. ꝛ antecq̃ velit. Primo quidẽ clerꝫ illũ ordinatissimũ esse decet. ex quo precipue in oẽm ecclesiã cleri forma ꝓcessit. Deinde q̃ perperam agit te ꝓsente id tibi curpius. Interest glorie sanctitatis tue. vt quos oculis babes ita ordinari. ita sint informati quatinꝰ totꝰ honestatꝫ ꝛ ordinis ipi speculũ ipsi sint forma. inueniant ꝓ ceteris optet expediri ad officia. idonei ad sacramẽta ad plebes erudiendas solliciti circũspecti ad semetipos custodiẽdos in omni castitate. Quid de pplo loquar ippis romanꝰ est. Nec breuius potui nec expressius. tñ totũ aperire de tuis christianis parrochianis quid sentio. Quid tãnotũ seculis q̃ ꝓteruia ꝛ fastus romanoꝝ. gẽs insueta paci. tumultui assueta. gẽs imitis ꝛ intractabilis vsq̃ adhuc subdi nescit. nisi cũ nõ valet resistere. En plaga tibi incumbit cura bãc. Noli diffidere. curã exigeris. nõ curationẽ. Deniq̃ audisti. curã illi⁹ habe. ꝛ nõ cura vel sana illum Dꝫ dixit quidã. Nõ est ĩ medico semp relcu eꝫ vt eger Ut melꝰ. De tuis ꝓpono tibi. Paulus loquit. plus oibus laborauit. nõ ait plus oĩbꝫ ꝓfui. aut plus oibꝫ fructificaui. Nouerat bo. quẽ docuit deus. q̃ vnusquisq̃ fm suũ laborẽ accipiet. nõ fm puentũ. Et ob hoc in laboribus portius q̃ in puentibꝫ gloriandus putauit. sicut alubi quoq̃ babes ipm dicentẽ. in laoribꝫ plurimis. ita queso. fac tu q̃ tuũ est. Mã de⁹ q̃ suũ est satis absq̃ tua sollicitudine ꝛ anxietate curabit. Plãta. riga. fer curã. ꝛ tuas explicuisti pces. sane incrementũ. vbi voluerit dabit deus. nõ tu. v bi forte noluerit tibi disperit nihil. Oĩe papale negociũ illi agit. s. romani. Quem dabis mihi de tota maxia vrbe. qui te in papã nõ receperit ꝓcio. seu spe precij nõ interuenietẽ. Et tunc potissimũ volũt dñari. cũ ꝓfessi fuerit seruitutẽ. Fideles se exponẽt. vt oportuni⁹ fidelibꝫ nocẽãt. Et hoc nõ erit cõsiliũ tibi a quo se arcẽdo nõ secretũ. quod se nõ ingerant. ante oĩa sapientes sunt vt faciãt mala. bonũ aũt facere nesciũt. bi iniusti terre ꝛ celo vtriq̃ iniecere manꝰ impij in clerꝫ. temerarij in sancta. seditiosi inuicẽ. emuli in vicinos inhumani in extrancos. q̃s neminẽ amãtes amat nemo. Et cum timeri affectant ab omnibꝫ. omnes timeant necesse est. bi sunt qui subesse non sustinẽt. presse nõ nouũt superioribꝫ infideles. inferioribus importabiles. Di inuerecundi ad petendũ. ad negandum frontuosi. bi importuni vt accipiant ingrati vbi acceperit docuerunt linguam suam blanda loqui cum operenꝫ exigua largissimi promissores. ꝛ parcissimi exhibitores. blandissimi adulatores. ꝛ mordacissimi detractores. simplicissimi dissimulatores. ꝛ maligniissimi proditores. Inuebit exinde contra bonorem exteriorẽ. ꝛ apparatũ curie dicens. Uides omnẽ ecclesiasticũ zelus feruere sola ꝓ dignitate tuenda. bonoꝝ totum datur. sanctitate nihil aut parum. Si causa requirente paulo submissius agere. ac socialius te habere temptaueris. Absit inquit nõ decet tempoꝝ nõ congruit. maiestati nõ ꝓuenit quã geres personam attendito. De placato dei vltima mentio est ꝓ iactura salutis. nulla cunctatio nisi q̃ sublime est hoc salutare dicam⁹ ꝛ q̃ glia redoleꝫ. id iustũ. ita omne humile. pbo dicẽ inter palatinos. vt facilꝰ q̃ esse eꝫ qui apparere velit humil' inuenies. timoꝝ dñi simplicitas reputat. ne dicã fatuitas. Uirũ circũspectũ ꝛ amicũ ꝓpe ꝙsãe calũniant. hypocritã porro amatore quietis et sibi interdũ vacantẽ iutilẽ dicũt. Quid q̃ tu cuigilas nedum adhuc ad istos qui circũdederit te laqueis mortis. Scio vbi habitas incredulj et subuersores sunt. lupi non oues sunt taliũ tu es pastoꝝ vtilis consideratio. qua forte inueneris. quomodo si fieri possit. conuertas

eos ne ipsi subuertant te. Si dura fronte sunt durato et tu ecōtra tua. Nihil tāduz qō durioꝝ nō cedat. Nō est ꝛ quacua ꝓsideratio. q intrēdis disponē domui tue pudere his q̄ sinu tuo. ꝛ in gremio tuo sūt. Audi paulū si quis domui sue pesse nescit. quō ecclesie dei diligēs tiam habebit. Et hec dicēs. Nō te moneo sūmis occupatū intrēdere infimis ꝛ minimis impēdere qō maxis debes. at illa pte agēs p te etiā oꝑtet. puideas. q̄ p te de his puideāt vacuū. prius a sollicitudie reruz minoꝝ et vtiliū oꝑtet esse aīm tā magnis ꝛ tāmultis intētū rebꝫ. Oꝑtet esse libez quē nulla sibi vēdicet violēta occupatio. oꝑtet esse in genuū quē nulla deorsū trahat indigna affectio. Oꝑtet esse rectū. quē nulla seorsū auertat sinistra intētio. Oꝑtet esse cautū. quē nulla subeat furtiua suspitio. Oꝑtet esse vigilē. quē nulla a sese abducat pegrina ꝛ curiosa cogitatio. Oꝑtet esse firmū. quē nulla ꝛcutiat repētina turbatio. Oꝑtet esse iuictū quē nulla fatiget ꝓtinua tribulatio. Oꝑtet esse amplū. quē nulla coercet rei tpalis amissio. his te nō dubites ꝛ bonis priuandū ꝛ feriendū mal. Si aīm diuidēs. ꝛ dei rebus et tuis pariter reculis nolueris imperiri. Procurād quē iplices. q̄ p te molat. p te dico nō tectū. Quedā p temet facies. q̄dā p te ꝛ alios sit. q̄dā p alios ꝛ absq̄ te. nō est q̄ inter ista dormiter ꝓsideratio tua. q̄rēd pinde fidel ꝛ prudēs. quē ꝓstituas sup familiā tuā. Fidelis vt non fraudet. Prudēs vt nō fraudet. Adhuc inutil est. si tertiū desit. s. auctas. tali. s. fideli ꝛ prudēti. subdēdi sūt oēs. nullū patiat ꝺicroē nemo q̄ dicat cur fecisti sic. vt potestatē habeat excludē. ꝛ admittere q̄s vult. mutare ministros trāsferre mīsteria ad q̄s ꝛ qñ voluerit. Ita timoꝛi sit oīb. vt sit ꝛ vtilitati pīsit oīb. vt oīb pīsit. et de oīb clādestinas ꝛ suspurraneas delationes nō recipias aduersus eū. sed magis detractiōes cēseas. Et hāc tibi velim genālē ꝓstituere regulā. vt oēm q̄ palā verē dicere q̄ i aure loc est. suspectū habeas. Itaq̄ vn oībus facieda iūgat ꝛ vni oēs rndeāt tu ille habeas fidē vacās tibi ecclie dei. Ar q̄ min aut fidel inuenīt. aut prudēs fideli pti cōmittēdū. Sane ꝛ duob tuti b q̄ si idone nō repīt ꝛ si mīn fidelē sustinē pti ꝓsulo q̄ te imergere laboꝝnto huic. Neīnto saluatorē iudam yconomū habuisse. Deinde repbendit epos. q̄ nimiā diligētiā habēt de tpalib facultatib. ꝛ quasi nullā de aīab. Et p plura subdit. nō oꝑtet vt vitia dom tue vltim scias. q̄ q̄ plurimis nouimus ꝓtigisse. Quapter vt diximꝰ. alꝰ alia dispēser. ō disciplina tu puide. Illō nemi credas. Si insolentioꝝ corā te. vl sermo insonuerit vel habitus apparuerit. manꝰ tua sup eiusmodi tu vlcisc̄re iniuriā tuā. Impunitas ausum parit. ausus excessum. Donū epi decet sc̄itudo. decet modestia. decet honestas. quoꝝ disciplina custos. sacerdotes domestici aut ceteris honestioꝝes. aut oīb fabula sūt in vultu. in habitu ꝛ incessu illoꝝ q̄ circa te sūt nil residere impudicū. nil indecēs patiar. Discāt a te coepi tui comatulos pueros. ꝛ cōptos adolescētes secū nō habere. Certe inmutratos discurrere calamistratoꝝes nō decet. Nec austeritatē tu suadeo tibi. sed grauitatem. illa infirmioꝝes fugat. hec reprimit leuioꝝes. illa odibilē hec incontēpti bilē reddit. Qui hac mediocritate gratius vt nec de seueritate sis oneri. nec de familiaritate ꝓtēptui. in palatio papā. domi te patrēfamilias exhibeas. amēt te domestici tui. si nō facito vt timeāt. Utilis semp custodia oꝛis. q̄ tū affabilitatis grām nō excludat. ille ꝓuenienti oꝛ auidus si actu quidē seuer sis. vultu serenꝰ. ꝓbo breuis. Capellani tui nō sint sine honoꝛe. his ꝓtenti sint q̄ tu puideris illis. tu vide ne egeāt sup b q̄ forte ab aduērantib petere dep̄hendes. iudica giezitā. idē de ostiarijs. idē de ceteris officialib decernendū.

Quarto de his q̄ .§. IIII.

sūt supra te in .v. li admonet ꝓsideratū. s. q̄ sūt i supna patria. ꝛ aīr. b velī solerter adūtas vir sagacissime cuge ni. q̄ rotiēs pegrinat ꝓsideratio tuo. q̄ries ab illis rebꝫ ad ista deflectit inferioꝝa ꝛ visibilia. siue intrēda ad no ticiā. siue petēda ad vsū. siue p officio disponēda vl'ac citāda. si tū ita ꝯsat in his vt p hec illa requirat. aut pcul exulat. Si ꝓsideratio vl approbare. reparriare ē. Ibi ponit. in. q̄. c. tres spēs ꝓsideratōis. Et primā vocat dispēsatiuā. q̄. s. sensib sensibilibusq̄ rebꝫ ordinare ꝛ socialiter est vtēs ad pmerēdū deū. Secām appellat critimatiuā. q̄ prudēter ac diligēter queꝛ scrutās ꝛ pondērās ad iuestigādū deū. Tertiā appellat speculatiuā. q̄ i se est coligēs. ꝛ q̄ntū i se ē diuit aduuat rebꝫ hūanis eximēs. ad ꝓtēplādū deū. Et subdit. p tribꝰ modis deus ꝛ angeli eiꝰ nra ꝓsideratiōe iuestigant opinione. fide et intellectu. q̄z intellectꝰ rōni innitit. Fides auctoritati opinio sola ꝓsilitudie se tuet. Et declarat quō ō angelis q̄dā noscimꝰ intellectu. q̄dā opinione. q̄dā fide. vt de his q̄ tradit scꝑtura sacra ō ordinib angeloꝝ. ꝛ ministris eoꝝ pulcra ꝛ deuota scribēs de singulis ordinib. Deinde de deo quō sibi b ꝯbū est ꝓuenit. ꝛ quō dicit ē ꝓncipiū ꝛ quō ex ipō. p ipm. ꝛ i ipo sūt oīa. Itē p deus est. q̄ nihil melꝰ cogitari pōt. Et quō simplex est. ꝛ non solū vnꝰ sed vnissimꝰ. Nec trinitas psonaꝝ tollit hanc vnitatē. s. substātie sue deitatis. Ubi etiā ponit octo differētias vnitatis. ꝛ vltia est vnitas trinitatis q̄ oēs excellit. ꝛ b in. ix. c. ꝛ in. x. Et in. xj. ponit de vnitate trium substātiaꝝ i vna psona tpi. s. carnis. aīe ꝛ ꝯbi. Declarat etiā q̄d sit deus q̄tū ad effectꝰ plurimos q̄s opat i creatura. ꝛ p̄cipue rōnabili. Demū exponit q̄ sit lōgitudo latitudo. sublimitas et pfundū in deo. q̄z lōgitudo est eternitas. latitudo charitas. sublimitas potētia. pfundū sapientia. in oīb. als in nobis babet longitudo q̄ p seuerantia. latitudo p dilectionē. s. vsq̄ ad inimicos. pfundū p humilitatē ꝓsideratis dei iudicijs. altitudinē p cōtemplationē seu fiducia. pmissoꝝ.

De potestate pape in genere vbi de potestate ordis et iurisdictionis. ꝛ interpratiōis. Lapsum. q̄.

De ptāte pape. Nota

Q̄ q̄uis oīs ptās sit a deo ꝛ abusus ptāt nō sit a deo. ptās tū pape p excellentiā ꝛ singularius est ab ipo deo. Ista tria pūcta declarant. Primū ponit apls dicēs. Nō ē ptās nisi a dō. Ro. xiij. Hoc autē sic declarat. Et pbat Aug. ō ancho. in li. ō ptāte pape. als titulat iste lib. ō ptāte ecclīastico. q̄ sepe in b ritu allegat. Deꝰ est cā cuiusliꝫ rei bntis entitatē i bonitate in triplici genere cause. s. efficiētis. formal ꝛ finalis. Efficiētis est igit oīs ptās a deo rone deriuatōis sicut enī oīa entia creant ꝛ deriuant ab vno ente. ꝛ oīs substātia ab vna substātia. ita oīs ꝓncipat causaliter deriuat ab vno ꝓncipe. Talis aūt ꝓnceps est deꝰ. Unī scribit Sap. vj. Data est vob a deo ꝺus ꝛ ptās ab altissimo q̄ interrogabit opa vestra ꝛ Dan. vij. Sciant gētes q̄z dñat altissimꝰ in regno hoīm. ꝛ cui voluerit dabit illud. Scdo est a deo oīs ptās formal rōe ei ordinatōis. Nā in q̄libet ꝓncipatu est ordo quidā superioꝝs ad inferioꝝē. ꝛ inferioꝝis ad superiorē. Et q̄tūcūq̄ superiores, vel inferiores sint mali. ipe tū ordo de se habet rōnem boni q̄z etiā ipsa mala bene ordinata ꝛ loco suo posita laudabiliora sūt. ꝛ eminentius cōmendāt bonū. ꝛ semp extra li ordine ꝓsurgit aliq̄ bonū. Et sic ex punciparu malo rū rōe diuine ordinationis insurgit aliq̄ bonū. Unde et Aug. dicit. q̄ pet potestatē a deo dyabolo traditam Job probatus est vt iustus appareret. Petrus ꝛ

ptatus.ne de se presumeret:Paulus colaphizatus.ne se extolleret.Judas dānatus vt se suspēderet.Tertio est a deo ptās finalr rōne eius reductōis. Hā ḡdiu sumus in b mūdo:sumus in via z in q̄dam bello.In bello aūt necesse est vt aliq̄ sint principantes z alij sint seruiētes. Et ideo ḡdiu bellatores sum⁹.z in exercitu tādiu āgeli dnabūt angel⁹ z homies hoīby.qz tota eccl̄ia militās ē ternbilis vt castroz acies ordinata. Sz cū puenerim⁹ ad deū tanḡ ad terminū z finē nr̄e felicitatis.nō erim⁹ ampli⁹ bellatores.nec nēcria erit amplius dnatio. Ut i Loz.xv.dr.q cū ipse filius tradiderit regnū.i.suos ele cros deo p̄ri.tūc euacuabit omīs p̄ncipat⁹ z ois ptās.

Q abusus pape non .§.I.

Triplex potestatis abusio.

lit a deo.sed a malicia z a prauitate hominū.probat ex hoc qō dicat dns p.pbam.ipsi regnauerūt et non ex me principes extiterūt et nō cognoui.Fit aūt abusus potestatis fm Aug.de ancho.tripl̄r. Primo p prauā adeptionē.sunt eni aliq̄ qui ptātem z p̄ncipatū prave adipiscunt.quia vel p symoniā vl p munas vl p ambitionē in quoz psona dicat pba.In fortitudine nr̄a sumpsim⁹ nobis cornu.Et leo papa.i.q.i.c.Principat⁹.vbi ait.pn ciparus quē metus exposcit.aut ambitus occupauit.et si actiby vl moriby no offendat.ipsi⁹ tñ inuīj sui est pnicipatus exemplo.Scdo p prauā eius executōem.qz li lei gitime assecuti sunt potestatē.tñ non vtunt̄ platione ad vindictā malefactoz z laudē bonoz.sed ecōtrario fm illum Deuter.xvi. Multi bōitate principū z bonore scz bonitatis qui in eos collat⁹ est aburūtur in superbiam. et nō solū subiectos nituntur opprimere.sed data sibi gloriam nō ferentes in ipos q dederūt moliunt̄ insidias.z sic etiā intelligit illud Dicro.viij.q.i. Audacter . forasse aliq̄d dicim⁹.tñ qō scriptū est dicim⁹. Non semp pncipes populo z iudex eccl̄e p dei arbitriū datur.sed prout merita nostra deposcūt.Si mali sūt actus nostri z opera mur maligna . dant nobis pncipes fm eoz nostruz. Et inducit exemplū de saule.qui cū factus esset rex p̄li iubente dño:vt habet.i. Reg.ix.c.dicat dns nō p se esse factū sed q̄ ad abulum eius.Tertio abunt̄ quis potestate z platione p prauā intēriōnē sicut illi prelati qui et si bona z iusta faciunt in suo regimīe.hoc nō agūt ppt iustitie obseruatōem.sed ppter sue glorie diuulgationem fm illud Job.xxxiij.Regnare facit hypocritā propter peccata populi.vbi Greg.in glosa dicat q ptātem pncipat⁹ dns tribuit.clationē vero potētie malicia nr̄a inuēit.

Q potestas pape .§.II.

sit singularis a deo q̄ alie potestates declarat hoc tripliciter:Primo quātū ad electōem.Scdo quantū ad eius gubernationē.Tertio quantū ad impugnatōem z inobedientiā sibi punitionē. Quātū ad primū sic declarat.Sicut deus generaliter habz esse in omnib rebus per plentiā.potentiā z essentiā.in suis tamen fidelibus habet esse quodā speciali modo .scz p grām. p caritatez sic licet in electiōe omniū ptārum deus operet vt dictū est.quodā tñ singulari modo operat in electiōe summi pontificis.q suos fideles habet regere z ordinare ad cultum dei.Unde multū peccant electores qui huic singulari diuine puidentie:qua regit eccl̄iam non innitunt̄.

Quantū ad secundū scz eius gubernatōem quāuis deus habeat curā generalē omniū rerū.singulari tamē modo habet curam de potestate summi pontificis regētis et gubernantis eccl̄iam suam. Unde crisosto.in quadā omelia q magna cura est deo de ecclesia. non montibus circūdata sed fide circūsepta.Mam ꝓpter eccl̄iam celum extensum est.aer sparsus est.mare diffusum est. terra fundata.paradisus plātatus est.z mlta mirabilia facta sunt ꝓpter eccl̄iam.mare diuidebat.et stetz sudebat propter eccl̄iam ꝓphete.ꝓpter eccl̄iam apostoli.propter ecclesiā vnigenit⁹ dei filius factus est homo.Ego ipiam statui.inquit psona christi:qui eccl̄ā fundaui et angelos creaui.Sed propt eccl̄ā crucifixus nō sum propter celū celeste corpus no accepi.nec naturā angeloz assumpsi. vt dicas q̄nā celo angelis z omni creatura singulariorē et honorabilioz est eccl̄ia. Tertio ostendit excellentia hui⁹ potestatis sup alias quantū ad punitionez impugnantiū z nō obedientiū sibi.Dicit eni summus pontifex in eccl̄ia.vicem illius prophete de quo dicit Deut. xviij.:Prophetā suscitabo vobis de fratrib⁹ vr̄is.Qui cunqz nō audierit ꝓphām illum.ego vltor existam penā scz eternā z temporalem sibi infligēdo.glo.dicat ex quo verbo habet q impingētes in summū pontificē. et resistentes sibi grandi pena punietur.Un̄ ipse papa significat q montē synai.ō quo dicit Exo.xix.q die tertio descēdit dns in mōtē synai dicens filijs isr̄l.ne ascendat in montē nec tangatis fines eius qui eum tetigerit morietur.Significat eni summ⁹ pontifex p talē montem. Primo eni rōne generalitatis.qz sicut mediāte tali mōte descendit deus corā toto populo iudeoz.sic xp̄s mediante prāte summi pontificis in lege noua descendit deus sup totū p̄plo xp̄ianoz.Secundo rōne sublimitatis quia sicut ille mōs sublimior erat omni alio monte.ita papa sublimior est oīm alio platō.Tertio rōne legal⁹ veritatis.quia sicut de illo mōte data est lex.ita ab ipo papa oīes leges z iura exquirēda sunt. Omnis ḡ qui hunc montē ausu temerario tangit impugnando.vel sibi nō obediendo debet moui nō quomodocūqz:sed lapidibus z iaculis cōfodiend⁹. Unde Symach⁹ papa ait Quis sanctū esse dubitat quē apex tante dignitatis attollit. dist.xl.Non nos.et Bonifacius hmōi culpas redarguere p̄sumit mortaliū null⁹.quia cūctos ipse iudicaturi⁹ a nemine iudicādus nisi deprehendat a fide deui⁹ Pro cuius ppetuo statu vnīūsitas fideliū tanto instantius orat.qnto salutē suaz post deū exilius incolumitate animaduertit propensi⁹ pēdere.dist.eadē.Si papa. Et si ptingat aliquos assumi ad summū pontificiū qui nō sunt boni homies.sunt aliqn tñ prelati.Mam bonū hoiem simpliciter facit sola caritas.Sed bon⁹ prelatus potest esse p prudentiā z sciam q̄ faciunt hominē bonū fm quid.id est ex parte intellect⁹.eo q fm ipam pōt esse vtilis ad regimē alioz.Dicit enim di.lxi.q rudib⁹ et imperitis gubernacula eccl̄ie nō sunt cōmittēda. Et in hoc etiā apparet singularis puidentia dei.qua regit eccl̄iam suam mediāte etiam potestate maloz hominū bene et vtiliter. Si aūt talis sit assumptus ad papatū qui sit malus homo z mal⁹ plat⁹.etiā nihilomin⁹ potestas talis est a deo z sub tali pncipatu pdestinati purgant et saluant̄ z mali cōterunt̄ z dānant̄.Semp tamē bonorandus est ratiōe dignitatis. Unde Bern.ad Eugeniū libro scdo ait de papa. Tu es sacerdos magn⁹ z pontifex summus.tu princeps episcopoz.tu heres apostolorū.Tu primatu abel.gubernatu noe. patriarchatu abraham.ordīe melchisedech.dignitate aaron.auctre moyses. iudicatu samuel.potestate petr⁹.vnctione christus. Tu es cui claues tradite sūt.Nec ille.Et cū hoc dixit.Pasce oues meas.Job.vl.Sz b pa⁹ pmiserat cū dixit.tibi dabo

Tib. dabo cla- .§.III.

(bo tē.

ues regni celoz.In qbz verbis tria possunt considerari. Primo ptās ecclesiasticalis ad plura se extendēs.quia i plurali dicit claues regni celoz. Scdo largitas diuinalis ipsam libere ꝓferens.qz xp̄s est qui ait.dabo. nō vēdam.Tertio sublimitas papalis eā plene suscipiens.qz scz dicit petro z sub ipo oīni suo successori. Unde tibi

Titulus Vicesimussecūdus

dabo dauces regni celoꝝ ꝛc̄. Jn tota cōmunitate xp̄iana seu eccl̄ia est necessariū cē vnū solū p̄sidentē. quē dicam⁹ Papa succesſe papā successorē petri. Hoc aūt ꝓbat beruc⁹ in tra/ cessor pet ctatu de p̄rāte papc: rone ꝛ auctē. Rōnē aūt īducit du plicē. Et p̄ma sumit ex vnitate eccl̄ie. ꝛ c̄ tal. Jn oī vno Pria rō. principatu bñ ordinato ē vn⁹ soi⁹ sūm⁹ p̄nceps ad quē regimē ptinet oīm q̄ sunt de illo p̄ncipatu. et in oīb⁹ q̄ p tinēt ad bonū regimē ill⁹ p̄ncipat⁹ bñ dispositi. Sz p̄n cipatus eccl̄ie seu cōitatis xp̄iane est talis. vicz vn⁹ et bñ ordiatus. g̃ debet hr̄e vnū solū p̄ncipal'r p̄sidentē. qual' est papa. Maioꝛ ꝓbat q̄ntuz ad tres ptes qs continet. Nam q̄ in vno principatu dz esse vnus solus p̄sidens sup̄m⁹: ptz ex b̄. q2 plalitas principū q̄z vn⁹ no subest alteri. repugnat bono reipub. q2 vn⁹ possz destruere q̄ alt⁹ possz facē. Un ex b̄ ꝛcludit phūs. xij. metha phisi. q̄ totus vniuersi est vn⁹ solus princeps dicēs sic. entia nolūt male disponi. nec bona ē plalitas p̄ncipatuū. vn⁹ est g̃ princeps. s. deus. Quātū ad scdam ptē maioris sz q̄ ille sit p̄nceps oīm de illo p̄cipatu ptz. q2 si aliqs nō essz ab eo. nō cēt p̄nceps tot⁹ principat⁹. Quātū ad ter tiū pz. q2 si p̄cipatus ꝛ p̄sidentia ei⁹ nō se extenderet ad oīa q̄ ptinēt ad bonū rgimē ill⁹ p̄ncipat⁹ vt possz̄ oīb⁹ disponere sua p̄sidentia. cēt insufficiēs ad bn regendu. Minoꝛ aūt ꝓbat. s. q̄ principat⁹ eccl̄ie seu cōitatis xp̄ia ne sit vn⁹. q2 xp̄s dic̄ Jo. x. Fiet vnū ouile. s. eccl̄ie. pz etiā ex simbolo Nicen. ꝛ cōlū. ꝛ vnā scr̄am catholicā eccl̄iam. Est etiā talis p̄cipat⁹ bñ ordiatus. q2 a spūsco regit ec clesia ſm Aug. de vit. viū. Qui ꝛtempora. qui errare nō p̄t. Et ad instar hierarchie celestz optime dispositē. iux illō Expo. xx v. omīa fac ſm exēplar q̄ tibi in mōte monstra Scda rō tū est. g̃ optz cē vnū p̄sidentē eccl̄ie. s. papā. Scda ratio sumit ex ꝓformitate fidei ꝛ moꝝ. q̄ dñr cē tota in eccl̄ia dei ꝛ est tal'. Jn tota vnūsitate xp̄iana dz cē ꝓformi/ tas. de his q̄ ptinēt ad p̄itatē fidei ꝛ bonos mores arca nēria ad salutē. Sz tal' ꝓformitas nō p̄t saluari nisi in ordine ad vnū caput seu vnū p̄sidentē ad quez spectat sentētiare. q̄d credendū ꝛ q̄d nō credendū. g̃ ꝛc̄. Et intā/ tū est iste p̄ncipat⁹ vnus q̄ nullus aucte būana pōt t/ rimere. Jta q̄ nec papa cū tota eccl̄ia possz istā monar chiā mutare. Et rō est. q2 vicari⁹ general' in aliq̄ cōitate subiecta. nō p̄t licare facere ꝛriū q̄ō p̄ncipal' dns ordia uit. Sz dns ihesus xp̄s cui⁹ papa ē vicari⁹ ordiauit vnā monarchiā. vt ptz p illud Tu es petr⁹ ꝛ ſr hāc petrā ꝛc̄ Et si dicat q̄ hec vnitas monarchie accipiēda sit in or/ dine ad vnū pastorē q̄ est xp̄s nō valet. q2 oꝛtet ponere monarchiā q̄ duerset cū subdit'. ꝛ eos regat ſm varieta/ tē tēpoꝝ ꝛ locoꝝ ꝛ psonaꝝ. ꝛ vnū solū ordiauit xp̄s talē sc̄z petrū ꝛ successores ei⁹ dicēs. Tu es petr⁹ ꝛc̄. ꝛ tibi da bo. Probat b̄ idē aucte Job. x. Fiat vnū ouile ꝛ vn⁹ pastor. ꝛ illud ē mltiplex. sic multiplex est ordo. Nam in quolibet septē ordinū impmīt spēalis caracter. q̄ ē q̄dā potentia spūalis. ad agendū ea q̄ ptinēt ad illū ordinez. Sz de ordie sacerdotij ē difficultas. Et cū ait tibi dabo dauces regni celoꝝ ꝛc̄. p clauē intelligit p̄tās eccl'iastica et hec dz dauis p filitudinē. q2 sic p clauē hō p̄t aperire et claudere. ita p p̄tātem eccl'iasticā claudit regnū eccl'ie militātz. vt nūp̄batis indignis p subtrationē absolutio nis. vl' p excōicatōem ꝛ bñ dispositz aptē p. absolutōem a peccatis ꝛ sentētijs. Est aūt duplex p̄tās eccl'istica. Un in Duplex plurali dicit dauces. s. p̄tās ordinis ꝛ p̄tās iurisdictiōis potestas ecciastica Potestas ordīs. ubi. s. tibi dabo dauces regni celoꝝ. ꝛ q̄ cunq̄ ꝛc̄. Ubi dicit glo. p̄tātem ligandi ꝛ soluēdi vni. i. petro ꝓcessit. vt nos ad vnitatē inuitaret. Christ⁹ enim p̄cipē aplōꝝ cū ꝓstituit. vt vnū p̄cipalē vicariū xp̄i hr̄et eccl'ia. ad b̄ optime fac̄ q̄ dic̄ cyprian⁹. xxvij. q. i. lo quit. Constituit vicariū cū dixit Pasce oues meas. sed p̄misit cū dixit. tibi dabo dauces regni celoꝝ. q̄ntū ad or dinē sacerdotalē est caracter impssus in anima in susce/ ptiōe sacerdotij indelibil'r a xp̄o. vt a cā p̄cipali. ab eo vt a cā instrumētali. i. quada potētia nō innata. nec ac/ quisita sz a xp̄o infusa. qua vicz apti pōt regnū celorum sc̄z cōficiendo corp⁹ xp̄i vez. ꝛ vt ita dixerim p̄secratōs hostie faciēdo celos aperire. ꝛ xp̄m i sacramēto ex̄istere. Ha bet etiā p̄tātem sup corp⁹ xp̄i mysticū. s. in absoluēdo fac/ mentū p̄nie disponēdo ad grām instrumētal'r. Sz q2 illud ē magꝭ obscuꝝ sciendū ſm Beruc⁹ in lib. de p̄tāte papc. q̄ effect⁹ sacramēti p̄nie cui⁹ minister est sacerdos. Effectus est remissio pcti actualis. Nec aūt remissio bñ nō p̄t ni/ si p̄ displicentia ip⁹ pcti actualis. inq̄ntū est offensa dei et p volūtatē satisfaciēdi. ꝛ soluēdi emēdā p penā. ꝛ q2 hu mana natā ē insufficiēs p se ad talē displicētiā bñdam et talē volūtatē satisfaciēdi q̄ sit deo accepta. Que ꝺdes vocat cōtritio. Jdeo puidit nob⁹ ds de sacro p̄nie. per q̄ō minister mīstrādo tale sacrm̄ possit in nob⁹ causare talē dispositōem ad gr̄am. p quā suppleat defect⁹ nr̄i q̄ ē ex p̄te opantis. q2 nōnisi p talem dispositōez cōiter attin gīt ad ꝓtritionē. ita q̄ ex p̄te opis opati. s. sacramēti actio p̄ingit ad cōtritōem. imo oꝛtz ponere in mīstro p̄tātem ispūalem. p quā vna cū debita forma verboꝝ causet talez dispositionē ad gr̄am. Et hec est p̄tās caracteris q̄ p̄t esse sine p̄tāte iurisdictōis. sic̄ ptz in sacerdote nō bñte curā. Et ecōuerso p̄t esse potestas iurisdictōis sine p̄tāte cara cteris. vtz in nō sacerdote bñte curā aiaꝝ. Quia ꝺo pec cator nō est digꝰ recōciliatione cū deo. nisi p displicen/ tiā pcti. ꝛ volūtatē soluēdi habendā. ꝛō oꝛtz q̄ minister p quē dz recōciliari pcōr hēat p̄tātem iudicādi. vtrū sit digꝰ reconciliatiōe vl' non. ꝛ q̄ etiā hēat p̄tātē reconci liādi cū ꝛ repudiādi vel ligandi cū si sit digꝰ p̄nia reco cilīāte cū ad iustā penā. ita q̄ materia sacri sit plena ob ligata stare sententie mīstri absoluētis cū ꝛ ligātz cū ad penā iustam. Istud aūt reqrit p̄tātez iurisdictōis. quis nullus obligat aliquē vl' pene taxate ab eo nisi sit ei sub iectus. ꝛ p ꝺns habeat iurisdictōem sup cū. Et ꝛō in mī/ nistro sacramēti p̄nie reqrit vtraq̄ p̄tās. s. p̄tās caracte ris q̄ est dispositio ad gr̄am supplēdo defectū. q̄ est ex p̄/ te opis opantis. i. ex p̄te conatus pcōr. Et p̄tās iurisdi ctionis ſm quā pcōr sit subiectus ꝛ obligatus suo mi/ nistro. Notandū est aūt q̄ cū querit vtz minister ha Queſtio bens iurisdictōz sit de necessitate sacri p̄nie. est q̄drupl⁹ modus dicendi. Aliq̄ enī dicūt q̄ hic sc̄z minister habens p̄tā iurisdictōem nō est de necitate talis sacri. sz de necitate nio. p̄cepti eccl'ie. q2 eccl'ia sic p̄cepit. vt sc̄z q̄libet annuatim confiteat. p̄prio sacerdoti. ex̄ de pe. ꝛ re. c. Omnis. Hoc aūt ꝓbant triplici ratiōe. Primo q̄dem q2 si cēt de necitate sacramēti minister bñs iurisdictōem sup ꝓximū. ꝛ q̄ rēt q̄ papa nō posset a quocūq̄ absolui a pcīs cū nullus habeat sup eū iurisdictōem. sz b̄ est falsum. Secdo q2 in artic'o mortz nō posset q̄s absolui a q̄cūq̄ sacerdote. sed solū a curato suo. q̄d ē falsum. Tertio q2 sic in susceptiōe ordinis sacerdotalis ꝓstituit q̄s minister ad ꝓsecrādus corpus xp̄i. ita ꝓstituit minister sacramēti penitētie. Sz in suscepti̊e sacerdotij nō cōfert aliq̄ iurisdictio ordinario ergo nō est de necitate sacramēti p̄nie. q̄ minister ea ha beat iurisdictōem. Sz beruc⁹ reprobat hāc opinionem. erroneā et falsam. Et b̄ ꝓbat ex ista rōne. s. ex forma. ꝛ ex effectu ip̄ius sacri p̄nie qui est absoluē ꝛ ligare q̄ absol uere. l' ligare reū in q̄cunq̄ foro ptinet ad iudicē. et p ꝓse quens ad habentē iurisdictōem sup eū. Sz minister sa cramenti p̄nie absoluit penitentē in foro conscientie. et li gat. sc̄z obligādo ad certā satisfactōz. g̃ ꝛc̄. Patz b̄ ex for ma. ego absoluo te ꝛc̄. et aucte xp̄i di. Tibi dabo cla. ꝛc̄. et q̄cunq̄ solueꝝ sup tra ꝛc̄. Matth. xvi. Secdm et ali/ ud inconuenies ex b̄. s. q̄ ꝓfessus ei q̄ nō būt iurisdictōz non teneret iterare confessionē q̄n hoc sciret q̄d ē falsuꝫ.

Item ex hoc z aliud inconueniens sequerek. videlicet q̄ quilibet sacerdos esset prop̄r sacerdos. qđ est falsum. Prima aūt illoz rōnē sic destruit. quia papa q̄uis simpliciter loq̄ndo nō sit subdit⁹ alicui iudici. nō tn̄ sequit quin possit se subijci alicui. qđ facit cū p̄fitek. nec alias posset cōsequi effectū sacramēti pnīe nisi se subijciendo. Sz p̄t ad h̄ eligere quē vult z tenek ei quē elegerit se subijcere in faciendo pnīam iniunctā pro mortali. Secundā rōnē euacuat. qz videlicz intētio pape est quēlibz deest propr⁹ sacerdos. Ad tertiā rn̄det dicēs. q̄ in suscepcione ordinis sacerdotal⁹ statuit ds̄ minister sacramēti in articulo mortis licentiare ad subijciendū se cuilibz. cū pnīe. q̄ntū ad illd̄ p̄ qđ sibi cōpetit disponere ad gr̄am mō supdicto ad debitā materiā i quā debeat agere. In predicto eni foro materia debita nō solum est p̄cōr indigens gr̄a. sed etiā optz q̄ sit p̄cōr obligat⁹ sententie confessoris. Et hoc nō p̄fert in illo ordīe. sed in collatōe curie. Secundi dicūt q̄ de necessitate sacramēti pnīe est iurisdictio. z q̄ talis iurisdictio p̄fertur in repetitiōe ordinis sacerdotalis. Nō probant. Primo q̄dem: quia in reiteratione sacerdotij dat ptās remittēdi pctā. vt p̄z ex forma q̄ ibi dicit. Scdo. qz si hoc nō esset nō posset absolui aliquis omnib⁹ tenek. Sed hanc opi. vt falsam z erroneā reprobat ipse heruetus. Nam ex hoc sequerek q̄ vn⁹ sacerdos nō plus haberet curā animar̄ q̄ alius. si quicquid pertineret ad curā fm istam ptātem. totū ē collatū in susceptōe ordinis. Item fm h̄ in ecclia dei nulla esset collatio curie animar̄ nisi in susceptiōe ordinis sacerdotalis. quia quicqd fit postea. magis debet dici solutio potestatis suspense vl ligate. q̄ collatio ptātis de nouo. Iterū fm hoc nullus h̄ns ordinē sacerdotalē haberet curā. qđ est falsum. Primū eni mortuū hoz. sic destruit dicens. De necessitate sacramēti sūt due potestates. scz potestas caracteris q̄ facit ad causandū illā dispositionē ad gr̄am. Et cuz hac rone materie requirit ptās iurisdictōis. z q̄libet facit ad remissionē peccati. q̄n q̄ dr̄ q̄ in susceptōe sacerdotij datur ptās remittēdi pctā. vez ē q̄ dat aliq̄ ptās faciens ad remissionē pcī. qz nō ē ptās iurisdictōis q̄ habilitat materiā faciēs subiectā sacerdoti vt iudici suo. Ad aliaz rōnē de articulo mortis dictū est supr̄. Tertij dicūt. q̄ de necessitate sacramēti pnīe est iurisdictio. sz illa iurisdictio vt dictum est: est arbitraria ita. scz q̄ in arbitrio pecca toris est subijcere se. cui voluerit se subijcere. ita q̄ q̄tū est de necessitate sacri quilibet a q̄libet sacerdote pt absolui. propter p̄ceptū ecclie. Un̄ quicūq; vadit ad aliuz p absolutione quā deputet papa vel p̄latus peccat. vnde nō consequit remissionē pctor̄. Nō aūt illa iurisdictio sit arbitraria. p̄bant p hoc. qz papa nō potest habere iudicem nisi arbitrariū. Et per h̄ qz quilibet in articulo mortis a q̄libet sacerdote potest absolui. hāc etiā vt erroneā reprobat. qz seq̄rek ex hoc. q̄ ptās iurisdictionis nō pl⁹ descendit in inferiores posito ne loq̄ndo a sede aplica q̄ econtrario. qz fm hanc positionē ptās iurisdictōis. per se loquēdo est in arbitrio pctor̄ quātū ad illud qđ est sibi positū. qz papa vel alij p̄lati p se loq̄ndo nullā curam conferūt sed tollunt impedimenta quib⁹ pctōr impedit ab eo. qđ sibi de iure diuino cōpetit. s. ad hoc q̄ ē posse subijcere cui voluerit. Ad rōnes aūt dicendū ē. q̄ papa nō est astrictus alicui determinato iudici iuri diuino vel hūano. licet iure diuino sit astrictus sese subijcere alicui. si vult hr̄e effectū sacramenti. Unde ipe potest ro sunt sibi subditi. sicut suo iudici. Et iō nullus potest se subijcere alicui alteri extra periculū mortis nisi sit de licentia sui. s. mediate vl immediate. Est ergo quarta opinio quā tenet vt veram q̄ de necessitate sacramenti penitentie est minister habens ptātem iurisdictionis q̄ confitens sit astrictus sententie confessoris quā ptātez debet habere minister vel imediate a deo sicut papa h̄z supra totā ecclīam. Oīm aūt ministri alij hūt hoc a papa vl ab ipso suscipiente sacramētū. vel subijciēte se q̄tū ad illū qui de iure diuino nulli determinato iudici est subiectus. sic̄ p̄z de papa. Est q̄ de necessitate sacramēti penitentie iurisdictio ministri supr̄ cōfitēte. Dicti. Et h̄ est de necessitate diuini p̄cepti nō ecclie tm̄. ita q̄ papa hoc tollere nō posset. nec in sua p̄sona nec i alia. Un̄ papa nō pōt absolui ab illo cui⁹ sentētie stare nō esset obligatus. p̄ter qđ si vellet confiteri alicui. vt socio aut subdito. et nō vt iudici suo. quantū est de effectu sacramēti nihil fieret. Sed in hoc differt de papa z de alijs. qz vt dictū est omnes alij a papa hūt iam iudicē determinatū cui a deo sunt oēs alij subiecti. scz papā vel aliū ex dispositiōe pape: mediate vl immediate. et ideo sine lnia eius mediata vel imediata nō p̄nt se subijcere. Nō ār si fiat hmōi subiectō seu confessio in articulo mortis. cuicūq; sacerdoti cum deest. p̄rius. et hoc intelligit fieri de licētia interp̄tativa pape. Sed papa qui nulli est p̄sone determinate subiectus. potest in illo foro se subijcere cui vult ad quā subiectiōem tenek ex p̄cepto diuino si contingat cum: peccare mortaliter. Hec heruetus.

De potestate ecclīastica signata per claues vbi ponūtur septem potestates: in quibus Petrus p̄cessit alios apostolos. Capitulum Tertium.

De ptāte iurisdictiōis

Nota fm heruetū in lib. de ptāte pape. q̄ potestas iurisdictionis videk importare q̄ntuz apparet ex interp̄tatiōe potestatē dicendi ius siue statuendo siue sententiādo. Nam dicere ius vl iustuz potest contingere dupliciter. Uno modo sine quacūq; obligatione sicut quādo aliquis scholastice. puta determinando in scholis. dicit aliquid esse iustū. Et ista potestas dicendi ius p̄ hunc modū nō est illa de qua nunc agitur. Alio modo pōt vocari ptās ius dicendi. vl q̄n aliquis h̄z ptātem supr̄ alios. sic q̄ possit obligare eos ad tenendū pro iusto hoc qđ dicit. siue statuendo siue sententiādo Statuendo q̄dem sicut qui habet ptātem talez. statuat ex causa rōnabili. vtriusunck in q̄dragesima ipso facto. q̄ hoc statuendo dicit: habz rōem iusti siue debiti fieri. ita q̄ subditi illius q̄ h̄z talē ptātem tenenk adherere huic dicto tanq̄ iusto. Et idē est in p̄hibitis. qz subditi tenēk vitare p̄hibitōem ab isto tanq̄ iniustū. sententiādo aūt vt si aliq̄s h̄z talem ptātem aliquē subditū sententier cē reum vl innocentē dictū suū in tali casu tenenk subditi habere pro iusto vel p̄ iure. et talis ptās ius dicendi ē potestas quā vocam⁹ iurisdictōem. ita q̄ ptās iurisdictionis pōt sic describi. Potestas iurisdictiōis est qua p̄si dens alicui reipub. pōt dicere ius statuēdo vl sententiādo cū obligatiōe subditoz ad habendū illud qđ dr̄ p iusto. Contingit aūt in his statuendis vel sententiādis aliq̄ ptātem iurisdictōis determinari dupliciter Uno modo quātū ad casus. ita scz q̄ ipa ptās nō se extēdit ad oīs casus sed ad q̄sdam. Alio modo q̄ntū ad populū subiectum scz q̄ se extendat tm̄ ad p̄lim z non ad plus.

Dicē ius fit dupliciter

Ptās iurisdictōis

De iurisdictōe seu .§.I.

potestate pape in declarādo dubia circa ius diuinuz vl naturale. Sciendū q̄ q̄dā sunt de iure diuino vel nāli. quedā de iure hūano positiuo. Quantū vero ad illa que sunt de iure naturali vl diuio. iurisdictio seu ptās papalis nō se extendit. sic videlicz q̄ista possit mutare: vl etiam dare eis vim obligandi. Et ratio est qz inferior

Secūda opinio.

Tertio opinio.

Quarta opinio.

non potest mutare leges superioris. deus aūt est superior ad papā. ea aūt q̄ sunt de iure diuino vl̄ naturali. sunt lege dei scripta vel mentī indita. Vñ nō pōt eā mutare xxv. q. i. Sūt q̄dam. Uez est tñ q̄ in talib⁹ q̄ sunt de iure diuino vel naturali. si est aliq̄d dubiū ad papā pīnet auctas declarandi. Et sic pt exponi illud. s. tibi petro et cuilibet successori tuo dabo claues. i. potestatē ad aperiendū. i. declarandū regnū celoz. i. sc̄pturā. scz sanctam.

Dubia declarare

Ubi sciendū q̄ declarare dubia in alib⁹ pt ꝓtingere dupl̄r. Uno modo inquisitiue seu opinatiue. sic pōt q̄libet ex ingenio vel habitu inq̄rendo de dubijs alicuⁱ⁹ scientie. Et isto modo declarare pōt pīnere ad quēlibz sciētē vel doctū in aliqua scīa. Alio mō pōt accipi declarari cuz auctē aliq. sic scz q̄ declaratio sua debeat haberi p vera et firma. ita q̄ ñ liceat oppositū tenere l̄ opinari. Et isto mō ptās vl̄ auctoritas declarandi p̄dicta dubia est solū apud summū pontificē. hoc aūt sic probat.

Oportet enī in ecclia ponere vnū caput: ad q̄d pīneat declarare illa que sunt dubia circa q̄cunq̄ ad fidem pertinentia. siue sint speculatiua siue agibilia. Cuⁱ⁹ ratio ē q̄ oportet ponere ecclīam sic dispositā. q̄ tota cōmunitas vniuersalis ecclesie maneat in vnitate fidei et in vna sententia de fide. Sed h̄ nō posset esse nisi tota cōmunitas ecclesie haberet recursum ad vnū caput. s. p̄sidentē. apd̄ quē esset auctas declarandi dubia. Cōstat aūt q̄ in ecclia nō possēt aliq̄d talecaput nisi solꝰ papa. q̄ ad ipz pīnet hmōi declarare dubia Et si obijciat ꝯ hoc q̄ cū papa sit singularis ꝑsona potens peccare et errare. apud autē potestatē errantē nō dz cē auctas ꝯ quā nō liceat opinari. Rndendū: q̄ licet papa vt singularis ꝑsona et ꝓprio motu agēs possit errare. sicut dr de illa leone ꝯ quē fuit hylarius pictauiensis ad concilīū generale. tñ papa vtens cōsilio et req̄rens adiutoriū vniūsalis ecclie deo ordinātē qui dixit petro. Pro te rogaui vt nō deficiat fides tua Nō pōt errare. nec pt cē q̄ vniūsalis ecclia tanq̄z vero recipiat aliq̄d erroneū. Nec tñ papa sic vt singularis ꝑsona sententiā erroneaz teneat. sequit̄ q̄ auctas eius obliget ad illā sniam tenendā. nec auctoritas illa sibi errāti subtrahat. sed q̄ auctas sua nō bēat locuz obligādi in tali casu. s. q̄ est obiectū aptum natū auctēticari sicut nō sequit̄ q̄ careat visu ille q̄ nō videt sapotē qui nō est obiectum visus.

De iurisdictiōe seu §. II.

potestate pape circa positiua ꝑcepta. Sciendū q̄ quātum ad ea q̄ cuidēter valent ad ordinādum hominē in deū fm ꝑcepta diuini iuris vel nālis siue ꝑcipiendo siue statuendo. vt q̄ semel in āno quis confitear̄ ad min⁹ siue ꝓhibendo q̄ retrahūt homines a p̄dictis. siue tax̄ando penas ꝯ trāsgressores. q̄ntū ad penas vite p̄sentis pa pa hz plenariā ptātem in talib⁹ omīb⁹ absq̄ exceptione alicuⁱ⁹ casus ad talia pīnētis. Et hec sunt illa q̄ pīnēt ad ius positiuū pīnens ad ecclesiasticā iurisdictiōez. Et sic potest intelligi illud Tibi dabo claues in ptāte ligādi p ꝑcepta et statuta. soluēdi p absolutōem vel dispēsationem. quecūq̄z. id est in oīmi materia positiua. et regni celoz i. militātis ecclie. Oportet autē papa in hmōi habeat plenitudinē ptātis. ꝓbat sic In oīmi republica bñ ordinata oportz ponere aliquē qui p̄sit reipublice: q̄ possit totā cōmunitatē mouere ad omīa illa q̄ ꝯferunt ad bonū reipub. et ad finē ad quē ordinat̄ illa respub. et precipue de his q̄ sic ꝯferunt. vt sine eis non bñ ordinaretur cōmūitas et bonū reipub. Sed p̄sidēs vniūsal̄r reipub. in cōmunitate xp̄iana est papa. ꝯ papa pt precipe talia que cōferūt ad bonū reipub. in cōitate christiana. Dico aūt q̄ ꝯfert ad bonū reipub. sic q̄ sine eis respub. nō attingeret ad finē debitū. q: nō oīne ꝯferēs ad bonū commune potest p̄cipere. sicut nō potest precipe continentiā monachale. vel ieiunare in pane et aqua per totaz quadragesimā nisi hoc faceret propter culpam puniēdā vel aliud simile. Sic ergo in statuēdo ptās pape se extēdit precipiendo vl̄ ꝓhibendo omīa illa q̄ ꝯferūt ad obtinendū ea q̄ sunt iuris diuini vel nālis eo modo q̄ dictum est: in quoz obtinētia consistit bonū reipub. christiane.

De iurisdictiōe seu §. III.

potestate pape in sententiando de subditis. et q̄ debeāt haberi pro talib⁹ q̄ut sententiāt. et q̄ntū ad ptātē ligandi et soluēdi eos siue in foro iudiciali exteriori siue in foro penitentiarij. Sciendū fm Hervеū in dicto lb. q̄ pa hz plenitudinē ptātis q̄ntū ad oīa casus et q̄ntuz ad oēm ꝑsonā existentē de ecclia militāti. et ꝓbatur ex illa auctē Tibi dabo cla. reg. cc. q̄d q̄ sequit. q̄ cūq̄z ligaueris et. scz sententiando p absolutōem vl̄ ordinatōem i vtroq̄z foro. ꝓbat etiā istud ratione tali. Oportet ponere in republica cōitatē xp̄iana aliquē p̄sidentē ad quē pīneat q̄ sicut per aliū sententiare de q̄libet q̄liter debeat regi fm id q̄d egit vl̄ omisit q̄ntū ad omīa q̄ pīnēt ad boiem ordinādū in deū. siue pīneant ad nortie ꝓsciētie siue ad iudicū exteriꝰ Hz q̄ntū ad ea q̄ pīnēt ad ordinādū hoīez in deū. nullus est talis p̄sidēs nisi papa. ꝯ tē. Maior ptz. quia oportz ponere q̄ ille q̄ p̄est reipub. talicui cōmunitati possit sup quēlibet de cōitate dare sniam. quō debz regi in ordine ad finē reipub. et modū q̄ respu. debet ordinari ad illū finē. Sed ad h̄ q̄ quilibet de cōitate christiana ordinet in finē debitū reipub. xp̄iane. et sic modo quo dz ordinari. oportz q̄ sit aliq̄s q̄ de q̄libet possit sententiare qualis sit et qualit̄ regat fm illud q̄d agit vel omittit. nō solū in foro iudiciali exteriori. sz etiā q̄ntuz ad ea que pīnēt ad forū ꝓscīe. q: vtroq̄z mō oportz hoīem ordinari in deū fm modū ꝓuenientē cōitati xp̄iane. q: talimō instituit deꝰ q̄ hō subderet iudicio p̄sidētis fm ptātem ecclesiasticā. papa ꝯ hz ptātē sententiādi de omī homīe ptinente ad cōitatē xp̄ianā in omī casu. et quātum ad forum iudiciale et forum penitentiale. Et cuz hoc etiam q̄ talem potestatem potest conferre alij. vt dicet infra.

Ista aūt iurisdictio §. IIII

et potestas vniūsalis pape est instituta a xp̄o. vtz ex illa auctē Tibi dabo cla. ego. s. xp̄s. Et q̄d ꝓmisit tūc imple uit cū ait Pasce oues meas. Joh. vlt. Probat h̄ beruc in dicto tractatu tali rōne. Instituere iurisdictiōem fm ptātē quā aliq̄ cōitas dz regi. pīnet ad ipam cōitatem vel ad dñm illiⁱ⁹ cōitatis. sed cōitas nō debz regi p ptātem palē est cōmunitas xp̄iana q̄ntū ad ecclīam militantem, burⁱ⁹ aūt cōitatis nō est dñs nisi xp̄s vl̄ papa. ꝯ ista potestas dz instituī vl̄ a xp̄o vel a papa. vel a tota cōmunitate xp̄iana. ꝯ nō est instituta a papa vl̄ a cōitate xp̄iana ergo a xp̄o solo. Oportet aūt ptās papalis nō sit instituta a papa. ꝓbant sic. ad vicariū nō pīnet instituere ptātē q̄ vtiq̄ vt vicarius alteriⁱ⁹ cum sibi cōmitteret. q: p: ē potestatē instituere q̄ ea alicui vicario cōmittere. Ire q: papa talē ptātem papalē nec restringere nec ampliare pōt q: nullⁱ⁹ papa pt facere q̄ ipe vel alⁱ⁹ papa beat maiorē ptātem q̄ illa quā habet. Sz q̄ pt aliquā ptātem instituere. pōt cū restringē et ampliare. ꝯ tē. Item q: ipe idē conferret sibi ptātē q̄d ē incōueniēs dicere in ptāte ordinata. non ꝯ a papa est instituta talis potestas. Quod autē ista ptās nō sit instituta a cōitate xp̄iana seu ecclia ꝓbat sic. q: aut h̄ factū est auctē sibi ab alio cōmissa. aut auctē ꝓpria. Sz q̄ nō fit instituta ab ecclia p auctez sibi ab alio cōmissam. patz q: nec a xp̄o cōmissa legit̄ ral'ius crozitas cōmunitati xp̄iane. cū nō habeat h̄ in aliq̄ euāgelio q̄ xp̄s eccie ꝓtulerit auctem instituēdi sedē apl̄icā

sed nec a papa fcā est tal' cōmissio nec fieri potuit. quia min⁹ ē instituere aliquā ptātē ḡ eius institutionē committere. sed papa nō pōt primū vt dictū est. ergo m'tro min⁹ pōt secundū. Qō nō sit instituta ab eccl'ia prās papalis auctē ꝓpria. Probat ꝓmo ex parte obiecti ipsi⁹ prātis sic. Illa prās nō pt instituī a cōmunitate xpiana ꝓpria auctē. q̄ induxit illud qō excedit oēm auctē būanā. ita q̄ p se nulla auctas būana ad b̄ sufficit sine commissiōe alteri⁹. Induxit enī in se ptās papalis ligare et soluere in foro ꝑscie q̄ dici pōt actio dei. Induxit etiam absoluere a pena debita in foro dei. vt p indulgētias fit hec aūt excedit auctē būanā. ita q̄ ad b̄ nō sufficit sine alia. ergo a cōitate xpiana nō potuit instituī auctas ei⁹ ptās papalis ꝓpria auctē. Scdo ꝓbat b̄ idē ex pte finis Scda rō ptāt' pape sic. Finis iurisdictōis eccl'iastice q̄ p⁹ christum p̄incipal'r resident apō papā. est ordinare cōitatem xpianā ad īpēdēdū deo debitū cultū z sibi acceptū. et p ꝑns vite efne meritorū. Sz ad nllaz cōitatē ptinet posse instituē iurisdictōz fm quā impēdat cōitas ipsa debitū dño psidenti cōmunitari tali. cui⁹ dūium vel regimē in nullo depēdet ab ipsa cōitate. Et rō est. q̄ ad inferiorē nō ptinet iudicare d eo. q̄d cōpetit superiori. Sz sic se hz cōitas xpiana ad xp̄m siue ad deū. q̄ xps dñat tali cōitati. taliter q̄ dānū ei⁹ z regimen in nullo depēdet ab ipsa cōitate. ḡ ad cōitatē xpianā nō ptinet instituere iurisTercia rō dictōez ꝓpria auctē. fm quā cōitas xpiana ordinet ad īpendendū debitū cultū deo. Tertio b̄ idē probat ex pte modi hūdi talē ptātem. sic. Illam ptātē instituere ꝓpria auctē qua ds vtit. vt vicari⁹ alicui⁹ dñi. ad nullū aliū ptinet nisi ad illū dñm cui⁹ ē sic tali prāte vtit est vicarius. Sz ptās pape d̄ q̄ loquimur est ptās q̄ ipse papa vtit vt vicari⁹ xp̄i in terris. ḡ istā instituere ad nullū alium ptinet nisi ad xp̄m. Et si dicat q̄ oēs p̄ncipes terrē Papa vi sūt etiā vicarij xp̄i. q̄ oīs prās a dño deo ē. Ro. xiij. licz cari⁹ xp̄i. nō sit a deo abusus ptātis. z tñ p̄ncipes p̄nt instituere iurisdictionē sup ꝓpm quē regunt ꝓpria auctē. vel auctē cōitatis cui p̄sunt. Rñdet q̄ aliter sunt p̄ncipes vicarij dei z aliē papa. Principes enī nō sunt vicarij dei expresse et explicite. p expressaz institōnē z explicitā ei⁹ nisi aliq̄ regnes q̄ fuerūt instituti reuelatiōe diuīa. vt saul et dauid. Pōt tñ p̄ncipes dici vicarij dei implicite. inq̄ntū scz ds dedit nature būane rōnē naturalē. qua posset iudicare ee bonū aliquā ptātē ee in republica q̄ preest oīb⁹ in cōmunitate. q̄ possz restringere malos z confuare bonos circa ea q̄ ptinent ad bonū būanū. Sed petrus cui fuit cedit papa. nō sicut simplex eps. sed sic generalis vicari⁹ sup totā eccl'iam fact⁹ est generalis z expresse a xpo vicarius nō ꝑdicto cū dixit. pasce oues meas. Et b̄ sibi ꝓmisit cū ait. Tibi dabo claues regni celoz. ego. s. christ⁹ nō eccl'ia vl' alia ꝑsona. Et nota fm Jsid. debent iuuare ecclesiā p̄ncipes secli qñ infestat ab aliis. vñ. xxiij. q. v. sic ait. Principes seculi nōnunqz intra ecclesiā ptātis adepte culmina tenēt. vt p candez ptātem disciplinā ecclīasticā muniāt. Ceterū intra eccīaz ptātes nccrie nō eēnt nisi vt dñat iuua re eccīaz b̄ imperet p disciplie terrorē. Sepe p regnū terrenū: celestē regnū. pficit. vt q̄ intra ecclesiā positi ꝑ fidē z discipli nā agunt rigore p̄ncipū ꝑterātur. Et paulo post. Cogno scāt p̄ncipes sēli deo rōez se debē reddituros p eccīa quā pro xpo tuendā suscipiūt. Nam siue augeat pax z disciplina eccl'ie p fideles p̄ncipes siue soluat. ille ab eis rōez exigit. qui eoz potestati suā eccl'iam tradidit. Nec ille. s. ad defendēdū z iuuandū nō inuadendū. z vsurpādum bona z iura sua. z ad obediendū. nō impetrādū ei vt facciunt frequenter. Concludit beruens tria. Primū est q̄ scollatio iurisdictōis vel potestatis papalis ptinet ad solū christū. Scōm est q̄ prima collatio prātis papalis fuit facta singulari z determinate persone petri. dicente christo ipsi: tibi dabo z pasce oues meas. Tertiū q̄ alie collationes facte alijs papis iurisdictionesq̄ papales sunt facte a christo ꝑsone electe ab ecclesia. vel ab habēte vices eccl'ie in hoc sicut habent modo cardinales.

De plenitudīe pote. ℣. V.

statis papalis z iurisdictōis erga alias ptātes inferiores. vt patriarchas. archiepos. epos. z parochiales curatos. Ubi sciendū fm beruciū in dicto tractatu: q̄ oīs prās eccl'iastica alia a papali subest ei q̄ ad tria. Primo quātū ad correctōez abusus. Scdo q̄ntū ad institutōz z collationē ip⁹ ptāt' inferioz. Tertio ad subsidiū administrationē. i. q̄ teneāt iuuare eā si aliq̄ mō īdigeret. Primū ꝓbat sic. p̄sidentia p̄ncipis in oī p̄ncipatu ordinatur ad hoc q̄ ipse moueat oēs subditos ill⁹ p̄ncipatus ad bonū seu finē reipublice. vñ ad eū ptinet q̄ntuz in eo est conferre z ordinare ea q̄ ꝓferunt ad attēdendū in bonū reipublice. i. ea q̄ sunt ꝓtuosa z tollere ea q̄ tollūt motōz ad talē finē vt vitia z abusiōes. Ad eandē enī ptātem ꝑ Papa ꝑt tinet mouere alios ad aliquē finez. z tollere ea q̄ impediūt motiōem z pfectū cōmunitatz. Hec aūt sunt vitia et abu corrigere siones q̄ inordinant hoīem a deo. Tota aūt respub. seu abusū cuius liber cōitas xpiana ad b̄ ordinat vt ad suū finē debitū. q̄ cōtestatz. iugat deo ꝑ opa virtuosa. z q̄ hoc impedit ꝑ vitia diuīsas abusiōes. ió ad papā qui ē primus p̄sidens p̄ncipalis. q̄ pōt z dz hmōi vicia corrigere z tollere erga oēs inferiores ptātes q̄tū in eo ē. vt tota cōitas xpiana tēdat indebitū finē. Et ad b̄ posset induci illō Hiere. Ecce posui te aūt dñs sup gētes z regna vt euellas. destrues. dissipes z dispdas. i. q̄ ad vitia edifices z plātes q̄ ad virtutes. Nullus plat⁹ eccl'iasticus ē sup regna nisi papa Et ī signū b⁹ zacharias papa deposuit ludouicū a regno frācie. q̄ inutil' erat. vt hr̄ xv. q. vi. Aliter. Et innocentius imperatorē fridericū ab imperio. Quantū ad scōm scz q̄ oīs ptās inferior papa est subdita ei q̄tū ad institu Papa ꝑt tionē z collationē eius z remotiōem q̄d ꝓbat sic. oēs po institutes testates inferiores a papa sunt limitate et determinate oēs oīīs vt apparet de facto. Aliter igit sunt institute a xpo imme ptātes. diate ab vniuersali eccl'ia. aut a xpo mediātē papa vt vicario generali ei⁹. Sz nō a xpo īmediate nec ab eccl'ia vniuersali ḡ a papa vicario xp̄i. Q; nō sint institute a xpo immediate tales ptātes inferiores ꝓbat sic. q̄ si sunt institute a xpo īmediate ita determīate vt sūt q̄tū ad populū z q̄ntū ad territoriū. et q̄ntū ad ea q̄ sunt i foro cōtentioso vel penitētiali ptās p'riarchal'. archiepalis. episcopalis. et parochial' aut xps fec⁹ b̄ añ ascēsionē aut p⁹ sz neutro istoz modoz fuit. ḡ nō a xpo īstitute īmediate. q̄ nō fec⁹ b̄ xps añ vel p⁹ ascēsionē. oñdit ex b̄. q̄ si fecisset ī cuāgelio haberet exp̄sse vl' iplicite. Sz nihil ō b̄ in eo hr̄ nec determīatio z distinctio hmōi ptātū. nec q̄tū ad casus nec q̄tū ad territoria. nec q̄ntū ad nomia. s. patriarchatū archiepatoz z hmōi. ḡ ꝛc. Probat z alia rōne Scda rō quia si xpo esset īmediate institutus ordo q̄ est inf papā patriarchas. archiepos z alios. cps nō posset īmediate instituī vl' ꝓfirmari a papa. Et rō est q̄ illud q̄ ptinet ad ius īmediate īstitutū a deo. nō pt īmutari ab homīe Sz cū oppositū q̄tidie fiat de cōi ꝓsuetudīe eccie. q̄ nō solū papa īmediate confirmat epos omisso archiepiscopo q̄ est medi⁹ sz etiā sibi retinet ꝓuisionē de eo faciēdā put sibi videt. ḡ non a xpo īmediate sūt institute hmōi ptātes inferiores. q̄ nō sint institute ab vniuersali eccia vt a dante auctētem ipsi institutioni. q̄d ideo dico. quia quādocūq; in aliq̄ ꝓcilio aliq̄ statuunt. tota auctoritas dans vigorē statuti est in solo papa. alij possunt facere ad directionē cōsulendo z oronib⁹ iuuare. q̄d ī dubijs a dño dirigant. Probat ergo q̄ nō sit hmōi istitutio ab

ecclesia sic. Illa ptās que nō pōt instituī nisi a christo vel habente ptātem ab eo. nō potest instituī ab eo q̄ nō est xp̄s nec habēs auctem instituēdi ab eo. Sz ptās iurisdictiōis spūalis ptinētis ad ecclīam ē tal'. s. q̄ nō pt instituī nisi a xp̄o vl' hūte auctē in h̄ ab eo. Et rō est. q. ptās ordinādi hoīem in deū fm dei acceptōez. nō pt instituī nisi a deo vl' hūte auctem ab eo ergo nullus alius pōt instituē talē ptātem. Sed eccīa vniuersalis nō est deus nec xp̄s. nec sup h̄ habet auctē ab eo. q. collatio talis in sacro canone non habet. tum etiā q. si tal' institutio fieri nō posset a papa sine cōmunitate xp̄iana papa non haberet plenitudinē ptātis. qđ ē falsum. Exq̄ igit institutio potestatū inferioz nō ē facta ī mediate a xp̄o. nec ab vniūsali eccīa. vt ꝓbatū est. sequit q̄ sit fcā a papa. vt a vicario xp̄i generali. qđ etiā ptz ex h̄. q. freq̄nt papa creat nouas sedes seu epatus. z mutat z ꝓuat z iura dicūt expresse h̄ facere posse. Et ad h̄ fac qđ dicit dyonisi⁹ papa. xij. q. i. Eccīas singlas. singulis pſoyteris dedimus

Termini epatuuz'.

parochiales z cimiteria eis dimisim⁹ ꝛc. Termini episcopatuū fuer̄t distincti tpe ap'loz. vel paulo post. et ō hac distinctōe sedū epaliū archiepaliū ꝓmarchaliū. hr̄ dist. lxxx. c. i. Sic igit instituē z ꝓferre et auferre ptātes oēs eccīasticas iferiores papatu q̄ ad iurisdictiōez ptinet ad papā. Quātū ad tertiū etiā pz q̄ oēs ptātes iferiores etiā seculares dñt z tenēt iuuare papā in eo qđ expedit ad bonū regimē eccīe. Et q̄ntū ad h̄ ei subsunt qđ sic ꝓbat. Respublica tenet ad ꝓpuatōez illius potestatis a q̄ dependet reipublice bonū. Sed bonum reipblice christiane potissime dependet ex potestate eius cuius est ordinare totam ecclīaz. z ordīare gradus z status in ea: ergo ꝛc. huic etiā ꝓcordat pbs. xij. metaphisice dicens q̄ bonū exercit⁹ dep̄dет ex ordine vni⁹ ptātis ad aliam et potissime ex ordine exercitu⁹ ad iudicē. Et sic etiā totuz bonū eccīe dep̄dет ex ordīe vni⁹ ptz ad aliā. pura curati ad episcopū. epi ad archiepm. z sic vsq̄ ad papā. pcipue cū bonū eccīe dep̄dет ex ordine totius ptz ad papā ꝓpter qđ omnis ptās debz ei administrari. Et si ꝯ hanc ptātē aliqui seclares vellēt. ipi ꝓncipes seculares debēt subditos compescere. z rebelles ei subīcere.

Oēs potestates seculares debēt iuuare papā.

De potestate pape §. VI

Errores circa hoc exorte.

ponit beruc⁹ in dicto tractatu. v. errores exortos ab aliquib⁹. Primus ē q̄ ptās platoz iferioz pape siue sint epi siue sint curati. est ī mediate a deo sic ptās pape. Secūs q̄m hierarchia eccīe militātis infimi. i. parochiani. non pōt reduci in deū p̄ pnām. nisi mediātib⁹ curatis z parochialib⁹ sacerdotib⁹. Tertius q̄ dicz papa z epi sint pares apaliores respectu parochianoz. nō sūt tñ ī mediate curati eoz. siue nō ī mediate hūt curā eoz. Quartus error ē q̄ nec papa nec epi pōt audire confessiones parochianorū q̄n teneant cōfiteri eadē pcā suis sacerdotib⁹ parochialib⁹. Quintus error est q̄ dato q̄ confessi pape vl' episcopis nō teneant eadē pcā cōfiteri parochialib⁹ sacerdotib⁹. tñ papa vl' epi nō possent dare generalē auctez audiendi confessiones alicui: vt fribz z hmōi q̄n cōfessi talib⁹ teneant cōfiteri eadē pcā sacerdotib⁹ parochialib⁹. Ponit rōes z auctes q̄s inducūt ad ista ꝓbandū. z eas oēs efficacissime euacuat. et auctes ab eis ad male intellectas sane declarat in dicto tractatu q̄ cā breuitatis omitto. Et ꝯcludit q̄ isti errores nō solū st iudicādi errores sz hereses qđ ꝓbat p dictū pelagij. dist. xxi. Quātus vbi dr. q̄ q̄ detrahit iuri suo alijs eccījs iniust⁹ est. Qui aūt detrahit iuri suo romane eccīe hereticus ē censendus Sz ponētes dictos errores detrahūt iuri suo romāe ecclesie seu aplice sedi. quasi non subsint et sint alie eccīe sibi subiecte. et ptātē iurisdictōis ab ea accipientes. cū tñ xp̄s petro dixerit. Tibi dabo claues. q̄ ꝛc. sunt heretici.

Quib⁹ etiā dat lnia alicui a papa vl' epis ꝓfitendi vel audiendi confessiōes alioz nō ept q̄ petant licentiam a suis parochialib⁹ sacerdotib⁹ confitēdi vel audiēdi confessiones. vt dic̄ quedā glo. Ber. q̄ reprobata fuit p Clementē q̄rtū. vt falsa ī extrauagāti q̄ incipit. q̄dā temere. Quinimo eis inuitis et ꝯdicentib⁹ pñt ex dicta licētia cōfiteri: nec sic ꝓfessi tenēt iterū suo curato confiteri. qđ etiā notat Joh. an. ex de pe. et remiss. c. Si epus. lib. vi.

De ptāte iurisdi §. VII.

ctionis tpalis et spūalis q̄ est in eccīa. Sciendum fm Aug. de ancho. in summa de ptāte pa. q̄ est triplex ptās et variata. Prima est ī mediata. s. a deo. et hec ē summi pontificū. Secūda ē derivata. s. a deo p papā. z hec ē imperatoz platoz. Tertia est ī ministeriū data. z imperatoris z principū terrenoz. Quātū ad p̄mū ptās iurisdictionis plene spūaliū z tpaliū et ī mediata a deo in papa. z ꝓbat tripl'r. Primo sic. Auctoritas iurisdictōis nō concedit nisi p claues eccīe. sed claues eccīe xp̄s nō cōcessit nisi petro. ꝑ ꝓmiserat petro dī. Tibi dabo claues regni ce. Sup q̄ xp̄o dic̄ glo. Xp̄us solū vnū caput et vnū vicariū in eccīa esse voluit. ad quē diuersa membra recurrerēt si forte ad inuicē dissentirēt. Secūdo ꝓbat sic. qui nō dat aliq̄d nō pt illud auferre. sz si papa nō da ret epis z alijs plat' ptātem iurisdictiōis nō posset eos deponere ꝑuare et illā suspēdere. cui⁹ tñ oppositū facit z facere pt fm oēs. q̄ ptās iurisdictōis plene residet in solo papa. Tertio sic. in illo resident ī mediate ptās iurisdictiōis spūaliū z tpaliū. cui⁹ auctē fit platoz electio z confirmatio. sed h̄ fit a papa. q̄ in eo resident plenitudo ptātis.

Quantū ad secūm. s. q̄ ptās epoz z aliorū platoz desie sit derivata a papa in eos mediāte papa. ꝓbat rōe et auctē. Rō aūt est talis sic se hūt riuuli ad fontē. radij ad solē. rami ad arborē. sic se hūt ptātes epoz z aliorum ad ptātem pape. nā vt dr in. c. ephesini cōcilij quō multi radij solis sunt sz lumē vnū. z rami arboris multi sunt sed vnū robur et multi riuuli de vno fonte defluūt. vnitas tñ fuit in origine. sic eccīa vna est q̄ in multitudine latissime fecunditat' extendit. xxij. q. i. Zoquit. sz ꝓstat q̄ aqua riuuloz nō est aq̄ fontis ī mediata. sic nec ptās prelatoz est ī mediate a xp̄o. sed derivata a papa. ꝓbat rōe diante papa. Patz h̄ etiā auctē Cyrilli ptriarche alexandrini qui sic ait in libro rhcusauroz. sic xp̄s accepit a patre ducatū z sceptz ecclie gentiū ex isrl egredies sup omnē ꝓncipatū z ptātē z omne qđ cunq̄. vt ei. genua cuncta curuent. sic petro z successoribus plenissimā ꝓcessit ptātē et nulli alij q̄z petro qđ suū est plene. sz soli ipi cōmisit totum. Qđ aūt ptās tpalis imperatoū et regū ꝓncipum ptās sit in ministeriū data a deo mediāte papa z alijs platis rōe. Patz ecclie. in q̄b⁹ residet spūalis ptās. ꝓbat triplici rōe. Prima est talis. illa ptās ē data in ministeriū alteri ab alio: deo q̄ per quā hz instituī regulari z ordinari et cōfirmari si bona nō sit. hz rana sit. et p quā hz iudicari z ꝓdēnari si bona est. et p quā hz instituī regulari z ꝓfirmari si bona est. et p tpam hz iudicari et condēnari si bona ē. q̄ tal' ptās nō est ī mediate a deo. sed in ministeriū ptātis spūalis data. Utrūq̄z aūt bonū ꝓbatur. sen bic enī dist. xxij. Sancta. q̄ potestas pape cuiuslibet ordinis dignitatē z gdū hz instituere. q̄ etiaz habet ptātem seculārē iudicare z ꝓdēnare. si nō sit bona pz. xv. q. vi. Alius. vbi dr q̄ zacharias papa regē frācoꝝ deposuit. nō tam p suis iniq̄tatib⁹ q̄m p eo q̄ inutilis erat regno. z xcvi. di. c. duo sunt. dr q̄ Innocentius archa diū imperatorē excōicauit. q. cā fuit exilij. Crisost. et alius innocētius deposuit fridericū imperatorē. Secūda rō est tal. illa ptās est in ministeriū data alteri cui iuramētū fidelitatis pstat. et ab ea recognoscit oīe qđ habet. sed ois

potestas imperatoris ꝛ secularium principuꝫ est talis. dicit enim dis. xcvij. Libi dño q̄ imperator iurat pape nunqꝫ imā datum ei⁹ pterire. ꝛ sibi in omib⁹ fidelitatē ꝓuare. q̄ tal⁹ potestas ē solū in ministeriū data. Et si inuenias q̄nqꝫ imperatores alios aliq̄ ꝓpalia dedisse sūmis pontificib⁹. sicut cōstantin⁹ donauit siluestro nō fuit ꝟ dare q̄ suū erat. sed restituē q̄ tyrānice sublatū est. et eodē mō si inuenias imperatorib⁹ ꝛ ꝓncipib⁹ nō est ꝟ intelligēdū eos ꝟ fecisse in dominij recognitionem. sed magꝭ in pacis ecclesiastice ꝓuatione. q̄ fuit dei nō oportꝫ litigare. ſ mā fuerūt cē ad oēs Item q̄ oīs ꝓās secularꝭ sit subdelegata respectu pape patꝫ q̄ illud. xi. q. i. quicūqꝫ litē. Tertia rō est talis. Illa potestas est in ministeriū alijs data q̄ est restringenda am pliāda ꝛ executioni mādata ad impiū eius a q̄ data est in ministeriū. sed talis est ꝓās ꝓncipū terrenoꝝ. Unde Bern⁹ ad Eugenium pa. in lib. de ꝯsideratōe sup illo ybo Ecce gladij duo hic air. quid tu de vno gladio vsurpare tēptas quē semel reponere iussus es ī vaginā. ꝛ loqtur de gladio tpali. et subdit. Quē tn gladiū q̄ tuū ē negat nō satis mihi videt attendere verū dñi dicentꝭ sic. Cōuertere gladiū tuū in vaginā. Tuus ḡ gladi⁹ ipe euaginādus est ad tuū impiū. alioq̄n si nullo mō ad te ꝓtineret dicēnib⁹ aplis Ecce gladij duo hic. nō rndisset dns: satis ē sed mult⁹ ē. Et sic ꝓz q̄ hmōi ꝓās secularib⁹ ꝓncipib⁹ est in misterium data. s. a papa. Nec aug. de ancho. Nec obstat bis air ipse q̄ dicit. xxij. q. iij. q̄ a deo est concessa potestas imperialis ꝛ in vindictā noxioꝝ datus gladi⁹. Nō enī est iurisdictio imperialis vl secularis a papa vt ab hoīe est a deo sed mediante sc̄z papa. Similr ñ obstat quod dr. di. x. Quoniā. sc̄z q̄ ꝓātes sunt distincte seculares. s. et spūales. ad distinctos fines ordinant. ꝛ. xcvi. dis. duo sunt quib⁹ regit hic mūdus. sc̄z pontificat⁹ dignitas et regalis. Non enī sunt ita distincte q̄n vna subalternet alteri. s. secularis ecclesiastice. vt minor maiori. ꝛ sic luna soli. in illūnatōe sunt etiam distincte. quia nō cōueniūt vni eodē modo ꝓās iurisdictionis spiritualiū ꝓuenit pape fm̄ immediatā institutōem et executiōem. ſ ꝓās temporalium cōuenit ei fm̄ institutionē ꝛ auctorem. sed nō fm̄ immediatā executoꝝ. nisi forte in q̄busdā casibus q̄ notant. qui fi. sint legit. c. Per venerabilem.

De ꝓtate ecclesiastica signata ꝑ claues. Cap. iiij.

Deptate ecclesiastica signata ꝑ claues regni. et de collatione eius facta a xp̄o. vnde ipe dixit. Dabo. dictū est. Restat videre quō singlariter petro ꝛ excellentissime data est. q̄ dixit tibi. s. de petro. de q̄ prius dixerat. Tu es petr⁹ et sup hanc petrā edifi. eccle. meā ꝛc̄. Et q̄uis apostolis omnib⁹ collata sit ꝓās clauiū et oīb⁹ epis cōferatur. aliter nō et excellenter petro et cuilibet pape successori eius. Et de aplis air p̄s. Nimis honorati sunt amici tui deus. nimis confort. est ꝓn. coꝝ. Ad eos aptat illō ecclesia. maiores amici q̄ alij. In nouo vl ī veteri testō creditur cōiter fuisse apli. quib⁹ ipe xp̄s air. Vos dixi amicos. q̄ oīa feci vob nota. Jo. xv. ipli. vt air aplis ad Rom. vij. primitias spūs acceperūt. ꝛ sicut ꝓtes tēpe dicē glorie ꝓtiores gr̄e copia. Nimis aūt id est valde honorati sunt a xp̄o ꝛ eccla constituti iudices seculi. lumia mūdi. pastores primi ecclesiaꝝ. Nimis etiā. i. valō confortatus est. i. roboratus et cōfirmat⁹ est ꝓncipat⁹ coꝝ. id est potestas coꝝ. excedit enī omnē principatū terrenū. Unde Gregorius nazanzenus air imperatoribus constantinopolitanis. Dedit vobis potestatē. sc̄z deus. dedit et principatū multo ꝓfectiorē pancipatib⁹ vestris dist. x. c. Suscipitis.

Principatus autem. §. i.

iste seu ꝓās collata aplis ē septuplex. Primo potestas baptisandi. Scō ꝓās ꝑdicandi ꝛ tempalia accipiēdi Tertio ꝓās sacerdotalis ꝓficiendi: soluendi et ligandi. Quarto ꝓās epalis cōfirmādi et ordinādi. Quinto potestas miracula operandi. Sexto ꝓās ꝓfecte cōuersandi Septimo ꝓās iurisdictionalis sentēciandi. Has oīes habuerūt apli a xp̄o. ſ petrus aliq̄ mō excellēt⁹ ceteris et oēs p̄nt dicit claues regni de q̄b⁹ dictū fuit petro. Tibi dabo cla. reg. cc. Septuplex potestas collata aplis.

Potestatem quidē baptisandi dedit apostolis xp̄s. nō solū q̄n dixit post resurrectionē apparēs eis in galilea docete oēs gētes baptisantes eos ꝛc Math. vlt. sed etiā añ passionē. Dicit enī Jo. iij. q̄ ibs nō baptisabat sed discipuli eius. i. apli qui ꝟ nō ipsum ꝓpissent. s. baptisare nisi a xp̄o habuissent ꝓtatem. ꝛ licet Crisostom⁹ dicat q̄ discipuli nō baptisabāt baptismo christi sed iohānis. tamē Aug⁹. et Alcuin⁹ ꝛnū asserūt sc̄z q̄ baptisabant baptismo xp̄i. in q̄ dabit spūssanct⁹. Currebant enī tunc simul legalia ꝛ euāgelica sacramēta fm̄ virtutē vsq̄ ad passionē. et quia nō erat conueniens q̄ ipli alios baptisarent nō baptisati. ideo ꝛ ipi apli prius fuerūt baptisati a xp̄o. et sic exponit illud Jo. xiij. Qui lotus est. i. baptisatus: nō indiget nisi vt pedes lauet. i. affectus purificet aqua pnie. q̄d etiā hr̄ de consec. dist. uñ. c. quādo a hieronymis. Nec est inconueniēs q̄ ipli baptisarent nōdū facti sacerdotes cū ꝛ nūc laicus in necessitate baptisat. vt de ꝓse. di. uij. Constat. Verū vt vnitas eccle seruaretur. et a capite petro omis actus hierarchicus originaret noluit christus eos baptisare nisi ex petri cōmissione et ordinatōe. Nec potestas potest dici clauis regni. quia ꝑ vsum eius. id est ꝑ baptismū aperitur regnū celoꝝ baptisatis. Et quia baptismus est fundamentū et principiū fidei christiane. cuius directio cōmissa est petro. ideo christus ei dixit Tu es petrus ꝛ super hanc ꝓtrā edifi. ꝛc̄. quē alio nomie vocauit cephas id est caput. Joh. i. quia ab eo vt a capite post xp̄m oīs spūalis potestas debebat deriuari aliquo mō. dixit tamen nō solum petro: sed etiā simlr aliis cū eo. docete eos baptisantes ꝛc̄. Ne crederet baptismus a petro ꝓcedere vt autem non ab ipso. vt enī dicit Joh. i. Ipse sc̄z christus ē qui baptisat. sc̄z interius mūdando. Secūdā potestatem sc̄z ꝑdicandi dedit xp̄s apostolis. ꝛ ante passionē quādo misit eos ad ꝑdicandū iudeis dicēs. In viā gentiū ne abieritis ꝛc̄. Euntes aūt ꝑdicate dicētes. q̄ appropinquat regnū dei. Lu. ix. Post resurrectiōem aūt apparens et precipue in die ascensionis dixit. Euntes ꝑdicate euangeliū omni creature. Marci vlt. Predicate aūt cōgrue pōt dici clauis regni. q̄ ꝑ ipam aperitur scriptura q̄ dr̄ regnū. e. dat introitus ad virtutes q̄ etiā dicūt regnū celoꝝ. Et q̄uis cū essent cū xp̄o nō eēnt ipsi apostoli adhuc sub regiminē petri nec in predicando nec in baptisando. nec in alijs. tamē postq̄ facti⁹ ē ab ipso pastor eccie. ꝛ in ꝑdicando et in alijs fuerunt sub petro. vt si dissiderent inter se ꝑdicando et hmōi. sicut facta ē altercatio inter paulū et cōuersos ex iudaismo qui erant antiochie ex obfuatione legaliū. Actu. v. c. esset aliquis superior qui eos reuneret et determinaret. Uñ cum ꝓsens erat petrus in ꝑdicādo oēs sibi deferebant. et ipse sermonē fecit in electione mathie. Et simlr post missionē spūssancti ꝓmus narrat petrus surrexisse ad ꝑdicāduꝫ tria milia hominū sua ꝑdicatione cōuertēs. Uñ ꝛ Anacletus dist. xxi. dicit in nouo. q̄ petrus primus ad fidem populū virtute sue ꝑdicatiōis adduxit. ceteri vero apostoli cū eodem pari consortio honorē et potestatē acceperunt ipm quoq̄ ꝓncipē coꝝ esse voluerūt. vnde et recte dicetus est cephas quasi caput aliorꝝ pugnātium per

Ptās baptisandi.

Ptās predicandi.

Actuū. j.

predicatiōem contra mundum ⁊ ab ipso facta est ordinatio p̄dicatoꝝ ⁊ p̄dicationū: licet assensu ⁊ consilio aliorum aplorum. sicut papa agit de consilio cardinaliū: qō p tinet ad regimē ecclie. Sic ergo potest dici ꝙ apostoli ⁊ alij potestatē predicandi post penthecosten habuerunt a petro christo inspirante propter seruādam in omnibꝫ ecclesie vnitatē. Dicatur autez post resurrectionē missse ad predicandū: dando sc̄z eis os et sapiētiam et virtutē verbi sed petro singulariter dictū fuit Pasce oues meas scilicet per verbū predicatiōis. et tibi dabo claues regni celorum. Cum hac aūt potestate p̄dicandi dedit apostolis christus et petrus post xp̄m eis ⁊ alijs predicatoribꝫ merēdi temporalia. id est accipiendi ab illis quibꝫ spiritualia seminauerāt. Dixit enī xp̄us Dignus est operarius cibo suo. Et. i. ad corinth. ix. Dixit dns ordinauit his qui euangelū nūciant. de euangelio viuant. Et hieronim⁹ inquit apostolicꝫ viris ⁊ euangelizatoribus christi in necessarijs vsibus nō retribuere ip̄m condēnare est. xvi. q. i.

Pt̄ās faciendi miracula.

De potestate faciendi miracula dicit Luc. ix. Dedit eis potestatē super oīa demonia vt languores curarēt. Hanc autem potestatē habuerūt oēs apostoli imediate a christo et ante resurrectionē: ⁊ post nō a petro. non enī potestas faciendi miracula potest dari a puro homine sed a solo deo. Quinimo ipse deus est qui miracula operatur p̄ sanctos suos. vt p instrumēta. Unde ps̄al. Qui facis mirabilia magnꝰ solꝰ. Unde ⁊ ipa potestate faciendi miracla apli aut alij sancti vti nō p̄nt ad placitū. sed qñ deo placet. vt dō de pe. dist. ij. c. Querendū. Et iudas prodidit hāc etiaz credit habuisse. licz aūt p̄tatem faciēdi miracula nō habuerūt a petro apli alij habuerūt tñ eam sub petro ⁊ minorem petro. Unā ⁊ in illo vsu oēs deferebāt petro. Sic enī et iohānes euāgelista ꝙ fuit maior post petrꝫ fecit. vii. ⁊ primū miraculū factū p aplos post missionē spūssci factū est p petrum assocatū cū Johāne dicente claudo mēdicanti. qō habeo hoc tibi do. In noīe Jesu nazareni surge ⁊ ābula. ꝙ subito sanat⁹ ē Act. iij. Et in gestꝫ martyrij petri ⁊ pauli dr̄ ecclesiōe symōis magi quē demones p aera portabant. paulus petro legitur detulisse. nā post paucꝫ contentionē ad inuicē precepit petrus demonibꝫ. vt dimitterent illū ad terram. quod et factū est. et sic corruēs symon expirauit. Quod autē minorē operationē in miraculis alij apostoli egerint petro. patet quia ad vmbram petri sanabant infirmi. Actuū. v. qō de alijs aplis non inuenit. Unā per excellentiā quandā ei singulariter fuit dictum. Tibi dabo claues regni celorū. Dicitur hec potestas clauis. quia p miracula patuit aditus multis ad regnū ecclie per fidem cōuersis.

Pt̄ās recte cōuersandi.

Potestatē quartam scz recte conuersandi dedit apostolis nō solū co mō communi quo dictū est dedit eis prātem filios dei fieri his qui credūt in nomīe eius ⁊c. Joh. i. sed quodāmodo speciali cū eos elegit ad apostolatū ⁊ non solūz doctrina et exemplo. que eis familiarius cōmunicabat. sed etiā gra interiori de q̄ eis dixit Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. scz aliquid meritoriū. aliam tamē potestatem seu gratiam recte cōuersandi dedit eis plenioꝛe ⁊ pfectioꝛez in die penthecostes. Nam antea nō fuerūt ita confirmati quin potuerint peccare mortaliter. et de facto ī hoc inciderunt tempe passionis oēs apli ſm Pe. de palu. fidē dimittentes xp̄i mentē negantes cui⁹ tñ virtutē et innūera miracla cognouerāt. sed paducitū spūssancti potestas recte viuendi a deo fuit roborata. vt mortaliter peccare nō posset ſm cōem opinionē. Unde ⁊ petrus si in dissimulatione obseruatōis legaliū peccauit. put vult Aug⁹. propter qō Paulus eū reprehendit vt habet ad Gal. ij. illud tñ veniale fuit ſm Tho. in iij. scz di. i. q. ij. ar. v. q. iij. Ista autē potestas recte conuersandi. ⁊ si procedat ex radice ⁊ affectu dilectionis oñditur tñ in tolerātione magne passionis. et oēs qdē apli p̄fectā dilectionez habuerūt. ⁊ mīta p xp̄o libēter passi sunt. Unā dr̄ Actuū. v. reddit quod aplis post flagellatōem ipez ibāt apli gaudentes a pspectu consilij. qm̄ digni habiti sūt p nōie ihesu ⁊ tunc etiā patri Petrus tñ feruentiorē dilectōem oñdit pre ceteris. vnde et ter xp̄s ei dixit. Symon iohānis diligis me plꝰ his. Joh. vlti. Et ex ipsu suo fortior ⁊ feruentior resurrexit. Unde Ambr. Fidelior factꝰ ē petrꝰ pꝰ qō pdidisse se sciuit. ar. ideo maiorē gram reperit qz amisit. tu. l. Fideliter passus etiā videt passione acerbiorꝫ pre ceteris. nā cum passio crucis sit acerbissima. et ipse hāc sustinuerit ꝛc. ꝛ. hinc facta fuit crudelior. Ap̄a aūt dilectio ⁊ martyrij passio apte dicunt claues regni celoꝝ. q. p eas ad eum aditus ptz. Unā ⁊ de xp̄o dr̄ Esa. xxij. Dabo clauem domus dauid sup hūez ei⁹. asportabit claues crucis. Et p dauid intelligens xp̄m. qō cōgrue dicit de petro p excellentiā. tibi dabo claues regni celoꝝ ⁊c.

Quātū ad quintā potestatē. scz sacerdotalē. scz conficiendi. ligandi. ⁊ soluēdi in sacramēto penitētie. Xp̄us dedit omibꝫ aplis in vltima cena. cū dixit. Hoc facite in meā cōmēmoratione. Lu. xxij. q̄si diceret: prātem hoc facēdi. i. cōficiendi accipite. tunc enī eos fec sacerdotes etiaz iudā. cui tibi p̄sentē fm. oēs doc. preter Hylariū qui dicit iudā nō cōmunicasse. cui⁹ hac prāte nō credit vsi ante penthecosten. ⁊ nō in vltima cena eis data est prās ligandi ⁊ soluēdi omnibus ipis in foro pnīe et nō antea. Nam ꝙ antea dicerit discipulis. quecūqz ligaueritz in terra: erūt ligata ⁊ cet. lo. et q̄cunqz solueritz ⁊c. Matth. xviij. fuit xp̄i promissio nis nō collatōis talis prātis. Et sm. illꝰ qñ dixit Petro. Tibi dabo cla. ⁊c. sicut etiā quādo misit aplos ad p̄dicandū et vngendū infirmos oleo. nō dedit eis prātem cōficiendi sacrm extreme vnctōis. cū non essent adhuc sacerdotes. sed figurauit illud qō postea eēnt collaturi sacerdotes. qz ad ipsos nō ad alios spectat dare extremaz vnctionē. sm illud Jaco. v. Infirmatur aliqs in vob inducat p̄sbyteros de eccīa vngētes eū oleo ⁊c. Tho. ramē in. iij. dicit ꝙ prātē sacerdotalē quātum ad secundariū actus qui est solucre ⁊ ligare. christus dedit post resurrectionē cū insufflauit in eo dicens. Accipite spiritū sanctū. quoꝝ remiseritis ⁊c. quod videt magis consonū dictis sanctorum. Posset tamen intelligi dictū Tho. quantuz ad ostensionē seu vsum dicte potestatis ſm illum modum loquendi scripture quo cōsueuit dicere rem fieri cum in notescat. vt ait Pe. de palude. De hac autē potestate cōficiendi. ligandi. arcq; soluēdi inquit anteros papa. Abbas sit vt quicq; sinistrū de his arbitremur qui aplico gradui succedentes xp̄i corpus sacro ore conficiunt. q̄ques nos christiani sumus. qui claues regni celoꝝ habentes ante diē iudicij iudicāt. xi. q. iij. ca. Abbas. Et q̄uis. lxxij. discipuli fuerūt etiaz a christo missi ad p̄dicandū. nō tamen habet ꝙ eos fecerit sacerdotes. sicut apostolos. Unā quod dicit dist. xxi. Jn nouo. ꝙ p̄sbyteri reuenerit ripū eorum. et in eoz loco sunt cōstituti ab ecclia nō ex hoc habetur ꝙ fuerint facti sacerdotes a christo nisi in figuram. vt sicut illi discipuli erāt sub aplis. ita p̄sbyteri sub episcopis. Et sic etiā intelligendū est qō ait Brianus di. xxi. §. i. videlicz ꝙ xp̄s discipulos. lxxij. instituit missos sacerdotes. i. in figurā non realiter ordinando eos visinspiraudo aplos. ꝙ post penthecosten ordinarēt eos in sacerdotes. Quātus aūt eandem potestatē et equalem in cōficiendo habuerint oēs ⁊ Jostoli ⁊ episcopi et sacerdotes. tamē quātuz ad potestatē ligandi ⁊ soluendi pleno. nitudinē habuit petrus prātis ⁊ iurisdictionis. ⁊ sic intelligitur illud Anacleti dist. xxi. Jn nouo testamēto post xp̄m dominū a petro sacerdotalis ceptit ordo. quia ipse primo in ecclia pontificatus datus est. dicente domino

ad eum. Tu es petrus ⁊c. ⁊ tibi dabo claues ⁊c. ligãdi et
Potestas epalis soluẽdi. quia prãtem prim⁹ accepit a dño. sez quo ad iu
risdictõem. Quantũ ad sextam prãtem. s. episcopalẽ.
Sciendũ q̃ varia ẽ opinio inẽ doctores de prãte icu ca
racterе epali. Mã canonisste cõiter renẽt q̃ sit ordo distinct⁹
ab alijs. et q̃ imp̃mat spãlis caracter. Et ad h̃ facit qd̃
Dist. 24. c. 3. ait Isidorus di. xxi. Cleros. dicẽs ordinẽ epoz q̃dripar
titum. ⁊ Leo papa di. xxij. Omniũ. vbi dicit epatum
esse quartũ ordinẽ sed Ebo. in ulj. dicit sumẽdo proprie
ordinẽ. s. put ordinat ad p̃ficiendũ eucharistiã nõ esse or
dinẽ distinctũ nec imp̃mere caracterẽ. ⁊ q̃ in p̃dicto ca.
dicat ordo. sumit ibi large. put importat dignitatẽ ba
Dist. 8. benẽ prãtem ad quasdã sacras actiões pficiendas que
nõ põt sacerdos. vt crismare. ordinare ecclãm cõsecrare
et bmõi. Petrus de pa. berueus ⁊ Aug. õ ancho. in tra
ctatu suis de prãte pape dicunt. ibi no imprimi cara
cterem spãlem. sz ampliat seu pficitur ipe caracter sacer
dotalis p̃ secratõem epalem. vt sez possit aliqua facere
que nõ põt simplex sacerdos. vt dictũ est. ⁊ q̃ plene po
tuit administrare omia sacramẽta ⁊ conficere. Extendit
autẽ ista prãs episcopalis q̃ se ad crismandũ. ordinãdũ
et consecrandũ omne dignũ consecratõe vt ecclias. vir
gines. vasa. templa ⁊ bmõi. Et etiã ad ligandũ ⁊ soluẽ
dum in foro exteriori p excõicationẽ. Unde excõmunica
to nõ õr mucro epalis. xxij. q. iij. Corripiant. In hac po
testate. s. ordinis oẽs apli fuerunt equales siue fuerint
facti epi a xpo in vltima cena. vel post resurrectiõez siue
sine ordinati a petro ꝑm alios. ⁊ idem est de omibz epi
scopis consecratis que prãs auferri nõ possz ab homie
nec delert. q̃ a deo cõferẽ. ⁊ si mediãte epo ⁊ instrumẽ
talj causa. Et sic intelligẽdũ est qd̃ ait Anacletus dis. xxi.
In nouo. videlicz q̃ ceteri apli cũ codẽ petro parj cõsor
tio honorem et potestatem acceperunt. sez quantũ ad
potestatem conferationis non quantum ad ministra
tionem seu iurisdictiõem. verum. Petrus de palude in
tractatu de potestate pape dicit. q̃ solus petrus factus
est a christo immediate episcopus ⁊ papa cum dixit ei.
Pasce agnos meos et oues meas. Jobis vlt. id est do ti
bi prãtem pascendi. qui pastus spiritualis fit per colla
tionem sacramẽtorum. et per confirmatõem pascuntur
agni et nouelli in fide. vt efficiãtur arietes ad bellandũ
publice in confessione dei sine timore et ordinis colla
tione pascuntur oues profecti in obedientia ⁊ paciẽtia.
vt pariant filios spũales per baptismũ. penitentiam et
predicationẽ que agere spectant ad sacerdotes. christus ẽ
quia p excellentiã potestatis seu prãtem excellentie po
terat conferri effectũ sacramẽtorum et caracterez et gra
tiam sine collatione sacramenti exteriorꝭ. id est alicuⁱ⁹
rei sensibilis. sicut dedit apostolis omnes ordines in vl
tima cena sine cõtactu alicuⁱ⁹ sacramenti et sine forma
consueta. ita dicendo petro. Pasce oues meas. dedit ei
potestatẽ ⁊ caracterem episcopalẽ. postmodũ petrus cõ
secratus a xpo in episcopũ. consecrauit post pentheco
sten Johannẽ euangelistam. vt principaliorẽ post eum
et postea Jacobũ minorẽ frẽm ei⁹. Et exinde isti tres cõ
secrauerũt Jacobũ minorẽ in epm ⁊ patriarchã hieroso
lymoz dantes in hoc forma ecclie de nũero trinario epi
scopoz p̃secrantiũ eos. Et ita intelligendũ est qd̃ dicit
di. lxvi. Petro. de ordinatõe Jacobi minoris cũ glo. sua
tenentia consecratiõis alius sed de institutõe ecclie. Uñ
et ipsi apli aliquãdo nõ fuabant p̃dictum numerũ cũ
nõ habebant in promptu. sicut Paulus fecit Thimo
theum et Titum ⁊ Dionisiũ epos. Credendũ etiã est q̃
fecerint aliquos simplices sacerdotes ex. lxxij. discipulis
vel alijs. De diaconibz septẽ. dicz est ab eis ordinatis.
Actũ. vi. ⁊ bi faciebant officia ordinum inferioz. Habe
bant etiã apli facti episcopi ptãtem excõicandi fideles
manifeste peccantes qõ facientes tradebant eos sathane
vexandos corporaliter. vt facit paulus aplus erga illũ
corinthũ qui nouerca abutebat. i. Coz. v. et alios etiam.
Istã tñ prãtem q̃ ad iurisdictiõez pertinet recognoscebãt
et hẽbant sub petro. Nec igit est clauis regni celoz. i. ec
clesie militantis prãs epalis collata ꝓncipaliter petro. ⁊ tõ
dixit. Tibi dabo cla. reg. celoz ⁊c. Nec obstat qõ Aug⁹. Xpus fecẽ
dicit in li. de qõnibz noui ⁊ vete. testa. q̃ xps oẽs aplos oẽs apo
fecit epos. Ad h̃ enim põt tripliciter rnderi. Uno mõ q̃ fecit stolos epi
omnes aplos epos. sed differenter. q̃ petz p se fecit epi scopos.
scopũ alios p petrũ. Sic etiã dicit ꝓpha ⁊ xps allegat in
euangelio Joh. Erunt oẽs docibiles dei. id est a deo. sed
alij imediate vt discipuli. alij mediante vt puersi p ipos.
Secundo mõ põt dici q̃ xps fecit oẽs apios epos. id est
presbyteros qõ fecit p se in vltima cena. Sepe enim epus
ponit pro simplici sacerdote. qõ patet Actor. p. id quod
habetur Actor. xx. vbi aplus loquens ad seniores ciuitatis
ephesij inqt. Posuit vos spiritus sanct⁹ episcopos. id est
presbyteros. In vna enim ciuitate non debet esse nisi vn⁹
episcopus: sicut dicit Clemens petrũ instituisse. di. lxxxi
ca. In illis. Idem etiã probatur per. c. Legimus. di. xcij
et sic etiam potest intelligi illud psal. dictũ de iuda. Ep
scopatum eius accipiat alter. id est pbiteratũ vel apo
stolatũ. Fuit etiaz hoc passionis congruũ. vt sicut in cre
atione humani generis. vt esset maior vnitas deus fecit
ex vna omne humanũ genus. vt dicit Actuũ. xv. quia
primo adam et ex eo cuam. sic ad seruandum ecclesie vni
tatem nõ fecit xps duos vl tres episcopos. seu oẽs apo
stolos a q̃bus alij fierent. vt essent plura capita. sed de
cuit facere vnum episcopũ tantũ a quo ceteri fierent. et
hic fuit petrus. et ideo sibi dictũ fuit. Tibi dabo ⁊c. da
ues. sez ecclesie militantis. Septima et vltima potes- Ptãs iu
tas in ecclesia est iurisdictiõis iudicãdi et sententiãdi in risdictõis
foro penitentie et foro contentioso. Hanc oẽs ⁊ si apostoli omnes habuerũt a christo. tamẽ vt essent sub petro.
Ipse autẽ petrus imediate a christo accepit omnẽ pleni
tudinẽ iurisdictionis. et sic omnis eius successor. id est
papa plenitudinẽ potestatis habet a christo. alij autez
episcopi ⁊ prelati in parte habent ⁊ omnes a papa. Uñ
Gregorius inquit. Romana ecclia vices suas ita alijs
impartiuit ecclesijs. vt in ptez sint vocate solicitudinis,
non in plenitudinẽ potestatis. ñ. q. vi, Decreto. ⁊. c. seqn.
Ad qõ designanduz papa semp ⁊ vbiqz vtitur pallio
Alij vero plati certis diebus et locis. ⁊ extra de vsu pal.
ca. Ad honorem. Hanc potestatem petro contulit chri
stus cum ait. Pasce oues meas. ꝑm Pe. de pa. que pote
stas extenditur ad omia dubia iuris diuini vl naturalis declarando omia iura positiua statuendo et abrogã
do. omnia priuilegia condonãda de omnibz vtroqz fo
ro qui sunt in ecclesia sententiando penas oẽs tempo
rales p peccatis debitas p indulgentias relaxando. etiã
quo ad defunctos. et multa alia de quibus declaratum
est supza que null⁹ alius potest. et ideo ipsi soli dictum
est Tibi dabo claues. Et ad hoc sunt plures auctorita
tes vt Pelagij pape dicentis dis. xxi. cuius vniuersę p or
bem catholice ecclie vn⁹ thalamus xpi sit tamen sancta
romana ecclesia catholica ⁊ apostolica nullis sinodicis
cõstitutis ceteris eccl̃is prelata est. sed euangelica voce
⁊ saluatoris nostri primatũ obtinuit. Tu es inquiẽs pe
trus ⁊ sup hanc petrã edificabo ecclĩaz meam. Et dist.
xxij. inquit Nicolaus papa. Omnes siue patriarche si
ue in cuius libz apicem siue metropolicos primatus aut
episcopatũ cathedras vl ecclesia cum cuiuscũqz ordinis
dignitatẽ instituit romana ecclia. Illam vero solus ipe
fundauit. ⁊ sup petrã fidei mox nascẽtis creuit q̃ brõ eẽ
vite clauigero. s. petro terrẽi s. ⁊ celesti ji perij iura ꝓmisit

Titulus Vicesimus secūdus

Non ergo quelibet terrena sententia sed illud verbum quo ꝓstructū est celū ⁊ terra. ꝙ qđ veniꝫ oia sunt cōdita clemēta romanā fundauit eccl'iaꝫ. illi⁹ certe ꝓuilegio fundit illi⁹ auctē fulcit. ⁊ in fine. c. ōr scūs Ambro. le in oīb⁹ sequi magistrā romanā eccl'iam. ꝓfitet. ⁊ in. c. seqn. dicit Anacle⁹ i fine. Hec aplica sedes caput ⁊ cardo. vt ꝓfatū est a dño ⁊ nō ab alijs ꝓstituta est. ⁊ sic cardine hostiū regit. sic b⁹ scē sedis auctē oīs ecclesie dño disponente regunt. et Agatho papa di. xix. ait. sic oīs aplice sedis sanctiōes accipiende sunt ranꝫ ipsi⁹ diuina voce petri firmate. Item Ambr. Et si alijs impar discipulis: vt lateat rhetia sua. Soli tñ petro ōr. Duc in altuꝫ. i. in ꝓfundū disputationū. Quid enī tam altū q̄ altitudiꝫ diuitiaꝫ videre. i. scire dei filiū ⁊ ꝓfessionē diuine generationis assumere. xxuij. q. i. nō turbat. Vñ ad papā referunt dubia fidei ꝙ determiatiōe. vt dicit Inno. ca. q. c. q̄ ticns. Idem ambr. Est aliud aplicū piscadi genus quo genere solū petꝫ dñs piscari iubet dicēs. Mitte hamū et cū piscem qui ꝓmū ascenderit tolle. xxuij. q. i. vbi dicit glo. q̄ p hamū intelligit iurisditio qua petr⁹ alijs ꝓfuit Item Leo pp. ca. q. Beatissim⁹ petrus apl'us accepit a dño principatuꝫ et romana eccl'ia in eius ꝓmanet institutis. Item Cyrillus in libro thesauroꝝ dicit sup illud Tu es petrus. fm hāc dominī ꝓmissionē eccl'ia aplica petri ab oīi seditione ⁊ hereticā circūuentiōe īmaculata manet sup oēs ꝓpositos ⁊ epos ⁊ sup oēs ꝓmates ecclesiaꝫ ⁊ pl'oruꝫ in suis pontificib⁹ in fide plenissima et auctē Petri. Item ex sinodo iii. cccno. que semp fuit magne auctis apd grecos ⁊ latinos dicit eccl'ia romana sp primatū habuit. semꝙꝫ hr̄e debet. qđ intelligendū est postꝙ petrus in ea sedit. Itē ex alio concilio ōr veneramur ꝼm scripturas ⁊ canonū diffinitōe sctiss. mū antiq̄ romane ep̄oꝝ ꝓmū esse ⁊ maximū ep̄oꝝ omniū. Dicit ūt antique romane ad differentiā constātinopolis quā cōstantin⁹ illuc sedem suā trāsferens ⁊ ꝓuilegijs vrbis romane extollens nouā romā appellari voluit. Item ex auctoritate cōcilij calcedonen. inter cetera legit ibi gesta q̄ tota sinodus acclamauit Leoni pape. Leo sanctissimus aplicus ⁊ ecumenicos. i. vniuersal' patriarcha p multos annos viuat. Qđ autē epi successerint loco apl'oꝝ ⁊ curati ⁊ oīs ꝓlatores ꝓlati loco discipuloꝝ. ꝓbat dis. xxi. ca. In nouo. ⁊ lx. di. c. Foris. Itē marcellus pp. xxuij. q. i. ca. Rogam⁹. dicit de petro. ipse est caput tot⁹ eccie. cui dñs ait. Tu es petr⁹ ⁊c. bui⁹ sed̄ ꝓmatus fuit apd vos: sc̄z antiochie: q̄ postea iubēte dño romā trāslata ē. Nūc aūt iussum dñi exponit Inno. ex q̄ fi. sint legit. Per venerabilē. dū dicit sic. Locus quē eligit dñs aplica sedes esse dinosat. cū ergo petrus vbem exiuisse volens dñs cum ad locū quē elegerat reuocare interrogat⁹ ab eo. domine q̄ vadis. Rñdit. Venio romā iterꝫ crucifigi quod intelligēs ꝙ se dictū ad locū ꝓtinū est reuersus. Motus enī petrus lacrimis xp̄ianoꝝ a facie neronis fugiēs aliā sedem forte eligere volebat fm illud Matth. x. cuꝫ vos psecuti fuerint in vna ciuitate fugite ī aliā. sed hoc dñs prohibuit volens ibi sedem petri finalr̄ ꝓmanere. vnde nō ex petri: sed ex xp̄i electōe eccl'ia romana fcā est sedes petri. quare nō ꝓt sedes aplica a petro mutari sic̄ elegit dñs iyon. vnde templū facere alubi nō licuit. etiā sūmo sacerdoti. vñ peccauit helischim in epoleos egypti simile templū facēs illi hierosolymoꝝ. vt refert Joseph⁹. Sine cā aūt rōnabili sedē suā a deo rome fūdatā nō posꝫ ipse papa currere nec i alio trāferre. ⁊ si faceret īmo etiā quātūcunqꝫ causa ꝓbabilis. q̄ nōnisi ꝛria dei iussione mutāda ē q̄ semd iussit sine assensu generāl' cōcilij sup hoc specialiter conuocati ⁊ dei reuelatiōe super hoc inuocata nō esset trāslatio facienda. quia nec ꝓt trāsgressionem. nec ꝓter captiuitatē ꝓlū dei ꝙ septuaginta ānos licuit locuꝫ templi quē dñs elegerat immutari. Nec est simile de mutatōe sedis antiochie. q̄ illā sedeꝫ petr⁹ elegit motu ꝓꝓio. Nec eriaꝫ est sile ō translatōe sedis imperialis. eius enī auctas est a ꝓlo romano q̄ ius suū ⁊ potestatē in imperatōe trāstulit. instituta de iu. na. §. Sed quod. auctas enī q̄dam q̄ videt ponere eqlitate prātis in petro ⁊ alijs aplis sane intelligēde ⁊ exponende sunt. Dicit enī cypria⁹. xxuij. q. i. Loquit. cuius ep̄s oīb⁹ p⁹ resurrectōem suā parem prātem tribuat ⁊ dicat. sic mi⁹ sit me pat ⁊ ego mitto vos. Accipite spīm scm. nō vt vnitatem manifestaret prātis eiusdē originem ab vno incipientem sua auctoritate dispositi boc erant vtiqꝫ ceteri apostoli quod Petrus fuit pari consortio predit ⁊ honoris ⁊ potestatis. sed exordium ab vnitate pficiscitur vt ecclia xp̄i vna mōstretur. Vñ vni dicit sc̄z petro. Tues petr⁹ ⁊c. sup vnū edificat eccliam. Nec ille. Cui ista pares ⁊ eqlitas prātis ⁊ honoris intelligēda est de potestate ordinis ⁊ ꝓsecratōis nō de prāte iurisdictōis. Item qđ ait Ambr. ū. q. vij. beati petrus ⁊ paul⁹ eminēt inter apl'os vniuersos ⁊ qđam progatiua ꝓcellant. puto aūt illos equales eē in merit̄ q̄ equales sunt in passiōe. Nō duo dicunt alios apl'os ꝓcellere. nō qđem in potestate ordinis. sed in veneratiōe gentiū. et quia vbiq̄ suo martyrio consecrauerūt. in passione socij existentes. vt dicit xxij. dist. Sacrosancta. vnde et de consilio curie romane indulgentijs dicitur de brōzum Petri et Pauli apostoloꝝ auctoritate confisi ⁊c. Pares aūt dicūtur istituo nō iurisdictōe sed merito ⁊ sanctitate martyrij. et sic etiā intelligit illud Hiero. ū. q. vij. Paulus petrū rephendit ꝙ nō auderet nisi se non imparē sciret. Ubi subdit Bastianus ꝙ hoc nō est de officio eccliastice dignitatis. sed de potestate vite ⁊ cōuersatōis intelligitur. ⁊ sic etiā Augustinus in ca. Pura. ca. q. cyprianū petro apl'o compat sc̄z quātum ad martyrij coronā: nō quātum ad iurisdictōis potentiā. Item qđ dicit Bern̄. in li. iij. de consi. ad Eugeniū. Si vt in summa ita ⁊ solā institutā a deo sc̄z vestram apostolicā dignitatē existimas. si hoc sentis dissentis ab ipso qui ait. Non est potestas nisi a deo. et omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit. non ait sublimioꝝ ranꝫ in vno sed sublimioribus ranꝫ in multis. nō ergo sola tua potestas a dño. sunt et medii et inferiores. Si istud intelligat de potestate ordinis sacerdoralis et pontificalis si papa existimaret potestatem suā sacerdoralē ⁊ pontificalē solaꝫ esse a deo cōstitutā excludēdo prātem ordinis alioꝝ pontificū ⁊ sacerdotū dicendo illoꝝ nō esse eque īmediate a deo sic̄ suas errare quia vt dictū est: potestas ordinis in oīb⁹ equaliter est a deo. Item si papa existimaret prātes iurisdictionis solā esse a deo. omnēꝫ alias prātem iurisdictōis ecclesiastice nō esse a deo. nec immediate nec mediate errare sed si existimat suam esse a deo īmediate cliorū vero esse a deo. sed mediante sc̄z sua nō errat. Itē ex eo qđ legit Actuū. viij. sc̄z q̄ miserūt apl'i qui erāt hie rosolymis petrum et Johannē in samariam ad confirmandū baptizatos. videtur ex hoc petrum inferiorem apostolis esse. quia cōmuniter mittit inferior a superiore. Sed respondet q̄ missio que fit p auctoritatē vtiqꝫ est a supiore sicut papa mittit legatum. et rex baliuum. sed missio que fit p concilij et suasionē potest esse etiam ab inferiore. ⁊ sic consiliarij dicūtur mittere regem quando vadit alicubi de consilio subditoꝝ. quia per consilium mouent eum ad illud faciendum. Et sic apostoli et seniores miserunt Petrum et Johānem hoc persuadēdo et consulendo pro salute populi. Item ex eo qđ legitur Actu. xv. q̄ Jacoby minoꝝ tulit sententiā in q̄stiōe legalium vbi erant petrus et alij in concilio cōgregati. Et b⁹ maioꝝ videt fuisse petro. q⁹ maioꝝ est q̄ iudicat inf oīs

Roma ꝓma sedes

Roma na sedes nō ē trāsferenda.

Sed potest dupl'r rñderi: Prio q Jacob' iudicauit nō vt iudex oim sed tanq̄ iudex ill⁹ loci spāliter. nō q̄n petrus potuisset iudicare. ſz qz voluit illi deferre loco suo: sicut papa q̄n est in aliq̄ ciuitate posset oīa audire et iudicare ſz in mr'ſ nō facē vt deferat epō loci. Ullo mō pōt dici. q' iacobus tpe nō dedit sniaz in illa matia legalū sed petr⁹ q̄ pus locu⁹ fuerat q̄d agendū cet. post modū aūt iacob' addidit. z sniam suā nō q̄si auctorizans ſz vt sic in cōciliis in q̄bz formatis decretis seu canonibz per papā. rñdet ab oībz p̄latis pplacet. Jtē q̄ō dr dist. xix. c. in nouo. q' apli p̄ncipē suū cē voluerunt petz. z p̄ nis totius ecclie. z si nō a xp̄o sed ab aplis videt petrus bauisse p̄matū. Rñ. q'. apli hoc voluer'e volūtate p̄sēnti et acceptanti dī ordinationē nō aūt voluntatem antecedente seu causante ipam auctoritatē. nā b̄ habuit a xp̄o vt ibi dicitur. hec petrus de palude.

Renūcia re papa tui.

Querit vtrū papa .§. II.

possit renūciare papatui. videt q' nō. qz papat⁹ ē a solo deo imediate vt. s. ostensum est. ſz q̄ō a solo dō est non pōt tolli p aliquē nisi sit dās. g' nō pōt renūciari p papā qui est bō. In ꝯriū bī cē de renūc. c. i. li. vi. vbi expresse dr termiat q' pōt papa renūciare papatui. Ad istaz q̄onē sic rñdit Aug. de ancho. in summa d̄ prāte pape. q' vnita a deo q' ertā ab homīe cooperante in isto vt in illo. s. cooperante ei⁹ ꝓsensu z volitione. talia enī tolli p̄nt z dissolui ill⁹ bois dissensu z ꝯria volitōe. Probat aūt b̄ p exē pla in naturalib'. in moralib'. in artificialib'. Et i naturalib' quidē. qz aīa rōnalis singulariter a deo infundit corpori cū nullus possit infundere z creare ipam nisi deus. z tñ qz infundit a deo cooperante boīe. qz bō hominē generat et sol fm phm. iō ope nr̄ano p̄t aīa a corpe rolli et separari. vt p occasionē. In moralib' ꝯo videm⁹ q' gra Treū. iiij. Conuerte nos dñe ad te z conuertemur. dic̄ glo. q' gra dei nō ꝯuertimur nisi ex nr̄a volūtate ꝯuertamur ſz libertate arbitrij ipam acceptādo. sic g' gre infusio est a deo p bois tñ ꝓsensum et liberi arbitrij ꝯuersionē. ita separatio ei⁹ gre pt cē p bois dissensum. z eius liberi arbitrij a deo auersionē. In artificialib' mānifestū est q' tē plū salomōis z tabnaclm moysi ex mādato dei fabricata sunt z singla in illis opata. z tñ qz cooperante boīe illa fabricata sunt. Cooperante ertiā boīe illa destructa sunt. Sic ertiā papat⁹ z si a deo sit. tñ cōsensu ipi⁹ pape cooperante ertiā ei⁹ dissensu renūciari p̄t. ertiā si iurasset vel vouisset non renūciare et ipe videret se impotentē ad talē curaz. ꝓpter infirmitatē grauē z incurabilē. vt' cognosceret se omnino insufficientē. Et de q̄tuor quidē sūmis pōtificib' in gestis sctōz legim⁹ renūciasse papatui. s. clementem. cyriacū. marcellinū z celestinū. nō tñ ex codē fonte seu cā emplu imposterz vitatōem. cū fuerit instituⁿ papa a bto petro. Me quid silē acceptaret a successorib'. vñ renunciauit z loco ei⁹ fact⁹ ē Lin⁹. z post eū clerus. z p⁹ eos idē clemēs. vt notat. viij. q. i. c. i. Cyriac⁹ vero renūciauit ꝓpt martyrij coronatōem. associās se. xi. mūlib' ꝗginū bte vrsule z sociab' ex reuelatiōe angelica. Marcellin⁹ āt renūciauit ꝓpter idolatriā opationē ponēs thura idol. Unde penitēs in ꝓsilio iudicauit se deponēdū anathematisās qui corp⁹ suū sepeliret. vt bī. di. xxi. sed celestin⁹ q̄ prius dict⁹ ē pet⁹ d̄ murone renūciauit papatui ꝓpt insufficientie recognitōez ꝓsilio duct⁹ vt credit spūssī hos oēs canōisauit ecclia et ascripsit cathologo sctōz. Uñ nō est credendū in ipsa renūciatione errasse z fecisse q' non potuissent. Et ſz dantes poeta vulgar' reprehendat celestinum de illa renūciatiōe. Rectius de ipsa loquit' Francisc⁹ patriarcha et sentit fidelius in libro de vita scriptura ipm cōmēdās. Pe. de pa. in li. de prāte pape idē concludit ſz subtili⁹. dicat enī q' papa pt cedere papatui. et cedendo desinere cē papa. si cardinales acceptēt alis nō sunt enī in hac acceptiōe papat⁹ duo. vnū est ius suū qd̄ ei acq̄rit ex canonica electōe. aliud ē ius ecclie cui obligat. cuilibet aūt ſz iun suo renūciare in omī eo in q̄ nō ē alteri obligat⁹ vt subditus. C. de pac. l. si. ds. ſz q̄ semel se obligauit. nō pt se ad libitū liberare. igit papa ex pte q̄ dē sua renūciare pōt papatui. ſz qz sel se obligauit ecclie ex illa pte renūciare nō pt nisi ō assensu cardinalū q̄ in oīb' q̄ ad papā spectāt repntāt vices ecclie. Est enī papa obligatus ex q̄ acceptauit ecclīaz regere. vñ nisi eccle sia quitet eū z ꝓsentiat. ſz p cardiales. videt q' nō possit renūciare ſz ꝓsentiētib' illis pt. et fm hāc distinctiōem dz ītelligi illa determiatio. de renū. c. i. li. vi. Sz ō sic arguit matrimoniū in q̄ est vīculū diuinū z nō cōsumatū nulla renūciatōe pōt tolli. g' nec vinculū int papā z ecclesiā qd̄ est vinculū diuinū. ſz papatus est de iure diuino cuz sit int eos mrim⁹ oīū spūale. z ipse papa sit spōsus ecclesie nulla renūciatōe vl' resignatiōe tolli pt eadem rōne. Sz ad b̄ rñdet idē Pe. scz q' nō est silē vinclm. qz i mrimonio carnali p ꝓsensum mutuū exp̄ssum p ꝓba de p̄senti q̄ sunt verz sacrm sequit vinculū diuinū qd̄ est subiectiue nō in aīa tm̄ ſz in toto cōposito. vñ tādiu durat vtrunq̄z suppositū vnde illud quod ē quid diuinū z res sacramenti sequēs nō mutuū consensum sed sacramentum integratū ex consensu et verbis in personis habilibus nō potest ab homīe dissolui. sc̄m illud. Quos deus cōiunxit homo nō separet. sed cōsensus cardinaliuz eligentiū repsentantiū consensum sponse ex vna parte z consensum electi quasi sponsi ex alia p q̄cunq̄z verba expressus nō est sacramētū nec sacrām̄tale. vnde ex opere opato habet effectū diuinū quo ad vinculū ſz manet illud vinculū pure humanū solo cōsensu hominū. vnde consensu ꝓtrario tolli pōt eadē ratione qua z sponsalia de futuro. Potestas ergo papal' put est in sede romana habet fundamentū diuinū nō hūanū. z ideo nunq̄z destruitur. ſz prout illa prās est in psona que est in sede solum p cōsensum humanū habet fundamentū hūanuz duplex. scz ipm hominē z illum consensum que sunt destructibilia. vnde quolibet cor̄ destructo destruit prās nō in se sed in illa psona in qua erat p accidens per hoc scz q' erat in se. Quia nihil tam naturale q̄z vnūquodq̄z dissolui eo genere quo ligatū est. ꝓpter qd̄ obligatiōes q̄ solo ꝓsensu ꝯiunct: ꝓsensu ꝯrio distrahunt: z ertiā dissoluunt reexistente integra. Inde est q' vinculū obligatōis inter papā z eccliam solo ꝓsensu ꝯrio ꝓtrario consensu dissoluit. z renūciando i manib' cardinalū acceptātū desinit esse in sede. et pdit p consequēs potestatē que remanet in sede. z acquirit succedenti in sede ex ipsamet successione. Ratio autē quare nō sic dissoluat cōsensus mutuus exp̄ssus in matrimonio de p̄senti p dissensum iam assignata est nec papa statuere posset q' non possit renunciare papatui fm Aug. de ancho.

Papa obligat ad duo

Quartus⁹ dr pape renūcia uerūt̄ papatui.

Queritur vtrum .§. III.

papa possit z deponi pro quocunq̄z crimine notorio. z videtur q' sic. Dicit enī dist. xl. Si papa. q' hmōi culpas redarguere p̄sumit mortaliū nullus. quia cunctos ipse iudicaturus a nemīe iudicādus nisi deprehendatur a fide deuius. ergo videtur q' saltem p hereſi possit deponi fm̄o z glo. sup dicto. c. dicit. q' pro quocūq̄z alio crimine notorio adulterij. simonie z huiusmodi. si esset incorrigibilis et scandalizaret ecclesiam posset deponi. In contrarium est quod dicit Anacletus dis. lxxix. Electionem

summoꝝ pontificū sibi dñs refuauit: licet eoꝝ electionē bonus sacerdotibꝫ ꝛ spūalibꝫ ꝓlis ꝓcessisset. ꝛ ix. q. iij. ꝺr nemo iudicabit ꝑmā sedē. Neq; enī ab augusto: nec ab oīm clero nec a regibꝫ nec a ꝓlo iudex iudicabit. i. papa vbi glo. ꝺicē q ꝓcliū nō potest iudicare papā. vt extra ꝺ elec. c. Significasti. ꝛ b nisi se submitteret iudicio aliꝯ vt. ij. q. vij. Nos. Jrē symachꝰ papa ait. ix. q. iij. Alioꝛuꝫ hoīm causas ꝺs voluit ꝙ hoīes termīare. sedꝫ istꝰ pīsidē suo sine q̄ne refuauit arbitrio voluit brī petri succesꝛes celo trīi ꝺebere inocētiā ꝛ subtilissimi discussoꝛis indagini inuolutā hre ꝓscias. Dicēdū fm Aug. de ancho. vbi. s. q papa ꝑ crimīe q̄tūcunq; notoꝛio nō est ꝺepo nēdus. q; talꝭ depositio vl accusatio redūdaret in malū totius eccīe cū si audirēt eius accusatio eccīa remaneret accepba. ꝛ b nisi ꝙ petrō heresis. ꝺe qua etiā si ꝛellet se coꝛ rigere ꝛ emēdare nō ꝺeberet ꝺepoīi. vt notat Hugo di. xxi. et iō ēpī in concilio cōgregari marcellinū cōfessuꝫ ꝺe heresi ꝛ idolatria nō ꝺeposuert. q; paratꝰ erat coꝛrigi. ꝛ suā sniaꝫ reuocare q̄ꝺ ꝛ fecit. Pro ipsa aūt heresi ꝺgrue ipso fcō ꝺeponīt. q; papa eligīt in caput totꝰ eccīe. iuꝛ illud Epb. i. ipm sez xpm ꝺedit caput sup oēm ecclesiaꝫ: que ē coꝛpꝰ ei⁹. Papa ār repīntat psonā xpi. Uñ ꝛ petꝛ xps vocauit ccphas. i. caput. capitꝫ aūt est influere vitā omīb; mēbrīs. Principiū aūt vite spūal' est fides. q; sine fide impossibile est placē deo. ait apls. Sic ḡ papa ꝺep hendat a fide deuius moꝛtuꝰ ē ipe papa vita spūali. ꝛ ꝙ ꝺns alīs vitā influere nō pt. vñ sic hō moꝛtuꝰ nō ē hō ita papa in heresi ꝺepbēsus nō est papa. q; ipo fcō ē ꝺe positus. Jdē dicē Pe. de pa. vbi. s. q papa nullo casu q̄ꝺ diu est papa ꝙ q̄cūq; crimē nō pt a ꝓsilio nec a tota ec clesia nec a toto mūdo ꝺeponi. ꝛ b nō solū q; est supioꝛ ꝛ nullū hoīem hz sup se q eū valeat iudicare. sz q; ē a deo qui sibi romani pīulis q̄ꝺiu pīul est iudiciū refuauit. ix. q. iij. Alioꝛ. sed q̄n labīt in heresim tūc coipo est ꝑsi⁹ sus ab eccēia ꝛ desinit esse caput. ꝛ tūc ꝺeponīt ꝺe facto nō ꝺe iure. q; q nō credit tā iudicatꝰ est ꝺe iure. sz b ē an iudiciū. q; coipso q hereticꝰ est ab eccīa est pīcisus. non pōt autē caput a coꝛpe pīcisum q̄ꝺiu est pīcisum caput esse illi⁹ coꝛpis a q̄ est pīcisum. vñ papa ꝙ b desinit cē ca put coꝛpis eccīe. ꝛ sic hereticꝰ nō pt cē nec manere papa quia ex ecclīam nō pñt haberi claues ecclesie. ꝙ alia aūt pctā papa est caput languiduꝫ. q̄ nō ꝓpt b desinit esse caput. nec pt a mēbrīs ꝺns iudicari. Dicit aūt pe. q illa glo. sup. c. si papa. supi⁹ inducta q dicit q ꝑ q̄cūq; alio crimīe notoꝛio si est incoꝛrigibil' papa pōt ꝺeponi ꝛ iudi cari est falsa. Et rōnez eius assignat. dicit enī illa glo. q exq̄ papa est īcoꝛrigibil' cū cōtumacia dicat heresis. ꝛ ip se ex b sit ꝓtumax ꝙ ꝺns ē infidelis ꝛ hereticꝰ. Sz dicē dū est fm pe. q cū cōtumacia dicat heresis. sumīt large heresis sic ꝛ simonia etiā large ꝺr heresis ꝓpter aliquam similitudinē. Cū aūt ꝺr papā posse ꝺeponi vl cē ꝺepositū ꝓpter heresim sumīt ibi ꝓprie ꝛ stricte heresis. s. pro erroꝛe fixo coꝛ q̄ sunt fidei. nō ḡ ꝓpt alia pctā q̄tūcunq; sit in coꝛrigibil' pōt ꝺeponi. Jdē dicē Aug. de ancho. circa glo. illā. Addit tn q possit saluari illa glo. vicz q cū ꝺr q p pter incoꝛrigibilitatē alicꝰ vitij possit ꝺponi itelligat q̄n sic est incoꝛrigibil' q illud pctm̄ q̄ꝺ ꝓmittit moꝛtale cre dit ꝛ dicit nō cē pctm̄. tunc enī esset vere ꝛ ꝓprie hereticꝰ et sic posset ꝺeponi. nō ār ꝓpt b solū q ñ desistit ab actu peccati. Quid igīt sit fiendū q̄n papa est ita malꝰ q moꝛibꝫ suis ꝺestruit eccīam ꝺei. dicit Pe. de pa. q ē du plex remediū. Primū est exēplo pauli q petro in facie ei restitit antiochie. q; iducebat gētes q̄si ad iudaisādū in obſuatiōe legaliū nimis condescēdens iudeis conuer sis ne eos scandalizaret. vt habet ad Gal. ij. et. ij. q. vij. paulus. sic pape in malis nō esset obediendū. sed resistē dum ꝙ honestā repbensionē. Unde si papa vellet totuꝫ thesaurum ecclesie ꝺare parētibꝫ suis. vel eccīam sancti Petri ꝺestruere. aut ꝺare parētibꝫ patrimoniū petri vl aliquid hmōi q̄ nō licer. nō esset ꝓmittendū hz et rez sistendū sine ipsius tn ꝺepositione. Sēm remediū est exēplo beati Hylarij qui ꝺ leonē papā ꝓualuit oādo. Jste leo fuit vt credo q alio noīe ꝺr liberꝰ papa q fauit hereticis arrianis. Orandū ḡ esset ꝙ tali papa incoꝛrigi bili a tota eccīa vt ꝺeꝰ illū coꝛngeret vel ꝺe medio amo ueret. nec vnq; ꝺeus sic eccīam suā ꝺespiceret quin eā exaudiret. et esset cōtra eum ꝓcliū cōuocandū. si ipe nol let conuocare vt ꝙ illud moneret vl ꝺeus implozaretur vt remediū apponeret in resistendo malis que vellet fa cere ne eccīa periclꝛaretur. aliud exemplum haberi ꝺe hoc remedio. ꝺe anastasio papa qui fauens hereticis assellando diuino iudicio percussus est. xix. dist. Anastas sius. Jteꝫ nota fm Aug. de ancho. q ꝺum papa est pa pa q̄ꝺ concilīū generale cōgregari nō possit. nisi eius auctoꝛitate vt patꝫ dist. xvij. ꝙ torum. ꝛamē quia papa pter crimē heresis nō est papa. ideo in tali casu eius auc toꝛitas non requiꝛetur. sed sufficeret auctoꝛitas collegij cardinaliū ꝛ aliꝯum episcopoꝝ et doctoꝝ. Item ꝺicē q si notoꝛium sit papam moꝛtuū heresim et peruersiꝫ do gma docuisse vl nutriuisse. in eccīa ꝺum viueꝛat nec se coꝛrexit post moꝛtem. etiam potest accusari et damna ri. arg. xxxv. q. iij. c. Si vera.

De potestate pape que est maioꝛ omni po⁹ testate creata. Laplm Quintum.

De potestate pape que

est maioꝛ omni alia creata post ꝓtrem xpi aliq̄ mō extendēs se ad celestia. terrestria ꝛ infernalia vt ꝺe eo possit illō verificari ꝺictū ꝺe xpo ps. viij. Omia subiecisti sub pediꝫ ei⁹: oues ꝛ bo. vniuer. insup ꝛ pe. cāpi. Uolucres celi ꝛ pis. ma. Et apte q; ipse est vicariꝰ xpi: q̄ ad terrestria ꝺicit oues ꝛc. q̄ ad celestia ꝺicē volucres. q̄ ad infernalia ꝺicē pisces mariꝫ. ꝙ volucres celi ꝺesignari angelos bonos ꝛ malos. hꝰ in euangelio. Dicunt aūt et subiecti. q; maioꝛ eis in q̄tuoꝛ vig. Primo in iurisꝺictōe. Scōo in sacroꝝ administratiōe. Tertio in cognitiōe. Quarto in ꝓmio. Uñ crisosto. ait. he mi moꝛ tali oīm q̄ in celo ꝛ q̄ in terra sunt ꝓtrem cōmisit deus et validioꝛem celo eccīam esse monstrauit.

Pro intellectu prime. ff.

partis queriṫ vtꝛ papa sit maioꝛ angelo in iurisꝺictōe et videt q nō. q; natura spūalis habz iurisꝺictōem sup. natura coꝛpalē ex sue nature ꝙditōe. hz angelꝰ est nāture spūalis. ḡ habet iurisꝺictōe sup papā qui ē nāe coꝛpalis. Sed in ꝛrium est q ꝺr Heb. ij. in psona xpi. cuius papa vicarius existit. nō angelis subiecit ꝺs orbē terre futurū et ꝺ quo loquimur. Ad b rꝺet Aug. de ancho. vbi. s. q maioꝛ est iurisꝺictio pape q̄ cuiuslibet angeli. est enī triplex regimen fm phm. Primū est erbicū ꝛ moꝛ rale. Secundū est familie ꝛ paternale. Tertiū est politi cum et regale. Primū respicit curā vniuscuiusq; homis in se per virtutū regulationē. Secundū respicit regimē ꝺomus ꝛ familie ꝙ paternalē monitionē. Tertium respi cit regimē prouinciaꝝ. et regnoꝝ ꝙ penarū cōminatione. Primū regimen cōmissum est angelis. quia vnaquaq; anima ab oꝛtu sue natiuitatis habet angelū ad sui custo diam et exercitiū fm Hiero. Secundū cōmissum est ar changelis: quoꝝ est familias ꝛ ciuitates ꝺirigere et gu bernare. vnde rēsitus raphael archangelus a Thobia an sciret viam eundi ad ciuitatē medoꝝ. ꝺixit se itinera omīa illi⁹ freq̄nter ambulasse. Tertiū ꝙuenit principatiꝰ quoꝝ est puincias ꝛ regna miro oꝛdie ꝺisponere. Uñ ꝺi xit āgelꝰ q̄ loq̄bat ꝺanieli. Princeps regni plsiꝝ restitit

mibi. xpi. dicby. Dañ. x. Nulli ergo angelo cōmissa est iurisdictio ⁊ cura totius orbis. ꝫ pape totius modi iurisdictio ⁊ cura cōmissa ē. nō solū vt noie mūdi iportaꝫ terra. sed etiā vt noie mūdi iportaꝫ celū. qz sup celū ⁊ frā iurisdictionē accepit. vñ dr q celestiꝫ terreni imperij petro xpūs cessit. di. xcij. Dñs. Ad qđ facit qđ Crisost. aic in libro de laudibꝫ pauli. pfert enī paulū cuilibꝫ angelo in iurisdictōe dicēs. q angel' diuisaꝫ gētiū cura cōmissa est sed nulli eoꝝ ita credituꝫ sibi xpūm subnauit. vt paulus vniuersum orbē. nā muchaeli gens cōmissa ē iudeoꝝ. paulo vero terre ⁊ marꝫ totus vniuersi orbis habitatio. ipmeꝫ de oim āgeloꝝ. mīcoforū intelligendū ꝫ est de petro. cui papa plona repntat ⁊ idem Crisost. sup Joh. dic. petrū totius orbis ordinat mgrm ⁊ doctorē. cui prātem dedit vniuersoꝝ. Ad arg. aūt rndet. q licet angelus sm gdū nature sit superior homīe. etiam papa ⁊ ipsius nature cōditione. diuina tñ auctte ⁊ cōmissione pr ad plura se extendere iurisdictio homīs ⁊ precipue pape qz angeli.

Secundo papa est .§. II.

maior angelo in sacramentoꝝ administratōe. administratibꝫ ⁊ epis. de singlari aūt mādato dei possꝫ āgel' bonas sacra mīstrare vt baptizare et ecclīam ꝓsecrare. sic legit de ecclia sci Michaelis ab ipo archāgelo ꝓsecrata. et ꝫ huius cuꝫ cōiter dicaꝫ q tal' no deberet iterꝫ baptizari. nec ecclia iterꝫ ꝓsecrari. qn egisset bon' angelus. tñ qz sacrabas trāsfigurat se in angelū lucī. tunc esset q ad baptismū illū iterare. ⁊ licet in doctrina et in bis q se tenent ex parte intellect' bō reducaꝫ aliqn in deū p āgelos. vt ps de apparitōibꝫ ⁊ reuelatōibꝫ factis p āgelos antiqs patribꝫ. tñ in caritate ⁊ in bis q se tenēt ex pte affectus bō reducit in deū immediate p ipmmet pncipal'r ⁊ ministerialiter. per papam ⁊ alios mīstros ecclesie qui sunt ad mīnistratores sacramētoꝝ. in quibꝫ gra nobis confert. Dignio autē administratiōis ipsius ē in papa.

Tertio in cognitiōe .§. III.

aliquo modo papa est maior angelo. Un sup illo ybo Bus es symon bariona. qz caro ⁊ sang. nō reuelauit ꝫ p. m. dic glo. vere brūs qz talē qđ reuelauit ē petro. cui papa successor exstit. q nec angel' nec bō scire potuit. De mīsterio enī incarnatōis ⁊ passiōis angel' acreuit aliq cognitio p pdicatōem aplōꝝ. qz caput fuit petrus. cuius papa est successor. lucz enī scirēt angeli filiū dei ꝓcipere ⁊ de ygine. tñ modꝫ ꝓcipiendi. vel grauidatōis eos latuit. Sz pdicatibꝫ aplis mīta cognouerē circa illud mysterium q ante ignorabāt. qđ etiā notat aplus Epb. iij. ca Hiero. dicit angelicas ꝑtutes mysteriū incarnatiōis. ad plenū nō intellexisse donec passio xpi p aplos fuit pdicata. Et ꝫ dionisi' dicat ꝑma hierarchiā illūinare. ⁊ secūdam. ⁊ tertiā. ⁊ tertiā boies. vñ ⁊ papa. tñ ex hoc ordīe cōi nō attaꝫ spūsctūs. q nō possit docere ⁊ illuminare. ꝓficere boies absqz tali ordīe. Jn mīsi enī apli immediate fuerē edocti a spūsco. et hoc cōcludit.

Quarto papa ē ma .§. IIII.

ior angelo q. s. ad mulcq. s. in ꝑmio. s. in ꝑuenīēdo ad gloriā. Dicit ei Matth. xvij. de sanctis. Erūt sicut angeli dei in celo. ⁊ alubi cēles sunt angel' dei. Lū enī sm Greg. di uersi sancti ad diuisoꝝ ordies angeloꝝ assumuntur sm eorum merita maiora l' mīora. ⁊ tot boies assumunt ad gliam q angeli remāserunt. dicere optz q ad ordinē seraphin plēs ascendēt qđ rōnabil'r credēdū est de aplis quoꝝ petr' fuit caput. vñ ⁊ ipe papa successor ei'. Ler rū est aūt q seraphin sunt maiores in ꝑmio alijs angel'. Ergo ⁊c. Ubi etiā sciendū q ꝫ quis quo ad nature ꝓdi tōem angelus sit maior qlibet puro homīe etiā papa nō tñ qntū ad repntatōez dei. in ipa enī pfectu' repntat deus in nāa hūana qz angelica. ⁊ ꝓpue longe melius de' psentaꝫ p papā. ⁊ qntū ad nāe cōformitatē. qz dei filius nunqz angelos apprehendit sz semen abrae. ⁊ qntum ad officij prātem. qz nulli angeloꝝ ꝓcessit claues ligādi ⁊ soluēdi. sicut petro ⁊ successoribꝫ eius. ⁊ iō nō minor honor debet pape qz angel'. Uñ papa recipit a fidelibꝫ adoratōes. pstrationes. ⁊ oscula pedum. qđ non pmisit angelus a Jobe cui āgelista sibi fieri Apocal. vlt. Si aūt p volucres celi intelligaꝫ angeli mali. sm illud Luce. viij. Volucres celi comederūt illud. Sic etiam ōs subiecit pape hmōi volucres ⁊ demōes. ⁊ qntū ad effectū spūalē p pdicatōes ⁊ administratōes sacroꝝ qbꝫ demones ab aiabꝫ expelluntur. ⁊ qntū ad effectū corpalem vl' abijciendo eos ab obsessis corpibꝫ. vt fecit paul' a phitonissa. Et p excōmunicatōez imittendo demonē ad vexandū corp' petroꝝ. vt. 1. Coz. v. būc tradidi sathāe ⁊c.

De canonisatōe san .§. V.

ctoꝝ fiende p papā. Si p volucres celi intelligāt sancti viri sm illō Matth. xiij. Volucres celi reqescūt in ramis eius. s. sinapis. Sic etiā subiecit de' volucres celi pape qntū ad canonisatōem. vt venerent' a fidelibꝫ p sanctis.

Pro hui' declaratōe sciendū sm Aug. de ancho. in libro ō ptāte pa. q scīm aliquē canonisare nō ē aliud qz scīrē alic' venerandū ⁊ approbādū manifestare propter fidē ecclie eius opa imitantis ⁊ bñficia recipientis. Tria ergo principaliter requiruntur ad canonizationez sancti. Primū est eius sanctitatis approbatio. Secundū est sanctitatis eius accepte a pplo christiano veneratio. Tertium est fidei totius ecclie beneficia illius sancti posscentis cōfirmatio. Ista aūt tria solum ad summū pontificem pertinēt qui est caput ecclie. Nam sicut solius xpi est hominē sanctificare causando sanctitatē sm illō De uitici. xxi. Ego dns sanctifico eos. sic solius pape q est vicar' xpi boim sanctitatē approbare ⁊ mānifestare. Sīl' sic solus papa est caput totius ecclie. ita solū ad ipm ptinet mēbris ecclie mādare scīm aliquē sub veneratōe haberi. Ulteri' sicut opa phibent testimoniuz sanctitatis alicuius cum fidei ecclie innitunt. ita ad illum ptinet huiusmodi sanctū canonizare ad quē ptinet qstiones fidei determinare. qđ quidē planū est spectare ad summum pontificē. sicut ptz. xxiij. q. i. c. Quotiens ratio fidei ventilatur. Et quis mandare sanctū aliquē vniuersal'r a toto pplo venerari pineat ad solū illū qui pest tori ecclie. id est pape. tamē quātū ad eos q sunt canonizati per ecclesiā. quoꝝ festiuitates nō possunt vniuersal'r celebrari nec eis vigilia ordinari de talibꝫ pōt epus in sua diocesi ordinare q certa die eoꝝ festiuitas celebret ⁊ vigilia deputet. assentiēte tñ clero et pplo. vt ōr de ꝓse. dis. iij. pronunciandū. circa fi. Ad canonizatōem alic' sci, reqrūtur.

Demū aūt canonizatiōis dicit Hosti. ex de reli. ⁊ ve. q in canonizatōe sancti scōm morē quē nūc tenet eccl'ia. xij. p ordinē sunt fuāda. Primū est freqns denūciatio. vt nō solū semel sz plies pape denūciet. qui p sctō debeat venerari vt sic multiplicat' intercessoribꝫ largiat qđ petit. Scōz est cōmissio. s. examinatiōis fiende. Tertiū est cōmissiōis īmātio. scz p testes iuratos ⁊ fideles. Quartū est inquisitōis facta relatio. Quintū est relatōis diligens examinatio. Sextū est examinatōis fcā p ꝓfessoꝝ discussio. Septimū est secreta diffinitio ⁊ termiatio. Octauū ē mānifesta publicatō. Nonū ē diei canōisatōis assignatio. Decimū ē ipi' pape ⁊ assistentiū genuflexio ⁊ oratōis deuotio. ne ōs pmittat ecclīaz suā decipi l' errare. Undecimū ē sm̄ocinatio ⁊ miracloꝝ ac operū mīe recitatio. necnō ipi' scti in catbalogo sctoꝝ Modus canōsandi.

conscriptio. Duodecimū est misse in honorē sancti celebratio et cantic̄ spūalib⁹ ꝓsonatio. In ꝓmitiua tn̄ ecclia nō seruabant̄ ista ꝙt duo. Prio qr ibi scī vt in pluribus erant martyres. in qb⁹ nō req̄rebat talis examiatio sicut in ꝯfessorib⁹. Scdo qr ex feruore fidei z ex meritis xpi et apl̄oz miracula z alia opa sic crāt cuidēt. q⁹ n̄ poterāt tergiuersatiōe celari. Si āt qrat vtz in canonisatiōe req̄rat req̄sitio cardinaliū z ꝓsiliū eoz. Rñdet aug⁹. & ancho. vbi. s. q⁹ de necrio nō req̄rit. nā ptās pape nō limitat in aliq̄. nec dep̄det a collegio sz potius ecōuerso. Non enī collegiū assistit pape p modū determinatiōis seu limitatiōis ptātis ei⁹. sz magis p modū ministerij et consilij. vt debito mō hmōi ptātē exequat. Sed si qrat de cōgruo. puto q⁹ magis teneāt requirere collegiū in tali causa q̄s in alio alia. qr in his q̄ sunt fidei tanto cautius z tanto maturius est agendū q̄nto dolus z fraus est magis circa hmōi tiranda. Ne g̃ canonisatio alic⁹ sancti pcurētur turpis lucri cā vel hūane gl̄ie pompa nō solū cū requisitione collegij. verūetiam cū req̄sitiōe venerabilium viroz de ecclia. papa in tali cā dz procedē exēplo assueti qui licz ethnicus interrogauit sapiētes suos sup q̄dam agendo. q̄z cōsilio cūcta faciebat scientius leges aut iura maioz. Nester. i. Non debet papa statim aliquē sanctum sibi denunciatū canonisare. Et h̄ ꝙt tria fm Augustinū de ancho. Primo ꝓpter miracloz raritatē q̄ fūt signa attestatōis. Dicit enī Aug⁹. in li. de vera religiōe. q⁹ iō miracula in nr̄a tp̄a durare ꝓmissa nō sunt. ne aīa semp visibilia q̄reret. z eoz ꝓsuetudie frigesceret gen⁹ humanū. qr igit vera miracla nūc raro fiūt. ne ficta narrēt turpis lucri causa vel hūane laudis appetit⁹ gl̄ia. nunc bene videndū est q̄b⁹ credendū sit de diuinis miraclis et inuisibilib⁹ rebus. Aliq̄n enī fiunt miracula nō vera. sed apparentia ꝑ demonū inuocationē sicut magi pharaonis aliq̄n ꝑ malos homies ex inuocatiōe xpi z nominū sctoz. Unū dr Matthei. vij. a q̄busdā reprobis xpo Dñe nōne in nōie tuo ꝓtutes mltas fecim⁹. Aliq̄n fiūt vera miracula cū vane gl̄ie vl elationis infectiōe sic glo. Mume. xx. q⁹ moyses z aaron q̄n ꝑcussione virge fecerūt aquā decurrere de petra habuerūt quādā vanā gl̄iam et iō meruerūt audire. qr nō credidistis mihi vt sanctificaretis me ꝛc. nō g̃ miracula oia sunt sufficiēter demōstratiua sanctitatis. z iō etiā ipa examināda Scdo nō dz statim alic⁹ scūs denūciat⁹ canonisari ꝙt opis arduitatē Mā q̄nto op⁹ ē magis arduū. tanto cū maiori tarditate z maturitate faciendū. vñ nec xps statim lazar⁹ suscitauit sed p̄missis multis circūstantijs. Non g̃ canonisatio sanctoz cū sit opus valde arduū statim. sed p mēses z annos est differendū. z de op̄ib⁹ eius interim inq̄rendum. Nec enim sufficit q⁹ habuerit magnā sciam. qr sciētia nō facit bonū hoīem bonū simpl̄r. s. q̄ ad bonitatē voluntatis que est p caritatē sz bonū fm q̄d. s. q̄ ad intellectū. Unū. i. coz. xiij. Si habuero oēm sciam. caritatē aūt nō habuero nihil sum. Nec etiā q⁹ habuerit donū ꝓphetie. qr ꝓphetia cōmunis est bonis z malis. vt ptz in balaam. z Augustin. q. i. ꝓphetisauit saul cū esset malus. z sanctū dauid prosequeret. Nec etiam ex fama alicui⁹ orta ex ꝓpio z turba procedēdū est. sed testimonio maiorū qui sunt famoris consilij z veritatis iudicij. Tertio nō est statī fienda canonizatio ꝙt firmitatē. Dicat enī Crisosto. q⁹ iō xps chananeam clamantē nō statim exaudiuit. qr nolebat fidē illius occultari. sz in palā fieri. Expectāda ergo est frequēs operatio miracloz z diuulgatio fame opez miscōie alic⁹ a nrcō canonizet. vt fides de ei⁹ sctitate i cordib⁹ xpiani ꝓpū firmet z roboret. Et ad h̄ facit q̄d ait Leo pa. dis. lxi. Miramur ait si ad honores mūdi sine suffragratione xpis sine merito laboz indignū est ꝑueniri. z notariam bitus solet. q̄s ꝓbitatis documēta nō adiuuāt. q̄ diligens z q̄s prudens hūda est dispēsatio diuinoz nūcz. et celestiū dignitatū. ita vt in pozi vita testionū ꝓbitate p laboribus miris. p moribus castis. p actibus strēnuis celsioris loci ꝓmiū nulli debeat. Sciendū q⁹ nullus patz veneratē stamēti est canōizatus a papa. Et rō h⁹ est fm Aug. de ancho. qr cā sp̄ ꝓcedit effectū suū z nō sequit. sz fūdamētū z cā oim scoz fuit xps. ipse enī est sanctus sctoz vt dicit Dan. ix. Nullus g̃ debuit canonizari ꝓ scō qui fuit ante xpi nativitatē. Appellat tn̄ ecclias illos scōs. z contra sanctitatē exꝑlaniter ꝓponit imitādā. nec oīb⁹ conuenit se cōmēdat. eoz tn̄ sanctitatē nō solēnizat seu canonizat Scda rō q̄ tn̄ indudit in ꝓma ē. qr scī ꝓtēs veritatis quātacūcz sctitate polleret. nō fuerit in tpe plenitudinis gr̃e q⁹ xpm facta ē. Joh. i. sed plenitudo gr̃e in illa lege quasi renebat̄ indusa figuratiue. Unū aug. in li. de simbolo sup illud. Domū tuā decz sctitudo: dicit. q⁹ nullus solennitatē ecclia solēnizat ꝓ⁹ dom⁹ sanctitatis fundarē. z iō in tpe plenitudinis gr̃e pot⁹ sctitatē. b. Marie Jobis bapt̄iste ecclia solēnizat q̄s alic⁹ alteri⁹. qr ista sanctūsctoz generant. z ille digito demonstrauit. Terria rō quare ecclia illoz sanctitatē non solēnizat est. qr q̄ntumcunqz ꝓsonal̄r essent sancti. claritas tn̄ diuine visionis eis fuit clausa nondū soluto ꝓcio būane nature ꝙt xpm. Utrum aūt ecclia possit errare in canonizatione sctoz. habes supra titulo. xij. c. vij. de reli. sanctoz.

Nō stati fūt canonisandi.

Miracula non debent ꝓpter tempora ꝑ nō ꝓmittant̄ durare

De potestate pape .§. VI:

erga inferos q̄ notari p̄t ꝑ pisces maris. qr sic pisces maris corrumpunt̄ cōtinue in fluctib⁹ aquaz. q̄ mare dicit̄ ꝙt amaritudinē. i. salsedinē. ita q̄ sunt in purgatorio ꝓtinue mordeāt affictōib⁹ penaz. sed subiecit de⁹ pape cui⁹ piscis maris. i. eos q̄ sunt i purgatorio ad subueniendū eis ꝑ indulgentias. Sciendū g̃ q⁹ hi q̄ sunt in purgatorio ad subueniendū ꝑ indulgētias fm Aug. vbi. s. q̄uis q̄ntū ad meritū essentiale absolutū quo q̄s meret vitā eternā opatione ꝑ radicē caritatis nō sint in statu merēdi. tale enī meritū nō dependet ab ope alterius. sz ab ope ꝓprio tamē quātū ad meritū conditionale q̄ q̄s meret remissionē vel liberatōis acceleratōem. dūmodo aliq⁹ eis faciant illa q̄ instituta sunt ab ecclia ad pene remissiōez conseq̄ndā illi q̄ sunt in purgatorio mereri p̄nt. cum dependeat ab ope alteri⁹ z adhuc viatores sint et de foro pape. vnde p̄t eis de thesauro ecclie ꝑ cōcatōem idulgentie subueniri. q⁹ nō sic est intelligendū. q⁹ oīs indulgentia data etiā a papa valeat existētib⁹ in purgatorio. facente aliq̄ ꝑ ipso q̄ est in purgatorio illō q⁹ ꝓtinet ꝓ dulgētia fiendū. puta ieiuniū vl elemosinā vl visitarios ecclie nō sufficit intentio illa facientis. z applicantis ad eum qui est in purgatorio. sz req̄rit intentio pape h̄ explicāt ꝑ bullam. s. q⁹ q̄ facit talē elemosinā vel vadit ad talem ecclesiam. consequat̄ tantuz de indulgentia ipse vel pro quo fecerit viuus vl defunctus. Quāuis aliqui dicant indulgentias nō posse ad mortuos extendi. quia ꝓtus dicit. Quecunqz solueris sup terrā. Sz potest̄ responderi dupliciter. Uno mō q⁹ ly sup terrā referat̄ ad solutē vt sit sensus. quecunqz tu existens sup terram solueris ꝛc Non enim papa mortu⁹ potest̄ ligare z soluere. sz viuus Alio mō si referat̄ ly sup terrā ad absolutos. s. existentes sup terrā. cū purgādi sint intra vel circa terram viantes possunt sup terrā. qr non in celo. Et ita determinat bs Tho. in. iiij. sez q⁹ indulgētie p̄nt extendi ad eos qui sunt in purgatorio modo dicto. Et si querat vtz papa possit per cōcatiōnē indulgētie totum purgatoriū expoliare. Aug. de ancho. vbi. s. respondet ꝑ distinctiōem trium membrē. videl. z q⁹ aut h̄ intelligit ad ei⁹ absolutā iurisdictionē. aut quātū ad eius ordinatā executōez. aut quātū ad diuinā acceptatiōez. ita vt si faceret q⁹ de⁹ acceptaret

Primo modo putat q̄ pōt expoliare purgatoriū: q̄ntū ad oīs illos q̄ subiecti sunt iurisdictiōi suę fm meritū cōditionale vt sint alię q̄ factūr p illis de purgatorio ea ꝓter q̄ ordinate sunt indulgētie valere. Si q̄ ḡ ēent in purgatorio qui nō recepissent sacrm̄ baptismi vt adulti recedentes cū baptismo flamis cū nō sint ꝓprie sub iurisdictōe pape. z illi etiā q̄ nō hūtes alios faciētes p eis id p q̄ dat indulgētia ist̄ nō valeret. q̄ntū ād oēs alios posset papa purgatoriū expoliare. q̄ō sic ꝓbat. q̄ papa pt̄ oīm illoꝝ pēnā tollere p satisfactōem z cōicatiōem in dulgentie in q̄bꝫ pt̄ vti clauibꝫ ecclie in oībꝫ q̄ sūt ī purgatorio sibi subiectis. z simplr̄ xp̄us dic̄ Petro. Tibi dabo claues regni celoꝝ. ꝓbat etiā b̄ arguendo a fortiori p facti. Greg. pa. qui p suā orōz absoluit traianū a pena inferni q̄ est infinita. ḡ multo fortius papa p cōmunicationē indulgēcie pt̄ absoluē oēs q̄ sunt in purgatorio a pena illa q̄ est finita. Sz ad b̄ possz rūderi q̄ illō fuit narā ei⁹ executōem papa nō pt̄ nec dz illud facere. Rō ē quia potētia pape iusta z rōnabil nō reducit nec reduci dz ad actū p voluntariā affectionē. Sz ḡ rōnabilē rōnem. Sz si ḡ talē potentiā reduceret ad actū. vt q̄ totus purgatorii spoliaret nō esset ibi legitima rō. sz potius voluntaria affectio. ḡ tali legitima pt̄ate papa nō pt̄ nec debz purgatorii spoliare. Sz tertio mō sz q̄ntū ad diuinā acceptationē. b̄ est si papa illud faceret volēdo totū purgatorii expoliare p indulgentiā an oīs hēret acceptū. di re z tpi pape. Nec credo q̄ papa possit scire totū quod facē pt̄ p potētiam suā. z p̄cipue quod pt̄ facere p communicatōem thesauri ecclie. Hoc rō est. q. nulla potētia est bonū ignota q̄ est in ꝓtute volūtat̄ z eḡtatis sibi ignote. sed papa agit in ꝓtute et eḡtate dei q̄ est sibi ignota. ergō silr̄ posse pape est sibi ignotū. Bñs tho. in. iij. dic̄ simplr̄ papā nō posse p indulgentiā purgatorii expoliare. q. ad indulgētiā dandā req̄rit cā rōnalis et discreta ad hoc vt valeat. illa aūt videt irrōnabil̄ et indiscreta cū nec ipe xp̄s descendēs ad inferos purgatorii expoliauit fm Tho. in. iij. ꝑte. q̄ō etiā tenet ipe Aug. de ancho. Pueri aūt q̄ sunt in limbo nō pt̄ papa cōicare indulgentias. vt sint principes eaꝝ fm Aug. de ancho. Et rō ē. q. nō habuerūt ꝓsonalē indulgētiā in mōo. cū nō habuerūt vsum liberi arbitrij nec sacramentalē. quia sine baptismo mortui sunt. sz sine gra nō pt̄ quis esse princeps īdulgentie. ergo ꝛc. Et multomin⁹ bis q̄ sunt in inferno.

Utrū papa p cōmu. §. VII

nicationē indulgētie possit cōtritos z ꝓfessos sic a tota pēa z culpa absoluere q̄ ñ trāseāt p ignē purgatorij. puto dando indulgentiā plenariā. Rndet aug. de ancho. vbi. s. q. ad hoc q̄ cōicatio indulgētie habeat cōpletus et vniūsalē effectū q̄tū ad totā remissionē petoꝝ in contritos et confessos. ita vt decedentes statim euolent z ñ transeāt p ignē purgatorij. Alliq̄ req̄runt ex ꝑte indulgē tentis cōsecuti retardant. Ex ꝑte q̄dē cōferentis indulgentiā tria req̄runt. Primū ei⁹ volūtatis applicantis defauri ecclie nō potest p̄dictū thesaurum erogare apertenentionē suam ad ꝑtem vl̄ totā remissionē peccatorum eis q̄bꝫ confert indulgētiā. Secm̄ est clauis potētie redo p dauces ecclie ꝓferendo indulgentiā nisi applicet ineta z determinata iurisdictio. si enī excederet terminos iurisdictionis sue faciēdo indulgētiā q̄bꝫ nō pt̄. vl̄ de q̄bus nō pt̄ nō complete valerēt vel nihil. Tertium ē declinis scientie. rectus vsus et debita discretio. vt sz indulgentiam faciat nō p libito voluntatis z ꝓpria affectione sed fm cām iustā valem z rōnalē. si aliq̄d horum de fuerit indulgētia nō cōsequet effectū suū saltē totū et cōplete. Ex ꝑte etiā recipientis indulgentiā tria req̄runt ad cōsecutionē ei⁹. Primū q̄ bēat fidem in intellectu. i. q̄ ecclia possit illā indulgētiā ꝓferre credat. q. si illud nō crederet nil reciper. Secm̄ q̄ habeat caritatē in affectu sz q̄ sit vere contritus et confessus. nam per contritionem reconciliatur deo. p confessionē ecclie. et tunc numero et merito est de numero militū ecclie. quibꝫ thesaurus ecclie aperiri debet p satisfactione pene. Tertium q̄ habeat complerōnem cause p qua fit indulgentia in effectu vt compleuerit voto. id est ꝓposito z effectu illud puta vt vadat vltra mare cruce signatus. vel ad sepulcrū christi et hmōi. si aliquod horum defuerit. puta q̄ eius effectū totū nō consequet. Ex parte tertij sciendū q̄ quattuor sunt que facīūr retardare cōsequētes tales indulgētiā ne statim euolent. Primū est forme indulgentie taxatio. vt si dicatur indulgentiā sibi plenā omniū peccatorum suorum de penitentia sibi īmūcta indulgem⁹ tunc si moreret nō statim euolaret. q. maior sibi penitētia fuerat iniungēda cū sibi fuerit imūcta. et vigore indulgentie nō sibi remittit nisi pena sibi imūcta a cōfessore. Pro illa ergo parte pene que sibi plus debeat iniungi in foro penitētie luet in purgatorio. Secundū est alicui⁹ peccati omissio p obliuionē vl̄ ignorantiā. sz q̄ no fuit de eo confessus. et hoc p̄cipue videt habere locū q̄n dicitur ī forma indulgētie. q̄ habeat remissionē omniū peccatoꝝ de quibꝫ est corde cōtritus et ore confessus. q. nō valet quo ad peccata nō cōfessa. Tertiū est alicuius mortalis post consecutiōez indulgētie ꝑpetratio. de illo enī licet postea confiteat z satisfaciat. tamē nō habet indulgentiā q̄ ad illud sequēs. Quartū est culpa venialis in purgatorio. id est q. decedit cū aliqua culpa vniūsali de qua nō est. cōtritus sed fixus in affectu ei⁹. stant enīz venialia cū gratia. et cū eis pt̄ quis decedere z in purgatorii ire. Non enīz pt̄ remitti pena remanēte culpa: vt de indulgētia quo ad talia venialia q̄bus est in affectu fixus nō valet. sed si ista concurrant. puta quia papa a tota culpa z pena absoluere possit. ita q̄ talis euolabit. Huius ratio est q. christus pt̄ tollere totā pēnā. ergo z papa vicarius eius. cui cōmissa est dispensatio thesauri ecclesie. sup. ij. Countb. ij. Si quid vobis cōdonauī ꝓpter vos in ꝑsona xp̄i. dicit glo. id est tāq̄ si xp̄s donatiz. in ꝓprie tū dicit p indulgentiā culpam remittere. q. solus christus remittit culpā principaliter. de cōse. dist. iij. c. nemo sacerdos. per sacramenta instrumentaliter.

Nota. diligenter ꝑpendum de Consequi volentibꝫ indulgentiā

De potestate pape §. VIII

erga eos qui sunt in terra sz paganos qui signant̄ per pecora campi. Judeos et hereticos q̄ signant̄ p boues. et christianos qui signant̄ p oues. Oīes hos subiecit deo pape sub pedibꝫ ei⁹. i. sub iurisdictiōe eius. vt declarabit fm illud psal. Omia subiecisti sub pedibꝫ ei⁹. oues et boues. De potestate quā habet papa sup hereticos: scismaticos: iudeos z paganos z terras eoꝝ habes multa pulcra notata p Jo. an. in nouel. sup. ca. q̄ sup bis. de voto. post Inno. que habent. s. ti. iij. de dōis tempalibꝫ q̄ pagani subsunt pape. pbat Aug. de ancho. vbi. s. sic Papa quia pest mūdo vice xp̄i. christus aūt bz plenaz iurisdictionē sup oēm creaturā. cū in nomīe ei⁹ oē genu flectat: celestiū: terrestriū z infernoꝝ. ad Philipen. ij. c. Christus enim p passionem suam meruit iudiciariam potestatem super omnem creaturam. vnde ipse resurgens ait Matthei vltimo cap̄lo. Data est mihi oīs potestas in celo z in terra. Cum autem vicarius christi sit papa. nullus poterit seipsum subtrahere ab obedientia

Pagani subsūt pape.

Pōt a pe na z a pa absoluere

eius de iure. sicut nullus de iure pt se subtrahere ab obe
dientia dei. Et sic recepit xps a pfe ducatu z sceptr ecc
desie gentiu ex isrl egredies sup oem pncipatu z pratem
et sup omne qd cuq; e. vt ei genua cucta curuet. sic ipe pe
tro z successoribz ei plenissima pratem comisit. vt dicit
cyrillus patriacha alexandrin in lib. thesaurox. Et q;
uis pagani p excoicatoem vl absolutoez in pfessoe sol
ui vl ligari no pnt. cui prate dauid ligari sunt p ecclam
iudicari danari. z sic si vellet euigilare z ad fidez reuerti
prate dauid absolui possent. Silr quis de eccia dici n
possint merito fidei z bone opatois. cui o eccia dici pnt
iudiciaria prate z occasionali vtilitate. no aut pt auferr
re dominia z iurisdictiones a paganis q iuste detinent
Ro hui ei fm Aug. de ancho. quia fm phm. i. politicox
dominu vni sup altez inter bnficia nakalia coputatur
Sunt eni qdam naturalr dni alioz. q scz intellectu vi
gent z mete alijs. puide pnt. Alij vo sunt nakaliter seruj
qui viribz naturalibz pollent z intellectu deficiut. bnficiu
aut iurz pmaxime naturale nemi est auferendu. ex de reg.
iurz. li. vi. Bnficia eni nakalia nedu infidelibz. sz nec etia
demoibz subtracta sut. Ordo igit pncipadi cu sit nake
bnficiu omi bnate creature pcessum. nec p papa nec p
alios reges xpianoz ab infidelibz subtrahendu e. cui dei
iudiciu ecclia imitat. q bnficia nake coiter bonis z mal
largit. Nec est inq; ecclia psequit saracenos z hmoi. qz
b facat ecclia vl xpiani inquitu illi impugnt iura ecclia
stica z occupat terras xpianis debitas. vt terra sancta
et mlta alia q pinent ad xpianos. z qz molestant ipsos
xpianos p mare z p terra capientes z furtiui adiacetes
cu pnt. et talia dominia z iurisdictiones vsurpatas licitu
est xpianis ab eis recupare. z q;q; restituat vl coponat
accipe q;q; sua cu bello sit iustu ex pte xpianoz. ar. di.
i. Jusgentiu. Item fm Aug. o ancho. vbi. s. papa pt pu
nire paganos z barbaras natones cu agut inq; lege nalem
in manifesti. qz vnusq; pt punire p tragressione legis
qua recipit z pfitet. Sz lex nakalis e ita cordi inserta. q
deponi no pt vt si furarent vl pmitterent vitiu sodomie
et hmoi. sz p eo q faciat inq; lege diuina. scz veteri vl noui
testi. aut inq; lege positiua cui neutra teneat. puniri n pnt
Si tn pagani sut subiecti aliqbo regibz z pncipibz xpia
nis. dignu e vt viuere debeant legibz qbo viuut alij sub
diti illoz pncipu. Me videant meliozis pditiois propt
suaz infidelitate q; xpiani. et cogi ad b z puniri pnt. pu
ta q cu statutu generale est in aliq ciuitate vbi tales ha
bitant q qd portat arma incidat de b couict in penaz. x.
florenoz poterit o transgressione hmoi puniri paganus
sicut xpianus in tali ciuitate. ar. di. viij. que inq; morte fuatz
tn eis ritibz z obseruantijs sue superstitois fm morte suum
sic eni no pt cogi ad fidez. ita no sunt copellendi ad faci
endu cerimonias et ritus z cultus xpianoz. nec tn aliqd
facere pnt in sua superstitione pfidie qo vergat in pfusio
nem et irreuerentiaz fidei xpiane. alias possent puniri. ex
de iude. z sarace. c. in de. et i matrimonijs suis dimittut
in ritibz suis. Nec est inq; qo scribit. xi. q. i. Si qs. et dist.
lxiij. Adrianus. z. xxij. q. viij. Couenioz. in qbz. c. videt q
imperator possit nationibz imperare. quia illud intelligit de
nationibz sibi subiectis. Et q;uis pagani puiri no possint
pena spuali excoicatois z hmoi. pnt tame puniri ab ec
clesia pena pecuniaria. z a pncipibz etiam pena corpali.

De potestate pape .§. IX.

Probibita iudeis a papa.

in iudeos designatos p boues. qz iugo legis mosaice ad
huc tenent colla subiecta z boues istos de subiecit sub
pedibz pape. Nam z phibuit nulla officia publica in
iungi iudeis. dist. lxij. nulla. et statuit pena i trasgaeen
tes. ex de iude. Item phibuit eos emere mancipia xpia
na. dist. lxij. mancipia. qo si secus fecerint quaz pena in
currant. ibi vide in tex. z in glo. Item phibet xpianis vt
iudeoz couiuia vitent. nec eos ad sua couiuia recipiat.
vt. xxviij. q. i. Oes. Scdo ne cu eis cohabitet. aut i code
balneo se lauet. Tertio ne in suis infirmitatibus xpiani
iudeos vocent vel coz medicinas suscipiat. nec coz ei
ma comedat. xxviij. q. i. nullus. Quarto nec in testo eis
aliqd relinqnt. Quinto vt in diebz la mentationu z pi
ce passionis fenestras z hostia aperta no teneat. vel ipsi in
publico appareat. Sexto vt vtriusq; sexus in omi xpia
noz. puincia oi tpe birus in q;itate publice ab alijs dis
tinguant. ex de iude. c. In nonullis. Septimo vt festi
monij ipsoz inq; aliquo xpianu no recipiat in die sabba
ti. Octauo ne nutrices vl seruientes xpianas beant. c. ti.
et si iudeos. Nu facietes puniri pnt. no qdem pena ex
coicationis cui ex ecclam sint. sz pena tpali vt pecuiaria
vel corpali vt flagellatoibz deputent. xxviij. q. i. Sepe.
Indirecte aut punire pt ecclia iudeos pena spuali excom
cando. scz xpianos pncipes. quibz ipsi iudei subdunt si
negligut eos punire pena tpali. qu ipi in christianos fo
re faciunt. Ad fide vo suscipiendam no dz papa vl alius u
deos copellere. cui fide infundere sit solus deus. z hoc dt di.
xlv. de iudeis papit scta sinodus nemini deiceps ad cre
dendu vim inferre. dicit tn Aug. de ancho. q si speretur
aliquoz puersio p terrores z flagella copelli possent. no
quide ad fide suscipienda. sed ad obice no pbendu per
obstinata voluntate. na in puersione infideliu ecclia dei
bet iudiciu dei imitari. de q dic Aug. c. xxiij. q. vi. salsima
rici. dicunt cui xps vnq; vim intulit que coegit. Ecce ba
bent ap'm paulu agnoscat in cu pus cogente christum;
postea docente. pus ferente. postea psolante. Mirum est
quo ille q pena corpis ad euangelia coactus intrauit. pi
omibz laborauit. et q;uis Aug. loquat de saismaticis. est
exemplu inductu est optime ad ppositu o iudeis cu pau
lus iudeus essz. Quantu vo ad iudeos qui ia coacti sut
ad fidem. i. suscipe baptismu si coacti sunt coactione abso
luta. cu sacm no receperint no sunt cogendi ad retendu
christianismu. Si vo sunt coacti coactione conditionali
cogendi sunt ad tenendu qo promiserut. qz coacta volun
tas codicionalr est voluntas z hec distinctio ita habetur
dist. xlv. de iudeis. in glo. Item nota fm Aug. de an
cho. vbi. s. q iudei q subdunt dominio xpiane fidei de
bent p papa z alios pncipes xpianos qbz ipsi subdunt
cogi ad laborandu manibz suis. alias vident esse principes
pctoz z turpis lucri sectatores. vl q ipsi frandant coz
redditibz debitis eis ex collectis vl odenatonibz ipsoz.
Ratio isti e. qz si no cogunt manibz laborare vii honeste
lucrent. solu lucru vsurariu ad ipos iudeos ueniet. ppt
qo si ostingat ipos iudeos fore facere. cui coz culpa non
debeat transire impunita. necessariu erit in maleficijs q
no merent morte vl mutilatione membri. vt pena pecunia
ria mulctent. que qdez pecunie noie pene ab eis ablata
tanq; vsuraria p iudices z pncipes xpianos retineri no
pot. sz reddenda est illis psonis a qbz extorte sunt vsure.
vel fm quosdam diocesani in pios vsus dz erogari. Et hoc
dem intelligendu est de collectis eis ipositis. q si ad manus iu
dicu vel pncipu venerint ab eis retineri no pnt. ne q ipi
pncipes sic danificent no sunt negligetes eos copellere
manibz laborare ad victu lucrandu variis artificijs vt no
ciose viuetes de sol vsuris ditent. nec est inq; de iude. c.
Sicut. vbi dt q null exigat a iudeis coacta fuitia. nisi
que ipi tpe preterito facere consueuerit. Intelligit eni illud o
seruitijs coactis vltra debitu q cetur in comodu dnoz et
derrimetu irronabile iudeoz. sz tal coactio no est hmoi.
q puuli iudeoz no sint baptizadi inq; volutate parentu
et de mlta alijs iudaismu pcernetes. hr in. ij. pte. tit. fina.

Utrum aut possint recipi elemosine a iudeis. dicit glo
du est fm Aug. de ancho. qz aut hnt bona no obtenta

restitutionē. puta q̄ de suis honestis laboribꝫ acq̄sita. et ōi. vt q̄ p vsurā exorta. ⁊ tūc pñt recipi elemosine. aut sunt obnoxia restitutioni intētiōe. vt restituat illis psonis pecunia a q̄bꝫ exorta ē. vel etiā. q̄ pbabil'r p̄sumit̄ q̄ xp̄ianus: q̄z bōa hñt iudei q̄ vsurariā prātem port⁹ pauper xp̄ianos deceat hre bona illa vl' rectores ciuitatū q̄s q̄ remanēat apud iudeos a q̄bꝫ nullā restitutionē sperent. sed istud scōm videtur habere locum in ꝓparuis rebus vt elemosinis quotidianis. sed in notabili quātitate non esset rutum.

De ptāte pape in hę. ȝ.X.

reticos ⁊ scísmaticos ingnaros etiā p boues inqntuz coadiuuādi. Rñ. aug. de ancho. vbi. s. q̄ si tanu supbie resistūt veritati. bos etiā boues ōs subiecit passione vez̄ p̄alū ablatōe. ⁊ militari p̄secutōe. ȝ boz̄ declarationē hēs. s. in. ij. p. ti. fi. c. de hereticȝ. Et q̄uis vl' cōfessis de hęresi si abiurēt hęresi ⁊ ꝓuertant vere ad fidez pro ꝓma vice eis parcat. tñ relapsis nō parcit. ȝ sine vl penitus audiētia relinqnt iudicio seculari ad mortem dānādi. ex de hęret. Sed vez̄ baptisantes imagines et violatores sacroz̄. puto vtētes eis in malefic̄ijs sint papā hereticī iudicādi. Rñ. aug. de ancho. vbi. s. q̄ si tales credunt illa q̄ faciūt baptismū ⁊ alia sacra ad maleficijs ⁊ facinorosos actus ordinari. ⁊ ipa sacra talibꝫ ministrari planū est q̄ etiā ō deo male credūt. q̄z de⁹ ad tales actus. sacra nō ordinauit. Nescit enī diuina iusticia tutelā patrocinū p̄stari crimiuibꝫ. ait Crisost. Falsa silr credūt de doctrina q̄ ptinet ad edificatōem fidei. q̄z fm doctrinā fidei nos cōfitemur vnū baptisma in remissionē pecōz̄. nō in perpetratione sceler̄ ⁊ maleficioz̄. vnitat nō solū indirecte ȝ etiā directe infideles ⁊ errantes in fide reputari dñt si sic credūt vt opant. Sȝ tūc p hereticȝ iudicādi essent. q̄n pestifera dogmata emēdare nollēt. ⁊ defendere ptinacit eēnt parati. xp̄ū. q. i. hereticī. Item q̄rit vez̄ dubius in fide de sit censend⁹ hereticus: videt q̄ sic. q̄z ex de hereticȝ ōz. Dubius in fide est infidel. Jn ꝓriuz est. quia Thomas fuit dubi⁹ in fide. ⁊ tñ nō ōr hereticus. Rñdet aug. de ancho. q̄ dubiū ee in fide ꝓtingit q̄nq̄ modis. Prio mō surreptitia tēptatione. ⁊ b nō facit hoiem hereticuz. nō enī est in prāte hois q̄d supueniat ei ad cogitandū. Uñ si subito surrepitie vel diabolica illusiōe quis incipiat dubitare de aliq̄ articulo. vel de bis que sunt fidei si statim captiuat intellectū suū in obsequiū xp̄i vt b deliberat credere q̄ credit ecclia nō cedit sibi talis dubitatio ad defectū sed ad pfectū. Uñ apl's. pfi hmōi tentationis impulsum petebant. Dñe adauge nobis fidem. semp enī debem⁹ rogare deū vt adiuuet incredulitatez nostrā. Scdo mō veritatis elucidatiōe dubitat. et hoc nō facit hoiem hereticū. sed ē christiane pfectōis. Ponūt enī doctores xp̄iane fidei illa q̄ sunt magis determinata in fide sub dubitatōe q̄stionū. rōnes pro et ȝ ad illa adducendo. nō q̄ de ipa ꝓclusione dubitet. sed vt ꝓpitas dicte conclusiōis magis elucidet. fm quē modū dicit phus q̄ dubitare de singulis nō erit inutile. Per tales dubitationes p ⁊ ȝ inducēdo ad illa q̄ sunt fidei ⁊ veritas pñs hominibꝫ opitulat. ⁊ ȝ impios defendit. vt dicit Aug⁹. Tertio mō dicit dubi⁹ adhesiōe impfecta. et b etiā non facit hoiem hereticū sed petōrem ⁊ malū xp̄ianū. Omnis enī peccantes fm Crisost. impfecte credūt. eo q̄ nō viuunt fm ea q̄ credūt. Nā si pfecte adhererent bis q̄ credūt sic viuerēt q̄si p⁹ modicū trāsituri de mūdo. nō q̄si in eternū māsuri. Quarto mō ōr dubi⁹ in fide volūtaria desertione. et b facit hoiem incredulū ⁊ errantē. nō tñ hereticum. eo enī ipso q̄ aliqs eligit volūtarie credere quod vult. ⁊ discedere nō vult. nec est paratus in oībus sequi doctrinā ecclie. ac p ꝓñs errans ⁊ infidel reputandus est vt fuit Thomas apl's. nō tñ est hereticus nisi pinax sit in his q̄ male facit. Quito mō dicit dubius in fide pertinacia defensiōis. ⁊ b facit hereticū. q̄z nō solum nō credit ea que sunt fidei. ⁊ q̄ inconcusse tenet ecclia. sed pertinax est in suo errore. et illud defendit post susceptum christianissimū. nam iudeus vel paganus male sentiēs de fide nō dicetur hereticus. ⁊ si infidelis sit.

De scísmaticis p bo. ȝ. XI.

ues ratiōe supbie designatos. papa subijcit pcdibꝫ suis prātem exercens in eos. Nam cū sit duplex prās in ecclesia. scz ordinis ⁊ iurisdictiōis. Potestate iurisdictiōis priuat papa scísmaticos auferēs ab eis oēm iurisdictionem in subditos. Prāte ꝓo ordinis seu ꝓsecratiōis priuat eos q̄ntū ad executōem. hoc est q̄ nō debeāt vti actibus ordinū suoz̄. tñ q̄z talis prās ab boīe auferri nō pt quia caracter qui imp̄mit in ordinatōe q̄ est ipsa tal' potestas est indelibilis. Uñ quātūcunq̄z sacerdos vel eps consecret hostiā. vel ꝓferat ordines vere cōficit ⁊ veros ordines cōfert seruata tñ forma ecclie. ȝ ad sui perniciez et recipientiū a talibꝫ sacramēta sacter facit. vt. i. q. i. ca. Qō quidā. ⁊ in mltis alijs caplis. Dicunt aūt scísmatici oēs resistentes pape. nō quocūq̄z mō ȝ p spontaneā intentionē ac mālicstā rebellionē et eius iudicialis sententie recusationē: nō recognoscendo ip̄m vt caput ecclie Sed si p aliqua⁹ cōmodi tempalis consecutōem vl' periculi cuitationē resistat p̄ceptis pape ⁊ nō obediat talis. et si grauiter peccet. nō tñ ōr scísmatic⁹. scísma enim importat diuisionē ab vnitate fidei ⁊ caritatȝ ecclie. Est autem duplex vnitas in ecclia. vna est membroz̄ ad caput Alia membroz̄ ad inuicē. de qua duplici vnitate corporis xp̄i mystici ait apl's Ephe. iij. scz veritatē facientes in caritate crescamus in illo p oīa. qui est caput christus et hoc q̄ntum ad primā vnitatē. et sequitur ex quo totum corp⁹ copactū ⁊ cōnexū p oēm iuncturam subministrationis fm operationē q̄ntum ad vnitatez secundā. Illi g̃ quantū ex animoz̄ fm intentōem se ab ista duplici vnitate diuidūt scísmatici appellant. Uñ qui scētissimo pōtifici tanq̄z capiti ecclie subesse renuūt. ⁊ qui mēbris subiectis ipsi ecclie cōicare recusant scísmatici censendi sunt de qua duplici diuisiōe loquit apl's Col. ij. q̄ dicit Memo vos seducat in būilitate ⁊ religiōe ābulans: frustra in flat⁹ sensu carnis sue. et nō tenens caput. scz q̄ntū ad primā diuisionē. ex quo totū corp⁹ p nexus ⁊ cōiunctiones subministrat. ⁊ ꝓstructū crescit in augmētū dei. Huius corpus diuisio facit secundā diuisionē. Dec aug⁹. ō ancho. multa de scísmate habes sup̄ in. ij. parte. tit. iij. c. de scísmate: que ibi potes videre.

Scísmatici dicūt

Utr oēs tiranni .ȝ.XII.

resistētes pape sint scísmatici. Rñdet aug. ō ancho. vbi sup̄ dicens q̄ tria possunt distingui genera scísmaticorum. fm Aug. de q̄stionibꝫ euāgelij. Naz aliq̄ sunt scísmatici intentione nō operatōe. Quicūq̄z enī ita inuidēt bonis vt q̄rant occasionē excludendi eos. vl' crimia sua sic defendere parati sunt: si obiecta fuerint vel probata vt etiā cōuentic'loz̄ segregatiōes vel ecclie turbatiōes facere cogitēt. iam scísmatici sunt ab vnitate ecclie corde discisi. etiā si non inuētis occasiōibꝫ aut occultatis factȝ suis: sacramēto ecclie corpali cōuersatiōe socienf. et hos tyrannos supportat ecclia. q̄z tādiu sustinet petīm aut errorem aliq⁹ donec aut accusatiōem inueniat aut prauaz opinionē defendat. Scdo sunt alij scísmatici operatione. sed nō intentiōe. q̄z p se nō intēdunt se ab vnitate ecclie diuidere. ꝓpter tamē aliqd cōmodū tempale cōsequendū. vel periculū cuitandū: quenticuloz̄ segregatiōes faciūt. ac

Triplices scísmatici

per hoc scisma incurrunt. z scismatici censeri dñt qz vo/
luntas coacta vl mixta volũtas ẽ fm Aug. z pbm. sicut
effect⁹ seqns ex cã p accñs ẽ effectus. exẽplũ in his q̃ mo
uẽt bellũ iniustũ ꝺ ecclam qñ nõ satisfacit eoꝝ cupidi
tati. Dos tyrãnos scismaticos ecclia reuocat q̃tũ hoc ste
pt. Immutat enĩ iudiciũ dei respicat intẽtionẽ magꝭq̃ ope
rationẽ. dicat enĩ Aug⁹. ad boni. Caritas q̃ colligit z vi
uificat omia mẽbra ecclie. si nos videat de alteri⁹ ruina
gaudere. statim nos pcidit a corpe. qõ intelligenduꝫ est
qñ gaudet attẽdẽs tm ad ruinã. primi z ñ ad bonũ cõe
inde seqns. Si igit mĩstri ecclie nõ dolent de ruina sub
ditoꝝ. iam ipsi pcisi sunt a corpe ecclie. qz si in corpe ecclie
essent sine dubio dolerẽt. et eos reuocare ꝓuocarẽt. Ter/
tio mõ dicunt. aliq̃ scismatia intẽtione z opatiõe. z hos
domat z corrigit ecclia. et eos insequit. donec aut pent/
tendo redeãt. aut in neq̃a male liberari defluant. Un̄
diuine z hũane leges statuerũt vt ab ecclie vnitate diui
si et eius pacẽ nequissime pturbãtes a seclaribꝰ potesta
tibꝰ cõprimant. vt .xxiij. q. v. Nõ vos. z c. se. Nec obstat
qõ Greg. dicit .xxiij. q. viij. Si in morte. Longobardoꝝ
me miscere voluissem hodie. Longobardoꝝ gẽs nec re/
gem nec ducẽ hr̃et. ꝯz qz deũ meũ timeo. in morte cuius/
libet hois me miscere formido. dicẽ enĩ Aug. de ancho.
q. papa et alij plati ecclie vez est q. nõ dñt se miscere in
mortẽ homis p ĩmediatã execution̄ẽ vt ꝓria manu pu
gnẽt. vñ Amb. Adũsus milites z gothos. lacrime mee
arma mea sunt. aliꝫ mihi pugnare nõ lz. .xxiij. q. viij. Cõ
uenioꝝ. ꝯz mediãte prãte seclari pñt z dñt papa et alij p/
lati ecclie de tyrãnis z turbantibꝰ pacẽ ecclie iusticiam
exercere z aduiorũ procurare. vt ptz. .xxiij. q. iij. p totuꝫ.
et. q. vi. c. Uides. et di. lxiij. Adrianus.

De potestate pape. §. XIII

Job. x. erga xpianos: et pcipue imperatores. hi designãtur p bo
ues de qbꝰ saluator ait. Oues mee vocẽ meaꝫ audient
Et subiecit sub pedibꝰ eius pcipue fm illud Dia subie
cisti sub pedibꝰ ei⁹: oues z c. Un̄ qñ petro papatũ dedit
dixit. Pasce oues meas. Ubi ꝓmo videndũ est de prãte
ei⁹ q̃ ad imperatorẽ et imp̃ũ. Et ꝓmo q. papa possit eligẽ
imperatorẽ. Aug. de anch. vbi. s. ꝓbat sic. Imperator est mi
nister pape. cuiꝰo q. est minister dei cui⁹ vices gerit. vñ
apls ad Ro. xiij. dicit. q. nõ sine cã gladiũ portat. qz dei
minister ẽ in irã ei q̃ malefacit. Deputauit enĩ de⁹ impa
torẽ tanꝯ mistꝯ sũmi sacerdoꝝ. Un̄ marcellus pa. ma/
rentio dixit. di. xcvi. bonis ꝓncipi ac religiosi est ecclias
contritas atq̃ ꝓfligatas restaurare. nouas edificare: z dei
sacerdotes honorare atz tueri. et iõ papa dist. ea. Si im
perator catholicus ẽ (qõ salua pace ipi⁹ dicam⁹ filius est
nõ presul ecẽte. qõ ad religionẽ cõpetit. discere ei ꝓuenit
nõ docere. seclꝰ prãtes si fideles sũt ecclie sue sacerdotibꝰ
voluit esse subiectos. Est aũt ꝓncipalis agẽtis eligẽ mi
nistros z instrumẽta ad suũ finẽ sicut ars militarꝭ. cui⁹
finis est victoria. habet eligere equestrẽ z frenefactiuam
fm q. videt expedire fini intẽto. vt ar. i. ethicoꝝ. Unde
puto q. papa cũ vniuersos fideles ĩ pñti ecclia ad pacẽ
hẽat ordinare. z ad spũalẽ finẽ ꝓtendẽdũ Cal's supnatu
ralẽ finẽ ꝓseqndũ dirigere z destinare iusta cã z rõna/
bili existẽte. p seipm possit imperatorẽ eligere. aut ꝓpter eli
gentiũ negligentiã vel discordiã. aut ꝓpter electi bõitatẽ
condecentiã. aut ꝓpk xpli xpieni et pacis ꝓuidentiã. aut
ꝓpter coercendi hereticoꝝ paganoꝝ et scismaticoꝝ audaciam
z potentiã. Posse enĩ pape fulcatũ dz esse veritate
iusticia z cẽtate. Non enĩ pt adũsus bitatẽ ꝯz p bitate.
Nec obstat .xxiij. q. uij. Quesitũ. vbi dicẽ Inno. Nemi/
nerant maiores a deo prãtes has fuisse ꝓcessas. et ꝓpter
vindictã noxioꝝ gladiũ fuisse pmissuꝫ et dei ministerio
esse datũ. Nam vt dicit Aug. Uez est imperatorẽ gladiũ
recipe a deo. eo q. papa nõ recipit nisi vt papa ẽ vicari⁹
dei. Non enĩ papa pt eligere imperatorẽ vt singularꝭ plo
na ꝯz vt successor petri z vicarius xpi. Sicut aũt papa
pt eligere imperatorẽ. ita potuit electores imperatoꝝ initi/
tuere. z istituros mutare ex cã rõnabili. Sic etiã impa
torẽ electũ pt nõ ꝓfirmare z cõfirmatũ ꝓponere. Ubi ici
endũ q. Brego. v. tempe. Ottonis imperatoris cõuocatꝭ z
requisitis ꝓncipibꝰ alemanie septẽ electores instituit offi
ciales ipsius curie impial' quattuoꝝ laicos. vt regẽ boe
mie. ducem saxonie. comitẽ palatinũ: z marchionẽ brã
deburgensem. z tres clericos. vt archiepm moguntin. co
lonien̄sem z treuerensem. Causa aũt quare de alemanis
solũ predicti electores sunt assumpti cõiter triplex assi/
gnatur Una fuit qz de alemania fuerũt illi ꝓncipes qui
liberauerũt ecclam de fuiture longobardoꝝ z impioꝝ
romanoꝝ. Scda fuit deuotio illoꝝ populi ad scos apos
stolos. qõ apparet in eoꝝ cõtinua pegrinatiõe ad vlitraꝫ/
dñ ecclesias ipoꝝ aplorꝝ. Tertia fuit volũtas ipi⁹ pape
gregorij. v. qui de theutonia fuit natus z ottonis cõlan
guineus. Sicut autẽ romani ante xpi aduentũ. qz fuer
patrie zelatores. reipub. amatores z legis z iusticie refuga
tores. iõ impũ in toto orbe obtinere meruerũt. vt hr̃ep
mo Macha. et p Aug. v. de ciui. dei. c. xij. Ita postmoꝝ
dñ cum obscuratum fuit auxiliatus colore opimus
et armis cõtrarijs ad ꝓtectionẽ fuerũt armati. merito ram
imperiũ q̃ eligẽdi imperatorẽ potestatẽ pdiderunt. q̃us
dicat imperator rex romanoꝝ. Dec aug. ꝺ ancho. Et sicut
ab aplica sede hoc illis est cõcessum. ita cũ expediret vti
litati et paci xpianitatis: posset imutari. ex̃ de elec. c. Uo/
nerabilẽ. Nec hoc essꝫ leuitati ascribendũ. Un̄ scribitur
Uester. xvi. Prouidendũ est paci oim. puincias nec pu
tare debetꝭ. si diuersa iubemus ex animi nostri venire le
uitate. sed p q̃litate z necessitate rẽpoꝝ. vt reipub. possit
vtilitas puenire ferre sniam. Nec obstat q. dicẽ Greg. xxv
q. ij. Ecclesiastice moderationi cõuenies est. vt que ordi
nata fuerint vel decisa imposteꝝ. nulla tñ debeant refra
gatione turbari. hoc enĩ intelligit qñ cã ordinatiõis illi⁹
et decisionis nõ mutat. tũc enĩ pmanere debet. sed si mu
tat causa ordinatõis in bonũ. vl malũ: poterit et debet ra
tionabiliter ordinatio mutari. Cum aũt contingit electores du
os imperatores eligere: ad papã pertinet alteri parti in hoc
fauere. vt vnũ illoꝝ q̃ altero eligat. quẽ magis cognoscit
esse idoneũ pro aduocatiõe z defensiõe ecclie: z cui fama
vita z iusticia magis suffragant. vel qñ altera ps voca/
ta et expectata nollet eligere: vel ad eligendũ ꝓuenire. vt
ta et expectata nollet eligere: vel ad eligendũ ꝓuenire. vt
extra de elec. Uenerabilem. Et rõ hui⁹ est. qz si ꝓncipes
vocati z expectati nolunt ꝓuenire sedes aplica aduoca/
to z defensore carere nõ debet. Un̄dit hoc z exemplo. qz
cũ Lotharius et Conradus fuissent electi in discordia.
papa lotharũ coronauit: z imp̃ũ obtinuit coronatus.
Dec aug. de ancho. Item papa posset ꝓuidere de im/
peratore p hereditariã successionem. qñ videret populo
christiano pacẽ dari magis p hereditariã successionẽ im
perij q̃ per electionẽ. sicut enĩ ordinauit illud. ita posset
et istud cũ sit de iure positiuo. in q̃ omis papa habs ple
nitudinẽ ptatis: fm Aug. de ancho. Et rõ hui⁹ ẽ. quia
ecclia indiget imperatore tanꝯ aduocato z. defendente p
statu pacifico vite pñtis. Scribit di. x. Quoniã. z. xcvi.
di. Cum ad vez. q. xpiani imperatores p eterna vita pon
tificib⁹ indigent. et pontifices p cursu temporaliꝰ tantũ/
modo rex imperalibꝰ legibus vterentur. Et apostolus
precepit. i. Thimo. ij. oões z obsecratiões fieri. p regibꝰ
et omnibꝰ qui in sublimitatibꝰ sunt cõstituti. vt quietꝫ
et tranquillã vitam agam⁹ in omi pietate. Et pro hoc etiã
Dieremias mãdauit. p regibꝰ infidelibꝰ oões fieri. Ba/
ruch. i. dicens. Orate pro vita nabuchodonosor regis babylõis
et p vita balthasar filij ei⁹. vt sint dies ipoꝝ sic dies cli

Ca.ꝯ. Qꝺ papa sit maiorꝛ impatorꝛe

Imperiū videretur melꝰ

Existimat etiā ipe aug. de ancho. q̄ ꝓsideratis gestis et conditoꝛib⁹ hoim videl magꝛ expediens eccl'ie ꝑ paci succession̄e fico statu fidelū oꝛdinare impiale dominiū ꝑ heredita fgriā succession̄e q̄s ꝑ electionē ꝓpter tres rones. Prima est. qꝛ impatoꝛ si sciret impiū sibi deberi nō solū ad vitā. sed per hereditariā succession̄e in ꝓlijs filijs magis conare tur ad iustic'ie obseruationē z eccl'ie defensionē z ꝓtectio nē. Scda rō est. qꝛ cū ꝓsuetudo sit q̄si altera natura. si fi deles ꝑ diuturnā ꝓsuetudinē essent mānsueti impio obe dire z eccl'ie famulari. cuiꝰ impatoꝛ est minister nō facil' rebellarent. Tertia ē qꝛ eccl'ia ex moꝛe impatoꝛū l' disco/ dia electoꝛū. cū aliq̄n magno ꝛpe careat impatoꝛe aduo cato vl' defensoꝛe plura bella z litigia papa insurgere i suis fidelibus. z plerūq̄ ipemet a suis vasallis parui/ pendit̄ z impugnat̄. Et ad obuiandū his z alijs impe dimēris q̄ occurrūt ex carētia rectoꝛū in ꝑtib⁹ ytalie. ido melꝰ eēt q̄ dictū est. s. ꝑ successionē hereditariā ꝓuide/ ri. Dec aug. Et si ꝫ etiā verū esset. tamē qꝛ ex hmōi mu/ tatiōe multa scādala sequi possent. a q̄b⁹ abstineri opoꝛ tet etiā in tollerandis malꝫ necdū in ꝓmouendis maioꝛi bus bonis. ideo dimittendū. di. liij. c. deniq;.

Primo exemplo.

Scda si/ militudo

Jdeo ad romanos impiū est translatū

De ꝓtoritate pa. ¶. XIIII.

Impium dupliꝛ.

patus ad imperiū. Sciendū ſm Aug. ꝫ ancho. papa/ tū fuisse ꝓius impio aliq̄ mō. Pro cuiꝰ declaratiōe no randū q̄ de dominio regali vel impiali possumꝰ loqui dupl'r. Primo mō vt ē vsurpatū z tirannicū. scdo vt est naturale z politicū. Primū. s. tirannicū ꝓmissuꝫ ē in pe/ nā damnātiū z penā peccantiū. Et hoc fuit an sacerdo tiū. Nā ſm aug. ꝛv. de ciui. dei. c. i. Primꝰ regū terre fuit cayn qui ꝓus ꝛdidit ciuitatē. in q̄ regnaret vocās cam noīe filij sui enoch. Et sic omnes ex eo genti vsurpatiue dominiū babuerūt. Et post diluuiū renouatū videtur istud dominiū tirannicum a Nemroth de quo dicitur Genesis. x. q̄ cepit esse robustus venator coꝛā domino: id est oppssoꝛ hoim ꝓmittente dño. sub q̄ edificata est turris babel z ligue ꝓfuse. Scdm dominiū est natura le z politicū. z hoc ꝓcessum ē in remediū pcī. s. ad coercē dum ipm z pacē iustoꝛ ꝓcurandā. Et istud secutū ē sac dotiū. Incepit enī sacerdotiū in ꝑsona melchisedech si/ gnificātis xpm z sūmū pontificē. Erat enī sacerdos dei sūmi. vt dr Gen. xiiij. Et hūc tradūt hebrei fuisse sem ꝓ mogenitū noe. z post eū oīs primogeniti pro sacdoti bus babebāt vsq̄ ad legē mosaicā. Sub lege vero scri/ pta magꝛ expssum z solēnisatū fuit summū sacerdotiuꝫ in aaron. Et ex ꝓgenie eiꝰ cōtinuatū fuit sacerdotiū vsq̄ ad xpm in gēte hebreoꝛ. Nam alie natiōes idolatrie de dite. hēbāt z ipsi suos sacerdotes maioꝛes z miꝛes ido lis sacrificātes. vt dic̄ Isiō. di. xxi. c. Perfectionatū autē fuit in xpo q̄ pontifex factꝰ futuroꝛ bonoꝛ ꝓmiū san/ guinē introiuit semel in scā eterna redēptione inuenta. Reꝑsentatū aūt et delea[illegible]im in petro xpi vicario. Exal tatū aūt in sua vnit[illegible]rsidictōe. manifestū in Sil/ uestro papa. Don inu[illegible]e iusto titulo acḧsitū imi tiū habuisse videtur in [illegible]duce ꝓpli ꝓstituto a deo post quē secuti sunt iudices. [illegible]ptz in li. Judicū. ꝓ totuꝫ Et deinde talis modꝰ regendi mutatꝰ in regiū seu regale sceptꝝ in Saul vel potiꝰ in dauid. Et si apud alias na/ tiōes eēnt reges z ꝓncipes. vtꝝ iusto titulo obtinuerint: gnotū est. Monarchia aūt. i. ꝓncipale dñium mūdi: pri mo cepit a syrijs sub Nino rege niniue. Et ꝫ assirijs trās latū est ad medos. z a persis translatū est ad grecos sub alexandro magno: z a grecis translatū est ad romanos sub Octauiano. q̄ dñium demū subiugatū est z subdi tum xpo. vt hr̄ in visione Daniel. c. vij. signatū ꝑ lapideꝫ statuā illaꝫ in puluerē redigentē. z oīsum fuit Octauia no impatoꝛi ꝑ sibillam: die q̄ natꝰ ē rex regū z dñs do/

Imitium imperij z translatio eius

Qꝺ papa sit maioꝛ. ¶. XV.

impatoꝛe in dignitate ptr: nō solū ex auctē Ambroſij q̄ nō tam auꝛ est ꝑciosꝰ plūbo q̄m regia ptāte sit pontifi calis auctas. vt di. xcvi. c. Duo. sed etiā ꝑ exempla impe ratoꝛ gentiliū ꝑt oñdi. Nā vt narrat mgr̄ in histo. scho lastica. Cum alexander īpatoꝛ veniret in iudeā cū ꝓposito exterminādi eam ex visiōe quā būit terribili. obuiās io/ iade summo sacerdoti ad eū veniēti: iduto pontificalib⁹ de equo descēdit dignissimeq̄ cū venerat⁹ ē et adoꝛauit dicēs ꝓncipib⁹ secū comitātib⁹ se nō ipm adoꝛasse. ſ dē/ um cui⁹ ꝓncipatū z vicē gerebat in terris. Et de sibilla tyburtina narrat ab historiogꝛphis. q̄ cū oñdiſſ Octa/ uiano impatoꝛi: quē romani volebāt deū vocare circa so lem circulū. et in medio ei⁹ ꝙginē pulcerrimā puerꝝ gestā tem in gremio. z dixisset illū puerꝝ maioꝛē eo. s. xpm: ado/ rauit z ꝓhibuit se deū vocari. Cum ꝙ papa sit vicari⁹ xpi patꝫ dignitatē ei⁹ maioꝛē impiali. Patꝫ etiā ꝫ ex silitudi ne q̄ inducit. ex de maio. z obe. Solite. vbi paparus seu pōtifical' dignitas assimilat̄ soli: z regal' ptās lune. Sol aūt dicit̄ ꝑ oīm planetaꝝ z dñs. z sic luna recipit lumē a sole. ita impialis dignitas suā iurisdictōz a papa. Qꝺ aūt dicit Hugo sup. c. Cū ad vexꝝ. di. xcvi. q̄ impatoꝛ po restatē et gladij dignitatē impialē nō recipit ab aplico: sed a ꝓncipib⁹ z ꝓplo ꝑ electōem. dicit Aug. de ancho. q̄ quicūd fuerit de ꝓteritꝫ impatoꝛib⁹. planū est q̄ moder/ noꝝ impatoꝝ electio ꝑtinet ad summū pontificē vel im/ mediate ꝑ se vl' mediāte ꝑ electoꝛes q̄s ipse oꝛdiauit. Jtē q̄ dic̄ hugo ibidē q̄ ptātes dicte. s. impialis z aplica sūt discrete z diuerse. vez est qꝛ ad diuersa ꝓncipal' deputa te. vna ad spūalia. alia ad tēpalia. Non tñ ita diuerse. q̄ vna nō reducat̄ ī aliā. vtraq̄ enī est a deo. ſz aplica īme diate. impialis ꝫo mediāte aplica. Jt q̄ dic̄ idē: q̄ īpatoꝛ est maioꝛ papa ī tpalib⁹. ꝫ nō ē vez q̄ntū ad iurisdictōz ſz q̄ntū ad īmediatū vsū z īmediatā execuōz tpaliū. ſm quē modū īpatoꝛ ꝑt dici maioꝛ xpo. qꝛ xps n̄ būit īme diatā executionē bonoꝝ tēpaliū. z si būit plenū dñium q̄ntū ad vnūsalē iurisdictōz. et sic papa vicari⁹ eius in spūalib⁹ z tpalib⁹ est maioꝛ q̄cūq̄ alio rege vl' impatoꝛe et sic intelligit̄ qđ dic̄ Nicolaꝰ pa. in dicto. c. Cū ad vexꝝ. xcvi. q̄ papa nō dz vsurpare ea q̄ sunt īpatoꝝ. qꝛ ſz dis. nō hz īmediatā executōem vel administratiōez tpalium

Titulus Vicesimussecūdus

*Papa cōvti cor q̄ ptinēt ad ímperatorē. firmat ī ꝯ beat ꝑ papā ꝓfirmari.hr̄ cx̄ de elec.c.Venerabilē.q̄ ꝓfir mar debeat ꝑ papā inūgi z ꝓsecrari z ꝓfirmari.ptz cx̄ de sac vnc.c.cū venisset.q̄ ꝓfirmar z inunctus debeat ꝑ papā coronari ptz de elec.c.venerabilē. Nec obstat q̄ constātin⁹ imperator imposuit coronā siluestro pape. vt dist.xcvi. Cōstantin⁹. qz hoc fecit nō sicut dñium z au ctoritatē prebēs.sed sic minister obsequens:cui⁹ signū fuit q̄ tenēs equū ei⁹ stratoris officiū sibi exhibuit. Et in co ronatōe imperator pape iuramētū fidelitatis pstat. vt pz dist.lxiij.c.tibi dño. Itē papa pt imperatorē ex sufficiēti cā excōicare.vt.xcvi.di.c.duo.z ipm deponere timpio pua re.sic Inno.iij.deposuit Ottonē imperatorē.z Inno.iij. fridericū z gladio coꝛpali si administratōez tpaliū nollet dimittere plen.z bellū ꝯ ipm ꝓuocare z vasallos z sbdi tos a iuramēto fidelitat⁹absoluē.xv.q.vi.c.nos scīoꝛ.

De donatione fcā .§.XVI.

Donatio cōstātini.

ecclie ꝙ Constātinū ipatorē Urꝛ potuerit facēr vtꝛ suc cessores ei⁹ possint reuocare. Quātū ad pmū dic Aug. de ancho.q.xliij.q̄ pape(cum sit ver⁹ dei vicari⁹ ī terra) eo iure tpaliū administratio ꝓcedit ab ipatore z recipitur etiā ab ipio.q̄ iure pdictoꝛ bonoꝛ administratio recipi tur a deo z dat deo. Recipit aūt tpaliū administratio a deo p ipm imperatorē q̄ntū ad vsum et q̄tū ad sui officij stipendiatōem. Nō enī aliter imperatores z reges tributa recipe possent,nisi qz stipēdiarij z ministri sunt dei. Sz dat deo tpaliū administratio ab ipo imperatore q̄tū ad bo norꝫ veneratōez z dominij recogniti⁹ z suoꝛ ministroꝝ sustētatiōnē. Dicendū ꝙ q̄ constātin⁹ ipatoꝛ in ista dona tiōe dedit pape z suis successoꝛibꝫ imperij tpalē admini stratōem in honoꝫ veneratōez:et dominij recognitōem. Et papa hāc eandē immediatā administratiōez concedit imperatori.quē eligit in vsū z in sui officij stipēdiatiōez p defensiōe z pacifica gubnatiōe eccl'ie. Et ad h̄ optime fa cit qđ ait dauid.i.Paral'.vlt.di. Jn mānu tua dñe ꝓtus et potentia.z ī mānu tua magnitudo z imperiū oīm.tuc sūt diuitie.tua est glia.tu dñar⁹ oīm. Ego aūt z pp̄l's meus q̄d sum⁹ vt possim⁹ tibi aliq̄ pmittere vl'dare cū tua sint omnia.peregrini enī sum⁹ coꝝ te z aduene. Sz hec ipsa que de mānu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi.ad h̄ etiā facit qđ scribit.xij.q.i.videntes. Quātū ad scām.q̄ nō possit reuocari tal'donatio,ꝓbat idē dupl'r. Prio sic.qđ sel'deo dedicatū est.būano iudicio reuocari nō pt. Unū ōr.xij.q. ij.de reb⁹ q̄ deo semel cōtribute z dedicate sunt.z postea sub occasiōe cōcessiōis ꝓncipū.a q̄busdā inuadunt san/ cim⁹.vt ꝑus ꝓsulatus ꝓncipē ad resecandā ꝑsumptuaz factionē.et cognoscendū vtꝛ sit illius concessio.an inua soris ꝑsumptio.q̄ si ꝓncipis inoꝛdinata fuit largitio.ipe sit princeps ꝓ emēdatōe redarguend⁹. Si aūt inuasoꝛ dedarat ꝑsumptio vsqꝫ ad emēdatōem excōicatiōis sit vindicta coercend⁹. Scdo ꝓbat sic.Nō alio iure admi/ nistratōem tpaliū.Constantin⁹ recepit nisi cōsensu pp̄li et ꝓncipū ac vniu̅si senat⁹ vrbis rome.Sz cū ꝓsensu oīm istoꝝ talē cōcessionē cōstātin⁹ fec ecclie. Scribit enī.xcvi di.Constātin⁹. Utile iudicam⁹ vna cū omib⁹ satrapis nr̄is z vniu̅so senatu:optimatib⁹ etiā z cū cuncto pplo romāe eccl'ie subiacenti. Et sicut b.Petrus in terris vi/ can⁹ filij dei videt cē ꝓstitut⁹.ita z pontifices ipi⁹ ꝓncipis apl'oꝝ ptātem ampli⁹ q̄ terrene impial' nr̄e serenita tis māsuetudo h̄re videt cōcessam a nob nostroꝝ impe rio obtineāt.et vsqꝫ in finē mudi illibatā incōcussam p̄ manere decernim⁹. Tertio pt̄ iduci q̄ tal'donatio fuit le gitime fcā multoꝝ z scīoꝝ pontificū sactū.q̄ talib⁹ pun ctis z terris eccl'ie donatis vsi sunt vt bonis eccl'ie. z oēs imperatores iurāt pape ꝓfuare ei iura sua.vtꝛ dist.lxiij.ti bi dño.et.c.ego lodouicus. Nec aliq̄s scīus ꝓtū asserit Nec est ꝓtra si dicak q̄ par in parem nō habet imperiū. ergo constātin⁹ cōcessit:al⁹ pt̄ reuocare. Nā vt dic Aug. q̄ q̄ntū ad illa q̄ sunt iurꝫ positiui.vtꝛ ē q̄ par in pares nō hz impiū.sed q̄ntū ad illa q̄ sunt iuris nālis z diui ni ꝙ diuini:oēs eligank pūres z seq̄ntes. q̄ iure cōstātin⁹ talē obligatōem fecit.pot⁹ enī reddidit in illa donatioe qđ subtractū erat.qz dñi est terra z plenitudo ei⁹.cuius papa est vicari⁹ q̄z q̄ dederit qđ erat imperij. De tali aūt obligatiōe sic declarabit in dicto.c. Constātin⁹.coram deo viuo q̄ nos regnare ꝑcipit.z coꝝ ei⁹ hominibꝫ iudicio ob testāmur oēs successores nrōs:ipatores z optimates cū/ ctos amplissimūq̄z senatū z vniu̅sum ꝓlm in toto orbe terraꝝ nūc z in posteꝝ nulli coꝝ quoquo mō hec ꝓcessa infringere. vl'aliq̄ mō cōtelli. Si quis aūt imperator extiterit:eternis dānatiōibꝫ subiacebit innodatus.

De ptāte pape .§.XVII.

in alios reges z ꝓncipes ꝙl'i x̄pīani fm Aug.de ancho. Sicut sūmo sacerdoti leuitici generꝫ oīs iudei obedire tenebant cuiuscūq̄z status extiterint.sic oīs x̄pīani ma iores z minores: pape locū x̄pi tenenti parere. Et de obe dientia exhibenda summo sacerdoti leuitici generꝫ pu/ nitione inobediētie.habet Deut.xvij. vbi dr. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū ꝑspexerꝫ.ventas ad sacerdo tem tē.et infra. Qui supbierit nolēs sacerdotis obedire ꝓcepto:morietꝝ.sup q̄ glo.q̄ ꝓ dēnatiōis sustinet sniam q̄ contēnit summi pontificis obedientiā.ranq̄z si co tēnet dei oī potētiā. Un̄ x̄ps dic Luc.x. Qui vos sper nit me spernit.Et greg.vij.li.moraliū ait. Pcm̄ pagani tatis incurrit quisq̄s dū x̄pianū se asserit.sed aplice obe dire ꝓtēnit.dist.lxxxi.c.si q̄ sunt. Exemplū pene inobedi entie hēsī Saule ꝓmo rege. j. Reg.xv. Utꝛ aūt subij cianꝫ pape ipsi reges q̄ntū ad tpaliū recognitiōem dic Aug.de ancho.puto ꝙ veritate cē dicendū q̄ papa vica rius iesu x̄pi in toto orbe terraꝝ vice dei viuētis ꝑsonā ei⁹ et tēporaliū hz vniu̅sale iurisdictiōem. Sz ipsoꝝ tpaliū immediatā administratōem nō recipit nisi in regionib⁹ occidentalib⁹ impiū ꝙ concessionē factā eccl'ie a cōstātino. Quare aūt eccl'ia nō vtit tpalium administratōe nisi in partib⁹ vtalie mediāte imperatoꝛe quē eligit et nō in alijs regnis q̄ sunt in occidentali impio.hoc nō est ꝓter carem tiam au certis.sed ꝓter nutriendū in filijs suis vinculum pacis z vnitatis.qz exq̄ impiū fuit diuisuz.z a diuersis in diuersis partib⁹ diuersimode et tyrānice vsurpatum eccl'ia ꝓter virandū scandalū iudeoꝝ se tributariā fecit cum Petro vt oñderet se nō obligari. Marh.xvij.z.ri. q.iij. Interꝛba. Qui aūt dicūt papā in solo orbe totum dominiū hr̄e sup ꝑsonalia:nō aūt sup tpalia. similes sūt cōsiliarijs regis syrie q̄ dixerūt.iij. Regū.xx. Dij montiū sunt dij eoꝝ.et iō superauerūt nos.sed pugnem⁹ ꝫ eos i campestribꝫ z in vallib⁹ in q̄bꝫ dij coꝝ dñium nō habet et obtinebim⁹ ꝫ eos. Ad hram. Sic hodie mali ꝓsiliarij adulatōe pestifera seducūt reges z ꝓcipes terre dicētes Dij mortiū puto spualiū bonoꝝ sunt summi pontifices sed nō sunt dij vallū.qz tpaliū bonoꝝ sunt summi pōti fices.sed nō sunt dij vallū.qz tpaliū bonoꝝ nullū domi nū hūt. Iō in cāpestribꝫ.i.in potentia bonoꝝ tpaliū m pugnem⁹ ꝫ eos et obtinebim⁹. Sed q̄d dicat eis diuina sniā audiam⁹.qz dixerit in̄pt.xvij. Deus mortiū est ds eo rū z nō ds vallū.dabo oēz zbāc mltitudinē in mānu vtra et scietis.qz ego sum dñs. Et h̄ ps p mlta exempla. nō solū eoꝝ regū z imperatoꝝ infideliū q̄ ecclīam pseq̄ntes conati sunt eā exterminare.et nō potuerūt.sed dñs ꝓcidit eorū ces eoꝝ z ad nihilū redegit.Sz etiā x̄pianoꝝ principū qui bellantes ꝯ ecclīam vl'pseq̄ntes summū pontificē exter minari sunt.z ad inferos descendert.vtꝛ de Juliano apo stata.de Mauricio ipatore gregorij pseq̄nte de theode

rico rege ytalie Johannē papā incarcerante de friderico imperatore ꝛ eccl̄as insurgēte.⁊ mīt̄ alijs q̄ male finierūt et miserabil̄r. Q, a sententijs regū ⁊ principū omnū ad papā possit appellari patz p̄id qō scribit.ij.q.vi. ad romanā eccl̄iam ab omibus ⁊ maxīe ab oppressis est appellandū ⁊ cōcurrendū quasi ad mīrem.vt eius vberib⁹ nutriant̄ auēte defendant̄.oppressionib⁹ releuent̄.q; nō potest nec dz mī obliuisci filiū.⁊ idē hī.xi.q.i.Quicūq; hec obstat ex de appel.Si duob⁹. vbi dr q; nō est appellandū a iudice seculari ad papā nisi in terris eccl̄ie.quia hoc intelligit̄ q; nō ē fiendū indifferenter ⁊ in q̄busc̄q; sed in negocijs arduis ⁊ necītate vrgente a q̄cunq; iudice q̄s gueꝝ.ad papā recurrere pōt.Specter etiaz ad papam cogere cos:cū delinquūt.sm illud Iere.i. Ecce constitui te sup gētes ⁊ regna vt euellas ⁊ destruas.diſſipes ⁊ disperdas.sc̄z scelera reꝓhendēdo:puniēdo ⁊ amouendo.sic etiā in ye.testō ꝓbe q; erāt p̄ēs spūales i ꝓlo iudeoꝝ auctedñi reꝓbēdebāt reges delinq̄ntes.vt pz.i. Reg.xv.samuel regē.saule de inobediētia.nathan.ꝓpha. dauid regē de adulterio.ij.Re.xij.c.helias.ꝓpha.achab regē isr̄l de idolatria.iij.Re.xviij.summ⁹ sacerdos ostā regem iuda.de ꝑsumptōe ingressus in cēplū ad incēsandum.ij.Parā.Nicolaus papa regē lotharium de adulterio.ij.q.i.scelus.⁊ hmōi pt ⁊ ipsos reges ex cā rōnabili deponere:sicut Zacharias papa ꝺposuit regem francorum.⁊ substituit pipinū.xv.q.vi.c.Illuo.

De potestate pape.§.XVIII.

pe in clericos ⁊ pcipue in dandis officijs vel beneficijs. Vbi ꝓmo fuandū est qō ꝺr di.xxiij. Tales ad ministerium eligant̄ clerici q; digne possint dñica sacra tractare. Melⁱ⁹ est enī sacerdotū dñi paucos hr̄e mīstros qui digne possint op⁹ dei exercere q̄ꝫ multos inutiles.q; onus graue ordinatoꝝ adducāt.dil.lxi.Miramur.Dicit Leo est.vt in domo dñi nihil sit inordinatū.nihilq; ꝓposterū.q̄nto magis elaborandū est vt in electōe eius q; super oīs gdus ꝓstituit nō erret.Nā totus familie dñi statⁱ⁹ et ordo turbat̄.si q̄d reḡit in corpe nō inuenit̄ i capite. et infra. Sicut enī boni opis fructū sibi cōparat.qui recte tenet in eligendo sacerdote iudiciū.ita semetipm affligit dāno q; ad sue dignitatis collegiū sublimat indignuz Seruare q̄ꝫ debet qō ait Greg.di.lxxxix.singula eccl̄ia stici iuris officia singlis q̄buscūq; ꝓnis sigillatim committi iubem⁹.Sic enī in vno corpe mīta mēbra hēmus oīa aūt mēbra nō eundē actū hnt.ita in eccl̄ie corpore fm veridicā pauli sniam in vno eodēq; spūali corpore cōferendū est b̄ officiū vni.alij cōmittendū est illud tc. Sed bodie accidit qō ait Hiero. xij.q.ij. Bl̄ia videlicz. Multi edificant parietes ⁊ columnas eccl̄ie subtrahūt. marmora nitēt. auro splendent laquearia.gēmis altare distinguit̄ ⁊ ministroꝝ xp̄i nulla est electio.cuz tñ idem dicat.viij.q.i.Licet.q; qui pstantior est ex oi ꝓlo q; doctiorꝝ sanctior.q; in oī virtute eminētior.ille eligat̄ ad sacerdotiū. Querit̄ ꝑ primo vtz papa peccet mortl̄r in acceptōe ꝓnaꝝ.Et rn̄.aug.de ancho.vbi.s. q; mortale petm est qō tollit nob xp̄m q; est vita nr̄a.vt hr̄ Lol.iij. Xp̄us aūt est in nobis tribꝰ modis.sc̄z p iusticiae edificatōe.p vite sanctitatē.Jo.xiij. Ego suz via. sc̄z iusticie.⁊ veritas.sc̄z doctrine.⁊ vita.sc̄z sanctimonie. Oñ sequit̄ acceptio ꝓsone repugnat iusticie edificatori. vt qñ papa in aliqua cā teneret iudiciū reddere alicui.⁊ nō redderet scienter facēs ꝺ iusticiā.qz diues vl̄ amic⁹ vel consanguine⁹ vel nobil̄ esset:ꝺ quē esset ferenda sniā. mortale esset.Sedo qñ acceptio ꝓsone repugnaret veritati doctrine.vt si papa docz aliq̄d ꝺ bonos mores vel sacram scripturā.vt determinaret amore alic⁹ ꝓsone. simil̄r mortale esset.Tertio qñ acceptio ꝓsone repugnaret sanctitati vite.vt qñ papa in ꝓferēdo officia vel bñficia eccl̄iastica ꝓferret scienter vicioſum virtuoso ex indebita causa. vt qz ꝓsanguine⁹ vl̄ potēs simil̄r mortale eēt. Jtē qñ papa ad ꝓlaturā eccl̄iasticā vl̄ bñficia ꝓferēda ꝓferret consanguineos vel amicos extraneis magis idoneis ex cā indebita.sc̄z cōsanguinitatis rone principal̄r nō euadit vitiū acceptōis ꝓsonaꝝ.Sec⁹ aūt si ꝓsanguineos eque idoneos ad ꝓlaturas ꝓferat extraneis. Jdē tbo.in q̄dlib.Jtem si diuitē pauꝑ vel nobilē ignobili ꝓferat in bñficijs cōferendis ꝓncipal̄r rone diuitiaꝝ vel nobilitatis: acceptor est ꝓsonaꝝ.secus si b̄ faceret.qz eēt eque idone⁹.vl̄ qz magis possit eccl̄ie ꝓdesse.ꝑsupponendo tñ in ipo bonitatē Nam quē sciret eē vicioſum notorie.posset male ei conferre ꝓpt̄ nobilitatē vel aliq̄d hmōi. Jtē si ad p̄ces regū et pncipū moueat papa ad ꝓferendū bñficia eccl̄iastica.ꝓtingit tripl̄r ibi esse vitiū. ꝓmo si p̄ces porrigant̄ p indigno supplicātes.p illo quē indignū sciūt. peccant vtriq; gui. Et papa vl̄ alius ꝓlatus q; illas p̄ces exaudit.sciēs illū indignū. Sedo ꝓtingit ibi ee vitiū. qndo et si dign⁹ sit p quo rogat papa vel alius nō attendat ad dignitatē ꝓsone sed ad fauorē būanū quē pncipal̄r intendit annuendo p̄cib⁹ rogantiū ꝓpter qs ꝓfert. Et istō secundū ⁊ primū pertinet ad acceptoem ꝓsonaꝝ. Sec⁹ autem si pncipal̄r moueret ꝓpter ꝓsone idoneitatē. Tertio contingit ibi vitiū ex pte rogātium qñ hoc procurant. vt ille p q; rogant.esset eis fauorabilis in coꝝ causis vel petitionib⁹.iustis vl̄ iniustis.peccaret etiā ꝓferens.qñ b̄ sciret fm Aug.de ancho. Jtem peccat papa. si cōfert prelaturā ecclesiasticā petenti ⁊ ꝓcuranti fm Aug. de ancho.quia ꝓcurans p se vel p aliū hoc.vel est iniustus vel est superbus. Iniustus quidē qz plus vult sibi de honore accipe.aut de potestate vel alijs modis de quibus nescit se dignū. Superbus quia sine superbia nō est q; aliq⁹ quis existimet se magis dignū prelatiōe q̄ꝫ alij quibus ꝓfert. Et videt idem sentire de q̄cunq; ecclesiastico bñficio. Sed tbo. Ray.⁊ alij dicunt b̄ solū hr̄e locū in bñficijs curatis rone cure animaꝝ q; idonei administrari non pōt sine gr̄a seu caritate quā nullus se habere scire valet. De alijs vero sc̄z nō curatis dicunt licere per se vl̄ per aliū ꝓcurare.si al⁹ est dignus. Et b̄ videt sonare autoritas Augustini.quā pro dicen sui cōfirmatōe ipe Augustinus de ancho.inducit.et hr̄.viij.q.i.Qui ep̄atum. vbi ait. q; locus supior sine quo ꝓs regi nō pt.⁊ si administrat vt decet.indecenter tamē appetitur. Et sic pr̄z q̄ loquit̄ de ꝓlatura. De hac materia vide diffusius in secūda pte.ti.iij.cap̄.de ambitione. Jtem tenet Aug⁹. vbi.s. q; peccat qui ꝓcurat magisteriū ⁊ petit licentiam magistrandi. Et hoc ꝓpter periculū quod in eo incurrit. quia et si sciat se habere scientiam valentem ad salutem suam ⁊ aliozꝝ.qualiter tamē possit administrare illaz ad salutem aliorum scire non pōt. Et propter honorē qui ibi annectit̄.vnde aliquādo superbit̄.⁊ propter gloriam que in ipa quandoq; appetitur.omissis alijs malis que inde aliquādo sequuntur. Et ex hoc videtur innuere q; papa peccet tali procuranti conferendo. Thomas tamē in quol. cōtrariū tenet sc̄z q; licitum sit procurare. dummodo al⁹ sit idoneus.et habeat rectam intentiōem.sc̄z cōmunicandi scientiam ad honorem dei et salutem animarum. De hoc etiam diffusius sup̄.c.de ambitōe.

Arri papa peccet i acceptō ne ꝓsonarum.

Ad p̄ces cōferre beneficium.

Conferendo curaz petenti vtrū peccet

De potestate pape.§.XIX.

pe:vtrum scilicet possit aliquos iuste ad penam inferni damnare. Et respondet Aug⁹. de ancho.q; sic p decretū Nicolai pape dist.xxij. Jn nomie dñi.vbi dicit de illis qui seditionē ponūt in ecclesia.et potissime in electione summi pontificis q; perpetuo anathemate damnentur.

Pōt dānare aliquē fernum.

et cum impijs qui non resurgunt in iudicio deputēr. ergo vē. ista tamen videtur impropria z larga locutio. qz quod inobedientes decreto vel pcepto pape iusto: et in tali inobedientia decedentes damnetur. hoc nō ē causaliter vel occasionaliter ex parte potestatis vel voluntatis pape: nisi occasione accepta per inobedientē non data p papam. sed hoc ex parte rebellionis et obstinationis in transgrediente mandatū. Nam et transgressor talis precepti potest ad penitētiam reuerti. et euadat damnationem. Preterea eodem modo et ratione potest quilibz prelatus mittere ad infernū subditum suuz. quia potest et aliquid precipere quod transgrediendo vel contrenendo damnabitur si non penitcat. quod vtiqz non attribuitur potestati superioris sed dispositioni et male voluntati inferioris non obedientis. Verū in hoc est differentia inter papam z alios prelatos. quia ipse potest facere canonē vel pceptum generale. quod omnes fideles obligat. sed alij prelati non nisi sibi subiectos. Ad auctoritatem inductā respondetur. q loquitur p modum imprecatōis zelo diuine iusticie. sicut fecerunt sancti. vt habetur in scripturis vel per modum prenūciatōis. quia talibus cueniet damnatio.

De potestate pape .§.XX.

in ordinandis officijs ecclesie. Sicut enī scōm Isidorū dist.xxv.c. Perlectis. episcopus dicitur ordinator in cunctis. scz in sua diocesi. ita papa in vniuersali ecclia. Pro cuius declaratiōe nota scōm Augustinū de ancho. vbi supra. sicut docente apostolo in corpore humano singula quezqz membra propria et discreta officia habent. et vnum quodqz nō sibi soli agit quod agit. sed alijs etiam sic in corpore ecclesie dona officiorum distincta sunt et distributa diuersis. et vnusquisqz nō sibi soli deseruit in eo q solus habet: sed et alijs. Istorum autem officiorū principalis distributor est christus: docēte apostolo ad Ephesios.iiij.c. Unicuiqz nostrum data est gratia fm mensurā donationis christi: qui dedit quosdam quidez apostolos. quosdam vē. Executor autē ordinationis istorum officiorum est ipse papa. qui vice christi aliquos ordinat loco apostolorum. per quos christi doctrina sit restificanda aliquos loco prophetarum: per quos sit exponenda. aliquos loco euāgelistarum: per quos sit scribenda et declaranda. aliquos loco pastorum. per quos sit executioni mādanda. hunc ordinem officiorum ecclesie in figura venit regina sabba. id est gentilitas a finibz terre videre. videnscz domū Salomonis. id est ecclesiā christi et cibos mense eius. id est sacramēta et dogmata et ordinem ministrantiū. id est varietatem officiorum ordinatam vestescz coz. i. virtutes exteriorē modestiam et holocausta que offerebātur. id est orationes nō habens vltra spiritum pre admiratione dixit. Beati viri tui et beati serui tui qui stant coram te semper. iij. Regum. x. Et quāuis etiam terrena potestas varia officia ordinet in temporalibus. tamen spirtualis potestas ecclesie potest officia terrene potestatz corrigere z remouere. sed terrena potest: nō potest officia ecclie immutare. Unde Innocentius dicit q ad nobilitatē necessitatū mūdanorū id est officioz z prātem dei. i. ecclam cōmutari honores aut diuisiōes perpeti nobis nō ē visuz. dist.x. Lege. z q ait Greg. di.lxxxix.c. singula. q vni quantūcunqz exercitato nō sunt cōmittenda duo officia eodem tempe. intelligitur regulariter z de iure cōmuni. sed papa qui est iuris conditor huic legi nō tenetur. quia pōt plura vni cō mittere. vel propter plone cui cōmittunt idoneitatē. vel propter officialiū paucitatē. seu propter ecclesie necessitatē.

De potestate pa/ .§.XXI.

pe in nouis religionibz creandis. Ipse solus nouas religiones creat et approbat extra de religio. do. Ne inmia. Pro cuius declaratiōe nota tria fm Augustinū de anch. Primo ex parte ecclesie promotio. Nam quelibet religio debet ordinari principaliter ad cultū dei. et ad promotionē ecclie. Secundo ex parte religionē intrantium cōsideratur caritatis perfectio. quia qlibet religio est quedam via tendendi in pfectionē caritatis. Tertio ex parte diuini cultus ad quē religio instituit. Consideratur debita ordinatio. Opponitur enī religio superstitioni. quia superstitio nō est aliud nisi religio supra modum seruata. quia colum diuinū superstitiosus vult impendere cui nō debet vel quo modo nō debet. vt dicit glosa sup illo verbo ad Col. ij. habent quidē rationē sapientie i superstitiōe. propter ista ergo tria solus pape est religionē ordinare et ordinatas approbare. quia solus ipse habet considerare vniuersalē ecclesie promotionē. Semper enim artifex suu premū finem considerans. habet omēs inferiores ad illum finē dirigere et ordinare. vt dicit Phus. i. ethicorum. Et cum ipse supmū perfectiōis gradum in ecclia teneat. ipse solus habet alijs viam ad pfectiōem tendendi ostendere. Similr solus ipse habz illa que ad diuinū cultum pinent vniuersaliter ordinare. Et cuius omnes qui iure colunt deū. cōmuniter possunt religiosi appellari. propter qō iudei qui verū deum colebant religiosi fuerunt. Actuū. iij. vbi dicit q multi religiosi ex iudaismo conuertēt ex omni natione que sub celo est. Proprie tamen et districte religiosi dicunt. qui totam vitā suam diuino cultui dedicant a mūdanis se subtrahentes per professionē z habitus ptestationem vel diuini contemplationi. vel animarū instructioni vel alicui fructuoso operi exteriori ad coz perfectionis exercitationē et ecclesie promotionē insistentes. Et cuius religiones particulares ab coz fundatoribus spiritualiter nominent. vt Benedicti Dominici Francisci et hmōi. tamen religiōes dicta nō dūt nisi fuerint p ecclam approbate z confirmate.

De ptāte pape .§.XXII.

in dando exemptiōes quibuscūqz a suis ordinarijs prelatis. Dicit enī Moyses in veteri lege qui figuram in quibusdā gessit summi pontificis cōmittebat minora sed maiorib israel. maiora vero suo iudicio reseruabat. vt habetur Exodi. xviij. sic maiora collegia z maiores plonas de ecclesia sue visitationi z correctioni: immediate reseruari potest. Pro cuius declaratiōe dicit Augustinus de ancho. vbi supra. in exemptione tria possumꝰ considerare. scz papam eximentē personā exemptā. et ipsam pcōm exemptionē. Et ex horum quilibz patere potest. q papa sunt. in ecclesia potest facere exemptiōem quam vult. Et qn tum ad primū. cum papa sit vicarius filij dei. sicut qō deus fecit mediantibz creaturis tanqz mediantibz causis secundis. totū potest facere immediate per seipm. ita papa saltem quātum ad potestatem iurisdictionis. Sicut omnes fideles regis mediantibz ecclie ministris. ita potest immediate p seipm regere. Et si hoc non facit nō ex defectu virtutis z potentie. cū ministri nō regant nisi ex virtute eius. Sed magis hoc est excōmunicatiōe boni tatis et clementie eius. sicut apparet etiam de deo. Secundo ostendit idem ex parte exemptoū. Sic enim debet esse in ecclesiastica hierarchia sicut est i celesti hierarchia fm Dyonisiū. sed in celesti hierarchia est q angeli de supma hierarchia suut exempti. qz nō recipiunt diuinas illuminatiōes mediantibz alijs. sed immediate per seipsos z p eos ad oēs inferiores deriuant. Tertio istō patet ex parte ipsius exemptionis. Cum enī papa sit caput totius ecclesie. nō debet ipse priuari e operatione hierarchica que est visitatio et correctio. vt ipse aliquos im

mediate supponat sibi per exemptionem. et subtrahat a visitatione ⁊ correctione inferiorū prelatorum. non tamē potest papa aliqs eximere in spūalibus vl' temporalibꝫ a semetipso. quia omnis potestas includitur in potestate dantis. que nōnisi Petro concessa est. sicut et deus fidelis est ⁊ seipsum negare nō potest. ij. ad Thim. ij. c. Negaret autē seipm si eximeret aliquos a suo dominio spirituali vel tempali. quiq tunc negaret se esse dominū omnū tam temporalium qꝫ spiritualium. Cum igitur papa sit verus vicarius dei. si aliquos eximeret a semet ipso in iurisdictiōe temporaliū vel spiritualium negaret q̄ esset verus vicarius dei. vnde nō est dubium. q̄ si papa tali ſitrare testificāda moueat. vere martyr christi cēt censendus. constāter negando aliquem clericum vel laicum regem. vel imperatorē esse se exemptū ab eo in iurisdictione temporaliū. Nec obstat q̄ ex antiqua consuetudine in gallicana ecclesia prelati francie non recognoscant temporalia a papa: sed a rege. et ipse rex a nullo recognoscat. quia abusio dicenda est ⁊ nō sequenda. dist. vij. si consuetudinē. Fuisse autē valde congruum aliqua collegia. et pcipue religiosorū eximere a iurisdictione episcoporū et aliorum ostendit Augustin⁹ de ancho. vbi supra dicēs. q̄ ordinatio subditorꝫ sub plato est facta incōmodum ipsorum subditorū ⁊ eorum vtilitatem pōtium correctionē. Secundo quantum ad delinquentis motionem ⁊ eorum quietionē contemplationem. Tertio quātum ad collegiorum seu monasteriorū vel ecclesiarū cōtentiorem gubernationē. Que quidem tria quandoqꝫ cōtingit impediri pro ītediata episcoporū iurisdictione. Nam prelati in eoꝝ visitatione non solum subditos grauant. non admonēt et corrigūt. sed expoliant adductentes turbam equoꝝ et famulorū: per quorum visitationem qd infirmū est nō consolidat. quod egrotum est non sanat: qd confractū non alligat. quod abiectum nō reducit: quod perditū nō requirit vt magis dia debeat dissipatio qꝫ visitatio. ꝓpter qd dicit dñs Ezech. xxxiij. Ecce egoipse sup pastores requiram gregez meū de manu eorum. nec pascant amplius semetipos. sed egoipse eripiam oues meas ⁊ visitabo ipsas. et ideo per papaz fit. congruū est aliqua collegia ⁊ aliquas personas eximi. vt in his q̄ dicta sunt. quietius ⁊ securius possint promoueri. nec in hoc debent epi grauari vl' turbari: si sine eoꝝ culpa aliq̄ psone vl' collegia subtrahant a iurisdictione ipoꝝ. quia cū subditi nō presupponātur eis incōmodū. immo nullū piudiciū sed maximū bñficiū fit. cum tales subditi ab eoꝝ iurisdictiōe subtrahant. Sic enī plus dei est multiplicatus vt vix sufficiant vires p̄ lati mediā partē subditorꝫ instruere ⁊ corrigere. prestat aut piudiciū his qui q̄rūt q̄ sua sunt: non que iesu xp̄i. Nec est cōtra qd scribit. xcij. dist. Nulla rōne clerici aut sacerdotes habendi sunt q̄ sub nullius epi disciplina et prudētia gubernātur. q̄ tales accpbalos ꝓsuetudo nū cupauit. Loquit enim illud. c. de clericis vagabundis et proteruis. vt pz p id qd sequit. Nec enī monachi vel aliqui qui eximunt sine capite sunt. quia supponuntur visitationi ⁊ correctioī suoꝝ platoꝝ. Et eisdē rationibus dant a papa ⁊ priuilegia in multis contra ius cōmune et conseruatiões. priuilegiorꝫ. De quibus vide ī parte pri ma titulo octauo.

De potestate pape in diuersis materijs ex his que posuit Tho. in diuersis libris suis p viginti quattuor questiones formatas. Capm Septimum.

Queritur primo vtrū

pontifex romanus sit primus et maxim⁹ omnium episcoporꝫ ⁊ patriarcharuꝫ. Ad qd rñdet Tho. in tractatu ꝺ errores gregoꝝ. c. lxvi. q̄ sic. quod pbat ex canone ꝓcilij vniuersalis. vbi dr. Veneramur sm scripturas et canonū diffinitiões sanctissimū antiq̄ rome epm primū esse ⁊ maximū oim epoꝝ. Et h̄ auctoritati ꝓsonat sacre scripture q̄ p aplos petro attribuit pmū locū tam in euangelijs qꝫ in actibꝫ aplorꝫ. Un̄ dic̄ Crisost. sup Matheū: tractās illud accessert discipuli ad Jhm dicentes. Quis maior est in regno celoꝝ. Sic q̄ddā būanū scādalū conceperūt: qd etiā in se occultare nō poterant: ⁊ rumore cordis nō fuit inebāt in eo q̄ videbāt petrꝫ sibi preferri et prehonorari. q̄ etiā papa platus sit ceteris pīarchis in eo libro. Asserit idem doctor inducēs ad h̄ dictuꝫ Lyrilli qui ait. q̄ ipsius sc̄z aplici throni romāoꝝ pontificū solius est rep̄bendere. statuere. corrigere. disponere. soluere et ligare: qui ipm edificauit. Hoc etiam patet ex auctoritate dñi dicentis Luc xxij. Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.

Questio secunda est .ℌ.i.

Utrum papa in totam ecclesie vniuersalē prelationē habeat. Ad hanc questionē rñdet hc. Tho. affirmatiue in prefatu tractatu ꝓtra errores grecoꝝ in. c. lxvij. vbi dicit q̄ p̄dictus xp̄i vicarius in totā ecclīam xp̄i vniuersalem prelatōem obtinet. Legit enī in Calcedonensi concilio q̄ tota synodus Leoni pape acclamauit. Leo sanctissimus aplicus ecumenicus. i. vniuersalis patriarcha per mltos annos viuat. Et crisost. sup Matth. Filius q̄ pris est. et ipsius filij prātem petro vniuersal' p̄cessit vbiqꝫ terraꝝ et homī mortali oim q̄ sunt in celo: dedit auctem dando ei claues ad h̄ vt ecclesiā vbiqꝫ terraꝝ ampliet. Et sup ioannē in Omelia. lxxxv. Jacobum localiter terminat in loco. petrꝫ aūt totius orbis magistꝫ ⁊ doctorē. hoc etiaz trahit ex auctre scripture. Mā petro oues suas xp̄us indistincte cōmisit dicēs Jo. xxi: Pasce oues meas. Dicere autem pontificē romanū vl' romane ecclie nō h̄re vniuersalis ecclie pmatū. est error silis errori dicentiū spm̄ sanctū a filio nō ꝓcedere. vt dicit Tho. in dicto trac. ꝺ erro. grecoꝝ. Nam ipse xp̄s dei filius suā ecclīam ꝓsecrat: et sibi consignat spūsancto quasi ex suo caractere ⁊ sigillo vtex suprapositis auctoritatibꝫ h̄r. et silr xp̄i vicarius suo pmate tu et prudentia vl'em ecclesiā tanqꝫ fidelis minister xp̄o subiectā fuat. et ad id qd̄ dr dist. xcix: Nullus pīarcha vniuersali vocabulo vnqꝫ vtatur. vt in. c. seqn. vbi Bzegorius pbibet se vniūsalē vocari. Rñ. b. tho. in trac. ꝺ impugnan. relig. sic dicens. q̄ papa vl'em pontificē se pbibet nomīari. nō h̄ ideo est q̄ ipse nō habeat auctrem imediate et plenam in qualibet eccl'ia. sed q: nō p̄ficitur cuilibet particulari ecclesie vt ꝓprius et specialis illius ecclesie rector. sic enim cessarent omniū illorum pontificū potestates.

Questio tertia vtz .ℌ.ii.

papa sit caput vl'is eccl'ie. Ad qd rñ. b. Tho. in multis locis. et potissime in. ij. pte. q. viij. art. vi. vbi ārgens vtrum sit ꝓprium xp̄i caput esse eccl'ie. ita q̄ caput in alia membra trip'r influit. Uno mō intrinseco influxu put ſtus motiua ⁊ sensitiua a capite deriuat ad cetera membra. Alio mō ſm exteriorē quēdā gubernatōem. put sc̄z ſm visuz et alios sensus q̄ in capite radicant: dirigit homo in exterioribꝫ actibus. Interior aūt influx⁹ gre nō est ab aliquo nisi a solo christo. cuius humanitas ex hoc qd est diuine tati coniūcta: habet virtutem iustificandi. Sed influx⁹ in membra ecclesie quātum ad exteriorem gubernationem potest talibus conuenire. ſm hoc aliud possunt dici capita ecclesie. scd̄m illō quod dicit Amos. vi. c. Optimates capita populorum: differenter tamen a christo.

Primo q̃ntũ ad hoc q̃ xp̃s est caput omniũ eor̃ qui ad eccl̃iam pertinent fm oẽm locum ⁊ tempus et statum. Sed homines dicunt capita fm spũalia loca. sicut xp̃t scopi suar̃ eccl̃iar̃. vl fm determinatũ tp̃s: sicut papa ẽ caput tot⁹ eccl̃ie. s. xp̃e sui pontificat⁹. ⁊ fm determiatũ statũ. put sc̃z iunt in statu viatorũ. et sic papa est caput fideliũ. id est viatorũ tantũ. Alio mõ fm b̃ q̃ xp̃s est caput eccl̃ie q̃ntu ad ꝓtutem. alio mõ dicunt capita. inq̃ntũ vicẽ gerunt xp̃i. fm illud. j. Cor. ij. Nam ⁊ ego q̃ donaui. si quid donaui. q̃ vos in ꝑsona xp̃i. ex his etiã ꝑz papã esse supiorẽ in tota eccl̃ia: q̃ etiã videt idẽ doctor asserere in. iij. dist. l. vbi q̃rẽs an oẽs teneãt ad ieiuniũ. dicit ar̃ guendo sic fm Bern̄. in li. de di. p̃ce. in p̃cepto supiorẽ. nõ debet dispẽsare inferior. c̃z q̃libet singular̃ ꝑsonar̃ est inferior q̃ eccl̃ia: que ieiuniũ sub p̃cepto statuit. nisi forte il le qui est caput totius eccl̃ie vt̃ loco capitis. sc̃z papa. Itẽ sequitur q̃ nullus potest dispensare. sc̃z nisi papa.

Quarto queritur .ℸ.III.

Utr̃ papa sit spõsus vniũsalis eccl̃ie. Ad q̃d nñ. b. tho. in trac. ℸ impugn. relig. dicẽs q̃ spõsus eccl̃ie ꝑtic loq̃n do est xp̃s. de q̃ d̃r bz spõsam spõsus ẽ. Jo. iij. Jp̃e ẽm de eccl̃ia suo nomi filios generat. alij aũt ꝑponi dicũtur sicut ministri spõsi exteri⁹ coopãtes ad generatiõz spũa liũ filioz: q̃s q̃dẽ nõ sibi ut̃z xp̃o generãt. qui q̃dẽ ministri inrantũ spõsi dicũt inq̃ntũ vicẽ veri spõsi obtinẽt. Et iõ papa q̃ obtinet vicẽ veri spõsi in tota eccl̃ia vniũsalis spõsus eccl̃ie d̃r. Et q̃uis eps sue diocesis spõsus sit. et ꝓbyter suc eccl̃ie. nõ ꝑt b̃ lequit q̃ sint pl̃es sponsi vni⁹ eccl̃esie. fm Tho. in dicto tracta. Et ratio est. q̃ sacerdos suo ministerio coopat cp̃o tanq̃ principali. et simil̃r cp̃i pape ⁊ papa ipsi xp̃o. Uñ xp̃s papa epus ⁊ sacerdos nõ computantur nisi vnus sponsus eccl̃ie.

Quinto queritur .ℸ.IIII.

Utr̃ reges ⁊ p̃ncipes xp̃iani: ⁊ p̃ oẽs fideles tenẽantur esse subditi romano põtifici. ad q̃d bñs Tho. affirmatiue i trac. suo de rege ⁊ regno ad regẽ cypri. ubi loq̃ns de regno eccl̃ie ⁊ regali sacerdotio ita ait. Dmõi regni mysteriũ vt a terrenis spõsalia eẽnt discreta nõ terrenis regibus sed sacerdotib⁹ est cõmissum. ita p̃cipue sũmo sacerdoti xp̃i vicario romão pontifici: cui oẽs reges xp̃ianos oꝑtz cẽ subiectos sic ipsi dño iesu xp̃o. Sic enĩ ad quez vltimi finis ꝓtinet directio subiici dñt illi ad q̃s spectat cura antecedentiũ finiũ ⁊ ei⁹ impio dirigi. Et q̃ sacerdotiũ gentiũ ⁊ tot⁹ diuiõz cult⁹ erat ꝑt̃ spalia ꝓhrenda q̃ oĩa ordinant ad mlitudis bonũ cõe. cui⁹ rei cura incũbit. ꝑcẽnter sacerdotes gẽtiliũ legib⁹ subiiciant. Sed etiã in veteri lege ꝑmittebant bona tẽpalia siue terrena nõ a demonib⁹ sed a bono deo religioso ꝓpo exhibenda Uñ ⁊ in veteri lege sacerdotes legunt regib⁹ fuisse subiecti. Sed in noua lege est sacerdotiũ altius. q̃ q̃d homes traducunt ad bona celestia. Uñ in lege xp̃i reges debẽt esse sacerdotib⁹ subiecti. Uñ mirabil̃r ex diuia sapia factũ est. vt ī romana vrbe quã de⁹ ꝑuiderat xp̃iani sacerdotiũ p̃cipalẽ sedẽ futuraz. hic mos paulatim molesceret vt ciuitatis rectores sacerdotib⁹ subderent. Sic enĩz maxim⁹ valeri⁹ refert omia post religionẽ ponẽda semp nr̃a ciuitas duxit. vin q̃b summe maiestatis decus conspici valuit. quap̃opt nõ dubitauer̃t sacr̃ impia fuire.

Sexto q̃rit̃ an sit .ℸ.V.

de necessitate salutis subesse romano pontifici. Ad q̃d rñdet. b. Tho. affirmatiue in libro de erroribꝫ grecor̃. c. lxxij. vbi sic ait. Ondit etiã q̃ subesse ro. pontifici sit de necessitate salutis. Dicit enĩ Cyrillus in lib. thesauror̃. Jtaq̃ fratres mei si christum imitamur. vt ipius oues vocem audiamus manentes in ecclesia scĩ Petri apo: Non inflemur vento superbie. ne forte cor tuo⁹ serpẽs ꝓpter nostrã contemptionẽ nos eĩciat. vt euam olim de paradiso. Et maxim⁹ in epistola ozẽtalib⁹ directa dicit. Coadunatã ⁊ fundatã sup petrã confessiõis petri discimus vniuersalẽ eccl̃iam fm saluatoris diffinitoꝛem in qua necessario salut̃ asaz nr̃az est manere ⁊ obedire. suã seruãtes fidẽ ⁊ ꝓfessionẽ. Est aũt hereticũ dicẽ nõ cẽ obediendũ statut̃ papalib⁹ fm scr̃m Tho. in li. ℸ impugn. relig. vt in decre. dist. xp̃ũ. dr. Omis q̃ romane eccl̃e pontifex legio ab ipo summo eccl̃iar̃ capite traditũ auferre conatur. ꝑ cui dubio in heresim labit. ⁊ infra. fidẽ quippe violat q̃ aduersus illã agit: q̃ est fidei mr̃. Hoc aũt ꝓbat legũ xp̃s romane eccl̃ie ꝓtulit. vt oẽs ei sic̃ xp̃s obediãt. Uñ cyrillus in libro thesauror̃. vt mẽbra maneam⁹ in capite quõ et quid credere tenere debeam⁹ ipm venerãtes. ipm rogãtes ꝓ oib⁹: q̃m ipius solũ est repbẽdere. corrigere. disponere. statuere. soluẽ. ⁊ loco ipi⁹ ligare q̃ ipz edificauit. vt nulli alij q̃ suũ est. plerũq̃ ipsi soli dedit. cui oẽs iure diuino caput inclinant. ⁊ ꝓmates mũdi tanq̃ ipsi dño iesu obediũt. Uñ ꝑz q̃ q̃cunq̃ dixit nõ esse obediẽdũ in his q̃ ꝓ papã statuũt in heresim labit. ⁊ ad idem est q̃ ipse doctor ꝓduxit libro. iij. ℸ gẽtiles. c. lxvi.

Queritur septimo .ℸ.VI.

Utrum sit magis obediendũ pape q̃ alteri cuiuscũq̃ protestari inferiori. Ad q̃d rñdet. s. Tho. in. ij. sent. dist. fina li: in rñsione ñre q̃ sic. Et ꝓ maiori declaratiõe facit q̃ndã distinctiõem. vicz q̃ potestas supior⁹ ⁊ inferior duplicit se pnt hr̃e. aut ita q̃ inferior⁹ prãs ex toto oriatur a superiori. ⁊ tũc tota ꝓtus inferioris fundat sup virtutẽ superiori. ⁊ iõ simpl̃r in oĩb⁹ est magis obediendũ potestati superiori q̃z inferiori. Sicut etiã in naturalib⁹ causa ꝑma plus influit sup causatũ cause secunde q̃z etiã ipa causa secunda. vt dicit in libro de causis. et sicut se bz prãs superioris ad omnẽ creatã prãtem. sic se habet prãs superioris ad potestatẽ inferioris vt ꝓncipis ad proconsulẽ. sic etiã se habet potestas pape ad omnẽ prãtem in eccl̃ia. q̃ ab ipso papa grad⁹ dignitat̃ q̃ diuersi in eccl̃ia disponũt ⁊ ordinantur. Unde eius potestas est q̃ dam eccl̃ie fundamentũ vt ꝑz Matth. xvi. Et ita in omnib⁹ magis tenemur obedire pape q̃z episcopis vel archiepis. vel etiaz monachis. abbati absq̃ vlla distinctiõe. Alio modo potestas superior⁹ et inferior⁹ possunt ita se habere q̃ ambe ordinentur ex vna quadam suprema potestate. que vnaz alteri subdit fm quod vult et tũc vna est superior⁹ nisi in illis quibus suꝑponitur vna alteri a suprema potestate. et in illis tam est obediendũ superiori q̃z inferiori. ¶Eodem modo se habent potestates episcopi et archiepiscopi respectu ꝓtes a potestate pape. Hec hc. Tho. Ad primũ membrũ facit quod dicit Augustin⁹. xi. q. iij. Qui resistit. vbi inter cetera sic ait. Ipsos humanarũ legem gradus aduerte si aliquid tulerit curator⁹. non faciendum est. si contra ꝓconsulem iubeat. nec vtiq̃ contemnis potestatem. sed eligis maiori seruire. Nec hinc debet minor⁹ irasci. si maior⁹ ꝓlata est auctoritas. rursum si aliquid ipse ꝓconsul iubeat et aliud iubeat imperator⁹. vel si aliud iubeat ⁊ aliud deus quid iudicatis. maior⁹ potestas dei⁹ us. Da veniam o imperator! tu carcerẽ. ille gehennam minatur. hinciam tibi assumẽda est fides tua tanq̃ sceptrum. ad idem dist. viij. que contra mores in fi. Uñ tum ad secundũ mẽbr̃ facit q̃ hr̃ extra de offi. ord. c. Pastoralis. vbi exprimunt casus in q̃b archiepiscop⁹ hz iurisdictiõez in subditos suffraganeor̃. vñ in alijs ipsi subditi suffraganeor̃ nõ tenent obedire. Ex p̃dictis etiã ꝑz q̃ papa possz̃ p̃cepto suo aliquẽ cogere ad insapiendum.

epatum. vnde ꝛ s. Tho. in. iiij. sent. dist. xx viij. sic dicit. Quidã dicũt ꝙ papa nõ pot̃ precipe alicui ꝙ accipiat epatũ. qz ꝓsensus dz eẽ liber. Sz b̃ posito periret eccl'ia/ ris ordo. nisi eũ qs posset cogi ad regimẽ eccl'ie suscipiẽ dũ ꝓfuari nõ posset: cũ qñq illi q̃ sũt idonei. b̃ onus no lũt suscipe nisi coacti hec ille. Et ad b̃ hac qõ dic̃ Bre. viij q. i. in septũ. ꝛ in. c. q epatũ. ꝛ exẽplũ Aug. di. xl. an oĩa.

Octauo queritur .§. VII.

Utz̃ roman⁹ pontifex succedat bro Petro. in ea pfectõe ptãtis ꝛ dignitate vicariatus xp̃i: q ipe. b. Petr⁹ a xp̃o caput ꝛ pastor vtil' eccl'ie fuit in eccl'ia sublimat⁹. Ad qõ rñdet. s. Tho. in. iiij. ꝺ gẽtiles. c. lxxvi. vbi post fmoz de unstone q̃ btũs pe. a xp̃o caput ꝛ pastor vnũsal' eccl'ie est ꝓstitut⁹: ita loquit. Nõ pt̃ aũt dici ꝙ ꝛ si xp̃s hãc prãtẽ et dignitatẽ petro dederit. ad alios ipa nõ deruet. Ma nifestũ est eni ꝙ xp̃s eccl'iam sic instituit vt esset vsq̃ in finẽ secli duratura. fm illud Esa ix. Sup soliũ dauid et regnũ eⁱ⁹ sedebit vt ꝓfirmet illũ ꝛ corroboret in iudi cio ꝛ iustitia amodo vsq̃ in sempitnũ. Manifestũ ẽ igit ꝙ ita illos q tũc erãt in ministerio ꝓstituit vt eoz ptãs deruet ad posteros ꝑ vtilitate eccl'ie vsq̃ ad seculi fin̄. pcipue cũ ipse dicat Matth. vlt. Ecce ego vobiscũ sum vsq̃ ad ꝓsũmacõz secli. Per b̃ aũt excludit q̃rũdã error pstumptuosus q̃ subducere nituntur ab obedientia ꝛ subie ctione petri. successorẽ eⁱ⁹ romanũ pontificẽ vniũsalẽ ecc/ clesie pastorẽ nõ recogñscentes. hec ille. Cetez hãc q̃stionẽ determinat idẽ. s. Tho. in trac. ꝺ errores grecoz dicẽs. c. lxix. Ondit etiã ꝙ petr⁹ sit xp̃i vicari⁹ ꝛ roman⁹ põtifex successor petri ĩ eadẽ ptãte et a xp̃o collata. Dic̃ eñ cano calcedonẽsis ꝓcilij. Si qs eps pdicat infamis liberã hz sniaz appellãdi ad btissimũ epm̃ antiq̃ rome. quẽ hẽm⁹ petz refugũ petrã ꝛ ipsi soli libera ptãte dei loco sit ius discernẽdi epi infamiã fm dauces sibi a dño collatas. et unfra. ꝛ oĩa diffinita ab eo teneanꝫ tanq̃z a vicario ap̃lici th:oi. Jtẽ cyrill⁹ hieroſolymitan⁹ priarcha dic̃ ex pona xp̃i loqns. Tu cũ fine ꝛ ego sine fine cũ oĩby qs loco sui ponã pleno ꝛ pfecto sacro ꝛ aucte cũ eis cro. sic sum ꝛ te cum. ꝛ cyrill⁹ epus Alexandrin⁹ in li. thesauroz dicens. ꝙ ap̃li in cuãgelijs ꝛ ep̃lis affirmauert in oĩ doctria pe trũ esse loco dni ꝛ eⁱ⁹ eccl'iam dãtes ei locũ in omi cõcilio et synagoga in oĩ elcone ꝛ ꝓfirmatõe. ad idẽ facit qõ bz dist. xxi. c. In nouo. ꝛ dis. xxij. c. Sacrosancta.

Nono q̃ritur vtz .§. VIII.

papa bẽat in eccl'ia plenitudinẽ ptãtis. Ad qõ rñdet. b. Tho. in trac. ꝺ errores grecoz c. lxvij. affirmatiue vbi sic dicit. habet etiã ex pdictoz doctoz auctrib⁹ q̃ romanus pontifex bẽat in eccl'ia plenitudinẽ ptãt̃. dic̃ eñ Cyrill⁹ priarcha alexãdrin⁹ in li. thesau. Sicut xp̃us accepit a pre ducatũ ꝛ sceptz eccl'ie gentiũ egredies sup oẽm pncipatũ ꝛ ptãtẽ. ꝛ sup oñe qõcũq ẽ vt ei genua cũcta curuenk. sic ꝛ petro ꝛ eius successoribꝫ plenissime cõmisit. et unfra. nulli alij q̃s petro xp̃s qõ suũ est plenũ. s. ipsi solũ dedit. ꝛ ꝺ pedes xp̃i bũanitas. ꝛ ipe bõ cui tota trinitas dedit plenissimã ptãtẽ. qñ vn⁹ tm̃ assumpsit. ꝛ in vnita te pone trãsuexit ad pr̃em sup oẽm pncipatũ ꝛ ptãtem et sup oñe qõcũq ẽ. vt ei genua cũcta curuenk. ꝛ adorẽt eum oñis angeli dei. quẽ totũ dimisit ꝑ sacm̃ ꝛ ptãtem petro ecclie et⁹. Et crisosto. ad ꝓsulta bulgaroz ex pona xp̃i loqns. Ter te interrogo si me diligis: q̃ me ter trepid⁹ et timidus negasti. nũc aũt reduc⁹: nec credãt te frẽs gra tia ꝛ aucte clauiũ amisisse. qz amas me. corã ipis iam ti bi cõfirmo qõ meũ ẽ plenũ. hec ille. Habet aũt papa ple nitudinẽ ptãtis ĩ eccl'ia etiã pontificalis q̃si rex in regno Sed epi assumũt in partẽ solicitudis q̃si iudices singu lis ciuitatib⁹ ꝓpositi. ꝓter qõ eos solos in suis l'ris frẽs vocat. Reliqs aũt oẽs vocat fr̃es. Nec tho. vbi ẽt dic̃ ꝙ ĩ regno tota ptãtis plẽitudo residet penes regẽ. in aristo graphia aũt apõ vnũ nõ residet plẽitudo ptãtis q̃ apõ oñs. qui aũt romanũ põtificẽ negãt hr̃e plenã in eccl'ia ptãtem ꝺ eccl'ie vnitatẽ errãt fm be. Tho. in trac. ꝺ erro. grecoz. c. lxviij. vbi sic ait. Sicut pdicti errãtes ꝺ vnitatẽ corpis mystici peccãt romani pontificẽ ptãtẽ abnegãtes sic contra puritatẽ sacrati corpis xp̃i delinquũt dicẽtes ex azimo panẽ nõ posse corpus christi consecrari. in. iiij. di/ stinc. xix.

Decimo queritur .§. IX.

Utz̃ a papa deruet ptãs ĩ alios p̃latos. Ad hãc qõnẽ rñdet Tho. affirmatiue in locis supr̃a annotatis. Primo in. iiij. contra gẽtiles. dicit dñs petro. Tibi dabo dauces regni celoz. vt oñdat dauiũ ꝑ eum ad alios dertuãda ad cõseruãdam ecclie vnitatẽ. Jtẽ b̃ idẽ dicit in. iiij. sent. dist. xxiij. q. finali. sub his ẏbis. q̃cuis oĩby ap̃lis data sit cõiter ptãs ligãdi ꝛ soluẽdi: tũ in hac pte vt ordo aliqs seruaret primo soli petro data ẽ vt oñdat. qõ ab eo de/ beat ista potestas descendere.

Undecimo q̃ritur .§. X.

Utrũ papa possit vti ptãte clauis in quẽlibet de eccl'ia Rñdet sanc. Tho. in. iiij. ita dicens. ꝙ vsus clauiũ req̃rit aliquã p̃latois ptãtẽ ꝑ quã ille in quẽ vsus clauiũ cõmu nicat. efficit matia ꝓpria illi⁹ actus. iõ ille q̃ hz distinctã ptãtem sup oẽs pt̃ vti clauibꝫ in quẽlibet. Illi aũt q̃ sub eo distincte ptãtes acceperũt. nõ in quemlibet vti pñt clauibus. sed in eos tm̃ qui in sortẽ venert nisi in necessi tatis articlo. ibi nemini sacra denegãda sunt. Jtẽ istud declarat idẽ ĩ tractatu ꝺ impugñtes relig. sic di. Episco pi in eccl'ia tenẽt locũ dñi nr̃i ihesu xp̃i. Un̄ dic̃ Dioni. in libro celestẽ hierarchie. Pontificũ ordo prim⁹ q̃dẽ est ani/ mar̃ ordinationũ sublimissim⁹ ꝛ nouissim⁹. Jdẽ etenim in ipm̃ pficit. et implet oĩs hierarchie dispositio. vt omnes hierarchiã videm⁹ in xp̃o cõsummatã. sic vnamquamq̃ in xp̃iũ diuinum summũ sacerdotẽ. id est epm̃. Unde prima Petri. ij. dicit. Conuersi estis ad pastorẽ et epm̃ aiaz vestraz. hoc aũt precipue vez est de romano pon/ tifice. Cui vt cyrillus dicat oñs iure diuino caput incli/ nant. et tanq̃z ipsi dño iesu obediũt. Et crisost. dicit sup illud Johannis vlti. c. Pasce oues meas. et loco mei ꝓ/ situs et caput esto fratrum. dis. xix. q. i. arti. iij.

Querit duodecimo .§. XI

Utrum papa possit concedere alicui ꝙ quis vtitur po/ testate clauiũ in eum in foro conscientie. Respondet san ctus Tho. affirmatiue in. iiij. dist. superius assignata. q. ix. ita dicens. Potestas clauiũ quãtũ est de se. extendit se ad omnes. sed ꝙ sacerdos nõ posset vti potestate clau/ um: contingit ex hoc. ꝙ eius potestas ad aliquẽ specia liter limitata est. Unde illi qui limitatiue potest extende re in quẽ voluerit. et ꝓter hoc etiaz sibi põt dare potesta tem in scipm̃ q̃uis in scipm̃ ipe potestate clauiũ vti nõ possit. quia potestas clauium requirit ꝙ in aliquẽ subie ctum: et ita in alium. Sibiipsi enim aliquis subiectus esse non potest. Hec ille.

Querit decimo .§. XII

tertio. Utrum papa possit concedere potestatem alicui vt vtatur in eum potestate clauium in foro exteriori: vi/ delicet ꝙ aliquis eum excommunicet. Respondet san/ ctus Thomas negatiue in co loco ita dicens in solutõe vnius arti. Judicium exterius est apud deum. aq̃ quẽ aliquis redditur minor ex eo ꝙ peccat. non autez apud hominum prelationes. Et ideo in exteriori iudicio si/ ut nullus in seipso sententiam dare potest excommu/

nicationis.ita nec alteri cōmittere nec se excōicare.sin foro ꝓscie ꝑt alteri cōmittere suā absolutōez vl' iurisdictōz quā ipse hz.vl'dicendū ꝙ absolutio i foro ꝓfessiōis ē ꝑncipal'r ptātis clauiū.z ex cōsequenti respicit iurisdictōz. Sz excōicatio respicit totalē iurisdictiōez.q̄ntū aūt ad ptātē ordis sunt eqles:nō āt q̄tū ad iurisdictōz.z iō nō ē sile.

Queritur decimo .§.XIII.

quarto.vtz papa sit ꝓpius sacerdos dicēd⁹ aliq̄ mō cuiuslibet parochie.Rndet.s.Tho.affirmatiue in tractatu ꝯ impugnantes religionē ita dicēs.Ad id qđ obꝟat ꝙ semel in āno q̄libet cōfiteri ꝓprio sacerdoti tenet.Dicendū ꝙ ꝓpri⁹ sacerdos nō solū est sacerdos parochial'.sed etiā eps vl'papa.ad q̄s magis ptinet cura ei⁹ q̄ ad sacerdotem vt multipl'r oñsuz ē.Proprīū enī hic nō accipit fm qđ dividit ꝯ cōmune.sed fm qđ dividit cōtra alienū. Uñ qui confessus est epō suo vel alicui habenti vicem eius:confessus est ꝓprio sacerdoti.Hec ille.

Quero decimo .§.XIIII.

quinto.Utz papa sit plat⁹ imediatus cuiuslibet fidel'. Rñ.s.tho.affirmatiue.in.iiij.di.xvij.q.vij.dicēs inconueniēs ee ꝙ duo equal'r sup eandē plebē ꝓstituerent.Sz ꝙ duo q̄z vn⁹ ꝑncipal'r alio sup eandē plebē ꝓstituātur nō est inconueniēs.z fm h̄ sup eandē plebē imediate sunt et sacerdos parochial' et eps z papa z q̄libet hoz ꝑt cōmittere ea q̄ sunt iurisdictōis ad ipm pertinentia alteri. Hec ille.Item in eodē tractatu ait.papa habet immediatam iurisdictōem in oīes christianos.q̄ romana eccia nullis sinodicis ꝓstitutionibꝫ ceteris eccliis plata ē.Sz euāgelica domini voce et saluatoris sui primatum obtinuit.vt habet in decretis di.xxi.cōuis.Hec ille.

Quero decimose .§.XV.

xto:vtz papa possit ꝓmittere aliq̄bꝫ ꝑdicare z ꝓfessiōes audire fideliū.vel ptāte dauiū irreq̄sitis ꝓpriis sacerdotibus parochialibꝫ.Rñdet.s.tho.affirmatie i.iij. di.xvij q.vij.Cui⁹ inf alias hec vna rō ē.quicqđ ꝑt in ferior ꝑt et superior.sed ipse sacerdos parochialis pōt dare licentiā suo parochiano ꝙ alteri confiteat.ergo multo fortius superior eius hoc pōt.In corpe.q.ita dicit dicendū ꝙ sacerdos ꝑt aliq̄d dupl'r impedire.ne alic⁹ ꝓfessionē audiat. Uno mō ꝓpt defectū iurisdictōis.Alio mō ꝓpt defectuz executiōis ordinis.sicut excōicati.deḡdati z hmōi.Qui cunqz hz iurisdictōem ꝑt ea q̄ sunt iurisdictiōis cōmittē et ideo si qui impediat ꝙ alteri⁹ cōfessionē audire ñ possit ꝙ iurisdictōis defectū.ꝑt sibi ꝙ quēcūqz hītē iurisdictionē immediatā in illos cōmitti ꝙ ꝓfessionē audiat et absoluat:siue ꝙ ipm sacerdotē:siue ꝙ epm suū siue ꝙ papam.Si aūt ꝓpt ordinis executōez impedimētū audire nō possit:ꝑt ei cōcedi ꝙ ꝓfessionē audiat ꝙ eū:qui ei impedimētū auferre ꝑt.hanc.q.in tractatu ꝯ impugna.relegi.manifestā facit z clarissimā ex ꝓsuetudine q̄ in romana curia ab antiq̄ssimis tpibꝫ obꝟuata est ita dicēs post m'tras alias rōnes ad h̄ fac cōsuetudo romane eccie ad quā ad accedentes a penitentiariis pape ad quoscunqz sacerdotes litteras impetrant vt eis confiteantur.Item legati pape et eorum penitentiarij confessiones audiūt: non petita licentia a parochialibus sacerdotibus.z etiā auctoritate pape vbicunqz predicant.z ita patet ꝙ predicare et audire confessiones potest alīs committi sine licentia parochialiū sacerdotū.Hec ille.

Queritur decimo .§.XVI.

septimo.Utz ꝑter duos ordines instituros a deoscilicz episcoporz z sacerdotū parochialiū posset papa instituere tertium ordinē talium predicatorz.qui propria auctoritate predicarent et confessiones audirent. Rñdet sanctus Tho.affirmatiue in tractatu contra impug. religi in so. vnius arti.aduersarioruz ita dicens.ꝙ z si duo ordines tantū eēnt a deo instituti: qui possent ꝑdicare propria auctoritate.posset tamē ecclesia tertiū ordinem statuere predicatorz.qui propria auctoritate ꝑdicarent z papue papa qui habz plenitudinē potestatis in eccl'ia. Sicut et in primitiua ecclesia.fuerunt duo ordines sacri.scilicz presbyteri z diaconi.et tamen eccl'ia postea maiores sibi constituit.vt magister in Sentē.dicit.Hec ille.

Queritur deci .§.XVII.

mooctauo vtz papa possit cōpellere collegia generaliū studiorz.vt ad corz societatē religiosi admittātur.Rñdz be.Tho.affirmatie in plato.tractatu sic dicēs in rnsione ad vnū ar.ꝙ aut obꝟiunt ꝙ nullo mō pōt cogi ad societatem inuitus.vt lex dicit ptz ꝙ intelligit de priuata societate q̄ ꝑsensu duoz vl'triū ꝓstituit.z ad societatē publicam que nō constituit nisi ex superioris cōsensu a superiorz aucte aliqs cōpelli ꝑt.sic ꝑnceps q̄ ꝑest rei publice pōt cōpellere ciues.vt in sua societate aliquē recipiāt.sicut collegiū alicui⁹ eccl'ie cogitur vt aliquē recipiat in canonicū et in frem.Unde cū collegiū studij generalis sit publica societas.ad eam pōt aliquis induci auctoritate superioris cogente.z infra.Uñ nulli dubiū esse debz scholares compelli posse auctoritate apostolica.vt ad societatem studij religiosos admittant.Hec ille.

Queritur deci .§.XVIII.

monono:vtrum ad papam maxime pertineat ordinatio studiorz z vniuersitatū.Respōdet sanc.Tho.in tractatu sup nomīato affirmatiue vbi ita dicit. Ad cū enim qui regit rempublicā ptinet ordinare de nutritionibꝫ z adiunctionibꝫ iuuenū in q̄bꝫ exerceri debeāt.vt ꝺr.x.ethicorz et pollicia ordinat.vt hꝺ.i.ethico. q̄s disciplinas debitū est esse in ciuitb⁹.z q̄les vnūquenqz addiscere z vsqz quo. Et sic ptz ꝙ ordinare de studio ptinet ad eū qui ꝑest rei publi.et ꝑcipue ad aucris sedis aplice qua vniūsalis ecclesia gubnat:cui ꝙ generali studiū ꝓuidet.Hec ille.

Quero vicesimo .§.XIX

Utrum auctas vniuersalis eccl'ie in determinatōe fidei principaliter resideat in papa.Rñdet sanc⁹ Tho.affirmatiue se.se.q.ij.ar.iij.ita dicens.Postq̄z autem aliqua essent aucte vniuersalis eccl'ie determiata.si q̄s illi determinationi pinaciter repugnaret:hereticus censeret.Quidē auctas ꝑncipal'r residet in sūmo pontifice.Dicit enī.xxiij.q.i.quotiēs fidei ratio ventilatur arbitror omnes fratres nostros et coepiscopos nōnisi ad petz.id est sui nomis z bonorz auctrem recurrere debere.ꝯ cui⁹ auctoritatē.nec hiero.nec aug⁹.nec aliqs scrorz suam inꝟa defendit.vt dicit hiero.ea.q Hec est fides papa beatissime.quā in catholica didicimus eccl'ia.in qua si munus perite aut parū caute forte aliquid positum est emēdari cupim⁹ a te.qui petri fidē et sedem tenes.Si autem hec nostra confessio aplatus tui iudicio cōprobat.quicūqz me culpare voluerit se imperitū vel maliuolū.vel etiam non catholicū sed hereticū comprobabit.

Querit vigesimo .§.XX.

primo.Utrum ad papā pertineat confirmare sentētias sinodorū. Item vtz ad papam a sinodo appellet.Item vtrum sol⁹ pape aucte pape hēat vniūsalis sinod⁹ congregari.Itē vtz necesse hēat papa ꝓgregare concilium vniuersale q̄tēscūqz habeat aliquid de fide terminare. Ad oēs istas qōnes sim'l rñdet scūs Tho.ad primas tres affirmatiue.ad quartā negatiue in questiōibus de

potentia dei.q.ℓ.ar.iij. vbi queritᵏ vtrū spūsctūs proce
dit a filio. qui rñdens ar. facto in ꝯrium dicit sic. Sicut
posterior synodus hz prātem interpātādi symbolū a prio
ri condītū. aut ponēdi aliq̄ ad eius explanationē. ita etiaz
ꝯgregari pt. a q̄ snīa synodi cōfirmak. z ad ipm a sino
do appellak. q̄ oia patēt in gestis calcedoñ. Aliꝫ vl synodi
nō est nc̄nū q̄ ad hmōi expositiōem faciendā vniūsale
cōciliū ꝯgregetur. cū q̄nqz id fieri. phibeāt belloz dissidia
sic in sexto synodo legit q̄ Cōstāt⁹ august⁹ dixit q̄ ꝑ
immīnēria bella vl ꝑos cōgregare nō potuit. hz in illi
qui ꝯuenert q̄dā dubia in fide orta seqntes snīam aga
thonis pape determīauerūt. s. q̄ in xp̄o sunt due volun
tates z due actiōes z prēs in calcedonēsi synodo ꝯgrega
ti secuti sunt snīaz Leonis pape. qui determīauit xp̄m
esse in duabꝫ naturis. Dec ille. Item vtz prēs exntes
in concilio vniuersali possint aliq̄d statuere sine aucte
pape. Rñdet tho. negatiue in tractatu cōtra impugnā
tes relig. sancti prēsin concilio congregati nihil statuere
possunt. nisi aucte summi pontificis interueniente.
hinc qua etiā cōcilium congregari non potest.

Querit vigesimo .ℌ.XXI.

secundo vtz papa subtyciak statutꝫ ꝓcilioꝝ. Huic qōni
videt rñdere. s. Tho. sub dis. in pma scde. q. ꝛcviij. ar. vj
vbi qrens vtz oēs legi subtyciank. ita dic q̄ ℌm q̄ lex de
Scdo q̄ hz vim coactiuā. Dupl̄r pt aliq̄s ee subiect⁹ le
gi. Uno mō sic regulatū regl̄e. z b mō oēs illi q̄ subdūt
cū cogenti. z b mō boies ꝛruosi z iusti nō subdunk legi
ceps dr ee solutus a lege. q̄tū ad vim coactiuā legꝫ. nul
lus enī ꝓprie cogit a seipo. lex āt nō hz vim coactiuā nisi
ex ꝓncipis prāte. Sic igit ꝓnceps dr ee solut⁹ a lege. q̄
nul⁹ in ipm pt iudiciū cōdēnatiōis ferre: si ꝯ legē agat.
Uñ sup illud psal. Tibi soli peccaui. dic q̄ rex nō hz po
tcstatem. subdunk legi: quā fert prās. Alio mō sicut cos
cū cogenti. z b mō boies ꝛruosi z iusti nō subdunk legi
sed sola mala. z infra tractās qd dicat iureperit⁹ q̄ prin
ceps dr ee solutus a lege. q̄tū ad vim coactiuā legꝫ. nul
lus enī ꝓprie cogit a seipo. lex āt nō hz vim coactiuā nisi
ex ꝓncipis prāte. Sic igit ꝓnceps dr ee solut⁹ a lege. q̄
nul⁹ in ipm pt iudiciū cōdēnatiōis ferre: si ꝯ legē agat.
Uñ sup illud psal. Tibi soli peccaui. dic q̄ rex nō hz po
minēs q̄ fcā ei⁹ dijudicēt. hz q̄ntū ad vim directiuā legꝫ
ꝓnceps sbdit legi ꝑpa volūtate. ℌm q̄ dr ex de ꝑsti. c. ū
omnes. ibi q̄ ꝑsqz iuris in aliū statuit. ipe eo vti debz. z
sapiēs dicat auctas. patere legē quā tuūpse tulerꝫ.

Queritur vigesi .ℌ.XXII.

motertio. Utz papa possit mutare statuta scōz patrū
in cōciliꝭ generaliby aut eis dispēsare. Rñdet hc. Tho.
affirmatiue in trac. ꝯ impug. relig. vbi ad illud Zozimi
pape qd hr in. c. ꝯ. xxv. q. i. Contra statuta patꝝ cōdere
aliquid vel mutare auctas h⁹ sedis nō pt. sic dic. Dicen
dum q̄ hoc est vez in illis q̄ statuta scōz patꝝ decreue
rūt esse de iure diuino sic articuli q̄ determinati sunt ꝓ
cōcilia. Sz illa q̄ scti prēs determīauerūt ō iure positio
sunt relicta sub pape dispēsatiōe. vt ea possit mutare vl
dispēsare ℌm oportunitatē tēpoꝝ vl negocioꝝ. sci enim
prēs in cōciliꝭ cōgregati nihil statuere potuissent. nisi
auctē romane pōtificꝫ interuenīēte sine q̄ etiā cōciliū cō
gregari nō pt. nec tñ papa q̄n aliq̄d aliud fac aliter q̄ a
scti⁹ pdby statutū sit ꝯ statuta fac. q̄ fuak intentio sta
tuentiū. q̄ est vtilitas ecclie sic z in oi iure positiuo acci
dit. derogak enī prioiby statutis ꝓ statuta seqntia. Uñ
q̄ dicit Bzeg. di. xv. Sicut. in fi. q̄ se z nō illa destruit
quisq̄s p̄sumit absoluere q̄ religant vel ligare q̄ obsol
uent. et loquik de statutis cōcilioꝝ. intelligik ℌm glosam
ibi quantū ad articulos fidei. nō q̄ntū ad statuta positi
ua. Quidā tñ dicūt q̄ papa posset tollere singula et nō
omnia simul. quia hoc esset destruere statū ecclesie.

Quero vicesimo. ℌ.XXIII.

quarto vtz papa hēat plenitudinē ptātis dispensandi
in omiby statutis ꝑstitutꝫ ꝓ reglas vel ecclie plātos. Item
vtz papa possit dispensare circa ea q̄ sunt iuris diuini
vel iurꝫ naīalis. Item vtz papa possit dispensare cū biga
mo. vt ꝓmoueat. Item vtz papa possit dispensare q̄ alī
q̄s sacerdos nō indut⁹ vestiby sacrīs cōsecret corp⁹ christi.
ad has q̄tuor qōnes rñdet. s. Tho. sil̄r in q̄dlibet. iij. q.
vij. ar. ij. ad ꝓmā. ctiā. z q̄rtā affirmatiue ad scōz negati
ue sic dicēs. Nō est dubitā dū q̄ papa hēat plenitudīez
ptātis in eccīa. ita q̄ q̄cunqz sunt institutа ꝓ ecclesiam vl
ecclie plātos sint dispēsabilia a papa. Nec enī sunt q̄ di
cunk cē iuris hūani vel positiui. Circa ea ℌo q̄ sunt iurꝫ
diuini vl iurꝫ nālis dispēsare nō pt. q̄ ista hñt efficaciā
ex instōne diuīa. Jus aūt diuinū est qd ptinet ad legez
nouā vl veterē. hz hec ē diffīria int legē vtrancqz. q̄ lex ve
tus determīabat mlta tā in ꝓceptis ceremōialiby ptinē
tiby ad cultū dei q̄s in ꝓceptis iudicialiby ptinētiby ad
iusticiā int hoīes ꝛfuādā. q̄ in nouo testō nō obligant
nisi assumāt ab ecclia vl aliq̄ ciuitate ꝓ suo statuto. et h
quo ad iudicialia: nō ceremonialia ex toto cessant q̄ntū
ad lrām. Sz lex noua q̄ est lex libertatis hmōi determīa
tionis nō hz. hz est cōtenta ꝓceptis moraliby nālis legis
et articul fidei z sacris gr̄e. vñ etiā dr lex fidei z lex gr̄e ꝓ
pter determīatiōes articloꝝ fidei z efficaciā sacroꝝ. Ce
tera ℌo q̄ ptinēt ad determīatiōnē iudicioꝝ hūanorum
vl determīationē diuini cultus liberal̄r ꝓmisit xp̄s q̄ est
noue legislator ꝑlatis eccīe z ꝓncipiby ꝑli xp̄iani deter
minādo. Uñ oēs hmōi determīatiōes ptinēt ad ius hu
manū: in q̄ papa pt dispēsare. In solis ℌo his q̄ sunt de
lege nature z in articulis fidei z sacris noue legꝫ dispēsa
re nō pt. hoc enī nō cēt posse. ꝓ fitate hz ℌ veritatē. Ma
nifestū est q̄ bigamū ꝓmoueri nō est de lege nature.
nec ptinet ad articlos fidei. nec etiā est de necessitate sa
cramēti. qō pz ex b. q̄ si bigam⁹ ordinet. recipit ordinis
sacrm. hz b ptinet ad q̄ndā determīationē diuini cultus
Uñ circa b papa pt dispēsare. hz dispēsare nō dz nisi ex
magna et euidenti cā. Satis etiā posset dispēsare circa
hoc q̄ sacerdos nō indutus vestiby sacris consecret cor
pus xp̄i. et eadem rō est de oīby aliꝭ hmōi. que ex cōsti
tutione hūana processerunt. Dec ille.

Casus q̄nq̄ginta i q̄by casus papa dispēsat. Ca. vij

Nota multos casus pti

nentes solū ad papā recollectos ex summis
Ray. et Hostī. ex corpe iurꝫ z aliox doctoꝝ. ex
quiby oñdit plenitudo ptātꝫ ei⁹. de q̄by etiā plēs nō ve
niunt in generali mādato. hz reqrūt spāle mādatū ipi⁹
dis. xvij. huic sedi. ex de trāsl. c. Licet. z ō off. le. c. qō trāſ
latione. Et ꝓm⁹ est q̄stio fidei. Cū enī vertit dubiū de
aliq̄ ptinēte ad articlos fidei l ad sacra. determīatio spe
ctat ad papā. vt. xxvij. q. i. Quotiēs. Scōs est trāslatio
epi vel electi z ꝛfirmati. ex ō trāsla. c. Inter corpalia. z ō
offi. le. c. iij. Et idem videt de trāslatōe ablatū exceptoꝝ.

Tertius est depositio epoꝝ. iij. q. vi. q̄uis. z. c. dudum.
et idē de abbatiby ꝑpetuis exceptis. Quarꝰ acceptio re
nunciatōis epoꝝ vl electoꝝ ꝛfirmatoꝝ vel abbatū qui
ūmediate subsunt sedi aplice. vi. q. iij. Deniqz. ex de trāſ
la. c. Inter corpalia. z de reg. c. Licet. Quintꝰ est exemp
tio episcopoū. sez q̄ non subsint archiepiscopis. xvi.
q. i. Frater. et idem de quibuscunqz religiosis vel clericis
qui sunt in aliqua dioces et non subsint iurisdictioni
diocesani. Sextus est restitutio depositorum ab or
dine. ij. q. vi. Jdeo. i. z. ij. Nota tamen q̄ glosa in hoc in
telligit de deposito actualiter. id est degradato solen
niter. secus in deposito verbaliter. Sed iohānes andree
intelligit simpliciter de omni deposito. Specu. vero seq̄
tur opinionē illius glose. Nam verbal̄r depositū dicit

Titulus Vicesimussecundus

q̄ episcopus valet restituere. per.c. At si clerici. de iudi. quā opinionē sequit archid. ⁊ abbas. siculus. Septimus ē iudicial' diffinitio seu interp̄tatio⁹ ꝓuilegiorū suorū. ex̄ de iudi. c. Cū venissent. Et fm Hosti. si dubiret de rescripto aplico. ita q̄ ab alio q̄ via rōnis solui nō possit ex̄ de off. leg. c. ij. Idē fm Hosti. de interp̄tatōe statuti facti p legatū. cui⁹ iurisdictio finita ē. nec alius ei succedit et idē de dispensatiōe. in casib⁹ q̄ p eadē statuta pape reseruant. Octau⁹ ē mutatio sedis epalis. vij. q. i. Ꝯpis. et idē est de mutatiōe vl' dimissiōe cōuētuū acceptoꝝ p ordinē mēdicantiū. qz fieri nō p̄t sine auct̄e pape. ex̄ de do. ꝓce. li. vi. Non⁹ est ꝓstituere alicui de nouo sedem epalem. xxvi. q. i. Felix. de ꝓse. di. i. De locoꝝ. Et sil'r instituere nouā religionē assumē de nouo ꝓuent⁹ ab ordinibus mēdicātib⁹. Decim⁹ est subīcere vnū epatū alteri. vel vnū epatū diuidere in duos vl' in duos ī vnū vni ri simil'. habent hec. xvi. q. i. Et ꝓpis. et de offi. lega. q̄ trāslationē idem de ecclē. vl' mo. seu ꝓuētib⁹ exemptis. Un decim⁹ est cōmutatio voti hierosolymitani. ex̄ de vo. Ex multa. idē de voto. ad sanctū Jacobū. vel ad limīa apostoloꝝ Petri ⁊ pauli. ita tenet curia. Duodecim⁹ de vo to cōtinētie etiā simplici fm doc. Et mlto magis in voto religiōis sol⁹ papa dispēsat. Et in voto solēnizato p suscep tionē sacri ordinis q̄uis papa possit dispēsare scōm Tho. in. iij. et alios. nō tn̄ cōsueuit. In solēnisato aut̄ ꝓfessionē in religiōe approbata vtiq̄ papa possit dispēsare sunt ꝯrie opiniōes. Et in. iij. tenet Tho. q̄ cōmunior est opinio q̄ possit. ⁊ ad hāc videt ibi declinare. licet in scōa scōe ꝯrij determiet. Et alber. ꝓcor. prima tn̄ cōmunius ꝓbat. vicz faciendo de mōacho nō mōachū. nec obstat ex̄ de sta. mo. c. Cū ad mōasteriū. Nā q̄ maneat religiosus ⁊ dispenset in votis cētialib⁹ religionis implicat cōtradictōem. et sic nō p̄t. Rarissime tn̄ cū dispensat b facit. ⁊ ex̄ maxīa cā puto ad pacem vni⁹ regni. hāc ꝓdu sionē. s. q̄ papa possit dispēsare in voto soleni. tenet isti doc. Pe. de pa. Deruē⁹. in. iij. Jo. neapo. in q̄dlibet. Duran. in. iij. Hug. cardialis. hi ordi. p̄dica. Rich. in. iij. et Bonauē. ordi. minoꝝ. Aug⁹. de an cho. Henric⁹ de gandauo in q̄dlibet. Archid. in rosario. glo. sup. c. cū ad monasteriū. Decimusterti⁹ q̄ sol⁹ papa cōcedit q̄ veniat quis ꝯ iuramentū licitū. ex̄ ō iureiur. Uenētes. vl' etiā de q̄ est dubiū an sit licitū. ex̄ de elec. Uenerabilē. nec tn̄ hoc dz facere sine cā rōnabili. Et b intelligit fm Buil. solū in arduis. De dubijs diē Tho. in summa. etiā epm posse dispensare. Decimusquart⁹ ē dispēsatio in mlt̄ irregularitatib⁹ ꝯctis. vt in criminib⁹ maioribus adultio cū scz q̄s est ꝓfessus in iudicio aut conuict⁹. ex̄ de iudi. Ex de ex/cessi. pla. ca. Sicut viure. Ait si clerici. ⁊ spālit in irregularitate ꝯcta ex eo q̄ q̄s sci enter p̄misit se bis baptisari. de ꝓse. dis. iij. Eos. ⁊. c. qui bis. Et idē si ignorāter. ⁊ postea scīēs ratū hūit. Similr si q̄s recepit bis cundē ordinē. i. q. vij. c. Saluberrimū. Idē intelligit de recōfirmato seu crismato. ⁊ de ꝓse. dis. iij. Dictū. In irregularitate etiā ꝯcta ex eo q̄ q̄s fec̄ se abhereticē ordinari ad subdūsionē fidei. i. q. vij. Couenienter. solus papa dispēsat. et sil'r in suspēsione ꝯcta ex ordinatione symōiace fcā ex parte ordinatoꝝ ⁊ ordinati. ex̄. q. i. ab excōicatē. i. q. i. si q̄s epūs. Et simil'r in retentōe bnficij sacēter obtenti symōiace vel dignitate. De hac tn̄ matia symōiace. qz intricata est. vide in. ij. pte. ti. i. c. i. ⁊ in trac. de censur⁹ Decim⁹ q̄ntus est in bigamo vt possit ordinari. ex̄ de biga. Nup. ⁊. c. fi. Decimussextus ē in clico nō ordinato ministrāre in ordine sacro quē nō hz. talis nō p̄t ad supiorē ordinē pmoueri sine dispēsatiōe pape. Et in suscepto ordine certo mō possit p epm tolerari. ex̄ de de. nō or. mi. c. i. ij. ⁊. iij. de q̄ vide. s. in. c. de ordinib⁹.

Decimusseptim⁹. in corpe viciat̄ si sit vicīū vel impediens executionē ordinis si monocul⁹ vel digito carēs vel epilenticus vel gerens notabilē deformitatē vt incifo naso. vel multū gibbus vel gutturosus. ex̄ de cor. vicia. p totū. ⁊ di. lv. p to. Decimusoctau⁹ in homicidio vel mutilatiōe alic⁹ mēbri volūtarie factis: siue cū pcō siue sine pcō. vt ex iustitia iudicē. l. di. miroꝝ. Et idem d vantib⁹ ad b cōsiliū. auxiliū vel fauorē verbo vl' fō vel cooperatione ꝓpinqua vt sequat effectus. di. l. Si q̄s vi/ dua. De b tn̄ plene vid. j. ti. de irregularitatib⁹ Decim⁹ nonus in excōmunicato maiori recipienti ordines. ex̄ de sen. excō. c. Cū ul oꝝ. et eodē modo si existens apostata a religione recepit ordines. ex̄ d apost. c. fi. Uigesimus in excōicato maiori suspēso vel interdicto ministrāte in aliq̄ ordine sacro a tali irregularitate solus papa dispē sat. Uez est tn̄ q̄ ordines mēdicātiū ⁊ forte aliq̄ alij habent ex ꝓuilegijs suis. q̄ in hmōi irregularitate ꝯtracta pn̄t plari sui dispensare. nisi forte absolutio ab illa excō municatōe vel suspensiōe eēt pape refuata. qz tūc videt q̄ etiā dispensatio in tali irregularitate inde ꝯcta pape reseruet. Uigesimusprimus cū illegitime natis quātū sc̄z ad susceptiōem ordinū maioꝝ vel bnficiatorum curatoꝝ ⁊ dignitatū. ex̄ de fi. p̄s. is qui. li. vi. Nota tn̄ q̄ per religionis ingressum tollit talis irregularitas q̄ ad oīs ordines. dist. lx vi. p to. nō tn̄ q̄ ad platurā. Uigesimussecōs q̄ vnus habeat duo vel plura bnficia cui cura solus papa dispēsat nisi sint vnita. vel vnū alteri annexū. extra de p̄ben. c. De multa. Et simil'r q̄ vni eccie duo pariter p̄sint. Uigesimusterti⁹ ē. nō hns annum xxi. q. xxx. etatis sue cōpletū habeat epatum. ex̄ de elec. c. cū nō. c. fin. bis olim. Quantū ad parochiales ecclias vel dignitates curatas ante. xxv. annū. vt q̄s eas habeat. sol⁹ papa dispensat. ex̄ de elec. c. Licet canon. lib. vi. Circa dignitates aūt non curatas ante. xxv. annū hīe papa dispensat. Idem io. an. Uigesim⁹ qrtus est. in etate ordinādoꝝ ad sacros ordines. nā subdiacon⁹ añ. xvij. annū nō debet ordinari. ad diaconatū. nō añ. xx. ad p̄sbyteratus nō ante vigesimūquintū debet ordinari. et sufficit annum inchoasse. ex̄ de eta. ⁊ q̄li. c. generalē. in cle. ante istā etatē solus papa dispensat. De ista matia vide. s. de sacro or. Oz si talis ꝓmotus añ etatē legitimā fuerit ꝓfectus a ꝓlato ⁊ postea se exercerat in ordine illo. efficit irregularis nō dispēsand⁹ nisi p papā fm Ray. Jo. an. Archid. et alios. Uigesimu⁹ q̄ntus est: solus papa p̄t cōcilius generale celebrare. di. xv. p totū. et ipse solus cōdere p̄t canonē generalē. xxv. q. i. §. si ergo. circa medū. ⁊. C. de legli. i. Uigesimussextus. q̄ solus papa p̄t p̄sonā ecclesticam iure suo ꝓuare. ix. q. iij. Per ꝓnapalē. ⁊ di. xx. in memoriā. ex̄ de excess. pla. c. q̄s sit graue. Solus p̄t ꝓce dere p̄bendā vel ecclīam nō vacantē. ex̄ de cōcess. p̄b. c. nulla. ⁊ de resc̄p. c. eam te. Legatus aūt etiā hns plenas legationē: hoc nō p̄t in quibusdā p̄sonarib⁹ debeat q̄s p electionē assumi. ex̄ de offi. le. c. ō liberatōe. li. vi. Uigesimusseptim⁹. q̄ solus papa excōicatū a se nominatim potest absoluere de. clec. c. Uenerabilē. De participante cū tali crimine simil'r. sed ō dericis participantib⁹ scienter cū talib⁹ in crimīe simil'r. varia est opinio. ex̄ de sen. excō. ca. Significauit. Uigesim⁹ octauus. q̄ sol⁹ papa p̄t absoluere cōicatū a suo delegato. qz nolebat obedire ꝓsue sentētie diffinitiue. si steterit in excōicatione p annuz. ex̄ de offi. le. Querenti. de offi. ordi. c. Pastoralis. Uigesimusnon⁹. qz solus papa cognoscit in causis appellatōe remota. ix. q. iij. cuncta ⁊ alioꝝ. Item solus cognoscit de causis p appellatōem delatis vel relationē. ex̄ de off. leg. c. Licet. Et ad ipm appellat omissis medijs. ij. q. vi. c. ij. ⁊ seq̄n. et fm Hostu. legatus videt hīe idem ꝓuilegium.

Trigesimus. solus ordinat illū ad diaconatū. ex̄ de ē. ordi. teratum quē ordinauit ad subdiaconatū. ex̄ de ē. ordi. c. Cum in distribuēdis. Item solus potest ꝓfare ordinē

subdiaconalē diebꝫ dñicis ⁊ alijs festis p̄cipuis. Trige
simus⁹ p̄mus⁹. solus semp ⁊ vbiq; palleo vtit. ad designan
dū plenitudinē sue p̄tātis vbiq; ex̄ de vsu pal. c. Ad ho
norē. ipse etiā concedit alijs palleū. dist. c. ca. Palleū. Pa
triarche etiā ſm Guil. bñt p̄uilegiū ꝺcedendi pallea su
is subdit⁹. Trigesimus⁹ secꝺus: sol⁹ dispensat cū eo q̄ nō
est in sacr⁹. vl' al's ō iure ē indign⁹. q; p̄moueat ī ep̄m. ex̄
de elec. Dudum. §. fi. et. C. de cri. sacrile. l. disputari. Tri
gesimus⁹ tert⁹ est. qz solus elect⁹ imperatorē ꝺfirmat vl' cas
sat. vel etiā imperatorē deponit. ex̄ ō elec. Venerabilē. ⁊ de
sent. ⁊ re iudi. c. Ad aplice. lib. vi. Et q̄cunq; p̄ceps se
cular⁹ fuit inutilis ⁊ negligēs circa regni gubernatiōem
et iust̄iciā p papā p̄t deponi. vt. xvij. q. uj. Si q̄s dein
ceps. vi. q. i. null⁹. Un̄ zacharias papa deposuit lodoui
cum regē frācoz. xv. q. vi. Alius. ⁊ Jnno. iij. Ottonē im
peratorē. vt in dicto. c. venerabilē. et Jnno. qrt⁹ fridericū
imperatorē. vt in dō. c. Ad aplice. Et de constātinopoli. ī
francia p̄us translatū imp̄ū fuit. Nā adrian⁹ papa vo
cauit Karolū magnū ad liberandū ytaliā de manibus
longobardoz: q̄ fcō dedit sibi imp̄ū. di. lxij. Adrianus.

Trigesimus⁹ quart⁹. qz absoluit ip̄e a sententijs excōica
tionis: suspēsionis vel interdicti. q̄z absolutiōez sibi reser
uat in ꝺstitutis q̄ in corpe iur⁹ vel p extrauagātē. de q̄b
habes. j. in trac. de censur⁹. Trigesim⁹ q̄ntus. qz p cle
ctionē nōdū factā p̄nūciat nullā si fiat. ex̄ de elec. c. Jnno
tuit. Trigesimus⁹ sextus. solus hz canonisare scōs. al's
nō l3 venerari aliquē p scō. s. faciendo officiū solēne p̄o
ipso. vel eccl'iam. vl' altare nisi fuit canonisat⁹. ex̄ de reli
et vene. sanc. c. i. Trigesimus⁹ septim⁹. vt q̄s hēat plures
dignitates vel p̄sonat⁹. etiā si curā nō hēant. aut etiā in
cadē eccl'ia. ex̄ de p̄ben. c. de multa. ⁊ de ꝺsue. c. ꝺsuetudi
nem. li. vi. Trigesimus octau⁹. qz q̄ valet facit nō va
lere ⁊ ecōuerso. ex̄ q̄ fi. sint legit. c. Tanta. hoc tñ in positi
uis hz locū nō ī sacramēt⁹ ⁊ hmōi. que q̄ ad substātialia
mutare nō p̄t. Trigesim⁹ non⁹. qz p̄t mōachū tā ꝺ suā
uolūtatē q̄ abbat⁹ ꝺ mōasterio extrahē ⁊ alicui p̄lato vl'
p̄incipali in sociū assignare vel secū tenere. ix. q. iij. c. fi. ⁊
xi. q. iij. qui resistit. Quadragesim⁹. qz snīa ei⁹ fac̄ ius
ex̄ de sen. ⁊ re iudi. In causis. Quadragesimus p̄im⁹
qz eadē die ordinat q̄ ꝺsecrat. ex̄ de elec. c. q; Sicut §. p̄te
rea. Quadragesimus secꝺus ē q; dispensat in gꝺibꝫ cō
sanguinitatis ⁊ affinitat⁹ phibitis q̄ ad mr̄imoniū cōtra
hendū ex̄ de resti. spo. Litteras. ⁊ de ꝺsaug. ⁊ affi. Non
debet. Nō tñ p̄t dispensare in oib⁹ gꝺibꝫ phibit⁹. qz non
in his q̄ sunt de iure nāli. De hꝫ tñ hēs plenī⁹. s. titu. j.

Quadragesimus tert⁹. qz p̄t tollere leges q̄ ad vtrun
q; foz in his q̄b⁹ vertit aīe p̄iculū. sic in materia p̄scri
p̄tionis vsuraz ⁊ hmōi. ex̄ de p̄scrip. c. fi. ⁊ de iudi. nouit
et de se. nup. c. penul. et de fo. cōpe. c. fi. li. vi. ⁊ de iureiur.
c. ij. li. vi. vbi aūt nō vertit periculū aīe tollere nō potest
leges in terris: in q̄b⁹ nō hz iurisdictōem tpalem q̄ ad fo
rum ciuile. cū p̄tātes sint distincte. di. xcvi. Duo. ⁊ c. Cū
ad vez. ſm Jo. an. Quadragesim⁹ q̄rt⁹. qz p̄t conce
dere indulgētias generales cert⁹ locis seu eccl'ijs. vel cer
tis p̄sonis vt ille q ꝺcedunt in articlo mortis. ⁊ extēdere
cas ad exñtes i purgatorio. ſm Tho. ⁊ alios. Quadra
gesim⁹ q̄ntus est. q; p̄t legitumare q̄scunq; p̄sonas q̄ ad
spūalia vbiq; q̄ ad tpalia vt honores ⁊ hereditare ī ter
ris eccl'ie assentientib⁹ in alijs terris agnatis. ſm Anto.
de butri. ex̄ q̄ fi. sunt legit. c. Per venerabilē. Quadra
gesimus sext⁹ ē. qz nouas p̄t instituē religiones ⁊ regl'as
approbare religionū ⁊ reꝓbare ī ceremōialib⁹ eaz imu
tare ⁊ dispēsare. ſm Pe. de pa. in. iij. Quadragesim⁹
septim⁹. qz p̄t in oib⁹ eccl'ie p̄ceptis dispēsare. vt in ieiu
nijs in ꝺfessione ⁊ in cōione fienda annuatim in audi
tiōe misse ⁊ hmōi. ſm Tho. in. iij. nō tñ ꝺz sine cā rōna
bili. Quadragesimus octau⁹. qz p̄t boiem absoluē ab
obligatione qua tenet homī ſm plenitudinē p̄tātis. ar
gu. ix. q. iij. Per p̄ncipalē. ar. C. de p̄ci. impe. offe. l. q̄tiēs.
ſm Jnno. Hosti. et Ber. Quadragesimus non⁹. qz de
nullo crimīe p̄t accusari vl' ꝺdemnari nisi p crimīe here
sis. dis. xl. si papa. Et hꝫ q̄n eēt incorrigibil' de ip̄a hereti.
vt dicit ibi glo. nam si vellz errorē deponere nō possz pri
uari. Quinq̄gesimus. qz solutus ē legib⁹ q̄uis ſm le
ges viuere debeat. ⁊ nulla snīaz excōicatiōis: suspēsiōis
vel interdicti. vel notā irregularitatis incurrere p̄r. sz bri
notā culpe. Quinquagesimus p̄im⁹. qz p̄t simplici
sacerdoti cōmittere vt ꝺferat sacr̄m ꝺfirmatiois ⁊ mino
res ordines ⁊ ꝺsecratiōes eccl'iaz ⁊ p̄ginū. nō aūt maio
res ordines. licet Hugo dixerit p̄riū. ſm Pe. ō pa. ⁊ tho.
in. iij. p̄t etiā ꝺferre aurozitatē laico q; iudicet in spūali
bus. ⁊ q; cōmunicet arg. di. xxxij. Preter hꝫ. §. verum.

Utz aūt in mr̄imonio p̄cto p verba de p̄nti possit ꝺ
spensare. i. dissoluē: dubiū est canonist⁹ asserentibꝫ hꝫ fa
cere posse theolog⁹ p̄riū affirmātibꝫ. Et cū omia possit
papa ⁊ m'ta alia. P̄ōt etiā ⁊ hꝫ q̄ ō est cōe oibꝫ. scz errare
et peccare. Jux illud. Omīs hō mēdax. q̄ui⁹ ceter⁹ puni
endus nisi peniteat in iferno. di. xl. Si papa. Nam ⁊ sy
moniā cōmittere p̄t ſm Tho. in dādo spūalia. p tpalibꝫ
appreciatiue. sic̄ diuulgebat a bonifa. ix. et heresim incur
rere. sicut narrat de Liberio papa seu Leone. ⁊ hereticas
pernicios̄e fauere. sic̄ scribit̄ de anastasio di. xix. Anasta
sius. et nigromātie intēdere sic̄ in cronic⁹ hr̄ de q̄dā Sil
uestro papa mago sed penituit: ⁊ rapinis inuolui. sic̄ de
benedicto papa narrat Petrus damian⁹. etiā luxurijs
vacare. sic̄ de Johe. xi. narrat in cronic⁹: q̄ cuz ī adultерio
oblectaret. a diabolo subito p̄cussus ē. ⁊ q̄cunq; alia fla
gicia cōmittere p̄t. Nec tñ ꝑt hmōi ꝓtrahenda est sibi
obedientia vl' debita reuerētia respectu p̄sone quā repre
senat. s. dñi nostri Jhu xp̄i. nisi hereticē inueniat. nec ele
ctio eius ex alicꝫ p̄t inuitari vl' irritari. si ē fcā a duabus
partib⁹ cardinaliuz nisi ꝑpt heresim si in ea p̄maneret.

Quare mutatur nomen pape in sui⁹crea
tione. Capitulum Octauum.

Adrianus papa tert⁹ anglicus natiōe dicebat. q; romano pontifice
nemo est miserabilioz. conditōe ei⁹ nulla miser
rioz. Fatebat enī in cadē sede tantas miserias inuenisse
vt facta collatōe p̄ntiū tota p̄ns amaritudo iocūditas
et felicitas fuit. Spinosam enī dicebat esse cathedram
romani pontific⁹ meatū acutissimis vsq; quaq; cōsertuz
aculeis tanteq; molis vt robustissimos p̄mat terat ⁊ cō
minuat humeros. Corona ⁊ phrigiū clara merito vide
ri. q̄m ignea sunt. seq; nunq; a natali suo anglie mallet
exisse. aut in claustro. b. Ruffi apud valentiā ꝑpetuo la
tuisse q̄; tantas intrasse angustias. nisiq; diuine dispen
sationi reluctari nō auderet. Hoc etiā sepissime affirma
bat. q; cū de gdu in gradū a claustrali clerico p̄ōia offi
cia in summū pontificē ascendiss⁹. nihil vnq; felicitatis
aut trāquille quiet⁹ vite priori adiectū ē ab ascensu. ⁊ vt
verb⁹ eius vtar in incude ⁊ malleo dilatauit me domin⁹
Sz nūq; oneri q̄ infirmitati mee imposuit. si placz. sup
ponat dexterā. q̄m importabile est mihi. Mōne miseria
dign⁹ est. qui ꝑ tanta pugnat miseria. Sit ditissimus q̄
elect⁹ est. sequēti die paup erit. ⁊ infinit⁹ fere creditoribꝫ
tenebit̄ obligat⁹. Ambire vero ad summū p̄tificē ⁊ nō
sine fraterno sanguine ad illud etiā ascendere ⁊ romulo
succedere in patricidijs nō petro in ouibus pascendis.
Bene q; dicit̄ nō tam nūcupatiue q̄; etiā substātiue sum
mus pontifex ꝓuus ꝓuoz. Seruiat enī seruis auaricie
id est romanis necesse est vt nisi seruierit fiat aut ponti
fex aut exromanus. Nec dixit dictus Adrianus cuidaz
suo familiari dicto Jobāni. vt refert Uincent⁹ lib. xxx.

speculi hystorialis: capl'o.iij. Notandū etiā q̄ post Petrum, aplm p̄mū summū pontificē, alij succedētes ei in papatu retinebāt sibi nomē p̄ium p̄ius habitū in baptismo. Sz post. cccc. annos ab incarnatōe z vltra ordinatū fuit, q̄ in creatiōe summi pontificz mutaret nomē proprium. Qđ rōnabiliꝛ factum est triplici de cā. vt notat Archid. sup. vi. in p̄n. Primo exemplo xp̄i q̄ summo pontifica quē suū vicarū dereliquit in terris, mutauit ei nomē p̄uū. Nam p̄ius vocabaꝫ symon. vt pz Math. xvi. vbi christus ei dicit. Beꝫs es symō bariona. i. filius Johānis z Io. vlt. Symon iohis diligis me plus his. Sed xp̄s mutauit ei nomē vocās cū cephas. i. Petrus vt pz Joh. i. qui andreas frater eius adduxit cū primo ad iesum. Scōa ratio est ad innuendū q̄ totus debz innouari in re et sanctitate cōuersatiōis, sic mutaꝫ in noīe. quicqd est in eo de veteri homīe. i. defectuositateꝫ z passionum totū a se auferat z exuat induēs nouū hoīem: qui fm deū creatꝰ est in iustitia: sanctitate z veritatis. Tertia ratio est ob q̄ndā decentiā nuncupatōis ipsi⁹. Nam aliq̄ assumebāt aliq̄ qui nūcupabanꝫ noiibꝫ nō decentibus. sicut dicit de quodā papa Leone q̄ priꝰ dicebat os porci. Quādo ꝯo creatus est immediate afferꝫ corꝫ eo. vt dicit tabula summoꝝ pontificū p̄decessoꝝ. et vnum ex illis ad bñplacitū assumit. verꝫ est q̄ ex nomiibꝫ coꝝ q̄ fuerūt ante Siluestꝝ papam. pene nulli nūcupanꝫ nisi clemens et alexander. Sz ex nomiibꝫ eaꝝ qui fuerꝫ post siluestrum z eo noīe nūcupanꝫ cū nūero successionis in tali noīe. Vñ sub noīe Johis fuerꝫ. xxiij. vltimꝰ vocatꝰ ē Johannes. xxiij. Et sub nomīe Bꝛego. fuerūt vsqꝫ hodie xij. ideo vltimꝰ dictus est Bꝛegoꝛiꝰ duodecimꝰ. Et sub nomīe Nicolai fuerꝫ q̄ndz. ideo q̄ nūc viuit z regnat vocaꝫ nicolaꝰ. v. Anno dñi a natiuitate. M. cccc. xlvij. creatus papa. et sic de aliis. Bꝛegoꝛiꝰ ãt magnꝰ q̄ est p̄mꝰ in illo noīe. fuit ille q̄ h̄ adinuenit. vt dicat se fuū fuoꝝ dei vt cognoscat se maxīe illū cuiꝰ vicariꝰ est dñm scz Jhm xp̄m debere in hūilitate imitari: q̄ ait discipul' Qui maior est vestꝝsit minister: sicut filius homīs nō vēit ministrari sz ministrare. Math. xx. Et in vltima cena eis dixit. Ego in medio vestruz sum sicut qui ministrat.

Titulus. xxiij. de concilijs vniuersalibus.
De differentia pape z concilij. Caplm p̄mū.

Non abscondi misericordiā tuā z veritatē tuā a ꝯcilio mlto. Ps. xxxix. Propterea pꝰ titulū de sūmis pontificibꝫ ponit vltimo de concilio. non quia concilū sit maꝰ papa. vt de elec. c. significasti. Sed q̄ ꝯcilū nō solū comphēdit papā vt caput q̄ē p̄ncipale ī cōcilijs. sz etiā z reliquū corꝰ eccl'ie vt alios p̄latos. de q̄ ꝯcilio inqt xp̄ha Non abscondi misericordiā tē. vt ait Augꝰ. in li. de ciui. dei. vt hō ꝯfidentius ambularet ad veritatē. ipsa veritas dei filius hoꝫmine assumpto (non deo ꝯsumpto) venies fundauit et stabiliuit fidem veritate plenissima z misēdia fecūdissimā. z oīs q̄ credit in deū hēat vitā eternā. Joh. iij. vbi admittur omīs miseria. Cepit enim mediatoꝝ dei z hoīm hō xp̄s ihs facere z docere. vitā enī dei in veritate docuit vt contēnanꝫ terrena z appetanꝫ supna: z illustrētur hoīm corda ad recte agēda. Tria enī sunt vt ait Empidocles p̄bus in tota reꝝ varietate p̄cipua scz nobilis affluētie cōtemptꝰ. future felicitatis appetitus. mētis illustratio quoꝝ primo nihil honestiꝰ. scōo nihil felicius. tertio nihil ad amboꝝ cōsecutionē efficacius. P̄bus in li. de vegetabilibꝫ. Passionē misericordissime sustinuit ad redimendū genus hūanū. ac etiā virtutē passionis in sacris relinquēdo. Unde ex latere eius pēdentꝫ in cruce exiuit sanguis et aqua. que designant precipua sacramenta, aqua baptismū. qđ est primū z maximū sacramentoꝝ in effectu efficacissimū ad delendū oēm culpā z reatuz. sanguis ad exp̄mendū eucharistiā: qđ est finis omnius sacroꝝ ad qđ alia quodāmodo ordinanꝫ. maximū in esse memoriale penne dñice passiōis. Vnc veritatē z misericordiā deus humanatus nō abscondit. sed patefecit et exhibuit mūdo. non abscondit a concilio mlto. dūmō sit concilū nō conciliabolū et synagoga sathanc. congregatio scz adunata. nōnisi ad vnū tendēs. s. honorem dei. veritatē indagandā z salutē animaꝝ, pcurādaz. tale fuit concilū malignantiū xp̄m obsidens. qui collegerꝫ pontifices z pharisei concilū ad veritatē z misēdiaz tractandū occidere xp̄m. qđ detestatus est iacob patriarcha cū in spū hoc p̄sciuit. ait in ꝯcilio coꝝ nō vēiat aia mea. qz in furore suo occiderūt virum scz. xp̄m. Beñ. penul. vij. tuosissimū p̄ra oēm misēdiam z veritatē. Simile ꝯcilium congregātiby hereticis z fautoribꝫ hereticoꝝ abiudicat deus ab eis p̄tatē fidei z misēdiam salutariꝫ. qualem fuit concilū ariminiense ꝯgregatū a constātino hereticoꝝ et fautore arrianoꝝ: qđ in eternū dānatū fuit. q; p̄tatē fidei. vt dis. xv. Sācta romana. P̄s. quoq; rennuit sedere in cōcilio vanitatiz z cū iniqua gerentibꝫ nō introire. P̄s. xxv. quale fuit consiliū seu cōcilū qđ ꝯgregauit absalon ꝯ patrē ad auferendū ei p̄ncipatuz. et roboam cū iuuenibꝫ occasio fuit scismatis z diu siōis regni vni⁹ in partes duas. vt pz in. ij. z iij. li. Reg. Hoc est cōciliuz scismaticoꝝ sandere q̄rentes. sed nō valentes tunicā xp̄i inconsutilē cū scindere nec nō possit. q; vna est columba mea. vt dicit Cañ. vi. scz sacrosancta ecclesia. q̄ recedētes ab vnitate eccl'iastica: ꝯstituūt aliā eccl'iam. i. synagogā sathanc. sed ex̄ archam. s. sanctaz eccl'iam reperti diluuio damnatiōis absorbenꝫ quale fuit ꝯcilū vl' portus superbie. Et sic de aliis. Bꝛegoꝛiꝰ ãt magnꝰ q̄ est p̄mꝰ in illo noīe. fuit ille q̄ h̄ adinuenit. vt dicat se fuū fuoꝝ dei vt cognoscat se maxīe illū cuiꝰ vicariꝰ est dñm scz Jhm xp̄m debere in hūilitate imitari: q̄ ait discipul' Qui maior est vestꝝsit minister: sicut filius homīs nō vēit ministrari sz ministrare. Math. xx. Et in vltima cena eis dixit. Ego in medio vestruz sum sicut qui ministrat.

Sermo secundus

Job. 19.

Titulus. xxiij. de concilijs vniuersalibus.
De differentia pape z concilij. Caplm p̄mū.

Non abscondi misericordiā tuā z veritatē tuā a ꝯcilio mlto. Ps. xxxix. Propterea pꝰ titulū de sūmis pontificibꝫ ponit vltimo de concilio. non quia concilū sit maꝰ papa. vt de elec. c. significasti. Sed q̄ ꝯcilū nō solū comphēdit papā vt caput q̄ē p̄ncipale ī cōcilijs. sz etiā z reliquū corꝰ eccl'ie vt alios p̄latos. de q̄ ꝯcilio inqt xp̄ha Non abscondi misericordiā tē. vt ait Augꝰ. in li. de ciui. dei. vt hō ꝯfidentius ambularet ad veritatē. ipsa veritas dei filius hoꝫmine assumpto (non deo ꝯsumpto) venies fundauit et stabiliuit fidem veritate plenissima z misēdia fecūdissimā. z oīs q̄ credit in deū hēat vitā eternā. Joh. iij. vbi admittur omīs miseria. Cepit enim mediatoꝝ dei z hoīm hō xp̄s ihs facere z docere. vitā enī dei in veritate docuit vt contēnanꝫ terrena z appetanꝫ supna: z illustrētur hoīm corda ad recte agēda. Tria enī sunt vt ait Empidocles p̄bus in tota reꝝ varietate p̄cipua scz nobilis affluētie cōtemptꝰ. future felicitatis appetitus. mētis illustratio quoꝝ primo nihil honestiꝰ. scōo nihil felicius. tertio nihil ad amboꝝ cōsecutionē efficacius. P̄bus in li. de vegetabilibꝫ. Passionē misericordissime sustinuit ad redimendū genus hūanū. ac etiā virtutē passionis in sacris relinquēdo. Unde ex latere eius pēdentꝫ in cruce exiuit sanguis et aqua. que designant precipua sacramenta, aqua baptismū. qđ est primū z maximū sacramentoꝝ in effectu efficacissimū ad delendū oēm culpā z reatuz. sanguis ad exp̄mendū eucharistiā: qđ est finis omnius sacroꝝ ad qđ alia quodāmodo ordinanꝫ. maximū in esse memoriale penne dñice passiōis. Vnc veritatē z misericordiā deus humanatus nō abscondit. sed patefecit et exhibuit mūdo. non abscondit a concilio mlto. dūmō sit concilū nō conciliabolū et synagoga sathanc. congregatio scz adunata. nōnisi ad vnū tendēs. s. honorem dei. veritatē indagandā z salutē animaꝝ, pcurādaz. tale fuit concilū malignantiū xp̄m obsidens. qui collegerꝫ pontifices z pharisei concilū ad veritatē z misēdiaz tractandū occidere xp̄m. qđ detestatus est iacob patriarcha cū in spū hoc p̄sciuit. ait in ꝯcilio coꝝ nō vēiat aia mea. qz in furore suo occiderūt virum scz. xp̄m. Beñ. penul. vij. tuosissimū p̄ra oēm misēdiam z veritatē. Simile ꝯcilium congregātiby hereticis z fautoribꝫ hereticoꝝ abiudicat deus ab eis p̄tatē fidei z misēdiam salutariꝫ. qualem fuit concilū ariminiense ꝯgregatū a constātino hereticoꝝ et fautore arrianoꝝ: qđ in eternū dānatū fuit. q; p̄tatē fidei. vt dis. xv. Sācta romana. P̄s. quoq; rennuit sedere in cōcilio vanitatiz z cū iniqua gerentibꝫ nō introire. P̄s. xxv. quale fuit consiliū seu cōcilū qđ ꝯgregauit absalon ꝯ patrē ad auferendū ei p̄ncipatuz. et roboam cū iuuenibꝫ occasio fuit scismatis z diu siōis regni vni⁹ in partes duas. vt pz in. ij. z iij. li. Reg. Hoc est cōciliuz scismaticoꝝ sandere q̄rentes. sed nō valentes tunicā xp̄i inconsutilē cū scindere nec nō possit. q; vna est columba mea. vt dicit Cañ. vi. scz sacrosancta ecclesia. q̄ recedētes ab vnitate eccl'iastica: ꝯstituūt aliā eccl'iam. i. synagogā sathanc. sed ex̄ archam. s. sanctaz eccl'iam reperti diluuio damnatiōis absorbenꝫ quale fuit ꝯcilū vl' portus superbie. Et sic de aliis. Bꝛegoꝛiꝰ ãt magnꝰ q̄ est p̄mꝰ in illo noīe. fuit ille q̄ h̄ adinuenit. vt dicat se fuū fuoꝝ dei vt cognoscat se maxīe illū cuiꝰ vicariꝰ est dñm scz Jhm xp̄m debere in hūilitate imitari: q̄ ait discipul' Qui maior est vestꝝsit minister: sicut filius homīs nō vēit ministrari sz ministrare. Math. xx. Et in vltima cena eis dixit. Ego in medio vestruz sum sicut qui ministrat

tionis fortiores efficiunt. qz cū vita prelati proficientis
16. in spūalib⁹ cleuat a terrenis tota eccl̄ia ornatur ⁊ bonis
opib⁹ roborat. Ecc̄i. sic sol oriens mūdo in altissimis dei
sic mulier bone spes in ornamentū dom⁹ eius. lucerna
splendēs sup candelabꝝ sanctū. Quedā gēme sunt splē
didiores in obscuro q̄s in luce. qz quidā an plarorum tar
comēdabilis vite fuerūt. sed sup cādelabꝝ eccl̄ie pstituti
lucē in tenebras. famā in infamiā puertere ūt. quib⁹ melī
us fuisset sub modio latuisse q̄s cū infamia candelabrū
accendisse. Effundat g̃ prelat⁹ eccl̄ie radios vite exēplar
in oīb⁹ factꝝ suis. vt refulgeat in clipeos aureos. ⁊ resplē
deāt mōres ab eis. hoc est a plato in dericos suos. ⁊a de
nas fulgeat sanctras in laicis. Sit enī pur⁹ aīo. beni
gnus eloquio. mās uct⁹ obsequio. iust⁹ in pximos. largus
in cōmuno. castus in thalamo. deuot⁹ in choro. seuer⁹ in
occulto. honest⁹ in publico. Scdo vtilitatē oparionis
prelati doctrina illūinat. ⁊ terra ei⁹ calore inflāmat. qz
rum ad pficiendū. ⁊ inflāmat. i. inflāmare dīt corda subdi
toꝝ ad caritatē. Sol enī est origo ⁊ pncipiuꝝ fontale lu
minis. q̄. Reg. i. et caloris. ij. Reg. xiij. Lux aurore oritur
sole mane absq̄ nube rutilat. dū platus pdicationi nō
vanitatib⁹ aut scientijs secularib⁹ vacat. q̄ sunt sicut nu
bes. vacuitatē nō sollicitudinem dīt dicente Piero. doctō
re eximio. Nōne videt vob⁹ in vanitate sensus et obscuri
tate mēti ingredi. qui dieb⁹ ac noctib⁹ dyalectica arte toꝝ
quet. qui phisicus pscrutatoꝝ oculos trās celum leuat
vltra profundū terraꝝ ⁊ abyssi. i. q̄ddā inane mergit qui
tanta metroꝝ silua in suo studioso corde congerit ⁊ di
stinguit. di. xxxvij. Die vt prodigus filius filijs porcoꝝ
pascit. q̄ inflante nō satiāt. sed doctrinis sacris vt veri lo
bis salus cū incaluerit sol. vbi enī lumē sol diffundit. ur
nō facile inuenunt venena puersoꝝ dogmatū. nec vbi
calor ei⁹ inflāmat gmina leuiū ⁊ fragiliū moꝝ pleuerāt
quia Jaco. i. dr. Exortus est sol cū ardore ⁊ arefecit fenū.

Tertio sol bz volubilitatē circūitionis. oritur enī sol
et occidit. ⁊ ad locū suū reuertit. ibiq̄ renascēs gyrat per
meridiē ⁊ flectit ad aquilonē. Eccs. i. Oritur sol. q̄n bo
na vita plati declarat. occidit cū oratiom vacat publicꝝ
aspectib⁹ se subtrahit. gyrat p meridiē. cū ex zelo seruoꝝ
diligēter visitat cōmissam sibi plebē. sz en ad locū suuꝝ
reuertit. cū ad pscīam suam ingredit ⁊ flectit ad aq̄lonē
quādo in būilitate se custodit. bñs pre oculis ventum
ūlū aquilonarē turbidū. i. penā gehennalē. sicut Desidre.

Quarto velox est cursus solis ⁊ puertit in gyro celū in
locū suū in vno die. qz licet firmamentū quotidie revol
uendo solē rapiat secum. en semp in fine anni reuertitur
quasi ad punctū propriū. Sic platus dum multa egit
dum vltra se rapit ad seipm solicitus infirmitatꝝ frenō
reuocet. Si g̃ epi et alij plati ad plationē bñ veniāt. imi
tant solē in nobilitate conditiōis si in ea bene viuāt imi
tantur cum in sublimitate positiōis. si bene doceāt. imi
tantur cū in vtilitate operationis. si humil⁹ ad se rede
unt. imitant cum in volubilitate regyrationis.

Lune comparantur .ℸ.ii.

rectores tales vt mediocres plati eccl̄iaꝝ q̄ lumē recipi
unt a superiori platura. sicut luna a sole. Scōm enī seculi
sapientes. luna a sole lumē recipit. sic rectores seculares
saltē in spūalib⁹ a platꝝ eccl̄ie bīt gubernari. vt inferior
a superiori. vt pz dis. xcvi. Duo sunt. Est aūt luna fm Jsi
doꝝ mēsura tpis. dominatrix marꝝ. ministra rotis. Un
est luna colligim⁹ varietatꝝ initiū. būiditatis dominiū.
serenitatis pncipiū. vt sint seculares rectores vel plati me
diocres. vt abbates ⁊ priores. Discreti in dispēsatiōe p
tēpalē prouidentiā. Seueri exteri⁹ in culpaꝝ correctiōe
p iustitiā. Sereni lumis p clementiā in penarū mitiga
tione. Sit g̃ luna varietatꝝ initiū. Nam fm phm a cir
culo lunari cpalia ⁊ caduca incipiūt. Psal. Fecit lunam
in tpa. Singlis noctib⁹ nō mutato subiecto figura lune
mutat. quia pro necessitatib⁹ ingruentib⁹ ab eodē plato
tempalia pnide dispensant. Seneca. Si prudentiā am
plecteris. vbiq̄ idem ens et prout rei ac tempoꝝ varie
tas exigit. ita te accōmodes rēpori. nec te alicbus mutes
sed potius aptes. sicut man⁹ q̄ eadē est. cū in palma ex
tendit. ⁊ cū in pugnū cōstringit. Hec eodē modo credi
mus platū se babendū ad oēs. Nam elleborus vno mō
cib⁹ est. alio mō venenū. alio mō medicamentū. et idē pa
nis q̄ hoīem nutrit. accipitrē interimit. ⁊ leuis fibu⁹ qui Eccī. xliij.
equos nutrigat. catulos instigat. Luna in oīb⁹ in tēpe
suo ostensio tpis ⁊ signū cui⁹ eius. Summopere aūt ca
uere dīt rectores cupiditatē. vt radicē oīm malorꝝ. Dec
enī inducat ad leges iniquas condēdas. ad libertatem
eccl̄iasticaꝝ infringēdā. ad noua pedagia inuenīēda. vel
antiqua augēda p̄ canonicas sanctiones. Dec iniustis tal
lijs p̄los g̃uat. eccl̄ias spoliat. symonias in bñficijs p̄
curādis multiplicat. pietatē eliminat. thesauros nō tam
aurī q̄s criminū cōgregat. hec fouet litigia. suscipit bella
iniusta. vēdit officia. puertit iudicia. nec abstinere nouit
a veritis nec gaudere pcessis. nec veritati adhibere con
sensum pmittit. Est etiā luna bñs humiditatis domi
nū. humorē enī illū quē calor solis arefecit de die. luna
roriflua reponit de nocte vñ qui sub lumie lune dormi
unt. capita sua humectata sentiūt. fm illud Can. v. La
put meū plenū est rore. ⁊ cincinni mei guttis noctiū. p̄
q̄ vocabant gēriles reginā celi. Piere. vij. ⁊ xluij. et Sa
pientie. xiij. solem ⁊ luna rectores orbis terraꝝ deos pu
tauerūt. Gratiā enī quā ardor peti siccauit. iustitia pre
lati corripiendo reducit. Ps̄. lxxi. Oritur in diebꝝ ei⁹ iu
stitia ⁊ abun. pacis do. au. lu. Luna auferet q̄n senescit et
deficit. cui⁹ defectui oīa elemēta patiūtur. naz vacuitas
et vanitas: tūc inuenit in cerebris peccoꝝ. in viscerib⁹ mar
moꝝ. in medullis arboꝝ. et ligna tūc cesa cito puertunt
in puluerē sic ablata iustitia mēbra eccl̄ie in dissolutōes
adducunt. Ut enī ait Aug. i li. de ci. dei. Amota iustitia
quid sūt regna nisi magna latrocinia. In pcilio senato
rū prolixius disserui. Tullius rempublicā diu nō posse
consistere sed ruturā fore. oportz g̃ pncipes punire faci
nora. debellare superba. extermīare abusionū veteta. pro
bos exaltare. magnificare rectos. Est etiā luna serenita
tis pncipiū. q̄ fm bern Amb. in exameron si luna. iiij. le
nitatē oīdat totus etiā illa dies. et q̄ nascēt ex illo ex
actus ad mēsem ventre pluuijsq̄ carebūt. q̄ rector qua
dratus virtutib⁹ pfectus. nullis exagitat turbulētis im
pressionib⁹. sed est sicut luna plena lucidus ⁊ serenus Eccī.
l. quasi stella matutina i medio nebule. ⁊ q̄si lūa plēa in
diebꝝ suis lucet. et q̄si sol refulgēs. sic iste refulsit in tēplo
dei. Sicut enī status gratior est ad videndū. q̄n ex sere
nitate luminariū dies est serenus et pur⁹ q̄s q̄n oīa qua
tiuntur fragoribꝝ et intermicantib⁹ fulgoribꝝ ⁊ celestib⁹
ignibus. ita se bz in eccl̄ia cū rector vel platus nō est tur
bidus sed pacatus. et sicut pueri gratulant et gaudent
ad aspectū sereni solis. sic subditi ex clementia pastoꝝ le
tant. sed fugiunt turbidū ⁊ crudelē. sicut alia pusilla
leonē ⁊ draconem. Psalmista. Thronus eius sicut sol in
conspectu meo. et sicut luna perfecta in eternū. Ps̄. lxxx
viij: quia in plato perfecto clementia nō habet intra de
fectum. Prouerbioꝝ. xx. c. dicitur. Misericordia et veri
tas custodiūt regem. et clementia firmat thron⁹ eius.

Stellis etiam cōpa ℸ.iii.

rantur inferiores doctores ⁊ prelati qui in nocte gre fm
suas vicissitudines illuminat mundū. sic stelle de noctꝝ

Titulus Vicesimusecundus

celum. Eccl. xliij. Species celi gl̃ia stellaꝝ mũdũ illumi nans in excellis dñs. Et daniel. xij. dr. qui ad iusticiam eruditũ plimos q̃ stelle in ꝑpetuas eternitates. s. fulge būt q̃ eruditio ꝓprime fit pagina sacra Sic enī stellas nō extinguit nox. ira mētes fidelū inhererēt sacre scripture firmameto nō obscurat mũdana iniq̃tas. inq̃t Zepherinus papa di. xxxviij. Considerat aũt in stellis aĩ naturalis. effectꝰ actual. motꝰ circlaris. cursus canonuꝰ et reglaris. Lucēt enī stelle naturaliter. illũinãt accidētaliter. mouent orbiculariter. currũt indeclinabiliter et regulariter. Debent enī tales lucere in scipis ꝑ ꝓuitatē ꝓscie. illũinare subditos ꝑ claritatē fame. mouere orbiculariter. i. faciliter per ꝓmptitudinē obedientie. et ꝑ q̃ntũ ad superiores currere regulariter q̃ ad deũ ꝑ orbē intēriōis recte. De ꝑmo Apocal. xxij. Ego suz genꝰ dauid stella spendida et matutina splēdida. vt nō sit ꝓcupiscētia i affectu. lasciuia in aspectu. īmundicia in tactu. luxuria in actu. Lux enī diuina q̃nto mutabiliꝰ fulget. tanto penetrabiliꝰ videt. et cũ nos videri nō credimꝰ velut in sole oculos dauos tenemꝰ. et deũ nobis et nō nos deo abscōdimꝰ. De secūdo Matth. ij. Stella antecedebat magos. donec veniret ad locũ vbi erat puer. Stelle lumē ꝑm ꝑbm nil aliud est nisi lux sui oris circũquaq̃ diffundēs radios fue claritatis. q̃ sacerdotes et doctores diffundere dñt lucē sui nois ex bona doctrina et fama illũmiare. et cōuertere ꝑ ꝑm sicut stella magos reduxit ad xp̃m. q̃ licet illuminet tenebras noctes. tñ dissiparet cor lumē i ꝑsentia solis. nā cor famā secretꝰ opa cor diffundūt. cū fauorē hūanū nō ap̃petūt. Sap. x. Fuit ill' i velamēto diei et i luce stellaꝝ nocte. Et vt dicit Bre. in pastorali. Officium ꝓconis. i. docentis suscipit. quisquis ad sacerdotiū accedit. Ān in ornameto ꝑmi sacerdotis. qō decebat rōnale. ante pectꝰ erat positū scīe manifestatio et ꝑfitas. Et crisostomꝰ. dicit q̃ sacerdos debitor est: vt veritatē quā audiuit a deo in scripturis. mānifester ꝑplo. alioq̃n proditor est veritatis. xi. q. iij. Nolite timē. De tertio Baruch. iij. Stelle dederūt lucē in custodijs suis. vocate lūt et dixerūt: adsumꝰ. quia postq̃ laudabiliter ꝓuersati sunt clerici in locis suis. et vocant ad bñficia et officia. nō q̃runt dilationes nō subterfugia. non ꝓuilegia. nō dimittūt minus bñficiū ꝓ pinguiori. cū viderint se ꝑficere posse in maiori. ne iint sicut lenones q̃ minus pulcrā ꝓcubinam dimittūt ꝓ pulciori. De q̃rto Judicū. v. Stelle manētes in ordine et in cursu suo ꝯ sysaram pugnatūt. i. dyabolū. qui nos excludere nititꝰ a gaudio. Sic enī interpretatur sysarā expugnauerit. nihil enī ita expugnat dyabolū sicut bre rectitudinē intēriōis ordinate ad deū. Tūc aūt mihi videt intēriō ordinata in doctore et sacerdote q̃n timore suscipiēdi officiū ꝓcipit ex dilectōe dei. et tm̃ q̃dāmodo solicitudinē appetit ex edificatōe ꝓximi. et in dubio cōstitutus intra se recurrit ad examinatiōez sui. et puritatē suā conspicies. et qō ira expedit videt deo būiliter obedire i suscepti ōe officij. Timebat hieremias ire ad predicandū. Appetebat Esaias. recurrebat ad ꝓcām suam moyses. et post excusatiōem būiliter suscepit officiū exercitionē. Superbia enī esset si tm̃ officiū assumeret sine timore. Superbia nihilominꝰ si deo resistere ꝓtinaci mente Et sic ꝑz de doctoz et sacerdotū gl̃ia curatoꝝ cōparata claritati luminariū q̃ lucēt et miris miseriis nos sublenātur. sic epi et plati superiores mũdi ꝓnapes et rectores tenebraꝝ baꝝ doctores et curati quiq̃ luceant veritatē doctrina. misereanť sibi et alijs ꝑfecte cōuersatōis sanctimonia. vt quilibet dicere valeat. Non abscondi misericordiam tuā a concilio multo. Sed o dolor. o pudor. o magna miseria mũdi. nā signa q̃ dñs ꝑdixit ꝓpinquare periturō seculo in sole luna et stellis. Ju. xxi. Signa. i. ignominie. que scribit Johel ꝓpha. ij. c. Sol et luna obtenebrati sūt et stelle retraxerūt splendorē suū. impleri quotidie cernimus: vt nō sit veritas nec misericordia inuenia in terra. vt dicit Osee. iij. c. Nam q̃ntū ad solem plationū ꝑsalium obtenebratū obmittendo q̃ olim deꝰ hūc fabricauit. ꝑm illud ps. lxxiij. Lu fabricatꝰ es aurorā et solē. q̃ ad plantam vocari latebāt. fugiebāt. cogebanť. inutti vertebāt vt ecclie curā assumerēt. nō frēq̃ntabāt curiam. nō faciebant sibi cām. nō ꝓuocabāt ad appellationem friuolā. sed nūc simulacra solis fabricat māibꝰ hoīm. ꝑm illud ps. cxiij. Simulacra gētiū argē. et au. opa ma. ho. Quia ꝑ symoniacā prauitatē q̃dā statue plationē acq̃rūt. ij vt dicit Hiere. xliij. Conteret deꝰ statuā domꝰ sol. q̃ sunt in terra egypti. et cū vnꝰ platus aliq̃n fabricat de vili materia ꝓgregank ad cū ꝓ sanguineꝝ et ꝓpositi. vt tota ꝓvincies videat in eo ēparu. Prelati aūt fabricati q̃si semper sunt turela. ita q̃ plures epi sint in vna dioceli. et eodem philosophos aliq̃n videnť in celo duo soles. ij vnus nō est verꝰ sol. sed q̃dam nubes similima soli. et vocat parelion: q̃ signū est future inundatiōis. ita et ꝯ signū est future subuersiōis deꝓpere ecclie. Sublimitas positiōis solis degenerat ꝑ vite depssionē. ij. Paral. xvij. Mortuus est achaz rex mutato occidente sole. et sol occidit cum ꝑlatus ab arce sapientie terrenus incūbit. Nō decz patriarche more pecoris vultu dejecto in terrā celi ꝓplationē. sed relecta sensibꝰ incubare corporeis. inhererе terrenis. sed que sursum sunt sapere. celū mētē suspicere. alioq̃n q̃ diuque sursum sunt sapere. celū mētē suspicere. alioq̃n q̃ diuferentia pastoꝝ et ouis. Que vtilitas cōstruere in anima castra et turres. fimo et creta agrū sationariū impinguare. si rigor pnie relaxat. si in cultura domice messis. nec re. si rigor pnie relaxat. si in cultura domice messis. nec auellit spina. nec extirpat tribulus. nec triticū verbi dimini seminat. Nunqd dñi cura est de bobus et asinis ꝛ legibꝰ extorq̃ndis. de regestris antiquissimis expiandis. ꝑ pecuniā et nō ꝑ portus de asiabꝰ saluādis. vtilitas operationis solis degenerat ꝑ ociū et torꝑē. quod figurabat Jacob Gen. xxviij. c. volebat cū requiescere post solis occubitū. et ipsi secz curari post feruorē caritatis extinctum. nō coꝛngunt excessus. accipiūt ꝓcuratōes: nō exercent curatiōes sz magis exultatiōes. q̃ postq̃ de locis post visitationē recedunt. ipsaz frequentē in decretoz statū relinquunt et mala q̃ ante fuerāt sopita. renouiscūt suscitata et publicata. i. Macha. xij. Cōuenerē vt edificarēt aurigā. et ceciderunt muri. ducūt familiā infinitā. experūt mensam ferculis oneratā. accurrūt milites: et scurifen ex diuersis locis. et q̃ timent religiosi pauperes vim compulsis uam. ablatiuā et inquietatiuā comedūt. iacent ibi plaustra. Ortus est sol et congregan sunt. et in cubilibꝰ suis collocabūť. Proponūt ꝓlonas indignas. faciūt fieri receptiones prauas. suscitant eis angarias exactiōes impedūt correctōes. līas suas defacili cōcedunt regularibꝰ. ne ꝓpter factā receptionē vel appellationē quis violenter ejiciat. vel iuste vetet quousq̃ cā eius coꝝ epō canonice terminetur. In quibꝰ dissolutōis fomes et dissentionis incenditur. et q̃ secretius in capitulo corrigi debuerāt in consistorio publice ꝓponūtur. Eccs. iij. c. Vidi sub sole in loco iudicij iniq̃tatē. et in loco iusticie impietatē. et hoc mihi defoꝛmat sanctitatē ecclesie. et veritatē reddit obscuram. Volubilitas regeneratōis degenerat in spūs defectū. Job. ij. Spūs in plato deficit et caro efficit. q̃ ad nem. Job. ij. Spūs in plato deficit et caro efficit. q̃ ad secretū mentis nō reuertit Eccl. xvij. Quid lucidius sole et hic deficit. aut quid nequiꝰ q̃ quod exegrauit caro et sanguis. et hoc arguet. Arguamus igit tales cardinales platos q̃ ꝑdunt gl̃ie sue titulū. intrāt ꝓscīne scrupulum. scandalisant ꝓximū. ingerūt nepotulis suis peritulum. quia dū ꝓsunt nepotulis suis male meritis bñficia ecclīastica. sunt eis multoꝝ peccatoꝝ et pericloꝝ

occasio.et causa.Fragilē enī murū ponūt in fundamēto edificij.z cos q̄ plari nescunt.et p̄mo cornu vbi est pondus prelij.z cos in sublime extollunt in plagiuz futuri ruinā naufragij.et mari turbato.dant eis regere nauim in periculū naufragij.et ideo qui seminat in carnē: de carne metent corruptionē.Et iste sunt quatuor passiones scilicet. ꝓpter quas hic dicit sol obtenebrari.Nube igit regit Solem nube tegā.Fragilitas nubis vanitas est ambitionis .Eclipsim patit.cum in plationē lumē suū ponit p̄ Jobel.ij.Sol cōuertet in tenebras. Alterum suo remittitur p corporem.ideo Neemie.vij.c.dr.Non apient̄ portę vsq̄ ad calorem solis.q2 refrigerium feruoris spūalis in prelatis causa est dānationis in subditis. quare non aperit ianua paradisi eis de natura creature .z in nihil vel primā materiā sol resoluit.cū reuertit ad carnis corruptionem.Sic enim plātus deficit:z cum tempe moderatus solis transit.Eccls.ij. Omia tps habēt:z suis ipsa cijs trāscūt vniūsa sub sole.Male ḡ accedit. male viuit male officiū facit.in se redit sol z luna ꝛc

Videmus de ignominia .§.IIII.

munia solis quātum ad plātos superiores .videam⁹ de illa quo ad mediocres seu dños tpales sub rōne lune in eis degenerauit sapientia z puidentia que debet esse in eis. degenerat p negligentiā z ignorātiā.iusticia p sentētiā. clemencia p feuiciā. Inde est q̄ quatuor passiōes legimus in luna.lumis defectōem.itineris ꝓsueti in ordinatiōnē macule infusionem.sanguis infectōem.ad ista q̄tuor designanda. De p̄mo psalmista p̄m aliam lram. Peccatores intrēderūt arcū pa.sa.su.in pba. vt sagittēt in obscura luna rectos corde.hereticī enī sic fures nocturnagi.aut sic vespertiliones lucifuge.dormiunt de die z vigilant de nocte.et suaz falsitatū sentētijs ecclīam impugnant sub plātoz cecitate . Vacant ḡ prelati iure cuilī et male resistent emergētibz periculis fidei.Sam⁹ q̄ demones.pcurat ignorantiā doctoz z silentiū vt cadat p̄ius sine lumie in p̄cipitiū.z cuz soluck sarbanas z erit i materna p̄ate.tunc ꝓcescēt verba doctrine.z iplebit illud Esa.xij. Luna nō splendebit in lumine suo.sz visitabit dños sup orbis mala.z ꝓpt̄ h̄ aiaz pditio.q2 cessante lege diuia in plātis q̄b incūbit ex officio docere. silente iure positiuo ꝓsuetudines būane sunt in exercitio. et si vna quecz̄ pars ꝓpriū dirigat artificem in finē suū.sic lex diuina nō requirit ad causaz forensiū strepitū.ita nec humana necessario ad salutē animaz. De secūdo in apocriphis Esdre scribit q̄ sol subito relucescit noctu z luna in die.hoc est negligentia z inordinatio plaroz z rectoz seculi .q2 viri spūales z sapientes q̄si sepeliunt et viles. et instabiles p̄ficiunt. Eccl.xxvij. Stultus vt luna mutat.z q2 plati sunt hodie sub tutela.ideo tot plati ḡt officia.tales etiā ꝓstituūtur in suis officijs qui scādalisant populū.z velut exactores fiscalium triburoz quantum humorē purgantes cū medicina nimiū laxatiua spiritū extrahunt dū victum auferunt miseroz. De tertio p̄ uerbioz.vij. Vir nō est in domo sua ꝛc. Jn die plene lune reuersurus .modo enī nō est luna plena.quia non est sine macula sed impura.q2 nō sum⁹ sine fragilitate būa na que nimis inualescit in eis qui p̄mittūt subditos p campos licentie vagari ad p̄cipitia. Nam q̄dā ex pigricia z pusillanimitate nō corrigunt.quidā q2 reprehensibiliter viuūt.quidā q2 p indiscretam būilitatē: aut ꝛez corripiendi p̄diderūt.quidā quia fauorē subditoz querūt. quidā q2 tantū creuit malicia p ꝓsuetudinē obdurata. q̄ eam amouere nō p̄nt.z sic a modica scintilla augetur ignis.a modica runa submergit̄ nauis.a modica stilla cauak lapis.dormit nauta cū nauis periclitatur. meditus cū pestilentia grassat.tantoz cum fur depōdatur.vigiles cū ciuitas obsidet:q̄ si capiat̄ p̄mo in eos irruetur. Crisost.sup epl̄az ad Hebreos. Miroz si quē contigerit saluari ex his q̄ principiant in tantis mūis et in tanta pigricia.De h̄ Abbacuc vlt. Sol z luna steterunt in habitaculo tuo.ibūt in splēdore fulgurātz hastę tue. Jn fremitu ꝓculcabis terrā.q̄d ad lram exponitur de Dario z cyro qui receperūt se in domo regia z alij vastauerūt terram isrl:quia prelatia corrigere dissimulātibz z ociantibus.diripit̄ popul⁹ a demonibz qui irruūt sicut armatus exercitus. De q̄rto Jobel.ij. Luna ꝓuertet̄ in sanguinē antecz̄ veniet dies dñi magn⁹. q̄d hodie exprimitur in plātis:q̄ relicta būantate q̄ est p̄priū homis. induūt ferinā rabiē spirātes sanguinē. vix eēt maior crudelitas si leones z vrsi p̄tatem regēdi accepissent.Apocalip̄.vi. Luna tota cā est quasi sanguis.tū si vere pessent puro q̄ humaniores essent.q2 nobiliū feraz est parcere subiectis z debellare superbos.Unde elephātes z aprī z leones p̄remordent et transeūt illa q̄ ad terrā impulerūt.Jgnobiles ꝓo bestie vt sues z hmōi:reuoluēdo ꝓculcāt z p̄fodiendo p̄trinsecter cōuoluūt.Et isti tyrannidē suam exercent in pauperes religiosos:quibz detrahūt pauperes sacerdotes q̄s deuorant z corrodūt.Apoc.viij. Percussa est tertia pars lune.q2 isti seruūt in subditos rebelles.nō in limites in ecclīa insurgētes.sed tm̄ in tertiā p̄tem scz p̄sonas miserabiles.Decime a militibz auferūtur.ecclie spoliant̄.sacerdotes mētiunt̄ z occidunt̄.hic platoz iusticia exerceat̄.certe vobis imputat̄ o plati.pilati i pauperes. q̄ a philistheis archa dei capiat̄.q̄ saul cū filijs suis occidit̄ q̄ malchus seuit in christū. Phasur in Hieremiā Balthasar in vasa dñi.q̄ gladius Petri rubigine ꝓsumit̄.ecclia ꝓtemnit̄.sacramēta vilescunt.

Videamus tertio .§.V.

de ignominia stellaz.Stelle enī retraxerūt lumen suum quātū ad minores sacerdotes z doctores qui creuerūt hodie sicut stelle celi.Degenerauit in quibusdā cor puritas conscientie in carnis ꝓcupiscētiam.claritas fame in famiā.p̄mptitudo obediētie p inobediētiā z ꝓtumaciā ordo intentōis recte in fraudulētiā. Inde est q̄ legimus stellas īmūdas.corruptiuas.fixas erraticas. De p̄mo Job.xxv.Stelle nō sunt mūde i ꝓspectu ei⁹.Amisit enī ecclia mūdiciā in illis doctoribz z sacerdotibz q̄ vacant incōtinētie.immūdissime luxurie vilitate.et h̄ in conspectu eius.q2 cum sint fornicatores.z aliqñ notorij sine timore ꝓsecrant.sine honore mysteria tractant.sine amore dispensant.sine pudore frequētant mysteria.etiā angelicis p̄tribz reuerēda.z manibz cruētis z labijs pollutis oculis meretricijs. visceribz venenatz.corpibz fetidis spiritibz mortuis.ad sacrosanctū x̄pi corpus accedūt.cum dauid sanct⁹ z pueri eius panē figuralē nō auderēt tangere.nisi ꝑus abstinuissent a mlieribz.z bñ dicit in conspectu eius:q2 quidā eoz.z si caueant peccare in conspectu hominū tm̄ in conspectu dei faciunt q̄d turpe est dicere.tanto audaciꝰ q̄nto secretius.si tm̄ secretū est vbi iudex videt z angeli.q̄ indignabūdi recedunt z aduersari⁹ qui suggerit vt in ore mū testium sequat̄ iusta sentētia dānatōis. De scdo Apoca.viij. Stella magna cui nomen absinthiū.ardens q̄si facula.cecidit in aqs z multi homīes mortui sunt ex aquis.q2 amare facte sunt. magna p superbiā.ardēs p luxuriā:sicut facula ferens p infamiā.velut absinthiū amarus z corruptiu⁹ p exēpli malignā influentiā.sed ꝑm Bre.tot plati mortibz digni sunt q̄t perditōis exēpla ad subditos trāsmittunt. ꝓterea libri laicoz falsi videnī.q2 sacerdotū exemplaria corrumpuntur. Crisostom⁹ i libro de dignitate sacerdotali. Certius

puto aliquē laicoꝝ qui gemens pro peccatis suis probetur obnoxi⁹ adiuuandū esse suffragio. q̄ sacerdote cum accusat pro alioꝝ delictis. Idem in codē. Tanto indurgē vulnera sacerdotꝫ auxilio. quanto simul vniuersi populi mīlitudo. Non video q̄ indigēt amplioꝛi sacrificio sacerdotes q̄ pl's expiari. nisi ḡuiores deberēt coꝝ culpe censeri. Grauiores aūt eas facit nō conditio vel genus operis sed dignitas facientꝭ. De tertio Job. ix. Qui precipit soli ⁊ nō ortū. ⁊ stellas claudit sub signaculo. iurat dericus q̄ faciet se promoueri successiue. ⁊ inobedientiā suaꝫ colorat p̄ces vel falsas suggestiones vel pullegij imperatiōe. ⁊ non ortū sol sup parochianos ⁊ claudunt stelle fixe. vel in scholis vel alijs officijs. ⁊ qō p seipos soluere nolucrūt p vicarios soluunt. Silēs ill' de q̄ Ruth. iij. q̄ voluerūt hīe agꝝ abimelech ⁊ nō ruth. qꝛ ecclias ⁊ pbendas hīe volūt sed animas curare nolunt. nec semē suscitare xpo. sed vxorē suam. i. carnē cū p̄t vitijs ⁊ adulteriijs exponēres. q̄ abusio esset in vxore carnali. dicūt q̄ tradunt vxorem impregnādam. cum tamē spado non generet sed deuirginet nec prostituta passim pariet. sed vbi est illud agatheni concilij. Dyaconus vel presbyter si p tres hebdomadas ab eccl'ia sua defuerit. triennio a cōmunione suspēdatur. Et illō Inno. iij. in pallio generali qui parochialem eccl'iam habz. nō per vicariū sed per seipm illi deseruiat in ordine. quē ipi⁹ eccl'ie cura requirit. Procedit hmōi inobedientia ⁊ cōtumacia vsqꝫ ad quosdam religiosos. qui nō sunt ꝓrenti p'mīlitudine obedientie sue. sed impetu q̄dam ꝯ grām currūt ad grām. vt impleat illud Matt. xxiij. Stelle cadent de celo. ⁊ virtutes celoꝝ mouebunt. Ita enī a supmo descēdūt ad inf'mū. vt a summo ꝓtemplatōis cadūt ad infimū terrene solliciti dinis. nec sufficit eis exemptiones decimaꝝ imunitates p̄curationū ꝯ deū querere. sed etiā regalia vsurpare. Nam multo labore: mīto p̄cio vtunt adeptis pullegijs ⁊ epalibꝫ insignijs mitra. annulo. ⁊ baculo ⁊ sandalijs. ſꝫ verius scandalis. Rndeat mihi. sed attendit rex dignitas. professioni mōachoꝝ b̄ nō congruit. sed ministeriū hoc est ꝓprie epoꝝ. puta q̄ darent multā pecuniā si possent impetrare vt vocarent epī. sed labor et larebre et voluntaria paupras. hec sunt insignia mōachoꝝ. De q̄rto ſꝫ fraudulentia vl' pfidia. Inde bi sunt sidera errātia quibꝫ caligo tenebraꝝ ꝓseruata est in eternū. Sidera errantia dicunt planete qui mouent duplici motu ꝯ firmamentū. ⁊ cū firmamēto: sacerdotes ⁊ capellani sunt qui ouibꝫ curāt pascua. ⁊ tñ cū lupis diripiūt ouiū spolia. Recipiūt enī ad p̄dicatōes p̄dicatores q̄stuarios qui abusiones p̄dicūt ⁊ cū eis ptecipāt p̄ciū quasi pastores cōmunicant cum lupis. vt ipsi lupi deuorent ouiū carnes. et pastores habeant lanā. ⁊ licz in b̄ nō sint mīores prelati immunes a culpa. tñ pcedit hec nocua ab epīs q̄ dant eis incaute lras suas. imo vendūt ⁊ ad cōsiliarios episcoporum qui recipiunt munera. Apocalipsis. ix. c. Stella cecidit in terrā et data est ei clauis putei abissi. et ascendit fumus ⁊ obscuratus est aer. ⁊ exierunt locuste. ⁊ data est omnis potestas sicut habent scorpiōes terre. ⁊ cum deberent eos reprimere ⁊ subditos suos defendere. dant eis ptātem ad discurrendū ⁊ deuorandū ⁊ invalescit heresis. ⁊ resuscitat plaga egypti. ⁊ ideo sol ⁊ luna obtenebrata sunt. ⁊ stelle retraxerunt splendorem suum. ⁊ quia veritas cum expediat tacenda nō est nec op primat. ⁊ misericordia nulli denegāda. ⁊ qui corrigit misericordiā prestat correcto vt se valeat emēdare. ideo nō abscondi misericordiā tuam et veritatem tuam a concilio multo.

De concilijs vniuersalibꝫ prouincialibus. et sinodalibus ad quos ꝓtineat ad ipsa congregare. et qui habeant conuenire. Capitulum Secundum.

Quid sit concilij vel

sinodus et vnde dicatur. Dicit autem Jsid. in. vi. ethimolo. q̄ sinod⁹ ex greco interpratat comitatus vel cetus. Concilij vero nomen tractum ex romāo more. Tempe enī quo agebat causa res reipublice oēs cōuenichant in vnū: cōmuniq̄ intentione tractabant. Vñ ⁊ concilij a cōi intentiōe dicū est quasi consilij. ⁊ consilij quasi considij. d. in. l. fra transeunte. Vel concilij dicū ex cōi intentiōe. eo q̄ in vnū dirigat omnē mentis intuit̄. Supercilia enī oculoꝝ sūt vnde qui sibimet dissentiūt. omnino agūt cōcilij. quia nō ꝓsentiunt in vnū. Cetus vero cōuent⁹ est vel congregatio a cocundo. i. cōuenichendo in vnū dicta. et sicut conuentus est cetus. sic ⁊ concilij a societate mīroꝝ in vnū appellat. Nec ysido. dist. xv. c. i. Non tñ oīs cetus seu congregatio hoim dr̄ pallij vl' sinod⁹. ſꝫ ꝯgregatio plaroꝝ ecclesiasticoꝝ sub aliquo vno capite ad tractandum de salute animaꝝ ⁊ debita conuersatiōe fidelij. et ejus sinonima sunt concilij et sinodus. consueuit tamen congregatio facta generalis sub papa vel legato dici concilium. et ea q̄ fit ab inferioribꝫ: vt metropolitano vel dyocesano cū clero suo dici sinod⁹. Cōcilioꝝ aūt seu sinodoꝝ triplex est differentia. vt notat glo. dist. xvi. In summa Concilij triplex. Quoddā enī est generale. vt illud q̄ fit p̄nte papa vel eius legato ad hoc spāliter deputato a papa. cōuentis episcopis et alijs platis plurimis prout ipse ordinauit et istud nō potest celebrari nisi auctoritate pape. vt patz dist. xvij. p totū. al's nullū esset ⁊ non cōsiliū sed conciliabolū ⁊ synagoga sarbane diceretur ⁊ esset. Unde Pelagius papa. Multis de vno apostolicis ⁊ canonicis ac ecclesiasticis instruimur regulis nō debere absqꝫ sma romani pontificꝭ alia celebrari. s. generalia. quapte pt nō concilij sed vesteꝝ cuenticulū vel cōciliabolū cassatur. ⁊ quicqd in eo actū est irritū habet ⁊ vacuū. di. xvij. Hec scribit epīs constātinopolitanis. Hinc ⁊ rex theodericus cū vocasset plīmos epos de diuersis puincijs ad pallij celebrandū in vrbe. ꝓter crimia q̄ impingebant ab aduersarijs contra symachū aduenientes obuiare renuerūt. b̄ fieri nō posse. ſꝫ celebrare pallium. sed spectare ad Symachū papam qui imperebat. Et psuadēs tibꝫ ipsis symacho pape vt ipse quocarct seu auctoritate congregarent in concilio. assentit eis ⁊ cū imunē ⁊ liberū ab illis vitijs plātis ꝓtra cū declarauerūt. di. xvij. Dunetiam. Et ea que statuūcur in hmōi concilijs generalibꝫ omnes fideles astringunt.

Concilij prouintia. §. I.

le est q̄ celebrat a metropolitano cuꝫ suis suffraganeis vel a primate vel pnarcha: qui est sup metropolitanū. potest tñ metropolitan⁹ celebrare pallij cū suis suffraganeis sine auctē primatꝭ. vt di. xcij. Si q̄s epūs. ⁊ in tali concilio pnt fieri ꝓstones seu ordinatōes cū sententijs fulminatorijs q̄ astringūt oēs illi⁹ puincie seu metropolis. clericos ⁊ laicos nō exemptos. Nam exempti nō tenent ad illa. nec pnt cogi ad veniendū ad cōcilia. ſꝫ omnes alij episcopi ⁊ abbates illius puincie nō exempti debēt accedere. ibi etiam possunt terminari litigia que haberent clerici contra suos episcopos.

Concilium episco §. II.

pale q̄ magis ꝓsueuit dici sinodus est cōgregatio quā facit epus clericoꝝ de dioceſi sua: q̄ facere pōt irrequisito suo metropolitano: ad q̄ dnt accedere oēs rectores ecclesiaꝝ illius dioceſis ⁊ alij clerici tā de ciuitate q̄ de comitatu. et etiā religiosi ⁊ abbates nō exempti. in q̄ fieri possunt ꝓstones q̄ dicunt sinodales ab epīs. cū consen-

sa tamē capituli sui. scz canonicoꝝ eccl̄ie cathedral'ꝫ seq̄
tencias fulminare que astringūt oēs illos dyocesis et nō
alios de hmōi ꝯsilio epāli seu synodo seu puīciali i. §. se.

Adde 7 quartā diffe. §. III.

rentiā conciliorꝝ fm Anthō. de butri. et Jo. de ymo. sup
ca. Graue. de p̄ben. vicz ꝯsilū religiosoꝝ. de q̄ hr̄ de sta.
mo. c. In singul. ꝛ. c. Ea q̄. Sz ista magis cōsueuerī dici
capitula generalia vl̄ puīncialia. de q̄bus agit in pstōibus
eoꝝ. ꝛ in dicto. c. In singulis. dicit de triēnio in triēnium.
sed diuerse religiones in hoc diuerso mō se habent.

De concilio parti. §. IIII

culari puīnciali vl̄ epāli agit di. xviij. p to. vbi dr ad q̄d
celebrent. ꝛ q̄ tpe ꝛ q̄ dñt venire. ꝛ q̄ nihil epi dnt exige
pa. de concilijs epālibus nō aliud dicim⁹ q̄ꝫ sancti patres
salubriter ordinauerī. in q̄bus ō oīb⁹ q̄reb⁹ q̄ in diuersos
laodicense. Non optz vocatos ad ꝯsilū p̄tendere. sed adi
re debere. ꝛ aut docere aut doceri q̄ sunt ad eccl̄ie cetero
rūq̄ correctōem vtilia. p̄nt q̄ facere statuta ꝛ metropoli
tani in suis ꝯsilijs puīncialibus ꝛ epi i suis dioc̄esibus. nec
obuiat q̄d dicit Gratianus in p̄n. dist. scz q̄ sunt inuali
da ad diffiniendū ꝛ pstituendū. nō aūt ad corrigenduꝫ
quia vt dic̄ glo. hoc intelligit de maioribus negocijs spe
cātibus ad fidem. q̄ꝫ spectat ad papam. vt sunt obliga
toria vniūsal'r. q̄ꝫ spectat ad ꝯsilia generalia. Quā
tum ad tempus sciendū q̄ antiquit⁹ celebrabant talia
cōcilia bis in anno. vt pz p. c. i. dist. ea. prima vice ante q̄
dragesimā. secunda in autūno. vt pz. c. ij. dis. ea. ꝛ hodie
nec semel in āno nec in spacio m'roꝝ ānoꝝ fuit ex maxi
ma negligētia p̄latoꝝ q̄ in. c. Omniquidē. di. xviij. Repre
hendit. ꝛ ex hmōi neglectu sequūtur m'ra mala i clero.
dnt aūt oēs suffraganei epi venire ad ꝯsilū puīntiale ni
si impediti sint. Un̄ dr di. ea. Placuit. vt q̄triēscūq̄ epi
lium ꝯgregādū est. epi qui nec etate nec egritudine nec
alia gravi necessitate impediunt cōperēter occurrāt q̄
si nō poterūt occurrere. excusatōes suas litteratorie sub
scribant. ꝛ rōnē impedimēti. vbi dicit glo. sup ꝙbo egri
tudine. s. graui. vt dist. ea. si q̄s epoꝝ. Non enī leuis febri
cula vel q̄rtana vetus Glo. sup ꝙbo litteratorie. vel etiā
certū nunciū cui possit credi. dis. xcvij. nobilissim⁹. Glo.
sup verbo. rationē. Nota q̄ nō sufficit dicere se non pos
se venire. nisi rōnez impedimēti assignet. sic ex de offi. dele.
c. prudentiā. ꝛ illam cām ꝓbabit. vt. iij. q. v. Quisq̄s. et
p vnū testē sufficit ꝓbare cū iuramēto suo. Debēt aūt ac
cedere nō solū epi. sed etiā abbates nō exempti. possunt
et alij clerici venire; qui hñt causas discutiēdas. vt dist.
ca. decernimus. Qui aūt nō venirēt ad ꝯsilū vel venē
tes recesserint añ dissolutiōem ꝯsilij puniūtur. vt patet
ca. Si quis. ꝛ. c. se dist. ea. Non debēt aūt metropoli
tani aliq̄d exigere ab epis ꝛ alijs venientibus ad ꝯsilium.
vt cōuicti de hoc dñt restituere in q̄druplū. vt dr di. ea.
Quoniā quidē. in fi. Et leo papa dic̄ de culegijs. i. mu
neribus ad sacra cōcilia deferendis. nihil inuenim⁹ a ma
ioribus determiatū. sz sic̄ vnicuiq̄ pbytero placuerit. scz
deferat. di. ea. vbi dr in fi. c. q̄ hmōi p bñdictōes. nec sūt
vt arbitror reprehendende. nec vltro delate respuende. ꝛ in ca.
decernim⁹. dicit ea. di. q̄ libet epūs reuersus de concilio
prouinciali. infra spatiū sex mensiū dz ꝙuocare oēs ab
bates ꝛ clericos totā plebē. et declarare eis seu insinuare.
que ordinata sunt in ipso ꝯsilio. al's puniunt b̄ omitrē
tes. ꝛ q̄ ista nō fuant ideo male. Uez p b̄ non tollit q̄n
epūs nō possit celebrare ꝯsilium i sua dioc̄esi. nec ob. q̄d dr
in. c. p ecclesiasticas. dis. xvij. q̄ illud intelligit de ꝯsilijs p
puīntialibus. q̄ nō facere dñt epi ꝛ archiepi. Si aūt archi
epi episcopi nō celebrent concilium puīnciale vt deberent: tm̄
debent epi celebrare sua concilia seu synodum. ꝛ cūcta que
obseruanda dicunt in ꝯsilijs puīntialibus. seruari dnt in
epālibus ꝛ in eis ꝙuenīūt epūs cū omnibus rectoribus ecclesiarū
abbatibus nō exemptis ꝛ reliqs clericis. ꝛ admonere debet
de agendis pro salute animaꝝ. et declarare seu insinua
re suas pstōnes. A simili sunt ad inuēta in religiosis
capitula generalia ꝛ puīncialia in q̄bus fiūt ordinatiōes
seruande que dicunt acta que obligant ad seruandum
vsq̄ ad sequēs capitulū. postq̄ fuerint promulgate. de
quibus quilibz prior debet suo conuentui intimare.

De concilijs genera. §. V.

libus q̄n initiū habuerūt. Refert Gratian⁹ di. v. in p̄n.
Isidorus in libro ethimo. vi. asserere. q̄ a tpe constātini
imperatoris. Un̄ ꝛ siluestri pape. Hā in p̄cedentibus epis
p̄secutiōe infidelium ꝑ xp̄ianos feruente docēdoꝝ plebiū
nō dabat facultas. ꝛ q̄ nō erat eis licentia ꝓcessa ꝙueni
endi in vnū. ꝛ ecclia in diūsas hereses scissa ē. q̄ p ꝓcilia
postmodū ꝓfutate ꝛ dānate sunt. Hō obstat ea. placuit
xvij. q. ij. in q̄ oñdit q̄ melchiadē papa celebratū cōciliū.
qui tm̄ ꝓcessit Siluestrū. Nam vt dicit glo. ꝛ archidia. q̄
q̄uis ꝓcilium fecerit melchiades. nō tm̄ ita generale sicut
postea facta fuerīt ꝛ cū pauc̄. Sil'r di. xvi. in p̄n. fit mē
tio de canonibus ap̄loꝝ recipiendis. s. autēticis nō apocri
phis. Et b̄ videt q̄ ap̄li aliq̄n etiā ꝙuenerīt. ꝛ sic ꝓcilium
fecerūt. Erant enī oēs epi ad cōponēdos illos canones.
Quinimo p̄mum ꝓcilium eccl̄ie celebratū fuit hierosolimis
sub petro ap̄lo p̄mo pontifice summo. p̄sente etiā ibi ia
cobo hierosolymoꝝ p̄archa seu archiepo. q̄n sz discre
pātibus ad inuicē paulo ꝛ barnaba cū ꝙuersis a iudaismo
q̄ erāt antiochie circa obseruationē legaliū. Utz sz fi
deles ꝙuersi ex gētilitate deberēt seruare legalia. q̄stio hec
delata est ad ap̄los q̄ erāt hierolymis. ꝛ merito q̄ de fi
dei negocio agebat. ꝛ cōuenientes discipuli videre de ver
bo hoc. petrus vt caput ꝯsilij ꝛ pontifex summ⁹ decla
rauit illos ad h̄ nō ee inducēdos. Exinde iacobus ap̄ls q̄si
in p̄sona oīm aliorꝝ ꝯgregatoꝝ locut⁹ est assentiēs ei. q̄d
petrus declarauerat ꝛ determinauerat vt scīm ꝛ iustum.
sicut ꝛ nūc in ꝯsilijs generalibus obseruat. vbi ꝓponit
aliq̄d instituēdū. Et si iustū videt. rndēt oēs epi ꝛ p̄lati
placet. vtz. i. q. vij. c. Cōueniētibus. vbi ad ꝓpositū in ꝓcilio
constitutionē fiendā: scīā synod⁹ rndit. Placet omnibus no
bis. et sic determinatōe fcā dicto ꝓcilio scripserūt ecclesie
antiochie. visum ē nobis ꝛ spiritui scō. Accuū. xv. Ex
cōciliis igit generalibus q̄tuor dicunt ceteris solēniora ꝛ
antiquiora. s. nicenū. constātinopolitanū. ephesinū. ꝛ cal
cedonense. Dec totā p̄ncipal'r cōplectunt fidē. q̄si q̄tuor
euāgelia. vel tot idē paradisi flumia. de q̄bus ait Gre. Si
cut scī euāgelij q̄tuor libros, sic q̄tuor concilia suscipere
et celebrari. al's venerari me fateor. q̄ in his velut in q̄
drato lapide fidei structura ꝓsurgit. ꝛ cuiuslibet vite at
q̄ actōis norma existit. scz in pstōnibus eoꝝ. ꝛ i. xv. sicut.
Hoꝝ cōciliorꝝ p̄mū. ccc. xviij. epoꝝ sub constātino impe
ratore pactū in q̄ arriane pfidie blasphemia ꝓdēnata ē
qua de inēqlitate sanctissime trinitatis idem Arrius asse
rebat. scz patrē esse maiorē: filiū minorē. ꝛ sibi etiā editū ē
simbolū fidei q̄d cantat seu legit in missa. in q̄ declara
tum est filiū esse ꝓsubstātialē p̄ri. Celebratū aūt fuit hoc
ꝯcilium Anno dñi. ccc. xviij. Secunda synod⁹ seu cōciliū
generale fuit cōstātinopoli sub Theodosio semore a cen
tum q̄nq̄ginta patrib⁹ in q̄ ꝓdēnata est heresis mace
donij dicentis sp̄m̄ sanctū minorē filio ꝛ p̄re. sz ibi decla
ratū ē sp̄m̄ sanctū ꝓsubstialē esse p̄ri ꝛ filio. Tertia synod⁹
ephesina p̄ma. cc. patrū sub theodosio iuniore augusto. i
quo anathematizatus fuit Nestor⁹ asserens in xp̄o duas
distinctas p̄sonas. humanā. s. ꝛ diuinā in vna p̄sona

domini nostri Jesu xpi. Quarta synodus calcedonēsis sexcentū triginta sacerdotū. i. epoz sub Martiano pnci/ pe Eutichem abbatē cōstantinopolitanū verbi dei z carnis vnā naturā pnunciantē z Dyoscoz eius defensorē cum alijs hereticis pdēnauit. pdicās ipa synod⁹ xpm deū ic natū de vgine. vt in eā subiecta diuie z būane pfitreamur nature. Ne sinodi pncipales qtuor fidei naturā plenissi me pdicantes. Sz z siqua sunt filia cōcilia q̄ scī patres spūsancto plen sanxerūt omni manēt stabilita vigore. Nec dist. xv. c. i. dicit aūt ī dist. xvi. Sancta octo vniuer salia concilia vbi dic glo. q ista pcilia de qbꝫ ē fmo. ali/ qñ dicunt qtuor vtz. s. ex eo. q in qtuor locis diuersis ce lebrata sunt. Aliqñ dicūt octo. vt ī dicto. c. Sācta octo. ex eo q octies fuert celebrata z in diūsis tempib⁹. sed in vno codē loco vt ciuitate fuert plies celebrata ī diuerso tempe. vt pz in dicto. c. sancta octo. dis. xvi. Beda etiam in libro de tpib⁹ post pdicta pcilia: numerat talia. xxiij concilia celebrata sub diuersis tpib⁹ z in diūsis locis et in singulis statuti sunt diuersi canōes. vt pz di. xvi. qui habent dispersi in diuersis pnb⁹ corpis iurꝭ. z aliq̄ etiaz abierunt in dissuetudinē. De alijs pcilijs celebratꝭ vsqz ad annū dñi millesimū nō ita pz. Circa annū vero dñi millesimū victor⁹ genere aleman⁹ florentie concilū cele brauit. et multos epos xpter simoniā z fornicationē de/ posuit. Non post m'tū temp⁹ postea Gregor⁹. vij. cō/ cilū celebrauit. et Henricū imperatorez tertiū excōicauit. quia se ꝯ eccīam erexit z scisma procurauit. aliū papam faciens post būc vrban⁹ sedē pcilū celebrauit apd cla rū montē z ibi ordinatū fuit vt dicerentur hore officijs virginis marie ordīarie. sicut dr officiū dñi nr̄i. Exinde sub Nico. papa. ij. hic fuit pm⁹ epus florentin⁹ senis ele/ ctus. cōgregatū est pcilū cū. cxiij. epis rome. in q̄ beren gari⁹ thuronensis abiurauit heresim suā cora Nico. ca eucharistiā. in q̄ dicebat ibi tm̄ esse xpm. vt in signo de hoc. de pse. di. ij. Ego berengari⁹. z b̄ añ Jnno. ij. fuit anno dñi. M. cxxxiij. synodus sub Jnno. ij. celebrat̄ re/ mis z petrus leonis q̄ p xpentionē z ipe ordinat⁹ est seu fact⁹ papa demū repulsus est. Ad qd̄ sciam tollendu m'tū laborauit. b. Ber. z ita xfecit q̄ extinctū est ī illo ele cto petro. qui anacletū fecerat se nomiari. Aliud cōcilū in vrbe romana celebrauit. āno dñi. M. cxx. florauit ma gister Pe. lombard⁹ epus parisien. i. magr̄ sentētiaꝝ. et pe trus cōmestor qui fecit hysto. scholasticā. anno dñi. M. clxij. Gratianus monach⁹ alꝫ epus de classa ciuitate tu/ scie. Dicit martin⁹ in sua cronica: q cōpilauit decretum vt notat Hugo. ij. q. vi. §. Forma. dicit enī q florauit ale/ xandro in theologia regente. anno dñi. M. clxvij. mor/ tuo Adriano electus canonice alexander. iij. Gene. z te nuit carhedrā annis. xxij. mēsib⁹. xi. diebꝫ. xv. z alter per scisma creatus q̄ dicebaꝫ Octauian⁹ ānrus. imo etiam tres alij. sed oīb⁹ repulsis remāsit demū alexāder papa. qui duo pcilia vniuersalia celebrauit vnū turonis ī fran/ cia. anno dñi. M. clxij. aliud rome dictū lateranēse scis ma tunc fuit. qd̄ durauit xvi. annis. z dissensio magna inter Alexandꝝ z fridericū. s. imperatorē. qd̄ tū ablatuz ē et facta pax inē eos. Quattuor q̄ antipape scz victor. pa scalis. calixtus. z innocenti⁹. defecerūt z remāsit sol⁹ ale/ xander. Tempe hui⁹ martyrizat⁹ est scīus Tho. cantbua riensis archiepus. Et canonizatus anno dñi. M. cc. Jn/ nocen. iij. sub q̄ ceperūt ordines mēdicātū. Et āno dñi M. ccxv. concilū lateranense celebrauit. in q̄ cōuenerūt M. ccxv. prelati. scz patriarche. archiepi. epi. et alij plati et milte salutifere decretales ibi edite sunt. āno dñi. M. ccxxiij. Greg. ix. beatū Dominicū canonizauit a confir/ matōe ordinis. xvij. z a morte ipius beati Dñici anno xij. ac etiā btūm Franciscū. Dic greg. quocauit concilū rome. sed imperator impediuit z cepit duos cardinales et multos prelatos eos occidēdo. Anno dñi. M. ccxl. vel circa Jnno. iij. tanuensis celebrauit pcilū in lugdu no. z imperatorē fridericū excomunicauit. post quem fuit alexan. iij. anno dñi. M. clxxij. Creatus est papa gre gorius. x. natione lombard⁹ hic lugduni concilū celebra uit vbi fuert q̄ngenti epi. lx. abbates z alij plati circa mil le. in quo greco. z tharrarox nunciꝫ inter fuerūt. z greci ad vnitatē redire ecclie promiserūt. in cui⁹ signū confecti sunt spūsanctū a pre z filio pcedere. Post hūc Nono rius. iij. z est vltimus in martiniana. anno dñi. M. cc. lxxx. vij. post hos fuit Celestin⁹. qui sequit Bonifi. viij. et eū Benedictus. xi. demū clemens. v. sub quo concilium viennense Jo. xxij. Urba. Greg. xi. post quem scisma inē duos. s. vrbanū. sub quo italia. vngaria z alemania fue runt. z clementē sub q̄ francia. hispania z arogania fue rūt. Urbano successit Bonifac⁹. viij. Bonifacio Jnno. Jnno. Greg. xij. Ex alia parte Clemens successit Benedic. xiij. Et sub his duob⁹ scz Greg. xij. z benedic. xiij. factum est terciū scisma pcilio celebrato pisis. vbi fuit⁹. xij. papa dictus Alexander ordinis minoz. cui successit Jo. xxiij. Et cōcilio generali ꝯgregato constātie. Greg. xij. sponte renunciauit. Jo. xxiij. deponit: est benedictus. xij. depo situs pter ꝓtumaciā nolēs comparere. z cū magna cō/ cordia cardinaliū ipoz trū qui se p summis pontifici bus gerebant. et etiā adūctis vocib⁹ q̄busdā nationum canonice est electus martin⁹. v. de domo colūnensiū. anno dñi. M. cccc. xvij. cui successit eugeni⁹. iij. natiōe ve netus. sub q̄ celebratū est cōcilium generale ferrarie. in q̄ pestem postea translatū florentie. in quo cōcilio genera/ li reducti sunt greci ad fidē z pfessionē verā de pcessione spūssancti. et armeni etiā reducti sunt. ad qd̄ concilium venerūt pmarcha grecoz. pstantinopolitan⁹ et imperat⁹ grecoz. Et in ipso etiā pcilio generali de basilea in ferra/ riā. z de ferraria in florentiā trāslato ab eugenio p̄ re/ ductionē grecoz. illi congregati basilee facientes scisma temerarie deposuerūt Eugeniū z duce sabaudie dictus amadeū creauerūt vocantes felicē. q̄ anno domini M. cccc xl. de mense Aprilis renunciauit papatui dictus felix. et b̄ mortuo egeni. et nico. v. succedēte ei in papatu.

Q̄ concilia generalia. §. VI.

lia nō possunt prefigere legem pape. notat abbas de sil/ alia iup. c. significasti. de elec. q̄ pcilia generalia nō pñt statuēdo pfigere legē pape. imo in omib⁹ statutis pcilij intelligit facte. excepta auctas pape. z textus h⁹ decre talis Significasti. frequnter allegat. precipue in materia vbi disputat de prate pcilij z pape. Et vide de hoc bo/ nū textū. xi. q. iij. vbi dicit. Nemo iudicabit vel iudicare pōt prima sedē. s. papā. nec augustus nec popul⁹ nec cle rus. z c. alioz z multa alia. c. ibi posita ad idem faciunt. Et p istū textū arguit Jo. an. q̄ sententie pape est stan/ dum. qñ ꝓtradicit snie totius cōcilij. Et remittit ad no tata in. c. Jn istis. dis. iij. z c. Sicut. dis. xiij. Infert etiā Jo. an. q̄ p istū textū solū. papa pt interpretari statuta cō cilij. nec mitz cū fmi cū possit z tollere z limitare. vt. c. sta tutū. de rescrip. li. vi. Vidi bonā glo. in ca. Ubi piculus. de elec. li. vi. que dicit q̄ tz nō sit licitū q̄ papa revocat statuta concilij sine ipsi⁹ concilij pcilio. pōt tñ si vult. pq facit text. hic z ibi. textus ifte z omia pdicta debent limita ri. z restringi ad ea que pendent a plena dispositione pa/ pe. Nam in his q̄ sunt iuris positiui. indubitāter est pa pa supra concilū. quia ipse est caput ecclie. Uñ licet pos/ testas sit data pape et tori ecclie. pape tamē tributa est tanq̄z capiti. vnde debet corpus moueri a dispositōe ca/ pitis. vide bonū text. ad pdicta in. c. Jus dñs. di. xix. z in. pitis. vide bonū text. ad pdicta in. c. Jus dñs. di. xix. z in nouo testō. z l. c. q̄uis. di. xxi. et. xxij. q. i. Loquit. z. c. pu denda. Sed in his q̄ nō dependēt a plena prate pape.

non est simpliciter dicendū q papa sit supra statuta cō cilij. ideo in concernentibz fidem. concilij est supra papā Uñ papa nō potest disponere contra dispositā p cōcilij in hmōi. vide bonū tex. cum glo. dis. xix. c. Anastasius. Hinc est q cōcilij pōt cōdemnare papā de hereti. vt di. xl. Si papa. Potest enī eē hereticꝰ papa. z de hereti iu dicari. Et dicūt doctores in. c. fidei fauorē. de here. li. vi. q concilij est iudex pura tm̄. q si papa moueret melio ribus rōnibz z auctibz q̄ concilij standū. tūc esset sen tentie pape. Nam z cōcilium potest errare. sicut alꝫ erra uit in facto matrimonij inter raptorem z raptam decla rās non posse esse mr̄imonū. Et dictum Hiero. melius sentētijs fuit postea p̄latum statuto concilij. xxxvi. q. ij. c. Tria. iuncto. c. Placuit. facit q̄ notat z legit di. xx. c. i. Nam in cōcernētibus fidem dictū etiā vnius p̄uati eēt perferendū sentētie pape. si melioribz rōnibz z auctibus noui z veteris testamēti moueret q̄z papa. nec ostat si di catur q cōcilij nō pōt errare: q̄z xp̄us orauit p ecclia sua ne deficeret. vt notat in. c. maiores. ex de baptis. z xxiij. q. i. Ecca. z. c. pudenda. Nam licz concilij generale to tam ecclesiā vniuersalē cōcernat. tñ ibi vere nō est vniuer salis eccl'ia. sz repsentatiue. q̄z vniūsalis eccl'ia cōstituit ex collectōe oim fideliū. Uñ oīs fideles terre dr̄ constituūt re tā vniuersalē eccl'iam. saltē cuius caput et spōsus est ipe xp̄s: Papa aūt est vicariꝰ ipsius xp̄i. z nō vere caput ec clesie. vt notat glo. ne romani. de elec. in clē. que etiā dic: q̄ mortuo papa eccl'ia nō est sine capite. q̄z nō ē sine xp̄o qui est caput eiꝰ. z ista eccl'ia est q̄ nō pōt errare. de cōsti di. i ecclesia. Uñ possibile est q̄ tota fides remaneret in vno solo. ita q̄ verum est dicere. q̄z fides nō deficit in ce clesia. sicut ius vniuersitatis nō potest residere in vno so lo alijs peccantibz. hoc patuit post passionē christi vbi remāsit in sola virgine. q̄z oīs alij sbandalizati sunt. et tñ christus orauerat p̄o Petro ante passionē vt nō de ficeret fides sua. ergo nō dicit eccl'ia deficere nec errare si remaneat fides in vno solo. Itez dico q̄ in cernenti tibus vniuersalē statū eccl'ie nō potest papa disponere contra statū generalis concilij. si statuendo decolorare tur status ipsius eccl'ie. vt dicē tex. i. q. vij. c. Et si illa. z in b cāu nere. z vniuersalē statum eccl'ie. vt notat in ca. Litteras. de resti. spo. Et vide quod notat Inno. in. c. Quāto. de cōsue. vbi dicit q̄ nō est papa p̄mittendus venire cō tum vniuersalē ecclesie si inde infamaret eccl'ia. secus si ex causa rōnabili papa vult venire limitādo statum ec clesie seu tollendo statutū cōcilij sup statu eccl'esie. sic in telligo que notat glo. in. c. Que ad p̄petuā. xxv. q. i. Nec ille. Pe. de ancha. videt dicere q papa potest tollere sin gula statuta eccl'ie. scilicz mere iuris positiui. q̄z istud vel uersalem eccl'ie. Idem abbas de sicilia inducit glosaz su per. c. Si papa. di. xl. vbi dicit q papa potest etiā iudi cari p̄o quolibet mortali notorio in q̄ esset incorrigibilis et scandalizaret ecclesiā. quia talis contumacia reput at heresis et multū opi. illius glo. approbat. sed vt supra in titulo de summis pontifibz. dictū est p Petr̄z de palude illa glo. nō est vera. q̄z illa pertinacia improprie dr̄ heresis Sz cū dr̄ in dicto. c. si papa. ipm de heresi posse iudica ri. intelligit̄ large z stricte heresis p̄out importat errorez circa fidem. nō p̄o pertinaci p̄manēcia in aliquo crimi ne etiam notorio. Uerū est q̄ in concilio constātien. celebra to circa annos domini. M. cccc. vij. in quodaz decreto quod incipit Frequens. fuit statum q̄ nō solum in cau sa heresis. sed etiam in causa scismatis cōcilium posset de papa iudicare z recte: quia satis appropinquat here si. differens ab eo sicut dispositio ad habitū. nō tamen videt intelligendū de omi scismate. sed de eo q̄ oritur retur probabiliter. vtrū canonice esset facta an p violen tiam et huiusmodi. sicut accidit de scismate. q̄ tunc in dicto concilio Constantien. fuit amotus q̄ duraverat p annos. xl. vel circa: z tertū habuit post mortē Greg. xi. In creatōe successoris imediate q̄ dictꝰ est Urbanꝰ. vi. ex eo q̄ dicebat illa electio p metū: q̄ cadē poterat ī pstātē virū. vnde z a cardinalibz recedētibz post menses aliqs ab eis creatꝰ fuit alter in ciuitate fundoz in cōfinibz re gni sicilie q̄ dictꝰ ē clemēs. vij. sz nō de scismate q̄ oriret habito seu pstidente vno indubitato summo pontifice. et hoc q̄ aliqui recederāt ab obedientia eius statuentes sibi aliud caput. sic factū ē i cōcilio basilien. Effecto cōci liabolo temerarie deponentibz Eugenij. iij. vnicū. z in dubitatū. vicariū Jesu xp̄i: z erigentibz nephariē idolū quem appellauerūt Felicem prius subaudie ducem di crum Almadeum.

Uñ concilij de legiti. §. VII.

me celebratū. Circa q̄ notandū q̄ tunc fit legitime ge nerale concilij q̄n fit de mādato pape ipo inscio. vel alio de eiꝰ spāli mādato. ut q̄ id q̄ legit z notat di. ij. §. porro. et di. xvij. c. i. z ij. Idem tho. vts. patuit in tit. pcc.

Sciendū etiā q̄ p̄scis tribz in congregatōe concilioz sp interfuerī ipatores. vtz in. c. Canones. di. xv. z di. xvij. § hinc etiā. Dicit de theodorico rege quocāte concilij z mul ta concilia fuisse p ipatores quocata. vtz in discursu hy storie tripartite. z in libro concilioz. Ideo aūt antiqtꝰ ipe ratores cōuter concilia congregabāt. q̄z tūc eccl'ia male po terat vti ptāte sua. pt aduersitates z diūsitates q̄s pa tiebat ab hereticis. q̄by aliq̄n fauebāt z adherebāt magni ncipes z reges. vnde statim cū potuit b correxit: z nō ncipes z p se concilia quocauit. z aliq̄n p ipatores q̄pi ente eccl'ia celebrata sunt concilia. aliq̄n ipsa rogāte z post ea autorizante. aliq̄n ipsa autorizāte. aliq̄n ipsa ratificā te. vt di. xvij. p to. z maxīe in. §. hinc etiā. z aliq̄n p̄sultu impatoris. z sui p̄tia. Dicūt aūt alij q̄ papa negligente et nolēte quocare concilij ad locū idoneū. p aliq̄ cā ardua imminēte. Potestas congregādi concilij spectat p̄mo ad oīes cardinales q̄ post papā sunt maiores clerici. deinde alijs q̄busc̄q. ar. eius q̄ legit d ma. z obe. c. i. p Inno. et q̄rensent vnū corp cū eo q̄si sede vacante. videtur ad eos spectare talis ptās. Secdo spectat ad patriarchas z precipue ad constātinopolitanū. cuius sedes est p̄ma p romanā. vt p̄z dist. xxij. de constātinopolitano. z alijs. c. Quod tñ intelligendū cū catholicꝰ est p̄triarcha. Tertio ad impatorē. Quarto ad reges. Quinto ad alios p̄nci pes. nam ptās vnus deuoluit gradatim ad alium p̄ter negligentiā. arg. de elec. c. Cū in cuncti. z de cōcess. pben. c. ij. Uel dicamus q̄ due partes concilij in aliquo loco idoneo congregare poterunt et alios cōuocare. iuxta no tata p Innocentiū in. c. ij. de no. ope. nun. si aūt due par tes nō sunt cōgregate. tunc videt hīe locū ordo sup̄ po situs. Ubi aūt papa essz hereticus vl de hereti suspectꝰ tunc ad eū nō spectare videt ptās congregandi concilium. Arg. dis. xl. Si papa. Sed q̄rit qui sint vocandi seu qui venire debeant ad concilij generale. Ad q̄d dicendum videt q̄ solū epi et superiores sunt de necessitate vocandi. vt notat Inno. et Jo. an. in. c. Graue. de p̄bē. z facit ad b di. xviij. epus nō debz. z. c. Propter. cū seqnti. Est tamē in ptāte pape conuocare etiā abbates si vult. argu. lxiij. ca. Adrianus. vbi fit mētio de abbatibus. Et de grego. x. legitur q̄ ad concilij generale quod congregari fecit lugduni vocauerat beatus Tho. de aquino. z b sue emi nentis scientie rōne. qui tñ nec episcopus nec abbas nec alius p̄latus erat. Imperatorē vel alios ncipes nō te neī quocare p. §. hinc etiā. di. xvij. pōt tñ si vult vocare. si ei vidr expediēs ad scādala vitāda. vt di. lxiij. §. vez.

Concilij congrega re potest.

Ad concilij vocā di.

Et si querat an papa teneat oīs epos z superiores quo

Titulus Vicesimustertius

care totiꝰ orbis. loquēdo de catholicꝭ. Rñdeo q̄ ℔ videt ex eo qđ hr̄ di. xvi. c. i. vbi dr. q̄ sancti prēs in ꝯcilio nicēno qđ fuit pmū t solēnꝰ de oī orbe terraꝝ ꝯuenerūt. t qz in ꝯcilio ꝓuinciali oēs epi ꝓuincie sunt vocādi sub archiepo suo. vt di. xviij. p totū. q̄ a simili in ꝯcilio vniuersali oēs epi orbis: cū papa dicat archiepi orbis. di. xcv. i fi. et ꝓuincia eiꝰ sit vniuersitas orbis. qđ qđē satis iustū. ibi agit de maxīo ꝓiudicio t ō reby arduis. fac qđ legit di. xcx. Anastasiꝰ. t di. xxi. nūc aūt satis. cū videt posse dici q̄ vbi nō agit de fidei dubijs vl̄ de fcō pape possit numer⁹ relinq̄ arbitrio: q̄t scz t q̄ sunt vocandi. nā ꝯcilium generale videt id qđ pape mādato ꝯgregat ipo interesse vl̄ alio eiꝰ noīe. t de eiꝰ spāli mandato. iuxta illud qđ notat di. ij. §. Porro. t di. xvij. c. i. t. ij. et in ſūma nec curandū videt de nūero diminuto ꝓlatoꝝ ibi existentiū ꝓpter ꝙbū xpi dicentis Matth. xviij. Ubi sunt duo l̄ tres congregati in noīe meo. ibi sum i medio eoꝝ. i. q. i. Cū scriptura. t xcuij. q. i. Zilien⁹ ē. Cū triby enī puerꝭ. Sananias et alijs simplicibꝫ vnanimibꝫ t deo mādata fuātibꝫ dominꝰ fuit: t eos irroauit in medio ignis. vt pz di. xvi. p totū in multꝭ ꝯcilijs ꝯgregatis in valde differēti nūero. cōueneſt epi aliqñ i maxīo nūero. aliqñ enī fuerūt. ccccc. aliqñ. ccc. aliqñ. cc. aliqñ. c. aliqū. xl. aliqñ. xxx. aliqñ xx. aliqñ. xv. epi. et in oīby facti sunt canōes. aliqn plēs vel pauciores. t aliqū papa fuit pñs. aliqñ legati ex pte ipius. In niceno inſfuit scūs Nicolaus. In q̄dā carthagiſnensi. interfuit scūs Augꝰ. t cū Aurelio carthaginensi archiepo ediderūt canōes. scz qñ de fide agit et hereſibꝫ extirpandis vl̄ scismatibꝫ. q̄ cā est cōis oīby catholicꝭ et oīs tāgit. ab oīby epis catholicꝭ tractari et termiari dz. et oēs epi dñt ad ꝯcilīū ꝙuocari ſm regulaꝫ q̄ oēs tāgit debet ab omibꝫ approbari. de re. iu. li. vi. t di. vi. c. i. t de bis q̄ fi. a ma. par. ca. c. fi. Resident auctas tñ ꝯcilij penes vocatos venētes t saltē si interſunt due ptes oīm epoꝝ orbis. q̄ id qđ legit de bis q̄ fi. a ma. pte ca. c. i. p Jo. an. vel forte sufficeret si maior ps epoꝝ orbis interfuerit: vt notat p cōpoſ. in. c. q̄ propt. de elec. qui aūt vocati non veniūt. legitimo impedimēto cessante vtiꝫ peccant. vt pz di. xviij. et puniri dñt. Qui aūt impediti sunt excusatoꝝ mittere dñt vt pz ibidē. In ſessione aūt in cōcilio quis aliū inſ ꝓlatos eiusdē dignitatiꝭ. pura epos vel archiepos. abbatesꝫ t hmōi dz p̄cedere. notat Symachus papa. sic scribens epos ſm ordinatōis ſuc t pus siue ad ꝯsedendū in ꝯcilio siue ad subscribēdū siue in q̄libz alia re sua attendere loca decernimus t suoꝝ sibi ꝓrogatiuā. ordinū vendicare. dist. x vij. §. illud de clericis. Et subdit Gratianus: q̄ tempus ordinatōis non ad ecclesias sed ad personas referꝫ sicut ex ꝯsuetudie scē romane ecclie. vt epoꝝ vniuſcuiuſqz ꝓuicie euideter appet.

Q, nō licet appellare a pontifice romāo ad successorem ipſius. Capl̄m Tertium.

QUoniam quidā hostes virtutiꝭ t vnitatis adūsariꝭ dicere ꝓsumpſerūt. q̄ lz a romāo pōtifice ad successorem ipſius vl̄ ad generale ꝯcilīū appellare. nō cū correctiōe sedis apl̄ice intēdo ꝓbare. q̄ sentire q̄ a romāo pontifice possit ad quēcūqz appellari ē hereticū māifeste. t ℔ pbo vnica rōe q̄ est tal̄. Quicūqz ꝓuilegiū romāe ecclie a xpō traditū auferre conat: est hereticꝰ. scz dicēs t tenēs q̄ licz appellare a pontifice romāo ad successorē eiꝰ aufert ꝓiuilegiū romane ecclie a xpō traditū. q̄ tal̄ māifeste hereticus ē. maior ponit in decretꝭ di. xxi. c. Dñs. vbi dr sic. Nō dubiuz est: quia quisquis quilibet ecclie ius suum detrahit iniuſticiā facit. q̄ aūt romāe ecclie ꝓuilegiū ab ipso sūmo oīm ecclīaꝝ capite traditus auferre conat. hic procul dubio i hereſim labit. t cum ille vocet iniustus. hic est dicendus hereticus. fidem quippe violat qui ad uersus illam agit que est mater fidei: t ipie cōtumax inuenit. qui eam cūctis ecclīis ꝓtulisse cognoscat. Zid probationē minoris ꝓmitto tria. Primū est quid vocatur ꝓiuilegiū romane ecclie. Scōm est q̄ sunt ꝓiuilegia romane ecclie a christo eidem tradita. Tertium est a quo et ad quem est generaliter appellandum.

Primo videndum est. §. I.

quid sit ꝓiuilegiū romane ecclesie. Priuilegiū romane ecclesie est dignitas vel ꝓrogatiua ꝯcessa romane vel vniuersali ecclesie in persona beati Petri primi romani pontificis et vniuersalis vicarij Jesu christi. Nec pbatur per illud qđ habet dist. xxi. c. Omnes. vbi dicit sic. ipam romanā ecclīam solus ipe fundauit. t supra petrā fidei mox nascentis erexit. qui beato Petro creme vite dauit gero terreni simꝰ t celestis imperij iura cōmisit. nō ergo quelibet terrena sentētia. sed illud ꝙbū quo cōstructum est celū t terra. p qđ denicz condita sunt oīa elemēta. romanā fundauit ecclīam illaꝰ certe ꝓuilegio fungit. illius auctoritate fulcit. Ex his pz q̄ priuilegiū romane ecclesie dicit dignitas que ei in ꝓsona collata est.

Secundo videndum. §. II.

est que sunt ille priuilegia que habet romana ecclīa vel romanus pontifex qđ est idem. t q̄uis explicādo dignitates summi romani pontificꝭ possent enumerari. multa tamē ad ꝓpositum enumero quinqz tantū. Primū est q̄ romanus pontifex est caput summū t vnicus vniuersalis ecclesie habēs primatū t principatū sup totam ecclesiā. et nullus est eo maior vel superior. et ipsa romana ecclīa. t p hoc etiā dicit caput t mater et princeps omnium ecclesiarū. ista parent p multa. c. dist. xij. c. nemo de ca. pite membra discedere. sed in tra scripture testimonia omia membra caput suū sequūtur. Nulli vero dubiuz est q̄ aplica ecclīa mater sit omniū ecclīarum. a cui⁹ regulis nullatenus ꝯuenit deuiare. et sic filius venit facere voluntatē patris. sic et vos implere voluntatē matris vestre que est ecclīa. cuius caput vt ꝓdictum est romana existit ecclīa. Ubi notandū q̄ id qđ ed⁹ dixerat ecclīa apostolica. postea dixit vt ꝓdictū est romana. ex quo pz q̄ eadē est romana t apostolica ecclīa. di. xix. ca. Ita domin⁹. Secundū priuilegiū romane ecclesie vel romani pontificꝭ est. q̄ romanus pontifex est generalis ꝓnceps et ꝓlatus habens sup omes plenitudinem potestatis: et ei subiecti sunt omēs q̄ pinent ad ecclesiam militantē. etiꝫ in omibus obedire tenentur. etiā si grauia videant. patz hoc. ij. q. vi. c. Quid se scit. Ipse nanqz ecclīa q̄ sancta ē ita reliquis ecclesijs vices suas ordinauit vel credit largiēdas. vt in partem sine vocate sollicitudinis nō in plenitudinē potestatis. Unde cum in palleo conferat pontificalē officiū plenitudo. prout dicitur extra de actor. t vsu. pal. solus roman⁹ pontifex in missarū solennijs palleo semp vtitur t vbiqz. quoniam assumptus est in plenitudinē ecclesiastice ptātis que ꝑ palleū significat. Alij aūt eo nec. semp nec vbiqz sed in ecclīa sua in iurisdictiōem catholicā acceperūt certis de bent vti diebus. q̄m vocati sunt in partez sollicitudinis et nō in plenitudinē ptātis. cui⁹ eo. Ad honorē. q̄ t sit vniuersalis hns potestatē sup oēs. habet di. xcij. c. Legim⁹.

Tertium priuilegiū est q̄ roman⁹ pontifex pōt condere statuta ꝑpetua firma et immobilia. Unde consequēs ē vt ab hmōi sedis rectoribus plena auctoritate facti. nullius consuetudinis ꝓpediente occasiōe remoueat. sed firme t incōcusse teneat. et hanc firmitatem in suis ordinationibꝫ innuit xpus cū dicit. Tu es petr⁹ &c. Matth. xvi. Et q̄uis xpus dicat fundamentū ecclie. iuxta illud

prima Corinth.iij. Fundamētum aliud nemo pōt ponē
præter id qđ positū est: qđ est dñs ihs. t Petr⁹ etiā dicat
fundamētū. sm illđ Sup hanc petrā edifi. ecclīaz meā.
Math. xvi. aliter in t aliter. Naz xps est fundamētum
quasi nāle seu vniūsaleqđ sustētat oīa. Petr⁹ aūt est fun
damētū qsi pm⁹ lapis adherēs fundamēto naturali qđ
est xps. xps fundamentū ecclie qđ sustēat totū edificiū
spūale. Petr⁹ ēo t qlibet eius successor seu aplica sedes
fundamentū ōr vt pma ps edificij. ꝓterea vocat petra
vt dist. xix. Ita dñs. Hoc idē dicūt Hiero. Crisō. Origē.
et Tho. l. q. Petr⁹ cū xpo t post xpm est fundamētū eccie
et petra. Quartū ꝓuilegiū ē. q romanus pontifex dat
auctem t robur omibꝫ cōciliis. t hec patēt ex premissis
qz si est vnicū caput t pnceps tot⁹ ecclie. hns sup oīs
plenitudinē prātis. t solus porēs facere statuta firma t
ꝑpetua tangz ecclie fundamētū. sequit q sol⁹ pt roborā
re statuta pdecessoꝝ t firmare. Ih aūt pz di. xvij. p totū. t ij.
q. v. Ideo huic sancte sedi pstita ꝓuilegia spāliē cōcessa
sunt tā de pcilijs t iudicijs t institutoribꝫ eporꝝ ꝙ gregā
dis ꝫ de sūmis ecclīaz negocijs. Itē. iij. q. vi. ōr. Dudū
a scis aplis successoribusqz eoꝝ in antiqs decretū ē statu
tis. q acrenus sctā et vniūsalis ecclīa aplica tenet non
oporrere. ꝓter sniam romani pontificis ꝓcilia celebrari.

Quintum ꝓuilegiū romāe ecclesie t romani ponti
fic⁹ est q oēs iudicat. t a nullo pt iudicari. di. xl. si papa.
vbi dicit hui⁹ culpas redarguere psumit mortalis nul
lus. qui cūctos ipse iudicaturꝰ a nemine est iudicandus
nisi deprehendat a fide deuius. t. xx. q. iij. c. Longstus. §.
Sola enī romana ecclīa sua auctre valet iudicare de oī
bus. de ea autem nulli iudicare ꝓmittitur.

Tertium principale. §. III.

Videndū est a q t ad quē liceat appellare. t rndeo breui
ter: q a minore ad maiorē. ad inferiorē ad suplorē appel
lari pt. t nō econuerso. t h nomē appellatōis importet. qz
appellatio est pclamatio ꝑ quā ab iniq iudice p iniquaz
sniam a q petat relevari p eū ad quē appellat. Releuare
aūt nō pt aliqs iuriā ab aliq factā nisi hēat iurisdictōz
sup illū q fecit iniuriā. iurisdictōem aūt nō hz q ius dice
re nō pōt. Un iurisdictio ōr qsi iuris dictio. ſz pt dicē ali
quis ius duplr. Uno mō p modū cognitōis. t sic ius di
cere ꝓcesit q cunqz iurisperitus vl doct⁹ sciens docere in
aliq materia qd iustū vl iniustū. t ad talē pōt haberi re
cursus p cōsilio. ſz nō p reclamatiōe auxiliū impendēdo
Sz scdo mō pōt ius dicere aliqs pmodū sniē obligātis.
et h ptie. t solū ptinet ad iudicē iurisdictiōez habentez q
potest eū ꝫ quē ius dicat. id est sniam ferre ad tenendum
qđ iudicatū est sententialiter coercere. t talis est supior eo ꝫ
quē iudicat. qz inferior aut cēqlis supiorē coercere nō pōt
Itē cū appellatio fit ad reuocādū grauatū optz vt sit apō
ille q possit t grauatū tollere a guamīe t posset guntē
a desistendo a guamine cogere. Un necessario sequitur q ap
pellatio a minore ad maiorē. ab inferiore ad supiorē fieri
debet. vt hr. ij. q. vi. Interiorꝫ. §. Illud. ar. ad h dis. xxi.
Inferior. t. ij. q. vi. Placuit. xxi. di. Nūc aūt. Ptz ꝙ q ap
pellandū est a mīore ad maiorē. ab inferiori ad supiorez.
a membris ad caput. a filijs ad mrez. Et ex his tribꝫ pam
bulis pbat pdicta minor. scz q q cūqz sentit q a romāo
pōtifice ad quēcūqz aliū liceat appellare conat q̄ntuz in
se est auferre ꝓuilegia romane ecclie. qđ pbat ex oibꝫ p̄
missis. Pmo sic. Quicūqz sentit romanū pontificē nō eē
summū supmū t vnicum caput totius ecclesie. auferre
conat ꝓuilegiū romane ecclie a xpō ꝓcessum. ſz q cunqz
a papa appellandū esse sentit. sentit papā nō eē summū
et vnicū caput ecclie. ergo. t. Maior ptz ex pmo ream
bulo. Minor ex tertio patz ex q sequit q q cūqz ſz sen
tit contra articulū Nicene synodi. vbi dicitur vna sanctā
ecclesiam. qz ecclīa habet vnitatē ex vnitate capitis. Una
et Joh. x. dicit xpus. Fiet vnū ouile t vnus pastor. sed si
licitū essz appellare a papa. t ille ad quē appellaret eēt ca
put. sic papa nō esset papa. vel essent duo capita. qđ eēt
monstruosum t disrumpens ecclie vnitatē. Et hinc est
q felicis recordatiōis Bonifacius octauus in extraua
ganti que incipit. vna sanctā probat ꝙ vnitatē ecclie esse
de necessitate salutis omnē hūanā creaturā romāo pon
tifici eē subiectā. Scdo arguit idem ex scdo ꝓuilegio
sic. Quicūqz asserit q roman⁹ pōtifex nō hēat plenitudi
nē potestatis sup oīs. auferre conat ꝓuilegium ecclie ro
mane a xpō traditū. qđ pz ꝙ scdm ꝓuilegiū sup positū.
sed sentiens appellandū eē a papa. sentit ipm no habe
re ptātis plenitudinē sup omnes. ergo. t. Minor patz
quia ille ad quē appellat hz ptātem sup illum a quo ap
pellat. quia potest eius iudiciū mutare t sniaz retracta
re. ſz si qs hēret potestatē sup papaz. papa careret illa po
testate. eo q in hoc ei esset subiectus. et per consequens
non haberet plenitudinē potestatis. Ex tertio ꝓuile
gio arguitur idem sic. Quicunqz sentit romanā eccles
iam non habere firmitatē immobilē t perpetuā auferre
conatur ꝓuilegia romane ecclie ei a christo tradita. sed
sentiens q a romano pontifice possit appellari. sentit ro
manam ecclesiā non habere ꝑpetuam t immobilem fir
mitatem. ergo pdictum ꝓuilegium ei auferre conatur.
Maior ptz quia ecclesia sicut est vna sic est firma. ideo
dicit in vtroqz simbolo. vnam sanctam ecclīam. San
ctum aūt idem est qđ firmū. vnde t immutabilia statu
ta vocant sanctiones. Minor patz. quia iudex ad quē
appellatur potest iudicia t sententias eius a quo appel
latur mutare t retractare. ergo si a papa sit licitum appel
lari iudicia t sententie pape immutabiles: et firme non
erunt. Et ideo quicūqz statuta pape crediderit violāda
prevaricator fidei reputat. id est hereticus. xxv. q. i. Ge
nerali. Ex q̄rto ꝓuilegio probat idem sic. quia si ap
pellari posset ad aliuz. aut appellaret ad alium papam.
aut ad concilīū generale: nō ad papam successorez. tum
quia nō habet imperiū par in parem. extra de elec. c. In
notuit. §. q̄uis. tum qz romanus pontifex parem pote
statem habz cum p̄cedente. Is autē ad quē appellat de
bet esse supior. tum etiā quia absens: sicut ille qui mortu
us est ex hoc mūdo migrauit. tum etiaz quia potestas
pape se extendit ad illos q sunt sup terram. vt ptz ex for
ma collate potestatis. scz q̄cunqz ligaueris sup terram.
erit ligatū t in celis. Super terrā autē non est papa de
functus. Sed nec ad concilīū generale a papa appella
ri potest. quia papa omni cōcilio superior est. nec robur
habet quicquid agitur nisi auctoritate romani pontifi
cis roboretur t cōfirmet. sentire ergo q ad concilium a
papa appellari possit est hereticū t contra illum articu
lum sanctā ecclīam catholicam. Ex quinto ꝓuilegio
patez idem sic. Quicūqz sentit q a papa possit ad aliuz
appellari sentit q roman⁹ pōtifex ab alio possit iudica
ri. ſz hoc est ꝫ ꝓuilegiū romāe ecclie. q̄ talis sic sentiens
ꝓuilegiū romane ecclie auferre conat. Itez h sentire est
sentire q papa habeat supiorem. t q sit aliqs eo maior
quod est dicere romanū pontificez nō esse vnum caput
et vniuersale. et p ons sentit ecclesie vnitatem.

Sed cōtra ista sunt. §. IIII.

due obiectōes. Prima est q roman⁹ pontifex est hō pu
rus t pōt peccare. Deus aūt q nō defecit necessarijs nō re
linq̄t eū sine remedio sue salutis. ſz si nō essz q possz eū cor
rigere inueniret sine remedio salutis sue. vt igit nō rema
neat sine remedio salutis videt q aliquis possit eū corri
gere in casu in q peccaret manifeste t enormiter. Sz ad h
respondet q licet papa vt singularis pſona t ex propria

vt. ē. tit. 22. 23.

A papa nō appel lari pbat

motu agens peccare posset in moribꝫ. cñ a nullo homie potest repbendi. s. ꝙ modũ iudicij. vt cũ. s. ꝓdẽnare valeꝫ ac. vt ꝺ. i illo. c. si papa. dis. xl. nec ꝙ ꝫ remanet sine remedio sue salutꝫ. vt dicebaꝫ in argumẽto. Nã hꝫ sacrã scripturã eius z oim vitia corrigentẽ. hꝫ rõnẽ et sinderesim redarguentẽ. z licet nõ ꝓt increpari vl iudicari. ꝓt cñ admoneri z exhortari iuẽ illud infra ad Thimo. v. Seniorem ne increpaueris: iz bñ obsecra vt ꝓcẽm. nec facile ꝓsumendũ est ipm eẽ in aliq irretitũ crimie. Unꝫ symachꝰ dixit. xl. Nõ nos. dicit. Quis enĩ sanctũ esse dubiret: quẽ apex tante dignitatis attollit. Igit quis peccare possit vt psona singlaris. cñ a nullo ꝓt redargui. i. iudicari vl ab ipso ad aliũ appellare. Sed obiectio est talꝫ. Contingere possz ꝙ papa hereticꝰ eẽt. z vellet heretica statuta condere. qꝺ si ꝓtingeret deficeret fides Petri. quia nõ esset qui in ꝫ casu posset resistere. nec teneret ecclia statutis hereticꝭ obedire. Uideꝫ g in ꝫ casu saltẽ licitũ esse ad aliquẽ appellare. Ad istud dicendũ sicꝫ prꝰ ꝙ licet vt ꝑsona singularis ex motu ꝓprio agẽs errare posset in fide. sicut scribitur de Leone. contra quẽ Hilarius pictauiensis ad conciliũ generale venit. tamẽ vtens concilio et requirẽs adiutoriũ vniuersalis ecclie deo ordinante q dixit. Ego rogaui pro te zc. non põt errare. nec ꝓt esse ꝙ vniuersalis ecclia accipiat aliqd rangz catholicũ qꝺ ẽ hereticũ. quia ecclesia vniuersalis q est sponsa z erit semp. z est nõ habẽs maculã nec rugã. Epb. v. hec est zc. Itẽ sctã romana ecclesia que temp imaculata ꝓmãsit dño ꝓcurãte et beato Petro apl̃o opem ferente in sedo futuro ꝓmanebit sine vlla hereticoz insultatõe. Can. v. dicat sponsus ꝺ ecclia. amica mea. colũba mea. imaculata mea. Cyprianꝰ. xxiij q. i. c. Loquit. in fi. Adulterari nõ põt sponsa xpi incorrupta est z pudica. Si tñ papa vt singlarꝭ ꝑsona in heresim laberet notorie. adhuc tñ nõ ẽ appellãdũ a papa. qz talis primo monendꝰ est ab illis qui in electione pape totũ corpꝰ eccie repñtant. qui sunt mõ eccie romãe cardinales z si admonitus vellet se corrigere nõ deberẽt eũ iudicare. sed ipsemet humilr ab honore desistens seipm debet punire. sicꝫ supra dictũ est de Marcellino. xxi. dis. zc. Si autẽ vellet in heresi pertinaciter ꝓmanere videretur a papatu eoipso detectus. xxiij. q. i. c. Audiuimus. et minor est quilibet clericꝰ catholicus vt dicit glo. xxiij q. i. in princi. nec videreꝫ habere posse summi capitis dignitatẽ si fidei non tenuerit vnitatem.

De ꝯcilijs puincialibꝫ z sinodalibꝫ. Capl̃m q̃rtũ.

Quia de concilio sinodali z prouinciali nimis breuit supdictũ est hic aliqua addenda notata ꝙ Anto. de but. et Jo. de ymo. sup. ca. Graue. de ꝓben. z ꝙ sex mẽbra. Et

Uocãdi ad sinodum.

primũ est Qui sunt vocandi ad huiusmodi ꝯcilia. Ad quod dicendũ ꝙ vocandi sunt ad conciliũ prouinciale episcopi oĩes totius prouintie z nõ alij sunt necessario vocandi. per id quod habeꝫ dist. xxiij. Quoniã quidez. et. c. seq̃n. Si tñ alij venerint volũtarie sunt admittẽdi; sz ꝓlati ecclie dicte puintie. z sic ꝓt intelligi de his q fi. a ꝓla. c. finali. et qꝺ ibi br̃. Sed licz alij nõ sint necessario vocandi tñ poterunt ex honestate vocari. ex quo de coz factis agit. Et simlr alij q̃z conciliũ est necessariuz arg. di. xxiij. obeuntibꝫ. Ad sinodale aũt seu speciale cõciliũ vocãdi sunt abbates. s. nõ exempti. nã exempti nõ tenent accedere z sacerdotes et clerus etiam ciuitatis et dyocesis sunt vocandi. dist. xxiij. Decernim⁹. qꝺ sane intelligendũ est. dũmodo taliter ꝓuideat ꝙ eccie non patiant magnũ detrimentũ in diuinis. ar. coz q habeꝫ de cleri. nõ resi. c. penul. Unꝫ possent aliq dimitti in diuisis plebanatibꝫ. ꝓcipue ꝙ administratõe sacramẽtoz: precipue ꝓ infirmis q̃ essent. Ad conciliũ ꝺo vniuersale. vt dictũ est. s. vocandi sunt episcopi totius orbis. et superiores prelati: z non ꝓlati: prout pape videtur.

Secundũ membrum .§. I.

est que expediri possunt in hmõi concilijs. Et in cõcilio quidez prouinciali poterit cognosci de causis q̃ vertunt inter epos z clericos. ij. q. vij. si quis epꝰ. cũ quatuor seq̃n. et etiam de omibꝫ causis clericoz q̃ deferunt. qꝺ intelligitur q̃ factũ est notoriũ vel nõ diffideret in breui posse liquidari. Quas causas diffinire poterit epis vl archiepus. vi. q. iij. Scitote. z di. xvij. c. i. z ij. z ꝫ cũ cõsensu vl consilio aliox epoz vel maioris ptis coz. vt de rescri. c. si archiepus. z de accu. sicut olim. De causis aut archiepoz concilio ipm cognoscere nõ poterit. cũ ꝓcilij nõ hẽat ptãtem in archiepm vt in capite. sed talia reseruant supioris iudicio. Causas ꝺo criminales epoz. concilium ipm poterit audire sz non diffinire abq licẽtia pape speciali. ij. q. vi. Accusatus. z de iudi. c. i. nisi reptiarur aliud in iure exp̃ssuz. vt in dicto. c. Graue. Causas vero inferiores ab epis etiã criminales. conciliuz ipm audire poterit z diffinire. vt br̃. xv. q. i. c. i. z ij. In concilio vero sinodali seu epali poterũt tractari cause cuiles. et etiam criminales clericoꝝ dũmodo nõ agitur ad penam depositionis ab officio cum epus solus nõ possit penas talem imponere per ea que habent. xv. q. vij. Felix. et. c. seqnenti. z de re iudi. c. Non potest. In concilio vero generali si in eo preest papa. potest ibi ꝺ omibꝫ causis cognosci cũ habeat plenitudinẽ prãtis. et sit ordinarius omnium et totius orbis. ix. q. iij. Cuncta. et. c. ꝙ primapalem. si vero preest in concilio generali alius loco pape. tũc idẽ quod dictum est de prouinciali.

Tertium mẽbrum .§. II.

est qualem potestatem habeant ipsi congregati in cõcilio an ordinariã vl delegatam et in quos. Et dicendũ ꝙ in concilio puincíali archiepiscopꝰ ibi psidens habet ordinariã. ad hoc. c. Sicut olim. de accu. Episcopi vero seu suffraganei q ibi sunt in ipso concilio siue sunt ibi vt iudices prout sunt fm aliquos. per id qꝺ habeꝫ vi. q. iij. Scitote. siue ibi sint assessores prout sũt fm alios gesta ꝙ capitulũ nõ valebunt sine concilio coz vl eis in requisitis. vt hic dicẽ Jo. an. ꝙ ea q̃ habent. xv. q. vij. Si quis. Sed dñs Jo. de ymo. hic dicit ꝙ potest dici q ipi epi in cognoscẽdo sunt ordinarij cũ ipsi ꝓncipaliter cognoscant. sed in diffiniendo sunt vt assessores. qz ipi ꝓncipaliter nõ sententiant. vt in cle. Audiuitor. de rescrip. Et aduerte ꝙ in ipsa snia archiepi non solum requirit cõsilium epoz. sed etiam cõsensus coz vel maioris partis coz. vt dicit Jo. de ymo. hic. quia si rectoretur solũ ꝯcilium. nõ censeret gestum id quod gerit per ipm ꝯciliũ ꝓut censet. sed potius ꝙ ipm archiepm per id qꝺ habeꝫ de arbi. c. Cum olim. vnde requirit cõsensus saltẽ maioris partis ipsoz epoz. z ꝫ nisi sit cã criminalis epi. in qua requirit ꝯsensus oim. si tractaꝫ ad finẽ vt deponaꝫ ab officio vt probaꝫ in dicto. c. Scitote. sed in causis criminalibꝫ presbyteri. dyaconi vl subdiaconi. etiam si agit ad finẽ depositõis sufficit cõsensus maioris partz. vt notat archidia. in dicto. c. scitote. z. xv. q. vij. ca. Epus. fm Jo. de ymo. De ꝯcilio aũt sinodali videndum ꝙ ipse epus ibi psidens habet ordinariam potestatem. sicut habet archiepiscopus in sinodo prouinciali vt dist. xxiij. Decernimus. In concilio vero generali vbi preest papa. alij non videtur habere iurisdictionem. qui sicilicz intersunt: sed potius videntur consultores cum papa habeat plenitudinem potestatis. z ordinarius sit cunctorum. vt. ix. q. iij. Cuncta. et. c. per principalẽ. Si ꝺo in generali ꝯcilio pest alꝰ de mãdato pape z ille cessẽt

habere delegatū. vt de offi. deleg. per totū. De alijs ꝫo q̄ ibi intersunt dicēdū vidē idē qđ alsistēnb⁹ i puīcali ꝛca.

Quartum membꝝ .§. III

est quot req̄runt in cognitōe causaꝝ q̄ ibi agit. Et dicen dū q̄ in ꝛcalio puīcali vl̄ cpali cū ꝓcedat no ex delegata ꝑte ꝫ ex ordinaria si agat cā ciuil̄r ꝫ pbyteꝝ vel aliuꝫ in sacris ꝛstitutū. poterit ꝫ cpm ꝓcedere archiepūs in prouīcali ꝛcalio ꝛstituē. vl̄ eps in synodali exūs. nec req̄runt nūer⁹ epoꝝ tūc. imo poterit ipse sol⁹ ꝓcedē sine nūero epoꝝ. ad ꝫ quod notat de fur. c. fi. ꝛ de vsur. c. j. fm do. Anto. de bu. imo ꝛ si ꝫ eos agat de crimīe ad finē vt de ponat ab eccl̄ia. poterit ipse sol⁹ de cā cogscere ꝛ eā diffinire. q. vij. q. ij. si quis. put vult do. Anto post Inno. et Jo. an. q̄ intelligit q̄ possit solus ꝓcedere sine nūero. sed nō sine cōsilio coꝝ ex assensu vel maiorꝫ partis ꝛcalij prouincialis. vel sine ꝛcensu maiorꝫ ptis ꝛcalij synodalis. ad hoc vt ipm ꝛcaliū cēseat actū. vt videt velle Jo. de ymo. qui etiā dicit post Inno. ꝛ Jo. an. q̄ tal̄ nūer⁹ epoꝝ nō req̄runt etiā si tractet de sua excōicatiōis vl̄ suspēsiōis ferēde tali nūero. vt pz ex his q̄ habent de cle. nō resi. c. Ex tue. imo etiā vicar⁹ archiepi absente eo ꝑt tales sniās ferre vt hr̄ in. c. romana. de offi. ord. li. vi. et hic ita transit dn̄s Anto. ꝫ vt certe censeāt tales sniē late q̄ ꝛcaliū. req̄runt q̄ sint late de ꝛcensu eoꝝ: vl̄ maiorꝫ ptis fm Jo. de ymo. Si vero velit procedē criminal̄r ad finē. vt deponat ab ordine ꝫ pb̄ros. dyaconos vel subdyaconos. et tūc archiepus vel eps solus procedere nō poterit ꝫ cos. ꝫ req̄runt vltra ipm epm in cā pbyteri nūer⁹ sex epoꝝ. ꝛ in cā dyaconi vel subdiaconi numer⁹ triū epoꝝ. vt pz ex his que habent i dicto. c. Felix. ꝛ. c. Non pt. In cā vero epi si ꝫ eū procedere velit archiepus ad depositiōꝫ ab ordine seu officio. et tūc req̄runt vltra ipm nūer⁹. xij. epoꝝ. vt. xv. q. vij. Felix. Et si aliqs coꝝ sit suspect⁹: tūc de ꝛcensu accusari et accusatoꝝ eligēt alij de illa prouincia si haberi poterit. ꝫ de. xpiā. q. ij. q. v. Placuit. ꝛ tal̄ eliget archiepm de cō sensu accusati et accusatoꝝ. prout no. glo. iij. q. ix. in summa. et talis nūer⁹ fm q̄sdā req̄runt in litis ꝓtestatiōe. ꝛ al legatiōibꝫ audiēdis ꝛ in actu sniē. imo in libelli oblatōe. p id quod hr̄ ꝺ libel. obla. c. i. fm Host. qui etiā dicit q̄ talis numer⁹ req̄runt ꝛ in cōmissiōe facēda. p ea q̄ habetur in auten. apud eloꝝ q̄ntissimū. C. de fide instr. imo etiā in relatiōe facienda pape. p id qđ hr̄. iij. q. vi. Dudū. imo et plus. q̄ tal̄ nūer⁹ erit necessari⁹. nō solū si agitet ꝫ ipm cpm criminaliter ꝫ etiā ciuil̄r in modū exceptiōis oppo nat crimē ꝫ eū vt sic ipse ꝛfirmet⁹ deūcat fm ea q̄ habent. c. sup his. de accu. q̄uis aūt Innocen. dixerit q̄ talis nūerus req̄runt qñ agit de crimīe ad finē vt deponat ab officio seu ordine. ꝛ nō qñ vt deponat ab eccl̄ia. certe tamē q̄ numer⁹ req̄rat qñ ꝓponit crimē p viam excep tiōis videt casus di. xxiij. Illud. videt q̄ tunc sufficiat numer⁹ sex epoꝝ. vt vidē probari in dicto ca. Illud. qđ videt velle ibi. archiē. fm Jo. de ymo. In ꝛcalio ꝫo generali vbi adest papa vl̄ al⁹ de mādato ei⁹ in ꝛcalio exūs procedit. ꝛ talis ꝓcedere potest nō solū ꝫ pbyteꝝ ꝛ inseniores ꝫ etiā ꝫ epm ad finē vt deponat etiā ab ordīe vl̄ officio. ꝛ de ipso cā cogscit etiā criminal̄r. ꝛ tūc nō req̄runt etiā aliqs nūer⁹ epoꝝ. p id qđ hr̄ de dolo ꝛ pcu. veritatꝫ. et de accu. c. Cū dilecti. Et hoc nisi aliud apparet in forma mandati q̄ id quod habet. iij. q. vi. c. Nec quippe.

Quitum mēbrum ē .§. IIII.

an exītes in ꝛcalio hūt ius reuocādi domū. i. redeundi domū ad placitū suū. Et dicēdū q̄ aut ꝛcaliū fuit specialiter ꝛgregatū. p aliqb⁹ causis ꝛ exītes ibi remanent. p illis

ꝓ illis specifice ꝛgregatū ē ꝛcaliū. Et si ꝓ alijs causis ibi ꝓuenirent nō remanerent: cū hēant ius reuocādi domū. p id qđ hr̄ de so. cōpe. c. fi. Si aūt ꝛcaliū sit cōgregatum generaliter ꝓ correctōe moꝝ ꝛ subditoꝝ. tūc nō hūt ius reuocādi domū. fm Inno. q̄ dicit hic hr̄e locū in ciuilib⁹ causis. al's si in crimīalib⁹ ꝺs accusaret. tūc videt q̄ hēat ius reuocādi domū. qz oꝛtz q̄ i cā crimīali ꝺs specifice vocet. ꝛ etiā spāliter crimīa exp̄mant. p ꝺb⁹ vocat. ad hoc v. q. ij. c. fi. Et ita hic trālit Jo. an. p qđ dicit hic Anthō. de butri. inferre posse ad intellectū. c. i. de iudi. Quare facta fuit ibi illa interrogatio an vellet in cōcilio rn̄dere. q̄ fortē fm cū hēbit ius reuocādi domū. ꝛ etiā q̄ nō fuat vocatus ꝓ crimīe illo ꝓ q̄ accusabat. prout hic refertur per Jo. de ymo. q̄ dicit q̄ licꝫ hec opi. Inno. quē seq̄nt hꝫ Jo. an. ꝛ Anto. de bu. seruet in practica tū sustineri possꝫ alia opinio quā tenēt Petr⁹ de anch. dicens q̄ qñ cōcilium est generale reuocatū. nō hꝫ ꝺs ius reuocadi domū vt hic plene ꝑ Jo. ꝺ ymola. Et vt dictū est. s. pōt archiepiscop⁹ facere ꝛcaliū sine ꝑmate vl̄ p̄riarcha qñ illi sub est. vt di. xvij. c. i. Et eadē rōe epūs synodale suū sine archiepo. ꝛ multo fortius p̄riarcha. vel ꝑmas facere pt ꝛcaliū cū epis ꝛ suffraganeis suę prouincie cū sint in maiori dignitate. p id qđ hr̄. c. Duo sil̄. de offi. ord. ꝛ de maio. ꝛ obe. c. fi. fm Jo. de ymo. q̄ etiā dicit q̄ ad tale ꝛcaliū nō tenebit accedere archiepūs subiect⁹ ꝑmati vl̄ p̄riarche cū nō reperiat ꝺ iure cautū ad ꝺ qđ hr̄ di. xvij. c. i. ꝫ ipse archiepus coꝝā eo ꝛ ꝓcuriri possit p̄riarcha vel ꝑmas. de of. ordi. ca. Pastoral. ꝛ ad eū appellari possit. vt de appel. dilecti filij.

Sexto q̄ritur an sta .§. V.

tutū factū p archiepm ꝛ suffraganeos suos i ꝛcalio prouinciali. et super criminibus ecclesiasticis laicoꝝ: etiam non vocatis laicis valeat: ꝛ an laici sint vocandi ad concilia hmōi. Respondet per Jo. calde. conalio. viij. q̄ vtrq̄ tenet ꝛ lgat. quod probat multiplicater primo per. c. j. de offi. ordi. ꝛ de iudi. c. Nouit. Et ad hoc bene facit. de purg. ca. c. Nos inter. cum glo. sua. Nam si hoc possunt p viaꝫ iudicij vt ibi nota. g̃ ꝛ pñt p viā statuti, q̄ par est potestas coꝝ in predictis. imo fortitan maioꝝ. q̄ pro futura culpa vel excessu nō possunt ferre sententiam excōmunicatiōis sed p viā statuti possunt. vt in ca. Romana. de sen. excom. lib. vi. coniuncto. c. vt Anumaꝝ. de cōstitu. libro. vi. Non obstat q̄ nō interfuerint. quasi ipsoꝝ interesse vt sic vocari debeant. lxiij. dist. c. i. ꝛ de re iudica. c. qđ offis tangit. lib. vi. quia nō est vez q̄ ipsoꝝ interesse. Posito enī q̄ interfuerint pīentes. nō tñ pñt ꝺdicere cum ipos obseq̄ndi manet necessitas nō autoritas impetrādi. dist. xcvi. Bene q̄dez. Item satis est q̄ nō est expssum q̄ debeant vocari. ij. q. Consuluisti. Ad hoc singulariter facit glo. in. c. fi. de his q̄ fi. a prela. vbi dicit q̄ laici in constitutionib⁹ et concilijs episcopoꝝ interesse non debent nisi specialiter inuitētur. vt dist. lxiij. Adrianus. Nec obstat q̄ in dicta glo. videtur contrariū dicere quia vult q̄ intersint. quia ipsis interest quia loquit in alio casu. Nec etiaꝫ ob. ca. ad sedem. xxxv. q. v. vbi dicit q̄ in materia matrimonioꝝ. quia eos tangit: possunt interesse. nō tamē dicit laicos ad synodū vocādū licet probet mr̄imoniū fore laicoꝝ. Posito enī q̄ possint interesse: nō sunt tamē vocandi. Ari ꝛ doctores dicunt ibi q̄ possunt interesse vt audiāt. nō aūt vt iudicēt ꝛ doceant vt. lxij. di. Docend⁹. Et subdūt: q̄ imo ad illa vocari nō debent. qz pñt ea q̄ statuūt in ꝛcaliis in p̄dicatiōib⁹ publicari. q̄ sꝫ concernūt eos. Pñt etiā venire laici p peremda vl̄ defendenda iustitia. vt de iudi. c. Nouit. Nec. Jo. calde. Precipue aūt reges ꝛ p̄ncipes intersint in cōciliis generalib⁹. quādo ibi agitur de dubijs fidei: ꝛ ad tollendum hereses et falsmata. sicut factū est sub Constāno

imperatore ꝓtra arrianos. ⁊ sub Sigismūdo imperatore ad tollendū scisma diebꝫ nr̄is. Nō aūt intersunt vt statuāt vel doceāt ꝫ vt acq̄escant ⁊ defendāt. Vñ Nico. pa. dis. xcvi. air. Vos nā legistis ipatores aūcessores vros sine dalibꝫ ꝙuētibꝫ interfuisse nisi forte in q̄bꝫ de fide tractaꝝ tū est q̄ vniuersalis est: q̄ omniū est cōis. q̄ nō solū ad clericos. ꝫ etiā ad laicos ⁊ ad oīs oīno ptinet ꝓpianos. ⁊ in c. p̄cedenti dic̄ Martin⁹ imperator exns in ꝙcilio calcedonensi. Nos ad fidē ꝓfirmādā nō ad potētiā oñdendā exēplo religiosissimi principis Constantini sinodo interesse volumus. vt intenta veritate non vltra mītitudo ꝓtantis attracta doctrinis discordet. Dec ille.

Notandum aūt q̄ .§. VI.

in dicta decretali graue vbi notat ꝙ doc. ista materia de cōciliis sunt pla adūtenda. Et ꝓmo reꝑhendit excessꝰ plator̄ ꝓferētiū bñficia indignis. in q̄bꝫ ꝛc. nec est mor̄ hōestas. nec lex̄ lia. carnalē seq̄ntes affectū nō iudiciū rōnis. Scōo huic excessui. puidet ꝙ penas. vic̄ q̄ i cōcilio ꝙuintali annuatim fiendo talē delinq̄ntes pꝰ priā ⁊ scdam correctōē eis factā nō se emēdantes. sup q̄ in ipso ꝙcilio fiat diligēs inq̄sitio diū ꝙcilū suspendi a collatōe bñficaꝝ instituta ꝙ ipm ꝙcilū ꝑsona ydonea puida ⁊ honesta. q̄ suspēdēdū supleat defectū in bñficiis ꝓferendis. Et h̄ipm circa capla ecclīaꝝ: q̄ in h̄ deliq̄rint obseruet. Metropolitanus vo delictū in h̄ suptiozis iudicio relinq̄nt ex pte ꝙcilij id nūciādū. Dmōi aūtē snīa suspēsiōis nō ꝑt relaxari nisi ꝙ romanū pōtificē vl̄ vnū ex q̄tuor p̄triarchis ꝓncipalibꝫ. vbi ꝓmo not. doc. sc̄z Pe. et Jo. de ymo. q̄ platus ꝓmouēs indignū si ille male administrat. et nō reperiat postea solūendo tal̄ plat⁹ tenet ipsi ecclie satisfacē. ⁊ elec. nihil. Scōo arguēdo a ꝛtrario sensu oñdit q̄ ꝑsguine⁹ plati si sit dign⁹ poterit ꝑ latus cū altari ꝑferre vt ō coha. de. c. i. sed si alit cēt multo magis ydone⁹. tūc sec⁹ videt ar. viij. q. i. Lucer. Tertio nota. q̄ ex eo q̄ ōr in cōcilio ꝙuinciali annuatim fiendo q̄ hmōi ꝙcilū ꝙuintiale singul̄ annis archiepi cū suffraganeis suis facere tenent. Et videt h̄ eis esse ꝓceptū. vt patz de accu. c. sicut olim. vbi ōr in fi. q̄ si q̄s. h̄ salutare statutū neglexerit adimplere. a suo execuōe officij suspēdatur. sed tam g̃uis pena nō imponit nisi ꝙ mortali. et in dicto c. Sic olim. dicit q̄ ō corrigēdis excessibꝫ ⁊ moribꝫ reformādis ꝑtim in clero diligentē bēant tractatū canonicas regl̄as vt eas faciāt obseruari. debitā penam trāsgressoribꝫ iſligendo. ⁊ vt valeat efficaci⁹ adiplere ꝙ singl̄as dyoeceses statuāt ꝑsonas hōestas. puidas ⁊ idoneas q̄ ꝙtotū annū simpl̄r ⁊ de plano absq̄ vlla iurisdi ctiōe solicite inuestigēt q̄ correctōe vl̄ reformatiōe sūt digna. ꝛea fideli⁹ ꝑferāt ad metropolitanū. ⁊ suffraganeos nō alios i ꝙcilio subseq̄nti. ⁊ sup his ⁊ alijs puida delibe ratiōe ꝓcedāt. ⁊ q̄ statuūt faciāt obseruari. publicādo eas in episcopalibꝫ sinodis ānuatim ꝙ singl̄as dyoceses celebrādis. Dec oīa in dicto. c. sic olim. de accu. Nota q̄to ex tex. c. Graue de ꝓben. q̄ diligēs inq̄sitio fieri dz in cōcilio ꝙuintiali de ꝓmotiōe facta ad bñficia. Itē q̄ ꝙcilū prouinciale hz iurisdictiōem sup ꝓlatos ꝙuintie. ⁊ ipsos corrigere ⁊ suspēdere ꝑt. nō tn̄ deponē epm nisi auctas papē interueniat. vtz. iij. q. vi. accusatus. Itē tale ꝙcilium metropolitani nō ꝑt corrigere delictū metropolitani sed solū de eo inq̄rere ⁊ superiori denūciare. vt ꝑz ex. c. Graue. Et rō est q̄ ipse est ipsi ꝙcilio. Vñ ab ipso tanq̄ ab inferiori nō ꝑt dānari. di. xxi. inferior. ſz si ꝙcilū celebraret ꝙ patriarchā vl̄ primatē sub q̄ est metropolitan⁹. tunc bñ posset ꝙ concilium puniri. q̄ tūc cessat rō ꝓdicta. vt de appel. c. cum cessante. fm Jo. de ymo. Itē plato suspenso a collatiōe bñficiorum ꝙpk delictū capitulū non succedit in potestate cōferendi ipsa. et h̄ nisi in iure aliud caueatur ad hoc q̄ notat de ꝓcess. ꝓben. c. Quia diuersitatem.

Quinto nota q̄ si cē a tali suspēsione fcā ꝙ ꝙcilium q̄ cō ferenda bñficia indigno nō ꝑt ꝙcilū ipm absolue. ꝫ solus papa vl̄ p̄triarcha ꝙpri⁹ hic declarat. fm Jo de ymo. post Jo. an. ita a ꝛto sensu a suspēsione ꝙcilij puintial̄ ꝑt cōcilū ipm absolui nisi ꝙ tus ea exꝑsse ꝓhibeat: vt hic.

Notādum sup glo. §. VII.

dicti. c. Graue. Prima inq̄sitio sup hmōi fienda ē: cū ꝙ fama vl̄ clamor̄ puenit h̄ ad suptiozē. imo ex officio suo ꝑt inq̄rere suptior semiplene. etiā nō ꝓcedēte aliq̄ ītamia fm Hoff. q̄ ⁊ placz Inno. ⁊ h̄ q̄ nō agit ꝑsonaliter crimīe pēa imponit ordinaria. ꝫ q̄ ꝙcilū fit ꝓncipaliter ad correctōem mor̄. vt in. c. Sic olim. ō accu. fm Inno. que rō placz Hosti. post quā addit ratias rōnes. Prīa ē q̄. ꝓcedit ex mero ⁊ puro officio q̄ rō sola ꝙ se sufficit. vt de offi. or. c. i. Scōa rō ē. q̄ cū ꝙgregari in ꝙcilio paucis diebꝫ morent̄ sit illē dies nō sufficerēt forte ad faciendū solū inq̄sitionē infamie. ⁊ tō tal̄ inq̄sitio fit semiplene et summarie ad correctōz pcōr̄. qui Hosti. dicat p̄dicta ꝛce dere i his q̄ nūciant ꝙcilio vt notoria. vel q̄ delinq̄ntes nō ꝓfitent̄ vl̄ diffitent̄. vel de q̄bꝫ plana sunt indagine. et p̄ statim fieri fides. nō aūt in dubijs cū talia nō pos sint corrigi. xi. q. iij. Graue. sed sunt cōmittēda. vt tex. c. romana. li. vi. Et ita refert ⁊ residet Jo. an. ⁊ doc. cōiter. Nō ōr in. ij. glo. nō videt bona solutio. ⁊ tō aliter dicēdū fm Jo. an. vtz q̄ ꝓferēs sc̄ēter bñficiū indigno respectū bñficij collati. statim puat⁹ ē ꝑtē cōferendi illud ad h̄ q̄ h̄ de elec. c. Quanq̄. li. vi. ſz respectu ꝑtis ꝓferēdi alia bñficia ꝓcedit q̄ hic ōr. s. q̄ est necē q̄ ꝓcedat bina admonitio seu correctio ꝛ si postea ꝓferat idigno. tūc pōt suspēdi ꝙ ꝙcilū a ꝑte ꝓferēdi etiā alia q̄ nōdū ꝙcūr. Nec ob. si dicat q̄ pena dupl̄r ꝙponit ꝙ id q̄ h̄ō iudi. c. at si clerici. ibi. q̄ illō ꝛtingit ex eo q̄ nō ꝙponit ꝙ eode delicto ſz ex diuso. Nā ꝓma ꝙponit rōe collatōis facte in digno. Scōa rōe ꝓtumocte i nō obediēdo ꝙcilio. ſz nec ē mirū q̄ ex vno delicto q̄s ꝙmittat i plēs. pari posset plēs pēas ꝙ id q̄ h̄ ō. i. iudi. c. i. li. vi. fm Host. ⁊ cōiter doc. in glo. ij. Suspēdant etiā ordinari sine nō sūt idonei. Dic ſz ver⁹ videt q̄ illi nō remouent nisi sint irregulares. Dic dñs Anto. imo ⁊ ipsi ordinari seu ꝓmoti remouebunt: si sunt inhabiles. q̄ ver⁹ ē fm Bñdictū ꝙ ea q̄ habent de elec. c. nihil. Nec obstat q̄ dic̄ glo. de monitōe. q. illa nō respicit ꝓmotū ſz ꝓmouentē q̄ non dz generali⁹ su spendi a collatōe bñficiorum nisi post binā admonitiōem. Et q̄uis hosti. hic variauerit dicēs ꝙ binā correctōem addendā ⁊ tertiā. ꝙ id q̄ h̄ de sen. exc. c. sacro. Nō et ꝛ turi⁹ sit fm Jo. an. c. Ab eo. de appel. li. vi. ver⁹ tn̄ videt q̄ in h̄ casu sufficiat bina admonitio. vt ꝑz ex textu. ipm nō cauillādo fm dict. flo. Et q̄ dicit Hosti. hz locū in excōicatione. secus i hac suspensiōe. Jn glo. ij. ꝑsona hec. So. glo. nō videtur bona cum videat violare text⁹ dicti. c. Cū in cunctis. q̄ videt generali⁹ loqui. sic etiā de bñficio simplici. ⁊ hic vnde dici ꝑt solūendo ꝛtariū. q̄ illud loquit de ꝑte ꝓferendi illud bñficium collatum indigno. vt talis ꝑtās deuoluat ad capitulū. vt ibi ōr. Nic dicitur aūt de potestate generali conferendi alia bñficia durante illa suspēsione. cum hec nō deuoluantur ad capitulū sed potius ad ꝙcilium seu ꝑsonā instituendas ꝑ concilū. vt hic ꝑz. ꝓ quo facit. q̄ cū dicta ꝓuisio cū in cūctis. sit exorbitans. ex quo inferior supplet defectum superioris nō est extendenda seu trahēda extra casum dicti ca. Cū in cunctis. vt in regula que a iure cōi. ff. de reg. iu. li. vi. sed stricte intelligenda ꝙ ꝙscq̄s non extendēda ad casum istum. Et ita tenendū ē ⁊ dicendus q̄dq̄d h̄ dicant Jo. an. ⁊ dñs Anto. dicentes q̄ ꝙ soluōe huiꝰ ꝛrarij q̄ nō. glo. recurrendū est ad ea q̄ habent ō

clec. Quanꝯ .li. vi. et bene cū ibi loquat cū ꝓās deuol/ uit ad ſuꝑiozē. ꝓter delictū vel negligentiā: nō aūt cō/ uerſo. vt hic loqt fm Jo. de ymo. Qui etiā dicit q̄ decre talis iſta locū hz in ꝓferentib⁹ idignis bñficia ſimplicia ſeu ꝑbēdas. liz maioꝝ ydoneitas reqrat in alijs q̄ id qđ hr eodē n. c. Cum in illis. li. vi. Beneficia cñ quecūq; cō ferenda ſunt. ſunt ꝓferēda dignis ⁊ ydoneis. ſi tñ digni et ydonei nō reperiant. quidedū eſt de his q̄ haberi ꝑnt dūmodo ipa ꝓuiſio ꝑ ſe non poſſit ſine ꝑcō mortali: q̄ qđ hr deꝑben. c. vlt. Et dicit Jo. an. Poſt Hoſti. q̄ hoc ꝓcedit qn nullus ibi repenit ydoneꝰ ⁊ dignus. alꝫ ſi in dyoceſi vnus repiat idoneus ſaltē ad regimē mīraꝝ eccliaꝝ. tūc crunt ei conferenda. xxi. q. i. c. i. fm quos nō ob. qđ hr de ꝑben. c. Cum nō ignoret. q̄ illud hz locū niſi neceſſitas imminear que legē nō habet. vt de ꝓſue. c. Quanto. Et ita reſidēt hic cōmuniter doctores fm Jo. de imo. In glo. vltima mouet dubiū. an ordinarius ſeu archiepiſcoꝰ qui ꝑſt ipſi cōcilio potuiſſet abſoluē ſi tal reſeruatio fu iſſet facta. ſicut ꝓcilio tpm potuiſſet ab hmōi ſuſpēſione abſoluē. ſi nō fuiſſ facta reſeruatio pape. vt dicat ultra glo. Sup quo rñdit Hoſti. per diſtinctiōez. quia aut ſenten tia fundat in perſona eius cōcilij. vt quia dixit Nos ta lis archiepus cū concilio ſuffraganeoꝝ. cē. ⁊ tūc poterit abſoluere. ex q̄ in ſnīa fuit facta mētio de ꝓcilio. fm Ho/ ſtiēſem tamē quo videt tranſire Jo. an. quoꝝ dictū licet ſit notabile. nō tñ videt ꝓcedē ſine dubio. q̄ ex q̄ tal ſen tencia ꝓferat. qñ concilū eſt ꝓgregatū. qđ ꝓſtitit ex ipſis ſuffraganeis cum archiepo ſuo. vidz talis ſnīa la. a de conſenſu concilij. ⁊ ꝓpm cōcilū vt videt ſenture hic In ſenꝑ. c. cum ex officij. Et ꝫ q̄ talis ſnīa fuit lata ab ho nocentꝰ fm Jo. de ymo. Circa qđ tñ vide notata de pe nitē. et nō ꝓ via ſtatuti. Nam ſi ꝓ viam ſtatuti eſt lata ſententia poterit archiepus abſoluere qualitercūq; verba ſtatum ſonēt. etiam ſi faciāt mentionē de concilio. ꝓout voluerit Jo. an. hic. ⁊ Anto. de bu. ⁊ Jo. de ymo. Et ꝫ ex eo. quia ſicē quilibet ordinarꝰ pōt abſoluere a ſnīa ſtatu ti pape. vbi nō ſit reſeruatio. vt in. c. Nup. de ſen. excō. ita et multo fortiꝰ poterit abſoluere a ſtatuti ꝓuincialis ſen tentia. q̄ nō debet eē maioris auctis ſnīa ſtatuti. ꝓuincia lis q̄ ſnīa ſtatuti pape. Et licz aliqui dicant ꝫ nō eē ſine dubio. q̄ ſicz alia rō in vno q̄ in altero. ex eo quia nō ita de facili ꝓt adiri ad papā ſicut ad archiepm. dicit tamē dñs Zinto. q̄ hoc dictū Jobis ſic ꝓtect. Dns ſlo. fa tetur dictū Job. verū in ſe. Nam ſi ordinarꝰ abſoluere poteſt a ſnīa concilij ꝓuincialis vt dictū eſt. poterit etiā pariformiter abſoluere a ſnīa generaliter lata per concilium vl archiepiſcopū. cū ſententia generaliter lata eq̄pareť ſentētie late ꝓ via ſtatuti q̄ ad ꝓtrem abſoluēdi. ꝓ ea q̄ habenť ex. c. Ex freqntib⁹ licet q̄ ad alia nō equiparent vbi aūt ſnīa buꝰ ſpāliter lata ſit. tūc ab ea ſiſtior eo ab ſoluere nō poterit. imo nec eius ſuꝑior. ſaluo tamē eo qđ habeť de offi. ord. c. Cum ab eccliaꝝ. Circa hoc tñ adde quia ſi fuiſſet per archiepiſcopū de conſilio vel cōſenſu concilij nihilominꝰ ipe archiepus poterit abſoluere. ex q̄ ꝓeſt illi concilio. ⁊ eum lata eſt ſententia. ⁊ ꝫ niſi fuiſſ reſeruatū. vt in iſto. c. Graue. fm Jo. de ymo. qui poſt do minum Flo. hic dicit ꝑdicta ꝓcedere: nō ſolū in ſentētia excōmunicatōis de q̄ loquit. c. Nup. ſed etiaꝫ in ſentētia ſuſpenſionis de qua hic. cum tales ſententie veniāt no mine cenſure. vt de verboꝝ ſig. ca. Querenti. et cōmunit equiparanť. Et hoc etiā voluit Pau. in demen. i. de ſen. excō. Prelati nihilominꝰ ⁊ epiſcopi delinquentes in con ferendo beneficia indignis puniri ꝑnt ꝑ archiepm eoꝝ etiam ſine ꝓſenſu fm Jnno. ⁊ Jo. an. de eta. ⁊ qli. c. ij. Si tamen per ipm non puniant. puniuntur per concilium ſcōm Hoſtienſem.

De ꝓſonis que dicanť eccliaſtice. Capl'm q̄ntum.

Qui dicātur perſone eccleſiaſtice.

Nota ꝑ q̄ ait Diero. xij. q. i. duo ſunt genera chriſtianoꝝ. eſt vnum genus qđ manipatū diuino officio et deditum contemplationi et orationi ab omni ſtrepitu temporaliū ceſſare cōuenit vt ſunt clerici et deo deuoti. videlicet converſi. Et infra. Hi victu ⁊ veſtitu contenti. nullam inter ſe ꝓprietatē habentes omia debent habere cōmunia. Illud genus chriſtianoꝝ eſt vt ſunt laici. Laos enim grece latine po pulus. his licet temporalia poſſideré. ſed nōniſi ad vſuz id eſt non abutendo fm gloſam. His cōceſſum eſt vxorē ducere: terram colere. inter virum ⁊ virum iudicare. cau ſas agere. oblationē offerre. decimas reddere et hi ſalua ri poterunt. ſi tamen vitia bñ faciendo euitauerint. Dec ibi. Ubi primo nota q̄ hic dicit Hieronimꝰ: clericos nul lam ꝓprietatē habere. intelligit fm illa tempa cū viue bant in cōmuni clerici vl de illis q̄ ſunt religioſi. Nam clericos ſeculares nunc licite habere ꝓuū certum eſt. vt patz. xij. q. i. in multis capl'is. et eē de ꝑcu. de ꝓ totum.

Nota ſecundo q̄ cū ſcōm Diero. per iſtā diſtinctōem non ſit dare tertiū genus chriſtianoꝝ. oportet dicere: q̄ quicūq; nō cōpbendit ſub genere laicoꝝ. puncat ad genus clericoꝝ. id eſt deuotoꝝ. et hi dicūtur perſone ec/ cleſiaſtice gaudētes ꝓuilegio clericoꝝ duplici. Primus eſt ꝑſonale. ſcz q̄ iniuriens in eos manꝰ violentas ſeu te/ merarias eſt excōmunicatꝰ. ꝑ. c. ſi q̄s ſuadēte. xvij. q. uij

Secundū ꝓuilegiū coꝝ eſt reale. ſ. q̄ cōuenit non ꝓnt in cauſis cuilib⁹ vel criminalib⁹ ſub iudice ſeclari ſed ec/ cleſiaſtico. xi. q. i. c. de perſona. et quia de bonis coꝝ pa trimonialibus vel eccleſiarū ſuarum ⁊ locoꝝ ſuorū non debent talliari. ſed eſſe liberi ab onerib⁹ laicoꝝ. vt impo ſitionib⁹ ꝓſtantiis. gabellis. pedagijs ⁊ hmoi. Ubi etiā notandū q̄ religioſi: et ſi efficiank a poſtate vl ejiciank a religiōe vl iniam bēant mancre extra clauſtꝝ aut in do mo laicali. ſi ſunt ꝓfeſſi tacite ſiue clerici ſiue ꝓuerſi aut moniales vel clerici ſeculares in ſacris inſtituti. nō ince/ dentes in habitu ⁊ tonſura: cū ſciunť eſſe tales. gaudent nihilominꝰ vtroq; ꝓuilegio. tam reali q̄ ꝑſonali. Sz cum ſit mltiplex genus ꝑſonaꝝ q̄ ſunt vel videnť eē ec/ cleſiaſtice. videndū que ſint certitudinaliter q̄ nō et que ſub dubio ſunt ꝑ varias et ꝓprias opiniones doctoꝝ.

Et primo quidem .§. I.

ordinati in ſacris ordinib⁹ ſcz ſubdyaconatu et ſup: ac etiam canonici regulares monachi mendicantes qui di cunť frēs. ceteriq; de religiōib⁹ aꝑobatis ab eccliа obli gantes ſe ad tria vota ſubſtantialia religionis. extra de ſtatu mo. Cum ad monaſteriū. bi ſine dubio ſunt perſo ne eccleſiaſtice. de quib⁹ habetur. xxvij. q. i. Ut lex conti/ nentie. Converſi etiam in hmōi religionib⁹ ſtricte ſum/ pto vocabulo ꝓ obligatis ad ipſa vota ſicut clerici co rundē certū eſt eſſe ꝑſonas eccleſiaſticas. vt exꝓreſſe no tatur in dicto. c. Ut lex cōtinentie. ſed et nouicij ⁊ali religionū clerici vl cōuerſi. q̄rum non ſint ꝓprie ⁊ cōplere re ligioſi. quia liberi ad egreſſum. necdū reb⁹ ꝓpr̄ijs ſpo liati. tamē vt ꝑſone eccleſiaſtice cenſenť indubie gaudē/ tes dictis ꝓuilegijs. vt de ſenten. excō. Religioſo. lib. vi. Idem de monialib⁹ ⁊ eaꝝ nouicijs ⁊ ꝓuerſis. vt in dicto c. vt lex continēte. xxvij. q. i. Sed ſup dicto. c. q̄rit glo. quid de ꝓuerſis ad eccliam ſeclarez. i. clericoꝝ ſeculariū De ꝓuſis
puta ad ſeruiendū ibi. vtz ſcz cenſeank perſone eccleſia/ ſtice. gaudētes coꝝ ꝓuilegijs. Et rñdit per diſtinctōez quia aut retinēt ſibi ſua. et tunc nō gaudent hmōi ꝓuile gijs. aut tradunt ſe et ſua alicui determinate eccliе. et ſi Jnfra ti/
ſeculari eccleſie: et tunc gaudent hmōi ꝓuilegijs Et ex ꝫ tulo. 24.
tamen nō tollit q̄n ſi ꝓberent matrimoniū teneret. ⁊ filij ex c. i. in ꝓn.

hoc mrimonio nati pñt petere legitimā portionē ō reb⁹ oblat⁹ ecclie. vt. xix. q. iij. siq⁹ m'ier. ⁊ c. seqn. Sz io. an. sup de. i. de decimis. dic̄ de his ꝓuersis. q̄s ibi text⁹ vocat ob latos. etiā secular⁹ eccl'ie dātes se ⁊ sua etiā eccl'ie regulari quos etiā dic̄ ꝓpr̄ijs abrenūciare ⁊ ꝓtinentias vouere ex ipsa ꝓuersiōe ⁊ oblatōe. ⁊ h̄ nisi realiter faciant. ⁊ cū effe ctu ⁊ sine fraude nō gaudere hmōi ꝓuilegijs. vt si h̄ fa ciant nō ob deuotionē sz ad fugiendū onera cōmunita tis. q⁊ fraus ⁊ dolus nemi dñt patrocinari. ex de rescrip. c. sedes. Dic̄ etiā q̄ p illud verbū cū effectu. tollunt nō so lum fraudes ⁊ fictiones. sed ⁊ conditōes ⁊ pacta q̄ suspen sum tenerēt taliū oblationū effectū. non sufficit g̃ q̄ sua donassent remanentes in seculo retento sibi vsufructu. Oportz g̃ vt dent se ⁊ sua cū effectu. ⁊ tūc siue eccl'ie re regulari. i. religiosoz siue secl'ari se ⁊ sua dent. gaudēt pri uilegio secular⁹. vt de ꝓuil. c. Ut ꝓuilegia. In ꝓbo muta to habitu secular⁹ dic̄ glo. ita q̄ habitus distinguatur ab hītu secl'ari. sz ex toto nō habeat habitū monachalē. arg. xxvij. q. v. q̄ō de deo. Et archid. sup glo. duo sūt. xij q. i. dicit q̄ tales ex q̄ hītū mutēt ꝑsone ecclīastice habēt. et ꝓuilegiate intelliguntur. ar. xij. q. ij. Ecclesiarum seruos. Si aūt dant sua donātes sine fictione eccl'ie vel religiōi tunc cū illa efficiant bona eccl'ie vel mōasterij. gaudent immunitate ecclīastica. sicut ⁊ alia bona eccl'iaz. nō autē alia bona donāris: siqua hr̄ent. sz si se dat retēto sibi vsu fructu bonoz nō cēsēt ꝑsona ecclīastica ꝓuilegio gaudēs

De hospitalarijs. ecclesiastico. De hospitalarijs dicit Jo. de ymol'. post Anto. de butri. q̄ ex glo. vij. sup ca. Litteras. de ꝓben. in de. eoipso q̄ hospitalia sunt ꝓstructa auctē epi sūt eccl'ia stica religiosa ⁊ spūalia eis accedere possunt. et gaudēt ꝓuilegio pie dom⁹. ⁊ eoz rectores etiam cōiugio vten tes aliq̄ō tñ signū ferentes. vt crucis vl' btē Marie ima ginē vel alterius scī. gaudent ꝓuilegio clericali. ⁊ in reb⁹ que hospitali applicarenk. ⁊ de his intelligēda ē glo. xvij q. iij. Quisquis. Nā in reb⁹ ꝓpr̄ijs et separat⁹ ꝑsonalib⁹ nō gaudent ꝓuilegio. nā nō sunt clerici nec religiosi cum nō foueāt tria substātialia vota. nec sint legati alicui de religionib⁹ approbatis. vt de relig. do. fm Laudul.

Secundo sciendum .§. II.

q̄ nomīe clericoz qui vt ꝑsone ecclīastice gaudent ꝓuilē gio ecclīastico reali ⁊ ꝑsonali. intelligūtur nō solū in sacr̄ cōstituti. i. subdyacon⁹ ⁊ sup̄. sed etiā in minoribꝫ ordi nibꝫ. vt ptz. xi. q. i. c. de ꝑsona. etiā excōmunicati: suspēsi: et depositi et irregulares nisi essent solēnit̄ degādati. vt q̄ tradūk curie secl'ari exuti cū solēnitate ꝓuilegio clericali

Tonsuri⁊ ste. gaudēt. vt in. c. degradatio. de penis. libro. vi. Quinimo etiaz p psalmistatū qui idē est q̄ ꝓma tonsura fm theo logos. q̄ nō est ordo sed dispositio ad ordines. efficit q̄s clericus et gaudet ꝓuilegio clericali. ita q̄ injicies manū violentā in eū. incidit in canonem Si q̄s suadente. xvij. q. iij. hoc exp̄sse ponit glo. di. xxi. c. i. ⁊ ꝓbat p. c. Non du bū. et p. c. parochianos. de sen. excō. Sed in h̄ est differē tia inter clericos constitutos in sacris ⁊ ordinatos i mi noribꝫ tantū. q⁊ in maioribꝫ seu sacr̄ ꝓstituti sp̄ retinent ꝓuilegiū clicale. nec pñt ei renunciare vel dimittere. ⁊ si de fō dimittēdo trāseūdo ad act⁹ oīno ꝓrios. vt ꝓbendo vel negociatiōibꝫ ⁊ militie vacādo ⁊ alijs hmōi insi stendo. dñt cogi redire ad dez ⁊ viuendū clerical'r. dum aūt ignorank tales. q⁊ incedūt sine habitu ⁊ tonsura. ca pientes vl' petutētes hmōi. nō incidūt in canonē. sz post q̄s sufficiēter ꝓstat. extūc inciderēt nō dimittēdo aut suo ꝓlato remittēdo. Sz i mioribꝫ ꝓstituti cl'ici secl'ares pñt libere ⁊ absq⁊ petō clericatū dimittere ꝓbendo mrimo niū vel alijs exercitijs oīno laicalibꝫ insistēdo ⁊ habitū et tonsurā ex ꝓposito dimittēdo. et tunc nō gaudēt ꝓuile gio clericali. sed si retinere intēdit. et tñ nō incedit in ha bitu et tōsura post trinā admonitōem a ꝓlato. si nō resu mit habitū ⁊ tonsurā. extūc exuit ꝓuilegio clericali. Idē si in sinodo p ꝓstōnē sinodalez fit trina admonitio. vel vna. p tribꝫ sup̄ h̄. vt est in ꝓstōnibꝫ sinodalibꝫ florenti nis. De q̄ matia vide. ī. in ti. de excō. c. i. Joculatores q̄s qui gallicano vulgariter dicunk goliardi. tuschoz autes vulgari dicūk buffones. si p ānū ipsaz artē exercent ipo fō sūt exuti ꝓuilegio clericali. ac si etiā rpe bruoz rer admoniti nō resipuerit. de vi. ⁊ ho. de. c. i. li. vi. Vbi dicit glo. Jo. an. q̄ intelligik hoc de illis ioculatoribꝫ q̄ hec fa ciunt in publico spectaclm corpis sui exercentes. secus si in ꝓuato vel ifirmitat⁹ vl' alic⁹ honeste rei cā h̄ fierent. Cle rici etiā si ꝓtraxerint cū vnica ⁊ ꝑgine si deferāt tonsurā et vestes clericales. ꝓuilegiū retinēt canonis. si q̄s suadē te. xvij. q. iij. nec ad iudiciū trahi possunt secl'are in ciui libus vel criminalibꝫ. aut pecuniariter ab eo. id est iudi ce secl'ari condemnari. Reali autem nō gaudent vt in tallijs ⁊ hmōi. vt de clerico ꝓiu. c. i. libro. vi.

Tertio notandū q̄ .§. III.

ille ꝑsone q̄ dicūk deo deu ori. cōuersi cōprehēsi sub p. ri mo genere xp̄ianoz a Piero. xij. q. i. duo sunt. multas et varias spēs hoīm vtriusq⁊ sex⁹ cōplectūk. ubi ei masculi nū gen⁹ ꝓcipit femininū: q̄ dicunk ꝑsone ecclīastice. gau dentes ꝓuilegio hmōi q̄bꝫ inferre iniurijs ꝑsonis vl re bus sacrilegijs reputak. vt. xvij. q. iij. Quisqs. eq̄uis q̄ qui vel aliq⁊ ex his nō renūciēt. pr̄ijs ex. pfessiōe sua. nec cōtineāt a mrimonio. nec ꝓfiteank aliquā regulā. ⁊ ꝓmo mulieres q̄ canonice secl'ares nūcupank. exmunk ꝑ ꝓui legiū ap'licū a ptāte iudicis secl'ar⁹. et si nō sint exempte in particulari subsunt diocesano loci vbi sunt: ⁊ siue exem pte siue nō. visitank a diocesano vt ꝑsone ecclīastice. Et hoc ꝓcingit. q̄ mutatōz status. s. ō laicali ad ecclīasticū eq̄uis retineāt pr̄iū ⁊ aliq⁊ sbstātialibꝫ religionū ap'o bataz nō pfiteank. nec tñ ex h̄ status eoz vt ordo legitur approbat⁹. de q̄b⁹ h̄r. c. Indēnitatibꝫ. de elec. li. vi. ⁊ c. ar tendētes. de sta. mo. in Cle. īmo tal' stat⁹ videt q̄si repro bari ⁊ redargui p. c. pricosam. xvij. q. ij. de pdictis etiā in. c. dilecta. de ma. ⁊ obe. in glo. Item penitētes solen niter dicūtur ꝑsone ecclīastice. vt dicat glosa. xvij. q. iij. Quisquis. et hoc probat p. c. Aliud. xi. q. i. vbi Leo ꝑ papa dicit: q̄ melius talis sz solenniter penitens expe ctabit iudiciū ecclīasticum q̄ forense. sed quia ista solen nis penitentia. de cuius forma agitur. di. l. in capite ho die nō imponik. sed quasi prohiberi videtur. de pe. dist. i. eq̄uis. ideo nō est hic insistendū. Item gaudent tem plarij huiusmodi ꝓuilegio. vt notat glo. xvij. q. iij. c. Quisquis. et Archidia. ibi. Et de templarijs sancti Jo bannis hierosolymitani. qui vulgariter dicunk fieri. cer tū est. cū ꝓfiteank regulā Augustini. et teneank ad ca stitatē. et vsum seu administrationē habent suoz bene ficioz̄. non ꝓprietatē. De militib⁹ gaudentibꝫ licet ha beant ꝓprietatē vt sint vxorati. dicit Job. de lig. se con suluisse. ⁊ Bar. etiam se hoc nota sse in. l. semp. ff. de iure immu. q̄ gaudent hoc ꝓuilegio nisi appareat q̄ in frau dem hoc egerint. sz ad vitandū onera cōmunitatis sue quī dicunk de spata portantes signū spate rubee in pe cto⁊e. etiam gaudēt hmōi ꝓuilegio. vt religiosi. Et vide de hoc ꝓuilegiū eorum renouatū per Nicolaū quīt.

De heremitis dicit canon. xvi. q. i. Qui vere ⁊ pure so litarū eligunt vitā digni sunt cōuenienti honore. Et q̄ textu elgit glo. hanc conclusionē. q̄ heremite gaudent ꝓuilegio clericali. vt persone ecclesiastice. non obstan te q̄ habeant et habere possunt ꝓprium. vt. xix. q. iij. ⁊ econtra Pau. Et q̄ sit regula eoz non inuenit. Et eq̄uis vt locuste sine rege tamen negandum non est si sunt per

sone ecclesiastice ãn subsint dyocesano loci. vt dist. xcij. Nulla rõne. & sic cõiter tenẽt. Ludouicus de roma videtur tenere contrariũ. qõ forte posset intelligi de illis q̃ a Gesuati. ꝓferre. nec alicui regule vel supiori reperiũt astrictus vagus & fugus hinc inde. De gesuatis q̃ uis nõ pfiteant ꝓmiunt viuũt. & ꝓtinent fm quasdã eoꝝ obseruantias deuotas. Anthonius ò butrio tenet q̃ vt psone ecclesiastice gaudeãt hmõi ꝓuilegio. Dicẽ cũ in c. Nullus. de fo. compe. q̃ generaliter oẽs psone q̃ regulariter viuũt sũt psone ecclesiastice. q̃ uis nõ faciant pfessionẽ. vt no. glo. & ter. in. c. Indẽnitatiby. de electõe li. vi. & de maio. & obe. mariby & feis. & idẽ dicẽ de mliere ẽclusa. allegat. xi. q. i. ò te ob deuotionem & mutato habitu.

Sorores tertij ordinis.

Quarto notandus .§. IIII.

de fratribus & sororibus tertij ordinis bti Francisci q̃ dicũtur ꝓnitentes seu pinzochari. vtrũq; gaudeãt ꝓuilegio dericali psonali & reali. glo. sup. c. Cum ex eo. in de. videt dicere & Pau. ibi et Laudul. & Joh. cal. in quodẽ ꝓsilio. et Fredericus in alio ꝓsilio q̃ tales nõ gaudent ꝓuilegio sed sũt nudi eo. q̃ nõ sunt ꝓprie religiosi nec clerici. xij. q. i. Duo sunt. sed Zen. in dicto. c. Cũ ex eo. tenet ꝓtrariũ. inducens pro rõne. q̃ sunt de ordine approbato p aplicam sedẽ. cũ ertã hereticute nõ sint alicui⁹ ordinis. ꝑt tñ gaudent tali ꝓuilegio. vt in. c. Quid vere. xvi. q. i. cum glo. Idẽ Lapus dicẽs. q̃ negare nõ põt quin ille de tertio ordine bti Frã. sint psone ecclesiastice & religiose. largo mõ sumpto vocabulo. Idẽ dicit Jo. de lig. asserens sebi cõsuluisse. & idẽ tenet Bar. q̃ uis eni hẽant ꝓuilegiũ & vtantur tñ quendã modũ viuendi tenẽt ab ecclesia approbatum. vt in cle. i. de reli. domi. & sic sũt psone deo deuote. xij. q. i. Duo sunt. ꝓter qõ sũt exempti a turi dicrõe seculari et a muneribus & alijs. a quibus clerici sũt exẽpti. & ita dicẽ Dinũ. quo ad mulieres gaudẽtes. Dicẽ tñ ibi Bar. ꝓtium seruari in ciuitate perusina. q̃ scz tales pinzochari scilz Francisci ꝓcuntũt sub iudice seculari. & soluũt collectas qõ ꝓcedere posset fm cũ qñ dictũ habitũ sumpsisset in fraudẽ. q̃ tũc eis nõ ꝓdesset. Et addit Joh. de imo. q̃ si ꝓstat de fraude illa nõ ꝓderit talis ordo vel habitus. si aũt de illa nõ ꝓstat. & tũc si appareat ꝓuilegiũ exemptionis hmõi. & tũc est clarũ q̃ sunt liberi ab hmõi vexationibus laicoꝝ. dũmodo tñ tali ꝓuilegio nõ sit derogatum ꝑ ꝓsuetudinẽ vel ꝑscriptõem. vt de ꝓuil. c. Si de terra. & c. Accedentibus. si de ꝓuilegio nõ appareat. tũc verior est opinio. Zen. Jo. de lig. & Bar. q̃ rationes ꝓdictas. et ertã ad hoc. c. Monasterũ. de elec. fm Johã. de imo & sideranda statum hoꝝ. Nã si sunt astricti ordini perpetuo. vt nõ ꝓnt egredi. tũc vident censen psone ecclesiastice. q̃ deputati ꝓpetuo ad vsuz ꝓpriũ. als nõ. hic adde q̃ in regla eorum qualis illa sit. tñ est approbata ab eccia & ille mod⁹ viuendi & si nõ sit ꝓpleta religio. habeẽ q̃ nulli tali post ꝓfessionẽ dicte regule. & ad seculũ redire. & ad artiorẽ trãsire religionẽ. Ipe aũt Franciscus videt magistice. cũ nõ solũ sit certus modus viuẽdi. sed & certus ordo deo deuot⁹ & a papa approbat⁹. & sic gaudent ꝓuilegio clericali in pson & reb. q̃ ertã tenet Anthonius de bu. in. c. Nullus. de fo. compe. & Petrus de ancha. et Pe. de paru. & Alb. sicu. Idem & Jo. de capistrano ordinis minoꝝ peruꝰ in theologia. & in iure in quodaz suo tractatu huius materie. Et potissima eiꝰ ratio & aliorũ doctoꝝ videt esse. q̃ talis modus viuẽdi est a plibus sũmis pontifib⁹ approbat⁹. ꝑcipue p Eugeniũ nonũ in ꝓuilegio q̃ ꝓcipit. Nimis. vbi mãdat epis & alijs plat̃ ne ꝓmittãt eos in guamiby ciuitatũ cõtratũ a laicis molestari. & ꝫ imunes eos seruẽt in suis bonis nisi talia essẽt alijs obligata. vt cẽsuaria. tributaria. vel legata cũ cerro onere. & hmõi. ẽt Inno. iij. dedit eis ꝓuilegiũ exẽptõis & incipit ꝓuilegiũ illud. nec per secularia. Et ex his ꝓz q̃ dictũ Laudul. Frede. Joban. cal. in ꝓsil. & Pau. s. q̃ tales nõ sunt persone ecclesiastice nec gaudent ꝓuilegio dericali nõ est tenendum. & hoc forte. quia non viderũt eorum regulam vel ꝓuilegiũ. ideo sic consuluerunt

De vestitis de penitentia .§. V.

seu pinzocharis vtriusq; sexus bti Dñici idẽ dicendũ. q̃ de silibus idẽ est iudicandũ. vt de transla. Inter corporalia. hñt ertiã & ipe regulã approbatã a papa. quã ꝓfitent. illũ modũ viuẽdi & cũ tali habitu ĩstituit. b. Dnicus. & dicebant fratres de militia. q̃ militabãt ꝫ hereticos in ptibus francie & hispanie. vbi brũs Dñicus ꝓdicabat. quẽ habitũ albũ in runcis. nigrũ in chlamidibus et capuciis gestãt rã mares q̃ mulieres bui⁹ tertij ordis. & regulã suã approbatã ab Honorio papa. q̃ ordinẽ ꝓdicatoꝝ approbauit. & post recõfirmata ꝑ Bonifacius ix. & Inno. pfitent ꝓtinentẽ certas obseruãtias ad quas tenent. quaz tñ trãsgressio nõ obligat ad mortale. Jn q̃ regula ꝓtinet. q̃ post pfessionẽ eius nõ liceat eis ad seculum redire. nec ꝓuigati talẽ statũ assumere põt. nisi ò licẽtia & ꝓsensu mutuo amboꝝ. q̃ ꝓuigati mrimonio vti põt. ꝫ soluti in dicto statu ꝓtrahere nõ põt. tñ si ꝓtrahereñ mortaliter. qz assũptio talis status cũ pfessiõe habet vi voti simplicis. qõ ĩpedit ꝫ hendũ. ꝫ nõ dirimit ꝫctum. vt di. xxvij. c. i. et rotũ. Manere aũt põt in domibus ꝓprijs & hre ꝓprijs. ac ertiã collegialiter & in cõi viuere. si volũt. ꝓpria spote nõ ex vi regule. Et Francisc⁹ zab. ẽ asserit de illis de tertio or. bti fran. s. q̃ põt vti matrimonio ꝓtracto. nõ aũt doctores nõ loquũt de tertio or. b. dñi ci. sic de tertio or. b. frã. qz pauci sũt in ptib⁹ istis. & pene nulli in sexu masculino ꝫ mlti in vtroq; sexu de ter. or. b. fran. & heremite et hospitalarij & in ꝓgregatõe viuẽtes sub tali habitu & regula militãt. q̃ uis ãt bi de tertio or. siue. b. fran. siue. b. dñici a q̃busdã nuncupent bigbine. quaz stat⁹ reprobatur ꝓter errores eaz. de here. Ad nrm. in cle. cũ nõ habeant errores eaz. qõ quidẽ declaratũ fuit ꝑ Joh. xxij. in cõuaganti. s. q̃ nõ includunt sub noie illaz reprobataz. hñt quoq; iste vestire seu pinzochere de tertio or. b. Dnici ꝓuilegiũ. qõ ipe vidi. q̃ tpe ĩterdicti põt admitti ad diuina fratz pdicatoꝝ. qõ quidẽ ꝓuilegiũ nõ hñt ille ò tertio or. b. Fran. quinimo incurrerẽt excõicatõem. tam ipi fratres admittẽtes ad diuina sua. q̃ ipi de tertio ordie accedẽtes. seu ꝓcipãtes in eoꝝ diuinis. vt habet ò sententia excõ. Ex eo. in cle. Et ꝫ nisi eo tpe admitterent interdicti. q̃ admittunt ertiã oẽs laici. vt in festis resurrectionis. natiuitatis dñi. & pentecostes. assumptõis. b. Maric. de sen. excõ. c. Alma. li. vi. Et in festo corporis xpi ꝑ euagantẽ martinũ. v. Causa aũt illi⁹ ꝓstitutionis. ĩ. ne ad murmurant ad diuina tpe interdicti hi de tertio or. b. Fran. fuit ne vilesceret cẽsura ecclesiastica. si nõ seruarẽt a talibus. Mãimli & mlte sũt sub tali habitu. tertij or. ĩ italia.

Dehmãtellatz q̃z seu pinzocheris de tertio or. heremitaz dicendũ ẽ qõ & de ꝓfatz. Et ego vidi ꝓuilegiũ ĩ bulla plũbata ꝓcessum ꝓmo a Bonifa. ix. in sua obediẽtia postea ꝓfirmatũ a martio. v. & a successore eiꝰ Eugẽio uij. in q̃ dat facultas ꝓsidentibus dicti ordis heremitaz q̃ possint tã virginibus q̃ matronis & viduis tradẽ talẽ habitũ. ĩ. pinzocheraz quaz hñt ille ò tertio or. b. dñici

ꝛ frā.q̄ tñ ē colorꝭ nigri.ꝛ q̄ dicte mātellate sit exēpte ꝛ gaudeāt pulegijs ꝛ imūitatibꝫ dicti ordis beremitaꝝ.

Que aūt hospitalia .§.VI

vel oratoria dicank religiosa ꝛ ecclīastica gaudeāt ecclīastica imunitate ꝛ ꝓphana ꝛ nō subdita diocesanis. plene tractak p Ludouicū de roma in q̄daꝫ ꝓcllo suo. Circa quoꝝ declaratōem sciendū ꝑmo. q̄ ꝛs de iure ciuili locus efficiak religiosus ex hoc solū q̄ cadauer hois sepelik ibi. ꝛ ꝑcipue ꝓpiani. vt. ff. de re. diui. l. Intm̄. §. religiosū. Loc⁹ religiosus

Sed iure canonico derogatum est in hoc ciuili. vt no. glo. ox. xiij. q. ij. In ecclesiastico. sic ꝛ illis iuribꝫ derogatū est ciuilibꝫ quibꝫ dicebak loca sacra capta ab hostibꝫ desīnere esse sacra. q̄ exīsse dr. ff. de reli. lo. l. Cū loca. cui⁹ cōtrariō glo. singularis. vij. q. i. Pastoral' arguēs hoc ex c. Qō quidā. i. q. i. Sc̄do notanduꝫ q̄ ad hoc q̄ hodie hospitale vel oratoriū sit locus religiosus gaudēs imunitate ecclesiastica. oportet q̄ in ꝓstructiōe ei⁹ ītercedat auctoritas epi. vt de. reli. domi. c. Ad hec. Et cū h̄ ꝓstat certū est ꝑm oēs doctores locū talē hospital' vel oratoriū ecclesiasticū esse. Simplicia enī hospitalia ad pauperes recipiēdos sine altari cimiterio vel alio iure cīpali pñt ꝓstrui p quascūq̄ ꝑuatas ꝑsonas sine auctoritate epi ꝛ lnia. vt no. Inno. in dicto. c. Ad hec. ꝛ glo. in. c. q̄dē xvij. q. ij. ꝛ in cle. Qꝛ ꝓtingit. de reli. domi. Quinīmo ꝛ ibi siue cuiuscūq̄ accēdat ꝓstrui p̄t oratoriū simplex vt oretur. licet nō posset ibi missa celebrari nō accedēte epi assensu. vt de ꝓse. di. i. Unicuiq̄. ꝛ c. clericos. q̄ etiam no. Hosti. ꝛ Jo. an. ō cē. i. c. fi. Quinīmo nec ī tali oratorio p̄t fieri erectio' cāpanaꝝ. vt exīsse habeāt de p̄u. c. Parentibus. glo. etiā in cle. Qꝛ ꝓtingit. de reli. domi. dic. q̄ qui domū ad hospitalitatē pauperꝫ dedicauit. deputauit sine auctoritate epi p̄t penitere ꝛ ad vsus ꝓphanos conuertere. q̄ mīme foret si loc⁹ religiosus esset effect⁹. vt ō regu. iu. in. c. Del' deo. Tertio adūtendū q̄ si hospitale vel oratoriū nō ꝓstat esse epi auctoritate ꝓstructuꝫ ad iudicandū de eo. vtrū sit auctoritate epi ꝓstructū ꝛ p cōseqns censendū ecclesiasticū. vl' nō cū auctoritate epi. recurrendū est ad ꝑsumptōem ex qualitate circūstantiarū talis loci. Nā vbi reperiunk oēs circūstātie loci ꝓphani ꝛ nō ecclesiastici. vt si nō hz cimiterū vl' sepulturē signū. Et si īstitutio vel dotio talis hospitalis fit p laicos nō req̄sita licētia diocesani vel auctoritate. ꝛ si ex bonis illi⁹ hospital' saluank collecte cōtrati laicoꝝ. Si oratoriū ibi positū regak p laicos. ꝛ si nō habet cāpanile vel campanā sup tectū ei⁹. cū ꝛcurrūr oīa ista fil'cet vtriq̄ ꝓphan⁹ loc⁹. Cuius talis loc⁹ esset celebratōi ꝛ orōni depuratus. put fere est in oīb⁹ palatijs magnaꝝ ꝑsonarū. vt capelle formā hēant ꝛ oratoriū. nec censeri locū religiosuꝫ. nec ad curā epi trahere cū nō hēat ꝓsueta signa loci ecclesiastici. Si āt hospitale hēat oratoriū edificatū in forma ecclesie. ꝛ campanile erectū sup tectū cū cāpana. q̄ pulsak cū ibi celebrak ꝛ altare in forma lapidea sic hñt alie ecclesie. ibiq̄ p sacerdotes ꝛ alios clericos celebrak publice ꝑsumendū est locū religiosum esse. ꝛ q̄ ipa auctoritas ītercenerit oīaq̄ legitime ꝛcurrerint. Ita notat ꝛ ōtinat Archi. de ꝓse. di. i. Nemo. ꝛ cū sequit. Jo. cal ī cōsilio suo. ar. c. Qō interrogasti. dist. in. xxij. ꝛ xxvij. q. i. c. Uidua. ꝛ de regu. c. Uidua. Nō enī pñt hec sine episcopi auctoritate fieri. Sil'r si sit ibi cimiterū vel signum sepulture ꝑsumit locus ecclīasticus. Quātus enī ꝑceptio decimaꝝ oblationū. ꝛ onus baptisandi ꝛ sepeliēdi non censeank facere eccīam curatā. vt elegāter determinant Hosti. ꝛ Jo. an. in nouel. in. c. Qꝛ nōnulli. de de. nō resi. q̄ sequit Frederic⁹ in ꝓsilijs suis. nihilominus arguūt locū ipm ecclīasticū ꝛ religiosū. vt no. glo. in cle. Qꝛ ꝓtingit. de reli. domi. ꝙ. altare. Dec oīa elegāt dic Jo. cal. in ꝓsilijs suis. Qō aūt dicit Archi. in. c. Diffiniuit. xvij. q. iij. quē referēdo sequit Bal. in. l. Si q̄s ad tradendū. C. de epi. ꝛ cle. s. q̄ fugiēs ad hospitale tui⁹ ē a iudice seculari. hic si fugitiuus ad eccīam. intelligi debere ō hospitali auctoritate iudicis eccīastici. s. epi ꝓstructo. Illud enī ꝓuilegijs oīb⁹ vti potuit. vt eccīa. vt. C. de epi. ꝛ cle. l. Oīa. licet ḡ aliq̄ pia opera in aliq̄ loco exerceank. vt elemosine ꝛ oratōes. ꝛ tñ ibi nō sunt clerici officiātes nec campane nec altare seꝝ fixū nec ep̄s est in possessione excrendi cōiter cēpalia. tūc cū plura ꝛcurrūt ad iudicādū ad que etiā accedāt. q̄ notank p cle. Per litteras. de p̄b. iudicari p̄t locus ꝓphanus. Pro illo enī pot⁹ iudicandū est p quo faciūt plures rōes. vt de decī. c. Suggestum. in fine. Frederic⁹ in ꝓsilio. cxxv. Et ex predictis sat' colligi p̄t q̄ ex hoc solo q̄ hospitale nō hz campanile sup tectū vel nomē laici vel dñi Bonifacij vel legini ꝛ nomē sancti. vel q̄ dak p laicos ꝛ administrat in tpalibus. dēat censeri ꝓphan⁹. q̄ videl cū bis officiak p clericos in hozis celebrank ibi ꝓtinue misse. hz cimiterius vel sepultura. Nā tūc ex portionibꝫ circūstantijs censebitur religiosa domus. ꝛ visitabit a dyocesano nisi sit exēptum. ꝛ tūc seruandū. q̄ habek in cle. Qꝛ ꝓtingit. de reli. domi. Jdē Ludouic⁹ in suis singularibꝫ dic. q̄ si hospitali de quo dubitak vtrū sit ꝓstructū auctoritate epi. scopi eoīpo q̄ misse celebrank ꝑsumit auctoritate epi edificatū. dictū est singulare. Archi. de ꝓse. di. i. Nemo. sed solū nō videk suffuere cū in aliquibꝫ locis ꝓphanis dicank aliq̄n misse. ſz q̄n ꝓtinuarek. ꝛ p clericos in hoz officiarek. vel alijs admīculis de quibꝫ. s. Queritur idē dominus Ludouic⁹ de roma in dicto ꝓsilio. vtrū de relictis bmōi hospitalibꝫ seu fraternitatibꝫ. q̄ nō sunt constructe auctoritate epi. debeak ipi epo canonica portio. id est quarta. ꝛ rndet q̄ nō. Et ꝓma rnsio eius est. q̄ ad hoc vt debeak epo de relictis canonica portio. s. quarta. nec esse est loca illa esse religiosa ꝛ pia ateꝝ sibi subiecta. vñ exēpta ad soluendū hmōi onus nō tenent. vt ꝛcludūt Inno. ꝛ Jo. an. in. c. Officij. de resta. ꝛ Frederic⁹ in ꝓsilio vi. sed tale hospitale nō est subiectū epo. q̄ ꝓphanū. q̄ nō tenek. Scōa rnsio est. q̄ cuius de relictis pauperibꝫ certi hospitalis religiosi. q̄ ſz ꝓstructū est auctoritate epi. debeak epo canonica portio. vt determinat Jo. an. in. c. Debeak epo canonica portio. vt determinat Jo. an. in. c. Duplicatōe hospitalis illi⁹. ff. de an. le. l. Annuā. rñ de relictis pauperibꝫ certi hospital' nō religiosi nec epo subiecti nō debek et canonica portio. qñ de relictis p aliquos p̄ñs ac miserabilibꝫ ꝑsonis non solūmodo ātiq̄ sed etiā in genere. vt no. Bal. in autē rico. tūc esset darū. sed etiā in genere. vt no. glo. ox. c. q̄. de sepul. Tertia rnsio est. q̄ canonica portio debet epo ratione spūalis iurisdictōis ꝛ cure quā hz ep̄s in ecclesijs suis. vt tradit Jo. an. in dicto. c. Officij. ac etiā rōe communionis quā habet in ecclesijs suis in q̄bus fit relictū. vt in. c. In nostra. de sepul. Sed in bmōi hospitalibꝫ ꝓphanis nullā habet iurisdictōem spūalem nec onis nec cōionem. ideō sibi nō debek. Ulto acceditur ad h̄ determinatio fede. in ꝓsilio. cxlv. dicētis q̄ de relictis domui infirmarie hospitalis ꝙ. qua mozank leprosi ad hoc nō fundata auctoritate epi. scopi. sed mera laici voluntate. Item de relictis loco mulierū de terrio ordi. beati Francisci sine auctoritate diocesani īstituto nō debek quarta seu canonica portio epo ꝛ hoc quia omnino sunt libera ab episcopali iurisdictōe. Notandū aūt q̄ ista canonica portio debita episcopi ō relictis ecclesijs subditis in aliquib⁹ diocesibꝫ nō dak. vt florentie. ꝛ in illis locis ꝓria ꝙsuetudo exculsat a solutōe bmōi.

Titulus. xxiij. de exactōibus matoꝝ quedam per modum prologi. ꝛ deinde de singulis exactionibꝫ que habenk in corpe iuris ꝛ extrauagantibꝫ.

Ca. i. De excõmunicatione maiori

Excõmunicatio dicit exclusio. s. a cõione sicut aũt est triplex comunio fidelũ. s. in ꝓuersatione vel loquela. cibo salutatõe & hmõi. in sacrõz susceptiõe. & in bonoz spiritualiũ ꝓticipatõne

Triplex excõicatio

que fiũt in ecclesia iuxta illud. Participẽ me faciẽtes oium cimentiũ &c. ps. cxviij. cõ. Sic triplex põt dici excõicatio aliis omissis. Et ꝑma excõicatio maioz. q̃ etiã dicitur anathema. & excludit a ꝓdicta triplici cõione. ó hac

Scda est excõicatio minoz. q̃ excludit a ꝓticipatõe et a comunione sacrõz. passiua tñ ꝑm Jo. de lig. vt ó de. ex com. mi. c. Si celebrat. & de hac. xi. q. iij. Cũ excõicato. et in flicta q̃ quodlibz mortale. & de hac. xi. q. iij. audi. Jsta ergo q̃rta ps tractat de censuris ecclasticis. & sex titulos habet. In ꝓmo tractabit de excõicatõe maiori. In secũdo de minori excõmunicatõe. In tertio de interdicto. In quarto de suspensiõe. In quinto de irregularitate. In sexto de penis in genere.

Quantũ ad ꝓmũ sciẽdũ. q̃ excõmunicatio maioz q̃q̃ inferk ab hoie siue a iudice. et qz ista ꝓt inferri pro variis & innũeris casibz etiã innumeris ipis. ió poni nõ possunt casus ipius. Unusq̃z inferk a iure ꝓticulari p ꝓstitutões. videlz synodales alicuius diocesis vel puinciales factas sez in ꝓcilio puinciali. vel p legatuz alicuius puincie. que nõ extendit ad alia loca extra puinciam ymo diocesim. Et qz hec variant etiã mlt̃z mõis. qz ẽt tur. Quandoq̃z vero inferk excõicatio a iure communi ꝑm ꝓstitutões factas in ꝓcilijs vniuersalibz. vel assumptis põtificalibz. que astringũt & ligant vbiq̃z terraruz fideles. quaz quedã habent in corpe iuris. Uñ Hostien. de sen. excom. in ꝓncipio. xxx enumerat excõicatiões collectas ex decre. & decretalibz. Jo. vero an. in. c. Eos ó sen. li. vi. & idem in. c. i. de sen. excom. numerat. lij. q̃ habent in ipo in clemẽ. Quedã alie sunt p extrauagates diuersoz sũmoꝝ pontificũ. Et iterũ quedã alie sunt que annuatim fiũt in curia a summo põtifice ꝓtra quasdã ꝑsonas seu cõmunitates quedã vicia. vt infra patebit. Jgit circa istã materiã excõmunicatõis maioris sic ꝓcedet. Primo ponent casus ipsi ꝓpter quos incurrit ipa excõicatio maioz. quoz quidã sunt sedi aplice reseruati. cũtum ad absolutõem. Secũdo tractabit de ipa excõicatõne. Tertio de ipius absolutõe. Imponẽdo aũt ipos casus excõicationis iuris prius aget de illis in quib frequẽtius incurrit excõicatio cũ aliqua declaratõe. ꝑm nora. per doctores. et exinde de alijs breuissime expedietur. Demũ ponent de verbo ad verbum quedã extrauagantes & ipe processus qui fit annuatim in curia per papam contra plures excommunicationes.

Diuisio huius ti.

De excõmunicatione contra inũcientes manus violẽtas in ꝑsonas ecclesiasticas. Capm primum.

Si quis suadente diabolo hmõi sacrilegij vicij vel crimẽ incurrerit. q̃ in clericũ vel monachũ manus violẽtas iniecerit. anathematis vinculo subijciat. & null eoz illũ p sumat absoluere. nisi mortis vrgẽte periculo donec ad postolico aspectu ꝑsentet. & eius mandatuz suscipiat. Jnno. ij. xvij. q. iij. Sup b decreto sunt ãnq̃z notanda. Primũ est q̃ sub noie si quis. ꝓhendit etiã femina. vt dic ibi glo. & Archi. & patet exemplũ in. c. ó senten. excõ. Mulieres. Scdo notandũ est. q̃s clericus vel religiosus gaudeat isto ꝓuilegio. & q̃s nõ. Sup quo Jo. de lig. in tractatu de cen. eccle. dicit q̃ monachi nõ clerici gaudent isto ꝓuilegio. s. q̃ inijciens manũ violentã in ipum est excõicatus. Item canonici regularis nõ clerici. Item nouitius religiosus gaudet b ꝓuilegio vt in. c. Religioco. ti. li. vi. Item moniales & ꝓuerse earũ. ex de sen. excõ. c. De monialibz. Itẽ ꝓuersi religionũ. ſz de ꝓuersis secularibz remanet dubiũ. Hosti. aũt in. c. Hõ dubiũ. de sen. excom. dicit q̃ ꝓuersus q̃ remanet in domo sua viuẽs vt laicus non gaudeat hac ĩmunitate. xxvij. q. i. vt lex ꝓtinentie. Si vero sit ꝓuersus tradẽs se & sua ꝓsecratus incedẽs. horas audiẽs honeste viuẽs. talis gaudet hac ĩmunitate. xvij. q. iij. Si q̃s. ꝑhat hec sol. in. c. Ut priuilegia. de ꝓuilegijs. & hoc aũt. & hanc credo verã. Joh. de lig. Itẽ clericus ꝓiugatus nõ bigamus incedẽs in habitu clericali & tonsura gaudet hac immunitate. vt in. ca. Uno. de cle. ꝓiu. li. vi. & hoc q̃ ad duo. s. q̃ percutiens eum incidit in canonẽ & rñdere nõ habet in iudicio seculari.

De percutiente clericũ ꝓiugatũ nõ bigamũ dimittentẽ habitũ & tonsurã & postea reassumentẽ. vtrũ talis incidat in canonẽ. sunt opiniones. Et quidã dicũt q̃ ñ. Nã saris est q̃ semel elegerit sibi vitã laicalẽ ꝓfessione. vt in regula q̃ semel. de regu. iu. li. vi. Alij dicũt ꝓtrariuz. q̃ sz iusta pna nemi est auferẽda. ij. q. v. Si q̃s. ꝑ hoc faciũt nota. q̃ Jnno. i. c. fi. de vi. & hone. cle. q̃ dicit clericos ꝓuaros ꝓuilegio. q̃ se immiscẽt negociationib illud resumere dimittẽdo. Jo. mo. & Archi. tenẽt hãc ptez. hãc etiã ꝑhat cle. de vi. & hone. cle. si ista intelligat ꝑm rectoz et ꝓtinuũ intellectũ. Nam ibi dic text. q̃ diu in ꝓmissis existãt vel ĩsistãt corpoaliter. & ille ꝯsus ꝑm verũ intellectũ referk ad oia ꝓcedentia. vt in. c. i. & c. ij. Requirs. de appel. Confirmat b. q̃ illa ꝓstitutio est penalis. ió in tubio debet recipe iterꝑtatõem in ptem mitiorẽ. Jo. ó lig.

Coniugatum

De percutiente depositũ. dicũt Jo. de lig. & Hugo. di. l. accedẽs. q̃ incidit in canonẽ. & idẽ Ber. & Hosti. ſz Bar. tenet ꝯtrium. qõ videt approbari p. c. Degradatio. ó pe. li. i. Jo. an. in dicto. c. Degradatio. dic ꝓmã opi. cẽ verã ĩ deposito ꝑhaliter. ſz in actualiter deposito est vera ꝯria opi. Jo. de lig.

depositũ

Percutiẽs clericũ p saltũ. pmotũ ĩcidit in canonẽ. q̃ talis recipit caracterẽ. Clericus percutiẽs seipm irato aio incidit ĩ canonẽ. qõ. ꝑhat. xxij. q. v. Si nõ licet. Preterea tale ꝓuilegiũ est indultũ tori ordi clericali. cui renũciare nõ ꝑt. Jo. de lig. Idẽ Archi. & Jo. an.

Seipm

Percutiẽs clericũ excõicatũ vtrũ incidat in canonẽ. dicũt alicq̃ q̃ nõ. p. c. Excõicatoz. xxij. q. v. & ij. q. i. Mtri ſz in ꝯrũ est cõis opi. Nã excõicatus tenet ordinẽ rõe cuius inducta ẽ ĩmunitas. q̃ durat durãte cã. hãc opinio. tenet Jo. idẽ Uinceñ. & Boff. Jnno. & Jo. an. specĺatoz.

excõicatũ

Percutiens clericũ incedentẽ sine habitu. si monitus fuerit & habitũ nõ assũpserit nõ ĩcidit in canonẽ. Si ãt nõ fuerit admonitus. & ipm percusserit. nõ ĩ actu belli & aggressure. tũc ĩcidit. etiã si clericus habitu deposito se alijs imiscuerat. ſz si ipm percusserit in actu belli & aggressure tũc nõ incidit ꝑm Jnno. Dic tñ putarẽ ꝑsiderandum & ponderandũ. quis dedit causã bello & aggressure. Haz si clericus inuaste cãm dederit. tũc indubitatũ est. q̃ illi ꝙs venit clericus. nõ ĩcidũt ex capite defense ꝓmisse. vt in. c. Si vero. de sentẽ. excõ. & ceteri fauẽtes aggresso ẽt nõ incidũt. Itẽ si rector ꝙ rectũ & clericus temere se ĩmiscerat habitu deposito. & tũc crederẽ pcutiẽtes in limib aggressure nõ fore excõicatos. Et sic intelligo opi. Jnno. & Jo. de lig.

Sine habitu

Percutiẽs ordinatũ nõ baptisatũ nõ incidit. q̃ nõ hz caracterẽ.

Percutiẽs ordinatũ inuitũ coactõe absoluta nõ ĩcidit in canonẽ. q̃ tal nõ recipit caracterẽ. ex de baptismo. Maiores. in glo. ſz inuitũ coactione ꝙditionali. nisi postea ratificet expsse vl tacite tales pcutiẽs. nõ ĩcidit in canonẽ. Jo. de li. Detinẽs clericum asportãtẽ res suas vel alienas apud se ꝓpositas. per violentiã & auferẽs eo inuito. nõ ĩcidit in canonẽ. li et auf

Inuitũ ordinatum

rat dū ēt aſportādo añq̄ ſe recipiat ad locū deſtīatū. Si āt h̄ faceret ex īteruallo poſtq̄ pcuſſit ad locū deſtīnatum. ⁊ adeptus fuerit poſſeſſionem rerum illaruꝫ p̄ fecte incidit ſm Petrum de cēſura eccleſiaſtica.

Tertio notandum eſt. §. I.

q̄ in quibuſdā caſib⁹. q̄uis nō actualiter injiciat q̄s manū violentā. incidit in canonē. ꝓter q̄ſdā actus iniurioſos p̄ſonales factas ꝑ tales. ſic cū q̄s pcuſſit clericū ſubīciēte ſe ꝓberib⁹ ei⁹. p emēda offenſe ꝓmiſſe. ō ſen. exco. ca. Cōtingit. Clericus ꝓ o ſe ſubīciēs verberib⁹. videtur etiā q̄ excōicat⁹ ſit. vt dic̄ Jo. an. in nouel. q̄ pricipat ī crimīe dānato. ex̄ co. c. Nup. ⁊ ſi ꝓcubine. Niſi dicas q̄ pricipium. alī pricipatio in crimīe tūc īducit excōicatio nē in pricipāte. q̄ñ pricipat cū excōicato. nō in illo actu rīm. p quo pricipat excōicatōꝫ īcurrit. ad h̄ ifra eoꝺ. Si ꝓcubine ibi poſt lātā īniam. ⁊ decretal' nup. pōit etiam illū excōicatū rpe cōtonis. Nec obſtat ſi dicas q̄ mandās vl' cooperās pcuſſerī ſit excōicatus. q̄ nō eſt ex̄vi p̄ pricipij. ſꝫ ex ꝓprio facto. q̄ etiā q̄ñq̄ excōicat⁹ eſt nō p̄hibēs. infra eo. Quāto. vel niſi dicas q̄ ſummittere nō ſit pricipare crimī. q̄ probabilī credere poterat illū remiſſurū. poſt rīm ſolutio nō videt ſufficiēs vbi ictus iterat. cuꝫ ex p̄mo ictu ſit excōicat⁹. Nec Jo. an. Jtē Spau. in cle. coſ de ꝓſang. ⁊ affi. Et ſic vident dicere. q̄ nō ſit excōicatus pcuſſor. ꝓꝺ gu. dic̄ q̄ talis clericus ſi pmittit ſe pcuti vna pcuſſione rīm. tūc nō ligat maiori. q̄ añq̄ ſequat leſio percutiēs nō eſt excōicatus. ⁊ ſic ſe ſubīciēdo nō pricipat excōicato. ſꝫ excōicando. Si aūt ſubīciat ſe plūb⁹ pcuſſionibus. tūc ligat maiori. q̄ pricipat excōicato ⁊ in crimine. Et iſta p̄ma ſolutio facit ad q̄ſtionē. quā facit̄ p̄dicti doctores. de eo q̄ recipit cōtionē a religioſo ſine lītia eius a q̄ debet h̄re vtrū. ſ. ſit excōicat⁹ ſic ⁊ ipſe religioſus. remittit̄ ad nota. circa iſtā decreta. ꝓtigit. Jtē reputat q̄ſi manus violēta. cū q̄s retinet clericū incarceratuꝫ vel in cuſtodia vel vinculatū. vt in. c. Nup. Jnduđs clericū violēter ne ab inimicis ipſm q̄rentib⁹ occidat. nō incidit in canonē. q̄ ſꝫ aſſit violēta. nō rīm dolus. ſꝫ ad ſalutē ipius fit. nō aūt ad iniuriā. hoc tenet Jnno. in. c. nuper. Duo cūm req̄runt ad hoc vt quis incidat in canonē illū. Si q̄s ſuadēte. xvij. q. iij. ſ. animo⁹ doloſus. ⁊ facti p̄petrato. vt ptꝫ ex ipo textu. Et Jo. an. etiā tenet q̄ ī pena late ſnie nullus incidat p ſolā attēptatōem. niſi peruenerit ad actū conſummatōꝫ. p. c. Perpetuc. de elec. li. vi. Uñ vibrās gladiū vt pcuteret clericū q̄ rīm non pcuſſit q̄ ille ictū vitauit. ñ incidit ī canonē. Jo. ō lig. Si aliquis inimica cleri obſidēt ipm in caſtro vel in domo. forte alicuius mulieꝛ claudāt ipm. ⁊ nō vt illū cuſtodiāt. ſed vt illi verecundiā faciāt. nō dicent illū tenere in cuſtodiaꝫ vel carcerē. q̄ nec hoc intendūt. Jtē nec violentiā inferet p̄ſone vel rebꝫ adherentib⁹. Nec ſunt ꝓba inno. neſcio tm̄ ſi p hec ꝓba intēdit Jnno. dicere hos nō forte excōicatos licet h̄ videat p verba illa nec violentiā ꝛc. q̄ꝺ req̄rit canon. credo tm̄ in obſidente pōderandū ꝓter q̄ fiat obſeſſio. ſ. an ꝓter caſtrū habendum ⁊ non p̄ſonam violādā. ⁊ tunc credo q̄ non incideret. Si aūt fieret obſeſſio ſꝫ an ꝓter p̄ſonā. vt violēt. tūc incideret. De claudente vero domū mulieris ad verecundiā clerici detegendaꝫ. credere ipm includentē excōicatū. nā fit iniuria perſone clerici incluſi. Jo. de lig. Jtē reputat q̄ſi man⁹ violenta vt cū q̄s mādat capi vl' ꝓberari tales. ⁊ ſequit effect⁹. vt in. c. Perpendim⁹. Jtē pcutere reputat clericū cū q̄s ratā hꝫ pcuſſionē clerici factā nōie ſuo. vt in. c. Cū q̄s. coꝺ ti. li. vi. Jtē pcutere reputat clericū cū nō defendit clericū cū ledit̄ p̄ſonalit̄ ⁊ defendere p̄t ſine ſuo p̄iculo. ex̄ eo. quāte. Nota circa hūc caſum varie ſūt opinio. Quidā enī vt Jo. ⁊ Ber. in glo. ſup. c. Quante. in glo. ⁊ ꝑ. dicūt iſtud ſꝫ nō defendere clericos ab iniuriis p̄ſonalib⁹ cū fieri poſſit inducit excōicatōꝫ q̄ tū ad officiales. ad q̄rum officiū ꝑtinet eos defendere. xxiij. q. v. Admiſtratores. xxiij. q. v. Forte. Poſt. vero dic̄ in ſum. h̄ cē intelligē dū generalr de q̄cūq̄ etiā ſi nō teneret ad h̄ ex officio tūmodo nudo verbo tm̄. p̄hiberi poſſit. vt ſi diceret illi q̄ vellet iniuriari. caueas tibi vel nō facias ⁊ ille abſtineret. arg ad h̄ ex̄ co. Dilecto. li. vi. Idē videt̄ ſentire Jo. de lig. ſup. c. Quāte. Jnno. vero rectrat vtrūq̄ opi. ⁊ dic̄ q̄ ſi aliq̄s ꝓberaret in nōie meo. ⁊ ex negligētia nō p̄hiberē ſine dolo. nō incideret in canonē. cū neceſſarius ſit dolus. ſec⁹ ſi ex ꝓpoſito nō p̄hibeo. Jo. an. in nouel. in ci. c. Quāte. dic̄ q̄ Uin. Abb. ⁊ Poſti. finaliter tenent. q̄ ſiue q̄s hēat verberantē in prāte ſiue nō. ſiue ille verberet nōie illius ſiue nō incidit in canonē q̄n ꝑt p̄hibere ⁊ nō p̄hiber. dūmodo doloſe dimittat. alīs nō. Et addit vnū dictū multū notabile dī. in hūc cūm vel alīū canonē iuncti⁹ ſcidit ſine dolo. ar. ff. de adul. l. penult. ff. de ſicca. l. i. Idē Iob. de lig. Spuēs in facie clerici ē excōicatus ſm Poſti. ⁊ ledēs cū pede vel alia pte corpis ſili'. ſ. alio in iuriādi cōtū ad vtrūq̄. idē ſi effundat aquā ſup eu. Detinēs clericū q̄ veſtē vel frenū equi. nec clericū liberāt. Detinēs clericū q̄ veſtē vel frenū equi. nec clericū liberāt. cat. tenet. Jnno. q̄ ſit excōicat⁹. in. d. c. nup. mouet. q̄ vi olat' p̄ſona. ſꝫ mediātib⁹ rebꝫ adherentib⁹ p̄ſone. Idē de auferentib⁹ res de manib⁹ clerici. ⁊ ſi auferat. forte dns vel poſſeſſor. ſꝫ ꝓmodauerat clerico vſq̄ ad certū tp⁹. ⁊ hmōi. q̄ ante fin. tū vſum nō dꝫ tolli. Occidēs equum cui inſidet clericus. vl' laceras veſtes q̄s būt induras. dicādam q̄ ſit excōicat⁹. ſi h̄ fiat ad iniuriā clerici. Tā vt dec̄ iniuria fieri p̄ſone. q̄ ſit veſtib⁹ quib⁹ idura eſt. er q̄ cui inſidet. ſecus ſi veſtes fuerit ſepare a p̄ſona ⁊ q̄. allegat. c. Contingit. de ſen. excō. Hāc opi. credo verā. ſꝫ aliī ꝓtū dicāt. Nā ꝫ canō ſit penalis. ꝓter q̄ videret cē reſtringend⁹ nō ampliand⁹. eſt tm̄ fauorabilis attēto ordine clericoꝝ cui indulget. ⁊ nō ampliand⁹. ex̄ de regu. iuꝛ. Odia. Jo. de lig. Furantē corrigiā cū q̄ cinctus eſt clericus. vel veſtes quib⁹ eſt indutus eo dormiēte. dic̄ Jurano. nō eſſe excōicatū. q̄ nullā infert violentiā p̄ſone que nō ſentit. Jn h̄ caſu crederē ꝓtū. ⁊ ego credo q̄ ſit ō mē te canonis q̄ q̄litercunq̄ q̄s ꝓtingat p̄ſonā clerici inuriōſe. etiā incidat in canonē. vt no. Archi. in dicto. c. Jo. de lig. Fugiēs inimices. ⁊ vt facili⁹ euaderet. cijusdā clericū de equo ⁊ ipm aſcendēs vt fugiat. an ſit excōicatus. p. ⁊ ꝓtra ꝓt argut. Credo rtm⁹ tenendū ipm eſſe excōmunicatū. Hā hic eſt iniectio ⁊ violēta. nec iure fit. q̄ inſurgūt ꝓba canonis ⁊ mēs. nec obſtat q̄ licitū ſit ſibi ſe defendere. h̄ verū eſt ſine leſione tertij. putarē tm̄ in ꝓpoſitōe pnie ponderandā q̄litatē neceſſitatis. an inevitabilis. q̄ aliter euadere nō poterat. an cōmoditas. vt nota. cle. de homi. Jo. de lig. Hāc opinionē tenet Bart. hic. ⁊ Tan. ſꝫ Pe. de cenſuris eccleſiaſticis tenet ꝓtiꝰ. ⁊ iter ceteras rōnes hāc inducit. q̄ notāda eſt etiā ī aliis ⁊ iter ceteras rōnes hāc inducit. q̄ notāda eſt etiā ī aliis caſib⁹. Dicit cūm. nō credo aliquē ſapientē dictorū tales peccare mortalr. q̄ neceſſe habebit dicere illū nō eſſe excōicatū. nā cū excōicatio ſit eterne mortis damnatio. ri. q. iij. Nemo. nō inflīgit niſi p mortali. Compellentes clericū vt exeat de fundo p metū vt ſibi aliquid det. vt Cōpellens. poſtea ipe ingrediat fundū dicit Jnno. nō eſſe excōicatū. q̄ nō fit manus iniectio in clericū. nec in res adherentes. q̄ nō fit violēta ꝓpria. Jo. ō lig. De alīs p ꝓtractū p̄ſone etiā ſi violēta ꝓpria. Jo. ō lig. De illo vero q̄ perſequit clericū fugientē vt percutiat. ⁊ clericus ſine percuſſione cadit ⁊ ledit. dicit ꝑ. q̄ nō credit q̄ incidat in canonē. ſecus ſi ipe clericus fugiēs q̄ſi coactus ꝓcipitat ſe in aquā vel in aliud p̄iculuꝫ ſe ingerat vt euadat. quia tunc incidit. Quindeci caſus in quibus injiciens manus violentas non eſt excommunicatus.

Subīciens ſeverberibus

Jncarcerans.

Cuſtodiens.

Non defendens.

Quarto notandum .§II.

cit q̄ in quibusdā casibꝫ pcutiēs clericū vel religiosū nō incidit in canonē. ꝛ b̄ lō. qz nō fit suadēte dyabolo vt tē ex. decreti. vel qz nō est manꝰ violēta. Et bi. xv. calꝰ sūt Primꝰ ē cū ꝙs pcutit clericū incedentem in habitu laicali quē ignorat clericū. vt in. c. Si ꝙ. ij. eod̄ ti. ꝛ ſm Inno. ꝛ Jo. an. etiā si occideret nō icideret in canonē. qz ad hoc requirit dolꝰ vt ꝙs icurrat. nā pbabil' ignorātia excusat. Si aūt pcutiēs vidit tonsurā. ꝛ tñ nō credit ipm clericū. tñ cidit. vt no. glo. in pdicto. c. Et b̄ verū ē nisi pbabil' ignorātia excuset ꝛ expurgat ex more patrie. q̄ dz attēdi. Nā alicubi laici tpe calozis deferūt tōsurā. Si aūt ꝙs intenderet pcutere clericū. ꝛ pcutiat laicū. glo. in. c. Si ꝙ. tenet q̄ incidat. sed ꝛriū videt. nā debz nō iudicare ſm q̄ ꝙs facere intēdit. sed ſm q̄ fit. ꝛ hāc ꝓtē credo veram sed si iredens pcutere ſtitū laicū errās in pſona. pcussit gatū clericū. Ilan⁹ dic̄ q̄ icidit. qz si iuriari voluit. ff. de fur. l. vlti. Lan. tenet ꝛriū p. c. Si ꝙ. credo opi. verū. cedere psuasio dyabolica q̄ b̄ ñ pcessit circa clericū. Jo. de lig. Sc̄ds est. cū ꝙs pcutit clericū incedentē in habitu laicali. nec aliqđ de clericatu ostendentē. tertio monitū nō correctū. vt in. c. Cōtingit. Idem in clerico q̄ cōtēptu habitu fert arma ꝛ tertio monitꝰ ñ corrigit. vt i. c. In audiētia. q̄nūmo ꝛ si nō sit admonitꝰ ꝛ imiscea: se rygerēte administratōem rerū secularū. vt in. c. Sacerdoti. q̄ nō est verū. ſz ꝑus requirit monitio. vt in. c. In audiētia. hc tenet Vincēn. Inno. ꝛ Hosti. ꝛ b̄ verū est. nisi epi scopus in synodo mādasset sub pena ꝓtilegij clericalis illud. qz b̄ haberet locū trine admonitōis. Joh. de lig. Quartꝰ ē in eo q̄ iocose injicit manꝰ in clericos. vt in. c. i. eo. ti. debet tñ pōderari qlitas loci. ꝛ rō fallēdi. qz i pena canonis requirit psuasio diabolica quā excludit iocus ipius qlitate pōderata notatoꝝ. in. c. i. de pſump. Jo. de lig. Quintꝰ in mgro q̄ causa discipline pcutit scolares c. i. eo. ti. debet. debet tñ pōderari modꝰ pcussionis. qz ē uis gmittit mgr̄o. in. c. cū voluntate. eo. ti. Et dic vin. q̄ magister cū ira pcutiat ex quo causa correctōis b̄ fac. no in. addi. canonē. Addit etiā q̄ si principalis magister p̄ hibeat magistro vel alij cui cōmittit aliqs pueros docē dos q̄ nō pcutiat. ꝛ tamē pcutit eos existētes clericos. ſz causa discipline. credit q̄ sic phibit' nō incidit in canonē. Cuius sit pcutiēs qz p hmōi phibitionē nō pōt ei auferre beneficiū iuris. qđ est corrigere posse quos ꝙs docz Sextus in repugnante clerico ipm pulsare cū moderamine inculpate tutele. in. c. si. vero. eo. ti. Rō fallēdi est. qz est inducū se defēdere iure naturali. Jtē si quis a clerico ludēte secū grauiter pcussus. ꝛ ꝓter b̄ morꝰ sine delibe ratōe repcussit cū grauit incōtinēti iraꝰ animo vindictā di nō factū si deliberasset. Dicit frater B. q̄ nō pōt dici sine deliberatōe fecisse. ex q̄ libidine vindicte fecit vindicare nec iniuriare intēderet nō incidit. pe. de. cens. cc de. incidit in canonē. Si aūt cēt tāta surrepcio q̄ nec se clericū esse cognouit. quā. quib⁹ magis affert. Inno. sup di cta decre. cū ꝙs verberat vel ledit clericū ob cuitionē patris vl' matrꝭ vl' vxoris vl' filie vl' familie sue vl' etiā extra neoz. qz sez talis nō est excōicatus. nā ꝛ socij iniuria pulsanda est. ꝓpter q. ij. nō inferenda. ꝛ. c. fortitudo. Alij dicūt q̄ ē ex de defēsione ullaz pſonaz tñ ꝙs nobis fie ri iuria intelligit. sic sunt vxor filij ꝛ seruit hmōi. Inno. etiā dicit q̄ si ꝙs occideret clericū defedēdo alū. ne clericū. q̄ defensiōe aūt suaz rerū occidēdo nō vitaret excōicatiōem. Et dicit Jo. an. i nouella sup dicto. c. si vero. q̄ si clericus pcussit laicū nō intrēdens plus pcutere cuz ꝛ b̄ pstat laico nō dz pcutere clericū si ꝙ clericꝰ venit ad repcutiēdū laicū. vl' de b̄ laicꝰ pbabilit dubitet. tūc licet laico pcutere clericū ad imminēdū violētiā repellendam. Dicit etiā Jo. de lig. i tractatu de bello ꝓclari. q̄ si laicꝰ p reb⁹ suis defendēdis injiciat manū in clericū. si alis ñ posset vivi repellere. ꝛ b̄ fac cū moderamīe culpate tutele q̄ credit nō esse excōicatū. allegat Inno. b̄ dicentē. c. ij. de resti. spo. Hō enī ē ibi manꝰ violēta vt dicit canon. si ꝙs suadēte. ſz violēte repulsoria. Idē dic̄ē si ījciat manū in clericū sic violentiaz ꝓpulsando p reb⁹ ꝓximi. s. q̄ talis nō est excōicatꝰ. nā licitū est obuiare erroꝝ. vbi obuiare ꝓt. alis ꝙsentire videt. di. lxxxiij. Error. Septimus in reperiente clericū in adulterio vl' stupro cū vxore vl' sorore. vl' filia. vt in. c. Si vero ꝓmo. cum ea etiam que putatur vxor. ꝛ nō est idem dicendū. ꝛ hoc tenet Vincē. ꝛ Hoff. in dicto. c. Nōe etiā vxoris intelligit sponsa de fut. vt tenet glo. nōe vero mris. vtz intelligant ascendentes. ꝛ nōe filie descēdentes tenet glo. q̄ nō hoc casu. qz nō debēt extēdi linee. Host. dicit b̄ ut⁹. Jo. de lig. ꝛ b̄ ſm Vincē. nō solū ad coitū est restringendū. ſz ad amplexus ꝛ deosculatōes. ꝛ qñ ꝙs ꝓparat se ad op⁹ carnis si cū ñ in loco suspecto. sed in publico b̄ faciat. sic fit qñ q̄ ludendo. tūc verberās hmōi incideret in canonē. Jtē si p signa aperta. ꝓpinqua negocio. pstat a clerico turpitudinē coitus ibi aū expletū statū esse cū pdictis. verberās hmōi nō incideret. si b̄ facit in ꝓtinenti añq̄ diuertat ad alia. Nā postea verberās incideret. ꝛ hoc ītelligē de attinentib⁹ pdictis. Jtē si clericus tāgit mulierē mutam ꝓter turpitudinē. si illa se defendēs cū moderamine culpate tutele re cū pcutiat. nō incidit i canonē ſm Vincēn. Octauus in eo q̄ auctoritate sue platōis vel de mādato plati injicit manū in clericū. co. ti. Exreno re. ꝛ. c. Vniuersitatis. ꝛ intelligas in plato corrigēte. non tñ modū excedēte. alis foret locus appellatōi. ꝛ puniret sic accedens. leuis enī correctio est ꝓmissa. Si aūt prelatus mādat clericū verberari vel ad tormentū poni p laicū. vtercz est excōicatus. vt in. c. Vniuersitatis. ꝛ b̄ nisi talis clericus esset incorrigibilis siue q̄ nō bene pōt capi p clericū de mādato sui plati. Jtē dicit archi. di. xlv. q̄ nō est tutū nec honestū monachū verberari p conuersum laicū. Nonꝰ in seniorib⁹ eccīe q̄ pueros corrigere pōt. vt in. c. Cū volūtate. co. ti. hoc intelligit. modum nō excedendo. Decimus in dñis corrigentib⁹. cū corrigūt dñi subditos suos. extra co. Cū volūtate. ubi dicit glo. q̄ dñs domus pōt corrigere clericos inferiozꝝ ordinū sine pena excōicationis. Ulpianus enī familiā suā corrigere debet. xxiij. q. iij. Duo ista. Undecimus in ꝓpinquis. extra eo. Cū volūtate vbi dicit glo. q̄ nō solum pater sed etiā ꝓpinqui domesticos suos corrigere dnt. C. ō emenda. ꝓpinquoꝝ. l. vna. Duodecimꝰ in patribꝰ corrigentib⁹ filios. hoc ītelligo dūmodo nō sint ꝓstituti in sacris. Nā sacer ordo liberat a patria prātē ꝛ etiā seruili quo ad manuū injectionē. lxij. di. Ex antiqs. ꝛ. c. Freqns. Si aūt tales pſone excedāt modū tenet glo. q̄ nō sunt excōicati. vt in. c. Cū volūtate. mouet. qz canon exigit dolū. sine q̄ violentia nō cōmittit. sed hec manus sunt charitatiue. ſz modus excedat. ego tamē nō credo glo. verā. nā limitata correctio ꝓmissa est patribꝰ erga filios. ꝛ dominis erga seruos sic ꝓlatis erga subditos p supra allegata. Excessus q̄ inducit penā Jo. de lig. Pe. ō paru. renet q̄ etiā in sacris existentē. pater pōt verberare cā correctionis. ꝓma opi. tutioz. sed secūda rōnabilioz. vt sclz possint pueri verberare etiā existētes in sacris causa correctionis. quā etiā tenet Pau. de pa. Decimusterti⁹ in eo q̄ injicit manus in clericū depositū. traditur curie seculari. de iudi. c. Nō ab homīe. hic pūctꝰ supē tactus

Incedēs laicaliter.

Armatꝰ.

Admīnistratoꝝ

Jocose

Disciplinando

repugnāte

Senioꝝ.

Corrigēs

ꝓpinquus

Pater.

Depositū

Bigamia

Decimusquartus in eo q̄ inūcit manū inclericū se ad vitā ꝓriam clericatui dantē. vt cū bigamiā ꝓtrahit. di. lxxxiij. c. Quisqs. z nota. q̄ biganus exutus est oīm p̄ uilegio clericali. vt de bi. c. li. vi. ubi tñ dicit glo. Jo. an. q̄ hoc est verū de his q̄ sic in minoribꝫ ꝓtraxerūt. s. cum dua by vel cū corrupta. secus si in sacris. q̄ tūc nō perdit p̄uilegiū clericale. Idem Archi. Guil. Bar. Jo. mo. Intꝛ intrās religionē bigamus gaudet tali p̄uilegio. fm Jo. an. in. q. mercurialis. Decimusquintꝰ. nota fm Rich. ordinis minoꝝ sup. iij. sen. di. xxiij. q̄ nō incurrit maior excōicatio. qñ aliqs nō ex deliberatōe socij suū clericū le uiter impellit. cuius sit turbatus. mortale enī petm̄ nō ꝓmittit nisi ex deliberatōe vel post tempꝰ hūane fragi litati sufficiēs ad deliberandū. cū factū est tale q̄ homo nō obstāte hūana fragilitate z infirmitate teneat de ne cessitate deliberare. vt p deliberatōez ab illo ope illicito retrahat. nullus añ excōmunicat a iure nisi ꝓpter petm̄ mortale. cū enī iura p̄cipiant q̄ a iudice nō infligat nisi ꝓpter petm̄ mortale. videt q̄ ꝓdictꝰ iuris non voluerit. excōicatio a iure incurrere nisi ꝓpter mortale petm̄. Se decimus casus in q̄b excōicat ꝓpter iniectōem manuū violentā i psonas eccīasticas potest absolui arca papā.

Indelibe ratus.

Quinto notandum. §. iii

est q̄ in quibusdā casibꝫ z si incidat quis in canonē ꝓpter iniectōem manuū violentā in p̄dictos. p̄t tñ absol ui circa sedem ap̄licam. Et primus est de periculo mortis vbi nota. q̄ intelligit tale periculū nō solū ꝓpter infirmi tatē. sed etiā si sit in q̄cunq̄ periculo viano morti. puta si timeat hostē vel p̄donem vel crudelitatē potētis. vel si nauigatur sit z p̄ loca insidiosa trāsiturus. ff. de dona. cau. mor. l. iij. z. iij. Idem Hosti. Et addit q̄ ipe est si ob sessus sit vel obsideat vbi iaciunt machime vel baliste. est tñ iniungendū ei. q̄ si euaserit p̄ter se sedi aplice vt ei q̄ possit eū absoluere mandatū eius sup̄ receptur. ex de sen. excom. c. Anobis. ij. Et idē in casibus sequēti bus remoto scz impedimento. ꝓterq̄z in puero. vt de sen. excom. de cetero. in fi. z. c. Ea noscit. in fi. z si cessante im pedimento nō se p̄tarint. incidūt in candē sniam excōi cationis. extra de sen. excō. Eos. li. vi. Sextus casus est cū q̄s habet inimicitias capitales. vel alias iustas excu satōes ꝓpter q̄s nō p̄t se sedi aplice p̄tare. de sen. excō. de cetero. De ista excusatōe stabit arbitrio boni viri. ff. de ver. obli. l. Continuꝰ. §. cū ita. ex delo. q̄ sup̄ his.

Tertius in ostiarijs q̄ ꝓtextu officij clericū nō grauiter lesit. de sen. excō. Si vero. Et nota q̄ si talis nō casu for tuitu sz ex deliberatōe percussit clericū grauiter. a papa debet absolui. ex de sen. excō. Si vero. idē de officiali.

Quartꝰ in officiali q̄ in arcēdo turbā nō ex ꝓposito. sed nō sine culpa aliquē clericū percussit. vt in dicto. c. si ꝙ Nō si clericꝰ armatꝰ venit ad bellandū z facit insultuz tis ꝓtra quē venit ipm capit fm Jnno. si scienter b̄ fac excōicatus est. sed ad papā nō mittit. si tñ hoc fit ad de fensionē. nō est excōicatus. dū tamē cessante causa ōfen sionis ipm libere abire ꝓmittat. vt Hosti. dicit. si etiam officialis publicus talē capiat autoritate ꝓpria q̄ aliter nō poterat compesci ab iniuria alteri. Nō est excōicatus imo merek. xxiij. q. iij. Fortitudo. z. c. sequēti. Et b̄ dico si ꝓlatus nō est ibi q̄ b̄ faciat. z ipe eū a ꝓlato q̄situs pōt restituat. aliqn ꝓtra. de sen. excō. vt fame. §. laici Et no ta etiā Pe. de pa. sup̄ dicto. c. Ut fame. q̄ nō solū iudici seculari licitū est capere clericū delinquentē ne fugiat. sz vt p̄ñret epō. sed etiā leso cuicūq̄ alij. fm Jnno. qui etiam dicit. q̄ si laic⁹ habet clericū furtiue quē hz suspectū de furto. q̄ p̄t illū capere z detinere. Quintꝰ si sit mlier nec distingui debet. vtrū fortis vl debilis. Et nota fm ꝙ. q̄ in p̄rate epi est mittere vel nō. q̄ nō distinguit circa eas inter attrocē z nō attrocē iniuriā. Sextus si sit senex z valitudinarius. Septimꝰ si sit membris destitutꝰ. ita. f. q̄ ad sedē ap̄licam accedere nō possit tres casus ꝓme dicti habent. ex de sen. excō. c. Mulieres. z. c. Ea noscit. z ca. q̄ uis. Octauꝰ de infirmo q̄. s. ꝓpetuū habet infirmi tatis impedimetū. vel etiā tale. si timet q̄ accelleretur mors. ex de sen. excō. q̄ de his. Nonus in pauperie quem opter mēdicare. vt in dicto. c. q̄ de his. Et de his etiā q̄ tuor casibꝫ habes etiā infra. c. iij. Decimus si regularis ꝙberat regularē. de sen. excō. Monachi. z. c. Cū illorum. etiā si pcussisset secularē. de sen. excō. Religiosi. li. vi.

Undecimus in his q̄ nō sūt sui iuris. sic filijfamilias. z serui de sen. excō. Mulieres. De filiofamilias z fmo no. q̄ intelligendū est q̄ nō. dñt mitti qñ b̄ esset in pudici um patris vel dñi. nisi fuisset tā enormis excessus q̄ p pter vitandū scandalū essent ad sedem ap̄licam mitten di. de sen. excō. Relatū. Et intelligendū est de seruis. i. q̄ sunt seruilis ꝓditionis. nō de famulis futentibꝫ. iz z d filijsfamilias ītelligit Jnno. si sunt ꝑpuberes. als si sūt adulti. licet sint in patria p̄rate. mittendi sunt ad curiā. q̄ in hoc sui iuris sunt. q̄ possūt ire quo volūt. Duo decimus in pubere. de sen. excō. c. i. z b̄ etiā si post pub tatē postulāt se absolui. vt eo. ti. c. finali. Et nota si nō sunt dolicapaces. nō incidēt. si sunt dolicapaces tunc incidūt. Si animo iniuriandi aut vindicādi peccauit. Sed postq̄z puenerūt ad puberratē. vt i. xv. vel xvi. an no si adhuc tales sunt q̄ sine periculo ad sedē aplicam ire nō p̄nt. ꝓpter imbecillitatē corꝑis vel defectū discretōis ab epo possunt absolui recepto iuramēto. q̄ impedimē to subiato se p̄sentabūt. vt nota. de sen. excō. c. fi. Dic pe. de pa. in. ij. sen. q̄ pueri z mulieres q̄ ꝓbabiliꝫ ignorant iura positiua. peccantes clericū scientes esse clericū. z ne scientes ꝓnā canonis. nec scire debētes. nō eni peccant q̄ nesciūt canonē. Si q̄s suadente te. nihilomin⁹ q̄ cō tra legē nature facit. cū pena legis nature incurrerunt etiā penam legis ꝓpositue. cuius excusabiliter ignorant.

Decimustertius de clericis q̄ cōmuniter viuūt z ibi dē tecto dormiunt. z in eadē domo vescunt. de vi. et hone. cleri. Qm̄ qd̄ cōiter exponit. qm̄ simul viuunt in aliquo collegio. Decimusquartꝰ in monialibꝫ. ō sen. excom. de monialib. Decimusquintus in hospitalarijs sancti Johannis hierosolymitani. ex de sen. excom. c. ca nonica. Ultimus casus est de inferentibꝫ clericis leꝫ uē iniuriā. extra eo. Peruenit. Et licz q̄dam dixerit hāc decretalē ꝓtinere p̄uilegiū nō ius cōmune dicit Jo. an. in nouella sup̄dicto. c. q̄ ꝓsuetudo que est optima legū interpres interp̄tat ius cōmune. q̄ ius cōmune ꝓtinet z q̄ epi in leuib⁹ possint absolvere. z b̄ credo. z ad ꝓpo rum solutōem distinguo inter leuē. mediocrē. z grauē si ue enormē offensam. vt in leui oēs indifferenter absol uant. in mediocri certas psonas p̄uilegiatas. vt ostiarij os. officiales. z seruos z clericos cōmuniter viuētes. z p fessos in enormib⁹ nullos. nisi in casibꝫ in quib⁹ papa nō potest adire. Nec Jo. an. Idem Jo. de lig. Et de enor mi iniuria exemplificat Jo. an. sup. c. Cū illorum. cōd. ti. dicēs. Enormis est si effodiat oculos. si vulneret. si in theatro vel foro vel in ꝓspectu iudicis p̄cutiat. mlrosos tius si in ꝑcuniterio vel dormitorio vulneret. als verbere tur. si quocūq̄ membro mutilet. si ad effusionē sanguis ins grauē. z ex graui ictu puenientē puctiat. si in epm. abbatē. vel secularē clericū p religiosum man⁹ iniciatur si ex man⁹ iniectōe scandalū oriat. Itē si in p̄rē siue ab batē vel locū tenentē man⁹ iniecerit. Et dic Hosti. idem intelligēdū. q̄ties inferior z subdit⁹ in superiorē man⁹ in iecit. z p hoc videt solui q̄stio de monacho. q̄ absente ab bate ꝑcussit vicarium quē abbas dimiserat in daustio. ad liū tñ claustralē. Nec ibi. Pe. etiā de paru. sup̄ dicto. c. ij.

dicta ponit ⁊ ſpecialit ħ. q ſi abbas ſe abſentando loco ſui dimittit aliquē vicariū iniecies manū in eū reputat enormē iniuriā ꝓmiſſe. vt abſolui nō poſſet circa ſedē aplicā. ⁊ in directorio iurꝫ ðr q ꝑdicatores ⁊ minores i te ſuoꝝ ꝓuilegioꝝ nō ꝑnt abſolui a ſuperiorib ordinis ſui ſu ũ ſuperiorē manꝰ iniecit. ⁊ Jo. de lig. ſup dicto. c. Cũ ille loꝝ dic. q cũ religioſus ꝓcurat clericũ ſeculare. bodie ꝑt abſolui per epm in caſu quo poſſet abſoluere aliũ clericũ. co. ti. Religioſo. li. vi. dũ ſcz ꝓcuſſura eſt leuis. Hoſtiēſis. dicit q iudiciũ de leui iniuria vel enormi eſt totũ epi arbitrio ꝓmittendũ. allegat extrauagantē plectis. ⁊ addit Caueat tñ ſibi de arbitrio temperato. Qui g̃ per epos nō ꝑnt abſolui vel p ſuos ꝓlatos ſed aplice reſeruantur. Sed verũ legati de latere iure legatōis valeant quoſlibet p hmōi abſoluere ſũt varie opi. ff. in ſpecu. tenet q nō ꝑnt abſoluere. p atroci. Et intelligit atrocē homicidiū vel mutilatōem mẽbri nō ſimplicē ſanguinis effuſi onē. etiã cũ oſſiũ fractione. idē Hoſtien. in. c. q tranſlatōes de offi. lega. Abbas tenet q quoſlibet ⁊ p quoſlibet percuſſione. vt in. c. Ad eminentia. ⁊. c. Ea noſcit. eo. ti. Jo. an. ⁊ Jo. de lig. dicũt q hec opi. videt vera ſi ponderet textus ſtitutionũ. q loquit generaliter ⁊ etiã q̃ ceſſum legatis. ⁊ ſic vt beneficiũ latiſſime interꝑtandũ. vt. l. ſi beneficio. ff. de ſti. pun. etiã q̃ hoc eſt fauorabile animabus. ⁊ ſic nō eſt reſtringendũ. Stat g̃ regula. q per ſolũ ſummũ pontificẽ vel legatuz de latere abſoluant tales. Qui legati de latere pape miſſi. dũ ſunt extra terminos ſue legatōis dũmodo ſunt i via. tales abſoluere poſſũt etiã ſi tales excõmunicati aliũde venãt. extra de offi. legatis. excõicatis. ſed legati q̃ non mittunt de latere pape. dũ ſunt extra terminos ſue legatōis neminẽ talẽ abſoluere poſſunt. ſed dũ ſunt infra terminos prouincie ſibi ꝓmiſſe ꝑnt abſoluere exãtũ exiſtẽtes de. p. uincia ſibi cõmiſſa nõ aliunde venientes. Et ſm Jo. an. dicunt legati de latere ſolũ cardinales. alij vndecũq̃ miſſi ſunt. nõ dicunt de latere. Maiores etiã pniarij in curia ac minores cõicoꝝ. etiã ſi mutilaſſent vl occidiſſent dũmõ nõ ꝓtos debẽt abſolui. ⁊ ꝓſilio ꝓpus habito ꝓſenſu cuz cardinali ſcz ſummo pniario. Et mltimagis ħ põt ipe ſummꝰ penitentiarꝰ nõ etiã occiſores vel mutilatores ꝓlatoꝝ ꝑnt abſoluere ſine ꝓſenſu pape. ſic repperi in libello caſuum ipoꝝ pniarioꝝ. Et hoc dico q̃tũ ad iſtud de pniarijs.

Excõicant q̃ ſcrẽ romane eccle cardiales hoſtialiter fuerint ſecuti vl ceperit vl fuerit ſocij. Capl'm ſcõm.

Jquis deinceps in

hoc ſacrilegi genus irrepſerit. q ſancte romane eccleſie cardinales hoſtialiter fuerit inſecuti mãdauerit aut ceperit vl ſocius fuerit faciẽs vl fi vel fauorẽ. aut poſtea receptauerit vel defenſauerit ſcienter cundẽ. ſicut in crimine leſe maieſtatis reus ꝑpetuo ſit infamis ⁊c. ⁊ infra. Ex iſecutõne ꝑdicta ſicut ex iniectõe manuũ violenta ipo facto ſnĩaz excõicatõis q̃s incurrat etiã ipe iſecutor q̃ alij ſupdicti tãti mali principes nec ab alio q̃ a romano põtifice ꝑnt bñficiũ abſolutõis obtinere niſi in articulo mortis. Bonifa. ex. de pe. c. Felicis li. vi. ⁊ infra. Si ꝓnceps. ſenator ꝓſul. ptãs. vel aliuſ dñs ſiue rector ꝓtra ꝑſumptores ꝑdictos ꝑnt is ꝓſtitutõis ecclorẽ nõ fecerit obſeruari. tã ipe q̃ officiales ei ſupra mẽ ſem poſtq̃ res ad eoꝝ noticiã venerit. eo ipo ſnĩam excõ mutilatõis incurrãt. Bonifa. vbi ſpra. Inſecut. de. p ſecutõe ⁊ captõe nõ grit ⁊ vbũ. ſcz ⁊ c inſecutõe. h ſpãlit ſtatuit hec pena. Job. Hoſtiliter. i. ſicẽ hoſtis ⁊ inimicus capitat vl publice et mãifeſte. ſic etiã ſumit. xi. q. iij. qui cũq̃. Archi. Percuſſerit. ħ de illo intelligo q̃ nõ in ſte fecit. puta ſe nõ defendẽdo. tũc enĩ ceſſaret pena. q vi vi repellere licet cuilibet. Jn. an. Leperit. cape ħ intelligo cũ effectu. vñ ſi nõ capiat. ſz fiat ei inſult ad to. nũ. vt ei fiat iniuria. vel obſidẽt eũ in domo vel caſtro. nõ vt eum ibi cuſtodiãt ſz vt inferat ei vim. cũdiã. nõ credo tũc habere locũ q̃ hic dic ſm id q̃ nota. p Jnno. in. c. Nup. de ſen. excõ. Ratũ habuit. hoc intelligo cũ ei ꝓtẽplatõe vel noie ſit factũ. vt infra de reg. iu. Ratũ. Jo. an. Archi. Fauorẽ. nõ nudũ vel ſimplicẽ. Et nudũ ſimilũ vel ſimplex fauor intelligit illꝰ q̃ ad maleficiũ faciendum nihil adiuuat. Jo. an. Et tales hãc ſnĩam nõ incurrũt. vt dicit i textu ipius ſtitutõis. Receptauerit. Pari enim pena ſunt puniẽdi receptatores. ſiue q̃ by latere diu nõ poſſũt delinquentes. ff. de recep. le. i. niſi cẽnt conſanguinei vel affines. ff. co. l. iij. Jo. an. Nota etiã q̃ ſic delinquentes incurrũt ⁊ alias penas mltas tales. ⁊ nõ ſolũ ipi ⁊ filij ⁊ nepotes eoꝝ quas potes videre in textu. Dic enĩ Archid. q̃ ꝑtũ ad ifamiã ⁊ bonoꝝ ꝓſcriptionem effectualem ⁊ penã corpalẽ infligẽdã neceſſaria eſt ſnĩa ſaltẽ generalis vt. ſ. ꝓnunciet eũ crimioſũ eẽ crimẽ leſe maieſtatis. als q̃s ei dñm bonoꝝ ſuoꝝ ipo iure vel ipo facto etiã ꝓpus amittat ex die ꝓmiſſi crimis. nõ tñ ei auferent. nec fiet execuꝰ ablationis bonoꝝ ſuoꝝ vel alteri. pene. niſi poſt ſententiã ſaltẽ generalẽ. Poſtq̃ res ad noticiã deuenit. ꝑt hoc tripl'r itelligi. Uno mõ ſic. q̃ſi velit dicere q̃ ſi aliq̃s accuſator exiſtat. dẽat ad iſtãtiã h cãe criminalis. exq̃ fuit ꝓteſtata infra ſpaciũ menſis p ſnĩam terminari ⁊ execuꝰ tõe mãdari. alioq̃n iſti incurrũt penas ipoſitas. ⁊ h inſertas. Scdo mõ ꝑt intelligi q̃ dic de noticia ⁊ abſq̃ accuſatore aliq̃ denũciauit ſibi q̃ tale facin. ꝑpetratũ fuit ⁊ h̃ ſiue aliq̃s de officialib ſuis h̃ nũciauerit ipi iudici ſiue q̃cunq̃ alꝰ q̃ꝫ ꝓcuraſſ. Debuit g̃ iudex ſtatim vt audiuit tale nũciatõe recepta. ꝓcedere ad inq̃ſitionẽ ⁊ teſtiũ receptõem ex vicino. in quo tale facin. dicebat ꝑpetratũ quos teſtes iudicabit ſibi denũciãs. ⁊ ſi nõ oẽs tñ aliq̃s. ⁊ ſi iudex neglexerit q̃ nõ inq̃ſierit ⁊ fitarẽ nõ inueſtigauerit ⁊ ſnĩam ꝓdẽnatoriã nõ tulerit. ⁊ execuꝰ eã nõ fuerit a ꝑte nũciatõis ꝑdicte ſibi facte ⁊ meſis lapſus fuit. ita q̃ oĩa ꝑdicta expedita nõ fuerint iſti pene ſubijcit h ipoſite ⁊ iſerte. tã ipe q̃ ei officiales. h tñ intellige. nã q̃ñ res ignorat debet plenꝰ ad noticiã iudicẽ aduenire. ⁊ tũc diuina ⁊ hũana lex reſoluat. ⁊ ſm q̃ ibi ſtitutũ eſt remota acceptõe ꝑſonaꝝ diffinitiua ſnĩa ꝑ ferat. xi. q. iij. ſumopere. Tertio mõ ꝑt intelligi q̃ h ðr q̃ noticiã q̃ fama. vt iſte mẽſis incipiat currere ex die. ex qua iſta fama auribꝰ iudicis inotuit. q̃uis nõ ſit. tũc ſtatim ðr iudex ꝓcedẽ ex officio ſuo ad iq̃ſitõem. hec archi. Et i hiſpõit plẽs obſtãtias ad ꝑdicta ⁊ eas ſoluit ⁊ ibi mitra

Cõtra bãniẽtes epos ⁊ ad h̃ coopantes. Ca. iij. dicit.

Jquis ſuadente dia

bolo in h̃ ſacrilegũ genus ꝓruperit. q̃ quẽuis iniurioſe pontificem vel temere percuſſerit. ac ceperit ſeu bannierit vel hoc mandauerit fieri aut facta ab aliis rata habuerit vel ſocius in his fuerit faciẽtis. aut conſilium in his dederit aut fauorem ſeu ſcienter defenſauerit eundem in illis caſibus de predictis in quibus excommunicationẽ per iã editos canones non ſubirer ſit hmõi noſtre ꝓſtitutionis auctoritate anathematis mucrone percuſſus. ac nõ ãt niſi q̃ ſummũ põtifice. ꝓterq̃ in mortis articulo abſolui. ⁊ infra. Ptãs vero ꝓſiliarij baliui ſcabini ad uocati rectores ꝓſules et officiales ciuitatis q̃ in epm ſuũ ꝓmiſerint aliquid ꝓmiſſorum quocunq̃ nomine cenſeant in ꝓmiſſis culpabiles

existentes. sitr excōicatōis snīe a qua nisi vt ꝑmittit va
leat absolutōis beneficiū obtinere sunt subiecti. Demēs
expositio extra de pe. Si qs in cle. Diabolo. q si nō fieret psuatio
capituli. one diabolica. puta ignorāter. nō esset locus penis if. a
scriptis. de sen. excō. Si vero paulus. Quēuis pontifex
Illis q renunciauerūt loco nō ordini videt includere
q ad excōmunicatōem incurrendā. Jo. an. Idē Paulus
qtū ad electos nō ꝓfectos. Temere ille igit q pcureret
se defendendo. nō ligat bis penis. Jo. an. Bannauerit.
Nota q plus habet ista decre. q̄ illa felicis. co. ti. li. vi. i
eo q punit banniētē. qđ illa nō facit. Jo. an. z istud bā
nire, pcedit de ꝓsuetudine cuitatū. Un periculū qđ im
minet bānitis est diuersuz ꝑm varietatē bannoz. qbus
dam cnī si capiant iminet mortz periculū qbusda solutio
nis pecunie. z quidā pñt ipune offendi. Pau. N. ada
uerit. hic videt solū mandatū punire. etiā si mādatū nō
sequat effectū. sed satis durū est b tenere. tō posset expo
ni lra. vt sqz pcussiones captōes vel bāna sint facta. vt
sic requiratur factum perfectum. Pau. idem Jo. an. Ra
ta. oportet q q hec facta sint eis ꝓ replatione. alis ratum
hr̄e posset. de regu. iu. li. vi. Ratū. Jo. an. Idem Paul⁹
z Archi. in. c. felicis. co. ti. li. vi. in quodā sīu. Soaus. b
stricte puto sumi socius ꝓ agēte q aliqđ cooperat ad a
ctū pcussionis captionis vel banni. Et licet in delinquē
do sint plures socij qñq quoz nullus est ꝓncipalioz. et
tales ī cludūt sub agētibus. de quibus ꝑmisit. qn qs in vn⁹
est ꝓncipalis z alter cooperās. z sic sumit hic socius. qđ
patet. qz de faciente ꝑmiserat. Jo. an. Consiliū fraudu
lentū nō nudū. z ōr nudū qđ nihil adiicit ad peccādū
vt no. in. c. Nup. de sen. excō. in. ij. glo. Consiliū aūt pta
tur suadēdo. rogādo. z implēdo. instruēdo. vel vtilitatē
inde securā oñendo. vt no. Jnno. de homi. c. Ad au
dientiā. De nudo vero ꝓsilio b nō prouidet. Pau. Fauo
rē. Sciēdū. q est simplex fauor q nil adiicit ad peccan
dum. de tali vero videt hic intelligendū. z qz lra hic dic
Jdē. s. c. in his sqz pcussione captōe vel banno. ptz q fauēs huic
delinquēti post delictū ꝓter defensōrē. de q sequit nō in
currit hāc penā. sz in materia hereticoz latius recipiun
tur fautores. vt habes ifra. Jo. an. Defensauerit. putoq
etiā defensōrē post maleficiū punire intēdit. Est q qui
dā defensor. i. auctorizator delicti. z talis gtus punit qz
agens. xi. q. iij. Qui ꝓsentit. Et ali⁹ defensor. q etiā post
delictū defendit. puta impediēdo ne delinqnt ad man⁹
iudicis deueniat examinādus vel puniēdus. xxvij. q. i.
Si custos. vel impediendo ne fiat executio. b etiā intēdit
includere. z pbat eo. ti. Felicis. li. vi. Nō puto q is q ta
lem defenderet ne ledat a ꝑuato. nedū. tertio. sz illo of
fenso. puta epō vel eius ꝓsanguineis vindicare volenti
bus includat hac pena. De illo q defendit ī iudicio pa
trocinādo. vide q dixi post Hosti. de cle. ex. i ꝓposuit.
sup verbo fautorē. Paul⁹ aūt b, psequit z declarat q di
stinctōem. qz scz aut aduocat⁹ vel pcurator talis defen
dit iuste. qz scz putat eū inculpabilē iura p eo allegādo
z oñendo eū innocentē. z sic nō ligat aliq pena etiā si
postea appareat eū culpabilē. ratio est. qz in talibz iusta
defensio reseruat. de excep. Cum inter. aut ꝓtra iusticiā
aut ꝓsciam defendit. z sic ligat hac pena debere si adu
sus. Tales ei ōfensores appellāt. xvij. q. i. ō pñtū. pau.

Excommunicat quicunqz semel in heresim dāna
tam labitur. Capitulum. Quartum

QUicunqz semel nī he
resim damnatā labit eius damnatōe scipum
inuoluit. Celestius papa. xxiij. q. i. c. i. Et glo. sūmaria
ōr eq siue vetereē siue nouā sequat heresim excōicat⁹ est.
licet sit occult⁹. Nota q occultus hic intelligēd⁹ est
respectu plurū. z nō respectu actus exterioz. Nam fm
pe. de palu. in. iij. p solo actu interiori. q tm solo hō ē ple
ctus hereticus. nō incurrit excōicatio. sed si aliq actu exte
riori manifestat ōlictū suū qtūcūqz occultū. tūc incurrit.
Uniuersos q de sacris aliter sentire aut docere nō me
tuūt. quā sacrosancta romana eccla ꝓdicaret. z obseruat
z generaliter quoscūqz eadē romana eccla vel singuli ei
ꝓcopi p dyoceses suas cū ꝓsilio clericoz vt clerici ipsi
sede vacāte cū ꝓsilio si oportuit episcopoz vicinoz hey
reticos iudicauerint vinculo ppetui anathematis inno
damus Lucius. iij. in c. Ad abolendā. de here. Dicit in
quadā glo. sup verbo iudicauerint. i. an heresim iā dam
natā z indubitatā. inciderit. al's ei si de articulis fidei du
bitatio oriret. z dubiū sit. qđ bene vt male diceret sola
romana eccla hz determinare. xxiij. q. i. Quoties. Et di
cit Pe. de ancha. nota. epm cum ꝓsilio clericoz posse ō
agit sunt ordinarij. z de officio tenent inqrere. eoō. ex
communicamus. dubia rī fide. nō possunt defendere. hz
reseruāda sunt pape. z qz causa heresis est ardua patet
q in snīa proferenda epūs requirit ꝓsiliū capitulū. hz con
sensū nō expectet. de his q fi. a pla. Nouit. Hodie non
pōt episcopus ferre snīam in causa heresis sine inquisi
tore hereticē prauitatis. infra. eo. clemen. i. Nota q pui
legiū exemptionis nō exemit exemptū a turisdictōe ordi
ordinarii ꝓmittentē crimē heresis. Pe. de ancha. Dubi
tat an quicūqz teneat ybicūqz ꝓtra articulos parisi⁹ dā
natos sit excōicatus. z videt q sic. z si nō sententia epi. q
nō ligat nō subditos nec extra territoriū. salē sententia
huius decretalis. Ad abolendā. que dicit. Unculo per
petui anathematis obligam⁹ omnes qui per singulos
episcopos tāqz hereticis sunt dānati. Dicendum q epūs
nō intendit omēs articulos dānare sicut hereticos. hz si
cut dubios z periculosos. tū qz multi catholici eos tenēr.
tum qz nō excōmunicauerūt hz denunciauerūt excōmu
nicatos. tum qz nō solum dogmatizantes. sed etiā aliter
credentes essent excōicati. tum quia ad solū papā perti
net determinare generaliter quid est hereticū z quid ca
tholicū. Nō est ergo excōicatus a iure qui tenet illud.
qđ vna ecclia ꝑticularis iudicat esse hereticū. hz si qr
miter adheret et qđ ecclesia vniuersal vel romana diffi
niuit esse hereticū. ad quā ꝑtinet hoc. qz qđiu adheret
homo fidei ecclie romane. quecūqz alia ecclia tenet opi
positū nunqz est hereticus. de sum. tri. c. Damnamus. i
fine. qz illa nō potest errare sed omnis alia sic. sicut tota
ecclesia grecoz. Aū determinās ꝓtra tales articulos nō
incurrit snīam iuris. Si vero queratur vtrū sententia
episcopi incurrit ꝓtra eius phibitōem facientes. certū est
q sic. si est subditus in loco subdito. z idē est si exempt⁹
etiā in loco exempto. z multomagis si nō exemptus i lo
co exempto. qz in talibz q sūt fidei nō prodest exemptio
Si aūt sit nō subditus iuri cōmuni vel subditus in lo
co extra territoriū. nō incurrit. Si vero extraneus in lo
co diocesis. aut est talis q nō sortitur fori ratione deli
cti. sicut forte archiepiscopus. z sic nō incidit. aut talis q
sortit. z tunc si est de articulis per ecclesiā romanā dam
natis. tunc incidit. Si aūt nō est de illis nō incidit. Et no
peccat p inobedientiā. qz tunc non est subdit⁹. Et no
ta q ex corpe iuris nō videt hr̄i. q absolutōem ab excōi
catione ꝓter heresim ꝓtractā papa sibi reseruauerit ex
q argui posset q ab epīs possent absolui. p. c. Nup. de
sen. excom. sed p processum pape. q fit annuatim in curia
sibi reseruat coz absolutōem. vt patebit infra in ipō pro
cessu. Quot modis dicatur quis hereticus z quis pro
prie sit hereticus. z quot sint hereses tam confice. z qt
modis puniantur z qualiter z quando ad misericordiā
recipiantur. vide in secunda parte. ti. xij. c. de heresi.

Excōmunicatio ꝑ fautores z receptatores hereticoz.

No. q papa p̄ quā vt nunc ī pcessū quē faciat hyp in pria Trina dm

Excõmunicamus oẽs. §. 1

hereticos ꝛ fautores ꝛ receptatores ꝛ defensores eorum. Nonnus. iij. de sen. excom. Nouerit. Dicit Pe. de pal. in. iij. q credentes hereticoꝝ sũt qui licet nulli hereti ex/ presse adhereant. credũt tñ hereticos esse bones hoies ꝛ habere bonã fidẽ sicut sunt apud nos simplices. nõ ha/ bentes explicatã heresim. sicut quidã hereticalis captus cũ vno hereticopfecto. interrogat⁹ dicebat. Volo mo/ ri in fide dñi. Guilhelmi Ian. Sic enĩ vocabat ille pfe/ cus hereticus. ut̃ erat credẽs ꝓprie. Defensores aũt sũt qui pfonam defendũt. vt aduocati pstando patrocinũ vel rabelliones faciẽdo instrumẽta vel iurãtes alĩs iuuã/ tes in causa. q aũt nõ pfonã sz heresim defendit. hereti/ archa est. Receptatores sũt q in domo vel terra sua cos recipiũt. semel vel pluries publice vel priuate. Fautores sunt q aliqñ fauent facto mittendo alimoniam ꝛ hmõi. aggrecontra eos. ꝛ inq̃sitores imponũt eis maligne con/ ficta. Itẽ ꝓmissione qñ qui potestate fungit in capiẽdo aliqñ. verbo. vt dicẽdo. Isti sũt boni hoies. iniustuz est ꝛ al⁹ nõ fauent inq̃sitoribus sicut dñt. Oẽs isti sunt excõ/ municati ipo facto sicut hereticꝰ. qõ intelligendum est dũ tñ victũ suũ aliq̃ actu prodeat exterior publice l occ/ culte. Itẽ qui in prãte exns omittit facere qõ dz. licz nõ/ bil exteri⁹ agat incurrit. q ad idẽ iudicũ ꝓtinet habit⁹ ꝛ ꝓuatio. Nec ille. di. xiij. Quomodo exponantur ꝛ intra vo cabula. scilicet fautores. receptatores. vide in. c. sequẽti.

Excõicatio cõtra sepelientes hereticos receptatores vel fautores eoꝝ. Lap̃m Quintum.

Quicunq; hereticos

credentes receptatores. vel fautores eoꝝ scien ter ꝓsumpserit ecclastice tradere sepulture vsq; ad satis/ factoꝝ idoneã. excõicatõis sñia se nouerit subiacere. nec absolutõis beneficiũ mereant̃ nisi ꝓtijs manibꝫ extru/ mulent publice ꝛ ꝓficiant huiusmodi corpa dãnatorũ. ꝛ locus ille ꝑpetuo careat sepultura. de here. li. vi. Qui/ cunq; laici vel clerici cũ vniuersalr dicat. quicũq; ꝛ ita nullũ excipiat. Credentes. illi dicũtur credẽtes heretico rũ. qui ore ꝓprio dicũt se credere errorib⁹ eoꝝ. de pe. dist. i. Fieri põt. ꝛ hoc indubitatũ est. ꝛ pbatõne nõ indiget. Itẽ q adorauerint ꝛ reuerentiã suo mõ exhibuerit con/ solatorem vel communionẽ ab hereticis acceperit vel si/ milia ꝑpetrant. q ad ritũ eoꝝ pertinẽt credẽtes merito dicti factis quibus error exprimit. vt posui exẽpla. Itẽ q sermones ꝛ pdicatões eoꝝ audierint. si sel tm au/ dierint. ꝛ nunq̃ ampli⁹ redierint. nõ dñt iudicari here/ ticoꝝ credẽtes. nec enĩ videt approbasse qñ postea vita/ rent. arg. efficax ad h. i. q. i. Cõstat. Itẽ si quis cos visitra/ uit alimoniã dedit. ducatũ pstitit vel sibi fecit. in q̃b nil de ritu eoꝝ ostendit. nõ credo q possint credẽtes iu/ dicari. Hã hec fũt q̃ñq; interuentu pecunie. secus si ꝓ/ us erãt lapsi. ꝛ postea ista facerẽt. de here. li. vi. Accusat⁹ oẽs tñ pdictos quos dixi nõ debere iudicari credentes fateor suspitõe maxia nõ carere. ꝛ tõ posse eis idici pur/ gatõem canonicã iuxta canõicas sanctões. Itẽ q libros hereticoꝝ suscipiũt. si statĩ cos destruxerit nicẽdo l alio mõ ĩnocuos iudicãdo crede. l. destruẽtes. v. q. i. c. i. al⁹ si suspecti sũt ꝛ nõ destruũt ẽ eis indicẽda purgatio cano nica. Archi. Receptatores glo. archi. illi dicũt tales q sciẽter recipiũt. ꝛ si nõ frequẽter. ar. efficax de penis. fcli/ cis li. vi. Hã verbũ frequẽtauũ. in iure ꝓ simplici ver bo ponit. vt recꝑtare ꝓ recipe. Noꝝ aũt q sciẽter rece/ ptãt. quidã sũt. in culpa. quidã nõ. Dic notandũ. sane videt q iura cãula videnꝫ ullũ intelligere esse receptato rem. qui latẽter recipit ꝛ celat ꝛ ꝓseruat. vt manus iu/ dicis cuadat. vt innuit. ff. de recep. l. i. Defensor glo. Archi. Si defenderit q̃s errorẽ ipm. dãnabiliorẽ eo q̃ errat. ꝛ nõ solũ hereticus. sed etiã hereciarcha ꝛ. xxiij. q. iij. Qui alioꝝ. Si vero defenderit persona resistes vi/ ribus vel potẽtia ne ad manus iudicũ veniat puniẽdus vel examinand⁹ pot̃ ꝓtra hmõi defensores ꝓcedi ad ex cõmunicatõem. ꝛ pro hmõi ꝓsumptione posset ei indi/ ci purgatio canonica. Fautores glo. Archi. qui pueli ca potestate funguñ. vt plati ꝛ principes ex sola emis/ sione possunt dicta fautores. puta si ab ecclesia ꝺdemna/ tos nõ fugant ꝛ punĩt. sic debẽt. xxiij. q. iij. Qui potest. Ꝓuare vero pfone in hoc casu si nõ capiunt. si ptereũ/ tes nõ detinent. fautores dici non possunt. Nam ꝟ per tinet ad eos qui potestate funguñ. Et hoc verum nisi fuerint ꝓuate pfone tales q̃ iuramẽto se astrinxerit. Si enĩ iurauerunt indicare ꝛ celant. nõ nego eos fautores. Item si quis excusat hereticũ nõ ex lingue lubrico nec p locũ. sed in cõuenticulis vel inter laicos. sicut multi te/ pe dicẽtes. Isti nõ sunt tales quales dicunt. nec negãt ista vel illa. vel forte quia adũocati sunt aliqui. ꝛ defen dendo eos excusant eoꝝ processus possunt dici fauto/ res. ꝓsideratõe habita pfonaꝝ loci ꝛ temporꝝ. Itẽ si q̃s facto foueat ꝓbatõe no eget. puta in eo q̃ reli alimoniã ꝓstat ꝛ curat qm liberat. qui ea p q̃ liberat̃ submistrat ꝛ si q̃ sunt silia. Itẽ in eo q̃ ꝑtẽ liberat̃. xxiij. q. vi. c. i. Scãter ĝ si hoc nesciebat ipe tumulãs nõ ligat̃ hec pe na. q facti ignorãtia vnũquẽq; excusat. Ecclastice scꝑ ture vult dicere ista. q talia cadauera nõ dñt ĩ cimi/ terio ecclastico tumulari nec alubi ad modũ xpianoꝝ sed foras iactari ab ecclastica sepultura in signũ ꝓpetue dãnatõis. Archi. Proꝓijs manibꝫ. ĝ nõ alienis. Im/ ponunt̃ pdictis ꝛ alie pene. quas potes videre ĩ textu.

Excõmunicatio ꝓtra rectores impedientes vel nõ iu uantes epos ꝛ inq̃sitores in inq̃sitione hereticoꝝ ꝛ fau/ torum ꝛ receptatorum. Lap̃m sextum.

Qt inquisitiõis negocium

ꝓtra hereticã prauitatẽ ad dei gl̃iam et augmentũ fidei nostre rebus ꝓsperẽ ꝛ in q ꝓstitutõe sunt plures constitute excõmunicatões. Ꝓhi/ oẽs potestates dñi tpales ꝛ rectores quibuscũq; dignit atib⁹ vel officijs ꝛ nomib⁹ censeant̃. ꝛ eoꝝ officiales ꝛ ba liui q diecesanis vel epis vel inquisitoribus hereticę pra uitatis nõ obediũt in hereticoꝝ credentiũ vel defensoꝝ/ rum. receptatoꝝ. fautoꝝ inuestigatõe captione ꝛ custo/ dia diligenti. cum ab eis fuerint requisiti sũt excõicati. Secdo omnes pdicti rectores si pdictas pfonas pestife ras nõ duxerint vel duci fecerint si mota pestis fuerit requisita in prãte seu carcere epoꝝ inq̃sitoꝝ. vel ad locũ altũ aliquẽ de q̃ ipi vel aliq̃ ex ipis mãdauerint infra co/ rũ dñoꝝ vel rectoꝝ districtuz. vbi p viros catholices a ꝓfatis epis vel inq̃sitoribus. vel eozũdũ aliq̃s deputatos sub arta ꝛ diligẽti custodia teneãt. donec eoꝝ negociuz per iudicũ ecclesie terminet̃ sunt excõmunicati. Tertio oẽs supradicti rectores ꝛ eoꝝ officiales ꝛ nunciꝫ si d̃ be/ resi ab epis l inq̃sitoribus ꝛ pdenaros ꝛ eoꝝ brachio dere/ licros nõ statim ceperint ꝛ indelate animaduersione de bita puniẽdos nõ obstantibꝫ appellatõibꝫ quibuscũq; pdictoꝝ sunt excõicati. Quarto omnes supradicti recto es ꝛ officiales. si captos pro crimine heresis absq; dicto rũ epoꝝ seu inquisitoꝝ aut saltẽ alterius eoꝝ licentia vel mandato a captione vel carcere liberauerint. sunt excõi/ cati. Quinto oẽs supradicti ipoꝝ q officiales. si de cri/ mine heresis cũ mere sit ecclesiasticũ cognouerint q̃ quo modo. vel iudicauerint sunt excommunicati. Sexto omnes supradicti si executionem ꝓ huiusmodi crimi/ nis a diocesanis vel inquisitore iniunctam prompte pro ut ad suum spectat officiũ facere detractent vl diocesis

vel inq̃sitoris iudiciũ. sniam seu pcessum directe vel indirecte impedire psumant. sũt excõicati. Septio oẽs sup̃dicti. q̃ scienter in pdictis vl̃ alĩq̃ predictor̃ ꝯ inq̃sitõis officiũ dederit. auxiliũ. ꝯsiliũ. vel fauorem. sũt excõicati oẽs pdicti. si sniam excõicationis in quã incurrissent oĩno p annũ sustinuerint. extũc velut heretici ꝺemnant Nec oĩa in pdicta ꝯstituõe. q̃ incipit. vt inq̃sitõis. ex̃ de here. li. vi. vt inq̃sitõis. vbi hereticꝰ dicunt admixti fidelibꝫ. de bꝫ facienda est inq̃sitio vt a fidelibꝫ discernãtur. z inuenti corrigant. Archi. Puniendos. q̃ si inq̃sitor̃ ordinariꝰ discordãt in mãdato. qr vnꝰ mãdat puniri p se ꝺemnatũ. alter mãdat relaxari p se absolutũ satis videtur suspendendũ donec ꝯsulat papa. s. c. proximo. Joh. an. Canon est snie late. z qr nõ reseruat absolutio pape ordinariꝰ poterit absoluere. s. de sen. excõ. Nup. Jo an.

Excõicatio ꝯ inq̃sitores male z ꝯ ꝯsciaz exercẽtes tale officiũ ꝯ q̃sdã. z pape refuat absolutio. Cap̃lm. vij.

Inquisitores z alij ad

dicti officij executoẽm ꝯstituti. si odij gratie amoris. lucri vl̃ ꝯmodi tpalis obrẽtu ꝯ iusti/ciã z ꝯsciam suaz omiserũt ꝯ quẽq̃ procedere. vt fuerit procedendũ sup̃ hmõi prauitate. s. heretica. aut obrẽtu eode prauitatẽ ipam. aut impedimentũ officij. si alicui ponẽdo cũ sup̃ bꝫ psumpserit q̃ quo mõ vexare. pter alias penas excõicationis sniam eo ipo incurrat. a q̃ nisi p romanũ pontificẽ nequeat pterq̃ in mortꝫ articulo z tũc satisfactõe pmissa absolui. nullo in hac pte ꝓuilegio suffragãte. Clemẽs in. c. Multor̃. de here. in cle. Obtentu vbi g̃ nõ pter alterũ pdictor̃. vel forte tũc pter vitandũ scandalũ bꝫ admitterẽt nõ est locꝰ pene. Jo. an. Et ꝯ ꝯsciam. Nota q̃ copulat ꝯ iusticiã z ꝯsciam. Eode sez odij gratie z̃c. vt. s. Exq̃ ptz apte q̃ ꝯstitutio ecclesie militanꝫ ligat crimẽ oĩno occultũ ad penã suspensionis z excõicationis. Inducit ad bꝫ mlta iuraz subdit. Ex his videt indubitatũ qꝺ Archi. hẽbat. p dubio z disputatõi derelinq̃bat an hereticꝰ oĩno occulꝰ sit excõicatꝰ. Joh. tenet q̃ sic. xxiij. q. i. in sum. z ĩ glo. se. placet etiã Soff. z Ray. in sũmis. Exide iducit mlta iura q̃ vident facere in ꝓriũ. xxij. di. Erubescãt z̃c. Tandẽ io. an. ꝓcludit sic de plão fateamur. q̃ ꝯstituto militanꝫ eccie oĩa occlta ligat nõ tñ notarii de illis iudicat tribunal ecclesie. imo ipa ecclesia inq̃ꝝ tũ p hoĩem iudicat hoĩem notarium. z inq̃ꝝ tuz est collectio fidelũ ligatos sic occltos bz. p solutꝫ. de sen. excom. A nobis. z sic loquunt ꝓria. Nota fm Pe de ancha. sup̃ cle. de vsuris ex gui. q̃ actꝰ fenerãdi non sapit hereſim. nec ptinet ad inq̃sitorẽ z tñ ptinaciter asserere bꝫ nõ esse pcm̃ est hereticũ. Rõem colligе ex glo. nõ solũ. cũ q̃ ꝯcor. Pau. Ex q̃ colligе decisionẽ etꝰ qꝺ dubitabat. Quidã enĩ de istis bzocholis in publicꝫ pdicatõibꝫ ꝯtando turbã z seditõez ꝯ clerũ. vt ferk asseruit exhortãdo q̃ laici nõ tenebant̃ soluere decimas nec eis ꝯfiteri nec oblatões dare. z q̃ peccabãt ꝓniꝫ faciẽdo. cũ essent oẽs clerici multi et de ecclĩs remouendi. Quereb̃tur an ista et alia eq̃ pla eẽnt hereticа z pcedi posset cõtra eũ tanq̃ ꝯ hereticũ. z firmatũ fuit p oẽs sacre theologie doctores z doctores vtriuscꝫ iuris ibi existẽtes q̃ sic. z bñ p doctrinã hꝰ glo. Sapiebat enĩ ptinaciter z tenebat diuisas z falsas opiniões reprobatas p sacros canones z canonicas sanctiões. g̃ z̃c. vt ĩ ea ptz. Et Paul. darꝰ loq̃ns dic. Hereticꝰ est nõ solũ q̃ male sentit z docz de articlis fidei z sacris eccle. ꝫ etiã q̃ falsam z exortaz expositionẽ in scripturꝫ diuis ponit ꝯ id qꝺ tenet ecclia dis. I. si q̃s diaconꝰ. Et intellige istũ rez. cle. ex graui. qñ simplicit z ꝓbabiliter dubitat. vtrũ ĩ isto vl̃ in illo casu, sit vsura nõ esset hereticꝰ q̃ teneret opz. etiaz fortẽ nõ verã. vt. s. c. nauigãti. de vsurꝫ pe. Et nota fm Pau. ĩ de. q̃ dic̃ ptinaciter. ptinax ꝺr q̃ valde z impudẽter aliq̃d tenet z affirmat. vñ si loco vl̃ p iudicũ interq̃ hꝰ diceret. nõ est hereticꝰ. xxiij. q. j. air. z sic ptinacia ĩ malo. pseuerãtia ĩ bono. iudei aũt q̃uis affirment ysurã nõ esse pcm̃. nõ tñ pñt dici hereticі. nec aliter ꝯ cos pcedit. rõ est. qr in eis nõ cadit heresis. q̃ est idẽ qꝺ diuisio vl̃ diuisionẽ. xxiij. q. iij. heresis. Cũ enĩ nõ sint de gremio eccl̃ie. diuisionẽ ab eo facere nõ pñt. sicñ talẽ errorẽ tenent p ecclias puniri. sic z ĩ alijs casibꝫ qñ offendũt fidẽ Pau. Nota etiã fm Pau. vbi sup̃. ĩ cle. ex graui ꝺ usurꝫ q̃ qui dicit ptinaciter vsurã esse pcm̃. ꝫ facta restitutõe nõ esse ꝯfitendũ sic ꝺ est obligat ex ꝺcto licito. et hereticũ. in ꝓtractu enĩ obligat q̃s tm̃ homĩ. z ꝺ post restitutionẽ adhuc tenet penitere. Itẽ fm eundẽ q̃ male credit sed patus est corrigi z sec̃ certoratꝰ fidẽ eccl̃ie. nõ est hereticꝰ. xxij. q. ij. beatus paulus.

Excõicatio ꝯ inq̃sitores z cõmissarios eoz illicite ex/torq̃ntes pecũiã sub ptextu inq̃sitõis. Cap̃lm. viij.

Inquisitores z eoz vl

epoz seu cap̃loz sede vacãte sup̃ bꝫ deputati cõmissarij. si ptextu officij inq̃sitõis q̃nibꝫ vꝝ mõis illicitꝫ ab aliquibꝫ pecuniã extorquẽt aut sciẽnt attẽptãt eccl̃iaz bona ob clericoz delictũ predicti ecclesiastice officij fisco eccl̃ie applicare. sũt excõicati z absoluti nõ pñt ptereꝫ i mortꝫ articulo donec illis a qꝺ extorserint plene satisfecerit de pecũia sic extorta. nulli ꝓuilegio suffragãte. Clemẽs in. c. Multor̃. de here. in cle. Volentes eis aut remissionibꝫ sup̃ bꝫ valituris. cle. in. c. Nolentes de here. in de. Cõmissarij. dãt ergo inq̃sitores ꝯmissarios qꝺ vicarios vocamꝰ vl̃ substitutos. s. c. primo. Jo. an. Cõmissarij de epis loqui nõ videt. licet eciaz ab his debeãt abstinere. pena tñ q̃ sequit nõ bz locum in ipis. Jo. an. Pretextu. si g̃ nõ eo ptextu illicite exigit. ꝫ faciat male. nõ tñ est locꝰ pene. Jo. an. Pecuniã intelligo large i. q. iij. totũ Eccl̃iarũ. de bonis g̃ clericoz. xxiij. q. viij. Eccl̃ie mlti hominꝰ sibꝫpis vl̃ officialibꝫ vel fisco seculari cui applicata sũt ipo iure bona laicoz dãnaroz. de heresi. Jo. an. Absolui p ordinarios cũ sibi nõ reꝑuer patuerit cusat de vsura eũ tu. Jo. an. Qꝺ plac̃ eccl̃iaz cogi non possum̃ ad officiũ inq̃sitõis exercẽdũ. Bõifa. ꝓute cõspicuos. Qꝺ mgr̃ ordis in toto ordie z qlibet poz punctualis z eiꝰ vicarꝰ in sua puicia pñt fres suos p sedẽ ap̃licã deputatos ad pdicãdũ crucẽ vl̃ ad idẽ fidẽ ꝯ hereticã punitatẽ reuocare. remouere z trãsferre. l̃ q̃ supsedeant iniũgẽ. alios q̃s substituere si eis visũ fuit expedire z eos si ꝯuenerit cessurã eccl̃iacã exercere nõ obstantibus l̃ris ap̃licis ipetratis vl̃ ipetrãdis. q̃ de indulto hoc expressam non fecerint mentionem. Bonifacius virtute.

De irritatõe ordiationũ ab octauiano z guidõe heresiarchis facta. Excõicatio ꝯ alienatões z ordiatões archis facta. Cap̃lm nonuz.

Ordinationes ab octa

uiano z guidone heresiarchis factas z ab ordiatis ab eis irritas eẽ cẽsem̃ adijcientes vt q̃ dignitates eccl̃iasticas seu bñficia p pdictos scismaticos siue p laicos facte sũt de rebꝰ eccl̃iasticis oĩ careãt fructu mitare. z ad eccl̃iaz sñ oĩ onere reuertãt. si q̃s ꝺne pñsumpserit excõicatõi se nouerit subiacere. ex̃ ꝺ scismatici. c. i. Aguidõe cũ sasserꝫ eccl̃iaz. q̃ ñ dicũt scismatici imo potiꝰ dicũt tales q̃ diuũtunt ab eis heresiarchis. i. scismaticis Inno. ab eis ordinatis p ordinatos ab eis videt idẽ cũ sit eadẽ ratio defectus. s. executõis. quã dare nõ potqui.

nõ habet. Jo.an. Laicos. autoritate ipoz scismaticoruz als emens nõ esset excõicatus sz excomunicandus fm Hosti. Firmitate. qz eccia ꝯdiu habet pastorẽ hereticuz vel scismaticũ vacare dr. Uñ nõ valẽt q a tali plato fiunt in piudiciũ ecclesie. si tñ acqrit talis platus eccie rem nec cassabit. z hoc in fauorẽ eccie. Berũ. Reuertant ergo reuertunt talia ad eccìam nullo dato pcio. Petrus de ancha. Sz emptor hz recursum ad venditorẽ. p pcio fm Uincen. Si qs ꝓnie. i. ordines exeqndo. bñficia retinendo vel bona aliena ta fm Hostiẽ. Subiacere illi scismatici q ab vnitate eccie exceduñ vt greci excõicati sunt xix. di. Tua. Dicebat Hosti. illos scismaticos tm q se exclũdũt ꝯ romanã ecclesiã. z ab illa se sepant eẽ excõicatos cũ adherentibꝫ. z dicunt tales hereticos illi sz q volũt cõtra eom aliquẽ insurgere z epatum tenere. z clericos suos facere z excõicandi sunt. Pe. de ancha. Nota q q ordines vel bñficia receperũt a scismatico ipo iure excõicati sunt. z sic est canon late sntie. qđ quidã vt Hosti. intelligũt de adherentibꝫ z fauentibꝫ ipis scismatico. Dicas ergo eos q als nõ adherẽt nec fauẽt scismaticis illis sz q exceduñt ab vnitate eccie nec excolluntes sc ꝓ romana cõicandi. Pe. de ancha. Itẽ nota q excõicati sunt oms sequaces adherẽtes. vel fauẽtes publice. vl occulte scismatici dãnato in cõsilio Constantien. Petri de luna absolutio pape reseruatur. vt patet in processu curiali.

Excõicatio ꝓ asserentes romanã eccìam nõ esse caput aliaz eccliaz. z nõ posse ꝺdere canones z decreta. vl nõ esse obediendum. Cap'm Decimum.

Qui asserit contumaciter ecclesiã romanã nõ esse caput aliaz eccliaz. nec ꝓ nõ posse ꝺdere canones z decreta. z eciã sibi tanqz capiti nõ obediendũ excõicatus est. xix. di. Nulli fas. Nota q istud. c. loquit de ꝓtemporib⁹ canonum z Contem transgressoꝛib⁹. Sz fm Dug. ibidẽ z Pau. in cle. Dupl'r ꝺr qs ꝓtempor z transgressor canonũ. vno mõ. qz aplicam sedem cõ prot cano tumaciter negat esse caput eccliaz. z hñe ptẽ ꝺdendi añ quam canones decreta z statuta ei⁹ nõ esse obtuãda z tal' est do peccat scismaticꝰ z hereticus z excõicatus. Et sic itelligẽdo dicũ. ca. ẽ canõ late sntie. Et ad idẽ fac. xxij. di. oẽs. xxv. q. i Violatores. Et idem dr. Jo. an. Jn. z Hosti. Scdo mõ ꝺr qs ꝓtempor z transgressor canonũ. q ipa mandata canonũ nõ fuar. cuius credat z dicat esse fuãda. h nõ est scismaticus ꝓprie nec excõicat⁹. z sic de hmõi itelligẽdo cap'm est canõ ferẽde sntie. z vt dicẽ Pau. in de. Si quis transgreditur canones z statuta ꝓtinentia ꝓcepta siue affirmatiua siue negatiua peccat mortaliter. xxij. q. i. q ꝓ cipit. secus si cẽt causa ꝓsilij. itellige tũc canonẽ loq de ꝓsilio qñ h ibi exꝑmit vel alia rõ suader sic itelligi. Nõ eñ q sic exhortat tẽ. ff. de his q no. in fa ob. hec ꝓba. cuz aut ꝓceptorie loquit. vt de cele. missa. c. Dolentes. z ꝺ ea qz ipedit finẽ quẽ laror legis intẽdit. als transgressor canonũ ex rõnabili cã ñ peccat mortaliter. fm tho. hec pau.

Excommunicatio contra ĩcendiarios ecclesia (i de. rum vel pioꝝ locoꝝ. z si fuerint denunciati. pape reseruatur absolutio. Cap'm vndecimum.

Incendiarij ex quo sũt per ecclesie sntiam publicati pro absolutionis beneficio ad sedem aplicã sunt mittendi. de. in exuagã ti. extra de sen. excom. c. Tua. Blo. sup verbo publici. i fi. sic dicit. Nõ credo q oẽs incẽdiarij generaliter sint excõmunicati. nisi incendiarij ecclesiaz. cũ de alijs nõ ĩueniam. Et p hanc decretalẽ nõ. pbat q iure sint excõicati. sz ullis ꝓmo excõicatis ab epis subsecuta publicatõe et denunciatõe per hãc decretalẽ sibi papa coz seruat absolutõem ad terrorẽ. als epi pñt absoluere oẽs incendiarios. ex eo. Nup. Ray. Boff. z Hosti. in sũmis suis. z Jo. de lig. dicũt q incendiarij ecclesiaz vel locoz religiosoꝝ vel cimiterij vel spacij pulegiati in circũitu ecclesie seu locum ꝓtiguum priulegiatis sũt ipo iure excõicati. vt ĩ dicta decretali. ex. xvij. q. iij. Sic antichr⁹. Est añ spacium pulegiatũ in circũitu ecclesie triginta passus l'quadraginta. quo ad matricẽ ecclesiã. sed añqz denunciẽtur pñt absolui per ordinarios. Postqz vero fuerũt denunciati nõ nisi a papa. Et fm Jo. an. tales absolui nõ pñt a legatis ex iure legationis. Item mulier incẽdiaria sic denũciata ab epo absolui nõ põt. z si possit absolui ab inuectõe manuũ violenta in clericũ fm Bul. Jo. an. hoc dicit de incẽdiarijs eccliaz. Bul. etiã dic q incendiarij alioz locoz postqz fuerũt etiã ônuciati. pñt absolui ab epo vt cõiter dicũt doctores. Pe. de ancha. dicit simpl'r de incendiarijs z excõicatis z denũciatis. q sunt mittẽdi ad papã comunior ꝓma opi. scda tutior. Incendiarij vero alioz locoz nõ sunt ipo facto excõicati. sed excõicandi de iure cõi. xxij. q. vlti. c. Pessima. Ray. de iure autẽ priculari seu synodali in quibusdã locis tales etiã sunt excõicati. in quibusdã alijs ex ꝯsuetudine habent q excõicatis ꝯuis reuera nõ inferatur excõicatio absqz sententia fm Bul. z hi incẽdiarij postqz fuerũt denunciati pñt absolui ab epis suis fm quosdã. vt Bul. et Alb. sed fm alios nõ nisi a papa. z hoc dr in summa pisa. Joan. dicit tm de incendiarijs eccliaz. Sz q liter itelligenda sit ista denũciatio. Dicit Bul. q fm quosdã itelligitur si fuerit denũciat⁹ nominatim. i. expsso noie secus vt dicũt si in generali. vt cũ dr sub hac forma. Excõicamus oẽs illos q fecerũt tale incendiũ. Et subdit. Credo q siue in generali siue in spali denũciet incendiarius absolo papa est absoluend⁹. pserri cũ dicẽ Nug. z iurisperiti. q qñ ferr sntia sub hac forma. Excõicam⁹ oẽs q fecerũt h vel illud oẽs itelligunt nominatim excõicati. Credo etiã q pape ẽ refuãda beqabsolutio a qcunqz iudice fiat ista denũciatio. z dr incẽdiar⁹ fm Ray. q autoritate ꝓpria civitatẽ vel villã vel mãsum vel segetẽ vel rẽ siliem malo studio incendit. expõit glo. ei⁹. icendit vl incẽdi fac. aut incendijs ꝓsiliũ vel auxiliũ scienter ipendit autoritate ꝓpria. i. cũ nõ hẽat ius mouẽdi bellũ vel icendendi mansum vl segetẽ. i. alienã. sec⁹ si ꝓpriã. q tũc nõ teneret pena incẽdiarij nisi dolo malo h faceret. vt. i. q incendium rei sue. aliena icenderent. Malo studio. qz si faceret hoc ex negligẽtia. sz peccaret. non tñ incendiari⁹ vocaretur. Bul. Itẽ q in bello iusto ignẽ iponit absqz pcepto indicentis belli incẽdiari⁹ est. licet damnũ nõ teneat resarcire. q vero in bello iniusto etiã ex pcepto. incendiari⁹ est. damnũ tenet resarcire. Et nota q q in bello iusto villã vel castrũ icẽdit. si tibi eccia ĩcaute ꝺburat z ẽ molestũ ei nõ ẽ excõicat⁹. sz dãnũ resarcire tenet. Itẽ q põit ignem ĩ loco religioso ẽ excõicat⁹. q ꝺo ĩ alia domo habitabili l ĩ grano ẽ excõicand⁹. alij ꝺo icẽdiarij paleaz fem. ligno rũ z hmõi nõ dicũt icendiarij. Cap⁹ sup. c. de emu. cc. c. Dr nonlli. li. vl. dicẽ h dicẽdũ videt q appellatõe eccliarũ idudãt nedũ mõasteria sz etiã oia pia loca. nã ista eq parãt. s. ꝺ testi. req sisti. fac qđ scpsit. d. m. p⁹ Archi. s. co. li. ꝺ testi. ĩ ite. c. fi. Uidi dubitari an icẽdiarij l fractores domoz sitarũ ĩfra ãbitũ eccliaz pulegiatũ. ꝺ q. bẽs xvij. q. iij. sic ãtiqsit⁹ sit ipo iure excõicati sic icẽdiarij z effractores eccliaz q ẽt postqz fuerit ônuciati ñ pñt. s. tpi absolui nisi p papã. z vr q sic p. d. c. sicẽ ꝺ sen. excõ. pqsti sup h ꝺsul⁹ cũ qbusdã iurist⁹ ꝺsului. q tal'. s. frãges vl ꝺburẽs domuz sitã ĩfra ambitũ z ꝓfinia. d. c. sic ãtiqt⁹ sz tal' sit violator emunitatis eccle vt sacrileg⁹ puniẽd⁹ ñ tñ ẽ excõicat⁹. z h p istũ. q. l. nõnulli. z. c. pqsti. hec ille.

Absolucio hꝰ reꝑ papa ꝓfiat

Titulus Vicesimusquartus

Excõicatio ꝓtra effractores locoꝝ sacroꝝ et pape reſeruat̃ ablutio post denunciatõem eoꝝ. Cap̃lm.xij.

Lasſ pape vſuat̃

Memoratoſ sacrilegoſ qui ſcꝫ ꝓfregerãt violẽrer quasdã eccleſias et expoliauerãt.excõmunicatos nũcietis.z facia tis ſic excõicatos arcꝰ euitari donec paſſis iniurijs cõgrue ſatisfaciãt z dãna data reſarciãt z cuꝫ litteris vſus rei veritatẽ ꝓtinẽtibꝫ aplico ſe cõſpectui repſentẽt.ex ꝺ ſen.excom.Conqueſti.glo.excõicatos.g̃ videt ex hoc q̃ ipo iure ſunt excõicati hmõi ſacrilegi.qꝺ eſt verũ ꝺ effra ctoribꝫ eccleſiaꝝ z incẽdiarijs repñtent.exq̃ enĩ incendi arij z effractores eccleſiaꝝ denũciati ſunt.nõ pñt̃ abſolꝫ ui niſi a papa.ſed añꝫ denũcient bñ poſſũt abſolui.ſi ſatisfacere volũt.vt in.c.Nup.co.ti.idẽ Archi. z Boſſ. Jo.an.aũt z Pe.de ancha.ſic ſumãt.q̃ cũ effractõe ſpo liant eccleſias.excõicati ſũt z poſtꝫ ſũt denũciati ſũt p papã abſoluẽdi.quidã extendebãt iſtũ caſum ad facẽ tes in eccia mlt̃ enormia.vt frangẽdo crucẽ z diripiẽ do corpꝰ xp̃i.vel raptẽdo bona ipaꝝ.ſm Hoſti.z Boſſ. in ſũmis ſuis.z Jo.de lig.in tractatu de cen.eccle.ꝺicẽ q̃ tales nõ ſunt ipo iure excõicati ſꝫ excõicandi. Et nota q̃ Buil.ꝺicẽ.Credo q̃ effractor eccie iudicandꝰ ẽ q̃ dolo malo aut p iniuriã violenter parietẽ fodit aut ſuffodit. aut vitreã feneſtrã fregerit. aut ſeraturã .aut oſtia .aut cardines.aut vectes dũ tenẽt oſtia firmata.aut ipm tem ctũ eccleſie.Et nota ſm Buil.q̃ q̃ vadit ad frangendũ eccleſiã z furandi z tamen nõ frãgunt.quia inueniãt ali as fractam vel apertam.z ſic intrant vel aſportant bo na ipſius.non incidunt in iſtum canonem.

Excõmunicatio ꝓtra falſarios litterarum papaliuꝫ. et pape reſeruat̃ abſolutio. Cap̃lm decimũtertiũ.

Lasſ pape vſuat̃

Ꝺs omnes falſarioſ lraꝝ noſtraꝝ aplicarũ q̃ perſe vel p alios vicẽ um falſitatẽ exercẽt cũ defenſoribꝫ z fautoribꝫ ſuis anathematꝫ vinculo ꝺecernimꝰ innodatos ꝛc. Jn no.iij.exꝺ de crimi.fal.ad falſarioꝝ.innodatos.z ſic eſt ca non late ſntie ſm Jnno.z Hoſti.inſup z clerici officijs z bñficijs ſũt ꝑuati z degradandi ſũt z ſeculari curie tra ꝺendi ſm conſtitutõꝝ legittime puniendi p quã z laici legittime ꝓuicti punient.vt ꝺr in tex.z cõiter ꝺr q̃ abſo lutio a tali excõicatõe pape reſeruat̃.exꝺ eo. Duran.in fi. Nota ſm Pe.de ancha.in dicto.c.q̃ ille q̃ ſcient impe trat reſcriptu ſurrepticiũ.z illo vtit̃.nõ incidit in illam penã.ſꝫ ſolũ punit̃ q̃ careat ꝓmodo reſcripti z in expẽ ſis ꝓdemnet.de reſcrip.c.Sup lras.ſꝫ falſans reſcptum vel vtẽs falſo ex certa ſcia vel p ignorantiã ꝓcedentem ex negligẽtia incidit. Et nota ſm Richar.ſup.xiij.diſt. xviij.q̃ impetrãs litteras a ꝺño papa tacita ꝑtate. vl̃ ſuggeſta falſitate.ſiue facit ipetrans ſcient vl̃ ignoranter.ſi talis veritas taceat̃.vel talis falſitas ſuggerat̃.qua veri tate manifeſta vel falſitate nõ ſuggeſta ꝺns papa non ꝓcederet.Nõ eſt excõicatus iure cõmuni.nec etiaꝫ illi q̃ litteris aplicis vtunt̃ ſub alio noĩe impetratis.qz q̃uis tam iſti q̃ illi digni ſunt magna pena z ꝓfuſione. ñ tñ oportuit ius ꝺdere q̃ tales cẽnt excõmunicati.quia tal̃ fraus a parte aduerſa vel a iudice ꝓtra vtentes talibꝫ litteris faciliter z certitudinaliter poteſt percipi. q̃uis g̃ ſic ipetrãs falſarijs ſit.extrẽdẽdo falſarij nom̃.vt ſumit̃ xx v.q.ij.ꝺicẽti.ñ eſt tñ falſarꝰ lraꝝ ꝺñi pape.qz ꝑtas lras ipetrat.q̃uis falſa ſuggeſtiõe.z ſic ñ ẽ excõicatꝰ.

Excõicatio ꝺ vtẽtes ſcient̃ lris papalibꝫ falſis. Ca.xiij

Lasſ pape vſuat̃

Qui litteris vtivolue/ rint eas primo diligenter examinẽt.qm̃ ſi fal/ ſis litteris ſe vſos ꝺixerint ignoranter.eaꝝ ſera penitẽtia euitari nequibit penas inferi annotatas. Jnno.iij.in eo.c. Ad falſarioꝝ.ibi ꝺr de illis penis.z ſic q̃ ſcienter vtit̃ lris aplicis etiã ab alio, falſatis. eſt excõi catus. Et nota q̃ ꝺicit Hoſti.ibidẽ q̃ ſi ſimpler ignoꝛ rantervtit̃ talibꝫ lris falſis nõ excuſat̃.qz p alios debu it inqrere.hoc ar.ꝺi.xxxvij.c.fi.idẽ Ber.ꝛ ſi falſitas erat ita latẽs.q̃ de facili ꝓcipi nõ poterat in actu ſi p ſe z ali lios adhibuit diligẽtiã quã potuit z nihil ꝓcipit.excuſ ſatus eſt.alioq̃n nõ.exꝺ de homi.c.Job.Tũc enĩ ſm Pe. de ancha. ibidẽ cenſet iuſta ignorãtia q̃ habet excuſare ſi adhibuit diligentiã quã potuit z debuit. qz ꝺ ꝺagꝫ uit a penitoribꝫ.xliij.ꝺi.Epheſijs.nõ enĩ poterat diuꝫ nare falſitatẽ reſcripti.ꝛ ſi ignorauit ex negligẽtia. qz ꝺ crimẽ ẽ.ideo puniunt̃ z dolo ꝓparat̃.ff.ma.l.Fideiuſſor z in.c.Dura.co.ti.ꝺr q̃ ſi falſas lras ſe hñe cognoſcit in fra.xx.ꝺies.aut ꝺeſtruat aut reſignet ſi pena excõicati onis euadere voluerit.Et ꝺ intelligit ſm Hoſti.q̃n lre tere falſe aliq̃ caſu ad ꝺcm̃ puenerũt.tales g̃ nõ ſunt ipo iure excõicati.ꝛ poſt.xx.ꝺies ſi nõ reſignãt.Pe.ꝺ ãcha.

Excõicatio ꝺ recipientes lras papales ſeu bullas i cu ria.ñ ꝺ mãꝺ pape vl̃ deputati ad ꝺ. Cap̃lm.xv.

Ꝓhibemus ne quis apud ſedẽ aplicam lras noſtras nulla nobis vel de manꝺ illoꝝ recipiãt.q̃ de mãꝺato no ſtro ad illud ſũt officiũ deputati pſone ſolẽnes p nũcij um recipe poſſũt de manꝺ ꝺictoꝝ crãſgreſſoꝝ ꝺuꝰ ſi laicus eſt excõicatõi ſubiaceat.ſi clericꝰ officijs ſeu bene ficijs ꝑuatus ꝺanet.Jnno.iij.de cri.fal.c.Dura. Apud ſedẽ aplicam.illi q̃ q̃ nõ ſũt apud ſedẽ aplicã ſeu in cu ria nõ ligant̃ hac ꝓſtitutõe.z aplica ſedes eſt vbi ẽ pa pa.Hoſti.z Jo.an.Excõicatõi ſubiaceat.ꝺicas q̃ ipe in re rrogat̃.hec pena laico z etiã clerico.q̃ aũt clericꝰ offt cijs z bñficijs ꝺamnet ipa pena imponenda ẽ p ſniam nec imponit ipo iure.ſꝫ excõicatio ipo iure imponit etiã clerico.Pe.de ancha. Et nota q̃ ꝺicit glo.Ber.ibidẽ nõ credo q̃ ſit excõicatus q̃ hoc nõ ſeruat imo iuꝺifferẽ ter videm̃ q̃ q̃libet p nunciũ impetrat lras.z hoc pa ſcit.z tolerat nec aliquẽ repellit niſi eſſet excõicatus; ſed hoc intellige q̃ litterre de manꝺ pape vel bullatoꝝ tm̃ ſunt recipiẽꝺe etiã vel vicecãcellarij vel alterius ad ꝺ deputati.alꝫ falſe ſũt.z q̃ ſic reciperet eſſet excõicatus Jo.an.z pe.de ãcha.ꝺicũt q̃ ꝺ q̃ ꝺicẽ ꝺ iſta ꝺre.ꝺꝺicẽ curia ñ ꝑuat.imo q̃libz pucaũtaꝫ mittit ad bullatoꝝ cap̃ipit.

Excõicatio ꝺ corrigẽtes apponẽtes z remo uentes aliquid ꝺe litteris papalibus.z pape reſeruatur abſolutio. Cap̃lm ꝺecimũlcrtiũ.

Ꝺſtienſis in ſumma ſic ait.Ꝺꝺicẽ ꝑceptũ eſt q̃ in litteris ꝺñi pape necꝰ ima gno nec in modico q̃s manũ apponere.etiã ſi ram vnicã vel punctũ vnicũ corrigẽꝺo.exceptꝫ officialibꝫ .quibꝫ ꝺ ẽ ꝓmiſſũ.Alioq̃n manꝰ apponẽs ex canone lato i curia ipo facto ſniaꝫ excõicatõis incurrit̃q̃ p alitquẽ cura ſedis aplicã relaxari nõ ꝑt idẽ Boſſ. Ducrit Rich.i.iij.ꝺi. xviij.vtꝫ inueniẽs lram ꝺñi pape cuiꝰ efficacia iã expi rauit.z ludo nõ irentẽꝺe vtẽꝺi aliquã lram i eo formatã reformet vl̃ puncti faciet vl̃ p quẽcũq̃ aliũ moꝺuꝫ ali q̃d in ea imuter.ſit excõicatꝰ ipo iure. Ñnꝺet vbi ſupra ad iſtã queſtionẽ ꝺicũt aliq̃ q̃ talis nõ eſt excõicatꝰ ipo iure.qz illa excõicatio nõ irelligit niſi de his q̃ pñt alicui cẽ vtiles.ꝑꝺicta etiã q̃ ad omnẽ hoiem cẽt inutilis.et cõ tra hoc ſic arguit ꝑ q̃uſ illa lra nõ imutata facta ſit in utilis.tñ p raſurã ſic mutari poſſet vt vtilis appareret Verbi gra ſi ibi erat ſcriptũ poſt trienniũ mime valitu ris.z p triennio ponerꝫ ꝺnquenniũ.ita appareret vtilis quꝫ prius erat inutilis.cũ g̃ quecũq̃ mutatio ſiue qua

siue magna ꝓtra litterã ꝛ voluntatẽ dñi pape ꝓquã ꝓ
mutatõem ꝑt apparere vtilis pius q̃ erat vl vtilis cũ
añ nõ erat sit,phibita sub pena excõicatõis iã late vide
tur q̃ imutãs aliq̃d ꝯ lr̃am dñi pape de qua ẽ questio
sit excõicat⁹ ipo iure.qõ mihi ꝓcedendũ videt.vt ẽt ha
bet ex de crimi.falso.in.c. Ad falsarioꝝ in glo.sup illud
ꝓrasurã renuẽ.Quicũq; radit vl imutat rescriptũ pape
excõicat⁹ est. ꝛ falsari⁹.ꝛ in b̃ nulla distinctõꝝ adhibeo
Et infra sic dic̃.de lr̃is tñ q̃ per nullã rasurã possent vti
les apparere.vtpote littera curatoria data a ducẽtis an
nis.vel.ccc.aliter esset iudicandũ.qz si tota raderet ꝺ no
uo nõ posset apparere vtl ꝓpter bullã.qz ĩ creatõe cuiusli
bet noui pape aliq̃d ꝯ bullã imutat.nomĩ enĩ ei⁹ ponit
Excõmunicatio contra facientes statuta ẽ bulla.
contra ecclesiasticã libertatem.ꝛ seruari ea facientes ꝛ scri
ptores coꝝ ꝛ officiales iudicãtes fm ea. Caplm.xvij.

Excõmunicamus oẽs qui de cetero seruari fecerint statuta edita ꝛ cõ
suetudines vel por⁹ abusiones ĩtroductas cõ
tra ecclesiasticã libertatẽ nisi ea de capitularibꝫ suis in
mouerc. Excõmunicam⁹ statuarios ꝛ scriptores sta
tutoꝝ ipoꝝ.nec nõ ꝛ ptãtes ꝛ ꝓsules ꝛ rectores ꝛ ꝓsili
arios locoꝝ.vbi de cetero hmõi statuta ꝛ cõsuetudines
edite fuerit ꝛ obseruare nec nõ ꝛ illos q̃ fm ea ꝑsũ ꝑsecerit
iudicare.l in publicã formã scribere iudicata. Dono.iij.
de sen.excõ. Mouerit. Ecclesiã laici heremite ꝛ recluſi. b
sub noĩe eccie nõ ꝓphendunt nisi se subiecerint alicui ꝓ
batereligioni. Guil.libertatẽ que ꝓsistit in ꝓuilegijs cõ
cessis sup spũalibus vel tẽporalibus generaliter vel singu
lariter siue a deo siue a papa.siue ab alijs ꝓncipibus fz
Inno.ꝛ Hosti.ꝛ Abba. Extra deo quidẽ ꝓcessa sunt mul
ta vt illud. Qõcunq; ligaueris sup terrã ꝛc.ꝛ b̃ q̃rum
ad ꝑsonã pape.extendit ad interꝑtatõem oĩum dubio
rũ.ex.qui fi.sint legi.p.c. Venerabilẽ. Itẽ q̃ decime ꝛ pri
mitie ad clericos ꝓtinẽt.xvi.q.i. Reuertimini. Itẽ q̃ ec
clesia sola res ecclesiastica ministrare ꝑt.xvi.q.i. Itẽ imꝑa
toꝝ. Itẽ q̃ de spũalibus ius ꝓdere ꝛ iudicare põt ꝛ mul
ta alia ꝓuilegia q̃ ꝓtinent in no.ꝛ ye.resta. Papa ꝓui
legia ꝓcessa sunt.vt q̃ injecit manũ violentã in clericũ.
sit excõicatus. Itẽq; in legatis ad ꝓas causas sufficiũt
duo testes.ex de testi.c. Relatũ.ꝛ mlta alia ꝓuilegia q̃a
vicario xpi ꝓcessa sunt q̃ habent in iure canonico. Item
ab imꝑatorib⁹ multa ꝓcessa sũt.q̃ sũt spargsa in iure ciui
li.vt de imu.eccle.ꝛ hmõi nec extẽdũt dictas ꝓstitutões
ad ꝓuilegia data nõ vniuersaliter fz ꝑticulariter ipis ec
clesijs siue sint data talia spũalia a papa siue ab imꝑa
toribꝫ.siue ab alijs ꝓncipibꝫ. Jo.an. De capitularijs.i.ĩ
cartulis siue libris in quibꝫ talia scribi ꝓsueuerũt ꝛ sic
satisfecerunt.cps absoluet.qz papa sibi refuauit. Jo.an.
Infra duos mẽses. Nec ꝓstitutio modo ligat oẽs.qz tã
dudũ fluxerũt illi duo mẽses.de quibꝫ fit mẽtio in ista.
ca.Hosti. Excõmunicamus statuarios ꝛc. Staruarij ꝛ
scriptores statutoꝝ statũ liganꝫ nec excusatõem hr̃e ꝑnt
in toto.ꝛ sligñcẽ excusenꝫ a tãto: ptãtes aũt ꝓsules ꝛ re
ctores ꝑnt habere excusatiõez ẽtũ ad obseruatõem sen
tentie ꝛ decretõem statutoꝝ ꝓdictoꝝ q̃ ignorare ꝑnt.ex q̃
vero certificati sunt ꝛ obedire negligũt. ꝓstitutio eos li
gat. qõ ad arbitriũ boni viri referenduz est.qñ scz scire
potuerũt vel nõ.aut qñ impidire nec seruenꝫ.vt scz ĩtel
ligaꝫ hoc ẽctũ potuerit bono mõ ꝓcesso aliquo ĩterual
lo.q̃ si hoc post sciuit de nocte vel in festo tã solẽni q̃ cõ
siliũ ꝓgregare nõ potuit vel tũc erat infirm⁹. arbitrabit
bon⁹ iudex. Hosti.ꝛ Jo.an.ꝛ Jo.de lig. in tractatu ꝺ cẽ.
ecle,dicit q̃ ꝓdicti ptãtes ꝓsules ꝛ hmõi sunt excõica
ti.nõ excõicandi. Nec obstat.c. Grauc.vbi dicit canõ. fe
rende sñe.qz ibi denunciaꝫ excõicandi vel excõicati .vl
dic q̃ nõ est absurdũ q̃ excõicati a iure ꝛ excõicentur
ab hoĩe. Officiales vero nõ sunt excõicati nisi seruaue
rint illa statuta l ẽt negligẽtes fuerint ad ea delenda.re
ctores ciuitatũ q̃ nõ bñt ptãtem statuta tollẽdi nonꝺli
gãt hac sñia.nisi fm illa statuta iudicẽt.aut nisi posſit
opari vt illa deleãt ꝛ hoc negligãt. Pe.de ancha.q̃rit
de ꝓsiliarijs illoꝝ locoꝝ ꝛ ponit distinctõem. Inno.q̃ sic
ait. Si tales ꝓsiliarij in illis locis vbi seruaꝫ statuta
ꝓtra ecclesiasticã libertatẽ.bñt ptãtẽ destruendi ꝛ nõ fa
cũt.excõicati sunt.etiã si dedissent ꝓsiliũ q̃ destruãtur.
nõ facit eos cuitare penã. Si nõ bñt ptãtẽ nõ incurrũt
excõicatõem. Sz si nescirẽt esse ꝑdicta statuta.dicit Ho
stie.tũc ligari.q̃ scĩũt ꝛ nõ delẽt.cũ ꝑnt.cps aũt ad hoc
dabit arbitrio boni viri.i.iudicis. fz nõ videt se posse ex
cusare allegãdo ignorantiã facti.ex q̃ ira publice ꝓmul
gata sũt statuta.tñ saluãdo dicta ꝑcedẽtia dic̃ q̃ ignorã
tia ꝑdicta excusat ab excõicatõne ad quã incurrendum
reqrit dol⁹. fz nõ ab alia pena. fz q̃d si scieruãt predicta
statuta ꝛ ignorauerũt esse ꝓtra eccĩacam libtatẽ.ibi dic̃
Inno.q̃ no incidũt cũ excõicatio nõ liget nisi ꝓtumacẽ
xi.q.iij.c. Certũ.nec ferẽt nisi p magnis crimibꝫ .fatẽt ra
mẽ q̃ ꝑnt aliter puniri. Dñs.m. Jo. de lig. purat eos ĩ
audiẽdos.qz est ignorãtia iuris q̃ nõ excusat. de reg.iur.
Ignorãtia. Deq; Pe.de ancha. Nota etiã fm quosdam
q̃ si q̃ statuerũt q̃ nullus offerat nisi in magnis festiui
tatibꝫ.alʒ nõ.vel si tñ q̃ sup mortuo nõ nisi talis pan
nus vel rot cereꝰ ꝛ hmõi.b esset,ꝯ eccĩacaꝫ libertate. Su
per isto.c. Nouerit. Dennc⁹ boich.dic̃ q̃ statuẽtes vl sta
tuta dictãtes vel scribẽtes ipa ꝓaut fieri ꝓsentiẽtes aut
faciẽtes seruari statuta ꝯ ecclesiasticã libertatẽ stati sũt
excõicati ipo iure. Tã tps duoꝝ mensiũ qõ dat ad delẽ
dũ ipa statuta vt virẽt hãc penã cepit currere a tpe pu
blicatõis hui⁹ decre.ꝛ sic tã diu trãsiuit illud tps fm
Guil.ꝛ Hosti. Quidã tñ exponũt hmõi publicationez
postq̃ sz in singulis locis fuit publicata.ꝛ b benigni⁹
fm Hosti.sed ꝓmũ ver⁹ fm Joh.an. Qui ẽo fm talia
statuta ꝓsumpserint iudicare vel in formã publicã scri
bere iudicata.stati tales sunt excõicati fm Dc sti. secus
aũt si in ꝑtã formã scriberẽt. Jo.an. Officiales veroꝝ
ꝓsiliarij tũc liganꝫ si scirẽt ea esse ꝯ libertatẽ eccĩacam.
ꝓsenserint delicto.vt qz ea seruauerũt vel decreuerũt consi
liũ q̃ seruenꝫ.vel negligẽtes fuerũt ea de suis capitula
ribꝫ delere vel officiũ dimittere ẽctro de eis certificati
scĩũt ꝛ cognoscũt ea esse ꝯ libertatẽ ecclesie ꝓcessam. ali
quo tñ medio ĩteruallo ad arbitriũ boni viri. Ellie ẽo q̃
sone notare in hac decre. licet fuẽt hmõi statuta nõ sunt
excõicati fm Jnno.ꝛ Jo. Dec ille.q̃ quidẽ dicit de faciẽ
tibꝫ ꝯ libertatem seu ꝓuilegiũ vniuersalis ecclesie.

Excõicatio ꝯ oẽs dños ꝓhibẽtes subditis ne faciant
obsequa corꝑalia ꝓsonis ecclesiasticis. Caplm.xvij.

Dos qui tẽporale do
minũ obtinẽtes suis subditis ne ꝓlatis aut
clericis seu ꝓsonis ecclesiasticis quicq̃ vendãt
aut emãt aliq̃d ab eisdẽ.nec ipis bladũ molant coquãt
panẽ aut alia obsequia exhibere ꝑsumãt.aliqñ ĩterdicũt
cũ talia in derogatõem libertatis ecclĩastice ꝓsumanꝫ. co
ipo excõicatõis sñe decernim⁹ subiacere. Bonifa. de im
mu.eccle li.vi. Libertatis. fz isti q̃ ad ẽba viderẽt nõ in
fringere libertatẽ.tñ infringebãt faciẽdo fraudẽ de ꝓso
na ad ꝓsonã.de q̃ dic.vt.xvij.q.iij. Plerigꝫ. Jo.an. Que
rit b dñicus ꝺ scõ gemi.q̃d si ista ꝓhibitio fiat ꝓ illũ qui
bz dñiuz.an bẽat locũ pene ꝓ posita. Rñdet q̃ nõ ꝓ rec.
q̃ b dic̃ de dñis ꝓhibẽtibꝫ suis subditis.ꝛ expõe illꝺ tpa
le ꝓ seclari dñio.ꝛ subdit. Sz põeq̃ fiat statutũ sicut in
talia ĩ mlt̃z ciuitatibꝫ ꝛ dñijs.q̃ ꝓhibeat ne q̃s doneꝛ vl

vendat rem ĩmobilẽ alicui nõ existenti de iure statuenti um nõ subeũti onera ꝓmuniũ vel dñoꝝ et irritat doa tõem vel venditõem t'penã ĩponit. an ꝓ talia statuta ĩ/ cludant donatões ⁊ venditões in eccl'ijs. Et q̃ nõ ĩclu/ dant. ⁊ q̃ nõ teneãt talia statuta q̃ ad eas ꝑbat p. c. Ec/ clesia scẽ Marie. de cõsti. ⁊ ꝓ ples rõnes. Et ꝓcludit q̃ hmõi statuẽtes hac pena nõ sũt ligati exq̃ nõ fuit statu tũ exp̃ssum de eccl'ia. q̃ si ꝫ fuisset tũc ligati eẽnt. q̃ sta/ tutũ est ꝓtra eccl'iasticã libertatẽ. renuit enĩ illud statutũ ꝑm cõem ĩniam oĩum doctoꝝ q̃ ad laicos trãsferentes in laicos iurisdicõis aliene. ꝫ si istud extẽderẽt ad eccl'e sias. incipent ligari nec esset absurdũ dicere q̃ iudex ec/ desiastic⁹ posset illos ad q̃s ꝑtinet cogere ad dedaran/ dũ statutũ. vt nõ respiceret ꝺ̃cus fiẽdos cũ eccl'ijs. ex ꝺ̃ here. c. Saturũ. Refert enĩ Jo. an. in nouel. q̃ Uincẽ. ⁊ Zibbas dicũt q̃ statuto facto laicoꝝ ꝓ cõi vtilitate. q̃ vadẽs de nocte soluat tũ. clerici nõ sũt subiecti ꝫ ꝑ suũ iudicẽ arcẽdi. di. xcvi. Bene quidẽ. secus dicũt de bãno in pascendis pecoꝝ vl' ad aquam ducendis. tunc enĩ tenenk pastores de bãno ꝓter mercedẽ quã acapiunt.

Excõicatio ꝺ̃ vsurpãtes ꝑonatũ de nouo ĩ loc̃ pũs. vl' vsurpãtes bona vacantium eccl'iaꝝ. Caplm. xix.

Sancimus vniuersos ⁊ singl'os q̃ regalia custodiã siue guardiaꝝ ad uocatõis seu defensionis titulũ in eccl'ijs mõa steriꝫs siue quibuslibet alijs pũs locis de nouo vsurpa re conãtes bona eccl'esiaꝝ mõasterioꝝ aut locoꝝ ipoꝝ vacantiũ occupare ꝑsumũt. q̃cunq; dignitat̃ honore p fulgeãt. clericos etiã eccl'esiaꝝ. monachos mõasterioꝝ. ⁊ ꝑsonas ceteras locoꝝ cozundẽ. que hoc fieri ꝓcurant co ipo excõicatõis ĩnic se nouerint subiacere. Bonifa. de cl/ lec. generali. li. vi. Unũsos ⁊ vniuersas. nã appellatõe si q̃s ⁊ si qua ꝓtinek. ff. de verbo. sig. l. i. ⁊ ij. Et ꝑm Bart. ꝑbum masculinũ. platũ a canone ꝓꝑbendit fcim q̃ ꝺ̃/ bak. xvij. q. iij. Si q̃s suadẽte. q̃ verũ nisi p eandẽ vel alia iura excipiak fcia. infra eo. Indẽnatiby. Jo. an. q̃ Archi. intelligit de canone puniẽte crimia. Singl'os. vt q̃ ꝑsona vsurpat suo noĩe ĩtrascripta. Uniuersos vero dixit. puta q̃ aliq̃ vniuersitas sibi ĩtrascripta vsurpat de nouo. Archi. Regalia. dic ea q̃ capit rex vacãte eccl'ia vt pater in regno francie ⁊ anglie. Nã illa. vocank regalia iura regis in quibusdã eccl'ijs vacantiby ꝓperentia. quiby de plato ordinatis illa q̃piũt plati. vt no. text⁹ Archi. Guardiani. q̃ dicũt se ꝺ̃bere custodire eccl'iaꝝ va cantẽ donec de plato fuerit ei. puisum. vt ptz exẽplũ in eccl'ia parmẽsi. vbi rales custodes laici ⁊ nobiles appel/ lank vicedomini. ptz etiã exemplũ in eccl'ia florentina. Et sumik ꝫ verbũ ⁊ ꝑcedẽs s. custodiã. ꝑ eodẽ. vñ expone si/ ue pro id ẽ. Et itelligũt quidã ꝫ ꝓbendi subꝫ noĩe ius patronat⁹. q̃ nõ credo. ꝫ itelligo simpl'r sic̃ sonat q̃ius aliter norak. ifra de iurepa. Archi. Sz Jo. an. sic dic. Cu stodiã ⁊ q̃ sequunk expõe ꝑm Bar. i. ius patronatus. q̃ ꝑm diuersas regiones diũsa sortik vocabula. Et addit q̃cunq; noĩe censeank. vsurpãtes de nouo tale ius in ec desijs ⁊ alijs pũs locis ⁊ bona ipoꝝ vacantiũ occupã/ tes. excõicati sũt ipo iure. Alijs vt hospitalibꝰ ⁊ alijs q̃/ cunq; noĩe vocat̃. Jo. an. de nouo vocat̃. s. a. xl. ãnis ci/ tra ꝑm Bar. de ꝑsue. c. fi. ⁊ ꝫ ꝑ litterã q̃ sequit. vl' ex anti q̃ ꝑsuetudine q̃ sez habek infra in rex. bigno posito. Jo. an. Bona de quiby nulla est laicis attributa ptãs. aliaꝫ facultas. occupare in mala ꝑte sumik. ⁊ ꝓprie mobilia di cunk occupari. ĩmobilia dicunk inuadi. sepe tñ vnũ su/ mik ꝑ reliq̃. Procurat forte occasiõe discordie ĩter eos su scitare. Et dicunk ꝓcurare ope. ꝙsilio. ꝓsuasione ⁊ occu/ patõe. Jo. an. Nota q̃ ꝓmittẽs sacrilegiũ in auferendo res sacras vel nõ sacras. sed de loco sacro. nõ sũt de iure

Drik occupari et inuadi.

cõi excõicati. nisi ꝺ̃ facerẽt cũ effractõe vl' ĩcendio. vt cõ de sen. excom. Conq̃sti. in glo. ꝛ. si tales post monitõem nõ se emẽdarent. sũt excõicandi. sic etiã alijs auferẽtes bo na eccl'iarũ nõ sunt ipo iure excõicati nisi vacantiũ. vt in isto. c. generali. de elec. li. vi. qꝺ aũt ꝺ̃ in decre. xi. q. iij. ca/ nonica. de violatoꝝ eccl'iaꝝ. vt. xvij. q. iij. Des. re ꝓ/ prijs bonoꝝ eccl'iarũ q̃ sunt excõicati. intelligendũ est ꝑm Rich. in. iij. de violatõe ⁊ raptu que fiunt cũ ꝑba/ bili alijs personali effractõe vel violẽtia ⁊ hmõi.

Excõicatio ꝺ̃ ꝓpellentes ꝓlatos ⁊ ꝑsonas eccl'iasticas ad submittendum ecclesias vl' eccl'esiasticas bo/ na cis. Capitulum Vicesimum.

Illici qui prelatos vel capitula eccl'esiaꝝ seu alias ꝑsonas eccl'esiasticas ad sub/ missiões hmõi faciẽdas bacten⁹ ꝓpulerũt. post ꝓpter/ tem admonitõem remissa submissiõe quã p vim vl' me tũ exegerãt eccl'ias ⁊ bona eccl'esie eis submissis. kaluer ĩ sua libertate dimittãt. Illi vero q̃ platos aut ꝑsonas eas dẽ ad talia faciẽda ꝓpulerint. cuiuscũq; sint ꝓditionis aut stat⁹ excõicatõis sint ipso innodati. Et ꝓ rationibus ꝓrcra sup̃ ꝓmissis hmõi ĩnia ⁊ ꝓcessu ĩterueniẽte bacc/ nus initis. aut q̃s in futurũ inire ꝓtigerit. seu occasione illoꝝ lata vltra id qꝺ ex natura ꝓcessuu ipoꝝ vel adhibi ta in ipis lege ꝓmittit. alijs nõ vsurper. q̃ vero sec⁹ egerint nisi legitime moniti ab hmõi vsurpatõe desistant restituẽdo etiã q̃ taliter vsurpauerũt. eo ꝑ quod ipso ꝙ excõicatõis ĩcurrãt. Bze. p. de re. eccle. nõ alie. ꝫ ꝑsulti. 10. li. vi. Submiss. ões hmõi. i. de quiby dicetur in ꝑ. vbi ꝓhibet platos ⁊ eccl'ias sibi ꝓmissas bona ĩmobilia seu tura ipaꝝ laicis submittere ablq̃ capli sui ꝙsensu ap. se dis ĩnia spãli. s. ĩstituẽdo vel recognoscẽdo seu ꝓfitendo ab illis ea tãq̃ a supiorib⁹ se tenere. seu ab ipis eadẽ ad uocãdo vel ipos patronos vl' aduocatos eccl'iaꝝ seu bo noꝝ ipoꝝ ꝓpetuo ad tps nõ modicũ statuẽdũ. Talis q̃ submissio ꝫ. ꝓhibet. nõ aũt alienatio bonoꝝ eccl'iasticoꝝ ⁊ q̃ ꝺ̃ aduocãdo expõit tanq̃ ab aduocat̃ recognoscendo. Et qꝺ ꝺ̃ ad tps nõ modicũ inde trahit q̃ ad modicũ tps pũt vocari in pronos ⁊ defensores. ⁊ ꝺ̃ modicũ tps pus infra decẽ ãnos. vel ꝑm Bar. relinquetur iudici arbi/ trio. Et quod dicitur competentem monitõem intelli/ ge trinaz. nisi facti necessitas aliud suadeat. Jo. an.

Excõmunicatio ꝓtra ꝓcedentes repsalias ⁊ vrẽtes in clericos ⁊ bona clericoꝝ. Caplm Uicesimũprimũ.

Illi qui repsalias aduersus personas eccl'iasticas seu bona ipsa/ rum ꝓcedũt vel extẽdũt ad eas. nisi ꝑsumpti oneꝫ hmõi reuocauerint a ꝓcessionis vel extensionis tpe infra mensem. si ꝑsona singularis fuerit ĩniam excõicati ionis ĩcurrat. si vniũsitas eccl'esiastico subiacet. terdicto Brego. p. de iniurijs. c. Si pignoratões. li. vi. Eccl'esiasti cas vt clericos. ꝛemplarios. hospitalarios. conuersos ⁊ deo deuotos. xij. q. i. Duo. Jo. an. Extendũt. facit ad dif/ ferentiã inter extendere ⁊ concedere. q̃ ciuitas vel ꝰpier ꝺ̃ ꝓcedere. sed ille cui ꝓcedunk extẽdere. puta q̃ ciuitas bonoñ. dedit repsalias ciui suo ꝓtra florentinos. q̃s ex/ tendit ille ad clericos. Jo. an. Presumptõe. i. ꝓcessionem vl' extensione repsaliaꝝ qꝺ est ꝓtra libertatẽ eccl'esiasticam. Jo. an. Mensem. q̃ si infra mẽsem istũ. ꝓcessum fuit ad actũ. q̃ fuit eccl'iastica ꝑsona ꝓ alia pignorata. i. repsalia facta ꝓtra eũ. Nunqꝺ hec postea habebit locũ. ifra mẽ sem. dic ꝑm Bar. q̃ in statũ ꝑstinũ reuocãdũ erit. i. men sem. de sen. excõ. Quicũq; vl' ꝑm Bull. reuocatio se ireq̃ fieri ꝺ̃ añq̃ ꝓcedak ad actum. alias locũ ꝫ ꝓua. Jo. an.

Excõicatio ꝺ̃ gũãtes ꝑsonas eccl'iasticas i le vl' ius q̃

eo q̄ noluer̄t eligere eos p̄ q̄b⁹ rogati erāt. Capl'm. xxij.

Ciant cuncti qui clericos vel quasliber psonas eccīacas ad q̄s in lectio p eo q̄rogati seu al's inducti eū p̄ q̄ rogabant seu inducebant eligere noluerūt. vl' psanguineos eorū aut bonis suis p se vel p alios spoliādo. seu al's iniuste psecutia nouerint inodatos. Brego. ō elec. li. vi. Cūcti. etiam eps. Eccīacas. vt quersos tēplarios. q̄ hz non sint clerici. sūt t̄n ecclīastice psone. Spectet. de iure cōi. in collegia ta ecclesia. ad collegiū spectat electio. z si nō est collegium ad patronū nisi aliud iducat de psuetudie. si aūt no eēt collegiū vel patron⁹. p̄ dioc̄sanū hz ibi ordīari. x. q. i. Repta. co. ti. Cū eccīa vulterana. Jo. an. Rogati. qui pces i ducāt symoniā. dic vt. viij. q. ij. in sūma. z. viij. q. i. Moy ses. Induc̄ p̄missiones vel alio mō. Jo. an. Alios. hz nū q̄ ō electōe t̄n loquit̄ z nō de pñtatōe. z hec ē penalis z rū fauore. Si aūt patron⁹ ē laic⁹ pena locū nō hēbit. cū Idē Buil. Bar. Archi. Jo. mo. q̄ dicūt etiā idē in postu lare sūia. z fm. Breg. cp̄i bñ potcrūt absoluere. Jo. an. ex uar. extra de sen. excō. c. Nup. Nota q̄ Archi. hic mouet q̄stionē de mādatario. i. de eo q̄ ex mādato alteri⁹ a finaliter p̄dudit q̄ dicī p̄t q̄ mādatari⁹ tal' ligek. z si ñ p̄ bis h⁹. c. t̄n mere. maxie cū p̄cipet i crīem sit actor mali

Excōicatio p̄tra impedientes litigare in foro eccles astico in causis q̄ de iure vel p̄suetudine vel ex impetratis a curia possunt ibi tractari. Capl'm. xxiij

Tatuimus ne quis ī

peratōes litterar̄ nostrar̄ ad nos vel ad fo eccīastic̄ recurrētes sup causis q̄ ad idē fo vl' de anti qua p̄suetudine ptinere noscunt ad desistendū vel i fo ro seculari de q̄stionib⁹ hmōi litigandū p eorūdē iudi cū eccīastic̄or̄ īpetrantū aut litigantiū seu volentiū li tigare. aut p̄inquor̄ īpor̄ seu rer̄ illor̄ seu eccīesiarū suar̄ captionem. modisue alijs q̄buscunq; p̄pellat seu p̄pelli faciat vl' p̄curet. nec p se alioue īpediat q̄ minus cor̄ iudicib⁹ eccīastic̄is delegatis seu ordīarijs ḡulan tes de causis. q̄ vt p̄missum est ad cognitōem ptinēt eo rundē. possint libere iusticiā obtinere. nec ad p̄dicta fa cēda dent auxiliū. cōsiliū vel fauorē. Si q̄s vero p̄ p̄sū pserit. se ipo facto nouerit excōicatōi subiacere. a q̄ tā iu dici cui⁹ cognitio fuerit impedita vel iurisdictio vsurpa ta q̄ ḡti q̄ in psecutōe turbata fuerit sui iuris de iniu rijs. de dānis. de expēsis. z īteresse p̄us p eundē fuerit i tegre satisfactū nullaten⁹ absoluat. Boni. ex de īmu. cc. Q̄m. li. vi. Nullaten⁹. i. nullo mō. Quid si aī satisfacti onē tales fuerūt absoluti. nō credo q̄ talis absolutio re neat hec ista spāl'r. p̄hibēte lra. Archi. z Jo. dic̄ q̄ rē de mū satisfactōe potit absolui p ordīarū. q̄ papa sibi ñ

Excōicatio p̄ dnos z eor̄ officiales gūates (retinuit aut īniam graciuandi dāres clericos vel suos p̄sangui neos p̄ter sententias latas contra eos. Capl'm. xxiij.

Uicunq; p̄ro eo q̄ in

reges p̄incipes z barones nobiles baliuos vel quoslibet mīstros eor̄ aut quoscūq; alios ex cōicatōis suspēsionis siue interdicti sn̄ia fuerit p̄mulgata licentiā alicui dederit occidēdi capiēdi seu al's in pso nis aut in bonis suis vel suor̄ gūadi eos q̄ tal's sn̄ias p tulerūt siue q̄rū sūr occasione. plate vl' easdē sn̄ias obs uātes seu taliter excōicar̄ cōicare nolētes nisi sn̄iaz ipaz re īntegra reuocauerit. vl' si ad bonor̄ captionē occasiōe ipius sn̄ie sit. pcessum nisi bona ipa fuerit infra. viij. die rū spaciū restituta. aut satisfactio. p ipis ipensa. co. ipso sn̄iam excōicatōis incurrāt. Eadē q̄z sint sn̄ia innodati oēs q̄ ausi fuerit p̄dicta sn̄ia data vti vl' aliq̄d p̄missor̄ ad q̄ p̄mittēda dari sn̄iam. p̄hibuim⁹. al's p̄mittere que stionē suo motu. Qui aūt in eadē sn̄ia p̄māserit duoruz mēsiū spacio extūc ab ea nō p̄nt nisi p sedē ap̄licā absolcōis bñficiū obtinere. Brego. x. de sen. excō. li. vi. Reges

Est aūt ordinari⁹ regis eps in cui⁹ dioc̄esi delinq̄t l' domicilij hz. di. xcvi. Si impator. Jo. an. Et dic̄ Archid. q̄ nō solū regē imo z imperatorē p̄t eps excōicare. ij. q. vij. ¶. tē cū dauid. mīstros ad clericos p̄t referri. z sic p̄dicī iequit̄ p̄bū suspēsionis. Jo. an. Uniam multoforti⁹ idez in iussu vel mādato. Archi. Dederit. clare dom̄ostrat hec littera. q̄ si aliq̄s p̄ēplatōe excōicati faciat ea q̄ h in lra nūcrant̄ ipe excōicat⁹ nō dr in culpa nisi subseqns post factū ratū hēat. Archi. Suorū. s. psanguineoz vl' familiarū. z sic no. casū in q̄ penitēs z mādans p̄curi laicum est excōicat⁹. ad idē. ¶. de elec. Sciāt. co. li. Jo. an. Brauādi. puta ne q̄s emat ab eis vel eis vendat. vl' bis filia Jo. an. Reintēḡ. i. añ q̄z ad occidendū vel capiēdū l' al's guadū casdē psonas in aliq̄ fuit p̄cessum. vñ videt q̄ si re integ̃ fiat reuocatio mādati vel talis sn̄ie. locū nō hz q̄d h sequit̄. si aūt ad aliquē actū sit p̄cessum p eū. cū li cētia ē p̄cessa stari sn̄iam dātes sūt ligati. vt h ptz. de h de pe. di. i. Si q̄s nō dicā. hz videt p̄ infra p̄ti. ibi. nisi bona ipa rē. dic q̄ gūior ē offensa psone q̄z rerū. de q̄ offensa loquit̄ littera. q̄ casu ipo facto stati ligāt vt dictū est. littera aūt seqns loq̄t̄ i offensiōe rez ad quaz restitutionē termin⁹. viij. diez p̄figit. vt infra ptz. Archi. Impēsas cū res nō extat vel placet leso. Incurrāt mō dupliciter culo sūt ligati. q̄d ce p̄t. iij. q. iij. Engeldrudā. Joh. an. Uti. z sic mādās z mādatari⁹ eadē pena puniunt. Al's. i. p̄ter aliquā sn̄iam. Jo. an. Obtinere. sil'r in incēdiarijs ecciarū. q̄ exq̄ denūciati fuerint nō p̄nt absolui ab alio q̄z a papa. supra. co. Lua. Et si papa h nō expēssisset ppetuo potuisset ordīari⁹ ipm absoluē. s. c. nup. Jo. an.

Excōicatio p̄ exigētes vel exigere facientes pedagia vl' gabellas a personis ecclesiasticis p̄ro rebus suis vel ecclesiarum. Capl'm Uicesimūquintum.

Onstitutōem felicis

recordatōis Alexādri pape. iij. p̄decess. nostri q̄ statuit eccīas z psonas eccīasticas ad pedagia z guidagia penit⁹ nō teneri. nec ad exhibēdū vel soluēdū talia p rebus suis p̄prijs q̄s nō ēā negociādi deferūt l' deferri facūt seu trāsmittūt volētes p̄ter multoz insolentiā z abusum pene admiculo aduuare. Adij cim⁹ districtius ihibēdo p̄cia p̄suetudie q̄cunq; q̄ dicēda ē veriusq; corruptela nō obstāte. vt nec collegiū nec vnīsitas nec aliq̄ ēt singular̄ psona cuiuscūq; sit dignitatis p̄dictis aut stat⁹ a p̄fatis psōis seu eccīesijs p psonis ipis aut rebus p̄dictis tallias. exigat vel extorq̄at vel p se vel p aliū suo nōie vel alieno aut eos ad hmōi psoluēda compellat. q̄ ipo p̄fecerit. si psone fuerit secularis excōicatōis si aūt collegiū vel vnīsitas ciuitat̄ castri seu loci alteri us cuiuscūq; ipa ciuitas castrū vel loc⁹ īterdicti sn̄ia ipo facto incurrāt. nec ab excōicatōe hmōi absolutōem vl' īterdicti relaxatōem obtineāt donec exacta plenarie restituerit z de trāsgressiōe satisfecerit p̄petēter. ex de cē. quā ḡ. li. vi. Si vniuersitas vel singularis psona eccīas

Lasq; pape ¶ Quarto

vl' ecclīasticas ꝑsonas ꝓpulerit soluere pedagia vl' guidagia vl' exactiões ꝓ rebꝰ suis q̄s cā negociantes nō defe/runt vl' ꝑ ꝑsonas singularibꝰ excōicati sūt. ꝛ vniuersitas interdicta Job. an. in sum. Itē nota q̄ res clericoꝝ eodē priuilegio gaudēt q̄ res ecclīaꝝ q̄tū ad istud negotiā/di. h̄ verbū a mulꝯ nō plene intelligit. vñ dic. q̄ ille dic/tur esse negociatoꝛ q̄ rez cōpar. vt rē integrā ꝛ imutatā vēdēdo lucret. ſz q̄ rem cōpat vt materia sit sibi aliquid inde operandi. puta ex ferro clauos ꝛ alia artificiata ille nō est negociatoꝛ. Nāc em̄ negociationez clerici exercere nō de/bēt. vt. lxxxviij. di. fornicari. si aūt deferāt vl' deferri faci/ant clerici res cā mercimonie. hac īmunitate nō gaudēt ꝛ sic est ar. cōtra emptoꝛes redditui clericoꝝ q̄ volūt in/bis gaudere īmunitate illa q̄ ꝛ clīci. vt. ſ. nō soluāt gui/dagia ꝛ pedagia de emptꝯ a cūc'is. Fran. de zaber. q̄rit an id qđ h̄ dꝛ de pedagijs locū h̄eat i gabellis ꝛ datijs. q̄ leuant i ciuitatibꝰ lōbardie. Et nō. q̄ stephan⁹ dicit q̄ sic. q̄ idē iurꝯ de ipis. ar. xvij. q. iij. putāt. ꝛ. c. plericq. ꝛ ꝺ ꝓuilegijs. c. quāto. ꝛ ex h̄ dicit q̄ tota italia ē interdicta ꝛ clerici irregl'ares h̄ nō fuātes. hec ille. ſz hodie talis ex/cōicati nō sūt vitādi nisi denuncient. vt hēs infra de clec. excō. mu. c. fi. Singulares. Generaliꝛ loquit. vñ credo q̄ ꝓhibendat ēt epos si obijciat ex eo. ꝺ sen. excō. li. vi. c. Ꝛ/piculosū. q̄ nō loquit in snīa excōicatōis. vt h. ſz suspen/sionis ꝛ interdicti. Archi. Obtineāt cū papa si talīū absolutionē nō retineat alijs ꝓcessisse videbit. cꝫ de sen. excꝛ. Nup. Archi. Restituerint h̄ verbū demōstrarq̄ absolu/tionē pēdat restitutio. sic. ij. q. vij. Accusatio. vbi ꝺ hoc in glo.. Excōicatos q̄ vī cꝛ. ꝛ xvij. q. iij. De pbꝺoꝛ. in fi. vbi plene de hoc in glo. ꝛ xi. q. iij. Excōmunicatos i glo.

Excōicatio ꝓtra imponētes tallias collectas vl' p/stantias clericis sine licentia pape. Caplm. xxvi.

Hoc uersus consules re/ctores ciuitatū ꝛ alios q̄ ecclīas ꝛ viros ecclesia/cos tallijs seu collectis ꝛ exactōibꝰ alijs aggra/uare nitūr. volēs īmunitate ecclīastice lateraꝝ. ꝓclā. pui/dere ꝓsumptōem hmōi sub anarhematis districtōe ꝓhi/buit. trāsgressoꝛes ꝛ fautoꝛes coꝝ excōicationi subiacere ꝓcepit donec satisfactōem ꝛpenderit ꝓpetentē. ꝛ infra cir/ca fi. ꝛ successoꝛē ipius nisi satisfecerit infra mēsem ma/nere decernim⁹ ecclīastica cēsura ꝓclusum donec satisfe/cerit ꝓpetēter. Et in eadē post dicta īmediate seq̄nti. ve/rū si q̄n forte epꝰ sit' cū clericis tantā vtilitatē vl' necessi/tatē ꝓspexerit vt absq̄ vlla coactōe ad releuāndas vtili/tates ꝛ necessitates cōes vbi laicoꝝ nō suppetūt faculta/tes subsidia ꝓ ecclīas duxerit ꝓferēda ꝓdicti laici būiliꝛ ꝛ deuote recipiāt cū grāruatōe ꝓpter ipsius dētiā tm̄ q̄tū/dā romanⁿ pōtifex pus ꝓsulak. Inno. iij. cꝫ de imu. eccl'. Lateranē. ꝓalīū de q̄ supra. c. Nō min⁹. vbi ferk talis snīa excōicatōis cū ista tm̄ additōe seu ꝓditōe si admoni/ti desistere noluerīt. vbi dicit glo. Ber. q̄ si se nō correxe/rint ꝑ admōitionē sūt ipo iure excōicati. Et dic Nosti. q̄ sufficit vna admonitio. maxīe q̄ canō iste inductus est in fauoꝛē ecclīaꝝ ꝛ odiū tyrannoꝝ. queꝝ alicq̄ sūt adeo terribiles q̄ nec facile ē eos tertio admonere cū q̄tūcun/q̄ monent appellāt nec audēt plati dare snīam timētes fortitā pl'a ꝓdere. Prouidek q̄ q̄ sufficiat vna admoni/tio cū ꝓpetēti termio. Appellatio ꝺo excludit. q̄ a coꝛ/rectōe canōis nō appellak nec plato ē iputandū si a cāo/ne snīa ꝑferk. Addit etiā ꝛ ferk snīa excōicatōis in pdēco/ca. Nō min⁹ ꝺ euacuātes auctem ꝛ iurisdictōem plato/rū vt nihil ptātis ita in eis in suis videak hōibꝰ roman/sisse nisi monit' desiterit. vbi dic Jo. an. sup̄ ꝺbo iurisꝺ/dictōem ꝛ spūalē interdū. h̄ tm̄ loquit de tpali q̄si etiā re/ctoꝛes hodie nō solū diminuere ſz etiā in totū subtrahe/re molunk. ꝛ tales si moniti nō desistāt sūt excōicati ipo/iure. Et hac snīa infiniti ligāt q̄ nō vitāk. vt dic No. qđ/piculosissimū ē. Successoꝛē ipius. ſ. in illa dignitate l're/ctoꝛia. ꝓsuccessoꝛes ꝛ vniuersitates sibi eligere rectoꝛes an/nuales. ne delictū ꝑdecessoꝛis ꝑiudicet successoꝛi. ſz ita ē ꝑtīū delictū exq̄ ipm nō purgat. qꝛ ꝓsentat. vt dicit ibi glo. ꝛ h̄ Ber. infra mēsem. l. a tpe sui regiminis ꝓpurandū ꝛ etiā interi si ꝓsensit bis ꝑpter q̄ fuit excōicat⁹ ꝑdecessoꝛ ei⁹ cū ꝓ id appareat q̄ in crimie dānato principat. sic/ligak eadē snīa. De h̄ aūt tpe q̄ ad snīam h⁹ canonis nō/bil minui pt. tm̄ ordinar⁹ būc terminū ex cā abbreuian/do sua snīa possꝫ talē ligare. Jo. an. Inclusum q̄ ē cano/late snīe. Jo. an. Satisfecerit. oīno dānū emendandū ec/clesie. qđ ex ipius exactōe ipi ꝓtingit. ſz si ꝓsilīū dedit de collectis īponēda ad restitutōem ipius tenet. Sipo cō/silīū nō dedisset forte nō cogerek ad emēdatōem collecte ſz alis interesse qđ obuenit eccīe ab ipius regimie emēda/bit. ꝛ fortitā pniam spūalē ꝛ etiā pecuniariā ipm subire/t m̄ q̄ bonⁿ iudex arbitrabit optebit. hec ār em̄ locū h̄ite cū q̄s succedit in regimie illius q̄ ē excōicat⁹ ex predictꝫ causis vel alr q̄liter. vñq̄ ꝑter libertatē eccīaꝝ violaratq̄ ecc⁹ si ex illa cā eēt prās excōicat⁹ vel ꝓsiliarij vl' vniuer/sitas seu ciuitas interdicta. tūc em̄ successoꝛ nō eēt excōi/catus t̄m Jnno. cui⁹ est q̄si tota ista glo. h̄ intelligas sic t̄m Nosti. videlz q̄ mēsis iste seu ꝓsumptio q̄ ex lapsu/sumit ad alios casus nō extēdit. Illud aūt certū ē q̄ qui/cūq̄ succedit excōicato ꝛ fouet factū dānatū ꝑter qđ ꝑ/decessoꝛ excōicat⁹ fuit eandē snīam incurrit. Jo. an. Et ad/dit. q̄ si nouⁿ rector opam dedit q̄tūcunq̄ potuit q̄ h̄/emēdaret. ſz vniūsitate resistēte qđ intrēdebat nō potuit obtinere ñ ꝑterea excusak. nisi oīno relinq̄t regimē. Jo. an. Necessitatē iustā ꝛ honestā. Jnno. q̄ unda plato q̄ sine iusta cā dabāt subsidiū ꝛ solucbāt. Jnno. Consule/tur. nota h̄ ꝑ Boni. in vi. co. ti. c. Clericis. fuit lata senten/tia excōicatōis a q̄ absolui nō poterāt citra sedē aplicā/in laicos ꝓponētes collectas ꝛ tallias clericis vl' alias ex/cōicatōes ꝛ ꝓsonas ecclīasticas ꝛ alia dāres eisdē absq̄ li/cētia sedis aplīce. q̄ dē ꝓstitutio Boni. i de. co. ti. c. q̄m. extat renocata mēoria. Et q̄ in istis duabꝰ decre. ſ. nō mi/nus ꝛ adūsus circa hmōi materiā dꝛ ibi ꝓcipit obſuari. Querit si ad clericū aliq̄ de iusta cā casamentū rusticꝫ possessiones q̄ctāt. ꝛ ꝓ mō illaꝝ ꝛ q̄titate soluebat rusti/cus in q̄stis ꝛ collectis q̄ cōiter fiebāt in loco rōe regimi/nis vel alia. Utꝝ ipe clericⁿ teneak silr in pdictꝫ ꝓ modo liter dici pt. q̄ talis clericⁿ liber esse dꝛ a pdictis. qđ ꝓbat/per. c. q̄ nōnulli. de immunt. eccle. libro. vi.

Excōicatio ꝺ extoꝛquētes absolutionē a censuris ecclesiasticis ꝓpter vel metū. Caplm. xxvij.

Absolutionis benefi/cium ab excōicatōis snīa vel q̄tūcunq̄ reuoca/tōis ipius aut suspēsionis seu etiā interdicti ꝓ vim vl' me/tū extortā pntis ꝓstōnis auctē oīno viribꝰ euacuamus ne aūt sine vindicta violētie crescat audacia eos q̄ reuo/cationem seu absolutōem hmōi vi vel metu extoꝛquēt excōicatōis snīe decernim⁹ subiacere. Greg. ꝛ. cꝫ de his q̄ vi me. li. vi. Absolutōis huⁿ decre. fuit dubitatio. qꝛ regularit q̄ ꝓ metū fiūt tenēt seu valēt ꝛ obligāt qđ dic/vt no. xv. q. vi. Auctē. fallit tm̄ in casibꝰ ibi notat⁹ ad q̄s addo istū. ꝛ qꝛ sic iniusta excōicatio ligat sic videbat de/iniusta absolutōe. de pc. di. i. Verbū. Jo. an. Excōicatōis etiā iniustis. būiliter em̄ ꝺꝛ petere absolutōez. nō ꝓmit/tū ꝓpellere. qꝛ snīa pastoꝛis siue iusta siue iniusta tene/ri. q. iij. c. i. Scōm em̄ Bul. ꝛ Bar. Reuocatōez. Et ꝑ dicta absolutio so/lēnis q̄ fit iuꝝ formā eccīe. Reuocatio ꝺbat sine solenni/tate vel vbi tenuit excōicatio. locū h̄eat absolutio. vbi ñ

tenuit excōicatōis reuocatio.vel referk reuocatio ad ab/ solutōz ad cautelā.Jo.an. ḥ interdictū ꝑrie ōz relaxari. Archi.Suspēsionis ītelligo indistincte.vt loquik.i. si/ ue ab officio siue bnficio.siue ab ingressu eccie.ifra ō sen. excō.Js cui Jo.an. Interdictū ista cria sūt pena q̄ oia sb cēsura eccīastica ꝓtinēt de ꝟbo ī grenti.z secū trahunt execūtōem.vn sequēs appellatio no suspēdit eaz effectū de appel.c. Pastoral.z in scripz ferri dz.de sen.excoi.ca. Cū medicinalel.Jo.an. Vin. Elis est maioz rei impet/ mētis instātis vl futuri ꝑiculi cā.ff.c.l.i. Metus aūt repidatio lens sit met/ ḥ futuz sit ꝑiculū.z ḡs met/ excuset.nota s.co. Dilecti.Jo.an. Et ōz met/ qsi mentē tenēs. vis ta/ uerio.ḥ cū met/ inferk ei resisti ꝑt ḥ cū ꝑiculo.z cū mīz mōis accipi possit met/ accipiak large.vt sonat hec lra ex ḃ in odiū facētes. Nota tn q ḥ aliq ꝟba dicāt talia q̄ videanк icutere timoꝛē.illa tn nō sp sufficiūt ad tustū timoꝛē.z idcirco ḃ relinq̄ arbitrio boni viri fm illud qō ōz in glo.in plibz alijs.c.ex co.ti.Cū dilect/.Archi. Ex/ torta.factū reqrit hec lra.Archiō.Euacuam/.g ralik ab solutus remanebit vt ꝑus excōicat/.Archi. Et q̄uis in excōicatōne p vlm vl metū extorta idē videak.l. q ipso iure nō valeat.z par ius ligandi z soluēdi esse voluit.de pe.di.i.Uerbū.dicat ꝺ qō valet fm Bar.glo.xi.q.iij. qt tuoz.Jo.an.Rō est.qz vtrobiq̄ aīe ꝺsulik.qō est facien/ dū in dubio.ꝑt tn p exceptōem elidi.vt no.in dicto.c.qt tuoz.Extorquēt.g si metū intulit z iudex absoluere no/ luit.ū ḥz locū hec pena.qz ꝟba zc.de cle.nō resi. Relatū. alr tn puniret.Jo.an.Excōicatōis.Nota excōicat/ acci/ pit excōicari.quod dic vt nota.iij.q.vij. Engeldrudam. it aūt nō ipe excōicatus.sed alius metū hunc inferat sic excōmunicatus erit.z sic nō sumatur ꝑdictum arg.Sz nunquid in ḃ casu ipe excōicatus vel interdictus vl su/ spensus incurrit hāc penā.dic q sic.si mādauit vl ea/ no mine factū ratū habuit.ex de elec.Scriptū. nec dicant istos penā euadere.ḥz absolut/ postea ratū hūit illō qō ab inicio coact/ fecerat.qz stati ab inicio ligati fuerk ab/ solui tn potuerūt p suū ordinariū cū ꝺditoꝛ canonis si bi nō retinuerit absolutōem.de sen.excō. Nup.z in hāc penā incidit q̄ p penā amissiōis rez ad ḃ ꝓpellit ipum excōicatorē.s.co.c.Abbas.Jo.an.Subiacere. qd si cō/ pulit p vanū metū de quo timere nō debeat.nūqd tūc locū hret pena. dic q nō fm Barto.qz talis metus nō induceret restōem.nec ꝓprie appellak metus. Joh.an.

Excōicatio ꝺ cogētes nō seruare interdictum.vel ex/ communicatum nō vitari. Capl'm.xxviij.

DResumptoꝛes qui in locis ītdicto suppositis quēcūq̄ de cetero diui na celebrare officia quōlibet cogere.aut q̄ mō ꝑdicto ad officia eadē audiēda aliq̄s excōicatōis ꝑsertim vl inter dicti ligatos sniа ꝛuocare.seu q̄ ne excōicati publice aut interdicti de eccl'is dū in ipis missaz agunt solennia a celebrātibꝰ monti.exeāt.ꝓhibet nec nō excōicatos publi ce z ītdictos q̄ in ipis eccl'is nōiatim a celebrātibꝰ vt exeāt monuti remanere ꝑsumpserit excōicatōis sniа a q̄ re ꝺcillo innodam/.de sen.excō. Grauis in cle. Presum ꝓtoꝛes.hec pena nō extendit nisi ad dños tpales exce/ pto vltimo casu ibi nec nō excōicatos. Dños autem in/ telligе etiā plātos q̄ hñt tpale dñium in loco. Paulus. Quōlibet oēm modū ꝓpulsiōis realē psonalē directuz z indirectū ꝓhendit.vt si res eoz occupāt.ꝓsanguine os grauāt in psonis vel reb fac.de elec.c. Sciāt cuncti li.vi. Jo.an. Cogere ꝑsumpserit.qō sequit et est primū mō ꝑdicto.s.voce ꝑconia.de q̄.ē.dixerat. Uox preconis qñq̄ paucis innotescit.z ḃ respectu fortioꝛ videk vocā/ tio p capanā.ḥ qz ꝓco loquit z edictū ponit ex pte man dātis.ō maioꝛ ē ꝓtēptus.Jo.an.Euocare plumpserit. qō sequit z ē scōm. Publice.occulte ei excōicatos nō vi/ tam/ in publico.vi.q.ij.c.ij.xi.q.iij.Audi.ꝺ cū g.Missa rū.in alijs g̃ diuus officijs nō ē loc/ pene.Jo.an.Noti/ ti nō dic notiari.vt in ꝓti.ꝺ.p qō ꝓz q̄ ad ꝓhibēdos suk ficit generaľ mōitio.puta qz moner q̄ oēs excōicati z in terdicti exeāt.z ille ꝓcepit q̄ nō exeāt. Jo.an. Si aūt per peret l'ꝓhiberet ñ subdit/.nō est loc/ pene.fm Paulus Prohibere ꝑsūpserit.qō sequit ē tertiū.Notiari.ex gene rali mōitōe nullꝰ ligat ex eo q̄ remanēt.soli g̃ notiati mo niti remanētes ligabūt.Jo.an.Remanere.itelligе etiā si ipi dñi tpales nō mādēt ḃ.Jo.an.Excōicam/.excōicat/ ergo iterū excōicak.de ḃ.iij.q.iij.c. Engeldrudam.

Excōicatio ꝺ facientes statuta q̄ vsure soluak.l'solute nō repetak aut restituank.z iudicates fm ea. Ca.xxix.

QUicunq̄ communi/ tatū.prātes.capitanei.rectoꝛes.ꝑsules.iudices ꝑsiliarij.aut alij q̄cūq̄ officiales statuta hmoi de cetero facere vl dictare.aut q̄ soluāk vsure.vl q̄ cum solute repetūk.nō restituank plene libere sciēter iudicare ꝑsumpserit sniaz excōicatōis incurrāt. eādē est sniaz incur surі nisi statuta hꝰ hacten/ edita de libris cotratū ipaz si sup ḃ prātē būerit ifra tres mēses delcuerit.aut si ipa statuta vl ꝑsuetudies officiū eoz hītes q̄ q̄ mō ꝑsupse rit obseruare.Cle.v.ō vsurі i de.cōtratū.ipa aūt cotras ñ incurrit hāc penā.de sen.excō. Rōana.li.vi. Cōsules.nota sūt officialiū fm varias locoz ꝑsuetudies.z.qz oia ñ ꝓt specificari sbmittit ita clausulā gñalē. vt ꝓhēdat oes q̄cūq̄ noie cēseank.Pau.Cōsiliarij.ad talia dātes cōsi/ liū.Pau.Officialis.g si q̄s talia statuta ñ vt officialis scriberet l'dictaret ñ ē excōicat/.Mo.ob.cle.vl'mo.sniaz qz ibi duo reqrūk.s.q̄ scribat vl'dicter.z q̄ homicidium sit postea secutū.qz tūc dat ꝑsiliū l'auxiliū vl fauorē.vt ibi no.Jnno.z Hosti.ḥ ḃ scribēdo.faciēdo. vel dictādo tm̄ incurrit penā ablq̄ alia execūtōe statut.Pau. Sta/ tura hmoi de q̄ by.s.dixerat q̄ scz exigit solui vsuras cō cedūt.vl ad soluēdū debitoꝛes ꝓpellūt.l'gula onera im ponūt vsuras repetētes sic si cēt statutū.q̄ vsuras repe tēres i foro eccīastico p ptātē cogāk vsurario mutuare tātā pecuniā z tāto tpe q̄to tenuit repetēs pecūas vsu rarij.soluūk vsure i casu a iure nō ꝓcesso.sec/ si i casu cō cesso.vt ifra eo.tit.c.i.z.c.Salubrit/.Pau.Jmpropie tn ōz vsura i ꝑdict/.c.allegat/.Laudul.vt g̃ locus sit pene nēce ē q̄ statuto caueak q̄ vsure soluāk. vñ nō sufficeret si statuto caueret q̄ vltra duos vl tres denarios p libra nō soluak i mēse.qz sup illā.sniaz.phibēdo nō vr p ḃ vsq̄ ad illā ꝓcedē.ar.ō treu.z pa.c.i.pau.z Jo.De mētali ātvsura ḃ ñ vr loq̄ hec lra.qz ḥ creditoꝛ i iudicio ꝓfitеak suā pūā itērogz.tn repeti ñ possit vel vsura ꝛz vt q̄i vsura z iniuste receptū.vt notauit Hosti.co.ti.c.Cōsuluit.vbi dic q̄ vsura mētal/ dz restitui. Idē ibidē Jnno.z Ray.i sum.pau. Repetāk ab eo q̄ ꝑt nec ob.ca.qz frustra eo.ti. Pau. Restituāk.qñ de eaz exactōe ꝓstat i iudicio iudi/ care.z q̄ iudicata scripserit si iudicek fm ꝑdicta statuta. de sen.excō. Nouerit.i fi.vbi ꝛo ñ iudicarek fm ꝑdicta statuta.tūc scribēs sniaz nō incurrit penā.ḥz solū iudicās nisi velis dicere q̄ ēt i ꝓmo casu hec ꝓstitutio penal/ nō extendit ad psonas nō exꝑssas vt vr veri/.ar.de re.iu.in penis.li.vi.Pau. ēt Jo.an.dic q̄ describēnt iudicata nō exꝑmit hec ꝓstitutio. Jncurrāt.in mōtinēti sñ tpis in teruallo.z sic facientes dictātes z scribentes talia statuta ac iudicātes vsuras cē soluēdas l'nō repetēdas vl repe tras ñ soluēdas stari sūr excōicati. Alliō i his q̄ statuta tā facta dūt delere.q̄ vicz si hñt ptātē delēdi ō iurez de

facto. vt dicūt Pau. z Inno. si nō deleuerīt p̄ꝰ tres mēses etiā ipi sūt excōicati. Cōsuetudines. h̄ dic. q; q̄q; ñ statuūt talia ſz assuescūt. i. ꝙ suetudinē deducūt. io. an. Obseruare. officiales ſcz expſſe si eni nō expſſe caſuāt nō sunt excommunicati. Jo. an. z Paulus.

Excōicatio ꝓtra deferentes arma vel ligna vel mercimonia ad saracenos. Lapl'm Tricesimū.

Excōicam⁹ et anathematizam⁹ illos q̄ ꝯ xp̄m z p̄l'm xp̄ianū saracēis arma ferrū z lignamia deferūt galeaz. eos ēt q̄ galeas eis vēdūt vl' naues. q̄ piraticis saraceno; nauibꝰ cum vl' gubernatōem exercēt aut machinis aut q̄busdam alijs ipendūt aliq̄d eis ꝑsiliū. auxiliū in dispendiū rei re sancte ipoſq; reg; suaz puatōe mulctarīt capiētū seruos fore censem⁹. papiētes vt p̄ oēs vbes maritimas in diebꝰ dñicis z festiuis hmōi snīa publice innouēt a talibꝰ gremiū ñ aperiat eccīe. nisi totū q̄d ex ꝓmertio tā dānato p̄cepint. z tantūdē de suo in subsidiū terre sācte trāsmiserīt. z īfra q; si forte soluēdo nō fuerīt sic al's reatus taliū q; in pena ipoz alijs itendicat audacia silia p̄sumē di. Jnnocē. in ꝓcilio generali. ex̄ de iudeis. c. Ad liberandā. Cōciliū gñale de q̄ h̄ repetit ꝓciliū lateran. de q̄. s. c. Ita q̄rundā. z addit penā iponendā tpe absolutionis. ibi z talibꝰ. Notādū q; tales excōicati nō absoluunt̄ ab excōicatōe. nisi ad id totū q̄d ex ꝓmertio damnato p̄cepit. z tantūdē ꝗ suo ī subsidiū terre sctē trāsmiserīt. si tñ absoluāt ñ facta satisfactōe tenet absolutio. ſz reduca dñt in p̄stinā excōicatōis snīam. nisi h̄ faciāt fm Egidiū. Idē Jo. an. z Pe. de ancha. Sz q̄rit. ex q̄ isti p̄uant̄ bonis suis z bona ꝑfiscāt quō vltra penā puniū turi trāsmittūt in subsidiū terre sctē. q̄d receperūt ex cōmercio ꝛc. Et rñdēt p̄dicti doctores. q; aūt ꝑfiscatōz imponit̄ hec pena vel soluit̄ de bonis q̄situs p⁹ ꝑfiscatōz vel dicas q; pena ꝑfiscatōis iponit̄ a iudice seculari. sed pena restituendis eis q̄d̄ p̄cepīt ēt tantūdē de suo imponit̄ p̄ eccīasticū iudicē. Et fm Pe. de ancha. Pena puatōis olim bonoz nō iponit̄ ipo iure. ſz p̄ snīaz z iudicez secularē. sic al's reat⁹. q; potuerūt subtrahi ꝙ liberi loco pene. Et nota q; hec pena q̄ inducitur p̄ eccīam. s. dationis eis⁹ q̄d̄ p̄cepit q̄s p̄ tale ꝓmeritū z tantūdē de suo. si nō trāsmittit̄ in subsidiū terre sctē. q̄d. s. nescit tal' cui debeat dare. applicari seu dari dz camere aplice nec hāc penā relaxare p̄ōt nisi papa vl' is q̄ hz ab eo sup h̄ ꝓmissionē. vt ē sum⁹ pncipi⁹. Unq̄ in hūc canonē ciderūt consueuerūt se ꝓponere sub tali pena cū camera ap. dando certā p̄tē ei⁹. z de residuo soluet eis fieri remissio. sic audiui a sapiētibꝰ practicari in curia. z h̄ q̄n tal' absoluere p̄ōt. nā q̄n nō p̄t faciendū ē q̄d̄ dz i. c. supradicto. Quis aūt dēat absoluere a tali snīa. dic glo. sup. c. q; olī. q; eps ex q̄ papa sibi nō retinuit q̄d olī habuit locū. nūc aūt sec⁹. vñ dic Jo. an. z Pe. de ancha. sup eo. c q; hodie papa tribꝰ quibꝰ solet facere generales p̄cessus ter in āno tales excōicat. z tūc a tali snīa sol⁹ papa absoluet hec ille. Summ⁹ etiā pncipi⁹ videt hāc p̄tātē tales absoluēdi. Et nota q; istud. c q; olim. prohibuit. i. extendit dicta pena excōicatōis ad aliū casum q̄s in illis duabꝰ decretalibꝰ. s. ita q̄rundā z ad liberādā ꝓcineat. vicz quicūq; ac q̄cunq; alia mercimonia q̄ tibi portant durāte guerra ītēr nos z ipos. z etiā si fieret treuga. q; p treugā non tollit̄ guerra. ſz itermittit̄. Itē nota q; Nico. iij. in q̄daz exuaganti. q̄ incipit olim. tā in generali statuto z innouat q; nullꝰ arma. ferrū. eq̄s. lignamina. victualia z alia q̄cūq; mercimonia in alexādriā vl' alia loca saracenoz terre egipti deferre vl' mittere seu de suis portubꝰ vt eis deferant̄ extrahere vl' extrahi p̄mittere. aut eis vl' auxilium vl' fauorē p̄stare p̄sumāt. al's sūt excōicati ipo facto. nec p̄t absolui nisi tantūdē de bonis q̄ꝰ in ꝑcte terre subsidiū ꝙuertendū exoluerīt q̄ꝰ tū ad q̄ eis p̄dictas ꝛ rulerīt aut miserīt aut deferri vl' de ipoz portubꝰ deferendū eis exhi p̄miserīt. Et sil'r statuit de oibꝰ rerīs soldano subiectis ſz īcurrāt z p̄dictas z alias penas rgalel Que exuagans inouata ēst p̄ Boni. vi. z incip̄ Cle. v. q; absolutōem ab hmōi snīa p̄terq; in mortis articulo papa pe reseruauit. vtz in exuagāti q̄ incipit. Nostra mentis ꝛc. z hūc hodie stat. q̄d etiā patebit infra ex ipo ꝓcessu pape annuali q̄ fit in curia. Ueneti aūt sup h̄ hnt snīam a papa. Marci. v. q̄tū ad mercimonia z victualia q̄ples annos. nō aūt q̄ ad arma z lignamina hnt snīam. vñ nō īcurrūt p̄dictā penā. z idē de alijs etiā q; hrent silem licentiā. q̄. s. ad mercimonia. sec⁹ si portarēt seu portari facerēt arma seu lignamina. q̄ tūc icurrerēt. Nota etiaz q; Pisani accedēs ad sepulchrū dñi cā devotōis sine snīa pape est excōicat⁹. z ei⁹ absolutio pape reseruat̄ vl' sūmo pnitentiario vt reperi in libro penitentiarie summi penitentiarij.

Excōicatio ꝓtra spoliātes rompetas z ꝓtra piratas z absolutio pape reseruatur. Lapl. xxxi.

Excōicationi subdantur q; romanos aut alios xp̄ianos p negotiatione vl' alijs bōestis causis nauigio vectos aut capere aut rebꝰ suis spoliare p̄sumunt illi etiā q; xp̄ianos naufragiū patiētes spoliāt rebꝰ suis nisi ablata reddiderīt excōicationi se nouerīt subiacere ex ꝓcil. lateran. crrrjo ꝛ rapt. Pria ps buⁱ⁹. c. dic Hosti. q; est canon late snīe. Et addit q; p̄rate ter in āno ab oze pape excōicant̄ solēnit Scda ps dic q; est canō ferēde snīe. Jnno. Lan. Uinē. z Boff. dicūt q; ē ista scda ps late snīe. Jo. an. dic sic credo q; ꝑma ps sit canō ferēde snīe. excepto q̄d dictū est de piratis q̄ sūt excōicati a papa ter in āno. Scda ps est canon late snīe. ita tñ q; p̄cedat admonitio vt dic glo. z p̄bat h̄ vis verboz. rō diūsitatis satis ptz. z sic ps p̄telligi de q̄libet nauigio. Idē Jo. de lig. dicēs q; ista est cōis opinio z q; ꝑmū dictū ītelligit̄ de q̄libet nauigio. q̄uis Hosti. restringat ad maritimū. Quantū ad scōm dict. si post admonitōez nō restituūt ablata stari sūt excōicati. Idē Pe. de ancha. et addit. q̄ aūt pegrinos z mercatores nō naulgātes ſz alās itinerātes spoliāt excōicari dñt. ſz nō sūt ipo iure excōicati. ex̄ de treu. z pa. c. i. Nec ille. Nic tñ nota q; spoliātes rompetas. vl' eūtes ad curiā. vl' redeūtes p causis agendis in curia sūt excōicati excōicatōe papali. vt infra patebit in processu annuali pape.

Excōicatio contra clericos participantes spōte z scienter in diuis cū excōicat̄ a papa. Lap. xxxij.

Clericos qui scienter z spōte participauerūt cū excōicatis a nobis et ipos in officijs receperūt eisdē excōicatōis snīa cū ipsis nō dubitam⁹ ꝛuolui. q̄s etiā p absolutōis bñficio habē do ad nos volum⁹ remitti. Cle. iij. de sen. excō. c. Significauit. Circa expositōez huⁱ⁹ decr. ē tripler opi. solennis. q̄rta cōiter reprobat. Est q̄ ꝑma Hosti. q; etiā ponit ī ſuma ꝓfessoz. q; illa sit nova excōicatōis spēs ad quā īcurrendā q̄nq; req̄runt. Jstā etiā sect̄ Jo. an. vt ponit in tex. Scdo q; excōicans cū excōicat̄ sit clericus. Scdo q; excōicet sciēter vl' pticipet. Tertio q; cōicet spōte. vt dic Boff. excludi h̄ coactōem absolutā nō conditionalem. Quarto q; cōicet in diuis. z h̄ ītelligendū fm Boff. de his diuis officijs tā de his q̄ in eccīa dicūt q̄ de his q̄ ex̄. ſcz horis canonicis. Quinto q; cōicet seu pticipet cū excōicat̄ notatis a papa in hmōi diuis. tal' excōicatus nē īcurrit absolutēd⁹ nō nisi p ap. se. q̄ aūt alijs excōicatis a canone cōicat in diuinis. ſz peccet. nō tñ eandē sum⁹

scurrit. ꝛc̄ d̄ ifra. c. de mīoꝛi excōicatōe. Scōa est ꝑe. de ancha. q̄ dicit. ꝙ q̄ cōicat cū excōicato a papa spōre ꝛ sci ter ꝛ in dīis est excōicat⁹ eadē sn̄ia. ꝛ ut̄ū dicat esse ver tur dicere Guil⁹. Spe. ꝛ Hoff. Tertia ē Lan. s. ꝙ q̄ ꝓdi păt cū excōicat⁹ a papa eodē crīmīe ꝓter q̄d ille excom municat⁹ eadē sn̄ia liganť. ꝛ sic sūt absoluēdi a papa. ex eo. Nup. hāc opi. dic glo. credo veriorē. Inno. etiā dic sic posse intelligi Jo. an. ꝛ Joban. de lig. dicunt ꝙ vide tur adhęrendum huic vltime expositioni.

Excōicatio ꝓra sepelientes interdictos excommuni catos vl̄ publicos vsurarios. Capl̄m. xxxiij.

Hos qui ꝓprie teme

ritatis audacia defunctoꝝ corpa (nō sine con tēptu dāb̄ ecclē) in cimiteriis tpe interdicti in casibꝫ nō ꝓcessis a iure excōicatos publice vl̄ notiati interdictos vl̄ vsurarios mānifestos sciēter sepelire pīsumūt. ipo facto ex cōicatōis sn̄ie decernim⁹ subiacere. a q̄ nullaten⁹ absol sa fuerit inuīta irrogata. satisfactōem exhibuerit ꝓpetē tē. ex de sepul. in cle. i. Eos. ī cludit vtriusq; ꝓfessionis ꝙ sonas laicos ꝛ ecclesiasticos exēptos ꝛ nō exēptos. pau. ꝓprie temeritatꝫ audacia sn̄iam notat. q̄si ꝓpio au su. ꝛ sumīt in mala ptē. vbi aūt non faceret temere puta plat⁹ dic̄ sepeliendū fuisse absolutū. vl̄ verisil̄r putat se pulturā nō ꝓhibitā illi rōne stat⁹. ꝛ sic erat in facto non bꝫ locū hec pena. Pau. Jn cimiteriis. Pau. Idē si in ec clesia sec⁹ si cāpis l̄ loc⁹ ꝓuatꝫ. Tpe interdicti. nā tūc ī ter dicta ē sepultura. Nō ꝓcessis a iure. bꝫ dic̄ ꝓpter dericos q̄ seruauerūt interdictū quib⁹ ꝓcedit tpe interdicti sepul tura cū silentio ꝛ absq; campanaꝝ pulsatiōe vt ī p̄dicta ꝺere. q̄ intelligeꝝ ꝓt pulegiatos circa ꝓfratres. Jn q̄ruor ꝙ festiuitatib⁹ in q̄b⁹ celebrari p̄t eo tpe. s. interdicti alta voce nō puto mortuos sepelire debere. vt de pul̄. c. Cū plātare. Jo. an. Et idē Pau. ꝛ Zē. Excōicatos ab hoiē vl̄ a iure. ꝛ intelligas de maioꝝ excōicatōe. bꝫ ei excōicati mi noꝝ sic decedētes sepeliēdi nō sint. vt no. Inno. co. ti. sa cris. huic tñ pene loc⁹ nō ē. Jo. an. Publice. ꝛ p̄ q̄ dī cit publice. dico ꝙ si cēt occulte dato ꝙ sepeliēs scīret. nō ē loc⁹ huic pene. bꝫ ꝑuēt sepl̄tura. si de p̄ ꝓstare p̄t. bꝫ tal cēt excōicat⁹ maioꝝ fm Allanū ꝛ Ber. q̄ placꝫ pau. aut notiati interdictos. Pau. A dīnis ꝛ ꝓcipatōe sacroꝝ. tñes punīūť sepl̄ture ꝑuatōe. vt no. Inno. ꝛ Hosti. sec⁹ si iter dicti ab alio tpali l̄ spūali exercitio iurisdictōnis mīste rij l̄ officij. q̄ tñes ñ sūt ꝑuati aliis dīnis. q̄ nec i sepl̄tu ra. Qui dicāť notiati interdicti Laudul. dic ꝙ notiati in terdicti siue sit denūciatōe notiati siue spāl̄ sit exp̄ssi. vt no. inno. & bꝫ q̄ riť q̄d iuris si notorīū est de fautoribꝫ q̄ ecclesiastica ꝓprie respicit clericos ad ecclesionē dederit interdicto p eām lato. ñ sūt tñ notiati in ipa sn̄ia interdicti. q̄ ī scriptis ferēda ē. vt de sen. excōi. ca. medicinal. li. vi. nūq̄d sepelientes hos fautores ī curr̄ēt. bꝫ sint interdicti ī gñe. q̄ dictū ē ī sn̄ia interdicim⁹. Al. cū fau toribꝫ suis. credit tpe ꝙ nō. q̄ntūcūq; sit notoriū. ar. ō de. excō. c. Pastoral. cū hec ꝓstitutio sit penal. tō restrigēda Et adūte ꝙ p illū rex. q̄ ꝓhibet notiati interdictos ī cimi terio sepeliri vl̄ a clerio sēsu ꝙ interdicti ñ notiati sepeliri possint. q̄d tenet glo. vbi loc⁹ interdict⁹ nō sit. Hoff. dicit ista opi. verā. nisi q̄n p certo scirēt eos tale q̄d fecisse vel ꝓmisisse ꝓpter q̄d erāt interdicti. tales ei ñ dñt sepeliri in cimiterio. vbi ꝙ nō sūt certi bꝫ locū glo. bꝫ cūdē. ꝙ glo. totū nisi assit ista q̄litas notiati p modū de q̄. s. Mani festos q̄ ꝑuati sūt sepl̄tura ꝛ factōe testamenti nisi satisfe cerīt l̄ carucerīt fm formā illi⁹. c. Quāq̄. de vsu. libro. vi. Et si apparuerīt in tali signo ꝓnie ꝛ post mortē ꝑstatio cantōis suffic̄ ad vitādū hāc penā. cū tal sepl̄tura non sit ꝓhibita. bꝫ ñ valet restim q̄d ab initio ē nullū ex ꝑsona testāt. Idē etiā vī si ꝓmo fec̄ restim ꝛ postea efficit vsu rari⁹ mānifest⁹. q̄ ꝑ dīs delictū ifirmať restim. Paulus Sciēter. sec⁹ si ignorauit. Pau. Sepelire. nō solū accua liter ponere cor ꝙ bꝫ dicētes diuinū officiū sup fun⁹ in currūt eā penā. imo fortī⁹. q̄ pl⁹ ꝓtenūt. Idez ītelligas de sepeliētib⁹ de facto ī cimiterio ēt absētib⁹ clericis. pau. sed Jo. an. sup dicto ꝓsi. sepelire. sic dic̄ d̄ occurrūt dubia q̄ ꝓncipis declaratōez pluriq; glosant. exposcūt. s. an por tātes ad sepulturā q̄ tñ nō sepelitūr. sūt excōicati. Jtē de comitantib⁹ fun⁹. Jtē ō fodientib⁹ ꝛ fabricātib⁹ l̄ agien tib⁹ sepulturā. Jtē de platis. clericis l̄ mīstris eccīaꝝ in q̄ rū cimiteriis sepelitūr q̄ id nō ꝓhibēt l̄ patiūť. Jtē ō cle ricis portātib⁹ crucē. cereos ꝛ filia. Et post q̄dā sic dicit Cū d̄ puniat sepelientē nō admittentē ītercessientēq; coope rantē. Sepelire aūt ē mortuū bumo vl̄ tumulo ꝓdere vi dek aūt solos bumo l̄ tumulo corp⁹ ꝓponentes ligatos cē. fac̄ ꝙ d̄ cętas ne ex vni⁹ funere mīstrudo ligeť. Item ꝓstat q̄ portātes comitātes l̄ fabricātes sepl̄turā. si ñ se q̄reť tal sepelitio excōicati ñ cēnt. Jn q̄rīū ē. q̄ cēt hec cō stitutio ludibrio. si vn⁹ sol⁹ ribald⁹ vl̄ puer ꝙ quem id poterit expediri ligari dicať reliq⁹ vsitatꝫ pō pose ꝛ solē niter expedire. Jo. an. Stephan⁹ ꝙ nō dubitat omnes istos ligari. Nota Jo. calde. ī tractatu quē fec̄ de ecclesia stico ītердicto circa fi. mouēs p̄dictū dubiū seu q̄stionem sic dic̄. Mihi ꝑcul dubio vī ꝙ notiati ītердict⁹ vl̄ ēt nō notiati ītердictꝫ. bꝫ tpe ītердicti in casu ñ ꝓmisso a iure. li cū diuino officio ē sepli⁹ oēs p̄dicti. s. aperīētes sepl̄turaz vl̄ fabricātes l̄ fodientes terrā l̄ ponentes ī sepulcro l̄ por tātes cruces l̄ cereos. vl̄ portātes fun⁹. l̄ associātes cau sa honoꝝ. vl̄ amicitie. vl̄ clerici diuinū officiū facientes l̄ nō ꝓhibentes cū ꝑnt. oēs pena excōicatōis ligāť ꝙ usaꝝ cle. Eos. Rō ē. q̄ bꝫ casu oēs sūt ꝓncipes crimis huic co ꝙperatores. ad bꝫ de sen. excō. c. Nup. xi. q. iij. Precipne. Si ꝙ sine officio clericoꝝ defunct⁹ tal sepul⁹ ē ēt ī loco ci miterio. bꝫ sit tuti⁹ dicere p̄dictos oēs fore ligatos ex cōicatōis sn̄ia. de q̄ ista cle. agit. tñ (bꝫ trepid⁹) credo istos ñ ligari dicta pena. bꝫ q̄ vedeť ꝓtenere gñalē. ꝓhibitio nē poterūt arbitraria pena puniri ēt ꝙ iudicē eccīastī cū iij. q. iij. Eng. clerudā. Ad bꝫ dicēdū finis cle. me mouet ibi ꝙ q̄ ꝙba videť remoueri ꝓulegia q̄ clericꝫ vl̄ ecclesia sticis ꝑsonis solēt ꝓcedi ꝛ nō laicis. vt g̃ ꝙba nō videan tur su ꝙacue appositā. de maio. ꝛ obe. Solite opter ꝙ ītelligať de his quib⁹ talia ꝓulegia solēt ꝓcedi. vt sic dī crū ītelligať fm ꝙ clausula adiūcta pōt adaptari. i. q. ij. sacerdos. bꝫ ꝓulegia exemptōis solēt ꝓcedi clericis et eccīasticis ꝑsonis. de illis g̃ debet ītelligi ꝓncipale dictū capl̄i. Jtē sepultura eccīastica ꝓprie respicit clericos ad q̄s id ꝑtinet. xvi. q. iij. Placuit. ꝛ cū funera ad sepultu rā deferunť diuina officia cātare. xiij. q. ij. Diuina. et sic ꝓdu dit ꝓpositū. / bꝫ si clerici dicūt officiuz sepulture sup fun⁹. ꝛ postea deponerēs fun⁹ in loco secreto. non ponūt ipm in sepulcro seu cimiterio. nūq̄d sūt excōicati. Certe fm opi. ꝓriā esset dicendū ꝙ nō. q̄ rex. dic̄ sepe lire. q̄d est humo vl̄ tumulo mortuū ꝓdere. ꝛ sic ꝙ solaz celebratōem officij nō esset delictū ꝓsummatū. g̃ nō in ciderēt in penā. sed nō credo q̄ aliq⁹ d̄ diceret. sic enī sp ficeret durante interdicto. ꝛ per ꝓsequēs ista clementia facta esset ludibrio. Nec oia Jo. an. ꝛ Jo. cal. Et quod dī crum est de interdictis. intelligendum est per omnia ō manifestis, vsurarijs ꝛ publice excommunicatis. Que rit etiam dñs Laudul. de idol. in tractatu quem fecit de vsuris. quid dicendum de officialiby clericis ꝛ por tantibus cruces ꝛ cereos. ꝛ associantibus ꝛ portantib⁹ feretrum tanq̄ esset ibi cadauer alicuius predictorum. scz manifesti vsurarij nominatim interdicti vel pu bli ce excommunicati cū in veritate realiter ibi nō sit. Rñ

dit ꝛ dicat idē iudicandū ac si ibi cēt. ꝛ ibō dicendū. vt. ē. Subiacere. hāc penā locū habere nō puto alijs calibus in quib⁹ denegat sepultura. ℞s hēs eo. ti. Ex pte. ꝛ ō statu mo. c. ij. ℨ q̄d de illo q̄ sepelit mādatū vsurariū excōicatū publice ꝛ notarim interdictū ꝛ tpe interdicti. nūquid vna vl̄ qdruplicata excōicatione ligabit ex hoc facto. vide qō de hoc plene scripsi in. q. Bualterij. siue tū vna sola siue plib⁹ sentētijs ex his diuersis caulis quaꝛ qlibꝫ p se sufficiat q excōicat⁹ dicat. planū est q de oīb⁹ debet satisfaccre. ꝛ ab oīb⁹ absolui. Jo. an. Eis quib⁹ ℨ q̄ sūt bi forte intellexit de his q̄ꝛ fauore fuerūt late sñie excoi catōis vel interdicti in loco vel psonas vl̄ illis quib⁹ debat restitutio fieri q̄ ad vsurarios. Si qua etiā violēcia in his fuisset illata clericis vl̄ mīstris illis etiā fieri satisfacio. Jtē si illoꝛ corpa vl̄ ossa discerni pūt exhumāda sūt. ꝛ hoc in cribꝫ vltis casib⁹. ℨ q̄d de pmo dic q si ille fuit penitēs ℨ nō debuerit sepelin. s. tpe interdicti. tam nō exhumabit saltē post relaxatū interdictū. Notāt etiaꝫ Jnno. ꝛ Hosti. q penitēs q̄ sepult⁹ nō fuit in cimiterio ꝓpter interdictū. relaxato interdicto dz in cimiterio sepeliri. Dicūt etiā ex q̄ penitēs fuit. mortuaria licare ab ipo recipi pūt. cū. p ipo sit rotandū. xi. q. iij. quicūq; secus si nō fuisset penites. lxxxvij. di. c. fi. Jo. an. q etiā dicat. q ō funeralibꝫ q̄ darent cū funere defuncto sepulto tpe interdicti. nō putat clericos licite recipe posse. qꝛ viderent ꝓpter pare in delicto. Jtē nota q Fra. ō zab. post Pau. super ꝙbo temeritaꝫ hui⁹ cle. dic q temeritas sciam notat q̄si ꝓpio ausu. Et ex hoc dicit Laudul. q si ignorās sacrum vl̄ etiā ius dū tū sit cui licerat ius ignorare hoc faceret n vt reus nec hāc penā incurrere. i. q. iij. §. notandū. Et idē dicit in effectu glo. in ca. cle. Et idē Pau. ꝛ Zen. q̄ videtur velle. q in hoc casu iuris error simpl'r excusat qꝛ iuris error excusat a pena. ad quā ꝓmittendā requirit dol⁹. vt no. Dyoni. in regula ignorātia. li. vi. Pro hoc q iuris error est lata culpa nō dolus. ff. de his q no. infa. l. ij. glo. super verbo singulis. Jtē no. q dicit Jo. an. in nouel. super. c. Ut aiaꝛ. de ꝓsti. li. vi. q ignorātia statuti synodalis excusat trāsgressorē a pena. nisi sit crassa ꝛ supina. etiā cuꝫ statutū punit aliq̄d. phibitū lege diuina vel canones. ex hm hoc determinet q̄ hic scripsit. Jo. de deo. vbi q̄rit an sit excōicati i puberes q falsauerūt instrm ꝛ monach⁹ q̄ tulit falsum testimoniū ignorātes ꝓstōes epi q̄ tales excōicat. q̄quid ibi dicat sacꝫ potuit vtiq; phabil'r ignorasse. q si ita ē loc⁹ est huic decretali. ꝛ ℨ pena iuris locuꝫ in eis possit habere cessabit tū pena statuti q̄ō phabiliter ignorabāt. ℨ quidā restringāt hoc dictū ad statuta ex cā phibētia de iure nō phibita. Idē dic de tem. or. Eos. li. vi. q eq̄pollēt scia ꝛ affectata ignorantia. ꝛ ōr affectata ex q̄ scire potuit. ℨ noluit. imo dissimulauit. Jtē Anthoni⁹ de bu. dic in lectura. q mīeres ꝛ mōachi ab ignorātia iuris nō excusant vbi iuris oī āno fit publicatio in locis vbi sūt. al's excusant. vt. l. Cū idebita. ff. de pba. q̄ō dic vez Hosti. i mōasterijs de q̄bꝫ mōachi nūq̄ excūt.

Contra ꝛbentes mīmoniū scienter in gradib⁹ phibitis vel ordinatos in sacris. vel pfessos in religione mares vel feminas. Capl'm Tricesimūq̄rtū.

Hos qui diuino timore postposito scienter in gradu ꝓsanguinitatis vel affinitatis ꝓstōne canonica interdictis aut cū monialibꝫ ꝛbere matrimonia l'r alias nō verēt. nec nō religiosos moniales ac clericos i sacris ordinib⁹ ꝓstitutos mīmonia ꝛbentes ipos excōicatōis sñie ipo facto decernimus subiacere. Cle. v. ō ꝓsang. ꝛ affi. c. Uno. in de. cos.

Nota q in sex casib⁹ hoc exp̄ssis tm̄ locū hz hec ꝓstō. et ei⁹ pena. Uñ si ꝛbit q̄s cū hōre maritū vel cū ind eam vl̄ pagana vl̄ cū cognata spūal'r vel legaliter vl'ꝫ impedimentū publice honestatꝫ. ℨ nō reneāt mīmonia. tū nō est lo⁹ huic pene q̄ ꝛ in illis casib⁹ ꝛ silib⁹ exp̄ssa nō est. Jtē in his sex casib⁹ tūc demū loc⁹ est pene. cū illicare ꝛbunt. si em̄ licate. vt ex dispensatōe pape. tūc cessat cā. ℨ pena. de ꝓsti. c. ij. De q dispēsatōe no. de testi. ꝓpo. Lras. Jo. an. Scienter. Ignorātes ergo nō ligat ꝓstitutio q̄ō itelligo ignorātia facti. phabil'r ꝛ nō affectata. q̄a ignorabāt se esse ꝓsanguineos vl̄ affines. Si ꝛo ignorabāt ius nescientes gradū i q̄ erāt esse. phibitū. ex q̄ sciebāt ius nescientes gradū i q̄ erāt esse. phibitū. ex q̄ sciebāt gradū ligat ꝓstitutio. ō re. iu. Ignorātia. li. vi. Si ꝛo alē sol⁹ sciebat ille sol⁹ ligat. fac. xxxvij. q. ij. Jn lectū. Si ꝛo sciebat ille sol⁹ ligat. fac. xxxvij. q. ij. Jn lectū. Si q̄d si ꝛxit ignorās p⁹ tpa aūt sciūt ꝛ cohabitāt ꝓsanguinei. videt ligari. ar. i. q. i. Eos. in fi. ō symo. c. Sicut ruis Cōtrariū credo cū ista ꝓstitutio nō puniat cohabitantes nec l'incestū. ℨ ꝛctum. vt ita dicā. phat hec sol. ex eo q̄ sine iudicio eccie ab illa diuertere nō posset. fateor tamē peccat cognoscēdo. Jo. an. Pau. ꝛo dic q si ita cohabitat ex noto ei affectu maritali incurrit hāc penā cū videat ex noto ꝓsensu cū ea cohītare. si ꝛo ex pmo nō incurrit. Si q̄d si ꝛxit cū ea quā credebat ꝓsanguineā affinē vl̄ monialē. ꝛ in ꝓtate nō erat. Solue q nota. de sen. excō. in. c. Si vero. ij. ꝛ. c. Jn audiētia. Jo. an. Ex illis caulis trahi pt. Rñ. s. q̄ tal' nō est excōicat⁹. ℨ q̄d si ipedimētū q̄ō erat tpe ꝛcti mīmonij fuit postea remotū. ex de ꝓsang. ꝛ affi. Ut circa. Rñ. si remouet q dispensatōe pape. ver ba sūt inspicieda vt videat an tollat ipedimentū etiam q̄ ad penā ꝓteritā. an nō vt faciat tm̄ valere mīmoniū pmo casu absolutio alia nō ē necaria. ſcda sic. Si vero remouet ipedimentū q ꝓstōem reuocatoriā. tūc dic vt. ē. de ītmu. cc. c. Qm̄. Pau. sup̄ dicto aūt. c. Idē. Pau. tic sic. q si reuocatoria vltia vult. ꝛ dic ꝓstōz quā reuocat fulminatoriā excōicatōis q̄ infecta bñ. tūc ligari q illas nō egēt absolutōe. Si aūt tm̄ reuocat sic ligari egent absolutōe. Gradu. s. ij. vel' aterior. Canonica. forte vt una. de r. sti. spo. Lras. Mīmonialr q hāc litterā vide tur q coact⁹ ad ꝛbendū nō incurrat hāc penā ꝛ de absoluta coactōne certū est. De ꝛditionali ꝛo ista li q̄ cadere debucrat in ꝓstantē virū videt ligari q. c. Sacris. ex ō his q̄ vi. me. cau. fi. ℨ cū nō sit matrimoniū deficiēte consensu de eōtrate videt tal' nō ligari. fac de sen. excō. Digni ficauit. Jo. an. Idē Pau. Cōtrabere. sec⁹ si spōsalia tm̄ ꝛbat. nisi sequat copula. q̄ cū inducat ꝓsumptā voluntatē matrimonij. de spon. c. Js q̄ inducet etiā penā. Nō ps dicti est. qꝛ istud cū sit penale restringendū est. vt lic ver ba nō extendāt maxīe ad min⁹ delictū. de reg. iu. in pe. li. vi. Et negari nō pt q aliud est matrimoniū aliud ispōsalia. Pau. ꝛ Jo. an. Religiosos. q pfessionē tacitā vl̄ exp̄ssam religiōi approbate obligatos in genere vl̄ in spē ex de reg. c. Nō solū. li. vi. Jo. an. ꝛ Pau. Et moniales. ℨ nōne de mōialib⁹ sacꝫ intelligebat. sez vbi ponit penas cū eis ꝛbentib⁹. tū ex ptic patōe ipe ligent eadē pena. de sen. excō. Nup. Rñ. ℨ mōial' ex ptic patōe cēt excōicata q̄n ꝛberet cū sciēte. nō tū q̄n ꝛberet cū ignorāte. q̄a ille nō ligaret. vt q̄ mōial' nl'o casu cuiter penā. ō addit l'dic q tūc ptic pās cū crimioso ē excōicat⁹ cū ptic pat p⁹ latā sñiaꝫ. vt i. c. Si ꝛcubine. ō sen. exc. ℨ hec nō ptic pat p⁹. ℨ in actu p q̄ ligat. q̄ ꝛc. vl̄ dic q ℨ ptic pās i crimīe crimioso sit excōicat⁹. nō tū ptic pās i actu illo p q̄ alē ligat. al's supflue adderet hec lra nō q distinguit an mōial' ꝛbat cū sciēte vl̄ ignorāte cū ex pte ei⁹ ñ possit ptēdi ignorātia. fac ō sen. excō. Cōtigit. i. vbi ptic pās i actu p q̄ alē excōicat⁹ ē excōicari mādat. pau. tō b'ultio pūcto hēs. ē. i excōica. pma. Sacꝫ. s. sbdyaconatu ꝛ. ē. Pau. Cōtra hēret. ñ repetit scient. qꝛ i tali ꝓpio facto nō cadit probabilis ignorantia in illis religiosis vel clericis vbi vero probabilis esset ignorantia. vt ordinato in sacris in amentia. vel dormitione. vel infra puber

tatem. puto q̄ nō eēt loc⁹ huic pene. Joh̄a. an. Et idem dicit q̄ in tali sñia excōicatōis p̄ eōm pōt absolui ad dēs q̄ ñ sufficiat satisfactio in b̄. nisi eēt sequat absolutio.

Excōicatio ꝓtra ꝓticipātes scienter excōicato notati in crimine criminoso. Capitulum. xxxv.

QUis nominati excōicato sciēter in crimie criminoso ei ꝓsiliū ip̄ēdendo auxiliū vel fauorē cū rōne dānati criminis videatur in eū delinq̄re q̄ dānauit. ab eo vel ei⁹ supioze meri to delicti erit absolutio req̄rēda. z infra. q̄uis enī z tunc ꝓditor canonis ei⁹ absolutōem sibi spāl'r nō retinuit. eo ipo videt ꝓcessisse alīs facultatē relaxādi. z ifra. vers. si uend⁹ accedat. ꝓcedim⁹ indulgētiā. vt p̄stita iux̄ formā ecie cautione. q̄ excōicatōis mādato parebit a suo ab soluat⁹ cp̄oh'r. ꝓprio sacerdote. Jnno. iij. de sen. exc. Nup. Consiliū nō tenet⁹ ds de ꝓsilio. nisi ille al'r nō fuisset fa ctur⁹ vel nisi fuisset ꝓsiliū fraudulentū. glo. sz Petr⁹ de ancha. dic̄ q̄ ꝓclusio est doctoz q̄ ip̄endēs ꝓsiliū de lin quēti in crimie ꝓpio q̄ est excōicat⁹ icurrit excōicationem siue eēt factur⁹ alias siue nō. q̄ pticipat in crimie. Et bas dic̄ b̄ certū si ꝓsiliū datū. est directe ad crimē q̄ excōicatōem induc. puta ad clericū verberādū nō sic si da ret ꝓsiliū in facto p̄ q̄ excōicatio nō erat⁹ et auxiliū ꝓtra offendentē. Jnno. Auxiliū. intelligit⁹ de directa pticipatione. sec⁹ de indirecta. vt si q̄s excōicat⁹ est. q̄ facit guer rā ꝫ eccīam vel clericū. postea ego illi guerrā facio. tu cō tra me tuas illū auxiliū ei p̄bens. q̄ p̄ b̄ meli⁹ guerraz facet excōicatus. tūc nō est excōicatus. q̄ nō b̄ intēdit. facet etiā Hosti. q̄ dns auxiliū vasalli excōicati inuocat q̄ sz tibi ꝛrium inimicū tuū iuocare auxiliū excommunicati. ꝓpter guerrā. ita q̄ sibi etiā in sua guerra auxiliū p̄stes q̄ d tñ Hosti. rep̄hendit. Jo. an. Fauorē. in laudatōem facti. Abbas dicit. fauorē ip̄endi facit. Absolutio. dic̄ hic glo. tal'ligat sñia bois nō canonis. sz Petrus de ancha. dicit q̄ dicunt doc. q̄ ista est sñia iuris q̄ tamē trahit executōem a sñia iudicis. s. cū ds pticipat in crimine criminoso ꝓpter q̄d excōicat⁹ est ille ab homine. Est tñ verū q̄ vbi aliqs eps absoluit a sñia iuris nō ab ista absoluet vt ifra dic̄. sz absoluet ab excōicatōe. vñ remanet ꝓclusio. q̄ ptic̄pās criminoso in crimie incurrit excōicatōem siue ex̄ territoriū excōicat⁹ siue ītra. siue sūt subditi siue nō. q̄ iuris auctē ligant. etiā si. pmulgās cōmunicaret. q̄ nō sua sz iuris sñia ligat. glo. Obiecta sale tollunt. q̄ totū opat⁹ dispositio iuris. q̄ sñia hominis extendit ad alios ex re collectis sub eo b̄ q̄d est. Idē dic̄ Jnno. z Jo. an. s. q̄ est sñia ista canonis. Concessisse videt. habet illud p regla. Jn offi sñia excōicatōis lata a canone. q̄ p̄t ordinarius absoluere nisi p papā fuerit absolutio reseruata. in alīs aūt sentētijs sec⁹. z p b̄ inferas q̄ si p̄t a q̄libet sñia canonis generaliter lata potius potuerit absoluere a sñia excōicatōis lata p̄ ꝓstitutiones sinodalē spālem. Uñ si subditi epi bononien⁹. icurrāt sñiam excōicationis p̄ ꝓstitutōem epi mutinēsis venients bononiā potuerit absolui a bononiensi. Jo. ō lig. Et q̄d difficile. Rñ ꝓpter nimiā distantiā. vl' piculū mortis. Jo. an. z Pe. de ancha. Cautionē iuramenti. Joh̄a. an.

Excōicatio ꝓtra facientes vel mandātes aliquem interfici p assissinos. Capl'm Tricesimūseptū.

STatuimus vt quicūq; p̄nceps p̄latus seu quecuis alia ecclesiastica ꝑsona seculariue ꝑsona quēpiam xp̄ianoz p̄ predictos assissinos interfici fecerit vel mandauerit. quancūq; mors ex h̄ fortita nō sequat⁹ aut eos receptauerit vl' ōfenderit vel occultauerit excōicatōis sñiam z depositōis a dignitate ordine. honore. officio. z bñficio incurrāt ipso facto. Jnno. iij. de hōicidio. c. ꝓ hūani. li. vi. Prelat⁹ etiā eps. Decretalis enī. q̄ periculosū. de sen. excō. non eximit eos a sñia excōicationis. Jo. an. Assissinos. h̄ ē pessimū genus hoim. z p̄nt dici a scindo scindis. q̄ abscindūt aiam de corpe iuxta velle z mādatū dñi sui cuiuslibet ꝓpiani. z cū de istis simpl'r exp̄mat ad alios homicidas nō extendet⁹ q̄d isto. c. ꝓtinet in his penis. di. xxv. Qualis. Archi. Mandauerit. si mādauit. ergo cogitatio nō steterit in finib⁹ suis. z nō mirū si punit⁹. alias sec⁹. de pe. di. i. Cogitatōis. z puto q̄ etiā si reuocauerit mādatū re integra q̄ nihilomin⁹ incurrat penā cū ex solo mādato iam ꝓpius ligatus esset. z ad h̄ facit q̄d sequitur statim. Jo. an. Receptauerit. patēter vt differat a sequēti. s. occultauerit. isti receptatores tang̃ agressores tenētur. C. de his q̄ latro. occulti. i. z. ij. Archi. Excōicamus ex q̄ papa sibi nō reseruat absolutōem credo q̄ ordinarius possit absoluere. de sen. excō. Nup. Jo. an. Et no. q̄ ī ſma pisana tic ōr. Assissini fuerūt z forte adhuc sunt q̄dam infideles q̄ ex q̄busdā falsis opinionib⁹. quib⁹ fuerūt enutriti defaculi mittebant⁹ ad occidēdū q̄scūq; xp̄ianoz nō curātes si ob hoc occidendi essent isti. ꝓtra quorum pestem statuit Jnnocen. iij. istam decretalez.

Assissini qui dicunt

Excōicatio ꝫ procurātes q̄ ꝓfuatores se ītromittāt de alīs q̄ māfestis iniurijs sciēter. Capl'm. xxxvij.

DEcernimus vt si conseruatores de alīs q̄ de manifestis iniurijs z violētijs sciēt se ītromiserit sen. ad alia q̄ iudiciale indaginē exigūt suā extēderint ptātē. eo ipo p vnuz annū ab officio sint suspēsi. ps vero q̄ hoc fieri procurabit excōicatōis sñiam incurrat. a q̄ nō possit absolui nisi ei quē sic fatigauit idebite p̄mo satisfaciat integraliter ō ex p̄ēs. cf̄ de offi. dele. Hac ꝓstēno. Sciēter. Si ignorātia eēt iurꝫ vl' crassa vl' affectata. Idē eēt de reg. iu. Ignorantia. Jndaginē. i. inq̄sitōem officior a bñficio q̄d est ei⁹ scīla. xxxij. di. Preter hec. Suspensi. eccc q̄ntū spāle i cō seruatore q̄d nō est in delegato. q̄ dato q̄ delegatus intromittat se de eo q̄d nō est sue iurisdictionis nō ꝓpter h̄ locū habet pena. q̄ nō inuenit exp̄ssa in eo. Joh̄a. an. De exp̄ēs ad idē. ō imu. eccle. c. Om̄. in fi. li. vi. dic̄ Pe. de ancha. q̄ ꝓseruator est iudex dat⁹ ad tuendū aliquos cōfuatores ꝫ manifestas iniurias. oēs vel certas iudiciali vtēs indagine. z dicit Jo. an. q̄ sol⁹ papa p̄t dare hos ꝓseruatores. Jp̄orum aūt ꝓseruatoz iurisdictio z ptās dependet a forma lr̄aꝛ z latior forma est adiuncta post ꝓstitutionē. Statuimus de offi. z po. iu. dele. li. vi. z ꝓsti. fina. Attendat⁹ ergo tenor litterarꝛ sicut z priuilegioꝛ. Jtē fm pe. de ancha. tales possūt excōicare. p hmōi notorijs.

Jtē nota. q̄ ꝓseruatores esse non possunt nisi sint epi et eorum supiores abbates vel qui in cathedralib⁹ eccl'ijs vel collegiatis obtinēt ꝓsonatus vel dignitates nec aliquis potest esse conseruator sui conseruatoris. nec aliqs potest habere conseruatorem cum qui est sub eius iurisdictione seu diuino vel astricto ecclesiastico vel temporali. exceptis regibus et̄ reginis. de offi. delega. c. Hac constitutione. libro. vi. Jtem tales conseruatores nō possūt committere vices suas exceptis citationibus et sententiarum denunciationibus nisi aliud eis per litteras cōmittertur. et tunc committere possunt infra loca in q̄bus fuerint deputati et personis supradictis. Jtem non possunt procedere contra aliquos extra ciuitatē vl' diocesim in quibus fuerint deputati. nec p̄nt aliqs citare vltra vnam dietam a fine illarum dioecesium. de offic̄ⁱ⁹

dele.c.Hac ꝓstitutõe.li.vi. Itẽ si ꝓfuatores intromittũt se ꝺ alijs q̃ꝫ ꝺe mãifestis iniurijs nõ solũ incurrunt penã suspẽsionis.vt dictũ ẽ.ꝫ ẽt ipi ꝓcessus nõ valẽt. qz excedũt fines mãdati.exẽ ꝺe rescrip.Cũ ꝺilecta. ⁊si citauit aliquẽ iniuriatorẽ tãq̃ ꝓ notoria offensa ⁊ eũ ob cõtumaciã excõicauit.Si ꝓstat(ꝫ iniuria sit facta)nõ fuisse mãifesta nõ ẽ excõicat⁹ fm Inno. Itẽ expirat officiũ ꝓfuatoris morte ꝓcedẽtis q̃ ad negocia nõ cepta.⁊ ꝫ nisi aliud exꝑmeret in litteris ei⁹.vt in dicto.c. Item sciendũ fm Inno.q ꝫ ꝓfuatores nõ hẽant iudicialem ꝺaginẽ in notorijs cũ ꝫ ꝑ̃ꝑ̃.q.i. In ꝑmis. Itẽ qz in notorijs ẽ aliq̃s ordo iudiciar⁹ necessari⁹. Itẽ si re⁹ confitet factũ ⁊ ꝺicat q vsus est iure suo i ꝫ casu admittet ꝓbatõem.alꝫ em posset iplere iurisꝺictõem sibi ꝑmissã Silr oportet q ꝓcedat ad inqstiõem qñ factũ est notorijũ ꝫ nescit ꝺs fecerit. Itẽ ad repellendã iniuriã ꝑ̃ tuocare brachiũ seculare sic alij iudices Itẽ si reus ꝺ fuerat ꝓdẽnatus ⁊ excõicatus cõpareat infra annũ ⁊ ꝺicat se velle satisfacere ꝓgnoscet ꝓfuator de quãtitate damni. Hec Inno. Itẽ si re⁹ negat maleficiũ ⁊ actor velit ꝓbare eẽ notorijũ.ꝓseruator cognoscet.alꝫ iutile eẽt suũ officiũ qz ꝺlibet posset negare. Silr si re⁹ fatet maleficiũ .ꝫ ꝺicẽ nõ esse notorijũ.quia per ei⁹ ꝓfessionẽ factũ est notoriuz

Excõicatio ꝓtra doctores qui ad (de coha.de. Ura. mittunt ad lectiones legum religiosos sine hꝫtu .vel ad phisicam.id est medicinaz. Capl'm.xxxvij.

Doctores siue magistri qui religiosos habitu suo dimisso leges vl' phisicã audiẽtes.sciẽter docere aut in scolis suis ꝑsumpserint retinere.sil'i corpo sint snia inodati.ne ꝺe.vl' mo. statutũ.li.vi.dimisso.ꝺd si nõ dimiserit hꝫtũ.ꝺr q tunc nõ sint excõicati doctores.qz hec pena nõ est ãpliãda. de re.iu. In penis. Dic ꝺ qz cõicat in crimiẽ.⁊ sic eadem ⁊ nõ minori excõicatõe ligat.exẽ ec.si ꝓcubine. Et in hoc põt ꝺici venire pon⁹ ad declaratõem veteꝝ iuris q̃ꝫ noui casu ponere. Jo.an. Sciẽter. vbi icederet in habitu nõ hꝫet locũ ignorãtia.ꝫ vbi icederet sine hꝫtu tũc ꝓbabiliter poterit ignorare. Jo.an. Retinere.no.officiũ doc.scolaꝝ ꝺe scolis expellere.⁊ p id qꝺ ꝺicẽ retinere .ꝺicas q licet doctor sciat mõachũ domũ hr̃e iuxt̃ scolas lectoꝝ in domo ꝓpria audire excõicat⁹ nõ est.qꝺ ꝺixi ifra de reg. iu. Locupletari. Quid si tal' mõachus nõ vult exire scolas. videt ꝑ hãc litterã q licite inde possit expelli .ad ꝫ ꝺe sen.excõ.c. Uenies. Et ꝫ maxie si vera essꝫ opi.q excõicatus nõ gauderet ꝓuilegio canonis.qꝺ nõ est verum fm Jo.⁊ Ber.ꝺ no.xvij.q.iij. Si ꝺs deinceps. Quid si nõ ꝑt expelli exeat doctor scolas ad instar ei⁹.qꝺ ꝺicimus cũ excõicatus intrat eccliaz.vt no.xi.q.iij. Sic apostolꝰ.Jo.an. Silr.qz cõicant in crimiẽ. vt ꝺixi.et q conditor canonis sibi nõ reseruat absolutõem alijs indulsisse videt.facit qꝺ no.supra eo.sup specula.Jo.an.

Contra magistros ⁊ scolares bononien .conducẽtes hospitia irreqsitis inqlinis. Capl'm.xxxix.

Onstitutionẽ factaz ab eꝺo portuensi ap.se.legato ⁊ a ꝺicto Tusculano postmoꝺũ ꝓfirmatã. videlz vt nulli⁹ magistrorũ siue scolariũ sup ꝓducẽꝺis alioz hospitijs in lectionẽ vel ꝓuꝺicũ habitantiũ audeãt hospitẽ ꝓcurare .nisi ꝑ us ꝓstituerit tps ꝓductois elapsuz vel inquilini in ꝫ suũ fauorẽ ꝑstauerint ⁊ ꝓsensum.cũ idẽ portuensis sub excõicatõne ꝫ ꝓhibuerit.⁊ alter sub pena anathematiz idẽ decreuit obseruandũ ratũ esse decernimus.i. auctoritate ap.ꝓfirmam⁹.Statuẽtes.vt a te frater eꝑe ⁊ tuo quolibet successore ꝫ singulãnis in cõi audiẽtia mgrorum et scolariũ recitet.Cle.iij.de loca.⁊ ꝺu.c.ex rescripto.Constitutõem.⁊ sic no.q ꝺelegat⁹ in sua prouincia ꝑ constitutõem facere.etiã sub ꝑpetuo anathemate.de offi. legca.fi.Confirmatã.i.approbatã ⁊ inouatã.qz sol⁹ superiores ꝓfirmat.de offi.lega.Studuisti.Scolariũ.soli q magistri ⁊ scolares ꝓhibent ꝓducere hospitia ⁊ aliorũ scolariũ ꝫ aliꝫ nõ ꝓhibent ꝓducere hospitia scolariũ ꝑ potẽtiores ꝓstitutio ista emanauit. Et p hãc lr̃am vr q scptores ꝺ nõ sũt scolares.ꝫ vxorati nõ obligant hanc constitutõe cũ ꝺe illis nõ fiat mẽtio. Laudul. dixit hanc pẽnã extẽꝺi ad eos.ꝺ gauꝺẽt ꝓuilegio scolastico large ꝺ pto scolariũ vocabulo.⁊ gra scolariũ ibi sũt ꝺũmõ ibi nõ sint meretrices. Nec obstãt q pena non ꝺz extendi.qz pene q̃ꝫ hodie ampliant.ar.ad ꝫ ꝺe ver.signi. Cũ in gribus. Laudul.⁊ cũ eo ꝓcor. Inno. ꝫ nõ credo q ad scholares ꝓtores vxoratos extẽꝺat hec ꝓstitutio ꝫ sit ꝑ scolares Eaꝺẽ em rõne extẽꝺeret ad cartarios ⁊ rasores cartaz. Berũ. Cõuenire.i.alloq̃ vel ꝺe habitatõe tractari.glo.i terli. Sub excõicatõe iã lata.glo.iterꝝ. Et no.q̃ Inno. Boff.⁊ Abbas.⁊ ꝑe. de pusio. ꝺicũt q ista ꝓstitutio ⁊ excõicatio ẽ local'.⁊ hꝫ locũ solũ bononie.⁊ ꝫ ẽt magis pcer Joh.an.ꝫ Hosti. ꝺicẽ eẽ generalẽ. Tã q̃ fauorabilis ẽ.nõ ꝺicẽ ex cã extendẽꝺa.ꝫ cõiter nõ teneꝝ opi.eius.

Excõicatio ꝺ mittẽtes sẽptũrã vl' nũciũ secrete alicui cardialiũ ꝺũ sit in ꝺclaui ꝑ electõe pape. Capl'm.xl.

Ulli fas sit ipsis cardinalibꝫ vl' eꝺoꝝ alicui nunciũ mittere vl' sẽptũrã q̃ vero ꝺfecerit scripturã mittendo vel nunciũ aut aliq̃ ipoꝝ secrete loq̃ndo.ipo facto ipse ⁊ cõicatois incurrat. Greg.x.extra de elec.c. Ubi piculum. li.vi. Cardinalibꝫ.i. inclusis in ꝺclaui ꝑ electõe fiẽda sũmi pontificis secrete loquẽꝺo nisi q̃ de volũtate omniũ cardinaliũ imbi ꝑsentiũ.p his tm̃ q ad electois instantiã negociũ ꝑtinet vocareꝝ.vt ꝺr.s.in textu.sic pura ad uocati.iuris periti.vel religiosi.vl' rabelliones. Incurrat canonem late sententie.sed ordinarius ab soluere potest ex quo papa sibi non reseruauit. Johannes an.

Excõmunicatio ꝓtra ꝺños officiales ⁊ rectores vbi fit electio pape si non seruant ꝓstitutionez capituli vbi ꝫ piculũ.ꝺ elec.li.vi. Capl'm q̃ dragelimũ ꝑmũ

Reterea aliquid adiciendo sancimus vt ꝺñs alijq̃ rectores ꝺfficiales ciuitatis illius in q̃ roma.põtifex electio fuit celebꝝ ꝺa auctre nostra ⁊ eiusꝺẽ approbatõe concilij ꝓtẽte sibi tradita ꝑmissa oĩa ⁊ singula plene ac inviolabiliter ⁊ sine fraude ⁊ dolo aliq̃ facilãt obseruare nec cardinales vltra q̃ ꝑmittit artare ꝑsumãt. Sup his aũt tal'r obstãdis stati audito sũmi pontificis obitu coĩã clero ⁊ ꝑ̃lo vniuerso ipi⁹ cũctaꝫ ad hꝫ ꝑtes ꝓuocãꝺis ꝑstẽt corporaliter iuramentũ. q si ꝑmissa diligẽter obseruauerit.aut frauꝺẽ in eis vel circa ea ꝑmiserit.cuiuscũq̃ sint penitentie ꝺitois aut stat⁹ omni cessante ꝓuilegio.eoipo ipsaz ex cõicatõnis incurrãt.⁊ ꝑpetuo sint infames.exẽ ꝺe elect. Ubi piculũ.li vi. Celebrãꝺa.fm ꝺistinctionẽ supius factam. Jo.an. Presumant quia tunc essent excommunicati.sicut ⁊ in se defendendo modum excedens quoꝺ ꝺic vt supra de restitutio.spo. Olim. Et nota casuz in quo laicus auctoritate canonis potestatem habet i clerũ ꝺ illud.xcvi.ꝺi. Bñ quiꝺẽ. Jo.an. ꝑmissa.i.q̃ ꝺicta sũt supra.ꝺe inclusione fienda cardinaliũ in ꝺclauiz ad ministratione necessariorum cum certa regula ⁊ modo qui ponitur in textu ipius capituli.

Excōicatio ꝯ beghinos ⁊ beghardos ⁊ assumētes vi
tā fratricelloꝝ eis fauentes. Caplm .xly.

Sacra romana ac vni
uersalis ecclia cui fauente dño (ꝛ imerito) p̄esi
demus. sic̄ religiosa ⁊ pia loca benigno fauore ꝓsequit.
sic superstitiosos conatus insolentiū hoīm detestat. vide
licet ne sub quina pelle gregē dñi cū truculēta lupi rapa
ces inuadāt. sub' pietatis imagie fisc⁹ hereticę puitatis ob
repat. ⁊ sub ꝓtextu ꝓfectionis anglice ieanus mētiuus
malign⁹ spūs illudat. Cui⁹ rei gr̄a sacris canonibꝫ ē in
hibitū noue religiōis assumat. ꝛ hac de causa ad religionē veni
entes ꝓhibeat. vnā de religionibꝫ approbatis. Vnde
nulli cū ꝓhibane m'ritu dis viris q̄ vulgariter fratricelli seu
fratres de paupitate aut bizochi siue beghini. aut alijs
noīb⁹ nūcupant in p̄tib⁹ italie. necnō in insula sicilie co
mutatu. Quincie narboñ. ⁊ tholosane ciuitatib⁹ ⁊ p̄uincijs
aliisq⁹ diuersis citra marinis. ⁊ vltra marinis p̄tib⁹ ꝓ di
uinos canones habitū noue religiōis assumere. ⁊ ꝓ grega
tiones ⁊ q̄uēticula facere. ⁊ ꝓsiores sibiꝫ ꝓpis eligere quos
multos. custodes. seu guardianos aut noīb⁹ alijs ap
pellant. p̄mos ad eoꝝ secta recipe. loca etiā de nouo co
struere seu ꝓstructa recipe. in q̄b⁹ habitant in eōi publice
mēdicātes q̄si eoꝝ secta eccia foret. ⁊ vna de religiōib⁹ p̄
se approbatis temerarie dānabili p̄sumptione ⁊ p̄su
mūt etiā incessanter. ⁊ vt ipoꝝ error veritas ⁊ impietas
religio reputet. plurimū eoꝝ regulā fratrū minoꝝ quam
sanc⁹ Fran. instituit se p̄fiteri ⁊ ad lr̄am se ꝓseruare cō
fingūt quāꝫ in obedientia generali. vl' p̄uinciali ū minis
troꝝ ipius ordinis nō morent. p̄tendentes se a sc̄e mēo
rie. Celestin. pa. v. p̄dec̄. nostro hmōi statu⁹ seu vite p̄ule
giū habuisse qđ tñ etiā si ō derent nō valerēt cū bone
memorie. Bonifa. pa. viij. p̄dec̄. no. ex certis causis rati
onabilibꝫ. ꝺia ab ipo Cele. p̄dc. nostro ꝓcessa. q̄ p ipum
Boni. nō ꝓtingeret approbari vtinꝫ penitus vacuaret
ric. dictiꝫ vite p̄uilegiū nō inuentat p eundē Boni. ap
probatū. Quidā aūt eoꝝ dictū habitū ⁊ viuēdi ritum
ab ipis seu eoꝝ ꝓsiorib⁹ vl' aliaꝝ eccias p̄latis
ꝓcedere licuit ꝓ formā ꝓalij generalis. ſ. Nōnulli etiaꝫ ex
ipis asserētes se esse de tertio ordie. b. Fran. p̄nīe cū voto
p̄dictū statū. ⁊ ritū eoꝝ sub velamīe tal' nois fatagunt
palliare cū tñ in regla ipius tertij ordis tal' viuēdi ritꝰ
nullat⁹ sit ꝓcessus. q̄ in eoꝝ baratrū facilter ruunt q̄
ꝓcept⁹ ꝓrios patrū diffinitionibꝫ anꝑonūt. ipoꝝ ēē
plūmi sic̄ fidedigna relatōe ꝓcepim⁹. a ꝓtate catholice
fidei deuiātes sacra eccl̄iastica despiciūt ac errores alios
studēt m'tipl'r semīare. Cū tract⁹ a talū dānanda teme
ritas inscusdē fidei detrimētū fideliū scādalū ꝑfati mi
norū ⁊ alioꝝ ordinū obprobriū ⁊ in suaꝝ ⁊ aliorꝝ m'tra
rū aiaꝝ ꝓniciē redūdare noscat. Nos sectā ritū ⁊ statū
hmōi nō obstantibꝫ ꝓmissis eoꝝ excusatōib⁹ q̄s frino
las reputam⁹. ⁊ q̄cq̄d p eos cōtra vl' diuisim sub regio
nibꝫ q̄ctus collegij seu ꝓgregatōis noīe vel colore ar
rentarū exitat vel exist̄it de fratrū n̄roꝝ ꝑsilio auctē apl'i
ca nullat⁹ fuisse vel esse decernimus firmitat̄. ⁊ q̄tenus
de facto ꝓcesserūt. de ꝑsilio ⁊ auctē ꝓmissa reuocamus
oīno. ac ꝓpetue. p̄hibitōni subijcim⁹ ⁊ ab eccia dei peni
rus abolem⁹ eisdē ꝑsonis ⁊ alijs q̄buscunq⁹ sub pēa ex
cōicatōis q̄ā i eas si sec⁹ fecerit i curret eo ipo facto
tnungētes expresse nō statū siue sectā ⁊ ritus hmōi ab
ipis assumptū sectet vlter⁹ vel ip̄m de nouo assumere
q̄uo mō p̄sumāt. Ep̄os q̄ꝫ ⁊ eoꝝ ꝓsiores ⁊ etiā alios
platos q̄scunq⁹ q̄ p̄dictis ꝑsonis vl' alijs ritū viuēdi tra
hentes. p̄dicte excōicatōis iure decernim⁹ sbiacere. Dignū
ritū ꝓpradictos p̄ter spālem. ap. se. auctē deiceps ꝓfes
serit. p̄dicte excōicatōis iure decernim⁹ sbiacere. Dignū
est enī adulteriuas plātatōes q̄s nō p̄ celestis ꝛ huma
ne temeritat̄ audacia plātat aplīci culmis' cēsura' diuel
lat. nec patiat in agro d̄nico pullere ꝓgregatōis ꝛepres
enti eiecere cui ꝓnū ē vīna optulāte gr̄a ꝓfutes serere ac
vitia radicit⁹ exturpare. Ntl'q̄ ꝛē. datū Auinioni i. Ian.
Januarij ānō. ij. Jo. xxij. Frā. de zab. in clc. cū de quibus
dā. de reli. do. allegāt istā exuagantē ⁊ cēt Pau. dntes q̄
b ꝛeprobat statu⁹ q̄dā q̄ vulgariter appellāt fratricelli seu
fres de paupitate. aut bizochi aut beghini seu alijs no
mib⁹ assumētū noue religiōis hītū. ꝓsiores sibi eligē
tiū ꝓgregatōis ⁊ ꝓuēticula faciētū nō obstante q̄ ordi
inē seu istitutōem' ordis a cert̄ dicāt epis habuisse cū
tal' viuēdi mod⁹ nullat⁹ sit ꝓcessus. p b dic̄ Pau. q̄
ibi etiā reprobat statu⁹ beghinat. q̄ videt q̄dā noua re
ligio ꝑter auctrem se. ap. instituta. Et b ifert q̄ cēt si renū
ciarēt ꝓprijs nō ex b erūt approbate nec religiose. exq̄ non
hnt regl'am a sede aplica approbatā. co. ri. li. vi. Dic̄ etiā
idē Fran. q̄ in domo sua p̄nt m'lieres agētes p̄nias vti
titu q̄ voluerit. p b ei q̄ vtūt hitu cēt sibi ad beghinas
non sunt beghine ex quo non congregantur cū eis vn
de non ē periculū aliquod hoc casu.

Excōicatio ꝯ sumētes dignitatē senatoꝝ vel' aliud re
gimē vrbis sine licentia pape. Caplm .xlij.

Nullus imperatoꝝ seu
rex romanorum vl' ali⁹ imperatoꝝ. rex. princeps
marchio. dux. comes. aut baro. q̄ alicui⁹ notabil' poten
tie. ꝑeminētie seu ptātis ⁊ excellētie seu dignitat̄ existat
frater fili⁹ vl' nepos eoꝝ ad tps vel ipperuū seu quiuis
ali⁹ vltra ānuale spaciū. q̄uis mō colorevel cā p se vl' p
aliā ꝑsonā quōlibet sbmittēdā i senatorē. capitancū. pri
tiū. aut rectorē. vl' ad eiusdē vrb regimē seu officiū noiet
eligat. seu al's etiā assumat absq⁹ lnia se. ap. spāli ipius
sedis lr̄as ꝓcessionē lnie hmōi spāli exp̄mētes. qō si sec⁹
factū fuit noiatoꝝ electorem ⁊ assumptoꝝ hmōi decer
nim⁹ ee nllas. verūetiā noiati electi ⁊ assumpti si hmōi
noiatōi electōi ⁊ assūptōi ꝓsenserit. aut ō scipis quōli
bet ītromiserit itendētes ⁊ obedientes eiusdē. ⁊ i b dātes
ipis noiatorib⁹ electorib⁹ ⁊ assūptorib⁹. aut noiatis ele
ctis l' assūpt̄s. auxiliū vel fauore publice l' occulte. cuiꝰ
cūq⁹ ꝺitōis existerit. ipo fco sniaꝫ excōicatōis incurrāt. ⁊
i. Cōcēptores q̄s seu violatores alicui⁹ ꝓmissoꝝ ab hmōi
excōicatōis sniꝫ ꝑterq⁹ i mort̄ articlo absolui n ꝑnt nisi
p romanū pontifice. vl' de ipius penia lniā. ⁊ obtenta spāli
nō obstantib⁹ ꝓuilegijs ꝛc. de elec. c. Fundamenta.

Excōicatio ꝯ ipedientes visitatores mouentiū i officio
eoꝝ post monitōnem tū. Caplm .xlij.

Ego qs visitatores mo
nentiū ipos i ꝓmissis ipedire ꝑsumpserit. seu in
aliq̄ ꝓmissoꝝ nisi admonitōi rescipiscat ipo facto excōi
catōis snias se nouerit incurrisse. ꝓuilegijs. statutis. ⁊ cō
suetudinib⁹ q̄buslibet i cōtrū nō valitur̄. ex ō sta. mo. Ut
tendentes. i. dc. Visitatores. De visitatoribꝫ loc̄t mōtalius
q̄ dnt singul' ānis visitare mōasteria. ita q̄ ordinarij dnt
visitare mōasteria nō exempta. ⁊ exēpta cēt illa q̄ nō recogno
scūt superiorē nisi papā. ¶ Mōasteria ꝓ exēpta q̄. s. sūt or
dinū exēptoꝝ. vt camaldulen. cisterc. carthusien. mē
dicātū hnt visitare ꝓlati coꝝ. q̄ i visitatōe hmōi dnt ān
ulare ⁊ videē ō vestitus ne sit vānitas i eis. ō clausura. de
ꝓfessis ⁊ hmōi. ⁊ ꝓpellere eas ad religionē q̄uādā ꝛme
dijs optunis. qō totū p̄ trahi ex ipo tex. decre. ipos or
dinarios visitātes auctē ap. l' ꝓxia. l' superiores ipoꝝ mōa
steriorꝝ. Jo. an. ipedire p hāc lr̄as puto q̄ nccē sit ipedi
mētū p̄cedere ⁊ admonitōes seq. ad b vt sit loc⁹ huic pene
b dico. q̄ vidi plātos scribētes mōialibꝫ q̄ parēt se certa
die ad recipiendū visitatoꝝ ipoꝝ. ⁊ eisdē lr̄is faciūt ad
monitōes q̄ nullus impediat. tal' enī monitio fieri deꝫ

Cassyape Sanct

bet vt desistant ab illato impedimẽto vt locus sit huic pene. facat qđ sepsi de pcess. pbẽ. c. Cũ nris. glo. ij. Sz nũ qđ illato ipedimẽto fiet monitio notati. an sufficiẽ generaľ. p tđ fac de vi. t bone. de. c. i. Jo. an. ipo facto. Est ğ iste casꝰ ğ sufficiẽ mõitio. t absoluet ordinarius exq papa n

Excõmunicatio ꝓtra fingẽtes casũ (refuat Jo. an. fraudulẽter quo iudex mutat vel vadat pro testimonio ad mulierem. Caplm q̃dragesimũq̃ntuz.

Qui fingit fraudulenter

aliquẽ casum p quẽ alicui iudex mittit ad aliquã mulierẽ. p testimonio vel ipe iudex fraudulenter vadens excõicatus est. extra ỏ iudi. Mulieres. li. vi.

Excõicatio ꝓ se igerẽtes ad officiandũ hoies alterius lingue irrequisito diocesano. Caplm. xlvi.

Quandoq; vna ciuitas

vel diocesis habet pplos diuersaꝝ lingua tũ hãtes sub vna fide varios ritus t modos tũc pontifex loci si vrgẽs necessitas fuerit pslẽ nationibꝫ illis cõformẽ. qui dicta illius officia celebret. t ecclastica sacra ministret. instruẽdo eos verbo piter t exẽplo sibi vicarius in pdictis ꝓstituere pt q̃ q̃ oĩa sit obediẽs t subiectus. si quis autem se aliter ingerit est ipo iure excommunicatꝰ de offi. iudi. ordi. c. Quoniam in plerisq;.

Contra absolutos ab excõmunicatis in articlo necessitatis. si postea cum pñt nõ se pñtant ei qui ordinarie debebat absoluere. Capitulum. xlvij.

Eos quia sententia ca

Cass pape dñnatz

nonis vel hois cũ ad illũ a q̃ als de iure fuerant absoluẽdi nequeũt ꝓpter imminẽtẽ mortẽ articulũ. aut aliud ipedimentũ legittimũ. p absolutõnis bñficio hr̃e recursũ ab alio absoluant. sic cessante postea periculo vel ipedimẽto hmõi se illi a q̃ his cessantibꝫ absoluĩ debebat. q̃ cito ꝓmode poterũt ꝓrepserint pñtare mãdatũ ipius sup illis. p quibꝫ excõicati erãt bñ. liter receptu riꝫ satisfacturi. put iusticia suadebit. Decernum⁹ ne sic cẽsure illudãt ecclastice. eandẽ sniam reincidere ipo iure de sen. excõ. c. Eos. li. vi. Jdẽ statuim⁹ de his qbꝫ cuz a se. ap. vel legatꝫ ipius absolutõis bñficiũ a qbusuis sententijs obsequũt inũgit. vt ordinariorꝫ suoꝝ. vl' aliorũ quorũlibet suscepturi pniam ab eisdẽ se ꝓspectibꝫ repũtent. t passis iniurijs. seu bis qbꝫ ꝓpter h̃ obligati existũt satisfactõem exhibeãt ꝓperentẽ. si h̃ cũ pmũ ꝓmode poterũt. nõ curauerit adiplere. vbi s. Canonis. h̃ Jo. an. dicũerat. xxij. casus excõicatõis q̃s trahit. ex li. vi. q̃ oẽs supra positi sũt exceptꝫ duobꝫ q̃ infra ponunt. t exceptꝫ q̃tuoꝝ. s. sniam seu excõicatõem illã que est ꝓ Fridericũ imperatorẽ. de sen. t re iudi. Ad aplice. t illa q̃ est de reli. do. c. i. t duas q̃ ponunt in. c. i. de scisma. t sũt ꝓ Jacobũ t Petrũ de caluna cardiales. t ꝓ tenẽtes eos p cardinalibus. t fouẽtes scismã inducũt p eos. q̃ q̃tuor sniã ibi nõ sunt posite. q; nõ videbat expedire vel vtile. Pe. de ancha. sup isto. c. Eos. plã notabilia ponit. t omisso primo subdit. Secõdo nota q̃ q̃q;s nõ pot absolui ab eo a q̃ de iure fuerat absoluendus. sed quis est ille cui ỏ iure hoc ꝓperti. dic q̃a sniã canonis ille absoluit cui canõ reseruauit alias s. i. si nemi reseruauit absolutꝰ ordinarius. Si vero est sniã hois. ille q̃ tulit debet absoluere. h̃ in eius defectu vl' negligẽtia si est delegatus addit ỏlegãs si ordinarius addit supior. hec probant. de offi. delẽ. Prudẽtia. t de offi. or. Ad rpmendã. Nota tertio. q̃ ꝓpter iustũ impedimentũ pt q̃s absolui ab alio q̃ ab eo a q̃ ỏ iure fuerat absoluẽd⁹. Imminẽs aũt periculũ mortꝭ dicitur iustũ ipedimentũ. t si imineat al'r q̃ p infirmitatez. puta timet hostẽ capitalẽ. vel est obsessus. vl' est in mãibus pdonis vl' tyranni. vl' nauigaturus est periculosa nauigia. vl' patit naufragiũ. vl' iturus est p loco periculosa. ff. de dona. cau. mor. i. ij. Istos t alios casus vide extra co. q̃ de his. Dec. pe. Inno. vero sup. c. Quãuis. de sen. excõ. declarat quoslda casus in quibꝫ absoluend⁹ p sedẽ aplicam regulariter. p violẽta manuũ iniectõe absolui pot in pdictis casibꝫ circa sedẽ ap. taliter aũt absolutus tenet cessante dicto casu se pñtare sedi ap. Prim⁹ est si incidat i infirmitatẽ. etiã exquo nõ imineat periculũ mortꝭ. vt podogra vel quartana febris. Scõs impedimentũ q̃ impedit viã. Tertius inopia vt si ita pauper est q̃ nõ possit hr̃e expensas itineris. nõ est sibi pcipiendũ vt mendicet. Quart⁹ senilis eras seu membroꝝ debilitatõibus impedit⁹ si eni senescat hz fortis videat ad subeũdũ laborẽ. in q̃ periculosũ est. absolueť. Jtẽ si reneret in vinculis. rayetiã dicat in sum. q̃ de his q̃ magne poretie sũt ita debilitati. vel debilitari q̃ laborẽ eundi ad curia neq̃unt sustinere. papa est ꝓsulend⁹ intimat; sibi circũstantijs facti. t psona. t iuxta ipius ꝓsilũ est agendũ. dic ibi Bul. q̃ b̃ est itelligendũ. q̃n neq̃unt ire de facili. qđ ad arbitrium boni viri est referendũ. si aũt oĩno nõ pt papa nõ requirit absolui. sic notauit Alanus in. c. Li. ulieres. Et quer it bic Pe. de ancha. vtrũ ista absolutio q̃ fieri pt. p. ter iustũ ipedimẽtũ a bialio q̃s ab eo. q̃ debet. hẽa. locũ in excõicatis alia rõne q̃ p iniectõem manuũ. t Jnno. q dem dicit q̃ hz locũ solũ in excõicatis. p manuũ iniectione. hz si alias sit excõicatus a iudice vel a iure. hz absolui possit in mortꝭ articulo. arg. s. eo. Al nobis. ij. cũ casibus q ponunt sup. c. q̃uis. de quibꝫ dictũ ẽ nõ hz locũ. sed tm ab excõicatore. vel alio ad quẽ spectat absoluẽdi. sũt. t ita notat. t ipm allegat Jo. an. in nouella. in. c. q̃uis. Sed h̃ dicit idẽ Jo. q̃ iste rex. fac ꝓ ista opinio. tũ dicit ab alio absoluant. t supra in pn. c. buꝰ generaliter dixit ab hoie vel a iure. t sic de alia excõicatõe q̃s illa q̃ manuũ iniectõne infligit. locũ hz ista absolutio ab alio ꝓpter iustũ impedimentũ. puenies ex mltis causis. vt in. c. Ea nosci. t. c. q̃uis. t. c. de his. Nota q̃rto q̃ absolutus ab excõicatore ex cã ab alio q̃s ab eo a q̃ debuisset. cessante causa illa tenet facere id ad qđ tenebat. i. ꝓparere coram suo iudice. Et aduerte ad quã fuit debet comparere. ad hunc. s. vt mandatũ suscipiat. nõ vt ampli⁹ absoluatur. Et nota q̃ ille q̃ absoluit ab excõicatõe debet satisfacere qđ itelligit iuxta ꝓprias facultates. t p h̃ infert Archi. facultates eccie qs ad vsum hz ad h̃ teneri. xvi. q. vi. Si vti. p q̃ facit demẽ. Molẽtes. de hereticis. Nota q̃rto q̃ dic ỏ cũ ꝓmode pt ire ad eũ a q̃ fuerat absoluẽdus. ali ter sumi dẽat h̃ verbũ ꝓmode. vide qđ no. in dc. si quis suadẽte. de penis. glo. ãt penul. ibi Jo. an. sup hõo com mode poterit. dic idẽ de sen. excõ. De cetero. Dicit ibi Nicholaus. q̃ actus opportunitatẽ habuerit. qđ expõit ibi Nostien. i. cessante ipedimẽto. t aliq̃ modico tpe indulcoiq; sibi de necessarijs valeat puidere. Et p h̃ pt; q̃ nõ creditur circa h̃ obsoluto. hz iudex hẽbit h̃ arbitrari als ipse absolut⁹ ex fruol'ribꝫ excusatõibꝫ frigoꝝ. caloꝝ. t his silibꝫ ꝓstitutõem cluderet. fac. c. Cũ oli. de do. t ꝓtu. nec obstat q̃ de occulta re t aie periculo q̃rit. t sit ibi credendũ. de homi. Significasti. ij. fateor. id verũ in foro pniali. de spon. c. Lua. ij. q̃ ad vinculũ occlũ ꝓbendũ. Ubi ex quo sciam hz de mora scire se dz excõicatũ. Judex mẽi nõ deuũciabit. nisi pus eo; vocato p ptectoras viderit ille ee morosũ ꝓgnitõe sup h̃ ꝓmissa sũmaria. l. Ea ꝓpter in fi. Doc Jo. an. Archi. ẏo sup. c. Lupi ẽtes. de ele. li. vi. tractãs h̃ ẏbũ ꝓmode. dic iter cetera. q̃ iudex ispecta q̃ sit fieri t dictas maiores vl' mliores. ff. de ẏbo. obli. §. continuꝰ. §. ij. ꝓsiderãdo dictas vl'gares quas hoies facere ꝓsueuerũt tm id qđ dictũ ẽ. s. eo. li. de rescrip. c. statutũ.

Si aũt dicte vulgares nõ appareat ipe iudex referat se ad legales. videlz cõputãdo xx. miliaria p dicta. z si fa cta cõputatiõe suplet tñ vnuz miliare p illa dabit vnã integrã dictã. vt no. ij. q. vj. ꝑter. in glo. q si fuerit lõga viaz distantia. equũ est in leptimana vnũ diẽ p quiete dari. Hã mẽlis dak ad pandũ se. xx. ño dies ad expectã dum. z hoc pbat littera ista cõmode. nõ enĩ posset com mode venire p. xx. vel. xxx. dies ꝯtinue absq; aliqua in termedia quiete ad hoc. lxiij. dis. cũ longe. Debet iudex arbitrari benigne ps itineris. ad hoc ex de offi. dele. cõ suluit. z cõputabunt dicte a loco a quo iter arripuit si ne fraude sufficit eni fm hãc lram q nõ sit i negligẽtia vel fraude. Nota. vj. in. §. idẽ ibi quibuslibz sentẽtijs papa vel legatus absoluat a quibuscũq; sentẽtijs excõ municatiõis. qõ Jo. mo. intelligit de sentẽtijs iuris nõ hois. Hã vt dicit papa vel legatus nõ solũ absoluit ab illis de stilo curie sed remittit. nisi in casu q delegat⁹ nõ posset absoluere vel mortuus esset nec alius successit in delegatiõe. Idẽ putat qñ successor bene succedit in gatione. sed nõ est spes de festina puisione. putat etiam Joh. mo. in casibz ꝓdictis delegator. si absolut⁹ nõ pa rear. nõ reincidat ipo iure. nisi in eo q appareret vicia ta. hec oia cessant si late recipias lram. vt verbũ sonat h et in principio. hui⁹. c. qõ etiã loquit̃ generaliter de vtrisq; ẽptijs iuris. z hois locũ habeat qõ hic dicatur. q reinci dat ipo iure. nisi pareat z cõpareat post absolutionẽ p ut hic dicit. Itẽ no. q archi. exponẽs verbũ ꝓtempserit dicit. q ꝓtemnere dicit hoc ipo q iusta causa cessante. se nõ plentat illi a quo fuerat absoluẽdus vt no. ij. q. vij. metropolitanũ. idẽ Jn. an. Item querit Per. de ancho. cũ quis semp teneat se plonaliter ꝑsentare. p absolutio ne obtinenda cessante impedimẽto accessus ab absolu torem. vtrũ talẽ absolutionẽ quis possit petere p pcura torẽ. Et Dosti. dicit q nõ. sed Jnno. dicit q si iusta causa subest. potest peti absolutio p pcuratorẽ etiã in abñtia. Archidi. in isto. ca. remittit ad notata p specula. in ti. de pcura. §. j. z ibi dicit. q pcurator ꝓstitutus specialit ad perendũ absolutionẽ sufficit z ita seruat curia vt ibi no tat. Ad hoc facit q quis se repsentat. aut in ꝓpria perso na. aut p pcuratorẽ idoneũ. dis. xvij. cps. Et dicit Per. de anch. q a sentẽtia interdicti z suspẽsiõis potest peti absolutio p pcuratorẽ qz nec solennitatẽ forme nec absolutionẽ desiderat z in hoc oẽs ꝓcordãt. Itẽ dicit archidi. z Pe. de pak. q ptz ex priuilegio. hui⁹. c. q ꝑter mor tis periculũ vel aliud ipedimentũ qdcunq; ab alio q̃ ab eo. ad quẽ absolutio de iure pertinet. excõicatus absolui nõ debet si haberi potest ad illũ recursus. vel ipsius co pia. Idẽ dicit in directorio iuris. li. iij. ti. iij. §. de absolu tione ab excõicatione iuris. Et subdit ibi q qñ aliquid istoz nõ potest fieri. tũc absolni debet z potest z semp ẽ cps requirẽdus si potest haberi. alias sufficit simplex sa cerdos vt no. Jnn. ex ea nup. Et est iũgẽdũ ei q cessan te impedimẽto tẽporali se illi qui super hoc potest. repe sentabit. sed vbi est ꝑpetuũ impedimentũ nõ est illi in iungendũ fm archidi. Fallit hoc in casibz in quibz nul lus absoluere potest. nisi in articulo mortis. vt in falsa ryjs lraz pape. z in seqntibz cardinales hostiliter z iniu riose. vel temere pcurante ep̃m vel bannitẽre z in religio sis z clericis secularibz inducentibz ad vouendũ elige re sepulturã zc. Ponunt in co li. quidã alij casus i quib⁹ dus ds solũ in articulo mortis pot absolui illi videlz vt puto. de quibz exp̃sse dicit in ipis sentẽtijs iuris q nõ possit ab hmõi absolui citra se. ap. nisi in articulo mortis sicuti etiã exp̃sse hoc habes in sententijs pcessus annu alis. qui fit in curia p papã. vt habes infra.

Excõicatio ꝓtra eũ qui electus in papã a pauciorib⁹ q̃ duabz ptibz cardinaliũ se gerit p papa z qui cum re ciunt. Lapl'm. xlviij.

Statuimus vt si forte inimico hoĩe supseminãte zizaniã inter cardi nales de substituẽdo sũmo pontifice nõ pote rit esse plena ꝓcordia z duabz ptibz ꝓcordantibz tertia pars ꝓcordare noluerit aut sibi aliũ psumpserit noiare ille absq; vlla exceptione ab vniuersali ecclia romanus pontifex habeat. qui a duabz ptibz fuerit electus z rece ptus. si quis aũt de tertie ptis noiatiõe ꝓsus. quia de rõne esse nõ pot sibi nomẽ epi vsurpauerit. tam ipe q̃ qui cũ receperint excõicationi subiacẽt. z infra. Preterea si a pauciorib⁹ q̃ a duabz ptibz aliquis electus fuerit ad aplatus officiũ. nisi maior cõcordia intercesserit nullatenus assumat. z pdicte pene subiaceat si humilit̃ noluerit abstinere. ex de elec. lz. Exceptõe. z sic nulla exceptio pot opponi. nisi de hereti. xl. dis. si papa. alis enim q̃cunq; pcise etiam ipse papa scribat. legittima exceptio est admittẽda. de offi. dele. c. ex pte. ꝏ rescrip. c. si qñ Berñ. Jnno. z Lopost. dixerũt q papa de hereti accusari possit z nõ excapi. z hoc tenet archidi. co. ti. c. vbi. li. vj. Paribz. Nunquid ille qui eligit̃ computabit̃ inter duas ptes. videt q sic. j. de elec. c. cũ in iure. Dic q non. vt notat infra eodẽ. cũ iure. z. c. cumana. cũ dicit̃ in hac decre. de duabz partibz aliqñ obseruant cardinales ali qñ nõ p specialia coz statuta Bern. in alijs electionibz videlz q fit a maiori pte capituli. dũ tñ obseruẽt vnam de illis formis extra eo. qz ꝑter. Itẽ no. q nõ est ius pa patus ei acquisitũ in hmõi receptiõe. siue sit ad osculũ siue ad obedientiã siue ad incathedrationẽ. nã eo ipso q electus est ex sua auctoritate papatũ recipe põt Laudu. dũ enĩ eligit̃. s. a duabz partibz cardinaliũ ꝓfirmat et statim habet liberã z plenã administrationem. xxiij. dis. in noie dñi. Bern.

Excõicatio ꝓtra clericos locantes domos vsurarijs publicis alienigenis ad exercẽdũ publicũ fenus.

Capitulum. xlix.

Clerici q manifestis vsurarijs alienigenis aut alijs nõ oriũdis de terris ipoz ad exercendũ fenus. vel fenus exercere volentibz domos locãt vel alio titulo quocunq; ꝓcedũt sũt excõicati. nisi sint patriarhe. archiepi vl epi. qui plati nõ excõicationẽ sed suspensionẽ ipso facto incurrũt. z si p mẽsem hoc sustinuerint. terre ipoz q̃diu in eis ijdem vsurarij morant. extũc ecclesiastico subiacent interdicto de vsuris. c. vsuraz. li. vj. vbi dicit Joh. an. in glo. q manifesti vsurarij dicunt illi de quibz notoriũ est de iure. vt qz ꝓfessi vel ꝓdemnati. vel de facto. vt qz habẽt opis euidentiã. que nulla possit tergiuersatione celari. vt qz tenet altare suũ patum. Itẽ fm Per. de parusio sũt manifesti vsurarij p iudicis publicationem vel darẽ pbationẽ. vel quoz pbatio est in cuidẽti z manifesto. z si nõ exercẽt palã z notorie vsuras. tñ p modicam causę examinationẽ eru nt manifesti. vt qz apparẽt libri suaz rõnũ. vt no. archi. i. c. q̃ q̃. co. ti. vl cũ coram sacerdote z testibz publice fatenť se esse vsurarios manifestos. z ostendũt libros rõnũ. fama etiã cũ administratis in hoc sufficeret. ita tenet Fride. de senis in cõsilijs suis. Itẽ fm Joh. an. et Lapum ex vnico actu potest dici vsurarius manifestus si ille potest pbare. Itẽ põt eps statuere modũ quo quis censeat vsurarius manifest⁹ cũ possit ius cõmune fortificare p penã vt no. Jnnocẽ. Itẽ si testator mãdat in testamẽto restitui oẽs vsuras p cũ extortas. nõ exp̃sis plonis quibz extorsit. nec exp̃sso q̃tum extorsit ex hoc nõ dicit manifest⁹ vsurarius. qa

confessio illa non operat ex qua ꝯtritas nō exprimitur. Itē an fuerit manifestus pōt recipi.pbatio post mortē vsurarij.hec Pe.de pusio. Itē dicit Joh.an.in glo. q̄ si locās ignorat ipm esse vsurariū,pbabilis ignorātia eū excusat.exq̄ aūt scit dz cū expellere glo.sup verbo titulo puta pignoris cōmodati ⁊ hmōi.et idem si sine illo titulo ibi illum esse pmittit.sed si vendit vel donat non videtur habere locum constitutio.sed Boff. dicit idē esse in hoc casu.

Nō.

Excōicatio ꝓtra impedientes sequestratū factū in terrocasu. Lapīn.l.

DIffinimus. vt si vna ꝓtra possessorē diffinitiua sñia sup beneficio apō sedē dum taxat aplicam in petitorio vel possessorio,pmulgata fuerit.bñficium ipm a possessori hmōi.dū tn triennio pacifice ante possessum ab eo nō fuerit q̄ loci ordinarū apud aliquā psonā ydoneam seq̄strē. Si q̄s aūt seq̄strationē hmōi impedire vel frustrare seq̄stratos quoq̄ mō psumpserit occupare excōicatiōis sñiam incurrat ipo facto.a q̄ nisi impedimēto prius amoto occupatis p eū fructib restitutis nullatenꝰ absoluat.⁊ nihilominꝰ si fuerit de litigātib cadit a iure suo.nec obstat si de nullitate sentēte opponat.ex de seq̄st.c.j.in clē. Una sola.mlto fortius si plures Joh.an. Contra possessorē. Si ergo ꝓtra petitorē,p possessore fertur sñia.nō fit seq̄stratio. Itē si inter duos vl plures petitores ferat sñia,p vno ꝓtra reliquū vel reliquos nō fit seq̄stratio. Itē si ferat ꝓtra possessorē.nō tn p petitore. q̄ forsan ad priuationē agebat.nō est locus seq̄stratiōi Joan. Diffinitiua.interlocutorias nō habz locū ꝓstitutio. Est aūt interlocutoria q̄ inter pncipiū ⁊ finē cās fert sup his q̄ incidūt ⁊ emergūt. Diffinitiuū ꝙ principalē q̄sti onē diffinit.de q̄ sat̄ in speculo de sñie,platiōe Joh.an. sup bñficio ecclīastico. Si ergo inter petitorē bñficij et possessorē esset q̄stio alia psonalis vel alia realis diffinitiua p petitore nō esset locus ꝓstitutiōi Joh.an. Promulgata.p auditores curie a quoz sentētijs appellat.Joh.an. Bñficiū nota q̄ nō fructꝰ tm̄ sed etiā bñficiū sequestrat.Joh.an.etiā si illud bñficiū sit dignitas vl psonatus.vel curā habeat aiaz vt dicit i ipa clē.triēnio. Ista duo requirūt ne fiat seq̄stratio.s.q̄ pacifice sit possessū et triēnio nō inchoato sed ꝓsūmato. iij.anno. Joh. an. Ordinariū.nō distinguit an ad illū spectz institutio nec ne Restituat̄.nō sufficiat cautio de restituēdo ⁊ si fructꝰ nō extāt ipoz estimationē Joh.an. Illatenꝰ.p istud videt q̄ absolutio ꝓtra hec facta nō teneat cui ꝓcor. extra de spul.c.j. In ꝓtrariū videt cū hec forma sit a curia romana data nō ab hoīe fac̄ q̄ scpsit post Boff. de resti. spo.c.fi.vide q̄ dixi ex de iurepa.c.j. vbi habet q̄ tenet talis absolutio.lz sit puniend⁹ qui sic absoluit.remittit etiā ad no. de sen.excō.venerabilib.§.vbi sūt.li.vj. ibi dic̄ q̄ tenet iusta absolutio dūmō sup hoc habeat iurisdictionē si cetera tenet iniusta excōicatio.ex j.q.ij. c.j. q̄ partus dns esse voluit soluēdi ⁊ ligādi.de pe.dis.j.verbū.

Nō.

Excōicatio ꝑ clericos ⁊ religiosos q̄ inducūt ad pmittendū ō mutatōe vl nō mutatōe sepulture. Lap.lj.

Casus pape Vrbani

PAne temerarios violatores ꝓstitutiōis illi⁹ q̄ religiosis ⁊ clericis secularib pbibet.ne aliq̄s ad fouendū iurādū vel fide interposita seu alias pmittendū inducāt. vt sepulturas apō eoz ecclias eligāt.vel tā electa vltenꝰ nō imutēt.silem sñiam pena in dicta ꝓstitutiōe ꝓtēta i suo pdurāte roboze incurrere volumꝰ ipo facto a q̄ ab alio q̄ a se.ap ꝓterq̄ in mortis articulo nullatenꝰ absolucendos nullis priuilegijs aut statutis cuiuscūq̄ tenoris existant in ꝓtrariū sup his valituris.ex de pen. cupientes in clē. Constitutiōis.hec ꝓstitutio habet de sepul.c.j. lib. vl. Sentētiā.s.excōicatiōis ō qua dixit vltī. ⁊ illā supra vocauit sñiam.reliq̄ sūt pene. Contenta punit illa ꝓstitutio sic eligēres sepulturā ex voto iuramento ⁊ hmōi. vt quo ad sepulturā intestati decedāt. Itē punit alliētes modis pdictis.s.p votū vel iuramētū ⁊ hmōi. q̄ si eos sepelirēt.restituere tenent corpa si petunt.⁊ oīa q̄ pueniunt ad eos rōne sepulture infra.x.dies.alias eoz eccle vbi sepulti fuerūt ⁊ ipoz cimiteria sūt interdicta. Joh. an. Absoluēdus b respicit hūc vltimū casum tm̄ sic scias. Absoluēdus b respicit hūc vltimū casum tm̄ sic scias. paratio ab aliis. Nā ab excōicatiōib aliis q̄ ponūtur in pdicta clem. absolui sūt ordinarij.ab b aūt papa. Nō tn̄ q̄ ex b nō tollit quin alicui,pprio motu possit fouere vel iurare in aliquo loco eligere sepulchrū. ⁊ ḡn fecerit debeat obsuari.dūmō nō inducat ad b p dictos ⁊ mōdis pdictis. Itē si clericus vel religiosus ꝓsilio vel suasione inducat aliquē ad eligendū sepulturā in ecclia sua nō tn̄ ad vouēdū vel iurandū vel alias pmittendū. hic nō videt q̄ incidat i canonē cū sic dicat rex.

Excōicatio ꝑ clericos i dignitate ⁊ religiosos audientes leges vel phisicā. Lapīm.lij.

COntra religiosas personas excūtes ad audiendū leges vel phisicā. Alexāder pdecessor noster olim statuit in Turonen̄.vt nisi infra duorum mensium spacium redierint ad claustrū sint excōicati ⁊ ab oīb euitent̄ ⁊ i nulla causa si p̄ocuiū pstare voluerit audiant.reuersi autē in choro mēsa capl'o ⁊ ceteris locis.vltimi fratrū existāt et nisi forte ex mādo sedis aplice.totius spem pmotionis amittāt. Uez q̄ nōnulli ex talib ꝓpter quoddam opiniōes diuersas excusatōes aliq̄d assumebant. Nos volētes vt de cetero ipso facto excōicatiōis sñiam incurrāt.districte ꝓhibēdo mādam⁹ quatenꝰ tā a diocesanis q̄ ⁊ capitulis ipoz q̄ a ceteris epis in quoz dioceſibus et hmōi studēt.tales excōicati ⁊ pdictis penis obnoxij publice nuncient.q̄ ꝓ theologie studiū cupimus ampliari ⁊c.ad archidiaconos plebanos diaconos ꝓpositos cātores ⁊ alios clericos psonatus hūtes necno prebyteros nisi ab his infra spaciū pscriptū destiterint. b extrēdi volum⁹ ⁊ appellatiōe postposita firmiter obseruari. Nonorius.iij. ex ne clē. vel mona. sup specula. Per. de pusio. sup ista decre. sup spe. sic ait. Sciendū q̄ est triplex phibitio psonaz quo ad audiendū legē vel phisicam. quidā enī phibent rōe pfessiōis. quidā rōne ordis et quidā rōne bñficij. Quātū ad primos. id est de pfessis expresse vel tacite ptz q̄ nō possunt exire claustrū ad legendū vel audiendū legē vel phisicā. vt b ⁊ supra cō. no magnoope. ꝓtra facies. si monit⁹ nō redierit infra duos mēses ad claustrū excōicat ipo iure vt b. Sz duos bitat a quo tpe incipiat currere b tps duoz mensium. glo. q̄ a die publicatiōis ꝓstitutiōis. Alij dicūt q̄ a die quo exiit claustrū. Et hec est opi. Inno. Boff. ⁊ Uincē. addit q̄ cōputat istud tēpus ab exitu monasterij.s.hac de causa. Tertij dicūt q̄ a die quo incipit audire legē vel phisicā. q̄d est verius Hosti. ⁊ archi. dicūt q̄ etiaz si audiat semel infra duos mēses est excōicatus. lz Boff. et Uin. dixerūt expectādū esse finē duoz mensiū. antez q̄s incurrāt penā. Et Joh.an. credit hāc opi. esse veram. Et etiā doctor scienter tali religioso pncipās. sinducendo est excōicatus ⁊ si ipe religiosos habitum non dimittat ⁊ b quo ad leges ⁊ phisicā ⁊ etiā si de licētia sui plati leges ⁊ phisicā audiat ꝑm archi. ⁊ lapū. q̄ decretales nō magnoope ⁊ sup specula distincte loquūt. Quo ad scōos rōne ordinis phibent audire leges ⁊ phisicā sacerdotes tm̄. vt. c. sup spe. Constituti aūt i aliis ordinib

non ꝓhibent ab hmõi. vt. c. cũ ex eo. de elec. li. vj. Quo as ꝓstituti in dignitate curata vel non curata. vt h. Si aũt habeat ecclam prochialẽ ⁊ nõ est sacerdos nõ ꝓhibeꝫ audire hmõi scientias. nisi talis ecclesia sub se habeat capellas. Itẽ religiosas egredies monasteriũ ad audiendũ scientias nõ ꝓhibitas vt theologiã ⁊ ius currit. Idẽ si cũ licentia vadit. sed habitũ non portat. et docet; qui hmõi scientiã ꝓcipiat ralẽ docendo vl̃ retinẽ do in scholis. pari sñia ligaꝫ sm Lapũ. Abbas aũt nõ exemptus si vult ire ad studia ꝓcessa ex monasterium suũ. epi illius dyocesis habebit ꝓsiliũ illius monasterij seu ꝓuentus. ⁊ si visum fuerit expedire. poterit licentiã dare. tñ si sine epi licentia vadit nõ videt ligari pena excõicationis sm archi. Exeũtes. s. de claustris suis statutionis siue publicatiõis cõnumerãde. ⁊ nisi destiterint ipso facto sniam excõicatiõis incurrũt ⁊ verba ista q̃ post nunc vsq; ad vesp̃as sũt ꝓcliũ turoñ. supra eo. c. nõ magnope. Bern. audiant tanq̃ ipso iure excõicati alias etiã monachi ⁊ canonici regulares ab aduocatiõe repellunt. xvj. q. j. alia est. nisi pro vtilitate ecclesie sue abbates vel epi cũ talibꝫ dispẽsare nõ possũt ar. ꝓtra. de sen. excõ. cũ illoz. in fi. sed hoc ad terroꝛẽ aliozꝫ ⁊ cautelã statutũ fuit. vel quo ad dignitates h̃ intelligit illud q̃ ad honores Bern. Penis. s. q. ꝓmouen nõ possunt sine dispensatiõe ap. se. ⁊ alijs positis ꝑscripti duoꝝ mensiuꝫ cõputãdo a tpe publicatiõis hui⁹ ꝓstitutionis q. ante publicationẽ nemo tenet ar. s. de ꝓst. c. ij. Et quo cum ꝓstitutio publice ꝓmulgata est ⁊ publicata quilibet tenet̃ ad ei⁹ obseruantiã post duos mẽses in auten. vt fa. cte no. ꝓsti. circa pun. coll̃. v. xvj. dis. qõ dicitur. sed non ñ. xxij. q. iij. dixit sara. Sed cũ ista ꝓstitutio iam ꝓmulgata publicata sit tãdiu nullus habet excusationẽ. Sed nũquid epi possũt tales absoluere. credo q̃ sic q̃ ꝓdicta ꝓstitutiõis nõ retinuit sibi absolutionẽ. s. ab excõicatiõe Bern. Extrẽdi. s. ꝓdictas penas ꝺ. q̃ bus supra facta est mẽtio. s. q̃ sint excõicati tẽ. Et ita vidit dispẽsatũ. sicut ꝺr. s. de monachis. inducit quasdaꝫ allegatiões in ꝓtrariũ ⁊ tandẽ ꝓcludit dicẽs. tutius est dicere q̃ incurrãt oẽs ꝓdictas penas obnoxij tẽ. Bern. Nota q̃ dicit archi. sup isto. c. q̃ tales audiẽtes sm Innocent. ⁊ Goff. habẽt duos mẽses antecq̃ ligent̃ p̃d q̃ habet in dicto. c. sup. in fi. ⁊ ista fuit etiã sentẽtia. Uin. qui dicit q̃ isti duo mẽses incipiũt in exitu ipsius monasterij. Sed Hosti. dicit q̃ etiã si semel audiat ligaꝫ ⁊ lra se quẽs mulũ fauet sentẽtie Hosti. Et rñdet ad illã lram nisi ab his tẽ. q̃ ibi nõ respicit religiosos sed seculares tñ clericos ꝓsonatus habẽtes. Et no. sm Hosti. q̃ solꝫ papa dispẽsat cũ regularibꝫ exeũtibꝫ ad audiendũ legẽs vel phisicã vt ꝓmoueant. Et etiã ꝓbat in speculo de legato. H. nũc dicẽdũ. Itẽ no. q̃ dic Inno. q̃ si in claustrꝫ audiãt siue leganꝫ monachi ipsa ꝓstitutõe liganꝫ. Sz dicit tñ Hosti. esse vez istud q̃ ad verba ipius. mẽs cũ eiusdẽ refragaꝫ oĩno. vnde nõ sine misterio ponit hec lit tera indistincte docere intelligo vbicũq;. Mã extus vidit q̃ fuisse causa impulsiua ꝑdicte ꝓstitutionis. finalis vero. q. tales scientie religiosis nõ ogruunt cũ eis exerciti eaz interdicat. ⁊ hec causa nunq̃ cessare põt. q̃ nec eius effect⁹. ex de pe. ⁊ re. cũ infirmitas. Archi. Idẽ Pe. de paru. qui ⁊ subdit. Dicebat Joh. in c. non magnope. q̃ si religiosus exies claustrũ sibiipi legẽs vel studẽs in legibꝫ ligaꝫ hac pena. Sz ⁊ pfessus accedẽs ad principiũ vel repetitionẽ socij incipiẽtis in legibꝫ causa bono ris. dicit Joh. idẽ q̃ ligaꝫ q̃ ad ꝓba. q. ꝓstitutio hec ꝓhibet auditũ ex mẽre nõ ligat. Nota etiã q̃ istud qõ interdicit clericis supra notans in p̃dicta decretali sup̃ specula in fi. audire. s. leges ⁊ phisicã declarat p̃ Bon. nõ extẽdi ad eos qui habẽt prochiales ecclias. ratione hmõi ecclia; nisi eedẽ ecclie fuerint plebanie capellas sub se habẽtes in quibꝫ instituant clerici ꝑpetui nexus ab ipis absq; rõnabili cã amoueri. ex ne cle. vel mo. c. statutũ. li. vj. vbi dicit Joh. an. q̃ ideo dicit rõne ecclia;. q. si haberẽt dispẽsatiue vel alio mõ ꝓsonatum cũ illis eccl̃ys. bene tenent ꝓstitutõe. vel si essent ꝑbyteri tenent nõ rõne ecclie. sed ordinis. vt. s. dixi. Itẽ q̃ dicit capellas idẽ videt tenendũ. ⁊ tut⁹ si vnicã haberet capellã nõ obstar ar. a ꝓbis. s. pluralis numeri. q. nõ dicit hoc nisi fuerit plebania habens capellas. sed dicit in plurali plebanias hñtes capellas. ⁊ pluraliter capellarũ ad pluralitatẽ plebaniaz referã. ar. s. de priuil. c. vt priuilegia. Et q̃ dicit ab his intelligit̃ plebanis vel capellis ⁊ melius Joh. an.

Excõicatio ꝓtra religiosos ꝓfessos dimittẽtes habitum temerarie vel euntes ad studia sine licentia superiorum suorum. Capl̃m. lij.

Hꝫ ne decetero aliqs q̃cũq; religionẽ tacte vel exp̃sse, pfessus in scholis vl̃ alubi temere habitũ sue religionis dimittat. nec ad quis studia lraz nisi a suo plato cũ ꝓsilio sui ꝓuentus vel maiozis ptis eiusdẽ sibi cũdi ad studiũ licẽtia primit⁹ sit ꝓcessa. siquis hoz temerarius violator exiterit excõicatiõis sniaz incurrat ipso facto. ex ne cle. vel mo. vt piculosa. li. vj. Religionẽ q̃cũq; dũ tñ approbatã. s. de voto. c. j. li. vj. Joh. an. Exp̃sse in casu isto nõ est differẽtia inter tactã ⁊ exp̃ssam. Joh. an. Professus. Nota pfessum nõ posse redire ad seculũ qõ dic vt. s. de regularibꝫ consulti Joh. an. Temere. ex causa enĩ lz habitũ trãsformare si iusta sit putatiõi. vt. s. de vi. ⁊ bone cle. Joh. an. Habitũ supiozẽ. Joh. an. in nouel. vñ. ⁊ idẽ est de reg. iur. li. vj. sup regula fi. in no uel̃. dicit q̃ regula hec. s. certũ est tẽ facit q̃stionẽ disputatã hic p̃ do. Buidonẽ de petra lata. De monacho q̃ bene fert habitũ monachalẽ. sed cooptũ habitu clericali q̃ sit apostata qõ videt hodie approbatũ p̃ cle. ꝺ vi. ⁊ bone. de. qñ. in ꝓmo. Sedo cũ iste religiosus iustam cãm trãsformatiõis seu habiꝰ nõ allegat. indubitãter dico ipm esse apostatã. Dimittat adeo habitus est annexus ossibꝰ monachoz q̃ in quibusũq; locis exñtes siue in lecto quiescẽtes ꝓstanter eo vti debent vt habet xx. q. i. vidua. ⁊ xvij. dis. sanctimonialis. vbi dicit q̃ eo habitu semp vti debet ꝛz non videt q̃ istud semp sit ita amare intelligendum. vt sonare ꝓma facie videt. xxi. q. iij. sine ornatu. ibi. ex domos tẽ. Dic q̃ illud loq̃t de clericis secularibꝫ q̃ nõ ita astricti sunt vt monachi. q̃ si in scholis vel alubi sine causa dimiserint monachi suũ habitũ. lz postea ad male dimissum habitũ reuertant etiã si postea sint vel efficiant bone fame. nõ potẽrũt eligi in abbates ar. i. q. vij. siqs oẽm. ⁊ hui⁹ sententie fuit. Laudul. ⁊ Ja. de al. ⁊ Pe. q̃ dixerũt q̃ non solũ est talis in eligibilis sed electꝰ deijceret Archi. Non puto q̃ monachus in cella sua dimittẽs habitũ. vel dũ balneũ intrat in occulto vel tacẽs sine habitu liget hac cõstitutiõe. alꝫ pauci nõ inuenirent̃ ligati. sed q̃n exhibet se ꝓspectibꝰ hoĩm sine habitu vel in habitu laicali. vel clerici seculares sine iusta causa cũ ligaꝫ Joh. an. in no uel̃. q̃uis vt dictũ est debẽt semp ex honestate religiõis deferre habitũ nõ tñ videt q̃ incurrat excõicationẽ instãdo sine eo ex aliqua causa rõnabili. vtputa dormiendo melꝰ quiescat. vt induẽdo sacras vestes non appa-

Nota de monacho habitum dimittẽte

reat gibbus ꝛ ḡrat pulices vt se balneat vt aprꝰ scindat aliquod lignū ꝛ hmōi. ꝛ sic nō videt temerarie dimittere. tñ etiā in hmōi ꝓuenies eēt nō dimittē. si aūt dimittat vl habitū trāsformat vt faciat aliq̄d malū vt. s. fornicet ꝛ hmōi nō est dubiū q̄ est excōicatꝰ fm Pe. de pa. in iuꝫ. q̄ qui tocosa leuitate ad horā vt currat vl lapidē pjciat deponat hītū nō incadat in sniaꝫ. qz nō est versile papā in minutis tñ laqueꝫ posuisse. Sꝫ si dimitteret volens ire ad aliā religionē vt sic citꝰ recipet. candē incideret sniam. Dec ille. queuis hoc dicat vt ꝓhibēdat etiā studiū theologie siue iurisc̄anonici ꝛ hmōi. Rō p̄t esse qz monachꝰ suo claustro dz esse pfectꝰ. vt. xvi. q. vij. Qui vere. et ei p̄cipit vt intra claustꝝ moret. vt eo. q. c. Iuxta. Nam mortuꝰ dr ee mūdo. Dicit tn Jo. an. q̄ theologiā ꝛ decretales legere p̄t. qz sunt scie pietatꝫ. xxxvij. di. si ds grāmaticā. Archid. Prelato. i. abbati vl alio q̄ tenet vicem abbatis. q̄ ꝓprie dr suꝰ plat⁹. Sꝫ nunq̄d potit dare talem lniam cūdi ad scholas. nō credo nisi inueniat lnia abbatis. vt hic ar. xij. q. i. Nō dicatis. Jtē nunq̄d exte dēs penā istā phibitꝰ ad abbatē mitra induit Archid. ad phandū q̄ cadat in penā tandē dicit q̄ in lnia abbatis obtinēda noie plati videt eps ꝓtineri. tūc si abbas voluerit ire ad studia lr̄aꝫ suū mōasteriuꝫ habebit cōsiliū ꝓcuratus illius monasteriū. ꝛ si vi sum fuerit. poterit lniam impartiri. Sꝫ obstare videt illud relatiuū sui q̄d sequit. q̄d vidz respicere imediatū platū ipi⁹ monasteriū ꝛ sic nō epm. Et fm b̄ p̄t dici q̄ cuius abbas malefaciat si vadat sine lnia epi ad quis studia lr̄aꝫ. non tñ videt ligari hac pena ꝓstonus cū sit penal⁹ ꝛ restringi ꝓsuevit magisqz laxari archid. Et q̄d in fine dr q̄ de licētia epi videt hic locū in monasterio nō exēpto ab eius iurisdictiōe. Licentia ꝛ tūc p̄cipia sine q̄bꝫ in studio cōmode ee nō p̄t q̄d dic vt no. ij. q. vij. Cū pastoꝝ. Jo. an. Et dicit archidia. q̄ si mutuū ꝓbit tenebit monasteriū vsqz ad probabilē modū nisi acrū fuissꝫ q̄ alius p̄ mōacho sumptus inueniret vt ꝓpinquꝰ vl alius. Si aūt obligaret libros vl res alias p scholari vel alio. nō valz obligatio quia mōachꝰ seruus e mōasterij. dist. luij. multos. Jdē si fideiussit. p alio q̄ s. nō tenet Archi. Nocꝝ q̄ s. apostatauit dimittēdo hītū vl accedit ad studia sine lnia Jo. an. Ipso facto spāle est in religioso apostata. qz als nō e apostata excōicatus sꝫ excōicandus fm q̄d no. Jo. an. et Bern. xxiij. di. Si quis clericus. Jo. an.

Excōmunicatio ꝫ religiosos q̄ dāt sacrm eucharistie vl extreme vnctōis vel solēnisant mrimoniū sine licētia parochiani vel epi. Lap̄m. luij.

Religiosi si qui clericis aut laicis sacrm extreme vnctōis vl eucharistie ministrare vel mrimoniū solēnizare nō habita sup his parochial⁹ presbyteri lnia spāli. aut quēq̄z excōicatū a canone p̄terq̄z in casibꝫ a iure exp̄ssis. vel p priuilegia sedis ap̄lice cōcessis eisdē vel a sentētijs p statuta. puincialia. aut sinodalia. promulgatis seu (vt verbis eoꝝ vtamur) si a culpa ꝛ pena absoluere quenq̄z p̄sumpserint excōicatōis sniam incurrāt ipso facto a qua dū tarat a sede ap̄lica sunt absoluēdi. Et paulo post. Nullo religioso sup b̄ exēptōis vel priuilegio suffragāte. ꝛ fine. Sane religiosis illis q̄bꝫ est a sede ap. cessum. vt familiaribꝫ suis domesticis aut pauperibꝫ ī hospitālibꝫ suis degentibꝫ. sacramēta possint ecclīastica ministrare. nullis ex p̄missis volum⁹ q̄d ad b̄ p̄iudiciū generari. extra d̄ priuile. c. Religiosi. Pau. Religiosi in sex casibꝫ sunt excōicati. Et cū hic loq̄tur generaliter de religiosos cōprehendit etiā p̄lm hītes. clericos aūt seculares nō cōprehendit. etiā si in his excederet. Eucharistie. Pau. non dicit viatici. Uñ p̄z q̄ locus est pene siue dēt in morte siue

detur in vita. Non obstat. dist. c. Penitentes. in fi. q̄ ibi dicit ligo vt in morte oībꝫ dēt viaticū p illos sꝫ qui hoc p̄tit. Que Penitentia aūt ꝛpe necessaria a q̄libet sumi p̄t. Que ritur an hui⁹ cle. habeat locū in q̄busc̄unq̄z religiosis. videt Laudul. q̄ sic dūmodo sint religiosi approbate. Jdē Lap⁹. Als enī nō sunt religiosi. de reli. do. c. Uno. Fran. de zab. Item comprehēdit istud vocabulū religiosi etiā nouitios fm Lapum. Utrūz aūt cōprehēdant hic religiosi cōuersi vl moniales sunt varie opi. pro ꝛ ꝫ. ꝛ vna q̄z p̄t sustineri. Laudul. et Per⁹ de ancha. de monachꝫ libꝫ tenēt q̄ non. Laudul. q̄ sic. Fran. de zab. Jtē dicit Lapus q̄ religiosi ministrātes sacra nō clericis sꝫ etiā regularibꝫ sine lnia ꝛ p̄cipue alteri⁹ religiōis incidūt in hanc penā. ꝛ hoc est rutius q̄z sꝫ contrariū. Solēnizare. Joan. i. solenniter bñdicere ꝛ ō hac bñdictōe hr. xxx. q. v. c. et q̄tuor seq̄ntibꝫ. Et dicit Jen. q̄ in ꝛbo solennizare cōprehendit oīs solennitas q̄ obseruat iuxta ritū regionis. de spon. c. i. siue fiat solēnis bñdictio siue dicat missa specialis p̄ ꝫbentibꝫ. Nō habita Jo. an. Sꝫ nunq̄d credet religiosus parochiano dicenti se hr̄e talē lniam videt q̄ sic p id q̄d no. de pe. di. vi. Placuit. qz nō est p̄sumend⁹ immemor sue saluteꝫ. i. q. vij. sanctum⁹. ꝛ ponit ipe Per⁹ Jo. duas obstantias ꝛ ipse soluit. Parochialis. Jo. an. per hoc q̄d sec̄lares mercēnarios ꝛ bis silibꝫ intelligo p̄sbyteꝝ in cui⁹ parochia habitāt. facit q̄d not. de pe. di. vi. Placuit. de hoc scripsi ō pe. ꝛ re. c. Dis. sup verbo sacerdotes. et Host. tractat in sūma de paroch. ℣. finali.

Quis intelligat parochian⁹ fm frā. dic q̄ statim cuꝫ quis vadit ad habitādū in certa parochia. intelligit ibi fieri parochian⁹ nisi accesserit cā recreatōis. vl ob aliam cām tpalem statim reuersurus ad ꝓpriaꝫ parochiā. quia tunc secus. de sepul. c. bis qui. lib. vi. Presbyteri. Joan. puto sufficere lniam parochiani q̄d adhuc p̄sbyter nō est. qz est infra annū vl dispēsatū est cū ipo fm formā decretalis Cū ex eo. de cle. li. vi. vl ex parochia li collegio co. n. statuim⁹. videt etiā sufficere lnia vicarij gerētis curaꝫ modū decretal⁹ p̄dicte Cū ex eo. puto etiā post factū a penis accusari illū qui b̄ fecit aute dioceſani. fac ad b̄ de pe. ꝛ remiss. c. q̄. li. vi. Nam dioceſan⁹ est parochial⁹ eius et b̄ fortius q̄n vacat parochial⁹ ecc̄lia. Sꝫ q̄n nō vacat. ante factū consulo abstinere. ꝛ ex lnia epi vel archipb̄yteri ci uitatis hoc mō fieri. licet ab alijs recipi possint. Pau. dicit etiam q̄ licz hec vera sint sꝫ q̄ sufficiat licētia p̄dicto rum. rutius est a lr̄a nō recedē. Et addit Pau. hāc ꝓsuetudinē locū nō hr̄e in illꝰ qui p̄dicta sacra recipiūt a certa ꝓsona rōne ꝓsuetudinis priuilegio vl alio q̄uis modo sup̄ de reli. do. Quia ꝓtingit. in fi. exemplū. ex de sta. gu. c. ne in agro. ℣. Sane. Hec p̄cedūt fm Fran. de zab. nisi aliud habeat ꝓsuetudo Nam vt dicit Pau. si certa esset consuetudo a q̄bꝫ recipent hec sacra nō est lo⁹ huius pene. de relig. do. Quia ꝓtingit. in ce. q̄ ꝓcessio sacramentoꝝ tūc nō cōpetit rōne parochie. cui⁹ fauore b̄ videt statutū. Speciali. Pau. sufficit q̄ parochian⁹ habeat licentia sacra specificatōe sacramēti. puta de eucharistia vel alio. Sꝫ nō exp̄mat nomē religiosi. Jtē sufficit q̄ detur religioso licētia facta specificatōe sacroꝝ. Sꝫ parochiani nō exp̄mant. arg. de tēp. dr. c. i. Jo. an. etiā dicit q̄ credit per talē specificatōem factā q̄ euitet pena. Et addit q̄ de sacramento baptismi ꝛ p̄nie nō intelligit p̄dicta pena. qz hic nō exp̄munt. Item Pau. A canone Jo. an. quoties cunq̄z archiep⁹ vel sacerdos possit absoluē. de sen. excō. c. Nup. De excōmunicatis a canone an p̄cedat q̄d omnes soluit Laud. q̄ sic. siue sit religiosus ciuisdē ordinis siue alteri⁹. siue sint clerici siue laici siue mulieres. Fran. de zab. Et intelligunt Laudul. et Iapus de excōicatos p statuta maiori nō de minori. Absoluēres excōicatos p statuta legatoꝝ. tenet Jen. q̄ incidunt. Si aūt religiosi absoluāt

sententia hoīs quod nõ possunt nõ habet locũ pena cũ istud non exprimat. Idẽ Pau. z Ien. z Laudul. Et ex hõ inferẽ q excõicatus p sniam pape. nõ est locus huic de. Fran. de zab. Sentẽtijs. Jo. an. puto q oẽm sententiam qõ tenet Laudul. qz si voluisset õ hoc intelligi expressisset indudat excõicatiõis suspẽsionis z interdicti. cuius ne/cessaria sit absolutio. Quẽcũq Jo. an. etiã religiosum vl̃ soluẽ. Incurrãt. Quẽrũt hic Jo. an. z Pau. quid iurẽ de/ recipientib absolutionẽ vel pdicta sacramẽta. aut sint tit ad id qõ dicit de sang. z affi. eos. in cle. ibi aũt sic di/ so. est excõicat⁹ si pticipet post latã sniam. vt in. c. si con/ cubine sed hic nõ pticipat post. sed in actu p quo ligat glo. Vel dicq licet pticipãs in crimĩe criminoso sit excõ/ municat⁹. nõ tñ pticipãs i actu illo. p q̃ ligatur al'r. hec ibi. Jo. an. remittit ad id qõ dicit de sen. excõ. pringit. j. Idẽ Fran. de zab. s. q illud de pticipatiõe in crimĩe ha/ ber locũ qñ pticipat post actũ damnatũ nõ i ipo actu.

Quẽrit idẽ. s. Fran. de zab. vtrũ religios⁹ ignorãs pe/ nam de qua hic z alias hõ sancte vite. si ministret eucha/ristiã sine licẽtia prochialis pbi. nõ tñ in promptũ ipsi us incidat i penã Et videt q sic. qz ignãtia iurẽ nõ excu/ sat i regla ignorãtia. li. vi. Cõtrariũ zsulus dicit idẽ Frã. q hanc litterã in verbo pñũ pserint. quotãt dolũ z temeri/ tatẽ ministrãtis. sicut cñ miles armate militie excusat ab ignorãtia iuris. C. de. iu. z fac. igno. l. i. ita z hũc pos/ sum⁹ excusare. z hõ papue i foro pniali. in q̃ credẽdũ est asserẽti hoc ignorasse. qñ tñ in hoc forte aliqd zdixerit qõ eo ipso est psumptio qõ fecit. z hãc de. cui⁹ est q pe/ tat absolutio Uramur. Jo. an. z Pau. zcor. de here. ac/ cusatus. Hallo. li. vj. Papa tñ omnẽ delicti penã vere cõ cusatus dimittere potest. facit õ zse. di. xiij. c. baptismi. Ui/ triti cem. z hãc zcedit cruce signatis i voto vltramarino. vt ñor. Hosti. de iudeis z saracenis ad liberandã. z i anno centenario. vt pz etiã in extrauagãte Boni. licet antiq̃ rum. Cõcessum. Idẽ videt si zsuetudine hõ obtineat. ar. supra de reli. do. q pringit. Etiã Jo. an. dicit q hõ videt fecẽ de zsuetudiẽ. Idẽ dicit esse qz tñ ponit obstãtiaz ad istud de zsuetudine. z videt ad alia prem declinare. vel saltẽ dubiã relinquere. Applica. generali priuilegio circa boc. s. totũ orbẽ respicies solus papa zcedit speciale. ta/ men quo ad suã dyocesim zcederet epus ex causa. qõ di/ cit vt de reli. do. Dicit etiã Laudul. z allegat Pe. de an/ cha. q pbiter prochialis q̃tũcũq̃ simplex cura sit ei cõ missa in adiutoriũ ipius cure poterit assumere sibi ad ẽpus pbiterũ quẽcũq̃ religiosum vel aliũ sine cuius/ q̃ superioris licẽtia qui ipm iuuet foris tran in quadragesi/ ma ad audiendũ subditos suos in pfessione et dãdum eucharistiã in pasca. vel missis celebrãdis seu alijs vt hõ/ centia suoz plato z. si audirẽt z ministrarent sacramẽta cũ licẽtia hoz illi essent absoluti necipi excõmunicatio/ nem incurrerent. licet peccarent extra articulum necessi/ tatis tẽ.

Excõicatio zstra religiosos retrahentes hoīes verbis a solutione decimaz.

Capl'm. lv.

Illos etiã religiosos qui aliq̃ vt audiẽtes a decimaz ecclesijs debi/ taz soluere zhant in sermonibz suis vl̃ alubi pferre psumũt excõicationis sententie subiacere decerni/ mus ipo facto. de pen. cupientes. in de. illos religiosos q̃ tione decimaz. excõicat Job. an. z Pau. Mendicantes et nõ mẽdicantes includit Clericos aũt seculares nõ cõ prehẽdit nec laicos artat hac pena z zcor. ex õ sen. excõ c. j. retrahãt. Pau. vt habeat locũ pena de qua sequit. duo requirunt. Primũ q talia dicant vt aliquos retra/ hant a solutione decimaz debitaz ecclesijs quasi secus si diceret alia intentiõe. vel si debite non cessent eccleſijs sed alijs quocũq̃ mõ. Scõm est q audiẽtes sint obli/ gati ad solutionẽ decimaz. vnde si talia pferrent audiẽ/ tib nõ obligatis cessat pena zstitutionis.

Excõicatio zstra religiosos nõ seruãtes interdictũ qõ seruat matrix ecclesia. Capl'm. lvj.

Religiosi oẽs tã exempti q̃ nõ exẽpti cuiuscũq̃ ordinis et zditiõis existãt. cũ viderint vel scierint carbedralem vel matricẽ seu prochialem loci ecclesiã seruare interdi/ ctũ quodcũq̃ positũ auctoritate se. ap. vel ordinar⁹ orum debẽt z ipi seruare nõ obstãtib quibuscũq̃ appellatio/ nib antea etiã ad eandẽ sedẽ vel alĩ vel alios interie/ ctis z alijs obiectiõib quibuscũq̃. aliquin nõ seruan/ tes excõicationẽ incurrũt ipso facto. Itẽ etiã interdictis et cessationib. z diuinis interdictis p quintialiũ zcilio/ rum statuta vel ipsoz auctoritate volumus obseruare. Idẽ generalib cessationib a diuis ciuitatũ terraz z ali/ orum locoz quas aliqñ ex zsuetudine vel alias capitu/ la. collegia. vel zuentus secularũ ac regularũ eccliarũ sibi vendicãt. Idẽ intelligim⁹ obseruandũ nõ obstanti/ bus priuilegijs zcessis eis zuenientib statutis z zsue/ tudinib quibuslibz. q̃ zstra p̃missa religiosis ipis i nul/ lo volum⁹ suffragari de sen. excõ. in de. ex frequẽtibus. Ordinarijs. Pau. ſram aduerte. qz vt sit locus huic pe/ ne requirit q interdictũ sit positũ auctoritate pape. qõ intelligo esse si fiat p eius delegatũ. de pben. c. si aplice. li. vi). vel q sit positũ a iure cõmuni. vel p ordinariũ. vel zcilũ. puincíale. vl̃ q p ipm. vel p aliũ ad quẽ spectet fiat cessatio a diuis. p qõ videt q hoc nõ habeat locũ in in/ terdicto posito a singulari pſona. qui hoc posſit ex ipe/ ciali zsuetudine cum talis nõ faciat auctoritate aplica. nec sit ordinarius. Idẽ videt in interdicto posito p dele/ gatũ ordinarij. qz nõ videt tũc positũ p ordinariũ. Reli/ giosi quicũq̃ Jo. an. mendicãtes vel nõ. z p hoc patz q clericos seculares nõ seruãtes interdictũ vl̃ cessationem quã seruat matrix eccliа nõ ligat hec zstitutio. Matri/ cem. Pau. id est baptismalẽ vel loci maiorẽ. q̃ ideo dicit matrix. qz regenerat p baptismũ. z sic cathedralis p ba/ ptismũ in ciuitate z matrix in alio loco q̃ ad hõ coopant et merito. qz alias pena hec nõ haberet locũ. nisi i inter/ dicto ciuitatis nec curo vtrũ matrix eccliа sit religiosis subiecta quo ad aliqua tpalia vel spiritualia. vel non sit subiecta. s. q̃ in sui loco nõ est aliqua cathedral' vel ma/ trix eccliа. qz forte est in alio loco. vel ibi sunt plẽs equa licet suis prochianis baptisma z alia sacramenta minu/ strantes distinguendũ. qz si oẽs ille seruãt loc⁹ est huic pene. si vero aliqui seruãt aliqui nõ. tũc nõ est loc⁹ pene sicut faceret. si in tali loco nõ esset eccliа religiosoz. Dici tur aũt hõ eccliа cathedralis vel matrix eccliа murorum ambitu compbensa. ex quo si in eccliа celebrãt zmnue ianuis apris zẽ. siue p platũ. siue p capl'm totũ vel par/ tem. siue p alios clericos eccl'ie nõ est loc⁹ ibi pene. Idez Job. an. Et addit Pau. puto tñ q si in matrice ecclesia celebrãt ab aliquib extrancis inuitis platis z capitul' q nihilomin⁹ sit ibi locus pene. Idẽ etiã dicit q inter/ dicta metropolitana eccliа nõ intelligit interdicta ma/ trix eccliа. Idẽ si interdicta quintia vel vna dyocesis in aliquib ciuitatib vel castris matrix ecclesia seruat in/ terdictũ. in aliquib vero nõ dicendũ q in locis in qui/ bus seruat locus est huic pene. in alijs nõ. Sciuerunt. Job. an. alio sensu q̃ p visum. de quo pmisit pbabiliter

ergo ignorãtes talẽ obseruantiã nõ ligat ad penã. Uidetur Pau. s. videdo in catbedrali z matrici eccl'ia celebrari ianuis clausis z voce submissa excõicatis z interdictis exclusis. Obseruare. Joh. an. ar. a ꝓrario sensu cessat ibi illius argumentũ. ꝓtranũ requirit in iure vt scripsi de elec. publicato sup vlti. glo. Itẽ ꝓtrariorꝫ non est eadẽ disciplina. vbi mens z verba resistũt. de verbo. sig. c. fi. Excessus clericorꝫ matricis eccl'ie non dabit religiosis materiã delinquẽdi. Intelligo autẽ illos seruare quãdo abstinẽt animo obseruãdi. Apppellationibus Joh. an. nõ obstat q̃ ꝑcedẽs appellatio nõ valet interdictũ ne corrigit. de appell. c. ad hec. Sed dicit q̃ q̃uis interdictũ sit nullũ ꝓpter ꝑcedẽtẽ appellationẽ vl aliã causam. exquo tamẽ matrix ecclesia illud fuat. religiosi violantes sunt excõicati. Subiacere. Joh. An. z Pau. Si sententia interdicti vere ligat z matrix ecclesia illam nõ seruat religiosi modo seruãtes nõ ligant hac pena. sed alij q̃ habent. de excess. prela. c. fi. de priuil. c. autoritatem. libro. vj.

Excõicatio ꝺ religiosos nõ facientes ꝓscientiã bis qui ꝓfitent eis de decimis cũ certo modo. Lapim. lvij

Religiosi qui scienter post posuerũt ꝓfitentibꝫ ꝓscientiã facere ꝺ soluendis decimis ab officio ꝑdicationis tãdiu maneant ipso facto suspẽsi. donec ꝓfitentibꝫ ipis. si hoc ipm sibi dicendi cõmode facultatẽ habuerint ꝓscientiaꝫ fecerint. extinde excõicationis incursuri sententiã ipo facto si ꝑdicare ꝑsumpserint ꝑdicta negligentia vt ꝑmittitur nõ purgata. ad religiosos tñ monasteriorꝫ vt eccle siarꝫ decimas decipientes volum⁹ hoc extẽdi. extra ꝺ penis. cupientẽ. in demen. Scienter. Pau. secus si ignoranter seu ꝓ obliuionẽ z hoc intellige si ipsi cõfessi a platis ecclesiarꝫ fuerint requisiti sup hoc vt faciãt ꝓscientiam sibi ꝓfitentibꝫ de decimis ꝺadis. Pau. z Pe. de ancha. Suspensi. Joh. an. Nota nouã speciem suspensiõis. et ibi ponit de multiplici specie suspẽsiõis. Cõmode. Pau. ergo incõmoditas excusat a ꝑcepto. ad idẽ. xxij. q. ij. faciat. Minor tñ hic cõmoditas excusat. Unde nõ tenetur eos sequi qui nõ sunt in loco. vel si sunt z hi nõ possunt sine magna vagatione vel sine alia incõmoditate. durante ergo incõmoditate. durabit suspẽsio. donec de soluendis decimis ꝓscientiã fecerint. qua facta vel incõmoditate supuenĩente cessat suspẽsio. Negligẽtia. Paul. Nota hic casum q̃ veniẽs ꝓtra suspensionẽ a cerro officio est excõicatus nõ aũt irregularis. Sed si posteaxcelebrat sic. de cleri. ex. postulastis Perapientes. Joh. an. soli enĩ nõ ꝑpientes solent in his delinquere. Dicendi Joh. an. Nota ꝓtraria ꝓtrarijs purgari. de heret. c. ij. li. vj. Pctm ergo tacẽdi dicẽdi purgat. rlij. sit rector.

Excõicatio ꝓtra monachos z canonicos regulares qui nõ habentes administrationẽ conferunt se ad curias principum. Lapim. lvij.

De edicto ppetuo Prohibem⁹ ne monachi aut canonici regulares. administrationẽ aliquã nõ habentes. ad cuȳrias priuicipũ absq; speciali prelatorꝫ suorꝫ licẽtia se nõ ꝓferant q̃ si se ꝓferre ꝑsumpserint vt damnũ aliquod inferant suis prelatis aut monasterio. excõicationis sententiã eos incurrere volum⁹ ipo facto. platis eorum districte nubilomin⁹ iniũgentes. vt ipos a curiaꝫ ꝑdictarum accessu z alijs quibuslibet vagationibꝫ z discursu diligẽter cõpescere. aꝛ sup hoc nõ parẽtes eisdem seuere corrigere nõ obmittãt. extra de sta. mona. c. ne in agro. i demen. Canonici. de hac ergo parte nõ dubitam⁹ quin ligat monachos etiã nõ nigros. Joh. an. Non habẽtes illos qui habent administratio nẽ quãdoc̃q ꝓ ipsarũ administrationũ causis illuc ire oportet quas ꝓsequi possunt. licet nõ sint ꝓpetui. De iudi. c. cum depurari. Joh. an. Curias principum hoc no. Joh. an. z ponit duodecim abusiones. cum abusiones claustri fm Hugo. z duodecim abusiones seculi fm Cipianũ ibi vide. Speciali. generalis ergo puta q̃ possit se quo voluerit absentare. nõ sufficit. Joh. an. Ipso facto ad hanc excõmunicationẽ ꝓtrahendam duo vident necessaria scz q̃ intraucrit curiaꝫ et q̃ causa damnificandi monasteriũ vel platum licentiam habere vel nõ habere nõ puto ponderandũ cũ hoc non reputat. hinc est q̃ etiã de licentia plati intrãs curiam. si ad hoc intrat ligatus est. Ex solo igitur exitu claustri ob hãc causam nõ ligatur. Item exquo intrauit ob hãc causam licet damnũ nõ intulerit siue quia non potuit. siue quia penituit ligatus est. simile de homi. c. ꝓ humani. li. vj.

Excõicatio ꝓtra religiosos tenẽtes arma infra septa monasterij sine licentia abbatis. Lapim. lix.

Prefate quoq; sententie monachos infra septa monasterij sine licẽtia abbatũ suorꝫ arma tenentes decernimus subiacere. extra de sta. mona. c. nec in agro in de. Monachos nõ repetit z canonicos regulares. Unde videt q̃ licet sentẽtia excõicationis de qua supradixerat arcenit in casu precedẽti. nõ tñ in isto. sed cũ loquat generaliter videt omnes includere monachos albos z nigros. etiã si vocent iuxta vulgare fratres. Paulus. Septa. i. clausa dicta a sepio is. vt est claustrũ refectoriũ vel dormitorium z cetere officine ad vsum monachorꝫ deputatarum z de area positis iuxta eccl'iam. ꝺ cen. c. j. Pau. Jo fra pro intra. Et patet ꝓ hoc q̃ extra tenens scilz arma penam nõ incurrit. Arma in cõmuni significatione cõprehendunt tela. sed dicunt arma stricte. quibus defendimur. tela quibꝫ impugnamus. l. cornelia. de homi. si perfodiens. Sed vt ibi no. armorꝫ appellatione et fustes z lapides cõphendit. z omne quod arcu z manu mittitur. nõ tamẽ puto autorẽ sic latissime intelligẽdum. Joh. an. Pau. vero dicit q̃ armorꝫ appellatio significat non solum scutos gladios et galeas. sed fustes et lapides z telum q̃ appellatur id quod ab arcu vel manu mittitur. z sic videt istud intelligi de armis militaribꝫ. non clericorꝫ que sunt lachrymatorij. xxij. q. fin. c. j. et addic. Sed nunquid appellatio armorꝫ ita late sumitur hic. puto q̃ sic si teneant ad vsum pugne. alias si in camera vel infra septa monachus habeat lapides ad aliũ vsuꝫ non credo q̃ sit de mente talia prohibere. alias sic. Nõ enim si iuxta fenestrã supra ianuã habeat accruum lapidum ad impugnandũ vel offendendũ venientes. certe tunc includunt. Idẽ dico de arcu ferreo ligneo z similibus. Unde oportet videri si ex forma modo z alijs circũstantijs ea teneat. vt arma offensibilia sed defensibilia aut alia vtensibilia. tales tamẽ coniecture nõ sunt necessarie in notorijs z maioribꝫ armis vt gladijs. lanceis lorizis. scutis. balistis et similibꝫ. Pau. Tenentes venientes de foris ad claustrum cum armis non animo tendendi. nec tenet ex delatione non videtur ligari. q̃ verbum tenentes intelligit cũ effectu. Joh. z Pau. Sine licentia intelligo petita z obtenta. Pau.

Excõicatio ꝓtra mendicãtes religiosos capientes locum ad habitãdũ vel dimittẽtes sine licentia pape. Lap. lx.

Transgressores cõstitutionis que religiosis mendicantibꝫ domos

ad habitandum de nouo vel loca quecunq; recipere. seu recepta hucusq; mutare vel ea trãsferre ĩ alios vsus cuiusuis alienationis titulo. et quomodocunq; excommunicationis sententie decernimus subiacere. Constitutionis. Joh. an. Constitutionis. Bon. que habet de excel. prela. c. vno. li. vj. ibi dicit idem Joh. in glo.). Ta quitrere noua loca ad habitandum vel antiqua alienare vel mutare absq; speciali pape licentia. que de hac prohibitione faciat mentionem in acquirentibus tamẽ loca pro heremitica vita ducenda cessat prohibitio. Idez in secunda que incipit mendicantes hi dicuntur mẽdicantes. quibus victum tribuit incerta mendicitas. et q̃ redditus aut possessiones ex regula vel constitutionibus habere non possunt extra de reli. domi. c. vno. li. vj. quo ad casum decre. huius videtur in omnibus mendicantibus idem ius. dicit Pau. q; si domus coꝛruat cuius ratiõem solũ continue remanet in dominio ipsoꝛ mẽdicantium. licet de nouo reedificetur. non incurrit excõmunicationem. Secus autem si locus etiam non diruptus desierit esse de ipsoꝛum dominio ꝛ habitatione. ꝛ postea nouo iure illud acquirant. quia tunc incurrit. Et not. q; ecclesias oratoria et alia edificia fratres p̃dicatoꝛes vsibus suis possunt construere et edificare in locis. sez eis concessis. ꝛ q; tam prelati contra edificantes ꝛ cõstruentes excõmunicationis sententiã ferre nõ possunt Alexander. Item nulli de ordinibus paupertatis licz oratoꝛium vel ecclesiam construere seu constructaz recipere iuxta ecclesias predicatoꝛũ et oratoꝛia coꝛ infra spaciuz centum quadraginta cannarũ. et si secus factum fuerit diruatur. Cle. quia plerisq;. Item fratres predicatores in mutatione locoꝛ possunt secum deferre omnẽ edificiozum materiam. exceptis ecclesijs dedicatis libros. calices. paramẽta. ꝛ alia bona ꝛ edificia relicta cũ solo ꝛ aliis p̃ter ecclesias vendere ꝛ p̃cium in coꝛ vtilitates conuertere nõ ob. quozũcunq; prelatoꝛ contradictiõe. Bonifacius. virture.

Excõmunicatio contra religiosos faciẽtes begbinas in statu illo reprobo.

Capitulum. lxj.

Acro approbãte cõcilio perpetuo prohibendum duximus. a dei ecclesia penitus abolendum. eisdẽ et alijs mulieribus quibuscunq; sub pena excõmunicationis quã in contrariũ facientes incurrere volumus ipso facto incurrentes expresse. ne statum huiusmodi dudum forte ab ipsis assumptũ quoquo modo secerent vlterius vel ipsum aliquatenus de nouo assumant. Predictis vero religiosis per quos eedem mulieres in huiusmodi statu fouere begbinali ad ipsum suscipiendũ duci dicunt egerint se nouerint incursuros. districtius inhibemus. ne mulieres aliquas predictũ statum assumptũ sectantes vel de nouo assumentes quoquo modo admittant prebentes super hoc auxilũ ꝛ fauoꝛẽ de reli. domi. c. j. in de. videt q; hec ordinatio sozoꝛes minoꝛũ que dicuntur tertij ordinis non includat. cũ ille promittat obedientiam ꝛ habeat regulã nõ propꝛie quo ad tria substantialia. sed quẽdam modũ viuendi per se. ap. approbatum quod mihi constat. ꝛ facit. infra. de sen. excom. cũ ex eo. Secundus ordo. s. minoꝛ est sozoꝛ sancte clare. que propꝛio in cõmuni quod nõ habet ordo fratrũ minoꝛũ Joh. an. Hec autẽ begbine que hic reprobant. nec obedientiam promittũt. nec regulã aliquã approbatã profitentur. ꝛ opiniones catholice fidei ꝓtrarias introducunt. vt dicit supra in tex. dicte de. Si nec sozoꝛes ꝺ penitentia beati Dominici includit hec ordinatio cũ ille promittant obedientiã ꝛ regulã habeãt sede apostolica approbatã q̃ mihi ꝓstat. Jte ꝺ nõ ꝓhibent mulieres fideles. que ꝓmissa ꝓtinẽtia vel nõ ꝓmissam penitẽtiã agere volũt ꝛ in humilitatis spũ dño deseruire. vt dicit in fi. ꝺ de. Fran. de zab. in lectura sup illa de. querit. an q̃libet coꝛ q̃ hic numerant. videz ꝓmissio obediẽtie. vel renũciatio ꝓnioꝛ. aut pfessio regle approbate sufficiat ad ꝺ vt begbine nõ tenerent. ꝛ dicit q; nõ. q̃tũ ad ꝓma duo etiã si religiose nisi pfiteant regulã a se. ap. approbatam de vo. c. vnico. li. vj. si tñ haberẽt regulã vel vitã p papã approbatã. ꝺ sufficeret etiã sine renũciatõne ꝓnij. vt de sozoꝛib tertij ordis minoꝛ. Dicit glo. quã ꝺ habes. s. et idẽ Pau. q̃ allegat extrauagantẽ Joh. xxij. setã romana et hãc habes infra. Et dicit idẽ q; religiosi pticipãtes cũ talibus begbinis etiã nõ in crimine sũt excõicati fm Pau. sed Laudul. zen. ꝛ Matthe. intelligũt ꝺ de pticipãte ĩ crimine ꝛ criminosis. id est fouẽtibus eas in begbinatu. vel inducẽtibus ad ꝺ suscipiendũ. Et q̃uis huiusmodi excõicatio nõ esset locus p. c. nup etiã si ꝺ nõ exprimeret tñ ideo ꝺ exprimit de excõicatiõe. qz solet plus timeri ꝛc. xxij. dist. quanq;. vel saluãdo ꝓnioꝛẽ intellectũ dic p eo q; lra dicit vllo mõ etiã si fauoꝛ nõ ꝓstet directe sed idirecte. adhuc est locus huic pene q̃ secus esset in. c. nup. et sic dicem q; eo ipso q; religiosi easdẽ admittũt ad aliquã cõmunionẽ tolerãdo eas in ꝺ statu dicunt fauere ꝛ si nõ dẽt fauoꝛem directe ꝛ sic incidũt in excõicationem. Laici vero participantes cũ talibus in crimine criminoso. nõ est dubiũ q; incidũt per. c. nup. Sed pticipantes alio mõ vel fauẽtes indirecte nõ incidũt per ar. a ꝓtrijs. quia de. loquitur de religiosis. Laudul. ꝛ zen. ꝛ dicit idẽ zen. de episcopo.

Excõmunicatio ꝓtra fratres minoꝛes si admittant ad diuina tempoze interdicti illos de tertio ordine coꝛum.

Capm. lxij.

Districtius inhibem fratribus minoribus ne de cetero aliquem vel aliquã ex fratribus vel sozoꝛibus de tertio ordine quẽ beatus Franciscus instituit. ꝛ etiã si sup hoc hi vel illi priuilegijs cuiuscunq; moniti extiterunt. ad diuina in suis ecclesijs tempoze interdicti quoquo modo admittant. qd̃ si fecerint excõicationis sententie eo ipso se nouerint subiacere. de sen. excom. cũ ex eo. in de. Minoꝛibus alios vero nõ ligat hec ordinatio Joh. an. Hi vel illi. hi fratres minoꝛes vel illi. s. fratres ꝛ sozoꝛes tertij ordinis. Et est mirabile. quia in eo casu ĩ alijs ecclesijs recipi possunt si priuilegium est generale Joh. an. Suis ecclesijs super hoc verbum quod etiam supra promisit. dico q; si ĩ alienis ecclesijs hoc facerẽt cessat hec pena posset tamen hic locum habere alia pena excõmunicatois Joh. an. Admittant. nisi in q̃tum illis ꝛ alijs permittitur. fm c. fi. co. ti. li. vj. Joh. an. Subiacere ab hac sententia non possunt absolui nisi per romanum pontificem vel satisfactione premissa per locoꝛuz episcopos. vt dicitur in fine huius clemen. Queritur a doctoribus vtrũ isti de tertio ordine beati Francisci. Gaudeant clericali priuilegio. De quo. xvij. q. iij. Si quis suadẽte. vel fort. De quo. ij. q. j. c. j. ꝛ Joh. cal. in quodam ꝓsilio suo tenet. q; nullo coꝛ gaudẽt. arg. xij. q. j. duo. Non enĩ sunt clerici nec religiosi. id est religati religioni stricte sumpto vocabulo. i. obligati ad tria vota. vnde fm Fran. de zab. contrahere possunt matrimoniũ et vti contracto. ergo ꝛc. Idem tenet Laudul. zen. vero et Guido tenent q; gaudent priuilegio clericali personali scilicet q; iniciens manus violentas in eos est excõmunicatus quia

Triplices sozoꝛes.

sūt psone ecclīastice. Lapus ⁊ Bart. plus dicūt q̄ gaudent tales priuilegio fori seu reali. i. q̄ nō debēt ꝓueniri sub iudice seculari. nec cū laicis solucre collectas. Dic tn̄ idem Bar. istud vltimū parui nō seruari q̄ ꝓueniuntur sub iudice seculari. Allegāt ista. Pe. de ancha. ⁊ frā. de zab. sup̄ hac de. Cū aūt fratres ⁊ sorores tertij ordis beati Dñici habeāt regulā approbatā fm illū modum viuēdi ab eccl̄ia. q̄ p Bon. sicut ⁊ isti. ímo in b̄ sūt magis ill' priuilegiati. q̄ rpe interdicti admitti possunt ad diuina fratrū. nō video q̄re nō debēt gaudere simili priuilegio sicut illi.

Excōicatio ꝓtra oēs vtriusq̄ sexus qui pactū fecerīt vel ꝓmiserint aliquid in curia p aliqua gratia vel iusticia obtinenda. Lapīm. lxiij.

Excōmunicam⁹ ⁊ anathematizam⁹ ex pte dei oīpotētis patris ⁊ filij ⁊ spūssancti auctoritate q̄z ap̄lor. Petri et Pauli ⁊ nr̄a oēs clericos ⁊ religiosos ⁊ laicos vtriusq̄ sexus siue sint familiares curie siue alij vñcūq̄ q̄ aliq̄ pactū fecerint seu aliq̄ magnū vel puū ꝓmiserint. vel ꝓmissiōe receperint aut ex pacto seu ꝓmissione occulta vel manifesta sub generalib⁹ ⁊ plenarie nō expr̄ssis. siue sub specialib⁹ ⁊ expr̄ssis aptis verbis q̄cq̄d dederint aut receperint magnū vel puū vel ꝓmissionē de qua cūq̄ re vel vtilitate ꝓter b̄ ꝓsequēda fecerint vel receperint p aliq̄ iusticia siue gr̄a p se vel p alio in causis iudicij seu aliis p l̄ras aplicis ⁊ quibuscūq̄ modis apud se. ap. obtinēda. ⁊ bāc sn̄iam ad ꝓmittētes. ⁊ acceptrātes ⁊ accipiē res duxim⁹ exprēndā. Decernim⁹ etiā vt nullus hāc in currēs sn̄iam excōicationis p p̄dictis vel aliq̄ p̄dictoz absq̄ speciali mādato nr̄o absolutiōis b̄ficium valeat obtinere. nisi forte ad nos accessum habere nō posset in mortis artic̄lo ꝓstitut⁹. nec etiā ad absolutiōis gratiam admittat. nisi prius cētū dederit vel receperit integraliter paupib⁹ largiat. Justiciā ꝓo vel gratiā sic obtentā nullius ꝓsus esse momēti volum⁹. eāq̄z carere statuim⁹ effectu ⁊ roboze firmitatis. Sz ⁊ sciēter vētes illis silis sentēcia excōicatiōis astringim⁹. ⁊ reseruātes nobis absolutionē coz cū ꝓmissis in oīb⁹ ad penas silēs obligamus. Joh. an. in lectura sup. c. nemo. de simo. istam allegat sic dicēs. hodie qui recipit vel facit ꝓmissionē de aliqua re recipiēda p gr̄a impetrāda. vel iusticia ꝓsequēda in curia romana. est excōicatus ipo iure p extrauagātē bonifacij q̄ incipit. Excōicam⁹. Itē in li. qui dicit. directoriū iuris. allegat ⁊ ponit excōicatio hmōi exuagātē Anto. de bu. allegat ⁊ dicit eā durare. sed Joh. de lig. in lec. sup dicto. c. nemo. de simo. dicit fm Joh. cal. fuisse hāc exuagantē reuocatā. Pe. de pa. in. iij. dicit q̄ dicit fuisse istā extrauagantē bonifacij reuocatā. p Cle. v. qō aūt horū verius sit. nescio.

Excōicatio ꝓ exenterātes ⁊ scindētes corpus defuncti pro ossib⁹ eius transferendis. ⁊ est absolutio pape ꝛe seruata. Lapīm. lxiij.

Mandat vt nll's cuiusq̄ defūcti corp⁹ exenterare. vel in frustra cōcidere seu decoqre vel incidere aut ossa de carnib⁹ euellere ꝓsumat. vt ossa ei⁹ ad ptes alias deferant q̄tūcūq̄ defūct⁹ sibi eligerer sepulturā sed aut simpliciter aut ad tps vbi decesserit vel illi vicino loco ecclīastice sepulture tradat ita q̄ demū in cimiterio corpe tunc ad locū vbi sepulturā elegerit deportet ⁊ sepeliat in eis si quis aūt etiā si pontificali dignitate ꝓfulgeat ꝓtra faceret ipso facto est excōicat⁹ cui⁹ absolutio reseruat pape nisi in mortis articulo. b̄ in q̄dam decre. Boni. ij. q̄ incipit de testādū. Audiui a pitis q̄ siqs incideret corp⁹ defuncti ad superstitionē faciēdā. q̄uis grauiter peccaret q̄z si faceret b̄ obtrā ferendū ꝓter sepulcrū nō tñ incideret i sententiā. q̄ pene nō sunt extendēde vltra ꝓpios casus. de pe. dis. j. §. pene.

Excōicatio ꝓ symoniacos i ordīb⁹ vl' b̄ficijs. Lapīm. lxv.

Multe ꝓ simoniacā prauitatē abolite sūt ꝓstitutōes quib⁹ mozbo ille nō potuit extirpari. volētes de cetero vt possimus ꝓuidere sacro approbāte ꝓcilio declaram⁹. q̄ ordinari simoniace ab executōe suoz ordinū sint cop̄so suspēsi. Electōes aūt postulatiōes ꝓfirmatiōes. ⁊ quecūq̄ ꝓuisiōes simoniace eccl̄iaz monasteriozz ⁊ dignitatū p̄sonatuū officiozz ⁊ b̄ficiozz q̄rūcūq̄ decēps facte nullē sint ipo iure nullūq̄ p illas ius cuicūq̄ acq̄rat nec ꝓmoti ꝓfirmati ac ꝓuisi faciūt fructꝰ suos sed ad illoz restitutionē tanq̄ iniq̄ teneant ablatoz recipiētes. statuē tes insup q̄ dātes ⁊ recipiētes ipso facto sn̄iaz excōicatiōis incurrāt etiam si pontificali aut cardinalatus ꝓfulgeāt dignitate Martin⁹. v. in ꝓcilio cōstantien̄si.

Excōicatio ꝓ nō reuelātē simoniā quā nouit. Lapīm. lxvj.

Statuim⁹ et p̄cipim⁹ vtb⁹ cuiuscūq̄ statꝰ ꝓditiōis p̄eminētie vel dignitatis exist̄at q̄ sciūt aliquē simoniā commisisse infra duos dies naturales postq̄ ad sui notitiā deducta extiterit teneat si p̄sens fuerit i romana curia. nob⁹ ⁊ ap. se. camerario suo aut vices gerēti. ⁊ tūc i vn⁹ vel duoz testiū p̄nia reuelare sub eisdē excōicatiōis. suspēsiōis alijsq̄ cēsuris ⁊ penis q̄b⁹ vt p̄fert ipm autore simonie esse volum⁹ inodatū quas dicē nō reuelans vt p̄dict. seu regēs simoniā tanq̄ eiusdē fautoz sceleris incurrat ipo facto cui⁹ absolutionē nob⁹ ⁊ successoribꝫ nr̄is special'r reſuam⁹. Decernētes extūc irritū ⁊ inane si sec⁹ special'r reſuam⁹. Decernētes extūc irritū ⁊ inane si secꝰ tētari. Martin⁹. v. in p̄dicta exuagāti q̄ vocat.

Cōtra dātes vel recipiētes aliquid pro ingressu monasterij. Lapīm. lxvij.

Quersis et singulis abbatib⁹ priorib⁹. decanis. p̄positis ⁊ magīs necnō abbatissis priorissis ⁊ alijs p̄latis quocūq̄ nois nūcupent ⁊ coz officialib⁹ inhibem⁹. vr a pl̄ois mulieribꝫ religionē ingredi volentib⁹ nis tā maribꝫ q̄z mulieribꝫ religionē ingredi volentib⁹ eaz ecclīas. monasteria. priozatus. domos seu loca i eisdē rundē p̄sonaz receptionē aut ante vel post nulla quecūq̄ pastus. prandia siue cenas. pecunias iocalia aut res alias etiā ad ecclīasticū q̄uis vsum piū deputata seu deputāda. de cetero directe vel indirecte. petere vel exigere quouis mō p̄sumat sed eas potius cū omnimoda caritate recipiāt ⁊ in victu ⁊ vestitu sicut alias p̄sonas ecclesiaz suaz. monasterioz. priozatuū. domoz. aliozūq̄ locoz sincera caritate ptractēt illa dūtaxat qui ipse p̄sone ingrediētes pure ac spōte ac plena libertate oīq̄ pactione cessante dare vel offerre eccl̄esijs. priozatib⁹. monasterioz. domib⁹ ⁊ locis hmōi voluerint cum gr̄arum actiōe licite reputari. Nos enim eos qui secus egerint. si singulares p̄sone sint tā dantes q̄z recipientes hmōi excōicationis vinculo innodamus. Si vero capitula seu cōuētus fuerint suspēsiōis sentēcijs eo facto decernim⁹ subiacere a quib⁹ ꝓterq̄z in mortis articulo absolui nequeāt absq̄ se. ap. sentētia speciali. Urba. v. in extrauagāti q̄ incipit. sane seu ne in vinea. Audiui a fidedignis q̄ Marti. iste. v. habuit dicere q̄ nolebat q̄ incurrerent moniales p hmōi datis que fiunt p ingressu monasterioz censurā aliquā ecclesiasticam ⁊ precipue excōmunicationis.

Ca. 72. De excõmunicatione

Excõmunicatio ꝯ impugnãtes lras electi in papã etiã ante suam coronatõem. Caplm. lxviij.

QUicũqz impugnat lit
teras electi in papam. aut etiã antecqz coronet
cũ p ipam electiõem canonice factã sibi ius sit
acquisitũ papatus. ꝛ ex ipsa elcõne canonica ꝓfirmat⁹
sit ꝛ exercere possit officiũ suũ ante correctiõem. vt. xxiij.
dist. in noie dñi. vel ipso fcõ est excõicat⁹. vt in extraua/
ganti Benedicti. xi. q incipit nõ qz nõnulli.

Excõicant glosantes seu exponẽtes in scholis clemẽ
tinã. Exiui de paradiso: aliter cũ lra dicat. Ca. lxix.

GLosantes seu exponẽ
tes in scholis aliter cũ lra dicant clementinã
illam. Exiui de paradiso, vbi exponit regla bti
Francisci sunt excõicati p qndã exuagantẽ Nico. vñ illa
de. nõ solũ repit inglosata. sz illa extrauagãs fuit suspẽsa
quo ad illã excõicatõez p alia exuagãtẽ Jo. xxij. cui⁹ su/
spensionis exẽplar vidi. ꝛ ẽ etiã die Frau. de zamb.

Excõicatio ꝯ ingredientes mõasteria monialiũ pdica/
toꝝ ꝛ minoꝝ in casu nõ concesso. Ca⁹ pape Ca. lxx. ꝛ sua

INtrantes mõasteria
monialiũ ordis pdicatoꝝ siue seculares psone ec
clesiastice sint in casu nõ ꝓcesso a ꝓlatis eo/
rum: vl sine lnia mgri ordis aut alteri⁹ ab ipo mgro ha
bente sup ẽ prãtẽ sunt ipo fcõ excõicati. a q non pñt ab
solui ꝓterqz in articlo mortis nisi a papa vel mgro ordis
vl ab alio hñte sup ẽ spalez auctẽ ab aliq pdictoꝝ. ꝛ ista
snia est lata etiã p papã in bulla ordis quã vidi. In/
trantes mõasteria scẽ Clare seu monialiũ ordinis mi⁹
pñt: sine ipo fcõ excõicant. et pape absolutio reseruat sine
generali ipius ordinis. ¶ Nota tñ q in locis vbi tales
rum
fenestre nunqz vel qsi nũqz sunt, pmulgare si ds intraret
talia mõasteria nesciẽs talẽ sniam ꝛ nõ cã malefaciẽdi.
puto q nõ incideret in snias cũ ignorantia qsi inuincibili la
boret. et hoc pt trahi ex dict⁹ Anto. de but. s. excõicam⁹.
et dictis Tho. sed si intrat laic⁹ vel alia psona ad malefa
ciẽdũ. tũc cuius ignoret snias ꝛ etiã bret iustã cãm igno
rantie non excusat fm Pe de pa. Excõicatio ꝯ libellos
famosos vl cantilenas in detractiõem ordis pdicatoꝝ
aut minoꝝ. Quicũqz libellos famosos ĩ vulgari seu lite/
rali fmõe. necnõ cantilenas vl rythmos edere vel deti
nere vl publicare psumit in infamiã ꝛ detractiõem sta
tus ordis fratꝝ pdicatoꝝ ꝛ minoꝝ sunt excõicati. a q ex/
cõmunicatõe nõ pñt absolui nisi psonal⁹ sedi apostolice
se psentẽt Alexander in ꝓuilegio Exalto ꝛ in alio. Nõ si
net mlta. Excõicatio ꝯ dicẽtes et defendẽtes q minores
et pdicatores nõ sint in statu pfectõis. Quicũqz pdicare
docere vl defendẽ psumũt q pdicatores vl minores nõ
sint in statu pfectõis. ꝛ q nõ liceat eis de clemosinis viue
re. ꝛ q nõ liceat eis pdicare vl ꝓfessiones audire de snia
summi pontificis ꝛ alioꝝ ꝓlatoꝝ inferioꝝ et rectores eccle
siaꝝ aut sacerdotũ prochialiũ ꝓsensu minime requisito
sũt excõicati a q snia nõ pñt absolui nisi psonal⁹ se. ap.
se psentent. Alex. vbi s. Excõicatio ꝯ exercentes violen/
tiam in locis pdicatoꝝ aut minoꝝ. Quicũqz psumũt
in locis nris violentiã dãnabilẽ exercere. eo ipo snias ex
cõicatõis incurrũt a q absolui neqũt nisi p se. ap. vel p
cõseruatores nro ordini deputatos. Clemens in qbusdã
locis ꝛ Alex. Excõicatio ꝯ retinentes apostatas ordinis
pdicatoꝝ. Quicũqz in mõasterio vl ecclijs suis destinẽt
apostatas ordis pdicatoꝝ nisi eos eiecerint postqz eis p
frẽs nros ne eos detineãt fuerit denũciatũ sunt excõica
ti. Bon. in priuilegio virtute. Item frẽs minoꝝ qui

presumũt recipe frẽs ordinis pdicatoꝝ ꝓfessos sine lnia
summi pontificis faciente expssam de indulto hmõi mẽ/
tionẽ. vel nisi pus suoꝝ poꝝ lnia fuerit petita et obtenta
sunt excomunicati. Cle. ad minores quo nos. Idem de
beremitanis Alex. ad beremitas vestrã. Item mgri
rectores artistaꝝ ꝛ scholares studij parisiensis qua publi
ce vel occulte frẽs pdicatores l minores a ꝓsortio vniuer/
sitatis parisien. excludere molũnt: sunt ipso fcõ excõicati
a q excõmunicatõe absolui nequeũt nisi psonaliter sedi
aplice se psentent. Alexander Exalto.

Excõmunicatio ꝯ mendicãtes transeũtes ad ordines
mõachalẽ sine lnia pape. Caplm. lxxi.

NUllus religiosus de ordinibꝫ mẽdicantiũ quorũcunqz cuiuscũqz
status ordinis cõditionis aut religiosis exi/
stat quocũqz ꝛ qlitercũqz possit vl debeat virtute cuius/
cunqz licentie ac indulti aplici seu penitentiarie pape le
gatoꝝ ꝛ nũcioꝝ sedis pdicte curã gerentis vel alia quis
auctre. hactenus etiã p bullas aplicas facultatũ qrũuis
auctoritate tam legatoꝝ cũ nuncioꝝ sedis pfati necnon
et penitentiarie hmõi p tpe curã gerentis cũ alioꝝ quorũ
cunqz sub quis prãte aut auctre maxie de transferendis
fratribꝫ aut aliquibꝫ pertim ordinũ mẽdicantiũ pfessoribꝫ
in genere vel specie: ab ordinibꝫ hmõi mẽdicantiũ ad mo
nasticos ordines sub quibꝫcqz ꝛboꝝ ꝓceptõe appareãt ad
mutti seu ꝓcipi p aliqs etiã superiores ordinis seu mona
sterij aut loci monastici. seu alis in monachũ vl fratrem
alicui⁹ ex ordinibꝫ monasticis tam sci Benedicti cũ cister
ciensis. camalduleñ. vallis vmbrose canõicoꝝ regl arum
sancti Augustini vel alijs expssis ꝛ non expssis ordine
carthusiẽsiũ ꝛ tũraxat excepto sub pena excõmunicatõis
in quam tam recipientes cũ recepti ipso facto incurrãt.
et a tali excõmunicatiõe nõ possunt absolui citra se. ap.
ꝓterquam in mortis articlo. ꝛ nihilomin⁹ aliter facta non
tenent. ꝛ nullius existunt efficacie vel momenti. Ex con
cilio Constantien. sub Martino qnto.

Processus annualis q fit annuatim in curia in cena
dñi ꝯ multa genera hominũ. vt ps Caplm. lxxij.

MArtinus epus seruus
seruoꝝ dei: ad ꝑpetuã rei memoriã excõmuni/
camus et anathematizam⁹ ex parte dei omni Primo
potentis patris ꝛ filij ꝛ spũs sci: auctre quoqz bꝛoꝝ Pe
tri ꝛ pauli aploꝝ ei⁹ ac nra oẽs hereticos gazaros pa/
terenos pauperes de lugduno arnaldistas speronistas
passaginos: vticelistas bussitas fraticellos ꝛ quoslibet
alios hereticos qcũqz noie censeant ac oẽs fautores re/
ceptores ꝛ defensores eorundẽ. Item excõicam⁹ ꝛ ana Secũdo
thematizam⁹ oĩs q in terris suis pedagia noua impo
nũt. Item excõicamus ꝛ anathematizam⁹ oẽs falsarios
bulle siue lrarum apostolicaꝝ supplicationẽ gratiam et Tertio
iusticiam ꝓtinentiũ p summũ pontificẽ vl vicecancella
rium seu gerentes officiũ vl vicecãcellarij sctẽ romane ec
clesie de mãdato eiusdẽ summi pontificis aut gerẽtis offi
ciũ pdictoꝝ signatures supplicatiões easdẽ. Item excõica Quarto
mus ꝛ anathematizam⁹ pyratas ꝛ receptatores ꝛ illos q
equos arma ferrũ lignamia ꝛ alia ꝓhibita deferũt sara
cenis q̃b xpianos impugnat. Item excõ. ꝛ anathe. impe Quinto
dientes seu inuadentes victualia seu alia ad vsum roma/
ne curie necessaria adducentes vel ne ad curiam ipsam
addu cantur vl deferatur impedientes seu perturbãtes
et qui talia faciũt vl defendũt cuiuscunqz fuerint ordis
ꝑeminẽtie ꝯditõis ꝛ stat⁹. etiã si pontificali: regali aut q̃/
uis alia ecclastica vl mũdana fulgeãt dignitate. Item Sexto
excõicam⁹ ꝛ anathe. oẽs illos q ad se. ap. venientes ꝛ rece
dentes ab eadem necnõ illos qui iurisdictionem ordina

riam vel delegatam aliquam non habentes in eadem curia morātes temeritate ꝓpria capiūt spoliāt ꝛ detinēt aut ex ꝓposito deliberato verberare mutilare vl̄ interfi/cere ꝓsumāt. ꝛ q̄ talia fieri faciūt seu mādāt. Itē excōi.

Septio et anathē. oēs ꝛ singl̄os cuiuscūq; stat⁹. grad⁹ ꝑeminen/tie aut ꝯdit̄ois existāt. etiā si pontificali regali reginali aut q̄uis alia ecclīastica vel mūdana ꝑfulgeāt digni/tate. ꝯtra formā ꝛ effectū sentētie general̄ ꝓstāten. qual̄ p quā dānat mēorie. Pe. de luna q̄ olim Bñdict⁹. ix. a nōnullis in ei⁹ abnītia dicebat iudicatus. sismaticꝰ et hereticus ꝛ ab hac ecclīa dei ꝑcisus omniq; iure q̄ in papatu habere ꝓtēdebat oīq; dignitate ꝛ honore eccle siastico priuat⁹ fuit ac post ꝛ ꝯtra inhibitionē eiusdem ꝓcij ꝛ hmōi sma a dicti Petri obitu in infidelitate et errore ipsius petri nūc ꝓsistēdo. aut alias quōlibet cre/dēres aut fauēres publice vel occīte ac etiā scismatices et diuturnū. in eodē ꝓcilio ꝛ ap̄ō vniuſalē ecclīam pro rarihabitōe general̄ senētis ꝓcilij dicte sententie. ꝛ ꝑti/nuationē ꝓcessuū desup habitoꝝ sublatis ꝛ extinct̄ cō tinue conātes necnō oēs ꝛ singulos in vniū eiusdē pe/tri succedētes coꝝq; receptores vl̄ receptatores cuiuscū q; stat⁹ nobilitatis excellētie vl̄ ꝯdit̄ois exist. etiam si pontificali. regali. reginali. aut q̄uis alia ecclīastica vl̄ in gulari sint ꝓdit̄ dignitate ac ꝓsentiēres ꝛ ꝑstantes eis/dem in ꝓmisso errore quōcūq; ꝛ qualit̄cūq; auxiliū con siliū vel fauorē eos etiā q̄ scīerer ꝑ oēs terras ꝛ loca coꝝ dictioni subiecta ꝑfatis scismaticis ꝛ precipue in castro panisc. ꝛ tirescen. diocesis existētib⁹. Illos etiā q̄ ipis videlistis ꝛ huiusmodi q̄cūq; victualia et ꝓuidia publice vel occulte p se vel p alios subditos afferri faciāt vel p/mittāt paribꝰ excōicatōis ꝛ anathematizatōis vinculis innodam⁹ iposq; oēsq; ꝛ singulos declaram⁹ ꝓinde ꝓnuncia/tores vl̄ fautores scismaticoꝝ vel hereſis atq; eōr beneficio dignitate ꝛ honore ecclīastico ꝛ mūdano denūciam⁹ fu isse ꝛ esse priuādos. Itē excō. ꝛ anathe. oēs illos q̄ p se vl̄

Octauo p alīū seu alias qualēcūq; ꝑsonas ecclīasticas vl̄ secula/res ad romanā curiaꝫ sup earum causis ꝛ negocijs re/currētes illa q̄ in eadē curia ꝓsequentes aut ꝓcuratores negociorꝫ gestores. aduocatos vel ꝓcuratores ipoꝝ vel etiā auditores seu iudices sup dictis causis seu negoci/is deputatos occasiōe causaꝝ seu negociorꝫ hmōi ꝙbe/rāt mutilāt ꝛ occidūt aut bonis spoliāt cuiuscūq; pre/eminētie dignitatis ordinis ꝯdit̄ois aut status fuerit etiā si pontificali. regali. reginali. vel quauis alia ꝓfulge

Nono ant dignitate. Itē excō. ꝛ anath. oēs mutilātes vulnerā/tes ꝛ interficiētes seu capiētes ꝛ detinētes seu depdan/tes romipetas ꝛ pegrinos ad hierl̄m causa pegrinatio nis ꝛ deuotiōis accedētes ꝛ ī ea morātes ꝛ recedētes ab ipsa ꝛ in his dānes ꝓsiliū auxiliū vel fauorē eorūq; bo

Decimo na ꝓfiscam⁹. Itē excōicam⁹ ꝛ anathe. oēs illos q̄ p se vl̄ p alīū seu alios directe vel indirecte sub quocūq; titulo vel colore occupāt. detinēt vel hostiliter discurrūt seu in uadūt aut occupare discutere detinē hostiliter ꝓsumūt in totū seu in prem almaꝫ vbē regna sicilie trinacrie in sulas sardine corsice terras citra farū patrimoniū beati Petri ī tuscia ducatū spoletanū. comitatū venussinum sabine marchie. anchonitane. masse trebarie. romādio/le. cāpanie atq; maritime. ꝓuintias ꝛ terras ꝑcialis cōmissiōis ꝛ aluulsoꝝ ciuitates q̄ꝫ nr̄as bonon. ferrarien/sem. benenētanā. parusinā. aumiōn. ciuitatē castelli tuderrinū ꝛ alias ciuitates. terras vel loca vel iura ad ipam ecclīam ꝑtinentia ꝛ adherēres fauto/res ac defensores eoꝝ seu ī his dānes eisdē ꝓsiliū auxili um vl̄ fauorē. Nō obstātibꝰ q̄buscūq; ꝓulegijs ꝛ idul gētijs ac lr̄is aplic. generalibꝰ vl̄ ꝑcialibꝰ eis vl̄ eorū ateri vl̄ alijs cuiuscūq; ordis dignitatis ꝯdit̄ois et ꝓleminētie fuerit. etiā pontificali. regali. reginali seu q̄uis alia ecclīastica vl̄ mūdana ꝑfulgeāt dignitate q̄ ꝑdicta sede sub q̄uis forma vl̄ tenore ꝓcessis. q̄ excōicari ꝛ ana thematizari nō possunt p lr̄as aplicas nō faciētes plenā vl̄ exp̄ssam ac de ꝙbo ad ꝙbū de idulto hmōi ac oīmib⁹ loc̄ noīb⁹ ꝓpr̄ijs. cognoīb⁹ vl̄ dignitatib⁹ eorūdē mētio/nē necnō ꝓsuetudinib⁹ ꝛ obseruātijs. scīptis vl̄ no scīptis ab alijs ꝓpr̄ijs q̄ buscūq; p q̄ de hmōi nros ꝓcessus ac ten/tias q̄ munitudant ī eis se iuuare ualeāt ꝛ tuer. et q̄ q̄ ad hec ꝓsus rollum⁹ ꝛ oino reuocam⁹. de q̄bus q̄de sen/tijs nullis p alīū q̄ p romanū pontificē nisi dum raptꝰ mortis articlo. ꝓstitut⁹ absolui possit nec etiā tūc nisi de/stādo scīte matr̄ ecclie mādatis satisfactione vl̄ sufficiēti cautōe ꝓstita. Illos aūt cuiuscūq; fuerit ꝓmenitatis ordis ꝯdit̄ois aut stat⁹. etiā si pontificali aut alia q̄uis dignitate ꝑditos. q̄ de tenore ꝑnūl talibꝰ vel eoꝝ alicui seu aliq̄bꝰ absolutionis bñficiū impendere desi/dam⁹. eisq; ꝑdicatiōis lectionis admīstratiōis ꝛ anathematis ītia inuio/labiliter ꝛ audiendi ꝓfessiones officia interdicta⁹. ꝓdicatiꝰ/nes. ꝛ audiendi ꝓfessiones officia interdicta⁹. ꝓdicatiꝰ/nes aptē trāsgressoribꝰ ꝛ ꝑtrectoribꝰ suprad̄ict⁹ nos gra/uius ꝓcessuros. Ut aūt hmōi nr̄ ꝓcessus ad coēm oīm noticiā deducāt̄ carras siue membranas ꝓcessus ꝓdicto/res eosdē basilica scī Petri de vrbe in cenobio sacri palatij ac luminarib⁹ faciem⁹ affigi seu appendi q̄ ꝓcessus ipsos hi q̄ ꝓcessus hmōi ꝓtingat q⁹ ad ipsos nō ꝓuenerit aut ipsos ignorauerit nulla possint excusatione ꝓtendere vel ignorātiā allegare cū nō sit ꝓbabile q̄ ad ipos remanere i cognitiō q̄ tā patēter publicat⁹. Nulli ḡ oīno hoīm liceat hāc paginā nr̄e excōicationis anathematis. ecclīastici/tiōis. cessatiōis. irritatiōis. atq; nullatiōis. cuacuationis. interdicti ꝛ ꝑstitutionis infringere vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare ꝓsumꝑserit in/dignationē oīpotentis dei ꝛ beatoꝝ petri ꝛ pauli apo/stoloꝝ eius se nouerit incursur⁹. Datū rome ꝛc.

Quia ī isto ꝛ alijs pre. .A.

cedētib⁹. c. fit mētio ꝺ dignitate vl̄ ꝓsonatū vl̄ officio. et iō ad declarationē hoꝝ vocabuloꝝ put sūmunt a ca nonistis. No. q̄ dicit archi. sup. .j. ꝺ ꝓsuet. c. ꝓsuetudine. Dignitas ecclīastica cognoscit pluribꝰ modis. Primū. est cū ꝗs hz admīstrationē rei ecclie cū iurisdictione dis. lxxxix. volum⁹ ꝛ. c. diaconū. Secūs mod⁹ ē. q̄n hz nomē ꝓlatū dignitat̄ ꝛ ꝓlationē sine ꝓgratiuā ī ecclīa sua rā ī cho ro q̄ ī ca. sz nō hz admīstrationē rei vl̄ iurisdictionem sīē ī archidiaconatu ꝓmen. Tert⁹ mod⁹ est q̄n ex ꝓsue/tudīe ecclie habet aliq̄s ī dignitate. q. sit ꝓsuetudo. clesia est ꝓ dignitate. debet haberi. dis. xij. consuetudo.

Personat⁹ ꝺo cognoscit q̄n ꝗs habet ꝓgratiuā in choro ī capīlo. in repetitiōib⁹. in ꝓcessiōib⁹. in vocib⁹ dan dis ꝛ sil̄ib⁹ pluscq; alij canonici sui ordinis ꝛ nō tantus q̄tus illi qui sunt in dignitatib⁹ ꝓstituti qui in ꝓdictis ꝓrogatiuis preferunt eisdem possunt hec colligi ex ꝓ dictis decre. de elec. dudum ꝛ de ꝓben. c. de multa.

Officiū aūt aliquādo ponitur ꝓ dignitate ꝛ ꝓsonatu sicut ꝓz ex eo q̄ habet de ꝓben. ad hec. Itē illi q̄ habēt potestatē secularē dicunt habere officiū. Itē is cui cōmissa est dispensatio. Item tabellionatus. Item ministeriū ꝛ obsequiū. Itē actus corrigēdis ꝛ alijs mul tis modis. Cognoscit etiā officiū q̄n quis habet onus annexū sine honore ꝛ ꝓgratiua honoris. sic sindici. ꝓ/curatores. castaldi. De his habet ī. j. q. iij. saluator. Item vice domin⁹. qui habz ep̄atum dispōnere dicit habere officiū. Si aūt hz iurisdictionē cum admīstratōe. satis potest dici q̄ sit dignitas vt camerarius pape. Tertio

cognoscāt off.cūj. ꝑ ꝓsuetudinē ecclesie sicut est de dignitate vt qñ illi de eccl'ia habēt illud de ꝓsuetudine ꝑ officio simplicit. z nō ꝑ dignitate vel ꝓsonatu. Dico tñ q̄ quicūq; habet dignitatē hz ꝓsonatū hz nō ꝓuertit. ꝓsonat⁹ ꝓo dicit curat⁹ alicui⁹ eccl'ie prochial. z tales nō sūt in dignitate aliqua. j. q. iij. q̄stū. Sec⁹ aūt in archipb'yter⁹ ꝓpositus decanis prochialiū eccl'iaꝝ. de quib⁹ habetur l. dis. in capite. nā illos dico ī dignitatib⁹ ꝓstitutos. Et istō nomē ꝓsonat⁹ est fm vulgare anglie in quintia mis est. si bonū sit: Per. de archo. sup dc. si dignitatē. de tia q̄ ad fo. ꝓtēriosum in eccl'ia gradū tenēs q̄ qñq; ꝑ l. ab honorificētia in qua ponit ꝓsonā. qñq; offici un. ꝓpo officio q̄ō exercet denoīat. extra de ꝓsti. c. cuz accessissent. qñq; sumit sua ꝓpria z specialia noīa. sicut hoc nomē custodia. succētoria. decanatus. ꝓpositura z bmōi. a noīe aūt nō dēm⁹ ista iudicare hz ex affectu q̄ colligit ex actibz z exercitio in quibz ꝑsak. z ex talibz iudicatur verū sit dignitas ex de ꝓbo. sig. intelligētia. cum tibi notaris. Et sufficit ad hoc ꝙ sit cēsenda dignitas. etiā si ī modicis causis iurisditionē habeat. sicē bñt in pictauen. ecclia archipb'yteri. nā excōicāt suspēdūt z absoluūt. et sic ꝓter talē gradū dicūk bñe dignitatē. z sic sūt exclusi a pena. c. hz canon. de elec. c. statutū. ri. vj. Si aūt nullā iurisdictionē bñt hz tm̄ visitāt z postea ipi referūt cpo. sicut testes sinodales. de quib⁹. xxv. q. vj. cps. tūc cen senk bñe simplex officiū z nō dignitatē fm Butl. z Lau dul. Ārē no. ꝙ his dieby a quibusdā fuit diuulgata quedā ꝛuagans qui dicit facta a Job. xxij. in qua lata erat sna excōicatiōis ꝓtra mlieres faciētes sibi tricas ō capillis capiti suo nō affixis hz appositz. cui⁹ absolutio pape reseruabat. sed q̄stra in registro repiri non potuit. Sz etsi repta fuisset. puto tpam nō ligasse q: habuerūt mlieres iustā cām ignorātie. cū uotificata nō esset generationi huic. iā eni trāsierūt centū anni vel a tpe Job xxij. ꝑdicti. nec bmōi positiua docē pōt rō naturali. sed Euge. iij. qui nūc est voluit z declarauit nō tenere seu ligare sniaz illā z bñ. q: b̄ esset laqueū inūjcere aīabz fideli nō ꝓficere saluti aīaz. in q̄ō ꝑiculū ꝑlaroz verteretur fm btm̄ Tho. Et ad b̄. xxvij. q. j. viduas.

De causa materiali. id est ꝓter q̄d sit ferenda excōicatiōis sententia.

Capm̄ lxxiij.

Quia ō singulis excōicatiōibz q̄ habentk iniure bucusq; tractatū est et satis pluꝛe respectu opis. z ideo resiuū huius materie. l. de excōicatōe breuissime expediā z q: ꝓprie dicta ꝓtinēt a cām quasi materialē excōicatiōis ideo ad tpam quasi materialē ꝓtinētia ponā z exinde de causa formali z de efficiēti z finali. z cū his de quibusdā ad p̄ dicta sequētib⁹. Nota ꝙ excōicatio maioꝛ fieri nō debet ab hoie nisi ꝑ mortali petō fm Tho. z Pe. in. iij. di. xvij. Et q: in dānificādo aliquē etiā corpaliter. siue ī rebus tpalib⁹ aliqs mortaliꝛ peccat tō ꝑ dāno tpali etiam pōt quis excōicari. hz q: excōicatio est grauissima pena rū. iō nō debet infligi etiā ꝑ mortali nisi cū fuerit cōtumax Tho. Nec aūt ꝓtumacia fm Ray. triplex iuenit Triplex ꝓtuma i nō veniēdo ad iudiciū poꝛ fuerit vocat⁹ per iudicē triby edictz vl' vno ꝑ oīby q: ꝓtēnit vel veniendo sed maliciose se occultādo vl' impediēdo ne possit ad eū citatio ꝑuenire. ex vt lit. nō ꝓte. qñ. Scōa est qñ citat⁹ ad iudiciū venit sed nō vult stare iuri. vl' alias añ finiri causē. examinatiōz ꝓtumaciter inliciēriat⁹ recedit. hz. q. iij. certū. Tertia est qñ offensa eius est manifesta. vt iussus a iudice nō vult emēdare ex de ꝓbo. sig. c. ex ꝓte. idē Boff. Et no. fm Pe. de pal. in. iij. dis. xvij. q̄ cū excōicatio nō sit infligēda nisi ꝑ mortali q: ille solus iudicio eccl'ie est ꝑcidēdus q̄ iniudicio deū credit ꝓcisus cū sna iuris nō sit iniusta. pōt informare bō ꝓscientiā suā q̄ vbi nō peccat mortaliꝛ nunq; incurrit sniam iurz Et q: iniuria dicat q̄ō nō iure fit. ideo nō debet vñ iura nascunk inde nasci iniurie occasio. C. vnde vj. l. meminerint. Vñ cū sit iniuriosa excōicatio q̄ ferk sine mortali nō est sna iuris vbi nō est mortale. Excōicari pōt q̄s ꝑ inuasiōe vel retentiōe rez eccl'iasticaꝝ. de resti. spo. c. ꝓsanis. li. vj. ꝑ Inno. Excōicare pōt ꝑlatus ꝑ iniuria sibi facta. xxij. q. iij. Bulisari⁹. Excōicare pōt ordinar⁹ ꝑ defensa iuris sui. de sen. excō. c. dilecto. li. vj. Excōicari pōt quis ꝓter negligētiā. de ꝓse. dis. j. nemo Job ō lig. Excōicari pōt dns ꝓter ꝓtumaciā serui vl' ꝓcuratoris vt lit. nō ꝓte. c. j. de do. z ꝓtu. c. ij. z cū modificatione ibi notata Job. de lig. Excōicatio facta in genere valet cā expssa. z ꝓter ꝓtumaciā capli excōicank singuli culpabiles de caplo. de sen. excō. romana. li. vj. Excōicatio nis sna trib⁹ modis dicit iniusta. s. ex causa. ex aīo. z ex ordine. Ex causa quidē q: vl' nulla ꝓtendit in sna vl' si ꝑ tēdit vera nō est. vl' etsi vera sit nō est sufficiēs z rōnabilis. ex eo. sacro. Scōo dicit iniusta ex aīo qñ. s. z si cā ex pumak vera rōnabilis nō tñ ex zelo iusticie sed indignatiōis iudicis vel odij ab excōicatore. pmulgak. xj. q. iij. illa. de sen. excō. c. cū medicinalis. li. vj. ideo turū ꝓsiliū est q̄ si q̄s offendit nō ꝑ se hz ꝑ aliū q̄ caritative moueatur sniam. pmulget vl' si ꝑ se b̄ facere vult. ad min⁹ nō faciat b̄ dū mouek sed ꝓmittat motū forte colericū aliquantulū residere. Tertio ex ordie dicit iniusta qñ z si vera cā et rōnabil' ꝓtendak z ꝓferēs caritative moueat. attn̄ nō ꝓcessit admonitio cōpetēs vel nō fuit facta cora ꝑsonis idoneis. ex eo. sacro. admonitionē cōpetentē intelligas ad arbitriū iudicis siue trinā siue vnā ꝑ oīby maxie in notoriis. Pe. z Ray. Mod⁹ aūt z forma q̄ debet seruari hodie ifert̄ excōicationē bēs in se. c. Quāuis autē ꝓferēs sniam excōicatiōis iustā q̄cūq; ꝓditoꝛ modoꝛ grauiter peccet. z duplicit punak in iure tñ talis sna tenet z ligat ecclīastū ad ecclīam militantē. nisi sit lata a iudice qui nō habebat sup illo canonicā iurisditionez vel alia de causa esset nulla fm Ray. vnde q̄ nulla sit talis sententia. vide in. §. sequenti. Forma excōicandi

Excōicatōis sentētia §. I.

ipo iure nlla ēt nouē casib⁹. Prim⁹ ē. si is q̄ tulit eam nō habebat ō b̄ prātē vt q: nō erat iudex ei⁹. xi. q. iij. sentētia. vl' erat excōicat⁹ z hmōi. xxiij. q. i. audiuim⁹. Simil'r etiā fm Ray. ītrusus z suspēsus. z a iurisditōe alienus excōicare nō pōt. xj. q. ij. alienatōes. Si tñ crimen taliū cēt occl'tū tolerāda cēt eoz sna. hz nlla q̄diu corū crimē ē occl'tū z illi ab eccl'ia tolerank ar. viij. q. iij. nōne Dicit aūt intrusus q̄ nō fuit electus a maioꝛi ꝓte eligētiū De suspēso aūt dic b. Tho. in. iij. esse vez qñ est suspensus a iurisditiōe. vl' ab ordie z iurisditiōe. sec⁹ si ab ordine tm̄. Scōa est tū est lata sna post appellationē legittimā. silr etiā si plat⁹ dicat. Excōico te si appelles. vl' cū te ꝓparaueris ad appellandū talis sna nō tenet cuz oppressus q̄libet appellare possit fm Hosti. Si aūt dicat iudex. excōico te si habes res furtiuas tenet excōicatio. si haberes res illas nec suspēdit ꝑ appellationē si tū occl'tū ē furtū. eccl'ia nō vitabit. q: nō iudicat ō occultis xxxij. dis. erubescāt. Tertius est qñ ꝓtinet in tolerabilem errorē. ex eo ꝑ tuas. z in b̄ z in ꝑcedēti casu ille q̄ eos ꝓponit etiā si nō petat absolutionē debet audiri. vt in. dicto. c. ꝑ tuas. Sz si ad cautelā petat absolutionē nō debet denegari. q̄uis aduersarius vel excōicator se opponat nisi diceret cū excōmūicatū ꝓ manifesta offensa. quia tunc dabitur sic dicenti terminus octo dierū. et

Dignitas

si pbauerit nō absoluck nisi pstet emendā. vel dat cautionem de parēdo iuri. Si offensa dubia ꝓponak sed tñ pendēre pbatiōe prima. s. illi⁹ qui sic fuerit excōicat⁹ oportet cautari in illis omnib⁹ q̄ vt actor in iudicijs attendauerit. extra iudicū ꝙ in officijs postulationib. electionibus. z alijs legitimis actib⁹ debet admitti. ex eo. licet li. vj. q̄ si appellationē sup hoc nō fuerit prosecutus vt debuit infra tempus statutū a iure vel a iudice z ipse fuerit excōicatus noiatim z expresse lapso dicto tpe debet denunciari. z tam in iudicialib⁹ q̄ extra iudicialib⁹ actib⁹ remoueri donec de ipsius sententie docuerit nullitate. ex eo. licet. li. vj. Quartus est qui aliqs excōmunicatos non caueat illos qui excōmunicato priciparēt nō in crimine sed in locutione z aliqs casib⁹ iquib⁹ incurrit minor excōicatio. Nā talis sniа nō valet nisi ꝑmissa trina admonitione vel vna ꝑ trib⁹ vel nisi exprimant noiatim ipsi admonendi. extra eo. statutū. z. c. constitutionum. li. vj.

Quintus casus est qñ ꝓlatus interdicerēt suis subditis ne exponāt suis supioribus aut legatis aut inquisitoribus statutū eccliaꝝ suaꝝ siue monasteriorū. z de hoc ferrent sententiā excōicationis ex de offi. or. c. q̄ plerique. lib. vj. Et nota q̄ tum ad tertiū casum q̄ intolerabilis error ē fm Ray. cū sic dicit in dec. excōico te. q̄ credis in deū. vel q̄ nō fornicaris. vel q̄ obedis ꝓlatis tuis z hmōi. x) q. iij. c. si is qui pest. idē Petr⁹ Hoff. z Hostiē. in sum. q̄ addūt etiā q̄ intolerabilis error dici pōt q̄libet peccm mortale. Jre cū expresse extra ius pnunciak. vt. ij. q. vi. §. diffinitiua. Idē tñ Hosti. in glo. super. c. q̄ tuas dicit. q̄ sententia nihilomin⁹ tenet q̄ pnunciak extra ius nisi ille error in sententia exprimak. vel nisi fuerit appellatiōe suspensa. sed si error est in facto vt cū dicit. excōico te. qꝛ tale peccatū cōmissū q̄ tenet sententia. Buil. etiā dicit q̄ si ꝓlatus dicit. excōico te. qꝛ fecisti furtū cū tñ nō fecerit tenet sententia. vt. xi. q. iij. c. j. qꝛ nō est error intolerabilis expressus. nā talis causa si falsa sit est tñ possibilis. z q̄ tuis quo ad deū nō sit ligatus. ꝛ q̄ ad ecclesiam peccaret mortaliter si ꝓtemneret ex eo. per tuas. z ideo ꝓsulendū est tali fm Ray. vt sustineat excōicationē patiēter. humiliter z deuote. s. se nō ingerēdo diuinis aut cōtione fidelibus offerens se ad canonicā satisfactionē si in aliq̄ offenderit. z instāter petat absolutionē Idē Tho. Jnno. et Bern. Item dicit Pe. de perusio q̄ si supior precipit mihi aliq̄d iniustū non tñ mortale. puta q̄ dem sibi librum meū nō teneor illi parere si tñ ideo excōmunicet ligor. ꝙsules tñ mihi. vt illius mādato iniusto nō paream. nō ligak. qꝛ nō ꝓcipiat in crimine Job. an. de sen. excō. expūti. li. vi. sup verbo ad cautelā ponit oēs predictos casus z addit istos quartuor. Primus qui respectu ꝑmissoꝝ est sextus cū quis excōicak a delegato ꝓtra delegantis intētionē de ꝓbē. c. fi. Scōs si ferak a violante interdictū hoīs. s. de excess. pla. tanto. Tertius est vbicūq̄ ꝓlatus subditū suū excōicat ꝓtra ꝓuilegiū sui tenoris. ē. de priuile. c. cum capella. Quartus si feratur a delegato impetrato ab excōmunicato in casu non permisso. li. vi. de offi. or. c. plerique. Isti tamen casus additi videnk posse compbendi sub primo. Dicit etiā Per. de palu. in. iij. q̄ quando sapientib⁹ notum est sententiam esse nullā cuius apud vulgū nesciak potest homo non seruare eam in occulto sed in publico debet eam seruare quousq̄ scandalū rationabiliter sedauerit. vt sicut aliquis publice excōmunicak z publice denunciatur ita ex aduerso ipse publice causam quare sententia non valet. puta appellationē vel alis iniustā causaꝝ quo facto amplius nō est scandalū pusillorū sed phariseorū. Et ideo est ꝓtemnendum.

Error intollerabil.

De causa formali excōmunicationis. i. quō sit ferēda

Capitulū. lxxiij.

Norma aūt excōicatiōnis seu modus qui sit tenēdus. Si de sententia canonis q̄rit fm Hosti. hec ꝓferūtur cōpsoria canonis q̄ q̄ aliquis in factū dānatū a canone sub pena excōicationis incidit. De sententia excōicationis q̄ ꝓferk ab hoīe iudice sum. ꝙfessi. li. ij. eo. ti. q. xvij. dicit q̄ ꝙsueuit fieri sic sententia excōicationis ꝓpter talē vl talē cām excōico te. vl talē excōicamus. Jn scriptis hmōi. ergo ꝓbis equipollētibus debet vti excōmunicans arg. ad hoc. ij. q. vi. §. diffinitiua. Uñ Ray. dicit nō approbo sententia quorūdam simpliciū sacerdotū dicentiū. Denūciam⁹ talē excōicatū z tñ nunq̄ excōicauerūt cū. Et licz talis ꝓtā sit ab illis quib⁹ fit denūciatio qꝛ ipoꝝ nō est iudicare. vtrū sit excōicatus nec ne. tñ si de hoc agak extra formā iudicij nō reputabit excōicatus ꝑ hmōi verba nisi alis ꝓbet excōicatus z hoc satis tradit de sen. excō. cū medicinalis. li. vi. Nota q̄ est aliꝰ modus excōicationis quādo. s. psona ignorak q̄ furtū vel aliud maleficiū fecerit et tūc fit excōmunicatio in generali sub hac forma Quicūq̄ fecerit furtū nisi restituat vl qui aliquid scit z nō reuelet infra talē terminū. ꝑ primo z scdo z tertio edicto dato ipso facto sit excōicatus. vel aliquid sile. ex eo. a nobis. Et no. q̄ qui aliq̄d scit de materia ꝓpter quam lata est sententia excōicatiōis mō ꝓdicto fm Hostiē. nō tenek revelare damnū passo sed ꝓlato ecclesie. xxxv. q. vi eps. in sinodo. sed neq̄ ipsi ꝓlato debet reuelare publice si solus reuelator scit. z ꝓbare nō pōt. ij. q. vij. plerique sed secrete cū ꝓlatus secrete corrigere habet crimineos ar. xxij. q. v. hoc videk. Primo ergo sciendū q̄ cū sententia excōicationis aliqn sit lata a iure. aliqn a iudice siue ab hoīe. vt s. dictū est. Dicit Buil. sniam esse vl ferri a iure cū ab eo qui pōt ꝓstitutionē facere vel generalē vt papa. vel priculare vt legatus. archiep⁹ vl epus vel in pcliū. puntiale animo iuris statuēdi ꝓstituk aliquid illud roborar ꝑ sniam excōicatiōis in pperuū z generaliter in oēs subditos suos z statutus sores illius statuti. s. ꝙbi gra. Excōicamus omnes hereticos. z qui exercebūt vsuras vel tale aliq̄d cōmittant. Sentētia vero iudicis vel hoīs dicak esse q̄ ferk ꝑ ꝓstitutiōis faciēde generalis aut ꝑpetuc. Sz vt alicui ꝑticulari psone vel psonis ad vitā coꝝ vel vt alicui negocio ꝙsulak ad tps. sicut si dicak. excōicamus oēs illos q̄ vsq̄ ad b vel illud tps cōicabūt. vel faciēt guerrā vel illos qui interpellabūt tales moniales de turpitudine z hmōi. Et nota q̄ debet ꝑmitti excōicatiō trina admonitio vel vna ꝑ trib. alis iniusta est z iudex est suspēsus ab ingressu eccliē. ex eo. sacro. Et debet habere tpm ꝓuc mentia interualla nisi facti necessitas aliter suaserit. et debet ferri in scriptis ꝓtinentib⁹ causam excōicationis. Et excōicator exemplū scripture debet excōicato tradē ifra mēsem si sup hoc fuerit requisit⁹. aliter excōicator est suspēsus etiā a diuīs ꝑ mensem q̄ quidē si exequak irregularis efficit nec nisi ꝑ papā cū eo poterit dispensari. ex eo. cū medicinalis. Sed be pene nō tangūt eos. cū nō fit specialis mērio de eis sicut opteret. Nihilomin⁹ tñ etsi illa nō seruenk excōicatio ligat. Jo. tñ de lig. i tra ctatu de cen. eccles. dicit. q̄ est attendendū q̄ licet ꝓtumacia sit cā imediata ꝓpter quā fertur maior excōicatio ab hoīe. ipsa tñ ꝓtumacia aliqn ortū habeat a crimine. id est speciali inhibitione crimis facta ab hoīe. z tūc nō est opus monitiōe sup emēdatione crimis iam cōmissi. vt incidat. imo statim incidit. vt cum monet sup⁹ aliquē vt nō fornicek cū tali. alias ipm excōicat. si ꝓtrafaciat excōmunicatus est. z excōicari pōt sine alia admonitione sup emēdatiōe crimis z ratio. nam iste vere ꝓtu

Admo
tio ꝑce
re debe

maꝑ est. Aliquando ꝓtumacia habet ortũ a crimĩe iam cõmisso. ꝛ cũ cõmisit ꝙs crimẽ supq̃ erat admonit⁹ ne cõmitteret. sic nec lata nec cõminata sñia est in ꝓfectẽ et tũc est op⁹ monitõe si ꝓtingat. z si ꝓtumaꝑ fuit potest excõicari. Nota vbi ōr sub pena excõicatõis nõ ḃz vim sñie ꝛ cõminatõis. vt. C. cõminatoes. ep̃las. l. vnic. Et notat ex̃ de sagit. c. Arrem. sed Guil. dicit q̃ si iudex dicat. ꝑcipio tibi sub interminatõe excõicatõis. vl sub pena excõmunicatõis ne furtiue ordies suscipias nõ est sñiam sub ꝯditõe. z excõmunico oñes qui furtiue ordines suscipiũt tunc est excõicatus. Hugo dicit. q̃ si aliq̃d mandat sub interminatõe anathematis tũc est cõmunicatõis. tũc si est mandatũ hois statim ligat. si hoc intẽdit cui ḃ credendũ ẽ fm Hug. et Host. quia est sententia lata. Si est mãdatũ iuris. tũc ꝓfacies nõ statim ligatur. xxiij. di. p totũ. et hoc iõ q̃ mittit agit cũ lege cũ ministro legis. ff. de arbi. l. Si cũ dies. Host. dicit q̃ si iudex fecit canonẽ late sñie dicens. Quicunq̃ furtũ fecerit quis furtũ faciat. tunc ꝓfaciens est excõicatus. ex̃ de loca. c. i. al's hoc verbũ sub anathemate vel simile cõmi natorũ ẽ. ff. cõmi. epistolas. in rubro et nigro. nisi p hec verba. pferẽs intenderet ferre sñiam. q̃ p circũstantias ꝑlang. c. i. ꝯ iudices qñ volũt ferre sñiam sic seruant. Precipim⁹ sub pẽa excõicatõis vob quã nũc put extũc. z tũc put exnũci vos ferum⁹. No. etiã q̃ cũ iudex dic excõmunico vel sile semp intelligit de maiori excõicatione. ex̃ co. Si quẽ. Sola aũt ꝓsuetudo absq̃ lñia vl ꝑstõne nõ reddit aliquẽ excõmũicatũ. q̃ ille nõ est mod⁹ ferẽdi sententiã excõicatõis fm Guil. Itẽ si iudex vl ꝑlatus dicat. Habeo te p excõmunicato. si intẽdat p ḃ. pferens excommunicare tenet excõicatio. q̃ verba intẽtioni deseruiunt et nõ ecõuerso. xxij. q. v. humane. z fmo rei z nõ sermoni res est subiecta. de ꝛb. sig. c. Intelligẽtia. Nõ enĩ in talibus cuius verba exigant est ꝑscripta certa forma ꝛboꝝ sic in sacro baptismi z eucharisti. ꝓcor. Hosti. di. in summa. Non facio vim vtrũ. dicat iudex excõmunico te. vel scias te excõicatũ. vl te excõicatũ cognosce. vel habeas te pro excõicato. vel reputes te excõicatũ. vel alia quecũq̃: dum tñ voluntatẽ z ꝓsensum iudicis de ꝑsenti exꝑmãt. si cut et al's sitr ōr ex̃ de spon. c. si int' vir. z voluntas iudicis ꝑs spãlis oĩno p lege fuãda ẽ. xi. q. iij. Audi. cuius inuentio est. q̃ si dubitat de intẽtione in dubio diligẽda est via tuta. vt reputet se excõicatũ fm Hosti. z Guil. et sic q̃rat absolutõem. Si iudex dicat. excõico vnũ de istis duobus credit Guil. illũ excõicatũ. de q̃ iudex intellexit. Si autẽ sari nõ ꝑt. aut si vaga fuerit eius intẽtio neuter est vitãd⁹ vt excõicatus. Idem dic q̃ si iudex dicat. excõico te. z absoluo te. si sim' vtrũq̃ voluit nihil egit si vnũ post alterũ vtrũq̃ egit. Nota etiã cũ sñia excõicatõis lata ẽ sub ditione. nõ ligat anteq̃ extet ꝯditio. Host. ex̃. c. A nobis. Et si pendente ꝯditione appellet tenet appellatio. ſz si pure ferret sententia nõ releuat p appellatõem. transfert tñ cognitio cause in ſupiorẽ. de sen. excõ. c. Per tuas. et si pendente ꝯditione desinet esse et⁹ subditus tenet sententia nisi appellet. ex̃ de fo. cõpe. c. penul. fm Hostiẽ. z Inno.

Item si iudex ꝑcipiat alicui debitori q̃ soluat infra certum terminũ. aliq̃n sit excõicatus. dicit Inno. z Host. q̃ creditor nõ ꝑt terminũ plongare q̃ntũ ad sñiam excõmunicatõis. s. vitandã nisi iudex ꝓsentiat progationi. et tũc si aduenĩente ſcdo termio nõ soluerit. tunc ẽ excõicat⁹ quia termin⁹ videt progat⁹ cũ accessoriis si tñ ps in primo termino reputat sibi satisfactũ cessat tota excõicatio

Item no. q̃ si is q̃ sñiam generalẽ promulgauit excõicationis moriat. vel a ꝑlatõe amoueat ille qui faciat postea contra talẽ sñiam nõ est excõicat⁹ nisi diffimendo illud statuerit. ff. de offi. ꝑsi. l. i. vel nisi a successore exꝑsse ꝓfirmet. ex̃ de loca. c. i. fm Host. Excõicari ꝑt ꝙs ꝑlras etiaz excõicato igrante si ḃ exꝑssit excõicans. ſz nõ punit intermedio tpe si ingerat se cõmunioni fideliũ. Jo. de lig. sufficit q̃ sñia excõicatõis vel interdicti sit lata publice ad ḃ vt reneat quis ad obꝛuantiã ei⁹. ex̃ de cle. exc. mi. c. Illud. Excõmunicatio ōr ꝓpetua. q̃ nullũ tpus ꝓtinet diffinitũ. intelligit tñ donec expirat. Jo. de lig.

De causa efficienti excõmunicatõis. id est ꝙs possit excommunicare. Capitulum. lxxv.

Excõicatõis efficiẽs causa est ꝙ põt excõicare. Sciendũ q̃ q̃ excõ municationẽ ferre pñt in alios nõ solũ epi z ſuplores. sed etiã ꝑlati ꝑncipales collegiaraz ecclĩaz infenores epis. vt abbates etiã nõ ḃnducti dũmõ fuerint cõfirmati. ex̃ de simo. Siẽ tuis. Et priores pñt excõicare singlos de collegio. alienos etiã si in eos aliq̃ iure speciali habeãt iurisdictõz. de off. ōr. Cũ ab eccliaz. Archidiacon. etiã videt q̃ possit excõicare licet nõ sit ꝑsbyter. ardiuit. xxv. c. Perlectis. nisi ꝓsuetudo sit in ꝛriũ. Sacerdotes vero parochiales excõicare nõ pñt. nisi aliq̃ spãli iure iurisdictio eis cõpetat. ij. q. i. Nemo. vl nisi vbi essz cõsuetudo q̃ dat iurisdictõz. ix. q. iij. c. Conqstus. Tho. Alber. Goff. Jo. de lig. qui Jo. in trac. de cen. eccliẽ dic sic. Potestas excõicãdi ꝓcedens ex ꝑmissione cõperit sacerdoti nõ alio. Nam z ipm exercet semp cũ ꝑ positus ẽ curie nisi sit ꝛria ꝓsuetudo vel superioris inhibitio. Facultas aũt excõicandi ꝓcedens ex iurisdictõe spãli cõperit ꝑlatis bñtib⁹ ordinariã iurisdictionẽ a iure cõi ꝓsuetudie vel ꝑuilegio spãli. vt dic Innocen. Ad ḃ aũt q̃ talis facultas cõpetat requirit q̃ sit clericus vel religiosus electus p vniũsitatẽ ecclĩasticaz. z q̃ ad dignitatẽ ꝑncipalẽ. al's nõ ḃz ordinariã nisi ꝓsuetudo vel ꝑuilegiũ ꝓcedat cõperit etiã hoc bñti iurisdictõz spãlem a ꝑlato ecclĩastico. vt delegato. cõperit etiã bñti ordinariam nõ principal's. vt vicario ordinarij. Dec ille. Solus epi⁹. i. nõ inferior excõicat cũ solẽnitate. de q̃ ht̃ xi. q. iij. Debent. Excõmunicare ꝑt metropolitan⁹ suffraganeũ suum cũ sit ei ordinari⁹. di. xij. De hiis. Jo de lig. Excõmunicare et suspẽdere ꝑt epi⁹ ꝑpt ꝓtumaciaz ortã in iudicio sine cõsensu capli. Perpetuo aũt ꝓpter crimen suspẽdere nõ ꝑt sine cõsensu capli: nisi sibi aliud cõpetat aliquo iure spãli. xv. q. vij. Epi⁹ nullus. Jo. de lig. Excõmunicare ꝑt capitulũ l' prior sede vacãte cũ succedat in iurisdictõaliby. de ma. z obe. Cũ olim. Excõicare nõ ꝑt ꝙs scipm. ij. q. iij. Si is q̃. Jo. de lig. Excõicare ñ ꝑt qui violauit interdictũ. Excõicare nõ ꝑt mulier ꝑlata cũ caret clauib⁹. de pe. z re. c. Noua q̃dã. Excõicatio lata per delegatũ extra sibi cõmissa nõ valz. ij. q. iij. c. i. Jo. de lig. Et no. fm Richar. in. iij. q̃ si iudex delegatus post reuocationẽ cõmissiõis sibi facte excõmunicet aliquẽ anteq̃ reuocatio cõmissiõis ad euz potuerit q̃uenirī tenet sñia q̃ adhuc remanet penes eũ ptãs sibi cõmissa. ḃ pcurãca. Auditis. in glo. aliqui tñ ꝓbabil'r dicentes sic distinguunt. q̃ aut ille q̃ reuocat cõmissionẽ intẽdit z exꝑmit q̃ sit irritũ z inane quicq̃d extũc p delegatũ fuerit attentatum aut nõ. si ꝓmo mõ nõ tenet sñia postea lata a delegato si non remanebit sñia. Dec ille. Ex causis sñia ab alieno epo lata ratificari nõ ꝑt p ꝓtium cpm. q̃ a ꝑncipio nulla fuit fm Inno. z Barth. hic. Excõmunicare nõ põt laic⁹ z suspẽdere nisi ex delegatiõe pape. tũc enĩz posset. xxij. dis. ſ. verum. Excõicare nõ ꝑt epi⁹ extra suam dyocesim et alij ꝑlati extra territorium sue iurisdi

Ꝑlati.

Archidi.

Capl'm'

Mulier.

Delegat⁹

Laicus

ctionis fm Hosti. quia cum non sit ds excõmunicãdus sine cause cognitõe. xi. q. iij. Nemo. z p ons loc⁹ reqrit in quo possit sedẽ p tribunali. Eps aũt epus in aliena dioc̃si nõ pt sedẽ p tribunali nec aliqd disponere ꝓtẽtiose iurisdictõis. ix. q. ij. Epm. nisi de ꝓsensu illi⁹: ad cui⁹ territoriũ se transtulit. Epi tñ expulsi pñs exercere iurisdictionẽ in aliẽa dioc̃si circa. s. subditos suos. z sic pñt absoluẽ z excõicare. vt de fo. cõpe. c. q̃uis. in cle. xxi. di. dent q̃. Quidã tñ dicũt q etiã ex suã dioc̃sim pt eps excõicare. ix. q. ij. Archieps. Forte q ꝓcedi pt de notoriis. qr nec illa reqrit cause examinatõem. ix. q. iij. §. fi. In summa ꝓfess. li. iij. tit. xxxij. q. iij. Excõicare nõ pt plat⁹ eos in qbꝫ bz iurisdictõz tpalẽ tm fm Host. de of. or. dilectus. et ẽ nisi hẽat ist̃ ex ꝓuilegio spali vl ꝓsuetudie q etiã dat iurisdictõem. Excõicatio lata p eũ q cõi opi. nõ credebatur excõicatus tñ erat nõ tenet. iij. q. vij. §. Era. Nam neq; excõicatus neq; scismatic⁹ nec intrusus. nec suspensus a iurisdictione secus si solũ ab officio nec violans interdictũ excõmunicare põt. vt. s. dictum est.

Quis nõ pt excõicari. §. I.

Nota q excõmunicari nõ pt mortu⁹. nã mortu⁹ bo nõ ẽ homo. de sum. tri. z fi. carbo. c. i. Excõmunicari enĩ a canone nõ pt. qr hmõi excõicatio nõ ferk nisi ꝓpter crimen et mortu⁹ delinqre nõ pt. A iudice etiã excõicari non pt. nã tal⁹ snia reqrit monitionẽ ꝓcedentẽ. mortu⁹ enĩ monere põt: nec ꝓtumax ꝓstitui. In qbusdã tñ casibꝫ spalibꝫ mortu⁹ excõicat. z ẽ ad terrorẽ: z portus rõne ꝓcedentis vinculi q̃ pñtis. ꝓpter qd̃ fit negatio sepulture. cõtonis oronis z hmõi. vt in crimĩe heresis z in notorio crimine

Mortu⁹

decedentis. Jo. de lig. Excõicari nõ pt iudeus vl̃ paganus. qr null⁹ pt pdere qd̃ nõ bz. nec re nec spe. qd̃ verũ est de cõione intrinseca sacramẽtoz. ex quã sunt iudei z pagani. circa quã de bis q̃ foris sunt. nihil ad nos. ij. q. i. c. multi. Sz de cõione extrinseca fidelũ inqntũ aialia cuiuslia z socialia. vrpote in mercimoniꝫ z aliꝫ actibꝫ humanis. q̃uis a tali cõione directe excludi nõ pñt. ita q exclusio terminet in eos. qr nõ sunt subditi. p indirectũ tñ pñt. s. interdicendo fidelibꝫ cõionẽ talium. Jo. de lig.

Judeus

Excõicatoẽm incurrere nõ pt papa. nisi ꝓpter heresim. ꝺ qua z iudicari pt z deponi. xl. di. c. si papa. alis excõicari nõ pt. nec ab hoie cũ sit superior oĩbꝫ. di. xxi. Inferior. nec a canone. qr solut⁹ est a canõe. q̃uis fm canones deceat viuere. nec etiã minor participãdo cũ excõicat⁹. ex de sen. excõ. Nulli. in glo. sed excõicatiõe q̃ sepat a deo ꝓpter mortale bñ pt excõicari. imo qr sine cõparatione creatus est maior. sine cõparatõe a deo longius separatur.

Papa

Nõ papa posse deponi vpt heresim

Excõicationis snia lata p statutũ epi nõ ligat. nec ipse nec metropolitan⁹ eius ꝺfaciendo intra territorium sui suffraganei fm Laudul. Jo. an. z Jo. cal. Pau. z Hosti. qui in sum. dicit. Certo certius est tenendũ nec superiores proferentẽ snĩam fulminatoriã ligari. xxi. tit. Inferior. idem tbo. in. iij. Contrariũ tenet Hugo. Archiẽ. z Pe. de bel. Jo. ꝺo de lig. circa hoc sic dicit in tractatu de cen. eccle. Et ego ꝑsiderauĩ circa ꝓcordiã hanc opi. z pẽdero. largã differentiã hãc. s. an eps vt eps. z archieps vt archiepus incidat in statutũ fulminatoriũ. an epi z archiepiscopi vt priuati aut qlibet incidat in ipm in prio casu crederẽ neminẽ ligari. Jn scõo cãu vtrũq; ligari subiecta exempla. Disponit statutũ q qlibet exercens iurisdictionẽ in tali loco z tpe sit excõicatus. vel qlibet celebrãs sit excõicatus eps vt eps. z archieps vt archieps. iurisdictionẽ exercens non sunt ligati. vel eps pontificaliter celebrat. vel etiã archieps in pfato loco. pbito nõ sunt ligati. Exemplũ secundi. Disponit statutũ q qlibet furtũ cõmittens vel ad azardũ ludẽs. vel aliud sile faciens sit excõicatus epus cõmittit furtũ vel ludit ad azardum.

Item cũ hoc faciant z priuari ligank. z sic posset haberi opinionũ ꝓcordia. Sz qr ples doctores et solẽnes tenẽt simplr ꝓmã opinionẽ ipa videk magr tenẽda. di. xix. in canonicis. Excõicari nõ pt subditus epus ex territoriũ Subditi sui superioz ab eo rõne domicilij vl̃ delicti vel ꝺcus fm ius. inno. de fo. cõpe. c. fi. Hosti. z Pau. de aleaza. Jo. ꝺo in. c. eps. xi. q. iij. in ꝓma glo. tenet p. c. si epus. z. c. si qs pliphyt. Jdẽ Jo. ꝺo lig. dicũt q iudex atrare pt subditũ ex territoriũ citatõe arratiua. de offi. or. Romana. li. vi. & ex ꝓmaꝫ constitu: z sic excõicari. Excõicationis snia lata p statutum plari. tum epi vl̃ alteri⁹ ordinarij nõ ligat subditũ talis plati. venientẽ ꝺ ipm statutũ ex territoriũ iurisdictionis ipius. etiã si ꝓba statuta diceret q ꝺcunq; fac̃ tale qd̃ in territorio vel ex sit excõicat⁹. sic tenet Jo. de lig. allegãs ad ẽ. c. vt animaꝫ. de ꝓsti. li. vi. nec ob. illa ꝺditio etiã extra territoriũ. qr ius dicit: extra territoriũ qd̃ non licz. Excõicari minores nõ pñt nec suspẽdi nec interdici frẽs ordis ꝓdicatoꝝ ab epis vel prelatis eccle. nisi sup ẽ hẽrent spalem lniam et recuẽrem pape q̃ facerẽt mentionẽ de ipo ordie. z li. ferret sententias ꝺ eos irrite sunt z inanes z ẽ ex ꝓuilegio concesso ordini fratrũ ꝓdicatoꝝ: qd̃ incipit Meritis. qd̃ est alexandri z in ꝓuilegio. Nimis inique. Jtẽ cogi non pñt dicti frẽs ordis ꝓdicatoꝝ vt eoꝝ ꝓtonibꝫ subijcianẽ. ẽ est ẽoꝝ ex ꝓuilegio Boni. virtute. Excõicat⁹ nõ est faciens ꝺ statutũ infringẽs excõicationẽ in loco expto in tra territoriũ ipius statuentis. Jo. ꝺo lig. q remittit ad ꝑ dicta. z allegat etiã. c. luminoso. xvij. q. q. vbi ꝺ q reprũ Gregorij. q eps nõ ꝺz exercere aliqd sue ꝓtis in mõasteriis. Et glo. ibidẽ dic̃ q loquit ꝺ exẽpto. hãc opi. tenet Jo. an. z Jo. cal. qui oẽs disputãt z dicũt q subdit⁹ delinq̃s intra dioc̃sim. s; in loco exempto nõ ligat statuto epi influentis excõicationẽ. puta eps statuit. q ingredi entis mõasterij sue dioc̃sis sit excõicatus. intrat qs monasterij monialũ exemptaꝝ nõ incidit tal⁹ vigore dicti statuti. Archi. z fride. ꝺ senis disputãdo tenẽt ꝺ. Pe. de ancha. in lectura sup sexto de ꝓsti. c. vt alaz. recitat vtrã ẽ opi. z ꝓducit. Ego plene istoꝝ dñoꝝ rõnes refero in c. Postulasti. de fo. cõ. z reduco eos ad ꝓcordiã sic. Aut plat⁹ loci exempti ex forma ꝓuilegij bz iurisdictoz epalẽ in suo loco exempto. Et sic est ꝑa opi. Jo. cal. z sequacũ. aut nõ bz iurisdictoz epalẽ. z sic est ꝑa opi. archi. z aliorum. Rõnẽ bñ ibi videre potes. Nota etiã fm Laudul. q sub diti religiosi extra septa loci in q degũt. z ex eoꝝ clausura suoꝝ plator sentẽtijs ligank. z eis tenẽt. tot⁹ enĩ mũdus est eis p territorio. qre vbicũq; ẽ psona subiecta vel potẽs religata. illic se extẽdit prãs eoꝝ fm Dinĩ. Excõmunicationis snia ferenda nõ est vbi mitritudo est in crimine. z periculũ timek scismatis vel scãdali. di. l. vt ꝓsti tueret. xxij. q. iij. ipsa pietas. Ueritas iusticie. qt scandalũ dalũ postponẽda nõ est. qd̃ sane intelligẽ. vt sz dcr inqq snia. Jo. de lig. Excõicari nõ pt collegiũ vel cõitas. c. Ro mana. li. vi. q si fiat: licz ꝺdã dicãt q tenet. alij ẽ dicũt fm Rich. z mel⁹ in. iij. q nõ tenet sed bñ pñt excõicari singuli de collegio fm Host. puta sub his verbis Excõmunico ꝓpositũ: decanũ z oẽs alios de tali collegio. nec debet excõicari vn⁹ p pcõ alteri⁹. xxij. q. ij. si habes. Si tamen fieret tenet. xi. q. iij. Sententia.

Collegium

Quis possit excõicare. §. II.

Jmperi. Excõicari põt imperator vel ꝓnceps ab epo suo. ij. q. vij. §. Cũ balaã. Excõicat reglariter imperator. Jo. de lig. Epi et rex solũ p notoriis. di. xxij. valẽtinian⁹. Jo. de lig. Excõicari pt ignorãs z absens: z si moriat antq; sciuerit li ber est q ad deũ qntũ. s. ad snĩam. absolui tñ pt ꝺs post mortẽ si apparuerint signa ꝑnitẽtis illi⁹. qre qd̃ est excõicatus. xi. q. iij. nemo. Jo. de lig. Excõicari pt archiepus a subdito delegato si est prãs sibi ex superioꝝ cessa. ij. q. vi.

Jmperi

Archiepus

Pisco

Raptor

ca. Si epūs. de cle. nō resi. Ex tua. Excõicari põt raptor si ne admonitõe pmissa si rapina est mānifesta. et si pns ē, et statim nō restituat: si restituat infra tps pfixū. ex ō sen. exē. Romana. li. vi. Excõicandi sunt etiā post mortē: qz scripta cōtinēt heresim qō intellige nisi ipsi et scripta et cos submisissent correctioni et determiationi eccie. vt fecit abbas Joachim. ex de sum. trī. et fi. ca. c. Dānam⁹. et etiā q̄ hereticos heredes instituit. xxuij. q ij. Sane. ma/

Cōtrarij pape.

xuij. q. iij. resecande. qō intelligendū ē de pcīs manifestis. ij. q. i. multi. nisi post monitōez se correxerint. xl v. di. dūr: et pcipue ex prēptu. di. xvij. nulli. Dicunt eni vio/

Excõicatores plices.

latores canonū. blasphematores spūsscti. xxv. q. i. violatores. Excõicari pt qs plaries. et pter candē cām fm io. an. facies ō canonē fulminatoriū excõicatōis ex īgrātia ipsi⁹. puta exigit qs pedagia a clericis īgrās excusationē sup hmōi. nō excuset qn legek snia excõicatiōis. de reg. iur. Ignorātia. li. vi. qō est vex de canōe vlis eccie. Sē

Ignorantia crassa

tentijs aūt ordinarioz p statuta laīs nō liganť īgrantes nisi īgrantia fuit crassa aut supina. de pnīs. c. vt aiarz. li. vi. Et dic. Pe de ancha. sup dicto. c. q ignorātia crassa est qn qs ignorat qō publice factū est in ciuitate. vt dis. xxxviij. in pn. vel nō intelligere qō oēs intelligunt. hoc eni est lata culpa. hec ille. Et hoc intellige nisi fuerit impeditus vt nō possz scire. puta. quia infirmius vel incarceratus. et hoc nō ab alijs audiuit.

De causa finali excõicatōis. i. ad quē finē fiat. et de effectib⁹ excõmunicationis. Cap'm. lxxvi.

Causa finalis excõicationis est vt excõicatus delictū suū recognoscat et ad dēū redeat. Imitat eni ecclia in hūsmodi snia iudiciū dei fm Tho. in. iij. dis. xviij. q pec catores p diuīsa flagella castigat vt eos ad bonū trahat. et ipos sibi reliquit: vt auxilijs subtractis. qb⁹ ad mala pcedebank. suā infirmitatē cogīscāt. et hūiles ad dēū redeant. sic ecclia aliqs excõicat sepādo eos a cõione fidelium vt erubescāt et suffragijs et alijs spūalib⁹ puari p hūilitatē seipos cognoscentes ad pniam redeāt. Vñ excõicatio medicinalis ōz. ex de sen. exē. Cū medicialis. li. vi. Est eni quedā pena nō culpa. pene aūt sunt medicine fm pbm et dicit Aug. q nulla est maior pena in eccia excõicatōe xxuij. q. iij. corripiant. Ex hac aūt excõicatōe ꝯsequunť dāna ex/ mīta dāna spūalia et tpalia. Prīo qdē priuat excõicatos gat⁹. iij. q. iij. Engeltrudā. Scdo puat suffragijs eccie per qō incurrit triplex incōmodū fm tria q̄ qs ꝯsequť ex excõicatōis sactis ecclie. Non eni est susceptibil⁹ alic⁹ sacramēti sic li de. Valent eni suffragia eccie ad augmētū grācis q̄ hūt vel ad meredū eis q̄ nō hūt. et q̄ntū ad pticipem dei habendā. q̄ntū ad b dīē mgr̄ snīaz q gra dei p excõicatōz subtrahit. Valent scdo ad pticipem dei hūdā q̄ntū ad b dīē mgr̄ q p excõicatōez pticip dei ei sbtrahit. et sibi ipsi relinquit. nō tn ira q oino a puidēcia dei excludat sz ab illa pticipe q filios eccie spēali mō custodit. Valēt tertio ad defendēdū ab hostib⁹. et q̄ntū ad b dīē mgr̄. q diabolo maior ptās seuiēdi dat in ipz corpalr et spūalr de boc. xi. q. iij. Nihil. Dīc Aug. Nihil sic oz formidare xpianus bō qs separi a corpe xpi. Si eni separat a corpe xpi nō est membz eius. Si fō nō est membz eius. nō vegetat spū eius. Si tn qs inuste excõicat et humiliter puat excõicatōem hūilitatis meritū. recōpensat excõicatiōis dānū fm Tho. ibidē. Richar. in. iij. dicit. q excõicatus ex intusta cā nō ppt b excludit a suffragijs ecclie. qz nec ecclia b intēdit. xi. q. iij. et si. Sz etiā excõicat⁹ p iusta cā si penitet et diligētissime pcurat absolutōez parat⁹ satisfacere. et facere qō in se est. extūc sibi valēt orōnes ecclie. dū vero stat obstinatus in sua excõicatōe. qūis in aliq̄ p. osint orōnes ecclie. longe tn min⁹ qs alijs nō excõicatis In pmatiua eccia qn oportebat p signa ad fidē homines inuitare. p excõicatōem seq̄bat aliq⁹ effectus. s. mānifestata vexatio corpalis diaboli. vt. i. Cor. v. Nunc aūt inuisibilr sathane tradit et spūalr mō pdicto. vñ Aug⁹. Dilectissimi q excõicat a sacerdotib⁹ sathane tradi dicit quō qz scz ex ecclia est diabol⁹ sic in ecclia xp̄us. ac p b quasi diabolo tradi ōz. qz ab ecclie vnīōe remouet. vñ illos qs apl's tunc sathane tradit⁹ pdicat excõicatos a se esse demōstrat. Tertio excõicatus nō pt cū alijs inter esse diuīs. vel cū alijs in eccia orare. alīs mortalr peccat. nec etiā sz ei extra eccia sic ppe stare q audiat diuīa. de pe. et re. q in re. Non tn phibek ab ingressu eccie. dūmō ibi nō audiat diuīa. vel cū alijs oret ibi. Jo. de lig. Pōt etiā inesse pdicationi. sz alīs ad officiū dicēdū. i. horas canonicas ad qs est obligat⁹. tenek nihilomin⁹ dicere sz solus et sine dīs vobis cū. Quarto excõicatio iusta excludit a regno celoz. xxuij. q. i. Quisqs. Sz et iusta lata si ptēnat a regno excludit. xi. q. iij. nemo. vbi Crisp. sic ait Nemo cōtemnat vincula eccīastica. qz nō est bō q ligat: sed xp̄s q prātem dedit hāc. et dignos fec hoīes tanti honoris. na tales mortalr peccāt i m toc. Quīto excõicatus excludit a participatione cum alijs fidelib⁹ in loq̄ndo. salutādo. comedēdo et hmōi. xi. q. iij. sicut. Excipiunť tn q̄dā p̄sōe cū q̄b⁹ pticipare pt. vt. j. dicek ti. se. Sexto excõicatus si sciēter ingerat se diuīs officijs alic⁹ ordīs vtens si ē clericus efficit irregularis. ex de clēr. Ex aplice. nec pt dispensari nisi p papa. ex de sen. et re iu. de ceteris. Si tn baptisaret in casu necessitatis vt vetula et sine solēnitate. nō est irregularis fm guil. Pe. de pa. in. iij. dist. xviij. plen⁹ et pfectius ponit b q dicit q excõicat⁹ si ecclesiasticus ordines recipit fit irregularis. et hoc vex ē nisi probabilis ignorātia excuset. ō cle. ex. mi. aplice. et b siue suscipiat ordinē sacz siue nō sacz. q nō distinguit. ex. e. cū illoz. et licet ibi distinguat inter errorē iuris et facti q̄ ad incursionē irregularitatis. si tn error facti esset pbabil⁹ excusaret cū grauis⁹ sit celebrare excõicatū qs ordinari. Un si pbabilis ignorātia p̄seruat ab irregularitate celebrantē pari rōne ordinatū. Si aūt est ignorantia nō pbabilis abbas dispensat si tal's. s. est regularis. Si fō secularis ē solus papa vt ibidem. Et qūis aliq restringant illū casum ad excõicatū pter iniectionē manuū. tū quacunq de cā sit qs excõicatus. videk eadē rōne q abbas possit dispensare. Si fō exīs excõicatus nō celebrat. sz in suo officio exequens se ingerit diuinis efficit irregularis. ita q nonisi p papā dispensat. xi. q. iij. c. penul. Un sacerdos solenniter baptizans. aut in foro ꝯscie absoluendo siue palā siue occulte vel q̄modocūq ꝯbit irregularitatē. secus si baptizaret in necessitate est vt vetula. Et sil'r excõicatus est si puate dicant ep'lam. vel etiā solēniter sine manipulo. tn vbi est ꝯsuetudo q fiat p nō ordinatū nō incurrit. Item si actū mīor ordinū etiā solēniter exerceat cū hoc etiam p non ordinatum licz fieri possit. nō incurrit. Si aūt sacerdos solēniter officiaret eccīaz in matutinis vespis vel alijs horis incurreret. secus si psalmonizādo cū alijs qō etiā factū laīa. Item si ep̄s tulit snīaz excõicationis in celebrantē in aliq capella sine sui snīa celebrās in pma vice nō efficit irregularis sed excõicatus. Scda aūt vice ibi vel alubi celebrando. efficit irregularis. sz si capella eet simplr interdicta. fūc ibi celebrās pma vice etiā efficit irregularis. ille fō qui excõicatū publice admittit. ad diuīa. est et interdictus ecclie ingressus. s. ad celebrandū et officiandū. nō tn est irregularis. nisi postea admisit talē ad diuīa se ingerat diuīs añ purgatoem ex cessus hmōi. de q ex ō sen. exē. c. is qui. li. vi. Et no. q dic

xi. q. iij. c. oīs xpiānus.

Richar.in.iiij.di.xviij.circa candē materiā.q si ille qui ordinat in excōicatōe scit se eē excōicatū ꝓter iniectionē manuū in clericū.siue iniectio sit enormis siue nō siue h̄ añ ingressuz religiōis siue post.sup tali irregularitate ꝑ plarū suū dispensari nō pt.in ordine tn̄ p̄dicatoz̄ z mi/ noz̄ ꝑ priuilegiū ꝟrute ꝓspicuos.pñt ordinatos in excōi catione vel suspensiōe vl̄ inhdicto plari eoz̄ sup tali irre gularitate dispēsare.etiā si ꝓfessent añ ingressuz religio nis.nisi casus excōicatōis fuisset enormis.ita q eēt abso luto pape reſuata.Item q̄ dz ignorātia dicit Richar. q in foro ꝓscie credit cuilibet dicenti se habuisse iusz vl̄ facti ignorantiā in hmōi qñ fuit ordinatus:sz in foro cōten tioso secus. Septimo excōicatus nō pt suscipi ad reli/ gionē nisi pr̄ absoluat fm Ray.Si tn̄ fuit receptus.te net receptio.Silr etiā pfessio excōicati tenet.Frēs autē ordinis p̄dicatorum ex speciali p̄uilegio possunt absol uere seculares ingredi volentes ipm ordinē.nisi eēt casꝰ pape reseruatꝰ. Octaua excōicatus eligere nō pt nec eligi vt no.eꝛ de appel.c.Constitutꝰ. Si secus factū fuit talis electio ipo iure nulla ē.eꝛ de ꝓsue.c.Cū dilectus. et.ix.q.i.Nos in hoiem.vbi etiā dicit glo.q si q̄ eligunt cū excōicato viciat electio.Itē qz dicē regula iuris lib.vi. Infamibꝫ porte nō patent dignitatꝫ. Sz cū excōicati maiori excōicatiōe sint infames.vtz.vi.q.i.infames.vbi dicit in textu excōicatos.ergo ꝛc.q̄ō etiā tenet Hal. Et intelligit de excōicatiōe notoria.Et dicit Pe.de pa.hoc esse verz.nō solū de dignitate eccl̄iastica regulari vel secu lari.sed etiā de laica.vñ in regē vl̄ ip̄atorē ñ pōt eligi.de elec.Per venerabilē.silr nō pt ꝓferri bñficiū.de excess.p̄/ lato.c.Tanta. Mona excōicatus nullū bñficiū eccl̄ia/ sticū acq̄rere pt.de cle.excō.mi.c.Postulastis.Et de bñ/ ficijs tam habitz̄ dū est in mora petendi absolutiōez̄.nil percipiet.eꝛ de appel.Pastoral.Sec⁹ si nō est in mora.de excess.pla.Quia diūsitatē.Jo.de lig.Et dicit Pe.de pa. in.iiij.q si q̄s est iniuste excōicat⁹.vel facit posse suū de impetrādo absolutiōem ab iniusta excōicatione in foro ꝓscie facit fructus suos.etiā in foro exteriori dz cum eo dispēsari.z ꝑ simplicē dispositionē secū factā.etiā p tpe in q̄ mora erat pt fructꝰ accipe.secus aūt si tpe electiōis vel ꝓfirmatōis vel collatōis erat excōicatus.q: tūc nul lum ius fuit acq̄situ ꝓpter q̄ō nō sufficit dispēsatio.sz re q̄rit noua collatio.Uñ si est bñficiū ptinēs ad collatōz̄ epi.vel simplr vel ptunc rōne delicti.q: ꝓtulit excōicato nō sufficit eius dispensatio.sz dispēsatio pape vel alte rius q̄ pōt ꝓferre ex certa scientia fcā sufficit.z hr̄ p:o no ua collatiōe.Absolutꝰ aūt nō ex hoc ipso facit fructꝰ suos medio tpe pceptos nisi cū eo sup h̄ fuerit spāliter dispē satum.vel iniuste fuisset excōicatus.vel nō fuisz in mo/ ra petendi.Nec ille. Decimo excōicatꝰ est ab officio et bñficio suspensus.Uñ nec ligare nec absoluere pt.ꝛxuij q.i.Audiuimꝰ.nec pt bñficiū conferre.de excessi. pla.c. Tanta.tamē tādiu tolerat valet q̄ō fit ab eo.vt si quis ret aliquē eccl̄ie vel alteꝰ ꝓfirmaret electiōez̄.ar.viij.q.iij in.iiij.di. xviij. nōne.nisi forte esset notoriū.Dicit richar.q si oēs actus legitimi q̄s aliq̄ exercēt dū eoz̄ excōicatōes latent: eēnt irriti z inanes iudicādi.postq̄z eoz̄ excōicatio eēt detecta mlti ō statu suo eēnt incerti.q: aliq̄ sunt plati.aliq̄ habē tes pl̄a bñficia eccl̄iastica q̄ a latēter excōicato fuerīt ab soluti.z sic dura videt hec snīa Et iō alioz̄ snīa mitior z rōnabilior est q̄ dicit q in dicto casu eoz̄ absolutiones et bñficioz̄ collatōes tenent. Quis eoz̄ excōicatio pꝰ ea fuerit detecta.eꝛ de exce.c.Exceptionez̄.in glo.ar.de iure patro.c.Consultatōibꝫ. Undecimo interdictus est ex cōmunicato oīs actꝰ legitimꝰ.vñ nec iudicare pt nec ac cusare nec testificari.xi.q.iij.ad mensam.§.euidēter. Et si vnꝰ de iudicibꝫ ferentibꝫ snīam sit excōicatus.nō valz sententia.si silr cū excōicato p̄nūciāt.Jo.de lig.Et dicē pe. de pa.in.iiij.hoc est verz si sunt excōmunicati publice de sen.z re iudi.ad pbandū.q: facta z iudicata ꝑ occulte ex cōmunicatū valent vñ z in ſpūalibꝫ nō valet q̄ō fit ab excōicato.de appel.ꝓstituris.z tn̄ q̄diu tolerant plati et sunt occulte excōicati valz q̄ō fit ab eis.viij.q.iij.nōne. Uñ si ꝓtulit bñficiū.vel ꝓfirmauit electionē tenet.z silr militer absoluit in foro ꝓscie.Nec ille.cū q̄ excōi. Ruth. Constitutiōes etiā z snīe facte vl̄ late ab eo.vel de man dato eiꝰ irrito sunt ipo iure.z nunq̄z valebūt.eꝛ de immu. cc.c.Aduersus.Jo.tn̄ de lig.dicit q valz iudiciū coram iudice excōicato hītū nisi sit publice excōicatus. Duo decimo excōicatꝰ nō pt ꝓstitui ꝑcurator.de pba.c.Post cessionē.nec etiā pt ꝓstituē ꝑcuratorē.q̄nimo liq̄ cōitas aliquē procuratorē ꝓstituit.z ipe excōicatꝰ int cōstituen tes fuit vt rector:vel pncipal exp̄ssus vel eiꝰ auctē faci cst procurator.vel si ipsa cōitas sciendo ipm talē.tn̄ eus procuratorē fecisz.nō valent.eꝛ de ꝑcu.c.fi.si tn̄ excōica tus sit reus bn̄ pt se in iudicio defendere.z ad hoc ꝑcu/ ratorē ꝓstituere.de iudi.c.intelleximꝰ. Secus autē si sit actor vel si reꝰ ꝓueniat vel recōueniat.eꝛ de pba.c.Post cessionē. Decimotertio excōicatio absoluit a iuramēto fidelitatis.xv.q.vi.nos sctō.z.c.iuratos.Jo.de lig. Uñ si q̄s dz alicui incerto:z interim ipse creditor excōicatur fm Bar.bnx.z Jo.nō dz debitori ei soluē dū pleuerat in excōicatiōe.sz vt Jo.an.dic.deponat debitū in edem sa/ cram vt postea creditori absoluto dcē.Jo.tn̄ z hugo di cūt ꝛriū.l.q dz soluere. Decimoquarto excōicatꝰ minimo/ nū ꝓbere nō pōt:ꝛctū tn̄ tenet.Jo.ō lig. Si tn̄ ꝓbit re neteliz peccet mortlr reddere debitū etiā dz.exigere etiā nō puto eē mortle.Itē excōicatus nō pt ordinare nec or dinari q̄ ad execution̄ etiā si ignorer. Unō ordinati ab epo excōicato etiā ignorāter indigēt dispensatiōe q̄ ad ep ecutionē ordis.de eo q̄ renū.c.fi. Silr qui excōicat pu blice.siue ignorer ius siue factū.ordinatꝰ nō suscipit.exe/ cutionē.de sen.excō.Cū illoz̄.hec Pe.de pa.in.iiij.Dicit etiā Pe.q eps occulte excōicatꝰ nō min⁹ ꝓfert ordinan do q̄ publicē.q: vtrobiq̄z caracterē bz nō executionē.sz in altero cāu dispensēt facilr ꝓpter ꝑbabilē ignorantiaz. Non sic aūt in sacro pnīe.q: si occulte excōicatꝰ absolu tur tenet absolutio.Et rō dūsitatꝛ est fm cum.q: causa vnuoca cōmunicat formā suaz fm modū quē bz.z q: in cōferēdis ordinibꝫ sc bz eps vt causa q̄dmodo vni/ uoca.nō pt ꝓferre executōem qñ eā nō bz.sed i collatio/ ne pnīe sc bz sacerdos vt equiuocū instrumētū in ꝓferē do gram etiā si nō babz eam.z tō valet absolutio ꝛc. ¶ Decimoquinto excōicatus nō pt admīstrare spūalia vel tempalia:valet tn̄ ꝓtractꝰ factus p cum noīe ecclesie vel nomine ꝓrio.Jo.de lig.Subditi tenent ei obedire.do nec p eccl̄iaz sit tolerat⁹.viij.q.iij.Nōne.alij ꝛ.Jo.ō lig.

Decimosexto nō valent lre impetrare p excōicato astringi q̄s pt pacto tacito vl̄ exp̄sso.pticipare excōicato nisi in casibꝫ iure pmissis.nec post absolutiōem vti pōt litris cōn litteris pendēte excōicatiōe impetrantis.Post litis con testationē opponi potest exceptio excōmunicationis.re pulso excōmunicato ab agendo currit.contra cū p̄scri ptio.Si est in mora penitēdi absolutōez̄ ipe p̄scribit nec dabit restitutio excōmunicato si p̄scriptū sit.Jo.de lig.

Decimoseptimo excōicatus sic decedēs nō dz in eccl̄ia vel loco sacro sepeliri.nec pt oblatio p:o eo suscipi:nec publica oratio p eo fieri.sicut nec p:o ipo viuo nisi apa ruerint in eo añ mortē signa ꝓtritōis.quia tunc absol/ uek post mortē z oīs p̄dicta potuerūt p:o eo fieri.xxvij. q.ij.Sane secreta tn̄ orōne orari pōt p:o excōicatis fm Petz̄ de pa. Decimooctauo cadauer excōmunicati fm Jo. facē locū religiosuz vt cadauer nō excōmunicati pōt dz exhumari. de lig.et sepult⁹ i cimiterio si discerni pōt dz exhumari. Concludak q̄ cū excōicatio inferat tot damna merito

olet Aug. xi. q. iij. Nihil. Nihil sic debet formidare chri
stianus sicut separari a corpe xpi. Si ds autẽ in eã inci
dit q̃cunq; querat absolutoem. de q̃ modo agendũ est.

De absolutione ab excõmunicatõe maiori quomõ fie
ri debet ꝛa quo. Laplm. lxxvij.

HAbsoluere põt ab ex
cõmunicatõe maiori lata de iure regulariter
eps suos subditos ꝛexempti plati sibi subdi
tos nisi papa sibi refuasset absolutõz ei⁹. de sen. excõ. Nu
per. vel etiã caplm seu ille ad quẽ epalis iurisdictio pti
net sede vacãte. de ma. ꝛ obe. c. ij. li. vi. ꝛ idẽ de sen. iuris.
A sñia ꝓo hois nõ pt absolui ds nisi ab inferente ipam
vel a successore ei⁹ nisi ille esset mortu⁹ vl amotus. xi. q. iij
si epus. vl a supiore eius. Si tñ bñret oẽm iurisdictionẽ
et plenã sup ipz excõicatũ sic ꝛ ipse q̃ tulit. sic si sacerdos
parochialis ex ꝓsuetudie loci excõicat parochianũ suũ.
q̃uis nõ deceat epm absoluere illũ sacerdote irrequisito
tamen põt. ꝛ si absolut absolut⁹ ẽ. et sic si absolut puin
cialis ordinis mẽdicantiũ quẽ ligauit por quentualis.
fec⁹ ãt si absoluceret archieps quẽ excõicauit suffragane⁹
eius. nõ enĩ hoc põt nisi in casu. vt si fuit appellatũ ad
eum. ꝛ tũc pt vocatis tñ pribꝫ ꝛ cognito ò appellatione
ais nõ valz absolutio. de appel. c. romana. li. vi. vl in ar
ticulo mortꝭ. tũc enĩ quilibet a q̃libet sacerdote pt absol
ui a q̃cunq; sñia excõicatiõis etiã pape reseruata cũ mo
dificatione tñ quã bẽs in. i. c. huj⁹ opis. Eps ex̃ suã dio
cesim absoluere nõ põt ab bis q̃ reqrũt cause cognitõz.
quia nec ibi pt sedere ꝓ tribunali. ix. q. ij. Epm. Nec etiã
legatus ex̃ terminos siue legatõis. epi tñ expulsi pñt ex
ercere suã iurisdictoem in aliena dioceſi ꝛc. Si papa
mãdat alicui q̃ aliq̃ẽ excõicet cõmittẽdo ei cause cogni
tionẽ. potent ꝛ illũ absoluere. di. xxi. inferior. ſz si mãdat
uere cũ ꝓ papa ꝓfirmat aliq̃ sñia excõicatiõis lata ꝑ in
feriorẽ. si ꝺ simplr fit ꝛ sine cause cognitõe potent ipe in
ferior q̃ tulit sñiam absoluẽ. si ꝓo fuisset ꝓfirmata ex cer
ta sciẽtia ꝛ q̃si cũ cause cognitõe nõ potent absolui sine
mãdato pape nisi eẽt certũ ꝑ falsi suggestionẽ fuisse im
petrata. ex̃ de ꝓfir. vtr vel inuti. c. ij. Absolutio ab excõ
municatõe ex falsa cã fm Jnno. ꝛ hosti. nõ tenet qz iu
dex nõ intẽdit sic absoluẽ. puta si absoluendus dicat se
satisfeciſſe vel iniuriã remisisse. cũ nõ sit vez. a's absolu
tio siue iusta siue iniusta tenet q̃ ad eccĩam militatẽ. ar.
de re iudi. Dis. ꝛ dist. i. ponderet. Absolui ds pt ab epo
illius dioceſis in q̃ morat a sñia canõis quã incurrit in
alia dioceſi. siue canon sit de iure cõi siue de iure sinodali
nisi pape refuek casus. ſz a sñia hois nõ pt absolui. nisi
ab excõicatore vel eius successore in officio vel supiore.
Rich. in. ij. ꝛ ꝺ nisi in piculo mortꝭ vel iusto impedimẽ
to dicẽtus. nec possit in breui accedere ad excõicatorem.
tũc enĩ põt absolui cũ iniuctiõe. vt se pñtet q̃z citius cõ
mode potent ei q̃ debeat absoluere sublato impedimẽto
vide de ꝺ. s. Absolui põt ds inuit⁹ ab excõicatione siẽ ꝛ
inuitus excõicatur. imo remanente ꝓtumacia põt quis
discrete remittere excõmunicatõz iuste latam. si videat
saluti eius expedire. Tho. in. ij. di. x vij. sed Richar. in
ij. di. ea. concedit ꝺ de sñia homis. sed de sñia iuris diẽ
q̃ absolui nõ pt inuitus. All. xxij. q. ij. nec quisq;. ar. ad
hoc ex̃ de off. deleg. c. Contingat. Absolui ꝺz excõicatus
qui offert se ad iusticiã nõ obstante appellatõe ptis ad
uerse. debet tñ recipi añ absolutoem sufficies cautio ab
illo q̃ iure parebit. ex̃ de appel. c. Quia fronte. Si excõi
catus dicat cãm excõicationis fuisse dubiam vl nullaz
vel falsam. ꝛ petit absolui ad cautelã absoluetur cũ iura
toria cautione. nisi excõmunicator vel his q̃ ꝑ q̃ lata ẽ sen
tentia infra octo dies ꝓbauerit. ex̃ de sen. excõ. li. vi. solz.

Excommunicator cognoscens errorem sue excõmuni
cationis debz reuocare vel absoluẽ nõ obstante appella
latione aduersarij. Sz si dubiter de errore põt absoluẽ
recepta cautõe q̃ iuri pareat. ex̃ de sen. excõ. Sacro. Li
gatus pluribꝫ sentẽtijs vel vna ex diuersis causis. si ve
re vult absolui dz exprmere oẽm sñiaz ꝛ cãz. ꝛ sic vna ab
solutio sufficit ad plẽs excõicationes tollendas: a's nõ
tenet absolutio. qz ꝑ surreptoem eẽt obtẽta. ex̃ de sen. excõ
c. Officij. Cum ds dubitat se cẽ excõicatu si sup ꝺ dz
ꝓsciam scrupulosam nimis deponat eã ad ꝓsiliũ boni
viri. quã si nolit vl nõ possit eã deponẽ. vl bẽat de ꝺ ꝓ
babilẽ opinionẽ faciat se absolui ad cautelã. ex̃ de sen. ex
cõ. Ex inquisitionj. Absolutio aũt ab excõicatione fm
Buil. est duplex. Una ptinẽs ad foꝛ contẽtiosum. ꝛ hec
cõmitti pt clericis nõ sacerdotibꝫ. imo etiã fm Hugo. et
laicis ex delegatõe pape tñ. Alia est q̃ ptinet ad forum
pniale q̃ fit cũ oꝛõne ꝛ psalmo. ex̃ de sen. excõ. A nob. in fi.
Et nec dz nec pt cõmitti sacerdotibꝫ, nisi forte a papa ꝺ
fiat. Sz petrus de guisio et Jo. videtur pfectius dicẽ cir
ca hoc. Dicũt enĩ sup dicta decre. q̃ libet supior etiam
non sacerdos qui habz prãtem excõicandi: hz ꝛ prãtz
absoluẽdi q̃ntũ ad restituẽdũ cõmunioni hominũ ꝛ red
dendũ illum habilem ad actus legitimos. Sz q̃ntũ ad
tollendũ culpam rõne crimis vl cõtumacie contracte re
quirit absolutio sacerdotis. Nec ꝑdicti.

In absolutione a ma. ℣. I.

tori excõicatione quattuoꝛ obseruãda sunt ꝺm Hosti. in
summa. Primũ est vt excõmunicatus in omi casu ante
q̃z absoluat iurer stare mãdatis eccĩe. Et q̃uis Host. di
xerit ꝺ cẽ de substãtia absolutiõis. ꝓriũ tñ tenek. Unde
si omittat q̃ fieri nõ dz tenet nihilomin⁹ absolutio. ex̃
eo. Cum desideres Goff. Ber. ꝛ Buil. Et idem eẽt si iu
ret ꝑdict⁹ parere mãdatis ipius qui suscipit iuramẽtuz
de pueris aũt an debeant iurare relinqtur arbitrio epi
Et dicit Rich. in. iij. q. aliq̃ dicunt q̃ ꝑ leui iniectione
manũ non dz exigi iuramentũ qꝑ piculũ periurij. alij
q̃ est obꝛuandũ in absolutõe cuiuscunq; q̃ incidit in
canonẽ. Hec richard⁹. Sz hugo dicit q̃ dz exigi ꝓ hoꝛ
rendis crimibꝫ. vt incendarijs. falsatoribꝫ ꝛ hmõi. nõ au
tem ꝓo quibuslibet alijs moꝛtalibꝫ ℈ que lata est sñia.
et istud videk satis equũ. Scõm est vt si excõicatus ẽ
ꝓo notoria offensa in aliquẽ nõ absoluak. nisi ꝑus suffi
ciens emẽda pstek. ꝑ ꝓtumacia aũt ꝛ ꝓo offensa dubia
suffiat iuratoria cautio. ex̃ de ꝛb. sig. Ex parte. s. vbi nul
le expense perunt. ſz vbi expẽse vl satisfactio dãni petit:
nõ dz absolui nisi ꝑus satisfaciat si pt. Si aũt emẽdam
pstare nõ pt: dz absolui recepta abeo ydonea cautiõe q̃
satisfaciat. si ad pĩguiorẽ foꝛtunã pueneriꝫ. ꝛ dz ydonea
pignoꝛatica vl fideiussoꝛia. ex̃ de solu. Odard⁹. ꝛ si illã
pstare nõ põt saltẽ pster iuratoriã. absolutio aũt negan
da nõ est. xxvi. q. vi. si pbyter. talis q̃z ad petitionẽ ad
uersarij tenek cedere bonis vt dicẽ Buil. Et si ist ꝺ scõm
nõ fuek: tenebit tñ absolutio. ſz peccat q̃ sic absoluit fm
Buil. Tertiũ q̃ ꝺ fuari dz est vt absoluak ꝑ cũ q̃ tulit
sñiam vl ꝑ supiorẽ suum vl aliũ cui cõmisit cũ psal. ora
tionẽ et verberibꝫ. pñs. ſcz Miserere. vel alio penitẽtiali
fm Buil. oꝛõne vicz Deus cui ꝓpriũ est ꝛc. Sz vbi in ora
tõe ipa dici ꝓsueuit. quẽ delictoꝛ carbona ꝓstringit lo
co huj⁹ dz. ꝛ hunc excõicatõis carbona ꝛ strigit. Permit
titur aũt post psalmũ cũ Glia Kyrieley. Xpeley. Kyriel.
Pater nr. Saluũ fac. ℣. Nihil ꝓficiet inimicus in eo. ℣.
Esto ei. ℣. Dñe exau. ora. et Dñs vobiscum. Post autez
ipsam oꝛõnẽ predictã Deus cui ꝓpriũ est: dicendũ ẽ Alu
crozitate omipotentz dei ꝛ bꝛoꝝ aplorꝝ Pe. ꝛ pauli. ꝛ
eccl'ie sctẽ sue. ꝛ nra vel mihi cõmissa: absoluo te a tali sẽ
tentia: vl ab excõicatõe qua incurristi ꝓpter talẽ ꝛ talem

Titulus Vicesimusquintus

causam: ⁊ restituo te cōmunioni ⁊ participationi eccle et oīm fidelīū ⁊ eccīastici ꝯsacrīs. ex. c. A nob. ij. Verbera/bit aūt absoluēs excōicatū virgꝫ vel corrigīs nudas ba bentē scapulas dū dīē oīa p̄dicta. Ista tn sunt ad bñ eē et nō de subia absolutōis. Quarᵒ ē vt postmodū ab soluēs faciat illi mādata iusta ⁊ rōnabilia alīs appellare posset. ex. de pac. c. fi. Erit aūt mādatū rōnabile ei factū si ipsi excōicato iniūgit p̄cipaliē ꝙ ꝺ illū canonē nūqꝫ veniat vt incēdiario ꝙ nunqꝫ incēdat. ꝓcurienti dericū ꝙ nunqꝫ ꝓcuriat ⁊ silia. xxij. q. fi. Pessimā. Aliqñ etiaꝫ requirit cautio ꝙ de cetero talia nō faciat. ex. de sen. excō. Branē. Si aūt appet snīa iniusta nullū mādatū fiat absoluto. Et no. ꝙ ꝓpē violentā iniectionē manuū in de ricū vel religiosum fieri solꝫ satisfactio pecuniaria q̄ applicat monasterio si ꝓcussus est religiosus. Sꝫ si eēt de ricus secularis sibi applicaret. nisi in cōtumeliā eccīe fu isset ꝓcussus. qr tūc eccīe cū ipa possit agere actōe iniu riaꝫ ſm Hoſt. ⁊ hosti. Defunctᵒ aūt excōicatᵒ ⁊ sepul tus in loco sacro cū absoluit nō exhumat. ſꝫ sepleꝫ eᵘ verberet vt fit circa viuos. ex. ō sen. excō. A nobis. Regu laris aūt cū ꝙberat regulare vel alīs incidit in snīam ex cōicatōis a iure ꝓlatā. nec ap. se. refuatā absoluatur a suo p̄lato. Si tn ꝓcussisꝫ regulare alterᵘ religiōis. tūc abbas vel plat⁹ ꝓcussi ꝙberauit ipm absoluēdū qō erit loco satisfactiōis. sed iuramētū recipiet ⁊ absoluet ꝓxᵘ abbas. ꝙuenientus tn fit totū p vnū ex cōmissiōe alterᵘ ex. de off. or. c. fi. si aūt ꝓcussit dericū secularē. absoluetur p epm. ō sen. ex. religioso. li. vi. In casu aūt q̄ regularis ex cōicatus nō bret platū qui esꝫ sacerdos. vel si eēt defun ctus ipse platus vel excōicatᵒ ad diocesanū recurrēdū est ſm Hoſt. qō Buī. intelligit tam de exēptis q̄ꝫ de nō exemptis. Et nota ꝙ q̄uis absolutio ab excōicatione regulariter debeat fieri cū mō declarato q̄ cōmode p̄t. tn ⁊ si nō fuerit p̄dicta forma: etiā sine cā rōnabili ipsam dimittēdo simplici nudo ꝙbo p̄t fieri ipsa absolutio. vt si dicat. Absoluo te solū ab excōicatōe vel rebenedico te vel qō cūqꝫ aliqō tale intrēdens p illud absoluere. ex. ō re iudi. Omis res. di. l. Ponderet. et b̄ ſm Ray. Buī. Jo. et fere oēs doc. licet Hoſt. dicat ꝺ̄ū. Uī ⁊ be. Tho. de forma absolutōis dīē ꝙ absolutio ab excōicatiōe nō est sacramētalis. sed magꝫ ꝓnis iudiciarīa iurisdictionē. Et iō ipa verba bñt efficaciā ab intētione dicētis. vbi non refert q̄buscūqꝫ verbis vtar ad exꝑmendā suā intētionē Simil'r ⁊ Rich. in. iij. dicit. ꝙ sufficiūt ꝙba q̄cūqꝫ signi ficantia remotionē excōicatōis. Idē in substātia dicunt Anto. de bu. ⁊ Pe. de perusio. ⁊ addunt ꝙ cū excōicatio ferat ꝓ petō mortali. iō talis indiget absolutōe sacerdo/tali ⁊ sacrāli rōne petī q̄libet enī tenet ꝓfiteri de oī petō mortali. Sꝫ an hāc absolutōem sacramētalez admittit ad participationē fidelīū. ſꝫ nō eucharistie nisi cōfessus de illo mortī. Itē no. ꝙ si de facto q̄s absoluit aliquē ab excōicatiōe. de q̄ nō p̄t cū postea aduertit dꝫ si p̄t certificare de erroꝛe suo. s. declarādo quō cū non potuit ab soluere ⁊ cōsulere ꝙ impetret absolutōem ⁊ interim bre se ad illū. ac si nō absoluisset. Buī. Itē nota ꝙ si epūs cōmittit alicui absolutiōez ab oī excōicatōe nō ꝓpter hoc poterit absoluē illū excōicatū ab eo. cuⁱ absolutionē nō cōmisisset in spāli. forte qr erat excōicatus ꝓpter damnū illatū epō vel aliq̄d hmōi. ex. de re iudi. c. in generali. li. vi. Itē no. ꝙ absolutio nō ꝺ̄ fieri sub ꝺditione puta si satisfecerit. nā aliter absolutus nō esꝫ simpl'r absolutᵒ. ex. de re iudi. li. vi. actus. Magister ordinis p̄dicatoꝝ ⁊ prouīcialis ⁊ ꝙctualis ⁊ coꝝ vicarīj in puincīis ꝙuentibus ⁊ locis sibi cōmissis p̄dictis fratrib⁹ ꝓstituꝫ ibidē necnō ⁊ alijs frīb⁹ eiusdē ordīs interdū ad eos decinā/tibus vndecūqꝫ absolutiōe indigētib⁹. siue priusqꝫ ītra uerint ordinē siue post in casib⁹ excesserint. q̄b⁹ snīaꝫ ex/cōmunicatiōis incurrūt absolutionis bñficiū valeāt im partiri. nisi adeo eēt enormis excessus ꝙ merito cēt apī cā sedes ꝓsulenda. Alex. Greg. Bonifa. i pulegio ꝓtute conspicuos. quod dicitur mare magnum. Predicti pre lati possunt suis confessoribus illas absolutiones ab ex communicatōne super irregularitatibus recipere quas ipī possunt suis subditis impartiri. Bonifa. in predicto priuilegio ꝓtute ꝓspicuos. Item mgr ordis fratrꝫ p̄di catoꝝ ⁊ prouincīales ꝓores etiā ꝙuentuales ⁊ coꝝ vicaꝝ rij eos q̄ ordinē nr̄m ingredi volūt. absoluē p̄t ſm for/mā canonicā a snīa excōicatōis: suspensiōis ⁊ interdicti a iure vel iudice generali'r ꝓmulgatis. ⁊ sic eos in fratres recipe. etiā si post susceptū habitū recoluerint se fuisse ex libus sentēcīs innodatos. possunt eis absolutōis bene ficiū impartiri. nisi adeo enormis esset excessus coꝝ ꝛc. vt supra Bonifa. virtute.

Titulus. xxv. de excōicatione minori. Excōmunica tio minor quō ꝓtrahitur. Capitulū Primum.

Secunda species ex

cōmunicatōis dicīt minor excōmunicatio Hec aūt incurrit participando cū excōica tis maiorī in casu non ꝓcesso. Uñ Fabia. papa. Sicut apl's statuerūt dicētes cū excōicatꝫ cōicanti dū nō esse ꝛc. xi. q. iij. Glia. Paulus statuit cū viꝫ dicat Si quis frater. i. fidelis nolīt auarᵒ ꝛc. i. p snīam excōi catur ꝓpter aliqō vitiū. Excōicationē enī appellauit nos minationē. vt exponit Aug. ij. q. i. ca. Multi. Et subdit apl's ibi cū b̄ sꝫ excōicato nec cibū sumere debetis. Jo. etiā euāgelista in ij. canōica. c. vnico ait. Si quis nō af/fert hanc doctrinā. s. fidei recte. nolite eū recipe in domo nec ei dixeritis Aue ꝛc. Et loq̄mur de hereticꝫ q̄ sunt ex cōmunicati. qō ipe oīdit exemplo. vtꝫ. xxij. q. i. Omis Ad idē Jsidorus ait. Cum excōicato nec orare nec loq/ nisi q̄ ad candē excōicatiōez ꝓtinēt nec vesci lig. Si q̄s palā aut absconse fuerit cū eo locutᵒ cōmunē statim cū eo excōicationis ꝓtrahet penā. xi. q. iij. cū excōicato. glo. ibi tum. est q̄ casus late snīe. s. q̄ incurrit minorē excōicatōez talis. ⁊ sic est ibi similitudo seu cōmunitas in genere ad idē facit p̄cedens ⁊ seq̄ns. c. Pro boꝝ maiorī declarā/tione est sciendū ꝙ q̄druplr q̄s p̄t excōicarī cōmūicare. ſꝫ Primo quidē in codē crimīe ꝓpē qō q̄s est excōicat⁹. ſꝫ dando ei ꝓsiliū auxiliū vel fauorē. ⁊ p talē ꝓcipatōem incidit in candē snīam. vt ō. declaratū ē. Scdo i crimīe mortali ꝓcipādo. sed nō in illo ꝓpter qō est excōicatus et ꝓpter talē participatōem mortalr peccat. ſꝫ nō incurrit maiorē excōicationē sed minorē. Tertio participat cum excōicato in diuīs. ⁊ ꝓpter talē ꝓcipatōez peccat mortr qñ scienter b̄ agit ⁊ si ius ignorat. ⁊ p̄cipue si est talis cō ditiōis ꝙ scire potuit ⁊ debuit hmōi ꝓcipatōis ꝓhibi tionē. nō tn est excōicatus maiorī ſꝫ miorī. nec est irregu laris. de sen. excō. Js q̄. li. vi. sed vicin⁹ irregularitati. Nā est ei interdict⁹ ingressus eccīe si viꝫ admittit ad diuīs officia publice. excōicatos seu eccīastica sacra aut ad sep pultura donec de trāsgressiōe hmōi satisfecerit cōpeten/ter ad arbitriū eius cuⁱ snīam ꝓtemplit. ex. de puīle. ca. Epoꝝ. li. vi. Et si postēa est ei inf dict⁹ ingressus eccīe in/gerat se diuīs ī suo officio sicut ꝓus irregularis efficaꝫ. Et sic viꝺ intelligendū de secularib⁹ ⁊ regularib⁹. et si sepeliret publice excōicatū esset excōicatus vt. s. dī/ctū est. Si aūt talis participatio fieret ꝓ metū. vt quia tyrān⁹ cogit ꝓ metū mortꝫ sacerdotē celebrare. ⁊ si culpa attenuet ꝓ talē metū. nec tn simpl'r excusat ſm Hoſtiē. sed ſm Buī. ⁊ hugonē: metus q̄ cadit in ꝛstantē virum excusaret ⁊ hmōi. Quarto participatio cū excōicatis fit nō in crimīe ſꝫ in actib⁹ būane ꝓuersatiōis. vt loq̄ndo comedēdo. salutādo. ⁊ hmōi in casu nō concesso. ⁊ ꝙt

efficit excõicat⁹ mĩori excõicatione. ⁊ si ptinaciter ⁊ ꝓtra
prohibitionẽ superioris cõmunicaret in predictis minori
excõmunicatus etiã posset excõmunicari maiori. Nota
tes cũ excõicatis in loqla ⁊ hmõi nõ teneret nisi ꝑmissa
esset trina admonitio. vl' vna ꝑ trib⁹: ⁊ nisi expmant ipi
admonẽdi nois arum. ex. e. statutũ. li. vi. Nota tñ q' ꝓpt
predictã ptcipatõem. lz ꝙdam vt Ray. dixerint incurri
pctm mortale. Tñ tho. in. iiij. dis. xviij. dic. qõ phabili⁹
est qõ alij dicũt. s. nõ esse mortale nisi in qtuor casibus.
Primo participãdo in crimine. Scõo ptcipãdo i diuis.
Tertio in ꝓceptum ecclĩastice disapline. Quarto ꝑ phi
bitionẽ ꝓceptorũ superioris. Idẽ Pe. ⁊ Albert. Archi. xi. q
iij. sicut. ⁊ sic intelligit illõ. c. sic apli. s. q cũ qs ꝑ ꝓceptũ
participet. tũc pt excõicari. qz mortal' tũc peccat. Idem
Jo. an. ⁊ Jo. de lig. ⁊ Rich. Qui q' ptcipat cũ excõicato
ministrãdo ei sacra. vel audiẽdo missam cũ eo fm oes pec
cat mortl'. vt dz in qdã septo suo. sup. iij. qõ vez ẽ fm
Marci. v. quã hes. s. c. fi. de maiori excõicatõe ibi vide.
Nota q' ptcipãs cũ excõicato mĩori nõ incurrit aliquã
excõicatõem vel pctm. ⁊ b̃ est qõ cõiter dz q' excõicatio. s.
maiori nõ trãsit in tertiã psonã. xi. q. iij. qñ m'tros. In q̃
quidẽ. c. Greg. subtrahit a mĩori excõicatõe q̃plices diffe
rentias psonaꝝ cõicantes excõicatis maiori. q tñ oes cõ
prehendunt in isto. ℔. Unle lex hũle res igrata necesse.
Dcc anathema faciũt: ne possit obesse. Utile. i. ꝓt vtili
tatẽ excõicati vl' eẽt ptcipatꝫ. lex. i. ꝓpt legẽ mrimonij.
humile. i. p subiectoz nãlem vl' aliquã futurẽ. vt i filijs
et fuis ⁊ hmõi. res igrata. i. qñ nescit qs est excõicatus.
ignorãtia. s. facti. necesse. i. propt necitatẽ excõicati l' par
ticipatis. Uide tñ clar⁹ de qlibet boz in seqntib⁹.

Utilitas

Primo quidẽ excusat .℔. i.

participantẽ cũ excõicatis. vt nõ incurrat mĩoz vtilitas:
qui ꝓpt cẽ duplex. Una qdẽ ipsi⁹ excõicati. vt cũ qs loq'
ei de bis q̃ ptinẽt ad absolutoz ꝓcurãdã. vel etiã ad salu
tẽ anime. lz alia incidẽter interponat vt magꝭ proficiat.
vñ ⁊ ad ꝓdicatõem admittit. ex. eo. respso. ⁊ p hũc etiã
modũ ꝓdicatores q̃ apd excõicatos i ꝓdicatõibꝫ ⁊ ꝓfes
siõibꝫ qsi gerũt cãs coz q̃ ab ipis expoliari fuerẽt elymas
licite accipe ab ipis excõmũicatis. ꝑsertim si in locis illis
nõ valẽt sustẽtationẽ hre. ex. eo. cũ volũtate. Et etiã fm
Host. ex casum necitatis. dũ sperãt phabili' de pficiẽdo
eis. Scda vtilitas ꝓt eẽ ex pte ptcipantis in rpalibꝫ vl'
spualibꝫ. ⁊ rpalibꝫ qdem vt cũ petit ab excõicato q' ei dz
dare vt i dicto. c. si vere. vñ si nolit dare. ꝓt in iudicio cõ
ueniri. als ex delicto suo cõmodũ reportaret. de iudi. ca.
intelligim⁹. In spualibꝫ aũt licite ꝓt loq de salute aie sue
petendo ꝙsiliũ si est necitas. ⁊ nõ posset hre recursuz ad
aliũ fm Buil. Scõo excusat lex matrimonij in hmõi
participatiõe cũ distinctõe tñ. nã aut excõicatio est lata
etiã in alterꝫ ꝓpter mrimoniũ illicitũ ꝑ cetũ. ⁊ tunc neuter
ꝓt cũ altero participare. aut excõicatio ẽ lata ꝓpt aliud
delictũ. ⁊ tũc i ptcipatiõe q̃ ad redditionẽ debiti vterꝫ
excusat. in aliꝭ ꝯo excusat mlr ptcipãdo cũ viro excõi
cato lz nõ excusat vir ptcipãdo cũ vxore excõicata ex eo
q' cũ sit caput eius debeat eã cogere vt faciat se absoluẽ
vij. q. i. sic hec. Ray. ⁊ Host. Si aũt vir vocaret excõica
tũ ad mẽsaz. credit Buil. q' nõ possit vxor comedere cũ
viro ad illã mẽsam. sed bñ in eadẽ domo in alia mensa
ta remota q' possit dici q' nõ comedat simlr ⁊ de bonis
quidẽ cõib⁹ aut de bis q̃ daret marito sui noie excõicati
fm Buil. nõ tñt accipi elemosinalr. nisi lz in necessita
te. sed de bonis ꝓpꝛijs si dat. vel si ꝓcessuz ei fuisset a ma
rito excõicato. vt de bonis cõib⁹ daret ipso noie ꝓprio ꝓt
accipi. idẽ de familia excõicati q̃ ad elemosinas dãdas

Tertio excusat hũilitas subiectõis vl' fuitutis. et ꝓmo quidẽ filij q̃ sunt sub patria ptãte. vel etiã mãcipati que sunt cõmẽtales prijs. ⁊ ab eo recipiũt necessaria. excusan tur participãdo cũ pre excõicato: dũmodo nõ in crimine alij aũt filij nõ excusant fm guil. Scõo excusant mõa chi ptcipando cũ abbate excõicato fm guil. q: sunt q̃si de familia ei⁹. Tertio excusant clerici cũ suo pontifice ex cõmunicato ptcipãdo illi. s. q̃ sunt ei⁹ officio cõductue deputati sic ⁊ alij fuiẽtes. aliqñ ꝯo clerici nõ. xcij. di. mi ratus. fm Hosti. Quarto excusant serui ⁊ ancille. s. fuit' conditõis. Quinto excusant rustici seruiẽtes. ⁊ alij sub iecti q̃ nõ sũt adeo curiales vt eoz ꝙsilio scelera ꝓperan tur. xi. q. iij. qm multos. cũ distinctõe tñ fm Buil'. qz si tales plone añ excõicationẽ dñi seu patroni obligauerẽt se seruituti. ⁊ seruitiũ intrauerũt. si tũc ignorauerũt excõ municatõez nõ tenent discedere. lz si scierũt tenent di scedere: nisi necessitas eos cõpulisset q' fierẽt de familia eius. Et qõ dz de rusticis. intellige q̃ colũt terrã dñoz suoz. et b̃ etiã extendit fm Buil. ad illos q̃ dicũt media tariũ. ⁊ q̃ ꝓter culturã recipiũt terrã portionẽ fructuum Nam ⁊ pñt cõicare q̃ntũ optz ꝓpter culturã ⁊ hmõi ra tionẽ. Idẽ intelligendũ ẽ de iumẽtis ⁊ sil'ib⁹ q̃ vel q̃ si a dño recederẽt nõ bñt vnde viuerẽt. ex. e. si vere. ibi etiã in dicto. c. excusant. q̃ cũ excõicatis nautis ꝓcurant dz trãsfretãdo ꝑ saracenos. Sexto excusant pres ⁊ dñi p ticipãdo cũ filijs suis aut fuis excõicatꝫ. nõ qdẽ simplr lz fm Tho. i. iiij. di. xviij. in his in qb⁹ sũt obligati. qz sic inferiores obligant ad obsequiũ superioz. tra superiores ad prouidentiã inferioz. Ray. tñ ⁊ Buil. Soff. ⁊ Hosti. di cunt q' tut⁹ est tenere q' nõ excusant tales. qz tenebãtur eos corrigere. ar. xxvij. q. i. de filia. qõ videt qñ ex dfectu ipsoz. qz lcz nõ correxerũt: incidũt in sniaz. vel pmanẽt in ea. lz vbi p eos nõ steterit. ⁊ instãt vt q̃rãt absolutionẽ: habet locũ qõ dicit Tho. Septimo fm Host. seruis mer cennarijs pñt cõicare ꝓductores corũ. vbi sine magno incõmodo coz eos vitare ñ pñt. ⁊ idẽ dz socijs hñtib⁹ ali quid cõe. als aũt nõ pt cõicare. ꝯcor. Ber. Octauo: armi ger vl' seruiẽs militi fm Buil. excusat cõicando ei. nõ ãt cõicando cũ excõicatꝫ: cũ qb⁹ dñis suis cõicat. Nono va salli cũ teneãt reddẽ tributa pensiõis suis dñis excõi catꝫ nõ peccãt eis cõicando: lz soluãt in ꝓpria ꝑsona. fm Buil. Notauit tñ hugo de hmõi vasallis: q' cũ sint ab soluti ab obsequio fidelitatis q̃diu coz dñs est excõica tus dñt ab eo abstinere. xv. q. vi. Nos scõz. Quarto excusat hmõi ptcipatõem res ignorata. vt dicit Buil'. id est ignorãtia facti. phabil'. ex de cle. excom. mi. Aplice. Sz ignorãtia iuris nõ excusat. nisi illos qb⁹ ius lz ignorare. vt sunt pueri nõdũ doli capaces. Dicit aũt ignorã re qs factũ. vt qz nõ ꝓstat ei q' ille fecit tale quid. puta q' clericũ verberauit. qz nec ipe vidit. nec est fama ita publi ca q' oino debeat credi. nã si ab adũsario audiet. vel leui fama nõ dz sibi ꝺ b̃ formare ꝓsciam. xi. q. iij. nõ solũ. Si vero est publica fama. vel audit a fidedignis: q' aliqs sit publice excõicatus. vel qz notorie aliqs fecit ꝓpter qõ incidit excõicatõem dz euitare ⁊ inqrere veritatẽ si non plene scit. ⁊ interim cũ vitare in occulto vel in publico donec fuerit certificat⁹ fm Ray. Itẽ si audiui aliquẽ ex cõicatũ publicari parisijs aliquẽ postea inuenio bononie: li cet qdã dixerint q' dz cuicari vbiqz tñ fm Buil. põt be nigni⁹ dici. s. q' si pñt facile ꝓbare excõicatiõem puta p testẽ. vel instrumẽtũ teneor vitare. als nõ. nisi in illa dio cesi. Itẽ si audiui aliquẽ excõicari. vel vidi incidere in fa ctũ dãnatũ p excõicatõem. ⁊ exinde nõ vidi cũ nisi post annũ fm Buil. si ille est tal' hõ q' crebaꝛ esse timoratus: et' q̃ tũc seruabat excõicatõem mõ nõ seruat: possum cre dere eũ absolutũ. si ꝯo nõ ẽ tal' debeo cũ vitare. si occultũ est occulte. vi. q. ij. si tantũ. et. c. seqnti. si manifestũ publi ce nisi ꝓster de absolutõe. Itẽ si plat⁹ vl' sacerdos dicat

Seruit⁹.

Coloni.

Ignorantia

Matrimonium

mihi q̄ vidit parochianum suum aliquid faciētem pro
pter qđ incidit in excōmunicatōz. nō est aūt illud publi
cū siue credā siue nō credā illō nō teneor cū vitare q̄ntū
scz ad vitandū minorē excōicatōz. z mlto min⁹ vitare nō
teneor. si dicat mihi al⁹ ꝑm Guil. Si tñ ꝑlatus vl ep̄s
vel al⁹ diceret mihi. de suo subdito q̄ cēt excōicatus de
nūciādo mihi sniam. z casus ē tal de q̄ solz fieri excōica
tio debeo credere z illū vitare. Si aūt dicat cōi locutiōe
nō teneor. Itē si audiui ab ipō excōicato de sua excōica
tione. z b̄ in ꝓfessiōe ꝑm Guil. nō teneor vitare. idē Ho
stiensis. Si ꝯo ex ꝓfessionē ꝑm oīm debeo cū vitare. scz
in occulto solū nisi sit publice excōicat⁹. Itē si scio habi
tu aliquē cē excōicatū. actu aūt b̄ nō aduerto. z sic ei cōi
co subito scōm Guil. nō incido in excōicatōem. nec pec
co. Itē si dubitaī de excōicatiōe aliq̄z. z dubitatio talis
p̄cedat sniam iudicij puta q̄ nōdū est declaratū p iudi
cū ꝓsensum nō sūt vitandi. Si post ꝓcordem iudicum
determinatōem adhuc ambiguū sit. magis standuz est
snie iudicū. z illi sunt vitādi ꝑm Tho. in q̄dlibet. Qui
to excusat necitas tā excōicati q̄ ꝑticipātes. Vñ pegrini
viatores z si'es i necessitate ꝓstituti. licite p̄nt recipe ab
excōicatis scōm Inno. et Host. xi. q. iij. quoniā multos.
Simil'r excōicatis p̄or aliq̄d dari cā hūanitatis scōm
Guido. in sup̄tētatiōe q̄n scz indigēt. nec ē expectāda vl
tima necessitas. et si excōicatus petat hospitiū: nō tenet
expectare q̄ sit ab omnib⁹ alijs expulsus. Intelligit tñ
quo ad necessaria vite. secus si peteret alia ꝓtensilia. vt
fossoriū vel securim z hmōi. Item si vocaī quis a iudici
bus excōmunicatis: sub quoz iurisdictiōe est vt stet iu
ri videt esse casus necitatis. z simil'r si cora eis cōueniūt
iniuriatores suos scōm Guil.

Necessi
tas.

In quibus casib⁹ cōmunicādo cū excōicatis: incur
ratur minor excōicatio. Lap'm Scōm.

Extra predictos casus

Prohibet iure. xi. q. iij. c. Cū excōicato. et sequēti. participare cū excōicatis in his q̄ in b̄ ꝓsu con
tinent. Os orare vale. cōmunio mēsa negat. al's minor
excōicatio incurrit. Primo q̄dem nō debet q̄s partici
pare cū excōicato maiori excōicatione in locutione. Ubi
nota scōm Guil. q̄ familiaritas. vel pudor vel scandali
timor nō excusat participantē cū talibus in locutōe. vel
alijs in casu nō ꝓcesso. Itē nō licet lr̄as excōicati recipe.
vel ei mittere vl nūcios vel lr̄as nisi in casu q̄ liceret ei lo
qui scōm Guil. et Hug. Item si mun⁹ recipit ab eo scien
ter q̄us nō debuerit recipe. non tñ tenet reddere sed de
bet ex ꝓsilio pauperib⁹ erogare vel excōicato remittat. scz
ad sui ruborē scōm Guil. Sēbo nō dz ꝑticipare in sa
lutando. al's qui salutat excōicatiōem minorez incurrit.
Idem si resalutat salutantē. scz si assurgat. vel si reuerētiā
quis exhibeat excōmunicato aut inclinet salutanti: aut
moueat labia q̄si resalutās cū tñ nil dicat scōm Guil.
nō incurrit excōicatōem cū pene sint restringēde. de pe.
dis. i. §. Pene. Item cū ei scribit nō est salutand⁹. sed lo
co salutatōis dicendū est spñ ꝓsilij sanioz. si aūt salutat
potest rñdere. deus emēdat vos et hmōi. Tertio phi
bet orare cū excōicatis. vnde si excōicatus intrat ecclesiā
et ibi se firmat. alij tenent exire vl ꝑcurare q̄ exeat si ma
nifestū est eū esse excōicatū scōm Ray. xi. q. iij. sicut ap'li.
Si ꝯo est occultū. tūc illi sciūt exibūt secrete z caute. ita
q̄ nō sequatur mānifestatio ei⁹ si p̄nt. al's nō exibūt. vi. q. ij.
si tantū. occulte enī excōmunicatus: occulte debet mone
ri vt exeat. Si aūt excōicatus est in ecclia nō cā orandi
sed alio negocio. nō video quare in eadez eccl'ia orare nō
possim. vt ait Inno. Circa officium vero misse not. ꝑm
Ray. q̄ si excōicatus intrat eccl'iam iam missa incepta si
occulta est eius excōmunicatio nō debz sacerdos dimit
tere missam. vij. q. i. Nihil. si vero est manifesta. monest
eum publice vt exeat. si vero nō vult exire nec cōmode ꝑ
facere expellere eum. z sacerdos nō dum inchoauit. ca
nē. dz dimittere missam. arg. extra. j. q. i. Omnis. Si ꝯo
priusq̄ ille eccl'iam intret. vel ꝑt⁹ q̄ sacerdos ꝑcedere in officio
tam canonē inchoauit. debet sacerdos ꝑcedere in officio
simil cum eo qui assistit ei tñ. Alij enī oēs debēt exire ec
clesiaz si nō exit ipe. de q̄ cōiter sciūt. ita tamē q̄ finito ca
none z sumpto sacro anteq̄z dicaī postcōmunio moneat
illū q̄ exeat. de ꝓse. di. ij. c. relatū. ꝯcor. Hosti. et Goff. q̄
si nō vult exire potest eū sacerdos ejicere etiā si cleric⁹ sit
et si nō p̄t ejici in sacristiam rediēs. dicat orōem z post
cōmunionē q̄ restabāt. Item scōm tho. in. iij. ꝑo excō
municatis orari potest q̄us nō inter orōnes q̄ ꝑ mem
bra eccl'ie fiunt. z tñ fructū nō participant q̄diu in excō
municatōe manēt. Sz oraī vt eis det ispūs pnie vt ab ex
cōmunicatione soluant. Quarto ꝓhibet participare
cū excōicato in mensa. sed si hospitatus sum in aliq̄ do
mo ad mēsam. z supueniat z ingerat se excōicatus scōm
Guil. Si est publice excōicat⁹ teneor fugere nō obstāte
cuiuscunq̄ scandalo. Si vero est excōicatus occult⁹ et
non possum sine eius nota surgere: nō teneor surgere.
Item supueniēte publice excōicato nō teneor exire d do
mo. imo etiā si starem aliquē publice excōicatū receptuz
esse in aliq̄ domo possum ibi hospitari. si tantē capaci
tatis sit locus. q̄ possum eius cōmunionē vitare. nam
licet mihi cū excōicato in eadē camera comedere. sed nō
in eadē mensa. simil'r nec in eodē lecto iacere. q̄ si veniaz
inuitatus ad aliq̄ festū. z inuenio ibi aliquē publice ex
cōicatū: teneor recedere neq̄z debeo ibi epulari. luq̄ sedeat
ad aliā mensam. q̄ oēs tales ꝓcurientes ad festum vel
cōuiuiū simul inuicē excōmunicare dicendi sunt. Guil.
Item si quis amico suo excōmūicato veniēti comedere
ad domū suā. mittit ei domū z claues. z pmittit cū come
dere separatim in domo sua si b̄ faciat in fraudez. vt sic
eum nō offendat sed fauorē eius acquirat. incurrit mi
norē excōicationē. Si aūt facit q̄ timet ne fozte ille vim
inferret. non incurrit. Idem si facit hoc causa humanita
tis. q̄ si putat eum indigere hospitio vel alimēto. z b̄
facit protestatiōem nō incurrit. Guil. Quinto ꝓhibe
tur cū excōicatis haberi cōmunio. s. in alijs etiā actibus Contin
humane ꝓuersatōis. z ꝑcipue in actib⁹ legitimis. vnde sacra.
nō debet quis facere aliquē contractū cum excōicat. te
net tamen cōtractus initus cū talib⁹ si ipe contrahens
non obligat se ad cōmunicādū cum excōicatis; vel si q̄s
vendat z tradat rem excōmunicato. et statim ꝑcum re
cipiet. Si ꝯo obligat se ad cōmunicandū cū excōmuni
cato in casu nō ꝓcesso. nō tenet ꝑctus. vt si pmittat vel
etiam iuret q̄ vendat ei vel locabit. z hoc ꝑm Ray. Sz In
nocent⁹ dicit q̄ oēs ꝑctus initi cū excōicato etiā sciēter.
et durante excōicatione tenēt. z ex ipis agit ꝑ excōicati
Sed ipe excōicatus agere nō potest p tali ꝓtractu. nil
si post absolutionē q̄ verius videt idem Guil. Item
cum quis iurat solucre alicui i certo termino. z interim
ille excōmunicat scōm Ray. non deberet sibi solui dum
stat in excōmunicatione. sed deponi debet illud debitū
in ede sacra. Innocēt⁹ tñ dicit Consulim⁹ tali q̄ det. nisi
et seruiens tenet seruire excōicato vt p̄misit. xi. q. iij. q̄m.
et hoc videt verius. Item si quis recipiat mutuū ab ex
cōmunicato. vel ꝓducit aliquid ab eo pro precio reddē
do tpe excōicationis ipso pcio vl mutuo q̄ ad cautelē ob
ligationē ex q̄ actio nascit. et p̄t peti nō reddit. nisi post
eius absolutionē. obligat tñ ei quo ad naturalē obliga
tionē. Hosti. Item si p̄s byter locauit opas suas alicui do
mino dū ipse dñs esset excōicatus. non valuit locatio. se
cus si ante sed non poterit ei seruire in diuis in excōmu
nicatione pmanēti. Host. Item si quis vendat vel emat

a seruiente excõmunicato nomine excõmunicati nõ est
contrahendũ cum eo sicut nec cũ excõmunicato. Mo
ta q̃ ille q̃ incidit in excõicationẽ quãuis cõposuerit cuz
aduersario. vl̃ satisfecerit de iniuria .etiã si vadit p absolutionẽ. vel etiã si nõdũ sit denũciat⁹ cũ tñ mãifestũ sit
de ei⁹ excõicatione dz euitari q̃uscz sit absolutus. ex̃ eo.
Cum desideres. fm Ray. ĩmo etiam si iam iurasset sta
re mãdato alicuius episcopi ante absolutionẽ. tam epis
q̃ alij ei cõicantes incurrũt minorẽ excõmunicatiõem:
etiam si fuit ab ipso excõicatus. Non enĩ potest ipse cõ
municare tali. nec dare lñiaz alicui cõicandi q̃n incidat
in minorẽ excõicatiõem. ex̃. c. nup. xi. q. iij. Excõicatos. p
hoc aũt q̃ papa saltem aliquẽ vl̃ pticipat nõ intelligit̃
absoluere. vt in Clemen. Sumus.

Excõmunicatio autẽ .¶. I.

minor z a iure vl̃ ab homĩe fertur. A iure q̃dem ꝑmo
ꝓter participatiõem cũ excõicatis maiori vt dictũ ẽ. Se
cundo p sacrilegio. xvij. q. vij. minor. Tertio p notoria for
nicatiõe. Papue clerici. ex̃ de coha. cle. z mu. vestra. Quar
to p simonia etiã occulta in ordine suscepto. ex̃ de simo.
et sic cã tenet. xvi. q. vij. si q̃s deinceps. Sexto fm q̃sdã
cum in libello iniusto exercet artẽ balistariorz. ꝯ xpianos
ex̃ de sagittarijs. c. Artem. Septimo in diffidentiby pau
perz oppssoribz. mãifestis raptoribz. publicz vsurarijs. z
mercenarijs q̃ large dicunt excõicati. inq̃ntũ oblationes
corz ad altare nõ recipiũt. Octauo in illis q̃bz negat ecl̃
deĩastica sepultura. z q̃ morĩunt in torneamẽto qr puã
tur ecclĩastica sepultura. etiã si penituerit. z idẽ põt dici
de eo q̃ nõ ꝓfitet sel̃ in anno. vt ꝺr ex̃ de pe. z re. Omis.
Nono in q̃libet notorio petorẽ. dis. xcv. illõ. de ꝑse. di. ij.
ꝓ dilectõe. Ab hoĩe aũt fieri pt minor excõicatio vt ab
epo z q̃libet inferiori iudice eccĩastico. ex̃ de off. ol. c. Luz
ab eccĩaz. z ꝺ siue pro ꝓtumacia. siue pro alijs culpis. v.
q. ij. ꝑsenti. Itẽ siue simplr. vt de pe. di. i. In actiõe. siue
ad tps. dl̃. xxxvi. Tanta. Est aũt effect⁹ ꝓcipalis ex
cõicationis minorĩs q̃ tal̃ removeat̃ a pticipatione sa
cramẽtoz. z si se ĩmisceat peccat mortalr. nõ tñ incurrit
irregularitatẽ. etiã si celebrat. Peccat etiã ꝑferẽdo sacra
sed ab eo collata nõ carẽt virtutis effectu. nec prohibẽt
eligere. nec ea q̃ rõne iurisdictõis sibi cõpetũt exercere. si
talis tñ sciẽter elect⁹ fuit ei⁹ electio erit irritanda. extra
de cle. excõ. si celebrat. Talis etiã scõm Bull. est separat⁹
ab osculo pacis q̃ est in missa. q̃ ẽ quasi loco cõionis
nõ aũt ab hoz̃ dicendis cũ alijs. Innocentius tenet q̃
excõmunicatus minori sacramenta conferendo peccat
sed subditi non prohibent̃ a receptõe. lz ipe ꝑferendo se
maculet. Hosti. dic̃ q̃ ꝑferẽdo nõ pticipat. qr non ꝑfert
ad suã vtilitatẽ sz aliorz. dicit̃ enĩ pticipare ptẽ capẽ. z sic
videt̃ cõmẽdi vtilitas ipius pticipantis. Jo. de lig.
videt tenere in pluribz locis. q̃ excõicatio minor separet
a participatiõe passiua tm̃ sacrorz. s. q̃ talis non potest
recipere sacramẽta. añ absolutionẽ. Cum eo ꝺcor. Pe. de
palude in. iij. dis. xviij. dic̃ enĩ q̃ minor excõicatio exclu
dit a participatiõe sacrorz. non a pticipatione diuinorz.
vnde quicquid alij dicunt. licite potest missam audire.
et osculum pacis accipere z eccĩam officiare. dũ tñ nul
lum sacramentũ percipiat. nec mĩrumonij. nec aliud nisi
prius absolutus. et q̃ Bull. dicit. de osculo pacis. Re
spondeo q̃ ideo osculi pacis et panis benedicti datio
successerunt loco communionis. vt indigni non admit
terentur ad ista.

Absolutio autẽ ab .¶. II.

ipsa excõmunicatione minori fieri potest a proprio sacer
dote. ex̃ eo. Hug. z dicit̃ proprius sacerdos q̃ illũ põt ab
soluere a pctis q̃cunq̃ sit. ab alieno aũt qui. s. illuz non
potest audire non potest absolui fm Tho. Host. z alios
si etiam ipse sacerdos propr⁹ esset excõmunicatus minori
excõicatione põt nihilomin⁹ absoluere talẽ. ex̃. c. Duob⁹.
Excõmunicatus aũt maiori. si ingerat se cõioni aliorũ
peccat scõm Ray. et si in ꝓtẽptũ h̃ faceret mortalr peccaret. debet q̃z z alios excõicatos vitare fm Hosti. nec per
ꝓstonẽ Constantie factã. de q̃ bñ in fi. Tollit̃. q̃n ipse ex
cõicatus debeat se subtrahere a cõione fideliũ in diuis.
Et nota fm Pe. de perusio ex̃ de sen. excõ. Inq̃sitionis.
q̃ si plat⁹ papit subdito q̃ celebret excõicato pñte quez
subditus scit excõicatũ. platus ꝺo mãdas z alij de eius
excõicatione ignorãt. subdit⁹ ipse in hoc parebit plato. z
sic celebrabit protestari. tñ ꝺz celebrans illi quẽ excõica
tũ scit. q̃ nõ intrẽdit cũ illo ꝓcelebrare. sed cũ alijs nõ ex
cõmunicatis. Idẽ dic̃ q̃ si scio aliquẽ excõicatũ quẽ vi
tare teneor etiã in publico nõ teneor illi cõicare. etiaz ad
mãdatũ eccĩe. sed pot⁹ debeo pati excõicatõez. si ꝺo pro
certo nescio lz ꝓbabilr credo. in tali casu q̃ me solũ illi nõ
cõmunicabo sed ad petionem alterius vitare nõ teneor.
Nota diligẽter q̃ lz scõm iura cõia excõicati etiã non
denũciati deberẽt euitari. vt dictũ ẽ. tñ q̃ ꝓstonẽ factaz
constãtie istud exĩstat modificatũ. z cõcilio Basilien si an
teq̃z scissurã faceret renouata fuit. qõ vicz z fideles non
teneant̃ tales euitare in diuis. z extra nisi fuerint publi
cati seu denũciati. excepto casu de iniectõe manuũ in p
sonas eccĩasticas notoria. z idẽ de alijs censurs eccleĩasti
cis. Tenor ꝓstitutionis ipsius est iste.

Q, non teneat̃ quis vitare excõicatos nisi fuerint de
nunciati. Capitulũ tertium.

Nsup ad euitandum scandalũ. z mlta picula q̃ ꝓscientijs timorat̃z
ꝓuidere pñt xpifidelib⁹ tenore pñtiũ misericorditer indulgem⁹. q̃ nemo deinceps a cõione alicuius sacramẽtoz admĩistratõe vl̃ receptõe. aut alijs q̃
buscũq̃z diuis intus z ex̃ pretu cuiuscũq̃z sñie. aut cen
sure ecclĩastice a iure vl̃ ab hoĩe generalr promulgate tenea
tur abstinere vel aliquẽ vitare. aut interdictũ ecclĩasticũ
obseruare. nisi sñia vl̃ censura hmõi fuerit illata ꝯ ꝑso
nam. collegiũ. vniũsitatẽ. eccĩe cõitatẽ. vel locũ certũ vel
certã a iudice publicata vel denũciata spãliter z exꝑssa
ꝓstonib⁹ aplicas z alijs in ꝺũ facientib⁹ nõ obstãtib⁹
quibuscũq̃z saluo si quẽ. p sacrilega manuũ iniectiõe in
clericũ sñiaz latã a canõe adeo notorie ꝓstituerit incidisse
q̃ factũ nõ possit aliq̃ tergiuersatõe celari. nec aliq̃ suf
fragio excusari. nã a cõione illi⁹ lz denũciat⁹ nõ fuit. vo
lum⁹ abstineri iuẽ canõicas sanctiões in ꝯcilio Cõstan
tiensi sub Martino q̃nto. Et nota q̃ quidam dicebãt
istã ꝓstonẽ fuisse in ꝯcilio ꝓpositã lz nõ acceptã. ꝓcipue
ab ytalica natiõe. Alij dicebãt fuisse tpalẽ. s. q̃nquenniũ
vsq̃z ad ꝯcilij scq̃ns q̃ sensit fuit celebratũ. Sz nullus
hoz est verz. Nam duo venerabiles viri famosi in vita z
scia: q̃z vn⁹ doctor in theologia. alter in iure. z epus scz
dñs Nic. de dinckelspühel. et dominꝰ Andreas postea
epus bosnien. in polonia q̃ fuerũt ꝑsentes in ꝯcilio cõ
stantien. vbi facta fuit dicta ꝓstitutio dixerũt ipaz acce
ptatã ab oĩb⁹ z ꝓpetuã z vnã de ꝓcordatis. Magistri
etiã de vniũsitate Parisien. acceptauerũt ipam ꝓstonẽ
quia in ea ꝺr omĩb⁹ christifidelib⁹. Sz z dictus dñs an
dreas Bosonien. epus post celebratũ concilij senis. cui
etiã interfuit vadens ad curiã ad visitandũ Martinũ
quintũ: papã. cum ipe putaret dictã ꝓstonẽ fuisse tpalẽ
id est p q̃nquenniũ tantũ. z sic iam expiraſſz. loquens cũ
papa petiuit ab eo vt ꝓcederet sibi ex gra vti tali senten
tia sine dispensatõe quã ꝓtinebat. illa cõstitutio. Rñdit
papa. vos scitis illã vnã esse de concordatis. Et cũ ipse

episcopus quinquēnalē esse obꝫceret. Dixit papa. Ego volo q̄ sp̄ duret. Dñs iulian⁹ auditor camere aplice vir iureperit⁹ z famos⁹. postmodū cardinal' effectus sup̄ hꝫ cōsultus dixit tale indultū datū nō solū germanicis. verꝫ etiā oīby xp̄ianis z de iure eē ꝓpetuā. q̄ ista ē natura cōstitutiōis ipi⁹ nisi reuocet. Nō fuit aūt reuocata ꝫ in cōcilio Basilien̄si ꝓfirmata ante sui dissolutionem.

Titulus. xxvi. De interdicto in q̄ ꝓcenūt z differūt excōmunicatio. suspensio. z interdictū. Capl'm ꝓmū.

Interdictum est.

QUia interdictum ecclesiasticū hꝫ silitudiē aliquā cū excōicatione. Est enī ipm̄ interdictū separatio a ceteris sacramētis. z oīby diuīs officijs z eccl'iastica sepultura vt hñ pōt. de spō. Nō est vob. z de pe. z re. c. q̄ in te. Jdeo post tractatū de excōicatōe agek nūc de ipso interdicto. z p̄cipue ꝑm notata p Jo. cal. ī tractatu quē fec̄ de interdicto eccl'iastico vbi mīra ponūt notata p Hosti. et Jnno. q̄ nō hñtur in sūmis. Conclusiōes seu determinatōes tm̄ ponēdo. z opiniōes ꝓrias z rōes: ac etiā multas allegatōes circa hmōi positas ibi omittendo cā breuitatis. Primo igit sciendū q̄ sub noīe censure eccl'iastice ista tria cōprehēdunt. s. excōicatio. suspensio z interdictū. de ꝯb. sig. c. q̄renti. Et excōicatio q̄dē z interdictū ad laicos z dericos pōt extendi. ꝫ suspēsio tm̄ dericos respicit cōiter. z ō de ipa postea tractabit. z demū de irregularitate. Cōueniūt aūt p̄dicta tria in plūb⁹ ꝑm Hostiē.

Cōueniētia coꝝ

Primo. q̄ sicut excōicatio dz ferri in sēptis continentib⁹ cām ipius. ita z sn̄ia suspēsiōis et interdicti. vt hñ ex̄ co. cū medicinal'. li. vi. Scdo q̄ sn̄ie excōicatōis: suspēsiōis z interdicti. nō releuāt p sequntē appellatōem ꝫ p p̄cedentem. Tertio. q̄ ligari aliq̄ sn̄ia de p̄dictis nec eligere nec eligi pñt. Quarto q̄ null⁹ ligatus aliq̄ p̄dictaꝝ sn̄iaꝝ dz celebrare diuīa. al's efficit irregularis. Quito. q̄ tales sententias dz p̄cedē admonitio. s. cū ferunt ab hoīe. Sexto q̄ q̄libet coꝝ iurat anteq̄ absoluat nō amplꝰ ꝯuenire et in oīby pt fieri relaxatio ad cautelā nisi vbi esset interdictū generale ꝓmulgatū. q̄ tunc nō hz locū relaxatio ad cautelā. ex̄. c. Pñti. li. vi. Septimo. q̄ hmōi sn̄ie dñt obseruari p supiores. Octauo. q̄ null⁹ eoꝝ durāte sn̄ia pt testificari. ex̄ d testi. c. veniēs. Nono. q̄ supior nō dz ipas sn̄ias reuocare vl' ꝓnūciare nullas vel de ipis aliq̄d disponere nisi vocatis prib⁹. Decimo. q̄ illi q̄ p ꝓuilegium sunt recepti in ꝓpios z spāles romane eccl'ie vl' aplice sedis filios. ꝫ ꝓter hꝫ nō essent exempti. tm̄ sic̄ nec excōicati sic nec interdicti nec suspēsi pñt ab alio q̄z a romano pontifice vel legato de latere. ex̄ de ꝯb. sig. c. i. li. vi. Jdem Jo. cal. excepto ꝓmo quē nō ponit.

Differentia coꝝ.

Differunt aūt ista tria in his. Prīo quidē q̄ excōicatio z suspensio ꝓprie ferunt ꝯ singlares ꝑsonas. z excōicatio q̄dē ꝯ dericos et laicos. Suspēsio ꝯo tm̄ ꝯ dericos. Interdictū ꝯo ferꝫ ꝯ loca ꝓpria vel ꝯ vniūsitates z collegia. Interdū tm̄ et ꝯ singularē ꝑsonā ferꝫ interdictū z si nō ita ꝓprie. Scdo q̄ cū suspēso z interdicto participari pt in aliꝭ oīby exceptis sacris certis z diuīs officijs. nō aūt cū excōicato. vt supdictū est in tractatu de excō. Tertio q̄ effect⁹ excōicationis late nō pt suspēdi. ꝫ effect⁹ aliaꝝ sic. Quarto q̄ cōpi nō incurrūt aliquā sn̄iaꝝ suspēsiōis vl' interdicti. plataꝝ ab hoīe vl' a iure. nisi specifice exp̄mank. de sen. excō. q̄ periculosum. li. vi. q̄d ꝓuilegiū nō hñt q̄ntū ad excōicationē. Quinto q̄ interdictū generale loci nō pt ad cautelā relaxari. ꝫ bñ ab excōicatōe z suspēsione ad cautelā ꝙs pōt absolui. Sexto. q̄ interdictuꝫ generale in locū ꝓferri nō pt sine spāli sn̄ia pape. p pecuniario debito. Sz bñ excōicatio z suspēsio. de appel. ꝓterea. Nec Jo. cal. De ipo ergo interdicto q̄tuor videnda sunt. Prīo a quo ferak. Secundo ꝯ quē feratur. Tertio ꝙs sit ei⁹ effectus. Quarto quomodo ferak. z quō postea tollak vel relaxetur.

De interdicto generali et particlari: z in q̄by casibus sit ponendum. Capitulū Scōm.

SCiendū ergo ꝓmo q̄ interdictū ferk a iure z ab hoīe z ab vtroq̄z. q̄ñq̄z interdictū generale. q̄ñq̄z inkdictū spāle. z q̄ñq̄z etiā singulare. Et generale q̄dē dz q̄ ferk ꝯ regnū. puincias. ciuitatē. castr̄ vl' villā. vniūsitatē vl' collegiū z hmōi. Generale inkdictū ferk a iure ī his cāsibus. Prīo. si collegia vel vniūsitas ciuitatis vl' loca cogit eccl'ias vel eccl'iasticas ꝑsonas soluē guidagia vl' pedagia vl' ab ipis eccl'ijs vel eccl'iasticis ꝑsonis exigit vl' extorq̄t ꝓprijs rebus q̄s nō cā negociatōis deferūt ꝫ ipso fūt inkdicti. de cen. c. q̄ñq̄. li. vi. Jo. cal. z addit tm̄ iste casꝰ nō ē receptꝰ nec fuak. ꝫ p⁹ea sanctitū fuit penas p̄dictas z al's ꝯ nō parentes debē p locoꝝ dyocesanos pblicari. ī de. e. ti. pñti. Sz cōiter ista opinio nō tenek. q̄z z si de lege dicak q̄ ꝓfirmak cū more vtentiū approbak. z ꝓter ꝓriam ꝙsuetudinē abrogatur di. uij. §. leges. nō sic de sn̄ia excōicatōis q̄ subito trahit secū suū effectū. ibi etiā dz in illo. c. q̄q̄. vbi ferk tal' sn̄ia ꝓria ꝙsuetudie ñ obstāte. Scdo ꝫo vniūsitas q̄ domos locauerit. vl' ꝙductas hīe ꝓmiserit alienigēis vsurarijs in terra sua ad exercēdū fen⁹. d vsur. c. i. li. vi. Tertio. vniuersitas que repr̄salias ꝯ ꝑsonas eccl'iasticas cōcessas ad illas extendit nisi id reuocauerint infra mēsem a die ꝙcessiōis vl' extensiōis. de iniu. z dam. da. c. si pignoratiōes. li. vi. Quarto: est ciuitas ī cerdicta. q̄do officiales tal' ciuitatis in q̄ dz romani pontificis electō celebrari. vl' repñtantes ipam ciuitatē nō fuauerint ea ad q̄ tenenk p decretalē. vbi plenius. de elec. li. vi. vel fraudē in eis vl' circa ea cōmiserint. Quīto interdicta est ciuitas q̄is p̄ter vrbē que ꝙsentit dādo ꝙsilū auxilium vel fauorē occidentib⁹ vel p̄cutientib⁹ cardinalē fecē romane eccl'ie vel q̄ infra mensē delinq̄ntes hmōi p̄cur enormitas facientis exegerit z ei facultas affuerit. nō punierit. de pe. Felicis. in fi. li. vi. Sexto ciuitas q̄ epm̄ ꝓprium vel b⁹riose vel temere p̄cussērit vel recepit. vel bannierit. vel bannire fieri mādauerit. vel ꝙsilium in his dederit: vel fauorē vel suadēte. Casus aūt decretal'. clericis. c. de imu. ec. li. vi. revocatus est p. c. Quoniā. eo. ti. in cle. Jo. cal.

Speciale interdictū .§. I.

Est cū interdictak aliq̄ eccl'ia. ac etiam cū interdicunt⁹ oīs eccl'ie vni⁹ ciuitatis vl' ꝓuincie. q̄z z si nō in illis eccl'ijs tñ in aliꝭ loc̄ illi⁹ ciuitat' ex̄ eccl'ias posset diuīa celebrari et audiri ab hoīby illi⁹ loci. Et hmōi inkdictū spāle. s. ꝯ aliquā eccl'iaz repik ī iure ī his casib⁹: Prīo ꝓpt iniuriosū homicidiū in ea ꝑpetratū. vel iniuriosaz in ea sanguinis effusionē. Scdo cū ꝓter effusionē hūani semis studiose ꝑcurata ē pollutio. in his enī duoby casib⁹ eccl'ia est ita inkdicta. q̄ añ reconciliatōz nō dñt ī ea diuīa officia celebrari. d ꝙse. di. i. si motū. z. c. eccl'ijs. Tertio q̄ñ ꝓpt discordiā patronoꝝ eps claudit ostia eccl'ie. z tollit ide reliq̄as z ꝓcipit q̄ null⁹ ī ea aliq̄d sacr̄ celebret mysteriū dōec ad ꝯcordiā redeāt. d iurepa. c. i. z ij. Nō tm̄ ꝓferēs sn̄iaz inkdicti. Quarto. si eccl'ia fuit simoniace ꝙsecrata ñ dz ī ea celebrari. i. q. iij. Eccl'ia. Quīto. si ꝓncipal'r p q̄stu non p dīno cultu fuit ꝙsecrata. d ꝙse. di. i. si q̄s basilicā. Sexto si eccl'ia ē ꝙsecrata sine sn̄ia epi dioces̄ani. de ꝙse. di. i. precepta. Septio si sine reliquijs vl' in loco deserto z nunq̄ habitato fuit dedicata. de ꝙse. di. i. placuit. Jn omib⁹ tm̄ his casib⁹ q̄uis in tali eccl'ia de iure celebrari nō debeat tm̄ ꝓtrarū facientes. i. celebrātes nō sunt irregulares. q̄z nō sunt expressi in iure. vt de sen. excō. c. Js qui. li. vi. ꝫ si epūs p aliquā cām de p̄dictis specialiter eccl'ias interdicit

dixit.z tunc celebrans in ea bñ esset irregularis.Jo.cal.

Interdictū singlare .§.II.

est cū interdicto nr̄ alicui psone singulari diuīa officia :et ecclastica sacra vl' vniuſal'r vel pticularit̄ q̄ ad aliq̄ ipo rū sacrōz vl' officiorz. vt de off.dele.c.Ex lris .z de puil. c.i.z .c.Epoz.li.vi.z de tēp.or.c.vel nō ē cōpos.z.c.Eras. et.dil.Placuit.z de corpo.vi.significauit.z istō etiā pt di ci suſpensio. Ubi pīo nota.q̄ interdict⁹ ab aliq̄ actu re spiciēte diuīa intelligit interdict⁹ z ab oī alio:q̄ includit in illo.vel q̄ sine illo in hdicto exerceri nō possz.de appell. sollicitudinē.vñ in hdict⁹ ab officio sacerdotali nō dz ex ercere officia q̄ prīe cōperūt sacerdoti.sec⁹ si soluz altaris ministeriū sit ei interdictū.z in hdict⁹ a sacerdotali officio exerceri nō pt.de excess.pla.Ex lris.Et ea rōne interdict⁹ ne pmoueat ad inferiores ordies. nō pt ad maiores pro mouere.vel interdict⁹ .i.suſpēsus ab exercitio iferioris or dinis nō pt exercere actū suprioz.q̄ sine exercitio illius inferioris exerceri nō pt.sec⁹ si sine illo exerceri pt.sic̄ ecō tra interdict⁹ vl' pbitus a maiori nō intelligit pbitus a minori q̄ in illo maiori nō includit.Ē pbat .xcv.dist. Illud.¶ Sēdo nota q̄ ep̄s suſpēsus vl' interdict⁹ a pō tificali.si exercet officiū sacerdotale cū pontificalibꝫ nō est irregularis.z si exercet aliq̄d p se q̄ spectat ad officiū epale respū cōsecrationis epalis.siue cū missa vt cōsecrare vel ordinare.vel sine missa sic̄ cōfirmare in fronte est irre gularis. Tertio no.q̄ sacerdos cui interdicta sūt sacerdo talia.si cōficiat corp⁹ xp̄i sine missa est irregularis.de clēr. excō.c.i.Excōicat⁹ tñ celebrās i miou sciēter z pecz mor taliter.nō tñ incurrit irregularitatē. Jtē no.q̄ a iure im terdicit ingressus eccīe in casibꝫ.de sen.excō.sacro.z co.ti. c.i.li.vi.z co.li.ti.de cen.Exigit.xvij.q.uij.si q̄s decepsus fm cōem opi.Jtē q̄ celebrat sciēter.seu alijs pticipat i di uinis pñtibꝫ publice excōicatis vl' interdict⁹ vl' illos ad mittūt ad eccīasticā sepulturaz.eis interdicit ingressus eccīe donec satisfecerint ad arbitriū ei⁹ cui⁹ iniam ꝛtem pserūt.de puil.c.Epoz.li.vi.Archid.tñ sup isto.c.dic̄ q̄ intelligit de excōicatis ab hoīe. vel interdictis q̄d pbat q̄ rex illū.q̄ dic̄.donec satisfecerit ad arbitriū ei⁹ cui⁹ iniaz ti.24.c35 ꝛcepserūt.Sz admittētes ad eccīasticā sepulturā tales scienter sunt excōicati p cle.cos. de q.s. hēs de excō. Si aūt tal' cui est interdict⁹ ingressus eccīe suę ab hoīe. vel a iure se ingerat diuīs in eccīa.agēs in officio suo sic p⁹ irregularis est.de sen.excō.is cui.li.vi.sz si ex eccīam.puta sub domo vl' rectorio.vl' in domo puata ingerit se diui nis nō irregularis ē.vt ibi no.i glo. Et rō est.q̄ dictū limi tatiōis fm suā limitatiōem dz intelligi.xlij.di.sit rector. limitat aūt pena cū.s.celebrat in eccīa.g̃ nō bz locū si ex celebrat .ar.de pe.di.i.§.pena. Si aūt tal' celebrat in ora torio q̄d ꝛstrui nō pt sine diocesani lnia.ō puil.c.Aucto ritatē.li.vi.Si stricte est oratoriū.ita q̄ nō est eccīa:nō ē irregularis.sz si celebrat in eccīa nō ꝛsecrata q̄ prīe dicit basilica est irregularis.Satis est enī q̄ aucte pontificis sit dedicata.de ꝛse.di.i.nemo.Jtē pbro celebrāte missaz in eccīa si subdiacon⁹ cui est interdict⁹ egressus eccīe.dic̄ epl'am ex eccīam in illa missa.vel diacon⁹ cuāgeliū sic in terdict⁹ sez tal' subdiacon⁹ z diacon⁹ puto irregulares fo re.q̄ vnū est officiū q̄d tñ in eccīa pncipal'r celebrat cui coopant in actu sibi pbhibito.di.l. si q̄s viduā. Presbyt vero si celebrans in eccīa q̄ admisit scienter dictū subdia conū vl' diaconū ad lectionē epl'e vel cuāgelij etiā extra eccīam ē irregularis.q̄ pticipat i crimīe crimīoso. de sen. excō.nup.z.c.si q̄ dubīs.imo videt tale pticipiū factū in ecclesia q̄ prime dicte.sed ecōtrario si subdiacon⁹ cui est interdictus ingressus eccīe dic̄ epl'am in eccīa in missa quā sacerdos celebrat ex eccīaz irregularis ē.q̄ in eccīs ve re de facto id fiebat z sic in loco pbibito.de sen.excō.c.is cui.li.vi.et idem dicendū de diacono in tali cāu dicente euāgeliū.pl' byter aūt talē celebrātē ex eccīam nō audeo dicere irregularem.q̄ sz videt participare in culpa cum ministris tñ nō est dignū q̄d pncipale vl' dignus trahat ad accessoriū.vl' minus dignū.z satis est q̄ in hoc dubio nō est expssum in iure. Jtē tal' cui est ingressus eccīe interdi ctus q̄uis sit pbibit⁹ p hoc a celebratōe.z etiā ab auditiōe diuinoz in ea fm Jo.an.pt tñ nō solū p eccīam trāsire pro facz suis fm Jnno.sz etiā pt i eccīa orare i tpe q̄d nō celebrāt diuīa officia ī eccīa.i.q.i.q̄ studet.in fi.to.cal.

De interdicto q̄d fit .§.III

ab homīe. Jtē ab homīe pōt fieri interdictū z generale z spāle z singlare.z p delegatū vl' subdelegatū.de off.dele. sanc.q̄d est planū si in lris delegāris ē clausula cōsueta sez ꝛdictore sp̄ cēsurā ecclasticā cōpescendo.de ꝛb.sig. quereti. Jtē si simplr dat⁹ ē sine dicta clausula.tūc enim maxīe vbi ē est expssus in iure hāc penā potit imponē de offi.dele.c.de ea nsis. Jtē pfert p ordinariū cēm ꝛ eos q̄ sūt sui iurisdictōis.tñ nō dz suspēdere seu interdicere clericos vl' coz ecclias ppetuo.vel ad longū tps nisi de cōsensu capli.z ē maxīe qñ p̄cedit ex officio suo.sz regu lariter de iure z ꝛsuetudine sīa pastoris soli⁹ tenenda ē et timēda.xi.q.iij.c.i. Jtē dec⁹ ꝛfirmat⁹ licz nō ꝛsecrat⁹ interdicere pt.q̄ ē est iurisdictōis.de elec.c.trāsmissam. Item z inferior platus hns iurisdictōem ordinariaz in terdicere pt sibi subditos.ex de ꝛsue.c.Cū inter.z de off. ordi.c.Cum ab eccīaz.vbi notat qui z qñ inferiores ab epis habeant ordinariā iurisdictionē. Item sede vacan te capitulū potest interdicere.de maior.z obe.Mis que. Item p mulierē etiā prelatā nō pt proferri interdictum vt prioriſſam vel abbatiſſam.quia hoc pertinet ad pote statem clauiū.de pe.z remiſſ.c.Noua.

Contra quē interdictū feratur. Capl'm.iij.

Quantū ad secūdum

principale.s.ꝛ quē ferat interdictū. Sciēdū q̄ pmulgat z pmulgari pt ꝛ mares z femias clicos z laicos.z religiosos puatos.platos z rectores.no biles z plebeos cuiuscūq̄ sint cratis fm q̄ sūt capaces penaz ꝛ etiā collegia z vniuersitates ꝛ eccīas.villas.ca stra.ciuitates z regna.z dic̄ Calderin⁹.q̄ pferēs sīaz in terdicti z suprioz ei⁹ si violat sīaz ipaz credit fore irregla res .q̄ hac irregularitate ligant a canōe.de sen.excō.Js q̄ libro.vi.de ꝛsti.c.i.z fi. Jtē si pferens sīam nō fuat in terdictū:forte nō male diceret.q̄ alij nō tenēt fuare ar. c.peruſtis.de puile.Sz ibi.c.loquit cū bis pro q̄.i.ad cu ius grām z fauorē latū est id nō fuat.q̄ nō est ad casum aliū extendendū cū videat p modū puilegij licz corpe iu ris clausi emanasse.q̄ aūt iuris puilegia casus suos nō extendāt.patz de puile.Sane.etiā si sint in corpe iuris clausa.vt ibi notat host. Ex qbꝫ sequit q̄ proferēs inter dictū celebrans in eccīa ab eo interdicta est irreguluris et p ꝛsequs alij nō excusant.licz enim mala suprioꝝ frē quenter trahant ad subditos in exemplum .de voto.c. Magne.als de no.opis nunc.c. Cum ex iniūcto. nō tñ per hmōi subditi excusant a pena iur⁹.xvi.q.i. Jn cano nibꝫ. Item si proferēs interdictum nō fuādo interdi ctum ab eo positū.in aliq̄ loco p hoc intendit illud rela xare.ita q̄ ipse proferens hoc dixit nunc nec subditi:nec ipse proferens essent irregulares.sublato enim principali cessant omīa accessoria.cum ergo relaxatio loci interdi cti nō habeat certam formā.satis fuit q̄ proferens dixit q̄ intendebat relaxare .sed vbi proferēs hoc non dixit.licet in mēte gereret relaxare.tunt putarē ipm z alios nō seruantes eē irregulares.q̄ sicut verbaliter fuit lata sen

Titulus Vicesimussextus

tentia interdicti ita verbo debuit fieri relaxatio. de reg. iurꝭ.c.i.hoc vero est ꝑterq; in papa q̄ nō subiacet legib. ff. de legi.l.princeps. vñ si in mēte gerit interdictū relaxare licꝫ ꝓba nō exꝑmat postea ibi celebrātes nō erūt irregulares. Si tñ hoc igrent & celebrāt credētes durare interdictū quik peccāt. & si nō sint irregulares. io.cal. Itē si interdict aliq̄ eccla nec in capella eiꝰ poterit celebrari. nec in cimiterio poterit q̄s sepeliri. si ipsa capella vl cimiterium sint eccliē ꝓpria. alꝫ ita. ex eo. si ciuitas. li. vi. Item in eccla ſpāliter interdicta q̄uis honestꝰ sit ibi nō baptizari. nisi incōmoditas aliud suadeat. ꝓpter tñ faciens credit io.cal. q̄ nō incurrat irregularitatē. q̄a q̄uis interdictō b̄ est exceptū. ex de spon. c. nō est idē de crismate. Itē in eccla ſpāliter interdicta nō ꝑt celebrari diuina seruata forma decretal. alma. §. Addicam. ō. sen. ex. li. vi. Rō est q̄ dictū. c. Alma. loquit cū locus fuit interdictus & tale appellat generale interdictū. de pe. & remiſ. Nō in te. siue cōmune q̄ō in idē sonat bñ: ad b̄ facit de sen. exē. Pñti. li. vi. Itē ſpāle interdictū positū in aliq̄ eccla. q̄uis archidiacon⁹ dicat q̄ nō possit relaxari ad cautelā sed dicak nullū. Jo. tñ mo. dicit ꝓpter q̄ō fatek Jo. an. videri sibi verꝰ. & b̄ etiā placꝫ Jo. cal. q̄. c. Pñti. de sen. exē. li. vi. loq̄t de generali interdicto. q̄ sꝫ nō possit relaxari ad cautelā. sec⁹ ḡ de ſpāli. xxv. di. qual. vide in ꝑticulari vel singulari interdicto. l. ꝓpone. Itē & sup pecuniario debito non possit fieri interdictū in loco siue generale ꝑ tñ ferre ſpeciale siue ꝑ eccliās aliquā vl aliq̄s ꝓ⁹ dicta causa. Itē cū imponit in aliq̄ eccla cessatio a diuis ꝓuata forma. c. irrefragabili. de off. ord. si ꝙs ibi celebrat nō est irregularꝫ et rō: q̄ talis cessatio imposita nō est vera ſnīa interdicti ſꝫ si ponak cessatio a diuis generalꝫ. l. in loco ab eo q̄ pōt tūc hꝫ effectū interdicti. et de hac dꝫ intelligi glo. Jnno. in. c. nō est. de spon. fm Io. an. & b̄ placet q̄ō ꝓbak in de. ex freq̄ntib⁹. de sen. exē. que equiparat generales cessationes inductas ab eo q̄ pot. generalib⁹ interdictꝫ nō autē ſpāles a. ceteraꝫ eccliaꝝ. io. cal. Itē cū ꝓmulgak interdictū in cōe ꝓb̄m ciues. incolas vl vniūſitatē. i. sub ꝑdictꝫ appellatoib⁹. vel aliq̄ ipsaꝝ intelligit istō generale interdictū. de sen. exē. alma. §. illis. li. vi. Et q̄ cū interdicto loco ꝓpter delictū ꝓpl̄i vel ciuiū singlares ꝑsone loci intelligāt generalr interdicte. vt si dicak generale interdictū. vt in ca. Cū in ꝓtib⁹. de ꝓb. sig. eo mō. & istud dꝫ dici generale. ymo & fortius q̄ ꝑdictū interdictū supꝰ iō dꝫ generale. q̄ vniūſitatē vl ꝓb̄m loci cōplectit. Sꝫ ꝓpt q̄ō vnūq̄ō eq̄s tale & illud magis. xix. di. c. i. io. cal. Itē q̄ñ interdicit clerus alic⁹ loci. nō ex b̄ dꝫ ꝓplus illius loci interdicat⁹. q̄ hec sunt diuīsa & ecōuerso. ex ō sen. excō. c. si ſnīa. li. vi. Intelligo aūt appellatōe cleri ꝓtineri nō solū ꝓmotos ad ordines. ſꝫ etiā religiosos & religiosas. ꝓuersos & ꝓuersas. qui ita ad eccl̄iam sunt trāſlati. q̄ de ꝓpo ꝓprie dici non ꝑt. xij. q. i. Duo sunt. io. cal. Itē cū interdicit ppls alicui⁹ terre singlares ꝑsone illi⁹ ꝓpl̄i cū sint interdicte: nec in illa terra nec alubi poterūt ad diuīa vl ecclastica sacra nisi in casib⁹ a iure exꝑssis admitti. ex ō sen. excō. si ſnīa. li. vi. Itē cū interdicit terra alic⁹ dñi intelligit de ea q̄ est sua q̄ ad dominū iurisdictiōale. multo fortꝰ si terra essꝫ illi⁹ dñi simplr & absolute ꝓpria. Itē intelligitur de terra quā ab alio tenet in feudū vl in emphiteosim. q̄ in illis casib⁹ ad eū spectat vtile dominū. Itē itelligit de terra que princ ad ipm dñꝫ rōne dotis vxoris. q̄ maric⁹ constāte mrimonio ē dñs dotꝭ vxorꝭ. Itē intelligit de tra si bi pignorata. si ꝑferens dixit interdicto terrā quā tal⁹ tenet. secus si dixit in dicto terrā suā. Jo. an. Itē si talꝰ dñs cuiꝰ terra in dicit hꝫ terrā in diuīsis punctis. vl diuīsis locis si hꝫ eā ꝓ⁹ ꝓte & ꝓ diuīso oēs ille ꝑtes subiacēt interdicto. Sꝫ si ꝑ indiuīso sec⁹ ne innocēs puniak. ar. i. q. iiij. c. finali. Si aūt talis dñs postea acq̄rat nouā terram talis terra nō subiacet interdicto. nisi latoꝭ sententie exꝑssisset vl intenderet tam de ea quā habebat q̄ de ea quā habiturus esset. Si aūt vendit terrā interdictā vel perdit eā nō ꝓpter b̄ tollik interdictū. cū onꝰ buꝰ rei trāſeat. cū ipsa. de decī. c. pastoralis. Nec enī iste modus incurrendi tollendi q̄ō dꝫ ralaxari p iudicē qui tñ cessante cautela & fraude interdicti se facilē exhibebit. io. cal. Item si interdicak ꝓpl̄s. vl vniuersitas collegiū vl cōmune alic⁹ loci. nō q b intelligit locus ille interdict⁹ fm Jo. an. i. c. si sententia. co. ti. li. vi. q̄ aliud est interdictū loci. aliud vniuersitatꝭ vl collegij. de vsu. c. i. li. vi. poterit ḡ celebrari alta voce in illo loco vt pl̄s interdictꝭ tñ excludis. q̄ b nō est ꝓhibitū. ſꝫ licꝫ dictū bmōi. sc̄z Jo. an. procedat de iure scpto tñ ꝑtare videk occasionē piculi. audient enim voces celebrantiū publice ab interdictis. & b̄ vilipēdet censura eccle. vñ ꝑsulendū esset clericꝭ. vt tali interdicto durante abstinerēt a publica celebratiōe. Jo. cal. Item si aliqs de vniuersitate interdicta se transferr ad aliquem locū ꝓmo dimisso. si est ſpecialr interdictus: aut de ꝓpo interdicto. ita q̄ fuit in culpa ꝓter quā latum fuit interdictū. quocūq; se transferat remanet interdictus. de sen. excō. Alma. §. Illis. li. vi. Si ꝓpo non fuit culpabilis & ex toto desinit esse de ꝓpo interdicto credo cessare interdictū circa eum. quia in eo cessat causa efficiens & conseruans. ergo & effectus. l. xi. dis. Theophilus. io. cal. Item si existens de ꝓpo non interdicto facꝰ est & postea de populo vel vniuersitate interdicta. credo q̄ extūc ligatus est. sicut & alꝰ cum factus sit membrū illius corꝑis. et sic debꝫ eodem iure censeri. di. xij. c. i. Jo. cal. Item si existēs de populo interdicto vel vniuersitate si banniak simpliciter & nō ad tempꝰ cessat interdictū circa eum. quia censetur nō amplius de vniuersitate vel populo sed confirmatus vl religatus bene remanet interdictꝰ. q̄ adhuc censek de cōrpe vniūſitatis. io. cal. Item si talꝰ de vniuersitate vel ꝓpo interdicto si ingrediak mōasterū ꝓ⁹ professionē ind ubitāter pokit ordinari. q̄ desinet esse in ꝓpo totalr ſꝫ añ ꝓfessionē tutū est ꝓsiliū q̄ nō ordinet ſꝫ talis interdicto durāte. Si tñ fuit ordinatꝰ puto illā tenere. ar. de sen. exē. religioso. li. vi. co. cal. Item de absente ꝑpetuo sententie interdicti in vniuersitatē vl ꝓpl̄m. & de ꝓlate sententie interdicti in vniuersitatē vl ꝓpl̄m. & de ꝓsentib⁹ nō ꝓsentientib⁹ sed ꝓdicentib⁹ alioq̄ culpa ꝓter quā latū est interdictū an ligent. dicit io. an. in. c. li sententia. co. ti. li. vi. q̄ quidā religiosꝰ tenēt talē nō ligari. cui⁹ quo ad ecclam. q̄ absens & ignorās ex maleficio nō obligak. xv. q. i. Aliqs. & c. nō est. & q̄ pena sues dꝫ tenere autores. de pe. di. i. nemo. Sꝫ dixit ipse q̄ isti nō ponderant q̄ pena interdicti etiā puniunt q̄ nō peccauerunt de spon. c. nō est. vnde tenet ipse absentes & ꝓdicentes ligari q̄ō ꝓbat. c. si sententia. fatek tñ illos insontes quo ad deū. et hoc placet. io. cal. Item si talis absens est de alia ciuitate vel ꝓpo. licet gratiose receptus fuerit in ciuem vel populare populi interdicti. vt faciunt venetī. & forte ibi nunq̄ habitauit credo q̄ dicto ꝓpo interdicto intrel ligak interdictꝰ. Itē habitātes in ciuitate nō ciues. nec de ꝓpo illi⁹ planū est q̄ nō includunt in interdicto illius vniuersitatis vel populi. vt in. c. si sententia. si tñ loc⁹ essꝫ interdictꝰ in eo nō ꝑt audiri diuīa ſꝫ ex locū illum Jo. an. Itē si interdicak locꝰ sub appellatōe regni. puincie. ciuitatis. castri vel ville suburbia & ꝓtinentia edificia illius loci interdicta intelligunt. de sen. excō. si ciuitas. li. vi. etiam si dicta suburbia et cōtinentia. edificia in nullo erant subiecta dicto loco interdicto vel vniūſitati. si tñ ꝓferens interdictū habebat iurisdictiōem ꝛpalem. in dictis suburbiis. Si autem nō habebat iurisdictionem: licꝫ de iure scripto non videantur interdicta dicta suburbia. tamen ponderata rōne. c. si ciuitas. posset dici q̄ etiā tūc intelligunt interdicta nō ab homīe sed a iure

de sen. exc̄ō. Nup. intelligūt aūt suburbia burgi. cx̄ 7 ppe ciuitatē in qb⁹ dom⁹ sunt ꝓtigue. Cōtinētia ꝯo edificia dicūt dom⁹ vltra burgū sepate 7 nō ꝓtigue. Vl' dicunt suburbia p q̄ iter est rectū ꝓtinētia ꝯo edificia q̄ sunt ppe ciuitatē vel locū interdictū inter suburbia. Itē in hdicto loco sub appellatōe ciuitat̄. castri. ville vel hmōi. nō sūt interdicti ciues illius ciuitat̄. seu boies illi⁹ castri vt vil le. cū pdictus locus est interdict⁹ ꝓpter delictū dñi. vl' ali cui⁹ particular' ꝑsone. vñ 7 si nō i illo loco inhdicto. alu bi cū posset audire diuīa. 7 b nisi tales ꝑsone sint culpa les eni sunt interdicti vbiq; 7 idē etiā est si interdictū sit latū ꝓpter delictū ipi' vel ciuū vl' vnūsitatis ipius loci. de sen. exc̄. c. Si smia. li. vi. Jo. cal. Itē ciues habitantes ꝑti nuo ex̄ ciuitatē 7 suburbia vel ꝓtinentia edificia inhdi cto ꝑio vl' ciuib⁹ ciuitatis intelligunt 7 ipsi interdicti. etiā vbicūq; habitēt. cx̄q; ponunt ciues. vel de vniuersi tate interdicti. io. cal. Item nobiles 7 marchiones comi tes. barones 7 hmōi habitantes in tali ciuitate si sunt de ꝑio inhdicto vl' de dicta vnūsitate qb⁹ ꝑz ex̄ co. q7 subeā ant onera 7 hnōtes honores sic alij ligant smia interdictū idē si p pulegiū cent exēpti ab onerib⁹. fec⁹ ät si cent sui iuris vel ex ꝓsuetudine vel pulegio imp̄iali. ita q; dicte vnūsitati tanq; de ipi⁹ corpe nullo ꝓciparēt. Jo. cal.

De effectu interdicti. s. quō sit obseruandū et a quibus sit abstinendum. Capl'm. ūj.

Quantū ad tertiū ꝑncipali. i. effectū interdicti. Sciendū ꝑmo q; in loco supposito eccl̄iastico interdicto fm anti diri. ex̄ de pe. 7 re. Nō in te. 7 de spon. c. Nō ē vob. nisi semel in ebdomada celebrari cā ꝓficiendi corp⁹ xpi. ō sen. exc̄ō. c. ꝑmittim⁹. Sz q; noua iura istō extinxit moderatū. ex̄ de sen. exc̄. Alma. li. vi. q; istū vicz modū q; singul' die missē 7 alia officia celebrari sic ꝑt⁹. Sz cū his q̄tuor cō ditionib⁹. sc̄z submissa voce. ianuis clausis nō pulsatis cāpanis excōicatis 7 interdictis exclusis. vñ q; quālibet harū q̄tuor ꝯditionū. s. de q; se si nō seruet alij⁹ trib⁹ ser uatis violat interdictū et est irregularis ibi sic celebrās. vel aliq̄d agēs alic⁹ ordinis vt i officio suo. pura si pul satis campanis celebrat. vel etiā si alta voce tm̄ 7 hmōi fm hosti. io. an. 7 io. cal. qui addit sic. et ly hec dura vide anē. tm̄ sufficit ira scptū cē. xix. di. memoriā. Itē si deric⁹ in loco inhdicto facit tm̄ altex̄ pdictorū alijs celebrātib⁹ pura sonat cāpanā. vel aperit ianuas eccl̄ie hmōi credo ipm irregularem. q7 participat in crimīe criminoso. de sen. exc̄. nup. secus si fac altex̄ pdictorū vt celebrent diui na q; tm̄ nō celebrant de fcō. cū irregularitas reḡrat actū ꝓfectū. xv. q. i. c. fi. Idē si dericus scit interdictū loci q̄ tm̄ nō publicū est p denūciationē si illud nō fuat est irre gularis fm archi. arg. de re. iu. Eum. li. vi. 7 hoc vex̄ ni si istud esse occultū. vi. q. ij. si tm̄. Nec obstat cle. i. de sen. exc̄. q7 licet in fuādo interdictū q̄ seruat matrix eccl̄ia lo ca religiosa se debeāt ꝓformari. nō seq̄t tm̄ q; vbi matrix eccl̄ia nō seruat. q7 nō ei ē denūciatū. alij q7 sciunt nō de beant obfuare vt sibi notoriū. q7 fm b idē inferret etiaz surdū. dic̄ tm̄ Jo. an. q; expediret p ꝓstōnē. puideri clerī cos nō teneri ad obfuantiā interdictorū ꝑlatorū a iure. libro. vi. 7 in cle. Pnti. eo. ti. Itē nota q; dicta moderatio et effect⁹ interdicti nō habz locū in inhdicto ꝑlī seu vni uersitatis. nō ex̄pisso loco in smia interdicti. q̄uis eni et illud dicat generale interdictū. tm̄. c. Alma. cū sua mode ratione loquit de interdicto generali loci 7 vnūsitat̄. ca stri. ville regni 7 hmōi. Itē laici q̄ nō sunt interdicti nō pnt admitti ad diuīa q̄ celebrant cū dicta moderatiōe in loco interdicto nisi sint sup b specialr ꝓuilegiati. De clericis ꝯo extraneis. seu alubi bñficiat̄ an possint admitti in eccl̄ia sita in loco inhdicto ad celebrādū vl' ꝯcelebrā dum. Archi. tenet q; nō. Jo. an. tenet q; duz ē. 7 q; nimis emūgit rē. 7 sic videt tenere ꝑnū. q̄ Innū Jo. cal. ꝓbat p multas rōnes. 7 idem vidr dicendū de religiosis. Item tam canōici q̄ clerici eccl̄iaz in qb⁹ distributōes q̄tidia ne distribuūt illis q̄ intersunt boris. si nō venerint amit tent eas sic amitterēt si nō essz interdictū. Itē misse non ꝯuentuales sz peculiares celebrari pnt rēpe interdicti in eccl̄ijs ꝯuētualib⁹ fuata pdicta moderatiōe. Itē si in ta li eccl̄ia deficiūt oēs ꝓter vnū. Jo. an. post Hosti. dic̄ q; il le potest celebrari cū familiari. Archi. dic̄ q; nō audet b tenere ad pmū placet. fateor tm̄ q; pulegio ꝯuēt⁹ de cele brādo tpe interdicti nō includunt familiares cōuentus sed in eāu pdicto ille sol⁹ adhibere poterit familiarē seu seruitorē vigore pmissiōis in. §. adijcim⁹. necessitate ad hoc cogēte. io. cal. Si tm̄ alicui singlari ꝑsone sit ꝓcessus vel tpe interdicti possit celebrare vl' audire diuīa in voce submissa. tūc familiares et⁹ ad audiēdū cū illo. 7 ad cele brādū sibi admittūt. nisi cēt tal' cui⁹ culpa dolo vl' fraude sit lata snīa interdicti. vel ad dictā culpā dedisset au xiliū. ꝯsiliū vel fauorē. de puil. c. Licz. li. vi. Itē p dictū c. Alma. extat alia moderatio circa interdictū. vicz q; in festiuitatib⁹ solū natiuitatis. resurrectōis. penthecostes et assumptōis be. Marie cāpane pulsent 7 ianuis apt̄z alta voce diuīa celebrent in locis interdictis excōicat̄. ex clusis sz interdictis admissis. ita tm̄ q; illi ꝓpter q̄s latuz est interdictū altari non appropinq̄t non obstantib⁹ q̄ busc̄ūq; pulegijs q̄ reuocant. q7 sufficere dz oīb⁹ q; cele brēt vt dictū est. Itē nota q; pdictis q̄tuor solēnitatibus de quibus habet in dicto. c. alma. Addita est solēnitas corpis xpi p octuagātē Martini. v. in q̄ interrūpit inter dictū seu suspēdit. vt in q̄tuor pdictis. Ubi ꝑmo nota q; illud q̄d dictū est de dictis festiuitatib⁹ intelligi debet de vna die tm̄ p qlibet festiuitate. Vñ ꝯdoctores q̄runt q̄n incipiat tal' dies. 7 q̄ntū ad ꝑncipium dici ꝯcordant q̄si oēs. s. q; incipit in vespis vigilie. Sz q̄ntū ad finem sunt varie opiniōes. 7 archi. tenet q; termin̄t in cōpleto rio festi inclusiue. q7 in bñficijs est larga interꝑtatio facienda. Jo. an. tenet i. d. c. alma. glo. añ penultima q; termināt in vespis ipi⁹ festi. 7 sic ꝯcludit cōpletoriū. q̄ opinio placet etiā io. cal. Itē notandū q; in pdictis festiuitatib⁹ nō pōt licite dari corpus xpi. seu cōmunicari in loco interdicto nisi sicut in alijs diebꝫ. sc̄z infirmis decedēnib⁹. ō sen. exc̄ō. c. Responso. Vñ q̄ dr in canōe. de ꝯsc. dis. ij. Et si nō frequentius. 7 de pe. 7 re. Omīs. s. q; fideles dñt cōica re in pascate. natali. 7 penthecostes. intelligēdū est inhdicto 7 alia ꝓhibitiōe cessantib⁹. 7 idē dicendū est ō extrema vnctiōe. q; sc̄z nō est dāda istis diebꝫ. Archiē. 7 io. an. Item 7 si in dictis festiuitatib⁹ honestius 7 iustius sit sal rem q̄ntū ad ꝑncipale missaz q̄ in eccl̄ia celebrat de ipo festo ꝓprio dicet. q7 id est inductū in honorē illaz solēnitatū. 7 ō de eis celebrandū. de ꝯsc. di. i. Ad hoc. 7 de cele. miss. c. ij. Pōt tm̄ 7 alia missa dici q̄z de ipo festo io. cal.

Itē in dictis festiuitatib⁹ credo q; possit aq̄ solenniter bñdici 7 aspersio fieri. panes fructusq; bñdici. et laicis etiā interdict⁹ mistrari. q7 ista de se nō ꝓhibent tpe interdicti. 7 ipsoz bñdictio est officiū diuinū. q̄ generalr in predictis festiuitatib⁹ ꝑmittit. io. an. Itē in festo assumptiōis virgis Marie semp tpe interdicti nuptie pnt solenniter bñdici. q̄ alijs diebꝫ tpe interdicti pt fieri fm hostiensem. 7 b ideo. q7 talis benedictio pertinet ad diuinū officium. quod illa die permittit solēniter celebrari. De alijs tribus festiuitatib⁹ nō opoꝛtz querere. quia

de. sen. ex cō. c. alma

Titulus Vicesimussextus

nuptie in ipsis phibent celebrari in omi loco. et ab oib⁹ fidelib⁹. xxxiij. q. iij. Non opt3. io. cal. Jte in dictis festiuitatib⁹ pnt ꝑgines t altaria ꝓsecrari t bndici. t calices et paramēta t abbates t abbatisse. q3 hmōi bndictiones nō sunt sacra ꝓprie: sz orōes t certa officia. io. cal. Jte dict3 dieb⁹ festiuis in loco interdicto vtrū possint admitti ad ecclīasticā sepulturā. Jo. an. dic3 t putat q nō. sz mlt⁹ fuerūt ꝓui obstuarū. Et sbdit p⁹ pauca. io. calō. Scio q viderē temerariū resistere opi. dni et pris mei maxime q nō viderim q aliquē ꝓuū scriptū. Attamē mea pusilla intelligēcia iudicat in dictis festiuitatib⁹ nō obstante interdicto posse publice t solēniter mortuos sepeliri. vbi aliud nō obstat. puta q3 ñ est spāle aut noiarum iteratio. cus tal. aut q3 fuit i culpa. vl q3 ad h dedit cōsiliū: auxiliū vel fauorē ꝑpetrādi. q3 ꝑter generale interdictū. phibet ecclīastica sepultura. q3 ipa accedit ad officiū diuinū. nā cū officio diuino dz ferri fun⁹ ad ecclīam. vt hr. xij. q. ij. Qui diuīa. Sed diuinū officiū pmittit his diebus solenit celebrari. Jo. cal. qui multa iuducit p t ꝺ circa h. Jte tpe interdicti et si ꝓhibita sit administratio sacroꝝ illud tñ dz mlt⁹ exceptōnes. Mā prio excipit baptisma: nō solū paruulo3 sz etiā adultoꝝ. ex. de. co. Cum. li. vi. Jte excipit cōfirmatio. ex. c. Responso. Jtez excipit pnīa nō tm morientiū sz etiā viuoꝝ et sanoꝝ dūmodo no fuerint excōicati q nō pnt admitti nisi in morte. t exceptis illis ꝑpetrādi q3 culpā vl dolum lata ē snīs interdicti. vel pbuerit cōsiliū: auxiliū vel fauorē si nō pri⁹ satisfecerint. vl h satisfaciēdo dederint idoneā cautionē. aut si h nō pnt nisi iurauerint. q3 cū potuerūt satisfacient: t ad satisfactōem faciendā ꝓillos q tenent dabūt cōsiliū: auxiliū et p posse laborabūt. nec ꝑpetrādi aliq3 ꝓdictoꝝ fieri dz relatio interdicti. ex. c. Alma. li. vi. Jtez et catheclsm⁹ qui precedit baptismū fieri pt. q3 pmisso baptismo intelligūt pmissa oia ꝓ q quenit ad illū. t sine quib⁹ expediri nō dz. hmōi aūt est catheclsm⁹. h cōse. di. iij. Añ baptismū. Jte pmittit confectio crismatis in die cene q3 vtendū est in baptismo t confirmatione. ex. c. Rñso. Jte pmittit eucharistia dari decedētib⁹. de pe. et re. Nō in te. nec enī dz alicui penitēti denegari. l. di. penitēs. Sanis etiā dānatis ad mortē dari pōt tpe interdicti. q3 censent tūc in articlo mortis. io. cal. Sz laicis vl clericis non interdictis sz in loco interdicto positis an possit dari eucharistia ꝑteritis in articlo mortis dubiū est. exceptis pbr⁹ tñ missā cātātib⁹ alis celebrātib⁹. cū forma tuata. ☞ Celebrātes enī tenēt sumere corp⁹ xpi. de cōse. di. ij. Lōpim⁹. De alijs ꝙ dicit Jo. cal. trepido ferre snīam cū viderim generalit religiosos suis frib⁹. sororib⁹ vl monialib⁹. q3 cura gerūt tpe interdicti indifferēter ꝓcedere eucharie sacramēta. Sz q3 iure faciāt ipi discernāt. cū ꝓpriū videt h iure scripto. Jn edictis enī pmissoꝝ certoꝝ casuū q3 ratione nō inuenit expssū sz pmissuz subiacet regule phibitiue ij. q. v. Cōsuluisti. t est expssuz. i de. extra. de ꝓb. sig. §. Porro. Cū sit pmissuz tpe interdicti spāle corp⁹ xpi in qntū dz viaticū. i. in qntū dat decedētibus. igit tē. Et addit idē io. q3 cū portat eucharistia ad infirmū. tūc credit q3 debeat portari cū pulsatōe cāpanelle t lumie precedēte t alijs ꝓsuetis. q3 cū aliq3d pmittit nisi aliud appareat intelligit fore pmissum fm q3 ius disponit illud fieri t vsus obstuat. ar. ad h. iij. di. Erit aūt. xij. di. Illa. Sz de portatōe lumis disponit ius. de ecle. mis. Sane. De pulsatōe aūt cāpanelle dz generalit ꝓsuetudo. q3 tē. Poterit aūt dare tale viaticū infirmo in pīcia astantiū t venientiū. vt pmissio intelligat fm ꝓdictōem status psone infirme. xli. dis. quisqs. De mulierib⁹ q3 pgnātib⁹ t parturi approping qntib⁹. an tpe interdicti possit dari eucharistia. videt io. an. dicere q3 nō. nisi aliud periculū imineat in eis. Rō est. q3 tales nō ꝓprie dici pnt decedētes ex appropinquatiōe ad partū. sed nōnisi decedētib⁹ ꝓcedit eucharistia in talu tēpe. s. interdicti. Eadē rōne idē putat Jo. cal. de intrātib⁹ mare vel bellū cāpestre vel obsessis. et facit q3 no. de off. or. Pastoral. ij. rnīso. in glo. Extrema vnctio indubitāter ē ꝓhibita tpe interdicti. Sz an clerici vl religiosis. marit⁹ vl femis nō infrictis. sz de loco interdicto t3 fuauerit infrictū an possit ꝓferri extrema vnctio a q3busdā dubitat. dns t pr me⁹ ꝓtratis t iusticie cultor. in. c. q3 in te. de pe. t re. dic q3 nō. q3 tñ mlti male aduertūt. io. cal. Matrimoniū ꝙo interdicto tpe pmittit q3 ꝺbi pōt q3cūq3 tpe ꝓ legitimū ꝓsensum viri t mlieris. etiā si ꝺbentes eēnt interdicti fm inno. Nā t ꝓ infideles et excōicatos ꝺbi pt. sz solēnis bndictio nuptiaꝝ tūc fieri ñ pt fm Host. etiā si alter tm. s. vir l mulier eēt interdictus. t in loco nō interdicto ficret. Jo. cal. De sacro ordīs faciendū q3 null⁹ ordo ꝓferri pt in loco interdicto clericis et laicis. t rō est q3 phibent ibi ecclīastica sacra mīstrari. exceptis q3busdā casib⁹ de q3b⁹ iste nō ē. vt in. c. Non est. de spon. Si aūt ppls ē interdict⁹ cū ꝓpt h nō sit clericus interdict⁹. potērūt clerici illi⁹ loci exīre locū interdictū ad ordines supiores ꝓmoueri. ab eo tñ q3 h de iure possit. Jte si locus tm est interdict⁹. sz ibi null⁹ valeat ordīari. laici tñ q3 nō fuerīt culpabiles delicti ꝑpetrādi. q3 tūc licet interdictus ex loco interdicto potērit ordinari. nisi ꝑpetrādi vniūsitatis lata fuisset snīa interdicti in loco. q3 tūc nullus de dicta vniūsitate posset ordinari. io. cal. Jte tpe generalis interdicti denegat laicis ecclīastica sepultura. etiā si pnīam egerint. ex de pe. t re. Nō inter. Rō est. q3 interdicti sunt tales. etiā si pcōres nō sint. xxij. q. iij. miror. Sz illi interdicti q3 tunc absoluūtur ab aliq excōicatōe. remanēt tñ interdicti adhuc donec soluat interdictum. et si i morientib⁹ interdicta apparuerint signa pnīe. t postmodū fuerit absolutū infrictū. tūc talū corpa erūt apō ecclīam trāsferenda. ar. ex de sen. excō. c. Cum illoꝝ. et si apud ecclīam stante interdicto sepulti fuerint nō erunt postea exhumādi: cū ad eū statū venerit res a quo inciperc potuit ꝓ hmōi interdictis. s. q3 penituerint. lic3 moꝝ tuaria accipe ac ꝓ eis orandū est. h. q. iij. Quicūq3. Sz si nō penituerit. nec ꝓ eis orandū est nec mortuaria recipienda. lxxxvij. di. c. fi. Clerici ꝙo q3 in tali generalitate nō sunt interdicti. nō negat ecclīastica sepultura. ita tñ q3 fiat sine pulsatōe cāpanaꝝ t cessante omī solēnitate. ex eodē ti. q3 in te. t q3 ibi dz cū silentio. nō videt h intelligendū de silentio officij funeralis. q3 cū ꝓcedit q3 magis est. s. dicere missam t horas submisse. t de officio funerali ꝓcedi vidz. Item qñ aliq3 ecclīa ē singlāriter interdicta. siquidē est interdicta ꝓpt delictū clericoꝝ tm. vl q3 violata fuit. tūc parochiani pōt in alia ecclīa nō interdicta eligere sepulturā. t audire diuīa. Sz si sit infrictā ꝓpetas vl magna pars. vl q3 forte deliquit dns. t in h̄ pusitas vl magna pars. vl q3 forte deliquit dns. t in h̄ puniter tūc parochiani nō pōt in alia ecclīa etiā nō interdicta eligere sepulturā nisi forte ex ꝓuilegio innocē. Jtez sicut tpe interdicti in ecclīa non sunt laici sepeliendi. ita nec in eius cimiterio. ex de ꝓuile. c. vt ꝓuilegia. Et sz ꝓpbant⁹ dicat q3 sufficit q3 sit locus ad sepulturā deputatus. sz nō sit bndictus vt dicat cimiteriū. tñ io. an. dicit q3 est locus ad vsum cimiterij q3 cōm bndictus. de cōse. di. i. nemo. Jo. etiā cal. dicit q3 nō sufficit q3 locus sit ad sepulturā deputat⁹: nisi aūctc epi fuerit ad sepulturā destinatus. t h optz fateri q3ntū ad penam excōmunicatōis que ponit ꝓ de. Eos. Idem laici nō interdicti nō pōt in cimiterio sito in loco interdicto cum clericis: ꝰ officio sub silentio cessantibus solennitatibus alijs sepeliri. Ratio est. quia illud ex gratia concedit clericis. ergo alijs intelligit denegatū. io. cal. Jte ꝓuilegiat⁹ ꝓ. c. Alma. sup auditione diuinoꝝ t ꝓceptione sacramētoꝝ. vel etiaz sup

☞ vt hr. ca. Alma.

perceptione sacramentoꝝ sine mentiõe de auditõe diui noꝝ puto ex ℔ q̃ posſit admitti ad eccl̃iasticã sepl̃turã. ℭuis de ipa nõ fiat mẽtio. Sz si p̃ priuilegiũ eẽt ꝓcessus sacris videt dubiũ. tñ placz q̃ p illud p̃uilegiũ sit ꝓcessa ecclãstica sepulka. p regl̃az cui cõicam⁹ viuo rẽ. xxuij. q. Item sepelientes ex̃ eccl̃iam t cimiteriũ interdictã ꝑsonã vl̃ no inkdictã. sz in loco interdicto cũ officio diuio. clerici illõ officiũ celebrãtes sunt irregulares. sz sine officio diuio bñ p̃nt interdicta extra eccl̃ias t cimiteria sepeliri. nec eñ dnt coꝝ corpa remanere inhumata. Jo. cal.

Pena aũt nõ seruan⁹ .ℌ. i.

tis interdictũ si est cleric⁹. est ista ſm Hosti. qz scienter celebrãs in loco interdicto; vnde cecidꝝ sit: efficit irregl̃aris et est suspensus. ex̃ de cle. excõ. mi. c. Postulasti. ℌ. fi. t ex̃ eo. Is qui. li. vi. vñ nõ pt bñficia ꝓferre. ex̃ de ꝓcess. pbẽ. c. Ad diuinitatẽ. Idẽ inno. t ber. Itẽ tal⁹ nõ pt eligi nec eligere. vel dẽo. c. is qui. t de ꝓhib. c. Dilect⁹. Itẽ nec pt postulari. ex̃ de postu. c. i. Item q̃ nõ fuat interdictũ remouend⁹ ea bñficio. ex̃ de cle. excõ. mi. Postulasti. Si aũt talis sit religiosus t ad nullũ ordinẽ adhuc ordinat⁹ est. et si irregularitatẽ nõ incurrat. qz nõ est exp̃ssum i iure. Nã. c. is qui. agit de sola irregl̃aritate q̃ procedit ex sola celebratõe diuinoꝝ. vel executiõe ordinũ. potent tñ aliꝫ puniri t recludi in artioꝛi mõasterio ad pniam pagenda. t idẽ videt dicendũ de monali nõ ꝓseruãte interdictũ. q̃ libet tñ hoꝝ. s. religiosus nõ bñs ordinẽ: t religiosa si vio lãt interdictũ sũt ineligibiles actiue t passiue. nã t si nõ hñt ordinẽ clericalẽ. rõne tñ ipoꝝ status hñt officiũ celebrandi diuina fm ꝓdictõem ipoꝝ. vñ violãdo interdictũ illã penã incurrũt: cui⁹ sunt capaces. ad ℌ de biga. c. De bitũ. io. cal. Pur⁹ vere laicus violãs interdictũ q̃uis irregularitatẽ nõ incurrat vl̃ suspẽsionẽ fm Jnno. ℭuiter tñ peccat. et puniẽd⁹ ẽ pena arbitraria p ecclãsticũ iudicẽ de sen. excõ. c. Grauis. in cle. Itẽ ois q̃ scienter celebrat in loco interdicto. siue coraꝝ ꝓnis interdictis a iure vel a iudice vel recipiens publice inkdictos ad diuina officia vel sacra vl̃ sepulturã. etiã si nõ sit irregularis: est interdictus ab ingressu eccl̃ie. de p̃uile. c. Epoꝝ. li. vi. t si in ea se ingerit in officio suo fit irregularis. co. ti. c. is cui. li. vi. Hora q̃ licz oĩb⁹ p̃dictis in vlt. ℌ. sit interdict⁹ ingressus eccl̃ie p ea. Epoꝝ. ex̃ de p̃uile. li. vi. Est tñ dñia inter eos. nã celebrans in loco inkdicto: est etiã irregularis. admittentes vero ad sepulturã notãtim interdictos vl̃ publice excõicatos sunt excõicati in cle. Eos. de sepul. Et etiã q̃ tpe interdicti sepeliũt defunctos in cimiterijs vel eccl̃ijs in caribꝫ nõ ꝓcessis. vt ꝓ in ea. cle. Allys ꝛo de q̃b⁹ fit mẽtio inkdicit solũ ingressus eccl̃ie mõ p̃dicto. Dicit ãt agẽ vl̃ ingerere se i officio sic p̃⁹. t p̃ nõs violare inkdictũ cũ. s. dicit solẽniter horas diurnas vl̃ nocturnas. vel missam vl̃ aliud officiũ q̃d cõperit rõne alicui⁹ ordis quẽ hz. xi. q. ij. Epus. Et idẽ notat Jnno. t alij post eũ. de excess. pla. c. fi. Psalmista interdictus vel nõ interdict⁹. sed in loco inkdicto si celebrat. i. si solẽniter agit in officio suo. vtz sit q̃ ℔ irregl̃aris. Sic rñdet io. cal. fm theologos tal⁹ nõ est irregularis. q̃ psalmistar⁹ fm eos nõ est ordo. secus fm canonistas q̃ tenẽt psalmistatũ esse ordinẽ. xxi. di. clericos. t tali ordini cõperit cantare. s. in choro psalmodiando lectões t rõsoria legẽdo. Jdeo tal⁹ hmõi agẽdo efficitur irregularis. Et addit q̃ q̃dã dicunt. t placet Jnno. q̃ si ꝓsuetudo est in eccl̃ia. q̃ sine distinctiõe ordis quis⁹ q̃ legat epl̃am. vel ponat cereos. vt faciat quicq̃d aliud cũ facit. Et subdit io. calde. q̃ illa distinctio nõ tollit q̃n de iure talia cõpetant rõne alicui⁹ ordinis. Vñ io. an. et alij in. c. Cũ medicinal⁹. dicũt talẽ esse irregularẽ. Host. et ſpecu. putãt hñtem ꝑmã tonsurã tm̃ si cantet in officio suo esse irregularẽ. xxiij. dis. psalmista. Sz si q̃s faciat ea q̃ nõ suũt alicui ordini vl̃ officio deputata. vt si in matutinis legit lectões. vel cantet rñsoria. Dicũt hosti. et guil. nõ esse irregularẽ. Jn hñdictiõe aq̃ hñdicte ꝓhib⁹ irregularitas ſm inno. qz est annexa hmõi ordini hñdictio. de ꝓhe. di. iij. Aquã. qñ scz interdict⁹ cleric⁹ ℔ ageret sed si nõ est ipse interdict⁹. eo q̃ talẽ facit hñdictõem aq̃ in loco interdicto fuata moderatiõe q̃ tradit de alijs officijs nõ incurrit irregl̃aritatẽ. Aqua aũt hñdicta non dz aspergi laicis loci inkdicti a sacerdote. t ℔ preterꝫ in q̃tuor festiuitatib⁹. de q̃b⁹ agit in. c. Alma. Si tñ aspergeret: putat Jo. cal. q̃ nõ est irregularis. qz hoc nõ est in iure cautũ. Per hñdictiõez aũt mense etiã ab interdicto clerico nõ contrahit irregularitas. qz nulli est ordini deputata. A hñdictiõe etiã quã ꝓsuerũt priores vel cp̃i itinerãdo obuiantib⁹ eis in sua dyoceſi. dixerũt quidam tutũ esse abstinere in loco interdicto. si tñ ꝓtractet non erit irregularis. q̃d putat Jo. cal. esse vez de simplici hñdictione. Decus. de solenni ad quam p̃mittetur. Sit nomẽ dñi hñdictũ. vel aliq̃d aliud hmõi. Talis cni hñdictio cõperit cp̃o rõne ordinis. di. xcv. c. Ecce. De hñdictione aũt calicis vel paramentoꝝ vel corpaliũ vel cantabularum in festo purificatõis vl̃ oliuaꝝ i festo palmaꝝ: Dicit Jo. cal. fieri nõ posse a clericis interdictis vl̃ in loco interdicto t a nõ interdicto nisi fuata moderatiõe q̃ tradit de officijs diuis in. c. Alma. co. ti. li. vi. Et idẽ dicit tenendũ de facientib⁹ officiũ p baptismo in sabbato scto. vel p ꝓfectione crismatis in cena dñi. vel pro anniuersario defunctoꝝ. Et hñdictio etiã pere t baculi peregrinorũ a sacerdote. dicit Guil. q̃ videt esse ꝓcessum cũ nõ sit pbibitũ. Item de purificatõe post partũ. dicit Jo. cal. q̃ nõ pt mulier p⁹ ptũ introduci in eccl̃iã in loco interdicto p sacerdotẽ cũ psal. t orõib⁹ t solẽni introductõe. alis incurreret irregularitatẽ. qz illud est officiũ diuinũ. ordini clericali cõperens. Sz sine officio fcã solũ ꝓfessiõe vt moris est. poterit mulier p se intrare gñas agendo. Item si clericus interdict⁹ vl̃ nõ interdictus. sz in loco interdicto. si excõicat aliquẽ vel absoluit excõicatũ. ſm Jnnoc. nõ est irregularis. qz hmõi nõ sunt ordis sed iurisdictõez cõcernunt. ij. q. i. Nemo. Et de excõnicatione nõ est dubiũ: q̃re idem dicendũ de absolutõe. de pe. di. i. Uerbũ. tñ absolutiõis solẽnia exhibere. sic̃ est dicẽ cũ stola. psal. et oratiõnẽ. vel in eccl̃iam introducere excõicatũ. qz ℔ est ordinis t officij. hmõi faciens est irregl̃aris ſm inno. et ſpecu. Officiũ aũt cõmẽdationis aiaꝝ decedẽtiũ iuxta morẽ. credit io. cal. q̃ fieri possit loco t tpe interdicti. qz istud officiũ videt q̃si annexũ ad absolutiõez q̃ fit in penitentia. vnde sic̃ ꝓcedit tũc penitẽtia ita t istud. Item in loco interdicto t interdictis t excõicatis põt p̃dicari verbũ dei. de sen. excõ. c. Responso. Et pt etiã interdictis fieri ꝓfessio generalis in fine p̃dicatiõis. põt etiã campana preter hoc pulsari. qz cũ dicta pulsatio sit signũ t preambulũ actus p̃missi. vt bẽat generalis cõsuetudo intelligit et ipsa pulsatio p̃missa. io. calo. Pro missis ꝺo et horis canonicis dicẽdis nullo mõ habet pulsare cãpanas tpe interdicti. alis incurret irregularitas excepti quattuor festiuitatib⁹. de quib⁹ sup. etiã si campane ipse essent extra eccl̃iam. t procul ab ea. non licet pro dictis pulsare. alis fieret fraus legi. xuij. q. iij. plerique. Nec etiã paruas campanellas licz pulsare tempe interdicti. pro diuis officijs celebrandis. vt faciunt religiosi mendicãtes. Nam pro hibitiõ pulsatiõis campanaꝝ tempe interdicti vtiqz et minoꝛes campanellas includit. cũ de facto son⁹ audiatur extra muros. et interdum satis procul. vnde taleꝫ sibi caueant. et sufficiat eis q̃ per aliqua signa: puta

tabule possint conuenire ad diuia eoz: sed pulsare campanas tempe interdicti pro horis nonificadis. puta tertia. sexta. nona z hmõi. nõ credo illicitũ laicis. hac de cã campanas suas sonare. ſz clericis nõ credo hoc licere. licet ꝺ de fcõ celebrent diuina. cñ exꝑ dicto tpe solent diuina celebrare ꝓsumerek versilr q ꝓ celebratione diuinaz sonarẽt. xviij. dist. Syracusane. Fateor tamẽ ꝓpter ꝺ tantũ ipsos. nõ incurrere irregularitatẽ. Jo. cal. Pulsare autez campanã pro Aue maria. vt solz fieri laudabilr de sero et de mane in q̃busdã locis tpe inf dicti nõ inducit irregularitatẽ. qz illa salutatio virginis gׅiose nõ est officiũ ordini annexũ pulsare campanas pro ostensione aliqua rũ trazz. vel in aduẽtu alicuiꝰ ꝓlati z hmõi tpe inf dicti. neclaicis nec clericis prohibẽt. Jo. cal. Consulit etiam q̃ itinerates q̃ loca interdicta si sunt duo vel plures q̃ no dicãt horas canõicas in via. qz exꝑ ab alijs audiri pñt. dicit ipse q̃ nõ audet dicere q̃ ꝺ facere possint sine violatiõe interdicti. Secus si esset vnꝰ solus. qz ita submisse dicere possz q̃ nõ audirek. Jtẽ dic Jnno. z Abb. q̃ non credit irregularitatẽ incurrere clericũ interdictũ ꝑpt hoc q̃ intersit diuis. z si cãtat cũ alijs. dũmõ nõ celebret nec aliquid agat vt in suo officio peccat tñ. Jo. cal. dicit sibi placere dictũ Host. z spe. sez q̃ si talis se ingerat diuinis audiendo ex q̃dã simplici deuotiõe nõ ꝓtẽnendo nõ est irregularis. z sic ꝓcedit dictũ Jnnocentij. Sed si ꝺ facit contẽnẽdo z faciendo celebrare diuina. siue auctem ꝓbendo siue cõparando: tunc irregularitatẽ incurrit. Jtez laici violantes interdictũ: et si nõ incurrãt irregularitatẽ graviter tñ peccant. vt dictũ est ſm Jnno. z vt videk motaliter si scienter ꝺ facilũt. qz ꝺ obedientiã ecclẽsiasticã agũt. lxxxi. dist. Si qui. Sz exercentes officia q̃ nõ sunt alicuiꝰ ordinis tpe inf dicti vt aduocando: docendo z hmõi nõ peccant. Jtem nõ ꝓhibent laici tpe inf dicti dicere lerani as vl laudes suas vt faciũt ferrarie. Jtem nõ ꝓhibentur orare in ecclia exꝑ tempa celebratiõis diuinoz ſm Guil. et monal. Jtem si sacerdos ꝓbabilr credit q̃ aliqui interdicti sunt in ecclia ſm Guil. debz monere in generali q̃ exeant. alꝫ non tenek vitare eos maxime publice donec constet de sñia. Jtem si sacerdos recipiat scienter hoicm interdictũ licet ipse peccet z penas incurrat. vtz dictũ ẽ. alij tñ nõ tenent exire ſm Guil. nec peccant audiẽdo diuina. Jtez in diuis officijs sunt vitandi oẽs illi q̃ ꝓprio nomie vl alia certa circumlocutiõe ꝑ sñiaz designãt interdicti. qui z dicunt nominatim interdicti. Jtem vitandi sunt tanq̃ noiatim interdicit oẽs illi de q̃bꝫ ꝓstat q̃ interdicti sũt. vt si ciuitas vl castz inf dicit. Si ꝯo interdicant fautores siue participãtes de crimie nõ dicũt noiatim interdicti. ſz tm in genere: vñ tales nõ tenẽt q̃s vitare q̃ scz ꝑ iudicẽ specificent z denũcient. nisi forte eoz participatio ẽet mlti notoria. ita q̃ inficiationi nõ sit locus. de coha. de. c. tua nos. Jnno. host. z guil.

De forma inf dicti quõ ponat z quõ relaxet. Ca. v.

Primo videndum est de forma qua fertur interdictũ. z quõ etiã relaxet. Vñ sciendũ ſm Jo. cal. q̃ cũ ab homie fertur. z ꝑpt ꝓtumaciã est necessaria monitio ꝓcedẽs. z forma q̃ tradit. de sen. excõ. c. i. li. vi. z sic intelligit de appell. c. Reprehensibil. sed si ꝑpt delictũ fert nõ ẽ monitio necessaria. v. q. iij. In loco. Sic itelligo notata ꝑ innto. z alꝫ de appel. c. Ad ꝺ. Cũ vero a iure ꝓfert ꝑpt accessum siue delictũ siue monitõe fit. siue sit speciale interdictũ. ſ. ℈ ecclesiã. vel ℈ psonã singularẽ. qõ supꝰ dictũ est inf dictũ singlare. siue sit interdictũ generale: loci. ſ. ciuitatz vel castri. ville vel vniũsitatz ꝑpli. qõlibet enĩ boz ꝺz generale. Sub hac aũt forma ꝯboz ꝓfert. Nos ꝓpter talẽ causam ecclam vel terrã talem supponim⁹ interdicto. exꝑ de ꝯbo. sig. Cum in partibꝫ. Et addit etiã cõmuniter ecclĩastico ad vsitatã interdicti legal. Põt etiã sñia interdicti ad voluntatẽ iudicis determinari. puta vt interdicat missaz cũ cantu. vl horas vl sepulturas z hmõi. põt etiã iudex ab interdicto excipe z subijcere q̃s vult z q̃n vlt. puta q̃ ꝺns terre est ibi pns z hmõi. exꝑ de spõ. c. Non est vobis. Ad ꝺ aũt vt obliget sñia interdicti sufficit eam publice promulgari. nec postea est necẽ eã singloz auribꝰ inculcare. di. xvi. Qõ dicit. Sufficit etiã cũ q̃s fiat nũcios suos: marie metropolitanã ecclĩam recepisse sñiaz z obs seruare. exꝑ ꝺ postu. c. i. Item nota ſm Jnno. z hosti. q̃ cũ est in locus vel ecclia interdicit: tal sñia suspẽdi ꝑt. z cũ est inspensa põt celebrari. exꝑ de ꝓuile. c. vt ꝓuilegia. Sz si est interdicta psona siue suspẽsa. q̃n ꝺ est factũ ꝑ culpa ipsius suspẽsi vel interdicti. nõ possz de sñia alicuiꝰ celebrare nec inf dictũ vl suspẽsio suspẽdi. ſz cũ ꝺ ẽ factũ ꝑpt culpã alterius runc põt dici sic de interdicto loci. ſ. q̃ tal sñia põt suspẽdi ꝑ epm sic z tollit. Item appellari põt infra tps suspensionis inf dicti a suspẽsa sñia sic a ꝺditionali. ꝺ appel. Preterea. et idẽ de sñia suspẽsionis. secus in sñia excõicatiõis. Item sñia interdicti z suspẽsionis nudo verbo suspẽdunt. vel totalr relaxant cũ iuramẽto tñ. exꝑ. c. Alma. Item postq̃ sñia interdicti ꝑ aliq̃s inferiores plaros rõnabilr ẽ lata. maiores nõ ꝺñt relaxare sine ꝯgrua satisfactione. z cum ꝓscia illius q̃ tulit. exꝑ ꝺ off. oz. c. Cũ ab ecclia. Si ꝯo irrõnabilr sit lata. ꝺz q̃ tulit sine difficultate relaxare: seu superior ad quẽ recurrit. exꝑ. c. Cũ medicinal. li. vi. Item archiepus nõ ꝑt relaxare interdictũ. vel excõicatiõem vel alias spẽsiones latas ab officialibꝫ archidiaconoz seu alijs iurisdictiõem hñtibꝫ subditis suffraganeoz ipius q̃ rulers runt obmissis. exꝑ. c. Cũ romana. li. vi. Jtẽ cũ q̃s interdicto vl excõicatiõe astrictus offert se ad iusticiã coz ꝓquibꝫ sñiaz recepit. iudex cũ ne sic decedat absolvere possit etiã si aduersa ps appellet ne absoluat. debet tñ ante absolutionẽ recipi ab illo sufficiẽs cautio. q̃ in pñtia romani pontificis apõ quẽ appellat si voluerit appellare. vel coram iudice cui cãm delegauit iuri parebit. z idẽ de his q̃ dicunt se iniuste interdictos. Idẽ ſm io. an. ꝑpe generalr interdicti si is ꝓter cuiꝰ culpã latũ est interdictũ satisfacere vult: tollet interdictũ. Si ꝯo culpabilis fuit tanq̃ ꝯsiliarius vl auxiliarius. ſz accipiat cautio. z intiget pñia nõ relaxabit interdictũ. qõ si ꝓpter eius culpã latũ est ipse quidẽ punit. ſz eius satisfactio nõ reqrit. Jtẽ nota q̃ ea q̃ dicta sunt in ꝓcedẽtibꝫ. c. de materia interdicti quo. scz ad obꝟuandũ interdictũ ne ℈faciendo incurrat pcm z irregularitas. locũ hñt z vera sunt. ſm qõ hñ in corpe iurꝭ Sz p exuagantẽ martini. v. q̃ incipit. Insuper cuitandũ non tenetur quis obseruare interdictum ecclĩasticum a iure vel homie generaliter promulgatũ. nisi talis sententia fuerit contra personã. collegium. vniuersitatem ecclĩam. cõmunitatẽ vel locum certũ vel certa sam extrauagantem habes. ꝺ. in fi. de excõ. mi. c. fi.

De ꝓuilegio fratꝝ §. I.

Predicatoꝝ z mioꝝ quo ad interdictũ. Fratres oẽs ordinis predicatoꝝ tpe generalis interdicti terre pñtibꝫ in oĩbꝫ ecclesijs suis vl alienis clausis ianuis. interdictis z excõicatis exclusis. nõ pulsatis cãpanis. z submissa voce celebrare diuina z recipe ecclĩastica sacra exceptis ꝓferibꝫ casibꝫ. Primo ẽ si cãm dederint interdicto. Secõs si ꝓtingat eis spãliter interdici. Tertio est si ecclia illa in q̃ volũt celebrare est interdicta. Bonifa. virtute. Q̃, tpe interdicti possint ad diuina recipe pueros suis sentẽtijs depũtos. z negocioz suoz ꝓcuratores: z oparios q̃ suis in locis eoz opibꝫ cõtinuc insliterint nisi in duobꝫ casibꝫ. scz

specialiter excōicari vl interdici. Boni.virtute. Dō tpe strictissimū interdicti quilibet ordinis fratrū pdicatoz ḡtidie vnā missam celebrare valet cum duobz aut tribz cīm mīstris.expulsis primo oībz qui nō sunt de ordine pdicatoz.Clemēs.meritis vestre religiōis. Dō quādo in ciuitate vel locis alijs vbi habitarint ꝓtigerit interdictū poni z phiberi oīa ecclīastica sacramēta. exceptis paruulozz baptismatibz z penitētijs morientiū nō obstantibz quibuscūqz priuilegijs religiosis quibuscūqz ab aplica sede ꝓcessi nihilominꝰ tpe talis interdicti possunt celebrare. Et cozz ab ipsis absolui. z tpibz ꝓfectis iuxta morē ordinis sui sacre cōtionis z vnctiōis extreme recipe sacramēta. z diuīa officia celebrare simul. tanuis clausis nō pulsatis cāpanis z submissa voce. excōicatis et interdictis ac oībz pīonis q nō sunt d ordie suo exclusis.nō obstātibz phibitionibz hmōi.seu aliquibz lr̄is a sede aplica impetratis vel impetrādis.q de ordine frātrū pdicatoz z hac indulgētia specialē nō fecerint mentionē.Honoriꝰ .meritis vestre religiōis. Dō oēs sentētīc interdicti. suspēsiōis z excōicationis ꝓtra eosdem latare p quoscūqz plātos ꝓtra indulta priuilegioz dictorum fratrū sunt ipo facto irrite z inanes. Si autē ꝓtra alios late fuerit occasiōe eorūdē fratrū sūt penit⁹ irritan de.Alexāder.meritis vestre. Dō a nullo legato nisi a latere nec delegato possunt suspēdi z interdici vel excōicari nisi in cozz lr̄is de ordine pdicatoz tali specialis mētio habeat.Clemēs.exigētibz. Dō maguter ordinis z eius vicariꝰ in toto ordine z priores z guardiales et quōcūales z cozz vicarij in supra scriptis termīs possint frēs suos ꝓfitētes in termīs pdictis. vel ad eos declinātes vñcūqz absoluere a sīnia excōicationis suspensiōis z interdicti.a iure vel a iudice generali promulgatis. vel si in locis suppositis ecclīastico interdicto pīsumpserint celebrare diuīa.Boni.virtute.Inno.lz aūt b dicant de pdicto ordine.tñ credo fratres minores eisdē gaudere priuilegijs.excepto eo qd nūc sequit. q viri z mulieres de italia habētes habitū z regulā ordinis .q dicunt de pnīa sancti dñici z possunt licite audire diuina.z recipe ecclīastica sacramēta tpe interdicti.nisi causam dederint interdicto.Honoriꝰ .ꝓgruū existimāres.

Titulus.xxvij. De suspensiōe. De triplici genere suspensionis.

Lapl'm.j.

Quia nomīe censure ecclīastice cōprehendit nō solū excōicatio.sed etiā suspēsio z interdictū.ex d ver. sig.c.querēti. Suspensio etiā aliqn dicit excōicatio.vt pater.j.q.j. reperiunt. ideo post tractatū de excōicatione z interdicto sequit de suspensiōe.z fm Guil.duran.oīs irregularis est suspēsus Et ite.q oīs irregularitas est quedā inabilitas ad ordinū receptionē z officioz ecclesiasticoz etiā receptoruz executionē simpliciter.z ex toto ex aliquo impedimento est inabilitas ad ordinum vel officiorum executionem ex aliquo impedimēto. Sic suspēsio videt solū rangere clericos .qnqz tñ z laici suspendunt ab aliquo actu. vt ab officio aduocādi in casu ꝛc. Irregularitas vo rangit clericos z laicos. vtraqz tñ culpa nō est sed pena.q quidē suspēsio multipliciter ꝓtingit. aliqn simpliciter z ex toto ab oī.l.officio ordīs.aliqn ab vno ordine z non ab alio.aliqn simpliciter.aliqn ad certū tēpus.aliqn nō ab ordīe sed ab aliquo alio vt ingressu eccl'ie.vel actu pdicationis z hmōi.de quib⁹ aget. Et no.fm Guil.z alios Triplex q triplicater dicit quis suspēsus. Uno mō quo ad se tm suspēsio q.l.est phibit⁹ abstinere ab officio.z h p sniam canonis vel hois.z sic quilibet existēs in mortali. vel etiā in minori excōicatiōe dicit suspēsus .qz debet abstinere a celebratiōe z executiōe ordīs.als peccat mortal'r.qui i mortali exercet solēniter actū ordis sui.vel cū minori excōicatiōe recipit aliqd sacramētū.dis.xl.multi.z.j.q.j.si sacerdotes.Si tñ celebrat vel exequit ordinē suū nō efficit irregularis.nō tenet subdit⁹ talē vitare vel quicūqz alius.etiā si sciret pcm̄ suū.dis.xxviij.c.fi. z extra d cohabent.z mul'.vestra.Et cui⁹ fm Tho.in.iij.dis.xiij. q.j. ar.ij.q.j.z dis.xxiij.q.j.ar.iij.q.v.z.iij.par.q.lxij. arti.ix. et quodlibet.x.q.viij.Nō debeat qs inducere talē ad dicendū missam.vel als ad exequēdū officia sua.dū.l.est certꝰ de sua malicia z obstinatiōe. Si tñ nō pōt aliū habere.excusant accipiēdo sacramēta a tali. pcipue cuz est suprior ei⁹ seu prochialis.imo etiā fm Pe.de palu. si posset aliū habere.nō videt peccare accipiēdo ab eo.qa vtit iure suo.z malo illi⁹ in bonū suū.j.q.j.si fuerit.sicut etiā ij fideli vtī iuramēto facto ab infideli p falsos deos vt dicit Aug.xxij.q.j.mouet. Scdo mo dicit qs suspēsus quo ad alios.nō quo ad se.z b satis large dicit z sic clericus pegrinus dicit suspēsus. qz primit ex deuotiōe celebrare in occulto nō in publico.ꝓpter cui⁹ declaratiōe no.fm Ray.q hmōi clerici pegrini ignoti nō admittunt ad publice celebrandū ppter nisi cū quinqz sigillis epoz.di.xcviij.c.j.z hoc si sigilla sunt ignota.als sufficeret sigillū tm epi sui.dis.xxj.Primat⁹. z m'troma gis aplice sedis mandatū. Rō aūt hui⁹ est fm Hosti. qz in publica celebratiōe posset eū mouere inanis glia. vel cupiditas non aūt si priuatim z in secreto. Itē qz in publico cōe malū posset accidere.s.si nō ordīat⁹ celebret. in secreto aūt solū periculū celebrātis.Cū illis etiā quibz sigillis nō esset credendū fm Joh.nisi essent aliqualiter nota. Itē fm Inno.nec etiā quinqz sigillis credi debet.si ex receptiōe hmōi clericoz pegrinoz fieret alicui preiudiciū z damnū.viatorē tñ pegrinū crāseuntē non opter ita subtiliter examīare d sigillis hmōi.xlij.dis.ge.scam⁹. Itē si amiserit talis lr̄as z p duos testes possit probare ordinationē suā z ꝓuersationē pōt admitti. ex eo. rue. Itē si nō existēt testes de ordinatiōe sua. qz longum tēpus est si ꝓstat q semp gessit se vt pīby.admitti pōt ex de pīby.nō bap.c.ij. Itē fm Hosti.ad b vt tales suscipi debeāt in executiōe ordinū lr̄e debēt ꝓtinere hāc clausulā vel silem.quē gradatim ad talē ordinē promouim⁹. dis.xxiij.in noīe.z hec vocant lr̄e cōmēdaticie seu testimoniales.ex eo.rue. Tñ si suspēsus celebrat etiā in publico.nō est excōicatus.nec irregularis. Tertio mo dicit suspēsus ꝓprie quo ad se z quo ad alios qñ.s.p sentētias canonis vel hois est suspēsus ab officijs suis.z talis tenet abstinere ab officio.etiā post ꝓtritionē z ꝓfessionez quousqz sit relaxata suspēsio p cū qui pōt. als suspēsus a diuinis.vel officio vel celebratiōe z hmōi.si ꝓtra faciat peccat mortaliter.z efficit irregularis fm Innocē.de sen.z re iudi.c.cū eterni.li.vi.z.xi.q.iij. si qs eps. Et fm Inno.z Guil.talis etiā si extra eccl'iam dicat horas officiando pplm sicut in exercitu efficit irregularis.sec⁹ si nō officiando dicat cū vno vel duobz.

Quibz casibus incurrit suspēsio z precipue ꝓpter simoniam.

Lapl'm.ij.

Proseqndo de suspēsione. Nota q pluribz ex causis z modis incurrit suspēsio.quo.s.ad se z ad alios.z primo quidē p vitiū simonie.sed cū distinctiōe. Scias igit q oēs qui simoniace ordinant etiā si vitiuz simonie ignorent occultū cū ipo iure sunt suspēsi.z nō solū ab ordine quem simoniace susceperūt.sed etiā fm Ben.z Inno.ab actibz oīm aliozz ordinū.z fm Inno.etiā in tpalibz.vnde z p dit administratiōnē.i.q.i.reperiunt.extra de simo.c.tanta

Suspensio est

Ordinatus

r. quod translatibz. de tempo. ordina. et glo. d. r. eos qui. co. li. vij.

r. nec de elect. pegrinā.

r. quicumq. xlij. dis. et r. de hoc de cele. mis.

dis.lxxxj.c.cos. Debēt etiā puniri depositōne ꝛ infamia si de crimīe ꝓstaret. xv.q.iij. sane. Hec potest cū tali dispensari nisi ꝑ papā. j.q.j. erga. Qui etiam nō facilīter dispēsat quādo cōmissa est simonia ex ꝑte ordinatoris et ordinati. Si ꝙo cōmissa est ex parte ordinatoris tm̄. puta ꝓsanguineo ordinandi dante aliquid ordinatori ipso ordinato ignorāte tūc nō potest ipe eps dispēsare ꝓpter turpitudinē suā. sed successor eius in episcopatu vel alius ordinar⁹ eius. si videlz haberet domicilīū vel. beneficiū in epatu illius. ꝛ mlto magis papa. j.q.j. si ꝙs neceꝫ. ꝛ hoc fm Inno. ꝛ Hosti. Ray. ꝛ Boff. Itē si simonia est cōmissa tm̄ ex ꝑte ordinati nō ordinatoris. puta dāte ordinario vicario epi aliq̄d ꝓpter hoc. si talis non ministret pōt eps dispēsare in ordinib⁹ rite ante susceptis. nō autē in illo quē simoniace suscepit. nec etiā q̄ recipiat alios ante dispensationē. ꝛ in hoc papa dispensabit. Sed ꝛ si talis ministrasset post ordinē simoniace susceptū etiā in ante susceptis nō poterit eps dispēsare.

Ordinatoꝛ.

Simōia in curato benefi.

Qui ꝙo recepit bñficiū cū cura. vel dignitatē ꝑ simoniam. etiā si occulta sit. idē iuris est fm Boff. sicut ꝛ de illo qui recipit ordinē simoniace. vt dictū est. s. q̄ ipso ꝛe est ipso iure suspēsus. etiā quo ad alios. ꝛ nō solū ab actib⁹ oim ordinū sed etiā ab administratione ꝛpali fm Inno. et in tali bñficio vel dignitate solus papa dispēsat. ꝓcipue qū scientib⁹ bñficiatis est cōmissa. Nota tm̄ fm Buil. q̄ cū pene nō sint exprēdende. ꝛ ille qui simoniace suscipit aliquē ordinē sit suspēsus quo ad ea q̄ sūt ordinis. nō tm̄ est suspensus quoad ea q̄ sunt iurisdictionis vñ si alīs habet iurisdictionē ꝛ nūc habet. ꝛ pōt suspendere. excōicare ꝛ ab excōicatione absoluere ꝛ huiusmodi. Qui aūt recipit beneficiū simplex simoniace fm Ray. est suspēsus quo ad se ꝛ alios ab actib⁹ oim ordinū. et ab administratiōe ꝛpalīū si simonia est notoria. nam si est occulta nō est ipso iure suspēsus. sed suspēdendus. j.q.j.c.j. ꝛ sequen. Tho. ꝛ Hosti. Et siquidē cōmissa est simonia ignorāte ipso bñficiato. potest eps dispēsare cū eo in tali beneficio postēꝫ pure ꝛ simpliciter ei renunciauerit. extra co.c. de simoniace. ac etiā q̄ possit mīstrare in ordinib⁹ ante ꝛ post bñficiū susceptis. ꝛ hoc intelligenti am si eps ignorauit. nā si scīenter ꝓtulisset nō ipe sed superior posset dispēsare. ar. j.q.j. Tho. Ray. ꝛ Buil. Si ꝙo simonia est cōmissa bñficiatis scientib⁹ solus papa dispēsat. nō alⁱ. nec in illo beneficio nec ī alio. fm Buil. Tan. ꝛ Hosti.

In simplici bñficio

Qui ꝙo ꝓfert ordinē vl̄ beneficiū simoniace vel etiam qui est mediator simonie fm Ray. si est notoria simonia. ipso iure est suspēsus etiā quo ad alios extra eo. accusatū. xxxij. dis. ℌ. vez. ꝛ solus papa dispensat. Si ꝙo est occulta simonia. nō est suspēsus q̄ ad alios. ar. extra de simonia. c.ꝛ si qōnes. ꝛ c. veniēs. Idē dicīt in directorio iuris. li. iij. ti. xvi. s. q̄ eps pōt dispēsare in minoribus speciebus simonie. vt ꝑdictis ꝛ allegat Boff. et Hosti. Hec. ob. ī. q. i. erga. q̄ loquit in dignitate. et sic etiā loquit. c. a nob. de simo. ꝛ idē t icas de tonsura ꝛ minoribus ordinib⁹. q̄ solū in maioribus ordinib⁹ dispēsatio pape reseruat. vt notāt Boff. ꝛ Hosti. Si ꝙo cōmittit simonia in alīs. ꝛ circa exequias defunctoꝝ in cōsecratiōe cimiterīj ꝛ vasoꝝ sacroꝝ. in vēditiōe crismatis. ī benedictiōib⁹ nubentiū ꝛ hmōi ī oīb⁹ his eps pōt dispēsare. q̄ nō est ꝓhibitus. ar. de sen. excō. nup. fm Ray. et Buil. q̄ videt intelligendū q̄n hmōi simonia esset manifesta. Nā occulta nō inducit irregularitatē in hmōi.

Medīatoꝛ simonie.

Simōia in alīs

Qui ordinat aliquē vel pntat ad ordinandū qui pmisit vel iurauit nil petere de illa eccl̄ia ad cuⁱ⁹ titulū ordinat. ipe quidem ordinator triennio est suspēsus a collatiōe ordīs ꝛ pntator ab executōne suoꝝ ordinū. extra de simo. c. si quis. ꝛ ipe etiā ordinat⁹ indiget pape dispēsatiōe fm Ray. Dec aūt q̄ dicta sūt de simonia quo ad suspēsionē vera sunt fm ea q̄ habent in coꝛpe iuris. ꝛ noꝛ tata ꝑ doctores. ac etiā excōicatio lata est ꝫ cos. de qua habēt. s. ti. ō excō. ibi vide. De simonia aūt q̄tū ad cartū. ꝛ q̄tum ad restitutionē fructuū beneficij simoniace ꝛecepti. ꝛ de dispensatione simoniace pecunie. habes supra in. ij. parte. titu. primo.

De suspēsiōe ꝓpter fornicationē notoriā. Cap. iij.

Notoꝛi⁹ fornicatoꝛ est ipso iure suspensus. lxxxi. dis. si qui. ꝛ dis. xxxij. ꝓpter h. Pro cuⁱ⁹ declaratione nota primo q̄ dupliciter dicit notoriū fm Tho. ꝛ Ray. s. notoriū iuris. vt cū quis ꝓfitet iudicio. vel iuīcit de crimīe. Notoriū factī est cū crimē ita ꝑpⁱo manifestū est q̄ nulla poꝛ test tergiuersatiōe celari. quocūq̄ aūt istoꝝ modoꝝ sit notoria fornicatio clerici est suspēsus quo ad se ꝛ q̄ ad alios fm Tho. Ray. Bart. Inno. ꝛ Hosti. ꝛ alios. Et cūdo nota q̄ nō solū sacerdos. sed etiā in q̄cūq̄ ordine ꝓstitutus etiā in minoꝛi ex notoria fornicatiōe est suspēsus ab oīb⁹ actib⁹ ordinū fm Inno. ipso iure q̄ no. ar. chidy. dis. xxxij. ℌ. ad hec. q̄ ꝓbat etiā p. c. ministri. dist. lxxxi. in fine. ꝛ extra de cohabi. cleri. ꝛ mulie. vestra. et rā hec diu stat suspēsus q̄diu ꝑseuerat in vicio. ꝛ interim si ꝛexit equit officia sua. etiā semel efficit irregularis. ꝛ indiget di. dispēsatōe pape fm Inno. ꝛ Hosti. ꝛ no. archid. ꝛ Ant. tho. de bu. vñ etiā si ꝛcesset a vicio. ꝛ ante dispēsationē vtit officio suo semp peccabit mortaliter. q̄uis nouā irregularitatē nō ꝓtrahat. Si aūt cū esset suspēsus non esset executus officia sua. indiget nihilominⁱ⁹ absolutiōe a suspēsiōe quā poterit eps facere fm Inno. Tertio nota. q̄ talis debet euitari in missa. ꝛ alīs diuīs officijs. dis. xxxij. nullus. ꝛ c. ꝑter h. Sed in h varīat opinio doctorum. Nā aliq̄ dicūt q̄ debēt euitari in diuinis post admonitionē eis factā. si se nō correxerint fm Hug. ꝛ Gaudul. q̄ ammonitio a quocūq̄ fieri pōt fm Hug. sed fm Laudul. fieri debet ab epo q̄ videt verius. ꝓbat ꝑ. c. si qui ꝑsbyteri. dis. lxxxi. Sed alioꝝ opinio cōmunior ē et solēnioꝝ doctoꝝ. q̄uis archidy. dicat eā durā. q̄ stat. Nota tim ꝛ debēt euitari ante quā cūq̄ admonitionē. q̄ ius suspēdit eos etiā quo ad alios. ꝛ h tenēt Tho. Ray. Buil. Hosti. Inno. Jo. cal. Ant bo. de bu. A talib⁹ ergo fm ea que habent in coꝛpe iuris nō sunt audiēda diuina. nisi sa. nec sumēda sacramēta. nisi baptismus ꝛ eucharistia in extrema necessitate. vt dicit. xxxij. dis. ℌ. vez. ij bñ cōcedūt Ray. ꝛ Buil. q̄ beneficio ꝑiuari non debent. nisi post monitionē factā a ꝑlato. si se nō correxerint nā tūc beneficio debēt spoliari. ꝛ in ꝑpetuum deponi. Nota quarto q̄ ideo eccl̄ia induxit suspensionē. ꝛra ista duo vitia magis q̄ ꝛtraplia fm Laudul. q̄ facilⁱ⁹ ꝑlati et clerici labunt in hec. s. fornicationē ꝛ simoniā q̄ in alia. vt sic vidēres se vitari saltē verecundia ꝛpali resipiscāt. dis. xxxij. ℌ. vez. vera tm̄ sūt sacramēta coꝝ. Nota ꝙ to. q̄ fm decretū factū in ꝯcilio ꝓstariensi. Insup ad vitandū ꝛc. de quo habes supra in fine de minoꝛi excommunicatiōe. nō tenent fideles vitare sacramēta ꝫcubinariⁿ⁹. aut diuina eoꝝ. nisi postēꝫ fuerint ꝑ ꝑlatos denūciati publice q̄ euitent. Lap⁹m. iij.

De suspēsiōe in multis casib⁹.

Tant et alij casus in q̄bus ꝙs incurrit suspensionē. vel simpliciter. vel fm q̄d. id est q̄ ꝑiuat collatiōe vel executione alicuⁱ⁹ ordinis vel ministerij ꝑ aliq̄d tēpus. Primo eps q̄ ordinat alienū clericū sine lr̄a sui epi vel superioris scienter seu affectata ignorantia. q̄ annū est suspēsus a collatiōe ordinū. ꝛ interim clerici sui absq̄ ipsi⁹ lr̄a possunt a vicinis epis ordīes recipe. ō tēpo. ꝛus lr̄a possunt

c.eos.li.vi.p quā decretalē reprobat opi.dicentiū q̄ licz ordiare alienū sub spe ratihabitōis.z intelligit supiori i hoc casu epūs de cui⁹ dioceſi iſte qui vult ordinari eſt oriundus.in cui⁹ dyoceſi officiū eccl'iaſticum habet.vel vbi habet domiciliū ꝫ alubi nat⁹ fuerit. Inferiores aut̄ nisi haberēt a ſede ap'lica qualiter poſſent ſubditos a quo voluer.nt facere ordinari. Itē nō pōt talē lniam dare re officialis epi.ſed epo in remotis pribꝫ agēte vicarius eius generalis in spūalibꝫ.vel ſede vacāte cap'lm ſeu is ad quē tūc admiſtratio spūalium;pertiner pñt lniam dare deputati.priores z eoꝝ ſocij poſſūt a loco⁹ dyoceſanis q̄diu ibi morant licite ordinari.ꝫ nō ſint de eoꝝ dyoceſi oriūdi.hec oīa de tēpo.or.cū nullus.li.vi. Predicatores aūt z miores in ꝫ ſunt p̄uilegiati a ſede ap'lica.vt ſcz valeāt a quibuſcūq epis ſuos ſubditos facere ordinari.ipi aūt ſic ordinati.ſ.ab alieno epo ſine lnīa p̄prij fm Ray.p̄uant execūtiōe ordinis recepti.ſed pōt cum eis diſpēſare epūs in hac ſuſpēſiōe.ix.q.ij.lugdunen. de tēpo.ordi.c.qđ trāſlationē. Epūs vel quiuis ali⁹ ꝓferens tonſurā dericalā infanti.niſi forte religionē intraret.vel illiterato.vel homī alicte dyoceſis ſine lnīa vel p̄iugato niſi voleti religionē intrare.aut adſacros ordies p̄moue ri.q̄.ſ.de iure pōt eſſe ſuſpēſus ꝫ annū a collatiōe ton ſure tm̄.ex de tēp.or.c.nullus.li.vi. Patriarche.archi epi z epi locātes vl' alio titulo ꝓcedētes aliquā domum vſurarijs alienigenis ad fen⁹ exercēdū.ipſo facto ſuſpē ſionē incurrūt.ex de vſu.c̄ꝫ.li.vi. Et ſil'r ſi p̄mittūt q̄ vſurarij alienigene.ſ.nō oriūdi de termīs ipoꝝ loco⁹ publice vſurā exercētes vel exercere volētes habeāt do mos ꝓductas.ſeu al's habitēt in terris ſuis.i.eoꝝ turiſ dictioni ſubiect'.infra tres mēſes oēs tales de ipis ter ris nō expellūt. Ferētes ſniam excōicatiōis ꝑ aliquē vl' aliq̄s.niſi p̄mittāt trinā admonitionē vel vnā p tribꝫ re talis monitio epm ꝙueniētis interualla niſi facti ne ceſſitas aliud ſuaſerit.z debet ferri in ſeptis p̄tinentibꝫ ab ingreſſu eccl'ie ex eo.ſacro. Itē debet habe re cauſam excōicatōis.al's excōicator eſt ſuſpēſus.nō ſolū exequat irregularis efficak.nec niſi p papā cū coepo po terit diſpēſari.ex eo.cū medicinalis.li.vi. Sed be pene nō tāgūt epos z ſuperiores cū nō fiat ſpālis mētio de eis. ex de ſen.excō.q̄ periculoſum. Ultramontani ordinati ab epis italie niſi habeāt lniam a papa vl' ab epo vnde ſūt oriūdi vel in cuius dyoceſi ſūt bñficiati. z p parētes ipſius epi lras p̄tinētes cām rōnalem quare ipos nolit vel nō poſſit ordinare.ſūt ipo facto ſuſpēſi abſq̄ ſpe diſ ſpēſatiōis ex de tēpo.or.ſepe.li.vi.hmōi ordinātes dñt ꝙdigne puniri.vt in dicto.c. Qui recipiūt aliquē ex or dinibꝫ ſacris ab epo qui renunciauit loco z dignitati ſi ſciēter ꝫ agūt vel ignorātia craſſa et ſupina non recipi unt ordinis execūtionē vñ ſūt ſuſpēſi.nec cū eis poteſt diſpenſari niſi p papā.ex de or.ab eo qui renun.c.i. Si ignorāter.nō tm̄ ignorātia craſſa pōt cū ipis epis diſpē ſare. Sed recipiētes ab eis ordines minores ſine lnīa p p̄ij epi q̄ꝫ deberēt deponi.ix.q.ij epm.tm̄ poteſt epūs in ordine tolerare diſpēſationē. Epi aūt renūciātes loco tm̄ z dignitati.pñt oēs ordies ꝓferre ſicut p̄⁹.ſi fuerit rogati a p̄dio epo loci al's nō.vt dictū eſt.s. Itē ordi nati a ſymoniaco in ordine ſuſcepto quātūcūq occulto vel in dignitate.aut a ſymoniaco notorio in collatione ordinū vel in collatiōe aut recepti5c.vel mediatōe bñfi ciorꝝ nō recipiūt ordinis execūtionē.ꝫ ſūt ipo iure ſuſpē ſi.ſ.q.i.ſi quis a ſymoniacis.q̄ꝫ in ſua ordinatōe nul la ſit cōmiſſa ſymonia.z ꝫ in detestatiōnē ſymonie. Nō eſt.q̄ tales ſūt p̄uati execūtōe ordinū.q̄ qđ nō habēt dare nō poſſunt.i.q.vij. Daibertū.vez eſt tm̄ q̄ ordina ti a talibꝫ ex ignorātia facti a petō excuſant.z in ipa ta li ordinatiōe z in execūtiōe ordinū ſic receptoꝝ.abſtine re tm̄ debēt cū ſciūt quoſcūq cū eis diſpenſet.z p papam i.q.i.ſi qui.in glo. Ex ignorātia aūt iuris ꝫ faciedo non excuſarent. Un fm Tho.ij.q.c.nullo mō quis debet recipe ordies ab his quos ſcit eſſe tales.nec tenet in huiſmodi ſuis p̄latis obedire.quinimo debz p̄mittere ſe poti⁹ excōicari fm Boff.nā obediēdo;de petō nō excu ſaret.xi.q.iij.qđ ḡ.patiēdo aūt iniuſtā excōicationē me ret.xxiij.q.iij. nō in ꝓpetuū dānamur. Itē ordinati ab hereticō.ſciſmatico.vel excōicato.vel depoſito. nō re cipiūt ordinis execūtionē.z nemo dat q̄ nō habet.i.q.i. gra.Mo.tm̄ fm Tho.z Pe.z Ray.z Boff. q̄ oēs tales ordinatores veros ꝓferūt ordies q̄ꝫ ad caracterē.ſicut et oīa alia vere ꝓficiūt ſeu ꝓferūt ſacramēta excepta pe nitētia quo ad manifeſte excōicatos.ſecus de occl'is.q̄ abſoluūt fm richardū z Pe. de pal'.dū tm̄ ſeruēt p̄dicti formā eccl'ie.i.q.i. dūs.ō ꝓſecra.diſ.iij.nō in nob.peccāt tm̄ mortal'r tā dātes q̄ꝫ ſuſcipiētes ab eis q̄cūq ſacmēta ſcienter niſi baptiſmū in extrema neceſſitate. Ignorātia aūt facti.p babilis excuſat tales a petō in ipſoꝝ ordinuꝫ receptiōe.z eoꝝdē execūtiōe.dū.ea.ſ.ignorātia laborāt. cū aūt ſufficiēter hoc ſcīūt.debēt abſtinere quouſcūq diſ pēſet. Circa quā diſpēſationē dicit Hoſti.q̄ in epiſco patu ſolus papa diſpēſat.ex de elect.c.q̄ diligentia. In alijs ꝙo ordiby q̄ꝫ tū ad eos q̄ ſciēter a talibꝫ recipiunt ordies.vel etiā ex ignorātia craſſa z ſupina ſolus papa diſpēſat imo fm Ray.z Boff.ſi fuerūt ordinati a tali q̄ recipit vltimā man⁹ impoſitionē.id eſt epalem ꝓſecrati onē ex eccl'iam nunq̄ tolerank.ix.q.i.ordinationes. Si ꝙo ex ignorātia nō ſupina fm Hoſti.p diſcretū p̄latū cū talibꝫ poterit diſpēſari.ex de ordi.ab eo qui renunc. c.i.z.ij. Sed fm Ray.z Boff.ſi ordinati ſunt ab eo q̄ re cepit vltimā manus impoſitionē in eccl'ia.ideſt antequ efficerek hereti⁹ ſciſmati⁹ vel excōicatus.z tūc eſt quā do ordinat. ſiue ordīati ſciebāt ſiue ignorabāt.tolerank ex diſpēſatiōe miſtrare in officijs ſuſceptis.ad ſuperiores ꝙo nō debēt.p̄moueri niſi magna neceſſitas eſſet. z ideꝫ videk dicere Boff.de interdicto z ſuſpenſo a diuīs.ſ.q̄ nō ꝓfert execūtionē.ix.q.i.c.i.z ſequen. Itē qui aliquē ordinē ſacrū recipiūt ex ſtatuta tpa ordinationū ſūt ſu ſpēſi.nec debēt p̄mitti in ſuſceptis ordinibꝫ miniſtrare. q̄ꝫ caracterē recepint.de tēpo.ordi.c.ij. epūs tm̄ impo ſita eis p̄mo p̄ſa cōpetēti ſuſtinere poterit vt poſtea in ſuſceptis ordinibꝫ miſtrēt.de tēpo.ordi. c. ꝙſultationi. Hoc fm Inno.Bern̄.z Buil.qui addit. q̄ eſt ſecus de ordinibꝫ ſuſcipiēdis.z ſi ante diſpēſationē talis miſtra uit in ordine ſuſcepto.dicūt quidā q̄ nō pōt epūs diſpē ſare.ſed verū eſt q̄ poſſit diſpēſare.vt.ix.q.ij. Lugdu. niſi forte interdicta fuiſſet ſibi executio.z poſtea miſtraſ ſet. Promot⁹ p ſaltū.i.aliquo ordine p̄termiſſo ad ſu periorē aſcēdendo.q̄ꝫ caracterē recipiat. tm̄ ſuſpēſus eſt ab execūtiōe ordis ſic recepti.diſ.lij.ſolliciturdo.ex de.p ſal.p̄mo.c.i.etſi nō malicia ſz ignorātia vel negligē tia ꝫ egit.q̄ꝫ de rigore deponi deberet.tm̄ ex diſpen ſatione epi ad ordinē p̄termiſſum poterit p̄moueri. Si aūt ſciēter p ſaltū eſt p̄motus z in ordine ſic ſuſcepto ſi ne diſpēſatiōe miſtrauit in ipo ordie ſic ſuſcepto poſt re ceptionē obmiſſi adhuc pōt p epm diſpēſari. ſed q̄ vl terius aſcēdat nō niſi p papā. Ray. Hoſti.z Buil. Reci piētes eodē die minores ordines cū ſubdyaconatu. vel duos ſacros ordies ſil'.ſiue ordinatore ſciēte ſiue ignorā te ſunt ſuſpēſi ab ordinibꝫ ſic receptis z deponi deberēt. diſ.lxxvij.ſubdyacon⁹.ex de eo.qui furti.or.rece. c.innoꝝ tuit.poſſunt tm̄ p̄mitti miſericorditer in minoribꝫ tan tum miſtrare.z ſi intrāt in religionē z vitā moreſq̄ eoꝝ

exigũt abbas si voluerit poterit in alijs ordinib⁹ dispẽ sare.vt in dicto.c.innotuit.Ray.z Hosti.Sz si lata pri⁹ us fuisset excõicatiõis sentẽtia ꝓtra sic recipientes z ni⁹ hilomin⁹ recperint nõ poterit cũ eis dispẽsari nisi per papã.vt in.d.c.innotuit.z dicit Hosti. q; etiã papa de fa cili nõ dispẽsat. Cõtrahẽtes mrimoniũ de pnti z añ carnis copulã se facientes ad sacros ordinari aliter q; a sacris canonib⁹ ꝓcedat q̃uis caracterẽ recipiãt.sunt tñ suspẽsi.ita q; nec etiã post mortẽ ypotis poterũt in illo ordine mĩstrare.nec ascẽdere ad alios. nec aliqd̃ officiũ vel beneficiũ ecclesiasticũ obtinẽ. z mrimoniũ nihilomi nus sic ꝓtractũ ꝑter b̃ nõ dissolui.q; intelligit cũ ta les in seculo remanẽtes b̃ agũt.nã secus si religionẽ in⁹ trassent extranagã.Joh.xxij q̃ incipit antiqua. Apo state a religione in apostasia suscipiẽtes ordines.sũt su spẽsi z irregulares.extra eo.ti.apostata. nec dispẽsat cũ eis nisi p papã.Sed alij q; in excõicatõe ordines recipi unt sil'iter sunt suspẽsi seu irregulares.de sen.excõ. cum illoz.z b̃ vez est nisi.pbabilis ignorãtia excuset eos.z d̃ hac materia plene habes.s.in c.de causa finali excõica tionis. Celebrãtes seu ptĩcipãtes in diuinis sciẽter cũ publice excõicatis vel interdictis sũt suspẽsi ab ingres⁹ su ecclesie.de pnũle.c.epoz.li.vj. sed de h̃ vide plenius supra ti.de interdicto.c.ij. Cõseruatores nõ possunt se intromittere de alijs q̃ de manifestis iniurijs z vio⁹ lẽtijs.qd̃ si de alijs q̃ iudicialẽ indaginẽ requirũt se in⁹ tromiserint.sunt suspẽsi p annũ ab officio extra de offi. dele.c.statuim⁹.als legatos.li.vj. Judices ecclĩastici qui ꝓtra iustitiã in grauamẽ.alteri⁹ pt̃ in iudicio d̃cq̃ faciãt p gram vel p sortes.puta p pecuniã.suspẽsi sunt p annũ ab executiõe officij.z si durãte suspẽsiõe ingesse rint se diuinis efficiunt irregulares.nec nisi p papã po terũt liberari ex de sen.z re iu.c.cũ eterni.li.vj. Religi osi qui ꝓcedũt alicui ad vitã vel certũ tps iura.reddit⁹ possessiões.administratiões cui pñt. nisi duo ꝓcurent. scz q; necessitas vel vtilitas monasterij vel priorat⁹ illi⁹ ecclie h̃ exponeat z q; ꝑsonas illius ecclie ꝓsentiat.aut si ꝓsentũ nõ haberet assensus plati ꝑtis sũt ipo facto su⁹ spẽsi ab officio.nec valet dicta ꝓcessio.Excipiunt tamen duo casus.s.locatio z vẽditio redditũ vel fructuũ ad modicũ tempus.de reb⁹ eccle.nõ alie.c.j.in cle.Utz aũt hec suspẽsio intelligat ab officio diuinoz vel ab officij tpaliũ administratiõe puta plaure.ꝓcuratoris.cellarij et hmõi.Joh.an.remittit ad notata de decimis.c.i.i.de et ibi ponit vtrãq; opinionẽ z dimittit sub dubio. Fra tres ordinis pdicatoz.pmoti vel assumpti ad episcopa tus vel alias platuras.si pri⁹ recipiũt mun⁹ ꝓsecratio⁹ nis q̃s resignẽt ordini libros z alia q̃ habẽt tpe sue.pmo tiõis.coipo sũt ab executiõe pontificalis ministerij suspẽ si.Clemẽs.iij.in priuil.puidẽtia. Fratres pdicatores si p turbare psumpserint officiũ inquisitoris d̃ bereti⁹ cos p fratres minores exercitatũ ipo facto sunt ab exe⁹ cutiõe ordinũ sacroz suspẽsi.nec potest relaxari talis su spẽsio nisi p.sedẽ aplicam aut p inquisitorẽ cui⁹ officiũ pturbauerũt.z idẽ de minoribus pturbãtibus officiũ inq⁹ sitoris p pdicatores exercitatũ.Clemẽs.iij.in priuil.pau perratis altissime. Fratres pdicatores z minores rec pientes ad pfessionẽ aliquem in ordine suo ante proba tionis annũ elapsum.sũt ipso facto a receptione quoz cunq; suspẽsi.z pene grauiori culpe debite puniẽdi.nec etiam p b̃ ille sic pfessus est ordini pdicatoz obligatus. ar.extra de regula.ca.nõ solũ. Religiosi qui videlicet decimas nõ ꝛpiũt si sciẽter obmittant facere ꝓscientiã ꝓfitentib⁹ de decimis seluẽdis sũt suspẽsi a pdicatiõis officio.donec faciãt eis ꝓscientiã si cõmode possunt. et si interim pdicarẽt essent excõicati.extra de penis. c. cu⁹ piẽtes.in cle.qd̃ tñ intelligũt ꝑ.de ancho.z Pau.si fue rint sup hoc requisiti a platis. Itẽ cũ querit vtrũ su⁹ spẽsus ab officio sit suspẽsus a beneficio.sup hoc Joh. Utrũ su⁹ an.multa dicit p z ꝓtra sup cle.cupiẽtes.extra d̃ penis. spẽsus ab ꝓcludit z nõ dare.Sz pe.de ancha.sup ea.cle.ponit vt officio su⁹ stinctionẽ dñi gasparis de cal.dicẽs sic.Zlut quis est su etiã suspẽ⁹ spẽsus ab officio aut a beneficio aut ab vtroq;.Si est suspẽ⁹ficio. suspẽsus a bñficio.siue a iure siue ab hoĩe nõ est suspẽ⁹sus ab officio.ar.c.dilect⁹.de offi.ordi. rõ ad h̃ est odiuz penaz.vt in regula in penis.de re.iur.li.vj. Itẽ q; offi⁹ cũ nõ est accessoriũ ad beneficiũ.licet sit ecõtra. Si est suspẽsus ab officio.hoc est aut p dictionẽ taxatiuã tñ aut simpliciter.Primo casu planũ est. q; nõ est suspẽ⁹ sus a beneficio cũ tñ suspẽsus sit ab officio. q; hoc vo⁹ luit sententie.pmulgatio.q; vires sententie vltra intentio nẽ pferẽtis.nõ se extendũt saluo casu.c.pastoralis.de app⁹ pel.Si aũt sit simpliciter suspẽsus ab officio. h̃ est aut ab hoĩe aut a iure.Si a iure aut ꝑter crimẽ aut ꝑter i famiã vel ꝓtumaciã.Si ꝑter crimẽ tũc puto q; suspen⁹ sus ab officio sit suspẽsus a beneficio.vt.c.cos. z.c. si q̃ sacerdotũ dis.lxxj.Si aũt ꝑter infamiã vel ꝓtumaci⁹ am sit suspẽsus ab officio nõ est suspẽsus a bñficio. vt c.ꝑsbyter si a plebe.ij.q.v.Si aũt ab hoĩe est suspensus ab officio si hoc est ꝑter crimẽ graue tũc est suspensus etiã a beneficio.Si aũt ꝑter crimẽ leue vel etiã ꝑter in famiã vel ꝓtumaciã nõ est suspẽsus a beneficio.vt in iu ribus allegatis.Si aũt est suspensus ab vtroq;. aut h̃ est p dictionẽ et.z planũ est.aut p dictionẽ vel.z tũc pu to opinionẽ Hoff.verã.s.q; talis sñia nõ valet ꝑter in⁹ certitudinẽ.l.ij.C.de sen.q; sine cer.quan.hec ille.Inno. aũt dicat simpliciter.q; suspẽsus ab officio tñ nõ debet peipe fruct⁹ beneficioz.sup c.pastoralis.de appel.Sed Hosti.b̃ intelligit qñ.s.est suspẽsus.p graui causa. sc⁹ p leui vel infamia.z nõ est ꝓtumax. Et no.fm Hosti. q; suspẽsus in pontificalib⁹ si celebrat in pontificalib⁹ nõ erit irregularis.Rõ est.qz pontificalia nõ sũt d̃ substan⁹ tia celebratiõis.nec debem⁹ iudicare aliquẽ irregularez nisi iueniat expssum.ar.de pe.dis.j.§. pene. Item su⁹ spẽsus a ptĩcipatiõe sacramẽtoz.d̃ qua habes dis.xvij si quis aũt.z.c.fi.z extra de elect.ofius z de his q̃ fiunt a maio.par.ca.c.j.Si celebrat non est irregularis. talia enĩ nõ sunt ordinis cũ laici ptĩcipẽt sacramẽtis Hosti.z Inno. Clerici qui sciẽter eligũt indignũ ad epatum. scz ꝓtra illã formã que habet extra de elect. cũ in cũctis sunt p trienniũ suspẽsi a beneficio. In dicto. c. diẽ glo. habitis z habẽdis.Eligẽtes aliquẽ siue electio sit facta ꝓcorditer siue ĩ discordia.si infra octo dies ex quo potu erũt cõmode ipsam electionẽ electi distulerit ꝓfitere. qui culpabiles in hoc fuerint a ꝓsecutiõe electiõis sunt excluſi z suspẽsi p trienniũ a bñficijs q̃ obtinent in illa ecclia ad q̃ si infra illud tps remere vel colorate se imi⁹ scuerint.illis ꝑpetuo sunt priuati.extra de elect.cupiẽ⁹ tes.li.vj.Cõpromissari⁹ si scienter elegit indignũ.est ipo facto p trienniũ suspensus a beneficijs ecclĩasticis. hec tñ suspẽsio nõ tãgit eos.nec intelligit nisi in electioni⁹ bus eoz z supioz.sc⁹ de elec.inferioz. extra de elec. si cõpromissari⁹.li.vj. Religiosi grauãtes vel fraudan⁹ tes ecclias circa decimas eis debitas.si redẽpti per illos quoz interest nõ desistũt infra mẽsem vel ꝺ vsurparis vel retẽtis infra mẽses duos nõ fecerit comendã.suspẽ⁹ si sũt ab officio administratiõis z bñficijs.z talia non ha bẽtes sũt excõicati.extra de decimis.c.i.i. cle.Et dic̃ Job. an.in glo.se credere q; sufficiat iudicis declaratio super⁹ satisfactiõe.nec sit necessaria absolutio quo ad suspẽsio nẽ.sed quo ad excõicationẽ bñ requirit obsolutio. Do ctoz vel mgr̃ qui doctorat aliquẽ nisi prius exigat iura⁹ mentũ a doctorãdo q; nõ expẽdet p suo doctoratu vl⁹ tra sũmã trium miliũ turoñsiũ argẽteoz est suspẽsus ꝑ

sex menses a collatione doctoratus. extra de magistris. cū sit in cle. In capō ecclie carpedralis vel collegiate est suspēsus a voce in electionib; z aliis q̄ nō habet ad minos ordinē subdyaconat⁹. z sit⁹ qui habet bñficiū cui annex⁹ est ordo nisi infra annū annūciat se pmoueri ad talē ordinē quē requirit bñficiū legitimo impedimēto cessante. ex de eta. z quali. c. vt hi q̄ in de q̄. phibiti sūt audire legē vel phīsicā. de q̄b; hēs. s. in ti. ō excō. c. vlti. vl tra excōicationem sunt suspēsi ab officijs suis. vide ibi aūr possit excōicare hēs. s. vñ laicus vel mulier cū non possit excōicare nisi ex cōmissiōe spāli pape. dis. xxxij. §. Item Inno. suspēdere a bñficio clericos ecclie sibi subditos. si ō ex pscuetudine habet. nō aūr ab officio. Itē no. q̄ sicut excōicatio sic z suspēsio p seq̄ntē appellationē mīme suspēdit. suspēsio dico ab officio vel ingressu ecclie lata. ex de sen. excō. c. is. cui. li. vj. Itē no. q̄ absolutio a sus⁹ sub ista forma vel silī. Ego absoluo te a vinculo suspensionis q̄ incurristi p talē cām z restituo te executioi ordinis z officioz tuoz. In noie pa. z fil. z spūssancti. amen. Absolutio lucio a suspēsiōe officij simpliciter vel diuīs fieri debet spensiōe sionis q̄ō incurristi p talē cām z restituo te executioi ordinis z officioz tuoz. In noie pa. z fil. z spūssancti. amen. Quis po est de absolutiōe ab excōicatiōe. Sed querit q̄s posset absolui sit absoluere a suspēsiōe. circa ō paulus in cle. monastē. de re. ec. nō alie. sic dicit. vbi papa ponit penam suspēsiōis vel interdicti. pter ptumaciā canonē condēdo pura q̄ inferior possit absoluere. de sen. excō. c. nup. nisi ipe papa sibi reseruet absolutionē vel alteri expresse z determinate pscone cōmittat. z ō tenet Vincē. Hug. Goffr. Inno. Bern. z Joh. in glo. ij. q. j. si inimic⁹. z xxij. q. iij. si q̄s deinceps. z hosti. Idē iudiciū est si pstitutionē inferiorīs approbat z confirmat. de pstitu. c. ex frequētib;. plus est opus confirmare q̄s ordere sniam. pōt tn quilibz suffragane⁹ relaxare cū nō sit maioris efficacie q̄s ius cōmune sic intelligit. c. graue. de pben. z ō nisi alteri reseruet absolutio. Si vo suspēsiōis pena z hmōi imponit p sniam. i. ab hoie tūc ligās debet absoluere nō inferior. ex de offi. ordi. c. cū ab ecclia. saluo casu. c. pastoral. co. Idē tenet Bail. in speculo. Si vo suspensio sit ppetua que habet vim priuatiōis. vt no. Vincen. de trāslac. ij. Et Buil. in spe. ti. ij. §. nūc ostendēdū. nō habet locū ab solutionē necessaria est dispēsatio sequēs collationē et tūc est videre an tale sit crimē in q̄ possit eps dispēsare et habet ferre vel nō. in pmo casu potent eps dispēsare re z ordere puta bñficiū vel officiū executiōis ordinis quo ad dispēsationē. In scdo casu nō poterit. xlviij. dist. multis. Et de suspēsiōe q̄ ponit in. d. c. monasteriozz. dicit idē Pau. nō puto hāc de sui natura oparī pluationē. als papa expēsisset ō ar. ō deci. c. ad audientiā. vñ credo eam posse p ordinariū relaxari ratiōe pmissa. sed si non relaxet. durabit ppetuo. z. q. j. ppetua. Nota q̄ sentēcie hōes suspēsiōis late p quoscūq; plates z fratres pdicatores z otra indulta priuilegiozz suoz sūt ipo facto irrite z inanes. Alexāder meritis vri. Et si otra alios ocasione ipoz fratz sūt etiā irrite z inanes. Alexāder. nisi mis iniqua. Itē mgri ordis z singuli priores puītiales quētuales z coz vicarij in locis z quentib; sibi cōmissis fratrib; sibi subditis. nec nō z aliis fratrib; eiusdem ordinis interdū ad eos declinātib; vñcūq; possunt imperiri beneficiū absolutiōis a suspēsione. excōicatiōe vel interdicto. quas snias incurrissent in tpo ordine vel ante ingressum ei⁹. ac etiam laicos q̄ ipm ordinē vellent ingredi. nisi adeo enormis esset excessus vt merito esset sedes aplica psulēda. Bonifa. z Alexan. hmte. Itē pdicti plati pnt dispēsationē obtinere a suis pfessoribz z absolutionē sup suspēsiōe z irregularitate quā ptraxissent. ex eo q̄ ptulissent snias suspēsiōis z interdicti sine scripto ex in cautela. Clemēs exigentib;. Videt aūr esse differētia talis inter suspēsionē depositionē z de gradationē stricte sumēdo ipos termios nā large frequenter recipit in iure vnū p altero. vt dis. xlvj. clericus. Primo suspēsio videt importare priuationē executōis legitime ordinis vel officij ecclīasticoz simpliciter vel ad tēpus et cū spe dispēsatiōis. q̄ q̄ncq; a iure q̄ncq; a iudice infert. Depositio ipportat puationis executiōis legitime officiorū z bñficioz ecclīasticoz possessionis simplr. z ex toto absq; spe restitutiōis. retēto tn priuilegio clericali. qz cōuenit non pōt in iudicio seculari. nec capi nec puniri a laicis. z sit p sniam hois cōiter. nec pōt inferri hec pena ab inferiori ipo qui ō agere pōt erga pdictū subditū assistente sibi canonico numero ipoz si est in sacris. alis sufficit pua snia ipi sine aliozz pnia. Depositus aūr z degradatus restitui nō pōt ad officia sua nisi p dispensationē pape. Itē vbi in iure dicit suspēdat vel degradet cōminatio est sententie ferēde nō lata sententia. vt. xxxv. dis. cps. Degradatio vltra penā depositiōis ō addit. qz priuat omni priuilegio clericali cū certa solēnitate. caracter tn ei auferri nō pōt. nec a quacunq; creatura. q̄uis Joh. an. videat tenere pdictū. s. q̄ possit ei auferri sm Tho. in. iij. z Joh. in glo. dis. l. accedēs. z Innocē. tenet q̄ nō. De modo z forma ō gradatiōis habes ex ō penis. c. de gradatio. li. vj. z in sūma pisana. Nota tn q̄ non oīs degradat⁹ est tradend⁹ curie seculari. sed solū in tribz casibus. Primus est in crimine heresis. ex de hereti. c. ad abolendā. z ō nisi ad pniam incōtinēti redire voluerit. sed si relabat. nō plus patit ei. Secōs est in falsario lrāz papē. ex de crimīe falsi. c. ad falsariozz. Tertius cū q̄s deponit pter talē calūniā quā intulit suo epō. j. q. j. si q̄s sacerdotū. Vñ cū in curia romana his tpib; quidā sacerdos interfecisset sacristā scī petri vt sic rapere posset bona sacristie. requisito pilio peritoz sup ō pfuluerūt. q̄ nō debeat pter ō tradi curie seculari ad occidendū sm ura. sed poni in ppetuū carcerē vel caueā ibi sustentādus pane doloris z aque angustie. papa tn martin⁹ de pietatis potestatis illū degradarū fecit tradi secl'ari curie z sic fuit occisus. Potest etiā nihilomin⁹ p solū epm suū puocatis abbatib; et alijs religiosis z plat's z lrat's sue dyocesis q̄n sacerdos vel ali⁹ in sacris fuerit curie secularī p heresi tradēd⁹ vel de gradand⁹ sicut ei videbit expedire. extra de heret. c. q̄n. li. vj. hec aūr de gradatio cū q̄s pter heresim vel aliud est tradēdus curie secl'ari sic fieda est pscente potestate. dicat degradās illi vt in forū suū recipiat degradatū. debet tn intercedere p eo q̄ nō mouit. extra de ver. sig. nouimus.

Titulus. xxviij. de irregularitate. Quādo ptrahitur irregularitas pter indebitā executionē ordinū vel officioz diuinoz. Capl'm. j.

Irregl'aritas sic difinit a speculatore. q̄ est nota seu impedimentū canonicū ex facto seu defectu pueniēs. q̄ q̄s phibet ad eccl'iasticos ordines pmoueri. z in eisdē mīstrare. Irregl'aritas ptrahit multis modis z causis. z ad sciendū q̄n q̄s efficit irregularis ex indebita celebratiōe vel executiōe ordinis. Joh. cal. ponit talē distinctionē. Celebrās aut vtēs officio ordis aut est femīa aut est masculus. z si est mulier siue laica siue religiosa nō efficit irregularis. qz cum nō sit capax ordinis clericalis nō cadit in eā irregularitas. p quā q̄s impedit in ordine vel ordinis officiū cele-

Quid sit irregularitas.

Differentia inter suspensionē depositionē z degradationē.

Suspensio

Depositio

Degradatio

Nota.

brare.sumit hec rō.ex.c.debitū.de biga.z.xxxiij.q.v.hec imago.Si ergo mulier excōicata vel interdicta vel i loco interdicto vel indebite tractet officia sacra temere agit z puniri debet.de pe.z re.noua.nō tñ est irregularis. Si est vir.tūc aut est furiosus aut sanc mētis.z si furiosus ꝓter quācūq; celebrationē nō efficit irregularē nec peccat.Idē de infante.in cle.si furiosus.de homi. Si sane mētis.tūc aut talis est laicus aut clericus.z si laicus est z cū solēni apparatu alicui⁹ ordinis celebrauit.s.exequēdo actū alicu.⁹ ordis siue ꝓcessus sit alicui⁹ religionis siue secularis.hz ꝟ sit rigorosum videt q; sit irregularis.de de.nō or.mi.c.):nec cū tali vt valeat ꝓmoueri alius q̄ papa pōt dispēsare.sic z cū ordinato z suspēso celebrāte alⁱ q̄ papa nō dispēsat ergo idē est in isto casu nō tñ ꝟ videt intelligendū de ordinibus sacris z apparatu.nā officia minoꝝ ordinū licite fm Tho.in iij z alios doctores possunt exerceri etiā ab illis qui nō sunt ordinati in ipis.Si aūt ꝟ agit sine solenni apparatu. talis nō efficit irregularis.Si ꝙs est clericus tūc aut celebrat in ordine quē nō habet aut in eo quē habet. z si primo modo hoc agēs in ordinibus sacris est irregularis.

De subdiaconatu ta. ℣.I.

mē dicit Guil.q; si est ī minoribus pōt cātare epl'am dūmodo sine solēnitate.Et addit Inno.q; cū ꝟ licitū quādo deest subdyacon⁹.z tūc etiā cātet sine ornamētis subdyaconi.hz solēnis apparatus subdyaconi videt cē manipul⁹.Dicit etiā Petr⁹ de palu.in.iij.q; tunicellā hz etiā nō subdyacono portare.qz nō est ei ꝓpria vestis sicē manipulus.quē null's inferior subdyacono portare debet hec Pe.Un si talis cātet epl'am cū tunicella sine manipulo tñ.z nō portigēdo calicē dyacono vel sacerdoti.q̄ est ꝓpriū officiū eius z principalis act⁹ ordis talis z vbi est ꝓsuetudo q; etiā in minoribus cātet epl'am illo modo nō videt irregularis.secus aūt vbi cū manipulo z portigēdo calicē.vel vbi nō est mos q; cātent nisi subdyaconi De alijs ordinibus supioribus nō ē questio. qz sine dubio incurrit irregularitas. Si ꝙs cleric⁹ celebrat in ordine quē habet.tūc aut est excōicatus maiori. vel celebrans vel officiū exercēs in loco interdicto ab hoīe vel a iure. aut est suspēsus.Si ꝓmo mō tūc in vtroq; casu efficit irregularis z indispēsabil' nisi p papā.de sen.excō.c.is q. ij.vj.Dicit tñ Guil.q; in minoribus ordinibus ꝓficiturus ministrādo seu exercēdo officiū suū z cū solēnitate cum est excōicat⁹ non efficit irregularis.qz illa duo.c.si ꝙs cps. j.z.ij.z.x).q.iij.nō loquunt de eis.z pene sunt restringē de.secus de subdiacono sed sine solēnitate legēdo epl'az subdiacon⁹ vel diacon⁹ vel ꝓsbyter excōicatus credunt quidā q; nō incurrāt irregularitatē.Si aūt cleric⁹ est suspēsus sumēdo stricte suspēsionē.s.quo ad se z quo ad alios (nā qui est suspēsus quo ad se.tñ puta ꝓter mortale q̄cunq;.vel ꝓter minorē excōicationē vel ꝓter iniūctionē a ꝓfessore)tal' celebrās nullā irregularitatē incurrit vt.s.dictū est.Sed suspensus quo ad se z alios aut est suspēsus a canone aut ab hoīe.Si ab hoīe seu iudice tūc aut ignorauit ignorātia ꝓbabili.z tūc nō efficit irregularis.aut ignorātia crassa z supina.z tūc est irregularis.z mⁱromagis si sciuit se esse suspēsum z ꝟ quomōcūq; sit suspēsus siue sit suspēsus simplr siue ad tēpus determinatū vel nō determinatū.etiā si rōne defect⁹ vl' infamie.puto talē durāte suspēsiōe celebrātē cē irregularē nec posse secū dispēsari.nisi p papā.ad ꝟ.xj.q.iij si ꝙs p ſbyt.ij.q.v.ſbyt.ō sen.excō.cū medicinal'.li.vj.Si ꝙs ē suspēsus a canone tūc aut rōe crimis aut rōne defect⁹. aut rōne infamie vel scādali. Si ꝓmo mō.tūc aut simpliciter est suspēsus z sic celebrādo est irregularis.x.j.q. iij.sicḥs cps. Aut est suspēsus ad tēpus determinatum et sic interim celebrando est irregularis. Aut tēpus indeterminatū.z tūc aut cū ꝯditione q; satisfaciat aut cū ꝯditiōe donec poeniteat. si cū ꝯditiōe donec satisfaciat. vt.lxxx).dis.si q̄ sine.z.c.seqnti.z de coha.cle.z mu.c.sicē z cle.de decimis.i.c.).cū similibꝫ.Et tūc licet quidā ꝓtendicant.puto si sit suspēsus.ante absolutionē celebrat est irregularis.qz in ꝟ factū iudicis est necessariū.vt habeatur ꝓ absoluto.vt dixi de eis.z qual.or.c.cum bone.et sic cū factū bois sit necessariū.sequit q; quo ad suspēsionem dei.canō aliq̄d addit.vt in.d.c. de coha. cle. z mu. Si ꝙs est suspēsus cū ꝯditiōe donec poeniteat. vt ē de elec.c.ofius.z tūc equum est tenere q; interim celebrādo nō efficit irregularis.qz talis suspēsio videt esse dei ad quā nihil addit canō.nec vt habeat ꝓ sublata aliq̄d facit iudicis est necessariū.z tō dicendū est de ea vt de iuspēsione dei tm̄.Si scḍo mō sit suspēsus a canone.idest rōe defectus.tūc aut rōne defect⁹ ordinis aut rōne alterius defect⁹.z si rōne defect⁹ ordis.vt clericus ꝓ salū q; motus quātū ad ordinē obmissum.in quo si exerceret of ficiū anteq; reciperet est irregularis.sed celebrādo in ordine ad quē ꝓ saltū est ꝓmotus quē habet nō est irregularis. Si tertio.sollicitudo.Si rōe alteri⁹ ꝟfect⁹ vt bigam⁹ illegitimꝰ.corpe vitiat⁹ ordiat⁹ añ etatē legitimā vel a nō suo epō ꝟ casu ꝯcordāt oēs q; celebrādo nō est irregularis. qz ꝟ nō est exꝑssum in iure.z qz qñ curia mandat cū iā ordinatis in supiascriptis defectibꝫ dispēsari nil dicit de irregularitate.dis.l.v).aplica.z.c.cenomanēsem.Salus aūt curie est attēdend⁹.de cri.falsi.q̄uis.Nec ob. q; ordinatio facta ante legitimā etatē.vel a nō suo epō fuerit cū pctō.qz principal' causa ꝓter quā diximus rales suspensos est defectus nō pcti.ergo rōe defect⁹ nō crimis talis censend⁹ est suspēsus z hac rōe puto q; licet irregularis ex celebratiōe diuinoꝝ sit suspēsus a canone ꝓter hāc irregularitatē.si tñ al's nō est suspēsus a iure vel ab hoīe pura qz absolut⁹ est ab excōicatiōe z suspēsiōe. sed nō est secū dispensatū sup irregularitate;vel nō suspēsus contrahit irregularitatem. talis non contrahit nouam irregularitatem.quia hoc non est expressuz in iure. Si tertio modo est suspensus a canone.s.rōne scādali.vl' infamie.z tūc celebrādo nō est irregularis.de de pēgri.c.j. Sed ꝟ faciūt alij abstinēdo ꝓter infamiā q̄ est ꝟ illā. vel vt scādalū euitet:z p ꝟ sequit fm Inno.q; illu quoq; crimia sūt notoria.q̄ etiā post pniam ꝓhibent celebrare ꝓter scādalū z infamiā.vt de coha.de.z mu.c.fi.si ante absolutionē celebrāt nō incurrūt nouā irregularitatē.Et allegatiōe quā facit.videt intelligere de notorio fornicatore.qō piū ē tenere.Et qō notat i dicto.c.j. de sen excō. li.vj.intelligat de notorio fornicatore añ pniam celebrāte ne videat sibipi ꝟtus tñ de rigore sola pnia nō tollit suspēsionē canonis in notorio fornicatore.vt videt exp̄ssum.l.dis.quenit.qz reqrit factū iudicis.vt supra dictū est de suspēso a canone.donec satisfaciat. Sz absolutio facta a snia canonis a qua pōt ꝟ casu cps absolui.ꝙ cōditor canonis sibi nō refuauit.Si peniter remanēte irregularitate quā ꝓtraxit hmōi fornicator notor⁹ ex celebratiōe diuinoꝝ de qua nōdū est dispēsatus ex nouā celebratiōe nouā irregularitatē nō incurrit.Dicit enī ipe Inno.q; talis celebrās anteq; peniteat efficit irregularis indispēsabilis nisi p papā.sed anteq; secū dispēset celebrādo etiā penitēs.i.dimissa ꝺcubita.nō ꝓtrahit nouā irregularitatē.z forte talis fuit in etio Innoc.ḃ.Nec omnia notant p Anto.de bu.sup.c.si celebrat.de.excōi. mi.Sz abbreuiata aliqualr sunt z mutato aliqliter ordine additis solū in tribꝰ locis.vt ꝓz dictis breuibus Tho.Pe.de palu.z Guil. Mota tū q; ex p̄cedentibꝰ vt dek q; ordinatus añ legitimā etatē sit ipo iure suspēsus ab excōicatiōe ordinis sic recepti. sed solennes doctores

Excōicat⁹ celebrans

Suspensus celebrans.

Suspensus a canone.

tenēt ꝓtrariū cōiter videlz Ray. in summa. Guil. in glo. cius. Archi. in rosario. dis. lxxvij. Bern. de elc. p sal. pro mo. cij. Anto. de bu. extra de tēpo. or. vel nō est cōpos. Pau. de leaza. z Fran. de zamb. super elc. generalem. Hi dēs dicūt q talis nō est ipo iure suspēsus. sed suspēden dus. z interdicēda est ei executio ordinis recepti ante le gitimā etatē vsq; ad etatē legitimā. et si postquā fuerit ei interdicta executio a iudice suo fuerit vlus ordine ta li ante legitimā etatē. erit irregularis si autē nō fuerit ei interdicta. z sic vtiq; ordine aū legitimā etatē recepto nō ē irregularis. vt dictū est. Idē etiā audiui a q̄busdā viris.

De irregularitate ꝓpt homicidiū vl' mutilatōz. Ca. ij.

QVontrahit etiaz irregularitas ꝓpter homicidiū vel mutilationem membri. Pro cui⁹ declaratiōe nota q; cū homicidiū vel mēbri mutilatio fieri ꝓtingat mēte solū verbo et opere. si solū mēte fiat. nunq; inducit irregularitatem quia lex ꝓmotionis factū requirit. xv. q. j. c. fin. imo z si mortis z mutilatiōis. nō incurrit irregularitatē. etiam si vulneraret. z certū sit q; nō est mors secuta vel amissio mēbri. nec; directe vel indirecte q̄ ꝓterea dico. quia si vulnus inculisset. nō de se mortale z vulnerat⁹. vl' ꝓter imperitiā medici vel ꝓter defectū custodie. q; saltz nō fm Laudul. extra de homi. c. Petrus. q̄ dictū allegat Pe. de ancha. Nā si vulneratū ad mortē nouo ictu aclero mortē. vel alio mō homicida reputor. dicit idem. Illi aūt qui interfuit vindicte sanguis. seu morti et nō ꝑstāt ꝓsiliū vel auctoritatē. nō sūt irregulares fm Inno. et Guil. etiā si appeterēt illi⁹ mortē. Item qui videt aliq; quē occidi z delerat. z posset etiā sine sui periculo liberare si vellet. q̄uis pessime faciat. nō tñ est irregularis. sic nec etiā medicus qui dimittit infirmū mori nolens me deri. z diues qui dimittit pauperē fame mori. xv. q. j. si quis nō tratus.

Verbo cō trahit irregularitas. Verbo aūt ꝓtrahit irregularitas tripliciter. s. mādato. defensiōe z ꝓsilio. Mandato quidē qñ mādat occidi aliquē vel mutilari z sequit effect⁹ dis. Liquis viduā. si tñ reuocasset mādatū z expresse z sine vlla fictiōe ꝓhibuit. z antecz; secrēt effectus. nō est irregularis fm Inno. extra de simo. sicut tuis. Sz z siquis mādat aliquē verberari inhibēs expresse ne occidat vel mutiler. z ille nihilominus occidit vel mutilat. est irregularis mādator sicut executor. q; mādando in culpa fuit. extra eo. is qui. li. vj. Itē eps vel plat⁹ qui habet iurisdictionē tpalem debet ꝓstituere iudicē secularē qui audiat causas pcipue z sanguis. z illi pōt. z debet preci pere q; faciat vnicuiq; iusticiā. si aūt talis iudex interro get cū in speciali quid agendū in tali qui. s. mereat pena sanguis potest respōdere cōsulo peritos z caueat ne p; pter suā responsionē directā vel indirectā ille intelligat q; debet cū sanguīe punire fm Ray. Si ex hac. s. respō sione reus occideret vel mutilaret. esset irregularis. Po test etiā plat⁹ delegare alicui sup aliquo maleficio. vt homicidio z hmōi in iurisdictiōe sua cōmisso. vt inquisita veritate iusticiā exequat. z si cui cōmittit sic exequatur z occidat nō ꝓterea ille plat⁹ est irregularis. extra ne cler. vel mo. c. eps. li. vj. Itē nō solū iudex in casu sanguinis vbi sequit effect⁹ est irregularis q̄uis sit recta sententiē z debito ꝓcessu agat. iuste faciat z meritorie. dis. j. aliquātos. sed etiā assessor. testis. notarius scribēs vel ꝓferēs sniam vel scribēs attestatiōes vel legēs dū pu blicant vel scribēs vel dictās lras ꝓ vindicta sanguis oēs hi irregulares sūt. q; cooperant i mādato sniē fm Ray. dicl. si q̄s viduā. z ex ne cle. vl' mo. c. sniam. sz si in hmōi sniā nō cēt secut⁹ effect⁹. fm Guil. q̄uis sint irregulares cēs; potest super hō dispēsare. Preceptaūt q; legē ꝓdidit cui⁹ auctē hoies sūt traditi morti. nō efficit ꝓpter hō irregularis. vt dicūt quidā z hñ. q; incertā psonā nō animaduertit ira notat Archidy. xxiij. q. v. officia.

Homicidiū verbo .§. I.

defensiōis cōmittit criplr. Uno mō q; defendit causaz sanguis. idest mutilatiōis vl' mortis aduocādo. z hō siue aduocet ꝓ actore siue ꝓ reo. cū actor obligēt ad pēnā talionis. q; agēdo ꝓ reo agit cō actorē. Un si sequit effect⁹ est irregularis. quātūcūq; iuste aduocet indispēsabil' nisi ꝑ papā. hz si nō sequit effect⁹ est dispēsabil' ꝑ epm fm Guil. Sc̄o mō est cū q̄s suadet his q; volebāt defendere occisum ne defendāt. z hō facit corrupta intētōe vt ille moriat. Nā si pr' vl' mr' vl' alius cōsanguineus seu amicus retrahet amicū suū vl' filiū volētē a morte liberare. q; timet ne ipe ibi adiuuādo occidat. nō est irregularis. Tertio mō cū plati vl' alij clerici ad defensionē rep suaz ponūt q̄relam de malefactoribz suis. seu qui eos dānificauerūt penes iudicē secularē z emēdam petāt sibi fieri z puideri ne talia psumant ꝓtra eos si hmōi q̄relis iudex morte inferat exigēte iusticia nō sūt irregulares dicti clerici. si ꝓtestati sūt expresse q; penā sanguis nō irrogāt. ex co. ri. platis libro. vj. Itē licitū est platis ecclīasticis ob defensionem rep ecclīe vel fidei inuocare ꝓ violētos brachiū seculare z hortari tales quidē ne occidēt vulnerēt vel mutilent. q; hoc esset directe ad homicidiū ꝓuocare. sed ecclīam patriam fidē defendent liberent z terrā ab infidelibz occupatam ad xpm reducāt. z sup hō ecclīa facit magnas remissiones z licet bīnande aliqui occidant non est plato imputandū. imo peccaret nisi ꝓtra tales se opponeret. de homi. postulasti. et. xxiij. q. iij. c maximianus. z. q. viij igitur. z. c. hortatu. z. c. scire.

Homicidiū verbo .§. II.

ꝓsultatōis cōmittit rnsiōe. psuasiōe z approbatōe. Respōsiōe quidē puta q̄reti an liceat occidē paganū vl' iudeū malefactorē. si rndeat q; hz ppēdes pbabilr ipe rndes q; inf rogās velit facē fm ꝓsiliū et irregularis est. dis. l. si quis. sec⁹ aūt ō rnsiōe generali cognitionis vl' opinionis. ex qua nō credit aliquē inde iudicandum vel occidendū. Dic̄ Archi. xxiij. q. viij. pessimā. q; si iudex laic⁹ interroget clericū q̄d agēdū ō alicui q; cēt pena sanguis ō iure puniēd⁹. Pōt dericus rndere. Hoc nō pertinet ad me. ꝓsulis. pitos. z caueat sibi clericus. ne ꝓter suā rnsionē dirē crā vl' indirecrā irelligit iudex q; hz sanguīe puniri. fm Ray. Dicūt q̄dā rn q; pōt dicere q; puniat cū fm q; ius dicta uerit. dūmō nō exp̄mat q; puniat cū ad sanguinē vl' mortē. vt notat Hug. dis. iij. oīs. Sz ipe archidy. supdicto. c. oīs. dic̄ istō dictū. s. Hug pōt irelligi esse verum qñ crimē nō minimū cēt puniēdū. alioqn si ex consilio suo. s. rndendo siue speciali siue generali sequit ꝓpinquū homicidiū irregularis est fm Hosti. ex̄ de homi. sic dignū. Approbatōe. vt cū q̄s audit aliq̄s velle facere homicidiū siue noīe suo siue alteri⁹ z ipe approbat vl' cū tractat a pluribz ō morte alicui⁹ in ꝓsilio. z ipe cum alijs assentit z exb; sequit homicidiū. sec⁹ si prohiberet. Sil'r si q̄s ꝓsulit alteri q; occidat. z añ factū reuocat cōsiliū. sed firmiter credit q; illa reuocatio nō valet ad impediendū homicidiū. si nō indicat ei q̄ est occidendus. vt sibi caueat. est irregularis. si aūt solā reuocationem firmiter credit sufficere. nō est irregularis. exq̄ reuocauit cōsiliū. j. q. iij. q; ꝑsulatus fm Inno. Persuasiōe cōsilij cōmittit homicidiū siue incurrit irregularitas. si quis q; suader alicui vt exponat se ꝓ periculo ꝓ iure suo vel ꝓ patria. si scit cū verisilr moriturz. z mors sequatur irregularis est fm Innocen. et Hostien. Secus si consulens

Respōsio ne.

Approbatione.

Persuasiōne.

hoc nō estimabat. xxiij. q. iij. p mēbris. Sed si quis suaderet alicui q̄ indubitāter se mortī exponat p̄ xpo z eccle sia nō erit irregl'aris. Iz sequat mors fm Inno. z Hosti. Jtē si volēti fugere inimicos ꝓpter timorē mortis ꝓsulet quis q̄ remaneat z pcurabit pacē. z sic remanēs occisus est. fm Guil. si no habet ꝓbabilē cām credēdi q̄ illi īminēret piculū mortis. irregularis est. secus si habuit ꝓbabilē cām credēdi. puta q̄ inimici illi erant ei adeo ꝓiūcti. q̄ merito potuit ꝓsumere q̄ posset eos cohibere Jtē siqs ꝓsulit nō homicidiū quidē. sed aliud vñ secutū est homicidiū. fm Inno. distinguendū est q̄ si verisīl'r potuit estimare q̄ inde seq̄bat mors irregularis est. vt si suasit iactū machine vel baliste vel q̄ cat ad capiendū castrū q̄ nō poterit de facili capi sine morte hominū. z sic mors est secuta. Si ꝓo nō potuit estimari. q̄ nec verisimile erat q̄ seq̄ret mors. tūc si ꝓsuluit sup re illicita est irregularis. Si sequit mors. extra co. ꝓtinebat. z idē si mādat. Secus aūt si ꝓsulit rē licitā. z eo mō distinguit si is cui ꝓsulit nō occidit sed occidit. Jtē qui ꝓsulit q̄ ifirmus vertat vt infirmꝰ cat moriat. si ex talterā fuerit hoc citius moriꝰ ꝓsulēs est irregularis z qui b̄ facit etiā fm Guil. Jtē siqs clamet latrones. si b̄ facit ꝓpter timorem corpis sui. nā timet ne aliqui velint eū occidere. nō est irregularis. q̄ nō intendit mortē alicui. sed sui liberationē. p̄ qua Iz implorare auxiliū fm Inno. sed si non propter hoc facit z intelligere poterat q̄ ex clamore vl' alio actu suo homicidiū sequi poterat. irregularis est. Idem Hostiē. Jtē si cū ducit latro captus dicit ei aliqs claudite ei os ne clamet. z latro occidit. credit Guil. q̄ qui vl' illud dixit sit irregularis q̄ iuuat ducētes dādo ꝓsilium et cohōmō si querentes malefactorē indicauit eum. nisi forte ignorauit. et ignorare probabiliter potuit nesciēs q̄ ad mortem quereretur.

Homicidiū facto .§. III.

cōmittit tripliciter. q̄ necessitate causa ultate. z volūtate. Homicidiū necessitate est duplex. q̄ aut necessitas ē ineuitabilis aut euitabilis. Si quis ḡ occidat vel mutilet necessitate ineuitabili. i. ita artat⁹ vel angulat⁹ q̄ nec fugere nec clamare nec aliter pōt se iuuare nisi occidat vel mutilet. nō est talis irregularis. cē de homi. c. si furiosus in cle. quia vnicuiq; vim vi repellere licz. cum moderamine inculpate tutele. dis. j. ius naturale. sed si b̄ faceret ad defensionē parentū suoz vel socioz non cuadet irregularitatē fm Joh. an. in addi. spc. idē si pro defensiōe rez suaz. Jtē si fugere posset sed fugiēti piculum īminere posset. puta cassure vel velocioris curius inimici in seq̄ntis q̄ audacior fact⁹ ꝓpter fugā potest de facili fugientē a tergo vulnerare z ad terrā ꝓstrare z occidere dixit Zen. vt allegat Pe. de ancha. sup de. si furiosus. q̄ ꝓbabil'r dici pōt q̄ talis nō fugiēs ꝓpter p̄dicta. nec alit cuadere pōt si occidit. nō est irregl'aris. Sz infans z furiosus occidēs quōcūq; nō est irregl'aris vt dicē illa de. Et dicē Pe. de ancha. q̄ idē est ō maiori septēnio si nō est doli capax. xv. q. j. c. merito. z. c. se. sec⁹ si cēt dolicapax. Si aūt est necessitas euitabilis. puta q̄ aliter euadere pōt. vl' q̄ potuit recedē ō loco vbi expectabat īmicos eius vēturos. tūc efficit irregl'aris. nec ad maiores ordines ascēdet. imo nec in susceptis. nisi ex magna dispēsatiōe permittit mīstrare. z cōtra Zen. dicat si fugiēdo fuga erat sibi virtuosa z ad dedec⁹ z si nō ad piculū ꝓsone. z propter b̄ nō fugit z ꝓpter b̄ occidit. talis cuadit irregularitatē. Pe. de ancha. nō credit ō vez. s. q̄ talis cuitet irregularitatē. z hoc magis videtur verum.

Homicidiū casua .§. IIII.

le ad sciendū q̄n inducit irregularitatē. Nota distinctio nē. aut quis dat opam rei illicite aut licite. si licite. tūc dupl'r. q̄ aut adhibet oēm diligentiā quā debz aut nō in primo ergo casu dādo opam rei. s. illicite. dato q̄ ꝓter oīm volūtatē eius supueniat homicidiū vel mutilatio ex opere eius est irregularis vnde si cleric⁹ exercitatiōe vl' venatione iaculum mittit. z casu boiem occidit est irregularis q̄ talia opa dīnt ab eo esse penit⁹ aliena. Idem clerico. Si'r si ludo impegit lapidē q̄ aliquē tangere et declinare. impegit in aliū lapidē z mort⁹ est. pietate est irregl'aris. q̄ lud⁹ nox⁹ erat. z idē de silib. Jn scō casu si adhibet oēm diligētiā dādo opam rei licite. nulla culpam vel irregularitatē incurrit si ꝓtingat inde homicidū puta repabat domū posuit sig̃a sī cā z clamauit ne q̄s ꝓcederet tpe ꝓgruenti p̄tāseuntib⁹ vel incidit arbor rem z cecidit in ptem ꝓtra cōem estimationē. tē. oēs eius casus fortuitu. putderi nō possunt. extra eo. Joh. z. q̄ dam. Uñ si cerꝰ equus vel aliud talis aliquem occidit fm Inno. nō est irregularis dūs ei⁹. cū malitiā vel culpam in morte nō habuerit. dis. l. hi qui arborē. Jn tertio casu. s. vbi nō adhibet debita diligētia etiā in opere licito incurrit irregularitatē. Uñ fm Hosti. ꝓpter qui mittit puerū ad aquādū equū monēs q̄ caueret de flumine et ip̄ submersus est. iudicat eū culpabilē. sic etiā tyrannus qui nō remouet falcē qua accinct⁹ erat. cū sarcerdos q̄ nondi ꝓsuetudinē ex de homi. c. ꝓtinebat z sacerdos q̄ non remouet cultellū a corrigia cū qua verberabat famulus ex de homi. ad audiētiā. Jtē si clericus capit furē z tradit eū iudici z hmōi. vt faciat ei restituere res ablatas quas alis rehabere nō poterat. si nō habet intentionem corruptā. s. vt intendat mortē furis ipe capiēs. z sup hoc etiā facit ꝓtestationē q̄ nō intendit vindictā sanguinis. sed suū rehabere. z nō habet causam suspicādi q̄ b̄ contingere poterat. si sequat mors illi⁹ capti furis non erit irregularis. Sec⁹ aūt si aliq̄ō hoz defuerit puta q̄ potterat aliter rehabere sua vel nō fecat ꝓtestationē z hmōi ex de homi. c. suscepim⁹. Jtē si cleric⁹ sciebat q̄ aliqs captiuat. z ex illa captiōe sequat mors vel trucatio eius. ipo tñ ignorāte factū z cām. fm Hosti. videt irregularis. q̄ debuit suspicari hoc posse cuenire. Item siquis vel sibi tomat aliquē causa medicine. z inde sequat mors. fm Guil. si incisor erat periti⁹ artis z adhibuit debitā diligētiam nō tenet in aliq̄ sil'r si incidēd⁹ nō habet ꝓpter incisionē membroz vel neruoz vel venaz. z ꝓpter incisō nē mortē nō tenet in aliquo incisor fm Inno. si in b̄ nō errauit ꝓpter suā inexperientiā. nec irregularis est. potius enim casu cū culpa in hmōi ꝓsumitur mors accidere. xxiij. q. v. c. de occidendis. Secus aūt vbi ꝓpter imperitiam accidisset vel ꝓpter negligentiā. Item quando dubitat medicus in aliquo. potius debet omittere cū incidere fm Hosti. z Inno. Phisici vel cyrurgici si erant peritī arte z nil de contingentibus omiserunt z nō habet super hoc probabilē ꝓscientiam. non prohibent a promotione q̄uis mortui sint infirmi quos curauerunt. Sec⁹ autem quādo sunt imperiti vel negligentes circa infirmos. z ex hoc probabiliter credunt vel dubitant infirmos mortuos vel membris deperditos. quia sunt irregulares. extra de eta z qualita. c. ad aures. Et est consilium Inno. z Boff. q̄ qui volunt promoueri abstineant a practica medicine. z precipue a chirurgia que incisiōnem vel adustionem requirit. quia in nullo debet vacillare conscientia promouendi. dis. xxxiij. laici. Item custodientes infirmum vel seruitores eius qui vocauerunt minutorem vel potauerunt ei vinum vel aquam vel non bene custodierunt. vnde illi ex frenesi se proiecerunt et huiusmodi infirmi mortui sunt. sed fm Guil. in omnibus his vbi bona fide fiat. non debet de facili quis habere conscientiam scrupulosam. nisi sit culpa

lata ꝛ negligentia dissoluta. puta si custos infirmi frenetici vel furiosi dimisit eũ vt iret in platea ad ludẽdũ vl'aliꝰ dat opaꝫ rei illicite. aut ex nimia crapula vl' ebrietate nõ potuit. maxie cũ esset deputatꝰ ad custodiã infirmi. nã si certũ est ꝙ inde ex hac culpa mors secuta est tales crũr irregtares. aliꝰ nõ. ꝛ si habet ds ꝓscientiã seruulosam. deponat ad consilium boni viri.

Homicidiũ opere et .§. V.

volũtate spõtanea siqs cõmittit veneno siue gladio siue quocũqꝫ etiã sine petõ incidit irregularitatẽ. ꝛ tal' nõ solũ nõ debet ꝓmoueri. sed si ꝓmotꝰ est in ꝓpetuum deponi. de homici. c. sic dignũ. ꝛ l. dis. c. siqs viduã. idẽ iudicũ etiã si inefficiat sarracenũ vel paganũ. dis. l. clericũ et eũ talũ nunqꝫ dispẽsat in ordie vel officio. dis. l. miror. etiam si sit occultꝰ ministrare in ordine suo nõ põt. de tẽp. or. c. fi. poterit tñ eũ tali dispẽsari in bñficio. de cle pu. in du. c. ij. Hec excusat seu euitat irregularitatẽ si ꝑ fac ex ꝓcepto iudicis. vt satelles cuius nõ peccet obediendo si iusta sua est. xxiij. q. v. cũ miles. Sil' nõ euitat irregularitatẽ q iuris ignari zelo fidei ꝛ ꝓpter indulgentiã habendam q dat a ferentibꝰ ligna ad cõbustionẽ hereticoꝝ attulerũt ligna ad cremandũ hereticos. si illa materia illata lignoꝝ coopta est ad cõbustionẽ ꝛ mortẽ hereticoꝝ fm Guil. sed si illa materia nõ est coopta. puta qꝛ iam mortui erãt qũ ligna attulit. vel anteqꝫ accederet ignis in illa materia nõ sunt irregtares. Si aũt de hoc dubitat melius est teneri certũ ꝛ se reputare vt irregularem. ex de tẽp. or. ad aures. Idẽ de clericis qui cũ alijs trahũt ad mãganellũ. vñ credit ꝓbabil'r aliqs mortuꝰ. q ꝛ scilz fm Guil. melius est tenere certũ vt dictũ est. ar. ꝺ pe. dis. ij. siquis. Itẽ q ꝑcutit mulierẽ pregnantẽ. vel dat ei aliquid vt faciat abortum si ex hmõi ꝑcussiõe vel rei datione illa abortit. si iã erat formatꝰ ꝓceptus. est irregularis. secus si nõdũ erat formatũ puer perũ q si dubitat ex ꝑcussiõe vl' rei sũptiõe secutꝰ fuerit abortus vel alia causa. Vel vtrũ esset puer perũ formatũ vel nõ. Si ꝓbabiliter dubitat. debet a ꝓmotiõe ꝛ ministerio abstinere ne periculo se cõmittat. ꝛ multomagis si ꝑ oĩno credit si aũt habz temerariã opinionẽ deponere eã. Guil. Itẽ si aliqs aliqd facit vel dicit vñ accelerat alicui mors esto q omnino esset alꝰ mortuꝰ. efficit irregularis. si hoc est certũ. puta voluit infirmũ vt citius moriat. dicit decapitãdo. vt ponat caput in cipo. ꝛ ex ꝑ citꝰ ponit. dic aliquis sarelliti vt apteret magnariã ne plures habeat recipere iterus ꝛ fit hmõi. ar. dis. l. siquis viduã. Itẽ qui associat homicidã vt si opter defendãt. cuius nil aliud faciant. sũt irregulares si sequit mors vel mẽbri mutilatio. ꝙn imo etiã si dissuaserũt ꝓius illi homicide. vt nõ faceret et ñ pure volentẽ associauerũt. extra de de. pu. in du. c. Henri. Vñ oes illi qui de familia rectoris vadũt associandũ malefactorẽ cũ ducit ad mortẽ siue equestres siue pedestres. cũ vadãt ꝓ defensiõe si opteret cũcti sunt irregulares. Qui etiã tradũt ad cordã vel aliã torturã reũ ad fatendũ maleficiũ ex ꝑ fatet ꝛ occidit est irregularis Qui etiã acuit vel portauit magnaria cũ quis est de capiendus. vel mutuat vel portat funes ꝓ aliquo suspẽdendo. simil'r. qꝛ quilibet boꝝ dat causaꝫ ꝓpinquã mortialterius. dis. l. siqs viduã secus de eo q fecit scalas vl' funes vel gladiũ nõ ad mortẽ inferendã. sed ad omnes vsus ꝛ casu postea aliqs vtit ipis ad occisionẽ. xxiij. q. v. de occidẽdis. Qui etiã se inutilat ex impatiẽtia. vl' si boc facit zelo castitatis sibi virilia amputando est irregularis. dis. ly. siqs ptem. Itẽ dicit archi. xv. q. j. siquis clericus aio irato vadit ad occidendũ aliquẽ. puta ꝓpter iniuriã ꝛ repiẽs ipm mortuũ ab alijs vt satisfaciat animo suo amputat cadaueri caput cuius videri possit irregl'ar; est. qꝛ lex ꝓmittẽtis factũ requirit vt dicit ꝑ cap'm ꝛ ꝓpter intentionẽ cũ ope subsecuto. extra de bi/ba. c. nup. qõ etiã tenet Joh. in glo. de pe. dis. j. piculose. tñ fm q' cõiter tenẽt doctores nõ est irregularis. quia hõ mortuus est non hõ. ꝛ hec est veritas. aliꝰ seqret ꝙ oẽs medici qui faciunt notomiã essent irregulares qõ nõ est vez nec repit ista irregularitas posita ꝛ pene sũt restringende non ampliande. Archidya.

Ex homicidio vel .§. VI.

mutilatiõe q ꝓtingũt in bello quõ ꝛ qñ bellatores efficiantur irregulares qntũ quidẽ ad clericos Joh. cal. in addi. ad dicta. Joh. an. in nouel. extra de homici. c. pertio. sic distinguit clericꝰ. aut vtit armis incõsitenti. repellẽdo vim vi. ꝛ cũ moderamine debito aut aliter. si primo mõ etiã si occidat vel mutilet nõ est irregl'aris cum sic facit ad sui defensionẽ. dis. j. ius naturale si aliter facit aut agit de licẽtia pape aut ꝓpio motu si de lnia pape. puto ꝙ in bello iusto vti possit armis offensibilibus. nã iter alia q faciũt bellũ iustũ est auctoritas pape vel principis. ꝛ tũc si occidit vel mutilat nõ est irregularis ex q papa dedit sibi lniam. nã cũ irregl'aritas sit pena ꝓ ꝓstitutiõs canonicas introducta. ex quo papa potuit dare lniam clerico ꝛ auctoritatẽ vtendi armis qui buscũqꝫ etiã sine metu irregularitatis dãdo hmõi licentiã. videt ꝙ abstulit ab eo incursionẽ irregularitatis. qõ potest. qꝛ cũ volũtario homicida põt dispẽsare. de ꝓse. dis. j. c. qñ papa hoc exprimeret vez videt alꝰ sec⁹. Si ꝓpio motu clericꝰ vtit armis. tũc aut in bello vtitur armis. tũc aut in bello vtitur iniusto. aut in bello iusto. si bello iniusto tũc planũ est ꝙ nõ est sibi licitum siue suis fauorẽ ꝑster siue timorẽ incutiat aduersarijs. ꝛ si ibi alius sũt occisi vel mutilati. irregularis est. xxiij. q. viij. c.). et. ij. Si in bello iusto. puta ꝓ defensiõe patrie vl' aliorum. xxiij. q. iij. fortitude. tũc poterit inter esse cũ armis defensionis nõ debet tñ pugnare. sed hortari poterit. vt xxiij. q. viij. vt' prudẽ ꝛ aronibꝰ intercedẽ. xxxv). dis. c. fi. sed cũ armis offensibꝰ nõ debet ibi esse. nisi ea intẽtione vt se defendat. nõ vt pugnet impedire ordis ꝓfessione xxiij. q. j. c. clerici. ꝛ si in tali bello est aliquis occisus vel mutilatꝰ ab ipo clerico est irregularis. si aũt ipe nemine occiderit vel mutilauerit. nõ est irregularis. lz ds ab alijs occisus sit vel mutilatꝰ. ad rollendũ aũt duplicitatem ambiguã ad cautelã hoc casu põt sibi imponi penitẽtia. ꝛ sic intelligat de cle. pcu. c. pñtium. vt ibi notatur in vltima glo. Et ꝑ credo vez quicqd notat i specu. ti. ij. Si aũt in tali bello clericus vulnerauit aliquẽ sed nõ occidit vel mutilauit. Distingue. Aut talis vulnera fuit postea occisus ab alijs. ꝛ tũc subdistingue. quia aut habuit animũ occidẽdi dictꝰ clericus qui vulnerauit. ꝛ sic est irregularis. co. ti. significasti. ij. ibi ꝛ si ꝑcussor volũtatẽ ꝛc xxiij. q. fi: c. fi. aut nõ habuit animũ occidendi. ꝛ istud etiã subdistingue. qꝛ aut vulnus ipsiꝰ clerici põt discerni ab alijs vulneribꝰ. ꝛ tunc nõ est irregularis si vulnus nõ est mortale. vt co. ti. significasti. aut nõ potest discerni. et tũc ꝓpter dubium irregularis iudicatur. vt in co. ver. q' discerni. res autem suas nõ videt licitum armis defendere cũ aliorum offensione. co. ti. suscepimus. Hec omnia Joh. cal. sed in principio sunt alit quantulũ abbreuiata. Nota tamẽ ꝙ ex hoc ꝙ papa dat licentiã clericis q' intersint bello. non tñ videtur ex hoc licere clericis vti armis nisi ad se defendendum non autem ad occidendũ aggrediẽdo. nec etiã paganũ. sed possunt tñ interesse ad hortandum alios. xxiij. q. viij. omni. ꝛ c. se. Oꝫ si occiderent vel mutilarẽt etiã in bello iusto. sunt irregulares. vt dicit Joh. de lig. Dicũt etiam Jnno. ꝛ Hostiẽ. ꝙ possunt clamare capite et pugnare

Clericus homicida qñ sit irregularis

De clerico mutilãte.

sed nō occidite. Itē dicit Hosti. q in bello iusto clericus
pōt dare lāccā pugnāti añ ꝓflictū. nō aūt in bello iniu-
Ubi plu- sto. Itē dicit Ray. in suma. q vbi plēs repiunt ī pu-
res aliquē gna in qua aliq̄ fūt interfecti vl̄ mutilati z nesciāt a qui-
occidūt bus. quantū ad irregularitatē oēs censent irregulares.
et qui fūt ex pte iniuriātū. z qui fūt ex pte recipientiū.
si illi erāt clerici. z sic illicite mouerunt arma. dis. lj. siqs
post baptisma. Sed archi. dicit. xxiij. q. fi. c. fi. q istō dic-
tū Ray. quidā intelligūt qñ clerici erat in culpa. z hoc
ptz ex ꝓbis eius dū dicit Mouerūt arma quasi volū-
tarie z sine necessitate. nā si defenderēt se vel socios ne-
cessarios. lz aliqs ad defendēdū sit interfect⁹ ex alia pte
reliqui nō interfecissent. nec interfectores inuasissent nō
essent irregulares. lz volūtatē occidēdi habuissent. q lex
ꝓmotiōis factū requirit. xv. q. j. siquis. z. c. fi. Ipe tñ ar-
chi. distinguit inter inferentē z repellentē vim. vt repel-
lēs ex dispēsatiōe ꝓmoueat z tollet in susceptis. dū tñ
ꝓtet nō ꝓcussisse eū inferēs sec⁹ q in culpa est. ar. xvj.
q. iij. porro. Notat etiā archi. dis. xxxvj. q fm Innocē. et
Hosti. siqs ꝓcussit aliquem in iusto bello. si nō sit inde
mortuus. vl̄ neminē suis ictib⁹ occidat vl̄ mutiler nō ef-
ficiāt irregularis. etiā si alij feriāt z occidant. z fm Goff.
dūmō nō ꝓcurauerit eos. e. ti. significasti. Addūt Inno.
z Bern. q si aīo occidēdi ꝓcussit aliquē lz nō letaliter. sed
alij postea occidūt ē irregularis. q⁹ auxilium morti ꝓber.
Itē si clericus cōmodet balistā in bello siue iusto siue in
iusto. z ex hac sequat mors est irregularis. q⁹ ꝓstat causaz
ꝓpinquā morti. dis. l. si q⁹ viduā. Idē fm Guil. de mu-
tātē gladiū vel ensem in bello ipo. Dicit etiā Laudul.
vt allegat Francis. de zab. in cle. vnica. de homi. q illos
qui detrudūt hostes in carcerē ita artū z aspez q̄ incar-
cerati nō viuūt vltra sex vel octo mēses ꝓpter arctationē
carceris reputat exponētes tales ad hoc homicidas z ir-
regulares. Hec enī pena est magis afflictiua eis si pone-
rent in patibulo. z hoc est ꝓtra platos qui detrudūt clerī
cos in gabia. vbi verisile est. q infra paucos dies morī
tur. Fran. de zen. z Henric⁹ Hec aūt irregularitas homi
cidij quōcūqz z quotiēcunqz fit ꝓtracta ante baptismū
ꝓ baptismū delet. dis. lj. si q⁹ post baptismū fm Inno.
Goff. z Guil. sed post baptismū ꝓ solū papā dispensat.
qō etiā nō facile facit dis. l. miror. Idem per totū ō mu-
tilatione mēbri. De homicidio quo ad peccatū z penaz
habes in scōa parte.

De irregularitate bigamie. z quomodo octo modis
contrabitur. Capl̄m. iij.

Regularitatē etiam

inducit bigamia q̄ multis modis ꝓtrahitur.
Primo quidē cū q⁹ successiue z diuīsis tpibus
habet duas vxores z vtraqz cognoscit. xxj. q. j. aperi-
ant. Si aūt alterā nō cognouisset. puta q⁹ ante ꝓsūma
tionem matrimonij defuncta est. nō est irregularis fm
Tho. in. iij. dis. xxvij. q. ij. ar. j. q. j. ad tertiū. lz mgr sen-
tentiaz aliter dicat. sed nō tenet in hoc opinio ei⁹. Scōo
Bigamia cū quis diuersis tpib⁹ habet duas vxores. vnā de iure
inducitur aliā ō facto. puta ꝓbit cū ꝓsanguinea z vtrāqz cogno-
multiplr. uit. hoc enī censet bigam⁹ ꝓpter intētiōis affectū cū opere
sub secuto. ex ō biga. c. nup. Tertio qñ plēs hz eodē tpe
vnā ō iure aliā ō facto. z vtrāqz cogīscit. puta ꝓcto mri-
monio cū vna z ꝓsūmato ꝓbit etiā cū alia. vl̄ ꝓbi cum
duab⁹ ō facto. puta cū ꝓsanguineis z cognoscit eas. vt
in dicto. c. nup. c. ti. Quarto cū ꝓbit cū vidua ab altero
viro cognita. sec⁹ si fuisset relicta vxo. xxxij dis. seriatim.
Quinto qñ ꝓbit cū corrupta ab alio z cognīscit eā. z hoc siue
sciuerit illā corruptā siue ignorauerit. dis. xxxiij. c. curādū.
Sz si ipe sol⁹ defloraſſet z postea ꝓheret. cū ea nō cēset
bigam⁹. dis. xxvj. acut⁹ ar. ex q fi. sint leg. c. tōta. Sexto
qñ vxorē cognīscit ignāra. siue sciēter siue ignāter postq̄z cō-
gnita est ab alio. dis. xxxiij. c. si cui⁹. z. c. seqn. Item si vir
etiā accusaret vxorē ō ad ultertio z pēdēte ea accusatione
ad ꝓceptū eccl̄ie vir debitū redderet adultere irregularis
est q bigam⁹ fm Tho. Ray. z Hosti. Septio cū q⁹ z vi-
xit vxorē vilē m'ierē. puta ancillā vl̄ ioculatricem vl̄ ali-
quā ex ill' q̄ public⁹ spectacul' māipant. lz ꝓginē repel-
lit ab ordic. dis. xxxiij. siqs viduā. Octauo cū q⁹ ī ecclī
ꝓstitut⁹ vl̄ post ꝓfessionē factā ī religiōe ꝓbit cū corru-
pta. ex. c. a nob. Nō aūt ꝓncipal'gre bigam⁹ ꝓbibet ꝓ
mouēri est defect⁹ sacramēti q est ī eo. q. l. Duōcio ꝓuis
galis ꝓ eū facta nō pōt significare illā spūalē ꝓiūctionē
xp̄i z eccl̄ie. q est vn⁹ spōsus ī eccl̄ia q̄ est vna spōsa. nam
cū diuiserit carnē suā ī plēs vxores nō est vn⁹ vn⁹. dis.
xxvj. acuti⁹. Cōiūctio aūt fornicaria nō significat illā cō-
iūctionē xp̄i z eccl̄ie. lz tm ꝓiūctio ꝓiugal. ió q non ꝓtt
sed fornicat⁹ est cū mlē. nō cēset irregularis. Nec aūt ir-
regularitas nō tollit ꝓ baptismū. sicut irregularitas ho
micidij. Nō q ꝓbit ex mrimonio. z baptismū nō soluit
mrimoniū. dis. xxvj. deinde. Uñ q̄ habuit vnā vxorem
añ baptismū z aliā post baptismū vl̄ ambas añ baptis-
mū irregularis z bigam⁹ est. dis. xxvj. acuti⁹ est. Exuit
aūt bigam⁹ omni ꝓuilegio clericali. z addit forō secīare
nō obstāte ꝓsuetudīe z eis sub pena excōicatiōis inhi-
bitū est deferre tonsurā. ex eo. altercatiōis li. vj. Solus
aūt papa dispēsat cū bigamis nō eps fm Tho. z Joh. Bigam⁹
an. ex. co. dicto. c. Quidā dixerūt. q nec papa pōt q̄ con trā
tra doctrinā apl̄i. lz dicūt Tho. z Pe. q papa nō possit
dispēsare ī doctrina. q̄ tū ad ea q̄ fūt de iure naturali et nil.
ea q̄ fūt de nēcitate sacr⁹ z f. dei. lz in alijs pōt cū babe
at eandē ptātē eccl̄ia nūc sīē z tūc. Q, obijci posset de
cretal'. ex eo. nu p. Soluit Tho. dicēs eandē difficultatē
esse ī dispēsando cū eo q̄ ꝓbit cū pluribus de facto. sicut si
ꝓtraxisset ō iure. vult papa ibi oñdere. z ió nō dicit dis-
spēsare. nō. q nō possit dispēsare vbi etiā dicat nō posse
q nō ꝓsuevit dispēsare z si possit. lz si difficult⁹ vis vide
re de bigamia. hēs ī sūma ꝓfessionū. li. iij. ti. ij. p totū.

De irregl'aritate ꝓpter illegitimationē. Capl̄. iij.

Regularitatē etiam

inducit illegitimatio. ratio aūt quare tales ꝓ
hibent⁹ a ꝓmotione est fm Ray. quia tales re
putant⁹ viles ꝓsone. Dignitas aūt clerical⁹ viliby pers̄o
nis dari nō cōuenit. Secūdo etiaz ad detestationē pa-
terni sceleris. nec est incōueniēs vnū punirī ꝓ alio. vt ſi ꝓ
lium ꝓ peccato patris. pena tamē temporali nunq̄z au
tem eternali. vt j. q. iij. ꝓ totū. Tertio q⁹ tales solent esse
imitatores paterni sceleris z intemperati moris. l. vj. di.
si gens. z in glo. sūmaria in principio dist. Et q̄uis alī
quando reperiant⁹ huiusmodi viri valde industrij et
virtuosi. z ex hoc reddantur laudabiles magis. dis. lvi.
nunq̄z. tamē iura a da ptant⁹ fm ea que vt in pluribus ac
cidunt. In dignitatibus tamē secularib⁹ tales nō sem ꝓ
per repellunt⁹. ff. de cur. l. spurij. Illegitimi etiam fm tu-
ra hereditare non possunt quod statutū est in fauorem
matrimonij. z vt dicit Pe. de ancha. si fieret in aliqua
ciuitate statutum q illegitimi possint hereditare nō va
leret. quia esset contra bonos mores z nutricium luxu
rie. tamen quo ad deum et virtutum opera nil nocet ill⁹
legitimatio si in se bonus sit. vt diffuse habes dis. lvi. c.
nasci. cum. v. c. sequentibus. Dicitur autem illegitim⁹
qui non est natus de legitimo matrimonio. vel quod re quia
putabatur legitimum fm Raymun. extra eo. c. cum in tur illeg
ter. Unde si vir et mulier contraxerint in facie eccl̄ie tamen
sic bona fide credentes se legitime copulatos cum ta
men non essent. puta propter impedimentum consan-
guinitatis. vel etiam si alter eorum tantum hoc cre-

debat.ſ.legitimam copulationem.puta quia contraxit cū eo quē neſciebat habere aliā vxorē. talis reputat le/gitimus.z vtriq; parēti ſuccedit.extra co.ex tenore. ſec⁹ ſi clandeſtine ꝓtraxiſſent. qz tūc videt fuiſſe ignorātia affectata.z miſ tomagis ſi ꝓtraxerūt publice ſciētes im/pedimentū ambo.extra de clāde.deſpon.c.cū inhibitio. ſm Tho.z Pe. Itē dū qs ignorat ſe illegitimū cum ſit ſm Hoſti.ꝓbabilis ignorātia excuſat cū.ar.C. de teſta. vñ durāte tali ignorātia nō peccat faciēdo ſe ꝓmo/ueri.vel bereditatē adeūdo.ſed cū ſcit ſufficienter.cūis er dignitatē z bereditatē dimittere deber.qñ pater etiā neſciebat illū.ſ.eſſe legitimū. Utz aūt i hac materia de/beat filⁱ credere matri. Dic Hoſti.ꝓma facie credēdū eſt ar.extra de ꝓſump.c.afferte.ſz tñ nō cogit ad b.ſ.crede/re.C.de teſta.l.neq; ꝓfeſſo. Qualitas aūt mris z ꝓueri/ſatio eius cū aliis circūſtātijs plus vel minus videt q habeat inducere talem filiū ad credendum.

Quō qs legitimat

Legitimat aūt quis .§. I.

triplr. Primo mō p ſequens mrimoniū.puta cū quis ꝓtrahit cū illa ex qua ante matrimoniū habuit fi/lios,etiā ſi ille vel illa anteq; ſumeret talē in cōiugē.pri/us cū altero ꝓtraheret.qz poſtea mozerek.z hoc eſt verū ſcz vtroq; ſolutus erat. Uñ natⁱ de adulterio vel ince ſtu/per iſtū modū legitimari nō pōt.extra.co. ꝓqueſtus.et hec legitimatio valet vt ſuccedere poſſet in oīb bonis parentū.in auten.qui mo.effi.na.le.§.qñ. valet etiam ad habendū dignitatē z ordinē. Scōo mō p ſpecia/lem indulgentiā pape.extra co.p venerabilē z hec legiti/matio valet ad b vt talis valeat ꝓmoueri ad oēs ordi/nes z dignitates eccliaſticas vbiq; terraz valet etiam ad ſucceſſionē bonoz parentū z ad oēs acⁱ legitimos ſeculares in terris eccle ſubiectis tpaliter.ſi aūt fiat per eṕm legitimatio valebit ad hoc vt miozes ordines poſ/ſit ſuſcipe z bñficiū ſine cura vbicūq;.z ad ſucceſſionem bonoz accus legitimos ſeculares in terris tpaliter eccle/ſie ſubiectis.z etiā alijs terris ēẽtum ad ea p que nō fie/ret alteri ꝓiudiciū.z multomagⁱ valet ad hoc legitima/tio p papā.ſed in bis p q fit alteri ꝓiudiciū.puta q ſuc/cedāt ab intestato nō valet legitimatio nec p papā nec per eṕm in terris qua ei tpaliter ſubſunt.b ſm Inno.et Bern.c.p venerabilē. Tertio mō legitimat quis per leges tpales z ſeculares.ſm.ſ.modos in eis traditos q̄ reduci poſſunt ad tres. Primⁿ eſt ſi pater filiū naturalē offerat curie imperatoris efficiaturq; curiał.in auten. qui mo.eff.na.le.§.ſiquis igit.coll.viij. Idē ſi offerat eū cu/rie ciuitatis de cuⁱ vico ſit oriūdus.inſti.de nup. §. fi. Scōs modⁿ eſt ſi pater decedēs in teſtamento filiū na/turalē noīet legitimū beredē.z ipe poſtea teſtamētū of/ferat ꝓncipi.vel ſi pater in inſtrumēto p publicā manū ꝓfecto vel alio ſcripto cū ſubſcriptiōe triū teſtiū eū filiū noīet.nec adiecerit naturalē.vt in auten.vt.li.ma.z aui. §.ad b.Tertius modⁿ eſt ſi nullo filio legitimo exiſtēte ipſe naturalis filⁱ ſeipm offert curie.vt in auten.q.mo. na.le.eff.§.j.hec legitimatio p leges facta valet ad tem/poralia z ſecularia quo ad ſucceſſionē z dignitatē in ter/ris tñ ſubditis poteſtati legitimātis.z in alijs vbi nō fieret alijs ꝓiudicium ad ordinē vel dignitatem eccleſie non ſe extendit.Innocen.z Bernar.

Diſpēſat aūt cū ille⁹ .§. II.

gitimis triplr. Uno mō p ingreſſum religiōis appro/bate.z b quo ad oēs ordines.diſ.lvj.c.j.ſm Ray.z glo: ſummariā.ſed ad platōes vt puta prioratū etiā in ipa religiōe vel alias dignitates ſine diſpēſatiōe talis pro/moueri nō pōt vt i dicto.c.j. Et nota q mgr ordinis predicatoz poteſt diſpēſare cū trecentis fratribⁿ ordis ſui ſup defectu naraliū vt poſſint oēs ordines z ad pri/oratus ordinis ꝓmoueri niſi fuerint ꝓcreati ex adulte/rio vel inceſtu vel irregularibⁿ.Alexāder.deuotiōis.ſed ex alio priuilegio.ſ.Joh.xxij.poteſt diſpēſare in illo nu/mero cū oīb genitis de ſoluto z ſoluta.etiā ſi eſſent pa/tres coz ſacerdotes.vt.ſ.ꝓmoueank ad ordines z ꝓrio/ratus ꝓuentuū. Alexāder.deuotionis. Scōo diſpēſari poteſt p eṕm. z hoc quo ad ordines minores tm et ad bencficiū ſine cura/quo aūt ad alia diſpēſari nō poteſt. Tertio fit diſpēſatio p papā.z hoc nō ſolū quo ad ordi/nes.ſed etiam quo ad oēs dignitates z ꝓſonatus.extra eo.c.is qui.li.vj. Diſpēſatio aūt aliquando fit circa ta/les minores.vt.ſ.ordinenk et inſtituank in eccl'ijs alijs a paterna dico ſi ſunt filij ꝓſbyteri.als ꝓo in quibuſcū/q; eccleſijs.extra co.c.ꝓſentiū.aliq̄ maioz.vt. ſ.inſtitu/ank in paterna.aliquo tñ medio.extra eo.ex tranſmiſſa. aliq̄ maxima vt in paterna nullo medio. Et nota q cū diſpenſak illegitimⁿa papa quo ad ordines z bñ/ficiū eccleſiaſticū nō ꝓpter b intelligit q poſſit ꝓmoueri ad ꝓſonatū vel rectoriā ad quā p electionē ꝓcedi ꝓſue/uit extra de ꝓben.c.ſi.bene ad eccleſiā prochialē poterit ꝓmoueri. Itē ſi a papa obtinuit diſpenſationē illegi/timus.z poſtea impetrauit q duo aut plura bencficia poſſ t habere.tacuit aūt ꝓdictum defectū. nō valet ſe/cunda gratia extra eo.ſi is qui.li.vj. Item no. q filij ſa/cerdotum quos ipſi ſuſceperunt de legitima vxore an/te ſacrum ordinē ſm Ray.z alios ꝓmoueri poſſūt ad omnes ordines z dignitates cū legitimi ſint niſi in illa eccleſia in qua patres coz imediate fuerunt prelati vel canonici.vbi nō poſſunt canonizari vel ꝓmoueri. extra eo.ad hoc. Boſſre.etiā dicit q cū pater habuerit perſo/natum vel vicariā perpetuā in aliqua eccleſia. filⁱ im/mediate iṕm vel iṕam habere nō poteſt.extra co.quoni/am. Itē ſi pater habuit ꝓſonatum.filius non poteſt ha/bere vicariā nec ecōuerſo.extra co.michael. Q; ſi filius diſpēſatiue ſuccedat patri.frater iſtius bene poterit ſuc/cedere fratri.vt ponit Hoſti.qz in hoc nō ſuccedit patri imediate. Sed ſecus ſi prius habuiſſet iṕam eccleſiam de facto. Porro ad nepotes hec prohibitio nō extendit ſm Ray.Boff.z Hoſti. Ordinati ꝓo in ſacris.ſ.ſubdia conatu.et ſupra.ſi ſuſcipiant filios ex vxoribⁿ.cum qui/bus ante ordinationē contraxerant tales filij illegitimi ſunt ſi vxores conſenſerūt q viri ordinarentk vel ſciēres hoc nō cōtradixerūt.xxxij.diſ.ſeriatim. Sed ſi ordinati fuerint inuitis vxoribus z ignorantibⁿ legitimi cenſen/tur.et nō indigent diſpenſatione.aliqui tamē dicunt q indigent etiam tales diſpenſatione. Breci tamen ſacer/dotes.quia licite vtunk matrimonio ꝓtracto ante ſuſce/ptionē ſacramentoz.nā in ſacris cōtrabere nō poſſunt nec licuit a tempore apoſtoloz.diſ.xxxij per totuz. ideo filij quos generant de vxoribⁿ ſuis dum ſunt in ſacris legitimi ſunt.et idē iudiciū ſicut de alijs legitimis.

De modo diſpenſationis cū illegitis

De irregularitate ꝓpter varia vitia coz/porum. Laplm.v.

Irregularis eſt corpo/re viciatus.id eſt mutilatus vel debilitat⁹ in membris.talis prohibetur promoueri. aut ꝓ/pter inabilitatē ad officium exequendū.aut ꝓpter de/formitatē ad alioz ſcandalum rollendū. Pro cuius declaratione nota diſtinctionem.aut quis eſt mutilat⁹ vel priuatus membro magno z manifeſto.quod ſcilicet inducit notabilem deformitatem. vt priuatio naſi.et hmōi.vl inabilitatē ad exeq̄ndū officiū.vt priuatio ma/n⁹ z hmōi.z tūc q̄cūq; ō cā ſit mutilat⁹ ſeu ꝓuat⁹ iuſta

Titulus Vicesimusoctauus

vel in iusta naturali vel accidentali impedit a pmotiõe et deiçit pmotus cũ tali defectu. Si aũt erit tã pmot⁹ qñ supuenit talis defectus si non p ꝫ reddit nimis deformis potest exequi illa officia ad q̃ nõ impedit illum defectũ. puta si factus sacerdos amisit visum. missã celebrare nõ poterit. vel alꝫ in altari ministrare. sed poterit audire ꝯfessiões z pdicare. a bñficio etiã nõ remouebit. si sine culpa incidit i defectũ. qz nõ debet addi afflictio afflicto. vij. q. i. cũ pcussio. dabit tñ ei coadutor si tale beneficiũ est cui iste deseruire nõ possit. ex de clc. egro. c. iij. Aut quis mutilat⁹ vel priuat⁹ mẽbro quo vl occulto. z tũc subdistinguc. qz aut spõte z sine iusta causa. vt ex idignatiõe vel impatiẽtia vel supbia. aut iniusta causa vel inuit⁹. si pmo mõ. tũc indistincte in quocunq; mẽbro siue a se siue ab alio repellit a pmotõe. z deiçit iam pmot⁹ etiã si putabat se obsequiũ pstare deo castrando se. ex eo. significauit. z fm Inno. idẽ etiã est si nõ totum mẽbrũ amisit sed ptẽ mẽbri q̃ deformitatẽ generaret. vñ scandalũ esset. ex. e. c. i. vel inabilẽ redderet ad officiũ exequendũ. ex. e. Tho. secus in alijs. vel etiã si dentẽ sibi excuteret. Si aũt ex iusta causa z spõte. puta ꝓpter pticulũ lepre. nec totũ corp⁹ inficeret fecit sibi amputari mẽbrũ occultũ vt virilia. vel manifestũ puũ aut digitũ nõ necessariũ. s. ad signũ crucis faciendũ. vel ipsemet ꝫ sibi fecit cũ esset bñ ptus in chirurgia tal. nec repellit a pmotione nec deiçit pmot⁹. Idẽ iudiciũ si inuit⁹ puta si ab inimicis castrat⁹ est. vel etiã si natus vel etiã a casu i tale q̃d incidit dãdo opam rei licite. puta dolãdo lignum abscidit sibi ptẽ minimi digiti in oĩb; hmõi nõ repelli tur. nec est necessariũ fm Hosti. z glo. dis. l v. siqs abscederit. qz talis castrat⁹ resticulos secũ deferat. vt dicũt vulgares. sed si dãdo opam rei illicite a casu amisisset membrũ. talis depellit a pmotiõe. sed si mẽbr; vel ps mẽbri esset q̃ generaret modicã deformitatem talis ex misceia tolerat in susceptis. s. p dispẽsationem epi. hec ex dictis Ray. Buil. Inno. z Berñ. z trahuntur ex dis. lv. siquis abscideritꝫ in alijs. c. ex eo. significauit. Quãtũ ad q̃dã pticularia z determĩata corpis vicia. Nota q; claudum admittit ꝯsuetudo. nisi talis sit q; sine baculo ad altare nõ possit stare. ar. de ꝯse. dis. i. nllꝫ. z dis. xlv. c. disciplina Lecitas vn⁹ oculi tm̃ repellit a pmotiõe fm archi. qõ pbat p. c. si euãgelica. dis. l v. Bibbosus. nõ repellit a pmotiõe nisi sit nimia deformitas vl debilitas. habens sex digitos in pede indubitãter pmouet etiã fm Hosti. si habeat in manu vel si habet digitos ꝯtractos. dũmodo ex his nõ sit impedimẽtũ in vsum mẽbri. ff. de edil. edic. l. itẽ offilius. Leprosus ppꝛio celebrare nõ debet ꝓpter scandalũ. sed si nõ sit nimis deformis nõ est prohibẽdus priuatim celebrare. vl etiã leprosis nõ aũt sanis Unũ oĩno nõ bibẽs ad sacerdotẽ pmoueri nõ põt cuz optrat celebrante sumere sanguinẽ sub specie vini. ij. q. vij. ipi apli. Maculã habẽs in oculo nõ repellit a promotiõe. nisi nimiã inducat deformitatẽ. qõ ꝯsiderare est in arbitrio plati. ex de cor. vicia. cũ de tua. Sed ibi suffraganeoz ꝯsiliũ reqri mãdat. z qõ sibi vsum fuerit exequat metropolitan⁹. vbi notãt Un. z Berñ q; sine cõsilio illoz sup maculã nil disponere debet alꝫ nõ valet. sed Hosti. ꝫ nõ approbat. q̃uis ei ꝯsilium archiep̃m instruat z ipso irrequisito nil expedin debeat. nõ tñ habz necesse ep̃m ipm sed; vt notari ꝯsueuit ex de elec. c. cũ in veteri. l. dis. studeat. Tu dicas q; cũ aplicus in pdicto. c. mãdet pceđi cũ ꝯsilio suffraganeoz. si absq; ꝯsilio ipoz pceđat nõ valebit. vt i dicta decre. cũ i veteri. Si aũt requisito ipoz ꝯsilio. ꝫ ꝯsiliũ ipoz nõ sequat bñ valebit ex de arbi. c. cũ olim. sed secus dici põt si diceret in mandato de ꝯsilio suffraganeoz ꝛc. Videt enĩ papa artare tũc metropolitanũ vl aliũ cui scribit vt sequat ꝯditionẽ et industriã pone. siue ponaz. z mulo magis si dicere tur in mãdato. vt nõ fiat sine ꝯsilio talis vel taliũ. Dec oĩa de macla notat archi. dis. xlix. hinc creni sup ꝫbo. al buginẽ habẽs in oclo. De furiosis lunaticis caducis et demoniacis dic Buil. z glo. dis. xxxiij. sup. c. cõtigit. q; nullus taliũ pmoueri debeat etiã postq; liberati fuerit. Sz aũt fuit tã pmoti. tũc aut fuit oĩno ex toto liberati a pdictis passionibꝫ aut nõ. z in pmo casu poterũt exequi officiũ suũ. Quãto aũt tpe expectari debeat ad pbandum tales. vtz sint libati z qualr. q̃uis dis. xxxiij. c. cõtigit. cak q; p annũ. z alubi dicak p triginta dies. vij. q. ij. c. fi. tñ dici põt q; est arbitrariũ tps pberois pesarj ꝺitionibus morbi z pone. Si ꝫbo nõ oĩno ex toto sunt liberati tũc aut frequẽter aliqua dictaz passionũ vexat eos aut raro. z siquidẽ frequẽter oĩno debent cessare ab officio misse. vij. q. ij. in lris. si raro tũc aut cũ spume iactatione z vocis ꝯfusiõe z sic debẽt abstinere aut raro z sine huiusmodi expumatiõe. z sine ꝯfusiõe vocis. z tũc nõ phibenk ab officio misse dũ tm̃ habeãt iuxta se aliũ sacerdotem. vt si ille cadat vel deficiat iste suppleat. vij. q. j. illõ. Quidã tm̃ ꝫ nõ admittũt demoniacis dicẽtes. q; omnino oportet eos esse liberatos. Laplm. vj.

De quibusdã alijs irregularitatibꝫ.

Sunt z q̃dã alie irregularitates. q̃ qz cõiter nõ ira ꝛtingunt breuiter expediem⁹ in singulis. ij. vnã tãgẽdo i isto c. Prima est heresis ex qua post vulnꝫ sanatũ. id est ei⁹ dimissionẽ remanet cicatrix. s. irregularitatis. vt dz. i. q. irregu. ij. ventũ. vñ phibek a pmotiõe z deiçit pmotus. Si aũt recipiũt de iure cõi ad laicã cõionem. postq; fuerint reconciliati. i. q. vij. dabertũ. Extenditur cos fit quadruplex dispẽsatio. Oñz quidẽ semiplena. vt. s. solũ recipiant in ordiby añ hec oĩa susceptis. i. q. i. siqs hereticꝫ. Oñz plena vt possint sacerdotes fieri. i. q. vij. Quicunq; Oñz plenior. vt. s. possint esse epi. xij. dis. nos ꝯsuetudinẽ. Oñz plenissima. vt sez promoueri possint etiam ad superiores dignitates. xxiij. q. iij. ipsa pietas. De heresi q̃ntũ ad excõicatiõẽ hẽs. s. titulo. xxiij. De ipa q̃ntum ad peccatũ. habes supra in scõa ptẽ titu. xij.

Solennis penitẽtia .§. I.

inducit irregularitatẽ. dis. l. c. ex penitẽtiby. Nec penitẽtia fieri dz cũ illa solẽnitate q̃ br. dis. l. in capite. z ponit tm̃ ab epo vel de ei⁹ mãdato nec imponit clerico nisi de posito. z qz hec bodie nõ est in vsu. tõ breuissime tangã de ea. Rõ aũt quare impedit. pmouendũ est qz nõ sunt digni suscipe vasa sacroz qui dudũ fuerũt vasa vicioz dis. l. illõ. Nõ enĩ imponit talis pnia nisi p crimine vulgatissimo z enormi. q; totã ciuitatẽ cõmouet. Scõa rõ est ꝓpter scandalũ ppli q̃ scit crimẽ ei⁹. dis. l. de his. Tertia rõ est timoz ne iteꝛ labank. qui timoz de ꝯsuetudie pristina surgit. dis. lxi. in sacerdotiby. Quarta rõ ꝺa nõ haberet frontẽ reprehẽdendi alios. dis. xxv. primũ. Ray. et Tho. in. iij. põt aũt cũ eis in minoribꝫ ordinibꝫ ꝓpter necessitatẽ vel vtilitatẽ ecclie dispẽsari. dis. l. placuit. z ꝫ p ep̃m exquo nõ est ei phibitũ. publica aũt pnia nõ inducit irregularitatẽ. hec etiã fm Ray. iniungi põt etiã per ꝯfessorẽ. z est cũ iniungit alicui vt vadat pegrinando p mundũ cũ baculo cubitali z scapulari.

Dilatio baptismi vs .§. II.

q̃ ad egritudinẽ. quẽ tũc suscipit timore mortis inducat irregularitatẽ. dis. l. siqs. Rõ buiꝰ est. qz nõ psumit vere ꝛtrit⁹. vt p hãc pnã boies inducerent nõ negligere ꝺa pniã salutẽ. nec tollit ista irregularitas p baptismũ. ꝺa

Oñ corpe vicias⁹ repellat⁹.

De pticularibꝫ vicijs corpis

baptismus ita dilatus inducit eam. idem autem non operat̃ ꝓtrarios effect⁹. ex de bap. maiores. secus cū est de eo ꝙ distulit cōionē vsq; ad talē terminū. qz ꝑ non repellit ab ordīe. dis. l. is vero. Pōt cū talis qui sic distulit ptismū in duobꝫ casibꝫ pmoueri. Primus si post baptismū fides z vita ei⁹ ꝓbabil̃ apparuerit. Secūs si raritas dericoꝝ hoc exegerit. dis. l. siquis.

Iterata susceptio sa .§. III.

cramēti imprimētis caracterē. vt baptismi. confirmatio nis z ordis. inducit irregularitatē. dis. l. confirmādū. ꝙ ꝓse. sue vel confirmari vel etiā ignoranter. sz post factū ratū habuerē absq; dispēsatiōe pape. pmoueri nō possunt. secus ignorāt vt infantes vl̃ vt coacti. absolute enī pñt huiusmodi. pmoueri ꝙ iure sz fm alios qō tuti⁹ est dicē cū dispēsatiōe. de ꝓse. dis. iiij eos. Ubi aūt ꝺs ꝓbabil̃r dubitat de susceptōe hmōi sacroꝝ z nō leuiter z temerarie et ꝓter ꝑ suscipit aliqō dictoꝝ sacroꝝ facta pri⁹ diligē nō ꝓterea efficit irregular⁹ ꝗuis al's suscepisset. qz non debz dicē i forma cū dubitat. si nō es baptizat⁹ zc. Rō hui⁹ est ꝓter iuriā factā sacris q̄ est i ꝑ. q sacrm nō est iterandū ꝓter effectū indelebilē caracteris iterati.

Curialis etiā censet .§. IIII

tur vt irregularis z ꝓhibet ordinari nisi sit absolutus a curia. dis. lj. c. j. z seqnti. Et dicit curial' ꝑ fm Ray. large oīs ꝙ quacūq; ꝓditōe obligat⁹ semp est curie alicui⁹ potestat̃ publice hōs honestū officiū vel inhonestū vt iudices. aduocati. milites. histriōes z hmōi. Rō h⁹ ꝓbibitū est. qz ꝑsumit ꝺ eos q nō causa deuotiōis trāseāt ad clericatū. sz vt fugiāt rationia dñoꝝ suoꝝ. dis. iiij. legem. Qui aūt ex ꝓdictis aliqō ministeriū ꝓbuerunt in causa sanguis etiā absoluti a curia ꝓmoueri nō pñt. xlvj. di. de ꝓse. dis. ij. ꝓ dilectiōe. Obligat⁹ alteri ad ratiocinia pōt ꝺs esse triplr: Primo si obligat⁹ rei publice. z siqdē est obligat⁹ ad ꝑ ex administratiōe quam gessit ꝓmoueri nō debet ante redditā rōnē. dis. l. ꝓterea. sz si al's est debitor reipublice nō ꝓhibet. C. de epi. z cle. quisqs. Secūdo si est obligat⁹ alicui ꝑsone seculari nō miserabili. qz scilz gessit administrationē ei⁹. vt tutor. curator z ꝓcurator. et talis ꝓmoueri nō pōt nisi finito officio administrationis xxj. q. iij. c. j. Tertio aūt administratiōe si adhuc sit obligatus ad ratiocinij̃ z mouet ei⁹ q̄stio de dolo nō pōt ꝓmoueri an decisam litē. dis. lxxx) tāt̃is debet tū taxari tps infra qō q̄stio decidat. Sicr etiā si q̄stio ei nō moueret z manifestū sit eū teneri ꝺ dolo debet eps ex officio suo eū repellere sic quēlibet crimīosum seu infamem. xj. q. j. infames. al's nō ꝓhibet ordinari. Tertio si est obligatus ex administratiōe ꝓ ꝑsona miserabili seculari. vt viduis et pauꝑbꝫ. eccis pupillis z hmōi. vel ꝑsona ecclīastica. et talis nō impedit a ꝓmotione si aliud nō impedit nisi esset manifestus dolus in administratione vel aliqd aliud. quia ad aduuandū talē quilibz tenet. dis. lxxxvj peruenit. et. xvi. q. i. monachi. Ray.

Hermofroditus est .§. V.

irregularis. z dicit hmōi ille ꝺ ꝓcipat de vtroq; seru. sz masculino z femino ꝑ repellit a ꝓmotiōe ꝓter deformitatē z mōstruositatē. ar. dis. xxxvi. illiteratos. talis si magis vergit i sexū masculinū q̄ femininū. q̄uis ordinat⁹ ministrare. tū suscipit caracterem. sed si magis vergat i sexū femininū q̄ masculinū. vel etiā si equaliter ꝓcipat de vtroq; nō est susceptiu⁹ caracter. fm Guil. z mr̃o magis femīa ordinis nō est susceptiua. Dicit aūt mr̃ier ꝑsbytera. dis. xxxij. presbyter. nō qz habeat ordines sacerdotis. sed qz vxor sacerdotis et diaconissa. quia dicit omeliam euangelij.

Seruus quocunq; .§. VI.

genere seruoꝝ ordinari nō debet. nisi pri⁹ ꝓsecutus fuerit plenariā libertatē. dis. liij. c. i. ij. z iij. Rō hui⁹ est dericalis dignitas z seruilis vtilitas. ex de ser. nō ordi. ꝺ ser uoz. in fi. Si aūt seru⁹ fecerit se ꝓmoueri nesciente dño vel sciēte z ꝓtradicēte. si ordinatus fuerit in minoribus reducit in seruitutē. vt. liij. dis. nulli. Si ordinat⁹ fuerit ad subdiaconatū vel diaconatū oꝑtet ꝙ det alium loco sui vel. pcuret redēptionē suā ꝑ aliquā ꝑsonā dis. liij. ex antiquis. ex de ser. nō or. miramur. Si in sacerdotē sit promotus remanet quidē in ordine suo reddito peculio si qō habet dño. z si nō habet debet ꝓcurare redēptionē suā qō si nō pōt seruire tenet dño suo in futurū. tū conuenientiby sacerdotio vt officiando ei in missa horis et hmōi. dis. liij freqns. qō si nollet seruire deponēdus ē. Tēpus aūt infra qō dñs su⁹ pōt cū repetere est tēpus vni⁹ anni a tpe notitie hui⁹. xvij. q. ij. sicꝫ incognit⁹. Si vero seru⁹ ꝓmot⁹ est dño sciēte z nō ꝓdicēte eoꝝ ingenuus fit. dis. liij. si seru⁹. z ꝑ vez est ad quēcūq; ordinē fuerit ꝓmot⁹ fm Inno. Boff. z Ray. Et nota ꝙ seru⁹ eccl̃ie liberat⁹ ad ꝑ tenet etiā si nō esset vel fuisset exp̃sum in sui manumissiōe vt nō iniuriet eccl̃ie. nec accuset eā nec testificet ꝺ eā. dis. liij. qui ex famul'. al's reuocatur in futurū. xij. q. ij. diaconi. z fm quosdā. etiā ad operas honestas. vt in. d. c. nō tū. tenet eccl̃ie ꝓpetuo seruire in officio dericali nisi i manumissiōe z in ordinatione fuisset exp̃ssum. ex ea. Eo libēti⁹. sed suo ꝓuate ꝑsone liberato vt ꝓmoueat nō pōt dñs sibi retinere aliquas opas in quibꝫ teneat ei. dis. liij. c. i. nisi spūales. qō exp̃mi debet si ꝑ vult ꝓnous in sui manumissiōe. z postea declarari in ordinatiōe fm Hosti. z si ꝓmot⁹ nollet i hmōi futire. nō reuocabit in futurū sed degradabit si est fact⁹ sacerdos. Inno. Ray. z Boff. Itē nota ꝙ cuz ordinatus restituit dño suo nō licebit dño suo manus violentas inferre in eū. al's incideret in canonē fm Inno. nec illi seruo licebit contrahere matrimoniū si est in sacris ꝓter votum annexū ordini dericali. extra de conuer. coniu. c. quidam. alijs ꝓuilegijs dericalibus. non gaudebit. extra de cle. coniu. c. iohannem.

Ultimo crimē me .§. VII.

diocre z notoriū inducit irregularitatē. Pro cui⁹ declaratiōe omissis opi. antiq; circa istā materiā nota distinctiouē quā fec̃ Ray. in sūma. videlz criminū. aliud enorme. aliud mediocre. aliud leue. Crimē enorme in ꝑ loco dicit homicidiū z simonia aliqua. z etiā fm Boff. hereses. qōlibet aūt horū siue occultū siue manifestū sit. impedit pmouendū. z deiicit. pmotū etiā post pniam. z ꝺ hereſi z homicidio dictū est. ꝺ. ac etiā de simonia. Crimē leue ꝺ ꝑ illud mortale qō de se nō inducit depositionē nisi ex ꝓtumacia post admonitionē. vt extrictas. ludus alee. dis. xxxv. c. i. streptꝰ. in sinodo. v. q. iij. in loco. Esus carniū in diebꝫ phibitis. ꝓfectā eucharistiā nō assumere z hmōi. z ista talia siue occulta siue manifesta. nec impediūt pmouendū nec deiiciūt pmotū. de cohabi. cle. z mu. vxa. Crimē mediocre dicit ꝑ. vt adulteriū. furtū. fraudulēta. sacrilegiū. periuriū. falsum. testimoniū z si milia. hec aūt si sūt occulta nō impediūt pmouendū nec deiiciūt pmotum nec indigēt dispēsatiōe sed sufficit pniа sacrālis. de ꝙbꝫ or. c. et tenore. z. c. q̄situ. si sunt manifesta. tūc. Aut sunt manifesta ꝑ ꝓpriaꝝ confessionem

Obligatio ad ratiocinia

Crimen enorme

Crimen leue

Crimen mediocre

delinquētis extra iudiciū factā. z sic nō facūt irregl'ari tatē talē. cuius ille si clericus est deberet suspēdi ab officio et beneficio. extra de excess. pla. c. cuius sit graue. Aut sūt manifesta. p famā defluēte accusatore z legitima pbatione. z sic nō inducūt irregl'aritatē. purgatio tñ canonica tali indicēda est. qua pstita absoluet. z si in ea defecerit deponet. ex de adult. c. significasti. Aut sūt manifesta p cōfessionē vel cōuictionē vel p confessionē metu pbatōis factaz et sic inducūt irregl'aritatē. z idē si est notoriū p euidentiā facti. qō nulla pōt tergiuersatiōe celari cui⁹. s. est restis z ppl's z inficiatiōis nō est locus. de rēpo. ex. q. sirū. pōt tñ in hmōi leuibz notoriis de iure vel de facto per epm dispēsari in tali irregl'aritate fm Inno. in glosa super. c. ex tenore. z de his omnib⁹ diffuse habes in sūma. confess. lib. j. actu. xxix. q. iij.

Infames etiā oēs .§. VIII.

tam de iure q̄ de facto repellunt a p̄ motiōe dignitatū et ordinū. dis. lj. qui in aliq̄. ex de re. iur. infamib⁹. li. vj. fm Ray. Et dr infamis ille cui⁹ de facto apō bonos et graues grauata est opinio sup aliq̄ crimīe. Infamis vo de iure est. quē ius ponit esse infamē. vt q̄ conuict⁹ est de furto vl' qui pugnat in arena cū bestia dentata p lucro et hmōi. alia plura pores videre de infamib⁹. iij. q. vij. §. porro. in tex. z glo. Repellit etiā infamis fm iura a p̄curādo. iudicādo. accusando. testificādo postulādo. Et nota q̄ q̄uis p̄suetū sit z q̄uenīēs ab irregl'aritatib⁹ cū irregularib⁹ ꝓbis dispēsare p eū. q̄ pōt sub tali forma vl' silī. Ego dispēso tecū in tali irregularitate quā p̄traxisti ꝓpter talē causam. vel si ꝓfisses qñ h̄ dubitat. tñ si eps ordinat aliquē irregl'arē intēdens cū eo dispēsare p hoc de facto dispēsat q̄uis nō vsus fuerit illis ꝓbis. dūmō possit in tali casu dispēsare. Et idē de plat⁹ qui mittūr ad ordinādū aliquē irregularē quē ex auctē sibi ꝓcessa poterāt dispēsare. lz nō dixerint illa ꝓba mittēdo de facto dispēsant fm doct. Et nota q̄ archiepi possunt ī suis diocesib⁹ fratres ordīs p̄dicatoz absoluere. z ī irregularitatib⁹ dispēsare qñ fuerīt ab eis req̄siti siue incidērint anteq̄ intrarēt ordinē siue post. nisi adeo enormis esset excessus q̄ merito etiā aplica sedes esset ꝓsulenda. Greg. qz puidētia. Itē q̄ mgr ordīs p̄dicatoz. puincialēs z priores. ꝓuētuales z coz vicarij in puincijs ꝓuincijs z locis sibi cōmissis fratres p̄dicatores. oēs ibidē constitutos z ad eos vndecūq̄ declinātes. p̄nt dispensare sup irregl'aritate quā ꝓfissent si excōicatōe vel suspēsiōne īnodati diuīa celebrassent vl' locis suppositis ecclīastico interdicto. Itē ab irregl'aritate quā ꝓfissent recipientes ordīes sic ligati. Bonifa. ꝓtute. Itē oēs p̄dicti plati ordīs p̄dicatoz a suis ꝓfessoribz p̄nt recipe dispensatiōnē sup p̄dict⁹ irregl'aritatibz si eas ꝓfissent. in quibz sez ipi valēt dispēsare. Clemēs exigētibz. Idē puto de fratribz mīoribz. qz cōiter dr q̄ sum⁹ pares in priuilegijs. De alijs sentētijs habes in locis suis.

Infamis dicat

Titulus. xxix. de penis. De multiplici genere penaz tā dei q̄ hoīs ecclīastici z ciuilis. Capl'm. j.

Quia de penis quibusdā. s. ecclīasticis bucusq̄ actū est. s. excōicatiōis interdicti suspēliōis z irregl'aritatis. Hūc breuissime de penis in genere aliq̄d tractē. Et p fundamēto h⁹ materie sumat regla iuris q̄ dicē sine culpa nisi subsit causa nō est aliq̄s puniēdus. ex de re. iur. q̄ regla locū habet ī iudicio poli. z in iudicio fori. z cū pena sit multipler. vt infra dicē. In iudicio quidē poli siue dei pena spūali q̄ principal'r tāgit aīam siue sit subtractio grē. siue pena dāni. id est priuatiōis glie siue sit pena sensus. idest cruciationis ignis infernalis nunq̄ punit aliquis sine culpa sua vel ꝓtracta quantū ad originale. vel cōmissa q̄ntū ad actuale pctm. Un q̄d dr. Exo. xx. Ego dūs zelotes visitās pcā patz ī filios vsq̄ in tertiā z quartā generationē. intelligit de imitatoribz p̄noz sceleru. vt expo nit Gra. j. q. uij. §. quibz. vbi etiā dat als expositōes ad dictā auctem. Alijs aūt penis q̄buscūq̄ in iudicio dei punit q̄s. nō solū. p culpa sua cōmissa vl' cōmittēda. vt scilz euitet. sed etiā p culpa alteri⁹. nō tñ sine causa z iustissima. z si nob ignota. Un Aug. xxij. q. uij. De cyrijs et sydonijs sic ait. Et si rōem facti. p fundi trarē iudiciū dei penetrare nō possim⁹. verūtñ vez scim⁹ esse q̄d dixit. z iustū esse q̄d fecit. Hinc z Greg. ī moral. Si iuste sum⁹. iusta sūt cūcta q̄ patimur z valde iniustū est si de iusta pena vel passione murmuremus.

Quinq̄ nāq̄ de causis .§. I.

sis de⁹ hoiem flagellat in vita p̄nti. siue penas infert. vt ponit mgr sen. ī. iij. dis. xv. c. ij. Pīo videlz vt de⁹ glīfi ceā dū. s. miracl'ose sequi remotio pene siue flagelli. exēplū de ceco nato. Joh. ix. de lazaro resuscitato. Joh. xi. Scdo vt meritū accumulet p exercitū patiētie. accīa ꝓtus latēs in⁹ alijs manifestet. exēpla ī Job. j. z Tho bie. iij. c. Tertio vt ꝓtus ꝓficiet p humiliatiōz flagelli. exēplū in Paulo q̄ de se dic. ij. Cor. xij. ne magnitudo reuelationū extollat me. dat⁹ est mihi stimul⁹ fm Remigiū fuit q̄dā mes. angel⁹ satane. sc. q̄ stimul⁹ fm Remigiū fuit q̄dā infirmitas corpalis. Quarto vt eterna dānatio h⁹ modi cheret. vt. s. aliqualit' oñdat q̄d ī inferno patiet. exemplū in Herode. Actu. xij. z in antiocho. ij. Mach. ix. Quinto vt hō purificet vel p expulsionē culpe cū. s. ex flagello ꝓterit exemplū de Maria sorore Aaron. Num. xij. a lepra infecta. Et ifractis pstratis in deserto fm Hiere. xxij. q. uij. quid ergo. vel ad satisfactionē pene. Exēplū in dauid qui post remissionē adulterij cōmissi quo ad culpā in penā fuit expulsus ō regno. vt ptz in. ij. Reg. quod notat Greg. de pe. dis. j. si peccatū Dauid. Posset etiam dici omnē penā quā patimur procedere ex culpa nostra saltē originali. cuz qua nascimur quia ipsum est causa omniū penaliratū. ar. dis. v. ad eius.

Punitur etiā quis .§. II.

a deo in vita p̄nti. nō solū. p culpa sua. sed etiā p culpa alteri⁹. z b triplici rōne fm Tho. se. se. q. cviij. Primo q̄ dē inq̄tū vn⁹ hō tempal'r est res alteri⁹. z ira in penam eius z ipe punitur sicut filij fm corp⁹ sunt q̄dā res patris. z serui z aīalia res dñoz. z sic filij puniunt q̄nq̄ p parētib⁹. sic filius natus ex adulterio Dauid mortu⁹ fuit q̄ctī⁹. z aīalia amalechitaz iussa sūt interfici. q̄uis et in hmōi sit rō mystica. vt hr. j. q. uij. §. puulos. Scdo inq̄tū pctm vni⁹ deriuat in altez. z b p imitationē sic filij imitant pcā parentū. z fuit pcā dinoz vt audacs peccēt. vl' p modū meriti. sic pcā subditoz merent pcā catorē plarū. fm illd Job. Regnare fac ypocritam p pcā ppli. vl' p̄ter aliquē ꝓsensum vel dissimlationem. sic etiā interdū boni puniunt cū malis. qz coz pcā nō redarguūt vt dic Aug. in. j. de ciui. dei. Tertio cōmēdā dam vnitatē būane societatis. exq̄ vn⁹ hō debet p alio solliciⁿ esse vt nō peccet z ad detestationē pcī dū. s. penna vni⁹ redūdat ī oēs quasi oēs sint vnū corp⁹. exēplus de pctō achor Josue. vij. Itē vt dic Gratian⁹. xxiij. q. v. §. vlti. aliqñ dē⁹ punit malos p legitimā p̄tem gerentes ex mādato suo. z si cū merito punientū sic puniunt pcā chananeoz p ppl'm suū. aliqñ punit z si p ppl'os suo iussu exercitatos. nō tñ intēdentes deo ꝓsequi. sed sue satisfacere cupiditati. z iō cū sui dānatiōe sic punit pos

pulā suū ꝙ alienigenas. Quacūcꝫ aūt de eā quis puniatur. si nō sustinet patienť penas. sūt flagella nō ad satisfactionē. sed ad vindictā tm̄. id est punitionē. iuxt illō Deut. xxxij. Ignis. s. pene talis succensus est in furore meo. id est in punitiōe. z ardebit vsqꝫ ad inferni nouissima. id est vindicta. ꝟ incipiet z ardebit vsqꝫ ad extremā dānationē. vt exponit Aug. de pe. dis. iij. §. autoritas. Sed si patiēter ferunt ipa flagella. z sit patiens in statu grē habet locū satisfactiōis. vt dicit Tho. in. iij. etiā siqs puniret a iudice ꝓpter maleficiū cōmissum z hmōi plus z mīꝰ ꝑm deuotionē patiēt̄. z qualitatē criminis mors aūt naturalē cū sit vltimū terribiliū. nō tñ est satisfactoria. qz ꝑ natura inoluit in penā originalis pcti. sed enter sustineat z in gra. Tho. in. iij.

Sciēdū etiā ꝙ pec. §. III.

cata dimissa a deo nunqꝫ redeūt ꝑ culpā seqntem nec q̄ ad penā. vt quidā dixerūt. nec etiā in aliq̄ genere peccati fm opi. quorūdā q̄ ꝟ dixerūt ꝓpter pcm̄ seqns odij vel apostasie vl̄ ꝓcepti. ꝓfessiōis vl̄ penitētie. Unde ꝟsus. Fratres odit. apostata fit spernitqꝫ fateri. Penituisse piget. pristina culpa redit. Que opi. ponunt de pe. dis. iij. in uatiōis effectū. fm Tho. in. iij. dis. xxij. ex eo videlz ꝙ se quēs pcm̄ post remissionē pcedentiū habet q̄ndā deformitatē ingratitudis ꝓpter bñficiū pceptū remissiōis vñ grauꝰ reddit ipm̄ pcm̄ qꝫ si eēt sine tali deformitate ingratitudis. nō tñ ꝙ talis aggrauatio ex illa circūstantia faciat pcm̄ illō dignū tāta pena quāta digna erant ois dimissa. z sic ꝑ istū modū aggrauatiōis dicunt pectata dimissa redire vt sonare videnť auctoritates plures sanctoꝝ q̄ habenť de pe. dis. iij. in princi.

In foro humano §. IIII.

siue secl̄ari siue eccl̄iastico ꝑ culpa tm̄ mēralī nunqꝫ infert pena. Unde dic̄ lex canonizata. de pe. dis. j. cogitationis penā nemo patiať. cū. s. est ꝓcepta cogitatio termīs suis occultoꝝ. cui cognitor z iudex est deꝰ. dis. xxxij. erubescāt. Culpa aūt exterior variať quadruplr. qz cōsistit in facto. vt furta z cedes. aut in dicto vt iniuria z iniq̄ aduocatiões aut in scripto vt falsa instra vel famosi libelli. aut in ꝓsilio sic̄ ꝓiuratiões. vel cū quis est ꝓsa cū latronibꝫ z suadet vel fauet eis. Et hec quatuor genera culpaꝝ ꝓsiderāda sunt septē modis siue circūstātijs. scz ex causa. ex ꝑsona. ex loco. ex tpe. ex facti qualitate. ex facti quātitate. z ex cuētu. Primo ex causa sic ꝟbera que fiunt illata sūt a mīre vel parētē impunita sunt qz videntur facta emēdatiōis cā z aīo. sed cū fiūt ꝑ irā ab extra. certe punīunť. Cōsiderāda est scda ꝑsona. z illius q̄ fec̄ z ei q̄ passus est. aliter enī puniunť seruꝰ cꝫ liberꝰ. aliter qui ꝓ dñm vl̄ pentes cꝫ qui ꝓ exneū. aliter q̄ ꝓtra ꝓstituti in dignitate siue rectorē cꝫ qui ꝓ priuatum seu priuatam ꝑsonā. ꝓtiuet etiā ad hāc ꝓsiderationē de ꝑsona etas facietis z patētis iniuriā. Tertio ꝓsiderāꝰ est locꝰ. nā idē actus si fiet in quolibet loco z nō sacro erit furtū z non capite puniendū. si in eccl̄ia erit sacrilegiū z capite puniendū. Quarto ꝓsiderandū est tps. nā ꝓpter hyemis diuersitatē a nocturno. z nocturnꝰ quidē acriꝰ punit. Quinto ꝓsideranda est qualitas facti ꝑ quā atrocꝰ vel leuꝰ est. vt furta manifesta actius puniunť cꝫ nō manifesta z crassatura q̄ est violētia illata a latronibꝫ grauius cꝫ rixa q̄ est ꝓflictus altercatio. ꝑ hoc etiā discernit expilatio. q̄ est subtractio rez hereditariaꝝ antecꝫ hereditas adeať a furto. z perulātia q̄ fit ꝑ quandā lasciuiā distinguit a violētia. Sexto ꝓsiderať quātitas ꝑ quam discernit abigens. id est qui gregē rapit a fure qui vnū suem rapit. Septio ꝓsiderať euentꝰ. i. si res habuit esse ctū vt si aliq̄d eit demēs. nitus est aliq̄d ꝓ aliū z res habuit effectū ꝓdēnabit. si nō habuit effectū nō ꝓdēnabitur. nisi i aliquibꝫ atrocibꝫ q̄ ad aliquē actū extrinsecū pcedūt. vt si ꝙs occidēdi causa cū telo ꝑcusserit. vel si ꝙs actēptauerit rapere moniales ꝓ mrīmonio z alia hmōi. Hec oīa habenť de pe. dist.). circa princi.

Pena aūt q̄ infligi. §. V.

tur in foro iudiciali siue humano est iub triplici genere ꝓmū genꝰ est pena spūalis. z hec est quadruplex excepta vltima solū inferť in foro eccl̄iastico. Ex̄ma est increpatio. dis. xc. placuit. q̄ est quasi ꝓambulū ad seqntē. hec etiā videť habere locū in foro seculari. Scda est censura eccl̄iastica. i. excōicatio. interdictū z suspēsio. de ver. sig. c. q̄renti. z pena excōicationis nunqꝫ puniēdus est. vnus ꝓ pctō alteri. vt exꝑsse dic̄ Aug. xxiij. q. iij. si habes. nec inferēda est talis pena nisi ꝑ culpa vera vel ꝓsumpta siue ꝓbata. Pena aūt suspēsiōis z interdicti puniť sepe ꝙs sine culpa sua. nā interdicť ciuitas ꝓ peccato dñi z suspēdit clericꝰ ab officio ꝓpter amissionē visus vl̄ lepre. Tertia est pena dispositiōis vl̄ degradationis. dis. l. si cps. qz nō imponit nisi ꝑ crimīe ꝓprio z notabili et vbi ꝑ ꝓtumacia imponit. Primo talis debet suspēdi postmodū crescēte ꝓtumacia excōicari. deinde deponi. xxij. q. iij. forte. vbi aūt ferť depositio ꝑ crimīe. z si corrigibilis apparet post hāc penā nō excōicať. Quarta ē pena infamie qua punit quis qñqꝫ sine culpa sua. nam et scť vir aliqñ de facto infamanť qđ deus permittit ad eoꝝ humiliationē ne extollanť ex laude eis exhibita. aliqñ vltra eoꝝ merita. vt dicit Greg. vj. q. j. sunt plurimi. sed in iudicio humano hac nō punit nisi pro culpa vel sua. vt. vj. q. j. infames. vel alterius. vt in crimīe lese maiestatis. vj. q. j. siquis cum militibꝰ.

Increpatio.

Censura.

Dispositio

Infamie

Scōm genus pe. §. VI.

naꝫ est vt pena corꝑalis. z hec quidē est multiplex. Prima quidē incarcerationis vel abstinētie siue ieiunij. que solet infligi incarceratis ꝑ coꝝ scelerib̄ in vtroqꝫ foro. ꝺ hac pōt intelligi illꝺ. c. si quis ꝓtristatus. dis. xc. z xxvij. q. j. si bō esses. Scda est pena verberationis q̄ etiā i vtroqꝫ foro inferť. sed nō nisi ꝑ pctō ꝓprio. vt. xlv. dis. §. salomeñ. xxij. q. v. circūcelliones. Tertia est trūcationis membroꝝ. Quarta est mortis. z hac triplici pena nō vtitur eccl̄iastica iudiciū. dictū est enī Petro ꝓuerte gladiū in vaginā. Matb. xxvj. imo eccl̄ia debet intercedere etiam ꝓ eis ne occidanť. moderate tñ. xxij. q. v. reos sanguinis. In iudicio aūt seculari nunqꝫ debꝫ inferri pena mutilatiōis vel occisiōis sine culpa ꝓpria cōmissa fm Tho. se. se. q. cvij. nec etiā talē potest inferre reo quicūqꝫ iudex vl̄ rector. sed babēs merū z iustū z imptū ex se vl̄ ex delegatiōe. Quinta est pena exilij qua vtiť vteꝫ forꝰ dis. lxij. in sinodo. Exiliū aūt ꝺ pōt esse triplex. vnū est in certo loco vt cū quis detrudiť in monasteriū. extra de adul. c. queūt. Aliꝺ a loco certo. qñ. s. phibeť stare in loco ñ. q. i. in ꝓmis. Tertiū est ab oī loco vt cū interdicit quibusdā penitentib̄ ne moreniť in aliquo loco vltra vnū vl̄ duos dies. de pe. dis. vi. sacerdos. pena etiā seruitutis imponit z per leges et per canones in certis casibus.

Tertiū genꝰ pene §. VII.

est subtātie talis vl̄ dignitatꝫ. z ꝺ etiam inferť in foro eccl̄iastico z secl̄ari. z aliqñ sine culpa ꝓpria. nā ꝓpter crimen lese maiestatis amittūt filij hereditatē paternā et illegitimi honorib̄ priuanť eccl̄iasticis z secularib̄. Et qñqꝫ quidē inferť alicui hec pena simplr. s. publicatiōis

et ꝓfiscatiões ōim bonoꝝ sicut inbereticis. dis. viij. quo iure. ꝛ dis. lxiij. adrianus. Aliqñ inferꝛ ī certa ꝓte vl̄ qnꝫ titate ꝓ iniuria illata ꝓsone vel loco. vt. xvij. q. iij. siquis ꝓtumax. ꝛ c. siquis in atrio. q̄ tñ quātitas arbitrio iudicis relinq̄nda est. Aliqñ ꝯo ꝓ satisfactiõe illati dāni imponit. vt ꝓ furto vl̄ rapina ꝛ hmōi. Et nota fm Guil. q̄ cū pena ꝙuentionalis de cōi ꝓsensu partiuꝫ apponit loco interesse peti pōt sine pcō quantū est interesse cui ꝓmissa est vel impedimēto. ff. de act. empt. ꝛ ven. l. ꝑdia Si ꝯo apponat pena ꝓ ꝓtumacia peti pōt in totū. ff. de col. bo. l. ij. Si ꝯo apponat pena in fraudē usuraruꝫ nō pōt peti. exī de empt. ꝛ ven. ad nr̄az. Cōcor. oēs Ber. exī de arbi. in glo. sup. c. dilecti. ꝛ idē dic̄ exp̄sse Inno. de pe. in glo. sup. c. suā. ꝛ addit. Itē credim⁹ si pena interesse excedat licite tota peti. Sarꝫ etiā videt Hosti. i glo. ibidē ꝙcordare specialr̄ ō pena iudiciali. ꝛ addit. q̄ si aliqua pena ꝓtū de ad implēdo dictū arbitroꝝ fecat q̄ potuit. sed tñ pauptate vel importūnitia ꝓmissa totū implere nō potuit. ꝛ in mero iure teneat ad penā insolidū. tñ de benignitate canonica nihil est vltra q̄ intersit exigendum. sic intelligas exī de penis. c. suā. Cōuentiōalis aūt extra iudiciū facta peti pōt quātū interest nisi apponat in fraudē. Itē in p̄dictis nō ita licz dericis emūgere crudeliter. Itē Hosti. in sūma sua dic̄. q̄ religiosi p̄nt petere penā ab eo q̄ nō seruat arbitriū siue in pecunia ꝙsistat siue in alio. vt. j. q. vij. quotiēs. Pena etiā a iure ꝓmissa peti pōt. xij. q. ij. c. eps q̄. Itē iudicialē petere p̄nt. ꝙuentiōalis aūt peti pōt q̄ succedit loco interesse. sed nō causa auaricie ꝛ in detrimētū alteri⁹ ptis. exī de pben. c. auaricie. Et Bern. ꝛ Boff. simpliciter dicūt q̄ ꝓsone eccliastice p̄nt exigere penas tā a iure inductas q̄ ꝙuentionales. pena aūt soluta vt dicit Hosti. in sūma nō stabit cōtract⁹ siue snīa arbitri nisi in cōpromisso dictū sit q̄ pena soluta remaneat snīa rata. C. de trāsact. l. cū ꝓponas. Idē Bern. Itē fm Guil. tā dñi q̄ milites ꝛ eccliastice ꝓsone possunt retinere illas penas quas leuāt fm ꝙsuetudinē legitimā ꝛ statuta regiōis. nec peccāt qñ in hac ꝓte subest causa ꝛ ꝙseruat iuris ordo ꝛ fit nō ꝓpter cupiditatē sed ꝓpter zelum iusticie. nec obstat q̄ pena excedit damnū. q̄ hmōi nō solū ꝓpter interesse statute sūt. sz etiam ꝓpter crimīa puniēda sūt tñ tpande pēsaꝫ circūstātiꝫ sed ꝛ securi⁹ esset hmōi excessus emēdarum ī pios vsus erogari. Itē cū reus merꝫ mortē. iudex ex iusta cā nō infert eā ei ad vtilitatē. l. reipublice bñs sup. b̄ potestatē. si cōicat illā penā ī pecuniariā. nō ex auaricia sz ex iusticia nō peccat. Et dicit Hosti. si oīa bona sua exigeret nō videt nimis. q̄ vt dicit Job. j. cuncta q̄ habet hō dabit ꝓ aīa sua. i. vita. ꝛ si ꝯs ꝓpter maleficium pecunia mulctatus nō posset soluere. pōt ei cōmutari in corporalē incarcerationē. s. ꝓ verberatiōne. xij. q. vj. si res. ad penas aūt legū positas ꝙtra trāgressores nō tenet ipse trasgressor. nisi postq̄ fuerint adiudicate. id est postq̄ reus fuerit ꝓ snīaz iudicis ꝯdēnat⁹. vt dic̄ Ray. ꝛ Tho. ij. ij. q. lxvij. arti. vlti. sed sufficit q̄ ꝓster emēdam rei ablate vel iniurie facte ad arbitriū boni viri. Generalr̄ autem iudices punire p̄nt suos subditos iurta qualitatē culpaꝝ ꝛ nullus ali⁹. xv). q. vj. c.). nā iurisdictio sine coertiõe nulla est. de offi. deleg. c. pastoral. Scias tñ q̄ penas maiores vt deponere q̄ ad foꝝ ecclīasticū. vel de capitare q̄ ad foꝝ seculare nō possunt iudices nisi maiores qui etiā dicunt habere merū imperiū. vt epi in ecclesiasticis. dis. xxv. plectis ꝛ crimīe. ꝑbato vt dic̄ Hostien.

Si certa pena repetit̄ ī iure illa infligēda est nō mollior neq̄ durior. aliquin infamis fit iudex nisi b̄ faceret. s. in remittēdo vel dimittēdo penā. cū videt reipublice expedire ꝛ scandalū tollēdū ꝛ hmōi. ꝛ ipe sup. b̄ habz plenā potestatē. ꝛ vbi esset alteri facta iniuria ꝛ passus iniuriā vellet remittere. vt dic̄ Tho. ij. ij. q. lxvij. Posset etiā augere penā aliqñ a terroꝛē alioꝝ q̄ ꝑpī sunt ad culpam qz multis crassantibꝫ op⁹ est exēplo. ff. de penis l. offert. q̄ si plures pene taxate sūt. tūc arbitrio iudicis reliquit. ꝛ debet illā imponere q̄ magis timet. exī vt lit. nō ꝓtest. c. qñ frequēter. Si ꝯo certa pena statuta nō est sed iudici cōmittit debet equitate ꝛ uata semꝫ in buma niorē partē declinare. exī de trāsl. c. ex ꝓte. in penis enī beignior est interꝑtatio facienda exī ō re iu. ī penis. lib. vj. et maxīe mitigare debet cū cā subest. puta qz nō ex ꝓposito sed casu culpa cōmissa est vel ꝓpter etatē ꝛ hmōi.

Et nota ſm Ray. q̄. §. VIII.

septē sūt q̄ excusant a pena siue a culpa. Primū est men Excusa septis alienatio q̄ tripliciter ꝓtingit. qz vl̄ ꝓ stupoꝛē ꝛ sic vt a pena dek. Aug. excusare Loth. q̄ voluit filias ꝓstituere vt hospites liberaret. dis. xij. q. iij. ait. vl̄ ꝓ fauoꝛē. xv. q. j. alicꝭ vel ꝓ ebrietatē. xv. q. j. iebriauerūt ꝛ intelligas si ex toto tales sūt mēte alienati. al's nō excusarenk a toto. sed a tā to. Scōm est coactio. q̄ si fuit absoluta excusat a tota si ꝯditionata excusat a tāta. dis. l. p̄sbyteros. Tertiū est deceptio. vt si forte aliqs dolo alteri⁹ deceptꝰ ꝓ errorē pbs bile fecit aliq̄d vel omisit. xxxij. q. ij. in lectū. b tñ fallit in his q̄ nō licet ignorare. vt q̄ sūt ꝯ fidē vl̄ exp̄ssa dā ꝓ cepta. xv). q. j. si cupis. Quartū est mlt̄itudo in siij. peccato. s. hoc nō excusat a pcō nec a pena diuina iudicij. Vñ Aug. nō ꝓterea min⁹ ardebit q̄ cū multis ardebit aliqñ omittit cū mlt̄itudo est in scelere ad virādū scandalū salmatis vel grau⁹ mali. dis. xliij. comessationes. et dalū sal. vt ꝓstituere. f. Sil̄r fm Inno. ꝛ ꝙsuetudo excusat qñq̄. s. a pena tpali. dis. iij. denicq̄. sed non culpa ꝛ pena eternali. imo auget culpā. exī de ꝙsue. c. fi. Quīto est eras et hec excusat a toto. si est infans vel puer nō dolicapax. xv. q. j. illō relatū. qñq̄ tñ nō a toto excusat. vt si est dolicapax. exī de delic. pue. c. j. alie vero etates fm coꝛ varietatē attenuāt ꝛ grauāt pcā ꝛ penas. ar. lxxxvj. dis. rāta. Sextū est casus. ꝛ si ꝓtigat dādo opam rei licite ꝛ adhibendo oēm debitā diligētiā excusat a toto. exī de homi. c. Job. Sed si dabat opam rei illicite vel nō adhibuit debitam diligentiā dādo opam etiā rei licite excusatur a tāto. dis. l. clerico. Septimū est locatio siue ludus et si ludus nocti⁹ est vel etiā honest⁹. sed nō cū debita diligētia excusat a tanto. xv. q. j. illud. Et nota q̄ postq̄ ds legislator punit⁹ est ꝓ aliq̄ crimīe fm Ray. nō debz ei aliq̄ pena infligi. qz nō iudicabit de⁹ bis ī idipm. Mau. ij. ꝛ nec mo debet duplici ꝓtritiõe ꝓteri. exī de iudi. c. at si clerici. mltoties tñ. peadē culpa imponit mltiplex pena sic in eodē iudicio. nā tūc oēs ille pene acapiuntur ꝓ aliqua vna. qñ ꝓ se sufficiēs nō fuisset. Sed in diūsis iudicijs nō licet bis ī idipm iudicare. vt dictū est. nisi forte crescente clemētia pcā dimissa in vltionē venire nō patit. xxij. q. iij. si illic. De penis q̄ inferunk a iudicibꝫ habes etiā su ti. 9. c. ꝛ pta in hac tertia ꝑte titu. de iudicibꝫ. j. et. 4.

De mltiplici visitatione dei ꝓ penas in vita presenti et in purgatorio. Lapīm. ij.

DEus visitabit plebē suā. Lu. vij. ps. lxxxviij. Visitabo in vga iniq̄tates coꝝ. ꝛ in verberibꝫ pcā ait de⁹. Primū referat ad penas vite p̄nt̄is. Scōm de verberibꝫ ad penas purgatorij. ꝛ subdit. misericordiā aūt meā nō auferam ab eo. Visitabit aūt ꝛ visitat tripliciter. Primo ꝓ spūaliū bonoꝝ collationē. sicut amic⁹ amicū ꝙsolādo iurta illud. Lu. j. Visitabit nos oriēs ex alto. ꝛ Ezechiel. Visitabo oues meas sicut pastoꝛ visitat gregē suū q̄.

scz ꝓferendo eis pastũ salutiferꝫ ꝛ alia ei necessaria. Secũdo visitat ꝑ flagellationẽ sicut medicus visitat infirmũ dãdo dietã ꝛ potiões amaras ꝛ cauteriuz ꝛ hmõi. ponẽdo infirmũ vt sanet. ꝛ hoies deꝰ visitat diuꝭis tribulatiõibꝫ iuxta illud Job. vii. visitatio tua custodiuit spiritũ meũ. ꝛ aliqñ ꝓpter eos etiã irrationabilia punitur. Tertio visitat ꝑ malorꝫ ablationẽ. ꝛ sic legit Exodi. xxxii. c. ꝙ audiẽtes filij isrl̃ visitauit dñs eos. s. tractando liberationẽ eorꝫ de seruitute pharaõis ꝓni adorauerũt ꝛ ꝙ irrationabilia ꝛ insensibilia execrenẽ vl̃ anathematizen tur alis ꝑdant fit. vt dic̃ Gratianꝰ. xxiiij. q. iij. §. his itaq; patiõe pcti scz causa sacramẽti vl̃ detestatõe pec cati. i. spualis significatiõis. thesauri hiericho. ꝛ animalia amalechitarꝫ. Hiericho'eni luna interptat. ꝛ significat mũdũ istũ. Amalechite interpꝛant lingentes sanguinẽ et significat cupitos ꝛ auaros etiã demões. Isrl̃ite inter pretant viri vidẽtes deũ ꝛ significat mentẽ fidelẽ scrõꝝ. Lapides ꝑ hiericho ꝛ thesauri anathematizant. aialia amalechitarꝫ interfici iubent ad examinãdã cupiditatẽ isrl̃itice plẽ. ꝛ vt significaret ꝙ muri vitioꝝ ꝛ thesauri hui⁹ mũdi ꝙ lapides ꝛ thesauros hiericho designãtur irrationabiles ꝙz vitioꝝ motꝰ ꝙ ꝙ aialia amalechitarum intelligũtur nõ debẽt trãsire i sortẽ sanctorꝝ. aialia vero egyptiorꝝ ꝛ possessiões eorꝝ ꝛ ꝓmogenita grãdine et morte ꝓsumpta sunt vt in illis punirent ꝙz felicitatis eorꝝ. Sz ꝛ terra isrl̃itarꝫ in salsugine ꝑsa est sege tib⁹ eoꝝ imbres aduersi sũt. aialia eoꝝ sterilitate ꝛ mortis ꝓfecta sũt. vt autorẽ suũ quẽ ꝑ beneficia cognoscere noluerũt saltẽ inter suspiria sentirẽt. Jn detestationẽ venia tua tecũ sit i ꝓditionẽ qz existimastι donũ dei ꝛc. Jn detestationẽ ꝙz eiusdẽ crimis altare ꝛ eccl̃ia ꝙ ꝑ symoniam ꝓsecrantur nõ tã ꝓsecrati ꝙz execrari dicunt. Arca vero ꝛ ꝓphete pctorꝝ suorꝝ ciuiũ grauitate hostib⁹ tradi ti sũt. electi ꝙz qui murmure eorꝝ impediti sũt nõ in peccriam crimis sed in experimentũ ꝛ exemplũ patiẽtie hoc passi sũt. Itẽ ppls ꝙ ꝑ pctõ Achor et filiorꝝ hely in manib⁹ hostiũ tradit⁹ est. significãt subditos corpaliter flagellari vt inter ipa flagella plarorꝝ feriant. sic achor sortiebat. vt fugitiu⁹ sorte deꝑhensus fluctib⁹ imergatur. Aliqñ ꝑ meritis plarorꝝ vita subditorꝝ vt prelatis suis subditi fauẽtes ad malũ cũ eis sil̃ corruãt sicut filij isrl̃ dim porrẽtes pctã sacerdotũ tandẽ cũ eis ceciderunt in manib⁹ hostiũ. Itẽ Dauid ppl̃m nũerauit. ꝙ pctõ gladius dñi desuit in ppl̃m. sed sic̃ in lata gẽte glia regis est. ita in diminutiõe plebis ꝛtritio ꝓncipis. Qui ꝑ nũerositate sue gẽtis supbiuit iure in ei⁹ diminutiõe puniri tus est. Itẽ quidam ipoꝝ sodomitarꝫ nõ excusauit ignorantia. ꝙn ꝑ paterno scelere celesti igne ꝓsumerenẽ. Sz hoc igne pena illis diminuta est. quib⁹ successio paterni sceleris est adempta. pariter etiã mõstratũ est peccatũ parentũ quibus aliqñ corpaliter flagellari. Illud idẽ intelligendũ est de quibus qui ꝑ pctis Dathan ꝛ Abyron viui descẽderũt ad inferos. Itẽ Layn peccãte Canaan filius eius maledicit. Byezi delinqnte lepra pcussus trãsmittit ad posteros. iudeis clamãtib⁹. sanguis eius sup nos ꝛ sup filios nr̃os etiã reliqe eorꝝ pene mortis xp̃i ad ueri sunt Achab ꝙz peccãte posteri ei⁹ soliũ regni amiserũt. ꝛ qui de ei⁹ semine in regno iude nati sunt vsqz ad purgatã labẽ illi⁹ familie a genealogia dñi excluſi sunt. Odiũ ꝙz Esau vt Malachias testat. transiuit ad idumeos. Et quib⁹ oĩb⁹ colligit ꝙ ignorãtia pcti non excusat aliquẽ. sed his exẽplis nõ ꝑbant teneri pctõ eorꝝ nisi imitatores nequicie eorꝝ. Qui cñ de semĩe Esau ꝛ ceteroꝝ ad deũ ꝓuersi paternam malicĩã detestati sunt. nõ odiũ sed dei demẽtiã expti sũt. Itẽ vt Amb. ait. Turbatur nauicla Petri i qua iudas ꝙ suis meritis erat furnꝰ. turbatꝰ est alienis. Ignorabat aũt Petrꝰ pctm̃ iude. nõ ergo ignorãtia illũ excusauit. sed turbatio hec. nõ peccati coinquinatio ſz corpalis ꝓsecutio ibi intelligit. qz meritis malorꝝ nõnunqz a deo boni puniunt vt eorꝝ turbet infirmitas. Itẽ nota ꝙ puniunt pctã tripl̃r. Primo sacerdotes locũ dei tenẽtes. dũ. s. inũgit in penitentia satisfactio. Scõo puniunt ꝑ hoies sicut ꝑ iudices ecclesiasticos ꝛ seculares. Tertio ꝑ pp̃los dei ira excitatos. ꝛ hoc aliqñ ꝑ nesciẽtes aliqñ ꝓsciẽtes. ¶ Unde Gratia. xxiij. q. v. §. hinc notandũ. dicit. aliqñ pnnit deus ꝑ nesciẽtes aliqñ ꝑ sciẽtes. ¶ Per nesciẽtes quidẽ pctã punit. sicut ꝑ Senacherib ꝛ ꝑ Nabuchodonosor ꝛ ꝑ anthiochũ et per ꝓncipes romanorꝝ ꝛ ꝑ nõnullos reges gẽtiliũ pp̃lm israliticũ delinquentẽ aliqñ afflixit. aliqñ captiuauit. Unde ipe dñs ait ꝓpheta. Urga furoris mei in assur ipe aũt nõ cognouit. Assur erat ꝛga furoris dñi. qz per cũ inumeras gẽtes diuina iustitia flagellare disposuit. ipe vero nõ cognouit. qz in supbiã eleuatꝰ victoriã quã assecutꝰ fuerat. nõ diuine potẽtie. sed suis viribꝫ attribuit. Unde ꝛ eiꝰ supbiã dñs loquit dicẽs. nũquid gliabitur serra ꝛ cũ ꝙ secat in eo. aut nunqd exaltabit⁹ securis contra cũ qui cedit in ea. quib⁹ similitudinib⁹ satis ꝑspicue ostenditur. ꝙ sicut serra ꝛ securis nec secare nec cedere ligna pñt nisi ab alio reganꝝ. ꝛ ꝛ nõ licet supbire. sic illi ꝑ ꝙs deus punit ablatis nutu diuine dispositionis nil agere valẽt. ac ideo. ꝓtra regentẽ se supbire nõ licz. ꝛtra les in eo ꝙ puniũt deo fruire dicunt. in eo ꝙ ignorãtes sese esse mistros dei de impia vanitate supbiunt merce dem sue fruitutis a deo nõ nisi rpalẽ inueniũt. penã ꝛo supbie sue nõ effugiũt. Unde cũ dñs diceret ad ꝓpheta de nabuchodonosor. quid dabo ei ꝑ labore quo fruunt mihi apd Tyz. Starim subiũgit Da. b est dato sibi ꝑ uincia Egyptũ Ethyopiã. Cũ aũt in corde suo supbiẽs postea diceret. nõne hec Babylon quã ego ædidi in robore regni mei ꝛc. starim imutauit deꝰ rõnalem mentẽ eius. ꝛ induit eũ seua bestialitate vt ab hoĩb⁹ fugiẽs cũ bestijs viueret. Per anthiochũ ꝙz cũ idolatriã iudaice plebis dñs puniret. ꝛ pacẽ quã ex lege dei abiecta ꝛ ex sacris nationũ assumptis ꝙrebat illis in pniciẽ vertere. qz dei dispositionẽ ignorãs sue facultati deuastationez illi⁹ plebis attribuit. imꝑcat in eũ ꝙ ꝓphetã dicentẽ. Effunde irã tuã in gẽtes ꝙ te nõ nouerũt. ꝛ in regna ꝙ nõ inuocauerũt nomẽ tuũ ne forte dicãt in gentib⁹ vbi est deus eorꝝ. Siliter cũ ꝑ romanos pctm̃ mortẽ xp̃i deus punire decreuisset vbis excidiũ ꝛ iudaice plebis miseram captiuitatẽ suis viribꝫ ascribere cepant. vñ ꝛ eos ꝓpheta ꝑcat dicẽs. Leua man⁹ tuas in supbias eorꝝ ꝙ te oderũt ꝛ ꝙ multa maligne opati monumẽta sue victorie posuerũt in medio atrio tuo. ¶ Per sciẽtes pctã puniunt. sic̃ ꝑ filios isrl̃ voluit punire pctã amorreorꝝ ꝛ chananeorꝝ ꝛ aliarꝝ gentiũ quarꝝ terrã israliteꝰ possidendã dedit. quib⁹ etiã ꝑcepit vt nemĩ eorꝝ parcerẽt. sed omnes morti traderẽt. qd̃ ꝓpter pctã eorꝝ illis ꝓtigisse ex verbis dñi apparet. qui dũ diceret ad abrãm. Semini tuo dabo terrã hãc. veluti ꝙreret. quare nõ modo duas eã mihi audiuit. Modũ enĩ sũt ꝓsumata cũ ppls ille de egypti aca fruitute liberatꝰ terrã eorꝝ sicut ꝓmissũ fuerat abrae in hereditatẽ accepit. Cũ ꝙ sic diuino iussu ad puniẽdũ pctã ppl̃i excitant. sic ppls ille iudaicus est excitatꝰ ad occupandũ terrã ꝓmissiõis ꝛ ad delendas gẽtes peccatrices sine culpa noxius sanguis effundit. ꝛ qd̃ ab eis male possidebat in ius ꝛ dominũ rite trãseunt bonorꝝ. Cũ ergo occulto instinctu aliqui mouent ad ꝑsequẽdũ malos. sicut Senuacherib ꝛ ceteri qui ppl̃m declinãn

Pctã punit deus.

Deus pu nit insen sibilia ꝓt nõ ꝑdãt fit. vt dic̃ Gratianꝰ. xxiij. q. iij. §. his itaq; significa tionem

Propter detestatio nem.

tem ꝓsecuti sunt.licet occulto instinctu operante illorum meritis incitet ad ꝓsequendū.cū qz ꝓtaua intentiōe nō peccata delinquentiū punire ꝫ illoꝝ bona rapere vel sue ditioni subijcere ꝗrunt nō sunt ĩmunes a crimĩe. De quib⁹ etiã norandū est.q aliqñ exercuank ad puniendum pctã bonoꝝ.vt tandē p bonos correctos ipi ꝙz puniantur sicut in libro iudicū legit de Jabin rege chananeoꝝ et de madianitis ꝓpter ydolatriam ppli suscitauit eos de⁹ vt hiemẽ afflugeret z terrã illa occuparẽt. Cũ autẽ ppls dei sub manib⁹ eoꝝ diuti⁹ afflict⁹ pcñm suũ recognosceret.z p pniam deum sibi placaret ex dei ꝓcepto et Barach comitat⁹ Delboꝛã ꝓmissam vxorẽ Labidoch Jabin regẽ chananeoꝝ z Sizarã ducẽ exercitus sui cõtriuit z gedeon z zebee z Salmana reges madianitaꝝ et oreb z zeba duces eoꝝ morti tradidit. Apparet ḡ q aliqñ p legitimã prãtem gẽres.aliqñ p ppl⁹ diuo iusu exactos mali⁹ pctis suis nõ solũ flagellank.sed etiã rite pdunk. Nec est ꝓrarũ illud Aug.q ad Marcellinum p circũcellionib⁹ supplicãs rogabat. vt verberib⁹ eos coerceret nõ morte pderet.ꝗuis enim supplicando spaciũ vite eis reseruari poposcat nõ rñ legũ seueritatez qua tales morte plectunk nõ obseruank docuit.

Titulus.xxx.de deo. De mlaplicinomine dei sumpto per essentiam per adoptionem z per fallsam estimationem. Laplm.}.

Deus stetit in synagoga deoꝝ.in medio aũt deos diiudicat ps.lxxxj. Sapientissim⁹ Salomõ loqns de summo deo qui cũcta gubernat inqt Prouerb.xxx. Qõ nomẽ est eius.z qõ nomen filij ei⁹ si nostī.q.d.nõ.cui ꝓcor.Dioni. in li.õ diui. nolby.dicẽs. Hec est nomẽ ei⁹ nec opinio.quõ ḡ Dauid ipm summũ dñm sic nominat.dicẽs. Deus stetit. Sed ad hoc rñdek q ea rõne dicik deũ nomẽ nõ habere.quia eius essentia est supra id qõ de deo intelligim⁹ z vocẽ significam⁹.cñ ipm put valem⁹ noiamus et nomẽ eius sepe inuocam⁹ dicẽdo. Deus in adiutoriũ meũ intende Ubi scendũ q deus dicik tripliciter. Uno mõ ꝓprie et singulariter.z sic deus stetit. Scõo mõ large z particip̃aliter.z sic in medio deoꝝ. Tertio mõ opinione et fallaciter.z sic in medio deos diiudicat.

Quantũ ad primũ .§. I.

Deus dicik ꝓprie

sumẽdo ꝓprie z stricte istud nomẽ deus quãtũ ad id ad qõ est ĩpositũ nomẽ ad significãdum. sic est vnus singulariter. Audi isrl de⁹ tu⁹ vn⁹ est. Exo.xx. Uñ z singlariter dicit de⁹ stetit. Dic aũt Amb.q de⁹ nomẽ est nature. Pro cui⁹ declaratõe dicit Tho.in ꝑma pte.q.xiij.art. vij.q de⁹ verus nõ est nobis not⁹ in sui natura.sed nobis innotescit ex opib⁹ z effectib⁹ ei⁹. z ex his possum⁹ cũ noiare. Uñ b nomẽ de⁹ nõ est nomẽ opationis quantũ ad id a q̃ imponit ad significandũ. Jmponit enim b nomẽ ab vniũsali rerꝝ puidẽtia.oẽs enĩ de deo loqntes b intelligũt noiare deũ.q habet puidentiã vniuersalẽ de rebꝫ. Uñ z Dyoni.dicit.q deitas est q̃ videt oia puidentia z bonitate pfecta. Ex hac aũt opatiõe hoc nomẽ deus assumptũ impositũ est ad significandũ naturam diuinã.z si nõ a natura.sed ab opatione vt dictũ est sit impositũ. Uñ z Damascen⁹ dic in.}.libro.q de⁹ dicik ab ytin quod est curare z fouere.s.vniũsa.vel ab arheyn grece qõ est ardere. Est enĩ de⁹ ꝑsumẽs ignis oẽm malitiam.vel a rheaste qõ est ꝑsiderare oia. q cũcta prinent ad op⁹ diuĩe puidẽtie. Et b sol⁹ de⁹ stetit vt notek perfectio nõ trãsitio tpis. nulla enĩ creatura stat ĩmutabilr sed ꝓtinuo mouek de vno ad aliud.z si nõ tpe saltim affectu z cogitatu mouek. Boet⁹ de philosophica ꝓsolatione ait.stabilisqz manẽs dãs cũcta moueri. O qui ꝑpetua mundũ rõe gubernas.s.de⁹. Uñ Job dicit. Ecce qui seruiũt ei nõ sũt stabiles.z in angel⁹ suis ĩuenit prauitatẽ qz rñ ꝓfirmari fuerũt in gra sicut z sciẽ cadere nõ possũt in pctm. Pot dici ꝓditio stat⁹ eoꝝ fm illd Abacuc.iij. Sol z luna steterũt in habitaculo suo. Sol ꝑs. luna eccl̃ia trũphãs cui⁹ tabernacl̃m est glia militudis. ad qõ inhabitandũ est facta.z hec militat. Est aũt beatitudo stat⁹ oĩm bonoꝝ aggregatiõe ꝑfect⁹. Stat⁹ aũt varij sũt qui sũt in eccl̃ia militãte ꝺ quib⁹ dictũ est. ꝗri die mutak de vno in aliud.sed ego sto ad ostiũ z pulso. Apocal.iij. iuitãs ad nuptias vel cenam.vbi oia bona para sũt.z iõ apertendũ est et cum eo standum.

Scõo modo large .§. II.

sciz sumẽdo istud nomẽ deus sic nõ de vno solo dicik q̃ habet diuinã naturã ꝫ de m̃ltis.s.ꝺ quo aliqd ꝓpriat de diuina ꝑfectiõe vltra esse. Pro cui⁹ declaratiõe dicit Tho.in prima pte.q.xiij.ar.ix.q aliqꝺ nomẽ pot esse cõmunicabile duplicit̃r.s.ꝓprie z p similitudinẽ. Proprie est cõmunicabile.qõ fm totã significatiõnẽ nois potest multis cõmunicari.sicut nomẽ leonis cõmunicak. z dicik ꝓprie de oĩb⁹ qui habẽt cõicari qõ est cõmunicabile fm aliquid eoꝝ q includunk in significatione nois.z sic hoc nomẽ leo cõicak etiã his qui nõ habent naturã leoninã.z b mõ ꝓpr̃ hõ dicik leo de tribu iuda. sic istõ nomen de⁹ ꝓprie dicik de habẽte totã naturã diuinã. z hic est vn⁹. Per silitudinẽ vero dicik ꝺ his qui ꝓpriat de ꝓditiõib⁹ eius.nõ oĩb⁹.sed ꝑfectionib⁹ q̃ excedunt naturã cõem.z fm b dicũk dij ꝓmo angeli boni.z oẽs sancti qui ꝑticipãt gl̃iam eius fm illud. De⁹ deoꝝ dñs loquꝫ cutus est.de⁹ deoꝝ.i.dñs angeloꝝ z sctoꝝ. Dicunk etiã dij oẽs qui ꝑticipãt gr̃am eius gratũ faciẽtẽ.fm illud Ego dixi dij estis.s.vos oẽs qui habetis gr̃am ei⁹.quia vt dicit.}. Loꝝ.vj. Qui adheret deo vn⁹ spũs est cum eo. Tertio dicunk dij qui ꝑticipãt prãtem ei⁹ z ꝓpriet̃ spũalib⁹. Uñ in veteri lege dicik dijs nõ detrahes.i. sacerdotib⁹.exponit Greg.ij.q.j. sacerdotib⁹ fm quã libet acceptionẽ hmõi stetit z stat de⁹ verus in synagoga deoꝝ nõ ent si ozũ.s.angeloꝝ z sanctoꝝ z bonoꝝ ꝓgregatiõe.nõ ent si litarius stat.sed cũ sctis z angelis cũ quib⁹ gaudeat et quib⁹ bona sua cõmunicet. Ad qõ ꝓpladũ z amãdum Anselm⁹ scipm excitat in libro ꝓslogion. dicens. Excita nũc aĩa mea z erige totũ intellectũ cuũ z cogita quantũ potes quale z ꝗntũ sit illd bonũ. Si enĩ singla bona delectabilia sũt.cogita in te ꝗ delectabile sit illud bonũ bonũ qõ ꝓtinet iocũditatẽ oĩm bonoꝝ.z nõ quale i re bus creatꝫ sum⁹ exꝑti.sed tãto differẽte quanto differt creator a creatura.qui b bono fruek ꝗd illi erit.certe ꝗd quid voluerit.z quicqd nollet nõ erit. Quid ḡ p multa vagaris homũtio qrẽdo bona aĩe tue z corꝑis tui.ama vnũ bonũ in q̃ sũt oĩa bona z sufficit. Quid enĩ amas caro mea.qd desideras ibi est quicqd amas.qcqd desideras.si delectat pulcritudo. fulgebũt iusti sicut sol. si velocitas aut fortitudo aut libertas corꝑis cui nihil obsistere possit.erũt sil̃es angel⁹ dei. Si lõga z salubris vita.ibi est sana eternitas z eterna sanitas. Si sanctas.ibi est sancta eternitas z eterna sanctas. Si tiabunk cũ apparuerit gl̃a dñi. Si ebrietas.inebriabũt ab vbertate dom⁹ dei. Si melodia.ibi angeloꝝ chori cũ cinũt. Si sapientia ipa dei sapia oñdit eis seipsam. Si amicitia.diliget deũ pl⁹ ꝗz seipos z unicẽ tanꝗz seipos qz illi illũ. z se iunicẽ p illũ. z ille se. z illos p seipm. si potestates oĩpotentes erũt sue volũtatis vt z de⁹ sue. Nam sicut poterit deus qõ volet p seipm.poterunt ita illi qõ volent p illũ. Si h onor z diuitie de⁹ seruos bonos z fideles supra multa ꝓstituit. beredes quidẽ dei coheredes aũt xpi. Si ꝓa securitas certi erũt. nunqz nisi certi

ista vel potius istud bonum sibi defuturum.

Tertio modo dicit .§. III.

deus falsa opinione. Bal'. iij. His q̄ natura non sunt dij seruiebatis aut apls loquēs gētib⁹ ꝓuersis ad fidem et alubi. Et hi sūt dij multi. s. falsa opione. ⁊ dñi mlti. nobis Tria ge nō est nisi vn⁹ deus. s. ver⁹. Ubi sciendū q̄ tria genera fal ra falsoꝝ deoꝝ adorabāt gētiles. Alliq̄ demones in statuis vel arreptic̄ijs loq̄ntes iuxta illud ps̄. Dij gentiū demonia. ⁊ de talib⁹ fuit de⁹ Socratis q̄ ei loq̄bat. Alli qui adorabāt aliquos hoīes ꝓpter aliquā industriā vel potentiā p̄ ceteris vel nimiū amorē ad eos. vt hercules ꝓpter fortitudinē. Jouē ꝓpter potentiā dominij q̄ expulit patrē saturnū de regno. Mercurium ꝓpter sapientiam vel eloq̄ntiā. Esculapiū qui iuenit medicinā ⁊ hmōi. Sed hos ⁊ alios. vt Saturnū. Martē. Venerē. Lastoꝝ rem ⁊ pollucē. Liberꝝ. Romulū cū reliq̄s declarat. Lactā ctātius fuisse mortales q̄nimo ⁊ libidinosos adulteros incestuosos sodomitas. ⁊ p̄cipue Jouē quem dicebant summū deoꝝ. falsissima ergo erat opinio q̄ essent dij. Roma. j. Cōmutauerūt gl̄iam incorruptibil' dei in glo riā corruptibil' hoīs. Alliq̄ adorabāt vt deū creaturas irrationales ꝓpter pulcritudinē vel aliquā virtutem. de quib⁹ dicit Sap̄. Alliq̄ elemēta vt chaldei ignē. Alliqui ajalia vt egypti bouē ⁊ hmōi. De dijs gentiū sic ait idē Lactanti⁹. li. j. Illos q̄s impij ⁊ insipientes ranaq̄s deos et nuncupāt ⁊ adorāt nemo est tā incōsiderat⁹ q̄ nō intelligat fuisse mortales. quō g̃ dij inquiet aliq̄s crediti sunt. numiq̄ q̄ reges maximi ⁊ potentissimi fuer̄t ob me rita virtutū suaꝝ aut numeꝝ aut artū reptaꝝ. cū cha ri. qui si q̄s dubiter. res eoꝝ gestas ⁊ facta ꝓsideret que vnūsa tā poete q̄m hist̄orici veteres ꝓdiderūt. Et declarat diffuse quō tales habiti ꝓ dijs fuer̄t sceleratj hoīes referētes scelera eoꝝ vt Herculis Esculapij Appollinis Castoris ⁊ Pollucis Mercurij Liberi Jouis. quē maxime vituꝑat p̄ alijs q̄ patrē saturnū a regno expulit vt supra adulteria ⁊ sodomiā ꝑperauit. ⁊ iste sceleratissimus summ⁹ deoꝝ dicebat ab illis idolatris. sed q̄d dicit ps̄. In medio autē deos diuidicat. i. discernit falsos a veris. ⁊ malos a bonis. ⁊ b̄ in medio dilectōis. q̄ est me diū vniēs creaturā cū creatore. diuidicat ergo ⁊ sepat demones falsos deos a beatis angel' veris dijs. sed ꝓpter ꝓpriā ꝓauos hoīes. Jouē ⁊ alios a bonis p̄ gram et alios creaturas ⁊ b̄ in medio. q̄. s. angelos ⁊ bonos homines q̄ habuerūt charitatē collocat in gl̄ia. falsos demones ⁊ hoīes malos ꝓdēnat ad ignē. Ergo exā p̄ mediū b̄. s. dilectōis ꝓuenit ad ꝓticipationē glorie vbi sunt oīa ꝑa bona. Quāta ibi felicitas ait Aug. i vlti. c. de ciui. dei. vbi nullū bonū latebit nullum malū aderit. Erit de⁹ oīa in oīb⁹. vacabit laudib⁹ dei. fm illō ps̄. Be an q̄ habitāt i domo tua dñe. i. secla seculoꝝ laudabūt te

Diuisio il lius tractu

De statu igit̄ cōsequēter tractādo. Primo videndū est de ipso deo vno ⁊ trino. qui est obiectū ⁊ causa beatitudis. Scdo de bonis q̄ habenti in tali statu glie. q̄ non ꝓpter ⁊ aureol'. Quarto de ꝑpo p̄ quē habent ista bona vt capite ecclie etiā triūphātis. Quīto de varijs statibus ecclie triūphātis. ⁊ primo de ꝑginē maria. scdo de angelis. tertio de p̄riarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ Jobe. quarto ō aplis. quīto de martyrib⁹. sexto ō doctorib⁹ ⁊ ꝓfessorib⁹. septimo de ꝑginib⁹. octauo de oīb⁹ comphensorib⁹.

De ipso deo trino ⁊ vno. Capl'm. ij.

Videt ingressus tuos deus. ingressus dei mei. regis mei. q̄ est in sancto. ps̄. lxvij. In his verbis innuit ꝓpheta tria maxime considerāda. Primum premium perfectū humane felicitatis. ibi viderūt. Scōm effectū summe dei tatis. ibi. ingressus tuos deus. Tertium secretū trine ꝑsonalitatis. ibi. dei mei. regis mei.

Quantū ad primū .§. I.

viderunt scz boīes que sequunt̄. ⁊ visio est tota merces visio per fidē formatā est merces meriti. id est meritū cui debet merces. ⁊ visio q̄ speciē est merces premij. Videmus nūc p̄ seculū. s. fidei. ⁊ quia imꝑfecta est ista visio ⁊ imꝑfecta felicitas in via. tūc aūt facie ad faciē. id est da re ⁊ p̄ essentiā. ⁊ ideo ꝑfecta felicitas. Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solū deū ⁊ quē misisti iesuꝝ xp̄m. Dēs qui ꝓuersati sūt recte sub diuersis statibus et officijs in militanti ecclesia viderunt p̄ fidē. ⁊ postea viderunt ⁊ videbūt in ecclesia triūphanti sub diuersis statib⁹ seu gradib⁹ glorie ⁊ vnitatē deitatis que notatur in singulari dicit̄ o deus. ⁊ varietatē operositatis eo quia ingressus tuos. Ingressus est enī deus in mundum maiorē p̄ creationē ⁊ gubernationē. Ingressus est in mūdū minorē. id est i virginē p̄ incarnationē Ingressus est in mundū peccatorē. s. p̄ sanctificationē q̄ est per gratiā ⁊ gloriā. Iste enī ingressus in deo non importat motū localē ⁊ ꝓgressiuū. sed operationē nouā. ita q̄ nouitas est in creatura creata de nouo vel hūanitate a ꝑbo assumpta vel aīa peccatoris sanctificata. q̄d ꝑius non erat in creatore. Uiderūt ⁊ ministeriū trinitatis seu trinitatem ꝑsonaꝝ. que notat ibi. Ingressus dei mei. s. patris cui ꝓgruit creatio rōe potētie. Ingressus regis mei scz filij qui est rex regū. cui congruit incarnatio rōne sapientie. Ingressus eius dei qui est in sancto scz spiritu. cui appropriat̄ sanctificatio rōne clemētie ⁊ benignitatis beniuolentie. Et q̄ ipse deus trinitas est obiectū felicitatis seu nostra beatitudo obiectiua omissis alijs aliqua breuiter dicēda ad oñendū magnitudinē ipsius dei trini in ꝑsona. vt videres imensitatē bonitatis eius summa dilectiōe reuerentia ⁊ deuotiōe fruiam⁹ ei. Et q̄ testimoniū inimicoꝝ validissimū est. p̄⁹ aliqua que ethnici dixerūt deū describēdo referem⁹. Empedocles dixit. deus est spera intelligibilis cui⁹ centrū vbiq̄ circū ferentia nusq̄. Plato ꝓ̄o ait. deū dico auctorē oīm naturarum. lumē oīm rationū. fūē oīm actionū. sine q̄ nulla natura subsistit. nulla ratio intelligit. nulla actio exp̄edit. Didimus ad Alexandrū magnū. verbū deus est. h̄ mundū creauit. hoc regit atq̄ alit omnia. hoc diligim⁹ ex hoc spiritum trahim⁹ siquidē spiritus deus ⁊ mens est. ⁊ ideo nō terrem⁹ diuitijs. sed religionis opib⁹ ⁊ gfarum actiōe placat̄. Scōs ꝑbus ait. deus est imortalis mens. inconceptibilis celsitudo forma multiformis. incogitabilis inquisitio. insopitus oculus. omnia ꝓuidēs lux bonū hic vbiq̄ corꝑe nō eget. vt sit nec loco vt alicubi. nec tpe vt aliq̄n. nec causa vt alia. nec forma vt aliquid. nec aliquo genere subiecti. in quo consistat vel cui assistat. Deniq̄ mutari oīno nō pōt nec pōt augeri. ꝙa immēsus est. nec minui quia vnus est. nec loco mutari quia vbiq̄ est. nec tpe quia eternus est. nec cogitatiōe ꝙa sapientissimus est. nec affectu q̄ optimus est. Lactantius in. j. lib instit. ait vnū deū esse veritatis ipsius tanta est vis vt nemo poterit esse tam cecus quin videat ingerentē se oculis diuinā claritatē. Orphe⁹ qui est vetustissim⁹ poetaꝝ deū vez ⁊ magnū ꝓmogenitū appellat. eo q̄ an spiritū nihil sit genitū. sed ab ipo sunt cūcta. generata. Eundē etiā phanē vocat. q̄ cum adhuc nihil esset primus ex infinito apparuerit ⁊ extiterit cui⁹ originem atq̄ naturā. q̄ concipe oīno nō poterat. ex aere immenso natū dicit esse. Homerus nihil dare noꝝ potuit q̄ pertineat ad veritatē. Nostroꝝ primꝰ Maro nō longe

De ꝙd ⁊ fm ꝑbos

tuit a veritate eⁱ de summo deo quē mentē ꝛ spiritum noīauit. hec ꝟba sūt. Principio celū ac terrā camposq; liq̄ntes lucentēq; globū lune titaneaq; astra. Spiritꝰ intus alit. totāq; infusa p artus. Mēs agitat molē. et magno se corpe miscet. Ac ne ds forte ignorēt ds nam esset ille spūs q̄ tm̄ haberet ptāt; declarauit alio loco dicēs. Deū nāq; ire p oēs terras tractatusq; mar; celūq; pfundū. Hinc pecudes armēta viros genꝰ oīne feraru; Ouidius ds in pncipio pclari opis. Sine vlla noīs dissimulatiōe a deo quē fabricatorē mūdi. quē rex opificē vocat mūdū fatek instructū. Sed hactenꝰ de poet; ad phos veniamꝰ. q̄z grauior est auctras certusq; iudicū Thales milesiꝰ q̄ vnꝰ ex septē sapientū nūero fuit. quiq; primꝰ oīm q̄stisse de causis naturalibꝫ tradit. Aquaz esse dixit. ex qua nata sūt oīa. Deū aūt esse mentē. q̄ ex aq̄ cūcta formauerit. Pytagoras ita diffiniuit. Quid esset deꝰ animꝰ p vniūsas mūdi ptes oēmq; naturā cōmeans atq; diffusus. ex q̄ oīa q̄ nascunt aialia initia capiūt. Anaxagoras deū esse dixit infinitā mentē q̄ per se ipam moueat. Antisthenes mltos quidem esse pplares deos. vnū tm̄ esse naturalē. i. totiꝰ sūme artificē. Chrysippus naturalē vim diuīa rōe pditā interdū diuinā necessitatē nūcupauit deū. Jenon naturalē diuināq; legē hoz oīm snīa q̄uis sit incerta. eodē tm̄ spectat vt puidētiā vnā esse ꝓsentiat. siue enī natura siue ether siue rō siue mēs siue fatalis necessitas. siue diuīa lex. siue q̄d aliꝫ dixeris idē est q̄ a nobis dicit deus. Aristoteles q̄uis secū ipe dissideat ac repugnātia sibi ꝛ dicat ꝛ sentiat. in summū tm̄ vnā mentē mūdo ꝓesse testat. Plato q̄ oīm sapientissimꝰ iudicat. monarchiā plene pfecteq; defendit nec etherā aut rōnem aut naturā. sed vt est deū nomīat ab eo mūdū hūc pfectū atq; mirabilē fabricatū quē Cicero imitatꝰ atq; secutꝰ in plurimis deū freq̄nter ꝓfitet ac supmū vocat. quē in his libris ds de legibꝫ scripsit. ab eoq; regi mūdū argumentat. cū disputat de natura deoz. Ꝫ mō nihil pstātiꝰ est deo. ab eo igit rei mūdū nec esse est. nulli igit nature est obedīēs aut subiectꝰ deꝰ. q̄ oēm regit ipe naturā. Quid aūt sit deꝰ. Boctiꝰ in li. de ꝓsolatōe diffinit nec ꝟo deꝰ q̄ intelligit a nobis alio mō intelligi pōt. nisi mēs soluta q̄daz ꝛ libera segregata ab oī ꝓcreatiōe mortali oīa sentiēs ꝛ mouēs añ cuū. Anicus q̄z Seneca q̄ ex romanis accerimus stoicus fuit se penumero summū deū merita laude ꝓsequit. Nā in exhortatiōibꝫ ait. Ꝫ cū ꝑma fundamēta molis pulcritudi ne iaceret. ꝛ Ꝫ ordine q̄ neq; maiꝰ q̄q; natura nec melꝰ vt oīa sub ducibꝫ suis irēt. q̄uis ipe p totū corpꝰ intēderet tm̄ mīstros regni sui deos genuit. ꝛ q̄z mlta alia ō deo nr̄is silia locutꝰ est. Nec oīa Lactāt⁹ deos appellat angelos genitos. i. creatos a deo. Sybillas idem ponit fuisse decē diūsis tpibꝫ ꝛ in diūsis locis. Et oēs hę Sybille vnū deū pdicāt. maxīe eryctheā q̄ celebrioz inter ceteras ꝛ nobiliōr habet. vnde inqt vna ex eis. ilq; amplissimꝰ increatꝰ. Alia deꝰ vnꝰ solꝰ eminētissimꝰ q̄ fecit celū atq; solē stellas ꝛ lunā frugiferāq; terrā ꝛ tumores aque pōti. Alia Sybilla ipm q̄ est solꝰ colite ꝓncipem creatorē mūdi q̄ solus est in seculū ꝛ a seculo fec. Auicenna ethnicꝰ etiā ī metaphisica sua tractatu. viij. sic ait. Manifestū ē q̄ ꝑmꝰ nō hz genꝰ nec q̄ditatē nec q̄litatē nec q̄ntitatē. nec vbi nec q̄n nec situ sibi nec ꝟsū q̄ est altissimꝰ ꝛ gl̄iosus. co q̄ nō hz diffinitiōez. ꝛ q̄ nō pt fieri ōmōstratio ō oī q̄ ē. imo sūt sig̃ ō eo manifesta. Cum aūt ō sig̃ eꝰ certitudo. rō nō ō sig̃ nisi ꝑ ꝙe loq̄ndo per negationē ꝓsimiliū ab ipo. ꝛ p affirmatōez relationū ad ipm. q̄z oē q̄ ab ipo ē ꝛ nō ē cōicare ei q̄ ē ab ipo. ipe ꝟo ē oīne q̄ est. ꝛ tm̄ nō est aliq̄d ex his. Hec ille.

Descēdam⁹ ad nr̄os .J.II. et de sacra scriptura non oportet multa ponere q̄z tota plena est attestatiōe vnⁱ deitatis ꝛ trinitatis ꝛ pfectionū eⁱ. Solū vnū ponam⁹. ipe Moysi apparēs in rubo ardēti ait. Ego sum q̄ sum. Ꝫ nomē meū. Ubi Hiero. Dīs creatura nō esse dici pōt. q̄z mutabilē est. ꝛ sic rō est. q̄ꝫ pr⁹ erat cū sit mutata saltem cogitatu vel affectu. deꝰ aūt tm̄ est. q̄z īmutabilis oīno est. Ipe est vt ait Dyoni. arcbanū bonū rōni oī supessentialē. vnitas vnifica. oīs vnitatis sup essentialis essentia intellectus suisibil⁹ inscrutabil⁹. Ipe est vt ait Greg. nazan. cui rum oīne tps supgredīēs. Ipe ē vt ait Aug. quē amat oīne q̄ꝫ amare pōt siue sciēs siue nesciēs. Ipe est quem nemo amittit nisi deceptꝰ. quē nemo q̄rit nisi admonitus. quē nemo inuenit nisi purgatꝰ. Ipe est cui nos fides excitat. spes erigit. charitas iūgit. Ipe ē p quez oīa sine eo nihil essent. ꝛ tendunt ad esse. Ipe est vt ait Bern⁹. q̄ ad vniūsum spectat finis. q̄ ad delectationē salꝰ. q̄ ad se ipe nouit. Ipe est nō minꝰ puerꝰ pena q̄z humilitate. Est enī rōnabilis q̄dam ecstatis directio. inconuertibil⁹ atq; indeclinabilis q̄ppe attingēs vbiq;. cui illius oīs inictas ꝓturbet necesse est. Ipe est longitudo ꝑter eternitatē interminabilē. latitudo ꝑter charitatē imēsus rabilē. sublimitas ꝑter maiestatē inattingibilē. pfundus ꝑter sciam inscrutabilē. Nec fm apl̄m scri cōprehēdūt Inno. iij. in ꝓsilio generali inqr. Firmiter credim⁹ ꝛ simpliciter ꝓfitemur. q̄ vnꝰ est solꝰ deꝰ verꝰ eternꝰ imēsus ꝛ cōmutabil⁹ incōprehēsibilis oīpotēs ꝛ ineffabilis pater et filiꝰ ꝛ spūsscūs. de sūm. tri. ꝛ fide cath. in pn. Jraq; discere de deo fm subam q̄d est impossibile est. Uñ ꝛ Damas. dīc q̄ de deo scire possum⁹ q̄z est. ꝛ nō q̄d est. melius q̄z inotesci pōt ab oīm rez latiōe. ꝑterea dicit etiam Dyoni. q̄ affirmatiōes in diuīs sūt incōpacte. negationes vere. Dicere enī de deo q̄ sit bonꝰ sapiēs misericors impropria locutio est. q̄z has qualitates pdicam⁹ ō aliquo ꝑut intelligim⁹. Intelligim⁹ ista aūt esse accidēs in subiecto in quo sūt. ꝛ in deo nullū est accidēs. sed substātia ꝛ bonitas sūt essentia sua. ꝛ cū negamus deū esse corpꝰ vl̄ visibile aut mutabile ꝛ hmōi. ista vera ꝛ ꝑpia sunt. Ira aūt deꝰ est vnꝰ in essentia ꝛ trinꝰ in pſonis. vnitas est. ne differētia ꝓrarietatē. ꝓrarietas pugnam. pugna corruptionē inducat. Trinꝰ aūt ne solitudo aut singularitas eū vel minꝰ poterē vl̄ minꝰ bonū vl̄ etiā minꝰ felicē oñdat. Pr̄ nāq; fontal⁹ oīm bonitas. q̄ voluit et potuit filiū dilectū genuit cui brītudīs sue delitias plenissime cōicauit. nō enī inopi dādo subueīt. ꝛ ipam copiā genuit. nō quidē materialr vt homo hoīem genuit (blasphemiū est enī talia ī deo cogitare) sed sic sol generat radiū. ꝛ mēs hoīs eructat seu generat ꝟbū. Sic ego dait deꝰ Esa. vlti. ꝺ alijs generationē tribuo sterilis per mancbo. q. d. nō. filiū enī mihi ꝓsubstantialē ꝛ coequalē et cocternū generabo. sic splēdor solis cocternꝰ esset soli si sol esset eternꝰ. ꝛ generationē eⁱ ds enarrabit. Esa. liij certe nllꝰ ilpārti. ſ. q̄ ad modū. ꝺ dei filiꝰ est. Et ꝺ sapiēcia. veritas. ꝟbū. figura ꝛ splēdor pr̄is eⁱ. imago pfectissima p quā ipe secretissimꝰ dignis animis inotescat. per hūc etiā oīa facit. nō quasi p organū misteriale. ꝛ naturali ꝛ subsistēte nature ꝛ ꝛtute. sic ignis lucet eo. q̄z ex eo puenit lumē. Ne aūt īmoderata esset generatio filiꝰ nō genuit ꝛ ab vtroq; procedit spūsscūs vt ambo se mutuo diligētes tertiū ꝓdiculū haberēt. cui charitatis sue delitias oīno cōicarēt. in q̄ etiā vl̄ p quē creature rōnales ꝓsp̄ modulo sue capacitatis eisdē ꝑticiparēt ipe enim spūsscūs amoz est patris in filiū ꝛ filij in patrē vtriq; cōiungēs nosq; subiungēs. Nec amor iste est talis qualis est noster. sicut nec verbum dei est. sicut nostrum

verbum accidens. incipiens et deficiens. sed amor ꝓsonā subsistēs. nec ꝓncipiū bñs nec finē. ȝ eternꝰ. Ām ḡ ad summū bonū ḡnet summa ꝓfectio ⁊ summa iocanditas filiꝰ a patre ꝓcedit ꝑ modū generatiōis. q̄ est cmanatio ꝓfectissima ⁊ spūssctūs ab vtroq; ꝑ modū liberalitatis. hec iocūdissima atq; gratissima. nihil enī iocundius dꝰ q̄ diligere ⁊ diligi. hīq; delitijs fruī cōmunib; nec vlius boni possessio iocūda sine socio. Primū ⁊ ꝓpriuz Est aūt spūssctūs equalis vtriq;. qz a sūma liberalitate aūt deꝰ. qz donū increatū est. Est aūt sūmū bonū. ꝓcedere vñ ⁊ summū bonū est. Est ꝓpriū mōstrari mysterū trinitatis. ⁊ si demōstretur vnitas diuine essentie. exēplū etiā trinitatis vnꝰ substātie nullū in creatura satis expssum iuenīt in igne trī maxīe apparuisse legīt. qz in eo simul tria ꝓsistunt. s. ignis. splēdor. et calor. ⁊ vnū lumē sunt. q̄ cū inscpabilr operāt. igni trī attribuīt vstio. splēdor. illuminatio. calor calefactio. sic aūt tota trinitas sui ꝓfectiōe equalis est vt exceptis ꝓpriet. ꝑsonalib; ꝙlibet quicq̄d de vna ꝑsona dr digne ō trib; intelligat. vt creare iustificare. illuminare. saluare ⁊ hmōi. Notiōes aūt ꝑsonaꝝ sūt paternitas. filiatio ⁊ ꝓcessio addūt ⁊ alie due. s. inascibilitas ⁊ cōspiratio. Hec aūt q̄ de mysterio scē trinitatis verissime dicta sūt. nulla efficaci rōe demōstrari possūt. vl aliq; ꝓpria similitudine declarari. sed necessario credi dēt. ḡa in hoc meritū fidei ꝓsistit. ⁊ inq̄sitio ꝑ rōnem ad remeritatē ḡnet. Ūñ Bern. Trinitatē in vnitate iuestigare temeritas est. credere pietas est. nosse vita eterna est. Non aūt solū vtilr ō credit. ſz et valde rōnabilr nō leuit. Ūñ in li. de tri. Richar. ait. vtinā attrēderēt iudei. vtinā adcrederēt pagani cū quāta facētie seueritate. (als serenita) te) ꝑ hac ꝓte ad iudiciū diuinū poterimꝰ accedere. nō ne cū oī ꝓfidētia deo dicere poterimꝰ. dñe si error est in hac nra credulitate a teipo decepti sumꝰ. nā ista tantis signis ⁊ pdigijs ꝓfirmata sūt ⁊ talib; q̄ nō nisi ꝑ te fieri possunt. Et certe a sūmo scritatis viris sūt nob tradita cū sūma ⁊ autētica attestatiōe. pbata teipo coopante et ꝓfirmāte seq̄ntib; signis. Nec ille. Ō autem oīb; etiā vilissimis reb; maxīe de regib; hoīm patet ꝑ Augu. de ci. dei. li. vij. Deꝰ sūmꝰ ⁊ verꝰ cū ꝙbo suo ⁊ spū scō. q̄ tria vnū sūt. deꝰ vnꝰ oīpotēs creator ⁊ factor oīs aīe atq; oīs corpis cuiꝰ sūt principatiōe felices oēs q̄ sūt in ꝙritate nō in vanitate felices. Qui fecit hoīem rōnale aial ex aīa ⁊ corpe. Qui cū peccantē nec ipunitū esse ꝓmisit. nec sine misedia cū dereliqt. q̄ bonis ⁊ malis eriaz essentiā cū lapidib; virā seminalē cū arboribus. virā sensualē cū pecorib; virā intellectualē cū solis angelis dedit. a quo est oīs spes ⁊ oīs ordo. a q̄ est mēsura nūerus cuiusq; estimatiōis est. a q̄ sūt semīa formaꝝ ⁊ forme seminū. morꝰ seminū atq; formaꝝ. q̄ dedit ⁊ carni originē et pulcritudinē valitudinē. ꝓpagatiōis fecunditatē mēbroꝝ dispositionē. salutē ꝙcordie. Qui ⁊ aīe irrationali dedit sensū mēoriā ⁊ appetitū. rōnali insup mentē intelligentiā ⁊ volūtatē. q̄ nō solū celū ⁊ terrā nec solū angelū ⁊ hoīem. sed nec exiguī ⁊ ꝓtemptibilis aialis viscera. nec herbe floscul̄. nec arboris folū siue suaꝝ ꝓpriū ꝛc. Hec ille. Ō deus sterit ⁊ stat quinq; modis.

Sciendū etiā q̄ deꝰ .ℸ. III.

sterit ⁊ stat seu existit in reb; q̄nq; modis fm Alinē. li. speculi bistoriaꝝ. s. ꝑ naturā. ꝑ gram. ꝑ gl'iam. ꝑ vnionē. et ꝑ loci circūscriptionē. Et ꝑ naturā tripl'r. s. potētionaliter ꝑsidēdo. ꝑsentialr cognoscēdo. essentialr substētando. ⁊ sic in oīb; ꝑ gram existit tripliciter. s. in habitatiōe vt in iustis hoīb; apls ad Ephe. iij. c. habitare xpm ꝑ fidē in cordib; vris. Efficatia vt in sacris. Mysterio vt in colūba sup xpm apparēte. Per gl'iam tripl'r existit in bris. s. in vt rōnabili inḡtū est veritas ꝑ cognitionē. in ꝓcupiscibili inḡtū est bonitas ꝑ delectationē. in irascibili inḡtū est potestas vel maiestas ꝑ reuerentiā. Per vnionē tripl'r inest. s. ꝑ humanā naturā in xpo ad carnē trī. vt in sepulcro. ad aīaz trī. vt in inferno. Per loci circūscriptionē siue corpalē pñtiā tripl'r. s. in vtero virginis ꝑ ꝓceptionē. i mūdo ꝑ eruditionē. i celo ꝑ dextre pris cōsessionē. Est ḡ deꝰ in oīb; nō ptial'r diuisus. ſz ybiq; totus. intra oīa nō inclusus. ex oīa nō excusus. sup oīa nō elatꝰ. infra oīa nō depssus. fm Grego. in moralib;.

De brītudie hois. s. in q̄ ꝓsistat. Cap'm. iij.

Grandus secundum Pe. de palu. in. iij. dis. xlix. arti. viij. q̄ cū beatitudo noīet bonū ꝓfectū illius q̄ dicit brūs. sic aliq̄d dicit bonū alicui dupliciter. sic brītudo alicuius dicit dupliciter. Dicit enī bonū alicuiꝰ dupliciter. Uno mō extrinsece solū ꝑ modū agētis vl obiecti. sicut ignis dicit bonꝰ frigescēti ꝑ modū agētis vel efficiētis. qz. s. causat calorē in eo qui est sibi bonꝰ formalis. ⁊ viro: est oculo bonꝰ ꝑ modū obiecti. Alio mō dicit bonū aliq̄d alicui formalr ⁊ intrinsece. sic sanitas est bonū homini. q̄ ad corpꝰ. ⁊ scientie ⁊ ꝙtutes sūt bona aīe quā ꝓficiūt formalr. Sil'r brītudo hois dicit dupliciter. Uno mō illō q̄ beatificat hoīem solū extrinsece ꝑ modū agentis vel obiecti. Alio mō illō q̄ beatificat hoīem formalr ⁊ intrinsece tanq̄ ꝓfectio sibi inherēs. comparādo autē has duas brītudines ad iuicē magis ꝓprie dicit brītudo hominis scḋa. s. illō q̄ beatificat hoīem. s. formalr ⁊ intrinsece q̄ illō q̄ beatificat hoīem solū extrinsece. Huiꝰ ratio est qz illō magis dicit brītudo nostra quo magis ꝓprie dicimur brī. sed ꝑ illud q̄ formalr nos beatificat magis ꝓprie dicimur brī q̄ ꝑ q̄cūq; extrinsecū. Denoiatio enī formalr semp est magis ꝓpria q̄ quecūq; alia. qz ī eo q̄ sic noīat est vere ⁊ ꝓprie res nois. sicut aial ꝓprissime dicit sanū qz in eo est sanitas a qua denominat sanum nō ita ꝓprie dicit medicina sana. nec aīal dicit sanū rōne medicine. sed hō denoīat brūs formali denoiatione a beatitudine q̄ ꝓfectio in eo existens. ab obiecto aūt ⁊ ab efficiēte nō dicit formali denoiatiōe brūs. qz beatitudo q̄ est obiectū vel causa agēs nō est in noīe sed est de nominatio solū extrinseca. ḡ. rē. Itē qz illud ꝓprie dicit nostrum q̄ est nobis magis vnitū. sed beatitudo q̄ est in nobis formalr ⁊ intrinsece est nobis magis vnita q̄ beatitudo q̄ solū habet se ad nos extrinsece ⁊ obiectiue. qz illa nō attingit a nobis nisi mediāte brītudine formali ergo illa formalis ⁊ intrinseca est magis brītudo nostra et fm ea magis dicimur brī q̄ illis rōnibus illa formalis magis dicit beatitudo nostra q̄ obiectiua q̄ deꝰ est. rōnabsolute loq̄ndo magis illa obiectiua est ⁊ dicit beatitudo qz deꝰ est obiectū nre beatitudinis est magis ꝓprie ⁊ vere beatitudo q̄ beatitudo nostra illa formalr intrinseca.

Brītudo boīs

Brītudo formalis

Scḋo sciēdū fm Pe. vbi. s. q̄ brītudo formalr ⁊ subiectiua essentialr dicta nō ꝓsistit in aliqua ꝓfectiōe corporali. ⁊ ratio huiꝰ est. qz de rōne huiꝰ beatitudinis sic accepte est q̄ ipa sit optima ꝓfectio hois ad quē oēs illi ꝓfectiones ordinant sicut ad finē. sic enī noīe beatitudinis vel felicitatis oēs vtunt tā phi q̄ theologi. Dicit enim phs. j. ethi. q̄ felicitas est oīm optatoꝝ summū bonū. et infra dicit. q̄ ipam volumꝰ ꝓpter se alia aūt ꝓpter ipam. Exḋ pōt sic argui. illa ꝓfectio q̄ nō est summe bona nec ꝓpter se volita. sed ꝓpter aliā meliorē nō pōt habere rationem brītudinis. sed oīs ꝓfectio corpalis est hmōi. q̄ rē.

Exemplū trinitatis.

Maior declarata est.sed minor ꝑbat. qz sicut se habet corp⁹ ad aiam.sic se habēt ꝓfectiões corpis ad ꝓfectiões. aie.qz sic se hñt ꝓfectibilia ad ĩuicē.sic se hñt ꝓfectiões corũ ꝫ corp⁹ est ꝓpter aiam ⁊ naturaliꝝpa materia ꝓp̄ formam tanꝯ ꝓpter aliquod melius.⁊ hec fuit minor.⁊ sic ꝓz ꝯclusio ⁊ p̄ idē ꝓz ꝙ aie ꝓfectiões q̄tũ ad ꝓtē sensituā q̄ est rot⁹ ꝓiũcti nō ꝑnt bre rōnē britudis.qz sicut se habet sensus ad intellectũ.sic se habet ꝓfectio sensitiue ꝓtis ⁊ appetit⁹ correspōdētis ad ꝓfectionē intellect⁹ et volũtatis.sed in hoīe sensus est ꝓpter intellectũ tanꝯ ꝓpter aliqđ melius ⁊ nobilius. ergo ꝓfectiones sensitiue partis sunt ꝓpter ꝓfectiões intellectiuas tanꝯ ꝓpter nobiliores ⁊ meliores.ergo in eis non pōt ꝯsistere beatitudo hoīs.Et q̄ sequit ꝙ cū ꝑs intellectiua ꝑat distinguit ꝓtra sensitiuā includat intellectũ ⁊ nobilitatē quib⁹ nihil nobili⁹ est in hoīe.ꝙ britudo ꝯsistat in optima ꝓfectione intellect⁹ vel volũtatis vel vtriusꝙ simul.

Ad beatitudinē autē ℣.I.

ꝓtinet dos aureola ⁊ fruct⁹.q̄ quidē fm̄ Pe.vbi supꝝ nō educunt de aliqua potētia naturali.qz darēt esse naturale nec sūt ab agēte naturali. Visio ergo britica et oīs forma supnaturalis accidētalis ꝓexistit in potētia passiua subiecti.qz pōt esse sine illo miraclo.Itē educit ꝑ cōsequēs de illa potētia nō naturali sed obediētiali ⁊ ꝓexistit in potētia supnaturali nō naturali.

Dos est

De dotib⁹ sciendū primo quid sit dos.vñ dicāt ⁊ cui ꝓueniat. Est aūt dos ꝓpetuus ornat⁹ anime ⁊ corpis iugiter in eterna beatitudine pseuerās.Dat aūt in hūana ꝑsuatiōe dos a patre filie sue despōsate. Un̄ cū xp̄s sit sponsus anime.trinitas aūt sit pater anime.ideo sicut a p̄re datur ei.scz aīe vt sit digna spōso.nō quidē ad vtilitatem spōsi vt in mr̄imonio naturali sed ad vtilitatē dotalem spōse ⁊ honorē spōsi.nō aūt ꝓuenit dos xp̄o fm̄ nomē qz est spōsus ⁊ nō sponsa.sed ꝓfectio dotis sibi excellentius cōuenit.s.visio.fruitio.⁊ hmōi. quantū ad humanitatē.nec angelo ꝓuenit fm̄ nomē qz non est spōsa fm̄ naturā speciei.sed ꝓfectio dotiū spūaliū.idest aīe hñ cōuenit vt visio ⁊ hmōi.sed large sicut xp̄s dicit caput angelor.sic dicit sponsus eccle triūphātis. Idē Pe.vt supra.

De tribꝫ dotib⁹

De dotib⁹ aīe cōmunis assignatio est. qz dotes anime sunt tres.Prima est visio.idest lumen glie ꝓfortans ad videndū.Scōa dilectio vel fruitio. id est charitas ꝓfecta.Tertia est cōprehēsio seu tētio.Hec respondent trib⁹ virtutib⁹ theologicis.nisi ꝙ cōprehēsio siue tentio nō dicit aliū habitū sicut species. sed ꝓditionem perpetuitatis.Itē trib⁹ partib⁹ imaginis.Itē trib⁹ viribus anime.Alia assignatio est magis ꝓpria vt videt q̄ est ꝙ sunt he tres.visio.dilectio.et fruitio.qz compbēsio siue tentio est cōmunis his trib⁹.hec tria distincta sunt re vel ratiōe specifica.Sed de paraphernalib⁹ que sūt bona iuxta dotē data fm̄ hāc parabolā. videt beatorum. sunt alia dona min⁹ p̄cipua siue sunt aureole siue fructus seu quecūcꝯ alia vt laus sufficiētia ⁊ multa hmōi.

De dotib⁹ aūt corpalib⁹ infra dicēt.Predicte tres dotes aīe possunt notari ex verbis .ps.xxxv.dicētis.Inebriabunt.s.sancti tui ab vbertate domus tue. scilicꝯ glorie supue ⁊ torrente voluptatis tue potabis eos quoniam apud te est fons vite.⁊ in lumine tuo videbim⁹ lumen.ebrietas enī dilectionē notat sanctor. Un̄ Piero. dicit de virgine Maria.ꝙ erat in ea ardor cōtinuus et ebrietas pfusi amoris.s.dei.sicut enī ebrietas trahit homīnē extra se.ita diuin⁹ amor extasim facit.Inđt Dyonisius.nō sinēt se sui amatores. Inebriabunt ergo beati dilectione.et hoc ab abundātia bonor que sunt ī domo glorie que a deo ꝓcedunt.Dilectio. fruitio. seu delectatio.notat in potu voluptatis. q̄ delectatio a deo est quia tue.⁊ ideo vera ⁊ ꝓmanens. Un̄ Bern̄. Illud est verū gaudiū qđ nō de creatura sed de creatore ꝓcipit. quod cū ꝓceperis nemo tollet a te.cui⁹ cōparatione omne pulcrū fedū.omne dulce amarꝯ.omne qđ potest delectare molestū.gaudiū enī delectatio est in creatura rationali.Hec delectatio seu gaudiū abundans est.⁊ ideo dicitur torrēte nō calice vel ciatho.ex omni enī parte gaudio circundat multiplici.Unđ dicit Hugo.ꝓuīg. Intra in gaudiū dñi tui.vt vndiqꝯ eo circūdetur ex superiori videdo deū.⁊ ex inferiori videdo infernū quē evasit ps.Letabit⁹ iustus cū viderit vindictā. id est punitionē reproborꝯ.a dextris videdo iocundā beatorꝯ locietatem a sinistris in cūctis elemētis ⁊ celis nouā venustatē.in ꝓta bonorꝯ operū meritū ꝓmiatū. extra corpus glorificatum.Erit enī facilis ⁊ ideo dicit potus. facilime enīs ibi potus sumit ad delectatiões in mundo siue temporales siue spūales ꝓuenit quis cū magno labore frequēter si quis vult delectari in cibis satis laborat in querēdo.in coquēdo.in comedendo si querit delectari spiritualiter.qđ fit ex operib⁹ virtuosis ⁊ ꝓplatione ⁊ oratione ⁊ hmōi.vtiqꝯ ꝓius oportet laborare.sed sine aliq̄ labore beati habēt ꝓtinuum gaudiū.qđ vtiqꝯ ibi est cōtinuū cū satietate simul ⁊ cū auiditate. Ps. Satiabor cū apparuerit gloria tua. et sic tollit anꝑtas. et ex hoc ne credat⁹ b̄ esse cū fastidio.sicut b accidit.qz satur fastidit cibū vel potū.vt dicit Eccl̄iastici.xxiiij. Qui bibunt me adhuc sitiēt.Et Petrus in canonica sua in quē desiderāt angeli ꝑspicere. Un̄ aūt inebriēt sancti ⁊ poretur fruitione ostēdit subdēs quoniā apud te est fons vite vñ salicet hauriunt.Eccl̄iastici.) Fons sapiētie verbum dñi in excelsis.qđ Job.dicit esse apud deū patrē scz ⁊ qđ factū est in ipo vita erat.⁊ vita erat lux hominū Ab ipso igit fonte vite ⁊ luminis illuminant⁹ vñ subdit.in lumine tuo videbim⁹ lumē.in lumie.s. glie sancti vident lumē diuinitat⁹.vnde visio est rota merces fundamental⁹.s.vt refert Aug.de ciui.dei. Visio illa est tante pulcritudinis.tantoqꝯ amore dignissima.vt Plotin⁹ philosoph⁹ sine hac quibusliber ⁊ quātisliber bonis ꝑditam aiam existimet infelicissimā.Ex hac igit visione est cognitū seu repsentatū ꝑ intellectū.⁊ tāto magis qn tomagis cognoscāt.vtqꝯ clare summū bonū cognoscāt. ideo inebriant sancti amore.Et qz fm̄ Aug.nil dulcius charitate q̄ vnit dilectū cū diligente.⁊ papue ꝓfectissimo in patria.ideo sequit⁹ voluptas fruitionis.⁊ hic est vltimus finis creature rationalis.s.britudo q̄ compbē dit in his trib⁹ dotib⁹. Un̄ dicit mgr̄ in.ij.sen.dis.). fecit deus rationalē creaturā vt summū bonum intelligeret. amādo possideret.possidēdo frueret.possessio aūt videtur ꝓtinere ad temptationē.fm̄ Alber.

Lapīn.iij.

De ꝓma dote scz de visione dei.

De visione dei.vbi sci

endū ꝓmo:ꝙ deus in ꝑnti videri non pōt et puris naturalib⁹.nisi tm̄.qnia est.quō videt ꝑbi demonstrantes ꝙ ratiões naturales deū esse fm̄ illud.Ro.j. Inuisibilia dei a creatura mūdi per ea que facta sunt intellecta ꝓspiciunt. sempiterna quoqꝯ virtus eius et diuinitas.⁊ qđ notū est deo manifestauit illis. sed ⁊ ꝙ lumē gr̄e ⁊ fidei additū lumini naturali nō pōt etiā videri quid est sed solū qz est. Lert⁹ tñ assentit his que de deo mōstrari pñt ꝙ lumē naturale ⁊ vtil⁹.qz ex ꝓmo nō est meritū. cū aīs nō assentiret. sed ex scōo meritū fidei.de qua ap̄le.). Coz.xiij. Videmus nūc ꝙ speculum ⁊ in enigmate. Nec posset videri deus q̄d est seu ꝙ essentiā.vt beati in patria ab homine in corpe ꝓstituto mortali quantūcūcꝯ elevato ī ꝓtēplatione

tione. nisi esset alienatus a sensibꝫ tam interioribꝫ ꝙ̄ exterioribus vita vegetiua tm̄ viuēs. Et rō est qz vt dicit ps̄ i li. d aia. necesse est quēcūq; intelligentē fantasma speculari. fantasmata sūt repn̄tatiua rez materialiū. dei aūt spūs est nihil bn̄s ō materia. z iō nō pōt intelle⁹ eius vtens fantasia. vt cōiter accidit. videre deū qd est. Unde z fm Tho. ij. ij. q. clxxv. arti. iij. de Paulo cū rapt⁹ fuit in ꝑadisū ad videndū deū p essentiā. vt ab oībꝫ ōr. operuit saltē q̄ esset oīno a sensibꝫ alienat⁹. si aīa erat in corpe. qđ ipe ponit i dubio. Et sic intelligit illud Job. j. Deū nemo vidit vnq̄m. z Exō. xxxiij. dixit dn̄s moysi. nō videbit hō z viuet. s. in vita sensitiua. Unde z ipe moytā in vita p̄nti fuit alienat⁹ tūc a sensibꝫ. q̄ si qs vellet i telligere ō visione q̄ fit p oculos corpales ad ifram. Uez est dere pōt p essentiā. Et rō ē qz sīlitudo seu species rei vise qua videt est res corpalis. de⁹ aūt est spūs purus. nec potētia sensitiua est capax seu susceptiua rei spiritualis vnūqōdq; enī recipit i altero p modū ei⁹ fm pbm. Sed Hugo i mozal. posit Job. in cell. dat aliā expositionē illi⁹ auctoris. vt. s. hō viuēs. id est fm sensualitatē. vtiq; sic hic nō videt deū visione gustatiua. ita nec i patria visione fruitiua. qz nō saluabit. nec est ꝓtra p̄dicta qđ ait Jacob Gen. xxxij. Uidi dn̄m facie ad faciē. Et Esa. vj. Uidi dn̄m sedentē sup soliū excelsum ꝛc. Hāc illę visiones fm Tho. Hugo. z alios nō fuerūt visiones diuine essentie sed in subiecta creatura. Apparebant enim angeli in forma aliqua excellenti corpali repn̄tantes dn̄m. vñ deno minabant ab eo quē repn̄tabāt. In patria aūt videntes sancti deū clare z p essentiā fm illud. j. Joh. iij. c. Cū apparuerit videbim⁹ eū sicuti est. Et. j. Cor. xiij. nunc facie ad faciē. supple videbim⁹. z h̄ p lumē glie. vt dicet ista nō tm̄ comprehensiue. vt. s. posset aliqs brūs comprehendere totū qđ est de⁹. Unde Hiero. ō de deo. magn⁹ ꝙsillo z incomprehensibiliter cogitatu. Nec etiā aīam xpi. Unde dicit ps. in psona xpi. Mirabilis facta est sciētia tua ex me ꝙfortata. z nō potero ad eā scz puenire. Rō buti⁹ est. vt dicē Pe. de palu. in. iij. dis. xlix. arti. j. qz illō qđ est ꝓpriū superioris nature tangit p se z primo puenientes ei se habet triplicit ad inferiorē naturā. Uno mō sic. q̄ fm esse debilissimus ei ꝓueniat p naturā. Alio mō vt fm esse magis ꝑfectū ei ꝓueniat p motū illi⁹. Tertio mō fm esse ꝑfectissimū z sic nō est ei cōicabile nisi cōicaret natura. sic aer ex natura sua est tepide calid⁹. sed ab igne fit feruide calid⁹. nō autem est cognoscitiu⁹ dei quantū ad qz est. sed p lumen glie. vñ videndo cognoscit qđ est. id est essentiā dei. nullo aūt mō pōt comprehendere deū nisi deificaret. qđ est ipossibile. sed sol⁹ de⁹ comprehendit ipm. ō qua noticia comprehensiōis ōr Matth. xj. Nemo nouit filiū nisi pr̄. neq; pater qđ aut ap̄ls. j. Corin. ix. Sic currite vt comprehendatis. s. deū. nā dupl'r ōr de⁹ comprehendi. vno mō attingendo ad id qđ tendit. z de h̄ loquit ap̄ls. z tm̄ sctī dicunt cōprehēsores respectu currentiū ad beatitudinis p fruētia bona opera ꝓpter q̄ dicunt viatores. Alio modo dicit aliquid cōprehēdi vt totū capiat qđ est. z sic deus dicit incōprehēsibilis a nobis. extra de sum. trī. c.).

Quō sit ista visio btā .ꝟ.i.

Circa qđ dicē Pe. de palu. in. iij. vbi. s. q̄ nō est p speciē scz intelligibilē. sic sūt spēs intelligibiles. qbꝫ hō intelligit i p̄nti. vl' sic spēs indicte intellectibꝫ angelorꝫ ab intuitio creatorꝫ. qbꝫ meditatibꝫ intelligūt creaturas vltra ilū modū q̄ eas cognoscūt i ꝙbo. Hāc cū sctī dicunt. q̄ h̄ de⁹ videt p fidē. i patria p spēm. nō loquunt ō tali spēcie intelligibili. sz appellāt spēm dei essentiā ei⁹. q̄ z alio mō ōr facies. nō ꝓprie cū facies sit corpis z de⁹ sit incorporeus. sz p similitudinē. qz cognitio bois i facie est clara et plena ei⁹ cognitio fm corp⁹ h̄. aūt cognoscitur quasi ex posttergo. id est imperfecte. Unde ipe dixit Moysi Exō. xxxiij. posteriora mea videb. faciem aūt meā videre nō poteris viuēs. s. vsu sensuū. Nō q̄ p spēm intelligibilē videt de⁹ in patria qđ pbat sic. Si i visiōe beatifica eēt species. aut ibi esset ꝓpter agere. aut ꝓpter recipe. aut ꝓpter repn̄tare. aut ꝓpter determiare. sz ꝓpter nullū eoꝝ ibi reqritur. q̄ frustra ponit. Maior ptz. qz spēs nō pōt fuire ad cognitionē nisi aliq̄ istoꝝ modoꝝ. Minor ptz q̄tū ad sigl'as ptes p ordinē. Primo q̄ nō est spēs in patria q̄ ad visionē beatificā ꝓpter elicere actū. tū qz ōs immediate efficere pōt qcqd agit alio mediāte. tū qz creatura nō pōt ꝓcrearev'l saltē nō est sibi cōicatū creare instrumēt aliter quō ꝓpter ad h̄ q̄ ꝓducat beatitudo q̄ est qđ supnaturalissimū. tū qz illo posito de⁹ nō immediate p seipm beatificaret. Secō nō reqrit talis spēs ad dispositionē passiue. qz de⁹ pōt imp̄mere ꝑfectionē sine omni dispositiōe que nō est vniuersal'r z p se receptiua ipius. Spēs aūt cognoscibil' nō est sic p se susceptiua cognitiōis. sic potentia cognitiua. tū qz nō posset in aliq̄ cognitio vbi nō esset spēs sic vbi nō est potētia cognitiua. tū cū in deo sit cognitio sine specie. nō aūt sine intellectu z in angelo respectu sui. Tertio nō requirit spēs ad repn̄tandū. tū qz beatitudo patrie q̄ est ō p̄nti a dei nō pōt esse p illō representatiuū qđ equal'r est p̄nti z absentis existētis vl' nō existētis. hmōi aūt est talis species. tū qz ꝓtractio ad esse limitatū plus distat ab esse illimitato q̄ ꝓtractio ad esse ꝓpriū materie z a separatis a materia z ꝓtractio adhuc z nūc ad esse vniuersale. sed ꝓpter h̄ spēs sensibil' nō repn̄tat vniuersale nec intelligibil' accepta a fantasmatibꝫ directe pōt repn̄tare intellectui ꝓpriū ꝓducto qđditatem substātie separate. q̄ mīromin⁹ species creata pōt repsentare qđditatē increatā. Quarto non requirit talis spēs ad determinādū. qz ly deus sit agēs vniūsale. tū seipm determinet vñ illi⁹ obiecti determiate cognitionē imprimit cui⁹ vult vl' sui vl' alteri⁹. ꝓpter qđ nō indiget in suo passiuo determiare alio sic indiget celum vel intellect⁹ agēs. visio aūt btā est a solo deo effective saltē p̄cipal'r vñ nec ꝓpter h̄ spēm reqrit. sed visio ista est p lumē glorie. Circa qđ dicē idē Pe. vbi. s. q̄ ad videndū deum clare z brīfice requirit lumē i intellectu habituale ō potētia dei ordinata z q̄ ita est de facto. z hec est cōis opinio q̄. pbat triplicit. Primo q̄ sit ꝛgruū. qz oīne qđ videt in lumīe videt. z h̄ est naturale intellectui. vt in lumine intellect⁹ agēntis q̄ est habitus vt lumīe videat q̄cquid videt. vñ qz gra nō destruit sed pficit naturā. ideo mediāte habitu lumīs ꝛgruū est intellectū beatificari. Secōa rō quasi eadē est gra pficit naturā fm modū ei⁹ qz ergo volūtas z intellect⁹ nata sūt pfici actu ꝑfectissimo mediāte habitu quo fit ei cōnatural' actus. inde est q̄ isto mō in beatitudine supnaturali quasi natura pficitur. qz esset p habitū supremū puta sapientie. Tertio pbat ex h̄ q̄ charitas nunq̄ excidit. mīr est aūt valde q̄ intellect⁹ sit actus ꝑfectus sine habitu si in sua voluntate esse nō potest. qz volūtas est magis determiata q̄ intellectus ꝓpter qđ oēs ponūt in intellectu habitū. sed in volūtate nō omnes ponūt. quia determinato intellectu determinat volūtas necessario. si ergo in patria nō potest esse fruitio in volūtate sine habitu charitatis. saltim de potētia ordinata. multo magis nec visio in intellectu sine lumine glie. fm illud. pō. In lumine tuo videbimus lumē. s. deitatis in lumine glorie habituali infuso intellectu. De potētia aūt absoluta potest haberi beatifica visio sine tali lumine habituali. sed nō de ordina-

ta. Et ſi arguaſ ꝓtra ſic.agentis liberaliſſimi eſt cõmunicare patiẽti oñe illõ cui⁹ eſt capax. ſi ḡ intellect⁹ ſine habitu lumĩs eſt capax brũtudinis de potẽtia abſoluta ergo diuina liberalitas ſine tali habitu beatitudinẽ cõmunicat. Rñ.q agẽs liberaliſſimũ cõmunicat cognitioni modo ꝛ nõ omni mõ ſibi poſſibili de potẽtia abſoluta bona ſua. Qui enĩ põt ſaluare ſine ſacramẽtis.aut ſine incarnatione.aut facere oẽs effectus ſine cauſa media.ꝛ accidẽs ſine ſubiecto mauult trñ ſic ordinate facere iſta ꝓpter ꝯgruitatẽ nõ ꝓpter neceſſitatem.

Quid videaſ in deo .ſ.II.

vere ꝛ ꝯgrue in vita btã dicendũ. Equidẽ videſ dare diuina eſſentia ab oĩb⁹.ꝛ b̃ eſt denarius datus oĩb⁹ laborantib⁹ in vinea dñi. Math.xx. Jn denario enĩ deſigt ex imagine regia diuina maieſtas.q̃ videſ. ꝛ in numero denario qui eſt ꝑfect⁹ oĩs ꝑfectio ꝛ in rotũditate eternitas. Videt trñ diuinã eſſentiã vn⁹ alio limpidius.qui ſcz b̃ deũ amault ardenti⁹. Sicut enĩ b̃ in pñti eandez rem cognoſcit.vel videt pleni⁹ quantũ ad plures ꝓprietates ꝛ circũſtãtias eius qui acutiozẽ intellectũ vel viſũ baber. Et hec eſt varietas manſionũ. Videſ aũt ab omnib⁹ dare vnitas diuĩe eſſentie in trinitate ꝑſonaꝝ. ꝛ q̃ modo fil⁹ eternal⁹ generaſ a ꝑre ꝑ modũ ꝟbi ꝛ ſpũſſanctus ꝓcedit ab vtroq ꝑ modũ amoris.qõ myſterũ hic credi põt ꝛ debet.demõſtrari nõ valet. Unde dixit xp̃us. Joh.xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcãt.ecce viſio.te.ſcz patrẽ ꝛ quẽ miſiſti ieſuz xp̃m.ſ.filiũ tuũ. Miſſio ei⁹ eſt incarnatio eius facta a ſpirituſcto. nõ ope humano. et ſic notaſ trinitas ꝑſonaꝝ ſolũ deũ.id eſt vnũ deũ eſſe tres ꝑſonas dictas.vbi oſtendit⁹ vnitas eſſentie b̃ videre ꝛ cognoſcere dare eſt vita eterna. Et de potẽtia dei ordinata vna ꝑſona in diuinis nõ põt cognoſci ſine alia. qz relatiua ſũt ſimul naturali intelligẽtia.nec ꝑſona ſine eſſentia.ſicut nec b̃ bõ ſine humanitate.qz eſſentia eſt de ꝟſtitutiõe ꝑſone nec eſſentia ſine ꝑſonis. qz debem⁹ videre quid credimuſ.nec eſſentia ſine re q̃ eſt ꝑſona etiam de potẽtia abſoluta.qz ſũt idẽ re. De potentia aũt abſoluta dei videſ q diuĩa eſſentia poſſit dare videri ſine b̃ q in ea videaſ ratio ꝑſone cuiuſcũq.qõ multiplic⁹ pbaſ Primo ſic. Jlle qui nõ cõpbendit totaliter rẽ põt ignorare aliquẽ modũ eius ſaltẽ rõne differentẽ ꝛ cognoſcere rationẽ primã ſine poſteriori.ſ nlls intellectus creat⁹ cognoſcit eſſentiã diuinã ſub omni ratõe qua eſt cognoſcibilis.alias nõ poſſet ei fieri aliqua reuelatio de nouo nec ꝑ conſequẽs cõpbendit.Scõo pbatur ſic.nõ plus differũt attributa ad inuicẽ q̃ eſſentia ꝛ ꝑſona. ſed illa poſſunt ſine inuicẽ cognoſci.alias cõpbẽderenf. ergo ꝛẽ. Tertio ſic nõ min⁹ differt eſſentia ꝛ ꝑſona q̃ idea. cũ illa ſolũ reſpectũ rationis addat hec realẽ. Sed põt videri eſſentia ſine b̃ q videaſ idea.qz dicit philoſophus in libro de mẽoria ꝛ reminiſcẽtia q imago põt ĩtelligi fm qõ quedã res eſt ſine hoc q intelligaſ fm qõ ẽ ſilitudo. et mꝛ magis res q̃ nõ eſt facta ad b̃ q repſentet.ſic vt eſt eſſentia diuĩa.ergo ꝛẽ.trñ vt dictũ eſt de potẽtia ordinata nõ videſ eſſentia diuina ſine ꝑſonis. Videnf ꝛ in ipſo deo eius attributa.vt potẽtia.ſapiẽtia.bonitas. et oẽs ꝑfectiones.que quidẽ nõ ſunt accidẽtia vt in nobis ſed ſunt ipſa diuina eſſentia. Non oportet ergo ibi doceri de deo qz oẽs plene noteſcũt etiã minim⁹ magis q̃ hic in mũdo cuicũq doctor ſanctus. Unde Jeremie.xxxi.c. dicit. Jn illo die.ſ.gloꝛie nõ docebit vnuſquiſq primũ ſuũ dicens.cognoſce dñm.omnes enĩ ſcient me a maiori vſq ad mĩnimũ dicit dominus. Jtẽ vident ſancti in deo viſionẽ ſuam.id eſt ſeſe videre.nam viſio dei eſt ꝑfectiſſima viſionũ.nõ aũt eſſet ꝑfecta niſi reflecteret ſupſe.ꝛ videntẽ potẽtiã habitũ. ꝛ omnia ſuper omnia que reflectunf viſiones perfecte ꝛ in via.

Uidetur vnitas in trinitate

Uidet at tributa

Uident et nũcaie .ſ. III.

beatoꝝ ꝛ angeli oculo intellectuali in deo humanitatẽ chriſti aſſumptã a verbo in vnitate ꝑſone. Eſa. xxxiij.c. Regẽ in decoꝛe ſuo videbũt. Uident ꝛ quomõ facta ſit illa vnio.ꝛ quõ xp̃s ſit in ſacramẽto altaris. q̃ in pſenti nullus videri poteſt. Qõ videãt ſancti in deo humanitatẽ xp̃i dicit Duran. eſſe neceſſariũ.nã nõ eſſet perfecte beatus qui nõ haberet qõ vult.ſed vult quilibet brũs videre redemptoꝛẽ ſuũ etiã fm humanitatẽ. alias eſſet ingratus nõ babẽdo iſtã voluntatẽ. Poſt reſurrectionem aũt vltimã videbũt ſancti xp̃i humanitatẽ.nõ ſolũ oculo intellectuali ſed etiã oculo coꝛpali fm illud Job.xix.c. Jn carne mea videbo deũ ſaluatoꝛẽ meũ. ſaluauit autẽ per humanitatẽ.ꝛ q̃uis dãnati in vltimo iudicio videant humanitatẽ xp̃i.fm illud Joh.xix. Uidebũt in quẽ compunxerũt.trñ inde valde cõtriſtanf.quia ſicut ꝓcelens ſenſibile ꝓtriſtat qz ledit organũ.vñ ſol in ſua ſpera aſpici nõ poteſt ſine affectiõe.ita nihil.pbibet xp̃i humanitatẽ in ſe clariſſimã. vñ ꝛ ſe eſſe delectabile fm illud Eccs.xi.c. Dulce lumẽ ꝛ delectabile eſt oculis videre ſolem ꝛ ſol iuſticie xp̃s deus noſter.tamẽ inquantũ ex⁹ ꝛ cellẽs claritas eſſet leſiua diſpoſitiõis organi nõ gloꝛioſi vt oculi damnati.vel ſi lux illa coꝛpis xp̃i demulceat de ſe.cõtriſtet ſaltẽ inquantũ viſio inimici ꝛ nocẽs cõtriſtat valde ipſos reꝓbos.vt dicãt montibus cadite ſup nos ꝛ collibꝫ cooperite nos.ꝛ abſcõdite nos a facie ignis ꝛ ab ira eius. Sed glorificati ex tali viſione percipiunt magnũ gaudiũ qõ quidẽ gaudiũ non habẽt angeli qz oculo coꝛporali quẽ nõ habẽt xp̃i humanitatem videre nõ poſſunt. Jn cuius figurã legitur Geñ.xlij.c. dixit Beniamin fratri ſuo vterino.ideſt ex patre ꝛ matre vbi alij erãt fratres trñ ex patre quinq̃ poꝛtiones pluſq̃ cereris. Joſeph ſignificat xp̃m poſt pharaonẽ regẽ egypti ideſt deũ regẽ mũdi.primus in regimine mũdi ipſe inquantũ homo ad diſpenſandũ frumenta gratiarum cõſtitutus.cui angeli ſunt fratres ex ꝑte dei patris ſicut et nos.qz vtroſq deus creauit.nobis aũt eſt frater etiaz ex parte matris noſtre.ſ.Eue vñ deſcendimus.qz ꝛ ex ea ipſe humanitatẽ accepit fm coꝛpulentã ſubſtãtiã ſumptam de virgine. Jn conuiuio ergo ſupne viſionis ꝛ refectionis. vbi tot ſunt epule quot gaudia vltra viſionẽ dei vnitatis cõem nobis et angelis.dat nobis xp̃s quinq̃ poꝛtiones.ideſt gloꝛiã quinq̃ ſenſuũ coꝛpis quã angeli nõ babent. Videam⁹ xp̃i humanitatẽ coꝛpaliter coꝛporaliter ſanctoꝝ celos ꝛ elemẽta audiamus odoꝛem⁹ ꝛ guſtemus ꝛ palpemus.et inde gaudeamus.

Uidẽt quoq̃ ſancti .ſ. IIII

in deo oĩa illa ſine quib⁹ beatitudo coꝛ nõ eſſet ꝑfecta. fm ꝑe.de palu.in.iij.diſ.xlix.arti.ij.ꝛ hec ſũt oĩa illa q̃ naturaliter et licite volũt videre.id eſt cognoſcere vt q̃dam dicãtes ſpeciey et vniuerſi. exiſtentias ꝯo ꝑticularium nõ curat homo videre niſi inq̃tum ſua intereſt. Unde cognoſcet etiã aĩa puuli baptizati in deo naturã ꝛ oẽs ꝓprietates naturales cuiuſlibet rei create magis q̃ alij quis pbus mũdi.nã nlls b̃ noſcit cõplete naturã ꝛ ꝓprietates rey. Jtẽ cognoſcẽt oĩa q̃ videre eſt ad decoꝛem et meritũ.ꝛ fm hoc qui plus meruit plura videt.ꝛ vnuſquiſq oẽs ſpecies vniuerſi quas naturaliter deſiderat ſcire videt.licet ſine his viſis eſſet beatus. Jtẽ quod pertinet ad vnũquẽq ſpecialiter videt.ꝛ ſic inferior poteſt aliquid ſcire q̃ ſuꝑior neſcit. vt ſi fiat oſo ad ſanctũ inferiorem ſeniorem nõ pertinet ſic hoc ad ſuꝑiozẽ ſicut ad inferiorem ſeniorem nõ pertinet. vñ nõ eſt neceſſe illũ ſcire niſi hoc reuelet vt ſecum oꝛet.

Sancti vi
dent pe
nas dā
natoꝝ

Item vident in deo per actum reflexum visionē suam et ex cōparatōe et fruitōem. Vident in deo penas dānatoꝝ et oculo corporali penas coꝝ. nō q̄dē in celo existentes ꝓpe mīā distātia. ſz poterūt ad placitū corporal'r de celo descendere. nō quidē ſcindendo celū ſed nō occupādo locū. ſeu q̄ miraculū z virtute diuīa erūt duo corpa ſil'. ſicut exiuit de ſepulcro eo clauſo. Videbūt amicos z ſctōs q̄s hic habuerūt in noticia ꝑ fidem: ſicut narrat Grego. in dya logo. iij. li. de q̄dā ſctō q̄ recognouit aliq̄s ſcōs in morte ſua ad ſe venientes q̄s habuerat in deuotōe. Nō ſi obij ciatur. q̄ oculus videns ſpeculū videt oīa q̄ repꝛſentant in ipſo licet nō cōprehēdat. qꝛ nullus ſenſus cōprehendit ſuū obiectū. qꝛ nec quidditatē apprehendit. Rñ. q̄ qui cōprehendit deū neceſſario oīa videt in eo. q̄ liz deꝰ nō deat: cū hoc ſit cū videre formal'r. ſ. cū hꝛe pñtez in rōne obiecti. cū rñ viſio dei habeat q̄dus. z pfectior ſit illa q̄ videt in ſe et omīa in eo q̄ illa q̄ in ſe vident. et nihil in eo pr ipſe ſe ꝓſentare ꝑ viſionē ſui tantū ſine viſiōe alio rum in illo: vt cū viſione iſtoꝝ z nō illoꝝ ſic ſibi placet. ſecus eſt de ſpeculo q̄ nō eſt volūtariū.

Sancti vt
dent oōes
noſtras.

Sz quō ſancti cognoſcāt ſeu videant oīones nrās vocales vl' mētales Dicit petꝰ de pa. in. iij. di. xlv. ar. ij. q̄ quidaz dicūt q̄ in beata z q̄dā media q̄ dꝛ reuelatoria. Et ſi q̄rat de ꝓma dicūt q̄ nō ſaltē anime ſeparate. cuiꝰ rō eſt fm eos. quia naturalē cognitio aīe ſepate eſt cōmunis bonis z malis. ſed mali nō cognoſcūt cogitatōes. nec facta viuoꝝ. ſicut dicit brūs Greg. ſumēs argumētum de aīa diuīs epulonis. q̄ igrabat ſtatū z facta fratꝝ ſuoꝝ. ergo neceſſe brō rum cognoſcūt cogitatōes vl' facta viuoꝝ. Si q̄ratur vtꝝ brī cognitōe brā cognoſcāt oēs oīones nrās vocales vl' mētales. dicūt q̄ nō. qꝛ illa q̄ q̄nq̄ cogſcunt. q̄nq̄ nō ꝓtinēt ad brām cognitōem. ſz cognitio quā hñt beati de oīonibꝫ nrīs vocalibꝫ vl' mētalibꝫ nō ſp eſt in eis. qꝛ ante q̄s oīem eas nō p̄cognoſcūt. Nec aliq̄s ponit q̄ tal'cognitio ſit ſp in eis. qꝛ ſi cognitio taliū eſſz ſp in eis. cadē rōne z cognitio oīm alioꝝ particularū ꝓtingētiū. z ſic nō indigerēt q̄ aliq̄d eis reuelareť. qđ eſt falſum cū angeli qui nō ſunt animabꝫ inferiores ꝑ reuelatōem purgētur a ſcientia m'eaꝝ rez. vt ꝓz ꝑ Dyoniſiū. vi. c. eccleſt. hie rarchie. ergo talis ꝓgnitio ñ eſt brā. z ſic ꝓz minor. Ma ior ꝓbať. qꝛ cognitio brā eſt vna cognitio ſp manens in reſpectu vnīꝰ ꝓncipalis obiecti ſp codē mō ſe hñtis. z iō eſt impoſſibile q̄ ea aliq̄d de nouo cognoſcať vbi ſit aliq̄ mutatio. vel in obiecto repſentāte vl' in ipſa actione vel in vtroq̄. ſed nulla hoꝝ eſt. q̄ z̄c. Si loquamur d̄ cognitōe ꝑ reuelatōem. ſic dicūt q̄ oēs brī cognoſcūt oīones nrās ſiue mētales ſiue vocales q̄ dirigūť ad eos. qꝛ fm Aug. ad beatitudinē req̄rit q̄ hēat vnuſquiſq; q̄d vult nec aliq̄d inordinate vult. ſz q̄libet recta volūtate vl't cognoſcere ea q̄ ad ipm ꝓtinēt. z iō brī q̄dū nulla rectitudo deeſt volunt cōgſcere oīa ea q̄ ad eoꝝ brītudinē ꝓtinent ſed oīones q̄s ad eos dirigim⁹ ad eos ꝓtinent tanq̄ ad mediatores inť nos z deū. q̄ beati illas oīones cognoſcūt et cū d̄ nō ſit de cognitōe naturali vel brā. vt probatuz eſt. Reſtat q̄ ſit de cognitōe reuelatoria q̄ ꝓtinēt ad beatitudinē accidētalē.

Alia opi
nio.

Sz poſſet ſuſtineri ꝑ iſtā opinionē q̄ cognitōe etiā brā ſancti cognoſcerēt oīones nrās. qꝛ illa viſione ſctī nō ſolū videt diuinā eēntiā ſz etiā q̄c ſed ad cos directe ꝓtinent vt ipſimet dicunt de illa opinione. q̄ illas vident. Nec obſtat q̄ illa cognitio brā ñ va riať. quia poſſibile eſt q̄ brūs a ꝓncipio ſue viſionis et beatitudinis videt in deo oēs oīones ad ſe dirigēdas in ꝑpetuum. z ſic poſtea illa viſio nō mutať. Nec obſtat ſi dicať q̄ q̄nto aliq̄d limpidiꝰ videt deum. tanto plura in ipſo videt. cōtingit aūt aliq̄ē plꝰ oꝛare ſctīm minꝰ limpide videntē deū. q̄ z̄c. Dicēdū eſt q̄ ꝓma opinio ſiue ꝓpoſitio eſt vera de viſis. q̄ ſe pficientibꝫ intellectuz. ſicut ſunt quidditates creabiles: nō de ſingularibꝫ. vl' poteſt dici q̄ ea de nouo cognoſcat cognitōe nō intēſa ſz extenſa ad plura obiecta. Nō aūt dicūt de cognitōe reuelatoria nō videť. qꝛ reuelatio eſt non de bis q̄ ſpāliť ad vnū quēq; ꝓtinēt. ſed de bis q̄ generali'r ꝓtinent ad ſtatū eccīe. de quibꝫ in via eſt reuelatio ꝓpterie: q̄ tri poſtq̄ ſunt revelata a deo vl' ab angelo ſupiori ſtatim cognoſcunt cognitōe beatifica fm q̄ſdam. ſiue igiť cognitōe reuelatoria ſiue cognitōe brā ſctī vident oīones nrās fm oēs.

Oratōes ſctoꝝ valent nob.

Ubi etiā ſciendū q̄ fm ꝑe. vbi. s. q̄ oīones ſcoꝝ ſp valent nobis q̄tenuscūq; orāt ꝓ nobis poſtulādo ſimpliciť aliq̄d fieri ꝓ nob. qꝛ cū volūtaſ eoꝝ ſit tota'r cōformis voluntati dīne nihil volūt fieri circa nos niſi q̄d deꝰ vl't fieri illud q̄d deꝰ vult fieri volūtate ꝓſequte q̄ē volūtas ſimpliciter ſemꝑ fit. Non tñ frustra orāt ꝓ nobis q̄uis nō oꝛent niſi q̄d ſcūt deū velle. qꝛ ſic effectꝰ naturales q̄ tri volēte deo euenīūt: nō euenīūt niſi mediātibꝫ cauſis ſecundis. nō ꝓpter ineffica cā potentie diuīe. ſz ꝓpt ordinē rebꝫ diuīs inſtitutū. ſic diuīa bñficia deſcendunt in nos mediantibꝫ beatꝛam angelis q̄z aīabꝫ brīs. nō ꝓpter defectū diuīe miſcōie. ſed ꝓpter ordinē diuinū ꝓuandū quo ds vult bonitatē ſuā cōmunicare inferioribꝫ ꝑ ſuperiores.

Decz oraciones dirigere ad ſanctos.

Ubi etiā ſciendū fm ꝑe. vbi. s. q̄ decens eſt q̄ oīones nrās dirigam⁹ ad ſctōs. qꝛ ſcm Dyoniſiū lex dei tatis eſt. Infima ad ſuꝑma ꝑ media reducere. ſed q̄nuz ad dona gre: beati ſunt medij inter viatores z deū. ergo eis mediantibꝫ viatores dñt reduci in deū. Et nō ſolum maiores ſed etiā mediocres et mīores ſcti ſunt a nobis exorandi ꝓpt q̄nq̄ rōnes. Quaꝛ ꝓma eſt qꝛ aliq̄n q̄s habz maiorē deuotionē ad mīoꝛes ſcōs. ex deuotiōe aūt maxime dependet oīonis effectꝰ. Scdo ad tollendū faſtidiū. qꝛ aſſiduitas eiuſdē rei faſtidiū parit. ꝑ hoc aūt q̄ alternatim diuſos ſctos oram⁹. q̄ſi in ſingulis nouꝰ feruoꝛ deuotiōis excitať. Tertio qꝛ q̄buſdā ſanctis datū eſt in quibuſdā caſibꝫ patrocinari. vt ſctō Anthonio ad extinguēdū ignē qui dꝛ infernal'. z q̄buſdā aliꝭ ſctīs in q̄buſdā aliꝭ infirmitatibꝫ. Quarto vt omībꝫ exhibeať a nobꝭ debitꝰ honoꝛ. Quīto qꝛ oīonibꝫ pluriū impetratur q̄d nō impetraretť oīonibꝫ vnīꝰ. fm illud. Multiplicatꝫ intercessoribꝫ largiatꝫ. Hñt g̃ ſancti in patria triplicem cognitionē ſeu modū cognoſcēdi res. Prīo in deo. Luꝫ eni videt dei eēntia in q̄ relucēt idee oīm creaturarum. vt res obiecte in ſpeculo: q̄ tri ideo nō differūt realiter ab ipſo deo ſicut differāt idee. i. imagines artificiatoꝝ ī mente artifīis ab eo. ſed ſunt vnū cū diuīa eſſentia. differūt aūt rōne q̄ ad nos. videntes ſctī diuinā eēntiā videt oīa que ꝓtinēt ad eoꝝ beatitudinē. vt quidditates rerum z hmōi. vt dictū eſt. nō tñ cōpꝛhendūt deū. Et iſta viſio dicit matutina ſic eſt in angelis q̄ pfectior eſt ſcda. de q̄ nunc dicet et clarior eſt. ſub q̄ includit ipa viſio diuine eēntie q̄ eſt pfectior. qꝛ in ea ꝓſiſtit brītudo. Quidā tamē diſtinguūt noīe appellātes viſionē diuie eēntie i ſe viſionē meridianā z clariorē. Scdo videt ſeu cogſcūt ſancti creata ꝓuertēdo intellectū ſuū ad ſpēs intelligibiles eis inditas ſeu infuſas in egreſſu aīaꝝ a corpibꝫ ſic ꝓcreate ſunt angel' bonis z malis in coꝝ ꝓma ꝓcreatōe. ſic etiaz in cunctis hoībꝫ bonis z malis paruis z magnis cū migrant a corpe ſpēs intelligiles infundit oīm ſpecieꝝ rez creataꝝ. ad q̄ ſe ꝓuertēdo ꝑ intellectū ītelligāt naturas rerū. qđ ſanctꝫ cedit ī gaudiū. z dꝛ viſio veſpertina. malis aūt ad penā non refrigeriū. Tertio vident ſctī aliq̄ ꝑ ſcientiā hic acq̄ſitā. q̄ vtiq; nō amittit ſz remanētibꝫ habi

tibus talium scientiaꝝ intelligere pñt ꝓclusiões talium scientiaꝝ ꝑ birus ī eis remanētes. Nec est ꝓbꝫ aut apls
1.Lor.13. scientia destruet. z loquit de statu beatifico. quia illa destructio intelligit ꝙ ad modū sciendi ꝙ uō erit ꝗs est in mūdo. nam hic intelligē nō possum⁹ nisi ꝓuertēdo nos ad fantasmata z irradiante lup ea intellectu agēte. ſz ibi nec erūt fantasmata nec exercitiū intellect⁹ agētis. Sed de brītudine supnaturali qntū ad itellectū agentē possz sic imaginari qō bñt ibi actū isto mō. ꝙ sic lux aeri respectu calozꝫ raritatis est rō actiue. sic respectu rei accipiende est rō parti ēdi z dispositio passiua. sic intellectus agens cuius respectu cognitōis vie znaturaliꝫ sit intellectui possibili ratio activa sibi imꝑmēs illā ꝑspēm vl' immediate. tñ respectu cognitōis beatifice ē ei⁹ dispositio passiua. nō tñ q intelligat ſz q possibiliꝫ intelligat. Vel pt dici ꝙ illud qō angelus intelligit ꝑ vnū intellectū. illud aīa ꝑ duos. vt sic nō pt sentire nisi ꝑ cōpositiōez ex potētia z organo subiectiue. sic nec clare pt videre deū nisi ꝑ intellectū possibilē informatū agente ꝙ est lux ei⁹. vel sic oculus illūnat⁹ videt sic intellect⁹ possibilis formaliter intellectu agēte illustrat⁹. videt tñ mihi verꝫ. ꝙ qz intellectus agens nō est ꝑfectio simpliciter. cū nō sit in deo nec in angelis ꝙ nō hz beatificū actū ēēntialē. nec actiue. quia sic est a solo deo nec passiue. ſz solus intellect⁹ possibilis sed oīs actus ei⁹ est intelligē facere circa naturaliter intelligibilia nō alia z in aīa ꝓiuncta. Nam q̄d faciat an aliquid faciat etiā respectu naturaliū intellectionū nō apparet. Constat enī ꝙ nihil abstrahit. ſz qz ipe est oīa facere qō possibile est fieri. Videt etiā ꝙ spēs abstracte añ separatoem ī influxu. ī separatōe aīe nullā intellectōez causare pñt naturaliter nisi in ꝑtute intellect⁹ agētis in q̄ apparet ipfectio spēz ā gelicaꝝ q̄ bñt ꝑtutē itellect⁹ agētis ꝑ se.

De scōa dote aīe q̄ dr dilectio seu tentio. Cap. v.

Oē secunda dote aīe q̄

dicit ſm aliqs dilectio. ſm aliqs tentio. De dilectōe patrie dr Esa. lxi. Unxit dñs cuius ignis ē in syon. z caminꝰ eius in hierlz. Syon interpꝛat specula seu speculatio: z significat ecclīam militātē in q̄ est ignis diuie dilcōnis. Hierusalē interpꝛat visio pacis z significat ecclīam triūphantē. vbi videt de⁹ sūma pax hic aūt ꝑ speclm fidei. In eccliā autē triūphātē est caminus ignis. i. abundātia z ꝑfectio caritatiꝫ ibi ꝑfectissime implet illō ꝓceptū. Deuto. vi. / Matth. xxij. Diliges do
et Lu.10. minū deū tuū ex toto coꝛ tuo: z ex tota aīa tua: z ex oī mente tua. qz sp actualiter volūtas fert in dilcōnē dei Cuz enī obiectū volūtatis in qō fert ꝑ actū dilectiōis sit bonum cognitū qñ ꝑ intellectū repsentat volūtati bonum aliqō verꝫ volūtas mouet ad ipm amādū. z qnto intellect⁹ se repsentat seu oñdit illud esse maius bonū tanto magis amat. z si ꝓtinue illud oñdat volūtati ꝑ intellectum cōtinue intelligēdo ꝓtinue amat. Cum enī in patria sancti cōtinue videant clare diuinā essentiā q̄ est infinitū bonū. z bonū vniuersale in q̄ sunt virtualiter omia bona sic effectus existūt virtualiter in cā sua omniūqꝫ rep ꝑfectiōes sic in deo. nō sicut in creaturꝫ. ſ. cū aliq defectu ſz sine aliq mixtura defect⁹ nō pt volūtas nō ferri in ipz deū bonū infinitū ꝑ dilectiōez summā ꝓtinue nō coacta violenter sed tracta naturaliter z supnaturaliter ꝑ lumē glie Et hinc est ꝙ peccare nō pñt cū aucrti nō pñt a ꝓtinua visione. z exinde a dilectione summi boni. Sz in vita p̄senti dū sancti deū ꝓtemplant z actu ꝓsiderant deū esse summū deū. z gustāt ꝑ eo tpe nō dilabūt ad alia amāda. qz nō pt mēs deū ꝓtinue speculari. ſz oportz in aliꝭ occupari dū ad alia extēdit. aliqñ mēti passione obumbrata repsentat aliqō tpale bonū. vt magnū ꝓe oīb⁹ diligendū ꝓpter vtilitatē eius vel delectatiōe sui. z volūtas sequit illud in ordine amandū. z sic deū offendit. et contra caritatē eius fac. de caritate patrie intelligit ad litterā illud. i. Lor. xiij. Caritas nunqꝫ excidit. hec est caritas ꝑfectissima q̄ ſm Dion. ad Aug. de pe. dist. iij. in hac vita haberi nō pt. qua ſz semp actualiter ferat⁹ voluntas in deū. Et aug⁹. in fi. de ciui. dei ait. ibi ſz in patria vacabim⁹ z videbimus. videbim⁹ z amabim⁹. amabimus et laudabim⁹. ſ. ex delectatione fruitiōis. hoc muꝰ nus. hic actus. hic affectus sine fine fuat. sine defectu aliquo ordo caritatis. vt z deus vnusquisqꝫ ꝑxim⁹ diligat quātū dilig end⁹ est. z qui maior in glia. vñ z in merito magis diligat quo cūqꝫ ꝓsanguineo vel amico suo i mūdo. Lañ. i. Introduxit me rex in cellā vinariā. i. ad statū glie. vbi est abūdantia vini dīni amoꝛis q̄ letificat coꝛ bomis. z ordiauit in me caritatē. i. ordinatā dedit mihi caritatē qui in pñti plus z ꝑfectius deū amauit. ꝑ me ruit etiā si in vilissimo statu fuit. vt seruus siue liber siue masculus siue femīa. siue laicus siue clericus. siue religiosus siue idiota. siue litteratus siue ꝓlatus: papa vel rex: siue ſubditus: z ꝑ oīs talis in patria limpidius deum contemplab. z magis diligit z plenꝰ fruit z delectab.

Sed q̄r ūt doctoꝛes .ij.

in quo actu principaliter consistit beatitudo. virū in actu intellectus qui est visio seu cognitio an in actu volūtatis qui est dilectio quā sequit fruitio. Rñ. pe. de pal. in. iij. dist. xlix. q. iij. ar. ij. ſcz ꝙ in patria sicut in via est duplex felicitas. ſ. speculatiua. z practica. cum quicqd ꝑfectiōis Duplex sit in via eminētius ē in patria. Loqndo ḡ de felicitate liuius contēplatiua illa ꝓsistit in actu intellect⁹. nō solū principaliter z essentialiter. ſz etiā totaliter. ſz quicqꝫ actus se habet eēntialiter. sed nec ꝓsequēter nec accidētaliter. quia nō pt sequi aliqs act⁹ volūtatis intellectū pure speculatiuū ille enī speculatiu⁹ qui nō dicit de ꝑsequibili vel fugibili nunqꝫ mouet. vt dr in. iij. de aīa. Et deinde est qō habitiby speculatiuis intellect⁹ nullus birus de mūdo correspondet in voluntate sed solū habitiby intellectus practici. sicut partiby prudētie correspondēt birus moꝛales in appetitu. Scōo possum⁹ loqui de brītudine supernali actiua. z illa ꝓsistit in actu intellect⁹ practici antecedentis. sic z oīs actus volūtatis. z in illo actu dilectionis essentialiter. et in actu voluntatis antecedēter. et in actu delectatōis ꝓsequent. vl' ſm rem si differunt re. vl' ſm rōnē si differunt rōne tantū. Ciuitas enī supnoꝛ ciuis et coꝛ felicitas consistit in dilectione dei z sui z proximi ordiata qualē illa requirit. z sic ꝑ dici beatitudo z pax et regnū dei. sed ꝓncipalitas est penes volūtatē. qz oīs cognitio practica ordinat ad volitionē sicut ad finem. qz finis practice est opus. vt dicit in scōo methaphisice.

Tertio si loquamur de beatitudine ꝑt dicit statum aggregatū. Ex ista duplici felicitate sic consistit in actu vtriusqꝫ essentialiter sed in actu intellectus ꝓncipaliter. quia illud qō est melꝰ in toto aggregato est ꝓncipaliꝰ hmōi aūt est felicitas contēplatiua nō actiua. cum ista sit ꝑt illam ſm phm. vnde cū beatitudo sit finis z nō ad operatiōem. sicut ad finē hoc est differēter. quia beatitudo cōtemplatiua est omniū actionū sui generis. z aliozum. Unde est simpliciter finis a quo. licz nō sit finis gra huius quia ꝫ est ipm obiectū. ſz brītudo actiua est finis actionum practicaꝝ. sed nō oīm simpliciter. imo ipa ordinat ad contemplationē que sine illa posset turbari. Dilectio ꝫ dei in practica alis ī patria: licz nō ordinet deū in aliud tamen ipsamet ordinat in visionē. sicut minus bonum vni⁹ subiecti ad maius aliud bonū eiusdē. Sed in hac deductiōe dubiū est. qz illa beatitudo summa nō habz fruitionē annexā. sed beatitudo minor actiua. cū tamen

dicat phus ꝙ consideratio sapientie habet mirabiles delectationes ⁊ purissimas. ſz formare illud nō est nisi mediante actu practico ꝙ dicit deū esse summū bonū. vnō summe amādū aut hmōi. Sed ꝫ primā ꝓclusionē arguit sic. Illa potētia q̄ essentialr pertinet ad imaginē hz actū qui est de cētrīa brītudinis. quia beatitudo est dei immediata habitio. eo aūt aīa ad imaginez dei est. quo eius capax ⁊ particeps esse pōt. sed volūtas est essentialiter pars imaginis. ḡ ⁊c. Si dicat ꝙ maior hz instātiā in intellectu agēte ꝙ est ps imaginis. nec hz actū in beatitudine. Dicendū ꝙ maior ꝓpositio intelligit de potentia passiua: cū beatificari sit pati ⁊ recipe. Rn̄. ꝙ ista rō bene ꝓcludit ꝙ actus volūtatis est de essentia brītudis actiue q̄ est in patria cōsistens in dilectiōe dei ⁊ ꝓximi et sui. nō enī caret illa ciuitas supnoz felicitate politica. cō cludit etiā dicta rō ꝙ est de essentia beatitudis integre ⁊ pfecte. sed nō ꝓcludit ꝙ sit de cētria felicitatis pure ⁊ speculatiue q̄ fuit pma ꝓclusio. Item ꝫ scdam ꝓclusiōem arguit sic. actus q̄ semꝑ est debitus nō est ō cētria beatitudis patrie. qz iste hz rōnē meriti. ille rōnē premij et p missi: et mercedis que nō est debita a merēte ſz merenti. Nullus enī respectu eiusdē est simlr ⁊ debitor et creditor. sed dilectio dei tam in via q̄z in patria est debita fm illud ad Ro. xiij. Nemini quicq̄z debeatis nisi vt inuicē diligatis. Nō enī pōt hō tm̄ diligere deū ān adhuc debeat. Preterea actus q̄ cadit sub p̄cepto sp est debit⁹. quia p̄ceptum obligat. Illud aūt p̄ceptū Diliges dn̄m deū tuū ex toto cor. tuo ⁊c. maxime implet in patria. Preceptū aūt ipletio est debiti solutio. ḡ ⁊c. Dicendo ꝙ act⁹ volūtatis nō sit de essentia beatitudis speculatiue ꝓcedit. ſz de practica vel aggregata beatitudie. q̄ scz cōplectit ⁊ vtionē ⁊ dilectiōem. ꝙ nō sit de essentia eī falsum est. Ad argumētū rn̄deo ꝙ caritas merek augeri. vt aucta meritū caritatis q̄ nūc est. quia qn̄ crescūt dona: crescunt et rōnes dōnoz. Et cū hꝫ est merces ⁊ pmiū respectu actus caritatis qui in ipm̄ pmeruit. Simlr si dilectio dei in patria est debita ab illa caritate pfecta. qz debet diligere quātū pōt. ⁊ tūc tm̄ pt. ḡ ⁊c. Et est merces reddita respectu meriti qd̄ pcessit. Et idē posset dici de illa visione. qz ex q̄ pōt tenek cogitare q̄ntū potest. Sciendū est ꝙ operatio q̄ est cētria beatitudinis speculatiue. nō est ꝓpter aliquā vnā operationē. qz finis speculatiue nō ē nisi veritas sed operatio q̄ est cētria beatitudis practice ē ꝓpter speculationē. sicut felicitas actiua nō est ꝓpter ꝫcēplatiuā. q̄libet autē p se sumpta ꝓpter aggregatū ex vtraq̄ sic q̄libet ps est ꝓpter totū. vt aīa ꝓpter hoīem ⁊ nō solū ꝓpter corpus.

Contra tertiā ꝓclusionē supra positā. s. q. beatitudo resultans ex statu aggregato. ex speculatiua ⁊ practica arguit sic. Beatitudo ꝓsistit in optima operatiōe. ſz optima et min⁹ pfecta. ḡ ⁊c. Rn̄deo ꝙ verē ꝙ ꝓsistit in optima operatione potētie beatificabilis. sed illa potētia est duplex ergo in duplici. qz brītudo nō est aliqd vnū simplr: nec pars ſz aggregatū. Est enī stat⁹ oīm bonoz aggregatoe pfectus. Et simlr ꝙ ꝓsistere in actu excellentissime potē tie: verū est q̄ est hoīs vt hō est. illa aūt duplex n̄ vna tātū ſz appetitus rōnalis q̄ dicit intellectū ⁊ volūtatē. Quia de brītudine aggregata ex actiua ⁊ speculativa dictū est ꝙ talis beatitudo ꝓsistit ꝓncipalr in intellectu hoc ō. qz potentia intellectiua est simplr nobilior volūtate ⁊ act⁹ intellectus est nobilior actu voluntatis. qd̄ sic ꝓbat Pe. de palu. in. iij. di. xlix. q. iij. ar. i. qz illud ex cui⁹ ꝓformitate aliquid hz totā bonitatē suā est nobilius illo simplr. sic mēsura mēsurato. qz ꝓpter qd̄ vnūq̄dq̄z tale. ⁊ illud magis sed volūtas nō hz aliquā bonitatē nisi ex ꝓformitate ad intellectū. nec naturalē cū nō possit exire i actū nisi ꝑsentatiōe obiecti p intellectū. nec moralē cū etiā agens ꝫ rationē erroneā peccet ⁊c. Sed ꝙ nō sufficiēter ꝓbatur ꝙ intellect⁹ sit nobilior volūtate ex hꝫ ꝙ est ei⁹ regula. arguit sic in ꝫriū. sic est volūtas in regla intellect⁹ sic econuerso. quia q̄lis est vnusquisq̄z fm effectū. talis finis vidz et fm intellectū. Virtutes enī morales faciūt rectam estimationē de fine. sed ꝓudētia de his q̄ sunt ad finē. Respondek ꝙ volūtas nō regulat necessario sic ecōuerso facit intellect⁹ ſz libere regulat. Sz ꝫ hꝫ qz voluntas p affectionē mouet fantasmata ad repn̄tandū aliqd fm suaz affectionē. ⁊ illō mouet intellectū necessario. qz nō pt ui dicare bonū qō fantasma nō repn̄tat nisi vt malū Sed rn̄deo ꝙ nō est simile. qz intellect⁹ est p se. ⁊ ꝓmo imediata regla necessaria volūtatis. ⁊ ꝙ intellect⁹ p se sit regla: hoc oēs ꝓcedunt. Et ꝓmo qz oēm actū volūtatis p̄cedit actus intellect⁹ ⁊ imediata ⁊ necessario. qz ab vltimato iudicio intellect⁹ nō pt volūtas resilire. ecōuerso aūt voluntas nō regulat intrellectū nisi p accidēs. qz idē nō ē p se regula ⁊ regulatū respectu eiusdē. ⁊ pari rōne nō regulat ꝓmo nec imediate. ſz mediāte fantasmate. nec necrio nisi ꝓut intellect⁹ sibi ꝑfigit. ⁊ō ⁊c. Scdo arguit sic. fantasma regulat intrellectū. vn̄ qn̄ sunt bona fantasmata: ⁊ bn̄ ordinata. tūc bn̄ iudicat intellect⁹. qz molles carne dicim⁹ apros mēte fm pbm. qn̄ aūt distorta ⁊ ꝑturbata vt in pueris. ebrijs. dormientibꝫ ⁊ freneticis. tūc male iudicat intellect⁹ ſz fantasma nō ꝓpt hꝫ est dign⁹ intellectu. ḡ ⁊c. Rn̄deꝁ ꝙ fantasma regulat seruilr ⁊ instrumētaliter. intellect⁹ aūt ꝓncipalr ⁊ denoīatiue. Et si dicat ꝫ qz qō regulat coactiue ⁊ affectiue plus regulat ꝓncipaliter etiā denoīatiue q̄z illud qō solū regulat oñendo cū libertate ei⁹ cui oñdit sequendi vel fugiendi. Prio aūt mō fantasma mouet ſz ꝑtute intellect⁹ agētis. Scdo mō intellectus mouet voluntatē. ⁊ō ⁊c. Ad hoc dicūt q̄dā ꝙ libertas est nobilior in intellectu q̄z in voluntate. qz ibi radicaliter. hic formalr. Sz ꝫ hꝫ dictū est. qz ꝑfectio simplr ibi est nobil⁹ vbi ē formalr. qz simplr melius ē ea hic formalr q̄z nō hic. Un̄ dicendū melius scz ꝙ libertas ita est formalr in intellectu sicut in voluntate. Et cū hꝫ ꝓius seu ꝓper causalr ⁊ radicaliter est in intellectu. Nunq̄z enī aliqs act⁹ est liber in voluntate nisi sit liber in intellectu. ⁊ cuz hꝫ libertas act⁹ volūtatis est ex libertate actus intellect⁹ concurrētis. vn̄ illa solū nō possum⁹ nō velle q̄ possum⁹ iudicare nō volēda vt finē. imo plus. qz qn̄ iudicamus aliquid vltimate eligendū necesse hēm⁹ eligere. ꝓtūc. ⁊ illi iudicio nō inest necessitas nisi ex suppositiōe suiꝓsius Electioni aūt inest necessitas ex suppositiōe iudicij. quia ante iudiciū nō erat necesse eligere q̄cūq̄z alio posito. sed ante electionē necesse erat eligere iudicio supposito vltimato. saluo tm̄ intellectu articuli ad istā materiā. Item ꝙ volūtas sit nobilior intellectu arguit sic. Illud ꝫ simpliciter sum⁹ boni: ⁊ cui⁹ malicia est peior: est nobil⁹. buiusmodi aūt est volūtas. Nā bonitas moralis q̄ est per virtutes in volūtate facit bonū simplr. scire aūt paz aut nihil facit ad virtutē. ⁊ odiū dei est gui⁹ infidelitate. ḡ ⁊c Rn̄deꝁ. Voluntas est qd̄ vtil⁹ in genere. sed nō ꝓpt hoc est nobilis in genere nature. sic visus est nobilior gustu. licet tm̄ magis necessari⁹. Inhonesta enī nra q̄cq̄z maiorem necessitatē hnt. ⁊ ꝓpt hꝫ soluit de merito ⁊ hmōi. Item ꝙ beatitudo consistat ꝓncipalr in actu voluntatis. probatur sic beatitudo ꝓsistit in actu nobilissimo. sed actus voluntatis est nobilior actu intellect⁹. ḡ ⁊c. Maior ꝑz ex primo ⁊ decimo ethicoz. Minor ꝓbat. qz ille act⁹ est nobilior in q̄ ⁊ fm quē sum⁹ liberi q̄z ille fm quē nō habem⁹ libertatē. sed fm voluntatē sum⁹ liberi: nō aūt fm actus voluntatis q̄ necessitat ab obiecto ⁊c. Rn̄. p interpretatōem minoris. qz actus volūtatis nō est nobilior q̄z actus intellectus. ſz ecōuerso vt ꝓbatū ē. sed cū dz ꝙ act⁹ volūtatis

est liber ꝛ nō actus intellect⁹. Dicendū ꝙ libertas potest
Libertas sumi dupliciter. vno modo prout opponit coactioni. et
ꝟ dupl̄r sic intellect⁹ est liber in ītelligēdo sic volūtas in volendo
qō patz. qz illud solū est coactū. qō est p̄ inclinatoꝛ rei.
ſz nullū intelligere est p̄ inclinatoꝛ intellect⁹. īmo est fm
inclinatoem ei⁹. Naturalr enī intellectus inclinat ad in
telligendū. cum intelligere sit sua pfectio. ḡ impossibile ē
ꝙ intellectus in intelligēdo cogat. sic nec volūtas in vo
lendo. īmo breuit nulla potentia nec cognitiua nec appe
titiua respectu ꝓpr̄ij actus p̄t cogi. qz nec ꝟ inuenit̄ ī po
tentijs naturalib⁹. Non enī cogit ignis ad calefaciēdus
nec graue ad descēdendū nec visus ad videndū. Semp
enī coactio est p̄ naturā rei. ꝛ qz p̄t ꝓtingere ꝙ intellect⁹
assentit rei alicui. cui⁹ oppositū volūtas mag̃ acceptat. ſz.
et iō volūtas huc cogit actu imperato nō actu elicito. qꝫ
tinus hoc fit p̄ ei⁹ inclinatoem. Non aūt intellect⁹: cui⁹
inclinatio est ad oīa intelligēdū. Alio mō sumit libertas
put opponit necessitati. ꝛ sic nō oportet ꝙ actus sit nobi
lioꝛ q̄ est liberior. alioqn liberi⁹ esset ī deo velle alia a se qz
velle seipm. ꝛ in nob esset nobilior volūtas eoꝝ q̄ sūt ad
finem. qua volum⁹ libere q̄z volūtas finis. quē necessa
rio volum⁹ q̄ oīa sunt falsa. Et itez. si ꝙt libertatē pone
ret felicitas in actu volūtatis deberet poni in actu libe
ro nō in actu necessario. sed act⁹ volūtatis respū dei ī pa
tria ē necessari⁹ ꝛ nō liber siue diligēdo deū amore beni
uolentie. siue fruendo deo amore ꝓcupiscētie. ḡ in nullo
actu voluntatis in patria ꝓsisteret beatitudo. Item nec illō
est verū ꝙ intellect⁹ nō sit liber sicut volūtas. licz enī intel
lect⁹ necessitet q̄ ad ꝓma ꝓncipia q̄ de se ꝓtinēt clarā ve
ritatē. nihilomin⁹ nō necessitat respectu oīm q̄ deducūt
ex ꝑmis ꝓncipijs. sed q̄busdam libere assentit exceptis
his q̄ hūt necessariā deductoem ex ipis. Simiłr necessi
tatur volūtas respectu finis. sed libertatē habz in his q̄
sunt ad finē. ḡ tot modis est intellect⁹ tā practic⁹ qz specu
lativ⁹ in iudicādo liber. q̄t modis volūtas est libera in
eligendo. Nō aūt ꝓsuevit dici ꝙ volūtas impat intelle
ctui ꝛ oīb⁹ viribus aie. nō sic est intelligēdū ꝙ p̄t sic supi⁹
suo inferiori. īmo pot⁹ ē data inclinatio intellectui ad ꝓsecu
tionē sue pfectōis naturalis. sicut dictū est de appetitu rez
naturaliū qui dat⁹ ē eis ꝓpt sue pfectōis naturalē inclina
tionē. Uñ sic ibi appetitus nō impat formē mot⁹. sed est
inclinatio ꝓsequēs rē ꝓpt ꝓsequēdā ꝛ obseruādā eius pfe
ctionē. iō ꝓpt ꝟ nō dici p̄t ꝙ sit aliq̄d nobili⁹ forma rei
vel ei⁹ opatōe. sic volūtas est inclinatio data. Cū aūt oīa
que hic amant: amentur inq̄ntū bona apparentia vel exi
stentia. qñ oīa bona reputunt in deo pfectissimo mō. ꝛ iō
summe amād⁹. vt ꝓueniat ad possidendū cū in patria.
vbi pfecte amat ꝛ nil dulcius amore dei. nil vtilius. nil
honestius. Uñ aug⁹. in li. ꝓfessionū. omia quib⁹ aliquid
vnū constat ꝛ nō sunt oīa simul plus delectant omnia
q̄z singula si possint sentiri omnia: sed longe melior est
illis deus q̄ fecit oīa si placent corpa deū ex illis laudā:
et in artificē coꝝ retoꝛque amoꝛē. ne in bis q̄ tibi placēt:
tu displiceas. Si placent aīe in deo amentur. qz ꝛ ipe mu
tabiles sunt ꝛ in deo stabiliūt fixe. alioqn irent ꝛ perirēt
In illo ergo amēt ꝛ rape ad deū tecū q̄s potes. ꝛ dic eis
hunc amem⁹. ipse fecit hec ꝛ nō est longe. nō enīz fecit ꝛ
abijt. sed ex illo ꝛ in illo sunt. Ecce ibi est vbi sapit ꝟitas
intimus cordi est. ꝛ coꝝ errauit ab eo. redite ꝓuaricatores
ad coꝝ et inherete ei q̄ fecit vos. state cū eo et stabit̄ recie
scite in eo ꝛ quieti erit̄. Quo itis in aspera quo itis. nō
est requies vbi eam q̄ritis. bonā vitā q̄rit̄ in regiōe mor
tis. ꝛ quō est vita bta vbi nō est vita. Sz descendit huc
ipsa vita vra. s. ex dilectōe ad nos ꝛ tulit mortē vestrā. et
occidit eā ꝛ tenuit clamās vt redeam⁹ ad eū. ꝛ discessit
ab oculo vt redeam⁹ ad coꝝ ꝛ inuēiam⁹ eū. Nec ille. per di
lectionē inuenit. Idem in ſcdo li. ꝓfes. Dñe deus superbia
celsitudinē imitat. cum tu sis sup omīa excelsus. ꝛ blan
dicie amari volūt. cum nihil sit tua caritate blandius.
ignauia quietē appetit. et que quies certa ꝓpter te luxurio
satietatē. ꝛ tu es plenitudo ꝛ indeficiēs copia. corrupti
bilis suauitatis. Auaricia mlēs possidet. et tu possides
omnia. Inuidia de excellētia litigat. te aūt quid excellen
tius. Ira vindictā querit. te aūt iust⁹ qd vindicet. Timi
cia rebus amissis ꝓtabescit. qz ira nollet sibi sicut tibi ni
hil p̄ auferri. ira fornicat aīa cū auertit ab te. ꝛ q̄rit ex
te q̄ pura ꝛ liquida nō inuenit nisi cū redierit ad te. ꝛ per
uerse te imitant oēs q̄ longe se facūt a te. ꝛ petūt se ad
uersū te. ſz certā sic imitādo iudicāt te creatoꝛē ee omīs
nature. ꝛ iō nō esse oīno credat a te. Dec iste. Ex his bēs
ꝙ in oīb⁹ vicijs q̄rit bō ꝛ amat bonū. ſz apparēs falsuz
et nō verū. Sed oīa illa bona q̄ victa fallo reprimunt̄.
vt vitiāt̄ q̄ ad auaricā. delectatōem q̄ ad luxuriam ꝛ
gulā. excellētiam q̄ ad superbiā. ꝛ sic de alijs. omia vere et
pfecte sunt in deo. ꝛ iō sume amād⁹ vt veniat ad dilecto
nē patrie q̄ nil suauius. Aug. in. x. ꝓfes. Oīs beate vi
te volum⁹. Btūs aūt nec ille est. qz nō hz qō amat q̄
cunqz sit. nec q̄ hz qō amat si nō ꝟtūte sit. nec q̄ nō amat
quod amādū est cū sit optimū. nā ꝛ q̄ appetit qō adipi
sci nō ꝓpter cruciatur. ꝛ q̄ adept⁹ ē qō adipiscendū nō cēt:
egrotat. Restat ergo qrtū vbi vita btā inuenīri queat.
cū scz id qō ē bonis optimū. vt amat ꝛ bn̄. Nō est bonis
optimū tale ee dz qō nō amittat inuitus. Uirtus certe
animā facit optimā ꝛ q̄ ad btitudinē ducit. Siaūt vir
tus ducat ad btām vitā. nihil virtute esse affirmauerim
nisi summū amoꝛē dei. Nam ꝛ illud qō virtus quadri
partita dr ex ipius amoris vario effectu dr. Est enī tem
perantia amoꝛ integꝝ se pbens ei qō amat. Fortitudo
amoꝛ facilt tolerās oīa ꝓpter id qō amat. Justicia amor
soli amato seruiēs. ꝛ iō recte dominās. Prudētia amare
ea quib⁹ adiuuat ab eis a q̄b⁹ impēdit sagaciter cauēs.
sed būc amoꝛē nō cuiuslibz rei ſz dei ee dixim⁹. ꝛ summi
boni. summe sapie. sūme ꝓcordie. Est enī caritas simplex
et pura q̄ a spūsco est inspirata. qducit ad filiū ꝙ quem
cognoscit pater. ꝛ infra. Si ōs est summū bonū bonis.
nihil ē aliud homi bn̄ viuere q̄z deū toto corde corpore mē
te. tota anima diligere a q̄ existit. vel incorruptus in co
amoꝛ custodiat. qō est rēperantie nullis frangat incom
modis qō est fortitudinis. nullis alijs seruiat. qō est iu
stitie. vigilet in discernēdis rebus ne fallacia surrepat. qō
est prudentie. Hec est bonis vna perfectio qua sola im
petrat. vt in veritate ꝓfruatur. Hec aug⁹.

De tertia dote anime. s. fruitiōe q̄ est delectatio seu gau
diū qō hūt sancti de deo viso ꝛ amato. Capitm. vj.

De fruitiōe que ponit

tertia dos aīe. Fruitio fm Pe. de pal. in. iiij⁹.
dist. xix. q. iij⁹. fm cōmunē opi. doc. est vna de
dotib⁹ anime ꝛ aurea essentialr. Nec fruitio ꝛ delectio est
gaudiū qō hūt sancti de deo viso ꝛ amato put distingui
tur p̄ dilectionē que est alia dos. Et de gaudio superne
patrie plene sunt scripture. ꝛ ꝓpter ista sūma delectatoēs
assimilat ille stat⁹ rebus multū delectabilib⁹. vt cene. nup
tijs. cōuiuijs ꝛ hmōi. ꝛ q̄ ad aīas brōz est laus mētal
dei postea resumptis coꝝpib⁹ etiā vocalis. Uñ Ysaie ꝛ
Gaudiū ꝛ letitia inuenīet in ea grāratum actio ꝛ vox laus
dis. Huj⁹ aūt fruitōis obiectū nō solū principale ſz etiā
immediatū est deus fm qō in se est summū bonū amā
tum sup oīa amore amicicie ꝛ nō visio ipius dei vt quid
dam dicūt. Et h̄ ꝓbatur qtuor rōnib⁹. Primo sic si imme
diatū obiectū fruitionis nō esset deus ſz visio dei. se q̄ret
ꝙ inf visionē ꝛ delectationē caderet actus medi⁹ rectꝫ
Hoc est falsum: vt ꝓbat. ergo ꝛc. Maioꝛ ꝓbatur qz delectatio
nō potest esse nisi de obiecto cognito. Si ḡ visio dei

Obiectū
fruitionis

esser imediatū obiectū delectationis. seqrek q ipsa visio esset cognita. sed visio dei nō pt esse cognita p actū rectum q videm⁹ nos videre. ergo rē. Minor ꝓbak. qz bonitas dei summa z infinita visa est ꝑfus a bto qz bonitas visionis q est finita. sed voluntas no pt ferri actu delectatōis in summū bonū sibi ꝓpositū. p modū absentiz in via, ergo z similr nō pōt ipsa nō ferri actu delectatōis i ipsum bonū ꝑsens in patria. ꝑfus ergo volūtas delectak in deo qz cognoscak ipsa visio. q cognitio visionis nō cadit media inter visionē dei z delectatōz seqntē z hec fuit minor. Scdo idem ꝓbak sic. in oi delectatiōe z dilectiōe alicuius z habitudine vel assecutiōe eius quādo habitū est magis dilectū qz eius habitio. tūc ipm habitū est obiectum imediatū tā dilectōis qz delectatōis z nō habitio eius. sed in dilectiōe z delectatiōe patrie q sunt de deo qz visio. ergo imediatū obiectū delectatōis z dilectionis est deus et nō visio p quā hr. Maior ꝓbak dupl̄r. s. rone et exemplo. Ratione ꝓbak sic. Illud quod magis amak immediatius amak. sic finis magis amat qz causa q sunt ad finē. et similiter imediatius amatur qz in assecutione finis sit oppositum. Idem patz p exemplū. qz eni magis diligo gustum vini qz ipm vinū. quia nō diligo vinum nisi vt gustum. ideo immediatū obiectū huius dilectionis est gustus vini nō vinū. Econtrario quādo habeo amicum ꝑsentē. ipse amic⁹ est magis dilectus qz eius habitio vel ꝑsentia. z iō est imediatū obiectū dilectōis z delectationis. z sic ptz maior. Minor etiā ptz. quia nisi deus haberet magis amaret qz habitio eius eēt puerilis amor: qui in patria locū nō haber. ideo rē. Tertio sic ꝓbatur quia illud qd est imediatū obiectū summe cognitionis et summe dilectōis est immediatū obiectū summe delectatōis. sed deus est hmōi. z nō aliud creatū. iō rē. Maior patz. qz voluntas z omis appetitus delectak in eo qd summe amak. z summe delectatur in eo qd ſume amat. Minor similr patz. qz deus est imediatū obiectum cognitionis z dilectōis summe. ergo rē. Quarto sic. illō est immediatū obiectū fruitōis qd est immediatū obiectum charitatis a qua fruitio dicit. cū idem sit imediatum vl̄ mediatū obiectū habitus z actus. sed imediatū obiectum caritatis est deus solus z nō aliquid creatū in via vel patria. ergo immediatū obiectū dilectionis vel fruitōis est solus deus. Sciēdū q amare ꝑm p ꝑm in fit dupl̄r. Uno mō vult aliquis bonū alicui ꝓpter bonum ipsius amati sicut diligim⁹ virtutes. honores z huiusmodi alia amico. nō ꝓpter aliqd bonū nostr̄. sed propter bonū ipsi⁹ amici. z dicit h amor amicicie. Illo mō vult aliquis bonū alicui seu amat qs aliquid ꝓpter bonum ipsius amātis. et sic amak vinū. pecunia z hmōi. quia delectabile est vel vtile. vnde z bonū ipsi amanti et dicit amor cōcupiscentie. Pe. de pa. sic distinguit. Cū amare sit velle alicui bonū. ideo amās fertur p amorem in duo. seq in illū cui vult bonū z in bonū quod ei vult. et respectu primi est amor amicitie. respectu secundi est amor concupiscentie. deus aūt diligit a beatis amore amicitie z fruitio seu delectatio causans hāc delectatiōez ꝑtinet ꝓncipalr ad amorē amicicie. Et qz hoc ꝓpter delectationem velimus cōiter nobis bonū in q̄ delectamur. tamen oppositū est in delectatione qua delectamur de deo viso et amato. quia ibi plus diligit delectans effectum qz delectatū z delectatio. Nec diligit deus quia delectat sicut vinū amak. quia dulce z delectans. sed ꝓpter hoc summe delectat. qz summe diligit. potest ergo homo aliquid cōcupiscere aliter qz ꝓpter est sua perfectō formalis. et si hoc negarek de ꝓmo. quia amicabilia que sunt ad alterū veniūt ex amicabilib⁹ que sunt ad seipm fm ꝑm. tamen de deo negare nō possumus q̄n concupiscam⁹ dei laudem z honorem. z q a nobis amet̄ur. imo q ab omnib⁹ et hoc ꝓpter ꝑfectionem nr̄am formaliter. Primo quia ꝓpt̄ illud cōcupiscamus bonum alicui ꝓpter quod amamus ipm ꝓpter amorē amicitie. cum ergo amem⁹ deum amore amicitie ꝓpt̄ seipm ꝓmo nō ꝓpt̄ nos nec ꝓpt̄ aliquā nr̄az ꝑfectionē. ergo qō volum⁹ ipsi deo volum⁹ ꝓpter ipsummet deum ꝓmo z nō ꝓpter aliquā nostrā ꝑfectionē formalem. z sic ꝓcupiscam⁹ aliquid qō nō est formalis ꝑfectio nec cōcupiscentis nec eius cui ꝓcupiscitur estimātes q ita est. imo z respectu ꝓximi est idem sentiēdū. Quia eni debeo diligere ꝓximū ꝓpter deū nō ꝓpter meipm hinc est q si bonū aliquod ei ꝓcupisco. debeo ei cōcupiscere ꝓpter deū ꝓmus z plus qz ꝓpter meipm. quando aūt dicit q amicabilia q sunt ad alterū rē. Dicendū est q hoc est verū in via generatōis z cause efficientis nō finalis. Primo eni bo diligit bonū suū qz alteri⁹. et ex dilectiōe sui boni mouet ad dilectiōem boni alterius effectiue. sed nō oꝑtz q oīe qō diligit diligat ꝓpter ꝑfectionē suā formalē. vl̄ ꝓpter aliqd bonū suū. Iteꝝ q bonum vnicuiqz ꝓpriū est et amicabile. z si sic intelligak q nihil amak nisi inquantum est bonū amanti ꝓprium formale vel intrinsecū essentiale vel accidentale falsum est. quia sic creatura nō amaret bonū increatū nec cōuertio nec aliqd amaret nisi seipm. Sed si intelligak bonū ꝓprium large verē esse pōt. quia aliqd dicit esse alio⁹. non solum formalr sed z aliter multis modis. Si eni deus diligit creaturas q̄ sunt suū bonū. i. a se factū z sui rep̄sentativum. Et creatura diligit bonū diuinū. qd est bonum suū effectiue ꝑfectiuū z finale. z licet in deo bonū ꝓprium formale sit rō diligendi bonū alienū inquantuz est aliquo modo suū z similr in amore concupiscentie. quia nullus bonū concupiscit alterz. visi ꝓpter bonū suū ꝓpriū. tñ in creatura est econuerso. quia sicut ꝓma ratio diligendi bonum ꝓprium amore amicitie est sibi alienū quod est deus. ita in amore cōcupiscentie ordinate nō ꝓcupiscit homo ꝓpter bonū suū ꝓprium formale. sed ꝓpter diuinū ꝓout est extra se in deo pure. Uñ ꝓma ratio cōcupiscētie creature rationalis vel intellectual' a recta est perfectio diuina z nō aliqua perfectio formalis creature. Quem eni⁹ prius z plus diligo amore amicitie illi z plus oꝑto z cōcupisco bonū amore cōcupiscentie. sicut pri⁹ et plus miseri qz primo. Uñ z plus amatū est vt deus. et ꝑsona subsistens. sic prius concupitū est bonum diuinū. vt intelligitur qz ipm ꝑficiens z informans. sicut prius z pl⁹ volo deū esse qz me habere esse. Item cū actus caritatis in patria ꝓncipalior sit diligere deū. sequitur q beat⁹ plus diligit deum qz visionē dei. illa aūt dilectio nō pōt esse non delectabilis. cū sit ex toto corde. ex tota anima. ex toto conatu. imo est summe delectabilis cum sit summa dilectio. sicut eni summā dilectionez in deo sequit summa delectatio simpliciter. sic summā dilectionē creature seq̄tur summa delectatio in creatura. Est aūt ſuma dilectio dei nō visionis dei. ergo illā z nō istam sequitur summa delectatio. Item cū delectatio iudicet fm dilectionē. Nam si dilectio viruperabilis est et delectatio eam consequens viruperabilis est. si laudabilis dilectio z delectatio ꝓsequens laudabilis. q quāto dilectio laudabilior tanto delectatio consequēs erit laudabilior. Sed constat q dilectio boni diuini est laudabilior qz dilectio boni ꝓprii ergo delectatio magis de deo delectat qz de visione dei. Et si dicatur q ista comparatio habz locum in dilectione cupiscentie non amicitie. Et q delectatio solum sequitur amorē concupiscentie. hoc est contra experientiā caritatis. quia gaudet homo si mala sibi ꝓpter deum cuenient. etiā si nihil boni vel ꝓmij vl̄ virtutis accederet

ret.sed solum propter deū pure ⁊ īmediate.alīs essz gaudium mercennariū. Item licet delectatio nō sit nisi obiectum amoris ꝓcupiscentie generaliʒ nō delectatio magis consequit amorē amicitie.sicut ecōuerso tristicia ⁊ ꝑtristatio est ꝓsequens odium inimicitie. Cū enī quis cogitat de re odiosa.inuenit displicentiā ⁊ nō ꝓpter cognitionem de ipa.quia anteq̄z ꝑcipiat se de illa cogitare dolet ⁊ contristat. Et siʒ ex hoc ipso q̄ ꝑcipit rez amatā amore amicicie anteq̄z percipiat ipam ꝓceptōe delectat.q̄ beatitudo ꝓsistit in actu recto nō reflexo.sed fm oēs btitudines immediate ꝓsequtur delectatio.q̄ cum visio nō videatur nisi actu reflexo anteq̄z ipa sit obiectū cognitibis est beatifica delectatio. Item cū delectatio volūtatiʒ nō sit aliud q̄ quedā benivola ⁊ delectabilis cōplacentia experitur homo q̄ bonū amici placet sibi.⁊ in eo delectat ꝓ solum hoc q̄ appbendit illud vt bonū amici anteq̄z appbēdat illud vt bonū suū. Et similiter quāuis vnicuiq̄z sit amabile bonum ꝓprīū.sicut ⁊ delectabile.hoc tamē nō obstante dicim⁹ q̄ bonū diuinū est magis vnicuiq̄z amabile q̄ bonum suum formale.ergo ⁊ magis delectabile. Sic igiʒ obiectuz fruitionis est deus visus ⁊ nō ipsa visio. vn ⁊ delectatio br̄ ꝓmo de deo viso ⁊ ñ de ipso visu.

De actu recto ⁊ re/ .Ꝑ.I.

flexo videndi.diligendi.fruendi deum qui est in patria quo ad vnitatē vl pluralitatē. Et ōr actus rectus q̄ immediate videt de⁹ diligit vel fruit ḳs eo. Reflexus aūt actus ōr q̄ quis videt se videre deū.i.visionē suam.dilectionē suā diligit.delectatōe sua delectat. Et in via quidem actus rectus ⁊ act⁹ reflexus qñ nō sunt simlʒ: tunc realiter differūt.⁊ cū intelligo me intellexisse.⁊ volo me voluisse aliq̄d.q; impossibile ē q̄ duo.quoz vnum est corruptum aliud saluū sint vna res.sed qñ sunt simlʒ.tunc sunt vnus actus nūero.siue cū intelligo me intelligere ⁊ volo me velle finē ⁊ velle aliq̄d ꝓpter finē.ex vnitate enīz principalis obiecti sunt vn⁹ actus nūero. De vnitate autē actus recti ⁊ reflexi in patria. Sciendū q̄ beatus potest videre visionē suā dupliʒ. Uno mō in deo.⁊ tunc est vn⁹ actus numero quo videt deū ⁊ q̄ videt se videre deū.sicut cognitio matutina rez in ꝟbo est vn⁹ actus cū visione ipsi⁹ verbi. Alio mō pōt br̄e experimentaleʒ cognitionē de illa cognitōe et intueri illam in ꝓpria natura.quia licet habituz supernaturalē nō cognoscat homo naturaliʒ.tñ omnē actū suū potest per experientiam naturaliter cognoscere .et tunc iste actus reflexus differt ab actu ꝓmo ⁊ ab actu reflexo primo modo dicto.sicut cognitio vesperrtina a cognitione beatifica ⁊ matutina. Similiter amare dilectionē patrie ⁊ delectari in delectatione patrie potest esse dupliciter.quia vel dilectione aut cōplacentia supnaturali.q̄ qui diligit deū consequens est vt diligat ipsaz dilectionē ⁊ ꝓpōk ipsummet deū.et sicut delectat ⁊ quietat in deo.ita delectat in ipa delectatōe ꝓpter deū.⁊ hic est vn⁹ actus numero.sicut ⁊ in via vt dictū est. Alio modo diligo ⁊ cōplaceo mihi in istis inquātuz sunt bonū meū ꝓprium ⁊ formale et dilectione naturali.et iste act⁹ reflexus differt a recto ⁊ a primo reflexo.sic dictū est de visione reflexa. Quomōcunq̄z autē acapiat actus reflexus in patria inq̄ntū hmōi. in ipso nō consistit beatitudo prout enī dicit actū naturalem distinctū realiter ab actu recto videndi.diligendi et fruendi deo .sic in ipo nō consistit beatitudo nec essentialiter nec accidentaliter.nec per accidens.quia non cōsequit primo ⁊ p se sed quasi p accidens. Si aūt loquamur de actu reflexo fm q̄ est vn⁹ actus cū actu recto. tunc fm rem cū sit vnus ⁊ idem actus cū recto.sicut cōsistit beatitudo in actu recto.ita ⁊ in tali reflexo. Si autem loquamur fm rationē nō potest beatitudo essentialiter consistere in actu reflexo. q; cēntialis beatitudo habet deum ꝓ obiecto īmediato et termino.actus autez ꝟtz ob reflexus vt sic habet ꝓ īmediato obiecto termino actū apertum rectum ⁊ creatū.vndecē. Quenī vtrum oīs summe beat. et de necessitate appetant beatitudinē. Respōdet ꝑc.de pa.m.iiij.di.xlix.q.vij.ar.ij.de appetitu beatitudis actu elicito sunt circa hoc tres opiniões .Prima est q̄ voluntas nō vult ex necessitate beatitudinē sibi ꝓpriā siue in vniuersali siue in parculari ʒ libere.⁊ pbaroem hui⁹ opi nionis causa breuitatis omitto.ibi poteś videre.Secunda opinio est q̄ volūtas duplex est.s.creata ⁊ increata.Et volūtas creata dupliciter accipi pōt.pur est in patria vl pur est in via. Si loq̄mur de volūtate diuīa seu increata.dicendū q̄ ipsa necessario vult suā btitudinē.q; si eā posset nō velle.posset de⁹ nō esse pfecte beat⁹. Delectatio enī pfecta beatitudinē. sic pulcritudo iuuētutē. vt dicit iij ethicoz. Si aūt ds possz nō velle suā beatitudinem posset nō delectari de ea.quare ⁊c. Preterea si de⁹ possz nō amare beatitudinē suā. possz nō amare scipm qui est sua beatitudo.q̄ est inconueniēs.quare ⁊c. Si aūt loq̄mur de volūtate creata ꝓ statu patrie.adhuc tal⁹ volūtas vult necessario beatitudinē. Cui⁹ rō est.q; si tal⁹ posset nō velle beatitudinē possz nō delectari cuz delectatio sit actus volūtatis de bono volito. Istud aūt nō ē possibile fm naturā.s.q̄ videns deū sic beati vident nō delectet de deo viso.quia quanēz forte de⁹ ꝺ potētia absoluta posset a tali visiōe delectatōz suspēdere. ℔ tñ nō ꝑt facere creatura. Item btūs Aug.ꝑbat in xiij de trin. q̄ nō est beatitudo quā aliq̄s amittere ꝑt volēs aut nolēs. Sed si sed nō ꝑt ḳs eā amittere.siue volens siue nolēs .Sed si beat⁹ nō vellet necessario suā beatitudinē.ʒ posset eam nolle aut suspēdere suū velle.seq̄retur q̄ beatitudo posset amitti a volente vel nō volente.q̄ impossibile est q̄ beatitudo ñ sit necessario volita a beat⁹. Si aūt loquamur de voluntate ꝓ statu vie . sic distinguēdū est de beatitudine.q; beatitudo ꝑt accipi dupliʒ. Uno mō in speciali ꝓ eo in q̄ vere btitudo consistit.vt est visio divīa. Alio mō poteſt accipi generaliʒ.⁊ fm cōmunē rōnē beatitudinis que est bñ br̄e ⁊ malo carere.qđ Anselmus vocat cōmodū. Si q̄ ꝓmo mō.s.in spāli ꝓ eo in q̄ vere beatitudo consistit.sic volūtas viatoz nō necessario vult beatitudinē.ʒ ꝑt nō velle negatiue ꝑtz:q; qđ omino incognitū est.est omino velle negatiue ꝑtz:q; qđ omino incognitū est.est omino nō volitū fm Aug.sed beatitudo fm illud in q̄ vere cōsistit est mltis ignota oīno ⁊ valde paucis nota .ergo a multis est nō volita. Qđ aūt possit esse nolita patet sic Omne illud cui⁹ assecutioni adiuncta est difficultas:et multa que habēt rationē mali potest eē nolitū. Et ratio est quia sicut volūtas ferrur in bonū per volitionem.ꝓ ꝑter quod vbi malū est comūctuz bono. volūtas potest ferri in illud volendo vl nō volendo.sed assecutioni beatitudinis est adiuncta multa difficultas ⁊ multa mala pene.que cōmuniter horrent homies .ergo in beatitudine q̄uis cognita scēm q̄ntam rationē ꝑt ferri volūtas vita torīs volēdo eam vl nō volendo nō qđē ꝓpter ipam .sed ꝓpter mala pene ꝓiuncta. Si aūt accipiat beatitudo fm cōmunē rōnē beatitudis.sic distinguēdū ē de appetitu.q; qđam est actus appetitus efficax q̄ est de re habita. vt delectatio.vel est mot⁹ ad rem habendā.vt desiderium efficaciter inclinās ad ꝓsecutionē rei.tali appetitu nō necessario volum⁹ beatitudinē nobis ꝓpositam scēm cōmunē rationē beatitudis . q; tam desideriū q̄ delectatio efficax sunt respectu boni ꝓpositi in particulari.in q̄ delectamur si sit habitū.⁊ in qō tendim⁹ si nō sit habitū.habitio enī rei vel ꝓsecutio ad eam respicit finē gularia. Est ali⁹ actus appetitu⁹ seu volūtatiʒ q̄ nō ē vel le efficax sed velle cōditionatū. sed qđam velleitas qua

dicimur q̄ntꝫ ea velle q̄ sunt impossibilia. et hoc modo omnes volūt beatitudinē ſm cōmunē rōnē beatitudis propositi enī cuicūꝫ qō bonū est bn̄ hr̄e ꝛ malo carere. nullꝰ est ān q̄dam velleitate tendat in h̄. ſꝫ qz nō efficax habituale mag; q̄ actuale ꝛ forte est. rn̄ ꝯcordant cum prima opinione q̄ ad pmū articulū. Et hec videt intento Aug. in. xiij. de ciui. dei. c. viij. q̄ pbat q̄ sic oēs volūt esse beati. ita volūt esse īmortales. Constat aūt q̄ illō velle nō est efficax. sed q̄dam velleitas. qz nullus vellet bono carere ſꝫ potꝰ ſq̄ bonū hr̄e. ita vellet ſq̄ eē. qz sine eē nō posset bn̄ hr̄e. Tertia opinio est. q̄ beatitudinē p̄sentata in tertia opi. tatam in cōmuni via vt visam in speciali in patria vo luntas nō pōt ex se respuere nec actus volēdi nec fruendi vtrobiꝫ sulpēdi. ſꝫ nō actꝰ respuēdi ꝛ detestatōe habent via. ptz p̄ iam dicta. ſꝫ q̄ ad p̄ntata in patria. pbat sic. sicut se habet principiū in speculabilibus. sic se habet fi nis in agibilibus. sed intellectus non potest non assenti ri primo principio. ergo nec voluntas non ferri in vltimum finem dare p̄sentatū probatur. sicut se habet vo luntas viatoris ad beatitudinē in cōmuni. sic voluntas comprehēsoris ad beatitudinē que est ān deo. cū ibi sit in veritate quicquid est in beatitudine ſcōm cōmunē essentiam. sed nullus potest non amare beatitudinē p̄sentatam ī communi ī via. ergo nec in patria p̄sentata ī q̄ per miraculū. De potentia absoluta deus potest hoc facere. Quantū aūt ad ſecūdam conclusionem dicūt q̄ actum volūtatis suspendere p̄sentata beatitudine vel in generali via. Ratio est. quia natura ꝛ volūtatis dicitur ferri in obiectū sibi p̄sentatuꝫ sup posita cōmuni influētia dei sine qua nullum agēs creatum agere potest. Si ergo deus subtrahat influētiam ab actione voluntatis et nō ab actione intellectus. erit vna sine alia naturaliter. ꝛ non solū nō violenter: nisi q̄ illa natura est vt raro. sed deus non posset ſcōm ista immittere in volūtatem actum contrariuꝫ. ſcz q̄ voluntas respuat beatitudinē oblatam in cōmuni. vl̄ clare vi sam in speciali. aut q̄ tristetur in ea. Ratio huius est q̄ deus nō potest facere q̄ potentia ferat in non obiectum pura q̄ oculis videret sonū. vel q̄ potentia calefactiua frigefaceret. obiectum aūt voluntatis ad respuendum vel detestandū est malū ꝛ non bonum vt bonū. ergo impossibile est q̄ respectu beatitudinis in qua nil mali apparere potest. voluntas ferat vel respuendo vel detestando. De damnatis dicit idem Petr⁹ q̄ cū in eis remaneat natura integra naturali vtiꝫ appetitu appetunt beatitudinē. Et si dicat q̄ appetitus naturalis non potest esse frustra. dicendū q̄ verum est p se. p accidens autem appetitus naturalis potest frustrari. vel p̄ libertatem arbitrij ſcipo abutentis. ꝛ hoc vniuersaliter ꝛ in pluribus speciebus vel a casu. In naturalibꝫ nō quidē vniuersaliter ꝛ in tota specie sed raro. et in aliq̄bus individuis speciē. De appetitu aūt qui est actꝰ elicitus. dicendū q̄ damnati nō appetunt beatitudinē in speciali appetitu efficaci laborando ꝛ conando ad beatitudinē. cū sciant hoc sibi impossibile. sed appetitu conditionato appetunt eam inq̄ntū habent rōnē cōmodi. vellent enī si esset possibile eam habere inq̄ntū ſcz q̄ddam cōmodum. et sic multi modo appetunt beatitudinē in generali. scilicz habere.

Utrum beatitudo .ſ.II.

sanctoꝝ sit futura maior post resurrectiōem cōporꝭ q̄ꝫ modo sit. Respondet Pe. de palude. in. iiij. di. xlix. q. vi. q̄ beatitudinē sanctoꝝ augeri post resurrectionē corporum. potest intelligi dupliciter. Uno mō extrinsece vt qz sit in pluribꝫ. Alio modo intrinsece. vt scilz anima beata reassumpto corpe. videat deum limpidius et ipsum diligat intensius q̄ꝫ nunc sine corpe. Et quātū ad p̄mum modū omnes p̄cedunt dicentes q̄ extrinsece augebitur beatitudo. tūc qz beatificabit. tūc hō nō solū i aīa quo ad vires superiores que sunt intellectꝰ ꝛ volūtas. sed etiā quo ad inferiores sensitiuas. ꝛ in corpe q̄ntū ad dotes suas. sic ecōuerso dānati affligēt. tūc ñ soluz in aīa q̄ ad intellectū ꝛ volūtatē. ſꝫ etiā in corpe q̄ ad sensualitatē. Et sic loquit glo. sup illō Apoca. vi. Vidi sub altari dei aīas interfectoꝝ. q̄ dic q̄ aīe scōꝝ mō sunt i minori dignitate q̄ꝫ future sint post resurrectōēm. Et hiero. dic q̄ per ꝛcto finali iudicio deus amplioꝛē gl̄iaꝫ demōstrabit sanctis. hec enī maior dignitas vel amplior gl̄ia erit ſm extensionē q̄ erit ad pl̄a. Et si in ꝛriū arguat sic. ſūmū bonū nō augeꝛ. sic nec albissimū mag; dealbaꝛ. q̄ nō p̄t beatitudo q̄ est summū bonuz augeri. Rndeo q̄ beatitudo dei est summū bonū simplr. Ista ipa nllo mō augeꝛ. nec etiam extrinsece quocūꝫ sibi addito. nā licz beatitudo diuina xp̄i sit extrinseca vnitꝫ ad aīaz ꝛ corpꝰ xp̄i. tñ beatitudo ei⁹ creata cū beatitudine increata nō ē aliq̄d melꝰ. vñ ei⁹ beatitudo nō creuit. etiā extrinsece. Sz beatitudo aīe ē sūmū bonū in genere spirituū ꝛ creaturaꝝ. vñ crescit extrinsece. beatitudo aūt hois est summū bonū ei⁹. aut cōprehēdit vtrūq̄ nō alterū tm̄. sic enī p̄fectū bonū hois ſm naturā non est sola aīa ſꝫ ꝯpositū. qz p̄fectū ex oib⁹ pribꝰ ei⁹ cōstat. sic summū bonū ei⁹ nōmisi aggregatū ex vtraq̄ beatitudine quod ē vnū p accidēs ꝛ si nō p se. Nec est enī summū bonū creature: qō sibi taxatū est a diuīa p̄destinatōe. quia absolute qualibet beatitudine angelica pōt esse maior. ſꝫ nō ō potentia ordinata. deus aūt p̄destinauit hoi vtrāq̄ beatitudinē. ideo ꝛc. Quantū ad ſcōm modum augmēti. ſ. intensiuū. in h̄ est triplex opinio. Prima asserit beatitudo essentialis q̄ ꝯsistit in visione dei augebitur. intensiue post resurrectōem. ita q̄ limpidius deū ꝯgnoscent ꝛ intēsius diligent q̄ꝫ nunc. Secundo opinio dic: beatitudo post resurrectōēm erit p̄fectior. nō quidē intensiue. vt dic̄ p̄ma opinio. ſꝫ qz magꝭ p̄mpte ꝛ expedite anima exercebit suā operatōēm resumpto corpe q̄ꝫ nūc. qz nūc retardat a quodā naturali appetitu ipius aīe ad resumēdū corpus. Rationes vtriusq̄ opi. omitto. qz vtraq̄ cōiter reprobat. vt ptz ibi efficaciter. Est q̄ tertia opi. veriꝭ orbe. Tho. in. iiij. di. xlix. q. i. ar. iiij. q. i. q̄ aīa reassumpto corpe nō intēsiꝰ videbit deū. nec expeditiꝰ q̄ꝫ aīa separata. ꝛ vltra alias rōnes ibi positas mltas ad h̄. hec est satis cōmunis ꝛ efficax ꝛ est talis. Si aīe brōꝝ intēsiꝰ ꝛ liberius viderēt deū resumptis corpib⁹ q̄ꝫ ante. h̄ essꝫ vl̄ ex pte potentie cognoscētis. qz illa remanet penitus eadem nō intensa nec remissa nec ex pte lumis propter eandē cām nec ex parte obiecti. quia tūc nō repsentabit aliter. nec ex parte alicuꝰ impedimēti. quia nullū est in anima separata plus q̄ꝫ coniuncta. ergo anima resumpto corpe non videbit intensius aut liberius. Appetitus enim anime separate de administrando corpus ꝛ reunione in nullo minuit vel distrahit visionem ꝛ fruitionem dei. quia illud non appetit nisi prout videt placere dīne voluntati quā intuet ꝛqua fruitur. Quod aūt Augustin⁹ hoc videtur dicere. scz q̄ retardet talis appetitus loquitur in quisitiue non assertiue.

Notatu dignum.

Opinio ista dicitur quasi ꝯdicta

De quattuor dotibus corporꝭ beatorꝭ glorificatorum. Caplm Septimum.

Dotes corporum beatorum resurgentium quattuor assignantur: scilicet claritas. impassibilitas. subtilitas et agilitas. que notari possunt in quattuor proprietatibꝰ solis. cui comparant sancti glorificati in anima ꝛ corpe.

Dicitur enī Matth.xiij. Tunc scz in vltima resurrectiõe fulgebunt iusti sicut sol in regno patrĩ sui. Et ad hoc pt adaptari illud psalmi. Thronus eius sicut sol in conspectu meo. et sicut luna pfecta in eternũ. Thronus christi de quo ibi loquit̃ sunt sancti in quib̃ requiescit z requiescat pgrãm et gl̃iam qui sub eo sunt vt tronus sub sedente. et isti sunt resplendentes etiam quantũ ad corpa glorificata. vt sol z sicut luna pfecta que tota est plena iz illumĩata a sole. ita ecclesia a christo indeficienter glorificata. Sol in se z in radio suo primo habet maxima claritatem. quid enī lucidius sole: dicit Eccl. vij. q. d. nihil. Secundo habet in essentia sua impassibilitatẽ. no enī corrumpi potest z radius eius pgrãm immũda transiens nõ coinquinat. ait Aug⁹. Tertio habet sol i suo effectu subtilitatem. nã z radius penetrat fenestram vitream sine apertione. z virtus eius transit ad viscera terre ad generandum metalla z prestandũ vigorem herbis z arboribus. Quarto habet sol etiaz in suo motu z discursũ agilitatem seu velocitatẽ. nam z ipsum corpus solare velocissime mouet. z radius eius de mane cum subito orit extenditur ab oriente in occidentẽ. Correspondent autem quattuor virtutib̃ cardinalib̃ fm Tho. in. iij. que habent hoiem bñ regulare in se ad primũ. scil. tres dotes anime. de q̃b̃ dictũ est. s. correspondent enī virtutib̃ theologicis. de quib̃ infra. Corinth. xiij. nũc manent fides. spes z caritas tria hec. De cardinalib̃ autez dicitur Sapie. viij. Sobrietatẽ id est temperantia z scientiam docet. id est prudentia. iusticiã specialẽ. z virtutem. id est fortitudinẽ. quib̃ nil melius in vita hoĩb̃. Et quia scõm vnam acceptionẽ iusticia est omnis virt⁹ prout scz generaliter accipit. z ideo dicit iusti fulgebunt tc scz per virtutes quattuor q̃ compbẽdunt in iusticia generali qua pueniũt ad gl̃iam z dotes corpis. Claritas correspondet prudentie que est recta ratio agibilium. z sic facit mentẽ claram. Impassibilitas correspondet fortitudini z patientie. p qua quis reddit quasi impassibil. ita scz vt non deducat hõ in passiones ire. Subtilitas correspondet iusticie qua q̃s subtiliter examinat q̃d cui q̃ tribuendũ. Agilitas temperantie que facit hominẽ facilem et promptũ ad obediendum et benefaciendum.

Possunt etiam iste quattuor dotes elici ex auctoritate Sap. iij. Fulgebunt iusti z tanq̃ scintille in arũdineto. discurrent. Ut enim dicit Robertus bolcbot super illo textu. Claritas notat̃ cum dicit fulgebũt. z si diuersimode. quia vt dicit aplus. i. Cor. xv. Stella differt a stella in claritate. sic erit resurrectio mortuorũ. quia magis vl minus resurgentes fulgebũt. Impassibilitas seu incorruptibilitas innuit̃ cum subdit iusti. Justicia enī est cõstans z pperua voluntas reddendi cuiq̃ quod suum est et sic habet se ad pperuitatẽ. s. in posito. in qua significatur impassibilitas z incorruptio. Subtilitas oñditur cum dicit scintille. scz ignis que sunt valde subtiles seu acute. Agilitas insinuat̃ in discursu quia discurrũt. Ut enim dicit Aug⁹. vbi voluerit spũs. s. esse ibi erit corp⁹ quasi statim propter subitũ discursum. Istas q̃tuor dotes sigillatim exponit et satis clare aplus. i. Cor. xv. cũ ait. sic erit resurrectio mortuor̃, seminat̃ in corruptõe. surget in incorruptõe. seminat̃ in ignobilitate. surget i gl̃ia. seminat̃ in infirmitate. surget in virtute. seminat̃ corpus animale. surget corp⁹ spũale tc. Ipis dotib̃. vt dicit q dam vsus est xps adhuc mortalis. Nam dotem claritatis oñdit in trãsfiguratõe quãdo resplenduit facies ei⁹ vt sol. Matth. xvij. Dotem agilitatis. q̃n ãbulabat super aquas siccis vestigijs intrãs in nauẽ ad discipulos. Matthei. xiij. Dotẽ impassibilitat̃. q̃n dedit scipm in vltima cena in cibũ z potũ. ibi enī in sacro existẽs non patiebat attritionẽ a dentib̃ discipulor̃ vel aliquã alterationem dotem subtilitatis q̃n exiuit de vtero virgĩs nascens p clausa portã. i. saluo signaculo virginali. cuius ppter loquendo bñ non pcedit ad dotẽ subtilitat̃ intrare vel exire de loco duro ĩno. sed fuit p spãle miraculũ diuine omnitat̃ vt in. j. dicet. Sicut q̃ xps surrexit a mortuis p glaz potentiis. ita vos in nouitate vite ambuletis. id est sic xpus resurrexit in corpe gl̃ificato cũ istis q̃attuor dotib̃. ita fideles diuitentes vtrẽ vitã pcor̃. nouã incboẽ secundum q̃tuor alĩs dotib̃. et p eas pueniat ad eas. Sufficientia baz dotũ. quare scz sunt q̃tuor z non plures nec pauciores. Pe. de pa. in. iij. di. xlvij. sic assignat. Bta gl̃a ficit natura fm modũ eius. sic ergo corpis natura constat ex q̃tuor elemẽtis z humorib̃. sic z eius gl̃ia ex quattuor integrat̃. vnde q̃ finis nobilior est his q̃ sunt ad finem. z excellent⁹ ptinet bonitates cor̃ z pfectões corpa aũt sanctor̃ sunt pfectiora sicut finis oĩm corpor̃. ideo debent habere pfectões alior̃. Cum ergo corpus bñ sit corpus: z sit corpus animarũ. animarũ aũt differãtia sit corpus animato z animato moto z sensu. Inde est q̃ in corpib̃ animatis z inanimato moto z sensu. Inde est q̃ in corpib̃ animatis maxima pfectio est incorruptio. q̃ propter longe distare a deo fiunt entia corruptibilia. z lux ẽ purissima qualitas propter que duo corpa celestia eminẽt. Ita corp⁹ gl̃iosum debet hre dotem subtilitatis propt propriũ z de. ẽ clarum propter secundũ. Imperfecta aũt animalia propter sensum eminẽt plantis. et inter illas que plures habẽt perspicatiores. Item inter ipsa que habent motum progressiuum sunt perfectiora. z sic corpus inq̃nũ animatum habet dotem subtilitatis per quã redditur ad omnes operationes sensitiuas paratissimũ. vt visu exedat lincem z aquilam. et sic de alĩs. et propter dotem agilitatis aquilis z vento sunt velociores fm illũ. Volauit super pẽnas ventorũ. scilicz corpus christi gl̃iosum cum ascendit in celum.

De dote impassibili .§.I.

Circa. Sciendũ fm Pe. de palu. in. iij. dist. xlvij. q. cum passibilitas z passio sibi correspondeãt vt potẽtia z actus sicut passio dicit dupliciter: sic z passibilitas. Passio accipitur vno modo large pro receptione forme q̃ntũcũq̃ cõuenĩti nature rei. Secundo mõ accipit magis stricte pro amissiõe forme conuenientis fm naturam et recessionẽ forme disconuenientis z contrarie fm naturã. Et simili modo passibilitas dicit dupl̃r. scz potentia subiectiua prime passionis aut secũde. loq̃ndo de passione vt passibilitate pmo mõ dicta. sic corpa scz̃or̃ post resurrectionẽ non erũt impassibilia. Primo q̃ in corpib̃ gl̃iosis non pcedet passio aut actio de facto. Secundo quia corpa gl̃iosa assumpta erit vsus sensuũ. sed talis vsus nõ pot fieri sine receptiõe speciei sensibilis. ergo in beatis erit passio que est receptio forme ꝓuenientis. Scõdo quia corpa gl̃iosa assumpta bũtur corpib̃ celestib̃ q̃ sunt incorruptibilia scõm naturã. sed corpib̃ celestib̃ non repugnat passio q̃ est receptio forme ꝓuenientis z pficientis. sic videm⁹ de luna q illuminat̃ a sole et ceteris planetis z stellis: vt innuitur in libro de ꝓpretatib̃ elementor̃. ergo tc. Scd loq̃ndo secundo modo de passione z passibilitate. scz p recessionẽ forme disconuenientis z cõtrarie nature et abiectione forme cõuenientis. sic sunt impassibilia. quia cuz in eis ponat q̃ est pfectionis. et remouea q̃ est imperfectionis ipa erunt passibilia passione que est salus et pfectio. nõ illa que magis facta abijcit a substãtia. vt dicitur in scõo de anima. Sz est videndũ per quid sint impassibilia corpa impassibilia. Ad quod dicit̃ q̃ hoc erit aut p priuatiõem ꝓncipij passiui. aut p impedimentũ passionis. Primo mõ dixerũt alĩq̃ corpa illa erũt impassibilia. q̃ in eis nõ erunt qualitates elementor̃ actiue et passiue que sunt in corpib̃ mixtis causa actionis et

Nõ. q̃ dotes corpor̃ gl̃iosor̃ quattuor quid alĩ. et illa auctoritate Sapi. xij. c. vt supra.

Xps vt est dotib̃ adhuc mortalis

passionis. Credebant enī q̄ post resurrectionē corpa bu
mana cētū mixta ex elemētis manentibꝫ in eis fm suas
substātias z nō fm q̄litates actiuas z passiuas. Iz ustō ñ
est verū. qz q̄litates elemētoꝝ remanēt in corpibꝫ glioſis
qz glia nō tollit ea que sunt de perfectōe nature. sed qua
litates elementoꝝ sunt de pfectōe mixti saltē accidenta
lis. q̄ nō tollent p glām. Remanebūt q̄ elemēta in corpibꝫ
glioſicatis fm suas q̄litates. s. calidū. frigidū. humidū et
siccum. sed nō alterabunt nec patientur alterꝫ ab altero.
qz cū post resurrectōem cesset motus celi oporteret q̄ il
lud q̄d semel pateret. semp ab altero pateret. z sic procedē
te passione finalr sequeret corruptio: qđ nō est verum.
Impassibilitas q̄ resurgentiū corpoꝝ non erit pp̄ter ca
tiam qualitatū elemētariū. Quid q̄ ustō sit p quod fiūt
impassibilia corpa illa. Circa ꝟ est duplex opinio. quā
dam enī dicūt q̄ ꝟ erit p formā inherentē z existentem in ipis
corpibus. qđ sic pbāt. Anima nō pt̄ bre aliq̄d dominiū
sup corpus: tunc magis ꝟ nūc. nisi corp⁹ sit imutatū. sed
anima post resurrectōem habebit pfectū dominiū sup
corpus. ita vt corpori nil possit accidere pter volūtatez
anime. alioqn nō eēt pfecte beata. ergo corp⁹ erit oino im
mutatū. sed mutatio terminat ad aliquam formā. q̄ cor
pus glorificatū p aliquā formā quā habebit reddet im
passibile. Ad quod etiā facit qđ ait Aug. s. q̄ in corpibꝫ
sanitas est p aliquā formā inherentē. ergo ꝛc. Et alⁱ mo
dus dicendi sez q̄ impassibilitas corpoꝝ glorificatoꝝ
nō erit p aliquā formā inherentē. sed solū p diuinā virtutē
assistentē beatis z prohibentē actionē cuiuslibet extrinse
ci inferentis passionē. qđ probāt p dictū Aug̃stini sic
scribentis in epistola ad Consentiū. sicut ab igne fornacis
chaldeoꝝ abstulit deus ꝑuerē cōburendi quātū ad ali
quid. qz res corpa puerorū illesa seruata sunt. sed manſit
quantū ad aliquid. quia ille ignis cōburebat ligna. ita
auferet deꝰ ab hominibꝫ corruptōem et dimittet eis natu
ram mō pdicto. s. impediendo excessum actionis in pre
seruando ab omni noxio extrinseco. Ex quo patz q̄ im
passibilitas ē in corpibꝫ beatoꝝ. p hoc qđ diuina virtus assistēs
beatis impedit actōem cuiuslibet inferētis corruptōem
Unde ad rōem facta p alia opinione pt̄ dici q̄ ablatio
defectuū passionis que fit in corpibꝫ glorificatis pōt fieri
per solā virtutē diuinā assistentē beatis ad meritū. vnde
nō oportz q̄ fiat p formā inherentē. Erit ḡ tūc corp⁹ sub
dictū anime aliter ꝟ nunc: qz tūc pfectissime sed nō opoz
tet qđ hmōi subiectio fiat p nouā formā inherentē. Iz suf
ficit q̄ fit p diuinā puidentiā assistentē que phibet illa
que immutant corpus ad corruptionē. Et qđ dicit Au
gustinus de sanitate z vigore hoc poterit esse p impedi
mentū cuiuscūꝫ extrinseci inferētis passionē nō q̄ sit il
la sanitas forma inherētis. Sciendū etiam. beati nun
quid malū q̄ experientia in scipo. Experientia enī inquantum
importat cognitionem importat pfectionem. z sic est in deo
et licerit in beatis. sed inquantū importat passionē nō erit in
eis Hec dicta Pe. de pa. in. iij. vbi. s.

De dote subtilitatis .S.II.

Sciendū fm Pe. de pa. in. iij. dist. xlvij. q. iij. Dicūt q̄
dam. dōs subtilitatis fm oēs est ad subiciendū corp⁹
anime ad opationes organicas sensitiuas. vt remota omi
grossicie z ineptitudie ad eas potentie subtilitate ratioi
nabiles fiant. Pro quoꝝ declaratōe dicunt quidam
obstantes q̄ subtile in corpibꝫ opponitur ei quod est grossum esse.
etiam vtrunqꝫ reperit in corpibus tam ratione quanti
tatis q̄ ratione qualitatis. Ratione enī q̄ntitatis illud
dicitur subtile quod est parui scōm latitudinē z profun
ditatem. dato q̄ sit magnū fm longitudinē z profun
ditatem. Ratione ꝟo qualitatis dicit aliqd subtile qđ ē
rarum z parui. vt aer. grossum vero qđ est depssum et
opacum. vt terra. In subtili aūt z grosso q̄cunqꝫ ustoꝝ
modoꝝ accepto. hoc est cōmune: quod subtile est facile
penetratiuū alterⁱ. Subtile ꝟo fm q̄ntitatem ꝑ figu
ram acutā quā habet si nō sit latū z profundū q̄uis sit lō
gum vt stilus z acus. Talis enī figura est diuisiua z facil
le penetratiua ꝑter diuisibilitatē partiū suaꝝ in partes
paruas poros illoꝝ corpoꝝ subintrātes. vt aer. aqua et
hmōi. z pp̄ hanc ꝺditionē nomē tractū est ad potentias
cognitiuas. Ille enī ꝺr bre acutū visum q̄ pt penetrare
ad videndū parua z longinq̄ q̄ alij nō videt. Et ille ꝺr
bre acutū intellectū q̄ penetrat ad cognitōem occultoꝝ.
Juxta hūc ertiā modū substātie spūales dicunt subtiles
q̄ maxie clōgant a grōssicie corpali q̄litercūꝫ accipiat:
et maxime penetrat ad cognoscendū intima rei. Decla
ratione aūt hoꝝ fuerūt duo errores circa dotem subtilita
tis corpoꝝ glificatoꝝ. quoꝝ vn⁹ est dicentiū q̄ pⁿ resur
rectionē corpa conuertunt in spūm. occasionē sumentū ex
dictis apli. i. Corꝝ. xv. vbi ꝺr. Seminat corp⁹ animale.
surget spūale. et hic error pmo cōuincit. q̄ forte non est
possibile quacūꝫ virtute couerti corp⁹ in spūm. Secōo qz
et si esset possibile z sic fieret. tunc hō nō resurgeret qz hō
dicat quid cōpositiuū ex aīa z corpe z nō alterꝫ solū. Nec
motiuū est sufficiēs. qz sic apls dicit q̄ corpus spūale re
surget. ita dicat q̄ seminat animale. Iz nūc nō ꝺr corpus
animale. qz ꝓuersum sit in aīam. ḡ nec tūc dicet spūale
ex eo q̄ ꝓūsum sit in spūm. Alius error fuit dicentiū q̄ pⁿ
resurrectionē corpa beatoꝝ erunt subtilia. quia erūt rara
ad modū aeris. qđ ꝓz esse erroneū. quia talia corpa nō
sunt palpabilia. Corp⁹ aūt xp̄i post passionē suam fuit
palpabile. Unde dixit discipul⁹ Palpate z videte ꝛc. Jter
veritas būani corpis reḋit carnē z ossa. q̄ nō copatiūt
talem raritatē. z ideo hic error rānak a Hugo. in. moral.

Dicendū est igit aliter. s. q̄ post resurrectōem corpus
erit plene subditū alē spiritui. Comparat aūt anima
ad corpus triplicit. Primo q̄ntum ad esse. quia anima
est actus et forma corpis. Secundo q̄ntū ad operatio
nes quib⁹ anima vnit corpe vt subiecto sicut sūt ope
rationes sensitiue. Tertio q̄ztū ad motū localē. aīa enī nō
solū est actus corpis sed etiā motoꝝ aliq̄ mō. pt̄ igit sub
iectio corpis ad animā cōsiderari quantū ad esse pertinet
ad dotem impassibilitatis. ratione cuiⁿ nihil potest accide
re in corpe: quod fit ad separationē corpis ab anima: Iz
perfecta subiectio corpis ad animā vt ad motoꝝ. pertī
net ad agilitatē vt infra dicet. Perfecta ꝟo subiectio eiⁿ
ad animā quo ad operationes cognitiuas z appetitiuas
videt pertinere ad subtilitatē. Et hec subiectio potest in
telligi. vel q̄ntuz ad operationes sensitiuas p̄fse. vt nihil
sit in corpe quo puritas taliū opationū impediat. sicut
nunc fit in nob ꝑter grossiciē et impuritatē spirituum
deseruientiū operationibus sensitiuis. talis enim impu
ritas omīno tollet a corpibꝫ glioſis. Vel potest intelligi
subiectio ꝑter obedientiā merā z pfectā quam tunc ha
bebunt vires sensitiue ad rōnem. que obedientia nō est
modo cum caro cōcupiscat aduersus spm̄. Et ob ħ cor
pus dicit animale ab animalitate. quia motⁿ animales
magis sunt in nob fm impetū sensualitatis q̄z fm dicta
men rōnis. Sed tunc dicet corpus spūale. quia oīm ta
les motⁿ erūt subditi plene spiritui. Quocūꝫ aūt dicto
rum modoꝝ accipiat subtilitas nō videt necessarium
q̄ dicat aliquā qualitatē supnaturalē inherentē corpo
ribus glorificatis. quia subtilitas ꝑmo modo accepta
potest esse p solā puritatē humoꝝ z spirituū. et secundo

Prīa opi
nio.

Secūda
opinio.

ꝑma opi.

Secūda
opinio.

Tertia
opi. z vltra

modo accepta potest esse p diuinā ꝓuidentiā assistentē. Sz quicqd isti dicāt videt ꝓbabili⁹ q̄ ista subtilitas sit aliqd positiuū exns in ipis potentijs p modū hitus. qz gr̄a ꝓficit naturā fm qđ nata ē ꝓfici, potētie aūt aie inferiores nate sūt ꝓfici ad suas operōes z ad obediendū rationi p hitus naturalr acqsibiles. igit vt ista fiāt ꝓfecti⁹ cōueniēs ē infūdi hitus supnaturales. siue sint vnū siue plures dones vni⁹ noie designāt ꝓpt vnū sitare finis in generali. Quis ḡ nō est dubiū q̄ p gr̄iam ꝓficiēt eaz operationes. vt delectatiōes ꝓfectiones seqnt. ꝓbabile ē qđ b fiat p hitus; q̄ z fac operatiōem generaliorē. z p ꝯns fm promptiorē faciliorē z delectabiliorē. Itē sacndū q̄ corpus glorificatū intrat domū ianuis clausis et fenestris. seu q̄ sit in eodem loco cū alio corpe localiter hoc nō ꝓnet ad dotem subtilitatis. nec b est impossibile p viā nature corpis glificati. nisi addat spāle miraculū. quod sic ꝓbat Illud qđ nō tollit a corpe glorioso q̄ntitatē ei⁹ nec actū eius ꝛpedit. nō tollit đn corpus glioſuz excellat aliud corpus de loco suo si illuc intrat. z sic nō poterit simł esse cū alio. sed dos subtilitatis est hmōi. ḡ z̄c. Maior ꝓz. qz illud quod facit distare corpus a corpe fm locū z suū est sola q̄ntitas. vñ z ꝓbs dic. ulg. ꝓbisi corz. q̄ si a corpe circūscribant oēs passiones z qualitates. adhuc corp⁹ occupabit locū z nō poterit esse simł cū alio. sed necessario distaret fm situ z locuz. Ex parte ḡ q̄ntitatis est distantia corpoz q̄ntū ad locū. qđ ergo nō tollit q̄ntatē nec eius operatiōem nō tollit đn vnū corp⁹ expelleret aliud de loco suo. Maior ꝓbat. s. q̄ nulla q̄litas tollat a corpe gloriosa suā quātitatē nec eius vsum. de q̄ntitate patz. quia si tolleret corpus maneret ī diuisibile. Itē nō b̄ret q̄litates sensibiles q̄ requrūt q̄ntitatē p imediato obiecto q̄ omīa sunt absurda. nec etiā tollit actū ei⁹. ḡ z̄c. Nec dicendū ē q̄ in ferro ignito sint sit in eodē loco ignis z ferrū. aut q̄ vipa. i. pane intincto in vino sint sit panis z vinū. q̄uz vtrūq; ē corp⁹. Sz qñ ferrū ignit. vtroq; ignito nō ē aliud q̄ vehemēs alteratio ferri a q̄litatib ignis. ita q̄ ñ ꝓt aliud ignire. sed vbi est ferz ibi nō ē ignis ꝛ ardor z cauma. si que tñ ꝓpositates eēnt ī ferro. ibi nil ꝓhiberet eē ignē vel in materia aeris ꝓus ibi exñtis generat⁹. vł in subtilib⁹ ptib q̄ resoluūt a ferro. z sic de vipa z̄c. Nō ergo duo corpa sunt simł in eodē loco. cōmuniꝰ modo dicendi fm doct. z magz ꝯcordās scripture fm superficiē litterę. qđ ꝓbat ex mtth. Primo qz xp̄s nat⁹ est de virgine clauso vtero mris. Remānsit enim virgo post ptū ꝛ illud fieri nō potuit nisi corpus xp̄i nascēdo eēt simł cū corpe virgis mris ei⁹. ideo z̄c. Scōo qz xp̄s surrexit clauso sepulcro. qđ ñ posset eē nisi corp⁹ xp̄i eēt sił cū lapidib⁹ sepulcri. ḡ z̄c. Tertio qz xp̄s p resurrectōez ītrauit ad discipulos clausis ianuis. Quarto q̄ cū corp⁹ celeste non posset diuidi saltē q̄ntū ad subiam speraz. ꝛ xp̄s ascēdit in celū empirreū. ḡ sił fuit corp⁹ ei⁹ cuz corpe celesti. Mod⁹ aūt q̄ hic ponit est tal⁹ quātitas p corp⁹ cōparatū ad locū hz duo facē. s. reddere corp⁹ q̄ntū z occupare locū. Et primū est actus ei⁹ q̄si causę formal. Scōm est actus ei⁹ q̄si causę efficiētis. Ex q̄ pōt sic argui. sicē se hz calor ad calefaciendū. sic se hz q̄ntitas ad occupandū locū sed virtute diuina fieri ꝓt. vt calor ꝓns calefactibili nō calefaciat ipm. vt factū est in fornace babylonis respectu trium pueroz. ḡ eadem virtute ꝓt fieri q̄ntitas sit ꝓns loco z tñ nō occupet locū. z sic alia q̄ q̄ntitas erit sił cū ea. Scōo sic: virtute diuina fieri ꝓt. vt a moto posteriori remaneat ꝓus. cū b nō implicet ꝯdictiōem vel repugnantiā intellectuū. sed dare q̄ntū eē subiecto ꝓ pri⁹ ꝯuenit quātitati q̄ occupare locū. qz illa est act⁹ formalis q̄ simul est cū forma in subiecto. Alius tñ est act⁹ eius. vt causę efficientis respectu alteri⁹ q̄ est freq̄nt ꝛpe posteriorē. ḡ virtute diuina fieri ꝓt. vt corp⁹ remaneat q̄tū z tñ nō occupet locū. Aliq̄ tñ dicunt q̄ nulla virtute fieri potest q̄ duo corpa sint simul in eodē loco. z ad oēs alias rōnes rndēt sed quia tales expositōes quas illi faciūt de ꝓpo nascente de ꝓgine z de sepulcro exeunte. vel in celū ascendente quasi via naturali potuerit eē nō sic accipiunt a cōmunitate. Tuti⁹ est tenere modū pri⁹ dictū. s. q̄ virtute diuina duo corpa possint eē in eodē loco sił. sicut accidit in vicario mysteriꝰ xp̄i nascentis. resurgētis z hmōi. in talib⁹ enim melius est captuare intellectū suum q̄ ꝓsumptuosū aliquid ꝓ commune dictū. etiam si nō sit expresse contra scripturam. Hec omnia pe. vbi supra.

Corpus glificatū est cū alio localiter.

Probat.

De dote agilitatis .§. III.

quid sit: et p quid. et vtz motus corpoz glorificatoruz sit in instanti. Et q̄ntū ad ꝓmū fm pe. vbi. s. q. uij. sciendū q̄ in hoc est duplex mot⁹. Un⁹ fm naturā elementi predominātis q̄ mouet naturalr deorsuz. sic cetera grauia. Alius ē mot⁹ cui⁹ ꝓncipiū est aīa z est ꝓgressiuus. Et est differentia inter istos motus. Primo quia ꝓncipiū primi motus est ex ꝑte corpis tm̄ nō aie. ꝛ ꝓncipiū secundi mot⁹ est aliq̄ pars corpis nō vt corpis ꝛ vt animati corpis. vñ talis mot⁹ nō cōpeteret corpori sine aīa sed bñ primi mot⁹. Scōo qz ꝓm⁹ mot⁹ est ad determinatū vbi z vnifoꝛmiter. qz sequit formā naturalē. ꝛ sēbus motus ē ad diuersa vbi z diffoꝛmiter. qz sequitur appetitus nē que ꝑt variare fm diuersa appetibilia. z tō bō vł aial pōt variare motū ad diuersa vbi z diuersimode tarde. ocius vel velociter. Tertio qz bō vł aial pōt sistere motus progressiuū p cognitiōem q̄ formal imagini. sed nō ꝑt sistere motū ꝓmū q̄ sez est fm naturā elementi ꝓdominātis. Si enī bō esset sursuz caderet nisi esset qđ retineret nec posset sistere talē motū đn caderet. Ex b ad ꝓpositū agilitas dicit habilitatē in corpe ad facilr mouendū se fm motum in loco localē. nō quidē fm motū q̄ aial mouet fm naturā determinatū ꝓdominātis. qz sic corp⁹ mortuū eēt agil⁹ q̄ vniuersaliter ꝑ tñ null⁹ dicit corp⁹ mortuū agile. Itē agilitas videt eē conditio mouētis seipm. sola aūtez aīmata mouēt se et fm motū ꝓgressiuū. ꝓpt qđ agilitas est facultas i corpe ad facilr et ꝓmpte se mouendū motu ꝓgressiuo. Nic. ad agilitatē rōnale est ponere in corporib⁹ glorificatis. qz vt dictū est in btis corpus erit plene subiectū spiritui. spūs autem seu aīa cōparat ad corp⁹ nō solū vt forma ꝛ etiā vt motor. z ideo debet esse subiectū nō solū formali perfectioni sed vt motori. ꝓpter qđ sicut corp⁹ p impassibilitatem plene subiacet anime z forme vł ꝑfectioni. sic agibilitatem plene subiiciet ei vt motori adeo vt ꝓmpte et feliciter sine fatigatiōe eclerrime moueat fm impiū volūtatis. Per hoc aūt sit illa agilitas nō est oino darū. videt q̄ sit ablatiōem q̄ntitatis a corpib⁹ brōz. qđ ꝓz p auctoritatē Augustini. xxij. li. de ciui. dei dicentis. q̄ omnipotens deus auferet a beatis pondus grauitatis. Et cuius hoc quod dictuz est sit probabile: pōt tñ sustineri q̄ hec obedientia sit nō p amotiōem grauitatis sed p additōez qualitatis q̄ impediat resistentiā q̄litatis respectu alterum motuū ad deorsum. et abiuret ad motum deorsum plus q̄z grauitas. velocius enī mouetur corpus glorioſum imperiose a celo ad terram q̄z corpus graue. ceteris paribus. z huiusmodi nō esset ꝓpter inclinatiōem grauitatis. ḡ ꝓpter aliqđ aliud. Si dicat q̄ hoc est ꝓpter diuinā virtutem assistentē ꝓhibentē ne medium resistat corpori glorioso tantū quātum faceret corpori non glorioso non sufficit. quia gratia ꝓficit naturā fm modum eius. Cum ergo sit natū reddi bene mobile ab anima p aliquod intrinsecū puta spiritū z bonas dispositiones in neruis z musculis. ergo ꝓbabile q̄ p intrinsecū posit⁹ tiuū faciat sic mobile z agile. Erunt enī hoies pares angelis habentes p gr̄am impassibilitatis quod illi hñt

per naturā ꝛ simlr ꝑ agilitatē ꝛ subtilitatē. Sicut ergo corpus est subiectū angelo ad motū localem. nō ꝑ solam virtutē diuinā, ꝓhibentē resistentiā vl amouentē qlitatē inclinantē ad motū ſz ꝑ intraneā naturā. sicut ꝛ gue obedit nature superiori ad supplendū vacuū manēte sua gūitate. qz ꝑ intrinsecā naturā est sibi bñ indutū. sic ꝑ grāz in trinsecā erit corpⁱ bñanū obedies spiritui ad motū sine aliqua gūitatis. Ad auctem Aug. supra positz in cōclusione q̄ deus auferet pondus a corpib beatis non q̄ ad ēcntiā. ſz quo ad impedimētū. sic dr q caro et sanguis regnū dei nō possidebūt q̄ ad culpā ſz q̄ ad naturā. Leuendū est aūt ꝓm Pe. vbi. s. q corpa glificata qñqz mouebunt localr. qđ etiā de ipo xpo credibile est. Un ꝛ bñus Tho. dicit. q qñ xps appuit Paulo brō in via ad damascū prostrato ad terrā dicens. Ego sum xps Descendit xps de celo corpalr ꝓm ꝑsentiā suam corpalē Un ꝛ tanqz testimoniū de viso reddens ait. Nouissime tanqz abortiuo appuit mihi. i. ad Corinth. xv. Ratio huius q corpa brōz mouebunt localr est. quia virⁱ ꝓcedens in actū exercitatū de potētia ꝑfectior apparet qz si non esset in actū. actus enī manifestat virtutē. Cū igit in bīs virⁱ mortua ꝑfecta ex parte aīe. ꝛ summa abilitas ex parte corpis. rōnale est q qñqz demonstrēt ꝑ effectum. Et ita ꝓbabile est q sancti moueant aliqn motu ꝓgressiuo. q solū appet i nobis causatus ab anima ꝑ apphensionē appetitus ꝛ exercitus ꝑ determinatam motionem partiū corpis q̄ organice huic motui deseruiūt. Utrum aūt comperat eis alius motus q̄ mouet corpus ab ala nō organice. i. nō pars post pedem sicut nūc fit. sed totus simul. ꝛ eqđ sicut graue descendit deorsum: leue ascēdit sursum. videt quibusdā q sic. ꝛ videt opinio vera. scz q cuius corpⁱ glorificatū possit moueri organice ꝛ ꝓgressiue sicut modo. nihilominⁱ tñ ꝛ totū simlr poterit moueri. vt leue sursum ꝛ graue deorsum. sic ꝛ angelus mouet corpⁱ assumptū ꝛ nō assumptū. cuius nō sit vsqz quaqz simile. qz celū nō posset moueri nisi circulariter. Cū enim dicat scriptura de christo q ferebat in celum. nō videt q pedetentim qsi ꝑ gradus scale ascenderet. nō q in aere vel vestigia figere nō posset. qz mortalis sup aqs ibat. sed ideo quia nō videt q nō vnā tibiam post aliam moueret. sic cut fit currēdo posset glioſum corpus ita cito moueri. sicut dicit esse mobile. Nō enī sic cōpunēdo passus suos posset ꝛpe imperceptibili descendere ō celo vl ascēdere. sicut ē angelus dñi portauit Abacuc ꝛ reportauit. ꝛ spiritus rapuit Philippū. sic beati glorificati in corpe mouent qñ volūt ꝓgressiue ꝛ nō ꝓgressiue. ꝛ quēadmodū scintille in arūdinero discurrēt. De ꝛpe motus corpoꝝ glorificatoꝝ sciendū scōm Pe. vbi. s. q motus corpoꝝ non erit in instanti ſz in ꝛpe. quia oīs motus q̄ est ō extremo ad extremū ꝑ medium necessario est in ꝛpe. sed oēs motus corpoꝝ glorioſoꝝ sunt hmōi. ergo ꝛc. Maior ꝓz. quia ratio medij ē qđ ꝓius attingit a mobili q̄ ad extremū vt patz ex ānto phisicoꝝ. ꝓius aūt ꝛ posterius nō sunt nisi in tempe. Minor ꝓbat. quia nulla virtus creata potest mutare cursum nature in motu locali. sed cursus nature in motu locali est q sit de extremo in extremū ꝑ medium. Virtus autem motiua corpoꝝ glificatorum est virtus creata. scz virtus anime quare necesse est q ille motⁱ sit in ꝛpe. Est igit cōmunis opinio q nō mouebunt in instanti ſz ꝛpe imperceptibili qñ volent ꝛ morose quit volent. Et qđ Aug. dicit q vbi voluerit esse spiritus ibi statim erit corpⁱ. statim nō dicit stās post cito. Et q̄ uis post resurrectōem nō sit ꝛps qđ ē passio ꝓpria mobilis q: tūc cessabit motⁱ ꝓpria mobilis. est tñ postea tēpⁱ qđ est mora continua ꝛ successiua motū q̄ fient tunc.

Corpa glioſa mouebuntur localr.

Detēpe motⁱ corpoꝝ glioſoꝝ glificatoꝝ.

Corpa btōz erūt lucidissima coloribus pulcerrima ꝛ perpetua. Quantū ad ꝓmū dicit Pe. de palu. dist. xlvij. q. v. q nomē claritatis qntū ad suā ꝓpriā impositionem importat ꝓpriatē luminis sicut ꝛ suū oppositū. scz obscuritas impoꝛtat ꝓpriatē oppositā grē vel puationē lumis. ſz q̄z mediāte lumine ꝓpriē in nob potissima cognitio sensitiua exterioꝝ quā habem⁹ scz visiua. ꝑ quā res nob potissime manifestant. ꝛ eⁱ nomē ad oēs alias cognitiones transfertur. ꝑ quā nob aliq̄ veritas manifestat. ꝛ iō nomine claritatis transfert ad manifestatiōem veritatis. vñ oēm veritatē nob manifestā dicimⁱ esse clarā. ꝛ ꝑ ꝓns qđ est sūl bene manifestatiuū dicimⁱ esse clarū. Et scđo pōt dici q claritas duplicit erit in corpib glioſis. Dño ꝓm vlrimū modū. s. inqntū clarū ōr illud qđ scipm manifestat tanqz hñs puritatē nature siue spēi. sic enī corpa glorioſa erūt clara. q: q̄litates coꝛ maxie ad visum ꝓtinentes vt color ꝛ figura erūt purissime nihil impuritatis hñtes ad mixtū. ꝛ ꝺ nullus negat. Sz qntū ad ꝓmū modū ꝑt dici q̄ claritas erit i corpib glioſis dupl'r. Uno mō sic est claritas in corpib bñ tersis ꝛ politis. ꝛ ex incidentia radioꝝ solis vl alterⁱ corpis lumioſi q̄ claritas ē valō magna si corpⁱ sit bñ tersum ꝛ politū. vt vitrū. auꝛ argētū: et hmōi. Constat aūt q corpa glioſa erūt multū polita et tersa ꝓpter qđ ex incidentia solⁱ ꝛ alioꝝ luminariū fulgebūt maxima claritate. nec istud etiā habuit dubium. Scđo q̄ mō ponit a ꝺbusdā claritas dicentib q sicut est qualitas intranea solis vl alicuⁱ gl̄erius corporis luminosi. sic claritas in corpib glorioſis. Iste ō est difficilⁱ ad intelligendū. Primo quia tal qualitas nō videt ponenda in corpib glorioſis ꝓter ꝺ q magis delectet visuꝝ aspicientiū. q: nos experimur: q maioꝛ ꝺlectatio est pulcritudinē figure ꝛ colorē homis aspiciendo q̄z claritatez solis. etiā si claritas eius nō lederet. Scđo q difficile est videre quō color est lux intensa qualis ꝓm hāc opinioꝝ ponit in beatis. ponit enī equalis luci solis posse stare cum colore. nihilominⁱ nō est negādū quin deus possit dare talem claritatē corpib glioſis. Cuⁱ rō est. quia illa que ꝓm naturā possunt stare simlr vtroq̄z vel altero existente in gradu remisso sue speciei. pñt virtute diuina simlr esse vtroq̄z existente in gradu intēsissimo sue spēi. ſz lux et color sunt in eodē subiecto ꝑ naturā vtroq̄z vel altero existente in gradu remisso sue speciei. ergo vtrūq̄z potest esse simlr virtute diuina in gdu intēsissimo. vnde in nostrilucis stant simlr color ꝛ lux. Erūt ergo corpa glioſa lucida nō solum ꝑ refulgentiā vel alioꝝ luminariū incidentium sup illa tersa ꝛ politissima sicut vitrū. Et ꝑ intrinsecam inherentiā lucis manētis imposse virtute diuina. alias nō lucerent nisi ꝓsenti luminari. Contra illud Apocal. xxi. c. Ciuitas illa nō eget sole nec luna ꝛc. Ad obiectionem de delectatiōe. Rndet. quia pulcritudinē candoris lucis delectabilis admirabit oculus suppositus q̄ non ledat. sed conforter pluscz quēcunqz colorē seu figuram. quia delectatio causat ex cōmixtione ꝙuenientis cū conuenīte. Nihil autē est conuenientius potentie q̄z suū primariū obiectum. Primū aūt obiectū visus nō est figura que est sensibile non ꝓprium sed cōmune. nec color ſz lux quia primū in vnoquoqz est causa aliorū in illo genere. videtur autē color ꝑ lucem ꝛ nō econuerso. ꝛ ideo dulce lumen et delectabile est oculis videre solē pluſq̄z aliū colorem. Secundo scaligz de colore sciendū q̄ non solū erunt fulgida et lucentia sed etiam colorata pulcerrimis coloribus et viuacissimis. Et cum lux ibi erit perfectissima. et vtrunqz simul videbitur. quia quicquid pulcritudinis est in alijs et nobilitatez excellenter debet esse in illis. Constat aūt q lux est decoꝛ totius. Color etiā est pulcritudo oīs mixti termīati. vñ vtrūq̄z erit ibi nō solū autē erunt lucida ꝛ colorata ſz etiā peruia. non ꝓpter poꝛos tñ

Lucidissima.

Claritas erit in eis dupl'r.

Nō

Cōclusio

Nō. q.d. de claritate in corpib glorificatoꝝ

Colorata pulcerrime.

Peruia sic vitrū.

quia licet ibi sint pfecta foramia oris auriũ ⁊ hmõi. que ptinent ad pfectõem nature. in pon ꝙ quos sudor exijt ⁊ hmõi nõ erunt ibi. qz ibi ipfectio nõ erit. H aũt est impfectiõis. Unde celi solidissimi q̃si cre fusi sunt sine poris qđ est pfectois in eis. igit illa corpa glificata er ũt rota puta sicut vitr. Unde gregor⁹ dic. xviij. moraliũ exponẽs illũ Job. Non adequabit ei aur aut vitr. qđ patebit in corporalib⁹ oculis ipsa etiã interior armonia. Et apoc. penul. Luitas illa eqparat vitro mũdo. nõ q̃ ad fragilitatẽ. sed q̃ ad puritatẽ ⁊ perutetatẽ. Notandũ etiã de scda possibilitate simulate lucis radiose ⁊ perutetate. Hũ enĩ est. difficile quõ cũ ista perutetate luceãt sic aer. Sz quo fulgeant aut radios emittãt. H enĩ cũ sit pfectõis ĩ lumi naribus nõ est de eis negãdũ. Unde ⁊ corpus xpi vocat lucerna. Apoc. Lucerna ei⁹ sz cuitatis ẽ agn⁹. i. xpus. Et ibi sunt duo magna lumiaria. s. corp⁹ eius ⁊ mris suc. ce teri vero erũt sic stelle. vñ nõ indiget alijs luminaribus. Uidem⁹ aũt in corpib⁹ lucere ⁊ illũinare simꝫ sola corpa opaca vt stella q̃ est depssior vel densior pars sui orbis. nõ autẽ trãsparentia vt ignis in spera sua est perut⁹. sic dyaphan⁹ ꝓpter qđ nõ impedit videre celũ ⁊ stellas sz in materia aliena est opacus. vũ impedit videre parietem posteriorẽ in camino ⁊ in spera lucet. ⁊ nõ illũinat i aliena matia. puta in flãma illumiat. sed de⁹ sic pt facẽ pfectũ colorẽ ⁊ lucẽ in eodẽ subiecto q̃ respectu nature acq̃runt diuersas dispositões ꝓrias. sic ⁊ in corpib⁹ brorum peruũs facit lucẽ intellissimã. ⁊ p ꝓnis radiatiuam. Plene etiã tenendũ videt. q̃ sicut visus hẽbit suã pfectõem et delectationẽ in videdo pulcerrima. ita alij sensus. Nã ⁊ de auditu dr in auitate dñi iugiter sonãt organa sctorum. ibi angeli ⁊ archãgeli hymnũ do decãtãt. qđ et si spualr intelligi oporteat i angel⁹ qz nõ hñt corpa. sz scĩ cũ hẽbũt corpa miscẽtias dñi in eternũ canabũt. etiaz voce corpali nõ ex aere causata. qz ibi nõ est. sz p aliũ modũ ex dei opere cui nil ẽ impossibile Et de odoratu canit, Sancti tui florebũt sic lilium: qđ est valde flagrãs. ⁊ sicut odor balsami erũt añ re. Gustus etiã sentiet qndã mirabilẽ dulcedĩ absq; comestiõe cuiusq; rei: q̃ ibi nõ erit necria, sicut nec moysi fuit in mõte sinay. cũ angelo p q̃ dragenã loqnti. Contract⁹ etiã qdã honestissim⁹ nõ cõmixtois. quia ibi nec nubẽt nec nubẽt. sz erũt sic ãgeli dei. Generatio enĩ ibi nõ erit. cũ finitus sit nũer⁹ elector⁹ a deo pdestinator⁹ ob quẽ fiendũ est ordiata ipsa cõmixtio. nec ibi insurget aliqs minim⁹ stimul⁹ ꝺcupiscentie sensualitatis oĩmo de subdita rõni. in cui⁹ etiã remediũ post pctm ꝓmum est ꝺcessa copula ꝺiugal. Sz q̃dem castissim⁹ ⁊ sanctissim⁹ amplex⁹. eo mõ quo sancti viri se vlsitates mutuo amplexati ⁊ osculati sunt inuicẽ vt Joseph frẽs suos et virgo Maria filium.

Corpora gloriosa erunt radiosa.

Sic erũt sens⁹ ofes in glia.

Mat. 22

Nota.

De aureolis in generali ⁊ speciali. Cap. viij.

De aureolis. et primo

in genere. Sciendũ igit fm Pe. de pa. in. iiij dist. 49. q. 8. q̃ aureola est q̃dã gaudiũ ꝺ opib⁹ a se factis que hñt rõnẽ excellentis victorie. Unde differt ab aurea q̃ est pmiũ essentiale. s. gaudiũ de deo. et debẽt victorie in cõi. Et sic aurea pncipal'r est in aia: sic ⁊ aureola, sz p redundãtiã in corpe erit q̃dã decentia ⁊ fortitudo singularis repsentatiua aureole pdicatoꝝ in ore. virginib⁹ i illa parte. martyrib⁹ in cicatricib⁹ vel alijs pnis corpis fm gen⁹ martyrij. vt statim ex aspectu corpis sciat q̃libz fuerit maryr. virgo vel doctor. Sunt aũt tres fm aĩe vires. s. rõnalẽ. irascibilẽ. ⁊ cõcupiscibilẽ. ⁊ tres ꝺ victorias excellẽtes. s. mũdi. dyaboli. ⁊ carnis. premiet enĩ simpl'r aureola martyrij plus q̃z illa doctorũ. vt pt in carbalogo sanctoꝝ. In letanijs enĩ ecia pfert martyres doctoribus. et doctores ꝓginib⁹. Una aũt aureola eiusdẽ spẽi prefertur alteri fm excellentiã actus. vt qui acerbi⁹ martyriũ tulerit. aut q̃ puriorẽ virginitatẽ habuerit. vitando occasiões. aut q̃ plẽs saluat pdicãdo. aut q̃ freqnt⁹ predicat. Unde paulus q̃ dic plus omib⁹ alijs laborauit. ipse ait, De reliq̃ reposita est mihi corona iusticie. Hõ corpit aũt xp̃o ꝓprie nec angelis. qz in eis ñ est pugna cũ sunt imortales ⁊ incorpales. de ꝺgine aũt maria legcus.

De aureola i speciali. §. I.

Et ꝓmo martyrij. Ubi notandũ fm Pe. vbi. s. q̃ erga re la martyr quirũt ad istã aureolã. s. Pena. causa. ⁊ volũtas. Nã cõ rij. ditio vel dispositio caritatis. s. q̃ optz bñe caritatẽ ad aureolã ꝓsequndã, istud est cõe oĩb⁹ aureolis. nã aureola ꝓ supponit aureã, Debẽt q̃ aureola martyrij solũ p penam mortis, Unde pz q̃ nec obedientib⁹ debẽt q̃buis q̃ obedire tiã martyrẽt ꝓpria volũtas. etiã si durat obediẽtia vsq; ad mortẽ. nec pauplb⁹ q̃buis moriant mũdo, nec p̃ pniam quãuis peiterẽs crucifigãt carnẽ suã, nec brã ꝺgo q̃buis plus dolucrit q̃z martyr cã hz. nec. b. Dominicus q̃ bibat martyriũ. sicut sitit ceruus ad aq̃ fluuiũ. nec Jo. qui calicẽ passionis volũtarie bibit. nec pueri in camino fornacis babylonice, nec siluester q̃ nõ ex passiõib⁹ obijt q̃z uis sustinuerit cruciãta, nec Lucretia romana q̃ se interfecit ulcisci. Quedã aũt ꝺgines q̃ ne corrũpent se submergerũt. q̃z ꝺsilio spũssci credit eas H egisse. De qb⁹ dic august. de ciui. dei. Et sampson sil'r ⁊ machabei q̃ sustinuerũt mortẽ ne legẽ violarẽt in esu carnis porcine, Martyrũ enĩ est circa mortẽ ab alio illatã. vnde nec Razias qui se occidit. Si q̃s aũt gen⁹ mortis sibi elegerit. vt beat⁹ Petr⁹ qui petijt vt ꝺsis pedib⁹ crucifigeret. ne simili pena sceleris punirer. vt dñs nõ pdit aureolã. Si aũt ꝓpt seipm elegerit vt rolerabiliorẽ mortẽ seu facilioꝛẽ hẽat pdit aureolã. sicut fec̃ seneca quẽ nero occidit. quez dic Hiero. q̃ fuisset martyr, nisi gen⁹ mortis elegisset. optione sibi data vt. s. in balneo vtroq; brachio minueret. ⁊ sic insensibiliter moreret. ꝓpt qđ ꝺr in. iij. dialogoꝝ. quidã scrus traditus longobard⁹ vt occideret mortis optiõe sibi data: nullã eligẽ voluit. sz dixit illã tolerabiliorẽ quã dñs ꝓmitteret. quam dñs a morte eripuit miraculose, Nec refert quam dñs a morte eripuit miraculose, Nec refert vtz mors statim aut postea sequat. dũ tñ ꝓpt illũ mors causet vel acceleret. vnde ꝺ mortuis in carcere vel exilio martyria celebrant. qz hmõi mortes acceleralle ꝑsumũt. Si aũt martyr susciteꝛ ⁊ iteꝛ martyrizet. certũ est q̃ de vtraq; morte gaudiũ hẽbit ⁊ duplicatũ vl' numeraliter ver virtualr. ⁊ sic p duas mortes ytor. s. sebastian⁹ duas aureolas martyrij habuisse, Sedm qđ requirit ad aureolã martyrij est cã. qz enĩ testis est martyr in cã fidei p ecctia, p q̃cunq; articulo fidei vl' ture ecclie. vel q̃cũq; virtute. qz ꝓtrib⁹ desponsat ecctia xp̃o moriat: vere ẽ martyr. Unde et be. Tho. cantuarien. cps: qui p iustiã ecctie sue defendẽdas occisus ẽ, et Jo. bap. q̃ pter ꝓtrẽ castitatis cõmẽdandã ⁊ repbendẽdo herodẽ de incestu decapitat⁹ ẽ, Tertiũ qđ requirit est volũtas. qz si q̃s dormies aut fugiẽs occideret. aut se defendẽs fuit⁹ martyr nõ est. Unde maurin⁹ cũ socijs piecerunt arma q̃s viderunt venire satellites ad se occidendũ vt martyres fierẽt. De innocẽtib⁹ tñ vt de martyrib⁹ solẽnitat ecctia. Et certuz est q̃ gaudiũ spale hñt de morte ꝓpter xp̃m suscepta. licz nõ electa. vñ nõ est cõplera in eis rõ aureole. Qui aureã cruce signati in bello hostiũ xp̃i pugnãdo pereunt. martyres fiũt. qz nõ se sed xp̃m ⁊ ecctiam defendẽdo moriuntur. vnde morte non fugiunt sed eligunt.

De aureola doctorũ. §. II.

Sciẽdũ fm Pe. vbi. s. q̃ doctorib⁹ debẽt aureola Dañ. xij. Qui ad iustiã erudiũt plimos. q̃si stelle in ꝑpetuas eternitates. Sz si q̃rat q̃b⁹ doctorib⁹ debẽt. dicendũ

q; non solum prelatis et magistris in theologia. sed etiã aliis: dum tamẽ missis nec illis nisi actu predicantibꝫ. Secundo cui doctrine cõueniat ista aureola. z dicẽdus bile vireq; necessariũ hominũ aduocatõis officiũ mari di.iij. laudabile. non tñ habebunt aureolã. z idẽ de me dicis. phisicis z aliis. imo nec theologi dũ phisicam do cent. nisi prout bis vtunt ad declaratõem theologie ca/ me premijs pncipibꝫ oporteat remunerari. C. de aduo. tuantes animi intellectũ in obsequiũ fidei. sicut Pau lus vtitur dictꝫ poetarũ predicando. Tertio de modo: q; siue scripto siue verbo legendo vel pdicando. dũ tamen publice merent eam. Un mulier hanc aureolaz habere nõ potest: cui pdicare nõ licet. nec etiã fraterne correctiõi solum debebat. Quarto de fine. quia si propter vanam gloriã vl lucrum temporale pdicat. recepit mercedẽ suã quam. nec per penitentiã recuperat. quia penitẽtia non viuificat mortua. dicũtur aũt mortua opa non solũ sine caritate facta. sed etiam sine recta intentiõe. z quecunq; nõ fuerint a principio meritoria.

De aureola virgi/ .f.iii.

nitatis. Uirginitas aũt duo importat. s. mentis puritatem et carnis integritatẽ. in speciali autem virgo beata propter pugnã hostis. Abel nõ habuit aureolã. q; ppo situm habuit nubendi z procreandi si viuisset. alioquin peccasset nisi inspiratꝰ a spũsancto ptinuisset. Ieremi as aũt vt dicit Hiero. virginitate sua virum euangelicũ christi ecclie dedicans consilio spũssancti lege puata con tinens habet aureolã. non aũt filia iepte que virginita/ tem suã defleuit. Helias aũtez sic. Sed de oppressis si ex postfacto cõsentiant z finaliter penitẽat. recupant aureo lam. q; Sensus sequẽs nõ potest esse causa actus prece dentis. sed quãdo illa duo cõcurrunt irrecuperabiliter amittit virginitas. De eunuchis in nouo testamẽto vi/ detur q; habeant aureolã si sunt in pposito nõ experien di actum venereũ: etiaz si possent. Qui vero dolent de sua impotentia. z dolent q; nõ pñt exercere actũ illum. sed vellent esse potentes ad expiendũ actũ illũ non bñt aureolã. Primi etiã eunuchi q minus bñt de pugna q; alij minus habẽt de corona: habent tamẽ aliqualẽ. quia est excellens victoria. Unde Nereus z Achilleus cunu chi cum aureola martyrij habent etiã aureolam virgi/ nitatis. q; verisimile est q; si potuissent nõ contraxissent qui tã efficaciter domicille psuaserẽt abijcere nuptias. et sic de Jo. et pau. Sed de eunuchis veteris testamenti secus est. vt Daniel z socijs. quia nõ videtur q; haberẽt propositũ scz abstinendi a nuptijs quia temp; tũc non erat virginitatis. De pueris baptisatis morientibꝫ sci endũ q; nõ habẽt aureolam. et si arguat q; in baptismo omnes virtutes infundunt que sunt necessarie ad salu tem. vñ z virgitas cũ ptus sit. Dicendũ q; in baptismo oms virtutes infudunt q; sunt necessarie ad salutẽ. vnõ nõ virgitas q nõ est necaria. q; ptugat; pt saluari. Vel eriam dicendũ q; aureola debet actui nõ habitui vel pri uationi. Puer autẽ nullũ actũ adhuc habet quia carnis integritas in actus priuatione consistit.

De fructibus casti .f.iiii.

tatis in patria Sciendũ sm Pe. de pa. vbi. s. q; fructꝰ prout distinguit ab aurea z ab aureola est premiũ: qõ specialiter debet homini ex b q; ex semie verbi dei in spi ritualitatẽ cõsurgit excolendi carnẽ suam. Trahitur hoc ex verbis xpi in euãgelio loquntis de terra bona in quaz semẽ iactũ fructificat. xxx. aliud. lx. aliud cẽtesimũ. Mat thei. xiij. Unde aurea est gaudiũ de deo. Aureola ẽ gau dium e triumpho. Fructꝰ vo est gaudiũ z delectatio de spirituali exercitio. q; delectatio spũalis debet specialit illi q abdicauit a se carnalẽ effectũ. Si qrit cui virtuti fructꝰ debeat. Rñdeo sm doc. sicut aureolã nõ debetur victorie cuilibet. sed excellenti z in materia excellenti. sic et fructus suo mõ. quia enim importat delectatõem debi/ tam spernenti delectatõez. ideo debet illi virtuti nõ que spernit minores delectatões. vt gustus puta abstinẽtie sed ei que spernit maiores delectatiões. s. venereas dele/ ctationes. sicut ptinẽtie z castitatis. De diuisiõe autez fructuũ sciendũ q; cũ fructꝰ debeat cõtinentie sm diuer sos modos ptinendi sunt diuersi fructus ptinẽtie. Con tinentia enim cõtinentia est necessaria ad salutẽ qua minor non sufficit. sicut est castitas cõiugalis debetur fructus triceſimus. Continẽti vero abũdanti ptinẽtia sm determinatũ tempꝰ. sicut est castitas vidualis que abstinet a secundis nuptijs debet fructus. lx. Continenti aũt simpliciter z naturaliter q; est ad pfectionem virginalẽ de/ betur fructus centesimꝰ. et sicut ad aureolam non suffi cit votum seu propositũ sine effectu. sic nec ad fructum. vn de si quis in morte penitear cũ proposito cõtinẽdi aureã q; dem habet sed nõ fructũ. qui vo corruptꝰ pcrõ penitens vixit sanus cũ proposito ptinẽdi nisi matrimonialr habet fructũ triceſimũ. sed cũ proposito ptinẽdi simplr habet fructũ. lx. nam centesimũ hre nõ pt. exq; semel corruptꝰ est mente z corpe. sicut nec aureolam rẽ. Nõ.

Titulus. xxxi. De diuersis statibꝫ cõprehensoꝝ. Q; christus est caput ecclesie z omniũ hominũ sm diuersos gradus. Capitulũ Primum.

Tu dñe susceptor me us es: gloria mea z exaltans caput meum. Psal. iij. Hec verba psalmiste possunt esse z christi homis ad deũ z ecclie militantis ac triumphantis ad ipm deum. Est enim dñs deus susce ptor ecclie. quia suscepit naturã humanã. suscepit ipam ad miscõiaz. suscepit ad veniã. Et glia eccie. quia eã glie eã pferens. z id in q; vere hic gliat. z in q; in futuro glori ficat. Est z exaltans dñs caput eccie qõ est xps. ipm enim ait apls ad Ephe. dedit caput ecclie. q; vt dr Phil. ij. c. Deus exaltauit illũ. i. xpm. z dedit illi nomẽ qõ est super omne nomẽ: vt in nomie iesu oẽ genu flectat celestiũ ter restriũ z infernoꝝ. Et quia idẽ apls ait. caput xpi deꝰ: id est hũanitatis christi. ideo sm vtranq; naturã christꝰ potest dici caput ecclie sm Uinc. in spe. hystoriali. li. vi. Nam sm qõ deus est caput omniũ beatoꝝ. q; spualiter eos viuificat. sanctificat z regit vtens eis ad libitũ suũ sicut caput mẽbris suis. z sm hoc tota trinitas est vnuz caput ecclie vniuersalis. scz angeloꝝ et hoim. Porro sm hũanã naturã dicit metaphorice caput eccie ex homiby collecte pter nature conformitatẽ quã oporter caput ad membra habere seu corpꝰ. ac etiã q; oms sensus z motꝰ spũales pcedunt in ecclesia ab eo. vt in corpore naturali a capite profluit motus z sensus in mẽbra. sm qõ etiaz dicit caput angeloꝝ. Sed notandũ cum dr a xpo hoie vt a capite omnẽ sensum spũalem z motũ gratie in cor/ pus ecclie fluere vl pcedere. hoc nõ est intelligenduz per modũ auctoritatis z cause efficientẽ. Nam sm Dyonisiũ sola deitate pcedit gra in eccliã. sed iste fluxus z pcessus per modũ meriti. q; nob xps meruit omia carismata. et per modũ fidei similitudis. quia p fidẽ qua in eum cre/ dimus ei assimilamur. tum etiã inqntũ homo. pter ple nitudinẽ grazꝝ est exptissime similis deo. z pmũ in vno quoq; genere est causa z regla z exemplar oim creatura/ rum. Ante quidẽ incarnationẽ fuit xps caput scoꝝ sm humanitatẽ. non quidẽ simpliciter existentẽ sed cre/ditã. vñ caput fuit abel tempe abel scõm humanitatẽ. non que tunc esset in actu sed q; erat in fide abel. f. des

Xpus est caput oiz beatoruz.

Applicat ad oēs tit/ tulos et stat⁹ hu/ ius libri.

enī est sup:a tempus. et hūanitas q̄ designat in fide cō/ muniter se extendit ad oīe temp⁹. Abel itaq; p fidem credidit xp̄m fore carismatib⁹ plenum z deo similimū ei assimilari voluit z assimilat⁹ est iō p fidē istā aliq̄d ī eū de similitudie eius fluxit. z sic de alijs scīs veter⁹ testamī ti. Hec vincētius vbi. s. Istud ḡ caput ecclie ōs mirabi liter exaltauit. vt nō solū fuit z sit in eo oīs plenitudo sa pientie gr̄e z glie inq̄ntū hō. sed omīs stat⁹ ecclie triumphantis z militātis aliq̄ mō repiat in eo. fuit enī simul et viator z cōprehēsor. Unī merito inq̄t Ambro. Dis aīa accedat ad xp̄m. q; oīa nobis fact⁹ est xp̄s. si celū desideras. via est. si tenebras horres lux ē. si infirmitate ḡuaris. medic⁹ est. si febrib⁹ estuas. fons est. si mortē times vita est. si quietem pax est. Sed resumēdo oīes status sup̄ descriptos ecclie militātis inuenietⁿ in eo. z postea etiā eos q̄ sunt in ecclia triūphāti. Prio enī ipe tanq̄ spon sus p̄cedens de thalamo suo. copulauit sibi ecclesiaz nō habens maculā nec rugam. ipse p virḡitatē fios campi et liliū ꝯualliū scriptū hz ī femore suo rex regū z dn̄s do minantiū qui ascendēs officia suis distribuit. quosdaz enī dedit ap̄los. alios pastores ⁊c. Ipse dux celestis exer citus z terrestris q̄ pugnat p nob. z vicit leo ō tribu iu da. mḡr vester vn⁹ ē xp̄s. ait ipse. quē nob doctorē iusti/ cie. aduocatū hēm⁹ aq̄ p̄ēm ibm xp̄m. inq̄t Joh. in ca nonica. Et q; nō est op⁹ valēt⁹ medic⁹. hz male hūt⁹. misit dn̄s Jesum nob vt mederet p̄tritos corde. Judex cōstitutus est a deo viuoz z mortuoz. reddēs vnicuiq; ſm opa sua. Dic est negociator ille celesti q̄ venale portat regnū celoz. cui⁹ p̄ciū est q̄ntū hēs. nihil vil⁹ cū emit. nil cari⁹ cū possidet. Dic enī oīm artifex oēm hūs scien tiā z artem. q̄ vt agricola exijt semiare semē suū. Lu. xiij. et plantauit vineā sozeth. Hospitalar⁹ ē et q̄ vētr ad cū non cūjat foras. z paup⁹ subuenit. hospes eram z colle gistis me ⁊c. Patron⁹ est p̄m⁹ ecclie p̄stit⁹ ēā dotās z defendēs. oīm ordinū officia exercēs. sacerdos ē in eternū ſm ordinē melchisedech oīa sacra instituēs. Predicauit p̄ceptū dn̄i discip̄los mittēs p̄dicare z sanare infirmos Claues regni celoz petro. p confessorib⁹ dedit qui tamē prius soluit cōpeditos. Religiones ipe fundauit mēdi/ cus z pauper obedīēs vsq; ad mortem continētissimus fuit. Assistens aūt pontifex futuroz bonoz p propriuz sanguinē. introiuit semel in sancta eterna redemptiōe in uenta. Ulsitauit insup et fecit redemptiōem plebis sue. Legatū misit ad gentes dn̄m iesuz Summ⁹ sacerdos est qui hz claues z nemo aprit. aprit z nēo dat dit. cui⁹ vi carius est quilibet papa. Decedēs oīdit in latrone extre mā pn̄iam posse pficere. testamentū cōdidit p̄ri cōmen dās sp̄m. discipulo mrēm. vestē militib⁹. nob sanguinez suū. in alieno sepulcro p̄pter pauptatē sepulc⁹. Quo ad comp̄hensores inter angelos magni consilij angelus ōr et angelus testamēti ipe. vt p̄bia magn⁹ surrexit in nob. Missus. id est ap̄l's fuit. q; mittit ōs filiū suū. Uenite et videte filie hierl'm martyrē. scz Xp̄m cū corona qua coro nauit eum. Ego (ait ipse) semp docui in templo vbi oīs conueniūt. vt public⁹ doctor. Ecce quō dn̄s susceptor nostre nature causa gl'ie z exaltauit xp̄m caput ecclie. hz cer/ te nō decz sub capite spinoso. s. xp̄o mēbz fieri delicatū. inq̄t Ambro. Unī ait Aug⁹. Recusat ē in xp̄i corpe. t. ec clesia q̄ adūsa nō vult pati cū capite. At oculi sapientis in capite eius. scz christ⁹ ad cōtemplandū cōuersationez eius afflictionibus plenaz. z iō conatur eūumitari vt cū eo capite possit gl'ia z honore coronari.

Quomō aūt christus. ℣. i.

sit caput eccie. z qua rōne pleni⁹ declarat btūs Tho. No ta ergo ſm he. Tho. in. iij. parte. q. viij. art. i. q; sicut tota ecclia dicit vnū corpus mysticū p similitudinē ad natu rale corpus homis. qō scōm diuersa membra hz diuer/ sos actus. vt ap̄lus docet ad Ro. xij. z. i. Corz. xij. c. Ita christus dicit caput eccie ſm multitudinē hūani capit⁹ In quo tria possum⁹ ꝯsiderare. s. ordinē pfectōem z vir tutem. Ordinē quidē. q; caput est p̄ma ps homis incipie do a supiori. Et inde ē q; p̄ncipiū ꝯsuevit vocari caput ſm illud Dicre. ij. Ad oīe caput vic posuisti lupanar tu bi. Perfectōem aūt in capite videm⁹ q; in eo viget oīs sensus interiores cū in ceteris mēbris sit sol⁹ tactus. Et ī estiq̄ō dicit Esa. xi. Senex honorabil' ipe ē caput Uirtu tem ꝯo q; virtus z mot⁹ ceteroz mēbroz et gubernatio eoz in suis actib⁹ ē a capite p̄pt̄ vim sensitiuā z motiuā gum. xiij. Cum esses paruul⁹ in oculis tuis caput in tri bubus isr'l factus es. Hec aūt tria cōperunt christo spiri tualiter. Primo ſm propinquitatē ad deum. gr̄a eius al tior et prior est et si nō tempe. q; oīes alij acceperūt gra tiam per respectū ad gratiā ipsius ſm illud ad Ro. viij. Quos p̄sciuit. hos z p̄destinauit ꝯformes fieri ymagis filij sui. vt sit ipse p̄mogenit⁹ in multis frib⁹. Scdo ꝯ pfectionē habet q̄ntū ad plenitudinē oīm gr̄az ſm illō Joh. i. Plenū gr̄a z veritatis. nō solū enī gr̄a gr̄ū facies fuit in summo ḡdu a creatura p̄ceptibili q̄ ī nullo san/ ctoz fuit. sed etiā oīs gratia gratis data de q̄b⁹ ap̄ls. i. ad Corinth. xij. Diuisiones gr̄az sunt ⁊c. ſm omne temp⁹ suū quod in alijs nunq̄ fuit. p̄out dicit de pe. dist. ij. ait rendū. Tertio xp̄s habuit. z habet vim influēdi gratiā in omnia mēbra eccie. ſm illud Jo. i. De plenitudie eius nos oēs accepim⁹. Influit aūt xp̄s gr̄am in fideles: ſm q̄ deus est autoritatiue. sed inq̄ntū est homo. hoc ꝯ uenit instrumental'r inq̄ntum. scz eius humanitas fuit instrumentū diuinitatis eius. z ita actiones ei⁹ ex virtu te diuinitatis fuer̄t nob salutifere. vt pote gr̄am in nobis causantes z p meritū z p efficaciā quādaz. Est autem xp̄us xp̄us caput oīm viatoz scz z brōz z purgandoz. nō aūt pur/ dānatoz hz diūso mō. Dicit enī ap̄ls. i. Thimo. iij. Sal uatoz est omniū hominū. z. i. Joh. ij. Ipse scz christus est propiciatio nō solū p peccatis nostr̄is sed totius mundi. saluare aūt z propitiari cōperit xp̄o: ſm q̄ caput ē eccie. Pro hui⁹ ār̄t declaratōe sciendū ſm Tho. in. iij. pre. q. viij arti. q; hec est differentia inter corp⁹ naturale hominis et corpus eccie mysticū. q; mēbra corpis naturalis sunt omnes simil' membra aūt corpis mystici nō sūt oīa simil. Nec quantū ad esse nature. quia corpus eccie cōstituit ex hom̄ib⁹ qui fuer̄t a p̄ncipio mūdi vsq; ad finē ipi⁹ nec etiā quantū ad esse gr̄e. quia eoz qui sunt etiā in co dem tpe q̄dam gr̄a carēt: postea habituri alijs iam ha bentib⁹. sic ergo mēbra corpis mystici. nō solū acapiunt ſm q; sunt in actu hz etiā ſm q; sunt in potētia. Quedā tamē sunt in potentia q; nunq̄ reducunt ad actū. q̄daz vero q̄ reducunt ad actū. z hoc ſm triplicē gradū quoz vnus est p fidem. secūdus p caritatē vie. Tertius p frui tionē patrie. Sic ergo dicendo q; accipiendo generaliter ſm totū tēpus mūdi xp̄s ē caput oīm hoīm. sed ſm di uersos ḡdus. Primo enī z p̄ncipal'r est caput eoz q̄ actu vniunt sibi p gl'iam. Scdo eoz q̄ sibi actu vniunt p fidem Quarto eoz q̄ solū sibi vniūtur in potētia nōdum ad actū redu cta ſm diuiuā predestinatōem. Quinto. s. eoz qui i po tētia sibi suut vniti que nunq̄ reducūt ad actū. sicut ho mines in hoc mūdo viuētes q̄ nō sunt p̄destinati. q; ex hoc mūdo recedentes tota'r desinūt esse membra xp̄i qui nō sunt in potentia vt xp̄o vniant. Infideles ergo dum viuūt sunt xp̄i mēbra in potētia. q; liberū habēt ar bitriū disponēdi se ad fidē. z virtus xp̄i est sufficiēs ad salutē omniū. qui in purgatorio sunt membra xp̄i. vniq; sunt et vniti p caritatē. Ō aūt dicit ap̄ls ad Eph. v. q;

xp̃s tradidit semetip̃m. s. in mortē vt exhiberet sibi
ecclīaz gl̃iosaz nō hītē maculā nec rugā nec aliqd hmōi
Scēdūq; h ē vltim⁹ finis nr̃ ad quē pducimur p passio
nē xp̃i cui⁹ finis ꝓsecutio solū est i statu patrie, vbi eccla
triūphat. nō aūt in statu vie vbi militat. nec sine macla
seu ruga venialiū saltē cē pt̃ Fideles āt mali sk̃ mēbra xp̃i
in potētia. vl̃ vnuti ei nō simpl̃r ex q̃ caritatē nō hnt. sed
fm qd. i. fm fidē. Est āt xp̃s caput hoīm q̃ntū ad aiam
z q̃ntū ad corp⁹. q̃ tota hūanitas xp̃i. s. fm aiam et fm
corp⁹ influit in hoies. z q̃ntū ad aias z q̃tū ad corpa. sz
primo z pncipal̃r in aias secūdario i corpa. q̃ a xp̃o vir
tute diuinitatis sue influit. sic hic gr̃a in electis suis. ita i
Angelo3 nō solū hoīm sz etiā oīm bōz angelo3 fm illud Col. ij.
ligit de aliis ordinibꝫ cū sit eadē rō de eis. Dui rō ē fm
4.8.ar.4. Tho. in. iij. qre. q. vbi ē vnū corp⁹. necesse est ponē vnū
caput. vnū āt corp⁹ dr̃ sil̃itudinarie vna m̃l̃titudo ordi
nata in vnū quid fm distinctiōem actuū seu officiorum.
manifestū est āt q̃ ad vnū finē q̃ est gl̃ia diuīe fruitōis
ordinant hoies z angeli. vñ corpus ecclie mysticū non
solū ꝓsistit ex hoīb⁹ sz etiā ex angel̃. Totius aūt h⁹ mul
titudinis xp̃us est caput. quia ꝓpinqui⁹ se hz ad deum.
et pfecti⁹ participat dona ei⁹. nō solū q̃ hoies. sz etiā q̃
angeli. z de ei⁹ influentia nō solū hoies recipiūt. sz etiam
ad dexterā suā in celestibꝫ sup oēm pncipatū z virtutē.
ꝓtātem z dn̄ationē z omne nomen qđ nomiat nō solū
in h̄ seculo sz etiā in futuro. Est g̃ xp̃s scōm q̃ hō nō so
lū caput hoīm sz etiā angelo3. Un dr̃ Matth. iij. q̃ ac
cesserūt angeli z mīstrabāt ei. q̃uis enī angeli nō confor
ment nobis in natura corpis qđ nō hnt sic nos hēm⁹
et xp̃s habuit tñ qz influētia xp̃i inq̃ntū caput est i ho
mines pncipal̃r est q̃ntū ad aias in q̃ angeli conuenīt cū
hominibꝫ. ideo scōm h dr̃ xp̃s caput nō solū hoīm sz etiaz
angelo3. q̃uis aūt plati z pcipue ecclīaz pnt dici capi
ta. tñ vt dr̃ nō decz a capite mēbra discedere. sed oia mē
bra caput sequunt. Dicunt aūt capita aliqz scdz Amos
xp̃s dicit caput ecclie. q̃ influētia gr̃e z glie quā influit
in mēbra ecclie. Prelati aūt dicunt capita aliqz scdz q̃n
dam gubernatiōem exteriorē. Xp̃s etiā est caput omniū
scōm oē tēpus z oēm locū ab initio mūdi vsq; in finem
sed plati sunt capita ad certū temp⁹ z locū. Nam papa
qui dicit caput totius ecclie nō est caput nisi p tpe sue
prelationis. Et epi sunt capita nō oīm absolute. sed cer
ti loci. s. sue dyocesis tantū. Capita etiā dicunt qz repsen
tant ip̃m xp̃m caput ecclie in officiis suis. Dyabol⁹ ꝛo
dicit caput iniq̃tatis nō influēdo vl̃ causando in eis mali
tia sed suggerēdo. z q̃ sequūt instigatiōem suā sicut mē
bra mouentur a capite zc.

De quintuplici medio in quibꝫ dn̄s Jesus xp̃s ope
ratus est salutem. Capitulū Secundū.

DEus rex noster ante se
cula operatus est salutē in medio tre. ps. lxxiij
Deus vtiq; p̃ filiꝫ spūsctus vn⁹ de⁹ q̃ est rex
noster absolute rex regū z dn̄s dn̄antiū gubernans oia
et reges. z nos mō spāli ante secula et̃nis. qz ab ēterno opa
tus est ad salutē terre. id. est humano generi quod est de
Matth.j terra. et quid nisi per saluatorē iesum. Jesus enī interp
tatur saluator. Ipe enī ait angel⁹ ad Joseph. saluū faciet
Actū.7 pl̃m suū. Protho martyr stephan⁹ cū celis aptis. vidit
gl̃iam dei ait. Video filiū hoīs. i. ihm stantē a dextris
virtutꝫ dei. Uidit q̃ ihm nō sedentē sz stantē. s. ad oān
dum z pugnandū. p ecclia z coronandū eā. Nam vt ait
Bern̄. Filius stat ante patrē oīdens et latꝰ z vulnera. ipe
enī inꝑpellat p nobis. ad Ro. viij. Pugnat etiā p eccl̃ia
vnde in figurā dixit exercit⁹ pharaōis in mari rubro exi
stens. Fugiamus israel dn̄s enī pugnat pro eis. Et esa.
dicit. Ego ꝓpugnator sum ad saluandū. Demū ipse
coronat. Esto fidelis vsq; ad mortē. ait ipse. Et dabo ti
bi coronā vite. Apoca. ij. Operatus est ergo deus salu
tem in medio terre. i. in chr̃isto. vbi notabim⁹ quinq; me
dia quibꝫ deus operatus est salutem.

Primū medium diuinale.
Secundum mediū virginale.
Tertium medium temporale.
Quartū medium locale.
Quintum medium virtuale.

Mediū diuinale est .§. I.

dei filius. Jo. i. Medius aūt vestꝝ stetit quē vos nesci
tis. i. dei filiꝰ q̃ est mediꝰ in trinitate inf̃ vos stetit zc. q̃
uis enī eterne deitati nō insit q̃ntitas vel locꝰ. sic nec ali
ud accidens. tñ cū in ipa beatissima trinitate sint tres p
sone. pater. z filius. z spūsc̃us. ptz filiū mediū esse inf̃ pa
trē z spm̃sanctū. nō localr̃ sed numeral̃r. Nam scda plo
na q̃ est filiꝰ ē media in notando inf̃ pmā plonā q̃ est pr̃
et spm̃sc̃m qui ē tertia in trinitate plona. Oparus est g̃
salutē deꝰ terre. i. hūano generi in medio. i. in filio incar
nato. Non enī pr̃ vl̃ spūsc̃us. sz dei filiꝰ nrām naturā as
sumpsit. z licz ōs trinitas tota sit opata ipam incarna
tionē z salutē. i. illā carnē. illā aiaz. z illā vnionē. z exinde
salutē vite gr̃e z glie. q̃ inscpabilia sunt opa trinitatꝭ ab
extra. de ꝓle. di. viij. Omnes. tñ sola plona filij vnita est
illi ó nouo formate hūanitati. Sicut Anſ bel. exemplifi
cat de tunica aliq̃ q̃ suitur a tribꝫ puellis vl̃ plonis quā
tñ vna sola ex eis illā induit. ita solꝰ dei filiꝰ habitu inuē
tus est vt hō. Phil. ij. c. Et q̃uis nil deo sit impossibile.
Unde z potuit incarnari pr̃ z spūsc̃us. Decuit tñ magꝭ
dei filiū carnē assumere tribꝫ rombꝫ. Prima ex pte assu
mētis. Euidens est enī q̃ artifex p eandē artē seu sapien
tiā mētis facit aliqđ opꝰ z illud destructū reficit z refor
mat. Est aūt dei filiꝰ ꝓbū z sapia z ars. vt dic̃t Aug⁹. dei
patris omipotentis p quē facta sunt oīa. fm illud psal.
Omia in sapia fecisti. Et Jo. i. Oia p ipm facta sunt. Sz
opus ei⁹ scz mūdus q̃si destruct⁹ z deformatus erat de
formato homie p petrim̃ q̃ quē hoiem mūd⁹ fact⁹ erat.
Ad reformādū igit̃ z saluādū qđ pierat decēs fuit: vt
p ipm dei filiū sapiam z artē pris h̄ fieret. s. cū incarnan
do. Scda rō est qz cū hō dicat fact⁹ ad imaginē dei z si
militudinē. Ben̄. i. destructa vel deturpata hac imagie
p petrim̃ hoīs. z si nō q̃ ad naturā. tñ q̃ ad gr̃am. decebat
ad ipsam renouandā z ipam pulcre faciendā. et h̄ fieret
p eū q̃ est imago z sil̃itudo dei ꝓfecta. z hic est filius dei.
Un ambro. tractūs illud ps. Deꝰ quis silis erit tibi ait.
Non vtiq; null⁹. sed filiꝰ q̃ est imago p̃ris. de pe. dist. i.
Tertia rō est ex pte occasionis ruine hūane. a superbia dr̃
Thob. iij. Supsit inuidiū oīs pditio q̃ superbia fuit in ap
petēdo inordinate sil̃itudinē dei i dei sapia. Eritꝭ inq̃t ser
pēs sic dū scietes bonū z malū comedēdo de lig̃ vetito.
Decens g̃ fuit vt vñ mors orieb̃at: tñ vita resurgeret p
ꝓtranum modū. q̃ dr̃ia dr̃iūs curauit. p sapiam g̃ cla
tam mortuū est gen⁹ hūanū sed p sapiam dei humilia
tam in carne assumpta viuificatū est et saluatum. et sic
deus operatus est salutem in medio terre.

Secundū est mediū .§. II.

virginale. hec est virgo Maria de qua assumpsit carnē
nostrā in q̃ opat⁹ est salutē nr̃am. Un dicit Bern̄. q̃ ad
ipsam xp̃i ginē tanq; ad mediū cōcurrunt vniuersi. Qui su
pra sunt angeli. vt restaurent. s. in ruinis suis. Qui ifra
sunt. i. patres in limbo. vt liberent de tenebrꝭ. Qui aūt

Decuit filium dei nasci et nō pr̃ l̃ spussanctus

fuerũt patriarche ꝛ ꝓphe vt verificenť in suis. ſ. ꝓphetys et figurꝫ de ℔ Qui post nos crũt. ꝛ nos vt saluet. Adde qui a dextrꝫ sũt. ſ. iudei vt honorificenť. qõ õ eis nata sit mr̃ dei. Qui a sinistrꝫ. i. gentiles idolatre. vt illũinenť ad fidẽ. Opatus est ꝙ ℔s saluẽ in medio terr̃æ. i. in ꝙgine q̃ est pfectio hoim. Et de ℔ ps. Sanctificauit tabnaculuz suũ altissim⁹: ℔s in medio ei⁹ nõ cõmouebiť. Sãctificauit in vtero mr̃is ꝙginẽ purgãdo ab origiali. ꝛ religãdo fomitẽ. ſz magꝭ sctificauit tabernaclm. qn venit ad habitandũ. i. in ꝛceptõe extinguẽdo fomitẽ. Uñ Deus ī medio ei⁹. i. ī vtero ꝙgis carnẽ. ſ. assumẽs ñ cõmouebiť. nec ipsa virgo ad carnis aliquã ꝛcupiscentiã nec ipse deus ad aliquã sui mutatõez. Uñ ãgel⁹ ad mariã. Spũsctus supueniet in te. ꝛ ꝙt⁹ altissimi obũbrabit tibi. Lu. i. Ubi Johãnes dantasce, post ꝛsensum sctẽ virgis ispũsctus supuenit in ipaz fm ℔b̃ dñi. qõ dixerat angel⁹ purgãs ipsam in potentia diuinaꝫ ℔bi receptiuã ꝓpans sil̃ ꝛ generatiuã. ꝛ sic sctificauit tabernaclm suũ altissim⁹. ꝛ tunc obũbrauit ipam dei altissimi sapia p se. ꝛ ꝙtus exñs. et copulauit sibũ ꝑsl ex sanctissimis ꝛ purissimis ipi⁹ virginis sanguibz carnẽ animatã aĩa rõnali ꝛ ĩtellectiua. nõ antique ꝛspersiõis seminãs. ſz p spm̃ scm̃ creãs. Nec ille. Et sic ℔s in medio ei⁹. Et fm Aug̃. li. vij. in spe. hysto. Uirtus generatiua fuit excitata in ꝙgine non naturaliť sed miraculose. ſ. a spũsctõ q̃ supuenies in eã. dedit ei ꝙtutẽ qua in momẽto faceret hos q̃tuor act⁹ q̃ in alioꝝ cõceptione fuit p intervalla dieꝝ. ſ. decisionẽ sanguis. cõsolidationẽ illi⁹ materie. ꝛuersionẽ. ſ. in carnẽ neruos ꝛ ossa formationẽ. ſ. corpis plene. ſ. distinctũ in oĩb lineamẽtꝭ corpis bũani. ſz adeo puũ vt vix possent lineamẽta discerni. Et eodẽ momẽto aĩa x̃pi de nouo creata et corpori infusa ℔bo dei vnita fuit. Alij q̃ ꝛapiunť nõ subito effigianť distincte p oĩa mẽbra in ꝓncipio ꝛceptõis ſz p spaciũ. xl vi. dieꝝ masculi pfecte corp⁹ formak. Et tũc aĩa creata de nouo infundiť. Sic dicit Aug. sup Jo. vñ ꝙt⁹. Cõceptũ semẽ sex ꝓmis crede diebꝫ. Fit lac reliquisq̃ nouẽ fit sanguis ac inde. Desolidat duodena dies bis nona deinceps. Effigiat rẽpulsq̃ seqns augmentat in ortũ. Sz oĩa ista in x̃pi ꝛceptõe fcã fũt subito ꝛ aĩa infusa. De corpore femie dicunť fieri septuagĩta dies. ꝛ licz ego mr̃ nihil ex suscepit. fuit tñ vere ꝛ ꝓprie mr̃ x̃pi pl⁹ etiã q̃z alia quelibz femina mr̃ filij. siue q̃ totaliť illa decisio fuit fcã ex carne ꝙgis nõ mixtiõe viriľ semis. Et cũ tota trinitas opata sit illã incarnatõez. vt dictũ est. tñ ℔ ꝛceptꝭ ℔ spiritus sctõ. nõ q̃ de subia ei⁹ vl̃ solo ope ei⁹. ſz ꝓpt̃ potẽtissimũ effectũ gr̃e dei q̃ attribuiť spiritui sctõ. q. d. ille nullis meritis ꝓcedentibꝫ in ipo exordio nature sue verbo dei copulat⁹ ẽ in vnitate ꝓsone. et hinc ꝑe mr̃ dei ℔. Est aũt ipse x̃ps ꝛceptus ꝛ nat⁹ mediator dei ꝛ hoim factꝰ ex ipsa incarnatõe. Et tõ q. d. mediũ participat de extremis ipe mediator ab ihesus de deo accepit summã innocentiaz. quia sine pctõ vtroqz ac solus ꝛcept⁹. ac etiã plenitudinẽ sapie ꝛ gr̃e Jo. i. Plenũ gr̃e ꝛ veritatꝭ. De hoĩe accepit mortalitatẽ ꝛ passiones penales vt famẽ. sitim. calorẽ. frigus ꝛ hmõi. tristiciam. timorẽ. irã ꝛ hmõi. Et mores q̃dẽ ꝛ alie pene nobis insunt ex necessitate in penã ꝑmi pcti. Jn x̃po aũt nõ ex necessitate. q. d. pctũm nõ fuit. ſz ex volũtate q. d. se sponte eis subiect⁹ eẽ voluit ad nr̃i redẽptionẽ. Passiões etiã interiores. tristicia. timor ꝛ hmõi. fuerť in eo solũ fm propriã passionẽ nõ fm passionẽ. i. nõ talr fuerũt tales effectus in corpa vt anim⁹ eius aliq̃liť a rectitudine vel dei clara ꝓtẽplatiõe declinaret. vl̃ obfuscareť. ſz in nob̃ ista ꝓtingũt etiã fm passionẽ. q. d. q̃tũcunq̃ ex zelo dei bis moueamur anim⁹ ꝛ rõ obfuscať a dei quiete specłatiua et q. d. boni mediatoris est ponere pacẽ inť partes. ꝛ reconciliare inimicos. mediator dei ꝛ hoim hõ x̃pus ihesus vt optimus mediator. nos cũ essem⁹ inimici dei ꝓpt̃ iniuriam a nobis ei illatam nos ei rebellãdo ꝛ inimicos dyabolo adherendo reconciliauit deo ipso ꝓ nob̃ satisfaciendo ꝛ debitũ soluendo. qõ soluere nõ valebam⁹ q. d. infinitũ. ꝛ debitũ soluendo. qõ soluere nõ valebam⁹ q. d. infinitũ. pctã enĩ nr̃a. i. penã eis debitaz ipe pertulit in corpe suo sup lignũ crucis. vt ait Petr⁹ in ꝓma canõica. ꝛ vitã aĩe et corpis a nobis amissam ipse ꝓ morte suaz innocã nob restituit. Et sicut ipse mediator dicit nr̃ noster. ita et mater ei⁹ dicit mediatrix. q. d. peccatoꝝ reconciliationẽ ꝓcurat ad deum. Unde in sequentia dicitur. Mediatrix hominũ ablutrix criminũ. peccatorum venia.

Tertium aũt mediũ .§. III.

Tempale in quo deus opatus est salutez terre. i. hominũ: in medio ẽ determiatio tpis q̃ incarnat⁹ est. Habacuc. iij. In medio annoꝝ innotescetis. ſ. tu de⁹ mãifestaberis mũdo in carne. ſ. assumpta. Sz mediũ nõ sumiť hic stricte ꝛ do in carne. ſ. assumpta. Sz mediũ nõ sumiť hic stricte ꝛ punctaliter. ſ. pro eo tpe q̃ equaliť distat ab extremis. ſ. principio ꝛ fine tpis. sed large. ꝓ eo q̃ ẽ inť illa extrema Naz ab incarnatõe dñi vsq̃ ad pñs fluxerť anni. M. ccc. xlix. nõdum cõpleto vltimo anno ꝛ q̃rtũ residui sit Anni tpis vsq̃ ad finẽ mũdi solus ℔s nouit. ex milij tñ signis mũdi et ℔bi̇ s tradiť cõiter nõ multũ duraturꝫ. ſz a ꝓncipio opis. i. creatiõis reꝝ vsq̃ ad incarnatõem vel natiuitatẽ fluxerũt anni q̃nq̃ milia centũ nonaginta nouẽ fm trãslationẽ. lxx. interpr̃ũ quã seq̃ť Beda. quã vniũsaliť tenet ecclia. Sz fm cõputatõem ex translatiõe Hiero. quã tenem⁹. ꝛ ipam sequiť Eusebi⁹: ꝛ bedæi q̃ etiã ꝑsonat hystoricis gentilũ a ꝓncipio mũdi vsq̃ ad incarnatõez vt natiuitatẽ dñi fluxerunt tria milia nõgẽta. lxij. anni et nõ pl⁹. Procedit ista diuersitas opinionũ vt refert Un centi⁹ ī spe. hysto. li. vij. c. lxxxvij. qui ista scribit. ex q̃ prima opinio ponit in ꝓma etate. ſ. vsq̃ ad diluuiũ fluxisse ãnos duo milia. ccxlij. ꝛ in ſcda etate vsq̃ ad abrãã ponit ãnos nõgentos. xl. qui sũt fiunt tria milia. dcxxiij. Sz in nr̃a editiõe seu trãslatione hẽm⁹ tñ annos mille nõgentos q̃dragintaocto vsq̃ ad abrãã Non ꝙ pũcaliť exq̃ ℔ innotuisse ℔s p incarnatiõz in medio annoꝝ. q. d. tũc p plura milia ãnoꝝ duraret mũd⁹. ſz q. inť ꝓncipiũ et finẽ tpis q̃ est mediũ valde latũ. nõ aũt in extremis te tpis voluit incarnari. ſ. in ꝓncipio vl̃ fine. q. d. min⁹ vtile fuissz medicina egrotis. Nã si in fine tpis incarnat⁹ fuisz sct. pauci inde fuissent saluati. cũ oẽs pene detinerenť tenebris infidelitatis ꝛ pctoꝝ. boni etiã amodo desp̃assent de remedio languoꝝ. Nec etiã in ꝓncipio tpis decuit incarnari añ q̃dẽ lapsum nõ oportuit. Nã vt dicit L. eo paciens in ser. Si ꝑm⁹ hõ in suo honore mansisz. creator hoim creatura nõ fieret. Aug. Tolle morbos. tolle vlnera. ꝛ q̃ causa veniẽdi medico. ſ. filio dei. q. d. nõ venisset ī mũdũ deus. si pctũm in bũana natura nõ fuisz. qõ tñ q̃dã recferũt ad passionẽ quã sine dubio non sustinuisset si hõ nõ peccasset. ſz ob dignitatẽ hoĩs incarnat⁹ fuisz. Post lapsum aũt hoĩs cito incarnari nõ fuit expediẽs salti hoĩs. qz iã oblit⁹ esset tanti bñficij. imo qõ pe⁹ elit. nec dũ recoguisset ſz vt supby ꝛ ingrat⁹ hõ suo merito attribuisset incarnatiõz. vl̃ sine ipa extimasset ex sua cognitõe ꝛ facultate arbitrij valuisse salutẽ ꝓsequi ꝓpt̃ q̃ vt quidam ref̃ hõ de sua ignoratia ꝛ ipotẽtia ꝑus relict⁹ fuit sub legẽ nãli. ꝛ postea subscripta ſz exꝑimẽto didicit q. d. neutra cũ saluare potat nisi ꝑ aduentũ filij dei. ꝛ in medio tpis venit. Uñ ℔ Sap. Dũ mediũ silẽtij tenerẽt oĩa. ꝛ nox Sap. 18 in suo cursu mediũ iter hꝫct. omipotes fmo tu⁹ dñe de cel̃a regalibꝫ sedibꝫ venit. Circa cui⁹ expositõem glo. cõtinua sup illõ ad Gal. iij. At vbi venit plenitudo tpis Uel ordinata p angelos in mãu mediatoꝝ morat tripl̃ Tripl̃ silentiũ. Primũ ex ignorantia lãguoris. Sedm ex vespera lentionis tionẽ sanatõis. Tertiũ ex plena quiete mẽtis. Primũ sil̃

ad tantã ecitatem vt ydola coleret. ꝛ turpissima opa ꝺ̃
naturã etiã inclinationẽ. i. naturalẽ aĩaliũ pctã ñ putaret
vꝛz in sodomitꝫ. Et qꝛ ĩgrabat naꝯ bũana pctm̃ suũ vt
morbũ sibi mediũ nõ postulabat aut desiderabat. et sic
fuit ꝓmũ silentiũ. Cõuict⁹ hõ de sua ĩgrantia recepit le⁹
gẽ a deo in q docebaꝯ ver⁹ dei cultus ꝛ õclarabaꝯ pctm̃.
Uñ rupto silẽtio cepit hõ q̃rere salutẽ ex lege ꝛ conari ad
oppugnãdã ei⁹. Sꝫ qꝛ nihil ad pfectꝫ adduxit. ꝛ q̃uis
eni õnderet morbũ pcti. nõ tñ pstabat ad iplendi prãtẽ.
Ideo q̃si desperans hõ de salute sui cessauit clamare ꝛ po⁹
stulare auxiliũ. vñ secutũ ẽ sc̃õm silentiũ seu mediũ. Dũ
ergo isto mediũ silentiũ teneret oĩa oĩ potẽs ꝺmo dei. scz
filius venit a regalib⁹ sedib⁹. s. de lumĩe celi ad tenebras
mũdi. de ꝺsensu pꝛis ad officinã peccati. de sede regali
ad infima hui⁹ mũdi. Angel⁹ magni ꝺsilij in pisinã de
scendit vt sanaret lãguid⁹. Helizeus mortuo puero se co
aptauit vt viuificaret defunct⁹. Samaritan⁹ sauciat⁹
vulneribꝫ appꝛopinquit vt curaret semiuiu⁹ ꝛ veniens
nũciauit pacẽ. attulit ꝑ gr̃am. s. in sac̃mentꝫ q̃ ꝑ orbẽ insti
tuto. q̃ pcepto. s. gr̃am xp̃i in sac̃ris quenit ad regnũ vbi
Jsto silẽtio est ex eo q̃ cũ sct̃i obtineãt q̃cqd appetũt ni⁹
bil eis restat pecendũ sꝫ cũ dño gaudendũ. De⁹ igit ope
rat⁹ ẽ salutẽ i medio tre. s. xp̃is inf̃ tpis veterꝫ ꝛ noui testi
passus ẽ in meridie q̃ est mediũ diei artificialis. Cantic.
Jndica mihi vbi pascas. vbi cubes. et subdit q̃si rñden
do in meridie. quia hora sexta crucifixus est.

Quartũ etiã mediũ .S. III

Sꝫ locale in q̃ dñs opat⁹ ẽ salutẽ terre. est hierl̃m vbi cru
cifixus est dñs q̃ ꝺꝛ esse in meditullio terre habitabil'. qꝛ
eni ecclia. ꝓpagãda erat vbiq̃ terraꝝ. ꝛ ꝓpt oẽs hĩantes
in terra icarnat⁹ ꝛ passus ẽ. tõ in medio terre. qõ ex eq̃ re
spicit circũferẽtiã. Passus ẽ eni in medio loco inf̃ celũ ꝛ
terrã. i. in aere suspẽsus in cruce q̃ loc⁹ ẽ medi⁹ inf̃ celũ ꝛ
terrã. vt sic debellaret aereas prãtes. i. demões q̃ manẽt
in aere. ꝛ vt vlã nob seu scalã de celo ad terrã faceret. Jn
medio etiã latronũ. qꝛ satisfaciebat ꝛ penã ferebat ꝓ oĩb⁹
boĩb⁹. in adã latrões fuim⁹ volẽtes rape diuitarẽ nõ eni
solũ ꝑ electꝫ ꝑ bonũ latronẽ significãs. Sꝫ etiã ꝓ reꝓbis
malũ figurat⁹ penas tulit. ꝛ ꝓ maribꝫ ꝛ femis ꝛ gẽtili⁹
bus ꝛ iudeis passionẽ sustinuit. tõ in medio loco opat⁹ ẽ
salutẽ. Notandũ etiã diligenter q̃ sic sol material' in me
dio loco situat⁹ est planetaꝝ. qꝛ sub se hꝫ lunã mercurĩ
ẽ ꝛ venerẽ supꝛa se hꝫ martẽ. iouẽ ꝛ saturnũ. ita sol iusticie
xp̃s deus nr̃ i medio ponit partꝫ ꝛ veterꝫ ꝛ noui testi. nã
et q̃ pcedebãt q̃si sup̃ pꝛes veterꝫ testi. ꝛ q̃ seq̃bant q̃si in
fra pꝛes noui testi. Tres vndeoꝫ fidẽ sctẽ trinitat' ꝺnãtes
spes ꝛ caritatẽ da mãt xp̃o. o anna. i. obsecro salua. qꝛ ipe
est saluator mũdi. Et sic sol material' vltra cursuꝫ ad mo
tũ ꝓmi mobilis. ꝺm quẽ mouet̃ de oriente in occidentẽ:
et infra vnã diẽ naturalẽ pficit cursum tot⁹ celi. de q̃ ꝺꝛ
Eccs. i. Orit̃ ꝛ sol occidit ꝛ ad locũ suũ reuertit ꝛ gyrãs
ꝑ mediũ flectit̃ ad aq̃lonẽ. hꝫ ꝛ cursum ꝓpriũ mot⁹ q̃ ẽ de
occidente in orientẽ trãsiens ꝑ mediũ celi. ꝛ discurrẽs ꝑ
signa zodiaci pficit cursum tot⁹ celi ꝑ anũ integꝫ. Cum
eni a sapientibꝫ mũdi designent̃. xij. signa zodiaci q̃ ꝺti
nent̃ i binꝭ sibꝫ. Est aries thaur⁹ gemini. cancer leo ꝙgo.
Libra q̃s scoꝛpio. architenẽs caper amphora pisc̃. Jn q̃
tur p⁹ mediũ martij hic fuit sol in ꝓma sui creatõe. Sic
tus diuersa opans ꝺm aliquã ꝓportionẽ signoꝝ. vt notat
ra pars celi ꝛ nobilioꝛ ꝑs vñ incipit motus. Uñ aries
est ꝓmũ ꝺm phos ꝛ ꝺm catholicos sol creat⁹ ẽ in ariete.

Quomõ xp̃s trãsiuit ꝑ. xij. signa spiritualiter

Transiuit ergo sol iusticie xp̃s in signo arietis ꝺm deitatem q̃ creauit boĩes. ꝛ posuit i paradiso voluptatꝫ. Aries est aĩal innocẽs in genere suo forte ꝛ potẽs in specie sua duꝝ gregis. Sic ho būit innocẽtiã opante deo magnaꝝ vigoꝛositatẽ in naturalib⁹ ꝛ dñs cunctoꝝ. De isto signo trãsiuit xp̃s. ꝛ cito ad signũ thauri q̃ est aĩal magne ferocitatis. ꝛ h̃ fit q̃ peccãte homĩe oñdit magnã ferocitatẽ et seuentatẽ in punẽdo ipm. qꝛ expulit boĩes de paradiso tradidit eũ ꝛ subdidit eũ innumeris miseriꝭs. et p⁹ mortẽ ad inferos misit i diluuio penes oẽs deleuit. in deserto milia pstrauit vt merito diceret̃ ös vltionũ. Dic autẽ Jsti. in lib. etbimo. q̃ thaur⁹ q̃ntũcunq̃ ferus. si alligaet̃ ficut mãsuescit. Jta dei filius alligaꝯ virgini dulcissime vinculo caritatis. ex q̃ incarnat⁹ affectus est mãsuetus. Jux illõ qõ ꝓdixerat Zach. ꝓpha. ix. c. Ecce rex tu⁹ vẽit tibi mãsuet⁹. Tertio õ signo thauri trãsiuit i signũ gemini q̃ duas naturas. s. diuinã ꝛ bũanã in vtero copulauit virginis ꝓcedẽs de thalamo suo. vt canit ecclia. Pudoris aula regia. gemĩe gigas substãtie alacꝛ vt currat viã. Depingit̃ istud signũ in forma duoꝝ iuuenũ se complectentiũ. ꝛ vt fingũt q̃dã. isti fuerũt castoꝛ ꝛ polluꝝ filij iouis q̃ intim̃ se dilexerũt. q̃ cũ castori data esset imortalitas. i. posse nõ mori si voluisset. mori voluit ꝓ germano ad tpꝰ. vt vtriq̃ daret̃ imortalitas. ꝛ sic ambo translati sũt. ꝛ sic istud signũ gemini nũcupat̃. Sic ihs sol iusticie ita boĩem germanũ suũ dilexit. q̃ cũ hꝫret nõ mori ex cõditiõe nature. qꝛ sine pctõ voluit mori ꝓ boĩe. vt nos immortalitatis sue tribuere esse participes. Quarto õ isto signo trãsiuit sol ad cancrũ. Cancer est animal seu pisc̃is passu retrogrado vadens. ꝛ ita sol iusticie xp̃s videbat retrocedere q̃ridie dũ vixit. Rectus eni incessus homĩs iusti deberet eẽ de ꝟtute ad honorẽ. de merito ad ꝓmiũ. de labore ad requiẽ. sed xp̃s q̃tidie ꝛtrocessit. qꝛ de ꝟtute ad virtutẽ. de virtute ad verbera. deinde ad crucem de cruce ad infernũ. Uñ toto tpe a natiuitate vsq̃ ad resurrectiõẽ. sol nr̃ moꝛat⁹ ẽ in cancro. ꝛ sic sole existente in cancro maxim⁹ feruoꝛ mũdo diffundit. ita xp̃us sol nr̃ isto intermedio oñdit homĩb⁹ maximã caritatẽ. Quisto ab isto signo sol intrat leonẽ. Dicit Jsiõ. li. etbimo. q̃ catulus leonis de nouo nat⁹ tribꝰ diebꝰ iacet q̃i mortuus post tres dies rugitu leonis suscitatur a dormitiõe seu morte. Sic christus cruce mortu⁹ tribꝰ diebꝰ iacuit mortuus ꝺm figurã sinodochen. ꝛ tertia die virtute ꝑris. i. diuinitatis surrexit. Hic est leo de tribu iuda Apoc. v. de quo ꝓpheraũt iacob bñdicẽs filio suo iuda. Beñ. penl'. Catulus leonis iuda ait. ad ꝓdã ascẽdisti ẽ. Sexto de leone trãsiuit in virginẽ. toto eni tẽpe medio inf̃ resurrectionẽ ꝛ ascensionẽ tota doctrina ꝛ fides ecclie in btã virgine potissime ꝓfuabaꝯ. Hec interim aplos ꝛ discipl̃os docuit monuit ꝛ psolata est. vtpote illa que repleta erat spũsõ plenissime in verbi ꝓceptõe. ꝛ q̃ pl⁹ illũinata erat a diuinis q̃s aliq̃ pura creatura vnq̃s. Et ideo tũc tẽpis sol mãsit q̃ ad sui virtutẽ ꝛ fidẽ in virgine. Septio trãsiuit de virgine sol xp̃s in libã. q̃n vicꝫ a virgĩe benedicta mre sua suiseꝫ discipul' videntibꝫ eleuatus est in celũ. Actuũ .i.

Tunc eni trãsiuit ad libã q̃n coã pre passiõis sue meritum ꝺ primi ꝑuaricatoꝛis pctm̃ apperit. ostẽdit plus solꝰ uisse in pena q̃s adam cõmiserat in culpa. Jn cui⁹ ꝑsona inquit Job. vi. c. Utinã appenderent̃ pcã mea. i. ꝑuitas peccatoꝝ hoĩm ꝓ q̃bꝰ patioꝝ ꝛ calamitas. s. pene quã patioꝝ i statera. q̃si arena maris. hec ḡuioꝝ appareret. Octauo de libra trãsiuit in scoꝛpionẽ q̃ coꝛp⁹ suũ qõ est ecclia tyranoꝝ ꝛ hereticoꝝ ꝑsecutoꝛibꝫ q̃si q̃rundã scoꝛpionuꝫ aculeis pũgi ꝓmisit. qui ꝓmo ꝑ blãdicias ꝛ ꝓmissionem quo ad tyranos pagãos. ꝑ simulatã sanctitatẽ ꝛ doctrinam q̃ ad hereticos q̃si more scoꝛpionis palpabãt. hꝫ⁹ veneno caude occidebãt vt merito posset tunc illud dici

Titulus Tricesimusprimus

Incredulí ꝛ subuſores ſunt tecū. ꝛ cū ſcorpiōib⁹ habitas
Mono de ſcorpiōe trāſiuit in ſagittariū ſol. qđ videt impletū tpe ſilueſtri pape ꝛ conſtantini q̄ pīo introduxerūt eccl'ie tpalia. Uñ oriunt iudicia placitatōes. diſſenſiōes inf clericos. q̄s coꝛ videret eſſe maioꝛ ad paſcendū oues xp̄i. Et hec eſt cā qre volāt ſagitte acute. nūc ſupplicationū ad romanā curiā. nūc accuſationū et diffamationuꝫ ad inferioꝛ iudicū audiētiā. ita q̄ plena eſt eccl'ia aduocatis in oi cā ad defendēdū iniuriā. ꝛ iō vſq; ad hodiernū diē ſol ſtat ī ſigno ſagittarij. puer. xxv. Jaculū gladi⁹ eſt ſagitta acuta. hō q̄ loquit̄ ꝓ p̄imū ſuū falſum teſtimoniū. ꝛ bi ſūt q̄ xp̄m ſpoliāt ꝛ pdant. ſi eēt ita pauper nō ſic fuit qui vixit ī era: nō eēnt tales placitatōes. nec tales inuaſoꝛes. qui eccl'ia erat paupcula q̄rebāt eā hoīes ditare elemoſinis. nūc qꝛ diues ē q̄rūt expoliare ꝛ ſagittare ꝓtumeliis ꝓtractiōib⁹ ꝛ pdatiōib⁹. ꝛ aliq̄n moꝛtib⁹ vt merito poſſit illud dici. i. Re. xxxi. Secuti ſunt eū ſagittarij ꝛ vulnerat⁹ ē a ſagittarijs. Trāſibit ār ſol iſte in ſignū decimū capꝛicoꝛni tēpe antichriſti. Capꝛicoꝛn⁹ hz p̄mā ptē coꝛpis capꝛinaz. ꝛ tūc ſol eſt in maxia clōgatiōe a nob. qꝛ in p̄mo pūcto capꝛicoꝛni ē ſolſticiū hiemale. Uñ ſignificat antixp̄i tps. q̄ antixp̄s capꝛin⁹ dici p̄t. tum qꝛ capꝛa eſt aīal valde libidinoſuz. Et de antixp̄o ſcribit̄ daniel. xi. q̄ erit in ꝺcupiſcētijs feminaꝝ. tū qꝛ capꝛa generat hedos. ꝛ filij ſui atz ſeq̄ces hedi vocant̄. Matth. xxv. c. Statuet hedos a ſiniſtriſ. Et tpe antixp̄i erit ſol xp̄s q̄ſi in ſigno capꝛicoꝛni. qꝛ videbit̄ q̄ſi maxie clōgat⁹ a nobis. id eſt eccl'ia. hz ñ durabit. qꝛ ſtatī in capꝛicoꝛno incipit ſol aſcēdē. ꝛ xp̄s ſtatī occiſo antixp̄o in coꝛdib⁹ ſuoꝝ fidelib⁹ refulgebit. Undecīo tranſibit ſol in aquariū ſignū. hmōi depingit̄ imago hoīs tenentis vrnā ſubuerſaz de q̄ aquā pleno oꝛe p̄upit ꝛ ſignificat tps p⁹ moꝛtē ātixp̄i q̄ erit ad min⁹. xlv. dieꝝ ſm ꝓphetā Dañ. vbi dic̄ Btūs q̄ expectat ad dies mille ducētos. Utz aūt mōs pl⁹ debeat durare ꝛ q̄ntū eſt nob ignotū. In illo ḡ tpe poſt moꝛtem antixp̄i pluet xp̄s gr̄az ꝛ mīaz ſuā copioſe ſup illis q̄ tūc erūt electi. q̄ p̄dicatiōe antixp̄i vacillauerāt. Uñ xp̄s ſol erit q̄ſi in aq̄rio effundēdo aq̄m gr̄e. ſm illud Ezechiel. xxxvi. Effundā ſup vos aq̄m mūdam. ꝛ mūdabimi ab omnib⁹ inq̄namēt̄ vr̄is. Ultimo ſol trāſiēs ad ſignū piſcū. ꝛ q̄n ſol ad ſignū piſcū pucit. tūc byems recedit et inchoat̄ ver. ſm ꝓſum. Cedit byems retro cathedrato ſymone petro. q̄ die ſol ē in piſcib⁹ q̄ tpe radices herbarū. et ſemia in terra latētia p̄us incipiūt exurgere ꝛ terra incipit aperi ꝛ pādere q̄ occulta tenebat. ꝛ ſignificat tps et ſtatū vltimū reſurrectōis coꝛpoꝝ būanoꝝ. q̄n fra ſe aperiet ꝛ reddet luci ꝛ coꝛpa ibi abſconſa. Et tūc erit xp̄s ſol quaſi in piſcib⁹ q̄n veniet ad iudicandū cū apl'is piſcatoꝛibus ſuis. ꝛ tūc implebit̄ illa pabola Matth. xiij. Sile eſt regnū celoꝝ ſagene miſſe in mare. ꝛ ex oī genere piſciū ꝺgregāti quā cū impleta eēt educētes elegerē bonos in vaſa ſua. malos aūt foras miſerē. ſic erit in ꝺſūmatiōe ſeculi. Abacuc. i. Facis homīes vt piſces marī. Et ſic in fine piſciū eſt ip̄m oriēs q̄ dicit̄ caput arietī. vbi ſol fuit p̄us creatus. ꝛ vbi ſtabit in ꝑpetuuz nec mouebit̄ vltra circa ērā nō facīēs oꝛtū nec occaſuz. Ita ꝛ ſol iuſticie xp̄s ſtabit in medio electoꝝ ſuoꝝ ſine fine. ꝛ tunc delectabile erit oc'lis videre ſolē. Ecc⁹. xi. Et ſol ꝛ luna. i. eccl'ia ſtetēt in bīraculo ſuo. Abacuc. iij. Ecce diſcurſ⁹ ſol' xp̄i p vnū maximū a p̄ncipio mūdi vſq; ad finē p. xij. ſigna celi. i. per duodecim ſtatus eccleſie militantis. vt veniat ad triumphantem.

Quutū medium in .§.V.

quo ōs opat̄ ſalutē terre. i. homīs. ē mediū ſtuale. Et in alijs medijs opat⁹ eſt ōs ſalutē in generali. p hō aūt vltimū opat̄ ſalutē in q̄libet ſingulari. ſ. vbi eſt mediū ſtuz. Math. xviij. Ubi ſunt duo vl' tres ꝺgregati ī noīe meo id eſt aliq̄ bñtes duo p̄cepta caritaſ vl' fidē viuā trinitatis ꝺgregati ad q̄rendū ſalutē ſuā. qđ includit̄ in noīe ieſu. ego ſum in medio eoꝝ ad dandā ſalutē. Uiri⁹ q̄ neceſſaria eſt cuilibet in priculari ꝺſiſtit ī medio. Uñ dicit ſapiēs q⁹ ſtus eſt mediū ab vtroq; extremoꝝ particeps tū. Expēdi gr̄a. Liberalitas ē virt⁹ ꝺſiſtens in medio. extrema ei⁹ ſunt auaricia ꝛ pdigalitas. auar⁹ ē nimis retentiu⁹. pdigus eſt nimis emiſſiu⁹ pecunie. liberalitas aūt de vtroq; pticipat ſz debite. nā eſt retētiua ſz nō indebite vt auaricia. ſed ſm qđ debet: ꝛ eſt emiſſiua pecunie. ſed nō inordinate. vt pdigalitas. ſed qñ oꝛ. Pbus in ethicis diffinit. q⁹ virtus moralis in medio ꝺſiſtit. q⁹ qđ poeta ait In medio tutus ibis. Et alter. Mediū tenuere beati Et berñ. Tene mediū ſi nōvis pdere modū. ſ. debite operādi. Et oratius. Eſt mod⁹ in reb⁹ ſūt certi denīq; fines Quos vltra citra neq̄t ꝺſiſtere rectū. Et eſa. oꝛ. Hec via. ſ. virtutū ambulate in ea. qꝛ ducit ad vitā nō declinet ad dexterā p excēſſum. nec ad ſiniſtrā p defectū. Greg. xxxi. moraliū. Idcirco dei fil⁹ inf nos hō fact⁹ ē. vt nō ſolum nos ſanguīe fuſo redimeret. ſed etiā oſtēſo exēplo cōmutaret. in ꝺuerſatiōe nr̄a alia inuēit. ꝛ viuēdo alia docuit. Studebāt hoīes ſupbi. Adam ſtirpe genīti. pſpera vite p̄tis appetere. adūſa deuitare. ob p̄obria fugere. gl'iaq̄ rere. Incarnat⁹ dñs adūſa appetēs. gl'iam fugiens. vt ḡ doceret nos ſp ꝛtuoſe opari. vt ſalutē ꝺſeq̄mur freq̄nter dñs ieſus in medio ſe poſuit. Lacrantij⁹ cū legatū ꝛ nunſcant hoīes ꝛ intelligāt q̄re ōs ſumm⁹ cū legatū ꝛ nunciū ſuū mitteret ad crudiendū plebē p̄cepti iuſticie īmoꝝ talitatem voluerit carne indui ꝛ cruciatu affici et morte mulctari. Hā cū iuſticia nulla eſſz in terra docuit mittere quaſi viuā legē. vt nomē ac tēplū nouū cōderet. vt ſcrū et p̄ū cultū p oēm terrā ꝛ ybo ꝛ exēplis ſemīaret. ſtrū vt certū cēt a deo miſſuz. nō ita naſci opoꝛtuit ſic hō naſcit exmortali vtroq; ꝺcret⁹. ſz vt appareret in hoīe illū ēē eternū. creat⁹ eſt ſine ope genitoꝛis. hēbat ſpūalē p̄em deū et ſic pater ſpūs ei⁹ ōs ſine mr̄e. ita mr̄ coꝛp⁹ eius virgo ſine pr̄e. Fuit igit̄ ōs ꝛ hō inter deū hoīemq; medius ꝺſtitut⁹ vt hoīem ad deū pducere poſſet. i. ad moꝛtalitatem quaſi de⁹ tm̄ fuiſſet. Exēpla homī pbere nō poſſet virtutis. ſi hō tm̄ nō poſſz hoīem ad iuſticiā cogere niſi auctoꝛitas ꝛ ſtus maioꝛ hoīe accederet. In natiuitate ī medio bꝛutoꝝ. in tēplo in medio doctoꝝ. in cruce in medio dīo latronū. in reſurrectōe in medio diſcipuloꝝ. vt ps in cuā gelij ſ. Primū mediū innuit p̄udētiā. Nā duoꝝ aīaliū inter q̄ nat⁹ ōz poſitus. iuxt illō. In medio duoꝝ aīaliū innoteſceris. Aſin⁹ ſingnificat nimiā ſimplicitatē ſeu ſtoliditatē. Bos ruminās ꝛ moroſus nimiā ſapiaz. ſed q⁹ vtrūq; extremū vicioſum. ſō xp̄us nō ſterit ſub aſino vel boue. hz ī medio. qꝛ in ſtrute p̄udētie repit̄ q̄ nec ſibi nimis acquieſcat. nec nimis credulus ē ꝛ incaut⁹. Sed mediū inſinuat iuſticiā. nā doctoꝛes illi in tēplo in aliq̄ bus erāt nimis iuſti. i. ſeueri. vt ī decimādo rutā ꝛ anetū et oīe olus. vt xp̄s inuehit ꝺ eos. In alijs nimis remiſſi ſi. Uñ xp̄us dixit eis. q̄ grauiora ſunt legī relinq̄tis. vt mādata. ſ. xp̄s in medio ſe locat. qꝛ in iuſticia. Tertium mediū eſt tpantie. Uñ xp̄s in cruce p quā hō ſe tēperantia mortificat q̄ſi crucifigēs carnē ſuā in medio latronū poſit⁹ fuit. Equibꝫ q̄ a ſiniſtris erat nimis cōparies coꝛpoꝛi ſuo nolebat pari. hz liber eē a pena. Alter q̄ſi ſibi aſteri⁹ nō curās de pena ſua. Sic aliq̄ ſunt intēperati qui nil mali ꝛ auſteritatis volūt in coꝛpe ferre hz deliciarībi cōmuniter reprobi. aliqui licz boni nimis ſibi auſteri ſūt indiſcrete affligentes ſe. ſed xp̄s in medio inuenit̄ docēs vt ſcz caſtigari ꝛ nō mortificari exhibeant coꝛpa ſua hoſtiā ſanctā deo viuentē. vt ait ap'ls ad Ro. xij. Quartū eſt mediū fortitudīs. Reſurgens ieſus et diſcipulis ap

parens steterit in medio eoꝝ. Jo. xx. Ex his discipulis aliquis vel aliquādo videbant. et erāt nimis timidi qō paruit qñ relicto eo fugierūt. et sic in nauī qñ clamauerunt dicentes. qz fantasma ē. Math. xuij. Aliquādo vel aliq̄ videbant ꝑsumptuosi. vt audaces. vt petr⁹ q̄ dixit Etiā si oportuerit me mori tecū: nō te negabo. Christus nō sequitur. posuit tuꝝ petr⁹ vl̄ alīū. sz ī medio vt discam⁹ fortes esse nō audaces. et ꝑsumptuosus nimis de nob ꝑfidētes. qz tales sūt ꝑnumerātes. nec nimis timidi dimittēdo aggredi ardua et bōa opa. Sic igit opaꝝ salutē ī medio ꝑtuz.

De virgine Maria ꝑ modū doctrine. Laꝑlm. iij.

O Omnis glia eius filie regis ab intus in fimbrijs aureis circūamicta varietatibꝫ. psalmo. xliij. Filia regis fuit virgo maria. qz regali ex ꝓgenie maria exorta refulget. sz spiritualr filia regis. ecclie nō solū ꝑ creatōem sz ꝑ adoptiōem et⁹ ꝛc. vbi tria videnda sunt. Primo ꝛsublimitas singularis. ibi. Omnis glia eius filie regis. Scōo ꝓbitas virtualis. ibi. Abintus in fimbrijs aureis. Tertio pluralitas p̄mii legialis. ibi. Circūamicta varietatibus.

Quantū ad primum. §. I.

gloria aliqꝝ est et laudant de bonis nature. aliqꝝ glia de bonis grē de q̄bꝫ laudant. alij laudant de bonis superne gloꝝ ē glia de bonis fortune. Ucꝝ ab⁹ ꝓginis gloriose ois glia eius. qz est ꝑ excellentiā filia adoptiua regis eterni. Absalon et rebecca mlt̄ laudāt de pulcritudine. Cantic. 4 hūc omis glia et⁹ q̄ flos feni. Esa. xl. Glia ista nō deficit in maria. Tota pulcra et macla nō est in te. et pulcra vt luna. Et optime in naturalibꝫ complexionata qō mlt̄ tuuat ad bonitatē. De bonis grē ait apl's. Glia nra est testimoniū ꝛsciē nre. Omis ꝓtus glia est in Maria. de omibꝫ enī laudat sup omnes scōs. Unī dic Eccl. xxiiij. Et radificaui in ꝑlo honorificato. Populus bonorificatus a deo et hoibꝫ sunt ꝓtuosi. Sap. xix. Magnificasti ꝑlm tuū. l. tu dñe de⁹ et honorasti. vbi q̄ termīat omis virtus et ꝑfectio viatoꝝ. ibi. vt radix q̄ est ꝓncipiū arboris inchoat ꝓtus marie. De bonis glie ps. cxlix. Glia hec est omibꝫ scīs ei⁹. Et in plenitudie scōz ait maria detentio mea. i. in plenitudie glie brōz ego detineoꝝ. vt gl'iosior oībus fm Hiero. Inter bona fortune cōnumerat fama et laudatio. omisq̄ glie attēdunt ad studia. Et licz sancti ꝑmaxime btā Maria nō querāt. sz fugiāt ista gliam sed q̄runt gliam dei. iuꝝ illud Math. v. Lucear luxꝝ vra coꝝ ho. et. qnto magis fugiūt. tanto magis deo operāte glorificant et laudant. Dis igit glia eius. Unī ipa ꝓphe trans de se ait. Btām me dicens omīs generatiōes. q̄ trans do. Jo. cardi. super magnificat. Ecce enī ex hoc btām me dicēt oēs generatiōes. Uoꝝ ē nō dubitāt sz affirmātis et demōstrāt. sicut Johes. cū dixit. Ecce agnus dei. Fuit aūt certificata de ꝛ futuro ꝑ triplicē viā ꝑ quam potest sciri aliq̄d. Primo ꝑ rōnē discurrentē. Scōo ꝑ testificationē cōpetentē. Tertio ꝑ expientiā sufficientē. Per rationem quidē discurrentes primo probat sic. qz ratio Ratio dī scurrens. preteriti scire futura facē. Dicat ergo sic btā maria. Me fecit castitoꝝ vniuersis me dixerit in omibꝫ agendis. me preseruauit in omibꝫ illicitis. me fecit in templo admirandā sodalibꝫ. stupendā sacerdotibꝫ. me maritauit stupentibꝫ cūctis ꝓplis. me fec̄ reuerendā spiritibꝫ angelicis. ergo ꝓponit me ꝓdicandā et venerādā oībꝫ generatiōibꝫ. Iste ingꝫ discursus consequēriam formabat. habet pro me dio q̄ deus fecit omne opus ꝑfectū et valde bonum nisi ipsuz opus ꝑficiendū habeat liberū arbitrium. et taliter ꝑficiendo tradicat. q̄ sub obstetricante mānu sua egre diaꝝ coluber tortuosus. sicut in angelo ꝓmo Job narrat spūssanctus cuius oppositum in se erat experta. id est rotum fuerat sibi notū cū pluribꝫ partibꝫ quas referre longum foret et impossibile. Ratio aūt solū ꝑ enthimema procedit et cōsequentiā. Ad hanc certitudinē etiā arguit a simili q̄ nō tenet in infimū locū in argumētis. Et argumētum autē dicitur a simili ꝑ figurā. sed est a maiori pnaturā. et sic ait. Si edito sexto. i. filio Aser. Jacob morīēre interꝓtat panis ꝑguis ꝓbens delicias regibꝫ. q̄nto magis brām me dicēt oēs generatiōes. q̄ būilis ancilla ꝛce pi et peperi ꝑfectū. sic nūer⁹ senari⁹ notat xp̄z q̄ sexte dat initiū erati. et ē ver⁹ panis viu⁹ qui de celo descendit. Cō sequēter iter arguit sic. Ego suz tota deifica. q̄ brām me dicent oēs generatiōes. dictū est notū. qz vt. s. dictū est. in ipsa habitabat plenitudo deitatis corpal'r. Seqla aūt ꝑz cū nō solū omis hō. sz ois creatura deū bñdicat. Juꝝ illud psal. Bñdicite omīa opa dñi dño. Silogistice tū ratiocinat sic. oēs saluati bñdicant eos q̄s ꝓnciꝑaliter saluabunt. sz ꝑ filiū meū et me ō oi generatōe saluabunt. q̄ brām me dicēt cum filio meo oēs generatōes. Maior est nota ꝑ viā gratitudis sancte. et mior ꝑz multipliciter. Primo qz dedit carnē: ꝑ cui⁹ passionē sumus liberati. Scōo exēplo videndi ꝑ iuā ꝓtiam. Tertia viaz penitendi ꝑ suaz doctrinā. Un exemi generatōe aliqui sunt saluati et saluabunt. sicut cōtinua miracula sua demonstrāt. Sciebat ꝓterea secūdo hocim ꝑ testificatōz cōpetentē. In ore eni duoꝝ vel triū stat oīe verbū. Nec obstat q̄ duo vel tres vl' etiā mille simul concordes in malum testificant falsum ꝺ sanguinē iustū. sicut factū est ꝺ naboth in veteri testō. et ꝺ xp̄m in nouo. licet enī ciuilit partiat tueri qui iustū tanq̄ reū dānat ad mortē duobꝫ vel tribus testificantibꝫ coram deo vero est culpabilis: nisi alij testes cum condēnent q̄s duo vel tres hemices qui reputari debent ꝑ vno: si etiā forent mille. Est ergo testis vn⁹ hō specifice. qui dicit accusare et testificare suā testificatōem forte legitimā sine qua male iudex procedit in causa. Secūdus testis est veritas ipsa enucleata et cō probata que q̄dem ministerio angeli in lucē ꝓcedit a spiritusancto. et sic sūt duo vl' tres. id est homo qui accusat: et suam accusatōez cōtestat. Scōs: veritas q̄ est angel⁹ vel spūssc̄us vn⁹ vl' duo. et ō disiunctiue: qm̄ ad veritatem ipsi⁹ sufficit alter ipoꝝ. s. spūssc̄us vl' angel⁹ De his duobꝫ vel tribꝫ loquit̄ xp̄s ꝓut est ꝓtas: fm Matheū. Ubi sunt duo vl' tres ꝓgregati in noīe meo: sum in medio eoꝝ. taliq̄ concordie se efficaciter annuit esse. Ad hunc sensum iubent leges tam canonice q̄ ciuiles subtilissimā et prudentissimā examinatōem fiendā ꝓcsitra si dubitat. de vita vl' fama aut testiuz culpis cautiōe. hoc modo sacra virgo Maria certificata ꝑ angelū dicentez. c Benedicta tu in mulieribꝫ. q̄ esset ab omnibꝫ generationibus benedicenda. Mittit ad elyzabet q̄ id dicat et dē quod et fecit. Bñdicta tu inḡens inter mlieres. Certificauit angel⁹ qui mentiri nō potest. certificauit et homo qui ꝓpheram veritatis gerebat. certificauit et spiritussc̄us qui in vtero fmonē formabat. et in scriptura sacra illas notauerat q̄ benedictiones portauerat sub figuris sanctis viris veteris testamenti. quasi stelle viri solis ꝓmōstrabant oꝝ et vitā. Sic oīs mulieres quomodolibet laudibꝫ attollant marie ꝓginis figurabāt virtutes et eius moꝛes ꝓfatos. Nam bñdicta fuit in Eua bñdictiōe generatiōis materne. Illa enī femina mater fuit cunctoꝝ ī terra viuentiū. Beata virgo mr̄ est oīm in celū ascendētiū. Matrimoniū replet terrā. ꝓginitas marie replet celū. Bñdicta q̄s est in Sara q̄ pepit risum. isti ꝑludēs que gaudium genuit vniuerso mūdo. Prefiguraūit rebecca prudenter vendicās benedictiōem Jacob cum vellet ysach esau benedicere. Marie benedictiōem. sub qua reprobato antiquo populo hebreoꝝ. ꝑplus christianoꝝ

Testificatio comperens.

Maria figurat ꝑ mlieres.

Sara

Rebecca.

Lya. benedictiõibꝫ est repletus. Actiua lya cui septẽ ascribũt filij nati vitã rotã actiuã pscripsit marie q̃ p septenariũ nucꝫ integrat. Int cuꝰ opa. vt minꝰ describ pfectum mortuos sepelire. qõ a xpo nõ notat cũ in iudicio õ bis examĩat iudicãdos. sic illa iter. vij. edidit dynã. Speciosissima rachel ꝓtẽplatiuã p̃dicat ygnis nris q̃ pariter p augmentũ virtutũ in ioseph. z dolorẽ seu tediũ vite p

Assenen. sentis in benyamin matricida. Jn assenẽ aũt pbutipharis sacerdotꝭ heliopoleos. scimꝰ mariã exꝑgente sacerdotali z regali q̃ illũ ꝓparet q̃ rex erat z sacerdos fm ordiem

Maria. melchisedech. Jn hac cantatrice maria cãtauit maria soror moysi infernali iam pharaõe submerso. cuꝰ canticũ trahit illõ Magnificat aĩa mea do. Mitissime ꝓphete cõiunx dilecta inseparatũ mirimonũ inf lucidissimũ deũ et abominabilẽ bũanã naturã. q̃ tñ formosa fuit ĩ maria significauit. ipsa alubi dicẽte. Nigra sum sꝫ formosa fi.

Thamar liarũ. Can. i. Thamar iustior iusto inauditũ a seclis parcũ dic. quã defecit apõ mlios suspectos ãnulo matrimonij ꝓcũ cũ sene armilla pudicicie cõprobãte. z vir

Raab ga ptãtis diuic. q̃ bñ ꝓdixerat de ꝓphis futuꝝ. Raab nõ meretrix sed honesta stabularia sic ifa docet hebraica. liberatricẽ ꝓpli nõ sui sꝫ iui futuri ꝓsignificat gliosaz mana. Nec paradisi portas patefecit. z cũ debora sceptruꝝ ꝓpli tenet electi ꝓ bostẽ antiquũ. quẽ dauo yabel prudẽ

Manuc tia fysaram neccauit. Annũciat angelꝰ manue samsonis virginis partũ quã venustã insinuat noemi sic interp

Ruth. tata. Et angelꝰ ruth mirimonio iugit booz veterano. scz Joseph. michol a dauid dilecta spali decore aspectuz in se trahit diuinũ. z liberat ia desiderabilẽ ad egyptũ de

Abygail. portas. Abygail bũilis dic. ecce ancilla tua tñ fiat mihi fm verbũ tuũ. Abysach antiquũ diez suo fouet ĩ sinu. quẽ

Anna. solo lactet vbere de celo pleno. Anna q̃ gra interpraf votũ virgitatis p mrem samuelis bonũ maritaf societatis

Bersabee. per eã que fuit Thobie z donũ in deũ intẽte viduitatis in vetera ꝓphetissa mariã pleniusdeclarauit. Bersabee fons ex q̃ orit illa sapia q̃ est maior salomõe ꝓpter tñ sanctificata. z finẽ ponit legi date in igne deserti. Uria occiso dũ leges fuat. q̃ maria vetustate abducunt. z ad regẽ regũ trãsiuit. sub q̃ fulget lex libertatis z gre. Ecce pec

Thecuitches. catoꝝ interuẽtrix potẽtissima thecuites q̃ non pariaf repulsam inf ioab z dauid p pessimo. f. absalone. Sagaciter deniqꝫ ds ꝓmisit iudith fortitudinẽ. Hester notauit iusticiã rectitudinẽ z patientiã p ip. effectu. Si cupis potẽter videre ꝺ eos q̃ detrahũt sue bõitati z maculare saragũt puritatẽ. Ecce noua sara cuꝰ. vij. armatores nõ casti a demõe sunt necati. Si caritatis viscera pauperitate desiderank. copiosa in sareptena vidua helias istaz reqrit. Et helizeus ĩ sunamite. deuotõz z fidẽ in filij suscitatione venerak mariã cõpleta ad oĩa vasa vacua q̃ sibi marie fuerint oblate. ĩnuit mlier illa cuꝰ vir erat mortuus z filij creditores duo remãserãt. Uidimꝰ rosaz padi

Expictia si. xxx. folijs integtã z totidẽ odoribꝰ ꝓdotatã ꝓter illa que intrinsecꝰ vt dicã possit. q̃si plãtatio rose in hiericho Eccĩ xpi ij. Certificak tertio p experientiã rez mgraz. ds enĩ valeat dubitare ꝺn hec ygo plena deo. cui oĩa nuda et apta sunt in ipo ybo. q̃ gerebat. z in pectore gerebat in mẽte futura cũcta viderit. z apte agẽs si q̃d indispositũ agit indubie. z suã formã induc. Tam dubitabile est q̃ virgo guida dei sciuerit futura q̃ dubitare. q̃ angeli deo pñtes q̃ oĩa vidẽt videãt vniusa. Mã nec ista virgo erat ei remotior q̃ in eo cẽtralr exns de aĩa sua fecerat celestꝭ aulã q̃dissi. Nec minꝰ illis dispositã q̃ p maiorẽ gram possidebat deũ q̃ ipsi. Ecce agẽs dispositũ ad agẽdũ q̃ illũ inat oẽm boiez venietẽ in hũc mõz. Et ecce dispositã stella q̃ tante lucis recipiat radios fulgẽtes q̃ quidẽ eclipsim pati nõ pt. cũ nil infuciniat mediũ inter agens z passum nimiꝫ ante ꝓceptũ tanti splẽdoris magis videbatq̃ cereri viatores. eo q̃ esset dispositꝰ magꝭ nec aliq̃d tgrat q̃ dãmodo fons sapie fcã. Quartuꝰ est actus viatorẽ disponũt ad clarꝰ intuẽda. Primũ ẽ castras z puras bois verꝰ. qz nõ introibit sapia i malã uolã aĩaz zc. Sap. i. Sz transferr se in aĩas scãs. Sap. vij. Scõm. obediẽtia vera ipo dicẽte. Si q̃s voluerit voluntatẽ ei facere q̃ misit me sciet de doctria mea zc. Joh. vij. tiũ est doctrine scẽ magistra pauptas volũtaria quꝫ in

mõte locat petꝫ. iacobũ. z iobez vt i glia sua videãt dñs cũ ꝓphis. Quartũ bũilitas fm illud Matth. xi. Abscondisti hec a sapiẽtibꝫ z prudẽtibꝫ z reuelasti ea paul. Sz ista sint ygnis nris pz. Quis enĩ narrabit obedientia suã q̃ etiã quinq̃nnis z añ se torã regẽdã subiecit. Polebat q̃ ad scõm tanta puritate q̃ maior sub celo neq̃t intelligi. Pauptatẽ etiã regie virgis in partu peregre contulit ut reddat q̃ ad tertiũ tantã vide. q̃ p tanta filio agnũ non valens offerre. par turturũ vl colũbaꝫ obtulit. Luc. ij. Humilitas autem eiusquo ad quartuz. dcum traxit de celis. sed istud prosequendũ in sequenti. §. vide.

Quantũ ad tertium. §. II.

ꝓbitas ꝟtualis ei notat ibi. abiit in fimbrijs aureis. Fũdamẽtũ siquidẽ cũ ꝟtutũ bũilitas ẽ fm Hiero. z cõplemẽtũ caritas q̃ est vinculũ pfectois. Col. iij. Primuz notat in maria. ibi. ab int. Est enĩ vera bũilitas ab intꝰ nõ ab extra. Cõsistit enĩ fm Ber. in ꝺa suijpꝰ cognitõe sibi vilescẽs ex ea. vñ z xps dic Matth. xi. Discite a me qz mitis sum z humilis corde. nõ dic corpe sꝫ corde q̃d ẽ ab intus Pria maria ꝟtus ait Ambr. fuit bũilitas. vñ z ipa de bac singlariter gliat dicẽs. Qz respexit bũilitatẽ ancille. Exẽplo ygis tãte rõne q̃libz vtẽs discet ab ea se hoiem esse nõ deũ vbi dea facta imo deifera. cui subdcret bũiliter deꝰ dixit. Ecce ancilla dñi fi mi fm verbũ tuũ. Et bꝰ qz respexit bũilitatẽ ancil. sue. Sciat vnusq̃sq; nõ se cẽ seraph

exẽplo marie q̃ caritas immobilr manet z nõ ꝑsumit de amozi cepto. cũ ipo iuxꝝ crucẽ manẽs fuit absoluta a Joseph z amozẽ vnigẽiti patiẽter trãstulit in euãgelistã Jo

hannẽ quẽ patiẽter recepit in suũ crucifixo iubente loco tanti xpi dilecti. Uideant oẽs stellã maris mariã se ñ habere sapiam cherub ꝓficientẽ. cũ post triduũ in templo reperto filio corã oĩbꝰ dixit. Fili q̃d feceisti nob sic. ecce ego z pater tuꝰ dolen. zc. Lu. ij. Thronoꝝ q̃z iusticiã nõ cẽ nec habere. pfessa est. q̃ filio dixit in nuptijs. vinũ nõ hũt. audituꝝ ex tẽplo. Quid mihi z tibi ẽ mlier. nõdũ venit hora mea. A dominationũ specularõe sublimi alienã se mõstrauit cũ angelo fuo suo disputãs z dicẽs Quõ fiet istud qñ viꝝ ñ cogsco Lu. i. Uirtutũ auctrem ad factenda miracla se negat brẽ cũ sine dubio reqsita p seruos vt deficientꝭ vini supplerent crumnosos defectus. Rñdet Oõcunqꝫ dixerit vobis facite. Jo. ij. q̃n mihi facere mi racula supple nõ incumbit. O, se longe fore mõstrauit a potentia protestatũ in arcẽdis demõibꝰ. cũ in presenti seculo migratura ne demões videret simplr: postulauit Si cupis nosce quantũ cum ꝓncipibꝰ se principissam putaret: quanꝫ esset regĩa mũdi ancillatus officiũ etiã in domo elyzabet. cui parenti seruiuit plenius intuere. z quia ad archangelos nouerat loquele pertinere virtutẽ velut elinguis raro loquebat z parum. apud se conseruans omĩa: diuĩa ꝓferens in corde suo. Luce. ij. Joseph aũt castissimũ viꝝ velut sui custodẽ exteriozẽ nunq̃ deseruit q̃cunq; pgeret iu neccessitate cõpulsa. nõ cupidi

tati vagãdi: ne sibi vsurparet angelozꝫ officiũ quo inuisibiliter creaturas custodiũt sibi cõmissas. sz nec isto gradu ꝓtenta. minꝰ homĩe se dixit z exhibuit. ancille nomẽ imponẽs z opus. sicq; factũ est vt cuz negauit se esse qõ non erat. ex se facta est talis ac tanta. qualis mẽs nõ capit creata. Uñ aũt ista ita hominem locat: ista est supra

chorōs oīm spirituū. btōz. Et hmōi potentie nulla crea
tura resistere pt. nec vult resistere ds sue vehemētissime
caritati. Ardētia seraphī nō equātur excedit q3 lumen.
Beatōrum notiā cherubī z sua miscēdia throno3 supat
equissime iustitie tenacē rigorē. de q speculatōe dñatio
nes illustrant z frutes eo3 impio obiecq uūt ad nutū. Tē
plū vni. puincie vl regno. Iz toti3 machine mūdialis in ce
lo i terra sit z abysso vnūsali pponit monarchie: sumūt
practica noscūt ad qd debeāt dirigere sbditos eo3. Sic g
oīm homī venīēti est norma sine defectu. dicēs se ācillā.
Quia g inclita būilis mr z virgo erat. digna mater dei
iuste electa a iustissimo deo si dixisset sum digna māter
vnigeniti dei fassa veritatē fuisset z būilitatē nō fuasset.
sed qz decebat eā excellētissime cūctas hre frutes i ipsis
trāscendere cūctos etiā angelos se būlē fatet z ancillam
dicēs. Respexit būilitatē tē. Tanta deniq3 būilitate nul
lus vsus est angelo3. Interrogātibus eni qd esset nomen
ei3 ille q dixit Sum azarias ananie magni filius. q sui
magnū pceptū in mentis pcepto formauit. Non similī
vsi sunt abrahā dicēs. Sum pulvis z cinis. Aut iob alēs
Gen. 18. tuus z vn9 pulex. Siue baptista q fassus est se cē labilē
vocē. Nā si oēs dixēt id qd erāt z nō min9. hec ār mul
to min9 q3 sit. Quātū eni dutāt inf se regina celo3 z an
cilla. dña angelo3. z ancilla mr dei. z ācilla dñi. Veritas
tē tū dixit. nā licz ego maria ex parte generatiōis fuerit
mr xpi. tū scīes qz filius ei9 erat genitor ei9 z vnūsq3 ds
et dñs. nō se exhibebat vt mr̄ez. Iz vt ancillā. quanq3 ille
vei9 filius eā reuerēt vt mr̄ez. hec reuerētia nō rep̄rebat
sed exhibitā renouebat. z exhibebat repulsaz. Quāpiū
erat videre istō certamen in secreto. duoz filij z mr̄is. illa
puenire volebat genuflexibus sibi: genuflectentē. sed iste
cui futura erāt pmia poccupāt reuerētia tali puenire vo
lentē. illa genuflexo filiū adorabat. Iz ille añ adoratricem
būlr se inclīabat. illa dicebat. Deus me9 nō decz deū se
mine inclinare. sed ipe rūdebat. tū istō decēs ē mr̄i filiū
subdi. Sine me o fili pceptū iplere qd dixisti. Dñm deū
tuū adorabis tē. ipse ro inferebat. Sine z tu mr filium
tuū mādatū implere q dixit pscius incarnatōis sue. Do
nec hora pr̄ez z mr̄ez: ne videāt te āgeli. quē adorāt coā mu
liercula. pstratū. Surge dilecte psonabat maria Et ne fi
liū boim coā filio videāt mr̄ez inclinatā. charissima sur
sum te eleua intonabat Jhs filius ei9. Me itaq3 de9 z an
geli arguēt. si te nō adorauero z si sustinuero qsi adoran
tem. z ego coā deo. angelo z homībus reprehēsibilis essem.
si reuerētiā nō fuarē maternā. Talia pfundioraq3 z omī
spūs mellita dulcedie versabant inf filiū matrēq3 geni
tōrē z genitricē. Illa dicente q saltē in occulto vbi nō vi
det nisi pr̄ celestis a tali veneratōe se abstineret filius. Et il
lo rūdente q nil optū qd nō reuelet Jste due pclusiones
quas psuadet euidēs rō sacre lre. pbant. nā q filius esset
matri subdit9 z reuerēs. testat cū de ipo duodeni loquit
Descēdit cū illis nazareth z erat subdit9 eis. i. marie z ioseph. Firmissime credo nunq3 filiū ita honorasse mr̄em
sicut xpus vrginē mr̄ez suā. z q mr̄ summe veneraret z
diligeret filiū. Un cū eo pdicāte mr̄ ei9 supueniret. expe
tabat reuerēter audīēs pdicationē ei9. Fimbrie auree
designāt ei9 pfectā caritatē. Aurū eni excedēs omīa metal
la in valore caritatē significat oēs supantē frutes in pfi
cīēdet. Fimbria est extrema ps vestimenti. vestimētū qd
circūdet corp9 ei9 significat pūsationē ei9 q videt ab ho
minibus. Nā interior dispositio videri nō pt. Ad hūc ītel
lectū dicebat apls ad Ro. xiij. Induimī dñm nr̄m Ihesum
xpm. i. sequimī pūsationē eius. Fimbrie g vestimēti xpi
nis fuerūt auree. q etiam minima opa eius hec fūt fim
brie. fuerūt plene pfecta caritate. Minora opa dico in se
que sez defuīt corpis necessitati. vt comedere. dormire.
laborare manibus et hmōi. Ex his pr̄elici i opibus magnis
vt in orōnibus. ptēplationibus z hmōi q3 fuerit excellēs ca
ritas eius. Exultauit inq spūs me9 i deo salutari meo.
id est ex saltauit p extasim. duum eni amor extasim facit
vt Dyo. ait. totā eā incāduerat diuin9 amor. ardor conti
nuus z ebrietas pfusi amoris. vt nihil cēt in ea qō mūdan9
violaret affectus. z sic fimbrie q sunt iuxt terrā nō tange
bant terrā. Iz auree. i. libere ab oī mūdano amore opatio
nes etiam eius circa corpus versantes.

Quantū ad tertium. §. III.

Pluralitas pulegioz notat in eo cū dr circūamicta va
rietate: siue intelligat de vestimēto de varijs coloribus cō
texto. siue varijs plūbus vestimētis indutа. Plura vtiq3 et
varia z singla pulegia repiunt in ygine maria. q nō fūt
in alijs sctis ex qbus dependit oīs glia ei9 z sunt. xij. sig
nificata p. xij. stellas corone. quā vidit Jo. in Apoc. ca.
xij. in capite mulierē bre dicens. Signū magnū appuit
in celo ecclie militātis z triūphantis. Mulier amicta so
le z luna sub pedibus ei9. qz ois defect sub ea est. nullos
habz in se vl mūd9 sub ea vt regia mūdi. Corona. xij. stel
larum sunt duodecim varia pulegia qbus circūamicta ē
varietate. Primū fuit qz extat multiplr pignata nō
solū in mlieribus veteris testi. ō qbus dictū est. Iz etiā in alijs
figuris z pphetijs. Nec eni est lux prmo fcā. hec fluuius padi
si ecclie ad irrigandū ligna fructifera ecclie. q extēdit in
quattuoz capita. hec archa Noe ex q cuadit diluuiū in
fernale. q in ea pmanere mueniē p deuotōem. hec virga
moysi qua fcā fūt tot miracla. Nec ygа aaron q frodut
fiorit z fructificauit sine ope hūano. virga eni yesse flo
ruit. de q Esa. xi. Egredietur virga de radice yesse tē. Nec ygа re
gis Assueri. qua rāgit aia in signū clemētie dei. Nec vir
ga pcussus pauebit assur. i. diabol9. Esa. Nāc ygа porta
re iussi sūt a xpo ad pdicādū missi. Hoc lignū aqs amā
ras dulcorat. hec vell9 Gedeonis. hec thron9 salomonis.
hec ort9 pclusus z fons signat9. ō qua Esa. vij. Ecce vir
go pcipiet. Et breuit totū vet9 testm plenū ē figuris z phe
tijs eius. Scōm pulegiū ē. qz plen9 oīb9 alijs in vte
ro sctificata. in cui9 figurā sctificarū fuit tabnaculū dñi
p moysē. Ego puto ait Ber. q copiosioz gra sctificatōis
in ea descenderit q3 in alijs ab vtero sanctificatis que to
tius vite pūsationē immunē redderet. ab oīm pctō qō
nulli extat pcessuz. nā alij sctificati i vtero matno. vt Jo.
bap. et hieremias cōmiserūt venialia: z si non mortalia.
Nec aūt sm oēs doc. nunq3 venialia admisit z pie credi
pōt q ea die q fuit animata aīa rōnali. ea die fuit sancti
ficata. Tertiū pulegiū: qz ab archāgelo gliose salutata
Aue inq gra plena. q3 uis multi in veteri z nouo testō
fuerint visitati vl salutati. z si angel9 gabriel etiā zabarie
nunciauit natiuitatē ex eo baptiste. tū timorē incussit ex
punitōez subdidit faciēs eū mutū. Nec aūt z si ex inusi
tata salutatōe xpi būilitatē ei9 primo exterruit. postea fu
mo gaudio repleuit. Et optimo est aliq3 q fuit vn9 de
supmo ordine. sez seraphin ad ānūciandū tm̄ mysteriū.
Nec obstat si dicat q ex assistentibus angelis nullus mit
titur. quia hoc vez est de lege cōmuni. sed ob cām singu
larem. Deus q mutat leges z tempa z officia ad placitū
de quocūq3 ordine mittere pt. Et qō mai9 nūciū esse po
terat hac nouitate maxima. Nec ob. q si dicatur archan
gelus quia quo ad interpretationem etiam seraphin est
archangelus. interpтak enim pnceps angelorū. Quar
tum singulare pruilegiū est. qz veritas increata in ea est
incarnata. Ps. lxxxiij. Veritas ō terra orta est. id est in
virgine gliosa. terra p pfundā būilitatē. Hoc est illud

nouū qđ Dieremias dixit dñm factuꝝ sup terrā. qz femina circūdabit virꝝ. Doc est oim nouitatū mūdi maximū qđ nunqꝫ fuit nec amplꝰ erat femia q̄ est terra: de terra formata. in origine pmo circūdabit nō aliūde accipiet nisi a deo. Urū nō paruulū: sz pfectū oi virture plapia. qz vnitū deo. sic enī canit ecclia. Quē terra ponꝰ et ębera cē

Quitū qz cū summo gaudio filū parturiuit Eła. xxxv. Beraminās germiabit lerabūda z laudans sic terra germinās fructꝰ sine sui aptiōe impceptibilr. sic ẏgo maria filiū clausa pudoꝛ aula regia z b lerabūda. Alie eriā oēs cū dolore magno pariūt hec peꝛit sine dolore salutē secloꝝ. vbere lacrās de celo pleno. imo cū sūmo gaudio. Sextū ꝓuilegiū. qz simlr mr z virgo. ds vnq̄ auꝺiuit talia. vt ẏgo essz z intacta generaret. vñ cāit ecclia Gaudiū mris bis cū virginitatis honore. nec pma similez visa est. nec bre seqnte. De b solicita fuit interrogare qn dicit angelo. quō fiet istud qm virꝝ nō cognitūrā qđ angelꝰ declarauit. qz mr sit z ẏgo essz. ꝺ spūsco nō ab boie capies Septimū ꝓuilegiū qz resurgēs pmo ei appuit vt pie credit z testat Ambro. et si euāgeliste taceāt qsi vt p se notū psupponēdo. Dz cui dubiū est quia nō apparuit ei in habitu trāsfigurato peregrini vl hortulani. vt Marie magdalene z duobꝰ discipulis euntibꝰ in eumaus ꝓpt incredulitatē coꝝ. sed ipsa cū firmiter crederet resurgentē z sciret deū ee opotentē: z solū in ea fides remānsit mānifestissime z gaudiosissime ei apparuit. Uñ cum ꝓpba dicere potuit. pm multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo. ꝺsolatiōes tue letificaueꝛt aiam meā. Pſ. xciij. Et qz sup oēs dolui in passione filij sup oēs fuit ꝺsolata cū appuit et resuscitat⁹ Octauum qz ascendēte xpo remānsit magistra doctoꝝ ecclesie apl̄oꝝ et euāgelistaꝝ. Uñ ꝺr Act. i. Di oēs erant pseuerāres in orōne cū maria mre iesu. Cōuersabat inq̄t Hieronimꝰ. post filij sui ascensionē cū senatoribꝰ celi in scbola virtutū ipsa de mris mysterijs informauit apl̄os et euāgelistas. Nonū ꝓuilegiū fuit glificatio eius i coꝛpe nō solū in aia vt dicūt Augꝰ. et Bernꝰ. q ex eo pōt elici qz dicit amicta sole. Dicit enī xps de iustis i vltima resurrectiōe q fulgebūt sic sol in regno pris sui. Matb. xiij. Amictꝰ g solis est glia corpis cē. Multa circa b in legēda assumptōis. Decimū ꝓuilegiū fuit q associata a tota celesti curia i assumptōe. In figurā br. ij. Reg. vi. q dauid reduxit archā que significat ẏginē mariā cum sex chorꝭ in magna solēnitate in hierlm q̄ significat patriā supnā. Dauid est xps. Credendū est ait Hiero. in sermone. q ipse saluatoꝛ p se totus festiuꝰ occurrit. z eam in throno suo collocauit. Ser chori sex differentie bnoꝝ sz angeli. pbe z apl̄i. martyres. ꝓfessores z virgines. qꝫbus crcūdata sup oēs exaltara. Undecimū ꝓuilegiuz: q est exaltata sup chorꝭ angeloꝝ. s. sancta dei genitrix canit ecclia. Unde Ecā. xxuij. ponūtur sex exaltationes. Prima q̄si cedrꝰ exaltata sum in libano. Libanꝰ interp tat candidatio z apte significat angeloꝝ statū qui super fuerūt candidi puritate z sine pcō. Sic g cedrus in lybano est altior omi arboꝛe. ita ẏgo sublimioꝛ est omi angelo. Seda exaltatio q̄si cipressus in mōte syon. Syon interptat speculatio. z significat altū statū. ꝓbaꝝ sub quo ꝓtinent priarche. qz gesta coꝝ fuerꝝ ꝓphetica. aspiciebāt p speculū figuraꝝ z nō dare xpi mysteria. sic g in monte syon cipressus odoꝛifera sup alias arbores ascēdit. ita maria sup omnes ꝓphas. Tertia est q̄si palma exaltata suꝫ in cades pnc pales victoriosi. de mūdo cū palma martyrij fuerunt apl̄i. Ecclesiaꝝ pncipes. belli triūphales duces canit de ipsis. sz maria victoriosa virgo Maria sup apl̄os. Quarta q̄si plantatio rose in hiericbo. Rosa pulcerrimꝰ floꝝ est. sz in spinis nascit. z significat martyres inter spinas ortos tormentoꝝ: sup qs ẏgo Maria exaltatur. Quita q̄si oliua speciosa in campis. significat cōfessores opibꝰ misēdie decoros q̄s excedit. Sexta q̄si platanus cē. que herba semp viriditatē retinet z virgis virgore pfecte castitatis demonstrat. Duodecimū ꝓuilegium qđ est sup oēs venerata z extrata z collaudata mirabiliter oēs deuotōe afficiuntur ad omia facientes mitra ad honorem eius cē.

De multiplici misēdia quam accepimꝰ a deo mediante virgo maria. Laꝰm Quartum.

Ascepimus deus mi

ricordiā tuā in medio tēpli tui. pſ. xlvij. Tem/plū dei esse virginē gliosam declarat ecclia cū de ea cantet. Beata es maria dei genitrix virgo templum dñi. sacrariū spūsci. Et in seqntis quedā Aue dei⁹ virginale tēplū dei spēale. nobile triclinū. Templū est locꝰ immunitatis z securitatis. ita inqt Bernꝰ. Secuꝝ accessus bēs ad deū o hō. vbi mr stat ante filiū. filiꝰ añ pēm. mr oñdit filio pectus z vbera. z ió nulla potit esse repulsio: vbi sunt tot amoris insignia. Templū est locus summe veneratōis. Uidete: ait idem Bernꝰ. qntō deuotōis affectu vult cā a nobis veneraꝛi z honoꝛari. qui totius bonitatis plenitudinē posuerit in maria. vt si qđ gre. si qđ saluti in nob est. ab ea nouerimꝰ redūdare. Ad tēplū fit oblatio. si qđ aūt o hō deo offerre desideras testat Bernꝰ. in manibꝰ marie ꝓmēdare memēto. qz manꝰ eiꝰ mūdissime sunt. nostre aūt plene sunt sanguie. ztó p manꝰ eius nrās acceptabunt. Denicꝫ ipsa ẏgo est pma pꝰ xpm in ecclia triūphāti q̄ pcurat vt regina Hester apꝰ Assuerū sz deū salutē ecclie militātis. z sñias mortis reuocat ab inimicis a mānu dyaboli. z ab alijs nos defendēs p bāc multipliciter suscepimꝰ miaz. z in hac q̄ est templū dei. sz precipue triplr. Prio enī suscepimꝰ miaz saluatōis p incarnatiōem. Scdo suscepimus misēdiam directiōis p eius cōuersationē. Tertio suscepimus misēdiaz subleuationis per eius intercessionem.

Maxima misēdia de⁹ .N.I.

fuit vsus erga nos. qz dignatꝰ est incarnari. Uñ ipa ẏgo in cantico suo ait. Suscepit isrl puerꝝ suū. i. seruū. qz sz sursuz accepit naturā būanā de isrl deo viuēdo. z in b recordat⁹ misēdie sue qua fuit q̄si prꝰ oblitus añ incarnatiōez. Istā misēdiā suscepimꝰ ds in medio tēpli tui. i. in vtero ẏgis de q̄ incarnatꝰ cē. Qđ g natura nō habuit vsus nō obtinet rō. ignoꝛauit mēs non capit būana. pauet celū. stupet terrea creatura oīs etiā celestis. miraf. b tuet celū. stupet terrea creatura oīs etiā celestis miraf. b tum marie p gabrielē nunciaf z p xpm adimplef. Testatur Hiero. in sermōe. In cuiꝰ figurā extat. qz in medio tēpli Salomōis in ea pte q̄ dicebaf sctūsctōꝝ posita fuit archa dñi cū ꝓpitiatorio desup q̄ significat xpi būanitatē cū deitate. Archa enī de lignis sethym facta in puritatē cū deitate. Archa enī de lignis sethym facta in puritate sabilibꝰ auro tecta. significat coꝛpꝰ xpi cōpactū ex purissimis sanguibꝰ ẏgis cū aīa eiꝰ diuitati ziūcta. In q bus mānt tria erāt. ẏga iusticie iudiciarie prāt. lex sapie et ẏrat. māna māsuetudis xpietat. Propiciatoriū dei sup deitas supueniēs ipsi tñ būanitati vnit⁹. Duo cherubin de oliuis raspicientia i ꝓpitiatoriū mutuis vultibꝰ sunt duo testā plena sapia q testant de xpo ad inuicem qđ enī vnū ꝑdicit futuꝝ. s. ver⁹ testm. aliud. i. nouū xpm mit factū z totū b qđ p viscera misēdie sue visitauit nos oriēs exalto. Fuit g in isto tēpli medio. i. vtero virginali archa. i. deus incarnatꝰ fuit z noticia testamꝝ in mēte Uñ beda tractās illō Lu. ij. Maria ẏfuabat oīa ẏba beciꝰferens in corde suo. qz scripturas legebat z sciebat prophetias. cōferebat q̄ secū erat acta cū dño de his que nouerat scripta a prophetis de dño z collata ad inuicem cognouit imitar celestium cherubin socia sui vultus luce

concordia et seruabat ea in mente. vt euangelistis z apostolis deferret describentibus nouū testamentū. Augustinus in sermone. Quid dicam beata virgo cum de te Augusti
quicquid dixero minus est laus tua q̄ dignitas tua meretur. si celum te vocē altior es. si matrē gentium dicam precedis. si formā dei appellem: digna existis. si dominā angelor vocem p omia esse probaris. Dec ille. Sicut ḡ locus dictus sancta sanctor erat solennissim⁹ ita q̄ nulli licebat accedere nisi summo sacerdoti. Ita z b̄a virgo matrig cū gratia replet. cū spūsancto pfundit cuz virtute altissimi obumbrat fit pciosior meritis. celsis sublimior fastigijs. pulcrior sanctitate. gloriosior suor meritor proga
Diero. nius. ita vt nulla sit vsibus tam mācipanda nisi diuinis. Diero. in sermōe. hinc z maxim⁹ in sermōe. Scīētes fratres dilectissimi actori nr̄o multū nos debere conditos plus redemptos veneremur illum sacratissimū vterum ex quo deus vnitus homī apparuit. O felix maria. o ge
Aug⁹. nitrix glie. o puerpera sublimis. cui⁹ visceribus actor celi: terreq̄ cōmitit. O felicia oscula labijs impressa lactanti bus: cū inter crebra iudicia crepitātis infantie verus ex te filius tibi maria alluderet. verus ex parte tibi dominus imperaret felix puerperū. lerabile angelis expectabile sanctis necessariū profligatis. Dec ille. Aug. quoq̄ sic ait in sermōe. O q̄ immaculata virginitas que oīs
Bern. angelos in celestia regna pcellit. O q̄ beata mater: que christū dominū sanctū regē glorie meruit generare. O q̄ beati pedes qui christū meruerunt instruere. o q̄ felicia vbera que actorem z redemptorē mūdi lactauerūt. o ineffabilis virgo in cui⁹ pcinebat gremio. qui regebat ymi uersum mūdū. Dec ille. Bern. in ser. Fac o benedicta per gratiam quā meruisti. per misericordiā quam peperisti vt qui mediātē te fieri particeps dignatus est infirmitatis z miserie nostre. te quoq̄ intercedente particeps faciat nos glorie z beatitudinis suc.

Decūdo in medio .¶.II.

templi dei. id est in pversatiōe virginis gloriosē templū dei existēris que cōuersatio semp fuit in medio. id est in
virtutib⁹. z fm rōnem suscepim⁹ misericordiā directōis
seu regulā bene viuēdi. siquidē magna misericordia est deuiū z errantē ad viam salutis reducere. z iter rectum
ostendere. Equidē errabant pene oīes in multo z in via mandator z virtutū incedentes que ducit ad vitā; ꝛ p
via latā q̄ duc ad mortē. ꝛ nata est ygo: cui⁹ vita gloriosa lucem dedit seculo. Unde Maria interpretatur illumi
natrix. z maris stella dicit que ducit nautigātes ad portum. Habetis in ea magisteria probitatis z virtutis. vt
Diero. sciatis quid eligere. quid vitare debeatis. inqt Ambro. Im me cadit ipsa Ecclesia. omnis gra vie z veritat: in me omis spes vite z virtutis. vt sciatis qd eligere et qd vitare debeatis. talibus enī teste Diero. in sermone. Dece bat virginē opignerari mūeribus. vt plena esset gratia q̄ celis dedit gliam. terris deū pacemq̄ refudit. fidem gentibus. finē vicijs. vite ordinē. moribus disciplinā. Abundantia aut̄ gratie z virtutū eius. in templo ipo figurata fuit. Nam in medio ei⁹ in loco qui dicit sancta. erant ibi ex vno latere mensa aurea cū duodecim panib⁹ propositionis. ex alio latere altare aureū thimiamatis z thuribulū aureū. ac ertā candelabz aureū cū septem lucernis velum quoq̄ qđ diuidebat sanctasactor quadricolore. Sic in templo mētis virginalis fuit mēsa fidei pfectissime duodecim articulorum designator per panes. fuit et altare aureum summe dilectōis cum thuribulo spei. Unde fumus aromatum. id est deuotissimarū oratiorum z cōtemplationū ascendebat ad celū. candelabz quoq̄ gre septē donor spūssancti fructus q̄z cardinales designate p veluz quattuor colorz fm magistz in .iij. sen
ten. vtiq̄ fuerunt in ea. Prudentia qua prudenter se habuit ad angelū recogitans qualis illa esset salutatio. nō subito rīdens postea querēs. fortitudo qua aduersa sustinuit in passione filij. Justicia in seruādo legē. de purificatione ad quam nō tenebat de accessu ad templum cum filio. z alijs legalibus temperantia in ieiunijs. vigilijs. in modestia z oīm castitate z descendēdo ad particularia. De ea sic loqtur Ambro. in libro de virginitate Ambro.
Quid exequar de beate marie virtutib⁹ virgo erat non solū corpe. sed z mente qua nullo doli ambitu sincerum violasset affectū. cordi humilis verbo grauis. animo prudens. loqndi parcior. legendi studiosior. intēta operi. verecunda sermōe. arbitriū mentis. nō hoīem sed deū querens. nō in incerto diuitiaz. sed in piece pauper spem reponēs. Bene velle oīb⁹ assurgere maioribus. natu equalib⁹ nō inuidere. fugere iactantiā. sequi rōnē. amare veritatē. quādo ista vel vultu lesit parēteres. quādo discessit a pinquis. qñ fastidiuit būiles. qñ vitauit inopem. cos solos solita inuisere cetus viroz. qs misc̄dia nō crubescet nec pteriret verecūdia. nihil rozuū in oculis. nihil in verbis procax. nihil in actu verecūdū. nō gestus fractior nō incessus solutior. nō vox petulantior vt ipa corporis species simulacz fuerit mentis z figura pbitatis. quid aūt exequar beate Marie cibor parsimoniā. officiorum redundantiā. alterz sup naturā supfuisse alterū pene ipsi nature defuisse. Illic nulla intermissa tpa. s. quo ad officia. id est exercitia z fuitia hic congeminat⁹ ieiunio dies et si aliqñ reficiendi successit volūtas. cibus plerūq̄ obuius qui mortē areceret. nō delicias ministraret. dormitare nō prius cupiditas q̄ necessitas fuit. z tñ cū desceret corpus. vigilabat anim⁹ que frēqnter in somnis aut somno interrupto pcinuat. z aut dispositā gerit. aut gerēda puncta. prodire domi nescia. nisi cū ad ecclīaz pueniret et b̄ cū penib⁹ z pinquis. hec ad ipos angeli ingressus inuēta est domi in penetralib⁹ sine comite. ne quis contemplationē abrūpe. ne ds obstreperet. nec enī feminas comites desiderabat. q̄ bonas cogitatōes comites habebat. q̄n etiā tūc min⁹ sola videbat cū sola esset. Ubi quō sola cui tot libri adessent. tot archāgeli. tot prophete. de nicz archangelus vbi eaz reuisere solebat inuenit. Quā religiosa in pinquis fuerit scriptura diuīa cōmemorat. Nam et būlior facta est vbi se coḡuit electam. z statim ad cognatā suā i mōtana pcexit. z ita pfuabat oīa verba hec in cord suo q̄uis mr̄ dñi. discere tñ preceptа dñi desiderabat. z q̄ deū genuerat dñi tñ pcepta scire desiderabat. Dec oīa Ambrosi⁹ in li. de virgitate. Item Aug. Aug⁹.
in sermōe. O dilectissimi qs laudes brīssime ygīnis digne decātare valeat. Facta est enī Maria ianua celor. sublimatio aplor laus martyrū. tubilatio pfessor. gīa viduaz. gaudiū angelor. requies aiaz. Facta ē maria salus mor. mors criminū. vita virtutū. virtus pugnātiū. palma victor. Facta est maria excelsa sup sidera. sanctior sup oēs feminas. cuius vita indicta cūctas illustrat ecclesias. hec Aug⁹. in ser. Et sic p exempla vite eius suscepim⁹ misc̄diaz regule z directōis bene viuendi. z per merita z pces eius misc̄diaz. Item Diero. in sermone de assumptione. puto q̄ quicquid cordis quicq̄ virtutis bu Diero.
mane. si totū adhibeas non sufficiat vt cogitare valeas quanto indesinēter tremabat ardore pij amoris. q̄nto mouebatur repleta sancto spiritu secretor celestiū incrementis. dum reuoluerat animo cuncta que viderat. que audierat. que conouerat. nouis quotidie inflāmabatur desideriorū effectib⁹. tanto validius. quāto intus diuinis illustrabat visitationibus. totam incanduerat diuinus amor vt in ea nihil esset qđ mūdanus violaret affectus sed ardor continuus. z ebrietas perfusi amoris. Dec Dieronimus in sermone.

Suscepimus demũ .§.III.

et miscõiam multiplicẽ subleuatõis in miseriis in medio templi tui. .i. ipsa mediãte, vnõ dr mr gre mr miscõie Templum siquidem salomõis. nõ solum sancta et sancta sanctoꝝ sz etiã atria z porticus q erãt añ ipm hre dicꝫ qõ ptz ex euãgeliis qñ eiecit de templo emẽtes z vẽdentes: z in tẽplo docebat z miracla faciebat. Matth.xxi.c. qõ vtiqꝫ intelligit õ atriis templi.ibi añt fiebant orões vt ptz de phariseo z publicano z offerebãt sacrificia. qñ salomon pfecto ipõ templo dedicauit dño orauit. vt qñ cunqꝫ pestis vl corruptꝰ aer vl bruchus. aut rubigo aut siccitas pluuie propter pcã ppli supueniret.in patria illa. z pplus ille reuersus ꝓficeret pcã sua. z adoraret pro amotione plage.deus liberet eum. Item qñ pplus iret ad bellum ꝓ inimicos vl captiui ducerent ab aliis gentibꝫ vl alia mala paterent. si penitẽtes dirigerẽt mentẽ suã ad adorandũ versus tẽplũ.p liberatõe q exaudirẽt. qua orõne facta apparuit postmodũ deꝰ Salo. dicẽs se fuisse exauditũ. vt hr.iij.Regũ. viij. z ix.c. Sic ad pposi tũ qui penitẽs z deuotus accedit ad hoc templũ ygina le postulãs adiuuari.p diuersis miseriis exaudit misericordiã recipiẽs. Vñ ps. Exaudiuit de tẽplo sancto suo

Bern. vocẽ meam. Unde Bern.in sermõe. Siliat miscõiã tuam virgo beata si qs inuocatã in necessitatibꝫ suis inuenerit defuisse. Nos quidẽ seruuli in fructibꝫ tuis ꝓgaudemus tibi.sed in hac pcti nobisipis laudamꝰ hũilitatem. virginitatẽ miramur. sz miscõia sapit dulciꝰ miseris z crebrius inuocat. Hec est enĩ que totiꝰ mundi reparationẽ obtinuit. z salutẽ oĩm impetrauit. Quis g misericordie tue o bñdicta longitudinẽ.latitudinẽ. sublimitatem z pfundũ queat inuestigare. Nam longitudo eiꝰ vsqꝫ ad nouissimũ diẽ inuocãtibꝫ eam subuenit vniuersis. Latitudo eiꝰ replet orbẽ terrarꝫ. vt tua quoqꝫ misericordia sit plena omis terra. sic z sublimitas eiꝰ ciuitatis supne inuenit restauratõem. z pfundũ sedentibꝫ in tenebris z vmbra mortis obtinuit absolutiõem. als redemptionẽ. Hec ille. Idem reuolue diligenꝰ euãgelice hystorie seriem. z si qd increpatoriũ. si quid durꝫ. si qd denigz signũ vel tenuis indignatõis occurrerit in maria . de cetero suspectã habeas z accedere vereaꝛ. Considera diligenter. z si vere plena sunt omĩa opa pietatis z gre plena mãsuetudinis z miscõie que ad mariam ptinet inueneꝛ. Age gr̃as ei qui talẽ tibi mediatricẽ benignissima miseratiõe prouidit. deniqꝫ omnibꝫ omĩa facta omnibꝫ miscõie sinũ aperuit vt õ plenitudie eius accipiant vniuersi.captiuus redẽptionẽ.eger curationẽ.tristis consolationẽ.peccatoꝛ veniã.iustus gr̃am.angeli leticiã. deniqꝫ trinitas gl̃iam.filij pſona carnis substantiã. vt non sit q se abscondat a calore eiꝰ. Hecille. Et qz ipsa virgo gl̃iosa

Maria oliua. misericors est ad oẽs.comparat se oliue dicẽs Eccl.xxiiij Quasi oliua spẽciosa i cãpis. Oliua significat miscõiaꝫ quia olcũ fructus est lenitiuũ z dulce. Ad oliuam q est speciosa in campis oĩes possunt accedere z accipe fructũ eius. sic ad mariã et iusti z pctõres accedere possunt vt inde miscõiam accipiant. Ipsa est illa sancta Judith que ex magna miscõia ad populũ suum cũ magna prouidentia z fortitudine occidit Holofernẽ ferocissimum obsidentẽ z captiuare z exterminare volentẽ populũ dei id est dyabolũ infernalẽ. Unde z in eius laudẽ dixerunt Joachim summꝰ sacerdos cũ omi populo benedicẽtes. Tu gl̃ia hierlm.tu leticia isrl. tu honorificentia populi nostri.quia fecisti viriliter. z confortatũ est cor tuũ: eo q castitatẽ amauerit z bñdicta eris in eternũ. Judith.xv. O quot sentẽtias terribiliũ flagelloꝝ q meruit mundꝰ propter peccata sua.hec sanctissima virgo misericordie reuocauit. Nõne in visione ostensum est beato Domico et alijs q dei filius mundũ exterminare volebat tribus lanceis.sed beatissima mater miscõie pro eo intercedẽs ipm placauit.asserẽs se duos suos habere scz Dominum cum et Franciscũ.quos mittens p orbem cũ filijs hominꝫ nes ad penitentiã reducerent. Nõne ipa mater pietatis Theophilum qui se diabolo dederat z cirographũ scripserat vt eum liberaret a quadã confusione iniuste sibi illata restituit saluti z cirographũ in medio iactare coegit. Quis posset enũerare ãntas quotidie sanitates infirmis deuote inuocãtibꝫ eã misericorditer elargit. a ãntis periculis anime z corpis plurimos liberauit quod diuersis angustiatos laboribus consolata fuerit. quot errantes in tenebris illumĩauerit. Si igit deum in sanctis suis laudare iubemur. multo magis in maria mr̃e miscõie: qua vt sapiens mulier thecuites pie pro absalone fratricida z proteruo aduocans patri suo David reconciliauit z ab exilio reuocauit.ij.Reg.xiij. sz genꝰ humanũ. Si ergo ait Hieronimus. virgo es lauda. quia meruisti esse quod laudas. si ptinẽs es lauda. qz inde ri bi gra fluxit vt possis casta existere. Qõ si cõtagata vel pctor nihilominꝰ venerare z lauda. qz ex ea natꝰ est salua tor. vñ tibi venia z mia pmittit. Suscepimꝰ g o deꝰ et suscipimꝰ q̃tidie miscõiã tuaz in medio templi tui.i. per mariã. et ideo laus tibi in secula.

De angelis qui sunt in ecclesia dei ministri z custodes nostri. Capitulum Quintum.

Preuenerũt principes

Preuenerũt principes coniuncti psallentibꝫ in medio iuuencularũ tympanistriaꝛ. Ps.lxvij. De angelis agẽdũ est. quia ipsi in ecclia triũphanti ciues ordinarij z consortes beatorum in eccl'ia dei ministri z custodes nostri: et multiplicter in cõmuni z in particulari nos adiuuãt vt ait Bregorius in omc. Illa supna ciuitas nimirũ ex angelis z homibꝫ constat. ad quã tantũ humani generis ascendere credimꝰ. quot illic contigit angelos remanere. Juxta illud Deutero.xxxij. Statuit terminos populoꝝ iuxta numerũ angeloꝝ dei. qõ trĩ est fm aliã trãslationẽ nõ nostrã. hec trĩ in opiniõe est. Nam alij dicũt q tot homies ascendẽt q̃t ex angelis ecciderũt. cũ ex eis homibꝫ dicant ruine angeloꝝ restauran. Uenus esse videt qõ dicit eccl'ia i collecta. Soli deo cognitus est numerus electoꝝ in supna felicitate collocandꝰ. Ni tamẽ vt dicit Greg. non facient ordinẽ de p se. vt sint hoies quasi decimus ordo: sed collocabunt in diuersis ordinibus angeloꝝ fm qualitatẽ virtutũ coꝝ. Licet enĩ angeli fm naturã sint pfectiores homibꝫ qsi deo similiores. cũ sint puri spũs z imortales. propter qõ christus dicit minor angelꝰ fm q hõ: fm illõ Minuisti eũ paulominꝰ ab angelis. quia ipe mortlis erat in via. angeli aũt imortales tamẽ in pfectione gr̃e z gl̃ie multi sancti excedunt gl̃iam multoꝝ angeloꝝ. Et de virgine gl̃iosa canit eccl'ia. quia exaltata est super choros angelorum. Et quia ipsi angeli diligũt nos et solicitant p salute nr̃a. iõ qz p laudes dicinas iter est ad videndũ cũ eis salutare dei. id est saluatorem. ideo nõ solũ ꝓiungunt psallentibꝫ. sed z puerũt eos ad excitandũ ad psallendũ z laudandũ deum puerũt. ergo tẽ. vbi tria notant. Prio dominiũ et q exaltauerũt. ibi Preuenerũt principes. Scõo exercitiũ q̃ delectant. ibi. conũcti psallentibꝫ. Tertio consortiũ quo sociantur. in medio iuuencularum tympanistriarum.

Quantũ ad primum .§.I.

angeli dicũtur principes nõ solum vnus ordo coꝝ qui dicunt principatus. sed omnes a maiori vsqꝫ ad minores. iuxta illud psal. Ut collocet eũ cũ principibꝫ. cũ pncipibus pplĩ sui. Oĩs enĩ bñt magnũ dominiũ sup deꝰ

mones. sup homines. sup elementa et sup elementares res. tantū noceāt q̄ntū vellēt corpaliter et spualiter. Vñ angelus rapbael apprehendit et religauit diabolū noīe Asmodeū in deserto superiore. ne posset nocere thobie iuniori cū accepit sarā vxorē. sic leserat et occiderat septē maritos eius. q̄s successiue ipsa sara habuerat. vt hꝫ Thob. viij. In bello spuali q̄d agim⁹ ꝯ demones. vel port⁹ ꝯ nos multiplr iuuāt. et susciperitibꝫ eoꝝ victoriā pstāt q̄d innuit Apoc xij. vbi dr factū est pliū magnū i celo: r michael pugnabat cū draconē. et angeli eius. s. boni. et draco et angeli eius sc̄z mali cū illis. et nō pualuerūt. nec loc⁹ eoꝝ amplꝰ inuentus est in celo. et piectus ē draco ille. Dimittēdo ꝓnūc de pcelio facto in celo empireo in ꝓncipio creatiōis eoꝝ q̄d bellū intelligit ꝫria volūtas auersionis a deo q̄ ad malos et auersiōis ad deū q̄ ad bonos. Vñ boni q̄si victoriosi dicunt⁹ de pl̄io q̄d ātidie geritꝫ in celo militāt ecclie i gerellibꝫ suis discurrūt p campū sensualitatis vsq; ad camp̄i rōnis. Rimat vt ait Greg. xxviij. moral. Consperso cia inclinatos. Suggerit sanguineis. vana gaudia mūdi. et lasciuis lasciuias. iracundis irā et vindictā. flegmaticis. pigritiā et inanē gl̄iam. melācolicis suspitiones et desperatiōes. Sz econtra angeli boni purgāt fantasiam a fantasmatibꝫ vitioꝝ ꝓponēdo bonas repsentationes. vt passiones xp̄i vt vanitatis mūdi. mortis instātias. exemplo scoꝝ ꝑmij celestiū. cruciat⁹ inferni. In libertate hoīs est acceptare suggestiones demonū vel instigatiōes et repsentatiōes angeloꝝ. et cū conatū adhibet ad repellēdū prauas suggestiones demonū et assentiendū illūinationibus angeloꝝ. vicit michael cū suis in tali pl̄io. Et draco pstrnit. qz debilitatur virtus ei⁹. imo et q̄n ds pfecte vincit aliq̄d viciū tēptatus. diabol⁹ q̄ tēptauit nō pt redire ad illū tēptandū pcipue de illo vicio fm Origenem et mgr̄m sen. in. ij. li. Nō est ḡ timendū. qz si adūsarij multi. tamē plures sunt adiutores et fortiores p nob pliantes. In cuius figurā legit. iiij. Re. vi. q cū exercitus regis syrie obsediss⁹ ciuitatē beliseī ꝓphe. vt caperet eū et ꝓt ē discipulus dolendo damaret ē videns captura timēs ꝓfortauit eum beliz⁹ dicens. Noli timere qz plures sunt nobiscum ipsoꝝ orante aperuit dñs oculos discipuli. et vidit mōtem ecōtra plenū equoꝝ curruū igneoꝝ q̄ erant ā geli in adiutoriū beliseī. vñ et factū est vt beliseus capt⁹ nō fuerit sed ipe babuit hostes in manibꝫ suis. Et de victoria nra ipsi angeli gratulant. et cōsolant nos. Vñ ad hoc inuendū postꝫ xp̄s vicit tēptatōes dyaboli in deserto scribit Matb. iiij. Ecce angeli accesserūt et mīstrabant ei. Secūdo et nō solum ipsi angeli boni nos adiuuāt in bello tēptationū. sed et ipsi pueniūt conatū. vnde dr. Preuenerūt me principes incitādo ad bonū. Principātur etiā et bñt magnā potestatē sup hoies flagellādi et puniendi et bonos et malos. Vn⁹ angel⁹ vna nocte occidit. clxxxv. milia de exercitu sennacherib q̄ obsederat hierl̄m et regem eius ezechiā. viz. sanctū vt hꝫ Esa. xxxvij. Sic̄ angelus dñi occidit gladio pestis. lxx. milia de pl̄o isr̄l. ꝓt pctm dauid inanis gl̄ie de numerādo. faciendo sibi pl̄m sub ditū gl̄iando de mīlitudine. et ꝓt pctm pl̄i ipsius cōsiurauerat cū absalone ꝯ dauid. ij. Re. vi. Gabriel q̄ archangel⁹ zachariā. cui apparens reuelauerat ꝓceptus baptiste. qz nō credidit percussit eū mutitate dicēs ei. Pro eo q nō credidisti verbis meis: eris tacens. et nō poteris loqui vsq; in diē natiuitatis eius. Principant insuper Tertio seu planetaꝝ. vñ sequit generatio rez in inferioribus. pro

Angeli principāt.

Angeli diam⁹ de pl̄io q̄d ātidie geritꝫ in celo militāt ecclie i gerellibꝫ suis discurrūt p campū sensualitatis vsq; ad campi rōnis. Rimat vt ait Greg. xxviij. moral. Consperso cia inclinatos. Suggerit sanguineis. vana gaudia mūdi. et lasciuis lasciuias. iracundis irā et vindictā. flegmaticis. pigritiā et inanē gl̄iam. melācolicis suspitiones et desperatiōes. Sz econtra angeli boni purgāt fantasiam a fantasmatibꝫ vitioꝝ ꝓponēdo bonas repsentationes. vt passiones xp̄i vt vanitatis mūdi. mortis instātias. exemplo scoꝝ ꝑmij celestiū. cruciat⁹ inferni. In libertate hoīs est acceptare suggestiones demonū vel instigatiōes et repsentatiōes angeloꝝ. et cū conatū adhibet ad repellēdū prauas suggestiones demonū et assentiendū illūinationibus angeloꝝ. vicit michael cū suis in tali pl̄io. Et draco pstrnit. qz debilitatur virtus ei⁹. imo et q̄n ds pfecte vincit aliq̄d viciū tēptatus. diabol⁹ q̄ tēptauit nō pt redire ad illū tēptandū pcipue de illo vicio fm Origenem et mgr̄m sen. in. ij. li. Nō est ḡ timendū. qz si adūsarij multi. tamē plures sunt adiutores et fortiores p nob pliantes. In cuius figurā legit. iiij. Re. vi. q cū exercitus regis syrie obsediss⁹ ciuitatē beliseī ꝓphe. vt caperet eū et ꝓt ē discipulus dolendo damaret ē videns captura timēs ꝓfortauit eum beliz⁹ dicens. Noli timere qz plures sunt nobiscum ipsoꝝ orante aperuit dñs oculos discipuli. et vidit mōtem ecōtra plenū equoꝝ curruū igneoꝝ q̄ erant ā geli in adiutoriū beliseī. vñ et factū est vt beliseus capt⁹ nō fuerit sed ipe babuit hostes in manibꝫ suis. Et de victoria nra ipsi angeli gratulant. et cōsolant nos. Vñ ad hoc inuendū postꝫ xp̄s vicit tēptatōes dyaboli in deserto scribit Matb. iiij. Ecce angeli accesserūt et mīstrabant ei. et nō solum ipsi angeli boni nos adiuuāt in bello tēptationū. sed et ipsi pueniūt conatū. vnde dr. Preuenerūt me principes incitādo ad bonū. Principātur etiā et bñt magnā potestatē sup hoies flagellādi et puniendi et bonos et malos. Vn⁹ angel⁹ vna nocte occidit. clxxxv. milia de exercitu sennacherib q̄ obsederat hierl̄m et regem eius ezechiā. viz. sanctū vt hꝫ Esa. xxxvij. Sic̄ angelus dñi occidit gladio pestis. lxx. milia de pl̄o isr̄l. ꝓt pctm dauid inanis gl̄ie de numerādo. faciendo sibi pl̄m sub ditū gl̄iando de mīlitudine. et ꝓt pctm pl̄i ipsius consiurauerat cū absalone ꝯ dauid. ij. Re. vi. Gabriel q̄ archangel⁹ zachariā. cui apparens reuelauerat ꝓceptus baptiste. qz nō credidit percussit eū mutitate dicēs ei. Pro eo q nō credidisti verbis meis: eris tacens. et nō poteris loqui vsq; in diē natiuitatis eius. Principant insuper Tertio seu planetaꝝ. vñ sequit generatio rez in inferioribus. pro

Angeli tuantes nere: vt in nos in p lio.

pterea dicit Salomon Eccl̄s. i. Lustrans vniuersa in circuitu pergit spūs. loquit ibi ō sole et vocat spiritū. quia spiritus est. i. angelus est motor eius. non q planete sint corpa animata vt q̄dam dixerunt. Tota enī materia elementaris eis est subiecta ad nutuz q̄ ad motū localem. Vñ et angeli fuerūt q̄ fecerūt pluere ignē et sulpburē super sodomā et gomorram. Gen. xix. cap.

Quantū ad scdm sez .§. II.

exercitū in quo delectant. est psalmodia. i. laudare deū. Hoc enī est officiū angeloꝝ et oīm btoꝝ in ecclia triumphāti. vñ in li. Esdre. quē trā nō bem⁹ dr. Jn excelso throno vidi sedere viz quē adorat multitudo angeloꝝ psallentiū in vnū. Ecce cui⁹ impiū manet in eternū. Et ideo dñs dixit ad Iob. vbi eras cū me laudarēt astra matutina et iubilarent oēs filij dei. i. angeli. Apoc. vij. dr. q oēs angeli stabāt in circuitu throni et seniorū et q̄tuor aialiū: et adorauerūt eum dicētes. Bñdictio et claritas et sapia et grarumactio: honor virtus et fortitudo deo nostro etc. Et thob. penl̄t. dr. Per oēs vicos ei⁹. s. supne hierl̄m cantabit alla. q̄d interpt̄at laudate deū oēs. Cum ḡ ꝓt nunc angeli faciūt exercitū boc. nec vnq̄z intermittāt meritoꝝ ꝓiūgunt psallentiū et laudātibꝫ deū. naturale est enī vt q̄libet querel̄ et ꝓiungat cū his q̄ exercent opus et artem suā. vt agricola cū agricol. artifex cuz artificib. cantor cū cantoribꝫ. doctor cū doctoribꝫ. sic angeli psallentes et laudātes cū psallētibꝫ in choris angeloꝝ. Jbi p uenīūt angeli expectātes: q̄ veniūt ad laudandū deum. et ꝓiūgunt psallētibꝫ: et etiā in alijs locis orantibꝫ et laudantibꝫ deū. Vñ bern. Discurrit angel⁹ medi⁹ inf dilectam et dilectū. obsecrās illū. excitans illā. efferens vota. afferens dona. et pcipue in mysterio missē. Vñ gregor⁹ Quis fideliū dubiū hꝫ pt in illo xp̄i mysterio ī ipa immolatōis hora angeloꝝ choros adesse etc. de ꝓse. dis. ij. c. Quid sit. Apoc. viij. dr. Stetit angel⁹ iuxta ārā tēpli hꝫ thuribulū aureū in mānu sua. et data sunt ei incēsa mlta: que sunt orōnes scoꝝ. vt offerret eas in ꝓspcū dei. Thuribulū aureū est officiū cantatiuū q̄d bñt. s. orōnes feruentes q̄ sunt vt thus ardēs deo offerēdū. nō q̄ de⁹ ista nō sciat p se. sed in verbo respiciēs angel⁹ q̄si cōsulit q̄d inde ꝓ hoīb orātibꝫ bēat agere. vñ et raphael angel⁹ dixit Thobie. cū orares et sepultras faceres ego obtuli orōtuā dño etc. Thob. xij. Et simil̄r Actu. x. Oranti centurioni gentili apparuit angelus dicēs. Corneli oratiōes tue et elemosine ascenderūt coram deo. mitte ḡ et accersi symonē. hic dicet tibi q̄d te oporteat facere. sz pro salute tua. et cōiter orātibꝫ hoīb facte sunt reuelatōes angelicę sic danieli orāti. p liberatōe ppli sui apparuit ei angel⁹ qui reuelauit reuelatōem totius hūani generis a fururte diabolī p xp̄m determinās in. lxx. hebdomadis tps icarnationis q̄n fieret. vtz Dan. ix. Et q nos in patria habem⁹ facē idē officiū cū eis. s. laudare deū. ꝫ etiā ē suo exēplo ad ē nos inuitauit et gras agendo de bñficijs. vñ nato xp̄o fcā est mltitudo militie celestis cū angelo q̄ nūciauerat eam pastoribꝫ cum gaudio laudantiū deum et dicentium. Gloria in excelsis deo etc. Luce. ij. Et angelus dñi descendit cū azaria et socijs suis in fornacem. et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantē. inducēs eos ad laudandum deum in omnibus creaturis.

Quantū ad tertium. §. III.

cōsortiū quo sociant. ibi notat in medio iuuēculaz tympanistriaz. Nō est ē intelligendū fm corticē lr̄e. Littera enī occidit ait ap̄l's. Nō enī credendū est angelos in medio stare mlierū magis q̄z virorū. et iuuenū corpe q̄z senum. et pulsantiū timpanū magis q̄z nō pulsantiū. imo nec vlitatū est mlieres pulsare timpanū. Loquit ergo ō aīab

que cum virtutibꝫ dedite sunt dicunk iuuencule. Juuencule enī sunt pulcre ad ostentandū. sunt fortes ad opandum. sunt inclinate ad amandū. sunt fecūde ad generādū. Sic aīe virtuose sūt pulcre p modestiā z cōpositōez debitā exteriorus homis. Lañ. Ecce tu pulcra es amica mea. Sunt fortes ad sufferendū aduersa z vincendum temptatōes. i. Jo. ij. Scribo vob iuuenes fortes estis et vicistis maligñū. Sūt fecūde ad pducēdū filios bonoz opez. Aplis. Jn oī ope bono fructificātes. sūt et feruide ad amādū deū z pximū. Lañ. i. Adolescentule dilexert te nimis. Sūt z timpanistrie p austeritatē vite. cū enim pulsak timpano pcutik pellis mortui aīalis. sic p abstinentiā pcutik corp⁹ nr̄m mortuū. i. morti subiectū. Pulsabat paul⁹ timpanū cū dicebat. Castigo corpus meū. z in sui tutē redigo. Sic expōit Greg. illud. Laudate dñz in timpano z choro. i. in abstinēcia z vnitate. in choro enī et si sit mltitudo vocū. est tñ pcordia cant⁹. Sz notādū q̄ si timpanū nimis fortiter pcutiak. nō son⁹ sequik sed fractura. z iō moderate pcutere oꝑtz in abstinētia. silr et mortificatiōe corpis. necesse est suare discretiōem. et pro mēsura sumēda ē pfuatio subiecti z bone bitudinis ad ea q̄ sibi incūbūt facienda. sm illd aplī. vt castigari z nō mortificari. Jn medio hoz psallentiū angeli reptunk. cū bis delectabilr pūgunk. qz cū bis itelligūt se esse socios. Uñ z in forma iuuenū cōiter apparēt. qđ pz ex nouo z ve. testa. Mā mlieres q̄ iuerāt ad monumētum xp̄i. ad vnguēdū corp⁹ eius. vidēt iuuenē q̄ angel⁹ erat ī eo cooptū veste candida. Matth. vlr. Et raphael thobie decurrit in forma iuuenis. ppk qđ dixit cl. Uñ hēm⁹ te o bone iuuenis. Thob. v. Et qz abstinētia plimū valet ad castitatē fuādā. cui pmaxie plcritudo spūalis attribuik sm Tho. in sum. ideo cū timpanistris pūgunk. cū non delicia z amatoꝛibꝫ. vbi castitas pdirak. Sic aūt angeli cū bis cōiungunk virtuose se bñtibꝫ. ita z in morte se eis cōiungētes ad cuitatē supne patrie eos deferūk. put dr de Lazaro mēdico terrena subia. sz ditissimo ꝓtubus. Factū est vt moreret mēdic⁹ z portaret ab angel⁹ in sinū abrae. Lu. xvi. q̄ nūc est paradisus celestis. Jsta deportatio q̄drupl̄r intelligik sm Uinc. in spe. hist. li. ij. Primo qz angeli ad bonū nos puocāt. p qđ ascendūt aīe ad paradisum. Scđo qz ad gaudiū paradisi desiderādū in articulo mortis coz affect⁹ puocāt z accēdūt. ita q̄ postposito naturali affectu quē bñt ad corp⁹ libēter exeant sicut legik. đ q̄busdā scīs. vt brō Dñico z Francisco. q̄ cū gaudio z magna fiducia mortē expectabāt. Dñic⁹ ꝓsolabat frēs ꝓtristatos de suo recessu. pmittēs se vtiliorē p⁹ mortē. Franciscus dicebat. Educ de carcē đs aīam meā ad cōfitendū nois tuo nē. Tertio qz demōes angeli arcent ne impediāt exeūtes. vicz tēptatōibꝫ eos vincēdo. Sic em demōes in morte dun⁹ infestāt ad decipiēdū aīas. ita et angeli efficaci⁹ iuuāt. Uñ in li. de sil'tu. narrat Anſhel. de q̄dā monacho sui mōasterij. q̄ p⁹ mortē apparēs cuidā dixit. ter vrsus inuasit me. sz vrsan⁹ dñi dei liberauit me. Appellabat aūt vrsum diabolū z vrsariū michaelez archangelū. ter vrsus inuaserat cū. qz ter tēptauit eū in morte. Prio de pctis cōmissis aī baptismū. qz adultus baptizatus fuat. Scđo de pctis cōmissis p⁹ baptismū ante religiōis ingressum. Tertio de pctis in religiōe cōmissis. Et cū in pma eēt q̄si in pcinctu desperatōis nesciens qđ rñderet. angel⁹ illustrauit eū z incitauit ad spem dicens sibi illa p baptismū remissa. Silr cuz in ſ̄a q̄si deficeret angel⁹ suggessit fiducia dicens cōmissa p⁹ baptismū p religionis ingressum fuisse condonata. Jn tertia rñdit tēptat⁹ angelo instigāte p austeritatē religiōis et mortificatōem voluntatis. demū p patientia in infirmitate sibi fuisse dimissa. z sic angel⁹ demonē coercuit ne salutē eius impediret. Quarto dicunk deferre aīas in paradisum. quia quasdā priuilegiatas psonas magne sanctitatis ipli angeli in assumpto ab eis corpe aereo visibiliter aīas in celū deferūt. sic legik de brō Nicolao. z đ. benedicto: z de be. martino cui⁹ aīam vidit scūs Seuerinus archiepūs colonien. ab angel' associatā psallentiū in celū deferre. z tyabolū nō potuisse impedire transitū eius. Et mltomagis b̄ credik de dñi mr̄e. q̄ chorꝰ angelorꝫ in celo sociauerūt de b̄ mūdo migrantē.

Anime virtutibꝫ dedite sk iuuēcule.

Angeli aīas deportāt in paradisū

De numero z virtute angelorꝫ. locutiōe et ministeriꝰ eorꝫ z custodia quo ad nos. Laplm septum.

Benedicite omnes angeli dño: portēres virtute faciētes verbū illius.

ps. cij. Blosus ōs in pncipio creauit celū z terrā. i. angelicā naturā pure spūalē z naturā būanā: terrestrem et corpoream sui capaces. vñ z pmū boiez de terra formauit q̄ntū ad corp⁹. z in terra agri damasceni ex q̄ alīq tradu cerenk sm corp⁹. Naturā aūt angelicā spūalr distinctas in oīb⁹ suis singlaritatibꝫ creauit in celo empyreo scōm Tho. in. i. pte. q. lxi. Cū enī natura angelica plidcat totī nature corporee. ꝓueniens fuit vt in corpe supmo. i. in celo empyreo crearek. Hō est ꝓ qđ ait angelus lucifer Ascendā in celū Esa. xiij. qz intelligik illud de celo empyreo. Creatis fuit aūt natura angelica ī tpe in q̄ erat sm Tho. Creata fuit aūt natura angelica ī pncipio tpis añ qđ nihil creatū ē. q̄uis cut z būana in pncipio tpis añ qđ nihil creatū ē. q̄uis enī Greg. nazan. z q̄dā greci antiq̄ doctores dixerunt angelos fuisse creatos añ hoīes z añ tpa vt refert mgr̄ sen. in. ij. li. allegādo auctē esse Diero. Nihilominꝰ cōit tenetur pbabilr a latinis. q̄ nō fuēr̄ creati ante: sz ī pncipio cū creak a corpali sm Tho. in. i. pte. q. lxi. Cū ram angeli oēs creatura corpea in pstōne vn⁹ vnūsl ꝓuenīat. nulla aūt pars est pfecta a suo toto separata. nec ēpbabile vt deꝰ cui⁹ pfecta sūt opa. Deuk. xxxij. secōm creaturā āgelicā crearet añ creaturas corpeas. tñ ꝓiū sentire nō putak et roneū. ppk auctē dicti Greg. maxime sm Tho. vbi dr. Utrāq; aūt naturā creauit ds ad ipm laudandū. vt dr ij. sentk. dis. i. qđ optime fit vbi vtraq; in triūphāti ecclia simk. in militāti aūt ecclia q̄nto pfecti b̄ ab hoīe agik. tāto pfectioni stat⁹ pīe mag⁹ appropiquat. vñ ps. Aīam suā exaltās in illo ps. ad deū laudandū z bñdicēdū iuitare videk. ad idē āgelos nō ipatiue vl' suasiue ad eos loquēs sz indicatiue. vt exēplo coz mag⁹ incitent. Bñdicite ge oēs angli rē. i. vos āgeli bñdicit⁹ dñz. vbi q̄uor de angel' videnda sunt. Primū de ordie collectōis. ibi. Bñdicite. Tertiū de velocitate obeditionis. ibi. facientes verbuz illius. Quartuz de vigorositate actionis. ibi. potentes virtute.

Quantū ad primum. ¶. I.

Exquo psalmista ait. Oīes angeli innuit plres esse angelos. Et antiq̄ plri posuerūt ee angelos plres q̄s appellant substātias separatas. et Plato qđe dixit ee subias separatas spēs rez sensibiliū. vtpote supponerem⁹ ipazna turā būanā ee separatā quā dicebat p se būanitatē. z sic de alīs spēbꝫ reruz. Et sm b̄ oportebat substātias separatas seu āgelos esse sm nūez spēz sensibiliū. Aristo. aūt b̄ reprobat. sz videk ponē nūez spēz substātiaz separatz sm nūez corpoz celestiū. Jmpfectā igit z nō verā noticiā de hmōi habuerūt. Dicēdū q̄ sm Tho. in. i. pte. q. l. q. āgeli in de. q̄ntū sūt imateriales substātie in q̄dā maxia mltitudē. multitudo sunt oēz materialē mltitudiez excedētes. Et b̄ est qđ dr Dyo. x. c. de ee. hierar. Multi sūt dei exercit⁹ supnaz mētiū. infirmā z ꝓstrictā excedētes nroz materialiū cōmēsuratione. Rō hmōi: q̄ cū pfectio vniuersi sit id qđ deintendit. pcipue in creatōe rez. q̄nto aliq̄ sunt magis pfecta. tanto in maiori excessu sunt creata a deo. Sicut aūt

in corpib⁹ attendit excessus ꝑm magnitudinẽ. ita in rebꝫ incorporeis attendit excessus ꝑm mirtitudinẽ. Videmus aũt q̃ corpa incorruptibilia q̃ sũt pfectiora int corpa exrũ ⁊ passiuo⁊ est aliqd modicũ respectu corpo⁊ celestiũ vñ ronabile ẽ q̃ substãtie imateriales excedãt substantias materiales. qsi cõparabil'r. Et qõ dr Dañ. vij. Milia miliũ ministrabãt ei ⁊ decies cẽtena milia assistebãt ei. Ponit ibi nũer⁹ determiãt⁹ ꝓ indeterminato. Cuj igit angeli sint valde multi. vbi aũt multitudo ibi confusio nisi sit ibi ordo. q̃ aũt a deo sapiẽtissimo sũt vtiq̃ ordiata ꝑm apm ad Ro. xij. Dec̃ collectio ãgelo⁊ distincta ẽ in triplicẽ hierarchiã. ⁊ qlibz hierarchia in tres ordies. Vñ Greg. in moral'. Noue sunt ordies angelo⁊ cũ q̃ sacra eloq̃a anbin. ⁊ seraphin. apta narratõe memorant supnoꝝ ciuiũ quãte sint distinctiões oñdit. de pe. dist. ij. ꝓncipiũ. In ꝓma igit ⁊ supma hierarchia ponũt seraphi vt supmi. deinde cherubi ⁊ throni. in media ponũt dñatões ꝓnci patus ⁊ ptates. Et in tertia ꝑtutes archangeli ⁊ angeli ex vnitate hierarchie innuit vnitas diuine cẽntie. In tripartito ordine oñdit trinitas ꝑsonaꝝ. ⁊ ipe q̃dẽ ds trinitas q̃ opa opat in singul' diuidẽs. put vult. Amat in seraphin vt caritas nouit in cherubin vꝑitas. sedet in thro nis vt eqtas. dñat in dñatiõib⁹ vt maiestas. regit in ꝓncipatib⁹ vt ꝓncipiũ. tuet vt virt⁹ in ꝑtutib⁹. reuelat vt lux i archãgelis. assistit vt pietas i angel'. Et in ꝓma hierarchia eqtas in thronis refert ad pcz. cognitio veritatis in cherub ad filiũ. ardo⁊ amo⁊ in seraphi ad spm̃ scm̃. In scda hierarchia maiestas dñatiõis ad prem. recti tudo ꝓncipãdi ad filiũ. sal⁹ intuẽdo ptãrẽ ad spm̃ scm̃. In tertia opatio ꝑtutũ ad prem. reuelatio luc̃ ad filiũ. inspiratio intellect⁹ ad spm̃ scm̃. In qlibz etiã ãgelo relucet vestigiũ trinitatis. Tã in qlibet est tria necessario distincte repiri ꝑm Dyo. s. cẽntia. ꝑtus. seu porẽtia. ⁊ opatio. ⁊ tñ in vno sunt. ⁊ sic oẽs angeli bñdicũt dñm: trinitatẽ ⁊ vnitatẽ insinãtes. s. coꝝ ꝓditiõib⁹. Et nota q̃ angeli differũt nõ solũ nũero. vt martin⁹ a petro⁊ hmõi. vt q̃dã asserẽbãr. s. q̃ oẽs angeli vni⁹ hierarchie vl' saltẽ vni⁹ ordinis differrẽt nũero. sz ꝙuenirẽt i vna specie sic oẽs homines sũt vni⁹ spẽi hũane. sz differũt etiã in vno ordie vn⁹ ab alio specie. sic ouis a capr. equ⁹ a leõe. Et q̃ ñ sit possibile etiã duos angelos nedũ oẽs vni⁹ ordis eẽ vni⁹ spẽi ꝓbat sic be. Tho. in. i. pte. q. l. Ea q̃ ꝙueniũt i specie ⁊ differt nũero tm̃ ꝙueniũt i forma ⁊ distinguũt materialr. sz angeli nõ sũt cõpositi ex materia ⁊ forma. Dic̃ enim Dyo. iij. c. de diuinis no. q̃ ꝑme creature sic̃ incorpales. ita ⁊ imateriales intelligunt. vnde sequit impossibile cẽ duos ãgelos vni⁹ spẽi sic̃ essz ipossibile dicẽ q̃ cẽnt plures albedines separate cũ albedies nõ sint plures nisi ꝑm q̃ sunt in plibz subiectis. Dic̃ enim pbs i. iij. metha. q̃ i his q̃ sunt eiusdẽ spẽi nõ est inuenire prius ⁊ posterius. sz in ãgel' etiã vni⁹ ordis sũt prius ⁊ posterius ꝑm Dyo. q̃ nõ sũt eiusdẽ spẽi. Et hinc cõprehẽdi pt mirãda speciositas ⁊ pfectio tal' collectiõis angeloꝝ. Nã mim⁹ ãgel⁹ ẽ pfectior ꝑm naturã qlibz hoie et qlibz angel⁹ addit vnũ gdũ pfectõis nakalis supra aliũ immediate inferiorẽ. q⁊ spẽs rez sunt sic nũeri ꝑm pbm dtate p̃cedẽtẽ sic trinari⁹ addit vnã vnitatẽ supra ime angel⁹ sic alteri⁹ spẽi ab alio. addit maiorẽ pfectõis gdũ nakalẽ. ⁊ sic etiã maiorẽ gdũ glie. Cũ igit sint de infimo ordie ad min⁹ tot nũero q̃t hoies in mũdo. q̃ qlibet hz vnũ ad sui custodiã: si erũt dicam⁹ ꝑ vnũ nũer⁹ respectu mille miliones gd⁹ maior pfectõis magl'q̃ ꝑm⁹. ⁊ sic de scurrere ꝑ alios ordies supr positos. Bñdicare q̃ offis angeli dñm: sic opa bñdicũt ⁊ laudãt mgr̃m qñ sũt pulcre facta. Tanta q̃ pfectio ⁊ nobilitas angeloꝝ nob insinuat magnificentiã creatoris: ⁊ sic benedicat deum.

Scdm qd ẽ ꝓsiderã. ꝯ. ꝗ. II.

dũ in angel' est de mõ locutõis eoꝝ. q⁊ dic̃ bñdicere. Bñdicere est dicere bene. Vñ ⁊ loq̃t apls ⁊ dic̃. i. Coꝝ. xij. c. Si liguis bo. lo. ⁊ an. nõ. Zach. ij. etiã dr q̃ vn⁹ ãgelus dixit ad alterũ angelũ q̃ loq̃rebat ipsi ꝓphẽ. Est q̃ locutio in angelis sz nõ mõ nro cũ nõ hẽant corpa ⁊ lĩguã et hmõi. Ad intelligẽdũ igit quõ angeli loq̃nt alter alteri ẽ notandũ ꝑm Tho. in. i. p. q. cvij. q̃ volũtas mouet intellectũ ad suã operatiõem. Intelligere aũt est i intellectu triplr. Primo q̃dẽ habitualr vl' ꝑm mẽoriã. vt dic̃ Aug. Scdo vt actu ꝓsideratũ ꝓceptũ. Tertio vt ad aliud relatũ. Manifestũ est ãt q̃ de ꝓmo gdu trãsfert intelligibile ad secundũ q̃ peritũ volũtaꝝ. Vñ in diffinitõe habit⁹ ponit quo ds vtit cũ voluerit. Silr ⁊ de scdo gdu trãsfert in tertiũ ꝑ volũtatẽ. Nã ꝑ volũtatẽ ꝓcepta mentis ordinant ad alterũ. puta vl' ad agẽdũ aliqd vl' ad manifestãdũ alteri: qñ aũt mẽs se ꝙuertit ad actũ ꝓsiderãdũ qõ hz in habitu. tũc loq̃t q̃s sibi ꝑsi. Nã ipse ꝓcepta mentis interius verbũ vocal'. ex hoc vero q̃ ꝓcepta mẽtis angelice ordinat ad manifestãdũ alteri ꝑ volũtatẽ ipsius angeli. ꝓcepta mẽtis vni⁹ angeli innotescit alteri. ⁊ sic loq̃t vn⁹ angelus alteri. Nihil ẽ enim aliud vnũ angelũ loqui alteri q̃m ꝓceptũ suum manifestare. Cõcepta q̃dẽ mẽtis interiora in hoc claudit duplici obstaculo ne videantur. Primo quidem voluntate que ipm̃ ꝓceptũ mẽtis vult ad intra retinere. ⁊ nõ ex mãifestare. Scdo mõ claudit ꝓcepta mẽtis homis alteri ꝑ grossiciẽ eoꝝ q̃ nõ ꝑmittit videre interiora sz in ãgelo nõ est obstaculũ corpis. q⁊ nõ hz illud sz tm̃ volũtatẽ. qñ q̃ angel⁹ vult vni ꝓceptũ suũ mãifestare ⁊ nõ alteri tũc illi loquit ⁊ ille ꝛtelligit. Aliꝫ q̃dõ nõ vult mãifestari nõ intelligũr: ⁊ illis nõ dr loq̃. Notãdũ etiã q̃ angeli alio mõ loquũtur deo. alio mõ angel' alio mõ homiꝫ. Et deo quidem loq̃ dicunt. vl' ꝓsultando diuinã volũtatẽ de agendis nõ q̃ ds discat aliqd ab eis qõ nesciret. sz sicut discipulus loquit magr̃ nõ vt doceat sz vt doceat. Et sic tho bie dixit ãgel⁹ raphael q̃ obtulerat orõnes suas deo q̃si loq̃ns ⁊ ꝓsulens. respiciẽs in ꝓpho eẽno q̃d cẽt circa illũ agendũ ꝑ ministeriũ suũ. vl' etiã loquit ãgel⁹ ad deũ cuz laudãdo de salute hoim ⁊ dilatiõe diuine glie sic cũ naro ꝓpho angeli cantabãt glia in altissimis deo ꝛc. Lu. ij. Vel eius excellẽtiã quã nunq̃s cõprehẽdit admirãdo. sic̃ dicit Bre. ij. moral'. q̃ angeli loquũt deo cũ ꝑ hoc q̃ sup mẽtipsos respiciũt. in modũ admiratõis surgũt. ⁊ sic intelligit illa locutio quã dic̃ Esa. vi. c. audisse seraphi clamãtia. Sanct⁹ scus scus dns ds sabaoth. vbi innuit mysteriũ trinitatis in vnitate cẽntie q̃ summe admirant nõ ignorãdo sz venerãdo ⁊ clamoꝝ coꝝ innuit vel magnitudinẽ rei vl' magnitudinẽ effect⁹ coꝝ. Et istã quidẽ locutionẽ quã facit ad deũ laudates ⁊ admistrates sp continua est siue in celo siue in tra sint. sz illa alia q̃ et sapiaz cõsulit de agẽdis nõ ctinua ẽ sz qñ aliqd nouũ occurrit agendũ ꝑ eos. sup q̃ illuminari desiderant ⁊ distãtia localis. vt cũ sunt i terra nob mistrãdo nõ impedit nec retardat i aliq̃ ꝓsolatiõem eoꝝ ⁊ mãifestatiõz eis fiendã. Loq̃t vero angel⁹ ad ãgelũ bonũ: aliter inferior ad superiorẽ. aliter superior ad inferiorẽ. Inferior enim ad superiorẽ nõ illuminãdo de eo q̃ nescit circa diuina mysteria. vl' disponẽda circa nos sz ꝓceptũ suũ ordinãdo vt ei innotescat ꝓpriaz voluntatẽ. et ꝑ nõ dr illuminare ꝑm hunc modũ dixerit ãgeli superiores ad inferiores in ascensione xpi. vt dic̃ Dyo. de celesti hierar. illud ps. Quis est iste rex glie. Superiores vero inferioribz etiã isto mõ loq̃ pñt mãifestãdo ꝓceptũ suũ. sed etiã alio mõ loquunt ad eos illuminãdo eos circa diuina mysteria aliq̃ que nesciũt. ⁊ sic intelligit glosa sup

Quõ angeli loq̃ntur

Angeli differẽter loquunt.

Loq̃t angelus ad angelum

illud. Si liquis hoim loqr̄ z angelor̄. q̄ dic̄ q locutōes angelor̄ sunt illūinatōes q̄b⁹ inferiores a superiorib⁹ āgel illūinant. Un̄ etiā dyo. dicit q vna q̄q̄ cēntia intelligētiā sibi a superiori data. inferiori cōicat. Et Bre. q i patria supna q̄dā data sūt excellēter: nihil tn̄ possidet singlariť. Et q mgr̄. h. sen. dic̄. di. x. q q̄dā cogn̄erūt superiores āgeli circa mysterū incarnatōis q̄ fuerť ignota inferioribus q̄usq; impleret qđ videt p b̄ q infrogātib⁹ inferioribus āgel qi ignorantib⁹ qs ē iste rex glie. Rn̄. superiores. Dns fortū ipe ē rex glie. q si scīetes. vt expōit Dyo. Mō sic illō est intelligēdū dic̄ Tho. in. i. pte. q inferiores angeli ignauerť mysterio incarnatōis penit⁹. sz qr nō ita plene cognouerť sic superiores. z in ei⁹ cognitōe pfecerť postmodū dū impleret. z vsq; ad die iudicij sp aliq noua angel⁹ superioribus reuelāť diuin⁹ de his q̄ ptinēt ad dispositōez mūdi. z pcipue ad salutē elector̄. un̄ z si nō sp remanet. un̄ superiores angeli inferiores illūinēt. sp tn̄ remanēt superiores in eminēriori scia q̄z inferiores. sic mgr̄ circa vnā z eandē rē quā docet discipulū q̄z ipse discipul⁹. Loqť tertio angel⁹ ad hoies aliqn̄ in forma būana appens sic angeli q apparuerunt aplis postq̄z xp̄s ascendit vt duo viri q̄ m vestitu albis dixerť. Viri galilei qđ statis z̄. Act. i. Et cū appuit abrae et loth z iacob z mulcialiter. Aliqn̄ fuo sine forma būana assumpta. z b̄ vel i visione sensibili. vt cū appuit i rubo moysi. inde ei loqns vt in mōte syna exp̄mēdo fidē legis Angel⁹ eni fuit vt dic̄ apls. Uel i visiōe imaginaria. vt Mere. i. cui dicēti. virgā vigilātē ego video. dictū ē: ibi bñ vidisti. q̄ vigilabo ego sup fbo meo. Uel visione intellectiua. iux illō p̄s. Audiā qđ loquať i me dns deus. vel illō Significauit deus q̄ optz cito fieri loqns p angelū suū seruo suo Jo. Apoc. i. Uidet rn̄ ille visiones magr̄ fuisse imaginarie q̄z intellectiue. Sz q̄mōcunq; sit oes pheție seu reuelatōes diuie q̄ fiūt hoib⁹ fiūt ministerio angelor̄. Loquūť etiā āgeli hoib⁹ sine reuelatōib⁹ pheticis q̄n eos instigāt ad bonū z ad recedendū a malo. sic in figura br̄ Actu. xij. de angelo qui apparuit petro incarcerato dormiēti q debebat occidi dicēte vt exiret z̄. Sic āgel⁹ peccatorē incarceratū a dyabolo. vt ab herode q intrēdit eum pdere instigat. vt surgat z exeat p̄mā portā. s. duriciē cordis p pritōem. p scdam taciturnitatis ozis p pfessionē. p tertiā ferreā. s. retētiōis alieni p satisfactiōem. Et belye dormiēti quē angel⁹ excitauit z dixit Surge comede: ad huc tibi grādis restat via. Significat belyas hominē sctm̄ q aliqn̄ ex tribulatōib⁹ vl̄ tentatiōib⁹ attediať et q̄si dormitat. sz angel⁹ bon⁹ stimulat interi⁹ vt surgat ad bona opa ptinuāda. vt sit fortis suggerit vt meditet passionē xp̄i. b̄ ē comedē panē subcinericiū meditet exēpla sacre scripture z doctrinā ei⁹. b̄ est bibere aquā. z ex his cōualescit z fortificať ad ambulādū p viaz virtutū vsq; ad mōtē dei visiōis. Oz igiť āgeli quōcunq; loqnť. sive ad deū sive ad āgelos sive ad hoies sp bñdicūt. q: dicūt bene. Bñdicite oēs angeli. fm b̄ psalmiste imitemur eos vt pfectes z pciues nros sp dicēdo. Bñdic aīa mea do.

q.107

Angelus loqť boi.

3. Reg. 19

Quātū ad tertiū de .§. III.

eor̄ vigorositate dic̄ p̄s. Potētes fortes. Ubi sciēduz q vir⁹ aliqn̄ significat potentiā naturalē. Et sic dyo. dicit in angel⁹ esse fortē z operōz distictā. Aliqn̄ importat habitū bonū. Et sic p̄s diffinit fortē q bonū facit hñtez et opus ei⁹ bonū reddit. Aliqn̄ vir⁹ significat p̄fectē vtutis effect⁹. sic dicim⁹ talē herbā bre talē virtutē. Et sic p̄s. dic̄. Spū oris ei⁹ ois fort⁹ eor̄. s. apl̄or̄ vocando fortē effect⁹ miracl̄osos q̄ pcedebāt ab eis p spm̄ scm̄. Omnibus his modis āgeli sunt potētes fortes. Nat fortes potentie natural. s. intellect⁹ z volūtat⁹ mirabil⁹ sunt potētes. Non enī ad b̄ vt intelligāt aliq̄d optz eos silogizare id est discurrere de noto ad ignotū. aut cōponēdo z diuidendo. vt nos facim⁹ p̄pter debilitatē lumis intellectus nostri. sed statim cognoscūt ipam cēntiā rei. z qđ ei ꝓuenit vel nō ꝓuenit. Et hinc est q in intellectu eor̄ nō pt cē falsitas. Dic enī p̄s in. iij. de aīa. q intellect⁹ sp est rect⁹. et Aug⁹. q nil intelligit nisi vez. angelus ār cognoscat intelligendo. vñ z intellectuales dicūť nō rōnales p̄pie. vt nos qui ratiocinādo. i. discurrēdo de vno ad aliud p̄cedim⁹. et medijs sepe deficim⁹. vñ z erram⁹ p̄pt qđ dr Job. xxi. Uz ār dū vij. Tenebr̄ inuoluimur. s. ignorātie z errōr. Uz ār dū plicē cognitōem. s. matutinā z vespertinā. z io potētes vt tute intellectiua. Appellať aūt cognitio matutina in eis q̄ est pfectior. Est alia cognitio rer̄ quā hūt in fbo. i. vis dendo diuinā cēntiā. Jn fbo enī dei seu dīna cēntia ab matutino eterno exiterūt. z fūt rōes oīm rer̄: tā spūaliū q̄z corpaliū vl̄ corpalū creaturar̄. vñ angeli sctī videtes diuinā cēntiā clare q̄ dia p̄t visio meridiana z pfectior. videt etiaz cognoscūt naturas z essentias oīz creaturar̄. z hac visiōe oīa creata sūt intelligūt z vna specie intelligibili circa diuina. Et b̄ est qđ dic̄ Aug. xv. de trini. q in patria nō erūt vobiles nre cogitatiōes ab alijs z alia eūtes atz redeūtes sed oēm sciam nr̄am sil̄ vno ꝓspectu videbim⁹. z hec dr visio matutina. z hāc cognitōz. s. diuīe cēntie rer̄ creatarū in ea nō hūt. aliqn̄ in potētia. aliqn̄ i actu. sz sp hūt in actu. q: in b̄ ꝓsistit bītudo q̄ nō ꝓsistit in his sed in actu fm p̄bm in. i. ethi. Et qđ dr. i. Pe. i. c. in quē desiderāt angeli p̄spicere. illō desiderū nō excludit rē desiderata fm̄ sz fastidiū fm Bre. Hūt secūdario aliū modū cognitiōis rer̄ creatar̄. vicz spēs intelligibiles eis inditas pfecte res repñtantes. fantasiā enī nō hūt sic nec corpus et p vnā spēm intelligibilē intelligūt ad eā se ꝓuertendo nō quidē alia intelligibilia q̄ p spēs alias intelligibiles repsentank. sz oīa sil̄ qua vna illa specie repñtank sicut specie intelligibili quā hūt in mēte de naka būana intelligunt simil̄ oīa q̄ ptinēt ad hoem fm naturā. Et hec dr visio vespertina. adeo aūt sunt potētes fortes q cognoscūt seipos angeli p essentiā suā. cogn̄oscūt z oēs alios angelos p spēs eis inditas. cognoscūt z materialia p illas spēs. Quicqd enī pt fortus inferior: pt z virt⁹ superior. sz intellectus hoīs q est inferior intellectu angelico fm naturā intelligit res makiales. q̄ z angel⁹. sz b̄ agit nō abstrahēdo a fantasmatib⁹. vt hō. sz p spēs inditas. Cognoscit vir tus intellectiua angeli etiā singularia. q̄uis enī quidaz hoc negauerint b̄ reprobat be. Tho. in p̄ma parte. q. lvij. Primo qr derogat catholice fidei q̄ pōit hec inferiora administrari p angelos. fm illud ad Hebr. i. Oēs administratorij spūs in ministeriū missi sunt. Si aūt singulari um noticiā nō hr̄ent nulla ꝓuidentia hr̄e possent. de his que in b̄ mūdo agunť. et b̄ est ꝓ Eccs. v. Ne dicas coraz angelo nō est ꝓuidentia. Cognoscūt ergo singularia nō solū in causis vniūsalib⁹. qr b̄ nō est cognoscere rationē vt est singlare. i. put est hic z nūc. sz sicut hō cognoscit diuersis viribus cognitiuis oīm rer̄ genera. intellectu q̄dem vniuersalia z imaterialia. sensu aūt corpalia z singlaria. ita angel⁹ p vnā intellectiuaz virtutē vtraq; cognoscit. Futura aūt ꝓtinētia put p̄cedunt ex causis put in p̄tib⁹ ꝓiecturā cognoscere p̄nt nō p certitudinē sic medic⁹ de sanitate vel morte infirmi. Dzout ār futura cognoscunt in seipis nō cognoscūt. sz sol⁹ ds. Sil̄r cogitatōes hoīm et affectiones voluntat⁹ put mānifestank p aliquē effectus exteriorē. vt p fbū vl̄ aliud signū. vt p imitatōez vultus et hmōi. multo subtilius q̄z homo. sed put cogitatiōes sūt in ītellectu z affectiones ī volūtate sol⁹ ds nouit nō āgeli. Cognoscūt etiā angeli mysteria grē ītarnatōis z omia que p̄pbe pnūciauerť. Nam p̄pbe p angelos instruuntur fm Dyo. sed nō cognoscūt ista naturalit seu p spēs inditas: sed p visionē quā hūt in fbo. Nec oīs angeli equalit cognoscunt mysteria gratie in verbo. sed put voluerit eis.

Potētes intellectū

Cognoscūt

incarnatiōis mysteria

reuelare. ita tñ q̄ superiores angeli plia mysteria et altiora in dei visione cognoscūt q̄ inferioribꝫ mānifestāt cos illūmnādo. Sunt insup angeli potētes virtute volūtatis. q̄ vnicꝫ hnt libertatē arbitriū sic z bō. alis essent minorꝫ diuinitatis. ſz ita ē potēs z firmatus p dei grām q̄ nō pōt delinare ad malū sic nos. nec hoc ptinet ad defectuz potentie ſz magis posse peccare z deficere ptinet ad imperfectionē. Rō quare āgel⁹ brūs peccare nō pt est ſm Tho. ipsa essentialr bonitas. vñ b̄ mō se habet angelus videns deum ad ipm deum sicut se hz q̄cunq̄ nō videns deū ad cōem rōnē boni. Impossibile est aūt q̄ qs aliq̄d velit vel opet nisi attendēs ad bonū. vel q̄ vellet diuerte a bono iniqtū hmōi. Sic igit angel⁹ brūs nō pt vel nō pt peccare. Sēdo dicūt potētes ꝑfrute, put importat ex qua fluūt oēs ꝑfrutes. cuius enī aliq̄ dicant q̄ fuerūt creati in natalibꝫ tñ. dicit Tho. in. i. p. q. lxij. q̄ renendū videt, pbabiliꝰ z magis ꝓsona dicēs scoꝝ q̄ fuert creati in gra gratū facientē. no aūt in bītudie pfecta glie. Hā cū tal⁹ bītudo excedat nataz seu ꝑfrutē nature create. nō pt puenire ad eā nisi p meritū opis alic⁹ in gra. nec bō nec angel⁹ ſz p ꝑmū actū caritatis ꝓuertēdo. s. se ad deū dilectionē. Aliq̄ tñ dicūt q̄ āgeli meruert gliaz per ea opa q̄ ia beati opant in ministerijs diuīs. qō tñ dicit Tho. nō videt rōnabiliꝰ dictū. vt q̄ est ī termino. i. in glia moueat ad terminū p meritū. vn dic q̄ post ꝓsecutionē glie q̄ fuit subito p actū gre cōuersionis in deū nō pōt augeri in ꝑmio essentiali glie ampliꝰ. Et ēt uis dicat aliq̄ q̄ auget in eis ꝑmiū accidentale p mysteria nobis exhibita vsq̄ ad die iudicij. dicit tñ ipe q̄ melius ōz q̄ nullo mō aliqs brūs mereri pt nisi sit sit brūs z viator: sic xps. Baudiū q̄ qō angeli hñt de ꝓsione peccatoris. q̄ ōz ꝙu. xv. Baudiū est angel⁹ dei sup vno pec. Magis lucrates ſm be. Tho. vbi. s. q. lxij. z b̄ q̄ dicit mgr in. ij. dist. iij. bi maioribꝫ mūeribꝫ gre pditi sunt āgeli. q̄ qui meliores et pfectiorē naturā acceperūt. Rōnabile est q̄ fortiꝰ et efficacioꝰ sint ad eū. in illo ꝑmo actu ad deū ꝙuersi. z sic meruert maiorē gdū glie. Notandū etiā ſm Tho. in. i. p. q. Sed nō lxij. art. i. q̄ bītudo ōz seu intelligīt vltima pfectio creature rōnal⁹ vel intellectualis. z inde est q̄ naturaliꝰ desiderat. q̄ vnūqōq̄ naturaliꝰ desiderat suā vltimam pfectionē. Ultima āt pfectio creature rōnalis vt intellectualis est duplex. vna quā pōt assequi ꝑfrute sue nature. Et hec ꝙdāmō bītudo vel felicitas ōz. vñ pfectā hois ꝓtē plationē qua optimū itelligibile q̄ō est de⁹ ꝓtēplari pt. dicē. vltimā hois felicitatē: ſz sup hāc felicitatē est alia hois felicitas quā expectam⁹ in futuro q̄ videbim⁹ deū sicuti est. q̄ō q̄dē est supra cuiuslibet intellect⁹ creati naturā. Quantū ḡ ad ꝑmā beatitudinē quā āgel⁹ assequi virtute sue nature potuit fuit creatus brūs. q̄ pfectoꝝ hmōi angel⁹ nō acquirit p aliquē discursum motum vt hō in meditādo z ꝓtēplando ſz stati ei adest cognitio pfecta rei ꝓpt nature sue dignitatē. Sz vltimā bītudinez que facultatē nature excedit. angeli nō statim a ꝓncipio sue creatōis habuert. q̄ hec beatitudo nō est aliq̄d nate sed nature finis. Et iō nō statim a ꝓncipio hāe debuit. ſz ad eā p suā operatiōem gra tñ informatā puenire. Angeli aūt cōfirmati in glia potētes remanēt in virtute caritatis qui nō excedit ſz pficit in patria. Continue ḡ feruētes in deū actu feruentissimo caritatis ſm illud. ps. cij. Facis angelos tuos spūs z ministros tuos ignē vrentē vel flāmā ignis ſm aliā translationē. Maxia etiaz caritate nobis deseruiūt. vtz in āgelo raphaele q̄ sociauit thobiā p viā z defendit a pisce volēte eū deuorare z instruxit ō mrimonio ꝓbēdo exegit. p eo debitū a gabelo reduxit ī columē ad domū z prem illūinari fec. Et silr ō angelo q̄ ꝓcedebat ppl'm dei de egypto egressum p deserti abulātē in die in colūna nubis se extendēs z ondēs. in nocte ꝓ in colūna ignis vsq̄ ad terrā ꝓmissionis. vñ dixerat deus. Precedet te angelus me⁹. ḡ z nccuersa nos vt ꝓximos nros nostri valde dilectores debem⁹ diligē. Tertio dicunt virtute potētes. q̄ mīcos miros effect⁹ facūt ī mūdo. ipsi enī sunt motores orbiū p mysteria eoꝝ miracula fiūt. vt Bre. dic̄ q̄ nō ipsi ꝓpria ꝓtute imiuēt naturas rerū. q̄ b̄ dei ē. ſz aliqua circa ea mysterialr seu instrūmentalr operant. ipsi enī mittent ad vocādū hoies ad iudiciū. vt ōz Matth. xxij. Lineres enī hoīm resuscitādoꝝ ꝓpabūt Expibūt etiā angeli z sepabūt malos de medio iustoꝝ. et mittēt eos ī caminū ignis. ⁹ Precipue āt michael q̄ fuit ꝓnceps synagoge. vn apparuit z venit in adiutoriū angelo q̄ locut⁹ ē daniel Dan. x. p liberatōe ppl'i isrl' de babylonia. nūc āt ꝓnceps eccie ad eā defensandā. ipe ꝙsurget tpe iudicij ꝑ antixpm. tūc ꝙsurget michael ꝓnceps eccie ad eā defensandā. Dan. xij. Gabriel nūciauit marie cōceptū filij dei. z zacharie natiuitatē Joh. bap. ex eo raphael etiā tribulatōez a thobia z sara mouit ꝙsolās eos multipliciter. z sic quis potentes ꝓtute debem⁹ eos honorare. Patet etiā angelica virtus ex b̄ q̄ motus angeli de loco ad locū. z si nō sit in instanti. ſz in tpe ſm ꝓpus z posterius. q̄ p⁹ in vno loco: postea ī alio est q̄si in subito cū mouet de celo ad terrā. q̄ enī subita angeli nō est subdita loco vt ꝓtenta ab eo sic corpa ſz est supior loco. s. vt contines ipm sua virtute. ió in ptāte sua ē applicare se loco p ut vult. vt q̄ mediū trāscundo de loco ad locū. vt sine medio de vno loco ad alū. Ubi etiā sciendū q̄ diuersimode puenit corpi āgeli z deo eē in loco. Nā corp⁹ ē in loco circūscriptiue. q̄ cōmēsurat loco z ptinet ab eo. angelus aūt nō est in loco circūscriptiue cū nō cōmensuret loco ſz diffinitiue. q̄ cū est in vno loco nō est ī alio. Deus autez neq̄ circūscriptiue nec diffinitiue ſz vbiq̄ est. dicit autē angelus esse vbi operat ſm Damasce. totū illud cui applicat imediate virt⁹ angeli reputat vt vnus locus eius licet sit continuū ſm Tho. in ꝓma parte. q. liij.

Matt. ij

Mouet localiter z in tempe.

Quantū ad quartū .ꝙ. IIII.

de obedientia ipsoꝝ ōz: qui facit ꝙbū e⁹. s. dñi dei. ꝙbuz dei hic innuit iussionē z volūtatē ei⁹ quā eis insinuat ī eos aspiciēdo. In cōi aūt vult z mādat eis vt ministrēt nob z custodiāt nos. ſm illō ad Hebr. i. Oēs administratorij spūs sunt missi in ministerū eoꝝ q̄ hereditatē capiūt salutis. Et in ps. Angel⁹ suis ōs māda. de te vt custodiāt te in oīb⁹ vijs tu. Habet enī ordo diuīe puidentie vt inferiora regāt p superiora hoies p āgelos. z b̄ nō vt ipa nō possit p se imediate totū in oīb⁹ operari ſz voluit z in b̄ cōicare bonitatē sue ꝓtutis. vt z creature cooparent cū eo in mūdi gubernatōe. Sciendū aūt q̄ de ꝓma hierarchia. Seraphin, cherubī. z thronoꝝ nullus mittit ad nos: ſz semp sunt assistentes. De scōa hierarchia ꝓmi. i. dñationū ōz: do etiā sunt assistētes z nō mittūt ſz disponūt de mittendis. Di assistere dicūt: q̄ imediate a deo accipiūt illūinationē de secretis diuinoꝝ mysterioꝝ. Alij q̄nq̄ ordines dicūt ministrare. q̄ z mittūt de eis aliq̄ ad nos z illūinatiōes de diuīs secretis circa nos agēdis ab assistentibꝫ. scz superioribus angel⁹ recipiūt cōiter. Inq̄rū aūt assistere importat visionē diuīe essentie z nō exclusionē missiōis. sic oēs no-

Angeli assistunt

Titulus Tricesimusprimus

uem ordines assistunt semp.nec est ꝓtra auctoritas aplī inducta dicentis oēs ad mīstrationis spūs cē. Nā illa est distributio accōmoda.s.cōplectēs eos q̄ mittūt nō alios Uel melꝰ z subtilius dicit Tho.in.i.pte.q.cxiij. q̄ sic in missionib⁹ diuinaꝝ psonaꝝ duplex est missio.s.visibilis q̄ attendit fm corpeā creaturā. vt filꝰ dei i carne.spūsscūs in igne. Alia inuisibil:q̄ fit fm spūalē interiorē affectum vt illūinare mentē z accendere ad dilectōz. Ita in mīsionib⁹ angelōꝝ z in ministerijs est duplex missio. Una exterior.s.q̄ est ad aliq̄d mysteriū circa corpalia exhibēdū. Et fm hāc nō oēs mittūt.sz vt dictū ē de superioribus.v.ordinib⁹. Alia missio ē interior fm intellectuales effectꝰ put sc̄z vnꝰ āgelus illūinat aliū. z sic oēs angeli mittūtur etiā supmi. q̄ illūināt angelos illūinātes nos. Sīr non est ꝺ̄ q̄d hr Esa.vi.q̄ missus fuit vnꝰ seraphin ad purgandū labia Esaie. Nā fm dyo. ille fuit ō ordine inferiori.sic nomiatꝰ ab exercitio ad q̄d mittebat.s. incēdendū labia Esaie. vel etiā q̄ seraphī superiorꝫ ordis ꝑtute āgelꝰ inferiorē hēgit interius in Esaia. Mittūtur aūt angeli ad custodia fm auctoritatē inducta ps. Angelꝰ suis deus mādauit de te cē. Un z Hiero. dicē sup illud. Angeli corū in cel' Matb xviij. Magna ē dignitas animaꝝ vt vnaquecz habeat ab ortu natiuitatis angelū sibi delegatuz. Ex q̄ auctoritate ꝓcludit be. Tho. in. i. q. q. cxiij. q̄ singlis hoīb⁹ singuli angeli deputati sunt in custodiā. Et hui⁹ rōnē assignt. nā angelōꝝ custodia est q̄dā executio diuine puidētie circa hoīes. Puidētia aūt dei aliq̄ se hz ad homines: aliq̄ ad corruptibiles creaturas. q̄ aliq̄ se hūt ad incorruptibiles creaturas. q̄ aliq̄ se hūt ad incorruptibilitatē hoīes enī nō solū incorruptibiles sūt q̄ntū ad cōem spēm sz etiā q̄ntū ad formas ꝑprias singuloꝝ q̄ sunt animē rōnales. q̄d de alijs corruptibilib⁹ dici nō potest. Manifestū est aūt q̄ puidentia dei ꝓncipaliꝫ est circa ea q̄ principaliꝫ z ꝑpetuo manēt. circa ea ꝰo que transeūt puidētia dei est inq̄ntū ordinat ipa ad res ꝑpetuas. Sic igit puidētia dei cōparat ad singlos homies sicut cōpat ad singula genera vl' spēs rez corruptibiliū: sed fm Bre. diuersi ordines deputant diuersis rez generib⁹. puta potestates ad arcendos demōes. virtutes ad mirabilia facienda circa res corporeas. z pbabile est q̄ diuersis rez spēb⁹ diuersi āgeli ciusdē ordis pficiant. Un et rationale est q̄ diūsis homīb⁹ diuersi angeli ad custodiā deputent. Et notādū q̄ custodia pticular' q̄ exhibet ab angel' ptinet ad āgelos infimi ordinis fm Tho. post Dyonisiū. z sic in dicto ordie: sic z in alijs ordinib⁹ vnꝰ est alio pfectior. q̄ differūt specie. ita etiā superiores dicto ordine sic z de alijs ordinib⁹ deputāt ad custodiā particularē illoꝝ hoīm q̄ sunt ad maiora deputati ex diuina puidētia q̄uis oēs sint pares natura. Sz est alia custodia vnūsalis. ad quā etiā angeli ordinantur. z hec multiplicat fm diūsos ordines. Nam q̄nto agēs fuerit vnūsalꝰ: tanto est supⁿ. sic igit custodia hūane mīrtudinis ptinet ad ꝓncipatꝰ. vl' forte ad archāgelos q̄dicūt ꝓncipes angeloꝝ. Un michael quē archāgelū dicimus vnꝰ ō principib⁹ ꝺ̄r Dan.x. Ulterꝰ sup oēs naturas corporeas hūt custodiā ꝑtutes. Et vlterꝰ sup demōes hūt custodiā ptātes. Et vlterꝰ sup bonos spūs: hūt custodiam ꝓncipatꝰ. Nec tho. vbi.s. Quidā tn dicūt archangelos custodiā hr ciuitatū. ꝓncipatꝰ ꝰo. puīaꝝ. Et q̄ angeli inferiores exercēt aliq̄n officiū superioꝝ inq̄ntū ō dono coꝝ participāt. z sc̄ hūt ad superiores. sic executores ꝑtutū coꝝ. q̄ hūc etiā modū angeli infimi ordis pūt z arcere demones et etiā miracula facere. sicut z seraphin incendit labia Esa. vt dictū ē supra. Dat aūt ista custodia āgelica oīb⁹ viatoribus nō aūt ꝰpo etiā inq̄ntū hō z h̄ tum q̄ imediate regulabat a ꝙbo dei. tū q̄ cōprehēsoꝝ. vnde nō indigebat q̄ tā erat in termio z si viatoꝝ erat rōne mortalitatis superioꝝ tamē angelis vnde nō decebat eos habere vt custodes sed vt mīstros. Rō hūoī custodie quare indigemus fm tho. vbi supra. ē. q̄ homo in statu vie pīentis ꝓstitutus est. vt in via q̄dā qua oꝑtz tendere ad patriā in q̄ imminēt mīra picla ab interiori z exteriori. Un z in psal. Uie illoꝝ tenebre z lubricū. s. rōne ꝓcipitie interiorꝫ. z angelꝰ dñi. i. dyabolꝰ pseqns eos. z sic homi abulanti p via n̄ tutā dat custodia. ita etiā nobis decuit deri custodia āgeloꝝ vsq̄quo veniamꝰ ad terminū patrie nec suffic̄ libez arbitriū. z si adiuuet q̄ infirmat ꝑpt multiplices aīe passiōes. nec etiā lex naturalꝰ vel diuina. q̄ in applicādo ꝓncipia iurꝫ vtis. Ad particularia ꝓtingit mītiplicit deficere. mādauit ḡ ōs angel' vt custodiāt oēs i oībus vijs suis. vn z ꝓmo hoī datꝰ fuit. q̄ imminebat ei periculū a diabolo. vt patuit z virgini marie z alijs sanctis viatoribus Un z ō ꝓncipe apl'oꝝ hostiaria dicēte q̄ pertransiens pulsans. dixerit alīq̄ angelꝰ eius est. Act.xij. nec mīsi les nec ipe antixps q̄uaīt custodia angeloꝝ. Nō enī prauaīt auxilio toti hūano generi ꝓcesso diuitꝰ. s. custodia angeloꝝ p quā z si nō iuuāt ad b̄ vt bonis mereant opibus vitā eternā. tn iuuāt ad b̄ q̄ a q̄busdā malis retrahāt quib⁹ z sibi z alijs nocere possint. sic p bonos āgelos arcent demōes ne nocere valeāt q̄tū vellēt. z q̄ dr in oībus vijs tuis. pōt ꝓsiderari via nr̄a esse. z vna rōe vltimi ministri qui est vnꝰ. s. beatitudo. Un dicit angelus Helye. Brandis tibi restat via. iij. Reg. xix. z multiplex rōne varietatis status hoīm z operationū. Un in psal. dictū est in omnibus vijs tuis. Potest ergo considerari in triplici via seu statu. Primo est enim via qua mundū ingreditur p manifestationē. Secundo est via qua in mūdo proceditur p cōuersationem. Tertia est via qua mundum egreditur per migrationem.

Ingreditur q̄s i mū. §. V.

dum q̄n in vtero format. Ingredit lucē mūdi q̄n nascit. ingredit ecclīaz mūdi q̄n baptizat. Et fm h̄ sunt opi. q̄ Custodi ꝓmo angelꝰ deputet ad custodiā. q̄dā dixerūt q̄ a ꝑpe baptismat. sz istō nō videt rōnabiliꝫ dictū. q̄ istō nō vidz tangere hr locū q̄ntū ad bñficia q̄ exhibent hoī inq̄ntū xp̄ian⁹ vt sc̄z tūc exhibeant ei cū xp̄ian⁹ efficit q̄d in baptismo fit. vt sc̄z sit aptus ad sacra cetera eccie sz q̄ exhibētur hoī inq̄ntū hz naturā rōnalē. decz vt ei exhibeant q̄ hz naturā rōnalē q̄d māifestat in natiuitate cū etiā infideles hēant angelos i custodiā q̄ nō baptizant. Aliq̄ dixerūt q̄ deputat angelꝰ hoī cū est in vtero formatꝰ. q̄d ponit Jaco. de voragīe. Sz dicē Tho. in. i. pte. q. cxiij. q̄ puer cū est in vtero mrno nō est totaliꝫ a mre separat. sz ig q̄ndā colligatōem est q̄dāmō aliq̄d ei⁹. sic fructꝰ pēdens in arbore est aliq̄d arboꝝ. z tō ꝓbabiliꝫ dici ꝑt q̄ angelꝰ q̄ custodit mrez custodiat z plē cū est i vtero sz in natiuitate q̄n est separat a mre. tūc deputat ei angelꝰ ad custodiā z ista est tertia opinio quaz tenet Hiero. et Tho. post cū q̄uis enim officiū angeloꝝ custodie ordinet ad illūinationes doctrine sicut ad principalem effectū cuius illuminatiois nō sunt capaces pueri in natiuitate multos tamen alios effectus habent qui pueris cōperunt sc̄z arcere demones z alia nocumēta corporalia z spūalia, phibere.

Secunda ē via qua . §. VI.

ꝓgrediunt cū puenīt hoīes ad vsuz rōnis. h̄ aūt facit triplr. s. ꝑfuādo a malo. reuocādo a vicio. exarando etiā et pmouēdo in bonū. Quātū ad ꝓmū z hoīes z demones q̄rūt hoīb⁹ inferre nocumēta tpalia. sz āgeli boni im- ꝓhibent pediūt vñ z angelꝰ scūs q̄ pībat ꝑpm dei trāseuntē p mare rubꝝ posuit se retro pⁿ totū ꝑpm ne egyptū possent eos ꝓtingere nocere. Exo. xuij. Et angeli durissime verberauerūt heliodoꝝ q̄ volebat expoliare tēplū dñi. depositis. ℣ Uidit etiā Jo. alterꝫ angeloꝝ ascēdentē ab ortu solis.

bñtem signū dei viui q̄ clamauit q̄tuor angelis .i. demonijs p̄ q̄tuor ꝓes mūdi ne nocerēt terre z mari neq; arboribꝫ ꝛc. Apoc. vij. Prefuant mīto magꝭ a malo culpe boies multiplīr vel īmittēdo tribulatōes z alia īpedimē tendū tēptatōibꝫ timore vl amore. Sic in figuraz legim⁹ de āgelo q̄ appuit balaā cū gladio euaginato terrēs cū ne maledīceret pplo dei vt intēdebat. Nūc. xxij. Agar ancilla sare ei se rebellāti signāter sensualitatē rōni p̄ cupiscētias nolēti subijci quā āgel⁹ reph̄dit z suasit illi subiici ofidens fructū ꝓseqndū Gen. xvi. Et ō archāgelo mi chaele altricāte cū dyabalo ō corpe moysi ne inueniret a iudeis vt p ipm idolatrarēt. ꝫ nō pmisit archāgelus vt auferret illis occasionē illi⁹ supstitiōis. Scdo angelus p infūdēdo gram ꝫ instigādo interi⁹ z psuadēdo ad pnāz z aliqñ p aliquā tribulatōz sic cū appuit dauid pcutiēs gladio pestis pplm qō vidēs cōpūctus ꝓfessus est petīm suū dicens. Ego sum q̄ peccauit ꝛc. ij. Re. vlt. vl cū sug gerit mēti pctōis bonas repñtatiōes vt ꝓsideret suam ingratitudiē erga deū z suā malitiā z dei bñficia vt indu cat ad pnitētiā vt legit Judi. ij. q̄ angelo dño apparen te z rep̄hendēte pplm isrl de sua puaricatōe recolēda bñficia a deo eis ꝓcessa. cleuauerūt voce z fleuerūt. Suadet etiā ad ꝓfessionē facēs nccitatē z vtilitatē ex⁹ in cui⁹ figurā hr Esa. vi. q̄ seraphin angel⁹ purgauit labia Esa. di. Ecce mūdauit labia tua. s. inducēdo vt bñ. s. cōfitearis. Et sequit. Auferet a te iniq̄tas tua. Sz z āgel⁹ fuit z dixit in psona dñi ade p⁹ petrō. Adam vbi es vt ꝓfiteret petrō suū. Gen. iij. Demū inducē ad satisfactōz in q̄ papuū est vitare occasiones pctōz. ne recidiuet vbi est magꝭ difficultas papue fcā habituatōe. vñ z q̄si p q̄ndā violentiam oꝑtz p̄cedere sibūpsi qō figuratū extitit Gen. xix. in eductiōe q̄si violēta facta de loth ab āgel'a sodomis vbi habitabat. z dictū est ei q̄ nō staret ibi omnē circa regionez nec retro aspiceret. sic instigat āgel⁹ penitentē q̄ pctā deserat cū occasiōibꝫ z nō recidiuet. q̄ si pctōr manet obsti nat⁹ z ñ assentit bonis instigatōibꝫ angeli nō tñ angel⁹ ex toto dimittit custodiā q̄n adhuc in mīr̄ manet eū: sed fm q̄d. i. pmittit eū cadere in aliqō malū culpe vel pene nō impedīēdo q̄n cadat fm ordinē diuinoz iudiciōz. et fm h⁹ ōr Hiere. li. in pplona angelōz. Curauim⁹ babylōez et nō est curata. dimittam⁹ ḡ eā. i. aīam ꝛc. mō dicto Ter tio p custodiā angeli q̄s pmouet in bono. z h⁹ ꝓfortando in tribulatōibꝫ magnis. In cui⁹ exēplū xp̄o iesu in agōe posito oranti appuit angel⁹ de celo ꝓfortās cū Lu. xxij Vel pigriciā z tepiditatē excitādo vñ Zach. iij. ōr. Angel⁹ dñi excitauit me q̄si boiez. q. excitat a somno. Et ad affectū terrenoz ꝛrēnendū. Jn cui⁹ figurā angel⁹ arma tus q̄ appuit Josue in. cāpo iericho in adiutoriū suuz dixit ei. Solue calciamētū de pediby tuis. i. affect⁹ a terrenis remoue. Josue. v. Vl' etiā reuelādo ei diuīa myste ria aut agēda. sicut Joseph apparuit angel⁹ in somnis: ne dimitteret mariā ꝓiugē suā. Matth. i. Et postea nato paruulo iesu vt fugeret in egyptū. Et postea mortuo herode vt rediret. Matth. ij. Reuelatōes facte Danieli p ipsum annūciatio facta virgini gloriose de incarnatiōe Luce. i. Et oīes locutiōes facte moysi in pplona dñi fuerunt p angelū. Et idem videt dicendū de reuelatiōibus seu locutiōibꝫ q̄ dicunt facte a christo q̄busdā sctis mulieribus. vt sancte Brigitte de suetia. vt sancte Dalmatie de anglia. et sancte Katherine de senis z hmōi.

Reuocat a vicijs.

Promouent in bono.

Deducit p⁹ mortē.

Tertia ē via qua q̄s. §. VII.

egredit de mūdo. z si anima est bene ab oīb⁹ purgata angeli etiā mīri associant eā in hymnis in vitā eternam

Exo. xxiij. Ecce ego mitto angelū meuz qui custodiat te in via z inducat in terrā quā pmisi pribꝫ tuis. z Lu. xvi. Factū est vt moreret mēdic⁹ z portaret ab angel⁹ in sinu abrae: qui nūc est paradisus. Si anima cū gra habet aliquid purgandū angelus associat eam ad purgatoriū z ꝓfortat eā ad patientiā. z cū ꝓgruit orat deū pro ea vl suffragia fcā p ea repñtat mō p̄dicto vt possit adapari illud Job. xxxiij. si fuit angel⁹ loq̄ns p eo vt ānumciet homīs cōtrē miserebit ei⁹. s. deus z purgata ab angelis pñtat deo. Angel⁹ etiā portās abacuc cū prandio ad danielē clausum in carcere leonū Dañ. xxij. significat instigantē boiem ad faciendū suffragia mortuorū quasi prandiū portādo ꝓportās incarceratos in purgatorio. si aūt egredit anima cū mortali. rapiūt eum demōes z ducunt eum ad infernū cū multis cōtumelijs et tormentis et videtur verificari illud Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt: dimittētes eam domoīby. Ubi nō sciendum q̄ cū ōr angel⁹ dolere de pctīs vel penis hoīm locutio ē impropria. Nā nō sunt i eis passiōes ꝫ dolor et gaudiū in eis sunt simplices act⁹ volūtatis. z boiem q̄dez in vniuersali ꝓsideratū fm naturā vellēt nō dānari. z h⁹ ōr dolor in eis. ꝫ ꝓsideratꝫ circūstātijs homīs. puta pctīs cōmissis volūt ipm puniri z derelinq̄ fm q̄ exigit ordo diuine iustitie cui se ꝓformāt. Notādū etiā q̄ q̄uis circa istā custodiā āgelōz aliqñ videat cē discordia ex hijs que hītur Dañ. x. ꝫ q̄ princeps psaz resistebat angelo gabrieli ad liberatōem p̄li isrl' pcurandā. nō fm rei veritatē nulla est ꝓtras. vt dicē Hie. in. xvij. morabatur autem cum regibus persarum. et ibi. xxvij. et dixit. quod et illud q̄ facē ꝓcordiā in sublimibꝫ. Sz ad h⁹ intelligendū aduertere oportz fm Tho. in. i. pte. q. cxiij. q̄ diuina iustitia circa z duīsa regna z duīsos hoīes varia p angelos exercetur. Jn suis aūt actionibꝫ angeli fm dei ordinē regulant. Contingit aūt q̄ in diuersis regnis z in diuīsis hominibꝫ ꝓuia merita vl demerita inueniunt. vt vn⁹ alteri subdat vel pferatur. Quid aūt sup h⁹ habeat ordo diuine sapientie: cognoscere nō pñt nisi deo reuelāte. vñ necesse hīt sup his diuinā ꝓsulere volūtatē z sapiaz. sic igit in q̄ntū de ꝓpijs meritis z sibi repugnantibꝫ ꝓsulūt diuinaz voluntatē. resistere ad inuicē referunt. non q̄ sint ꝓprie coz voluntates cū in hoc offīs ꝓcordent q̄ dei sententia impleat. sed q̄ ea de q̄bꝫ ꝓsulūt sunt repugnantia. Jtē post mortē in plūbꝫ hystoriis repiūt angelos bonos certamen disputatiōis habuisse cū angel' malis sup sentētia alic⁹ anime egresse a corpe de salute ei⁹ vl dānatione semp tñ angeli pualuerūt. vtz in legenda forsei cpi quā describit Beda valde deuota. Et bēs in legendis scoz ante festū angelōz. Alij aūt angeli ducūt aīas ad videndum locapenaz z glie vt reuertēres ad corpa alijs manifestent vt in legenda beati Hieronimi.

Flet⁹ in gelo.

Pugna angel.

Job. xxv. c.

De patriarchis z ꝓphis quō xp̄m figurauerūt. z de Johanne bap. z cōmendatōe eius. Caplm. vij.

Parauilucernam xp̄o meo inimicos eius induā ꝓfusiōe. ps. cxxxi. Uidit iohānes in Apocalip. sua. xxiij. senio res in ecclesia triūphanti circa rhronū dei z agni qui coronas suas de capite deponebāt añ rhronū dei adorantes z laudātes deū. Hi non īmerito intelligi pñt patriarche z ꝓphe veteris testamēti qui lustrarūt ecclīam doctrinis z exēplis. z nūc coronati triūphāti celo a deo totum q̄d meriti sint z glie est in eis recognoscētes. z hoc est coronas deponere. Sic̄dem. xij. sunt ꝓphe minores: q̄tuor maiores. scz Hieremias Esaias Ezechiel et Daniel. q̄n⁹ erat Job gentil. Quīq; fūr pīarche magꝭ nomīati eo⁹ tpe p̄cedētes Noe Abraam Jsaac Jacob et Joseph. David q̄z ꝓphām z pīarchā nosat. Pe. apl's in actibꝫ apl'orum. sic sunt. xxij. moyses legislator ꝓphā summ⁹ et dux

ppl̄ p̄mus. Di ꝛ alīꝫ sc̄ī ve. testī fuerūt lucerne seu stelle parate añ xp̄m. Nā lucernā cē legē dic̄ Salo. pueꝛb. vi. Lucerna ē lex ꝛ mādatū lux ꝛ ꝓbcias esse lucernas apte insinuat p̄nceps apl̄oꝝ di. baberē ꝓbcticū sermonē cuz bñ faciet̄ attēdēres caneꝫ lucerne i caliginoso loco. ꝛ pē. Lucerna pedib̄ meis ꝑbū. s. in lege ꝛ ꝓbis sc̄ptū. sed et Jo. bap. ꝛ ꝓpha ꝛ p̄riarcha spūalis apl̄oꝝ termin⁹ legis et ꝓphaꝝ. qi lex ꝛ ꝓphe vsqꝫ ad Jobez scribit Matt. xi. nomiat a xpo lucerna Jo. v. sc̄z iobes erat lucerna ardēs et lucēs. Di etiā dic̄ stelle. s. p̄ies ve. testi. Dan. xij. q ad iusticiā erudiūt plīmos qsi stelle ꝑpetuas eternitates. Et cadē rōne. nam vsus lucerne cōuer̄ ē de nocte. ꝛ stelle de nocte illūināt. Hā supueniēte maiozi luce nec apparent nec lucernis vtimur. Lēpus vtiqꝫ veter̄ testī fuit taneꝫ noꝝ ꝓpe tenebꝛas erroꝝ ⁊ ignorantie ꝑturis. ne ḡ oīno remaneret obscura ecclia gl̄iosus de⁹ in firmamēto celi. i. ecclie fecit ozi diūsas stellas diūsis tpib̄ q cursum suū pficerent sup nr̄m ozizontem. ꝛ sic mūdū illustrarēt. ꝛ de egēdis nō mysteriis credēd̄ suis exēplis ꝛ doctrinis. Dc nocte vt lucifer appuit iobānī bap. q ꝓcedit ceteꝝ iolis Nā post cū ꝓphis q ambulat in tenebꝛis vidit lucē mag. Esa. xl quilibꝫ ḡ illoꝝ vt stella ꝛ lucerna fuit pat⁹ añ xp̄m. Naz ocul⁹ egris odiosa ē lux ꝛ ꝑcipue cū ē magꝝ ꝛ reuerberat oculo ⁊ tenebꝛis assueros. iz p̄cedētib̄ quis lumīb̄ lucernaꝝ vl stellaꝝ ꝓpata ē acies inualidi mētis hūane ad solem iusticie xp̄m ꝛ doctrinā ei⁹ lucidissimā suscipienda. Et ꝓ hāc lucē stellaꝝ ꝛ lucernaꝝ inimici xp̄i ꝛ eccie induuntur ꝓfusiōe de suis erroꝛib̄ vicijs q oia quincūcurꝛ arguunt doctrina ꝛ exēplis ꝙuersatōis coꝝ. Añ ꝛ de iobāne bap. victima stella dixit dns Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū q ꝑpabit ꝛē. Ne igit̄ noꝝ ve. testi. que iam p̄cessit remaneret obscura viatoꝛib̄. iz aliq̄d lumen adesset cui⁹ illustratōe opari ꝛuose valerēt. ꝛ noticiaz fidei ꝓpaꝛent de salute ꝙsequnda p xp̄m in celo ecclia apparuerūt. vt lidera et lucerna pfati et p̄riarche ꝛ ꝓphe diuisis tpib̄. Adā primus patriacha. Noꝝ p̄m⁹ ꝛ pr̄oim fuit adā q mūdū innocētia illustrauit añ lapsum in paradiso. iz post lapsuz pnia. Nā vt ꝺr Sap. x. Eduxit illū ds a delicto suo. s. p pniaz qui ꝛ dormiēs ex eo q̄ de latere ei⁹ ex costa formata est vxor. Ben. ij. Ecclia figurauit xp̄z de cui⁹ latere dormiēs in cruce sopore mortis formata ē vxor eccia. nā lāces vulnerato exiuit sanguis ꝛ aq̄. Jo. xix. signia bapt̄ismū et eucharistiā q̄ ad sanguiez q̄b⁹ sacris baptismo p̄cipio ꝛ passiōe credita homies efficiunt fideles ꝑ osse coste. ex q̄ facta est mlier in adā posita ē caro. qi vñ eccia facta ē fortis. s. ex passiōe inde xp̄s q̄si infirmat⁹ ē oīa infirmitate mortaliter. Abel. Sz abel filꝰ eius decēt⁹ vt stella ozta ē ad p̄bendū lumē pmanēt̄is innocētie q ꝛ xp̄z agnū innocētem figurauit occisum ꝑ inuidiā a fratre suo. i. pl̄o iudeoꝝ de q̄z genere erat Ben. iiij. Ut stella micās splendoze fidei visus ē noe p̄riarcha. Noe Qui deo credēs in diluuio p̄nūciato ꝑ centū āos in antea archā miri opis ad mādatū dn̄i fabricauit ad se p̄fuandū cū familia ꝛ cuuctis generib̄ aiantiū ab aq̄s diluuij pditōis. Ben. vi. signās ꝛ in archa ecclam ex quā null⁹ saluat̄ a diluuio ꝑ dictionis. ac etiā dn̄m ihm in sua ebriatōe. Nā ex amoze fruct⁹ saluti vince sue hūane. s. nature. qz extasim passus nud⁹ i cruce oīsus ē quē deridens vnus ex filijs suis scz cham. id est pl̄s iudeoꝝ maledictōem pfidie tpalis fuituris incurrit. Alij duo sem ꝛ iaphet ex reuerētia coopeꝛientes. s. natio grecoꝝ ꝛ latinoꝝ in reuerētia suscipiētes passionē xp̄i. bñdictōi ekn̄ ꝙsequunt̄ q̄ntū ad ꝙuersos ad fidē. vt exponit Aug. xviij. de ciui. dei. deinde lucerna et stella splēdida in celo eccliē ozt⁹ ē abrāā q mūdū docuit integrā ꝛ pfectā obediētiā ad vnā dn̄i vocē relinq̄ns patriā parētes ꝛ domū ꝓpriā. Abrāam Demū filiū vnigenitū in sacrificiū offerens Ben. xxij. Dic vidit diat xp̄s ꝛ gauis⁹ ē sez noticia sibi data in mysterio trinitatis incarnationis quando. s. manēs ad ilicem mābre trib⁹ sibi apparentib⁹ tres vidit ꝛ vnū adozauit q̄bus Sara tria sata. silē deco xit. ꝛ vitulū sagninatū ab eis comesta Ben. xviij. Hā ꝛ si tres ꝑsone sunt in diuis vn⁹ tñ ds tm̄ colēdus ē in xp̄o. Insup ꝛ si tres substātie varie sunt. s. deitas. aīa et caro. vna tamē tantū ꝑsona ē xp̄us a nob adorand⁹. Sara eccia. s. tria sata simile decocta offert comedēda. qz hoies de trib⁹ mūdi ptib⁹ asia. affrica ꝛ europa ad fidē p̄uos et a sīa vicioꝝ mūdanos igne dilectiōis decoctas offert xp̄o. incorpandos gl̄ia ꝛ frutū. s. exinde q̄tidie offert i sacramēto altar̄ ab eo suscipiēdū. abrāā optim⁹ filij Isaac cramēto altar̄ ab eo suscipiēdū. Isaac. mānsuetudie mūdū radiauit. q nō renites iz spontane⁹ a p̄re ꝓmisit se ligari ꝛ ad victimā exponi. ꝛ iniurias alloꝛ philoꝝ circa pueros cōnimik tulit. Ben. xxij. ꝛ xxiij. qui xp̄m egregie figurauit oblat⁹ ē enī q ipe voluit qui agn⁹ mānsuet⁹ q portak ad victimā. p̄re ꝓmittēte seuicia iudeorum ꝙ ipm. q tñ in deitate sua mortu⁹ nō est iz aries qui cornua hēbat in spinis. i. hūanitas ei⁹ spinis coronata. Jacob O q̄nta prudētia iacob mūdū in suis opib⁹ illumiauit. hesperus ꝛ lucifer nō ē ita clar⁹. hic ꝛ ꝓmogeniture iura sibi a deo ꝓcessa vexat⁹ a fr̄e lentis edulio prudēter redemit. Ipe ꝙsilio mr̄is a deo edocte pia fraude ꝑ bñdictōe victima ex iure obtinēda erga pr̄es cōmisit. Ben. xxvij. c. Et prudenti⁹ furentē fratrē ꝛ manas ei⁹ ad remota accedēs declinauit. Circūuctus a laban pl̄es man⁹ eius cuidens cū familia sua tota. Et magꝝ subistātia reconciliato germano ꝑ man⁹ eius ad ꝓpria remeauit. Dic xp̄m ligni fieat q trāsito iozdane mortaliter in baculo crucis paupim̄ssa domo patria demū cū duab⁹ turmis ageloꝝ. i. et aiaꝝ ad celū ascendit. nā q bñdictōez ipse minor a patre accepit. significat in corpe xp̄i mystico. q reprobato ꝑ pter pfidiā pl̄o hebreoꝝ. q p̄logenit⁹ dei ꝺr. bñdictōes gratie et gl̄ie recepit populus gentilis. minoꝝ conuersus ad fidem vt dimittam⁹ de schala vita ab eo. q signific⁹ mysteriū incarnationis. Stella rutilans ozta ex iacob Joseph fuit patriarcha Joseph: qui mundū clarificauit virtute castitatis exponēs se morti magis̄ adulterio assentire. vt patet Ben. xxxix. c. christū multip̄lr figurans. qz exosus sz a fratribus cū accusaret. puta crimina eoꝝ. id est repbenderet ꝛ a fratrib⁹ traditus in manus gentiuz. Juda ex fratrib⁹ suggerente venditōem sicut iudas pditoꝝ. demū quia assentire noluit. synagoge appetenti copulam eius. id est q se cōiungeret moꝛibꝫ coꝝ et ꝙformis ret vt purus homo accusatus de adulterio q sibi salicz ascripsisset deitatē vt sibi vnitā tradit⁹ est in carcerē inferni ꝑ mortē. sed postmodū consolatione capite. ꝛ amoris defectib⁹ mortalitatis. indutus veste glōiosa ꝛ sic suam dictus est saluator mūdi rege pharaone. i. deo sic ordinante. vt in noīe eius omne genu flectat celestiū ꝛē. Joseph ipse est dispensat frumentoꝝ sanctaꝝ doctrinaꝝ ꝑ apostolos tempe famis verbū dei. ꝛ sicī fine mūdi recognoscent iudei cōuersi ad vesperam famē patientes veritatis fuisse frēm suū sed saluatoꝛē mūdi nō infirmuz ꝛ annihilatū vt intēderūt. Lucerna est stella maria sic fuit Moyses maxim⁹ ꝓphera ꝛ patriarcha primus. dux ppli. iusticiā mundo tradidit per legem sibi a deo traditam. docendo deo exhibere debitum cultū per ceremonialia proximo q̄ sibi est debitum ab offensionib⁹ abstinēdo per iudiciaria ꝓcepta irregulariter miscebiam cū seueritate miscendo. seuere idolatras prosternendo suas iniurias clementer remittendo. figuram tenuit christi Jesu. qui occultatus est vt moyses in sua infantia in egypto: ne occideretur a rege non pharaone. sed ab herode. Magnus imo homo factus miracula multa fecit. Agnum paschalem comedēdum in sacramento instituit. et ipse comedit vtrunqꝫ figuram ꝛ figuratum. Mare intrauit

baptismū. scz cū suis fidelibꝫ quoꝫ est ductor legē euāge
lū duxit Jesu naue fortis in bello. vt stella ad fortitudiez
pfecterāter hñdaz mūdo illuxit et murmurātibꝫ explora
toribꝫ ipse viriliter ꝺdixit. cū hostibꝫ bellās victoriā ob
tinuit z terrā ꝓmissiōis suis diuisit. designās noīe nr̄m
Job Jesum ac etiā regē. nā scribis z pharisceis restitit. demōes
hostes fortissimos ꝓstrauit. z terrā ꝓmissiōis supnā in
trans ꝓmia varia suis distribuit. Quis vnq̄z tāta pa
tientia hoīes edificauit. vt Job gentilis vere stella radio
sa. nā amissa subita maxia orbato caterua filioꝝ. vlceribꝫ
laceratꝰ nō remānsit nisi vxor ad exprobandū bona opa
sua. Amici z si venert ad ꝓsolandū. cū ad detrahēdum
Dauid tatiōe noīs xp̄s ē nr̄ dolēs. q̄ dolores nr̄os ipe portauit
et ipse oīa patientissime tulit vterꝫ dicēs. Sit nomē dñi
hñdictū. vt dimittam⁹ qđ ait. Credo q̄ redēptor me⁹ vi
uit ⁊c. de passiōe z resurrectōe tacite ꝓferens. Dauid
dilectōem dei z ꝓximi lumie suc ꝓuersatōis homibꝫ de
mōstrauit. nā erga deū deuotissim⁹ ꝓtēplatiōi frequēter
insistebat. vtz in ps. Ipse cātores in tēplo instituit z eb
domadarios ad officiādū z corā archa dei ex feruore nu
dus saltauit. ꝓximi dilectiōe ita flagrauit. vt ꝓ inimico
pessimo saule cui mlta hñficia ꝓtulerat mortuo fleuerit
et unaucrit occidentē occidi mādauit. z cū plēs ꝓsequētē
haberet in mānibꝫ nunq̄z lesit. dñm nr̄m ipse signauit: q̄
goliath dyabolū cū eo in dextro bellādo tribꝫ lapidibꝫ. i.
septure aucte deuicit. ꝙ postea in cruce sua gladio ꝓprio
scz malicie goliath dyaboli īterimit. Nā dyabol⁹ malicia
sua induxit iudeos ad xp̄m occidendū. existimās se cuz
eis occisuꝝ cū occidit. z vires suas ꝓstrauit. z ꝓpter hoc
ter occisus cū occidit. z vires suas ꝓstrauit. z ꝓpter hoc
deobprobrio illo⁹ liberauit. Prophetq̄z ceteri vt Esaias
Hiere. Ezech. Daniel cū alijs rāq̄z stelle exēplo sue cōuer
satōis sctē mūdū illustrarūt passiōibꝫ suis. ꝙs ꝓmi tres
pro reprehensiōe victoꝝ z ꝑdicatōe ꝓximis ꝓtulert xp̄i pas
sionē ꝺsignātes z apta testionia de incarnatōe z passiōe
reddiderūt. Nam Esaias de incarnatiōe. c. vij. ait. Ecce
virgo ꝯcipiet z pariet filiū z vocabit nomē ei⁹ emanuel
qđ Marthe⁹ euāgelista interꝓtat. c. i. nobiscū de⁹. sed de
narnitate ei⁹ z nobis insinuātibꝫ magnitudinē ei⁹. c. ix.
inqt: Paruul⁹ natus est nob z filius datus est nobis ⁊c.
De passiōe eius ita apte loquit. ꝑcipue in. c. lij. ꝓ totum
vt videat tanq̄z euāgelista hystoriā texere magisq̄z futu
ra ꝑdicere. Hiere. q̄z. c. xxxi. Mouū faciet dñs sup terraz.
femia circūdabit vir. Ezech. in. xliij. c. de porta in tēplo
dñi clausa. ꝙ quā vir nō ptrāsibit sed dñs de⁹ ingredict
p eā. z clausa erit ꝓncipi. Daniel tēp⁹ ipm ꝓfixit future i
carnatōis in. lxx. ebdomadis annoꝝ a tpe lnie dare a Ly
ro rege ꝑsaꝝ. de reedificatōe ciuitatis hierlm z mortē ei⁹
ac destructōem hierlm factā p Tytū z vespasianū. vt ꝑz
Dañ. ix. Hi oēs ꝓphete z ꝓbe nō solū noctē mūdi illu
strarūt vite sctimonia. z solē xp̄m orituꝝ ꝓnūciauert ver
bis z figuris. sz etiā ecclīaz trīuphantē credētes. z ad eam
anhelātes nobis eā oñderūt. Confitētes enī q̄ hospites
Jobānes Hebr. xi. sunt z pegrini sup terrā. in eo q̄ hītabāt in tabernaclis.
baptista. Post oēs ꝓphetas stellas appropinqnte die qsi
significāt se patriā indrere meliorē. i. celestē. ait ap̄lus ad
stella matutina z splēdida ort⁹ est. Jobes bap. ꝓphetā
discipl⁹ xp̄i z anachorita ꝓphā z plusq̄z ꝓphā. qui enī
sanctitate ꝓspicuꝰ tanq̄z luceria sup cādelabꝝ vēit pa
rare dño plebē pfectā dicēs iudeis. Ego vor clamātis de
serto parate viā dñi. sic dixit Esa. c. xl. Aptissime ꝙ de Jo
hāne bap. intelligit dictū ps. Paraui lucernā xp̄o meo.
ex cui⁹ testionio qñ. s. qsierūt ab eo si erat xp̄s. inimici ei⁹
induti sunt ꝓfusiōe in ipm nō credētes. Ipse eū figura
uit in ꝯceptiōe miraculosa. q̄ de sterili in natiuitate gau
diosa. in ānūciatiōe ꝓus ꝙ gabriele stupenda. in ꝑdica
tione gratiosa. in baptisatiōe seriosa. in passiōe ignomi
niosa. Denicz ab illo sunt ꝓmpta Jo. ꝑconia. per quam
factū est celū. creata sunt elemēta. Ait enī saluator Mat
thei. xi. Inter natos mu. ū sur. ma. io. bap. Ex eo q̄ dicit:
inter natos: excludit ꝺgo maria maior. eo q̄ nata fuit nō
nat⁹. i. femia nō masculꝰ. Et cū subdit mulierē q̄ nomē
ꝓprie importat mlierē a viro cognitā excludit xp̄us. qui nō
fuit nat⁹ mlier sz ꝺgis q̄ vtiq̄z xp̄s sine cōpatiōe maior
iohāne. vñ subdit. Qui minor est in reg̃ celoꝝ. maior est
illo. s. Johāne mior in regno ecclie. tūc xp̄s sm̄ opi. iudeo
rū. Nā miserē ad illū tanq̄z ad messiā. sz sm̄ rei veritatez
maior est xp̄s. Uel loquit de angel: q̄z mim⁹ est maior
in dignitate Jo. bap. dū erat viator. q̄ aūt q̄dā exponūt
de be. Fran. q̄ sunt minores. i. ordis miꝰ istitutor sz maior
iohāne. exponta nimis videt hec expositio z temeraria in
faciēdo Fran. pfectiorē vel gliosiorē Jo. bap. vn⁹ est inqt
Ber. in ser. de Jo. bap. z sm̄ nō bz. s. sibi silem. q̄ vnūsita
tis hūane trāscendit assensum. Et ō b̄ singlariē intelli
gik. paraui lucernā xp̄o meo. Lucerna q̄dē formak ex ter
ra vl ferro qđ nō incōgruit Jo. bap. Nā terre⁹ fuit ꝓ pro
fundā hūilitatē. dū reputat⁹ messias a doctoribꝫ se vo
cē nūciauit q̄ ꝓ se nō subsistit. sed plata īmediate deficit.
ferreus ꝓ ꝓstantē mortē ꝓ vitate nūciāda sustinēs. sz pa
rat lucerna vt luceat ꝓ oleū licmeū z igneū. sic Jo. fuit ꝓ
parat⁹ Oleo ḡtiositatis. Licinio albo puritatis. igne ar
dentis caritatis.

Sermo de Jobe baptista.

Primū oñdit nomen. §. I.

suū. Nam iobes interꝓtat in q̄ est gra. s. ꝙ excellētiā. vñ
de eo fuit dictū ꝙ gabriele pri spūsctō replebit ex vtero
mris sue. Lu. i. Bta oīs ꝓtus fuit i eo. Un Crisꝰ. in q̄daz
omel. inqt Jo. scola virtutū. magisteriū vite. scīratis for
ma. norma iusticie. ꝙginitatis speclm. pudicicie titul⁹. ca
stitat exēplū. pnīe via. pctoꝝ venia. fidei disciplina. ma
ior homie. par angel. legis sūma. cuāgelij sanctio. ap̄lorum
vox. silentiū. ꝓphaꝝ. lucerna mūdi. pcursor iudicis. xp̄i me
diator: dū i testis. z totius medi⁹ trinitatis. Et hic tantus
vak incestui traditur adultere. adūlik saltatrici. Nec ille.
Jte pe. damian⁹ in ser. q̄dā Jo. hūanoꝝ limes est merito
rū. Quanto cūq̄z enī ap̄li senat⁹ excellat auctas. q̄ntum
cunq̄z enī vl ꝓphetaꝝ fides i diuīa agnitōe ꝓficiat vl
oracula ꝓphaꝝ ad resecāda archana qualescāt. q̄ntūlibet
cumulet triūphantiū glia martyrū. q̄zuis efloreat ver
nans pudicicia ꝙginū. vl in ꝓbis vite se exerceat lingua
doctoꝝ citra metā iobis oīa cohibenk nihil ꝓfectꝰ vltra
ꝓgredik hui⁹ incōpabil vite serie nō hystoriogrāph⁹ quis
piā post ei⁹ obitū. sz archangel⁹ ille ꝑcipu⁹ anteq̄z cōce
ptus cēt sic z deū. sic z hmōi opanda mirāda narrauit.
Felix part⁹ quā illa excipit q̄ illūinat oēm hoīem venie
tē in hūc mūdū. Voluit enī maria ab elyzabet discedere
donec grādeue puerpere ministeriū sedulitat impēderet
scz in partu. ille solū laudabilior est iohe. q̄ cūctis celesti
bus z terrenis laudak z hñdicik creaturis. s. xp̄us oīm ura
q̄ scoꝝ particeps fact⁹ ē chorīs. q̄ nulla sibi ꝓtus deficit
sanctitatis. imo tanto inf oēs insigni⁹ emicat. q̄nto actori
oīm ꝓ meritū sublimi⁹ appropinqt ꝓpendite q̄s angelica
vita erat ei⁹ qui cū nullius signū virtutis oñderet xp̄m
tamē esse illū omīs ꝓphs estimaret. Dec oīa ꝑe. damian⁹

De puritate ei⁹ desi. §. II.

gnata ꝙ licinū albū. q̄ ō bombice leuissima canit eccia.
in hymo suo. O nimis felix meritiq̄z celsi nescīes labem
niuei pudoris ⁊c. Et Crisꝰ. dic q̄ vita Jo. faciebat oīm sā
ctoꝝ vitā apparere culpabilē. Et pōit exēplū. sic si q̄s po
neret iuxta pānū albū z mūdū alia nō mūda. diceret illud valde mūdū. sed si poneret iuxt̄ niuē comparatōe ei⁹ diceret illud pannū albū īmūdū. ita vita scoꝝ et simil se

mūda ꝛ pura fuit in cōpatōe. Job. videt q̄si imūda. Uñ et saluator vocat eū angelū. di. hic est de q̄ scptū est. Ecce ego mitto āgelū meū ꝛc. Malach. iij. Ad modū enī āgeli vixit q̄nimo ꝛ officia oīm āgelorꝫ videt exercuisse. an

Officia angelorū Jobes exercuit.

gelorꝫ sc̄z dū mīma nūciauit annūciās ꝛ exhortās ꝓ'm ad pnīaz. Et gaudiū ē āgel dei sr̄ vno pcōre pnīaz agē te. Luc. xv. Archāgelorꝫ dū maiora imo maxia nūciauit xp̄m digito oñdēs quē nūciabat dicēs. Ecce agn⁹. Jo. i. ꝑtutū facēdo miracla. nā nat⁹ pr̄i muto loq̄la restituit et in vtero mr̄is exp̄ns xp̄m ag̃scens ꝓceptū. ió a virgine elyſabeth mr̄z visitante adorās exultauit. Lu. ij. Officium p̄tris exhibuit arcendo demōes a mētiby eoꝝ qui cōpūcti ad doctrinā ei⁹ et ꝓfitentes pcā sua accedebāt ad baptismū. ¶ Officiū ꝓncipatuū q̄ docz nos platos re/

Luce. 3.

uereri. vñ de xp̄o loq̄ns ait. Qui de celo venit sup oīs est. ꝛ nō sum dign⁹ corrigiā calciamētorꝫ eius solue. Dominationū q̄ docēt erga subditos rectū dñiuz gerere. q̄ a subditis vt a discīpls habebatur in magno honore ꝛ amore apō magnatos vt scribas ꝛ ꝓncipes sacerdotū in rumore cos dure arguens ꝛ cūctis vicīs ꝛ passionib ꝓfecte in se dñabat. Officio vsus est thronoꝫ in q̄bo de⁹ residet ꝛ iudicia sua exercet. Et iobes arguebat herodem de adulterio q̄si iudicās eū ꝛ in mēte ei⁹ dñs ꝓfecte quiescebat. Cherubin q̄ interp̄tat plenitudo scie. q̄ Jo. būit plenā cognitōez de xp̄o. Nā ꝛ lucifer vocat Job. xxv iij Nunq̄d ꝓduces lucifez in tpe suo. Demū ꝛ ardorē būit seraphicū venit enī in spū ꝛ virtute helye. vt dr Lu. i. et de helya scribit Eccī. xl viij. Surrexit helyas q̄si ignis et ꝙba ei⁹ vt facula ardebāt. Et q̄uis eēt ita pur⁹. ꝛ in vtero sctificatus. ex q̄ mortal'r peccare ñ poterat. tñ de se nō ꝓfidens antra deserti renet̄z sub annis ciuīū turmas fugiēs petisti. canit ecclia ne saltē leui maculare virā famie posset. Ignē caruatis fuisse in hac luceria oñdit xp̄s dicens de eo. Job. v. Ille erat luceria ardens. Nam vt ait Bern̄. Lucere p exēplū vl' doctrinā ꝛ nō ardere p caritatē vanū est. q̄ est sic ee sonās ꝛ cymbalū tinniēs. Sicut aūt tanto vnusq̄sq̄z a supno amore distūgit q̄riens ī infimis delectat fm Greg. in ome. pentecostes. ita econuerso. q̄nto q̄s magꝫ abstrahit a delectatōibꝫ mūdi. tanto fit capacior ꝛ aptior ad dilectōz dei. Quis aūt scūs magis fuit abstract⁹ ab affectōe terrenoꝝ ꝛ vsu q̄z Jobānes ab infātia ꝓntes nobiles ꝛ antiq̄s deserēs. Deserta pene trans vestitū hūs de pilis cameloꝝ. p cibo et potu bausit locustas. i. radices herbaꝝ fm vnā expositiōem et mel siluestre. aquā purā bibēs ꝓ lecto terrā nudā. nec credendū ē q̄ vacaret ocio. ſz ꝓtinue ꝓtēplatōe diuīoꝝ. vñ incēdebat mēs eius in dcū fm illud ps̄. In meditatiōe mea exardescit ignis. s. diuini amoꝫ. vñ ꝛ pr̄ est ac mgr anachoritaꝝ seu solitarioꝝ. q̄ vita seu status cū debite exercet. s. total'r vacās ꝓtēplationi pfectior est statu cenobi

Jobes ñ seq̄batur xp̄m.

taꝝ ꝛ actiuoꝝ. Et q̄uis Jobes q̄ optime nouerat dñm iesum. et frater eius erat ꝓsobrin⁹ ex parte mr̄is sequendo ipsum christū. vt ap̄li audiēdo doctrinā videndo miracula ꝛ exēpla habuiſz maximā ꝓfectionem spūalē. tñ cōformās se diuine volūtati intelligēs. vocatōem suam a deo fore in desertū manere vel iuxt iordanē. ibi fixus permanēs nec xp̄m secutus ē ad horā q̄n trāseuntē iuxt iordanē vidit stabat Jobes. Dicit euāgelista iuxt iordanem et vidit xp̄m trāseuntē dixit. Ecce agn⁹ dei. ꝛ duo discipuli q̄ erant cū eo. s. andreas ꝛ alī secuti sunt xp̄m. ipse vero ad iordanē remānsit. Sz aduerte q̄ quē cōsolatio p pria spūalis nō potuit mouere a statu ad quē dñs elegerat zelus diuīe offense ardēs ꝛ amoꝫ salutis primi eum traxit de deserto vel loco iordanis ad arguēdū Herodē de adulterio ꝓficiscens. Nō inuidebat ipe gl'ie christi sue gl'iam q̄rens. ſz augere conabatur discipulis suis ad eū destinatis vt ei adhererent. Non enī ex ignorātia l' dubitatiōe misit duos discipulos suos ipse Jobes incarceratus ad xp̄m interrogare. tu es q̄ venturꝰ es an alū expectam⁹. Matb. xi. sed ex dilectōe vera ad xp̄m ꝛ ad vt Jobes discipulos suos q̄ modocūq̄z illud exponat. nā quadruplr mitti exponit Crisꝰ. sup Matb. dicat ꝙ misit interrogare xp̄s scipsum nō ꝓ se tanq̄z dubitaret. ſz ꝓ discipul' dubitantiby ꝛ ex ni ad Jo

mia affectiōe quā hēbant ad magistrꝫ suū Jo. maiorem xp̄m esse vix credebāt. ſz putabāt ipm ex būlitate sic loqui. Misit g̃ discipulos ex pte sua interrogātes vr audita doctrina sua ꝛ miraclis visis in eū crederēt ꝛ et adhererent. Uñ ꝛ xp̄s b̄ cogscens aduentiby discipul' nō dixit. Ego sum messias q̄ vēturꝰ est ī mūdo. ne videret q̄si se iactare sed fec̄ m'ra miracla q̄ ꝓdixerat Esaias messiam factuꝝ q̄ alī nō fecerī ꝓpter. vt ꝓ hec signa possent eū cogscere aduenientes. Dicit enī Esa. xxxv. Dūs veniet et saluabit nos. ꝛ tūc apient oculi cecoꝝ ꝛ aures surdoꝝ patebūt. tūc saliet q̄si cerꝰ claudꝰ ꝛ apta erit lingua mutoꝝ ꝛc. Faciens igit xp̄s ista miracula coā eis voluit q̄si dicere. Ex his potestis ꝓcipe si sum messias vēturꝰ. Jer ergo ꝛ nūciate iobānī q̄ audistꝫ ꝛ vidistis. ꝛ ipe vobis declarabit ꝙ ꝓ vob ꝛ nō ꝓ scipo q̄siuit. Ambro. aurē dic Ambro

ꝙ ꝓverba Jo. nō in fine ſz ex pictate dubitauit. i. ad mo

dū dubitātū locutus est. q̄si diceret. cū dignaꝰ sis ꝓ homine dubitāti locutus est. q̄si dicerem. cū dignaꝰ sis ꝓ homine miniby incarnari. ꝙ etiā venias ad patiēdū crucē ꝛ mortē. nō ꝓuenit dignitati tue ꝛ tante innocētie. Sz rndēs xp̄s pr̄ miracla relata subdit. Btūs q̄ nō fuerit scādalizatus in me. q. d. Ego nō solū facere miracla veni ꝓ salute hominū sed etiam pati. sed tanta erit cecitas ꝛ ingratitudo boīm ꝙ multi scādalizabunt de mea morte. vnde magꝫ deberēt diligere et gr̄as agere. Greg. in ome. ait ꝙ Greg

Johānes misit ad inqrendū ex illis verbis. Tu es ne nō si esset messias. vel si esset ꝓ būano genere passur⁹. q̄ et b̄ sciens alīs māifestauerat di. Agn⁹ dei. innuēs ipm immolandū ꝓ liberatiōe hominū. vt figurarū fuit in agno paschali. sed vt sciret si moriens dignaret etiā descendere ad inferna. i. limbū patrū. ꝛ venire quo ipse descendet ad inferna. i. limbū patrū. ꝛ venire quo ipse de ꝓximo erat accessur⁹ ꝓ deca pitiōem. vl' alium missur⁹ angelū vel alium ad educendū de tenebris. vt sicut fuerat precursor suus in mūdo. ita fieret in limbo illius nuncians. Sed in responsione sua ostendit christus ꝙ per se descenderet. nam sicut corpaliter per se illos sanauerat ab illis infirmitatiby ita ꝛ animas ab illis infirmitatiby spiritualiby per se sanatur⁹ est illuminando cecitate mentis ꝛ claudicatōem affectus ꝛ huiusmodi. ꝛ sic ipe de infermo ꝓ se educit et liberat. vnde et illos per se liberaret. Hylarius vero de hac inq̄sitione facit duas partes. vt

Hylarius

prima sit assertiua. sc̄z Tu es qui venturꝰ es. secunda interrogatiua tacendo. negando. sc̄z an alium expectam⁹. quasi diceret Nullo modo alium expectamus. nec expectare debem⁹. quia tu es ille ꝓmissus et expectatus a patriby. Et ex isto testimonio iobānis quod ranq̄z lucerna perhibet de lumīe christo induūtur inimici christi cōfusione sc̄z iudei. dum tantam opinionē haberēt de iohāne ꝛ eius testimonio nō credunt ꝙ ipe christus fuerit qui venturus est sed alium expectant antichristū quod christus conformat vt Johanni. cum ipse faceret quedam miracula que ꝑdixerint prophete euz facturū que antichristꝰ non faciet nisi quedam signa fallaciter. Erat ergo Johannes luceria ardens caritate ꝛ lucens manifesta veritate. vnde nō solum prophera sed plusq̄z ꝓphe ta dicit a christo Matb. xi. qui predicabant veritatem. Et sic ista luceria fuit parata christo ad manifestādum ipsum. Unde prophete antiquitus dicebant videntes quia sc̄z illumiari a deo videbāt que alīs nō videbant. et illa cōmuniter māifestabāt ꝑplis. Quia q̄ Johānes dicit ꝓpha: videndū est aliq̄d de ꝓphetia cū de statu brō rū ꝓphetaꝝ loquamur. De prophetis dat duplex diuisio

vna est Hiero. in glosa sup Matheū. videlicz q̄ pphetia alia prescientie q semp implet. alia cōminationis q nō semp implet. Scōa diuisio est Aug. sup Genē. ad lr̄am vbi q̄ visionū pphetic̄ triplex est gen⁹. Unū q̄ fit p sens⁹ exteriores corpis. Aliud q̄ fit p spēs imaginarias. Tertia est q̄ fit p intuitū mētis vel spēs intelligibiles. Tertia est. Isid. in li. etymo. qui dicit q̄ pphetiæ septē sunt genera. Primū est extasis q̄ est veritatis excessus. sic Act. x. Petrus vidit linteū de celo submitti aīalibꝫ plenū immūdis. Scōm ōr visio sicut Esaias dic̄ se vidisse dominū sup solū excelsum eleuatū ꝛc̄. Esa. vi. Tertium est somnium: sicut Jacob vidit i somnis scalā de celo ad trā. Quartū est p nubē. sicut ad moysen locut⁹ ē dns Exod. xix. Quintū est vox de celo. sic ad abraā intonuit vox dicens: Ne immittas manū tuā in puerū ꝛc̄. Genē. xxij. Sextū est cū accepta parabola fit. sicut legit de balaam illuminati. Septimū ꝛ vltimus gen⁹ pphetie est repletio spūs sc̄i. sicut pene apō oēs pphas. Tho. se. sc. q. xxiij. sic declarat ꝛ concordat has diuisiones. Prima diuisio est scōm obiectū pphetie. Scōa ꝛ tertia fm modū pphetizandi. Et tertia comphendit sub secūda. Obiectū igit pphetie est id q̄ est in cognitōe diuina supra būanam facultatē existēs relatū homini. Scōm q̄ hoc differenter distinguit pphetia in spēs diuisas fm primā diuisionē. Dō eni futurū est in diuina cognitōe pt dupl'r cōsiderari. Uno mō put cognoscit de⁹ aliq̄ put sunt in seipis vel vt fienda ab ipō. ꝛ hoc est pphetia sciētie q̄ falli nō potest. ꝛ tō semp implet sub q̄ comphendit pphetia predestinatōis q̄ est tm̄ de bōis rebꝫ. vt illud. Ecce virgo concipiet. nam sciētia q̄rie est cognitio tā bonoꝝ q̄ malorum. Sed cū distinguit p predestinatōem. cui accipitur causis suis. vt cū prenūciat vel reuelat pphet⁹ aliq̄d fm hunc ordinē scz causē ad effectū. sic dr pphetia communiter. Alio mō pcognoscit aliq̄ put sunt in natiōis q̄ nō semp implet. qr aliqs causis supuenientibꝫ impedit. q̄d nō sequit tal' effect⁹ sic pphetia niniuē que scz fuit prenūciata a Jona pphā subuerti fm pphetiā cōminatiōis nō fuit impleta. aliud eni fuit prenunciatū fm q̄ illa subuersio procedebat a peccatis eoꝝ q̄ illud merebant sed qr fuit cā subtracta. s. malicia eoꝝ p pniam fuit mutatus seu sublat⁹ talis effectus. ꝛ sic de hmōi. Et sub pphetia cōminatōis includit pphetia promissionis q̄ etiaz dicit. vtz de pe. dist. i. ℣. pdixerat. cū. ℣. seqn. Secunda diuisio q̄ est fm modū pphetizādi pōt distingui fm potentias cognitiuas. ꝛ fm h̄ fit scōa diuisio. Nā cognitio in homie est p sensum imaginatōem ꝛ intellectū. vel pōt distingui mod⁹ pphetizandi fm diuersitatē pphetici influxus. ꝛ sic sumit diuisio Isid. Et q̄ntū ad impressionē formaz imaginariā pphetic̄. s. somniū. q̄d ponit sup Isid. in rectio loco sue diuisionis visionē. que scz fit vigilādo respectu q̄rumcūq̄ communiū q̄d pōit in scōo loco. ꝛ extasim que fit p eleuatōem mētis in aliq̄ altiora. q̄d ponit i primo loco. Quātū vō ad sensibilia q̄ pertinēt ad visionē sibilē pōit Isid. alia tria. qr sensibile signū aut est aliqua res corpea exterius apparens visui sic nubes. q̄d pōit in quarto loco. aut est vox exterior formata ad auditū hois delata quā ponit in q̄nto loco. aut vox p hoiez formata cū similitudine alic⁹ rei q̄d pertinet ad parabolā q̄d pōit sexto loco. aut fit talis influxus p illustrationē intellect⁹ quod pertinet ad id q̄d ponit i septimo loco q̄d vocat repletiōz spūs sc̄i. ꝛ h̄ pertinet ad visionē intellectualē q̄d est tertium genus visiōis pphetie. Et qr mod⁹ intelligēdi noster in via est p fantasmata. nec iste mod⁹ pphetice visiōis qualis fuit pmaxime in ps. dauid. est sine imaginatōibꝫ intellectu. pphe repntantis. ſz in h̄ est dīuersitas fm Tho. inter visionem imaginariā ꝛ intellectuā. quia in visione imaginaria fantasmata in tali visione diuinit⁹ pcreant⁹ ꝛ procurant⁹ in intellectuali q̄nqz sufficiunt fantasmata que cōmuni mō a sensibꝫ abstrahunt⁹. ꝛ iste ē altior ꝛ pfectior quia māifestatio veritatis diuie q̄ est in pphetia q̄ ē fm nudā ꝓtemplatōem fit artis. est pfectior q̄z illa que est sb similitudine imaginū corpaliū. qr magis approximat ad visionē patrie. s. cut etiā discipulus est melioris ingenij et intellect⁹ q̄ sine exemplis intelligit doctrinā magistri q̄z ille qui cū exemplis. ꝛ tal' fuit pphetia Jobis. Johannes igitur baptista fuit pphā. qr habuit visionē intellectualem de xpo cognitōis dei illustratiōe illū hoiem ee deū. Ipse būit oīm gen⁹ visionis pphetie. Sensibilē cū. s. vidit spūm sc̄m in specie colūbe sup xpm. ꝛ audiuit vocē patris dicentis: Hic est filius me⁹ dilectus. Imaginariā q̄n sibi fuit dictū inter⁹ sup quē videris spūm dei descendentē et manentē sup eum. hic est q̄ baptizat. s. interius peccata relaxando. Jo. i. Intellectualē quando dixit. medius vestrū stetit quē vos nescitis. qui ante me factus est ꝛc̄. Job. i. Et cum prophetia sit de preterito presenti ꝛ futuro fm omne tēpus ipse pphetizauit. De preterito cum dixit de se q̄d pdixerat Esaias. Vox clamātis in deserto ꝛc̄. De futuro cū dixit. Illum oportz crescere. me autem minui. quod impletū fuit. ꝛ nō solū quo ad famā ꝛ opi. qr Johānes qui q̄si estimatus est christus postea estimatus est purus homo. ꝛ christus qui dicebat a iudeis purus homo. cognitus est ꝛ habitus deus ꝛ homo. Sed etiā prophetauit de modo mortis. quia christus quasi crucifixus exaltatus in cruce. ꝛ diminut⁹ Johānes. qr truncatus in capite. De pūri pphetauit occulto q̄n dixit. Ecce agn⁹ dei. Jo. i. Sz plus etiā q̄z propha Jobes. qr nō solū prophetauit ipse de aliis. sz etiā de se fuit pphetatū q̄d nō repit de aliis pphis. s. p Esaiā. Vox clamātis. per malachiā. Ecce ego mitto angelū meum ꝛc̄. figuratus in Helia. Plusq̄ pphēta extitit. qr nō solū prenūciauit. sed digito demōstrauit q̄d alij prenūciauerūt. Plusq̄ pphā extitit. quia parentes prophetas fecit Elyzabet. cū dixit Unde mihi h̄ vt mr dn̄i mei veniat ad me. hoc enim cognouit. qr vt dixit. Exultauit infans in vtero meo. Lu. i. c. Zacharias etiam cū scripsit Johānes est nomē ei⁹ prophetauit dicens. Benedictus dominus deus isrl. qr visitauit ꝛc̄. Plusq̄ propha est. qr cepit in vtero matris pphetare cū ad aduentū christi in vtero virginis existentis exultauit in gaudio.

Quō Johānes fuit pphā.

De aplis quō sūt pncipes ecclie. et quō digniores sunt q̄ christo. Capitulum. viij.

PRincipes populorū congregati sunt cum deo abraam. quoniā dij fortes terre vehemēter eleuati sunt. Ps. xlvi. Et primo ibi ecclesie tam militantis q̄z triumphantis cenſent⁹ apostoli. Nam ad Eph. iiij. ponit aplus narrando dona collecta a xpo in edificatiōez corpis sui. id est ecclesie. Primo ponit aplos. deinde prophetas ꝛ euāgelistas. et in. c. ij. eiusdē de fidelibꝫ oībus loquens ait. Estis ciues sanctoꝝ ꝛ domestici dei superedificati sup fundamentum apostoloꝝ ꝛ prophetarū ipso summo angulari lapide Jesu xpo. scz doctrinā coꝝ vtrūq̄z. siue testamentuz siue populū iudeoꝝ ꝛ gentiū cōplectit christ⁹ lapis angularis dictus. qr vtrūq̄z in se ꝑiūgit. Ratio aūt que mouit ad agendū pr⁹ de pphis est. qr rpe pcesserūt aplos. Et apocal. vlt. dr q̄ murus cuitatis. s. supne hierlm est habens. xij. fundamēta. ꝛ in eis. xij. nomīa aplorum agni. et post cherubin ꝛ seraphin incessabili voce clamāntia. Sanctus ꝛc̄. dnm laudat in celis gliosus aplorum chorus. Apostolus aut ē q̄ grecū est interpt̄ak missus q̄z⁹ ꝑ oēs q̄ mittunt⁹ ad pdicandū. legitime pūt dici fm nois interpt̄atōem apli. Uñ ꝛ barnabas ecclia nomīat aplm

Aplⁱ dr oēs

Et grego. dicit aplus angloz. qz eos traxit ad fidē. non
ꝓpria ꝓdicatiõe. sz ordinatiõe illuc mittẽdo ꝓdicatores et
eos instruẽdo. tñ ꝓ excellentiã z vsicatꝰ. xp̃i. a xp̃o electi z
missi ad ꝓdicandū ab eo dicunt aplī. Jn locū tñ iude ꝓ
ditoris substituꝰ est Mathias ꝓ sortē ab aplīs nullaz
int eū z barnabā q̃ cecidit sup̃ mathiã. vñ ānūcratus ẽ
cū vndecim. Act. i. Non exdudit a nūero apl̃oz. Paulꝰ
Paulus apostolꝰ. qui plus oĩbꝫ laborauit vniũsum mõz ꝓdicatoꝛ: z eplis
docens. Nã z si nõ sit de nūero duodenario. tñ vocatus
a xp̃o de celo ad aplatũ corpalr in ꝓpria ꝓsona sibi appa
renti in aere. qõ ꝓbat Tho. ex eo q̃. i. Loz. x v. narrãs ap
paritiões factas a xp̃o post resurrectiõem in ꝓpria corpe
diuersis ꝓsonis z vltiby subdit. Nouissime tanq̃z aborti
uo appuit mihi. Ego enī sũ minimꝰ aplꝰ. ꝛc. Si q̃ nõ
esset facta apparitio a xp̃o in ꝓpria ꝓsona. nõ essꝫ ad ꝓpo
situm. Dr q̃. xp̃i. cũ paulo sunt ꝓncipes ꝓploz q̃ ꝯgregati
sunt ꝛc. vbi tria pñt ꝯsiderari. Prio coz dignitas ve
neranda. ibi. ꝓncipes ꝓploz. Scdo ipsoz singularitas
admirãda. ibi. congregati sunt cũ deo abraã. Tertio ma
lignoz prauitas detestanda. ibi. quoniã diꝫ fortes terre.

Quantũ ad primum. ℣. I.

aplos ꝓncipes esse. vñ etiã dignitas oñdit veneranda de
cantat ecclia dicẽs. Ecclie ꝓncipes belli trũphales. du
ces celestꝫ aule. milites z vera mũdi lumia. Et in ps̃. Cõ
stitues eos ꝓncipes sup̃ oẽm terrã. Quilibet habuit ꝓn
cipatũ sibi a deo decretũ magne ꝓuincie vl regni. Nam
andreas fuit ꝓnceps ꝓplī achaiensis in grecia. Jacobꝰ
maioꝛ ꝓnceps ꝓplī hispanie. z qõ sibi defuit honoꝛ in
mũdo. qz in capite anni a passiõe xp̃i in iudea decapita
tus est ℔ ꝺs suppleuit pꝰ mortẽ. qz in maiori veneratiõe
est corpꝰ eius q̃z alicuꝰ aplī: thomas ꝓnceps indiani po
puli quẽ ꝯuertit. Jacobꝰ minoꝛ hierosolymoꝛ ꝓ ꝓpuluz
regens ꝓmꝰ ibi archiepꝰ fuit. z ꝓmꝰ missam cãtauit seu
regit. Philippus syriã seu scithiam spãliter gubernauit.
Bartholomeꝰ armeniã et lycaoniã. Mathe⁹ etbiopiã
nigrã candidã doctrina fidei effecit. Symon prꝰ meso
potamiã. Thadeꝰ eius germanus egyptũ simul ambo
persidẽ illustrarũt. Mathias iudeã in sortẽ accepit. Jo
bãnes euãgelista asiã: cuiꝰ septẽ ecclĩs Apoc. scripsit z a
quibusdã viuꝰ adhuc opinate credit in paradisum ter
restrẽ trãslatus. vt cũ enoch z helya ꝑ antixp̃m ꝓdicet vt
de statu legis euangelice habeat testis. Jobes. sic de statu
legis nature enoch. z de lege mosayca helias habentur
quod tenens dñs Jo. dominici in q̃dã suo dyalogo im
perfecto scribit. licz cõmuniꝰ credat in patria cũ ceterꝫ in
corpe z aĩa. qz corpꝰ eius nõ inuenit. vl in aĩa tm̃ expo
nentes illud. sic eũ volo manere donec veniã. Joh. xxi. vt
qz nõ ad aduẽtũ ad iudiciũ refert sz ad aduẽtũ in regno
ecclie iam ꝓ orbẽ diffuso ipe veniet. z ꝓ eo sine martyrio
in pace migraturꝰ. Paulꝰ ꝓnceps fuit rotꝰ pene orbis
ꝓdicando. sz petrꝰ nõ solũ ponti. galacie. z capadocie. an
tiochie vbi ꝓdicauit z rõne. sed absolute ꝓnceps fuit to
tius ecclie. aucte. z iurisdictione plenaria sibi tradita. nõ
ab apostolis ceterꝫ vl conciliꝫ sz a dño iesu xp̃o. cũ enīz
dicat Jo. vlt. Pasce oues meas. vt ꝺr dist. xxii. Oĩs. vñ
et ecclia cãit Tu es pastor ouũ. ꝓnceps aplꝰ. z Anacle
tus dicẽ ꝙ ceteri aplī cũ petro pari ꝯsortio honoꝛe z prãtez
acceperũt. s. quo ad ordinẽ. qz oẽs epi ipmq̃z ꝓncipẽ coz
esse voluerunt. dis. xxi. In nouo. z ℔ q̃ ad iurisdictiones
que est plenissima in petro. nõ ꝙ ipsi eaz petro dederint
sed a xp̃o sibi datam acceperũt. z cõiter hi duo sc̃z Pe. et
pau. solent dici ꝓncipes aplōz. qui meritꝫ z gla credunt
Petrus z paulꝰ alios precellere. Uñ ambro. be. Pe. et pau. emi
nent inter vniũsos aplos. Et peculiari quadã ꝓgatiua
precellũt. vez inter ipos q̃s cui ꝓponat incertũ est. puto
cunt illos equales esse meritꝫ qui equales sunt passiõe.
et similes eos fidei deuotione vixisse quos simul vide
mus ad martyrĩ gliam peruenisse. Non eni sine cã factum
putamꝰ q̃ vno die. vno in loco. sub vno ꝓsecutore passi
sunt vno die. vt ad xp̃m pariter peruenirẽt. Uno in leone.
alteri roma deesꝫ. sub vno ꝓsecutore vt eqlis crudelitas
vtrunq̃z ꝓstringeret. dies q̃ ꝓ merito locꝰ ꝓ gla. ꝓsecutor
ꝓture decretus ẽ. Et in roma martyrũ ꝓtulerũt. q̃ ꝓn
cipiũ z caput obtinet nationũ. vt vbi gentiliũ ꝓncipes
habitabãt. ibi ecclĩaz ꝓncipes morerent. hec ille. ℣. q. vñ
ca. beati. Item Leo pa. in ser. Principes q̃ aplī fuerũt
ecclesiaz z pploz facti a dño iesu xp̃o vt ecclesias guber
narent z ordinarẽt. Circa diuinũ cultũ populos meritꝫ
et virtutũ exẽplis ad salutẽ traherent. debellãdo hostes
interiores vicioz. Doctrina z miraclis orbez illustrarent.
Quo ad ꝓmũ inqt Bernꝫ. Tales decebat bũani generis
pastores ꝓstitui q̃ dulces eẽnt z potentes z sapientes.
Dulces vt me blande z mifice: dirter susciperent. Poterẽt
vt me fortiter ꝓtegerẽt. Sapientes vt ad viã z ꝓ viã me
ducerẽt q̃ ducit ad ciuitatẽ. hec ille q̃ xp̃s tradidit nob
implicite z substãtialr. Postmodũ aplī a spũsctõ edoctꝰ Aplꝰ
in sacramẽtꝫ z ceremonijs ecclesijs staruẽtes. q̃ ad secum mouit
dũ dixerat eis xp̃s Matth. v. in ꝓmõe i mõte. Uos estꝭ in eẽ
sal terre. ꝓ qs alij. sc̃z cõdendi sunt z a feroribꝰ viciozuz
ꝓfuãdi. z sic lucear lux vra coꝝ hoĩbꝰ vt videãt opa
bona z ꝛc. Crisꝰ. Misit ds aplos suos sic sol radios suos
quasi rosa suauitatꝫ sue. odoꝛe q̃si ignis scintillas suas di
sperdit. vt sic sol in radijs suis appareat. sic rosa in odoribꝰ
suis sentit. sicut ignis in scintillis suis inspicit. sic illoz⁹
virtutibꝰ xp̃i potentia cogscat. Quãuis ipi aplī ab ꝓn
cipio sue vocatiõis habuerint spm̃ sc̃m. tamẽ in die pẽ
thecostes. ita fuerit eo repleti z firmati q̃ nõ poterãt pec
care mortalr. de ventalibꝰ aũt dicẽ Jo. in canõica. i. c. i. de
se z socijs. Si dixerimꝰ qz pccm̃ nõ hẽmꝰ: ipsi nos ꝺsedu
cimus. Uñ z petrus peccauit mortalr nimis ꝺsolẽden
do iudeis ꝺuersis inducẽdo gẽtiles ꝺuersos ad obseruan
dũ legalia. vt dicit Tho. post Aug. Fuerũt ipi aplī perfe
ctiores sancti q̃s habuerit ecclia. Uñ glo. sup illo ad Ro
manos. viij. Ipsi nos ingemiscim⁹ ꝓmitias spũs habẽ
tes. dicit q̃ sic aplī fuerunt priores xpc. ita abundantia
gre pleniores. q̃to eni aliq̃ receptiuũ est ꝓpinquius ꝓn
cipio influcati. tanto magꝭ recepit de influctia. z ió quia
xp̃o magꝭ ꝓpinqui plus receperũt. Quo ad tertiũ ait xp̃s
Matt. v. Uos estis lux mũdi. Hinc aug⁹. Et abiectissi
mis. imperitissimis. paucissimis. sc̃z aplis. nobilitauit. il
luminauit. multiplicauit dulcissima eloquia. ꝑclarissima
ingenia. copiosissimã agmĩa acutoz. facũdoz. asturoz.
ac doctoz. z subiũgauit xp̃o z ad illũinãdũ orbem de ne
cessarijs ad credendũ edidit symbolũ fidei in q̃ ꝑlibꝰ po
suit partẽ suã. Dicit eni Tho. ij. sen. di. xxiij. ar. ij. q. arti
culoz Pe. princeps apostoloz tres in vnũ complexꝰ est de
sc̃z de vnitate eẽntie diuine. secundũ de ꝓsona patris et
omnipotẽtia eiꝰ. Tertiũ de creatõe rez. Uñ dixit. Credo
in deũ pr̃em ompotẽtem. creatoꝛem. ce. z terre. Opus eni creationis ap
patri adiũgit. ꝙt oĩpotentiã que patri attribuit. quia ẽ
fons totius diuinitatis. z ió cõpetit petro q̃ est caput aplo
rum sicut pr̃ trinitatis. z qz hz plenitudinẽ prãtis per
in ecclia. Quartũ ergo articulũ posuit Jo. de ꝓsona fi
lij dei dicẽs. et in Jhm xp̃m filiũ eius vnicũ. z apte sibi
cõueniebat hic articulꝰ q̃ alius ceterꝫ dei generatiõe filij
dei eterna z eius diuinitate locutꝰ ẽ in euãgelio suo a quo
et incepit inqẽs. In ꝓncipio erat ℣bũ. Articulꝰ q̃ntus
Jacobꝰ maioꝛ frater eiꝰ carnalis z filius zebedei ꝺcpro
nem z natiuitatẽ tẽpalẽ christi filij dei cõprehendit di
cens. Qui ꝺceptus est de spiritu scõ natus ex maria vir
gine. z satis apte expl̃t frater eius exp̃sserat ꝺ natiuitate tempali
na filij dei. ipse imediate subderet de natiuitate tempali
cum vtraq̃z natiuitas sit in vna ꝓsona filij dei. cui⁹ fm

humanitatē fuerūt ꝯsobrini. Septuꝫ articulū de passio ne posuit Andreas dicēs. Passus sub pontio pylato cru cifixus mortꝰ ꝛ sepultus ex abūdantia cordis os loquit. quia igit̄ habebat ꝓmaxime crucē in corde philocaptus ex ea. vñ cū ductus ad crucē fuit. salutauit eā cū gaudio magno di. Salue crux sctā secur ꝛ gaudēs venio a te. vt tu libēter iucipias me discipulū eius q̄ pependit in te. mgr meꝰ xp̄us. Septimū articulū de descensu ad infe ros posuit Philippus dicēs. Descendit ad inferos: ꝛ cō grue. qz ibi xps ꝓmo oñdit patribꝫ qui erāt i limbo glo riā sue diuinitat̄ ꝛ p̄ris quā philippus postulauerat di. Vnde oñde nob p̄rem ꝛ sufficit nobis. Octauū de resur rectione exp̄sit Thomas dicens. Tertia die resurrexit a mortuis. ꝛ cui apti⁹ conuenichat hūc articlm ꝓponere quā thomas ipse qui ꝓus de ea dubitauerat certificat⁹ p cō tactū vulner. xp̄i resuscitati efficacia ꝛ plenius poterat de resurrectōe testimoniū ꝓbibere. Bartholomeus ꝯo nonum adiecit articulū de ascensiōe di. Ascendit ad ce los. Multū enī tenebat mentē fixam in celū. Nam cen ties oꝛabat in die: ꝛ centies in nocte. ꝛ ideo uecuit vt de ascensiōe in celū ipse referret. De decimo articulo. s. ad uentu ad iudiciū Matheꝰ egit dicēs. Inde ven. est iudi care vi. ꝛ moꝛ. De q̄ aduētu plenꝰ tractauerat q̄s alij euā geliste quō faciet discepatoꝛes de ouibꝫ ꝛ hedis: ꝛ senten tie ferenda p eum ꝯ vtroslꝫ. Undecimū articulū conti nentē in se de psona spūsc̄i ꝓmulgauit Joca. alphei di. Credo in spm̄scm. Ipse pre ceteris sc̄ificatus ex vtero ma tris. vt quidā dicunt. ꝛ ꝑpt eminentē famaꝫ sanctificat̄ appellatus iust⁹ debuit de spūsco sanctificatōe narrare. Duodecimū articulū ꝓtinentē effectū gr̄e ꝛ glie. q̄ntū ad effectū gr̄e diuisert inē se illi duo germani. symon et Thadeus vt boni frēs. Nam symō in symbolo posuit bo lum quo ad ꝓsecutōem boni quā hēm⁹ p grām dicens. Sanctā ecclam catholicā: scōz cōione. Qui enī in eccle sia est numero ꝛ merito. ꝛ hi sunt soli q̄ hnt grām gr̄ūfa cientē. Hi cōmunicāt sanctis. id est partē hnt omniū bo noꝛ spūaliū que fiunt in eccla. Thadeꝰ ꝯo q̄ ꝛ iudas ꝺz apposuit aliā partē effectus gr̄e di. Pcōz remissionem. Hec aūt remissio pcōz hr̄ p deuorā susceptiōem sacra mentoꝛ ecclie actu vl habitu. Sunt enī sacramenta ipa cōtentiua gr̄e vt medicine expurgātes malos humores peccatoꝛ. Demū matthias q̄ fuit vltim⁹ int apl̄os. xij. cōnumeratos succedēs iude se suspēdentis ac desperantis et inde ad ifernū dānati posuit vltimū finē nr̄m q̄ ē glia corpis ꝛ anime. vñ dicit. Carnis resurrectiōem. et b̄ quo ad oīs bonos ꝛ malos. vitā eternā quo ad bonos reser uatā ꝛ ꝓferendā ꝛ econtra mortē sempiternā mal ꝛ pec catoꝛibꝫ inferendā. Alij tñ aliter istos articlos assignt cuilibet attribuendo vnū. sz in b̄ nō est magna vis quō cūq; eis applicent. Hi duodecim articuli figurant p. xij. panes ꝓpositiōis. ꝛ p. xij. lapides q̄s Josue fec̄ de fluuio iordanis tollere a. xij. ꝓncipibꝫ ꝑpl̄i isr̄l. De fluuio enī aq̄ scripture sacre assumpti sunt per. xij. apostolos ꝓncipes populi christiani in munimentū et firmitatē xp̄iane fi dei. quos q̄libet xp̄ianus baptizādus debet fateri et cre dere: et baptizatus firmiter tenere.

Quantū ad scōm mi. §. II.

randū ꝛ singulare donū certe fuit. q̄ ex tot milibꝫ hoibꝫ mūdi deus elegerat illos duodecim apl̄os. Nō vos me elegistis. ait ipe. sz ego elegi vos. Jo. xv. ad talem scolam collegiū ꝛ ꝓgregatōem suā ꝓgregati sūt isti ꝓncipes po puloꝝ cū deo abraam incarnato. cui spālis de b̄ fuit fcā ꝓmissio ꝛ in figura ostensio. siue in sacrificio vacce capre et arietis trienn̄. Ben̄. xv. Siue cum tres vidit et vnuz adoꝛauit. Ben̄. xviij. Magna certa gratia fuit ista et in enarrabile donū dulcedo mirabil. conuersari cū deo in carnato videre facle eius plenā omniū gratiaꝝ opa eius pfectissima intueri. vt fecerūt apl̄i ꝓgregati cū ipo deo. quē singlariter fide abraam coluit. ꝛ ꝯ deo abraā dicto fuit ista q̄si vna fruitio. vna bītudo. vñ ipe ait. Beati oculi qui vident q̄ vos videtis. et audiūt q̄ vos auditis. multi enī ꝓphe ꝛ reges voluer̄t videꝝ ꝛc. Lu. x. Cōgregati aūt sunt ꝓmo cū sunt vocati ad apl̄atū. Un dicit Mar thei. v. q̄ ascendit Iesus in montē. ꝛ elegit q̄s voluit ꝛ fec̄ q̄ essent apl̄i ponēs nomia singlꝝ q̄bꝫ fecit sermonē in mōte quē describit Math. in cribꝫ ꝓximis capl̄is a q̄n to sez vsq; ad octauū exclusiue: docens eos pfecte viuere et exemplariter. ꝛ q̄ alios instruer̄t ab oīb⁹ obseruanda a beatitudinibꝫ inchoās fmonē vt ꝓmissionē eius quod naturaliter appetit. adimplendū cūcta alliceret. Quare aūt in eo numero apl̄os elegerit. Ratio nō necessitatis q̄ nulla fuit. sed ꝓuidentie p̄t ista assignari: ad denotādū superabūdantē virtutē ꝛ perfectiōez eoꝝ. nam nume rus duodenarius est superabundans. Dicitur autem numerus superabundans. cui⁹ partes aliquote recollecte excedūt ipm totū. Et dicit pars aliquota ille nūer⁹ pars totius q̄ in se m̄tiplicat⁹ ꝓstituit ipm totū. Verbi gria. Numeri ptis duodenarij q̄ in se multiplicati ꝓstituunt ipm totū duodenarij. sunt isti vnū. q. vnum duodecies m̄tiplicatū ꝓstituit duodecim. duo q. p sex m̄tiplicata faciunt duodecim. Tria q̄ p quattuor multiplicata ꝓstituunt duodecim. Quattuor. q. p tria m̄tiplicata faciūt duodecim. Isti q̄ nūeri qui dicunt ptes aliquote duode narij sum̄ collecti, sez vnū duo tria qtuor: ꝛ sex sim̄ con iuncta ꝓstituūt sedecim. ꝛ sic superexcedit ad duodenariū. ideo tgit ꝓgruū fuit in nūero. xij. ꝓgregari. vt notaretur abūdās. imo ꝛ exuberās pfectio eoꝝ in alios deriuāda. Quare aūt in b̄ nūero elegerit Petꝝ magis q̄s Matha nael. et Andreā magꝭ q̄s Barnabā. ꝛ sic de alijs. nō pōt assignari rō nisi posita a Marco euāgelista supra cū dr̄it. Elegit q̄s voluit. q. tgit sic voluit sic elegit. Figura ti sūt aūt isti. xij. apl̄i p. xij. pr̄iarchas filios Jacob. quia sicut ex illis descendit ꝛ generat⁹ est totus ppl̄s fidelis ve teris testi. ita ab his genit⁹ spūal̄r est totus ppl̄s xp̄ian⁹ Designanť ꝛ p duodecim exploratores terre ꝓmissionis qui ea lustrata portauer̄t in vecte vitem cū vuis ꝛ malo granata illꝰ terre. Nūeri. xij. sic duodeci apl̄i mēte illu strata supna patria nobis ꝓmissa ꝛ bene intellecta ꝛ gu stata magnitudie ꝛ suauitate eius deportāt in cruce vi tem xp̄m p̄dicantes xp̄m crucifixū suauissimū fructum et alia bona supne felicitatis annūciātes. Hi sunt. xij. la pides pciosi q̄s summ⁹ sacerdos xp̄us in ornamēto suo quod ē eccla vt lucēria ꝛ pulcerrima obtinet. Exo. xxviij Figurāt etiā p. xij. ꝓncipes tribuū isr̄l q̄ ꝓducebāt pl̄m p desertū collocantes se cū pl̄is ꝛ tribubꝫ suis circa ar cham. Alij ad orientē. alij ad meridiē. alij ad aq̄lonē. qui et obtulerūt magna sacrificia in sanctificatōe tabernacli. vt pz Hue. vij. Sic. xij. apl̄i p diuersas ptes mūdi circa christū collocati sunt ꝛ magna sacrificia oꝛōnū ꝛ meritoꝝ obtulerunt. Scdo ꝓgregati sunt apl̄i cū deo abra am incarnato q̄n misit ad p̄dicandū. nā dicit Matheus euāgelista. c. x. Convocatis. xij. apl̄is dedit eis ptātem spi rituū immūdoꝝ vt eiicerent eos. ꝛ oēm lāguorē curaret et ponit nomia singuloꝝ ꝛ misit eos ad p̄dicandū predi cens psecutōes quas brēnt ad ꝓstantiā ꝛ pseuerantiā ex hortās etiā ꝓfortās eos. et si illitterati nō dubitarent. q. spūssanc⁹ loquerēt p eos. et ꝓfunderet adūsarios. et ita accidit pcipue post aduentū spūssc̄ti. nā si scārias seu ar tes būanas habitual̄r nō brent fm Tho. tamē q̄n expe diebat in disputatiōe vel p̄dicatione spūssanctus p eos loq̄ns ſ quacūq; facultate instruebat eos. put erat expe diens ad ꝓu incendū eos. Unde ꝛ Hiero. dicit q. quicqd alijs ꝓfert in lege dñi meditatio hoc illis suggerebat spi

Figurant xij. apl̄i.

Quare duodecī apl̄i.

q.176.ar. 1.ad ꝓmū

rituſſcūs. Et dedit xp̄s formā exteriorīs ꝓuersatōis dī. Nolite portare saccūlū nec peram nec pecuniā nec calcia mēta. nec duas tunicas habeatʒ. g̃tis accepistis: g̃tʒ date. z hmōi. inducēs eos ad pauptatē z austeritatē vite. ista enī multū edificāt auditores. Vbi diligēter notandū. q̄ modᵒ viuēdi quē tenuit xp̄s siꝫ cū aplis q̄ ad pauptatē fuit iste. vt nullus eoꝝ hāret aliq̄d ꝓpriū. sed oīa hārent in cōmuni z mobilia tm̄ nō imobilia. Nō enīʒ possessiones habebāt domū nec agꝝ vl aliq̄d hmōi. vñ ipe dñs ihesus ait. Vulpes foueas hāt. z volucres celi nidos. filiᵒ aut̄ hominis ñ hʒ vbi caput suū reclinet. hēbant g̃ in cōi pecunias q̄ eis clemosinaliʒ dabant q̄s tenebat z ferebat Judas in loculis vt z necessitatibꝫ eoꝝ ꝓuideret. z vt pauperibꝫ etiā subueniret. z cū xp̄s dixit iude. Dō facis fac citius. Jo. xiij. dicit euāgelista q̄ aplī nō intellexerūt ꝙbū sed extimauerūt q̄ diceret iude q̄ emeret necaria ad pascha faciendū. vel vt daret illud egenis. Et cū xp̄us applicuit ad puteū sichar vbi ꝑmonē fec̄ ad samaritanaz. dic̄ euāgelista q̄ interea discipuli erāt ad ciuitatē vt emerēt cibos. Jo. iij. et b̄ ex pecuniꝭ q̄s ī cōi habāt. Vñ aug. xij. q. i. ait. Habebat dñs loculos a fidelibꝫ oblata ꝓpter suos et suoꝝ necessitatibꝫ z alioꝝ ꝓuidebat tē. Idem. c. q. c. ex emplū dñi accipite ꝓuersanteʒ in terra. quare loculos habuit cui angeli mīstrabāt. nisi q̄ ecclia ipsiᵒ loculos habitura erat. Jtē. c. q. daret q̄ aplī tenebāt vitā cōmunez cū christicolis ꝑmittiue ecclie. de q̄bꝫ actu. apost. iij. dr. q̄ hēbant omia ī cōi. Et q̄ꝫ pauptas illa q̄ nihil hāt etiā in cōi. imobile. vt possessiones. vl mobile. vt pecuniā et victualia nisi certa prēsilia ad vsus necessaria. hʒ dictum victus q̄runt p̄ questū. sit artior q̄ fit p̄ regulā minorum ca pauptate q̄ in cōi habenk tm̄ mobilia p̄ decenti tēpe: nō tm̄ discretior. Discretio aūt est mr̄ virtutū. i. q. v. ꝓlentium. Habet enī talʒ extrema pauptas mltū de anxietate et solicitudie. nec seq̄t q̄ si be. Fran. vel etiā be. Job. bap. vixit in maiori pauptate vel austeritate vite q̄ꝫ xp̄us. q̄ venit Job. nō māducās panē nec bibēs vinū z vestimētum hīs de pilis camelorꝫ. q̄ fuerī xp̄o ꝓfectores. absit hoc a seculo. blasphemū est b̄ dicere. non enī ꝓfectio vite cōsistit in pauptate hʒ in caritate. ſm illud Col. iij. Sup oīa caritatē habete q̄ est vinculū ꝓfectōis. Pauptas aūt vel austeritas nō notāt ꝓfectōem. hʒ sunt instrumēta iuuantia ad ꝓfectōem ſm Tho. se. se. q̄ exp̄sse dic̄ Job. casiano in colla. i. abbatū moysi. Sciēdū igit̄ q̄ circa pauptatē xp̄i orta est heresis fraticelloꝝ tpe. Job. xxij. circa annos dñi. M. ccc xij. asserētibꝫ q̄busdā z ptinacit̄ dicētibꝫ xp̄m cū aplis nihil habuisse ī cōi nec ī ꝑticulari mobile vel immobile. Et q̄ ex b̄ seq̄bat absurditas. s. q̄ vl cuāgeliū nō videbat vbi dr. q̄ aplī cū hēbāt loculos vel dicere oportebat. q̄ si nō hēbat illa in cōi q̄ntū ad ius z nō dominiū ꝓput illi dicebāt q̄ hāret nudū vsum illiᵒ pecunie. z p̄ ꝙs illicitū. cū vsus in illis rebꝫ q̄ vsu cōsumunt vt victualia. vl distrahūt vt pecunia. si possit vsus separari ab ipsa re. sed q̄ hʒ ius in vsu. hʒ in re dñiū z ꝓpietatem. ad tollendū igit̄ absurditatē z alia icōueniencia q̄ p illos dicebaūt: decreuit z determiauit p̄dictᵒ Jo. xxij. per extrauagantē ad cōditorez z alia. Jta q̄runda q̄ qui pertinaciter assereret xp̄m cū aplis nō habuisse aliq̄d in cōi: hereticus censeret. quā opi. heretica secutᵒ ē Aluarᵒ ī libro de plan. ec. et mltū diffuse defendit eā. sed q̄ subiecit se z opi. suā correctioni ecclie z determiationi quā circa hoc faceret iple Jo. xxij. ideo excusat̄ ab heresi. adhuc forte nō erat determiatū illud p ecclesiā vl nō emanauerat illa extrauagās ita q̄runda. Vñ aut licuit opinari p et ꝓtra sine incursione heresis. Non plus hic igit̄ de ista materia cā breuitatʒ. alubi dño ꝓcedente diffusi tractabim̄. Ad ea aūt q̄ xp̄s p̄cepit aplis vt nō portarent pecuniā z hmōi. de q̄bꝫ dictū est. s. Rñdet multiplr. s. vel q̄ nō fuerī illa p̄cepta sed ordinata vt ceremonialia religio soꝝ ad cōponēdū mores eoꝝ. Aliq̄n enī p̄ceptum large sumit̄ p q̄ cunq̄ ordinatiōe. vel si fuerunt p̄cepta. stricto modo fuerūt data ad tempᵒ vt instrumēta eos dirigētia ad ꝓfectionē in q̄bꝫ exercerenk vt imꝑfecti. sup q̄bꝫ eos dispensauit seu relaxauit in vltima cena q̄n dixit Lu. xxij. Nunc q̄ hʒ saccūlū: rollet silr z perā. Et b̄ cū rōne necessitatis. q̄ tpe passiois occultantes se ꝓpter ꝓsecutionē nō inueuissent q̄ eis dediſſent ncēria. Cum rōne ꝓfectionis ad quā erant ꝓducendi de ꝓpinq̄ p aduenit spūſcī cum nō indigerent instrumentis talibꝫ. ex q̄ iam ꝓfectōem cōsecuti erant. vel p̄t dici q̄ ex omībꝫ illis mādatis b̄ xp̄s intendebat. q̄ nec ipsi nec futuri p̄dicatores ꝓpter illa tēporalia moueren̄k ad p̄dicandū. z timore defectᵒ caruz a predicatōe cessarent. aut nimis solicitarenk circa ista q̄renda. ita q̄ retardarenk vel impedirenk a p̄dicatōe. Cōgregati sunt tertio cū deo Abraam scʒ tpe passiois quādo cū facta esset hora. s. vltime cene discubuit Jhs z duodecim aplī cū eo. quibꝫ dixit. Desiderio desideraui manducare b̄ pascha vobiscū añ q̄ꝫ patiar. Lu. xxij. Et tunc fecit eos ꝓcipes maximos dando eis ptātem ꝓficiendi corpus z sanguinē suū z ligandi atʒ soluendi. tūc eos ordinauit dando eis sacrū ordinē sine sacro exteriori. tunc eos. episcopauit cū dixit. Hoc facite in meā cōmemoratione vt dic̄ glo. di. xxi. Jn nouo. Tunc post lotiōem pedū fecit plixum sermonē quē refert Jo. euange. in. xiij. c. incipiendo vsq̄ ad. xvij ꝯclusiue. ꝓmaxime ad caritatē exhortās et illā ꝓcipiēs z de diuinis multa eis reuelādo. vt amicis optimis. Demū ꝓgregati sunt cū deo abraā p passiones eundo ad celū ad fruendū deo. Et ꝓnceps aplōrum petrus p grauiᵒ martyriū sustinuit. Nam crucifixus est capite deorsum. Paulᵒ decapitatus fuit. similr z Jacobus Andreas crucifixus nō cruce crucifixᵒ sed furibꝫ in cathedra pendens. Thomas trāssixus. Jacobus minor a pulpito precipitatus. parrica fullonis execrebratus est. Philippus etiaz crucifixus. Bartholomeᵒ excoriatus. postea decapitatᵒ fuit. Matthеus gladio p latera transuerberatᵒ est. Symon z thadeus a pontificibꝫ ydoloꝝ crucidati sunt. Jacobus Joh. euāgelista z in rome in dolio olei feruentis fuerit missus exq̄ illesus exiuit. vitā tm̄ post oīes alios aplos in pace finiuit licz aliq̄ vt sup̄ dictū est opinenk eum ad huc viuere in paradiso terrestri. z p antixp̄m cū Enoch z helya decapitandū. Cū aūt in die iudicij ꝓgregabuntur oīes gentes vt iudicenk z ꝓgregabunt cum deo abraā scʒ xp̄o nō iudicandi hʒ vt assessores cum xp̄o iudicaturi. Doc enī xp̄s eis ꝓmisit dicēs. Vos q̄ secuti estis me i regeneratōe cū sederit filiᵒ hois ī sede maiestatiʒ sue sedebitis z vos sup duodecī thronos iudicantes. xij. tribꝰ isrl. Matth. xix. Sic aūt noīe duodecī tribuū intelliguntur oīs fideles. sic z sub duodecim thronis oēs q̄ ꝓfecte contemserūt mūdū vt vin aplici. vñ z paulᵒ excludit ab b̄.

Modus viuendi christi et aplōrum

Heresis fraticelloꝝ rum.

Malignorū prauitas. §. III.

Jsti dñi sunt falsi dñi siue demōes. De q̄bꝫ psal. Dēs dñi gentiū demnia. Siue imperatores z alij reges z dñi tpis nes q̄ aplī p̄dicatōes z miracla multos cōuertebant. et de manibꝫ dyaboli extrahebant. z cultus falsoꝝ deoꝝ cuacuabaūt. Vi dñi fortes p malicia potentia naturalem vel tpalem dñi terre nō celi. dediti. s. terrenis vel deputati tī terre infernali deputati sunt in tram. indignatōem. furorem, vt supbia ꝺ p̄dictos ꝓncipes extimatēs le p mortē eoꝝ destruere principatū eoꝝ cultum xp̄ianoꝝ. Miribiles iñdt oblatiōes marſ. i. mūdanoꝝ rumentū supbis conrra deum. sed mirabilis in altis dñs ad vēiciendus et exterminandū ſm illud psalmiſte. Dereliſti eos; dum

alleuarẽtur. Sicut enim in figurã Exo. i. c. quãto plus oppimebant filij isrl a pharaone. tanto plus crescebãt. et multiplicabant. ita ꝑ ꝑs christianoꝝ q̃nto maiores ꝓse cutiones sustinuit a tyrãnis. tanto pl⁹ augebat numero et merito. Elcuati sunt ḡ ad modicũ z non sustinent. vt scribit Job. qz igit dñi fortes terre demões elcuati sũt in superbiã contra principes ꝑ loꝝ. ideo congregati sunt ipi principes per martyriũ cum Abraam collocati cum pn cipib⁹ populi sui. id est angelis.

De martyrib⁹ et multiplici martyrio z vtili tate eius. Capitulum Nonum.

Propter te mortifica mur tota die estimati sum⁹ sicut oues occisio nis Ps. xliij. post aplos ꝛpbas dñm deum martyꝝ candidatus laudat exercitus. Unde Job. Apo calipsis. vij. c. dicit se vidisse turbã magnã in eccliã triũ phantiquã dinũerare nemo poterat ex omib⁹ gentibus et ꝑlis z tribub⁹ z linguis stantes añ throniũ z in cõspe ctu agni amicti stolis albis z palme in manib⁹ coꝝ z cla mabant voce magã dicentes. Salus deo nro q̃ sedet sup throniũ z agno. z oĩes angeli stabãt in circũitu throni laudãtes deũ. Et cũ interrogat⁹ eẽt Jobes ipse ab vno seniorũ q̃ erat in circũitu throni q̃ cẽnt illi amicti stolis albis cũ palmis in mãib⁹. Rñdit se nescire q̃ cẽnt vl vñ venirent dixit ille senior. Hi sunt q̃ venerũt ex magã tribu latione z lauerũt stolas suas. z dealbauerũt eas in sanguĩe agni. Et iõ sunt añ tronũ z ꝑuiũt ei die ac nocte. z q̃ sedet in throno habitabit sup eos. z nõ esuriẽt amplꝰ nec sitient zc. Ista turba inũerabilis est scoꝝ martyꝝ. iõ in numerabilꝰ. qz valde copiose dic Hiero. q̃ omni die exce pto die Kale. Januarij posset fieri festũ q̃nq; milia mar tyrũ. cũ etiã post Hiero. transierũt mille anni z vltra. q̃b etiam mlta milia hoĩm martyrio coronati sunt. Et hec multitudo collecta est ex mltis natiõib⁹ mũdi. Stole al be sunt gloria ãnimaꝝ quã acquisierũt ex martyrio. Uñ anĩma ab omi macula pctoꝝ purificat etiã q̃ ad penã. z iõ dicit q̃ dealbauerũt eas in sanguĩe agni. i. in passiõe in qua imitati sunt agnũ. Agn⁹ enim immaculatus ẽ dñs Jhs fm hũanitatẽ. nam q̃ sedet in throno est diuina ma iestas: palme in manib⁹ coꝝ est victoria quã habuerũt contra mũdũ in suis penis. sic palma semp bieme z festa te retinet z ꝓfuat suã viriditatẽ. ita nec calore ꝓmissio nũ rex mũdanaꝝ nec frigore cõminationũ vl passionũ defecerunt a virilitate z ꝓstantia ꝛrutis. vñ z cũ palma martyres pingunt. hi q̃ fuiũt deo ꝓtinue z fuire deo re gnare est. et dñm laudãt cũ angelo magã voce amplo. scz affectu caritatis cũ angelis sanctis. Et certi sunt q̃ nullis miseriis vite ꝑsentis subiici pñt. vt apte dicere valent p pñti statu: propter te mortificamur zc. ꝑ magnas tri bulatiões z martyria b ꝓpessa. Ubi tria circa martyriũ ꝓsiderãda sũt: Primo vt adsit causa rationabilis. ibi. Quo niam ꝓpter te scz deum. Scõ vt subsit pena estimabilꝰ tigabilis. ibi. Estimati sumus zc. Tertio vt nõ desit constãtia infa

Quantũ ad primum. §. i.

Quadru plex mar tyrium.

dicit Aug⁹. q̃ pena scz p se non facit martyrẽ sz causa cũ est rõnalis ꝓpter deũ. ꝑ te ait. Et cũ martyriũ importet mortẽ violẽter illatã. sic sumẽdo large martyriũ põt dici q̃ est q̃druplex seu ex q̃druplici cã. Primo ex delicti pu nitione. Scõ ex glie adeptiõe. Tertio ex pfidie obstina tione. Quarto ex ꝛa dilectõe. Primũ est qñ ds ꝓpter furtũ. homicidiũ vel aliud maleficiũ decapitat. suspen dit. cõburit z hmõi. Et qz istud nõ est ꝓpter te. i. ꝑ deũ non est ꝓpie martyriũ. z si mors violẽta. saluat quidem alis si peniteat ispm. z mors illa violenta patiẽter ferẽdo diminuit sibi penã debitam ꝓ pctis non tamẽ aureo la martyriũ coronat. vnde z latro cũ xpo crucifixus. et si propter maximã sui ꝛtritõem subito post mortẽ cũ xpo fuit in paradiso i. dei clara visione. nõ tamẽ martyr. Unõ quod Hiero. ait de pe. dist. i. Importuna. Xpus de cru ce in paradisuz latronẽ tulit. z ne quis aliqñ speram pu taret ꝓuersionẽ. fecit homicidij penã martyriũ. Nec hic ronim⁹. Intelligendũ est b nõ q̃ ad aureolã. sed q̃ ad au ream. i. sicut p martyriũ ꝓprie ds subito ꝓsequit gl̃az. ita ille latro. z b ex magna cõpunctõe. Non est aũt laudabi le istud martyriũ. qz nõ ꝑ deũ. Uñ petr⁹. Nemo vestꝝ patiat quasi homicida aut fur aut maledic⁹. aut alieno rũ appetitor. si aũt vt xpian⁹. i. ꝓpter xpm: nõ erubescat. glorificet aũt deũ sub isto nõe. i. Pe. iij. Silr si ds occi datur ꝓpter inimicicias partialitates rixas ꝑ pecunias suas habendas. vel dominiũ z hmõi nõ dr martyr. quia nõ ẽ ꝑ deũ. Scõ exponit ds se morti z sustinẽt mor tem ꝑ gl̃ie. i. fame acq̃sitionẽ. sicut narrat Valer⁹ ma ximus de curtio nobili romano. q̃ armat⁹ ꝓiecit se in ma gnũ hyatũ in vrbe factum data responsiõe a dijs q̃ nõ clauderet rat aperturam terre nisi fortissim⁹ miles se in eã inũceret q̃ p curtiũ clausa est. z mlti alij ꝑ laudẽ conse quendã exposuerũt z exponũt se morti. sz qz nõ est ꝑ te sz dñm martyriũ. hoc ẽ inutile q̃ notat Hiero. di. Uide quantũ bonũ est caritas. si ita fecerim⁹ martyriũ vt veli m⁹ nras ab oĩb⁹ reliq̃as venerari. et si opinionẽ vulgi se crantes intrepidi fuderim⁹ sanguinẽ. huic opi non tam premiũ q̃ pena debet. z pfidie magis tormẽta sunt q̃ co rona victorie. Nec hiero. i. q. i. vide. Tertio mortificat ds z mortẽ sustinet violentã ad defendẽdũ suã beresim. falsam opi. scisma z hmõi. sic fecerũt alij pfidi heretici. et b martyriũ est nõ solũ inutile. sed etiã in augmentum dãnatiõis ꝓpter obstinatõez malicie. Cyprian⁹. Secum xpm eẽ arbitrant hi q̃ extra eccliam xpi collegunt. tales etiã si occisi in ꝓfessiõe nois xpi fuerint. macula ista nec sanguĩe abluit. Inexpiabil enim z gnis ẽ culpa discordie nec passiõe purgat. di. xc. c. Necꝝ. Ubi innuit q̃ etiam si sit fidel xpian⁹. z ne abnegat fidẽ. martyriũ sustineat odi um in corde bñs ꝑ aliquẽ. tal etiã nõ saluat. qz nõ habz caritatẽ. Et apls ait. i. coꝝ. xiij. Si tradidero corp⁹ meũ vt ardeã. s. ꝑ xpo. caritatẽ aũt nõ habeã nihil mihi pdest Ob intelligendũ ẽ fm Aug q̃ ad regnũ celoꝝ obtinen dũ illud. s. martyriũ nõ illi pdest. sz prodest ad tolerabi lius iudiciũ subeũdũ. Et põit exẽplũ di. Si ds nõ bñs caritatẽ q̃ pertinet ad vnitatẽ spũs z vinculũ pacis q̃ eccliã cõnectit in aliq̃ scismate ostitut⁹ ne xpm neget. patit tri bulatões. angustias. famẽ. sitim. nuditatẽ. ꝑsecutiones. pericula. carceres. vincula tormẽta. gladiũ. bestias vl flãmas. vel ipam crucẽ timore gehẽne z ignis eterni. nõ est culpanda sz laudãda in ista patientia. de pe. dist. iij. Si quis nõ bñs. declarãs subsequit q̃ b nõ. pdest ei ad gl̃iaz cõsequndã. sz qz mlt⁹ punict exq̃ nõ negauit. sz qz nõ ꝑ te. i. deũ est morti addictus. i. ꝓpter amorẽ dei quẽ nõ ha bebat. sz ꝑ tormẽ gehẽne. nõ coronat sz dãnat. Quar to sustinet martyriũ propter amorẽ dei. z hic gl̃iose coro nat fm illũ ps. Posuisti dñe sup ca. ei⁹ coro. de la. pciosa. Et eccliа canit q̃ vox: q̃ potuit lingua retexere. q̃ tu mar tyrib⁹ mũera ꝓparas rubris. nã fluido sanguĩe laureis ditant bñ fulgidis. Martyr nomẽ est grecũ. z latine inf pretat testis. ꝑ excellentiã aũt dicunt martyres. i. testes: qui propt deũ sustinẽt mortẽ violentã. qz nõ ꝑt esse effi cacius testimoniũ eius q̃ dicit ds vel fatur q̃ ꝑfirmã do q̃ sit vez vl iustũ sustinere mortẽ sibi illatã patienter Sũt ḡ martyres testes xpi ꝑ excellẽtiã. z apls xpi Heb. xi: Post mira z magna facta ob ꝛrutẽ z testimoniũ fidei subdit de martyrib⁹. Alij distenti sunt nõ suscipientes re demptionẽ. i. liberatõem a suis tormentis vt meliorẽ in

2a.2e.q. 124.ar.5.

uenirent resurrectionē. Alij ludibria ⁊ ꝟbera experti insuper ⁊ vincula ⁊ carceres. lapidati sunt. secti sunt. tēptati sunt. in occisiōe gladij mortui sunt ⁊c. Et hi oēs testimonio fidei probati. inuēti suut. s. fideles. vel q⁹ vt dic̄ Dieronim⁹. xi. q. ij. Estimāt. xp̄s sapia ē. iustica est. veritas ē sanctitas fortitudo. Martyr ꝟo ⁊ ꝓprie ē nō solū q̄ mortem sustinet violētā pro testificatiōe fidei xp̄iane. ſz etiā p alijs operibus virtutū cū q̄s mortem sustineat magꝭ q⁹ assentiat ꝫ illa agere corona martyrij decorat. Hā et Jo. bap. martyr dr. q⁹ mortē sustinuit. nō pro ꝓfessione fidei sed pro reprehensione adulterij. Et illa mr venerabil' cū sē pter filijs mortē cū varijs tormētꝭ ppessi sunt. q̄z martyrij solēnisat eccl'ia ⁊ solū int' scōs oēs veteris testamēti. quia noluer̄t comedere carnes porcinas eis prohibitas per legē mosaicā. vt hr̄. ij. Mach. vij. ⁊ sic dealijs.

Secundū q̄d requi. §. II.

ritur ad martyrium est pena mortꝭ. s. violente. mortifica mur int' rota die. ſMotak aūt a doctoribꝫ Bern̄. ⁊ alijs esse triplex gen⁹ martyrij sumēdo large istud nomē martyrij. Primū est martyrij occisionis tm̄ corpalis. scōm est martyrij affectōis internalis. tertij est martyrij affectionis ⁊ opis. Primū martyrij. s. opis tm̄ fuit scōꝝ itio centū q̄ passi sūt pro xp̄o ab herode. in q̄bꝫ q̄dāmō fuit xp̄s occasus. ſō enī oēs illos occidit vt xp̄m inuēiret. fuit ergo coꝝ martyrij ope tm̄. nō enī adhuc hēbant vsuz rationis cū essent abimatu. ⁊ infra. i. citra duos ānes a natiuitate coꝝ. ſz q⁹ pro xp̄o occisi sunt merito passiōis xp̄i coronā acceperūt. vñ dr. Apoc̄ xuij. Di empti sunt ꝺ terra ex oibꝫ pmitie deo ⁊ agno. i. de terra būani generꝭ sublati sunt p̄cto sāguis xp̄i pro q̄ passi sūt coronati. vt sint primitie pmi fructꝰ martyꝝ noui testi ad honorem dei ⁊ xp̄i incarnati. Uñ in cathalogo scōꝝ seu letanijs ante martyres collocanꝫ ⁊ in orōne dr. Deus cui⁹ ꝑconium innocentes martyres nō loq̄ndo ſz mortēdo ꝓfessi sunt. Sz ⁊ matres illoꝝ infantiū q̄ maiorē dolorē habuer̄t et timorē in ipa occisiōe q̄z ipsi paruuli q̄ de morte nō perpendebant. pie credendū est q⁹ illumīati sunt a deo vt consolationē acciperēt ex spe remuneratōis coꝝ. ex q̄ ꝓpē messiā occidebanꝫ. ⁊ h̄ est q̄d dr. Matth. ij. allegādo Hieremiā. c. xxxi. Uox in rama. i. excelsis audita ē. q⁹ magn⁹ fuit clamor. ploratus ⁊ vlulat⁹ mīrus rachel. i. circa illa loca bethleē. vbi facta est talis ꝓgregatio ⁊ occisio puuloꝝ. q⁹ enī ibi sepulta est rachel. ſō ille locus bethleē vł ea ca dicebaꝫ Rachel. Matres igit' ⁊ nutrices q̄ congregate erant in illo loco fuerūt rachel deplorās filios ⁊ noluit ꝫsolari. Rachel. i. tales mr̄es ⁊ pntes puuloꝝ. q⁹ nō sunt. i. nō ea rōne. q⁹ mortui erāt. ⁊ amplius nō erāt in mūdo. Ham ista est cōis via ⁊ motiuū ꝫsolatōis q̄n q̄s est mortuꝰ exq̄ nō est ī mūdo nec reuersus ē inde sumere cōsolationē vt de re irremediabili. nō aūt ipse mr̄es voluerunt accipe ꝫsolationē ex hac rōne ſz noluit ꝫsolari ex eo q⁹ sunt in loco q̄etis ⁊ saluꝭ. q̄zuis enī ad limbū descenderint. q⁹ adhuc ianua paradisi apta nō erat. tm̄ mō sūt in magn̄ glia coronati. ⁊ ſō in honorē eoꝝ cantaꝫ loco epistole illud Apoc̄ xuij. Uidi agnū stantē sup mōtē syō. et cū eo. cxliij. milia hñtes nomē eius ⁊c. ponit ibi nūerus determiat⁹ pro indeterminato. q⁹ nesciꝫ q⁹ fuerint nec videt verisimile q̄t tot fuerint in parua ciuitate bethleē et finibꝫ ei⁹. Scōm martyrij seu mortificatio est tm̄ id ē volū affectus cum ſz quis affectat sustinere mortē violentā tatis tm̄. in honorē dei et salutē pximi q̄ est signū pfecte caritatis. ⁊ q̄zuis mereaꝫ magnā aureā. i. pmiū ēntiale. nō tm̄ aureolam. ⁊ sic intelligit' verbū Cypriani dicentꝭ. In seruis dei apud q̄s cogitaꝫ ⁊ martyrij mēte ꝺcipit. animꝰ ad bonū dedit⁹ deo iudice coronaꝫ. Aliud est enī martyrij defuisse animo. aliud animū defuisse martyrio. ꝺ pe. dist. i. Nunq̄d. Multi sancti habuerunt istud desiderij̄ nec tm̄ ꝓsecuti sunt opatū. De btō Dñico legit. sicut erat seruus xp̄i martyrij̄. sic sitit ceruꝰ ad aq̄ fluuij̄. Et de. b. martino legit. q⁹ ⁊ si animā gladꝰ psecutoris nō abstulit martyrij̄ tm̄ palmā nō amisit. s. q̄ ad aureā. Huic martyrio mentꝭ p̄t annecti triplex martirij̄ qđ ponere videtur ꝓma est patiētia aduersoꝝ. vñ ait sine ferro ⁊ flāmis martyres esse possumꝰ si patientiā in aīo veraciter custodiamus. Scōm martyrij̄ affectus est cōpassio afflictorum. Greg. qui dolorē exhibet. in aliena necessitate quē portat in mēte. De q̄ apls. ij. Coꝝ. xi. Quis infirmat et ego nō infirmor. q⁹ scādalizat ⁊ ego nō vror. Tertiuz est dilectio inimicoꝝ. Bre. Ferre cōtumelias ⁊ odiētē diligere, est martirij̄ in occulta cogitatiōe. Tertiū genꝰ martyrij. et hoc est xp̄ij̄ ⁊ pfectū sustinere mortē violēter ab alio illatā pter deū vel virtutē ad q̄d nō pueniꝫ nisi per contēptū mūdi ⁊ spāli dono dei. Uñ de martirib' eccl'ia canit. Hi sunt q⁹ retinēs mundꝰ inhorruit ipm. nā ūeri li flore p̄ndū spernere penitus. tecꝫ secuti sunt rex xpe bone celitus. hi pro te furias atz ferocia ⁊c. p varios cruz modos mortificati sūt. Alij cruci affixi. alij lapidati. alij deceriati. alij aq̄s submersi. alij ignib' cōbusti. alij beſtijs deuorandi traditi. alij pectinibus ferreis dilaniati. alij in aqua feruenti. vel oleo bullienti. vł plūbo liquato immissi. alij mēbrꝭ minuatim truncati. alij plumbatis virgis diutissime cesi. alij fame cruciati. alij in plagaꝫ cepto aceto ⁊ sale ꝓfricati vsq̄ ad viscera parētia abrasi Et quis imitati sunt xp̄m in morte sua. ſō coronas trūphales a xp̄o meruerūt. Et vt dr. di. xv. Sācta romana. credendū est q⁹ ista tormenta nō propria ꝓprie. ſz diuina patienter tolerauer̄t. Tantū erat gaudiū partis inferioris ⁊ supioris a deo illustrate ad gustādū pmiū glie eis paratū. ⁊ ex ꝓformitate voluntatis coꝝ ad voluntatem diuinā. ⁊ ad imitādū xp̄m dñm suū in passione tm̄ delectū q⁹ redūdabat illa leticia ⁊ ꝫsolatio ad ptē sensitiuā et refrigerū pstabat vt min⁹ sentirēt illas penas. Uñ et de scō Laurentio tormēta sustinēti Amb. et Magi. air. Corpali laborabat incēdio ſz diuin⁹ amoꝝ naturalem rem strinxit ardorē. Et q̄uis rex improbꝰ ligna subiceret incendia maiora supponeret. tamē btūs Lauꝝ. bas flāmas fidei caloꝝ nō sensit. supari caritas xp̄i p flāmā ignis nō potuit. ⁊ segnior fuit ignis q̄ foris vsit q̄z qui int⁹ accendit. neq̄ enī. b. Lau. ignis tormēta apposita viscerib' sentire potat. q̄ sensib' paradisi refrigerū possidebat. Idez seuissima plecutoꝝ flāma supare nō potuit. q⁹ longe ardentꝭ veritatis radijs mēs ei⁹ accensa ferebat. ⁊ amoꝝ veritatis accēsus apposita sibi extrinsecus flāmā aut nō sensit aut vicit. ⁊ hinc est q⁹ in tormētis gaudebāt. tyranis insultabant ad alia tormēta eis inferenda inuitabāt. verba eis ostētiua magne dulcedis quā sentiebāt dep̄o mebāt. Lau. ad Decij̄. Disce miser q⁹ carbones tui mihi refrigerij̄ pstant. Et itez. Affatij̄ est vnij̄ latus versa et māduca. et Uincētius assumpt⁹ ex ceuleo atz ad patibulum raptus mores carnificij̄ arguēdo ad penā alacriter propabat. Et ad Daria. dicentē sibi. vbi nūc miserij̄ coꝝ puꝭ tuij̄ cernis. Rñdit. Infelix bas epulas semper opetui. Et marcus ⁊ Marcellian⁹ ad pfectū cū bñent pedes affixos dquis nunq̄z sic bene epulati sum⁹. vtinā pmittas nos diu in his pmanere. Et tyburt⁹ cū nudis plantis sup carbōes viuos incederet dicebat. videt mihi sup roseas flores incedere in noie dñi mei iesu xp̄i. Et gliosa Agatha q̄ glianter ibat ad carcerē. quasi ad epulas inuitata dicebat Quintiano iudici cum torq̄ret. ego ira dei lector in his penis. sic qui audit bonū nuncium vt videt amicū diu desideratū. vł inuēit thesauros magnos. Et beata Katherina ad maxentiū imperatorē sic air. Quecūq̄ ⁊ tormēta poteꝭ excogitare ne differas. quia carnem et

Tripli ces martyres.

sanguinē meum christo offerre desidero sicut ipse p me. Et beata Adriana damascena: que cum torquerctur a tyrāno dicebat. Miser gaudium mihi prestas: tibi sup plicium auges.

Tertiū quod requi .§.III.

ritur ad sanctū martyriū est pstantia vsq; in finē. Alicū enim fideles sustinuerūt aliq; tormenta in qbꝫ gnonibꝫ additis defecerūt a veritate. sed q̄ pseuerāuit vsq; in finē hic salu⁹ erit. ait dñs in euāgelio. Et ħ innuit cū dr ī ps Estimati sum⁹ sic oues. a stultꝫ estimatio est sic mors be Mat⁹. 10. Visi sunt oculis insipientiū mori t estimata est afflictio exitus illoꝝ. Sz apd sapientes in pace vexati in mltis bñ disponent fm opa t fidē. t sic ouis vsq; ad finez vite cū occidit dic bene. ita martyres bñdicebāt deū in sua occi sione seqntes dñm. de q̄ Esa. lvij. dr sic ouis ad occisionē ducet. Innocēs t sine q̄rela. q̄ occisio fuit reputata pro ni hilo. sed tñ secura est multiplex vtilitas fm qd pdixerat Jo. xvj. Si gnū cadēs in terra mortuū fuit. multū fructuz affert. Et in hymno. Cedunt gladijs. s. martyres more bi dentiū. nō murmur resonat. nō q̄rimonia. sz corde tacito mens bñ ꝑscia ꝑseruat patiam. Ubi sciendū q̄ fructꝰ martyrū est triplex seu vtilitas. Primꝰ tangit. pmū sub Triplex fructus martyrij tecū. scōs instruit oēm pl'm. tertius adducit magnum culpe t pene debite. t subita euolatio ad celū. vñ in ħ ex cedit baptismū. q̄ adultus baptizat⁹ nō ficte: aliq̄n nō recepit remissionē oīs culpe. puta venial'si ē fixus ī illo nec subito euolat. q̄ nō tunc moritꝝ sz aliq̄n postea efficit mal⁹ t reprob⁹. Unde Lyban⁹ in sermōe martyz. Mar tyrū est delictoꝝ finis. pericli termin⁹. duxq; salutis. partie magister. dom⁹ vite. Non obstat q̄d de scīs martyribꝫ legit Apoc. vi. q̄ sub throno dei clamāt dñe. Usq; q̄ dñe scīs t verus nō iudicas t vindicas sanguinē nr̄m qui effusus ē sup terrā. Uñ possz aliqui videri q̄ appetāt vin dictā de inimicis. q̄ prohibeāt. vel etiā q̄ nō sint pfecte btī: q̄ nō implēt desideriū eoꝝ cū vindicta nō fiat m'torū de illis. sed rñdet fm Greg. in mora. q̄ tal' locutio nō est aliud nisi desideriū q̄d bñt de rehabitōe corpoꝝ suoꝝ na turale. q̄d nō implēt nisi ī fine mūdi q̄n fiet vindicta de mal'hominibꝫ. q̄d q̄dē desideriuz subtrahit volūtati delibe rate eoꝝ q̄ ꝑformis est volūtati diuine quā vident cē de dilatiōe iudicij. q̄usq; nūer⁹ electoꝝ ꝑpleat. t ō hac expe cratione reficiunt. ꝑpt electos q̄ dñr sumi ad cos. t ꝑpter voluntatē diuinā. et ħ est qd ibi dr dictū est illis q̄ expe crarēt adhuc modicū donec impleat nūer⁹ ꝑseruoꝝ ei⁹. Et ꝑus dr Date sūt illis singule stole albe. i. glia aie. a's corpis sine antietate expectāt. Scōs fructus est. q̄ in struit pl'm. Dic aug⁹. q̄ mūd⁹ iste ꝓcēnat cū suis amo ribus. erroribꝫ t terroribꝫ: sanctoꝝ martyria nos docue runt. Dati enī sunt nobis in exēplū vite nr̄e: vt aggredia mur ardua. sufferam⁹ aduersa. nō refugiam⁹ cū expedit ipsa etiā mortis tormēta q̄ est vltimū terribiliū. Nā t mar tyres similes nobis fuerūt passibiles. t aliq̄ valde delica ti t iuuenes t potētes. t tñ omia ꝓtempserūt ꝑpter xp̄m et mortē subierunt. Crisp. Tu xp̄ian⁹ delicatus es miles si puras te sine pugna vincere. sine certamine triūphare exerce vires fortiter. dimica atrociter in plio isto conser ta. considera pactū qd spopondisti: ꝓditoꝝ quā accepi sti. milicīā cui nomē dedisti. ħ pacto cūcti pugnant. hac conditiōe vniuersi vicerūt. Constātia martyꝝ multum traxit mūdū ad fidē cū doctrina t miracul'. Unde Gre. ad hoc oñendū inducit figurā in. xxx. mor. de militibꝫ gedeonis q̄ pugnauerūt ꝰ madianitas. cxx. milia cum ipsi essent tantū. ccc. electi p hāc probationē q̄ bibentes ad flumen nō flexerūt genu. sz manu aquā proijciebant ad os. Di ergo pugnantes vicerūt cum tubis lagenis fractis t lampadibꝫ accensis. sic milites xp̄i martyres in trepidi qui nō deflectūtur ad ista tempalia. sed tantū ne cessaria capiūt cū fide pfecte trinitatis hoc significat nu merus trecentoꝝ t crucis xp̄i signate in lr̄a. r. que est pri ma buiꝰ vocabuli trecenti; tubis. i. pdicatoribꝫ insonātibꝫ exinde cōfractis lagenis terreis. i. corpibꝫ suis p diuersa martyria. lampadibꝫ accēsis remanētibꝫ in chorusc atiōe miraculoꝝ. q̄ fecerūt martyres p⁹ eoꝝ mortē sic triūpharūt de mūdo t dyabolo. De tertio fructu dic Aug. O ime sa dei pietas q̄ martyrū merita vult esse nr̄a suffragia. il los examinat. nos eruciat. illoꝝ cruciatos nr̄os vult ee profectus. Item Hiero. ꝺ vigilantiū. si martyres adhuc in corpe positi pñt orare pro nobis ceteri; q̄n adhuc p se solliciti esse deberēt. q̄nto magis post coronas victorias et triumphos. Inducit exemplū moysi orantis t venia impetrāntis p populo. Stephani orantis in suo mart⁹ rio ꝛc. ipsi nō indigēt oratiōibꝫ nr̄is. q̄ vt dr ex de cle. mi ca. Cū marthe. Iniuriā fac martyri q̄ orat pro martyr. sed nos eoꝝ suffragijs egen⁹. ita aūt sunt efficaces orōes. nes martyꝝ. vt dicit Aug⁹. in sermone prothomartyris Stephani. q̄ nisi Stephanus pro Saulo orasset. ecclesia. dei Paulū non habuisset.

De confessoribꝫ in quadruplici genere. s. pontificum. doctorum. religiosoꝝ t alioꝝ bonoꝝ. Laplm. r.

Onfitebūtur celi mi

rabilia tua dñe. etenī veritatē tuā; in ecclesia sanctoꝝ. Ps. lxxxviij. Celi pñt dici oēs iusti: iusti mānt deꝰ habitat in eis sicut dr habitare vel esse in celis. fm illud Pater nr̄ q̄ es in cel' ꝛc. Matth. vi. Celū mihi sedes est mā ipse dr. Esa. vlt. Et q̄ aīa iusti sedes est sapie. i. dei recte fm Greg. Justoꝝ ꝓgregatio di citur regnū celoꝝ. Si aūt iustis nō dat aliq̄ ꝓgatiuꝫ. sez apostolat⁹. euāgeliste vel martyris aut virginis reti nent sibi cōiter nomē ꝓfessoris. sicut p orbē q̄ terraꝝ deū sacra ꝓfitet eccl'ia militās. ita t in triūphāte ipm trinuz et vnū voce ꝓfitent ynanimes oēs electi. Cōfitebūtur q̄ celi. i. ꝓfessores mirabilia tua dñe. Confitebūtur q̄dē mi rabilia potētie tue. qua ex nihilo cūcta creasti in tāta vir tute t m'ritudie. Cōfitebunt t mirabilia sapie tue q̄ ea que nec oculꝰ vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit: q̄ ꝓpauit diligētibꝫ se: et alia diuīa mysteria re uelauit nobis p spm̄scm. i. Coz. ij. Cōfitebūt t mirabi lia tue dilectiōis t benuolētie q̄ dignat⁹ es nr̄am mortā litatē suscipe ac mortē in redemptōz nr̄ām subire. O cer te mira circa nos tue pietatis dignatio. O inestimabil' di lectio caritatis. vt seruū redimeres filiū tradidisti. Greg. ait. Confitebunt mirabilia tue potētie q̄ manū tuā ape ris t imples oē aīal bñdictiōe. in ps. Quis ista mirabi lia fecere pr. Job. Qui fac mag̃ t mirabilia t inscrutabi lia absq; nūero. Quis ad ista nō obstupescat. q̄s nō reue reat. q̄s nō ꝓfiteat t laudet. Certe si tacēt homines: lapides clamabūt t ꝓfitebūt elementa t sidera. sed tripl'r cōfiten tur celi. i. homines iusti ista mirabilia. Primo corde credē do t venerando. Secundo ore prodēdo t collaudando Tertio opere recte pro eo operando.

Debent enī celi id est .§.I.

homines iusti ꝓfiteri mirabilia dei credendo ipsa facta et bonorādo t colēdo mēte vt pncipiū t finem oīm t ab eo cuncta recoḡscere. Ps. Confitebor tibi dñe in toto corde meo. narrabo oīa mi. tua. Dñt celi ꝓfiteri ore ipm de mi rabilibꝫ eiꝰ laudādo t regtiādo. ad Ro. r. Corde creditur ad iustitiā. ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. s. necessaria vt cū expedit. Ps. Confitebor dño nimis. i. valde in ore. Ope ꝓfiteri est fructuose ꝙuersari fm deū ne sit de numero eoꝝ.

de quib⁹ ait ap̄l's. Confitenť se nosse deū. factꝫ aūt negāt. vt ení ait Hiero. Quoties a vicijs vincimur. toties deū negam⁹. z q̄ties aliq̄d boni facim⁹. totiēs deū p̄fitem̄. xi. q. iij. Estimāt. Et de hac p̄fessiōe dic̄ xp̄s. Qui me cōfessus fuīt coꝝ hoīb⁹. p̄fitebor z ego eū coꝝ p̄re meo q̄ ē in cel'. Cōfitebūť g̃ celi mirabilia tua dñe cord. oꝛe z ope. Eteni veritatē tuā increatā q̄ de⁹ est. incarnatā qui xp̄s. Reuelatam in intimis cordis. vel in scripturis in eccl'ia sanctoꝝ militanti de qua transijt ad triūphantē. Sz sciendum q⁹ hoꝝ celoꝝ. i. p̄fessoꝝ q̄dripartit⁹ ē ordo seu status sc̄m varias celorum proprietates.

Primi sunt aliorum pastores.

Secundi sunt scripturaꝝ doctores.

Tertij sunt heremi vel cenobij cultores.

Quarti sunt seculi habitatores.

Primi ergo q̄ collo⁹ §. II.

De ep̄is. et curatis. cant̄ in nūcro z statu p̄fessoꝝ sunt ep̄i sub q̄b⁹ p̄bēdūť alij p̄lati curati. hi merito dicūť celi. q⁹ sic̄ inferiora corpa gubernant̄ p̄ suprioꝛa celos z planetas. coꝝ z ex influxu celoꝝ in inferioꝛib⁹ elemēt⁹ z elemētatis fiūt generatio z corruptio z mutatio z oīs mot⁹. sic ex dispositōe platoꝝ z ordiatiōe ap̄li mouēť ad bñ opandū. Ad hebr. v. Oīs pontifex ex hoīb⁹ assumpt⁹ p hoīb⁹ p̄stituit in his q̄ sūt ad deū. vt. s. dirigat eos. Et ulti q̄n q̄ figurant̄ p̄ arietes q̄ sunt duces gregū. Uñ puer. penul. dr. Tria sunt q̄ bene graditunť: z q̄rū q⁹ incedit felicit̄ leo fortissim⁹ bestiarū ad nullū pauebit occursum. gall⁹ succinct⁹ lūbos et aries. nec est rex q̄ resistat ei. z q̄ stult⁹ apparuit postq̄ cleuat⁹ ē in sublime. Hzc. in. xxx. moral. h⁹ exponēs dic̄ q⁹ leo est xp̄s q̄ leo de tribu Juda vicit p̄ncip̄ mūdi dyabolu z sic nullū expauescit. Gallus succinct⁹ lūbos sūt p̄dicatoꝛes z doctoꝛes int̄ h⁹ mūdi tenebras mane nūciātes. q̄ succinctos hñt lumbos fluida. s. luxurie in mēbris suis restringētes. de q⁹ dicēť. §. seq̄nti. Aries ē p̄m⁹ intra eccl'esiam ordo sacerdotū. s. ep̄i q̄ p̄ explasus g̃ dictēs p̄ l'm q̄si subseq̄ntes oīū greges trahūt. q⁹ spūalib⁹ recte viuentibus null⁹ rex sufficit. oīno resistere. q⁹ z si q̄libet p̄secutoꝛ obuiet. nō valz p̄ba z intētionē coꝝ p̄pedire. scient enim ad eū ad q̄nē desiderāt z anxie currere z morādo pueniꝛe. Sunt g̃ aries spūales p̄cs eccl'iaꝝ z duces gregum. Quartū q⁹ incedit felicit̄. sz nō bñ. dicit ē ant⁹ xp̄m felicem in mūdi gl'ia sed malū z stultū. Hi g̃ pastoꝛes z celi cōfitebūť mirabilia dei. Ipsi vt abel p̄m⁹ pastoꝛ inocētes obtulerť dño sacrificiū p̄cum z agnū imaculatū. q⁹ dñs acceptat inflāmās sup eo. in cui⁹ s'ignū dū sacra offerret. Martin⁹ pontifex globū ignis appuit sup caput eius. Ipsi tanq̄ abraā ne pastoꝛes sub eo alij curati rixā facerent cū alijs. z iurgia imiscerēt̄ p̄ greges diuiserūt dyoceses z parochias. vt terminis suis dsq̄ p̄etrus in latitudine se extēderet caritat⁹. q⁹ fec̄ Dyo. pa. xij. q. i. Ecclesias. Confessoꝛes z pontifices ist⁹ i cū ysaac satis laborauerūt ad fodiēdos puteos vt amota obscuritate sens⁹ litteral' p̄ueniret ad aquā viuā intelligētie spūalis. vnd⁹ greges suos adaq̄rent. sz alophili heretici vl' inuidi aliq̄ obstruebāt illos p̄uertētes doctrinas coꝝ. z aliq̄n falsa imiscētes. vt in Aug. Ambr. Imitati sunt q̄s iacob pastoꝛali exercitio diu occupatū. q⁹ nocte z die estu urebāť et gelu p̄ diligentē custodiā gregis sibi cōmissi. fugiebat q̄q̄ somn⁹ ab ocul'eoꝝ. timētes sp⁹ ne q̄d deuoratum a bestijs infernalib⁹. rō. a deo exigeret̄ ab eis. duas vxores cū eo sz in spū hr̄e voluerť m'to tpe fuiētes p̄ eis lyam. s. et rachelem p̄us intēdentes ap̄lexib⁹ rachelis q̄ erat vetusto aspectu. s. cōtēplatiue. sz p̄us uētes lya lippis ocul' sed fecūda. s. vita actiua q̄ z si min⁹ de diuis intuerť. fructificat tñ in septēopib⁹ mīe corpal' vl' spūalis. Mos ení est hui⁹ vite vt p̄ius in actiua se exerceꝛ passiōes moderetur q̄ ad p̄templatiuā veram accēdat. Minati sunt insup gregem suū cū moyse pastoꝛe ad interioꝛa deserti pascua supne patrie a mal'angel' derelicte. ad p̄tēplāda celestia. z cū eo viteri⁹ vsq̄ ad rubū ardentē puenerunt dei loq̄nt⁹ ad eos interi⁹. demū cū adolescēte pastoꝛe puero z ruffo dauid. cythara oꝛōnuz z sacroꝝ demonia ab obsessis eiecerūt spūal'r z corpal'r vt infortunato ep̄o tuy derensino z zenobio ep̄o florentino. Caprū alias ab oꝛe bestie vsi vel leonis tyrānoꝝ eruerūt. vtz in Nicolao q̄ ad tres barones romāos iniuste accusatos z morti ꝺdēnatos liberatos de māib⁹ Constātini p̄atoꝛ. ad cōmiatione ei facā in somnis z pr⁹ de alijs tribj inocētib⁹ coꝛā iussu morte cuadentibus. Hi pastoꝛes euangelica custodientes vigilias noctis sup gregē suum. Prima vigilia sz iuuēntutis. secunda virilitatis. tertia senectutis. semp parati quādo dñs eoꝝ veniret meruerunt per angelicas visiones et reuelationes consolari. et demū ad verbum ipsum videndū adduci. vt in figura ptz Lu. xxij. cap.

Scdo scz doctores §. III.

celi dicunť siue q̄p̄t lumen sapie. vt dr Sap. viij. Ego sedi vt in celis oriet̄ lumē. q⁹ q̄p̄t pluuiā doctrine d celo descēdentē. Jaco. v. Ecce agricol⁹ expectat pciosum fructum terre. patiens dum accipiat pluuiā. s. tardiuū. Et hi p̄mati me p̄fitenť mirabilia dei z veritatē xp̄m vel p̄fitebūť sc̄z p̄turaꝝ. Uñ greg. xxx. moza. tractās illud Jo. Quis dedit gallo intelligentiā. exponit de doctoꝛib⁹ z p̄dicatoꝛib⁹ ecclie. q⁹ deus dedit intelligētiā sic gallo z ñ alijs. Gallus aūt dr hr̄e intelligentiā q⁹ merhaphoꝛā. Estimatio ení sensitiua quā hz gallus fm quaz opaq̄ p̄rumpēs ad cantū dr hic intelligēta. Cantat cū certis hoꝛ determinatis fm instinctū nature. ac si hr̄et intelligētiā z mēsuraret p̄ oꝛōes motuū celestiū. Uñ subdit. Quis enarrabit rōnē celoꝝ z p̄centū celi. q⁹ dormire faciet. Doctoꝛes gallo ecclie veros assimilat p̄ter tria. q⁹ certis hoꝛis cantat. z q⁹ voce in cantu variat. z quia terminatis hoꝛis cantat. z q⁹ voce in cantu variat. z tunc demū accipit. vt p⁹us nocturni tp̄is hoꝛas discutiat. z tunc de tribuit desup q⁹ doctoꝛ veritatis discretionis virtus vt nouerit: quib⁹. quid. quādo vl' quō diuinit⁹ ministrat. Nō ení vna cadēq̄ cūctis exhortatio q̄uenit. q⁹ nec cunctoꝝ par moꝝ qualitas astringit. sepe ení alijs officiunt que alijs p̄sunt. z plereq̄ herbe q̄ aliq̄ q̄alia reficiūt. alia occidūt. Pro q̄libet g̃ audientiū scīt doctoꝛes z p̄dicatores formabāt suos fmones vt pulcre oñdit gl'iosus doctoꝛ Hiero. in ep̄l's suis. Circa illegitimaz galli q̄ est. q⁹ profundioꝛib⁹ hoꝛis noctis valētiores ac p̄ductoꝛes recordere cant⁹ solet. Cum ꝯo matutinū tps approinquat leuiores z minꝰ tiores oīmodo voces formāt. sic p̄dicatores discreti fuerūt. Nam cū iniqs adhuc mentib⁹ p̄dicabāt q̄si tenebr⁹ p̄funde noctis altis z magnis vocibus eterni iudicij terrores insinuabāt. cū vero audituꝝ cordibus p̄fectus lucē adesse cogn̄scebāt p̄fectus clamoꝛ sui magnitudinē in lenitatē dulcedis vertebāt: nō q̄ de penis terribilia. sz q̄ de p̄mijs blāda sunt p̄ferebāt. Jrē gallus cum edere cantus parat. p⁹us alas excutit. sc̄ipm ferions vigilantioꝛē reddit. sic sancti p̄dicatoꝛes. cū verba p̄dictionis mouebāt p⁹us se int̄ scīs actionib⁹ exercebant ne in seip̄is torp̄ētes ope alios excitarent voce. z vt auctoꝛ se dñs oñdat doctrine subdit. Quis enarrabit celoꝝ rationē. q. d. nullus. nisi ego q̄z tñ verba cū p̄ spēz scīe nobis oñderit subtrahit. Prorin⁹ subdit. Et ꝯcentū celi q⁹ videre fec̄. In hac ení vita infirmitati nr̄e dñs nō aptat maiestat⁹ sue speciē. sz p̄dicatoꝛ voce locut⁹ ē. vt corda ad huc carnalia. carnalis lingua pulsaret. ac postq̄ p̄ mortē caro in puluerē resoluit. z p̄ resurrectōez puluis animat

Ballus. Pictauen.

tunc audire de deo verba nō querimus. quia vnū ipm qō implet oīa iam z speciē dei verbū videm⁹. qō nobis tanto altius sonat. qnto z mētes nrās intima illustratōe penetrat. Quid celoz rō accipiť. nisi vis supna secretoz et qđ p concentū celi. nisi pdicantiū fmo signať. Londi toz ḡ nr cū celoz rōnē narrare cepit. dormire facies pcen tū celi. qz cū nob per spēm oñdiť. nimiz pdicantiuz ÿba subtrahunť. vel certe celoz rō est ipa viuificatrix virť. q spūs formar angeloz. dñs enī sic est cā causaz. z sic vita viuentiū. ita z rō rōnaliū creaturaz. Tūc enī celoz rōes narrat se deersa mētis nre caligine cū clara visiōe mātfe stat. vñ ipse ait. Uenit hora cū iam nō in pabol loquar vobis. sz palā de pre ānūciabo vob. Palā de pre annū ciare se asserit. qz p patefactam. tūc maiestatz sue spēm. z quō ipe nō impar oriať. z quō vtriusq spūs vtriq coe ternis pcedat oñdit. Aperte nūc videbim⁹ quō ď qō or tum est ei de q oriť subseqns nō est. quō his q pcessione pducť. a pferentiby nō pretur. In diuīs enī sunt duo p cedentes vt orthodoxa fides affirmat. filius enīz a solo patre pcedit. Spūsscūs ÿo a pre z filio in diuīs pcedit. Pro hoz pleniori noticia ē caute adūtendū. q i diuīs sunt due pcessiones. s. pcessio verbi z qđā alia ad cuť cui dentiā ꝓsiderādū ē. vt dicť sctūs Tho. i. parte. q. xxvij. q Due sūt pcessiones in diuīs. in diuīs nō est pcessio. nisi fm actiōem q nō tēdit aliqđ extrinsecū. sz manet in ipso agēte. Duť aūt actio intelligi autē verbi attendiť fm actiōem volūtatz. Processio operatoem volūtatis inueniť in nobis qđā alia pcessio scz pcessio amoris fm qō amatū est in amāte: sic p cōce ptionē verbi res dicta vel intellecta est in intelligēte. vñ et p̄ter pcessionē verbi ponť alia pcessio in diuīs q ē p cessio amoris. Processiones qđē iu diuīs nō pōt accipi ni si fm actiones q in agēte manēt. hmōi aūt actiones in na tura intellectuali z diuīa nō sunt nisi due. s. intelligere et velle q sunt actiones manētes. igiť relinquiť q nulla alia processio possit eē in diuīs nisi ÿbi z amoris. hec tñ my steria in via pfecte cognoscere nō valem⁹. scz in futura pa tria deo dante apte videbim⁹ quō z vnū diuisibiliť tria sunt. et indiuisibiliť tria vnū. Lingua igiť tūc narrantis dei est visa claritas subleuāz. Et cōcen⁹ celi tūc dormiet qz apparente in iudicio retributore opez exhortationuz verba cessabūt. sz abbreuiatim celi ergo. i. doctores z pdi catores ꝓfitentur z confitebunť mirabilia dei. Et rōnez hoz celoz q ad diuīa mysteria fidei de⁹ enarrat in fuso. et tunc cessabit ꝓcentus celi i. concors vox pdicatoz. De decem et octo ꝓrietatiby celoz q ꝓgruūt pdicatoriby vt sunt celi narrates gliā dei z ꝓfitētes mirabilia sua. habes supra in titulo de pdica. in pn. ibi mlta de materia z for ma z qualitate pdicatoz. de aureola que reseruať talib habes supra eodem titulo de aureolis.

Tertiū gen⁹ cōfesso. §. IIII.

De anachoritis.

rum. vtz ex catalogo scōz. sunt de qby agiť in vitz z col lationiby patz scti Anachorite. s. Hoz pm⁹ dr Paulus primus heremita. q tante pfectōis fuit vt btūs Anthoni⁹ animā ei⁹ egressam de corpe in choro angeloz viderit col locari. Additi sunt eis cenobite. viuētes in ꝓgregatione: etiā ꝓemplatiui dediti. vt mōachi oñs quoz Benedi ctus dr pm⁹ pr in occidētali ecclia. Basilius i orientali quāuis z pus etiā multi pres pfuerūt magnis congre gationiby vt Anthoni⁹ Pachomi⁹ Jsidorus z alij. sed nō ita sub determiatis regulis z ceremoniis qby aggre gati sunt canonici regulares ranqz contēplatiui. E quiby fuit vnus Hugo de scō vict. magn⁹ mgr z deuotissim⁹ homo. Successerūt mēdicātes quoz pmi institores fue runt Dñicus in hyspania. Fran. in ytalia. replentes totū orbem semine cū aliis ordinib⁹ beremitaz. carmelitaruū. et seruitarum. Hi tenent statū mediū inter clericos se cu lares z monachos. vñ z de vtroq participāt. Hā a sta tu monachali accipiūt ꝓēplationē in studijs z officijs: modestiā in ceremonijs z abstinētijs. A clero accipiūt actionē. s. pdicandi. visitādi infirmos. audiēdi cfessiōes et hmōi. Hi oēs ḡ celo merito cōpank. qz sic celi exaltāt a terra. Esa. i. z valde. ita pdicti eleuari fuerť in altissimis ꝓēplationib⁹ a terra separati. i. affectu terrenoz. Confessi sunt z pfitebunť hi celi mirabilia tua tē. De qz pūsione et ꝓēplatōe dr Job. Quis dimisit onagz libez in soli tudie. z vincula eius qs soluit. cui dedi i solitudie domū: et tabernacla eius in terra salsuginis ꝓtenit multitudines ciuitatis vocē exactoris nō audit. circūspicit montes pa scue sue. z virētia quecq pquirit. q ÿba exponēs Greg. in xxx. li. mora. dicē. Onager q in solitudine morat: nō in cōgrue vitā eoz significat. qui remoti a turbis populari bus pūsank. q onager apte liber dr. qz magna est seruitꝰ secularii negociorz. cuius fuituz ꝓditōe carere est i mūdo nihil ꝓcupiscere. vt facūt pfecti religiosi de qby loquitur Dñs tñ singulare dei donū ē z iō pmittit. qs dimisit ona grū libez tē. q. d. nullꝰ. nisi ego. loquiť ibi dñs ad Job. vñ z p Osee ꝓbam ait. Ducā eaz in solitudie. s. aīam. et loquar ad coz eius. Hi ergo onagri solitarij z scti religiosi a deo dimissi sunt liberi a future seculi q vtriq premit p spera: dū appetunť. pmit p aduersa dū formidāť. Neq enī viri religiosi appetūt pspa nec timēt adūsa. z a futu re vtroz filioz familie. z dñoz rpalū imunes sunt. Hoz onagroz dñs vincula soluit. qz diuīo adiutorio interna carnalū desideroz retinacula disrūpunť z affectꝰ ami coz z parentū z mūdane ꝓsuetudis ligamīa dissoluūť. Dedit qz eis dñs in solitudine domū. qz ad hram solita rij habitabāt in locz siluestribus ne inuenirenť ab homib⁹ vel paucis a quib⁹ ꝓpedirenť pre suis assiduis medita tionib⁹. Uñ nō solū anachorite sz z cenobite scti homies in nemoribus fundabāt mōasteria in locz remotis a ciui tatib⁹ z castris. vtz de. b. Bñdicto. Bernardo. Rombal do. Johāne gualberti. Florentino z alijs. sed qz nō pdest solitudo corpis si solitudo defuerit mētis. Hi etiā habue rūt domū solitudis mētis. qz separati sūt a tumultu z stre pitu mūdanaz cogitationū z affectionū. tabernacla ha buerť in tra salsuginis. qz ḡdiu in hmōi vite tabnaclis vixerūt. ad supnā patriā desiderij sui q̄tidiani estibus ac cenduńť. Salsugo enī sitim solz accēdere incessanť q̄pe ipsi sancti accēdunť. vt sitiāt. sitiūt vt satienť. fm illud. Sitiuit aīa mea ad deū fon. tē. Et math. v. Bti q esuri unt z sitiūt iust. qm ipi saturabūť. Contēpserť mlti tudiez ciuitatis. nō solū sensus exteriores visus. audiꝰ z alios coherētes. sz etiā latā viā p quā multi incedūt. Reliqūt ꝓriā voluntatē seu sensualitatē seqntes. z artā viā a pau cis ingressam eligētes. Cōsiderātes enī solerter a q et ad qō creati sunt z recta ꝓsideratōe accepte imagis. seq vul gi multitudinē sunt dedignati. nō audiert vocē exactoz qz dyaboli fortiter rēptantz suggestiōib⁹ nō ꝓsenserūt. for tes rēptauerūt fuerūt magni clamores diaboli porentis assensum z visibiles z inuisibiles pugnas sustinuert. vt ptz in Bñdicto temptato. cū se nudū voluerauit i spinis Bern. in aqua ꝓgelata. Francisc⁹ i niuib⁹: vt nō audirēt vocē exactoris. vel etiā exactor dr corpus. qz q̄tidie exigit suā necitatē. sed tūc loquiť plane cū vult sibi dari ad vo luptatē fm instigatōem sensualitatis. tūc clamat. San cti aūt religiosi horruerūt delicias corpis. vñ nō horrue runt clamorē exactoris. sz vocē exhibentz tm ad necessita tem. crucis mortificatōez iugiter in suo corpe pro xpi no mine portātes. z hostiā viuā se deo exhibētes. z inde ma gis apti reddebātur ad diuina ꝓtemplanda. Et subdit q circūspicit onager mōtes pascue sue. Montes pascue sue. Sunt alie ꝓēplatiōes interne refectōis. Uñ i ps

habitatō anachoritarum

Relin quūt pri am vo luntatez.

Horrent delicias

Ascensiões in corde suo disposuit in valle lacrimaꝝ. q̄ꝛ quos exteri⁹ ꝑtinet in fletu ꝯpunctis hũilitatꝭ eos interi⁹ subleuat ascensus cõtẽplationis. vel etiã montes pascue sunt sublimes virtutes angeloꝝ q̄ ideirco hic admĩstrã⸗do ⁊ adiuuãdo reficiũt. q̄ꝛ illic interne ꝯtẽplatõis roꝛe pinguescũt. q̄ q̄ꝛ nos in oĩ certamĩe ꝓtegunt. iõ circũspici icunt. vl̓ etiã montes pascue sũt alte sñie scp̄ture sacre. Uirentia queq̄ꝫ q̄sierũt isti onagri. spũalia virẽtia sunt que nulla tẽporalitate marcescũt. sic arentia ecõtra sunt omĩa q̄ tempal̓r cõdita vẽturo fine iocũditate vite pñtꝭ. trãsitorijs rebꝫ ĩ eternũ mãsura desiderantur. hec ex dictꝭ Gregorij. Final̓r q̄s enarrare valeat altas scõꝝ religioso rũ ꝯtẽplatões. reuelatões. suauissimos diuinoꝝ gust⁹ mi ras abstinẽtias. intẽsa desideria erga deũ. Confitetur ḡ et ꝯfitebũt hi celi mirabilia dei. ⁊ de⁹ ꝯfessus ẽ eos corã pr̄e suo mirabil̓r exaltãdo. vt Bñdictũ Frãciscũ Dñicũ et alios. Hi ergo ꝯfessores heremite mõachi. reglãres ca nonici. mendicantes. nõ tepidi ⁊ insipidi cupidi et clari inertes in comesatiõibꝫ ⁊ delicijs vacãtes q̄les sunt mo derni cõiter. sꝫ feruẽtes spũ. sapia diuĩa lucidi ꝯtẽptores mũdi hũiles in hitu interiori ⁊ exteriori ꝑuigiles. in cibo et potu austeri deuotioni ⁊ orõni dediti. Hi ꝯfitebũt in cel̓ ⁊ laudabũt mirabilia dei sic ꝯfessi sũt ore ⁊ ope. vñ ⁊ mĺti coꝝ ĩ fine vite visi sunt celũ ꝯscendere cũ mĺta glia. vtꝫ de sanc. Bñdicto Dñico Francisco ⁊ mĺtis alijs.

Post pontifices do⁹. §. V.

De sanctꝭ vitã acti⸗uam du⸗centibus

ctores ⁊ religiosos scõs. q̄ vt celi ꝯfitebunt mirabilia dei est quartũ gen⁹ ꝯfessoꝝ q̄ deũ ꝯfessi sunt sctis opibꝫ glo rificati in patria supna. hi etiã celi dici pñt. q̄ꝛ sic mouet cõtinuo a pmo mobili oẽs alij celi. sic ⁊ isti a deo q̄ ẽ pri mũ mouẽs oĩa. sꝫ imobil̓ manẽs in se moti sũt ad bona opandũ. ꝓpt qd̓ dicit Esa. Omĩa opa nr̄a opat⁹ es ĩ no bis. Et q̄ꝛ oĩs mot⁹ nr̄ interptat ꝙ ẽ nob̓ dat⁹ ad meren dũ ⁊ bñ opandũ. iõ dic̄ apl̓s. Dũ tps hẽm⁹ opemur bo⸗nũ. Ponit aũt Salomõ decẽ ⁊ octo tempa diuisaꝝ opa⸗tionũ in q̄bꝫ hõ mouet d̓ vno ad aliud. Eccs. iij. Oĩa tẽ pus hñt ⁊c̄. s. opa tps sibi ꝯgruũ ⁊ aptũ de vna ad aliã expositõez moralẽ pñũc assumẽdo. reduci pñt ad q̄ttuor stat⁹ hoĩm istoꝝ. Sũt ãt ista tpa cõbinata ꝑ ꝯ̄ria sil̓ opa narrata in eis. Quaꝝ pme tres tãgũt baptismũ recipiẽ tes. secunde tres penitẽtes. tertie ꝓficientes. quarte q̄tu or p̄sidentes. Oĩa aũt ista tpa sctĩ ꝯfessores obs̄uauerũt

Confesso res bap⸗tismũ re⸗cipientes

et in eis ꝯgrua opa fecerũt. Quantũ igit ad baptismũ recipiẽtes tps coꝝ nascendi fuit qñ ꝑ aq̄m baptismi na ti sunt ad esse spũale xp̄o. Joh. i. Ex deo nati sunt scꝫ cre dentes. i. Pe. ij. c. Quasi mõ geniti infantes rõnabiles si ne dolo lac ꝯcupiscite. ⁊ tũc etiã in eis fuit tp̄s moriendi mũdo ⁊ vite vetuste infidelitũ. Ad colos. iij. Mortui enĩ estis ⁊ vita vr̄a abscondita ẽ cũ xp̄o. Uñ in hmõi signũ ponit q̄ baptizat sub aqua q̄si mortu⁹ sub terra sepul⸗ture. Congruit etiã eis tps plãtandi ⁊ tps euellendi. Nã in baptimo plãtant oẽs ꝟtutes ĩ aĩa ſm hitũ. ⁊ in adul tis. ita ꝙ etiã in actũ ⁊ meritũ exeant coopante libero ar

Hiere. 2.

bitrio. Hiere. Plantaui te vineã meã electã oĩe semẽ ve

Esaie. 3.

rum. scꝫ virtutũ. Euellunt ⁊ tũc tpis vicia oĩa nõ solum originale sꝫ etiã actualia in adultis q̄ ad culpã ⁊ penaꝫ. Ezechiel̓ xxxvi. Effundã sup vos aquã mũdã. ⁊ mũda⸗bimĩ ab oĩbꝫ inq̄namẽtis vr̄is. Cõuenit q̄ꝫ eis tps occi⸗dendi ⁊ tps sanandi. Nã in baptismo occidunt motus ꝯcupiscẽtie vt s. nõ dñet rõni. nõ aũt vt nõ titillent ⁊ cõ tra spm̄ pugnẽt vt sit occasio exercitij ⁊ meriti. vnde ait apl̓s. Caro ꝯcupiscit adũsus spm̄. vt nõ q̄cũq̄ꝫ vult⁹ illa faciatꝭ. Et cũ h̓ tpe occidẽdi ꝯcurrit tps sanãdi. q̄ꝛ natu ra les vires q̄ erãt vulnerate sanant ꝑ grãm. Hiere. xxx. A vulneribꝫ tuis sanabo te. Oĩa tñ ista in baptismo ⁊ ĩ iustificatione pctõris. sunt simul tpe sed nõ natura. ⁊ or

dine intelligendi. ⁊ si ſm lrãm fiant diuersis tempibus. Sed ⁊ nos baptismũ etiã vt ꝯficet q̄s in inocẽtia dꝫ ex exercere in istꝭ diuisis tpibꝫ aliq̄n in vno. aliq̄n in alio. ali quãdo. s. vt magꝭ mortificet vicijs etiã venialibꝫ. aliq̄ndo etiã ad plãtandũ virtutes ꝑfecti⁹. ⁊ sic de alijs. Penitẽ

Confesso res peni tentes.

tes tãgũt tres seq̄ntes cõbinatões. Prima ẽ tps lugendi et tps ridẽdi. Nã in ꝯtritõe penit⁹ hꝫ lugere de pctis cõ missis. ſm illud ps. Lauabo ꝑ singlãs noctes. i. pctã. lec tũ meũ. s. ꝯsciẽ. ⁊ lacrimis meis stratũ meũ rigabo. i. pec catũ meũ. ⁊ q̄ cõ manẽtiã in pctõ. ⁊ ex h̓ sequit tps ridẽdi. i. gaudij. q̄d cõ cipit ex spe venie ex q̄ dolet. ſm illd̓ ps. Scd̓m mĺtitudi nẽ doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝯso. tue letifi. ani. meã. Uñ et aug. de peñitẽte. Sẽp doleat ⁊ de dolore sꝑ gaudeat. d̓ pe. di. iij. Si. apl̓s. Scd̓a cõbinatio ẽ tps plãgẽdi ⁊ tps saltãdi. q̄d ꝑtinet ad ꝯfessionẽ. Planct⁹ enĩ fit nõ solũ la crimis sꝫ voce. s. cũ clamat dolẽdo. Nõ solũ ḡ vere penitẽ tẽs dꝫ lugere ꝑ ꝯtritõem. sꝫ ⁊ plãgere vocẽ emittẽdo ĩ cõ fessiõe. ac etiã saltare d̓ vno ad aliud ꝓcedendo. subleuã do a terra. i. cum ꝓposito ipa dimittẽdi. Prouerb. xxviij. Qui ꝯfitet scelera sua. ⁊ reliq̄rit ea: inueniet grãz. Tertia cõbinatio ꝑtinet ad satisfactõem. cũ dꝛ tps spargendi la pides. ⁊ tps colligẽdi. Lapides valde duri ad scindẽdũ sunt dure dispositões. s. ad retinẽdũ alienũ nõ vincando iniurias ⁊ odia tenẽda. ad nõ ieiunãdũ vl̓ restituẽdũ fa mã. Istos lapides opꝫ spergere a se dimittẽdo ne sit mẽ brũ dyaboli. de q̄ dꝛ Job. Cor ei⁹ indurabit q̄si lapis. sed alij lapides. s. boni colligẽdi sũt. de q̄bꝫ apl̓s ad Eph. ij. Uos coedificamĩ tanq̄ꝫ lapides viui in hitaculũ dei. i. exempla sctõꝝ fortiũ viroꝝ: q̄ in mẽte colligẽda sunt vt ĩ ducant ad satisfaciẽdũ ꝑ bona opa. Quo ad ꝓficiẽtes

Confesso res ꝓfici tes.

ponit tres alias cõbinatões. Et pma ẽ tpus amplexãdi et tps longe fieri ab ãplexibꝫ. Amplex⁹ iste spũal̓r ẽ act⁹ orõnis ꝯtẽplatõis. meditatõis ⁊ hmõi. in q̄ dꝫ se exerce re q̄libet aliq̄ndo. ꝑ quẽ q̄s ꝯiũgit cũ deo itellectu ⁊ affe ctu. Cañ. i. Dextera ill⁹ amplexabit me. aliq̄n ꝟo abstinere dꝫ ab hmõi. qñ. s. opoꝛꝫ intẽdere actioni ꝓ salute sui vl̓ alioꝝ. i. Thimo. iiij. Exerce teipm̄ ad pietatis opa. s. mĩe. Qui ãt in statu ꝯiugij. aliq̄n dꝫ actui ꝯiugal̓ amplex⁹ intẽdere. cã ꝓlis generãde vl̓ reddẽdi debitũ ꝯiugij. vel fornicatõis euitãde in se vl̓ ꝯiuge. aliq̄n dꝫ ab hmõi ab⸗stinere cã hõestatꝭ sanitatꝭ vl̓ magꝭ vt vacet diuĩs opti⁹ pma Coꝝ. vij. Nolite fraudare inuicẽ. s. vir ⁊ vxor absti⸗nẽdo a cõiugio. nisi ad tps vt vacetis orõni. ⁊ rursuꝫ re⸗uertimĩ in idipm̄ ne tẽptet vos sathanas. Scd̓a est tps acq̄rẽdi sapiaꝫ ⁊ noticiã acq̄rendi. ⁊ tps ꝑdendi. Tẽpus acq̄rẽdi sapiaꝫ ẽ ad addi⸗scendũ de diuĩs p̄cipue sꝑ ẽ ꝑatũ. nulla enĩ etas sera ẽ ad addi scendũ. inq̄t Seneca. In cui⁹ figurã dauid senex cũ hr̄et etatꝭ plĩmos ãnos. duxit abisach adolescẽtulã q̄ foueret. iij. Reg. i. et calefaceret cũ ⁊ dormiret secũ atꝫ mĩstraret. iij. Reg. i. Hec ſm Hiero. significat sapiam q̄ etiã in senectute ẽ q̄rẽda q̄ calefacit mẽtẽ ei⁹. vt ꝯtinue defuiat ei. ⁊ cũ ea q̄ ini⸗scat. Est etiã tp̄s ꝑdendi. i. amittẽdi sapiaꝫ carnis q̄ ini⸗mica est deo. ⁊ sciam animalẽ dyabolicã ⁊ terrenã. Nec enĩ possꝫ alit acq̄rere dei sapiaꝫ vl̓ virtutibꝫ ꝓficere. Uel etiã tp̄s ẽ acq̄rẽdi vite necr̄ia ꝓ se ⁊ suis. sic Paul⁹ facie⸗bat ꝓprijs mãibꝫ laborãdo. Et tp̄s datũ ſm extimatiõez insipiẽtiũ. Ad quẽ intellectũ dꝛ Eccle. xxi. perde pecuniã ꝓpt frẽm. Tertia cõbinatio ẽ tp̄s custodiẽdi ⁊ tp̄s abijci⸗endi. Temp⁹ ẽ abijciendi qñ vult mũdũ deserere. vt sit ꝑfectus paupibꝫ dando. Semꝑ est aũt tp̄s custodiendi sensus suos ⁊ cogitatiões. ne vagent ⁊ tp̄us abijciendi supflua ⁊ vacua. Quãtũ ad p̄sidentes siue familijs si⸗

Confesso res p̄si dentes.

ue laicis vel alijs. sunt q̄tuor cõbinatões. Et pma ẽ tp̄s scindendi ⁊ tp̄s cõsulendi. Debent enĩ rectores ⁊ q̄libꝫ in⸗debita pacta ⁊ ꝓmissa rescindere ⁊ frangere ſm illd̓. In malis ꝓmissis rescinde fidem. vel iniusta ornamẽta vel cõsuetudines tollere. Et consuere simul cõponere discoꝛ

dantes ꝛ iusta statuta formare. Apl'us. Cum omnibus homib⁹ pacem hñtes. Scda cõbinatio est rem⁹ tacendi et rps loq̃ndi. Veritas enĩ ait Gratian⁹. prius tacendo discãt. ꝛ postea loq̃ndo tacẽt. Debz ḡ in admonẽdo vl sententiãdo tacit⁹ cõsiderare qd cause ꝛ qd õbeat admonẽ et in seq̃nti rpe iudicare ꝛ docere. In oratõe etiã cecat q̃ ad mũdana. In executõe officij loquat mãdãdo phibendo corrigẽdo ꝛ hmõi. Tertia cõbinatio ẽ rps odij ꝛ rps dilectionis. Cũ enĩ bon⁹ ẽ. diligẽd⁹ ẽ. sz mal⁹ odiẽd⁹ nõ sm natura q̃ bona ẽ. sz sm vicij. Uñ ꝛ ps. Inimicos odio habui. Et pfecto odio oderã illos. i. sm vicij. Un aug. Sic diligendi sunt hoies vt eoz nõ diligãtur errores. Quarta ẽ rps belli ꝛ rps pacis. q̃ subiecti sunt mali. tũc ẽ rps belli. sz repbendendi eos ꝛ puniendi. q̃ño sunt boni vel ad penitentiã reuertunt mali. tũc est rps pacis ꝛ recõciliandi sunt. Et ꝛclusiue q̃ ad oĩa rẽp⁹ belli est vita pñs. qz milicia est vita homis sup terrã. Job. vij. Sz rẽp⁹ pacis pfecte erit in patria. Esa. xxxij. Sedebit pp̃l⁹ me⁹ in pulcritudine pacis in requie opulẽta ꝛ pacis nõ erit finis. Et tunc pfecte ꝛfitebunt celi mirabilia tua ꝛ veritatem tuã in eccl̃ia scoz. Ecce ait apl⁹s. nũc tps acceptabile. ij. Loz. vi. ecce nunc dies salutis. et ideo confessioni per bonã opera insistendũ. qz venit nox. sz seculi seq̃ntis q̃ nemo operari potest. l. meritorie. Joh. x.

Titulus. xxxij. De pena purgatorij. Quomõ ignis affligat animas pena sensus. Caplm pmum

Quia hi qui sunt in

purgatorio adhuc nõ sunt in eccl̃ia triũphanti. sed militãt sub penis q̃by purgãt venialia q̃ secũ portauerũt egredientes aiẽ de corpib⁹. ac soluunt reatus mortalium id est debita penaz tempaliũ q̃by obligati erãt pp̃t rpa lia pperata q̃by hic nõ satisfecerũt ad sufficientiã. ꝛ li p penitentiã recuperauerũt gram ꝛ euaserũt debitũ pene infernal⁹ ppetue. tõ ad eccl̃iam ptinẽt militantẽ. ꝛ ei⁹ suffragijs adiuuãt. vñ post penas vite pñtis rpales ꝛ spirituales. de q̃by actũ est breuit. aliq̃ tangunt de penis ꝛ tat in missa defunctoz. Virga tua ꝛ baculus tu⁹: ipa me consolata sunt. vt locutio illaz aiaz sit ad deũ. ꝛ vt Bre. dix. xlij. sit rector. Virga ꝛ baculus. Virga q̃ntimur. baculo sustẽtamur. Virga igit dei p̃t dici pena purgatorij q̃ purificate aie: ille tandẽ cõsolant intrãtes gaudia vite eterne. Baculus dei sunt suffragia eccl̃ie. q̃by subleuãt a penis: vt citi⁹ cõsolent ab eis libertate. vel baculus dei est crux. in q̃ demanau⁹ fuit sustẽtatus. Mã ꝛ indulgẽtie q̃ aliq̃n extẽdũtur ad defunctos. ꝛ suffragia eccl̃ie. hñt pcipue valorem ex cruce. i. passione xp̃i. Et ipa eucharistia misse in q̃ repsentat ipsa passio est maximũ suffragiũ ꝓ defunctis. qui sunt in purgatorio. Et sic ex huiusmõi baculo sustẽtant et cõsolant tandẽ. Uñ danielis in lacũ leonũ posito. deus misit prandiũ bonũ p Abacuc in figuraz. q̃d significat suffragium eucharistie. vnde fuit confortatus.

Qz aũt sit purgatorium .§. I.

patet p auctoritatẽ apl̃i. i. Coz. iij. di. Si quis edificauerit sup̃ hoc fundamentũ. f. fidei xp̃iane viue lignũ fenũ stipulã. ipse salu⁹ erit sic q̃si p ignẽ. q̃d exp̃ssit cõsit a doctore de ignẽ purgatorij. q̃ purgant venialia õsignata per lignũ fenũ ꝛ stipulã. qz est in eis gdus grauitatis. nõ aũt mortalia q̃by aie igne infernali ppetuo cruciant p ea notãt vt q̃dã asserebãt. q̃d Aug. reprobat in li. õ igne purgatorij. Et hr dis. xxv. §. alis ptz etiã p Greg. dicentẽ de q̃busdã leuib⁹ pctis. Ante diẽ iudicij purgatiõis credend⁹ ẽ ignis. Et p Aug. qui de eo q̃ vere dolet ꝛ penitet de peccatis mortalib⁹ sed nõ satisfacit sufficienter in presenti penis debitis pro eis sic ait. Prius purgandus est igne purgatiõis q̃ in aliud seculũ distulit fructũ conuersionis. de pe. dis. vij. c. fi. Probat etiã õ ex eccl̃ie determinatione q̃ pualet oi⁹ auctoritati doctoz. Mã ipa suffragia facit ꝓtinuep defũct⁹: nõp bis q̃ sũt in iferno. q̃ ibi nulla ẽ redẽptio vl diminutio pene l refrigeratio. necp bis q̃ sũt in gl̃ia q̃ nõ egẽt. q̃ ꝓ bis q̃ sũt in purgatorio. Hoc negare essz hereticũ. Loc⁹ aũt b⁹ purgatorij fm legẽ cõem a doctoribus in q̃rto ẽ ꝓtigu⁹ inferno dãnatoz. q̃ infern⁹ q̃si infra terrã in centro terre vel circa. fm aũt priuatam legem aliquibus videtur esse assignatũ purgatorium extra talẽ locũ in terra. vt pz in. iij. dyalogoz ꝓ plura exempla

Duplex añt ẽ genus .§. II.

pene in purgatorio principal⁹. i. pena dãni q̃ est priuatio diuine visionis. Scda ꝺ pena ignis in q̃ aie ille detinẽtur. Et cũ hac duplici pena cruciant etiã q̃ sũt in inferno Est tñ ista differentia: q̃ dãnati in iferno ppetuo torquent vtraq; pena absq; spe sue liberatiõis scientes se ppetuo sine aliq̃ refrigerio cruciãdos. nũc in aĩa post resurrectionem vltimã in aĩa ꝛ corpe. Uñ ꝛ deũ blasphemãt. vt ꝺ in p̃s. Superbia coz ascẽdit sp eos puniẽtẽ ipm odio habentes ꝛ impatientissime ꝛ inuiti patiẽtes. Sz in purgatorio etiã vtraq; pena cruciant damnati ꝛ sensus. hoc tñ ad temp⁹ ꝛ diuturnius ꝛ citius ꝛ grauius ꝛ leuius fm debita culpaꝝ et sciunt se inde liberandos: ꝛ si tempus liberationis ignorent nisi eis reueletur. ac etiam cũ sunt in ḡtia patienter ꝛ voluntarie ferunt tales penas. Et per suffragia nostra subleuãtur. solũ aũt in anima cruciant. Nam post resurrectiõem generalem locus purgatorij vacuus remanebit. sicut nũc limbus patrũ. raliter enĩ purgabũtur qui in fine mũdi erunt vel augmẽto pene ad recompensandũ diuturnitatẽ. vel quia terroribus precedẽtibus iudiciũ ira purgabũtur: q̃ paucis et parua remanebunt purganda. tum etiã quia satisfactiões sanctoz que amplius erogari nõ habent in ecclesia p indulgẽtias et huiusmodi ꝓ illis soluent. Et sic intelligit illud Augustini hic ignis. sz purgatorij ꝛ si nõ sit eternus. miro tñ mõ est grauis. Dicit enĩ non eternus q̃ntũ ad officiũ. q̃ vt dictũ est: post resurrectionẽ non purgabit aliquẽ sed eternus est id est perpetuus q̃ntũ ad substantiã. quia semp durat cũ sit idem cũ igne inferni. ꝛ pena quidẽ dãni sic in iferno. ita ꝛ in purgatorio est gr̃uissima sup penã ignis. ꝛ omnẽ aliã q̃ cogitari possz. vt dicere apte valeat talis aĩa. Sitiuit anima mea ad deũ fontẽ viuũ q̃n ve. ꝛ appa. añ faciem dei mei. Fuerit mihi lacri. m. pa. die ac nocte. Cum enim anima seperata a corpe intelligat deũ cẽ sũmũ bonũ et ad ipm compẽdendũ apta existeret nisi essz in ea q̃d inq̃natiõis purgãde. de tali dilatõe summe dolet. cũ sit ꝓpter culpã suã: sic enĩ videre deũ. ꝛ eo frui est maxia delectatio. ita eo priuari ꝓ illo tempe ex defectu suo est summa pena. Uñ aug⁹. Alienari a regno dei carere mirica dulcedis dei. tam grãdis pena ẽ. vt nulla ei possint tormẽta q̃ nouim⁹ cõparari. Item Crisost. Ponam⁹ ante oculos mentis quanti doloris est excludi et proijci a regno celorum. quia mihi videtur grauior gehenna. id est igne inferni.

Quomõ anime siue .§. III.

in purgatorio siue in inferno ante resumptiõem corpoz cruciẽnt est difficile intelligere. Et circa hoc est ꝙntuplex mod⁹ dicendi fm ꝙntq; opiniones modernoz q̃s recitat Pe. de palude in. iij. dist. xlij. Primus modus dicendi qui dicit esse Durandi. in. iij. sz est q̃ alit patiat aĩa separata ab igne corporeo. alr demõ et aĩa in purgatorio. Cui⁹ rõ est. q̃ ignis inferni nõ ponit corpore⁹. nisi quia afflicturus corpa dãnatoz post resurrectiõem. Si enim Opinio Durãdi.

Titulus Tricesimussecundus

anima separata solū pateret in aīa ⁊ nō in corpe. nullꝰ posset ignē inferni corporeū. ⁊ hinc est cōgruū vt spūs ꝙ ad penā corpib⁹ reunient. qles sunt aīe dānatoꝝ. aliꝫ ab igne corpeo patiāt: aliꝫ demō ꝙ nūq̄ corpi vniť vt forma bi q̄dē. s. aīe dānate fm ꝑfectē ille fm adaptatōez. Alie enī dānatoꝝ cū sciant infallibiliť ꝙ resumptis corpib⁹ in igne cruciabūť. ꝙ verā īmissionē. ex ipa ꝓsideratōe ignis futuri nociui verissime cruciank mētaliť. Et h̄ q̄dē plꝰ vl minus fm ꝙ maiori vl minori afflictiōi corpali sciūt se resūpturis corpib⁹ adiūgēdas. Sic igiť aīe dānatoꝝ q̄ corpib⁹ reuniēť ad penā patient ab igne corpeo fm ꝑfectē. qz ille ignis añ resurrectōez vere timorē ⁊ hororē. ⁊ ꝙ ꝓnus tristicā aīo ingerit. q̄ pꝰ resurrectōz corpa cū aīab⁹ vere exurit sine ꝓsūptōe tñ. Spūs āt āgelicꝰ malꝰ q̄ nunq̄ vniť corpori vt forma. affligiť fm q̄ndā silitudinē ⁊ adaptatōz. Spūalis enī tristicia ⁊ delectatio cū sint ignote mitudinis. optz ꝙ ꝙ delectatōez ⁊ tristicias exꝑmank figuraliť. Et cū sūmꝰ dolor sensibiliť sit ille q̄ ē ab igne. cū sit maxīe actiuus. sic tristicia ⁊ dolor spūal q̄ est in angel ꝙ suā vehementiā ⁊ si nō eēt ab igne fm rē ōz tñ ab igne fm q̄ndā silitudinē ⁊ adaptatōez. Sic etiā cū de bīs spiritib⁹ alibi dr ōz qō ꝓnere videť ad corpalē delectatōez vt ꝙ reflectank vel rideāt. dz ꝙ silitudinē intelligi ⁊ corpaliť. cū tota eoꝝ delectatio ⁊ iocūditas sit ī ꝓsecutiōe sui finis. ⁊ non in aliqua re corpali. sic ⁊ afflictio demonū ꝓsistit in tristicia quā hñt de se a fine. in q̄ summe ꝑficerenť ⁊ delectarenť. si cū attingerēt ⁊ nī in aliq̄ re corpali. cū ōz de eis ꝙ in igne ardeāt. vel fetoribꝫ affligank. De aīab⁹ aut ē que sunt ī purgatorio q̄ corpib⁹ suis vniēť in resurrectiōe generali. sz n ad penā qz purgatorū ñ renek. Idē tenēdū ē s. ꝙ affligūť ex h̄ ꝙ retardāť a diuīa visiōe. q̄dā plꝰ q̄dā minꝰ. Sic enī penale ē ab ea excludi. sic penale ē ab ea retardari ꝑť vehemētiā. igiť bꝰ pene pñt dici fm q̄ dā silitudinē et adaptatōem patī ab igne. Et huic ꝓsonat dictū apli dicētis. Sic salus erit q̄si ꝙ ignē. in q̄ innuiť silitudo. ꝙ aūt aīe patz scōz añ xpi passionē exnites in lumbo ex retardatōe dīne visiōis nō affligerenť. sic nūc ī purgatorio. h̄ iō fuit. qz añ passionē xpi nō fuit tps ꝓueniēdi ad visionē diuīe eentie. cū nō eēt solutū debitū nate: qō xpi morte solutū ē. Sz cū pꝰ passionē xpi sit tps ꝓueniēdi ad visionē dei. nisi aīa ꝑpria culpa vl obligatio ad penā impediat. iō nō ꝓuenire nūc penale ē: nō āt ꝑus. Dat exēplū de filio regis q̄ si nō ꝓueniat ad hērēdū regnū viuēte pre nō est ei penale. qz nōdū ē tps ꝙ ꝓueniat. sz si morituo pre nō obtineret. eēt ei doloroſum. Sz istā opi. vidēt Pe. de pa. reprobare. dicē enī ꝙ dicere ꝙ demōes nō hñt penas nisi carēte dīne visiōis ꝑť suū petm ⁊ nō patiāť ab igne. nō videť rutū sentire. Cū enī creatura rōnal seu intellectual. naturaliť desideret bitudinē naturalē ⁊ supnakalē q̄s vtranq⁹ hz spūs. dīm videns. qz neutra hāz suaz bitudinū dependet a corpe. ⁊ sibi beatitudo naturalis ē posse corpori. illud hz pꝰ resurrectōez. sz ꝑuat beatitudine supnaturali quā etiā nakaliť appetit nō eēt plene miser. Nā demōes ad cōpletā ⁊ ꝑfectā miseriā debēt priuari nō solū bitudine supnakali. sz etiā naturali: q̄ ē in sui ꝓplatiōe ⁊ platōe creature corpalis q̄ ꝑuatio talis prelatōis est. ⁊ h̄ qō subiicik creature corpali. ⁊ insisti terre. qz in centro eꝰ est infernꝰ qz maxīa pena est dño supbo ꝙ fiat fuꝰ seruꝰ. Et ad illō qō dicūť de verb apli q̄si ꝙ ignē. Dicendū ꝙ ly quasi nō est nota silitudis. sz exꝑssio veritatis. Et illud Joh. i. Quasi vnigeniti a pre. Exꝑssa igiť intrētio scōz circa hāc maternā est ꝙ vere patiank ab igne aīe in inferno vl purgatorio. et ad h̄ facit auctoritas Augustini dī. Ille ignis. ⁊ si nō sit ekn. miro tñ mō est grauis. Excedit enī oēm penam q̄s vnq̄s aliꝰ passus ē in ista vita. Scōs modꝰ dicēdi q̄ videť cē Egidiꝰ ponit modū cōem aīe ⁊ demoni ꝙ veraz īmissionē ab igne sine immissa noua dispositione. dicunt enī sic. Ignis infernī qui idē est cū igne purgatorij ꝓt ꝓsideran dupliciť. vno mō fm se. ⁊ sic nō ꝑt agere ī spm. Alio mō vt initrumētū diuīe iusticie. ⁊ sic ꝑt agere in spūs. ⁊ ipm vere affligere ꝙ verā immissionē. Et h̄ ꝓbat ꝓnē ⁊ sile. Rō ē talis. Instrm ꝑter ꝓtutē nakalē videť hre aliquā ꝓtutē a ꝓncipali agēte. sic calor q̄ est instrm aīe ꝑter suā ꝓtutē calefactiuā quā hz a se. hz ab aīa cui ē instrm ꝓtutē ꝙuertendi alimentū in carnē. Siliť dolabra hz ab artifice virtutē inducēdi ī ligno formā arche ad quā nō posset ex se attingere. Siliť ignis inferni seu purgatorij ꝑt esse instrm diuine iusticie hz aliquā virtutē ꝙ quā ꝑt attingere ad aliquid quid vltra virtutē sue nature. tunc arguiť sic. Quicqd deꝰ ꝑt facere mediātib⁹ causis scdis. ꝑt etiā facere sine eis. sz ōs ꝑt affligere aīam mediāte corpe sic affligiť nūc sensibiliť ꝑ dī est in corpe. q̄ ꝑt ꝓsimiliť affligere aiam sine corpe. Si sic. q̄ ignis vt est instrm diuīe iusticie cū in instrumēto sit aliq̄ ꝓt vt dictū est ꝓncipal agēte ꝙ quā ꝑt in aliqd ī qō nō possz ex ꝓtute sue nate. Per sile ꝓbat sicut sacra sūt instra diuīe miscōie iustificātiz. sic ignis infernī ē instrm diuīe iusticie puniētiz. Sz sacra inquinū sūt instra diuīe mīe agūt iustificādo aīam ꝙ alicꝰ immissiōz. ⁊ ignis vt est instrm diuīe iusticie affligit aīam ꝙ ꝓpriā immissionē. aut h̄ est. qz ignis īmittit aliq̄ formā i aiaz vel demonē. aut nō īmittit formā aliquā sz tm afflictōez si ꝓmū. s. ꝙ īmittit formā. tūc forma īmissa aut ē ispūalis aut corpalis. nō corpaliť: qz aīa separata ñ ē susceptiua alicuius forme corpalis. Nec spūalis ꝑt cē illa forma. qz illa nō ꝑt esse afflictiua. qz nihil abūēat qō sit nature ꝓuenientis. eo ꝙ nō hz ꝓximitatē ad aliquā formā nālez. ꝙ nullo mō aīa vl demō affligeť ab igne ꝙ īmissionē. Si ecōm occurrit sz ꝙ ignis nō īmittit formā aliquā nec afflictiōem h̄ nō ꝑt cē qz afflictio vl dolor ñ est aliud q̄s irremissus appetitus. tem ī ordie. q̄ optz ꝙ ignis ordie nake sit ꝓpus aīe nocuus. et demū cognoscak vt nocuus q̄s sequat afflictio in aīa. Si q̄ ignis affligit ꝙ īmissiōz verā aiaz separatā ꝙ quā est ei nocuus. oportz ꝙ ꝓmū immutat aliqd qō noceat q̄s ꝙ cognitū causet afflictionē. Pe. de palu. opi. ꝓdicti Egidij videť sustinere cōtra rōnes Durandi. Dicit enī ꝙ cū deus sit immediatior vnicuiq⁹ rei et intimior q̄s ipa sibi si propter cōiunctionē corpus agat in spiritū ꝑtute spiritus creati. multo magis corpꝰ disiunctū virtute spūs increati. Potest etiā imaginari ꝙ ꝑter calorez qui ignis est naturaliť afflictiuus corpoz. dedit deꝰ igni infernali quandā virtutē detentiuā vl aliam. ita ꝙ omnes dānati tam homines q̄s demōes eodem affligerenť. sic ⁊ omnes beati homines ⁊ angeli eodē. s. lumīe glie beatificant. Sz vna afflictio est a natura ignis puta corpoz. alia supnaturaliť. s. spiritū afflictius. Considerandū etiā est ꝙ tam in dolore corpis dānati q̄z spūs dānati fm opi. Tho. ponitur p̄cedere lesiui ⁊ afflictiui. quia tam corpus q̄z spūs ponit alligari in vinculū qō est lesiuū sicut carcer et qua perceptiōe sequiť afflictio. Preterea deus ꝑt facere immediate quicqd potest facere mediāte causa nec fortē malū nec maternali si sit cā per quā. Et multo magis si solū sit causa sine qua nō. Un cū in dolore i sensu causet tristicia in volūtate. ꝑter redūdantiā inuicē virium. siue dolor sit cā per quā vt plures dicūt. siue sit causa sine q̄ nō vt alij dicūt. poterit deus īmediate causare tristicia in voluntate sine dolore. in sensu eandez quā poterat cō sensu mediante sicut potuit generare boīem sine bomie. Unde eandem tristiciaz numero quā in aīmā bereticis dum cōburiť causauit ignis mediante dolore deus potuit seruare in voluntate. vt secum traheret de corpore exiens. Sic intellectus secum trahit speciem habitus et forte actus. qui a fantasmate conūcto suscepit. Diffuse

Dyabolꝰ quō punitur.

Aīe ī purgatorio.

Pres in lumbo.

Reprobatio opinionis.

Opinio Egidij.

Opinio autem ista prosequit ibi vide. Tertia opinio est q̄ dicit Henrici aiam separatā z demonē affligi ab igne corpeo p̄ verā im/ de gan/ missionē. sic dic opi. p̄cedēs. Sz dicūt isti q̄ frute diuīa supaddit aīe separate z demoni aliq̄ q̄litas vel hītus sup naralis rōne. cui⁹ aīa separata vel demō p̄t pati ab igne q fm se ab ea pati ñ possz. Rō sola h⁹ opi. ē sola fuga incō uenientiū. q̄ cū isti nō possint oñdere qualr aīa separata possit aliq̄d recipe p̄ qō affligerek a diuenerūr. q̄ h⁹ po terat fieri mediāte aliq̄ sibi diuit⁹ adiūcto. Sz dicit Pe. q̄ istō ē mun⁹ pbabilr dictū q̄ p̄mū. q̄ illud additū aīe. aut est aliq̄d corporeū aut spūale. Si spūale eq̄lis dubi tatio ē qualr aīa separata a corpe q̄ est spūs. possit pati ab igne corpeo. mediāte illo sic sine illo Si āt istō sit corpeū tūc aut fac vnū suppositū cū aīa aut nō. Si aūt nō. tunc aīa rōne ipi⁹ nō potit pati. q̄ distinctōz fm. supposituz sunt distincte actōes z passiones. si vo sūt vnū suppositū. aut illō ē subiectū aīe. aut aīa subiectū ei⁹. Nō p̄t dici q̄ illud sit subiectū aīe. q̄ subiectū aīe nō ēnisi sua matia vel suū corp⁹. ex q̄bz p̄ducī, resultat hō. Et sic nō eēt separata ō q̄ō ponit corpale. tūc equal' dubitatio est. quō aīa possit recipe illō corpale accidēs. Sic dubitam⁹ qualr possit re cipe caliditatē vel quācūq̄ q̄litatē corpeā. Et iō ista po sitio i nullo declarat p̄positū. Sz assumit eq̄le dubiū. Et si dicat q̄ aīa p̄ducta p̄ qualitatē nālez. puta intellectū possi bilē fit passibil' a corpe. puta fantasmate. mlto magis p qualitatē supnaralē deo facētē ab igne Et dicēdū q̄ deo nō p̄t facē q̄ potētia ferak nisi i suū subiectū. puta q̄ au dit⁹ videat sonū. vl' q̄ visus audiat sonū z hmōi. p̄mus aūt pa ssiuū a corpe est corp⁹ vl' spūs p̄ducta corpi nō se parata. p̄pk qō nec spūs agit in corpus nisi motū localē. nec cōuerso q̄cūq̄ manēte q̄ corp⁹ sit illō z istud spūs istō nō p̄t in illō imittere. nec ab ipo recipe plusq̄ ñ cale/ facibile p̄t calefieri. Quarta opi. vicina antiq̄ ponit modū spālez q̄ aīe puniūk. dicūt enī q̄ in aīa separata vir tute diuīa p̄nt remanere potētie sēsitiue. qō. pbak. q̄ vir tute diuīa accedēs absolutū p̄t separi a suo subiecto Sz fm istos potētie sēsitiue sūt qdā accidētia absoluta. q̄ vir tute diuīa p̄nt separi a cōposito in q̄ sunt tanq̄ in subie cto z remanere in aīa separata. Tūc arguit sic. Ver⁹ dolor sensibil' pficit in actu appetit⁹ sensitiui p̄us cognitōe sen sitiua. Sz remanētibz potētijs i aīa separata. p̄t in eis ē sen sitiua cognitio z appetit⁹ p̄ns. q̄ in eis p̄t esse verus dolor sensibil' z vera tristicia. Pe. Sz nec istō valet. q̄ data q̄ deo possz separe accidēs absolutū a subiecto. nō p̄t ipsuz poner in ipso subiecto vl' q̄cūq̄ alio. sic quātitatē separa tā a rubia pāis i sacro. nō possz ponē subiectiue in āgelo Et eo mō potētia sensitiua q̄ est accīs organi corpei. nō p̄t ponē in aīa separata. Et dato etiā q̄ possz ponē. adhuc nō sufficeret ad h⁹. q̄ aīa sensibil'r pateret ab igne. q̄ ob iectū passiōis ē aliq̄d nocēs. Sz nō p̄t dari mod⁹ q̄ ignis nocear aīe separate. etiā si bret potētias sensitiuas q̄ si nō bret. nō enī nocet ex h⁹ solo q̄ cognoscit q̄cūq̄ cognitiōe. Et iō h⁹ mō nō p̄t assignari cā passiōis ab igne. z sic nō p̄t fieri q̄ iste potētie remaneāt i corpe mortuo. q̄ ē ps sub tecti. q̄ contradictio essz q̄ nō viueret z bret tā potētiā vi/ tale. sic nec cōuerso. q̄ remaneāt in aīa separata q̄ soluz est pars subiecti. Jte z si ibi cēnt potētie sensitiue. nō tā p̄pk hoc possz ignis agere in ipsas nec calor in sensuz. nisi eēt organice sic nec calor in visuz separatū. q̄ ñ est mortuus nisi dyaffani fm actū. Sic etiā ē de oī sensibili q̄ ñ ageret i sensuz nisi p̄pk organū. Quit⁹ mod⁹ dicēdi qui ē Tho. me iu. tiij. cōis doc. est talis q̄ spūs i corpore. s. aīa separata vl' angel⁹ patik ab igne solū p detētōz p hūc modū q̄ spūs punik per in corpe fm istos diffinik loco. ita q̄ existit in vno loco q̄ detinēs nō in alio. Res q̄ corpea ex sua nara hz q̄ diffiniat spm. loco. sed nō hz ex nara sua q̄ detineat spm; q̄n alubi possit di uertere. sz h⁹ supaddit igni corpeo inq̄ntū est instrm dīn iusticie q̄ sic detineat ipm q̄ alubi se nō diuertat. ita efe ficiāt ei p̄nalis retardādo ipz ab executōe p̄ncie volūtatz ne opet vbi vult. z fm q̄ vult z tanto pl⁹ cruciat q̄nto ē supior. Pe. hec opi. pbabil' est ponēdo q̄ aīa separata vl' an gel⁹ sit in corpe q̄ suā eēntiā. q̄ tūc p̄t frute dīna retineri in loco ne moueat ad alū locū. ad quē velz. Non tñ bñ apparet quō fruc⁹ detētiua sit in igne. z sic ab eo patik eo mo q̄ deliderās morē z fastidiēs vitā ōz q̄ aīa sua pati tur a corpe suo i q̄ ōtinek. Et nihilomin⁹ gue vidz aliq̄b q̄ iste sit cor⁹ mod⁹ q̄ aīa vl' demōes patiūk. q̄ fm hūc modū equalr parerent aīa z demō. si i pulcerrima came ra detineret z optime ornata. sic patitur ab igne. q̄ non ponik pati. nisi q̄tin⁹ detinek. h⁹ āt cōik nō reputak adco gue seu penale. sic p̄dicam⁹ pena dānatoz hoīm vel de monū. Et p̄firmat h⁹ q̄ sic dānatoz aīe detinent i infer/ no. sic aīe pueroz decedētiū cū originali detinēt i limbo Si q̄ sola detētio ē afflictio in demōib⁹ z dānatz hoīb⁹ seq̄t q̄ aīe pueroz decedētiū cū origiali affligūt i limbo. sic demōes z dānati q̄ ē incōueniēs dicere. Si vo spūs ponak cē i loco p̄ oparōz solū. tūc vl' ñ bñ apparet qualr patiak a loco p detētōz. q̄ opationū q̄dā manēt i agēte. sic intelligē z velle. z p istas ñ p̄t spūs magz cē i loco q̄ p eēntiā. Alie vo sūt q̄ trālcūt i makiaz exteriorē vt mouē Et p has solas p̄t cōpetere spūi eē i loco q̄us aliq̄d mo uet vl' faciat circa locū vel circa corp⁹ exīs i loco. Nec āt operatio iz possz p̄uenire āgelis ñ tñ p̄t p̄ducere aīa b⁹ sep̄ aratz. q̄ aīa separata nec mouet aliq̄d q̄ō est sibi cōe z an gelis. nec p̄t mouere aliq̄d corp⁹ ad locū. q̄ cū b̄eat deter minatū mobile cui vnit vt forma meducine quo mouet quicq̄d mouet separata ab eo nihil'aliud p̄t mouē. Si q̄ spūs nō sit in loco nisi p operatiōz z nulla talē p̄t habere anima separata sequit q̄ ipa nō sit in loco. z p p̄ns q̄ ibi non detineak. nec p detentionē affligatur.

Jsti igit sunt modi §. iiii.

quib⁹ doctores nitūk oñdere q̄lit āgel⁹ vl' aīa separata pa tiak ab igne. z tñ vt visū ē dic Pe. de pa. vbi. s. Nulli⁹ sa tisfac intellectui. nec mitz q̄ ea q̄ sūt fidei nō p̄nt scientifi/ ce. pbari. nec rōes in p̄miū sacrifice solui. p eo q̄ fides ē de bis q̄ excedūt rōez nālez. Circa vltimā ia opi. s. q̄ p detē/ tionē violentā affligak p̄t h⁹. pbabil'r sustineri. nō obstā/ te q̄ p̄ cā arguak. siue spūs sit i loco p eēntiā siue p opera tionē. Sz argumēta soluāk vt patebit. Et p̄mo si spūs ē in loco p eēntiā videt seq̄ tria incōuenientia. Primū ē q̄ seq̄ Argumē/ rek q̄ cū oēs eq̄lit detineāk. oēs eq̄lit puniāk. nec vz si di ta p̄ tbo.
cak q̄ supior pl⁹ affligik. q̄ aliq̄n min⁹ supb⁹ ē gulor pec catoz. puta luxurios⁹ būlis. Sz dicēdū ad isti ō q̄ ē vez de supbia. p̄ut spāle petiñ. Sz q̄n ds ē gulor petōz in in ferno. tāto pl⁹ odit deū q̄ ē maior supbia. z tanto pl⁹ ei displiciz iusticia dei. z p p̄ns pl⁹ affligik ō alligatōe. q̄ q̄n to ē eis magz iuolūtaria tāto magz penosa. Secōm incō/ ueniēs q̄ dānat⁹ i camera pulcerima affligeret sic in igne. Et ad istō dicendū q̄ cū alligari cuicūq̄ loco sit eis pe nosuz. q̄ iuolūtariū. vt pote. q̄ p̄ libratē suā z dignitatē. alligari tñ vilissimo loco ē eis penosissimū. h⁹ āt ē centz. q̄ō est maxime distans a nobilissimo corpoz. s. celo. Sz vlceri⁹ ibi alligari igni q̄ dñr affligi vilissima corpoz dā natoz. adhuc ē magz penosuz. Lic p̄ illō vltimū sit illō. Jte maledicti in ignē eternū q̄ patus est dyabolo z āgelis eius. quasi ille ignis sit p̄pter demōes q̄ p̄pk hoies. Tertia instātia de pueriz z p̄ribz in limbo soluit facile. q̄ cum voluntas eorum esset iusta. vult illum carcerē. Et sic non affligebat patres. nec affligit pueros. quia nihil volitum est penosuz. q̄ si de animab⁹ purgatorij instet. Dicendū q̄ ille carcer eis penosus est. quia licet volūta/ rius est tamē eis p̄pter peccm p̄priū q̄ō cōtinue est contra

Quō aīa sit in loco p cēntiā.

voluntatē coꝝ.qz de pctīs ꝓtinue dolent.z p ꝓñs de pena ꝓsequnte. Secus aūt est de pctō oꝛigiali cui nō debet contritio. Sz in ista ꝑma ꝑte deductiōis sciendū est q nunqꝫ dicendū est.q spūs sit ita ī loco p essentiā q essentia sit sibi rō essendi in loco sic.ſ.q cēntia īdigeat loco ad sui ꝓfuationē sic ḡue vl leue.vl q circūscribat loco sicut quantū. Sed sic:qz vere cēntia ei⁹ sit in loco diffinitiue. qz sic ē hic qō nō alubi.sz posset nusqꝫ. Si āt angel⁹ ē in loco p operatōem sic:ſ.q sic q̄ntitas est rō subie essendi in loco.sic z spiritui operatio. Pōt rndeꝛi ad instātias.etiam dato q cēntia āgeli eēt nusqꝫ vel vbiqꝫ. Naz illō qō dicē de operatōe manēte pt dici q dato q ei⁹ intelligere et velle fm situationē z diffinitōz abstraheꝛēt a loco sic cēntia. tñ necario hꝛet cogitare de inferno z igne ei⁹ ꝯ volūtatē suā ꝑꝑ qō impediꝛet ꝓsideꝛare alia q magꝫ vellet ꝓsideꝛare.qz enī nō intelligit oīa sil.impedit ab itellectōe vni⁹ p intellectōez alteri⁹. Cōstat aūt q magꝫ est spiritui delectabile z dsiderabile ꝓtēplari altissimas cās q̄z corpalia Uñ penosum est valde spūi si ꝯ volūtatē cogitat de inferno z igne ei⁹ ꝓtinētie.z q de eo sp hēbit cogitare. Sic boī bono ē penosuz q occurrāt sibi cogitatōes turpes ꝯ volūtatē suā. vel iḡcūqꝫ alia de re odio habita.de q nūqꝫ veller cogitare. hō eūt est possibile.qz sic spūs sepaꝛ⁹ ē actu intelligit se ꝑꝑ actualē pñtiā sue cēntie.sic pt dꝫ facere q semp actu intelligit aliqd aliud.vl p spēm q̄ sp sit ī actu vel aliter. Et ꝑꝑ hō vel nō cogitat alia.vl nō delectat ī eis sicut faceret si nihil ꝯ voluntatē suā cogitaret z diceret. sic dyabol⁹ sp secū ferre inferni seu suū ignē.z p ꝓtinuatā ipsi⁹ cogitatōem p quā tpe fm intellectū apprehēdentem z voluntatē renitentē sp eēt alligat⁹ etiā ante diem iudicij et vbiqꝫ. Scōa instātia de operatōe trāseūte si p eā sit angel⁹ in loco.vt sit detētus affligat vt canis vl equ⁹ qui est alligat⁹ ad mouēdū rotā qua aq̄ trahit de puteo vel dānat⁹ ad metalla fodiēda.qz hō nō pt ꝙuenire aīe:q nō est nata mouere coꝛp⁹.nisi mediāte suo coꝛpe. Et dicē dū q z si ita esset q̄ uis nesciam⁹ q̄ sit illa operatio. Nā nō essz ignis succēsio.qz ille ignis succēsione nō indiget.nec motio ei⁹ eēt circlaꝛ sic in spera sua mouek.qz ad hō sufficeret vn⁹ demō tñ q̄cūqꝫ sit illa motio. si ꝙuenit angelo naturalr pt ꝙuenire aīe separate supnaturalr. Si enim de⁹ dedit adamāti z magneti ꝛrutē mouēdi ferrū sine cōtactu qō alia coꝛpa nō bnt.nullū incredibile ē.si dicam⁹ q eandē virtutē det miraculose alteri coꝛpi. Et silr si spūs angelic⁹ a nata bz mouē coꝛp⁹.nullū incōueniēs vl impossibile videk.q hāc ꝛrutē supnaturaliter det ōs aīe separate vl ad bonū suū.sic apparet in coꝛpib⁹ assumptis ab alab⁹ de purgatorio p petendis suffragijs.vl ad malū suū.vt in dānatꝫ. Notandū etiā q sic nullū coꝛp⁹ pōt pati a spiritu passiōe ꝓprie dicta.q̄ ē abiectio forme ꝓueniētis.z receptio forme discōueniētis. sic nullus pt pati a coꝛpe ꝓsimuli passiōe.z iō ille mod⁹ passiōis q ponit p imissionē cōiter nō tenek. Itē si dicak q agēs dz eē nobil⁹ patiēte.verꝫ ē de ꝑncipali agēte.secus de instrali Null⁹ aūt ponit q ignis sit ꝑncipale agēs in afflictione aīe.sz vt instrm diuie iusticie.iō nō oꝛtz q ignis sit nobilioꝛ anima. Et nota q quāuis doctoꝛes in precedētib⁹ loquātur principaliter de igne inferni. tamen idem est de igne purgatoꝛij quantū ad moduz quo anima sepaꝛata affligitur ab igne. Sed differunt vt dictū est in .b. q in purgatorio ꝓfortank spe sue liberatiōis .damnati vero sciūt se nunqꝫ euasuros. Et sic dicimus in inferno esse gradus penaꝝ.vt sez qui multiplicius z grauiꝰ peccauit ita et in purgatorio. Et cum grauiꝰ sine cōparatōe sit mortale cum quo descēdit reprobus ad infernum q̄z veniale.hinc etiam pena cuiuscunqꝫ in purgatorio.etiaꝫ ignis videk esse minoꝛ pena damni.

De suffragijs quib⁹ a nobis iuuank. Cap.ij.

De baculo quo sustentank anime z ꝓsolātur in purgatorio qui est suffragiū ecclie militātis vt in eo auxilio queāt ad triūphantē. Sciendū ꝑmo suffragia p baptizatis defunctis fieri posse z debere.nisi qs decedat in mortali notorio.vel sit canōizat⁹ q̄z uis ꝑsint dānatis.sz solū eis q sunt ī purgatorio.vñ Aug.in li.de agēda cura pro mortuis dic.q q̄z uis nō oīb⁹ p q̄b⁹ fiūt mortuis suffragia ꝓsint.tñ qz nō discernim⁹ q sint.ſ.saluari vl dānati. oꝛtz ea p regeneratis oīb⁹ facere. vt null⁹ coꝛ ꝓtermittat ad qs debeāt ista bñficia ꝙuenire.melꝰ enī superūt ista his q̄b⁹ nec obsunt nec ꝓsunt quā eis deerunt q̄bus ꝓsint.vt bꝛ.xiij.q.ij. Nō extrimem⁹ .patz etiā b ex auctoritate sc̄pture.ij. Macb.xij.vbi dꝛ.Sancta z salubꝛis est cogitatio p defunctis exoꝛare: vt a pctīs soluant.Et intelligitur p pctīs venialib⁹ nō mortalib⁹. vl p penis tpalib⁹ debitꝫ.z p mortalib⁹ debitꝫ:de q̄b⁹ ꝓtrui fuerꝫ. Probat etiā b p rōem fm Pe.in.iij. Nam tales cū decedēres in gꝛa sint membꝛa eccie z viua ex gꝛa capacia nrōꝝ suffragiorum.qz nō in inferno z egētia auxilio.qz nō sūt in glia sed in pena.nec p opa sua valent satisfacē.subsidiū bꝛe pñt a nob.Nā aliq̄ māducat⁹ ab hoīe in nutrimētū ei⁹ diffundit ad oīa mēbꝛa coꝛpis ei⁹ viua.nō ār pālys l arida cū q sint illi de purgatorio viua mēbꝛa militātis ecclie ex hōis q fiūt a fidelib⁹.q sunt coꝛp⁹ mysticū xp̄i.unde recipiunt suffragium sublevationis pene vel liberationis citioris vnde in missis semper oꝛatur pro viuis z pro defunctis et oratiōib⁹ alijs generalibus.sed magꝫ ꝓsunt specialia suffragia ex intentione facientis pro illis.

Omnia autē genera .§.I.

suffragioꝝ q̄ fieri pñt ꝓtinenk in q̄tuoꝛ modis q ponit Greg.di. Anime defūctoꝝ q̄tuoꝛ modi soluūk.ſ.a penis purgatorij.qz aut oblatiōib⁹ sacerdotū aut p aḃ sc̄oꝝ aut caroꝝ elemosinis.aut ieiunijs cognatoꝝ.xiij.q.ij.c. Anime.Et fm Pe.de pa.p oblatōez sacerdotū:intelligit missse celebratio q̄ inf oīa pl⁹ valet.siue sit de mortuis.vt Requiē eꝛnā.siue p mortuis dñical missa.vl de sanctis. Per p̄ces sc̄oꝝ intelligūk precesnō solū coꝝ q sunt ī patria:q oꝛāt.p bis q sunt in purgatorio p̄cipue amici.sed etiā p̄ces iustoꝝ viatoꝝ q̄n etiā peroꝝ.si b agāt vt ministri ecclie eā officiātes z oro dñicalis instituta ab tpo iudice exinde psalteriū plus q̄z oratiōnes Anfbelmi.similr z vigilie ab ecclesia instituꝛe pro defunctis.Et qō dꝛ de demo sinis caroꝝ.hoc iō dicit.qz cōiter amici z ꝙsanguinei cōsueuerūt dare elynas.p defunctis suis nō p exneis.tñ si extrane⁹ daret etiā valeret defuncto si dās hoc intēdit.z sit in caritate.Elemosyna etiā ꝓcurat z ieiuniū z oratōes illoꝝ q̄b⁹ dak.silr de ieiunijs a q̄cūqꝫ bono fiūt p defuncto.valent ad satisfaciendū p eis.Et sub b compbendūt oīs afflictiones coꝛpales.vt disciplina. Uñ z be.Dñicus sibi dabat disciplinā p bis q erāt ī purgatorio. Et pegrinationes z indulgētie etiā pñt eis valere. q̄ a ꝓcrib⁹ extēdunk ad eos cū sez quis viuens vadit ad ecclesiam vbi est talis indulgentia pro defunctis.

Qz suffragia valeant .§.II.

defunctis sed nō oīb⁹:ostendit Aug.in li.enchi.dicēs Necz negādū est aḃas defunctoꝝ ꝓcare suoꝝ posse reꝛ leuari.Et infra.cū p baptizatis oīb⁹ fiūt.ſ.suffragia.p valent de bonis fūt ḡtiarū actiones.p nō valō mal sunt.ꝓpriato nes.pro valō mal:z si nulla sint adiumēta mꝛtuoꝝ sūt tñ viuoꝝ ꝓsolatiōes. Quib⁹ aūt prosunt.aut ad hō plūr. vt sit plena remissio.aut certe vt tolerabiliꝰ sit ipa damnatio.xiij.q.ij.Tempus.Et no.q glo. magꝫ q ibi est falsa est in eo q dicit mediocriter mali sunt illi qui egrediunt

de corpe cum mortali nō babentes multa grauia mortalia. z subdit q̄ taliby ꝓsunt suffragia facta p eis ad dimi nutiōz pene a q̄ tñ nunq̄ ex toto liberabunt. ſz ſp aliq̄d remanebit. et b̄ oīno falsum ē. qz ſm Tho. in. iiij. z alios theologos in īferno nulla ē redēptio. nec q̄ ad liberatōz nec q̄ ad diminutōem pene. nec q̄ ad refrigeratōem i pena. sic refrigerat portās pond⁹ bibēdo. Uñ in nulla iuſtitia eis ꝓsunt. Silr falsuz ē qđ dicit illa glo. q̄ medio criter mali sunt q̄ decedūt in mortali. ſz vt dic̄ Pe. in. iiij. Mediocriter mali z mediocrit boni sunt idē. q̄ ſcz decedūt cū venialiby solū. vl qz hic nō cōplete satisfecerūt. z si in gra transierūt q̄ mediocrit mali dicunt. inq̄ntū deficiunt a pfecta malicia. i. qz nō bñt secū mortalia. Mediocriter aūt boni dicunt inq̄ntū deficiūt a pfecta bonitate qz ſcz nō sunt sine venialiby. nec plene satisfecerūt in vita Et qđ Aug. dicit in di. c. tps q̄ ꝓsunt suffragia aliqb⁹. vt tolerabiliōr sit ipa dānatio. nō itelligit q̄ ꝓsint dānatis in īferno ad mitigatōem pene. qz nūq̄ eis minuit. ſz sumit ibi dānatiōem p deputatiōe seu adiudicatiōe ad dēnat ad mortē. ſz etiā q̄ dēnat ad carcerē ad tps vl ad penā pecuniariā. de q̄ aliq̄n liberat. ita z a iudice deo dānat aliq̄s ad penā mortis infernal. ali⁹ ad penā tpalē. i. ad temp⁹ in purgatorio. z huic scō o sic dānato ꝓsunt suffragia. vl vt liberaret vel vt refrigeret. Et de b̄ itelligit aug. q̄uis ſm vsum loq̄ndi dicam⁹ dānationē deputationē ad infernū. nec obstat illud qđ cantat in missa p defunctis. vbi eccīa orat dicēs. Libera aīas oīm defunctoz de penis inferni. Nā infern⁹ sumit ibi large pro purgatorio. qz īfra est. i. sub terra. z cū subdit. Ne absorbeat eas tartar⁹. intelligit ne teneat absorptas animas. id est deputatas inferno. i. purgatorio. sed liberent.

Nota

Querit etiam vtrum. §. III.

suffragia p malos prosint. Rñ. pe. de pa. in. iiij. dist. xlv. q. i. prosunt talia q̄nq̄ modis. Pmo ex ope opato. vt missa boni q̄ntū mali. sic z baptism⁹. Scdo ex ope opante vl⁹ ecclie cui⁹ miſter est pctor. vt dicēdo vigilias p mortuis. z nō solū pro suis parochianis ſz etiā extraneis. qz minister ē nō solū bmōi ecclē ſz vl⁹. Tertio ex ope operante. q̄ rogat vl mādat p se fieri sic bon⁹ dñs p malū fuū mandat elemosynā fieri merit z satisfacit. nec obstat q̄ malicia nō ꝑt satisfacē pro alio. qz vez est b̄ ꝓncipaliter agēs. sec⁹ si instraliter. Quarto ex ope opante alteri⁹ mādant. puta executoz. vl alteri⁹ p eandē rōnē. sic papa mādat fieri solēnes vigilias p defuncto sūmo pōtifice. ō cle. c. Ubi mai⁹. li. vi. Pōt etiā q̄s subdito p se z aliis orōes iniūgere. z etiam confessor penitētī vt oret pro se. Quīto ex ope opāte ministri. qz ipe opat aliq̄ mō. Uñ si plat⁹ mal⁹ subdit⁹ dicat als nō dictur⁹ intrēdēs pro illo dicere i spāli. p q̄ iniūctū ē vl p q̄ iniūgēs intēdit prodest illi. z si nō ex intētiōe mādāt. tñ mādatarij. si āt subdit⁹ diceret nō intrēdēs dicere pro aliq̄. nisi pro seipo ad expletionem obdientie. tūc nō prodesset ex̄cto illi pro q̄ iniūgēs intendebat nec ex ꝓmebat. nec ex intētiōe mādantis q̄ indign⁹ ē nec mādatarij q̄ b̄ nō intrēdit. ſz solū ex vnionē caritatis. qz cū exēcante. als generalr nō valēt suffragia fcā p malos. cū is q̄ ad intercedēdū mittit inimic⁹ sit tract⁹ anim⁹ proculdubio ad deteriora prouocat. dis. xlix. §. i. qđ vez est p modū vniōis. qz vnit⁹ nō ē. nec p modū meriti. qz nō merek ſz q̄nq̄ p modū impetratōis valēt. qz oro petitoriuz q̄nq̄ est imperatoria pro se z pro aliis. vtz i miraclis q̄ aliq̄ fiūt p malos ad ꝓfusionē infideliū. sic iudas cū aliis aplis sanabat infirmos. ſz pl⁹ valz suffragiū boni bono. qz omīby modis. postmodum plus boni malo. qz p modū freq̄ntis impetratōis. qz voluntatē timentiū se faciet etiam pro indignis. Tertio mali pro bono. Quarto mali p malo. qz de⁹ petitōes nō audit. ſ. sic sicut iustos.

Utrū suffragia pro §. IIII.

sint ei q̄ fac̄ ipa pro aliis. Rñ. pe. de pa. in. iiij. d. xlv. q. i. Et qđē in merēdo si sit in caritate nihil min⁹ prosunt q̄z si pro se fierēt ſm illō. Oro mea in sinu meo conuertet. Et q̄nq̄ bō pl⁹ merek celebrādo pro alio q̄z pro se. qz maiori feruore caritat⁹ accēsus. q̄ sanctillas murmit ad alios. z maxime ad inimicos. Scdo valēt facientī suffragia p aliis b̄ est si sunt i glia ad satisfaciēdū indirecte q̄n. ſ. ille p q̄ fit nō indiget. qz saluat⁹ ē. vl qz nō ē capax. qz dānat⁹. q̄n. ſ. faciēs ē tal intrētiōis in hītu q̄ pro se faceret. si crederet ñ proficere illi pro q̄ fit ſm illud. Si ibi nō fuit fili⁹ pacis pax vra ad vos reuertet. Lu. x. Tertio indirecte p eum cui suffragiū pstat q̄ reuek orare vl alia bōa agere pro faciēte suffragiū. als essz inḡt⁹ nō reddēs antidota. z sic ē melius orare p mortuis q̄z p viuis. q̄ mortui q̄n erāt i padiso et sciūt illos q̄ orauerūt pro eis vl alia suffragia fecerūt z p eis orabūt. etiā si suffragātes ꝓpt pctā suū illis nō ꝓsunt. qz amicicia cōsiderat affectū pl⁹ q̄z effectū. z sunt in caritate pfecta. Uidet etiā scti pro taliby inq̄ntū ē diuini bñplacti. Quarto nō prodest ad satisfaciēdū directe. vt si mihi ē iniūctū vnū psalteriū z tibi aliud dicēdo pro te vnū adhuc sum obligat⁹ pro me ad vnū. sic si sum⁹ obligati ego z tu tertio q̄libet in. x. soluēdo pro te remanco obligat⁹ pro me tertio in. x. z qđ cū qđlibz bonū op⁹ factum in caritate si sit. z meritoriū inq̄ntū ex caritate pcedit z satisfactoriū inq̄ntū laboriosum est oīe op⁹ virtuosuz ſm Tho. in. iiij. inq̄ntū meritoriū. ita prodest faciēti. etiā pro alio. puta elemosynā. orōnē. ieiuniū z hmōi. q̄ nō alteri ſz inq̄ntū satisfactoriū. seu pene expiatiuū. prodest ei pro q̄ fit. vñ si pro se intēdit satisfacē si bi valz si pro alio viuo vl defūcto pro illo satisfacē si tñ ē capax. i. in statu gre.

Suffragia ꝓsunt etiam faciēnti.

Queritur etiam an §. V.

obsit defūcto. si omittātur suffragia ab eo mādata. Rñ. pe. de pa. vbi. s. Equidē q̄ ad meritū nihil obest qz totū in hac vita cōparat respectu cui⁹ bona volūtas pro ope reputat. i alia ꝓ vita meritū nec augek nec minuit. Sz vt dr Eccs. xi. Jn quācūq̄z partē lignū ceciderit. siue ad austrū siue ad aq̄lonē ibi erit. i. bō in q̄ statu ceciderit in morte siue in statu caritatis signate p austrū vbi est intēsus calor. siue i statu mortal culpe signate p aq̄lonē in q̄ regione est intēsum frigus ibi ꝑmanebit. Secundo non obest ei q̄ntū ad pene intēsionē. quia illa pena cū anima egredit sic ei tract q̄ nec augek nec minuit. Tertio non obest q̄ ad ꝑpetuationē. Si aliq̄s sit in carcere pro debito. qđ alij soluēdū cōmisit. alio nō soluēte. ꝑpetuo ibi tenebit. nisi ipe p se soluat. Sed si p se manēdo in carcere solueret. solutiōe pacta etiā procuratore nō soluēte. ea facta liberabit. et sic hic est. Sz si quis mādat solui forte facta z nō soluank si fuerit in mora soluēdi in vita z nō peniuit: dānak retinēdo op⁹ mercēnarij vsq̄z mane. si aūt nō fuerit in mora. vl si in mora z penituit. tūc non dānabitur. sed stabit in purgatorio min⁹. p b̄ q̄ solui mādauit q̄z si p obliuionē venialem nec soluisz nec solui māsset. Quarto nocet. si qđ soluere potuit in vita. vl cito post mortem. mādauit solui tardi⁹. Unde melius faciunt qui in vita sua soluūt testamentū suū. vel anteq̄z bona ad heredes ꝙuenīat. quia modicū suffragij i vita pl⁹ valet q̄z multa post mortē postq̄z quātoti⁹ tanto meli⁹. Quinto nocet sola negligentia procuratoris. ad hoc vt diutius ibi moretur. quia nec ex opere opato quod nō est nec ex opere operante executore liberak sic dñs pōt excōmunicari iuste q̄n citat⁹ misit procuratorē q̄ nō ꝓparuit cū sit cōtumacia vera vel ꝑsumpta. ex q̄ citatus nec per

Quomō omissa nocent

se nec per aliū cōparuit.sed qñ ꝓcurator diem accepit. et ipse citatus ē.nō dns licz noīe dñi,ꝑk eius ꝓtumacia dns excōicari nō debet cū nō sit contumax ipse ꝙ citat⁹ non est licet fuerit negligēs in eligēdo talē.qz ꝑ negligentia sine ꝓtumacia nō dz ꝺs excōicari.ß iste mortu⁹ ē obligat⁹ ꝑse.vñ si nō soluit ꝑ se vel ꝑ aliū detinebit ꝙlcꝫ soluerit ꝑ se.ꝑ se aūt luendo penā ꝑ aliū ꝑ suffragia aliorum ab eo mādata et facta vl ab alīs exhibita sua spōte. Unde in decre.xiij.q.ij.c.Qui oblatiōes. dicit ꝙ dñt excōmunicari nō soluētes legata fcā ad pias causas tanꝯ necatores aīaꝝ.qz scz sunt causa ꝙ demorent in illis. penis a ꝙbꝫ liberarent citius si fierent.z post annū si nō impleant hmōi legata ꝑ executores pertinet executio ad dyocesanū.vt hēs.s.in ti.de decedentib⁹ ab intestato.

Cum etiā queritur .§. VI.

Utꝫ suffragia tm̄ ꝓsint his ꝓ ꝙbꝫ ñ fiūt.ꝯtū ꝑ his ꝙbꝫ ꝑaliter fiūt. Rñ.fm Tho.in.iij.ꝙ suffragia valent defunctꝫ duplr. Uno mō ꝑ modū expiatōis. Alio mō per modū ꝯgratulatōis. Primo mō extēdit valor eoꝝ ad defunctos fm intentionē facientꝭ z multo magꝭ sui superioꝭ seu ꝓlati.vñ si intēdit ꝓ vno tm̄ ille sol⁹ videt hre illū valorē expiatiuū ꝑ quē ꝺs citius liberat a pena purgatorij.vel saltē ꝓncipalius hz illū valorē. Si aūt dicat ꝓ decem defunctis cū ille valor sit finite virtutis z determiatoꝝ graduū.z si nob ignotoꝝ.puta.x.qlibet habebit vnū gradū vnde nō tm̄ ꝯntū si ꝓ vno tm̄ dixisset missam vel aliud suffragiū fecisset.ꝯtuis enī xp̄s ꝙ est in sacro sit infinite virtutis.nō tñ ibi infinite.ß ꝛrute fmita opat ꝯntū ad effectū sacramēti.aliqñ si rotā suā virtutē exerceret vna missa.omnes de purgatorio liberaret. Non ꝯ ꝑsunt his ꝓ ꝙbꝫ non intendit tm̄ sicut ꝓ ꝙbꝫ intendit:imo forte nihil ꝓ ꝙbꝫ nō intēdit.z b de suffragio misse ꝯntum ad valorem ꝓncipalē qui est ex sacrificio ei⁹. Nam ꝯntū ad valorē qui est ex orōnib ꝙ fiunt in missa z officio valet omnis missa omnib defunctis.qz ꝑ omīb ibi oratur.

Quomō ꝑ plibus valeat.

Quantū aūt ad secundū modū. scz ꝯgratulatōis.sic suffragia facta ex intētione,ꝓ vno tm̄ valent oīb in purgatorio.qz cū ipsi oēs sint in caritate de omī suffragio facto cuilibet particulariter gaudent oēs. Et qz in maiori caritate est ibi magꝭ gaudet.etiā ꝺ suffragio facto ꝑ alio nō ꝑ se. Et ꝯntū ad istā ꝯgratulatōem intelligit illud Hieronimi de ꝓse.di.v. Nō mediocriter. vbi dic. Luz missa vel psalm⁹ ꝓ centū aīab ꝺz.nihil minꝰ ꝯz sip ꝙlibet diceretur.accipit.s.ꝙ ad ꝯgratulatiōem fm Tho.vl fm glo. ibi hoc refert ꝙ ad mentū celebrātis.qz ceterꝭ paribꝫ tm̄ merek celebrando ꝓ mille ꝯntū ꝓ vno oret econuerso.

Sed notādū scdm .§. VII.

Petꝫ de palude in.iij.ꝙ cū ꝺz habens maiorē caritatez in purgatorio,plus gaudet de suffragio:etiā ꝑ alio facto hoc aliqñ mō est verꝫ.aliqñ mō non. Suffragiū enī et est bonū faciens ꝭ ipm̄ inꝯntū est actus eius bonus reddēs eum acceptū coraꝫ deo:z est bonū eius ꝓ quo fit dictum suffragiū. Quantū igit ad ꝓmā bonitatē intelligit dictū Tho.s.ꝙ qui in maiori caritate est plꝰ gaudet de suffragio.qz suffragiū ꝑ istū modū nō est magꝭ vnꝰ defūcti ꝯz alterius sed solū faciētis. Scz ꝯntū ad scdm valorem cū ille valor sit solū illius ꝓ quo fit suffragiū z vnicui ꝯz magꝭ amabile est ꝓprium bonum ꝯz alienū. ideo ꝯntuꝫ ad istā ꝯsideratōem plus gaudet ille ꝑ ꝙ fit suffragium et si sit in minori caritate sit ꝯz ille ꝓ quo nō fit.z si in maiori caritate. Ex eo aūt qꝺ dicit Aug⁹.in enchiridiō. tempus qꝺ inter homīs mortē z vltimā resurrectōez interpositū est animas abditis receptaculis ꝓtinet:prout vnaquēq requie vl erumna digna est:ꝓ eo quod sortita est in carne dum viueret. Et habetur in decre.xiij.q.ij.ca.Tempus.Tho.in.iiij.assignat quinqꝫ genera receptaculoꝝ in alia vita. Primū est locus damnatorū qui ꝙtidie dicitur infern⁹ siue gehenna.his non valent in aliquo animarum suffragia.sicut nec demōib⁹. Unde nō est ꝓ eis de quibus b certe scitur orandū vel aliud suffragiū fiendū est Scitur aūt de certo de infidelib⁹ iudeis.s.paganis z hereticis in b morientib⁹. Jo.iij.qui non credit iam iudicatus est. ꝙ aūt Grego.orauit ꝓ trayano in infidelitate mortuo.Dicūt doctores ꝙ nō erat sententia diffinitiua damnatus a deo.quia Grego.deo inspirāte orauit ꝓ eo.De catholico autē qui est mortu⁹ in notorio de ꝙ nō penituit māifeste.puta se occidit interfiak in bello iniusto mortu⁹ est cū meretrice inuētus z hmōi dicit pe.de palude.ꝙ pōt ꝓ eo orari occulte.quia potuit in fine occulte penitere.et b cū ꝓsuꝑpositiōe.scz in casu quo penituerit in fine.z si occultū sit alīs non licet. sed nō debent fieri suffragia publice.vt misse.vigilie z hmōi dicit pe.de lude.nec in eccl̄ia sepeliri vl cimiterio. Secūdū receptaculum est purgatoriū. Idem enī ignis qui comburit palleas purgat aurū de ꝙbꝫ dictū est. Quomō ꝑ alios pnt fieri suffragia.z etiā de hac materia hēs in ꝓxima parte et ibi mīra de hmōi. Tertium receptaculū est limbus paruuloꝝ decentiū sine baptismo.in ꝙ originali ꝑmanet visione dei.nō aūt sustinēt penam sensus vel ignis.sed nec etiam de priuatiōe glie penaꝫ habent.quia sciunt se sine culpa sua ꝑpetuos ꝓ his nō optz fieri suffragia.qz nil valeret cū nō sint de corpe ecclie. Quartū receptaculum est limbus patꝝ ve.testū.qui dicebat sin⁹ abrae. qui mō est vacu⁹.quia xp̄us soluto debito būane nature.scz origialis culpe eos eduxit ꝺ illo carcere. z in ve.testō qui decedebant nō pure purgari.sed tñ in statu gr̄e ibāt ad purgatoriū quousqꝫ ibi satisfacerent z tñ purgati alcendebāt ad limbū patrū.z ꝓ eis poterant fieri suffragia scz orationū et elemosinaꝝ.nō missaꝝ que nō erant institute et eos adiuuabāt. Quintū receptaculū est emꝓpireum locus beatoꝝ.z ibi non indigent suffragijs. vt dicitur extra de celebr.miss.c.Cum marthe.iniunā facit martyri ꝙ orat ꝓ martyre.potest aūt esse certum alicui esse in patria.vñ nō sunt fienda suffragia ꝓ hmōi.vel per bibliam vt dicit Pe.de pa.de aplis z pribꝫ ve.testū. Et de his qui ꝓ fide sustinent martyriū.vel quis paruulus post baptismū morit nō habens vsum rationis vel ꝓ canonisatis.Nam pie creditur ꝙ ecclia nō errat in canonizatione. Ex hoc aūt solum ꝙ fecit miracla.nō est sufficiens causa ꝙ nō debeant fieri ꝓ eo suffragia. vt dicitur de beatis siue de statu beatificandorum in titulo precedenti.Ad quē statum nos (sua adiuuāte gr̄a) perducere dignek Christus Jesus totius orbis saluator Qui cum patre et spūsancto vnit z regnat Per omnia seculoꝝ secula benedictus.Amen.

Pars summe Tertia inditi Antbonini Florentini archiepiscopi sacre pagine interpretis eximij:accuratissime per magistꝝ Johānē Brūninger Argentinensis impressa et denuo correcta. Anno christi domini salutifero Millesimoquadringentesimononagesimosexto: pridie vero nonas Martij. Finit feliciter.

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6